TRACTATVS
DE EFFECTIBVS CLERICATVS,

IN QVO PRAETER ECCLESIASTICAM IVRISDICTIONEM, & Clericorum priuilegia, omnes ferè casus, ad materiam pertinentes, eruditisʃimè declarantur, & reʃoluuntur.

AVTHORE

DOMINO DON CAROLO DE GRASSIS, SICVLO, PANORMITANO, V. I. D. CELEBERRIMO.

OPVS QVIDEM OMNIBVS IN VTROQVE FORO VERSANTIBVS admodum vtile, & neceʃʃarium.

Cum Summarijs, ac Indice locupletiʃʃimo.

ACCESSERVNT PRÆTEREA ADDITIONES AD TRACT. DE EFFECTIBVS Clericatus, & in fine operis eiusdem Authoris ʃingularis tractatus de Amicitia.

Nunc primùm in lucem editus.

AD ILLVSTRISSIMVM, ET FOELICISSIMVM SÆNATVM PANORMITANVM.

SVPERIORVM PERMISSV.

PANORMI, Apud Io. Baptiʃtam Maringum Impreʃʃorem Cameralem. M.DC.XXII.

ILLVSTRISSIMO,

AC FAELICISSIMO

SENATVI PANORMITANO.

QVOD olim D. Carolus de Grassis V. I. D. frater meus proposuerat, id ego iam absoluo, optimumq; carissimi fratris consilium ne cadat irritum, efficio. Librum ille de Effectibus Clericatus ab se accuratè compositum, elaboratumque Panormitano Senatui Fęlicissimo (qui & labori pręmium benignè promisit) dicare statuerat. At mors abrupit consilium, fratrem sustulit, filumque honestarum, quas animo moliebatur, actionum acerba præcidit. Fraternum igitur opus, quasi posthumum fœtum, ego (quando adhuc vitam concedit optimus Deus) pro fratre dicatum tibi, Fęlisime Sęnatus, volo; opus enimuerò cùm fratris meique in te amoris, atque obseruantiæ pignus; tum verò sacrum, ac mea quidem sententia perutile: in quo non vna videas ex vtroque iure (cuius erat ille peritissimus) petita argumenta, vel ad erudiendum, vel ad commune bonum, quàm maximè valentia. Hoc vos, Patres optimi, si qua soletis humanitate acceperitis, cum gratum mihi feceritis, fratrisque manibus; tum verò Panormitanis omnibus animos (quod vestra cum primis interest) addideritis ad meliora semper, ac longè illustriora facinora aggredienda. Itaque fiet, vt dum Vrbis tantæ magnitudo qua peramplis ædificijs, qua ciuium nobilitate, ac multitudine crescit in singulos pene dies; in studijs, bonisque artibus (vnde venit in vrbes, ac regna verum decus, & ornamentum) minime decrescat.

Petrus de Grassis.

SIMEONIS LISINICHII SICVLI AMISTRETTINI carmina in Authoris laudem.

Quid tibi legiferum celebrare, Camæna, Lycurgum?
Trigrandemque Senem? Cecropiumque virum?
Incipe Cyrrhæis cantare sororibus, Echo
Assonet; antra sono concaua mundus erit.
Præpetibus rapidè plumis Titanis, Humique
Orbem circumadeas; filia, ab orbe polos.
Carolus hic ille est, quid maius iure Solone;
Cuius fama Indos, vel Garamantas adit.
Et veluti superat rutilantia sydera Phœbus;
Sic superas alios, Carole, iure viros.
Hoc testatur opus, gemmis quod fulget honestis;
Cæleste ingenium dicitur esse tuum.

ALIVD.

Serta tuas Petrus dedit atque insignia Cæsar,
Quorum tu sacris legibus alta paras,
Carole serta; manus Clarij, quæ legerat ante,
Serta diu meritis Grasse dicata tuis.

IN AVCTORIS LAVDEM.

Caussarum sapiens effectibus abdita pandit
Crassus facundo Carolus ore refert.
Plenius hic quidquid reliqui dixere priores
Edocet; ac fusum nectare tradit opus.
Cedat iure Solon, iactet ne græca Lygurgum
Sparte; hic ex fumo lumina clara dedit.

ELENCHVS OMNIVM EFFECTVVM, QVI IN IPSO TRACTATV ex ordine continentur.

Cle-

DON CAROLI DE GRASSIS PANORMITANI IVRISCONSVLTI EMINENTISSIMI.

TRACTATVS DE EFFECTIBVS CLERICATVS.

SVMMARIVM PRAELVDII.

1 Clericatus fuit constitutus de iure diuino.
2 Clerici dicuntur quodammodo tenere locum Apostolorum.
3 Clerici vnde sic appellentur.
4 Clerici sunt qui sorte Dei ministerio seruiunt.
5 Clerici dicuntur translati ad famulatum domini, & segregati à cœtu laicorum.
6 Clerici quid iurare habeant ex eorum officio, & quibus debent esse intenti.
7 Clerici debent sacramenta populis ministrare, eosq; pascere.
8 Clerici dicuntur res sacræ.
9 Clerici in actibus suis vndique elucescere debent.
10 Turpitudinibus suspicio à clericis abesse debet.
11 Clerici debent esse sicut candelæ super Candelabro.
12 Clerici debent esse perfectiores, & sanctiores laicis.
13 Clerici debent laicos moribus præcellere, & scandala quantum possunt fugere.
14 Clerici dicuntur magis peccare quàm Laici, ideo grauius puniuntur.
15 Clericatus est qualitas aggrauans peccatum.
16 Dignitas Sacerdotalis quantum est excelsior, tanta maior erit ruina si peccauerit.
17 Clericus in sacris in eodem genere peccati magis peccat, quàm constitutus in minoribus.
18 Peccare grauius dicitur qui maiori præfulget dignitate, ideo grauius est puniendus, & n. 22.
19 Fornicatio est grauior in cōstituto in dignitate quàm in Clerico simplici.
20 Delictum fit grauius & turpius ex qualitate, & dignitate delinquentis.
21 Maior in honore debet esse maior in sanctitate.
23 Clerici cur magis peccent quàm laici.
24 Clerici sunt efficatius obligati ad diuinum amorem.
25 Clerici debent oīno esse casti, & cōtinentes, & mūdi.
26 Cautus Clericorum luxuriātium, Deo plus displicet, quàm placet.
27 Dicens quòd simplex fornicatio non est peccatū mortale habetur pro hæretico.
28 Luxuria quantum sit detestabilis in Clericis.
29 Clericus habens rem veneream cum soluta quod genus peccati cōmittat, & n. 30. 31. 32. 34. 35. 36
33 Clericus quando ordinatur coniungitur Ecclesię sicut sponsus sponsæ.
37 Episcopus habens rem veneream cum soluta dicitur committere adulterium.
38 Monaci fornicantes committunt incestum.
39 Monaci & cæteri regulares expressè profitentur castitatem.
40 Clerici in sacris fornicando committunt incestum.
41 Clerici cum promouentur ad ordines sacros tacitè castitatem promittere censentur.
42 Concubina Clericorum dicitur fornicaria.
43 Coitus clerici beneficiati dicitur coitus damnatus.
44 Filij nati ex prælatis, ex regularibus, ex Clericis in sacris cōstitutis, & ex Clericis beneficiatis dicuntur nati ex damnato coitu, & sunt incestuosi.
45 Filius natus ex Clerico beneficiato, & ex soluta potest legitimari per subsequens matrimonium, & in eo habet locum dispositio loquens de filijs natis ex legitimo matrimonio.
46 Clericis omnis coitus est interdictus.
47 Pœna Clerici fornicarij, quæ nam sit, & quid si esset notorius, & scandalosus, nu. 48. & quid si fornicatio haberet aliquam deformitatem, num. 54. & quid in foro exteriori, n. 55. & 56. & quid si fuit monitus, n. 37.
48 Clerici fornicantes in quam pœnam incurrant, & quid si essent notorij, & scandalosi, n. 48. & quid si fornicatio haberet aliquam deformitatem, nu. 54. & quid in foro exteriore, num. 55. & 56. & quid si fuit monitus, n. 57. 59. 60. 61. 62.

Igno-

118 *Ignorantia iuris iudicem non excusat, & talis ignorantia æquiparatur culpæ.*

119 *Ignorantia computatur in numero detestabilium in ijs, qui alijs præsunt.*

120 *Iudex malè iudicans per ignorantiam punitur arbitrio iudicis.*

121 *Iudex, qui per imperitiam cõdemnauit aliquem ad mortem, debet ipse decapitari.*

122 *Artifex, qui per imperitiam errauit in eo, ad quod est conductus, tenetur omne damnum emẽdare.*

123 *Medicus, qui per imperitiam occidit ægrotum, tenetur de occiso, & punitur pœna vltimi supplitij, si vero non occidit, sed aliud damnum intulit, tenetur ad interesse.*

124 *Ignorantia quando sit peccatum in laicis, & quãdo eos excuset.*

125 *Iulianus Apostata statuit ut Christiani non possent studere neq; scientijs incumbere.*

126 *Bulla Martini 5. memoratur.*

127 *Clerici laicos scientia præcellere habent.*

128 *Doctor vbi promouetur ad aliquam dignitatem, uel officium, aut beneficium tunc non debet examinari, quod lim. ut n. 129.*

129 *Auaritia offendit clericalem dignitatem, ideo eam fugere habent, & nu. 132. & eius suspitionem, num. 133*

130 *Auaritia appellatur idolorum seruitus.*

131 *Auaritia est radix cunctorum malorum.*

134 *Sacerdotes non debent diuitijs incumbere.*

135 *Pluralitas beneficiorum quàm detestabilis propter præsumptam auaritiam.*

136 *Dispẽsatus ad plura beneficia sine causa non est tutus quo ad Deum.*

137 *Pluralitas beneficiorum, quæ mala pariat.*

138 *Auaritia ut plurimum est causa simoniæ.*

139 *Auaritia aliquando est causa hæresis.*

140 *Clerici debent esse sobrij, & multa de sobrietate.*

141 *Clerici se inebriando peccant mortaliter.*

142 *Ebrius assiduè peccat mortaliter.*

143 *Bibere sine mensura, quando quis dicatur.*

144 *Pœna Clerici ebrij, quænam sit, & ad hoc ut puniatur debet moneri, & n. 149*

145 *Clerici non debẽt in tabernis comedere, ampl. vt nec ualeat contraria consuetudo, ut n. 146*

147 *Consuetudo contra bonos mores potius est corruptela, & sic inualida.*

148 *Consuetudo contra ius canonicum est inualida.*

150 *Clerici debent fugere publica conuiuia.*

151 *Clerici non debẽt inuigilare nimis in cura edendi.*

152 *Luxuriæ nutrimẽtũ est nimis cibi, & potus perceptio*

153 *Ciborum nimia cogitatio animarum perturbat.*

154 *Clerici debent parsimoniam seruare.*

155 *Vestes Clericorum debent esse honestæ, & quales, & nu. 157.*

156 *Clerici non debent uti uestibus sericis, neq; incisis, seu frappatis, neq; uarij coloris, & quid si adesset consuetudo, nu. 158*

159 *Clerici nobiles debent uestibus pretiosioribus indui.*

160 *Clerici non debẽt uti uestibus nimis uilibus, & abiectis, aut serio exterminatis.*

161 *Vitia plerumq; se esse uirtutes mentiuntur.*

162 *Clerici debẽt esse misericordes, & charitatiui, & sunt magis obligati exercere actus charitatis, quàm laici.*

163 *Clerici tenẽtur disponere eius bona in usus pios, & esse contenti uictu, & uestitu.*

164 *Clerici debẽt pauperibus erogare id, quod eis superest ultra uictum, & uestitum.*

165 *Beneficiati in quos usus debent conuertere id, quod eis superest.*

166 *Beneficiatus potest uiuere de fructibus beneficij, & reseruare, & cumulare bona patrimonialia.*

167 *Beneficiatus non reparans Ecclesiam ruinam minantem peccat mortaliter.*

168 *Clerici debẽt esse reales, & ueridici, & in suis actibus nullam adhibere fraudem.*

169 *Contrahentes licet ad inuicem se decipere infra dimidium iusti pretij.*

170 *Clericis non est permissum secum contrahentes decipere etiam infra dimidium iusti pretij.*

171 *Clerici plus quàm laici tenentur seruare æquitatem.*

172 *Christiano uiro non licet proximum suum circumuenire, & decipere.*

173 *Ecclesia non debet pati aliquid fieri contra iustitiam*

174 *Contrahens decipiens suum contrahentem etiam infra dimidium in foro conscientiæ tenetur ad restitutionem iusti pretij.*

175 *Clerici non debẽt se inmixere rebus secularibus.*

176 *Clerici debent esse honesti, & quomodo se gerere habent, nu. seq.*

177 *Clerici nihil agere habẽt, quòd offendat laicorum aspectum.*

178 *Clerici non solum debẽt se abstinere ab ijs, quæ secundum se sunt mala, sed etiam ab ijs, quæ habent speciem mali.*

179 *Clerici prohibentur interesse spectaculis, & ludis hastilibus.*

180 *Clerici non debẽt esse loquaces, & uerbosi, & cur. num. seq.*

181 *Loquacitas quos malos effectus pariat, & multa de loquacitate.*

182 *Nugæ in ore sacerdotum sunt peccata, & sacrilegiũ*

183 *Clerici quales esse debent ad hoc, ut uerè clerici dicantur, & reprehendi non possint.*

184 *Clericatus in dubio non præsumitur fallit, ut n. 190. 191. 192*

185 *Doctor quis in dubio non præsumitur, & qui se fundat in doctoratu debet hoc probare.*

186 *Notarius in dubio non præsumitur.*

187 *Miles quis in dubio non præsumitur.*

188 *Nobilis quis nunquam præsumitur.*

189 *Qualitatem quis probare debet, qui dicit se qualificatum.*

193 *Laicus quilibet in dubio præsumitur.*

194 *Excipiens quòd aliquis non est Clericus nihil probare habet, ut n. 196*

monasterium, in quo monacantur.

373 *Populi appellatione quando veniant clerici etiam:*

374 *Vniuersitatis appellatione quando veniant Clerici.*

375 *Vassallorum appellatione, quando veniant Clerici.*

375 *Clerici quando veniant appellatione vassallorum.*

376 *Beneficium Ecclesiasticum habens præstat fidelitatem nouo regi.*

377 *Prouincialium appellatione quando contineantur Clerici, & an priuilegium concessum hominibus alicuius loci competat etiam clericis.*

378 *Hominum appellatione quando comprehendantur Clerici.*

379 *Clerici connumerantur in appellatione ciuium, populi, districtualium, & similium in his, quæ possunt Clericis competere, secus in his, quæ eis sunt interdicta.*

380 *Dispositio qualibet reducitur ad terminos habiles.*

381 *Priuilegia concessa ciuibus, & similibus, competunt etiam Clericis.*

382 *Clericatus est dignitas.*

383 *Clerici dicuntur maiores laicis, & illis præferri debent.*

384 *Clericis debetur honor, & reuerentia.*

385 *Clerici sunt superiores regibus, & principibus secularibus.*

Dignitas Clericalis est maior imperatoria.

386 *Iurisditio Ecclesiastica, & spiritualis est maior temporali.*

387 *Iudex Ecclesiasticus est maior seculari, & cur.*

388 *Iudex Ecclesiasticus potest supplere negligentiam iudicis laici.*

389 *Episcopi possunt, & debent corrigere Principes si viderint eos peccantes.*

390 *Presbyter, nomen, quid significet, & quantum sint honorandi.*

391 *Clerici sæculares sunt magis honorandi quam regulares.*

392 *Clerici sæculares sunt digniores monachis, ac cæteris regularibus.*

393 *Vita monachorum, & regularium est perfectior vita Clericorum sæcularium.*

394 *Clerici sæculares etiam sine licentia Episcopi possunt ingredi religionem regularium, intellige, vt nume. 395.*

396 *Clerici in minoribus, & nouitij possunt ad libitum à religione discedere, secus est in constitutis in sacris, vel professis alicuius religionis.*

397 *Clerici quando dicantur clericaliter viuere.*

398 *Clericus in minoribus expressis verbis renuncians clericatui, dicens quòd nolit esse clericus, non debet vlterius ad Clericatum admitti.*

399 *Vouens se non clericari fit irregularis, licèt votum sit inualidum.*

399 *Iurans nolle fieri Clericus, vel monachus, fit irregularis, licet iuramentum non teneat.*

400 *Audiendus nemo est contra id, quod viua voce approbauit.*

401 *Iuri renuntiato non datur amplius regressus.*

402 *Vita spiritualis, & contemplatiua est melior, quàm vita actiua.*

403 *Legatum factum cum conditione, quòd legatarius non ingrediatur monasterium tenet, licèt conditio reijciatur, tanquam turpis, quòd intelligas, vt ibi.*

403 *Conditio posita in legato, quòd legatarius non possit fieri religiosus reijcitur a legato, quod intelligas, vt ibi.*

404 *Legatum de mille si nupserit, & de quingentis si legatarius monasterium ingrederetur si factum sit, debeatur tota mille, etiam si legatarius fieret religiosus, ampl. vt nu. 405.*

406 *Legatum alimentorum si esset præstandum certo loco, si alimentandus nolit in eo loco stare alimenta non debentur.*

407 *Legatarius alimentorum si vult fieri religiosus consequitur legatum, etiam si nolit stare in loco, vbi testator iubsit, quòd alimenta præstentur.*

408 *Tutor si se excusat à tutela ammittit legatum.*

409 *Tutor, qui vult fieri clericus, & propterea excusatur à tutela, non emmittit legatum.*

410 *Monasterium an, & quando excludat substitutum.*

411 *Monasterium durante vita monachi habebit usufructum bonorum fideicommisso subiectorum, quod procedit quando monasterium esset capax.*

412 *Monasterium an, & quando habeatur loco filiorum.*

413 *Filius non potest excludi ex eo, quia fecit se Clericum contra voluntatem patris.*

414 *Compulsentes siue impedientes ne quis monachetur, & fiat religiosus sunt excommunicati.*

415 *Dominus potest repetere agricolas ascriptitios, qui sine eius licentia abierunt, quod lim. ut nu. 416.*

417 *Clericatus liberat seruum à seruitute.*

418 *Clericatus liberat libertum ab operibus libertorum.*

419 *Priuilegia concessa clericis debent latissimè interpretari.*

420 *Priuilegia concessa clerici, tanquam concessa non subditis transeunt in contractus.*

421 *Donatio facta per patrem filio ad hoc ut efficiatur sacerdos non computatur in legitima.*

422 *Clerici ac cæteri religiosi comprehenduntur in numero miserabilium personarum.*

423 *Ecclesia comprehenditur in numero miserabilium personarum.*

424 *Clerici sunt de numero pauperum.*

425 *Clerici tàm boni, quàm mali semper sunt honorandi*

426 *Ordini toto Clericali non est detrahendum ex eo, quia aliqui sunt mali.*

427 *Clerici orientales siue græci non sunt subiecti dispositioni iuris Pontificij.*

428 *Clerici orientales quibus priuilegijs fruantur remissiuè.*

429 *Dicens se clericum cum talis non sit qua pœna puniatur.*

Vesti-

430 *Vestibus clericalibus, vel monachalibus vtens cùm talis non sit qua pœna puniatur.*

431 *Celebrans, vel audiens confessionem vti sacerdos cùm talis non sit quomodo sit puniendus.*

432 *Laicus impetrans beneficium, tanquam clericus caret impetrato.*

PRÆLVDIVM.

MEMOR cum semper fuerim præcepti Plinij secundi, qui ad Caniniũ Rufum scribens ipsum hortatur, vt aliquid effingat, & excudat, quod sit perpetuò suum, quia (inquit) reliqua rerum tuarum post te alium, atque alium dominiũ sortientur. Hoc nunquam desinit, si semel cœperit esse tuum. Qua Plinij exhortatione ductus, temporibus præteritis typis mãdaui tractatum de exceptionibus ad materiam statuti, excludentis omnes exceptiones, in cuius calce pollicitus fui alium edere tractatum de effectibus; in quo inter cætera de effectibus Clericatus aliquid scribere promisi. Ideo materiam ipsorum effectuum Clericatus in præsentibus aggredior; Et licet in fine eiusdẽ tractatus protestatus fuerim; quòd aliquid scribere, aut deducere nõ intellexerim, quod aduersetur Determinationi Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, nihilominus quia materia, de qua ad præsens sum tractaturus, est magis periculosa; decreui eandem protestationem etiam præmittere, qua premissa, & singulo verbo relata deuenio ad tractatum de effectib. Cleri-
1 catus. Qui quidem Clericatus dubium non est, quod sit constitutus de iure diuino, *vt not. gl. in c. si Imperator 96. dist. Præposit. in c. in primis, §. de persona, n. 6. 2. q. 1. Abb. in c. solitę, ver. nota ibi Pontifex, de maiorit. & obed. Collegg. Ferrarien. latè cons. 3. n. 1. post cons. Zabarell. Hieron. Gigans in tract. de crim. læsa maiestatis in tit. quis cognoscat de crim. læsæ maiest. n. 14. Mart. de iurisd. p. 1. c. 6. nu. 1. cum seq. Anastas. Germon. in tractat. de sacror. immun. lib. 3. c. 3. n. 35.* vbi dicit, quòd ex actibus Apostolorum manifestissimè probatur, quòd tempore ipsorũ Apostolorum fuerũt aliqui creati Clerici, dum in eis legitur, in c. 14. cum Paulus, & Barnabas constituissent illos per singulas Ecclesias presbyteros, & orassent cum ieiunationibus; & commendauerunt eos Domino, in quem crediderunt; & alibi legitur, in c. 15. statuerunt; vt ascenderẽt Paulus, & Barnabas; & quidam alij ex illis ad Apostolos, & presbyteros in Hierusalem; & Diuus Paulus in prima Epistola ad Thimoteum: ait, qui benè pręsunt presbyteri; honore duplo digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina, in 6. Actuũ Apostolorum legitur, quod ab Apostolis septem Diaconi constituti sunt in adiutorium, pleni Spiritu sancto, & sapientia; vt fuerunt Stefanus, &c. *Et Portius cons. 166. n. 16. dicit (ex Liuio lib. 10. gestorum post Christi aduentum, c. 7. rub. de ord. relig.)* Clericorum ordinem à B. Petro, & alijs Apostolis institutum fuisse; *& Anastas. Germon. in cod. tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 3. n. 31.* dicit q̃ a Christo fuerunt constituti Apostoli, & ab Apostolis Episcopi, & ab ipsis Episcopis Clerici, qui docerẽt, & instrue-
2 rent populos; Immo Clerici quoddãmodo dicuntur tenere locum Apostolorum; ita habetur, *in c. ex authoritate 16. q. 1.* Appellantur aũt
3 Clerici illo nomine à verbo græco Cleros, qđ idem quod sors, siue hæreditas latine sonat, *Isidor. in lib. 7. etimolog. tit. de Clericis, D. Hieronymus in Epistola ad Nepotianum,* si enim ait S. Hieronymus κλῆρος græce, sors latine appellatur, propterea vocantur Clerici, vel quia de sorte sunt domini, vel q̃a ipse dominus sors, idest pars Clericorum est, talis ergo dicitur esse Clericus, vt ipse possideat dñm, & possideatur a dño, & verè cum proprie dicere, tunc fit pars mea Dñs. Psal. 15 *Magister sententiar. dist. 24. lib. 4. vers. Cleros, & Clericos, c. Cleros 21. dist. vbi gl. idem gl. in c. porrò, dist. 66. & in c. duo sunt in q. 1. & in auth. Presbyteros, C. de episc. & cler. Cabell. super constit. Marchiæ, lib. 3. c. 10. gl. 1. n. 1. cart. 1010. Carauit. super ritu M. C. V. ritu 136. n. 18. Rodulph. Cupres in repet. c. oportebat 79. dist. rub. quare Rom. Põtifex, &c. art. 9. n. 15. car. 1059 Io. Brocolten. in tract. de feud. c. 5. qui feud. dare, vel accipere poss. n. 2.* vbi etiam ponit alias æthimologias huius vocis Clericus; sed communior * recepta est hæc iam dicta, quam etiam fuit sequutus, *Gras. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 1. n. 3. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immu. lib. 2. c. 2. n. 1. & lib. 3. c. 3. n. 30. Iul. Patian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. c. 34. n. 7. Siluester in summa in verb. Clericus, in princ. Alphõs. Aluarez in Specul. iur. Pontificij c. 66. in princ. Ant. Scappa in tract. de iure non script. lib. 1. c. 17. nu. 8. Io. Bertachin. in tract. de episc. in prælud. n. 9. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. 1302. Guido Papa in tract. de vsur. n. 45. in 17. tom. præditorum tract. cart. 1076.* Et primus fuit Matthias, qui ex consilio & inspiratione Spiritus Sancti sorte fuit assumptus, & electus ad ministerium Apostolatus, *Capit. Cleros, vbi Turrecr. nu. 21. dist. 21. Bertach. in suo reper. in verb. Clericus, il primo, Tiraqu. in tract. de iure primog. c. 17. in prima opi. nu. 8.* Et ideo Clerici sunt, qui sorte electi Dei
4 ministerio seruiunt; *Magister sententiarum in loco proximè allegato c. cui portio 12. q. 1. Hiero. Gigans in tract. de crim. læsæ maiest. tit. quis cognoscat*

scat de crim. læsæ maiest. n. 15. cart. 1126. Port. cons. 16. n. 19. Colleg. Bonon. cons. 1. n. 47. post cōs. Zabar. cart. 1167. Borell. in add. ad Bellug. in Spec. princ. rub. 11. §. videndum lit. G. circa principium cart. 1055. vbi dicit, ꝙ statim ꝙ quis est assūptus ad Clericatum, dr̄ tranlatus ad famulatū
5 Domini, & intelligitur segregatus à cętu laicorum; *Goffr. & Hostiens. in summ. tit. de temp. ord. Port. d. cons. 16. n. 61.* Et ex quo dicuntur serui Dei, ac Deo obsequi & seruire profitent̄ *c. clericos post princ. 21. dist. c. pen. 54. dist. c. dia-*
B *coni, post principium 93. dist. c. secundum Apostolum de præbend. c. 2. de clerico venatore, latè Anastas. Germon. in tract. de indultu, §. seruus seruorum Dei, n. 25.* Et nihil aliud debent curare nisi fugere domesticos, & vacare Deo, ne alterius
6 necessitatis munere impediantur, *c. cui portio 12. q. 2. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 1. n. 4.* circa quod Diuus Hierony. ad quendam leuitā ait, hoc hominum genus contēplationi, ac orationi prorsus deditum, ab omni temporalium strepitu cessare debere, ita habetur, *in c. duo sunt 12. q. 1. §. Deo aūt, vers. si autē œconomi, vel alij clerici fuerint, in Auth. de sanct. Episc. vbi hoc not. Bar. & Ang.* & consequentur diuinis officijs solùm eos intentos esse oportet, *l. oēs, C. de episc. & cler. Ant. de Padill. in l. 1. n. 7. C. de iur. & fact. ignor.* & nefas est eos a diuinis officijs distrahi, quod ad eorū internā professionem pertinet, *c. innoua 16. q. 7. Clemen. 1. de vit. & honest. cler. vbi Card. & Io. de Imol. Bar. & Ang. in d. §. Deo nobis,* & non solū debent orōnibus, ac alijs contēplationibus vacare, verū
7 ēt sacramenta populis ministrare, & docēdo Christi gregem diligēter pascere, *tot. tit. de baptism. & eius effect. & de pęniten. & remiss.* quod colligitur ex præcepto tradito Petro Apostolo a Domino nostro Iesu Christo, dum ei dixit, pasce oues meas; vt in Ioanne c. 20. & Paulus Apostolus admonet Titum, & Timotheū, vt in verbo Dei prædicando sedulo inuigilēt, & ex quo sūt ascripti diuinæ militiæ, ac Christo, & diuino cultui se deputarunt, dicuntur
8 res sacrosanctæ, ac spirituales, *c. cui portio, 12. q. 1. Anastas. Germo. in tract. de sacror. immu. lib. 2 c. 15. n. 29. Hieron. Gigans in tract. de crim. læsæ maiest. tit. quis cognoscat de crim. læsæ maiest. n. 15 cart. 1126. Lelius de Zanchis in tract. de priuileg. Eccles. priuil. 45. n. 16. Alphons. Aluarez in Spec. iuris Pontif. c. 35. in prin. cart. 1095. Cristoforus Ant. de Pratis in tract. de iurisd. episc. c. 3. nu. 5. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. 1363. Innoc. & alij, in c. 2. de maior. & obed. Rebuff. cons. 193. nu. 6. Martin. Vrarius Vltramon. cōs. 7. n. 17. lib. 1. Surd. cons. 193. n. 4. lib. 2. & cons. 301. n. 52. lib. 3.* & tāquam tales in actibus suis vndiq; elucere de-
9 bent, *Io. de Viscis in tract. de immun. eccl. in princ. n. 8. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. 1012.* Et ideo satis ad propositum in sacrosancto Concilio Trident. *sess. 22. c. 1. de refor.* habetur, nihil est quod alios magis ad pietatem, & Dei cultū assidue instruat, quàm eorū vita, & exēplum, qui se diuino ministerio dedicarunt; cū enim a rebus sæculi in altiorē sublati locū cōspiciantur, in eos tanquam in Speculū reliqui oculos conijciunt, ex ijsq; sumunt, quod imitentur; qua propter sic decet omnino clericos in sorte Dei vocatos, vitā moresq; suos omnes componere; vt habitu, gestu, incessu, sermone, alijsq; oībus rebus nil nisi graue, & moderatum, ac religione plenū præseferatur, & quę sequuntur; & non solū aliquā turpitudinē in incessu, vestibus, moribus, dictis factis, ac cęteris actibus demonstrare non debent, *vt habetur in præcit. Concil. Tridentini, c. & in tot. tit. de vita & honest. cler. & in Clem. eo. tit. & voluit Paulus Fuscus in suis singul. in lit. C. n. 116.* Verū etiā
C 10 & turpitudinis suspitionem fugere debent, *tot. tit. de cohab. cler. & mulier. Fider. Prigman. Vltram. cons. 52. n. 572. & 573. lib. 1.* quia domus Cæsaris non solum dēt carere delictis, verū ēt
11 delictorum suspitione; immo esse debent vti candelæ super candelabrū, & aliorum lumen: *vt in Euangelio, vos estis lux mundi, Guliel. Durād. Spec. in tract. de modo general. cōcil. celebr. p. 1. rub. 1. n. 4. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 154.*
12 nec non & perfectiores, & sanctiores laicis oīmodo se ipsos demonstrare oportet: *Petr. Bellin. in tract. de re milit. p. 6. tit. 2. nu. 9. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 351.* ac eos moribus oī-
13 no præcellere, *Turrecr. in c. qualis, n. 2. 8. q. 1. & scandala quantū possunt fugere; c. cum infirmitas, & c. pręcipimus, de pęnit. et remiss. Flam. de Rubeis cons. 15. n. 12. lib. 1. Fider. Prigman. d. cons. 50. nu. 574.* Ideo clerici dicuntur magis peccare, q̄
14 laici, & grauius sunt puniendi in eodem genere peccati, *c. cum quidā de iureiur. c. 1. de empt. & vend. l. presbyteri, C. & de episc. & cler. & not. in c. summa, 14. q. 3. Dec. in c. at si clericis, n. 235. in fi. de iudic. Io. And. in c. ex litteris de dolo, & cōtum. Bero. in c. quia in oībus, n. 49. de vsur. Sal. in l. 2. n. 4. C. vt nemo priuatus; Turrecr. in c. homo Christianus, n. 4. & 5. dist. 40.* vbi dicit, ꝙ Clericatus est
15 qualitas aggrauans peccatum, *Bertach. in suo reper. in verb. clericus periurus, tex. & gl. in verbo cadit, in d. c. homo Christianus,* vbi habetur quod
16 fortiter cadit in peccatū ꝑꝑ duas causas, aut ꝑꝑ magnitudinem peccati, aut ꝑꝑ altitudinē dignitatis peccantis, *c. duo sunt, 96. dist. ibi, tanto grauius pondus est sacerdotū;* ꝙ clarissimè deducitur *ex sacrosancto Concilio Trid. sess. 22. c. 1. ibi leuia delicta, quæ ī ipsius maxima essent, & in c. multi 40. dist.* dicitur, quod malus sacerdos de sacerdotio suo crimen acquirit, non dignitatem: & S. Hieronymus, ait, quod grandis est dignitas sacerdotum, sed grandis est ruina, si pec-

peccant, *vt eum refert Parisien. Conciliũ celebratum tpibus Gregorij 4. Summi Pontificis, lib. 1. c. 12*
17 Sic etiam in eodẽ genere peccati clericus in sacris, & beneficiatus magis peccare vr, q̃ simplex clericus, *not. Vital. in Clemen. diœcesanis, §.*
18 *præsenti, n. 7. de vit. & honest. cler.* & qui maiori præfulget dignitate, grauius ẽt peccare dicit: *Turrecr. in d. c. homo Christianus, n. 4. & 5. dist. 40 Zabar. in Clement. 2. §. dignitatem de uit. & honest. cler. Menoc. in tract. de arbit. iud. casu 392. nu. 16.*
19 quo fit vt in episcopo, vel alio prælato fornicatio est grauius, q̃ in clerico simplici: *Menoc. in tract. præd. casu 418. n. 4.* Et prædictorũ oĩum est rõ, quia peccatum grauius, & turpius iudi
20 catur ex qualitate, & dignitate delinquentis, & peccantis, *l. oẽ delictum §. 1. de re milit. l. quadã ff. de pen. l. presbyteri, in fi. C. de episc. & cler. c. excommunicamus, §. credentes, vers. si vero clericus, vbi gl. in verb. exerceatur, de hæret. c. cum quidã de iureiur.* ibi tanto grauius vendicandum, quãto maiori præeminet dignitate, *de hæret. c. ac-*
21 *cusatus in 6. c. nulli fas, in fi. 25. q. 1.* vbi Hylarius Papa, dicit, quod reatu maiori deliquit, q potiori honore perfruitur, & grauiora facit vitia peccatorum sublimitas peccantum, *Oldr. cõs. 65. in fi. Crauet. cons. 9. n. 2. lib. 1.* vbi dicit, ꝙ de-
22 lictum fit grauius rõne presbyteratus, & dignitatis delinquentis; & huius rõnis rõ est, q maior in honore debet esse maior in sanctitate, *c. rationis 100. dist. c. vilissimus 1. q. 1. Sebast. Medices in 3. opusculo n. 9.* vbi ẽt dicit, ꝙ grauius est puniendus, quãto in maiore honore reperitur is, qui peccat, *allegat c. presbyteri, 5. q. 6.* & quòd clerici sint in maxima dignitate consti
23 tuti, dicam infra hoc eodẽ præludio nu. 382. cum seqq. Secunda ratio principalis, cur Clerici magis peccant, quàm laici, est quia si oẽs homines generaliter tenentur, & sunt debitores Deo Omnipotenti pro tot tãtisq; erga eos collatis beneficiis; & q̃ quotidie ab ipso Dño accipiuntur, *vt meminit text. in Auth. quo oporteat episcopus in princ. S. Antoninus in summa p. 2. tit. 3. c. 9. §. 8. & seq. Michael Auiuio. in tract. de vnitate ouilis, & pastoris, c. 1. n. 14. & seq.* quanto magis erunt obligati sacerdotes, ac cęteri
24 clerici, ac religiosi, qui altiora, & maiora beneficia a Domino acceperunt: de quibus beneficiis, dignitatibus, ac priuilegiis iam supra scripsi, & inferius per totum præsentem tractatum scribam; quo fit, vt efficatius striɑiusq; ad amorẽ Dei, & Euangelicæ legis custodiam erunt obligati, *vt habetur in Concilio Valentino, sess. 2. c. 32.* vers. cũ igitur. Cui enim multum datum est, multum quæretur ab eo, *Lucas cap. 12. & ex S. Augustino habetur in c. 1. de pęnitent. distinct. 1.* quòd in hoc quilibet peccator fit culpabilior, quò est Deo acceptior; & ad pręsentem materiam benè cõferũt ea, quæ aliàs dixi in meo tractatu de effect. amicitiæ; hoc est, quòd amicitia, & familiaritas iniuriantis aggrauat iniuriam, & tandem si sacerdos peccauerit, quis orabit pro eo, *c. alienum, 50. dist. c. si sacerdos de pęnit. dist. 1.*

Et quia inter cætera, quæ dignitatem clericalem contaminãt, principale, & præcipium est luxuria, ideo ab ea exordium sumendo; dico, quod Clerici debent omnino esse casti, &
25 continentes, *c. vt clericorũ de vit. & honest. cler. vbi Anchar. n. 1.* dicit, ꝙ debent esse casti, & continentes, & ab oĩ delectatione, non solum secundum actum, quod facit castitas strictè sumpta, sed etiam secundũ gustũ, visum, auditum, & olfatum qđ à principio fuit determinatum *per Concilium secundũ Carthaginense in canone 2. prout reperitur relatũ, in cap. in præterito, 84. dist. & voluit etiã Calixtus Papa, in c. presbyteris, 27. dist. c. proposuisti, 82. dist. cap. 1. dist. 28.* vbi Gregorius Pontifex Maximus scribens Petro subdiacono dicebat, nullum facere subdiaconum præsumant Episcopi, nisi qui se victurum castè promiserit, quia nullus ad ministerium altaris accedere debet, nisi cuius castitas ante susceptum ministerium fuerit approbata; circa quam Clericorum castitatem multa scribit *Gratian. d. dist. 28. & dist. 32. gl. in d. c. cum in præterito, in verb. sacramentis, & in d. c. proposuisti, in verb. plane, & in c. vnico, de uoto in 6. & in tit. de Clericis qui nuptias cõtrahere non possunt, in Nouella, & in Cõstit. 3. Leonis Imperatoris, Tertius cons. 149. n. 11. Th. Docti. cons. 147. n. 4.* Si. n. gentilium Sacerdotes (*prout dicit Textor in officina tom. 2. in tit. sacerdotes Deorum*) cum fallis, & immundis ministrassent demonibus) *vt est scriptum in Psalmo 95. ibi, oẽs Dij Gentium demonia, & notauit S. Antoninus in summa p. 3. tit. 14. c. 7. §. 1. in princ. & Alfons. de Castro aduersus hæreses, in verb. sacerdotum hæresi, il 1. vers. admoneo)* castitatem seruabant, vt testatur *S. Augustinus sermone 37. in fi. ad fratres in heremo*, vel castrando se ipsos, vel abstinendo a cibis, Venerem prouocantibus, *vt tangit Textor vbi supra in tit. castissimi, vers. Origenes, & latissimè Tiraq. in legibus cõnubial. l. 15. n. 119. & 121. & seq.* si ipsi (vt dixi) qui sacrificabant demonibus, erant castissimi, quid dicendum erit de Sacerdotibus immortalis Dei viui & veri? de quibus dicebat Moyses: *Leuit. c. 20.* Sancti estote, qm̃ ego sanctus sum, *c. plurimos 82. dist. et Esaias c. 52.* mundamini, qui fertis vasa Domini, & Apostolus ad Titum c. primo, oĩa mũda mũdis, nã qui sancti non sunt, sancta tractare nõ debent, *c. Maximianus 81. dist. & in Ecclesiast. c. 34.* ab immundo quis mundabitur? & *Macabeorum 24.* dictum est Leuitis, sanctificamini, & mundate domũ Domini, & *Neemia c. 12.* dicitur mũdati sunt sacerdotes, & leuitæ, & mũ-

B daue-

dauerunt populum. Vtiq; concludendo, di-
co, quod non solũ debẽt esse castissimi, & plus
ꝙ prædicti antiqui sacerdotes; verùm ẽt debẽt
esse mundi ab oĩ inquinamento, iuxta ea, quę
scribũt, *Turrecr. in c. his ergo, n. 1. dist. 33. Port.*
cons. 149. n. 11. Iac. de Grass. in decis. aur. p. 2. lib. 3
c. 1. n. 6. Immo Dñs noster Iesus Xp̃s adeo ca
stitatis, & puritatis amator est, maximè in mi
nistris diuino cultui dicatis, vt ppea notabi-
liter S. Augustinus dixerit, quod plus placet
Deo latratus canium, mugitus bouum, grun-
nitus porcorum, ꝙ cantus clericorum luxu-
riantium; quẽ locum citat *Tho. Hiberius in suo*
libro intitulato Flores Doctorum in verb. oratio, so
26 la enim castitas est, quæ cum fiducia põt ani-
mas hominũ Deo p̃sentare, ut in §. sancimus,
in Auth. de Lenoni: & gl. in prohem. decre-
tal. in verb. pudicos; Et è contra luxuria est,
quæ animas perpetuò damnat, cùm sit vnum
ex septem peccatis mortalibus, corpora con-
sumat, & facultates dissipat, quæ cũ sit dam-
D nata in laicis; ita, & taliter, ꝙ si quis auderet
27 affirmare ꝙ simplex fornicatio non est pecca
tum mortale, esset hæreticus, *Caccialup. in repet.*
l. si qua illustris, col. 11. ad Orficinianũ Io. de Anan.
in c. qualiter & quando, §. corrigendos, col. 7. de ac-
cusat. Io. Sader, & Ang. de Aret. Instit. de patria
potestat. in fi. princ. Hostiens. in c. lator, qui fil. sint
legit. Io. Andr. in c. sine culpa, de reg. iur. in 6. in
mercurial. Ant. de Butr. in c. cum sit generale, col. fi.
de foro compet. Archid in c. fertur, 1. q. 1. cum mul
tis alijs, quos allegat Marquat. de Susan. in tract. de
28 *cælibatu p. 3. c. 8. n. 4.* multò magis erit detestan
da in Ecclesiasticis, & etiam in minoribus cõ
E stitutis, *c. nullus 32. dist. c. præter, & c. accepimus*
de ætate & qualit. ordinand. c. vestra, & c. fi. de co-
habit. cler. & mulier. l. eum qui C. de episc. & cler.
& in Auth. de sanctiss. Episc. §. cleros, c. in oĩbus,
81. dist. c. quidam clerici, & c. presbyter si forni-
cationem, 82. dist. Astens. in summa lib. 3. tit. 32.
Et propterea multi dixerunt, quod simplex
Clericus, habens rẽ venereã etiam cum solu-
29 ta, dicatur committere incestum; huius in-
quam opinionis fuit *gl. in l. 2 in verb. filij, C. de*
episc. & cler. vbi Bald. n. 2. dicit ita aliquãdo
fuisse iudicatum, & ibidem *Paul. de Cast. Paul.*
Griland. in tract. de pœnis omnifar. coitus, lib. 3. q.
* *vlt.* vbi testatur hanc esse cõm.* opi. *Corrad. in*
tract. de prætor. in tit. de incestis & nefarijs, n. 12.
cart. mihi 647. Sed in hoc articulo contrariam
opinionẽ tenuerunt *Cyn. & Bart. in d. l. 2. idem*
Bal. sibi contrarius in l. si quis incestis, C. de incest.
nupt. Corset. in suis sing. in verb. fornificatio, in fin.
Suarez in comm. opin. in verb. clericorum nu. 132.
* vbi asserit hanc esse cõm. * opin. & alios alle-
gat *Couar. in epitom. de sponsal. in 2. p. c. 8. §. 5. nu.*
14. Menoc. in addit. ad suum tract. de arbit. iud. ca-
30 *su. 289. n. 6.* vbi prædictas, & sequentes ponit
opiniones, Alij vero in aliam descenderunt
opinionem, hoc est quòd clericus simpliciter
fornicans, nihilominus ex persona sua dica-
31 tur committere adulterium; *ita gl. in c. per ve-*
nerabilem, qui filij sint legitimi; vbi etiam Abb. nu.
32. Imol. in Clem. 1. col. fin. de offit. ordinar. idem
Abb. in c. vt clericorum. n. 8. de vit. & honest. cler.
Lupus in repet. rub. de donati: inter virum, & uxo-
rem §. 30. n. 6. Couar. loc. cit. Pet. a Plaza in epi-
tom. delict. c. 41. n. 31. Suarez in dicto verb. clerico-
* *rum n. 133.* vbi dicit quod ista opinio * est cõ-
32 munis, *Couar. in tract. de publicis concubin. in præ-*
fati n. 23. dixit etiam esse stuprum, & incestũ;
Ioseph Gonzales in lib. variar. quæst. c. 5. n. 8. pro
qua secũda opinione potest adduci ratio, quia
clericus quando promouetur ad ordines, cõ-
33 iungitur ecclesiæ tanquam sponsus sponsæ,
ideo, fornicando adulterat talem cõiunctio-
nẽ, *Rodulphus Cupers in repet. c. oportebat 79. dist.*
in verb. diaconus. nu. 21. cart. mihi 319. Menoc. in
tract. de arbi. iud. casu 418. n. 7. Quam secundam
opinionem multi etiã oppugnauerunt, prout
fuit *Boss. in suo tract. crim. in tit. de coitu damnato,*
n. 10. Vasquez in tract. de success. creat. lib. 3. de te-
stam. §. 22. n. 50. Clarus in §. fornicatio, vers. cum
presbytero, qui dicit, quod impropriè potest ap
34 pellari adulterium. Alij etiã dixerũt quod for-
nicando cõmittunt sacrilegiũ, *Turrecrem. in c.*
de ijs, n. 6. dist. 28. Menoch. d. casu. 418. n. 8. Co-
uarr. in tract. de publ. concubin. in princ. n. 23. vers.
35 *apparet ex præmissis,* qui adducunt rationem,
F scilicet, quia fuerũt cõsecrati Deo, & ei dediti,
& ob copulã carnalẽ à Deo separantur, & sic
efficiuntur sacrilegi.
Sed reuera prædictæ tres opiniones sũt fal-
sæ, & verior opinio est, quod committãt sim-
36 plicem fornicationem, si cum soluta se immi-
scent, quò ad clericos in minoribus, *Card. &*
Imol. in Clement. ad nostra, de hæret. Fider. de Sen.
cons. 166. Fel. in c. at si clerici, §. de adulterijs, de iu-
dit. Coueron. in tract. de publicis concubi. rub. de in-
cestu, n. 30. & in verb. seu gl. & alios non publicos,
n. 12. Boss. in d. tit. de coitu damnato nu. 10. Lelius
de Zanch. in tract. de priuileg. eccl. priuil. 135. n. 12
Vasquez in d. tract. de succes. creat. lib. 3. de testam.
§. 22. n. 50. Clarus in d. §. fornicatio, vers. cũ pres-
bytero, & in §. incestus vers. nunquid, Menoch. in
tract. de arbit. in addit. ad casum 289. n. 6. in ultima
opinione, Suarez in cõm. opin. in uerb. clericorum n.
134. qui asserit istã esse cõm. * opi. Qua vltima
* opinione retẽta eã limitabis quatuor modis.
Primo limitatur in episcopo, qui ẽt habẽs
37 rem cum soluta, dicitur non solum cõmittere
adulterium, quia episcopus dicitur cõtraxis-
se matrimonium spirituale cum ecclesia, ad
quam est promotus, *c. inter corporalia, de trans-*
latione episcoporum; & in specie dixit *Corsett.*
in singul. in verb. fornicatio, in fi. Marquat. de Su-
sannis

ſannis in tract. de cælibatu. p. 3. c. 1. n. 14. Menoch. loco proximè citato n. 8. & 9. verum etiam, & ſacrilegium ratione ordinum vt infra.

38 Secundo fallit in monachis, ac cæteris regularibus, quorum coitus non dicitur ſolùm fornicatio, ſed ſacrilegium *Butr. in cap. ſignificaſti, de adulter. Fel. in c. at ſi clerici, §. de adulter. de iud. Marquat. eod. n. 14. Menoch. in tract. de ar-*

39 *bit. iud. in addit ad caſ. 289. n. 7.* & ratio eſt, quia ipſi expræſſe profitentur caſtitatem, *c. cum ad monaſterium, de ſtatu monachor. Dec. in c. at ſi clerici, n. 235. de iudi. Monald. conſ. 69. n. 6. lib. 2.*

40 Tertio limitatur in clericis in ſacris conſtitutis, qui habẽtes rem veneream cum ſoluta, non ſimplicẽ fornicationẽ, ſed ſacrilegiũ committere dicũtur *Purpur. conſ. 17. n. 2. lib. 1. Corrad. Lancell. in tract. de prætor. tit. de inceſtuoſis, & nefarijs n. 12. cart. mihi 647. Thom. Doct. conſ. 197*

41 *n. 4.* Et ratio eſt, quia clerici cùm ad ſacros ordines promouẽtur, tacitè caſtitatem promittere cenſentur, *c. quæſtio, & cap. de hijs, & c. præterea, 28. diſtinct. not. ſcribentes in c. 1. de voto. Dec. in c. at ſi clerici n. 227. de iudit. Rodulphus Cupers, in repet. cap. oportebat 79. diſt. verſ. explicatur de Cardinali b. art. 1. c. 10. cart. mihi 212. Monal. conſ.*

42 *69. n. 6. lib. 2.* vbi dicit quòd ad caſtitatem obſeruandam aſtringuntur ex conſtitutione eccleſię, & concubina clericorũ in prædictis tribus fallentijs non dicitur propriè concubina ſed fornicaria, quia cũ ea matrimoniũ contrahere non poteſt. *Ioſeph. Gonz. in lib. variar. reſolut. c. 5. nu. 6.*

43 Quarto, & vltimo limitatur in clericis beneficiatis, quia eius coitus nõ dicitur ſimplex fornicatio, ſed coitus damnatus ratione beneficij, *§. Clericos in Authen. de ſanctiſſ. epiſc. Pur-*

44 *pur. conſ. 92. n. 5. lib. 1.* quo fit quod filij nati ex fornicatione cõmiſſa in prędictis quatuor caſibus, & fallẽtijs dicũtur nati ex dãnato coitu, & ſunt inceſtuoſi; *Purpur. d. conſ. 92. n. 5. & cõſ. 17. n. 1. lib. 1. Corrad. in tract. de prætore tit. de inceſtuoſis, & nefarijs n. 12. cart. mihi. 647.* de quo articulo dicã infra effect. 35. & licet hoc ſit veriſſimũ, nihilominus tamẽ filius natus ex cle-

45 rico beneficiato, in minoribus cõſtituto cum muliere ſoluta, poteſt legitimari per ſubſequẽs matrimoniũ, *Angelus de Claua in ſua ſumma in* * *verb. filius;* vbi dicit, quod hæc eſt cõmunis* opinio Canoniſtarũ *Maiolus in tract. de irreg. lib. 1. c. 4. n. 15. Purpur. conſ. 92. n. 5. lib. 1.* vbi dicit, quòd in taliter legitimato habet locũ diſpoſitio loquẽs de filijs natis ex legitimo matrimonio. *Dec. conſ. 155 per tot.* qui atteſtatur iſtos poſſe ſuccedere in feudis, quod vltimũ tamẽ ego non firmo, quidquid in contrariũ te- * nuerit *Ripa in tract. de actis in articul. mort. c. 82. n. 6. & ſeq.* & redeundo ad noſtrũ inſtitutũ dico quod in Clericis omnis coitus eſt de iure

46 reprobatus, *d. §. cleros in Auth. de ſanctiſſ. Epiſc. §. ſi qui autem, Auth. de monach. l. eum qui probabilem C. de epiſc. & cler. Ripa in tract prædict. de*

47 *act. in art. mortis c. 83. nu. 8.* ideo de rigore iuris antiqui pœna clerici fornicarij eſt depoſitio, *c. presbyter 83. diſt. Io. Andr. Dom. de S. Gemin. Butr. & alij in c. pen. de Bigam. & in c. vt clericorũ*

H *de vit. & boneſt. cler.* ſed hodie eſt redacta ad arbitrium confeſſoris, *c. fraternitatis 34. diſt. c. presbyter 82. diſt. Fider. Scotus conſ. 32. n. 9. to. 2.* * *lib. 4.* vbi dicit, ꝙ hæc eſt cõm.* opin. tàm in

48 clerico in ſacris, quàm in minore *Vaſques in tract. de ſucceſſ. creat. lib. 3. §. 22. lim. 18. nu. 48. &* * *50.* vbi dicit, hanc eſſe communem* opinionem, & omnino tenendam; & alios allegat, prout etiam multos alios congerit *Hieron. Ceuall. in Specul. pract. quæſt. comm. contra comm. q.* ** *262.* qui teſtatur de comm. & magis cõmu.* opin. *Duenas reg. 101. vbi hanc opinionem ponit pro regula Lelius de Zanchis in tract. de priuil. eccleſ. priuileg. 135. nu. 14. Nauar. in c. conſiderat n. 121. de penit. diſt. 5. Graſſ. in comm. opin. lib. 1. c. 18 q. 4.* vbi etiam teſtatur de comm. opi. & alios allegat *Deci. in c. at ſi clerici nu. 223. & 225. &* * *227. de iudic.* vbi dicit, hanc eſſe communem* opinionem *Marquat. de Suſana. in tract. de cælibat. p. 3. c. 2. num. 2.* vbi prout alij teſtantur de

49 comm.* opin. vbi dicit, quod iſto caſu melius * eſt, quod iudex repræhẽdatur de miſericordia quam de rigore, & quod iſto caſu arbitrium iudicis verſatur, vt conſideret circunſtantias, & ſcandat inde inſurgentia, & conſuetudinem patriæ.

Limitatur primò prædicta concluſio, quãdo clericus eſſet notorius, continuus, vel ſcandaloſus fornicator, quia in eo debet omnino ſeruari rigor iuris antiqui, & ſic poteſt, & dẽt deponi, *Felin. in c. dilectus, nu. 2. de accuſat. vbi dicit, quod ita not. Domin. in c. presbyter 28. diſt. gl. in cap. ſi. 1. q. 1. Aretin. late in c. cum non ab homine de iudic. Duenas prædicta regul. 101. lim. 4. Nauarr. in cap. conſideret nu. 121. de pœniten. diſt. 5. Fideric. Scotus conſ. 32. nu. 54. tom. 2. lib. 4. Paul. Griland. in tract. de pœnis omnifar. coitus q. 9. n. 1. Menoch. in tract. de arbit. in addit. ad caſum 289. num. 15. Marquat. in præcit. c. 2. num. 3.* vbi dicit, quòd iſti tales non ſunt abſoluendi, niſi prius e domo eiecerint concubinam; & hoc propter malum exemplum quod ex cohabitatione oriretur, & ꝑꝑ periculum recidendi ad primum peccatum: & ſi clericus notorius fornicator, & concubinarius, ita vt nulla tergiuerſatione celari poſſit, audet celebrare, efficitur irregularis, *cap. 1. de re iudic. in 6. Silueſt. in ſumma in verb. concubinarius, nu. 4. Cardin. in cap. propter hoc 32. diſtin. Nauarr. in manual. confeſſ. cap. 25. num. 77. Maiolus in tract. de irregul. cap. 37. num. 1. Alphonſ. Aluarez in ſpe-*

cul.iur.pontif. c.81. vers. & clericus notoriè concubinarius, cart. mihi 497. Menoc. in tract. de arbi. in addit. ad casum 289. nu. 16. Io. de Anan. in c. quæsitum nu. 2. de coniugat. Turrecr. in c. propter hoc, n. 1. & 2. 22. dist. Marquat. de Susan. in tract. de cælibat. p. 3. c. 2. nu. 4. Guido Papa dec. 558. nu. 2. vbi dicit, quòd notorius concubinarius celebrans ipso facto incurrit irregularitatem: licet in Afforismis Emanuel Sà expurg. a magistro sacri Palatij Apost. teneat quod non sit incursa ista irregularitas. Immo audientes missam, vel alia diuina officia à clerico notoriè fornicario peccant mortaliter, Card. in c. nullus 32.
50 dist. vbi dicit, quòd nō excusantur ex eo, quod talis clericus sustinetur a prælatis, Alphons. Aluarez d. c. 81. vers. & fideles audientes, cart. mihi 497. Marquat. de Susan. in tract. de cælibat. p. 3 c. 2. n. 3. in fi. vers. & non sunt admittendi, intellige etiam secundum Nauar. in Manuali conf. 25. n. 78. quod peccant mortaliter inducentes ad celebrandum sine causa, peccant etiam mortaliter scientes, aut scire debentes esse legē prohibentem auditionem sacri à Sacerdote concubinario, & audiunt. Quod tamen est intelligendum, dummodo habeant aliam commoditatem audiendi missam, vel talia officia, secus si nullam aliam haberent commoditatē; vt quia esset in villa, in qua vnus tātum adest sacerdos, vel esset hora nimis tarda, & non in-
51 ueniretur alia missa: & vltra isti tales non sunt admittendi ad celebrandum diuina officia simul cum alijs clericis, vt not. in c. sacerdotum de consecr. dist. 2. Marquat. in loco proximè citato. Quando autem quis dicatur notorius fornicator, & concubinarius, ponunt Abb. in cap. vestra de cohab. cler. & muli. Foller. in pract. crim. canoni. in fi. in miscellan. n. 32. cart. mihi 328. Masc. in tract. de probat. concl. 810. per totā, Marcell. Cala in tract. de modo articul. & proband. §. 2. gl. vnica, nu 691. Marquat. de Susann. in tract. de cælibat. p. 3. c. 2. n. 6. Fran. Monald. conf. 74. nu. 1. lib. 1. Decian. omnino videndus in suo tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. nu. 9. vbi dicit, quod pluribus modis
52 dicuntur clerici concubinarij, de quibus habetur late ibi per eum, & per Coueron. in tract. de publ. concubin.
53 Limitatur secundo, qn̄ non esset simplex fornificatio; sed coitus haberet aliquam deformitatem insignem, vt quia clericus committeret adulterium, stuprum, incestum, vel aliud peius contra naturam; tunc enim est omnino deponendus, ita Grass. in com. opin. lib. 1. cap. 18. q. 5. Vasquez in tract. de success. creatio. lib. 3. §. 22. limit. 18. nu. 49. vbi dicit, quod hæc est comm.* opin. & allegat glo. in c. Maximilianus 81. dist. Couar. in 4. p. 2. c. 6. §. 8. nu. 3. Imol. in c. vt clericorum de uit. & honest. cler. Abb. Deci. Fel. & communiter scribentes in c. at si clerici, de iudi. Duenas reg. 101. limit. 1. vbi loquitur in clerico cognoscente monialem; & limita-
54 tionibus sequentibus ponit varias qualitates aggrauantes fornicationem. Quæ omnia tamen procedunt quò ad pęnas spirituales, quò verò ad pœnas temporales clericus fornicator punitur pœna suspensionis ab officiis, ita glo. in d. c. Maximilianus in verb. remoueatur 81. dist. Abb. noster Panorm. in c. ex parte nu. 1. in fi. de testib. Imol. in c. at si clerici in princ. num. 11. de iud. & ibidem Fel. n. 14. vers. vtrum autem & Deci. n. 36. & Berous nu. 365. Corset. in suis sing. in verb. fornicatio vers. propter, Siluester in summa in verb. concubinarius n. 4. Io. de Selua in tract. de benefic. in 3. p. q. 3. num. 16. Coueron. in tract. de publ. concubin. in verb. & alios non publicos, num. 10. Boss. in suo tract. crim. in tit. de coitu dum nato n. 10. Duenas d. reg. 101. in princ. Diaz in pract. crim. canoni. c. 72. Menoc. in tract. de arbit. iud. casu 418. nu. 1. Vasquez in tract. de success. creat. lib. 3. §. 22 limit. 18. nu. 48. Clar. in §. fornicatio vers. sed quæro, vbi dixit, hanc esse communem * opinionem, & ab ea in praxi minime recedendum, quos omnes refert, & sequitur Menoch. in tract. de arbit. in addit. ad casum 289. n. 14. & vltra eos, hoc idem dixerunt Decia. in tract. crim. p. 2. lib.
55 6. c. 21. nu. 7. vbi dicit, quòd debet repelli a cōmunione clericorum, & quod statim ab ordine ecclesiastico cadit.
Sed in hoc verior opinio puto, quod sit, vt
56 puniatur pœna extraordinaria iuxta arbitriū iudicis, Diaz in pract. crim. c. 85. nu. 5. in princ. Ignat. Lopez ibi in addit. in verb. cum ea adulterā s Coueron. in tract. de publi. concubinar. in verb. & alios non publicos n. 10. Franc. Monald. cons. 2. nu. 60. & cons. 137. n. 2. lib. 2. vbi dicit, quod hodie imponitur pęna suspensionis, vel pecuniaria pro fornicatione simplici, Pau. Griland. in tract. de pęnis omnifariam coitus q. 9. n. 3. Abb. Paner. in c. vt clericorum n. 8. & seq. de uit & honesi. cler. Sed
57 si is talis fuisset monitus, & post monitionem non destiterit à fornicatione etiam simplici, esset acrius puniendus, ac grauius, q̄ non monitus, c. sicut, vbi Abb. Panorm. n. 2. & c. si autem de cohabit. cler. & mulier. Goffred. in summa eiusdē tituli nu. 2. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. n. 30. & seq. vbi dicit, quod hæc monitio dēt esse tri-
58 na, & quod debeat fieri separatim ex interuallo dierū, dixerunt gl. in c. constōnem in verbo nominatim de sent. excom. in 6. D. Nicolaus Iutrigl. cons. 24. n. 15. & si non destiterit poterit etiā beneficiis priuari Monald. d. cons. 137. n. 3. Bellonus cons. 56. per tot. Clarus in §. Fornicatio vers. & in primis, Viuius in lib. 2. cōm. opi. opinione 55. Suarez ēt in comm. opin. in verb. clericus, nu. 106. Kircoui. in cōm. opi. in lit. C, concl. 37. n. 11. vbi testatur de cōm.* opin. Ripa in l. si vnquā n. 74. & seq. C. de reuocan. don. Rol. a Valle cōs. 98. n. 7. lib. 3

Etprædicta procedunt in clericis cõmittentibus simplicem fornicationem,tàm si sunt in sacris,q̃ in minorib⁹;at si cõmitterẽt fornicationem habentẽ qualitatẽ aggrauantẽ, vt puta si cõmitterent adulterium,incestũ, stuprũ, nefandum,vel rẽ habuerint cũ filia spirituali,cum parrochiana,cum ea,quã in fonte,vel chrismate leuauit, vel cum similibus, vel cũ iudea,uel aliter infideli;tunc sunt grauius puniendi iuxta qualitatẽ delicti, ẽt quod nõ fuerint moniti; *ita Decian.late d.lib.6.c.23.per tot.* vbi singularũ prędictarũ fornicationũ pęnas recenset *Io.Bapt.Ferret.cons.366.n.5.& 7. lib.2*
59 vbi dicit, ꝙ puniri poterint pœna corporali, *Emanuel Suarez in com.opi.in verb.clericus,n 110* vbi dicit,ꝙ pro adulterio dẽt deponi,& detrudi in monasterium,& multos alios allegat; ꝑut hoc idem dixerunt *Flam.de Rubb.in tract.de adulter.in c.16.in 12.& 13.pęna adulterij carr. mibi 76.& cart.88.vers.quid si adulter, Lelius de Zanch.in tract.de priuileg.eccl.priuil.55.n.11.& priuil.135.n.27.* dicit, ꝙ clericus concubinarius priuatur beneficijs, & tenetur restituere fructus perceptos.
60 Quæ oĩa tamen procedũt de iure antiquiori;at de iure moderniori,hoc est,ex dispositione sacri Concilij Tridentini aliter est dispositũ,hoc est quod si moniti concubinã non dimiserint, & à cõcubinatu nõ se abstinuerint, tertia parte fructuũ,obuentionũ,ac prouẽtuũ beneficiorũ suorũ quorumcunq;,& pensionũ ipso facto sint priuati;q̃ fabricæ ecclesiæ,vel al
61 teri pio loco arbitrio epĩ applicẽt; sin vero in eodẽ delicto cũ eadẽ,vel alia fœmina perseuerãtes secundæ monitioni adhuc nõ paruerint, non tantum fructus oẽs, ac prouentus suorũ beneficiorũ, & pensiones eo ipso ammittant, qui ꝑdictis locis applicent,sed ẽt ab ipsorũ beneficiorum administratione suspendant,& si ita suspensi nihilominus eas non expellãt,aut
62 cum ijs ẽt versent,tunc bñficijs,portionibus, ac officijs,& pensionibus,quibuscunq; ecclesiasticis perpetuò priuent,ac inhabiles, atq; indigni quibuscunq; honoribus,dignitatib⁹, beneficiis,ac officijs in posterũ reddant; donec post manifestã vitæ emendationẽ ab eorũ superioribus cum illis ex causa visum fuerit dispensandum; Sed si postquã eas semel dimiserint,intermissum cõsortiũ repetere,aut alias huiusmodi scandalosas mulieres sibi adiungere ausi fuerint,ꝑter prædictas pœnas excõicationis gladio plectant. Nec quæuis appellatio,aut exẽptio ꝑdictã executionem impediat: Clerici verò bñficia ecclesiastica, aut pẽsiones nõ habẽtes iuxta delicti, & cõtumaciæ ꝑseuerantiã & qualitatẽ,carceris pœna,suspẽsione ab ordine, ac ĩhabilitate ad bñficia obtinẽda,alijsq; modis iuxta sacros canones puniant: epĩ quoq;(quod absit) si ab hmõl crimine non abstinuerint, & a Synodo prouinciali admoniti se non emendauerint,ipso facto sint suspensi. Hæc prædicta ferè sunt verba *sacri Concil.Trid.sess.25.de reform. c.14.*

63 Secundũ,ꝙ ipsam clericalẽ dignitatẽ multũ offendit,& contaminat, est ignorãtia,q̃ reputat certorũ malorũ mater;& ideo in ꝑsonis ecclesiasticis summopere est dãnãda;vt expresse apparet *in Concil.Toletano 4.canone 24.& habetur in c.ignorãtia dist.48. Aluarez in Spec.Pontif.c.7. in vltimis verbis cart.mibi 25. Viu. decis. 455.n.3. D.Flam.Paris.in tract. de resign. benef. lib.4.q.vlt.n.18.* vbi dicit, ꝙ ecclesia Dei odit uiros illiteratos, *& lib.5.q.3.n.69.* Vnde Leo Papa in epistola 22. ad Clerũ Constãtinopolitanũ dicebat, si in laicis uix tollerabilis est inscitia,quãto magis in ijs, qui ꝑsunt,nec excusatione digna est,nec uenia. *Et Diuus Hiero. super Aggeum Prophetã in c.2.satis ad propositũ* dixit,sacerdotis officiũ est de lege interrogat⁹ rñdere,si sacerdos est sciat legẽ dñi, si ignorat legẽ dñi,ipse se arguit nõ esse sacerdotẽ Dñi: sacerdotis.n est scire legẽ, & de ea ad interrogationẽ rñdere;& iterũ in *epistola 4. ad Rusticum monachũ* dicebat,si clericatus te titillat desideriũ,discas,ꝙ possis docere,et rõnabilẽ Christo hostiã offeras,ne miles,antequã tiro, ne prius magister sis, quàm discipulus; ut habetur *in c.si clericatus 16. quæst.j.* Et quod scientia omnino requiratur in clericis, et cæteris personis ecclesiasticis liquidissimè deducitur ex ipsa sacra scriptura; ut in euangelio, uos estis sal terræ, *& in Malachia Propheta capit.2.* labia sacerdotis custodient scientiam, et le- 1 gem requirent ex ore eius, *& 1.Pet. capit.2.* Vos genus electum etc. ut uirtutes annuntietis eius, qui de tenebris uos uocauit in admirabile lumen suum; *& 1.Macha.cap.4.* elegit sacerdotes sine macula uoluntatẽ habentes in lege Dei,& Osiæ c.4.Quia tu scientiam repulisti,repellã te,ne sacerdotio iũgaris, *Turrecr.in c.si in laicis dist.38.*ubi dicit,quod de iure diuino requirit sciẽtia in clericis,prout eũ
64 refert Illustris.& Reuerendis. D.Flam.Paris. *ĩ tract.de resignat.Benefi.lib.4.q.4.n.7.*Quod requirit ẽt de iure Canonico,ut habet *in c. oẽs, in fi. 38.dist.& in c.nisi cũ pridẽ,§.pro defectu, & de renũc.* & ex nr̃atib⁹ hoc idẽ dixerũt,*Io.Hugo in tract.de offic.quatuor prælator. rubr. qualiter debeant esse iudices,nu.3.in 13.tom.tract.diuers. p.2.cart.mibi 296. Alphons. Aluarez in Specul. iuris Pontific. c.7. in vlt.verbis cart.mibi 25.Iacobus Benius in tract. de priuileg. iurisconsult. priuileg.24.nu.4.Iac.de Graff.in decis.aur.p.1.lib.3. c.5.nu.10.* qui dicit, ꝙ licet Glos. in cap. legi in verbo instructio, 16. q. 1. teneat, quod in monacho bonitas,& non scientia sit necessaria,

ria, nihilominus hodie, & monachi, & clerici debent esse scientia ornati; & quod si in laicis ignorantia est damnata, quanto magis debet damnari in viris ecclesiasticis, c. si in laicis, dist. 38. Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 425. nu. 47. Io. Hugg. in præcitat. loco n. 3. Et prædi-
65 ctorum ratio est, quia clericorum officiũ est, populum Dei docere, & ab errore eum remouere, d. c. ignorantia, Io. Hugo loco proximè citato Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 2. c. 3. nu. 5. vbi dicit, officium clerici est, docere, & pascere populum, vti gregem sibi commissum, quod dictum fuit originale Iustiniani in nouella 133. ideò si docendi acceptum officium exequi nesciant, in eis culpæ inferiorum refunderentur, Rot. Rom. dec. 881. in antiq. Marches. in tract. de commis. p. 2. c. 8. nu. 33. cart. mihi 557. Et in tantum est vera hæc conclusio, quod ignorantia in clericis sit detestabitis, & omnino debent esse scientia prædi ti; vt si quis clericus inueniretur litterarum omnino inscius præsumatur non fuisse pro-
66 motus, ex quo tales nullo modo sunt promouendi, secundum Iustini: in Authen. quomodo oporteat episc. &c. quæ est in nouella 6. Menoch. in tract. de arbitr. iud. casu 425. n. 48. vbi recenset eiusdẽ nouellæ verba, sed a clericatu, & ordinibus repellendi, c. præcipimus 34. dist. c. fin. de tempor. ordinand. in 6. c. si. de ætate qualit. ordinan. Spec. in tit. de dispensa. §. iusta vers. scias quod est, Decian. cons. 14. nu. 32. lib. 1. & Dom. Flam. Paris. in tract. de resignat. Benef. lib. 4. cap. fi. n. 20. & lib. 5. c. 3. n. 77. dicit, quod illiteratus circa ordines, & beneficia consequenda, est magis odiosus, quàm homicida, allegat Innoc. in c. cum nostris de conces. prabend. & Dec. in c. suscitatus de rescriptis. Et iterum eodem tract. lib. 4. q.
67 4. nu. 5. vbi dicit, quod iste defectus est omnino indispensabilis, allegat Innoc. in c. dilectus, de tempor. ordinan. Fely. in c. in quæstionis de sentent. excomm. Diaz in pract. crim. canonica c. 18. vers. illiterati, Maiolus in tract. de irregular. lib. 1. c. 32. & Ant. Gambarus in tract. de authoritate le
68 gati à latere lib. 7. n. 458. dicit, quod licet illiterati caracterem ordinis recipiant; monstra tamen sunt, & opprobrium in ecclesia Dei, D. Paris. in tract. præd. lib. 5. q. 3. n. 74. Lambert. in tract. de iure patro. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 24. n. 2. cart.
69 mihi 99. & clericus illiteratus, non potest obtinere beneficium, Lambert. loco citato n. 1. & per totum, immo si illud iam obtinuisset, & habe-
70 ret, cogi poterit renunciare, & relaxare beneficium, quod iam obtinuerat, Hostiens. in c. nisi cum pridem nu. 14. Bald. n. 3. & alij omnes de renunciat. idem Hostiens. in c. fin. num. 3. vers. sed etiam, de ætat. & qualit. & ordinand. & ibi etiam Abb. Panorm. num. 1. & 2. Fel. in c. si quando nu. 14 de rescript. Alphons. Hoiedo in tract. de incompatib. benef. p. 1. c. 24. n. 29. in fi. Illustriss. & Reuerendiss. Dom. & Præceptor meus in almo studio Romano Flam. Parisius in tract. de resignat. benefic. lib. 3. q. 18. n. 20. & 21. vbi dicit, quod hoc probatur etiam, in c. fi. de ætate, & qualit. ordin. & quod hæc conclusio procedit etiam in episcopo, & testatur de commu.* opi. & ratio est
71 quia collatio beneficij facta illiterato, & ignoranti est ipso iure nulla, Innoc. in c. cum nostris: vbi etiam Abb. de concess. præben. idem Innoc. in c. dilectus, de tempor. ordinand. Fel. in c. per tuas collum. 1. de Simon. Archid. in c. nullus de tempor. ord. in 6. Dom. Paris. in tract. præd. lib. 4. c. 11. nu.
72 19. & lib. 5. q. 3. n. 76. & huius ratio est, quia illiterati sunt incapaces beneficiorum, c. illiteratus dist. 36. c. penitentes dist. 55. Rebuff. in tract. de pacifica possess. n. 261. Alphon. Hoiedo in
73 tract. de incompat. benef. p. 1. c. 24. nu. 28. Archid. in c. si qui 1. q. 7. D. Paris. d. q. 3. n. 25.

Nec est necessaria eminens, exquisita, & su-
74 prema scientia in quolibet clerico, sed sufficit quod sit aliqualis, competens, & mediocris, quæ tamen tanta sit, vt sufficere possit ad munus illud obeundum, & tractandum ad quod est promotus, c. cum in cunctis §. inferiora de elect. c. oportet 8. q. 1. glos. in Clement. 1. §. vt igitur in ve. b. sufficientem, de magistris, Abb. in c. extirpandæ, n. 3. de præben. & in c. venerabilis
75 n. 3. & 8. eod. lib. vbi declarat, quæ sit scientia eminens, quæ mediocris, & quæ sufficiens, D. Flam. Paris. in tract. præd. lib. 4. q. vlt. n. 23. & 24. Cepoll. in repet. l. si contra n. 10. & seq. ff. de vsucap. pro empter. Io. Hug. in tract. de offi. quatuor prælat. rubr. quales debeant esse iudices, n. 4. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 296. Menoc. in tract. de arbi. iud. casu 425. n. 27. & 51. Trotius in tract. de perfecto clerico lib. 2. c. 33. n. 4. vbi cõcludit, q̃ eminens scientia dicitur per quam quis difficillimas qõnes resoluit sine reuolutione librorũ, mediocris cum ipsorũ librorũ reuolutione, cõpetens verò, seu sufficiens dr̃ ea, quæ sufficit illi, de quo quæreret ẽm qualitatem status, in quo reperitur, attento illius officio, & beneficio, & cõsiderata ecclesiastica dignitate; vnde alia requirit, & sufficit in clerico simplici bñficiato, alia in curato, & alia in episcopo; ita cõcludunt in Doctores in d. c. cũ in cunctis de electi; & in d. c. nisi cũ pridẽ, §. pro defectu, de renũt. Trotius in d. c. 33. per tot. Lãbert. ĩ tract. de iure patro. lib. 2. p. 1. q. 9. art. 24. per tot. Gãbarus in tract. de author. legat. de latere, lib. 7. n. 459. Parisius d. c. 11. n. 25. & seq. Et ppea in sacerdotio sufficit
76 scientia canonũ pœnitentialiũ, homeliarũ, &
K hmõi, c. quãdo, & c. nulli, & c. quæ ipsis, 38. dist. c. si decreta, 20. dist. Quod etiam ordinauit Cœlestinus Põtifex Maximus, qui dũ in 3. epistola scriberet ad epos Calabriæ, dixit nulli sacerdotũ licere canones ignorare, qd̃ ex nr̃atibus etiam

etiam notauerunt. *Gliel. Durand. aliàs speculator appellatus in tract. de modo celebrandi generale concilium rub. 30. nu. 2. Gemin. in c. illiteratos col. 1 vers. in presbyteris 36. dist.* vbi etiam dicit, quod non est necesse, vt ij sciãt canones iudiciales, quia ij sunt solum iudices aiarum, & non corporum, *c. omnes de pœnit. & remiss. Menoc. d. casu 425. n. 49. qui ex Ang. in §. hæc de eo in Auth. quo oporteat epis. &c.*) refert Florentiæ fuisse determinatum quod presbyteri debent esse versati in sacris litteris, & ceremoniis, & aliàs fuit cõstitutum in Concilio Toletano, quod sacerdotes omnino callere debeant Theologiam, & canones, *vt habetur in c. 1. & in c. nulli, & in c. omnes 38. dist. & in c. Statuimus 68. dist. Decian. cõs. 14. n. 29. lib. 1.* Circa quod Leo Papa in prima epistola dixit ignorare nunquam licuerit sacerdotem, quod canonũ regulis est diffinitum, & S. Innocentius etiam Papa in epistola 5. ad Maximum, & Seuerum, Ecclesiasticorum canonum norma nulli debet esse incognita sacerdoti.

77 At in cæteris ordinibus sacris sufficit, vt ordinãdus sciat latinè loqui, & intelligere, quia si hoc nescit, non est promouendus ad subdiaconatus, vel diaconatum, *Dom. de S. Gemin. in c. illiteratos 36. dist. Menoch. d. casu 425. nu. 50*

78 Cæteri vero in minoribus ordinibus assumendis ex dispositione sacri Concilij, Tridentini *sess. 23. c. 11. de reformat.* censentur illiterati, qui latinam linguã non intelligunt, cuius Concilij Tridentini hęc sunt verba, Minores, ordines ijs, qui saltem latinam linguã intelligant per temporũ interstitia, nisi aliud episcopo expedire magis videretur, conferantur, ex quibus vltimis verbis, nisi aliud episcopo, &c. Menoch *d. casu 425. n. 58.* infert, quod episcopus poterit arbitrari, qualem promouere habeat, etiã quod latinam linguã non intelligat; Ego vero (salua reuerentia tãti iurisconsulti) prædicta verba intelligo, vt per ea collatum arbitriũ episcopo in submouẽdis interstitijs, quibus interstitijs episcopus ex causa poterit dispẽsare, quod clarius patet in codẽ cap. Cõcilij Tridentini, de quo tamen cogita.

79 In confessarijs autẽ qualis, & quãta requiratur scientia, ponit Iacobus de Graff. *in decis. aur. p. 1. lib. 1. c. 15. per totum, & præcipue n. 2.* vbi dicit, quod confessarius tunc dicitur habere sufficientẽ scientiam, quando scit distinguere inter peccatũ, & non peccatũ, mortale, & veniale ex genere; quia alia penitẽtia est iniungẽda pro veniali, & alia pro mortali, & pro mortalibus alia, & alia secundũ grauitatẽ eorum, & nu. 7. cõcludit quod illiterati non debent admitti ad audiendam confessionẽ; si tamen de facto reperiuntur admissi, poterũt ligare, & soluere, licet tunc peccarent mortaliter acceptando confessionem.

Sed in prælaturis maior optatur scientia, cum prælati debeant esse instructi iure canonico, & sacra Theologia, vel saltim aliquo ipsorũ, *c. qui episcopus, 22. dist. c. 1. & 2. 62. dist. Decian. cons. 14. n. 27. lib. 1.* & licet in prælatis sciẽ-

80 tia eminẽs requiratur, nihilominus sufficiẽs, siue competens tolleratur, quia tunc deffectũ scientiæ, potest supplere perfectum caritatis, *vt not. in c. cum nobis olim, §. pen. de elect. Iac. de Graff. in appendi. ad decis. aur. lib. 4. c. nu. 25.* & modernissimè hodie hoc est determinatũ per sacrum Concilium Trident. *sess. 7. c. 1. & sess. 22 c. 2.* quod non nisi in vniuersitate studiorum magister, siue doctor, aut licentiatus in Sacra Theologia, vel iure canonico ad prælaturam promoueatur; sic etiam in Concilio Basilien

81 si est ordinatum, vt ad Cardinalatus fastigiũ nemo possit assumi, nisi sit magister in Sacra Theologia, vel doctor in iure canonico, vel saltim licẽtiatus, *vt dicit Gambar. in tract. de offi. & potest. legati de latere lib. 7. nu. 80. D. Flam. Paris. in tract. de resignat. benefic. lib. 4 c. 11. nu. 26.* Ex

82 quibus verbis Concilij Tridentini clarissimè patet, quod doctoratꝰ principis rescripto nul

83 lo præuio examine ad dignitates, atq; beneficia ecclesiastica non admittitur; quod etiam est dispositum de iure canonico, vt refert Iac. Benius *in tract. de priuil. iurisc. priuileg. 1. n. 8. p. 2* vbi dicit, quod doctorati per rescriptum principis dicũtur doctorati per abruptum, & quæ scientia requiratur in cęteris ordinibus, & dignitatibus ponit *D. Paris. d. c 11. n. 27. & seq.*

84 Quo vero ad Summũ Pontificẽ dico, quod ex quo ipse est præpositus curæ totiꝰ Christianæ reipublicæ, oportet, vt habeat lõgè maiorem scientiam, quàm alij, *Abb. noster Panor. in c. cum in cunctis de elect. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 1. c. 15. n. 3.* vbi dicit, quod pro eo sufficit præsumptio iuris, qua præsumitur habere oĩa iura in scrineo pectoris, *c. 1. de constit. in 6. & ibi gl. in verb. habere, in fi.*

Quam quidem scientiam, & literarum experientiam cõsiderans sacrum Conciliũ Triden. *sessio. 24. c. 12.* (licet non præceptiue, sed

85 hortatiuè) disponit, vt in prouintijs, vbi cõmodè fieri põt, dignitates oẽs, aut saltim dimidia pars canonicatuũ in catridalibus ecclesijs, & collegiatis insignibus conferantur tantum magistris, vel doctoribus, vel ẽt licẽtiatis in theologia, vel iure canonico. Et prædictorũ rõ est, quia viri scientia pditi melius inseruiũt

86 ecclesiæ, eiusq; iura defendũt, q̃ simplices, & idiotæ, *c. cum ex eo de elect. in 6. & voluit Fulgos. in l. qui sub prætextu C. de sacros. eccles. quem referendo sequitur Decian. dicto cons. 14. num. 26. & 30. lib. 1.* Hinc dicebat *Io. de Lignan. in tract. de plurali. benefic. relatus ab eodem Decian. in cons.*

præ-

prædicto n. 37. quod plus prodest vnus doctus
decem ecclesijs, quàm decem in docti vni ec-
87 clesiæ, ad quod dicendum mouetur per text.
in c. constitutis il 2. de app.

Vnde cum Ecclesia Dei maxime viris lit-
88 teratis indigere dignoscatur, per quos mun-
dus totus illuminatur, c. cum ex eo de elect. in 6.
c. fi. de magistris, Auth. habita, vbi Doctores, C. ne
fil. pro patre, gl. in extrauag. execrabilis Ioannis 22
in verb. viris literatis de præbend. & dignit. Mar-
chesi. in tract. de commissio. p. 2. c. 8. n. 33. cart. mi-
hi 557. Do. meus Parisius in tract. de resign. lib. 4.
89 c. 11. n. 17. ob id multum fauet ipsis viris lite
ratis, eisq; multa concedit priuilegia, c. de mul
tis in fi. de præb. vbi Abb. idē Abb. in c. licet eo. tit.
& Gemi. in c. cū ex eo, de elect. in 6. satis ad propo
situm dixit, quod expositum per clericos ra-
90 tione studij, dicitur expositum in vtilitatem
ecclesiæ, sequitur Fel. in c. cum M. Ferrari. in gl. in
ver. per industriam de constit. Dec d. cons. 14. nu.
34. lib. 1. vbi etiam ex Hostiens. in proœ. suæ sum-
mæ in §. vnde, vers. ciuili, dicit, quod studijs ca-
91 nonum incumbentes non parum merentur,
quod dictum refert, Ias. in l. 1. in pen. col. ff. de iu-
sti. & iur. & ideo ex hac causa motus in c. 18.
sessio. 23. de reform. sacrum Tridentinum Con-
cilium determinauit, vt in qualibet diœcesi
erigatur vnum seminarium pro instruendis
adolescentibus, quod prius fuit exequutum
per Gregorium Decimum tertium Pontificē
Maximum, qui tum in Alma Romana vrbe,
92 tum etiam in diuersis alijs externis prouin-
cijs multa erexit seminaria, & diuersarum na
tionum, ex quibus seminariis quotidie mul-
ti, atq; multi producuntur viri doctissimi in
diuersis professionibus, & præcipue in sacra
Theologia, & in hac vrbe Panormi pro exequ
tione eiusdem sacri Concilij fuit erectum se-
93 minarium propè palatium Archiepiscopale
per quondam Illustriss. & Reuerendiss. Don
Cæsarem Merulla Messanensem huius vrbis
dignissimum atq; vigilantissimum Pastorē,
virum quidem magnæ experientiæ, & irrepre
hēsibilis vitæ, cuius anima requiescat in pace.

94 Et eandem rationem dicimus, quod legatū
factum alicui pro se manutenendo in studio,
vel pro emendis libris causa studij, dicitur
pium; scribentes omnes, & præcipuè Ripa, & Soc.
iun. in l. 1. in fi. ff. sol. matr. Rim. iun. cons. 117. nu.
13. & 14. lib. 2. Hond. cons. 57. n. 9. lib. 2. Caualc.
in tract. de vsufr. mulier. relicto n. 226. vbi dicit,
95 quod ex tali legato non detrahitur falcidia, si
legatum est pro studio Theologiæ, Surd. in tra
cta. de alim. tit. 5. q. 20. n. 9. Tiraq. in tract. de pia
causa in præfati. vers. item relictum causa studij;
Doctores in Auth. habita C. ne fil. pro patre, Decia.
cons. 14. n. 12. lib. 1. Bartius dec. 25. n. 19. Adden.
ad Bar. in l. fideicommissa, §. Sticus in lit. A, ff. de le
gat. 3. Ias. in l. 1. ff. sol. matr. vbi hoc limitat in
studio sacræ Theologiæ, & in l. apud §. constat
nu. 15. & 16. ff. de legat. 1. Horatius Lucius in tra-
cta. de priuil. scholarium priuileg. 1. in 18. tom. tract.
diuers. cart. mihi 72. vbi dicit, quod hoc idem
procedit in studentibus iuris ciuilis, quæ oīa
dicta in studentibus sacræ Theologiæ proce-
dunt etiam in studentibus iuris canonici; q͂a
hodie ad ecclesiam bene regendam non mi-
96 nus prodest ius canonicum, quam Theologia
Hostiensis in c. 1. quem alij Doctores sequuntur, de
consang. & affinit. Iac. Benius in tract. de priuil. iu-
risconsult. priuil. 15. n. 4. p. 1. immo (quod plus est,)
idem Hostiens. & Io. Andr. in d. c. 1. dixerunt, q͂
97 ecclesia Dei non posset regi per puram, & so-
lam Theologiam absque facultate canonica,
quod dictum refert, & sequitur Euerard. in to-
pica iuris in loco ab author. n. 8. & ex Theologis hoc
idem dixit Melchior Cano. in tract. de locis Theolo-
giæ lib. 8. c. 6. dum voluit scientiam iuris cano-
nici esse necessariam Theologis, maxime ad
interpretationem iuris naturalis, & diuinis
quod secus est quò ad spiritualitatem, & tui-
tionem fidei, ita Mart. de iurisdict. p. 2. c. 7. n. 15
& Iacob. de Graff. append. ad decis. aur. lib. 4. c. 1.
n. 45. dicit, quod Prælatus dēt esse magis do-
98 ctus in iure Pontificio, quam in Theologia; &
ideo cū Episcopus examinatur, dēt examina-
ri super iure canonico; & dicit ēt, quod bonus
99 Canonista poterit prædicare; & iterum eo. lib.
c. 4. n. 16. dicit, q͂ Prælatis est multum necessa
ria scientia iuris canonici, cum tendat de di-
100 recto ad regimen animarum, & Siluest. in sum-
ma in verb. doctor. nu. 4. 5. ius Canonicū, Theo
101 logiam practicam appellauit, Benius in tracta.
de priuil. iurisconsult. priuil. 15. n. 4. p. 1. Hinc fit
102 quod doctor in iure Canonico præfertur in
collatione beneficij doctori in Theologia, qn̄
beneficium est in partibus, vbi nulla adest hę
resis, vel hæresis suspitio, prout est in isto Re-
gno Siciliæ, Fel. in c. fi. n. 2. de magistris, Euerard.
in topica iuris in loco ab authoritate nu. 8. Trotius
in tract. de perfecto Clerico lib. 2. c. 33. nu. 6. Io. Lo
pez in repet. c. per vestras in 3. not. §. 26. nu. 16. de
donat. inter virum & vxorē, Rebuff. in concordāt.
Galliæ tit. de reg. ad prælaturas nominat. in glos. in
verb. licentiatum & in c. postulasti, nu. 204. de sent.
excom. Iac. de Carolis in gemmato pauone in cons.
vnico, post proœm. n. 14. Io. Bojas in tract. de hær.
p. 1. n. 389. Petr. Lesnader. in tract. de priuil. Docto-
103 rum p. 3. q. 1. cart. mihi 24. vbi ēt dicit, quod do
ctor Canonista præfertur doctori iuristę, & q͂d
doctor in vtroq; præfertur in vna tantū scien
tia doctorato; quod dictum deducitur ex tex.
in c. 1. de tregua & pace; & in l. fi. C. de adopt. &
voluit gl. in c. placuit 16. dist. cum alijs adductis per
Tiraq. in tract. de nobil. c. 5. nu. 8. Iac. Benius in d.
tract. de priuil. iurisconf. p. 3. priuil. 1. n. 25. & 27.
vbi

vbi dicit, quòd si quis in vno studuerit, & in vtroq; promoueatur, vt sunt aliqui qui doctorantur in iure pontificio, qui tamen prorsus canones ignorant, per hoc non debent præferri doctoribus iuris Canoni, ex quo gradus ille est inualidus, *allegat Anch. in c. 1. col. 2. de parroch. Oddo cõs. 14. n. 36. lib. 1. Io. Staphil. ĩ trac. de prærogat. expectat. §. seu sectione, secundo principaliter n. 21. Petr. Rebb. in tract. de nominat. q. 5. n. 9.* & litteratus cæteris paribus ad dignitates, & non alia officia est præferendus, *l. 2. C. de pact. Paul. Montan. in tract. de tutel. c. 35. reg. 1. n. 161.* & litteras nescire dicitur, qui nescit legere, & scribere, vt *idem Montan. nu. 160. referẽs Borellum cons. 16. per tot.* Et reddeundo ad nostrum institutũ scilicet, quod Clerici debẽt esse litterati, dico, quod licet aliàs *in c. extirpandæ §. qui vero, de præbend.* sit cõstitutum; vt oẽs beneficiati, qui habent curam animarum, teneantur in propriis ecclesijs residere, aliàs pri-
104 uantur fructibus ipsorum beneficiorum, *c. tuę fraternitati, de cler. non resident. Gl in c. cum oẽs, in princ. de constit.* quia ex eo beneficia conferuntur, vt omnibus derelictis Dei Opt. Max. ministerio inhæreant, *l. generaliter in fi. C. de episc.*
105 *& cler.* nihilominus tamẽ clericus, qui est absens causa studii, & existit in publicis gymnasijs, habetur pro præsente, & pro residẽte; nec
106 poterit beneficio priuari propter talem non residentiam, & fructus ipsius beneficij consequitur, prout præsentes, præter distributiones quotidianus, *est tex. in c. super specula, & ibi communiter scribentes de Magistris, Abb. Pan. in d. c. tuæ fraternitati, & in c. relatum, de clericis non residentibus Fel. in c. fi. de Magistris, n. 2. vbi etiã Io. Andr. nu. 8. & Socy. n. 8. idem Abb. Panor. in c. licet nu. 5. vers. an autem studens de præbend. Oldrad. cons. 17. per tot. Ant. Piaggia in tract. de cõsuetud. q. 11. n. 262. Decian. in pluries citato cons. 14. nu. 36. lib. 1. Staffileus in tract. de litteris gratiæ in tit. de vi & effectu clausulæ vers. post dicta verba nu. 2. Cephal. cons. 83. nu. 6. lib. 1. Paul. Fuscus in sing. lit. A, nu. 3. Pet. Lesnauder. in tract. de priuil. Doctorum p. 2. §. 22. cart. mihi 21. Lælius de Zanch. in tract. de priuileg. eccl. priuileg. 77. n. 7. Menoch. in tract. de arbi. iudicum casu 425. n. 27. Bar. in l. quæsitum nu. 3. ff. de leg. 3. & in l. si cui annũ, ff. de annuis legatis. Doctores cõiter in l. 1. ff. sol. mat. Horat. Lutius in tract. de priuileg. scolarium priuil. 10. in 18. tom. tract. diuers. cart. mihi 73. Graff. in append. ad decis. aur. lib. 4. c. 4. n. 17. Iacob. Benius in tract. de priuilegijs iurisconsultorum p. 1. priuil. 15. n. 1.* vbi dicit, quod licet aliqui tenuerint, quod hoc vendicabit sibi locum tantũ in studentibus, nihilominus veritas est, vt procedat etiam in professoribus ob vniuersalem vtilitatem ecclesiæ, & n. 8. dicit, quòd si absens est pauper obtinebit etiam distributiones quotidianas, & est Regulare, quod absens causa studii, habet pro præsente, *l. quæsitũ, & ibi Bar. ff. de legat. 3. l. Seiæ, §. Pãphil. ff. de fundo instruct. Horat. Lucius d. priuil. 10.* Et prædictæ conclu-
107 sionis ratio est, quia absens causa studii, dicit abesse propter publicam vtilitatem, Bal. *in l. sed & si per prætorẽ in prin. ff. de rest. in integr. vbi etiam Alber. n. 3. Dec. in c. ex literis, n. 9. de constit. Boer. dec. 16. n. 20. & 22. Ant. Vsillus in §. rursus, n. 5. instit. de act. Oddo in tract. de rest. in integ. q. 7*
108 *art. 14. n. 123.* Vnde is talis gaudet cõmodis, & priuilegiis eorum, qui præsentes sunt, *c. de quibusdam, & quod ibi not. Gl. Archid. & D. de S. Gemin. 37. dist. c. fi. de magistris, c. 2. de priuil. in 6. c. licet de pręben. Oldr. cons. 220. in fi. Calder. cons. 8 de offic. leg. cũ alijs, quos allegat Horat. Lutius d. priuil. 10. Oddo d. q. 7. n. 121. & seq.* vbi dicit, quòd
109 poterit restitui in integrum, & multa cõgerit circa absentiam causa studiorum, prout obligari monasteriũ pro nũtio ex causa necessitatis in studio, quãdo ibi manet de licẽtia, & dispẽsatione abbatis, *Abb. in c. quanto, n. 5. de offi.*
110 *ordin. & in c. cũ contingat n. 24.* de foro cõpetẽt. secus extra causam suæ necessitatis, vt ibi Abbas. Et supradictorum rõ ea est, quia scilicet non minus dicuntur seruire ecclesiæ ij, qui docent, vel studẽt, q̃ cęteri diuinis officiis interessentes, *Abb. in c. licet in fi. de præbendis,* & ista dispensatio, seu priuilegium absentibus cau-
111 sa studii dicitur esse secundum ius; *Gamb. de offic. legat. cart. 219. n. 56.*
112 Et non solum clerici debent esse versati in sacra Theologia, & iure Põtificio; sed etiã debent scire humanas literas; *Turrecr. in c. 1. n. 1. 36. dist.* Vbi dicit, quòd eis licet erudiri literis
113 sæcularibus, & si haberet aliquod officium in ecclesia debet oĩno scire quod pertinet ad tale officium; vt si est cantor debet habere sciẽtiã cantus, & sic de similibus, *Card. Alex. in c. illiteratos 36. dist. Io. de Selua in tract. de bencfi. p. 3. q. 5. n. 56. in 15. to. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 56.*
114 Et hoc ita, & taliter dẽt scire, quod aliter eorum ignorantia est peccatum mortale, *Siluest. in sum. in verb. ignorantia n. 8. Gaeta. & Rosell. ĩt in suis sũmis in eod. verb n. 1. & Armilla in d ver. n. 3. Sebast. Medices in summa de peccat. p. 1. tit. 5 q. 37. in fi.* vbi dicit, ꝙ isti tales peccãt in omittendo, quia ommittunt scire ea, quæ ad eorũ officiũ spectant; *& ideo Cardin. in Clem. 1. in 2. q. de celebratione missarũ, quẽ sequitur Bertach. in suo repertorio in ver. clericus dicẽs officiũ,* affirmauit,
115 quod clericus dum recitat officium, si illud non intelligit, peccat; quia hoc scire tenetur, *Io. Batt. Costa in tract. de ignoran. iuris, & facti regul. 2. num. 1.* vbi dicit, quòd ignorantia
116 non excusat, quem decet ex officii ratione inuestigare; & ideo iudex iudicans cõtra ius clarum, & expressum, per ignorantiam & imperi-

117 tiam, tenetur quasi ex maleficio, & facit litē suam, *vt instit. de obl. quæ ex delict. nascun. in prin. & in l. ex maleficijs, §. si iudex ff. de act. & obl. Bar. & alij in l. fi. C. de pœnis iud. qui male iud. Natt. cōs. 172. n. 8. lib. 1. Paris in tract. de sindic. in verb. iudex male iudicans c. 2. n. 1.* vbi dicit, quòd ignorantia iuris ciuilis, uel canonici, vel positiui
118 iudicem non excusat a toto, licet a tanto, & quod punitur si male iudicat, *allegat tex. in l. si iudex de varijs cognit. l. si filius de oblig. q̄ ex quasi malefic.* & iterum dicit, quod talis ignorātia, & imperitia æquiparatur culpæ; *l. si quis fundum, §. si quis vitulos, ff. locat.* Quia turpe est in iudice ignorantia iuris, in quo versatur; *l. 1. §. seruus, ff. de origin. iuris, Iulius Cæsar Imbrianus in tract. de iudice regni, dialogo 2. n. 44.* qui di
119 cit, quòd ignorantia quò ad eos, qui aliis pesse volunt in detestabilium numero, & plus vltra computabitur, cum in iis, nec excusatio ne, nec uenia digna sit; *c. scriptura de consecrat.*
120 *dist. 2. c. fi. 37. dist. & iterum n. 72.* dicit, quod debet puniri arbitrio iudicis; & quod nō dicitur extra culpam, *allegat glosā magnam in l. si quis per imperitiam, ff. de euict. Farinac. in tract. crim. p. 3.*
121 *q. 87. n. 47.* vbi dicit, quod iudex, q culposum homicidam ad mortem indebitè condemnauerit propter imperitiam, debet & ipse decapitari, *allegat Dec. in l. in actionibus, nu. 19. vers. adde etiam casum ff. de in lit. iurand. Mars. in l. lege Cornelia, n. 4. ff. ad l. Cornel. de Sicar. Sal. in l. 1. n. 5 in fi. vers. fallit ratione officij, C. deposit. Bertach. in reper. in verb. culpa lata sub n. 21. Diaz reg. 540. in 5. & 6. lim. Pet. à Plaza in epit. delict. c. 26. n. 4 vers. qd si neglīgētia medici, Farin. q. 111. n. 379. vbi allegat Io. Fab. in §. 1. n. 2. vers. si tamen per dolū in sti. de obl. quæ ex quasi delict. nascu. Alber. in l. 2. n. 2. in fi. & nu. 3. ff. quod quisq; iuris, Bal. in rub. de pœnis iud. qui male indica. nu. 6. & alios doctores, breuitatis gratia prætermittam: & iterum eadem q. 111. n. 479. Carau. latè in trac. de loca. & conduct. p. 4. q. 3. per tot. cart. mihi 163, & seq. & iterum p. 5. in tit. de septimo gradu accidentalium n. 1. car. mihi 245.* & quod dictū est de iudice procedit in quolibet artefice, qui si per imperitiā, & igno-
122 rantiā errauerit in eo, ad quod est cōductus, tenetur omne damnū emēdare; quia ex quo locat operas suas, qui detur asserere se esse in illa arte peritū, *§. imperitia, & quod ibi not. Io. Faber & cæteri scribentes instit. ad l. Aquil. Caualc. dec. 26 nu. 5. lib. 1. Carpan. super statut. Mediol. p. 2. c. 398 nu. 220. Iulius Cæsar Imbrian. in d. tract. de iudice regni dealogo 2. nu. 73. Caroc. in tract. de locat. & & conducto, p. 4. in tit. de imperitia agrimensoris p totum, & in titulis sequentibus etiam per totum car.*
123 *mihi 164. & seq. quod etiam procedit in medico, qui si per imperitiam, & ignorantiam ægrotum occiderit, tenetur de occiso; & poterit puniri pœna vltimi supplicij; Ripa in tract. de peste in tit. de remed. ad curandam pestem, num. 66. Gomez in 3. tom. variar. resolut. c. 3. nu. 16. in fi. vers. & idem est in medico, vel Chirurgico Petr. a Plaza in epitom. delict. c. 26. nu. 4. in princ. & in vers. quod si negligentia medici, cum alijs, & quos congerit Farinac. d. q. 87. nu. 45.* & si infirmus non moreretur, tunc teneretur ad interesse, *Glo. in § præterea Instit. ad l. Aquil. Fely. in c. tua nos de homoc. Additio ad Dynum in reg. non est culpa in 6. Benintend. dec. 9. Caroc. in tract. de locat. & conduct. p. 7 tit. de septimo gradu accident. nu. 8. cart. mihi 245. Caualc. dec. 26. n. 16. lib. 1.*

Et vt reuertar ad meū institutū, dico, quod
124 ignorantia nō solum in clericis; verum etiam in sæcularibus est causa peccati, *D. Thom. in 2. 2. q. 76. art. 1. & 1. q. de malo, q. 3. art. 6. & in 2. dist. 22. art. 4.* & si est voluntaria, non excusat peccatum, *c. excellētissimus 11. q. 3.* & præcipui in ijs, quæ quis scire tenetur, de pertinentibus ad fidem, de quibus per S. Thom. in 2. 2. art. 5 & 38. dist. c. scisma & ibi gl. 24. q. 1. vbi habetur, quod si quis propter ignorantiam errat in articulis fidei, non excusatur; ex quibus apparet quam diabolica fuerit illa Iuliani Apostatæ Imperatoris inuentio, qua præcepit, vt
125 nullus Christianus admitteretur in generali studio ad docendum, vel addiscendum, *vt meminit Cassan. in Catalag. glor. mundi p. 12. consider. 17. vers. Iulianus:* & plusquam diabolicum fuerit institutum additum a pessimo illo hæretico Ioanne Kucileff. in suo errore 29. qui in eo damnabat vniuersitates, studia, collegia, graduationes, magisteria; cuius erroneum dictū merito dānauit Martinus V. Pontifex Maxi. per suā Bullā, de quo errore, & contra illū scri
127 bit Alphonsus de Castro aduersus hæreses in verb studia generalia. Et p cōclusione, dico, quòd clerici laicis scientia pcellere habēt, *Turrecr. in c. qualis n. 2. 8. q. 1. Aluarez in speculo iuris pontifi. c. 7. in vlt. verb. car. mihi 25.* Sed nō ppea simplices sacerdotes, q doctrinā nō habēt, nō sunt honorandi, & venerandi: *dicit enim tex. in c. cū ex iniuncto §. licet, de hær.* quod non est simplicibus sacerdotibus etiā a scolasticis detrahēdum, cum in eis sacerdotale officiū debeat honorari, *Durād. in rōnale in prohe. n. 5.* & est faciēdū prout facimus de aliquib⁹ magnatibus qui licet sint ignari, & ignarissimi, nihilominus quia sūt nobiles, titulati, vel diuites, ab oī b⁹ obsequiātur, & venerātur; & sic patet quod potius veneratur dignitas in qua reperiūtur, quam qualitas personæ exposceret.
128 Vnū tamen non ommittam quod vbi Doctor in sacra Theologia, in iure canonico, vel ciuili est promouendus ad aliquē ordinem, dignitatem, officiū, vel beneficiū, non esset examinādus, licet aliàs in tali gradu, & beneficio obtinendo requireretur examen, quia semel

appro-

approbatus non deberet amplius examinari
129 nisi aliter cautum esset, & merito pluribus de causis *c. de Petro 47. dist. Petrus Laderan. in tract. de priuileg. Doctorum p. 4. q. 28. Petrus Cenedus in collectan. iuris canon. p. 1. collect. 15. n. 3. cart. mihi 23. Iulius Cæsar Imbrian. in tract. de iudice regni, dialog. 2. n. 85. Iacobus Benius in tract. de priuileg. iurisconsf. p. 2. priuileg. 31. n. 1.*

130 Tertium, quod non parum offendit dignitatem clericorum, & ecclesiasticarũ personarũ est Auaritia, quæ idolorum seruitus appellatur ab Apostolo *ad Ephes. c. 5. & est tex. in c. cum omnis prima q. 1. c. auaritiæ; vbi Doctores de præ-*
131 *bend.* Namque secundum sanctum Gregoriũ, in moralibus li. 9. c. 2. auaritia est radix cũctorum malorum, *vt habetur in c. bonorum 47. dist. & clarius adnotauit gl. in c. quia radix de penit. dist.*
132 2. Et cũ sit malorũ omnium causa à sacerdotibus, & viris ecclesiasticis omnino est fugiẽda; ne in ipsis verificetur, quod Micheas Propheta dicebat, c. 3. ibi; sacerdotes eius in mercede docebant, Hinc Maguntinum Conciliũ canone, 10. clericos admonebat dicẽdo, amorem pecuniæ quasi matrẽ cunctorũ criminũ,
133 *c. his igitur 23. dist. & in c. viuũ. 47. dist.* dicitur virũ catholicũ, & præcipue Domini sacerdotẽ nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari: Immo sacrũ Conciliũ Tridẽt.
134 sess. 21. de reformat. c. 1, vult, vt non solũ auaritiã à ministris ecclesiæ arceri; verũ etiã eius suspitionẽ, *quod etiam tradiderunt Diuus Ant. in summa p. 3. tit 13. c. 3. §. 11. Trotius in tract. de perfecto clerico c. 51. nu. 12. & seq. lib. 2. Marc. Ant. Marf. columna in tract. de reddit. ecclesiast. p. 2. c.*
135 *20. n. 12.* Ignominia namquè sacerdotis est, proprijs studere diuitijs; *c. gloria episcopi 12. q. 2. Areletan. Concil. prim. canon. 12. & Concil. 2. canon. 14. & Concil. Cartag. primũ canon. 13. & Concilium Aquisgranense tẽpore Ludouici Pij, celebratũ canone 61. & Conciliũ Parisien. tẽpore Gregorij IV.*
136 *Summi Pontificis in lib. 1. cano. 13.* Cæca enim hæc animi passio, & inordinata cupiditas, & auaritia passim non nulla damna, & scandala generat. Quod si generaliter in omnibus ex traditis per sanctũ Ant. in summa p. 2. tit. 1. c. 1. & seq. præcipue tamen in viris ecclesiasticis maiora producet; vt in pluraliter beneficiorum; præbendarum, & dignitatum colligi poterit, vt ad saturitatem de pluralitate bene-
137 ficiorũ scripserunt, *Io. de Lign. Nicolaus Gimonteus, & alij, S. Ant. vbi sup. p. 3. tit. 15. c. 1. per totum, & præci. §. 6. Sotus in tract. de iustit. & iure lib. 3. q. 6. art. 3. Trotius in d. tract. de perfecto clerico, lib. 2. c. 45. & 46. Lamb. in tract. de iure patr. lib. 2. p. 1. q. 7. art. 15.* & licet ex dispẽsatione Sũmi Pontificis aliqui obtineãt plura beneficia nihilominus hæc dispẽsatio vt plurimum est potius extorta per exquisitos modos, & subreptitie impetrata, quã legitime obtẽta, prout aduertit Ioãnes Papa 22. in extrauag. execrabilis de præben. & vt plurimũ impetratur sine causa, vt cõsiderat Petrus Rebuff. *in concordãt. Galliæ in tit. de forma mandati Apostolici in Glos. in verb: dispensationũ vers. vnũ tamen dicebat,* quo casu ita dispensati sine causa nõ sunt tuti quò ad Deum, *Glos. in cap. non est, in verb. adimplere, de voto. Nauar. in Manuali, c. 12. n. 76. vers. nemo, Couar. in 4. de sponsal. p. 2. c. 6. §. 9. n. 7. Io. Rojas in epit. succes. c. 23. n. 8.*

Et non solum auaritia aliquorũ clericorũ inducit eos ad obtinẽdum plura beneficia per fas, & nefas, & cum illegitima dispensatione, & sine, ita, & taliter, quod alij abbundãt, & cũ maximo omniũ scãdalo, pompis, ac vano apparatu, & famulorũ caterua exuberãt; alij vero esuriunt, & quotidie fame affliguntur, eosdẽ etiã ad simoniã pronos facit, qua spiritualia, & diuina, sicut terrena vẽdunt, & emunt,
138 prout videtur innuere S. Antoninus in summa, qui immediate post tractatum de auaritia, statim ponit tractatum de simonia, quasi per cõtinuationẽ dicat, quia propter auaritiã deuenitur ad simoniã, ita habetur, p. 2. tit. 1. c. 4. & seq. vnde à clericis, & personis ecclesiasticis summopere est fugienda auaritia, quę (secundũ Alphonsum de Castro in tract. de iusta hæreticorũ punitione, lib. 3. c. 1. vers. altera hæresum radix; & secundũ Corradũ Brunum, *in tract. de hæret. lib. 1. c. 5. n. 22. & seq.* est vna ex
139 præcipuis causis hæresum in ecclesia Dei; ex quo. n. in ecclesijs sicut in Romano Imperio creuit auaritia, perijt lex de sacerdote, & visio de Propheta, ita dixit S. Hieronymus, prout est relatum, *in c. diaconi sunt, §. nunc autem vers. hincq; cogitant propter sacerdotum auaritiã 93. dist:* Ideo pro sedanda tali mala opinione, caueãt clerici ab isto peccato, vt reddant omnino mẽdaces eos, qui dicere solẽt clericorũ auarissimum genus, prout dixit Socin. sen. cons. 15. num. 18. lib. 1.

Et non solum clerici debent esse casti, & literis ornati, & non auari, vel tenaces, verũ etiã debent habere multas alias optimas partes, &
140 qualitates, & Primo debent esse sobrij, & honesti, & à crapula penitus alieni, ne sint de numero illorũ, de quibus dicit Apostolus ad Philipp. 3. quod sunt inimici Crucis Christi, propterea quod eorum Deus venter est, à quibus decet nos caueri, vt habetur in cap. a crapula de vit. & honest. cler. c. vinolẽtũ, & c. ante omnia 35. dist. circa quod idem Apost. ad Colossenses scripsit, nemo vos iudicet in cibo aut potu; & ad Ephesios, c. 5. nolite inebriari vino, in quo est luxuria, & Lucæ c. 21. Christus discipulos admonebat dicens, Attendite autem vobis ne forte grauentur corda vestra

crapula, & ebrietate, quod & sancta mater Ecclesia quotidie admonet in hynno primæ horæ canonicæ, dum dicit carnis terat superbiã, potus, cibique parcitas: immo dũ ponit en-
141 comia sanctorũ confessorũ in hinno vesperorum ipsorum dicit sobrius, castus, &c. & ideo Abb. noster Panormitanus, *in d. c. a crapula nu. 2. de vit. & honest. clericorum* dicit, quod cleri-
142 cus assiduè se in ebrians peccat mortaliter, *& hoc per tex. notabilem in c. vinum & alias, dist. 25. quem sequuntur Ripa in l. generaliter n. 72. & 73. C. de reuocan. donati. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto c. 63. n. 5. lib. 1. Sebast. Medices in summa de peccatis tit. de concord. canon decretaliũ, art. 4. cart. mihi 20. Moscon. in lib. de maiest. militant. eccles. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. idem dicit in capitulo car. mihi 408. Anch. in d. c. a crapula n. 3. Vital. in Clement. 1. vers. eis in vestibus n. 6. de vit. & honest. cler.* qui dicit, ꝙ religiosis excessus cibi, & potus est interdictus, & in *Clem. 1. n. 47. de celebrat. missar.* & dicitur excedere, & sine mensura bibere, qui vltra trinam vicem in prandio, vel cœna bibit, *c. quando 44. dist. Ripa in d. l. generaliter n. 72.* Et propterea in Agatensi Concilio fuit dispositum; vt clericus, de quo con-
143 stiterit fuisse ebrium, aut triginta dierum spatio a communione sub moueatur, aut corporali supplicio subdatur, *ita est relatum in c. si. 35 dist. Hostien. in summa tit. de tempor. ordinand. §. & cui, vers. pœna autem*, vbi dicit, ꝙ si episcopus presbyter, uel diaconus immoderatæ potioni
144 vini operam dederit, si vtiq; non desistant, deponũtur subdiaconus, uel inferior, siue clericus, siue laicus, c. si episcop⁹ 35. dist. & si clericus monitus nõ destiterit a crapulis, & multa vini potione, ab officio & beneficio poterit suspendi: ut in *d. c. crapula de vit. & honest. cler.* & ne clerici crapulis, ac uinis se immergerẽt, est dispositum, in c. non omne, & in c. nulli, & in c. clerici 44. dist. & in c. clerici de vit. & honest. cler. Quod clerici non debent in ta-
145 bernis comedere, & eas introire, nisi hoc necessitatis causa faciant, ut si essent itinerãtes, uel in partibus externis, & in proprio domo non haberent sufficiẽtem commoditatẽ, *Turrecr. in præcitato, c. clerici, Card. in Clem. 1. q. fin. de vit. & honest. cler. Purpur. cons. 135. n. 10. Rosell. in summa in verb. clericus, il 2. nu. 1. Port. cons. 84. n. 9. Bertach. in suo reper. in verb. clericus potest ingredi, Io. Franc. Pauin. in tract. de visitat. p. 2. q. 9. n. 58. in 14. tom. tract. diuers. cart. mihi 209.* Nec
146 ualet consuetudo permittens clericos tabernas introhire; & in eis comedere posse, quia hæc esset corruptela, & non consuetudo, licet excuset, Purpur. *cons. præd.* 135. *nu.* 10. lib. 1. Et
147 ratio est, quia hæc consuetudo esset contra bonos mores, & per consequens inualida, Abb. Panor. *in c. cum inter n. 3. de consuet. & in c. irrefragabili, in princ. de offic. ordinar. & in c. quod super n. 4. de consang. & affini. & in c. tua nobis de decim. Ias. in l. more, n. 5. ff. de acq. poss. Vinc. Caroc. dec. 111. n. 23. Benuenut. Stracca in tract. de mercatura in tit. de sponsion. n. 7. cart. mihi* 142. Alia est
148 ratio, quia consuetudo, quæ disponit contra dispositionem iuris canonici, est etiam nulla, & non ualet, *c. cum causam de re iud. Petr. Aug. Morla in emporio vtriusque iuris p. 1. tit. 2. q. 22. n. 8. Mars. in prac. §. quoniam n. 98. Rocc. de Curte in repet. c. fi. n. 53. de consuet. Caroc. d. dec. 111. nu. 12. Petr. Asin. pract. q. q. 5. n. 7. Io. Vasm. cons. 18. n. 7. de electiõ. & cons. 226. n. 4. de præbend. & di-*
149 *gnit.* Et ad hoc ut clericus ex tali excessu possit puniri, debet prius moneri iuxta dispositionem sacri Concilii Tridentini, *c. 6. §. eos sess. 21 de reform. & ex nostratibus dicit Franc. Monald. cons. 74. n. 11. lib. 1.* Et non solum non debent comedere in tabernis; sed etiam debent fuge-
150 re publica conuiuia, Iac. de Graff. *in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 1. n. 7.* & solitam nimis edẽdi curam, *S. Ant. in summa in 2. p. tit. 6. c. 1. §. 5. & per tot.* ubi dicit, quod cura edendi consistit circa
151 quantitatẽ, qualitatem, studiositatem, auiditatẽ, & importunitatẽ ciborũ; & ideo diues ille, de quo per S. Lucam c. 16. non fuit sepultus in inferno, quia simpliciter edebat; sed quia splendidè epulabatᷣ: & rõ cur clerici debent esse sobrij, est, quia nimia perceptio uini, & cibi, luxuriam, & non naturã substẽtat, *& nutrit; ita dicit Prosper. in lib. 2. de vita cõplatina, c. 22.* iuxta illud S. Pauli ad Ephesos, c. 5.
152 nolite ebriari uino, in quo est luxuria; Ceres nãque, & Bacchus prouocant uenerem, *c. venter, & c. luxuriã 35. dist.* & etiã apud idiotas dr.
Sine Cerere, & Baccho friges Venus.
153 ultra quod nimia ciborũ cogitatio maximã animi perturbationẽ generat, *ut dixit gl. in l. 1. in verb. epulis, C. de comitib. Consistorianis, lib. 12 quem refert Boer. in addit. ad tract. de auctor. magni Concilij, n. 3. in verbo cibaria.*

Secundo debent esse parci, & honestã par-
154 simoniã seruare, *c. parsimoniã 41. dist. Gendislaus Villadego in tract. de legat. q. 7. n. 20. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi* 261. & hoc vt parcè viuendo, Deo Opt. Max. fructificent, dispensando bona sibi superflua pauperibus, iuxta tradita per *Port. cons. 34. nu. 3. & 4.* & ideo debent vti honestis vestibus iuxta eorum qualitatẽ, conditionẽ, & dignitatẽ, ẽt nõ fulgidis,
155 pretiosis, ac põposis; vt per decentiã habitus extrinsici morũ intrinsicã honestatẽ ostẽdãt, *iuxta Clemen. 2. de vit. & honest. cler. Petr. Baisius in directorio electionum, p. 2. c. 7. n. 4. in 15. to. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 387. Iac. de Graff. in decis. aur. p. 2. lib. 3. c. 1. n. 6. in fi.* qui dicit, vbi pompa, ibi humilitas non habet locum, *Menoch. cons. 912. n. 23. lib. 10.* qui dicit, quòd clerici

rici non debent vti vestibus sericis, *Rosell. in summa in verb. clericus, il 1. n. 2.* vbi asserit, quod
156 clerici non debent deferre vestes incisas, & lingulatas, scilicet frappatas ad modum ioculatorum, nec varij coloris, *Patian. in tract. cui imcumbat onus probandi negatiuam, lib. 2. c. 34. n. 34.* 38. vbi dicit, ꝙ in vestitu clericorum est dili-
157 genter attendendum, quid locis, quid temporibus, & quid personis conueniat; *Turrecr. omnino videndus in c. 1. per tot. 21. q. 4.* qui multa,
158 & doctè scribit circa vestes clericorum, & dicit, quod est peccatum vti vestibus pōposis, & fulgidis, & in c. seq. n. 1. quod tamen fallit, quando adesset consuetudo in regione, quod clerici vterentur vestibus pretiosis; quia tunc possunt se conformari moribus eorum, inter
159 quos viuunt, Patian. d. nu. 38. est bene verum quòd clerici nobiles debent pretiosioribus vestibus indui, *Alber. in l. 2. C. quæ res vend. non poss. Petr. Gerard. sing. 82. Tiraq. in tract. de nobili, c. 27. n. 10. D. Paris. ĩ tract. de resign. benef. lib. 5. q.*
160 *6. n. 151.* Et qa oē extremū est vitiosum, ideo sicut nō debēt vti uestib⁹ nimis fulgidis, & pōposis, ita nec ēt nimis uilib⁹, aut sordidis, aut senio exterminatis, & laceratis ꝑꝑ humilitaté qa ex hoc dignitas clericalis uilesceret, *Abb. in c. ut clerici, n. 11. de uit. & hone. cler. Patia. ĩ trac. cui incumb. onus proband. negat. lib. 2. c. 34. n. 34. & 35. Vitalin. in Clemen. eis in uestibus, n. 5. de statu monachor.* ubi dicit, quòd uestes clericorum debent esse mundæ, *Turrecr. d. c. 1. n. 3. 6. & 7. 21. q. 4.* & hoc ne sub nomine parsimoniæ auaritia tegatur *iuxta tex. in c. sæpe dist. 4.* ubi dicit, quòd vitia plerumq; se esse uirtutes mentiun-
161 tur, sic etiam quando prodigalitas, & effusio uelatur nomine liberalitatis, & largitatis; & crudelitas, ut plurimum ab aliquibus fiscalibus appellatur Zelus iustitiæ; & facilitas, seu lenitas remittendi delicta, pietas, & misericordia a multis nuncupatur, & ideo non dēt quis humilitatem, & parsimoniam prætendere ex eo solo, quia vilioribus uestibus contra mores aliorum uestitur, namq; sub talibus uestibus, tàm superbia, quàm parsimonia possunt abscondi, uide Rebuf. p. 3. cart. 17. n. 9. & iuxta illud Euangelicum, cauere ab illis, qui ueniunt ad uos in uestimentis ouium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: In hac enim materia non vsus uestium reprobatur, sed inspicit abusus, scilicet iactantia, & uoluptas; ideo pro conclusione dico, quod clerici in isto casu debēt esse cauti, ne eis succedat id quod apud nos Italos dici solet;

Cascar dalla padella nelle braggie; & apud latinos. *Incidit in Scillam cupiens vitare Caryddim.*

162 Tertio debent esse misericordes, & charitatiui iuxta illud Apostoli *1. ad Corint. c. 8.* quod imperfectum scientiæ suppleat perfectio charitatis; Ideo sunt magis obligati exercere actū charitatis, quàm laici, *Abb. in c. peruenit nu. 1. & c. 1. n. 3. de fideius.* ubi dicit, quòd sunt magis obligati ad subueniendum indigentibus, & pauperibus, quàm laici, & quod clerici, & ministri ecclesiæ teneant hospitalitati, & pauperum usibus inuigilare, *est tex. in c. 2. 42. dist. & in c. fratrē 86. dist. & in c. 1. & per tot. 12. q. 1 & in c. quoniam quidquid 16. q. 1. Gl. in extrauag. execrabilis in verbo debita, de præben. & nouissimè hoc est constitutum per Concilium Trid. sess. 25. c. 8 de reform.* quo fit, ut clerici teneantur dispensare tum bona ecclesiæ, cuius sunt prælati, & beneficiales, tum etiam bona propria in usus pios, deductis tamen alimentis, & reparatio-
163 nibus ipsius ecclesię; quia debent esse contenti uictu, & uestitu, & nullam debēt habere ꝓprietatem, *c. nulli episcoporum 2. q. 1. not. in c. 1. 12. q. 1.* dum dicunt, ꝙ sunt dispensatores, & usuarij, Decian. *cons. 14. n. 7. lib. 1.* ubi dicit, ꝙ hoc fundatur in dicto Apostoli *1. ad Timoth. c. 6. Archid. & cæteri scribentes, in c. statutū §. assessorē de rescript. in 6. Hiero. Ceual. in speculo pract. q. com. coutra com. q. 388. n. 18. Soc. sen. cons. 32. n. 1. & seq. lib. 1. Osasc. dec. 31. n. 1. & 2. Oct. Vulpel. in tract. de libert. eccles. p. 2. n. 24.* & quidquid superest clericis, & prælatis ultra ecclesiæ ne-
164 cessitates, & suum congruum, & honestum uictum, id totum est pauperibus erogandum, *ut not. in c. sic non sunt 32. q. 4. Bald. cons. 120. n. 12 lib. 6.* ubi ulterius, n. 14. dicit quod, quidquid habent clerici, id totum est pauperum, & domus eorum omnibus debet esse communes ꝓ suscipiendis peregrinis, *ut in c. fi. 17. q. 1. & voluit etiam Conar. in lib. var. resol. c. 14. vers. vigemus pauperum Bero. in c. ex litteris, n. 5. de probat. Vulpel. in loco proximè citato, Lælius de Zanch. in tract. de priuil. eccl. priuil. 78. n. 8.* Imo beneficia-
165 ti, & prælati erogantes fructus beneficiorum in alios usus, quàm prædictos tenentur ad restitutionem, et peccant mortaliter, *vt latè ex multis examinat, Ripa in tract. de peste, c. 5. a n. 149 ad n. 173. Couar. in c. cū in officijs n. 3. de testamētis Marsil. colūna in tract. de reddit. eccl. c. 21. & seq.*

Et licet non me lateat, ꝙ clericus habens
166 propriū patrimonium, et beneficiū possit reseruare fructus patrimoniales, et uiuere de redditibus; quia qui altari seruit, de altari uiuere dēt, *c. cū secundū de præbendis Abb. in c. postulasti, n. 4. de rescript. & in q. 4. n. 12. Couar. in c. 1. n. 2. de testam. Neuiz. cons. 93. n. 19. Innoc. Hostiens. Abb. & alij in c. episcopus de præbēdis, Vasq. in lib. illustr. q. c. 105. n. 9. Sarmiēt. in trac. de reddit. eccl. p. 1. c. 1. n. 18. Sot. de iust. iur. lib. 10. q. 4. art. 3. in resol. arg. vers. est aūt apud, Nic. de Vbald. in tract. de succes. ab intest. in §. seu sectione finita tamē n. 21 car. mihi 538. inter trac. de succes. diuers. in folio cū multis alijs, quos more suo cōgerit sapiētissim⁹ Surd. in trac. de alimen. tit. 9. q. 12. n. 10. Rodoa. in trac. de reb. eccl. nō alien. q. 51. c. 21. n. 31. & q. 52. n. 89.*

qui

qui dicit, ꝙ ex fructibus beneficij pōt deducere victum suæ personæ, & familiæ, & fructus proprii patrimonii sibi reseruare, vel dare suis consanguineis *secundum Petrū Cencdū in collect. iuris canon. p. 2. collect. 33. n. 4. ubi multos alios allegat, Iac. de Carolis in gemmato pauone colore 6. n.* 15. Nihilominus tñ secundū S. Thom. quem allegat Fel. *in c. tuas, il 3. n. 1. & 2.* de simonia, arctiori modo ad onera ecclesiastica tenet̄, &
167 ad succurrendum pauperibus; qui vlterius dicit, ꝙ si talis clericus non reparat ecclesiā ruinam minantē, peccat mortaliter, ēt quod beneficium sit tenue, licet illa tenuitas beneficii alium clericum nō habentē propriū patrimonium excusaret; Sed veh tpibus, & partibus nostris, in quibus multi clerici habent nō tenua, & parua bñficia, verum ēt magna, uel saltim mediocria, & nihilominus ecclesias ipsas non ruinā minantes, sed diruptas non reparant, nec reficiunt, & eas relinquunt, vti speluncas latronum; ita & taliter, quod sunt aliquæ ecclesiæ de quibus solum vestigium apparet, quòd fuerint ecclesiæ, quæ nihilominus sunt diuites, & magni redditus.
168 Quarto debent esse reales, & veridici, & in suis actibus nullā adhibere fraudē, c. per tuas de donati. *Matth. Brun. cōs. 91. n. 10. Iac. de Graf. in dec. aur. p. 2. lib. 3. 1. n. 7. vers. octaua ne fraudu*
169 *lenter:* quo fit ꝙ licet contrahentes se decipere possint infra dimidiam iusti pretii, *l. item si pretio §. fi. ff. locat. l. si voluntatem, C. de resc. vend. c. ad nostram de empt. & vend. l. causa la 2. §. idem Pomp. ff. de minor. l. si hæres, la 1. ff. ad leg. Falc. Couar. in lib. 2. variar. resol. c. 3. n. 1. Messia in pragm. taxæ panis concl. 1. n. 125. Conrad. in tract. de contract. q. 55. Nau. in c. qualitas, n. 45. de pœnit. dist. 5. & in c. nouit, not. 6. n. 56. de iud. Petr. Aug. Morla, qui alios allegat in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. 9. q. 8. n. 4. Duenas reg. 148. vbi allegat ad hec multa iura, & authoritates, Ant. de Burg. in c. cū dilecti, n. 15. de empt. & vend. Capra reg. 87. nu. 62. & 63.*
170 *Bomb. conf. 3. n. 20.* Nihilominus hoc fallit in clericis, ac cæteris personis ecclesiasticis, *Gl. in c. ea enim §. hoc ius porrectū in verb. ut plus* 10. *q.* 2. *Brun. in præd. conf. 91. n. 10. Pantal. de Crema in repet. l. 2. n. 161. C. de resc. vend. vbi ēt, Ant. Padil. n. 55. Butr. in c. continebatur, n. 5. de ijs, quæ fiūt a maiori parte c. & in c. in ciuitate, n. 9. vbi ēt Annib. nu. 8. de vsur. Cepoll. in tract. de simulato contract. in 2. præsupt. n. 20.* vbi dicit, hanc opi. esse cōiter receptam, *& in l. causa huius, n. 12. C. de ędil. edict. Bero. in c. cū dilecti, n. 20. de emp. & vēd. Gomez in §. ex maleficijs, n. 37. inst. de act. Franc.*
171 *Marcus dec. 540. n. 30. lib. 1.* & rō est, quia clerici plusquā laici tenentur ęquitatē seruare, *Tiraq. in tract. de retrac. Lign. §. 1. gl. 13. n. 6.* vbi ad hoc allegat in argm̄ tex. in c. 1 §. sed diuersum in tit. de alienat. feud. in vsib. feud. vbi dr̄, sed diuersum obseruat̄ i ecclesia, q̄ in priuato, &c. quod ēt dixerunt, *Ias. in l. iurisgentiū §. sed cū nulla n. 4. ff. de pact. Surd. dec. 110. n. 11. & conf. 22. i fi. lib. 1. Meno. conf. 322. n. 52. lib. 4.* Et repugnat
172 bono & Christiano viro proximum suū circūuenire & decipere, *gl. in l. semper in cōuentionib. ff. de reg. iur. Bal. in Auth. ad hæc, nu. 16. C. de vsur. Ias. in §. sed iste, n. 106. Insti it. de act. & in l. pe. n. 5. C. de pact. Ant. de Burg. Hispanus in c. cum dilecti, n. 15. de empt. & uend. Tiraq. in septima lege connubiali, n. 9. ubi multos alios allegat Curt. iun. in l. pœna, n. 8. ff. de pact. Ant. de Padil. in l. 2. n. 57 C. de resc. vend. Pet. Aug. Morla in emporio utriusq; iur. tit. 9. q. 8. n. 12.* vbi prope infinitos allegat non solum Legistas, & Canonistas; verū ēt Theologos, prout est *D. Tho. in 2. 2. q. 77. art. 1. & quolibet. 2. art. 16. in 4. sent. dist. 15. q. 3. art. 2. Sot. de iusti. & iur. lib. 6. q. 3. art. 1. Palat. in prax. Thologor. lib. 2. c. 1. cart. 37. Instructor Nepot. p. 2 c. 54. & 66. Medina de restit. q. 32.* Et ecclesia cū sit vltrix, & autrix iustitiæ non patitur con
173 tra iustitiā aliquid fieri in se, vel in alterum, *Neuiz. conf. 11. n. 11. Surd. dec. 110. n. 11. Zasivs in tract. de feud. p. 11. n. 17. Intrig. in eodem tract. de feud. cēt. 1. q. 30. n. 13. & q. 56. n. 224. Cannet. in repet. c. volentes, in §. seu sectione, incipiente, restri gitur ēt n. 26. cart. mihi* 183. & vtrūq; fit in foro exteriori, in foro vero aīæ, ita decipiēs infra
174 dimidiū ſp tenet̄ ad restōnem iusti pretij, vt dicunt multi, quos cōgerit Morla *in loco supra allegato n. 11. & seq.* & vltra ibi allegatos, *idē dixerunt Ant. de Burg. Hispanus in c. cū dilecti, n. 23 de empt. & vend. Hond. qui etiam alios allegat conf. 31. n. 39. lib. 1. Bero. conf. 168. n. 5. & 30. lib. 1.*
175 Quinto rebus tpalibus se immiscere nō debent, *c. 1. 2. & per tot. 21. q. 1. toto tit. ne clerici, uel monachi, Concil. Trid. sess. 22. de refor. c. 1.* & sic nō debēt habere curā de mundanis, nisi quaten sunt necessaria ad corporalē uictū, *c. si quis obie cerit 1. q. 1. Do. & Præceptor meus in studio Rom. Flam. Paris. meritissimus olim Episc. Bitont. in suo tract. de confident. benef. q. 9. n. 36. Iac. de Graff. in decis. aur. p. 2. lib. 3. c. 1. n. 5. & seq.* vbi late congerit, q̄ clericus fugere habeat, ideo ꝓ quærēdo victu poterit aliquam honestam artē exercere, de qua materiam dicam latius infra cf. fect. 6. per totum, & præcipue nu. 28.
Sexto clerici debeat esse honesti, vitā, & mo
176 res componentes habitu, incessu, visu, & sermone ita, & taliter; ut à planta pedis vsque ad verticē capitis in oibus sui corporis membris honestatem ostendant; & nil nisi graue, moderatum, ac religione plenum præseferant *Io. Roxas in epitom. success. c. 27. n. 14. in 8. to. tract. di uers. cart. mihi* 421. & esse tales, vt mente, habi
177 tu, et conuersatione sæcularibus placeant, & nihil agere quod eorum offendat aspectum, *c. præcipimus 21. q. 4. vbi Turrecr. nu. 1.* & ut di-

xit

xit concilium Magontinum c. 74. vitam viuant, quam professio eorũ exigit, & vt eorum actiones cunctis afferrent veneratione: Nam clericus, & pastor est irreprehensibilis, exemplo vitæ suæ suos minores ad facta sua, & actiones imitandas commouet, vt dixit Sanctus Clemens Papa *in lib. 2. Apost. constitut. c. 6. & nouissimè tradidit Tridentina Sinodus session. 22. de reformat. c. 1. in princ. & sess. 25. c. 14. ibi Populusque hinc eos magis discat reuereri, quo illos vita honestiores cognouerit, Sotus de iust. & iur. lib. 9. q. 4. art. 1. vers. ijs autem*, qui dicit, quod sicut clericorũ vita indigna parit ipsorum cõtẽptũ, sic è contrario ipsorũ immaculata, & irreprehensibilis etiam citra alium ornatum honorem a populo trahet; & e cõtra si clerici essent vitæ scandalosæ sequeretur à populo responsũ satis congruũ, videlicet, in quo iudicas alterũ teipsum nõ demnas; iuxta Conciliũ Tridentinum *sess. 14. de reformat. in proœm. ibi, qua etiam libertate laicos corripere poterũt sacerdotes, cum tacitè sibi ipsi respondeant, eadem se commisisse, quæ corripiunt*, & Sãctus Gregor. ad propositum dicebat, cuius vita despicitur, restat, vt eius prędicatio contemnatur *c. 2. in fin. 3. q. 7. & in c. vna tantum, vers. quomodo 26. distinct. dicitur, qui prædicas non iurãdum, iuraris*, & aliàs idem Sanctus Gregorius *in 16. lib. moralium satis ad propositum dixit*, aliquando sancti ẽt coram hominibus cõpelluntur ẽt bona facere, aut etiã hominibus sua facta narrare, sed ad eum finẽ oĩa referunt, vt non ipsi ex eisdẽ operibus, sed Deus glorificetur Dum enim facta prędicant, ipsa eorũ prædicatio fortasse despicitur, quorum vita nescitur; compelluntur igitur vitam suã dicere, vt auditorum suorum valeant vitã mutare, & facta sua referunt, & venerari appetunt, vt riuerentur audiantur, scriptũ quippe est, cum eleuarentur animalia, eleuabãtur simul & rotæ, quia videlicet cum auditorum mentes prędicantium vitã conspiciunt necessario, & in prædicatione admirantur. Hinc est quod prædicatores boni, & honorẽ propter elationẽ fugiunt, & honorari propter imitationem volunt; sed quid nam dicere habẽt laici cum viderint clericos in omnibus vitijs immersos, (loquẽdo de hijs qui tales sunt) in omnibus erroribus implicatos, in delitijs inuolutos, voluptatibus deditos, ad cupiditates & ambitiones vltra modum pronos? Cũ viderit clericum viuere vti Sardonapalum, luxuriare, vti Diogenẽ, magis lasciuũ, quã Heleogabalus, magis vitiosus) quàm Cõmodus; Parũ aut nihil curare de diuino honore, deuotionem prætermictere, offitiũ diuinũ non recitare, mandata superiorum non obseruare, & dissolutionibus in totũ se subijcere; Quid nã boni poterunt ediscere laici ex tali mala, & in ordinata clericorũ vita? Ideo pro obuiãdis tot tantisq; malis, quæ ex eorũ malis exẽplis oriri possent, clerici non solũ debent se abstinere ab ijs, quæ secũdũ se sunt mala, verũ etiã ab ijs quæ habent speciẽ mali; *Turrecrem. in c.*
178 *canonum n. 11. 14. q. 3.* & propterea in concilio Agatensi *canon. 39. prout est relatum in c. penul. 34. distinct.* fuit dispositũ, vt præsbiteri, Diaconi, Subdiaconi, vel alij qui sunt prohibiti vxorem ducere, nõ interueniãt in conuiuijs, ne in ijs cœtibus misceantur, vbi amatoria cantantur; & turpia, aut obsceni motus corporũ choreis, & saltationibus efferũtur, ne auditus, aut visus sacris ministerijs deputati turpiũ spectaculorũ, & verborũ contagio polluantur, & contaminentur; si enim saltationes, tripudia, & balla in laicis ipsis dãnantur per concilium Laodicẽse, vt in canone 53. mirũ nõ est si horũ aspectũ clericis interdicat, in canon. seq. prout est relatũ *in c. non oportet il secondo de consecrat. distinct. 5. c. præsbiteri 34. distinct.* vbi clerici prohibentur interesse spectaculis, & ludis
179 hastilibus *Ancher. in c. cum decorem de vit. & honest. cler.* vbi dicit quod nõ solũ clerici nõ debent interesse talibus ludis; verũ etiã si ita ludẽtes superuenerint in loco, vbi ipsi clerici reperiũtur, statim debẽt ab eo recedere *Iacob. de Graff. in decis. aur. p. 2. lib. 3. c. 1. n. 6.* de quo interuẽtu spectaculorũ dicã etiã infra suo loco.

180 Septimo clerici non debẽt esse loquaces, & verbosi, vt habetur in ecclesiast. noli verbosũ, esse in multitudine presbyterorũ; & Iacobus Apostolus in epist. c. 1. eos arguẽdo dicit, Si quis autẽ putat se religiosũ esse, non refrenãs linguã suã, sed seducẽs cor suũ, huius vana est
181 religio: & Iob. c. 11. Nunquid qui multa loquitur, nõ audiet, aut vir verbosus iustificabitur? & Dauid Psalmo 139. vir linguosus non dirigetur in terra; & Prouerb. c. 10. in multiloquio non deerit peccatũ, qui autẽ moderatur labia sua, prudẽtissimus est; & iterũ c. 13. Qui custodit os suũ, custodit animã suã; qui autẽ inconsideratus est ad loquẽdũ, sentiet mala; & c. 17. qui moderatur sermones suos, doctus, & prudẽs est, & pretiosi spiritus vir eruditus, & Ecclesiast. c. 14. Beatus vir qui nõ est lapsus verbo, ex ore suo, & S. Ambrosius in lib. 1. de offitijs dixit, quã plures vidi loquendo in peccatum incidisse, vix quẽ piam tacendo: ideoq; tacere nosse, quàm loqui difficilius est. Et non solum sacra pagina videtur reprehendere & arguere viros loquaces; verum ẽt & authores profani, vt fuit Apollonius ad familiares, ad quos dixit; loquacitas multos habet errores, tacere autem tutum est: Ex quibus clarè patet quàm sit detestabile hoc vitium in singulis hominibus; ergo multo magis debet esse detestabile apud viros ecclesiasticos, qui debent

bent esse sapientes,& literati;& sapiens prius quã loquitur,multa cõsiderat, quid dicat, cui dicat, & quo loco, & tẽpore, ſm Sanctũ Ambrosium in primo officiorũ circa ꝙ in c. quoties 22.q.5. ex D. Hieronymo habetur, quoties enim loquimur,aut non opportuno tempore,aut non in opportuno loco, aut non vt cõuenit audientibus,toties sermo malus procedit de ore nostro ad destructionem eorum, qui audiunt. Consideremus itaque quid loquamur, quia pro oĩ verbo otioso reddituri sumus rationem in die iuditij: & Sãctus Gregorius lib. 6. moralium in fine scriptum reliquit,in omni ꝙ dicitur,necesse est,vt cã, tempus, & persona pensentur, si verba sententiæ veritas roborat, si hoc tẽpus congruum pullulat,si veritati sententiæ,& congruitati temporis non repugnat: Et ex nostratibus, quod sit maximũ vitium,clericos esse loquaces, *dixerunt Tiraq. in legibus connubialibus l. 9. n.39. Gabriel.Sair.in additionibus ad Romanum singulari 796.Guliel.de Benedictis in repet.c. Rainutius in verbo adiecte n. 78. de testam. Dominicus Nanus Mirabellius, & Bartolomeus Amãtius in sua Toliantea in titulis de lingua, & loquacitate,* qui tres vltimi multa circa istũ defectum scribunt, ad quos me remicto;& quod nugacitas in ore Sa
182 cerdotũ sit sacrilegiũ dixit *Marc. Ant. Marsilius Columna in tract. de redditibus ecclesiasticis c. 31. n.5.*

Octauo,& vltimo clerici debẽt esse eo modo,& tales prout eos describit Isydor. *in lib.2. de ecclesiast.offit.c.2.quod retulit Gratian. in c.his*
183 *igitur dist.*23.dũ dicit,his igitur lege patrũ cauetur,vt à vulgari vita seclusi, à mũdi voluptatibus se se abstineant;nõ spectaculis,nõ põpis inter sint;cõuiuia publica fugiãt, priuata nõ tãtũ pudica,sed sobria colãt; vsuris nequaquã incũbant,neque turpiũ occupationes lucrorũ fraudisque cuiusquã studiũ appetant, amorẽ pecuniæ quasi materiã cũctorũ criminum fugiant,& sæcularia offitia, negotiaque abijciant, honoris gradus per ambitiones nõ subeant,pro benefitijs medicinæ Dei, munera nõ accipiãt;dolos,& cõiurationes caueant: odium, æmulationẽ, obtrectationem, atque inuidiã fugiant;non vagis oculis,non effræni lingua, aut petulãti fluidoque gestu incedãt, sed pudorẽ,& verecundiã mentis simplici habitu,incessuque ostẽdant:obscenitatẽ etiã verborũ,sicut,& operũ pænitus execrẽtur,viduarũ,& virginum frequentationẽ fugiãt,contubernia extranearũ fęminarũ nullatenus appetant, castimoniã quoque inuiolati corporis perpetuo conseruare, studeãt, aut certe vnius matrimonij vinculo federentur; senioribus quoque debitã reuerentiã præbeant,neque vllo iactantiæ studio semetipsos attollãt, postremo doctrinæ lectionibus,psalmis,hymnis,cãticis exercitio iugiter incũbant; Tales enim debẽt esse,qui diuinis cultibus se mãcipiando studẽt exhibere,scilicet vt dũ scientiæ operam dant,doctrinæ gratiã populis administrent,& tandem debent esse irreprehensibiles, & tales prout scribit *Simon Maiol. in tract. de irreg. lib. 5. c.2. nu.5.* vbi enumerat singulas corporis partes, & aduertit in quo circa eas possit excedere,& propterea reprehendit.

184 Et quia clericatus nõ prouenit à natura, sed extrinsice fit, in dubio nunquam præsumitur *c.præsbyteri 68.dist.& ibi glos.c.legum 2. q. 1.Io. Andr.in c.scienti de regular. Dec.in c. cum a Deo n. 13.de rescr. & in c. si scripturam .n. 47. de fide instrum. Innocent.in c.super his in fin.de accusat. Caualc.decis.31.n.602.lib.2. vbi alios allegat, prout etiã multos alios congerit Tiber. Dec. in suo. tract. crim.p.1.lib.4.c.9.n.117.Claud.Tutius alleg.17. n.1. qui prout proxime relati alios adducit Alphons. Aluar.in specul.pontif.iuris c. 35. vers. & notabis cart.mihi 98.Calder.cons.12.n.2.in tit.de iudit.Corasius in tract.de benefit.c.1.n.4.in 15.tom.tract. diuers.p.2.cart.mihi 292.Menoch.qui multos alios alleg.in tract.de præsump.p.2.lib.2.præsump.76. n.1. & cons. 912.n. 3. lib. 10. Brunorus a Sole in compendio resolutorio propositionum iuris in verb. clericus non præsumitur,& in sua q.38.n.10.Vrsil. in adnotat.ad Affl.dec.297.n.5.Mascar.in tract. de probat. conclu.302.n.13.qui etiam alios allegat. Hercul.in tract.de negot.n.92.Gomes super reg.cãcellar.in tit. de annal. possess. q.58.Alber.in l.non videtur n.11.ff.de regul.iur.Crauett.cons.72.n.2. vol.1.Dec.in c.cum a Deo n.13.de rescript.Cassan. cons.44.n.13.Crauett.cons.72.n.2.Io.Vismen.cõs.*
185 *297.n.2.* sic ẽt in simili dicimus, quod in dubio quis non præsumitur doctor; ideo qui se fundat in doctoratu, debet hoc probare tanquã fundamentum suæ intentionis; *l. Diuus ff. de milit.testam.Menoch.cons.301.nu.6.lib.4.& in tract.de præsumpt. lib.2. præsumpt.48.nu.2. Mascard.in tract.de prob.concl.527. quasi per totam*;
186 Ita ẽt est in notariatu, qui non præsumitur; nisi probetur, *Innoc. in c. cum P. Tabellio de fide instrum.Bertacch.in repert.in verb. notarius a quo creatur vers.4.Roland.a Valle cons. 57.n. 30. lib. 2. Mascard.in d.tract. de probat. concl. 193.nu.8.*
187 Et pari modo quis in dubio non præsumitur miles,& ita se asserens id probare habet, *l.1.C. de appar.magist. milit. lib.12. Aufrer.in addit.ad Cappel.Tholos.dec.141.Mascard.in tract.predicto.*
188 *concl.1054.n.1.* Nec non etiã quis nõ præsumitur nobilis, *Bald.in l.nõ ignorat C.qui accus.nõ poss. & in c.1.§.si rusticus de pace tenẽda,& ibi Affl.n. 6.Rip.resp.183.in tit.de diuers.rescrip. Cassan.cõs. 64.n.11.vers.ad secũdũ, & super cõsuet. Burgund. rub.4.§.19.nu.5.& seq.Tiraq.in tract. de nobil. c. 10.num.3.& seq.Roland. a Valle cons. 67.nu.27.*

lib.

lib.2.Soc.sen.cons.245.n.2.lib.2.Mascar.in præcitato tract. de proba. concl.1090.n.1.Menoc.in trac. de præsum.lib.6.psum.60.n.1.Bimius cons. 109.n. 22.li.2.Fab.de Ann.cons.8.n.j.Carpa.sup stat.Me diol.p 1.c.414.n.57.Feder.Prugn. Vltram. cons. 50.n.594.lib.1.Natta cōs.637. n.2.lib.3. Carol. Iallong. noster Siculus in racemationibus iuris racematione 75.nu.1.

189 Et horum oium ea est rō, quia qui dicit se qualificatum debet talē qualitatē probare, *l. non ignorat & ibi Bal.& alij C.de ijs, qui accus. non poss. Patia.in tract.cui incūbat onus proban.neg. lib. 2.c.34.n.11. & seq. vbi ad hoc adducit alias rōnes, Alc cōs.154.n.7.lib.5.& cōs.14.n.17.lib.7.Surd. cons.138.n.1.lib.1.Rol.a Valle cons.3.n.43.lib.1. Menoc.cons.74.n.15.li.1.Marc.Mantua.cons.173 n.13.& cōs.249.n.5.Rim.iun.cons.10.n.44.lib.1 Bimius cons.174.n.1.lib.2*

190 Fallit primo pdicta conclusio, ꝙ clericatus in dubio nō præsumit; vt non pcedat, qñ quis reperiret in quasi possessione clericatus per lōgā, ac diurnā delationē habitus; quia tunc deferens habitū præsumit clericus, *Dec.in c si scriptura, n.48.de fide instr.Soc.in c.peruenit n.89. de sent. excom.Ant.Gabr.in suis concl. in tit. de præsum.concl.1.n.16.Patia.in d.tract.cui incumb.onus proba.nega.li.2.c.34.n.60. D.Flam.Paris.in trac. de resign.benefi.lib.6.q.4.n.45. Crauet.in tract. de antiq.tēp.p.3.n.31. Masull.in addit. ad Capyc. dec. 161.n.5.Mascar.in tract.de prob. concl.304. n.1.* vbi nō solum dicit, ꝙ per longā delationē habitus præsumit, verū ēt pbatur clericatus; de quo dicā infra loco suo, & testes ad probandā istā antequā possessionē clericatus quomodo deponere habēt, ponit Mascar.*d.concl.304.n.2*

191 Fallit secūdo qñ quis reperiret in possessione beneficij tanquā clericus, quia ēt isto casu psumitur clericus, *Rot.Rom.dec.13.in tit.de proba.in antiq.Bellam.dec.611.& dec.612.Gemi.cōs. 91.Boer.dec.171.n.13.quos oēs allegat Mascar. in tract.de proba.concl.302.n.16.& vltra pdictos idē dixit Menoc.in tract de præsum.lib.6. præsum. 76. n.19.qui allegat Spec.in tit.de præsump. §.1.in fi. Hostien.& Abb.in c.illud de psump. Bald.in l.siue possidetis in 4.opposit. C. de prob. Lap. allegat. 89. Bellam.dec.645. Barb.cōs.26.col.4.lib.2.Abb. in c.sicut, ubi ēt Fel.n.20. de re iud. eundem Fely. in c. super hos num.18. de accus.& cons.2.nu.28.Alex. cons.184.nu.7.lib.7.Dec.in c.1.n.17.de fide instr. & cons.118. num.2.*

192 Fallit tertio qñ per aliquod tpꝰ, vel annos inseruijsset ecclesię vti clericꝰ, & ibi exerceret officiū ptinens ad clericū, qa talis in dubio psumit clericus, *Anch cōs.117.Rot.Rom.dec.10. in tit.de rerum permut.in antiq.Fel. in c. illud n.5. de præsum.Alex.cons.219.n.25.in fi.lib.6.Claud. Tutius allegat.14.nu.4.*

193 Et sic præter in prædictis Fallentijs sequit, quod negatiua clericatus dr eo ipso pbata, qd contrariū non probat; quia quilibet nascit laicus, & in dubio laicus psumit, *Cald.cons.12.n.2 in tit.de iud.Bal.in c.fi.n.4.de psum.Rip.in c.2.n.4 de iud.idē Bal.in l.in action.§.plane n.4.ff.de in lit. iuran.Crau.cons.72.n.2.lib.1.Patia.in tract.cui īcumb.onus prob.negat.lib.2.c.34.n.72.Brun.a Sole q.38.n.11.* Et ideo excipiens, quod actor non

194 est clericus, nihil ex parte sua pbare tenet, sed is, cui excipitur, debet hoc probare, *cap.legum, 2.q.1. cap. due, de cler.Peregrin. cap. si iudex vbi gl.in verb.fecerit, de sentent. excomm.in l.6. glos. in l.si qua per calumniam, C. de episc. & cler. Bal. in d. l. in actionib. §. plane, num.4. ff. de in lit. iurand. & in l. non ignorat nu. 7. vers. hoc ergo præsupposito, C.qui accus. non poss.& in c. fin. num. 4. de præsumpt. & in l 2. nume. 80. C. de seruit. & aqua. Cyn.in l.1. in fine, C. vbi causa status, Innocent. in cap. super his colum. penul.ver. sed quid dices, de accusat. vbi etiam Felyn. num. 17. Zabbarell. cons. 13. num. 2. Abb. Panormit. in capit. fi.nu.7.vbi etiam Fel.nu.1.de præsumpt.idem Panor. in cap.bonæ memoriæ, il primo, nu.14. de elect. Dec.cons.125.nu.6.Ripa.in cap.2.nu.4. de iudit. Crauett.consil.72.num.2.& cons.134.num.40.lib. 1.Cassan.cons.44.num.13.Alciat.in tract.de præsumpt. regul.2. Boer. decis.171. num.11.Gramm. decis.81. quos omnes allegat Iulius Patianus, in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib.1. cap. 51.num.76.& lib.2.cap.34.num.9.* Et è conuerso actor agens, vti clericus tenetur ex parte sua

195 clericatum probare, *Cardin.in repet.cap.perpendimus, col.6.de senten. excomm. Dec.in c.cum a Deo de rescript. Egid.Bellamer.dec.114.Ias.cons.120. vol.4.Roland.a Valle, cons.32 num.5.lib.2. Brun. a Sole in compend. resolut. proposit. iuris in verb. clericus non præsumitur & q.38.num.10. Cassan. super consuet.Burg.rub.1.§.6.n.13.car.mihi 273.* quæ duæ proximè conclusiones limitantur,

196 quando is talis reperiretur in quasi possessione clericatus, vt dixi paulo ante, & voluerunt Cassan. *loco proximè citato Mascard. conclus.304. nu. 3. & Mœdan.decis.21.*

197 Clericatus vero probatur diuersimode, & primo probatur per literas testimoniales, seu dimissoriales episcopi attestantis se contulisse

198 ordines illi, qui clericum se esse dicit, *Abb.in c. 1.num.3.de cler.peregr. Fely. in cap.post cessionem, nu.3.& 15.de prob. Cassan. prædicto, §.6.nu.14. eadem carta, Gramm. decis.81.nu.1.Roland.a Valle cons.4.n.5.lib.1.Patian.in d.tract.cui incumb. onus proban.negat.lib.2.c.34.n.71.Couar.in lib. pract. q.c.33.n.3. Mascar.in tract. de prob.concl.305.nu. 1. Foller. super const.regni in tit. de appost.c.appostatantes, n.6.car.mihi 100.Iac.de Graff.in dec.aur. p.1.lib.4.c.18.n.155.Decia.in tract.crim.p.1.lib. 4.c.9.n.26.vbi asserit hanc probationē dici euidentē, Surd.cons.396.n.13.lib.3.Marcel.Cala in tract.*

de modo art. & proban. §.2.*gl. vnica,n.*687. Secus si hoc non attestaretur prælatus, sed alius nomine prælati, quia tunc eius litteræ non proba
199 rent clericatum, Crauett. *cons.* 134. *n.*41. *lib.* 1. vbi loquitur in vicario attestante, quod in libro in quo erat solitum describi oẽs ordinationes, reperiebatur scriptum, quod quidam fuit tonsuratus, & concludit quod ex hoc non ꝓbatur clericatus siue tonsura; Quæ quidem literę Episcopales ad hoc vt probent clericatũ debẽt esse obsignatæ, & munitæ signo authentico, & ad talia consueto ipsius ordinarii siue Episcopi, & subscriptæ manu testium, *Fely. in cap. post cessionem, num.* 3. *de priuat. Mascard. d. conclus.* 305. *num.* 2.

200 Secundo clericatus plene & perfecte probatur per scripturã de ipso clericatu confectã, *c. legum* 2. *q.* 1. *c. duæ de cler. Peregr. c. si iudex laicus vbi glo. in verb. fecerit in fi. de sent. excom. Patian. d. tract. cui incumb. onus proband. negat. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 41.

201 Tertio clericatus probatur ex confessione partis aduersæ, *Phil. Franc. in c.* 1. *col.* 4. *de eo, qui mitt. in poss. in* 6. *Rota Rom. dec.* 433. *in antiq. Crauett. cons.* 93. *nu.* 4. *lib.* 1. *Mil. in suo reper. in verb. probari non potest titulus, & in verb. possessor recuper. Patian. d. c.* 34. *n.* 66. *Masc. in pracit. concl.* 305 *n.* 6. Quod tamen procedit, quando essemus in
202 possessorio, quia tunc ad colorandam possessionem, confessio rei facta de clericatu actoris prodest ipsi actori, secus in petitorio, in quo quis ageret ad beneficium, quia cum pars non posset facere de non clerico clericũ, sed ad hoc requiritur canonica promotio, sequitur vt tũc confessio partis aduersæ non probet clericatũ *Gemin. in c.* 1. *n.* 6. *de eo qui mitt. in poss. in* 6. *vbi ẽt Philip. Franc. col. fi. vers. & aduerte, Crauet. d. cõs.* 93 *n.* 4. *lib.* 1. *Patian. eodem c.* 34. *n.* 67. *Masc. præcitat. concl.* 305. *n.* 7. & 8. *Rot. Rom. dec.* 408. *in nouis, Bellamer. dec.* 183. *Cappel. Thol. dec.* 423. *Fely. in c. olim nu.* 10. *vers. limita secundo, de rescriptis.*

Quod vltimum intelligas quando actor in possessorio vellet ex toto fundare titulum sui clericatus ex confessione rei, secus si non totũ vellet hoc fundare, sed solum vellet coadiuuare dubiam probationẽ de suo titulo factã: tũc enim legitimè posset se adiuuare ex confessione rei, & hoc etiam super titulo beneficii, *Glo. in c. duobus in ver. si non appareat de rescr. in* 6. *vbi Gemi.* ... 7. *idem Gemin. in d. c.* 1. *n.* 6. *de eo, qui mittitur in poss. & ibi etiam, Franc. col. fi. vers. secundo limita, idem Gemi. cons.* 38. *n.* 3. *Barbat. noster Siculus in c. tuæ, col.* 10. *vt lit. non contest. Fely. in c. olim n.* 9. & 10. *de rescr. Crauet. d. cons.* 93. *n.* 4. & 6 *Mascar. eadem concl.* 305. *n.* 10. *Patian. in pluries citato tract. cui incumbat onus proban. negat. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 68. Iterum intelligas, vt non stetur cõfessioni partis aduersæ super titulo clericatus quo ad ipsum titulũ fundãdũ, secus quoad ꝓiudiciũ ipsius cõfitentis, & ad imponẽdũ ipsi silentiũ, *Crauet. d. cons.* 93. *nu.* 5. *lib.* 1. *Gemin. & Franc. in locis proxime allegatis in c. fi. Patian. codẽ c.* 34. *n.* 69. *Rot. Rom. dec.* 245. *alias dec.* 44. *in tit. de testib. in antiq. Masc. concl. prædicta n.* 9.

203 Quarto clericatus probatꝰ per indicia, & argumenta cap. inter quatuor vbi Gl. *in ver. per argumẽta de cler. Pereg. Boer. dec.* 171. *n.* 25. *Masc. in tract. de prob. d. cõcl.* 305. *n.* 5. *Masull. in addit. ad Capyc. dec.* 161. *n.* 8. *Cæsar Bartius in Rota Bononi. dec.* 3. *n.* 13. *Patian. d. c.* 34. *nu.* 70

204 Quinto probatꝰ cõi opinione, & reputatione, vt si quis tanq̃ clericus ab oĩbus fuerit cõiter habitus & reputatus, dũmodo talis opinio sit diurna, & non recens, *Innoc. in c. innotuit de eo, qui mitt. in poss. Doctor. in c. fi.* 9. *q.* 2. *Gemi. cõs.* 91. *Rot. Rom. dec.* 264. *in antiq. Gabr. cons.* 181. *n.* 15. *lib.* 2. *Moedan. dec.* 21. *n.* 3. *in tit. de renunc. car. mihi* 27. *Cæsar Bartius d. dec.* 3. *n.* 15. vbi dicit, ꝙ ita est receptũ & obseruatũ in palatijs. Quod tñ limitatꝰ, qñ aliqua rõ aliud suaderet, vt si qs fuerit illegitime natus, vel penitus illiteratus, *Accoramb. dec.* 21. *lib.* 1. *Gabr. cons. ṗdicto n.* 1. & rõ limitationis est, q̃a tunc cõtra istos tales vrget vehemens ꝑsumptio, *Bisegn. dec.* 2. *in tit. de probat. Papazo in add. ad Rot. Rom. dec.* 2. *n.* 13. *de filijs presbyter. Mascar. in præcit. concl.* 305. *n.* 14.

205 Sexto clericatus probatꝰ per famã cõcurrẽtibus aliq̃bus aliis adminiculis, uel cõiecturis, *Papazo eod. n.* 13. *Masc. ead. concl.* 305. *n.* 11. & *seq.* quod posset exẽplificari in eo, qui per multum tempus inseruiuit alicui prælato.

206 Septimo probatur per testes, qui actui clericãdi interfuerũt, si literæ clericatꝰ sũt ammissæ, *c.* 2. & *c.* 3. *de cler. Pereg. Alex. cons.* 107. *nu.* 7. *vol.* 7. *Bal. in c. licet, il* 1. *n.* 4. *vers. ista gl. de testib. vbi ẽt, Fel. in fi. Guid. Pap. dec.* 474. *Scribent. in l. si qua ꝑ calũniam, C. de episc. & cler. Bertac. in suo reper. in verb. clericus an ꝓbet, Affl. super const. apostatantes, n.* 12. *lib.* 1. *rub.* 3. *de Apost. ubi ẽt Foller. n.* 6. *car. mihi* 100. *idẽ Foller. super ijsdẽ cõstit. in tit. de episc. & cler. c. itẽ si aliquis citatus n* 14. *car. mihi* 81 *Carau. sup ritu M. C. V. ritu* 235. *n.* 21. & *ritu* 275. *n.* 18. *Masc. in tract. de ꝓb. cõcl.* 303. *n.* 1. & 11 *Boiard. in add. ad Clarũ in* §. *fi. q.* 36. *n.* 22. *vbi multos alios allegat Aluarez in specul. iuris Põtif. c.* 35 *vers. & tene menti car. mihi* 98. *in fi. Patia. in tract. cui incũbat onus proban. nega. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 63. *qui ẽt alios citat Rol. a Valle cõs.* 4. *n.* 5. *lib.* 1. *Decia. in suo tract. crim. p.* 1. *li.* 4. *c.* 9. *n.* 111. *vers. & talẽ informationẽ, Couar. in lib. pract. q. c.* 33. *n.* 3. *Iac. de Graff. in dec. aur. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 18. *n.* 155. *Mars. cons.* 11. *n.* 7. *Surd. cõs.* 396. *n.* 13. *lib.* 3. *Grãm. cõs.* 110. *n.* 3. *in ciuil. Marcell. Cala in tract. de modo artic. & probãd.* §. 2. *gl. vnica n.* 687. licet cõtrariũ & male tenuerit in eadẽ gl. n. 1550. vbi dicit, ꝙ clericatus nõ põt probari ꝑ testes, sed per scripturã

& alios allegat; Quæ vltima opinio Marcelli
Cala, & aliorum per eum relatorũ posset for-
207 tasse intelligi quando testes deponerent super
collatione ordinum tãtum & simpliciter: pri-
ma vero quando testes deponerent super col-
latione ordinum & vltra allegaretur ammis-
sio litterarum clericatus, prout ita hoc intelle
208 xerunt, *Viui. in comm. opin. opin. 974. n. 2. & seq.*
Io. Batt. Baiard. in addit. ad Clarum in d. q. 36. n. 23
Alio modo posset intelligi vt hæc vltima opi-
209 nio procedat de iure ciuili: prima verò de iure
canonico, quia de iure ciuili clericatus non
potest probari nisi per scripturam, *ita colligitur*
in l. si qua per calumniam, C. de episc. & cler. & vo-
luit Mascard. d. concl. 303. nu. 9.

210 Et aduertendũ quod testes deponentes su-
per probatione clericatus debent assignare ra-
tionem sui dicti, etiam non interrogati, quia
clericatus est quædã qualitas extrinseca, quæ
solo sensu non percipitur; ideo testis debet di-
cere, & hoc scio, quia vidi talẽ clericali; *Mascar.*
in tract. prædicto concl. 1369. n. 31. & 32. secus si
redderent rationem sui dicti qa viderunt talẽ
exercere offitia ad clericos spectantia, & etiam
missas celebrare, qa nisi celebratio sit diurna,
talis ratio nõ esset sufficiens, & per consequẽs
non probarent *Crauett. cons. 134. n. 42. lib. 1. al-*
legat notata per Doctores in cap. illud de præsumpt.
Paul. de Castro cons. 202. col. 2. lib. 1. Deci. cons.
135. col. 1. & cons. 152. col. penul. post medium.

Quæ conclusio, quod clericatus probetur p
211 testes, ampliatur, vt possit probari ẽt per vni-
cum testem *Bal. & Fel. in cap. licet vniuersis, in*
fi. de testib. Purpur. in l. 1. n. 551. ff. de offi. eius Af-
flict. super constit. apostatantes, nu. 12. lib. 1. rub.
3. Marsil. in l. 1. §. idem Cornelio nu. 4. ff. de quæst.
Anna sing. 408. Boer. dec. 127. Tho. Zerola in pra
xi episcop. in verb. clericus, §. 3. in fi. Mascar. d. con
clus. 303. nu. 3. Petr. Rebbuff. in tract. de nomina-
tione in 14. q. princ. nu. 54. in 15. to. tract. diuers. p.
2. cart. mihi 320. Masull. in addit. ad Capyc. decis.
161. n. 2. & 8. Crauet. cons. 616. nu. 18. lib. 4. &
cons. 613. nu. 13. eod. lib. Arnon. comment. 118. Io.
Batt. Baiard. in addit. ad Clarum q. 36. num. 23. vbi
alios allegat Couarr. in lib. pract. quæst. c. 33. nu. 3.
Gramm. cons. 110. nu. 5. in ciuil. Marcell. Cala in d.
tract. de modo articul. & proband. §. 2. glos. vnica,
n. 106. & 687. & hæc ampliatio subampliatur,
212 vt procedat tàm in probando primam tonsu-
ram, quàm cæteros ordines sacros, *Gabriel in*
suis conclus. in tit. de testib. concl. 1. nu. 16. Ias. cõs.
77. nu. 4. lib. 3. & cons. 120. nu. 2. vol. 4. Patian.
in d. tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2.
cap. 34. nu. 65. & ratio cur clericatus probetur
vnico teste, est quia est actus, qui inspecta eius
natura, nemini præiudicium infert, *ita Patia.*
tract. prædicto c. 64. vbi ad hoc citat Bald. in c. licet
nu. 4. vers. ista gl. de testib. & ibi etiam Fely. in fin.
eundem Fel. in c. Albericus col. fi. vers. & quod tale
præiudicium sit modicum de testib. Pet. Gerard. sing.
49. Ias. in locis paulo ante citatis Boer. dec. 171. nu.
24. Gabr. d. concl. 1. n. 68.

Limitatur modo conclusio paulo ante am-
213 pliata, quando is qui probare intendit cleri-
catum per vnicũ testem, pateretur defectum
natalium; *Petr. Gerard. d. sing. 49. n. 3. Ias. in re-*
pet. l. admonendi n. 198. de iure iur. & in l. rescripto
n. 7. de precib. Imperat. offerend. Mars. in l. 1. §. idẽ
Cornelio n. 7. ff. de qõ. Fel. in c. licet vniuersis, in vl-
timis verbis, de testib. Cassan. super consuet. Burg.
rub. 1. §. 5. n. 7. fol. 72. Guido Papa dec. 474. Ias. d.
cons. 120. in prin. vol. 4. Rebuff. in tract. de nomin.
q. 14. n. 52. quos omnes congerit Mascard. d. concl.
303. num. 3.

214 Limitatur secundo, quando probatio cle-
ricatus alicui præiudicium inferret, ut quia
ageretur de excludendo, vel obtinendo bene-
ficium ab alio obtentum; quia tũc requiritur
plena & perfecta probatio ad minus per duos
testes, *Pet. Rebbuff. in tract. de nominat. q. 14. n. 54*
in 15. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 320. Io. Batt.
Ferrett. cons. 386. n. 5. & 11. lib. 2. Mascar. d. con-
cl. 303. n. 5. Masull. in addit. ad Capyc. decis. 161.
nu. 8. Baiard. in addit. ad Iulium Clarum in §. fin.
quæst. 36. nu. 23.

215 Limitatur tertio, vt non sufficiat probare
clericatum per vnum testẽ quo ad consequen
dam remissionem ad forum ecclesiasticũ, sed
tunc ad minus requiruntur duo testes, *Couar.*
in lib. pract. qõ. c. 33. n. 3. vbi alios allegat, & dicit,
ꝙ tunc tractatur de maximo præiudicio, *Fol-*
ler. super const. Regni in tit. de Apostatis in constõ-
ne incipiente, apostatantes, n. 6. car. mihi 100. Go-
mes. super regul. Cancellar. tit. de annali possessore,
q. 36. n. 5. Baiard. d. n. 23. Iac. de Graff. in dec. aur.
p. 1. lib. 4. c. 18. n. 155. Masull. præd. n. 8. & licet
216 probatio clericatus facta per vnicum testem
non sufficiat ad consequẽdã remissionẽ apud
Iudicem ecclesiasticum operatur tamen, vt
interim iudex laicus debeat supersedere, nec
procedere ad vlteriora contra clericum, *ita Co*
uar. Foller. & Graff. in locis iam citatis.

217 Secundo ampliatur dicta conclusio, quod
clericatus probetur per testes, ut possit pro-
bari etiam testibus singularibus, *Ang. in l. 2.*
ff. quemadm. testam. aper. Bertach. in rep. in verbo
clericus an probet Gramm. cons. 110. nu. 4. in ciuil.
Baiard. præcitato n. 23. Marcell. Cala in tract. de mo
do articul. & probandi §. 2. gl. vnica n. 687. Iacob.
Emilianus cons. 17. num. 5. Mart. de iurisdict. par. 2.
cap. 31. num. 1.

218 Octaua probatur clericatus per assertionẽ
Cardinalis attestantis, quem esse clericum,
Bald. in prohem. decret. in princ. n. 23. Archidiac.
in cap. nihilominus 90. distinct. Mascar. in tract. de
probat. concl. 305. nu. 15. quod tamen non puto

verum, nisi dicamus quod ex tali assertione præsumptiue probetur clericatus, ita vt transferat onus probandi contrarium in aduersarium per ea, quæ dicam hic inferius.

Iuxta proxime dicta, quæro vtrum clericatus probetur per verba enuntiatiua Pōtificis,
219 vel prælati in aliqua bulla nominantis talem clericum, vt si alicui commendaretur beneficium tanquam clerico; & dico quod non ita *Petr. de Anchar. in cap. si iudex laicus de senten. excomm. in 6. Philippus Franc. in d. c. si iudex laicus in §. non sic, Io. Andr. in Mercurial. in reg. nō licet in 6, Affl. super constit. apostatantes, n. 12. in tit. de apostatis lib. 1. rub. 3. Alex. in l. si prius n. 38 de nou. oper. nuntia. Bal. & communiteer scribentes in l. si qua per calumniam C. de episc. & cler. Gram. dec. 8. nu. 4. Mascar. d. concl. 305. nu. 4. vbi testatur de comm.* * *opin. Abb. Panor. in c. dudum nu. 7. de probat. Io. Batt. Marchesan. in tract. de commiss. p. 1. c. 14. n. 60. cart. mihi 151. Alphons. Aluarez in specul. iurs pontificij c. 35. vers. & tene menti car. mihi 98. in fi.* & licet hæc opinio sit verissima,
220 nihilominus huiusmodi nominatio siue assertio inducit talem præsumptionem pro nominato, quæ transfert onus probandi contrariū in aduersarium, *ita Ferret. cons. 386. nu. 1. lib. 2. vbi allegat Lupum alleg. 3. n. 1. Io. Andr. in regula non licet de regul. iur. in 6. Fel. in c. a nobis, col. 3. de testib. & in c. nonnulli §. sunt & alij in 5. & 6. col. in 4. ampliat. de rescript. & vltra eos idem dixerūt Fulu. Patian. in pluries citato tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. c. 34. nu. 18. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 13. vbi alios allegat Cæsar Barti. in Roto Bononien. dec. 3. n. 12. Mart. d. c. 31. n. 7. Prosper. Carou. super ritu M. C. V. ritu 135 nu. 20.* Item prædicta nominatio producit alium effectum, hoc est, vt per eam clericus captus per iudicem laicum debeat remitti ad iudicem ecclesiasticum absque alia probatio-
221 ne, & ita practicatur in Regno, in quo clericus captus ostendens simplicem collationem beneficij sibi factam vti clerico, remittitur statim ad suum ordinarium, cui debet remicti, *Io. Andr. in d. regula non licet de reg. iur. in 6. Fely. in d. c. non nulli, §. sunt & alij col. 5. in 4. ampl. de rescript. Ferrett. cons. 397. nu. 19. lib. 2. Gramm. dec. 81. n. 4. Masull. in add. ad Capyc. dec. 161. n. 8*

Quos duos effectus intelligas procedere qñ
222 clericus vltra nominationem ad omnibus vti clericus reputabatur vti laicus, quia tunc simplex nominatio non produceret hos effectus, *Prosper Carouit. d. ritu 135. nu. 20.* & hoc procedit propter præsumptionem, quæ oritur ex tali communi opinione, & existimatione, & quia potest esse quod quis per subreptionem impetrasset beneficium vti clericus, cum non esset talis; Nec ommictam dicere quod talis
223 nominatio sola non est sufficiens, quando ita nominatus vellet vendicare beneficiū ab alijs possessum, *Io. Andr. in d. regula non licet de regul. iur. in 6. Petr. de Anch. & Franc. in c. si iudex laicus de sent. excomm. in 6. Boer. dec. 171. n. 12. Mascar. in tract. de probat. concl. 304. n. 22*

Quæro secundo vtrum clericatus dicatur
224 probatus, si probatum fuerit quod quis steterit, & sit in quasi possessione clericatus, & quod tanquam clericus incesserit in habitu, & tonsura; & respondeo quod non, dum nō docetur de titulo, *Anch. in c. si iudex laicus num. 3. de sent. excomm. in 6. Florian. de Sancto Petro in l. sicut ff. si seruit. vind. Ang. in l. si prius, & ibi etiam Alex. n. 38 ff. de nou. oper. nuntia. Bert. in suo repeti. in verb. clericus agens, Mascar. in tract. de probat. concl. 314. n. 8. & 19. & concl. 302. n. 1. 2. & 11.* vbi dicit, quod si quis dixerit se clericum, licet sit in habitu, & tonsura clericali, non obtinebit beneficium tāquam clericus, nec declinare poterit iurisdictionem iudicis secularis, nisi aliunde doceat de clericatu, *capit. si iudex vbi glo. in verb. clericali, & communiter scribentes de sent. excom. in 6. glos. in c. presbyteri 68. dist. Io. Vism. cons. 240. n. 7. Alciat. in tract. de præsump. præsum. 4. reg. 2. n. 2. Boer. dec. 171. n. 12. & seq. Tiraq. in tract. de præscript. in verb. per decem annos Glo. 4. §. 1. vers. 17. hic pertinet Menoch. in tract. de præsumpt. p. 2. lib. 6. præsūpt. 76. n. 25. vbi alios allegat Patian. in tract. cui incumbat onus proband. neg. lib. 2. c. 34. nu. 53. Bertach. & Florian. in locis proxime allegatis Petr. Rebbuff. in tract. de nomin. in 11. & 12. q. princip. in 15. to. tract. diuers. p. 2. Bal. in c. dudum, col. fi. de elect. Crauett. in tract. de antiq. tempor. rub. sollenn. extrinse. ex tempore diuturno n. 33. cart. mihi 175.* & licet quo ad remissionem fori contrarium tenuerit *Boer. decis. 171. nu. 13.* prout eum refert & sequitur *Masull. in addit. ad Capyc. dec. 161. n. 6.* dum dixit quod sufficit quasi possessio clericatus ad hoc vt cle-
225 ricus possit declinare iurisdictionem iudicis secularis, quam opinionem tenuit etiam Aufre. *in addit. ad Cappell. Tholosan. decis. 117. Grammat. decis. 81. num. 16. Rebbuff. in tracta. de nominatione quæst. 22. num. 13. in 15. tom. tract. diuers. par. 2. Menoch. d. præsumpt. 76. num. 8. Mascard. eadem conclus. 302. num. 7. & 10. Patian. pracit. cap. 34. num. 47. Claud. Tutius allegat. 17 num. 4.* vbi multos alios allegat; Tamen verior & communior * opinio est in contrarium quam sequuti sunt omnes supracitati, & præcipue *Crauett. rubr. prædicta num. 34.* & ratio esse potest quia quando in aliquo casu est necessarius ti-
226 tulus (prout in isto casu per Sacrum Concilium Tridentinum *session. 23. cap. 6. de reform.*) tunc possessio etiam longissimi temporis ius non tribuit, *Menoch. in tractat. de præsumpt. par. 2. lib. 6. præsumpt. 76. nu. 6.* & licet ista quasi possessio clericatus non probet clericatum; nihilominus operatur, vt transferat onus proban-

bandi contrarium in contradicente, *Innocent. in c.super his col.penult. verf. sed quid dices, de accusat.& in c.fin.in princ.de eo qui furtiue ordin.recep.Petrus de Ancher.& in c.si Iudex laicus de sent. excom.in 6.& in c.si forte vbi Philipp. Franc. de elept.ēt in 6.Io.Andr.& Bal.in c.dudum n.5.de elect.idem Bald.in c.cum causam.n. 32.de testib.* & ibi *etiam Fel.col.* 4. *in princ.verf. & per hanc doctrinam,Vinc.Honded.conf.76.n.19.lib.2.Gram. decif.81.n.16.Soc.in c.peruenit n. 90. de sentent. excomm.Guid.Pancirol.conf. 70. nu. 6. Patian.in pluries relato c. 34.nu.19. Thomas Zerol. in prax. episcopali in verb.clericus §.3.in fi.Mascar.d.cōcl. 302.n.6. & 12.& conclus. 1369.n.31.& seq.& concl.304.n.10.& 11.& seq.* vbi dicit quod ista quasi possessio clericatus est deducenda, & alleganda.

228 Secundo ista quasi possessio clericatus operatur in præambulis, & preparatorijs iuditiorum; quia in eis tractatur de modico præiuditio, *Gl.in l.non ignor. C.de hijs qui accus. non poss. vbi Bal.in prin. Alc.in tract.de præsum.reg.2. præsump.4. Patian. in tract.cui incumb.onus proband. negat.lib.2.c.20.n.45.& c.34.n.50.Mascar.d.cōclus.302.nu.3. Menoch. eadem præsumpt. 76.n.7.*

229 Tertiò quasi possessio clericatus operatur quando tractatur de commodo aliorū, & non ipsius clerici, *Alex.in l.si prius num.38.ff.de nou. oper.nuntiat.vbi etiam Angel.in l. Barbarius ff.de offit.prator.Mascard.d.conclus.302.nu.4.& 5.& conclus.304.num.6.*

230 Et prædictos effectus operatur quasi possessio clericatus, quando is qui reperitur in ea, esset in sua patria seu mauis regione; secus si esset alienigena, & pænitus ignotus, vt quia esset vltramontanus in Italia, vel Italus vltra mōtes, quia tunc plene debet docere de clericatu *Gramm.decis.81.n.16.Boer.decis.171.n.13. Mascard. concl.prad. nume.15. Menoch.d. præsumpt. 76.num.11.*

231 Secundo prædictos effectus non operatur quando constat de vitioso ingressu ad clericatū, quia tunc presumptio inducta a quasi possessione clericatus etiā diuturna nihil operaretur. *Soccin.Sen.conf.270.col.2.lib.2.Bald. in l. 2.n.73.C.de seruit.& aqua Imola in c.dilecto. n.3. de prabend.Menoch.d.præsumpt.76.nu. 26.* quod exemplificarem in clerico bigamo.

232 Tertio nec etiā operatur prędictos effectus, quando is qui reperitur in quasi possessione clericatus, esset illegitimus, ita *Mascard.d.conclus.302.nu.8.*

233 Et quæ dicta sunt de quasi possessione, & probatione clericatus habent locū, & procedunt etiam in monachatu, vel alterius habitus cuiusuis religionis, *Zabbarel. in clement. 1. §.quia vero n.15.de stat. monach. Patian.in tract. cui incumbat onus probãd.negat.p.2.c.34.n.82. Vinc.de Franch.decis.384.in princ.lib. 2.* vbi dicit quod professio potest probari per testes.

234 Quæro tertio, quomodo probetur ꝙ quis non sit clericus, & respōdeo quod diuersis modis, & primo per confessionē ipsius, *Socin. in c. peruenit n.91.de sentent.excomm.Franc.in c. si Iudex laicus in 2.not.de senten. excomm.in 6.Boer.decis.171.n.18.Marcellus Cala in tract de modo art. & proban.§.2.glos. vnica nu. 1143. Patian. d.c. 34.n.73.74.* vbi dicit quod hoc intelligitur esse verū in illis casibus, in quibus tractatur de mero commodo ipsius cōfitentis, & in quibus

235 potest per suam confessionē sibi præiudicare, secus quoad præiuditiū ordinis clericalis, cui clericus no potest renūtiare, c. si diligenti de foro compet. vt si clericus esset captus a iudice

236 laico, & cōfiteretur se esse laicū, non præiudicabit episcopo ipsum vēdicāti vt dicā infra effectu primo ampliat.47.nu. 327.

237 Secūdó probatur quod quis nō est clericus eo ipso quod constat aliquē esse penitus illiteratū, quia tūc habet præsumptionē cōtra se, ꝙ non sit clericus ex quo penitus illiteratis, nec etiā prima tōsura cōferri debet, *c.nullus de tempor.ordinand.in 6.c.præcipimus dist.34.Io.Andr. in d.c.si Iudex laicus n. 1. vbi ēt Domin. de Sancto Gemin.in §.idem esse n.4.Frāc.in 2.notab.& Ancheran.in fine Soc.in c.peruenit n.92.& 93. de sentent.excom.Patia.in d.tract cui incumb. onus proban.neg.lib.2.c.34. n. 79.* & penitus illiteratus dicitur ille qui grāmaticā nō edisceit *Menoch.in tract.de arbit.iud cas.425. n. 52.& 53.& pluribus sequent.vbi ex Bart.in Auth.sed.nouo iure n.7*

238 *C.si cert.pet.* dicit etiā quod quis dicitur literarū ignarus, qui scit legere vulgariter tātū quā opinionē fuit sequutus etiā *Dec. in c. sciscitatus n.15.de rescript.Petr. Rebbuff. in tract. de pacifi. possess.n.262.* qui dicit, illiteratus est qui nullas scit aut modicas, vtpote quia scit tantū legere,

239 & scribere in vulgari, & hodie ex dispositione Sacri Concil.Trid.*sess.23.c.11.de reform.* etiam quoad minores ordines is dicatur illiteratus, qui latinum sermone non intelligit.

240 Tertio probatˀ ꝙ quis nō est clericus quādo probaretˀ illū talē fuisse priuatum priuilegio clericali, *Patian.d.c.34.n.78.*

241 Quarto, & vltimo ꝓbatˀ eo ipso qđ cōtrariū non ꝓbetur *argu.tex.in l. si ex cautione C. de nō numer.pecun.Innoc.in c.super his n.10.verf.sed quid dices de accus.* & dixi ēt supra eodē ꝓludio.

242 Et quod dixi de clericatu ꝙ in dubio nō presumitur, ita etiā dicēdū est de ordinibus, quia licet fuerit cōcludēter, vel præsumptiuè probatū quod quis sit clericus, si tamē non appareret in quo ordine fuerit ordinatus, præsumitˀ solū hre primā tonsurā, & si cōstat de vno ordine non p̄sumitˀ de alio, & si constat de maioribus, adhuc nō præsumitˀ de minoribus *Butr. in*

in c.1.col.1.de cler.Peregr.Fel.in c.super his n.18. de accusat.Guid.Papa decis.582.Rebuff. in pract. benefit.in tit.de form.liter.primae tonsurae n.22.Menoch.in tract.de praesumpt.p.2.lib.6.praesump.76. n.2.3.28.29.& seq.vbi late tract.de praesenti materia Crau.consil.134.n.45.lib.1.Abb. in c.tua nos, n.5.de cler.peregr.Bart.in l.illud n.2. ver. item si probo ff.de acq.haered.vbi etiam Castr.n.3.Ang.n.2.& Cuman n.3.Camil.Gallin.in tract. de verb.sign.lib.5.c.19.n.42.Patia.d.c.34.n.42.Mascar.in tract.de prob.concl.304.nu.13.14.& seq. Dom. Flam.Paris.in tract.de resign.ben.lib.4 q.2.n.86. vbi alios allegat, & dicit, quod asserens se ordinatũ, debet ostendere scripturã, vel literas testimoniales sui episcopi ad hoc vt ei credatur. Quod tamen limitatur qñ promotio ad maiores ordines fuisset facta ab episcopo multũ probo, & prudenti, *Fel.in c.vnico n.2.de lit.contest.Rimin.sen.consil.426.n.44.lib.3.Gemin.in c.si iudex laicus,§.fi.de sentent.excom.in 6.Alc.in tract.de praesumpt.reg.2.praesum.4.n.1.Patian.eod.c.34.n.44.vbi alios allegat.*

244 Secundo fallit quando quis in maioribus ordinibus stetisset per decẽniũ, quia tũc praesumitur ad ordines minores promotus, *Curt. in addi.ad Paul.de Castr.in d.l.illud ff.de acq.poss. cũ alijs, quos congerit Patian.d.c.34.n.43.*

245 Tertiò, & vltimo fallit quando quis tanquã promotus ad sacros ordines beneficiũ obtinuerit, & praecipuè si tale benefitiũ non posset conferri nisi existenti ĩ sacris, quia tunc promotus ad maiores praesumitur etiã promotus ad minores, *Crau.cons.134.nu.44.lib.1.Gomes super reg.Cancel.ĩ tit.de annali possessor.q.58.ver. nec obstat Rot. Rom. dec.8. in tit. de causa poss. & propriet.& dec.7.in tit. de test. in antiq. Menoch. d.praesumpt.76.num.20.*

246 Sciendum est ẽt, quod hoc nomẽ clerici, est generale, comprehendens omnes species, & in quocunque ordine, & tàm maiores, quàm minores, *c.de persona,11.q.1.c.12.q.1.c.vt lex continentiae 27.q.3.c.si quisquam, de cohab.cler.& mulier.glos.in c.cleros in verb.salmiste 21.dist.& in c.si quis suadente ver.quid in cler.17.q.4.Spec.in tit. de instr.edict.§.nunc vero aliqua circa finem vers. quid de praepositis, Card.in Clem.1.in princ.de offic. ordin.Maran.in pract.p.4.dist.11.nu.3.Bonifac. de Vital.in Clement.& clericorum, nu.2.de offic.ordin.& in Clem.Bonifac.nu.30.de sepult.Port.cõs.164.n.25.Corrad.in templo iud.lib.2.c.1.§.4.nu.3.cart.mihi 164.Thom.Zerola in praxi episcop.in verb.clericus,§.1.Barbatius in tract. de praestant. Cardin.in basilica primae partis, quaest.7.n.2.ĩ 13. to.tract.diuers.p.2.car.mihi 80.Tur.ecr.in c.1.n.1.*

247 *32.dist.* vbi dicit, quod comprehendit omnes ordinatos, *Cabell.super constit.Marchiae, lib.3. c.10.gl.1.n.2.Lambert.in tract.de iure patron.in 1. p.lib.2.art.2.q.7.princ.n.2.Marc.Ant.Eug.cõs. 26.n.9.Borg.in tract.de irregular.p.2.in tit.de interpretatione, & extensione, n.22.vers. item nomẽ, car.mihi 33.Io.Lupus in tract.de libert.ecclesiast. p.2.q.2.n.1.13.tom.tract.diuers.p.1.car.mihi 5. Henric.Botta in tract.de sinodo episcop.p.1.n.66. in eodem tomo 13.p.2.cart.mihi 380.Io.Iacob.a Canibus in tract.de exequut.vlt.volunt.in prima particula, n.41.in 8.tomo eorundem tract.p.1.car. mihi 187.Sebast.Medices in summa decretor.art. 4.* vbi dicit, quòd comprehenduntur omnes seruientes diuinis ministerijs *Rosella in summa in verb.clericus, il 1.in princ.* vbi dicit, quod veniunt omnes, qui non sunt laici, quod dixerunt etiam *Io.Brocolten.in tract.de feud.c.5.n. 2.car.mihi 202.qui allegat l.3.de episcop.& cler. in c.Teodosiano, & c.clerici 21.dist. Rodulph.Cupers in repet.c.oportebat 79.dist.rubr.quare Roman.Pontifex, & art.9.n.14.cart.mihi 59.Marant.in pract.p.4.dist.11.nu.3.cart.mihi 192.Magister sentent.dist.24.de ordin.eccles.lib.4.versic.*

248 *talis autem, Io.Pet.Molign.in tract.de appell.verbor.vtriusque iur.in ver.clericorum appellatione.* Hinc est quòd veniunt monachi, ac religiosi cuiuscunque regulae, *Vital.in Clem.si uero n.12 de sepult.& in Clemen.dignum, n.3.de celebra.missar.Harman.Vulteius in tract.de feud.lib.1.c.9. n.67.vers.atq; hi car.mihi 459.* quod secus est si stricte & proprie caperetur, quia tunc non venirent religiosi, *Fel.in c.tua nos de iureiur.& in c.fi.de simon.not.Doctores in l.omnes,§.praeterea,C.de episc.& cler.& in c.1.& praecipue, Abb. Panor.ne cler.vel mona.notat Soc.in c.vniuersitati, n.5.de sent.excom.Io.Brocolt.Vltram.in tract. de feud.c.5.n.19.* vbi copiose hanc materiam tractat. Nec etiam in odiosis appellatione cle-

249 ricorum veniunt religiosi, *Tho.Zerola in praxi episcopali in verb.clericus,§.1.in fi.vbi allegat c.quia periculosum, de sent.excom.in 6.Siluest.in summa in verb.clericus, il primo, n.1.* Sic è contra appellatione religiosorum, vel monachorum latè sumpto vocabulo veniunt etiam clerici saeculares, *gl.in c.psens in religiosos 20.q.3.c.nullus itaque vbi glos.in verb.religiosis 1.q.1.glos. in c.ex multa in verb.religiosi, de voto, & in Clem. 1.in verb.praesidentis, de rescript.gl.2.& 3.in c. obeuntibus 63.dist.& ibi D.de S.Gemin.Fel.in c. tua nos, nu.1.de iureiur.ubi ad hoc allegat alia iura, Lamber.in tract.de iur.patron.art.11.in 11.quest. princ.p.1.lib.2.Io.Petr.Molignat.in tract.de appell.verbor.in verb.religiosorum appellatione,* sed

251 stricto sumpto vocabulo cõprehẽdunt ij soli, qui emittunt tria uota substãtialia, *vt not. in rub.de reg.iur.Abb.in c.ecclesiae S.Mariae, n.3.de consti.* Itẽ appellatione clericorũ veniunt, tam

252 existentes in maioribus, quàm in minoribus ordinibus, & ẽt in prima tonsura tãtũ, & hoc tàm in materia odiosa, q̃ fauorabili, *c.1.ubi gl. de praebend.c.1.& ibi ẽt gl.de cler.cõiug.in 6.Abb.*

in

in 6. Abb. in c. quoniam, n. 1. de vit. & honest. cler. Io. Lop. in repet. c. per vestras §. 42. n. 8. de donat. inter virum, & uxor. Dec. in c. non licet, nu. 17. de præben. Rol. a Valle cons. 4. n. 16. lib. 1. Corset. in suis sing. in verb. accusat. n. 4. Didacus Perez in l. 2. tit. 3. gl. 1. lib. 1. Emanuel Suarez in tesaur. receptar. sent. in verb. clericus, n. 126. Tho. Gramm. voto 33. n. 4. Aluar. in Spec. iuris Pontif. c. 35. circa principium car. mihi 95. Meniz. cons. 59. n. 5. vbi multos alios citat Dec. in tract. crim. p. 1. lib. 3. c. 10. n. 22. Hieron. de Ceual in Specu. pract. q. côm.
253 *contra comm. q. 524. n. 6.* Item appellatione clericorũ veniunt nouitij, conuersi, ac moniales cuiusuis religionis approbatæ. *c. locum illorũ de senten. excom. c. monachi, & c. de monialib. eod. tit. c. religiosos, §. quãuis de sentent. Petrus Bellug. in Spec. princ. rub. 11. §. videndum, n 5. & 6. car. mibi 52. Thom. Zerola in praxi episc. in verb. clericus*
254 *§. 1.* de quo dicam late inferius effectu primo ampliat. 9. 12. & 13. Item veniunt, tàm clerici regulares, vt sunt Reuerẽdi patres Clerici Regulares Teatini, & societatis Iesu, & hospitalarij, seu de Cruce, quàm seculares viuentes liberi, c. 1. & c. generaliter 16. q. 1. *Diuus Tho. 22. q. 189. art. 4. respons. ad secundũ argumentum Port.*
255 *cons. 164. n. 93.* Itẽ appellatione clericorum secundũ aliquos veniũt tertiarij de qua materia
256 dicã etiã infra effectu primo ampliat. 11. Item veniunt milites Hierosolemitani, S. Iacobi, S. Stefani, S. Mauritij, ac similes, vt dicã infra in prædicto effectu primo ampl. 15. & 16. *& voluit Iulius Cæsar Imbrian. in tract. de iudice regni in præfat. n. 42.* ꝙ secus est in odiosis, *Octau. Bãbac. in c. j. §. qui cleric⁹, n. 25. si de feud. defunct. content. fuer. & n. 45.* dicit, quòd largo modo comprehẽdũtur, & alios allegat, *Io. Bapt. a Costa in tract. de rat. part. q. 40. n. 5.* Itẽ viniũt hæremitę, qui sunt sub obediẽtia alicuius superioris, vel
257 episcopi, prout in hac Vrbe Panormi sunt heremitæ, qui vocantur de Monte Caluario, seu vulgariùs de fratre Iacobo *glos. in c. qui vere in verb. vero, & ibi Archid. 16. q. 1. Siluest. in summa in verb. hæremita, §. 1. nu. 2. & in verb. ecclesia, il primo, §. 5. Abb. in c. ex parte n. 10. de conuers. côiugat. Th. Zerola in praxi episcop. in verb. heremita Iul. Cæsar Imbr. in tract. de iudice regni in præfa. n.* 8. vbi alios allegat, & dicit, q̃d hoc nõ hẽt locũ in heremitis vagabũdis, & qui nemini præstãt obediẽtiã, prout sũt multi hodie in isto regno qui solũ sibi vsurpãt nomẽ heremitarũ, vt possint ad alterius expẽsas, & sine labore viuere, & Illustriss. & Reuerendiss. D. Card. Doria Archiepisc. Panor. tales Heremit. extirpauit.

Item appellatione clericorum secundũ ali-
258 quos veniunt indistinctè oẽs in quacunq; dignitate positi ecclesiastica, *est tex. in c. cum tibi de verb. signif. & probatur in rub. & nigro de vit. & honest. cler.* dum in rubrica solum fit mentio de clericis, & in nigro fit etiã mentio de episcopis, sic etiã & istud probatur, *in rub. & nigro de clericis non residen. & de cohabit. cler. & mulier.* dũ vtrobique in rub. fit mentio de clericis, & in nigro de clericis etiã in dignitate constitutis, *Abb. Panor. in d. rub. de vit. & honest. cler. Anch. in c. non dubium, nu. 1. de sentent. excomm. Lapus, in c. maritia, nu. 2. & in c. 1. §. hæc autem de elect. in 6. Corrad. in templ. iud. lib. 2. c. 1. §. 4. n. 3. cart. mihi 164. Carau. super ritu M. C. V. ritu 135. nu. 18. Rosel. in summa in verb. clericus, il primo, in princ. Campa. super c. Regni Neap. in rub. de clericis clericaliter viuen. c. 98. n. 7. cart. mihi 133. Barb. in tract. de præstant. Card. in Basilica prima part. q. 7.*
259 *n. 2. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 80. Dec. in c. non licet, n. 19. de præbend.* Sic etiã secundũ aliquos cõprehẽdũtur canonici, *Io. de Ana. in ca. ad abolen. n. 16. de hæret. Dec. in c. dilecti n. 17. de appellat. Lap. in c. 1. n. 5. de elect. in 6. Barba. loco prox. cit. Butr. in c. cum tibi de verb. signific. Abb. Panorm. in rub. de postul. prælat. Franc. March. dec. 1124. n. 3. p. 1. e Alber. Troit. in tract. de perfectione clericor. c. 7. n. 2. Milleus in suo repert. in verb. canonicus, n. 5. in fi. Bero. cons. 3. nu. 29. & seq. lib. 2.*
260 *Bursat. cons. 187. n. 6. lib. 3.* Sed in hoc cõtrariũ nihilominus tenuerũt multi relati per *Cassan. super consuetud. Burgun. rub. 4. §. 7. n. 31. cart. mihi 662. Lapus in c. vnico de cler. egrotan. in 6.* Et licet prædicta prima opinio sit approbata a tot tãtisque Doctoribus, nihilominus puto ꝙ nõ
261 sit recedẽdũ à distinctione, quã magis cõmuniter Doctores amplectũtur, hoc est, aut materia de qua tractatur est odiosa, & restringibilis, & tũc appellatione clericorũ cõtinẽtur tãtũ clerici simplices, & nõ prælati, ac alij in dignitate cõstituti; quia in eis est qualitas, quæ nõ reperitur in clericis simplicibus *c. quã periculosũ de sentent. excom. in 6. c. in fidei fauorẽ de hæret. etiã in 6. Io. de Silua in tract. de benefic. p. 1. q. 1. n. 24. & p. 3. q. 14. n. 27. in 15. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 7. & 78. Abb. Panor. in rub. de maiorit. & obed. & in c. bona, il primo, col. 1. de postulat. Rosell. in summa in verb. clericus il primo, in princ. Th. Zerola in praxi episc. in verb. clericus, §. 1. in fi. Marc. Ant. Eugen. cons. 33. n. 85. Suar. in com. opin. in verb. clericus, n. 125. Crot. cons. 50. n. 9. lib. 1. Bero. cons. 153. n. 61. lib. 1. Troil Maluez. in tract. de canonic. sanct. dubio 2. nu. 35. in 14. to. tract. diuers. cart. mihi 99.* quo fit vt statutũ, vel rescriptum editũ cõtra clericos alicuius ciuitatis nõ cõprehẽdit episcopũ, ac cæteros prælatos eiusdẽ ciuitatis, *Bart. in l. nulli ff. quod cuiusque Bal. in l. siue pars C. de dilat. C. lib. 3. Fab. de Ann. obseru. 6.* Aut sumus in materia fauorabili, quæ ex se solet ampliari, & tũc cõtinẽtur omnes etiam in quacũq; dignitate cõstituti, *c. per exẽpti, de priuileg. in 6. d. c. bone, il primo, iuncta gl. de postul. prælat. vbi etiam Card. Fider. de sen. cons. 71. Barba. in tract.*

tract. de praestant. Card. in basilica primę partis, q. 7. n. 1. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 80. Suarez. & Troil. Maluez locis sup. cit. Quod vltimũ mẽbrũ intelligas, vt procedat quãdo materia de qua tractatur est proportionabilis, & conueniens, tàm clericis simplicibus, quàm alijs in
265 dignitate cõstitutis, & tũc omnes cõprehẽdũtur, secus si nõ est ꝓportionabilis, nisi ad clericos simplices quia tũc nõ cõprehenduntur in dignitate cõstituti; *ita Fel. in reper. in verb. clerici an dicãtur*, quod procedit etiã in eo quòd dixi supra, quod appellatione clericorũ veniunt religiosi, & e cõtra appellatione religiosorum veniũt clerici, nãque est etiã intelligẽdũ in materia proportionabili, vt est in materia cap. Odoardus de soluti: vel capit. si quis suadẽte diabolo, decimaseptima, q. 4. vel similibus, quia tũc appellatione vnius venit alter, secus materia improportionabili, vt est in collatio-
266 ne beneficiorũ, vel similib. *Fab. Turret. cons. 5. n. 12. lib. 2.* quo fit, vt statutũ loquens de ingredientib. monasteriũ ex quo nõ est proportionabilis nõ extẽditur ad clericos qui nõ intrãt monasteriũ *late Cephal. cons. 641. nu. 58.*

267 Secundo sciẽdũ est, quòd habitus clericalis cõsistit in duobus copulatiue in veste scilicet, & tonsura, nec vnũ sine alio sufficeret, *c. si iudex laicus circa medium de sentent. excom. in 6. Bal. in l. si qua per calumniã, n. 3. C. de sacros. eccl. Gem. in c. 1. de cler. coniugat. Franc. Aret. cons. 16. & ibi Addentes in lit. C. Iul. Patia. in tract. cui incumbat onus probãd. neg. lib. 2. c. 34. n. 25. Masul. in addit. ad Capit. dec. 161. n. 10. Aluar. in Spec. iuris Pontif. c. 35. vers. & notabis cart. mihi 98. Bertach. in suo repert. in verb. clericus, il 2.*

268 Est bene verũ quod clericus non coniugatus incedẽs sine altero ipsorũ nõ dicitur incedere sine habitu, & tonsura, *Zabbar. in c. perpendimus de senten. excom. Cepol. cõs. 11. n. 42. in crim. Roland. a Valle cons. 4. n. 26. lib. 1. Farinac. q. 8. nu. 65. Cuccus in instit. canon. maiori, lib. 3. tit. 9. n. 70. quos omnes refert Scaccia in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 91.* Quod secus est in clerico cõiugato, qui si
269 alterũ tantũ ipsorum defert, dicitur omnino incedere sine habito, & tõsura; *Rota Rom. dec. 202. alias dec. 3. in tit. de sentent. excomm. in nouis Guido Papa dec. 138. Couarr. in lib. pract. q. c. 31. n. 7. vers. 2. & 3. Farinac. d. q. 8. n. 64. Scaccia eod. n. 91.* & an clericus deferens alterũ ipsorũ ammittat priuilegiũ fori dicam infra effectu primo in limitationibus.

270 Et quia vestes siue habitus clericalis nõ reperitur de iure determinatus, cum de iure antiquo esset amictus, linea tunica super quibuscumque vestibus, vt refert Carol. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verbo monasteria, c. 1. n. 22. C. de sacros. eccl. qui tamẽ hodie nõ defertur, ideo circa hũc est omnino attẽdenda consuetudo regionis, in qua clericus reperitur *glos. in c. pen. in verb. decratis de vit. & honest. cler.* vbi dicit, quod ad videndũ an aliquis incederet in habitu, & tõsura clericali, videndũ esset an ille qui in tali habitu incedere prima facie si videretur a populo, iudicaretur clericus an
127 laicus, *Glos. in Clem. 1. in fi. de elect. & ibi Barb. Card. in Clem. fi. in fi. de vit. & honest. cler. Abb. in praecitato c. pe. Cappel. Thol. & dec. 227. & dec. 252 Couar. in lib. pract. q. c. 31. vers. 4. illud, Farin. d. q. 8 n. 69. Diaz in pract. crim. canon. c. 69. per totum, Marc. Ant. Cuccus in instit. cano. maiori. lib. 2. tit. 2. vers. 2. curare Patian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. c. 34. n. 35. Clarus in §. fi. q. 36. n. 11. Tho. Zerola in praxi episcopal. in verb. clericus, §. 14. Camil. Borel. in addit. ad Bellug. in Spec. princ. rub. 11. §. videamus in lit. B. cart. mihi 61. Cassa. super consuet. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 59 cart. mihi 147. Roland. a Valle cons. 4. n. 27. lib. 1. Alex. cons. 8. n. 17. lib. 1. Fider. Scot. cons. 9. n. 10. lib. 1. tom. 1. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 69.* vbi dicit, quòd omnis habitus honestus dicitur cõueniens clericis, dũmodo nõ sit a cõsuetudine reprobatus, *Scaccia in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 84. & 87.* vbi dicit, quod illę dicũtur vestes clericales, quae a sacris canonibus nõ reperiũtur prohibitae; ex quo ius canonicũ in ista materia ꝓcedit potius prohibẽdo, quàm permittẽdo: prohibet. n. clericis nonnullos habitus, de quibus infra; non tamẽ praescribit, quã deferre habeãt (vt vtar verbis eiusdẽ Scacciae, d. n. 84.) qui etiã dicit, quod ita cõiter asserũt Doctores, allegat Clarũ, *in §. fi. q. 36. vers. dixi clericum.* Forma verò habitus clericalis, qualis debeat esse habet, *in c. pen. de vita. & honest. cler.* vbi habetur ꝙ debet esse clausa desuper nec nimis lõga, nec nimis breuis, *& in c. contingat interdũ de senten. excom.* vbi Doctores notãt, quod clerici debẽt deferre vestes vsque ad tallos, ꝙ
272 dictũ referũt, *Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 392. n. 2. Patian. in tract. cui incũb. onus prob. neg. lib. 2. c. 34. n. 38. & 39. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. clericus, §. 14. Cepol. cõs. 11. n. 30. in crim. Moscon. in tract. de maiest. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. de habitu autẽ car. mihi. 412.* vbi dicit ꝙ vestes talares vsque ad pedes vel quasi iuxta rationabilẽ mensurã: Color vero vestimẽtorũ debet esse poti⁹ niger quã aliter, *Mosc. loco prox. cit.* est tñ verũ quod aliqui colores sũt clericis specialiter interdicti, vt est rubeus, qui permittitur solũ Cardinalibus, & viridis, q cõcedit Episcopis tãtũ *c. pen. de vit. & honest. cler. Cepol. eod. n. 30. Menoch. d. cas. 392. n. 12. Patian. sup. cit. c. 34. n. 39. Foller. in pract. crim. in verb. audiantur excusatores n. 42. Ant. Cucc. in instit. canon. maiori lib. 3. tit. 10. nu. 1. & seq. Scacc. in tract. de iudit. p. 1. c. 11. nu. 85. & 86.*

273 Et sicut clerici prohibẽtur deferre aliquos colo-

colores, ita ēt aliquas vestes, & ornamenta, vt manicas, pileū epitocchū, seu tabbarrū foderatū vsq; ad orā, calligas saccatas, & indumēta aperta, ita habet in *pracit. c. pen. de vit. & honest. cler. Menoc. latè d. casu* 392. *per tot.* vbi lucu lenter declarat omniū supradictorū verā etimologiā, & significatū, *Patia. in d. tract. cui incumb. onus prob. neg. p. 2. c. 34. n.* 39. vbi vlterius
274 addit, quod non possunt vti frenis, sellis, pectoralibus, aut calcaribus deauratis, item nec fibulis, nec corrigijs auri, itē nec possunt vti vestibus virgatis partitis, vel diuersi coloris, clem. *quoniam de vit. & honest. cler.* vbi habet
275 ēt quibus pęnis plectant clerici pdictis vestibus, seu coloribus se induentes, *Vital. in pracit. clem. quoniam n.* 1.4.19.20.21.22. *& per totā, Rosell. in summa in verb. clerici, il* 1. *n.* 3. *Turrecr. in c. oēs, n.* 2.21. *q.* 4. *Clarus in* §. *fi. q.* 36. *n.* 11. *in fin. Cappell. Thol. dec.* 228. *n.* 6. *Menoc. d. casu* 392. *nu.* 19.20. *&* 22. vbi tandem concludit quod punitur iudicis arbitrio, & quod dictū est, quod attendit consuetudo circa habitū qn dicatur
276 clericalis, ita ēt est dicendū quoad birrettū, cū nec hoc in iure reperiatur determinatū, *Isodor. Mosco. in tract. de maiest. mil. eccl. lib.* 1. *p.* 2. *c.* 2 *vers. de berretto vero car. mihi* 412. *Menoc. d. casu* 392. *n.* 11. *&* 14. vbi dicit φ eis est interdictū deferre pileum lineū, quæ oīa tñ tpe primiti-
277 uæ ecclesiæ non obseruabantur, ex quo tunc clerici nullū deferebant habitū distinctum a laicis, *ita Decia. consi.* 50. *n.* 18. *lib.* 4. & pro conclusione dicendū est quod clerici non debēt vti uestibus superbis, & laicalibus, sed congruētibus statui, & ordini clericali, prout fuit determinatum *in 6. Concilio Constantinopolitano canone* 27. *& in secūdo Niceno canon.* 16. *& habetur in c. clerici* 23. *dist. c.* 1. *& seq.* 21. *q.* 4. *clemen. quoniam de vit. & honestat. cleric. Glo. in c. pen. in verb. de aurat. etiam de vit. & honest. cler. & nouissime per Concil. Trid sessi.* 14. *c.* 6. *de refor. Rebuf. late super const. Galliæ to.* 2. *in rub. de pannis aureis n.* 18. *Trotius in tract. de perfecto clerico lib.* 2. *c.* 38 *Couar. in lib. pract. qō. c.* 31. *n.* 8. qui oēs ad saturitatē loquuntur de vestibus clericis congruentibus; Nec omittam dicere quod sicut est in-
278 dignum quod viri vtant vestibus muliebrib⁹, iuxta tradita in *l. vestes,* §. *muliebria, ff. de aur. & arg. legat. & p Tiraq. in tract. de leg. connubial. lib.* 3. *n.* 58. pari modo & indignum, & abhominabile reputabitur quod clerici, & præcipue
279 sacerdotes laicalibus vestibus vtantur, vt aduertit *Concil. Matisconense, il* 1. *canone* 5.

Deueniendo modo ad tonsuram dicit, *Vi-*
280 *tal. in clem.* 2. *n.* 14. *& seq. de vit. & honest. cler.* quod est quadruplex, s. rasura, tonsura, clerica, & corona, q̃ tñ videntur quasi sinonima, licet quælibet significet aliquid diuersum ab alijs, exceptis rasura & clerica, quę idē sunt, & est rasura, vel clerica illa pars capitis, quæ inter capillos apparet pilis denudata: Corona vero est pars capillorū remanens, q̃ si per se inspiciatur, se hēt per modum coronæ circularis, & ista vtūtur monachi, ac alij regulares; Tonsura aūt est pars inferior capitis denudata pilis, *Patia. vero in tract. cui incumb. onus proban nega. lib.* 2. *c.* 34. *n.* 26.28. *&* 30. dicit quòd tonsuræ duæ sunt species, vna quæ figuratur in modum sphæræ, seu coronæ, & hæc competit clericis deputatis ad diuina officia, de qua habetur *in c. probibitæ* 23. *dist. & in cap. duæ sunt* 12. *q.* 1. Altera est, quæ ex parte inferiori capillorum fieri debet, & hæc est proprie tonsura, & non rasura, & competit eius delatio conuersis, qui quoniam misteriis diuinis non occupantur, ideo capilli superius illis non raduntur, sed inferius tondenter, quia temporalia deponunt, quod dixit etiam *Io. Iacob. Masull. in addit. ad Capyc. dec.* 161. *n.* 10 Quæ quidem clerica, siue corona initiū sum-
281 psit à Beato Petro Apostolo in ciuitate Anthiochena, cui ibi Iudæi abraserunt summitatem capitis in contumeliam, vt post Bedam dixit *Durand. in rationali lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 31. & est nobis quoddam continuū memoriale illius sacratissimę coronæ Domini nostri Iesu Christi, vt aduertit *Tribu̇rinense Concilium canone* 20 & non est dubium quod tāti misterij frequēs consideratio, clericorum vitam in melius reducit, & cum sit circularis, et careat angulis, significat clericos debere carere sordibus, quia vbi adest angulus ibi sordes, vel sic ex quo tonsura in capite repræsentat coronam, datur intelligi, quod clerici in Deo regnum habent, & dum se, et alios virtutibus regunt, possūt dici reges in signū regni, quod in Christo expectat; hæc sunt verba *Patia. d. c.* 34. *n.* 27 qui nec fuit clericus, neq; religiosus ꝑut ego sū (licet indignus) de quo fortasse posset dici, quod trahit aquā ad eius molēdinū, dū tātā dignitatē clericis attribuit, necnon et idē dixit *Port. cōs.* 164. *n.* 31. q nec ēt fuit cleric⁹. Deniq; pilorū rasura liberā mentē à mūdi cogitationibus denotat, *c. duo sunt vers. rasio* 12. *q.* 1. *Durand. in rationali lib.* 2. *c.* 1. *n.* 6. *in fi. & habetur i catachism. parrocch. i tit. de ordinis sacram. vers. do cendū, & ver. tondētur vero capilli*, et licet hæc tōsura (vt dixi) habuerit originē tpe Apostolorū nihilominus in ecclesia fuit ordinata ab Aniceto Summo Pontifice, ut habetur *in c. probibitæ* 23. *dist. & meminit Platina in vitis Pontificū in eiusdem Anaceti vita.* Sed Ant. de Butr. *in c. pen. in fi. de vit. & honest. cler.* prout eū refert Patia. *d. c.* 34. *n.* 32. *&* 33. dixit quod hæc rasura, seu tonsura fuit inuenta à Nazarenis, qui, seruato tñ ordine, radebant caput ad continentiam, & capillos ponebāt in ignem sacrificij.

282 Tertio sciendum est quod (secundum aliquos) ordines clericales sunt nouem scilicet. Prima tonsura, ostiariatus, Salmista, siue Lectoratus, siue Cantor, Exorcista, Accolitus, Subdiaconatus, Diaconatus, & Sacerdotiũ, siue presbyteratus, & Episcopatus, huius opinionis fuit *gl. in prohem. sexti in verb. epus, Turrecr. in c. clericos, n. 10. dist. 21. Glo. & Butr. in c. quoties de purgat. canon. Barbat. in c. quanto, col. 2. & 3. de consuet. Io. a Cernates in legibus Tauri l. 5 num. 14. Imol. & Cardin. in c. plerisque, de elect. Fel. in c. sicut pro certo, de simonia. Harman. Vult. Vltramon. in trac. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. Conrad. in templ. iud. lib. 2. c. 1. §. 4. nu. 1. car. mihi* 164. & licet hæc videatur communis opinio Canonistarum, nihilomin⁹ mihi videt verior opinio, quod sint septem, quam sequuti fuerũt nõ solum aliqui Canonistæ, verum ẽt & Theologi, & Legistæ, ita tenuit Magister Sentent. *in prin. 24. dist. Bertac. in trac. de episc. in plud. n. 9. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi* 302. *Foller super in constit. regni in tit. de episc. & cler. c. clerici quoq; n. 5. car. mihi* 100. *Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. li. 1. c. 9. n. 6. vbi D. Flam. Parisius in tract. de resign. benefit. lib. 5. q. 6. n.* 180. vbi asserit quod hæc est com.* opi. *Bartol. Vgol. in tract. de simonia tabula 1. c. 43. n. 3. cart. mihi* 138. *Io. Lupus in trac. de libert. ecclesi. p. 2. q. 5. n. 3. in 13. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi* 6. vbi testatur de cõm.* opi. & dicit quod istorum septem sunt, primus Ostiariatus, & reliqui præter episcopatum, Quorũ

283 septem ordinum hæc sunt officia Ostiarij, nãque cura est sacras edes tueri, aperire, & recludere, & omnia, q̃ sunt intus, & extra custodire, fideles recipere, & infideles, ac excõicatos expellere; ideo ei qui promouetur ad talẽ ordinem, traduntur claues, quo quidem officio functus fuit Dominus Noster Iesus Christus in propria persona quando eiecit ementes, & vendentes de templo, item qñ dixit attollite portas Principes vestras, & eleuamini portæ æternales, *Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. clerici quoque n. 5. car. mihi 51. Io. Bracol. in tract. de feud. c. 5. n. 16. Rodulph. Cupers in repe. c. oportebat dist. 79. in tit. de ordine Ostiarij per tot. car. mihi* 326. vbi multa ad talem ordinem spectantia congerit, prout facit ẽt in cæteris ordinibus in rub. sequentibus, *Anastas. Germo. in tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 3. n. 64. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 9. n. 6.* Ad quem quidem

284 ordinem prout ẽt ad cęteros ordines minores non potest promoueri minor septennio, *c. fi. & ibi gl. in verb. infancti, de tempor. ordiuan. in 6. Glo. fi. in clem. fi. de ætate & qualit. ordin. Cardin. Alex. in c. de ijs 28. dist. Cagnol. in l. 1. §. item impuberes n. 13. vers. ad primam tonsuram, ff. de reg. iur. Bertach. in tract. de episc. lib. 2. p. 1. q. 31. n. 56 Mandos. in trac. de minori ętate c. 4. n. 12. Gigans in tract. de pens. q. 13. n. 3. Rebuf. in pract. in tit. de dispens. rntione etatis ĩ prin. & ĩ tract. de pacifica poss. n. 209. D. meus Flam. Parisius in suo sollenni tract. de resign. benefic. lib. 4. q. 9. n. 9. Gãbar. in tract. de offic. & potestate legati lib. 7. nu.* 432.

Secundus ordo est Salmista, siue lector, siue

285 cantor, qui dicitur a psallendo, siue legendo, siue canendo, cuius est officium, lectiones legere, ac veteris testamenti, & sacrarum historiarum libros recte, & vere populo pronũtiare, ideo cum quis ad talem gradum assumit, ei datur missale, quod officium exercuit etiã Dominus noster Iesus Christus in medio seniorum, librum Esaiæ aperiens et legens, quẽ legit distincte ad intelligendum dicens, spiritus Domini sup me, etc. *Foller. Brocolt. & Graf. in locis supra cit.. Germo. d. c. 3. n. 63. Rodulph. Cupers in repet. eiusdem c. oportebat in tit. de ordine lectoris art. 1. per tot. car. mihi* 325

286 Tertio ordo est Exorcista, ad quẽ pertinet exorcismos memoriæ retinere, ac manus sup energumenos, et a malis dęmonibus obsessos exorcizãdo imponere, eosq; adiuuare adiurãdo eos p Dñum, vt exeat ab eis Satanas, quod misteriũ pluries fuit operatus Dñs, vt legitur in pluribus Euãgeliis quod multos dęmones expulsit, et præcipuè in personã Mariæ Magdalenæ, a qua fugauit septem dęmones, et ex hoc in eorũ ꝓmotione traditur liber; *Foll. eod. n. 5. Brocolt. d. tract. de feud. c. 5. n. 14. & 15.* vbi ẽt ponit hui⁹ nominis diuersos significat⁹, *Germ. in pd. tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 3. n. 58. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 9. n. 6. Rodulph. Cupers in præcitata repet. cap. oportebat distinct. 79. in tit. de exorcistis art. 1. per tot. car. mihi* 324

Quartus ordo est accolitus, qui alio no-

287 mine ceroferarius appellatur, cuius munus est candelebra, luminaria, & vrceolos ad aram deponere, & portare, & necessaria ꝓ eucharistiæ ministerio subdiaconis præparare; ideo tempore quo ordinantur, eis assignatur candelabrum cum cereo, et vrceolis, *Foller. super constitut. regni in tit. de episcop. & cler. capit. clerici quoque, num. 5. cart. mihi 51. Brocolten. dicto cap. 5. num. 13.* vbi etiam ponit vnde deriuet hoc nomen, *Germon. d. tract. lib. 2. cap. 2. n. 8. & lib. 3. c. 3. n. 56. Rodulph. Cupers in d. c. oportebat in accolitos iure diuino art. 2. per tot. car. mihi 323. & Graff. eod. n. 6.* et hi quatuor ordines prædicti vocantur ordines minores.

288 Quintus ordo est subdiaconatus, qui ideo sic appellatur, quia subiacet præceptis, et officijs leuitarũ, cuius onus est oblationes percipere, calices, et patenã attrectare, et sacrificiũ deferre vinũ, et aquã in vrceolis diaconis administrare, et manle, et manutergiũ tenere, et pro lauãdis ante altare manibus sacerdotib⁹ aquam præbere, & hoc ẽt officio functus fuit

Ie-

Iesus Christus Dominus noster qñ linteo se præcinxit ad lauandos pedes discipulorū, & qñ de aqua in nuptiis fecit vinū, & ppea cum ordinantur, eis dantur calix vacuus cum patena, & vrceoli vino, & aqua plena, *Foller. loco cit. Rodulph. Cupers in repet. præd. §. subdiaconus ordo art. 1. per tot. car. mihi 322. Graff. d. n. 6. in fi. Brocolt. d. c. 5. n. 12. in fi.* & ad talem ordinē de
289 iure canonico non assumebantur minores 17 anno, *clem. fi. de vit. & honestat. clericor. vbi Vital. n. 12. Mādos. in tract. de minori etate c. 5. n. 67* sed hodie ex dispositione sacri Concil. Trid. *sessi. 23. c. 12. de refor.* promouendus ad talē ordinē dēt excedere 21. annum, & hic est primus ex ordinibus sacris, *c. erubescant 32. dist. Cardin. in clem. vt hi n. 7. de etat. & qual. ordin. Rodulph. Cupers in repet. c. oportebat 79. dist. in tit. de ordine ostiarij n. 20. car. mihi 328.*

290 Sextus ordo est diaconus cuius officiū principale est verbum gentibus prędicare, & sacerdotibus in sacris ecclesiæ actibus deseruire, ad quos actūs oēs alii, qui attribuuntur huic officio, reddunt, quod officiū ēt Dominus noster exercuit qñ post cęnam sacramentū sanguinis, & carnis ministrabat discipulis, ac qñ prædicabat Euangelium, ideo eis assignatur liber Euangelii, & stola in modū iugi alteri tantūmodo eius humero iniecta, *Rodulph. Cupers in d. c. oportebat rub. diaconatus institutū art. 1. nu. 38. cart. mihi 317. & per totum illum articulū*, vbi multa de diaconatus ordine scribit Foller. & Brocolt. locis iam dictis, qui Brocoltēs etiam ponit vnde dicatur hoc nomen diaconi *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 9. n. 7.* vbi ponit nouem munera illius ordinis, quę vt dixi redduntur ad illa duo, & ad hoc vt quis possit or
191 dinari de tali ordine, prius requirebatur ętas annor. 20. *vt in clem. fi. ubi Vital. n. 13. de etat. & qual. ordinan. Mandos. in d. tract. de minori etate c. 5. n. 95. sed per Concil. Trid. sess. 23. c. 12. de refor.* ordinandus dēt explere vigesimum secundū annum, & attingere vigesimum tertium.

Septimus, & vltimus ordo est presbyteratus, siue sacerdotium, cuius officiū est sacra
292 mentū corporis, & sanguinis Domini in altare Dei conficere, & pro peccatoribus orare, ac per iniunctam penitentiā Deo rursus conciliare potestatē habēt, vnde ait Dñus sacerdotibus, hoc facite in meā cōmemorationē, *vt habetur Lucæ c. 22.* Tunc enim Dñus Apostolos sacerdotes ordinauit, quibus dedit potestatē, ut quemadmodum ipse ex pane corpus suū consecrauit accipiens panem, ac dicens, Hoc est corpus meū Hic est calix, &c. & qñ p peccatis humani generis se ipsum ī ara crucis obtulit patri, & modo etiā gloriosus implet, dū ad dexterā patris sedens interpellat pro nobis, sic habentes ordinem sacerdotalē in virtute verbi possunt panē in corpus, & vinū in sanguinē conuertere, pro cuius quidē sacerdotij insignibus in promotione tradit calix cū vino, patena cum hostia, stola super vtrunque humerū & casulā, *Foller. eod. n. 5. Graff. d. nu. 7.* vbi ēt huic ordini attribuit alia munera, *Brocolt. in pluries cit. c. 5. n. 11.* vbi cū Grassio dicit, q appellant presbyteri, idest seniores quod
293 nō refert tām ad ætatē, q̄ ad dignitatē, ex quo prudentia, & grauitate ceteris debent esse venerabiliores, de quibusquidē sacerdotibus, p̄heminētia, ac dignitate, ex quo ample loquuti
294 sunt, *Cassa. ī Catalag. glor. mundi, li. 4. quasi per totum, & Marc. Ant. Mars. Columna in tract. de reddit. ecclesiast. c. 17. per tot. Marquat. de Susannis in tract. de celibat. p. 1. c. 5. n. 2.* ideo circa eas non insisto, sed ad per eos scripta me remitto, & in isto ordine ius canonicū, & Concil. Trid. cōcordāt circa ætatē ex quo ambo reqrirūt ætа
295 tem annor. 25. inceptorum de iure canonico, *vt in clem. 2. de etat. & qualit. ordinād. c. generalē eo. tit. c. eū in cunctis §. inferiora de elect. in Concil. Trid. vt ī sess. 23. c. 12. de refor. & ex canonistis tradiderūt Lapus alleg. 35. n. 3. Vital. in Clem. fi. n. 16 de et. & qual. ordin. Mādos. ī tract. de minori etate, c. 5. n. 102. Gābar. in tract. de offi. leg. lib. 7. n. 426 & 432.* & isti tres vltimi dicunt ordines sacri, qa ordinati in eis sunt quorū actus, aut habēt
296 sacra tangere, aut sacramētū altaris perspicere, *Aluarez in Spec. iuris Pontif. c. 81. vers. circa istū articulū, car. mihi 497.* aliā ponit rōnē cur appellentur sacri, D. nicus Flam. Paris. *in trac. de resign. benef. li. 5. q. 6.* hoc est, qa eis est annexū votū castitatis, nō ut essentiale, sed accidētaliter ex statuto ecclesiæ, *c. nullū, dist. 38. c. decernimus, dist. 23. c. 1. de voto ī 6. Naua. ī manual. c. 22. n. 23. ad fi.* licet quatuor primi largo mo
297 do dicant ēt sacri, & illos habētes qñq; dicuntur in sacris cōstituti, *vt est gl. sing. 32. dist. ī sūma Abb. in c. clericus, n. 7. ne cler. vel monachi D. de S. Gem. in c. sint sacerdotes 2. q. 7. Vrsil. in ad notat. ad Affl. dec. 2. nu. 7. Io. Gul. a Ceruates super legib. Tauri l. 5. nu. 14. & 15.*

At ij, qui dicunt esse nouem ordines con
298 numerant inter eos primum tonsuram, & episcopatum, quæ quidē prima tonsura non est ordo reuera, sed potius ianua, præambulum gradus, vel dispositio ad ordines, *vt dixit D. Tho. in summa p. 3. q. 35. art. 2. & q. 4. etiam art. 2. Magister senten. in 4. senten. 24. dist. q. 2. art. 1. per tot. Gl. in §. sancimus in verb. tonsura, Auth. de monach. D. Ant. in summa tit. 14. de ordin. §. 6. incip. de prima tonsura Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 75. Menoc. in tract. de præsum. lib. 6. p̄sump. 76. n. 37. Io. Lupus in trac. de libert. ecclesiast. p. 2. q. 5. n. 2. & 3. in 13. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 6. vbi insimul cum Grām. voto 33. n. 2. Mart. de iurisd. p. 2. c. 31. n. 17.* (licet ipse

E 2 Gram-

Grãmaticus contrariũ teneat in casu suo) dicit, ꝙ prima tonsura proprie non potest dici ordo, sed ianua ad ordines, q̃ ostendit animũ,
299 & intentionem illã recipientis esse clericandi, licet ipsa per se proprie non contineat ordinẽ, nec exercitum, & asserit hoc probari *in c. 1. 25. dist.* dum in eo oẽs ordines connumerantur præter primam tonsuram, ꝙ clarius probatur *in c. cleros, in princ. 21. dist.* dum dicit, ꝙ clerici generaliter nuncupantur oẽs, qui in ecclesia Christi seruiunt, vt sunt ostiarij &c. nec etiam nominatur prima tonsura, *& in c. de persona §. nec vero 11. q. 1.* quã opinionem ẽt quod non sit ordo fuerunt sequuti, *Dec. in c. cum non ab homine de iud. Menoch. consl. 912. n. 21. lib. 10. Didac. Coua. in c. quia nos nu. 4. de testam. Vinc. de Franc. dec. 189. n. 9.* qui ad hoc põderat Concil. Trid. *in c. nullus prima tonsura sess. 23. de refor.* dũ extra minores ordines ponit initiatos prima tonsura; & licet hæc opinio sit verissima, nihilominus clerici prima tonsura tantũ insigniti gau-
300 dent oĩbus priuilegijs clericalibus, sicut clerici constituti in sacris, vt dixi supra *nu. 300. & & add. Mart. d. c. 31. nu. 18.* & dicã infra effectu primo ampl. 8. nu. 77. & ratio est quia prima
301 tonsura initiatus dr̃ clericus, *c. cum cõtingat vbi Butr. & alij de ætat. & qual. ordinan. Io. Gul. a Ceruates super legibus Tauri l. 5. n. 13. 15. & 16. Hartman. Vulteius Vltramontan. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. cæterum sunt clerici, car. mihi 459. Anastas. Germon. in tractatu de sac. immu. lib. 3. c. 15. n. 76.* qui duo vltimi dicunt ẽt quod prima
302 tonsura largo modo dr̃ ordo, *Rodulph. Cupers in repet. cap. oportebat dist. 79. in tit. tonsuram, seu salmistam, art. primo, per totum, cart. mihi 329.* vbi multa scitu digna de tonsura scribit.

303 Episcopatus vero ꝙ sit ordo (quem ꝓ nono tenentes opinionem, ꝙ ordines sunt nouem) dixit *Hartm. Vulteius in præcitato ver. cæterũ sunt clerici, Abb. in c. aqua de consecr. eccl. cum alijs quos recenset Corrad. in tẽpl. iud. lib. 2. c. 1. in §. seu sect. incip. ordinũ defectus, n. 2. car. mihi 164.* Sed reuera episcopatus nõ est ordo, sed ordinũ cacumen, & culmen dignitatum, imò est dignitas dignitatũ, *c. venerabilis in ver. culmina dignitatũ de præb. Barb. in trac. de præst. Card. in basilica primæ partis, q. 1. nu. 16. Anast. Germ. in tract. de sacror. imm. lib. 3. c. 8. n. 9. Borg. in tract. de irreg. par. 6. in tit. de simonia, n. 39. cart. mihi 242. & par. 3. in tit. de dispens. n. 8. car. mihi 60. Cæph. cons. 1. nu. 47. & seq. lib. 1.* vbi dicit, quod in ecclesia Dei non est maior dignitas, & n. 49. dicit, ꝙ sunt sũmi sacerdotes, *allegat c. 1. de sacra vntione*, ideo quandoque vocantur Pontifices, quandoq; summi sacerdotes, vt dixi, est tex. *in cap. inclita, & c. de persona 11. q. 1. c. qui ecclesiasticis, c. si officia 59. dist.* de cuius quidem dignitate, ac eminentia, multa scribit Anastas. Germon. *in tract. de indultu in ver. episcopus per totum, Bertacch. in tract. de epis. in proœm. & per totum tract. Sfort. Oddo in tract. de rest. in integr. q. 32. n. 150. Fabb. Turrett. cons. 80. n. 4. lib. 1. Tob. Noni. cons. 71. nu. 31. Lancell. Corrad. in templo iud. lib. 1. c. 6. n. 5. fol. 131. & lib. 2. c. 6. §. 4. nu. 2. & per totum, cart. mihi 208.* In tantum quod episcopi dicunt̃ esse maiores
306 Cardinalibus, vt tenent multi relati *per Barb. in tract. de præstantia Cardinalium in basilica 1. p. q. 1. nu. 16. & seq. in 13. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 64.* licet ipse contrariũ defendat, *Cambar. in tract. de offic. & potest. legat. lib. 7. n. 134. 135. & 136.* vbi dicit, quòd Episcopi à Romano Pontifice appellantur fratres, & Cardinales vocãtur filij, *allegat c. frater noster 16. q. 1. & not. per Doctores in proœm. 6. & gl. in c. fundamenti, in uer. fratres de elect. in 6. & in c. graui de crim. falsi & voluit etiã Cephal. d. cons. 1. n. 49. lib. 1.* Et nihilominus
307 Cardinales dicuntur pars corporis Papæ, *Hostien. in c. dilectus, n. 2. de præbend.* & faciunt vnũ corpus cum Papa, *idem Hostiens. in c. antiqua de priuileg. Archid. in c. cum Redemptor, & in c. abbatibus 12. q. 2. Roma. cons. 418. D. & præceptor meus Flam. Parisius in tract. de resignat. benefic. lib. 1. q. 10. n. 25. & 26. & lib. 3. q. 1. nu. 69. Martin. Laudens. in tract. de Cardin. p. 2. q. 5. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 69. Anastas. Germon. in d. trac. de indulto in verb. episcopus, n. 9. Rodulph. Cupers in repet. c. oportebat 79. dist. §. explicatur, de Cardin. art. 1. nu. 30. car. mihi 213.* sicut & consilia-
308 rii dicuntur pars corporis principis, *l. quisquis C. ad l. Iul. maiest. l. unica, C. de ꝓpos. labor. lib. 12. Boer. in tract. de author. magni Concilij, nu. 129. & dec. 17. n. 4. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 2. c. 6. n. 2. Gigans in tract. de crim. lesę maies. q. 14. n. 2. Clar. in §. crimen lesę maiest. nu. 5. vers. quęro ẽt, Rim. sen. cons. 128. n. 6. lib. 1. Rim. iun. cons. 601. n. 61. 62. & 67. lib. 5. Capiblanc. in tract. de iure & author. baron. pragm. 3. num. 7.* Immo ex alio for-
209 tiori argumento patet; quòd dignitas episcopalis est sublimior cæteris hoc est, quia Papa in dipplomatibus appellat se episcopum, *c. in illis, in fi. dist. 4. c. fi. dist. 21. c. 1. de const. in 6. Gãbar. in tract. de potestate legati a latere, lib. 2. n. 44. Dom. meus Paris. in tract. de resignat. benef. c. lib. 3. q. 1. n. 11. Mãdos. in gl. facult. in prin. in verbo episcopus*, vbi late loquit̃ de p̄senti materia, *Anastas. Germon. in tract. de indultu in verb. ep̃us, n. 23.* vbi dicit, ꝙ Papa vocat se ep̃um p excellẽtiã, q a in ecclesia Dei non est maior titulus, quã ep̃atus, *Gambar. loco cit. n. 45.* vbi ad hoc allegat ali
210 qua iura & præcipue proœmium Decret.

Quorum quidem episcoporum tres sunt classes; nam aliqui sunt episcopi simplices, alii qui Archiepiscopi, siue Metropolitani, & alii Patriarchæ, siue primates, q sunt minores Patriarchæ, *Anastas. Germ. in trac. de sacror. imm. li. 3. c. 3. n. 31.* q oẽs in exercitio ordinis episcopa-
lis

lis parēs sunt, *Isodor. Moscon. in tract. de maiest. Ecclesiæ militantis p. 1. c. 8. vers. epus ergo, cart. mihi* 154. & vno nomine episcopi vocantur, *Lancel. Corrad. in templo iud. lib. 2. c. 3. §. 4. de patriar-*
311 *chis, n. 2. cart. mihi* 181. licet inter se in hoc differăt, quia episcopus simplex est ille, q præest vni ciuitati tătū cū vicis ac suburbijs illi subiectis, *Io. Brocolt. in tract. de feud. c. 5. num.* 8.
312 Archiepiscopus est, qui præest prouinciæ, quæ multas ciuitates continet; *Brocolten. d. c. 5. n. 7. Lancell. Corrad. in templo iud. lib. 2. §. 4. n. 2. cart. mihi* 183. Et dicitur dux episcoporū *Mart. de iurisd. p. 2. c. 35. n. 27.* Hinc est ꝙ cum hoc re-
313 gno Siciliæ in tres diuidat prouincias (quas nos valles vocamus) tres habet Archiepiscopos, nēpè Panormitanū, qui cæteris præest, & in sessionibus, & parlamētis habet primā vocē, in quo Archiepiscopatu modo sedet Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Di-
314 dacus de Hœdo Hispanus vir summę bonitatis, & vitæ irreprehensibilis, in quo quidē Archiepiscopatu fuit olim assumptus Nicolaus Tudiscus V. I. D. dictus Abbas Panormitanus quia est sepultus in hac vrbe Panormi, & in Catridali ecclesia. Messanensem; qui cæteris maiorem habet prouinciā, & diœcesim cū in
315 ea sint multæ, & magnę ciuitates & huius Archiepiscopatus est Archiepiscopus Illustris-
316 simus, & Reuerēdissimus frater Bonauētura Segusius de ciuitate Calatagironis ordinis S. Frācisci de obseruātia, qui est etiā Patriarcha
317 Constantinopolitanus; ad quē gradū fuit assumptus ob eius maximā doctrinā. & experiētiā, ac vitæ sanctitatē, & tēporibus ab istis pa-
318 rū decursis præerat cōdam D. Antonius Lombardus Marsalēsis, qui ex proprijs meritis ad talē peruenit dignitatē, de quo licet modern⁹ quidā Historicus, siue magis Istrio, aliqua multū à veritate distātia (prout in ceteris solitus est dicere) dixerit, nihilominus eius maxima pietas erga pauperes, & sūma bonitas erga omnes nō denigrabitur ex assertione tam maledici, ac falcidici viri, qui fortasse ab eodē Archiepiscopo fuit correptus, & punitus pro aliquo ex suis excessibus, & cū nō posset aliter de eo vindictā sumere prorupit in illis malignis verbis, & Messanēsi sequitur Archiepisco-
319 patus Montis regalis, qui licèt sit vltimus in ordine, est tamē primus in diuitijs, & iurisdictione, quia vltra ꝙ habet iura episcopalia, & spiritualia in multis ciuitatibus, & terris, hēt etiā merū, & mixtū imperiū, ac omnimodam iurisditionem ciuilē, & criminalē in ipsa ciuitate Mōtis Regalis, & in aliquibus alijs terris, & castris, & quò ad diuitias reputatur maior platura, quæ sit in Italia, cui Archiepiscopatui ad presēs pręest Illustriss. & Reuerēdiss. D. Ludouicus Torres; q. ob summā prudētiā,
320 exquisitā doctrinā, & modestiā morū ad talē gradū fuit assumptus. Patriarcha vero (vt ad rē reuertamur) est ille, qui nō vni ꝓuinciæ, sed
321 multis est prefectus, & in Archiepiscopos etiā potestatē habet, *Io. Brocolt. in tract. de feud. c. 5. n. 6.* qui Patriarchæ olim erāt solū quatuor, sci-
322 licet Cōstātinopolitanus, Alessandrinus, Hierosolemitanus, & Antiochenus, *c. diffinimus 22. dist. ca. reuocantes 20. dist. not. in c aniq. de priuil. Harman. Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. cæterū sunt clerici, cart. mihi* 459. *Io. Brocolten. d. c. 5. n. 5. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immu. lib. 2. c. 4. n. 14. Lancel. Corratt. in tēpl. iud. lib. 2. §. 4. c. 3. n. 4. car. mihi* 181. *Dom. Flam. Paris. in tract. de resign. benefic. li. 2. q. 1. n.* 41. qui dicit, ꝙ ij habēt maximā prerogatiuā, & quod prædicti quatuor fuerūt ordinati de iure antiquo, & ꝙ hodie adsunt, & alij, hoc est Aquileiensis, & Gradēsis, *c. cleros 21. dist.* & quia Patriarchat⁹ Gradēsis hodie est extinctus ꝑpter desolationē illius ciuitatis huiusmodi dignitas fuit translata in ciuitatē Venetiarum per Nicolaū V. Pōtificē Max. anno Domini 1451. ꝙ etiā vltra Domin. Parisium, *d. q. 1. nu. 42. dixerunt Gigans per eundem Parisium allegatum in tract. de residen. episc. c. 18. n. 12. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 7. nu. 3.* Et licet hę tres dignitates videātur inter se quodammodo differre, nihilominus sunt idem in effe-
323 ctu, & habent eadem iura, & veniunt omnes appellatione episcoporum, *Dominus Parisius d. q. 1. n. 43. 51. & 52. Lancellot. Corrad. in dicto templo iud. lib. 2. c. 5. n. 6. Gigans loco præcitato,* licet non e cōtra, quia appellatione Patriarcharū non veniūt omnes alij episcopi, vel Archiepiscopi, *c. multi Archiepiscopi nonagesimanona dist. Io Brocolten. in d. tract. de feud. c. 5. nu. 6.*
324 Cæteri vero dicunt habere dignitatē, & nō ordinē prout sūt Illustrissimi Cardinales, Abbates, Præpositi, Priores, & quinis ecclesiæ alicuius collegiatæ præfecti, *Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. cæteri qui car. mihi* 460. ideo de eis Doctores nullum verbum faciunt circa materiam ordinum.
325 Et reddeundo ad nostrā ordinū materiā, dico, ꝙ ordines gradatim sūt suscipiēdi, & non per saltū, vt de subdiaconatu ad sacerdotium, vel de ostiario ad acolitū, *vt in c. vnico, de clerico per saltum promoto,* & ideo furtiue, & ꝑ saltū ordines suscipiēs, vel eadē die suscipiēs ordines minores, & subdiaconatū erit puniēdus, *c. 2. & c. fin. de eo, qui ordin furt. suscep. Hostiens. in summa eiusdem tituli Bernard. Diaz in pract. crim. canon. c. 25. in fi. Menocch. in tract. de arb. ind. centur. 6. cas. 564. num. 2.* vbi dicit, quod Zozimus Pontifex Maximus in epistola ad Isichium Salonitanum Episcopum relata in cap. 2. 59. distinct. hoc modo rescripsit. Qui ecclesiasti-

cis

cis disciplinis per ordinē non est imbutus, nec tēporum approbatione diuinis stipēdijs eruditus, nequaquā ad summū sacerdotium ecclesiæ aspirare, vel præsumere debet, & nō solū in eo ambitio inefficax habeatur, verum etiā ordinatores eius careāt ordine, quē cōtra præceptū crediderant præsumendū, qui Menoch. recenset tria alia capitula, prædicto sequentia, & alia iura, quæ idē determināt, quæ cum sint impressa in decret. ad illa me remitto. Ex dispositione sacri Concil. Trid. *sess. 23. c. 11. de re-*
326 *for.* non possunt cōferri ordines sacri, nisi seruatis interstitijs, hoc est nisi intersit anni spatiū de vno ordine ad aliū, ibi, Hi vero nō nisi post annū a susceptione postremi gradus minorū ordinū ad sacros ordines promoueātur, nisi necessitas, aut ecclesiæ vtilitas iudicio episcopi aliud exposcat, hæc sunt verba Concilij, ꝙ ex nostratibus dixerunt *Sim. Maiol. in trac. de irregul. lib. 4. c. 11. nu. 1. Igna. Lopez in addit. ad prac. Diaz c. 25. in verb. vna, & eadē dic, Menoch. in tract. de arb. cent. 6. cas. 564. nu. 3. 4. 5. & 6.* & hoc ita fuit statutū, vt tātū, & admirabile euāgeliū sacerdotiū debita reuerentia sumāt, & ne si statim illud acciperēt, parui haberēt collatū gradū quē prius per multū tempus nō exopta-
327 uerūt, vt in simili cōsiderabat D. August. *prout habetur in c. institutum 27. q. 2. Io. de Neuiz. in silua nupt. lib. 2. n. 112. vers. dicunt quod nō præcipitet*, & etiā ex alio, hoc est vt per hęc tpa, & interstitia ordinādus accuratius quātū sit huius rei pōdus possit edoceri, ac in vnoquoque munere se exercēs, ac iuxta præscriptū episcopi, ita de gradu in gradū ascēdat, vt in eo cū ætate, vitæ meritū, & doctrina maior accrescat, maiorque erga ordines superiores reuerētia cognoscatur, ꝓut vr̄ fuisse de mēte Cōcil. Trid. in loco proxime citato, cū alijs quæ circa vtilitatē interstitiorū quò ad ordines, *latè tradit Grat. dist. 77. per tot.* Sicut. n. nemo repēte fit turpissimus, ita nemo repēte fit summus, *vt habetur in c. si sermo meus ver. e cōtrario de penit. dist. 2. & in auth. de ord. epis. & cler. § vers. q cūi illis uerbis, & prius quā purgati sint purgāt, heri sacrilegi, hodie sacerdotes, heri extra sacra hodie ꝓsules misteriorū, vcteratores malitia, nouitij pietate, & in c. 1. vbi gl. in verb. subito 61. dist. & per tot.* Immo etiā ꝑ has promotiones, q̄ habebūt lōgius tēpus poterit probari, qua fide qua modestia, qua grauitate, & modestia se gesserit ordinādus, & si dignus fuerit probatus ad sacerdotiū promouebit, *ita legitur in Sardicense Concilio, canon. 13.* ad ꝙ bene faciunt dicta per Paulū Apostolū, *in 1. ad Timotheum c. 5* dū dixit manus citò nemini imposueris, ꝙ Leo
328 Pōtifex scribēs, ad Africanos Episcopos declarauit quid est cito manus imponere nisi ante maturitatē ætatis, ante tēpus examinis, ante meritū laboris, ante experientiā disciplinæ, sacerdotalē honorē tribuere, & paulò post idē Pontifex, si enim ad honores mūdi sine suffragio tēporis, sine merito laboris indignū, est ꝑuenire, & notari ambitus solēt, quos probitatis documēta nō adiuuāt q̄ diligens, & quam prudēs habēda erit dispēsatio diuinorū munerū, & cęlestium dignitatum prout hæc omnia referuntur *in decret. in c. miramur 61. distinct.*

Ex quibus est aduertendum, q. dum sacrum Trid. Concil. (dum loquit de interstitijs submouēdis) dicit, nisi necessitas, aut vtilitas ecclesię iuditio episcopi aliud suadeat; hoc totū iuditio episcopi remictit, qui tñ nō dēt abuti ista potestate, & cum omnibus passim dispensare, sed cū certo moderamine, & cū maxima cōsideratione, & ꝙ causa propter quā mouet
329 ad dispensandū, sit sufficiens, & iusta, quia dispensatio quæ fit sine causa est potius dissipatio q̄ dispensatio, *Archid. in c. consequens 2. dist. Ferdinand. Vasques in lib. 1. controuers. Illust. vsu frequent. c. 26. n. 10. Gambar. de offit. deleg. car. 150. n. 89. & cart. 307. n. 159. & 160.* non mediocriter Deū offendit, *vt dicit speculator de offit. & potest. legat. §. qualiter autē in princ. Gammar. vbi supra lib. 10. n. 163.* quia reuera est relaxatio iuris ab habente potestatē, sed cum causæ cognitione, *Abb. in c. fi. n. 4. de scismat. Marches. de commiss. in tit. de signat. grat. p 1. c. 2. n. 68.* Immo in casu licito potest compelli superior ad dispensandū, *vt dicit Tusc. in d. lit. D. concl. 456. n. 8.* sic etiā nostrates dicunt ꝙ quādo princeps sæcularis vtitur plenitudine potestatis sine causa iusta, & rationabili ea non dicit plenitudo potestatis sed tēpestatis, ita dicit *Soccin. Sen. consi. 120. n. 14*
330 *lib. 3. Ferdinand. Loaz in allegat. pro Marchione Veles n. 65. car. mihi 54. Soccin. iun. cōs. 65. n. 6. lib. 2. Crauett. in tract. de antiq. tēpor. p. 1. n. 3. Vasq. d. c. 26. n. 11. Card. Tusc. in lit. D. concl. 458. nu. 7.*
331 Et nō prodest in foro cōscientiæ nec ita dispensatus est tutus quoad Deū sed remanet cū peccato, *Carol. Tapp. in repet. Authen. ingressi in verbo ipso ingressu c. 3. n. 50. 51. & 52.* vbi dicit ꝙ causa debet esse grauis, *C. de sacros. eccl. glo. in c. non est, de voto. Petrus de Gregor. Tholos. in commentar. & adnotat. in decret. tit. de rescript. c. 15. n. 4. Nauarr. cons. 3. n. 3. in fin. in tit. de voto tom. 1. cart. mihi 656.* vbi dicit, ꝙ dispensatio sine causa est ipso iure nulla, & iterū *in manuale, c. 12. n. 76. vers. 16. cart. mihi 73. & de regul. comment. 4. nu. 36. cart. mihi 116. Iacob. de Graff. in decis. aur. p. 1. lib. 2. c. 31. n. 32. & seq.* vbi dicit quod causa iusta requiritur etiam in dispēsatione a Summo Pontifice obtenta, *& p. 2. lib. 2. c. 10. n. 13.* vbi dicit quod in dubio quoad ecclesiam militantem in Papa præsumitur iusta causa, quod secus est quo ad deum, & in terminis in dispēsatione facta a prælato sine causa, quod ita dispensatus non sit tutus in conscientia, satis docte

cte

cte dixit *Siluester in verb. dispensatio quæsit. 3. & S. Thomas in 2.2.q.88.art.vlt. circa medium prout eum refert Graff.d.n.* 13. qui dicit, quod hæc opinio procedit quando dispensatio est facta ad petitionem partis *allegat Cardin. in clemen.2. §.1.in ii.q.de peniten.& remiss. circa quod Nauar. cons.45.n.2.in tit.de homicid. in 2. tom. cart. mihi*
332 313. dicit quod omnis dispensatio permissa inferiori Papæ cõtra canones est facienda cum causæ cognitione, & iusta de causa, *allegat.glos. in c.requisitis §. nisi rigor, 1.q.7.& not. in c. at si clerici §.1. de iudit.Innoc.in c. dudum,il 2.n.16.de*
333 *elect.Petrus Aton.a Petra in tract. de potest. Princ. c.32.dubit.2. n.20.cart.mihi 172. & c.27.n.66. cart.* 144. Immo episcopus ita de facto absque causa dispensans, si de tali dispensatione conuincatur poterit deponi *c.1.& fin.21.distinct. Fel.in c.constitutus col.8. de rescript. Abb. & Imol. in c. de multa de prebend. Petr. de Gregor. in commenta.& ad notat.in decret.in tit.de rescript. lib.1. c.13.n.20.car.mihi* 35.
334 Quæ causæ dispensandi in casu nostro sunt duæ, scilicet, necessitatis aut vtilitatis ecclesiæ, quæ prima causa necessitatis poterit exemplificari si in diœcesi esset sacerdotum defectus, vel non adessent confessarii, qui sufficerent pro necessitatibus populi, & sacerdotes essent inhabiles ad confessionẽ audiendã, & promouendi
335 essẽt habiles. Secunda causa est vtilitatis ecclesiæ, quæ potest exemplificari vt q̃a promouendus esset vitę multũ exemplaris, vel vir summæ doctrinæ vel ita nobilis, & potens, q̃ ecclesiã ab alio oppresã posset sua authoritate defendere, nec puto q̃ sit causa vtilitatis ecclesiæ, si ordinãdus vellet aliq̃d donare ecclesiæ, vt ordinet̃ non seruatis interstitijs q̃a hæc esset q̃dam spe
336 cies simoniæ, ꝑut est simonia si aliq̃s vellet aliquid donare monasterio vt recipiat̃ in eo, *Bartolomeus Vgol.in tract.de simonia tabula 1.c.6.§. vniuersitates itidem n.1.& 2. cart. mihi 25. & est tex.in extrauag.sane ne vinea,de Sim.Angel.in sũma in verb. simonia il 4.* & ad hoc bene facit id q̃ apud Surium legit̃ in vita S. Ioãnis Patriarchæ Alessandrini dicti elemosinarij, q̃ licet tũc temporis adesset maxima penuria frumẽti, noluit tñ promouere quendã diuitem, qui offerebat soluere, & dare magnã quantitatẽ frumenti, vel summã pecuniarum, vt ꝓmoueretur ad ordinem Diaconatus, & parimodo esset simoniacum legatum, & ꝑ cõsequens nullum, si te-
337 stator legaret alicui monasterio aliquã pecuniarũ summam, cum cõditione q̃ recipiat̃ talis in monachũ, *Bart. in l. Titio centum ff.de condict.& demon.vbi etiã Ang.Paul.de Castr.& Imol. Anania in c.non satis,de simon. Alex. in l. 2. C. de instit.& substit.vbi etiam Dec.nu.* 10. qui testatur de comm.* opin.
338 Et talis dispensatio debet fieri per Episcopum ordinarium ipsius clerici, & non per episcopum ordinantem, quia Episcopus ordinans non potest esse ita informatus de necessitate, vel vtilitate ecclesiæ prout Episcopus diœcesanus, qui verisimilius scit necessitates, & vtilitates suæ ecclesiæ, sicut in simili dicimus in absolutione, & habilitatione a iuramento, quæ debet obtinere ab Episcopo Diœcesano iurantis, ex quo ipse melius potest esse informatus de fragilitate, læsione, & con-
339 ditione iurantis, *Lapus allegat.* 10. *Calderin. cõs. 1.in tit.de offit. ordinar. & cons. 6. in tit. de iureiurand. Roman.sing.470.Capiti.decis.18.n.6.Frãc. Aretin.cons.142. col.4. Caualcan. decis.9. n.31. Mart.de iurisd.p.2.c.9.nu.* 14. etiam à capitulo sede vacante, vt ibi *Mart.nu.*13.
340 Et licet hæc interstitia ex causa possint abreuiari, vt dixi, non tamen poterãt ex causa quãtumuis necessaria vel vtili in totum tolli, & eadem die conferri duo ordines sacri, vel vltimus, minor, & primꝰ sacer, ita Menoch. Ignat. Lopez, & Maiolus, locis citatis, & hoc in tantum est verum, q̃ si sabbato vnum sacrorum ordinum conferat alicui, & cõtinuato ieiunio alterum eidem conferat in dominica, Episcopus esset suspẽsus a collatione ordinum, & ordinatus ab eorum exequutione, donec Apostolica sedes dispensationem indulgeat *c. literas de tempor.ordin. Maiol. in d. tract. de irregular. lib.3.c.24.nu.13. vers. quod arbitrium Menoch. d.casu.564.nu.5.in 6.centuria.*
341 Nec valet consuetudo existens in aliquibus ecclesijs, q̃ vno die possint conferri vltimus ex ordinibus minorum, & primus, ex maioribus, *ita Maiol.in d.tract.de irregular.lib.4.c.11.n.1. Ignat. Lopez in add.ad pract. Diaz d.c.25 in verb. una & eadẽ die Meno.casu p̃d.n.8.* q̃d q̃d ĩ cõtrariũ dixerit Nauarr. *in manuale confess.c.15.nu.71.*
342 Sed an episcopus aliquem promouens, & ordinans, non seruatis interstitiis, censeatur cum eo tacite dispensasse, & dico quod si Episcopus hoc ignorabat, non dicitur cum eo dispensasse, secus si scienter hoc fecerit, quia tunc censetur quod sic, *Maiol. in d.tract. de irregular. lib.3.c.24.n.14. Petr. de Gregor. in comment. ad decret. in tit.de rescript.c.12.per tot. lib. 1. Ignati. Lopez in addit.præd. in verbo opportune tamen Menoch. d.cas.564.in fi. ad quod benefaciunt dicta per Abb.in c.veniens de filijs presbiterorum, & per Fel. in c.preterea n.7. & 9.de testib.cogend.& per eundẽ Menoc.in tract. de p̃sumpt.lib.2. p̃sum.20.per tot.*
343 Nec omictã dicere hoc loco, quod Episcopi antequam aliquem tam ad ordines maiores quàm minores, & etiam primam tonsuram promoueant, vel concedant literas testimoniales, seu dimissorias, debent multum inquirere de vita qualitate, & moribus ordinandi, nec ita passim omnes ad ordines assumere, & omni-

omnino exequutioni mandare ea quę ordinãtur *in Authen. quomodo oporteat Episcopus ceteros clericos ad ordinationes produci, & in tit. extra de tempor. ordinand. & de ætate, & qualit. ordin. perficiendorum cum ibi notatis per Doctores, & per Gratian. dist. 24. ad 100. & quæ ex nostratibus tradunt Siluest. in summa in verb. clerici, il 2. per tot. Lucas de Pen. in l. vnica C. de periculo successorum parentis lib.* 10. *Alber. Trotius de perfecto clerico lib. 2. a c. 1. vsq. ad 37. Lambert. in tract. de iure patronat. lib. 2. p. 1. q. 10. art. 1. per S. Anton. in sua summa p. 3. titul. 20. c. 2. §. 1. Marc. Anton. Marsil. Colum. in tract. de ecclesiast. Reddit. c. 18. & 19.* Et ratio cur Illustrissimi, & Reuerendissimi Episcopi in huiusmodi promotionibus debeãt procedere cum pede plumbeo, & deliberare cũ grano salis, est, quia res magnę (prout est clericatus)
344 non sunt singulis committendæ sed tãtum iuris probatis, & experientia notis, *iuxta text. in §. cumque hoc in prohœm. instit. vbi hoc not. Aret. n. 1. in fin.* Namque si clerici ob corporis defectũ a clericatu repelluntur iuxta titulũ de cor-
345 pore vitiatis, vt si quis cęcus, claudus, vel paruo vel grandi, vel torto nasu, vel fracto pede, vel manu, vel gibbu, vel lippus, si albiginem habẽs in oculo, si iugem scabiẽ, si impetiginẽ in corpore, vel erniosus, vel quid simile, *vt in c. 1. 49. dist. & prout hæc omnia notat Albert. Trotius in tract. de perfecto clerico lib. 2. c. 16. requisit. 12. & Couar. in clement. si furiosus p. 1. in princ. n. 5. & seq. de homicid.* quanto magis debent repelli ob defectum animi, & morum, ideo maior inquisitio, & magis rigorosum examen exigitur in ijs quæ ad animum, & virtutes ordinandorũ spectant, *ita Gratian. dist. 24. per tot. & præcipuè in c. si quando, & Concil. Trident. sess. 23. per totam, & maxime cap. 7.*
346 Præterea si ad dignitates temporales, & mundanas non debent assumi nisi digni, & idonei l. vt gradatim, ibi si idonei sint ff. de muner. & honor. quanto magis ad sacros ordines, & ecclesiasticas dignitates, cũ hæc illis sicut aurum plumbo, sint pręstantiora, & nobiliora *c. solite, de maiorit. & obedien. & tradunt Ludou. Molina in tract. de Hispanorum primogenijs lib. 2. c. 5. n. 65. cum sequentibus, S. Anton. in sua summa lib. 3. tit. 20*
347 *c. 2. §. 2. Petr. Rebuff. in rubr. de elect. derogat. in glos. in verbo idoneorem in concordant. Galliæ.* Nec Episcopi ita indignos ad ordines clericales assumẽtes excusabũtur a peccato iusta regulã correlatiuorũ, *Euerard. in topica iuris in loco a correlatiuis Mars. in l. si quis viduam n. 14. ff. de quest. & magis in terminis S. Antoninus in summa d. p. 3.*
348 *tit. 14. c. 16. §. 11.* & est regulare in quocũque q habet potestatẽ eligẽdi, & assumẽdi, & promouendi ad aliquod offitiũ, & gradũ, namq; si is talis elegerit, vel promouerit indignũ, ipse peccabit, & vltra tenebit ad restitutionẽ damni il-
349 lati ab illo indigno *Petr. de Gregor. Tholos. in cõment. & adnotat. ad decret. in explicat. de electi. c. 7. n. 11. vbi allegat. ad hoc S. Ant. d. p. 3. tit. 20. c. 2. §. 1. Iacob. de Graff. in append. ad decis. aur. lib. 4. c. 2. quasi per totum, & precipue n. 20. & 21.* vbi multa scribit circa assumptionẽ promotionẽ, & electionẽ indigni, *& iterum in ipsis decis. aur. p. 1. lib. 2. c. 9. n. 11.* & circa eligẽtes, & assumẽtes indignos ad offitia tẽporalia, q ipsi teneantur pro electis, & multa ad materiã electionis indigni
350 ponunt *Io. Segura de Auilos in direct. iud. ecclesi. c. 13. n. 5. Marc. Ant. Amatus decis. 8. n. 44. Bonacoss. in tract. de seruis, & famul. q. 164. Laurent. de Pinu. cons. 144. n. 15. Roman. cons. 338. nu. 7. Surd. cons. 326. per tot. lib. 3.* & q eligens, vel promo-
351 uens indignũ ammittat facultatẽ promouẽdi, & eligẽdi, dixerunt, *Tiraq. in l. bouc §. hoc sermone limit. 1. n. 32. Ludou. Molina in tract. de primog. Hispanor. lib. 2. c. 4. n. 39. Ferdinand. Vasques in lib. cõtrouers. illustri. c. 43. n. 12. & seq. Lambert. in tract. de iure patron. lib. 2. p. 1. art. 3. 10. q. 1. per tot. Couarr. in 2. p. relecti. regula peccatum §. 7. per totum Io. Franc. Capoblan. in tract. de author. baron. prag. 10. nu. 81. cart. mihi. 251.*
352 Et magis in terminis in Episcopo, q indigno cõfert ecclesiasticũ ordinem scienter, quod priuetur potestate conferendi eundem ordinẽ. *est test. in c. qui ecclesiasticis 36. distinct. Petr. de Greg. Tolos. in comment. & ad not. ad decret. in explicati. de elect. c. 7. n. 11. vers. qui ẽt scienter cart. mihi 25.*
353 Præterea, cũ sanctius sit in ecclesia Dei (præcipuæ in ordinatione sacerdotũ) paucos bonos, quàm plures malos habere ministros, *vt habetur in c. cum sit ars de etat. & qualit. ordin. prefitien. & in c. tales 23. dist.* præmisso prædicto arto morum, & vitæ examine congruens in ecclesia ministrorum numerus conseruabitur, vt fieri est ordinatũ, *per Concilium Nicenum il primo canone 62. & videtur voluisse Sotus in tract. de iust. & iure lib. 9. q. 4. art. 1. vers. 1.* ergo, & ex tali matura consideratione, & examine vitæ, & morũ in promotionibus faciendis ad ordines clericales aliud bonum eueniret, hoc est, quod eui-
354 taretur tãta clericorũ multitudo, quæ sine dubio apud sæculares vilipendium affert; infinitas enim iuribus est inimica, *l. fideicommissa §. si quis decem, & ibi glos. ff. de legat. 3. glos. in c. cum iam dum in verb. multitudo de præben.* & multitudo numerosa ferè nihil habet honestum *§. multitudo in Authen. de referend.* & penè nihil immensum bonum est, vt in præsentibus terminis cõsiderat Iustinianus Imperator *in Auth. vt determinatus sit numerus clericorum, & est tex. in c. fi. de relig. domi. ibi ne nimia religionis diuersitas grauem in ecclesia Dei confusionem inducat*, Et quod multitudo vilipendium inducat, vltra quod experientia, quæ est rerum magistra nobis clare demonstrat, *voluit glos. in c. 1. in verb.*

sedis

sedis Apostolicæ de reliqui. & venera. sanctor. in 6. in quo dicitur quod ideo canonizatio sanctorum non est permissa singulis Episcopis, sed
355 solum Romano Pontifici est reseruata, ne contingat in infinitum sanctos multiplicari, & sic deuotionem frigescere & sanctitatem vilescere; sic etiam dignitas referendariorum propter numerositatem vilescit, *ita Iocobatius Cardin. in tractat. de concilio lib. 1. art. 5. num. 5.* & pari modo sanctissimæ indulgentiæ vilipendun-
356 tur & non existimantur (vt decet) ex multiplici earum concessione, *vt habetur in extrauagan. & si dominij de penitent. & remissi. ibi ob multitudinem facultatum,* iuncto ibi, ne ex inde Clauium authoritas deducatur in contemptum, & ex hac causa Sacrum Concilium Trid. *sess. 25. in decret. de indulgentijs vers. in hijs tamen,* statuit vt in hijs quoddam moderamen obseruetur, *& ad propositum Guliel. de Benedict. in repet. c. Ranutius in verb. vxorem dec. 5. num. 23. de testamen.* dixit quod aduocatorum offitium vi-
357 lescit ex nimia ipsorum aduocatorum copia, *Thom. Aetius in tract. de ludo scaccor. quæst 9. nu. 78. & 79.* vbi dixit quod ex raritate splendor, & ex multitudine oritur contemptus, & magis in terminis materiæ de qua agimus adest testimonium Sancti Hieronymi *relatum in cap. legimus §. sed dices distinct. 93.* vbi dixit presbiteros turba contemptibiles facit, & Sotus *in 4. sententiarum part. 2. distinct. 25. q. 1. art. 4. vers. ad tertium,* dicit qua ratione numerus pauperum sacerdotum adeo creuit, vt ecclesiæ nullũ adferant decorem, sed populo multum oneris, *Alfonsus de Castro in tract. de iusta hereticorum punit. lib. 3. cap. 5. in fine vers. notissimum,* & ex nostratibus multa circa rem de qua tractamus. scripserunt, *Ripa in tract. de peste cap. fin. nu. 26. Marquat. de Susannis in tract. de celibat. sacerd. p. 1. cap. 4. nume. 1.*

358 Et concludendo dico quod Episcopi in ista re debẽt esse multum oculati, & circumspecti ex eo magis quia si indignos promouent, peccata aliena sibi communicant vt habetur *in c. quid est vers. & quid 78. distinct. & voluit Gomes. super regul. Cancell. in titul. de idiomate, quæst. 3. in princ. & Sanctus Anton. in summa lib. 3. cap. 2. §. 1.* nec ommittam dicere, quòd sicut ex causa necessitatis, vel vtilitatis episcopus potest dispensare circa interstitia, ita pariter ex eisdem causis potest compellere clericos ordinatos in
360 minoribus, vt ordinentur in sacris, qui si nullam adducerent excusationem & efficerentur contumaces essent irregulares, *c. si qui clericus, & c. placuit 74. dist.* & vltra episcopus poterit eis tollere officia, & beneficia, *Maiolus in tractat. de irregul. lib. 4. cap. 16. num. 6. & c. 1. n. 12.*

361 Quarto sciendum est, quòd licet clerici non dicantur esse in iurisdictione Imperatoris, Regis, vel alterius cuiusuis Principis sæcularis, vt dixit *Ioan. Battista Asinius in tractat. de exequu. §. 9. c. 16. per totum, Ludo. Sacc. cons. 22 n. 19.* & dicam infra effectu 1. in ampliationibus: & eo ipso quod quis assumitur ad cleri-
362 catum eximitur a potestate principis sæcularis, *Gram. dec. 61. n. 13.* & propterea dicuntur principibus sæcularib. non subditi, secundum *Bal. in l. de quib. vers. 6. quæritur ff. de legib. & in l. 1. in 10. col. vers. & ex hoc apparet quod, C. de Sũma Trin. & fide Cathol. Bertac. in suo reper. in uerb. clerici veniunt, Cassan. super consuetud. Burgun. rubr. 1. §. 14. nu. 10. cart. mihi 134. Alex. consil. 41 n. 5. vol. 7. Boss. in suo tract. crim. in tit. de crim. læsæ maiest. n. 87. & in tit. de penis, n. 43. Restaur. in tract. de Imperat. q. 191. per totam, Io. de Deo in doctrina aduocator. lib. 3. c. 20. n. 3. Curt. in c. fi. n. 578 de consuet. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 7. n. 2. Plot. in repet. l. si quando nu. 854. C. vnde vi,* & hoc ita & taliter est verũ, quod sta-
363 tutum loquens de non subditis sibi locum vẽdicat in clericis, *Carpa. super stat. Mediol. lib. 1. c. 44. n. 5. & 7.* qui loquitur in statuto disponente, quód non subditus non audiatur in sua petitione nisi præstito de restituendo, & reficiendo expensas conuento *allegat Dec. cons. 114. col. 3. & alios Doctores.* Nihilominus non dicuntur omnino non subditi, & forẽses, *Bursat. cons. 93. nu. 23. lib. 1. Dec. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ, num. 220. de constitut. & ibi Addentes in liter. D, idem Dec. cons. 275.* Sed natura-
364 liter, siue originarie dicuntur esse de dominio & ditione illius principis, in cuius terris sunt nati, *c. de capitulis, c. quis nesciat dist. 10. c. sacerdotibus, ibi dominentur, 11. q. 1. Victoria in relect. de potest. eccl. q. vlt. n. 4. D. Sotus in 4. sent. dist. 25 q. 2. art. 2. Hier. Gigans i tract. de crim. læsæ maiest. q. 63. n. 3. car. mihi 111.* vbi testatur de cõ.* opi. *Clar. in § crim. læsæ maiest. n. 7. Ant. Scapp. in trac. de iure non scripto li. 1. c. 7. n. 1. Aluar. Velasc. dec.*
365 *100. nu. 2.* Sic etiam est dispositum in ecclesia, quæ dicitur de territorio, & de corpore ciuitatis in qua est constructa, *Fely. in c. eam te, num. 16. de rescript. Boss. in tit. de crim. læsæ maiest. num. 88. Surd. cons. 301. num. 7. vbi alios allegat lib. 3.*

366 Quinto sciendum est, quod in fauorabilibus clerici veniunt appellatione districtualium secus in odiosis, ideo si est concessum aliquod priuilegium, immunitas, indulgentia, vel quid simile districtualibus, tale priuilegiũ consequentur etiã clerici, & è contra si imponeretur aliquod grauamen, vel excõicarent districtuales nõ cõprehenderetur clerici, *c. fi. vbi Anch. in 4. not. de offi. deleg. in 6. l. 1. §. cũ vrbẽ de offi. perfect. vrbis, c. dilecti de foro cõp. Bal. in l. 1. §. huius studij, vbi ẽt Ias. in 2. not. & Aquẽs. n. 14. de iust. & iur. Gem. ĩ c. si sñiæ, in prin. de sent.*

excõm.in 6.Fel.in c.eam te,n.16.de rescr.Io.Chirier in tractat. de primogen. lib.1.q.24. num 3.in decimo tomo tractatuum diuersorum,par.1.car.mihi 35 Vbert.Zuccard. conf.28.n.4.lib.1. Io. Iac. a Ferro super lege municipali Vicentina,c.14.n.4. Cassa. super consuet.Burg. rubr.13. §.9.nu.2. Surd.dec. 129.n.13.& conf.301.n.7.lib.3.Roma.conf.180. n.2. & sing.446.n.2.Bursat.conf.93.n.23.in fin. lib.1.Io.Andr.& Dom.de S.Gemin. in c.fi.de offic. de leg.in 6.Milis in suo reper.in verb.clerici, & p̄lati,Alex.conf.41.n.3.vol.7.Dec.in c. Ecclesia S. Mariæ,n.34.de constit.vbi Addentes in lit.H,alios allegant Horat.Carpa super stat.Mediol.p.1.c.44. n.5.Fel.in c.Rodulph.n.18. de rescr.Lud.Bologn in tract.de indulgen.nu.104.in 14.tom.tract. diuers. car.mihi 147.Brun. a Sole in compend.resolut.proposit.iur. in verb. districtualium appellatione,cart. mihi 37. vbi alios allegat Plot. conf.93.n.8. Io.de Silua in tract.de benefic.p.3.q.6.nu.15.in 15.tom. tract.diuers. p.1.car.mihi 50.Ferrett.conf.138.n. 1.vbi etiã alios congerit,Bertac.in suo reper.in verbo districtus, il 9.

368 Item cum distinctione proxime supra posita clerici veniunt appellatione ciuium, *c. de his 12.dist.Doctores,& præcipuè Abb.Panorm.n.4 & 25.in c.Ecclesia S.Mariæ de constit.Bald.in d. l.1.§. huius studij, ff.de iust. & iur.& in l.1.§.cum vrbem,col.3. ff.de offic.præfect.vrb. Alex. in l. in prouinciali,§.in publico, ff.de nou.oper.nunt.Frãc. Marc.dec.455.nu.9. Io.Sdrezeler in tract.Baldum nihil ignorasse, siue manis super vnica quæstione Bald. §.1.nu.20.Surd.conf.391.n.7.Cassan. super consuetud. Burgun.rub.13.§.9.in verb. de sforest, num.3.cart.mihi 371.*vbi testatur de commun. * opi. *Io.Iac. à Ferro d.c.14. n.3. Ferrett. d.conf. 138. nu.1.lib.1.Bart.in l.1.n.11. ff. ad munip. Fel. in c. eam te nu.16.de rescript.& in c.Rodulph.n.18 eod.tit Card.in Clem.plerisque elect. Alc. conf. 11. nu.11.lib.2.tom.1.Osasc.dec.80.Greg.Natta in tracta.super stat.quod stant.mascul.q.3.n.85. Io.Tho. Minado in repe.const.regni in aliquibus in 2 not.nu. 9.in tit.de success.filior.comit.& baron. Mandos. in add.ad Rom.conf.180 nu.1.in ver. comprehenduntur Velasc. dec.180.n.2. Mars. in tract. de bannit. in verb.ciuitate,n.116.D.Cosim. Nepita super consuetud. clarissime ciuitatis Cathaniæ in probem. nu. 142.Bursat.conf.93.n.23. lib.1.*

369 Et non solum dicuntur ciues illius ciuitatis in qua sunt nati,verum etiã & ciuitatis in qua possident beneficium,*c.3.de tempor.ordinan.in 6.Bar.in repet.l.placet,C.de episc.& cler. & in l. ciues,C.de incol.lib.10.& in l.1.ff. & ad municip. Bald.in l.Senatus,in fi. de senator. Abb.Panor.in c. dilectus filius de rescr.vbi etiam Fel.nu.2.& 8.idẽ Abb.Panor.in c. postulasti in 5. col. de foro compet. Barbat.in c.Rodulph nu.137.de rescript. idem Fel. in reper.in verb. clericus sæcularis, & in c. eam te, nu.16.de rescript.Sanseuer.in repet. l.1.n.141.C. de Summa Trin. & fide Cathol. Boer. dec.260. nu 20.Lup.in repet.rubr. de donat. inter virum & vxor.§.39.nu.5. Surd.dec.301.nu.7. lib.3.* ita pa-

370 riter dicimus in simili in officiali, qui dicitur ciuis illius loci, in quo gerit officium, *Bart. in l.municipes § fi.ff.ad municip.l.ciues vbi Io.de Platea,col.4.C.de incol.lib.10.Lancell. Gall.super consuet.Alex.in verb.maritus,q.6.nu.1. & seq. Alc. conf.45.n.9.Reper.inquis.in verb. familiaris, cart. mihi 337.Paris in tract.de sind.in verb.ciuilitas,c.*

371 *1.n.2.car.mihi 146.Surd.conf.106.nu.6.lib.1.* Et tales beneficiati gaudent omnibus prærogatiuis,& cõmoditatibus ciuibus cõcessis, *Bertran. cõs.92.n.4.vol.3.Frecc. in tract.de suffeud.car.46 Capibl. in tract.de authot. baronũ pragm.11.n.95.*

372 Et quod dictũ est de clericis procedit et in monachis, ac cęteris regularib. qui in sui fauorẽ per assumptionẽ habitus non desinunt esse ciues suæ patriæ & nihilominus fiunt et ciues illius ciuitatis in qua est situm monasterium ad quod ingreditur, *c. rogationes de consacrat. dist. 4.Bart.in l.1. ff. ad municip. Lapus allegat.100.& in cap. quod clericis de foro compet. Phil. Franc. in cap. fin. de offic. delegat.in 6. Nauarr. conf.6.num. 3. in titul. de testamen. tom. 1. cart. mihi 457. Io. Thom. Minad. in repet. constit. Regni in aliquibus in 2. notab. num.90.de success. filior. comit. & baron.*

373 Item clerici cũ prędicta dist.veniunt appellatione populi,*c.1.de præbend.cap.si sententia de senten. excõm.c.adiutorium distinct. 10.Fely.n.69. vers.tertio quæro,& Dec.nu.8.in cap.ecclesia S.M. de constit.quos sequuntur ibi cõter scribentes Abb. Panorm.in cap.1.de vit. & honest.cler.Alberic.in tract.de statut. lib.2.quæst.2.nu.16.& 58.Sebast. Medices in tractat.de legib. & statut.par.4.quæst. 6.num.4.Ancheran.in cap.1.num.3. & 4. de præbend.Bertach.in suo reper.in verb.clericus, vel clerus Cassan.super consuetud. Burgundiæ rubr.13. §. 5.num.7.cart.mihi 1464. Tiraquell. in tractat. de retract. Lignager, §. 1. glos.8. num.32. Baldassar Cardut. Florent, conf.78. num.64. in 2. tom.conf. vlt. voluntat. diuers. Velascus decis. 100. num. 5. Nicolaus Euerardus conf.42. num.46. Horat. Carpan. super Statut. Mediol. part. 1. cap. 78. num.2. Henric.Bobic.in cap.dilecti filij,num.10.de lit.contestat.Rimin.iun.conf. 168.num.94.lib.4. Cardin. Hieronym. Alban. in lucubrationibus ad Bartolum in l. sicut §. in decurionibus,num.2.ff.quod cuiusque vniuers.nomin.* vbi dicit hanc esse communem opinionem * Brun. *in tractat. super Statut. quod stant. mascul. artic.8.num.4. Bolognin. in tractat. de indulgen. num.105.in 14.tom. tractat. diuersor. cart.mihi 147.Surd.conf.301.num.7.lib.3.Cosim. Nepita super consuetud.Clarissimæ ciuitatis Cataniæ* (quæ re vera in regno isto sola potest,& debet dici studiorum mater) *in proœm. num.143. Io. Galiat.Maluasia conf.26.nu.21.lib.1.*

Item

374 Item cũ ſupradicta diſtinctione veniunt appellatione vniuerſitatis, *Card. in clem. 1. in 3. q. de immu. eccl. Nepita d. n. 143. vbi alios allegat, Surd. præcit. n. 7. Maluaſ. eod conſ. 26. n. 20.*

375 Item clerici veniunt appellatione vaſſallorum quatenus conſiderantur vt ciues, in his, quæ non repugnant libertati eccleſiaſticæ, *Aluar. Velaſcus dec. 100 nu. 7.* vbi põderat id quod dicitur à Diuo Paulo ad Romanos, *Anima ſublimioribus poteſtatibus, &c. omnis anima de cenſib. c. magnum 11. q. 1. Diuus Tho. in lib. 1. de regimine principis, c. 1. Victorina in tract. de poteſt. ciuili, n. 5. Io. Iacob. à ferro ſuper lege municipali Vicentina, c. 14. n. 19.* Hinc videmus iſto Regno,
376 quòd in colloquiis, ſiue parlamentis generalibus, & quando præſtatur fidelitas nouo regi interuenit, & iurat etiam Brachium Eccleſiaſticum quaſi vaſalli ſicut vtuntur in Hiſpania, prout aſſerit Velaſcus *d. dec. 100. n. 6.*

377 Item veniunt appellatione prouincialium in fauorabilibus ſecus in odioſis, *c. dilecti de foro compet. Bertac. in reper. in verb. clerici veniunt.*

378 Item veniunt appellatione hominum, ideo ſi eſt conceſſum priuilegium hominibus alicuius loci in eo comprehenduntur clerici, *c. dilecti de foro comp. Tiraq. in tract. de iure primog. q. 44. num. 9. Carpan. ſuper ſtatu. Mediol. p. 1. c. 375 n. 131. Caſſan. ſuper conſuet. Burgund. rubr. 13. §. 1. nu. 4. fol. 1463.*

379 Et quod dici, quod clerici veniunt appellatione ciuium diſtrictualium populorum, & ſimilium in fauorabilibus intelligas in iis diſpoſitionibus in quibus diſponitur circa ea, quæ de iure poſſunt communiter & promiſcue cõpetere clericis, & laicis, vt ſi concedere aliqua indulgentia, vel ſi permitteretur, vt animalia ciuium poſſint paſcere ĩ certis pratis, vel quod famuli ciuium poſſint facere lignamina in certis nemoribus, vel quòd fiſcus contra ciues non poſſit principaliter agere prout extat tale priuilegium in hac Vrbe Panormi, vel ſimilibus, ſecus in iis, quæ non poſſunt ex ſe competere clericis, vt quia ciuibus, vel populis eſſet conceſſum priuilegium deferendi arma cu iuſuis generis, vel quod ſoli ciues admittantur officia, namque talia & ſimilia priuilegia non competunt clericis, quia hæc ſunt eis interdicta de iure canonico, vt dicam infra locis ſuis, *Cardin. in Clemen. 1. in 3. q. de immun. eccleſ. Innoc. in c. dilectus prope finem de conceſſ. præben. Maluaſ. conſ. 26. num. 20. Alphonſ. Aluarez in Spec. iuris Pontific. cap. 35. verſ. & clericus incorrigibilis, prope finem cart. mihi 99.* vbi dicit, ꝙ non habẽt
380 vocẽ in concilio populi, & rõ eſt, q̃a diſpoſitio quælibet reddućit ad terminos habiles, *Abb. conſ. 50. n. 4. & cõſ. 53. n. 3. lib. 2. Calcan. cõſ. 87. n. 3. Ruin. conſ. 144. n. 12. lib. 5. Io. Lup. in repet. c. p veſtras fol. 29. de donat. inter uirum & vxorẽ Cappell. Tholoſ. dec. 256. Suarez in tit. dellos gouernos, q. 5. n. 5. Aſin. in tract. de exequ. §. 2. q. 8. n. 1.* Ex quib' infert, ꝙ clerici poſſunt vti bñficiis ſtatutorũ, q̃ ſunt edita in fauorẽ ciuiũ, ex quo ip
381 si ſunt ciues, & de vniuerſitate, & de populo, *Abb. ĩ c. cõſtitutus, n. 4. de reſt. ĩ integ. Paul. de Caſt. cõſ. 300. li. 1. & in l. oẽs populi, n. 8. ff. de iuſt. & iur. Bal. ĩ l. de quibus, n. 75. ff. de legib. Crot. cõſ. 215. n. 16. lib. 2. & cõſ. 293. n. 17. lib. 3. Cumia ſuper ritu iſtius Regni, c. 40. n. 280. Carpa. ſuper ſtat. Mediol. p. 1. c. 42. vbi alios allegat, late Monal. conſ. 2. n. 50 lib. 2. qui etiam multos & multos allegat.* & ego de iſta materia etiam dicam latius infra effectu 2

Et quod priuilegiũ conceſſũ aliquibus, vtputa Panormitanis extendat, etiã ad clericos dixerunt, *Io. Iac. a Ferro, & alij per eum allegati ſuper lege municipali Vicentina, c. 14. n. 9*

382 Sexto ſciendũ eſt, ꝙ clericatus eſt dignitas, *gl. in c. deniq; in verb. dignitas diſt. 4. & in c. 1. in ver. dignitati de vit. & honeſt. cler. in 6. & in c. ſedes in verb. maiores de reſcrip. D. de S. Gem. in d. c. denique Paul. de Caſt. in l. officiales verſ. nota ẽt C. de epi. & cler. Lap. alleg. 101. n. 17. Bar. conſ. 180. poſt mediũ Patia. in tract. cui incumb. onus prob. negat. li. 2 c. 34. n. 1. Bimius conſ. 109. n. 38. lib. 2. Barba. cõſ. 51. n. 9. li. 3.* vbi aſſerit, ꝙ ex ſolo clericatu quis dicit in dignitate cõſtitutus, *Balzer. in c. 1. §. ſi clericus, n. 1. de pace tenend. Monal. conſ. 150. n. 77. lib. 1. & conſ. 1. n. 81. eod. lib. & cõſ. 162. n. 14. li. 2 Brun. à Sole in cõpend. reſolut. propoſit. iuris in ver. clericus, il 1. Marſ. ĩ repet. rub. de fideiuſ. n. 151. Corrad. in tẽpl. iud. li. 2. c. 1. n. 7. q. 1. f. mihi 137.* Et iõ
383 clerici dicunẽ maiores laicis & illis vbiq; ꝑferri debẽt, *gl. in d. c. ſedes in verb. maiores de reſcrip. Iaſ. in l. generaliter n. 6. ff. de in ius vocan. Marſ. in conſ. 51. n. 21. & in repet. d. rub. de fideiuſſ. n. 151. Spec. in tit. de reſcr. præſentat. § 9. n. 2. Hiero. Gigans in tract. de penſion. q. 22. n. 13. Nic. de Neap. ſuper cõſuet. Neap. in prohem. n. 314. Iacobin. in l. ĩ teſtibus, n. 3. ff. de teſt. Henr. Botta in trac. de ſinodo epiſc. p. 3. n. 32. in 13. to. tract. diuerſ. p. 2. cart. mihi 385. Patia. d. c. 34. n. 5. Corrad. loco proxime cit.* &
384 eis debeẽ honor & reuerẽtia, *vt not. in l. oẽs, C. de epiſc. & cler. & not. Balzer. in c. 1. in princ. n. 21 de controuerſ. inter epiſc. in vſib. feud.* Imò clerici ſunt principibus ſecularibus, & etiam regi-
385 bus ſuperiores, & eorũ dignitas quacũq; dignitate ſeculari ẽt Imperatoria maior eſt, *c. qs dubitet 69. diſt. c. ſolitæ de maior. & obed. c. ſi Imperator 96. diſt. Bar. cõſ. 180. Iaſ. in l. generaliter n. 6. ff. de in ius voc. Tiraq. in trac. de nobil. c. 9. n. 4. Barba. in tract. de præſtan. Cardin. p. 1. nu. 24. Grat. conſ. 87. nu. 6. lib. 1. Vulpell. in tract. de libert. eccleſiaſt. p. 1. num. 21. vbi alios allegat.* & multa circa hoc ſcribit Alphonſ. Aluarez *in Specul. iur. Pontific. cap. 35. in princ. verſic. quinimo nulla dignitas ; cart. mihi 96. Patianus in d. tractat. cui incumb. onus proband. negat. lib. 2. cap. 34. num. 5.*

F 2 Ca-

*Camillus Borell.in add.ad Petrum Bellugam in Speculo princ.rubr.*11.§.*videndum in lit. G.circa principium cart.mihi* 55. *Bernard. Bombin. cons.* 10.*n.* 13. *Foller. super constit. regni in tuu. de episcopis, & cler.de personis clericorum,cart.mihi* 41. *& c. ité statuimus quod clerici,n.*1.*eodem tit. cart. mihi* 64. *Anastas.Germon. in tract. de sacror. immun.lib.*3. *c.*17.*n.*66.*Marsil.in repet.rubr.de fideiuss.d.n.*151 *Brun.a Sole in compen.resolut.proposit.iur. in verb. clericatus est dignitas Velascus decis.*100.*nu.* 1. *Io. Batt.Marches.in tract.de commiss.p.*2.*c.*8.*nu.* 1.*&*
386 2.*cart.mihi* 554.*&* 555. Hinc est, quod iurisdictio ecclesiastica, & spiritualis est maior temporali, *c. solite, vbi Doctores de maiorit. & obed. glos.in c.decernimus de sentent.excomm. in* 6. *Scribentes in c. nouit de iudit. & in c. cum sit de etat. & qualit. Boer. in tract. de author.magni Concilij nu.* 44.*Cæphal.cons.*360.*nu.*5.*vol.*3.*Iacob.Sbrozzius in tract.de vicario Episcopi lib.*2.*q.*26.*n.*7.*vbi nu.* 8.*simul cum Cæph.d.cons.nu.*5. dicit quod iudex animarum dignior est iudice corporis,& ideo
387 iudex ecclesiasticus est maior iudice seculari, *not.glos.in c.licet de except.in* 6.*Robert.Lancellott, in tract.de attentatis p.*2.*c.*20.*de attent. post inhibit.in præfat.q.*3.*n.*78.Et ideo iudex ecclesiasticus potest supplere negligentiam iudicis secu-
388 laris & non e contra immo potest compellere iudices seculares vt in suis terris administrent iustitiam prout decet vt dicam infra effectu 1. in ampliationibus: & potest cópellere per censuras ecclesiasticas iudices laicos vt sibi præstét auxilium brachij temporalis pro exequendis suis mandatis & nihilominus ipsi iudices ecclesiastici non possunt compelli nisi rogati vt præstent eis auxilium pro compescendis delinquentibus per cēsuras ecclesiasticas vt dicam infra in prædicto effectu 1. in limitationibus; in tantum quod Episcopi poterunt principes
389 seculares & etiam imperatorem si peccauerint corrigere eosque ad penitentiam vocare & si sunt contumaces anatematizare,*Corrad.in templ. iud.lib.*2.*c.*1.*q.*1.

Et hæc clericorum dignitas ex eo solo satis clare deducitur cum ab oibus vocentur reuerendi & patres & hoc non sine ratione nāque hoc nomen presbiter ex eius etimologia pater
390 & senior significat vt dixi supra in principio huius præludij: *& deducitur ex tex.in c.cleros §. præsbiter* 21.*distinct.* vnde postquam patres, & seniores sunt,bene sequitur coram cano capite consurge, & honora personam senis,*Leuit.c.* 19.senectus enim semper venerabilis fuit, *l.sēper ff.de iure immun.Tiraq. in tract. de penis tēper. causa* 8. *& in tract. de iure primogen. in prohœm. nu.*79. *& seq.* & si fortasse superiora loca de senectute corporis vulgares intelligant, multò magis ꝓcedunt in senectute animi, & sic maiori ratione in iuuene clerico,*iuxta illud Sapientie cap.*4.*cani sunt sensus hominis & etas senectutis vita immaculata Concil.Trid.sess.*23.*c.*12.*de refor.* Quo fit vt tanquam in tāta dignitate constituti debent ipsi taliter se gerere vt ab omnibus habeant venerari,& honorari tanquam tales.

Nec ommittam dicere quod licèt oēs clerici & sacerdotes,tàm seculares quàm regulares sint summopere honore prosequendi, maior
391 tñ sæcularibus quàm regularibus ratione antiquitatis debetur reuerentia,excepto Abbate qui dignior est, & honorabilior quolibet clericos,*glos.in c.subdiacono in verbo: Abbas* 93.*dist.* & ideo si canonici collegialiter procedant honorabilioré habebunt locū, *Pet.Calefat.in trac. de equestri dignitat. n.*98. *& seq.* & ideo *glos. in c. qualiter,& quando il* 2.*in verbo facilius de accus.*di-
392 xit ꝙ clericorum cetus dignior est quam monachorum quod etiam tradidit,*Io.Andr.in c. dilectum n.*12.*de regul.iur.in* 6. *& clarissime colligi poterit ex Diuo Augustino relato in c. legi* 16. *q.* 1. *ibi cum ex hijs qui in monasterio permanent non tamen nisi probatiores atque meliores in clerū assumere valeamus*,& ex Diuo Hieronymo qui dum scribit ad rusticum monacum dixit sic sic viue in monasterio vt clericus esse merearis, *prout habetur in c.si c viue* 16.*q.*1.*& ex nostratibus dixit Io. de Motaign.in tract.de author.magni concilij.n.*14. *&* 84.& ratio prædictorum est qa clerici seculares sunt digniores monacis ac ceteris regularibus, & eos procedunt,*c.alia,& c.legi.* 16. *q.* 1. *c.subdiacono,* 93.*distinct.not.glos.in c. qualiter, & quando il* 2.*in glos.fin.de accusat.Io. Andr. in c.dilectum, de regul. iuris in* 6. *in Mercur. Gemin. & Card.Alex.in c.episcopos col.*2.17.*distinct. Collegium Ferrariense cons.*3.*nu.*1. *post cons. Zabbarell. Caccialup.cons.*4. *n.*13. *post cons. eiusdem Zabbar. Henricus Botta in tract.de sinodo episcop.p.* 3.*n.*29. *in* 13.*tom.tract. diuers. p.* 2. *cart. mihi* 385. *Henr. Bohic in c.ad audientiam n.*3.*de eccles.edifican.Corrad.in templ.iudi.lib.*2.*c.*11.*in tit. de priore conuētualium.n.*2.*car.*227.vbi dicit quod ex quo clerici fuerunt antiquiores ceteris religiosis ideo sunt preferendi, *Pancir.cons.*6.*nu.*4. vbi etiam dicit quod clerici oues pascunt, & monaci pascuntur,vnde ex verbis vsitatis ab ecclesia colligere possumus dignitaté clericorū ꝑ quos religionis súpsit exordium in oratione S. Petri, & licet clerici sint digniores, & honorabiliores regularibus, nihilominus vita monacho-
393 rum, & regularium est perfectior quam vita clericorum,vt dixit Diuus Tho.*in quolibet.quolibet* 3 *c.*17. *Bohic eodem nu.* 3. quod intelligo de regularibus, qui sunt vere regulares verbo & opere, non autem de hijs, qui sunt regula-
394 res titulo tantum; ideo clerici seculares nulla expectata, vel habita licentia ad religionem regularium transire libere poterunt,*c. due sunt* 19. *q.*2. & hoc in tantum est verum vt nec ēt licen-

licentia Episcopi requiratur, licet ex honestate & congruitate illam petere habeant, *c. licet vbi Innoc. & Hostiens.nu.16. Io. Andr.nu.8. Henrich Bohic nu.6. Butr.nu.7. & Abb.nu.14. de regular.* &
395 hoc ea ratione est clericis concessum, quia perfectius est seruire Deo ex obligatione voti, vt docuit Diuus Tho.2.2.q.189.*art*.7. *q*. 88. *& opusculo* 17. *c*. 12. & 18. quod tamen non procedit quando hic transitus fieret cum graui damno ecclesiæ, & si iam transierit reuocari poterit per ecclesiam, quæ damnum patitur *Innoc. & cæteri supra allegati in c. licet de regular. Siluest. in summa in verb. religio, il* 4. *q*.1. *Gregor. Lopez super legibus tauri l*.10.*tit*.7.*p*.1. quod tamen facere non poterit clericus propria authoritate, qui etiam intuitu ecclesiæ non poterit a religione discedere, *glo. in c. si quis vero* 7. *quæstio*. 1. *Innocen. & Abb. locis proxime citatis*; ceterum an clericatus nobilitet dicam infra
396 effectu 55

Septimo sciendum est, quod clericus in minoribus constitutus ordinibus potest quandocunq; sibi placuerit a clericatu descedere sicut & nouitius cuiusuis religionis quod secus est in clericis in sacris cõstitutis, quia ipsi in ordine oĩno persistere cõpelli possunt sicut & professi in ceteris religionibus licet isti non sint in sacris constituti, *c.1. & c. constitutionem de reg. in* 6. *clem. eos eod. tit. Nauar. conf*.25.*nu*.7.*in tit. de priuileg. in* 2. *tom. car. mihi* 434.

397 Octauo sciendum est, quod clerici tunc dicunt clericaliter viuere qñ oĩb. aliis relictis inherent ministerijs Dei oĩpotentis, Carpa. *super c. regni Neapolis c*.98.*n*.8. *in rub. de clericis clericaliter viuentibus cart. mihi* 133. vbi ad hoc allegat varia iura.

398 Nono sciendum est, quod clericus existens in minoribus si expresse renuntiauerit suis ordinibus, & clericatui non dẽt vlterius vnquã admitti ad clerũ, *ita Maiol. in tract. de irreg. lib*.5 *c*.24.*n*.3. vbi vlterius dicit quod iurans, vel vo-
399 uens non clericari fit irregularis, licet tale iuramentum & votum sit nullum, *c. Archidiaconũ dist*.85. *Borgas. in tract. de irreg. p*.1.*q*.5.*nu*.37. &
400 ratio esse poterit quia nemo audiendus est cõtra id quod viua voce approbauit, *l. generaliter C. de non nu. pec. l. sicut C. de act. & obligat. cum similibus allegatis per Decia. cõs*.2.*n*.151.*lib*.1. *Rim.*
401 *iun. conf*.757.*lib*. 7. & quia non datur amplius regressus ad ius quod quis renuntiauit, *l. quæritur §. si venditor ff. de edilict. edict. l. Herennius in princ. ff. de euict. l*.1. *§. qui semel ff. de successor. edict. c. eos sacerdotes c. si illic, & c. quam periculosum vbi glos*.23.*quest*.4.*glos. in c. ecclesia vestra, il* 2.*in verb. adicere de elect. & in l. quoties ab omnibus C. de fideicom. Deci. conf*.389.*n*.10. *Cranet. conf*.290.*n*.2. *vers*.2.*nos lib*.2. *Menoch. conf*.1.*n*.209.*lib*.1. *Rim. iun. conf. præd. nu*.12. *Nicol. Rausner. Vltram. conf*. 21.*n*.102.*lib*.2. *Surd. conf*.395.*n*.4. & *conf*.398. *num*.2.*lib*.3.

402 Decimo sciẽdum est, quod vita spiritualis, & contemplatiua religiosorum, & clericorum est melior, & dignior vita seculari, & actiua §. 1. *in Authen. de monach. c. infirmitas de penitentijs & remissi. c. nupt*.34.*q*.1. *clement. exiui de verb. significat. Menoch. conf*.160.*nu*. 11.*lib*.2.

403 Hinc est quod si alicui relinquatur legatũ cum conditione ꝙ non debeatur si legatarius ingrederetur monasteriũ talis conditio tamquam impeditiua vitæ spiritualis, & ingressus religionis omnino reijcitur a legato, & sic legatum debetur etiam ꝙ legatarius ingrederetur religionem vel efficeretur clericus, *Bal. in l. cum ita de condict. & demonst. Carolus Tappia in repet. Authen. ingressi in verbo ingressi c*.1.*n*.11. *C. de sacros. eccles.* vbi dicit ꝙ hoc procedit quãdo prohibitio est generalis secus si prohibitio esset particularis ne legatarius ingrediatur ad certam religionẽ particularẽ, & e contra eadẽ ratione si alicui puellæ relinquantur mille si nupserit, & quingenta si monasterũi ingredia-
404 tur adhuc debebunt mille etiam quod monasterium ingrediatur, & non nupserit, *Io. And. in addit. ad specul. in tit. de stat. monacor. Anton. de Butr. n*.27. *Abb. n*.49. *vbi Addentes Aret. n*. 72. *Felin. n*.32. & *Bero. n*.494. *in c. in præsentia de probati. idẽ Abb. in c. ecclesia S. Mariæ n*.35. *de constit. Bart. Alex. & Socin. in l*.2. *de hijs quæ pene nomin. Alber. in l. deo nobis n*. 7. *C. de Episc. & cler. & in tract. de statut. p*.2.*q*. 104. *Rom. in l. stipulatio hoc modo concepta n*.16. *de verb. obligat. Ias. in Auth. si qua mulier. n*.9. *C. de sacros. eccles. Ripa in l*. 1.*n*.61. *ff. solut. matrim. Mars. in repet. l. vnic. nu*. 45. *C. de raptu virgin. Rimin. Iun. conf*.84. *per tot. lib*.1. *Cãpegg. in tract. de dote p*. 1.*q*.30. *Matthesilan. sing*. 52. & *ibi Gabriel Saraina in addition. Bocr. decis*.3. *n*.14. *Io. Crotus in l. nemo potest, de legat. vbi testatur de comm. opinione Alex. conf*. 121. *n*.14. *Socin. conf*.241.*n*. 3. & *conf*. 269. *lib*. 2. *Ruin. conf*. 68. *in fi. Socin. Iun. conf*.160.*n*.68.*lib*.2. *Dec. conf*. 419. *Durand. in tract. de arte testand. tit*.6.*caut*.64. *Villalobs. in lib. comm. opin. in verbo relictum vbi asserit hanc esse commun. opin. Aquilinus in l. Gallus §. & quid si tantum de liberis, & postum.* quos omnes refert licet ipse cõtrariũ teneat cũ multis alijs quos allegat pro contraria opinione, *Carolus Tappia in repetit. Authent. ingressi in verbo ingressi c*.1.*num*.12. *C. de sacros. eccles.* & vltra precitatos hanc eandem opinionem tenuerunt Io. Battista Ladrech *conf*.171.*nu*.2. *vers. minus obstat lib*. 1. *Don Gars. Mastrill. dec*.152.*n*.5. *cum seq. vbi nu*. 2. assignat rationem quia mulier ingrediendo monasterium dicitur nubere *Leonard. Galgan. de condit. & demonstr. p*.1.*c*.8.*n*.44. & *seq. Mars. in repet. rub. de fideiuss. nu*.127. & *singul*.215. *Io. Asina in suis conclus. in verbo dos cart. mihi* 29. *Io.*

Moedan.

Grãmaticus contrariũ teneat in casu suo) dicit, ꝙ prima tonsura proprie non potest dici ordo, sed ianua ad ordines, q̃ ostendit animũ,
299 & intentionem illã recipientis esse clericandi, licet ipsa per se proprie non contineat ordinẽ, nec exercitum, & asserit hoc probari *in c.1.25. dist.* dum in eo oẽs ordines connumerantur præter primam tonsuram, ꝙ clarius probatur *in c.cleros, in princ.21. dist.* dum dicit, ꝙ clerici generaliter nuncupantur oẽs, qui in ecclesia Christi seruiunt, vt sunt ostiarij &c. nec etiam nominatur prima tonsura, *& in c. de persona §. nec vero 11. q. 1.* quã opinionem ẽt quod non sit ordo fuerunt sequuti, *Dec. in c. cum non ab homine de iud. Menoch. consi. 912. n. 21. lib. 10. Didac. Coua. in c. quia nos nu. 4. de testam. Vinc. de Franc. dec. 189. n. 9.* qui ad hoc põderat Concil. Trid. *in c. nullus prima tonsura sess. 23. de refor.* dũ extra minores ordines ponit initiatos prima tonsura; & licet hæc opinio sit verissima, nihilominus clerici prima tonsura tantũ insigniti gau-
300 dent oĩbus priuilegijs clericalibus, sicut clerici constituti in sacris, vt dixi supra *nu. 300. & & add. Mart. d. c. 31. nu. 18.* & dicã infra effectu primo ampl. 8. nu. 77. & ratio est quia prima
301 tonsura initiatus dr̃ clericus, *c. cum cõtingat vbi Butr. & alij de ætat. & qual. ordinan. Io. Gul. a Cernates super legibus Tauri l. 5. n. 13. 15. & 16. Hartman. Vulteius Vltramontan. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. cæterum sunt clerici, car. mihi 459. Anastas. Germon. in tractatu de sac. immu. lib. 3. c. 15. n. 76.* qui duo vltimi dicunt ẽt quod prima
302 tonsura largo modo dr̃ ordo, *Rodulph. Cupers in repet. cap. oportebat dist. 79. in tit. tonsuram, seu salmistam, art. primo, per totum, cart. mihi 329.* vbi multa scitu digna de tonsura scribit.

303 Episcopatus vero ꝙ sit ordo (quem ꝓ nono tenentes opinionem, ꝙ ordines sunt nouem) dixit *Hartm. Vulteius in præcitato ver. cæterũ sunt clerici, Abb. in c. aqua de consecr. eccl. cum alijs quos recenset Corrad. in tẽpl. iud. lib. 2. c. 1. in §. seu sect. incip. ordinũ defectus, n. 2. car. mihi 164.* Sed reuera episcopatus nõ est ordo, sed ordinũ cacumen, & culmen dignitatum, imò est dignitas dignitatũ, *c. venerabilis in ver. culmina dignitatũ de præb. Barb. in trac. de præst. Card. in basilica primæ partis, q. 1. nu. 16. Anast. Germ. in tract. de sacror. imm. lib. 3. c. 8. n. 9. Borg. in tract. de irreg. par. 6. in tit. de simonia, n. 39. cart. mihi 242. & par. 3. in tit. de dispens. n. 8. car. mihi 60. Cæph. cons. 1. nu. 47. & seq. lib. 1.* vbi dicit, quod in ecclesia Dei non est maior dignitas, & n. 49. dicit, ꝙ sunt sũmi sacerdotes, *allegat c. 1. de sacra vntione,* ideo quandoque vocantur Pontifices, quandoq; summi sacerdotes, vt dixi, est tex. *in cap. inclita, & c. de persona 11. q. 1. c. qui ecclesiasticis, c. si officia 59. dist.* de cuius quidem dignitate, ac eminentia, multa scribit Anastas. Germon. *in tract. de indultu in ver. episcopus per totum, Bertacch. in tract. de epis. in proœm. & per totum tract. Sfort. Oddo in tract. de rest. in integr. q. 32. n. 150. Fabb. Turrett. cons. 80. n. 4. lib. 1. Tob. Noni. cons. 71. nu. 31. Lancell. Corrad. in templo iud. lib. 1. c. 6. n. 5. fol. 131. & lib. 2. c. 6. §. 4. nu. 2. & per totum, cart. mihi 208.* In tantum quod episcopi dicunt esse maiores
306 Cardinalibus, vt tenent multi relati *per Ba. b. in tract. de præstantia Cardinalium in basilica 1. p. q. 1. nu. 16. & seq. in 13. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 64. licet ipse contrariũ defendat, Cambar. in tract. de offic. & potest. legat. lib. 7. n. 134. 135. & 136.* vbi dicit, quòd Episcopi à Romano Pontifice appellantur fratres, & Cardinales vocãtur filij, *allegat c. frater noster 16. q. 1. & not. per Doctores in proœm. 6. & gl. in c. fundamenti, in uer. fratres de elect. in 6. & in c. graui de crim. falsi & voluit etiã Cephal. d. cons. 1. n. 49. lib. 1.* Et nihilominus
307 Cardinales dicuntur pars corporis Papæ, *Hostien. in c. dilectus, n. 2. de præbend.* & faciunt vnũ corpus cum Papa, *idem Hostiens. in c. antiqua de priuileg. Archid. in c. cum Redemptor, & in c. abbatibus 12. q. 2. Roma. cons. 418. D. & præceptor meus Flam. Parisius in tract. de resignat. benefic. lib. 1. q. 10. n. 25. & 26. & lib. 3. q. 1. nu. 69. Martin. Laudens. in tract. de Cardin. p. 2. q. 5. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 69. Anastas. Germon. in d. trac. de indulto in verb. episcopus, n. 9. Rodulph. Cupers in repet. c. oportebat 79. dist. §. explicatur, de Cardin. art. 1. nu. 30. car. mihi 213.* sicut & consilia-
308 rii dicuntur pars corporis principis, *l. quisquis C. ad l. Iul. maiest. l. unica, C. de ꝓpos. labor. lib. 12. Boer. in tract. de author. magni Concilij, nu. 129. & dec. 17. n. 4. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 2 c. 6. n. 2. Gigans in tract. de crim. lesę maies. q. 14. n. 2. Clar. in §. crimen lesę maiest. nu. 5. vers. quero ẽt, Rim. sen. cons. 128. n. 6. lib. 1. Rim. iun. cons. 601. n. 61. 62. & 67. lib. 5. Capiblanc. in tract. de iure & author. baron. pragm. 3. num. 7.* Immo ex alio for-
209 tiori argumento patet; quòd dignitas episcopalis est sublimior cæteris hoc est, quia Papa in dipplomatibus appellat se episcopum, *c. in illis, in fi. dist. 4. c. fi. dist. 21. c. 1. de const. in 6. Gãbar. in tract. de potestate legati a latere, lib. 2. n. 44. Dom. meus Paris. in tract. de resignat. benef. c. lib. 3. q. 1. n. 11. Mãdos. in gl. facult. in prin. in verbo episcopus,* vbi late loquit de p̃senti materia, *Anastas. Germon. in tract. de indultu in verb. ep̃us, n. 23.* vbi dicit, ꝙ Papa vocat se ep̃um ꝑ excellẽtiã, q̃a in ecclesia Dei non est maior titulus, quã ep̃atus, *Gambar. loco cit. n. 45.* vbi ad hoc allegat ali
210 qua iura & præcipue proœmium Decret.

Quorum quidem episcoporum tres sunt classes; nam aliqui sunt episcopi simplices, alii qui Archiepiscopi, siue Metropolitani, & alii Patriarchæ, siue primates, q sunt minores Patriarchæ, *Anastas. Germ. in trac. de sacror. imm. li. 3. c. 3. n. 31.* q oẽs in exercitio ordinis episcopalis

lis parẽs ſunt, *Iſodor. Moſcon. in tract. de maieſt. Eccleſiæ militantis p. 1. c. 8. verſ. e͞pus ergo, cart. mihi* 154. & vno nomine epiſcopi vocantur, *Lancel. Corrad. in templo iud. lib. 2. c. 3. §. 4. de patriar-*
311 *chis, n. 2. cart. mihi* 181. licet inter ſe in hoc differãt, quia epiſcopus ſimplex eſt ille, q̃ præeſt vni ciuitati tãtũ cũ vicis ac ſuburbijs illi ſubiectis, *Io. Brocolt. in tract. de feud. c. 5. num.* 8.
312 Archiepiſcopus eſt, qui præeſt prouinciæ, quæ multas ciuitates continet; *Brocolten. d. c. 5. n. 7. Lancell. Corrad. in templo iud. lib. 2. §. 4. n. 2. cart. mihi* 183. Et dicitur dux epiſcoporũ *Mart. de iuriſd. p. 2. c. 35. n. 27.* Hinc eſt q̃ cum hoc re-
313 gno Siciliæ in tres diuidat̃ prouincias (quas nos valles vocamus) tres habet Archiepiſcopos, nẽpè Panormitanũ, qui cæteris præeſt, & in ſeſſionibus, & parlamẽtis habet primã vocẽ, in quo Archiepiſcopatu modo ſedet Illuſtriſſimus, & Reuerendiſſimus Dominus Di-
314 dacus de Hœdo Hiſpanus vir ſummę bonitatis, & vitæ irreprehenſibilis, in quo quidẽ Archiepiſcopatu fuit olim aſſumptus Nicolaus Tudiſcus V. I. D. dictus Abbas Panormitanus quia eſt ſepultus in hac vrbe Panormi, & in Catridali eccleſia. Meſſanenſem; qui cæteris maiorem habet prouinciã, & diœceſim cũ in
315 ea ſint multæ, & magnę ciuitates & huius Archiepiſcopatus eſt Archiepiſcopus Illuſtriſ-
316 ſimus, & Reuerẽdiſſimus frater Bonauẽtura Seguſius de ciuitate Calatagironis ordinis S. Frãciſci de obſeruãtia, qui eſt etiã Patriarcha
317 Conſtantinopolitanus; ad quẽ gradũ fuit aſſumptus ob eius maximã doctrinã. & experiẽtiã, ac vitæ ſanctitatẽ, & tẽporibus ab iſtis pa-
318 rũ decurſis præerat cõdam D. Antonius Lombardus Marſalẽſis, qui ex proprijs meritis ad talẽ peruenit dignitatẽ, de quo licet modern⁹ quidã Hiſtoricus, ſiue magis Iſtrio, aliqua multũ à veritate diſtãtia (prout in ceteris ſolitus eſt dicere) dixerit, nihilominus eius maxima pietas erga pauperes, & ſũma bonitas erga omnes nõ denigrabitur ex aſſertione tam maledici, ac falcidici viri, qui fortaſſe ab eodẽ Archiepiſcopo fuit correptus, & punitus pro aliquo ex ſuis exceſſibus, & cũ nõ poſſet aliter de eo vindictã ſumere prorupit in illis malignis verbis, & Meſſanẽſi ſequitur Archiepiſco
319 patus Montis regalis, qui licèt ſit vltimus in ordine, eſt tamẽ primus in diuitijs, & iuriſdictione, quia vltra q̃ habet iura epiſcopalia, & ſpiritualia in multis ciuitatibus, & terris, hẽt etiã merũ, & mixtũ imperiũ, ac omnimodam iuriſditionem ciuilẽ, & criminalẽ in ipſa ciuitate Mõtis Regalis, & in aliquibus alijs terris, & caſtris, & quò ad diuitias reputatur maior plaćtura, quæ ſit in Italia, cui Archiepiſcopatui ad preſẽs preeſt Illuſtriſs. & Reuerẽdiſs. D. Ludouicus Torres; q̃ ob ſummã prudẽtiã,
320 exquiſitã doctrinã, & modeſtiã morũ ad talẽ gradũ fuit aſſumptus. Patriarcha vero (vt ad rẽ reuertamur) eſt ille, qui nõ vni ꝓuinciæ, ſed
321 multis eſt præfectus, & in Archiepiſcopos etiã poteſtatẽ habet, *Io. Brocolt. in tract. de feud. c. 5. n. 6.* qui Patriarchæ olim erãt ſolũ quatuor, ſci
322 licet Cõſtãtinopolitanus, Aleſſandrinus, Hieroſolemitanus, & Antiochenus, *c. diffinimus 22. diſt. ca. reuocantes 20. diſt. not. in c. aniq. de priuil. Harman. Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. verſ. cæterũ ſunt clerici, cart. mihi* 459. *Io. Brocolten. d. c. 5. n. 5. Anaſtaſ. Germon. in tract. de ſacror. immu. lib. 2. c. 4. n. 14. Lancel. Corrad. in tẽpl. iud. lib. 2. §. 4. c. 3. n. 4. car. mihi* 181. *Dom. Flam. Pariſ. in tract. de reſign. benefic. li. 2. q. 1. n.* 41. qui dicit, q̃ ij habẽt maximã pręrogatiuã, & quod prædicti quatuor fuerũt ordinati de iure antiquo, & q̃ hodie adſunt, & alij, hoc eſt Aquileienſis, & Gradẽſis, *c. cleros 21. diſt.* & quia Patriarchat⁹ Gradẽſis hodie eſt extinctus ꝓpter deſolationẽ illius ciuitatis huiuſmodi dignitas fuit tranſlata in ciuitatẽ Venetiarum per Nicolaũ V. Põtificẽ Max. anno Domini 1451. q̃ etiã vltra Domin. Pariſium, *d. q. 1. nu. 42. dixerunt Gigans per eundem Pariſium allegatum in tract. de reſiden. epiſc. c. 18. n. 12. Anaſtaſ. Germon. in tract. de ſacror. immun. lib. 3. c. 7. nu.* 3. Et licet hę tres dignitates videãtur inter ſe quodammodo differre, nihilominus ſunt idem in effe-
323 ctu, & habent eadem iura, & veniunt omnes appellatione epiſcoporum, *Dominus Pariſius d. q. 1. n. 43. 51. & 52. Lancellot. Corrad. in dicto templo iud. lib. 2. c. 5. n. 6. Gigans loco præcitato*, licet non e cõtra, quia appellatione Patriarcharũ non veniũt omnes alij epiſcopi, vel Archiepiſcopi, *c. multi Archiepiſcopi nonageſimanona diſt. Io Brocolten. in d. tract. de feud. c. 5. nu. 6.*
324 Cæteri vero dicunt̃ habere dignitatẽ, & nõ ordinẽ prout ſũt Illuſtriſſimi Cardinales, Abbates, Præpoſiti, Priores, & quinis eccleſiæ alicuius collegiatæ præfecti, *Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. verſ. cęteri qui car. mihi* 460. ideo de eis Doctores nullum verbum faciunt circa materiam ordinum.
325 Et reddeundo ad noſtrã ordinũ materiã, dico, q̃ ordines gradatim ſũt ſuſcipiẽdi, & non per ſaltũ, vt de ſubdiaconatu ad ſacerdotium, vel de oſtiario ad acolitũ, *vt in c. vnico, de clerico per ſaltum promoto*, & ideo furtiue, & ꝑ ſaltũ ordines ſuſcipiẽs, vel eadẽ die ſuſcipiẽs ordines minores, & ſubdiaconatũ erit puniẽdus, *c. 2. & c. fin. de eo, qui ordin furt. ſuſcep. Hoſtienſ. in ſumma eiuſdem tituli Bernard. Diaz in pract. crim. canon. c. 25. in fi. Menocch. in tract. de arb. iud. centur. 6. caſ. 564. num. 2.* vbi dicit, quod Zozimus Pontifex Maximus in epiſtola ad Heſichium Salonitanum Epiſcopum relata in cap. 2. 59. diſt. in ſt. hoc modo reſcripſit. Qui eccleſiaſti-

cis

cis disciplinis per ordinē non est imbutus, nec
tēporum approbatione diuinis stipēdijs eru-
ditus, nequaquā ad summū sacerdotium ec-
clesiæ aspirare, vel præsumere debet, & nō solū
in eo ambitio inefficax habeatur, verum etiā
ordinatores eius careāt ordine, quē cōtra præ-
ceptū crediderant præsumendū, qui Menoch.
recenset tria alia capitula, prædicto sequentia,
& alia iura, quæ idē determināt, quæ cum sint
impressa in decret. ad illa me remitto. Ex dis-
positione sacri Concil. Trid. *sess. 23. c. 11. de re-*
326 *for.* non possunt cōferri ordines sacri, nisi ser-
uatis interstitijs, hoc est nisi intersit anni spa-
tiū de vno ordine ad aliū, ibi, Hi vero nō nisi
post annū a susceptione postremi gradus mi-
norū ordinū ad sacros ordines promoueātur,
nisi necessitas, aut ecclesiæ vtilitas iudicio epi-
scopi aliud exposcat, hæc sunt verba Concilij,
ꝙ ex nostratibus dixerunt *Sim. Maiol. in trac. de
irregul. lib. 4. c. 11. nu. 1. Igna. Lopez in addit. ad
prac. Diaz c. 25. in verb. vna, & eadē die, Menoch.
in tract. de arb. cent. 6. cas. 564. nu. 3. 4. 5. & 6.* &
hoc ita fuit statutū, vt tātū, & admirabile euā-
geliū sacerdotiū debita reuerentia sumāt, & ne
si statim illud acciperēt, parui haberēt collatū
gradū quē prius per multū tempus nō exopta-
327 uerūt, vt in simili cōsiderabat D. August. *prout
habetur in c. institutum 27. q. 2. Io. de Neniz. in sil-
ua nupt. lib. 2. n. 112. vers. dicunt quod nō præcipi-
tet,* & etiā ex alio, hoc est vt per hęc tpa, & inter
stitia ordinādus accuratius quātū sit huius rei
pōdus possit edoceri, ac in vnoquoque munere
se exercēs, ac iuxta præscriptū episcopi, ita de
gradu in gradū ascēdat, vt in eo cū ætate, vitæ
meritū, & doctrina maior accrescat, maiorque
erga ordines superiores reuerētia cognoscatur,
put vr̄ fuisse de mēte Cōcil. Trid. in loco proxi
me citato, cū alijs quæ circa vtilitatē intersti-
tiorū quò ad ordines, *latè tradit Grat. dist. 77. per
tot.* Sicut. n. nemo repēte fit turpissimus, ita ne-
mo repētē fit summus, *vt habetur in c. si sermo meus
ver. e cōtrario de penit. dist. 2. & in auth. de ord. epis.
& cler. ī vers. q cū illis uerbis, & prius quā purgati
sint purgāt, heri sacrilegi, hodie sacerdotes, heri extra
sacra hodie p̄sules misteriorū, veteratores malitia,
nouitij pietate, & in c. 1. vbi gl. in verb. subito 61.
dist. & per tot.* Immo etiā p has promotiones, q̄
habebūt lōgius tēpus poterit probari, qua fide
qua modestia, qua grauitate, & modestia se
gesserit ordinādus, & si dignus fuerit probatus
ad sacerdotiū promouebit, *ita legitur in Sardi-
cense Concilio, canon. 13.* ad ꝙ bene faciunt dicta
per Paulū Apostolū, *in 1. ad Timotheum c. 5* dū
dixit manus citò nemini imposueris, ꝙ Leo
328 Pōtifex scribēs, ad Africanos Episcopos decla-
rauit quid est cito manus imponere nisi ante
maturitatē ætatis, ante tēpus examinis, ante
meritū laboris, ante experientiā disciplinæ, sa-
cerdotalē honorē tribuere, & paulò post idē
Pontifex, si enim ad honores mūdi sine suffra-
gio tēporis, sine merito laboris indignū, est p-
uenire, & notari ambitus solēt, quos probita-
tis documēta nō adiuuāt q̄ diligens, & quam
prudēs habēda erit dispēsatio diuinorū mune
rū, & cęlestium dignitatum prout hæc omnia
referuntur *in decret. in c. miramur 61. distinct.*

Ex quibus est aduertendum, q. dum sacrum
Trid. Concil. (dum loquit de interstitijs sub-
mouēdis) dicit, nisi necessitas, aut vtilitas ec-
clesię iuditio episcopi aliud suadeat; hoc totū
iuditio episcopi remittit, qui tn̄ nō dēt abuti
ista potestate, & cum omnibus passim dispen-
sare, sed cū certo moderamine, & cū maxima
cōsideratione, & ꝙ causa propter quā mouet
329 ad dispensandū, sit sufficiens, & iusta, quia dis-
pensatio quæ fit sine causa est potius dissipatio
q̄ dispensatio, *Archid. in c. consequens 2. dist. Fer-
dinand. Vasques in lib. 1. controuers. Illust. vsu fre-
quent. c. 26. n. 10. Gambar. de offit. deleg. car. 150. n.
89. & cart. 307. n. 159. & 160.* non mediocriter
Deū offendit, *vt dicit speculator de offit. & potest.
legat. §. qualiter autē in princ. Gammar. vbi supra
lib. 10. n. 163.* quia reuera est relaxatio iuris ab
habente potestatē, sed cum causæ cognitione,
*Abb. in c. fi. n. 4. de scismat. Marches. de commiss. in
tit. de signat. grat. p 1. c. 2. n. 68.* Immo in casu li-
cito potest compelli superior ad dispensandū,
vt dicit Tusc. in d. lit. D. concl. 456. n. 8. sic etiā no-
strates dicunt ꝙ quādo princeps sæcularis vti-
tur plenitudine potestatis sine causa iusta, &
rationabili ea non dicit plenitudo potestatis
sed tēpestatis, ita dicit *Soccin. Sen. cons. 120. n. 14*
330 *lib. 3. Ferdinand. Loaz in allegat. pro Marchione Ve-
les n. 65. car. mihi 54. Soccin. iun. cōs. 65. n. 6. lib. 2.
Crauett. in tract. de antiq. tēpor. p. 1. n. 3. Vasq. d. c.
26. n. 11. Card. Tusc. in lit. D. concl. 458. nu. 7.*
331 Et nō prodest in foro cōscientiæ nec ita dis-
pensatus est tutus quoad Deū sed remanet cū
peccato, *Carol. Tapp. in repet. Authen. ingressi in
verbo ipso ingressu c. 3. n. 50. 51. & 52.* vbi dicit ꝙ
causa debet esse grauis, *C. de sacros. eccl. glo. in c.
non est, de voto. Petrus de Gregor. Tholos. in com-
mentar. & adnotat. in decret. tit. de rescript. c. 15.
n. 4. Nauarr. cons. 3. n. 3. in fin. in tit. de voto tom. 1.
cart. mihi 656.* vbi dicit, ꝙ dispensatio sine cau-
sa est ipso iure nulla, & iterū *in manuale, c. 12. n.
76. vers. 16. cart. mihi 73. & de regul. comment. 4.
nu. 36. cart. mihi 116. Iacob. de Graff. in decis. aur.
p. 1. lib. 2. c. 31. n. 32. & seq.* vbi dicit quod causa
iusta requiritur etiam in dispēsatione a Sum-
mo Pontifice obtenta, *& p. 2. lib. 2. c. 10. n. 13.*
vbi dicit quod in dubio quoad ecclesiam mili-
tantem in Papa præsumitur iusta causa, quod
secus est quo ad deum, & in terminis in dispē-
satione facta a prælato sine causa, quod ita di-
spensatus non sit tutus in conscientia, satis do-
cte

cte dixit *Siluester in verb. dispensatio quæsit. 3. & S.Thomas in 2.2.q.88.art.vlt. circa medium prout eum refert Graff.d.n.* 13. qui dicit, quod hæc opinio procedit quando dispensatio est facta ad petitionem partis *allegat Cardin. in clemen.2. §.1.in ii.q.de peniten.& remiss. circa quod Nauar. cons.45.n.2.in tit.de homicid. in 2. tom. cart. mihi*
332 313. dicit quod omnis dispensatio permissa inferiori Papæ cõtra canones est facienda cum causæ cognitione, & iusta de causa, *allegat.glos. in c.requisitis §. nisi rigor, 1.q.7.& not. in c. at si clerici §.1. de iudit.Innoc.in c. dudum,il 2.n.16.de*
333 *elect.Petrus Aton.a Petra in tract de potest. Princ. c.32.dubit.2. n.20.cart.mihi 172. & c.27.n.66. cart.* 144. Immo episcopus ita de facto absque causa dispensans, si de tali dispensatione conuincatur poterit deponi *c. 1. & fin.21.distinct. Fel.in c.constitutus col.8. de rescript. Abb. & Imol. in c. de multa de prebend. Petr. de Gregor. in commenta.& ad notat.in decret.in tit.de rescript. lib.1. c.13.n.20.car.mihi 35.*
334 Quæ causæ dispensandi in casu nostro sunt duæ, scilicet, necessitatis aut vtilitatis ecclesiæ, quæ prima causa necessitatis poterit exemplificari si in diœcesi esset sacerdotum defectus, vel non adessent confessarii, qui sufficerent pro necessitatibus populi, & sacerdotes essent inhabiles ad confessionẽ audiendã, & promouendi
335 essẽt habiles. Secunda causa est vtilitatis ecclesiæ, quæ potest exemplificari vt qa promouendus esset vitę multũ exemplaris, vel vir summæ doctrinæ vel ita nobilis, & potens, q ecclesiã ab alio oppresã posset sua authoritate defendere, nec puto ꝙ sit causa vtilitatis ecclesiæ, si ordinãdus vellet aliqd donare ecclesiæ, vt ordinetẽ non seruatis interstitijs qa hæc esset q̃dam spe
336 cies simoniæ, ꝑut est simonia si aliqs vellet aliquid donare monasterio vt recipiat in eo, *Bartolomeus Vgol.in tract.de simonia tabula 1.c.6. §. vniuersitates itidem n.1.& 2. cart. mihi 25. & est tex.in extrauag.sane ne vinea, de Sim. Angel.in sũma in verb. simonia il 4.* & ad hoc bene facit id ꝙ apud Surium legit in vita S. Ioãnis Patriarchæ Alessandrini dicti elemosinarij, ꝙ licet tũc temporis adesset maxima penuria frumẽti, noluit tñ promouere quendã diuitem, qui offerebat soluere, & dare magnã quantitatẽ frumenti, vel summã pecuniarum, vt ꝓmoueretur ad ordinem Diaconatus, ꝶ parimodo esset simoniacum legatum, & ꝑ cõsequens nullum, si te-
37 stator legaret alicui monasterio aliquã pecuniarũ summam, cum cõditione ꝙ recipiat talis in monachũ, *Bart. in l. Titio centum ff.de condict.& demon.vbi etiã Ang.Paul.de Castr.& Imol. Anania in c.non satis, de simon. Alex. in l. 2. C. de instit.& substit.vbi etiam Dec.nu.* 10. qui testatur de comm. * opin.
38 Et talis dispensatio debet fieri per Episcopum ordinarium ipsius clerici, & non per episcopum ordinantem, quia Episcopus ordinans non potest esse ita informatus de necessitate, vel vtilitate ecclesiæ prout Episcopus diœcesanus, qui verisimilius scit necessitates, & vtilitates suæ ecclesiæ, sicut in simili dicimus in absolutione, & habilitatione a iuramento, quæ debet obtinere ab Episcopo Diœcesano iurantis, ex quo ipse melius potest esse informatus de fragilitate, læsione, & con-
339 ditione iurantis, *Lapus allegat. 10. Calderin. cõs. 1.in tit.de offit. ordinar. & cons. 6. in tit. de iureiurand. Roman.sing.470.Capiti.decis.18.n.6.Frãc. Aretin.cons.142. col.4. Caualcan. decis.9. n. 31. Mart.de iurisd.p.2.c.9.nu.* 14. etiam à capitulo sede vacante, vt ibi *Mart.nu.13.*
340 Et licet hæc interstitia ex causa possint abreuiari, vt dixi, non tamen poterãt ex causa quãtumuis necessaria vel vtili in totum tolli, & eadem die conferri duo ordines sacri, vel vltimus, minor, & prim⁹ sacer, ita Menoch. Ignat. Lopez. & Maiolus, locis citatis, & hoc in tantum est verum, ꝙ si sabbato vnum sacrorum ordinum conferat alicui, & cõtinuato ieiunio alterum eidem conferat in dominica, Episcopus esset suspẽsus a collatione ordinum, & ordinatus ab eorum exequutione, donec Apostolica sedes dispensationem indulgeat *c. literas de tempor.ordin.Maiol. in d. tract de irregular. lib.3.c.24.nu.13. vers. quod arbitrium Menoch. d.casu.564.nu.5.in 6.centuria.*
341 Nec valet consuetudo existens in aliquibus ecclesijs, ꝙ vno die possint conferri vltimus ex ordinibus minorum, & primus, ex maioribus, *ita Maiol.in d.tract. de irregular.lib.4.c.11.n.1. Ignat. Lopez in add.ad pract. Diaz d.c.25 in verb. una & cadẽ die Meno. casu p̃d.n.8.* qdqd i cõtiariũ dixerit Nauarr. *in manuale confess.c.15.nu.71.*
342 Sed an episcopus aliquem promouens, & ordinans, non seruatis interstitiis, censeatur cum eo tacite dispensasse, & dico quod si Episcopus hoc ignorabat, non dicitur cum eo dispensasse, secus si scienter hoc fecerit, quia tunc censetur quod sic, *Maiol.in d.tract. de irregular. lib.3.c.24.n.14. Petr. de Gregor. in comment. ad decret.in tit.de rescript.c.12.per tot. lib. 1. Ignati. Lopez in addit.præd. in verbo opportune tamen Menoch. d.cas.564.in fi.ad quod benefaciunt dicta per Abb.in c.veniens de filijs presbiterorum, & per Fel. in c.preterea n.7. & 9.de testib.cogend. & per eundẽ Menoc.in tract. de p̃sumpt.lib.2. p̃sum.20.per tot.*
343 Nec omictã dicere hoc loco, quod Episcopi antequam aliquem tam ad ordines maiores quàm minores, & etiam primam tonsuram promoueant, vel concedant literas testimoniales, seu dimissorias, debent multum inquirere de vita qualitate, & moribus ordinandi, nec ita passim omnes ad ordines assumere, & omni-

omnino exequutioni mandare ea quę ordinātur *in Authen. quomodo oporteat Episcopus ceteros clericos ad ordinationes produci, & in tit. extra de tempor. ordinand. & de ætate, & qualit. ordin. perficiendorum cum ibi notatis per Doctores, & per Gratian. dist. 24. ad 100. & quæ ex nostratibus tradunt Siluest. in summa in verb. clerici, il 2. per tot. Lucas de Pen. in l. vnica C. de periculo successorum parentis lib.* 10. *Alber. Trotius de perfecto clerico lib. 2. a c. 1. vsq. ad 37. Lambert. in tract. de iure patronat. lib. 2. p. 1. q. 10. art. 1. per S. Anton. in sua summa p. 3. titul. 20. c. 2. §. 1. Marc. Anton. Marsil. Colum. in tract. de ecclesiast. Reddit. c.* 18. *&* 19. Et ratio cur Illustrissimi, & Reuerendissimi Episcopi in huiusmodi promotionibus debeāt procedere cum pede plumbeo, & deliberare cū grano salis, est, quia res magnę (prout est clericatus)
344 non sunt singulis committendæ sed tātum iuris probatis, & experientia notis, *iuxta text. in §. cumque hoc in proœm. instit. vbi hoc not. Aret. n. 1. in fin.* Namque si clerici ob corporis defectū a clericatu repelluntur iuxta titulū de cor-
345 pore vitiatis, vt si quis cęcus, claudus, vel paruo vel grandi, vel torto nasu, vel fracto pede, vel manu, vel gibbu, vel lippus, si albiginem habēs in oculo, si iugem scabiē, si impetiginē in corpore, vel erniosus, vel quid simile, *vt in c. 1. 49. dist. & prout hæc omnia notat Albert. Trotius in tract. de perfecto clerico lib. 2. c. 16. requisit. 12. & Couar. in clement. si furiosus p. 1. in princ. n. 5. & seq. de homicid.* quanto magis debent repelli ob defectum animi, & morum, ideo maior inquisitio, & magis rigorosum examen exigitur in ijs quæ ad animum, & virtutes ordinandorū spectant, *ita Gratian. dist. 24. per tot. & præcipuè in c. si quando, & Concil. Trident. sess. 23. per totam, & maxime cap. 7.*
346 Præterea si ad dignitates temporales, & mundanas non debent assumi nisi digni, & idonei l. vt gradatim, ibi si idonei sint ff. de muner. & honor. quanto magis ad sacros ordines, & ecclesiasticas dignitates, cū hæc illis sicut aurum plumbo, sunt pręstantiora, & nobiliora *c. solitæ, de maiorit. & obedien. & tradunt Ludou. Molina in tract. de Hispanorum primogenijs lib. 2. c. 5. n. 65. cum sequentibus, S. Anton. in sua summa lib. 3. tit. 20*
347 *c. 2. §. 2. Petr. Rebuff. in rubr. de elect. derogat. in glos. in verbo idoneorem in concordant. Galliæ.* Nec Episcopi ita indignos ad ordines clericales assumētes excusabūtur a peccato iusta regulā correlatiuorū, *Euerard. in topica iuris in loco a correlatiuis Mars. in l. si quis viduam n. 14. ff. de quest. & magis in terminis S. Antoninus in summa d. p. 3.*
348 *tit. 14. c. 16. §. 11.* & est regulare in quocūque q habet potestatē eligēdi, & assumēdi, & promouendi ad aliquod offitiū, & gradū, namq; si is talis elegerit, vel promouerit indignū, ipse peccabit, & vltra tenebit ad restitutionē damni il-
349 lati ab illo indigno *Petr. de Gregor. Tholos. in cōment. & adnotat. ad decret. in explicat. de electi. c. 7. n. 11. vbi allegat. ad hoc S. Ant. d. p. 3. tit. 20. c. 2. §. 1. Iacob. de Graff. in append. ad decis. aur. lib. 4. c. 2. quasi per totum, & precipue n. 20. & 21.* vbi multa scribit circa assumptionē promotionē, & electionē indigni, *& iterum in ipsis decis. aur. p. 1. lib. 2. c. 9. n. 11.* & circa eligētes, & assumētes indignos ad offitia tēporalia, q ipsi teneantur pro electis, & multa ad materiā electionis indigni
350 ponunt *Io. Segura de Auilos in direct. iud. ecclesi. c. 13. n. 5. Marc. Ant. Amatus decis. 8. n. 44. Bonaccoss. in tract. de seruis, & famul. q. 164. Laurent. de Pinu. cons. 144. n. 15. Roman. cons. 338. nu. 7. Surd. cons. 326. per tot. lib. 3.* & q eligens, vel promo-
351 uens indignū admittat facultatē promouēdi, & eligēdi, dixerunt, *Tiraq. in l. boue §. hoc sermone limit. 1. n. 32. Ludou. Molina in tract. de primog. Hispanor. lib. 2. c. 4. n. 39. Ferdinand. Vasques in lib. cōtrouers. illustri. c. 43. n. 12. & seq. Lambert. in tract. de iure patron. lib. 2. p. 1. art. 3. 10. q. 1. per tot. Couarr. in 2. p. relecti. regula peccatum §. 7. per totum Io. Franc. Capoblan. in tract. de author. baron. prag. 10. nu. 81. cart. mihi. 251.*
352 Et magis in terminis in Episcopo, q indigno cōfert ecclesiasticū ordinem scienter, quod priuetur potestate conferendi eundem ordinē, *est text. in c. qui ecclesiasticis 36. distinct. Petr. de Greg. Tolos. in comment. & ad not. ad decret. in explicati. de elect. c. 7. n. 11. vers. qui ēt scienter cart. mihi 25.*
353 Præterea, cū sanctius sit in ecclesia Dei (præcipuæ in ordinatione sacerdotū) paucos bonos, quàm plures malos habere ministros, *vt habetur in c. cum sit ars de ætat. & qualit. ordin. prefitien. & in c. tales 23. dist.* præmisso prædicto arto morum, & vitæ examine congruens in ecclesia ministrorum numerus conseruabitur, vt fieri est ordinatū, *per Concilium Nicenum il primo canone 62. & videtur voluisse Sotus in tract. de iust. & iure lib. 9. q. 4. art. 1. vers. 1.* ergo, & ex tali matura consideratione, & examine vitæ, & morū in promotionibus faciendis ad ordines clericales aliud bonum eueniret, hoc est, quod eui-
354 taretur tāta clericorū multitudo, quæ sine dubio apud sæculares vilipendium affert; infinitas enim iuribus est inimica, *l. fideicommissa §. si quis decem, & ibi glos. ff. de legat. 3. glos. in c. cum iam dum in verb. multitudo de præben.* & multitudo numerosa ferè nihil habet honestum *§. multitudo in Authen. de referend.* & penè nihil immensum bonum est, vt in præsentibus terminis cōsiderat Iustinianus Imperator *in Auth. vt determinatus sit numerus clericorum, & est tex. in c. fi. de relig. domi. ibi ne nimia religionis diuersitas grauem in ecclesia Dei confusionem inducat*, Et quod multitudo vilipendium inducat, vltra quod experientia, quæ est rerum magistra nobis clare demonstrat, *voluit glos. in c. 1. in verb.*

sedis

sedis Apostolicæ de reliqui. & venera. sanctor. in 6. in quo dicitur quod ideo canonizatio sanctorum non est permissa singulis Episcopis, sed
355 solum Romano Pontifici est reseruata, ne cõtingat in infinitum sanctos multiplicari, & sic deuotionem frigescere & sanctitatem vilescere; sic etiam dignitas referendariorum propter numerositatem vilescit, *ita Iocobatius Cardin. in tractat. de concilio lib. 1. art. 5. num. 5.* & pari modo sanctissimæ indulgentiæ vilipenduntur
356 & non existimantur (vt decet) ex multiplici earum concessione, *vt habetur in extrauagan. & si dominij de penitent. & remissi. ibi ob multitudinem facultatum*, iuncto ibi, ne ex inde Clauium authoritas deducatur in contemptum, & ex hac causa Sacrum Concilium Trid. *sess. 25. in decret. de indulgentijs vers. in hijs tamen*, statuit vt in hijs quoddam moderamen obseruetur, *& ad propositum Guliel. de Benedict. in repet. c. Rainutius in verb. vxorem dec. 5. num. 23. de testamen.* dixit quod aduocatorum offitium vi-
357 lescit ex nimia ipsorum aduocatorum copia, *Thom. Aetius in tract. de ludo scaccor. quæst 9. nu. 78. & 79.* vbi dixit quod ex raritate splendor, & ex multitudine oritur contemptus, & magis in terminis materiæ de qua agimus adest testimonium Sancti Hieronymi *relatum in cap. legimus §. sed dices distinct. 93.* vbi dixit presbiteros turba contemptibiles facit, & Sotus *in 4. sententiarum part. 2. distinct. 25. q. 1. art. 4. vers. ad tertium*, dicit qua ratione numerus pauperum sacerdotum adeo creuit, vt ecclesiæ nullũ adferant decorem, sed populo multum oneris, *Alfonsus de Castro in tract. de iusta hereticorum punit. lib. 3. cap. 5. in fine vers. notissimum*, & ex nostratibus multa circa rem de qua tractamus. scripserunt, *Ripa in tract. de peste cap. fin. nu. 26. Marquat. de Susannis in tract. de celibat. sacerd. p. 1. cap. 4. nume. 1.*

358 Et concludendo dico quod Episcopi in ista re debẽt esse multum oculati, & circumspecti ex eo magis quia si indignos promouent, peccata aliena sibi communicant vt habetur *in c. quid est vers. & quid 78. distinct. & voluit Gomes. super regul. Cancell. in titul. de idiomate, quæst. 3. in princ. & Sanctus Anton. in summa lib. 3. cap. 2. §. 1.* nec ommittam dicere, quòd sicut ex causa necessitatis, vel vtilitatis episcopus potest dispensare circa interstitia, ita pariter ex eisdem causis potest compellere clericos ordinatos in
360 minoribus, vt ordinentur in sacris, qui si nullam adducerent excusationem & efficerentur contumaces essent irregulares, *c. si qui clericus, & c. placuit 74. dist.* & vltra episcopus poterit eis tollere officia, & beneficia, *Maiolus in tract. de irregul. lib. 4. cap. 16. num. 6. & c. 1. n. 12.*

361 Quarto sciendum est, quòd licet clerici non dicantur esse in iurisdictione Imperatoris, Regis, vel alterius cuiusuis Principis sæcularis, vt dixit *Ioan. Battista Asinius in tractat. de exequu. §. 9. c. 16. per totum, Ludo. Sacc. cons. 22 n. 19.* & dicam infra effectu 1. in ampliationibus: & eo ipso quod quis assumitur ad cleri-
362 catum eximitur a potestate principis sæcularis, *Gram. dec. 61. n. 13.* & propterea dicuntur principibus secularib. non subditi, secundum *Bal. in l. de quib. vers. 6. quæritur ff. de legib. & in l. 1. in 10. col. vers. & ex hoc apparet quod, C. de Sũma Trin. & fide Cathol. Bertac. in suo reper. in uerb. clerici veniunt, Cassan. super consuetud. Burgun. rubr. 1. §. 14. nu. 10. cart. mihi 134. Alex. consil. 41 n. 5. vol. 7. Boss. in suo tract. crim. in tit. de crim. lęsæ maiest. n. 87. & in tit. de penis, n. 43. Restaur. in tract. de Imperat. q. 191. per totam, Io. de Deo in doctrina aduocator. lib. 3. c. 20. n. 3. Curt. in c. fi. n. 578 de cõnsuet. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 7. n. 2. Plot. in repet. l. si quando nu. 854. C. unde vi*, & hoc ita & taliter est verũ, quod sta-
363 tutum loquens de non subditis sibi locum vẽdicat in clericis, *Carpa. super stat. Mediol. lib. 1. c. 44. n. 5. & 7.* qui loquitur in statuto disponente, quód non subditus non audiatur in sua petitione nisi præstito de restituendo, & reficiendo expensas conuento *allegat Dec. cons. 114. col. 3. & alios Doctores.* Nihilominus non dicuntur omnino non subditi, & forẽses, *Bursat. cons. 93. nu. 23. lib. 1. Dec. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ, num. 220. de constitut. & ibi Addentes in liter. D, idem Dec. cons. 275.* Sed natura-
364 liter, siue originarie dicuntur esse de dominio & ditione illius principis, in cuius terris sunt nati, *c. de capitulis, c. quis nesciat dist. 10. c. sacerdotibus, ibi dominentur, 11. q. 1. Victoria in relect. de potest. eccl. q. vlt. n. 4. D. Sotus in 4. sent. dist. 25 q. 2. art. 2. Hier. Gigans ĩ tract. de crim. læsæ maiest. q. 63. n. 3. car. mihi 111.* vbi testatur de cõ. opi. *Clar. in §. crim. læsæ maiest. n. 7. Ant. Scapp. in trac. de iure non scripto li. 1. c. 7. n. 1. Aluar. Velasc. dec.*
365 *100. nu. 2.* Sic etiam est dispositum in ecclesia, quæ dicitur de territorio, & de corpore ciuitatis in qua est constructa, *Fely. in c. eam te, num. 16. de rescript. Boss. in tit. de crim. læsæ maiest. num. 88. Surd. cons. 301. num. 7. vbi alios allegat lib. 3.*

366 Quinto sciendum est, quod in fauorabilibus clerici veniunt appellatione districtualium secus in odiosis, ideo si est concessum aliquod priuilegium, immunitas, indulgentia, vel quid simile districtualibus, tale priuilegium consequentur etiã clerici, & è contra si imponeretur aliquod grauamen, vel excõicarent districtuales nõ cõprehenderetur clerici, *c. fi. vbi Anch. in 4. not. de offi. deleg. in 6. l. 1. §. cũ vrbẽ de offi. perfect. vrbis, c. dilecti de foro cõp. Bal. in l. 1. §. huius studij, vbi ẽt Ias. in 2. not. & Aquẽs. n. 14. de iust. & iur. Gem. ĩ c. si sñiæ, in prin. de sent.* ex-

excõm.in 6.Fel.in c.eam te,n.16.de rescr.Io.Chirier in tractat. de primogen. lib.1.q.24. num 3.in decimo tomo tractatuum diuersorum,par.1.car.mihi 35 Vbert.Zaccard. conf.28.n.4.lib.1. Io. Iac. a Ferro super lege municipali Vicentina,c.14.n.4. Cassa. super consuet.Burg. rubr.13. §.9. nu.2. Surd.dec. 129.n.13.& conf.301.n.7.lib.3.Roma.conf.180. n.2. & sing.446.n.2.Bursat.conf.93.n.23.in fin. lib.1.Io.Andr.& Dom.de S.Gemin. in c.fi.de offic. de leg.in 6.Milis in suo reper.in verb.clerici, & p̃lati,Alex.conf.41.n.3.vol.7.Dec.in c. Ecclesia S. Mariæ,n.34.de constit.vbi Addentes in lit.H,alios allegant Horat.Carpa super stat.Mediol.p.1.c.44. n.5. Fel.in c.Rodulph.n.18. de rescr.Lud.Bologn in tract.de indulgen.nu.104.in 14.tom. tract. diuers. car.mihi 147.Brun. a Sole in compend.resolut.proposit. iur. in verb. districtualium appellatione,cart. mihi 37. vbi alios allegat Plot. conf.93.n.8. Io.de Silua in tract.de benefic.p.3.q.6.nu.15.in 15. tom. tract.diuers. p.1.car.mihi 50.Ferrett.conf.138.n. 1.vbi etiã alios congerit,Bertac.in suo reper.in verbo districtus, il 9.

368 Item cum distinctione proxime supra posita clerici veniunt appellatione ciuium, *c. de his 12.dist.Doctores,& præcipuè Abb.Panorm.n.4 & 25.in c.Ecclesia S.Mariæ de constit.Bald.in d. l.1.§. huius studij, ff.de iust. & iur.& in l.1.§.cum vrbem,col.3. ff.de offic.præfect.vrb. Alex. in l. in prouinciali,§.in publico, ff.de nou.oper.nunt.Frãc. Marc.dec.455.nu.9. Io.Sdrezeler in tract.Baldum nihil ignorasse, siue manis super vnica quæstione Bald. §.1.nu.20.Surd.conf.391.n.7.Cassan. super consuetud. Burgun.rub.13.§.9.in verb. de sforest, num.3.cart.mihi 371.*vbi testatur de commun. * opi. *Io.Iac. à Ferro d.c.14. n.3. Ferrett. d.conf. 138. nu.1.lib.1.Bart.in l.1.n.11. ff. ad munip. Fel. in c. eam te nu.16.de rescript.& in c.Rodulph.n.18 eod.tit Card.in Clem.plerisque elect. Alc. conf. 11. nu.11.lib.2.tom.1.Osasc.dec.80.Greg.Natta in tracta.super stat.quod stant.mascul.q.3.n.85. Io.Thom. Minado in repe.const.regni in aliquibus in 2 not.nu. 9.in tit.de success.filior.comit.& baron. Mandos. in add.ad Rom.conf.180 nu.1.in ver. comprehendun tur Velasc. dec.180.n.2. Mars. in tract. de bannit. in verb.ciuitate,n.116.D.Cosim. Nepita super consuetud. clarissime ciuitatis Cathaniæ in prohem. nu. 142.Bursat.conf.93.n.23. lib.1.*

369 Et non solum dicuntur ciues illius ciuitatis in qua sunt nati,verum etiã & ciuitatis in qua possident beneficium,*c.3.de tempor. ordinan.in 6.Bar.in repet.l.placet,C.de episc. & cler. & in l. ciues,C.de incol.lib.10. & in l.1.ff. & ad municip. Bald.in l.Senatus,in fi. de senator. Abb.Panor.in c. dilectus filius de rescr.vbi etiam Fel.nu.2.& 8.idẽ Abb.Panor.in c. postulasti in 5. col. de foro compet. Barbat.in c.Rodulph nu.137.de rescript. idem Fel. in reper.in verb. clericus sæcularis, & in c. eam te, nu.16.de rescript.Sanseuer.in repet. l.1.n.141.C. de Summa Trin. & fide Cathol. Boer. dec.260. nu 20.Lup.in repet.rubr. de donat. inter virum & vxor.§.39.nu.5. Surd.dec.301.nu.7. lib.3.* ita pa-

370 riter dicimus in simili in officiali, qui dicitur ciuis illius loci, in quo gerit officium, *Bart. in l.municipes § fi.ff.ad municip.l.ciues vbi Io.de Platea,col.4.C.de incol.lib.10.Lancell. Gall.super consuet.Alex.in verb.maritus,q.6.nu.1. & seq. Alc. conf.45.n.9.Reper.inquis.in verb. familiaris, cart. mihi 337.Paris in tract.de sind.in verb.ciuilitas,c.*

371 *1.n.2.car.mihi 146.Surd.conf.106.nu.6.lib.1.* Et tales beneficiati gaudent omnibus prærogatiuis,& cõmoditatibus ciuibus cõcessis,*Bertran. cõs.92.n.4.vol.3.Frecc. in tract.de suffeud.car.46 Capibl. in tract.de author.baronũ pragm.11.n.95.*

372 Et quod dictũ est de clericis procedit et in monachis, ac ceteris regularib. qui in sui fauorẽ per assumptionẽ habitus non desinunt esse ciues suæ patriæ & nihilominus sunt ẽt ciues illius ciuitatis in qua est situm monasterium ad quod ingreditur, *c. rogationes de consacrat. dist. 4.Bart.in l.1. ff. ad municip. Lapus allegat.100.& in cap. quod clericis de foro compet. Phil. Franc. in cap.fin. de offic. delegat.in 6.Nauarr. conf.6.num. 3. in titul. de testamen. tom. 1. cart. mihi 457. Io. Thom. Minad. in repet. constit. Regni in aliquibus in 2. notab. num.90.de success. filior. comit. & baron.*

373 Item clerici cũ prędicta dist.veniunt appellatione populi,*c.1.de præbend.cap.si sententiæ de senten. excõm.c.adiutorium dist in ct.10.Fely.n.69. vers.tertio quæro,& Dec.nu.8.in cap.ecclesia S.M. de constit.quos sequuntur ibi cõter scribentes Abb. Panorm.in cap.1.de vit. & honest.cler.Alberic.in tract.de statut. lib.2.quæst.2.nu.16.& 58.Sebast. Medices in tractat.de legib. & statut.par.4.quæst. 6.num.4.Ancheran.in cap.1.num.3. & 4. de præbend.Bertach.in suo reper.in verb.clericus, vel clerus Cassan.super consuetud. Burgundiæ rubr.13.§. 5.num.7.cart.mihi 1464. Tiraquell. in tractat. de retract. Lignager, §. 1.glos.8. num.32. Baldassar Cardut. Florent, conf.78. num.64. in 2. tom.conf. vlt. voluntat. diuers. Velascus decis. 100. num. 5. Nicolaus Euerardus conf.42. num.46. Horat. Carpan. super Statut. Mediol. part. 1.cap. 78. num.2. Henric.Bohic.in cap.dilecti filij,num.10.de lit.contestat.Rimin.iun.conf. 168.num.94.lib.4. Cardin. Hieronym. Alban. in lucubrationibus ad Bartolum in l. sicut §. in decurionibus,num.2.ff.quod cuiusque vniuers.nomin.* vbi dicit hanc esse communem opinionem * Brun. *in tractat. super statut. quod stant. mascul. artic.8.num.4. Bolognin. in tractat. de indulgen. num.105.in 14.tom. tractat. diuersor. cart.mihi 147.Surd.conf.301.num.7.lib.3.Cosim. Nepita super consuetud.Clarissimæ ciuitatis Cataniæ* (quæ re vera in regno isto sola potest,& debet dici studiorum mater) *in proœm. num.143. Io. Galiat.Maluasia conf.26.nu.21.lib.1.*

Item

374 Item cũ ſupradicta diſtinctione veniunt appellatione vniuerſitatis, *Card. in clem. 1. in 3. q. de immu. eccl. Nepita d. n. 143. vbi alios allegat, Surd. præcit. n. 7. Maluaſ. eod conſ. 26. n. 20.*

375 Item clerici veniunt appellatione vaſſallorum quatenus conſiderantur vt ciues, in his, quæ non repugnant libertati eccleſiaſticæ, *Aluar. Velaſcus dec.* 100 *nu.* 7. vbi põderat id quod dicitur à Diuo Paulo ad Romanos, *Anima ſublimioribus poteſtatibus, &c. omnis anima de cenſib. c. magnum* 11. *q.* 1. *Diuus Tho. in lib.* 1. *de regimine principis, c.* 1. *Victorina in tract. de poteſt. ciuili, n.* 5. *Io. Iacob. à ferro ſuper lege municipali Vicentina, c.* 14. *n.* 19. Hinc videmus iſto Regno,

376 quòd in colloquiis, ſiue parlamentis generalibus, & quando præſtatur fidelitas nouo regi interuenit, & iurat etiam Brachium Eccleſiaſticum quaſi vaſalli ſicut vtuntur in Hiſpania, prout aſſerit Velaſcus *d. dec.* 100. *n.* 6.

377 Item veniunt appellatione prouincialium in fauorabilibus ſecus in odioſis, *c. dilecti de foro compet. Bertac. in reper. in verb. clerici veniunt.*

378 Item veniunt appellatione hominum, ideo ſi eſt conceſſum priuilegium hominibus alicuius loci in eo comprehenduntur clerici, *c. dilecti de foro comp. Tiraq. in tract. de iure primog. q.* 44. *num.* 9. *Carpan. ſuper ſtatu. Mediol. p.* 1. *c.* 375 *n.* 131. *Caſſan. ſuper conſuet. Burgund. rubr.* 13. §. 1. *nu.* 4. *fol.* 1463.

379 Et quod dici, quod clerici veniunt appellatione ciuium diſtrictualium populorum, & ſimilium in fauorabilibus intelligas in iis diſpoſitionibus in quibus diſponitur circa ea, quæ de iure poſſunt communiter & promiſcue cõpetere clericis, & laicis, vt ſi concedere aliqua indulgentia, vel ſi permitteretur, vt animalia ciuium poſſint paſcere ĩ certis pratis, vel quod famuli ciuium poſſint facere lignamina in certis nemoribus, vel quòd fiſcus contra ciues non poſſit principaliter agere prout extat tale priuilegium in hac Vrbe Panormi, vel ſimilibus, ſecus in iis, quæ non poſſunt ex ſe competere clericis, vt quia ciuibus, vel populis eſſet conceſſum priuilegium deferendi arma cu iuſuis generis, vel quod ſoli ciues admittantur officia, namque talia & ſimilia priuilegia non competunt clericis, quia hæc ſunt eis interdicta de iure canonico, vt dicam infra locis ſuis, *Cardin. in Clemen.* 1. *in* 3. *q. de immun. eccleſ. Innoc. in c. dilectus prope finem de conceſſ. præben. Maluaſ. conſ.* 26. *num.* 20. *Alphonſ. Aluarez in Spec. iuris Pontific. cap.* 35. *verſ. & clericus incorrigibilis, prope finem cart. mihi* 99. vbi dicit, ꝙ non habẽt

180 vocẽ in concilio populi, & rõ eſt, qa diſpoſitio quælibet redducitur ad terminos habiles, *Abb. conſ.* 50. *n.* 4. *& cõſ.* 53. *n.* 3. *lib.* 2. *Calcan. cõſ.* 87. *n.* 3. *Ruin. conſ.* 144. *n.* 12. *lib.* 5. *Io. Lup. in repet. c. p veſtras fol.* 29. *de donat. inter uirum & vxorẽ Cappell. Tholoſ. dec.* 256. *Suarez in tit. dellos gouernos, q.* 5. *n.* 5. *Aſin. in tract. de exequ.* §. 2. *q.* 8. *n.* 1. Ex quib⁹ infert, ꝙ clerici poſſunt vti bñficiis ſtatutorũ, q̃ ſunt edita in fauorẽ ciuiũ, ex quo ip

381 si ſunt ciues, & de vniuerſitate, & de populo, *Abb. ĩ c. cõſtitutus, n.* 4. *de reſt. ĩ integ. Paul. de Caſt. cõſ.* 300. *li.* 1. *& in l. oẽs populi, n.* 8. *ff. de iuſt. & iur. Bal. ĩ l. de quibus, n.* 75. *ff. de legib. Crot. cõſ.* 215. *n.* 16. *lib.* 2. *& cõſ.* 293. *n.* 17. *lib.* 3. *Cumia ſuper ritu iſtius Regni, c.* 40. *n.* 280. *Carpa. ſuper ſtat. Mediol. p.* 1. *c.* 42. *vbi alios allegat, late Monal. conſ.* 2. *n.* 50 *lib.* 2. *qui etiam multos & multos allegat.* & ego de iſta materia etiam dicam latius infra effectu 2

Et quod priuilegiũ conceſsũ aliquibus, vtputa Panormitanis extendatˀ, etiã ad clericos dixerunt, *Io. Iac. a Ferro, & alij per eum allegati ſuper lege municipali Vicentina, c.* 14. *n.* 9

382 Sexto ſciendũ eſt, ꝙ clericatus eſt dignitas, *gl. in c. deniq; in verb. dignitas diſt.* 4. *& in c.* 1. *in ver. dignitati de vit. & honeſt. cler. in* 6. *& in c. ſedes in verb. maiores de reſcrip. D. de S. Gem. in d. c. denique Paul. de Caſt. in l. officiales verſ. nota ẽt C. de epi. & cler. Lap. alleg.* 101. *n.* 17. *Bar. conſ.* 180. *poſt mediũ Patia. in tract. cui incumb. onus prob. negat. li.* 2 *c.* 34. *n.* 1. *Bimius conſ.* 109. *n.* 38. *lib.* 2. *Barba. cõſ.* 51. *n.* 9. *li.* 3. vbi aſſerit, ꝙ ex ſolo clericatu quis dicitˀ in dignitate cõſtitutus, *Balzer. in c.* 1. §. *ſi clericus, n.* 1. *de pace tenend. Monal. conſ.* 150. *n.* 77. *lib.* 1. *& conſ.* 1. *n.* 81. *eod. lib. & cõſ.* 162. *n.* 14. *li.* 2 *Brun. à Sole in cõpend. reſolut. propoſit. iuris in ver. clericus, il* 1. *Marſ. ĩ repet. rub. de fideiuſ. n.* 151. *Corrad. in tẽpl. iud. li.* 2. *c.* 1. *n.* 7. *q.* 1. *f. mihi* 137. Et iõ

383 clerici dicunt maiores laicis & illis vbiq; ꝑferri debẽt, *gl. in d. c. ſedes in verb. maiores de reſcrip. Iaſ. in l. generaliter n.* 6. *ff. de in ius vocan. Marſ. in conſ.* 51. *n.* 21. *& in repet. d. rub. de fideiuſſ. n.* 151. *Spec. in tit. de reſcr. præſentat.* § 9. *n.* 2. *Hiero. Gigans in tract. de penſion. q.* 22. *n.* 13. *Nic. de Neap. ſuper cõſuet. Neap. in prohem. n.* 314. *Iacobin. in l. ĩ teſtibus, n.* 3. *ff. de teſt. Henr. Botta in trac. de ſinodo epiſc. p.* 3. *n.* 32. *in* 13. *to. tract. diuerſ. p.* 2. *cart. mihi* 385. *Patia. d. c.* 34. *n.* 5. *Corrad. loco proxime cit.* &

384 eis debetˀ honor & reuerẽtia, *vt not. in l. oẽs, C. de epiſc. & cler. & not. Balzer. in c.* 1. *in princ. n.* 21 *de controuerſ. inter epiſc. in vſib. feud.* Imò clerici ſunt principibus ſecularibus, & etiam regi-

385 bus ſuperiores, & eorũ dignitas quacũq; dignitate ſeculari ẽt Imperatoria maior eſt, *c. qs dubitet* 69. *diſt. c. ſolitæ de maior. & obed. c. ſi Imperator* 96. *diſt. Bar. cõſ.* 180. *Iaſ. in l. generaliter n.* 6. *ff. de in ius voc. Tiraq. in trac. de nobil. c.* 9. *n.* 4. *Barba. in tract. de præſtan. Cardin. p.* 1. *nu.* 34. *Grat. conſ.* 87. *nu.* 6. *lib.* 1. *Vulpell. in tract. de libert. eccleſiaſt. p.* 1. *num.* 21. *vbi alios allegat.* & multa circa hoc ſcribit Alphonſ. Aluarez *in Specul. iur. Pontific. cap.* 35. *in princ. verſic. quinimo nulla dignitas, cart. mihi* 96. *Patianus in d. tractat. cui incumb. onus proband. negat. lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 5.

Camillus Borell. in add. ad Petrum Bellugam in Speculo princ. rubr. 11. §. videndum in lit. G. circa principium cart. mihi 55. *Bernard. Bombin. cons.* 10. *n.* 13. *Foller. super constit. regni in titu. de episcopis, & cler. de personis clericorum, cart. mihi* 41. *& c. itē statuimus quod clerici, n.* 1. *eodem tit. cart. mihi* 64. *Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib.* 3. *c.* 17. *n.* 66. *Marsil. in repet. rubr. de fideiuss. d. n.* 151 *Brun. a Sole in compen. resolut. proposit. iur. in verb. clericatus est dignitas Velascus decis.* 100. *nu.* 1. *Io. Batt. Marches. in tract. de commiss. p.* 2. *c.* 8. *nu.* 1. *&*
386 2. *cart. mihi* 554. *&* 555. Hinc est, quod iurisdictio ecclesiastica, & spiritualis est maior temporali, *c. solite, vbi Doctores de maiorit. & obed. glos. in c. decernimus de sentent. excomm. in* 6. *Scribentes in c. nouit de iudit. & in c. cum sit de etat. & qualit. Boer. in tract. de author. magni Concilij nu.* 44. *Cephal. cons.* 360. *nu.* 5. *vol.* 3. *Iacob. Sbrozzius in tract. de vicario Episcopi lib.* 2. *q.* 26. *n.* 7. *vbi nu.* 8. *simul cum Ceph. d. cons. nu.* 5. dicit quod iudex animarum dignior est iudice corporis, & ideo
387 iudex ecclesiasticus est maior iudice seculari, *not. glos. in c. licet de except. in* 6. *Robert. Lancellott. in tract. de attentatis p.* 2. *c.* 20. *de attent. post inhibit. in præfat. q.* 3. *n.* 78. Et ideo iudex ecclesiasticus potest supplere negligentiam iudicis secu-
388 laris & non e contra immo potest compellere iudices seculares vt in suis terris administrent iustitiam prout decet vt dicam infra effectu 1. in ampliationibus: & potest cōpellere per censuras ecclesiasticas iudices laicos vt sibi prēstēt auxilium brachij temporalis pro exequendis suis mandatis & nihilominus ipsi iudices ecclesiastici non possunt compelli nisi rogati vt præstent eis auxilium pro compescendis delinquentibus per cēsuras ecclesiasticas vt dicam infra in prædicto effectu 1. in limitationibus; in tantum quod Episcopi poterunt principes
389 seculares & etiam imperatorem si peccauerint corrigere eosque ad penitentiam vocare & si sunt contumaces anatematizare, *Corrad. in templ. iud. lib.* 2. *c.* 1. *q.* 1.

Et hæc clericorum dignitas ex eo solo satis clare deducitur cum ab oibus vocentur reuerendi & patres & hoc non sine ratione nāque hoc nomen presbiter ex eius etimologia pater
390 & senior significat vt dixi supra in principio huius præludij: *& deducitur ex tex. in c. cleros §. præsbiter* 21. *distinct.* vnde postquam patres, & seniores sunt, bene sequitur coram cano capite consurge, & honora personam senis, *Leuit. c.* 19. senectus enim semper venerabilis fuit, *l. sēper ff. de iure immun. Tiraq. in tract. de penis tēper. causa* 8. *& in tract. de iure primogen. in probœm. nu.* 79. *& seq.* & si fortasse superiora loca de senectute corporis vulgares intelligant, multò magis ꝓcedunt in senectute animi, & sic maiori ratione in iuuene clerico, *iuxta illud Sapientie cap.* 4. *cani sunt sensus hominis & etas senectutis vita immaculata Concil. Trid. sess.* 23. *c.* 12. *de refor.* Quo fit vt tanquam in tāta dignitate constituti debent ipsi taliter se gerere vt ab omnibus habeant venerari, & honorari tanquam tales.

Nec ommittam dicere quod licèt oēs clerici & sacerdotes, tàm seculares quàm regulares sint summopere honore prosequendi, maior
391 tū sæcularibus quàm regularibus ratione antiquitatis debetur reuerentia, excepto Abbate qui dignior est, & honorabilior quolibet clericos, *glos. in c. subdiacono in verbo: Abbas* 93. *dist.* & ideo si canonici collegialiter procedant honorabiliorē habebunt locū, *Pet. Calefat. in trac. de equestri dignitat. n.* 98. *& seq.* & ideo *glos. in c. qualiter, & quando il* 2. *in verbo facilius de accus.* di-
392 xit ꝙ clericorum cetus dignior est quam monachorum quod etiam tradidit, *Io. Andr. in c. dilectum n.* 12. *de regul. iur. in* 6. *& clarissime colligi poterit ex Diuo Augustino relato in c. legi* 16. *q.* 1. *ibi cum ex hijs qui in monasterio permanent non tamen nisi probatiores atque meliores in clerū assumere valeamus*, & ex Diuo Hieronymo qui dumscribit ad rusticum monacum dixit sic sic viue in monasterio vt clericus esse merearis, *prout habetur in c. si c viue* 16. *q.* 1. *& ex nostratibus dixit Io. de Motaign. in tract. de author. magni concilij. n.* 14. *&* 84. & ratio prædictorum est qa clerici seculares sunt digniores monacis ac ceteris regularibus, & eos procedunt, *c. alia, & c. legi.* 16. *q.* 1. *c. subdiacono,* 93. *distinct. not. glos. in c. qualiter, & quando il* 2. *in glos. fin. de accusat. Io. Andr. in c. dilectum, de regul. iuris in* 6. *in Mercur. Gemin. & Card. Alex. in c. episcopos col.* 2. 17. *distinct. Collegium Ferrariense cons.* 3. *nu.* 1. *post cons. Zabbarell. Caccialup. cons.* 4. *n.* 13. *post cons. eiusdem Zabbar. Henricus Botta in tract. de sinodo episcop. p.* 3. *n.* 29. *in* 13. *tom. tract. diuers. p.* 2. *cart. mihi* 385. *Henr. Bohic in c. ad audientiam n.* 3. *de eccles. edifican. Corrad. in templ. iudi. lib.* 2. *c.* 11. *in tit. de priore conuētualium. n.* 2. *car.* 227. vbi dicit quod ex quo clerici fuerunt antiquiores ceteris religiosis ideo sunt preferendi, *Pancir. cons.* 6. *nu.* 4. vbi etiam dicit quod clerici oues pascunt, & monaci pascuntur, vnde ex verbis vsitatis ab ecclesia colligere possumus dignitatē clericorū ꝑ quos religionis sūpsit exordium in oratione S. Petri, & licet clerici sint digniores, & honorabiliores regularibus, nihilominus vita monachorum, & regularium est perfectior quam vita
393 clericorum, vt dixit Diuus Tho. *in quolibet. quolibet* 3 *c.* 17. *Bohic eodem nu.* 3. quod intelligo de regularibus, qui sunt vere regulares verbo & opere, non autem de hijs, qui sunt regula-
394 res titulo tantum; ideo clerici seculares nulla expectata, vel habita licentia ad religionem regularium transire libere poterunt, *c. due sunt* 19. *q.* 2. & hoc in tantum est verum vt nec ēt

licen-

licentia Episcopi requiratur, licet ex honestate & congruitate illam petere habeant, *c. licet vbi Innoc. & Hostiens. nu. 16. Io. Andr. nu. 8. Henrich Bohic nu. 6. Butr. nu. 7. & Abb. nu. 14. de regu*
395 *lar.* & hoc ea ratione est clericis concessum, quia perfectius est seruire Deo ex obligatione voti, vt docuit Diuus Tho. 2. 2. *q. 189. art. 7. q. 88. & opusculo 17. c. 12. & 18.* quod tamen non procedit quando hic transitus fieret cum graui damno ecclesiæ, & si iam transierit reuocari poterit per ecclesiam, quæ damnum patitur *Innoc. & cæteri supra allegati in c. licet de regular. Siluest. in summa in verb. religio, il 4. q. 1. Gregor. Lopez super legibus tauri l. 10. tit. 7. p. 1.* quod tamen facere non poterit clericus propria authoritate, qui etiam intuitu ecclesiæ non poterit a religione discedere, *glo. in c. si quis vero 7. quæstio. 1. Innocen. & Abb. locis proxime citatis*; ceterum an clericatus nobilitet dicam infra
396 effectu 55.

Septimo sciendum est, quod clericus in minoribus constitutus ordinibus potest quãdocunq; sibi placuerit a clericatu descedere sicut & nouitius cuiusuis religionis quod secus est in clericis in sacris cõstitutis, quia ipsi in ordine oĩno persistere cõpelli possunt sicut & professi in ceteris religionibus licet isti non sint in sacris constituti, *c. 1. & c. constitutionem de reg. in 6. clem. eos eod. tit. Nauar. cons. 25. nu. 7. in tit. de priuileg. in 2. tom. car. mihi* 434.

397 Octauo sciendum est, quod clerici tunc dicunt clericaliter viuere qñ oĩb. aliis relictis inherent ministerijs Dei oĩpotentis, Carpa. *super c. regni Neapolis c. 98. n. 8. in rub. de clericis clericaliter viuentibus cart. mihi* 133. vbi ad hoc allegat varia iura.

398 Nono sciendum est, quod clericus existens in minoribus si expresse renuntiauerit suis ordinibus, & clericatui non dẽt vlterius vnquã admicti ad clerũ, *ita Maiol. in tract. de irreg. lib. 5 c. 24. n. 3.* vbi vlterius dicit quod iurans, vel vo-
399 uens non clericari fit irregularis, licet tale iuramentum & votum sit nullum, *c. Archidiaconũ dist. 85. Borgas. in tract. de irreg. p. 1. q. 5. nu. 37.* &
400 ratio esse poterit quia nemo audiendus est cõtra id quod viua voce approbauit, *l. generaliter C. de non nu. pec. l. sicut C. de act. & obligat. cum similibus allegatis per Decia. cõs. 2. n. 151. lib. 1. Rim.*
401 *iun. cons. 757. lib. 7.* & quia non datur amplius regressus ad ius quod quis renuntiauit, *l. quæritur §. si venditor ff. de edilict. edict. l. Herennius in princ. ff. de euict. l. 1. §. qui semel ff. de successor. edict. c. eos sacerdotes c. si illic, & c. quam periculosum vbi glos. 23. quest. 4. glos. in c. ecclesia vestra, il 2. in verb. adicere de elect. & in l. quoties ab omnibus C. de fideicom. Deci. cons. 389. n. 10. Cranet. cons. 290. n. 2. vers. 2. nos lib. 2. Menoch. cons. 1. n. 209. lib. 1. Rim. iun. cons. pred. nu. 12. Nicol. Rausner. Vltram. cons. 21. n. 102. lib. 2. Surd. cons. 395. n. 4. & cons. 398. num. 2. lib. 3.*

402 Decimo sciẽdum est, quod vita spiritualis, & contemplatiua religiosorum, & clericorum est melior, & dignior vita seculari, & actiua *§. 1. in Authen. de monach. c. infirmitas de penitentijs & remissi. c. nupt. 34. q. 1. clement. exiui de verb. significat. Menoch. cons. 160. nu. 11. lib. 2.*

403 Hinc est quod si alicui relinquatur legatũ cum conditione ꝙ non debeatur si legatarius ingrederetur monasteriũ talis conditio tamquam impeditiua vitæ spiritualis, & ingressus religionis omnino reijcitur a legato, & sic legatum debetur etiam ꝙ legatarius ingrederetur religionem vel efficeretur clericus, *Bal. in l. cum ita de condict. & demonst. Carolus Tappia in repet. Authen. ingressi in verbo ingressi c. 1. n. 11. C. de sacros. eccles.* vbi dicit ꝙ hoc procedit quãdo prohibitio est generalis secus si prohibitio esset particularis ne legatarius ingrediatur ad certam religionẽ particularẽ, & e contra eadẽ ratione si alicui puellæ relinquantur mille si nupserit, & quingenta si monasterũi ingredia-
404 tur adhuc debebunt mille etiam quod monasterium ingrediatur, & non nupserit, *Io. And. in addit. ad specul. in tit. de stat. monacor. Anton. de Butr. n. 27. Abb. n. 49. vbi Addentes Aret. n. 72. Felin. n. 32. & Bero. n. 494. in c. in præsentia de probati. idẽ Abb. in c. ecclesia S. Mariæ n. 35. de constit. Bart. Alex. & Socin. in l. 2. de hijs quæ pene nomin. Alber. in l. deo nobis n. 7. C. de Episc. & cler. & in tract. de Statut. p. 2. q. 104. Rom. in l. stipulatio hoc modo concepta n. 16. de verb. obligat. Ias. in Auth. si qua mulier. n. 9. C. de sacros. eccles. Ripa in l. 1. n. 61. ff. sol. mat. matrim. Mars. in repet. l. vnic. nu. 45. C. de raptu virgin. Rimin. Iun. cons. 84. per tot. lib. 1. Cãpegg. in tract. de dote p. 1. q. 30. Matthesilan. sing. 52. & ibi Gabriel Saraina in addition. Boer. decis. 3. n. 14. Io. Crotus in l. nemo potest, de legat. vbi testatur de comm. opinione Alex. cons. 121. n. 14. Socin. cons. 241. n. 3. & cons. 269. lib. 2. Ruin. cons. 68. in fi. Socin. Iun. cons. 160. n. 68. lib. 2. Dec. cons. 419. Durand. in tract. de arte testand. tit. 6. caut. 64. Villalobs. in lib. comm. opin. in verbo relictum vbi asserit hanc esse commun. opin. Aquilinus in l. Gallus §. & quid si tantum de liberis, & postum.* quos omnes refert licet ipse cõtrariũ teneat cũ multis alijs quos allegat pro contraria opinione, *Carolus Tappia in repetit. Authent. ingressi in verbo ingressi c. 1. num. 12. C. de sacros. eccles.* & vltra precitatos hanc eandem opinionem tenuerunt Io. Battista Ladrech *cons. 171. nu. 2. vers. minus obstat lib. 1. Don Gars. Mastrill. dec. 152. n. 5. cum seq. vbi nu. 2.* assignat rationem quia mulier ingrediendo monasterium dicitur nubere *Leonard. Galgan. de condit. & demonstr. p. 1. c. 8. n. 44. & seq. Mars. in repet. rub. de fideiuss. nu. 127. & singul. 215. Io. Asina in suis conclus. in verbo dos cart. mihi 29. Io. Moedan.*

Moedan.dec.3.nu.2.in tit.de testam. Ant.Gabriel in suis concl.lib.4.in tit. de legat.concl.2.nu.1. vbi asserit hanc esse veriorem opinionem, *Decian. cons.5.per totum vol.3.Sfor.Odd.cons.19.num.19. Petr.de Gregor.in tract.de dote de paragg.q.13.circa princ. Didacus Perez in lib.5.tit.2.l.1.car.134. vers. vtrũ autem legatum dotis Michael de Palac.in tract.de contract.lib.6.c.6.cart.530.vers.præterea omnis Io.Gutterriez in lib.1.canoni.quæst.c.32.nu.15. Didacus Spino in specul. testamen. in 14. glos. princ.n.110. Domin.Intrigl.decis.30.nu.3. Rimin. Iun.cons.85.per tot. lib. 1.* vbi pro ista opinione adducit nonnulla validissima argumenta *Couarr.in lib.1.variar.resolupt.c.19.n.9.* vbi dicit ꝙ hæc conclusio procedit etiã contra expressam prohibitionẽ testatoris, *Dom. Cosimus Nepita super consuet. clariss.ciuitatis Cathaniæ tit.19.n.15.* vbi multos congerit, & testat de magis com.* opin. prout etiam multos allegat, & de magis* cõm. testatur *Brun.a Sole in compend. resolut.proposit.iur.vn.verbo filia cui pater Roland.a Valle cõs. 35.n.16.lib.3.Maluas.cons.21.n.17.lib.1.multos congerit Fabius Turret. & pluries testatur de magis comm.opin.* cons.4.n.11.lib.3.* vbi nu.12. 13.& 14. ponit fundamenta huius opinionis licet ipse transeat cũ opinione contraria in n. 15.& seq. prout facit etiam *cons.74.n.4. & seq. lib.2.* vbi asserit qđ hæc est comm.opin. & ipse
405 contrarium defendit in casu suo *Emanuel a Costa in repet.l.cum tale §.si arbitratu ampliat. 11.n. 5. Thomas de Ferrar.cautela 9. Ludou. Bria Hispanus in resp.casuum conscientiæ casu 44. Paris.cons. 65.n.14.vol.2. Siluester in summa in verb. hæreditas il 4.n.13. Illustrissimus Cardinalis Franc.Mãtica in tract.de coniectur.vltim.volunt.* vbi dicit ꝙ in hac quæstione non solum veteres, verum etiã recẽtiores inter se multum dissentiunt, *Anton. de Corduba in repet. l. si quis a liberis §. si quis ex his, n.174.& seq.ff.de liber.agnoscen.Petrus Nicolaus Mozzius in tract.de contract. tit. de matrimonio rub. de diuisione matrimonij n.1.cart.mihi 173. Emanuel Suarez in tesaur.recept.sentent.in lit.R.n. 40.* & hæc est magis * communis, magis vera, & magis tuta opinio quidquid in contrarium tenuerint, *Carol Tapp.& Fabius Turrettus in locis supra allegatis, & Menoch. cons. 169.lib.2.& alij per prædictos allegati.*

Retenta igitur prædicta opinione quod legatum debet integrum ampliatur vt procedat etiã si mulier nõ efficiatur monialis in monasterio claustrato verum ẽt si efficeret tertiaria alicuius religionis vt S. Francisci *Dom. Intrigl. d.decis.30.nu.5.* vbi allegat *Gabriel.in suis conclus. lib.4.tit.de legat. conclus.2.n.2. Caualcan. decis. 1. n.10.lib.3.Lancellot.Polit.in tract.de substit.p.6. num.3.Capit.decis.115.nu.9.*

406 Hinc est etiam quod licet legatum alimentorum factum cum condictione ꝙ legatarius debeant alimẽtari certo loco vtputa in domo testatoris si alimẽtarius nolit eo loco alimentari illud amittat, & extra illum locum non debentur, *Bartol. in l. Caio, §. Imperator ff. de aliment. & cibar. legat. Menoch. qui multos alios allegat in tractat. de arbit. iud. casu 167. nu. 13. & casu 170.num.10.& in tractat. de præsumpt. lib. 5.præsumpt.157.n.51. Simon de Pretis in tract. de interpet.vltimat.volunt.lib.4.dubio 11.n.102.& seq. Leonard.Galganett.de condition.& demonstrat. p.1.c.11.n.18.Nonius cons.85.nu.8. Bursat.cons. 87.n.23.lib.1.Gabriel.cõs.109.n.15.lib.1.Fabius*
407 *Turrett.cons.88.n.12.lib.1.* Nihilominus si legatarius vellet religionem ingredi, & se Deo dicare cõsequi poterit legatũ etiã extra domũ, *Anton.Corduba in repet.l.si quis a liberis §.si quis ex hijs n.174.de lib.agnos.vbi ad hoc allegat spec.in*
408 *tit.qui filij sint legitimi n.33.*& eadẽ ratione dico ꝙ licet tutor qui se excusat a tutela ammittat legatum, & solutũ restituat, *l.Nessennius, §.fin. ff.de excusat.tutor.l.tutor §.quę tutoribus ff.eod.tit. l.qui tutelam ff. de testamen. tutel. l. etiam si partis ff.de legat.1.Ruin.cons.38.n.2.& 3.& cons.49.n. 1.vol.2.Emanuel Suarez in suis cõm. opin. in verb. tutor n.323.vbi dicit istam esse comm. opinionẽ Tiraq.in tract.cessante causa nu.121.vers. ligati causa in prima parte Petr.Calefatus in repet. l. diem functo num.115.ff. de offit. assessor. Caroui. decis.17.nume.1. Caualcan. in tractat. de tutor. & curat. num. 190.cart.mihi 116.Viui. decis.11.num 16. Montan.in tract.de tutel.c.32.reg.5.n.118.Pancerol. cons.44.nu.39. Rom. qui loquitur in fideicommisso cons.207.n.1.2.& 3.& cons.235.n.1.& cõs.221.*
409 *n.1.Honded.cons.52.lib.2.* Nihilominus si is tutor vellet se clericari, & ꝑ consequens a tutela se excusari non amitteret legatũ ne retraheretur à vita cõtẽplatiua vt dicã infra effectu 16.n.4.
410 Hinc est etiã ꝙ si institutus sub conditione de restituendo hæreditatẽ alteri si decederet sine filijs efficeret monacus, vel aliter regularis adhuc eo decedente sine filijs, substitutus erit exclusus, & monasteriũ in quo iam ꝓfessus est illi succederet ꝙ quomodo, & quãdo procedat & an hoc indistincte sit verũ ponunt, *Simon. de Pretis cons.39.n.10.Vincent.Honded.cõs.62.n.50 51.& 52.lib.1.Ripa in l.si vnquã n.92.C. de reuocan.donat. Bimius cons.17.per tot.lib.1.& cõs.149. lib.2. Franc. Viuius in communibus opinionib. in verb.substitutus Stefan.Gratia. in Rota Marchesan. decis.6.per tot.D.Meus Masirill. d.decis. 152.nu. 18.cum seq.Camillus Borellus cons.33. Bald. cons. 3.lib.6.Anton.de Gam.decis. 316. Fabius Turret. consil. 4.lib.3. Osascus decis.126. late Polidorus Ripa in tract.de actis in articulo mortis c.44. per tot.Ang.Mattheazius in tract. de legatis, & fideicommiss.c.23.per totum Caualcan.late decis.1.quasi per tot.lib.3.D.Intrigl.in tract.de feud.centur.1. q.46.n.83.cum plurib.seqq.& in tract.de substit.*

centur.

centur.3.q.63.centur.3.vbi cæteris melius ac latius hanc conclusionem examinat eam ampliando septem modis, & limitando 25. vbi post limitationes nu.91. dicit quod in casibus
411 in quibus non excludit substitutum monasterium possidebit bona, & erit ipsorum vsufructuarium durante vita ipsius monaci *allegat Peregr. in tractat. de fideicomm. articul. 28. nu. 81. Couar. in lib. 1. variar. resolut. c. 19. n. 7. Bald. cons. 407. n. 13. vol. 1. Franc. Mātica in tract. de coniect. vltimar. volunt. lib. 11. tit. 7. n. 4. Crot. in l. Gallus, §. & quid si tantum n. 15. ff. de liber. & posthum. Mastrill. d. decis. n. 25.* quod tamē est intelligendum dummodo religio ad quam quis ingreditur sit in communi, vel in particulari secus si esset penitus incapax quia tunc institutus statim facta professione succederet vt dicā infra effectu quarto, & quid si institutus non ingreditur monasterium sed efficitur clericus an substitutio euanescat, *vide Ioan. Aloif. de leo in l. 1. nu. 16. C. de institut. & substitut.* & ideo tam supra citati quàm infra citandi dixerunt quod monasterium isto casu habetur loco filij, *Alba Mandell. consil. 171. nu. 49. lib. 1. Anton. de Gama decis. 308. Fabi. Turret. cons. 72. nu. 6. lib. 2. Sfortia Oddo consil. 19. n. 24. & 26. Dominus Consimus Nepita super consuetud. clarissimæ ciuitatis Cataniæ tit. 13. n. 20. Vincent. de Franch. decis. 460. Ludou. Molina in tractat. de primogen. Hispan. lib. 2. c. 5. n. 28. Thomas Triuisan. decis. 47. nu. 7. lib. 1. Dominus Intrigl. tam d. q. 63. n. 21. quàm q. 51. n. 22. & per tot. cent. 3. & q. 35. n. 23. centur. 2. & q. 72. n. 9. centur. 1. & in tract. de feud. centur. 1. q. 46. n. 82. Hieron. Ceuallos in speculo pract. quest. commun. contra commun. q. 192. & 193.*

412 Quod tamen intelligat vt habeatur loco filij ciuilis seu adoptiui non autem legitimi, & naturalis, *Bald. in Authen. nisi rogati in fi. C. ad trebell. Zasi. in tract. de feud. p. 8. nu. 79. Menoch. in tract. de præsump. part. 2. lib. 4. præsumpt. 83. n. 28.*

413 Hinc iterum est quod filius familias etiam patre inuito, & contradicente poterit clericari, & monacari, nec ob id erit reputandus ingratus, nec occasione huiusmodi ingressus poterit exeredari, *Sal. in l. Deo nobis C. de episco. & cler. Anton. Scappa in tract. de iure non script. lib. 1. c. 55.*
414 *nu. 1. & 2.* Immo ex dispositione sacri concilij Tridentini non solum contradicentes, & impedientes ne quis clericetur vel monacetur, verū etiam, & consulentes sunt excommunicati.

415 Hinc procedit etiam dispositio, *l. si coloni C. de agricol. & censit. lib. 11.* qua datur præsidium, & auxilium dominis in spoliatione non violēta licet cum vitio contra eos qui seruos vassallos, vel ascriptitios vel colonos fugitiuos possiderent vel contra eosdem seruos, aut alios qui seipsos domino surripuerunt, & obedientiam subtraxerunt, vt dixit, *Batt. ibi in princ. Roman. in l. rem quæ nobis col. 2. vers. secundum ff. de acquir. possess. & ibidem Socin. quest. 9. col. 3. Abb. in c. 2. in 3. not. de cappell. monacor. Ripa in capit. sæpe nu. 30. de restitut. spoliat. Alexand. consil. 90. nu. 2. lib. 2.*
416 *Corne. consil. 18. litera G. lib. 1.* namque dispositio dictę legis non habebit locum, vbi seruus colonus vel ascriptitius se clericauerit vel monachauerit, *Lucas de Penna in d. l. si coloni in 5. & 7. opposit. Abb. in c. 2. de seruis non ordinand. Ioan. Baptista Pontanus in tractat. de spolio lib. 1. n. 97.*
417 *& lib. 3. n. 131.* & quod clericatus liberet seruū a seruitute, *Azzo. in sūma titul. de episcop & cler. n. 14.* & quod liberet libertum ab operibus li-
418 bertorum, *dixit Alberic. in tract. de statut. lib. 3. q. 41. n. 6. ad quod allegat l. interdum de oper. libert.*

419 Vndecimo sciendum est quod priuileggia concessa clericis debent latissime interpretari, *l. priuileggia C. de sacrosanct. eccles. Alser. consil.*
420 70. *nu.* 38. & tanquam concessa non subditis transeunt in vim contractus, *Ioan. Botta consil.* 88. *nu.* 50. vbi dicit quod propterea debent extendi.

421 Duodecimo sciendum est quod donatio facta a patre filio causa se promouendi ad ordines sacros iuxta determinationem sacrosancti Concilij Tridentini *session. 21. c. de reformat.* non computatur in legitimam, *Faber in § fin. instit. de inoffit. testam. Crauett. consil. 136. lib. 1.*

422 Decimotertio sciendum est quod clerici, & cæteræ personæ ecclesiasticæ comprehenduntur in numero miserabilium personarum, *Innocent. & Butr. in cap. significantibus de offit. delegat. & ibi communiter scribentes Auna allegat.* 146 *nu. 2. lib. 2.* prout comprehenditur etiam eccle-
423 sia, *Isern. in constitut. statuimus nu 3. & ibidem Afflict. n. 16. idem Afflict. decis. 257 n. 2. & 3. Capit. decis. 160. Carouit. super ritu Magn. Cur. V. ritu 233. n. 2. Rebuff. in tractat. de sentent. prouisional. glos. vltima nu. 5. Thesaur. decisio. 117. n. 1. in fine Menoch. in tractat. de arbitr. in addit. ad casum 66. nu. 25.* & quod clerici sint de numero pauperū,
424 *est text. in c. quod autem 23. quæst. 7. & in c. sacerdos 1. q. 2. Turrecrem. in c. decimæ n. 6. & 16.* ideo dico quod si testator mandat vt aliquid dispensetur inter pauperes exequutores poterunt illud dispensare etiam clericis.

Decimoquarto, & vltimo non ommittam dicere quod omnes non solum debent honorare clericos bonos verum etiam & malos) si ta-
425 men aliqui mali reperiuntur) *capitulo Dominus noster 93. distinct. & ibi glos. in verbo sacrileggium glos. in capit. sacerdotibus in verb. spetialiter 11. q. 1.*

Quia reuerentia, & honor fit officio quod ministrant non autem personę prout vidimus in aliquibus principibus, & officialibus qui sunt pessimi non solum mali, & nihilominus quia reperiuntur positi in illa dignitate ab omnibus venerantur, & hoc clarissime demonstra-

ſtratur exemplo Domini noſtri Ieſu Chriſti qui in ſacratiſſima cœna ita honorauit Petrum Apoſtolum ſicut,& Iudam traditorem permittendo vt ambo in eadem mēſa ſecum ederent, & amborum pedes lauit, *Ioan.capit.* 13. Nec ex quo fortaſſe aliquis clericus,vel monachus reperitur malus totum cetum, & vniuerſum ordinem clericorum,& religioſorum debent par
426 uipendere,& illi detrahere,non enim debet alteri per alterum iniqua conditio inferri, *l. non debet ff.de regul.iur. Caſſane.in catalag.gloriæ mundi p.4.conſiderat.4.verſiculo,& quidam*, nam delictum perſonæ non debet in detrimentum eccleſiæ redundare, *capitulo delictum, de regul. iur. in ſexto*,& ſingulorum delicta ſingulos authores pęna afficiunt, *l.ſancimus C.de penis*, & hoc etiam comprobatur exemplo eiuſdem Iudæ, qui licet fuerit ita peſſimus non propterea Apoſtolorum corus aliqua macula fuit affectus neq; dignitatem Apoſtolorum minuit eiuſdem ſocietas.

427 Quæro nunc (vt finem imponam præſenti præludio) vtrum clerici Orientales, quos nos Græcos appellamus, ſint ſubiecti diſpoſitioni iuris pontificij,& dico quod non,quia eccleſia orientalis canones non recepit, *gloſ. in c. de libellis,in fine,21.diſtinctione,Abba.& Berous n.197 in cap. 1. de conſtitutionib.* ideo videmus quod clerici orientales ſiue Græci etiam ſacerdotes vxorem dicunt vt dicam infra in alio effec. loco ſuo.*& dixit Alphonſ. Aluarez in Speculo iuris pontifitij cap.81.in principio cart.mihi* 494.

428 Quibus autem priuilegijs poſſint vt clerici orientales, *ponunt Cotta in memorial.in verb.clericus n.2.verſ.ſed quid Remigg. de Gonn. in tractat. de caritat.ſubſid.q.65.n.8.in 15.tomo tract. diuerſ. par. 2.cart. mihi 92.*

429 Quæro ſecundo qua pęna puniatur is qui dicit ſe clericum dum talis non eſt, & dico quod punitur pena falſi, *Bald.in l.ſub prætextu C.de ſacroſ.eccleſ. Felin.in c.3.loco,n.1.de probat. Dec.in c. tuarum nu.47.de priuilegg.Bertach. in ſuo repert. in verb.clericus qui non eſt*, & ſi quis vteretur veſtibus clericalibus vel monachalibus puniendus eſt pena exilij,& corporali, *§.penult.in Authen.*
430 *de ſanctiſſ.epiſcop. Menoch. in tract. de arbitr. iudicentur.6.caſu.561.nu.7.* vbi dicit quod iſta pena corporalis non reperitur in iure determinata,de iure ciuili arbitrio iudicis erit imponenda *allegat Montele.in praxi arbitra. in 4. parte nu.*
431 *961.*& ſi quis auderet celebrare vti ſacerdos dū non eſt,vel confeſſionem audire quo modo eſſet puniendus de iure canonico, *ponit Petr. de Gregor.Tholoſan.in partit.iuris canoni.lib. 4. tit.4. c. 1.* ſed de iure nouiſſimo erit omnino degradandus & tradendus curiæ ſeculari vt comburatur, *ita eſt diſpoſitum per quandam Bullam felicis recordationis Clementis Papæ Octaui*, & ratio cur comburendum eſſe ſtatuit ille ſanctiſſimus Pontifex fuit quia is talis dat occaſionem idolatrandi dum populus adorat hoſtiam tanquam conſacratam vt verum corpus Chriſti, & ſi laicus impetrat beneficium tanquam clericus cum clericus non ſit caret impetratis,
432 *Ancheran.in cap cum a Deo num.3.de rſecript.*& ratio eſt quia ſimplex laicus non poteſt obtinere beneficium vt dicam infra effectu 5. num. 26. & vide Zerol. in verb. ordo §. 3.

DON CAROLI DE GRASSIS PANORMITANI IVRISCONSVLTI EMINENTISSIMI.

TRACTATVS DE EFFECTIBVS CLERICATVS.

PRIMVS EFFECTVS.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non supponuntur iurisditioni, & potestati laicorum, quod ampliatur vsque ad nu. 666. lim. vt à nu. 667. cum pluribus seqq.*

2 *Clerici sunt exempti à iurisdictione laicorum de iure diuino, & seq.*

3 *Iudices aliqui laici fuerunt diuinitus pœnis corporalibus afflicti ex eo, quia in clericos iurisdictionem indebita exercere voluerunt.*

4 *Clerici quo tempore consecuti fuerunt possessionem exemptionis iudicis laicorum.*

5 *Iuris diuini dicitur illud quod in lege veteri est figuratum.*

6 *Laici sunt penitus incapaces iurisditionis super personas ecclesiasticas.*

7 *Laici non possunt prescribere iurisditionem aliquã super personas ecclesiasticas.*

8 *Iudex ecclesiasticus habet iurisditionem in personas ecclesiasticas priuatiuè quò ad iudicem laicum.*

9 *Clericis tàm in causa criminali, quàm ciuili habent priuilegium fori ecclesiastici.*

10 *Bona clericorum sunt exempta à iurisditione laicorum prout ipsi clerici sunt, nu. 11. quid tenendum nu. 12. & quo iure.*

13 *Bona sunt accessoria ad personam clerici, nu. 14.*

15 *Consuetudo quòd clerici non potiantur priuilegio fori circa bona an sit valida.*

16 *Papa potest tollere priuilegium fori quò ad bona clericorum.*

17 *Clericus si conuenitur actione reali quo loco conueniri debeat.*

18 *Clerici in omni iuditio & causa sunt puniendi coram iudice ecclesiastico.*

19 *Papa non potest facere legem generalem per quam indistinctè omnes clericos supponat iurisditioni iudicis, seu Principis sæcularis, ampl. vt num. 23. lim. nu. 24. 25.*

20 *Papa non potest tollere ea, quæ sunt de iure diuino.*

21 *Papa ex causa post modificare, & limitare ius diuinũ*

22 *Papa non potest facere id, per quod decoloraretur totus status ecclesiæ.*

25 *Papa potest delegare principibus sæcularibus causas clericorum, ampl. vt nu. 26. 27. limit. vt num. 28. 29. 31. & 33.*

27 *Papa potest concedere mero laico iura spiritualia certis casibus.*

29 *Papa non potest delegare mero laico causas ordinibus annexa, svt est dicere missam & audire confessionem, & similes.*

30 *Papa potest delegare Principibus laicus causas spirituales.*

32 *Papa si committit aliquam causam Principi vel iudici sæculari ille cui committitur de ea causa cognoscit non iure proprio, sed vti delegatus.*

34 *Asserenti se habere delegationẽ tenetur illam ostendere antequam accipiat exercere eius iurisdictionem, & nu. 41.*

35 *Asserenti se habere delegationem non creditur.*

36 *Delegatus ante præsentationem rescripti non dicitur habere iurisdictionem.*

37 *Processus factus per delegatum ante præsentationem rescripti est nullus.*

38 *Citatio facta per delegatum ante præsentationem cõmissionis est nulla, nec ex ea citatus fit contumax.*

39 *Iurisdictio nõ dicitur collata ante pſentationẽ literarũ*

40 *Delegationes & commissiones factæ per Papam, vel principem sæcularem non possunt probari per testes, sed requiritur scriptura.*

42 *Clerici non possunt renuntiare priuilegio fori & se submittere iurisdictioni iudicis laici; & de ratione vide nu. 43. ampl. tàm in causa ciuili, quàm criminali, & nu. 44. Ampl. vt nu. 45. 46. 47. 48 50. 51. 53. 54. 55.*

G Cle-

46 *Clericus, nec cum iuramento potest renuntiare priuilegio fori.*

47 *Episcopus potest inhibere iudici laico, & prohibere, ne procedat contra clericum etiam si ipse clericus vellet conueniri coram eo.*

48 *Clerici, nec etiam cum consensu episcopi possunt renunciare priuilegio fori lim. vt nu. 49.*

50 *Consuetudo quod clerici possint renunciare priuilegio fori non valet.*

51 *Clericus non declinans forum iudicis laici potest puniri per suum superiorem, & qua pœna num. 52. 73. 74.*

55 *Clericus non potest consentire in alium iudicem etiam ecclesiasticum sine consensu sui prælati sub ampl. vt nu. 56. 57. 58. 59. 60. & 62. lim. vt nu. 63. 66. 70. 71.*

61 *Nullitatis causa qui fuit non potest allegare ipsam nullitatem.*

64 *Hieronymus de Rigio Abbas Sãctæ Luciæ laudatur.*

65 *Simon de Rao laudatur.*

67 *Clericus delinquens in aliena diœcesi à quo possit puniri.*

68 *Clericus fortiter forum, tàm ratiane originis, quàm beneficij requirentis residentiam.*

69 *Clericus potest citari in loco beneficij.*

72 *Presens si potest contradicendo actum prohibere si non contradicit videtur illi consentire.*

73 *Clericus non opponens declinatoriam fori est excommunicatus.*

76 *Laicus semper potest prorogare iurisdictionem in iudicem ecclesiasticum.*

76 *Clericus promittens respondere coram quocunque iudice intelligitur de ecclesiastico.*

77 *Clerici cuiuscunque ordinis etiam primæ tonsuræ habent priuilegium fori.*

78 *Nouitij cuiuscunq; religionis gaudent priuilegio fori.*

79 *Clerici coniugati non possunt conueniri nisi corã iudice ecclesiastico, & quid requiratur ex dispositione sacri Concil. Trid. nu. 80. & quid de iure canonico 83. 86. 88. ampl. nu. 81.*

82 *Clerici coniugati Orientales gaudent priuilegio fori, licet ecclesiæ non seruiant.*

84 *Clericus coniugatus statim quod dimittit habitum & tonsuram perdit priuilegia clericalia, quod quomodo procedat, vide nu. 85.*

87 *Clerici quando dicantur clericaliter viuere.*

89 *Clericus coniugatus ad hoc vt gaudeat priuilegio fori ipse habet probare quomodo in eo sint requisita necessaria ad illud consequendum.*

90 *Clericus coniugatus mortua eius vxore consequitur omnia priuilegia quæ habent clerici nõ coniugati.*

91 *Clerici coniugati præter priuilegium fori, & canonis non potiuntur cæteris priuilegijs clericalibus.*

92 *Tertiarij an gaudeant priuilegio fori ecclesiastici, & nu. 93. distingue, vt nu. 94. intellige, vt nu. 95.*

96 *Conuersi & oblati cuiusuis religionis approbatæ gaudent priuilegio fori ecclesiastici, sicut ipsi clerici.*

97 *Moniales inclusæ in monasterio non sunt subiectæ iurisdictioni iudicis secularis, sed ecclesiastici.*

98 *Moniales dicuntur & sunt personæ ecclesiasticæ.*

99 *Moniales dicuntur esse in potestate monasterij in quo sunt professæ.*

100 *Monialis dicitur serua & filia monasterij in quo reperitur ingressa.*

101 *Monialis faciunt vota substantialia sicut cæteri religiosi.*

102 *Heremitæ potiuntur priuilegio fori ecclesiastici, sed contra nu. 103. distingue, vt nu. 104. 107.*

105 *Religiosus de consensu suorum superiorum potest effici heremita.*

106 *Transitus de vna religione ad aliam quando sit permissus.*

106 *Vouens minus bonum potest propria authoritate illud commutare in maius bonum.*

108 *Religiosi regulares cuiuscunque ordinis gaudent priuilegio fori ecclesiastici.*

109 *Milites Hierosolimitani, & cæteri huiusmodi non possunt conueniri nisi coram suis iudicibus ecclesiasticis.*

110 *Milites Hierosolimitani, & cæterarum religionum sunt extra legem matrimonij, & obseruant ea oĩa quæ obseruant cæteri religiosi.*

111 *Milites religionum Sancti Ioannis, S. Iacobi, & similes connumerantur inter personas ecclesiasticas.*

112 *Milites prędictarum religionum profitentur tria vota substantialia religionis.*

113 *Milites prædicti semper profitentur vnam ex religionibus à summo Pontifice approbatis.*

114 *Papa potest dispensare vt aliqui religiosi prout sunt milites Sancti Iacobi ducant vxorem.*

115 *Milites Sancti Stefani, Sancti Lazari, & similes, qui non habent, exequantur in suis priuilegijs in Regno Siciliæ non gaudent priuilegio fori.*

116 *Matrimonium non consumatum dissoluitur per assumptionem habitus militaris Sancti Ioannis.*

117 *Rectores hospitalium gaudent priuilegio fori ecclesiastici, quod quomodo procedat vide ibidem, & n. 118. & 120.*

119 *Rectores montis pietatis quibus casibus possint frui priuilegio fori, & nu. 120.*

121 *Fratres disciplinatorum non gaudent priuilegio fori ecclesiastici.*

122 *Hospitale quando dicatur locus pius.*

123 *Quarta canonica an debeatur ex legatis relictis hospitalibus.*

124 *Alienatio rerum hospitalium an possit fieri non seruatis sollemnitatibus requisitis in alienatione rerum ecclesiasticarum.*

125 *Canonici seculares gaudẽt priuilegio fori ecclesiastici*

125 *Vniuersitates clericorum, vt sunt collegia & capitula non possunt conueniri coram iudice sæculari.*

126 *Collegia clericorum non possunt conueniri coram iudice sæcularis.*

127 *Fratres pœnitentes, seu de pœnitentia vocati quando gaudeant priuilegio fori ecclesiastici.*

128 *Familiares episcopi potiuntur priuilegio fori ecclesiastici*

tentiam contra eum latam per iudicem ecclesiasticum casu quod reperitur coram eo conuentus.

352 *Iudex laicus procedendo contra clericum coram eo conuentum procedit vt priuatus.*

353 *Sententia lata à iudice incompetenti est nullius momenti.*

354 *Sententia lata contra clericum est nulla etiam si ipse clericatum non allegauerit lim. vt nu. 355.*

356 *Statuto stante quod aduersus exequutionem sententiæ non possit opponi aliqua exceptio poterit, nihilominus opponi, quod sententia fuit lata per iudicem laicum contra clericum.*

357 *Bannum factum contra clericum per iudicem sæcularum non tenet.*

358 *Iudex sæcularis qui tulit sententiam contra clericum coram eo conuentum poterit eãdem sententiam ipsemet de facto reuocare.*

359 *Clericus contra quem fuit lata sententia per iudicem sæcularem potest de ipsius nullitate quandocunque se opponere.*

360 *Sententia lata per iudicem laicum contra clericum qui dimiserat habitum, & tonsuram, & ab omnibus reputabatur laicus est valida.*

361 *Communis opinio, & reputatio in iudicijs præualet veritati.*

362 *Clericus si confitetur debitum coram iudice sæculari, nec opponit de suo priuilegio non poterit dicere nullum præceptum de soluendo ab eodem iudice sæculari factum.*

363 *Conueniens clericum coram iudice sæculari potest excommunicari.*

364 *Laicus etiam vti minister iudicis ecclesiastici non potest tangere clericos, sed contra num. 366.*

365 *Episcopus mandans vt clericus torqueatur per laicos an sit excommunicatus.*

367 *Auferens clericum captum ab officiali laico non incidit in aliquam pœnam.*

368 *Officiali procedenti iniuste, & de facto potest etiam de facto resisti.*

369 *Officialis capiens, & non remittens clericum ad suum superiorem incidit in sententiam excommunicationis ampl. vt nu. 370. 371.*

372 *Consuetudo quòd iudex laicus cognoscat de causis clericorum est inualida ampl. vt nu. 375. 386. lim. vt nu. 387. 388. & 389.*

373 *Consuetudo contra libertatem ecclesiasticam nunquam præscribitur.*

374 *Consuetudo contra ius diuinum, & canonicum non valet, & dicitur potius corruptela, quã cõsuetudo.*

376 *Tempus immemorabile habet vim priuilegij.*

377 *Titulus non est necessarius vbi præscriptio est immemorabilis.*

378 *Scientia illius contra quem præscribitur non est necessaria quando præscriptio est immemorabilis.*

379 *Probatio in contrarium non admittitur si præscriptio est immemorabilis.*

380 *Præscriptio ad hoc vt valeat præscribens debet esse capax iuris præscripti.*

381 *Priuilegij allegatio vltra præscriptionem operatur vt laicus possit cognoscere de causis clericorum.*

382 *Laicus potest cognoscere de causis clericorum ex consuetudine, & præscriptione, vbi vltra consuetudo concurrit allegatio priuilegij, sed vide 382.*

383 *Iura inpræscriptibilia sciente, & patiente principe præscribi possunt, quòd procedit data capacitate præscribentis.*

384 *Consensus expressus est validior quam tacitus.*

385 *Tollerantia quo casu non prosit ad inducendam consuetudinem.*

390 *Iudex laicus non poterit cognoscere de causis clericorum etiam data negligentia iudicis ecclesiastici limi. vt nu. 395. & 396.*

391 *Iudex ecclesiasticus supplet negligentiam iudicis sæcularis.*

392 *Papa potest supplere negligentiam, & defectum cuiuscunq; principis secularis.*

393 *Episcopus potest punire aromatarios mixentes aliam rem cum cera quam vendunt.*

394 *Vassalli dominorum, & principum non recognoscentium superiorem si grauantur possunt recurrere ad summũ Pontificem pro reparandis grauaminibus.*

397 *Princeps secularis an possit reducere beneficia ecclesiastica ad eius manus donec fuerit de rectore prouisum.*

398 *Iudex laicus non potest cognoscere de causis spiritualibus ampliat. vt nu. 400. 401. 408. 409.*

399 *Iudex laicus est penitus incapax spiritualium.*

401 *Iudex secularis an incidenter, & consecutiuè possit cognoscere de causis spiritualibus, & nu. seq.*

408 *Confessio facta per laicum coram iudice seculari de re spirituali est nulla.*

410 *Iudex ecclesiasticus quando priuatiuè, & quando cumulatiuè quo ad Iudicem laicum habet iurisdictionem in causis spiritualibus.*

411 *Iudex laicus non potest limitare tempus ad expediẽdam causam spiritualem quando pars se opponit de aliqua spiritualitate.*

412 *Causæ spirituales quæ dicantur remissiuè.*

413 *Conueniens clericum coram iudice sæculari quibus penis afficiatur ampl. vt nu. 415. & seq. lim. vt nu. 426. seq.*

414 *Clericus condemnatus à iudice laico habetur pro absoluto, & quid si fuisset absolutus.*

416 *Clericus trahens alium clericum coram iudice sæculari amittit priuilegium illud quod spoliatus ante omnia debeat restitui.*

419 *Pœna eo ipso quod est incursa non datur amplius locus pænitentiæ quia ius est parti quæsitum.*

420 *Deus non potest facere vt facta non sint facta.*

421 *Pænitentiæ non datur locus vbi ius est tertio quæsitũ per actum illius qui vult pænitere.*

422 *Citatio non potest reuocari in præiuditium illius cui fuit ius acquisitum per citationem.*

423 *Appellans non potest renuntiare appellationi in præiuditium partis appellatæ.*

424 *Dilationi iam obtentæ non potest renuntiari in præiudi-*

inditium illius cui aliquod ius fuit acquisitum ex tali dilatione.

425 *Rescripto non potest renuntiari per impetrantem illud si ex tali rescripto alteri fuit ius quaesitum.*

427 *Incontinenti quae fiunt videntur inesse.*

438 *Emphiteuta, seu feudatarius alienans rem emphiteuticam siue feudalem inscio domino si illam statim recuperat non incidit in aliquam paenam.*

429 *Incontinenti aliquid fieri quando dicatur.*

432 *Clericus qui vult agere ad paenam contra eum qui illum traxit coram Iudice seculari debet probare quod ille sciebat eum esse clericum.*

433 *Scientia quando probetur.*

434 *Dubius & ignorans equiparantur.*

435 *Dubius praesumitur potius esse in bona quàm in mala fide.*

438 *Citare faciens aliquem in iuditio videtur eius personam approbare adeo vt contra eam se opponere non possit.*

439 *Assistens liti pro suo interesse non videtur approbasse personam rei citati à principali litigante.*

440 *Procurator non potest facere cadere dominum in paenam, & quando limitatur nu. 441. & 442.*

442 *Procurator etiam sine mandato praeiudicat domino si ipse dominus est praesens, & non contradicit.*

445 *Paena vt excipi possit debet agi conditione ex lege.*

446 *Clericus conuentus coram Iudice seculari potest agere ad paenam tam coram Iudice coram quo fuit conuentus quàm coram Iudice ecclesiastico.*

447 *Conductor decimarum coram quo sit conueniendus.*

448 *Clericus non potest citari, & citatus non tenetur cōparere coram iudice laico ampl. num. 450. & seq. lim. vt nu. 471. & seq.*

449 *Citatus non tenetur comparere vbi constat se non esse suppositum iudici citanti.*

450 *Citatio nulla non interrumpit praescriptionem.*

451 *Citatio nulla non inducit litis pendentiam.*

452 *Clericus citatus coram Iudice laico non potest tanquam contumax mulctari, & nu. 461.*

453 *Iudex secularis non potest imponere paenam clerico contumaci.*

454 *Citatio nulla non facit citatum contumacem.*

455 *Clericus citatus coram iudice laico quando fiat vere contumax.*

456 *Fiscus cui fuit incorporata mulcta à clerico exacta an teneatur illam restituere constito de clericato, & nu. seq. vsq; ad nu. 465.*

457 *Contumax non recuperat expensas quas soluit ratione contumaciae licet vincat in causa principali.*

458 *Differens opponere exceptiones sibi competentes debet in expensis condemnari.*

459 *Statutum dans praemium occidenti bannitum habet locum etiam si bannitus occisus esset clericus.*

460 *Processus redditur ipso iure nullus statim quòd apparet quod conuentus est clericus.*

464 *Fiscus tenetur restituere id quod exigit à clerico vti à contumace.*

463 *Contumacia est delictum.*

464 *Citatus per Iudicem incompetentem non fit contumax nec ex tali contumacia potest banniri.*

466 *Clericus non potest banniri per Iudicem laicum.*

467 *Statutum puniens receptantem non comprehendit receptantem nulliter bannitum.*

468 *Clericus citatus coram iudice laico non tenetur comparere etiam ad allegandum suum priuilegium ampl. vt num. 470.*

469 *Comparere quis non tenetur vbi citatio est à iure improbata.*

471 *Clericus tenetur, & compelli potest per iudicem laicū ad concursum.*

472 *Clerici nec eorum bona sunt supposita iurisditioni Iudicis secularis.*

473 *Determinatio certa nō datur de futuris cōtingētibus.*

474 *Non probat hoc esse quod ab hoc contingit ab esse.*

475 *Clericus potest citari per iudicem laicum in inuentario faciendo.*

479 *Clericus artatur proclamate generali edito per Iudicem secularem.*

477 *Statuto stante quod omnia instrumenta debeant insinuari citatis creditoribus, clericus creditor poterit citari per Iudicem secularem.*

478 *Clericus citatus coram Iudice seculari tenetur comparere si in citatione exprimitur talis causa ex qua apparet quod ipse est suppositus iurisdictioni Iudicis laici.*

479 *Clericus citatus à Iudice laico tenetur comparere ad allegandum suum priuilegium quando est dubium an sit clericus.*

480 *Clericus citatus à laico quatenus suum putauerit interesse tenetur coram eo cōparere lim. vt nu. 488.*

Citatio quatenus suum putauerit interesse non dicitur artatoria sed incitatoria.

481 *Citatio quatenus suum putauerit interesse est potius monitio quam citatio.*

482 *Citatus quatenus suum putauerit interesse dicitur potius actor voluntarius quam reus necessarius.*

483 *Citatio cum clausula quatenus suum putauerit interesse non artat citatum ad comparendum.*

484 *Citatus quatenus suum putauerit interesse si non comparet non efficitur contumax.*

485 *Clericus citatus per proclama generale si suum putauerit interesse tenetur comparere.*

486 *Clericus citatus quatenus suum putauerit interesse si non comparet sibi non praeiudicat.*

487 *Clericus citatus quatenus suum putauerit interesse si comparet, & docet de possessione rei super qua agitur non esset vlterius procedendum coram iudice seculari.*

489 *Clericus citatus quatenus suum putauerit interesse si comparet, & petit vt remittatur ad suum Iudicem competentem debet statim remitti, de veritate vid. num. 490.*

491 *Clericus licet posset citari per iudicem Laicum quatenus suum putauerit interesse attamen tutius est vt citetur per suum Iudicem ecclesiasticum.*

492 *Clericus si citatur per Iudicem secularem potest quilibet*

libet pro eo cõparere, & allegare declinatoriã fori.

493 *Exceptio incompetentiæ Iudicis etiam in causa capitali potest opponi per procuratorem.*

494 *Iudex ecclesiasticus erit Iudex competens quando clericus, & laicus sunt dati exequutores testaměti.*

495 *Clericus etiam infamis non potest conueniri coram Iudice seculari.*

496 *Infamia omnis tollitur per susceptionem ordinis clericalis.*

497 *Iudex ecclesiasticus si pronuntiat simul cum laico in aliqua causa, est appellandum ad superiorem Iudicis ecclesiastici.*

498 *Clericus debet consequi priuilegium fori etiam si in sua promotione narrauerit aliam qualitatem quæ re vera non aderat.*

499 *Iudex ecclesiasticus est iudex cõpetẽs pro legatis pijs.*

500 *Princeps laicus non solum per se ipsum non potest cognoscere de causis clericorum verum etiam nec per suum delegatum clericum.*

501 *Delegatus nihil habet ex se.*

502 *Clericus vt delegatus laici non poterit cognoscere de causa spirituali.*

503 *Delegatus principis secularis etiam quod sit clericus dicitur Iudex secularis.*

504 *Clericus potest esse delegatus laici quod ampliatur vt nu. 505. lim. vt nu. 506.*

507 *Clericus non potest esse locum tenens offitialis laici.*

508 *Episcopus delegatus laici pro tuenda iurisditione delegata non poterit vti gladio spirituali.*

509 *Appellatio est interponenda coram delegante laico à grauamine illato per delegatum clericum.*

510 *Prælatus vel clericus habens iurisditionem à principe seculari, ut qa est feudatarius si infert grauamẽ, ab eius grãuamine appellatur ad dominũ těporalẽ secus si tamen iurisdõnẽ haberet iure pp io n. 512*

511 *Clericus si est dominus feudi habetur pro laico.*

513 *Prælatus iudicans vti feudatarius cur appelletur ad dominum feudi.*

514 *Homo idem diuersis respectibus, & qualitatibus diuersis homo considerari poterit.*

515 *Episcopus qui est et siem ecclesiæ episcopus, & canonicus in quo loco sedere habet quando reperitur in capitulo vti canonicus.*

516 *Episcopus si est consiliarius principis in loco consilij sedebit vti consiliarius.*

517 *Rex vel alius supremus princeps si iudicat vti feudatarius alterius principis, ab eius sententia erit appellandum ad principem dominum feudi.*

518 *Laicus si est delegatus clerici ab eius sententia appellatur ad delegautem clericum.*

519 *Clericus penitus illiteratus gaudebit priuilegio fori.*

520 *Iudex ecclesiasticus debet dirimere contrauersiam ortam inter coheredes vbi aliquis ipsorum esset clericus.*

521 *Laicus potest conueniri coram Iudice ecclesiastico pro re ad ecclesiam spectante amplia vt nu. 522. lim. vt nu. seq.*

524 *Iuramentum perorrescentiæ quomodo & quando prestetur.*

525 *Depositus pro crimine non perdit priuilegium fori.*

526 *Irregularis non perdit priuilegium fori.*

527 *Irregularis si ordinatur de facto fit verus sacerdos, & accipit omnem potestatem.*

528 *Irregularis si ordinatur licet suscipiat ordinum caratherem nihilominus non habebit eorum exequutionem.*

529 *Irregularis quando dicatur ordines ministrare.*

530 *Episcopus potest dispensare cum irregulari quoad suscipiendos ordines minores.*

531 *Clericus potitur priuilegio fori etiam si dubitatur de clericatu lim. vt nu. 532.*

533 *Laicus qui spoliauit clericum potest conueniri coram Iudice Ecclesiastico.*

534 *Clerici non possunt capi per officiales laicos ampl. vt nu. 535. lim. vt nu. 536. & seq.*

538 *Officialis laicus potest capere clericum in fraganti crimine captum, & quando, & quomodo hoc procedat ampl. vt nu. 539. 540. 541. 542.*

542 *Officialis laicus potest capere clericum quem scit deliquisse dummodo illum statim remictat ad suum Iudicem.*

543 *Officialis laicus quando possit capere clericum inuentum de nocte.*

544 *In fraganti crimine captus quando quis dicatur.*

545 *Officialis laicus potest capere clericum repertum in postribulo.*

546 *Officialis laicus potest capere clericum vt obuiaret delicto committendo.*

547 *Clericus fugitiuus potest capi per officialem laicum ampl. vt nu. 549. & 550. 551. lim. vt num. 552. & seq.*

548 *Bona clerici fugitiui possunt sequestrari per Iudicem laicum.*

554 *Priuatus non potest capere suum debitorem fugitiuum propria authoritate vbi potest habere copia Iudicis.*

555 *Officialis laicus potest capere clericum de mandato Iudicis ecclesiastici, & quid si mandatum est generale.*

556 *Officialis laicus capiens clericum ad hoc vt sit tutus in conscientia quid facere habet.*

557 *Officialis laicus non tenetur statim remictere Iudici ecclesiastico clericum captum in habitu laicali.*

558 *Captura clerici quibus sollemnitatibus debet fieri.*

559 *Iudex laicus non potest cognoscere de causa clerici etiam si à principio illum cepisset de volunlate episcopi.*

560 *Episcopus non potest delegare iudici laico causas criminales clericorum ampl. vt nu. 561. 563. lim. vt nu. 564. 566. 567.*

562 *Episcopus non potest delegare causas spirituales laico & clerico simul.*

565 *Episcopus tenetur causas criminales in quibus venit irroganda pœna sanguinis delegare alicui laico ne ipse illis termi nando fiat irregularis.*

566 *Episcopus põt delegare laico causas ciuiles clericorũ.*

Epi-

Assas-

691 *Assassinus potest impune occidi etiam extra iurisditionem Iudicis declarantis illum esse assassinum.*

692 *Clericus non dicitur assassinus si soluit vel recipit pecuniam pro vulneribus tantum, & non pro occidendo ampl. vt nu. 693. & 694.*

693 *Mandans ad vulnerandum tenetur de occiso si mandatarius excessit fines mandati.*

695 *Lex correctoria alterius legis semper restringitur ad casum in quo corrigit, & non ad alium.*

696 *Mandans non tenetur ad pœnam auctam ratione loci vel temporis in quo mandatarius exequutus fuit mandatum.*

697 *Mandans non dicitur assassinus vbi mandatarius esset inimicus occisi etiam quod pro occidendo dederit vel promiserit pecuniam.*

698 *Mandans non dicitur assassinus si post susceptum mandatum per mandatarium etiam pecunia mediante superuenit inimicitia inter mandatarium & occisum.*

699 *Assassinus quis dicatur, & nu. 700. 701. 702. 703.*

704 *Homicidium ad hoc vt dicatur per assassinium commissum debet dari vel promitti quid certum, & determinatum non autẽ quid in genere, & n. 705*

706 *Assassinium non dicitur si mandans promittit mandatario quod ei semper presto erit vel quod eum iuuabit, & similia verba.*

707 *Assassinium ad hoc vt inducatur pecunia debet esse in magna, & non in parua quantitate.*

708 *Assassinium non dicitur vbi pecunia non datur pro occidendo sed pro ducendo aliquem in certum locum vbi commodius posset occidi vel pro faciendo proditionem.*

709 *Assassinium quando probetur.*

710 *Qualitas assassinij debet ante omnia probari ad hoc vt Iudex laicus possit iurisditionem in clericum de eo delicto imputatum exercere, & nu. 712.*

711 *Assassinus non potest quis dici nisi sit probatum assassinium saltem probabilibus argumentis.*

713 *Qualitas vbi est causa alicuius effectus tunc ante oĩa debet verificari qualitas.*

714 *Statuti dispositio ad hoc ut habeat locum debet verificari qualitas requisita ab eodem statuto.*

715 *Qualitate non probata dispositio habetur pro non facta.*

716 *Qualitas requisita in aliquo actu si ommittitur impedit ipsius actus exequutionem.*

717 *Iudex laicus habet iurisditionem cumulatiuè cum Iudice ecclesiastico contra clericum committentẽ crimen assassinij, & est locus præuentionis.*

718 *Clericus in causis feudalibus conuenitur coram Iudice domini feudi ampl. nu. 719. & seq. lim. vt nu. 726. & seq.*

719 *Ecclesia feudataria potest conueniri coram domino feudi.*

720 *Ecclesia in materia feudorum, & emphiteusis non reperitur in aliquo priuilegiata.*

721 *Ecclesia non obseruans leges, & conuentiones feudorum ita feudo priuatur prout persona priuata.*

722 *Ecclesia feudataria ita tenetur præstare iuramentum fidelitatis prout persona priuata.*

723 *Dominus feudi ratione feudi dicitur iudex ordinarius clerici.*

724 *Iurisditio iudicis laici in causa feudali contra clericos semper est restringenda.*

726 *Dominus feudi est iudex competens clerici ratione feudi quando agitur ciuiliter secus si criminaliter ad ammissionem feudi ob delictum.*

727 *Laicus tam directè quam indirectè, & tam accessoriè quàm principaliter non poterit cognoscere de delictis clericorum.*

728 *Clericus feudatarius committens crimen ob quod sit feudo priuandus non poterit hoc declarari per dominum feudi sed per suum Iudicem ecclesiasticum, & quomodo in tali causa sit procedendum.*

729 *Dominus feudi tunc demum est Iudex competẽs clerici pro causa feudali quando agitur de lege, & conditione feudi secus si ageretur alia actione.*

730 *Appellari ad quem Iudicem debeat in causa feudali in qua clericus est condemnatus ad ammissionem feudi alia actione quàm lege feudi.*

731 *Clericus pro re emphiteotica semper est conueniendus coram suo episcopo.*

732 *Clericus tunc demum conuenitur coram domino feudi in causa feudali quãdo agitur petitorio ipsius feudi secus si possessorio sed contra nu. 733.*

734 *Clericus qui negat rem, pro qua conuenitur non esse feudalem non potest tunc conueniri coram domino feudi sed est conueniendus coram suo Iudice.*

735 *Iudex ecclesiasticus si declarauerit rem esse feudalẽ tunc lis erit agitanda coram domino feudi vel paribus curiæ, & nu. 736.*

737 *Probatio quod res non sit vel sit feudalis quomodo, & coram quo sit facienda quando clericus vassallus negat, rem pro qua cõuenitur esse feudalem.*

738 *Res in dubio potius præsummitur allodialis quàm feudalis.*

739 *Res potius presummitur libera quam emphiteotica. Res non præsumitur feudalis etiam quod sit intra fines feudi.*

741 *Vidua si turbaretur in possessione feudi posset adire iudicem ecclesiaicum, & petere vt ab eo defendatur in sua possessione.*

742 *Dominus feudi licet cognoscat de causa feudi contra clericum attamen si ipse clericus est contumax in restituendo feudum non poterit compelli per certionem personalem.*

743 *Dominus feudi si est clericus cognoscit de causa feudali etiam inter laicos.*

744 *Causa quando dicatur feudalis.*

745 *Clericus via reconuentionis potest conueniri corã iudice laico sed contra n. 746. primam opinionem ampliabis, vt num. 748. & seq. lim. vt num. 763 & sequen.*

747 *Iudicem, quem quis eligit pro se, non debet dedignare habere contra.*

748 *Clericus potest reconueniri coram iudice aico etiam si vel-*

Depo-

V in

Apo-

Con-

1122 *Conclusione in causa facta non intrant aliæ scripturæ fallit ubi ipse scripturæ essent de nouo repertæ.*

1124 *Scripturæ quod sint de nouo repertæ statur iuramento ita asserentis.*

1126 *Probatio qua non quis nouit ante commissum delictum est facienda in curia ecclesiastica.*

1127 *Fraus regulariter non præsumitur.*

1128 *In dubio præsumitur quod suscipiens habitum clericalem post delictum patratum eundem habitum susceperit in fraudem.*

1129 *Iudex laicus an possit aliquid tentare contra personam illius qui fecit se clericum post delictum commissum, & nu. 1130.*

1130 *Degradatio an sit necessaria ad hoc ut iudex laicus possit punire illũ qui fecit se clericum postquã deliquit & quid si episcopus nolit eũ degradare 1132.*

1131 *Fraus sua nemini debet esse proficua.*

1133 *Degradatio non est necessaria ubi quis habet solum primam tonsuram.*

1134 *Clericus qui se fecit absque fraude post commissum delictum a quo iudice & quomodo sit puniendus.*

1135 *Iudex ecclesiasticus potest cogi per laicum ad puniendum eum qui se fecit clericum post commissum delictum etiam absq; fraude.*

1136 *Iudex sæcularis an possit punire eum qui eadem die qua fuit accusatus fecit se clericum.*

1137 *Præsumptionem qui pro se habet transfert onus probandi contrarium in aduersarium.*

1138 *Bannitus si tempore banni fecit se clericum an sit exemptus a iudice laico.*

1139 *Condemnatus per iudicem secularem dicitur factus seruus pœnæ.*

1140 *Relegatus, vel exiliatus si durante exilio, vel relegatione fecerit se clericum & postea non obseruauerit exilium & sic inciderit in pœnam fractionis a quo iudice sit puniendus.*

1141 *Carceratus si dum est pænes carcere fecit se clericum nõ propterea eximitur a iurisdictione iudicis laici*

1142 *Carceratus dicitur etiam is qui est sub fideiussione astrictus.*

1143 *Bulla Sisti Quinti edita quãdo quis post commissum delictum possit puniri per iudicem ecclesiasticum & quando per laicum.*

1144 *Clericus qui se fecit statim patrato delicto præsumitur hoc fecisse in fraudem.*

1145 *Clericatus assumptus post cõmissum delictum nunquam prodest ubi est præuenta persona.*

1146 *Clericus delinquens coram iudice laico an possit ab eo puniri & num. 1147. 1148. distingue 1149. 1150. limita 1151.*

1148 *Iudex laicus potest cognoscere de falsitate coram eo commissa per clericum ad hoc ut arbitretur quanta & qualis fides sit ei præstanda.*

1152 *Iudex coram quo committitur falsitas potest punire eum qui ita deliquit coram eo.*

1153 *Laicus deponens falsum coram iudice ecclesiastico potest ab eo puniri.*

1154 *Iudex causarum ciuilium potest criminaliter punire testem deponentem falsum coram eo.*

1155 *Iudex causarũ criminalium incidenter põt pronuntiare super causa ciuili quod intelligas vt n. 1156. & 1159. & de ratione, vid. nu. 1157. 1158.*

1160 *Iudex delegatus ad certam causam potest punire testes coram eo falsum deponentes quæ conclusio quomodo procedat, v. nu. 1161.*

1162 *Iudex compromissarius non potest punire testes falsos coram eo deponentes.*

1163 *Iudex ad quem potest punire testes qui falsum deposuerunt coram iudice a quo.*

1164 *Clericus exemptus deponens falsum coram iudice ecclesiastico ordinario potest ab eodem ordinario puniri.*

1166 *Clericus in minoribus non adimplens qualitates requisitas per sacrum Concilium Trid. perdit priuilegium fori etiam absque monitione.*

1167 *Clericus in minoribus ad hoc vt gaudeat priuilegio fori tria requiruntur ex dispositione sacri Concilij Triden. & quæ.*

1168 *Clericus in minoribus deferens habitũ sine tonsura, siue tonsurã sine habitu nõ gaudet priuilegio fori.*

1169 *Statutum vbi requirit plures qualitates non sufficit vt adsit vna qualitas, sed omnes debent adesse ad hoc vt eius dispositio habeat locum.*

1170 *Clericus inseruiens alteri ecclesiæ quàm ab episcopo assignatæ non gaudet priuilegio fori.*

1171 *Clericus qui propter infirmitatem non defert tonsuram non propterea perdit priuilegium.*

1172 *Clericus qui propter infirmitatem non potest interesse in choro non propterea perdit distributiones quotidianas.*

1173 *Clericus qui ante delictum dimiserat habitũ & tonsuram si tempore delicti illud reperitur habere non propterea perdit priuilegium fori.*

1174 *Clericus qui causa necessitatis dimisit habitum, vel tonsuram, non perdit priuilegium fori, & de exemplis, vid. nu. 1175.*

1176 *Clericus causa necessitatis potest habitum mutare & transformare.*

1177 *Seruitium ecclesiæ præstandũ per clericum ad hoc ut potiatur priuilegio fori in quib. consistere habeat an scilicet in tẽporalibus an uero in spiritualibus.*

1178 *Seruitium debet præstari de præsenti ad hoc vt clericus potiatur priuilegio fori, nec sufficit præstitisse de præterito.*

1179 *Qualitas iuncta verbo regulatur secundum tempus ipsius verbi.*

1180 *Seruire de præsenti ecclesiæ quando quis dicatur.*

1181 *Possidere de præsenti dicitur probatũ si per mensem ante probationem factã fuit probatum possedisse.*

1182 *Tertius conuentus vti possessor rei subiugate sufficit vt probetur quod per mensem ante exceptionem possederit ad hoc ut legitime condemnari possit.*

1183 *Seruitijs præstatio debet esse frequens ad hoc ut clericus in minoribus dicatur ecclesiæ inseruire & propterea gaudeat priuilegio fori.*

1184 *Priuilegium concessum causa officij durat tantum duran-*

Iudex

1258 *Iudex ecclesiasticus penes quem reperitur clericus captus pendente articulo, an debeat remitti ad Iudicē ecclesiasticū, quiescere, & nihil facere debet.*

1259 *Iudex secularis summariè se informare pōt, & cognoscere de clericatu ad effectum remittendi clericum ad suum Iudicem, & quando fiat hæc informatio, & cognitio vid. nu. 1260. & 1261.*

1262 *Iudex ecclesiasticus, & non secularis cognoscere habet an iurisdictio ad cū spectet vbi contingit quæstio inter eos super iurisdictione.*

1263 *Iudex ecclesiasticus determinat an quis sit in habitu, & tonsura, & an habitus quem defert sit ecclesiasticus.*

1264 *Tonsuræ quæstio vbi vertitur tunc Iudex ecclesiasticus poterit statim de ea cognoscere ex quo poterit denudare caput, & videre.*

1265 *Iudex ecclesiasticus, & non laicus determinat, & cognoscit quæstionem an quis debeat admitti ad ecclesiasticam immunitatem.*

1266 *Iudex ecclesiasticus, & non laicus determinat an locus in quo quis fuit captus sit sacer, & an sit de illis qui potiuntur ecclesiastica immunitate.*

1267 *Iudex ecclesiasticus, & non laicus arbitratur an quis voluerit perseuerare in clericatu an vero habitum deijcere.*

1268 *Iudex ecclesiasticus determinare habet an res quas clericus defert sint causa proprij vsus, & an debeat super hoc iurare si gabellotus hoc negat.*

1269 *Iudex ecclesiasticus declarat an res quas clericus detulit non soluto vectigali ceciderint incōmissum.*

1270 *Iudex ecclesiasticus decidit quæstionem si quæ forte verteretur super inualiditate clericatus.*

1271 *Probatio an quis sit clericus, & an deferat habitum, & tonsuram, & an habitus quem gerit sit clericalis debet fieri in curia ecclesiastica.*

1272 *Citatio partis an sit necessaria in facienda probatione clericatus.*

1273 *Citatio Iudicis secularis an sit necessaria quando Iudex ecclesiasticus vult declarare an clericus debeat admitti ad forum ecclesiasticum vel non.*

1274 *Iudex secularis tenetur statim remittere ad forum ecclesiasticum clericum penes eum captum postquam hoc fuit pronuntiatum per Iudicem ecclesiasticum, & nu. 1275.*

1276 *Iudex secularis dum remittit clericum ad suum Iudicem competentem qua cautela vti debeat.*

1277 *Iudex laicus non potest statuere tempus clerico capto infra quod docere habeat de clericatu, & quid si fuisset morosus nu. 1278.*

1279 *Qui nam Iudex ecclesiasticus habeat determinare articulum an quis debeat gaudere foro ecclesiastico an scilicet ordinarius clerici an Iudicis an vero loci delicti.*

1280 *Persona clerici capti penes quē sit retinenda pendente articulo an debeat gaudere foro ecclesiastico.*

1281 *Citatio Iudicis secularis an sit necessaria qn̄ Iudex ecclesiasticus vult ei inhibere ne in cā procedat.*

1282 *Clericus quo ordine, & sollemnitate sit remittendus ad Iudicem ecclesiasticum.*

1283 *Clericus ad cuius expensas sit remittendus ad Iudicem ecclesiasticum.*

1284 *Clericus quando dicitur clericaliter viuere.*

1285 *Iudex laicus cui constat clericum prosecutum esse innocentem potest eum dimittere absq; eo quod illū remittat ad Iudicem ecclesiasticum.*

1286 *Clericus ad cuius instantiam fuerunt emanatæ inhibitoriæ non potest illis renuntiare.*

1287 *Clericus bannitus per Iudicem laicum, & per contumatiam ficte confessus comparendo oīa annullat.*

1288 *Clericus condemnatus tamquam laicus docendo de clericatu annullat sententiam.*

1289 *Iudici seculari in casibus in quibus competit iurisditio super personis ecclesiasticis illa cōpetit cumulatiuè cū ipso Iudice ecclesiastico, & nō priuatiuè.*

1290 *Episcopus potest prohibere ne laici deferant habitum, & tonsuram clericalem.*

1291 *Clericus quando priuatur priuilegijs clericalibus priuatur tantum possessione clericatus quia quò ad reliqua remanet clericus.*

1292 *Sententia lata per Iudicem secularem contra clericū conuentum est nulla etiam si prius per interlocutoriam declarauisset se competentem.*

1293 *Clericus si conuenitur coram Iudice laico tunc debet seruari ius canonicum sicut e contra quando laicus conuenitur coram Iudice ecclesiastico seruatur ius ciuile.*

1294 *Clerici in sacris constituti a constitutis in minoribus non differunt quoad ammissionem fori ecclesiastici vbi illud ammittitur propter delictum.*

1295 *Priuilegium fori adhoc vt quis ammitteret quæ erant necessaria de iure antiquo, & quid hodie sit dispositum in clericis in sacris constitutis.*

1296 *Clericus non solum personaliter, & per se ipsum potest petere declinatoriam fori verū, & per alium.*

PRIMVS EFFECTVS.

1 PRIMVS, itaq; est clericatus effectus, vt clerici eximantur a iurisdictione, & potestate laicorum, ita vt coram iudicibus, & offitialibus laicis nullo modo conueniri poterint, quod probatur, *in cap. 1. 11. quæst. 1.* dum Caius Papa ad Felicem Episcopum scribens ait, *nemo vnquam episcopum, aut reliquos clericos apud iudicem sæcularem accusare præsumat.* & Marcellus primus Pontifex Maximus scribens Episcopis Orientalibus in epistola secunda dicit, *Clericum cuiuslibet ordinis absque Pontificis sui permissu nullus præsumat ad sæcularem iudicem trahere, nec laico quemlibet clericum liceat accusare,* & Pelagius Sergio Camellario scribit, *si quis laicus clericum cuiuscumque gradus dixerit esse pulsandum ad episcoporum iuditium in eadem ciuitate, vel territorio constitutorum proponat eas, quas se habere existimat actiones,* Innocentius Primus

ad Victricum Rhotomagēſem, vt Iſodorus citat in præfatione canonum, *Si quæ (inquit) cauſæ, vel contentiones inter clericos, & laicos tam ſuperioris ordinis, quam etiam inferioris fuerint exortæ placuit vt ſecundum Nicenam ſinodum congregatis prouinciæ epiſcopis iuditium terminetur,* & in Concilio Pariſienſi canone 10. habetur, *Nullus iudicum neque præsbiterum, neque diaconum, aut clericum vllum, aut eccleſiæ iuniores ſine licentia Pontificis per ſe diſtinguat, aut condemnare præſumat,* & in Concilio Matiſconenſi primo, canone 8. *Nullus clericus alium clericum ad iudicem ſæcularem accuſare, aut ad cauſam dicendam trahere quocumque modo præſumat ſed omne negotium clericorum aut in epiſcopi ſui aut præsbiterorum in Archidiaconi præſentia finiatur,* & in Concilio Agatenſi canone 32. *clericum nullus præſumat ad ſæcularem iudicem epiſcopo non permittente pulſare,* quod etiam ex alijs Concilijs, & Summorum Pontificum reſcriptis hunc effectum deducit *Gratia. 11. q. 1. per totam quod etiam habetur in c. denique 96. diſt. in c. ſi quis 23. q. 8. c. ſi index laicus de ſentent. excomm. in 6. c. item ſtatuimus de conſtit. c. ſi diligenti, & c. ſignificaſti de foro compet. c. cum non ab homine c. at ſi clerici, & c. qualiter de iudit. Authen. ſtatuimus. C. de epiſcopo & cler. Auth. vt clerici apud proprios epiſcopos collat. 6.* Ex quibus omnibus hæc cōcluſio fit indubitata ita, & taliter, quod nullum habet cōtradictorē (quod rariſſime in iure noſtro inuenitur, cū aliqui vt videātur acuti, & perſpicacis ingenij, alij paſſione moti, alij pecuniarum cupiditate ducti audeāt ipſi veritati ſe opponere, & dū volunt veritatē oſtendere ipſam veritatē inuoluunt, & obſcurant) immo (ad rem noſtrā reddeundo) prędictū effectum recenſent Doctores proxime citandi, & alij, quos data opera prætermictam, & hos ēt prætermiſiſſem niſi fuiſſem motus ad illos allegandum, quia multa circa hunc effectū vtilia, & ſcitu digna in locis inferius citandis ponunt, *gloſ. in c. ſi Imperatori in verb. diſcite 96. diſtinct. Azor. in ſuis inſtitut. moralibus lib. 5. cap. 12. verſ. in hoc procul dubio cart. mihi 502.* vbi dicit quod Marſilius Patauinus merito fuit ab eccleſia damnatus ex quo contrarium defendere voluit. *Aufrer. in tractat. de poteſt. iud. ſæcularis ſuper perſonas eccleſ. nu. 5. in 11. tom. tract. diuerſ. par. 1. car. mihi 328. Bernard. Laurentius in tract. prædicto nu. 5. in 16. tom. dictorum tract. cart. mihi 301. Io. Lupus in tract. de liber. eccleſ. par. 2. q. 1. nu. 2. in dictis tract. diuerſ. to. 13. part. 1. cart. mihi 5. Theoſalus Gisbertus vltramontanus in tract. de reconuent. c. 11. nu. 23. Petr. Auguſtinus Morla Hiſpanus in empor. vtriuſqae iuris in tit. de iuriſd. omn. iud. nu. 123. Surd. conſ. 193 nu. 4. & conſ. 222. nu. 1. lib. 2. & conſ. 301. nu. 16. lib. 3. Hondod. conſ. 3. n. 12. lib. 1. vbi alios allegat, & conſ. 20. nu. 11. lib. 2. Burſat. conſ. 397 nu. 10. lib. 4. & conſ. 42. nu. 2. lib. 1. vbi teſtatur de magis comm.* opin. Anaſtaſ. Germon. in tract. de ſacror. immunit. lib. 3. c. 15. nu. 1. & ſeqq. Natt. conſ. 495 nu. 15. lib. 3. Cornelius Benincaſa in tractat. de paupert quæſt. 8. nu. 57. in 18. to. tract. diuer. car. mihi 158. Camillus Borellus conſ. 68. nu. 9. Aluarus Velaſc. dec. 100. n. 8. vbi multos alios allegat Bernard. Diaz regul. 92. Menoch. in tract. de arbit. iud. cētur. 3. caſu 246. nu. 5. & centur. 6. caſu 562. num. 2. Io. Batt. Marcheſ. in tract. de commiſſ. par. 2. c. 4. n. 30. Marius Anguiſſ. conſ. 28. nu. 12. Ludouic. Alfer. conſ. 70. nu. 31. Abb. noſter Panorm. in c. ſolite nu. 14. de maior. & obedien. Bart. Soc. reg. 80. Io. Montaig. in tract. de collat. parlamen. p. 2. nu. 11. in 16. to. tract. diuerſ. car. mihi 277. Thom. Gramm. voto 18. nu. 7. & voto 33. n. 16. Petr. Rebbuff. conſ. 193. nu. 5. Thomas Triuiſ. deciſ. 34. nu. 1. lib. 1. Marcus Antonius Eugen. conſ. 26. nu. 23. vbi alios allegat, & teſtatur de com.* opin. Marc. Ant. Peregr. conſ. 91. nu. 49. Io. Batt. Aſinius in pract. exequut. §. 2. c. 12. nu. 45. Couarr. in lib. pract. quæſt. c. 32. nu. 1. Guido Papa conſ. 221. nu. 2. Hieronym. de Ceuallos in ſpecul. commun. contra commun. opin. q. 550. Camill. de Curt. in diuerſor. feud. par. 2. c. 2. nu. 75.* vbi multa circa hoc ſcribit, & dicit quod iſte effectus deducitur ex infinitis iuribus tū iuris ciuilis tum ēt, & canonici, & dicit q͂d totus fere orbis Chriſtianus hanc concluſionem obſeruat, *Brun. conſ. 64. nu. 14. & 17. & conſ. 89. nu. 8. & 9. Marſ. in tract. de bann. in verb. iudice nu. 196. Fider. de Senis conſ. 148. n. 8. Mattheus Colera in tract. de proceſſ. exequut. par. 1. c. 4. nu. 6. Bernard. Bombin. conſ. 10. nu. 14. Alberic. de Roſat. in tract. de ſtatut. lib. 3. q. 42. nu. 1. Specul. in tit. de reo §. 1. nu. 3. Iacobus Berrett. conſ. 3. n. 34. Ant. Scappa in tract. de iure non ſcripto lib. 1. c. 1. nu. 1. vbi teſtatur de comm.* opin. & c. 2. etiam nu. 1. Alfonſ. Aluarez in ſpecul. iuris pontifit. c. 35. in princ. car. mihi 95. Gregor. Satr. in Claui Regia lib. 12. c. 7. n. 6.* vbi dicit quod ſunt omnino exempti, *Ludou. Molina in tract. de iuſt. & iure tract. 2. diſput. 3. in ſecunda concluſione cart. mihi 138. Hierony. Pappon. conſ. 29. n. 10.* vbi dicit quod ante omnem humanam legem clerici fuerunt exempti a iuriſdictione laicorum, *Farinat. in ſuo tract. crim. q. 8. n. 1. Fernand. Vaſques in tractat. de ſucceſſ. creat. §. 22. lim. 17. nu. 58. Flammin. Cartar. in pract. de interrog. reis lib. 1. c. 1. n. 12. Petr. Cenedus in collect. iuris canonici par. 1. collect. 57. vbi prope infinitos cōgerit,* nec ſublimioribus poteſtatibus laicorum, *Mart. de iuriſd. par. 1. c. 25. nu. 46.*

Ampliatur primo prædictus primus effectus vt hanc immunitatem, & exemptionem conſequantur clerici non ſolum de iure poſi-
2 tiuo, & humano, verum etiam de iure Diuino, & ante humanam legē, *vt in Pſal. 104. Nolite tangere Chriſtos meos, &c. & Matth. c. 17. & c. 10. & alibi Propheta dicit Qui vos tangit, tangit* pupil-

pupillã oculi mei,& in veteri testamento legitur ꝙ Ioseph exemit sacerdotes à potẽtia Pharaonis, *vt ĩ Gen.c.47.* ꝙ manifestissime affirmauit Constantinus ille sanctissimus Imperator qui cũ præesset Concilio Niceno,& quædã querelæ contra clericos oblatæ fuissent quærelantes repulit,& memoriales conbusit,& ad clericos cõuersus dixit vos a nemine iudicari potestis quia ad Dei solius iuditium reseruamini, *prout hæc refert Gratian. in c.continua 11.q.1.& in c. futurã 12.q.1.* qđ & modernissime fuit determinatum per *Sacr. Concil.Trid. sess.25.c.20. de reformat.* dum sancta sinodus admonet principes seculares ne patiãtur suos magistratus, & offitiales violare clericorum immunitatem Diuino,& humano iure inductam,& antiquitus per Conciliũ Calcedonense, vt refert Gratianus *in c. si clericus,& in c. clericus nullus 11.q.1.* & per Concil.Melitanũ *vt in c. inolita eadem causa,& q.* & per Concil.Cartaginense vt habetur, *in c.placuit eadẽ q.1.* quod ẽt attestatus fuit Ioannes Pontifex Max. *in c. si imperator 96. distin.* & ex nostratibus iuriscõsultis multi atq; multi talẽ opinionẽ fuerunt secuti inter quos fuit *Glos.in dicto cap.si imperator, in verb. discuti Bald.& Aluarott.in c.1.§.statuimus n.1. de statuis,& immagini. Abb.in c.at si clerici n.23.de iudic. DD.communiter,& præcipue Fel.n.6.& Deci.n.5.in c.ecclesia Sanctæ Mariẽ de constitut. Gomes. in repet.c.1.n.67.de constit.in 6. Alciat. in c.cum non ab homine n.20.& 46 de iudit. Io. Orascus in repet.l.de quibus n.144.de legib. Aluar.Velas.decis.100.n.8.Gigans in tract.de crimine lesæ maiest.q.63.n.2.cart.mihi 111.* vbi multos allegat licet ipse in casu suo contrariũ teneat, *& in tit. quis cognoscat de crim.lesæ maiestat.n.15.cart.mihi 126 Corrad.in templ.iudi.tit.de vicario episco. lib.2.c.6.n.3.cart.mihi 215.Roland. a Valle. cons. 12.n.44.lib.2.& cons.23.n.10.eod.lib.Camill. de Curte in tract.de feud.p.2.c.2.n.77.& seq.* vbi multa circa hanc ampliationẽ scribit, *Ludou.Molin.in tract.de iustit.& iur.tract.2.disput.3 in tertia cõclusione cart.mihi 139.& seq.per totũ Petrus Belluga in specul.princ.rub.11.§. videndũ n.1.& 5. cart.mihi 51.& 52.* vbi pro ista opinione allegat alia iura,& authoritates,& dicit ꝙ iudices laici diuinitus penis corporalibus affligũtur, qui officiũ iudicũ ecclesiasticorũ sibi vsurpãt
3 qđ probat exẽplo Ozie qui fuit lepra percussus, *vt est relatum in c.nos si §.item cum Balam 2.q.7.Io Gutter.in repet.l.nemo potest n.107.& seq. ff.de legat.1.* vbi testatur de comm.* opin. *Lelius de Zanchis in tract.de priuil.eccles.priuileg.47.n.15. Tiber.Decian.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.1.Cardin.in c.perpendimus in septima oppositione de sentent. excomm. Villalobs in commun. opin. in verb. clericus n.68.Viui.etiam in cõ.opin. in verb.clerici a potestate, Couarr. in lib. pract. quæst. c.31. n.1. Azebed.in l.5.tit.3.lib.1.nouarũ compilationũm, Vantius in tractat.de nullit. in tit. de nullit.ex defectu iurisdict.nu.101.* vbi multos alios allegat, *Sigesmund.Scacc.in tract.de iudit.p.1.c.11.n.44.* vbi testatur de comm.* opin.& nonnullos congerit Dominus Don.Nicol.Intrigl sing. 82.n.3.& in tract.de casibus conscien.cas.8.n.104. quidquid in contrariũ dixerint aliqui per eum relati n.105. Pappon.cons.29.n.10.Farin.in tract.crim.q.8.n.2.Cassan.super consuet.Burgun.rub.1.§.5.vers. s'il n'a grace nu.48.car.mihi 192. Foller. super const. Regni in tit. de episc.& cler.c.de personis clericorum n.8.car.mi 41.Benincas.in tract.de paupert.q.8.speciali 4.n.53.Caualc decis.27.num.32.& 31.libr.1. Iacob. de Graff.in decis.aureis p.2.lib.3. capit.5.num.4. Clarus in §.fin.quæst.36.nu.1.* vbi asserit hanc esse com.* opin. *Thomas Zorola in praxi episc. in verb. clericus,§.12. Rot. Rom.dec.840. alias decis. 10. num.4. in titul. de consuet. in antiqu. prope infinitos allegat Petr. Cenedus in collect. iuris canonici p.1.collect.37.n.1. Anastas.Germon.in tract.de sacror. immunit.lib.3.c.15.n.17.& 18.* vbi dicit ꝙ clerici fuerunt exẽpti a iurisdõne laicorum ante oẽm humanã constõnẽ,& ꝙ constõnes, quẽ postea emanauerunt nõ ad exẽptionẽ inducẽdã,sed ad iuris diuini declarationẽ cõstitutæ fuerunt, *Farin.in tract.crim.q.8.n.2.* vbi hanc ampliationẽ limitat duob' modis,quarum limitationũ neutra est vera, Prima nõ est vera, quia supra citati Doctores loquuntur indistincte, & authoritates sacræ scripturæ etiã loquunẽ indistincte, nec respiciunt magis causas spirituales quam tpales,ciuiles,vel criminales, imò magis vident respicere causas tpales quam spirituales, dum sacra pagina dicit,noli tangere Cristos meos, &c. & qui vos tangit tãgit pupillã oculi mei, & dũ eximit sacerdotes a potẽtia Pharaonis. Secũda aũt limitatio non est vera, quia ius diuinũ in locis supra allegatis loquitur etiã indistincte,nec respicit magis vnã personã quã aliam, vel vnã causam quam aliã, & si fortasse esset limitanda hæc ampliatio (prout non puto) deberet limitari in oĩbus clericis,qui nõ sunt sacerdotes, & hoc per illud dictũ, *Ioseph exemit Sacerdotes a potentia Pharaonis.* Et licet sit verissimum ꝙ hanc exemptionẽ habeant, & confessquanẽ clerici de iure diuino,nihilomin' exercitiũ ipsius exẽptionis, & possessionẽ talis pri
4 uilegij nõ obtinuerũt nisi post cõciliũ Remẽse ꝙ fuit celebratũ anno Dñi 829. sub Eugenio II. Põtifice Max. *vt habetur in c.2.& in c.in parte,& ĩ c.qualiter,& quãdo,& in c.quãdo de iud.* & in tertio tomo conciliorũ inter decreta ipsius Eugenij prius nãq; conueniebanẽ apud iudices sæculares, tàm in causis ciuilibus, q̃ crimi-

criminalibus, vt colligitur clare ex text. in l. cũ cle
ricis, & in l. omnes, C. de episc. & cler. & nõ est du-
5 biũ q̃ dr̃ de iure diuino illud q̃ in lege veteri
est figuratũ, & in noua est adimpletũ cũ decla
ratione, Rodulph. Cupers in repet. c. oportebat 79.
dist. in 5. art. n. 3. car. mihi 241. Ex quibus DD.
& ex alijs in ipso effectu allegati qui ẽt hoc di
xerunt clarissime liquet q̃ magis * cõ. opi. est
q̃ hanc immunitatẽ cõsequunt̃ clerici de iu-
re Diuino, quidquid in contrariũ tenuerunt,
Pet. Aug. Morla, & alij per eũ allegati in emporio
6 vtriusq; iuris tit. 2. q. 12. n. 3. & seq. Ampliat se-
cundo p̃dictus primus effectus, vt laici sint oĩ-
no, & penitus incapaces iurisdõnis super per-
sonas ecclesiasticas, Victoria de potest. eccl. in fin.
Bal. in l. si quis ex aliena ff. de iud. vbi dicit, q̃ lai
cus non est, nec esse põt iudex super clericos,
Egid. de Mandalbertis in sua disput. incipient. qõ ta
lis est inter qõ. Paul. de Leazar, vbi dicit, q̃ cleri-
cis coram iudice seculari non est licita com-
paritio, nec possibilis iurisdictionis ꝓrogatio
Gram. cons. 71. n. 37. in crim. & voto 18. n. 12. &
13. & voto 27. n. 6. & dec. 61. n. 5. & 17. vbi dicit
q̃ ita fuit conuentũ inter regẽ regni Neapolis
& Summũ Pontificẽ, & iterũ dec. 29. n. 5. Morla
in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. de iurisd. omn. iud. n.
123. & sunt ita, & taliter incapaces, vt nunq̃
7 hac iurisdictionem p̃scribere possint, Abb. ĩ c.
quanto de cõsuet. & in c. ad aures, & in c. causam, q̃.
n. 2. & 3. de p̃scr. Paul. de Cast. cons. 2. n. 3. vol. 2.
Ripa in c. decernimus, n. 74. & 75. de iud. Fely. in c.
accedentes, n. 6. vers. fallit secundo de p̃scr. & in c. 1.
in prin. de maior. & obed. Rocc. de Curte in repe. c. fi.
sect. 5. n. 32. car. mihi 153. de cõsuet. Iac. Berret. cõs.
3. n. 34. Aug. Bero. cõs. 16. n. 21. lib. 1. Roma. sing.
419. & ibi Addentes, Caualc. dec. 27. n. 31. lib. 1. q
prædictos oẽs allegat, & dicit q̃ tp̃s nunquam
poterit causare, & tradere hanc iurisdictionẽ,
8 & hæc iurisditio competit iudici ecclesiastico
priuatiue quoad laicũ iudicẽ, c. cum nõ ab homi
ne, & c. at si clerici de iud. c. 2. & ibi gl. de foro cõp.
c. clericũ, il 2. 11 q. 1. Alex. cõs. 8. n. 11. lib. 1. Grãm.
voto 28. n. 7. Rol. a Valle cons. 12. num. 34. & seq.
lib. 2. Marc. Ant. Cuccus in instit. canon. lib. 1. c. 6.
n. 122. & 124. Cartar. in tract. de interrogan. reis li.
1. c. 1. n. 12. vbi quãplurimos alios allegat Sigism.
Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 14. & 32. Neuizz.
cons. 4. n. 41. vbi dicit hoc idẽ esse quoad bona,
quia ẽt in eis iudex ecclesiasticus habet iuris-
dictionem priuatiuam quoad laicos.

Ampliatur 3. vt prædictus primus effectus
quod clerici non possint conueniri corã iudi-
9 ce laico habeat locũ tàm si causa est crimina-
lis, q̃ ciuilis, Petr. de Rauen. in tract. de feud. tit. de
stat. & consuet. §. itẽ statuimus in 10. tom. tract. di-
uers. p. 2. car. mihi 41. Bertach. in tract. de episc. p. 5
lib. 4. n. 95. in 13. tom. eorundẽ tractatuũ p. 2. cart.
mihi 353. Rol. a Valle cons. 23. nu. 13. lib. 2. Viuius
dec. 49. n. 3. Lud. Molin. in tract. de iust. & iur. trac.
2. disput. 30. in princ. car. mihi 138. glosa siue addi-
tio ordinaria super ritu Magnæ Curiæ vicariæ rub.
de foro compet. lit. B, car. mihi 396. post constit. Re-
gni, Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super eccl.
person. regula prima, in princ. in 16. tomo tract. di-
uers. cart. mihi 286. Io. Brocolt in trac. de feud. c.
10. n. 22. car. mihi 659. Euerard. in topica iuris in
loco a milite armatæ militiæ, n. 14. cart. mihi 338.
vbi prope infinitos allegat Proposit. in tract. item
statuimus, nu. 1. in tit. de stat. & consuet. in vsibus
feud. Lelius de Zanchis in trac. de priuileg. eccles. pri
uileg. 85. num. 7.

Ampliatur 4. prædictus primus effectus, si-
10 ue regula quod clerici sunt exẽpti a iurisdõne
laicorum, vt procedat tàm si clericus cõuenia
tur actione reali, quàm personali, qa sicut ip-
si clerici non subijciuntur iurisdõni iudicis se
cularis, ita nec eius bona, Authen. statuimus, C.
de episc. & cler. c. statuimus 11. q. 1. Oldrad. cons.
84. Bal. in c. 2. in fin. de iudit. Abb. & Butr. in c. si
diligenti de præscript. Affl. decis. 2. nu. 25. Aufrer.
in tract. de potest. iud. laici super ecclesi. person. reg.
2. nu. 5. vers. contrariã tamen in 16. to. trac. diuers.
cart. mihi 289. vbi alios allegat, & testatur de cõm.
* opi.* Franc. Viui. dec. 49. n. 3. Soc. in c. sane si episc.
n. 10. de foro compet. Euerard. cons. 42. n. 24. Vant.
in trac. de nullit. tit. de nullit. ex defectu iurisd. n. 54
ver. quæ procedunt Rol. a Valle cõs. 12. n. 37. & cõs.
23. nu. 13. lib. 2. Tiraq. in trac. de retract. lignag. §.
32. gl. 1. nu. 80. ubi quamplurimos allegat, & asserit
istam esse com.* opin. gl. in c. ecclesia S. Mariæ de cõ-
stit. & in c. ex litteris in verb. obligata de pignor.
& in c. fi. in verb. facultatibus de uit. & honest. cler.
Rom. sing. 113. n. 2. Mart. de iurisd. p. 4. cent. j. cas.
18. n. 27. & cas. 125. n. 6. & p. 2. c. 6. n. 25. Robert.
Marant. in prac. p. 4. dist. 11. n. 2. car. mihi 192. &
cons. 37. nu. 3. vbi dicit quod est falsa opinio tenen-
tium contrarium Pet. Aug. Morla in empor. vtrius-
11 que iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iud. n. 144. Surd.
cons. 301. n. 64. lib. 3. Menoch. in trac. de retinend.
poss. remed. 3. n. 401. & in trac. de arbitr. iud. casu
246. n. 5. Soc. sen. cons. 13. n. 30. lib. 4. Hieron. Pap
pon. cons. 29. n. 9. & 11. lib. 1. Foller. in prac. crim.
in verb. audiantur excusatores, nu. 38. Villalobs in
cõm. opi. in uerb. clericus n. 70. Caualc. dec. 23. n. 28
lib. 2. Io. Iac. Masull. in add. ad Capyc. dec. 98. n. 3.
Scac. in trac. de iud. p. 1. c. 11. n. 28. & 30. qui dicit
quod hæc est magis cõm.* doctorum sñia Ant. Mas-
sa Galles. in trac. de obli. in forma Cameræ p. 2. q. 2.
n. 3. de magis cõm.* testatur Mising. obser. 22. cent.
1. licet ipse in contrariam opin. videatur inclinare
Dec. in d. c. ecclesia S. Mariæ, n. 65. & 176. de con-
sti. Anastas. Germo. in trac. de sacror. immu. lib. 3. c.
15. n. 107. Addentes ad Fulu. Patian. in trac. cui in-
cumb. onus probandi negat. lib. 2. c. 34. n. 123. in lit.
O. Iac. Rebuff. in l. viros n. 2. C. de palatin. sacrarum
&c. lib. 12. Guiiel. de Bened. in repet. c. Raynutius, in
verb.

verb. uxorẽ nomine Adelesiam in 2. dec. n. 120. de testam. Cassa. super consuet. Burg. rub. 1. §. 5. n. 92. cart. mihi 206. vbi hanc ampliat. ponit pro regula Affl. super constit. Baiuli n. 13. rub. 66. de sacram. præstand. lib. 1. Vinc. Honded. qui multos alios allegat cons. 3. n. 21. lib. 1. Marant. disp. 8. n. 13. Gram. dec. 29. n. 14. Farin. in trac. crim. p. 1. q. 8. nu. 21.
12 vbi testatur de cõm.* & magis cõm.* opin. & multos allegat, & licet prædicta ampliatio sit a tot DD. approbata nihilominus non defuerunt, qui cótrariũ tenuerint prout fuit *Guliel. de Cun. in Auth. clericus, in prin. C. de epis. & cler. qui ad ita tenendũ mouetur per tex. in l. de ijs ubi idẽ tenet eo. tit. & ibidẽ Odofr. Boer. dec. 69 Ioachim Mising. cons. 47. n. 26.* vbi sibimet cõtrarius dicit hãc opinionẽ esse cõmuniorem,* & ꝙ pro ea facit tex. *in c. quod clerici, & in c. si diligenti de foro cõp.* vbi tantũ disponitur circa actiones ꝑsonales, & ciuiles ꝑsonales, *& in Auth. sed hodie C. de epis. & cler.* vbi ẽt tantũ de actionibus ꝑsonalibus memorat, & prædictã opinionẽ sequuntur etiã Gail *obser. 37. n. 4. lib. 1. Couar. in li. 1. var. resol. c. 4. n. 3. Azzo in summ. tit. C. de episc. & cler. n. 12. Patian. d. n. 123. Tho. Triuis. dec. 34. per tot. lib. 1. Franc. Marc. qui alios allegat dec. 67. lib. 1. Io. Alois. de Leo in l. 1. n. 13. C. de epis. & cler. Tiraq. in loco supra cit. n. 81. & 82.* vbi dicit quod hæc opinio seruatᷣ in regno Galliæ; Ego vero puto non esse recedendũ a priori opinione, q̃ re uera est cõior,* & verior, & prædictæ opinionis ea est ratio, qa cũ bona sint accessoria
13 ad personã clerici, sequitᷣ vt ipsa bona sicut & persona sint exẽpta a iurisdictione laicorum, *vt in Genesi c. 47.* vbi Ioseph exemit a potestate Faraonis oẽm terrã Ægypti præter terrã sacerdotalẽ, *l. decernimus, C. de epis. audi. c. in presentia de prob. Auth. ingressi, C. de sacros. eccl. Pet. Aug. Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. titu. 2. de iurisd. om. iud. n. 144. Marian. Soc. in c. sane n. 10. de foro comp. Marc. Mantua in c. cum sit generale n. 16. eo. tit. Bertran. cons. 121. n. 1. & seqq. lib. 3. Fernand. Vasques in tract. de success. creat. §. 10. n. 65. Marant. disp. 8. n. 13. & cons. 37. n. 5.*
14 Et licet persona clericorũ sit exẽpta a iurisdictione iudicis laici de iure diuino nihilominus eius bona non sunt exempta a tali iurisdictione de iure diuino, sed de iure positiuo, *ita Franc. Capibl. in tract. de iure, & author. baron. pragm. 8. p. 2. n. 14. & 15.* vbi ex hoc infert qđ
15 valet consuetudo existens in aliquibus regionibus, vt clerici non gaudeãt bñficio fori ĩ bonis, ꝓut est apud Gallos, Anglos, & Hispanos de cuius consuetudinis validitate dicã hic inferius ampl. 62. n. 372. ego vero ex hoc infero quod Papa potest facere legẽ generalem, & ꝑ
16 eam tollere clericis hoc priuilegium de quo etiam dicam infra ampl. 6. n. 19.
Nec ommittã dicere quod si cleric⁹ conueniatur actione reali debet conueniri coram
17 iudice ecclesiastico illius loci vbi res reperitur sita, & non in loco clerici, *l. fin. & quod ibi not. Doct. C. vbi in rem act. exerc. debe. Neuiz. cõs. 4. n. 4. Sigism. Scac. ĩ trac. de iud. p. j. c. 11. n. 31.*
Ampliatur 5. prædictus primus effectus,
18 vt locũ sibi vẽdicet tãm si iudiciũ est ordinarium, q̃ extraordinarium, & summariũ, tãm petitoriũ, q̃ possessorium, & tãm reale, quàm personale, vel mixtum, *Soc. sen. cõs. 95. n. 7. vol. 3. & cons. 13. n. 12. & 30. lib. 4. Amod. Apont. in tract. quis sit iudex in causa feudi, n. 63. Maccabr. ab Angull. cons. 44. n. 8. lib. 1.* sed circa iudicium possessorium aduertas quod in eo poterit se ingerere, & cognoscere iudex laicus, vt dicã infra in limitationibus.
Ampliatur 6. prædictus effectus, vt clericus
19 non possit conueniri coram iudice laico ẽt si Papa faciat legẽ gñalem ꝙ clerici conueniri possint in curia sęculari, *Card. Alex. & Abb. ĩ c. ꝑpendimus de sent. exc. Bertac. in suo reper. in verb. clerici corã laico, & in tract. de epis. p. 5. lib. 4. n. 5. in 15. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 275. Marius Anguiss. cons. 28. n. 11. Io. Batt. Asin. in tract. de exequt. §. 6. c. 49. n. 15. Aluarez in specul. iuris põtif. c. 36. in prin. Natta cons. 495. n. 15. lib. 3. Rol. a Valle cons. 4. n. 15. lib. 1. & cons. 12. n. 46. & cõs. 23. n. 11. lib. 2. Foller. super const. Regni in titu. de epis. & cler. c. item statuimus, nu. 2. cart. mihi 64. Gram. dec. 61. n. 10.* vbi dicit, quod Papa hoc facere non potest, *& dec. 29. n. 11. Cornel. Beninc. in tract. de paupert. q. 8. special. 4. n. 50. Camill. de Curte in diuersor. iur. feud. p. 2. c. 2. n. 123. Oct. Vulpell. in tract. de liber. ecclesi. p. 1. n. 16. Ferd. Vasq. in tract. de succes. crea. lib. 3. §. 22 nu. 59. qui dicit hãc opinionẽ esse* receptiorẽ *Moz. in tract. de feud. in tit. de natural. feud. n. 127. car. mihi 160. Clarus in §. fi. q. 41. n. 7. Rom. & ibi Addent. sing. 419. Boss. in tract. crim. in tit. de foro compe. n. 130. Fari. q. 8. n. 4.* Et huius ampliationis rõ est, qa cum
20 hoc priuilegium sit clericis cõcessum de iure diuino, vt dixi supra in secunda ampliatione, Papa non poterit illud tollere, *c. sunt quidã 25. q. 1. c. statutũ, in prin. & ibi gl. de rescr. in 6. Io. Orosius in l. non est receptũ, n. 12. ff. de iurisd. omn. iud. Abb. in c. 2. n. 2. & ibi Anch. & Imol. de maior. & obed. Aluarez loco preci. Surd. d. cõs. 301. n. 53. li. 3. Natta eod. n. 15. Rol. a Valle in locis supra allegatis:* & quod Sũmus Pontifex non possit tollere ea, quæ sunt de iure diuino, dixerunt Fel. in c. quæ in ecclesiarum, nu. 19. de const. Lancell. Corrad. in templo iud. lib. 2. c. 1. §. 4. n. 1 cart. mihi 170. cum alijs, quos late adduxi in meo tract. de except. exceptione 32. n. 108. &
21 seq. Sed tantum ex causa illud modificare, & limitare, vt ibidem dixi, & not. Doctores, *in c. 1. dist. 5. cum alijs innumeris quos congerit Ferdin. Loaz in allegat. pro Marchione Veles, n. 69. Marius An-*

Anguiss.conf.28.n.11.& late Anastas.Germon.in tract.de sacror.immun.lib.3.c.15.n.72.vers. verum insurget aliquis.

Et etiam quod hæc immunitas esset clericis attributa de iure positiuo(prout aliqui volue
22 runt)adhuc Papa causam indistincte non tolleret, quia ex hoc decoloraretur totus status vniuersalis ecclesiæ, *c.& si illa prima, quæst.7. Gloss.in c.litteras de restitut.spoliat.Cardin.in repet.c.perpendimus,colum.5.vers.& primo scias,de sentent. excommun.Fel.in c.ecclesia S. Mariæ, n.6. de constit.vbi ad hoc allegat Abb.in c.decernimus de indit.Foller.super constitut. Regni in titu. de episcopis.& cler.c.item statuimus n. 2. cart. mihi 64. Petrus Rebuff.consil.15.n.6.Surd.conf.301.n.53.*

Subamplia primo istam sextam ampliationem,vt nec etiam cum consensu omniũ clericorũ Papa poterit tollere priuilegiũ fori ordini clericali,*Benincas.in tract. de paupertate q.8. speciale 4.nu.51.vbi allegat Signorol. de Homod. conf.21.colum.2.& Dec.conl.276.nu.2.*

24 Limita modo prædictã ampliationẽ quando Papa vellet aliquo casu tollere prædictum priuilegium vni clerico,vel clericis certi ordinis vt puta in minoribus constitutis,vel clericis cõmittentibus aliquod crimen vt est in crimine assassinij adulterij,vel vsurarũ,quia hoc omni iure erit sibi permissum, *c. bene quidem, 96.dist.c.iusiurando 64.dist inst.c.Adrianus,11. q.1.& not.in c.fin.de offic. ordinar. & in c. decernimus, de iud. Alphons. Aluarez. in Specul.iur. Pontific.c.36. in princ. vbi ad hoc allegat Cardin. & Archid.Vasques,in tractat.de success.creati.lib. 3.§.20.limita.47.n.60.qui alios congerit,& testatur de com. opi.Cassian.super consuet. Burgun.rubr. 1.des iustices.§.5.vers. s'lna grazze,nu.48.cart. mihi 198.glos.ordinaria super ritu M.C.V.in rubr. de foro compet.lit.B cart. mihi 396.post.constitut. Regni,Nicol.Euerard.in topica iuris in loco a milite armat. milit. n.16. cart. mihi 340. Pet. Belluga in Specul princ.rubr.11.§.videndum,n.12.13.& seq.cart. mihi 59.Segismundus Scaccia in tract.de iud.p.1.c.11.n.43.vers.hoc tamen, Marc. Anton. Cucceus in institut.maior.lib.2.tit.2.n.20. Prosper Farinac.in tract.crim.q.8.n.4.vers.limita hanc tertiam ampliationem Couarru.in libro pract.quæst.c. 31.n.4.& 6.*qui duo vltimi dicunt quod Papa facilius potest tollere priuilegium fori clericis primæ tõsuræ quam clericis existẽtibus in ordinibus sacris *Corrad.in prac. in tit.de inquisit. in 1. & 10. limitatione cart.247.* & pro hac limitatione bene faciunt, *c.1.de homicid.in 6.* vbi clericos cõmittentes certũ delictũ hoc est assassinium priuat priuilegio clericali,& dat potestatem principibus ac iudicibus secularibus eos puniendi,& Conciliũ Trident.*sess.23.c.2. de reform.* vbi clericos in minoribus nõ obseruantes certas qualitates ibi requisitas exuit priuilegio clericali.

25 Limitatur secũdo prædicta sexta ampliatio quando Papa delegaret causam principi, vel iudici laico, & ei daret potestatem iudicandi de clericis certi loci, vel in certis casibus quia hoc facere posset,*c.officium 32.dist.c. Menna 2. q.7.*in quo habet quod causa spiritualis commissa fuit Reginæ Francorũ, *c.verũ de foro cõp. c.solitæ de maior.& obed.c.Romana,§.debet de.appell.in 6.c.illud 10.q.3.*vbi dicit quod Pelagius
26 Papa potestatem dedit cuidam nobili Siculo puniendi episcopos,qui vexabãt & opprimebant clericus,*gl.in c.clericus nullus,11.q.1.& in c.1.94.dist.& in c plures 16.q.1.& i c.laici 16.q. 7.& in cap.imperium 10.dist.& in cap.2.25.q.7 Archid.& scriben.in c. sunt quidam 25.quæstio.1. & in cap.decernimus,vbi etiam Abb.Panor.de iudi.Corrad.in tẽplo iud.lib.2.c.1.§.4.n.6. car.mihi 171.Greg.Lopez super ll.Tauri in l 13.n.13. p.2. Soc.reg.8.fall.1. Aufr.in tract. de potest. iudicis laici super ecclesiast.person.reg.1.fall.1.n.1.& 18 in 16.tomo tract.diuers.cart. mihi 287. Montaluus super ll.Tauri l.25.tit.9.p.1.in gl. magna vers. ex quibus,Io.Quintus in aristocratia Cristi ciuit. cart. 168.in prin.Rebuff.in concord.Galliæ in rub.de protectione concordatorum Franciæ Reg.in prin.Camil. de Curt.in diuersor.iur.feud.p.2.c.2.n.123. Io.Faber in Auth.statuimus,C.de epis.& cler.Bero.cõs. 169.n.2.lib.2.Decian.conf.82.n.9.li b.2.vbi multos alios citat,& in tract.crim.p.1 lib.4.c.9.n.66 Boss.in tract.crim.tit.de foro cõp.n.142.in fi.Pau. Borg.in tract.de irregul.in tit.de dispen.p.3.concl. 1.n.20.& p.6.reg.7.n.3.Gig.in tract.de crim.les. maiest.lib.1.tit.quis de crim.les.maies.cognos.possit,n.20.& 21 car.111.*vbi testatur se vidisse &
27 legisse priuilegia Venetorum eis a Sancta Sede Apostolica concessa quorum vigore habẽt potestatem procedendi,& puniendi clericos in certis delictis ibi per eum enumeratis, & hoc etiã contra clericos in sacris constitutos, *Couar.in lib.pract.qõ.c.31.n.4.in fi.Clarus in §.fi.q. 41.n.7.vers.sed quid dicẽdum,Sigis.Scac.in tract. de iud.p.1.c.11.n.92.Achil.Padroc.conf.40.n.84 & 85.* vbi meminit de alio priuilegio conces-
28 so Dominis Venetis, vt in eorũ statu possint omnes clericos præter in sacris constitutos, & beneficiatos punire iusta eorũ delicta oĩb' pęnis quibus merè laici delinquentes de iure puniri deberent, de quo priuilegio meminit etiã Peregr.*conf.91.n.51.lib.j.* vbi dicit, quòd tale indultum fuit cõcessum a Papa Paulo II. anno Domini 1468. *Farin.d.q.8.n.4.vers.limita hanc tertiam ampliationem,Io.Segura de Auilos in direct.iud.ecclesiast.p.2.c.11.n.4.& 5.Iul.Cæsar Imbr.in tract.de iudice regni p.vlt.n.57.& seq.gl. ordin.super ritu M.C.V.in tit. de foro cõp. in lit.B. fall.10.car.mihi 396.post const.Regni.*

Ampliatur modo hæc limitatio,vt Papa nõ so-

29 solum possit delegare iudici, vel principi laico causas ciuiles verum etiã criminales, *c. ad hæc vbi hoc not. Doctores 32. dist. Hostiens. & Io. And. in c. 2. de foro compet. Archidiac. in c. ab arbitris de offi. deleg. in 6. Henric. Bohic in c. at si clerici, nu. 1. de iudit. Purpurat. in rub. ff. de offic. eius cui mandata est iurisd. num. 50. Tiber. Decian. in tractat. crim. part. 1. lib. 4. cap. 9. n. 70. Camill. de Curte in diuersorio feud. p. 2. c. 2. nu. 73.* vbi multa circa

30 hoc scribit.

Ampliatur secundo prædicta limitatio, vt Papa possit mero laico delegare causas spirituales, ac certis casibus ei concedere iura spiritualia, hoc est ut possit excommunicare, beneficia conferre, possidere decimas, a vinculo excommunicationis absoluere, & similia, *not. gl. in c. propter hoc §. verum in verbo duribus, 32. dist. & in c. Adrianus 63. dist. & in c. Imperiũ 16. dist. & in c. bene quidem in verb. præter 36. dist. & in c. 2. de iud. & c. in summa 25. dist. & in c. ad nostram in verb. ecclesia de hæret. & in c. lector in verb. subdiaconus 33. dist. & in cap. 1. in verb. præcipimus 94. dist. & in c. clericus nullis 11. q. 1. & in c. plures 16. q. 1. Hostiens. & cæteri scribentes in c. magna de uoto, Abb. in c. ecclesia Sanct. Mariæ in lect. ordinaria, nu. 5. & in repet. n. 6. & in c. decernimus, de iud. & in c. causam col. 1. de rescr. Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de legat. §. nunc tractemus, vers. sed nunquid. Innoc. in c. quod sicut de elect. Ant. de Butr. in c. a nobis de iure patron. Anchar. in Clem. per literas de præbend. Fel. in d. c. causam, col. 3. vers. dum dicit, Abb. de rescript. & in c. 2. de rescript. & in c. 2. de maior. & obe. Bero. in qõ. familiar. q. 7.* vbi dicit, quod prædictas glossas totus Mundus sequitur Innoc. Io. Andr. Ant. de Butr. Abb. Ioan. de Anan. Petr. de Anch. & Dom. de Sancto Gem. *in c. 2. de præbend. in 6. Paul. Borg. late in tract. de irregul. p. 6. regul. 7. cart. mihi 350. Camill. de Curt. in diuers. feud. p. 2. cap. 2. nu. 72. & 124. Io. Segura de Auilos in direct. iud ecclesiast. c. 11. n. 4. Pet. Lausmed. in tract. de priuileg. Doctorũ, p. 2. §. 18. vbi ad hoc allegat multas authoritates, Iul. Cæsar Imbr. in trac. de iudice regni, p. vlt. n. 58.*

Et hæc ampliatio limitatur etiam duobus modis primo quando delegatio esset generalis de omnibus causis spiritualibus, *Dec. in c. 2. n. 55. de iud. Anastas. Germo. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 12*

Secundo limitatur, vt non possit Papa merè laico delegare causas ordinibus annexas veluti, quod missam dicat, vel a peccatis absoluat, vel ordines conferat, *gloss. in cap. peruenit, in verb. concedimus, 95. distinct. Couarruu. in lib. 1. variar. resolut. cap. 10. num. 4. Petr. August. Morla in empor. vtriusque iur. par. 1. tit. 2. de iurisd. om. iud. q. 22. n. 9*

31 Ampliatur tertio eadem limitatio, vt Papa possit delegare iudicibus, vel principibus laicis causas ecclesiasticas, vt sunt causæ beneficiales, hæresis sacrilegij, & similes, *gloss. in cap. præter in verb. ducibus, 32. dist. glos. magna, in cap. quanto, de consuetud. & in capit. bene quidem, in verb. præter 96. distinct. & in c. 2. de iud. vbi etiam Abb. Panor. in prin. Dec. num. 5. Mantua, num. 17. & Ripa, num. 40. Couarru. in lib. practi. quæst. c. 31. num. 4. Paz in pract. tom. 2. prælud. 2. num. 2. & 3. Nauarr. in cap. 1. de pœnit. dist. 6. num. 83. Cassan. super consuetud. Burgun. rubr. 1. §. 5. gloss. pen. num. 48. vers. fallit. Lancellot. Corrad. in templ. iud. lib. 2. cap. 1. num. 3. Gregor. Lopez super ll. Tauri leg. 13. tit. 13. part. 2. gl. 4. Morla in præcit. q. 22*

Sublimita modo hanc limitationem quando Papa delegaret omnes causas indifferenter alicui principi, vel iudici laico, & in totum daret potestatem, vt possit cognoscere de omnibus causis clericorum, quia hoc facere non posset, & sic isto casu remaneret firma, & intacta principalis ampliatio, *Stefan. Aufrer. in tractat. de potestat. iudicis laici super ecclesia. person. regul. 1. Fallent. 1. num. 1. & sequen. in 16. tomo tractat. diuers. cart. mihi 287. Clar. in §. fin. quæstio. 41. num. 8. Pedrocch. consil. 40. num. 84. Boss. in tractat. crimin. in titu. de foro competent. num. 130. Prosp. Farinac. quæstio. 8. num. 4. versic. limita hanc tertiam ampliationem, Ioan. Segura de Auilos in director. iud. ecclesiast. p. 2. cap. 11. nu. 5. Scacc. in tractat. de iud. par. 1. cap. 11. num. 43.*

32 Et est aduertendum quod quando Papa committit aliquam causam iudici, vel principi laico tunc ille cui committitur censetur delegatus Papæ ad illam, vel illas causas, *Aufrer. in repet. capit. primi, de offic. ordinar. quæst. 4. num 6. Bald. in l. rescripta, C. de precib. Imperat. offeren. glos. in cap. laicis, 16. quæstio. 7. Cardin. in repet. cap. perpendimus, num. 6. in fin. & nume. 7. de sentent. excommun. Felyn. in capit. 2. nume. 3. & 4. de maiorit. & obedient. quos omnes citat, & sequitur Decian. in tract. crimin. part 1. lib. 4. cap. 9. nu. 66. Camill. de Curte in diuersorio iuris feud. part. 2. c. 2. num. 123. in fine*, & isto casu princeps, vel iudex cui causæ committuntur non cognoscit de illis iure proprio, sed nomine delegantis, *capit. sane il 2. de offic. de legat. not. Io. Andr. in cap. ad hæc 32. dist. & in capit. Adrianus 63. distinct. Innocent. Hostiens. Ioan. Andr. & Heuric. Bohic, in capit. at si clerici, de iudic. Nauar. in cap. 1. de pœnit. distinct. 6. num. 86. Decian. d. cap. 9. num. 70. Petr. Aug. Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. om. iud. q. 22. num. 8.*

33 Secundo aduertendum est, quod tunc tenet delegatio facta per Papam alicui laico de causis supradictis quando Papa scit

illum talem cui causam committit esse laicũ secus si hoc ignoraret, *gl. & Doctores in c. 2. de iud. & in c. Menna 2. q. 4. Purpur. in repet. rubr. ff. de offic. eius, n. 43.*

Tertio aduertendum est, quod quando iu-
34 dex laicus, vel princeps asserit se habere mandatum, vel rescriptum Apostolicum delegatione sibi facta de causis supradictis tenetur illud ostendere ante quam incipit eius iurisdictionem exercere, *Fel. in c. cætera vers. valet processus de rescript. Guido Papa dec. 286. Anna allegat. 24. 143. nu. 1. & 2.* vbi dicit, quòd delegatus debet inserere copiam suæ delegationis in citatione, & quod ordinariè ante præsentationem commissionis non licet exercere iurisdictionem, *Ang. in l. cum furiosus, ff. de iudic. Rutger. Rulant. in tract. de commissar. lib. 6. cap. 2. num. 3.* vbi late examinat hanc materiam, *Purpur. in l. cum qui ff. de iurisd. omn. iud. nu. 16. Natta cons. 529. num. 37. lib. 3. Vant. in tract. de null. tit. de nullit. ex defect. iurisd. num. 15. & 16. Ioan. Iac. Masullus in addi. ad Capyc.* Nec ei ita asserenti creditur, *l. vnica vbi Dec. n. 15. C. de mandat. Princip. c. cum in iure peritus vbi Innoc. n. 4. & Fely. n. 3. de offi. delegat. & est text. in extrauag. com. incip. iunctæ de elect. Bart. in d. l. vnica,* vbi dicit, quod
35 etiam nuntiis Sanctæ Sedis Apostolicæ, vel legatis Principum non debet credi, absque eo quod ostendant eius literas, *& est tex. in l. prohibitum vbi hoc firmat idem Bartol. nu. 1. C. de iure fisci lib. 10. Feder. de sen. cons. 251. Guido Papa dec. 332. Sbrozz. in tract. de vicario Episcopi, lib. 2 c. 192. n. 5. Vant. in prædicto tit. nu. 16. & 17. Fely. in c. quod super iis, nu. 10. de fide instru. Robert. Lancell. in tract. de attent. lib. 2. in præfat. n. 165. & 166. car. mihi 55.* vbi dicit, quod delegatus ante
36 præsentationem rescripti regulariter non dicitur habere iurisdictionem, *allegat c. pastoralis, in fi. de rescript & not. in c. super eo, il 2. de appell. & Innoc. in c. ex conquestu de rest. spol. & vltra prædictos idem dixerunt Guid. Papa dec. 286. Purpur. cons. 446. nu. 10. lib. 2.* & in tantum est vera pro-
37 xima conclusio, ut processus factus ante præsentationem commissionis sit nullus etiam si ille sciret se esse delegatum, *Rot. Rom. dec. 242. aliàs 6. in tit. de offic. legat. in nouis, Alex. de Neuo in d. c. super eo, nu. 16. & seq. & in c. vt debitus honor, nu. 25. eodem tit. de appell. late Alba Mandell. cons. 514. per totum, & ibi Vinc. Anibal. in addit. lib. 3. Carocc. dec. 79. num. 24.* vbi dicit, quod si delegatus citaret ante præsentatam commissionem, contumacia ex tali citatione inducta est nulla, & ad hoc citat alios Doctores, *Lancellott. in tract. de attent. par. 2. in præfat. c. 4. nu. 167. cart. mihi 55.* & prædictorum est ratio, quia ante præsentationem litterarum iurisdictio non censetur, nec aufertur iudici, *Franc. Turzanus in com. opin. siue regulis in reg. 40. car. mihi 53. vbi allegat Philip. Franc. in c. super coll. 4. de app. Bal. in l. 1. C. ut lit. pend. idem Frãc. in c. vt debitus honor de appell.*

40 Nec omittam dicere, quod tales commissiones, seu mauis delegationes factæ per summum Pontificem non possunt probari per testes, sed omnino sunt probandæ per literas, & scripturas, *l. vnica, & quod ibi not. Bal. C de mandat. P. incip. c. cũ in iure peritus, de offic. deleg. Rot. Roman. dec. 10. in tit. de offic. delegat. in nouis, Mascard. in tract. de probat. concl. 326. nu. 3.* nec suffi-
41 cit quod cõmissio reperiatur inserta in literis citatorialibus per ipsũ auditorem subscriptis nisi ipsæ literæ cõmissionales appareant (licet sint in citatorialibus inserendæ vt dixi supra) *Lancellot. in tract. de atte. p. 2. in præfat. c. 5. n. 168.*

Ampliatur septimo prædictus primus effectus quod clerici non possunt conueniri corã
42 sæculari vt in tantum sit verus, & fortis quod clerici non potuerunt renuntiare priuileggio ne conueniantur coram iudice ecclesiastico, & se submictere iurisdictioni iudicis sæcularis. *c. significasti, & c. si diligenti, de foro competenti, & vtrobique glos. glos. iterum in c. nimis de iureiuran. Specul. in tit. de reo §. 1. nu. 3. Bal. in tract. de statut. in verb. comparere nu. 1. Alber. in eod. tract. lib. 2. q. 2. nu. 25. idem Alber. in l. si quis nu. 3. ff. si quis in ius vocat. non iuerit Henric. Bohic. in c. sacerdotibus nu. 2. ne cler. vel monach. Ang. in l. 4. nu. 1. C. de legat. lib. 10. Alex. cons. 8. num. 3. lib. 1. Deci. in c. decernimus nu. 168. de iudit. Alciat. cons. 22. nu. 4. tom. 2. lib. 6. Ann. alleg. 13. num. 17. lib. 1. Petr. Rebbuff. cons. 193. num. 8. & in l. si conuenerit nu. 1. ff. de iurisdict. omn. iud. Petr. Foller. in pract. de censib. in verb. & summissionis cuiuscunque foro nu. 2. cart. mihi 195. Bernard. Bombin. cons. 84. num. 2 Aluar. Velasc. decis. 65. num. 3. Maccabr. cons. 44. num. 7. Pirrus super consuetudin. Aurelian. in tit de exequut. instrum. c. 20. car. mihi 125. Matth. Colera in tractat. de proc. ess. exequut. part. 1. cap. 6. num. 84. Gramm. decis. 61. num. 14. Matth. Mattesilan. sing. 60. & ibi Gabriel. Serain. in addit. Rolan. a Valle cons. 4. nu. 9. lib. 1. Duenas reg. 10. ampliat. 1. Brognin. Caualcan. in tract. de tutor. & curat. nu. 322, Sair. in claui regia lib. 12. c. 7. nu. 10. Mart. de iurisd. par. 2. c. 6. num. 31. Couarr. in lib. pract. qõ. cap. 10. num. 4. vers. ab eadem. Præpositus in §. statuimus, num. 2. in tit. de statutis, & consuet. in vsibus feud. Camill. Borell: in ad Petr. Bellug. in specul. princ. rub. 11. §. videndum, nu. 4. lit. B. vers. nec possunt clerici cart. mihi 55. Visill. nẽ addit. ad Affl. dec. 2. n. 2. Iac. de Graff. in dec. aureis p. 1. lib. 4. c. 18. n. 54. Brun. a Sole in cõpend. resolutor. præpos. iur. in verb. clericus laicum iudicẽ Prosdosci. de Comitibus in tract. de differentiis iuris Ciuilis, & Canonici, n. 27. in j. tom. tract. diuers. car. mihi 192. Camill. de Curte in diuersorio, seu cõprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. num. 125. Ioan. Battista.*

San-

Sancto Blasio in contradict. iuris Canonici, & Ciuilis contrad. 32. *in præcitato primo tomo tractat. diuers. cart. mihi* 185. *Illustrissimus Cardinalis Hieronymus Albanus in tract. de potestate Papæ par.* 2. *num.* 129. *in* 13. *tom. eorundem tractatuum p.* 1. *cart. mihi* 77. *Boer. super consuet. Bituricens. fol.* 26. *colum.* 3. *qui asserit istam esse communem* opi. Clar. in §. fin. q.* 36. *vers. secundo infertur Passettus cons.* 23. *num.* 2. *Goffred. in tractat. de iudic. par.* 6. *rubrica de immun. eccles. nu.* 2. *car. mihi* 509. *Alfonsus Villaut in tract de extension. legum titu. de extension. cuiuscunque dispositionis nu.* 115. *car. mihi* 173. *Aufrer. in tract. de potestat. iud. secular. super eccles. personas regula* 2. *num.* 1. & 20. *in* 16. *tomo tract. diuers. cart. mihi* 288. & 290. *Io. Battista Baiar. in addit. ad Iulium Clarum in §. fi. q.* 36. *num.* 10. *Vinc. de Franch. dec.* 400. *num.* 6. *lib.* 2. *Franc. Viui. decis.* 25. *num.* 1. *Surd. cons.* 2. *nu.* 31. *lib.* 1. *vbi multos alios allegat, & cons.* 396. *nu.* 15 *lib.* 3. *Marc. Ant. Cuccus in institu. maiori lib.* 3. *tit.* 9. *nu.* 6. *Vinc. Honded. cons.* 3. *nu.* 21. *lib.* 1. *Affl. decis.* 85. *nu.* 1. *in fi. Grat. cons.* 87. *num.* 3. & *seq. lib.* 1 *Portius cons.* 107. *nu.* 4. & 5. & *cons.* 105. *num.* 7 *Marc. Mantua cons.* 55. *n.* 17. *lib.* 2. *Gram. voto* 33 *num.* 8. *Decian. in suo tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *nu.* 61. *Cepoll. cons.* 11. *nu.* 17. *in crim. Io. Aloys. Catalan. in tract. crimin. seu indult. cap.* 6. *nu.* 14. 15. & 17. *vbi multos alios allegat Io. Batt. Marches. in tract. de commiss. p.* 2. *cap.* 3. *quarti capituli principalis, nu.* 34. *cart. mihi* 489. *in impres. in folio Martin. Vran. Vltramon. cons.* 9. *n.* 8. *lib.* 1. & *cons.* 32 *num.* 7. *lib.* 2. *Anastas. Germon. in tractat. sacror. immun. lib.* 3. *c.* 15. *nu.* 51. *Io. Batt. Asinius in tracta. de exequ.* §. 9. *c.* 334. *n.* 18. *Sugism. Scac. in tracta. de iud. p.* 1. *c.* 11. *n.* 35. *vers. ampliatur tertio, vbi asserit hanc esse comm.* opi. Farin. in tract. crimi. quæst.* 8. *nu.* 10.

43 Et huius ampliationis ea est ratio, quia cũ hoc priuilegium sit introductum in fauorem totius ordinis clericalis sequitur, vt non possit illi renuntiari per vnum clericum, *c. si diligenti de foro compet. Bart. cons.* 225. *Paul. de Cast. in l.* 1. *nu.* 4. *ff. sol. matr. Marian. Soc. in c.* 1. *nu.* 23 *in fine, de foro competent. Barbat. in c.* 2. *nume.* 10. *eod. tit. Surd. cons.* 2. *num.* 31. *lib.* 1. *Bertrand. cons.* 209. *num.* 2. *p.* 3. & *cons.* 182. *num.* 3. *par.* 1. *Rol. a Valle consil.* 4. *num.* 8. *lib.* 1. *Io. Brocolten Vltramontan. in tract. de feud. cap.* 10. *num.* 23. *cart. mihi* 659. *Gail obseruat.* 37. *num.* 1. & *obseruat.* 40. *num.* 7. *lib.* 1. *Decian. in tractat. crimin part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 61. *Anastas. Germon. præcitato cap.* 15. *num.* 32. *Goffred. in summa in tit. de renuntiat. num.* 3. & 5. *Paul. Fuscus in suis singul. in liter. C. num.* 92. & vltra prædictos eandem rationem adduxerunt multi ex Doctoribus allegatis in ipsa ampliatione, & præcipue, *Scac. in tractat. de iudit. par. prima, cap.* 11. *num.* 37. Et licet Aufrer. *in tractat. de potestat. iudit. secular. super ecclesiast. person. regul.* 2. *num.* 20. *in* 16. *tom. tractat. diuersor. cart. mihi* 290.

44 dixerit quod prædicta ampliatio procedit tantum in causis criminalibus respectu personæ non autem in causis ciuilibus, in quibus clericus potest se submittere quoad bona temporalia iurisdictioni iudicis laici, nihilominus nullatenus est recedendum ab ipsa ampliatione etiam in causis ciuilibus, quia Doctoribus in ea citati non solum loquuntur indistincte, verum etiam multi expresse dicunt vt ipsa ampliatio procedat, tàm in causis criminalibus, quàm ciuilibus, & hæc est communior,* & verior opinio contra Aufretium.

Subampliatur primo hæc ampliatio, vt

45 sicut clericus non potest expresse renuntiare priuilegio fori, ita nec tacite permittendo se conueniri coram iudice laico eiusdemque iurisdictionem prorogando, & citatus non reclamando, sed permittendo, vt contumax fiat, *c. inolita* 11. *quæst.* 1. *not. Doctores in cap. si diligenti de foro competen. Abb. in cap.* 1. *num.* 19. *de re iud. Bald. in l. generaliter in* 2. *colum. C. de episc. & cler. & in l. si quis num.* 5. *ff. de iudit. & in l. ex quacunque in* 3. *colum. versicu. item quæro ff. si quis in ius vocat. non iuer. vbi etiam Ant. de Alex. in repet. colum.* 13. *versicu. in eadem, & Ias. super quarta parte, gloss. in* 3. *limit. Lapus in cap.* 1. *num.* 1. *de foro compet. in* 6. *Ioan. Baptist. Asinius in tractat. de exequut.* §. 6. *capit.* 49. *num.* 7. vbi dicit, quod isto casu iurisdictionis prorogatio est impossibilis, *Vincent. de Franch. decis.* 329. *num.* 2. & *decis.* 400. *num.* 6. *Lelius de Zanchis in tractat. de priuilegg. ecclesia. priuilegg.* 87. *num.* 8. *Adrianus Gilmanus Vltramontan. in decis. Cameræ Imperialis* 21. *num.* 2. *lib.* 2. *Ruyn. cons.* 7. *num.* 7. *lib.* 5. *vbi alios allegat Crotus cons.* 204. *num.* 9. *lib.* 2. *Natta consil.* 445. *num.* 17. & 18. *lib.* 3. *Caualcan. decis.* 45. *num.* 77. *lib.* 1. *Gramm. voto* 18. *num.* 8. & *decis.* 61. *num.* 15. *Farina. in tract. crim. q.* 8. *n.* 12. *Couar. in lib. pract. qõ. c.* 33. *n.* 2. *vers. huius opinionis Cepoll. cons.* 11. *n.* 17. *in crim. Cæsar Bart. dec.* 106. *n.* 13. *Capyc. dec.* 9. *etiam nu.* 13. *vbi Io. Iac. Masullus in addi. n.* 15. *Carpan. super stat. Mediol. p.* 2. *c.* 201 *n.* 35. *Clar. in §. fi. q.* 36. *nu.* 3. *vbi asserit istam esse com. opin.* Camill. Borell. cons.* 11. *n.* 1. & *cons.* 68 *n.* 18. *Fider. de Senis cons.* 135. *n.* 2. *Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *nu.* 61.

Subampliatur 2. vt nec etiã cum iuramen-

46 to possit clericus renuntiare priuilegio quod habet ne cõueniatur coram iudice laico, imò non obstante iuramẽto poterit forum allegare absq; metu periurij, *Spec. in tit. de renuntiat.* §. 1. *nu.* 9. *Io. Guttierez in tractat. de contrac. iurat. cap.* 16. *num.* 50. *in* 16. *tom. tractat. diuersor. p.* 2. *cart. mihi* 62. *Camill. Borrell. consil.* 11.

nu.1. Alex.de Neuo conſ.56. num.1. Marant.in pract. p.4. diſt.11.nu.2.car.mihi 192. Ioan. Campegg.conſ.51.n.2. inter conſ.crimin.diuerſ. lib. 2. Portius conſ.107.n.4. Io.Batt.Baiard.in addi. ad Clar.in §.fi.q.36. n.10. Lelius de Zanch. in tract. de priuileg.eccl.priuileg.87.n.1. Camill. de Curte in diuerſorio, ſiue comprehenſorio iuris feud. p.2.c.2.nu.126. Surd.conſ.193.nu.5.lib.2. vbi alios citat, & conſ.222.n.1.eodem lib. Adrianus Gilman. Vltramont.in dec.Cameræ Imperial.dec.21.nu.1. Martin.Vranius etiam vltramon.conſ.32.n.7.lib.2. Pet.de Anch.in c.ſi diligenti, nu.1.de foro comp. Guttier in repet.l.nemo poteſt in principio legis, n.106.ff.de legat.1.cart.mihi 42. Sigiſm.Scac.in tracta.de iud.p.1.c.11. nu. 36. vbi dicit, quod iſta prorogatio non eſt poſſibilis, *Foller. in pract. crim.in verb. audiantur excuſatores, n.38. Gabell. ſuper conſuet. Egidian.lib.5.c.j.n.2. Galleſ.in trac. de oblig. in forma cameræ, p.2.q.2.n.1. & ſeq.* vbi dicit, quod licet clericus ſe obligauerit in forma Cameræ renuntiando priuilegio fori medio iuramento, per hoc tamen non poterit cõueniri coram iudice laico, *Auaſtaſ. Germon.in tract.de ſacror.immu.lib.3 c.15.nu.4.& lib.2.c.19.nu.39. Aſinius in tract de exequ.§.9.c.334.n.18. Alfonſ.Villaut.in tract.de extenſ. legum tit. de extenſion. cuiuſcunq. diſpoſitionis, n.115.car.mihi 173. Surd.in tract.de alimen.ti.7.q.37.n.48. Gail in lib.2. rerum iudicat. deciſ.21. num.1.* vbi multos alios congerit.

47 Subampliatur 3. vt epiſcopus poſſit inhibere iudici ſeculari ne procedat contra clericum etiam litigare volentem coram eo, *Bal.in margar.in verb.iudex verſ. Laicus ſi reum Cæpoll. conſ.10.col.1. Aufrer.in tract.de poteſta.iud.eccleſiaſt. ſuper laicis, & rebus eorum nu.7.in 13.to.tract. diuerſ. p.1.car.mihi 126.*

Subampliatur 4. vt nec cum conſenſu, & licentia ſui epiſcopi clericus poſſit prorogare iuriſdictionem iudicis laici, & priuilegio fori renuntiare, *Glo.& alij in c.ſignificaſti de foro cõp. Alex.conſ.8. in prin.lib.1. Bertac.in tract. de epiſ. p.5.lib.4.nu.95.in 13. tom.tract. diuerſ.p.2.cart. mihi 353. Soc.reg.56. in prin.Gram.deciſ.21.nu.1.& dec.29.nu.9.& 10.& dec.61.n.8.& 9. Galleſ.in tract.de oblig. in form.Camer. p.2.q 2.nu.2. Marant.in pract. p.4. diſt.11.nu.2.cart.mihi 192 Roland.conſ.4.nu.16.& 10.lib.1. Surd conſ.396. nu.15.& conſ.301.nu.61.lib.3.& conſ.222. nu.1.& conſ.193.n.5.li.2. vbi alios allegat, & conſ.2 nu.17.lib.1.& deciſ.26.nu.4. Farin.in tract.crim. q.8. nu.13. Cenedus in collecta.iuris canoni.p.1.collect.57 nu.1.in fi. Scac.in tract.de iud. p.1.c.11. n.38. Baiard.in addit. ad Clarum §.fi.q.36.nu.10 Iac.Sbroz.in tract.de Vicario epiſcopi, lib.2.q.203 n.4.& 5. Oct.Vulpell. in tract.de libert.eccleſ. p.1. nu.15. Iac.in l.pen.n.9.C.de pact.& in l.1.in prin. n.13.ff.de iud. Camill.de Curte in diuerſor.ſeu comprehenſorio iuris feud. p.2.c.2.nu.125. Clarus in §.feudum q.90. nu.10. Bened. Capra in ſuis regul. in tit. de prorogat. num.15. Ioan.Aloyſ. Catalan. in tractat.ſuo crimin.ſeu de indultu cap.6.nu.16. Ioan. Battiſt. Marcheſ. in tractat. de commiſſ. ſeu reſcript.p.2.c.3.quart.capitul.principal.num.35. cart. mihi 489. Martin. Vran. Vltramon. conſil. 32.num.7.lib.2. Alexand. de Neuo in cap. P. & G.num.84. de conſtit. Io. de Anania in cap. ſignificaſti, num.9. de foro compet.* vbi etiam *Abb. Panorm.num.25.*

48 Quam ſubampliationem limitabis quando clericus cum conſenſu ſui epiſcopi conſenſerit in iudicem laicum per modum delegationis, & non per modum prorogationis iuriſdictionis, *Ancher. in d.cap. ſignificaſti, nu.*

49 *7. de foro compet.* quod tamen intelligo procedere in cauſa ciuili non autem in cauſa criminali, quia epiſcopus non poteſt delegare cauſas criminales clericorum laico, vt dicam infra ampl.82.n.561.

50 Subampliatur 5. vt nec etiam valeat conſuetudo qua eſt introductum, vt clerici poſſint renuntiare priuilegio fori, quia ea non obſtante non valeret renuntiatio, *c.qualiter, & quando de iudic. Ioan. Guttier. in repet. l.nemo poteſt, in princip. legis nume. 106. de legat. prima, cart. mihi 42.*

51 Subampliatur ſexto, vt clericus non declinans forum iudicis laici poſſit puniri a ſuo iudice competenti eius arbitrio tanquã tranſgreſſor canonis, *Bald.in l.1.in fi.C.de indict.viduit.tollen. Specu.in tit.de compet. iudi. adiect. §.j ver.ſed nunquid requiritur Aufr.in tract. de poteſta.iud. ſecular.ſuper eccleſia.perſan.regul.2.num.33.in 16.to.tract. diuerſ.car.mihi 291. Gram.dec.29.num.7.& deciſ. 61. num. 8.& conſ.1. num.34. poſt deciſiones, & conſil.71. num.34. in eiuſdem. Baiardus in addit. ad Clarum in §. final.quæſtio.36. num. 11. Octauius Vulpell. in tractat. de libert. eccleſia. par. 1. num. 19. Campanus ſuper Capitulis Regni Neapolis capit.159. num.7.cart. mihi 170. gloſſ. ordinar. ſuper ritu Magnæ Curiæ Vicariæ in titu. de foro competent. in fine, cart. mihi 397. poſt conſtitut. Regni, Thomas Zerola praxi epiſcopal. in verb. iudex, §. 19. cart. mihi 130. Gulielm. de Benedict. in repet. cap. Raynutius, in verb. & vxorem nomine Adeleſiam in ſecunda deciſio. num. 32. Silueſter in ſumma, in verb. iudex, il primo, num. 3. Menoch. in tractat. de arbitrar. iudic. caſu 430. nume. 2. & 3. Foller. in practic crimin. in verb. audiantur excuſatores, num. 38. Boer. ſuper conſuetud. Bituricen. in titu. de iuriſdictio. §.21. in fine, vbi teſtatur de commun.* * *opinion. Clarus in §. fin. quæſtio. 36. verſicu. ſecundo infertur Sigiſmund. Scaccia in tractat. de iudic. parte prima, capitu. 11. num. 46. vbi etiam dicit hanc opinio.* * *eſſe commun.*

mun. Bertach. in tract. de episcop. p. 5. lib. 4. num. 98. Asin. in tract. de exequu. §. 6. c. 49. n. 9.

52 Et vltra quod clericus non declinans forũ poterit arbitrarie puniri incurrit ẽt alias pœnas scilicet quod si cã pro qua conuenitur est ciuilis illã ammictit, & cãdit a iure suo, *Siluest. in loco præcitato nu. 3. Alex. de Neuo cons. 55. n. 1. Gail in lib. 2. rerũ iudicatarum dec. 21. n. 1. & 2. vbi alios cit. Anch. in c. si diligiuti nu. 10. de foro cõpet.* vbi dicit quod isto casu non ammictit causam ipso iure, sed requiritur sñia declaratoria. Si vero cã est criminalis, & clericus cõuentus nõ declinat forũ, deponitur, & ammictit locũ, & dignitatẽ, *c. si diligenti de foro compet. vbi Anch. n. 3. c. placet 11. q. 1. Siluester vbi supra Martin. Vranius Vltram. cons. 32. n. 9. lib. 2.* & si habet Benefitiũ illud ẽt ammictit, *Ancha. in d. c. si diligenti nu. 1. & 7. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 11. n. 6. vbi allegat specul. in tit. de cõpeten. iud. §. 1. vers. idem dixerunt.*

53 Subampliatur septimo, vt hæc ampliatio procedat tã si causa est ciuilis quã criminalis, quia nullo casu clericus poterit consentire in iudicem laicum, *Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 12.*

Subampliatur octauo, vt prædicta ampliatio procedat ne dũ in clericis existentibus in sacris, sed ẽt in clericis primæ tonsuræ, qui nec ẽt ipsi poterunt renũtiare huic priuilegio fori, ex quo dispositio dicti cap. si diligẽti de foro cõpet. locum sibi vẽdicat in oĩbus clericis ẽt primæ tonsuræ, *itẽ Io. Andr. & Ant. de Butr. ibidẽ Cæpoll. cons. 11. n. 14. vers. dicendũ est in crim.* vbi dicit de hoc esse casũ in d. cap. si diligenti, *Farinat. in tract. crim. quæst. 8. nu. 14.*

Et licèt glosa in cap. tuæ de apostat. tenuerit contrarium, & ꝓ sua opinione alleget, *tex. in c. fin. de vit. & honest. cler. in c. Ioannes, & c. pen. & de cleric. coniug.* nihilominus istæ inter se discrepantes opiniones facillimè redducuntur ad concordiã, distinguendo, vt prima procedat in renuntiatione quæ fit verbis, secunda verò opinio in renunciatione, quæ fit facto, vt exercẽdo negotia sęcularia, vel faciendo aliũ actum clericatui oĩno contrarium, *ita colligitur ex traditis ꝑ Cæpoll. cons. prædicto, nu. 16. & voluerunt expresse Farin. eod. nu. 14. Iacob. de Graff. in dec. Aur. p. 2. lib. 3. c. 26. nu. 27. & 28. vbi alios allegat Zerola in praxi episc. in verb. clericus, §. 12.*

Subampliatur nono, vt nec ẽt clericus possit consentire in alium iudicem, ẽt ecclesiasticũ, & eius iurisdictionem prorogare sine consensu sui episcopi, *c. significasti, de foro compet. c. non licet 3. q. 3. c. 1. & 2. 11. q. 2. Bald. in l. 1. §. & post, nu. 3. ff. de noui oper. nunt. Abb. in c. cęterũ, nu. 11. de iud. Anch. in c. 1. n. 2. de foro cõpet. Dec. in c. de quo vult Deo, nu. 84. & in c. at si clerici, nu. 164. de iud. Alex. de Neuo in c. P. & G. nu. 84. de consti. Turrecrem. in c. nullus, il secondo, nu. 3. 9. q. 2. & in c. non licet nu. 3. q. 7. Lapus in c. 1. n. 5. de foro cõpe. in 6. Zannett. in tract. de different. inter ius ciuil. & canon. different. 205. nu. 282. in 1. to. tract. diuers. cart. mihi 207. Io. Batt. de S. Blasio in contrad. iuris canon. & ciuil. contrad. 83. in eodẽ to. tract. car. mihi 187. Bertacch. in tract. de episcop. in 5. par. lib. 4. nu. 96 in 13. to. tract. prædi. p. 2. car. mihi 353. Bened. Capra in iuris regu. sub tit de prorog. n. 16. Ang. Aret. in l. Imperatores, num. 4. de appell. Loaulph. Scrader Vltram. in tract. de feud. p. 10. sect. 1. n. 146 Lelius de Zanchis in tract. de priuil. eccles. priuileg. 87. n. 10. Hieron. Pappon. cons. 1. n. 14. lib. 1. Bim. cons. 14. n. 10. lib. 1. Grat. cõs. 87. n 4. lib. 1. Cumia super ritu istius Regni Siciliæ, c. 42. n. 124. Iacobi. in l. hæres absens §. si quis tutelã, nu. 9. ff. de iud. Soc. in c. peruenit, nu. 391. de senten. excomm. Mozz. in tract. de feud. in tit. de natural. feud. n. 131. car. mihi 168. Capic. dec. 9. n. 13. Rom. sing. 745. ubi Serain. in add. Petr. de Gregor. in tract. de iud. caus. feud. q. 7. n. 19. Bernar. Vuermes Vltramont. in lib. 1. practicarum forensium, tit. 1. obseru. 12. nu. 2.*

54 Primo subampliabis hanc nonam subampliationem, vt non valeat consuetudo permittens quod clericus in alium iudicem ecclesiasticum consentiat sine licentia sui diœcesani, *Bellamera in repet. c. Romana, nu. 5. de foro compet. quæ repet. est impressa post eiusdem cons.*

55 Secundo subamplia, vt nec ẽt cũ iuramẽto clericus poterit promittere, vt possit conueniri corã quocunq; episcopo sine cõsensu sui ordinarij, *Mart. de iurisd. p. 2. c. 6. n. 46. Turrecrem. in c. non liceat nu. 6. 3. q. 6.* vbi adducit duas rationes, primam, quia ex tali promissione fieret iniuria, & præiudicium proprio episcopo,

56 secundã quia pro cõi vtilitate, & fauore oĩum clericorũ fuit introductum illud, & quod pro cõi vtilitate est introductum non põt renuntiari, *arg. tex. in c. alieni, 2. q. 7. & in l. quod de bonis §. fin. ff. ad leg. Falcid. & in l. ius publicum, ff. de pact. Bart. in l. si quis pro eo, ff. de fideiuss. Matth. Brun. cons. 136. nu. 17. Rolan. a Valle cons. 25. n. 5. lib. 2. Rim. iun. cons. 16. nu. 20. lib. 1. Honofrius de Perusio cons. 40. nu. 23. inter cons. vlt. volun. diuers. lib. 1.* quibus ego addo tertiã rationem scilicet, quia clericus non potest sine consensu sui episcopi peregrinari & exire a propria diœcesi, vt dicam infra effect. 25. quod si permitteretur per indirecte ab ea exiret, quod esse nõ debet.

57 Tertio subamplia, vt nec ẽt coram Metropolitano possit per clericum fieri hæc iurisdictionis prorogatio, *Turrecrem. in d. c. non liceat, nu. 8. 3. q. 6.*

Quarto subamplia, vt nec sufficiat consen-
58 sus officialis episcopi ad validandã huiusmodi iurisdictionis prorogationem, quia *tex. in c. significasti de foro compet.* per quod prohibetur huiusmodi prorogatio dicit, ꝙ est requirẽdus con-

consensus episcopi, ideo non debet admitti consensus alterius, quia quod lex non dicit, neque nos dicere debemus, *Turrecrem. in terminis in d.c.non liceat, nu.4.*

Quinto subamplia dictam nonam subam-
59 pliationem principalē, vt sñia lata per episcopum corā quo clericus prorogauit iurisdictionem sine consensu sui episcopi, quatenus est lata in eius fauorē sit nulla, quatenus verò est lata cōtra eum erit valida, quia sibi debet imputari cur veniā non petijt, vel iurisdictionē non declinauit, *Turrecrem. in c.non liceat, nu.3.*
60 *3.q.6.* & ratio cur sententia lata in fauorē clerici non petētis veniā sit nulla, & contra eum est valida, esse potest, quia quotiescunq; quis præbet causā nullitati actus si vellet allegare
61 talē nullitatem nullo modo debet audiri, *l.1. §.si oēs, in fine ff.de vent.inspic.gl.in l.1.§.fi. & in l.2.in fin.ff.quando act.de pecul.Paul.de Cast.cons. 307.col.2.circa medium, lib.2.Ceph.cons.133.nu. 125.lib.1.Crauett.in quæst.vnica,nu.33.post tract. de antiq. tempor.Fuscus in singul.in lit.N,num.25. Lancell.in tract.de attentat.lib.2.in præfat.n.102. car.mihi 51.Menoch.cons.367.num.15.& 16.& seq. lib.* 4. vbi morē suo multa congerit media prædicto similia.

62 Sexto subamplia, vt eadē nona subampliatio habeat locum ēt in laicis, qui in spiritualibus non possunt prorogare iurisdictionē alterius episcopi sine consensu sui diœcesani, *Hostiens.& Io.Andr. in c.P. & G.de constit.* qui ad ita dicendum mouentur, *per not.in c.2.& 3.de parrocch.Bened.Capra in tract.de prorogat. nu.23. inter suas reg.* qui dicit, ꝙ ad hoc benefacit d.c. P.& G. quæ pdicta nona subampliatio ita sub ampliata limitatur aliquibus modis, vt infra.

63 Primò limitatur qñ clericus esset subiectus inferiori ab episcopo ex iure speciali, q si vult consentire in episcopum non requiritur consensus ipsius prælati ex quo tūc res reuertitur ad suā naturam, *Abb.cons.25.col.2.vers.sed hoc non obstantibus, lib.1.Fel.in c.cum accessissent, nu. 6.de const.Dec.in c.de quo vult Deo, nu.85.de iudic.Pappon. cons.1.n.14.lib.1.* quod in isto Regno pōt exemplificari in Regio maiori Cappellano, qui tanquā Abbas S.Luciæ habet iura episcopalia cui dignitati tēporibus parum
64 decursis præerat admodum Illustris Don Hieronymus de Reggio, qui non tantum ex eius antiquissimæ, & nobilissimæ familiæ in hac vrbe meritis, quantū ex propria virtute summa doctrina & vitę integritate fuit assumptus ad talem dignitatē, qui si non fuisset ita cito morte præuentus non est dubium quod ad
65 maiora ascendebat, & modo in eadem dignitate præest meritissimus D.Simeon de Rao.
66 Secundò fallit dicta nona subampliatio, vt licet clericus nō possit expresse prorogare iurisdictionem alterius iudicis ecclesiastici poterit nihilominus hoc facere tacite vt delinquendo, vel contrahendo, hoc est ratione destinatæ solutionis, obligationis, negotiationis, vel administrationis, *Io.de Anan.in c.si diligenti, nu.8.de foro cōpet.Abb.in c.dilecti filij, nu. 4.eod.tit.Paul.de Cast.in l.1.nu.9. ff.si quis in ius vocat. non erit Dec. in cap. de quo vult Deo, nu. 90. de iudic. & in l.1.num.14.eodem titu.Serafin. de Serafin.in tract.de priuileg. iuramen.priuileg. 91.num.6.Mart.de iurisdict.cap.6.nu.47.p.2.* ad quod bene faciunt ea quæ dixi supra hac eadē ampliatione in octaua subampliatione,
67 & clericus delinquens extra suam, diœcesim pōt puniri per episcopum cuius sortitur forū ratione beneficij, vel ratione originis, vel loci delicti, *cap.contingat de foro compet.vbi Abb.col. 2.Fel.ēt col.2.idē Abb.cons.24.col.1.& 2. lib.2. Bal.in l.Senatores, nu.3.de senator. Iacobin.in l.est receptum in 1.lectura, nu.4.ff.de iurisd.omn.iud.& in l.1.nu.14.ff.de iud.Ferret.cons.366.nu.17.lib. 2.Io.Pels.Vltramon.in processu iud.tit.9.num.62.*
68 & rō est, quia clericus sortitur forum nō solum rōne originis, & loci delicti, sed ēt ratione beneficij requirentis residentiā, de qua materia late loquitur, *Abb.in cap.postulasti, nu.4.de foro compet. & Fel.in c. dilectus filius, il 2.nu.1.2.3.4. 5.6.& 9.*de rescrip. qui duo ponunt ēt quid sit agendū si clericus haberet plura beneficia re-
69 quirentia residentiam in diuersis diœcesibus, *Castr.in l.oēs qui, num.3.C.de episcop.& cler. idem Abb.in c.nullus, nu.4.de parrocch.Cardinal.in Cle-*
70 *ment. causā, §.1. in tertia oppositione, de elect.* vbi dicit, qđ clericus pōt citari in loco beneficij.
71 Tertiò limitatur prædicta nona subampliatio, vbi iudex cuius prorogata fuit iurisdictio pronuntiaret se competentem, *Lapus in c.1.nu. 6.de foro compet. in sexto.*
72 Quarto limitatur vbi episcopus esset præsens tēpore quo eius clericus prorogat iurisdictionē alterius episcopi & non contradicit, qa tunc habetur pro consentiente, *Ias. in l. soluto matrimonio, §.voluntatem autem n.2.ff. solut. matrim.& in l.quæ dotis, n.79.eodem titu. Abb. in c. significasti, n.5.de foro compet.Alex. de Neuo in c. P.& G.n.85.de constitut.* vbi dicit, quod sufficit tacitus consensus, ideo si potest prohibere, & non prohibet videtur consentire, idem dixit, *Fel.in eod. c. significasti, nu.5. Scrader. in tract.de feud.p.10.sect.1.n.148. vbi ad hoc allegat. d. c.significasti, & ibidem Fel.Dec.in c. cæterum, n.7.de iudic.Ias.in d.l.quæ dotis, n.86.* qui dicit, quod isto casu tacitus consensus inducitur ex scientia, & patiētia, *Camil.de Curte in diuerso. seu comprehen.iur.feud.p.2.c.2. n.120.* & est regulare quod vbi quis est pręsens actui, & pōt illi contradicere & prohibere ne fiat si non contradicit, nec illi se opponit censetur eumdē actum per-

permittere & eidem consentire, *l.fi.ff. de inoffi. testam.l. fideiussor §. pater ff.de pignor. Alber. in l. Caius, col.2. vers. vltimo casu quando ff.de pignor. act.Tiraq. in tract. de retract. Lignag.§.1. gl.9.nu. 143.Menoch.cons.58.n.65.lib.1.Lud.Morat.cons. 78.n.10.* Requisita autem ad faciendam hanc prorogationem validam sunt octo, de quibus singulis exactissimè loquitur Alex. de Neuo, *in d.c.P.& G.nu.101. cũ pluribus seq. de constitut.*

73 Subampliatur decimo & vltimo principalis ampliatio, vt clericus, qui non opponit declinatoriam fori sit excõmunicatus, *Surd. dec.26.nu.5.vbi allegat Gramm.cons.1. post decis. nu.34.& Phannt.in tract.de inuent. p.3.num.23. Mart. de iurisdict.c.6.nu.6. p.2.*

74 Limitatur modo eadẽ septima ampliatio, vt licet clericus non possit verbo renuntiare priuilegio clericali poterit nihilominus hoc facere facto vt est apostatando, vel delinquendo in delictis ꝑ quibus clericus priuatur priuilegio clericali, *Anch.in c.tuæ,nu.4.de Aposta. Turrecrem.in c.1.nu.1.& 2. 3.q.6.* vbi ponit ex q̃bus causis clericus sortitur forũ iudicis laici.

75 Et licet clericus non possit prorogare iurisdictionem iudicis laici, tàm tacite, quàm expresse nihilominus secus est in laico, qui semper & indistincte poterit illam prorogare coram iudice ecclesiastico, *Doctores in c.fin.de except.Io.Faber.& Bald.in l.qui ex consensu de episc. audient.Abb.Fely.& cæteri scribentes communiter in c. si diligenti de foro compet.Iacobin.in l.1.§.post operis,ff.de noui oper.nuntiatio. Aufrer.in tract.de potestat.iud.ecclesiast.super laicis, & eorum bonis, n.5.in 13.tom.tract.diuers.p.1.cart.mihi 127.Lapus in c.1.n.4.de foro compet.in 6. Viu. dec. 125. n.2.Ioan.Iacob.Masull.in addit.ad decis.Capic. decis. 9. num. 15.*

76 Et scias quod si clericus in obligatione promittat respõdere coram quocunque iudice nõ intelligitur de iudice laico, sed de ecclesiastico, *Cappel.Tolos.decis.126.Anton.Massa,in tract. de obligat.in forma Cameræ,p.2.q.2.n.1.Surd.consil.280. num. 9. lib.2.*

77 Ampliatur octauo, vt prædictus primus effectus locum sibi vendicet etiã in clericis primæ tonsuræ, vel in minoribus ordinibus constitutis, cũ requisitis a sacro Cõcilio Tridẽtino, & infra dicã, *c.vnico,& quod ibi not. Doctores de cler.coniugat.in 6.l.presbyteros, C. de episco. & cler.c.2.de foro compet. c.cum non ab homine de iudit.not.Doctores in c.qualiter,& in c.clerici,de iud. Franc.Marc.dec.175.n.1.& dec.637.nu.1.lib.1. Boss.in tract.crim.in titu. de foro compet. n. 127.& in titu.de confess.n.51.Roland.a Valle cons.4.n.16 & seq.lib.1.& consil.16.n.12.lib.4.Couarr.in lib. pract.quæst.c.32.nu. 1. vbi asserit hanc opinionem esse communem,& c.31.n.5.in fi.versic.tertio illud est obseruandum,Camill.Borell.cons.15.n.23.Bertaz.cons.78.nu.3.& ibi Adden.in crim. lib.1. Restaurus in tract. de Imper.q.101.nu.3.Io.Franc. a Ponte,cons.24.num.1.2.& 3.lib.1.Viu.in comm. opin. in verb. clerici a potestate, Baiard. in add. ad Clarum,q.36.nu.1.Armon. dealog.26. Alex. de Neuo,cons.56.nu.1.& in c.nullus,nu.2. de foro cõp. Camill. de Curte in diuers. seu cõprehens. iuris feud. p.2.c.2.n.86. Bombin.cons.10.n.10.Pet.Belluga in Specul. princ.rubr.11.§.vidẽndũ,nu.5.vers. & certe vbi Borell.in add.in lit.C,Marsil.cons.67.nu. 59.Sigism.Scacc.in tract. de iud.p.1.c.11.nu.16. Cepoll.cons.11.n.15.in crim.Decian.in tract crim. p.1 lib.4.c.9.n.21.vbi quamplurimos allegat prout et alios citat Farin.in tract.cri.q.8.n.5.Ant.Scappa in tract.de iure non scripto,lib.1.c.1.n.2.Lãbert. in tract.de iure patron.lib.2. p.1.art.2. 7.q. princ. nu.6.Pet.Aug.Morla in empor.vtriusque iur.p.1. tit.2.de iurisd.omn.iud.nu.138.Rim.iun.cons.619. nu.36.lib.6.Rim.sen.cons.268.n.12.lib.2.& consil.483.n.7.lib.3.Crauett.consil.616.n. 13. lib.4. Surd.consil.193.nu. 4. lib. 2. vbi alios congerit,& consil.259.n.23.eodem lib.& consil.301.n.16.lib. 3.Natta cons.495.n.13.lib.3.Gramm.voto 33.n. 10.Socc.sen.cons.12.n.16.lib. 1. Dec. in c. ecclesia S.Mariæ,n.21.& 22.de constitut.& in c. clerici,n. 64.de iudic.Abb.in c.cum non ab homine,n.2. eod. titu.de iud.vbi etiam Alciat. n. 8. Suarez in cõmu. opin. in verb.clericus,nu.124.Benincas. in tract.de paupertat.q.8.special.4.n.54.Io. Battista de Plotis consil.109.n.26.& 27.inter consil.crim.diuers.lib. 2.Claudius Lutius allegat.17.n.5.Gail obseruat.37. n.2.versic.quarto ampliatur lib. 1.*

Sed hodie ex dispositione sacri Cõcilij Tridentini, quid sit obseruandũ ad hoc vt clerici in minoribus constituti potiantur priuilegio fori dicam latius infra in limitationibus.

78 Ampliatur nono, vt prædictus primus effectus, quod clerici nõ possint cõueniri corã officialibus laicis procedat in nouitijs cuiusuis religionis approbatæ, quia nec isti tales poterunt conueniri nisi coram suo superiore ecclesiastico, *Ias.in Authen.si qua mulier n.59.versic. ego teneo,C.de sacros.eccles. Camill. de Curte in diuerso.seu comprehens.iur.feud.p.2.c.2.n. 93. in fin.late Farinac.in tract. crim. q. 8.num.46.in 16. ampliat.* vbi dicit, quod hæc ampliatio habet locũ in nouitijs, quia hoc casu tractat̃ de eius fauore quos magis interest puniri a iudice ecclesiastico, qui mitius castigare solet quàm laicus, & ibi allegat alias authoritates, & rationes, Marc. Anton. Eugen.*consil.26. nu. 10. Siluest.in summa in verb.iudex,il 1. nu. 6. Bart.in repet.Auth.ingressi,colum. pen. vers. pro hac tamen indico,C.de sacros.eccles.Paul.de Cast.consil. 432. colum.2. versic. tertio principaliter vsque ad finem consil.lib.1.Pet.Belluga in Specul.princ.rubr.11.§. videndum,n.5.in fin.* vbi dicit, quod nouitij infra annum probationis sunt personæ ecclesiasticæ,

ſticæ, *allegat tex. in c. religioſo, de ſenten. excommun. in 6. Boſſ. in tracta. crim. in titu. de foro compet. n. 127. Lambert. in tract. de contract. gloſſ. 2. q. 19. n. 27. in fin. Scaccia, in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 21. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 24. vbi alios adducit.*

Ampliatur decimo in clericis coniugatis,
79 qui ēt non poſſunt conueniri niſi corā iudice eccleſiaſtico dummodo habitum, & tõſuram deferant & vnicam & virginem vxorē habuerint, & deſeruiant alicui eccleſiæ ex mandato epiſcopi. *c. vnico & quod ibi not. Doct. de cler. coniugat. in 6. Guido Papa conſ. 221. nu. 1. & dec. 83. ēt nu. 1. Bermund. Coueron. in tract. de publ. concubin. nu. 1. in 11. to. tract. diuerſ. p. 1. car. mihi 162. Vrſill. in adnot. ad Affl. dec. 274. nu. 7. & 8. Roſella in ſūma in verb. clericus, il 2. nu. 5. Henric. Bohic in c. ex literis, nu. 18. de vit. & honeſt. cler. Abb. in c. ſi diligenti, nu. 2. & in c. nullus, nu. 2. & 3. & in c. propoſuiſti, n. 13. de foro compet. Vital. in clement. 1. n. 55. & 57. de vit. & honeſtat. cler. Chriſtophorus Roſſin. in tract. de benefic. c. 3. n. 2. in 15. tom. tract. diuerſor. p. 2. cart. mihi 252. Ioan. de Arnon. different. 90. Gramm. conſ. 110. n. 7. in ciuil. & deciſ. 10. n. 1. & 2. Farinac. in tract. crim. q. 8. n. 6. Cepoll. conſ. 10. n. 10. in crim. vbi addent. in lit. A, Camill. de Curte in comprehenſorio, ſeu diuerſorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 86. & 87. Purpur. conſ. 213. n. 1. lib. 1. Fernand. Vaſques in tract. de ſucceſſ. creat. lib. 3. §. 22. lim. 17. n. 67. Campan. ſuper c. Regni Neapol. c. 248. n. 5. Caſſan. ſuper Conſuet. Burgun. rub. 1. §. 5. verſ. decimo, fallit, car. mihi. 196. Egid. Thomat. in tract. de numerib. §. ſeu ſectione incip. quiſpiam, n. 14. cart. mihi 280. Boſſ. in tractat. crim. in titu. de foro competent. n. 128. Clarus in §. fi. q. 36. n. 7. vbi teſtatur de comm.* opin. Lapus allegat. 18. n. 2. &*
* *per totam, Angel. de Caſtro, & Io. Batt. de Bo, ell. conſ. 94. n. 13. inter conſ. crim. diuerſ. lib. 2. Marant. in pract. p. 4. diſt. 11. n. 5 cart. mihi 192. Io. de Silua in tract. de beneficijs, p. 1. q. 7. n. 29. in 15. tom. tracta. diuerſor. p. 1. cart. mihi 26. Alex. de Neuo. conſ. 59. n. 26.* vbi dicit, quod ad hoc vt clericus coniugatus remittatur iudici eccleſiaſtico debet probare ꝙ contraxit cū vnica, & virgine,
80 *Petr. Bellug. in Specul. pri inc. rubr. 11. §. videamus, n. 1. vbi Camill. Borell. in add. in lit. A, qui allegat Specul. in tit. de cler. coniugat. in prin. Lapum alleg. 40. & alleg. 118. Couarr. in libro pract. quæſt. c. 31. nu. 6. Marc. Ant. Cuccus in inſtitut. canon. lib. 2. tit. 3. verſ. item ij clerici, Io. Ant. de Nigr. in extrauag. Clement. ſeptimi, in verb. pragmaticam, nu. 5. Caranit. ſuper ritu M. C. V. ritu 66. per totum, Scacc. in tract. de iud. p. 1. cap. 11. nu. 20.* vbi aſſerit hāc
* eſſe cōm.* opin. & multos alios citat Decian. *in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 49. Anaſtaſ. Germon. in tract. de ſacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 66. Ant. Scappa in tract. de iure non ſcripto, lib. 1. c. 2. nu. 4. Alphonſ. Aluarez in Specul. iuris pontifi. c. 35. in princ. verſ. ſciendum eſt car. mihi 95. Iul. Patian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. c. 2. n. 7. & c. 20. n. 4.*

81 Sed hodie ex diſpoſitione ſacri Conc. Trid. vltra prædictas qualitates quod cõtraxerit cū vnica & virgine & quod deambulet cum habitu & tonſura ad hoc vt clericus coniugatus gaudeat priuilegio fori, requiritur etiā quod miniſtret & ſeruiat alicui eccleſię ſibi aſſignatæ ex mandato epiſcopi, priuilegio & conſuetudine ēt immemorabili quauis non obſtante, *ita habetur in cap. 6. incipit nullus, de reformat. ſeſſion. 23.* Ex qua diſpoſitione ſacri Concilij loquētis indiſtincte tollitur illa longa & confuſa altercatio orta inter doctores an huiuſmodi fori priuilegio gaudeant clerici coniugati tātum in criminalibus an vero in criminalibus, & ciuilibus. Et concluditur, quod indiſtincte gaudent hoc priuilegio quā opinionem tenuerunt ēt attenta diſpoſitione iuris canonici, *ita Specul. in tit. de competent. iud. §. 1. nu. 24. Anchar. in c. vnico, nu. 4. de cler. coniugat. in 6. vbi ēt Dom. de Sancto Gemin. nu. 7. Rot. Rom. dec. 202. in nouis, Fulgoſ. conſ. 124. Alex. conſ. 8. lib. 1. Caſſan. ſuper conſuetud. Burgun. rubr. 1. §. 5. verſ. decimo, car. mihi 192. Couarr. in libro pract. quæſt. cap. 31. nu. 7. Burgos de Pazz. conſ. 22. per totum, Lapus alleg. 118.* vbi dicit, quod hæc opi-
* nio eſt de iure verior * & quod ſeruatur in curia Romana & iterum allegat *Soc. ſen. conſ. 12. num. 18. lib. 1. Hieron. de Ceuallos in Specul. pract. quæſt. comm. contra comm. quæſt. 593.* vbi multos alios allegat & teſtatur pluries de comm. &
* magis comm.* opin. *Diaz in pract. cap. 62. Io. Garc. in tract. de Hiſpan. nobil. gl. 9. n. 50. Io. Ant. de Negris in extrauag. in verb. priuilegio, nu. 289. Mandoſ. in add. ad Lapum in alleg. præcit.* cū multis alijs quos poſſem hic adducere quos prætermittere decreui ex quo hodie (vt dixi) hæc qõ eſt ſopita per prædictā determinationē ſacri Concil. Trident. prout etiam prætermittā Doctores tenentes contrariū opinionē, ꝙ oīa
82 requiſita per Concil. Tridentinū in clericis cõiugatis ceſſant in clericis coniugatis orientalibus, qui gaudent priuilegio fori etiā quod eccleſiæ non ſeruiant, *Camill. de Curte in diuerſ. ſeu comprehenſorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 90*

Quę concluſio, ſiue ampliatio, ut habeat lo-
83 cum & ſuū ſortiatur effectū multa requirunť, & Primo requiriť, vt ſint in poſſeſſione, vel quaſi clericatus, ꝙ conſtituitur per delationē habitus, & tonſuræ, vt dixi ſupra in ampliatione, & not. Doct. *in c. vnico, de cler. coniuga. in 6. Alex. de Neuo conſ. 60. n. 2. Pet. Bellug. in Spe. prin rub. 11. §. videndum, n. 17. in fi. Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 20. & 82.* & multi alij ex ſu-
84 pra allegatis in ipſa ampliatione, ideo clericus coniugatus ſtatim quod dimittit habitum & ton-

tonsuram ipso facto perdit priuilegia clericalia, *Cardin. in Clem. 1. in prima oppositione, de vit. & honest. cler. cap. 1. & quod ibi not. Doctores, de cler. coniugat. in 6. Bertach. in suo repert. in verb. clericus coniugatus, Aluarez in specul. iur. Pontific. capit. 36. vers. sed dicit cart. mihi 107. & capit. 35. in princ. vers. & sciendum cart. etiam mihi 95. Anchar. Regiens. q. 49. n. 11. lib. 3. Soc. sen. cons. 222. nu. 2. volum. 1. Io. Guttier. in tractat. de contract. iuratis, cap. 17. nu. 13. in 6. tom. tracta. diuers. par. 2. cart. mihi 65. Socy. regul. 80. Fallent. 5. Io. Franc. Pauinus in tract. de visitat. par. 1. q. 7. nu. 45. in 14. tom. tract. diuers. cart. mihi 185 Io. Bapt. Baiard. in addit. ad Clar. in §. fin. q. 36. nu. 12. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 32. nu. 1. vers. nec ijs clerici*, vbi dicit, quod isto casu nulla requiritur monitio, *Io. de Ligna. in tract. de censur. eccles. §. 4. num. 25. in 14. tom. tractat. diuers. cart. mihi 310. Aufrer. in tract. de potestat. iudic. laici super ecclesiast. person. regul. 1. fallent. 7. nu. 15. in 16. tom. eorundem tract. cart. mihi 287.*

Et est aduertendum quod ex dimissione ha
85 bitus, & tonsuræ clericus coniugatus nõ ammittit perpetuo priuilegium clericale, sed ad tẽpus hoc est dũ non defert habitum, quia si postquam illum dimisit iterum eundem reassumat, reassumit etiam priuilegia, clericalia, *not. gloss. Cardin. & Ioan. Andr. in vnico, de cler. coniugat. in 6. idem Ioan. Andr. in cap. Ioannes, de cleric. coniugat. Innocent. & Henric. Bobic num. 19. in c. ex litteris de vit. & honest. cler. Belluga in Spec. princ. rub. 11. §. videamus, nu. 1. & 2.* vbi alios citat, & conatur respondere argumentis pro contraria opinione adductis, sed in hac vltima conclusione contrarium tenuerunt idem *Io. Andr. in dicto cap. Ioannes, colum. 4* vbi asserit ita aliàs fuisse Patauij decisum Paulus de Leazar *in clement. 1. de vit. & honest. cler. Ioan. Monac. Archidiaconus, Io. de Lignan. Dom. de S. Gemin. & Philip. Franc. in cap. vnico, de cler. coniugat. in 6. Alexan. consil. 8. colum. fi. lib. 1. Couar. in lib. pract. quæst. c. 31. vers. quintum potissimum, Niger in extrauagan. Clementis Septimi, in verb. habitum, nu. 27. de uit. & honest. cler. Camill. Borell. qui hos omnes refert & sequitur in add. ad Bellug. d. n. 1. in lit. A, vers. habitus tamen*, quæ vltima opinio tanto magis esset vera si assumpse-
86 rit habitum de recenti ante commissum delictum, vel contractum debitum, vel inceptum iudicium.

Secundo requiritur, vt clericaliter uiuat,
87 nec se immisceat negotijs sæcularibus, *c. Ioannes in fi. de cler. coniugat. vbi gl. & Butr. Alex. de Neuo cons. 60. n. 2. circa medium, & nu. 4. Bertran. cons. 13. n. 5. vol. 8. Clar. in §. fi. q. 36. n. 10. vbi dicit istam esse com.* opi. Camill. de Curte in diversorio, seu comprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. num. 83 circa finem, Borel. in Addit. ad Petr. Bellug. in speeu. princ. rub. 11. §. videamus, nu. 1. in lit. A, vers. & tunc demum cart. mihi 61. Sigismund. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 20. vers. tertio*, vbi addit, quod nec armis se ingerere debet, & clerici tunc dicuntur clericaliter viuere quando exercent ea quæ concernunt statum clericorum, *Rebbuff. in tract. de liter. obligatorijs art. 20 gloss. prima, num. 121. in 1. tomo, comment. constitu. Franciæ, Foller. super constitut. Regni in titu. de episcop. & cler. cap. item statuimus, num. 9. cart. mihi 68.* & id quod dixi quod scilicet non debent se ingerere in negotijs secularibus ad hoc vt gaudeant beneficio fori intelligitur de negotijs illicitis non autẽ de licitis, & permissis, & maxime pro victu quærẽdo, *Couar. in lib. pract. qõ. c. 31. vers. 6. Borell. in add. ad Bellug. in d. littera A, ver. & tunc demũ car. mihi 61.* quæ aũt negotia sint clericis licita, & q̃ interdicta dicam infra in effectib. sequentibus loco suo.

88 Tertio requiritur, vt non sit bigamus, vt quia contraxerit cum vnica non virgine, vel post mortem vnius aliam acceperit vxorem, quia tunc clericus coniugatus statim quod dimittit habitum, & tonsuram ammittit priuilegium clericale, *cap. quis quis 84. dist. c. 2. & 3. de bigam. c. vnico, de cler. coniugat. in 6. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 31. nu. 6. vers. quinto hinc apparet, & nu. 7. vers. tertio, vt locus sit prope finem, Alphons. Aluarez in Specul. iuris pontificijs, cap. 35. versic. si vero clericus cart. mihi 96. Farinac. in tractat. crimin. par. j. quæst. 8. num. 8.* vbi testatur de commu.* opin. de qua materia dicam latius infra hoc eodem effectu, in suis limitationibus.

89 Et clericus coniugatus, qui vult vti priuilegio fori tenetur ipse probare has qualitates quod contraxerit cum vnica, & virgine, & quod semper detulerit habitum, & tonsuram, *Belluga in Specul. princ. rubr. 11. §. videamus, num. 4. versic. item si clericus Iul. Patian. in tractat. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. num. 7.* licet aliàs in dubio vnicum præsumatur matrimonium, et vxor virgo, *Socy. reg. 53 in 3. fallent. Gomes in lib. 3. variar. resol. c. 10. nu. 4. Farinac. prædicto nu. 8.*

Pro complimento tandem præsentis no-
90 næ ampliationis non omittam dicere, quod clericus coniugatus, qui vnicam tantum & virginem vxorem duxit ea mortua consequitur omnia priuilegia, quæ competunt clericis non coniugatis, *Abb. in c. clericus, il 2. n. 4. de vit. & hone. cler. Couar. in lib. pract. qõ. c. 31. n. 7 vers. quinto potissimũ, in fi. Clar. in §. fi. q. 36. n. 15. vbi dicit, quod vnanimiter Doctores hãc opinionẽ sectãtur Borell. in add. ad Bellug. ĩ spec. prin. in d. §. videamus ĩ lit. A. vers. & talis cleric⁹ car. mihi 61*

Et licet clerici coniugati sicut cæteri cle-
91 rici in sacris ordinibus constituti gaudeant

L pri-

priuilegio fori, & canonis, si quis suadente deabolo 17.q.4. nihilominus non gaudēt cæteris priuilegiis competentibus clericis non coniugatic, glo. in c. vnico, in verb. cæteris de clericis coniugatis in 6. quæ glo. est communiter recepta secundum Couar. d. c. 31. n. 9. Cardin. in clem. 1. de vit. & honest. cler. Aufr. in Clem. 1. in 3. not. de offic. ordin. D. de S. Gemin. in c. 1. col. si de offic. vicar. in 6. Paris. cons. 40. n. 20. lib. 4. Farinac. d. q. 8. n. 9. cum alijs quos congerit infra effect. 3. amp. 6

Ampliatur vndecimo in fratribus tertia-
92 riis Sancti Francisci, vel alterius cuiusuis regulæ, quia ipsi reputantur religiosi, & connumerantur inter personas ecclesiasticas, Marc. Ant. Eugen. cons. 26. num. 1. vbi pro ista opinione allegat Bar. in l. semper §. quibusdam, ff. de iure immun. & in l. 1. §. fin. ff. de pœn. Lapus, & Zabbarell. in clemen. cum ex eo de senten. excommun. eundem Zabarell. in c. si diligenti de foro compe. vbi dicit ita aliàs fuisse decisum, Ant. de Butr. in c. 2. eod. tit. & in c. vnico, de oblig. ad ratiocin. Angel. in summa in verb. excommunicatio, il 7. §. 8. Aufr. in tract. de potest. iudicis secul. super person. eccles. reg. 2. n. 39 vbi dicit, quod hodie ista quæstio est decisa pro ista opinione per Bullam Sixti IIII. Summi Pontificis, quæ incipit Sancta Romana, & dicit, quod hæc est tutior & equior opinio Anton. in summa in tit. de excom. c. 62. Pet. de Vbald. in tract. de canon. episc. & parroch. q. 17. n. 12. cum plurib. seq. & præcipue hoc dicit, n. 20. & vltra prædictos per eum citatos idem dixerunt Abb. in d. cap. vnico, n. 6. vers. hoc putat de oblig. ad ratiocin. Bal. cons. 272. lib. 1. Io. de Imol. in clemen. 1. n. 9. de religios. domib. vbi dicit, quòd potiuntur priuilegiis monacalibus, quia talis viuendi modus a Nicolao Quarto Pontifice Maximo fuit approbatus, Io. de Amicis cons. 146. n. 2. vbi multos alios allegat & fundamenta, & rationes quibus mouentur præcitati Doctores ad ita tenendum recenset dictus Eugen. precitato cōs. 26. n. 1. & seq. licet ipse contrarium teneat, vt hic inferius dicam quod dicit etiam Mars. in tract. de bannit. in verb. ecclesiæ, n. 19. & 20. B. Ioannes de Capistrano in tract. de excom. casu 14. in 14. to. tract. diuers. Fernand. Vasq. in lib. controuer. Illustr. c. 105. in vltimis verb. Belluga in Specul. princ. rubr. 11. §. videndum, n. 9. vers. de fratribus tertiarijs, vbi conatur aliquibus mediis hanc opinionem defendere, & alios allegat Fel. in c. 2. n. 11. de foro compe. Marian. Soc. in c. 1. n. 12. eo. tit. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 34.

Contrariam tamen opinionem tenuerunt
93 Bal. in l. placet, n. 5. vers. quid de sororibus vbi etiā Alber. C. de episc. & cler. idem Bald. in l. officiales, C. eodem tit. & in Authen. nisi rogati, n. 26. C. ad Trebell. Calder. cons. 7. in tit. de foro compet. Anchar. in reg. ea quæ q. 15. de regul. iur. Socy. in c. 2. de foro competen. Corn. cons. 205. lib. 1. vbi dicit istos conueniri posse coram iudice laico, & ab eo puniri ratione delicti, Fider. de sen. consil. 150. vbi dicit, hos non esse personas ecclesiasticas, & nō subesse episcopo, Abb. in c. causam, quæ nu. 2. de iudic. & in cap. 2. num. 11. vers. contrarium de foro competen. vbi dicit hanc esse veriorem * opinionem, Alexan. in l. commodissime, num. 5. ff. de liber. & posthum. Angel. de Vbald. cons. 118. in 1. dubio, Staffileus in tract. de litteris Gratiæ tit. de rescript. in forma breui, nu. 93 94. & 95. Bolognett. cons. 22. nu. 12, vbi multos alios allegat, & dicit, quod hæc opinio * est communis, tum ex numero, tum etiam ex qualitate Doctorū eam tenentium, Marsil. in tract. de banni. in ver. ecclesiæ, n. 119. vbi vltra, quod multos congerit dicit, quod ista opinio in puncto iuris est * verior Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 3. n. 29 qui etiam asserit, quod hæc opinio est verior, * & equior D. Don Nicol. Intrigl. dec. 30. num. 4. Vital. in clem. 1. num. 23. & seq. de religios. domib. Misinger. cons. 100. num. 17. & seq. Franc. Viui. dec. 49. nu. 10. Eugen. dicto cons. 26. nu. 15. 16. & seq. & num. 27. & per totum, vbi alios allegat, & hanc opinionem variis mediis, & argumentis defendit, & dicit hanc esse magis comm. opi. * & veriorem, & a consuetudine approbatam, & quod ita seruatur in omnibus curiis, & magistratibus, Tho. Dottius cons. 197. n. 3. & ibi Calder. in subscript. seu addit. nu. 8. & 10 Duenas reg. 100. lim. vlt. Nic. Festas. in tract. de extim. p. 4. c. 1. n. 10. 11. & 12. vbi dicit, quod isti tales non sunt personæ ecclesiasticæ, & quod hæc opinio est * verior, prout reuera ego eam existimo magis ueram, & magis * communem a qua nullatenus esse discedendum semper putaui, & ipsa quotidie seruatur in hac urbe Panormi, nec vnquam audiui quod aliquis tentauerit contrarium opinionem in iuditiis deducere, nec isto casu de tali declinatoria se opponere, & huius ultimæ opinionis duæ sunt præcipuæ rationes Prima quia fratres isti tertiarii nullum habent characterem impressum, ideo non sunt clerici, & per consequens non possunt se lætari priuilegio ecclesiastico, c. clericos 21. dist. Eugen. d. cons. 26. num. 24. Secunda est ratio, quia regula eorum non efficit illos clericos, nec religiosos, sed tantum tribuit normam viuendi, & ideo cum habeant solum habitum diuisum à cæteris laicis dicuntur habere accidentalia sine subiecto quo fit, ut nullatenus possint dici personæ ecclesiastice, & tanquam tales gaudere priuileggio fori concesso personis ecclesiasticis, Festas. in dicto tract. de extim. part. 4. c. 1. nu. 11. & 12. idem Eugen. cons. prædicto num. 19. vbi alios allegat Marsil. in tractat. de bannit. in verb. ecclesiæ, num. 119. qui dicit, quod ex quo isti tales non profitentur tria uota substan-

tialia

tialia religionis nō possunt dici religiosi, *Mising.d.cons.*100.*n.*18.*Gaetan.in summula in verb. excommunicatio c.* 10. *vers.nota septimo car. mihi* 127. vbi asserit quod ex quo non faciunt sollēnem professionem per quam religiosi a nō religiosis distinguntur, nec sunt conuersi alicuius religionis, nec nouitij non possunt habere priuilegia cōcessa personis ecclesiasticis, *Bambac.in repet.c.* 1.§.*qui clericus,q.*2.*n* 26.*si de feud. defuncti.content.&c. vbi alios allegat Menoc. in tract.de arbit.in addi.ad casum* 231.*n.*33

Sed Bolognett. videns tantas scisuras opinionum conatur illas conciliare fodere distinctionis, & sic supponit huius religionis tres status, siue gradus, siue regulas, quorum primus est eorum, qui contrahunt matrimoniū, & retinent omnia sua bona habitando separatim, ac se passim immiscendo in oībus negotiis sæcularibus, & solum differūt a ceteris laicis in habitu, quem gerunt longiorem, ac illius coloris eiusdem religionis solent deferre, & ceteris diebus congregant̄, & exercent aliqua opera spiritualia iuxta eorum modū viuēdi, & præceptum sui ordinis. Secūdus est illorum, qui abstinent se a matrimonio, & faciūt votum castitatis perpetuæ, & obedientiæ præstandæ suis superioribus, quod votū emittūt in manibus suorū superiorū, & habent propriā cōgregatiouē, sed non morant̄ perpetuò in monasterio, sed habitant in propriis domibus, & retinēt aliqua bona cū quibus possint exercere certas honestas negotiationes, ut ex ea viuere possent. Tertius est ordo illorum, q viuunt in perpetua congregatione in monasteriis, & in paupertate, & castitate tn̄ nō promiserunt expresse tria vota substantialia religionis hoc est castitatis paupertatis, & obedientiæ faciēdo sollēnē professionē prout sūt fratres Iesuati, & de primo ordine siue regula cōcludit ipsemet Bolognet.*d.cons.*22.*n.*8.9.*& seq.* quod nō sunt personæ ecclesiasticæ, nec potiunt̄ priuilegio aliquo clericali, & quod hęc est cōm. * opi. quam ēt sequit̄ Eugen. *cons.*25. *n.*25. vbi dicit ꝙ hoc expresse est ordinatū per quādā Bullam Papæ Leonis X. in Concilio Lateranēsi in vndecima ordinatione, qua disponit̄, vt isti tertiarii habitantes in ꝓpriis domibus possint cōueniri corā iudicibus laicis non obstantibus priuilegiis eisdē aliās forte cōcessis de secundo, & tertio ordine, siue regula, tādē concludit quod sunt personæ ecclesiastice, & tanquā tales non solū gaudent priuilegio fori verū ēt, & oib' aliis priuilegiis clericis cōcessis, *ita concludit Bolognet.loco cit. n.*13. *& seq. quod ēt uoluit, & affirmauit Aufr. i tract.de potest. ind.laics super ecclesi.perso.reg.*2.*n.*39.*in* 16.*tom. tra.diuer.Vin.dec.*49.*n.*11.*in fi.Mising.d.cōs.*100 *n.*20.*& seq.* Alii vero prout fuit Marian. Soc. *in c.*1.*n.*12.*de foro compe.& Decian.in tract.crim. p.*1.*lib.*4.*c.*9.*n.*34. alio modo has discrepantes opiniones concordare conantur, hoc est, aut assumpserunt predictum habitum in fraudem, vt studiose se eximerent a iurisdictione iudicis laici: aut non, & concludūt quod primo casu procedit secunda opinio quod non potiantur priuilegio fori: in secundo vero procedit prima opinio, attamen hæc distinctio non habet odorem, neque saporem cum resolutio istius conclusionis non dependeat a voluntate ipsorum tertiariorū, & sic an per susceptionem habitus sint liberati a iurisdictione laicorum, sed a conclusione illa an isti sint personæ ecclesiasticæ, & religiosi necne, & illa quæstio satis differt ab ista de qua nūc tractamus, & de illa dicam latius infra in limitationibus, & hæc prædicta distinctio posset fieri quando pro indubitato esset quod sint personæ ecclesiasticæ prout magis communiter negatur. Aliam etiam distinctionem ponit ipsemet Decian. *eod. nu.* 34. & hæc parum distat ab illa quam posuit Bolognett.
94 scilicet aut isti viuunt in domibus priuatis, & habent vxores, vel maritos, neque sunt ligati alicui regulæ, neque ab alia regula dependent, neque habent authoritatem superiorum, sed tantum certum, & determinatum habitum vilem portant, & tunc indubitatè tenet quod non gaudent priuilegio fori, nec aliis priuilegiis concessis personis ecclesiasticis, & huius qualitatis sunt oēs tertiarii ī hac vrbe Panormi. Aut vero habent authoritatē a Summo Pōtifice, vel episcopo vltra habitū, vel dependent ab alia regula, vtputa S. Francisci, & ab ea regulant̄, & eorum regulæ inseruiunt, & tūc gaudent beneficio fori. Mihi uero nec ista distinctio uidet̄ uera nec bona quo ad secundū membrū, quia primū est indubitate uerū, nisi intelligamus ſm mēbrū de fratribus tertii ordinis S. Francisci, qa vulgariter in utraq; Hesperia uocant̄ li scalzi, qui viuunt in cōe, & emittunt tria uota substantialia religionis, & in istis non ambigendum, quia reuera isti tales dicūtur religiosi, & habent eorum superiores, & totius ordinis priorem, siue ministrum gn̄alem, & sunt a Summo Pōtifice approbati cum certa, & determinata regula, & quod dixi de fratribus Scalzis idē est dicendū de fratribus quos in hac urbe uocamus de Mōte Peregrino, q subiacent prælatis ordinis S. Francisci conuentualium, & concludendo dico quod non est discedendum a secunda opinione cum reuera isti tales potius sunt uocandi fratres societatis cordonis, uel cinturati, qui licet portent certum habitū nihilominus sunt mere laici, & ad suum libitum talem habitum dimictere possunt.

Qua opinione retenta eã limitabis quãdo
95 vltra approbationẽ ordinis per Papã, fuisset
eis concessa hæc immunitas quia, tũc standũ
est priuileggio quatenus verba hoc dicunt, ita
Bolognet.d.consil.22.n.6.7. vbi dicit quod isto
casu priuileggia debent esse clara, & hoc limi-
tat quãdo multitudo ita postea accresceret vt
magnã partẽ ciuitatis occuparet quia tũc re-
frenari deberet sed in Regno isto puto quod
tali priuileggio nõ concederet exequatur per
Proregem, & alios offitiales Regni prout nec
etiam est concessum militibus S. Stephani, &
S. Lazari ac militibus multarũ aliarũ religio-
nũ, qui propterea conueniuntur corã iudici-
bus laicis, & nullo ecclesiastico priuileggio
fruuntur, & omnino ut laici reputantur.

Ampliatur duodecimo in conuersis siue
oblatis alicuius monasterii dummodo isti vi-
96 uant, vt regulares, & sint in seruitio ecclesiæ,
& incedant in habitu ipsius religionis, c. parro
chianos de sent. excomm. c. inclita 11. q. 1. Doctores
in d. c. parrochianos, & in c. ex tenore, & in c. non du
bium, & in c. de monialibus, de sent. excom. & in c.
ex code elect. in 6. & in c. religiosa de sent. excom.
in sexto, Calder. cons. 30. in tit. de regular. Belluga
in specul. in principum rub. 11. §. videndũ n. 6. ver.
item comprehendi. Ferdin. Vasq. in lib. controuers. il
lustr. c. 105. n. 51. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c.
9. n. 28. Eugen. d. cons. 26. n. 10. Camill. de Curte in
diuers. seu comprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 92
& dum dixi quod debent portare habitum il
lius religionis intelligo illius coloris non au-
tem de habitu omnino conformi cum ceteris
monachis, namque isti conuersi solent defer-
re habitum diuersum ab alijs.

Ampliatur decimo tertio in monialibus
97 alicui monasterio inclusis, quæ gaudent priui
legio fori prout cæteræ personæ ecclesiasticæ,
c. de persona 11. q. 1. Phil. Franc. in c. indemnitati-
bus, §. cæterum in 3. not. de elect. Abb. in c. cum mo-
nasterium, n. 3. de elect. Boer. in tract. de statu, & vi
ta heremitarũ, n. 14. in fi. Ang. in summa, in verb.
heremita Bellug. in specul. princ. rub. 11. §. videndũ
n. 7. vbi Camill. Borell. in add. ĩ lit. D, qui asserit hãc
esse cõmu. opin. * Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c.
98 9. n. 31. & ratio est, quia moniales dicuntur, &
sunt personæ ecclesiasticæ, c. de monialibus vbi
Abb. & alij scribentes de sent. excom. Passett. cons.
99 22. n. 9. Alia potest esse ratio, quia monialis di
citur esse in potestate monasterij in qua est ꝓ-
fessa. c. non dicas 12. q. 1. c. cum ad monasteriũ de
100 statu monacor. Bombin. cons. 12. n. 3. & dicitur ser
ua, & filia monasterij in quod est ingressa, not.
in Authen. ingressi, C. de sacros. eccl. Bombin. eod. n.
101 3. Tertia est ratio, quia moniales vtuntur ijs-
dem substantialibus quibus monachi, Calder.
in clem. 1. in vlt. qõ. de decim. Fider. de Sen. cons.
273. col. 1. Deci. in c. tuarum nu. 40. de priuil.

102 Ampliatur decimoquarto ĩ heremitis qui,
& ipsi dicuntur personæ ecclesiasticæ, c. indem-
nitatibus de elect. in 6. c. qui vero vbi gl. 16. q. 1.
not. Doctores, & præcipue Innoc. in c. cum mona-
sterium de Pellitia de elect. & in c. nulla ratione vbi
glo. 93. dist. & in c. aliud 11. q. 1. Innoc. in c. cum
ad monasterium de statu monacor. gl. in l. 1. in ver.
non possunt, ff. de in ius vocan. vbi etiam Angel. &
Doct. idem Angel. cons. 121. col. fin. & in Auth.
apud quos oporteat causas dicere monach. Butr. in c.
2 vbi etiam Abb. nu. 10. & Fel. n. 7. de foro comp.
idem Butr. cons. 19. col. pen. vers. ad nonum Imol. in
clem per literas de præbend. Franch. in d. c. indem-
nitatibus, §. ceterum in 3. not. de elect. Zabarella in
clem. pen. in 9. quæst. de senten. excom. Archid. in
c. vnico de excessib. præla. in 6. Coua. in lib. pract. qõ.
cap. 34. num. 4. vers. secundo intelligitur Petr. Bel-
luga in specul. prin. rub. 11. §. videndum, nu. 7. vbi
Borell. in addit. in lit. D, qui testatur de comm. * opi.
& alios allegat Sanctus Antoninus Florent. in 3. p.
suæ summæ tit. 16. c. 1. §. 4. Ferd. Vasq. in lib. 1 con
trouers. illustri. c. 105. nu. 53. Camill. de Curte in di
uersorio, seu comprehensorio iur. feudor. par. 2. c. 2.
n. 93. vbi multos alios allegat, & dicit ꝙ hæc est cõ-
mun. * opin. Boer. in tract. de statu, & vit. hære-
mit. nu. 13. & 14. qui etiam alios allegat, & di-
103 cit quod sunt sub iurisdictione episcopi, & re-
putantur personæ ecclesiasticæ, & gaudent
priuilegijs clericorum, & quod hęc opinio est
de iure verior * æquior, & benignior, & quod
ita, & taliter sunt religiosi, & pro religiosis in
iure existimantur quod non possunt in ius
vocari, sed eius prælatus pro eis est vocandus
qui eius vice respondere tenetur, & quod vi-
ta heremitica dirimit matrimonium non cõ-
sumatum, & adducit alia argumenta pro ista
opinione, Socyn. in cap. 1. nu. 11. de foro comp.
Decia. in tract. crim. lib. 4. c. 9. nu. 32. vbi etiam
alios congerit.

Contrariam nihilominus opinionẽ quod
104 immo heremitæ non gaudeant priuilegio fo-
ri dixerunt Abb. in cap. 2. num. 10. de foro com-
petent. Cardin. in clement. per litteras de præbend.
vbi etiam Ioan. de Lignan. Aufrer. in addit. ad Cap
pell. Tholosan. decis. 8. num. 9. & in tractat. de po-
testat. iud. secular. super ecclesiast. person. regul. 2.
nu. 37. in 16. tom. tractat. diuers. cart. mihi 292.
vbi dicit quod hæc opinio de iure videtur ve-
rior * & in practica seruatur, licet prima sit æ-
quior, & quod pro hac parte iudicauit Capel.
Thol. contra quẽdã heremitam, qui ꝑpegre-
gia furta, & rapinas fuit vltimo supplitio affe
ctus, Belluga in specul. prin. §. uidendum, n. 8. D. de
S. Gem. in d. clem per literas Morla in empor. utrins-
que iur. par. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iud. n. 141. & li
cet in hoc articulo prima opinio sit commu-
nior * nihilominus secũda videtur tutior, quę
vsu quotidiano seruatur in isto Regno, Ego
vero

105 vero in ista ampliatione non recederem a di-
stinctione posita a Decian. *d.c.9.n.33.* qui ita
distinguit, aut heremita tēpore quo assumpsit
habitū heremiticum erat clericus, vel aliter
religiosus, & tūc remanet vt erat prius, & frui-
tur oībus priuileggijs clericalibus (& non est
106 dubium quod religiosus de consensu suorum
superiorum pōt effici heremita, vt voluit Io.
Andr. *in c. vnico de excess. prælat.* quia licitus est
trāsitus de religione laxiori, & largiori ad ar-
ctiorē, & strictiorē, & de imperfectiori ad per-
fectiorē, & de vita actiua ad cōtemplatiuam,
*Tappia in Auth. ingressi in verb. ingressi c.9.n.18.
24.27.31. & per totum C. de sacrosanct. eccles.* vbi
nu.29. dicit quod vouēs minus bonum pōt il-
lud propria authoritate mutare in maius bo-
nū vt si qs voverit introire in religionē imper-
fectiorē, poterit introire ad perfectiorem alle-
gat, *c. scripturæ de voto c. peruenit, de iureiur.* (Aut
non erat clericus neque religiosus sed simplex
laicus, & tunc iterū distinguit, aut fuit appro-
batus a Sūmo Pontifice vel episcopo, & ei da-
tus modus viuendi cui se obligauit, prout fuit
Frater Iacobus de Corleone q̄ fuit approba-
tus a Clemente Octauo Pontifice Maximo cū
oībus suis sequacibus in heremo, fundato in
territorio huius vrbis Panormi, de anno 1603
sub titulo de Monte Caluario, & tunc gaude-
bit priuileggio fori prout *de talibus voluit glos.
in c. qui vere, in verb. vero, & ibi Archid. 16. q. 1.
Siluester in summ. in verb. heremita il 2. §. 1. & in
verb. ecclesia il primo §. 5. Cardin. in d. clement. 2.
de præben. Abb. in c. ex parte nu. 10. de conuersat.
cōiug. vbi Zaccar. in addit. in lit. A, Nauarr. in ma-
nuali c. 27. n. 79. Thom. Zerola in praxi episcop. in
verb. heremitæ.*

107 Aut vero sua sponte, & nullo authorante cū
esset purus laicus sumpsit habitum heremiti-
cū, & tunc dicit ꝙ si is talis se redducit ad he-
remi solitudinē & ibi continuè habitet exer-
cendo se in orationibus, ieiunijs, disciplinis,
ac alijs operibꝰ heremitis cōuenientibus oīno
gaudebit priuilegio clericali, quia ij tales vere
possunt dici religiosi donec in eo statu perma-
nent, si vero essent vagabundi hinc inde men-
dicantes victū prout faciunt multi, qui cū ve-
lint a laboribus se eximere, & ad alterius ex-
pensas vitā quietam ducere, fingūt se heremi-
tas, & tunc tenet ꝙ non gaudēt priuilegio cle
ricali, & tandem concludit quod in dubio in
hoc est oīno attendenda consuetudo, q̄ iuris-
dictionē tribuit, *c. cū contingat de foro compet. l.
viros C. de diuers. offit. lib. 12.* hanc eandē distin-
ctionem ponunt, & sequuntur Iulius Cæsar
Imbrianus *in tract. de iudice Regni in præfat. n.8.
Couarr. in lib. pract. quæst. c. 34. nu. 4. vers. 2. intel-
ligitur Borgas. in tract. de irregul. p.6. tit. de cōuers.
coniugat. n.3. & 4. car. mihi* 177. licet contra hāc
distinctionē videatur expresse tenetur Calder.
*in quodam cons. posito post cons. Thom. Doct. in or-
dine cons.* 197. *nu.* 10.

108 Ampliatur decimoquinto, vt prædictus pri
mus effectus quod clerici sunt exempti a iuris-
dictione iudicis laici ꝑcedat in quibuscunq;
religiosis regulam a Summo Pontifice appro-
batam profitentibus, *c. fin. de religi. dom. DD. in
c. 2. de foro compet. & in c. si quis suadente diabolo
17. q. 4. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 29.
& 30.* vbi hanc ampliationem exemplificat in
Iesuatis.

109 Ampliatur decimosexto in militibus Hie-
rosolimitanis, qui hodie Melitenses, dicūtur,
in militibus S. Iacobi, S. Stephani, S. Lazari,
& similibus, qui verè sunt religiosi, *Io. Monacus
in c. ex eo in fine de elect. Doctores, & præcipuæ
Abb. n. 11. Felin. n. 10. & Barbat. n. 72. in c. 2. de
foro compet. Bart. in l. semper §. quibusdam ff. de iu-
re immun. vbi etiam Alex. late Bald. in l. offitiales
C. de episcop. Natta cons. 495. n. 12. lib. 3.* vbi dicit
quod isti milites prius vocabātur Templarij,
& quod religionē profitentur, *Io. Alois. de Leo.
in Authen. cassa n. 20. Cod. de sacros. eccles. Decian.
in tractat. crim. parte 1. lib. 4. c. 9. n. 36. Ferdinand.
Vasq. in lib. 1. controuers. illustri. c. 105. n. 51. Ortēs.
Caualc. in tract. de brach. reg. p. 1. n. 88. Masul. qui
multos alios allegat in addi. ad Capyc. dec. 109. n. 10
Io. Franc. a Ponte cons. 14. n. 3. lib. 1. Bābac. in repet.
c. 1. §. q clericus q. 2. n. 41. & 41. vbi alios allegat si
de feud. defunct. conten. Nauar. cons. 11. n. 1. & 2. &
cons. 12. n. j. in tit. de regul. & cōs. 2. per tot. in tit. de
conuersat. coniug. lib. 1.* & ratio est quia milites re
ligionū prædictarū, & similiū sunt de ordine
110 clericali, & extra legē matrimonij, & habent
certū viuendi modū, & dicūt horas canonicas
iuxta Pontificum institutiones *not. in clem. 1.
de religi. domib. Marc. Salon. Burgens. cons. 17. n. 2.
Io. Alois. de Leo in Authen. cassa n. 20. C. de sacros.
eccles. Molina in tract. de primag. Hispan. lib. 1. c.
13. nu. 98. Vasques d. c. 105. nu. 48. vbi multa circa
hoc scribit Iulius Cæsar Imbrian. in tractat. de iud.
Regni in præfat. nu. 42. Menoch. in tract. de arbitr.
in addit. ad casum 231. nu. 31.* vbi dicit quod ita
per quoddam suum breue declarauit Paulus
Tertius Pontifex Maximus de anno 1540. Se-
111 cunda est ratio quia isti tales cōnumerātur in-
ter personas ecclesiasticas, *c. duo sunt genera 12.
q. 1. vbi hoc not. glos. & in c. ex parte de decim. & in
c. sciant cuncti de elect. in 6. Guerrin. Pison. in tract.
de feud. c. 33. nu. 2. Rim. iun. cons. 527. n. 23. & 24.
lib. 5.* vbi dicit quod sunt personæ ecclesiasti-
cæ, & Deo dicatæ, *& alios allegat Io. Alois. de
Leo in præcit. n. 20.* Tertia est ratio quia isti mi-
lites profitentur tria vota substātialia religio-
nis scilicet castitatem, paupertatem, & obe-
dientiā, quæ professio probat eos vere esse re-
ligiosos, *Glos. in clement. 1. in verb. obedientiam de*

relig.

religi.domi. & in clement. cum ex eo vers. tertio de sent.excom.Io.Franc.a Ponte d.cõs.14.n.4. Pison. c. prædicto Io. Moedan. dec.10.nu.2.in tit. de caus. possess. & propriet.nu.4. Rimin.Iun.cons.527.nu. 28.lib.5.Bambacar.in repet.c.1.§. qui clericus q.2.
113 *nu.41.si de feud.defunct.content.fuer.* Quarta est ratio quia predicti milites semper profitentur vnam ex religionibus a Summo Pontifice approbatis prout Diui Augustini Diui Benedicti,& similium ideo sũt personæ ecclesiasticæ, *Ferron.super consuet.Burdigal.in tit. de feud.§. 10. col.1. Rimin.iun.cons.prædicto nu.25. Menoch.cons. 54.nu.17.lib.1.* vbi dicit quod tenentur recitare horas canonicas prout alij religiosi, *Alciat. cons.29.nu.6.Io.Alois. de Leo in d.Authent.cassa nu.22.C. de sacros. eccles.* Alias multas rationes istius ampliationis adducit Bambacarius *loco supra citato nu.31.cum plurib. sequ.* quas referre esse potius laboriosum quam vtile cum apud eumdem videri possint, & licet aliquibus ex supradictis militibus sit permissũ vxores ducere nihilominus non propterea desinunt esse religiosi quia illã vxorem ducũt ex permis-
114 su,& licentia Summi Pontificis qui hoc facere,& dispẽsare potest vt in terminis dixerunt, *Glos. Innocent. & alij in c. cum ad monasterium de statu monacor Nauarr.in manual.c.12. nu.75. & in comment.2.de regular.nu.17.& cons.11.nu.2.in tit.de regul. in 1.to.car.mihi 506.*

Vbi dicit quod ita ẽt tenuit Caetanus contra suum Diuum Thomam, & nu.3. adducit rationem quia cum solemnitas voti sit introducta de iure positiuo Pontifitio per ipsum Pontificem ad libitum poterit alterari,& mutari,& eius rigorositas relaxari.Sed in isto Re-
115 gno Milites Sancti Stephani,Sancti Lazari, & similes ex quo non habent regium exequatur in suis priuilegijs, & indultis nõ gaudent beneficio fori prout nec illo gaudent in Regno Neapolis secũdum Iulium Cæsarem Imbrianum *in tract.de iudice Regni p.vlt.nu.25.* qui dicit quod propterea non possunt opponere declinatoriam fori, sed Milites Sancti Iacobi,&
116 aliarũ religionum in Hispania erectarum oẽs in Regno gaudent priuilegio fori prout milites Sancti Ioannis,qui milites Sancti Ioannis vere sunt, & in oĩbus reputantur religiosi, & qualibet dispositio loquẽs de religiosis in eis sibi locum vendicat, ideo dicit Nauarr. *cons. 2. per totum in tit. de conuersat. coniug.* quod per ingressum talis religionis dissoluitur matrimonium non consumatum.

117 Ampliatur decimoseptimo prædictus primus effectus quod personæ ecclesiasticæ non possunt conueniri coram iudice laico vt procedat,& locum sibi vendicet in hospitalarijs, & rectoribus xenodocorum qui in manibus Episcopi aliquam profitentur regulam approbatam, *Abb. in c.2.nu.11. de foro compet. vbi ẽt Barbat. nu. 68. cum pluribus seq.* qui dicit quod isti gaudẽt tali priuilegio vti inseruientes pio loco qui obtinet priuilegia ecclesiastica, *Hostiens.in summ.in tit. de regular.§.1.vers.quod rusticus Aufrer.in tract.de potest.iud.laici super person. ecclesiast.reg.2.nu.28.in 16.tom.tract.diuers. cart.mihi 292.* vbi loquit in hospitalarijs quorum hospitale est edificatum authoritate Epi-
118 scopi, & ipsi promiserint in manibus ipsius Episcopi caste viuere, & vxore mortua aliam non ducere ex quo isti tales vident quasi conuersi, *Io.Alois.de Leo in Authen. cassa nu.21. & 22.C.de sacros.eccles.* qui dicit hoc procedere in hospitalarijs portãtibus signum crucis super vestimentis, *Vasques in lib.1. controuers. illustr. c.105.nu.52.Eugen.cons.26.nu.7.& 8.* Quod secus est si isti tales hospitalarij vtuntur coniugio, & habent, & retinent proprium, & sunt laici,namque tunc nullo gaudebunt priuilegio clericali non solum quoad bona verum ẽt nec quo ad personam quia tales non sunt nec dici possunt clerici neque conuersi, *Abb. in d. c.2.nu.11.de foro compet. Io de lignan. & Zabarell. in clement.literas de præbend.Bart. & Angel.in l. quod constitutũ ff.de milit.testam.Morla in empor. vtriusque iur.tit.2.de iurisd. omn.iud.nu.142. Camill.de Curte in diuers.seu cõprehensorio iuris feud. p.2.c.2.n.94.Decian.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9. nu. 37.* vbi dicit quod cũ rector hospitalis possit esse coniugatus, & omnia alia offitia exercere quæ potest laicus non videtur iure aliquo exemptus a suo primo iudice sed est bene verũ quod quoad ipsum offitium rectoratus,& quoad oĩa quæ concernunt res hospitalis ipse sequitur forum ecclesiasticum hoc est si deliquerit circa ea quæ spectant ad suum offitiũ vel si conueniretur tanquã rector, quoad reliqua autẽ remanet sub iurisdictione iudicis secularis,& vltra asserit quod ita seruatur in ciuitate Patauij prout ẽt vidi obseruari in isto Regno pręter in aliquibus hospitalibus prout est in hospitali maiori huius Vrbis Panormi quod ex priuilegijs multorum Regum oẽs inseruientes dicto hospitali debent cõueniri in curia,& corã iudice ipsius hospitalis corã quo iudice tenentur ẽt agere oẽs qui aliquid prætendunt ab ipsomet hospitali, & hoc idem est
119 dicendum in rectoribus mõtis Pietatis,ac cæterorum cõfraternitatum,qui licet loca, quibus præsunt sint pia,nihilominus ipsi nõ sunt de foro ecclesiastico,nisi quando conueniunt pro rebus, quas administrant, vel si circa administrationem deliquerint,in cęteris autem semper, & indistinctè subiacent iurisdictioni iudicis laici,ita Decian. *c. prædicto nu. 38. vbi ad hoc allegat Bald. in l.illud col.1.C. de sacros. eccles. & in Authen.hoc ius porrectũ in 2.quæst. eod. tit.*

tit. & in l. id quod pauperibus in 21. quæst. C. de epis. & cler. & cons. 133. lib. 2. & cons. 94. lib. 3. Corn. cons. 99. colum. 8. vers. tamen ijs non, lib. 2. & cons. 18. colum. 2. vers. quinimo cessantibus etiam, & col. 5. vers. ideo ex ijs, volu. 4. Alex. cons. 102. in 1. dub. volum. 7. Socyn. cons. 82. colum. penul. vers. sed difficultas vol. 4. Bar. in l. sub prætextu C. de sacros. eccl. Bal. in c. 1. de pace iurament. firman. Felyn. in c. 2. nu. 13. de foro comp. Socyn. in c. 1. num. 19. eod. titu. & vltra prædictos idem dixerunt Zabarell. cons. 11. per totum, Bursat. cons. 60. num. 27. volum. 1.
20 Sed in prædictis omnibus semper est attendenda consuetudo, quæ isto casu potest iurisdictionem tribuere, Hostiens. in summa in tit. de irregul. §. 1. vers. quod rusticus Aufrer. in tract. de potest. iud. secul. super ecclesi. person. regul. 2. nu. 38. in 16.
21 tom. tract. diuers. car. mihi 292. quæ omnia procedunt etiam in istis confratribus disciplinatorum, q si sunt laici nullo modo priuilegium fori consequuntur, Bar. in l. fi. nu. 15. ff. de colleg. illici. Ias. cons. 218. col. 2. vol. 1. Paris cons. 34. num. 28. lib. 4. Ant. Gabriel in suis concl. lib. 6. in tit. de pia causa concl. 1. num. 13. Et quia dixi quod pro rebus spectantibus ad hospitale, & quod pro earum rerum mala administratione debet cõ-
22 ueniri corã iudice ecclesiastico, quia hospitale est locus pius, est aduertendum quod non omne hospitale dicitur pium, & religiosum, sed illud tantum cuius rectoris constitutio, & eiusdem destitutio spectat ad Episcopum at quando spectat ad laicos dicitur profanum, & priuatum, Calder. cons. 4. vers. item constitutio in tit. de religios. domib. Bald. in auth. hoc ius porrectum, num. 2. vers. sed hic quæro C. de sacros. eccles. Roma. cons. 477. num. 8. Fel. in c. de quarta nu. 11 vers. & commissio de præscript. Rot. Roma. dec. 725. in 1. p. diuers. quos omnes refert, & sequitur Marche. in tracta. de commiss. p. 1. c. 7. nu. 24. car. mihi 84. & vltra prædictos idem dixerunt Euerard. in topica iuris in loco ab ecclesia ad pia loca Iodoc. in comm. opin. in verb. hospitalia Ludou. Scacc. cons. 20. nu. 6. Ioseph Ludo. in dec. Perus. 30. num. 7. vbi dicit quod qñ hospitale est consecratum, & adest ecclesia cũ campanili in qua celebrantur diuina officia, adsunt sepulturæ, curantur infirmi, & gubernantur a personis catholicis, piis, & circumspectis adhibito semper in electionibus cõsensu Episcopi tunc dicitur pium, & potitur priuilegiis ecclesiasticis, quæ omnia in hospitalibus huius urbis verificantur, & inueniuntur præter illum vltimum, quia in istis hospitalibus rectores, & hospitalarii eliguntur per Illustrissimum, & Amplissimum eiusdem Vrbis Senatum, & ab eo absq; aliqua Archiepiscopi authoritate, & licentia possessionem acci-
23 piunt circa, quæ hospitalia quando dicantur loca pia, & quando fruantur priuilegiis ecclesiasticis, & an ex legatis illis relictis detrahatur quarta, & an eorum bona possint alienari sine sollemnitatibus requisitis in extrauagãt.
124 Pauli IV. Sũmi Pontificis, quia parum faciunt ad materiam de quas nos tractamus ideo me remitto ad dicta per Felin. in c. de quarta per totum de præscript. vbi dicit quod decem, & nouẽ sunt requisita ad hoc ut hospitale dicatũ pium, Ancher. cons. 129. etiam per totum Io. Iacob à Ferro super lege municipale Vicentina c. 21. nu. 19. & seq. Canale. dec. 17. nu. 65. & seq. lib. 2. Brunor. a Sole in compend. resolut. proposit. iur. in verb. Hospitale dicitur, Capra cons. 97. per totum, Io. Franc. a Ponte cons. 18. etiam per totum Io. Vincen. de Anna singul. 90. latissime Anto. Gabriel in suis concl. lib. 6. in tit. de pia causa conclus. 2. Rodoan. in tractat. de reb. eccles. non alienand. quæst. 41. nume. 27. & sequent. per totum, & quæst. 49. num. 7. quæst. 28. & quæstio. 51. c. 1. Magont. in Rota Florent. dec. 61. Port. concl. 6. 7. & 8. lib. 5. Achill. Pad. occh. cons. 2. nume. 15. Marant. in pract. par. 4. distinct. 11. nu. 23. car. mihi 196.

Ampliatur decimo octauo in mulieribus,
125 quæ vulgariter appellantur canonichæ seculares dummodo eius regula sit approbata à Summo Pontefice, & sub illa viuant, vel sit approbata ab Episcopo, Marian. Socyn. in capit. 1. num. 15. de foro competen. Ferdinand. Vasquez in lib. 1. controuersiarum illustrium, capit. 105. in vlt. verbis, Decian. in tracta. crimin. par. prima, libro quarto, capitu. 9. nume. 39. de quibus canonicabus in hoc Regno nullam cognitionem habemus.

Ampliatur decimonono dicta regula, seu
126 primus effectus quod clerici non possunt conueniri coram iudicibus laicis, ut non modo procedat quoad personas veras clericorum verum etiam quo ad eorum fictam personam, vt quò ad vniuersitate clericorum prout sunt collegia, & capitula ecclesiarum, & religionum, Aufrer. in tract. de potest. iudicis ecclesiastic. super laicis, & eorum bonis num. 12. in 13. tom. tractat. diuersor. par. 1. cart. mihi 126. Decian. in tractat. crimin. par. 1. lib. 4. cap. 9. num. 41. Camill. de Curt. in diuersorio, seu comprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. num. 110.

Ampliatur vigesimo fratribus pœnitenti-
127 bus, vel de pœnitentia vocatis hoc est in hijs, qui propter aliquod crimen ecclesiasticũ sunt condemnati ad peragendum publicam pœnitentiam, Abb. num. 9. & * communiter scribentes in cap. 2. de foro compet. Hostiens. in summa eiusdem tituli, Decian. in tracta. crimin. par. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 35. Eugen. cons. 26. nu. 7. & 8. & hanc opinionem tenentes multos refert Couar. in lib. prac. quæst. 34. nu. 3. & 5. qui pro exemplo ponit eos qui portant habitellum, vel sunt condemnati ad seruiendum alicui hospitali, & in isto Regno potest exemplificari in condemnatis per

officium Sanctissimæ Inquisitionis ad portandum habitellum prædictum, qui est crocei coloris cum cruce rubea iusta formam crucis Sancti Andreæ.

Sed contrariam opinionem in ista ampliatione quod scilicet isti tales non gaudeant priuilegio fori tenuerunt *Innocent. in c. significasti de offic. deleg. Aret. in cap. 2. colum. 2. de foro compet. Marian. Socyn. in c. 1. num. 13. & Barbat. num. 65. cod. tit. Iacobus Septimacensis in suis catholicis institutionibus c. 46. Couarr. d. num. 3. in fi. & nu. 4. vbi late tract. de veritate istius ampliationis Petr. August. Morla in empor. vtriusq. iur. par. 1. titu. 2. de iurisdict. omn. iud. num.* 143. vbi dicit hanc opinionem * esse veriorem, & pro ea adducit tres rationes, & respondet fundamentis, & rationibus in contrarium adductis, & hac vltima opinione vtimur in Regno in quo isti tales ita condemnati conueniuntur coram iudicibus sæcularibus.

128 Ampliatur 21. in familia Episcopi, quæ licet sit laica potitur eodē priuilegio fori sicut ipsi clerici, *not. in c. cum non ab homine de iudic. & in c. fi. de offic. Archidiacon. Abb. in cap. 2. num. 6. vers. famil a verò episcopi de foro compet. Summa Angelica in verb. famulus num. 6. Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 3. nu. 24. vbi multos alios allegat Bellonis. in pract. crim. in tit. de iniur. num. 43. Anto. de Nigris Campanus in extrauagan. vnica nu. 89 de vit. & honesta cler. Farin. in tractat. crimin. q. 8. num. 46. vbi asserit istam esse comm. * opin. Bombi. consil. 10. num. 10. Belluga in specul. princ. rubr. 11. §. videndum num. 6. in fin. vers. de existentibus, Gratian. dec. 133. num. 1. Calcan. cons. 71. nu. 2. & seq. Clarus in §. fin. quæst. 35. vers. quæro nunquid familiares Bonacoss. in tract. de seruis, & famul. quæst. 5. vbi testatur hanc esse comm. opin. Capyc. dec. 12. nu. 1. Thom. Zerol. in praxi episcop. in verb. episcopus, vers. decimoprimo, Io. Franc. Leonius in tesaur. for. eccl. p. 1. c. 11. num. 19. Boss. in tracta. crim. in titu. de foro compet. num. 127. Baiard. in addit. ad Clar. in §. fin. q. 36. num. 2. Bursat. cons. 25. num. 13. lib. 1. Tesaur. dec. 22. num. 6. Martin. Vranius Vltramont. conf. 7. n. 5. vers. septimo nam & num. 13. & 14. lib. 1.* vbi dicit, quod est speciale in familia episcopi, *Io. Alois. de Leo in Auth. cassa, num. 23. C. de sacros. eccles. & in l. 1. num. 12. C. de episcop. & cler. Villalobs in comm. opin. in lit. F, num. 23. qui testatur de commu. * opin. Suarez in commu. opin. in verb. clericus, nu.* 129. qui etiam asserit hanc esse

129 comm. * op. si tñ viuunt ad expensas episcopi, aut ꝓ administratione suæ iurisdictionis, *Maceratens. variar. resol. lib. 1. resolut. 75. per tot.* Sed an episcop⁹ possit habere familiam armatam pro tuitione, & exequutione suæ iurisdictionis, & mandatorum vide *Rolan. a Valle cons. 37 lib. 4. Affl. super constit. Regni intentionis nostræ, num. 13. Camill. de Curte in diuersorio, seu comprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 108. vbi alios allegat Io. Alois. de Leo in d. Auth. Cassa, nu. 24. C. de sacrosan. eccl. Aufrer. in tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & eorum bonis, num. 18. in 13. tom. tractat. diuers. car. mihi 127. Vranius loco sup. citato, Frāc. Pegna in 3. p. direct. Inquisit. fol. 114. Dec. in c. significasti, num. 19. vers. vnde infert de offic. deleg. vbi etiam Felyn. num. 4. & Abb. num. 10. Turrecrem. in cap. clericorum, num. 4. 11. q. 1. Paul. Fusc. in tracta. de visitat. lib. 2. cap. 32. num. 16. Anto. Scappa in tractat. de iure non scripto, lib. 5. cap. 209. num. 8 Salzedus in sua praxi, cap. 140. num. 23. Iacob. Berrett. cons. 5. per totum, Menoch. in tract. de arbit. iudi. casu 394. num. 70. Ludouic. Alferius alleg.* 10.

130 Et quid in Inquisitoribus hæreticæ prauitatis ponunt, *Menoch. casu prædicto, num. 66. Roxas de heret. singul. 21. num. 7. Paulus Fuscus eod. cap. 32. num. 17. Reudin. in tractat. de maiesta. princ. in verb. seu §. non solum armis, p. 2. num. 188. Lucern. Inquisit. in verb. Inquisitor, num. 14. Roland. præcitato, consil. 37. nume. 9. Iacob. Simancas de cathol. institut. c. 34. num. 24. & c. 41. num. 15. Franc. Pegna, vbi supra.*

131 Ampliatur vigesimosecundo in quocūque modo ecclesiæ seruientibus, quia isti etiā sunt conueniendi coram iudice ecclesiastico, *c. ecclesiarum seruos, 12. q. 2. gl. in c. nullus iudicum de foro compet. Aufrer. in tract. de potestat. iudicis ecclesiast. super laicis, & eorum bonis, n. 37. vers. quinquagesimoprimo, in 13. tom. tractat. diuers. p. 1. cart. mihi 128. Addent. ad Marant. in pract. par. 4. dist. 11. num. 4. in lit. A, cart. mihi 206. Petr. Bellug. in Specul. princ. rubr. 11. §. videndum, nu. 6. vers nam glossa,* vbi hanc ampliationem exemplificat in ianuatoribus, & nos in Regno possumus exēplificare in camerlingis, seu sacristanis, *Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 27. Io. Alois. de Leo in l. placet, nu. 17. C. de sacros. eccl. Ludo. Alfer. cōs. 44. num. 2.* Sed *Petr. August. Morla in empor. vtriusq. iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iud. num.* 140. dicit, quod hæc ampliatio non caret difficultate, quia cum isti, qui ecclesiæ seruiunt sint merè laici, non videtur potuisse Romanum Pontificem in præiudicium Regiæ, & sæcularis iurisdictionis hoc statuere prout fatetur ipse Romanus Pontifex, *in c. nouit. de iud.* & ita censet tenendum salua correctione Sanctę Apostolicæ Sedis, & dicit, quod tex. *in d. c. 2. de foro compet.* potest procedere in locis, & terris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subiectis etiam in tēporalibus, quæ opinio Morlæ in isto Regno seruatur in quo isti tales non habent fori priuilegium nisi sint clericalibus caracteribus insigniti.

132 Ampliatur vigesimotertio dicta conclusio quod clerici non possunt conueniri coram iudice laico, vt in tantum sit vera quod clericus trahat ad suum iudicem cōsorte litis, uel insimul

mul cum eo delinquẽtem, quia maius dignũ
trahit ad se minus dignum, *l. de onorario C. de*
offic. praefe. praetor. orient. l. iustissime C. de episco. &
cler. gl. in l. iustissime C. de edil. edict. Bart. in l. prae-
cipimus, §. eodẽ obseruando, nu. 5. C. de appell. Au-
frer. in tract. de potest. iud. ecclesiast. super laicis &
eorũ bon. nu. 13. in 13. to. tract. diuers. p. 1. car. mi-
hi 127. & n. 49. car. 129. Mart. de iurisd. p. 4. cent.
2. casu 123. nu. 14. Guido Papa cons. 72. nu. 1. Ias.
in l. emancipati, n. 3. C. de collat. Fernand. Vasquez
in tract. de success. creat. §. 22. n. 7. Didacus Spino in
Specul. testament. gl. 33. nu. 72. Hieron. Ceuallos in
Specul. pract. quaest. comm. contra comm. q. 36. n. 4.
Bernard. Bombin. cons. 10. nu. 11. Zuccard. in l. fi. n.
36. C. de bonor. possess. contra tabul. Riminal. iun. in
princ. institut. quibus alien. licet vel non nu. 156.
Crot. in l. 1. in princip. nu. 15. ff. de verb. oblig. Lam-
berten. in tract. de contract. in fine operis, n. 237. vbi
multos alios congerit Parisien. cons. 154. nu. 1. lib. 4.
Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 21. & 22. car. mi-
hi 195. Clarus in §. fin. q. 36. n. 41. vbi vltra quod
multos alios allegat testatur pluries ita fuisse
seruatum in diuersis curijs & quod haec est
comm.* opin. *Menoch. in tract. de arbit. iud. casu*
371. n. 12. & 13. vbi asserit ista esse magis cõm.
opin. *Soc. sen. in l. cum senatus in fin. ff. de reb. dub.*
vbi testatur ita de facto fuisse decisum Mar-
chesan. *in tract. de commiss. p. 1. commiss. 2. cap. 2.*
nu. 27. 28. & 29. secundum impressionem in quarto
folio, & in impressione maiori in folio, p. 2. c. 3. quar-
ti capituli principalis, nu. 42. & 56. car. mihi 492.
& c. 3. tertij c. princip. nu. 23. car. mihi 448. Mat-
thes. singul. 143. Misinger. in obseru. cent. 1. obseru.
4. Surd. cons. 396. nu. 16. lib. 1. Muta super consuet.
huius vrbis, c. 12. nu. 4. Scaccia in tract. de iud. p. 1.
c. 11. nu. 24. vbi multos alios alleg. Decian. in tract.
crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 44. Anastas. Germon. in
tract. de sacrorũ immunit. lib. 3. c. 15. nu. 84. & 81.
vbi alios etiam enumerat, Neuizz. in Silua nuptial.
in verb. quomodo iudicandũ pro comm. opin. nu. 38.
in fin. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib.
1. c. 11. n. 4. Villaut in tract. de extens. in tit. de ex-
tensione priuileg. nu. 116. car. mihi 147. Lamber. in
tract. de iure patron. p. 1. lib. 1. 6. q. princ. nu. 3. Co-
uarr. in lib. pract. quaest. c. 34. n. 1. vbi multos alios
hanc opinionẽ sectantes adducit, Io. Batt. Baiard. in
add. ad Iul. Clar. §. fi. q. 36. n. 49. & 50. Io. Arnon.
soliloquio 57. Rim. iun. cons. 261. n. 42. & 44. lib. 3.
vbi multos alios allegat, & dicit, quod contra-
rium tenentes male sentiunt, *& cons. 551. nu.*
67. & 68. lib. 5. vbi iterũ plurimos alios con-
gerit & ex aliis testatur, ita in practica seruari
& fuisse obtentum, *Surd. cons. 222. nu. 1. & 2. lib.*
2. & cons. 396. nu. 16. & 18. lib. 3. qui prout alii
alios allegat Mars. *in repet. rubr. de fideiussor. nu.*
130. & seq. & nu. 152. & cons. 67. nu. 62. & sing.
180. Gail obseru. 37. in 3. ampl. lib. 1. Soc. iun. cons.
34. nu. 1. & 2. lib. 1. Natta cons. 590. nu. 18. lib. 3.
Martin. Vranius Vltramont. cons. 32. nu. 19. lib. 2.
qui alios recenset Fider. Scotus cons. 6. nu. 3. tom. 1.
lib. 6. Camill. Borell. super pragmat. odia litium, §. 1.
gloss. 3. nu. 244. vbi dicit, quod haec ampliatio
133 procedit qñ clericus fuit author rixae, multos
refert Ant. de Padilla, *in l. si libellum nu. 6. C. de*
diuers. rescript. vbi ẽt testatur de comm. opin. Bo-*
lognet. in l. posthumo, nu. 29. vers. item infertur C. de
contrabul. Rim. iun. in l. Imperiũ, nu. 83. ff. de iurisd.
omn. vbi ẽt alios recenset Cassan. super consuetud.
Burgun. rubr. 1. §. 5. n. 70. car. mihi 205. qui dicit
hoc esse dictum stupẽdum, & alios prope in-
finitos allegat Farin. *in tract. crim. q. 8. nu. 151.*
vbi pluries testatur de comm. opi. & magis comm.*
Cabbell. super constit. Egid. lib. 5. c. 1. glo. 1. nu. 20.
& 24. car. mihi 320. qui loquitur quando cau-
sa est indiuidua Multos etiã congerit Horat.
Carpan. *super Statut. Mediolan. p. 1. c. 69. n. 108.*
Mart. d. cent. 2. p. 4. cas. 118. nu. 8.

Sed quidquid sit de iure, & licet hęc opinio
sit a tantis & talibus Doctoribus roborata, ni-
134 hilominus de consuetudine non seruatur se-
cundum Clarum loco supra allegato & in isto
Regno numquã vidi talem opinionẽ seruari,
sed cõis practica & obseruantia est vt iudex
135 laicus cognoscat de laicis & ecclesiasticus de
ecclesiasticis, & quia in criminalibus proce-
ditur ex abrupto & palatino modo per proces-
136 sum informatiuum, ideo quando delinquunt
clericus & laicus insimul iudex laicus sumit
informationes & postea easdẽ transmittit iu-
dici ecclesiastico absq; nominatione laicorũ,
sed loco nominis laici relinquit spacium albũ
& quilibet procedit cõtra sibi subiectũ, sed iu-
dex ecclesiasticus per suã curiã easdẽ informa-
tiones repetere facit parte citata & de pdicta
consuetudine qđ laicus cognoscit de laicis &
ecclesiasticus de ecclesiasticis testatur Igneus,
in l. 1. §. si qs in villa, n. 17. ad Sillen. Cabbell. & Me-
noc. locis supra citatis Cuccus in instit. maiori, lib. 3.
tit. 9. n. 16. Scacc. d. n. 24. Farin. eodẽ n. 151. in vers.
cõtrariũ qđ, vbi postquã allegat multos Docto-
res qui tenuerunt hanc opinionẽ in vers. nec
obstat, dicit, quod a tali consuetudine non est
recendum, *Couarr. d. c. 34. nu. 1. vers. idcirco ego,*
vbi alios citat Io. de Neuizzan. in Silua nuptial. lib.
6. nu. 38. Boer. super consuet. Bituricen. tit. de iurisd.
§. 9. vbi dicit, quod contraria opinio nunquã
fuit in practica seruata, *Anton. de Padilla in l. si*
bellum, nu. 6. in fin. C. de diuers. rescript. multas ra-
tiones pro ista opinione & consuetudine addu-
cit Carolus Fallongus, *in raccemationibus iuris*
raccemat. 123. per totã & praecipue nu. 9. vbi con-
cludit pro ista opinione postquã ipsius opinio-
nis fundamenta recensuit, Camill. de Curte *in*
diuersorio, seu cõprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. nu.
115. vbi multos allegat & dicit, qđ ita serua-
tur in curiis & tribunalibus Regni Neapolis

Anastas. Germ. in tract. de sacros. immu. lib. 3. c. 15 n. 85. vers. & qq, Osasc. dec. 103. n. 8. Scapp. in tractat. de iure non script. li. 1. c. 11. n. 12. Fulu. Patian. in tract. cui incūb. onus proband. negat. lib. 1. c. 28. nu. 3. & in addd. in lit. A. & vtrobiq; alios allegat.

Doctores aūt q conanť verā resolutionē in
137 isto articulo tradere distingunt, aut sumus in causis inseparabilibus in qbus nulla pōt congrua diuisio fieri, & tūc pcedit pdicta amplia tio, qa magis dignū trahit ad se min' dignū: aut vero sumus in causis diuisibilibus, & tūc qlibet est cōueniēdus corā suo iudice cōpetēti prout seruaŧ de cōsuetudine, *ita concludit Bart. in l. pcipimus, §. eodē obseruando, C. de app. & in l. iurisperitos, §. fi. ff. de excus. tut. Couar. in d. li. pract. qō. c. 34. n. 2. qui ad hoc ēt multos olios allegat, late Soc. sen. cons. 12. n. 17. lib. 1. Masull. in addi. ad Capyc. dec. 109. n. 3. Mart. Vran. vltram. cōs. 32. n. 19 lib. 2. multos allegat Boss. in tract. crim. in tit. de foro cōp. n. 146. & 147. vers. an mādās, Matthes. sing. 143. n. 1. & ibi Serain. in addit. multos alios ēt refert Marant. in pract. par. 4. dist. 11. n. 24. car. mihi 196. Gail obser. 37. n. 2. vers. tertio singulariter, lib. 1. Vrsill. in adnota. ad Affl. dec. 213. n. 7. Vinc. de Frāc. dec. 426. n. 4. li. 2. Io. Alois. de Leo in l. qui sub ptextu, n. 21. C. de sacros. eccl. Bertac. in suo reper. in ver. clericus, & laicus Intrigl. late sing. 138. n. 1. q ēt multos citat Marian. Socin c. 1. n. 18. de foro cōp. Neuiz. in Silua nuptial. lib. 6. n. 38. cū multis seq. & pcipue n. 43. Lāberteng. in tract. de contract. in fi. operis, n. 244. Mādos. in tract. de inbib. q. 69. per totā, vbi alios recēset, Germon. in pcitato tract. de sacros. immu. li. 3. c. 15. n. 85. Patia. in tracta. cui incumb. onus proband. negat. lib. 1. c. 28. in add. in lit. A, qui omnes alios allegant.*

Retenta tādē ista opinione quod in nō se-
138 parabilibus, & indiuisibilibus pcedat amplia tio pdicta qd clericus trahat laicū cōsortē litis corā suo iudice ecclesiastico, *prout cōcludunt Farin d. q. 8. n. 151. vers. nec obstant iure, & alij per eundem Farin. citati,* etiam subampliabis aliquibus modis, vt infra.

Subampliaŧ 1. vt dicta ampliatio pcedat ēt si ipse clericus nō peteret talē remissionem, sed tm̄ laici, vel vnus ipsorū, qa tunc ēt oēs sūt remittendi ad iudicē ecclesiasticū, *Zuccar. in l. posthumo, n. 36. C. de bonor. posses. contra tab. Rim. iun. in l. Imperiū, n. 84. ff. de iurisd. om. iud. & cons. 261. n. 23. lib. 3. Surd. cons. 396. n. 18. lib. 3.*

Subampliaŧ 2. vt hæc ampliatio pcedat ēt
139 si clericus, & laicus fuissent citati quaten' eorum putauerint interesse, nā si apparet clericū possidere, & sic esse remittēdū ad iudicē ecclesiasticū tunc oēs alii cum eo simul citati sunt remittendi ne causa ipsa diuidatur, & ne super eodem facto diuersæ ferantur sn̄iæ, *Soc. sen. in l. cum Senatus, num. 11. ff. de reb. dub. & cōs. 12. num. 17. lib. 1. Zuccar. in repe. l. fi. n. 260. & 360. & 361. C. de edict. Diui Adr. toll. Mars. cons. 67. n. 62. Paris. cons. 154. in princ. lib. 4. Socy. iun. cons. 34. n. 1. & seq. lib. 2. vbi alios congerit Achill. person. in tract. de adipisc. poss. n. 90. in fi. car. mihi 35.*

140 Subampliatur tertio ēt si essent cōueniendi plures laici, q̄ clerici, vt quia esset vnus clericus & duo vel plures laici, namque ēt isto casu oēs sunt cōueniendi corā iudice ecclesiastico, *Socy. sen. d. cons. 12. nu. 17. lib. 1. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 21. car. mihi 196. Sigism. Scaccia in tract. de iudit. p. 1. cap. 11. nu. 25. idem Soc. sen. in cap. 1. in 15. declarat. de foro compet. & in l. cum Senatus, in fin. ff. de reb. dub. vbi dicit ita ali ds in facti contingentia obtentum fuisse, Bart. in l. iurisperitos, §. 1. ff. de excusat. tutor. Lambert. in tract. de iure patronat. lib. 1. p. 1. art. 7. princ. quæst. princ. nu. 4. vers. subeundo, Crot. in l. 1. nu. 19. ff. de verbor. obligat. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 44. Alban. in Lucubrat. ad Bart. in l. ex hoc iure nu. 10. ff. de iust. & iur.* qui dicit hanc decisionem esse memorabilem.

Subampliatur quarto vt in causis ita indiuisibilibus iudex ecclesiasticus possit inhibere iudici laico vt sibi remittat oēs conuentos ēt laicos, *Mandos. in tract. de inhibit. q. 69. in princ.*

Subampliatur quinto, vt dicta ampliatio procedat etiam si clericus, qui vult secum trahere laicos corā iudice ecclesiastico esset clericus in minoribus tantum constitutus & ēt primæ tonsuræ & etiam clericus coniugatus, *Scappa in tract. de iure non script. lib. 1. cap. 11. n. 5*

Limitatur modo prædicta ampliatio, vt non habeat locum in causa criminali in qua iudex ecclesiasticus non potest condigne punire laicum delinquentem propter grauitatem delicti, vt quia veniret imponenda pœna sanguinis, namque isto casu laicus ratione clerici non remittitur ad iudicem ecclesiasticum, *Couarru. in libro pract. quæstion. capit. 34. num. 1. Boss. in tracta. crimin. in tit. de foro competent. num.* 147. vbi dicit, quod isto casu iudex ecclesiasticus post cognitionem habitam potest tales remittere ad iudicem laicum, vt debita pœna puniantur, immo quod plus est si laicus isto modo coram iudice ecclesiastico tractus ab ipso non fuerit penitus pęna delicto condigna poterit iudex sæcularis iterum pro eodemmet delicto illum punire pœna delicto condigna, *DD. in c. de his de accusat. Bald. in l. fin. in 6. q. C. de edict. diui Adrian. tollend. Socyn. sen. in pluries citato cons. 12. num. 17. lib. 1. Io. de Imol. cons. 139. col. 3. versic. quinimo Mars. sing. 180. & cons. 67. nu. 62. Socy. iun. cons. 34. n. 2. lib. 2. & in l. cū senatus, in fi. ff. de reb. dubi. vbi testatur ita uidisse iudicatū Decia. in tract. crim. p. j. lib. 4. c. 9. n. 45.* vbi hos oēs refert, & sequitur, & licet Farin. *d. q. 8. n. 151. in fi. vers. & quicūq; sit,* dixerit q̧ si laicus fuerit pūctus à iudice

dice ecclesiastico per capturam personæ poterit ab eodem puniri, nihilominus eius dictum debet intelligi, vt possit puniri condigne alias procederet hæc opinio Deciani.

141 Limitatur 2. vt dicta ampliatio non procedat quando plures conueniunt, vt collegium, vel vt vniuersitas, quia tunc est distinguẽdum an sint plures clerici quam laici, si quia sunt plures laici omnes conueniuntur coram iudice laico, si vero sunt plures clerici coram ecclesiastico, *Sal. in Auth. habita C. ne fil. pro patr. vbi per varias columnas hanc quæstio. examinat Couar. in lib. pract. quæstio. c. 34. num. 1. vers. nam, & fieri Aufr. in tract. de potest. iud. eccl. super laicis, & eorum bonis, nu. 12. in 13. to. tract. diuer. par. 1. cart. mihi 126. & in tract. de potestate iud. secul. super ecclesi. person. regul. 2. fallent. 16. in 16. tom. prædictorum tractat. cart. mihi 290. Glos. ordinaria super ritu Mag. Cur. Vic. in tit. de foro compet. vers. 2. regula cart. mihi 397. in tomo const. Regni Camill. de Curte in diuers. seu comprehensor. iur. feud. part. 2. c. 2. nu. 111. Marant. in pract. p. 4. distin. 11. nu.*

142 *23. cart. mihi 196.* reddit rationem, quia collegium recipit denominationem a maiori parte, *Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 25. Marian. Soc. in c. 1. nu. 17. de foro compet. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 42.* & licet contra prædictam opinionem tenuerit Vran. Vltram. *cons. 11. nu. 6. vers. quod, & iam procedit lib. 1. & cons. 32. nu. 21. lib. 2. qui allegat Salic. in d. Auth. habita C. ne fil. pro patre,* nihilominus à priori opinione tanquam a communiori * nullatenus est recedendum, sed si essent numero equales tunc collegium diceretur ecclesiasticum, & deberet conueniri coram iudice ecclesiastico, *Bart. in l. cum senatus, ff. de reb. dubi. Couar. in lib. pract. quæst. c. 34. nu. 1. ver. quid si pars Aufr. eod. nu. 12. Vran. d. cons. 11. nu. 60. ver. quid si sit, & d. cons. 32 nu. 21. lib. 2. vbi alios affert Decian. præcitato c. 9. n. 43. Camill. de Curte eod. nu. 111.*

143 Et aduertendum est quod si in aliquo collegio essent clerici, & laici simul tũc rector collegij non poterit esse laicus, sed omnino debet esse clericus, *Bart. in l. fi. in 3. col. vers. sed circa hoc ff. de colleg. illicitis, & in Auth. habita in 8. colum. vers. 2. quæro C. ne fil. pro patre,* vbi loquitur in colleggio scholarium, & dicit quod eius rector debet esse clericus, *& in prohœm. ff. §. hæc autem tria colu. 2. vers. secundo quæritur Marsil. in*

144 *repet. rub. de fideiuss. nu. 152.* Et si is rector collegij laicorum, & clericorum iudicauerit in causa clerici coram eo conuenti tunc erit appellandum ad superiorem ecclesiasticum, *Aufr. in d. tract. de potest. iud. ecclesi. super laicis, & eorum bonis, nu. 12. in fin. in 13. tom. tract. diuersor. cart. mihi 126.* quæ omnia prædicta non procedunt in communitatibus, & vniuersitatibus ciuitatum in quibus licet adsint multi clerici, & religiosi quia tunc nullatenus posset talis vniuersitas, & ciuitas inhærere priuilegio suorum ciuium clericorum, & religiosorum, nec tunc

145 rector debet esse clericus, quia si aliter diceretur potestas laicorum in partibus Christianorum esset penitus extincta, & annullata cũ in qualibet ciuitate, & suburbio adsint clerici, & religiosi, *Io. Battista Marches. in tract. de commiss. p. 2. cap. 3. quarti c. principalis num. 59. & 60. cart. mihi 493.*

146 Ampliatur 24. prædicta regula, seu effectus quod clerici non sunt conueniendi nisi coram iudice ecclesiastico, vt habeat locum, & extendatur etiam ad familiam, & seruos ipsorũ clericorum, *Gl. in c. clerum 11. q. 1. & in c. ecclesiarum 12. q. 2. & in c. eos 32. dist. Doctores, & præcipue Bal. nu. 4. in l. 2. C. de episc. & cler. idem Bal. in l. 1. circa finem, n. 12. eo. tit. Mars. cons. 67. n. 60. summa Angelica, in verbo clericus il 14. §. 2. Carpan. super stat. Mediol. c. 167. num. 52. lib. 1. Gram. voto 33. num. 20. Socy. Sen. in c. 1. num. 18. de foro compet. Marant. in pract. p. 4. distinct. 11. num. 4. vbi Addentes in lit. A, cart. mihi 192. Duen. reg. 305. Calca. cons. 71. num. 3. vbi refert hanc esse comm. opi. Additio ad Bossi. in tracta. crim. in tit. de foro comp. in lit. S, Io. à Fina in suis conclus. lib. 4. in verb. famulus conclus. 2. cart. mihi 357. Cara. super ritu M. C. V. ritu 46. num. 27. Decian. in tracta. crim. par. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 47. & seq.* vbi ponit varias seruo

147 rum species, & declarat, qui sunt illi, qui gaudent, & qui non gaudent hoc priuilegio, & dicit quod hæc est magis comm. * opin. sed quod procedit in seruis, qui annua mercede seruiunt, & non in hijs, qui dictim, *allegat Doct. in c. fi. de offic. Archid. Bal. & Alber. in l. 1. C. de episc. & cler. Socy. loco sup. cit. Barba. in c. 2. de foro comp. n. 35. & in c. eos 32. dist. & vltra prædictos idem dixerunt Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 3. nu. 24.* vbi late examinat istam materiam, & poni diuersas opiniones, *Bonaccos. in trac. de seruis, & famulis q. 15. in fi. vbi testatur de com. * opi. Grass. in com. opi. c. 10. q. 7.* cõtrariã nihilominus opinionem in isto articulo tenuerunt, *Capy. de cis. 12. n. 2. in fi. vbi asserit hanc esse com. * opi. Fari. in tract. crim. q. 8. n. 46. Scacc. in tracta. de iud. p. 1. c. 11. nu. 22.* vbi dicit, ꝙ hoc nunꝗ vidit seruari in curia Romana, *Camill. de Curte in diuers. seu comprehens. iur. feud. p. 2. c. 2. nu. 107.* Ego verò in anno 1591. vidi in hac vrbe Panormi alias quẽdam famulum Recipitoris militum Hierosolimitanorum (q milites sunt verè clerici, vt dixi sup. ampl. 16.) furcis suspensũ ob homicidium per eũ appẽsate cõmissum, q Recipitor conabatur illũ defendere suo priuilegio, & nõ potuit hoc obtinere, sed qñq; pro delictis leuibus, & in famulis aliquorũ prælatorũ, & reddeũdo ad materiam de qua tractamus dico ꝙ hanc eãdem secundã opinionẽ tenuerunt, *Cla-*

rus in §. fin. q. 35. verſ. quæro nunquid familiares Suarez in comm. opi. in lit. C. nu. 128. & 129.

Et licet prior opinio ex numero Doctorum eam tenētiū reuera ſit magis * comm. nihilominus quia in curijs ſæcularibus parū ſeruatur, ego nō diſcederē a cōmuni, & à multis approbata diſtinctione, ſcilicet aut famuli, ſerui, & coloni ſunt perpetuo clerici, & eccleſiæ

149 obligati, & tunc procedit prima opinio, vt ſcilicet potiantur priuilegio fori, *est gl. in c. iudicatum 99. diſtinctio. & in c. clericum 11. q. 1. vbi etiā Archid. Abb. Panorm. in c. 2. de foro compet. vbi etiam Felin. nu. 2. Io. Anton. de Nigris in clement. vnica num. 80. de vit. & honeſtat. cler. Vulpell. in tract. de libert. eccleſ. p. 3. num. 24. Aufrer. in tract. de poteſt. iud ſecular. ſuper perſon. eccleſiaſt. regul. 2. num. 36. in 16. to. tract. diuerſ. cart. mihi 292.* vbi dicit qđ hæc eſt tutior opinio, & de facto ſeruatur, *Baiard in addit ad Cla. ū in §. fin. q. 36. n. 2. Marti.. Vran. Vltram. conſ. 7. nu. 8 & ſeq. vbi alios allegat, & n. 10. reſpondet ad allegata in contrarium lib. 1. Io. Aloiſ. de Leo in Authen. caſſa nu. 23. C. de ſacroſ. eccl. Suarez in comm. opin. in verb. clericus nu. 128. vbi aſſerit hanc eſſe comm.* opi. Menoc. in tract. de arb. iud. cent. 6. caſu 562. num. 3. vbi dicit quod hæc eſt omniū recepta ſententia Carau. ſuper ritu M. C. V. ritu 66. n. 27. Ant. Teſaur. deciſ. 22. n. 5.* Aut famulus, ſeruus, & colonus nō eſt perpetuus, ſed ad tēpus annua, vel meſtrua mercede cōductus, & tunc adſunt diuerſæ opiniones, aliqui nanq; dixerūt iſtos tales nullo fori priuileggio potiri, *ita dixit ſpecul in tit. de compet. iud. §. 1. n. 27. verſ. 27. Archid. in c. clericū 11. q. 1. Alber. in l. 1. C. de epiſc. & cler. Abb. in c. non minus, n. 14. in fi. de immu. eccl. & in c. 2. n. 5. de ſorocomp. vbi ēt Ant. de Butr. n. 4. & Aret. n. 8. Præpoſit. in c. quod clericus, & in c. clericum, n. 5. 11. q. 1. & in c. iudicatum, in fi. 89. diſt. Socy ſen. in c. 1. n. 8. verſ. inde fit concluſ. de foro compet. Fel. in c. 2. nu. 2. verſ. generaliter eod. tit. Io. Ant. de Nigris in d. extrauaganti vnica, n. 91. de vit. & honeſt. cler. Aufr. in tracta. de poteſtate iud. ſecular. ſuper eccleſ. perſon. reg. 2. nu. 36. in 16. to. tract. car. mihi 292. vbi aſſerit ita in practica ſeruari Guttier. in lib. 1. pract. qō. q. 4. n. 2. Capyc. dec. 12. nu. 2. Gram. conſ. 102. n. 14. in ciuil. Natt. conſ. 576. nu. 3. 6. & 17. lib. 4. Couarr. in lib. pract. qō. c. 35. nu. 2. verſ. quinto non debeo Clarus in §. fi. q. 35. verſ. quæro nunquid familiares Theſaur. dec. 22. verſ. verum*, vbi teſtatur ſecundum hanc opinionem pluries fuiſſe iudicatum per Senatum Taurinenſem, *Menoc.* qui hos omnes refert *in d. caſu 562. nu. 4. & ſeq.* vbi etiam recenſet rationes quibus fundatur hæc opinio, & vltra prædictos, idem dixerunt *Caualcan. conſ. 71. nn. 13. Fului. Patian. in tract. cui incumb. onus proban. negat. lib. 2. c. 34. nu. 123.* Aliqui vero conati ſunt totum oppoſitum defendere dicentes quod etiam iſti potiuntur priuilegio conceſſo ſuis dominis, cuius opinionis principalis auctor fuit *Gl. in c. cos 32. diſt. & in c. 1. & in c. clericum il primo 11. q. 1. & in c. generaliter §. nouarum 12. q. 2. Bal. in l. 1. nu. 2. & in l. 2. n. 4. C. de epiſc. & cler. Alber. & Paul. de Caſtr. in l. ſi quis C. vbi cauſæ fiſcales Barbat. in c. 2. nu. 35. de for. compet. Roma. nu. 5. Iaſ. nu. 7. Aquenſ. n. 11. & Cagnol. n. 30. in l. cum quædam Puella ff. de iuriſ. omn. iud. Petr. Rebbuff. in tract. de priuileg. ſcolar. priuileg. 166. nu. 1. & 2. Gramm. voto 33. nu. 20. Menoch. qui ēt multos ex prædictis refert in tract. de arbitr. iud. centur. 6. caſu 562. num. 8. & ſeq.* vbi ēt adducit argumenta pro iſta opinione, & vltra prædictos idem dixerunt, *Carauit. d. ritu 66. nu.*

150 *27.* qui adducit ratiōē quia iſto caſu familia non gaudet priuilegio propter ſe ſed propter fauorem ſuorum dñorum q̄ ratio in oībus familiaribus ac ſeruitoribus tā perpetuis quam ad tēpus locum ſibi vendicat, q̄ vltima opinio eſt ſatis periculoſa ideo vera concluſio eſt qđ in ſeruis perpetuis habet locū indiſtinctè hæc ampliatio vt potiantur priuilegijs dñorum, & ꝓ iſta opinione pōt adduci alia ratio quia iſta manicipia, & ſerui perpetui clericorum tanquā bona ipſorū ſunt extra iuriſdictionem iudicis ſæcularis per ea q̄ dixi ſupra ampli. 4. quò ad ſeruos conductitios verò ſit cōcluſio, vt ipſi tunc gaudeant priuilegio dñorum qñ ipſe clericus, & dñus nō poſſet cōmode vti ſuo priuilegio niſi ēt eo vtantur ſui familiares, & ſerui ēt ſi hoc eſſet priuilegium fori, ſi vero poterit cōmode vti ſuo priuilegio abſque eo qđ eius famuli, & ſerui eo vtātur tunc ſerui nullo potiuntur priuilegio ex perſona dñorum, *ita Felyn. in c. 2. nu. 2. verſ. tene iſtam concluſionem de foro compet. Bald. in l. 1. C. de vxore milit. Io. Ant. de Nigris in clement. vnica num. 93. verſ. aduerte tamen de vita, & honeſtat. cler. Carauit. ſuper ritu M. C. V. ritu 66. nu. 28. Menoch. d. caſu 562. nu. 11.*

151 vbi multos alios recenſet, quæ omnia procedunt in familiaribus, & ſeruis clericorum tantum at ſecus eſt in ſeruis, & familiaribus Illuſtriſs. Cardinalium, qui ex conſuetudine remictuntur ad ipſos Cardinales, & ipſi Domini Cardinales ſunt eorum iudices cōpetentes, *Zabar. in clem. ne Romani de elec. Clar. in §. fi. q. 35. verſ. excipitur, & q. 68. verſ. ſequitur, & verſ. priuatum, Cucc. in inſt. maior. lib. 2. tit. 4. nu. 14. Bonacoſ. in tracta. de ſeruis, & famulis*, vbi dicit, ꝙ ita ſeruatur in curia Romana, & quod ideo Cardinales habent priuatos carceres, *Manfr. in tract. de cardi. c. 8. in 9. priuil. Scap. in tract. de iure non ſcrip. lib. 1. cap. 12. per tot.*

152 Qui vero veniant appellatione ſeruorū, vel famulorum ponunt *Viui. dec. 349. nu. 1. Canalc. dec. 31. n. 17. lib. 3. Nepita ſuper conſuet. clariſſimæ ciuitatis Cathaniæ tit. 2. conſuet. 1. nu. 24. & 25. & tit. 32. nu. 26. Dom. Intrigl. ſingul. 69. nu. 73. lib. 3.*

qui

qui licet maiorem partem illius singularis, & fere totum deduxerit ex meo tractatu de except. ad materiam statuit excludend. omnes except. except. 24. vbi ample tractaui materiã recusationis iudicis, nihilominus me nunquã nominauit, ne appareret furtũ manifestum, prout fecit in ceteris singularibus illius libri in quibus in materia alimentorum trãscripsit principaliores cõclusiones Surdi in suo tract. de alimentis, in materia sindicatus, Parisiũ de Puteo in eiusdem tractatu in materia iurium cessionis, Io. de Grassis in tract. de cession. iur. & in materia dotarij Pandũ Grauinat. in trac. de dotar. in ceteris materijs transcripsit Doctores qui de ipsis materijs faciunt peculiares tractatus nihil ex suo addendo, nisi laborẽ trãscribendi, sed ne videar cõtra mortuum vindictam sumere qui non põt respondere nec suas rationes deducere reuertar ad materiam, ideo dico quod idẽ ponunt Gomes. *super regul. Cãcellar. tit. de impetrat. benefit. q. 13. Mascar. in trac. de probat. concl. 755. nu. 4. Ancher. cons. 398. Menoch. in tract. de arbitr. iudi. casu 201. nu. 219, Capoll. in l. quod si nolit §. quod in procuratore nu. 6. ff.*

153 *de edilit. edict.* & qui veniant appellatione domesticorũ ponunt, *Liparulus in add. ad Odofred. in tit. quid in fidelit. contineat. lit. G, cart. mihi 31. Nepos a Monte Albano in tract. de testib. nu. 7. Carouit. super ritu M. C. V. rit. 46. nu. 29. Marcell. Cala in tract. de modo articul. & proband. glo. 5. nu. 683. & 684. Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 64. per totã Vulpell. in tract. de libert. ec-*

154 *clesiast. p. 3. n. 25. Martin. Laudens. cons. 13.* & qui veniant appellatione familiæ tradidit, *Viui. dec. 10. nu. 1. Nepita d. tit. 2. consuet. 1. nu. 22. Bolognin. cons. 17. nu. 8. Prigmann. cons. 46. num. 14. Fabb. Turrett. cons. 49. n. 3. Camill. Borell. cons. 94. nu. 1. & seq.*

Ampliatur 25. prædictus primus effectus qđ

155 clerici non possunt conueniri nisi corã iudice ecclesiastico vt extendatur ẽt ad vxorem legitimã clerici vt in clericis Græcis vel Latinis in minoribus constitutis, *c. eos 32. dist. c. 2. 11. q. 1. not. in c. eius 22. dist. Marian. Socy. in rub. de foro compet. nu. 13. & cons. 12. nu. 18. lib. 1. Abb. & Fel. nu. 5. in c. 2. de foro compet. Angel. de Claua in summa in verbo excõmunicatio il sexto §. 8. Aufrer. in tract. de potest. iud. secular. regul. 2. nu. 35. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 292. Gemin. in c. unico de cler. coniugat. in 6. Franc. Aret. cons. 130. Cassan. super consuet. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 60. cart. mihi 197. Glos. ordinar. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. in fin. car. mihi 397. post constit. Regni, Belluga in specul. princip. rub. 11. §. videndum n. 6. vers. item gaudet Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 53. 54. & 55. Masuil. in addit. ad Capic. decis. 76. nu. 3.* & hoc in Regno practicatũr in vxoribus fa-

156 miliarũ sanctissimæ Inquisitionis quę gaudẽt foro suorum virorum, *Asinius in tractat. de exequut. §. 1. c. 52. 16. & 17. & 18.* & huius ampliationis ea est ratio quia per matrimoniũ vir, & vxor efficiuntur vnũ corpus, & vna eademq;

157 caro, *c. debitum de bigam. c. hæc immago 33. q. 5. c. Agatosa 27. q. 2. c. lex Diuina eadem causa, & q. l. 1. ff. rer. amot. l. 1. §. uir. ff. ad Silla.* & vna eademq; caro censentur, *Paul. de Castr. in l. rei iudicatæ §. socero n. 4. ff. sol. matrim. Bardus in tract. de tempori vtilib. & contin. c. 3. nu. 7. vers. ratio, & c. 18. n. 14. Couasius in Miscellan. lib. 1 c. 3. n. 2. & lib. 4. c. 9. n. 1. & lib. 5. c. 14. n. 3. Reub. in tract. de testib. p. 2. n. 23. Surd. in tract. de alim. tit. 1. q. 95. n. 1. Io. Batt. Ferrett. cons. 167. n. 14. lib. 1. Flam. Cart. decis. 23. n. 4. Fider. Prigman. vltram. cons. 2. n. 262. vbi multos alios allegas Marc. Ant. Amat. decis. 16. n. 36. Surd. cons. 367. n. 37. lib. 3. Decian.*

158 *eod. n. 53.* & vxor reputatur pars corporis viri, *c. debitũ de bigam. c. ad. apostolicam de cõuersi. coniugat. c. gaudemus de diuort. c. fraternitas & c. seq.*

159 *35. q. 10. Amatus eodem n. 36.* & dicitur vnum corpus, & vna aĩa cum ipso viro, *l. 1. ff. de ritu nupt. Io. Battista Asinius in tract. de exequ. §. 1. c. 52. n. 8.* & reputãtur socij diuinæ, & humanæ

160 domus, *glos. in l. hæres, ff. de negot. gest. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 53. Marc. Ant. de Amatis, dec. 63. n. 29.* Et vnũ, & idẽ esse dicun-

161 tur, *Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 379. nu. 5. Fider. Prigman. d. consil. 2. nu. 263. Sim. de Pratis, cons. 95. n. 44.* vbi, dicit quod impẽsa pro vxo-

162 re iudicatur ad instar impẽsarũ erogatarũ pro marito, & pari passu ambulant, & eamdem compensationem merentur.

163 Hinc est ꝙ mulier mariti honore fruitur erigitur, & nobilitatur, & pari loco honore, & cõmodo cõprehenduntur vir, & vxor, *l. mulieres, C. de digni. lib. 12. l. fina. C. de incol. lib. 10. l. 1. ff. de rer. amot. l. cæterum, §. mulier cum §. seq. de vsu, & habit. l. 1. ff. de senator. l. fi. C. de nupt. l. cum te, eod. tit. Oldrad. consil. 95. Decian. d. n. 53. Asinius in tract. de exequut. §. 1. c. 52. n. 14. Tiraq. in repet. l. si vnquam in præfat. n. 12. C. de reuoc. donat. & melius, ac latius in tract. de nobilit. c. 18. per tot.*

164 vbi ad hoc infert, & adducit plura, & diuersa media vtilia, & scitu digna, & iniuria facta vxori dr̃ facta viro ita vt ex ea agere possit, *Lancell. Gall. super consuet. Alex. in verb. vxori, n. 45.* vbi alios allegat, & vxores ammittũt genus, & familiam patris, & transeũt in familiam viri *l. quicunque. C. de re milit. lib. 10. vbi Bart. Bald. in l.*

165 *fæminæ, ff. ad Sillan. Tiraq. in tracta. de leg. connub. gloss. 1. p. 1. nu. 31. vbi alios alleg. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 53. Surd. multos ad hoc propositum allegat cons. 140. n. 10. & 11. lib. 1. vbi asserit hanc esse magis comm.* opin. Barbat. in repet. l. cum acutissimi, nu. 150. C. de fideicomm. Ferret. cons. 167. n. 6. lib. 1. Marf. in repet. l. prima, n. 220.*

166 *C. de rapt. virgi. Siluanus, cons. 1. n. 50.* Et relicto

vsu

Qua opinione retenta eã limitabis quãdo
95 vltra approbationẽ ordinis per Papã, fuisset eis concessa hæc immunitas quia, tũc stãdũ est priuileggio quatenus verba hoc dicunt, *ita Bolognet.d.consil.22.n.6.7.* vbi dicit quod isto casu priuileggia debent esse clara, & hoc limitat quãdo multitudo ita postea accresceret vt magnã partẽ ciuitatis occuparet quia tũc refrenari deberet sed in Regno isto puto quod tali priuileggio nõ concederet exequatur per Proregem, & alios offitiales Regni prout nec etiam est concessum militibus S. Stephani, & S. Lazari ac militibus multarũ aliarũ religionũ, qui propterea conueniuntur corã iudicibus laicis, & nullo ecclesiastico priuileggio fruuntur, & omnino ut laici reputantur.

Ampliatur duodecimo in conuersis siue oblatis alicuius monasterii dummodo isti vi-
96 uant, vt regulares, & sint in seruitio ecclesiæ, & incedant in habitu ipsius religionis, *c.parrochianos de sent.excomm.c.inclita 11.q.1. Doctores in d.c.parrochianos, & in c.ex tenore, & in c.non dubium, & in c.de monialibus, de sent. excom. & in c. ex eo de elect. in 6. & in c. religiosa de sent. excom. in sexto, Calder. conf.30. in tit. de regular. Belluga in specul.in principum rub.11.§.videndũ n.6.ver. item comprehendi. Ferdin.Vasq.in lib.controuers.illustr.c.105.n.51.Decia.in tract.crim.p.1.lib.4.c. 9.n.28.Eugen.d.conf.26.n.10.Camill. de Curte in diuers.seu comprehensorio iuris feud.p.2.c.2.n.92* & dum dixi quod debent portare habitum illius religionis intelligo illius coloris non autem de habitu omnino conformi cum ceteris monachis, namque isti conuersi solent deferre habitum diuersum ab alijs.

Ampliatur decimo tertio in monialibus
97 alicui monasterio inclusis, quæ gaudent priuilegio fori prout cæteræ personæ ecclesiasticæ, *c.de persona 11.q.1.Phil.Franc.in c.indemnitatibus, §.cæterum in 3.not. de elect. Abb.in c.cum monasterium, n.3.de elect. Boer.in tract.de statu, & vita heremitarũ, n.14.in fi. Ang.in summa, in verb. heremita Bellug. in specul.princ.rub.11. §.videndũ n.7. vbi Camill.Borell.in add.ĩ lit. D, qui asserit hãc esse cõmu.opin.* Decian.in tract.crim.p.1.lib.4.c.*
98 *9.n.31.* & ratio est, quia moniales dicuntur, & sunt personæ ecclesiasticæ, *c. de monialibus vbi Abb. & alij scribentes de sent. excom. Passett. conf.*
99 *22.n.9.* Alia potest esse ratio, quia monialis dicitur esse in potestate monasterij in qua est ꝓfessa, *c.non dicas 12.q.1. c. cum ad monasteriũ de*
100 *statu monacor. Bombin.conf.12.n.3.* & dicitur serua, & filia monasterij in quod est ingressa, *not. in Authen.ingressi, C.de sacros.eccl. Bombin.eod.n.*
101 3. Tertia est ratio, quia moniales viuntur ijsdem substantialibus quibus monachi, *Calder. in clem.1. in vlt. qõ. de decim. Fider. de Sen. conf. 273.col.1. Deci.in c.tuarum nu.40.de priuil.*

102 Ampliatur decimoquarto ĩ heremitis qui, & ipsi dicuntur personæ ecclesiasticæ, *c.indemnitatibus de elect. in 6. c. qui vero vbi gl. 16. q.1. not. Doctores, & præcipue Innoc. in c. cum monasterium de Pellitia de elect. & in c. nulla ratione vbi glo.93.dist. & in c.aliud 11.q.1. Innoc. in c. cum ad monasterium de statu monacor.gl.in l.1. in ver. non possunt, ff.de in ius vocan.vbi etiam Angel. & Doct. idem Angel. cons. 121. col.fin. & in Auth. apud quos oporteat causas dicere monach.Butr.in c. 2 vbi etiam Abb.nu.10.& Fel.n.7. de foro comp. idem Butr.conf.19.col.pen.verf.ad nouum Imol. in clem per literas de præbend. Franch.in d.c. indemnitatibus, §.cæterum in 3.not. de elect. Zabarella in clem.pen. in 9.quæst.de senten. excom. Archid. in c.vnico de excessib.præla.in 6.Coua.in lib.pract.qõ. cap.34.num.4.verf.secundo intelligitur Petr.Belluga in specul.prin.rub.11.§.videndum, nu.7.vbi Borell.in addit.in lit.D, qui testatur de comm.* opi. & alios allegat Sanctus Antoninus Florent.in 3.p. suæ summæ tit.16.c.1.§.4.Ferd.Vasq.in lib.1 controuers. illustri.c.105.nu.53. Camill.de Curte in diuersorio, seu comprehensorio iur. feudor.par.2.c.2. n.93.vbi multos alios allegat, & dicit ꝙ hæc est cõmun.* opin. Boer. in tract. de statu, & vit. hæremit.nu.13.& 14.* qui etiam alios allegat, & di-
103 cit quod sunt sub iurisdictione episcopi, & reputantur personæ ecclesiasticæ, & gaudent priuilegijs clericorum, & quod hęc opinio est de iure verior * æquior, & benignior, & quod ita, & taliter sunt religiosi, & pro religiosis in iure existimantur quod non possunt in ius vocari, sed eius prælatus pro eis est vocandus qui eius vice respondere tenetur, & quod vita heremitica dirimit matrimonium non cõsumatum, & adducit alia argumenta pro ista opinione, *Socyn.in cap.1. nu.11. de foro comp. Decia.in tract. crim. lib.4. c.9. nu.32.* vbi etiam alios congerit.

Contrariam nihilominus opinionẽ quod
104 immo heremitæ non gaudeant priuilegio fori dixerunt *Abb.in cap.2. num.10.de foro competent. Cardin. in clement. per litteras de præbend. vbi etiam Ioan.de Lignan. Aufrer.in addit.ad Capell.Tholosan.decis.8.num.9. & in tractat. de potestat.iud. secular. super ecclesiast.person. regul.2. nu.37. in 16. tom. tractat. diuers. cart.mihi 292.* vbi dicit quod hæc opinio de iure videtur verior * & in practica seruatur, licet prima sit æquior, & quod pro hac parte iudicauit Capel. Thol. contra quẽdã heremitam, qui ꝑpegregia furta, & rapinas fuit vltimo supplitio affectus, *Belluga in specul. prin. §.uidendum, n.8. D. de S.Gem.in d.clem.per literas Morla in empor.utriusque iur. par.1.tit.2.de iurisd.omn.iud.n.141.* & licet in hoc articulo prima opinio sit communior * nihilominus secũda videtur tutior, quę vsu quotidiano seruatur in isto Regno, Ego

vero

105 vero in ista ampliatione non recederem a distinctione posita a Decian. *d.c.9.n.33*. qui ita distinguit, aut heremita tẽpore quo assumpsit habitũ heremiticum erat clericus, vel aliter religiosus, & tũc remanet vt erat prius, & fruitur oĩbus priuileggijs clericalibus (& non est
106 dubium quod religiosus de consensu suorum superiorum põt effici heremita, vt voluit Io. Andr. *in c. vnico de excess. prælat*. quia licitus est trãsitus de religione laxiori, & largiori ad arctiorẽ, & strictiorẽ, & de imperfectiori ad perfectiorẽ, & de vita actiua ad cõtemplatiuam, *Tappia in Auth. ingressi in verb. ingressi c.9.n.18. 24.27.31. & per totum C. de sacrosanct. eccles.* vbi *nu.29*. dicit quod vouẽs minus bonum põt illud propria authoritate mutare in maius bonũ vt si qs voverit introire in religionẽ imperfectiorẽ, poterit introire ad perfectiorem allegat, *c. scripturæ de voto c. peruenit, de iureiur.* (Aut non erat clericus neque religiosus sed simplex laicus, & tunc iterũ distinguit, aut fuit approbatus a Sũmo Pontifice vel episcopo, & ei datus modus viuendi cui se obligauit, prout fuit Frater Iacobus de Corleone q fuit approbatus a Clemente Octauo Pontifice Maximo cũ oĩbus suis sequacibus in heremo, fundato in territorio huius vrbis Panormi, de anno 1603 sub titulo de Monte Caluario, & tunc gaudebit priuileggio fori prout *de talibus voluit glos. in c. qui vere, in verb. vero, & ibi Archid. 16. q. 1. Siluester in summ. in verb. heremita il 2. §. 1. & in verb. ecclesia il primo §. 5. Cardin. in d. clement. 2. de præben. Abb. in c. ex parte nu. 10. de conuersat. cõiug. vbi Zaccar. in addit. in lit. A, Nauarr. in manuali c. 27. n. 79. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. heremitæ.*

107 Aut vero sua sponte, & nullo authorante cũ esset purus laicus sumpsit habitum heremiticũ, & tunc dicit ꝙ si is talis se redducit ad heremi solitudinẽ & ibi continuè habitet exercendo se in orationibus, ieiunijs, disciplinis, ac alijs operibꝰ heremitis cõuenientibus oĩno gaudebit priuilegio clericali, quia ij tales vere possunt dici religiosi donec in eo statu permanent, si vero essent vagabundi hinc inde mendicantes victũ prout faciunt multi, qui cũ velint a laboribus se eximere, & ad alterius expensas vitã quietam ducere, fingũt se heremitas, & tunc tenet ꝙ non gaudẽt priuilegio clericali, & tandem concludit quod in dubio in hoc est oĩno attendenda consuetudo, q̃ iurisdictionẽ tribuit, *c. cũ contingat de foro compet. l. viros C. de diuers. offit. lib. 12*. hanc eandẽ distinctionem ponunt, & sequuntur Iulius Cæsar Imbrianus *in tract. de iudice Regni in præfat. n. 8. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 34. nu. 4. vers. 2. intelligitur Borgas. in tract. de irregul. p. 6. tit. de cõuers. coniugat. n. 3. & 4. car. nubi* 177. licet contra hãc distinctionẽ videatur expresse tenetur Calder. *in quodam cons. posito post cons. Thom. Doct. in ordine cons. 197. nu. 10.*

108 Ampliatur decimoquinto, vt prædictus primus effectus quod clerici sunt exempti a iurisdictione iudicis laici ꝓcedat in quibuscunq; religiosis regulam a Summo Pontifice approbatam profitentibus, *c. fin. de religi. dom. DD. in c. 2. de foro compet. & in c. si quis suadente diabolo 17. q. 4. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 29. & 30.* vbi hanc ampliationem exemplificat in Iesuatis.

109 Ampliatur decimosexto in militibus Hierosolimitanis, qui hodie Melitenses, dicũtur, in militibus S. Iacobi, S. Stephani, S. Lazari, & similibus, qui verè sunt religiosi, *Io. Monacus in c. ex eo in fine de elect. Doctores, & præcipuæ Abb. n. 11. Felin. n. 10. & Barbat. n. 72. in c. 2. de foro compet. Bart. in l. semper §. quibusdam ff. de iure immun. vbi etiam Alex. late Bald. in l. offitiales C. de episcop. Natta cons. 495. n. 12. lib. 3.* vbi dicit quod isti milites prius vocabãtur Templarij, & quod religionẽ profitentur, *Io. Aloij. de Leo. in Authen. cassa n. 20. Cod. de sacros. eccles. Decian. in tractat. crim. parte 1. lib. 4. c. 9. n. 36. Ferdinand. Vasq. in lib. 1. controuers. illustri. c. 105. n. 51. Ortes. Caualc. in tract. de brach. reg. p. 1. n. 88. Masul. qui multos alios allegat in addi. ad Capyc. dec. 109. n. 10 Io. Franc. a Ponte cons. 14. n. 3. lib. 1. Bãbac. in repet. c. 1. §. q clericus q. 2. n. 41. & 41. vbi alios allegat si de feud. defunct. conten. Nauar. cons. 11. n. 1. & 2. & cons. 12. n. 3. in tit. de regul. & cõs. 2. per tot. in tit. de conuersat. coniug. lib. 1.* & ratio est quia milites religionũ prædictarũ, & similiũ sunt de ordine
110 clericali, & extra legẽ matrimonij, & habent certũ viuendi modũ, & dicũt horas canonicas iuxta Pontificum institutiones *not. in clem. 1. de religi. domib. Marc. Salon. Burgens. cons. 17. n. 2. Io. Aloij. de Leo in Authen. cassa n. 20. C. de sacros. eccles. Molina in tract. de primag. Hispan. lib. 1. c. 13. nu. 98. Vasques d. c. 105. nu. 48. vbi multa circa hoc scribit Iulius Cæsar Imbrian. in tractat. de iud. Regni in præfat. nu. 42. Menoch. in tract. de arbitr. in addit. ad casum 231. nu. 31.* vbi dicit quod ita per quoddam suum breue declarauit Paulus Tertius Pontifex Maximus de anno 1540. Se-
111 cunda est ratio quia isti tales cõnumerãtur inter personas ecclesiasticas, *c. duo sunt genera 12. q. 1. vbi hoc not. glos. & in c. ex parte de decim. & in c. sciant cuncti de elect. in 6. Guerrin. Pison. in tract. de feud. c. 33. nu. 2. Rim. iun. cons. 527. n. 23. & 24. lib. 5.* vbi dicit quod sunt personæ ecclesiasticæ, & Deo dicatæ, *& alios allegat Io. Aloij. de Leo in præcit. n. 20.* Tertia est ratio quia isti milites profitentur tria vota substãtialia religionis scilicet castitatem, paupertatem, & obedientiã, quæ professio probat eos vere esse religiosos, *Glos. in clement. 1. in verb. obedientiam de*

relig.

religi.domi. & in clement. cum ex eo vers. tertio de sent.excom. Io.Franc.a Ponte d.cõs.14.n.4. Pison. c.prædicto Io. Moedan. dec.10.nu.2.in tit. de caus. possess. & propriet.nu.4. Rimin.Iun.cons.527.nu. 28.lib.5.Bambacar.in repet.c.1.§. qui clericus q.2.
113 *nu.41.si de feud.defunct.content.fuer.* Quarta est ratio quia prędicti milites semper profitentur vnam ex religionibus a Summo Pontifice approbatis prout Diui Augustini Diui Benedicti,& similium ideo sũt personæ ecclesiasticæ, *Ferron.super consuet.Burdigal.in tit.de feud.§. 10. col.1.Rimin.iun.cons.prædicto nu.25. Menoch.cons. 54.nu.17.lib.1.*vbi dicit quod tenentur recitare horas canonicas prout alij religiosi, *Alciat. cons.29.nu.6.Io.Alois. de Leo in d. Authent. cassa nu.22.C. de sacros. eccles.* Alias multas rationes istius ampliationis adducit Bambacarius *loco supra citato nu.31.cum plurib. sequ.* quas referre esse potius laboriosum quam vtile cum apud eumdem videri possint, & licet aliquibus ex supradictis militibus sit permissũ vxores ducere nihilominus non propterea desinunt esse religiosi quia illã vxorem ducunt ex permis-
114 su,& licentia Summi Pontificis qui hoc facere,& dispẽsare potest vt in terminis dixerunt, *Glos. Innocent. & alij in c. cum ad monasterium de statu monacor Nauarr.in manual.c.12. nu.75. & in comment.2.de regular.nu.17.& cons.11. nu.3. in tit.de regul. in 1.to.car.mihi 506.*

Vbi dicit quod ita ẽt tenuit Caetanus contra suum Diuum Thomam, & nu. 3. adducit rationem quia cum solemnitas voti sit introducta de iure positiuo Pontifitio per ipsum Pontificem ad libitum poterit alterari,& mutari,& eius rigorositas relaxari.Sed in isto Re-
115 gno Milites Santi Stephani,Sancti Lazari, & similes ex quo non habent regium exequatur in suis priuilegijs, & indultis nõ gaudent benefitio fori prout nec illo gaudent in Regno Neapolis secũdum Iulium Cæsarem Imbrianum *in tract.de iudice Regni p.vlt.nu.25.* qui dicit quod propterea non possunt opponere declinatoriam fori, sed Milites Sancti Iacobi,&
116 aliarũ religionum in Hispania erectarum oẽs in Regno gaudent priuilegio fori prout milites Sancti Ioannis,qui milites Sancti Ioannis vere sunt, & in oĩbus reputantur religiosi, & quælibet dispositio loquẽs de religiosis in eis sibi locum vendicat, ideo dicit Nauarr. *cons. 2. per totum in tit. de conuersat. coniug.* quod per ingressum talis religionis dissoluitur matrimonium non consumatum.

117 Ampliatur decimoseptimo prædictus primus effectus quod personæ ecclesiasticæ non possunt conueniri coram iudice laico vt procedat,& locum sibi vendicet in hospitalarijs, & rectoribus xenodocorum qui in manibus Episcopi aliquam profitentur regulam approbatam, *Abb. in c.2.nu.11. de foro compet. vbi ẽt Barbat. nu. 68. cum pluribus seq.* qui dicit quod isti gaudẽt tali priuilegio vti inseruientes pio loco qui obtinet priuilegia ecclesiastica, *Hostiens.in summ.in tit. de regular.§.1.vers.quod rusticus Aufrer.in tract.de potest.iud.laici super person. ecclesiast.reg.2.nu.28.in 16.tom.tract.diuers. cart.mihi 292.* vbi loquitũ in hospitalarijs quorum hospitale est edificatum authoritate Epi-
118 scopi, & ipsi promiserint in manibus ipsius Episcopi caste viuere, & vxore mortua aliam non ducere ex quo isti tales vident quasi conuersi, *Io.Alois.de Leo in Authen. cassa nu.21. & 22.C.de sacros.eccles.* qui dicit hoc procedere in hospitalarijs portãtibus signum crucis super vestimentis, *Vasques in lib.1. controuers. illustr. c.105.nu.52.Eugen.cons.26.nu.7.& 8.*Quod secus est si isti tales hospitalarij vtuntur coniugio, & habent, & retinent proprium, & sunt laici,namque tunc nullo gaudebunt priuilegio clericali non solum quoad bona verum ẽt nec quo ad personam quia tales non sunt nec dici possunt clerici neque conuersi, *Abb. in d. c.2.nu.11.de foro compet. Io de lignan. & Zabarell. in clement.literas de præbend.Bart.& Angel.in l. quod constitutũ ff.de milit.testam.Morla in empor. vtriusque iur.tit.2.de iurisd. omn.iud.nu.142. Camill.de Curte in diuers.seu cõprehensorio iuris feud. p.2.c.2.n.94.Decian.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9. nu. 37.* vbi dicit quod cũ rector hospitalis possit esse coniugatus, & omnia alia offitia exercere quæ potest laicus non videtur iure aliquo exemptus a suo primo iudice sed est bene verũ quod quoad ipsum offitium rectoratus,& quoad oĩa quæ concernunt res hospitalis ipse sequitur forum ecclesiasticum hoc est si deliquerit circa ea quæ spectant ad suum offitiũ vel si conueniretur tanquã rector, quoad reliqua autẽ remanet sub iurisdictione iudicis secularis,& vltra asserit quod ita seruatur in ciuitate Patauij prout ẽt vidi obseruari in isto Regno pręter in aliquibus hospitalibus prout est in hospitali maiori huius Vrbis Panormi quod ex priuilegijs multorum Regum oẽs inseruientes dicto hospitali debent cõueniri in curia,& corã iudice ipsius hospitalis corã quo iudice tenentur ẽt agere oẽs qui aliquid prætendunt ab ipso met hospitali, & hoc idem est
119 dicendum in rectoribus mõtis Pietatis,ac cæterorum cõfraternitatum,qui licet loca, quibus præsunt sint pia,nihilominus ipsi nõ sunt de foro ecclesiastico,nisi quando conueniunt pro rebus, quas administrant, vel si circa administrationem deliquerint,in cęteris autem semper, & indistinctę subiacent iurisdictioni iudicis laici,ita Decian. *c. prædicto nu. 38. vbi ad hoc allegat Bald. in l.illud col.1.C. de sacros. eccles. & in Authen.hoc ius porrectũ in 2.quæst. eod. tit.*

tit. & in l. id quod pauperibus in 21. quæst. C. de epis.
& cler. & cons. 133. lib. 2. & cons. 94. lib. 3. Corn.
cons. 99. colum. 8. vers. tamen ijs non, lib. 2. & cons.
18. colum. 2. vers. quinimo cessantibus etiam, & col.
5. vers. ideo ex ijs, volu. 4. Alex. cons. 102. in 1. dub.
volum. 7. Socyn. cons. 82. colum. penul. vers. sed diffi-
cultas uol. 4. Bar. in l. sub prætextu C. de sacros. eccl.
Bal. in c. 1. de pace iurament. firman. Felyn. in c. 2.
nu. 13. de foro comp. Socyn. in c. 1. num. 19. eod. titu.
& vltra prædictos idem dixerunt Zabarell. cons.
11. per totum, Bursat. cons. 60. num. 27. volum. 1.
120 Sed in prædictis omnibus semper est attēden-
da consuetudo, quæ isto casu potest iurisdictio
nem tribuere, Hostiens. in summa in tit. de irregul.
§. 1. vers. quod rusticus Aufrer. in tract. de potest.
ind. secul. super eccles. person. regul. 2. nu. 38. in 16.
121 tom. tract. diuers. car. mihi 292. quæ omnia pro-
cedunt etiam in istis confratribus disciplina-
torum, q si sunt laici nullo modo priuilegium
fori consequuntur, Bar. in l. fi. nu. 15. ff. de colleg.
illici. Ias. cons. 218. col. 2. vol. 1. Paris cons. 34. num.
28. lib. 4. Ant. Gabriel in suis concl. lib. 6. in tit. de
pia causa concl. 1. num. 13. Et quia dixi quod pro
rebus spectantibus ad hospitale, & quod pro
earum rerum mala administratione debēt cō-
122 ueniri corā iudice ecclesiastico, quia hospitale
est locus pius, est aduertendum quod non om
ne hospitale dicitur pium, & religiosum, sed il
lud tantum cuius rectoris constitutio, & eius-
dem destitutio spectat ad Episcopum at quan
do spectat ad laicos dicitur profanum, & pri-
uatum, Calder. cons. 4. vers. item constitutio in tit.
de religios. domib. Bald. in auth. hoc ius porrectum,
num. 2. vers. sed hic quæro C. de sacros. eccles. Roma.
cons. 477. num. 8. Fel. in c. de quarta nu. 11. vers. &
commissio de præscript. Rot. Roma. dec. 725. in 1. p.
diuers. quos omnes refert, & sequitur Marche. in tra
cta. de commiss. p. 1. c. 7. nu. 24. car. mihi 84. & vl-
tra prædictos idem dixerunt Euerard. in topica iuris
in loco ab ecclesia ad pia loca Iodoc. in comm. opin. in
verb. hospitalia Ludou. Stacc. cons. 20. nu. 6. Ioseph
Ludo. in dec. Perus. 30. num. 7. vbi dicit quod qñ
hospitale est consecratum, & adest ecclesia cū
campanili in qua celebrantur diuina officia,
adsunt sepulturæ, curantur infirmi, & guber-
nantur a personis catholicis, piis, & circum-
spectis adhibito semper in electionibus cōsen
su Episcopi tunc dicitur pium, & potitur pri-
uilegiis ecclesiasticis, quæ omnia in hospitali
bus huius urbis verificantur, & inueniuntur
præter illum vltimum, quia in istis hospitali-
bus rectores, & hospitalarii eliguntur per Illu-
strissimum, & Amplissimum eiusdem Vrbis
Senatum, & ab eo absq; aliqua Archiepisco-
pi authoritate, & licentia possessionem acci-
123 piunt circa, quæ hospitalia quando dicantur
loca pia, & quando fruantur priuilegiis eccle
siasticis, & an ex legatis illis relictis detraha-
tur quarta, & an eorum bona possint alienari
sine sollemnitat bus requisitis in extrauagāt.
124 Pauli IV. Sūmi Pontificis, quia parum faciunt
ad materiam de quas nos tractamus ideo me
remitto ad dicta per Felin. in c. de quarta per to-
tum de præscript. vbi dicit quod decem, & nouē
sunt requisita ad hoc ut hospitale dicat pium,
Ancher. cons. 129. etiam per totum Io. Iacob à Fer
ro super lege municipale Vicentina c. 21. nu. 19. &
seq. Canalc. dec. 17. nu. 65. & seq. lib. 2. Brunor. a So
le in compend. resolut. proposit. iur. in verb. Hospita-
le dicitur, Capra cons. 97. per totum, Io. Franc. a Pon
te cons. 18. etiam per totum Io. Vincen. de Anna sin-
gul. 90. latissime Anto. Gabriel in suis concl. lib. 6. in
tit. de pia causa conclus. 2. Rodoan. in tractat. de reb.
eccles. non alienand. quæst. 41. nume. 27. & sequent.
per totum, & quæst. 49. num. 7. quæst. 28. & quæ-
stio. 51. c. 1. Magont. in Rota Florent. dec. 61. Port.
concl. 6. 7. & 8. lib. 5. Achill. Padiocch. cons. 2. nu-
me. 15. Marant. in pract. par. 4. distinct. 11. nu. 23.
car. mihi 196.
Ampliatur decimo octauo in mulieribus,
125 quæ vulgariter appellantur canonichæ secu-
lares dummodo eius regula sit approbata à
Summo Pontefice, & sub illa viuant, vel sit ap-
probata ab Episcopo, Marian. Socyn. in capit. 1.
num. 15. de foro competen. Ferdinand. Vasquez in
lib. 1. controuersiarum illustrium, capit. 105. in vlt.
verbis, Decian. in tracta. crimin. par. prima, libro
quarto, capitu. 9. nume. 39. de quibus canoni-
cabus in hoc Regno nullam cognitionem
habemus.
Ampliatur decimonono dicta regula, seu
126 primus effectus quod clerici non possunt con
ueniri coram iudicibus laicis, ut non modo
procedat quoad personas veras clericorum ve
rum etiam quo ad eorum fictam personam, vt
quò ad vniuersitate clericorum prout sunt col
legia, & capitula ecclesiarum, & religionum,
Aufrer. in tract. de potest. iudicis ecclesiastic. super
laicis, & eorum bonis num. 12. in 13. tom. tractat.
diuersor. par. 1. cart. mihi 126. Decian. in tractat.
crimin. par. 1. lib. 4. cap. 9. num. 41. Camill. de Curt.
in diuersorio, seu comprehensorio iuris feud. p. 2. c.
2. num. 110.
Ampliatur vigesimo fratribus pœnitenti-
127 bus, vel de pœnitentia vocatis hoc est in hijs,
qui propter aliquod crimen ecclesiasticū sunt
condemnati ad peragendum publicam pœni
tentiam, Abb. num. 9. & communiter scribentes
in cap. 2. de foro compet. Hostiens. in summa eiusdem
tituli, Decian. in tracta. crimin. par. 1. lib. 4. cap. 9.
nu. 35. Eugen. cons. 26. nu. 7. & 8. & hanc opinio-
nem tenentes multos refert Couar. in lib. prac.
quæst. 34. nu. 3. & 5. qui pro exemplo ponit eos
qui portant habitellum, vel sunt condemnati
ad seruiendum alicui hospitali, & in isto Re-
gno potest exemplificari in condemnatis per

officium Sanctissimæ Inquisitionis ad portandum habitellum prædictum, qui est crocei coloris cum cruce rubea iuxta formam crucis Sancti Andreæ.

Sed contrariam opinionem in ista ampliatione quod scilicet isti tales non gaudeant priuilegio fori tenuerunt *Innocent. in c. significasti de offic. deleg. Aret. in cap. 2. colum. 2. de foro compet. Marian. Socyn. in c. 1. num. 13. & Barbat. num. 65. cod. tit. Iacobus Septimacensis in suis catholicis institutionibus c. 46. Couarr. d. num. 3. in fi. & nu. 4. vbi late tract. de veritate istius ampliationis Petr. August. Morla in empor. vtriusq. iur. par. 1. titu. 2. de iurisdict. omn. iud. num.* 143. vbi dicit hanc opinionem * esse veriorem, & pro ea adducit tres rationes, & respondet fundamentis, & rationibus in contrarium adductis, & hac vltima opinione vtimur in Regno in quo isti tales ita condemnati conueniuntur coram iudicibus sæcularibus.

128 Ampliatur 21. in familia Episcopi, quæ licet sit laica potitur eodẽ priuilegio fori sicut ipsi clerici, *not. in c. cum non ab homine de iudic. & in c. fi. de offic. Archidiacon. Abb. in cap. 2. num. 6. vers. famil a verò episcopi de foro compet. Summa Angelica in verb. famulus num. 6. Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 3. nu. 24. vbi multos alios allegat Bellouis. in pract. crim. in tit. de iniur. num. 43. Anto. de Nigris Campanus in extrauagan. vnica nu. 89 de vit. & honesta cler. Farin. in tractat. crimin. q. 8. num. 46. vbi asserit istam esse comm. * opin. Bombi. cons. 10. num. 10. Belluga in specul. princ. rubr. 11. §. videndum num. 6. in fin. vers. de existentibus, Gratian. dec. 133. num. 1. Calcan. cons. 71. nu. 2. & seq. Clarus in §. fin. quæst. 35. vers. quæro nunquid familiares Bonacoss. in tract. de seruis, & famul. quæst. 5. vbi testatur hanc esse comm. opin. Capyc. dec. 12. nu. 1. Thom. Zerol. in praxi episcop. in verb. episcopus, vers. decimoprimo, Io. Franc. Leonius in tesaur. for. eccl. p. 1. c. 11. num. 19. Boss. in tracta. crim. in titu. de foro compet. num. 127. Baiard. in addit. ad Clar. in §. fin. q. 36. num. 2. Bursat. cons. 25. num. 13. lib. 1. Tesaur. dec. 22. num. 6. Martin. Vranius Vltramont. cons. 7. n. 5. vers. septimo nam & num. 13. & 14. lib. 1.* vbi dicit, quod est speciale in familia episcopi, *Io. Alois. de Leo in Auth. cassa, num. 23. C. de sacros. eccles. & in l. 1. num. 12. C. de episcop. & cler. Villalobs in comm. opin. in lit. F, num. 23. qui testatur de commu. * opin. Suarez in commu. opin. in verb. clericus, nu.* 129. qui etiam asserit hanc esse

129 comm. * op. si tñ viuunt ad expensas episcopi, aut ꝑ administratione suæ iurisdictionis, *Maceratens. variar. resol. lib. 1. resolut. 75. per tot.* Sed an episcop⁹ possit habere familiam armatam pro tuitione, & exequutione suæ iurisdictionis, & mandatorum vide *Rolan. a Valle cons. 37 lib. 4. Affl. super constit. Regni intentionis nostræ, num. 13. Camill. de Curte in diuersorio, seu comprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 108. vbi alios allegat Io. Alois. de Leo in d. Auth. Cassa, nu. 24. C. de sacrosan. eccl. Aufrer. in tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & eorum bonis, num. 18. in 13. tom. tractat. diuers. car. mihi 127. Vranius loco sup. citato, Frãc. Pegna in 3. p. direct. Inquisit. fol. 114. Dec. in c. significasti, num. 19. vers. vnde infert de offic. deleg. vbi etiam Felyn. num. 4. & Abb. num. 10. Turrecrem. in cap. clericorum, num. 4. 11. q. 1. Paul. Fusc. in tracta de visitat. lib. 2. cap. 32. num. 16. Anto. Scappa in tractat. de iure non scripto, lib. 5. cap. 209. num. 8 Salzedus in sua praxi, cap. 140. num. 23. Iacob. Berrett. cons. 3. per totum, Menoch. in tract. de arbit. iudi. casu 394. num. 70. Ludouic. Alferius alleg.* 10.

130 Et quid in Inquisitoribus hæreticæ prauitatis ponunt, *Menoch. casu prædicto, num. 66. Roxas de heret. singul. 21. num. 7. Paulus Fuscus eod. cap. 32. num. 17. Reudin. in tractat. de maiesta. princ. in verb. seu §. non solum armis, p. 2. num. 188. Lucerna. Inquisit. in verb. Inquisitor, num. 14. Roland. præcitato, consil. 37. nume. 9. Iacob. Simancas de cathol. institut. c. 34. num. 24. & c. 41. num. 15. Franc. Pegna, vbi supra.*

131 Ampliatur vigesimosecundo in quocũque modo ecclesiæ seruientibus, quia isti etiã sunt conueniendi coram iudice ecclesiastico, *c. ecclesiarum seruos, 12. q. 2. gl. in c. nullus iudicum de foro compet. Aufrer. in tract. de potestat. iudicis ecclesiast. super laicis, & eorum bonis, n. 37. vers. quinquagesimoprimo, in 13. tom. tractat. diuers. p. 1. cart. mihi 128. Addent. ad Marant. in pract. par. 4. dist. 11. num. 4. in lit. A, cart. mihi 206. Petr. Bellug. in Specul. princ. rubr. 11. §. videndum, nu. 6. vers. nam glossa,* vbi hanc ampliationem exemplificat in ianuatoribus, & nos in Regno possumus exẽplificare in camerlingis, seu sacristanis, *Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 27. Io. Alois. de Leo in l. placet, nu. 17. C. de sacros. eccl. Ludo. Alfer. cõs. 44. num. 2.* Sed *Petr. August. Morla in empor. vtriusq. iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iud. num.* 140. dicit, quod hæc ampliatio non caret difficultate, quia cum isti, qui ecclesiæ seruiunt sint merè laici, non videtur potuisse Romanum Pontificem in præiudicium Regiæ, & sæcularis iurisdictionis hoc statuere prout fatetur ipse Romanus Pontifex, *in c. nouit. de iud.* & ita censet tenendum salua correctione Sanctę Apostolicæ Sedis, & dicit, quod tex. *in d. c. 2. de foro compet.* potest procedere in locis, & terris Sanctæ Romanæ Ecclesiæ subiectis etiam in tẽporalibus, quæ opinio Morlæ in isto Regno seruatur in quo isti tales non habent fori priuilegium nisi sint clericalibus caracteribus insigniti.

232 Ampliatur vigesimotertio dicta conclusio quod clerici non possunt conueniri coram iudice laico, vt in tantum sit vera quod clericus trahat ad suum iudicem cõsortẽ litis, uel insimul

mul cum eo delinquẽtem, quia maius dignũ trahit ad se minus dignum, *l. de onorario C. de offic. præfe. prætor. orient. l. iustissime C. de episco. & cler. gl. in l. iustissime C. de edil. edict. Bart. in l. præcipimus, §. eodẽ obseruando, nu. 5. C. de appell. Aufrer. in tract. de potest. iud. ecclesiast. super laicis & eorũ bon. nu. 13. in 13. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 127. & n. 49. car. 129. Mart. de iurisd. p. 4. cent. 2. casu 123. nu. 14. Guido Papa cons. 72. nu. 1. Ias. in l. emancipati, n. 3. C. de collat. Fernand. Vasquez in tract. de success. creat. §. 22. n. 7. Didacus Spino in Specul. testament. gl. 33. nu. 72. Hieron. Ceuallos in Specul. pract. quæst. comm. contra comm. q. 36. n. 4. Bernard. Bombin. cons. 10. nu. 11. Zuccard. in l. fi. n. 36. C. de bonor. possess. contra tabul. Riminal. iun. in princ. institut. quibus alien. licet vel non nu. 156. Crot. in l. 1. in princip. nu. 15. ff. de verb. oblig. Lamberten. in tract. de contract. in fine operis, n. 237. vbi multos alios congerit Parisien. cons. 154. nu. 1. lib. 4. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 21. & 22. car. mihi 195. Clarus in §. fin. q. 36. n. 41.* vbi vltra quod multos alios allegat testatur pluries ita fuisse seruatum in diuersis curijs & quod hæc est
* comm.* opin. *Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 371. n. 12. & 13.* vbi asserit ista esse magis cõm.
** opin. *Soc. sen. in l. cum senatus in fin. ff. de reb. dub.* vbi testatur ita de facto fuisse decisum Marchesan. *in tract. de commiss. p. 1. commiss. 2. cap. 2. nu. 27. 28. & 29. secundum impressionem in quarto folio, & in impressione maiori in folio, p. 2. c. 3. quarti capituli principalis, nu. 42. & 56. car. mihi 492. & c. 3. tertij c. princip. nu. 23. car. mihi 448. Matthes. singul. 143. Misinger. in obseru. cent. 1. obseru. 4. Surd. cons. 396. nu. 16. lib. 1. Muta super consuet. huius vrbis, c. 12. nu. 4. Scaccia in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 24. vbi multos alios alleg. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 44. Anastas. Germon. in tract. de sacrorũ immunit. lib. 3. c. 15. nu. 84. & 81. vbi alios etiam enumerat, Neuizz. in Silua nuptial. in verb. quomodo iudicandũ pro comm. opin. nu. 38. in fin. Ant. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 11. n. 4. Villaut in tract. de extens. in tit. de extensione priuileg. nu. 116. car. mihi 147. Lamber. in tract. de iure patron. p. 1. lib. 1. 6. q. princ. nu. 3. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 34. n. 1. vbi multos alios hanc opinionẽ sectantes adducit, Io. Batt. Baiard. in add. ad Iul. Clar. §. fi. q. 36. n. 49. & 50. Io. Arnon. soliloquio 57. Rim. iun. cons. 261. n. 42. & 44. lib. 3.* vbi multos alios allegat, & dicit, quod contrarium tenentes male sentiunt, *& cons. 551. nu. 67. & 68. lib. 5.* vbi iterũ plurimos alios congerit & ex aliis testatur, ita in practica seruari & fuisse obtentum, *Surd. cons. 222. nu. 1. & 2. lib. 2. & cons. 396. nu. 16. & 18. lib. 3.* qui prout alii alios allegat Mars. *in repet. rubr. de fideiussor. nu. 130 & seq. & nu. 152. & cons. 67. nu. 62. & sing. 180. Gail obseru. 37. in 3. ampl. lib. 1. Soc. iun. cons. 34. nu. 1. & 2. lib. 1. Natta cons. 590. nu. 18. lib. 3. Martin. Vranius Vltramont. cons. 32. nu. 19. lib. 2.* qui alios recenset *Fider. Scotus cons. 6. nu. 3. tom. 1. lib. 6. Camill. Borell. super pragmat. odia litium, §. 1. gloss. 3. nu. 244.* vbi dicit, quod hæc ampliatio
133 procedit qñ clericus fuit author rixæ, multos refert Ant. de Padilla, *in l. si libellum nu. 6. C. de*
* *diuers. rescript. vbi ẽt testatur de comm.* opin. Bolognet. in l. posthumo, nu. 29. vers. item infertur C. de contrabul. Rim. iun. in l. Imperiũ, nu. 83. ff. de iurisd. omn. vbi ẽt alios recenset Cassan. super consuetud. Burgun. rubr. 1. §. 5. n. 70. car. mihi 205.* qui dicit hoc esse dictum stupẽdum, & alios prope infinitos allegat Fatin. *in tract. crim. q. 8. nu. 151.*
** *vbi pluries testatur de comm. opi. & magis* comm. Cabbell. super constit. Egid. lib. 5. c. 1. glo. 1. nu. 20. & 24. car. mihi 320.* qui loquitur quando causa est indiuidua Multos etiã congerit Horat. Carpan. *super statut. Mediolan. p. 1. c. 69. n. 108. Mart. d. cent. 2. p. 4. cas. 118. nu. 8.*

Sed quidquid sit de iure, & licet hęc opinio sit a tantis & talibus Doctoribus roborata, ni-
134 hilominus de consuetudine non seruatur secundum Clarum loco supra allegato & in isto Regno numquã vidi talem opinionẽ seruari, sed cõis practica & obseruantia est vt iudex
135 laicus cognoscat de laicis & ecclesiasticus de ecclesiasticis, & quia in criminalibus proceditur ex abrupto & palatino modo per proces-
136 sum informatiuum, ideo quando delinquunt clericus & laicus insimul iudex laicus sumit informationes & postea easdẽ transmittit iudici ecclesiastico absq; nominatione laicorũ, sed loco nominis laici relinquit spacium albũ & quilibet procedit cõtra sibi subiectũ, sed iudex ecclesiasticus per suã curiã easdẽ informationes repetere facit parte citata & de pdicta consuetudine qđ laicus cognoscit de laicis & ecclesiasticus de ecclesiasticis testatur Igneus, *in l. 1. §. si qs in villa, n. 17. ad Sillen. Cabbell. & Menoc. locis supra citatis Cuccus in instit. maiori, lib. 3. tit. 9. n. 16. Scacc. d. n. 24. Farin. eodẽ n. 151. in vers. cõtrariũ qđ,* vbi postquã allegat multos Doctores qui tenuerunt hanc opinionẽ in vers. nec obstat, dicit, quod a tali consuetudine non est recendum, *Couarr. d. c. 34. nu. 1. vers. idcirco ego, vbi alios citat Io. de Nenizzan. in Silua nuptial. lib. 6. nu. 38. Boer. super consuet. Bituricen. tit. de iurisd. §. 9.* vbi dicit, quod contraria opinio nunquã fuit in practica seruata, *Anton. de Padilla in l. si bellum, nu. 6. in fin. C. de diuers. rescript.* multas rationes ꝑ ista opinione & consuetudine adducit Carolus Fallongus, *in racemationibus iuris racemat. 123. per totã & præcipue nu. 9.* vbi concludit ꝑ ista opinione postquã ipsius opinionis fundamenta recensuit, Camill. de Curte *in diuersorio, seu cõprehensorio iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 115.* vbi multos allegat & dicit, qđ ita seruatur in curiis & tribunalibus Regni Neapolis

Anastas.Germ.in tract.de sacros.immu.lib.3.c.15 n.85.verf. & qq, Osasc.dec.103.n.8.Scapp.in tractа.de iure non script.li.1.c.11.n.12.Fulu.Patian. in tract.cui incub.onus probãd.negat. lib.1.c.28. nu.3.& in addd.in lit.A.& vtrobiq; alios allegat.

137 Doctores aũt q conant̃ verã resolutionẽ in isto articulo tradere distingunt, aut sumus in causis inseparabilibus in qbus nulla pôt congrua diuisio fieri,& tũc ꝓcedit ṕdicta amplia tio, qa magis dignũ trahit ad se min⁹ dignũ: aut vero sumus in causis diuisibilibus, & tũc qlibet est cõueniẽdus corã suo iudice cõpetẽti ꝓut seruat̃ de cõsuetudine,*ita concludit Bart. in l.ṕcipimus,§.eodẽ obseruando,C.de app.& in l. iurisperitos,§.fi.ff.de excus.tut.Couar.in d.li. pract. qõ.c.34.n.2.qui ad hoc ẽt multos olios allegat,late Soc.sen.cons.12.n.17.lib.1.Masull.in addi. ad Capyc.dec.109.n.3.Mart.Vran.vltram.cõs.32.n.19 lib.2.multos allegat Boss.in tract.crim.in tit.de foro cõp. n.146.& 147.vers.an mãdãs,Matthes. sing. 143.n.1.& ibi Serain.in addit. multos alios ẽt refert Marant.in pract.par.4.dist.11.n.24.car. mihi 196.Gail obser.37.n.2.vers. tertio singulariter, lib.1.Vrsill.in adnota.ad Affl.dec.213.n.7.Vinc. de Frãc.dec.426.n.4.li.2.Io.Alois.de Leo in l.qui sub ṕtextu, n.21.C.de sacros.eccl.Bertac. in suo reper.in ver.clericus,& laicus Intrigl.late sing.138. n.1.q ẽt multos citat Marian.Socin c.1.n.18. de foro cõp.Neuiz.in Silua nuptial.lib.6.n.38.cũ multis seq.& ṕcipue n.43. Lãberteng. in tract. de contract. in fi.operis,n.244.Mãdos.in tract. de inhib. q.69. per totã,vbi alios recẽset, Germon. in ṕcitato tract.de sacros.immu.li.3.c.15.n.85.Patia. in tracta.cui incumb.onus probãd.negat. lib.1.c.28. in add. in lit.A, qui omnes alios allegant.*

138 Retenta tãdẽ ista opinione quod in nõ separabilibus,& indiuisibilibus ꝓcedat amplia tio ṕdicta qđ clericus trahat laicũ cõsortẽ litis corã suo iudice ecclesiastico,*prout cõcludunt Farin d.q.8.n.151.vers. nec obstant iure, & alij per eundem Farin.citati*, etiam subampliabis aliquibus modis,vt infra.

Subampliat̃ 1. vt dicta ampliatio ꝓcedat ẽt si ipse clericus nõ peteret talẽ remissionem, sed tm̃ laici,vel vnus ipsorũ,qa tunc ẽt oẽs sũt remittendi ad iudicẽ ecclesiasticũ, *Zuccar.in l. posthumo,n.36.C.de bonor.posses. contra tab. Rim. iun.in l.Imperiũ,n.84.ff.de iurisd.om.iud. & cons. 261.n.23.lib.3.Surd.cons.396.n.18.lib.3.*

139 Subampliat̃ 2. vt hæc ampliatio ꝓcedat ẽt si clericus,& laicus fuissent citati quaten⁹ eorum putauerint interesse,nã si apparet clericũ possidere,& sic esse remittẽdũ ad iudicẽ ecclesiasticũ tunc oẽs alii cum eo simul citati sunt remittendi ne causa ipsa diuidatur, & ne super eodem facto diuersæ ferantur snĩæ,*Soc.sen. in l.cum Senatus,num.11.ff.de reb.dub.& cõs.12. num.17.lib.1.Zuccar.in repe.l.fi. n.260. & 360. & 361.C.de edict.Diui Adr.toll.Mars.cons.67. n. 62.Paris.cons.154. in princ. lib.4. Socy. iun.cons. 34.n.1.& seq.lib.2.vbi alios congerit Achill.person.in tract.de adipisc.poss.n.90.in fi.car. mihi 35.*

140 Subampliatur tertio ẽt si essent cõueniendi plures laici, q̃ clerici, vt quia esset vnus clericus & duo vel plures laici,namque ẽt isto casu oẽs sunt cõueniendi corã iudice ecclesiastico, *Socy.sen.d.cons.12.nu.17.lib.1.Marant.in pract. p.4.dist.11.nu.21.car. mihi 196. Sigism. Scaccia in tract. de iudit. p.1.cap.11.nu.25.idem Soc.sen. in cap.1.in 15.declarat. de foro compet.& in l.cum Senatus, in fin. ff. de reb. dub. vbi dicit ita ali as in facti contingentia obtentum fuisse, Bart. in l.iurisperitos,§.1.ff.de excusat. tutor. Lambert. in tract. de iure patronat.lib.1.p.1.art.7.princ.quæst.princ. nu.4. vers. subeundo, Crot. in l.1.nu.19. ff. de verbor.obligat. Decian.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.nu. 44. Alban.in Lucubrat. ad Bart. in l. ex hoc iure nu.10. ff. de iust. & iur.* qui dicit hanc decisionem esse memorabilem.

Subampliatur quarto vt in causis ita indiuisibilibus iudex ecclesiasticus possit inhibere iudici laico vt sibi remittat oẽs conuentos ẽt laicos,*Mandos.in tract.de inhibit.q.69.in princ.*

Subampliatur quinto, vt dicta ampliatio procedat etiam si clericus,qui vult secum trahere laicos corã iudice ecclesiastico esset clericus in minoribus tantum constitutus & ẽt primæ tonsuræ & etiam clericus coniugatus, *Scappa in tract.de iure non script.lib.1.cap.11.n.5*

Limitatur modo prædicta ampliatio, vt non habeat locum in causa criminali in qua iudex ecclesiasticus non potest condigne punire laicum delinquentem propter grauitatem delicti, vt quia veniret imponenda pœna sanguinis, namque isto casu laicus ratione clerici non remittitur ad iudicem ecclesiasticum, *Couarru.in libro pract.quæstion.capit. 34.num.1.Boss.in tracta.crimin.in tit.de foro competent.num.147.* vbi dicit, quod isto casu iudex ecclesiasticus post cognitionem habitam potest tales remittere ad iudicem laicum, vt debita pœna puniantur, immo quod plus est si laicus isto modo coram iudice ecclesiastico tractus ab ipso non fuerit penitus pœna delicto condigna poterit iudex sæcularis iterum pro eodemmet delicto illum punire pœna delicto condigna, *DD. in c. de his de accusat. Bald.in l.fin.in 6.q.C.de edict.diui Adrian. tollend. Socyn.sen. in pluries citato cons.12. num. 17.lib.1.Io.de Imol.cons.139.col.3.versic.quinimo Mars.sing.180.& cons.67. nu.62. Socy. iun. cons.34.n.2.lib.2.& in l.cũ senatus, in fi.ff.de reb. dubi.vbi testatur ita uidisse iudicatũ Decia. in tract. crim.p.1.lib.4.c.9.n.45.* vbi hos oẽs refert,& sequitur,& licet Farin.*d.q.8.n.151. in fi. vers. & quicũq; sit*,dixerit ꝙ si laicus fuerit ṕuẽtus à iudice

dice ecclesiastico per capturam personæ poterit ab eodem puniri, nihilominus eius dictum debet intelligi, vt possit puniri condigne alias procederet hæc opinio Deciani.

141 Limitatur 2. vt dicta ampliatio non procedat quando plures conueniunt, vt collegium, vel vt vniuersitas, quia tunc est distinguẽdum an sint plures clerici quam laici, si quia sunt plures laici omnes conueniuntur coram iudice laico, si vero sunt plures clerici coram ecclesiastico, *Sal. in Auth. habita C. ne fil. pro patr. vbi per varias columnas hanc quæstio. examinat Couar. in lib. pract. quæstio. c. 34. num. 1. vers. nam, & fieri Aufr. in tract. de potest. iud. eccl. super laicis, & eorum bonis, nu. 12. in 13. to. tract. diuer. par. 1. cart. mihi 126. & in tract. de potestate iud. secul. super ecclesi. person. regul. 2. fallent. 16. in 16. tom. prædictorum tractat. cart. mihi 290. Glos. ordinaria super ritu Mag. Cur. Vic. in tit. de foro compet. vers. 2. regula cart. mihi 397. in tomo const. Regni Camill. de Curte in diuers. seu comprehensor. iur. feud. part. 2. c. 2. nu. 111. Marant. in pract. p. 4. distin. 11. nu.*

142 *23. cart. mihi 196.* reddit rationem, quia collegium recipit denominationem a maiori parte, *Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 25. Marian. Soc. in c. 1. nu. 17. de foro compet. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 42.* & licet contra prædictam opinionem tenuerit Vran. Vltram. *cons. 11. nu. 6. vers. quod, & iam procedit lib. 1. & cons. 32. nu. 21. lib. 2. qui allegat Salic. in d. Auth. habita C. ne fil. pro patre,* nihilominus à priori opinione tanquam a communiori * nullatenus est recedendum, sed si essent numero equales tunc collegium diceretur ecclesiasticum, & deberet conueniri coram iudice ecclesiastico, *Bart. in l. cum senatus, ff. de reb. dubi. Couar. in lib. pract. quæst. c. 34. nu. 1. ver. quid si pars Aufr. eod. nu. 12. Vran. d. cons. 11. nu. 60. ver. quid si sit, & d. cons. 32 nu. 21. lib. 2. vbi alios affert Decian. præcitato c. 9. n. 43. Camill. de Curte eod. nu. 111.*

143 Et aduertendum est quod si in aliquo collegio essent clerici, & laici simul tũc rector collegij non poterit esse laicus, sed omnino debet esse clericus, *Bart. in l. fi. in 3. col. vers. sed circa hoc ff. de colleg. illicitis, & in Auth. habita in 8. colum. vers. 2. quæro C. ne fil. pro patre,* vbi loquitur in collegio scholarium, & dicit quod eius rector debet esse clericus, *& in proœm. ff. §. hæc autem tria colu. 2. vers. secundo quæritur Marsil. in*

144 *repet. rub. de fideiuss. nu. 152.* Et si is rector collegij laicorum, & clericorum iudicauerit in causa clerici coram eo conuenti tunc erit appellandum ad superiorem ecclesiasticum, *Aufr. in d. tract. de potest. iud. ecclesi. super laicis, & eorum bonis, nu. 12. in fin. in 13. tom. tract. diuersor. cart. mihi 126.* quæ omnia prædicta non procedunt in communitatibus, & vniuersitatibus ciuitatum in quibus licet adsint multi clerici, & religiosi quia tunc nullatenus posset talis vniuersitas, & ciuitas inhærere priuilegio suorum ciuium clericorum, & religiosorum, nec tunc 145
rector debet esse clericus, quia si aliter diceretur potestas laicorum in partibus Christianorum esset penitus extincta, & annullata cũ in qualibet ciuitate, & suburbio adsint clerici, & religiosi, *Io. Battista Marches. in tract. de commiss. p. 2. cap. 3. quarti c. principalis num. 59. & 60. cart. mihi 493.*

146 Ampliatur 24. prædicta regula, seu effectus quod clerici non sunt conueniendi nisi coram iudice ecclesiastico, vt habeat locum, & extendatur etiam ad familiam, & seruos ipsorũ clericorum, *Gl. in c. clerum 11. q. 1. & in c. ecclesiarum 12. q. 2. & in c. eos 32. dist. Doctores, & præcipue Bal. nu. 4. in l. 2. C. de episc. & cler. idem Bal. in l. 1. circa finem, n. 12. eo. tit. Mars. cons. 67. n. 60. summa Angelica, in verbo clericus il 14. §. 2. Carpan. super stat. Mediol. c. 167. num. 52. lib. 1. Gram. voto 33. num. 20. Socy. Sen. in c. 1. num. 18. de foro compet. Marant. in pract. p. 4. distinct. 11. num. 4. vbi Addentes in lit. A, cart. mihi 192. Duen. reg. 305. Calca. cons. 71. num. 3. vbi refert hanc esse comm. opi. Additio ad Bossi. in tracta. crim. in tit. de foro comp. in lit. S, Io. à Fina in suis conclus. lib. 4. in verb. famulus conclus. 2. cart. mihi 357. Cara. super ritu M. C. V. ritu 46. num. 27. Decian. in tracta. crim. par. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 47. & seq.* vbi ponit varias seruo- 147
rum species, & declarat, qui sunt illi, qui gaudent, & qui non gaudent hoc priuilegio, & dicit quod hæc est magis comm. * opin. sed quod procedit in seruis, qui annua mercede seruiunt, & non in hijs, qui dietim, *allegat Doct. in c. si. de offic. Archid. Bal. & Alber. in l. 1. C. de episc. & cler. Socy. loco sup. cit. Barba. in c. 2. de foro comp. n. 35. & in c. eos 32. dist. & vltra prædictos idem dixerunt Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 3. nu. 24.* vbi late examinat istam materiam, & poni diuersas opiniones, *Bonaccos. in trac. de seruis, & famulis q. 15. in fi. vbi testatur de com. * opi. Grass. in com. opi. c. 10. q. 7.* cõtrariã nihilominus opinionem in isto articulo tenuerunt, *Capy. decis. 12. n. 2. infi. vbi asserit hanc esse com. * opi. Fari. in tract. crim. q 8. n. 46. Scacc. in tracta. de iud. p. 1. c. 11. nu. 22.* vbi dicit, ꝙ hoc nunq̃ vidit seruari in curia Romana, *Camill. de Curte in diuers. seu comprehens. iur. feud. p. 2. c. 2. nu. 107.* Ego verò in anno 1591. vidi in hac vrbe Panormi aliàs quẽdam famulum Recipitoris militum Hierosolimitanorum (q. milites sunt verè clerici, vt dixi sup. ampl. 16.) furcis suspensũ ob homicidium per eũ appẽsate cõmissum, q. Recipitor conabatur illũ defendere suo priuilegio, & nõ potuit hoc obtinere, sed q̃nq; pro delictis leuibus, & in famulis aliquorũ prælatorũ, & redeũdo ad materiam de qua tractamus dico ꝙ hanc eãdem secundã opinionẽ tenuerunt, *Cla-*

rus in §. fin. q. 35. verſ. quæro nunquid familiares Suarez in comm.opi.in lit. C.nu. 128. & 129.

Et licet prior opinio ex numero Doctorum eam tenētiū reuera ſit magis * comm. nihilominus quia in curijs ſæcularibus parū ſeruatur, ego nō diſcederē a cōmuni, & a multis approbata diſtinctione, ſcilicet aut famuli, ſerui, & coloni ſunt perpetuo clerici, & eccleſiæ
149 obligati, & tunc procedit prima opinio, vt ſcilicet potiantur priuilegio fori, eſt gl. in c. indicatum 99. diſtinctio. & in c. clericum 11. q. 1. vbi etiā Archid. Abb. Panorm. in c. 2. de foro compet. vbi etiam Felin. nu. 2. Io. Anton. de Nigris in clement. vnica num. 80. de vit. & honeſtat. cler. Vulpell. in tract. de libert. eccleſ. p. 3. num. 24. Aufrer. in tract. de poteſt. iud. ſecular. ſuper perſon. eccleſiaſt. regul. 2. num. 36. in 16. to. tract. diuerſ. cart. mihi 292. vbi dicit qđ hæc eſt tutior opinio, & de facto ſeruatur, Baiard in addit. ad Cla. ū in §. fin. q. 36. n. 2. Marti.. Vran. Vltram. conſ. 7. nu. 8 & ſeq. vbi alios allegat, & n. 10. reſpondet ad allegata in contrarium lib. 1. Io. Aloiſ. de Leo in Autheu. caſſa nu. 23. C. de ſacroſ. eccl. Suarez in comm. opin. in verb. clericus nu. 128. vbi aſſerit hanc eſſe comm. * opi. Menoc. in tract. de arb. iud. cent. 6. caſu 562. num. 3. vbi dicit quod hæc eſt omniū recepta ſententia Caraui. ſuper ritu M. C. V. ritu 66. n. 27. Ant. Teſaur. deciſ. 22. n. 5. Aut famulus, ſeruus, & colonus nō eſt perpetuus, ſed ad tēpus annua, vel meſtrua mercede cōductus, & tunc adſunt diuerſæ opiniones, aliqui nanq; dixerūt iſtos tales nullo fori priuileggio potiri, ita dixit ſpecul in tit. de compet. iud. §. 1. n. 27. verſ. 27. Archid. in c. clericū 11. q. 1. Alber. in l. 1. C. de epiſc. & cler. Abb. in c. non minus, n. 14. in fi. de immu. eccl. & in c. 2. n. 5. de foro comp. vbi ēt Ant. de Butr. n. 4. & Aret. n. 8. Præpoſit. in c. quod clericus, & in c. clericum, n. 5. 11. q. 1. & in c. iudicatum, in fi. 89. diſt. Socy ſen. in c. 1. n. 8. verſ. inde fit concluſ. de foro compet. Fel. in c. 2. nu. 2. verſ. generaliter eod. tit. Io. Ant. de Nigris in d. extrauaganti vnica, n. 91. de vit. & honeſt. cler. Aufr. in tracta. de poteſtate iud. ſecular. ſuper eccleſ. perſon. reg. 2. nu. 36. in 16. to. tract. car. mihi 292. vbi aſſerit ita in practica ſeruari Guttier. in lib. 1. pract. qō. q. 4. n. 2. Capyc. dec. 12. nu. 2. Gram. conſ. 102. n. 14. in ciuil. Natt. conſ. 576. nu. 3. 6. & 17. lib. 4. Couarr. in lib. pract. qō. c. 35. nu. 2. verſ. quinto non debeo Clarus in §. fi. q. 35. verſ. quæro nunquid familiares Theſaur. dec. 22. verſ. verum, vbi teſtatur ſecundum hanc opinionem pluries fuiſſe iudicatum per Senatum Taurinenſem, Menoc. qui hos omnes refert in d. caſu 562. nu. 4. & ſeq. vbi etiam recenſet rationes quibus fundatur hæc opinio, & vltra prædictos, idem dixerunt Caualcan. conſ. 71. nn. 13. Fului. Patian. in tract. cui incumb. onus proban. negat. lib. 2. c. 34. nu. 123. Aliqui vero conati ſunt totum oppoſitum defendere dicentes quod etiam iſti potiuntur priuilegio conceſſo ſuis dominis, cuius opinionis principalis auctor fuit Gl. in c. cos 32. diſt. & in c. 1. & in c. clericum il primo 11. q. 1. & in c. generaliter §. nouarum 12. q. 2. Bal. in l. 1. nu. 2. & in l. 2. n. 4. C. de epiſc. & cler. Alber. & Paul. de Caſtr. in l. ſi quis C. vbi cauſæ fiſcales Barbat. in c. 2. nu. 35. de for. compet. Roma. nu. 5. Iaſ. nu. 7. Aquenſ. n. 11. & Cagnol. n. 30. in l. cum quædam Puella ff. de iuriſ. omn. iud. Petr. Rebbuff. in tract. de priuileg. ſcolar. priuileg. 166. nu. 1. & 2. Gramm. voto 33. nu. 20. Menoch. qui ēt multos ex prædictis refert in tract. de arbitr. iud. centur. 6. caſu 562. num. 8. & ſeq. vbi ēt adducit argumenta pro iſta opinione, & vltra prædictos idem dixerunt, Carauit. d. ritu 66. nu.
150 27. qui adducit ratione quia iſto caſu familia non gaudet priuilegio propter ſe ſed propter fauorem ſuorum dñorum q̄ ratio in oībus familiaribus ac ſeruitoribus tā perpetuis quam ad tēpus locum ſibi vendicat, q̄ vltima opinio eſt ſatis periculoſa ideo vera concluſio eſt qđ in ſeruis perpetuis habet locū indiſtinctè hæc ampliatio vt potiantur priuilegijs dñorum, & ꝑ iſta opinione pōt adduci alia ratio quia iſta manicipia, & ſerui perpetui clericorum tanquā bona ipſorū ſunt extra iuriſdictionem iudicis ſæcularis per ea q̄ dixi ſupra ampli. 4. quò ad ſeruos conductitios verò ſit cōcluſio, vt ipſi tunc gaudeant priuilegio dñorum qn̄ ipſe clericus, & dñus nō poſſet cōmode vti ſuo priuilegio niſi ēt eo vtantur ſui familiares, & ſerui ēt ſi hoc eſſet priuilegium fori, ſi vero poterit cōmode vti ſuo priuilegio abſque eo qđ eius famuli, & ſerui eo vtātur tunc ſerui nullo potiuntur priuilegio ex perſona dñorum, ita Felyn. in c. 2. nu. 2. verſ. tene iſtam concluſionem de foro compet. Bald. in l. 1. C. de vxore milit. Io. Ant. de Nigris in clement. vnica num. 93. verſ. aduerte tamen de vita, & honeſtat. cler. Carauit. ſuper ritu M. C. V. ritu 66. nu. 28. Menoch. d. caſu 562. nu. 11.
151 vbi multos alios recenſet, quæ omnia procedunt in familiaribus, & ſeruis clericorum tantum at ſecus eſt in ſeruis, & familiaribus Illuſtriſs. Cardinalium, qui ex conſuetudine remictuntur ad ipſos Cardinales, & ipſi Domini Cardinales ſunt eorum iudices cōpetentes, Zabar. in clem. ne Romani de elec. Clar. in §. fi. q. 35. verſ. excipitur, & q. 68. verſ. ſequitur, & verſ. priuatum, Cucc. in inſt. maior. lib. 2. tit. 4. nu. 14. Bonacoſ. in tracta. de ſeruis, & famulis, vbi dicit, q̄ ita ſeruatur in curia Romana, & quod ideo Cardinales habent priuatos carceres, Manfr. in tract. de cardi. c. 8. in 9. priuil. Scap. in tract. de iure non ſcrip. lib. 1. cap. 12. per tot.

152 Qui vero veniant appellatione ſeruorū, vel famulorum ponunt Viui. dec. 349. nu. 1. Canalc. dec. 31. n. 17. lib. 3. Nepita ſuper conſuet. clariſſimæ ciuitatis Cathaniæ tit. 2. conſuet. 1. nu. 24. & 25. & tit. 32. nu. 26. Dom. Intrigl. ſingul. 69. nu. 73. lib. 3.

qui

qui licet maiorem partem illius singularis, & fere totum deduxerit ex meo tractatu de except. ad materiam statuit excludend. omnes except.except. 24. vbi ample tractaui materiã recusationis iudicis, nihilominus me nunquã nominauit, ne appareret furtũ manifestum, prout fecit in ceteris singularibus illius libri in quibus in materia alimentorum trãscripsit principaliores cõclusiones Surdi in suo tract. de alimentis, in materia sindicatus, Parisiũ de Puteo in eiusdem tractatu in materia iurium cessionis, Io. de Grassis in tract. de cession. iur. & in materia dotarij Pandũ Grauinat. in trac. de dotar. in ceteris materijs transcripsit Doctores qui de ipsis materijs faciunt peculiares tractatus nihil ex suo addendo, nisi laborẽ trãscribendi, sed ne videar cõtra mortuum vindictam sumere qui non põt respondere nec suas rationes deducere reuertar ad materiam, ideo dico quod idẽ ponunt Gomes. *super regul. Cãcellar. tit. de impetrat. benefit. q. 13. Mascar. in trac. de probat. concl. 755. nu. 4. Ancher. cons. 398. Menoch. in tract. de arbitr. iudi. casu 201. nu. 219, Cæpoll. in l. quod si nolit §. quod in procuratore nu. 6. ff.*
153 *de edilict. edict.* & qui veniant appellatione domesticorũ ponunt, *Liparulus in add. ad Odofred. in tit. quid in fidelit. contineat. lit. G, cart. mihi 31. Nepos a Monte Albano in tract. de testib. nu. 7. Carouit. super ritu M. C. V. rit. 46. nu. 29. Marcell. Cala in tract. de modo articul. & proband. glo. 5. nu. 683. & 684. Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 64. per totã Vulpell. in tract. de libert. ec-*
154 *clesiast. p. 3. n. 25. Martin. Laudens. cons. 13.* & qui veniant appellatione familiæ tradidit, *Viui. dec. 10. nu. 1. Nepita d. tit. 2. consuet. 1. nu. 22. Bolognin. cons. 17. nu. 8. Prigmann. cons. 46. num. 14. Fabb. Turrett. cons. 49. n. 3. Camill. Borell. cons. 94. nu. 1. & seq.*

Ampliatur 25. prędictus primus effectus qd'
155 clerici non possunt conueniri nisi corã iudice ecclesiastico vt extendatur ẽt ad vxorem legitimã clerici vt in clericis Græcis vel Latinis in minoribus constitutis, *c. eos 32. dist. c. 2. 11. q. 1. not. in c. eius 22. dist. Marian. Socy. in rub. de foro compet. nu. 13. & cons. 12. nu. 18. lib. 1. Abb. & Fel. nu. 5. in c. 2. de foro compet. Angel. de Claua in summa in verbo excõmunicatio il sexto §. 8. Aufrer. in tract. de potest. iud. secular. regul. 2. nu. 35. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 292. Gemin. in c. unico de cler. coniugat. in 6. Franc. Aret. cons. 130. Cassan. super consuet. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 60. cart. mihi 197. Glos. ordinar. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. in fin. car. mihi 397. post constit. Regni, Belluga in specul. princip. rub. 11. §. videndum n. 6. vers. item gaudet Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 53. 54. & 55. Masull. in addit. ad Capic. decis. 76. nu. 3.* & hoc in Regno practicatũr in vxoribus fa-
156 miliatrũ sanctissimæ Inquisitionis quę gaudẽt foro suorum virorum, *Asinius in tractat. de exequut. §. 1. c. 52. 16. & 17. & 18.* & huius ampliationis ea est ratio quia per matrimoniũ vir, & vxor efficiuntur vnũ corpus, & vna eademq;
157 caro, *c. debitum de bigam. c. hæc immago 33. q. 5. c. Agatosa 27. q. 2. c. lex Diuina eadem causa, & q. l. 1. ff. rer. amot. l. 1. §. uir. ff. ad Silla.* & vna eademq; caro censentur, *Paul. de Castr. in l. rei iudicatæ §. socero n. 4. ff. sol. matrim. Bardus in tract. de tempori vtilib. & contin. c. 3. nu. 7. vers. ratio, & c. 18. n. 14. Coriasius in Miscellan. lib. 1 c. 3. n. 2. & lib. 4. c. 9. n. 1. & lib. 5. c. 14. n. 3. Reub. in tract. de testib. p. 2. n. 23. Surd. in tract. de alim. tit. 1. q. 95. n. 1. Io. Batt. Ferrett. cons. 167. n. 14. lib. 1. Flam. Cart. decis. 23. n. 4. Fider. Prigman. vltram. cons. 2. n. 262. vbi multos alios allegat Marc. Ant. Amat. decis. 16. n. 36. Surd. cons. 367. n. 37. lib. 3. Decian.*
158 *eod. n. 53.* & vxor reputatur pars corporis viri, *c. debitũ de bigam. c. ad. apostolicam de cõuersi. coniugat. c. gaudemus de diuort. c. fraternitas & c. seq.*
159 *35. q. 10. Amatus eodem n. 36.* & dicitur vnum corpus, & vna aĩa cum ipso viro, *l. 1. ff. de ritu nupt. Io. Battista Asinius in tract. de exequ. §. 1. c. 52. n. 8.* & reputatur socij diuinæ, & humanæ
160 domus, *glos. in l. hæres, ff. de negot. gest. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 53. Marc. Ant. de Amatis, dec. 63. n. 29.* Et vnũ, & idẽ esse dicun-
161 tur, *Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 379. nu. 5. Fider. Prigman. d. consil. 2. nu. 263. Sim. de Pratis, cons. 95. n. 44.* vbi, dicit quod impẽsa pro vxo-
162 re iudicatur ad instar impẽsarũ erogatarũ pro marito, & pari passu ambulant, & eamdem compensationem merentur.
163 Hinc est ꝙ mulier mariti honore fruitur erigitur, & nobilitatur, & pari loco honore, & cõmodo cõprehenduntur vir, & vxor, *l. mulieres, C. de dignit. lib. 12. l. fina. C. de incol. lib. 10. l. 1. ff. de rer. amot. l. cæterum, §. mulier cum §. seq. de vsu, & habit. l. 1. ff. de senator. l. fi. C. de nupt. l. cum te, eod. tit. Oldrad. consil. 95. Decian. d. n. 53. Asinius in tract. de exequut. §. 1. c. 52. n. 14. Tiraq. in repet. l. si vnquam in præfat. n. 12. C. de reuoc. donat. & melius, ac latius in tract. de nobilit. c. 18. per tot.*
164 vbi ad hoc infert, & adducit plura, & diuersa media vtilia, & scitu digna, & iniuria facta vxori dr̃ facta viro ita vt ex ea agere possit, *Lancell. Gall. super consuet. Alex. in verb. vxori, n. 45.* vbi alios allegat, & vxores ammittũt genus, & familiam patris, & transeũt in familiam viri *l. quicunque. C. de re milit. lib. 10. vbi Bart. Bald. in l.*
165 *fæmina, ff. ad Sillan. Tiraq. in tracta. de leg. connub. gloss. 1. p. 1. nu. 31. vbi alios alleg. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 53. Surd. multos ad hoc propositum allegat cons. 140. n. 10. & 11. lib. 1. vbi asserit hanc esse magis comm. opin. Barbat. in repet. l. cum acutissimi, nu. 150. C. de fideicomm. Ferret. cons. 167. n. 6. lib. 1. Mars. in repet. l. prima, n. 220.*
166 *C. de rapt. virgi. Siluanus, cons. 1. n. 50.* Et relicto

vsu

vsu alicuius rei marito cēsetur etiā relictus pro vxore, *glos. pen. in c. omnino 31. dist. Oldrad. cons.*
167 *95. col. 3. Fel. in c. quam sit, conclus. 1. de iud.* & vir, & vxor simul & iisdem cartis testari possunt, *Paul. de Cast. in l. licet, n. 2. C. de pact. vbi etiā Ias. n. 2 & Dec. n. 3. idem Ias. in l. patris, & filij, n. 7. ff. de vulgar. & pupillar. Fider. Prigman. cons. 1. n. 19* Et vxor non dicitur forensis in loco viri, quia
168 sequitur eius domiciliū etiam qđ sit vidua, *l. filij, §. vidua ff. ad munici. Plot. cons. 105. nu. 166 lib. 1. Sociu. sen. cons. 81. vol. 3. Io. Batt. Laderch. consil. 64. n. 3. lib. 1.* vbi ex hoc concludit, quod statutū existens in loco viri disponēs q̄ forensis nō possit in eo territorio acquirere nō prohibet quin mulier non possit in eodē loco viri acquirere, & hoc etiā si esset vidua, sed dicitur
169 ciuis ciuitatis viri sui *glos. Bart. Ang. in fin. & Ioan de Platea, col. 2. C. de incol. lib. 10. Bart. in l. fin. §. item rescripserunt ff. ad municip. Bald. cons. 139. colum. 2. vers. secunda est consideratio, lib. 5. cum multis alijs quos allegat Tiraq. in tract. de leg. connub. l. 1. glos. 1. p. 1. nu. 29.* qui dicit, quod in
170 tantum est ciuis & comprehendatur sub statuto loquente de ciuibus, siue de ijs, qui sunt ciues alicuius ciuitatis & pari modo pax quæ
171 est necessaria propter criminis abolitionē de iniuria facti vxori est requirenda & obtinenda a viro, *Lancell. Gall. super consu. t. Alexan. in verb. vxore, n. 146.* & pater viri dicitur pater vxoris, & e cōuerso pater vxoris dicitur pater
172 viri, *Marc. Ant. de Amatis dec. 16. n. 37. & 38.* Et maritus, qui stipulatur alimēta pro se cēsetur
173 etiā illa stipulari pro eius vxore, *glos. 2. in c. admonere, 33. q. 2. Io. Batt. Ferret. cons. 167. nu. 5. lib. 1. Io. Batt. Asinius in tract. de exequut. §. 1. c. 52. n. 10. & 11.* vbi ēt dicit, quod si est relictus vsus
174 alicuius rei marito cēsetur etiam relictus eius vxori, *alleg. gloss. pen. in c. omnino, 31. dist. Oldrad. cōs. 95. col. 3. Fel. in c. quam sit, col. 1. de iud. & tex. in §. 1. institut. de vsu & habit.* Et magis in terminis concludendo dico, quod priuilegium concessum marito intelligitur ēt concessum
175 vxori, q̄ ipsi marito annexa esse dicitur *Menoc. in tract. de arb. iud cent. 6. casu. 562. n. 6. Io. Alois. de Leo in l. 1. n. 14. C. de epis. & cler. Villaut ī tract. de extension. legū tit. de extension. priuileg. n. 45. car. mihi 143. Tiraq. in tract. de legib. connub. l. 1. glos. 2. nu. 55. Ferrett. d. cons. 167. nu. 5.* vbi dicit, quod licet in priuilegijs exemptionum nulla fiat mentio de vxoribus priuilegiatorum tñ mulieres includuntur per consequentiam necessariam stante vnitate & identitate corporis, Asinius *in tract. de exequut. §. 1. c. 52. nn. 21.* qui dicit, quod priuilegium immunitatis cōcessum Doctoribus legum & medicinæ ēt in
176 realibus cōprehēdi eorum vxores, & numero decimonono, dicit, qđ in tantum est vera cō-
177 clusio quod priuilegium cōcessum viro comprehendit ēt vxorem vt procedat ēt in priuilegio singulariter & dispensatiue contra ius concesso, *Decian. d. c. 9. nu. 53. in fin.* vbi dicit, qđ
178 vxor sortitur forum viri ēt acquisitum ex arte aliqua, vel propter priuilegiū personæ, ex quo infert quod si ex forma statuti maritus non pōt conueniri corā tali, nec ēt eius vxor corā eo conueniri poterit, *not. gloss. & Doct. in l. pen. C. de fabric. lib. 11.* & quod statutū loquens de
179 viro extendatur ad vxorem, *est text. in c. gaudemus de diuort. Asinius praecitat. c. 52. nu. 3. & 7.* & vxor in tantum cōsequitur priuilegium &
180 cōditionem viri, quod si spuria nubit viro legitimo fit legitima, *Dec. in l. 2. nu. 8. ff. de regul. iur. Nevizz. in Silua nupt. lib. 2. nu. 27.*
181 Subampliatur primo hæc ampliatio, vt procedat ēt in concubina clerici, quæ sortitur forum ipsius clerici quò ad delicta cōmissa cum clerico. *ex tex. & gloss. in c. eos, 32. dist.* vbi habetur quod concubina clerici deber puniri per episcopum, & si nō potest eam punire, vel indulget, tunc poterit puniri per iudicem sæcularem, quod clarius dixerunt, *Archid. & Dom. de Sancto Gemin. in d. cap. eos, Aufrer. in tractat. de potest. iud. secul. regul. 2. nu. 34. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 191. Abb. in c. 2. de cohabit. cler. & mulier. & in c. cum sit generale de foro compet. Rom. sing. 665. nu. 2. Io. de Platea in l. 1. C. de mulier. & in quo loco, lib. 10. gloss. in c. clericum 11. q. 1. Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 1. nu. 10. & 12. Arnon. Problema 81.* vbi adducit rationē scilicet, quia concubina est de familia clerici, & sic per consequens est supposita iudici ecclesiastico, quod etiā dixit *Prosper Petra in addit. ad Capic. dec. 102. in lit. A, Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. nu. 37. & 38. Octau. Vulpell. in tract. de liber. ecclesiast. p. 3. n. 27.* qui duo vltimi late examinant istam subampliationem ad quos me remitto in ista conclusione.

Subampliatur secundo in vxore habitante
182 seorsum a viro, qui vouit continentiā sollemniter, *Abb. in c. 2. de foro compet. Decian. in tract. prædicto, p. 1. lib. 4. c. 9. n. 55.* vbi certo modo distinguit vt ibi per eum, sed si culpa ipsius vxoris habitaret seorsum a viro tunc puto quod non fruatur priuilegio sui viri sicut nec con-
183 sequitur alimenta, *l. consensu, C. de repud. l. sicut ff. de oper. libert. l. meuia, §. fin. ff. de annuis legat. Specul. in tit. de sponsal. §. postremo vers. quid de expensis, glos. 1. in fin. in c. significasti, de diuort. Vitalin. in tract. clausul. in titul. an alimentis possit renuntiari, nu. 31. car. mihi 620. Caualcan. dec. 21. nu. 6. lib. 2. Surd. in tract. de aliment. tit. 7. q. 16. nu. 1. Ann. fin. 21.* qui tres vltimi multos alios alle-
184 gant & quando vxor dicatur habitare seorsū a viro eius culpa, vel culpa viri, *ponunt Vincēt. de Franch. dec. 244. nu. 4. lib. 2. Monald. cons. 44. nu. 6. lib. 1. Anchar. Regiens. q. 28. n. 1. lib. 3.*

Li-

Limitatur modo prędicta conclusio, vt hoc
185 priuilegium consequatur vxor durante vita sui viri, quia cum hoc priuilegium cōcedatur vxori ex persona viri clerici, mortua, & extincta persona ipsius clerici extinguitur priuilegium, *Bal. in l. omnes, C. de episc. & cler. Io. Aloisi. de Leo in l. 1. nu. 17. & 18. C. de episc. & cler. Villaut in tract. de extens. in tit. de extens. priuileg. nu. 66. car. mihi* 144. & ratio potest esse quod quotie-
186 scunque priuilegium conceditur ob causam, causa cessante cessabit ipsum priuilegiū, *l. vnica, §. deficientium, ff. de iure immu. Tiraq. in tract. cessante causa, n. 220. car. mihi 15. & in l. si vnquā in verb. donatione largitus, nu. 314. C. de reuocand. donat. Ripa in l. ex facto, n. 11. cū seq. ff. de vulgar. & pupil. subst. Surd. dec. 310. nu. 9. Bero. cons. 24. nu. 3. lib. 1. & cons. 76. nu. 4. lib. 3. Villaut loco cit. nu. 36. car.* 142.

Sed hoc priuilegium fuit concessum causa clerici, ideo deficiente clerico deficit etiam priuilegium.

Secunda est ratio, quia cū priuilegium cle-
187 ricorum sit personale, vt pluries dixi, extinguitur extincta persona, *Paul. de Castr. in l. citatio, §. fiscus, ff. de publican. late Surd. cons. 274. nu. 11. lib. 2.* quod puto ētomnino esse dicendum quando clericus vir ammittit priuilegium ex aliqua causa vt qa aliquid agit clericatui contrarium, vel dimittit habitum & tonsurā, vel alicui ecclesiæ non seruit, quia tunc illud am-
188 mittit eius vxor ex quo accessorinm sequitur naturā sui principalis, *c. cum principalis de regu. iur. in 6. l. cum accessorium. ff. de reg. iur.* & quod vxor isto casu consideretur tanquā accessoriū ad virum dixi sup. hac eadem ampl nu. 175.
189 Ampliatur 26. in filijs legitimis clericorū, *l. omnes vbi glo. C. de episcop. & cler. Bertach. in suo reper. in verb. clerici filius Specul. in tit. de cler. coniugat. vers. & nota quod non solum clerici, Cardin. in clem. 1. in 13. q. de vit. & honest. cler. Petr. Bellug. in Spec. princip. rubr. 11. §. videndum, nu. 6. vers. & idē de illorū, Io. Batt. Asinius in tract. de exequu. §. 1. c. 52. nu. 16. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 49.* Et ratio est, quia pater & filius repu-
190 tantur vna & eadem persona, *l. fi. C. de impuber. & alijs subst. Rim. sen. cons. 586. nu. 10. lib. 3. Capoll. cons. 57. nu. 8. in ciuil. Gratus, cons. 39. nu. 17. lib. 1.* vbi dicit, quod exclusa persona patris cēsetur exclusa persona filij, prope infinitos allegat, *Fider. Prigm. Vltram. cons. 2. n. 179. Sim. de Prat. cons. 64. nu. 17. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 4. n. 47. in fi. Pet. August. Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. 8. si cert. pet. q. 2. nu. 3.* vbi dicit, quod
191 pater & filius eiusdem personæ vice fungunt, *Paul. de Monte Pico cons. 101. n. 82. & 83. Amat. dec. 61. n. 45.* Et dicitur pars corporis patris, *l. cum scimus, §. fi. C. de agricol. & censit. lib. 10. c. hac authoritate, 35. dist. gl. in c. studeat in verb. sui, 54. dist. & in c. super eo de testib. Soc. sen. cons. 252. nu.*
192 *13. lib. 2. Becc. consil. 16. n. 5. Decian. d. n. 49.* vbi adducit multa ad corroborandū hanc rationē, & censetur eadem caro cū patre, *Roland. a*
193 *Valle. cons. 28. n. 10. vol. 3. Bursa. cons. 262. n. 36. vol. 3.* Hinc fit quod in extimo communis pater, & filius reputātur pro vno capite, & sic sufficit vt alter ipsorū registret bona, *Bart. in l. 1. §. domini il 3. ff. ad Sillan. Bald. in l. etiam, col. pen. C. de exequut. rei iud. not. Ias. in l. filius paciscendo*
194 *col. 1. C. de pact. Crauett. consil. 249. n. 10.* Hinc est etiā quod filius Regis dicitur Rex etiam viuēte patre, & filius comitis, Baronis, vel feudatarii, dicitur comes, baro, vel feudatarius, *l. emācipatum. ff. de senator. gloss. in c. fin. 24. q. 1. Doctores in c. 1. Quis dicatur Dux Comes Marchio in vsib. feud. Ias. consil. 192. col. 3. volum. 2. Dec. cons. 262 colum. 2. vers. septimo, Io. Vincent. de Anna in repet. rubr. de vassal. decrepit. ætat. n. 40. & in repet. const. terminum vitæ, n. 22. cum plur. seq. alleg. Iser. in c. 1. Quis dicatur Dux.* vbi dicit, quod illa cōstitutio loquens in doctoribus extenditur ad eius filios, & ideo in Regno videmus, quod filij primogeniti titulatorum stant coram prorege, & cum eo loquuntur capite cooperto sicut eorum patres, & cum esset hoc alias altercatum tempore quo erat Prorex in Regno Illustrissimus & Excellentissimus Don Bernardinus Cardines Dux Maquedæ ad petitionē & instantiam oīum primogenitorum & præ-
195 cipue Illustrissimorū Dō Petri Filingerij nunc Comitis Sancti Marci, & quondam Don Gerardi Migliazzi filij primogeniti Illustrissimi Don Mariani Migliazzi Marchionis Montis
196 Maioris, fuit hoc totum significatum suæ Catholicæ Maiestati, quæ rescripsit Proregi vt ob obseruaret prout in præterito fuerat obseruatum, & ita hodie obseruatur. Hinc est etiam
197 quod vox filij censetur vox patris & è contra, *§. ei qui, instit. de inutil. stipul. Scench. in tract. de feud. cap. 1. nu. 14. Lucas de Penna in l. scimus, C. de agricol. & censit. lib. 11. Tiraq. in repet. l. si vnquam in præfat. nu. 15. C. de reuocand. donat. Petr. Roiz in Rota Lituaniæ, dec. 3. nu. 357. Reub. in tract. de testib. p. 2. nu. 50. Misinger. obseru. 23. cent. 3. Borch. in tract. de feud. c. 4 n. 4. Benuenut. Stracca in tract. de adiecto, par. pen. ampliat. 16. Marc. Anton. de Amatis dec. 61. nu. 45. Fider. Prigman. Vltram.*
198 *cons. 2. nu. 180.* & pater torquetur in filio, *Bald. & Fel. in cap. afferte, de præsumpt. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 50.* vbi alia istis similia
199 adducit & ex hoc dicūt multi Theologi, quod Maria Virgo nostra Mater & Aduocata martirij pęnam passa fuit ex persona, & passione eius filij Domini Nostri Iesu Christi, quod & Sācta Mater Ecclesia fatetur, dum dicit, tuam
200 ipsius animam gladius pertransiuit, & Sancta Felicitas dicitur non semel sed pluries marti-

rij

rij coronam cõsequuta fuisse propter tormen-
ta quibus torquebantur eius filij, *Iac. de Graff.
in dec. aur. p. 2. lib. 1. c. 4. nu. 17. in fin.* vbi dicit,
quod punito corpore filij patre præsente ipse
201 pater magis quam filius torquetur, *allegat tex.
in §. fin. institut. de noxal. actio.* & priuilegiũ con-
202 cessum patri extenditur ad filios, *Io. de Platea
in l. cũ adoptiones, C. de decur. lib. 10. & ibi ẽt Alex.
Franc. Marc. dec. 887. lib. 1. Io. Aloiſ. de Leo in l. plu
res, nu. 19. C. de sacrosſ. eccleſ. & in l. 1. nu. 14. C. de
episc. & cler.*

203 Limitatur modo ista ampliatio, vt proce-
dat tantũ in filiis legitimis & naturalibus nõ
autem in filiis illegitimis, quia ex quo ipsi nõ
sũt in potestate patris nullã ex persona ipsius
patris possunt consequi immunitatẽ, vel pri-
uilegium, *Io. Aloiſ. de Leo in l. ad instructionem,
nu. 5. C. de sacrosſ. eccleſ. vbi ad hoc allegat Authen.
ex cõplexu, C. de inceſt. nupt. & Authen. quib. mod.
effician. sui, §. fin* quod secus est in filiis legiti-
mis, quia ipsi sunt in potestate patris etiã si es-
204 set constitutus in sacris, *Alber. in l. qui vxorem
n. 3. ff. de adopt.* quod idem est dicendũ de filijs
clericorũ grecorum, quia ex quo in iure repu-
205 tantur legitimi gaudẽt beneficio fori cõcesso
corũ patribus ita, in terminis dicit, *Dec. in c. cũ
plenariæ, n. 12. de priuileg.* vbi dicit, quod isti filij
sunt vere legitimi.

Limitatur secũdo, vt ista ampliatio nõ ha-
beat locũ mortuo patre, quia ex hoc priuile-
giũ filij cõsequuntur ex persona patris, & fun-
206 datur in ipso patre, clerico sequitur vt eo mor
tuo extinguatur priuilegium, *Barto. in l. 2. vbi
207 Cardin. Alban. in lucubrat. C. de episco. & cler. Bar-
bat. conſ. 58. colum. 6. lib. 2. Iaſ. in l. scriniarios C. de
teſtam. milit. Bald. in l. omnes, C. de episcop. & cler.
Bertach. in suo reper. in verb. clerici filius, Io. Aloiſ.
de Leo in l. 1. n. 17. C. de episco. & cler.* & ad hoc be
nefaciunt ea quæ dixi in ampliatione præce-
denti, in fin.

208 Ampliatur vigesimoseptimo prædictus ef-
fectus, ꝙ clerici sunt exẽpti a potestate, & iu-
risdictione iudicis laici, vt procedat, & locum
habeat etiam in rusticis ecclesiæ, & clericorũ,
qui etiã gaudent beneficio, & priuilegio eorũ
dominorũ in tribus casibus scilicet, quando
hoc est sibi ab Imperatore cõcessum, quando
ipsi rustici habent generalẽ administrationẽ
209 bonorũ, & rerũ ecclesiæ, vel clerici, & quando
conueniuntur pro re quã tenent ab ecclesia,
quod vltimũ potest exemplificari in isto Re-
gno, quando cõuenirentur tanquã detẽtores,
& possessores, pro censibus bullaribus, *Abb. in
in c. 2. de foro competen. Specul. in tit. de competen.
iud. §. 1. verſ vigesimoseptimo vbi Io. Andr. in
add. Pancirol. conſ. 49. n. 5. Bellug. in Specul. princ.
rubr. 11. §. vedendum, n. 6. verſ. de rusticis, Alfer.
consil. 44. n. 2. Addentes ad Marant. in pract. p. 4.
diſt. 11. nu. 4. in lit. A. cart. mihi 206. Decian. in
tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9 n. 58. Carauitt. super ritu
M. R. C. V. ritu 46. n. 28. Surd. conſ. 304. n. 12. lib.
3.* Contrariam tamen opinionẽ sequuti sunt
idem Surdus *consil. 301. n. 69. & 72. & eodem li-
bro,* vbi allegat pro hac secunda opinione *Spe-
cul. loco proxime citato Archid. in c. clerum 11. q. 2.
Alber. in l. 1. C. de episcop. & cler. Scribentes, &
præcipue Anton. de Butr. n. 14. Abb. n. 5. Aret. in
2. not. & Fel. n. 2. in c. 2. de foro comp. Abb. Ant.
de Nigris in repet. extrauag. vnicæ, n. 91. de vit. &
honeſt. cler. Gramma. dec. 102. nu. 14. Natt. consil.
576. n. 3. & seque. lib. 3. Clarum in §. fi. q. 35. verſ.
quæro nunquid familiares Osaſcum dec. 22. n. 4.*

210 Quæ tamen contrariæ opiniones facillime
redduci possunt ad concordiã hoc est ponen-
do secundã opinionẽ pro regula, & primã pro
limitationibus ipsius regulæ, & hæc est vera
resolutio, vel potest dici, vt tũc demum colo-
ni ecclesiarũ, vel clericorũ gaudeãt priuilegio
fori, quando scilicet clerici, & ecclesiæ nõ pos-
sent commode suo priuilegio vti nisi ipsi colo
ni eo potiantur, *Fel. in c. quam sit, n. 1. de iud. & in
c. 2. n. 2. de foro compet. Dec. in l. in omnibus causis
n. 8. ff. de regul. iur. Surd. d. conſ. 304. n. 11. lib. 3.*

211 Ampliatur vigesimo octauo, vt iudex laicus
iudicans de clerico corã eo conuento priuetur
eius officio, *c. inolita 2. q. 1. Siluest. in summa in
verb. iudex, il 1. n. 3. Bellug. in Spec. princ. rub. 11.
§. videndum, n. 3.* vbi dicit, quod iudices ſecula-
res, qui de clericis se intromittũt iudicãdo di-
cũtur grauare, & iniuriã ecclesiæ irrogare ad
ꝙ allegat *c. nullus iudicũ de foro compet. c. si quis
clericus, eod. tit. c. peruenit 11. q. 1. c. si quis ex fra-
tribus eadem causa, & quæſt.* & hanc ampliatio-
nem posuerunt, & tenuerunt etiã Pet. Rauen-
nat. *in tracta. de feud. tit. de ſtatut. & consuet. §. itẽ
ſtatuimus in 10. tom. trac. diuerſ. p 2. car. mihi 41.
Rol. a Valle conſ. 16. n. 14. lib. 4. Martin. Vra. conſ.
32. num. 1. lib 2.*

Ampliatur vigesimonono dictus primus ef-
fectus, quod clericus non potest cõueniri corã
iudice laico vt in tantũ sit verum ꝙ iudex lai-
cus, qui non remittit clericum ad suum iudicẽ
ecclesiasticũ cum peccat mortaliter, quoniã
212 negligẽtia iudicis qui tenetur ex debito sui of-
ficij est peccatũ mortale, *c. sit rector, vbi gloſ. 41.
diſtinct. Alex. de Neuo conſ. 56. n. 14. Io. Aloiſ. de
Leo in l. qui sub prætextu, nu. 23. C. de sacrosſ. eccl.
Gregor. Sair. in claui regia lib. 2. c. 7. n. 6.* vbi dicit,
quod peccat mortaliter contra iustitiam, & ꝙ
negligẽtia in officiali sit peccatũ mortale di-
xerunt, *gl. in c. ea de offi. Archid. c. in canonibus,
213 6. q. 1. c. sit rector, 63. diſt. Abb. in c. illa præpositio-
num n. 3. de accusat. & in c. 2. nu. 4. de præscrip. Fel.
in c. 1. n. 3. de treg. & pace, Graff. in dec. aur. lib. 3.
c. 5. nu. 132. cart. mihi 395 Siluest. in summa in
verb. prælatus, n. 4.* & ratio est quia isto casu ne-
gli

gligentia equiparāt dolo, *Specul. in tit. de restit.*
214 *in integr. §. 1. vers. vt autem, Illustrissimus, & Reuerendissimus Ludouicus a Paramo meritissimus Inquisitor contra hæreticam prauitatem in hoc Regno Siciliæ in suo sollemni tract. de o igine Sanctissimæ Inquisitionis lib. 3. q. 2. n. 63.* & propterea officialis, qui est negligens circa respicientia suū officiū tenetur actione in factū partibus ad inte-
215 resse, *Bart. in l. fi. in fin. C. de diuers. & extraordin. Io. Segura Dauilos in director. iud. eccles. c. 10. n. 2. p. 1. late Farinac. q. 111. n. 397. cum pluribus seq.*

Ampliatur trigesimo prædictus primus effectus, vt si aliquis iudex laicus attētaret velle procedere cōtra clericū incurreret sententiā
216 excōmunicationis ipso facto, *Guido Papa dec. 77. Rolan. a Valle cons. 16. n. 13. lib. 4.* Sed in hac ampliatione verius est dicere, vt nō ipso facto incurrat in sententiā excōmunicationis, sed ꝙ est cōpellendus per cēsuras ecclesiasticas vt desistat, *c. sæculares, de foro compet. in 6. Addentes ad Guidonem Papam d. dec. 77. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 13. n. 11. Baiard. in addit. ad Clarum in §. fin. q. 36. num. 9.*

217 Nec a tali excōmunicatione excusabit̄ iudex si clericus cōfiteret̄ se esse laicū, si tñ ipse iudex sciebat, vel scire debebat illū contra quē ꝓcedit esse clericū, *Fulu. Patian. in tract. cui incumb. onus probād. negat. lib. 2. c. 34. n. 74. vbi ad hoc alleg. Bald. in l. si super calumniā, n. 5. vers. sed ponamus C. de episc. & cler. Fider. de sen. cons. 235. nu. 1. vers. quæritur an confessio Dom. de S. Gemin. in d. c. si iudex laicus, §. non sine n. 7. vers. quæritur primo, de sentent. excommu. in 6. & ibi etiā Philipp. Frāc. n. 6. vers. & ex his elicit.* Et intelligas vt hæc ampliatio nō habeat locū nisi quādo iudex sæcularis ꝓcederet cōtra clericos, vel alios habētes ordines clericales non autē si contra alios, qui
218 potiunt̄ priuilegio fori, licet non sint clerici vt sūt famuli, filij, & similes clericorum, qa tunc non incideret in sententiā excōmunicationis, *Marant. in practica p. 4. dist. 11. n. 4. Scac. in tract. de iud. p. 1. cap. 11. num. 48.*

Ampliat̄ trigesimoprimo prędictus effect⁹,
219 ꝙ iudex laicus nō possit cognoscere de clericis & eorū causis vt iudex laicus, q renuit remittere clericū ad suū superiorē ecclesiasticū, tenet̄ ad interesse nō solū ipsius clerici quē nō remisit, nec dissoluit, vt debebat: verū etiā tenet̄ ad interesse ecclesię, & iudici ecclesiastico cui debebat fieri remissio *Alex. de Neuo cons. 56. n. 14. vbi allegat l. si quis ab alio §. fi. ff. de re iud. & l. stipulationes non diuiduntur §. Celsus ff. de verb oblig.*

Ampliatur trigesimosecūdo ꝓdictus primus effectus, vt iudex sæcularis, q non remittit clericū ad iudicē ecclesiasticū dicat̄ inferre grauamē toti ecclesiæ Dei, *c. nullus iudicum, de foro*
220 *comp. & quod ibi not. Anto. de Butr. Petr. Bellug. in Spec. prin. rub. 11. §. vidēdū, n. 17. vers. ex præmissis.*

Ampliat̄ trigesimotertio, vt iudex laicus de-
221 tinēs clericū carceratū iniuste cōmittat sacrilegiū, *c. si generali, de foro comp. Bellug. d. rub. 11. §. videamus, n. 8.* vbi dicit hoc procedere etiam si clericus esse coniugatus, *& in eadem rub. §. item dubitatur, n. 2. & 3.* vbi dicit, quod etiā incidit in pœnam canonis si quis suadēte diabolo 17. q. 4. *Alex. de Neuo cons. 56. nu. 14. & seq. & cons. 59. n. 12. Farin. in tracta. crim. q. 8. n. 31. Scaccia in tract. de iud. p. 1. c. 11. num. 47.*

Ampliatur trigesimoquarto dictus primus effectus, quod iudex sæcularis est incompetens in personas, & res clericorum vt in tantum sit
222 verus quod si ipse iudex laicus procederet ad sequestrationem bonorum clerici vti penitus incompetens diceretur spoliare, ideo clericus esset ante omnia restituendus, *Dec. cons. 125. n. 2. & 3. Paris. cons. 45. n. 11. & 65. lib. 1. idē Dec. in rub. de appellat. n. 13. Fel. in c. 1. n. 6. de præscrip. Butr. in c. qui clerici, de foro competent. Abb. in c. constitutus de restitut. in integr. quos omnes refet, & sequitur Ioan. Batt. Marchesanus in tract. de commission seu rescript. p. 2. c. 3. quarti capituli princi-*
223 *palis, n. 58. cart. mihi 492.* & ratio esse potest qa iudex penitus incōpetens qdquid agit agit vt priuatus, *est tex. in l. 3. ff. de offi. præfid. & in l. obseruare §. ingressū, ff. de offi. procōs. & in l. fin. ff. de offi. præfecti vrbis, & ibi gl. in verb. iubere circa medium, & Petr. Rebbuf. n. 1. Sebast. Vantius in tract. de nullit. tit. de nullit. ex defectu iurisd. n. 107. Bero. cons. 113. n. 7. lib. 3.. Dom. Cumia super ritu istius Regni, c. 17. n. 72. Caualc. decis. 19. n. 1. lib. 3.*

Ampliatur trigesimoquinto dictus primus effectus, quod clericus non potest conueniri nisi coram iudice ecclesiastico (ampliatur dico) vt laicus iudex non possit de delictis clericorū cognoscere nō solū principaliter per modū actionis, verum etiā nec incidēter per modum exceptionis vt puta si opponeret̄ quod tanquā criminosus nō debeat admitti ad testimonium, ferēdum, vel ad agēdum, qa nec etiā isto casu iudex laicus de crimine cognoscere poterit *c. si iudex laicus de senten. excomm. in 6. Auth. Statuimus C. de episc. & cler. not. Doctores in c. at si clerici de iud. & in c. si dilectus filius de pœnis glos. Hostiens. & Innocent. in ca. verū de foro cōpet. Archid. in c. 1. de cler. coniug. in 6. Henric Bohic in d. c. at si clerici, Natta cons. 495. n. 15. & 17. lib. 3. Gramma. voto 18. n. 18. Campan. super c. Regni Neapolis in pragmat. post c. 135. nu. 22. cart. mihi 239. Mars. in tract. de bannit. in verb. iudice, n. 194. Roland. a Valle, cōs. 12. n. 38. & 41. lib. 2.* qui dicit, ꝙ nec etiā per viā exceptionis poterit cognoscere de causa clerici, *Brun. a Sole, quæstio. 34. nu. 29. Alex. de Neuo in d. cap. verum nu. 16. 17. 18. 19. & 20. de foro competen.* vbi asserit ꝙ iudex sæcularis debet hūc articulū remittere ad iudi-
225 cem ecclesiasticum, & adducit rationē istius

opinionis, sic ēt nec incidenter iudex sęcularis poterit cognoscere de causa spirituali, vt dicā infra hoc eodem effectu ampl.64. n.401. Sed contra pręsentē ampliationē tenuerunt *Butr. in c. tuā, in fine, de ordine cogn. & Menoc. cōs.157. nu.14. lib.2.* vbi dicit, quod iudex laicus poterit repellere clericum actorem si ei opponatur delictū propter quod non debeat audiri, vt qa verberauit aliquē clericū propter quod est ex-
226 cōmunicatus, *c. si qs suadente 17. q.4.* vel qa occidit illū cui vult succedere propter quod delictū ab eius successione excludit, *Alba Mādell. cons.7. n.10. lib.1. & ibi Vinc. Anibal. in addit. in lit. E, Clarus in §. homicidiū uers. priuatur ēt vbi Io. Batt. Baiard. in add. nu.48. Alex. de Neuo cons.91. n.11. Flam. de Rub. cons.34. n.1. lib.1. vbi testatur de com.* opi. late Peregr. cons.91. nu.1. & per totū, lib.1. qui oēs multos alios cōcordantes allegāt.* Ego vero in ista altercatione opinionū ita distinguendū esse puto, aut iudex laicus cognoscit incidēter de crimine clerici, vt pp tale delictū excludatur ab agendo, & tunc pcedit opinio Butrij, & Menoc. aut vt excludatur a probando, seu vt eius depositio elidatur & tunc iterū est distinguendum hoc est, aut clericus testimoniū dicit corā iudice laico sine licentia sui episcopi, & tunc non poterit iudex laicus de crimine obiecto cognoscere, qa tunc non fuit
227 legitime examinatus cum clericus non possit ferre testimonium corā iudice laico sine licentia sui episcopi, vt dicā infra effect. 10. n.1. aut episcopus consensit, vt deponeret coram eo & tunc iudex laicus potest cognoscere de crimine clerici, quia nō cognoscit vt illum puniat, *ita Distingunt Abb. nu.18. 20. & 21. & Alex. de Neuo, nu.18. & 19. in d. c. verum de foro comp.*

Ampliatur 36. prædictus primus effectus, quod clericus non pōt conueniri coram iudice sæculari, vt in tantū sit verū, quod processus factus corā iudice seculari contra clericū, sit ipso iure nullus, & hoc tām si fiat in cōtumacia, quām eo cōparente, *l.1. §. hæc autē verba, ff. quod quisque iur. l.1. & ibi Bart. in prin. C. de pedā. iud. tot. tit. si a non cōpet. iud. Marsil. in tract. de bannit. in verb. iudice, nu.191. Gramm. cons.71. n.38. & cons.153. nu.30. in crim. & dec.61. nu.5. vbi alios citat & dec.29. n.6. Matth. Brun. cons.64. nu.14. & cons.89. n.10. Io. Batt. Asinius in tract. de exequut. §.6. c.49 n.8. Aluar. Velasc. dec.65. n.3. Ruin. cons.7. n.6. lib.5. Natt. cons.495. n.15. lib.3. Franc. Capiblan. in tract. de iure & author. baro. pragm.8. p.2. n.9. Vasques in tract. de success. crea. lib.3. §.22. lim.17. nu.64. Claud. Tatius alleg.17. nu.7.* vbi dicit, quod est ipso iure nullus ēt si nunquā clericus cōparuisset, *Vant. in tract. de nullit. tit. de nullit. ex defectu iurisd. nu.4. Petr. Friderus Vltram. in tract. de mandatis & monitor. lib.2. c.3. n.4.* quod secus est in processu, & actu facto corā episcopo, quia faciunt fidem coram
229 iudicæ sæculari, *Mart. de iurisd. p.4. cent.2. cas. 132. n.14.* Et ideo casu quo fit remissio delinquentis suo iudici cōpetenti ipse iudex cui remittitur, nō tenetur stare processui cōpilato a iudice sæculari, & incompetēti, sed ad hoc vt possit cōdemnare opus est nouo processu, *l. fi. C. si a non compet. iud. Guido Papa dec.202. n.6. & dec.419. n.1. Ruin. cons.7. n.6. lib.5.* qui dicit hanc esse comm.* opin. *prout etiā de comm. testatur Dec. in c. at si clerici de iud. Crauett. consil. 42. n.1. lib.1. Viu. in lib.1. commu. opin. in verb. iudex laicus, Iacob. Sbrozzius in tract. de Vicario episcopi lib.2. c.192. n.4. vbi asserit etiam de comm.* opin. Grammat. consil.42. n.1. in crimin. Clarus in §. final. q.36. vers. vltimo quæro, vbi Baiard. in add. num.53. Farinac. qui testatur de comm.* opin. q.7. n.43. Masull. in add. ad Capic. dec.9. num.13.* & hæc est verior* in processu cōpilato a iudice laico cōtra clericū, licet contrariū tenuerint *Padron. cons.40. n.71. & seq. & Thom. Triuis. dec.8. per totam, lib.2.* qui asserit ita fuisse decisū nisi dicamus quod hæc vltima opinio procedit quando iudex, qui cōpilauit processum nō esset prorsus incōpetens, sed eius iurisdictio esset exceptione elidibilis, & hanc vltimā opinionē secutus fui iudicādo tēpore quo erā laicus, & erā auditor & iudex regiarū triremiū dum in facti cōtingētia fuisset remissus a Curia Capitaniali huius Vrbis Panormi ad curiā ipsorū triremium quidā homicidia vna cū processu, quem super eodē processu dato ei termino extraordinario illū ad mortē condēnaui quæ condēna nō fuit exequura pp gratiā quā obtinuit ab Illustrissimo, & Eccellētissimo Prorege, qui cōmutauit pœnā vitæ cū pœna remigādi super ijsdem regijs triremibus toto tēpore eius vitæ, & quan-
230 do iudex dicatur prorsus incōpetens, & quādo eius iurisdictio sit elidibilis, *ponit Marant. in pract. par.4. dist.8. num.1.*
231 Et intelligas (vt ad ppositū nostrū redeam) q iudex cui fit remissio nō tenetur stare pcessui sibi trāsmisso ad effectū cōdēnādi, vel absoluēdi secus si transmissio pcessus sit ad instructionē ipsius iudicis, vt ad augēdā pœnā tamquā solitus delinquere, quia tūc tenetᵉ istare,
232 *Bald. in Auth. clericus, in fi. n.11. vers. denique queritur C. de episc. & cler. Albert. in tract. de agnosc. assert. cathol. q.25. n.43. vers. & quamuis, Ruin. cōs.124. in princ. lib.5. Aufrer. in tract. de potestat. iud. secular. super eccl. person. regul.4. n.31. in 16. to. tract. diuers. Cartar. in tract. de exequ. sētēt. capto bannit. c. fi. n.4. & 5. Farinac. q.7. num.43. in fin. vbi asserit istam esse comm.* opin.*

Subampliatᵉ 1. dicta ampliatio, vt procedat etiā q pro clerico nemo cōpareat ad allegandum priuilegium fori, *Roland. cons.12. n.3. vol.2. Matth. Brun. cons.89. nu.10. Mars. singul.694.*

Sub-

Subampliatur secundo, vt dictus processus
233 nullũ operetur effectum, nec ad constituendũ in mora, nec ad interrumpendã prescriptionẽ *ita Bal. in auth. offeratur, col. pen. C. de lit. cõtest. Fel. in c. illud, col. 3. de pscrip. Sim. de Petr. cõs. 132. n. 81.*

Subampliatur tertio, vt in tantũ sit nullus processus prædictus, ita vt ex eo non poterit formari inquisitio, *Bar. Bald. & alij communiter in l. magistratus, ff de iurisd. omn. iud. & in l. Diuus de Custod. reorum, Ruin. cons. 7. nu. 6. lib. 5.*

234 Limitatur modo prædicta ampliatio, & primo qñ processus esset formatus cõtra clericũ, qui dimiserat habitũ & tonsuram & ab oĩbus vti laicus reputabatur, *Host. in summ. in tit. de iud. §. 3. Calder. cons. 12. in tit. de foro compet. Patian. in tract. cui incumbat onus probandi negatiuã lib. 2. c. 31. num. 75. Crot. cons. 204. num. 13. lib. 2.*

235 Limitatur secundo in causa spolij in quasi nõ est oppositum de clericatu processus compilatus a iudice laico contra clericum erit validus, *Caualc. dec. 45. n. 77. lib. 1. vbi allegat Crauett. cons. 258. n. 4. & cons. 220. n. 4. & 5. lib. 2. Menoc. in tract. de recuper. possess. remedio 3. q. 53.*

236 Limitatur tertio qñ nescitur an clericus citatus sit clericus nec allegatur priuilegiũ clericatus, quia interim habetur pro laico, & valet processus, *Card. in clem. 1. §. 1. in 2. opposit. de excessi. prælat. Alex. in l. 3. ff. de appellat. recipien. Gramm. voto 19. n. 4.* Nec ista limitatio aduer-
237 satur primę subampliationi, quia subampliatio procedit qñ iudex scit illũ contra quẽ procedit esse clericũ, licet priuilegium clericatus non allegetur, hæc vero limitatio procedit qñ ignoráter fuit processũ per iudicem sæcularẽ.

238 Limitatur quarto qñ testes essent de proximo recessuri, quia tunc iudex sæcularis posset eius attestationes recipere contra clericum, & illas transmittere iudici ecclesiastico, & ista probatio erit valida, *Martin. Alphons. Viuald. Hispan. in candelabro aureo circa explanationẽ Bullæ in Cœna Domini c. 19. nu. 125. Ostens. Caualc. in tract. de Brachio reggio p. 1. nu. 86.*

239 Limitatur quinto quando probationes, & testes de nouo recipi non possent, vt quia testes essent absentes, vel mortui tunc processus factus coram iudice seculari probabit contra clericum, *Abb. in c. at si clerici nu. 14. & Fel. nu. 13. de iud. Desider. Guidon. cons. 8. n. 23. Thom. Triuis. dec. 8. nu. 6. lib. 2. Cappell. Tholos. dec. 198. vbi Aufrer. in add. Petr. August. Morla in empor. vtriusque iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iund. nu. 168.*

Et licet iste processus compilatus a iudice
240 laico cõtra clericum sit ipso iure nullus, nihilominus secus est in processu a iudice ecclesiastico compilato contra laicum, quia erit validus, ex quo iudex ecclesiasticus non est penitus incompetẽs in laicũ prout est iudex laicus in clericum, *Doctores in cap. at si clerici de iudit. Ferdinand. Vasques in lib. controuers. Illustri. c. 21. Franc. Capiblanc. in tract. de iure, & author. baron. pragm. 8. p. 2. nu. 9.*

241 Ampliatur trigesimoseptimo prędictus primus effectus quod iudex laicus sit incõpetens cõtra clericũ, vt in tantũ sit verus, quod confessio facta per clericũ corã iudice laico sit ipso iure nulla, & sibi nõ præiudicat quo ad iudicẽ sæcularẽ ita vt ex ea non possit aliquid agi corã iudice ecclesiastico, *c. at si clerici vbi Abb. & Barbat. n. 73. & cæteri scribentes de iudit. Alex. cons. 13. vol. 1. & cons. 19. col. 4. vol. 4. Fider. de Senis cons. 135. Alber. in tract. de statut. lib. 4. q. 29. n. 1. Gigans cons. 107. n. 4. & 5. Decia. in tract. cri. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 64. vbi dicit quod hæc est conclusio est verissima Anastasius Germ. in tract. de sacror. imm. lib. 3. c. 15. n. 2. Asin. in pract. exeq. §. 14. c. 1. n. 7. & in tract. de exequut. §. 6. q. 29. n. 3. Gemini. cons. 142. n. 2. Mars. in tract. de bannit. in verb. iudice n. 191. Bart. in l. magistratibus n. 4. ff. de iuris. omni. iud. Velascus decis. 65. n. 5. Grammat. cons. 42. n. 2. in crim. Angel. de Castro, & Io. Batt. de Rosellis cons. 94. n. 34. inter cons. crim. diuers. lib. 2.* qui dicunt, ꝙ est omnino nulla, *Farin. in tract. crim. q. 81. c. 6. n. 188. in 3. tomo,* vbi hãc ampliationem ponit pro regula, & ꝓ ea prope infinitos congerit *Purpur. in l. is apud quem n. 81. versic. quinto limitetis C. de edendo.*

Subampliatur primo hęc ampliatio vt locũ habeat etiã si talis confessio fuisset sæpius repe-
242 tita, & ratificata, *Bald. in c. at si clerici n. 1. de iudit. Bossi. in tract. crim. in tit. de confess. nu. 48. in fin. Farinat. d. c. 6. nu. 189.*

243 Subampliatur secundo vt nec valeat in vim confessionis extraiudicialis, *Bero. in c. dilecti filij n. 18. de arb. Velasc. dec. 65. n. 5. q ambo alios allegant,* sed in hoc articulo contraria opinio est * verior, quam tenuerunt, *Mars. in tract. de banni. in verb. iudice nu. 195. & alij per eum allegati Farinat. d. q. 81. c. 6. nu. 106.*

244 Subampliatur tertio, vt nec faciat indiciũ ad torturã, *Doctores cõiter in c. at si clerici de iudit. Bal. in l. eos C. de appell. Ang. in l. magistratibus ff. de iuris. om. iud. Bologni. cons. 8. n. 1. Ruiu. cons. 7. n. 6. in fi. lib. 5. Velasc. eo. n. 5. Affl. omnino videndus super constit. Regni in constit. si dãna nu. 46. rub. 27.
245 de homicid. clandest. lib. 1.* vbi dicit, ꝙ hæc subampliatio ꝓcedit vbi ipse clericus statim suã confessionem reuocasset, *Suarez in comm. opi. in verb. clericus nu. 131. vbi asserit hanc esse comm.* * *opin. Bero. in c. at si clerici nu. 38. de iudit. vbi alios citat Gigans cons. 105. nu. 4. 5. & per totum multos allegat Farinat. d. q. 81. c. 6. nu. 208.* vbi ẽt testatur quod hæc est comm.* opin. contrariam tñ opinionem tenuerunt, *Deci. in c. at si clerici nu. 17. de iudit. & in l. magistratibus nu. 8. ff. de iurisd. omn. iud. vbi etiam Rom. num. 4. vers. sed quod hæc confessio, & Angel. num. 5. in fin. & Paul. de*

 Cast.

Cast. post nu. 3. vers. sed bene potest Alex. post nu. 5. & seq. & Ias. nu. 3. & seq. Farin. d. c. 6. nu. 206. & 207. vbi multos alios allegat, & pluries testatur de com. opin. *Hieron. de Laurent. in Rot. Auenion. dec. 138. n. 4. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 64.* vbi asserit hanc esse com.* opi. *Tindar. in tract. de testib. p. 1. cap. 6. nu. 3. Mars. sing. 274.*

246 Quæ opiniones hoc modo possunt concordari, vt prima scilicet locum habeat vbi confessio corã iudice sæculari fuit sponte facta, secunda vero quãdo fuit coacte, & per vim tormentorum extorta, ita colligitur ex traditis *per Bald. in d. c. at si clerici nu. 2. vers. licet Innocen. dicat, & vers. & dici, & ibi etiam Ancher. num. 8. Fel. nu. 5. in fin. & Bero. nu. 126. vbi dicit quod hæc est magis comm.* opin. idem Archer. in c. per inquisitionem nu. 3. in fin. de electi. Clar. in §. fi. q. 21. nu. 21. in fin. vbi etiam dicit hanc esse comm opin. & alios allegat Farinat. eodem c. 6. nu. 210.* vbi hanc opinionem ponit pro limitatione primæ opinionis, sed reuera hæc est distinctio, & conciliatio harum contrariarium opinionũ. Limitatur tamen hæc vltima opinio quòd confes-

247 sio sponte facta per clericum corã iudice laico fatiat inditium ad torturam nõ procedat qñ fuisset per eundemmet confitentem reuocata cõfessio prius facta, quia si esset reuocata, nec ẽt ad torturam produceret indicium, ita affirmant multi relati per Farinat. *d. c. 6. n. 215.* licet re vera contraria opinio sit verior,* & cõmunior, quam tenuit idemmet Farinat. *ibidẽ nu. 216.* vbi multos alios congerit, & pluries testatur de comm. opin.

Subampliatur quarto dicta principalis ampliatio, vt idem sit, qñ clericus talem cõfessionem fecisset corã alio iudice ecclesiastico sed

248 incompetenti, quia sine consensu sui episcopi nõ poterit prorogare iurisdictionem alterius iudicis, etiam ecclesiastici, *Bero. in d. c. at si clerici nu. 42. de iudit. Farina. d. q. 81. eod. c. 6. n. 299.* vbi dicit quod licet talis confessio plene non probet facit tamen qualem qualem præsumptionem, & indicium, *Bossi. in tract. crimin. tit. de confessis num. 49.*

249 Limitatẽ primo hæc ampliatio vt clericus, qui confessus est corã iudice laico possit cogi a suo iudice competenti ad perseuerandum in tali confessionem dummodo ea sit coniecturis adiuta, *Fel. in c. at si clerici nu. 5. vers. secundo allegat Bald. vbi etiam Aret. nu. 27. de iudit. & ibidem Deci. nu. 114. & seq.* vbi latè scribit de ista conclusione, & dicit quod põt cogi ad persi-

250 stendum in sua confessione per iudicem ecclesiasticum etiam illum torquendo, nisi probetur quod per errorem illam emisit, *Anan. in c. per inquisitionem nu. 5. de electi. ubi etiam Abb. nu. 13. Iacob. de Bellouis. in sua pract. crim. rub. de caus. crim. nu. 3. Farin. d. q. 81. c. 6. nu. 217. in fin. Ant. Scappa. in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 3. nu. 3.* quam fallentiam intelligas procedere quando agitur criminaliter secus si ciuiliter, quia tunc non potest cogi in ea persistere, *Io. Battis. Asinius in pract. exequu. §. 14. c. 1. nu. 8.*

251 Limitatur secundo, vt licet hæc confessio sit nulla, non tamen erit nulla ipso iure, *Boss. in tract. crim. in tit. de confess. n. 55. in fin. & nu. 56. vbi alios allegat Farinat. præcitato c. 6. n. 205.*

252 Limitatur tertio dicta principalis ampliatio quia talis confessio facit adminiculum, & iuuat, & corroborat alias probationes, præsumptiones, & inditia ex quibus poterit iudex facilius deuenire ad condẽnationẽ, *Io. Andr. in d. c. at si clerici n. 2. in verb. condemnandi, & ibi Bellamera in princ. & n. 9. vers. dicit nouella Butri. n. 28. Zabarell. n. 1. & Abb. Panorm. nu. 14. Farinat. loco citato nu. 201.*

253 Limitatur quarto vbi clericus qui cõmuniter reputabatur laicus suscepit præceptũ de soluendo a iudice laico vel si aliquid corã ipso confessus est non allegando se esse clericũ, tũc est cogendus a iudice ecclesiastico vt soluat id quod cõfessus est vel illud obseruet, & hoc si non per viã actus iudiciarij saltẽ per viã obligationis extraiuditialis, *ita Patian. in tracta. cui incumbat onus proband. negat. p. 2. c. 34. nu. 75. vbi allegat Calder. cons. 22. in tit. de iudit.*

254 Limitatur quinto vt licet huiusmodi cõfessio non probet delictũ principale ad effectum condẽnationis probabit tamen delictũ quod ex tali condẽnatione oritur vt est delictũ gloriationis vel iniuriæ, *Abb. in c. at si clerici in prĩc. col. 6. de iudit. & ibi etiam Bero. n. 134. Purpurat. in repet. l. admonendi n. 241. ff. de iureiur.*

Limitatur sexto dicta ampliatio quia ex tali cõfessione clerici facta corã iudice laico oritur infamia per quã debet ipse clericus suspẽdi vsque ad debitã purgationẽ, & si in purgatione deficiãt condemnabitur tanquã conuictus, *ita Farinat. d. q. 81. c. 6. n. 202.*

255 Ampliatur trigesimo octauo dicta regula clericus non potest cõueniri coram iudice laico vt si clericus in sacris constitutis interrogaretur a iudice laico nõ tenebiẽ respondere, nec ad respõdendũ compelli poterit per eundem iudicẽ laicum, *late Cartar. in pract. de interrogand. reis lib. 1. c. 2. nu. 12.* vbi dicit quod cõtrariũ est omnino detestandum, & minime seruãdum, *Scaccia in tractat. de iudit. p. 1. c. 86. nu. 50.* quidquid in contrarium dixerint, *Foller. & Io. Milis in locis per eundem Cartarium allegatis*, Quam ampliationẽ ego tamẽ limitarem, quando interrogaretur in delictis, vel causis in quibus non potitur priuileggio fori vtputa pro causa feudali vel in crimine assassinij: sed si de facto aliquis reperiretur offitialis qui esse tam

rotun-

rotundæ conscientiæ, & tam suæ salutis immemor, qui excõmunicatonis sentẽtiam vilipenderet (prout multi adsunt hodie offitiales, qui nõ solum per vim, & tormẽta interrogãt clericos, & ecclesiasticas personas, sedetiã gloriantur de tali excessu, & hoc nõ sine maximo dedecore potestatis, & immunitatis ecclesiasticæ) qui vellet de facto interrogare clericos,
256 tunc cautela est vt clericus ita tractus corã iudice sæculari protestetẽ se esse clericũ, & propterea se nolle respondere coram eo, & si nõ ob stante protestatione præcipiat respondere iterum se protestet quod respondet metu, & cõpulsione, & non aliter, & hoc faciat inserere in ipsa responsione vel facere instrumentum si potest, hanc cautelã ponit, *Martin. Vran. Vltramont. consi. 32. n. 48. lib. 2. qui allegat Specul. in tit. de compet. iudic. §. 1. vers. quomodo.*
257 Ampliatur trigesimo nono vt iudex laicus non solum non possit condemnare clericũ coram eo conuentũ, verum etiã nec illũ absoluere, *Bald. n. 20. & alij in Auhen. clericus C. de episcop. & cler. & in c. at si clerici vbi etiam Io. Andr. n. 17. de iudit. Paris. de Puteo in tract. de sindi. in verb. clericus c. 2. n. 2. cart. mihi 159.* vbi dicit ꝙ tunc iudex poterit statim pronuntiare super priuatione iuris aduersarij, *Cagnol. in l. nemo qui condennare in fin. ff. de regul. iur. Decian. in tractat. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 9.* qui asserit quod Doctores contrarium tenentes loquuntur de iure antiquo, quo iure erat permissum sæcularibus cognoscere de causis clericorum, & ratio huius ampliationis est, quia qui non potest con-
258 demnare nec etiam poterit absoluete, quando non potest cõdemnare ex defectu iurisdictionis, *l. solet in principio, ff. de offit. proconf. vbi Bald. in 2. not. & in l. qui condemnare ff. de re iud. & in l. nemo qui condemnare ff. de reg. iur. & Cagnol. & Decian. in locis sup. cit.* contrariũ nihilominus tenuit Glos. *in d. l. nemo qui condemnare, & in Authent. clericos C. de episcop. & cleri. Crauett. consil.*
259 *441. n. 6. lib. 3.* Hinc est quod clericus bannitus si occidat vel capiat alium bannitũ sæcularem nõ poterit indultari per iudicem sæcularem nisi fuerit bannitus pro crimine ꝓ quo non potiretur priuileggio fori vt pro crimine assassinij in quo iudex secularis potest punire clericum secus si reperiretur bannitus pto delicto cuius cognitio spectat ad iudicem ecclesiasticum, quia tunc fieret præiuditium ipsi iudici ecclesiastico, ad quem spectat remissio, ita *Carauit. super pragmat. 1. de exulibus nu. 117.*
260 *Baiard. in additio. ad Clarum in §. homicidiũ n. 259.* & ratio est prædicta, quia iudex sæcularis non solum non potest clericum condemnare verum etiam nec illum absoluere.
261 Ampliatur quadragesimo prædictus effectus quod clericus non potest conueniri corã iudice laico, vt in tantum sit verũ quod procedit etiã vbi clericus de euictione teneretur, namque si in iuditio esset laudatus, & nominatus ab emptore ad defendendum rem venditam, poterit declinare forũ, & petere vt lis agatur, & terminetur corã iudice ecclesiastico, *glos. in c. clericus nullus il 2. 11. q. 1. Angel. & Paul. de Cast. in l. venditor nu. 3. ff. de iud.* vbi dicit talẽ glosam esse singularẽ, *Gabbell. in tract. de enit. in verb. venditor ver. trigesimo nono vbi alios citat, & testatur de comm. opin. Aretin. in §. actionum autem nu. 43 & 44. de action.* vbi dicit quod ita obseruatur in practica, *& in rub. de except. n. 20. & vtrobique addentes Hottoma. cons. 24. nu. 10. Afflict. const. Regni si quis in posterum Specul. in tit. de 1. & 2. decret. §. restat ver. quid si dominus Imol. in l. non solũ §. quod vulgo ff. de vsucap. Arnon. cautel. 21. & sing. 69. Soc. iun. consi. 40. nu. 10. lib. 1. Natt. cons. 324. nu. 4. lib. 2. Soc. sen. cons. 91. nu. 14. lib. 3. Bald. in l. si tantum ff. de procurat. Ignens qui alios allegat in l. necessarios §. non alias nu. 512. ad Senatusconf. Sillan. Boer. decis. 69. nu. 27. Nicol. Carbon. in pract. practicar. lib. 3. c. 4. nu. 96. & lib. 1. cap. 4. nu. 15. Feller. in add. ad Marant. in pract. p. 6. actu. 5. n. 10. vbi dicit ita in praxi seruari Carolus Grimald. in add. ad praxim Nuntij Tartaliæ c. 2. nu. 52. Iulius Cæsar Imbri. in tract. de iudice regni dialogo 2. n. 47.* qui dicit quod hęc est recepta opinio Sacri Regij Consilij Neapolitani, & quod eam sequuntur, *Affl. Gramm. & Capic. in locis ibi per eum citatis Capic. dec. 191. per totam vbi Masull. in add. nu. 6. Marcell. Cala in tract. de modo articul. & proband. §. 1. glos. 1. nu. 50. vbi alios congerit, & dicit quod hæc est verior opinio Muscatell. in pract. ciuili p. 2. in glo. in verb. intimatio nu. 36. car. mihi 25.* qui dicit quod Sacrum Consilium Regni Neapolis solet seruare hanc opinionem, & quod ita pluries iudicatum fuit, & quod hęc opinio est verior, & in pract. seruatur, *& p. 3. in glo. in verb. nominet nu. 6. car. mihi 86.* Contrariam nihilominus opinionem tenuerunt, *Abb. in c. fi. nu. 8. de empt. & vendit. vbi etiam Barbat. nu. 16. & Ant. de Burgos Hispan. nu. 16. & 20. Bal. in l. venditor, & ibi Alber. de iud. Gramm. decis. 21. nu. 4. 8. 9. & per totã,* vbi dicit quod hæc opinio sibi multũ applaudet & est maioribus auctoritatibus multorũ doctorum non mediocris auctoritatis fulcita, *Florian. de S. Petro in l. fi. n. 4. ff. de noxal. qui asserit hanc esse comm.* opin. in repet. l. ea quæ nu. 17. de reg. iur. in 6. Dec. cons. 700. nu. 1. Couarr. in lib. prapracticar. quæst. cap. 8. nu. 3. vbi alios citat, & asserit hanc esse comm.* opi. Cabellin. in tract. de euict. §. 3. q. 2. n. 119. & seq. Lancellot. Dec. in l. venditor col. pen. ff. de iudit. vbi etiam de commun. opi. testatur Vrsill. in annotat. ad Afflict. decis. 380. nu. 8. & 9. Bertach. in tract. de episcop. p. 5. lib. 4. n. 95. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 353. Capic. dec. 197. n. 7.*

n.7.Vincent.Maxilla super consuet.Barens. in titu. de author.laudat n.13.& seq.Gugl.de Bened. in repet.c.Raynutius in verb.vxorem,il 2.n.417.de testamen.Ludou.Molin. in tractat. de contract. disp. 380.*num.*11. vbi alios congerit,& testatur de comm.opin:& dicit quod si e contra laicus teneretur de euictione rei clerico venditæ, & clericus conueniretur coram iudice ecclesia-
262 stico ipse laicus causam defendere habet coram eodē iudice ecclesiastico, *Aufrer. in tract. de potestat.iud.laici reg.2.fallen.5.n.6.in 16.tom. tract.diuers. cart.mihi 289.Hieronymus Ceuallos in Specul.pract.quæst.commun.contra comm.q.36.n. 2.& q.588. per totam vbi prout alij alios allegat, & testatur de comm.opin.Gail obseruat.31.n.7.lib. 1.vbi dicit hanc esse veriorem,& receptiorē in praxi opinionom Maran.in p.6.memb.5.n.6.Riminal. iun.consil.422.n.1.& seq.lib.4.vbi etiam dicit hāc esse comm.opin.Scappa in tracta. de iure non scripto lib.1.c.21.per tot.qui de comm. opin. tract.Scaccia in tract. de iud.p.1.c.11.n.98. vbi asserit hanc esse veriorem, & receptiorem opinionē Iacob. nouell. reg.20.fallen.4. Bald. in l. 1. C. vbi in rem actio exerc.deb.& in Auth.clericus,C.de episcop.& cler. Ang.in l.non solū,§.quod vulgo ff. de vsucap. Viu. dec.49.n. 8. qui testatur de comm.opin.& alios affert Michael in commu.opin.lib.2.c.1.q.8.ubi alios allegat Surd.consil.222.nu.20.lib.2. & cons.396. n.7.35.& 37.lib.3.vbi alios citat, Cagnol.in l.venditor n.8.& seq.& per tot.ff.de iud. Hondod. consil. 25.n.14.17.lib. 1. vbi multos alios allegat Caualc. decis.5.n.33.p.4.vbi multos alios congerit Purpurat.cons.26.n.1.lib.1.Io.Aloif.de Leo.in Authen. Cassa.n.19.C.de sacros. eccl. Sicard.in l.emptor nu. 14.C.de euict.Hōrat.Carpan. super statut. Mediol. lib.1.c.69.n.97.& 98. & 107. vbi etiam alios alleg.Glos.super ritu M.C.V.tit.de foro compet.vers. 2.regula car.mihi 397.post constit.Regni quemad. in quæst.fiscal.q.3.n.2.Boer. decis.69.n.27.& 28. Foller.in add.ad Maran.in pract.p.4.dist.11.n.78 car.mihi 206. Petrus Cenedus in collectan. iur. canon. p. 1. collect. 37.n.8.vbi morè suo multos alios allegat Marches.in tract.de commiss. commiss. 2. c. 2.n.18.19.& seq.* vbi alios allegat, & multa scribit circa istam materiam, & principalis ratio huius conclusionis colligitur ex dicta *l. 1.C. vbi in rem act. exerceri debe.& ex d. l. venditor ff. de iud.*quibus iuribus probatꝰ quod forū quod est declinabile à defenso declinari nō poterit à defensore volente *ita Gram.d.dec.21.n. 1. & 2.late Hond. d. cons.25. n.17. lib. 1.* vbi multos
263 alios allegat vbi nu.15.dicit quod si iudex ecclesiasticus inhiberet iudici sæculari ne in causa procedat,sed clericum ad se remittat de huiusmodi inhibitione curandum non esse cum eo casu iudex ecclesiasticus iurisdictionem nō habeat quod vltimum dixerunt ēt *Cabell. per eundem Hond.citatus in tract.de euict.§.3.n.122. vers. & si iudex ecclesiasticus, & vltra eum Socy. sen.cons.99.n.27.li.3. Caualc.dec.9.n.2.lib.1.& Lancell.tract. de attent.p.2.c.20.q.3.n.90.*

Alia est ratio istius secundæ opinionis scilicet,quia isto casu clericus vēditor cū resem-
264 ptoris gerere videatꝰ,& ea dūtaxat facere pōt, quæ emptori permittunꝰ, sed emptor nō pōt declinare forum sequiꝰ quod nec ēt hoc facere possit clericus vēditor, *Bar.& Paul.de Cast.in l.liber.§.fi.ff.de negat.gest.Cephal.cons.168. n.23 lib.2.Hond.d.cons.25.n.10.*vbi ēt dicit,quod ea quæ emptori cū quo lis cæpta est ostabunt, ostabunt ēt venditori,qui eius defensionē assumpsit *Ang.in l.ab executore, §.illo n.4.ff.de appel.* & ab illis oīb. à qbꝰ excluditꝰ emptor principaliter cōuentus,excluditꝰ ēt ipse vēditor ad defensionē admissus,Corn.*cons.79. col.penult. ver.item secundū eū lib.4.Soc.sen.cons.91.n.11.li. 3.Hond.cod.n.*10.nec pōt opponere exceptiones quas reus principaliter conuentus opponere non posset,*Bal.& Ang.in l.si parentes,C.de euict.Hond.d.cons.25.nu.10.& 13. & 23. lib. 1.* vbi vlterius dicit quod venditor, qui non venit principaliter ꝓ suo interesse,sed ad defendendū emptorem tenetꝰ causam defendere in statu, & terminis in quibus reperitꝰ, nec actoris conditionem deteriorem facere pōt quoniam ei sententia contra emptorē lata nocet ex propria vi, & natura causa, *Dec.cons.700.n. 7.Alc.cōs.492.in fi.Couar.ī lib.pract.qō.c.15.n.5*

Retenta tandē ista secunda opinione eā sub-
265 ampliabis primo,vt procedat ēt si vendidisset ecclesia,& vellet emptorē defendere, quia ad huc tenetꝰ illum defendere,corā iudice sæculari,*Couar.in lib.pract.qō.c.8.n.3. parum ante vers. hinc ergo ubi alleg.Alber.in l.venditor,ff.de iud.& alios DD.* Limitabis vbi clericus vti defensor necessarius vocaretur in iudiciū ad defensionem sui coloni,vel inquilini, qui nullum hēt ius in rem,nec ciuiliter,nec naturaliter possidet,,*iuxta tex.in l.1.C.causā de vsucap.*quia tunc
266 clericus,qui est vere dn̄us rei petitę,& hēt dominium vtile,ac directum ad iudicium vocaretur rē propriā proprio noīe defensurus,ideo tūc causa dēt tractari apud iudicem ecclesiasticum, *c.quoniam frequenter §. in alijs vbi Abb. n.28. Butr. & cæte.scribentes, vt lite non contesta. l.2. C.vbi in rem actio exercer.deb.Imol.in l.non solum §. quod vulgo,n.4.ff.de vsucap. Ang. in l.venditor,ff.de iud.Aret.in §.actionū,n.20.inst. de act.* vbi dicit ita de consuetudine seruari, *Bal. in l.j in prin.C.vbi in rem act.exerc.deb. Lanfr.in tract. de arbit.p.7. q.47.Gram.dec.21. n.3. vbi multos alios alleg.& dec.61.nu.6. Couar.in lib. pract. qō. d.c.8. n.3.vers.nam hisce verbis, Marc. Anguiss. cons.50.n.5.Surd.cons.396.n.36.Io.Ficard.ī add. ad commu.opin. Villalobs in lit.N,n.14.Dec.d.cōs. 700.n.7.Io.Aloif.de Leo in l.placet,n.17.(de sacro-*

crosanct. eccles. Purpur. cons. 26. nu. 2. lib. 1. An-
char. in c. quoniam freqūēter §. quod super nu. 3. vt
lit. non contest. Soc. iun. cons. 91. n. 13. & 14. vol. 3.
March. in tract. de commiss. p. 2. c. 4. quarti c. princ.
n. 33. car. mihi 499. Carpan. super statu. Mediol. lib.
1. c. 69. n. 27. qui alios congerit & testat. de comm.
opin. Ant. de Burg. in c. si venditori nu. 16. de empt.
& vend. Boer. dec. 69. nu. 28. Alex. de Neuo cons.
55. nu. 2. vbi hanc limitationem sublimitat &
267 dicit, quod nō habet locum qn̄ clericus venit
voluntarius ad defendendum illum, qui non
nominauit in iudicio vbi dicit, quod ad hoc
facit quod not. gloss. in c. clericus nullus 11. q. 1.
268 Abb. in c. fin. de empt. & vend. & hæc limitatio
potest exemplificari in Regno in inquilino,
seu colono clerici, qui conuenitur tanquam
possessor illius rei pro exequutione cōtractus
iuxta formam Bullæ, quod tamen non serua-
tur in Regno.
269 Limitatur secundo qn̄ clericus, qui vult
declinare forum fuit citatus à iudice laico ꝑ
suo interesse ad defendendum emptorem, ita
270 colligitur ex traditis per Specul. in tit. de 1. & 2. de-
creto §. restat vers. quid si dominus & vers. seq. &
iuribus & authoritatibus allegatis per Franc. Viu.
dec. 30. nu. 7. & dec. 49. nu. 8. vers. sed vbicunque,
271 & hæc limitatio fulcitur etiam ex his quæ di-
cam infra in limitationibus.
272 Limitatur tertio vbi clericus cōpareret ad
suscipiēdum in se iudicium vt necessarius de-
fensor, & procurator in rem suam, quia tunc
poterit opponere declinatoriam fori ex per-
sona propria, & trahere actorem ad suum iu-
dicem, Specul. in proxime citato, §. restat vers. quid
si clericus Siluan. cons. 49. n. 42. vbi multos alios
allegat & ad hoc, vt clericus nominatus in iu-
273 dicio possit declinare forum debet probare à
se habere causam illum qui eum nominauit,
Bald. in l. 2. C. vbi in rem act. exerc. deb. Neuus d.
cons. 55. n. 3. Nec omittam in præsenti amplia-
274 tione dicere, quod si is, qui conueniebatur a
principio fateretur se possidere & postea no-
minaret prælatum, vel alium clericum in do-
minum tunc non obstante nominatione po-
terit condennari ad restitutionē rei petitę vna
cum expensis reseruatis iuribus ipsius clerici
nominati, Afflict. dec. 126. Io. Aloys. de Leo in l.
275 placet, num. 19. C. de sacros. eccles. & iudex laicus
corā quo fuit iudicium agitatum non poterit
esse iudex super interesse prætenso per empto-
rem cōtra clericum venditorē occasione eui-
ctionis, Cagnol. in l. venditor, num. 23. ff. de iud.
Carpan. super Statut. Mediolan. c. 69. n. 106. lib. 1.
Ampliatur 41. prædictus primus clericatus
276 effectus, vt iudex sæcularis remittens clericum
ad suum iudicem, maximum a Deo premiū
cōsequatur ex iustitiæ administratione, Alex.
de Neuo cons. 56. nu. 11. ad quod allegat l. 1. in prin.
ff. de iust. & iur. & dicit, quod ad hoc benefa-
ciunt, c. sacerdotibus & cap. futuram 12. q. 1. & nu.
12. dicit quod exercet opus misericordiæ.
Ampliatur 42. vt habeat locum ēt in cleri-
277 co, qui facto conduxit vectigalia, quia nec pro
pretio illorum poterit conueniri corā procu-
ratore Cæsaris prout cæteri debitores fiscales,
sed coram suo iudice ecclesiastico, Ferdin. Va-
sques in rep. l. quoniam in prioribus §. 10. nu. 648.
vers. quo casu Ponte in tract. de Laudim. q. 51. n. 4.
quod ꝓcedit indistincte in omni casu in quo
clericus reperitur debitor fiscalis pręter in ca-
su, de quo dicam infra in limitationibus.
Ampliatur 43. in clerico, qui succedit laico
& hoc tām si conuenitur actione personali,
278 quām reali, vel mixta, quia ne is vti hæres po-
terit conueniri coram iudice laico, gloss. in c. is
qui in ius succedit alterius de reg. iur. in 6. glos. Ar-
chid. Dom. de Sancto Gem. & Præposit. in c. cleri-
cus nullum, 11. q. 1. Abb. nu. 12. Dec. nu. 11. Felyn.
nu. 5. & alij scribentes in c. quia de iud. Bar. in l. hæ-
res absens, in princ. nu. 1. ff. de iud. vbi ēt Iacob. de
Rauenna, Ang. Alber. Cyn. Fulgos. Iacobin. nu. 4.
Lancellott. Dec. Curt. iun. nu. 7. vbi testatur de com.
opin. & alij oēs Bald. Fulgos. & Ias. nu. 39. in Au-
then. quas actiones C. de sacros. eccles. idem Bal. in l.
2. C. vt in possess. legat. Rot. Rom. dec. 5. in tit. de fo-
ro compet. Cagnol. in l. 2. num. 175. C. de pact. inter
empt. & vend. Michael de Gra. in lib. 2. comm. op.
c. 10. q. 1. vbi pluries asserit, quod hæc est com.* opi.
Stefan. Aufrer. in tract. de potest. iud. eccl. super lai-
cis, nu. 47. vers. centesimoquarto in 13. to. tract. di-
uers. p. 1. car. mihi 129. Camill. de Curte in diuerso-
rio, seu comprah. iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 142. qui ēt
dicit istā esse comm.* opin. Couar. in lib. pract. qō. c.
8. nu. 4. qui ēt de comm.* testatur Vincen. de Anna
singul. 132. vbi Fabb. in add. nouissi. qui ambo alios
allegant, Menoch. cons. 991. nu. 3. lib. 10. & cons.
322. nu. 19. lib. 4. Surd. cons. 222. nu. 2. lib. 2. qui ēt
alios concordantes adducit Pet. Anguiss. cōs. 59. nu.
1. lib. 3. vbi prout alij alios allegat Caualca. dec. 8.
nu. 11. lib. 1. Purpur. cons. 83. nu. 1. lib. 1. Io. Battist.
Marches. in tract. de cōmiss. p. 2. c. 3. quarti c. princ.
nu. 54. car. mihi 491. Carauit. super ritu M. C. V. ri-
tu 234. num. 6. Io. Iacobus Masull. in add. ad Capic.
dec. 109. nu. 2. & 10. vbi dicit, & disputat quid
in militibus Sancti Ioannis, Sancti Stephani,
Sancti Lazari, & similibus, Ias. in Authen. quas
actiones, nu. 39. C. de sacros. eccl. Roman. in l. si con-
stante, §. si bona, nu. 4. ff. solut. matr. Fernand. Va-
sques in trac. de succes. creat. lib. 3. §. 22. limit. 17.
nu. 70. Roland. a Valle in tract. de inuent. q. 17. n. 4.
car. mihi 16. Marcell. Cala in trac. de modo articul.
& proband. §. 1. gl. 1. nu. 56. vbi alios citat, Surd.
dec. 110. nu. 9. Gail obseru. 37. nu. 10. lib. 1. Scaccia
in trac. de iud. p. 1. c. 11. nu. 23. vbi testatur de com.
& magis comm.* opin. Anastas. Germon. in trac. de
sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 96. & seq. quidquid
in

in cõtrarium tenuerint aliqui relati a Ferdin. Vasques *d.num.70.verſ.contrarium & vltra eos a Germonio d.c.15.n.99.*

280 Subampliatur 1. dicta ampliatio, vt procedat etiã ſi teſtator mandaret vt eius hæres clericus poſſit cõueniri coram iudice laico nam tali mandato non obſtante deberet conueniri coram iudice eccleſiaſtico, *Bald. in l.2. C. vt in poſſeſſ.leg. Bart. in l. hæres abſens in princ. ff. de iud. Bertacch. in tract. de epiſcop. in 5. par. lib.4. nu. 96. in 13. to. tract. diuerſ. p.2. car. mihi 533. Rolan. a Valle conſ.4. nu.21. lib.1. Mart. de iuriſd. p.2. c. 6. nu.41.*

281 Subampliatur ſecundo, vt dicta ampliatio procedat ẽt in exequutione contractus & inſtrumenti publici in quo laicus eſt obligatus ad certam ſummam pecuniarum, vel aliud ſimile, namque exequutio talis inſtrumenti & contractus contra clericum hæredẽ ipſius laici, ita obligati, debet fieri coram iudice eccleſiaſtico, *Rot. Rom. dec.552. aliàs 2. in tit. de foro competen. in antiq. Couarr. in lib. pract. quæſt. c.8. nu.5.* vbi alios allegat & adducit rationem huius deciſionis, *Ant. Maſſa in tract. de obligat. in forma Cameræ p.2. q.2. n.3. 4. & 5. Horat. Carpan. ſuper ſtatut. Mediolan. p.1. c.42. nu.112.* qui duo vltimi dicunt, quod hæc ſubampliatio procedit etiam ſi defunctus eſſet obligatus in forma cameræ *Sigiſm. Scaccia d.c.11. num.23. Surd. conſ.222. nu.2. lib.2.*

Subampliatur tertio dicta principalis ampliatio, vt ꝓcedat & locum habeat tàm ſi lis eſt conteſtata cum defuncto, quàm ſi non, q̃a ſemper clericus eſt cõueniendus & lis eſt proſequenda coram iudice eccleſiaſtico, *gloſſ. in c. clericus nullum, 11. q.1. Butr. nu.12. circa finem, & Fely. in c. quia Gu. de iud. Bald. & Salic. in l.1. C. ſi pendent. appell. idem Bald. in c. in præſentia, nu.9. de probat. Ang. in l. tam ex contractibus, ff. de iud. idem Bald. & Iaſ. in Authen. quas actiones, C. de ſacroſ. eccleſ. Alex. in l. ſi conſtante, §. fi. col.2. ff. ſol. matr. Lancell. Dec. & Iacobin. in l. hæres abſens, ff. de iud. multos allegat Surd. conſ.222. nu.4. lib.2.* licet ipſe cõtrarium teneat, *Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. hos accuſare §. hoc beneficio, ff. de accuſat. Aſin. in pract. exequut. §.2. c.12. in fin. Carocc. in tract. de excuſ. p.2. q.57. nu.21.* vbi dicit, quod hæc eſt vera & comm.* opin. ſed quod imò prædicta ampliatio non habeat locũ in litibus, & quæ-

282 ſtionis iam inceptis, & ſic quod ipſa tertia ſub ampliatio non ſit vera tenuerũt, *Paul. de Caſt. in dicta l. hæres abſens §.1. n.3. ff. de iud. Barbat. in eodem c. quia Gu, nu.17. de iud. Cagnol. in l.2. nu. 175. C. de pact. inter emptor. & vendit. Guido Pancirol. conſ.46. nu.7. vbi teſtatur de com.* opin. Boer. dec.69. nu.32. Alex. in add. ad Bart. in Authen. & conſequenter nu.19. C. de ſenten. & interloq. Gul. de Bened. in repet. c. Rainutius in verb. vxorem nomine A deleſiam in 2. dec. nu.124. de teſtam. Roger. de Nuta in repet. l.1. n.61. de iud. Anto. Scappa in tract. de iure non ſcripto, lib.1. c.16. nu.1. Anaſtaſ. Germon. in tract. de ſacro. immun. lib.3. cap.15. nu. 96. Addent. ad Aret. in §. idem iuris eſt, nu.46. in lit. A, inſtit. de except. Villalobs comm. opin. in lit. C. nu.77. Hieron. de Ceuallos in Specul. pract. quæſt. comm. contra comm. q.36. nu.1. & 10.* vbi dicit, quod hæc opinio eſt verior* de iure, *Camill. de Curte in diuerſ. ſeu comprehenſ. iuris feud. p.2. c.2. n.142. ver. ſecunda verò, qui aſſerit iſtã eſſe cõ* opi. Anguiſſ. conſ.59. nu.1. lib.3. Camill. Borell. in add. ad Bellug. in Specul. princ. rub.11. §. videndum, nu. 4. in lit. A, verſ. ad materiam tamen cart. mihi 55. Anton. Maſſa Galleſſ. in tract. de obligat. in forma Cameræ p.2. q.2. nu.3. & 4. Andreas Gail obſeru. 37. nu.8. lib.1. Scaccia in tract. de iud. p.1. cap.11. nu.23. in fin. Couarr. in lib. pract. quæſt. c.8. nu.2. & 3. verſ. hinc ergo, vbi allegat Imol. in l. ſi cum hominem, ff. de fideiuſ. Iaſ. in Authen. quas actiones, nu. 39. C. de ſacroſ. eccleſ. Paul. de Caſt. Rom. & Alex. in l. ſi conſtante §. fi. ff. ſol. matr. & ibidem Curt. iun. in add. ad Alexan. And. & Paul. de Caſt. in d. l. hæres Abſens in princ. ff. de iudit. & in verſ. verum contraria,* dicit quod hæc ſibi videtur verior* opinio, ẽt ſi ſuccedens eſſet monaſterium vel eccleſia, *Io. Batt. Aſinius in pract. exequut. §.2. c. 12. num.44. & 60.* vbi alios citat, & teſtatur de comm.* opin. & allegat ẽt iura probantia iſtã opinionem, *Aufrer. in tract. de poteſtat. iud. laici ſuper perſon. eccleſ. regul.2. Fallen.5. nu.6. in 16. to. tract. diuerſ. car. mihi 289. Viui. in comm. opin. in verbo clericus nu.48. lib.1. Siluan. conſ.49. nu. 45. Ferdinand. Vaſq. in tracta. de ſucceſſ. creat. p.1. lib.7. §.22. limit.17. nu.70. Burſat. conſ.93. n.42. lib.1. vbi aſſerit hanc eſſe com.* opin. Purpur. conſ. 83. nu.2. lib.1. Io. Aloiſ. de Leo in Authen. caſſa nu. 19. C. de ſacroſ. eccleſ. Iacobin. in d. l. hæres abſens nu.6. ff. de iudit. Folleri. ſuper conſtit. Regni in tit. de epiſcop. & cler. c. item ſtatuimus nu.5. cart. mihi 68. & in addit. ad Marant. in pract. p.4. diſtin.11. nu.74. car. mihi 206. Suarez in comm. opi. in verb. clericus nu.104. gloſ. ordinaria ſuper ritu M.C.V. in tit. de foro compet. verſ. ſecunda regula cart. mihi 397. poſt conſtit. Regni Boer. dec.69. nu.32. & ſeq. Marcell. Cala in tract. de modo articul. & proband. §.1. gl.1. n.57. vbi alios allegat Surd. dec.110. n.2 qui dicit ꝙ hæc opinio eſt magis* cõmunis, & cõſ. 222. nu.16. lib.2. vbi multa circa hanc concluſionẽ affert. Petrus Cenedus in collectan. iuris canonici p. 2. coll.37. nu.7. vbi more ſuo multos alios congerit Gail obſeruat.37. nu.8 lib.1. Cagnol. in l.2. n.252. C. de pact. inter emptor. & vendit.* vbi in verſ. mihi videtur dicit, quod non debet mutari ſta-

283 tus cauſæ, & huius concluſionis multæ ſunt rationes, quarum Prima eſt, quia ſi incohato iuditio reus efficitur clericus cogitur corã laico iudice comparere, vt dicam infra in limitatio-

tationibus:ergo hoc idem,& tanto magis dēt
procedere quādo clericus succedit laico cum
quo lis reperitur incepta ita dicit Surd. decis.
110.n.3.vbi multos alios allegat,Secunda est
ratio qa instantia incohata cum defuncto trā-
284 sit in hæredē actiue,& passiue,l.si constante.§.
fi.ff.solut.matrim.l.hæres absens.& ibi Iacobin.nu.
7.ff. de iudit.l.si is qui Romæ eod.tit. Alciat. cons.
22.nu.1.to.2.lib.6.Peregrin. in tract. de iure fisci
lib.5.nu.65.Sal.in l. litigator nu.3.de fructib.Vin-
cent.de Anna allegat.14.nu.1.Surd. d.decis.110.
285 nu.4.Tertia est ratio quia vbi ceptum est iudi-
tium ibi finiri debet, l. vbi ceptum, ff. de iudit.
Hieron. Ceuall.in specul.comm.contra comm.q.36.
286 n.2.Surd.cons.57.n.2.li.1.Quarta est ratio pōt
adduci quia hæres censetur,& reputatur vna,
& eadem persona cum defuncto,§.1.in Auth.
de iur.iur.amor.præst.Menoch.cons.124.nu.19.lib.
2.Surd.cons.15.n.2.lib.1.Quinta est ratio, quia
287 defunctus conuentus coram iudice laico vi-
detur cum eo quasi contraxisse ne posset forū
declinare, quia in iudicijs quasi contrahitur,
l.3.§.idem scribit ff.de pecul.Bart.in l.2.§. sed, &
si vnus nu.2.ff.de pretor.stipulat.Paul.de Cast.in
l.3.§.si filius familias nu.3.ff.de pecul.Alba Man-
dell.cons.262.n.4.lib.2.Sexta est ratio qa obli-
gatio non variatur ex mutatione personæ suc
288 cessoris nec ius alterius mutatione personæ
fieri dēt deterius,l.2.§.ex his,ff.de verb. obligat.
l.in exequutione §.pro parte vbi hoc not. Paul. de
Cast.ff.eod.tit.Septima,& vltima pōt assignari
289 ratio qa ius creatum,& formatum in persona
defuncti transit actiue,& passiue in hæredem,
l.cum matre ff.de rei vendicat.l.1.& 2.ff.de hæred.
acti.Surd.d.cons.2.n.10.cū pluribus seq. lib.2.vbi
290 hanc,& alias prædictas adducit rationes ex
quibus rationibus apparet quantum sit vera
hæc secunda opinio.

Retenta tandem opinione quod in litibus
inceptis clericus hæres laici ex persona sua nō
possit declinare forum sed tenetur litem pro-
sequi coram eodem iudice corā quo agitabat
cum defuncto eā limitabis aliquibus modis,
291 & Primo si instātia esset perēpta,qa perempta
instantia pereunt oīa acta ordinatoria & est
tanquā si lis nunquā fuisset incepta,Alber. in
l.properandum nu.13.ff.de iudit.Deci.in l.2. C. de
edend.Ruin.cons.69.n.5.vol.1.late Io.Batt.Asin.
in pract.exequut.§.2.c.15.& §.3.c.1.nu.12.&
13.& §.14.c.3.nu.9.Caph. cons.232.nu.30.lib.
2.Rim.sen.cons.703.nu.8.lib.4.Bero.cons.37.nu.
14.lib.3.Roncagall.in tract.de duobus reis leg.16.
lib.3.nu.17.car.mihi 875.& lis habetur pro nō
incepta nec dr̄ amplius lis,Lancellott.in tract. de
attent.p.2.c.4.de attent.lite pendente num.598.&
292 611.Rim.iun.cons.821.nu.20.lib.7.vbi dicit qđ
instantia perempta effectus inhibitionis factę
per iudicē appellationis omnino annullatur,
allegat Lancell.in c.prædicto n.520.Surd.cons.160.
nu.22.lib.2.vbi dicit qđ instantia perēpta de-
293 finit amplius esse lis. Hinc est quod instantia
perēpta cessat vitiū litigiosi, & consequenter
res de qua litigatur pōt valide alienari, Saly.in
l.properandum §.& si quidē nu.15.vers.tertio quę-
ro ff.de iudit.Alex.in l.2.nu.16.& Deci. nu.59.
& Ripa nu.28.& Ias.n.19.vers. secundo limita ff.
iudit.solui,Mandos.in tract.de inhibit.q.113.Pas-
set.cons.67.n.7.Natt.cons.350.n.5.Thesaur.dec.
144.n.9.Gabriel cons.52.nu.8.lib.1.Lancellott in
d.trac.de attent.p.2.c.4.in præfat.n.598.& 609.
294 Sic ēt instantia perēpta pereunt confessiones
fictæ inductæ ex dispositione statuti, ita vt nō
possint in alia instantia produci,Lanfran.Bal-
bus in suis com.concl.cent.3.concl.281.Horat.Car-
295 pan.super statut.Mediol.lib.1.c.21.n.102.& instā-
tia perēpta fideiussor de iuditio sixti dicitur li
beratus,not.Doctores,& præcipue Bar.in l. cū lite
mortua ff.iudit.solui Affl. super constit.Regni rub.
14.n.4.& 5.lib.2.Ias.in l.2.§.fi.n.9.ff.qui satisd.
cogant.Paris.cons.48.n.17.lib.1. Natt.cons.120.
n.13.vol.1.Vrsill.in adnotat.ad Affl.dec.182.nu.
8.Foller.in pract.crim.rub.fiat contestatio litis cart.
mihi 245. Horat. Carpan.d.c.21.nu.103.& pari
modo instantia perēpta extinguitur iudicis
296 iurisdictio,l.facta §.si quis bonorum ff.ad Trebell.
Bal.in c.1.col.pen.si de inuest. inter domin. & vas-
sall.lis oritur,in vsibus feud.Io.de Amicis cons.32
n.9.Surd.d.cons.160.n.22.lib.2.& ꝑ consequēs
iudex non dicitur amplius iudex sed priuata
297 persona,Bald.cons.290.in fin.lib.3.Crauett.cons.
270.circa finem lib.2.Ancher.Regiens. quæst.21.
num.13.lib.3.Roland.Cauagnol.in obseruat.ad de-
cret.Montisferr.decret.8.§.3.nu.3.car. mihi 127.
in prima parte latè Sebastian.Vant.in tract.de nul
lit.in tit.de nullitate ex defectu iurisdictionis n.115.
& 127.cum pluribus sequentibus Menoch. in tract.
de arbit.iud.q.67.num.17.Ioseph Ludouic. in Rot.
Lucens.dec.43.nu.20.Horat.Carpan.super statut.
Mediol.c.21.nu.108.p.1.vbi in nu.sequentibus
ponit multa de iurisdictione iudicis instantia
perempta.

298 Secundo limitari poterit prædicta conclu-
sio quòd clericus hæres laici in litibus incep-
tis teneatur sequi iuditium coram iudice co-
ram quo est inceptum vt non procedat quan-
do iuditium esset ex aliquo capite nullum, qa
est vulgata regula, quod nullum est nullum
producit effectum, c.non præstat de regul. iur. in
6.l.nō putaui,§.non quæuis de bonorū possess. contra
tabul.l.4.§.condemnatum, ff. de re iud.l.non dubiū,
C.de leg.Bellamer. cons.74.nu.3. Surd. cons.136.
nu.16.lib.1.Peregrin.cons.93.nu.6.lib.1.Bursat.
cons.82.nu.6.Hondod.cons.32.nu.85.lib.1.

Hinc in simili per eandē regulā & ad con-
firmationē ipsius limitationis videmus,quod
299 licet ꝑ simplicem citationem inducatur litis

N pen-

pendentia, *Rom. conf. 330. n. 2. in fi. Fel. in c. super literis, n. 13. de rescript. Affl. dec. 220. nu. 13. Menoch. in tract. de arbit. casu 202. nu. 8. Rot. Rom. dec. 17. nu. 3. in tit. de dolo & contum. & dec. 6. in tit. vt lit. pendet. in nouis Scaccia in tract. de iud. p. 1. c. 64. nu. 11.* attamen si talis citatio esset aliquo modo nulla nullã inducit litis pendentiã, *Pro-*
300 *bus in addit. ad Io. Monacũ in rub. vt lite pendent. in 6. Affl. dec. 336. nu. 14. & seq. Deci. conf. 46. nu. 21. & seq.* vbi loquitur in citatione facta ad instantiã tutoris finita tutela p pubertatem, *Lancellott. in tract. de attent. p. 2. c. 4. in præfati. n. 94. & 95. car. mihi 51.* & parimodo *nu. 99.* di-
301 cit quod p citationẽ, & processum nullũ non fit vt qs desinat esse pacificus possessor ad effectum regulæ de annali possessore, sic ẽt sen-
302 tentia nulla non dr̃ sententia, *l. 4. §. condẽnatũ ff. de re iudi. Natt. conf. 529. n. 7. & 9.* ideo solu-
303 tum vigore sententiæ nullæ põt repeti tanquã indebitũ, *Asinius in pract. exequut. §. 2. c. 14. nu. 6. Horat. Carpan. super statut. Mediol. p. 1. c. 21. n.*
304 *111.* & lex siue statutum puniens faciẽtes aliquem actum non cõprehendit facientẽ talem actum nullum, *Ias. in l. 1. §. hæc autem verba nu. 9. cum pluribus seq. ff. quod quisque iur. & in l. fin. nu. 140. C. de iure emphiteut. Vincent. Macin. in tract. de iurament. p. 4. effectu 203. nu. 4. & 5. Lodulfus Scrader Vltramont. in tract. de feud. p. 9. c. 1. nu. 27. Porti. conf. 140. nu. 3. Fel. in c. ex tenore nu. 9. vers. & pro primo membro de rescript. Ripa in primo libro responsor. c. 1. nu. 22. Cotta in suis memorial. in verbo actus nullus Plot. conf. 180. nu. 22. inter conf. crim. diuers. lib. 1. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. glo. 2. nu. 6. & seq. Soc. sen. conf. 18. nu. 20. lib. 1. Vant. in d. tract. de nullit. tit. quoties, & intra quod tẽpus nu. 43. & seq. Marf. in l. fi. nu. 12. & seq. ff. de quæsti.* & ideo licet feudatarius si-
305 ue emphiteuta alienans rem emphiteutã siue feudalem non consentiente dño directo incidat in pœnam caducitatis, *c. 1. in fi. de feud. sine culp. non admitt. c. 1. de vassall. qui contra constit. Lothar. c. 1. in princ. de phib. feud. alien. p Lothar. c. 1. in princ. de prohib. feud. alien. per fider. c. 1. §. fi. quæ fuit prima causa benefit. ammittit Soc. conf. 86. n. 7. & 8. lib. 1. Curt. in tract. de feud. p. 4. nu. 81. Iacobin. de Sancto Georg. in eodẽ tract. de feud. in verbo dictique vassalli nu. 45. Alber. Brun. conf. 119. nu. 22. Gratus conf. 9. n. 134. lib. 1. Ias. conf. 15. nu. 11. lib. 2. Scrader. d. c. 1. num. 14.* attamen si ipsa alienatio esset aliquo modo nulla non incide-
306 ret in pœnã caducitatis, *est tex. in l. ea quæ C. si mã cipi. ita fuerit alienat. l. stipulatio hoc modo concepta ff. de verb. obligat. Guid. Papa conf. 31. nu. 1. vers. si ergo & conf. 63. nu. 3. & dec. 590. nu. 2. Bal. in l. 2. nu. 3. C. de episcop. & audien. Aluarott. & Præposit. in c. 1. Quid iuris si vassall. post alienat. fact. feud. recuper. Iacobin. in tract. prædicto in verb. cum pacto, nu. 28. Alex. conf. 99. num. 27. lib. 5. Ias. in verbo seruo legato §. 1. num. 7. ff. de legat. primo, & in l. vbi pactum, nu. 23. C. de transact. & in l. fi. nu. 139. C. de iur. emphyt. Carpan super statut. Mediola. c. 403. lib. 2.* vbi multos alios allegat *Addentes ad Guidon. Papã conf. 32. in lit. B. Franc. Vegg. cõs. 68. nu. 19. Io. Alois. de Leo in l. qui sententiam, nu. 12. C. de pen. Fabian. de Monte in tract. de empt. & vend. in 3. q. princ. nu. 60. car. mihi 68. Marf. in l. fin. nu. 12. ff. de quæsti. & singul. 28. Gabbell. milleloq. 109. Fely. in c. ex tenore nu. 6. de rescript. Tiraq. in l. connubial. glos. 8. num. 205. & in tract. de vtroq. retract. §. 1. glos. 2. nu. 6. & seq. Ludoui. Molin. in tract. de primogen. Hispan. lib. 2. c. 16. nu. 18. Boccati. super constit. Egidian. gl. 8. nu. 46. cũ multis alijs quos late congerit Lodulfus Scrader Vltramont. in d. tract. de feud. p. 9. c. 1. nu. 27.* & statutum puniens eum qui cesserit debitum poten-
307 tiori non habet locũ vbi cessio esset nulla, *Bal. conf. 139. prope finẽ lib. 2. Vinc. Mancin. in d. tract. de iuram. p. 4. effec. 203. nu. 6. Scrader d. nu. 27.* quibus accidit ẽt quod si præceptum est nullũ contrauenienss illi non incidit in aliquã pœnã,
308 *Ripa in l. 1. §. si quis stipulatur ff. de verb. oblig. Couarr. in 2. parte relect. §. 4. nu. 4. Vegg. conf. 68. nu. 19. Farin. in suo tract. crim. q. 15. n. 47. Molina d. c.*
309 *16. n. 18.* & eodem modo citatio nulla non interrumpit præscriptionẽ, *l. si pater C. ne de stat. defunct. vbi glo. in verb. status Alex. in rub. ff. de in ius vocãd. Bar. in l. accusatus ff. de adulter. Bertach. in repert. in verbo citatio nulla, & in verbo citationis effectus il primo Tiraq. in d. tract. de vtroque retract. §. 1. glos. decima nu. 85. Bald. in tract. de præscript. p. 3. sexte partis principalis q. 4. nu. 27. cart.*
310 *mihi 556.* quod procedit ẽt in processu nullo qui nec ẽt interrumpit præscriptionẽ *Bal. in c. 1. Quo tẽpore miles Ruin. conf. 47. nu. 8. lib. 4.* nec
311 facit rẽ desinere esse integrã. *Paris. cõs. 98. n. 27 lib. 3. Lancellott. in tract. de attent. p. 2. c. 4. in præfat. n. 97. car. mihi 51.* nec perpetuã iurisdictionẽ,
312 *Aegid. dec. 699. Puteus dec. 2. Lancell. vbi supra nu. 98.* sic ẽt licet ex forma statuti debeatur gabbella p quolibet contractu illa non debi-
313 tur ex contractu nullo, *Bal. in l. fin. §. quia nostra col. 1. vers. quærit hic, & ibi ẽt Alber. in vers. item adducitur Rom. conf. 78. Marf. conf. 117. nu. 54. & conf. 120. num. 4. & conf. 131. num. 25. Alexand. conf. 104. num. 5. lib. 1. & conf. 36. num. 5. versic. & etiam de actibus inutilibus lib. 4. Aretin. conf. 128. in 2. dubio Ripa in l. 4. §. condemnatum versic. tertio facit ff. de re iudi. Hippolit. Bonacoss. in quæst. crimin. in verb. gabbella part. 1. Surd. decis. 122. num. 9. & conf. 305. num. 17. lib. 3. Ioseph Ludouic. conclus. 15. vers. hinc infertur, & vers. infertur vigesimonono Gramma. decisio. 74. num. 27. Personali in tractac. de gabbell. num. 137. Iulius Ferrett. in eodem tractat. de gabbell. num. 312. 314. & 315. Gaspar Cabbellin. milleloq. 108.* si-
314 cut nec etiã ex contractu nullo debetur laudimium,

mium, *Tiraq. in tract. de retract. conuenti. §. 6. glo. 2. num. 6. Amod. a Ponte in tract. de laudim. quæst. 39. Surd. d. dec. 122. nu. 10. Purpur. consf. 64. nu. 5. lib. 1. Petr. Cened. in collectan. iuris canon. collect. 144. nu. 20. Bursat. consf. 56. nu. 16. lib. 1. Crauett. consf. 332. nu. 10. lib. 2. & consf. 858. n. 5. lib. 5. Thesaur. dec. 75. Burgius in tract. de laudim. p. 2. in-*
315 *spect. 10. n. 1.* Neque retractus habet locum vbi alienatio esset nulla, *Paul. de Castro consf. 74. in princ. lib. 2. Surd. d. dec. 122. nu. 11. Cepoll. consf. ciuil. 44.* & pretermissis multis similibus ex quibus potest deduci qđ id quod nullum est nullum præstat impedimentum neque aliquem operatur effectum, solum vnum adducam ex quo põt omnino fundari hæc secunda fallen-
316 tia, scilicet qđ licet appellatio suspendat sententiam, & iurisdictionem iudicis à quo *c. ve-*
317 *nientes de iure iurand. c. 1. de re iud.* nihilominus si appellatio esset nulla, & nulliter inter posita, nihil operaretur, neque sẽtẽtia neque iurisdictio iudicis a quo suspenderetur, vt latè, & ex multis deducit, *Robert. Lancellott. in tract. de attentat. p. 2. c. 12. limit. 6. num. 1. & per totum Paris. consf. 49. nu. 21. lib. 4.*

318 Tertio limitari poterit prædicta conclusio quod clericus hæres laici in litibus inceptis cũ defuncto non possit declinare forum vt non procedat qñ per partes fuisset liti cessum, & renũtiatum quia tunc oĩa acta pereunt, & lis habetur pro non incepta, *Balb. in tract. de præscript. in sexta parte principali in tertia particula quæst. 4. nu. 45. Asinius in practica exequut. §. 2. c. 15. nu. 12. Lanfranc. Balbus in suis comm. conclusf. cent. 5. concl. 441. Horat. Carpan. super statut. Mediol. p. 1. c. 21. nu. 98.*

319 Limitatur modo prædicta quadragesima tertia ampliatio qñ laicus cui clericus successit esset predo nam tunc clericus hæres poterit cõueniri coram iudice laico, vt restituat rem deprædatam per eius authorem, *Bald. in l. fin. q. 6. C. de edict. Diui Adrian. tollen. Io. Bertach. in tract. de episc. p. 5. lib. 4. nu. 96. in 13. tom. tract. diuersf. p. 2. car. mihi 353. glo. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. versf. secunda regula cart. mihi 397. post cõstitut. Regni Aufrer. in tract. de potestat. iud. laici reg. 2. n. 13. in 16. to. trac. diuersf. car. mihi 289.*

Et pro complimento dico quod sicut clericus q succedit laico mutat forum ex persona propria ita vt debeat conueniri coram iudice
320 ecclesiastico ita e contra si laicus succederet clerico non poterit allegare declinatoriã fori ex persona sui prædecessoris, sed debet conueniri corã iudice laico, *Iasf. in Authen. quas actiones nu. 41. C. de sacrosf. eccles. Menoch. consf. 322. nu. 19. lib. 4.* Sic ẽt laicus succedens clerico ligatur
321 eadem instantia, & tenetur prosequi iuditiũ inceptum cõtra suum authorem in curia ecclesiastica, *cap. quia v. de iudit. Alciat. consf. 22. nu. 3. tom. 2. lib. 6.*

322 Ampliatur 44. prædictus primus effectus clericatus quod iudex laicus non habet iurisdictionem in clericos ac personas ecclesiasticas vt non solũ procedat in iurisdictione contentiosa verum ẽt in iurisdictione voluntaria, quia nec illam poterit exercere laicus in clericum, *Dec. consf. 150. nu. 4. & consf. 241. num. 2. Surd. decisf. 129. num. 6.* qui huius ampliationis exemplum ponit in legitimatione de qua materia dicam infra effectu 35. quidquid in contrarium dixerit ipsemet *Surd. dec. 26. num. 2. & alij per eum citati.*

323 Ampliatur 45. vt episcopus possit interdicere locum, & ciuitatem qñ officiales temporales nolunt restituere, & remictere clericum per ipsos detentum suis iudicibus competentibus, *Aufrer. in tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & rebus eorum nu. 8. in 13. tom. tract. diuersf. p. 1. car. mihi 126. qui ad hoc allegat tex. in c. canonici de offit. ordinar. in 6. & in c. licet de iureiur. & in c. fin. de exceptio. & in cap. decernimus, & in cap. si iudex laicus de sentent. excomm. in 6.*

Ampliatur 46. vt ipse primus effectus clericatus procedat ẽt si clericus in minoribus cõ-
324 stitutus vxorẽ ducat, & habitum, & tonsuram dimictat nam si ipsa vxor moreretur, & clericus reassumat habitum, & tonsuram, & inseruiat ecclesiæ iuxta formam Conf. Trid. adhuc non poterit conueniri coram iudice sæculari, qa per reassumptionem habitus, & tonsuræ reassumit ẽt priuilegium fori, *Remig. de Gonn. in tract. de carit. suffrag. q. 65. n. 7. in 15. to. tract. diuersf. p. 2. car. mihi 193. Clar. in §. fi. q. 36. n. 12.* vbi testatur de com. opi. & multos alios allegat.

325 Limitat̃ primo hęc ampliatio, vt nõ habeat locũ qñ habitum assumpsisset parũ ante delictũ, qa tunc præsumitur in fraudẽ illũ assũpsisse, *Clar. d. n. 12. in fi. & nu. 13.* qui asserit quod ita alias in facti contingentia fuit obseruatũ.

326 Limitatur secundo qñ clericus contraxisset matrimoniũ cum corrupta scienter vel cũ vidua vel cũ duabus virginibus quia tunc fieret bigamus, & p consequẽs nõ posset gaudere priuilegio fori vt dicã infra in limitationib.

327 Ampliatur 47. dictus effectus ꝙ clerici nõ possunt conueniri corã iudice laico vt locũ sibi vendicet ẽt si ipse clericus corã iudice laico confiteret̃, & assereret se esse laicũ, & nõ clericũ, qa p talẽ confessionẽ sibi non præiudicat, neq; suo episcopo illũ vendicare volẽti, qa episcopus non obstante ipsius cõfessione poterit illũ repetere, *c. at si clerici de iudi. Innoc. & Copostell. in c. per inquisitionẽ de electi. Bal. in l. si qua per calũniã versf. sed ponamus clericus C. de episf. & cler. & in l. 1. n. 39. C. de cõfesf. Lãfrã. de Oriann. in c. quoniã contra in verb. cõfessio n. 14. de probat. Io. Andr. in c. si iudex laicus de sent. excom. in 6. Bertacch. in*

suo reper. in verb. clericus Foller. super constitut. Regni in tit. de episc. & cler. c. item seruat n. 4. car. mihi 83. & in pract. crim. in verb. & si confitebuntur p. 1. n. 122. Bossi. in tract. crim. in tit. de confess. nu. 51. Camill. de Curte in diuers. seu cōprahensorio iuris feud. p. 2. c. 2. n. 125. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 55. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 33. num. 2. vers. his accedit Fider. de Sen. cons. 235. nu. 1. vers. quæritur an confessio Gemini. in d. c. si iudex laicus §. non sic n. 7. vers. quæritur primo, & ibi etiam Philipp. Franc. nu. 6. vers. & ex his elicit Farinat. q. 8. nu. 11. lib. 1. & q. 81. c. 6. nu. 200. lib. 3. Fului. Patian. in tract. cui incūb. onus proband. negat. p. 2. c. 34. nu. 74.

Quæro iuxta hanc ampliationem quid si iudex laicus sciebat detentū esse clericum ipse vero clericus detentus corā eodē iudice confiteretur se esse laicum an stante tali confessio-
328 ne iudex procedere possit cōtra eum illū condemnando, & sic an excusetur a sententia excommunicationis, & dico quod nullo modo procedere poterit, & procedendo non excusabitur a sententia excōmunicationis *Innocen. in c. vt famæ, de sentent. excomm. Io. Andr. in cap. si iudex laicus eod. tit. in 6. Capoll. cons. 11. num. 17. in crimin. Bald. in l. si qua per calumniam nu. 3. C. de episc. & cler. Decian. in tract. crim. p. 4. c. 9. n. 114.* vbi adducit rationem, q̄a scilicet talis confessio esset nulla tanquā facta corā iudice incompetenti: ego vero puto quod vera ratio huius conclusionis sit quia clericus non potest tām expresse quām tacite prorogare iurisdictionem iudicis sæcularis vt dixi supra ampl. 7. nu. 45.

329 Ampliatur 48. vt iudex ecclesiasticus possit petere vt sibi remictatur clericus detētus a iudice sæculari ēt ipso clerico inuito, & contradicente, *c. si iudex laicus de sentent. excomm. in 6. Fider. de Sen. cons. 135. nu. 2. Bertrand. cons. 67. nu. 12. lib. 2. & cons. 182. nu. 3. in fin. & nu. 4. lib. 1. Foller. in pract. crim. canon. p. 2. tit. reperti culpabiles nu. 32. Iacobus de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. nu. 154. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 116. Sbrozzi. in tract. de vicar. episc. lib. 2. c. 191. num. 11. vbi allegat Bald. in l. 1. ff. de reiuendi. & Bart. in l. præcepit C. de canon. stat. lib. 10.* Et nō solum potest iudex ecclesiasticus repetere clericum detentum a iudice laico ipso clerico inuito, verum ēt statim quod scit clericum detineri per laicum tenetur ex suo offitio hoc facere aliās posset ab administratione depo-
330 ni, & forte etiam criminaliter puniri, *cap. dilectis, vbi Abb. nu. 4. & Deci. nu. 2. & cōiter scribentes de appell. cap. si iudex laicus vbi glos. de senten. excomm. in 6. Clar. in §. fin. q. 36. vers. regulariter in fine vbi Io. Batt. Baiard. in addit. nu. 26. Iacobus Sbrozzi. d. c. 191. nu. 10. Anastas. Germon. in trac. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 64. Cassan. cons. 38. per totum. & super consuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 73. car. mihi 202.* vbi dicit quod si is talis detentus fuerit per iudicē seculatē ad mortem
331 damnatus, ipse iudex non repetens tenetur de homicidio, & vlterius tenetur ad oīa damna, & interesse quę passus est clericus detentus, & *d. cons. 38. nu. 2.* dicit quod si iudex ecclesiasticus non repetit clericum detentum per iudicē
332 sæcularem punitur tanquam periurus ex quo in principio sui offitij iurauit prout iurare tenetur subditos suos quantū possibile erit seruare illæsos, ideo eos non repetendo incidit in periurium, & n. 3. dicit quod si is talis qui clericum repetere tenuit esset episcopus suo episcopatu venit priuādus, & ad hoc allegat cap. cum quidam de reiurand. & si aliud benefitiū haberet eo ēt priuabitur, *c. 2. vbi oēs Doctores de rescript. c. querelam, & quod ibi not. scribentes de iureiur.* & ratio cur iudex ecclesiasticus teneatur repetere clericum ēt inuitum, & illum nō repetendo incidat in prædictas penas est quia priuilegium fori non est datum singulo clerico sed toto ordini clericali, & ecclesiastico, *Gemin. post alios in d. c. si iudex laicus de sentent. excom. in 6. & dixi fusius supra ampl. 7. nu. 43. & voluit Cassan. d. cons. 38. n. 25.* ideo nullo modo est illis auferendū nec auferenti assentiendū.

Ampliatur 49, vt iudex laicus (q̄n sibi con-
334 stat detentum esse clericum, & ipso iure non perdidisset priuilegium fori) debeat illum remictere ad iudicē ecclesiasticum ēt quod ipse iudex ecclesiasticus illū non peteret aliās cōtrafaciendo peccaret mortaliter, *c. si iudex laicus in princ. iuncta glos. ibi de sentent. excomm. Ias. cons. 121. in 1. dubio lib. 4. Ange. de Castro inter cons. Alex. de Neuo rōs. 61. n. 3. & 4. Iacob. Sbroz. in tract. de vicar. episc. lib. 2. c. 191. n. 3.* vbi alios allegat, & ideo eo ipso quod iudex sæcularis videt instrumentum, vel literas clericatus dēt
335 clericum ad suū iudicē remictere, neq; anxie discutere an aliquid contra eas possit opponere, & illas caniliare, *Bald. in l. si qua per calumnia col. 1. in fin. C. de episc. & cler. Alex. cons. 8. vol. 1. & cons. 169. n. 4 vol. 6. Ceppoll. cons. 10. & cons. 11. per totam crim. quos omnes allegat Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. num. 112.*

336 Nec iudex laicus debet clericum simpliciter remictere sed cum hac clausula, saluo iure vēdicandi, quia si eum simpliciter remicteret non posset amplius illum recuperare, & punire si reperitur illum talem non esse clericum, & tota cognitio an debeat remitti clericus captus pertinet ad iudicem ecclestiasticum, *Aufrer. in addit. ad Cappell. Tholos. dec. 117. in fin. Patian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. cap. 34. num. 49.* de quo vltimo, & cuius expensis, & quomodo debeat fieri hæc remissio dicam infra hoc eodem effectu loco suo.

Am-

Ampliatur quinquagesimo vt dictus pri-
337 mus,effectus,quod clericus non possit côueni ri coram iudice laico procedat etiam in clerico petente restitutionem in integrum etiam pro suis bonis patrimonialibus,quia illã petit coram iudice ecclesiastico, tam si agit contra clericum,quam contra laicum, *Bttri.n.9.Abb. Felin.& alij in c.constitutus de restit.in integr. Rom. sing.113.& ibi Addentes idem Fel.in c.cum sit generale col.2.versic.amplia de foro cõpet. Fider.de Sen. cons.285. Aufrer.in tract.de potest. iud. ecclesi.super laicis,& eorum bonis nu. 48. in 13.tom.tract.diuers.p.1.cart.mihi 129.Socin.in c.significationibus n.6.de noui oper.nunti.Bertacch. in reper. in verb. clericus minor Bero.in c.primo n.162.de restit.in integ. Marant.in pract.p.4.dist.11.n.16. vbi Foller. in addit.cart.mihi 195.Couarr.in lib. 1. variar.resolut.c.4.n.2. versic.verum Artman. Artamanus Vltram.in lib.2.pract. Forens.c.2.obseruat.3.n.15. Sfortia Oddo in tractat.de restit.in integr. q. 32. art. 15.n.123.& 124.Anastas.Germon. in tractat. de*
338 *sacror..mmun.lib.3.c.15.n.* 110. Sed quantũ ad bona patrimonialia clerici cõtrarium tenuerunt, *Couarr.in d.vers.verũ vbi alios adducit Oddo d.art.15.n.125. Patian. in tractat. cui incumb.*
339 *onus proband.negat.lib.2.c.34.n.123.* qui dicunt quod vbicunque clericus agit pro bonis suis patrimonialibus contra laicũ debet petere in integrum restitutionem coram iudice laico superiore ipsius rei.

340 Ampliatur quinquagesimo primo vt prędicta regula siue primus effectus clericatus scilicet qnod clerici non possint conueniri corã iudice laico habeat locũ etiam si clericus esset impeditus clericatũ assumere vt quia esset minor vel illegitime natus, namque si de facto is talis reperiretur ordinatus gaudebit benefitio fori sicut,& alij clerici,*Gramm.decis.81.per totam Vincent.de Franch.decis.189.nu.5. & etiã per totam Clarus in §.fi.q.36.n.6.Cuccus in instit.maior.lib.3.tit.9.n.17.Mascard.in tractat. de probat. concl.302.n.19.& 20.Scaccia in tractat. de iudit. p.1.c.11.n.19.* & ratio huius ampliationis est quia huiusmodi defectus nõ impedit quin ca-
341 racter imprimatur, sed tantum suspẽdit exequutionẽ ipsorum ordinũ vsque ad legitimã, & perfectam ætatẽ vel vsque quo tollatur macula,& impedimentũ cap vel non est de tempor.ordinand. *Diaz. in pract. canon. in verb. illegitimi, in fine, Siluester in summa, in verb. ordo il 4.n.2. Vincen.de Granc.decisio.189.n.4. Iacob.de*
342 *Graff.in decis.aur.p.2.lib.1.c.11.n.10. Mascard. decis.302.n.21.* Et quia hæc ratio nõ militat in prima tonsura,quæ re vera nõ est ordo sed dispositio, & ianua ad ordines, *vt voluit Diuus Thom.in 4.sentent.dist.24.de Franc. d. decis.189. n.8.dixi latius supra in preludio,nu.298.* sequitur vt insignitus prima tonsura tantũ ex quo non habet caracterem impressum si est impeditus clericatum assumere eius executio differtur vt dicit idem de Franch vbi supra.

343 Ampliatur 52.vt dictus primus effectus clericatus procedat etiã si is qui vult cognoscere de causis clericorũ esset Imperator vel Rex,qa ex quo est laicus quacunque dignitate præfulgeat nõ poterit cognoscere de clericis, & eorũ causis, *c.cum non ab homine vbi Abb. n. 1. de iudit.c.solite de maiorit.& obedi.c. sacerdotibus 11. q.1.Cardinal.Iacobat.in tract.de concilio lib.2.art. 5.n.24.in 13.tom.tractat. diuers. p. 1. cart. mihi 121.Bertach.in tractat.de episcop.p.5.lib.4.n.95 in eod.13.tomo tractat.p.2.cart.mihi 353. Grãm. voto 33.n.6.& dec.61.n.12.Grat. cons.87.n.5. li. 1.Gigans in tract.de crim.les.maiest.tit.qs de crim. læsæ Maiest. cognoscere poss. nu.13.cart.mihi 126. Gallina in tract.de ver.sig.lib.10.c.34.n.24 Surd. cons.301.n.15.& cons.396.n.14.lib.3. Roland. a Valle cons.4.n.7.& 8.lib.1.& cons.12.n. 35.lib.2 Scac.iu tract.de indit.p.1.c.11.n.33.Decia.in tractat.crim.p.1.lib.4.c.9.nu. 2.3. &* 4.vbi multa scribit quæ satis cõferunt ad præsentẽ ampliationem, *Anton.Scappa in tract. de iure non scripto lib. 1.c.1.n.2.Bossi.in tract. crimin. in tit.de foro compet.n.126.Alex.cons.8.n.1. vol. 1.* vbi dicit quod laicus quacunque dignitate præfulgeat nunquam poterit cognscere de causis clericorum, *Mart.de iurisdict.p.1.c.25. nu. 40.*

334 Ampliatur 53.dictus primus effectus clericatus vt clericus possit allegare exceptionẽ declinatoriã fori etiam si in loco existat statutũ reseruans omnes exceptiones in fine causæ vel post factam solutionem debiti petiti prout in isto Regno Siciliæ est pragmat.super bulla,vel prohibẽs,& reijciẽs omnes exceptiones quia statuta prædicta intelligi debent de exceptionibus quæ sunt,& ortum habent de iure ciuili non autem de illis quæ sunt de iure diuino vel canonico prout est exceptio clericatus vt dixi supra in 2.ampliat.quia super eis disponi non potest per statuentes, *Tlot.cons.78.nu. 13. Gramm.decis.29.n.7 & cons. 1.n. 37.post easdem decisio.Bertach.in tractat.de episc.p.5.lib.4.n.49. in fin.in 13.tom.tract.diuers.p.2.car.mihi 349.Roland.a Valle cons.4.n.37.lib.1.Io. Battist. Baiard. in addi.ad Clar.in §.fi.q.36.n.11.& ad hoc benefaciunt ea quæ alias dixi in meo tract.de excep.ad mater.statuti, &c. & quæ dicam infra in effectu immediate sequentis.*

345 Ampliatur 54. prædictus primus effectus quod iudex laicus nõ possit cognoscere de personis,& causis clericorum vt supradictus effectus siue regula procedat in quocunque crimine etiã atroci vt homicidio, furto, vel periurio,de quibus habetur, *in c. cum non ab homine de iudit. vbi omnes Doctores*, exceptis delictis de quibus infra in fallentijs loquemur, & hæc ampliatio-

ampliatio procedit etiã in crimine falsæ monetæ, vel ipsius tõsionis, vt dixi infra ampliatio.83.n.576.& hanc ampliationem ponunt, Cassan. super consuet. Burgund. rub.1.§.5.nu. 50. cart. mihi 49. Henric. Bohic in capitulo ex literis n. 15. de vit. & honest. cler. Riminald. iun. cons. 685. n.30. & seq. lib.6. Ferdinand. Vasq. in tract. de success. creat. lib.3.§.22. limit.17.n.63. Decia. in tractat. criminal. p.1. lib.4. c.9. n. 18. Bossi. in tractat. crim. in tit. de foro compet. n.134. Clarus in §. fin. q. 36. n.20. vbi asserit hãc esse comm. opin. Quę quidem ampliatio non obseruatur in Dominio Veneto in quo ex particulari indulto Romani Põtificis clerici in delictis atrocioribus puniuntur per iudices sæculares, ita asserũt Decian. cons.82. nu. 8. lib.2. & Menoch. cons.557. nu. 11. lib. 6. vbi dicit ꝙ ipse vidit talia indulta.

Ampliatur 55. iam dictus, & pluries repetitus primus effectus vt locũ sibi vẽdicet etiam
346 si delictum de quo clericus est infamatus, vel accusatus esset notoriũ, quia etiam in notorijs laicus iudex non poterit iudicare clericũ, Dec. in c. cum non ab homine, n.10. vers. tertius casus de iud. Decia. præcita. c.9. num. 20.

347 Ampliatur 56. vt dictus effectus procedat etiam si fuisset clerico aliquid relictũ cum cõditione, ꝙ in casu quo aliquis prætẽderet aliquid super re legata possit eundẽ clericũ conuenire corã iudice laico, quia reiecta tali conditione tanquã impossibili erit conueniendus
348 corã suo iudice ecclesiastico, Feliu. in c. ecclesia S. Mariæ n.70. in fin. de constit. Dec. in c. clerici, n. 59. de iud. Bald. in l.2. ff. vt in possess. legat. Fernand. Vasq. in tract. de successio. creat. lib. 3. §. 22. limit. 17. n.66. Petr. Nicol. Mozzi. in tract. de feud. tit. de natural. feud. n.127. cart. mihi 166. Decia. in tractat. crim. p.1. lib.4. tit.9. n.66. & dixi supra in alia ampliat. & ꝙ hæc conditio sit impossibilis clarissime deducit ex his quæ posui etiã supra loco suo: & quòd coditio impossibilis reijciatur
349 & tollatur a legato, latè probaui alias in meo tract. de except. ad mater. statu. &c. excep.33. n.34 cum seq. & vltra ibi allegata est tex. in l. obtinuit ff. de cond. & demonstr. §. impossibilis Instit. de hæred. instituen. Crot. cons.43. n.4. lib.1. Natta cons.618. n.13. & cons.626. n.14. lib. 4. Vasq. in tract. prædict. de success. creat. lib.3. §.3. n.76. Tiraq. in tract. de pia causa priuil. 75. Rausner. cons.7. n. 53. lib.1. Surd. cons.55. nu. 18. & cons.69. n.2. & cons. 89. n.11. lib.1. Crauet. cons.167. n. 8. Molin. in tract. de primog. Hisp. lib.2. c.12. n. 34. & sequ.

Ampliatur 57. prædictus primus effectus, in tantũ esse verum vt sententia lata per iudicem sæcularẽ contra clericum conuentũ sit nulla,
350 c. nullus iudicum 11. q.1. c. at si clerici, de iud. Guido Papa dec.450. Siluest. in summa in verb. iudex, il 1. nu. 3. Alex. cons. 149. in fine, lib.6. Couarr. in lib. practic. quest. c.33. num.2. versic. secundo est Cepoll. cons.11. n.17. in crimin. Grammat. voto 18. n. 11. Peregrin. cons.91. n.50. Velascus decis.65. n.3. versic. secus vero Matth. Brun. cons.64. nu. 14. Vrsill. in adnotat. ad Afflic. dec.2. n. 3. Cassan. cõs.38. n.8. in fin. Alex. de Neuo consil.56. nu. 6. Pet. Rauenna in tract. de feud. in tit. de statut. & consuetud. feud. §. statuimus in 10. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 41. Auenda. in tract. de exequ. mandat. princ. c.22. n.2. Anastas. Germon. in tractat. de sacror. immun. lib.3. c.15. n. 54. Natta consil.495. n. 11. & seq. lib.3. Bartius in Rot. Bonon. decis. 106. n. 13. Grat. cons.87. n.1. lib.2. Mart. Vran. Vltr. cons. 32. n.1. lib.2. Anch. in c. nullus de foro comp. Boer. super consuet. Bituricen. §.21. glos.2. vers. aduersus quam cart. mihi 49. Muscatell. in pract. ciuil. p.2. in glos. in verbo competens n. 22. cart. mihi 38. Io. de Anan. in c. si diligenti n.1. & 7. de foro cõpet. Gram. decis.61. n.19. vbi dicit quod si clericus post sẽtentiã comparet cum instrumento clericatus dicendo de eius nullitate, est omnino audiendus, & processum, sententiã, ac exequutionem
351 annullabit, allegat Bald. in l. generaliter C. de episcop. & cler. & in l.1. C. si a non compet. iud. Guliel. de Benedict. in rep. c. Rainutius in verb. mortuo itaque testatore n.214. de testam. vbi dicit vt in tantũ sit nulla quod si clericus esset ad mortẽ cõdemnatus per iudicem laicum nõ efficeretur intestabilis, & ratio huius ampliationis est q2 ipse iudex laicus super clericis, & eorũ bonis est penitus incompetẽs ideo procedẽdo pro-
352 cedit tanquam priuatus, est tex. in l. 3. ff. de offi. præsid. & in l. obseruare §. ingressus ff. de offit. Procons. & not. Doctores in l. si pupillus §. territorium ff. de verb. sig. & in l.1. §. initio, & in l. fi. ff. de offi. præfect. vrb. & in l. fi. ff. de iurisd. om. iud. & in c. fi. de foro compet. Viui. in comm. opin. in verb. iudex n. 8. Vanti. in tractat. de nullit. in tit. de nullit. ex defe-
353 ctu iurisd. n.107. & est regulare quod sententia lata a nõ suo iudice competenti non tenet, & est nullius momenti, l.1. in fin. ff. quod quisque in l.2. & 3. C. si a non compet. iudi. c. ad nostram de cõsuet. c. at si clerici de iudit. c. Nullus de parrocch. Vrani. d. cons.32. n.3. lib.2. Vanti. in eod. tit. de nullit. ex defect. iurisd. n.100. Io. de Amicis cons.67. n. 2. Borgin. Caualcan. decis.19. n.1. lib.3. Cephal. cõs. 708. n.2. lib.5. Mandell. cons.70. n.14. lib.1.

354 Subampliatur 1. hæc ampliatio vt procedat etiã si clericus tacuerit, & nũquam de clericatu se opposuerit, not. Doctores in c. si diligenti, & c. significasti de foro compet. Glos. in c. 1. vbi etiam Marian. Socin. n.23. in fin. versic. vigesimatertia eod. tit. Surd. consil.396. n. 30. lib. 3. Camill. de Curte in diuers. seu compræhensor. iur. feud. p. 2.
355 c.2. n.125. quæ subampliatio limitatur quãdo ageretur de causa spolij quia tunc si non fuerit opposita declinatoria fori sententia esset valida, Caualc. decis.45. n.77. lib. 1. vbi ad hoc allegat Crauet. cons.258. n.4. & cons.220. n.4. & 5.

vol.2.Meno.in tract. de recup. poss.remed.3.n.53.

356 Subampliatur 2.vt in tantum sit nulla hæc sententia quod etiã si extaret statutũ ꝙ aduersus sententiã non possit opponi aliqua exceptio adhuc poterit eo non obstante semper, & quandocũque opponi hæc nullitas, *not.glos.in c.1.de sequest.possess.& fruct.Bart. cons. 62. Deci. cons.241.Natta cons.495.n.17.Gramm.decis.61. n.20.cum multis alijs quos allegaui in meo tract. de except.ad materiam statuti, &c.*

357 Subampliatur 3.vt hæc ampliatio procedat etiam in sentẽtia banni vel foriudicationis lata in causa criminali cõtra aliquẽ sub nomine laici quia tale bannũ non teneret,& esset nullius momenti *Bald. in l.1. ff. si quis in ius vocat. non ierit Alexand. consil.65. col. 4. Gramm.cons. 152.n.31.in crim.Patian.in tract.cui incumb.onus proband.negat.lib.2.c.34.n. 76. & 77.*

358 Subampliatur 4.vt ipsemet iudex sæcularis qui tulit sententiã contra clericũ de facto poterit illã reuocare prætextu incõpetẽtiæ,*l.præses C.quomodo & quando iud.l.4.C.de accusat. Ancher.cons.184.Fel.cons.49.nu. 19. Bertrand. cons. 182.n.3.lib.1.Natta d.cons.495.n.15.in fi.lib.3. Decia.in tract.cri.p.1.li.4.c.9.n.61.in fi.& n.115*

359 Subampliatur 5. vt de tali nullitate sẽper, & tàm post,quàm ante sententiã clericus poterit se opponere,*Vant.in tractat.nullit.tit. quibus modis senten.null.reparet.nu.58.Passett. cons. 23.n.5.& dicam etiam infra hoc eodem effectu, & dixi etiam in prædicto tractat. de except.*

360 Fallit modo prędicta ampliatio quãdo sententia esset lata cõtra clericũ qui dimiserat habitũ,& tonsurã,& ab omnibus reputabatᷣ laicus quia tunc esset valida,*Crot.cons.204.n. 13. lib.2.vbi allegat Calder.cõs.12.in tit.de foro comp. & iterum idem Crot.cons.203.n.10.eod. lib.2.* vbi dicit quod si clericus qui dimiserat habitum, & tonsurã fuerit per iudicem laicũ citatus, & sententiã contrariã reportauerit, vel in contumatiã fuerit condemnatus, nõ poterit dicere de nullitate sentẽtiæ, etiã quod non fuerit ter monitus,vt habitũ reassumat, & processus, & omnia acta cõtra eum facta sunt valida, & ratio est quia in iuditijs cõmunis opinio, & reputatio præiudicat veritati,*c.rerum 3.q.7.c.ad*
361 *probandũ de re ind.l.Barbarius Philippus ff. de off. præfect.Crot.prædicto consil.204.n.14.*& de pręsenti limitatione loquar amplius infra in limitationibus.

362 Fallit secundo quãdo clericus tãquã laicus conueniretur corã iudice laico, & ipse non se opponeret de incõpetẽtia, & debitũ cõfiteretur quia si tunc iudex faceret præceptũ de soluendo tale pręceptũ esset validũ, *Calder.cõs.12 n.1.& 3.tit.de foro compet.Patian.in tracta. cui incumbat onus proban.negat.lib.2.c.34. nu. 75.* ex quo infero quod si isto casu interponeret secũdum decretum tale decretum esset validũ,nec ista limitatio contradicit primæ subampliationi,quia hic vltra quod non opponit de suo foro confitetur etiam debitum.

363 Ampliatur 58. vt trahens, & cõueniens clericum corã iudice laico sit excõicandus,*c.enolita vbi Archid.& Turrecr.n.1.11.q.1.Quaranta in verbo forum competens, Cened.in collectan.iuris canon.collecta.57.n.2. qui ad hoc allegat Auth.statuimus,& ibi Bald.n.1.& Paul.de Castr.n.5.C.de episc.& cler.& multos alios, & vltra ibi allegatos idem dixit Vulpell.in tract.de libertate ecclesi.p.1. n.14.* qui ẽt alios allegat,& dicit quod is talis offendit libertatem ecclesiasticam.

Ampliatur 59. vt laicus non possit tangere clericum etiam vti minister iudicis eccle-
364 siastici,vt si clericus esset torquendus non poterunt laici illum torquere etiam de mandato episcopi, vel si esset carceribus mancipandus non poterunt ministri laici illũ ducere ad carceres,*Ant.de Butr.in c.vt famæ de sent.excom.& in c.decernimus n.39. eod.tit. Cataldin.de Boncompagn.in tract.de sindi.q.235.n.148.Clarus in §.fi. q.74.ver.sed hic;* & in tãtũ est vera hæc ampliatio secundũ aliquos quod scilicet clericus nõ possit torqueri per laicos ita vt ausi sint dicere quod episcopus,vel eius vicarius, qui man
365 dat clericũ torqueri per laicos,& ipsi torquentes sunt excõicati,*ita dixit glo.in c.presbyteri il 2 in uerb. religiosus 5.q.6.vbi hoc idem dixit.Archi. Io.Andr.in c.cum in contẽplatione de reg iur.Butr. in d.c.vt famæ Reper.Fel.in verb.clericus non põt,* vbi dicit quod ista opinio est verissima, *Lapus in c.si clericos,n.2.de sent.excom.in 6.Cassan.super consuet.Burgun.rub.1.§.5.n.6.car.mihi 156.Marant.in pract. p.4.dist.11.n.74.cart.mihi 205. & p.6.actu 12.nu.5.car.mihi 443.*

Cõtrariam nihilominus, & meliorem opinionem tenuerunt *Bal. in c. decernimus de iudit. Abb.in c.vniuersitatis,n.6.9.& 11. de sent. excõ.*
366 vbi dicit quòd si laico mandetur per iudicem ecclesiasticum poterit clericum torquere, & quod consuetudo excusat,licet de iure hoc facere non possit,*Anan.in c.si cõfiterit,n.9.de accusat.Diaz in pract.crim.canon.c.17.Nauar.i manual.c.27.n.24. Sbrozz. in tract. de vicar. episc. lib.2.q.153.n.& seq. Scappa in tract.de iure nõ scripto lib.1.c.9. n.13.* qui dicit quod ita seruatur de consuetudine, & quod talis consuetudo, est bona. *Zerola in praxi episc. in verb. excõicatio causa efficiens causa 9.§.8.* vbi asserit quod ita ipse practicauit,& ratio huius vltimę opinionis est illa quam considerauit, *Fel.in cap.vniuersitati,n.5.de sent.excom.* scilicet quia cum hodie non reperiantur clerici, qui vtantur arte tali, nec sciant ligare, & soluere, & erigere clericũ torquendum quod possunt, & ita passim seruatur de cõsuetudine quam rõnẽ ẽt adduxerunt

runt Sbrozius, & Zerola in locis supra citatis; immo dico ego quod ij qui tenent primã opinionẽ dum conantur augere dignitatẽ clericalẽ, & eius priuilegia defendere ipsã dignitatẽ vituperãt, & cõtra eius priuilegia loquunt, qa si dicũt quod debent torqueri per clericos necessario inferũt quod ex clericialis qui possint esse carnifices, & birroarij quod esse nequaquã debet, qa non cõuenit dignitati clericali tã indigna, & abiecta exercitia, & ministeria exercere, ad quæ bene conferunt ea quæ dicã infra effect. 16. n. 45. & reuertẽdo ad propositã materiã dico, quod quotiescũque iudex ecclesiasticus esset hac ratione motus ad mandandũ laicis vt torqueant clericos nõ essent excõmunicati prout aliàs essent. *secũdũ glos. in d. c. presbyteri, il 2. in verb. religiosus, 5. q. 6. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 74. Diaz in pract. canon. c. 17. n. 7. Sbrotius in tractat. de vicar. episcop. lib. 2. q. 153. num. 5. & seq.*

367 Ampliatur sessagesimo, vt in tantũ sit verũ quod si clericus ducatur captus per officiales laicos possit impune de facto ab eius manibus auferri dum auferẽtibus constet illũ talẽ esse clericum, *Guido Papa decis. 73. n. 2.* vbi adducit rationẽ scilicet, quod officiales tũc illũ ita ducendo cõmittunt illicitũ, *& allegat text. in l. 1. §. hæc verba ff. ne vis fiat ei, qui & in l. 1. in fin. ff. ne quis eũ qui in ius, & in l. 2. etiam in fine, ff. si quis in ius vocat. hoc idem dixerunt Foller. super cõstit. Regni in t. t. de episcopis, & cler. in c. si aliquis citatus, n. 17. cart. mihi 81. Vincent. de Franc. dec. 199. nu. 10. Thom. Zerola in praxi episc. in verb. clericus* §. 8. vbi adducit aliã rationẽ hoc est, quia cuilibet licet per se sine interuallo expellere de possessione violentũ possessorẽ, quibus, & ego addo aliã rationẽ, quia quando officialis, in conueniẽdo procedit iniuste nõ seruato iuris ordine potest ei de facto resisti, tãquã cuilibet

368 priuatæ personæ, *est tex. in l. probibitum de iure fisci, lib. 10. Lucas de penna in l. quoties, n. 7. in fin. vbi etiam Bal. C. de ex actor. tribut. l. deuotum vbi omnes scribentes, C. de metat. & epidemit. lib. 12. Gramm. cons. 51. n. 2. & voto 2. n. 15. Mars. in l. edictum Diui August. n. 3. ff. de quæst. & in l. lege Cornelia, n. 78. vers. istud tamen quod dixi ff. ad l. Cornel. de Sicar. Aug. in addit. ad Angel. in tracta. malefit. in verb. prædicto Caio nu. 30. cart. mihi 266. Boer. dec. 170. n. 3. Aret. in §. quadruplici, n. 32. Institut. de action. Carrer. in pract. crim. §. circa secundum, n. 15. cart. mihi 149. Petr. a Plaz. in epitom. delict. c. 28. n. 8. vers. quinto itidem Clar. in §. fin. q. 29. n. 2. Foller. in pract. crim. vers. nota capiat n. 16. Farinac. in tractat. crim. q. 32. n. 29. & seq. Viu. decis. 509. nu. 2.* Sed si ex tali captura posset aliquod scãdalũ siue tumultus oriri vt quia posset deueniri ad arma tunc nullatenus puto quod sit de facto auferendus.

369 Ampliatur 61. vt officialis laicus, qui capit & carceret clericũ si illum nõ remittit suo iudici ecclesiastico incidat in sententiã excommunicationis, *c. nuper in princ. de senten. excõm. Campeg. cons. 51. n. 26. in 2. tom. consil. crim. diuers. Bertazz. cons. 78. per tot. in crim. Camill. Borell. cõs. 68. n. 16. Alex. de Neuo cons. 59. n. 15. Ortens. Caualcan. in pract. de testib. p. 5. n. 220. Camill. de Curte in compreh. seu diuers. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 127*

370 Subampliatur hæc ampliatio etiam si ipse officialis capiat clericũ tanquam delegatus iudicis ecclesiastici, *gloss. in c. cum non ab homine de iud. Borell. eodem num. 16.*

Contrariã tamen opinionẽ in ista subampliatione tenuerunt, *Fel. in c. fama de sentent. ex-*

371 *comm. Card. Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. si quis in seruitute, n. 2. de furt. Alphons. Aluarez in Specul. iuris pontific. c. 35. vers. & clericus de mandato cart. mihi 99. in princip. & dicam latius infra in limitationibus.*

372 Ampliatur 62. prædictus primus effectus, quod clerici non possunt conueniri coram iudice laico, vt procedat nõ obstãte quauis contraria consuetudine, quia cõsuetudo quod iudex laicus cognoscat de causis clericorum est omnino inualida ex quo repugnat iuri diuino canonico, & ciuili, *c. clerici vbi gloss. de iud. c. placuit, c. inolita 21. q. 1. Alexand. cons. 8. n. 1. vol. 1. Socin. in c. si quis clericus in 29. fallent. de foro compet. Corrad. in pract. in titu. de Inquis. n. 8. Rebbuff. cons. 193. n. 7.* vbi ex hoc infert quod consuetudo Anglicana permittens Regibus illius Regni, vt de clericis, & eorum causis cognoscant est nullius momenti, & hoc tàm in ciuilibus, quam in criminalibus allegat *Innocent. in c. postulasti de foro compet. Archid. in c. Romana eod. tit. in 6. Abb. & alios in c. ecclesia S. Maria de constit. & in c. solite de maiorit. & obed. & vltra prædictos Doctores idem dixerunt Euerard. con. 42. n. 9. qui et meminit de eadem consuetudine Anglicana, & nu. 38. vbi alia iura ad hoc allegat Alex. de Neuo, cons. 56. n. 1. Roland. cons. 12. n. 43. & 45. lib. 2. & consil. 4. n. 13. lib. 1. & cõs. 23. n. 9. lib. 2. Restaur. in tract. de Imper. q. 101. nu. 8.* vbi vt alii mentionẽ facit de eadem consuetudine Anglicana, *Lelius de Zanch. in tract. de priuileg. eccles. priuileg. 85. n. 1. & seq. Rot. Rom. dec. 10. n. 4. in tit. de cõsuet. in antiq. D. Flam. Paris. in tractat. de resignat. benefic. lib. 7. q. 9. n. 6. Clar. in §. fin. q. 39. n. 2. vbi asserit hanc esse comm. * opin. Camil. de Curte in diuers. seu comprehens. iuris feud p. 2. c. 2. n. 122. vbi alios allegat Anton. Massa Galles. in tracta. de obligat. in forma Cameræ p. 2. q. 2. n. 2. Remigg. de Gom. in tract. de caritat. subsid. q. 65. n. 2. in 15. tomo tract. diuers. p. 2. cart. mihi 193. Brunor. a Sole in compend. resolutor. proposit. iuris, in verb. clericus cum in ciuilibus, vbi multos alios congerit, Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 42. qui testatur etiam de comm. * opin.*

Boss.

Boss. in tract. crim. in tit. de foro compet. num. 130. *Anastas. Germon. in tractat. de sacror. immun. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 65. *Decian. in tract. crimin. par.* 1. *lib.* 4. *& cap.* 9. *num.* 10. 11. 12. *&* 13. *vbi ad hoc adducit multa similia, Anton. Scappa in tractat. de iure non scripto lib.* 1. *c.* 16. *nu.* 4. *Stephan. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici, regul.* 2. *num.* 1. *in* 16. *tom. tract. diuers. car. mihi* 289. *Surd. conf.* 396. *nu.* 33. *& conf.* 301. *num.* 54. *lib.* 3. *vbi alios allegat & multa circa hoc affert vtilia, Natta conf.* 495. *nu.* 14. *lib.* 3. *Caualcan. qui alios etiam congerit decis.* 27. *num.* 31. *lib.* 1. *Franc. Capiblanc. in tractat. de author. baron. pragm.* 8. *par.* 2. *nu.* 9. *Paris. conf.* 27 *num.* 4. *lib.* 1. *Cabbell. Milleloq.* 844. *par.* 2. *Bald. in rubr. extra de consuetud. num.* 24. *Dom. Intrigliol. in tractat. de cas. consc. casu* 8. *num.* 103. *Felyn. in cap. ecclesia Sanctæ Mariæ num.* 6. *vers. ex quo inferunt de constit. Abb. in cap. clerici, num.* 1. 5. *&* 6. *de iudicijs vbi etiam Dec. num.* 59. *Ferdinand. Vasqu. in tractat. de success. creat. lib.* 3. *§.* 22. *limit.* 17. *nu.* 76. *Cassan. super consuet. Burgun. in titul. des iustices §.* 5. *vers. s'il n'agrazze nu.* 47. *car. mihi* 192. *& nu.* 92. *can.* 206. *Benincas. in tract. de pauper. q.* 8. *Speciali* 4. *nu.* 55. *gl. ordinaria super ritu M. C. V. in tit. de foro competen. lit. B, car. mihi* 396. *post constitut. Regni Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi nu.* 72. *Surd. dec.* 129. *nu.* 4. *&* 5. *Petrus Belluga in Specul. princ. rub.* 11. *§. videndum, nu.* 10. vbi meminit de quibusdã consuetudinibus existentibus in aliquibus partibus Hispaniæ in quibus Rex cognoscit de personis & causis clericorum, & ibi per multa iura cõcludit non valere tales consuetudines immo quod plus est si statutum, vel consuetudo indirecte daret hanc potestatẽ iudicibus laicis, vt quia dictaret, quod clerici declinantes iurisdictionem sint extra protectionẽ principis sæcularis & per cõsequens fiant timidiores ad declinandã iurisdictionẽ, nec ẽt valeret & ita statuentes essent excommunicati & nu. 11. loquitur de iurisdictione, quam põt habere princeps sæcularis in exẽptos, & an ipsã possit habere ea ratione quia isti tales non habent iudicẽ in Regno, & Borell. *ibi in add. in lit. G,* adducit quindecim validissimas rationes qbus probatur talẽ consuetudinem non valere, nec posse talẽ iurisdictionẽ præscribi a laicis, quibus ego addo duas alias, quarũ prima est, qa hæc consuetudo esset contra libertatem ecclesiasticam, quæ quocunque tempore non præscribitur, *cap. ad audientiam de consuet. cap. cum inter & cap. causam quæ de elect.*

Aliã adduco rõnem quia consuetudo tendens contra dispositionem iuris diuini & ca-
374 nonici dicitur potius corruptela, quam consuetudo, ideo est inualida & p consequens nõ est seruanda, *c. fi. de cõsuet. not. Io. Faber in Auth. hoc ius, vers. sed quid si consuetudo, C. de sacros. eccl. Suarez allegat.* 17. *nu.* 6. *Alba Mandell. conf.* 159. *nu.* 8. *lib.* 1. *Petr. Rauenn. in tract. de consuet. sect.* 1. *num.* 47. *Rocc. de Curte in eodem tractat. in §. seu sect. incip. cum tanto, num.* 14. *& sequen. car. mihi* 16. *Anton. Piagg. in tractat. de consuet. quæst.* 6. *nu.* 121. *Albert. Brun. conf.* 43. *nu.* 20. *Natt. conf.* 136. *num.* 4. *lib.* 1. *Paris. consil.* 27. *num.* 44. *cum sequen. lib.* 1. *& conf.* 68. *num.* 52. *lib.* 4. *Marc. Mantua conf.* 11. *nu.* 27. *lib.* 2. *Bero. in cap. sicut nu.* 32. *& seq. de probat. vbi etiam Alex. de Neuo nu.* 14. *Claud. Tuc. alleg.* 24. *nu.* 3.

375 Subampliatur primo prædicta ampliatio, vt procedat ẽt si talis consuetudo esset immemorialis, & præscripta tanto tẽpore de cuius initio memoria non extaret in contrarium, *Rot. Roma. decis.* 10. *in tit. de consuet. in antiq. Aufrer. in add. ad Cappell. Tholos. dec.* 126. *Abb. in repet. c. eccl. S. M. in princ. de constit. & in c. solitæ in* 6. *not. de maiorit. & obed. & in c. si diligenti de foro compet. Fel. in c. si quis in princ. de maiorit. & obed. Roland. a Valle conf.* 12. *nu.* 43. *lib.* 2. *& conf.* 23. *nu.* 9. *eod. lib. Couarr. in lib. pract. quæst. c.* 3. *num.* 5. *vbi asserit hanc esse comm.* * *opin. Lelius de Zanch. in tract. de priuileg. eccl. priuileg.* 85. *per totum, Cabbell. Milleloq.* 844. *lib.* 2. *Villalobs in comm. opin. in verb. clericus, nu.* 80. *Clarus in §. fin. q.* 36. *nu.* 3. *Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *nu.* 14. *Anast. Germon. in tractat. de sacror. immun. lib.* 3. *c.* 15. *num.* 65. *Petr. Cenedus in collectan. iuris canon. p.* 1. *collect.* 57. *num.* 1. *vers. quod in tantum est verum car. mihi* 107.

376 Nec præsenti subambliationi obstat quod fortasse in cõtrarium dici posset, scilicet, quod lapsus tãti tẽporis immemorabilis habet vim priuilegij, *iuxta tex. in cap. super quibusdã §. præterea de verb. signific. & in cap. vnico de præscript. in sexto, & in l. hoc iure §. ductus aquæ ff. de aqua quotidian. & estiua & not. Doct. in cap. peruenit de censib. Alexand. conf.* 35. *num.* 3. *lib.* 2. *Abb. consil.* 20. *lib.* 1. *Decian. dicto num.* 14. *Balb. in tractat. de præscript. in* 2. *parte tertiæ partis principalis, quæst.* 6. *num.* 12. *& seq. cart. mihi* 118. *& in prima parte quintæ partis principalis quæst.* 7. *num.* 16. *cart. mihi* 336. *Bald. conf.* 439. *lib.* 3. *Alexand. conf.* 6. *num.* 4. *Crauett. conf.* 10. *nu.* 11. *lib.* 1. *Cephal. conf.* 468. *num.* 61. *lib.* 3. *Vincent. de Franch. decis.* 166. *num.* 1. *Roland. a Valle conf.* 59. *num.* 14. *lib.* 4. *Peregrin. conf.* 28. *num.* 4. *lib.* 1. *Anton. Gabriel. in titul. de præscript. conclus.* 1. *num.* 1. *cum pluribus sequen. & num.* 72. *etiam cum sequen. Dec. conf.* 456. *num.* 4. *& conf.* 85. *num.* 2. *Tob. Nonius conf.* 83. *num.* 1. *Io. de Amicis conf.* 25. *num.* 33. *Riminald. sen. conf.* 444. *num.* 15. *lib.* 3. *Bellon. consil.* 55. *num.* 5. *Villalobs in commun. opinio. in verb. præscriptio, num.* 217. *& sequen. Alba Mandell. conf.* 64. *nu.* 49. *lib.* 1. *Natta conf.* 93. *nu.* 19. *& conf.* 179. *nu.* 18. *lib.* 1. *Riminald. iun. consil.* 589. *num.* 6. *lib.* 5. *Matthæus Vesimbet,*

P conf.

conf.5.nu.41.lib.1.& conf.45.num.34.eod.lib.& conf.60.num.3.lib.2.Aluar.Velasc.in prax.partition.c.35.nu.10. Et quod isto casu non est ne-
377 cessaria aliqua tituli allegatio, *Alex.conf.6.nu.5.lib.1.& conf.125.nu.3.lib.2.& conf.59.nu.10.lib.3.glo.in c.super quibusdã §. præterea de verb. significa.Fider.de sen.conf.234.nu.3.verf.nã talis consuetudo Guido Papa decis.408.in fin.Nonius d.conf.83.nu.6.Iaf.conf.57.lib.1.Bursat.conf.prædicto,nu.8.Gabriel d.concluf.1.nu.44.& seq.Abb.conf.7 col.4. vol.2.Calder.conf.1.in tit.de libell.oblat.Cardinal.conf.118.nu.14.Loffred.conf.40.*
378 *nu.38.Gozzad.conf.8.n.37.*& quod non requiritur scientia eius contra quem præscribitur, *Iaf.in l.Imperium nu.26.ff.de iurisd.omn.iud.Dec.conf.85.nu.2.verf.& in tali præscriptione Alex.*
* *conf.6.nu.4.lib.1.qui asserit istam esse comm.* opi. Curt.iun.conf.158.nu.12.Theb.Noni.d.conf.83.nu.7.Natta d.conf.98.nu.19.Rom.in l.1.§.denique,ff.de aqua pluu.arcen.Rim.iun.d.conf.589.nu.4.& 5.& Visimbet.eodem conf.60.nu.3.Ducnas reg.141.Martin.Laudens.in tract.de principe,q.171.Gabriel concl.prædicta,nu.61.vbi testatur de*
* *magis comm.* opin.Parif.conf.111.n.53.lib.1.& conf.27.n.34.& 83.eod.lib.Gratus conf.61.n.21.*
379 *lib.1.Mantua conf.282.nu.5.Tiraq.in tract.de nobilit.c.14.nu.4.Balbus in tract.de præscript.in 2.parte tertiæ partis principalis q.6.nu.22.car.mihi 121.*& quod nec admittitur probatio in contrarium, *Fel.in c.fi.n.8.de præscript.Bursat.d.cõs.41.nu.8.lib.1.Balbus d.q.6.nu.19.car.120.*

Quia prædictis oibus & similibus respondetur quod procedunt data capacitate & habilitate præscribentis & vtentis & non aliter,
380 *Io.Monacus in c.2.de præbend.Felyn.& Abb.in c.causã de præscript.& in c.quanto de consuet.Bal.in l.oés de præscript.30.vel 40.annor.Abb.& Io.Andr.in c.ad hæc de Simon.Cardin.cõf.58.Balbus in d.tract.de præscript.in prima parte, quartæ partis principalis,q.7.nu.15.car.mihi 355.Decian.in tract.cri.p.1.lib.4.c.9.nu.14.in fin.*& quod laici sint penitus incapaces iurisdictionis super personas ecclesiasticas dixi supra in principio huius primi effectus & ampl.2.nu.6.

Sed si vltra immemorabilem præscriptionẽ & consuetudinẽ allegaretur priuilegium & ti-
381 tulus & extaret fama de eo, ex quibus posset præsumi a principio priuilegium extitisse & postea fuisse deperditum tunc ex quo per priuilegium laicus põt fieri capax iurisdictionis super personas ecclesiasticas vt dixi supra ampl.6.nu.25.cum seqq. tunc valeret consuetudo & laicus posset de clericorũ causis cogno-
282 scere *Io.de Imol.& Zabbar.in c.cum apostolica de ijs,quæ fiunt a prælat.sine cõsens.c.notat.Io.Andr.in c.quæ contra in mercur.Bald.in l.cum in rẽ verso ff.de vsucap.Decian.d.c.9.nu.15.* de qua vltima opinione satis dubito, nec existimo eam omnino tutã per ea quæ dicam in sequenti subampliatione.

Subampliatur secũdo prædicta ampliatio, vt hæc cõsuetudo non valeat ẽt quod esset introducta cum scientia, & tollerantia Romani Pontificis, Rot.Roma.*decis.480.aliàs 10.n.1.in tit.de consuet.in antiq.Io.de Lignan.& Calder.in c.decernimus de iud.Decian.in tracta.crim.p.1.lib.4.c.9.n.16.Surd.conf.301.n.57.& 58.lib.3.* Et huius subampliationis multæ sunt rationes. Prima quarũ est,quod licet iura in præscriptibilia sciente,& patiente principe præscibãtur,
383 *Butr.& alij in c.accedens de præscrip.Abb.conf.94 vol.1.* hoc tñ procedit data capacitate præscribentis secus si sit incapax (prout est laicus iurisdictionis in clericos *Abb.in c.quanto de consuetud.Felyn.in d.c.accedens Roccus de Curte in repet.c.fin.n.300.de consuet.Decian.d.n.16.*

Alia est ratio,quia si Summus Pontifex nõ potest expresse per suam concessionem clericos subiicere iurisdictioni,& potestati iudicis laici,vt dixi late supra ampliat.6.nu.19.multo minus hoc facere poterit tacite, *ita arguendo dicit Addit.ad Marian.Socin.in c.si quis clericus n.43.de foro compet.Surd.d.conf.301.n.57.lib.3.* & nihilominus cõsensus expressus est validior,
384 quàm tacitus,*c.scienti de reg.iur.in 6.Abb.in c.clerici,n.4.de iud.Bald.in l.3.n.8.C.de hæred.inst.* Alia est ratio quia tollerantia Summi Pontifi-
385 cis non potest referri ad approbationem prædictæ consuetudinis, sed vt obuietur maiori malo,*Rot.Rom.d.dec.840.aliàs 10.in fi.in tit.de consuet.in antiq.Surd.d.conf.301.n.57.& 58.lib.3.* vbi dicit,quod Papa non præsumitur tollerasse aĩo inducendi,& confirmandi consuetu-
386 dinem,sed potius vt scandalum vitaret, quia patientia non iuuat in eo quod irrationabiliter fit,& multa tollerantur, quæ tamen non permittuntur, aut conceduntur.
387 Subampliatur tertio vt dicta ampliatio habeat locum etiam si consuetudo esset circa actiones reales, nam nec in eis esset valida ex quo in iudicijs etiam realibus quasi contrahitur,& personaliter obligatur persona foro iudicis temporalis, *Bald.in cap.secundo, de iud.Barbat.consil.1.nu.62.in fin.& nu.63.lib.3.Rot.Rom.dec.præd.n.1.Pet. Cened.in collectan.iuris canon.par.1.collect.37.num.14.* vbi multos alios allegat.

388 Limitatur modo prædicta ampliatio, vt non procedat vbi consuetudo non esset generalis, sed particularis in certis casibus vt in crimine læsæ maiestatis homicidii cũ assassinio,vel adulterij, vel in clericis certi ordinis vt cõstitutis in minoribus,*gl.in c.vir autẽ de secũdis nuptijs,Abb.in c.cum venissent de eo qui mitt.in possess.& in cap.cum causam de re iud.Camill.de Curt.in diuers.feu comprehensor.iuris feud.p.2.c.*

2.nu.

2.nu.122.*Dec.conf.*85.*col.2.Aufrer. in tract. de potestat.iud.laici reg.1.fallen.*12.13.14.*& 15.in 16.tom.tractat.diuers.cart.mibi* 189.*Clarus in §.fi. q.36.nu.2.in fi.Couarr.in lib. pract. quæst.c.3.nu. 5.vers.quamobrem Villalobs in comm.opin.in verbo clericus,nu.*80.*Roccus de Curte in repet.cap.fin. nu.107.de consuetud.Decian.in tract.crim. par.1. lib.4.c.9.nu.67.& nu.139. & 140. & 141.* vbi recenset tres casus in quibus Rex Gallorum ex consuetudine exercet iurisdictionem in clericos, *Farin.q.8.n.3.vers.limitando hanc secundã.*

389 Limitatur secundo vbi adesset consuetudo quod existente negligentia iudicis ecclesiastici iudex laicus possit punire clericos delinquentes, quia talis consuetudo esset valida, *Imol. in c.verum de foro compet. Guido Papa cons. 151.nu.2.vers. & dicit Imol.* quamuis esset potius ab vsus, sicut & immediate præcedẽs quare neutra cars est obseruanda.

Limitatur tertio vbi consuetudo non tribueret iurisdictionem iudici laico circa personas clericorum, sed circa personas, quæ potiuntur priuilegio clericali, vt est familia episcopi, vel seruientes ecclesiæ, namque valet consuetudo vt ij tales, & similes possint cognosci a iudicibus laicis *Belluga in Specul. prin. §.videndum,num.9. in fin. vers.maxime.* qui loquitur de tali consuetudine existente in Hispania, & nu. 10. vbi testatur se vidisse quendam crematum, & quod iudices ecclesiastici hos tales repetere non curauerunt.

Ampliatur 63. vt prædictus primus effectus, quod iudex laicus non possit esse iudex in causis clericorum, vt locum habeat ẽt data negli-
390 gentia ipsius iudicis ecclesiastici in expediendis causis clericorum, vel in nõ puniendo ipsos clericos delinquentes, nam adhuc iudex sęcularis non poterit hanc negligentiam supplere, *c.generaliter & c.qualiter & quando & cap. quando cum alijs de iud. Fernand.Vasq. in tract. de success. creat.lib.3.§.22.limit.17. num.68. Petr. August. Morla in empor. vtriusque iur. p.1.tit.2. de iurisdict.omn.iud q.14.nu.3.Franc.Capiblan. in tract.de iure & authorit.baronum pragm.8.p.2.nu. 8.Petr.Belluga in Specul. princ. rubr.11.§. dubitatur nu.14. & seq. vers. indifferenter & rubr. 18. nu.8.& iterum rub.11.§.videndum nu.15.* vbi dicit vlterius, quod licet iudex sæcularis non suppleat negligentiam iudicis ecclesiastici, nihilominus e contra iudex ecclesiasticus supplere poterit negligẽtiam iudicis sæcularis, quod
391 probatur, *in c.licet ex suscepto & in c.ex transmissa de foro cõpet. & dixerunt etiam Butr. in d. c. licet ex suscepto Aufrer. in tract. de potest.iud.eccles.super laicis & eorum bonis nu.38. vers. quinquagesimoquarto, in 13 tom.tract.diuers.cart.mibi 128.& nu.50.vers.centesimonono, Mart.Vran.Vltramon. cons.32.nu.58.lib.2.* vbi dicit, quod hoc procedit tantum qñ esset difficile adire ad superiorem ipsius iudicis laici negligentis, *Franc. Capiblanc.d.n.8.Montal.in ll.Taurin.l.8.tit.7.lib. 1.glo.1.Cassan.super consuet.Burgund.rubr.1.§.5. nu.62.cart. mibi* 198. qui remissiue ponit qñ & infra quantum tẽpus iudex dicatur negligẽs, *Marant.in pract.distin.11.n.11.vbi Foller.in addi. car.mibi 594. Berrett.cons.3.n.11. Io. Segura Dauilos in director.iud.eccles.p.2.c.7.n.10.* & de ne-
392 gligentia iudicis vide quæ late scribit *Farinat. q.81. per totam, & præcipue c. 6.* Hinc est quod Papa põt supplere defectum, & negligentiam cuiuscunq; principis sæcularis iustitiã subditis non administrantis, *c.licet de foro compet. Rodulfus Cupers in repet.cap.oportebat 79.distin.in §. episcoporum quæ sit iurisdictio art.6.nu.7.car. mibi* 282. Hinc est ẽt quod episcopus poterit mul-
393 ctare pecuniariter aromatariũ miscentem farinã fabarum vel aliam materiam cum cera si offitialis tẽporalis hoc non curat, *Abb. in c.1. nu.9.de empt.& vendit.& ibi etiã Io.Andr.Rom. sing.526.vbi Adden.Carbon.in pract.practi.lib.1. c.4.nu.56.* Et ideo vassalli, & subditi qui gra-
394 uantur a dominis suis temporalibus qui non recognoscũt superiorem, & sunt absoluti dñi possunt de grauaminibꝰ sibi illatis habere recursum ad Summum Romanum Põtificem, *ita Fel. in c.1.nu.10.de constit.& in c.cum non liceat nu.16. vers. septimo de præscript. Ripa in c. si quando nu.15.de rescript.Fernand. Vasq. in lib.1. controuers.illustrum c.8.nu.20.Bossi.in tract.crimin. in tit.de principe nu.62.Camill.de Curte in diuersor. seu comprehen.iuris feud. p.2.c.2. nu.49.* & licet Bertacch. *in tract. de episcop.p.5.lib.4.nu.95. in 13.tom.tract.diuers.p.2.car.mibi* 353. teneat qđ iudex sæcularis possit supplere negligentiam iudicis ecclesiastici nihilominus nullatenus est recedendum a priori opinione, quæ est cõmunior, & verior.

395 Limitatur tñ hæc ampliatio duobus modis, primo qñ iudex ecclesiasticus tanquã feudatarius principis sæcularis haberet, & exerceret aliquã iurisdictionem, qa si in ea esset negligens poterit eius negligentia suppleri per iudicẽ laicum, *Alex. de Neuo in c.verum nu.10. de foro compet. vbi dicit quod ad hoc facit cap. solite de maiorit. & obedien.*

396 Secundo limitatur vt possit adiri princeps p viã violentiæ in causis ecclesiasticis data negligentia iudicis ecclesiastici hoc est licitũ est recurrere ad regia tribunalia super violentijs ab ecclesiasticis illatis, *ita Carolus de Grassal. in lib.2.regal. Franc.iure septimo Nauarr. in repet. c. cũ cõtingat remed.1.de rescrip.car.mibi 147. Affl. dec.2.n.3.& dec.24.n.5.Osasc.dec.30.nu.13.Couarr. in lib. pract. quæst. cap.35. num.3. Didacus Perez in l.5.tit.primo lib.2. ordinamen. in gloss. in verb.puedan conocer cart. mibi* 196. *Gundislaus de*

*Paz in sua practi.p.1.to.2.c.6.§.1.nu.34.car.mihi 20.Io.Garzea in tract.de nobilit.gl.9.nu.51.& 52.Pet.August.Morla in emporio vtriusque iuris p.1.tit.2.de iurisd.omn.iud.q.14.nu.4. qui ad hoc allegat, & ponderat tex. in c. regum offitium, ibi & liberare de manu calumniatorum vi oppressos, & in c.princeps, & in c.administratores, & in c.Imperatoribus 23.q.5. & in c.boni principis 96. dist.in. & in c.tributum 23.q.8.ibi tueri, & defensare deberent, & in c.Maximianus 23.q.3. & in c.Christus 11.q.1.& in c.filijs vel nepotibus 16.q.7. & in c. quidam monacus 16.q.1. & in c.fortitudo & in c. non inferenda 23.q.3. & in c. petimus 11.q.1. & in c.1.de pace tenenda, & ad materiam bene conferunt dicta per Osasc.dec.88.& dec.180.*vbi examinat materiam qñ princeps sæcularis possit se ingerere in causis clericorum, & benefitialiũ,

397 *& per Tesaur.dec.131.* dum ponit an princeps sæcularis possit facere redductionem benefitiorum vacantium ad manus suas donec benefitio fuerit prouisum de rectore per Summum Pontificem.

Ampliatur 64. prædictus primus effectus quod iudex laicus non potest se intromictere

398 in causis clericorum, vt idẽ procedat qñ ageretur de causa, & re spirituali inter laicos vt est de causa vsurarum, matrimonij, decimarum, hæresis, legitimationis, iuris patronatus, & similium, quia adhuc in ea erit cõpetens solus iudex ecclesiasticus, *c. tuam vbi Abb. de ordin. cognit. c.cum laicus de rebus eccles.non alien.c.multorum 35.q.6 c.auditis de præscript.c.accedentibus de excess.prælat. c.decernimus, & c. quanto de iud. c.lator, qui filij sint legit.c.causam quæ eod.tit.glos. in c. si iudex in verb. spirituali de sent. excomm. in 6.Auth.cassa, & Auth. statuimus de episcop. & cler. c. contingit vbi hoc not. Doctores de arbitr. not. Bart. in l.Titia nu.2. & seq. ff. sol.matrim. Calder. cons.15.nu.1.in tit. de foro cõpet.Marant.in pract. p.4.distinct.11.nu.8.vbi Foller.in addit.car.mihi 193.Anton.Scappa in tract.de iure nõ scripto lib. 1 c.35.in princ.Pet. Magdalen. in tract. de numer. test.in testam.requis.p.1.c.10.nu.8.Viui. in com. opin.in verb. iudex laicus vbi asserit istã esse com.* opin.Carauι.in repet.c.cum quid p.1.ampliat.2.nu. 14.vers.procedit etiam de regul.iur.in 6.Couarr.in epitom.de sponsal.c.8.§.12.n.1.2.& 3.Scaccia in epitom.de iudit.p.1.c.11.nu.50.in fin.And.Gail in lib.1.practicar.obseruat. obseruat.38.nu.1. Alex. Raudens.cons.17.nu.15.lib.2.Anast.Germon. in tractat.de sacror.immun.lib.3.c.19.nu.84. & seq. Anto.Franc.de Doctori.cons.68.nu.21.inter cons. matrimon.diuers.Io.Batt.Marches.in tract.de cõmissi.seu rescript.p.2.c.4.n.30.Siluan.cons.3.nu. 18. Zerola in praxi episc. in verb. decime, §.6. Farin.q.8.nu.18. Ambros.de Vignat.in repet.c.saluбriter nu.125.de vsur.Camill. de Curte in comprebensorio, siue diuersor.iuris feud.p.2.c.2.n.65.151 Dec. in c.2.nu.188. de iud. Rebuff.in tract.de decimis q.10.n.2.& 38. Alex.Moneta in eod.tract.de decim.c.8.n.1.2.11.& 12. Sebast.Vant.in tract. de nullit.tit.de nullit.ex defectu iurisd.num.54.car. car.mihi 88.*vbi dicit quod hæc ampliatio procedit siue causa spiritualis sit ciuilis, siue criminalis, siue realis, siue personalis tã petitorij quam possessorij, qui supra citati Doctores loquuntur in diuersis causis spiritualibus, nãque aliqui loquuntur in causis matrimonialibus, aliqui in causis decimarũ, & alij in alijs,

399 & ratio huius ampliationis est, quia iudex laicus est pænitus incapax spiritualium, *cap.bene quidẽ 96.dist.c.si quis deinceps 16.q.7.c.Messana c. sacrosancta de elect.c.causam quæ.de præscript. cap. quamuis, & ibi Abb.in 2.not. de decim. Camill. de Curte d.n.65.D.Flamm.Paris. in tract. de resignat. lib.4.q.2.nu.3.*

400 Subampliatur primo vt prædicta ampliatio non solũ procedat in causis spiritualibus, verum etiã in spiritualibus annexis, quia tunc etiam solum est competens iudex ecclesiasticus, *d.c.quanto de iudit. d.c.tuam de ordin. cognit. d. c. lator, qui filij sint legitimi Bald.in l. si qua per calumniam num.2.C.de episcop.& cler.Marant. in pract.p.4.dist.11.num.8.vbi Foller.in addit.car. mihi 193.Raudens.cons.17.nu.15.lib.2.*

401 Subampliatur secundo, vt non solum principaliter, verum etiam nec incidenter iudex tẽporalis poterit cognoscere de causis spiritualibus, *Garzias in tract. de vltimo fin. iuris canon.& ciuil.nu.229.Camill. de Curte in diuers. sen compræhensor.iuris feudor.p.2.c.2.nu.60.& 151. Corrad.Brun.in tract.de hæret. lib.2.c.17. Alciat. in tract. de singul.certamin.c.24.nu.3.Deci.in c.at si clerici nu.30.in fin.de iudit.Roland. cons.12.nu. 15.& 24.lib.2.Michael Vrcur.in tract.de regimine mundi p.1.q.5.Farin.in tract. crim. q.8.nu.25. Petr.August.Morla in empor.vtriusque iuris p.1.*

402 *tit.2.de iurisd.in princ. num.151.* Sed contra qđ immo in causis spiritualibus iudex ecclesiasticus accessorie, consequutiue, & incidenter, & nõ ex professo, & principaliter possit se ingerere tenuerunt, *Fider. de Sen. cons.245.in fin. Calder.cons.15.in tit.de iudit.Bal. in l. filium ff.de hijs qui sunt sui vel alien.iur.Bart. in l.omni nouatione C.de sacrosan.eccles. & in l.quoties vbi etiam Bald.& Ias.C.de iudit. idem Bart.& Alex.in l.titia ff.sol.matrimon.Fel.in c.decernimus in fin.de iudit. & in cap.1.num.22. de iureiur. Imol. in clement.dispendiosam nu.19.de iudit.Anton. Franc. de Doctoribus cons.68.n.27.inter consil.matrim.diuers.Vant.in tract.de nullit. in tit. de nullit.sentent. ex defectu iurisd. n.54.Affl.decis.219.n.5.Capic. decis.7.n.2.Pet.Gerard.singul.96.Couarr.in epito. de sponsal.c.8.§.18.n.3.Curt.in rub.ff.de offit.eius vbi etiam Bolognet.n.26.Amod.a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feud. n.73.& 83.Iulius Cæ-*

sar

sar.Imbri.in tract.de iudice regni p.vlt.n.61. & licet istæ opiniones inter se tantũ videãtur contrariæ, nihilominus facillimè cõcordari poterunt distinguẽdo species causarũ spiritualiũ, scilicet quædam sunt causæ meræ spirituales, & ecclesiasticæ, vt sunt causæ excõmunicationis, hæresis, & simoniæ, & in istis iudex laicus tam principaliter quã incidẽter se intromictere nõ potest, & sic in eis ꝓcedit subampliatio: quædã aliæ sunt etiã talis naturæ, vt nullo modo possint cadere in laicũ, sed eorum solũ sunt capaces iudices ecclesiastici vt sunt causæ de ordinibus, gradib. sacramẽtis obseruationib', ecclesiasticis dignitatibus, & similibus, & in talibus etiã procedit dicta prima opinio: quędã vero licet sint causæ spirituales, nihilominus posśũt cadere in laicos prout est causa matrimonij, sacrilegij, periurii, vsurarũ, & similes & tũc in eis (si quæstio incidat super facto, vtputa an sit contractũ matrimoniũ, vel cõmissum tale quid ex quo crimen vsurarũ fundaẽ) iudex sæcularis poterit se intromictere, dũ tamen illud factũ ab omni spiritualitate sit separatũ, & tunc procedit secunda opinio, ita distinguendo transeunt fere omnes, *& præcipue Bart.in d. l. Titia ff. sol. matr. & in l. quoties C.de iudit. & in l.2.de iurisd. omn. iud. Abb. & ceteri omnes in c.miserabilem de vsur. & in c. cum sit generale vbi late Fel.n.5. & per tot.de foro compet. Arnald. Albert.in tractat. de agnoscen. assert. cathol. & hæret.q.25.n.54.& seq.Farin.q.8.nu.20.vers. limitando dictam ampliationem, & n. 25. vers. limita principaliter*, vbi multos alios cõgerit, *Camill.de Curte d. c. 2. n. 68. & seq. vbi alios allegat*, & dicit quod in prædictis duobus speciebus causarũ spiritualiũ iudex sęcularis nunquam, tam incidẽter, quã principaliter poterit se ingerere, tã si tractaẽ articulus facti, quam iuris quia in prædictis causis illud factum a spiritualitate separari non potest.

404 Et id quod dixi quod in tertia specie causarum spiritualiũ iudex sæcularis incidẽter cognoscere poterit super facto habet locũ quando iudex ecclesiasticus non inhibuisset, at si esset emanata inhibitio per iudicẽ ecclesiasticũ iudici laico, ipse laicus nullatenus poterit amplius de ea causa cognoscere, *ita Couarr. in epitom.de sponsal.c.8.§.12.prout eum recenset Camil.de Curte in dicto cõpręhens.seu diuers.iuris feud. c.2.n.69.& 70.Farinat.d.q.8.n.25.vers. sublimita secundo*, qui dicit quod si hęc inhibitio emanauit immediate, & ante quã iudex laicus in-

405 ceperit cognoscere super illa quæstione facti non poterit se in ea amplius intromictere, & quod ideo cautela, est vt oblata incidenti super causa spirituali quæstione etiã facti coram sæculari iudice, is cuius interest statim ecclesiasticũ iudicem adeat, & ab eo petat vt illius quæstionis cognitionẽ assumat, & propterea laicũ inhibeat, quia emanata tali inhibitione antequã iudex sæcularis de causa cognoscere incipiat illa terminanda erit per iudicẽ, ecclesiasticũ, & non sæcularẽ, *ad quod allegat Pet. Gerard.d.sing.96.Couarr.d.§.12.nu.4.*

406 Secundo dico quod dicta cõclusio quod in tertia specie causarũ spiritualiũ iudex sæcularis incidẽter cognoscere potest, habet locũ in causa spirituali vertẽte inter laicos, secus si inter clericos, quia tunc etiã quod de solo facto agaẽ, iudex laicus nõ erit cõpetens, ex quo inter clericos modo aliquo ius dicere non poterit, *Roland.à Valle cons.12.n.38.& seq.lib.2. Farinat.d.q.8.n.25.vers.sublimita primo.*

407 Tertio intelligas prædictã conclusionẽ procedere, quando quæstio cõtingẽs in causa spirituali solũ cõsistit in facto, secus si partim in facto, & partim in iure, & sic esset mixta iuris, & facti, & inseparabilis, quia tali casu maius dignũ trahit ad se minus dignũ, & per consequens erit terminãda per iudicẽ ecclesiasticũ, & nõ sæcularẽ, *Arnald. Albert. in tract. de agnoscen.assert.cathol.& hæret.q.25.n.52.vers.hoc tamen adiecto, & nu.55.versic.potest etiam Menoch. in tractat.de retinend.possess.remed.3.nu.328. Farinat.eod.n.25.vers.sublimita tertio*, qui duo vltimi declarãt hanc tertiã intelligentiã, vt procedat quãdo quæstio iuris principaliter tractatur sicut quæstio facti, quia ex quo tunc causa efficitur mixta (vt dixi) laicus iudex non cognoscẽt, secus si non principaliter, sed incidẽter quæstio iuris succederet ad quæstionẽ facti tunc enim mixtum regulaẽ a principali, & ideo causa tũc poterit cognosci ꝑ iudicẽ laicũ.

408 Subampliatur 3. prędicta principalis ampliatio, vt in tantũ sit vera conclusio, quod iudex ecclesiasticus, & non sæcularis sit iudex in causis spiritualibus, quod cõfessio facta corã sęculari in causa spirituali nihil probet cõtra cõfitentem, *Arnald.Alber.d.q.25.num. 57. Farinat. eadem q. 8. num. 19.*

409 Subampliatur 4. vt nec etiã vti arbitrer poterit laicus cognoscere de causa spirituali, *c. contingit, & ibi communiter Doctor.de arbit. Alex. Moneta in tract.de decim.c.8.n.32.Farinat.in præcitata q.8.n.24.Camill.de Curte in compræhens.seu diuers.iuris feud.p.2.c.2.n.71.* qui pręcitati Doctores, & alii ꝑ eos allegati hãc quartã subampliationẽ limitãt duobus modis, primo quando cõpromitteret in laicũ non vti in arbitrũ, sed vti in arbitratorẽ, secundo limitãt quando sit cõpromissum in laicũ, & clericum simul.

410 Et aduertendũ est quod in aliquibus ex supradictis causis spiritualibus iurisdictio competit ad iudicẽ ecclesiasticũ priuatiue quoad laicũ, vt si ageretur de decimis, matrimonio, hæresi, vel adulterio quoad separationẽ tori, aliqui-

aliquibus vero cumulatiue, vt quãdo sunt casus mixti fori, vt est crimen vsurarũ, *Farinat. eadem q. 8. n. 18. & seq. Clarus in §. fin. q. 37. versic. quaero igitur Couarr. in lib. 3. variar resolut. c. 3. n. 1. vers. 4. non est Raudens. cons. 17. nu. 15. lib. 2. Scaccia in tractat. de iudit. p. 1. c. 11. nu. 51.*

411 Secundo aduertendũ est, quod quando corã iudice laico opponitur aliqua exceptio spiritualis, vt est vsurarũ, vel nullitatis matrimonij, propter quã spiritualitatem causa esset remittẽda ad iudicẽ ecclesiasticũ, *iuxta terminos c. tuam de ordin. cognit. & similium allegatorum in principio praesentis ampliationis*, non poterit iudex laicus praefigere tẽpus excipienti, infra ꝙ exceptionẽ corã eo oppositam probare habeat corã iudice ecclesiastico, *Ias. in l. 2. n. 12. & 15. ff. de re iudi. vbi testatur de comm.* opin. Mascard. in tractat. de probat. conclu. 689. n. 1. & seq. Farinat. d. q. 8. n. 20. vers. amplia praecedentem.*

412 Quae autem dicantur causae spirituales *ponũt Farinat. d. nu. 20. Camill. de Curte in diuersorio seu cõprehens. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 66. & an possit alijs delegari Mart. de iurisdict. p. 4. c. 46. n. 9.*

413 Ampliatur 65. praedictus primus effectus quod clericus non potest conueniri corã iudice laico, vt in tantũ sit verus quod actor agens contra clericũ corã iudice saeculari debeat causam ammittere, & vltra si est clericus priuatur communione sacramentorũ, & fit irregularis, & hoc tàm si causa est criminalis, quàm ciuilis, *c. placuit 11. q. 1. Auth. statuimus vbi Bald. n. 1. C. de episco. & cleri. Specul. in tit. de iudit. compet. §. 1. in addit. nu. 23. & 24. in 2. p. car. mihi 396. Abb. in c. si diligenti n. 7. de foro compet. vbi etiam Socin. in 12. not. Bart. in l. ex quacunque in 2. lect. n. 2. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Fider. de sen. cons. 90. Rom. cons. 369. n. 39. vbi Mandos. in add. in lit. I, Socin. sen. cons. 12. n. 16. vol. 1. Matth. Brun. cõs. 89. n. 8. Borgas. in tract. de irregular. p. 1. q. 7. n. 68 Octau. Vulpell. in tract. de liber. eccles. p. 1. n. 19. & 20. Marches. in tract. de commiss. seu rescript. p. 2. c. 4. nu. 33. cart. mihi 489. Pet. Rauennat. in tract. de feud. in tit. de statut. & consuet. §. item statuimus in 10. tomo tracta. diuers. p. 2. car. mihi 41. Boss. in tract. crim. in tit. de foro compet. nu. 143. Roland. a Valle consil. 23. n. 7. & 14. lib. 2. & cons. 16. n. 14. lib. 4. Surd. cons. 193. n. 4. lib. 2. & cons. 222. n. 1. eodem lib. Belluga in Specul. princ. rub. 11. §. videndũ n. 3. vbi Camill. Borell. in add. in lit. A. Macabrun. cõs. 44. n. 38. Menoch. in tract. de arb. iud. casu 246. n. 5. Cuccus in instit. maior. lib. 3. tit. 9. n. 14. Maran. in pract. p. 4. dist. 11. n. 2. Neuiz. cons. 29. nu. 16. in fi. & n. 17. Farinac. in tract. crim. q. 8. n. 1. Cabell. super constit. Egid. lib. 5. c. 1. glos. 1. n. 28. & 29. cart. mihi 321. Franc. Capiblanc. in tract. de authorit. baron. prag. 8. p. 2. n. 1. Mart. Vran. Vltra. cons. 32. nu. 1. & 27. lib. 2. vbi multos alios allegat Ferett. cons. 181. n. 6. lib. 1.* vbi dicit, ꝙ ammittit omne ius quod hẽt in cã, *Caualc. in suo reper. in uerbo actor saecularis, & in verb. trahent*, vbi multos allegat, & dicit, quod perdit causam, & vltra tenet ad damna & interesse, & actione iniuriarũ, *& decis. 3. n. 27. p. 1. Osascus, decis. 150. n. 1. Hieron. de Monte q. 20. n. 20. Vital. in tract. clausul. in §. seu sect. incip. sed nunc restat videre, n. 21. car. mihi. 501. in tomo paruo, & in tractat. diuers. to. 14. cart. 464. Pet. Cenedus in collectan. iuris canon. p. 1. collect. 57. n. 2. vbi more suo infinitos fere congerit Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 45.* vbi de quadam bulla Papae Martini per quam hoc idem disponitur.

Et ideo si clericus conueniens coram iudice laico fuerit per eundem iudicẽ condemnatus habetur pro absoluto in odium trahẽtis,
414 *Vital in d. n. 21. Fider. de sen. d. cons. 90. nu. 2.* & si fuisset absolutus huiusmodi absolutio debet haberi rata per iudicẽ ecclesiasticũ, *Vital. loco citato, Fider. de sen. d. consil. 90. n. 1.* vbi dicit ꝙ licet actor trahens clericũ coram iudice laico non ammittat causam ipso iure, tamen si esset lata sententia pro clerico dicitur ipso iure causam amisisse Cenedus d. n. 2. qui etiã dicit, ꝙ ista causa debet applicari ipsi reo cõuento, & cedit eius lucro, *& alios allegat Roland. a Valle d. cons. 23. num. 14. lib. 2.*

415 Subampliatur 1. praedicta ampliatio, vt procedat ẽt si actor fecit solũ citare clericum corã iudice saeculari, *Siluester in summa in verb. iudex il 1. num. 3.*

416 Subampliatur 2. vt clericus, qui traxit aliũ clericũ ad iuditium saeculare, si ab illo tracto trahens spoliaret beneficio nõ posset agere de spolio, quia obstabit ei exceptio, *c. si diligenti de foro compet. & c. inolita 11. q. 1. & ita per plura cõsuluit Fider. de sen. d. cons. 90. quem refert, & sequitur. Io. Batt. Ferrett. d. cons. 181. nu. 4. lib. 1.*

417 Subampliatur 3. vt procedat ampliatio etiã si interueniat cõsensus ipsius clerici, quia etiã tũc actor causam ammittit, *Roland. a Valle cõs. praed. num. 15.*

418 Subampliatur 4. vt trahens clericũ corã iudice laico non possit amplius poenitere ad hoc vt euitet poenã iam incursam, *glos. Hostiens. & Butr. in c. si diligenti de foro compet. Marti. Vran. praecitato cons. 32. n. 28. cum plurib. sequent. vsque ad n. 50. lib. 2. vbi n. 29.* adducendo rationẽ dicit, quod verba legis poenalis sunt diligenter
419 ponderãda, & secũdum propriũ sensum intelligenda, aduersus quę verba si fit cõtra factum poena intelligitur cõmissa, & exigi poterit, nisi aliàs purgatio esset à iure permissa *allegat Salyc. in l. si quis maior in 3. column. C. de transact. qui mouetur ad ita dicendum per tex. in l. prospexit, ff. qui & a quibus, & in l. constitutionibus, ff. ad municip.* & vltra per eumdẽ Vraniũ ibi adducta adduco duas alias rationes, quarum prima est,

quia

quia si per solam citationē habet locum ista ampliatio, vt dixi, in prima subampliatione sequit,vt non sit locus pænitentiæ, quia iam pœna est incursa, ex quo nec etiā Deus potest facere,vt factum nō sit factum,*l.furtiue vbi omnes scribētes ff.de furt.l.in bello,§.factæ,ff.de capt. Rim.iun.consil.46.n.89.lib.1.Ruy.cons.2.n.4.lib. 2.Surd.cons.429.n.55.lib.3.Cæsar Bar. dec.47.n.* 28.Secunda est ratio quia per talē actionē intenta tam est acquisitū ius clerico conuento, ideo ī præiuditiū ipsiusmet cui ius fuit acqūisitū, non potest amplius pænitere,
421 *l. sicut C.de action.& oblig.l.id quod nostrum, ff. de reg. iur.& ibi Dec.& Cagnol.n.15. Bald. in l. cum a socero in fi.C.de iure dot.Gulicl.de Bened.in repet. c. Raynutius in verb.fideicommissaria substit.n.23.cart. mihi 63.de testam. Marc. Ant. Mars.Colum.in tract. de ecclesiast.reddit.c.26.n.17.Menoch. cons. 489. n.22.lib.5.Villalobs in comm. opin.in lit.F.nu.65. Suarez.alleg.19.n.5.*qui dicit ꝙ hæc conclusio procedit,tām si hoc ius fuerit acquisitum re, quām spe. *Thob.Non.cons.49.n.19. Fab.de Anna cons.32.n.1.*Et ad hoc faciunt ea quæ dicam infra hoc eodē effectu in limitationibus, vbi dico quod clericus, qui agit contra laicū corā iudice sæculari, non potest penitere,& desistere a sua petitione in præiudiciū conuenti, cui ex tali actione intentata fuit acquisitū ius reconueniēdi ipsum clericū coram iudice laico, & bene faciunt ea quæ in simili dixit *Rodulph. Scrader in miscell.c.4.n.6.*vbi dixit quod si is ad cuius petitionē citatio emissa est renunciauerit citationi postquam ad notitiā citati peruenit,& sic ius fuit quæsitum citato tunc etiam si citans vellet renūciare citationi non posset
422 hoc facere in præiudicium citati cui ius fuit quæsitum, *alleg.in argum.text.in l.fin. ff.de pact. l.post perfectam,C.de reuocan.donat. l. si post mortē §.fi.& ibi Bart.ff.de bonorum possess. contra tabul.*
423 sicut nec appellans poterit renunciare appellationi a se interpositæ in præiuditium partis appellatæ, *Bald.in l.postquam liti C.de pact. Bart.in l.si quis libellos C.de appellat.& in l.per hanc colum. fi.C.de tempor.appell. Bal.in l.fi.in fi.C.quando prouocar.in l.1.etiā in fin.C.si vnus ex pluribus, Abb. in c.ex parte,il 2.de rescript. & in c. interposita §.*
424 *ille denique de appellat.* neque dilationi iam obtente, *Bart.& Ias.in l.si arrogator ff.de adopt.idem Bart.in d.l.si post mortem §.fi. & in l. petende vbi etiam Bald. C.de tempor.in integ. restit. idem Bald.*
425 *in d.l.postquam liti*, nec rescripto, quatenus ex illo est pars aduersæ aliquod ius quæsitum,renunciare permissum est impetranti, *c. ex conquæstione,& ibi Abb.noster Panorm. de restit.spol. Bart.& Ias.in d.l.si arrogator Bald.in l.intra C.de tempor.in integr.restitut.Ias.in l.3.in prin ff. quod quisque iur.*
426 Quæ quidem quarta subampliatio limitari poterit quando statim, & incontinenti postq̄ clericum traxit coram iudice sęculari penituerit,& reuocauerit petitionē, quia tunc nō videtur facta petitio,ex quo ea quæ incontinen-
427 ti fiunt videtur inesse, *l.lecta ff. si certum petat. Bartol.in l.3.§.cum igitur, ff. de vi & vi armat. l. petens & in l.in bonæ fidei C. de pact. c. officij, de elect.Marcell.Francol.in tract.de tempor. horarum canon.p.1.c.28.n.9.& c.41.n.34.Rimin.sen. cons. 23.n.1.lib.1.Cephal.cons.440.n.76.lib.3.Menoc. in tract.de præsum.p.lib.3.præsumpt.134.nu.22.* & per consequēs nō incidit in pœnā prout in simili dicimus de emphyteuta, seu feudatario, quando alienat rem, Aluarott.*in c.1.col. 2.ver.*
428 *quæro ab extra, Quæ fuit prima causa benefic. ammittit.Butr.late cōs.34.n.2. & ibi Cabbell.in add. in lit.B. qui multos alios allegat Gama dec.374.vbi dicit quod hæc opinio est * equior Dom. Intrigl. in tract.de feud.centur.2.art.4.n.326.& seq.*& licet multi videātur tenere contrariū, nihilominus sunt intelligendi quando non incōtinenti recuperaret,sed ex interuallo, & post motam litem super cōmisso,*ita Gama d.dec.274.n.3.*Incontinenti autem quando dicatur recuperas-
429 se,*ponunt Bald.in l.1.nu.1. C.vnde vi,Io.Pels Vltram.in process.iud.tit.44.n.11.Alphons.Villaut. dec.29.n.30.Natta cons.14.n.1.lib.1.Thom.Triuis.dec.2.n.4.& 13.lib.1.Vin.dec.107.n.2. Paris. cons.97.n.100.lib.1.Plotus in tract. de in litem iuran.§.3.n.26. Milanens. dec. 3.n.137.lib.1.Surd. cons.99.n.41.lib.1.Soc.sen.cons. 135.n. 1.lib. 1. Brun.a Sole in cōpend. resolut.proposit. iur.in ver. incontinenti dicitur Menoch.in tracta. de arbit. iud. casu 16.n.4 & in tracta.de præsūpt.lib.3.præsump. 124.n.20.Fabius Turrett.cons.67.n.4. & cōs.75. n.13.lib.1.Dec.cons.424.n.7.Osasc.dec.26.nu.6. Tutius alleg.8.n.29.& alleg. 30.n. 12. Morotius, cons.50.n.33.Caroc. in tract.de locat.& conduct.in tit.de cohærent.contract.n.8. Dom.Cosimus Nepita super consuet. Clarissimæ Ciuitatis Cathaniæ tit. 1. consuet.6.n.8.Pancirol.cons.151.n.9. Moronus in tract.de fide tregua,& pace,q.37.n.2.lib.2. Franc. Personal.cons.4.n.8.Farinac.in tracta. crim. q.50. n.16.& 17. Dom. Intrigl.d.art.4.nu.332.& 333. Cephal cons.316.n.63.Rim.iun.cons.511.n.14.lib. 3.Neuizz.cons.56. nu. 8. & cons.82.n.11.Vegg. cons.68.n.61.Mascard.in tract.de probat.concl.438 n.18.& concl.929.n.12.& cōcl.687.n. 21. & 22. & concl.1176.n.14.& cōcl.1328.n.10.Hond.cōs. 87.n.143.lib.2.Bero.cons.65.n.124.lib. 1. & cōs. 56.n.8.lib.2.Crauett.cons.156.n.17.& 19. lib.2.*
430 qui omnes ponunt diuersum tēpus ad hoc vt aliquid dicatur incontinenti factum,sed magis cōmuniter resident in ea opinione, vt hoc remittatur arbitrio iudicis, & in casu nostro puto,ꝙ sufficit,vt se peniteat antequā clericus conuentus cōpareat corā iudice laico coram quo est conuentus ad hoc vt actor dicatur se

pe-

penituisse & per consequens, vt euitaret pœnam quam alias incurrisset.

431 Subampliatur quinto,& vltimo (vt ad nostram materiam reddeamus) dicta 65. ampl. vt non sit opus aliqua protestatione ex parte clerici ad hoc vt inducat malã fidem in actorem,& faciat illum cadere in pœnam ammissionis sui iuris,quia quò ad hoc nihil refert an clericus inuitus trahatur ad iuditium sæculare, *Mart.Vran.cons.32.n.49.lib.2.*

432 Limitatur modo prædicta ampliatio, vt nõ habeat locũ vbi actor nesciret illum talẽ contra quem agit esse clericũ,quia tunc ignorantia excusat a pœna, *Bald.in c.1.§.vassallus Si de feud.fuerit controuers.inter dom. & vasall. & in l. error colum.4.C.de iur. & facti ignorant. Din. in l. 1.§.certe,ff.de vent.inspicien.Cephal. cons. 24.n. 14.& seq.lib.1.Bero.cons.57.n.14.lib.3. Hondod. cons.68.n.18.lib.2.Menoc.cons. 425.n. 15.lib.5. Crauett.cons.6.n.73.lib.1.Fel.n c. cum inter de except. & in c.super ijs de accusat. Lodulphus Scrader in miscellan.c.4.n.14.more suo ab hoc allegat multa*

433 *simil.*& isto casu ignorantia præsumitur, ideo clericus,qui vult agere ad pœnam tenetur ipse probare scientiam, *l.verus, ff.de probat.l.qui accusare, C.de eden.Bertaz.cons.125.n.7. in crim.Bonacos.in q.crim.in verb.scienter, lib.1. Natta cons. 225.n.3.lib.2.Simon.de Pret.cons.81.n.9.quomodo autem probetur scientia vide Mascard.in tract.de probat.concl.1293.per tot.Marcell. Cala in tractat. de modo art.& proband.§.2. gloss.vnica, n.1405. Ioan.Battist.a Costa in tractat. de facti scientia, & ignorantia,lib.1.inspect.64,n.1.Surd.cons. 10.nu. 35.& cons. 69. n. 28. & cons. 82.nu.32.& 36.& 37.lib.1.Triuis.dec.47.n.6.lib.1.Cephal.cons.314 n.15.lib.3.Sim.de Pret. cons. 137.n.160.Turret. cons.17.lib.3.Passett.cõs.2.n.20.Natta cons. 231. Socin.cons.75.in fin.lib.1.Viu.dec.172.n.8. Mars. in rep.rub.ff.de fideiuss.n.41.Pancir.cõs.130.n.9.*

434 Quæ limitatio subampliatur,vt non solum procedat quando actor ignoraret conuentũ esse clericum,verũ etiã si esset dubius,quia dubitans, & ignorans equiparantur, *l. fin. & ibi Bart.C.de cond.indeb.l.fin. §.sed cum secundum C. de furt.l.quandiu & ibi Dec. & Ias. C. qui admittit idem Ias.in l.1.in fin.ff.de cond. indeb. Alba Mandell.cons.251.nu. 43.lib.2. Paulus de Monte Pico cons.52.n.16.Natta cons.456.Bimius consil.135. lib.2.Scrader.in miscell.c.4.n.15.* & dubitans potius in bona,quàm in mala fide esse credendũ

435 est, *Io.Batt.a Costa in d.tracta.de facti scientia, & ignorant.p.1.inspect.82.n.15.* quia in dubio delictũ non præsumit, *l.merito ff. pro socio cũ simil.*

436 Limitatur 2. vt isto casu actor non perdat causam ipso iure,sed per sententiam, *vt not. in l.in criminali C.de iurisd.omn.iud.gloss. in c. si diligenti de foro compet.vbi etiam Anton.de Butr. nu. 20.Pet.de Anchar.n.10. Abb.n.18.& Soc.n.26. Io.Andr.in add.ad Specul.in tit. de iud. compet. in prin.n.25.Rolan.a Valle cons.23.n 14.lib.2.Rom. cons.369.n.39.Archid.in c.inolita n.2. in fin.11. q.1.& ibidem Turrecr.nu.2. Villalobs in commun. opin.in verb.clericus n.97.Pet. Cenedus in collect. iur.canon.p.1.collect.57.n.2.in fi.vers.illud tamẽ.*

437 Limitatur 3.vt dictam pænam incurrit solum is,qui clericũ conuenit, nõ autem alij in causa assistentes pro suo interesse, quia pæna dẽt tenere suos authores *Srader in d.c. 4. n. 24.*

438 vbi in simili dicit,ꝙ licet is qui facit citare aliquẽ in iuditiũ videatur eius personã approbare adeo qđ contra eam se opponere negetur, *Innoc.& ceteri oẽs in c. cum inter de excep. Bart.&*

439 *Bal.in l.cum mulier ff.de solu.* nihilominus prædicta cõclusio procedit respectu citari facientis, vel illius hæredis,non autẽ liti assistentiũ quibus non nocet transactio neque cõfessio, *Bart. in l.si perlusorio,§.1.ff.de appel. Bald. in l.1.in fin. C.si vnus ex plur.appell.*

440 Limitatur 4.vt dicta ampliatio procedat tãtum quando actor agit personaliter secus si ꝑ procuratorẽ,quia procurator nõ põt facere cadere dominũ in pænã, *l.3.§.si procurator,& ibi Bart.& Ias.ff.quod quisq; iur. l.si procurator, & ibi ẽt Bart.& Ias.ff.de cond. indeb. Ruyn.cons.138.n. 25.lib.5.Benuntend.dec.94.Bero.cons.25.n.4.lib. 3.Ioseph.Ludou.dec.Perus.35.n.3.Rim. iun. cons. 203.n.46.lib.2.& cons. 297.nu.16.lib.3.Crauet. cons.54.n.6.Lodulph.Scrader in miscellan.c.6.nu. 12.in vltimis verbis,Menoch.cons. 296. n. 8.& 9. lib.3.Farin.cons.75.n.55.& dec.4.n.2. Mars.in l. 1.§.si quis dicatur n.17.ff.de quæst.Fel. in c.1.n.17. vt lit.non contest.& c.nouit n.38.de iud.Card.Alban.in lucubra.ad Bart.in l.1.n.5.ff.de offic.procõs. Anchar.iun.in quæst.famil.lib.1.q.44.n.12.* quæ quarta limitatio sublimitatur quando haberet speciale mandatũ,quia tunc tàm in omittendo, quàm in committendo poterit cadere facere dominum in pœnam, *c. cũ olim vbi Bal. in fi.de offi. delegat.Rot.Rom.dec.79.nu.4.p.1.in nouissimis Rebbuff.in tract.de recusat.art.1.glos.1. nu.1.in 3.vol.Carauit.super ritu M.C.V.ritu 465. nu.24.& 25.Farin.cons.89.nu.7. Lud.Sacca cons. 45.n.4.Fel.in c.1.n.8.vt lit.non contest.Paris.cõs. 100.nu.7.vol.3. Rol.a Valle cons.71.nu.42.lib.1. Anch.iun.d.n.12.vbi alios alleg.Caualc.dec.28.n. 108.p.2.*qui dicit ꝙ tale mandatũ requirit in indiuiduo, *Io.Batt.a Costa in trac.de facti scientia & ignor.p.1.inspect.52.n.1.Siluan.cons.35.n.17.* vbi dicit,ꝙ in mandato q̃uis generalissimo nõ cẽsetur contineri ꝙ procurator tale qđ faciat, ob quod dñs mandans in pęnã incidat, *allegã. Alex.cons.32.col.2.in fi.& col.3.in prin.vol.2.& cons.17.in 1.dubio vol.7.Fely.& Abb.in c.1.n.8. vers.circa secundum membrũ vt lit.non contest.Soc. regul.320.& Doctores in l.pen.§.si is pro quo ff.qđ quisque iur.* Secundo sublimitatur qñ procurator

442 tor ageret contra clericũ ipso principali pſente, & non contradicẽte, qa factũ ꝓcuratoris, ẽt sine mandato dño sciẽte, & non cõtradicẽte, dño præiudicat, *c. cum olim, & ibi gl. & Abb. de offit. deleg. gl. & Abb. in c. 1. vt lit. non contest. idẽ Abb. in c. ex parte de reſcrip. Alex. in l. ſæpe ff. de re iud. Iaſ. in l. quæ dotis. ff. sol. matrim. Scrader in miscell. in c. 6. n. 1. verſ. duodecimo ampliatur.*

Limitatur 5. qñ causa esset talis ꝑ qua cle-
443 ricus posset conueniri corã iudice laico, quia quod fit lege permictente pęnã non meretur, *l. Graccus vbi hoc not. oẽs ſcribentes de adult. cũ similibus allegatis ſupra hoc eodem effectu loco ſuo.*

Et pro hoc benefacit quod licet clericus nõ
444 supponat statutis laicorũ, vt dixi infra effectu secundo in principio, hoc tñ non hẽt locũ in causis in quibus clericus non potiẽ priuilegio fori, quia tunc supponiẽ dictis statutis, & dicã eodẽ secũdo effectu in eius limitationibus.

Limitat 6. qñ iudiciũ esset ex aliquo capite nullũ, vt ex defectu citationis, vel termini nõ dati, quia quod nullũ est nullũ ꝓducit effectũ vt dixi late supra, & ex multis mediis cõprobaui in ampl. 36. n. 228. cum plur. seqq. ꝑut etiam multa media adducit, *Scrader in miscellan. c. 4. n. 31.*

Nec est ommittendũ quod ad hanc pęnã
445 exigendã agiẽ condõne ex lege, *d. Auth. statuimus, C. de epiſ. & cler. iuſta ea quæ habẽtur in l. vnica, & ibi ꝑ Bar. ff. de condict. ex lege, gl. in l. in criminali vbi Bar. Bal. Sal. & alij ſcribentes de iuriſd. om. iud. Abb. & Butr. in c. ſi diligenti de foro compet. Mart. Vran. Vltram. conſ. 32. n. 46. li. 2.* & potest hoc iudicium intentari tã corã iudice sę-
446 culari corã quo clericus fuit conuẽtus, ꝙ corã ecclesiastico, *Io. Andr. in addit. ad Specu. in tit. de cõpet. iud. in prin. n. 25. Rom. conſ. 369. nu. 39. Abb & Butr. in d. c. ſi diligenti nu. 20. & ibi etiam Soc. n. 27. de foro cõpet. Cenedus in collect. iuris canon. p. 1. collecta 57. n. 3.* qbus locis ẽt habeẽ modꝰ, & practica petẽdi, & deducẽdi hãc actionẽ.

Ampliatur 66. in laico cõductore decima-
447 rum, q solum poterit conueniri corã iudice ecclesiastico si qõ ortum hẽt ex iure decimarũ, quod est ius ecclesiasticum, & spirituale, *Io. Azor. in lib. 7. inſti. morali c. 36. q. 6. Alex. Moneta in tract. de decim. c. x. n. 17. ver. imò quod cã,* vbi hãc conclusionẽ corroborat varus argumẽtis
448 Ampliatur 67. prædictus primus effectus quod clerici non possunt conueniri corã iudice laico, vt nec ẽt possint corã eo citari, & citati non teneant comparere ẽt ad allegãdum suum priuilegium corã iudice laico, *vt not. Doctores in c. bonæ memoriæ, in fi. de elect. & in c. fi. de app. Alex. conſ. 77. col. 1. vol. 3. Guido Papa dec. 450. Io. Andr. in regul. ſcient in mercur. Gram. dec. 29. n. 4. & 5. & conſ. 71. n. 35. in crim. Aufr. in tract. de poteſt. iud. laici ſuper perſo. eccleſ. reg. 2. fall. 23. in 16. tom. tract. diuerſ. cart. mihi 290. Natta conſ. 495. n. 16. & 17. lib. 3. Bart. in repet. l. 2. n. 11 ff. ſi quis in ius vocat. non iuer. Abb. in c. 2. n. 16. de dilat. Dec. in c. cum ordinem n. 16. de reſcript. Matth. Brun. conſ. 64. nu. 14. Sigiſmun. Scacc. in tracta. ve iudit. p. 1. c. 11. num. 45.* vbi meminit de quadam Bulla Papæ Martini, qua hoc idem disponitur, *Decian. in tract. crim. par. 2. lib. 7. cap. 47. de ſentent. & appellat. in crimin. læſæ maieſta. num. 13. Menoch. in tract. de retinend. poſſeſſ. remed. 3. num. 347. & 350. Dom. Ioſeph Cumia Catinenſis ſuper ritu iſtius Regni cap. 2. nu. 39. Affl. ſuper conſtitut. priuilegia, num. 5. rubr. 100. de priuilegg. eorum lib. 1. late Foller. ſuper prædictis conſtitut. in titu. de epiſcop. & cler. cap. item ſi aliquis num. 1. & per totum cart. mihi 81. Aſinins in tractat. de exequut. §. 6. cap. 49. num. 7. Clarus in §. fin. quæſt. 36. verſic. eſt autem Anton. Scappa in tract. de iure non ſcripto lib. 1. cap. 2. num. 2. Muſcatell. in pract. ciuil. par. 2. in gloſ. in verbo intimato num. 28. cart. mihi 24. & in eadem parte in verbo competens num. 13. & 14. cart. mihi 37. Claudius Tutius alleg. 17. num. 6. Cirill. Fulgeon. in ſumma crimin. in titu. de hijs qui accuſare, vel accuſari non poſſunt §. 4. num. 3.* & ratio huius ampliationis est, quia eo ipso quod constat citatum
449 non esse de iurisdictione citantis non tenetur comparere, *not. Innocent. in cap. fin. de appellat. Henric. Bouer. ſing. 28. Cappell. Tholoſ. deciſ. 165. Io. Andr. in reg. iuris ſcient. in mercur. Gram. conſ. 152. num. 29. in crimin. & voto 27. n. 7.* & rationis huius ratio est, quia tunc citatio est nulla, *Gramm. voto 18. nu. 6.*

Subampliatur primo hæc ampliatio, vt in
450 tantum sit nulla hæc citatio tanquam ab incompetenti iudice emanata, vt per eam non interrumpatur aliqua præscriptio prout interrumperetur si esset valida, *Card. & Gemin. in clement. 2. in princ. vt lit. non conteſta. Bald. & Saly. in Authen. offeratur C. de lit. conteſtat. Mart. Vran. Vltramont. conſ. 32. num. 64. lib. 2. Simon de Præt. conſ. 132. nu. 81. Tiraq. in tract. de retract. lignagner §. 1. gloſ. 10. num. 85. Balbus in tract. de præſcript. in 3. p. ſexta, & vltima partis principalis, n. 27. car. mihi 556. Gomeſ. ſuper reg. Cancellar. q. 82. car. mihi 176. Bar. in l. accuſaturus ff. ad l. Iul. de adulter. Lodulph. Scrader Vltram. in miſcell. c. 4. nu. 31. vbi etiam alios adducit.*

Subampliatẽ 2. vt talis citatio non inducat
451 litis pendentiã, qa vbi citatio est nulla, & inualida, & illegitima (prout in isto casu) nullus effectus ex ea sequi potest, *Bald. in d. Auth. offeratur C. de litis conteſt. qui allegat in argumentũ l. ſi pater C. ne de ſtat. defunct. & c. prudentiam in prin. de offi. deleg. & l. 1. §. item cũ ex delicto, ff. de ſent. ſine app. reſcin. Mart. Vran. qui eũdẽ Bal. refert, & ſeq. d. cõſ. 32. n. 64. li. 2. & dixi ſup. latius loco ſuo.*
452 Subampliatur tertio, vt clericus citatus a

iudice laico si non comparet non poterit tanquam contumax puniri & mulctari, *Io. Andr. Butr. & Abb. in c. si diligenti de foro compet. Bald. in l. generaliter, la 2. C. de episc. & cler. & in l. si quis ex alio ff. de iud. Campan. super c. Regni Neap. c. 94. nu. 11. cart. mihi 132. qui ad hoc allegat Gramat. cons. 1. n. 36. Addent. ad eundem Campan. ca. 159. nu. 7. Foller. super constit. Regni in tit. de epi. & cler. cap. item si aliquis nu. 2. & 8. car. mihi 81. idem Gram. dec. 29. n. 4. & dec. 61. etiam n. 4. Iaffred. dec. 153.* vbi dicit, quod nec ad expensas condemnari poterit (de qua conclusione Iaffredi dicam latius infra in limitationibus)

453 *Clar. in §. fi. q. 36. n. 3. & 4.* qui dicit, quod ex non comparitione non potest mulctari, & si mulctatus fuerit docendo de clericatu ipsa mulcta reuocatur, Asin. *in tract. de exequut. §. 6. c. 49. num. 6. Maccabrun. cons. 44. n. 5. Thom. Zerola in praxi episc. in verb. clericus §. 7. Anto. Scappa in tract. de iure non script. lib. 1. c. 2. num. 3.* & ratio est, quia cõtumacia est delictum ideo iudex sæcularis non poterit pro ea pœnam infligere, *c. 1. de cler. coniug. in 6. Bald. in locis supra allegatis Iacobin. de Sancto Georg. in l. non videtur ff. de iud. Gram. cons. 71. nu. 36. & cons. 152. n. 28.*

454 *in crimin.* Alia potest esse ratio, quia cum hæc citatio sit nulla non reddit contumacem citatum non comparentem quò ad pœnam imponendam, *l. 2. in fi. & ibi glos. & Doctores ff. si qs in ius vocat. non iuer. Scrader in miscen. cap. 4. nu. 31. Gramm. dicto cons. 71. n. 35. & dicto n. 28.* & licet non possit mulctari, vt dictum est, nihilominus si iudex, qui clericum citare facit nescit illum esse clericum sit reuera contumax si non comparet, *Bal. in l. si quis ex aliena, ff. de iudit. Abb. in c. si diligenti de foro compet. Dect. cons. 241. in 1. dubio Carauit. super Ritu M. C. V. ritu 65. num. 1. vbi testatur ita de facto fuisse determinatum Viui. dec. 138. nu. 8.* vbi dicit, quod nihilominus tenetur comparere coram iudice citante, & coram eo docere de clericatu, *Couar. in lib. pract. qõ. c. 33. nu. 2. vers. clericus vero Surd. cons. 396. nu. 29.* & præsens subampliatio transit absque difficultate vbi clericus non fuerit de facto propter contumaciã mulctatus a iudice ignorante illum esse clericum, & mulcta

456 fisco applicata; sed difficultas consistit quãdo iam est exacta, & fisco incorporata hanc quæstionem ponit Foller. *super const. Regni in tit. de episc. & cler. in c. item si aliquis n. 3. & seq. car. mihi 81.* vbi videtur tenere quod nõ possit amplius illam recuperare, & ad hoc allegat *Bart. in l. si pignore, ff. de pignor. actio.* vbi dicit (*per tex. in l. 3. §. cum parietem in fi. ff. de damn. infect.*) *Mart. de iurisd. p. 4. cent. 2. cas. 157. nu. 12.* quod contumax non recuperat expensas factas, & solutas ratione contumaciæ licet vincat ĩ causa principali, quia damnũ quod quis sua culpa patitur sibi debet imputari, & non aliis *l. damnum,*

458 *ff. de reg. iur.* Secundo allegat rationem qa nõ opponens exceptionem sibi legitime competentem, sed differens opponere debet in expensis condemnari, *c. exceptionem de except.* sic (dicit ipse Foller.) in casu isto cum potuisset per comparitionẽ cum instrõ clericali euitare contumaciã, & non fecit, ei dẽt imputari. Tertio allegat quod si extaret statutum quod oc-

459 cidens bannitum consequatur pręmium, si quis occiderit clericum bannitũ ignorans illũ esse clericũ pręmium consequi dẽt, *vt voluit Guid. Papa dec. 450.* Quarto, & vltimo adducit regulã, quod multa facta tenẽt, quæ fieri ꝓhibent, *c. ad Apostolicã de reg. c. non minus 17. q. 1. c. si vir 27. dist. c. biduum 2. q. 7.* ego vero totum oppositũ de iure verius esse cẽseo, & moueor ea inconuincibili, & insuperabili rõne, scilicet quod statim quod apparet quod cõuentus est clericus ꝓcessus redit ipso iure nullus ẽt si nũquã cõparuisset Clericus, *vt voluit Fel. in c. cum*

460 *ordinẽ n. 14. vers. sed caue, & n. 15. vers. quæ oĩa de rescrip. Bart. in d. l. generaliter, la 2. C. de episc. & cler. Rol. à Valle cons. 4. n. 15. lib. 1. Claud. Tutius alleg. 17. n. 7.* vbi alios allegat, & dixi sup. ampl. 36. n. 252. ex qua cõclusione sequit necessario quod si contumacia, & ꝓcessus est nullus

461 nullũ poterit ꝓducere effectũ, *l. 4. §. cõdemnatũ vbi cõiter scribentes, ff. de re iud. Soc. sen. cõs 95. n. 1. vol. 3. Rol. a Valle cons. 63. n. 23. & cõs. 76. n. 21 vol. 1. & cõs. 76. n. 31. vol. 2. Claud. Tutius d. alleg. 17.* vbi loquens fere in nostris terminis dicit ꝙ inquisitio, contumatia, & captura sunt nullæ, sed si mulcta fuisset exacta, & incorporata fisco sequeret quod ꝓcessus, & cætera acta nulla maximũ producerent effectũ quod esse non põt. Secunda est ratio qa contumatia clerici corã iudice sæculari non tenet quoad hoc vt ex ea possit exigi pœna, vt dixi parũ supra, & *voluerunt Io. Andr. Butr. & Abb. in c. si diligenti de foro compet. Gram. voto 27. n. 4. & 5. Brun. cõs. 64. n. 14. Farin. in tract. cri. q. 8. n. 17.* ex qua conclusione sequit quod qdq; est exactũ à fisco tãquã indebitũ repeti põt, *l. j. & tot. tit. ff. de cõdi. indeb. Padill. in l. cum qs n. 23. C. de iur. & fact. ignor. Ruy. cons. 107. n. 10. lib. 1. Bero. cons. 56. n. 20. lib. 1. Surd. cons. 80. n. 22. lib. 1. Mozz. in tract. de contract. in tit. de indebito cui detur conditio indebiti, n. 1. car. mihi 27.* Tertia est rõ, qa cũ contumatia sit delictũ, *l. oẽ delictũ, §. cõtumatia, ff. de re milit. gl. in l. si filius ff. de interrog. act. & in l. actionibus, n. 3. ff. de in lit. iurand. Corn. cons. 97. n. 3. & cõs. 198. n. 9. li. 4. Matthes. sing. 17. n. 7. Grã. voto 27. n. 5. Mart. de iurisd. p. 3. c. 3. n. 5. Farin. q. 18. n. 26. Marc. Mantua cons. 84. nu. 25. lib. 2.* sequitur necessario, vt laicus non possit illud delictum punire, nec de eo modo aliquo cognoscere, *capit. 1. de cleri. coniugat. in 6. Bald.*

in

in l. generaliter la seconda C. de episc. & cler. & in l. si quis ex aliena ff. de iudit. Bart. conf. 225. Dec. cōs. 241. nu. 2. Iacobin. de Sancto Georgio in l. non videtur ff. de iudit. Gramm. dec. 29. n. 4. & voto 27. nu. 5. & cons. 1. n. 26. post easdem decisiones, vbi multos alios allegat, quod nō esset si mulcta fisco iā incorporata non posset amplius ab ea repeti, qa per indirectū remaneret punitus, & iudex laicus cognosceret, & puniret clericū contra quod oīa iura exclamant. Quarta, & vltima ratio colligitur ex eo quod optime dixit Bal. *in l. si quis ex consensu in ver. demū C. de episc. audien.* prout eum refert Gramm. *dec. 29. nu. 3.* vbi dicit, quod citatus per iudicem incompetentem si non cōparet, & sic fit contumax, & ex contumacia iudex illum ponat in banno, ex hoc nō debet timere quia ex quo acta sunt
464 nulla tanquā facta corā iudice incōpetente, ex illa cōtumacia non orietur aliquis pęne effectus maxime cum de natura iurisdictionis sit vt non possit exerceri in non subditum *cap. per venerabilem, qui filij sint legitimi*, & sic dū Bald. vult quod ex tali contumacia non oriatur aliquis pœne effectus, sequitur qđ si aliquid fuerit exactum dēt statim per fiscum restitui, qa si non restitueretur oriretur effectus pœnæ hoc est ammissio illius mulctæ exactæ. Non obstāt modo adducta per eundē Foller. & primo nō obstat doctrina Bart. per eū allegata quia Bar. loquitur in vere contumace, qui fuit citatus a iudice cōpetenti, nos vero versamur in nulliter contumace; nec minus obstat secundū argumentum quia est verissimum quod tenetur ad expensas sed aliud est teneri ad expensas, & aliud soluere mulctam, quia mulcta imponiē ratione contumaciæ, quæ est delictum vt dixi, quod secus est in expensis ad quas potest quis condēnari absq; delicto, & de hoc dicā latius infra in limitationib. & similiter tertiū argumentū per eū adductum non est verū, immo magis cōmuniter Doctores determināt totū oppositum, vt dicā infra effect. immediate sequenti. Quartū, & vltimū tollitur quia regula dicit quod multa facta tenent, &c. & non dicit quod oīa facta tenent, & illa regula procedit, & habet locū vbi in iure est expressum vt quid factum teneat licet a principio fieri non potuerit, vltra quod non habet locum qñ factum a principio fuit oīno nullū, & lex actui resistit prout in casu de quo tractatur in quo lex oīno prohibet vt iudices laici non possint modo aliquo se ingerere in causis clericorū, *ita late tradidit Deci. cons. 494. num. 12. & 13.* vbi declarat illā regulam, multa facta, &c. *& latius Hippol. Rim. iun. cons. 403. nu. 11. 12. & 13. lib. 4.*
465 Ex quibus concludo quod ēt quod mulcta esset exacta, & fisco incorporata, nihilominus eo ipso quod clericus cōparendo ostendit de suo vero, & reali clericatu poterit solutū tanquam indebitū a fisco repetere, & in Regno isto poterit exemplificari in confiscatione bonorū q̄ fit propter contumaciā delinquentis, & non cōparentis, & ita alias de facto fuit obseruatū cū quodā clerico cui fuerunt restituta oīa bona licet a fisco iā occupata, & possessa.
466 Subampliatur quarto (vt ad nostrā ampliationem reddeam) vt clericus ob talē citationem non possit tanquam cōtumax banniri a iudice laico, & si de facto esset bannitus bannum erit nullum, *Specul. in tit. de citat. §. 1. vers. sed pone Bald. in l. generaliter la seconda C. de episco. & cler. & in l. 1. §. si quis in ius vocat. non iuer. Io. Andr. Anton. de Butr. & Abb. in cap. diligenti de foro competent. Grammat. decis. 29. num. 3. Matt. Brun. cons. 64. num. 14. Flamm. Cartarius in tract. de exequut. sentent. capto bannito §. fin. num. 203. vbi infert ex hoc quod receptas* taliter bannitum non incidit in pœnam statuti punientis
467 receptantem bannitum, quod etiam dixerūt, *Viui. & alij per eum citati in comm. opin. in verbo statutum disponens car. mihi 282. Matth. Brun. cōs. 94. num. 9.* & ratio istius subampliationis est, quia contumax nulliter non potest dici contumax *Dec. in c. de appellatione in principio de appell. Gram. dec. præd. n. 2.*
468 Subampliatur quinto, & vltimo, vt clericus citatus coram iudice temporali non teneatur comparere etiam ad allegandum suū priuilegium, *Archid. in cap. 2. 15. quæst. 4. Gl. & Domino de Sancto Gemin. in cap. si episcopus distin. 34. Specul. in tit. de citatio, §. contra citantem, in fi. Fel. in cap. cum ordinem colum. 6. de rescript. Gram. cons. 71. num. 44. in crimin.* & ratio est, quia non teneē quis cōparere etiam ad allegandū suū
469 priuilegiū vbi citatio est a iure comprobata, *not. in cap. bonæ memoriæ, in fi. de elect. Gramm. voto 18. n. 8.* Quæ subampliatio subampliatur, vt non solum non teneāē comparere per se verū
470 etiā nec per suum procuratorem ad alligandū dictum priuilegium clericatus si causa est criminalis *Archid. in d. c. 2. 15. q. 4. Fel. in c. veniens in vltimis verbis de accusat. Clar. in §. fi. q. 36. n. 4. vbi asserit hanc esse commu.* * *opin. Paulus Fuscus in suis singul. in litt. C, nu. 118. vbi allegat Gram. cons. 1. n. 44.* & dicit quod Magna Curia Vicariæ seruat contrarium.
475 Limitatur modo prædicta 67. ampliatio vbi clericus citaretur ad concursum simul cū alijs creditoribus, vel ad confectionem inuentarij tanquam legatarius, vel creditor, quia tunc valet citatio, nec poterit petere causam remitti ad suum iudicē *Vrsill. in adnot. ad Affl. dec. 380. n. 7. Masull. in addi. ad Capic. dec. 197. n. 5.* & quia hæc est limitatio non solū istius ampliationis, sed etiam regulæ, & effectus principalis ideo de ea dicam latius infra lim. 53.

Limitatur secundo qñ in citatione exprimeretur talis causa ex qua appareret laicũ ha-
478 bere iurisdictionẽ in clericum vtputa in causa feudi, vel in causa reconuentionis, vel in crimine assassinij, vel simili, *Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super eccl. person. reg. 2. Fallen. 23. in 16. to. trac. diuers. car. mihi 290. Muscatell. in prac. ciuil. p. 1. in glos. in verb. intimato nu. 31. car. mihi 24.* vbi hanc limitationẽ exẽplificat in clerico citato ꝑ causa spolij, ꝑ qua causa secundũ aliquos clericus põt conueniri corã iudice laico de qua materiã dicã infra in limitationibus, & iterũ ipse *Muscatell. nu. 32.* exẽplificat in clerico citato ꝑ arte, seu exercitio ab eo facto, & nu. 35. vbi tractat in clerico citato in causa reconuentionis, *Clar. in §. fi. q. 36. nu. 4. Cumia super ritu M. R. C. istius Regni Siciliæ cap. 2. nu. 40.* vbi loquitur in clerico citato ꝑ causa feudali.

479 Limitaẽ tertio & vltimo, qñ esset dubiũ an citatus sit clericus, qa tunc tenetur cõparere, & suũ priuilegiũ allegare, *gl. in c. conuenior 23.*
480 *q. 8. Bar. in l. non videtur la 1. ff. de iud. Aufrer. loco proxime citato Crot. cons. 204. n. 13. lib. 2. Bero. in c. si duobus n. 21. de appell. vbi ẽt Dec. n. 17. Muscatel. in prædicta gl. intimato, nu. 29. car. mihi 24.* quæ tamen limitatio nunquam habebit locũ vbi ex forma citationis apparet iudicem sciuisse citatum esse clericum, vt si esset dictũ cita clericum, vel presbyterum talem.

492 Et aduertendum est quod qñ citatur clericus per iudicẽ secularẽ poterit quilibet pro eo comparere, & opponere declinatoriã fori ne ipse citatus habeaẽ pro cõtumace, *Bal. in l. reos n. 24. ver. sed quaro tũc C. de accus. Io. Aloij. de Leo in l. qui sub prætextu, n. 14. C. de sacros. eccl. Fran. dec. 329. n. 1.* vbi affert rõnem, quia talis cõparitio esset seorsum ab excusatione criminis, *alleg. Bar. in l. pen. §. ad crimen col. 5. vers. quaro procurator ff. de publ. iud. vbi ẽt Rubeus Alex. ẽt Caran. ritu 269. pro quo bene facit quod voluerunt Innoc. in c. veniens de testib. & Bal. in l. seruũ quoque §. publice ff. de procur. prout eos refert Gramm. cons. 71. nu. 45. in crim.* qui dicunt quod exceptio incompetentiæ iudicis ẽt in causa capitali potest opponi per procuratorẽ, de quo etiam dicam infra limit. 17. 34. 65. 66.

Ampliatur 68. prædictus primus effectus
493 clericatus, vt procedat ẽt vbi clericus, & laicus essent simul dati exequutores testamẽti, nãq;
494 tũnc eorũ iudex erit iudex ecclesiasticus, *Card. Zabb. in c. Ioannes de testam. Barbat. in col. 2. post rub. de offic. delegat. Alex. in l. præcipimus, C. de appell. Mars. in repet. rub. ff. de fideius. nu. 152. in fine, Marant. in pract. par. 4. dist. 11. num. 19. car. mihi 196. Mart. Vran. Vltramon. cons. 32. num. 23. & 24. lib. 2.* vbi dicit quod hæc ampliatio probatur clare in dicto c. Ioannes *Aufrer. in tract. de potesta. iud. ecclesia. super laicis, & eorum bonis, num. 13. in 13. tom. tractat. diuers. part. 1. cart. mihi 196.*

Ampliatur sexagesimonono, prædictus pri-
495 mus effectus quod clericus non potest conueniri nisi coram iudice ecclesiastico, vt procedat etiam si clericus esset aliquo modo infamis, quia per solam infamiam non ammittit priuilegium clericatus, *Addentes ad Bald. in l. quod ait num. 3. ff. de hijs qui not. infam.* inmo in-
496 famis eo ipso quod fit clericus, vel religiosus exuitur omni infamia *ita Fel in cap. cum te, n. 1. de re iud. Mars. in repet. rub. de fideiuss. n. 125. Nigris in rep. extraua. clem. 7. n. 147. de vit. & hone. cler. Granut. teorem. 23. n. 28. circa fin.*

Ampliatur 70. qñ iudex ecclesiasticus, & se-
497 cularis in aliqua causa simul pronuntiant, vel qñ clericus, & laicus sunt simul iudices compromissarij, quia si à sñia per eos lata esset appellandum deberet appellari ad iudicẽ superiorem ecclesiasticum, & non laicum de tota causa ne eius continentia diuidatur, *Bar. in l. 1. §. si quis in appellatione ff. de appell. Zabbarell. in c. super quæst. §. si vero duo de offi. legat. Ancha. in c. Romana col. 11. de appell. in sexto Mars. in repet. rub. de fideiussor. n. 153. & in tract. de bannit. in verb. iudice nu. 213. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. nu. 18. & 20. car. mihi 196. Aufrer. in tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & eorum bonis nu. 11. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. car. mihi 127* vbi hoc intelligit, qñ iudex ecclesiasticus iudicaret tanquã talis, secus si alio respectu, *Mart. Vran. Vltramont. cons. 11. nu. 60. lib. 1. & cons. 32. nu. 22. & 23. lib. 2. Cabbell. super constit. Egidian. lib. 5. c. 1. gl. 1. nu. 21. car. mihi 320.* vbi loquitur in cõpromisso facto clerito, & laico simul, & dicit qđ si aliqua ex partibus senserit se grauatã debet petere reddutionem ad arbitrium boni viri coram episcopo superiore ipsius clerici *Anto. de Butr. in c. quod clericis de foro cõpet. Bal. & Sal. in l. præcipimus in fin. C. de appell.* quidquid in contrarium tenuerit *Roland. a Valle cons. 24. in vltimis verbis lib. 4.*

Ampliatur 71. dictus primus effectus clericatus per quem est dispositum vt clerici non possint conueniri corã iudice sæculari, vt ha-
498 beat locum etiã si clericus in sua promotione ad clericatum narrauerit aliquã qualitatẽ quę reuera non aderat, vt qa dixerit se scolarẽ cum non esset quia tali subreptione vel obreptione non obstante gaudebit priuilegio clericali ex quo caracter impressus fuit per talem ordinationem *Cæpoll. cons. 11. nu. 8. & seq. in crim.*

Ampliatur 72. vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens ẽt inter laicos pro legatis, pijs
499 qa pro eis laicus poterit conueniri corã iudice ecclesiastico *glos. in c. relatũ de testam. & ibidẽ Couarr. in fin. & est tex. & ibi hoc not. Bart. Bald. & Ang. in l. hæreditas §. si defuncto ff. de petit. hæred.*

Mars.

Marſ. in tract. de bannit. in verb. eccleſiæ nu. 131. vbi alios allegat, & multa ponit, quæ conferũt ad præſentẽ ampliat. *Tiraq. in tract. de pia cauſa priuileg.* 149. *per totum Marant. in pract. p.* 4. *diſt.* 11. *nu.* 6. *in fin. vbi Foller. in addit. cart. mihi* 192. *Io. Aloiſ. de Leo in l.* 1. *n.* 3. *C. de epiſ. & cler. Burgi. in tract. de laodim. p.* 3. *inſpect.* 1. *nu.* 9.

Ampliatur 73. prędictus primus effectus qđ laicus non poſſit cognoſcere de cauſis clericorum nec in illis ſe intromictere, vt procedat ẽt
500 ſi nõ ipſe laicus cognoſcere de cauſis clericorum, ſed illas cognoſceret aliquis clericus rãquam delegatus principis vel iudicis laici, q̃a nec ẽt hoc facere poterit ẽt volente clerico, q̃a delegatus nihil habet ex ſe, *l.* 1. *§. qui mãdata ff. de offit. eius Bald. in probem. Decret. col.* 8. *verſ. ecce rector, Bertrand. conſ.* 9. *nu.* 7. *vol.* 2. *Fely. in c. cum ſit nu.* 44. *verſ. hinc eſt quod clericus, & n.* 20. *verſ. idem eſt, de epiſcopo de foro compet.* vbi dicit quod hæc cõcluſio procedit ẽt ſi delegatus eſſet epiſcopus, *Decian. in tracta. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *n.* 63. *&* 75. ſic etiã clericus vti delegatus lai-
501 ci non poterit cognoſcere de cauſa ſpirituali vel ſpiritualibus annexa, *Fel. d. n.* 20. *verſ. vlt. in quantum Purpur. in l. ſi prætor nu.* 15. *ff. de offit. eius.* & ratio eſt quia delegatus a principe ſæculari etiam quod ſit clecicus vel epiſcopus,
503 nihilominus dicitur iudex ſæcularis *Auth. ſi quis litigantium vbi hoc not. Bald. & ceteri ſcribentes C. de epiſcop. audient. Paſſett. conſ* 23. *num.* 1. & quod clericus poſſit eſſe delegatus laici dixerunt *Bald. in d. Authen. ſi quis litigantium Abb. in cap.* 2. *n.* 8. *de iudit. & in c. in epiſcopatu n.* 3. *de raptor. vbi etiam Ancher. nu.* 1. *& per tot. Aufrer. in tract. de poteſt. iud. ecleſi. ſuper laicis, & eorum bonis nu.* 37. *in* 13. *tom. tract. diuerſ. p.* 1. *cart. mihi* 128. *Dec. in c. decernimus n.* 66. *de iudit.* vbi dicit quod poteſt eſſe delegatus in vno negotio tantum *Alex. conſ.* 77. *n.* 6. *lib.* 2. *Bolognett. in rub. ff. de offit. eius n.* 33. *qui etiam alios allegat, & ibi Cagnol. nu.* 64. *& Purpur. nu.* 43. *idem Purpur. in l. eum qui nu.* 4. *ff. de iuriſd. omn. iud. Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defectu citatio. nu.* 68. *Iulius Cæſar Imbrian. in tract. de iudice Regni par. vlt. nu.* 29. *&* 30. *Lodulphus Scrader in tract. de feud. p.* 10. *ſect.* 4. *nu.* 27. *Clar. in §. fi. q.* 41. *n.* 8. vbi alios allegat, & teſtatur de comm. opin. & loquitur in delegatione cauſæ criminalis prout cõcludunt multi ex ſupra citatis dum dicunt, quod clericus
504 poteſt eſſe delegatus tam in cauſa ciuili, quam criminali, ſed cum iſta limitatione, quod vbi clericus eſſet delegatus in cauſa criminali non poterit imponere pęnã ſanguinis propter irregularitatẽ, quã incurreret ſi illã imponeret, tenet *Anch. in d. c. in archiepiſcopatu de rapt. nu.* 6. *Aufrer. eo. nu.* 37. *Rebbuff. in l. ſi prætor nu.* 4. *ff. de offi. eius,* & poterit eſſe delegatus ad vnã cauſã tantum non autem ad vniuerſitatẽ cauſarum
505 *Octaui. Vulpell. in tract. de libert. eccleſ. p.* 1. *n.* 17 *Purpur. in rub. ff. de offic. eius nu.* 43. *&* 45. *vbi teſtatur de com.* opin. Foller. ſuper conſt. Regni in tit. de epiſc. & cler. c. clerici quoque nu.* 16. *car. mihi* 52.
506 ſed honeſtius, & tutius eſt has delegationes non ſuſcipere, *ita Rebbuff. eo. n.* 4. *Iaſ. in dicta rub. ff. de offi. eius vbi ẽt Cagnol. nu.* 64. *& Purpur. nu.* 46. *Soc. in d. c. in archiepiſcopatu n.* 4. *de rapt.* Et licet clericus poſſit eſſe delegatus laici, non propterea poterit eſſe locũ tenens officialis laici, & ratio diuerſitatis eſt, quia locumtenens dẽt cognoſcere de vniuerſitate cauſarũ quod clericis eſt interdictum vt iam dixi, *c. clericus vbi hoc not. Abb. ne cler. vel monaci Ripa in c.* 2. *de iud. Cagnol. loco ſupra citato nu.* 65. ex quibus infero quod clericus vel epiſcopus delegatus laici ꝓ tuenda eius iuriſdictione, & poteſtate non po-
508 terit vti gladio excõmunicationis quia attenditur iuriſditio ex perſona delegantis *Bal. in d. auth. ſi quis litigantium in vlt. not. C. de epiſcop. audient. Iaſ. in l.* 2. *col.* 3. *verſ. tertio limita de iuriſdic. om. iud. Purpur. in d. rub. ff. de offi. eius n.* 48. *Graff. dec. aur. lib.* 5. *c.* 5. *nu.* 1.

Secundo infero quod a tali delegato quãuis clerico appellari dẽt ad laicum delegantem,
509 *Bal. in d. vlt. not. Iaſ. in l. ſi prætor in* 2. *not. n.* 5. *in fi. ff. de offi. eius Fel. in c. ceterum col.* 1. *de iudit. Purpur. in rub. prædicta nu.* 49. Hinc eſt quod ſi epiſcopus vel alius quiuis clericus teneat aliquã
510 iuriſdictionem a principe ſæculari, & iudicaret tanquam is qui habet talem iuriſdictionẽ tũc ab eo appellari debet ad dictũ principem ſæcularem non autẽ ad ſummum Pontificem, *Bart. in l. ſi quando C. de appellat. & in l.* 1. *§. ſi quis in appellatione n.* 15. *ff. de appellat. Rom. conſ.* 422. *Andr. Gail in tractat. de pace publ. lib.* 1. *c.* 8. *nu.* 8. *& obſeruat.* 37. *nu.* 3. *&* 10. *lib.* 1. *Marius Auguiſſ. conſ.* 136. *n.* 12. *Frecci. in tractat. de ſuffeud. lib.* 1. *in c. ſeu ſection. incipien. alia etiam fuit quæſtio nu.* 11. *Iſern. in tit. de Capit. Corrad. n.* 17. *&* 21. *Scaccia in tractat. de iud. p.* 1. *c.* 11. *n.* 97. *verſ. idcirco vbi aſſerit hanc eſſe comm.* opin. Aufrer. in tractat. de poteſt. iud. eccleſi. ſuper laicis, & eorum bon. num.* 14. *verſic. decimonono in* 13. *tom. tractat. diuerſ. p.* 1. *car. mihi* 127. *& in tractat. de poteſtat. iud. laici ſuper eccleſi aſt. perſonas reg.* 2. *Fallent.* 2. *n.* 3. *in* 16. *tom. tractat. diuerſ. cart. mihi* 289. *vbi alios allegat Franciſc. Marc. dec.* 455. *n.* 12. *in* 1. *p. Abb. in rubr. de appellat. n.* 13. *in* 6. *Anchar. in c. Romana n.* 14. *de appell. in* 6. *Frechia de ſubfeud. lib.* 3. *different.* 53. *n.* 3. *Iaſ. conſ.* 123. *in* 1. *vol. Menoch. in tract. de*
511 *retinen. poſſeſſ. remed.* 3. *n.* 409. *&* 410. vbi e contra dicit quod clericus dominus feudi ſubſtinet perſonam laici, *Surd. conſ.* 275. *per tot. lib.* 2. vbi poſtquam allegat aliquos tenentes cõtrariam opinionẽ tandem tranſit cum iſta, *& cõſ.* 396. *num.* 8. *lib.* 3. *Fel. in c. ſolitæ de maior. & obed. Franc. Marc. deciſ.* 365. *p.* 2. *Franc. Capiblancus in*

tractat.

tractat. de authorit. Baron. pragmat. 1. *nu.* 33. *glos. super ritu M.C.V. in tit. de foro compet. vers. secunda regula cart. mihi* 397. *post constit. Regni Alex. de Neuo in c. verum n.* 10. *de foro comp.* vbi loquitur in clerico rectore ciuitatis pro aliquo principe, & dicit quod appellatur ad ipsum principem, *& in c. solita de maiorit. & obedien. Bambac. in c.* 1. §. *qui clericus nu.* 137. *&* 138. *si de feud. de-*
512 *funct. content. fuerit in vsib. feud.* vbi vlterius dicit quod isto casu episcopi ac ceteri prælati feudatarij debent creare offitiales laicos, & non clericos, qui vt ceteri officiales laici sindicari possint *allegat text. in constitut. iustitiarij nomen col. fin. Anna alleg.* 460. quod secus est si clericus habet iurisdictioné inter laicos in temporalibus iure proprio ita vt nō recognoscat aliquo modo in ea iurisdictione aliquem laicum in superiorem, vt quia non habet talé iurisdictionem in feudum a laico, nec alio titulo illam teneat ab eo tunc enim debet appellari ad eius superiorē ecclesiasticū, *c. Romana* § *debet de appellat. in* 6. *Aufrer. in tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & eorum bon. n.* 14. *vers. decimono in* 13. *tomo*
513 *tract. diuers. p.* 1. *cart.* 126. & ratio cur appelletur ad superiorem sæcularē quando iudicat clericus vel episcopus tanquā feudatarius est, quia tunc non iudicat vti clericus, vel prælatus sed vti feudatarius, & vti Dux, Marchio, vel Co-
514 mes, *Bart. & ceteri scribentes in l. si quando C. de appellat. idē Bart. in l.* 1. §. *si quis n.* 15. *ff. de appell. Gail. d. obseruat.* 30. *n.* 6. *lib.* 1. & huius rationis ratio est quia idem homo diuersis respectibus, diuerso iure, & diuersis qualitatibus cēseri po-
515 terit, *c. cū cappella de priuileg. c. ex literis vbi glos. in verb. vices duorum de probat. Euerard. in topica iuris in loco de tanquā seu corrēspectiuis n.* 4. *Andr. Gail in eadem obseruat.* 30. *nu.* 8. & ideo videmus quod si quis est eiusdem ecclesiæ episcopus, & canonicus quādo sedet vti canonicus sedebit in stallo, & loco canonico competenti, *glos. in c. a collatione in verb. prælatus de appell. in* 6. *Tob. Noni. cons.* 72. *n.* 6. *Cassan. in catalago gloriæ mundi p.* 4. *consid.* 45. *car. mihi* 97. *Menoc. in tract. de arb. iud. casu* 68. *n.* 23. *& cons.* 51. *n.* 43. *lib.* 1. *& cons.* 902. *n.* 72. *lib.* 10. *quibus locis multos alios allegat Frec. in tract. de subfeud. lib.* 1. *in c. seu sectio. incip. alia etiam fuit qō Vinc. de Franc. dec.* 138. *per tot. Nauar. cons.* 4. *n.* 4. *in tit. de maior. & obed. lib.* 1. *Purpur. in l.* 1. *n.* 197. *ff. de offit. eius cui mand. est iurisd. Gonzal. in lib. variar. qō. c.* 14. *nu.* 7. 8. *&* 9.
516 sic ēt si episcopus est consiliarius principis in loco consilij sedebit vti consiliarius, nec præcedet præsidentē illius cōcilij, *ita Menoc. d. cōs.* 902. *n.* 73. *Purpur. in rub. præd. nu.* 203. *Vinc. de Franc. ead. dec.* 13. *n.* 4. Et parimodo si rex iudi-
517 caret in aliquo comitatu quem ab alio recognoscit erit appellandum ad principem superiorem comitatus, *Bar. in l.* 1. §. *si quis n.* 15. *ff. de app. Rom. cons.* 422. *Gail obseru.* 30. *n.* 7. *li.* 1. & ita seruatur (vt audiui) in regno Neapolis in comitatu fundi, qui comitatus licet sit ducis Sabionetæ D. & principis absoluti in partibus Lōbardiæ nihilominus in negotijs spectantibus, & vertentibus in d. comitatu, in quo recognoscit superiorē Regem Neapolis appellat̄ ad magistratus ipsius Regis, & sicut qñ clericus est delegatus laici est procedēdum prout
518 dictum est, ita e contra si laicus esset delegatus clerici tunc erit appellandum ad iudicem Ecclesiasticum ab eius sententia, *Henric. Bohic in c. clericis, n.* 3. *ne cler. vel monac.* vbi dicit, ꝙ si aliquis prælatus habet iurisditionem temporalem, tunc si ipse alicui causam committat, dēt appellari ad eumdem prælatum, licet delegatus fuerit laicus.
519 Ampliatur 64. dictus effectus, siue regula, quod clericus non pōt conueniri corā iudice laico, vt procedat, & locum sibi vēdicet in clerico penitus illiterato, qui licet non debeat ordinari, nec ei conferri prima tonsura, *vt in c. nullus de tēpor. ordin. in* 6. *& in c. præcipimus* 34. *dist.* attamen si reperitur de facto ordinatus fori priuilegio gaudebit ex quo ei fuit caracter impressus, *c. cum in cunctis de elect. Soc. in c. peruenit, n.* 94. *de sent. excom.* & quis dicat̄ penitus illiteratus, & multa alia ad præsentem ampliationem spectantia dixi sup. in prælud. n. 73
Ampliatur 65. prædictus primus effectus,
520 ita vt si sunt duo instituti hæredes vnus, scilicet laicus, & alius clericus, namq; in diuisione facienda si inter eos discrepent tenent̄ adire iudicem ecclesiasticum, qui talem controuersiā dirimat, *Bar. in l. solent in pe. col. ff. de alim. & cibar. lega. Mars. in repe. rub. ff. de fideiuss. n.* 153
521 Ampliatur 66. prædictus primus effectus, vt etiam clericus possit conuenire laicum coram iudice ecclesiastico pro re ad ecclesiā spectante, *c. si clericus laicum vbi Soc. sen. & Abb. de foro compet. Doct. in c. cū sit generale eod. tit. Affl. dec.* 257. *vbi Vrsill. in adnot. Viu. dec.* 27. *n.* 1. vbi dicit, quod hæc ampliatio procedit si clericus allegat perorrescentiam aduersarij, *Anna alleg.* 146. *n.* 3. *Mart. Vran. Vltramon. cons.* 7. *n.* 9. *in fi. lib.* 1. *Campan. super c. Regni Neapolis c.* 42. *rubr. vt iustitiarius discurrat n.* 10. *car. mihi* 111. *Amod. a Ponte in tract. de laudim. q.* 51. *n.* 3. *Marc. Cala in tract. de modo artic. & proban.* §. 1. *gl.* 1. *nu.* 87. *Iac. de Carol. in gemmato pauone, colore* 6. *nu.* 28. *Burg. in tract. de laudim. p.* 3. *inspect.* 1. *n.* 6. *& seq.* vbi loquitur in clerico petente laudimium a laico, *Osasc. dec.* 31. *n.* 3. *&* 6. *qui asserit hanc esse*
* *com.* * *opi. Lapus alleg.* 58. *n.* 9. *&* 10. *Marant. in pract. p.* 4. *dist.* 11. *n.* 6. *car. mihi* 192. *& cons.* 37. *n.* 4. *Maluas. cons.* 73. *n.* 12. *Berrett. cons.* 8. *n.* 2. *Sigism. Scac. in tract. de iud. p.* 1. *c.* 11. *n.* 50. *Hartman Hartman. in lib.* 2. *miscell. c.* 2. *obser.* 3. *n.* 1. *& p tot.*

Sub-

Subampliatur prædicta cõclusio,& ampliã
tio,vt possit talẽ laicum conuenire corã iudi-
ce ecclesiastico,tàm si agat actione reali,quàm
personali, Abb.in c.si clericus laicum in princ.col.
4.de foro competent.Osasc.d.n.3. etiã subamplia-
tur quando laicus promisit clerico eum præ-
ferri in alienatione rei suæ in casu venditionis
fiendæ per eum quia tunc potest cõueniri co-
ram iudice ecclesiastico, vt post multos dixit Me-
noch.consil.1161.nu.10.lib.12.
522 Limitatur 1. eadem ampliatio vbi laicus,
ita conuentus probabiliter negaret rem peti-
tam spectare ad ecclesiam, d.c.si iudex laicus de
foro compet. Aufrer.in tract. de potestat.iudicis ec-
clesi.super laicis,& eorum bonis,n.31.casu 39.in fi.
in 13.tomo tractat.diuers.p.1.cart. mihi 127. qui
asserit quod ita cõmuniter seruatur in Regno
Franciæ, Anchar.in reg.ea quæ in 7.q.prin.de reg.
iur.Franc.Marc.dec.61.n.5.p.1.Berrett. cons.8.n.
3.vbi allegat Hostiens.& Fel. in d. c. si clericus lai-
cum Artman.d.obseru.3.n.4. qui dicit,quod ista
negatio excludit iurisdictionẽ iudicis ecclesia
stici,& quod tunc laicus debet conueniri co-
ram suo iudice sæculari.
523 Limitatur 2.vt tantũ procedat dicta amplia
tio data violentia, rapina, vel fraude alias in
cæteris casibus clericus nõ habebit fori electio
nẽ vt si vellet agere hypotecaria,vel reiuendi-
catione, ita Affl.dec.257.n.2.ver.sed illum capi-
tulum intelligitur,& in constit. statuimus, la 2. nu.
17.vers.nisi data Campan. super c. Regni Neapol.
incipit quoad decreta,n.10.prout hos refert,& sequi
tur Marcell.Cala in tract.de modo artic.& prob.gl.j.
n.88.idẽ dixit Artman Artman.in li.2. miscell. c.
2.obseru.3.n.3.& 5. vbi ad hoc allegat gloss. Bart.
Bald.& cæteros scribentes in Authen. itẽ nulla cõ-
524 munitas,C.de episcop.& cler. & ad hãc vltimã li-
mitat. vide quæ dicã infra ampliat. 80. n.533.
quomodo vero, & quando præstetur istud iu-
ramentũ perorrescentiæ, & an admittat pro-
bationẽ in contrariũ vide Paul. de Monte Pico
cons.88.per tot.Cacheran.cons.69.n.11.
525 Ampliatur 77. dictus primus effectus,quod
clericus non potest conueniri nisi corã iudice
ecclesiastico vt procedat etiam in clerico de-
posito pro delicto inducente irregularitatem
prout est homicidiũ, vel mutilatio mẽbrorũ,
quia is talis non perdit priuilegiũ fori, sed re-
manet sub iurisdictione iudicis ecclesiastici
donec degradetur, si est degradandus, c. dictum
81.dist.Scribentes omnes,& præcipue Abb.& Dec.
n.6.in c.cum non ab homine de iud. idem Abb. in c.
non potest de re iud.& ff.si ex noxali caus. agat. So-
cin.in c.ad abolend.n.21.de hæret. Decian. in tract.
crim.p.1.lib.4.c.9.num.19.
526 Ampliatur 78.etiam si clericus tẽpore pro-
motionis iam irregularitatẽ incurrisset, quia
irregularitas non impedit quin caracter im-
primatur, Abb.in c.cum non ab homine,num.5.de
iud.& in c.cum illorum circa medium de sentent.ex-
comm.Innocent.in c.1.de scismat. Cepoll. cons. 11.
n.11.& 12.in crim.Simon Maiol.in tract. de irre-
gul.lib.4.c.33.n.1. vbi dicit, quod irregularis q
facit se ordinari recipit caracterẽ actu,& habi-
tu,& fit verus sacerdos, & vt vet' sacerdos ac-
cipit potestatẽ super consecratione Euchari-
527 stiæ, alleg. Archid.in c. Apostolicæ dist. 56. & vlte
rius dicit, quod hoc procedit etiã si ordinans
esset irregularis: est bene verũ quod irregula-
ris,ita ordinatus nõ habebit ordinũ exequutio
nem,& si auderet ordines ministrare incurre-
ret nouã irregularitatem, Maiol.& Archid.in lo
528 cis præcitatis, Nauarr.cons.37.n.2.in titu. de tem-
por.ordinand.in 1.tomo,cart. mihi 120. vbi dicit
idem esse in clerico suspenso.
529 Et dicitur ordines ministrare si dũ est sub-
diaconus ascendit ad diaconatum, vel dũ est
diaconus ad presbyteratũ,& ex isto solo ascẽ-
su fit irregularis,tanquã ordinum administra-
tor vt dixi,quod secus est si irregularis recipit
ordines minores,namque is peccat tanquam
canonũ transgressor,sed nõ fit irregularis, Ma-
iol.d.c.33.n.3. Et aduertendũ est quod ad reci-
530 piendos ordines minores quilibet episcopus
potest dispẽsare cũ irregulari, quo vero ad or-
dines sacros solus Papa potest, ita est determi-
natũ per sacrũ Concil.Trid.sessi.24.de reform. c.6.
531 Ampliatur 79. prædictus primus effectus,
quod clericus non potest cõueniri nisi coram
iudice ecclesiastico,vt procedat etiam si dubi-
taretur an quis esset clericus,vt quia antea nũ-
quàm incessit in habitu,& tonsura, nunc vero
reperitur in eo incedere,& habere,tõsurã,quia
quis talis in dubio præsumendus est,qualis in
sui figura,& habitu nunc reperitur est text. &
ibi hoc not.Doctores in c.si iudex laicus de sentent.
excom.in 6.& in c.in præsentia,eod.tit.& in c. qua-
lis 25.dist.& in c.quisquam 24.q.2.Boer.dec.171.
n.13.Masuillus ad d.ad Capic.dec.171.n.6.Decian.
in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.25. vbi hãc amplia-
tionem limitat quando is talis de quo dubitatẽ
532 esse omnino,& penitus literarũ ignatus, quia
non potuit ordinari, c.fin.de tempor.ordinand. in
6. & hæc præsumptio tanquã vehemẽtior tol-
lit illam,quæ prouenit ex delatione habitus,&
tonsuræ, ita Io.Andr.in d.c.si iudex laicus Lucas
de Penna in l.expertes,n.7. C.de decur.lib. 10. Et
qua de materia clerici penitus illiterati iam lo
quutus fui supra in præludio num. 73. ideo ad
ibi dicta me remitto.
Ampliatur 80.vt clericus trahat coram suo
iudice ecclesiastico laicũ qui eumdem clericũ
533 spoliauit. c.in canonibus 26. q. 1. Oldrad.cons.73.
Innocent.in c.cæterum de iud.Fel.in c.ecclesia S.Ma
riæ,n.7.& 8.ver.adde etiam de constitut.Artman.
Artman.in lib.2.practicarum Forensium, siue Mi-
scella.

scella.c.2.obseruat.3.n.3.6.& 7.Canalca. dec.44. n.107.& decis.45.nu.72.lib. 1. vbi ad hoc allegat glos.in c.si clericus,& in c.cum sit generale,& ibi Innocen.& Doctores de priuileg.Dec.in c.sicut n.9.& seq.eodem titu.Gemin.in c.dilecto,nu. 2. de sentent. excomm.in 6.& in c.episcopus,n.1.3.q.2. Marant. in pract.p.4.distinct.11.nu.6.cart. 83.Dom.Cum. super ritu M.R.C.istius Regni c.38.nu.145.& seq. cart.200.& n.439.n.227.Lapus alleg.65.num.4. & allegat.72. num.2. & seq. Alexand. cons.103. in fin.volum.5. Hieronym.de Monte.q.20. nu. 20. & vltra prædictos idem dixit etiam Amod. a Ponte in tract.quis sit iudex in causa feudi, nu.67.

Ampliatur 81.dicta conclusio, quod iudex laicus non potest se ingerere in causa clerici conuenti, vt in tantū sit vera quod nec etiam clerici possint capi, & carcerari per officiales
534 laicos, Abb.in c.vniuersitatis,n.11.de sent.excōm. Lancell.in tract.de prætore,in tit.de captura, nu.11. cart.mihi 462. Zabbarell.cons.12.n.3. Mars.cons. 126.n.23.Zerola in praxi episcop.in verb.clericus, §.2.Marian.Soc.iun.in c.peruenit, n.287.cū plur. seq.vbi dicit,quod capiens est excōicatus,tàm si est persona priuata,q̄ officialis, tàm si clericus detruditur in carcere publico,q̄ in priuato,& tàm si incarcerat̄ ligatis manibus, q̄ nō, & tàm si vere capitur & carcerat̄, q̄ si ponitur sub custodia,ita vt non possit libere, & ad suū libitum recedere, & tàm si carceratio fiat sine manus iniectione, vt quia clericus pp minas, & terrorē se ipsum carceri manciparet, quàm cum manus iniectione.

535 Limitatur 1. prædicta ampliatio 81.quādo clericus esset repertus sine habitu quia tūc per officialē laicū poterit capi,licet cōstito de clericatu debeat statim remitti p capiētē ad iudicē ecclesiasticū, Alex.Raud.cons.17.n.16.lib.2.

536 Limitatur 2.vbi officialis caperet clericū bono zelo ductus,vt illū, scilicet præsentaret suo iudici, Alex.in l.si quis ff.de furt. vbi alios allegat Abb.in c.cum non ab homine de iud. vbi etiā Dec. n.34.& Alciat.n.46. Marsil.d.cons.125.n.26.vbi alios allegat,& in pract.crim.§.attingam,n.71.qui etiam nu. 26. dicit, quod hoc non solū potest fieri a iudice, verū a qualibet priuata persona, quod dixerunt etiam Bart. in l si quis in seruitute ff. de furt.Bald.in l.si qua per calumniam, C. de episc. & cler.& in c. 1.§.si quis vero de pace iuram. firm. Florian.de S.Petro in l.4.ff.ad l.Aquil.

537 Limitatur 3.quando clericus esset repertus per officialē laicū in fraganti crimine hoc est in actu delinquēdi,vel parū post ex quo tunc poterit capi a iudice sæculari, vt infra 24. horas illū suo iudici ecclesiastico remittat, Bart. in l.si quis in seruitute,n.2.ff.de furt.& in l.si miles C.de exhiben.reis Bal.in d.lege si qua per calumniā, C.de episc.& cler. & in Authen. statuimus eod. tit. Lapus allegat.126.n.4.Doctores in c.cum non ab homine de iud.Florian. de S. Petro in d.l. 4. Clarus in §.fina.q.28.n.6.Io. And.in c.vt famæ de sentent. excomm.Card.in clement.1.q.1.de offic.delegat.Fely.in c.si vero n.2. de sentent. excomm. Turrecrem. in c.presbyter n.3.1.dist.Octau.Vulpell.in tract de libert.eccles.p.2.n.38.Io.Gartias Hispan. in tract. de nobil.gl.9.n.32.& 39. vbi declarat qñ, & in quibus criminibus iudex sęcularis possit pcedere ad capturam clerici, Plot.cons.24.n.22. vbi alios allegat Marant.in pract.p.4.dist.11.n.69 car.mihi 204.Hieron. de Ceuall.in Specu. pract.qō. cō.contra comm.q.267.n.5.vbi dicit,quòd iudex & officialis sęcularis nō dēt pcedere ad capturam clerici nisi ex magna causa, & in grauissi-
538 mis delictis in quibus timetur de fuga, Scac.in tract.de iud.p.1.c.11.n.99.& c.78. n.5.vers.amplia,Menoc.in tract.de arb.casu 180.n.18.23.Tib. Decia.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.118. vbi alios allegat Scappa in tract.de iure non scripto lib.1.c.1. n.11.& c.4.n.6.Mars. in tract. de bannit. in verb. iudice,n.197.219.& ī verb.capti,n.36.37.& seq. Fulu.Patian.in tract.cui incumb. onus prob. negat. lib.2.c.34. in add.lit.F. Iac.de Graff.in dec.aur.p. 1.lib.4.c.18.n.152.Intrigl.sing.58.n.1.& 3.lib. 3.vbi alios allegat Masull.in add.ad Capyc.dec.155 n.13. Ias.in l.iurisdictioni,n.16. ff.de iurisd. omn. iud.Rom.in l.de pupillo,§.si quis riuos,n.5.ff.de noui oper.nunciat.Io.Alois.de Leo in Authen.cassa n. 19.C.de sacros.eccles.Henric Bobic in d.c.cum nō ab homine n.2.Cabell.super consti.Egid.lib.5.c.1.gl.1 n.18. car.mihi 320.Marian.Soc.iun. in c.peruenit, n.298.& seq.de sent.excom.vbi dicit, quòd statī post capturam dēt illum tradere suo iudici, Bertacc.in suo reper. in verb.clericus in crimine deprehensus duobus locis,Suarez incom. opin.in verb. clericus,n.112.Lancell.in tract.de prætore in tit. de captura,n.11.cart.mihi 462. q dicit, quod tunc clericus dēt statī duci ad suum iudicē ecclesiasticum, Boss.in tract.cri.in tit.de foro comp.n.150.

Ampliat̄ primo prædicta tertia limitatio,
539 vt clericus repertus in fraganti crimine nō solum possit capi a iudice, vel alio officiali verū ēt à quolibet priuato, Bart.in l.si quis in seruitute,n.2.& ibi addentes in lit.A,ff.de furt. Plot. d. cons.24.n.22.Abb.in præcitato c.cum non ab homine,n.11.& 17.de iud.Fel.in c.si vero n.2. in princ. de sent.Ang.in tract.malefit.in verb.quod fama publica,n.65. vbi August.in add.in fi. Cumia super ritu Magnæ Curiæ istius Regni Siciliæ c.54.nu. 144. Clarus in §.fi.q.28.n.6.Farin.in tract. crim. q. 8. n.122.Scappa in tract. de iure non scripto lib.1.c.1. n.16.& c.4.n.6.Scacc.in tract.de iud.p.1.c.78.n. 5.vers.amplia vbi testatur de com. * opin. & dicit quod ita seruatur in practica.

Ampliatur secundo, vt possit illum capere
540 etiam si nulla subsit fugæ suspitio, vel periculum, Bar.in l.si quis in seruitute ff.de furt.Boer.dec. 215.n.34.Baiard. in add.ad Clar.in §.fi.q.28.n j.

Sed

Sed quod immo clericus repertus infraganti crimine non possit capi per offitialē laicū vbi
541 non adest fugæ suspitio tenuerunt, *Menoch.in tract.de arb.iud.casu* 180.*n*.22.*Decia.in tract.cri. p.1.lib.4 c.9.n.20. vbi testatur de com.* opi.& n.* 118.*vbi alios allegat.*

Ego vero puto, quod non sit discedendum à priori opinione, & præcipue vbi delictum esset graue & enorme.

Ampliatur tertio prædicta fallentia, vt pro-
542 cedat non solum qñ clericus est repertus in infraganti crimine, sed ēt oī casu in quo iudici constat clericū deliquisse dūmodo ipse iudex clericū prædictū ita captū sine aliqua requisitione ad suū iudicē remittat, *Bar.in pluries citata l.si quis in seruitute,ff.de furt. Iac.de Bellouis.in sua pract.crim.rub. de fuga & remiss.facien.n.66. Ias.in l.2. col.4.vers.4. & col.6.vers.concludo, ff. de iurisd.om.iud.Scappa in tract.de iure non script. lib.1.c.4.nu.6. in fi.*

543 Ampliat 4.qñ clericus esset repertus de nocte illicite incedēs, qa tunc ēt poterit capi à familia potestatis, vt illū præsentet suo prelato, *Abb.in d. c.cum non ab homine, nu.* 15. *de iudic.*

544 Et clericus tunc dicit captus infraganti delicto qñ est captus in actu delinquendi, vel qñ nullus est locus inficiationis, vt quia crimen est notorium de facto, *c.fi.de cohabit.cler.& mulier.c.euidentia de accusat.gl.1.in c.ex literarum de eo, qui duxit in matrim.quam poll.per adult. & in c. cum non ab homine ēt gl.1. de iud. & ibi etiam Doctores Alex. de Neuo cons.59.n.10.*

Limitatur quarto prædicta ampliatio 81.
545 quando clericus esset inuentus in postribulo, vel in adulterio, quia tunc officialis sæcularis poterit illū capere, & ducere ad iudicē ecclesiasticum ēt si esset repertus in habitu clericali, *Iac.de Graff.in dec.aur.p.2.lib.3.c.5.n.6.qui ad hoc allegat Bal.in l.si qua per calumniam vers. sed quæro C.de episc.& cler. & vltra idem voluit Alciat. in c.cum non ab homine,n.60*

Limitatur 5.vt dicta ampliatio non habeat
546 locum quotiescunq; officialis laicus caperet clericū, vt obuiaret delicto per eum cōmittendo, quia hoc facere poterit absq; incursu alicuius pęnę, *Abb.Dec.n.10.& Barba.n.59.in c.cum non ab homine de iud.Menoc.in tract.de arb.iud. casu 108.n.20.Farin.in tract. crim q.8.n.120.vbi testatur de com.* opi.Boss.in tract.crim.in tit. de captura,n.39.Lapus alleg.126.n.3.Diaz in pract.cri. canon c.114.vers.an aūt Decia.in tract.crim.lib.6. c.34.n.8.& lib.4.c.9.n.118. Zerola in praxi episcop.in ver.excōicatio causa efficiens in vltimis verbis Intrigl.sing.58.n.5.lib.3.Masuell.in add.ad Capy.dec.155.n.23.Mart.Alph.Viuald. in Cādelab. aur.circa explanationē Bullæ in Cena Domini c. 19. n.125.Caualc.in tract.de brachio regio p.1.nu.86. Alciat.in eodem c.cum non ab homine n.57.*

547 Limitat 6. vbi clericus esset fugitiuus tàm pcā ciuili, q̄ criminali, qa tunc poterit capi à iudice tpali, *arg.tex.in l.ait pretor §.si debitum ff. quæ in fraud.credit.& eorum, quæ dicit Bar. in l.si quis in seruitute, ff. de furt.* quod ēt expressius dixit *Abb.in c.vt famæ de sent.excom.& in c.cū non ab homine vbi ēt Card.de iud.Caccialup.in tract.de debitor.suspect.& fugit.in 5.q.princ.n.19.Vulpell. ī tract.de libert.eccles.p.2.n.39.Vrsill.in adnota. ad Affl.dec.173.n.3.Brun.à Sole in cōpend.resolu.posit.iur.in ver.clericus licet debitor.Dec.in l.cui iurisdictio,n.18.ff.de iurisd.omn.iud. & in eodem cap. cum non ab homine,nu.41.de iud. & ibidem Henric Bobic nu.2. & Fely.n.3.Turrecrem.in c.presbyter, nu.4.8. dist.Rebuff.super constit.Galliæ,p.1. art. 6.gl.3.nu.76. Purpur.in l.1.nu.585.ff.de offi.eius Ioan.Alois.de Leo in Authen.Cassa, & irrita, nu. 19.C. de sacrosanct.eccles.Dom.Intrigl.singul.58. nu.4.& 7.lib.1.vbi alios allegat Suarez in ll.Taur. in titu.de comper.l.2. num.48.lib.2.cart.mihi 197 Petr.Bellug.in Specul. princ.rubr. 11.§.videndum num.17.Farinat.in tracta.crim. q.8. n. 119.& q. 17.num.71.Marsil.in tract.de bannit.in verb.capti,nu.39.& in sing.43.Card.Alban.in lucubra. ad Bar.in l.si quis in seruitute,nu.1.ff.de furt.Paris de Puteo in tract.de sindic.in verb.clericus, il 2.nu.1. cart.mihi 159.& in verb. captura,n.135.Scaccia in tract. de iud. p.1. cap.37. num. 14. vbi testatur de comm.* opin. Decian. in tract. crim. par.1. lib. 2.cap.18.nu.19.Horat. Carpa.super statut. Mediol. cap.167.nu.54.lib.1.vbi alios allegat Marian. Soc. inn.in c.peruenit.nu.311.de sent.excomm. Graff in dec.aur.par.2. lib.3.cap.5.nu.6.* & isto casu possent etiam sequestrari bona clerici fugitiui per
548 iudicem laicum propter periculum moræ, *ita Caualc.dec.3.nu.26.vbi allegat Abb. in c.cum non ab homine de iud. Io. Lopez in ll.Tauri l.66.nu.27 Arnon. singul.86*

549 Primo ampliatur dicta sexta limitatio, vt clericus fugitiuus, & de fuga suspectus non solum possit capi à iudice laico verum etiam à *Innoc. in cap. si vero de sentent. excommun. Card. & Imol. in Clement. prima, de offic. ordin. Ruyn.*
550 *consil.4. num. 13. lib. 5.* Immo in causa ciuili clericus fugitiuus potest capi per suum creditorem absque metu excommunicationis, *Ruyn.cons.præd.num.12.qui allegat Io.Andr. & communiter scribentes in pluries citato, cap.cumnō ab homine de iud.Archid.in cap.Abbates,num.18 quæst. 2. Hostiens. & Butr. in cap.si vero de sentent. excommunic. Imol. in capit. lator de pignor. Abb. in capitul. vt famæ de sentent. excommunic. Cardin. & Imol. in Clement. prima, de offic.ordinar. eumdem Imol. in capit. primo, de deposito, & vltra prædictos idem dixerunt Henric Bobic in dicto cap. vt famæ, num. 12. Felyn. in eodem cap. cum non ab homine, num.4. & ibidem Alciat. num.71. Suarez in com.opin.in verb.clericus,n.113. Cornel.*

R Be-

Benincas. in tract. de pauper. q. 7. special. 8. n. 13. & 14. Zerola in praxi episcop. in verbo excommunicatio causa efficiens in vltimis verbis, Ias. in l. de pupillo, §. si quis riuos, n. 2. ff. de noui oper. nunc. Hier. de Ceuallos Hisp. in Spec. pract. quõ. com. contra com. q. 267. n. 4. Gomez in §. superest, n. 60. instit. de act. Caccialup. in tract. de debit. suspect. & fugit. in 5. q. principali, n. 19. & seq. vbi hanc conclusionem ampliat. aliquibus modis, Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 18. n. 17. & 19. Mars. in tract. de bann. in ver. iudice, nu. 221. Alban. in lucubrat. ad Bart. in d. l. si quis in seruitute, n. 2. ff. de furt. Andr. Gail obseru. 44. n. 2. lib. 1. Cabell. milleloq. 646. n. 7.

551 Secundo ampliatur, vt hæc limitatio non solum procedat in clerico vere fugitiuo verũ etiam in eo, qui est de fuga suspectus, Henric. *Bobic in d. c. vt famæ de sent. excom. qui ad hoc allegat tex. in l. respiciendum, §. furti ff. de pœnis quod dixit etiam Abb. in pluries citato, c. cum non ab homine, n. 11. 12. & 17. de iud.*

552 Sublimitatur modo prædicta limitatio qñ clericus in causa ciuili offerret idoneam fideiussionem, quia tunc non poterit capi, vt fugitiuus, *Fel. in c. cum non ab homine, nu. 1. vbi etiam Dec. n. 2. de iud. Caccialup. in tract. de debit. suspect. & fugit. in 6. q. princ. nu. 20. Boss. in tract. crim. in tit. de captura, n. 27. Farin. in tract. crim. q. 8. num. 119. Intrigl. sing. 58. n. 4. vbi alios allegat.*

Sublimitatur secundo, vbi iudex ecclesiasti
553 cus competens ipsius clerici esset præsens in loco, & facillime eius copia haberi posset, quia tũc nõ posset clericus capi authoritate iudicis laici, *ita concludit Arnon. sing. 86.* Et est regulare quod vbi potest haberi copia iudicis priua-
554 tus nunquam poterit capere suum debitorem etiam fugitiuum propria authoritate, *glo. in l. si alios §. bellissime, ff. quod vi, aut clam. Caccialup. in tract. de debitor. suspecto fugit. q. 4. n. 12. & 4. 7. n. 3. & dixi alias in meo tract. de except. in prælud. nu. 136.* sic etiam in præsenti casu, quia potest haberi copia iudicia iudicis ecclesiastici clericus nõ est capiẽdus authoritate iudicis laici

Limitatur septimo dicta 81. ampliatio, vbi officialis laicus caperet clericum de mandato
555 episcopi, & iudicis ecclesiastici, *c. vt famæ de senten. excom. in 6. Lapus in c. si clericus, n. 1. eod. tit. ẽt in 6. Maria. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 278. de sent. excom.* vbi dicit, quod sufficit mandatum generale hoc est de capiendo omnes clericos, verbi gratia inuentis cum armis, vel in postribulo, *& in d. c. vt famæ, n. 16. Bossi. in tract. crim. in tit. de foro compet. n. 150.*

Et in prædictis casibus in quibus clericus po
556 test capi p officiales sæculares ad hoc vt ipse officialis capiens sit tutus in conscientia capiendo clericum debet præcipuam intẽtionem habere, vt illum præsentet suo iudici ecclesiastico, *Abb. in d. c. cum non ab homine nu. 13. & ibi ẽt Barbat. n. 57. de iudi. Ruyn. cons. 4. num. 13. lib. 5.*
557 quod exequi tenetur statim & quanto citius illum captum eidem iudici præsentare, *Ruyn. cons. præd. n. 12. vbi ad hoc alios allegat Farin. in tractа. crim. q. 8. n. 119. Benincas. in tract. de pauper. q. 7. speciali 8. n. 17.* vbi dicit, quòd si illum quãto citius non præsentat suo iudici incidit in sententiam excõicationis, *Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 37. n. 14. in fi.* Quæ tamen conclusio limitaẽ
558 quando clericus esset captus sine habitu & tõsura, quia tunc officialis, qui illum capit non tenetur statim postea illum tradere, & remittere suo iudici ex eo solo quod habitum assumpsit, sed aliunde dẽt constare de clericatu, *Abb. in c. ex parte il 3. n. 3. de priuilegijs, & cons. 34. in fi. vol. 2. Alban. in addit. ad Bar. in Auth. Cassa, C. de episc. & cler. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 69 car. mihi 204. Scapp. in tract. de iure non script. c. 11 n. 99.*
559 Et captura clerici, tãm si fiat per officiales laicos, q̃ per ecclesiasticos semper dẽt fieri cũ magna modestia, & sine iniuria, vel violentia, & etiam sine dedecore ordinis clericalis, *Nauar. in manuali confess. c. 27. n. 83. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 152*

Ampliatur 82. vt dictus primus effectus, ꝙ
560 clericus non potest conueniri coram iudice laico procedat etiam quando officialis caperet clericum de consensu, & voluntate episcopi, quia ad huc non poterit de eius causa cognoscere vti delegatus episcopi, qa episcopus
561 non põt delegare iudici laico, vt cognoscat de causis criminalibus clericorũ, *gl. in c. 2. in verb. non præsumat de iud. vbi ẽt cæteri scribentes, & pcipue Abb. n. 5. Alex. cons. 8. col. 2. vers. potest ẽt Imperator lib. 1. And. Barbat. Siculus cons. 45. n. 9. li. 2. Ripa in c. decernimus, n. 34. de iud. ubi asserit hãc esse cõm.* opi. Clar. in §. fi. q. 41. n. 5. ver. quæro nũquid Borell. cons. 68. n. 19. Io. Segura Dauilos in direct. iud. eccles. p. 2. c. 11. n 3. Marches. in tract. de cõmiss. p. 2. c. 3. quarti capituli principalis, n. 40. cart. mihi 490. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 70. Purpu. in repet. rub. ff. de offic. eius cui mand. est iurisd. n. 50. Farin. in tract. crim. q 8. n. 4. vers. sublimita & declara, qui dicit istã esse cõem* Doctorũ opinionẽ Camill. de Curte in diuers. seu comprehens. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 124. in fi. Iul. Cæsar Imbr. in tracta. de iudice Regni p. vlt. nu. 59. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi, n. 75.*

Subampliaẽ primo hæc ampliatio, vt pcedat ẽt si epũs causam criminalẽ clerici dele-
562 gasset laico simul cũ clerico, vt de cã cognoscerent, qa laicus ita cõiunctus, nec ẽt de cã criminali clerici cognoscere posset, *Abb. in c. significasti de foro cõp. Hostien. ĩ sũma tit. de offi. deleg. in §. cui possit vers. quid si delegetur Gemin. in cap. 2. §. 1. de iud. in 6. Dec. in c. decernimus n. 5. in fi. de iud. Roland. à Valle cons. 4. n. 4. lib. 1. qui testatur de commun.* opin. Clarus dicta quæst. 41. num. 5.*

Fa-

Farin.d.q.8.n.4. vers.limita & declara, qui ambo testātur & asserunt hāc esse cō. opi.Scacc.in tract. de iud.p.1.c.11.n.40.Decia.in tract.crim.p.1.lib. 4.c.9.n.71.Sbrozz.in tract.de Vicario episcopi,li. 2.q.66.n.20.Io.Segura Dauilos d.n.1.* Sicut nec poterit delegare causas spirituales laico simul coniuncto cum clerico,*Anch.in c.j.n.3.de cler. cōiug.in 6.& in c.Ioannes n.11.cod. tit. Dec.in c. decernimus n.154.de iud.Marches.eodem c.3.n.41. vbi multos alios allegat.*

563 Subampliat 2.vt nec etiā clerico coniugato inferior a Papa possit causas criminales clericorū delegare,*Abb.in c.2.n.15.de iud.vbi etiam Ripa,n.64.qui dicit, quod hæc est com.* opi. Clarus in §.fi.q.41.n.6.Deci.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9. n.72.Io.Segura Dauilos in direct.iud.eccl.p.2.c.11. n.1.Rolād.a Valle.cōs.4.n.4.li.1.Sbrozz.eod.n.20.*

564 Limitatur dicta 82.ampliatio,vbi in partibus in quibus est facienda delegatio nō adesset clericus sufficiens, & habilis cui episcopus posset delegare tales causas qa tunc poterit illas laicos delegare, *not. Io. Andr. in c.2.de scismat.Præpos.in c.ex penitētibus,col.2.50.dist. Iul. Cæsar Imbr.in tract.de iudice Regni p.vlt. nu. 60.*

565 Limitatur 2. vbi ꝑ delicto esset inferenda pœna sanguinis,qa tūc nō solū potest illas delegare verū etiam tenetur episcopus, vel alius quisuis iudex ecclesiasticus delegare sententiā ferendā laicū postquā ipse delegans de causa cognouerit, & processum cōpilauerit,*c.sententiā sanguinis,& c.fi.ne clerici vel monachi Bal. in c.2.col.fi.de maiorit.& obed.*vbi dicit, ꝙ ēt Papa tenet tales causas alteri delegare,*Ripa in d.c.2. nu.44.de iud. Decia. in tract. crim. p. 1. lib.4.c.9. num. 76. in fi.*

566 Limitatur 3.in causis ciuilibus,& tēporalibus,qa poterit episcopus,& quilibet alius iudex ecclesiasticus illas delegare laicis, qa hoc eis nō est interdictū præter potestatē imponēdi cēsuras,*gloss.in c. 2. in verb. non præsumat de iud.vbi etiā Butr.in princ.Abb.n. 5. Bald. nu.10. Fel.n.6.Dec.nu. 5.& cæteri scribentes communiter glos.in c.bene quidem distinct.96. & in c. contingit de arbit.Archid. in c. clericū 11. q. 1.Alex.cons. 8.col.2.vers.poterit etiam Imperator,vol. 1.Barb. cōs.45.n.9.& seq.lib.2.Cuccus in instit.maior. lib. 2.tit.6.n.139.& 14. Io. Segura Dauilos in direct. iud.ecclej p.1.c.11.n.2.Tiber.Decia.in tract. crim. p.1.lib.4.c.9.n.70.Subast.Vant.in tract.de nullit. in tit.de nullit.ex defectu iurisd.n.69.Scac.in tract. de iud.p.1.c.11.n.41.vers.aduerte modo in vltimis verb. Lodulph.Strader.Vltram.in tract. de feud. p. 10.section.4.n.27.Siluest.in summa in verb. index il 1.n.4.*vbi dicit,ꝙ hoc idem procedit in Abbate quando conueniendus esset monacus.

567 Et licet episcopus non possit delegare causas criminales clericorū laico poterit nihilominus in talibus causis sibi assumere assessorē laicū,*Abb.in c.significasti de foro compet. Hostiens.in summa titu. de offic. delegat. §. cui possit vers.quid si delegemus Io.Anono commentario 45. Camill.de Curte in comprehensorio, seu diuersorio iuris feud.p.2.c.2.num.74.*

568 Ampliatur 83.dictus primus effectus,quod iudex laicus non potest se intromittere in causis clericorū vt in tantum sit verus quod iudex laicus,& etiā Imperator non possit cognoscere,& punire clericū committentē crimen lęsę maiestatis casu quo illud cōmitteret *Aret. & Dec.in c.at si clerici de iudic.Bertacch.in tractat.de episcop.p.5.lib.45.nu.95.in 13.tomo tract. diuers. in 2.p.cart.mihi 353.Boss.in tract. crim. in titu. de crimine lęse maiestat.nu.86.vers. communis tamen est,& in tit.de foro compet.n. 136.& 137. Foller. super constitu.Regni in tit.de episco.& cler.c.de personis clericorum nu.23.& 27. Lelius de Zanchis in tract.de priuilegg.ecclesiasticis priuilegg.85.n.10. Campan.super c.Regni Neāpol.c.31.n.18.sub tit.de pena infligen.Falsar.cart.mihi 105. Afflict. omnino videndus super constitut.lib.1.rub.43: constit. de personis n.6.& 7.& per tot. Berrett.cons.76.nu. 12. & ceteris latius,& copiosius Farinat.in tracta. crim. p.1.q.8.nu. 30. 31.& 32. Signor.de Homod. cons.21.col.2.Hieron. Gigans in tract.de crimin.lasæ maiest.tit.quis de crimine lasæ maiest. cognoscere possit n.12.& 16.cart.mihi 126. vbi alios allegat Restaur.in tract.de temperat.q.102.n.10.Anton.Gomes in §.rursus n.24. instit.de action. Scappa in tract. de iure non scripto lib.1.c.7.nu.4. Camill.de Curte in compræhensorior. seu diuersor. iuris feud.par.2.cap.2.num.129.vbi quamplurimo congerit Clar.in §.fin.quæst.36.nu.23.*qui duo vltimi dicunt quod de iure hæc opinio est vera sed de facto principes laici seruant cōtrarium

569 dum eos non remictunt ad suos offitiales, & iudices ecclesiasticos sed ipsi per suos offitiales in hoc crimine procedunt etiam vsque ad mortem,*Decian.in tractat. crimin. part. 1. lib. 4. cap.9.num.5. vbi ad hoc allegat Bart. ad reprimendum in verb.conditionibus Asinius in tract.de exequut. §.6.cap.49.num.15. Roland.a Valle consil. 4.num.3.& per totum lib.1.* Et huic ampliationi rationem adducunt, *tam Roland.in loco proxime citato quam Farinat. dicta quæst.8.num.24. & 30.& sequent.* scilicet quia hoc crimen non potest commicti per clericum qui non potest dici subditus principi sæculari quam rationem etiam adduxerunt *Boer. in tractat. de seditiosis col.18.vrrsic.præsuppono sexto Bossi. in tract. crimin.in tit.de crimine lęsæ maiestatis nu. 86.Barbas.in c.at si clerici de iudit.Foller. loco supra citato nu.26.Scappa dicto cap.7.nu.8.Clarus eod. nu. 23.* Et licet hoc ampliatio sit verissima, & de iure

570 sine aliqua difficultate procedat quod non possit de hoc crimine cognosci per iudicē sæcularē non est tamen verū quod laici non pos-

ſint commictere crimen læſę maieſtatis cũ cõtrariũ ſit expreſſe *in c. ſi quis laicus 22. q. 5.* vbi habeẽ quod ſi epus, vel alius clericus, vel diaconus crimẽ lęſæ maieſtatis cõmiſerit degradeẽ, & ſic ille tex. p̃ſupponit quod clericus ẽt epus poſſit cõmictere hoc crimen licet eiuſdẽ criminis cognitio ſpectet ad iudicẽ eccleſiaſticũ, q̃ iudex eccleſiaſticus poſtquã inuenerit clericũ de eo crimine proſequutũ culpabilẽ illum degradare hẽt, & curiæ ſæculari puniendũ tradere *quod ẽt voluit Abb. in c. at ſi clerici in vltimis verbis dum allegando tex. in d. c. ſi quis laicũ*, Dixit quod ſi clericus presbyter, vel epiſcop⁹ cõiurationẽ faciat cõtra regẽ, & dñum terræ in qua habitat degradabiẽ ẽt quod non ſit incorrigibilis, & ita degradatus tradiẽ iudici ſęculari prout in aliis atrociſſimis delictis *Gigans ĩ d. tract. crim. læſ. maieſt. q. 63. n. 1. cart. mihi* 111. vbi dicit quod tex. in d. c. ſi quis laicus loquiẽ in degradatione actuali, *Clar. in §. fi. q. 36. n. 23 qui aſſerit hanc eſſe com.⁹ opi. Curt. iun. conſ.* 159. *n. 1. Boſſi. d. n. 86.* vbi dicit, quòd hæc opinio eſt fauorabilis ne delicta remaneant impunita, *Villalobs in com. opi. in lit. E, n. 99.* Et rõ huius vltimæ opinionis ſcilicet, quod clerici poſſint cõmictere crimen læſæ maieſtatis cõtra principẽ ſęcularẽ puto quod ſit, q̃a licet clerici ſint exẽpti à iuriſdõne iudicis ſæcularis nihilominus rõne vniuerſalis dñij quod hẽt princeps tp̃alis in ſuo ſtatu clerici terrarum ſubditarũ illi principi non eſt dubium quod dicunẽ naturaliter ſicut originarie eſſe de dñio, & diſtrictu ipſius principis *vt not. cõmuniter Doctores in c. fi. §. 1. de offit. delegat. in 6. Gigans d. q. 63. n. 3. Clar. in §. crimen læſæ maieſt. nu. 7. Farin. ead. q. 8. n. 28. verſ. 1. quod quatenus Boſſi. in præcitato tit. de crim. læſæ maieſt. nu. 86. verſ. & ideo in q̃one*, qui

571 (margin, beside "xit quod ſi clericus")

572 dixit quod licet non ſit ſubditus rõne fori tñ propter domicilium erit ſubditus rõne fidelitatis *Alex. in l. quiſquis C. ad l. Iul. Maieſt. Aluar. Velaſc. dec. 100. n. 3.* vbi aſſerit quod clerici nõ ſunt penitus exẽpti quoad oĩa ſed ſolũ quoad quatuor. ſ. quoad forum quoad capturam quoad tributa, & quoad regimen, & quoad reliqua manent, & cenſenẽ eſſe vaſſalli regii de qua materia latè loquutus fui ẽt ſupra in pręlud. & ideo in c. in adiutorio 10. diſt. habeẽ q̃d Paulus Apoſtolus ſe ciuẽ Romanũ appellat.

Et licet indubitatũ ſit q̃d iudex laicus quauis dignitate pręfulgeat nõ poſſit punire clericũ cõmictentẽ crimen læſæ maieſtatis ꝑut ſupra dictũ eſt

573 nihilominus in iſto crimine non prohibeẽ contra illũ inquirere, & formare ꝓceſſũ quẽ vna cũ ipſo clerico delinquẽte trãſmicteret ſuo epiſcopo, & ab eo tũc poterit deponi, & actualiter degradari, & ita depoſitũ, vel degradatũ tradere eidẽ iudici, qui illũ punire poterit, q̃a hoc eſt ẽt ꝑmiſſũ in aliis criminibus nõ ſolũ in iſto atrociſſimo *ita Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 7. & 8. vbi ad hoc allegat Auth. vt clerici apud ꝓprios epos, §. ſi tamen de criminibus, & Auth. de ſanctiſs. epiſc. §. ſi vero crimen, & §. ſeq. c. ſi quis laicus 22. q. 5.* & vltimo tandem reſpondet in contrarium adiectis.

574 Limitaẽ 1. hæc ampliatio q̃n princeps ſæcularis hẽet priuilegiũ a S. Sede Apoſtolica q̃d in d. crimine poſſet ẽt cõtra clericos ꝓcedere ꝓut tale priuilegiũ habent Dñi Veneti ex cõceſſione multorum Pontificũ *ita Gig. ĩ tract. de crim. læſæ maieſt. in tit. q̃s cognoſcet de crim. læſ. maieſt. nu. 20. car. mihi* 127. *Arnon. diſſin.* 19. vbi dicit, ꝙ in vtroq; Regno Siciliæ adeſt cõſtõ hoc expreſſe diſponens, *Affl. ſuper cõſt. eiuſdẽ Regni lib. 1. in tit. vbi clericus ꝓ maleſitio Camill. de Curte in diuerſ. ſeu cõpræh. iuris feud. p. 2. c. 2. n.* 132. vbi dicit, ꝙ cũ iſto caſu tracteẽ de re maximi ponderis, vt eſt de ſtatu prĩcipis licet cognitio ſpectet ad iudicẽ eccleſiaſticũ nihilominus Sũmi Pontifices ſemper permiſerunt, vt in tali delicto cũ iudice eccleſiaſtico ad ſit iudex laic⁹, & q̃d ita alias fuit ſeruatũ in Regno Neapolis.

575 Limitaẽ 2. q̃n princeps ſecularis ꝓcederet contra clericũ de crimine læſæ maieſtatis diffamatũ non ad effectũ puniendi illũ pęna ipſi delicto cõdigna, & criminali, ſed tñ vt eũ priuaret feudo ſi q̃d tenet a principe quia hoc facere põt ſi feudũ non eſt eccleſiaſticum, ſed ſęcularẽ, *Decia. in tract. crim. p. 1. li. 4. c. 9. n. 5.* vbi dicit, ꝙ ita obſeruauit Henricus Imperator, q̃ quoſdã epiſcopos ſuis feudis priuauit *Reſtaur. in tract. de Imper. q. 191. n. 10.*

576 Et ea oĩa q̃ dicta ſunt de crimine læſæ maieſtatis ꝓcedunt ẽt in crimine tonſionis, vel diminutionis monetæ, vel ipſius monetę falſificationis, q̃ crimina ſunt ſpecies criminis lęſæ maieſtatis, *Rol. a Valle conſ. 4. n. 3. & per tot. lib. 1. Cãpan. ſuper c. Regni Neapolis c. 31. nu. 17. cart. mihi* 105. *Caſſan. ſuper conſuet. Burg. rubr. 1. §. 5. verſ. s'il n'agrace n. 49. in fi. car. mihi* 193. vbi dicit, quòd ita ſeruatur in curia Burgundiæ *Gram. dec.* 162. & ita in iſtis delictis vidi pluries practicari, & aliquos clericos fuiſſe remiſſos ad curiam Archiepiſcopalem huius vrbis, ſed circa iſtam Ampliationem dicit Camill. de Curte *in diuerſorio, ſeu compræhenſorio iuris feud. par. 2. n. 130.* quod caueant clerici tale delictum commictere, quia potentiores, & reges in hoc iura parum ſeruant.

577 Ampliatur 84. vt iudex eccleſiaſticus poſſit punire laicum offendentẽ clericum, *gloſ. in auth. item nulla communitas in verb. eccleſia, C. de epiſc. & cler. Aufrer. in tract. de poteſt. indicis eccleſiaſtici ſuper laicis, & eorũ bonis, n. 38. verſ. 74. in 13. tom. tract. diuerſ. p. 1. car. mihi 128. Abb. in c. cũ ſit generale, n. 13. de foro comp. Zaccar. in add. ad Clarum in §. fi. q. 77. nu. 2. in liter. A, circa principium,*

Guid.

Guid. Papa decis. 562. *n.* 3. vbi dicit qđ hæc ampliatio ꝓcedit quãdo iudex ecclesiasticus prȩuenit in procedendo secus si præuenerit iudex laicus, & sit secundũ eum iste est vnus ex illis casibus in quibus attenditur præuentio *quod dixit etiã Pappon. lib.* 1. *tit.* 4. *arrest.* 6. vbi dicit ꝙ ita fuit iudicatũ in parlamento Grationopol. *prout eum refert Clarus in* §. *fin. q.* 36. *n.* 42. & prædictã ampliationẽ tenuerũt indistinctæ *Scapp. in tract. de iure non scripto lib.* 1. *c.* 3. *n.* 1. *Anna allegat.* 146. *n.* 1. *& seq. lib.* 2. *vbi Fabius in addit. in lit. C. Franc. Viui. decis.* 27. *n.* 3. qui testat ita fuisse decisum in Audientia Apuliæ, & *nu.* 7. *&* 8. dicit quod habet fori electionẽ *Hortens. Caualc. in tractat. de brachio regio p.* 1. *n.* 86. *&* 99. & ratio esse potest quia iniuria facta clerico dicitur
578 facta, & illata Deo, & Christo cuius legatione funguntur, *c. nulli.* 3. *q.* 1. Alia est ratio quia cũ hoc delictũ sit mixti fori *vt voluerunt. Hipp. Bonacoss. in com. opin. in vers. clericũ offendens Clar. in*
579 §. *fi. q.* 36. *n.* 47. sequitur vt illud spectet ad iudicẽ ecclesiasticũ prout cetera delicta mixti fori vt dicã infra in ampliat. immedi. sequẽt. *Abb. in c. quamuis col.* 1. *de restit. spoliat. Martin. Vrani, vltram. cons.* 14. *n.* 37. *lib.* 1. & tangit totã eccle-
580 siam *cap.* 2. §. *fin. vbi hoc not. Doctores de foro compet. & c. accusatio il* 1. 2. *q.* 7. ideo eius vindicta cõpetit iudici ecclesiastico, *Viui. d. decis.* 27. *n.* 5. *vbi ad hoc allegat. Bald. & Paul. de Cast. in l.* 1. §. *huius studij in fin. ff. de iustit. & iur. Anna eadẽ allegat.* 146. *n.* 6. & ideo ex iniuria facta clerico nascit dupplex actio iniuriarũ vna scilicet ipsi clerico offenso ad satisfactionẽ iniuriæ, altera
581 ecclesiæ cui intelligitur facta iniuria in personã clerici *ita Abb. in c. postulasti de iudit. & in c. parroshianos, & in c. cum desideres, & in c. contingit de sent. excom. Mart. Vran. eod. n.* 37. & per consequens si iniuria remitteretur ab ipso clerico offenso non propterea censetur remissa ea quæ est illata toti ecclesiæ *c. si is qui* 23. *q.* 4. *c. Salonitanæ* 24. *dist. Card. in clemen.* 1. *in princ. de penis*
582 *Doctor. in c. fin. de maledict. Alex. de Neuo in c. nullus n.* 4. *de foro compet. Anchar. in c. contingit n.* 7. *&* 8. *de sent. exom. in* 6. *Viui. in præcitata decis.* 27. *n.* 6. in tantum ꝙ si fuerit satisfactũ clerico offenso ad huc requiritur satisfatio ecclesiæ *vt*
583 *est tex. in d. c. desideres* §. *fin. de sent. excom. & declarat Hostiens. in d. c.* 2. §. *sane in princi. de foro cõpet.* sed contra prȩsentẽ ampliationẽ quod immo laicus offendens clericũ possit tãtum puniri per iudicẽ secularẽ, & nõ ecclesiasticũ tenuit Io. Aloiss. de Leo *in l. cũctos populos n.* 18. *C.*
584 *de Summ. Trinit. & Fide Cathol. qui allegat ad hoc l. ordinatio C. de offit. præfect. prætor. Gulielm. de Ludo singul.* 53. *& Guid. Pap. d. decis.* 562. Sed reuera ipse Guido Papa hoc nõ dixit sed tantũ quod vterque iudex ecclesiasticus scilicet, & sæcularis procedere possunt contra offendentẽ cleri-
585 cum, & quod sit locus preuẽtionis, & quod ita de facto obseruatur, *prout hec idẽ dixerunt Mars. in tract. de bannitis in verb. iudice n.* 208. *Scappa in tract. de iure non scripto lib.* 1. *c.* 3. *n.* 2. *& c.* 11. *n.* 13 Ego vero in ista conclusione puto ꝙ vera reso-
586 lutio sit vt vterque iudex possit procedere quia per iniuriã illatã clerico vtraque maiestas cẽsetur offensa, & sic quod tẽporalis possit procedere, & punire offendẽtem clericũ pro delicto principali vtputa pro homicidio, verberibus, vel alia quauis iniuria, & ecclesiasticus pro sacrileggio, & ideo iudex ecclesiasticus imponet penas spirituales, & secularis penas tempora-
587 les, cũ pena tẽporalis nõ tollat spiritualẽ nec e contra *Amod. in tract. de sindi. n.* 179. vbi dicit ꝙ ita seruatur in practica *Clarus in* §. *fin. q.* 36. *nu.* 42. *in fin. & q.* 57. *n.* 12. *Scappa in tracta. de iure non script. lib.* 1. *c.* 11. *n.* 13. 14. *&* 15. *& c.* 3. *nu.* 3. & licet ipse Scappa *d. c.* 11. *n.* 16. distinguat aut ille talis qui offendit clericũ fuit sufficienter punitus, aut non, si sufficiẽter fuit punitus, & habuerit penã delicto condignam ab vno iudice tunc amplius puniri nõ posset quia de eodem delicto quis pluries puniri nõ potest aut non fuit suffitienter punitus, & tũc poterit alias puniri ab alio iudice nihilominus hæc distinctio (attẽtis hijs quæ prius dixerat) nexio quomo-
588 do possit practicari nanque si iudex ecclesiasticus imponeret penã excõmunicationis pro iniuria illata clerico nõ est dubiũ ꝙ erit suffitiẽter punitus quoad penas spirituales cũ excõmunicatio sit maior pena quã possit infigere ecclesia vt dicã in tit. de effectibus excõmunicationis, & per cõsequens ex quo fuit punitus pena delicto cõdigna manus iudicis secularis remanerẽt ligatȩ, & e contra si fuerit punitus a iudice seculari iudex ecclesiasticus remaneret impeditus, & iterũ negotiũ redducerẽt ad preuentionẽ nec potest dici quod illius dictũ intelligit̃ si fuerit condigne punitus iuxta penas iuris illius magistratus, & curiæ hoc est curiæ tẽporalis iuris ciuilis, & curiæ ecclesiasticæ iuris canonici qa iudex ecclesiasticus non potest imponere penas iuris ciuilis vt pro homicidio penã mortis naturalis nec iudex secularis penas iuris canonici hoc est excõmunicationes vel similis ideo cõcludendo dico ꝙ in isto articulo vera resolutio est ꝙ vterque iudex etiã eodem tempore procedere possit contra vnũ eundemque offendentem clericũ vnus scilicet ad imponendã penam spiritualem, & alius penã temporalem iuxta qualitatem delicti nec est nouum ꝙ vnum delictũ possit diuersis penis puniri, & a diuersis iudicibus scilicet ecclesiastico, & temporali qa vbi duo delicta oriuntur ex eodem (facto prout est in casu de quo loquimur in quo orit̃ sacrileggium, & iniuria seu homicidiũ) quis poterit puniri dua-

bus

bus penis *ita Bart. in l. senatus ff. de accusat. Abb. in c. cum sit generale de foro compet. & in c. fin. de immun. ecclesi. Bal. in c. inter corporalia in fine de translat. prælat. Mars. in tracta. de bannit. in verb. ecclesiæ n. 26. Roland. a Valle cons. 24. n. 12. lib. 2. Borgin. decis. num. 14. lib. 4.*

589 Et pro cõplimento materiæ huius ampliationis dico ꝙ quando offenditur clericus vel alia quæuis persona ecclesiastica tunc crimen dicitur publicũ, & quilibet de populo auditur ad illud accusandũ *l. si quis in hoc vbi Bart. C. de episco. & cler. Addentes ad reper. Fel. in verb. ecclesia si offenditur Io. Franc. de Leonard. in tract. de varijs iuris decis. c. 2. n. 5. cart. mihi 20. Baiard. in addit. ad Clarũ in §. iniuria n. 49.* vbi dicit, ꝙ iniu-
590 ria illata personis ecclesiasticis punitur pœna capitali cõcurrentibus quatuor requisitis ibi per eum notatis, & ratio est, quia offendentes
591 personas ecclesiasticas graue ac enorme committunt facinus, & si alias iniuria quæ infert clerico si inferretur personæ sæculari esset, & reputaret iniuria leuis, quia offendunt Christum in personã suorũ ministrorũ iuxta quod Alex. Papa primus *in 3. epistola in fine*, dicebat *dominum crucifigunt qui eum in sacerdotibus suis persequuntur*, quod dictũ est relatum, *in c. nulli dubium in fi. 3. q. 1. gloss. in clement. dierum §. nos igitur in verb. calcata reuerẽtia de pœnis, & est alius text. in c. omnis qui gemebat 7. q. 1. ibi non eos tantũ persequuntur quantũ Dñm nostrũ Iesũ Christũ*, pro quo bene facit ꝙ dixit *Mattheus c. 10. ibi qui vos recipit, me recipit, & Lucas c. 10. ibi qui vos spernit, me spernit, c. in noua 21. dist. & Zaccar. in c. 2. dixit qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei, c. accusatio il 1. §. vnde 2. q. 7. S. Anton. in summa p. 3. tit. 14. c. 7. §. 3. vers. repræsentat Brun. de hæret. lib. 2. c. 4. n. 4. & lib. 3. c. 9. n. 5. Gambar. in tract. de offic. legat. a later. in exordio n. 3. Hiero. Gigans in tract. de crim. læsæ maiestat. lib. 1. q. 15. nu. 1. cart. mihi 62.* in tantũ quod multi dixerunt ꝙ offendens personas ecclesiasticas cõmittat crimen læsæ maiestatis, *vt per Gigantem d. lib. 1. q. 2.* quã tamen opinionem firmare non audeo, sed tantũ dico quod offensa facta personis ecclesiasticis semper dicitur grauis, & magna punitione digna quia pena augeť ex qualitate, & dignitate personæ offensæ, *§. Atrox. instit. de iniur.* & in spetie ꝙ delictũ cõmissum in personam clerici reputetur grauissimum clarissime apparet ex tot tantisque pœnis quæ imponũtur ab vtroque iure, & in vtroque foro contra
594 ita delinquentes, vt de iure canonico est *text. in c. præsbiterorum, & in c. qui præsbiterum cũ quatuor capitulis sequ. 17. q. 4. c. peruenit ad nos il 1. de appellat. c. in quibusdam §. sacris de penis*, & de iure ciuili *in l. si quis in hoc, & Auth. sed nouo iure C. de episcop. & cler.* Immo hoc idẽ apparet fuisse consideratũ, & dispositum in multis ac diuersis Conciliis vt in Triburien. *c. 2. 4. & 5.* & in Coloniense *c. 3.* & in Maguntino *c. 7. & 8.* & in Vormatiensi *cap. 26.*

Ampliatur 85. vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens etiam inter laicos in causis, &
595 delictis mixti fori *c. tuæ vbi hoc not. Doctores de procur. Fel. in c. cum sit de foro compet. Ias. in rub. C. de iud. Clar. in §. fin. q. 37. per tot. vbi Io. Batt. Baiard. in addit. n. 1. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi n. 65. & 66. Anastas. Germon. in tract. de sacr. immunit. lib. 3. c. 12. num. 84.*
596 Delicta autẽ mixti fori sunt multa, & diuersis penis puniuntur de quibus omnibus habetur *late per Decia. in tractat. crim. p. 1. lib. 4. c. 27. per tot. & per Camill. de Curte in cõpræhensorio seu diuersorio iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 161. cum plurib. sequentib. Ortensius Caualc. in tract. de brachio regio p. 4. n. 241. Clarus in §. fin. q. 37. per tot.* & in prædictis delictis inter iudicẽ secularem, & spiri-
597 tualem, & ecclesiasticum est locus præuentionis *Camill. de Curte dicto c. 2. nu. 161.* vbi dicit ꝙ in prædictis delictis si iudex laicus præuenerit ipse remaneret cõpetens si vero ecclesiasticus remanebit, & ipse, & ꝙ est regula verissima, &
598 indubitata quod quando sunt plures iudices cõpetentes semper sit inter eos locus peruentionis, & qui prius iurisdictionẽ præoccupauerit ille erit iudex competens in causa *l. si quis postea de iudit. c. pen. de foro compet. c. cum plures de offit. delegat. in 6. l. 1. de offit. Consulis c. vt debitum de appellat. cum multis similibus adductis per Farinat. in tractat. crim. p. 1. q. 7. n. 52. cum plurib. sequest.* vbi exactissime, & latissime more suo tractat materiam præuentionis prout etiam eandem tractant *Bossi. in tract. crim. in tit. de foro compet. nu. 105. Rom. cons. 422. n. 5. Io. Franc. a Ponte cons. 99. n. 1. Decia. in tractat. crim. p. 1. lib. 4. c. 21. per tot. Fider. Prigmann. Vltramon. cons. 17. nu. 9. Marant. cons. 39. nu. 21.*
599 Quæro iuxta materiã præsentis ampliationis q. d. si aliquis prosequutus de delictis mixti fori fuerit ab vno ex iudicibus absolutus vel condemnatus an possit ab alio iterum puniri
600 *vide Clarum in §. fi. q. 37. nu. 9. Ortens. Caualcan. in tract. de brachio reggio p. 4. n. 240. & 242. Decia. in tracta. crim. d. lib. 4. c. 27. nu. 16. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi n. 66.* vbi ponit etiã quid si habuerit gratiã ab vno ex ipsis iudicibus *Couarr. in lib. 2. variar. resolut. c. 10. n. 2.*
601 Et quando quis semel punitus possit pluries puniri pro eodẽ delicto ponũt late *Guliel. de Cuneo in l. placet C. de sacros. eccl. Boer. dec. 289. n. 9. Henric. Bohic in c. 1. n. 15. de maled. Mars. cõs. 9. n. 50. Bero. in c. at si clerici n. 121. de iudit. Din. de Mugell. cons. 4. nu. 18. inter cons. crim. diuers. lib. 1. Farin. quæst. 4. per totam.*
602 Et aduertendum est ꝙ in delictis mixti fori in quibus iudex ecclesiasticus potest procede-

re contra laicos non potest illos personaliter capi aut carcerari facere sed tantummodo potest contra eos procedere per censuras ecclesiasticas Clarus *d.q.37.num.8.* Secundo est aduertendum quod in casibus mixti fori iudex ecclesiasticus non tenetur stare processui compilato per iudicem secularem nec iudex secularis processui iudicis ecclesiastici si nolit, *Ort. Caualc. in tract. de Bracchio reggio p.4.num.243. Farin.cons.76.nu.1.*

604 Ampliatur 86. vt clericus debeat remicti ad suum superiorem per iudicem laicum etiã nulla interueniente requisitione iudicis ecclesiastici, *nota. in Authen. vt clericos apud proprios episcopus §.illud palam cap.vt fama de sentent. excommun. Scaglon.super ritu M.C.V.ritu 46.nu.8. Io.Batt.Baiard. in addit. ad Clarum in §.fin.quaest. 28.nu.27.*

605 Ampliatur 87. prædictus primus effectus, vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens etiam inter laicos, vbi agitur de aliqua re emphiteutica ecclesiastica, *Angel. cons.29. in fin.Rom.cons.212.col.2.post medium Alex.cons. 79.col.4.vol.1.Marius Anguiss. cons.39.nu.14. & cons.142.nu.27.*

606 Ampliatur 88. vt iudex ecclesiasticus sit iudex competens super laicis administrantibus res ecclesiæ, *ita nota. in c.iudicatum est 89.distin. glos.& Socin.num.1.in fin.in rubr. de foro compet. Andr. Gail obseruat. 37.nume.7. libr.1.* vbi dicit quod ita seruatur in Camera Imperiali prout etiã hoc seruatur in isto Regno in quo rectores, & gubernatores societatum, & confraternitatum pro rebus ad ecclesiam spectantibus conueniuntur coram Episcopo, & præcipue pro redenda ratione administrationis, *Camill.de Curte in comprehensorio seu diuersorio iuris feud. p.2.c.2.num.95.* qui dicit quod in concernentibus tẽporalia in regno Neapolis non fuit permissum Episcopis de hoc cognoscere, & quod hoc fuit ibi multum ventilatum, *allegat Io.Gutter.in lib. canonicar.quaest.c.35.* Ego tamen non recederem ab ipsa ampliatione pro qua potest adduci ratio quia scilicet omnes ecclesiæ, & alia loca religiosa, & pia existentia in eius diecesi pertinent ad cognitonem, & administrationem Episcopi, & locorum

607 ordinarij *c. si quis episcoporum 16.q.2.cap.omnes basilicæ 16.q.17.c. xenodochijs, & c. ad hæc de religi.domibus clement.quia contingit eod.tit.clemen. per literas de præbend. cum alijs relatis per Curti.*

608 *d.c.2.num.96.* & sic poterunt coram eis petere rationẽ administrationis a laicis gestæ quod clarius, & apertis verbis est dispositum de iure nouissimo Sacri Concilij Tridentini *session. 22.cap.9.* dicens quod administratores omnes tum clerici tum laici teneantur reddere rationem loci ordinario quolibet anno, & quod episcopus possit visitare tales confraternitates laicorum, *dixerunt Gabriel in suis conclus. in titul. de pia causa conclus.1.num.6. & 10. & se-*

609 *quen.Matt.Brun.cons.133.num.6.qui alios allegant, Anibal Rocca in tractat. de visit. in glos. in verbo laicorum per tot. cart. mihi 77.* vbi late tractat quando Episcopus possit visitare prædictas confraternitates laicorum, & in quibus casibus.

610 Limitatur 1. prędicta ampliatio vbi a principio locus pius fuit erectus cum hac conditione, vt eius rectores, & gubernatores non possint compelli redere rationem coram ordinario, nec ab eo visitari quia ex quo tunc interuenit pactum expressum quod est validum, *Camill. de Curte in comprehensor. seu diuersorio iuris feud. part.2. capit. 2. nu. 102. circa medium,* & iusta hanc limitationem fuit alias obseruatum in hac vrbe Panormi in qua est erectum Hospitale nouum, & magnum cum hac condictione, quòd non possit visitari ab ordinario, sed tantũ ab offitialibus, & Senatu ipsius Vrbis quod cum Illustrissimus, & Reuerendissimus Don Cesar Merullus Messanensis huius Vrbis Archiepiscopus vellet illud visitare fuit impeditus hoc facere per talem pactum, & ita fuit rescriptum per sãctam Sedem Apostolicam.

Iste numerus fuit sublatus 611

612 Quæ ampliatio procedit etiam vbi inter ipsas confraternitates laicorum esset aliqua controuersia circa modum procedendi, vel circa habitum vel quid simile quia talem controuersiam dirimit iudex ipse ecclesiasticus cum talia sint actiones spirituales, *Nauar.cons. 3.num.6.de foro competen. lib.2.* & laici in dictis actionibus spiritualibus, & concernentibus cultum diuinum sunt suppositi iuditio episcopi, *Gratian. decis.232. num.4.* in tantum quod sæcularis iudex nullum habet potestatem super rebus, & actionibus spiritualibus, & ecclesiasticis, vt dicit ipse *Gratian. ibidem num.5.* vbi allegat *capit.2.de iudit. cap. benequidem 96. distinct. Bartol. in l. final. num.15. versic. quæro coram quibus ff.de colleg.illicit.* & quo ad lo-

613 cũ incedendi in processionibus, vt si debet incedere in quarto, vel in quinto loco, ĩ talibus, nanque controuersijs est iudex Illustrissimus, & Amplissimus Senatus qui summariæ, & absque visione scripturarum solet causas ipsas terminare, & cognita differẽtia statim causam terminat, qñ autem est differentia an aliquis sit bene, vel male cancellatus a societatibus, vel confraternitatibus, vel sit recipiendus, vel non vel an sit canonice quis electus ad gubernium, & administrationẽ, tales, & similes contro-

trouersiæ dirimuntur per Illustrissimum Archiepiscopum, vel suum Vicarium, & licet (vt dixi) Episcopus possit cõpellere rectores confraternitatum laicorum ad reddendum rationem administrationis bonorum ipsarum con fraternitatum non poterit tamen eos compellere ad accedendum ad processiones, sed tantum eos ortari, vt cum alijs suis confratribus ad easdem processiones accedant ita rescripsit sacra Congregatio super Concilio Tridentino, *vt referunt Marc. Anton. Genuens. in praxi Archiepis. c.63. nu.7. & Stefan. Gratian. in Rota Marches. decis. 132. nu.6.* & hoc optima ratione nam si non potest ad hoc cõpellere clericos non benefitiatos, vt multoties respondit ipsa sacra Congregatio minus poterit compellere laicos.

Ampliatur 89. prædictus primus effectus siue regula quod iudex ecclesiasticus tantum possit cognoscere de causis clericorum, & non laicus, vt idem iudex ecclesiasticus possit punire laicum delinquentem in ecclesia, quia
614 delinquens in ecclesia dicitur sacrilegus, *Bart. in l. senatus colu. 1. ff. de accusa. Abb. in cap. inter alia num. 29. de immun. ecclesi. & in cap. fin. in vlt. not. eod. tit. Angel. in tractat. de malefit. in verb. scalis S. Petronij, vbi Augustin. de Arimin. in addit. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 1. cap. 3. per tot. Mars. in tract. de bannit. in verb. ecclesia nu. 26. Roland. a Valle cons. 24. num. 9. & seq. lib. 4. Hortens. Caualcan. in tract. de brachio regio par. 1. n. 86. & 98. Couarr. in lib. pract. quæst. cap. 20. nu. 18. Clar. in §. fi. quæst. 28. vers. vidi, & quæst. 57. vers. sed hic occurrit Anton. Gomes. in lib. variar. resolut. tit. de captura reorum, cap. 10. num. 2. colum. 3. vers. & adde Canouistæ omnes, & præcipue Marian. Soc. num. 25. & Barbat. num. 235. in cap. cum sit generale de foro competent. Villaut. decisio. 29. num. 70. Kircoui. in commun. opin. centur. 3. conclus. 93.* vbi dicit quod iudex ecclesiasticus potest punire delinquentem in ecclesia pro sacrilegio tantum, & iudex laicus pro delicto principali hoc est pro homicidio vel vulnere vel verberibus, *Iacob. Berret. cons. 68. num. 9.* qui ex Roland. a Valle dicit quod poterit procedere nisi iudex sæcularis iam incepisset agere tam super delicto principali quam super sacrilegio quia delictum sacrilegij est mixti fori ideo est locus præuentionis, *Clar. in §. fin. quæst. 38. vers. vidi*
615 *etiam Bossi. in tract. crimin. in titu. de sacrile. in fin. Osasc. decis. 103. nu. 7.* & ratio istius ampliationis potest esse quia quis sortitur forum ratio-
616 ne loci delicti, & potest puniri a iudice loci delicti, *c. 2. de priuileg. in 6. Vitalin in clement. 1. n. 31. & 32. de vit. & honest. cler. Alciat. in c. perniciosam num. 67. de offic. ordinar. Villalobs in comm. opin. in verb. delinquens n. 57. Socin. in c. postulasti num. 5. de foro competen. Mars. in repet. l. vnicæ nu. 23. de rapt. virgin. Decian. in tractat. crimin. par. 1. lib. 2. cap. 22. num. 13. Michael de Grassis in comm. opin. in verb. forum cap. 10. quæst. 1. Viuius etiam in commun. opin. in verb. iudex domicilij n. 4. Scappa in tracta. de iure non scripto lib. 5. cap. 7. num. 3. & 9. Vincent. de Franch. decis. 147. num. 1. Franc. Monald. cons. 89. num. 1. lib. 1. Ancher. Iunior in quest. famil. lib. 3. q. 7. nu. 1. Oldrad. cons. 36. nu. 2. Roland. a Valle cons. 19. n. 3. lib. 2. Farinat. in tract.*
617 *crim. p. 1. q. 7. n. 1.* sed ecclesia est de iurisdictione, & territorio iudicis ecclesiastici *Abb. in c. fi. de immun. ecclesiast. Roland. a Valle cons. 24. nu. 6. lib. 2. August. de Artmin. in addi. ad Ang. Aret. in tract. malefit. in verb. in scalis S. Petronij nu. 2.*
618 *vers. in autem cart. mihi* 114. sequitur ego, vt in ecclesia delinquens possit puniri a iudice ecclesiastico tanquam delinquens in suo territorio, quia paria sunt esse extra territorium, vel in territorio, sed in loco exempto, *Decian. in tract. crim. lib. 4. c. 17. nu. 31.* ex quo tunc delin-
619 quendo ammittunt priuilegium, & conueniri possunt in loco delicti, *glos. in auth. qua in prouincia C. vbi de crim. ag. oport.* maxime si non sint priuilegiati ex priuilegio in corpore iuris clau so, *Decian. lib. 4. c. 17. nu. 30. Decian. in tract. crim. par. 1. lib. 4. c. 17. nu. 34. & c. 27. nu. 12.*

620 Quam ampliationem intelligat, vt scilicet iudex ecclesiasticus possit punire laicum delinquentem in ecclesia pænis spiritualibus, & ecclesiasticis pro sacrileggio non autem pęnis temporalibus pro delicto principali, vt est pro homicidio vel vulnere quia hoc spectat ad iudicem laicum qui debet ita in ecclesia delinquẽtem punire penis iuris ciuilis delicto condignis, & isto casu poterunt ambo procedere, *Bar. in l. si cui §. fi. ff. de accusat. Abb. in c. inter alia vbi ét Fel. & alij de immun. eccl. Ant. Gomes in lib. variar. resol. in tit. quando reus gaudeat immu. eccles. nu. 2. vers. adde Petr. Cabball. casu 64. Mars. late in tract. de bannit. in verb. ecclesiæ num. 26. Roland. a Valle d. cons. 24. nu. 6. 8. & per tot. lib. 2. Io. Aloys. de Leo in l. si quis in hoc num. 52. C. de epis. & cler. Hortens. Caualc. in tract. de brachio regio p. 1. n. 87.* quidquid dixerit Villaut *decis. 29. nu. 70.* & ita alias fuit obseruatũ de anno 1606. cum casus euenerit in quo iudex ecclesiasticus protulit sententiam excommunicationis, & iudex secularis sententiam banni, & hoc quia delinquens non fuit captus.

Subampliatur modo prædicta ampliatio,
621 vt supra intellecta quod iudex ecclesiasticus possit punire pænis spiritualibus, & censuris ecclesiasticis laicos in ecclesia delinquẽtes, vt procedat etiam, & habeat locũ si delictũ fuisset commissum extra ecclesiam seu in atrio vel circumcirca ecclesiam per triginta passus, *Io. Aloys. de Leo in d. l. si quis in hoc nu. 13.* & ratio esse potest quia atrium, & locus, vicinus, & coherens

herens ecclesiæ gaudet immunitate,& cæteris priuilegijs concessis ecclesiæ, *Rom. in l. si vero, §. de viro fallent. 43. ff. sol. matri. Marsi. in d. verb. ecclesiæ, n. 20. Ang. Aret. in tract. malefi. in verb. in scalis S Petronij, n. 3. Pet. Belluga in specul. prin. de prepofit. §. sed quia loquimur n. 1. car. mihi 67. & ibi Camill. Borell. in add. in lit. B, Siluester in sũma in verb. immunitas il terzo n. 1. Raudens. cons. 17. n. 1. lib. 2. Petr. Cened. in collect. iuris canoni. collect. 54. n. 3. Clar. in §. fi. q. 30. n. 2. Couarr. in lib. 2. var. resol. c. 20. nu. 5. Farinat. in tract. crim. q. 28. nu. 12.*

622 Ideo sicut quis non potest extrahi ab ecclesia ita nec de atrio vel loco ecclesiæ contiguo per 30. passus *c. si quis contumax 17. q. 4. l. fi. C. de hijs qui ad eccles. confugi. Lodulfus Scrader. Vltramont. in miscellan. c. 7. n. 6.* & è cõtra delinquens prope ecclesiam per 30. passus si post delictũ confugeret ad ecclesiã non gaudebit ecclesiastica immunitate *c. fin. de immun. eccles. vbi Ancher. Alciat. in tract. de præsump. reg. 3. præsum. 33. nu. 3. Vulpell. cons. 130. n. 7. & 8. & in tract. de libert. eccles. p. 1. n. 28. Henric Bobic in c. ecclesiæ de imm. eccles. Baiard. in add. ad Clarũ in §. fi. q. 30. nu. 20. Belluga in loco proxime citato, nu. 19. cum pluribus seqq. & ibi Borell. in add. in lit. L. Boer. dec. 109. nu. 3. Siluester vbi supra nu. 2. Iodocus Damoderus in pract. crim. c. 106. n. 8. Raudens. cons. 17. lib. 2. Clar. q. præd. n. 13. Couar. d. c. 20. nu. 15. vers. vigesimosexto, Guido Papa dec. 21. Farina. d. q. 28. nu. 56.*

624 Subampliatur secundo vt idem procedat in eo qui per vim aliquem extraxit ab ecclesia & ita extractũ offenderit, quia his talis punitur sicut delinquens in ecclesia, *Abb. in c. fin. de immun. eccles. Marsil. in tract. de bannit. in verb. ecclesiæ, nu. 27. qui ad hoc allegat alios Doctores Menoch. in tract. de arbit. cas. 360. n. 68. Farin. in tract. crim. q. 28. nu. 2. Iodoc. Damoder. eodẽ c. 106. nu. 2. Boer. d. dec. 109. nu. 3. Couarr. in lib. variar. resolut. c. 20. n. 18. vers. trigesimotertio Mart. de iurisdic. p. 2. c. 50. nu. 6.*

625 Subampliatur tertio in eo qui offendit aliquẽ assotiantem sanctissimũ Eucharistiæ Sacramentũ, vel genuflexu existẽtem dum transit idẽ sanctissimũ Sacramentum quia is talis dicitur sacrilegus aspernendo præsentia tanti sacramenti pro quo potest adduci exemplum quod habemus in simili de eo qui cõfugit ad Sacerdotem deferentem sanctissimum Sacramẽtum qui gaudet eadem immunitate sicut confugiens ad ecclesiam, *Archid. in c. quæsitum 13. q. 2. Roman. sing. 335. Gomes in §. pænales, nu. 50. instit. de act. Io. Tierri in trac. de fuga lacon. com plect. n. 8. inter tract. Bart. Cæpollæ, n. 249. Corsett. in singul. in verb. Cardinal. Pet. a Plazza in epito. delict. c. 34. nu. 16. Io. Arnon. Solliloq. 80. Couarr. d. c. 20. n. 6. Imol. in clem. 1. de pænitent. & remissi. dist. 2. n. 10. Ant. Gomes in lib. variar. resol. to. 3. c. 10. tit. quando reus gaudeat immun. eccl. nu. 1. Farin. d. c. 28. n. 11. vbi testatur de com.* & de magis commun.* Io. Batt. Baiard. in add. ad Clarum in §. fin. q. 98. n. 2. Bellug. in Specul. princ. in tit. de præposit. §. sed quia loquimur nu. 29. Ceuall. commun. contra commun. q. 169. Emanuel Rodriq. in summ. p. 1. c. 155.*

626 Subampliatur quarto vt idem sit dicẽdum de eo qui existẽs extra ecclesiam cum balista, vel scopetta, vel vibrando astam, vel lapidem, offenderit aliquem existentem in ecclesia, nãque & is talis dicitur delinquere in ecclesia & per consequens puniri poterit per iudicem ecclesiasticum *Abb. in c. fin. de immun. eccl. Marsil. in dicto verb. ecclesiæ num. 28. Villaut decis. 32. nu.*

627 *4. & seq.* Et pari modo in simili dicimus quod delinquens per modum vt supra non gaudet ecclesiastica immunitate, *Farinac. dict. quæst. 28. num. 61. Couarr. in lib. variar. resolut. cap. 20. n. 15. vers. vigesimoseptimo, Marsil. in repet. l. vnicæ, nu. 250. cum seq. C. de raptu virg.*

628 Nec puto ommittendo esse dicere, quod delictum commissum in ecclesia dicitur grauius ratione loci, *l. aut facta §. locus ff. de relig. & sumpt. fun. l. prætor §. fin. ff. de iureiur. §. atrox Institut. de iureiur. Sarment. in lib. 1. select. interpret. c. 1. nu. 5. Reper. Inquisitor. in verb. delictum, versic. item aggrauat delictum locus. Farina. dicta quæst. 28. nu. 64. & faciunt dicta per Ludou. Morot. cons. 70. num. 8. & per Iacob. de Graff. in decis. aur. par. 2. lib. 3. cap. 5. num. 10.* & per consequens grauius est puniendum etiam per iudicem secularem, *Bald. & Paul. de Castr. in l. dies Festos, C. de ferijs, Io. Batt. Baiard. in add. ad Clarum §. fin. quæst. 60. num. 76.* Et in dictis delictis in eccle-

630 sia commissis iudex poterit procedere ex officio ex quo ecclesia non curat de pœna, sed iudex tunc debet exigere & imponere eam, *Io. Alois. de Leo in l. si quis in hoc num. 14. C. de episcop. & cler.*

631 Ecclesiæ vero appellatione isto casu veniũt hostium ecclesiæ scala, cimiterium, claustrũ, porticus, & similia, *Igneus in l. 1. nu. 57. ff. ad senatusconsul. Sillan. Angel. in trac. de malef. in verb. quod fama publica, n. 59. Marsil. in tract. de bannit. in verb. capti. nu. 34. Couarr. in lib. 2. variar. resol. c. 20. n. 18. Farin. d. q. 14. nu. 28. Alphons. Villaut in tract. de extension. leg. in tit. de extension. penar. inflict. quæst. vnica, conclus. prima, num. 33. cart. mihi 357.*

Ampliatur nonagesimo dictus primus effe-

632 ctus clericatus per quem clerici prohibentur posse conueniri coram iudice sæculari, vt habeat locum etiam si ipse clericus esset scolaris & conueniretur coram rectore studij qui esset laicus, quia hoc fieri non potest etiam si ageretur in causa ciuili, *Bartol. in l. final. ff. de colleg. illicit. Barbat. in capitul. cæterum numero 20. de iud. Tiber. Decian. in tractat. crimin. part. 1.*

S lib.

lib.4.c.9.nu.65.

Ampliat 91. vt clericus in nunciatione no
633 ui operis contra laicũ possit adire suum iudicem ecclesiasticũ, & ab eo petere, vt fiat talis nunciatio, *c. significationibus vbi hoc not. Marian. Soc. iun. n.3. de oper. noui nunciat.* cui addo rationẽ, quia scilicet isto casu clericus petit à suo iudice, vt conseruentur eius iura illæsa, & dicitur potius prouocatus, & conuentus, à laico, q vult nouum opus construere quàm quod ipse laicum prouocet.

634 Ampliatur 92. dictus effectus, vt procedat etiam si clericus esset ordinatus à non suo episcopo sine dimissoria quia ordines collati etiã a non suo episcopo tenent & is cui conferunt efficitur clericus & imprimit character, *c. eos de tẽporib. ordinand. in 6. Aman. in cap. quod translationem, nu. 2. eod. tit. de tẽpor. ordinan. Guido Papa, dec. 449. n.3. Capoll. cons. 11. n.10. in crim. Foller. super constit. Regni in tit. de episc. & cler. c. itẽ statuimus, nu. 15. Baiard. in add. ad Clar. in §. fi. q. 36.*
635 *nu. 25.* & licet in ista conclusione contrariũ tenuerint Mascar. *in tract. de prob. cõcl.* 1140. *n.2. Purpur. cons.* 408. *n.6. & per totũ, lib.2. & Caph. & alij per eũ allegati in cons. 572. n.12. lib.4. Paris. in tract. de resignat. benefi. lib.4. q.2. n.85.* nihilominus non puto esse recedendũ ab ipsa ampliatione, quia per talẽ ordinationẽ character iã est impressus, vt dixi, & voluerunt etiã *Archid. Gemin. & Proposit. in c. fi. 9. q.2. Probus in c.1. col.3. & 4. de tẽpor. ordinand. in 6. Gabr. cons. 181. n.4. & 8. lib.2.* & licèt quò ad consequutionem bene-
636 ficij sit oĩno amplectenda vltima opinio scilicet, quod ordinatus a nõ suo episcopo sine dimissoria nõ possit impetrare beneficiũ & impetratis careret vt voluit Gemin. *cons.* 133. & *Gabriel cõs. prædicto, n.5. & 6.* vbi dicit, quod ita male ordinatis, nec beneficia cõferri, nec pensiones reseruari possunt & in istis terminis loquitur Cæph. *cõs. præd. cũ alijs quos adducã infra effect. 15. n.28.* tñ hoc prouenit non ex quo character nõ sit impressus & ordinatus nõ sit vere clericus, sed qa taliter ordinati sunt suspẽsi & irregulares, nec habent ordinũ exequutionẽ,
637 *c.1.2.3. & 4. 9. q.2. c. episcopus 7. q.1. c.1. & 2. dist. 71.* quod secus est quò ad consequutionẽ fori qđ quilibet clericus ẽt suspẽsus cõsequit, vt dicã infra in præsenti effectu ampl. 95. n. 64.

638 Et vbi episcopus ordinans clericum alienæ diœcesis in literis clericatus attestat de licẽtia proprii episcopi eius attestationi est credẽdũ, *not. in c. Albericus de testib. Card. col.1. & 2. & Fel. col.3. in c. sicut, de re iud. Peregr. dec. 124. lib. 2. Puteus dec. 363. lib.1. & dec. 406. lib.2. Accorãb. dec. 21. lib.1. Ptolom. dec. 120. quos oẽs allegat Gabr. d. cons. 181. nu. 17. lib.2.* vbi multa scribit de clericis ordinatis a nõ suo episcopo & præcipue nu. 9. vbi ponit quid si post ordinationem factam accedat consensus tacitus, vel expressus proprii episcopi.

639 Ampliatur 93. vt hanc exceptionẽ declinatoriã fori possit opponere cleric⁹ aduersus exequutionẽ triũ sentẽtiarũ conformiũ qua opposita impedit ipsa exequutio *gl. cõiter recepta in clem. 1. de re iud. & in clem. 1. de sequestrat. possess. & fruct. Couarr. in lib. pract. quæst. c.33. n.2. vers. immo hæc exceptio, & c.21. n.4. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib.3. c.15. nu.54.* & ego de ea latius scripsi in meo tract. de except. ad materiã statuti excludentis oẽs exceptiones.

640 Ampliatur 94. prædictus primus effectus, vt procedat ẽt in clericis ordinatis ab episcopo q erat impeditus ordines cõferre aliquo iuris impedimento, *Compostell. in c. cũ adeo de rescript. Brun. in tract. quod stantib. mascul. femin. non succed. art.6. nu.54.* quod põt exẽplificari in ordinato ab episcopo hæretico, excõicato, suspẽso, degradato, scismatico, deposito, interdicto, vel simoniaco, qa tales episcopi de facto possunt ordines cõferre licet exequutio ipsorũ ordinũ sit suspensa, *c. ordinationes 9. q.1. c. fin. de ordinat. ab episcop. qui renunc. episc. Burgas. in tract. de irregular. p.3. tit. de dispensat. episc. n.14. car. mihi 61. & p.6. tit. an excõmunicatus, n.6. car. mihi 337.* vbi dicit quod licet isto casu character imprimat tñ ordinis exequutio est suspẽsa, *Iaco. de Graff. in dec. aur. p.2. lib.1. c.10. n.3.4. & 5.* vbi late loquitur de præsenti ampliatione & idem puto quod sit dicendũ de ordinato ab episcopo qui renunciauit episcopatui, *vt habetur in c.1. & ibi not. Doctor. de ordin. ab episc. qui renunc. episcop.*

Ampliatur 95. vt prædictus effectus quod
641 clericus non põt conueniri corã iudice sæculari habeat locũ etiã in clerico interdicto, suspenso, vel excõicato, *Foller. in fragm. post pract. crim. in tit. de ijs, qui ad ecclesiã confugiunt, nu. 20. car. mihi 393.* ad quod allegat *tex. in c. dictũ. 81. distinc. idem dixit Iacobus de Carolis in gemmato pauone color. 6. nu. 29. in fine, car. mihi 267.*

Limitatur tamen ista ampliatio in clerico
642 excommunicato, qui vltra annum perseuerauit in excõmunicatione, quia is talis nõ gaudebit priuilegio fori prout alij clerici, *Io. de Lignan. in tract. de censur. eccles. §.4. nu.24.* vbi ad-
643 ducit rationem, quia scilicet is talis est membrum diaboli, *cap. omnis Christianus, & cap. seq. 11. quæst. 3.* cui potest addi alia ratio hoc est quod perseuerans in excommunicatione vl-
644 tra annum est suspectus de hæresi, *vt habetur in Concil. Trident. de reformat. sessio. 25. c.3. in fi. & de iure canonico est tex. in cap. ad abolendã, §. qui vero conuenti de hæret. & in c. cũ contumacia de hæret. in 6. & dixerunt repert. Inquisitor. in verb. excommunicare versic. si suspectus cart. mihi 322. Bartholom. Vgolin. in tractat. de censur. ecclesiast. in titul. de excommunic. maior. tabul. 2. §.3. cart.*

mihi

mihi 555. *Alphonſ. Villaut in tract. de extenſ. leg. in tit. de extenſion. penarum à iure inflictarum n.* 116 *car. mihi* 344. *Baiard. in add. ad Clarū in* §. *fi. q.* 73 *nu.* 48. & ſuſpectus de hæreſi non eſt dubium quod non gaudet priuilegio fori, vt dicam infra in limitationibus.

645 Ampliatur 96. vt clericus hanc exceptionē declinatoriam fori, quæ ab initio reddit iudicium nullum ex defectu iuriſdõnis poſſit opponere qũcunq; & quocunq; tpe, & in quacunq; parte iudicij, & etiam poſt concluſum in cauſa, & poſt ſententiam latam, *Butr. Abb. Imol. & Fel. n.* 28. *in c. exceptionē de excep. Germo. in tract. de ſacror. immu. lib.* 3. *c.* 15. *n.* 53. *Couar. in lib. prac. qõ. c.* 33. *n.* 2. *qui ad hoc allegat c. ſi diligenti de foro compet. & c. ſignificaſti eod. tit. & c. at ſi clerici, in prin. de iud. Caſſan. ſuper conſuet. Burg. rubr.* 1. §. 5. *verſ. Archidiaconus, n.* 45. *Boer. ſuper cõſuet. Bituricen. in tit. de iuriſd.* §. 31. *ĩ fi. Io. Ruppel. lib.* 4. *forenſi. inſtit. c.* 6. *Dec. conſ.* 241. vbi aſſerit ita alias fuiſſe iudicatum, & vltra hoc idem dixit *Cepoll. conſ.* 11. *nu.* 17. *in crim. cum multis alijs quos late congerit more ſuo Farin. in tract. crim. q.* 8 *n.* 15. *Rol. à Valle conſ.* 52. *nu.* 42. *lib.* 2. & ratio
646 eſt, quia exceptio, quæ reddit iudicium retro nullum poteſt quandocunq; opponi etiã poſt ſententiam, *c. ad noſtram vbi communiter ſcribentes de procur. l. licet vbi Bar. C. eod. tit. de procurat. Gram. voto* 19. *n.* 5. *Fel. eod. n.* 28. *Cumia ſuper ritu Magnæ Curiæ iſtius Regni, c.* 2. *n.* 19

647 Ampliatur 97. vt dictus primus effectus procedat etiam ſi clericus in minoribus conſtitutus delictum commiſerit, & poſtea clericatum dimiſerit, & reliquerit, vxorem ducendo, vel habitum, & tonſuram deſerendo, nam ad huc pro delictis commiſſis tempore clericatus non poterit puniri niſi per iudicē eccleſiaſticum, *not. Bal. in l. affinitatis, in fi. C. commun. de ſucceſſ. Bertacc. in ſuo reper. in verb. clericus coniugatus, & in tract. de epiſc. p.* 5. *lib.* 4. *n.* 95. *in* 13. *tom. tract. diuerſ. p.* 2. *car. mihi* 353. *Alex. conſ.* 8. *in princ. lib.* 1. *vbi Natta in add. Gramm. dec.* 10. *n.* 3. *vbi dicit quod ita alias fuit deciſum, Io. Aloiſ. de Leo in l. qui ſub prætextu nu.* 20. *C. de ſacroſ. eccl. & in l. officiales, n.* 4. *C. de epiſc. & cler. Vinc. de Frãc. dec.* 417. *n.* 4. *lib.* 2. *Camill. de Curte in diuerſo. ſeu comprehenſorio iuris feud. p.* 2. *c.* 2. *nu.* 114. *Greg. Sairus in Claui reggia, lib.* 12. *c.* 7. *nu.* 9. *verſ. ſi aũt tempore Cagnol. in l. vnica, in princ. num.* 107. *ff. ſi quis ius dicen. non obtemp. Foll. ſuper conſtit. Regni in tit. de epiſc. & cler. c. item quod ſi aliquis n.* 1. *car. mihi* 82. *Carauit. ſuper ritu M. C. V. rit.* 66. *nu.* 9. *Clar. in* §. *fi. q.* 36. *n.* 9. *verſ. qua ratione vbi Baiar. in add. nu.* 46. & 47. *Cenedus in collect. iuris canon.*
648 *p.* 2. *collect.* 23. *nu.* 2. Et ratio huius ampliationis eſt, quia attenditur ſtatus in quo delinquẽs erat tpe delicti, *Aufr. in add. ad Capp. Tholoſ. dec.* 377. *Gramm. d. n.* 3. *Clar. eod. n.* 9. *Franc. et*
649 *præcitato n.* 4. vbi multa ſcribit, quæ faciunt ad præſentē ampliationē, & *ead. dec.* 417. *n.* 5. limitat præſentē ampliationē, vt ꝑcedat tantũ qñ clericus delinquens fuit præuētus à iudice eccleſiaſticus, & poſt præuentionē vxorē duxit, & ad hanc limitationē benè cõferunt ea quæ dicam infra in limitationibus principalibus, & quę dicta ſunt de clerico delinquente, & ꝑſequuto tpe, clericatus procedunt ēt in litibus
650 ciuilibus inceptis coram eodē iudice eccleſiaſtico, quæ debent coram eodem terminari etiam ſi clericus clericatũ deſerat, ita dicunt aliqui ex doctoribus ſupra allegatis.

Ampliatur 98. prædictus primus effectus,
651 vt ꝑcedat ēt ſi extaret ſtatutũ prohibens declinari forum ſub aliqua pęna, qa tale ſtatutũ non artat clericos, ex quo quò ad eos eſt inualidũ, *Bertach. in tract. de epiſc. p.* 5. *lib.* 4. *memb.* 49 *verſ. quæro in fi. prout eum allegat Aſin. in tract. de exequ.* §. 6. *c.* 49. *n.* 10. & de pſenti ampliatione latius dicã infra in effectu proxime ſequenti.

Ampliat̃ 99. vt dictus primus effectus, quod
652 iudex laicus non põt modo aliquo cognoſcere de cauſis clericorũ ꝑcedat ēt ſi epiſcopus vellet, & conſentiret quod iudex laicus de eis cognoſcat, quia nec volente, & conſentiente epiſcopo poterit hoc facere, *c. ſignificaſti de foro cõp. Belluga in Specu. princ. rubr.* 11. §. *videndũ, n.* 4. *ubi Borell. ĩ add. in lit. B, q allegat gl. in c. fi. ſi diligenti, & qua ibi not. Doctores de foro cõp. Lapus allgat.* 58. *n.* 14. *vbi Mãdoſ. in add. in ver. ſignificaſti, Affl. dec.* 85. *n.* 1. *Alex. conſ.* 8. *col.* 1. *verſ. cõfirmatur prædicta vol.* 1. *Aſinius in tract. de exequ.* §. 6. *c.* 49. *n.* 14. *Mart. de iuriſdõne caſ.* 132. *n.* 8. *p.* 4. *cēt.* 2. vbi clericus nõ põt torqueri per laicum ēt de licentia proprij epiſcopi.

Ampliat̃ 100. vt dictus primus effectus hēat
653 locũ ēt in raptore bonorũ eccleſię, qa & is põt cõueniri, & puniri ꝑ iudicē eccleſiaſticũ, *Iac. à Ferro ĩ interpr. ad legē munic. Vinc. c.* 14. *n.* 44. *q allegat ad hoc ſcribētes ĩ c. cũ ſit de generale de foro cõp.*

Ampliat̃ 101. dictus effectus, quod iudex laicus non põt ſe intromittere in cauſis clericorũ in tantum eſſe verum ita vt iudex eccle-
654 ſiaſticus poſſit inhibere iudici ſæculari ne procedat contra clericum, nec in eius cauſis, *c. ſeculares de foro compe. in* 6. *gl. c. decernimus de ſent. excom. in* 6. *Ang. in l. conſulta ducalia C. de teſtam. & in l. ex ea ff. de poſtulan. Cepoll. conſ.* 10. *n.* 2. *in crim. Boer. dec.* 114. *n.* 2. *Quintil. Mãdoſ. in tract. de inhibit. q.* 10. *n.* 1. *Lancell. in tract. de attent. p.* 2. *c.* 20. *quæſt.* 3. *num.* 79. & ratio huius amplia-
655 tionis eſſe poteſt, quia cum iudex eccleſiaſticus ſit maior, eſt dignior iudice ſæculari, *vt not. gloſſ. in capit. licet de except. in* 6. ſe-
656 quitur vt maior poſſit inhibere minori, *l.* 3. §. *fin. & l. ſeq. ff. de arbitr. à contrario ſenſu Mandoſ. in tract. prædicto q.* 9. *in princ.*

S 2 Am-

657 Subampliatur hæc ampliatio, vt procedat etiam in causa spirituali, vel spirituali annexa, quia etiam in talibus causis poterit fieri inhibitio per iudicem ecclesiasticum iudici sęculaii, *not. in c. tua de ordin. cognit. & in c. quanto de iud. Bero. cons.* 117. *n.* 9. *lib.* 3. *Lancell. in d. c.* 20. *n.* 94. *Mandos. in tract. præd. q.* 11. 12. 13. & 14 15. *Bimius cons.* 21. *per totum, lib.* 1. qui duo vltimi
658 late examinant materiam quando hæc inhibitio possit fieri iudici sæculari coram quo petitur exequutio instrumenti ob exceptionem vsurarum propositam coram iudice ecclesiastico inhibente, & in casu præsentis ampliationis quando scilicet iudex ecclesiasticus
659 inhibet iudici sæculari ne procedat contra clericum nulla requiritur ipsius iudicis sæcularis citatio, *Alex. cons.* 149. *n.* 4. *lib.* 2. *Lancell. in tracta. attent. p.* 2. *c.* 20. *q.* 3. *n.* 223.

Nec est ommittendum quod iudex sæcularis propter periculum ne incurrat in censuras
660 debet inhibitiones seruare, nec post eius emanationem vlterius procedere, & hoc etiam si inhibitio esset iniusta, *Fel. in c. cum sit generale, n.* 2. *de foro compet. Mandos. in tract. de inhib. q.* 10. *n.* 2. *vers. si tamen ecclesiasticus*, & ratio est, quia excommunicatio, siue iusta, siue iniusta semper est timenda.

Ampliatur 102. in bannis proclamatis, ac
661 aliis publicis monitionibus, & denuntiationibus, quæ quò ad clericos sunt nulla, *Io. Andr. Butr. Abb. & alij in c. si diligenti de foro compet. Bal. in l.* 1. *ff. si quis in ius vocat. non iuer. Alex. cons.* 63. *vol.* 3. *Alex. Raudens. cons.* 14. *n.* 60. *lib.* 2. *vbi alios allegat Asinius in tract. de exequut.* §. 6. *cap.* 49. *num.* 1.

662 Ampliatur 103. vt prædictus primus effectu, quod clerici non possunt conueniri corã iudice laico procedat etiam in clerico, qui dimisso habitu bellum ingrederetur, vel aggressiones fecerit, *Io. Andr. in c. perpendimus de sent. excom. vbi ẽt Butr.* qui dicit hoc procedere, nisi fuisset monitus, vel inueteratus, *& ibidem ẽt Abb. Marsil. sing.* 383. *& sing.* 480. *& cons.* 67. *n.* 59. *&* 60. *Couar. in lib. pract. quæst. c.* 33. *vbi asserit hanc esse com.* * *opi. Boss. in tit. de foro comp. à n.* 132. *vsq; ad n.* 140. *Io. Franc. à Ponte cons.* 24. *n.* 8. *vbi etiam testatur de comm.* * *opi. Plotus, qui vt alij de eadem comm.* * *testatur cons.* 94. *nu.* 26. &
663 ratio est, quia sola militia non tollit priuilegium clericatus, sed oporret, vt in ea sit perseueratum seua exercendo, *Inn. Io. And. But. & Abb. in c.* 1. *de apostat. Alex. cons.* 8. *lib.* 1. *Isern. in constit. Regni Apostatantes, Cassan. super consuet. Burgun. rubr.* 1. §. 5. *nu.* 52. 53. 54. *&* 55. *cart. mihi* 195. *Capyc. dec.* 161. *Alph. Aluarez in Specul. iuris Pontif. c.* 36. *vers. item notabis cart. mihi* 108. *Io. Franc. à Ponte in cons. præd. n.* 9. *&* 10 vbi dicit quod prædicta duo copulatiue requiruntur ad hoc vt clericus propter militiam ammittat priuilegium fori.

Limitatur ista ampliatio in clericis in mi-
664 noribus constitutis, qui ipso iure ammittunt priuilegium clericale si efficiuntur milites, & exercent arma, & in prælijs, & bello se immiscent, *Innoc. & Abb. in d. c.* 1. *de Apostat. glos. in c. fi. de cler. non residen. gl. & Archid. in c. si quis dist.* 51. *Barbat. in c. fin. de cler. coniug. Mill. in suo reper. in verb. clericus ex eo Guliel. de Benedict. in repet. cap. Raynutius in verb. vxorem nomine Adelesiam in* 2. *dec. n.* 149. *Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *n.* 87. *Alphons. Aluarez in d. vers. item notabis Cassan. loco proxime citato*, vbi dicit, quod debet ter moneri ad hoc vt isto casu ammittat priuilegium fori.

Ampliatur 104. in clerico ordinato per si-
665 moniam, quia ordo per simoniam collatus tenet, *S. Thom. in* 2. 2. *q.* 100. *artic.* 6. *in respons. ad primum argumentum Nauarr. in manuali c.* 23. *nu.* 111. *late Vgolin. in tract. de simonia tabul.* 1. *c.* 12 *nu.* 5. *cart. mihi* 58. vbi dicit quod licet ordinatus per simoniam sit vere ordinatus attamen ei non datur exequutio ordinum.

Ampliatur 105. in clerico ordinato ante legitimam ætatem, quia is licet ordinari non debuisset, *Clement. fi. de ætat. & qualit. ordinand.*
666 nihilominus, quia reperitur de facto ordinatus consequi debet priuilegium fori, quia caracter iam est impressus, & pro hoc faciunt ea quæ scribit *Capra reg.* 97. *n.* 15. *& seq.*

Ampliatur 106. quod iudex ecclesiasticus
667 potest esse in causa dotis etiam principaliter, quia ad ecclesiam spectet defendere dotes, est *tex. in c. de pendentia de don. inter virum & vxor. vbi Ant. de Butr. nu.* 4. *& Abb. nu.* 7. *Bertach. in verb. Iudex ecclesiasticus vers.* 39. & est ratio, quia causa dotis dicitᷓ causa pia, *Bar. in l. si ego in prin. ff. de donat. Bal. in l. si mandatum col.* 3. *ver. sed contra hoc appono, C. mandat. Vtu. dec.* 7. *nu.* 5. vel saltim secundũ aliquos incidenter, & in consequentiam esse potest, *Pet. Aug. Mor. in in empor. iur. tit.* 2. *nu.* 152. *Iac. de Graff. cons.* 1. *nu.* 23. *de iureiur. Bald. in l. in contractibus*, §. *in omni enim n* 3. *C. de non nu. pec.* quas opi. concordare videtᷓ Lupus *de donat. inter virum & vxor. fol. mihi* 287. *num.* 24.

Visis ac late discussis ampliationibs ꝑdicti primi effectus clericatus, qui est quod clerici nõ pñt conueniri corã ecclesiastico restat modo, vt ponamus, & examinemus eiusdem effectus limitationes.

Limitatᷓ itaq; primo in clerico, q cõmittit
668 crimẽ assassinij, qa cõtra eũ iudex laicus ꝓcedere poterit, & erit cõpetẽs, *c.* 1. *vbi Gem. Frãc. Abb. & alij oẽs de homic. i* 6. *Mars. in tract. de bãn. in uerb. atrocioribus n.* 12. *& in l. vnica, n.* 107. *C. de rapt. virg. & in pract.* §. *examinanda nu.* 25. *&*

§. di-

§. diligenter nu.160. Decian.conſ.82. num.2. & 8. libro 2. & in tractat. crimin. par. 2. libro 9. c.30.n.21.& p.1.lib. 4.c. 9. nu. 77. & vtrobique multos congerit concordantes Capic.dec.112.per tot. & ibi Iacob.Maſull.in add.nu.1. verſ. hoc delictum Vrſil.in adnot.ad Affl.dec.24.n.5. Brun. a Sole q. 34.n.25.vbi alios citat, & teſtatur de com. opin. & q.16. nu.35.& in compend.reſol.propoſit.iur.in verb.clericus aſſaſſinij Aluarez.in Specul.iur.Pontific.c. 36. verſ. ſed in foro eccleſiaſtico cart.mihi 108.Gramm.voto 8.n. 1.& 4. & voto 9.nu.17. Boer.dec.69.nu.8. Io. Martin. Monticell. in pract. crim.reg.8.n.22.Igneus in l.neceſſarios,§.non alias n.448.ff.ad Sillan.Aufrer. in tracta. de poteſt. iudic.laici ſuper perſon.eccleſi.reg.1.limit. 18. n.26. in 16.tom.tract.diuerſ.cart.mihi 288.Io.Batt.Baiar.in add.ad Iul.Clarum.in §.fi.q.36. num.33.Io. Aloiſ.de Leo in l.non ideo n.12.& in Authen.caſſa n.19.C.de ſacroſ. eccleſ. Vulpell.in tract. de libert. eccleſ.p.2.n.40.Feder.Scotus conſ.8.n.8.& 9.tom. 2.lib.4.Campan.ſuper c.Regni Neapolis c.7.rub.de teſtimon.publ.diſtrubat.n.68.cart.mihi 42.Caſſan. ſuper conſuet.Burg.rub.1.§.5.verſ.s'il n'a grace,n. 50. cart. mihi 193. Io. Aloiſ. Cathelan. in tracta. crim.ſeu de indultu c.32.n.25.& 26. Cabell. ſuper conſtit.Egid.lib.5.c.1.gl.1.n. 18. cart. mihi 320. Padrocch.qui alios allegat conſ.40.n.80.lib.1.Rim. iun.conſ 685.n.3.lib.6.Rol.a Valle conſ.24.n. 10. & ſeq.lib.1.Pariſ.de Puteo in tract.de ſind.in verb. inquiſitio c.3.n.13.cart.mihi 203.Carrer. in pract. crim.p.2.in §.ſeu ſectione circa igitur tertium n.14. cart.mihi 119.Vin.de Franch.dec.176. Muſcatell. in pract.crim.in tit.de homicid.mediant. mandat. n. 8.cart.mihi 97.Bart.Teg.in tract. crim.p.10.n.9. in 11.tomo tract. diuerſ. p. 1.cart.mihi 15. Boſſ. in tract.crim.in tit.de foro cōpet.n.140.& 142.Diaz in pract.c.91.n.26.vbi Adentes, Clarus in §.aſſaſſinium ver. quæro nunquid & verſ. ſeq. Menoch. in tract.de arbitr.iud.caſu 415.n.28.Scaccia in tract. de iud.p.1.c.11.nu.56.Scappa in tract. de iure non ſcripto,lib.5.c.140.n.10.Gabriel in ſuis concluſ. in tit.de maleſic. concl.1. nu.24. vbi more ſuo multos alios citat Pract. Corrad. in tit. de inquiſit. nu.8. in 18.fallen.Couarr.in lib.pract.quæſt.c.22. num.2. verſ.primum enim,Lambert.in c.1.q.11.nu.88. de hæret.in 6.Farinac.in tract. crim. q. 8. nu. 82.* vbi multos allegat, & dicit quod hæc opinio ſeruatur in practica, ratio huius fallētiæ eſt propter atrocitatem delicti ex quo delictum quod committiť pecunia mediante dicitur magis atrox prout late de hoc delicto loquendo, *Alphonſ. Villaut in tract. de extenſion. legis in tit. de criminis aſſaſſinij pœna n.2.cart.mihi 319.vbi alios allegat Rogger.conſ.21.n.28.*qui dicit quod hoc crimen eſt atrociſſimum, *Marc. Anton. Eugen.conſ.21.num.10.lib.1.* qui ēt dicit quod eſt grauiſſimum & atrociſſimum delictum,*& allegat Doctores in d.c.1.de homic.in 6.Rim.iun.cōſ. 685.n.5.lib.6.Marſ.19.n.18.Pancir.conſ.115.n. 8.Corrad.Lancellot.in tracta.de prætore in tit.de aſ-*

669 *ſaſſi.n.1.in fin. & n. 2.* vbi hoc crimen appellat atrociſſimum,& immane,*Grām.voto 9.nu.12. Bero conſ.78.n. 16.lib.1.* qui dicit quod hoc eſt crimen nefandum atrociſſimū, & grauiſſime puniendum, *& cōſ.175.n.11.lib.3.Petr.a Plazza in epitom.delict.c.19.nu. 2.* qui etiam dicit quod eſt delictum ſceleratiſſimum.

670 Primo ampliatur hæc fallentia,& limitatio vt clericus cōmittens crimē aſſaſſinii poſſit puniri per iudicē ſæcularē abſque aliqua actuali degradatione quia clericus committens aſſaſſinium dicitur ipſo iure degradatus, *Lapus,& cæteri ſcribentes communiter in d.c.1.de homicid.in 6.Gramm.d.voto 9.n.18.Arnon.ſing.22.Alex.de Neuo conſ.59.n.30.Muſcatell.in pract.crim. in tit. de homicid.mediant.mandat.nu. 85.Pedrocc. conſ. 40.nu.81.lib.1. Cartar. in tract. de exequut. capt. bannit.c.1.n.258.Lambert.in c.1.q.11.nu. 88.de hæret.in 6.Menoch.in tractat.de arbit.iud.caſu 415 n.27.Pegna in comment.ad direct.Inquiſit. Eimer. p.3.comment.69.§.tandē addo verſ. eadem ſententia Marſil.in tractat.de banni.in verb. atrocioribus, n.12.Scappa in tracta.de iure non ſcripto lib. 1.c.5. n.4.vbi aſſerit hanc eſſe comm.opi.Scac.in tract. de iud.p.1.c.11.n.56.qui etiam de comm.opin. teſtatur Brun.a Sole,q.34.n.25.& in compend. reſolutor.propoſit.iur.in verb.clericus aſſaſſinij, & vtrobique alios allegat,& teſtatur de comm.* opin.Aufrer.in tracta.de poteſta.iud.laici ſuper perſon.eccl. reg.1.limit.n.26.in 16.tom.tractat.diuerſ.cart.mihi 288.Clar.in §.fin.q.36.num.26.& ibi Baiar.in add.n.34.Marſ.in repet.l. 1.nu. 107. C. de rapt. virg.Decia.conſ.82.n.6.& 8.lib.2.Capic.dec.155. n.6.& dec.112.n.3.vtrobique Io.Iacob. Maſull.in add.n.1.Io.Aloiſ.de Leo in l.non ideo n.12.C.de accuſ.Feder.Scot.conſ.8.n.9.lib.4.to.2.Rim.iun.cōſ. 685.n.3.lib.6.Maſull.in add.præd.ad dec.5.nu.9. Cartar.in tract.de exequut.ſentent.c.bann.c. 1.nu. 286.*vbi aſſerit hāc eſſe comm.* opin. & quod ita ſeruať in practica, *Cened. in collectan. iur. canon.p.1.collecta.37.n.10.vbi more ſuo multos alios allegat Carre.in pract.crim.p.2.§.ſiue ſectione circa igitur tertium n.26.cart. mihi 120.*

671 Secundo ampliať vt clericus aſſaſſinus poſſit a quocunque impune offendi, & occidi, *Gem.in d c.1.de homicid.in 6. Paul.de Caſtr. conſ. 21.n.52.lib.1.Boſſi. in tractat. crim. in tit. de foro comp.n.142.Gram.voto 9.n.4.& voto 8. nu. 3.& voto 20.n.1.& 2.Padrocch.d.conſ.40.n.81. Carrer.loco proxime allegato n.13. Scaccia in tracta. de iud.p.1.c.11.n.56. vbi alios allegat Decia.d. conſ. 82.n.7.vol.2.& in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.78. Brun.a Sole q.16.n.25.Alphonſ. Aluarez in Specul.iur.Pontific.c.36.verſ.ſed in foro eccleſiaſtico cart.mihi 108.Aufrer.in tract.de poteſtat.iud.laici ſuper perſon.eccleſ.reg.1.fallen.18.nu. 26.in 16.*

tom.

tom.tractat.diuers.cart.mihi 288. *Io. Aloif. de Leo in l.non ideo n.12.de accus. Feder. Scot.cons. 8.n.7. to.2.lib.4.Abb.in c.at si clerici n.31.de iud. Marc. Anton.Eugen.cons.21.nu.1.lib.1.Rimin.iun. cons. 685.nn.2.lib.6.Aloif.Cathelan. in tract. crim. seu de indultu c.32.nu.27. & 44.*

Tertio ampliatur prædicta fallentia, vt iu-
672 dex laicus possit punire clericum assassinum absque eo quod præcedat aliqua sententia iudicis ecclesiastici, per quã declaret illum talẽ cõmisisse crimen assassinij, *Gem.& Barb.n.129. in c.at si clerici de iud.Io.Lupus in tract.de libert.eccl.q.9.Bernard.Diaz.in pract.crim.canon.c.91.nu. 3.Rim.iun.cons.685.n.3.lib.6.Aufrer in d.tracta. de potestat.iud.saecul.reg. 1.n.26.in 16.tom. tract. diuers.cart.mihi 288.Achilles Padroch.cons.40.n. 82.vbi alios allegat Iacob.de Graff.in dec. aur.p.1. lib.4.c.18.n.151.vers. in his tamen Decia. d. cons. 82.n.1.& seq.lib.2.Clar.in §.fin.q.36.nu.26.*qui dicit ꝙ quidquid sit de iure de practica obseruatur vt iudex sæcularis qui habet clericũ in
673 eius posse imputatũ de assassinio vti contra talem processum fabricat nõ obstante exceptione clericatus constito sibi de assassinio, & perfecto ꝓcessu ipsemet iudex sæcularis fert sententiã declaratoriã ex ita fuit votatũ pro cons. Neapol.est asserit Io. Bapt. Thoro in cõpend. decis. in verb.Iudex secularis fol. 294. vna cũ sententia condẽnatoria, & ita refert fuisse seruatũ, & licet nõ requiratur sententia declaratoria ferenda per iudicẽ ecclesiasticum tamẽ requiritur sententia declaratoria ferenda per ipsummet iudicem sæcularẽ per q̃ pronunciet talem clericũ esse assassinum, *Capic.dec.112.nu. 4.Vincent.de Franch.dec.176.Boss.in tract.crim.in tit.de mandat.ad occiden.n.17.Io.Aloif.de Leo in l. non ideo n.7.C.de accusat.Lelius de Zãchis in tract. de priuileg.eccl.priu.79.n.8.vbi testatur de com.* opi.Carre.in pract.cri.p.2.in §.seu sectio.incipiente circa igitur tertium nu.16.cart. mihi 120. vbi dicit quod hæc est comm.* opin.Io.Aloif.Cathel.in tract. crim.seu de indultu c.32.n.16. 17.& 18. vbi alios allegat,& testatur de comm.* opin.*

674 Quarto ampliatur, vt nec sit necessaria traditio iudicis ecclesiastici, sed ipse iudex laicus poterit propria authoritate capere clericũ imputatũ de assassinio, & illum punire, *Clar. d.q. 36.versic. dixi etiam Alex.de Neuo cõs.59.n.28. Scaccia in tractat de iudit.p.1.c.11.n.56.vers.minus etiam Scappa in tract. de iure non scripto lib. 1. c.5.n.7.Brun.a Sole q.34.n.25.Aufrer. in tract.de potest.iud.secul.super person.ecclesi. reg. 1. fallent. 18.n.26.in 16.tom.tract.diuers.cart.mihi 288.*

675 Quinto ampliatur vt etiã foro conscientiæ sit tutus is qui occidit clericum assassinũ, tanquam minister iustitię si hoc fatiat zelo iustitiæ, ac pietate ductus, ne scilicet deinceps assassinus ipse alijs nocere vel offendere possit, secus si clericum occidit propter odium particulare, *Angel.de Claua in summa in verb. assassinus §.2.Aufreri loco supra allegato Io.Aloif.Cathelan. in tract.crim.seu de indult. c.32.nu. 28. vbi allegat Carrer.in pract.§.5.n.9.*

676 Sexto ampliatur prædicta prima limitatio vt clericus propter assassinium ammittat priuileggium fori etiã si incedat in habitu, & tõsura *Alex.de Neuo d.cõs.59.n.9.Farinat. in tract. crimin.q.8.n.47.Clar.in §.fin.q.26. vers. sed quæritur quos refert,& sequitur Scaccia d.nu. 56. vers. & habet locum.*

677 Septimo ampliatur vt clericus assassinus afficiatur pena excommunicationis, & depositionis a dignitate honore ordine offitio, & benefitio *Decian.in tract.crim.p.1.lib. 4 c.9. nu.78. vbi ad hoc allegat d. c. 1. de homicid. in 6. & vltra idem dixit Gaitan.in sũmula in verb.excommunicatio c.16.*qui etiã affirmauit quod est excõmunicatus ipso facto etiã qđ mors nõ sit sequuta.

678 Octauo ampliatur vt bona tam clerici quã laici assassini possint a quocunque inuadi, & depredari *Io.Aloif.de Leo in l. non ideo num. 12. C. de accusat.*

679 Nono ampliatur vt hæc fallentia non solũ procedat in clerico simplici sed etiam in constituto in dignitate *ita expresse habetur in d.c. 1. de homicid.in 6.ibi vt quicunque princeps vel prælatus, late Villaut in tract.de extension.legum tit. de criminis assassinij pœna n.25.vbi quã plurimos alios allegat Capic.decis.112.n.1.& 7. Io. Aloif. de Leo in l.non ideo n.4.& 7.de accusat.Decian.in tractat. crim.p.1.lib.4.c.9.77.Doctores omnes in d.c.1.*

680 Decimo ampliatur vt clericus commictens assassinium censeatur exutus omni priuileggio clericali, & habeẽ ac si nunquã fuisset clericus *c.1.de scismat.in 6. c. 1. de homicid. eod. lib. Villaut d.n.25.Brunor.a Sole q.34.n.25.Aufrer. in tract.de potest.iud.secular.regul.1 limit.18.n.26 in 16.tom.tract.diuers.cart.mihi 288.*

681 Vndecimo ampliatur etiã si delictũ non cõsumasset dummodo deuenerit ad actũ proximum nam adhuc iudex laicus poterit punire clericũ, quia in isto delicto punit effectus etiã
682 non sequuto effectu *Alfons.Aluarez in specul.iuris pontifi.c.36. vers. sed in foro Aufrer. d. fallent. 18.Capic.decis.155.n.25.vbi Io.Iacob.Masull.nu. 3.idem Masull.in addit.ad decis.112.n.1. vers.in hoc crim.Io.Aloif.de Leo in l.non ideo nu. 12. C.de accusat.Menocch.in tractat. de arbit. iud. casu 360. n.39.Angel.de Vbald.cons.14.nu.4.Gramm.voto 9.n.20.& 22 Pet.a Plazza in epitom.delict.c.19. n.9. vbi prope infinitos congerit Io. Aloif. Catelan. in tract.de indult.c.32.nu. 49.* qui etiam multos alios allegat, & in hoc quod possit, & debeat puniri per iudicem secularem Doctores vno ore consentiunt sed difficultas consistit in videndo an debeat puniri pœna extraordinaria

an

an vero ordinaria, & in hoc inter se discrepant Doctores nanque aliqui dixerunt quod debet puniri pæna extraordinaria, & non ordinaria quæ in isto delicto est pæna mortis naturalis hanc opinionem sequuti fuerunt *Io. Alois. de Leo in d.l.nō ideo n.13.de accusat. vbi testatur hanc esse comm.* opin.prout etiam eam communem* dicit Mars.cons.105.n.6.Ang.in tract. malefit.in verb. Sempronium mandatorem col.4.Amodeus in tract. de sindi.in fin.Gramm.decis.2.n.25.& decis. 74.n. 14.& seq.& voto 8.in fin. & voto 9. etiam in fine prout prædictos allegat Io.Alois.de Leo d. n.13.* qui etiam dicit ꝙ tunc princeps deberet penā corporalem mutare in pecuniariā, & vltra idem dixerunt *Bonifat.Rogeri.cōs.21.n.29.& cons. 31. n.15.Io.Anton.de Nigris super c.Regni Neapol.c. 7.n.66.cart.mihi 42.Lancellot.Corrad..in tract.de prætore in tit.de assassin.nu.5.& 6.& modernissime Farinat.cons.36.n.1.lib.1.in crimin.* & hanc opinionem alias fuit sequuta Magna Regia Curia huius Regni in causa filij cuiusdam consiliarij qui fuit tantummodo relegatus ob mandatum quod dederat ad occidendum, & mādatarius solum vulnerauit in capite, & tamen ex vulnere non fuit sequuta mors, & ita aliās etiā determinauit Curia Straticorialis nobilis Ciuitatis Messanæ quæ (vt fuit mihi relatum) condemnauit quendā mandatariū qui pecunia mediante deuenit ad vulnerādum sed non occidit ad remigandū super regijs triremibus

683 toto tēpore eius vitæ, sed contrariam opinionem quod immo debeat puniri pena ordinaria, & sic vltimo supplitio si est deuentum ad actum proximū etiā quod non sit sequutū homicidium tenuerunt Doctores cōmuniter *in d.c.1.de homicid.in 6.*dum ponderant illa verba quamquam mors non sequatur, *multos allegat Carrer.in pract.p.2.in §.seu sectione incipiente circa igitur tertium n.7.& 8. cart. mihi 119. & in §. circa tertium n.25.cart.mihi 128.Cassan.super consuet.Burgund.rub.1.§.5.versic. s'il n'a grace n.50 in fin. cart. mihi 193.* vbi dicit quod quidā fuit suspēsus etiā nō sequuto homicidio *late Villaut in tract.de extensi. l.in tit.de extensio.leg.penā infligent.assassi.n.11.18.19.*vbi varijs modis conatr distinguēdo has opiniones cōciliare prout ēt facit Carrer. *loco citato,& etiam n. 10. Famianus Centolin.in addit.ad Farinat. cons.4.nu. 7. in lit. L.* vbi pluries testatur de magis comm. opin. & multos alios allegat, & dicit quod hæc vltima opinio procedit etiam quod adesset consuetudo vt affectus non puniatur non sequuto effectu, & tandem concludit quod licet hęc secunda opinio, & eius ampliatio sit vera attamen iudex isto casu poterit mitiorem penā imponere, & quod id totum relinquitur iudicis arbitrio qui attenta facti, & personarum qualitate arbitrabitur, quæ vltima opinio mihi videtur magis vera, & magis tuta quia per eam non tollitur quin possit imponere penam ordinariam si ita sibi videtur.

684 Duodecimo ampliatur prædicta prima limitatio vt nō solū procedat in clerico qui occidit vel occidi mandauit per assassiniū, & pecunia mediante verum etiā in eo qui tales assassinos receptauerit defenderit vel occultauerit *d.c.1.vbi omnes scribentes de homicid.in 6. Decian.in tract.crimin.p.1.lib.4.c.9.n.77.Aufrer.in tract.de potestat. iud.secular.super person.ecclesia. regul.1.fallent.18.n.26.in tom.tractat.diuers.car. mihi 288.*Quam ampliationem intelligas procedere quando receptans defendēs vel occultans sciuisset illum talem quem receptat defendit vel occultat esse assassiniū aliās secus, *Octau. Vulpell.cons.143.nu. 12. vbi ad hoc allegat Paris.*

685 *cons.166. lib. 4. & Capic. decis. 155. & vltra eos idem dixerunt Gandin. in tractat. malefit. in tit. de bannit.pro malefitio n. 18. vers.præterea receptator Simon de Pratis cons.81.n.9.Franc.Casonius in tractat.crimin. diuers. tract.5. in tit. de iudit. malefit. præmedit.post delictum n.4.cart.mihi 404.*& ratio est quia lex penalis ad hoc vt habeat locū sem-

686 per requiritur scientia ex parte contrahentis, *l.generaliter C.de tabulari.lib.10.l.fin. ff. de decret. ab ordinar.facien.c.cognoscent,de constit.Surd.cons. 328.n.29.Bertazol.cons.281.n.27.in crimin.Dec. cons.328.nu.6.* & huius rationis ratio est quia

687 ignorantia excusat a pena *l.tutor ff.de pignorat. action.Simon de Prat.cōs.48.n.18. & eodem cons. 81.n.11.Surd.cons.433.num.8.lib.3.Cataldin. de Boncompag.cons.58.nu.3.inter cons. crimin.diuers. lib.1.Marc.de Perusio cons.48. n. 9. inter prædicta cons.lib.2.Otto Miolinus in eodem tomo cons. 79. n. 4.Alba Mandell.cons.770.nu.35. lib. 4. Nellus in tractat.de bann.in 3.p.secundi temporis n.83. vers. ista quæstio Siluester in summa in verb.ignorantia n.18.vers.4.Piguera decis.25.n.2.* & pro præ-

688 dictis facit quod in simili dicimus de receptante bannitum qui nunquam incidit in penam receptantium nisi scienter receptauerit *c.cum a nobis,& ubi DD.de excep.c.quicunq.ver.scienter de hæret.in 6.Mars.cons.107.per tot.& in l.qui ignorās & in l.qui falsam C.ad l.Cornel. de fals. Nellus in d. 3.p.secundi temporis n.20.cart.mihi 272.Carrer.in tractat.de hæret.n.170.Bart.in l.omnes C. de agricol.& censit.Simon de Pret.cons.81. n. 9. Roland.a Valle cons.45.n.17.lib.1. Deci.in c.a nobis n. 5. de except.Bertazzol.cons.125. nu. 2. & 3. in crimin. Maluas.cons.88.n. 24. vbi alios allegat Plot. in repet.l.si quando n.859.C.vnde vi,*& hoc est expeditum in quolibet receptatore qui nunquam incidit in pænam nisi sciuerit illū vel illam rē quam receptat esse talem quę possez eum facere cadere in pænam *Ludou.Piguera d. dec.25. n. 3.& est tex.in l.1.ff.de receptat.Rol. a Valle cons.45 n.15.lib.1.Bal.in l.si quis §.quisquam ad Sillanian.*

Ber-

verſ.circa igitur tertium n.3.car.mihi 119.Villaut in tract.de extenſion.leg.in tit. de criminis aſſaſſinij pæna,n.1.car.mihi 319. Rol.à Valle conſ.14.n.13 lib.4. Fider.Scot.conſ.8.nu.4.to.2.lib.4. Scappa in tract.de iure non ſcripto lib.5.c.140. nu.1. & ſeqq. Decia.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.81.Vulpel.cõſ. 143.n.5.Matth.Brun.conſ.64.n.41. Eugen. conſ. 76.n.135.vbi multos allegat Rim.conſ.55.nu.14. lib.1. multos etiam allegat Lancell. Corrad.in tract. de prætore rub.de aſſaſſi.n.1.Gram.conſ.71.nu.59 in crim.& voto 9.n.2.Bero.conſ.95.n.13.uol.3.& conſ.78.n.19.vol.1.Boſſ.in tract.crim.in tit.de foro comp.n.141.Pet.a Plaza in epito.delict.c.19.n.1. Mart.de iuriſd.p.4.cent.2.n.1.caſ.129

Quæ concluſio ampliat, vt procedat etiam
700 ſi id quod fuit promiſſum ſequuto homicidio non fuiſſet ſolutum, quia ſola ſpes, & promiſſio faciunt, vt delictum dicatur cõmiſſum p aſſaſſinium, Villaut late in tract. de extenſion. leg. in tit.de criminis aſſaſſinij pæna,n.4.& 9 car. mihi 319. vbi alios allegat prout alios allegat etiam Fari. conſ. 4. n.6. lib.1. in crim. & ibi Famianus Centol. in add.in lit.K, qui recenſet Gram.Carrer.Boſſ.Pet. a Plaza,Gabriel,Maſcar.& Monticell.in locis ibi per eum poſitis Mart.vbi ſupra nu.5

Item aſſaſſinium committere dicitur is qui
701 occidit aliquem vt rem gratam faciat amico ſuo etiam ſi nihil fuiſſet receptum, vel promiſſum improprie, Bald.in l.3.§.hæc autem ff. quod quiſq; iur.Io.Andr.in c. penul. de cler. non reſiden. Ang.conſ.14.n.3.Aret.conſ.163.nu.16.& 17.in fi.Franc.Viu.in comm.opi.in verb.aſſaſſinij vbi teſtatur de comm.* opi.Curt.ſen.conſ.20.n.43.in fin. Capyc.dec.155.n.20.verſ.ad ſextam dubitationẽ, Gramm.d.voto 9.n.3.Carrer.in pract.p.2.in §.ſeu ſectio.circa igitur tertium n.5.car.mihi 119.Villaut ĩ d.tit.de criminis aſſaſſinij pæna,n.3.car.mihi 319 vbi alios multos adducit Io.Aloiſ.de Cathel.in tracta.de indult.c.32.n.14.Fider.Scotus conſ.8. nu.5. lib.4. to.2. Rim.iun.conſ.685.nu.6.lib.6.Mart.d. loco num.8.

Item crimen aſſaſſinii committit aſſaſſinos
702 receptans, tàm patenter, quàm occultans, itẽ illos de facto defendens, dixi ſupra n.684. & habetur in d.c.1.de homic.in 6.Io.Aloiſ. de Leo in l.nõ ideo minus n.4.C.de accuſat. Rim. iun.d.conſ.685. nu.4.Burſat.conſ.20. num.4.lib.1.qui aſſerit hanc eſſe commun.* opin.

Item aſſaſſinium committitur non ſolum
703 dando pecuniam, ſed etiam aliam rẽ, vel ſpeciem loco pecuniæ, Capyc.d.dec.155.nu.22. Io. Aloiſ.de Leo in d.l.non ideo minus 5. vbi dicit quod ita intelligitur d.c.1.de homic.in 6.Grãm.voto 9.n. 4.Vinc.de Franc.dec.176.Muſcat.in pract. crim.in tit.de homic.mediant.aſſaſſi.n.56.Maſullus in add. ad Capyc.dec.112.n.1.Io.Aloiſ.Cathal. in tract.de indultu c.32.n.11.Rim.iun.prædicto conſ.685.nu. 5. vbi alios allegat Carrer.in eod. §. circa igitur tertium num.4. cart. mihi 119.

704 Et aduertendum eſt quod ad hoc vt homicidiũ dicatˀ cõmiſſum per aſſaſſiniũ opus eſt, vt ſit datũ, vel promiſſũ qd certũ, & in ſpecie nõ aũt qd incertũ, & in genere, ita Cathela.d.c. 32.n.12.vbi ad hoc allegat Bal.cõſ.98.vol.j. Capy. dec.155.in fi.& vltra eos idem dixerunt Farin.cõſ. 10. n.1.& per tot.Gabriel conſ.170.n.16.Rim.iun. eodem conſ.685.n.22.lib.6. Bero.conſ.175.n.31. 32.33.34.35.lib.3. vbi dicit, quod merces dẽt
705 eſſe certa per ſe, vel habita relatione ad alium vtputa ad arbitriũ alterius, vel ad declarationem ex poſt facto faciendam Gram. voto 11.n. 19.Vincent.de Franc.præcitata deciſio 176. Marc. Anton.Eugen.conſ.76.n.138. vbi alios allegat, & dicit quod non dicitur aſſaſſiniũ vbi mandans promittit mandatario quod ei ſatisfa-
706 ciet, vel illum remunerabit, & idem eſt ſi mandans dicit mandatario quod ei ſemper præſto erit, vel quod in ſuis neceſſitatib. ſemper eum iuuabit, vel ſimilia verba quia ex eis nũquam inducitur aſſaſſinium, licet mandatarius mandatum exequatur, Bald.conſ.256.lib.2.& conſ. 383.lib.5.Corn.conſil.249.lib.1.Aret.conſ.164. Pariſ.conſ.166.lib.4.Boſſi.in tract. crim. in tit. de mandat.n.35.Ott.Vulpell.conſ.143.n.6.quidquid in contrariũ voluerit Villaut in tract.de extenſ. ll.in tit.de crimin.aſſaſſinij pæna n.8.cart.mihi 319.

707 Et pecunia data, vel promiſſa debet eſſe in magna quãtitate ad hoc vt inducat aſſaſſiniũ aliàs ſecus ſi in modica quantitate (habito reſpectu ad dantem, & recipientem) quia tunc non dicitur aſſaſſinium, ſed potius cenſetur data loco expenſarum, quàm corruptelæ ad aſſaſſinium committendum, Boſſ.eodem nu. 35 Io.Ant.de Nigris ſuper cap. Regni Neapolis c.69 Gabriel d.conſ.170. nu.21.Eugen.præcit.conſ.76. n.139.Vulpell.eodem conſ.143. nu.8. Maſullus in add.ad Capyc. dec.155.nu.4.

Et pecunia debet dari pro occidẽdo ad hoc vt homicidium dicatur per aſſaſſinium cõmiſ-
708 ſum, quia ſi daretur aliquid pro proditione facienda, vel producendo aliquem in locũ vbi commodius poſſit occidi tunc non dr̃ aſſaſſinium committi, quia dicatˀ aſſaſſinium pecunia debet dari carnifici, vel ſicario, vt homicidium faciat, Maſull.in add.ad Capyc.dec.112.nu. 1.prope finem & colligitur clare ex verbis eiuſdem c.1.de homic.in 6.ibi per aſſaſſinos occidi, & ibi, per prædictos aſſaſſinos interfecerit.

Nec ſufficit ꝓbare quod mãdãs aliqd obtulit
709 ꝓ homicidio cõmittendo, ſed opus eſt ꝓbari mãdati acceptatio ad hoc vt ꝓbeˀ aſſaſſiniũ, ideo ſi teſtes deponerẽt quod talis obtulit ſcutos cẽtũ ꝓ occidẽdo Sẽproniũ nõ ꝓbarẽt aſſaſſiniũ, Bal.d.conſ.383.lib.5.Corneus conſ.249.col. 2.lib.1.Gram.voto 11.num.19. Alciat. conſ.11. num.17.lib.1.tom.1.Ludou.Carrer.in practic.par.

2. in §. seu sectione incipiente circa igitur tertium n.
6. car. mihi 119. Vulpell. in pluries citato cons. 143
nu. 3. late Rim. iun. cons. 685. n. 12. 13. & 14. lib. 6
vbi dicit quod ad hoc vt committatur assassi-
nium debet interuenire conuentio, quæ plu-
riū consensum requirit *Paul. Merenda cons. 88.*
n. 15. & 17. Gabriel in suis concl. in tit. crim. lib 7.
concl. 1. n. 26. Pet. à Plaz. in epitom. delict. lib. 1. c.
19. n. 10. vers. rursus & illud.

Et si clericus de assassinio imputatus, & p-
710 sequutus coram iudice seculari opponeret de
incompetentia ipsius iudicis primo debet di-
scuti de qualitate assassinij (quæ est fundamen
tum iurisdictionis iudicis laici in clericum) &
postea procedi ad vlteriora, *Io. Andr. & Gem.*
in c. vnico de homic. in 6. idem Mart. d. cas. 129. n.
17. Gemin. cons. 57. vers. non obstat Io. Ant. de Ni
gris super c. Regni Neapolis c. 7. n. 68. Mars. cons.
96. n. 2. Io. Alois. de Leo in l. non ideo minus n. 10
C. de accusa. Baiard. in add. ad Clar. q. 36. num. 36.
Alex. cons. n. 5. lib. 7. Farin. in tract. crim. q. 8. n. 85
vbi alios allegat & asserit istam esse cōem* opi-
nionem *Graff. dec. 18. n. 151. lib. 4. Caualc. dec. 10*
n. 19. Macerat. resol. 48. n. 4. l. 3. Scacc. de iud. c. 11
n. 70. & ita fuit determinata causa in curia Ar-
chiepiscopali pro D. Petro Migliatio.

711 Et ratio est, quia non debet quis haberi pro
assassino statim quod imputatur de assassinio,
sed postquā fuerit de tali delicto cōuictus, vel
saltim probabilibus argumentis suspectus iux
ta dispositionē dicti *c. 1. de homic. in 6. l. fin. in*
prin. C. de qō. c si. in fi. 15. dist. c. nō ne 8. q. 4. Spec.
in tit. de instrument. edict. §. restat vers. quid si ta-
bellio, & vers. quid si consertum, Carrer. in d. §. circa
igitur tertiū n. 17. vbi alios allegat Io. Alois. de Leo
in eadem l. non ideo minus n. 11. de accusa. Anguiss.
cons. 25. n. 5. lib. 1. Farin. d. n. 85. vbi alios citat. Et
ideo ante oīa debet constare de qualitate as-
712 sassinij alias oīa essent nulla ex defectu iurisdi-
ctionis, quia isto casu fundamentum iurisdi-
ctionis iudicis laici in clericum est ista quali-
tas assassinij, *ita Io. Andr. in d. c. 1. de homic. in 6.*
Grām. cons. 1. num. 56. post dec. & voto 11. num. 5
Carrer. loco cit. n. 18. & 20. vbi alios allegat Fab.
Monteleon. in sua pract. arbi. p. 2. sect. partis princ.
n. 22. Villaut in tract. de extens. legum in tit. de cri-
minis assassinij pœna, nu. 4. car. mihi 328. vbi dicit
ꝙ sufficit vt hæc qualitas concludenter appa-
reat probata in processu, *Baiard. in add. ad Clar.*
q. 36. n. 35. & q. 44. n. 59. Paul. Merend. cons. 88
n. 7. inter cons. crim. diuers. to. 2. Mart. de iurisd. p.
4. cent. 4. cas. 129. n. 16. Matth. Bru. cons. 64. n. 44.
Alex. cons. 166. n. 5. & 6. lib. 7. Anguiss. cons. 25.
n. 6. lib. 1. Cephal. cons. 601. n. 28. lib. 4. Pet. a Plaz.
in epit. delict. c. 19. n. 24. Rim. iun. d. cons. 685. n. 9.
lib. 6. vbi quāplurimos allegat late Farin. d. q. 8. n. 86
713 & rō est, quia vbi qualitas est causa alicuius ef-
fectus tunc ante omnia dēt verificari qualitas
ad hoc vt effectus habeat locū, *gl. Ang. in l. eum*
actum ff. de negot. gest. Bald. in l. matrem nu. 2. &
ibi Addent. in lit. A. C. de probat. Alber. in l. Spado-
nem, §. qui absolutus, ff. de excusat. tut. Matth. Ve-
simbet. cons 12. nu. 66. in tit. de fide instrum. lib. 1.
Alba Mandell. cons. 775. n. 4. lib. 4. Dec. cons. 256.
n 9. Hieronym. de Tortis cons. vnico, n. 2. post cons.
Anton. de Butr. Menoch. cons. 74. n. 14. & 15. Vin-
cent. Anibal in add. ad Albam cons. 539. in lit. A,
lib. 3. Et pro hoc facit quod dicimus de statu-
714 to requirente aliquam qualitatem in sua dis-
positione ad hoc vt habeat locum eiusdē sta-
tuti dispositio debet ante omnia talis quali-
tas verificari, & probari, *est text. in l. prætor §. do-*
cere ff. vi bonor. rapt. & in l. 1. §. ait prætor vbi
Bart. ff. ne quid in flumine publ. Carrer. in pract.
crim. p. 2. in §. seu sectione incipiente circa igitur
tertium n. 19. cart. mihi 119. Matth. Vesimbet. cōs.
19. n. 1. li. 1. Fel. in c. 2. de rescrip. Dec. cons. 520. n.
11. Gozad. cons. 36. n. 16. Bero. cons. 29. n. 29. lib. 2.
Crauet. in respon. pro genero n. 25. & 31. Natta cōs.
474. n. 31. lib. 3. Mars. sing. 187. Rube. Alex. cons.
16. n. 14. Surd. cons. 45. n. 14. cons. 130. n. 1. lib. 1
& cons. 138. n. 1. eod. lib. Tiraq. in tract. de retract.
Lignager §. 8. gl. 7. n. 1. Gratus cons. 9. nu. 37. lib. 1.
Rol. a Valle cons. 67. n. 27. lib. 2. Becc. cons. 53. n. 9
715 In tantum quod qualitate non probata, neq;
verificata dispositio habetur pro nō facta, *Cy.*
post Iac. de Aren. in l. 2. C. de probat. Carrer. loco
proxime citato, vbi alios allegat Crauet. cons. 202. n.
31. lib. 2. Soc. sen. cons. 55. n. 4. lib. 1. Dec. cons. 13.
col. 4. vers. non obstat successiue Tiraq. eodem nu. 1.
Maccabr. cons. 98. nu. 51. ideo vbi requiritur in
aliquo actu ommissio qualitatis requisitæ im
716 pedit ipsius actus exequutionem, *Rimin. sen.*
cons. 270. num. 16. lib. 2. & consil. 600. num. 3. lib.
4. Alba Mandell. cons. 174. num. 23. Vincent.
Anibal. in add. ad eundē Alban. cōs. 539. in lit. A

Et aduertendum est quod licet iudex sæcu-
717 laris possit procedere contra clericum assassi-
num illumque punire nihilominus eius iuris-
dictio non est priuatiue quò ad iudicem ec-
clesiasticum, sed cumulatiue ideo contra cle-
ricum assassinum poterit procedere iudex ec-
clesiasticus, & erit locus præuentioni in tan-
tum quod si est punitus ab vno non poterit
puniri ab alio, *Gramm. cons. 2. post dec. Ioan.*
Battista Baiard. in add. ad Clarum §. fin. quæst.
36. num. 37.

Limitatur secundo prædictus primus effe-
718 ctus, quod clerici non possunt conueniri co-
ram iudice sæculari, vt nō procedat si clericus
haberet feudum a principe laico, quia tunc in
causis feudalibus conueniri poterit corā ipso
principe, vel paribus Curiæ, tām si lis vertitur
inter ipsum clericum, & aliū vassallum, quām
si inter ipsum, & fiscum domini feudi, vt
quia verteretur quæstio super feudo, scilicet,
quod

quod sit deuolutum, vel non deuolutũ ad dominum, vel quod sit facta, vel non facta inuestitura, vel quod sit facta simpliciter, vel certo modo cap. verum de foro compet. & licet hæc fallentia paucos habeat contradictores nihilo minus hos omnes infrascriptos doctores recensebo, quia multa vtilia, ac necessaria ad præsentem limitationem scribunt, *Alber. in tract. de stat. q. 17. nu. 5. lib. 3. in 2. tom. tract. diuers. car. mihi 56. Bellamer a cons. 47. vers. super sexto, Aluarott. in c. 1. §. qui clericus nu. 6. si de feud. defun. content. fuerit Cannet. in repet. c. volentes in c. seu sect. incip. restringitur etiam nu. 16. & seq. car. mihi 182. Siluester in summa in verbo iudex, il 1. nu. 4. Carauit. super ritu M. C. V. ritu 235. nu. 19. in fi. Camill. Borell. in add. ad Pet. Bellug. in Specul. princ. rub. 11. §. videndum nu. 3. in lit. A, cart. mihi 54. Franc. Sansbech in tract. de feud. p. 1. num. 27. Benedict. Canofilius in tract. de priuileg. eccles. person. in tit. de foro compet. priuil. 9. Soc. reg. 56. fall. 2. Aff. in tit. de feud. femin. §. fi. num. 6. Andr. Gail obser. 37. nu. 3. lib. 1. & in tract. de pace publica, lib. 1. c. 8. nu. 9. Abb. in c. solitæ, nu. 3. & 9. de maior. & obed. & in d. c. verum num. 2. & 13. de foro compet. Vrsill. in adnotat. ad Affl. dec. 24. nu. 5. Aluarez in Specul. iur. Pontific. cap. 36. vers. item notabis cart. mihi 108. Io. Ferrar. Montan. in vsib. feud. p. 1. nu. 27. in 10. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 123. & in impress. parua lib. 5. c. 1. num. 11. car. mihi 241. Neapol. super consue. Neapolit. in probem. §. præfatis num. 300. & seq. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. num. 75. Paris de Puteo in tract. de reintegr. feud. c. 198. nu. 1. 2. 12. & 13. Franc. Capiblanc. in tract. de author. baron. pragmat. 1. nu. 31. & 32. Marian. Soc. in c. ex transmissa, num. 32. de foro compet. vbi asserit hanc esse commu. * opinionẽ, & in c. cæterum nu. 20. eod. titu. Clar. in §. feudum q. 90. num. 4. 5. & 8. vbi dicit quod hæc est magis communis * legistarum, & canonistarum opinio Pet. a Monte in tract. de potesta. Pontificis in tit. de concilio generali congregando, nu. 6. in 13. tom. tracta. diuers. p. 1. car. mihi 145. Fel. in c. verũ n. 3. vers. tenẽt moderni de foro cõp. Bero. cons. 82. n. 3. lib. 1. Dec. in c. cæterũ n. 4. de iud. Menoc. in tract. de retinen. poss. remed. 3. n. 401. 374. 345. & 396. Intrigl. in tract. de feud. cẽt. 2. art. 94. nu. 6. vbi alios allegat Schenc in tract. de feud. lib. 2. tit. 20. §. 1. n. 16. Scappa in tracta. de iure non scripto, lib. 1. cap. 6. nu. 1. & 2. vbi dicit quod ita de consuetudine seruatur Farinat. q. 8. num. 22. vbi testatur de commu. * Misinger. obser. 22. in fi. cent. 1. Bellamera in d. c. verum n. 5. de foro compet. Petr. Cened. in collecta. iuris canoni. p. 1. collectan. 37. num. 5. vbi alios allegat Archid. in c. vnico, de cler. coniug. in 6. qui dicit quod hæc opinio seruatur de consuetudine Paris de Puteo in tract. de sindic. in verb. clericus, num. 1. car. mihi 158. Guid. Papa dec. 139. n. 1. in fi. & n. 3. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. num. 97. qui fatetur istam esse communem * & magis * communem opinionẽ Lambert. in tract. de iure patronat. lib. 3. in 1. quæst. princ. artic. 5. num. 2. Curt. iun. in tracta. de feud. par. vlt. num. 15. vbi etiam testatur de commu. opi. Hieron. Pappon. cons. 151. n. 2. vers. & similiter etiam Petr. Rauenn. in tract. de feud. in titu. de statut. & de consuet. §. item statuimus in 10. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 41. Mozz. late in tract. de feud. in titu. de natural. feud. nu. 126. 127. & 128. cart. mihi 165. & 166.* vbi recenset aliquos qui videntur contrarium tenuisset, sed tandem concludit quod non est recedendum ab ista opinione, quæ est magis * communiter recepta, *Bertach. in tract. de episc. p. 5. lib. 4. num. 95. in 13. to. tracta. diuers. par. 2. cart. mihi 355. Aufrer. in tracta. de potesta. iud. laici super person. ecclesia. reg. 2. fallent. 2. in 16. tom. tracta. diuers. cart. mihi 289 vbi multos alios allegat & dicit hanc opinionem de consuetudine seruari Surd. cons. 193. nu. 1. lib. 2. qui etiam multos alios congerit & cons. 396. num. 8. lib. 3. Gnlielm. de Benedict. in repet. c. Raynutius in verb. vxorem nomine Adelesiam dec. 2. num. 167. Ant. Queta cons. 99. n. 5. lib. 1. Soc. sen. cons. 12. n. 21. & seq. lib. 1. Io. Batt. March. in tract. de commiss. p. 2. c. 4. num. 61. Mart. Vran. Vltram. cons. 9. nu. 41. lib. 1.* vbi dicit quod isto casu clericus ex promissione iuris se supponit domino feudi, vel paribus Curiæ, & iterum, *cons. 32. num. 10. Ripa in c. decernimus, n. 21. vers. intellige de iud. Cumiæ super ritu istius Regni c. 2. nu. 40. Affl. super constit. si quis clericus, nu. 5. rubr. 66. de cler. conuenien. lib. 1. Rodulf. Scrader in tract. de feud. p. 1. q. 2. num. 3. Iul. Cæsar Imbrian. in tract. de iudice Regni in præfat. nu. 40. Io. Brocolten in tract. de feud. p. 10 num. 24. car. mihi 659. vbi multos alios allegat,* & licet in ista conclusione contrarium videatur tenere Guido Papa dec. 139. dum dicit quod hæc est communis opinio canonistarum nihilominus non est recedendum a priori opinione pro qua vltra quod adest textus expressus ĩ *d. cap. verum de foro comp.* adest etiam authoritas prædictorum Doctorum, & aliorũ quod data opera prætermisi *Mart. de iurisd. p. 1. c. 17. num. 5.* Primo ampliatur prædicta secunda

719 limitatio, vt procedat, & habeat locum etiã si ecclesia esset feudataria, quia adhuc & ipsa erit conuenienda coram iudice laico, *Sigism. Scacc. in tractat. de iudic. par. 1. cap. 11. num. 97. versic. clerici ergo Paris de Puteo in tracta. de reintegr. feud. c. 198. num. 3. Hartman Hartman. in lib. 2. pract. Forens. tit. 54. obseruat. 4. num. 9. Fely. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ, nu. 6. circa medium de constitut. Affl. super dicta constitut. si quis clericus, nu. 5. rubr. 66. de cler. conueniend. lib. 1. Iacobus de Carolis in suo gemmat. pauone colore 6. num. 29.* vbi dicit quod hæc ampliatio procedit etiã in Ecclesia Romana, quæ pro feudo nominato Capradesso quod est in prouintia Apuliæ potest

test conueuiri coram offitialibus Regni Nea-
polis quod ante eum dixit Bald. in l. sed si hác §.
si libertus in fin. ff. de in ius vocand. Canneti. in re-
pet. extrauagant. volentes in §. seu section. incipien.
ad quid dicendum nu. 6. cart. mihi 183. Curt. iun. in
tract. de feud. p. 1. in 2. q. princ. n. 5. vbi dicit quod
ecclesia etiam Romana ratione feudorum di-
citur vassalla imperatoris, vel regis a quo de-
tinet feudum Io. Sceud. in epitom. feud. p. 3. n. 105
720 vers. quod ecclesia Romana, & ratio est quia ec-
clesia in feudis, & in emphiteusi nõ est aliquo
priuileggio munita, & feudorum, & emphi-
teusis natura perinde est in ecclesia prout in
priuata persona, Bart. in l. placet n. 3. C. de episco.
& cler. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun.
721 lib. 3. c. 17. n. 87. Hinc est quod si ecclesia nõ ob
seruat cõuentiones, & leges feudorum ita feu-
dum ammittit prout persona priuata, Bald. in
præludio de feud. col. pen. Germon. eod. nu. 87. de qua
materia dicam latius infra effectu seq. sic etiam ra-
722 tione feudi tenetur præstare iuramentum fide
litatis prout alii feudatarii laici, Abb. in c. ni-
mis n. 1. de iud. & dicam etiam infra effectu seq.
Secundo ampliatur quod in tantum est ve
723 ra hæc ampliatio, vt isto casu dominus feudi
etiam laicus dicatur iudex ordinarius clerici,
Marian. Soc. in c. ex transmissa in 5. lim. de foro com
pet. Fel. in c. verum n. 3. vers. & tenent moderni eo.
tit. Curt. iun. in tract. de feud. in 7. p. reg. 2. in q. Ia-
cobin. in tract. de feud. in verb. & dicti vassalli, n. 3.
Clar. in §. feud. q. 90. n. 8. vbi asserit hanc esse cõ
munem * opinionẽ est tamẽ verum quod hæc
iurisdictio iudicis laici semper est restringẽda
724 quia præiudicat ordinariæ iurisdictioni iudi-
cis ecclesiastici, Abb. in c. cæterum col. 6. de iud.
Mart. Vran. Vltram. cons. 32. n. 15. li. 2. qui allegat
in simili gl. pen. in clem. fi. de offit. ordinar.
Tertio ampliatur, vt prædicta limitatio ꝓ-
725 cedat etiam si dominus feudi esset rusticus, vel
aliter persona vilis, Bal. in l. fi. n. 16. C. sine censu
vel reliq. Intrigl. in tract. de feud. cẽt. 2. art. 94. n. 7
Sublimitatur primo prædicta limitatio, vt
626 procedat in causa ciuili tantum secus si agere-
tur contra clericum vassallum ad ammissionẽ
feudi criminaliter, aut ciuiliter pro crimine
quia tunc causæ cognitio est remittẽda ad suũ
prælatum etiam si feudum esset paternum, qa
laici non solum directè verum etiam nec indi
rectè poterunt cognoscere de crimine clerico-
rum, Innoc. in c. verum nu. 2. & 3. de foro compet.
vbi etiam Ant. de Butr. & Abb. nu. 17. Marian.
Soc. in c. ex transmissa, n. 32. vers. hæc tamen conclu
sio de foro compet. & cons. 12. num. 22. in fi. lib. 1.
Iacobin. in inuestit. feud. in verb. & dicti vassalli, n.
5. in fi. vers. quid autem si ageretur Paris de Puteo
in tract. de reintegr. feud. c. 198. nu. 4. & 8. Franc.
Capiblanc. in tract. de author. baron. pragmat. 1.
num. 32. Aufrer. in tract. de potestat. iudic. laici su
per perso. eccles. reg. 2. n. 2. in 16. tom. tract. diuers.
car. mihi 289. vbi alterius dicit quod facta con
727 demnatione per suum prælatum isto casu tunc
dominus potetit auferre feudum ꝓ velle suo à
manibus, & posse ipsius clerici, & si fuerit ab-
solutus non poterit dñus amplius aliquid pe-
tere, Menoc. in tract. de reintegrandæ possess. remed.
3. nu. 402. Milleus in reper. in verb. feudi quæstio, il
1. Surd. cons. 193. n. 15. lib. 2. Bero. cons. 82. nu. 11.
lib. 1. Marches. in tract. de cõmissi. p. 2. c. 4 n. 61. Mar
ti. Vran. cons. 32. n. 17. lib. 2. Alex. de Neuo in d. c.
verum n. 15. de foro comp. gl. ordinaria super ritu Ma
gnæ Curiæ vicariæ in tit. de foro comp. vers. secunda
regula car. mihi 397. post const. Regni Mozz. in tra
cta. de feud. in tit. de natural. feud. nu. 128. uers. ideo
secundo car. mihi 167. Foller. in addi. ad Marant. in
pract. p. 4. dist. 11. n. 75. car. mihi 205. col. 1. in fin.
Et ratio istius subampliationis est illa quã iã
dixi scilicet, quia de crimine clericorum non
728 poterit laicus, tàm directè, q̃ indirectè, & tàm
principaliter, q̃ accessoriæ cognoscere, cap. at si
clerici de iud. Bero. Marches. & Surd. in locis proxi-
me allegatis, & ideo si cleric⁹ cõmicteret aliquã
felloniã, q̃ caderet in crimẽ, & crimẽ sit tale ob
qđ clericus sit feudo priuãdus tũc dẽt hoc de-
clarari ꝑ iudicẽ ecclesiasticũ, ita Innoc. Abb. &
Io. Andr. in c. uerũ de foro cõp. Bero. d. cons. 82. n. 12
lib. 1. Rol. a Valle cõs. 4. n. 35. lib. 1. Alex. de Neuo
in præd. c. verum n. 16. vbi dicit, quod hoc pro-
cedit etiam si ciuiliter ageretur pro crimine.
Sublimitat 2. vt tunc demũ dñus feudi sit
729 iudex clerici in cã feudi qñ agit̃ de lege, & cõ-
dõne feudi secus si ageret̃ de re feud. sed nõ ex
lege feudi vt puta pignoratitia actione, & ĩ re-
gno qñ conueniret pro exequutione iusta for
mã bullæ quia tunc est adeundus iudex eccle-
siasticus qui est iudex cõpetens clerici Innocen.
in d. c. ceterũ de iudic. vbi ẽt Abb. n. 13. & Fel. n. 8.
Bal. in c. 1. n. 3. de inuestit. in marit. fact. Marian. Soc.
in c. ex transmissa n. 9. in princ. de foro cõpet. vbi di-
cit quod ita generaliter determinãt Doctores, & cõs.
12. n. 22. & seq. lib. 1. Curt. iun. in tract. de feud. p.
7. in septima fallentia vbi esserit hanc esse com. * opi.
Alex. cons. 79. n. 3. vers. sed premissis non obstãtibus
lib. 1. qui dicit quod iudex feudi non habet iu-
risdictionẽ in vassallos nisi in quantum agitur
ex lege feudali, & ideo si actionis fundamentũ
non dependet a lege feudi dñus feudi non est
iudex ẽt inter vassallos Alex. refert, & sequitur
Surd. cõs. 193. n. 13. & 14. lib. 2. vbi multa circa hoc
scribit Martin. Vran. cons. 32. nu. 14. & 16. lib. 2.
Clar. in §. feudũ q. 90. n. 5. vbi dicit hanc esse comm.
opin. Campan. super c. Regni Neapol. c. 94. n. 3. car.
mihi 131. vbi asserit quod hæc fallentia proce-
dit qñ agitur de proprietate feudi Petr. Nicol.
Mozz. in tract. de feud. in tit. de natura. feud. n. 128.
circa finẽ car. mihi 167. Paris ne Puteo in tract. de
reintegr. feud. c. 198. n. 10. & 42. vbi asserit quod
pro

pro reditu, & eius solutione clericus nõ pote-
730 rit conueniri corã dño feudi, & qñ causa nõ est
mere feudalis, sed alterius naturæ licet de feudo tractetur tunc si est lata sententia non poterit appellari ad superiorem dominum feudi, sed ad superiorem iudicem ecclesiasticũ aliàs appellatio non valeret ẽt non obstante quauis consuetudine in contrarium de cuius initio memoria non extaret, *c.2. vbi gl. & Doctores de consuet. in 6. Bero. cons. 82. n. 13. lib. 1.*
731

Subampliatur tertio in emphyteusi, quia licet ecclesia, vel clericus illã teneat à Rege, vel alio quouis principe nihilominus pro ea est conueniendus coram suo iudice ecclesiastico, *Affl. super const. regni si quis clericus, n. 5. rubr. 66. de cler. conueniend. lib. 1. Foller. super eadem cõstit. n. 32. cart. mihi 47.*

Sublimitatur 4. vt tunc demum hæc am-
732 pliatio procedat quando agitur inter vassallos de re feudali circa proprietatem, & sic circa petitorium secus si circa possessorium, qa tunc cognitio non spectat ad domiuum feudi, sed ad ordinarium, *gl. in c. ceterum in verb. quandiu parati vbi etiam Innoc. & Ant. de Butr. de iud. Goffred. in summa tit. de foro compet. vers. & nota Campan. super c. Regni Neapol. c. 94. n. 3. car. mihi 131. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feud. nu. 43. Borell. in add. ad Belluga in spec. princ. rubr. 11. §. videndum nu. 3. in lit. A, vers. sublimita tamen car. mihi 54. ubi alios allegat*, & dicit quod ita alias de facto vidit seruari Paris. de Puteo *in tract. de reintegr. feud. c. 198. n. 5. & 6 Mart. Vran. Vltram. cons. 32. n. 18. lib. 2. qui dicit quod hæc conclusio probatur in c. ex parte de foro cõpet. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. item statuimus, n. 4. car. mihi 65.* qui circa hoc adducit varias opiniones, & faccit diuersas distinctiones Mozz. *in tract. de feud. in tit. de natural. feud. n. 128. car. mihi 167.* Sed in hoc contrarium tenuerunt *Iacob. de S. Greg. in inuestit. feud. in verbo, & dicti vassalli, n. 5. Bald. in c. cæterum de iud. vbi Aret. col. 4. dicit quod hæc est cõm.* opin. & ibi etiam Deci. n. 14. vers. an autem si agatur Curt. iun. in tractat. de feud. p. 7. nu. 23. q. 6. qui etiam asserit hanc esse com.* opin. Abb. in d. c. ceterum Farin. q. 8. n. 22. circa finem qui vt alij testatur de communi opinioni Io. Ficard. in add. ad Villalobs in comm. opin. in verb. clericus nu. 74. in quo habetur etiam de comm.* opin. Milanens. decis. 6. n. 3. p. 1. quos omnes refert. Dom. Intrigl. in tract. de feud. centur. 2. art. 94. nu. 12. Surd. in §. feudum q. 90. n. 9.* qui alios allegat, & dicit quod opinio contraria est communiter reprobata, & ideo non est tenenda, & ibi Addentes in lit. H. di-
733 cunt quod iudex secularis potest cognoscere de remedijs possessorijs in causa feudi, & quod hæc est crebrior* opinio Canonistarũ, & Legistarũ sed reuera hæc vltima opinio non est satis tuta, & ei repugnat regula principalis ideo nunquam recederẽ a priori opinione quę attento numero Doctorũ eam tenentiũ est communior quam tamen primã opinionẽ limitabis quando causa possessorij reciperet admi-
734 niculum petitorij *Paris. de Puteo d. c. 198. n. 7.*

Sublimitatur 5. quando clericus negaret rẽ pro qua conuenitur esse feudalẽ, & diceret eã esse allodialem quia tunc princeps sæcularis vel pares curiæ minime cognoscere poterunt de tali causa sed debet lis agitari coram iudice competenti ipsius clerici, *Innocent. in c. ceterum vbi Butr. in 5. col. & Abb. col. 9. de iudit. Bero. cons. 82. n. 1. & 2. lib. 1.* vbi dicit quod aliud est quod superior dicat rem ad se iure feudi spectare, & reus hoc negaret, & dicere rem esse allodialẽ, *Angel. in l. 1. in fi. C. si a non competen. iud. Goffred. in summa tit. de foro compet. vers. & nota Hostiens. in summa titu. de feud. §. fin. vers. & tamen Goffred. Mart. Vran. Vltramont. cons. 32. n. 13. lib. 2. Paris de Puteo in tract. de reintegr. feud. c. 198. n. 14. 15. & 16. Mart. de iurisd. p. 4. cent. 1. cas. 89. n. 20.*

735 Et si iudici ordinario constabit etiam summarie rem esse feudalem, & ita declarauerit tunc causa erit remittenda ad dominum feudi vel pares curiæ qui causam prout iura feudalia disponunt terminabunt etiam contra clericum, *ita Bald. in c. 1. §. præterea si inter de prohibit. feud. alienat. per Fideri. Angel. in l. 1. in fine C. si a non competend. iud. Bero. cons. prædicto n. 4. & 5. Paris de Puteo eodem c. 198. nu. 17. vbi alios*
736 *allegat Vranius præcit. n. 13.* & huiusmodi cognitio nũquam spectabit ad laicos sed omnino ad iudicem ecclesiasticum superiorem clerici priuatiue quò ad laicos *Bald. Ang. & Berous in locis supra allegatis Fel. in d. c. ceterum de iudit.* & intelligas vt isto casu sufficiat summaria co-
737 gnitio quoad modum summarie procedendi non autem quoad modum probandi quia cũ hæc probatio sit fundamẽtum iurisdictionis debet esse sufficiens, & concludens *prout dixi supra fallentia proxime præcedente, & volunt Bart. in l. momentaneæ C. vnde vi Butr. in c. ceterũ de iud. & in c. cum laicus de foro compet. l. 1. C. quorum bonorum, Bero. d. cons. 82. nu. 6. 7. & 8. lib. 1. Paris de Puteo in tracta. de reinteg. feud. c. 198. n. 30. & 31.*
Alia ratio cur debeat cõcludenter probari qđ
738 res de qua agitur sit feudalis est quia in dubio res potius præsumitur allodialis quam feudalis *Isern. in cõstitut. iustitiarij nomen col. fin. Loffred. de controuers. apud pares terminan. & in tit. ex quibus caus. feud. ammitt. Capic. in repet. c. Imperialem col. 121. vers. quarta conclusio Afflict. in tit. ex quibus caus. feud. ammitt. nu. 69. vers. & si simpliciter Liparulus addit. ad Isern. in c. 1. de controuers. inter mascul. & femin. in verb. libera in fin. quos omnes allegat. Bambacar in repet. c. 1. §. qui clericus num. 139. si de feud. defunct. content. fuerit in vsib. feud. & vl-*

& vltra prædictos idem dixerunt Alba Mandell. cons.185.n.1.lib.1.Bellon.cons. 10.n.30.Iacobin. de Sancto Georg. in inuestit. feud. in verb. dictique vassalli n.6.& in verb.de castro nu. 16. Gozadin. cons.47.n.14.Roland.a Valle cons.82.n.4.lib.2.& cons.98.n.11.lib.3.& cons.90.n.6.& 7.& seq.lib. 4.vbi testatur de comm.* opin.Menoch. cons.127. nu.17. lib.2. Viui. in comm. opin.in verb.feudalis res Villalobs etiam in commun. opin. in eodem verb. feudalis res n.26.Clar.in §.feudū q.18.n.6.Alciat. in l.si prius n.54.ff.de oper.noui nunti.Decia. cons. 33.n.50.lib.1.Rimin.iun.cons.6.nu.88.lib. 1. sic
739 etiam dicimus in simili quod res potius præsumitur libera quam emphiteutica l. altius C. de seruit. Alciat in tractat.de præsumpt.reg.2.præsumpt. 3. n. 1. Aluar. Velascus in tract.de iure emphiteut.q.51.n. 1.

Sublimitatur 6. vt dicta fallentia procedat solum quando quæstio est inter vassallos eiusdem domini secus si quæstio verteretur inter vassallum, & alium non vassallum quia tunc cognitio spectat ad dominum conuenti, glos. in pluries citato c. verum de iudit. quam ibi communiter sequuntur Doctores, & præcipue Anton.de Butr.col.6.Abb.col.5.& Franc.de Aret.in fi.glos. antepen.in c.vnico de prohibit. feud. alien. per Fider.Martin.Vran.Vltramont.cons.32.n.11.& 12. lib.2.vbi dicit quod hęc conclusio probatur in c.vnico de controuers.inter vassall.& alium col. 10.

741 Sublimitatur 7. hæc secunda limitatio in muliere vidua quæ si turbaretur in possessione feudi ab aliquo viro potenti posset adire iudicem ecclesiasticum ordinarium, & petere vt ab eo defendatur a tali inquietante c. ex parte B.de foro compet. Fel. in c.ceterum nu.13.de iudit. Curt.iun.in tract.de feud.p.vlt n.12.& 23. Iacobin.in inuestit.feud.in verb. dictique vassalli nu. 5. Io.Brocolten Vltram.in tract.de feud.c.10.nu. 26. cart. mihi 660.

Sublimitatur 8.vt licet dominus feudi cognoscat de causa feudali nihilominus non poterit compescere vassallum clericū per personalem astrictionem si vassallus est contumax in restituendo feudum vel domino resistat Io.
742 Andr.& Abb.& Ancher.n.7.in c. verum de foro competent. idem Io.Andr.& Domini.de S.Gemin. in c.vnico de cler.coniug. in 6. Alex. de Neno in c. dilectis.n.5.de appellat. Anton. Queta cons. 99. n. 5.lib.1.Franc.Capiblan.in tract.de authorit.baron. pragmat. 1.n.32.Mart.Vran.Vltramon.cons.9. nu. 33.lib.1.& licet in ista conclusione contrariū tenuerint Aufrer.& alij per eum relati in tract.de potestat.iud. laici super person.ecclesi.reg.2.n.2.in 16.tom.tract.diuers.car. mihi 289. nihilominus nullatenus est recedendum a priori opinione tanquam a communiori, & vt finem imponā p̄senti secundę limitationi dico quod sicut lai-
743 cus dominus feudi cognoscit de causa feudali etiam inter clericos sic cōtra si dominus feudi est clericus,& vassullus laicus, tunc ipse dominus licet clericus cognoscet de causa super laicis c.verum vbi Abb.& alij de foro cōpet.Socc. sen.cons.12.nu.21.lib.1.Menoch.in tract. de retinēd.possess.remed.3.n.409.Amod.a Pōte in tract. quis sit iudex in causa feud.col.8.in fine. Innoc. in c. solite de maior.& obedient. Marant. in pract. p.4. dist.11.n.7.car.mihi 193.Surd.cons.193.n.2.lib. 2.Io.Brocolten Vltram.in tract.de feud.c.10.n.25. car.mihi 660.Curt.iun. in codē tract. de feud. p.1. in 2.quæst.princip.nu.4.& 9.Pet.Nicol.Mozzi.in codē tract. de feud.in tit.de naturalib.feud.nu.129. car.mihi 167.vbi multa circa hoc scribit Zasius in tract.de feud.in rub. de controuers. feud.nu.7. circa medium. Hanncton. in lib.4.de iure feud.c.2. vers. etiam Intrigl.in tract.de feud.cent.2.art.94.n.11.

744 Causa vero qñ dicatur feudalis, & qñ dicatur allodialis ponunt, Paris de Puteo in tract. de reintegr.feud.c.198.n.9.Milanens.decis.6.n.2.& seq. lib. 1.Petr.de Gregor.in tract. de iudit.causar. feudal.in princ. Cassan. cons.45.nu.16. Intrigl. in tract.de feud.cent.2.art.94.nu.83.Mart.de iurisd. p.4.cent.1.cas.89.nu.21.

745 Limitatur tertio prædictus primus effectus quod clericus non potest conueniri corā iudice laico qñ clericus conueneretur via reconuentionis, vt quia clericus egerit corā iudice laico contra laicum, nanque isto casu poterit ipse clericus reconueniri per conuentum corā codē iudice l.cum Papinianus C.de sentent.& interloquut.diuers.iudi. vbi dicitur quod in causa reconuentionis non pōt opponi declinatoria fori, Bar.in Auth.& consequētur nu.19. C.eod.tit. de senten.& interloq. omni.iud.Bal.in l.si idē in vltima lectura nu.2.ff.eo.tit.gl.in c.1.in verb. super, suis de mutuis petit. & in c. at si clerici in verb. non tenet de iudit.& in c. multi in verb.seculari 2.quæst. 1.& in c.in summa 11.quæst.1. & in c. denique in gl.fi.96.dist.Specul. in tit. de reconuent.§.nunc dicamus vers.sed pone clericus, & in tit. de reo §. 1. vers. itē clerici Bal.in c.1.in tit.de controuers. inuestit.apud pares terminan.in vsibus feud.& in auth. clericus C.de episc.& cler.& in d.authen. & consequentur vbi ēt Fulgos.& Sal.Ancher. in repet. regulæ eaque quæst.14. de regul.iur.in 6.Archidi. in d.c.in summa in fin.11.quæst.1.& in c.non ita 2.q. 6.Lapus allegat.118.col.2.in fin.Soc.reg.56. in 4. Fallent.Ioseph Ludou.concl.38.vers.infertur vigesimonono vbi dicit quod ita seruatur de consuetudine in regno Neapolis Afflict.decis.173.nu.1.2.& 3. qui asserit quod in isto articulo hinc inde extant diuersæ opiniones ideo est recurrendū ad
746 id quod est consuetum in loco vbi causa ventilatur ex quo in casu dubio cōsuetudo est optima legum interpres, & ibidem Cæsar Vrsill. in adnotat.n.1.4.& 5.qui testatur de magis com.* op. Brunor.a Sole in cōpen.resolut.proposit.iur.in verb. cle-

clericus corã iudice laico qui ẽt aßerit hanc esse cõm. opin. Bertach.in tract.de episc.p.5.lib.4.nu.95.in 13.to.tract.diuer.p.2.car.mihi 353. Marian.Soc. in c.1.nu.24. de mutuis petitionibus Duenas regul. 102. Aufrer.in tract.de potest.iud. laici super person.eccles.reg.2.fallen.3.n.4.in 16.to.tract. diuer. car.mihi 289.qui dicit quod hæc est magis com.* op. Teofilus Desebert Vltram.in trac.de reconuen.c.11. nu.2.& seq. vbi ponit rationes quibus fulcitur hæc opinio,& testatur ẽt de comm.* opin. Arnon.differ. 92.comment.68.Franch.dec.193.nu.3.vbi asserit quod hæc opinio est de iure verior,&* cõmunior,& dec.349.n.1.Guliel.de Benedict.in repet.c. Raynutius in verb.vxorẽ nomine Adelesiã dec.2.n.415. de testam.Viuius qui prope infinitos more suo congerit dec.49.n.4.Rim.sen.cõs.691.n.12.lib.4.Surd. cons.122.nu.19.lib.2.& cons.396.nu.6. lib.3.& vtrobique alios allegat Caualcan.dec.19.n.60. lib. 3.Soc.sen.cons.253.nu.11. lib.2.Hieron.Pappon. cons.138.nu.6 qui testatur de magis comm.* opin. Soc.iun.in rub.ff. sol.matrim. nu.104. Turrecrem. in c.accusatores,nu.4.3.q.8.& in c.denique nu.1. 96.dist.Neapo.super cõsuetud.Neapol.in prælud. nu.321.Marcell.Cala in tract.de modo articul. & proban.§.1.gl.1.nu.45.Io.Iac.de Carolis in gẽmato pauone colore 6.nu.29.Marant.in pract.p.4.dist. 6.nu.53.& seq. vbi latissime examinat materiã reconuentionis & dicit quod hæc est magis* com.opi. & dist.11.nu.59.* vbi dicit quod ista opinio seruatur in practica *Gail obser.37.n.6.qui etiam de magis comm.* testatur Siluester in summa in verb. iudex il primo, n.4.Gambar.in tract.de offic.& potesta. legat. a latere lib.10.nu.78.* vbi dicit quod hæc fallentia procedit de equitate canonica non autem de rigore iuris, *Maccabr.cõs.44.nu. 22.vbi prout alij aßerit istam esse magis com.* opi. Peregrin.in tract.de fideicomm.art.48.nu.67.Alber.in tract.de Statut.lib.3.q.42.nu.9.Fel.in c.at si clerici nu.9.de iud.Boss.in tract.crim.in tit. de foro compe.nu.125.Cuccus in instituta maiori lib.3.tit. 9.nu.15.Scaccia in tract.de iud.p.1.c.11.n.93.vbi testatur de com.& magis commun.* opin. Decian. in tract. crim. p.1. lib.4. c.9. nu.17. vbi alios citat Aretin.in §.idem iuris est nu.46. instit. de except.* vbi addentes dicunt quod hæc est com.opin. & quod est indubitata vbi reconuentio prouenirct ex eodem negotio, ex quo cõuenitur, *Guido Papa cons.183.vers.sed contrarium ubi dicit quod ita fuit decisum per Parlamentum Grationopolitanum & cons.91.nu.9.Hondod.cons.21.n.2.lib. 1.Farin.in tract.crim.q.8.nu.99.* vbi dicit,quod non est recedendũ ab ista limitatione & alios allegat & testatur de comm.* opi.

Et licet contra præsentem limitationem te-
747 nuerint aliqui relati a Farin.*d.nu.99.& Fel.in reper. in verb. clericus si conuenit vbi asserit quod hæc est magis comm.* opin. & alios allegat & late Carauit.super ritu M.C.V.ritu 67.nu.3.* vbi dicit quod in ista conclusione est magna altercatio inter Doctores licet ipse teneat priorem opinionem,aliquos allegat Petr. August. Morla *in empor.vtriusque iuris tit.2.de iurisd.omn.iud.q. 13.n.2.* vbi dicit quod hæc quæstio est grauis, & difficilis,& ad eam diluendam esse necessariam nouam Pontificis decisionem, & nu.7. dicit quod hęc opinio est verior in puncto iuris,licet contraria sit magis communis, & ipsa practicatur. Attamen non est recedendum a priori opinione, quæ est verior, & communior, pro qua priori opinione ratio adduci potest, quia postquam agendo clericus iudicem elegit, nõ debet dedignari eundem contra se habere iudicem, *l.cũ Papinianus C. de senten. & interloq. omn. iud. Bart.nu.3.& cæteri Doctores in d.Authen.& cõsequenter eod.tit.Carauit. d.ritu 67.nu.4.faciunt dicta per Hondod.d.cons.21. n.1.3.& 16.lib.1.& per Morlã d.q.13.nu.5.in fi.* Alia potest esse ratio in fauorem actoris, quã considerat,& adducit Carauit.d.n.4. hoc est, ne reus possit actorem trahere ad alia iuditia, & sic deuiare,ne actor corã primo iudice agat, & litẽ prosequatur *iux.tex.in l.si idem §. quod si mutua,ff.de iurisd.omn.iud.& in auth.de exeq.§.fi.*

748 Primo ampliatur prędicta limitatio,vt procedat etiam si clericus vellet a sua petitione & cõuentione desistere, quia adhuc posset contra eum procedit in causa reconuentionis,nõ obstante eius desistentia, *Afflict.decis.173.nu. 4.& 5.* vbi dicit ita fuisse iudicatum in sacro Concilio Neapolitano,& adducit rationes p ista ampliatione, *Specul in tit.de reconuent.in fi. Bal.in auth.& consequenter col.pen.C.de senten. & interloquu.omn.iud.Soc.in c.1.in 4.art.in 7.declar. de mutuis petit.Marant.in pract. p.4.dist.6.nu.55. car.mihi 132.Menoch.in tract.de arbit.iud q.44. nu.6.vers. extenditur tertio Marcell. Cala in tract. de modo artic & prob.glos.1.§.1.nu.45.Vincen.de Franch.decis.193.nu.13. & decis.349.nu 2.Iaffr. Lanfranc.Balbus decis.64.Horat.Carpan.super statut.Mediol.p.1.c.44.nu.95.Carauit.super ritu M. C.V.ritu 67.nu.8.Nicol.Carbonus in pract.practi. lib.3.c.4.nu.105.Tepatins in suis conclus. lib.1. in tit.de reconuentione ver. an clericus agens & vers. actor si vult,* sic etiam dicimus in simili quod appellans non potest renunciare appellationi inuito appellato *Bart.in l.si quis libellos, C.de appellat.Surd.decis.143.n.3.vbi alios allegat.*

749 Limitatur tamen hæc ampliatio qñ clericus vellet renunciare suæ petitioni inceptę qñ renunciatio fieret ante intentatam reconuentionem,& re integrã vellet desistere,quia hoc facere poterit, & non posset amplius procedi in reconuentione, *Bald.in d.Auth.& consequenter col.2. vers. quæro vtrum C. de sentent. & interloqui.omn.iud.& ibi etiã Sal.col.3.q.7. Tepatins in d.tit.de recõuentione vers.clericus potest Carau.*

super

super ritu M.C.V.ritu 67.in 4.ampliat.n.9. Vinc. de Franch.d. dec.349.n.3. lib.2.

750 Secundo ampliatur, vt clericus possit recõueniri tam super eadem re, pro qua agit contra laicũ quàm super re penitus diuersa, *Marant.in pract.p.4.actu 6.n.5.& seq. car.mihi 132. Franc.Viuius dec.49.nu. 5.* qui asserit quod ita fuit iudicatum in diuersis causis.

751 Tertio ampliatur vt reconuentio possit intentari, tam corã iudice ordinario quàm corã delegato ad instantiam clerici actoris, *Specul. in tit.de reconuent.§.1.n.1.Bart.in d.auth. & consequenter nu.3.C.de sentent. & interloquut. diuers. iud. vbi etiam Bald.nu.11.DD. in d.c.1. de mutuis petitionibus Marant. d.dist.6.n.13.19.& seq.vbi Foller.in addit.nu.14.Horat. Carpan. super statut. Mediol.lib.1.c.44.n.77.Gerard.Mazzol.cons.89. n.93.Rom.singul.150.Carauit.d.ritu 67.nu.5.Gail obseru.35.in fin.lib.1.Tepat.in suis concl.in tit. de reconuent.vers.iudex etiam Honded.cons.21.nu.4. & 16.lib.1.* vbi dicit quod secus est quando iu-

752 dex fuisset impetratus ab ipso reo quia tunc coram eo non posset intentari reconuentio, & quod in tantum est vera ista opinio quod reconuentio non procedat corã iudice delegato non impetrato ab actore quod etiam si a principe motu proprio deputatus fuisset, etiã co-

754 ram eo reconuentio cessat, *allegat Io. in l. 3. in princ.col.fin.ff.quod quisque iur.Marant. eadem distinct.6.nu.13.* Et vlterius *d.nu.16*, dicit, quod reconuentio nõ admittitur coram iudice de-

755 legato etiã si causa iudici de consensu vtriusq; partis fuisset commissa *allegat Bar.in d.auth. & consequenter, n.3.15.20.& 21.Abb.in d.c.1.nu. 3.& 33. de mutuis petition.Soc.iun.cons.66.nu.5. lib.1.Marant. in preacitato nu.13. vers. quod intellige Bero.q.23.n.8.& vltra prædictos idẽ voluit Carpan. qui alios allegat d. c.44. nu.84.* Sed dicit ipsemet Honded. *eod. nu.16. in fin.* quod hæc vltima conclusio non transit sine difficultate ex quo contra eam tenuerunt *Marian. Soc. in c. ex literis in 4.art.nu.22. in fin. de mutuis petit. & Foller.in addit.ad Marant.d.dist.6.nu.18.* & licet prior opinio sit cõmunior, nihilominus hæc posterior est verior, & pro ea militant ambæ rationes quas posui supra in ipsa limitatione scilicet, quia non debet dedignari eum habere iudicem contra se quem elegit pro se & ne distrahatur agendo coram alio iudice per iura ibi allegata.

Sed iuxta prædicta alia insurgit difficultas quid si iudex ordinarius coram quo fuit inceptum iudicium per actorẽ fuisset impetratus a reo cum aliqua qualitate, vt scilicet procedat de bono & æquo vel sola facti veritate inspecta, vel quid simile, quia cum tunc iudex ordinarius efficiatur delegatus per huiusmodi cõmissionem vt dicũt communiter Doctores *in l.ius ciuile,ff.de iustit.& iur.Felyn.in c. licet, de probat. & in cap. ea te num. 11.de rescript. Tirrus Alphons.in repet.rubr. ff. de offic.eius cui mandat. est iurisd.nu.38.Ripa respons.2.nu.1.& seq. de rescript.Franc.de Claperijs in tract. de imperio & iurisdict.conclusione 25.per totam,vbi certo modo distinguit Carolus Fallongus in racemat.28.nu.6.& seq.Viu.in com.opin. in verb. iudex ordinarius Petrus Cenedus in collect.iuris Canon.par.2.collectan. 157.nu.1.* vbi more suo multos concordantes allegat, videtur dicendum quod corã eo non possit tentari reconuentio, sed in oppositum puto quod sit veritas, quia licet videatur dele-

758 gatus, nihilominus procedendo procedit ex vtraque iurisdictione scilicet ordinaria, & delegata, & tanquam ordinarius, & delegatus poterit causam terminare, vt dicunt omnes proximè allegati Doctores, & vltra eos, *Ferdinand.de Loazes in allegat.pro oppido de Mula n.54. Thom.Triuis.dec.1.per tot.lib.1.Scacc. in tracta. de iud.p.1.c.16.n.5.* ideo corã eo tanquã corã ordinario poterit reconueniri vltra quod militat dicta ratio, quod non debet quis dedignari eum habere iudicem contra se quem iã elegit pro se, & modus procedendi datus per rescriptum in causa conuentionis censetur re-

739 petitus etiam in causa reconuentionis; ideo si in eo dicitur quod in causa cõuentionis procedatur de bono, & ęquo, vel summariè, vel sine strepitu, & figura iudicij, eodem erit procedendum in causa reconuentionis, *c.2.de mutuis petit.Tepat.in d.tit. de reconuent. vers. modus procedendi.*

760 Quarto ampliatur, vt dicta limitatio procedat etiã si iudex haberet iurisdictionẽ prorogatam, Menoch. *in tract.de arb.iud.q.44.nu. 11.Tepatius concl.prad.vers.arbitrium concessum,* quam ampliationem intelligas qñ iurisdictio fuisset prorogata ab ipso actore qui reconuenitur aliàs secus, *Horat.Carpan.super statut.Mediolan.p.1.c.44.nu.8.vbi alios allegat.*

761 Quinto ampliatur vt reconuentio prędicta possit fieri corã iudice laico etiam si actio ortum habuerit post rescriptum impetratũ vel litem inceptam, *Menoch. in tract. de arb. iud.q. 44.n.4.& 6.Tepat. in suis concl. in tit.de recõuent. vers.recõuentionis locus.v. Ceuallos q.818.* & quid si causa reconuentionis est præiudicialis causæ conuentionis, & quando est præiuditialis, vt ibi. Io. Petro Fontanella *de pactis dotalibus Clausula 4.gl.13.p.2.nu.16.cum sequen.*

762 Sexto ampliatur, vt prædicta reconuentio possit fieri in quacunque parte iudicij, ita vt dum durat iudicium durat potestas reconueniendi, *c.dispendia,§.reus de rescript.in 6. Carau. super ritu M. C. V. ritu 67. nu.6.* vbi dicit quod admittitur tãtum vsque ad conclusionem in causa & ad hoc allegat *glo.in c.1.in verb.respondere*

dere

causa, & ad hoc allegat *gl. in c. 1. in verb. respondere circa medium de mutuis petit.* Sed hoc vltimum non est verum, quia reconuentio potest fieri etiam facta conclusione in causa conuentionis principalis, imò in calculo ferendæ sententiæ dummodo non sit lata, est bene verum quod quãdo tali tempore intentatur non operatur, vt iudex debeat in vtraq; causa pari passu procedere, & simul causas terminare, sed tantum vt actor teneatur stare iuri, & assistere iudicio coram iudice quem ipse elegit, *Vinc. de Franch. dec. 376. lib. 2. Tepat. loco cit. vers. reconuentio potest, vbi alios allegat Abb. in c. 1. n. 13. de mutuis petit. Bal. in Authen. & consequenter n. 6. C. de sent. & interloq. om. iud. Boer. sing. 34. in verb. reconuent. n. 2. Marant. in pract. par. 4. dist. 6. nu. 5. Viui. in com. opi. in verb. reconuentio Vinc. Hond. cons. 41. n. 5. lib. 1.* & ipse licet n. 11. dicat quod post litẽ contestatam ex interuallo non admittat recõuentio, & quod hæc opinio sit cõmuniter approbata, nihilominus dẽt intelligi, vt non cõcedat ad effectum, vt simul expediat cum ipsa causa conuentionis principalis, *vt ait ipsemet Hond. ibi n. 12.* licet contrariũ teneat qñ iudex coram quo petit reconuentio esset incõpetens respectu causæ quod tamen non est verum qa DD. supra allegati loquunt indistinctè, ideo nõ audere recedere à prædicta opinione Vinc. de Franc. & aliorũ, *latè Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. 2. iurisd. om. iud. q. 13. n. 11.* vbi recensec tres contrarias, seu mauis diuersas opiniones in isto articulo, & tandem n. 13. concludit pro vt supra dictum est.

763 Sublimitat modo pdicta limitatio quod clericus possit conueniri via reconuẽtionis corã iudice laico, vt non procedat in causa criminali, in qua nunquam poterit reconueniri coram iudice sæculari, *cap. reganda 3. quæst. 2. Io. Andr. in cap. at si clerici de iudi. vbi etiam Alciat. nume. 9. idem Ioan. Andr. & alij in capit. primo de mutuis petit. Bald. in capitul. 1. de contrauers. apud pares terminand. in vsib. feud. notab. in capitul. vnico, de cler. coniugat. in 6. Siluester in summa in verb. iudex, il 1. num. 4. Curt. iun. in l. 2. numero 48. de iurisdiction. omn. iudic. Carauit. super Mag. Cur. Vicariæ ritu 67. nume. 12. Maccabrun. cons. 44. nume. 23. Aufrer. in tractat. de potestat. iudicis laici super person. eccles. reg. 2. num. 4. vers. quinto nisi in 16. tom. tract. diuers. car. mihi 289. Marant. in pract. p. 4. dist. 6. n. 53. in fi. car. mihi 131. Foller. in add. ad eundem Marant. eadem p. 4. dist. 11. n. 59. vers. quinto limita cart. mihi 203. Carpan. super stat. Mediol. c. 44. nu. 119. lib. 1. vbi multos alios allegat Greg. Sairus in Claui reggia lib. 12. c. 7. nu. 9. vers. secundus est, Scacc. in tract. crim. p. 1. c. 11. num. 93. vers. in criminali, Fely. in d. c. at si clerici, nume. 9. versicu. fallit 3. de iudic. & ibi etiam Dec. nume. 30. Imol. nume. 5. Bero. nume. 150. Henric Bobic, nume. 6. & Alexand. de Neuo, nume. 39. versicu. secundus casus, Decian. in suo tractat. crimin. parte 1. libro 4. capit. 9. num. 17. in fine, Bonacoss. in commun. opin. libro 1. versicu. clericus effectus post cart. mihi 28. Aretin. in §. idem iuris nu. 46. vers. sed Bald. instit. de except.* vbi ponit rationem hoc est, ne detur materia laico prius delinquendi in personam clerici, vt postea clerico conquerente valeat eundem coram iudice sæculari reconuenire, Prasdos. de Comit. *in tractat. de differen. iuris ciuilis & canonici, numero 26. in primo tomo tractat. diuers. cart. mihi 192. Theophalus Gisibert. Vltramont. in tractat. de reconuent. capit. 11. numero 33. vbi asserit hanc esse communem * opinionem Petr. August. Morla in empor. vtriusque iuris parte prima, titul. secundo, de iurisdict. omn. iud. numero 154. in fine, vbi alios allegat & testatur de commun. opinio. * prout de ea testatur Farinac. quæstio. 8. numero 100. Tepatius in suis conclus. libro primo, tit. de reconuent. versic. ille qui accusat Turrecremat. in cap. accusatores, num. 4. 3. quæst. octaua, gloss. ordinaria super ritu Magnæ Curiæ Vicariæ in titul. de foro competen. versic. secunda regula cart. mihi 397. post constitut. Regni Clar. in §. final. quæst. 36. nu. 5. qui etiam testatur de comm. * opin.*

764 Quæ sublimitatio ampliatur, vt clericus non possit reconueniri coram iudice laico pro crimine non solum vbi agitur criminaliter verum etiam si ageretur ciuiliter & tam si veniret imponenda pœna corporalis, quàm pecuniaria, *Aufrer. dicto numero quarto, versicul. quinto nisi, Doctores omnes & præcipue Bero. numero 151. in dicto cap. at si clerici de iud.* qui dicit, quod hæc opinio ei magis placet, quàm contraria, *& ibidem etiam Bobic, numero 6. Neuus nume. 148. & Imol. nume. 5. Cardinal Alexan. in cap. multi colum. penult. versicul. in fin. glos. 2. quæst. 1. Maccabr. consil. 44. nume. 66. Marant. in pract. part. 4. distinct. 11. num. 54. vers. secundo limita, Clar. d. quæst. 36. numero 5. vbi asserit istam esse comm. * opin. Sigismun. Scacc. in tract. de iud. cap. 11. num. 93. in fin.*

765 Secundo ampliatur, vt hoc idem procedat tàm si agatur principaliter, quàm incidenter, *Fideric. de Sen. consilio 93. numero secundo, versicul. item quod obijcitur Decian. in tractat. criminal. parte prima, libro quarto, capitul. 9. numero 22.* vbi dicit quod si contra clericum agentem, vel deponentem coram iudice sæculari opponatur quod sit criminosus non poterit super hoc iudex laicus iudicare, *& quod ita contra Innocent. tenet post Hostiens. Ancher. in capitul. ea quæ numero vigesimoquinto, de regul. iuris in sexto.*

766 Sublimitatur secundo quando clericus reconuenitur super re spirituali, vel spirituali annexa, quia hoc fieri non potest corã iudice

V sæcu-

sæculari, *Fel. in c. cum sit generale col. 9. de foro cōpet. Curt. iun. in l. 2. nu. 48. de iurisd. omn. iud. Aufrer. in tract. de potest. ind. laici reg. 2. n. 4. versic. quarto limita Bartolomeus Soc. reg. 412. in 4. limitatione, Aret. in §. idem iuris est, n. 46. vers. sed Bal. instit. de except. Maccabrun. cons. 44. n. 23. Innoc. & communiter scribentes in c. 1. de mutuis petitionibus Doctores in c. at si clerici de iud. Bal. & Sal. in Authent. & consequenter de sent. & interloqu. om. iud. Theophil. Gisbert. Vltram. in tract. de reconuent. c. 11. nu. 32. Bero. in d. c. at si clerici, n. 148. Io. Petr. Bimius cons. 50. n. 14. lib. 1. Turrecr. in c. accusator, nu. 4. 3. q. 8. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro cōpet. vers. secunda regula cart. mihi 397. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 59. vers. quarto limita, cart. mihi 203. Petr. Aug. Morla in emporio vtriusq; iuris tit. 2. de iurisd. om. iud. q. 13. n. 10. vbi alios allegat & testatur de com.* opi. Farin. d. q. 8. n. 102.*

Et ratio huius sublimitationis est, quia iudex laicus non potest se intromittere in causis spiritualibus, vel spiritualibus annexis, *vt dixi sup. in ampliationibus principalibus, & voluit Theofil. Gisbert. d. c. 11. nu. 13.*

767 Sublimitatur tertio in causa feudali, quia in ea nunquam permittitur reconuentio, *Mising. obseru. 10. cent. 1. Tepatius in conclus. lib. 1. in tit. de reconuentione vers. reconuentio non habet locum.*

768 Sublimitatur quarto, quando clericus non ageret nomine proprio, sed alieno nomine, vt tanquam procurator, vel tutor, vel curator, quia tunc non poterit reconueniri coram iudice coram quo agit, quia isto casu cessat ratio propter quam conceditur reconuentio nēpe approbatio, seu electio iudicis, *Alex. de Neuo in pluries citato, c. at si clerici, num. 39. versic. quartus est casus de iud. Hieron. Pappon. cons. 58. num. 51. & 52. lib. 1.*

769 Sublimitat̃ quinto, quando clericus in fraudem conueniret laicum coram iudice sæculari, vt ibi reconueniretur, vt si procurasset, & captasset sibi fieri cessionem a laico, & exinde ageret ex iure sibi cesso, quia detecta tali fraude non posset reconueniri etiam quod clericus hoc petierit, *Ang. in l. 2. §. sed si agat, ff. de iud. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. ecclesi. reg. 2. limit. 3. n. 4. vers. limita tamen in 16. tom. tract. diuer. car. mihi 289. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro compe. vers. secunda regula cart. mihi 397. post constit. Regni Foller. in add. ad Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 59. car. mihi 203.* & ratio est, quia cum hæc prorogatio iurisdictionis dicatur legalis, *secundum Bal. in l. 2. §. sed si agant, ff. de iud. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 93. vers. etenim isto,* sequitur quod cum isto casu prorogatio non dicatur facta a lege, sed ab homine non erit valida, *Aretin. in §. idem iuris est num. 46. de except.*

770 Sublimitatur sexto, vt dicta limitatio non procedat in clerico agente pro deposito, quia in deposito cessat reconuentio, *c. bona fides extra deposit. Matthes. in d. Authen. & consequenter, num. 10. C. de sentent. & interloqunt. omn. iud. Soc. in c. 1. num. 61. de mutuis petit. Carauit. super ritu M. C. V. ritu 67. nu. 15. Carpan. super stat. Mediol. p. 1. c. 44. num. 114.*

771 Sublimitatur septimo, vt non procedat dicta limitatio in causa executiua, vt si clericus peteret executionē instrumenti habentis executionem paratam, *Bald. in Authent. & consequenter num. 14. C. de sentent. & interloquut. omn. iud. Bar. Soc. reg. 422. fall. 18. Marian. Soc. in c. 1. nu. 60. de mutuis petit. Cauale. dec. 28. num. 11. & 19. parte 2. Socin. sen. cons. 167. num. 26. & seq. lib. 2. Ancher. Regiens. in quæst. famil. lib. 2. quæst. 18. num. 1. & sequen. Tepatius in d. titu. de reconuentione versic. an reconuentio admittatur, Carpan. super statut. Mediol. par. 1. capit. 44. num. 115. & 116. vbi allegat Marant. dicta dist. 6. num. 50. & 51. & Menoch. in tractat. de adipiscend. possess. remed. 4. num. 649. & idem dixit etiam Honded. cons. 21. n. 28. lib. 1.* vbi hanc conclusionem limitat quando fieret reconuentio de aliqua causa pariter exequutiua, *Ancher. d. q. 18. n. 6.*

773 Sublimitatur octauo, vbi per reconuentionem veniret restringenda, vel grauanda persona clerici, tali namque casu non admittitur recōuentio, quia illa semper est interdicta iudici sæculari licet ipsi sit permissa cognitio causæ reconuentionis, *Archid. in c. unico de cler. coniugat. in 6. glos. super ritu Magnæ Curiæ Vicariæ in tit. de foro competent. vers. secunda regula cart. mihi 397. post constitut. Regni Foller. in addit. ad pract. Marant. distin. 11. num. 59. versic. sexto limita cart. mihi 203. Aufrer. in tracta. de potesta. iudi. laici super person. eccles. regu. 2. limit. 3. versic. 6. nisi ageretur in 16. to. tract. diuers. car. mihi 289 Farin. in tract. crim. q. 8. n. 103. Maccabr. cons. 44. n. 23. Carpan. qui alios allegat d. c. 44. n. 98.*

774 Sublimitatur nono, quando clericus ageret in iuditijs possessorijs, & summarijs, & alijs celeritatem exposcentibus, quia tunc non poterit reconueniri pro causa plenaria, *glos. in c. fin. de iudic, & in cap. fin. de ordin. cognit. Specul. in tit. de reconuent. §. nunc dicamus nu. 11. Innoc. & Soc. in c. 1. n. 58. & 62. de mutuis petitiou. Ancher. Regiens. q. 42. n. 50. lib. 3. Soc. regul. 412. in 3. Fallen. Guido Papa sing. 850. Vinc. de Franc. dec. 193. n. 10. Iaffred. Bald. dec. 279. Vinc. Hond. cons. 21. nu. 27. & 29. lib. 1. Carpan. super statut. Mediolan. lib. 1. cap. 44. nu. 109. & 110. Tepat. in conclus. lib. 1. in tit. de reconuent. in princ. & versic. reconuentio non habet locum, & vers. quando vna causa, & vers. reconuentio in causa Rom. sing. 781. Menoc. in tract. de arbit. iud. casu 184. n. 3. Carauit. super ritu M. C. V. ritu 67. n. 7.*

775 Quę sublimitatio non procedit si causa pro qua

qua clericus reconuenit esset pariter summaria, vt si ageret remedio retinēdæ possessionis, quia in ea poterit legitime reconueniri remedio recuperādæ, *Doctores oēs, & præcipue Bal. n. 10. Ang. n. 9. & Paul. de Cast. n. 6. in pręcit. Auth. & consequenter de sent. & interloq. om. iud. Abb. in d. c. 1. nu. 18. de mutuis petition. Menoch. in tract. de retinend. poss. remed. 3. q. 84. n. 75. Carauit. eod. n. 7 Hond. d. n. 27. Carpa. super stat. Mediol. c. 44. n. 111*

Quæ nona sublimitatio sublimitat̄ duobus
776 modis primo interdicto retinendæ in quo clericus poterit recōueniri iuditio ꝓprietatis, & sic petitorio, *Guido Papa cons. 183. Vinc. de Frāc. dec. 193. nu. 4. Tepatius in d. tit. de reconuent. vers. clericus intentans.*

Secundo fallit qñ reconueniens renūtiaret
777 priuilegio recōuentionis scilicet, si esset conuentū ne vtraq; causa simul expediat, sed separatim de eis cognoscat̄ tūc enim ēt in summarijs dat̄ & concedit̄ reconuentio, *Bar. in d. Authen. & consequenter n. 13. C. de sent. & interloqu. om. iud. vbi ēt Paul. de Cast. n. 6. & cæteri Doctores cōiter Carpan. super stat. Mediol. p. 1. c. 44. n. 109.* vbi dicit, quod in iudicijs summarijs non dat̄ reconuentio ad effectū retardādi tale iuditiū, sed bene dat̄ ad effectum protogandi iurisdōnem iudicis, *Hond. & Carauit. in locis proxime cit.* qui Carau. dicit quod cū in Regno Neapolitano prout in isto Regno Siciliç oēs causç sint summariæ per pragmaticas ipsorū Regnorū, sequitur vt indistinctè in omnibus causis possit fieri reconuentio.

Sublimitat̄ 10. in causa appellationis, qa
778 coram iudice appellationis nō pōt peti recōuentio, sed tm̄ compensatio, *l. 2. §. legatis, ff. de iud. Innoc. in c. 1. de mutuis petit. & ibi ēt Hostiens. n. 10. Bal. n. 12. Matthes. n. 14. & cæteri scribentes in Auth. & consequenter C. de sent. & interloq. om. iud. Spec. in tit. de reconuent. §. nunc videamus n. 6. Guido Papa dec. 85. n. 55. Rot. Rom. dec. 1. in tit. de mutuis petitio. in antiq. Iaffred. Lansr. Balb. dec. 65. Rom. sing. 181. Io. Ferrar. in tract. de app. nu. 246. Marant. in pract. p. 4. dist. 6. n. 24. qui asserit hāc esse comm.* opi. Marian. Soc. in d. c. 1. n. 95. de mutuis petition. Bar. Soc. reg. 412. in 5. fall. Affl. super cōstit. Regni rubr. 45. de app. in fi. & ibi Addentes in fi. ibi Addentes in lit. A, lib. 2. Tepatius in conclus. lib. 1. in tit. de reconuent. vers. in causa appellationis Cæsar Bartius dec. 106. n. 14. vbi multos alios allegat & testatur de cō.* opi. Carpan. d. c. 44. n. 112. Vinc. Hond. eod. cons. 21. n. 14. lib. 1.* vbi per totū consiliū latè examinat quid sit dicendum qñ fuisset tm̄ appellatū ab interloquutoria, & qd si ab interloquutoria absoluente ab obseruatione iudicij, de quibus cōclusionibus vide *ēt Tepatium in tit. prædicto vers. in causa appellationis, Nattam cons. 155. num. 4. lib. 1.*

779 Sublimitatur 11. vt dicta limitatio non habeat locum coram arbitro voluntario, quia coram eo clericus non poterit reconueniri, *Specul. in tit. de reconuent. in princ. n. 1. Rom. sing. 150. vbi Addentes Soc. in c. 1. nu. 26. de mutuis petition. Carpan. super statut. Mediol. c. 44. nu. 86. Carauit. super ritu M. C. V. rit. 67. nu. 11.* vbi adducit rationem scilicet, quia arbitrer non potest iudicare nisi de contentis in cōpromisso, *c. cum*
780 *dilectus de arbit. l. de ijs ff. eo.* quod secus est corā arbitris eligendis ex dispositione statutorum quia corā eis procedit reconuentio, *Roma. sing. 783. Bart. Soc. d. reg. 412. in 10. Fallen. Soc. eod. nu. 26. vers. sed maius dubium Carpan. c. prædicto n. 87. Arnon. sing. 95. Mare. Ant. Blanc. in tract. de compromiss. in 4. q. princ. n. 23. Marant. d. dist. 6. n. 12.*

781 Sublimitatur 12. qñ clericus ageret nomine ecclesiæ vt tanquam prælatus vel rector qa isto casu ēt nomine ipsius ecclesiæ non poterit reconueniri ex quo non pōt clericus agendo coram laico subijcere ei ecclesiam, *Bal. in c. at si clerici vbi etiam Alex. de Neuo nu. 39. vers. tertius ergo casus de iudice.*

Sublimitatur 13. quando causa reconuen-
782 tionis pareret præiudicium causæ conuentionis, vel è contra quia tunc nō procedit reconuentio, *Tepatius in tit. de reconvent. ver. reconuentio an habeat locum allegat Bart. in l. 1. C. vbi de causa status.*

783 Sublimitat̄ 14. qñ laicus in fraudē procurasset cōueniri à clerico, vt qa illi intulisset iniuriā, vel damnū ad hoc, vt si clericus de tali iniuria, vel dāno cōquereretur posset illum reconueniri coram iudice laico, *c. relatū iūcta gl. in verb. seculari de iure patron. Abb. in c. dilectus in 3. col. in fin. de arbit. Ant. de Butr. in c. ecclesia S. Mariæ col. 2. de const. Fel. in c. at si clerici, n. 9. vers. & primo quidē fallit de iud. quos oēs refert & sequitur Farin. in tract. crim. q. 8. n. 101. & vltra prædictos idē dixerunt Aufr. in tract. de potest. iud. laici super person. eccl. reg. 2. n. 4. ver. secundo limita vbi dicit pro ista sublimitatione esse bonū tex. in d. c. relatum, Spec. in tit. de reconuen. §. 1. vers. quid si laicus iniuriatur Teophil. Gisbert. Vltram. in tract. de reconuent. c. 11. n. 31. Ang. in Authen. & consequenter C. de sentent. & interloquu. omn. iud. Soc. in c. 1. in quinto articulo principali, col. 5. vers. retenta tamen prima opinione de mutuis petit. Vincent. de Franch. decis. 193. num. 5. 6. & 7. vbi declarat quomodo procedat ista fallentia Henric. Bohic in c. at si clerici, num. 8. de iudic. & ibi etiam Alexan. de Neuo num. 39. gl. ordin. super ritu M. C. V. in titu. de foro competen. versicu. secunda regula cart. mihi 397. post constitut. Regni Marant. in practic. part. 4. distinct. 6. num. 53. in fine cart. mihi 131. Foller. in addit. ad eundem Marant. eadem parte quarta, distinct. 11. nume. 59. versicu. secundo limita cart. mihi 203. Carauit. super eodem ritu M. C. V. rit. 67. num. 18. & 19.* vbi dicit,

quod talis fraus non debet prodesse illam committenti.

Sublimitatur 15. quando esset iam lata sen-
784 tentia super conuentione, & sic finitum iudicium, quia isto casu clericus non poterit recōueniri coram iudice sæculari, *glos. magna in c. fin. de iudit. Bero. in c. at si clerici nu. 155. vers. non obstat tertium eod. tit. Socin. regul. 332. in vltim. fallent. Bald. in Auth. & cōsequenter vers. sed quæro C. de sentent. & interloqu. omni iud. Vincent. de Franch. præcitata decis. 193. n. 9. lib. 1. vbi alios allegat, & decis. 376. per tot. lib. 2.*

785 Sublimitatur 16. quando clericus ageret nomine proprio, & reconuentio fieret alieno nomine vt nomine ecclesie vel tutorio nomine, *Alex. de Neuo in c. at si clerci n. 39. ver. quintus casus est, de iud.*

786 Sublimitatur 17. quando clericus conueniret laicum super actione famosa vel pro iniuria sibi illata, *Angel. in l. 2. §. sed si agas ff. de iudit. Foller. in addit. ad Marant. p. 4. distinct. 11. n. 59. vers. tertio limita cart. mihi 203. Aufrer. in tractat. de potest. iud. laici super person. ecclesi. reg. 2. n. 4. vers. tertio limita 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 289. glos. ordinaria super Ritu M. C. V. in tit. de foro compet. vers. secunda regula cart. mihi 397. post constitu. Regni.*

787 Sublimitatur 18. quādo adesset cōsuetudo in contrarium quia stante consuetudine clericus non poterit reconueniri corā iudi ce laico, *Gail obseru. 37. n. 6. lib. 1 Affl. decis. 173. prout eos allegat. Sigismund. Scaccia in tract. de iudit. p. 1. c. 11. n. 93. versic. etenim isto*, sic etiam quando vertitur quæstio an clericus possit reconueniri coram iudice sæculari, & extant opiniones
788 hinc inde, tunc omnino est attendenda consuetudo, *Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 61. n. 38. in 15. to. tract. diuers. car. mihi 184.*

789 Et licet clericus possit reconueniri coram iudice laico in casibus de iure permissis, attamen iudex laicus nunquam poterit pro tali reconuentione eius personam tangere, & in eam manus imponere, *& vltta citatos supra in octaua limitatione hoc idem dixerunt Archid. in c. vnico de cleric. coniugat. in 6. Lapus alleg. 118. Felin. in c. at si clerici in 4. fallent. de iudit. prout prædictos allegat. Scaccia d. c. 11. nu. 102.* Ideo facta
790 condēnatione p iudicē laicum in causa recōuentionis quādo esset faciēda exequutio contra personā clerici debet fieri per iudicē ecclesiasticum, *Archid. & Lapus in locis præallegatis Butri. & Marian. Socin. in c. 1. de mutuis petitio. Arnon. comment. 58. Vrsill. in adnotat. ad Affl. decis. 173. n. 2. Aufrer. in tractat. de potestat. iud. eccl. super laicis n. 4. vers. centesimosecundo in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 129. Viui, decis. 49. n. 6.*
791 secus si exequutio esset facienda super bonis qa tunc poterit fieri per eundē iudicē laicū q sententiam tulit, *Ioan. Lupus in repet. c. per vestras in §. seu sectione incipiente, sed est pulchra dubitatio n. 2. cart. mihi 292. de donat. inter virum, & vxor.* vbi dicit quod licet iudex sæcularis possit exequutionem prædictam facere attamen tutius est ad euitandam contrariam opinionem vt illam remictat iudici ecclesiastico.

792 Et clericus reconuentus coram iudice laico si reportaret sententiā contrariā debet appellare ad iudicē laicū superiorem ipsius iudicis qui tulit sententiam, *Innocent. in c. licet ex suscepto in 1. col. in glos. 1. de foro compet. Archid. in c. non ita 2. q. 6. Bertacch. in tractat. de episcop. p. 5. lib. 4. n. 95. in 13. tom. tract. diuorsor. p. 2. cart. mihi 353. & in suo reper. in verb. clericus reconuentus.*

Nec ommittam dicere q quando clericus reconueniīt corā iudice laico vel quouis alio
793 modo subijcit iuditio laicorum, tūc semper in decisorijs debet attendi ius canonicum, & nō ciuile secus in ordinatorijs, qa in eis attēditur ius ciuile, & statuta, & consuetudines, & ritus curiæ in qua litigat, *Duenas reg. 135. Gramm. decis. 29. n. 14. Doctores in c. 1. de operi noui nūtiat. & in c. conquestus de foro compet. Socin. in c. 2. nu. 20. de mutuis petition. Horat. Carpan. super Statut. Mediolan. c. 44. n. 96. lib. 1. Iacob de Carolis in gemmato pauone, colore sexto n. 29. vers. iusta hæc quæro cart. mihi 266. & dicam infra in effectu immediatè sequenti.*

794 Et si clericus nolit respondere in causa reconuentionis propositæ corā iudice laico, poterit tunc ipse iudex laicus ei denegare audien tiam in causa suæ petitionis, *Vincen. de Franch. dec. 193. nu. 15. & 16. Tepatius in suis conclusion. in tit. de reconuent. vers. actore non respondente lib. 1.*
795 Et causa reconuentionis debet terminari simul cum causa conuentionis si vtraque causa est liquida, *Misinger. obseruat. 10. cent. 1. Vincen. de Franch. d. dec. 376. p. 2. Cappell. Tholo. dec. 367. Tepatius tit. prad. vers. natura reconuentionis est.*

796 Et sicut clericus agens coram laico poterit ibi reconueniri sic econtra laicus agens contra clericum in curia ecclesiastica poterit corā eodem iudice ecclesiastico reconueniri, *c. cuius in agendo 3. q. 8. auth. & consequenter C. de senten. & interloquut. omn. iud. Aretin. in §. idem iuris nu. 46. instit. de except. Aufrer. in tract. de potest. iud. eccl. super laicis, & eorum bonis nu. 37. uers. quadragesimonono in 13. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 128. Caualcan. qui alios citat dec. 19. nu. 60. & dec. 23. nu. 9. vers. nam dicebat lib. 3.*

797 Limitant quartò dictum primum effectum clericatus per quem clerici sunt exempti a potestate, & iurisditione principis, & iudicis laici in clerico incorrigibili qui propter incorrigibilitatem poterit puniri a iudice sæculari ēt nulla præcedente degradatione, *est text. in c. cū non ab homine de iudit. prout illud ita interpetrantur*

Io.

Io.Andr.Cardinal.& Imol.ibi Couarr.in lib.pract. quaest.c.32.nu.2.vers.secundo est vbi testatur de comm. opin.* & dicit quod fere omnes qui hanc quest.tractant hanc opinionem manifeste tenent, *Specul.in tit.de homicid.§.1.n.3.Siluester in summa in verb.iudex il primo nu.4.in fi.Brun.cons. 115.n.12.& seq. inter cons.crim diuers.to.2.Bossi. in tract.crim.in tit. de foro compet.nu.131. Alex. de Neuo cons.59.nu.30.* vbi ponit an isto casu requiratur declaratio, & an iudex laicus possit capere clericum incorrigibilẽ propria authoritate an vero requiratur vt iudex ecclesiasticus illum tradat iudici seculari, *Foller. in pract. crim.in verb. audiantur excusatores nu.40. & seq. Bombin.cons.10.nu.5.Belluga in specul.prin.rubr. 11.§.videndum nu.17.in vltimis verbis Decian.in suo tract.crim. p.1.lib.4.c.9.nu.150.vers.secundo requiritur Scaccia in tract.de iudit. p.1.c.11.n.54. vbi asserit quod ista est comm.* opinio *Brun. a Sole in compend. resolut. proposit.iuris in verbo clericus depositus Bertachin. in tract.de episc.p.5.lib.4.nu. 95.in 13.to.tract.diuers.car.mihi 353.Soc.reg.79 Fallent.10.Aufrer.in tract. de potestat.laici super person.ecclesiast.regul.1.limit.5.n.13.in 16.tom. tract. diuers. cart. mihi 287.* vbi dicit quod haec fallentia habet locum qñ clericus est verbaliter depositus, & postea excommunicatus, & deinde crescente cõtumacia anatematizatus, *Rimin.iun.cons.685.nu.44.lib.6.Henric.Bohic. in c.cum non ab homine nu.6.& in c. at si clerici nu.3. de iudit.Abb.in cap.ex parte nu.3.de cler.coniugat. Anaber.in d.c.cum non ab homine nu.1.& 8.& ibidẽ Deci. nu.70. Turrecrem. in c. si quis sacerdotum nu.1.11.q.1.Cassan.super consuet.Burgund.rub.1. §.5.n.57.vers.nono fallit car.mihi 196.gl.sup ritu M.C.V.in titu.de foro cõpet.lit.B. cart. mihi 396. post.constit.Regni Pet.Cened.in collectan. iuris canonici.collect.37.num.12.p.1.*

798 Clericus autẽ tunc dicitur incorrigibilis qñ a suo episcopo ter reprehẽsus, & monitus nõ se emendat, & desistit a delictis, *c. contingit il 2. de sent.excomm. Gem. in c. neminem 45. dist. Butr. & Fel. in c. cum non ab homine de iud. Celsus Vgo cons.65.num.2. in fi.Tiber.Decia.in suo tract. crim.p.1.lib.4.c.9.n.130.Farin.q.8.n. 49.& seq.*

799 Item dicitur incorrigibilis clericus qui penitentiã sibi iniunctam ob aliquem excessum non exequitur vel se occultat, vel tergiuersat, *c.vt famae de sentent.excomm.Decian.eod.n. 130.*

800 Item incorigibilis dicitur etiã clericus, qui committit crimen depositione dignũ, & postquam est depositus adhuc est incorrigibilis, & propterea excommunicatur, *iuxta tex. in d. c.cum non ab homine de iud.* Vel quia se enormitatibus ingerit, & immiscet, *c. perpendimus de sententia excomm.secundum opinionem mag.comm. Doctorum intellectam, Boss.in tit. de foro compet.n. 134.139.& 140.Scacc.in tract.de iud.p.1.c.11.n. 62.& 63.*vbi vlterius dicit quod si delictũ per

801 clericum cõmissum non est enorme, & seuum ad hoc vt clericus dicatur incorrigibilis, requiruntur plura delicta, & vnum non sufficit, Io. Andr; Butri.& Abb.*i d.c.perpendimus Alex. de Neuo cons.59.nu.20.& 21.Couarr.in lib.pract. quaest.c.32.n.20.Roland.a Valle cons.4.n.32.lib. 1.late Farinat.d n.49.& seq.*

882 Item clericus dicitur incorrigibilis quando committit vnicum delictũ dummodo delictum sit seuum, & enorme, & taliter declarat per Episcopum, & in talibus delictis enormibus, & grauissimis non est tunc necessaria perseuerãtia, & reiteratio delictorũ ad hoc vt delinquens dicatur incorrigibilis, *vt dixerũt Guliel.de Buneditt.in repet.c. Rainutius in verb. vxorem nomine Adelesiam decis.1.n.149. de testam. Boer.decis.69.n.16.Clar.in §.fin.q. 36. vers.quaero modo Farinat.q.8.n.55.Scaccia d.c.11.n.64.& 65.* vbi ponit exempla delictorũ enormium, & saeuorum, & n.66. dicit quod de consuetudine seruatur quod clericus propter vnũ enorme, & saeuum delictum relinquitur puniẽdus curiae saeculari etiam poena vltimi supplitij, *ita Dec.in c.at si clerici col. fin. de iudit. Diaz in pract. crimin.c.290.* qui dicit quod ita pluries fuisse, obseruatum, *August. in add. ad Angel. in tract. malefit.in verb.& ibi caput num.43.Clar.d.q.36. vers.pariter,* vbi dicit se de facto ita vidisse obseruatum, & quod multi tenent hanc opinionem pro magis cõmun.*Bossi.in tit. de crim. lesae maiest.num.86.*

803 Itẽ clericus dicitur incorrigibilis quando perseuerat in delictis licet non sint eiusdẽ generis, & qualitatis sed diuersa vt si commiserit homicidium furtum vel apportauerit arma, & similia patrauerit dũmodo delicta sint plura *Abb.in c.cum non ab homine col.pen. circa principium,& ibi etiam Deci.& Fel.n.14.& Barbat.in addit.ad eundem Abb.de iudit. Bombin. in addit. ad suum, cõs.10.n.5.in lit.A.Decia.in tract.crim. p.1.lib.4.c.9.num.130.*

804 Nec est opus vt sint plura, atque plura delicta ad hoc vt clericus dicatur incorrigibilis, sed sufficit sint duo, *vt dixit Repert. Inquisit. in verb.bis,& quod haec sit magis commun. opin. dixit Aufrer.in Clement.1.de officio ordinarij Clar. dict. quaest.36. vers. quaero modo, Farinac. dicta quaest. 8.nu. 55. prout praedictos allegat Scacc.in tract.de iud.p.1.c.11.n.63.& 67.*vbi dicit, quod in hoc articulo melius est, ac tutius relinquere arbitrio iudicis ecclesiastici, qui secundum qualitatem facti, & personarum decernat an ita delinquẽs

805 debeat relinqui curiae saeculari an nõ, & quod episcopus uon possit cogi ad illos remittendũ & degradandũ pro vnico delicto, *dixerunt Couarr.in lib.pract.quaest.c.20.n.7.Clar. q.36. vers. pariter in fi.& huic opinioni videtur assentire in add.*

ad

ad Ang.in trac.malefit.in verb.& ibi caput n. 43.

806 Et licet supradictis modis quis dicatur, & asseratur incorrigibilis nihilominus magis proprie, & vere incorrigibilis is dicitur qui correctionis suæ,& melioris vitæ nullã spẽ reliquit,*ita dicit Decian.in c.cum non ab homine,nu.* 17.*de iud.Decia.in tract.crim.p.*1.*lib.*4.*c.*9.*num.* 130.*vers.item fugiens*,qui *in vers.sufficit ergo*, dicit quod ad hoc vt quis sit incorrigibilis iuxta præsentem fallentiã satis est vt sit ex illis,qui largo modo dicũtur incorrigibiles prout sunt hi omnes qui parui pendunt, & contemnunt legales pœnas impositas,& mandata suorũ iudicum, & deliberate illis reclamantibus volunt delinquere,*allegat glos. Domin. & omnes in c.Metropolitanum* 2.*q.*7.*& quod pro hoc faciunt dicta per Fel.in c.cum quidam n.* 11.*de iureiur.& in c.*2.*n.*11.*de maiorit.& obed.*

807 Et ad hoc vt clericus dicatur incorrigibilis incorrigibilitas, & pluralitas delictorum debet concludenter probari, nec sufficit vt quis fuerit de diuersis delictis inculpatus vel prosequutus nisi constet talia delicta cõmisisse, *Celsus Vgo cons* 63.*in princ. vbi ad hoc allegat c. at si clerici ibi legitima probatione conuicti, & c. cum nõ ab homine ibi legitime conuictus, & vtrobique Doctores,& præcipue Barbat. in d.c. cum non ab homine col.*3.*vers.nota ibi legitime Alex.cons.*72. *col.*1. *&* 2.*vol.*1.*& dixi supra in* 1.*fallent.* Et ratio est

808 quia isto casu iurisdictio iudicis laici fundatur super incorrigibilitate ipsius clerici, ita vt aliter de eo non posset cognoscere, at vbicunque alicui iurisdictio nõ competit regulariter, sed respectu alicuius qualitatis tunc illa qualitas ante omnia legitime, & cõcludenter probari debet *Celsus Vgo cons.prædicto u.*1.*& dixi supra in dicta prima fallent.*

Immo requiritur sententia per quã expres-

809 se declaretur quod clericus prosequutus sit incorrigibilis,ita *Fel.in d.c.cum non ab homine, nu.* 9.*de iud. Foller.in pract.crim.in verb. audiãtur excusatores n.*40.*Capic.dec.*112.*n.*6.*Diaz in pract. crim.canon.c.*131.*Clar.in* §.*fin.q.*36.*n.*29. Et licet contra hanc conclusionẽ tenuerint Farin. *in tract.crim.q.*8.*n.*51.*Scacc.in tract. de iudic. p.* 1.*c,*11.*n.*69.*vers.contrariam sentẽtiam, & Decia. in tract.crim.p.*1.*lib.*4.*c.*9.*n.*130. *in vltimis verbis*,nihilominus prima opinio est magis communiter recepta pro qua prima opinione bene facit illa communis,& verissima conclusio quod clericus incorrigibilis nõ potest per iudicem sæcularem propria authoritate puniri nisi ei sit traditus per iudicem ecclesiasticum, *Socin.in c.vt famæ,n.*17.*de sentent.excommu.*

Et licet isto casu requiratur sententia declaratoria incorrigibilitatis nihilominus non re-

810 quiritur aliqua degradatio actualis ad hoc vt clericus incorrigibilis possit puniri per iudicẽ sæcularem, *dicit Clarus qui alios allegat,& testatur de comm.opin.in* §.*fi. q.* 36.*nu.*28. *Domin.de S. Gemin.in c.*1.*de homicid. in* 6. *Aufrer. in tract.de potest.iud.laici super eccles.person. regul.* 1.*fallen.* 18.*in vltimis verbis,in* 16.*tomo tract. diuers.cart. mihi* 288.*Lelius de Zanchis in tract.de priuileg.eccles.priuileg.*79.*num.* 9.

811 Et pro complimento præsentis limitationis dico, quod clericus incorrigibilis poterit eijci a foro ecclesiastico, non obstante quod semper detulerit habitum, & tonsurã, & seruauerit disposita,& ordinata per sacrum Concilium Tridentinum sess. 23.c.6. de reformat. *Scacc.d.c.*11.*n.*68.vbi dicit, quòd ita seruatur in practica, & ita ego etiam vidi fuisse determinatum in Curia Romana anno Domini

812 1589.quotẽpore ibi studio incumbebã, & licet multi dicant quòd clericus incedens in habitu,& tõsura nunquam efficiatur de foro iudicis laici,licèt infinita, & grauissima scelera cõmiserit,& in eis perseuerauerit, & illa pluries reiterauerit, *cuius opinionis fuit, Foller. in prac.crim.in verb.audiantur excusatores, nu.* 41. *Roland.a Valle cons.*4.*nu.* 32.*lib.* 1.*Boss.in tract. crim.in titu.de foro compet.n.*134. vbi testatur de commu.* opi. & dicit quòd de facto interrogatus ita respondit Clarus *d.q.*36.*n.* 20. *Farin. eadem q.*8.*n.*58.nihilominus Scacc. *in tract. de iud.p.*1.*c.*11.*n.*68.*vers. neque obstat*, ad eos omnes respondet hoc modo,scilicet, quod est verum quod non efficitur de foro sæculari prius quam sit expulsus ab ecclesiastico ipso iure, vel a iudice,etiam quod infinita delicta commiserit, sed quod non possit expelli si detulerit habitum,& tonsurã hoc Doctores non dicunt,imò ex eorum dictis colligitur oppositũ, & præcipuè ex Bossi.dũ dicit, & fatetur quòd potest expelli, &c. *& in omnibus supradictis seruanda est dispositio tex.in c. cum non ab homine,de iudicijs, cum alijs traditis per Ambros. de immun. eccles.c.*17.*nu.*28.*& seqq.*

813 Limitatur 5. prædictus primus effectus, quod iudex laicus non potest se immiscere, & ingerere in causis clericorum, vt nõ procedat quãdo clericus esset degradatus, & traditus curiæ sæculari quia tali casu iudex sæcularis poterit illum punire quauis pœna etiam vltimi supplicij,*c.nouimus de verb.signifi.c.*2.*de pœnis in* 6. *Socin.reg.*56.*n.*11.*Siluester in summa in verb.iudex il* 1.*n.*4.*Bart.in l.*1.*ff.de penis,Io.Lupus in repet.c.per vestras in* §.*seu sectione, sed est pulchra dubitatio,n.*20.*cart.mihi* 295.*de donat. inter virũ, & vxorem Abb.in c.ex parte nu.* 3. *de cler.coniug. Clarus in* §.*fina.q.*36.*n.*37.*Ancher. in c. ad falsariorum,n.*4.*de crimine falsi, Dec. in c. cum non ab homine,n.*68.*de iud. Cassan.super consuetud. Burgun. rub.*1.§.5.*n.*56.*cart. mihi* 296.*glos. super ritu M. C.V.in tit.de foro compet.lit.B.in fallent.cart.mihi* 396.

396.*post constit.Regni Boss.in tractat. crim. in tit. de foro compet.n.*140.*Diaz in pract. crim.canon.c.* 133.*Conrad.in pract.in titu.de inquisit.nu.* 8.*vers. quarto,quādo quis cart.mihi* 246.*Marant.in pract. p.4.distinct.11.nu.71. vbi alios allegat cart. mihi* 204.*Iacob.de Graff.dec.aur.p.1.lib.4. c. 18.num.* 150.*Villalobs in comm.opin.in verb.clericus,n.* 72 *Maria.Soc.iun.in c.peruenit,nu.* 130. *de sent.exco. Scacc.in tract.de iud.c.* 11. *n.* 58. *vbi alios allegat & testatur de comm.* opin.Farin.in tracta.crim.q.* 8.*n.*71.*Marf.in tract.de bannit.in verb. indice nu.* 217.*Decian.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.nu.* 120. *Scapp.in tract.de iure non scripto lib.1.c.30.nu.6. & 7.*vbi dicit quod licet de iure videatur contrarium determinatum, attamen in practica seruatur ista opinio, & ita in isto Regno vidi pluries practicari,& obseruari in illis qui traduntur officialibus laicis per inquisitores hereticæ prauitatis.

814 Degradatio vero est duplex scilicet verbalis, & realis, siue actualis, *Bart. in l. qui vno §. exauctorator,ff.de re milit.Bal. in Auth. presbyteros,C.de episc.& cler.Specul.in tit.de accusat. §.2. Clar.in §.fi.q.74.Soc.iun.in c.peruenit, n.* 132. *& seq. de sentent. excomm. Menoch. in tract. de arbit.iud.casu* 415.*n.4.Farinac.d.q* 8.*nu.72.Scacc. in tract.de iud.p.1.c.11.num.71. Ortens.Caual.in pract.de testib.p.3. n. 64. Summistæ fere omnes in verbo degradatio Thom. Zerola in praxi episcop. in*
815 *verb.degradatio in princip.* Verbalis autem degradatio est illa quæ fit per solam, & simplicē sententiam qua clericus criminosus perpetuo ab ordinibus sacris depositus declarat,*c.qualiter, & quando de accusatio.Bero.in c.at si clerici,n.* 83.*de iud.Io.Aloif.de Leo in l.officiales,n.14. C. de episcop.& cler.* **Menoch.d.casu** 415.*n.* 5. vbi dicit
816 quid degradatio verbalis est terminus pœnæ quando iudex ipse ecclesiasticus nolit progredi ad actualem degradationem,sed tantū verbali est contentus, *allegat Bald. in d. l. officiales quod dixit etiam Farinac.d. n.72.* Et talis degradatio magis propriæ depositio vocari solet, *Clar.in §.fi.q.74.in princ. Franc. Pegna in scholia ad direct.inquisit. Eimer scholia 69.col.5. Menoch. casu predicto n.5.& 7.Scacc.eodem n.71. Flamm. Cartar.in tract.de exequut.sentent.capto bannit. c. 1.n.289.Farin.d.q.8.n.* 72. *Io. Aloif.de Leo in d. n.*14.Et talis verbalis degradatio, seu depositio fit ad duplicem effectum hoc est aut ad pœnam vt quia clericus deponitur ab officio,vel
817 beneficio,& per eam nūquam ammittitur priuilegium fori,aut ab ordine, & tunc eijcitur a foro ecclesiastico,*Menoch.d.casu.415.n. 5. & 6. Scacc.eodem c.11.n.72.Marian.Soc. iun.in c. peruenit,n.*130.*& seq. de sentent. excomm.* Actualis
818 seu realis degradatio est quando vltra depositionis senteutiam clericus nō se emendat, sed vt prius delictis se ingerit ideo ob incorrigibilitatem delinquentis iudex ecclesiasticus illū curiæ sæculari tēporaliter puniendū tradit, & ne sæcularis manus violentas in clericū inijciendo incurreret in aliquam excommunicationē ante traditionē ecclesiasticus talem clericū ex authoritate debet,& desacrare per verba consacrationi contraria de qua degradatio
819 ne qualiter fiebat, & quibus solemnitatibus de iure canonico antiquo, & quomodo hodie ex dispositione Sacri Concilij Tridentini habetur, *in c. degradatio vbi glos. & scribentes de pen.in 6.& in c.cum non ab homine de iud. & in c. nouit de verb.signific.c.Felix 5.q.7.c.non potest de re iud.& in sacrò Concilio Trident.habetur sess.13.c. 4.de reform.& ex nostratibus tradiderunt Marant. in pract.p.4.dist.11.nu.71.& 72.cart.mibi* 204. *Io.Aloif.de Leo in d.l.officiales num.15. C. de episcop. & cleric.* vbi ponit quot episcopi sunt necessarij qn degradandus est sacerdos, quot qn est diaconus, quot qn subdiaconus, & quot qn est in minoribus cōstitutus,& n.16. ponit formam sententiæ degradationis,*Scac.d.c.* 11. *n.73.& 75.Farinac.eadem q.8. n.72. in fi.* vbi dicit quod forma,& cæremoniæ obseruandæ in degradatione facienda ponuntur in Pontificali Romano *cart.190.& seq.Menoch. in tract. de arb.iud.casu* 415.*n.8.& per tot.* qui ponit etiā formā sentētiæ degradationis, *Borgas. in tract. de irregul. in tit.de sentent.deposit.nu. 7. & per tot. cart.mihi* 445.& in degradatione episcopi quo modo obseruat,& quæ requirūtur ponit etiam Mart.*de iurisd.p.4.cent.2.cas.131.nu.11. Andr. Gambar.in tract.de offic.legat.lib.2.n.196.* vbi dicit ꝙ solemnis degradatio est depositionis executio, & fit qn post sentētiā depositionis episcopus præsente iudice sæculari cui degradandus debet tradi publice ab radit illi loca capitis,& manuū,in quibus in collatione ordinū vnctio facta fuit, & postea successiue detrahit omnia signa quæ in susceptione ordinū suscepit,& demum exuit cū habitu clericali,& dicit iudici,& officiali sæculari vt illum ita spoliatū,& depositū in suum forū, & iurisdictionē recipiat,*Mart.de iurisdict.c.51.p.1.n.* 18. ex quo tunc iudex ecclesiasticus nō tradit clericū degradatum iudici laico,sed eum ostendit, & declarat clericū esse priuilegio clericali exutū, *allegat Franc.in c.degradatio §. proderit de pænis in 6.idem Mart.dict.tract.p.4.cas.dicto 131. n.* 6.ex qua ceremonia apparet ꝙ degradatio solemnis,& actualis nihil aliud est quām denūciatio omnium priuilegiorū clericaliū, *iuxta text.in d.c.degradatio de pænis in 6.& voluit Io. Andr.in c.cum non ab homine de iud. & omnes scribentes in c.1.de homicid. Aufrer. in tract. de potest. iud.laici super person.ecclesf.regul.1.Fallent. 18. in fine in 16.tom.tract.diuers. cart. mihi* 288. *Alex. de Neuo in c.1.n.17.qui cler.vel vouent.* qui tamē dicit,

dicit, quod per degradationẽ non tollitur caracter impressus, *Roland. a Valle conf. 24. nu. 11. lib. 2. Marsil in l. 1. n. 17. de raptu virgin. & in pratica §. diligenter n. 169. & in §. examinata nu. 25. Soc. inter conf. Curtij sen. 20. n. 44. Decia. in tract.*
820 *crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 78. in fin.* Et ex quo nõ tollitur caracter sequitur vt clericus degradatus dicatur ad huc clericus, licet vere non sit in eadem dignitate constitutus in qua erat ante degradationem, *glo in c. accedens 50. dist. & in c. ad abolendam in verb. prorogatiuam de haeret. & in c. degradatis in verb. priuilegia de paenis in 6. Decia. conf. 19. n. 115. lib. 3.* & ipsa degradatio dicitur praeparatio exercitij iurisdictionis Iudicis secularis *Mart. d. cas. 131. n. 7.*

821 Differunt autem inter se, degradatio, & depositio in hoc quia clericus depositus dicitur priuatus ab officio, & benefitio non autẽ a clericalibus insignis, & habitu, degradatus verò dicitur is cui insignia, & habitus sollemniter sunt sublata, *c. episcopus praesbiter 11. q. 3. Decia. in tract. crimin. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 130. Menocch. in tract. de arbit. iud. casu. 415. n. 2.* ideo omnis de-
822 positus non dicitur degradatus, licet, e contra omnis degradatus dicatur depositus, *Burgas. in tract. de irregul. p. 6. tit. de sent. deposition. n. 1. & seq cart. mihi 445.* quo fit vt per solam verbalem degradationẽ seu mauis per solã depositioné clerici iudex secularis in eũ nullã assequit iurisdictionẽ prout consequitur quando actualiter est degradatus, quia tunc potest iu-
823 dex secularis eum punire, *vt dixi supra in principio praesentis fallentiae, & voluit Alcia. in d. c. cum non ab homine nu. 108. de iud. Vini. in lib. 1. comm. opin. lit. C. n. 61. Emanuel Suarez in tesaur. recept. sentent. eadem lit. C. n. 121. Cartar. in tract. de exequut. sentent. capto baun. c. 1. n. 286. Farin. q. 8. nu. 73. vbi testatur de comm. opin.* & dicit quod clericus degradatus potest puniri p iudicẽ absque eo quod sibi tradatur, *Menoch. d. casu 415. nu. 6. Abb. in c. tua n. 2. in vltim. notab. de penis in 6. & in c. non minus in 2. notab. de verb. signific. Roland. a Valle conf. 4. nu. 24. lib. 1. Bero. in c. at si clerici num. 173. de iudit.*

Et quod simpliciter ac verbaliter tantũ de-
824 gradatus siue depositus non sit de foro iudicis laici ita vt ab eo puniri possit, & quod retinet priuileggia clericalia, & remanet sub iurisdictione iudicis ecclesiastici donec tradatur curiae seculari, *dixerũt Siluester in summa in verb. degradatio il 1. n. 8. latè Clarus q. 36. nu. 32. 33. 34. & 35. Deci. in l. in omnibus causis nu. 18. de regul. iur. Marant. in pract. p. 4. dist inct. 11. nu. 72. cart. mihi 204. Franc. Pegna in comment. ad director. inquisit. Eimer p. 3. scholia 49. §. postremo quamuis, Scaccia d. c. 11. n. 73. Menoch. conf. 784. n. 9. lib. 8. Borgas. in tract. de irregular. p. 6. in tit. de sentent. deposit. n. 3. cart. mihi 445.* vbi dicit quod traditio curiae saecularis est exequutio degradationis verbalis quae differt ab ipsa degradatione, & depositione ꝙ secus est in degradato actua-
825 liter, q statim eo ipso subijcitur iurisdictioni iudicis laici nec tunc requiritur alia traditio facienda a iudice ecclesiastico cũ iste talis sit effectus de foro saeculari, & iudex saecularis poterit illũ punire, & penã imponere iuxta qualitaté delictorũ absque metu excommunicationis, *c. ad abolendam §. praesenti de haeret. Director. inquisit. q. 101. vbi Pegna in adnotat. lib. 3. scholia 69. & 70. Addentes Zang. in tractat. de heret. c. 18. n. 7. lit. B. in 11. tom. tractat. diuers. p. 2. cart. mihi 253. Villalobs in suis comm. opin. in verb. clericus n. 71. vbi testatur de commu. opin. Scaccia in tract. de iudit. p. 1. c. 11. n. 73. vbi alios allegat Farinat. in tractat. crim. q. 8. nu. 74.*

826 Et iudex ecclesiasticus qui clericum degradauit, & tradidit curiae saeculari debet efficaciter intercedere pro eo, & petere ne iudex saecularis illũ puniat paena vltimi supplitij sed alia mitiori paena, *ita deducitur ex text. in c. nouimus de verb. signifi. vbi glos. Butr. & Abb. n. 3. 7. 8. & 9.* qui Abb. dicit quod iudex ecclesiasticus nõ solum rogare, sed etiam prohibere debet ne traditus puniatur pena vltimi supplitij, *Marant. in pract. p. 4. dist inct. 11. n. 72. cart. mihi 204. Rimin. iun. conf. 685. nu. 42. lib. 6. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. 123. & 124. Scaccia in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 74. Zãch. Gol. d. c. 18. n. 7. vbi ad hoc allegat d. cap. degradatio de penis in 6. Addentes ad eundem Zanch. ibi in lit. B. & C.* qui ambo dicunt
827 ꝙ iudex ecclesiasticus non debet manualiter tradere iudici saeculari clericos puniendos sed per suam sententiã, & condẽnationẽ declarare ipsos fore exutos priuilegijs clericalibus, & propterea eos relinquit sub iurisdictione ipsius iudicis laici, q iudex saecularis cui est traditus clericus degradatus non debet statim contra eum aliquẽ sentẽtiã exequi, & eum ha-
828 bere pro cõuicto quoad paenam quae pro quo fuit condemnatus ab ecclesiastico veniret imponenda de iure ciuili sed ipse iudex laicus debet causam ventilare, & videre si iudice fuit condemnatus, & si viderit illũ non bene condemnatũ poterit absoluere, & absolutũ dimittere ex quo non debet esse exequutor mali, *ita est tex. in §. si vero crimen in Auth. de sanctiss. episco. vbi glos. & Angel. Bart. in l. Diuus ff. de custod. & exiben. reis, & in l. magistratus nu. 5. vbi etiam Alex. & Paul. de Castr. ff. de iurisdict. omu. iud. idẽ Bart. in l. 1. in fin. ff. si quis ius dicent: nõ obtemper. glos. in Authen. clericos in verb. per episcopum C. de episcop. & cleri. Lucas de penna in l. 1. q. 1. nu. 9. de piuileg. scolar. & in l. fin. q. 3. de veteranis lib. 12. Io. Igneus in l. 1. §. cum dominus nu. 34. 40. & 41. Cassan. super consuetudin. Burgun. rub. 1. §. 5. nu. 57. cart. mihi 196. Vrsill. in adnotat. ad Afflict.*

dec.24.n.16. Marſ.in tract.de bannit.in verb.iudice n.189. Decia.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.num. 121. Abb.in c.ea quæ n.14.de ſtatu monac. Velaſc. dec.48. n.13. ſed in iſta concluſione contrariã opinionem tenuerunt *Archid. in c. ſtatuimus vbi et Gemin.11.q.1. Ang. in d.l. magiſtratus*, qui dicit quod dictus §. *ſi vero crimen*, eſt correpť per quandam extrauagantem, coditam per Fider. Imperatorem in ciuitate Patauij cuius originale reperitur apud Inquiſitores hæreticæ prauitatis eiuſdem ciuitatis, & quod ipſe apud ſe habebat exemplum, *Anch. & alij in c. at ſi clerici de iud. & in c.1.de offi.ordinar. Bal. in Auth. Clericos, C.de epiſc. & cler. Sal.in l. ea quidem in 8.col.C.de accuſa. Ang.in l. Diuus, ff. de cuſtod. reorum Imol.in d.c.1.de offic.ordinar.* vbi dicit quod Legiſtæ communiter tenent opinionem Bartoli, Canoniſtę verò contrariam, Aliqui tamen pro concordandis iſtis contra-
829 riis opinionibus diſtinctione iſta vſi ſunt, aut ſcilicet clericus eſt traditus curiæ ſæculari ꝓ crimine mere eccleſiaſtico, vt eſt hęreſis, & tuc iudex ſæcularis nihil vltra agere, vel videre, vel cognoſcere debet, ſed ſtatim exequi ſententiam, quia ipſe eſt incapax talis cognitionis, & iuriſdictionis, aut vero de alio crimine ſæculari tractatur, vt eſt homicidium, vel etiam mixtum, vt eſt ſacrilegium cuius cognitionis eſt capax ex quo in eis poteſt habere iuriſdictionem, & iſto caſu opinio Bartoli eſſet veriſſima, & indubitata. *ita diſtinguendo tranſierunt Alex. Iaſ. & Dec.in d.l. magiſtratus idem Dec. in c. at ſi clerici n.15.in fi.de iud. Decian.d.c.9.n.121*
830 *& c.38.n.5. eodem lib.* & quod in crimine hæreſis iudex ſæcularis abſq; aliqua cognitione teneatur exequi ſententiam iudicis eccleſiaſtici, *tenuerunt Abb.in c.ea quæ n.14. de ſtatu monacor. Fel.in c.at ſi clerici de iud. vbi etiam Bero.n.79 Marſ.in tract. de bannit. in verbo iudice n.129. q duo vltimi allegant ad hoc tex.in c.inquiſitionis, §. prohibemus de hæreticis in 6. & alios Doctores*, ſed *Decian.d.c.9.n.123.* dicit quod cum iudex ec-
831 cleſiaſticus tm̃ iudicauerit clericũ eſſe degradandũ illumq; degradauit, & tradidit curiæ ſæculari puniendũ pro eo delicto pro quo fuit degradatus etiam quod delictũ ſit eccleſiaſticũ, neq; ſñia iudicis eccleſiaſtici condẽnatus ſit ad mortẽ, vel pęnã corporalẽ prout a tali iudice condẽnari non poterat, *ut habetur in c.clericis, & in c.ſententiã ſanguinis, ne clerici, vel monaci*, ſed tm̃ eſt traditus ſæculari iudici, vt ipſe circa pęnam ſanguinis iudicet, ſequit̃ qđ iu-
832 dex laicus non tenet̃ illum mori facere niſi ex proceſſu formato per ipſum iudicẽ eccleſiaſticũ liquide appareat tali pęna eſſe dignũ, & ſi hoc ipſi iudici laico non videbit̃ poterit melius inquirere, & proceſſum impinguare, & rõ eſt, quia iſte ita traditus non eſt à iudice eccleſiaſtico condẽnatus ad mortẽ ideo laicus non poterit dici merus exequutor iudicis ec-
833 cleſiaſtici, quia ille dr̃ exequutor merus, qui alterius, vel ſuam ſñiam exequit̃ a qua ei non licet recedere, *l.ſi vt proponis C.de exequ. rei iud. §.tripli inſti.de actio.l. ab exequutione, C. quorum*
834 *app.non recipiuntur Auth.de exeq. per tot.* Sed ſi laicus vult hunc ſibi traditum punire ad mortem non põt dici quod exequatur ſñia iudicis eccleſiaſtici, qa is non dãnauit ad mortẽ, neq; ẽt poteſt dici quod exequat̃ ſuã ſñiam, qa nullã tulit ſñiam ipſe iudex laicus, & ſic non põt dici exequutor, & ꝑ conſequens ceſſat fundamentũ illorũ, qui dicunt ꝙ cũ iudex laicus ſit exequutor ſñiæ iudicis eccleſiaſtici nõ põt de cauſa cognoſcere, ſed tm̃ad vnguẽ exequi qa hic nulla põt cadere exequutio ad pęnã corporalẽ ſñiæ, quæ non fuit lata, nec reperit̃ in rerũ natura, ad quã concluſionẽ corroborandã ipſe Decian. ponderat alia iura, & adducit rõnes, q̃ pñt apud eundem videri, & licet contraria opinio ſit a pluribus Doctoribus ſequuta nihilominus non eſſet peccatũ ab ea recedere, & ſequi opinionẽ ipſius Deciani, q̃ eſt ꝑ eum validiſſimis fundamentis roborata intelligendo, vt per eundẽ ibidem n.125.& ſeq. & quod ſi degradatus ex aliqua iuſta cauſa reſtituat̃ ad ordinẽ clericalẽ an debeat de nouo ordinari ad ſacros ordines, & dico quod non, *c. ſi epiſcopus 11.q.3. Mart.de iuriſd.caſ.132.n.4.p.4. cent.2.* & eſt ratio, qa character, qui dat̃ in aliqua conſecratione eſt indelibilis, & nõ poteſt ammitti, vel refutari, *Mart.ubi ſup. n.3.*

Quæro primo pro dilucidatione, ac clario-
835 ri intelligentia præſentis limitationis quid ſi clericus ſit abſens (nã hucuſq; ſumus loquuti de clerico p̃ſente) qũo poſſit priuari priuilegio fori eccleſiaſtici, & ſubijci iudici ſæculari, ex quo non poteſt actualiter degradari, quia eſt abſens, circa quod Scacc. *in tract.de iud.p.1. c.11.n.76.* dicit quod paria ſunt, vt qs actualiter degradet̃, vel ficte tradat̃ curiæ ſæculari præcedẽti tñ verbali degradatione, & ſic vr̃ concludere quod tunc ſufficit ficta eiectio cũ verbali depoſitiõe, & dicit ꝙ hæc reſolutio nullã patit̃ difficultatẽ, qa eiectio a foro eccleſiaſtico ſatis eſt qđ fiat verbaliter ꝑ ſñiam, *ad qđ allegat Eimer.in direct or.inquiſ.p.3.n.214.in fi.in forma citandi conuictũ car.570. vbi Pegna in cõmẽt.49.§. forma degradandi, & verſ. poſtremo quamuis, Cartar.in tract.de exequut.ſent. capto bannit. c.1.nu. 283.284.& 287.*

Quæro 2. ꝑ qbus criminibus clericus poſ-
836 ſit degradari, & dico quod ſm̃ aliquos ꝑp tria tm̃ videlicet hæreſis, falſi cõmiſſi in litteris Apoſtolicis, & cõſpirationis in ꝓpriũ epũm, *ita Lelius de Zãch.ĩ tract.de priuil.eccleſia.priu.79 nu.7. Clar. qui alios allegat in §.fi.q.36.num.31.*

X vbi

vbi dicit quod hæc est communis Doctorum theorica, & quod in alijs quantumcunque grauibus delictis sufficit sola depositio absque degradatione, & quod quamuis clericus cōmisisset crimen enorme, & grauissimum, etiā si occidisset Summū Pontificem, non debet degradari, si est paratus se corrigere, sed debet detrudi in perpetuū carcerē seu monasteriū, tandem cōcludit quod contrariū seruatur de consuetudine, licèt dicta opinio de iure sit vera, & eamdem opinionem (licet non ita largè) sequitur Boss. *in tract. crimin. in tit. de foro competen. n.135.& 136. vbi testatur de comm.* opin. Io. de Anan. in c. ad abolendam n.6. de heret. Diaz in pract. c.131. Cerill. Fulgeon. in summa crimin. in tit. de publicis iudit. §.2. num.7. vers. ad forum seculare car. mihi 106. Scaccia in tract. de iudit. d.c. 11.n.60.& 61.* qui dicit q quantumuis grauia commiserit delicta etiam si occiderit cardinalem nunquam posset degradari, & tradi curiæ sæculari dummodo sit paratus se corrrigere, *Borgas. in tractat. de irregul. lib.6. rub. de sentent. deposit. n.4. cart. mihi 450. Flammin. Cartar in tract. de exeq. sent. capt. banni. c.1.n.290. & modernissime Ortens. Caualcan. in pract. de testib. p.3. nu. 64. Farinat. late in tract. crimin. quæst.8.n.75.* vbi alios allegat, & testatur de comm.* opin. & recensent iura ex quibus deducitur qđ prędictis tribus casibus tantū potest clericus degradari, & tradi curiæ sæculari, Bero. vero in c. at si clerici n.75. cum pluribus sequent. in duobus insurgit contra præcedentem opinionē, primo contra id quod dicunt præcitati Doctores de crimine hæresi, & dicit quod tunc conuictus de hæresi traditur curiæ sæculari quādo est incorrigibilis at si vult se corrigere, & emendare non poterit degradari, & tradi curiæ sæculari sed est in monasterium vel carcerem detrudēdus, q dictū tamen intelligas nisi esset relapsus in eodem crimine, quia si est relapsus, licet sit paratus se corrigere, adhuc non est audiendus, sed omnino tradendus curiæ sæculari, *Socin. reg.55. Fallent.5. Bossi. in tit. de foro compet. nu. 137. Farinat. d.q.8.nu.76.*

838 Secundo ipse Bero. loco supra citato insurgit contra prædictos doctores dum dicunt q in tribus casibus tantū clericus potest degradari, & ponit multos alios casus in quibus potest degradari q. apud eundem videri possunt, & apud Abb. *in c. at si clerici de iudit. & Vasques in tract. de success. creati lib.3.§.22. limit.18.n.52 & 53. & in tract. de success. progress. in præfat. lib. 1.n.30. Rimin. iun. cons.685.n.25. & 26.* vbi adducit rōnes ex qbus ēt alijs casibus pōt degradari, *Anch. cons.158. Alc. in c. cū nō ab homine nu. 122 de iud. Io. in c. si qs n.4. de iud. Borga. rub. præd. n.16. cū plurib. seq.* q̄ vltima opinio puto quod sit verior vbi clericus esset incorrigibilis, vel cōmiserit aliquod immane, & orrendum delictū qa talibus casibus poterit degradari actualiter, & tradi curię sæculari vt dixi supra limitat, proximè precedente, n.813. & vltra ibi allegatos idē dixerunt Bero. *in d. c. at si clerici nu. 174. Affl. super constitut. de personis lib.1. rub.43. vbi cleri. in malef. debent conueniri late Farin. d.q.8 n.79. cū plurib. seq.* vbi multos allegat pro ista, & pro contraria opinione, & pręcipue in delictis qualificatis, *Zanch. Vgolin. in tract. de hęret. c. 18.nu.7. in 11. tom. tractat. diuers. p.2. cart. mihi 252.* qui dicit quod tunc debet degradari, & tradi curiæ sæculari quādo trāsiuit in profundum oīum malorum, & ostendit se prorsus incorrigibilē, *Clar. in §. fi. q.36.n.32.33.34.& 35* vbi dicit quod nunquam potest tradi curiæ sęculari etiam pro delictis supra expressatis nisi sit incorrigibilis quod vltimum non est, neq; potest esse verum quia iura ex quibus probāt quod in supradictis casibus potest clericus tradi iudicibus sæcularibus nihil prorsus dicunt de incorrigibilitate nisi quoad crimen conspirationis in personā Episcopi in quo requirit incorrigibilitas, *vt voluit gl. fi. communiter recepta in d. c. cum non ab homine de iud. Soc. reg.55. in 3. fall. Farin. d.q.8.n.78.*

839 Quæro tertio vtrum clerici in minoribus constituti si commiserint crimen degradatione dignū debeant actualiter degradari ꝓut constituti in sacris, & quod sit necessaria degradatio est tex. *in c.2. de pœnis in 6. & in c. si qs Epus 27.q.1. & voluit Abb. in c. clericus de vit. & honest. cler. & in c. si quis presbyter in 1. notab. de clerico excō. Rol. a Valle cons.4.n.25. lib.1. Io. Gulier à Ceruates Hispan. in ll. Tauri l.5.n.14.* ꝓ qua opinione potest adduci ratio, qa clerici ēt in minoribus dicunt caractere clericali insigniti, vt dixi supra in prælud. sed quod non sit ne-

840 cessaria degradatio, & ī casibus in quibus clericus constitutus in sacris degradatus a suo iudice, & ita degradatus tradit iudici sęculari in iisdē clericus in minoribus constitutus absq; aliqua degradatione, vel traditione de facto poterit puniri a iudice laico, *Couar. in lib. pract. quæst. c.32. num.3. vers. hic equidem, vbi allegat Aufr. in tract. de potest. iud. laici reg.1. lim.19. Cassan. super cōsue. Burg. rub.1.§.5. vers. Archidianus n.66. Guliel. de Bened. in c. Raynutius in verb. uxorē nomine Adelesiā dec.2.n.440. de testam. Pet. de Aued. in tract. de exeq. mand. princ. c.22.n.3. Diaz in prac. c.90.* & licet hęc secūda opinio sit frequentiori calculo approbata ego tñ nunquā recederē a prima, q̄ est magis tuta, sed in clericis primæ tonsuræ sine hæsitatione transit qđ non sit necessaria aliqua degradatio, quia prima tonsura non est ordo, *Germon. in terminis in tract. de sacror. immun. lib.3. c.15. nu.76.*

841 Et vt finē imponā ꝑsenti limitationi dico quod

quod in oĩbus casibus ĩ quibus clericus est puniendus p iudicẽ sæcularẽ sẽper est degradandus pter quã in casib⁹ iure expressis,sed aduerte ad id quod ait Scapp.de Assassinio, requiri sñiam Epi,per quã declaret,esse assassinũ , vt ex recentiori sententia probat Ambr. *de immunitate ecclesiastica c.17.n.10.& seqq.*

842 Secundo dico quod qñ clericus esset à iudice ecclesiastico p aliquo crimine degradatus, & ipse post degradationẽ cõmitteret aliud delictũ tunc enim tãquã laicus poterit à iudice sæculari iudicari,& cõdemnari,qa exutus est oĩ priuilegio clericali,*est tex. expressus in c.2.in fi.de pœn.vbi ẽt gl.in fi.& in c. non minus,de verb. sign. Aufr.in tract.de potest. iud. laici super psõn. eccl.reg.1.fall.4.n.12. in 16.to.tract. diuers.cart. mihi 287.Greg. Sair.in claui regia lib.12.c.7.n.9. Decia.in tract.crim p.1.lib 4.c.9.n.122.*

Tertio dico quod clericus nunquã dẽt tra-
843 di curiæ sæculari nisi contra eũ processum fuerit per viã accusationis,*Bellamer.in c.at si clerici in vlt.not.de iud. Scappa in tract.de iure non scripto lib.1.c.30.n 4.& 5.*

Limitat 6. prædictus primus effectus quod
844 clericus non potest conueniri corã iudice laico,vt non procedat in clerico negotiatore, & artifice, qui si post trinã monitionẽ sui Epi, vt dicẽ infra n.847. & non aliter dicendum, deliquerit in negotiatione, & artificio quod exercet,poterit conueniri corã iudice laico,& cõsulibus artis,& negotiationis quã exercet , & ab eo puniri potest in rebus dictæ negotiationis,sed non ad pœnam corporalem, *c.fi. de vit.& honest.cler. Bal. in add.ad Spec.in tit. de reo vers.scolaris Bertac. in tract.de episc.p.1.lib.4.nume. 96.in 13.tom.tractat.diuersor.par.2.cart.mihi 353.& in trac.de gabell.par.3.n.3.ĩ 12.to.tracta.præd.car.mihi 59. Aluarez in specul.iur.pontifi.c.35.vers si vero clericus cart. mihi 96.Cassan.super consuet. Burgun.rub.1.§.5.nu.88. cart. mihi 204. Foller. super constit. Regni in tit. de episco.& cler.c.de personis clericorum n.7.car.mihi 4 Cauensis super ritu M.C.V. Regni Neapolis ritu 235.lim.15.&16.gl.ordinaria super eodem ritu in tit.de foro compet. lit. B, vers.15. ratione car.mihi 396.post const.Regni Soc.reg.80.fall.7.Aufr. in tract.de potest.iud.laici super person.eccl. regul.1. fall.16.n.24.in 16.to.tract.diuer.cart. mihi 288.* vbi vr̃ hanc fallentiã intelligere qñ deliquerit circa negotiationẽ , vel artificiũ quod exercet non aũt in cæteris delictis,licet cæteri Doctores loquanẽ indistinctè per negotiationẽ clericus ammittat oẽ priuilegiũ clericale, *Petr.a Plaza in epito.delict.c.26.n.5.* qui loquiẽ in clerico in minoribus cõstituto,*Iul.Cæsar Imbr. in tract.de iudice Regni in præfat.n.41.Cened.in collect.iuris canoni p.1.collectan.37.nu.2. vbi more suo multos alios allegat Ludou. Messia in pragmat.*
845 *Taxæ Panis conclus.5.n.21.&23.*

Sublimitatur 1. hæc limitatio vt possit cõueniri coram laico vel rectore illius artis quã exercet in concernentibus eandem artem nõ in reliquis,*Aufrer.loco iam d. Addentes ad Deci. in c.ceterum n.25.in lit. C. de foro competen. Bertach.in reper.in verb.clericus artifex.*

846 Sed si vis tenere opinionem(quæ est omnino tenenda) quod prædicta limitatio procedat indistinctè vt in qualibet causa clericus in odium negotiationis possit conueniri corã iudice laico tunc intelligas prædictam limitationem vt tantum procedat dum negotiatur at si se abstineat a negotiatione ex tunc gaudebit priuilegio clericali,*Innocent. in c.fin. de vit.& honest.cler. Guido Papa dec.391.& cons. 217.n.3.Pet.Belluga in Specul.princ.rub.11.§.videamus n.2.vers.simile nota cart.mihi 60.*

847 Secundo intelligas vt dicta limitatio procedat quando fuisset ter monitus a suo superiore vt desistat a tali negotiatione, & monitionibus non obstãtibus in ea perseuerauerit, *c.fin.de vit.& honest.cler. Lupus in c.quamquam n. 2.de censib. Alciat.in c.cum non ab homine,n.11. de iud. Salsed. in add.ad Diaz in prac. crim. canon.c. 55.Gramm.cons.110.n.8.in ciuil. Pet. Cenedus d. collectan.37.n.2.vers.quod planè,*& quando clericus dicatur negotiari, & quæ negotiatio sit ei interdicta dicam infra in effectu sexto.

848 Limitant 7. prędictum primum effectum q clericus non potest conueniri corã iudice laico vt non procedat neque locũ habeat quãdo clericus sumeret officiũ laicorũ tunc enim ratione officij si in eo deliquerit poterit puniri p iudicem laicũ,*Aufr.in tract.de potest. iud. secular.super person.eccl.regul.1.nu.25.in 16. tom. tract.diuers.cart.mihi 288.*vbi dicit quod ita est consuetũ fieri,& vidit practicari in curia parlamenti,*Salsed.in add.ad Diaz in pract. c.61. in lit.B.cart.mihi 184.vbi alios allegat Mars. singul. 694.Maccabrun.cons.44.n.49.Vrsill. in adnotat. ad Afflit.dec.24.nu.4.Pet. Cenedus in collect. iuris canon.p.1.collectan.37.n.16.vbi multos alios allegat,& præcipue Hispanos Alfon. Aluarez in Spec. iuris pontif.c.36.vers.itẽ vbi clerici car. mihi 107. Cassan.super consuetud.Burgund.rubr.1.§.5.n.71. cart. mihi 201.* vbi dicit quod vidit quendam sacerdotem , qui dum esset consiliarius
849 principis commisit plures concussiones , & crimen repetundarum ob quod fuit officio priuatus,& vltra pecunialiter punitus per curiam secularem , *Foller. super constitut. Regni in tit. de episcop.& cler. cap. de personis clericorum nume. 9. cart. mihi 41. gloss. super ritu M.C.V. in tit. de foro competen. lit. B. vers. decimosexto fallit cart. mihi 396. post constitut. Regni Franc. Marc.dec.46.n.6.p.1.Menoch. in tract. de arb. iud.centur.6.casu 537.n.11.* vbi dicit quod quoti-

tidiano vsu comprobatum est quod clericus qui est consiliarius principis si reuelat secreta ipsius principis puniri potest ac si esset lai-
850 cus *ad quod allegat Io. de Terra Rubea in tract. de præheminentia Regis Gallorum ration.* 5. *col. pen. Rui. cons.* 4. *lib.* 5. *Gigan. in tract. de crim. læsæ maiest. tit. qualiter, & a quibus crimen læsæ maiest. committ. q.* 5. *n.* 19. Et ratio huius fallentiæ ea est quia cum officium ei decernatur authoritate iudicis sæcularis tanquam eius officialis poterit corã eo trahi quia a principio poterat se excusare ab officio si voluisset *l. generaliter cum Auth. ibi posita, C. de episc. & cler.* quod si nõ fecerit ei est imputandum, *Maccab. cons.* 44. *n.* 50. 51. & 58. vbi vlterius dicit quod clericus acceptando officium sæculare facit se indignũ foro clericali.

Contrariã tamen opinionẽ (quam ego teneo veriorẽ, & tutiorẽ) in isto articulo tenuerunt glos. & Doctores* cõmuniter, *in c. sacerdotibus ne cler. vel monach. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici regul.* 1. *fallent.* 17. *vbi testatur de comm.* opi. Barba. in c. cum ab ecclesiarũ de offic. ordin. Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. vxorem nomine Adelesiam decis.* 2. *n.* 447. *de testã. Couarr. in lib. pract. quæst. c.* 33. *n.* 6. *Surd. cons.* 396 *n.* 33. *lib.* 3. *Clar. in §. fi. q.* 36. *n.* 21. qui etiam asserit quod hæc est comm.* opi. & dicit ꝙ hoc procedit etiam in clerico in minoribus cõstituto, *Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *n.* 143. qui dicit quod hæc fallentia in toto corpore iuris non reperitur & quod l. fin. C. de iurisd. omn. iud. cuius argumẽto aliqui sunt moti ad dicendum & ponendum hanc fallentiam loquitur in milite cuius priuilegiũ circa forum nõ est ita forte potens & indeficiens prout est priuilegium fori clericalis quod est introductum de iure diuino, vt dixi supra in prima ampliatione huius effectus, quia iudex laicus est habilis ex se ad exercendum iurisdictionẽ in militẽ quod secus est in clerico, item dicit quod neque obstat dictum cap. sacerdotibus ne clerici, vel monachi per quod videntur aliqui tenere quod clerici assumentes administrationes & officia laicorum si in illis delin-
851 quant sæculares iudices eos punire possint, q̃a dispositio dicti capituli procedit trina monitione præcedente, vt ibi oẽs concludunt, non obstat ẽt ratio adducta pro priori opinione, quia clericus non solum tacite prout esset isto casu, verum ẽt neq; expresse poterit priuilegio fori renuntiari, vt dixi supra in ampliationib.

Et hæc secũda opinio in regno fuit bis obseruata cum casus successerit, vna vice scilicet in Magna Curia in causa cuiusdã equitis Hierosolemitani, q officium Capitaniatus exercuit in ciuitate Calatagironis, alia vice in Patrimonio, possent tñ istæ opiniones facillimè concordari, scilicet, prima opinio procedat quod possit punire clericũ delinquentẽ ad priuationẽ officij, secunda vero opinio, vt non possit eum punire alia pęna, & hæc distinctio clarissime colligitur ex traditis per Foller. loco supra citato in priori opinione.

852 Secundo modo possunt concordari, vt prima opinio sit vera quando vltra dispositionem iuris canonici adesset sinodalis constitutio prohibens ne clerici officia laicalia exerceant sub pœna priuationis sui priuilegii, secunda autem nulla existẽte constitutione sinodali, quæ secunda cõciliatio colligi põt ex dictis *per Aufrer. loco citato, & per Hostiens. in summa tit. ne clerici, vel monaci.*

Tertio modo (& hæc verior conciliatio, &
853 concordatio) vt prima opinio procedat qñ esset ter monitus, vt ab officio desistat, & secunda qñ non esset modo aliquo monitus, *ita Angel. de Claua in summa in verb. clericus, il* 9. §. 3. *& Aufr. d. reg.* 1. *fall.* 17. & in casu in quo pro-
854 cedit prima opinio scilicet, qñ processit monitio eã limitabis, vt tñ procedat qñ deliquit circa ea, quæ concernunt officiũ secus si deliquisset in delictis cõibus, vt si homicidium cõmisisset, quia tunc esset conueniendus coram iudice ecclesiastico sibi cõpetenti, *ita Guliel. de Bened. qui alios allegat in repe. c. Raynutius in ver. vxorem nomine Adelesiã dec.* 2. *n.* 166. *de testam.*

Limitat 8. à quibusdã in causa depositi, seu
855 sequestri, vt si ex mandato iudicis laici fieret depositum, siue sequestrum penes clericũ, vel aliã ꝑsonã ecclesiasticã, nã ꝓ restõne eiusdẽ depositi penes se depositati cõueniri põt coram eodẽ iudice laico cuius mãdato fuit factũ depositũ, seu sequestrũ, *Bal. in l. acceptã, n.* 4. *C. de vsur. & in l. si fideiussor, §. si satisdatũ vbi ẽt Ias. col.* 1. *& Sal. n.* 4. *ff. q. satisd. cogan. idẽ Ias. in l.* 1. §. 1. *col.* 3. *ff. de offi. eius cui mãd. est iurisd. Capp. Tholos. dec.* 162. *Affl. dec.* 24. *n.* 3. *vbi Vrsil. in adnot. n.* 2. *&* 3. *Alex. in l.* 1. *ff. de iud. vbi ẽt Iacobi. n.* 18 *& Curt. iun. n.* 24. *Aufr. in tract. de potest. iud. laici sup perso. eccl. reg.* 2. *fall.* 14. *n.* 14. *i* 16. *to. tract. di uer. car. mihi* 289. *Marãt. in pract. p.* 4. *dist.* 11. *n.* 62. *car. mihi* 103. *Intrigl. in trac. de feud. cẽt.* 2. *art.* 94. *n.* 8. *Restaurus in tract. de Imper. q.* 107. *n.* 12. *vbi alios allegat Maccabr. cons.* 44. *n.* 47. *Scacc. in tract. de iud. p.* 1. *c.* 11. *n.* 96. *Anna sing.* 127. *vbi Fabius in add. antiquis, & recẽtioribus allegat varios Doctores Surd. cons.* 280. *n.* 11. *lib.* 2. *& cons.* 396. *n.* 11. *lib.* 3. *& vtrobiq; quãplurimos alios cõgerit,* licet contrariũ cõcludat *in d. cõs.* 396. *n.* 33. *uer. rõne sequestri, Masull. in add. ad Capy. dec.* 7. *n.* 4. *Io. Alois. de Leo in Auth. cassa n.* 19. *C. de sacros. eccl. Rebuff. sup const. Galliæ p.* 1. *art.* 5. *gl.* 9. *n.* 3. *Cumia super ritu Mag. R. C. istius Regni c.* 19. *num.* 24. *Tiraquell. in tracta. de retract. conuent.* §. 4. *glos.* 7. *nume.* 9. *&* 10. *vbi alios allegat*, & dicit quod

hoc

hoc iure vtunt in Gallia, licet ipse de tali opinione valde dubitet, *Pet. Cenedus in collectan. iuris canon. p. 1. collect. 37. nu. 21. Amod. a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi num. 42.* vbi ex Bald. in d. l. acceptam dicit ꝙ quando proceditur exequutiue, & iudicis officio tunc procedit ista opinio, quia tunc nō proceditur per modū iudicij, sed exequutiue ex officio suscepto, quia cū officium ei decernatur authoritate iudicis sæcularis possunt coram eo trahi qa poterant se excusare a tali officio si voluissent, *l. generaliter cum Authen. ibi posita, C. de episc. & cler.* quod si non fecerint est eis imputandum, *ita Maccabr. ab Anguil. d. cons. 44. n. 50. & 51.* At hæc opinio est Ciuilistarū, quæ non est vera, & fuit correpta secundū Canones, *vt post alios probat Surd. cons. 369. sub num. 33.*

856 Sublimitatur tamen prædicta limitatio vt isto casu possit agi contra clericū realiter tm̄ non autē personaliter, *ita limitat Io. Iacob. Masull. in d. add. ad Captr. dec. 7. n. 4. qui ad hoc allegat Vrsill. in adnot. ad Affl. dec. 173. Calefat. in l. 1. nu. 36. vers. sed c. clericum ff. de iud.* Et pro hoc facit quod dixi supra limit. 3. nu. 789. vbi ex multis probaui, quod licèt clericus possit reconueniri coram laico nihilominus eius persona non poterit grauari propter ipsā reconuentionē.

Limitatur nono prędictus primus effectus, quod iudex laicus non potest cognoscere de
857 causa clerici, vt non procedat qn̄ iudex cognosceret de causa non vti iudex, sed tanquā compromissarius, vt quia clericus cōpromitteret de aliqua causa in iudicem ordinarium loci, quia hoc bene facere poterit & laudum cōtra eum latum erit validum, *c. contingit de foro cōpeten. Bellam. in repet. c. Romana, n. 6. de foro cōpet.* quæ repetitio est posita post eius consil. quam limitationem intelligas, vt tunc demum va-
858 leat cōpromissum factum per clericum in iudicem laicum qn̄ fit in laicum, vt in arbitratorem secus si fieret ~~vt in arbitrum~~, *ita Andr. Gail obseruat. 37. in fin. lib. 1.* vbi dicit quod tunc sententiam valet in vim pacti, *Dec. in c. at si clerici, nu. 2. de iud. qui testatur de comm.* * *opin. Farinac. in tract. crim. q. 8. num. 24. limit. 1. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 37.*

Et clericus poterit ad eius libitum facere
859 compromissum tūc solum qn̄ tractatur de rebus tēporalibus, tàm ecclesiæ, quàm sui patrimonij secus de spiritualibus, quia de eis non potest fieri compromissum nisi in clericum & personam ecclesiasticam, *c. contingit a contrario sensu & c. per tuas de arbit. gl. 2. in c. decernimus, de iud. Sal. in l. si quis ex consensu n. 3. de episc. audien. gl. 2. in c. dilecti filij de arb. vbi Doctores cōmuniter & præcipue Abb. & Bero. nu. 26. qui testatur de com.* * *opin.* licèt nu. 27. & seq. de ipsa opinione satis dubitet circa tēporalia ecclesiæ & respondet iuribus adductis pro ea, *Camill. Borell.*
860 *super pragm. Odia litium §. 2. gl. 1. nu. 350.* Sed de licentia episcopi poterit fieri compromissum de re spirituali in clericum & laicum coniunctim & non aliter, *not. in d. c. cōtingit de arb. Sal. d. nu. 2. Borell. in præcit. glo. 1. nu. 352.*

Et quod non possit fieri compromissum de
861 bonis temporalibus ecclesiæ sine licentia episcopi dixerunt, *glo. & Abb. in c. si diligēti, de foro cōpet. Anan. in d. c. contingit, n. 3. de arb. Anch. in c. cum tēpore, nu. 4. & in c. peruenit, nu. 3. eod. tit. de arb. Fel. in c. ecclesia Sanctæ Mariæ de constit.*

862 Limitant decimo in clericis portātibus, arma, qui possunt per officiales laicos capi, & armis spoliari, & arma tunc applicantur ipsi capienti, nec iudex ecclesiasticus poterit illa pretendere, *Couarr. in lib. pract. q. c. 33. n. 7. vers. vt quinque tamen vbi latissimè loquitur de præsenti fallentia Aufrer. in tractat. de potestat. iud. laci reg. 1. fallent. 13. n. 21. in 16. to. tract. diuers. cart. mihi 288.* vbi dicit quod isti clerici portantes arma possunt ciuiliter puniri per iudicē laicū, *Frāc. Viu. decis. 26. nu. 5. vbi alios allegat Alex. Rauder. cons. 17. nu. 24. lib. 2. Io. Aloys. de Leo in Authen. Cassa, n. 19. C. de sacros. eccles. Pet. August. Morla in empor. vtriusq. iur. p. 1. tit. 1. q. 16. nu. 17. Octau. Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 2. n. 37. vbi multos alios allegat Lelius de Zanchis in tract. de priuil. eccles. priuil. 85. n. 12. Dec. in c. cum non ab homine, n. 40. de iud. Cassan. super consue. Burg. rubr. 1. §. 5. n. 79. cart. mihi 203.* vbi dicit quod tūc etiā poterunt pecunialiter puniri *Pet. Foller. super constitut. Regni in titu. de episcop. & cler. c. de personis clericorum n. 4. cart. mihi 40. & in titu. de hæreticis & apostatantes, n. 5. cart. mihi 100. Scacc. in tracta. p. 1. car. 78. n. 5. in vltimis verbis Anton. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 5. n. 1. cum sequētibus Iulius Cæsar Imbriam. in tract. de iudice regni p. vlt. n. 72. 74. 75. & 79. qui asserit quod ita seruatur in Regno Neapol. Petr. Belluga in Specul. princ. rub. 11. §. dubitatur vers. indifferenter n. 11. Clar. in §. fin. q. 36. n. 22. Pet. Cened. in collect. iuris canon. p. 1. collect. 37. num. 17. Io. Redin. in tract. de potest. princ. in verb. non solum armis decoratam in 2. p. n. 163. Alfon. Alceuedo in lib. 1. nouarum compilar. tit. 3. l. 9. num. 3.*

863 Sic etiā in simili dicunt de clerico reperto exercere prohibitam venationē, vel piscationem qui poterit spoliari a iudice sæculari vel suis ministris auibus, vel canibus, vel alijs instrumentis prohibitis, *ita Salsed. in add. ad Diaz in pract. c. 65. in fin. Pet. August. Morla d. q. 16. n. 16. 17. & 18. Cenedus d. collect. 37. n. 19.*

Et licet in casibus prædictis clericus possit armis, vel canibus spoliari, nihilominus nō poterit pœna aliqua a sæculari potestate constituta puniri, nec aliquo modo secundum leges ciuiles iudicari, sed secundum constitutiones

nes

nes episcopales, quæ si nõ adsunt veniunt puniendi arbitrio iudicis ecclesiastici, Io. de Platea *in §. ité lege Iulia Institut. de publ. iud. Couarr. d. c. 33. nu. 7. Imbrian. d. par. vlt. nu. 76.*

Sed apud Gallos officiales seculares puniũt
864 clericos arma deferentes pœna pecuniaria, & hoc vt aiũt ex indulto Romani Pontificis sibi concesso, *Couarr. loco citato Iulius Cæsar Imbr. eadem par. vlt. nu. 78. Nauarr. conf. 27. nu. 1. & per totum in tit. de sentent. excomm. in 2. tom. car. mihi* 520. vbi late scribit de clericis deferentibus arma & qñ & quibus locis solent & possunt puniri per iudices sæculares & quid si adesset consuetudo & Not. quod Nau. & alij affirmãt vt sæculares incidant in excommunicationẽ si arma recepta á clericis vel quod vis aliud nõ restituant.

Limitant vndecimo predictum primũ effe-
865 ctũ quod iudex laicus non potest cognoscere de causis clericorum, vt non procedat in clerico qui dum est in minoribus constitutus aliquid agit priuilegio clericali penitus cõtrariũ, *Alex. conf. 8. n. 3. lib. 1. Io. Lupus in tract. de libert. ecclef. p. 2. q. 5. nu. 1. in 13. to. tract. diuerf. car. mihi 6. Capra in suis regul. in tit. de prorogat. nu. 17. Innocen. nu. 3. & cæteri oẽs in cap. 1. de apostat. Io. de Imola in cap. Ioannes in 3. col. de cler. coniug. Parif. conf. 40. nu. 24. lib. 4. Henric Bohic in c. ex literis, nu. 9. & seq. de vit. & honest. cler. Io. de Anan. in d. c. 1. nu. 10. de apostat. & ibidem Ancher. nu. 2. qui late de hac limitatione scribit & ponit certas distinctiones, Alex. de Neuo conf. 59. nu. 7. Roffred. Beneuent. in tract. de iud. p. 1. in rub. positiones rei in recisoria, nu. 1. car. mihi 22. Crauett. conf. 191. nu. 7. lib. 2. Bertach. in repert. in verb. clericus vxorẽ ducens Guliel. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. & vxorem nomine Adelesiam dec. 2. n. 149. in 2. par. car. mihi 80. Port. conf. 149. n. 16. & 19. Alphonf. Aluarez in Specul. iuris pontif. cap. 35. verf. accipit vxorem car. mihi 96. circa principiũ Cassan. super consuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 64. car. mihi 198. Marcell. Cala in tract. de modo artic. & proband. §. 2. nu. 1219. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. nu. 4. verf. nunquid autem Capic. dec. 161. n. 1.* qui prout reliqui supra citati ponit exemplum istius fallentiæ in clerico, qui contraxit matrimonium cũ vidua, vel aliter corrupta: aliqui verò inferius citandi ponunt exemplũ istius fallẽtiæ in clerico qui ad militiam ascribi passus fuit, *ita Imol. per illum text. in c. in audientia de sentent. excomm. Marsil. in tract. de Bannit. in verb. iudice, nu. 218. Aluarez. d. c. 31. verf. si vero clericus car. mihi 96. Soc. regul. 80. fallen. 8. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. regul. 1. fallent. 20. nu. 28. in 16. tom. tract. diuerf. cart. mihi* 288. vbi dicit quod is talis ipso facto est exutus priuilegio clericali, quia hoc faciendo facit actum clericatui contrarium, *Soc. sen. conf. 12. nu. 19. lib. 1. Abb. in c. fin. nu. 4. de cler. coniugat. Bertach. in d. verb. clericus vxorẽ ducens Innoc. eod. n. 3. Gulielm. de Bened. supra citato n.* 149. vbi recenset varios casus in quibus cle-
866 rici fuerunt exclusi a priuilegio fori ecclesiastici propter militiam, *Gigans in tract. de pensio. q. 55. n. 3. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro cõp. in lit. B, in fi. verf. vigesimo in clerico car. mihi 397*
867 *post consti. Regni*, & rõ istius vltimi exẽpli est, qa militia clericalis, & sæcularis videñt cõtrariæ, *vt in c. qui in aliquo 61. dist. & in c. diuersis de cler. coniug. & in c. fin. de voto Henric Bohic in c. ex litteris de vita & honest. cler.*

868 Limitatur 12. prædictus primus effectus, quod iudex laicus non põt se ingerere in causis clericorũ qñ iudex secularis cognosceret de causa clerici vti minister iudicis ecclesiastici, & cum assistentia alicuius clerici, vt si esset assessor epi, *c. Monna 11. q. 5. Aufr. in tract. de potest. iud. laici super perso. eccl. reg. 2. n. 21. in 16. to. tract. diuer. cart. mihi 290. Marf. in tract. de bann. in verb. iudice, n. 198.* vbi dicit quod istud bis habuit de facto in ciuitate Firmi contra duos clericos, *Iac. de Graff. in dec. aur. p. 1. li. 4. c. 18. n. 152 verf. quintus quando*, nec ista limitatio aduersat̃ ampliationi 97. quia ibi loquutus fui vbi simpliciter epus consensit, iudex sæcularis tãquã iudex sæcularis cognoscat de aliqua causa cõtra clericũ hic vero loquor qñ eps eligit iudicẽ laicũ in suũ ministrũ officialẽ & assessorem.

Limitat 13. vt dictus primus effectus non
869 ꝓcedat qñ clericus conuenit̃, vt repararet ecclesiam ruinã minantẽ, tũ enim põt conueniri per viam extraordinariæ cognitionis corã iudice laico deficiente iudice ecclesiastico, seu eo negligente etiam si esset prælatus, *Aufre. in tract. de potest. iud. secular. super perso. eccl. reg. 2. n. 26. in 16. to. tract. diuerf. car. mihi 290.* vbi hoc ꝓbat exẽplo veteris testamenti, *Guliel. in repet. c. Raynutius in verb. domum, n. 17. de testam. Rebuff. in l. præses, n. 2. de offic. præsidis*, qui aũt teneat reparare ecclesiã ruinã minantem, & ad
870 hoc possint cõpelli ponunt Dominus, & præceptor meus in Almo studio Romano *Parif. in tract. de resign. benefic. lib. 3. q. 15. per tot.* vbi more suo docte, & late de ista materia loquit̃, *Borell. conf. 2. n. 12. 13. 14. & 24. Rebuff. conf. 135 n. 5. & 9. Surd. conf. 62. n. 1. 5. 9. 10. & 11. Borgin. in suo repert. in verb. ecclesia, Ferret. conf. 368. n. 3. & 10. lib. 2. Marf. in tract. de bann. in verb. ecclesia n. 152. Goffr. in summa tit. de eccl. edifican. per tot. Ancher. in c. de ijs, n. 2. eod. tit.*

871 Et aduertendum est quod clericus, qui tenet̃ reparare ecclesiã si illã non reparat peccat mortaliter, *Fel. in c. per tuas, il 2. n. 2. de simon.*

Isti duo numeri fuerunt sublati 872 873

874 Limitatur 15. qñ clericus conueniret ꝓ tributis, & gabellis casu quo ad illas tenet̃, vt in tri-

tributis, & gabellis preteritis ante quam prędium perueniret ad clericum nãq; pro eis conueniri poterit corã procuratore Cæsaris, *Bertac. in tract. de episc. p. 5. lib. 4. n. 96. in 13. to. trac. diuers. cart. mihi 353. Sal. in Auth. sed periculũ, C. sine consen. vel reliq. Alber. in Auth. statuimus, C. de episc. & cler. prout eum refert & sequitur Egid. Thomat. in tract. de gabell. in §. seu sectione incipiente videndum nunc est, n. 3. car. mihi 247. & n. 10. car. 256. & n. 15. car. 265. Aufr. in tract. de potest. iud. laici super perso. eccl. reg. 2. fall. 27. in 16. to. tracta. diuer. car. mihi 291. vbi alios citat Bald. in l. de his, n. 1. C. de episc. & cler. Tiraq. in tract. de retract. Lignag. §. 32. gl. vnica, n. 80. qui et concordantes cõgeris Boss. in tract. crim. in tit. de foro comp. nu. 14. Remig. de Gonn. in tract. de carit. subsid. q. 67. n. 52 in 15. tom tract. diuers. p. 2. car. mihi 185. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro comp. vers. 2. reg. car. mihi 397. post constit. Regni Maccabr. cons. 44. n. 44 Apostill. ad Matthes. sing. 110. Pet. a Petra in tracta. de potest. principis, c. 4. n. 38. Foller. super cõst. Regni in tit. de sacros. eccl. c. item statuimus n. 8. car. mihi 34.* vbi dicit quod isto casu clericus potest conueniri corã laico actione reali tñ, non autem personali, q̃a in psonam clerici laicus nullã potest hr̃e potestatẽ, vel iurisdictionẽ, & hoc idem vr̃ sentire Egid. Thomat. in loco supra citato, n. 11. & 12. vbi ponit quo ordine, & modo conueniri debeat an scilicet, in solemni forma iudicij an vero summarie simpliciter, & de plano sine ordine iudiciario quod non pcedit qñ prædia perueniunt, & sunt in dñio clerici, q̃a pro eis dẽt clericus conueniri corã suo iudice ecclesiastico.

Limitant 16. prædictum primum effectũ,
875 vt non procedat qñ clericus communi opinione esset habitus pro laico, vt q̃a iam dimisisset habitum & tonsurã, & in laicali habitu fuisset depræhensus, quia tunc cognoscit à iudice sęculari, & non ecclesiastico, *Cepoll. cons. 11. n. 40 in crim. Anan. in c. præterea, nu. 9. de apostat. Crot. cons. 104. nu. 11. lib. 1. Aufr. in tract. de potest. iud. secul. reg. 2. fall. 22. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 290. vbi testatur de magis comm.* opin. Calder. cons. 22. n. 1. in tit. de iud. & foro cõp. Achill. Padroch. cons. 40. n. 75. Alex. de Neuo cons. 59. n. 20 vbi dicit quod hæc est cõis * opinio, & n. 4. 5. 11. 14 & 16. Belluga in Specul. prin. rub. 11. §. dubitatur
876 vers. indifferenter, n. 4.* vbi dicit quod isti tales priuilegio clericatus solum vti volunt ad pęnæ subterfugium, & quod labijs clericatũ allegant factis verò illum negant, *Scacc. in tracta. de iud. p. 1. c. 11. n. 82. vers. si vero*, vbi dicit quod
877 hæc fallentia procedit de consuetudine, & nõ de iure, q̃ consuetudo potius approbari quã improbari vr̃ à Concil. Trid. *sessi. 23. c. 6. de refor. Scappa in tract. de iure nõ scripto c. 1. n. 1. lib. 3*
878 Et ratio præsentis limitationis est, quia in iudicijs opinio præualet, & præiudicat veritati, *c. rerum 3. q. 7. c. ad probandum de re iud. l. Barbarius Philippus. ff. de offic. procons. Paris. in tract. de resign. Benefic. lib. 4. q. 2. n. 21. Crot. cons. præd. n. 14.* Sublimita in clerico in sacris, vel in mi-
879 noribus beneficiato, nã secuta forma Concil. Triden. clericus in sacris, vel in minoribus beneficiatus, & si non incedat in habitu & tonsura, gaudet priuilegio fori.

Limitant 17. dictũ primũ effectũ qñ cleri-
880 cus conuentus corã iudice laico distulerit allegare clericatus priuilegium & permiserit se condẽnari a sæculari & committi exequutionem & postea allegaret priuilegium clericale, q̃a tunc poterit & debet a iudice laico condẽnari in expensis in quibus fatigauit actorem differendo dictã exceptionẽ clericatus proponere & allegare, vel cũ calũniose ageret cõtra laicum succubuerit, *l. arbitrio §. dolo, ff. de dolo, Bellamera, dec. 126. Felyn. in c. exceptionẽ in princ. vers. & per istũ text. de except. & in c. at si clerici, nu. 8. de iud. Boer. super consuet. Bituricen. in tit. des costumes concernans, §. 21. col. fin. vers. & vnũ singulare Calderin. cons. 12. in tit. de iud. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 33. nu. 2. vers. clericus vero Io. Batt. Asinius in pract. §. 32. ampl. 61. nu. 1. & in tract. de exequut. in prin. c. 3. n. 3. & 4. Vrsill. in adnotat. ad Affl. dec. 2. nu. 4. & 5. Imol. in d. c. at si clerici, in princ. Cassiad. dec. 3. nu. 5. in tit. de appellat. Marsil. in l. patri, vel matri, nu. 77. ff. de quæst. & in tract. de bannit. in verbo nocturno tẽpore nu. 14. vbi alios allegat Cappell. Tholos. dec. 165. Capic. dec. 167. Aluar. Velascus Hispan. dec. 65. n. 4. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. reg. 2. fallent. 33. in 16. to. tract. diuersorum car. mihi 291. Maccabrun. cons. 1. nu. 28. & 29. & cons. 44. nu. 20. & 21. Luc. a Pet. in pract. lib. 2. c. 1. nu. 12. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 73. nu. 2. vers. minus obstat quod tarde, Farinac. in tract. crim. q. 8. nu. 16. Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 94. nu. 8. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 115. in fin. Patian in tractat. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. c. 34. n. 77. Vinc. de Anna singul. 131. Surd. cons. 396. n. 3. & 5. Natta cons. 495. nu. 18. lib. 3. Medices in tract. de legibus & statutis p. 4. q. 6. nu. 5. vers. 8. lex. Dec. in d. c. at si clerici, nu. 158. de iud. Cabbell. super constit. Egidian. lib. 4. c. 1. gl. 1. nu. 25. cart. mihi 321. Horat. Carpan. super statutis Mediolan. p. 1. c. 55. nu. 45. & 46. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro cõpet. vers. secunda regula car. mihi 397. post const. Regni Marant. in pract. p. 4. dist. 8. nu. 5. car. mihi 148. & dist. 6. nu. 54. car. 131. & dist. 11. nu. 6. car. 203.* quidquid in contrarium dixerint Roland. a Valle *cons. 12. nu. 42. lib. 2. & alij allegati per Surd. d. cons. 396. nu. 28. lib. 3.*

881 Ampliatur ab aliquibus prædicta limitatio vt in tantum sit vera quod clericus condemnatus ad expensas propter contumaciam, vel præ-

præsumptā calumniā non debeat frui beneficio, ne exigatur vltra quam facere potest, & debet sibi tantum relinqui quod non cōpellatur mendicare ex quo illud priuilegium perdidit propter suum delictum, *Alex. de Neuo in c. reprehēsibilis, n. 54. de appellat. & dicam infra in effectus sequentibus*, secus si fuisset in expēsis cōdemnatus ex quo causam iniustā ignoranter, & sine dolo fuit prosequutus, quia tunc priuilegium prædictum non ammittit, Neuus dicto num. 54.

Sublimitatur 1. prædicta limitatio quando actor sciret reum esse clericū tunc enim clericus non allegans suum forum non poterit ad expensas condemnari, *Maccabr. cons. 44. n. 13.*

882 Sublimitatur 2. vt dicta limitatio procedat qn̄ clericus conuenitur coram iudice sæculari tanquam laicus si cōueneretur tanquam clericus tunc enim non poterit ad expensas condemnari, quia si ammittit ipsam causam principalē, vt dixi supra hoc eodem effectu multo magis ammittere debet expensas, *Io. Batt. Marches. in tract. de commis. p. 2. c. 4. n. 44. cart. mihi 490. vbi ad hoc allegat Cassan. super cōsuet. Burgund. rub. 1. §. 5. & alios Doctores quibus addo Aret. in c. si diligenti, n. 19. de foro compet. & in c. 1. n. 18. 24. 25. & 26. de accusat. & Scappa in tractat. de iure non scripto, lib. 1. c. 11. n. 11.*

883 Sublimitatur 3. quādo actor post quā clericus opposuit exceptionē clericatus perseuerauerit prosequendo litē, quia tunc præsumitur quod etiam si ab initio fuisset opposita prędicta exceptio nihilominus idē fecisset, ideo isto casu ad expensas non condemnabitur, *Maccabrun. d. cons. 44. n. 19.* quidquid in ista sublimi-
884 tatione dixerit in contrariū Couarruu. *in lib. practic. quæst. c. 13. in fine.*

Et licet clericus qui distulit allegare excep-
885 tionem declinatoriam fori condēnetur ad expensas nihilominus processus quoad reliqua erit nullus, Aluar. Velascus *d. dec. 65. n. 4. Farin. eadem q. 8. n. 16. vbi alios allegat.*

886 Nec est prætermittendum dicere quod ista cōdemnatio ad expensas debet fieri, & faciēda est omnino corā iudice ecclesiastico ad cuius iurisdictionem, & officiū pertinet hæc cognitio, quidquid dicāt alij prædicti Auctores, *Gramm. voto 18. nu. 16. Dec. cons. 241. Anna d. singul. 131. Surd. consil. 396. n. 29. lib. 3. & ita intelligendus est Farinac. d. q. 8. n. 17.*

887 Et super quibus bonis debeant solui prædictæ expensæ ponit late Alex. de Neuo *in c. reprahensibilis, n. 50. & plurib. seq. de appellat.*

888 Limitant 18. prædictum primum effectum quod clericus non potest cōueniri coram iudice laico vt non procedat quando clericus se ingereret enormitatibus, vel dimitteret habitum clericalem vel deferret arma vel aliter in-honestam vitam duceret, quia si is postquam fuerit ter monitus prędictis monitionibus no obstantibus ab ipsis enormitatibus, & alijs su pradictis non desisterit, & vitam in melius reformauerit etiam si esset constitutus in sacris ammittit priuilegium fori, & per consequens poterit puniri a iudice sæculari, *c. ex parte il 3. vbi gloss. de priuileg. Clement. 1. vbi Ancher. de vita, & honest. cler. c. in audientia de sentent. excomm. c. fin. de vit. & honest. cler. c. contingit, il 2. de sentent. excomm. c. vnico de cler. coniugat in 6. Abb. in c. tuæ, n. 3. de apostat. Marsil. consil. 67. n. 60. & 61 Cepolla, cons. 11. nu. 41. in crimin. Pract. Corrad. in tit. de inquisit. n. 8. in 7. limit. cart. 247. Soc. regul. 56. in 5. & 6. fallent. Boss. in tracta. crim. in titu. de foro competen. n. 127. in fin. & n. 133. & 140. Capra regul. 97. n. 80. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 31. n. 6. vers. 5. hinc apparet Clar. in §. fin. q. 36. vers. quæro an clericus, Anton. Gomez in lib. variar. resol. tom. 3. tit. quando reus gaud. immun. ecclef. n. 4. Alex. de Neuo consil. 59. n. 1. & sequentib. & cōs. 60. n. 1. Milleus in pract. fol. 92. n. 7. & 24. Rolād. cons. 4. n. 28. & seq. vol. 1. Viuius in comm. opin. in verbo clerici apostatæ, quos omnes recenset Farinac. in tract. crim. q. 8. n. 6. & vltra prædictos idem dixerunt Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. nu. n. 153. vbi recenset quasdam Bullas Papæ Clemētis, & Papæ Pauli ita disponentes, Brun. a Sole in compend. resolut. proposit. iur. in verb. clericus habitum, Capra regu. 94. n. 8. & 12. qui asserit quod hæc est comm. opin. Crot. consil. 203. num. 10. lib. 2. & cons. 204. 12. eod. lib. Gramm. voto 33. n. 12. 14. & 19. Io. Alois. de Leo in l. si qui sub prætextu, n. 4. C. de sacros. ecclef. Henric Bohic in c. ex literis, n. 14. de vit. honest. cler. Alex. de Neuo in c. at si clerici, nu. 15. de iudit. Bertac. in repet. in verb. clericus non gerens Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. lib. 3. §. 22 limit. 17. n. 62. Horat. Carpan. super statut. Mediol. lib. 1. c. 44. n. 25. Soc. in c. in audientia nu. 1. de senten. excomm. & in c. contingit etiam nu. 1. eod. titu. Affl. super constitut. apostatantes, n. 11 lib. 1. rubr. 3. de apostatis, Marcell. Cala in tractat. de modo articul. & proban. §. 2. n. 1215. Facchineus cōtrouers. 28. vers. sed contrariam sententiam, lib. 9.* vbi in principio allegat multos, qui tenēt quod non
889 sit necessaria trina monitio, *Petr. Belluga in Specul. princ. rubr. 11. §. dubitatur vers. indifferenter n. 4. & 5. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 82. qui testatur de comm. opin. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 89. & 104. Marsil. cons. 77. nu. 59. & seq. Soc. cons. 12. n. 19. volum. 2. Aluarez in Spec. iuris pontif. c. 36. vers. item notabis cart. mihi 108. Io. de Lignan. in tract. de censur. ecclef. c. 4. n. 28. in 14. to. tract. diuers. cart. mihi 310. Aufrer. in tracta. de potest. iud laici regul. 1. fallent. 19. nu. 27. in 16. tom. prædict. tractat. cart. mihi 288. Fuscus in singul. lit. C. n. 122. Io. Batt. Ferrett. cōs. 145. n. 6. lib. 1. Vital. in clement. 1. n. 56. de vit. & honest. cler.* vbi dicit

quod

quod tunc priuatur priuilegio fori sñia iuris, *Abb. in c. cum non ab homine, n. 27. de iud. & in c. 2. n. 9. de vit. & honest. cler. & in c. in audientia, n. 4. & 8. de sen. excom. Cassa. super consuet. Burg. 1. §. 5. n. 55. cart. mihi 195. Glo. super ritu M. C. V. in tit. de foro comp. lit. B, in fi. vers. 21. fallit car. mihi 397. post const. regni Clarus d. q. 36. nu. 19. in prin.* qui multa circa hanc limitationem scribit, & recenset opinionem quorundã, qui te-
890 nuerunt quod ẽt nulla præcedente monitione si clericus dimiserit habitũ, & se ingesserit enormitatibus poterit puniri à iudice laico & aliorum, qui tenuerunt quod requirit, vt diu in enormitatibus persisterit, & tandem cõcludit quod non est recedẽdum ab opinione magis* communi, & a consuetudine approbata, quæ est quod clericus, siue in sacris, siue in minoribus constitutus, qui dimisso habitu clericali aliquod enorme delictũ committit etiam nulla præcedente monitione ammittit priuilegiũ fori, & põt à iudice laico puniri, Nauar. vero *cons. 25. n. 6. in tit. de priuil. in 2. to.* dicit ꝙ si clericus est in sacris constitutus ad hoc vt possit priuari priuilegio fori requirit̃ quod oĩno sit ter monitus, vt desistat ab enormitati-
891 bus alias secus. Ego vero puto non esse recedendũ à priori opinione, quæ est quod clericus, tàm in sacris, q̃ in minoribus constitutus nisi trina monitione præcedente non exuatur priuilegio fori propter enormitates, licet ĩ eis per multum tp̃s perseuerauerit, *prout hoc expresse desumitur ex c. perpendimus, & c. contingit, & c. in audiẽtia de sent. excom. & voluit Capra reg. 94. n. 14. & 15.* Sed quoad cõstitutos in minoribus quid sit dispositum de iure nouissimo sacri Concilij Tridentini dicam latius infra in limitationibus sequentibus.

Et quia materia præsentis limitationis nõ põt expediri per ampliationes, & sublimitationes, vt huc vsq; a me fuit obseruatum eã expediendã duxi per modũ q̃õnum, ideo Quęro primo quid si clericus fuerit captus sine habitu in ipsis enormitatibus an tunc dicat̃ ammisisse priuilegium fori ẽt quod monitiones non præcesserint, & dico quod non, *Crot. cons. 204. n. 4. li. 2.* vbi dicit ꝙ istud probat̃, *in c. si iudex laicus de sent. excom. in 6. Gram. voto 33. n. 11 & 22.* q̃ conclusio ꝓcedit tm̃ in clericis in sacris constitutis, secus in constitutis in minoribus, qui ẽt si non fuerint moniti non poterũt declinare forum isto casu, *ita Butr. in cap. fin. de apostat. & in c. ex parte, il 3. ante finem de priuileg. Cæpoll. cons. 11. n. 39.* & hoc hodie est expeditũ per sacrum Concil. Trident. sessio. 23. c. 6. de refor. per quod disponit̃ quod clericus in minoribus constitutus ex sola desertione habitus ammittit forum.

892 Quæro secundo quid in clerico coniugato an sit necessaria ista trina monitio ad hoc vt ammittat priuilegium fori ob desertionẽ habitus clericalis, & dico quod non quia eo ipso quod clericus coniugatus dimittit habitum clericalem, & tonsuram censetur exutus omni priuilegio clericali ita vt eo vti non possit, *not. Doctores in clem. 1. de vit. & honest. cler. Archid. Io. Andr. & D. de Sancto Gemin. in c. vnico de cler. coniug. in 6. Cæpol. d. cons. 11. n. 41. Natt. cons. 356. n. 6. lib. 2.* vbi dicit quod ab hac sñia nemo discrepat, Clar. in §. fi. q. 36. n. 16. vbi dicit quod eo ipso quod clericus coniugatus deserit habitũ & tonsuram absq; alia monitione perdit priuilegium fori, Cassa. *super consuet. Burg. rubr. 1. §. 5. n. 59. car. mihi 197.*

Quæro tertio quid si monitio non esset par-
893 ticularis, sed generaliter per proclama facta quod oẽs clerici assumãt habitũ clericalẽ, & quod desistant à delatione armorũ, & ab alijs enormitatibus, vel similib⁹ alias priuant̃ priuilegio fori clericalis, & dico quod talis generalis monitio nihil operat̃, sed requirit̃ quod sit trina monitio, & personaliter, ac nominatim facta *clemen. diœcesanis de vit. & honest. cler. vbi gl. in verb. nominatim Abb. & cæteri scribentes in c. fi. de vit. & honest. cler. & in clemen. diœcesanis, n. 7. eod. tit. Couar. in lib. pract. q̃õ. c. 32. n. 1 vers. sed ex Alexandrina Rub. Alex. cons. 76. n. 2 Mars. sing. 295. Plot. cons. 94. n. 27. Bellugain Speccul. princ. rubr. 11. §. dubitatur vers. indifferenter, n. 8. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 105. vers. item oportet Gram. voto 33. n. 13. Fely. in c. quoniã frequenter, §. porro, n. 19. vt lit. non contest. Rosella in summa in uerb. clericus, il 2. n. 3. Alex. de Neuo cons. 60. n. 7. Brun. cons. 115. n. 68. inter cõs. crim. diuers. lib. 2. Farin. q. 8. n. 61.*

Et ratio cui requiratur trina, & nõ sufficiat
894 vnica monitia est, quia is qui est pluries monitus si non desistit dicitur contemnere monitiones & monentem, ideo propter contemptum exuitur priuilegio clericali, *Abb. in cap. cum non ab homine, num. 7. de iud. Gemin. in cap. nullus 55. distin.* vbi ponit quibus modis cognoscatur contemptus, *Felyn. in cap. cum quidam de iureiurand. Sebastian. Sapia in additio. ad Abb. dict. num. 7. in lit. C.* & quando monitio est vnica cum comminatione pęnæ priuatio-
895 nis priuilegij clericalis aliqui fuerunt opinionis quod sufficiat, quia talis monitio habetur loco trinæ monitionis, *ita Butri. in capit. sacerdotibus, il secundo ne cleric. vel monac. Cæpoll. dict. consil. 11. num. 41. versicu. item si est vnica in crim.* Sed hæc opinio non est vera & est contra text. expressum in dicta clementin. diœcesanis de vit. & honest. cleric. & contra prædictam opinionem tenuit Rosella *in summa in verb. clericus, il secondo, nu. 3. in fin. & Abb. in cap. contingit, il secondo, de senten. excommun.*

Nec isto casu sufficit trina monitio eodem
896 contextu facta, sed debet fieri cũ interuallo tẽ-
poris plurimũ dierũ, *gl. in clem. 1. in verb. tertio.*
de vit. & honest. cler. Grãm. voto 33. nu. 12. & 13.
Brun. cons. 64. n. 38. Alber. in tract. de statut. p. 3.
q. 44. Alex. de Neuo cons. 60. n. 7. Decian. in tract.
crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 105. vbi vlterius dicit qđ
sicut non sufficerent tres monitiones sine tẽ-
897 poris interuallo, ita nec vnica pro tribus cum
lõgissimo temporis spatio, vt si in ea diceretur
quod primi tres dies habeant̃ pro prima mo-
nitione tres secundi pro secunda & tres tertij
pro tertia, *quod dixit ẽt Gramm. d. voto 33. n. 13.*
qui ad hoc allegat glos. in d. verbo tertio, Innocen. in
c. ex literis de vita & honest. cler. gl. in c. si vero, §.
1. de sent. excõm. & in c. fine ornatu 5. q. 4. Arcbid.
in c. si. 60. dist. Alex. cons. 8. lib. 1. & alios Doctores,
quibus ego addo Alex. in l. de pupillo, §. si quis ipsi
prętori, n. 2. ff. de noui oper. nunt. Fel. in c. ex literis,
n. 8. de constit. Cæsar Contardus in repet. l. diffama-
ri in limitat. n. 75. C. de ingen. & manumiss. Asinius
in tract. de exequut. §. 5. c. 22. nu. 6. & ratio est qa
898 vbi vnico contextu aliquid pluries fit & repe-
ritur dicitur vnicus actus, *gl. in l. si conuenerit, ff.*
de pignorat. action. Bal. in probem. C. nu. 86. vbi est
optima additio in litera C. cum multis alijs quos late
cõgessi in meo tract. de excep. ad materiã statuti ex-
cludentis oẽs except. except. 14. nu. 58. & seq. vbi
multa scripsi similia. Et licet sit de essẽtia, vt mo-
nitiones fiãt diuersis vicibus nihilominus ter-
899 minus intermedius est arbitrari⁹ iudicis mo-
nentis, *Alfons. Aluarez in Specul. iuris pontif. c.*
36. vers. sed dicit Rota car. mihi 107. & id quod
dixi quod requiritur trina & particularis mo
nitio limitat duobus modis Primo in regnis
Hispaniæ in quibus ex quadam cõstitutione
Alexandri Sexti Summi Pontificis sufficit ge-
neralis monitio, *vt testatur Conarr. in lib. pract.*
quæst. c. 32. nu. 1. vers. sed ex Alexandrina.
900 Secundo qñ vnica monitio esset facta in sy-
nodo, qa tunc generalis monitio ẽt quod sit
vnica tantũ sub pœna priuationis priuilegij
clericalis habetur loco trinæ monitionis, ita
vt ex contrauentione ipso iure ammittiẽ pri-
uilegium clericale, *Hostiens. Io. Andr. Ancher.*
Cardin. & Butr. in c. 2. ne clerici, uel monaci, Capoll.
cons. 11. nu. 41. in crim. Clar. in §. fin. q. 36. nu. 17.
Alex. de Neuo cons. 60. n. 14. Pet. Belluga in Spe-
cul. princ. rubr. 11. §. dubitatur vers. indifferenter,
n. 9. Farin. in tract crim. q. 8. n. 62. vbi dicit quod
licet in hoc cõtrarium teneat Abb. nihilomi-
901 nus cõis opinio est contra Abbatem & addu-
cit rationẽ quia scilicet monitio facta in syno
do habet vim constitutionis, sed vbi fit consti-
tutio nõ requiritur trina & specialis monitio,
c. 2. de constit. in 6. c. 1. de locat. Ergo synodalis
monitio sufficit etiam quod generalis sit.
902 Iuxta præcedẽtem quæstionẽ quæro a quo
iudice facienda sit hæc monitio an scilicet a
iudice ecclesiastico ãn vero a sęculari & respõ-
deo quod ab ecclesiastico, *est tex. in c. contingit,*
il secundo, ibi in diœcesi sua & ibi a te de sentent. ex-
commun. vbi hoc not. Abb. nu. 1. & 5. & in c. in au-
dientia eod. tit. ibi a prælatis suis Brun. cons. 115. nu.
56. inter cons. crim. diuers. to. 2. Capolla d. cons. 11.
nu. 41. Milles. in pract. fol. 93. nu. 30. Henric Bohic
in d. c. in audientia, nu. 1. & 2. idem Brun. cons. 64.
nu. 38. Decian. d. c. 9. n. 104. Farina. eadem q. 8. nu.
903 *63.* & si iudex ecclesiasticus esset negligens in
faciendo tales monitiones tunc iudex laicus
debet eum requirere, vt illas faciat pro euitan
dis scandalis & delictis & si ille iterum est ne-
gligens, vel recusat illas facere tunc iudex lai-
cus debet recursum habere ad eius superiorẽ
Metropolitanum vel summum Pontificem.

Isti 4. nu. fuerunt sublati 904 905 906 907
908 Quæro quarto quid si clericus postquã fuit
monitus, vt deferat habitum & tonsurã reas-
sumpsit aliquem ipsorũ, vtputa habitum sine
tonsura, vel tonsuram sine habitu an tunc di-
catur priuatus priuilegio clericali, & dico qđ
non, quia ad hoc, vt clericus perdat priuilegiũ
fori opus est non solum quod non incedat in
habitu clericali, sed etiam quod non deferat
tonsuram, *vt dixi supra in præludio: & voluit Fa-*
rinac. q. 8. nu. 64. & 65.
909 Quæro quinto quid si clericus esset in fra-
granti crimine repertus sine habitu & tonsu-
ra an ammittat priuilegium fori si prius non
fuit monitus, & dico quod non, quia requiriẽ
omnino, vt præcedant monitiones ad hoc, vt
clericus perdat priuilegiũ fori ob habitus de-
iectionem, *Gramma. voto 33. nu. 17. Marsil. cons.*
67. nec clericus qui deliquit in habitu laicali
poterit ex hoc puniri per iudicem sæcularem
si constat illum esse clericum quia ex hoc solo
910 non exuitur priuilegio fori ecclesiastici, *Imol.*
& alij in c. 1. de apost. Ruy. cons. 7. n. 6. lib. 5. Rol.
a Valle cons. 4. nu. 28. lib. 1.

Et si clericus per plures dies ante delictum
911 habitum dimisisset & dimissio esset cõtinuata
vsque ad perpetrationẽ delicti tunc ammitte-
ret priuilegium fori, nec postmodũ est remit-
tendus etiã quod habitum clericalem reassu-
mat, *Cassan. super cõsuet. Burgun. rub. 1. §. 5. n. 59.*
912 *car. mihi* 197. Secus si habitũ per aliquod tẽpus
dimisit & postea illũ reassumpsit ante delictũ
quia isto casu per talẽ deiectionem priuilegiũ
nõ ammittit, qa eo ipso qđ reassumpsit habi-
tũ & tonsurã recuperauit oĩa priuilegia cleri-
calia, *Io. Andr. in c. Ioãnes in 4. quæst. de cler. cõiug.*
vbi dicit quod Paduę ita alias fuit determina-
tum *Alex. cons. 149. col. 2. vers. & ne fortasse vol.*
6. Decian. in tractat. crimin. par. 1. lib. 4. cap. 9.
nu. 100. quam conclusionem limitatis quando
habitum reassumpsisset in fraudem, vt euita-

ret pœnam sæcularem, quæ fraus argui posset si illũ reassumeret parũ ante delictũ, vel post contractas inimicitias, *c. ex parte de cler. cõiug. c. ex parte priuil. Archid. in c. vnico de cler. coniugat. in 6. vbi etiam Phil. Franc. Decia eod. c. 9. nu. 101. vbi dicit quod ad hoc est bonus tex. in l. si maritus, §. legis de adult. & in l. hos accusare, in fine principij, ibi si non detestandi de accusat. & faciunt quæ tradidit Bar. in l. 1. ff. de pœnis.*

913 Et sciendum est quod clericus in sacris cõstitutus, vel beneficiatus ẽt quod non fuerit monitus si non defert habitum, & tonsuram peccat mortaliter, *Abb. in c. si quis ex clericis, n. 1. de vita & honest. cler. Dec. in c. ad audientiã, n. 34. de rescript. Rosella in summa in verb. clericus, il 1. n. 1.* & potest cogi ad illum deferendum, *Anan. n. 2. & Ancb. nu. 3. & in c. tuæ de apostat.* imò potest puniri arbitrio sui iudicis, *Clemen. 2. de vit. & honest. cler. ubi gl. in verb. Sanctioni, & Zabbarell. in fi. Menoc. in tract. de arb. casu 392. n. 19. & 20. Camill. Gallin. in tract. de verb. signific. lib. 5. c. 20. n. 94.*

Secundo sciendum est quod quãdo extaret
914 consuetudo quod clerici certi gradus, vt sunt scolares deambularent absq; habitu clericali tunc ob deiectionẽ habitus non ammittitur priuilegiũ fori, ideo si commiserit aliquod delictum in habitu sæculari, & ita captus fuerit non ꝓpea erit priuandus priuilegio fori, quia cõsuetudo illũ excusat dũmodo ĩ cæteris viuat vti cleric⁹, *Guid. Pap. dec. 83. Rebuff. in tra. de priuil. scolar. priuil. 94. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 97.* vbi dicit quod ipse non firmaret hãc opinionẽ nisi extaret consuetudo, *Capr. reg. 94 n. 13. Fulgos. cons. 24. in 1. dubio,* & ita dicendum esse puto si extaret consuetudo, vt certo tpe
915 clerici non deambularent in habitu vt puta tpe messium, vel vindemiarũ quã proximam conclusionẽ intelligas ꝓcedere in clericis sæcularibus secus in religiosis professis alicuius religionis, qa isti nullo tẽpore, vel loco ꝓñt dimittere habitum suæ religionis absq; labe apostasiæ, *c. 2. in prin. ne cler. vel monaci in 6.*

Limitãt 19. (& hæc limitatio ĩ eo solo dif-
916 fert à præcedenti, quia illa ꝓcedit in quolibet delicto ẽt minimo, vt est apportatio armorũ, & quid simile, & hæc solum in delictis sæuis, horrẽdis, ac atrocioribus) qñ clericus, tãm in minoribus, q̃ in sacris constitutus dimisso habitu sæuum aliquod vel horrẽdum commiserit delictum, quia in talibus clericus perdit priuilegiũ fori ẽt nulla interueniẽte monitione, ẽt non concurrente perseuerantia, & incorrigibilitate, *c. perpẽdimus de sent. excom. Boss. in tit. de foro comp. n. 134. 139. & seq. qui testatur quod hæc est magis cõmunis Doctorum* sñia Prac. Corrad. f. 247. col. 2. in tit. de inquisit. nu. 8. in 19. & 20. fall. Capra cõcl. 97. n. 11. & 78. & seq. Abb. in c. at si clerici, n. 31. & 39. de iud. & in c. 1. de parent. qui filios suos, & in c. tuæ, de penis, & in c. cum non ab homine de iud. Diaz in pract. c. 139. Didac. Perez in l. 3. tit. 4. li. 4. ordinamenti car. 90. col. 4. qui dicit hanc esse cõem* opinionem Fel. in c. 1. n. 49 & 70. de constit. Cardin. in d. c. perpendimus in 10. opposit. de sent. excom. Alex. de Neuo cons. 59. nu. 20. qui etiam testatur de comm.* opinione Clar. in §. fi. q. 36. n. 19.* vbi ponit exemplum de clerico qui occidit maritum suæ adulteræ, *Boer. dec. 69. n. 16. & per tot.* vbi loquitur in clerico, qui occidit barbitonsorem, & dicit quod hæc limitatio tanto facilius ꝓcederet si fuisset captus absq; habitu clericali, Pereg. *cons. 91. n. 54 lib. 1.* qui hanc limitationem exemplificat in homicidio appensato quod vulgariter in regno dicit̃ apostatum, *Guido Papa dec. 121. Bellamera cons. 47. vers. super quinto circa mediũ Anchar. cons. 158. Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 11. nu. 78. & 79. vbi testatur de com.* opi.* & dicit quod ipse se subscribit huic opinioni salua tamen determinatione Sanctæ Mat. Ecclesiæ Romanæ cui se sobijcit (ꝓut ego me ipsum submitto in oĩbus, & per oĩa, tãm in præsentibus, q̃ in preteritis, ac futuris scribendis, & dicendis) *Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. lib. 3. §. 22 n. 52. qui dicit quod ista opinio* est cõmuniter amplexa Alfons. Aluar. Hispan. in Spec. iuris pontifi. c. 35. vers. se in foro ecclesiastico car. mihi 108. Barbat. in tract. de præstan. Cardin. p. 1. q. 10. nu. 5. in 13. tomo tract. diuers. p. 2. car. mihi 83.* vbi loquit̃ de quodam qui occidit custodem Ecclesiæ S. Marci Venetiarum, *Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 88.* vbi dicit ꝙ hæc fallẽtia ꝓcedit qñ clericus esset repertus infraganti crimine in habitu laicali, *& p. 2. lib. 9. c. 6. de atrocitate parricidij, n. 19. & c. 16. de penis parricidij,* & vtrobiq; tractat de clerico cõmittente crimen parricidij ꝓut ĩ parricidio loquit̃ Alex. de Neuo *cõs. 59. n. 3. 5. 8. & 30. uers. 4. conclusio, Bonacoss. in qõ. crim. in verb. clericus deferens vers. & si clericus, q dimisso Monald. cons. 94. n. 3. lib. 2. Henric Bohic in c. cum non ab homine n. 8. de iud. & in c. at si clerici, nu. 3. eod. tit. Gemin. in c. 1. in fi. de hmicid. in 6. Iacobus de Graff. in decis. aur. par. 1. lib. 4. cap. 18. num. 151. Brun. a Sole in compend. resolut. proposit. iuris in verb. clericus depositus, Io. de Anan. in cap. præterea in princ. de apostat. Soc. regul. 79. in vltima fallen.* vbi loquitur etiam in clerico committente parricidium, *Ancher. in cap. perpendimus num. 1. de senten. excomm. & in præallegato, cap. præterea etiam num. 1. de apostat. Marsil. cons. 9. num. 17. Aufrer. in tractat. de potest. iud. laici super person. eccles. regul. 1. fallent. 19. num. 27. in 16. tom. tractat. diuersor. cart. mihi 288. vbi ad hoc allegat text. in cap. ex parte, il terzo de priuileg. & alios DD. Achill. Pedrocch. consil. 40. num. 77. & 83. Gramma. cons. 40. num. 9. in crim.*

Cassan. super consuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. nu. 55. car. mihi 195. & nu. 70. vers. aduertendum est car. 201. Soc. in d. c. perpendimus, nu. 31. & 35. de sent. excomm. Marsil. in l. vnicus §. cogniturum, n. 75. ff. de quæst. & in l. 1. in princ. nu. 61. ff. ad legē Cornel. de Sicar. vbi dicit quod in talibus delictis pōt
917 puniri absque degradatione, *& in tract. de bān. in verbo iudice, n. 217. & in verbo atrocioribus, nu. 13. Gigans in tract. de pension. q. 55. nu. 3. Decian. cons. 82. n. 8. lib. 2.* qui dicit quod hoc est expeditū per quamdam Bullam Pauli Tertij Sūmi Pontificis per quā data est facultas iudicibus laicis cognoscēdi contra clericos assistente tū iudice ecclesiastico, *Couarr. in lib. pract. quæst. c. 32. n. 3. vers. & idem erit Ant. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 1. c. 14. nu. 4.* qui asserit quod ita seruatur de cōsuetu. & quod hæc est magis
* cōis * opinio, & quod ab ista opinione, tū in iudicādo, tum ēt consulendo non est recedendum, *Farina. q. 8. n 53.* vbi dicit quod ita cōiter & magis cōiter tenetur, & licet contra præsentem limitationem tenuerint *Soc. sen. cons. 12. n. 19. lib. 1. Io. Franc. a Ponte cons. 24. n. 4. Albert. in c. 1. nu. 50. de hæret. Hieron. Ceuallos in Specul. pract. quæst. comm. contra comm. q. 228. nu. 4. cum alijs per prædictos citatis*, nihilominus non est re
918 cedēdū a priori opinione, quæ est magis cōis. Aliqui vero dixerunt quod ēt isto casu requiritur trina monitio ad hoc, vt clericus ammittat priuilegiū fori & hoc non solum si vnum cōmiserit atrocissimū delictū verū ēt si plura, *ita Ancher. in d. c. 1. de apostat. Abb. & Cardinal. in d. c. perpendimus, Alex. cons. 8. n. 2. lib. 1. Ange. in summa in verb. clericus il decimo, q. 1. Syluester ēt in summa in eodē verbo clericus il terzo, §. nono, prout prædictos allegat Couarr. in lib. pract. quæst. c. 23. vers. tertio*, vbi dicit quod hæc opinio sibi magis placet quāuis contra cōem, & vltra eos idē dixit *Roland. a Valle cons. 4. num. 31. lib. 1.* & multi alij quos recenset Farinac. *d. q. 8. nu. 54.*

Et quāquam aliqui fœdere distinctionis co-
919 nati sint has opiniones conciliare, vt prima scilicet procedat in clericis in minoribus constitutis, qui si cōmittunt aliquod graue scelus absque aliqua monitione ammittunt fori priuilegium secunda vero in clericis constitutis in maioribus, ita videntur distinguere multi quos refert & sequitur Cuccus *in instituta maiori lib. 3. tit. 9. n. 80. & 81.* attamen hæc distinctio non potest subsistere, quia quoad priuilegium fori, tàm in minoribus, quàm in sacris constituti sunt æquales, *vt per Concil. Trid. sess. 23. c. 6. de reformat.*

Ampliant ēt dictā limitationem, vt in tan-
920 tum sit vera quod clericus isto casu poterit puniri a iudice laico absq; aliqua degradatione, vel traditione, *ita dixerunt multi ex supra allegatis & vltra eos est gl. in c. ex parte il terzo, de priuil. Hostiens. Io. Andr. & Butr. in c. perpendimus de sent. excomm. Ancher. in regul. ea quæ, q. 12. de regul. iur. in sexto, Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. reg. 1. limit. 19. vbi testatur de*
* *comm.* * *opin. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 23. nu. 2. vers. tertio*, vbi dicit quod ad hoc vt isto casu requiratur degradatio debet esse ita sceleribus deditus & inueteratus, vt dici possit scelerum minister & dicit vltra quod hæc opinio est in practica recepta, *Scaccia in tract. de iudit. par. 1. c. 11. nu. 8.* qui ēt dicit quod de consuetudine iudices laici solent punire clericos dimittentes habitum & se immiscentes enormitatibus ēt quod nō sint degradati, sed quod ita faciendo male faciunt, *& ad hoc allegat Bart. in l. 1. nu. 3. in fin. ff. de pen. Clar. in §. fin. q. 36. vers. sæpe numero Flammin. Cartar. in tract. de exequut. sentent. capto bannito c. fin. nu. 308. Farinac. q. 8. num. 108.* qui Farinacius loco per eū citato nihil loquitur de ista materia, sed de ea loquitur eadem quęstione num. 57. vbi dicit quod hæc ampliatio procedit in clericis primæ tonsurę secus in clericis constitutis in sacris, qui sine degradatione nullatenus possunt a sæculari iudice puniri etiā quod enormitatibus sint dediti nisi constitutus in sacris crimen aliquod *patrasset, ita* in Reipublicæ perniciem, vt pium & æquissimum sit ipsum punire absque degradatione, vel nisi esset casus quod si expectaretur degradatio iudicis ecclesiastici maxima subesset impunitatis, & libertatis suspitio, & tādem concludit, quod solum istis duobus casibus constitutus in sacris potest puniri per iudicē laicum absque degradatione, sed in isto Regno neque clerici in sacris neq; in minoribus constituti puniuntur a iudicibus laicis ēt quod quātumuis enormia & reiterata delicta commiserint, & vtrunque sit puta tutius esse & verius, vt degradatio fieret actualis prius quam iudex secularis cognoscat de causa clericorum delinquentium etiam quod essent primę tonsuræ *prout voluit ēt Scaccia & alij per eum citati d. c. 11. nu. 81. vers. verum quia.*

921 Sublimitatur modo dicta limitatio, vt ad hoc, vt clericus cōmittens crimen enorme & enormitatibus se immiscēs possit puniri a iudice sæculari necesse est, vt in illis depræhendatur alias si in illis non depræhenditur non poterit puniri a laico, *Farinac. d. q. 8. nu. 58. vbi ad hoc ponderat tex. in præcitato c. ex parte, il terzo de priuileg. ibi compræhenduntur in aliquibus fere factis & ibi fuerint depræhensi, & tex. in cap. 1. de apostat. ibi si criminibus depræhensi & in c. cum non ab homine de iud. ibi criminibus depræhensi & cap. perpendimus de sent. exc. ibi depræhendantur & non nullos alios Doctores allegat*, & eodē nu. vers. de-
922 prehensus aūt ponit qn̄ clericus dicatur in delicto depræhensus, & dicit quod duobus mo-

modis dicitur in delicto deprehensus primo quando est infraganti captus secundo quãdo antequam excipiat de suo priuilegio delictum confiteretur, vel de eo conuinceretur.

923 Quando autẽ delictũ dicatur graue, seuum, vel enorme ponunt idem Farinac. *q.8.n.59.& latius q.18.per tot. Abb.in c. puer nu. 3. de penis, Viu.decis.196.n.9.Franc.decis.88.nu. 7. Fuscus in singul. in lit. D.n.21. Honded.cons.97.lib.2.gloss.in c.peruenit.de sentent.excomm.Capolla, cons. 11.nu. 26.in crim.Ferret.cons.366.n.3.lib.2. Ludou. Vital.in tract.de reis monendis, fol.99.n.8. Reper. inquisit.in verb.delictum Menoch. in tract. de arbitr. iud.casu 266.per tot.Capic.decis.161.nu.4. Alfon. Aluarez in Specul.iuris pontif.c.35. vers. enormia cart.mihi 95 Alexand.de Neuo cons.59.num. 21. Mars.in tract. de bannitis in verb. atrocioribus per tot.Decian.in tract.crimin.p.1.lib.4.c.9.nu. 107.*

924 Nec præsens limitatio aduersatur superiori ampliationi, quia illa ampliatio intelligitur vbi clericus existens in habitu, & tonsura, & viuens vti clericus committit aliquod delictũ enorme hic vero tractamus de eo qui committit delictum dum non defert habitum, & tonsurã, nec clericaliter viuit item ibi de committente delictũ enorme simpliciter hic de committente delictum enorme cum aliqua qualitate aggrauante, & cum malo exemplo itẽ ibi quando non est in delicto deprehensus hic vero quando est in eo captus.

925 Limitatur vigesimo prædictus primus effectus, quod iudex sæcularis non potest se ingerere in causis clericorum vt non habeat locum quando clericus tanquam tertius se opponeret exequutioni sententiæ, quia hoc facere habet coram eodem iudice qui tulit sentẽtiam, *Bald.in l.testamenta, C.de testamen.Sal.in l.cõsulta C.eod.titu. Ancher.cons.333.in princ. Anton.de Butr.in c.quoniam frequenter §.quod si super n.1. vt lit.non contest. Abb.in eodẽ c.§.in alijs, nu.28.Soc. cons.106.n.7.vers.ista responsio lib.4.& consil.4. & cons.91.n.13.vers.confirmatur 7. lib. 3. Aufr. in tract.de potest.iud.laici super person.eccles. reg.2. fallent.10.nu.10.in 16.tom.tract.diuers.cart.mihi 289.vbi alios allegat gloss.super ritu M.C.V. in tit. de foro compet.vers.2.reg.cart. mihi 397. post constitut.Regni Crauett.cons.997.n.8.lib.6.Fulu. Patian.in tract.cui incumbat onus proband.negat. lib. 1.c.56.n.18.Franc.Viui.decis.387.n.1. & 2.* vbi adducit rationem scilicet quia tũc clericus est omnino actor, & pro actore est habendus allegat Anchera.consilio supra citato.

926 Sublimitatur tamen prædicta limitatio vbi clericus se opponeret tanquã possessor rei sup qua est facienda exequutio quia tunc si apparet de eius possessione poterit forum declinare ex quo tunc iudicaretur omnino reus, *l. de pupillo, §.qui remissionem ff.de operis noui nuntiat. Purpur.cons.26.n.1.vers.sed tamen vbi alios allegat, & n.3.* vbi dicit quod clericus qui sententiæ exequutionem vult impedire potest comparere coram iudice laico (animo tamen non prorogandi eius iurisdictionẽ) & allegare suã possessionẽ per q̃ sola exequutio impedit̃ *allegat gl.1.in l.a Diuo Pio §.si super rebus ff.de re iud.*

927 Quæ sublimitatio ampliatur vt non solum procedat si se opponeret de possessione verum etiã si tantũ de detentione, *glo. Imol. & Alex. col.3.in l.ob maritorum, C.ne vxor pro marito Purpur. dicto num. 3.*

928 Primo sublimitatur hęc sublimitatio quando fuisset facta alienatio rei litigiosę in clericũ quia tunc non posset opponere de suo foro ad impediendum exequutionem sententiæ, *Bald. in c.ecclesia S.Mariæ, n.30. de constit.* vbi dicit ꝙ per dictum tex. fuit inuẽta hęc cauillatio quod reus, qui videt se succumbere transfert possessionem, & tunc iudex sæcularis non poterit facere exequutionem, sed contra istam iniquitatem succurritur quia fit per episcopũ repositio repositio possessionis in pristinum statũ & cogetur reus promittere de iterũ non transferendo possessionem in alium, sed Purpur. d. cons.26.n.3.dicit quod si victor vult dicere victum dolo desijsse possidere, & ita dicendo intentare remedium actionis reuocatorię, *de qua in §.si quis in fraudem Institut.de action.* quæ isto casu competit, *vt per Bart.in l.si quis missum §.si iudex ff.de dam.infect.& per Angel.in Authen.de litigios.in princ.col.3.* Vel velit probare quod victus est vere dominus, & quod exequutio est facienda in illo iure dominij saluo tamen iure possessionis *iusta text.in l.si finita, §.si de vectigalibus, ff.de damno infect.* debet istis, & similibus casibus clericus possessor qui sustinet partes rei corã suo iudice remitti, & quod plus est clericus qui suspicat̃ quod aliquo modo esset turbanda (istis, & similibus casibus) eius possessio 929 potest facere moneri victorem per iudicem ecclesiasticum ne in tali re aliquid noui tentet eo quia ipse clericus est verus possessor, & si aliquid prætendit super ijsdem rebus compareat coram eodem iudice ecclesiastico, est bene verum quod iudex laicus qui vult exequi sentẽtiã si ei opponatur de possessionè clerici poterit cognoscere de eius possessione ad effectũ vt intelligat vt sit legitimus contradictor, *iuxta ea quæ latissime ponit Fel. in c. veniens de testib.& Purpur.d.cons.26.n.3.& seq.per tot.*

930 Limitatur 21. quando pater vult emãcipare filium clericũ quia debet illum emancipare corã iudice sæculari, *Rot.Rom.dec.178. alias dec.7.n.1.& 2.in tit.de iudit.in antiq. Ancher. in regula ea q̃, q.17.de regul.iur.in 6. Mill. in reper.in verb.iudex sæcularis, Aufr.in tract.de pote.iud.sæcul.super person.eccles.regul.2.fallent.7.n.8.in 16. tom.*

tom.tract.diuers. Dom.de S.Gemin.in c.si annum, §. *si vero vers.sed posset dubitari de iud.in 6.Bellamer. dec.6.in titu.de foro compet.Glos. super ritu M. C. V.eodem titu.de foro compet. vers. secunda regula cart.mihi 397.post constit.Regni Ferret. cons.105. n.2.li.1.*& ratio est quia emancipatio est actus ipsius patris,& non filij *Rot. Rom.d.dec.7.n.3.*

931 Limitatur 22.vbi clericus, & laicus cōpromiserunt simul in laicū a cuius laudo fuit appellatum,vel laicus vult recurrere ad arbitriū boni viri,quia hoc erit faciendum corā iudice superiore ipsius laici *Aufrer. in tract. prædicto regul.2.limit.17.cart.mihi 290. vbi ad hoc allegat Ancher.in quadam eius* disputatione,quæ incipit clericus, quam tamen limitationē limitat quando compromissum esset factum super re

932 ecclesiastica secus si recursus peteretur per clericum quia tunc esset petēdus corā iudice ecclesiastico superiore ipsius clerici,*Bart.in repet. l.si societatem,§. arbitrorum, ff. pro socio Specul.in tit.de arbit.§.1.vers.sed quis erit, & ibi Io.Andr. in add.Soc.in c.cum sit generale de foro comp. Gl.super ritu M.C.V. in tit.de foro cōpet. vers.2. regula cart. mihi 397. post constit. regni Soc.sen.cons.18. nu.31.lib.1.*& hæc est cōciliatio cū dicta am-

933 pliāt.& licet clericus in iudicē laicū consentire non possit in arbitrum tamen cum episcopi consensu consentire poterit,*glos.in c. contingit in fin. de arbit.vbi Innocent.etiam in fin. & in c. exposita de arbit.Abb.cons.33.num.1.vol.2. Specul.in titu.de arb.§.restat nu.3.& 7.vers.sed nunquid clericus Borell. super pragmat. Odia litium,* §. *2.gloss.1.n.350.cum multis alijs quos late congessi supra in alia ampliat.*

934 Limitatur 23. dictum primum effectum q̄ iudex laicus non potest cognoscere de causis clericorum vt locū sibi non vendicet quando clericus offenderet officiales tēporales, & sæculares eos insultando, vel alio modo in eos delinquendo,*Cassan.super consuet. Burgund. rub. 1.§ 5.n.82.cart.mihi 204.*vbi circa hanc fallentiam, & limitationē multa scribit Pet. Foller. *super const. Regni in tit.de episcop.& cler.c. de personis clericorum,n.5.cart.mihi 40.*qui dicit quod hoc est satis rationabile, *Glos.super ritu M.C. V. in tit. de foro compet.regul. 1. fallen. 13. cart. mihi 396.post.const.Regni Aufrer.in d. tract. de potest. iudici laici reg.1.limit. 14.n.22.in 16. tom. tract. diuers cart. mihi 288.* vbi ad corroborationem huius limitationis adducit aliqua iura rationes,& authoritates,sed quia eam ita simplici-

935 ter intellectum puto falsissimam, ideo dico ꝙ si clericus vti procurator, vel aduocatus, vel quocunque alio modo cōpareret coram iudice sæculari,& illū verbis impertinētibus prouocaret (prout multi hodiè faciunt qui immemores dignitatis quam gerunt corā magistratibus sæcularibus non solum aduocati, & procuratoris officium verū etiam, & sollicitatoris,& exactoris,& birroarij artē exercent) iudex ipse tunc poterit tales ita insolenter cōparentes carcerare absque labe excommunicationis ita ꝙ eumdē carceratum statim remittat suo iudici competenti ad quod dicendum moueor duabus rationibus,quarū Prima erit quia clericus exercendo tale officium exercet officium clericatui contrarium vt dicam infra effectu 11.& 21.& clericus faciens aliquid clericatui contrarium amittit forum vt dicam infra hoc eodem effectu.

Secunda ratio est quia tunc poterit illū capere tanquam delinquentem, & in fraganti crimine deprehensum vt dixi sup.& per hāc vltimam rationem hæc mea opinio substineri poterit etiam si compareret in casibus sibi de iure promissis.

Limitatur 24.prædictus primus effectus, ꝙ clericus non potest conueniri corā iudice laico vt non habeat locū si laicus qui est obliga-

936 tus clerico prætendit obligationem fuisse factam sine causa, & per consequens inefficacē, vel debitum fuisse solutum,& cancellationem instrumenti vult experiri, *iuxta terminos l.dissolute,& l.fin.ff.de condit.ex lege,*quia in huiusmodi causis poterit clericus coram iudice sæculari, licet huiusmodi condictio sit actio personalis,*§.appellamus Institut. de actio.* hanc limitationē ponit *Aufrer.in tract.de potest. ind.laici super person.eccles.regul.2.n.19.in 16. to. tract.diuers.cart.mihi 290.* vbi tandē concludit quod de iure ipsa limitatio sustineri,non potest, q̄a repugnat, iuribus in principio ipsius regulæ adductis.Sed an clericus conueniens laicum coram iudice sæculari teneat subire iuramen-

937 tum decisiuum coram eodem iudice casu quo laicus allegaret solutionem, & dico quod sic, quia hæc est quædam reconuentio, & clericus potest reconueniri coram iudice sæculari, vt dixi fusius supra hoc eodē effectu: & est quædam oppositio seu exceptio.

938 Limitatur 25.quando adesset penuria frumēti, & clericus in eius posse haberet illud q̄a tunc tenetur ciuitati, & vniuersitati vendere etiam qđ sit collectum ex decimis vel prędijs ecclesiasticis,& ad id compelli potest per officiales sæculares, *Ludou. Messia in pragma. taxe panis prout eum refert Petr. Aug. Morla Hispan.in emporio vtriusq. iuris, p. 1. tit. 29. de contrahent. empt.& vend.q.1.n. 6. vbi etiam ad hoc allegat d. per Abbatem cons.3.lib.1.& per Iason.in l.1.n.14. & 17.C.de sacrosanct.eccles.*

939 Et vltimo loco concludit ꝙ est tutius eos non compellere, sed recurrere ad officiales ecclesiasticos, vt illos compellant nisi famis, & necessitas vrgeat, & periculū esset in mora. Et quod ecclesiastici prout laici possint cōpelli

ad

ad vendendum frumenta, ac alia necessaria ad humanũ victum dixerunt, *Bart. in l. 1. in fi. C. vt nemini liceat vendere spec. lib. 10. vbi etiam Io. de Platea n. 4. Surd. consi. 301. n. 2. lib. 3.* & ratio est, quia tunc agitur de publica vtilitate, & in ijs quæ concernunt vtilitatem publicam clerici sunt ita obligati prout laici, ex naturali ratione, & lege vt dicam infra effectu 3. Et sicut casu prædicto clerici possunt cõpelli per officiales laicos ad vendendũ victualia ita e contra
940 laici poterunt compelli per ecclesiasticos, *l. fi. §. item episcopi vbi glos. de numer. & honor. idem probatur ex not. in l. 1. C. de episc. audien. Surd. in tract. de alimen. tit. 1. q. 77. nu. 3.*

941 Limitant 26. prædictum primũ effectum ꝙ clerici non possunt cognosci per officiales laicos vt non procedat in clerici qui falsa mẽsura triticum vinũ oleum vel aliud comestibile vendunt quia propter tale delictũ puniri possunt p iudicem sæcularẽ, *Cassa. super cõsuet. Burgund. rub. 1. §. 5. vers. s'il na grazze, n. 90. cart. mihi 205. Ludou. Messia in pragmat. taxe panis conclus. 5. n. 29. Pet. Cened. in collect. iuris canon. p. 1. collect. 37. n. 18.* & licet vsus falsorum ponderũ,
942 & mensuræ sit damnatus, & punibilis etiã de iure Diuino, *vt habetur in Deuteron. c. 25. ibi non habebis in sacculo tuo diuersa pondera maius & minus, nec erit in domo tua modius maior, & minor pondus habebis iustum, & verum, & modius æqualis, & verus sit tibi, & Leuit. c. 19. in fin. nolite facere iniquum aliquod in iudicio, in regula, in pondere, statera iusta, & æqua sint pondera, iustus modius æquusque sextarius, & de iure Canonico vt in c. vt*
943 *mensuræ de empt. & vend. & de iure ciuili vt in Auth. de collat. §. eos vers. eos,* nihilominus prædictam limitationẽ non intelligerem, ita simpliciter, & indistinctè, sed vt tm̃ procedat qñ clericus vti mercator vel artifex fuisset vsus talibus ponderibus, & nõ aliter, & hoc ea ratione quia deliquit in arte, & exercitio ꝙ exercet, quo casu potest cognosci & puniri per iudicem laicum eo modo, & forma etiam in censura, vt dixi supra limit. 6. n. 844. & 847. non
944 quia vsus est falsis ponderibus, & mẽsuris, qa eis vtens non committit nisi crimen falsi, & pœna falsi punitur, *l. Annonam, §. onerant, ff. de extraord. crim. vbi gl. allegat l. pen. ff. de fals. & con similis glos. in l. arbitrio, §. de eo, ff. de dolo l. in dardanario ff. de pen. l. 2. ff. ad leg. Iul. de annon. c. 2. de empt. & vend. & prout latius de hac materia habetur per Petrum de Gregor. Tholos. in sintagma iuris p. 3. lib. 37. c. 1. n. 11. & seq. & in Regno isto adsũt duæ constitutiones vna sub titulo de ponder. & mensur. alia sub tit. de pæna contra mercatores,* quibus
945 grauissimis pœnis plectuntur vtentes falsis ponderibus, & mensuris pro quo delicto falsi clericus non perdit priuilegiũ fori, *vt dixi supra in præcedent. ampl.* vel potest intelligi hæc limitatio in clerico, qui istis falsis ponderibus, & mensuris pluries vsus fuerit, & monitus vt a tali vsu desistat se non correxit, & sic tanquã incorrigibilis poterit puniri a iudice sæculari, *iuxta ea qua dixi supra in præcedenc. limitatio.*

946 Limitatur 27. prædictus primus effectus, ꝙ iudex laicus non potest cognoscere de causis clericorum, nec eos punire vt non habeat locũ quando iudex sęcularis caperet clericum seditiosum vel aliter scandalosũ vt suo iudici statim præsentet ad puniendum, & hoc pro sedanda, & frenanda ira populi, & ne aliquod maius malum eueniat.

947 Limitatur 28. quando clericus authoritate iudicis laici adeptus fuerit rem aliquam, nam ab eodem iudice cuius authoritate rem fuit adeptus poterit cognosci si iniuste possessionẽ dederit, & an iure illam obtinuerit, *ita Peregr. in tract. de fideicomm. art. 48. n. 62. & seq.* vbi loquitur in clerico qui vti vocatus ad fideicommissum authoritate iudicis laici cæpit possessionem rerum hęreditariarũ, & dicit quod ipsemet iudex laicus potest causam hãc cognoscere, & possessionem reuocare si iniuste possessionem dederit.

948 Limitatur 29. qando clericus alieno nomine conueniretur vt puta procuratorio curatorio, vel tutorio nomine (casu quo talis esse possit) quia tunc non attenditur persona clerici, sed eorum ex quorum persona cõuenitur, *Soc. in rub. de foro compet. n. 1. & 15. & in c. 1. n. 52. & sequen. eod. tit. Andr. Gail. obserua. 37. nu. 7. lib. 1. Vrsil. in adnot. ad Affl. dec. 24. n. 4.*

949 Limitatur 30. prædictus primus effectus quãdo quis petit se immitti in possessionẽ bonorũ, *iuxta terminos l. fin. C. de edict. Diui Adrian. tollend.* quoniam tunc si plures sunt contradictores inter quos est vnus clericus sufficit vnicus libellus porrectus corã iudice sæculari cõpetente ratione bonorum nisi ipse clericus reperiretur esse in possessione, *ita Menoch. in tract. de adipiscen. possess. remed. 4. num. 475. & 476. vbi alios allegat.*

950 Limitatur 31. vbicunque potestas ecclesiastica deficeret, quia tunc iudex laicus in defectu poterit punire clericos, & ex potestate sua eos corrigere, *iuxta tex. in c princeps sæculi vbi gloss. 23. q. 5. & in c. filijs 16. q. 7. Lucas de Penna in l. si coloni, C. de agricol. & censit. lib. 11. glos. in c. tua, il 1. de decim.* vbi hanc fallentiã exemplificat in ijs, qui scisma committunt, & non possunt ab ecclesia compesci, *allegat c. ne leuitæ 17. dist. & in c. de Liguribus 23. q. 5. Balzeran. in c. 1. §. si clericus, n. 12. vers. vltimo procederet, de pace tenenda, Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 83.*
951 vbi vlterius dicit quod si duo contendunt de Papatu, & adeò potẽtia pollerent qd ecclesiastica potestas diuisa esset, nec posset incedere con-

concilium, nec aliter tantum scisma sedare ob æqualem amborũ potẽtiam ꝙ hoc casu principes sæculares possent, & deberent se tali negotio ingerere, & incorrigibiles detinere, *quod prius dixeras Barba. in d. c. tua, il 1. de decim. & in c. quia nonnulli n. 96. de rescrip. & in c. quod trãslationem, n. 146. de offi. delegat. Aufr. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. reg. 1. fallen. 3. n. 11. in 16. tomo tract. diuers. cart. mihi 287. Alfonsus Aluarez in Specul. iur. pontif. c. 36. in princ. cart. mihi 107. Ancher. in c. accessoriũ, n. 21. de reg. iur. in 6. Gul. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. & vxorẽ nomine Adelesiã in 2. dec. n. 149.* vbi loquit in punitione clerici ribellis ecclesiæ, & dicit ꝙ

952 istud fieri potest per iudicẽ sæcularẽ quia talis punitio tendit in honorẽ ecclesiæ, *& quod ad hoc est tex. notabilis in d. c. principes seculi 23. q. 5. & quod ita pluries fuit decisum per Parlamentũ Tholosanum Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 1 §. 5. n. 61. car. mihi 192. glo. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. lit. B. car. mihi 396. post constit. Regni Franc. Marc. dec. 215.*

Et non solum in casibus, & exẽplis supra po-

953 sitis possunt principes laici compescere clericos vt dictum est verũ etiã, & in alio casu hoc est in electione Summi Pontificis in qua possunt de facto includere, & obsidere Cardinales ad hoc vt cito eligant Papam si differunt illum eligere, *c. vbi periculum de elect. in 6. iuncta clement. Romani eod. tit. Bernard. Lauren. in tract. in quibus casibus iudex sæcularis cognoscit de eccles. n. 12. Decia. in tracta. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 26.*

954 Et sicut deficiẽte potestate ecclesiastica laici possunt compescere clericos, ita e contra deficiente potestate sæculari, vel negligentibus principibus sæcularibus poterit Papa se ingerere, & iurisdictionem exercere etiam contra laicos, *Marian. Socin. & cæteri scribentes in c. licet ex suscepto de foro compet. Decia. d. lib. 4. c. 9. n. 84.*

955 Limitatur 32. in clerico minori litigãte coram iudice sæculari quia tutor vel curator ad huiusmodi causam sibi decernit per iudicẽ sæcularẽ coram quo lis est ventilãda, *Oldrad. cons. 59. Rot. Rom. dec. 204. clericus minor Ancher. in reg. ea quæ, q. 18. de reg. iur. in 6. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. eccles. regul. 2. limitatione 29. in 16. to. tract. diuers. cart. mihi 290. Dom. de S. Gem. in c. si annum de iud. in 6. Intrig. in tract. de feud. centur. 2. art. 94. n. 8. & cons. 30. n. 69. lib. 1. Dec. cons. 150. n. 7. & 8. & in l. 1. nu. 6. ff. de iurisdict. omn. iudicum, Ripa in c. decernimus, nu. 9. & 10. de iud. Probus in c. fin. nu. 9. 10. & 16. eod. tit. Gomes in §. si vero n. 29. Instit. de act. Franc. Viu. dec. 387. n. 4. Neuizzan. cons. 17. nu. 58. Mising. in lib. pract. obseru. centur. 1. obseru. 87. Piaggia in tract. de tutor. q. 24. n. 3. Franc. Caldas in repet. l. si curatorem habens in princ. n. 19. cart. mihi 6. C. de restit. in integr. Sebast. Medices in tract. de legib. & statut. p. 4. q. 6. n. 5. vers. sexto lex ligat, multos allegat Carpan. super statut. Mediol. c. 34. n. 39. lib. 1. Purpur. in l. 1. n. 20. ff. de iurisd. omn. iud. glos. super ritu M. C. V. in tit. de foro competent. vers. secunda regula cart. mihi 397. Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 14. & 64. cart. mihi. 203. Addentes ad deci. Rot. Rom. dec. 7. n. 6. in titu. de iud. in antiq. Bero. consil.*

956 *102. n. 17. lib. 3.* vbi dicit quod curator ad causam, & litem potest dari ab illo iudice qui habet de causa cognoscere etiam si ille alias esset incompetens, & ius dandi non haberet ad quod allegat alia iura, & rationes. Et ratio principalis præsentis limitationis est, qa curator datur liti, & non personæ ideo debet dari ab illo qui est iudex in ipsa lite Intrig. d. cõs.

957 30. n. 70. Et pari modo e cõtra videmus quod iudex ecclesiasticus potest dare curatorẽ laico quando litigaret coram eo quia talis curator semper dat ab illo iudice coram quo lis ventilatur, Marant. *d. p. 4. dist. 11. n. 13. car. mihi 194. vbi allegat Bald. in l. fi. post princ. de iud. & tex. in c. fi. de iud. in 6.*

958 At secus est si esset dandus tutor vel curator generalis clerico minori, quia tũc erit dandus per iudicẽ ecclesiasticũ, *Bart. in l. 1. ff. de tutor. & curat. datis ab his Bero. præcit. cons. 102. n. 17. vers. sed quod lib. 1. Ruy. cons. 89. nu. 7. vol. 5. Roland. a Valle in tract. de inuent. q. 17. nu. 3. cart. mihi 16.* quidquid in cõtrariũ dixerint Marant. *d. dist. 11. n. 64. & ibi Addentes Gail obser. 37. in 6. fallen. lib. 1. Surd. cons. 396. n. 10. lib. 3. Io. Batt. Ferret. cons. 105. n. 3. lib. 1.*

959 Limitatur 33. quando extaret statutũ quod non valeant legata nisi testamentũ insinuetur coram aliquo magistratu vel officiali, nam si clericus est institutus in testamẽto in quo fuerunt facta legata laicis, & ipsi petentes insinuationẽ ipsius testamenti fecerũt clericũ citari corã tali iudice valebit citatio, *Bald. nu. 4. Alex. Ias. & Paul. de Castr. n. 7. in l. testamenta, C. de testament. vbi ipse Paul. de Castr. dicit se ita alias de facto consuluisse, Sal. in l. consulta C. eo. titu. Ancher. in regual. ea quæ, q. 17. de regul. iur. in 6. Angel. in l. 1. §. hac stipulatio ff. si cui plus quam per leg. Falcid. vbi et Imol. idem Bald. in Authen. clericus, C. de episcop. & cler. & alij quos insimul congerit Aufrer. in tract. de potestat. iud. laici super person. eccles. reg. 2. fallen. 9. n. 9. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 289. & vltra eos idem dixerunt. Viu. dec. 30. n. 2. Roland. a Valle cons. 29. n. 4. lib. 2. Alba Mãdell. cons. 208. nu. 8. lib. 2. glos. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. vers. secunda regula cart. mihi 397. post constit. Regni Surd. dec. 26. nu. 1.* vbi dicit quod isto casu nõ est opus vt laicus scribat literas subsidiales episcopo, quia episcopus nõ potest in hoc manum apponere, *Bertacch. in tracta. de episcop. p. 5. lib. 4. num. 95. in fi. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 353.* quæ fallẽtia proce-

cedit etiam quando est facienda aliqua insinuatio actus vel publicatio instrumẽti in quatãm de iure communi quàm ex forma statu-
960 torum omnes interesse habentes essent citandi, tunc etiam citatio clerici potest fieri per iudicem sæcularem, Bald. *in cap. fi. de fide instrum. Asinius in pract. exequut. in princ. cap. 49. nu. 19. Afflic. decis. 24. nu. 8. vbi Vrsill. in add. nu. 2. Aufrer. præcit. regul. 2. in 8. fallent. n. 9.* vbi loquitur de insinuatione donationis excedentis 500.
961 aureos. Sic etiam quando publicatur testamentum solemne laici etiam quod sit institutus hæres aliquis clericus debet publicari corã iudice laico, *Bald. & Corn. in l. omnia testamenta C. de testam. idem Bald. in Authen. clericus & in l. repetitas C. de episc. & cler. Guliel. de Benedict. in cap. Raynutius in verbo uxorem nomine Adelasiam dec. 2. num. 420. de testamen. Io. Andr. & Abb. in cap. fi. de fide instrumen. Aufrer. in tract. de potest. sud. laici super person. ecclesi. regul. 2. fallen. 11. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 289. Barbat. in c. si hæredes, nu. 11. de testam. Couarr. in lib. pract. quæst. cap. 8. nu. 1.* & in tantum est vera prędicta con-
962 clusio quod etiam episcopus si est exequutor testamenti tenetur etiam facere inuentarium coram iudice sæculari, *Angel. in l. 1. §. hæc stipulatio, ff. si cui plus quam per Falcid. Aufrer. d. nu. 12. verum Asinius loco citato, num. 20.* dici quod illo casu cautius est si clericũ ab episcopo citari procuretur si vero episcopus illum citare recusauerit tunc sufficit citatio per modum, vt supra, *Ias. in l. testamenta oĩa nu. 5. C. de testam.*

Limitatur 34. vt dictus primus effectus non
963 procedat quando clericus delinqueret in loco vbi nõ adesse superior ipsius clerici delinquentis, nec haberet iudicem competentem tunc enim poterit capi, & carcerari ab officiali temporali, & postea ita captum transmitti ad iudicem competentem, *ita Petr. Cened. in collecta. iuris canon. p. 1. collect. 37. nu. 3. vbi allegat Thom. Mieres in const. Cathal. collat. ... 1. in princ. Michael. de Molin. in reper. in verb. iustitia Aragonum in vers. die 1. Decembris cart. 204. Petr. Bellug. in Specul. prin. rub. 11. §. videndum nu. 10. secundum eum sed in meo libro est nu. 17.* vbi dicit quod absentia iudicis competentis tribuit iurisdictionem iudici non competẽti, & licet Borell. ibi in addit. in lit. G. dicat quod hæc limitatio est iniqua & nõ debeat seruari nihilominus eam etiam comprobat Nauarr. *in c. cum contingat in primo remedio vers. vndecimo facit de rescript.* & ita fuit obseruatum alias de facto in causa cuiusdam equitis melitensis, *vt testatur D. Don*
964 *Vincentius Bottoner olim regius Consiliarius meritissimus in quadam sua allegatione quam habeo manuscriptam seu manis iustificatione ipsius capturæ,* & iterum idem fuit obseruatum in hac Vrbe Panormi de anno 1602. cum quodam de staiti, qui cum esset receptor Religionis Melitensis commisit duo homicidia & proptereа fuit captus per officiales M. R. C. & ita captus sub fideiussione fuit transmissus ad eius Magnum
965 Magistrum, & idem puto quod sit dicendũ si adesset iudex cõpetens ipsius clerici, sed inhabilis ad illum cõpescendum, vt qa in loco esset vicarius foranius & paruæ authoritatis & clericus esset vir potens & maximæ existimationis tunc enim dico quod laicus officialis poterit capere clericum, vt illum transmittat episcopo, *ad quod bene faciunt ea quæ dixi supra limit. 31.* scilicet quod qñ deficit potestas ecclesiastica põt princeps laicus compescere clericos, & paria sunt habere iudicẽ, sed impotẽtem ad
966 compescendum & illam non habere prout in simili dicimus quod non habere virum & illũ habere, sed inutilem paria sunt, *Damodc. in Encherid. pariũ aut simil. iuris in verb. maritũ Cotta in memori. in verb. Comes & in verb. vidua Io. Petr. Molignat. in tract. de appellat. verb. in verb. vidua cum alijs per prædictos congestis.*

Limitatur 35. prędictus primus effectus, qđ
967 iudex laicus nõ potest se intromittere in causis clericorum, vt non procedat qñ ex forma statuti in publicatione instrumẽti esset citandus clericus, quia tunc poterit citari per iudicem sæcularem coram quo esset facienda ipsa publicatio, *Bald. in cap. fi. col. 1. de fide instr. Alba cons. 208. n. 11. lib. 2.*
968 Limitatur 36. in clericis exercẽtibus artem vilem post annum, vel infra annum postquã fuerint termoniti vtputa artem carnificũ, vel macellariorum publice & per se ipsos, *Clemen. 1. de vit. & honest. cler. c. 1. §. fi. vbi Innoc. de vit. & honest. cler. gl. in c. quia tua 12. q. 1. Dom. de Sancto Gem. in cap. si quis 32. dist. Soc. regul 56. in 6. limit. Alexan. cons. 8. nu. 4. vers. nec etiam perderet volum. 1. Imol. in cap. vnico, de cler. coniugat. in 6. Capra cons. 97. nu. 96. 97. 88. & 90. & 91.* vbi loquitur in clerico exercente artẽ macelli & tabernæ, *Pract. Corrad. in tit. de inquisit. n. 8. in 5. & 11. fallen. Boss. in tract. crim. in tit. de foro cõpet. nu. 128. Alex. de Neuo cons. 61. n. 1. Steph. Bertran. cõs. 13. n. 5. lib. 8. vbi testatur de cõm.* opi. Pet. Bellug. in Spec. princ. rub. 11. §. videndũ n. 19. vbi Caml. Borell. in add. Paul. de Leazar & Vital. n. 59. & 60 in d. clem. 1. Diaz in pract. cri. canon. c. 63. per totũ Lãbert. in tract. de iure patron. lib. 2. art. 26. q. 9. p. 1. Niger in extrauagan. Clemen. septimi in vers. solẽnia de vit. & honest. cler. Rodoan. in tract. de spol. q. 2. n. 41. & 42. Menoc. in tract. de arbitr. iud. casu 412. n. 1. & 6. Pet. Cened. in collec. iuris canon. p. 1. collect. 37. n. 20. in fi. Decian. in tract. cri. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 136.* vbi dicit quod dispositio dictæ clementinæ primæ non se extendit ad alia similia & vilia officiá, & ad sordida ministeria, vt ad lenones, vel custodes balneorum & testatur de communi * opinione & alios allegat & adducit optimam rationem, vt ibi per eum,

Alfons. Aluarez in Specul. iuris pontific. cap. 35. vers. si vero clericus car. mihi 96. & cap. 36. vers. sed dicit Rot. cart. mihi 107. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici regul. 1. fallen. 9. num. 17. in 16. tomo tract. diuers. cart. mihi 287. Farinac. in tract. crim. q. 8. num. 93. Capra regul. 84. nu. 3. Roffella in summa in verb. clericus, il secondo, nu. 3. Henric Bohic in c. ex literis, nu. 12. de vit. & honest. cler. Cassan. super consuet. Burgun. rub. 1. §. 5. num. 63. cart. mihi 198. Glos. super ritu Magnæ Curiæ Vicariæ in tit. de foro compet. in lit. B, in 9. limit. cart. mihi 396. Molin. in tract. de contract. disput. 342. nu. 9.

969 Limitatur 37. vt procedat & locum habeat etiam si clericus talia exercitia non exerceat continuo, sed interpellatis interuallis dum tamen eo tempore quo illa non exercet desistat propter aliam causam non autem causa honestatis clericalis, qa huiusmodi desistentia nullatenus prodest quin clericus ammittat priuilegium clericale, *Vital. in clem. prædicta nu. 66. allegat Paul. de Lazar ibidem & in argu. text. in l. nihil ff. de capt.*

970 Sublimitatur primo dicta limitatio quod licet clericus monitus non desistat infra terminum sibi assignatum, vel non monitus, artes prædictas viles exerceat post annũ ammittat priuilegium fori omnino quoad oĩa capita priuilegij nõ autem illud ammittit quoad oĩa tempora, sed tantum quousque & dũ artes prædictas exercet quia statim quod illas dimittit reassumit priuilegium & tandiu durabit priuatio quandiu permanebit in exercitio talium artium *ita Vital. in d. clem. 1. nu. 63. de vit. & honest. cler. vbi ẽt Zezal. & Matth. de Roma Capra reg. 94. n. 5. qui asserit hanc esse com. opi. Rosella in summa in verb. clericus, il 2. nu. 3. Molin. in tract. de contract. disput. 342. n. 9. Alex. de Neuo cons. 62. n. 7. Belluga in Spec. princ. rub. 11. §. videamus num. 3.*

971 Quæ sublimitatio sublimitatur in clericis coniugatis qui licet desistãt a prędictis artibus vilibus non propterea recuperant priuilegiũ fori quoad bona, sed tantum quoad personas, *ita concludunt omnes proxime allegati.*

972 Sublimitatur secundo quando tales artes non exerceret per se & manibus proprijs, sed per alias summissas personas, quia tunc etiã in domo propria poterit talia exercere & ita exercẽdo nõ ammitteret priuilegiũ clericale, *Io. Andr. & Philipp. Franc. in c. vnico, de vit. & honest. cler. in 6. Rosella in d. verb. clericus, il 2. n. 4. Vital. in d. clemen. 1. n. 13. Lambert in tract. de iure patron. lib. 2. p. 1. art. 6. nona q. princ. n. 4.*

Sublimitatur tertio, vbi talem artem exer-
973 ceret secretè & occultè, & non publicè, *c. 1. ibi publice de vit. & honest. cler. Rosell. eod. n. 4. Vital. d. clement. 1. nu. 12.* qui hoc not. ex eadem clem. & adducit rationem, scilicet, quia magis arguitur publicè quam occultè factum, *l. 1. §. generaliter ff. vi bon. rapt. l. nemo clericus C. de summ. Trinit. & fid. Cathol.*

974 Et à quibus sit facienda huiusmodi monitio, & a quibus non possit fieri ponit Vital. *d. Clement. 1. n. 25. & seq. & n. 66. & seq. de vit. & honest. cler.* vbi ponit ẽt an sit facienda personaliter an vero sufficiat, vt fiat in loco solitæ habitationis & an possit fieri per publicum proclama an particulariter & an ad vocem vel in scriptis.

975 Limitatur 38. in omni causa possessoria in qua ẽt quod agatur de re ecclesiastica & de beneficijs ecclesiasticis data negligentia iudicis Ecclesiastici iudex laicus põt manum imponere, licet agatur inter ꝑsonas ecclesiasticas, vt qñ clericus spoliaret aliquem vel qñ tractaretur de spolio iuris decimãdi & similium, qa tunc iudex laicus põt restituere spoliatum in sua possessione per viam cuiusdam defensionis extraiudicialis citando generaliter quemcunque suum putauerit interesse, *gloss. in c. eam quidem de eo qui mitt. in possess. lib. 6. Boer. dec. 69. n. 13. Grammat. dec. 78. per tot. Affl. dec. 2. nu. 24. & dec. 24. n. 9.* vbi dicit ita vidisse practicatum in Regno Neapolitano, & nu. 10. dicit quod ita fuit iudicatum per totũ sacrũ Concilium, *Gramma. in add. ad eundem Affl. d. dec. 2. in lit. B. qui asserit quod ita tenuerunt Io. Andr. in c. fin. de iud. vbi etiam Butr.* dicit possessorium nõ est qd spirituale, sed temporale, *Archid. in c. 1. de restit. spol. in 6. quibus concordant Andr. Gail. obser. 38. n. 3. & obseru. 57. n. 1. & obseru. 30. n. 20. lib. 1. Suarez in tesaur. recept. senten. lit. P. n. 188. Menoch. in tract. de retinen. possess. remed. 3. n. 327. & in tract. de recuper. possess. remed. 15. n. 210. & seq. & n. 222. & 234.* vbi testat de magis comm. opi. & quod ita fuit seruatũ per Senatũ Pedemontanũ de anno 1562. *Misinger. obser. 67. centur. 2. Osasc. dec. 116. n. 1. Thesaur. decis. 82. nu. 1. & seq. & decis. 131. num. 10. Couarr. in lib. pract. quæst. cap. 35. num. 1. & in epitom. de sponsal. & matrimon. par. 4. cap. 8. §. 12. num. 3. Kircou. commun. opin. centur. 3. num. 92. vbi multos alios affert Zabbarell. in Clemen. dispendiosam de iud. Guliel. de Monte Landuno in clement. prima, de caus. possess. & proprieta. Guido Papa decisio. prima,* vbi asserit quod ita fuit decisum per Parlamentum Grationopolitanum inter priorem Sancti Roberti & in multis alijs causis, *& iterum idem dicit decisio. 207. & decisi. octuagesimaquinta, num. 1. & decis. 71. Ioan. Franc. a Ponte consil. 96. num. 16. Restaur. in tractat. de Imperat. quæst. 101. num. 1. Franc. Marc. decis. 215. num. 2. & decisio. 652. nume. 1 Carol. de Grass. in tractat. de regal. Franc. lib. 2. iure 5. Aufrer. in tractat. de potestat. iud. laici regul. 2. limit. 24. in 16. tom. tractat. diuers. cart. mihi 290.* vbi dicit ita seruari in Regno Galliæ, & adducit multas rationes & authoritates, Ferdinand. Loaz *in repet. l. naturaliter*

liter §. nihil commun.ff.de acquiren.possess.Viu.decis.30.num.5.Amod.a Ponte in tract. quis sit iudex in causa feudi, n.88.cum plurib. seqq. Io.Ant. de Nigris in c.ad regale fastigium, nu.7.& seq.Rebuff. super consti.Galliæ in 3.to.tit.de materia possess.art.7.n.22. Iodoc.Damoder. in praxi ciuili, c.41.in princ.Purp.cons.26.n.5.lib.1.gl.super ritu M.C.V. in tit.de foro compet.vers.2.regula car.mihi 397.post const.Regni Guliel.de Bened.in repet. c.Raynutius, in verb.& vxorē nomine Adelesiam dec.2.n.39.de testam.Io.a Silua in tract.de benef. p.1.q.7.n.12.Pontan.in tract.de spolio,lib.2.n.2. & seq. Alc.cons.24.lib.2.Quintil.Mandos.in trac. de monitorijs,q.13.n.12.Foller.in add. ad Marant. in pract.p.4.dist.11.n.77.car.mihi 205. Io.Bapt. Ferrett.cons.30.n.2.lib.1.Auend.in tract. de exequen.mand.Reg.lib.1.c.1.n.32. Scacc. in tract.de iud. p.1.c.11.n.45.& c.34. nu.30. Io. Igne.in l. necessarios, §. non alios in 2.p.ff.ad Sille.idem Menoc.d.remed.15.n.226.& 227. vbi dicit quod
976 isto casu clericus non dicitur reus, sed actor & allegat multos alios Doctores. & præcipue scribentes, in l.testamenta omnia, C. de testamen. Peregr.in tract.de fideicom.art.48.n.63.Dec.cons. 187.n.3.vers.non obstat quod citatio, Neuizz.consil.20.n.19.Rol.a Valle cons.29.n.9.& 12.lib.2. Camill.de Curte in diuersor.seu comprehensor. iuris feud.p.2.c.2.n.144.vbi quamplurimos allegat, & nu.145. vbi dicit quod ista opinio in Italia est vsu recepta cum tolerantia, & approbatione Summi Pontificis, & num.seq. ponit rationes istius conclusionis, Farin.in tracta. crim.q.8. n.23.vbi dicit quod hæc est magis communis opinio tàm legistarum, quàm canonistarū.

Sed tandem ipse Menoch.d.tract.de recuperanda poss.remed.15.n.34. in vltimis verbis post multa argumenta, & media, quæ prius adduxerat, concludit quod hæc limitatio non est vera, & quod isto casu clericus spolians si possidet rē spoliatam debet conueniri corā iudice ecclesiastico, & hæc vltima opinio videt probari, in clemen. vnica de causa poss. & proprie. & eam sequuti fuerunt Specu. in tit.de contumatia, §.sequitur vers.Illud Couarr.in d.c.35.n.3. Io.Franc.a Ponte sibimet contrarius cons.23.n.35.Roland. etiam sibi contrarius cons.23.n.6.16.& per tot.lib.2.Menoc.in tract.de retinend.poss. remed.3.q.35.n.129 Alex.Moneta in tractat.de decimis, cap.8.nu.10.

Ego vero in istis contrariis opinionibus ita
977 distinguēdum esse, puto, aut tractat de spolio beneficii ecclesiastici, aut de spolio rei temporalis, primo casu procedit secunda opinio qđ iudex laicus non potest tali negotio se intromittere, secundo casu procedit prima opinio & iudex laicus poterit de causa cognoscere, & spoliatum restituere, ita colligitur ex traditis per Abb.in c.fi.de iud.& in c. literas de iuram. calum. & per Gigan.cons.5.n.16.& cons.19.num.12.vbi dicit quod opinio Abb. est cōiter recepta.

978 Sublimitatur nunc ipsa prima opinio, vt nō procedat qn̄ in eadē causa possessoria cognoscendum esset de titulo possessoris, & sic esset mixta cum causa proprietatis tūc enim iudex laicus nūquā poterit se ingerere in tali causa, sed hoc spectat oīno ad iudicē ecclesiasticum, Imol.in d.c.literas de iuram.calumn.Imol. in clem. dispendiosā in fi.de iudit. Barbat.n.51. Bero.n.52. & 53.& alij oēs in rub.extra de iud. Couarr. in lib. pract.quæst.c.35.nu.1.vers.ex quo patet Menoch. in tract. de retinend:possession.remed.3.nu.328. cū pluribus seq. Alex. Moneta in tract.de decim. cap. 8.nu.3.Farinac. d. q.8.nu.23.vers. sublimita primo, & vers.limita iterum, vbi ex Menocch.loco supra allegato hanc subli-
979 mitat tribus modis. Primo quando in causa possessorij de titulo principaliter cognoscitur secus si incidenter, quia tunc laicus est competens quia isto casu tituli cognitio non tollit laico iurisdictionem in causa possessorij, Ripa in lib.2.respons.cap.fin.num.1. Secundo quando de titulo, vel notorie ex actis, vel ex partis confessione constaret. Tertio quando pars de hoc se non opponit & ad hoc allegat nonnullos alios Doctores.

980 Secundo sublimitatur quando causa possessoria agitaretur inter duos clericos tunc enim iudex sæcularis nullo iure poterit de causa cognoscere, Farinac.d.num.24. vers. sublimita secundo, vbi ad hoc multos alios congerit.

Isti duo numeri fuerunt sublati. 981 982

983 Limitatur trigesimonono dictus primus effectus quod clericus non potest conueniri coram iudice laico, vt non procedat quando clericus post susceptam tonsuram nunquam habitum clericalem gessisset, sed semper pro laico se habuit quia is talis poterit conueniri coram iudicibus laicis, Vulpell. cons.110. num.3. & per totum qui allegat Abb.in cap. proposuisse in fin.de foro compet. Io. Lupum in tract.de libert. eccles. par.2.q.4.

Limitatur quadragesimo, vbi clericus offi-
984 cium tutelæ vel curę acceptasset, quia eiusdem tutelæ, vel curæ administrationis cogitur reddere compotum corā iudice sæculari, Masuer. in pract. in tit. de iud. & eorum iurisdict. §.item si clericus Guliel. de Benedict.in repet.cap.Raynutius in verb.& vxorem nomine Adelesiam decis.2. nu. 128.Gloss.super ritu Magna Curiæ Vicariæ in tit. de foro competen. versic. secunda regul. cart. mihi 397. post constitut. Regni Surd. cons.396. num.9. lib.3.vbi concordantes adducit Maccabrun.cons. 44.num.49.

985 Et ratio est quia cum officium tutelæ, vel curæ ei decernatur authoritate Iudicis sæcularis tanquam eius officiarij possunt coram eo trahi quia poterant se excusare ab officio si

voluissent, *l. generaliter cum Authen. ibi posita C. de episcop. & cler.* quod si non fecerunt erit eis imputandũ *ita Maccabrun. consi. prædicto, nu.* 50. 51. & 58. vbi dicit quod tunc clericus fecit se indignũ priuilegio fori, nec huic rationi obstare poterit id quod dixi supra ampliatione septima, scilicet, quod clericus non potest consentire in iudicẽ laicum, non solũ tacite prout esset in casu præsenti verumetiam nec expresse, & cũ iuramento, quia respondeo quod dicta ampliatio est vera quãdo directe, vel indirecte ex eius voluntate renunciat suo priuilegio secus si coacte, & in consequentiã prout in casu proposito prout in simili videmus in clerico delinquẽte in aliquibus criminibus, nec obstat quod possit responderi quod in delictis ammittit priuilegiũ in pœnam criminis, quia eadem ratio militat in casu præsentis limitationis cũ illud ammittat in pœnã illius facti quod facere non debet vt est assumere tutelam quæ clericis est interdicta vt dicam infra effectu 16.

Alio modo responderi potest quod iura prohibentia ne clericus se submittat iurisdictioni sæculari, *vt est cap. si diligenti de foro compet. cum similibus*, procedũt quando summitteret se principaliter vt reus secus si nõ principaliter, sed contingẽter, quia tunc ius cõstituit sibi iudicem, licet originẽ trahat ex facto ipsius clerici, quia multa fieri permittuntur incidenter & in consequentiã quę principaliter fieri prohibentur, *l. 1. ff. de author. tutor.*

986 Limitant 41. prædictũ primum effectum quod iudex laicus non potest modo aliquo cognoscere de clericis aut eorũ causis vt non habeat locum quando curialis fecit se clericũ quia is poterit per sęcularem iudicẽ etiam per manuũ iniectionem ad curiã sæcularem reuocari, *l. si quis curialis vbi Bald. & alij, C. de episcop. & cler. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n.* 144.

Sed ego hanc fallentiam nullatenus puto veram quia si esset vera curiales retraherentur à vita contemplatiua quod esset cõtra id quod dixi supra in prælud.

987 Limitatur 42. quando laicus fideiussisset pro clerico, quia si fideiussor coactus esset soluere per iudicem sæcularem poterit idem fideiussor coram eodẽ iudice cogere clericũ, vt soluat *Bal. Ang. & Pet. de Suzar. in l. fi. C. de vsur. rei iud. Bertacc. in tract. de episc. p. 5. lib. 4. n. 96. in 13. to. tracta. diuer. p. 2. car. mihi 353. & in suo reper. in ver. clericus pro quo Viu. dec. 49. n. 7.*

Sed in hac limitatione contrarium, & melius tenuerunt *Bar. in l. 1. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Bal. sibi contrarius in add. ad Specu. in tit. de compet. iud. in add. in verb. laicus, Bertacc. etiam sibi contrarius in eodem tract. de episc. p. 1. lib. 4. n. 30. in d. tomo car.* 325.

988 Et sciendum est quod fideiussor clerici si est laicus conueniendus est coram iudice sæculari, nec poterit opponere exceptionem declinatoriam fori competentem ipsi clerico) licet regulariter fideiussor possit opponere omnes exceptiones competentes ipsi principali, *vt dixi in meo tract. de except. except. 16. n. 44. in l. si reus, ff. iud. solui l. sed si restituatur, §. 2. ff. de iud. Bal. in rub. C. de priuil. dot. Aufr. in tract. de potest. iudicis sæcularis super perso. eccles. reg. 4. in fi. in 16. tom. tract. diuers. car. mihi 296.) & voluit Arnon. problem. 79. Mars. in rub. de fideiussor. n. 311. Cagnol. in l. venditor, n. 10. ff. de iud. Soc. in c. 1. n. 22. vers. decimanona declaratio de foro comp. Surd. cons. 396. n. 22. lib. 3. Turrecr. in c. te quidẽ n. 3. 9. q. 1. Baiard. in add. ad Clar. in §. fi. q. 36. n. 9. vers. item adde quod priuilegium & q. 47. n. 46. Vulpell. in tractat. de libert. eccl. p. 3. n. 28.* vbi alios allegat & adducit rationem, quia scilicet hæc exceptio declina-

989 toria fori est mere personalis, ideo non transit ad fideiussorem, *Rocc. Placentinus in praxi iudiciaria, lib. 3. in tit. de excep. quæ reo competunt*, quę tamen conclusio fallit quando in fideiussione fuisset interpositum iuramentũ, quia tunc fideiussor poterit conueniri corã iudice ecclesiastico, *not. Alex. de Neuo in c. ex rescripto, n. 11. de iureiur.* sed hoc procedit ratione iuramenti, & non fideiussionis.

Limitatur 43. prædictus primus effectus quod iudex sæcularis nõ potest cognoscere de

990 causis clericorum, vt locum sibi non vẽdicet vbi clericus aliquo casu cogeretur recognoscere an scriptura producta sit eius manu scripta quando lis verteretur ad instantiã clerici corã iudice laico, quia ad hoc cogi poterit per iudicem sæcularem, *Boer. dec. 114. Vrsill. in adnotat. Affl. dec. 173. n. 1. Io. Aloys. de Leo in repet. Authen. (cassa & irrita n. 19. C. de sacros. eccl.*

Limitatur 44. in clericis bigamis in mino-

991 ribus constitutis, qui non gaudent priuilegio fori, & omni priuilegio clericali sunt spoliati, *c. altercationibus de bigamis in 6.* vbi dicit quod bigami non gaudent priuilegio clericali, *c. 1. de cler. coniug. in sexto c. 1. de bigam. Pet. Bellug. in specu. princ. rub. 11. §. vidẽdum, n. 17. vers. ex permissis, Alber. in tract. de statut. lib. 3. q. 42. n. 5. Alfons. Aluarez in specul. iuris pontific. cap. 36. vers. sed dicit Rot. cart. mihi 107. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. capit. 9. num. 131. Bart. Socy. reg. 80. fallent. 3. Farinac. late quæst. 8. num. 8. vbi multos alios adducit Aret. in cap. nuper de bigam.* vbi dicit quod hoc idem procedit in sacerdotibus, *Marian. Soc. in c. peruenit num. 99. & seq.* qui dicit quod bigami non possunt, nec debent deferre tonsuram & habitum, *Aufrer. in tracta. de potesta. iud. laici super perso. eccl. reg. 1. fall. 8. n. 16 in 16. tom. tract. diuers. car. mihi 287. Paulus Borgas. in tract. de irregular. p. 5. in rubr. de bigamis, nu. 43. cum plurib. seq. Purpurat. cons. 408. num. 1.*

lib.

lib. 2. vbi dicit quod hæc limitatio nedũ procedit in causis ciuilibus verum etiam & in criminalibus, *Henric. Bobic in c. ex literis, nu.* 16. *de vit. & honest. cler. Anania in c.* 1. *n.* 11. *de apostat. Cassan. super consuet. Burgun. rub.* 1. *nu.* 65. *car. mihi* 198. *glo. super ritu M.C.V. in tit. de foro compet. lit. B, in* 8. *limitatione car. mihi* 396. *post constitut.*
992 *Regni*, & ratio quare bigami non potiunt priuilegijs clericalibus est relata a Decian. *d. c.* 9. *n.* 133. scilicet quia cũ in matrimonio duplex consideretur mysterium ad similitudinem duplicis coniunctionis, quæ est in Christo prima coniunctio animorum quæ significat vnionẽ animæ Deo secunda coniunctionem Christi & Ecclesiæ & humanitatis & diuinitatis in Christo Quæ coniunctiones cum non possint esse nisi vnicæ merito non potest rite repræsentari nisi in primo matrimonio carnali, nam cum quis transit ad secundum matrimonium recedit ab vnitate, & diuidit carnem suam & ideo nõ potest verificari in eo & erunt duo in carne vna & per consequens non potest verificari neque representari illa vnica cõiunctio humanitatis & diuinitatis in Christo neque illa Christi cum ecclesia neque vltima illa animæ nostræ cum Christo & hanc rationem deducit ipse Decian. *ex c. debitum de bigam. & ex c. acutius* 26. *dist. & ex c. in Christo de consecrat. dist.* 2. quæ tamen ratio mihi non videtur vera ex quo est generalis & potest verificari tam in matrimonio ex quo contrahitur bigamia, q̃ ex eo ex quo non contrahitur qa in omni matrimonio procedit illud Genesis, erunt duo in carne vna, ideo puto quod vera ratio cur bigami non possint frui priuilegijs ecclesiasticis sit in pœnam incontinentiæ quæ præsumitur in bigamo.

993 Ampliatur primo dicta limitatio, vt procedat etiã in eo qui per errorem & ignorãtiam bigamiam contraxit, vt quia quis putãs contrahere cum virgine contraxit cum vidua qa ignorantia vel error non excusat a bigamia, *c. ille* 32. *q.* 5. *Barbat. in c. si vir de adult. Hostiens. in summa in tit. de bigam. in* 7. *q. Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *nu.* 135. *in fine.*

994 Sublimitatur primo (& hæc limitatio est contra opinionem Angel. in loco supra allegato) in clerico in sacris cõstituto, quia is nõ obstante bigamia semper gaudet fori priuilegio, *gl. in c. quis quis* 84. *dist. vbi oẽs scribentes, c.* 1. *& ibi et Doctores oẽs de bigam. in* 6. *Aufre. in tract. de potest. ind. laici super person. eccl. reg.* 1. *limit.* 8. *nu.* 16. *in* 16. *to. tract. diuers. cart. mihi* 287. *vbi dicit quod hæc est verior* * *opinio Decian. d. c.* 9. *n.* 135. *Ang. de Claua in sũma in ver. bigamia §.* 10.

995 Sublimitatur secũdo, vt dicta limitatio non procedat in eo qui vnicam & virginem duxit vxorem quæ postea adulterium commisit & postea eamdem reconciliatã cognouit, quia is talis non erit reputandus bigamus quoad ammissionẽ priuilegij clericalis, *Cappell. Thol. dec.* 64. *& ibi Aufrer. in add. idem Aufrer. d. lim.* 8. *n.* 16. *Decian. eodem c.* 9. *n.* 134. vbi dicit quod ita alias fuit iudicatum.

996 Sublimitatur tertio in eo qui contraxit cũ virgine quæ nondum cognita mortua fuit & iterum cum alia contraxit & matrimonium consumauit nãque is talis non ammittit priuilegium fori propter talem bigamiam, *Cappell. Tholo. & Aufrer. in locis supra citatis, Decian. d. c.* 9. *n.* 135. qui vlterius dicit idẽ esse in eo qui contraxit cum virgine quã prius q̃ ea cognosceret in matrimonio carnaliter cognouerat, quia si ipsa moreretur, & postea cum alia contraxerit non propterea ammittit priuilegium fori, quod locus esse dicit in eo qui contraxit cum vnica, & virgine quã etiã in matrimonio cognouisset, sed postea cũ in partibus longinquis profectus fuisset & pro mortuo ab oĩbus habitus esset & eius vxor iudicio ecclesiæ cum alio contraxit, quæ tñ reuerso primo viro voluerit ei adhærere ad quod etiam coactus fuerit censuris ecclesiasticis iste nãque diceretur bigamus & ammitteret priuilegia clericalia.

997 Sublimitatur quarto vbi adesset consuetudo quod clerici bigami gaudeant priuilegio fori, quia talis consuetudo esset valida ex quo est pro & in fauorẽ ecclesiæ & non contra ecclesiam, Io. de Anan. *in c.* 1. *nu.* 17. *de apostat.*

998 Sublimitatur quinto, vt habeat locũ tantũ in clericis vere bigamis, qui habuerũt plures legitimas vxores quas cognouerunt vel contraxerunt cum vidua non autem in bigamis interpretatiue, *Aufrer. in locis supra citatis, Clar. in §. fi. q.* 36. *nu.* 7. *in fine, & nu.* 8.

999 Sublimitatur sexto, vt dicta limitatio procedat qñ matrimonium esset contractum de iure secus si de facto, Marian. Soc. iun. *in c. peruenit nu.* 101. *de sentent. excomm.*

1000 Qui autem dicantur bigami vere ficte vel interpretatiue, *ponunt Hostiens & Goffred. in sũma eiusd. tit. de bigam. Specul. in eod. tit. Borgas. in tract. de irregul. p.* 5. *in rub. de bigamis, nu.* 43. *cum plurib. seq. Aufrer. in tract. de potest. iud. laici super person. ecclesi. regu.* 1. *limit.* 8. *nu.* 16. *in* 16. *to. tract. diuers. car. mihi* 187. *Cappell. Thol. dec.* 254. *Ange. de Claua in summa in verb. bigamia §.* 13. *Purpura. cons.* 408. *n.* 2. *lib.* 2. *Intrigl. in tract. de feud. centu.* 2. *art.* 5. *nu.* 278.

Limitatur 45. in clerico vsurario qui si fue-
1001 rit de vsuraria prauitate conuictus poterit puniri per iudicem sæcularem, *Io. Monac. & Io. Andr. in c.* 1. *in fin. de vsur. in* 6. *prout eos allegat Marsil. in tract. de bannitis in verb. indice, nu.* 215. vbi

vbi dicit quod ad hoc faciunt ea quæ notantur per Abb. Butr. & alios in c. cũ sit generale de foro cõpet.

1002 Et pro ea limitatione potest adduci ratio, quia hoc crimẽ in clerico est grauius quàm in laico, & propterea grauius punit, quàm laicus, *c. 1. & c. quoniam 14. q. 4. c. 1. 47. dist. Bero. cons. 84. n. 12. lib. 3.*

Mihi tamen hæc limitatio non videtur vera quia crimen vsurarum non est vnũ ex illis ex quibus cleric⁹ ammittit priuilegiũ, nec illud reperitur in toto corpore iuris Canonici puto tamen quod per indirecte posset puniri ꝑ iudicẽ laicũ scilicet, cum petit exequutionẽ instrumẽti vsurarij ei denegare audientiam, & debitorem absoluere ab obseruatione iudicij, & isto modo puto quod procedat limitatio.

1003 Limitatur 40. dictus primus effectus in clerico contraueniente saluæguardiæ, & illã frãgenti qui poterit puniri a principe sæculari qui ipsam saluã guardiã concessit, *Neutzzan. cons. 83. n. 10. qui ad hoc allegat Costumerium Frãciæ in Gallico sermone cart. 198. col. 1. Purpur. in l. si quis id quod §. in seruos ff. de iurisd. omn. iud. & alios Doctores, & ultra per eum allegatos idem dixerunt Cassan. super consuet. Burgun. rubr. 1. §. 5. n. 81. cart. mihi 203. glo. super titu M. C. V. in tit. de foro compet. lit. B. in 12. fallent. cart. mihi 396. post constitut. Regni Boer. dec. 297. n. 4. & per tot. Aufrer. in tr act. de potest. iud. laici super person. eccles. regul. 1. limit. 12. n. 20. in 16. to. tract. diuers. car.*

1004 *mihi* 287. vbi latissime loquitur de præsenti limitatione, in ista tamen conclusione contrarium tenuerunt *Guido Papa dec. 77. vers. sed an iudex Rebuff. in l. ab his, n. 8. C. de nauicular. lib. 11.* vbi dicit quod iudex sæcularis nunquam po-

1005 terit se intromittere in causis clericorum etiã pro salua guardia, quæ secunda opinio est vera, & seruatur in isto Regno in quo clerici ꝑ isto, & similibus delictis non cõueniuntur nisi coram iudicibus ecclesiasticis.

1006 Limitatur 47. prædictus primus effectus ꝙ iudex laicus non potest se intromittere in causis clericorũ vt non procedat vbi iudex sæcularis compelleret debitorẽ clericũ ad remittẽdum iuramentum turpiter receptũ a debitore antequam per non solutionẽ inciderit in periuriũ, *Intrigl. in tract. de feud. cẽt. 2. artic. 94. n. 8.*

1007 Limitatur 48. vt locũ sibi non vendicet vbi tractatur de vi, & iniurijs inter personas ecclesiasticas, quia isto casu in aliquibus partibus de consuetudine seruatur vt iudex laicus de ipsis cognoscat, *Villalobs in comm. opin. in lit. C. n. 77.* vbi loquitur in Regnis Hispaniarum, & dicit quod in casu prædicto se intromittũt officiales temporales, Affl. decis. 24. n. 9. vbi loquitur de tali consuetudine existẽte in Regno Neapolis, *Ant. Scap. in tract. de iure nõ scripto lib. 1. c. 16. nu. 2.* qui asserit quod hæc consuetudo originem traxit a text. in c. princeps 23. q. 5. de qua consuetudine an sit vera non disputo, & remitto me ad dispositionem Bullæ in Cena Domini.

1008 Limitatur 49. prædictus primus effectus, quod clericus non potest conueniri coram iudice laico, vt non habeat locũ vbi clericus fideiussisset de iudicio sisti, & iudicatũ soluẽdo coram iudice laico, quia pro tali fideiussione poterit clericus citari, & conueniri corã eodẽ iudice sæculari, *Marian. Soc. in c. 1. nu. 45. de foro compet. quem refert, & sequitur Blanc. in tract. de comprom. q. 3. circa finem, vers. & facit quod adducit,* sed in hoc contraria opinio est vera, & pro

1009 cedit etiam si tẽpore quo fideiussit fuisset laicus, & postea clericatũ assumpsisset, *ita Dyn. in l. 1. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Ancher. in c. ea quæ n. 27. vers. & pro confirmatione de regul. iur. in 6. Mars. in repet. rub. ff. de fideiuss. n. 110. Bertach. in suo repert. in verb. clericus fideiussor. Iaffred. Balb. dec. 168. & cæteris latius Surd. cons. 396. nu. 20. 23. & 38. lib. 3.* vbi dicit quod opinio Blanci est singularis, & quod Socin. ab eo allegatus non solum non dicit illud ad quod allegatur verum etiam dicit oppositum.

1010 Limitatur 50. in inuentario faciẽdo in quo clericus hæres laici tenetur illud facere coram iudice sæculari, *Muta meus Conciuis super cõsuet. huius Vrbis Panormi c. 50. n. 37. vbi allegat Gulie. de Bened. in repet. c. Raynutius n. 420. Io. Andr. & Abb. in c. fi. de fide instrumen.* quod obseruatur etiã quando laicus instituitur hæres à clerico, *Guido Papa dec. 261. Muta eodem n. 37. Roland. a Valle late in tract. de inuent. q. 17. per tot. car. mihi 16.* & ita obseruatur in hac Vrbe in qua omnia inuentaria semper cõficiuntur coram iudice sæculari pedaneo.

1011 Limitatur 51. prędictus primus effectus ꝙ iudex laicus non potest tangere clericos, nec in eius causis se intromittere, vt non vendicet sibi locum quando clericus esset seditiosus & turbaret publicam quietem namque is licet sit in sacris constitutus põt a iudice temporali eijci & cõfinari a ciuitate, vel loco quẽ perturbat dum suus iudex esset absens, *ita Clarus in §. fin. q. 36. nu. 20.* vbi testatur quod alias de anno 1559. die 18. Augusti Senatus Mediolanensis eiecit quemdam archipræsbyterum *Cassan. super consuetud. Burgund. rub. 1. §. 5. nu. 49. versic. imò etiam potest cart. mihi 192.* qui dicit quod iudex sæcularis potest forbaudire clericos pro euitando aliquo scandalo, *allegat cap. quicunque de episc. & cler. Guliel. de Benedict. in repet. c. Raynutius in verb. vxorem nomine Adelesiã in 2. dec. a num. 449. vsque ad nu. 458.* & dicit qđ text. in d. c. quicunque fuit præfiguratus in testamento veteri in 3. Regum c. 2. vbi Salomõ Rex pro conspiratione facta contra eum per Aba-

Abaiatar Sacerdotem, *vade, inquit, in Anatod ad agrum tuum, & quidē vir mortis es, sed hodie non interficiam quia portasti Archam Domini Dei*.

1012 Limitatur 52. in clerico scismatico, & excōicato, q excōicatione contēnit, & non pōt à iudice ecclesiastico puniri ob potentiā excōmunicati, vel scismatici, *c. tua, il primo, & ibi gl. 1. de decimis, c. de liguribus 23. q. 5. Paul. de Cast. in l. oēs, qui §. præterea, nu. 2. C. de episc. & cler. Bertacch. in tract. de episc. p. 5. lib. 4. nu. 95. in 13. tom. tract. diuers. p. 2. car. mihi 353. Alciat. in c. cum nō ab homine. nu. 6. de iudit. Balzer. in c. 1. §. si clericus, num. 12. de pace tenen. in vsibus feud.* sed melius esset quòd priuetur a iudice ecclesiastico.

Iste numerus fuit sublatus 1013

1014 Limitatur 55. vt non habeat locum quādo iudex, & officialis laicus esset requisitus a iudice ecclesiastico, vt sibi impartiatur brachiū temporale, quia isto casu laicus absque metu excōmunicationis poterit agere quidquid sibi imposuerit, & mādauerit iudex ecclesiasti-
1015 cus, *c. pernitiosam ibi, & cū opus fuerit de offic. ordinar. Henric Bobic in c. at si clerici de iud. Soc. reg. 80. limita. vlt. Angel. in tract. de malefi. in verb. fama publica, n. 65. Misinger. cōs. 6. n. 4. Bernar. Laurent. in tract. quibus casibus iudex sæcularis, &c. n. 19. Foller. in pract. crim. canon. vers. vel vsuram committere, n. 9. Intrigl. singul. 58. n. 6. Arnaldus Albert. in tract. de agnosc assert. q. 25. n. 27. Mart. de Fano in tract. de auxil. per iud. imploran. p. 2. n. 17. Gondislaus in tract. de haret. q. 11. Ant. Massa in tract. de obligat. in forma Cameræ in verb. reliqua super processu Camill. de Curte in diuers. seu cōpreh. iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 28. & seq. vbi alios allegat.*

1016 Quod quidem brachiū sæculare poterit iudex ecclesiasticus implorare pro executione eius sententiæ, & mandati, & iudex secularis tenetur hoc illi impartiri, *c. 2. & ibi glos. in verb. potestatem de maled. c. administratores, & c. principes 23. q. 5. c. 1. in fi. vbi glos. in verb. publicum, & cōmuniter scribentes de offic. ordinar. cum alijs multis quos congerit. Farin. in suo tract. crim. p. 3. q. 97. n. 81. Roland. a Valle consil. 37. num. 2. lib. 4. Octau. Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 3. n. 31. & 32. Lælius Zancus in tract. de priuileg. eccles. priuil. 44. n. 12. Iacob. Berretta cons. 4. n. 1. lib. 1.* hoc est procedit subsidium, quia, & remedium subsidiarium, *glos. in Clement. 2. in verb. remedijs de religios. Dom. Mart. de iurisdict. p. 1. c. 50. n. 1. & 2.*

1017 Et proxima conclusio in tantum est vera q si iudex, & officialis tēporalis recusauerit præstare brachiū prædictū poterit ad id compelli per excommunicationē, & censuras ecclesiasticas, *d. c. 1. vbi gloss. & Abb. n. 11. de offic. ordin. Farin. d. q. 97. n. 82. vbi etiam multos alios allegat, & vltra ibi per eum congestos idem dixerunt, Rebuff. cons. 193. n. 19. Aufrer. in tract. de potest. iud. eccles. super laicis, & eorum bonis, n. 20. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 227. Grassus in commu. opi. c. 8. q. 7. lib. 2. Lelius de Zanchis d. priuil. 44. n. 13. Paris in tract. de sind. in verb. Brachium, c. 1. n. 4. cart. mihi. 134.* vbi dicit quod hoc limitatur quando iudex haberet iustam causam cōtradicendi, *Misinger. cons. 6. n. 5. Ias. in l. a Diuo Pio §. sententiam Romæ, n. 16. ff. de re iud. Natta cons. 529. n. 2. li. 3.* vbi loquit in Rege cuius brachiū fuit requisitum, & dicit quod si illud nō præstauit fuit excommunicatus, Io. Segura Dauilos *in direct. iud. eccl. p. 2. c. 13. n. 32. Berret. d. cōs. 4. n. 34.* Sed contra principem supremū a quo brachiū est requisitum dicit, *Ignat. Lopez in add. ad Diaz. in pract. crim. canon. c. 154. n. 9. prout eum refert Farin. d. n. 82. vers. & quamuis non debeat procedi statim ad fulminandum sententiam excommunicationis*, quia brachiū, & auxiliū non debet peti ab eo per modū iussionis ac sub pœna cēsurarum, sed benigne, & honorificis verbis, circa quod dicit ipse Farinacius quod ipsius Lopez declaratio respicit requisitionem, & ipsum modū quo vti debet ecclesiasticus iudex quando a supremis principibus implorat auxilium brachij sæcularis vt scilicet antequam deueniatur ad coactionē, & comminationem pænarū procedere debeant literæ requisitoriæ, *prout hoc idem dixit Hieron. Zuccarius in add. ad Clar. in §. fi. q. 37. vers. penultimo in lit. C. in fin. addition.* & tādem ipse Farinacius cōcludit quod prius est requirēdus benigne, & po-
1018 stea sub censuris cogendus, & nō solum officialis negligens præstare auxiliū, & brachiū iudici ecclesiastico potest excommunicari verū
1019 etiam potest puniri pęna arbitraria, *Dauilos in præcitato n. 32. Menocch. in tract. de arbit. iud. casu 452. num. 4.*

1020 Et prædictum brachium siue auxiliū a iudice sæculari petere potest non solum iudex ecclesiasticus ordinarius verum etiā delegatus cui officialis temporalis tenetur illud impartiri, *Innocent. & cæteri scribentes in c. significasti de offic. deleg. Farin. d. q. 97. n. 86. Mart. d. c. 50. n. 25. Brun. a Sole in compend. resolut. proposit. iuris in verb. brachium sæculare vbi etiam alios allegat Repert. Inquisit. in eodem verb. brachium sæculare in princ. & in vers. sed an delegatus, & in vers. sed an brachium Michael de Grassis in comm. opi. lib. 2. c. 8. q. 6. Berrett. cons. 4. n. 24. Oldrad. cons. 89. n. 6.*
1021 *Gigans cons. 26. n. 27. & 28.* vbi dicit quod delegatus non debet incipere ab inuocatione brachij, & auxilij temporalis pro exequutione sui mandati, & ratio est quia auxiliū brachij sæcularis non potest petere iudex ecclesiasticus
1022 nisi in subsidium, & cessantibus alijs remediis & postquam ipse fecerit quidquid potuerit, & nihil vltra superfit agendū, Farinac. in pluries citata q. 97. n. 98. vbi alios allegat, & dicit quod omnia iura loquētia de huiusmodi brachio

chio sæculari habent hanc clausulam si opus fuerit si necesse fuerit vel similem, *Oldrad.cons. 89.n.5. Foller.in pract.crim.canon.c.10.n.60.* qui dicit ꝙ ecclesiasticus debet recurrere ad auxilium brachii sæcularis cessantibus aliis remediis de iure, & de facto, *Brun.a Sole in d. cōpend. resolut.proposit.iuris in verb.brachiū sæculare vers. eius tamen inuocatio, & versic. illud quoque, & iterum vers. & ad dicta,* quibus locis allegat multa iura ex quibus deducitur quod pro vltimo remedio tantum est inuocandum brachium prædictū *Marsil.in tract.de bannit.in verb.iudice,*
1023 *n.197.* qui etiam dicit quod tunc potest iudex ecclesiasticus implorare auxiliū tēporale quādo inuenit resistentiam, *Roland.cons.37.n.2.& 3.lib.4.Caualc.in tract.de brachio regio p.4.n.266*
1024 *& 267.* vbi dicit quod tūc iudex ecclesiasticus potest inuocare brachium sæculare quādo fecit omnia perficienda ab eo, & tamen non est sufficiens ad exequendum, *Natta cons.529. n. 36.lib.3.* qui etiā asserit quòd tunc pōt implorare tale auxilium quando præcessit excommunicatio, & non antea.

1025 Nec ita passim iudex sæcularis requisitus a iudice ecclesiastico tenetur suum brachium, & auxilium concedere namq; quando iudex ecclesiasticus nō iudicasset ordine iudiciario seruato, sed extraiudicialiter, & de facto processisset, & committere executionem officiali temporali tunc ipse officialis non erit obligatus illi impartire, *ita Decia.in tract.crim.p.1.lib. 4.c.9.n.128. vbi ad hoc allegat c. cum ad verū 96. dist.& not.in c.si quando de offic. delegat. & in c. 1.de offic.ordinar.& præcipue per Alciat.ibi,n.89 quod dixit etiam Lelius de Zanchis in tract. de pri-*
1026 *uileg.eccles.priuileg.44.n.16.* Et idem est si illud quod vult exequi esset euidenter iniquum, & iniustū, *Oldrad.cons.89.per tot. Farinac. in tract. crim.p.3.q.97.n.89.vbi alios adducit, & vltra ibi adductos idem dixerunt Guido Papa decis.574.Vrsill.in adnotat.ad Afflict.decis.24.n.15.Aufrer.in tract.de potest.iud.eccles.super laicis, & eorum bonis,n.20.in 13.to.tract.diuers.p.1. car.mihi 127. Brun.a Sole in compend.resolut. proposit. in verb. brachium sæculare vers.impertiendum Hortens.Caualc.in d.tract.de brachio regio p. 4.nu. 260.vers. sed si notorie, & n.261.Io.Segura Dauilos in direct. iud.eccles.p.2.c.13.n.33.& seq. Berret.cons.4. nu. 15.late Natta cons.529.per tot. & præcipue,nu.4.*
1027 *& 5.* vbi dicit quod si iniquitas est in euidenti tunc impune non paretur iudici ecclesiastico, si vere essent latens, & occultat tunc in dubio dicit ei esse obediendum, quod dixit etiā Farinac.d.q.97.n.87. ad quod bene fecit id ꝙ in simili dicimus scilicet, quod si ex forma statuti iudex ordinarius loci teneatur exequi laudum latum a compromissariis iudicibus hoc statutū intelligitur nisi tale laudū esset euidēter, & manifeste iniquum, & iniustum, quia si esset tale posset recusare illud exequi, *Paul. de Castr.cons.465.n.4.vers.præterea,lib.1.Ruy.cōs. 36.n.6.& cons.37.n.25.vol.5.Abb.cons. 55.n.2. vol.2.Doctores communiter in l.4. §. condemnatū ff.de re iud.Ferran.Gargar.patroc.1.nu.10.lib. 1.*
1028 Et quod dictum est de iniustitia, & iniquitate procedit etiam in nullitate, nam si id ꝙ vult exequi iudex ecclesiasticus propter quod re-
1029 quirit auxilium Brachii temporalis esset euidenter nullum iudex sæcularis non tenet brachium præstare sed poterit de tali nullitate cognoscere, *Farinac.q.prædict.n. 91. Natta d. cons. 529.n.6.in fi.& n.7.9.& 10.lib.3.Io.Iacob. Masull in add.ad Capic.dec.132.n.1.*

Et ideo pro habenda tali cognitione iudex sæcularis, qui fuit requisitus vt brachium, & auxilium concederet, licet non possit cogno-
1030 scere de iuribus causæ poterit nihilominus videre, & cognoscere an id quod exequi est requisitus sit æquū, & iustum ac firmum, & validum, & si est tale assentire eius requisitioni alias non, *Petr. Belluga in Spec.princ. rubr. 11.§. tractandum,n.3.Vrsill.in adnot.ad Afflict.dec.24 n.15.Andr.Gail obseru.11.lib.1.Vincent.de Anna allegat.59.Masull.in add.ad Capi.dec.132.n. 2. Gigans.cons.26.n.28.Oldrad.cons.89.n.4. Franc. Capiblan.in tract.de author. Baron.pragmat. 8.p.2. n.4.Berret.cons.4.n.15.Brun.a Sole in compend.resolut.proposit.iur.in verb.brachium.sæculare vers.*
1031 *quid autem,* vbi tamen distinguit tres casus scilicet, aut agitur de crimine mere ecclesiastico aut de crimine mere sæculari, & circa eos diuersimode determinat quam etiā distinctionem amplexi fuerunt, *Io.Segura Dauilos in directorio iud.eccles.p.2.c.13.n.33.& seq.Hortens.Caualc.in tract.de brachio regio p.4.n.260.& seq.Decian.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.129.Farinac.d. q.97.n.102.& seq.*

Et quia ipse Farinac.loco præcitato latè ꝓsequitur hāc materiam, & parū, & fortasse nihil illi addi posset, ideo ad per eum scripta me remitto, solum dicam quod sicut existente necessitate iudex laicus tenetur impartiri suum brachium, & auxilium iudici ecclesiastico ita e contra iudex ecclesiasticus ꝑ censuras, & alia remedia spiritualia tenetur auxilium præsta-
1032 re iudici temporali casu quo ab eo fuerit requisitus, *ita Farin.ibidem,n.85.& seq.& vltra ibi per eum congestos idem dixerunt Pet. Fider.in tract. de mandat.& monitor.sine clauf.lib.2.c.65.n. 17. Repert.Inquisit.in verb.brachium sæculare vers.ex hoc Berret.d.cons.4.nu. 6.Roland.à Valle cons.37. n.4.lib.4.Natta d.cons.529.n.8. lib.3.*

1033 Ampliat modo præsens limitatio vt iudex delegatus sedis Apostolicæ possit implorare brachium sæculare pro executione suę sententiæ etiā quod expresse in sua commissione hoc

sibi

ſibi non concedatur, Cardin. Zabbarel. in Clemen.
vnica, nu. 4. verſ. decimo quæro, & ibi Addentes in
verb. nunquid exequutor de offic. & potest. iud. dele-
gat. Paul. de Caſt. in l. epiſcopale, n. 4. verſ. allegatur
ēt C. de epiſc. audien. Abb. in c. ſignificaſti, n. 8. verſ.
extra gl. quæro Fel. nu. 2. & Dec. n. 4. qui de cō. * opi.
teſtatur de offic. & poteſt. iud. deleg. Kircou. in cōm.
opin. cent. 3. concl. 94.
1034 Limitatur 56. prædictus primus effectus qđ
iudex ſęcularis non poteſt ſe intromittere in
cauſis clericorū, vt non procedat qñ clericus
inſtituitur hæres a laico in teſtamento inſcri-
ptis, qa tunc publicatio teſtamenti debet fieri
corā iudice ſæculari, Muta ſuper conſuet. Panor.
c. 50. nu. 37. Couarr. lib. pract. quæſt. c. 8. concl. 1.
1035 Limitatur 57. in clerico ſpoliante laicū ſua
poſſeſſione, qa tunc iudex laicus in reſtituēdo
laicū ſpoliatum pōt ſe intromittere per viam
cuiuſdā defenſionis extraiudicialis citādo ge-
neraliter oēs qui ſua putauerint intereſſe, ita
Marant. in pract. p. 4. diſt. 11. n. 63. car. mihi 203.
vbi dicit quod iſta prouiſio eſt nouiter intro-
ducta per c. Regni, Sebaſt. Medices in tract. de le-
gibus & ſtatutis p. 4. q. 6. n. 5. verſ. hoc idē, Cōtra-
rium nihilominus in hoc tenuit Afflic. dec. 85.
q vltima opinio puto quod ſit verior * ex quo
1036 clericus, q ſpoliauit ſi eſt a poſſeſſione eijcien-
dus dēt expelli authoritate iudicis & ſic tāquā
reus debet hoc fieri per iudicē eccleſiaſticū qui
eſt cōpetens ipſius clerici, & non iudicis laici.
1037 Limitatur 58. dictus primus effectus, qđ iu-
dex laicus non pōt punire clericos, nec de eorū
cauſis cognoſcere, vt nō procedat in clerico q
tentaſſet fidē ſubuertere, vel aliquid noui in-
troducere contra fidē. Bertacb. in tract. de epiſc. p.
5. lib. 4. nu 95. in 13. to. tract. diuerſ. p. 2. car. mihi
353. qui ad hoc allegat tex. in c. quo iure 8. diſt. ſed
verius cenſeo in eo caſu clericum a tribunali
Inquiſitionis fore puniendum.
1038 Limitatur 59. qñ princeps ſæcularis vellet
forbannire clericū de ſuo territorio, vt qa eſſet
ſibi ſuſpectus, qa ſecundū aliquos hoc facere
poterit, Prepoſit. in c. 1. §. ſi clericus nu. 3. & ibidē
Io. Paul. Balzer n. 13. de pace tenen. & pro hoc facit
id quod voluit Abb. in c. 1. §. idē pōt in fin. de elect.
vbi dixit qđ ſi Papa cōferat beneficium alicui
1039 clerico q eſt ſuſpectus principi ſęculari poterit
princeps ipſum non admittere ad talē benefi-
cium qa princeps ſęcularis non tenetur admit-
tere prælatū de quo non poſſit cōfidere ne for-
te panderet aduerſario, & æmulo ſæcreta ſuæ
prouinciæ, idē Abb. in c. cū cætera eod. tit. Bald. in
d. c. 1. §. ſi clericus de pace tenenda Io. de Silua in
tract. de benefic. p. 2. q. 23. Franc. Marc. dec. 355. nu.
5. & dec. 1034. n. 4. & dec. 1390. n. 1. lib. 1. Affl.
in prælud. feud. q. 18. in fin. Cotta in memorial. in
verbo epiſcopus Camill. de Curte in diuerſor. ſeu
compræhenſor. iuris feud. p. 2. c. 2. nu. 133.
1040 Limitatur 60. qñ clericus eſſet apoſtata, vt
qa eſſet in ſacris conſtitutus, vel pfeſſus alicu-
ius religionis approbatæ, & habitū deiecerit,
vel matrimoniū contraheret, Alberic. in tract.
de ſtatut. lib. 3. q. 42. n. 5. vbi allegat c. 1. & quod ibi
not. Innoc. & alij de apoſt. Alfonſ. Aluarez in Spec.
iuris pōtif. q. 36. verſ. itē notabis car. mihi 108. Au-
frer. in tract. de poteſt. iud. laici ſuper perſ. eccl. reg.
1. lim. 20. n. 28. in 16. to. tract. diuer. car. mihi 288.
qui ēt allegat tex. in d. c. 1. de apoſtat. Henric Bohic
in c. ex literis, n. 13. de vit. & hone. cler. qui loquitur
cū quadā diſtinctione Caſſan. ſuper conſuet. Burgun.
rub. 1. §. 5. verſ. s'il n'ha grazze, n. 51. car. mihi 193.
Port. conſ. 149. n. 16. Menoc. in tract. de arbitr. iud.
caſu 546. nu. 32. gloſ. ſuper ritu M. C. V. in tit. de fo-
ro compet. lit. B, verſ. decimonono in clerico cart. mi-
hi 397. poſt conſtit. Regni Decian. in tract. crim. p.
1. lib. 4. cap. 9. nu. 91. vbi dicit quod hæc limi-
tatio procedit in clerico qui ex profeſſo deam
bulat in habitu laicali, & in eo qui nullo tem-
pore volebat haberi pro clerico, vt puta ſi per
annum, & vltra ita cōmoratus fuiſſet, & con-
uerſatus eſſet palam, vti laicus negando ſe cle-
ricum non autem in eo qui ſemel bis, aut de-
cies repertus eſt in tali habitu laicali, quia is
talis non diceretur apoſtata, & licet contra-
rium tenuerit Franc. Monald. conſ. 94. nu. 21.
lib. 2. dum dixit quod clericus propter apoſta-
ſiam nō exuitur priuilegio clericali, & ad hoc
alios allegat nihilominus eius opinio nō ſub-
ſiſtit, & ipſa limitatio eſt cōmuniter * recepta.
1041 Et quia ad dilucidationem præſentis limita-
tionis opus eſt ſcire quid ſit apoſtaſia, & quis
dicatur apoſtata, ideo dico quod apoſtaſia eſt
temerarius exceſſus a ſtatu fidei obediētiæ, vel
religionis, c. non obſeruetis 26. q. 1. gl. & Doctores
in c. 1. de apoſt. Goffre. in ſūma eiuſdē tit. n. 1. D. Tho.
in 2. 2. q. 12. Archiepiſc. Floren. in ſūma p. 2. tit. 16.
c. 6. Turrecre. in c. apoſta. n. 1. 50. diſt. Sebaſt. Me-
dices in ſūma de peccatis in verb. apoſtaſia in princ.
Port. conſ. 84. n. 2. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib.
3. c. 26. n. 5. Reper. Inquiſ. in uerbo apoſtaſia in prin.
1042 Affl. ſuper cōſtit. Regni, lib. 1. rub. 3. n. 1. Syluester
in ſūma in uerbo apoſtaſia n. 1. Iſid. Moſcon. in trac.
de maieſt. milit. eccl. lib. 1. p. 4. c. 2. uerſ. apoſtaſia eſt
car. mihi 545. Aluarez. in Spec. iuris pontifi. in tit.
de apoſtaſia in princ. vbi multa ſcribit circa materiā
apoſtaſiæ Menoch. in tract. de arbit. iud. cent. 6. caſu
1043 546. n. 1. ex qua diffinitione colligit qđ triplex
eſt apoſtaſia ſcilicet quædā eſt apoſtaſia a fide,
quędā eſt apoſtaſia inobedientiæ, quędā, & ter-
tia eſt apoſtaſia a religione ſiue ab ordinibus.
Medices loco prox. citato Graff. d. c. 26. n. 2. 3. & 4.
Tho. Zerola in praxi epiſcopali in verb. apoſtaſia in
princ. Repert. Inquiſit. in d. verb. apoſtaſia verſ. ſed
apoſtaſia, Afflict. loco citato num. 2. ſed quia pri-
mæ duæ ſpecies non ſunt noſtræ ſpeculatio-
nis ex quo in exceſſu a ſtatu fidei ſunt hæretici

& in excessu obedientiæ sunt scismatici, ideo
de tertia specie quæ ad nostrā materiā pertinet
verba faciemus hoc est de excessu a religione
seu ab ordinibus, quā nostrates vocāt apostasiam irreligiositatis, seu irregularitatis, *Menoc. casu præd. nu. 28. Simancas in Cathol. institut. tit. 3. Nauarr. cons. 1. n. 3. in tit. de apostas. lib. 5.* quia de
1044 cęteris duabus dixi in superior. limit. cū & ipsi
dicantur hæretici, *vt asserūt Sebast. Medices Aluarez Menoc. & cæteri supra citati, & ultra eos Bur-*
1045 *sat. cōs. 280. n. 10. 18. 19. & 50.* vbi dicit qđ apostasia non constituit speciē diuersa ab hæresi, *Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 27. nu. 18. Repert. inquisit. in verb. apostasia vers. sed utrū ea quæ,* qui ēt
dicit quod apostata pari passu ambulat cū hęretico & sunt eiusdē speciei circa quā tertiam
1046 speciem dico qđ professus in aliqua religione
approbata nunquā poterit dimittere habitū
ipsius religionis, & ab ea discedere & aliter faciendo diceret apostata verè, & propriè, *c. oēs 27. q. 1. c. 1. & 2. 20. q. 3. c. quātumlibet dist. 27. c. legi 16. q. 1. Hostiens. Goffred. & cæteri oēs in rub. de apost. Isidor. Moscon. in tract. de maiest. milit. eccles. lib. 1. p. 4. c. 2. vers. nunc videndū cum pluribus seq. car. mihi 545. Calder. cons. vnico, n. 1. in tit. de apost.*
1047 vbi dicit quod is proprie dr̄ apostata qui ad sę
culū reddit, *allegat c. q in aliquo 50. dist. Rim. iun. cons. 360. n. 17. & 18. lib. 4. Turrecre. in c. apostata 50. dist. Menoc. d. casu 546. n. 2.* vbi multos allegat & nu. seq. declarat singulas apostasiæ species eiusq; pænas, & n. 29. dicit quod hoc procedit qñ efficitur sæcularis, *Graff. d. c. 26. n. 11.*
1048 Item dr̄ apostata religiosus non solū si oīno
dimittere habitū verum ēt si illud deferret, sed
coopertū ita vt non possit discerni & cognosci
religiosus, *c. 2. ne cler. vel monaci in 6. gl. in c. fi. de vit. & honest. cler. Abb. in c. tua, de Aposta. gl. Ancher. Zezin. Imol. & Vital. nu. 8. in clem. 2. §. 2. de vit. & honest. cler. Io. de Anan. in rub. de apostat. Decian. in tract. cri. lib. 5. c. 73. n. 3. vers. sed & si quos Zabbarell. in Clemen. 1. & in clem. plerisque de elect. Moscon. d. c. 2. vers. dimittens habitū car. mihi 547. Menoc. in tract. de arbi. cent. 6. casu 546. n. 35. Gaetan. in sūmula in ver. excōicatio c. 60. vers. mihi aūt videtur & vers. habitū sic occultatū,* vbi dicit qđ
si occultatio habitus esset talis qđ ab aliquib.
conuersantibus posset dignosci quod sit habitus religionis, licet non ab oībus, ita occultans
non diceretur apostata, & modernissime est
dispositum per sacrum Concil. Triden. quod
occultans habitum suæ religionis sit apostata, ita habetur sess. 25. de regular. cap. 19.
1049 Item dr̄ apostata regularis, qui cū habitu vagatur extra claustra, nec hēt animū reddeūdi, *Syluester in summa in verb. apostasia, nu. 9. vers. in professo & vers. si vero exeat Calder. cons. vnico in tit. de apostat. Clar. in §. fi. q. 78. vers. apostata Nauar. cons. vnico, n. 8. in tit. de apostatis lib. 5. quos oēs refert & sequitur Menoch. d. casu 546. n. 3. & 4. & vltra eos idē dixerunt S. Anto. Floren. in sūma p. 3. tit. 16. c. 5. in princ Mosco. d. c. 2. vers. exiens extra car. mihi 546. Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 3. c. 26. n. 10*
1050 secus si habuerit animum reddeundi, qa tunc
non diceretur apostata, *Sebast. Medices in sūma q. 33. in fine, Alfon. Aluarez in Spec. iuris pontif. in*
1051 *tit. de apostasia in prin. car. mihi 257.* vbi dicit qđ
hoc procedit ēt si a longinquo & diu vagaret.
1052 Item dicitur apostata regularis ꝓfessus qui
dimisso habitu suę religionis clericus secularis
efficitur sine licentia Sūmi Pōtificis *Abb. in c. fi. n. 1. de apostatis, vbi ēt Soc. n. 2. Decian. in tract. crim. lib. 5. c. 73. nu. 25. Menoch. d. casu 546. nu. 36.*
1053 Item dr̄ apostata regularis professus, qui retento habitu deserit propriū monasterium, &
aliud eiusdē ordinis laxius, & minus arctū ingreditur, vel q in monasterio in quo ingredit̄
sperat viuere cōmodius & istud ꝓcedit, tam si
hoc faciat cū licentia sui pręlati, quā sine, *gl. in c. fi. de apostat. Syluester in sūma in verb. apostasia, nu. 9. cū alijs quos allegat Menoch. in casu prædicto, n. 37. & 39. Isidor. Moscon. d. c. 2. vers. qui aufugit,*
1054 sed in hoc contrariū tenuerunt *Turrecrem. in c. placuit §. apostatæ, nu. 2. vers. secundū est eorū dist. 50.* vbi dicit quod isti tales non cōtrauenīunt
ijs, quæ sunt de substātia religionis cū semper
sint in alicuius obedientia, *allegat Innocen. in c. intelleximus in fine, de ætate & qualit. ordinan. idem dixit Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 26. n. 12. qui vltra Innoc. allegat ēt Archid. in eodē c. placuit, nu. 6.* & dicit quod satis est ad effugiendam apostasiam, vt ad sæculum non reuertatur. Sed in
hoc standum est statutis siue constitutionibus cuiuscunque religionis.
1055 Itē apostata dicitur regularis professus qui
egredit̄ à religione in qua professionē fecit &
ingredit̄ aliam ēt arctiorē, & strictiorē nisi hoc
faciat cū licentia sui plati, *ita Gaetan. in sūmula in verb. excōicatio, c. 60. vers. sequitur secundo, Menoch. in tract. de arbit. iudi. cent. 6. casu 546. nu. 38.*
1056 Quæ oīa prædicta ꝓcedunt in monachis, ac
cæteris regularibus, clerici vero sæcularis trib⁹
casibus tantum possunt apostasiā cōmittere.

Primo si dū sunt in sacris constituti habitū
& tonsurā in cōtemptū religionis dimiserint,
& vti laici oīno viuerent, *c. 1. de apost. c. 1. 20. q. 3. Innoc. in c. quoniā de vit. & hon. cler. Io. de Ana. in c. tua, n. 8. & 11. de apost. Gaetan. in sūma in ver. apostasia Syluester in sūma in eod. verbo nu. 5. vers. si aūt clericus, nu. 6. Abb. in c. 1. n. 3. & Soc. nu. 4. de apostat. Clar. in §. fi. q. 78. vers. apostata, Decian. in tract. crim. lib. 5. q. 73. n. 2. Menoc. casu prædicto, n. 47. Isidor. Moscon. de maiest. militant. eccle. lib. 4. c. 2. vers. 1. si clerici cart. mihi 546. Graff. d. c. 26. nu. 25. vers. tertio vxorem dicendo.*
1057 Secundo si is talis in sacris cōstitutus de facto matrimoniū contraxisset, *c. ex parte de cler.*

con-

coniugat.Moscon.loco proxime cit. vers. 3. *dicendo Port.consi.*149.*nu.*16. vbi dicit qđ tunc statim ammittit priuilegiũ.fori, Graff.d.c.26.n.29. vers.tertio vxorem,& isto casu non solum cõmittit apostasiam,vt iam dixi, sed etiã est suspectus de hæresi,& contra eum poterunt procedere Inquisitores hæreticę prauitatis(prout in isto Regno contra tales procedunt) *Io. Lupus in repet.c.per vestras,§.*18.*n.*26. *de donat. inter virum,& vxor. Diaz in pract. crim. c.* 74. *Simancas in cathol.institut.c.*40.*Pegna in comment. ad direct.inquisit. Eimer in* 2. *p. comment.* 74 *col.* 2.*versic.atque hæc Menoch. in tract. de arbit. iud. centur.*6.*casu* 546.*n.*49.& hij tales dicũtur apostatæ ab ordinibus, *Gaeta.in sũma in ver.apostasia,Meno.d.casu* 546.*n.*46. *vers.dißeramus nunc.*

1058 Tertio, & vltimo clericus sæcularis dicitur apostata si habens aliquod beneficiũ dimisso habitu,& retẽto beneficio viuit tanquam vere sæcularis *Innoc. Abb.& Soc.nu.* 3. *in c.tua de apostat. Syluest.in summa in verbo apostasia,nu.* 5. *vers.fallit tamen,& nu.*8.*in fi.Clarus in §.fi.q.* 78. *vers.apostata, Decia.d.c.*73.*n.*23.*&* 24.*Men.casu præd.n.*50.*Graff.in dec. aur. p.*2.*lib.*3.*c.*26.*n.* 29

1059 Sed si cũ dimissione habitus dimittant pariter beneficiũ tunc non erunt apostatæ, *Gaetan.& Menoch.in locis supra citatis.*

1060 Et licet in omnibus supradictis casibus religiosi professi ac clerici sæculares cõmittant apostasiam illã tamẽ non cõmittunt indistincte,sed cũ aliqua modificatione, & Primo qñ hoc fecissent cum dispensatione Summi Pontificis,quia circa prædicta quæ sunt iuris positiui Papa dispẽsare poterit etiam sine causa, & pro causa sufficit voluntas, *Innocen. & Card. in c.cum ad monasterium de statu monac. Natta cons.* 498.*n.* 21.*lib.*3.*cum multis alijs quos allegaui in meo tract.de except.ad materiã statuti,& c.except.* 32.*n.*113.*& quos cõgerit Brun.a Sole in compend. resol.propos.iuris in verb.Papa dispensare potest.*

1061 Secundo non committit apostasiam regularis qui ex aliqua iusta causa, e monasterio egreditur cũ sui tamẽ prælati licẽtia, *ita Port. cons.*84.*n.*6.*Menoch.d.casu* 546.*nu.*40. *& seq. vbi alios allegat qui n.*41.dicit ꝙ iudex isto casu potest existimare quæ sit iusta causa, & ponit exemplũ quando hoc faceret causa subueniẽdi patri vel matri inopia laborãtibus, *Graff. in*

1062 *dec.aur.p.*1.*lib.*3.*c.*5.*n.*101. vbi hoc exẽplificat in eo qui permanet extra monasteriũ pro vtilitate ipsi⁹ monasterii etiã indirecta verbi gratia vt sit procurator patroni ecclesiæ, vel alicuius amici monasterij vel episcopi, qui monasterio profuit vel prodest vel speratur prodesse vel causa studij, *Nauarr.cons.*66.*n.*3.*&* 5. *& cons.*67.*n.*2.*in tit.de regular.& cons. vnico, n.*

1063 12.*in tit.de apostat.*vbi ponit alia exempla, itẽ iusta causa potest esse propter infirmitatẽ, *Fel. in c.ex rescripto,nu.* 4. *de iureiur. vbi alios allegat Thom.Actius in tract.de infirmit. in verb. monacus,nu.*3.quæ tamen intelligas vt procedãt durante causa propter quã licentiã obtinuerunt & e monasterio egressi sunt namque eo impedimẽto cessante tenent redire ad claustrum vt vr̃ sentire, *Actius d.n.*3.*& in verbo monialis ꝑ tot.*

1064 Item iusta causa est si propter timorẽ habitum eiecit vt si clericus transiret per loca periculosa in quib⁹ si cognosceret religiosus periculum vitę pateretur tũ enim posset absque labe apostasiæ habitũ mutare, *glo.in c.clerici in verb.causa timoris de vit.& honest. cler. vbi etiã Hostiens.Bellamer.& Abb.nu.*17. *idem Abb.in c.* 1.*n.*3.*& Soc.n.*5.*de apostat.Port.cons.*84.*n.* 10. 11.*& per tot.Graff.in dec.aur.p.*2.*lib.*3.*c.* 26.*nu.* 9.*Menoch.in tract.de arbit.iud.casu* 546.*n.* 40.

Sic ẽt in simili dicimus,quod si aliquis metu mortis ore tantũ fidẽ negaret cũ sit vere fi-

1065 delis, & fidẽ mente teneat licet actũ exteriorẽ infidelitatis exerceat vt puta quia faciat reuerentiã idolis non diceretur idolatra,vel hæreticus,licet mortaliter peccet, *Syluester in sũma in verb.apostasia,n.*4.*vers.*2.*quod faciens Affl.super constit.Regni lib.*1.*tit.*3.*n.*9.*Alphon.Aluarez.in Spec.iur.pontif.in tit.de apostas.in princ.vers.nota secundum car. mihi* 257. *Medices in sũma in tit. de apostasia circa principiũ vers.qui uero car.mihi* 13. *Port.d.cons.*84.*nu.*12.*Menoch.d.casu* 546.*nu.*22. *&* 42. de qua conclusione latius dicam *in meo tractat.de effect.metus §.*1.

1066 Item iusta causa ex qua regularis excusatur ab apostasia est si propter suum delictum fuisset a religione eiectus is namq; non diceretur apostata, *Syluester in sũma in verb.apostasia,nu.* 10.*Menoc.casu prædicto, n.*43.*&* 44.qui ẽt dicit ex Syluestro loco citato qđ si is talis pœnitentiã fecerit de suo delicto erit iterũ recipiẽdus.

1067 Et aduertendũ est quod oẽs apostatæ possunt cogi per suos superiores, vt reassumãt habitũ, & clericaliter viuant, *Abb.& Soc.n.*4.*in c. tuæ,de apostat.idẽ Soc.in c.pen.n.*1.2.*&* 3.*eod.tit. Decia.in tract.crim.lib.*5.*c.*73.*n.*24.*Sebast.Medices in sũma in tit. de apostasia q.*33. *vers.*2.*clerici car.mihi* 14.*Menoch.d.casu* 546. *nu.*48. *in fin.*

1068 Et pro conclusione p̃sentis limitationis dico quod apostatãtes in casibus supradictis inter cęteras pęnas quas patiuntur est quod sũt excõicati, *c.vt periculosa,ne cler. vel monac. in* 6. *c.in audientia de sent.excomm.D.Anton.in tract.de excomm.c.*53.*n.*10.*Decian.d.c.*73.*n.*3.*&* 11.*Io. Andr.in c.p̃terea,n.*7.*de apost.Turrecre.in c si quis ex clericis,nu.*2.*dist.*23.qui duo dicunt qđ si is talis,qui apostasiã cõmittit est professus regu-

1069 laris, est excõicatus ipso iure, si vero est clericus sæcularis nõ ipso iure,sed est excõicandus, *Medices d. q.*33. *circa princ.Rimin.iun. cons.*360. *nu.*19.*lib.*4.*Gambar.in tract. de offic.& potest. le-*

gat. de later. lib. 2. n. 281. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 26. num. 9. vbi transit cum distinctione posita à Turrecr. & Io. Andr. in locis citatis, Menoc. casu præd. n. 30. vbi num. sequentibus recẽset alias pęnas quas substinẽt clerici sæculares, & professi regulares committentes apostasiam, *Gaetan. in summa in verb. excommunicatio c. 60.* vbi
1070 dicit quod ad hoc vt regularis professus sit excommnnicatus propter apostasiã tria requiruntur, primum quod dimittatur habitus suę religionis, secundum quod dimissio fiat temere, tertium quod dimissio sit materia vagãdi.

1071 Limitant 61. prædictum effectum quod clerici non possunt cognosci, neq; puniri ab officialibus temporalibus, vt non habeat locum quando quis efficitur clericus post patratum delictum vt puta homicidium, & furtum tunc enim præsumitur in fraudem habitum clericalem suscepisse nc scilicet puniatur à iudice sæculari, ideo propter talem assumptionem habitus clericalis non liberatur a iurisdi
1072 ctione ipsius iudicis sæcularis, quia in puniendis delictis non attenditur tempus punitionis, sed delicti, *l. 1. vbi Doctores, ff. de pen. l. iniuriarum extimatio, ff. de iniur. l. doli, §. fi. de seruo corrupto. Dyn. in l. Vlpianus, ff. de excusat. tutor. Bart. in l. 1. ff. de pen. & in l. omnes, la 2. C. de decur. lib. 10. Bal. in l. si quis n. 3. C. de fals. Albe. in l. iudei, n. 3. C. de ijs, qui ad eccl. confug. Siluester in summa in verb. iudex, il 1. n. 6. Belluga in specul. princ. rubr. 11. §. videndum, n. 21. vbi testatur de com. opi. & in §. videamus, n. 3. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 1. n. 5. & 8. qui asserit quod ita practicatur Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 12. n. 2. Velasc. dec. 48. num. 12. vbi alios congerit, & testatur de com.* opin. Freccia in tract. de præsent. instrum. p. 7. q. 7. nu. 17. ubi Paulus Fuscus in add. in lit. B, Grego. Sairus in Claui regia, lib. 12. c. 7. n. 9. vers. si enim tempore Soc. in c. proposuisti de foro compet. Suarez in tesaur. recept. sentent. in verb. clericus post patratum n. 122. Cagnol. in l. cum quadam puella, nu. 34. ff. de iurisd. om. iud. Anna sing. 130. ubi Fabius in add. antiquis, & recensioribus multos alios doctores allegat Aluarez in Spec. iur. pontifi. c. 36. vers. & dicit rota car. mihi 107. Boss. in tract. crim. in tit. de foro compet. n. 144. & 145. Fel. in c. fi. nu. 14. de const. Ang. in tract. malefic. in verb. comparẽt dicti inquisiti, n. 10. car. mihi 220. Farina in tract. crim. q. 8. n. 104. & seq. Graff. in dec. aur. p. 1. l. b. 4. c. 18 n. 156. vers. octauus vbi testatur de comm.* opi. & alios adducit Brunor. à Sole in cõpend. resolut. proposit. iuris in verb. clericus factus post delictum Anguiss. cons. 16 n. 6. Baiard. in add. ad Clarum q. 36. n. 18. Franc. dec. 209. n. 1. & dec. 384. n. 9. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6 c. 34. n. 25. & p. 1. lib. 4. c. 9. n. 137. vbi etiam alios allegat Couar. in lib. prac. qõ. c. 32. n. 4. vers. 2. cõclusio, qui ẽt concordant. adducit, & asserit hanc esse com.* opi. Alban. in lucubr. ad Bar. ĩ l. si qs postea n. 1. ff. de iud. Surd. cons. 396. n. 20. lib. 3. q duo vltimi alios afferunt Cepoll. cons. 11. n. 13. in crim. Marches. in tract. de commis. p. 1 c. 25. n. 68. Monald. cons. 133. n. 2. lib. 1. vbi dicit hanc esse cõ.* opi. Borell. super prag. Odia litiũ, §. 1. gl. 3. n. 245. vbi multos alios allegat Io. Alois. de Leo in l. q sub ṗtextu n. 15. C. de sacros. eccles. & ĩ l. officiales, n. 1. C. de epis. & cler. Tiraq. in tract. de penis tẽperand. seu limitan. causa 25. n. 8. Cassa. sup consue. Bu. g. rub. 1. §. 5. n. 67. car. mihi 200. Cabel. super const. Egid. lib. 5. c. 1. gl. 1. n. 26. cart. 321. Iacobin. in l. si quis postea, n. 11. ff. de iud. Foller. super consti. ĩ tit. de epis. c. & cler. in c. ascriptitijs n. 7. car. mihi 53. Paris. de Put. in tract. de sind. in verb. clericus, n. 2. car. mihi 158.* vbi loquit̃ in clerico, qui assumpsit clericatũ postq̃ officiũ gesserat, & rõ
1073 est, quia in fundatione iurisdictionis attenditur tempus commissi delicti, *gl. in l. nemo potest ff. de leg. 1. Io. Alois. de Leo in d. l. officiales, n. 2. & 3. C. de episc. & cler.*

Sed quod imò laicus suscipiendo ordinem
1074 clericalem non possit puniri per iudicẽ laicũ, sed oĩno sit puniendus per iudicem ecclesiasticum, *dixit Bald. sibimet contrarius in l. affinitatis, C. commuu. de success. Archid. in c. nemo vnquã 11. q. 1. Oldrad. cons. 4. per totũ,* vbi conatur hãc opinionem varijs medijs comprobare, *& ibi, Rain. Corsus in add. in lit. A, Alber. in tract. de stat. lib. 3 q. 41. n. 10. Marsi. sing. 480. in fi. Auend. in tract. de exequend. mand. prin. c. 22. nu. 12. Aufr. in tract. de potest. iud. laici super pers. eccl. reg. 1. lim. 11. Gandi. in tract. malefi. ĩ tit. de penis reorũ n. 32.* q dicit quod hãc qonẽ habuit de facto Perusij & quod determinauit pro ista opinione, *Petr. a Plaz. in epit. delictor. c. 35. n. 5. Clar. in §. fi. q. 36 n. 38. vbi testatur de cõi* opin. alios congerit Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 60. vbi testatur de com.* opi. & iterũ nu. 138. Marf. sibi ipsi contrarius in repet. rub. de fideiussor. nu. 111.* vbi postquam multos alios allegat dicit q̃d ista opinio procedit etiã quod is talis fuisset citatus a iudice seculari, *Hiero. Ceuallos in Spec. pract. q. comm. cõtra comm. q. 563. nu. 6. vbi prout alij de comm. opi. testat. Boss. in tract. crim. in tit. de penis, nu. 38.*

1075 Ego vero in hac opinionũ fluctuatione nõ discederẽ a distinctione ab aliquibus approbata videlicet, aut is assumpsit ordines maiores, & ab ecclesiastico tantum est puniendus; aut primã tonsurã, vel alios ordines minores, & tunc aut is talis clericatũ assumpsit in fraudem ne scilicet conueniatur corã iudice sæculari, & tunc declinatoriam fori allegare non poterit, & omnino procederet prima opinio aut vero certum est delinquentem non accepisse habitũ clericalem in fraudem & isto casu poterit forum declinare & procederet secunda opinio, *iuxta text. in l. si maritus §. 1. ff. de adult. & in l. hos accusare §. hoc beneficio eod. tit.*

Syl-

Syluestr. in summa in verb. index, lo 1. nu. 6. Bellug. in Specul. princ. rub. 11. §. videndum, nu. 2. Zerola in praxi episcopali in verb. clericus §. 6. in prin. Cyril. in summa crim. in tit. vbi de crim. agi oport. §. vnico, num. 20. Anast. Germ. in trac. de sacror. imm. lib. 3. c. 15. n. 78. & 82. vers. in ea, Scapp. in trac. de iure non scripi. lib. 1. c. 1. n. 6. Guttier. in lib. 1. pract. q. 5. Hier. Ceuall. in Spec. prac. q. comm. cōtra cōm. q. 573. n. 7. qui duo vltimi dicunt quod hoc est determinatum, & decisum, per quandam Bullam Alexandri Sexti editā de anno 1492. Decia. d. c. 9. n. 60. in fi. Oldr. eo. cons. 4. n. 2. vbi Ratna l. Corsus ī add. in lit. B. qui multos cōcordantes allegat Graf. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 156. vers. octauus, Farin. d. q. 8. n. 105. vbi ēt alios allegat, & testatur de magis com. opi. Anfr. in trac. de potest. iud. laici super perso. eccl. reg. 1. lim. 11. n. 19. in 16. to. trac. diuers. car. mihi 287. Bar. in l. 1. col. 2. vers. aut fecit de penis, Bald. in l. officiales, n. 2. vbi etiam Gulielm. de Cuneo in vers. si autē C. de episc. & cler. Couarr. in li. prac. q. c. 32. n. 4. vers. 1. cōclusio vbi ad hoc allegat Ang. & Alber. in prācit. §. hoc beneficio, & in l. qui cum vno, §. reus ff. de re milit. & not. per Doctores in c. proposuisti de foro cōpet. Alfons. Aluarez in Specul. iuris pontif. c. 36. vers. & dixit Rota car. mihi 107. Alber. in c. 1. q. 13. de hæret. in 6. vbi asserit quod hæc est comm. opin. Monald. cons. 133. nu. 1. lib. 1. qui etiam testatur de comm. opin.*

1076 Et ita concludunt præcitati DD. quando sumus certi, sed si essemus in dubio an in fraudem, vel non clericatū assumpserit tunc iterū est distinguengum scilicet, aut is talis erat accusatus vel infamatus de crimine tēpore quo fecit se clericum, & præsumitur hoc fecisse in fraudem aut non erat infamatus, & tunc præsumitur bona fide ordinē clericalē accepisse, *ita Specul. in tit. de reo §. 1. n. 5. Syluester. in eodem verbo. n. 6. & ex tex. expressus in l. si quis postea, ff. de iud. & in l. cum quædam puella. ff. de iurisd. omn. Iud. Thom. Zerola in praxi episc. in verb. clericus §. 6. vers. tertium Belluga d. n. 11. Clar. in §. fin. q. 36. n. 39. Cartar. in tract. de execut. sent. c. bannit. c. fin. n. 308. Farinac. in tract. crim. q. 8. n. 110. & 111. Sigismun. Scacc. in tract. de iud. p. 1. q. 11. n. 4. vbi testatur de comm. oopin. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 83. Couarr. in præcit. n. 4. vers. fraus verò.*

1077 Ex quibus concludo quod si aliquis ante susceptionem habitus fuisse iam accusatus de nunciatus vel inquisitus præsumitur habitū in fraudem suscepisse, & per consequens non frueretur priuilegio fori ecclesiastici, sed posset puniri per iudicem secularē, *& vltra prædictos est bonus text. in l. fin. ff. de bon. eorum qui sibi mort. consci. & in l. fin. ff. de re militar. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. ascriptitios, nu. 7. car. mihi 53.* vbi dicit, quòd secus est si delictum esset antiquum & satis ante clericatum cōmissum, *Velascus dec. 48. nu. 3. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. nu. 156. vers. fraus vero Aufrer. in tract. de pote. iud. laici super person. eccl. reg. 1. lim. 11. n. 16. to. tract. diuers. car. mihi 287. ubi asserit hanc esse comm.* opin. Baiard. ad Clarum d. q. 36. nu. 41.*

Iste numerus fuit sublatus 1078

1079 Sublimitatur primo dicta limitatio, vt licet ita in fraudē ordinatus non consequatur priuilegium fori nihilominus iudex ecclesiasticus prius cognoscere habet an dolo quis clericatū assumpserit, & postea eo declarato per ipsum iudicem ecclesiasticum posset procedere iudex laicus *Gandin. d. nu. 9. Octau. Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 2. n. 41. vers. sed supposita.*

1080 Sublimitatur secundo, vt prædicta conclusio procedat in delicto pro quo est prosequutus accusatus, vel infamatus secus pro alijs delictis, vt si quis commisisset duo delicta verbi gratia furtum, & homicidium nam si fuisset tantum accusatus de furto, & non de homicidio iudex sæcularis haberet iurisdictionē tantum in cognoscenda causa furti, & nō homicidij, quia ita dicunt iura, & authoritate supradictæ dum volunt quod iudex laicus data fraude possit punire illum qui postquam delictum patrauit clericatum assumpsit si de tali delicto fuerit infamatus accusatus, vel inquisitus ergo a contrario sensu pro delicto ꝓ quo nō fuerit accusatus inquisitus, vel infamatus nō poterit puniri per iudicē laicum, ad cuius conclusionis confirmationem accedat quod cum sit regulare de iure diuino quod clerici nō possunt puniri per iudicem laicum, & oīa iura permittentia contrarium sint exorbitantia sequitur, vt sint restringenda quantū fieri potest, *Sal. & alij in l. quisquis, C. ad l. Iul. maiesta, Aret. cons. 92. nu. 1. Vinc. Hondod. cons. 95. nu. 45. lib. 1. Roland. Cauagnol. super decretis Montisferr. decret. 4. §. 4. nu. 2. car. mihi 57. Ancher. q. 62. nu. 9. lib. 2. Anna alleg. 1. nu. 24. lib. 1. & allegat. 70.*

1081 *nu. 43. eod. lib.* qui oēs licet loquantur in statutis laicorum quoad ius cōe tn̄ idem omnino dicendum est de iure nouo ad ius vetus, & sic de vno iure ad aliud, immo ius corrigens in dubio sēper interpretari debet secundum ius correptum, & ad illud redduci, vt quo minus

1082 fieri potest illud lædat, *c. cū dilectus, & ibi Ant. de Butr. de consuet. c. causā quæ de rescript. glo. in l. 2. & ibi Doct. de noxal. & in l. fi. §. in cōputatione, C. de iure deliber.* & nunquā intelligitur corre-

1083 xisse nisi id quod expresse corrigit, *Bart. in l. 4. §. prætor ait, ff. de dam. infect. Ant. a Sole sup const. Subaud. in probem. gl. fi. nu. 2. Rolan. Cauagnol. in obseru. ad decret. Subaudiæ decret. 25. §. 12. nu. 2. car. mihi 338. & decret. 14. §. 1. q. 3. n. 16. car. 214.*

1084 In tantum quod semper est inhærendū regulæ iuris antiqui correpti inquantum fieri potest,

potest, *Bar. in l. si tutor in fi. C. de seru. pignor. dat. Ias. in l. si constante, n. 15. ff. sol. matr. Alba Mand. cons. 25. nu. 18. lib. 1. & cons. 609. n. 8. lib. 4. Surd. cons. 334. nu. 15. & cons. 356. nu. 18. lib. 3.* & pro
1085 hoc bene facit quod in simili dicimus de statutis corrigentibus ius cõe quæ semper sunt restringenda quãtum fieri potest, *Dec. cons. 49. nu. 1. & cons. 37. nu. 7. Surd. cons. 163. nu. 25. lib. 2. Alba Mandell. cons. 138. nu. 18. lib. 1. Menoch. cons. 5. nu. 3. lib. 1. Curt. iun. cons. 7. n. 8. & 10. Soc. iun. cons. 29. nu. 6. lib. 1. & cons. 122. num. 5. lib. 2. Crauet. cons. 259. nu. 2. lib. 2. Rom. cons. 199. nu. 4. Bellon. cons. 53. n. 8. Paris. cons. 53. n. 8. Paris. cons. 110. n. 6. lib. 3. Cæphal. cons. 32. n. 210. nu. 15. lib. 2. Honded. cons. 1. n. 31. & cons. 52. nu. 44. & cons. 81. n. 27. & cons. 95. n. 81. lib. 1. Bonifat. Roger. cõs. 23. nu. 18. lib. 2. Farin. q. 19. n. 4. Rolan. Cauagnol. in obserua. ad decret. Montisferrat. decret. 73. §. 5. q. 1. n. 13. vers. & re uera car. mihi 90. & §. 10. nu. 6. cart. 101. Sur. decis. 43. nu. 6.* qui oẽs recensent multa statuta quæ restringuntur ne corrigant
1086 dispositionem iuris cõis, & ideo statutum aliquod disponens contra ius cõe, licet ex sua generalitate plura operari, & disponere posset attamen semper interpretari debet, vt vnum tantũ operet̃, & sic vt minus iuri cõi detoget, *Abb. in c. cum dilectus de consuet. Butr. in c. cum dilecti de donat. Soc. iun. cons. 29. n. 7. vol. 1. Roland. a Valle cons. 74. n. 19. lib. 3. Ancher. in q. familiar. lib. 2. q. 62. n. 9. & q. 2. nu. 3. & 11. lib. 3. Scacc. in tract. de iud. p. 2. c. 8. n. 411. Osascus dec. 59. n. 13. & dec. 167. n. 22. Andr. Rauenb. in q. iuris Saxon. q. 34. n. 56.* cui proximum est id quod dicimus quod licet in statutis possit sumi argumẽtum
1087 a cõtrario, & a contrario sensu etiã disponat, *Bart. in l. omnes populi, n. 61. ff. de iust. & iur. & in l. impossibile, ff. de pact. Corsett. singul 5. in verb. Argumentum a contrario sensu Fel. in c. significasti col. pen. vers. vltimo fallit in statutis de foro compet. Osasc. dec. Pedemon. 174. n. 3. Dec. in c. quæcunque, n. 43. ff. de offic. eius cui mandat. est iurisd. Purpur. cons. 606. n. 12. lib. 2. Hond. cons. 16. nu. 60. lib. 1. Alba Mandell. cons. 159. n. 19. lib. 1. & cons. 561.*
1088 *n. 9. lib. 3.* nihilominus illud sumi non potest vbi ex tali argumento veniret corrigendũ ius ciuile vel canonicum, *Bart. d. nu. 61. Ancher. in c. canonum statuti in 5. q. in princ. de constit. Alber. in tract. de statut. p. 1. q. 9. Euerard. in topica iuris in loco a contrario sensu nu. 3. Rodr. Suarez allegat. 14. n. 7. Dec. in d. l. quæcunque n. 53. Borell. cons. 91. n. 16. Purpur. cons. 234. n. 5. Ancher. q. 41. n. 20. lib.*
1089 *3. Alba d. cons. 159. n. 19.* ex quibus colligitur, & concludo ꝙ prædicta limitatio procedit tñ in delicto ꝓ quo est prosequutus & nõ in aliis.

Sublimitatur tertio, vt tãtum procedat dicta limitatio in delicto principali ꝓ quo fuit prosequutus, vel infamatus secus in connexo, licet maiori, verbi gratia si ille qui est prosecutus de apportatione armorum, vtputa scopettonis, efficiatur clericus, & sic pro eo delicto
1090 non poterit consequi priuilegiũ fori ecclesiastici nihilominus non poterit prosequi per iudicẽ laicum de homicidio quod commisit cũ tali scopettono, sed cognitio homicidij spectabit ad iudicẽ ecclesiasticũ, licet alias confundantur ista duo delicta, & attendat̃ maius ipsorum, *glos. in l. qui de crimine vbi Doctores, C. de accus. Bal. in l. aduersus, C. de furt. Bar. in l. quemadmodum §. illud ff. ad leg. Aquil. Ancher. cons. 272. Florian. de S. Petro in l. illud quæsitum §. si idẽ eumdem ante finem ff. ad leg. Aquil. Alber. de Rosat. in trac. de statut. in 2. p. q. 26. nu. 33. Abb. in c. 1. de pen. Clar. in §. fin. q. 84. nu. 4. Mars. cons. 51. n. 59. Bertaz. cons. 205. n. 3. & ibi Claud. in add. in vers. secundo, Suarez comm. opin. in verb. pænæ nu. 148. Baiard. in add. ad Clar. d. q. 84. n. 15. vers. scias etiã Mars. in repet. l. vnicæ, nu. 54. C. de raptu virg. &*
1091 *singul 491. Caualc. dec. 4. n. 3. lib. 4.* vel si fuisset accusatus de vulnere, & post susceptũ habitũ clericalẽ fuisset mors sequuta, quia tunc de morte erit agendũ corã iudice ecclesiastico, & hoc tum per rationes positas in præcedenti limitatione, tum etiam per id quod in simili videmus de eo qui habuit pacẽ seu remissionẽ de vulnere quod alicui intulerat namque si postea ex tali vulnere mors sequat̃ tali pax non esset profigua vulneranti, *argum. l. si vulnerato, ff. ad leg. Aquil. Bart. in l. damni §. Sabin. ff. de damn. infect. vbi Guido de Suzar. Nellus in tracta. de bannit. in 3. p. secundi temporis q. 40. Signorol. cons. 174. Boer. dec. 323. n. 5. Gomes in epitom. delit. in tit. de homicid. n. 67. Ant. de Padilla in l. transigere, n. 28. C. de transac. Octau. Vulpell. in tract. de pace q. 22. Farin. in tractat. crim. q. 14. nu. 28. cum sequent.* vbi ponit aliquas distinctiones, & testatur de comm.* opin. & rõ est non quia vul
1093 nus est delictũ satis distans ab homicidio ex quo dicitur mortuus qui ad huc viuit, *vt habetur in l. qui duos, ff. de manumiss. testam. Mars. in pract. in §. quia n. 26. in fin.* ideo vulnerans mortaliter
1094 non potest statim puniri de homicidio licet sit certũ vulneratũ mori. *Bald. in c. 1. §. iniuria col. pen. de pact. iurament. firmat. Mars. in d. §. quia*
1095 *n. 26.* & dum anima est in corpore quis viuere dicit̃ licet lætaliter sit vulneratus, l. in hac, C. de triticar. & iura loquẽtia de occidẽte nõ vendicant sibi locum de vulnerante lætaliter,
1096 *Mars. in d. §. & quia, nu. 28. in fin.* ideo dico in casu nostro quod cum iste fuerit prosequutus de vulnere quod est delictum satis diuersum ab homicidio (vt dixi) sequitur, vt iudex sæcularis non possit cognoscere nisi de delicto de quo fuit infamatus, vel prosequutus, & ita fuit decisum alias in facto, & clericus fuit remissus ad curiam Archiepiscopalem huius Vrbis, licet de vulnere iam fuisset accusatus in

M. R.

M.R.C.& in practica obseruatur quod si aliquis est accusatus de vulnere,& postea ex vulnere sequuta fuit mors iterum accusatur occidens,& iterum capiuntur informationes seu captæ repetuntur.

1097 Sublimitatur quarto si is qui fecit se clericum vel religionē ingressus fuit post quā fuit accusatus inquisitus, vel diffamatus de delicto quod commiserat ante clericatum probauerit se vouisse clericatum vel religionem ingredi, quia tunc semper, & indifferenter gaudebit priuilegio fori ex quo ex tali voto præcedenti excluditur omnis suspicio fraudis, *Bald.in l.1.C.an seruus pro suo facto Cagnol.in l.cū quædam puella,n.34.in fin.ff.de iurisd omn.iud.& ibidē Alban.in Lucubrat.ad Bart. n.6.& Ias.n.12. Viu.in cōm.opi.in verb.ordo ecclesiasticus nu.212. vbi testatur de com. & magis cō.* opi.Arnon.sing. 29.Vulpell. in tract.de libert.eccl.p.2.nu.41. vers. an autem præsumatur, Velascus dec.* 48. n.8.*vbi testatur de comm.opin.& alios allegat Marsil. sing. 84.& in tract.de bannit.in verb.ecclesiæ,n.123.Camill.de Curte in diuersor.seu comprehens. iur. feud. p.2.c.2.n.112.Cartar.in tract.de exequut.sentent. capto bannit.c.fin.n.108.vers.hæc autem, Iacob.de Graff.in dec.aur.p.1.lib.4.c.18.n.156.vers.si verò votum Anna sing.*130. vbi dicit quod ita de facto fuit decisum in causa vnius nobilis Neapolitani,*Monald.cons.133.nu.6.lib.1.Cassa.super consue.Burgun.rub.1.§.5.num.68. car. mihi 200. Gasp.Cabel.super constitut.Egidian.lib.5.c. 1.gl.1. n.27.Pet.Foll.super constit Regni in tit.de episc.& cler. in c. ascriptitios,nu.* 5. *vers. vt ergo cart. mihi 53.Anastas.Germon.in tract.de sacror.immun.lib. 3.c.15.n.80.Suarez in comm. opi.in verb.clericus n.123.Sigismund.Scacc.in tract.de iud.p.1.c. 12. n.8.*vbi dicit quod a tali communi opinione non discedit probato voto,*Decia.in tract.crim. p.1.lib.4.c.9.nu.23.Pet. Gerard.singul.41.Ant. Scappa in tract.de iure non scripto, lib.1.c.1.n.9.& 10.Couarr.in lib.pract.quæst.c.32.n.4. vers. cæterum quidam,Vincen.Mancin.in tract. de iurament. p.4.effect.191.nu. 3.*

1098 Et ratio istius sublimitationis est,quia qualia sunt principia talia præsumuntur principiata donec contrarium probetur,*Andr.Gail. in tract.de pace publica,lib.1.c. 5.n. 7.* at isto casu principia sunt bona, quia quis se vouit ad seruiendum Deo ergo eodem modo debent presumi principiata prout est ingressus ad religionem,& assumptio habitus clericalis.

1099 Et isto casu votum probatur iuramēto ipsius,qui votum fecit si aliunde tale votū probare non poterit,*gloss.in c. significasti, il 1. vbi hoc not.omnes scribentes de homicid. & in c. si verò,il 2.de sentent.excomm. Barto. in l. inter omnes, §.rectè,ff.de furt. Aret.in l. interdum §. quod ex naufragio,ff.de acquirend.possess. Ias.in l. cum quadam puella,nu.12.ff.de iurisd.omn.iud. & in §.sed & iste,n.89.Institut.de action.Graff.d.c.18.n.157. Mars.in d.verbo ecclesiæ,n.124.& in rubr.de probat.n.122.Cagnol.in d.l.cum quadam puella,n.34. Cassan.d.n.68.Serafin.in tract. de priuileg. iuram. priuileg.8.n.3.Foller.loco proxime citato,*qui dicit quod hoc non admittunt practicari iudices, *Anastas.Germon.in tract.de sacror.immun.lib.3.c. 15.n.81.& 82.* vbi dicit quod hæc opinio est rectior contraria,*Marcell. Cala in tract. de modo articul.& proband.gloss.vltim.nu. 1574. Mancin. d.effectu 191.n.4.Suarez eodem n. 123. Cuccus in institut.maiori,lib.3.tit.9.n.22.Viu.in comm.opi. in verb.ordo ecclesiasticus vbi testatur de cōm.* opi. Scappa loco citato,Couarr.in lib.practic.quæst.c.32. n.5.vers.cæterum quidam vbi in fin. videtur in contrariam sententiam,Farin.d.q.8.n.112.Cartar.d.n. 308.Alciat.in tract.de præsumpt.regu.2.præsūpt. 10.Camill.de Curte in comprehens.seu diuers. iuris feud.p.2.c.2.n.112.*vbi dicit, quod hęc opinio est periculosa,quia semper delinquētes ad finem euitandi rigorosas pœnas impositas a iure ciuili dicerent se emisisse tale votum, & ratio cur isto casu votum probatur iuramento ipsius vouentis est,quia in eis quæ cōsistunt in animo standum est iuramento illius a cu-

1100 ius animo pendent, *gloss.in §. aliæ institut. de actio.& in c.significasti,il 2.de homicid.Alciat.Couar.& Cassan.in locis supra citatis, Ias. in d. §.sed iste,n.89.Decian.in tractat.crim.p.1.lib. 4.c.9.n. 23.Martin.Laudens.cons.6.n.5. Mascard. in tract. de probat.concl.881.n.2.vbi multos, & multos allegat,& testatur de cōm.* opi.Farin.cons.60.n.105.*

Quæ conclusio tanto facilius procederet si vltra iuramentū concurreret aliqua alia præsumptio,& coniectura,vt quia asserens ita vouisse passus esset aliquam grauem infirmitatē vel aliquod aliud periculum vt est maris vel incursus hostium vel quid simile.

1101 Nec est nouum in iure nostro quod ea quę consistunt in animo probantur iuramento, quia etiam ignorantia probatur iuramēto ex eo solo quod consistit in animo *c. nulli in fi. de elect.in 6.c.cum tua §.fi. iuncta gloss. qui matrimo. accusar.poss.glos.fin.in c.qui diuinis,& humanis 12 q.2.Doctor.in c.cognoscentes, & præcipuè Abb.n. 9.& Dec.in prima lett.n.18.de constit. cum multis alijs quos congerit.Hondod.cons.55.nu.63.lib. 1. Laudens.d.cons.6.nu.4.Menocch.in tract. de arbit. casu 86.nu. 5. prope infinitos congerit Mascard. in tract.de probat.concl.881.n.1.*

1102 Hinc videmus quod licet post didicita testificata pars non admittatur iterum ad producendum testes, *c. fraternitatis c. intimauit de testib.Surd.dec. 126.n.1. Paris. cons. 108.nu.16. lib. 1.Specul.in tit.de testib.§.satis vtiliter per tot. Brun.à Sole q.25.n.6.Roland.à Valle cons.45.n.8. & seq.lib.1.vbi testatur de magis comm.opin.Affl. dec.*

dec.216.in prin.Marsil.cons.43.n.26.Io.de Amicis,cons.111.nu.7. Anton. Gabr. in suis conclus.in tit.de testib.conclus.21.n.1.nihilominus si dicit se ignorare primas attestationes, & hoc iuramento suo affirmauerit statur suo iuramento
1103 & admittitur ad probandum, Marian. Soc. in c.fraternitatis,col.11. de testib. Gabr. eadem conclus.21.num.30.

1104 Sic etiam licet is qui sententiam reportauit cōtrariā,teneatur appellare infra decem dies, Authen.hodie,C.de appel.Marant.in pract.p.6.de appell.n.133.Gabr.concl.5.n.2.in tit. de appellat. Menoch.cons.818.n.74.liib.9.Hondod. cons.83. n.85.Sfort.Oddo cons.20.n.17.Præposit.de appell. §.vt debitus n.34.cart.70.& cart.83.n.47. Bart. in l.quod subsit n.11.ff. de re iud. vbi etiam Alex. n.31.& Ias.n.28.Fab.Turrett.cons.26.n.33.lib. 1.Gail.in pract.obseruat.39.n.2.lib.1.vbi testatur de commun. opin.

1105 Si is tamen iurat quod ignorauit sententiā fuisse contra se latam admittitur ad appellandum etiam post decem dies quia tempus decem dierum currit a die scientiæ, Gail d.obseruat.139.n.8.Fel.in c. quoad consultationem de re iud.n.31.Angel.cons.302.col.fin. Anchar. cons. 174.Rom.cons.228.n.4.vers.sexto, & cons.343. n.18.Tiraq.in tract.de vtroq.retr. §.35. gl.4.n.9. & deleg. connub. gloss.8.nu.183. Guido Papa sing. 358.vers.decem dies Surd.cons.5.nu.36. lib. 1.& cons.287.n.10.Rim.iun.cons.365.n.25.lib.4.Menoch. in tract.de præsumpt. lib.4. præsump.95.n.1. Fabius Turret.cons.78.n.24.lib.2. qui asserit quod hæc est comm.*opi.& d.cons.26.n.33.

1106 Et ideo videmus quod decem dies dati ad appellandum quando sententia est obscurè lata currunt a die declarationis ea ratione quia ante declarationem condemnatus ignorabat sententiam contra eum esse latam, Præposit. in vers.vt debitus,n.34. fol.76.

1107 Et pari modo licet exceptio suspicionis, & recusationis iudicis debeat opponi in principio litis,Bar.& Doct.in l.quidam consulebat,ff.de re iud.glos.& Doctores in c.inter monasterium eodē titulo Lanfranc.in c.quoniam contra in verbo recusatio eodem tit.de re iud. Harman. in lib. practicar. obseruat.centur.4.obseruat.59.Neuizza. cons.36. n.2.Marant.in pract.p.6.actu secundo,num. 26.& ego alias dixi in meo tract.de except. except. 24.n. 10. attamen si causa suspicionis peruenit ad notitiam partis post incohatam litem poterit opponi in quacunque parte iudicij, & statur
1108 iuramento ipsius opponentis quod tunc peruenit ad eius notitiam, Dec.in c.cum super n.2. de offic.delegat.Rebuff.super constitu.Galliæ in tit. de recusat.articul.1.glos.6.n.2. Michael de Grass.in suis comm.opin.lib.2.c.8.q.14.Sic etiam licet deferens rem de qua debet solui gabella si eam non patefacit gabelloto eamdem rē perdat,&
1109 vltra puniatur pœna statuti Tutius allegat. 19. Roland.a Valle cons.71.n.22.lib.4.Cefal.cōs.451. n.260.Crauit.super ritu M.C.V. ritu 67.n.3.Bertazzo.cons.169.nu.5.Tract. Papien. in forma libell.pro solut. pedag. in verb. panni f. mihi 479. Brun. a Sole in compend. resolutor. proposit. iur.in in verb.gabellā licet,Marc.Ant. Amatus dec.35. Boss.in tract.crim.in tit.de fraudat.vectig. nu. 10.

1110 si tamē iurat se nesciuisse quod pro ea re vel in tali loco soluebatur gabella erit liberatus á pœna ammissionis rei delatæ,Abb.cons.35.lib.1. Marsil.in rubr.de probat.n.137.Mascard. in tract. de probat.conclus.881.n.3.

1111 Et iterū circa solutionem gabellarū alio casu statur iuramēto asserentis hoc est si aliquis defert aliquam re pro suo vsu proprio ex qua non tenetur soluere gabellā,l.fi.§. diuus de publican. l. si publicani §. de rebus, ff. eod. vbi Bart. Bald.cons.241.lib.4.Roland.a Valle cons.34.n.13. lib.3.& cons.71.n.19.lib.4.Mars. singul.81. Ias. in l.cætera,§.sed si quis,ff.delegat.1.Anchar.cons. 264.Bertazz.cons.207.nu. 4. in crim.Guido Papa dec.4.Iulius Ferret.in tract.de gabell.nu.174.Gaetan.in summula in verb.pedagium,n.4.Henric Bobic in c.innouamus,n.4.de censib.Surd.cons.41.n.3. & 4.lib.1.& cons.205.n.15.lib.2.& cons.307.lib. 3.Becc.cons.96.n.9 Tabiena in summa in verb.pedagium,n.4. Fuscus in singul.in lit.G. nu. 2. Bellon. cons.28.n.9.Scappa in tract. de iure non scripto,lib. 1.c.19.Tract.Papiens. in forma lib. pro solutione pedagij in gloss.in verbo panni car. mihi 478. Hieron.de Laurēt.in Rot.Auenio.dec.150.Mart.Laudens.cons.39.Villalobs in comm. opin. in verb. gabella,n.4.Franc.Personal.in tract.de gabell.n.103. Soc.cons.72.n.2.lib.4.& isto casu quādo res defertur causa proprij vsus statur iuramento ip-
1112 sius deferentis, est glos. in element.sæpe in verb. negotiandi de censib. Inocen. in clemen. religiosi de decim.Abb.cons.105.lib.1.Mars.d.singul. 86.Serafin.in tract.de priuileg.iurament.priuileg.14.n.3. Bald.& Imol.in d.l.cætera,§.fi.de leg. 1. & ibi etiā Alex.n.7.Alciat.in l. lege censoria vers. victus sui de verb.signifi.Octau.Vullpel cons.148.nu.3. Mascard.in tract.de probat.concl.951.n. 11.

1113 Et eodem modo dicimus de eumphyteuta qui si alienat rem emphyteuticā inscio domino directo cadit a iure suo,l.fin.& ibi Bart.Bald. Sal.Ias.& alij,C.de iure emphyteut.c. potuit,& ibi, Abb.Anton.de Butr.Pet.de Anch.& Imol. extra locat.idem Ias.in l.nō solum §.morte n.23.ff. de noui operis nunciat.Cagnol.in Authen.qui rem n. 23. C.de sacros.eccl.Paris.cons.86.nu.13.lib.4.Aleia. cons.753.nu. 1. cum multis alijs quos late congerit Aurelius Corbolus in tract.de iure emphyteut.in tit. de causa priuat.ob alienat.irriquisit.domino factam, n.1.cart.mihi 95.Si tamen hoc faciat ignoran-
1114 ter iure suo nō priuabitur,argum.text.in c.1. de controuers.inter dom. & emptor.feud.vbi Bal.n.4. dicit

1115 dicit quod in omnibus alienationibus in qui-
bus alienans cadit a iure suo debet intelligi si
alienat sciens qualitatem rei, quod clarius dixit
Ias.in d.l.fi.n.127. C. de iure emphyt. Corne. cons.
67.n.6.lib.2.Grat.cons.79.n.10.vol.1.Affl.in c.
1.§.si vassallus, n.13. si de feud. controuers. fuerit
inter dom.& agnat.Bursat.cons.26.n.1.in fi. lib.1.
Carbol.in tit.prædicto in 25. limit.per tot. vbi præ
dictos & alios allegat quibus adde Rimin.iun.cons.
1. per tot. lib.1. Laderch.cons.105. n.3. lib.1. vbi
multos concordantes congerit, Io. Bapt. Costa in tra.
de ignor.iuris & facti dist.11.n.4.cent.1.

Et pariter prosequendo eamdem materiā
1116 emphyteusis dico quod licet emphyteuta ces-
sans à solutione canonum per biennium, vel
triennium priuet re emphyteutica, l.2.C.de iu
re emphyt. Authen.qui rem, C.de sacros. eccl. c. po-
tuit de locato cum similibus allegatis per Corbol. in
d.tract.de iure emphyt.in tit.de causa priuat.ob non
solutum canonē, n.1. car. mihi 184. nihilominus
1117 si is, qui cessauit ignorabat ipsam rem esse em-
phyteuticam iure suo non priuabitur, vt dicit
ipsemet Corbolus ibi, limit.20.n.1.& per totam, &
1118 vtrobique alios allegat Anch.cons.174.n.5. nam-
que in istis, & similibus casibus statur iura-
mēto ipsius emphyteutæ asserētis quòd igno-
rabat rem esse emphyteuticam, gl. fi.in l.2. C.
de iur.emphy. Specu.in tit.de locato, §. nunc aliqua
n.29. vers.decimooctauo quæritur Bar.in l.cum fi-
lius familias, §.in hac stipulatione, n.4.vers.quæro
hæres succedens, ff.de verb.oblig. Bal.in l.2.n.3. C.
si aduers.vend. Dyn.in c.cum quis, n.5. de reg.iur.in
6. Masc.in tract.de proba.concl.881.n.4.& seq. La
derc.d.cons.105.n.3.

Et è contra licet dominus directus post in-
1119 cursam caducitatem recipiendo canones cen
seatur ipsam caducitatem remisisse, Specul. in
d.§.nunc aliqua q.34. Soci.sen.cons.66.n.19.vers.
tertio, quia pater, lib.3. Dec.cons.229. nu.3. Paris.
cons.108.n.43.lib.1. Corneus cons.187.n.1.lib.1.
Alex.cons.5.n.19. lib.5. Riminan.cons.221.n.17
lib.3. Affl.dec.129.nu.19. Corbol.in codē tract.de
iure emphy.in tit.de causa priuat.ob non solut. cano.
limit.21.n.1. Alba Mandel.cons.259. n.1. & ibi,
Vinc.Anibal in add.in lit. A. lib.2.Surd.dec.221
n.6.& cons.104.n.16.Cened.in collect. iuris cano.
p.1. collect.144. n.11. vbi prope infinitos congerit
Caroc.in tract.de locat.& conduct.in tit.de locat.ad
longum tempus, q.6. n.102. Si tamen talem ca-
1120 ducitatem ignorauit non censetur illam remi
sisse per receptionem huiusmodi, Specul.loco su
pra cit. Dy.Bal.& Imol.in l.Meuius, §. si duobus,
ff.delegat.2.Ias.in l.2.nu.131. C. de iure emphyt.
Alex.cons.106.col.5.vers.vel etiam pōt responde-
ri, Mars.in l.qui ignorans, n.29.ff.ad leg. Cornel.de
Sicar.Butr.cōs.20.Ruy.cons.70.nu.14. lib.5. Dec.
cons.530.n.12. Grat.cons.2.n.75.lib.1. Bero.cōs.
116.n.13.li.1.& cons.200.n.1.& 6.lib.1. Meno.
in tract.de præsump.p̄sump.112.n.16.lib.3. Marc.
Ant.Amat.dec.70.n.43. Tiraq.in tract. de retrac.
Lignag.§.1.gl.10.n.22.Carocc.d.q.6.n.106.Ma-
scard.in tract.de probat. concl.881.n.6. Et quod
1121 eandem caducitatem ignorauerit probatur
iuro ipsius domini, Mars.in repet.rub.C.de prob.
n.125.vers.& adde quod ista probatio, Masc.d.nu.
6.Hond.cons.55.n.64.lib.1.Vinc.Mancin.in trac.
de iuramen.p.4.effectu 103.n.7.

Item licet post conclusum in causa non ad-
1122 mittantur, nec intrent aliæ scripturæ, gl. in c.cū
dilectus de fide instrum. Marant. in pract. p.6. actu
15.per tot.Cumia super ritu istius Regni, c.3.n.20.
& c.77.n.5.Bal.in l.ne causas, C.de app.Rom. cons.
20.n.2.& cons.176.n.9.Boss.in trac.crim.in tit.de
publ.processus n.28.Nic.Rausner.Vltram.cons.24
n.2.lib.2.Crauet. cons.716.n.6. Suarez alleg.5.n.
10.Muta super consuet.huius Vrbis c.5.n.29.Stra
tius in practica, c.20.nu.23. Mandos. in tracta. de
inhib.q.108.Surd.cons.8.n.12. hoc nihilominus
1123 fallit vbi scripturæ essent de nouo repertæ, Co
uar.in lib.pract.quæst.c.20. sub n.8. Suarez d. al-
leg.24. Muta d.c.5.n.40. Rausner. eodem cons.24
n.37.Menoch.cons.35.n.19.lib.1. & quod scrip-
1124 turæ sint de nouo repertæ statur iuramento
ipsius partis ita asserentis, est tex.in c.pastoralis
in fi.de except.& in l.admonendi, vbi Bal. col.2. &
cæteri scribentes de iureiur. Guido Papa dec.244.in
fin. Corn.cōs.135.col.fi.post lit.O, lib.1. Alex.cōs.
118.n.10.lib.2.Seraphin.in trac.de priuil.iuram.
priuileg.38.nu.1. Mancin.in tract.de iuramento p.
4.effectu 124.n.1.Mandell.cons.9.n.35.& consil.
222.n.29. Menoc.in tract.de arbit.iud.casu 241
n.4.5.& 6. Mascar.in tract.de probat.conclu.951.
n.7. vbi testatur de com.* opi. Et si velim referre
omnia media ex quibus facillimè dignosci po
test quod ea quæ consistunt in animo proba-
tur iuramento possem de eis congerere, & fa-
cere particularē tractatum, ideo circa ista me
remitto ad ea quæ late scribunt, Vinc. Mancin.
in tract.iurament.p.4.effectu 44.77.84.104.111
124.126.130.141.169. 185. 190.110. & 112.
& Vincent.Mancin.in tract.de modo articul.& pro
band.§.fin.nume.1571.cum pluribus sequent. Sera-
fin.in tract.de priuil.iuram.priuil.14.nu.3. & pri-
uileg.38.nu.1. & priuilega.num.19. & priuil. 43.
nu.1.& priuil.45. etiam n.1. Ioseph Ludo.in Rot. Pe
rus.decis.36. num.3.& dec.41.num.4. Villant de-
cis.25. nume. 5.

Ex quibus omnibus facillimè patet quam
1125 sit vera prædicta conclusio quod votum pro-
batur iuramento ipsius vouentis, & ad rem
nostram reddeundo dico quod huiusmodi
1126 probatio voti est facienda in curia ecclesia-
stica, & iuramentum isto casu est deferendū
à iudice ecclesiastico, & ratio est, quia ex hac
probatione, & iuramento depēdet iurisdictio
ipsius iudicis ecclesiastici, ad quæ faciunt dicta

per Scacc.in tract.de iud.p.1.c.11.n. 88. *& expressius, c.12.n.10. & dicam infra hoc eodem effectu.*

Quæro primo pro clariori dilucidatione
1127 materiæ huius limitationis an in dubio præsumatur fraus in eo, qui postquā deliquit clericatum assumpsit, & dico quod licet regulariter in dubio fraus non præsumatur, *vt ex multis testantur Menoc. & Masc. iste in tract. de prob. concl.814.n.1. ille in tract.de præsumpt.lib.6.præsump.78. n 3.& lib.4.præsum.82.nu.10. & præ-*
1128 *sump.81.n.29.* nihilominus secus est isto casu in quo fraus præsumitur, *Bart.in l.1.nu.3.vers. aut est dubium, ff.de pen. Bald.in l 1.n.2.C. an seru. ex suo facto Aufrer.in tract.de potest.iud. laici super eccl.perso.reg.1.nu.19. in 11.lim.in 16. to.tracta.diuers.cart. mihi 287. Scappa in tracta. de iure non scripto,lib.1.c.1.nu.6. & 7. Alfons. Aluarez in Specul.iuris pontific.c.36. vers.& dicit rota car. mihi 107.Vulpell. in tract.de libert.eccl.p.2.n.41 vers. & an autem præsumatur Pet.a Plaz.in epito. delictor.c.35.nu.1. in fi.vbi asserit quod ista opinio est communiter* approbata Iac. de Graff. in decis. aur.p.1.lib.4.c.18 num.156. vers. fraus vero Couarr.in lib.pract.qō.c.32.n.4. vers. fraus vero maximè Menoc.in tract.de præsumpt.lib.6. præsumpt. 76. num. 35.*

Quæro 2. posito quod iudex laicus rōne
1129 fraudis possit punire illum, qui assumpsit clericatum postquam commisit delictum an poterit illum punire etiam personaliter, & cōtra eius personam aliquid exequi, & videtur dicendum quod non quia tunc iudex sæcularis erit iudex causæ, & non personæ, *vt habetur in c.sane de foro compet.Specu.in tit.de reo, §.sed quid si est criminalis Aufrer.in prgcitato n.19.vbi alios allegat Anastas.Germon.in tract. de sacror. immu. lib.3.c.15.nu.79.vbi asserit hanc esse comm.* opi. Bertacc.in reper.in verbo clericus factus Io.And. in c.1.n.19.& seq. de obligat.ad raciot. Bart.in l.1. n.3.in fi.ff.de pęnis Velasc.dec.48.n.4.ubi testatur de com.* opi.Graff.in dec.aur.p.1.li.4.n.156.uers. fraus vero vbi alios allegat Vin.de Franc.dec.209 n.1.qui ēt alios congerit Monald.cons.133.n.4.li.1 & cons.94.n.4.lib.2.Couar.in lib.pract.qō.c.32.n. 3.in fi.Clar. in §.fi. q.36. n.43. qui dicit quod hęc opinio est* communis Foller.super constit.Regni in tit.de episc.& cler.c.ascriptitios, n.7.vers.3. conclusio car.mihi 53.vbi ēt prout alij testatur de com. * opi.Pet.Cened.in collect.iuris cano.p.1.collect.38 n.13.vbi multos alios concordantes adducit.*

Et licet hæc opinio sit tātis authoritatibus roborata, nihilominus nō procedit nisi vbi ꝓ delicto veniret imponēda pæna pecuniaria, at si delictū esset tale quod pro eius punitione esset imponenda pæna grauior, & sic corporalis tunc poterit corporaliter ab eodē iudice puniri, est rn̄ verū quod tunc est necessaria degradatio actualis, & Epi declaratio prius quā puniatur ab ipso iudice laico, *Bart.d.n.3. Ias.in l. cum quędam puella, n.10.ff.de iurisd.om.iud.Anch. in reg.ea quæ q.13 de reg.iur.in 6. Graff.loco proxime cit.Aufr.in tract.de potest.iud. laici super perso.eccl.reg.1.lim.11.n.19. vers.& si crimen in 16 to. tract. diuers. car. mihi 287. vbi alios citat Th. Zerola in praxi episc. in verbo clericus, §. 6. vers. quartum vbi vero Monald.eod n.4.Foller. d. nu.7. Germo.nu.præd.ver. atque add. Camil.de la Ratha cōs.105.per tot.ideo Menoch. in tract.de præsump. lib.6.præsum.76.n.36. & 37.vbi dicit qꝺ isto ca-*
1130 *su* nō est necessaria degradatio in clericis primæ tōsuræ, *Scac.in tract.de iud.p.1 c.12.n.11.Decia.in tract.cri.p.1.lib.4.c.9.n.138.Couar.d.c.32.*
1131 *n.4.ver.tertia conclusio,* & rō istius conclusionis est, quia sua fraus nemini dēt esse profigua, *Borell.cons.12.n.6.* & si episcopus nollet istū talē
1132 delinquentē degradarē postquā fuerit requisitus à iudice laico ipse iudex laicus poterit eūdem punire, *vt dicunt Doctores relati per Aufr. d.n.19.ver.sed quia epi,* sed in hac vltima cōclusione contrarium tenuerunt *Bald.in l.officiales, §.sed hic aduerte, C.de episc.& cler. Bar.in l.1.col. 2.ver.sed qualiter poterit iudex ff.de pę.Io.And.in c.1.n.19. circa finem, & n.20.de oblig. ad ratiocin. Imol.cons.119.vbi testatur de com.* opi. Couarr.in lib.pract. qō.c.32.col.pen.vers.tertia conclusio pro ut hoc oēs allegat & sequitur Monald d.cons.133.n. 4.lib.1.* qui tandem concludit, quod nullate-
1133 nus poterit puniri nisi præcedente degradatione. Et si is talis qui efficitur clericus in fraudem haberet tantum primam tonsuram, tunc absq; degradatione aliqua poterit puniri per iudicem secularem etiam pęna vltimi supplicii si tali pæna dignus sit, *Foller.super const. Regni in tit.de episc.& cler.c.ascriptitios n.7. vers. si tamen clericus car.mihi 53.Couar.in lib.pract qq. c.32.n.4.vers.tertia conclusio, Menoc.cons.912.n. 20. & 21. lib. 10.* quod procedit iuxta superius dicta.

Quæro 3. quid sit agendum si essemus in ca
1134 su in quo is, qui fecit se clericum non potest puniri per iudicem laicum, vt quia non fecit se clericum in fraudem, & dico quod tūc debet puniri per iudicem ecclesiasticum ordinarium ne delicta remaneant impunita, *Oldrad. cons.4.Io.Andr.in c.ad falsariorum in fin. de crim. falsi, & in cap. 1. de obligat. ad ratiocin.* vbi dicit quod ita alias fuit bis iudicatum Bononiæ, *Card.in eod.c.1.vbi testatur de cōm.* opi. & ibidē Anch. in 3.opposit.Abb.in c.fi.col.2.de purgat.canon.Ferret.cons.366.n.16.lib.2.*

Iste numerus fuit sublatus 1135

1136 Quæro 4. quid si eodē die quo fuit porrecta accusatio fuit ēt clericatus assumptus, nec cōstat quis actus præcesserit an tunc possit iudex sæcularis contra illum procedere an vero sit remit-

remittendũ in ad iudicẽ ecclesiasticum, hanc quæstionem ponit *Scacc. in tract. de iudic. p. 1. c. 12. n. 6. & 7.* vbi postquã asserit ꝙ hæc depẽdet ab illa quæstione vtrũ in dubio isto casu præsumatur fraus concludit qđ prius præsumitur facta ingressio ad religionẽ, seu clericatus assumptus, & postea porrecta accusatio, & ex hoc deducitur quod is qui dicit quod prius fuit porrecta accusatio, & postea assumptus clericatus habet præsumptionẽ pro se, & vul-
1137 gati iuris est ꝙ qui habet pręsumptionẽ pro se transfert onus probandi contrariũ in aduersariũ, *l. generaliter, §. si pretium in fi. ff. de fidei. libert. cum concordantibus relatis per Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 1. q. 33. per totam, & lib. 4. præsumpt. 116. nu. 34. lib. 6. præsump. 13. nu. 6.*

1138 Quæro quinto quid si aliquis fuit bãnitus vel foriudicatus tẽpore quo erat laicus, & durante bãno fecit se clericum, vel religionẽ fuit ingressus an ei prosit forũ ecclesiasticũ superueniẽs, ita vt eũ liberet a iurisdictione iudicis laici, hãc questionẽ ponit Franch. *dec. 209.* vbi vř varijs iuribus argumentis, & medijs inclinare qđ prosit ẽt quoad exequutionẽ pnę corporalis ex quo persona non est pręuenta, & ite
1139 rũ idẽ *clarus* dicit, & concludit *dec. 384. n. 14. lib. 2.* Cartarius vero *in tract. de exequut. senten. c. bannito c. fi. n. 308.* transit cũ distinctione, aut fecit se clericũ in fraude, & nõ iuuabit tali foro superueniẽti, aut fecit se bona fide & iuuabit.

Iste numerus fuit sublatus 1139

1140 Quæro sexto quid si aliquis fuerit relegatus vel confinatus per iudicem laicum, & durante condemnatione fuerit factus clericus, vel religionem ingressus an si relegationem, vel exiliũ fregerit possit puniri per eundem iudicem laicũ, qui eum condemnauit an vero per iudicem ecclesiasticum, aliqui dixerunt, quod iudex laicus non potest amplius in tali negotio se ingerere, sed est remittendus iudici ecclesiastico ex quo isto casu tractat de nouo delicto, & ita delinquẽs consideratur vt nouus homo, *Alber. in l. meminisse, n. 5. vers. item quæro officialis ff. de offi. Procons. Franc. dec. 395. lib. 2. Baiard. in addit. ad Clar. in §. fin. q. 36. num. 45. Anna consil. 140. num 12. cum plurib. seq. lib 2. Vclasc. dec. 48. per tot.* vbi varijs rationibus conatur defendere hanc opinionem.

1141 Quæro septimo qđ si quis dum esset carceratus susceperit ordines sacros in carceribus, vel in eis professionẽ emiserit an talis ordinis susceptio, vel professio sit ei pfigua, ita vt possit gaudere priuilegio fori? & dico quod nihil operatur ex quo per pręuentionẽ personæ iudex laicus oĩno de causa cognoscit, *Io. Andr. in c. 1. de obligat. ad ratiocin. Franc. dec. 209. n. 3.* vbi *dicit quod hãc opinionem oẽs sequuntur Dec. in c. at si clerici, n. 39. vers. venio ad tertiũ de iud. Ancher. in c. ea quæ in 13. quæst. de reg. iur. in 6. Anna d. cons. 140. n. 8. & seq.* vbi *concordantes allegat*, licet Franc. dec. prædicta, in fine, dicat quod casus iam præpositus accidere non potest ex quo in professione, & ordinũ collatione tot solemnitates extrinsicæ requiruntur vltra quod ij ad quos spectat ordines conferre non accederent ad carceres, & officiales, ac custodes carcerum ẽt si illi vellent accedere, hoc non permitterẽt
1142 tñ dicit Anna *loco citato nu. 11.* quod casus prædictus accidere potest in eo qui est sub fideiussione alligatus, nã & is dicitur carceratus, *est tex. cum gloss. in verb. non possint in l. in eadem, ff. ex quibus causis maior, & in l. nec non §. primo eo dẽ tit. Guido Papa dec. 253. Cumia in tract. de sind. c. 4. num. 7. & 8.* vbi dicit quod ille qui est sub fideiussione dicitur aurea catena alligatus, *Anna eod. nu. 11.*

At Sixtus Quintus Pontifex Maximus volẽs occurrere, & obuiare prædictis fraudibus, & subterfugijs edidit quoddã decretũ de anno 1587. in quo inter alia hoc extat capitulũ.

1143 Cæterum quoniam sæpe sæuitia, &c.

Et vt finem imponam præsenti limitationi non ommittam dicere quod semper pręsumitur clericatum in fraudem assumpsisse, vel re-
1144 ligionẽ introisse is qui statim post patratũ delictum clericatum assumpsit, *Bart. in l. 1. nu. 3. vers. aut est dubium, ff. de pen. Bal. in l. officiales, nu. 2. vers. aut est dubius, C. de episc. & cler. & in l. 1. n. 2. C. an seruus suo facto Capoll. cons. 11. n. 13. in cri. Monald. cons. 133. n. 3. lib. 1.* vbi dicit quod tunc apparet quod in fraudem fecit se clericum qñ incõtinenti commisso delicto, vel parum post ad clericatũ fuit promotus, *qđ voluit ẽt Arnald. Albert. in repet. c. 1. q. 13. in 5. declaratione, nu. 10. de hæret. in 6. Menoch. qui alios allegat cons. 912. n. 18. lib. 10. Petr. Belluga in Spec. prin. rubr. 11. §. videndum, nu. 21. vers. & quod metu delicti. add. Io. Petr. Fõtanell. de pactis nuptial. Claus. 3. gl. 3. n. 18.*

Secundo non puto ommittẽdum dicere qđ vbi est præuenta persona indistincte nunquã
1145 prodest clericatus, *Franc. d. dec. 209. per totã, Io. Aloisi. de Leo in l. officiales, n. 7. C. de episcop. & cle.*

1146 Limitatur 62. dictus primus effectus quod clerici non possunt conueniri coram iudice laico, vt secundum aliquos non procedat qñ clericus deliquisset coram eodem iudice laico, vt quia coram eo falsum deposuisset, vel aliquem calumniasset tunc enim clericus poterit coram eodem iudice sæculari de tali delicto accusari, & ab ipso sæculari puniri, *glo. Cyn. Bald. & alij in l. nullum C. de testibus idem Bald. in l. si prætor, nu. 4. ff. de iud.* vbi loquitur in clerico qui produxit falsum instrumẽtum corã laico, *& in l. 1. in fi. C. quomodo & quan. iud. not. in c. presbyteri 5. q. 6. & in l. presbyteri, C. de episc. & cler. & in c. at si clerici de iud. Fider. de Sen. cõs. 93. n. 6.*

Bb 2 &

1157 *ad Clarũ in* §.*fi.q.2.n.9.* vbi dicit, quod si iudex criminalis absolueret reũ a pœna furti, & illũ condẽnaret ad restitutionem rerũ furto ablatarũ sententia esset nulla, *Natt.cons.407.n.14. li.2.* Et ratio est, quia incidenter, & non principaliter debet cognoscere de causa ciuili, *l. interdum vbi hoc not. Bart.ff.de furt.not.Bald.in l.2. C.vbi caus.fiscal.Barbat.cons.* 1. *lib.* 2. *Magon.in Rota Luccens.dec.*100.*nu.* 41. at si absolueret a causa criminali, & condemnaret in causa ciuili non cognosceret incidẽter, sed ęque prin-
1158 cipaiter de ciuili, sed si non absolueret neque condemnaret in causa criminali, & sic super causa criminali sententiã non proferret bene posset condẽnare ad restitutionem rei, *Simon de Drusio cons.49.n.2.in 2.to.cons.crim.diuers.Menoc.in tract.de retinend.posses.remed.3.n.549.Baiad.eod.n.9.* Et licet Magon. *in Rota Luccẽs.dec.90.n.7.* dixerit quod iudex causarum criminalia tunc demum cognoscere, & condemnare potest ad restitutionem rei subtractæ quando de delicto constaret per cõfessionem inquisiti alias si per contumaciã vel per testes de crimi-
1159 ne constaret non posset condemnare ad interesse partis ex quo tũc excederet terminos suæ iurisdictionis nihilominus hoc non est verum quia sufficit vt ex probationibus appareat ꝙ reus sit condemnãdus, *ita videtur sentire Baiar. & alij per eum citati in d.c.2. n. 9.*

1160 Item (vt reuertar ad propositam materiã) hoc idem procedit in iudice delegato, qui licet sit iudex delegatus ad certam causam nihilominus poterit punire testes coram eo falsum deponentes *Spec.in tit.de testib.§.1.vers.itẽ quod est correptus, Bald.in c. præterea de offic. deleg. Fulg.in l.1.§.qui mandatam in fi.ff.de offic.eius cui mand.est iurisd. Addent.ad Fely.in c. verũ n.5.*
1161 *in lit.A.de foro compet.* vbi in fine concludunt ꝙ isto casu delegatus non poterit eũ punire pœna ordinaria, *& allegat alios DD. Ortens. Caualc. in pract.de testib.p.3. n.60.Ioseph Gonsalis in lib. variar.iur.q c.22.n.9.Borell.cons.78.n. 9. & 10.* quod tamen intelligas procedere in delegato a principe secus si esset delegatus ab inferiori, *Io.Andr.in add.ad Specul.in tit.de testib. §.1.n.44 Couarr.in lib pract.quæst.c.18.n.8.Clar. in §. fi. q. 38.n.12.Dom.Cosmus Nepita super cõsuet. Clarissime Ciuitatis Cathan.tit. 57.consuet. vnica,nu.6.*

1162 Et idem dicendum est de iudice compromissario quia is nullam habet iurisdictionem, ideo nõ poterit testes coram eo deponẽtes de falso punire, *Angel.in repet.l.si vacantia, C. de bon.vacant.lib.10.Lanfrãc.in tract.de arbit.q.37. Fel.in c.fi. n.20.de senten.& re iud.& in c.suspicionis,n.3.de offi.delegat.Io.de Anan.in c.qualiter,& quando §.fin.de accusat.& in c.1.de rapt.& in.c.1. de crimine falsi Sal.in l.si qris decurio C.de fals.Pet.de Ancher.cons.173.col.1.Marsil.in l.1.§.præterea,n.35.ff.ad l.Cornel. de Sicar. Io. de Arnon. dialogo 37.quos omnes refert,& sequitur Camil. Borell.in repet.pragmat.Odia litium §.3.glos.2.nu.7.*
1163 *& gloss.1.n.58.de compromiss.* Et si testis deponeret falsum corã iudice a quo, poterit de eadẽ falsitate puniri etiã per iudicẽ ad quẽ *Bal.in c. 1.col.4. vers.extra quæro in tit.si inter dom.& vassal.oritur Bertacch.in reper.in verb. appellãs,n.29.*

1164 Et est aduertendũ pro complimento præsẽtis limitationis quod si clericus exemptus deponeret falsum coram iudice ecclesiastico ordinario, quia licet alias sit exemptus nihilominus poterit ab eo puniri coram quo deponit, *Campa.super c.Regni Neapol.c.135.n.22. allegat Fel.in c.verum de foro compet.Ias.in l.1.§.fin.col.pen.& vlt.ff.de offic.eius Affl.dec.230.* quod procedit etiã in clerico vnius dięcesis, qui si depo-
1165 neret falsũ coram iudice ecclesiastico alterius diœcesis ab eo poterit puniri ex quo tunc sortitur forũ ratione loci delicti, *Io.Andr.& Ant. de Butr.in c.verum de foro compet.Marãt. in pract. p.6.actu 12.n.4.Roland.a Valle cons.12.n.49.lib. 2.Tesau.dec.266.num.3.*

1166 Limitatur 63. prædictus primus effectus ꝙ iudex sæcularis non potest cognoscere de causis clericorum vt non procedat ~~vbi clericus in~~ minoribus constitutus ammisisset priuilegiũ clericale, vt quia non adimpleuerit requisita per sacrum Concil. Trid. sess.23. c.6. de refor. vt quia scilicet non vacauerit in seruitio alicuius ecclesiæ de mandato epi, vel non deambulauerit in habitu, & tonsura, *Dec.in c. cum nõ ab homine nu.110. vbi etiam Abb.& Fel.de iud. Iac. de Graff.in dec.aur.p.1.lib.4.c.18.n.150.Camil.de Curte in comprehens.seu diuers.iuris feud. p.2.c.2. n.91.Io.Guttier.in tract.de contract.iuratis, c. 17. n.13. Io.Bapt.Baiard. in add.ad Clar.in §.fi.q.36. n.27.Menoch.cons.912.n.34.& 35.lib.10.* vbi dicit quod tunc non requiritur aliqua monitio, *Ortens.Caualc. in tract. de Brachio regio,p.1.n.89. late Carau.super ritu M.C.V.ritu 135.n.21.Foller. super const.Regni in tit.de episc.& cle.c.item seruat, n.2.car.mihi 83.Farin.q.8.n.5.in fi.& num. 66. Th.Zerol.in praxi episc.in uerb.clericus,§.2.Intrigl.sing.138.n.3. lib.1. Nauarr.cons.25. nu.2.in tit.de priuileg.in 2.to.car.mihi 434.* & quia Cõcil. Trid.d.c.6.(dum loquitur de clericis in minoribus non habentibus aliquod beneficiũ) dicitaut, clericalem habitũ, & tonsuram deferet alicui ecclesiæ de mandato episcopi inseruit, co ligo, & noto primo qđ ad hoc vt clericus in minoribus constitutus gaudeat beneficio, & priuilegio fori tria copulatiue requirũtur scilicet quod deferat habitũ quod deferat tonsu-
1167 ram, & quod inseruiat alicui ecclesiæ de mandato episcopi quorum trium vltimũ tantũ est introductũ de nouo ex dispositione dicti Sacri Concil. Trid. quia reliqua duo prima iam

re-

requirebantur ex dispositione iuris canonici, ita Bertach.in suo reper.in verb.clericus incidens vbi dicit quod si clericus incidit cũ habi
1168 tu sine tonsura vel cum tonsura sine habitu nõ gaudebit priuilegio fori, *alle. c. si iudex laicus de senten.excomm.in 6.& ibidem Io. Andr.in nouella, Bald.in l.si qua per calumniã, C. de episc. & cler. & magis in terminis Cassan.super consuet. Burgund. rubr.1.§.5.n.58.cart. mihi 197.*

Et ratio cur prædicta tria requiruntur vt cõcurrant ad hoc vt clericus in minoribus possit vti priuilegio fori, nec sufficiant duo tantũ est quia est regulare quod vbi lex vel statutum
1169 vel quæuis alia dispositio requirit duas qualitates copulatiue in aliquo actu non sufficit q; ad sit vnum vel duo ex requisitis vt ipsa dispositio sortiatur effectum, sed requiritur vt omnia requisita interueniant, *l. si hæredi plures ff. de condit. instit. & in l. si quis ita stipulatus, ff. de verb.obligat.Bero.cons.40.n.35.lib.1.Hondod.cõsil.3.n.8.lib.2.Mandell.cons.539.n.1.lib.3.Tiraq. in tract.de vtroq.retract.§.8.gl.7.n.1.vbi prope infinitos allegat Surd.cons.45.n.15.& cons.130.n.1.lib.1.Gozadin. cons.68.n.5. Brun.in tract. quod stant.mascul.art.6.n.321.Horat.Carpan.super statut.Mediol.c.278.n.207.Peregr. Iannin. in tract. de citat.reali lib.2.c.11.n.146.Roland. Cauagn.super decret.Montif.decret.73.§.5.n.1. & per tot.*

1170 Quæro primo iuxta prædicta quid si clericus in minoribus seruiuerit alteri ecclesiæ quã illi in qua mandauit episcopus an ita seruiendo cõsequatur priuilegium fori, & dico quod non, quia sacrum Trident. Concil. mandat, & dicit alicui ecclesiæ de mandato episcopi inseruierit, & sic vult, vt inseruiat alicui ecclesiæ particulariter ab episcopo designandæ, quia istud mandatum requiritur de essentia, & de forma ideo forma non seruata dispositio non potest verificari, *vt dixi late in simili in meo tractat.de except.ad materiam statuti, &c. except.32.n.159.& except.33.n.6.& except.39.n.2.vbi multos concordantes allegaui.*

1171 Quæro secundo quid si clericus propter aliquam infirmitatẽ non deferret tonsuram an tunc excusetur, ita vt propterea non ammittat priuilegium fori, & dico quod excusatur, *Cappel.Tholos.dec.104.Farin.in tract.crim.q.8.n.67. Thom.Actius in tract.de infirm. p.2.in verb. clerici,n.12.Clar.in §.fi.q.36.n.14.* vbi dicit hoc nota pro clericis quibus morbo gallico implicitis aliquando solent capilli cadere, & dixi latius
1172 supra in præludio n.281. & eodem modo in simili dicimus quod si clericus propter infirmitatem non potest interesse diuinis officijs non propterea ammittit distributiones quotidianas, *Doct.comm.in c.vnico, §.qui vero de cler. non resident.in 6.Couarr.in lib.3.vari. resol. c.23.n.8. vers.6.hoc ipsum,Duen.reg.206.limit. 7. Hæd. in tract.de incomp.benefic.p.1.c.17.n.15.Io. de Silua in tract.de benefi.p.4.q.6. nu. 9. Paulus Fuscus in tract.de visitat.lib.1.c.20. n. 26. Didacus Spino in Specul.testam.gl.9.princ.nu.30. Abb. in c.ad audientiam n.5.de cler.non resident. Nauar. in comment. de horis canon.c.11.n.10 Decia.cons. 69.n. 8.lib.2.Thom.Actius in d.tract.de infirmit.p.1.c. 50.n.25.Iacob.de Graff.in dec.aur.p.2.lib.3.c.15 n.10.Alex.Moneta in tract. de distribut. quotid. lib.2.c.6.n.7.* vbi hanc conclusionẽ varijs modis ampliat, & sic isti sunt duo ex illis casibus in quibus infirmitas prodest sed a tali prodesse libera nos domine, & istis casibus clerico proderit impedimentum proueniens ex infirmitate etiam si infirmitas proueniret ex eius culpa, *vt per Couarr.d.c.13.n.8. vers.septimo, & dixi etiam supra in prælud.*

1173 Quæro tertio quid si clericus ante vel post delictum dimiserit habitum vel tonsuram, sed in tempore delicti erat cũ eis an isto casu gaudeat priuilegio fori, & dico quod sic, *c. 1. & ibi gl.in verb.quandiu de vit. & honest.cler. Io.Andr. in c.Ioannes in 4.q.de cler.coniug.* vbi dicit quod ita alias fuit decisum in Ciuitate Pataui, *Couarr.in lib.pract.quæst.c.31.n.7.vers.quinto potissimum Alex.cons.8.n.4. lib.1. & cons.149.nu.7. lib.6.Marsil.sing.480.cũ alijs quos allegat Farina. in tract.crim.q.8.n.66.* vbi testatr de cõm.opi.& ratio est, quia isto casu attẽditur tempus delicti, & non prosequutionis, vt dixi supra in ampliationibus.

1174 Quæro quarto quid si clericus casu, vel vt aliquid inconueniens euitaret dimisisset habitum, & tonsuram vt puta si causa timoris, vel necessitatis hoc fecisset an istis, & similibus casibus propter deiectionem habitus ammittat priuilegiũ fori, & dico q; non, *est text. & glos.in c.clerici,de vit. & honest.cler.clemen.fin.vbi etiam glos.in verb.rationabilis, & ibi Imol. in p. colum. eod.tit.glos.in c.2.in verb.temere ne cler. vel monach.in 6.glos.in c.nullus 21.q.4.Zenzel.in d.clem. fi.de vit.& honest.cler.Io.Lupus in tract. de libert. eccl.q.5.n.1.in 13.tom.tract.diuers.p.1.cart. mihi 6.Port.cons.84.nu.10. Hieron. de Laurent.in Rot. Auenion dec.125.n.9.Io.Iacob.Masull.in add. ad Capic.decis.161.in vlt.verb.Decian. in tract.crim.*
1175 *p.1.lib.4.c.9.* vbi hanc sublimitationem exemplificat quando clericus esset ita pauper vt nõ posset propter paupertatem alias vestes inuenire nisi laicales sibi donatas vel si ex humilitate vel ex corporis necessitate hoc faceret, vel qa de nocte vel tẽpore hiemali portaret pileũ & non birrettum clericale, vel penulam, seu tabarrum (quod in Regno isto vulgariter dicit palandrano, seu capo dipulpo) propter frigus, vel pluuiam, & sic vt consuleret saluti, & incõmoditatem vitaret *Imol. in d. clement. fin. in 2.*
1176 *col.vers.quid si clericus de vit. & honesta cler.* & ratio

tio

gat. de later. lib. 2. n. 281. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 26. num. 9. vbi transit cum distinctione posita à Turrecr. & Io. Andr. in locis citatis, Menoc. casu præd. n. 30. vbi num. sequentibus recẽset alias pęnas quas substinẽt clerici sæculares, & professi regulares committentes apostasiam, *Gaetan. in summa in verb. excommunicatio c. 60.* vbi
1070 dicit quod ad hoc vt regularis professus sit excommunicatus propter apostasiã tria requiruntur, primum quod dimittatur habitus suę religionis, secundum quod dimissio fiat temere, tertium quod dimissio sit materia vagãdi.
1071 Limitant 61. prædictum effectum quod clerici non possunt cognosci, neq; puniri ab officialibus temporalibus, vt non habeat locum quando quis efficitur clericus post patratum delictum vt puta homicidium, & furtum tunc enim præsumitur in fraudem habitum clericalem suscepisse nc scilicet puniatur à iudice sæculari, ideo propter talem assumptionem habitus clericalis non liberatur a iurisdi
1072 ctione ipsius iudicis sæcularis, quia in puniendis delictis non attenditur tempus punitionis, sed delicti, *l. 1. vbi Doctores, ff. de pen. l. iniuriarum extimatio, ff. de injur. l. doli, §. fi. de seruo corrupto. Dyn. in l. Vlpianus, ff. de excusat. tutor. Bart. in l. 1. ff. de pen. & in l. omnes, la 2. C. de decur. lib. 10. Bal. in l. si quis n. 3. C. de fals. Albe. in l. iudei, n. 3. C. de ijs, qui ad eccl. confug. Siluester in summa in verb. iudex, il 1. n. 6. Belluga in specul. princ. rubr. 11. §: videndum, n. 21. vbi testatur de com. opi. & in §. videamus, n. 3. Scappa in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 1. n. 5. & 8. qui asserit quod ita practicatur Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 12. n. 2. Velasc. dec. 48. num. 12. vbi alios congerit, & testatur de com. * opin. Freccia in tract. de præsent. instrum. p. 7. q. 7. nu. 17. ubi Paulus Fuscus in add. in lit. B, Grego. Sairus in Claui regia, lib. 12. c. 7. n. 9. vers. si enim tempore Soc. in c. proposuisti de foro compet. Suarez in tesaur. recept. sentent. in verb. clericus post patratum n. 122. Cagnol. in l. cum quadam puella, nu. 34. ff. de iurisd. om. iud. Anna sing. 130. ubi Fabius in add. antiquis, & recensioribus multos alios doctores allegat Aluarez in Spec. iur. pontifi. c. 36. vers. & dicit rota car. mihi 107. Boss. in tract. crim. in tit. de foro compet. n. 144. & 145. Fel. in c. fi. nu. 14. de const. Ang. in tract. malefic. in verb. comparẽt dicti inquisiti, n. 10. car. mihi 220. Farina. in tract. crim. q. 8. n. 104. & seq. Graff. in dec. aur. p. 1. l. b. 4. c. 18 n. 156. vers. octauus vbi testatur de comm.* opi. & alios adducit Brunor. à Sole in cõpend. resolut. propo sit. iuris in verb. clericus factus post delictum Anguiss. cons. 16. n. 6. Batard. in add. ad Clarum q. 36. n. 18. Franc. dec. 209. n. 1. & dec. 384. n. 9. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6 c. 34. n. 25. & p. 1. lib. 4. c. 9. n. 137. vbi etiam alios allegat Couar. in lib. prac. qõ. c. 32. n. 4. vers. 2. cõclusio, qui ẽt concordant. adducit, & asserit hanc esse com.* opi. Alban. in lucubr. ad Bar. ĩ l. si qs postea n. 1. ff. de iud. Surd. cons. 396. n. 20. lib. 3. q duo vltimi alios afferunt Cepoll. cons. 11. n. 13. in cõm. Marches. in tract. de commis. p. 1 c. 25. n. 68. Monald. cons. 133. n. 2. lib. 1. vbi dicit hanc esse cõ.* opi. Borell. super prag. Odia litiũ, §. 1. gl. 3. n. 245. vbi multos alios allegat Io. Alois. de Leo in l. q sub ptextu n. 15. C. de sacros. eccles. & ĩ l. officiales, n. 1. C. de epis. & cler. Tiraq. in tract. de penis tẽperand. seu limitan. causa 25. n. 8. Cassa. sup consue. Burg. rub. 1. §. 5. n. 67. car. mihi 200. Cabel. super const. Egid. lib. 5. c. 1. gl. 1. n. 26. cart. 321. Iacobin. in l. si quis postea, n. 11. ff. de iud. Foller. super consti. ĩ tit. de epis. c. & cler. in c. ascriptitijs n. 7. car. mihi 53. Paris. de Put. in tract. de sind. in verb. clericus, n. 2. car. mihi 158.* vbi loquit̃ in clerico, qui assumpsit clericatũ postq̃ officiũ gesserat, & rõ
1073 est, quia in fundatione iurisdictionis attendi tut tempus commissi delicti, *gl. in l. nemo potest ff. de leg. 1. Io. Alois. de Leo in d. l. officiales, n. 2. & 3. C. de episc. & cler.*

Sed quod imò laicus suscipiendo ordinem
1074 clericalem non possit puniri per iudicẽ laicũ, sed omno sit puniendus per iudicem ecclesiasticum, *dixit Bald. sibimet contrarius in l. affinitatis, C. commun. de success. Archid. in c. nemo vnquã 11. q. 1. Oldrad. cons. 4. per totũ*, vbi conatur hãc opinionem varijs medijs comprobare, *& ibi, Rain. Cursus in add. in lit. A, Alber. in tract. de stat. lib. 3 q. 41. n. 10. Marsi. sing. 480. in fi. Auend. in tract. de exequend. mand. prin. c. 22. nu. 12. Aufr. in tract. de potest. iud. laici super pers. eccl. reg. 1. lim. 11. Gandi. in tract. malefi. ĩ tit. de penis reorũ n. 32.* q dicit quod hãc qonẽ habuit de facto Perusij & quod determinauit pro ista opinione, *Petr. a Plaz. in epit. delictor. c. 35. n. 5. Clar. in §. fi. q. 36 n. 38. vbi testatur de cõi* opin. alios congerit Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 60. vbi testatur de com.* opi. & iterũ nu. 138. Marf. sibi ipsi contrarius in repet. rub. de fideiussor. nu. 111.* vbi postquam multos alios allegat dicit q̃d ista opinio procedit etiã quod is talis fuisset citatus a iudice seculari, *Hiero. Ceuallos in Spec. pract. q. comm. cõtra comm. q. 563. nu. 6. vbi prout alij de comm. opi. testat. Boss. in tract. crim. in tit. de penis, nu. 38.*
1075 Ego vero in hac opinionũ fluctuatione nõ discedere à distinctione ab aliquibus approbata videlicet, aut is assumpsit ordines maiores, & ab ecclesiastico tantum est puniendus; aut primã tonsurã, vel alios ordines minores, & tunc aut is talis clericatũ assumpsit in fraudem ne scilicet conueniatur corã iudice sæculari, & tunc declinatoriam fori allegare non poterit, & omnino procederet prima opinio aut vero certum est delinquentem non accepisse habitũ clericalem in fraudem & isto casu poterit forum declinare & procederet secunda opinio, *iuxta text. in l. si maritus §. 1. ff. de adult. & in l. hos accusare §. hoc beneficio eod. tit.*

Syl-

Syluestr. in summa in verb. iudex, lo 1. nu. 6. Bellug. in Specul. princ. rub. 11. §. videndum, nu. 2. Zerola in praxi episcopali in verb. clericus §. 6. in prin. Cyril. in summa crim. in tit. vbi de crim. agi oport. §. vnico, num. 20. Anast. Germ. in trac. de sacror. imm. lib. 3. c. 15. n. 78. & 82. vers. in ea, Scapp. in trac. de iure non script. lib. 1. c. 1. n. 6. Guttier. in lib. 1. pract. q. 5. Hier. Ceuall. in Spec. prac. q. comm. cōtra cōm. q. 573. n. 7. qui duo vltimi dicunt quod hoc est determinatum, & decisum, per quandam Bullam Alexandri Sexti editā de anno 1492. Decia. d. c. 9. n. 60. in fi. Oldr. eo. cons. 4. n. 2. vbi Raina l. Corsus ī add. in lit. B. qui multos cōcordantes allegat Graf. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 156. vers. octauus, Farin. d. q. 8. n. 105. vbi ēt alios allegat, & testatur de magis com. opi. Ansr. in trac. de potest. iud. laici super perso. eccl. reg. 1. lim. 11. n. 19. in 16. to. trac. diuers. car. mihi 287. Bar. in l. 1. col. 2. vers. aut fecit de penis, Bald. in l. officiales, n. 2. vbi etiam Gulielm. de Cuneo in vers. si antē C. de episc. & cler. Couarr. in li. prac. q. c. 32. n. 4. vers. 1. cōclusio vbi ad hoc allegat Ang. & Alber. in preit. §. hoc beneficio, & in l. qui cum vno, §. reus ff. de re milit. & not. per Doctores in c. proposuisti de foro cōpet. Alfons. Aluarez in Specul. iuris pontif. c. 36. vers. & dixit Rota car. mihi 107. Alber. in c. 1. q. 13. de hæret. in 6. vbi asserit quod hec est comm. opin. Monald. cons. 133. nu. 1. lib. 1. qui etiam testatur de comm. opin.*

1076 Et ita concludunt præcitati DD. quando sumus certi, sed si essemus in dubio an in fraudem, vel non clericatū assumpserit tunc iterū est distinguengum scilicet, aut is talis erat accusatus vel infamatus de crimine tēpore quo fecit se cleritum, & præsumitur hoc fecisse in fraudem aut non erat infamatus, & tunc presumitur bona fide ordinē clericalē accepisset, *ita Specpl. in tit. de reo §. 1. n. 5. Syluester. in eodem verbo. n. 6. & ex tex. expressus in l. si quis postea, ff. de iud. & in l. cum quædam puella. ff. de iurisd. omn. iud. Thom. Zerola in praxi episc. in verb. clericus §. 6. vers. tertium Belluga d. n. 11. Clar. in §. fin. q. 36. n. 39. Cartar. in tract. de execut. sent. c. bannit. c. fin. n. 308. Farinac. in tract. crim. q. 8. n. 110. & 111. Sigismun. Scacc. in tract. de iud. p. 1. q. 11. n. 4. vbi testatur de comm. oopin. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 83. Couarr. in præcit. n. 4. vers. fraus verò.*

1077 Ex quibus concludo quod si aliquis ante susceptionem habitus fuisse iam accusatus de nunciatus vel inquisitus præsumitur habitū in fraudem suscepisse, & per consequens non frueretur priuilegio fori ecclesiastici, sed posset puniri per iudicem seculare, *& vltra prædictos est bonus text. in l. fin. ff. de bon. eorum qui sibi mort. consci. & in l. fin. ff. de re militar. Foller. super constit. Regni in tit. de episc. & cler. c. ascriptitios, nu. 7. car. mihi 53.* vbi dicit, quòd secus est si delictum esset antiquum & satis ante clericatum cōmissum, *Velascus dec. 48. nu. 3. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. nu. 156. vers. fraus vero Aufrer. in tract. de pote. iud. laici super person. eccl. reg. 1. lim. 11. n. 16. to. tract. diuers. car. mihi 287. ubi asserit hanc esse comm.* opin. Baiard. ad Clarum d. q. 36. nu. 41.*

Iste numerus fuit sublatus 1078

1079 Sublimitatur primo dicta limitatio, vt licet ita in fraudē ordinatus non consequatur priuilegium fori nihilominus iudex ecclesiasticus prius cognoscere habet an dolo quis clericatū assumpserit, & postea eo declarato per ipsum iudicem ecclesiasticum posset procedere iudex laicus *Gandin. d. nu. 9. Octau. Vulpell. in tract. de libert. eccles. p. 2. n. 41. vers. sed supposita.*

1080 Sublimitatur secundo, vt prædicta conclusio procedat in delicto pro quo est prosequutus accusatus, vel infamatus secus pro alijs delictis, vt si quis commisisset duo delicta verbi gratia furtum, & homicidium nam si fuisset tantum accusatus de furto, & non de homicidio iudex sæcularis haberet iurisdictionē tantum in cognoscenda causa furti, & nō homicidij, quia ita dicunt iura, & authoritate supradictæ dum volunt quod iudex laicus data fraude possit punire illum qui postquam delictum patrauit clericatum assumpsit si de tali delicto fuerit infamatus accusatus, vel inquisitus ergo a contrario sensu pro delicto ꝓ quo nō fuerit accusatus inquisitus, vel infamatus nō poterit puniri per iudicē laicum, ad cuius conclusionis confirmationem accedat quod cum sit regulare de iure diuino quod clerici nō possunt puniri per iudicem laicum, & oīa iura permittentia contrarium sint exorbitantia sequitur, vt sint restringenda quantū fieri potest, *Sal. & alij in l. quisquis, C. ad l. Iul. maiesta. Aret. cons. 92. nu. 1. Vinc. Hondod. cons. 95. nu. 45. lib. 1. Roland. Cauagnol. super decretis Montisferr. decret. 4. §. 4. nu. 2. car. mihi 57. Ancher. q. 62. nu. 9. lib. 2. Anna alleg. 1. nu. 24. lib. 1. & allegat. 70,*

1081 *nu. 43. eod. lib.* qui oēs licet loquantur in statutis laicorum quoad ius cōe tn̄ idem omnino dicendum est de iure nouo ad ius vetus, & sic de vno iure ad aliud, immo ius corrigens in dubio sēper interpretari debet secundum ius correptum, & ad illud redduci, vt quo minus

1082 fieri potest illud lædat, *c. cū dilectus, & ibi Ant. de Butr. de consuet. c. causā quæ de rescript. glo. in l. 2. & ibi Doct. de noxal. & in l. fi. §. in cōputatione, C. de iure deliber.* & nunquā intelligitur corre-

1083 xisse nisi id quod expresse corrigit, *Bart. in l. 4. §. prætor ait, ff. de dam. infect. Ant. a Sole sup constit. Subaud. in proem. gl. fi. nu. 2. Rolan. Cauagnol. in obseru. ad decret. Subaudiæ decret. 25. §. 12. nu. 2. car. mihi 338. & decret. 14. §. 1. q. 3. n. 16. car. 214.*

1084 In tantum quod semper est inhærendū regulæ iuris antiqui correpti inquantum fieri

potest,

potest, *Bar. in l. si tutor in fi. C. de seru. pignor. dat. Ias. in l. si constante, n. 15. ff. sol. matr. Alba Mand. cons. 25. nu. 18. lib. 1. & cons. 609. n. 8. lib. 4. Surd. cons. 334. nu. 15. & cons. 356. nu. 18. lib. 3.* & pro
1085 hoc bene facit quod in simili dicimus de statutis corrigentibus ius cōe quæ semper sunt restringenda quātum fieri potest, *Dec. cons. 49. nu. 1. & cons. 37. nu. 7. Surd. cons. 163. nu. 25. lib. 2. Alba Mandell. cons. 138. nu. 18. lib. 1. Menoch. cons. 5. nu. 3. lib. 1. Curt. iun. cons. 7. n. 8. & 10. Soc. iun. cons. 29. nu. 6. lib. 1. & cons. 122. num. 5. lib. 2. Crauet. cons. 259. nu. 2. lib. 2. Rom. cons. 199. nu. 4. Bellon. cons. 53. n. 8. Paris. cons. 53. n. 8. Paris. cons. 110. n. 6. lib. 3. Caphal. cons. 32. n. 210. nu. 15. lib. 2. Honded. cons. 1. n. 31. & cons. 52. nu. 44. & cons. 81. n. 27. & cons. 95. n. 81. lib. 1. Bonifat. Roger. cōs. 23. nu. 18. lib. 2. Farin. q. 19. n. 4. Rolan. Cauagnol. in obserua. ad decret. Montisferrat. decret. 73. §. 5. q. 1. n. 13. vers. & re uera car. mihi 90. & §. 10. nu. 6. cart. 101. Sur. decis. 43. nu. 6.* qui oēs recensent multa statuta quæ restringuntur ne corrigant
1086 dispositionem iuris cōis, & ideo statutum aliquod disponens contra ius cōe, licet ex sua generalitate plura operari, & disponere posset attamen semper interpretari debet, vt vnum tantū operet, & sic vt minus iuri cōi derogēt, *Abb. in c. cum dilectus de consuet. Butr. in c. cum dilecti de donat. Soc. iun. cons. 29. n. 7. vol. 1. Roland. a Valle cons. 74. n. 19. lib. 3. Ancher. in q. familiar. lib. 2. q. 62. n. 9. & q. 2. nu. 3. & 11. lib. 3. Scacc. in tract. de ind. p. 2. c. 8. n. 411. Osascus dec. 59. n. 13. & dec. 167. n. 22. Andr. Rauchb. in q. iuris Saxon. q. 34. n. 56.* cui proximum est id quod dicimus quod licet in statutis possit sumi argumētum
1087 a cōtrario, & a contrario sensu etiā disponat, *Bart. in l. omnes populi, n. 61. ff. de iust. & iur. & in l. impossibile, ff. de pact. Corsett. singul 5. in verb. Argumentum a contrario sensu Fel. in c. significasti col. pen. vers. vltimo fallit in statutis de foro compet. Osasc. dec. Pedemon. 174. n. 3. Dec. in c. quæcunque, n. 43. ff. de offic. eius cui mandat. est iurisd. Purpur. cons. 606. n. 12. lib. 2. Hond. cons. 16. nu. 60. lib. 1. Alba Mandell. cons. 159. n. 19. lib. 1. & cons. 561.*
1088 *n. 9. lib. 3.* nihilominus illud sumi non potest vbi ex tali argumento veniret corrigendū ius ciuile vel canonicum, *Bart. d. nu. 61. Ancher. in c. canonum statuti in 5. q. in princ. de constit. Alber. in tract. de statut. p. 1. q. 9. Euerard. in topica iuris in loco a contrario sensu nu. 3. Rodr. Suarez allegat. 14. n. 7. Dec. in d. l. quæcunque n. 53. Borell. cons. 91. n. 16. Purpur. cons. 234. n. 5. Ancher. q. 41. n. 20. lib.*
1089 *3. Alba d. cons. 159. n. 19.* ex quibus colligitur, & concludo ꝙ prædicta limitatio procedit tm̄ in delicto ꝓ quo est prosequutus & nō in aliis.

Sublimitatur tertio, vt tātum procedat dicta limitatio in delicto principali ꝓ quo fuit prosequutus, vel infamatus secus in connexo, licet maiori, verbi gratia si ille qui est prosecutus de apportatione armorum, vtputa scopettonis, efficiatur clericus, & sic pro eo delicto
1090 non poterit consequi priuilegiū fori ecclesiastici nihilominus non poterit prosequi per iudicē laicum de homicidio quod commisit cū tali scopettono; sed cognitio homicidij spectabit ad iudicē ecclesiasticū, licet alias confundantur ista duo delicta, & attendatr maius ipsorum, *glos. in l. qui de crimine vbi Doctores, C. de accus. Bal. in l. aduersus, C. de furt. Bar. in l. quemadmodum §. illud ff. ad leg. Aquil. Ancher. cons. 272. Florian. de S. Petro in l. illud quæsitum §. si idē eumdem ante finem ff. ad leg. Aquil. Alber. de Rosat. in trac. de statut. in 2. p. q. 26. nu. 33. Abb. in c. 1. de pen. Clar. in §. fin. q. 84. nu. 4. Mars. cons. 51. n. 59. Bertaz. cons. 205. n. 3. & ibi Claud. in add. in vers. secundo, Suarez comm. opin. in verb. pœnæ nu. 148. Baiard. in add. ad Clar. d. q. 84. n. 15. vers. scias etiā Mars. in repet. l. vnica, nu. 54. C. de raptu virg. &*
1091 *singul 491. Caualc. dec. 4. n. 3. lib. 4.* vel si fuisset accusatus de vulnere, & post susceptū habitū clericalē fuisset mors sequuta, quia tunc de morte erit agendū corā iudice ecclesiastico, & hoc tum per rationes positas in præcedenti limitatione, tum etiam per id quod in simili videmus de eo qui habuit pacē seu remissionē de vulnere quod alicui intulerat namque si postea ex tali vulnere mors sequat̄ tali pax non esset profigua vulneranti, *argum. l. si vulnerato, ff. ad leg. Aquil. Bart. in l. damni §. Sabin. ff. de damn. infect. vbi Guido de Suzar. Nellus in tracta. de bannit. in 3. p. secundi temporis q. 40. Signorol. cons. 174. Boer. dec. 323. n. 5. Gomes in epitom. delit. in tit. de homicid. n. 67. Ant. de Padilla in l. transigere, n. 28. C. de transac. Octau. Vulpell. in tract. de pace q. 22. Farin. in tractat. crim. q. 14. nu. 28. cum sequent.* vbi ponit aliquas distinctiones, & testatur de comm.* opin. & rō est non quia vul
1093 nus est delictū satis distans ab homicidio ex quo dicitur mortuus qui ad huc viuit, *vt hatur in l. qui duos, ff. de manumiss. testam. Mars. in pract. in §. quia n. 26. in fin.* ideo vulnerans mortaliter
1094 non potest statim puniri de homicidio licet sit certū vulneratū mori. *Bald. in c. 1. §. iniuria col. pen. de pact. iurament. firmat. Mars. in d. §. quia*
1095 *n. 26.* & dum anima est in corpore quis viuere dicit̄ licet lætaliter sit vulneratus, l. in hac, C. de triticar. & iura loquētia de occidēte nō vendicant sibi locum de vulnerante lætaliter,
1096 *Mars. in d. §. & quia, nu. 28. in fin.* ideo dico in casu nostro quod cum iste fuerit prosequutus de vulnere quod est delictum satis diuersum ab homicidio (vt dixi) sequitur, vt iudex sæcularis non possit cognoscere nisi de delicto de quo fuit infamatus, vel prosequutus, & ita fuit decisum alias in facto, & clericus fuit remissus ad curiam Archiepiscopalem huius Vrbis, licet de vulnere iam fuisset accusatus in

M. R.

M.R.C.& in practica obseruatur quod si aliquis est accusatus de vulnere,& postea ex vulnere sequuta fuit mors iterum accusatur occidens,& iterum capiuntur informationes seu captæ repetuntur.

1097 Sublimitatur quarto si is qui fecit se clericum vel religionē ingressus fuit post quā fuit accusatus inquisitus, vel diffamatus de delicto quod commiserat ante clericatum probauerit se vouisse clericatum vel religionem ingredi,quia tunc semper, & indifferenter gaudebit priuilegio fori ex quo ex tali voto præcedenti excluditur omnis suspicio fraudis, *Bald.in l.1.C.an seruus pro suo facto Cagnol.in l.cū quædam puella,n.34.in fin.ff.de iurisd omn.iud.& ibidē Alban.in Lucubrat.ad Bart.n.6.& Ias.n.12. Viu.in cōm.opi.in verb.ordo ecclesiasticus nu.212. vbi testatur de com. & magis cō.* opi.Arnon.sing. 29.Vulpell. in tract.de libert.eccl.p.2.nu.41.vers. an autem præsumatur, Velascus dec.* 48.*n.*8.*vbi testatur de comm.opin.& alios allegat Marsil.sing. 84.& in tract.de bannit.in verb.ecclesiæ,n.* 123.*Camill.de Curte in diuersor.seu comprehens. iur. feud. p.2.c.2.n.112.Cartar.in tract.de exequut.sentent. capto bannit.c.fin.n.*108.*vers.hæc autem, Iacob.de Graff.in dec.aur.p.1.lib.4.c.18.n.156.vers.si verò votum Anna sing.*130. vbi dicit quod ita de facto fuit decisum in causa vnius nobilis Neapolitani,*Monald.cons.133.nu.6.lib.1.Cassa.super consue.Burgun.rub.1.§.5.num.68.car.mihi 200. Gasp.Cabel.super constitut.Egidian.lib.5.c.1.gl.1. n.27.Pet.Foll.super constit Regni in tit.de episc.& cler. in c. ascriptitios,nu.5.vers. vt ergo cart. mihi 53.Anastas.Germon.in tract.de sacror.immun.lib. 3.c.15.n.80.Suarez in comm. opi. in verb.clericus n.123.Sigismund.Scacc.in tract.de iud.p.1.c.12. n.*8.vbi dicit quod a tali communi opinione non discedit probato voto,*Decia.in tract.crim. p.1.lib.4.c.9.nu.23.Pet. Gerard.singul.41.Ant. Scappa in tract.de iure non scripto, lib.1.c.1.n.9.& 10.Couarr.in lib.pract.quæst.c.32.n.4. vers. cæterum quidam,Vincen.Mancin.in tract. de iurament. p.4.effect.191.nu.3.*

1098 Et ratio istius sublimitationis est, quia qualia sunt principia talia præsumuntur principiata donec contrarium probetur,*Andr.Gail. in tract.de pace publica,lib.1.c.5.n.7.* at isto casu principia sunt bona, quia quis se vouit ad seruiendum Deo ergo eodem modo debent præsumi principiata prout est ingressus ad religionem,& assumptio habitus clericalis.

1099 Et isto casu votum probatur iuramēto ipsius,qui votum fecit si aliunde tale votū probare non poterit,*gloss.in c. significasti, il 1. vbi hoc not.omnes scribentes de homicid. & in c. si vero,il 2.de sentent.excomm. Barto. in l. inter omnes, §.recte,ff.de furt. Aret. in l. interdum §. quod ex naufragio,ff.de acquirend.possess. Ias.in l. cum quædam puella,nu.12.ff.de iurisd.omn.iud. & in §.sed & iste,n.89.Institut. de action.Graff.d.c.18.n.157. Mars.in d.verbo ecclesiæ,n.124.& in rubr.de probat.n.122.Cagnol.in d.l.cum quadam puella,n.34. Cassan.d.n.68.Serafin.in tract. de priuileg. iuram. priuileg.8.n.3.Foller.loco proxime citato,*qui dicit quod hoc non ammittunt practicari iudices, *Anastas.Germon.in tract.de sacror.immun.lib.3.c. 15.n.81.& 82.* vbi dicit quod hæc opinio est rectior contraria,*Marcell. Cala in tract. de modo articul.& proband.gloss.vltim.nu.* 1574. *Mancin. d.effectu* 191.*n.4.Suarez eodem n.* 123. *Cuccus in institut.maiori,lib.3.tit.9.n.22.Viu.in comm.opi. in verb.ordo ecclesiasticus vbi testatur de cōm.* opi. Scappa loco citato,Couarr.in lib.practic.quæst.c.32. n.5.vers.cæterum quidam vbi in fin. videtur in contrariam sententiam,Farin.d.q.8.n.112.Cartar.d.n. 308.Alciat.in tract.de præsumpt.regu.2.præsūpt. 10.Camill.de Curte in comprehens.seu diuers. iuris feud.p.2.c.2.n.112.*vbi dicit, quod hęc opinio est periculosa,quia semper delinquētes ad finem euitandi rigorosas pœnas impositas a iure ciuili dicerent se emisisse tale votum, & ratio cur isto casu votum probatur iuramento ipsius vouentis est,quia in eis quæ cōsistunt in animo standum est iuramento illius a cu-

1100 ius animo pendent, *gloss.in §. aliæ institut. de actio.& in c.significasti,il 2. de homicid. Alciat.Couar.& Cassan.in locis supra citatis, Ias. in d. §. sed iste,n.89.Decian.in tractat.crim.p.1.lib. 4.c.9.n. 23.Martin.Laudens.cons.6.n.5. Mascard. in tract. de probat.concl.881.n.2.vbi multos, & multos allegat,& testatur de cōm.* opi.Farin.cons.60.n.105.*

Quæ conclusio tanto facilius procederet si vltra iuramentū concurreret aliqua alia præsumptio,& coniectura,vt quia asserens ita vouisse passus esset aliquam grauem infirmitatē vel aliquod aliud periculum vt est maris vel incursus hostium vel quid simile.

1101 Nec est nouum in iure nostro quod ea quę consistunt in animo probantur iuramento, quia etiam ignorantia probatur iuramēto ex eo solo quod consistit in animo *c. nulli in fi. de elect.in 6.c.cum tua §.fi. iuncta gloss. qui matrimo. accusar.poss.glos.fin.in c.qui diuinis,& humanis 12 q.2.Doctor.in c.cognoscentes, & præcipue Abb.n. 9.& Dec.in prima lett.n.18.de constit. cum multis alijs quos congerit.Hondod.cons.55.nu.63.lib.1. Laudens.d.cons.6.nu.4.Menocch.in tract. de arbit. casu 86.nu.5. prope infinitos congerit Mascard. in tract.de probat.concl.881.n.1.*

1102 Hinc videmus quod licet post didicita testificata pars non admittatur iterum ad producendum testes, *c. fraternitatis c. intimauit de testib.Surd.dec.126.n.1. Paris. cons.108.nu.16. lib.1.Specul.in tit.de testib.§.satis vtiliter per tot. Brun.à Sole q.25.n.6.Roland.a Valle cons.45.n.8. & seq.lib.1.vbi testatur de magis comm.opin.Affl.*

dec.

dec.216.in prin.Marsil.cons.43.n.26.Io.de Amicis,cons.111.nu.7. Anton. Gabr. in suis conclus.in tit.de testib.conclus.21.n.1.nihilominus si dicit se ignorare primas attestationes, & hoc iuramento suo affirmauerit statur suo iuramento

1103 & admittitur ad probandum, Marian. Soc. in c.fraternitatis,col.11. de testib. Gabr. eadem conclus.21.num.30.

1104 Sic etiam licet is qui sententiam reportauit cōtrariā,teneatur appellare infra decem dies, Authen.hodie,C.de appel.Marant.in pract.p.6.de appell.n.133.Gabr.concl.5.n.2.in tit. de appellat. Menoch.cons.818.n.74.liib.9.Hondod. cons.83. n.85.Sfort.Oddo cons.20.n.17.Praeposit.de appell. §.vt debitus n.34.cart.70.& cart.83.n.47. Bart. in l.quod subsit n.11.ff. de re iud. vbi etiam Alex. n.31.& Las.n.28.Fab.Turrett.cons.26. n.33.lib. 1.Gail.in pract.obseruat.39.n.2.lib.1.vbi testatur de commun. opin.

1105 Si is tamen iurat quod ignorauit sententiā fuisse contra se latam admittitur ad appellandum etiam post decem dies quia tempus decem dierum currit a die scientiae, Gail d.obseruat.139.n.8.Fel.in c. quoad consultationem de re iud.n.31.Angel.cons.302.col.fin. Ancher. cons. 174.Rom.cons.228.n.4.vers. sexto, & cons. 343. n.18.Tiraq.in tract.de vtroq.retr. §.35. gl.4.n.9. & de leg. connub. gloss.8.nu.183. Guido Papa sing. 358.vers.decem dies Surd.cons.5.nu. 36. lib. 1.& cons.287.n.10.Rim.iun.cons.365.n.25.lib.4.Menoch. in tract.de praesumpt. lib. 4. praesump.95.n.1. Fabius Turret.cons.78.n.24. lib.2. qui asserit quod haec est comm.* opi.& d.cons.26.n.33.

1106 Et ideo videmus quod decem dies dati ad appellandum quando sententia est obscurè lata currunt a die declarationis ea ratione quia ante declarationem condemnatus ignorabat sententiam contra eum esse latam, Praeposit. in vers.vt debitus,n.34. fol. 76.

1107 Et pari modo licet exceptio suspicionis, & recusationis iudicis debeat opponi in principio litis,Bar.& Doct.in l.quidam consulebat,ff.de re iud.glos.& Doctores in c.inter monasterium eodē titulo Lanfranc.in c. quoniam contra in verbo recusatio eodem tit.de re iud. Harman. in lib. practicar. obseruat.centur.4.obseruat.59.Neuizza. cons.36. n.2.Marant.in pract.p.6.actu secundo,num. 26.& ego alias dixi in meo tract.de except. except. 24.n. 20. attamen si causa suspicionis peruenit ad notitiam partis post incohatam litem poterit opponi in quacunque parte iudicij, & statur

1108 iuramento ipsius opponentis quod tunc peruenit ad eius notitiam, Dec.in c.cum super n.2. de offic.delegat.Rebuff.super constitu.Galliae in tit. de recusat.articul.1.glos.6.n.2. Michael de Grass.in suis comm.opin.lib.2.c.8.q.14.Sic etiam licet deferens rem de qua debet solui gabella si eam non patefacit gabelloto eamdem rē perdat,&

1109 vltra puniatur poena statuti Tutius allegat. 19. Roland.a Valle cons.71.n.22.lib.4.Cefal.cōs.451. n.260.Crauit.super ritu M.C.V. ritu 67. n.3.Bertazzo.cons.169.nu. 5. Pract. Papien. in forma libell.pro solut. pedag. in verb. panni f. mihi 479. Brun. a Sole in compend. resolutor. proposit. iur. in in verb.gabellā licet,Marc.Ant. Amatus dec. 35. Boss.in tract.crim.in tit.de fraudat.vectig. nu. 10.

1110 si tamē iurat se nesciuisse quod pro ea re vel in tali loco soluebatur gabella erit liberatus à poena ammissionis rei delatae,Abb.cons.35.lib.1. Marsil.in rubr.de probat.n.137.Mascard. in tract. de probat.conclus.881.n.3.

1111 Et iterū circa solutionem gabellarū alio casu statur iuramēto asserentis hoc est si aliquis defert aliquam re pro suo vsu proprio ex qua non tenetur soluere gabellā, l.fi.§. diuus de publican. l. si publicani §. de rebus, ff. eod. vbi Bart. Bald.cons.241.lib.4.Roland.a Valle cons.34.n.13. lib.3.& cons.71.n.19.lib.4.Mars. singul.81. Ias. in l.caetera,§.sed si quis,ff.de legat.1.Ancher.cons. 264.Bertazz.cons.207.nu. 4. in crim.Guido Papa dec.4.Iulius Ferret.in tract.de gabell.nu.174.Gaetan.in summula in verb.pedagium,n.4.Henric Bohic in c.innouamus,n.4.de censib.Surd.cons.41.n.3. & 4.lib.1.& cons.205.n.15.lib.2.& cons.307.lib. 3.Becc.cons.96.n.9 Tabiena in summa in verb.pedagium,n.4.Fuscus in singul.in lit.G. nu. 2. Bellon. cons.28.n.9.Scappa in tract. de iure non scripto,lib. 1.c.19.Pract.Papiens. in forma lib. pro solutione pedagij in gloss.in verbo panni car. mihi 478. Hieron.de Laurēt.in Rot.Auenio.dec.150.Mart.Laudens.cons.39.Villalobs in comm. opin. in verb.gabella,n.4.Franc.Personal.in tract.de gabell.n.103. Soc.cons.72.n.2.lib.4.& isto casu quādo res defertur causa proprij vsus statur iuramento ip-

1112 sius deferentis, est glos. in clement.saepe in verb. negotiandi de censib. Inocen. in clemen. religiosi de decim.Abb.cons.105.lib.1.Mars.d.singul. 86.Serafin.in tract.de priuileg.iurament.priuileg.14.n.3. Bald.& Imol.in d.l.caetera,§.fi.de leg.1. & ibi etiā Alex.n.7.Alciat.in l. lege censoria vers. victus sui de verb.signifi.Octau.Vullpel cons.148.nu.3. Mascard.in tract.de probat.concl.951.n.11.

1113 Et eodem modo dicimus de eumphyteuta qui si alienat rem emphyteuticā inscio domino directo cadit a iure suo,l.fin.& ibi Bart.Bald. Sal.Ias.& alij,C.de iure emphyteut.c. potuit,& ibi, Abb.Anton.de Butr.Pet.de Aacb.& Imol. extra locat.idem Ias.in l.nō solum §.morte n.23.ff. de noui operis nunciat.Cagnol.in Authen.qui rem n.23. C.de sacros.eccl.Paris.cons.86.nu.13.lib.4.Aleia. cons.753.nu. 1. cum multis alijs quos late congerit Aurelius Corbolus in tract.de iure emphyteut.in tit. de causa priuat.ob alienat.irriquisit.domino factam, n.1.cart.mihi 95.Si tamen hoc faciat ignoran-

1114 ter iure suo nō priuabitur,argum.text.in c.1. de controuers.inter dom. & emptor.feud.vbi Bal.n.4.

dicit

1115 dicit quod in omnibus alienationibus in quibus alienans cadit a iure suo debet intelligi si alienat sciens qualitatem rei, *quod clarius dixit Iaſ. in d. l. fi. n. 127. C. de iure emphyt. Corne. conſ. 67. n. 6. lib. 2. Grat. conſ. 79. n. 10. vol. 1. Affl. in c. 1. §. si vaſſallus, n. 13. ſi de feud. controuerſ. fuerit inter dom. & agnat. Burſat. conſ. 26. n. 1. in fi. lib. 1. Carbol. in tit. prædicto in 25. limit. per tot. vbi prædictos & alios allegat quibus adde Rimin. iun. conſ. 1. per tot. lib. 1. Laderch. conſ. 105. n. 3. lib. 1. vbi multos concordantes congerit, Io. Bapt. Coſta in tra. de ignor. iuris & facti diſt. 11. n. 4. cent. 1.*

Et pariter proſequendo eamdem materiã
1116 emphyteuſis dico quod licet emphyteuta ceſſans à ſolutione canonum per biennium, vel triennium priuetũ re emphyteutica, *l. 2. C. de iure emphyt. Authen. qui rem, C. de ſacroſ. eccl. c. potuit de locato cum ſimilibus allegatis per Corbol. in d. tract. de iure emphyt. in tit. de cauſa priuat. ob non ſolutum canonẽ, n. 1. car. mihi* 184. nihilominus
1117 si is, qui ceſſauit ignorabat ipſam rem eſſe emphyteuticam iure ſuo non priuabitur, *vt dicit ipſemet Corbolus ibi, limit. 20. n. 1. & per totam, &*
1118 *vtrobique alios allegat Anch. conſ. 174. n. 5.* namque in iſtis, & ſimilibus caſibus ſtatur iuramẽto ipſius emphyteutæ aſſerẽtis quod ignorabat rem eſſe emphyteuticam, *gl. fi. in l. 2. C. de iur. emphy. Specu. in tit. de locato, §. nunc aliqua n. 29. verſ. decimooctauo quæritur Bar. in l. cum filius familias, §. in hac ſtipulatione, n. 4. verſ. quæro hæres ſuccedens, ff. de verb. oblig. Bal. in l. 2. n. 3. C. ſi aduerſ. vend. Dyn. in c. cum quis, n. 5. de reg. iur. in 6. Maſc. in tract. de proba. concl. 881. n. 4. & ſeq. Laderc. d. conſ. 105. n. 3.*

Et è contra licet dominus directus poſt in-
1119 curſam caducitatem recipiendo canones cenſeatur ipſam caducitatem remiſiſſe, *Specul. in d. §. nunc aliqua q. 34. Soci. ſen. conſ. 66. n. 19. verſ. tertio, quia pater, lib. 3. Dec. conſ. 229. nu. 3. Pariſ. conſ. 108. n. 43. lib. 1. Corneus conſ. 187. n. 1. lib. 1. Alex. conſ. 5. n. 19. lib. 5. Rimin. iun. conſ. 221. n. 17 lib. 3. Affl. dec. 129. nu. 19. Corbol. in eodẽ tract. de iure emphy. in tit. de cauſa priuat. ob non ſolut. cano. limit. 21. n. 1. Alba Mandel. conſ. 259. n. 1. & ibi, Vinc. Anibal in add. in lit. A. lib. 2. Surd. dec. 221 n. 6. & conſ. 104. n. 16. Cened. in collect. iuris cano. p. 1. collect. 144. n. 11. vbi prope infinitos congerit Caroc. in tract. de locat. & conduct. in tit. de locat. ad longum tempus, q. 6. n. 102.* Si tamen talem ca-
1120 ducitatem ignorauit non cenſetur illam remiſiſſe per receptionem huiuſmodi, *Specul. loco ſupra cit. Dy. Bal. & Imol. in l. Meuius, §. ſi duobus, ff. de legat. 2. Iaſ. in l. 2. nu. 131. C. de iure emphyt. Alex. conſ. 106. col. 5. verſ. vel etiam põt reſponderi, Marſ. in l. qui ignorans, n. 29. ff. ad leg. Cornel. de Sicar. Butr. cõſ. 20. Ruy. conſ. 70. nu. 14. lib. 5. Dec. conſ. 530. n. 12. Grat. conſ. 2. n. 75. lib. 1. Bero. cõſ. 116. n. 13. li. 1. & conſ. 200. n. 1. & 6. lib. 1. Meno. in tract. de præſump. pſump. 112. n. 16. lib. 3. Marc. Ant. Amat. dec. 70. n. 43. Tiraq. in tract. de retrac. Lignag. §. 1. gl. 10. n. 22. Carocc. d. q. 6. n. 106. Maſcard. in tract. de probat. concl. 881. n. 6.* Et quod
1121 eandem caducitatem ignorauerit probatur iuro ipſius domini, *Marſ. in repet. rub. C. de prob. n. 125. verſ. & adde quod iſta probatio, Maſc. d. nu. 6. Hond. conſ. 55. n. 64. lib. 1. Vinc. Mancin. in trac. de iuramen. p. 4. effectu 103. n. 7.*

Item licet poſt concluſum in cauſa non ad-
1122 mittantur, nec intrent aliæ ſcripturæ, *gl. in c. cũ dilectus de fide inſtrum. Marant. in pract. p. 6. actu 15. per tot. Cumia ſuper ritu iſtius Regni, c. 3. n. 20. & c. 77. n. 5. Bal. in l. ne cauſas, C. de app. Rom. conſ. 20. n. 2. & conſ. 176. n. 9. Boſſ. in trac. crim. in tit. de publ. proceſſus n. 28. Nic. Rauſner. Vltram. conſ. 24 n. 2. lib. 2. Crauet. conſ. 716. n. 6. Suarez alleg. 5. n. 10. Muta ſuper conſuet. huius Vrbis c. 5. n. 29. Stratius in practica, c. 20. nu. 23. Mandoſ. in tracta. de inhib. q. 108. Surd. conſ. 8. n. 12.* hoc nihilominus
1123 fallit vbi ſcripturæ eſſent de nouo repertæ, *Couar. in lib. pract. quæſt. c. 20. ſub n. 8. Suarez d. alleg. 24. Muta d. c. 5. n. 40. Rauſner. eodem conſ. 24 n. 37. Menoch. conſ. 35. n. 19. lib. 1.* & quod ſcrip-
1124 turæ ſint de nouo repertæ ſtatur iuramento ipſius partis ita aſſerentis, *eſt tex. in c. paſtoralis in fi. de except. & in l. admonendi, vbi Bal. col. 2. & cæteri ſcribentes de iureiur. Guido Papa dec. 244. in fin. Corn. cõſ. 135. col. fi. poſt lit. O, lib. 1. Alex. cõſ. 118. n. 10. lib. 2. Seraphin. in trac. de priuil. iuram. priuileg. 38. nu. 1. Mancin. in tract. de iuramento p. 4. effectu 124. n. 1. Mandell. conſ. 9. n. 35. & conſil. 222. n. 29. Menoc. in tract. de arbit. iud. caſu 241 n. 4. 5. & 6. Maſcar. in tract. de probat. conclu. 951. n. 7. vbi teſtatur de com.* opi.* Et ſi velim referre omnia media ex quibus facillimè dignoſci poteſt quod ea quæ conſiſtunt in animo probãtur iuramento poſſem de eis congerere, & facere particularẽ tractatum, ideo circa iſta me remitto ad ea quæ late ſcribunt, *Vinc. Mancin. in tract. iurament. p. 4. effectu 44. 77. 84. 104. 111 124. 126. 130. 141. 169. 185. 190. 110. & 112. & Vincent. Mancin. in tract. de modo articul. & proband. §. fin. nume. 1571. cum pluribus ſequent. Seraſin. in tract. de priuil. iuram. priuil. 14. nu. 3. & priuileg. 38. nu. 1. & priuileg. a. num. 19. & priuil. 43. nu. 1. & priuil. 45. etiam n. 1. Ioſeph Ludo. in Rot. Peruſ. deciſ. 36. num. 3. & dec. 41. num. 4. Villaut deciſ. 25. nume. 5.*

Ex quibus omnibus facillimè patet quam
1125 ſit vera prædicta concluſio quod votum probatur iuramento ipſius vouentis, & ad rem noſtram reddeundo dico quod huiuſmodi
1126 probatio voti eſt facienda in curia eccleſiaſtica, & iuramentum iſto caſu eſt deferendũ à iudice eccleſiaſtico, & ratio eſt, quia ex hac probatione, & iuramento depẽdet iuriſdictio ipſius iudicis eccleſiaſtici, *ad quæ faciunt dicta*

per Scacc.in tract.de iud.p.1.c.11.n. 88. & expres-
sius, c.12.n.10. & dicam infra hoc eodem effectu.
Quæro primo pro clariori dilucidatione
1127 materiæ huius limitationis an in dubio præ-
sumatur fraus in eo,qui postquã deliquit cle-
ricatum assumpsit,& dico quod licet regulari
ter in dubio fraus non præsumatur,vt ex mul-
tis testantur Menoc.& Masc. iste in tract. de prob.
concl.814.n.1.ille in tract.de præsumpt.lib.6.præ-
sump.78.n 3.& lib.4.præsum.82.nu.10.& præ-
1128 sump.81.n.29. nihilominus secus est isto casu
in quo fraus præsumitur,Bart.in l.1.nu.3.vers.
aut est dubium,ff.de pen. Bald.in l 1.n.2.C. an seru.
ex suo facto Aufrer.in tract.de potest.iud. laici su-
per eccl.perso.reg.1.nu.19.in 11.lim.in 16.to.tra
cta.diuers.cart. mihi 287. Scappa in tracta. de iure
non scripto,lib.1.c.1.nu.6.& 7. Alfons. Aluarez
in Specul.iuris pontific.c.36. vers.& dicit rota car.
mihi 107.Vulpell. in tract.de libert.eccl.p.2.n.41
vers.& an autem præsumatur Pet.a Plaz.in epito.
delictor.c.35.nu.1. in fi.vbi asserit quod ista opinio
est communiter* approbata Iac.de Graff. in decis.
aur.p.1.lib.4.c.18 num.156.vers.fraus vero Co-
uarr.in lib.pract.qõ.c.32.n.4. vers.fraus vero ma
ximè Menoc.in tract.de præsumpt.lib.6.præsumpt.
76.num.35.
Quæro 2.posito quod iudex laicus rõne
1129 fraudis possit punire illum, qui assumpsit cle-
ricatum postquam commisit delictum an po
terit illum punire etiam personaliter,& cõtra
eius personam aliquid exequi, & videtur di-
cendum quod non quia tunc iudex sæcularis
erit iudex causæ,& non personæ, vt habetur in
c.sane de foro compet.Specu.in tit.de reo,§.sed quid
si est criminalis Aufrer.in præcitato n.19.vbi alios
allegat Anastas.Germon.in tract. de sacror. immu.
lib.3.c.15.nu.79.vbi asserit hanc esse comm.*opi.
Bertacc.in reper.in verbo clericus factus Io.And.
in c.1.n.19.& seq. de obligat.ad raciot. Bart.in l.1.
n.3.in fi.ff.de pœnis Velasc.dec.48.n.4.ubi testatur
de com.*opi.Graff.in dec.aur.p.1.li.4.n.156.uers.
fraus vero vbi alios allegat Vin.de Franc.dec.209
n.1.qui ẽt alios congerit Monald.cons.133.n.4.li.j
& cons.94.n.4.lib.2.Couar.in lib.pract.qõ.c.32.n.
3.in fi.Clar. in §.fi.q.36. n.43.qui dicit quod hæc
opinio est* communis Foller.super constit.Regni in
tit.de episc.& cler.c.ascriptitios, n.7.vers.3.con-
clusio car.mihi 53.vbi ẽt prout alij testatur de com.
* opi.Pet.Cened.in collect.iuris cano.p.1.collect.38
n.13.vbi multos alios concordantes adducit.
Et licet hæc opinio sit tãtis authoritatibus
roborata,nihilominus nõ procedit nisi vbi ꝓ
delicto veniret imponẽda pæna pecuniaria,at
si delictũ esset tale quod pro eius punitione es-
set imponenda pæna grauior,& sic corporalis
tunc poterit corporaliter ab eodẽ iudice puni
ri, est tñ verũ quod tunc est necessaria degra-
datio actualis,& Epi declaratio prius quã pu-
niatur ab ipso iudice laico,Bart.d.n.3. Ias.in l.
cum quędam puella,n.10.ff.de iurisd.om.iud.Anch.
in reg.ea quæ q.13 de reg.iur.in 6.Graff.loco proxi-
me cit.Aufr.in tract.de potest.iud. laici super per-
so.eccl.reg.1.lim.11.n.19. vers.& si crimen in 16
to.tract.diuers.car.mihi 287. vbi alios citat Th.
Zerola in praxi episc. in verbo clericus, §.6.vers.
quartum vbi vero Monald.eod n.4.Foller. d. nu.7.
Germo.nu.præd.ver. atque add. Camil.de la Ratha
cõs.105.per tot.ideo Menoch. in tract.de præsump.
lib.6.præsum.76.n.36.& 37.vbi dicit ꝙ isto ca-
1130 su nõ est necessaria degradatio in clericis pri-
mæ tõsuræ,Scac.in tract.de iud.p.1 c.12.n.11.De
cia.in tract.cri.p.1.lib.4.c.9.n.138.Couar.d. c.32.
1131 n.4.ver.tertia conclusio,& rõ istius conclusionis
est,quia sua fraus nemini dẽt esse proficua,Bo
rell.cons.12.n.6.& si episcopus nollet istũ talẽ
1132 delinquentẽ degradare postquã fuerit requisi
tus à iudice laico ipse iudex laicus poterit eũ-
dem punire,vt dicunt Doctores relati per Aufr.
d.n.19.ver.sed quia epi, sed in hac vltima cõclu
sione contrarium tenuerunt Bald.in l.officiales,
§.sed hic aduerte,C.de episc.& cler. Bar.in l.1.col.
2.ver.sed qualiter poterit iudex ff.de pœ.Io.And.in
c.1.n.19. circa finem,& n.20.de oblig. ad ratiocin.
Imol.cons.119.vbi testatur de com.* opi.Couarr.in
lib.pract. qõ.c.32.col.pen.vers.tertia conclusio pro
ut hoc oẽs allegat & sequitur Monald d.cons.133.n.
4.lib.1. qui tandem concludit, quod nullate-
1133 nus poterit puniri nisi præcedente degrada-
tione. Et si is talis qui efficitur clericus in frau
dem haberet tantum primam tonsuram,tunc
absq; degradatione aliqua poterit puniri per
iudicem secularem etiam pęna vltimi suppli-
cii si tali pæna dignus sit, Foller.super const. Re-
gni in tit.de episc.& cler.c.ascriptitios n.7. vers. si
tamen clericus car.mihi 53.Couar.in lib.pract qq.
c.32.n.4.vers.tertia conclusio, Menoc.cons.912.n.
20.& 21.lib.10. quod procedit iuxta supe-
rius dicta.
Quæro 3.quid sit agendum si essemus in ca
1134 su in quo is, qui fecit se clericum non potest
puniri per iudicem laicum, vt quia non fecit
se clericum in fraudem, & dico quod tũc de-
bet puniri per iudicem ecclesiasticum ordina
rium ne delicta remaneant impunita, Oldrad.
cons.4.Io.Andr.in c.ad falsariorum in fin. de crim.
falsi,& in cap.1.de obligat. ad ratiocin. vbi dicit
quod ita alias fuit bis iudicatum Bononiæ,
Card.in eod.c.1.vbi testatur de cõm.* opi. & ibidẽ
Anch. in 3.opposit.Abb.in c.fi.col.2.de purgat.ca
non.Ferret.cons.366.n.16.lib.2.

Iste numerus fuit sublatus 1135
1136 Quæro 4.quid si eodẽ die quo fuit porrecta
accusatio fuit ẽt clericatus assumptus,nec cõ-
stat quis actus præcesserit an tunc possit iudex
sæcularis contra illum procedere an vero sit
remit-

remittendũm ad iudicẽ ecclesiasticum, hanc
quæstionem ponit *Scacc. in tract. de iudic. p. 1. c.
12. n. 6. & 7.* vbi postquã asserit ꝙ hæc depẽdet
ab illa quæstione vtrũ in dubio isto casu præ-
sumatur fraus concludit qđ prius præsumitur
facta ingressio ad religionẽ, seu clericatus as-
sumptus, & postea porrecta accusatio, & ex
hoc deducitur quod is qui dicit quod prius
fuit porrecta accusatio, & postea assumptus
clericatus habet præsumptionẽ pro se, & vul-
1137 gati iuris est ꝙ qui habet pręsumptionẽ pro se
transfert onus probandi contrariũ in aduer-
sariũ, *l. generaliter, §. si pretium in fi. ff. de fidei. li-
bert. cum concordantibus relatis per Menoch. in
tract. de præsumpt. lib. 1. q. 33. per totam, & lib. 4.
præsumpt. 116. nu. 34. lib. 6. præsump. 13. nu. 6.*
1138 Quæro quinto quid si aliquis fuit bãnitus
vel foriudicatus tẽpore quo erat laicus, & du-
rante bãno fecit se clericum, vel religionẽ fuit
ingressus an ei prosit forũ ecclesiasticũ super-
ueniẽs, ita vt eũ liberet a iurisdictione iudicis
laici, hãc questionẽ ponit Franch. *dec. 209.* vbi
vř varijs iuribus argumentis, & medijs incli-
nare qđ prosit ẽt quoad exequutionẽ sñię cor-
poralis ex quo persona non est pręuenta, & ite
1139 rũ idẽ *clarus* dicit, & concludit *dec. 384. n. 14.
lib. 2.* Cartarius vero *in tract. de exequut. senten. c.
bannito c. fi. n. 308.* transit cũ distinctione, aut fe
cit se clericũ in fraude, & nõ iuuabiť tali foro
superueniẽti, aut fecit se bona fide & iuuabiť.

Iste numerus fuit sublatus 1139

1140 Quæro sexto quid si aliquis fuerit relegatus
vel confinatus per iudicem laicum, & durante
condemnatione fuerit factus clericus, vel reli-
gionem ingressus an si relegationem, vel exi-
liũ fregerit possit puniri per eundem iudicem
laicũ, qui eum condemnauit an vero per iudi-
cem ecclesiasticum, aliqui dixerunt, quod iu-
dex laicus non potest amplius in tali negotio
se ingerere, sed est remittendus iudici ecclesia-
stico ex quo isto casu tractať de nouo delicto,
& ita delinquẽs consideratur vt nouus homo,
*Alber. in l. meminisse, n. 5. vers. item quæro officialis
ff. de offi. Proconf. Franc. dec. 395. lib. 2. Baiard. in
addit. ad Clar. in §. fin. q. 36. num. 45. Anna cons.
140. num 12. cum plurib. seq. lib 2. Velasc. dec. 48.
per tot.* vbi varijs rationibus conatur defende-
re hanc opinionem.
1141 Quæro septimo qđ si quis dum esset carce-
ratus susceperit ordines sacros in carceribus,
vel in eis professionẽ emiserit an talis ordinis
susceptio, vel professio sit ei ꝓfigua, ita vt pos-
sit gaudere priuilegio fori? & dico quod nihil
operatur ex quo per pręuentionẽ personæ iu-
dex laicus oĩno de causa cognoscit, *Io. Andr. in
c. 1. de obligat. ad ratiocin. Franc. dec. 209. n. 3. vbi
dicit quod hãc opinionem oẽs sequuntur Dec. in c. at
si clerici, n. 39. vers. venio ad tertiũ de iud. Ancher.
in c. ea quæ in 13. quæst. de reg. iur. in 6. Anna d.
cons. 140. n. 8. & seq. vbi concordantes allegat,* licet
Franc. dec. prædicta, in fine, dicat quod casus
iam præpositus accidere non potest ex quo in
professione, & ordinũ collatione tot solemni-
tates extrinsicæ requiruntur vltra quod ij ad
quos spectat ordines conferre non accederent
ad carceres, & officiales, ac custodes carcerum
ẽt si illi vellent accedere, hoc non permitterẽt
1142 tñ dicit Anna *loco citato nu. 11.* quod casus præ-
dictus accidere potest in eo qui est sub fideius-
sione alligatus, nã & is dicitur carceratus, *est
tex. cum gloss. in verb. non possint in l. in eadem, ff.
ex quibus causis maior, & in l. nec non §. primo eo dẽ
tit. Guido Papa dec. 253. Cumia in tract. de sind. c. 4.
num. 7. & 8.* vbi dicit quod ille qui est sub fide-
iussione dicitur aurea catena alligatus, *Anna
eod. nu. 11.*

At Sixtus Quintus Pontifex Maximus vo-
lẽs occurrere, & obuiare prædictis fraudibus,
& subterfugijs edidit quoddã decretũ de an-
no 1587. in quo inter alia hoc extat capitulũ.
1143 Cæterum quoniam sæpe sæuitia, &c.
Et vt finem imponam præsenti limitationi
non ommittam dicere quod semper pręsumi-
tur clericatum in fraudem assumpsisse, vel re-
1144 ligionẽ introisse is qui statim post patratũ de-
lictum clericatum assumpsit, *Bart. in l. 1. nu. 3.
vers. aut est dubium, ff. de pen. Bal. in l. officiales, nu.
2. vers. aut est dubius, C. de episc. & cler. & in l. 1. n.
2. C. an seruus suo facto Cæpoll. cons. 11. n. 13. in cri.
Monald. cons. 133. n. 3. lib. 1.* vbi dicit quod tunc
apparet quod in fraudem fecit se clericum qñ
incõtinenti commisso delicto, vel parum post
ad clericatũ fuit promotus, *qđ voluit ẽt Arnald.
Albert. in repet. c. 1. q. 13. in 5. declaratione, nu. 10.
de hæret. in 6. Menoch. qui alios allegat cons. 912.
n. 18. lib. 10. Petr. Belluga in Spec. prin. rubr. 11. §.
videndum, nu. 21. vers. & quod metu delicti. add. Io.
Petr. Fõtanell. de pactis nuptial. Claus. 3. gl. 3. n. 18.*

Secundo non puto ommittẽdum dicere qđ
vbi est præuenta persona indistincte nunquã
1145 prodest clericatus, *Franc. d. dec. 209. per totã, Io.
Alois. de Leo in l. officiales, n. 7. C. de episcop. & cle.*
1146 Limitatur 62. dictus primus effectus quod
clerici non possunt conueniri coram iudice
laico, vt secundum aliquos non procedat qñ
clericus deliquisset coram eodem iudice laico
vt quia coram eo falsum deposuisset, vel ali-
quem calumniasset tunc enim clericus pote-
rit coram eodem iudice sæculari de tali deli-
cto accusari, & ab ipso sæculari puniri, *glo. Cyn.
Bald. & alij in l. nullum C. de testibus idem Bald. in
l. si prætor, nu. 4. ff. de iud.* vbi loquitur in clerico
qui produxit falsum instrumẽtum corã laico,
*& in l. 1. in fi. C. quomodo & quan. iud. not. in c. præ-
sbyteri 5. q. 6. & in l. presbyteri, C. de episc. & cler.
& in c. at si clerici de iud. Fider. de Sen. cõs. 93. n. 6.*

& conf.88.late Franc.in tract.de cōfessis.vers.quæritur.aliquis.n.113.in 4.tom.tract.diuers.car.mihi 48. Alex.in add.ad Bar.in l.1.in 2.oppos.ff.de iud. Marsil.in l.fi.n.152.ff.de iurisd.omn.iud. Alfer.q. 1.n.205.Bertac.in tract.de episc.p.5.lib.4.n.95.in 13.to.trac.diuers.p.2.car.mihi 153.Auan.sibimet contrarius in c.1.n.17.vt ecclesiast.benefic. Innoc. & Abb.in c.verū n.20.& 21.de foro cōpet. Franc. Marc.dec.496.n.12.& dec.215.lib.1. Iaco. Sbrozz. in tract.de Vicario episcopi,lib.2.q.148.n.7. Maccabr.cons.44.n.64. vbi respōdet, & confutat ea quæ ipsemet dixit pro contraria opinione *in eodē concil.n.10. Blanc.in tract.de cōpromiss.q.30.n. 32.vers.non obstat quod clerici Lancello. in tract.de attent.p.2.c.15.n.98.Decia.in tract.crim.p.1.lib. 4.c.9.n.82.& c.17.n.27.eod.lib.* vbi dicit quod hæc limitatio sine aliqua difficultate procedit qñ clericus deponeret cū licentia sui episcopi, *Alex.de Neuo in d.c.verū n.18.de foro cōpet. Petr. August. Morla in empor. vtriusque iuris part. 1. tit.2.de iurisd.omn.iud.n.153.Gul.de bened.in rep. c.Raynutius in verb.& vxorem nomine Adelesiā in 2.dec.n.142.& 146.de testam. vbi testatur quod ita in Gallia seruatur Soc.cōs.99.col.pen.vol.3. Ias. in l.quicunque §.qui mandatā, nu.7.ff.de offic. eius cui mandat.est iurisd. Io.Sicard.in d.l.nullum,C.de testib. Ant.de Burg.Hispanus in c.si venditori, nu. 17.de empt.& vend.glo.super ritu M.C.V.in tit.de foro cōpet.in lit.B,car.mihi 396.Iacobus de Carolis in suo gēmato pauone colore 6.n.26.Petr. Cened. in collect.iur.canon.p.1.collect.37.n.10.* vbi dicit qđ in multis prouincijs seruatur hæc opinio, *Io. Aloi.de Leo in l.presbyteri,n.15.in fi.C.de episc.& cl.*

Sed in ista limitatione cōtraria opinio est verā & magis cōis, vt scilicet iudex secularis nō possit punire clericū corā eo delinquentē; sed illū remittere puniendū suo iudici ecclesiastico & quod solū ipse iudex laicus potest de tali falsitate cognoscere ad effectū, vt irritetur, & annulletur depositio, *ita dixerant Hostiens. Butr. Innoc. Io. Andr. & Fel.nu.5.vers.contra clericū in d.c.verū de foro cōpet.idē Io. Andr.in c.at si clerici de iud.& in c.1.n.2.vbi ēt Abb.nu.9.de crim.falsi idē Abb.in c.ecclesia S.M.nu.2.de constit.Canonistæ cōiter in c.dilectus filius de penis,& in cap.2. de crim.falsi Bar.in l.si Diuus,nu.4.ff.ad l.Cornel.de fals.& in l.si quis obreserit,n.4.& 5.eo.tit. Arch.in c.presbyteri 5.q.6.Maria.Soc.in c. postulasti,q.10. nu.12.de foro cōpet.* vbi dicit qđ isto casu laicus
1148 cognoscit de falsitate non vt puniat clericum deponentē falsum; sed vt sciat quanta fides sit adhibenda eius depositioni, *Iacobin. in l.1.nu. 18.ff.de iud. Affl.dec.230.vbi Vrsill.in adnot. nu. 1. Scappa in tract.de iure non script. lib.1.c.11.nu. 9.vbi dicit hanc esse comm.opi.Suarez in comm.opi. in verb.clericus,n.137.Capic. dec.5.n.13.Brun. a Sole q.34.n.26.qui ēt testatur de com. opi. & compendi. resolut. proposit.iuris in verb.clericus corā iudice in fin. vbi dicit quod indistincte est remittendus ad suū iudicem ecclesiasticū Michael de Graß.in suis comm.opin.lib.1.c.18.q.6.vbi plures alios allegat & allegat & testatur de comm.opi. Camill. de Curte in diuersor.seu cōprehens.iuris feud.p.2.c.2.n.128. Arnon.commen.26.vbi alios congerit Petr. Augu. Morla in tit. supra citato,n.154.vbi dicit quod contraria opinio cōiter dānatur et alios citat Anna sing. 135.vbi Fabius in add.antiquis,& recentioribus qui ambo alios allegant Rolan.a Valle cons.12.n.34.& 48.lib.2.vbi asserit hanc esse comm.opin.& alios ēt adducit Boss. in tract. crim. in tit. de falsis nu.110. Kircou.in comm.opin.in lit.C.concl.39.n.13.qui de magis com.opin.testatur Clar. in §. fin.q.38.n.14. vbi dicit qđ hæc opinio seruatur in practica Caualc. pract.de testib.p.3.n.63.qui asserit hanc esse magis cōem opin. & p.5.nu.220.* vbi dicit quod ēt isto casu si iudex laicus clericum non remittit incidit in excōicationem, *Carocc. in repet. c.cum quid in 1.p.in 2.ampl.nu.17. de reg.iur. vbi prout alij testatur de comm.opin. Soc.in c.1.nu.46.de foro cōpet. Tiraq. in tract.de retract.conuen.§.4.glos. 7.n.10.Murant.in pract.p.6.actu 12.n.3.car.mihi 443.vbi de magis comm.habetur.Vant.in tract. de nullit.in tit.de nullit.ex defectu iurisd.n.50.Masull. in add.ad Capic.dec.5.nu.9.& dec.140.nu.8. Surd. cons.396.nu.27.vbi pluries testatur de comm.opin. Scacc.in tract.de iud.p.1.c.14. qui testatur de com. opin.* & dicit quod isto casu iudex laicus non poterit punire clericum corporaliter, nec pecunialiter, nec principaliter, nec incidenter, *Farinac.in tract.crim.q.8. nu.26.* qui vltra quod
1149 asserit quod hæc est verior opinio dicit, quod indistincte, nec ex officio, nec ad instantiā partis, nec corporaliter, nec realiter poterit clericus puniri in casu istius limitationis, Decian. *in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.22.vers.& ideo dicit Curt.iun. in l.1.nu.23.ff.de iud.vbi ēt Cagnol.nu. 31.& Petr.Calefatus,n.76.Couarr.in lib.pract.q.c. 18.n.8.Ant.de Padilla in l.transigere,n.112.C.de transact.Viu.in comm.opin.to.1.n.103.Henric Bohic in c.at si clerici,n.7.de iud. Nepita super cōsuet. Cataniæ veræ studiorum matris in hoc Regno Siciliæ tit.57.n.7.Campan.super cap.Regni Neapolis,c.94 nu.9 & in pragmat. post c.35.n.22.car. mihi 239. Fab.de Anna cons.107.n.5.lib.2.Foller.super constitut.Regni in tit.de episc.& cler.c.de personis clericorum,nu.3.car.mihi 40.* vbi dicit quod ēt isto casu, nec per viā ordinariæ, nec extraordinariæ cognitionis iudex sæcularis in clericū aliquā potestatem habet *Serafi.in tract.de priuil.iuram. priuil.132. nu.32. qui asserit hanc esse magis cōem opin. Frecc. in tract. de præsentat.instrum.p.3.q.1. n.14.late Intrigl. sing.82.n.1.* vbi dicit quod modo aliquo non poterit puniri a iudice laico & allegat multos Doctores, & dicit hanc esse cōmuniorem, & veriorem opinionē, *Carolus Tap. in repet.l.fi.in 1.p.c.5.nu.12.ff.de constit. Facch.*

con-

controuers.27.vers. tertia verior, qui etiam dicit quod hæc est verior & communior sententia.

1150 Conatur tñ aliqui has opiniones cõtrarias a tot Doctoribus sequutas conciliare fœdere distinctionis, aut scilicet proceditur ex officio, & tunc poterit puniri a iudice sæculari, aut vero proceditur ad petitionẽ partis accusantis clericum de tali crimine corã eodẽ iudice laico, & tunc ab eodẽ puniri non poterit, *ita vt̃ cõcludere Aufr. ĩ tract. de pote. iud. laici super perso. eccl. reg. 1. n. 6. in 16. to. tra. diuers. car. mihi 287. Fede. de Sen. cons. 93. n. 6. Decia. d. c. 9. n. 82. vbi concordantes allegat Alex. de Neuo in c. verum nu. 18. de foro compet. qui etiam alios congerit.*

Item alio modo ipsemet Aufret. loco citato conatur easdem opiniones conciliare, vt scilicet prima opinio ꝓcedat qñ iudex laicus vellet clericũ ciuiliter, & pœna pecuniaria puniri. Secunda qñ vellet eum punire pœna corporis afflictiua, *quã conciliationẽ fuit ẽt sequutus Ias. in l. 1. §. 1. col. 3. ff. de offic. eius cui manda. est iurisd. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 82. Alfons. Aluarez in Spec. iuris pontif. c. 36. in prin. car. mihi 107. Alex. de Neuo eodẽ nu. 18. Maccabr. cons. 44. n. 65.* qui dicit quod isto casu iudex laicus poterit punire clericum extraordinariè, ita tñ quod exequutio pœnæ in personam clerici reseruet episcopo, sed in bonis ipsã exequutionẽ poterit facere laicus, sed harũ distinctionum, & opinionũ conciliatio nulla est vera neque subsistere potest, quia Doctores quos pro secunda opinione adduxi loquuntur indistinctè, & præcipue Foller. ibi dum dicit quod nec corporaliter neque pecunialiter nec ẽt indirectè poterit iudex laicus isto casu clericum punire quod clarius & apertius dicit Farin. *d. nu. 26.* ideo concludendo dico quod in isto articulo indistinctè est amplectẽda dicta secunda opinio quæ vltra quod est magis cõis, & magis vera est etiam magis tuta fauore animæ.

1151 Primo limitatur prædicta conclusio, quod iudex sæcularis non potest punire clericũ coram se delinquentem, vt quia corã eo falsum peribuit testimoniũ, vbi iudex laicus cognosceret de falso coram eo commisso a clerico ad effectum, vt irritetur, & annulletur eius depositio, quia tunc hoc facere poterit, *Innoc. Card. Abb. & Fel. nu. 5. vers. declara secundum in c. verũ de foro compet. Io. Aloys. de Leo in l. presbyteri, nu. 18. & 19. C. de episcop. & cleric. Domin. Intrigl. singul. 82. num. 2.*

1152 In cæteris autem non clericis opinio est verissima, & indubitata quod iudex coram quo committitur falsitas poterit punire delinquẽtem qui coram se deposuit etiam si alias esset incompetens ratione causæ, vel personæ quia propter periurium efficitur de eius foro, & iurisdictione, quæ opininio in tantum est communis vt nullus ab ea audeat discedere, *secundum Ortens. Canalc. in pract. de test. p. 5. n. 217. & p. 3. n. 60. qui ad hoc allegat Bald. & alios scribentes in d. l. nullum C. de testib. & in l. si lis, C. ad leg. Cornel. de fals. eumdem Bald. in l. hoc iure §. aqua C. de aqu. quotid. & estiu. Abb. in c. 1. col. fi. de crim. falsi Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defectu iurisd. nu. 48. 49. & 50. & vltra eos idem dixit Ioa. Aloys. de Leo in l. presbyteri, n. 15. C. de episcop. & cler.* ideo laicus ita falsum deponens coram iudice ecclesiastico poterit indistinctè puniri

1153 ab ipsomet iudice ecclesiastico, & a temporali, & est locus præuentionis, *Bald. in d. l. nullum, C. de test. Affl. dec. 219. Clar. in §. fi. q. 38. nu. 7. & 14. vers. quæro nunc Guido Papa, cons. 45. nu. 4. Capell. Tholos. dec. 379. Couarr. in lib. pract. q. c. 18. n. 8. Campa. super c. Regni Neapol. c. 94. nu. 10. Vinc. de Franc. dec. 149. Fab. de Anna cons. 107. n. 7. lib. 2. Masull. in add. ad Capic. dec. 5. nu. 9. & dec. 142. n. 12. Io. Aloys. de Leo in l. presbyteri, nu. 16. & 17. C. de episc. & cler. qui omnes alios allegant.*

1154 Sic etiam iudex causarum ciuilium poterit criminaliter punire illum qui corã eo falsum deposuit, *Ortens. Canalc. in tract. de test. p. 3. n. 65. vers. & sicuti iudex ciuilis. vbi allegat Menoch. in tract. de retinend. possess. remed. 3. n. 149. Bertazzol. cons. 232. Riminald. iun. cons. 106. n. 8. Natta cons. 407. n. 14. lib. 3. & vltra prædictos idem dixerunt Cyrill. in summa crim. rubr. 2. §. 7. n. 1.* vbi dicit, ꝙ etiam iudex pedaneus isto casu poterit cognoscere de causa criminali, Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defectu iurisdictio. n. 48. & 49. car. mihi 84. Roland. a Valle cons. 12. n. 1. & 2. lib. 2.

1155 E è contra iudex maleficiorum poterit incidenter pronũciare super causa ciuili scilicet super restitutione rei, *l. solemnius, §. latrunculator de iud. l. quod diximus de author. tutor. Cyn. & Bald. in l. si quis ex consensu, C. de episcop. audient. l. interdum §. qui furem, ff. de furt. vbi Bartol. hoc not. pro singular. idem Barto. in l. de furto, §. fi. ff. de publ. iud. & in l. 2. §. 1. col. 2. ff. de vi bonor. rapt. Addentes ad Fel. in c. verum n. 5. in lit. A. de foro compet. Menoch. in tract. de arbit. iud. q. 82. & in tract. de retinend. possess. remed. 3. n. 549. Elbert. Leonin. Vltramont. cons. 26. & nu. 13. Magon. dec. Luccens. 100. nu. 41. Ortens. Canalc. in loco proxime citato, vbi alios allegat Clar. in §. fin. q. 2. n. 2. Sebast. Medices dec. 53. n. 3. Caroec. dec. 54. num. 1. Vant. in d. tit. de nullit. ex defectu iurisdict. num. 47.*

1156 Quæ tamen conclusio ꝓcedit quando reus criminaliter condemnatur, qa tunc ẽt per iudicẽ criminalem poterit condẽnari ad restitutionem rerum dãnum passo secus vero si pro causa criminali absolueretur, quia tunc non poterit cognosce ciuiliter de illa causa, *Bertaz. cons. 232. Rom. cons. 106. nu. 8. inter cons. crim. diuers. lib. 1. Crescen. dec. 167. lib. 1. Baiard. in addit.*

ad

1157 *ad Clarũ in §.fi.q.2.n.9.* vbi dicit, quod si iudex criminalis absolueret reũ a pœna furti, & illũ condẽnaret ad restitutionem rerũ furto ablatarũ sententia esset nulla, *Natt.consi.407.n.14.li.2.* Et ratio est, quia incidenter, & non principaliter debet cognoscere de causa ciuili, *l. interdum vbi hoc not. Bart.ff.de furt.not.Bald.in l.2. C.vbi caus.fiscal.Barbat.consi. 1. lib. 2. Magon.in Rota Luccens.dec.100.nu. 41.* at si absolueret a causa criminali, & condemnaret in causa ciuili non cognosceret incidẽter, sed ęque prin-
1158 cipaliter de ciuili, sed si non absolueret neque condemnaret in causa criminali, & sic super causa criminali sententiã non proferret bene posset condẽnare ad restitutionem rei, *Simon de Drusio consi.49.n.2.in 2.to.consi.crim.diuers.Menoc.in tract.de retinend.posses.remed.3.n. 549.Baiad.eod.n.9.* Et licet *Magon. in Rota Luccẽs.dec. 90.n.7.* dixerit quod iudex causarum criminalium tunc demum cognoscere, & condemnare potest ad restitutionem rei subtractæ quando de delicto constaret per cõfessionem inquisiti alias si per contumaciã vel per testes de crimi-
1159 ne constaret non posset condemnare ad interesse partis ex quo tũc excederet terminos suæ iurisdictionis nihilominus hoc non est verum quia sufficit vt ex probationibus appareat ꝙ reus sit condemnãdus, *ita videtur sentire Baiar. & alij per eum citati in d.c.2. n. 9.*

1160 Item (vt reuertar ad propositam materiã) hoc idem procedit in iudice delegato, qui licet sit iudex delegatus ad certam causam nihilominus poterit punire testes coram eo falsum deponentes *Spec.in tit.de testib.§.1.vers.itẽ quod est correptus, Bald.in c. præterea de offic. deleg. Fulg.in l.1.§.qui mandatam in fi.ff.de offic.eius cui mand.est iurisd. Addent.ad Fely.in c. verũ n.5.*
1161 *in lit.A.de foro compet.* vbi in fine concludunt ꝙ isto casu delegatus non poterit eũ punire pœna ordinaria, *& allegat alios DD. Ortens. Caualc. in pract.de testib.p.3. n. 60. Ioseph Gonsalis in lib. variar.iur.q.c.22.n.9.Borell.consi.78.n.9. & 10.* quod tamen intelligas procedere in delegato a principe secus si esset delegatus ab inferiori, *Io.Andr.in add.ad Specul.in tit.de testib. §.1.n.44 Couarr.in lib pract.quæst.c.18.n.8.Clar. in §. fi. q. 38.n.12.Dom. Cosmus Nepita super cõsuet. Clarissime Ciuitatis Cathan.tit. 57.consuet. vnica,nu.6.*

1162 Et idem dicendum est de iudice compromissario quia is nullam habet iurisdictionem, ideo nõ poterit testes coram eo deponẽtes de falso punire, *Angel.in repet.l.si vacantia, C. de bon.vacant.lib.10.Lanfrãc.in tract.de arbit.q.37. Fel.in c.fi. n.20.de senten. & re iud. & in c.suspicionis,n.3.de offi.delegat.Io.de Anan.in c.qualiter, & quando §.fin.de accusat. & in c.1.de rapt. & in.c.1. de crimine falsi Sal.in l.si quis decurio C.de fals. Pet. de Ancher.consi.173.col.1.Marsil.in l. 1. §.præterea,n.35.ff.ad l.Cornel. de Sicar. Io. de Arnon. dialogo 37.quos omnes refert, & sequitur Camil. Borell.in repet.pragmat.Odia litium §.3.glos.2.nu.7.*
1163 *& gloss.1.n.58.de compromiss.* Et si testis deponeret falsum corã iudice a quo, poterit de eadẽ falsitate puniri etiã per iudicẽ ad quẽ *Bal.in c. 1.col.4. vers.extra quæro in tit.si inter dom. & vassal.oritur Bertacch.in reper.in verb. appellãs,n.29.*

1164 Et est aduertendũ pro complimento præsẽtis limitationis quod si clericus exemptus deponeret falsum coram iudice ecclesiastico ordinario, quia licet alias sit exemptus nihilominus poterit ab eo puniri coram quo deponit, *Campa.super c.Regni Neapol.c.135.n.22. allegat. Fel.in c.verum de foro compet.Ias.in l. 1. §.fin.col.pen. & vlt.ff.de offic.eius Affl.dec.230.* quod procedit etiã in clerico vnius diœcesis, qui si depo-
1165 neret falsũ coram iudice ecclesiastico alterius diœcesis ab eo poterit puniri ex quo tunc sortitur forũ ratione loci delicti, *Io.Andr. & Ant. de Butr.in c.verum de foro compet.Marãt. in pract. p.6.actu 12.n.4.Roland.a Valle consi.12.n.49.lib. 2.Tesau.dec.266.num.3.*

1166 Limitatur 63. prædictus primus effectus ꝙ iudex sæcularis non potest cognoscere de causis clericorum vt non procedat ~~vbi clericus in~~ minoribus constitutus ammisisset priuilegiũ clericale, vt quia non adimpleuerit requisita per sacrum Concil. Trid. sess.23. c.6. de refor. vt quia scilicet non vacauerit in seruitio alicuius ecclesiæ de mandato epi, vel non deambulauerit in habitu, & tonsura, *Dec.in c. cum nõ ab homine nu. 110. vbi etiam Abb. & Fel.de iud. Iac. de Graff.in dec.aur.p.1.lib.4.c.18.n.150.Camil.de Curte in comprehens.seu diuers.iuris feud. p.2. c. 2. n.91.Io.Guttier.in tract.de contract.iuratis, c. 17. n.13.Io.Bapt.Baiard. in add.ad Clar. in §.fi.q.36. n.27.Menoch.consi.912.n.34. & 35.lib.10.* vbi dicit quod tunc non requiritur aliqua monitio, *Ortens.Caualc. in tract. de Brachio regio,p.1.n.89. late Carau.super ritu M.C.V.ritu 135.n.21.Foller. super const. Regni in tit.de epis. & cle.c.item seruat, n.2.car.mihi 83.Farin.q.8.n.5.in fi. & num. 66. Th.Zerol.in praxi episc.in uerb.clericus, §.2.Intrigl.sing.138.n.3. lib.1. Nauarr.consi.25. nu.2.in tit.de priuileg.in 2.to.car.mihi 434.* & quia Cõcil. Trid.d.c.6.(dum loquitur de clericis in minoribus non habentibus aliquod beneficiũ) dicitaut, clericalem habitũ, & tonsuram deferet alicui ecclesiæ de mandato episcopi inseruit, eo ligo, & noto primo qđ ad hoc vt clericus in minoribus constitutus gaudeat beneficio, & priuilegio fori tria copulatiue requirũtur scilicet quod deferat habitũ quod deferat tonsu-
1167 ram, & quod inseruiat alicui ecclesiæ de mandato episcopi quorum trium vltimũ tantũ est introductũ de nouo ex dispositione dicti Sacri Concil. Trid. quia reliqua duo prima iam re-

requirebantur ex dispositione iuris canonici, ita Bertach. in suo reper. in verb. clericus incidens vbi dicit quod si clericus incidit cũ habi
1168 tu sine tonsura vel cum tonsura sine habitu nõ gaudebit priuilegio fori, *alle. c. si iudex laicus de senten. excomm. in 6. & ibidem Io. Andr. in nouella, Bald. in l. si qua per calumniã, C. de episc. & cler. & magis in terminis Cassan. super consuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. n. 58. cart. mihi 197.*

Et ratio cur prędicta tria requiruntur vt cõcurrant ad hoc vt clericus in minoribus possit vti priuilegio fori, nec sufficiant duo tantũ est quia est regulare quod vbi lex vel statutum
1169 vel quęuis alia dispositio requirit duas qualitates copulatiue in aliquo actu non sufficit q̃d sit vnum vel duo ex requisitis vt ipsa dispositio sortiatur effectum, sed requiritur vt omnia requisita interueniant, *l. si hæredi plures ff. de condit. insert. & in l. si quis ita stipulatus, ff. de verb. obligat. Bero. cons. 40. n. 35. lib. 1. Hondod. cõsil. 3. n. 8. lib. 2. Mandell. cons. 539. n. 1. lib. 3. Tiraq. in tract. de vtroq. retract. §. 8. gl. 7. n. 1. vbi prope infinitos allegat Surd. cons. 45. n. 15. & cons. 130. n. 1. lib. 1. Gozadin. cons. 68. n. 5. Brun. in tract. quod stant. mascul. art. 6. n. 321. Horat. Carpan. super statut. Mediol. c. 278. n. 207. Peregr. Iannin. in tract. de citat. reali lib. 2. c. 11. n. 146. Roland. Cauagn. super decret. Montif. decret. 73. §. 5. n. 1. & per tot.*

1170 Quęro primo iuxta prędicta quid si clericus in minoribus seruiuerit alteri ecclesię quã illi in qua mandauit episcopus an ita seruiendo cõsequatur priuilegium fori, & dico quod non, quia sacrum Trident. Concil. mandat, & dicit alicui ecclesię de mandato episcopi inseruierit, & sic vult, vt inseruiat alicui ecclesię particulariter ab episcopo designandę, quia istud mandatum requiritur de essentia, & de forma ideo forma non seruata dispositio non potest verificari, *vt dixi late in simili in meo tractat. de except. ad materiam statuti, &c. except. 32. n. 159. & except. 33. n. 6. & except. 39. n. 2. vbi multos concordantes allegaui.*

1171 Quęro secundo quid si clericus propter aliquam infirmitatẽ non deferret tonsuram an tunc excusetur, ita vt propterea non ammittat priuilegium fori, & dico quod excusatur, *Cappel. Tholos. dec. 104. Farin. in tract. crim. q. 8. n. 67. Thom. Actius in tract. de infirm. p. 2. in verb. clerici, n. 12. Clar. in §. fi. q. 36. n. 14.* vbi dicit hoc nota pro clericis quibus morbo gallico implicitis aliquando solent capilli cadere, & dixi latius
1172 supra in prælud. n. 281. & eodem modo in simili dicimus quod si clericus propter infirmitatem non potest interesse diuinis officijs non propterea ammittit distributiones quotidianas, *Doct. comm. in c. vnico, §. qui vero de cler. non resident. in 6. Couarr. in lib. 3. vari. resol. c. 23. n. 8. vers. 6. hoc ipsum, Duen. reg. 206. limit. 7. Hed. in tract. de incomp. benefic. p. 1. c. 17. n. 15. Io. de Silua in tract. de benefi. p. 4. q. 6. nu. 9. Paulus Fuscus in tract. de visitat. lib. 1. c. 20. n. 26. Didacus Spino in Specul. testam. gl. 9. princ. nu. 30. Abb. in c. ad audientiam n. 5. de cler. non resident. Nauar. in comment. de horis canon. c. 11. n. 10. Decia. cons. 69. n. 8. lib. 2. Thom. Actius in d. tract. de infirmit. p. 1. c. 50. n. 25. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 15. n. 10. Alex. Moneta in tract. de distribut. quotid. lib. 2. c. 6. n. 7.* vbi hanc conclusionẽ varijs modis ampliat, & sic isti sunt duo ex illis casibus in quibus infirmitas prodest sed a tali prodesse libera nos domine, & istis casibus clerico proderit impedimentum proueniens ex infirmitate etiam si infirmitas proueniret ex eius culpa, *vt per Couarr. d. c. 13. n. 8. vers. septimo, & dixi etiam supra in prælud.*

1173 Quęro tertio quid si clericus ante vel post delictum dimiserit habitum vel tonsuram, sed in tempore delicti erat cũ eis an isto casu gaudeat priuilegio fori, & dico quod sic, *c. 1. & ibi gl. in verb. quandiu de vit. & honest. cler. Io. Andr. in c. Ioannes in 4. q. de cler. coniug.* vbi dicit quod ita alias fuit decisum in Ciuitate Pataui, *Couarr. in lib. pract. quæst. c. 31. n. 7. vers. quinto potissimum Alex. cons. 8. n. 4. lib. 1. & cons. 149. nu. 7. lib. 6. Marsil. sing. 480. cũ alijs quos allegat Farina. in tract. crim. q. 8. n. 66.* vbi testat̃ de cõm. opi. & ratio est, quia isto casu attẽditur tempus delicti, & non prosequutionis, vt dixi supra in ampliationibus.

1174 Quęro quarto quid si clericus casu, vel vt aliquid inconueniens euitaret dimisisset habitum, & tonsuram vt puta si causa timoris, vel necessitatis hoc fecisset an istis, & similibus casibus propter deiectionem habitus ammittat priuilegiũ fori, & dico q̃ non, *est text. & glos. in c. clerici, de vit. & honest. cler. clemen. fin. vbi etiam glos. in verb. rationabilis, & ibi Imol. in p. colum. eod. tit. glos. in c. 2. in verb. temere ne cler. vel monach. in 6. glos. in c. nullus 21. q. 4. Zenzel. in d. clem. fi. de vit. & honest. cler. Io. Lupus in tract. de libert. eccl. q. 5. n. 1. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 6. Port. cons. 84. nu. 10. Hieron. de Laurent. in Rot. Auenion dec. 125. n. 9. Io. Iacob. Masull. in add. ad Capic. decis. 161. in vlt. verb. Decian. in tract. crim.*
1175 *p. 1. lib. 4. c. 9.* vbi hanc sublimitationem exemplificat quando clericus esset ita pauper vt nõ posset propter paupertatem alias vestes inuenire nisi laicales sibi donatas vel si ex humilitate vel ex corporis necessitate hoc faceret, vel q̃a de nocte vel tẽpore hiemali portaret pileũ & non birrettum clericale, vel penulam, seu tabarrum (quod in Regno isto vulgariter dicit̃ palandrano, seu capo dipulpo) propter frigus, vel pluuiam, & sic vt consuleret saluti, & incõmoditatem vitaret *Imol. in d. clement. fin. in 2.*
1176 *col. vers. quid si clericus de vit. & honest. a cler.* & ratio

tio

tio prædictorum eſt quia ex cauſa neceſſitatis
licitum eſt clericis habitum mutare, & trans-
formare *c. epiſcopi 23. q. 4. c. clerici de vit. & ho-
neſt. cler. Turrecrem. in c. omnis, n. 1. 21. q. 4.*
1177 Quæro quinto an hoc ſeruitiũ debeat oĩno
conſiſtere in ſpiritualibus an vero ſufficiat vt
inſeruiat eccleſię in tpalibus, & dico quod om-
nino dẽt inſeruire in ſpiritualibus, & ſeruiẽdo
in tporalibus non cõſequeretur aliquod priui
legium *Couarr. in lib. 2. variar. reſolut. c. 1. n. 9. Ma
ſull. in add. ad Capic. d. dec. 161. n. 10.* & ideo ſi eſſet
notarius, vel aduocatus, & ſeruire eccleſiæ cir-
ca reſpicientia ſuũ exercitiũ non diceretur ec-
cleſiæ inſeruire, ita vt ex tali ſeruitio poſſet cõ-
ſequi priuilegiũ fori, & ſeruitiũ dẽt præſtari de
1178 præſenti hoc eſt eo tpe quo fori priuilegio frui
vult quia dictum c. 6. loquitur per verba tem-
poris præſentis, *ibi inſeruit, & ibi verſetur*, ita
Menoch. d. conſ. 912. n. 27. lib. 10. & ratio, eſt
quia qualitas iuncta verbo regulatur ſecundũ
1179 tempus verbi, *l. in delictis §. ſi detracta vbi Bart.
ff. de noxal. actio. Pariſ. qui ſimilia adducit conſ. 62.
n. 37. lib. 4. Dec. in c. inter cæteras, nu. 5. de reſcrip.
Rimin. iun. conſ. 617. n. 24. & conſ. 672. nu. 28. &
conſ. 701. n. 26. & conſ. 735. n. 19. lib. 1. Pet. Due-
nas reg. 259. verſ. ſed licet hæc opinio Alba cõſ. 60.
n. 12. & conſ. 117. n. 3. lib. 1. Bologn. conſ. 40. n. 12.
Surd. conſ. 23. n. 10. lib. 1. Capra conſ. 87. nn. 13. Ro-
land. a Valle conſ. 100. n. 27. lib. 2.* & bene dicitur
1180 eccleſiæ ſeruire de preſenti si per menſem an-
te delictũ eccleſiæ ſeruiuit, *per ea quæ dixit Paul.
de Caſtr. n. 9. & Sal. nu. 4. in l. ſiue poſſidetis, C. de
probat. Addit. ad gl. in d. l. ſiue poſſidetis, Maſcard.
in tract. de probat. concluſ. 1195. n. 1. & per tot.* qui
concludunt quod ſatis probatur poſſidere de
1181 præſenti ſi per menſem ante probationẽ poſſe-
derit, & hoc iure vtimur in Regno in verifica-
tione extremorum pro exactione cẽſuum iux-
ta formam bullæ in quibus ſufficit quod pro-
batio fuerit facta infra menſem antequam ſit
1182 cauſata exequutio quod ille contra quem agi-
tur poſſidet, licet pragmatica requirat proba-
tionẽ poſſeſſionis de præſenti, *ex Paul. de Caſt.
in l. ſiue poſſidetis, n. 9. C. de probat. relato per D. de
Maſtril. in add. ad Petr. de Greg. ſup bull. q. 6. n. 100.*
Nec ſufficit vt ſemel vel bis ſeruitio vacaue-
rit, ſed requiritur frequẽtia in ſeruitio, quia di-
ctum verbum inſeruit ſignificat actum perſe-
uerantium *Gram. dec. 87. n. 5. Menoc. d. conſ. 912.
n. 30. & 31. lib. 10. & in tract. de præſumpt. lib. 6.
præſumpt. 76. n.* 38. & vtrobique dicit quod ſi-
cut magna ratione ſtatuit ipſum Concil. Trid.
clericum primæ tonſuræ frui priuilegio fori ſi
modo obtinet beneficiũ per quod ſignificatur
1183 perſeuerantia, & continuatio quædam in ipſo
clericatu ſic pariter eſt dicendum Concilium
requirere eãdem continuationẽ, & perſeuerã-
tiam in ſeruitii præſtatione, ac etiam in dela-
tione habitus, & tonſuræ, *& n. 32. in conſil. & n.
1184 39. in præſumpt. ſupra allegatis* adducit optimam
rõnem ſcilicet, quia priuilegium cauſæ officij
conceſſum durat quouſq; perdurat officiũ ip-
ſum, *l. qui ſub prætextu C. de ſacroſ. eccl. gl. Abb. &
cæteri ſcribentes in c. latores de cler. excõm. miniſtr.
& præcipue Pet. de Ancher. n. 6. Ant. de Butr. in c.
inter ſolitudines, col. 1. in 3. not. de purgat. canon.
Bald. in c. 1. n. 3. verſ. & caſus continget an mutus
vel aliter imperfectus Natta conſ. 576. n. 9. Tiraq.
in tract. ceſſante cauſa. in prin. in l. B. n. 49. vbi more
1185 ſuo concordantes affert Pancirol. cõſ. 2. n. 6.* Sic etiã
& immunitas conceſſa ratione alicuius cauſæ
ceſſat ceſſante cauſa *Bart. in l. generaliter C. de epi
ſco. & cler. Io. Andr. in c. decet, col. 1. verſ. alij qui ex
ſupra dictis de reg. iur. in 6. Pancirol. eod. conſ. 2. nu.
7. Tiraq. loco proxime citato n. 117.*
1186 Quæro an ſexto an clericus dicatur eſſe in
habitu clericali, vel laicali quando portat ve-
ſtem ſuperiorẽ clericalẽ, & inferiorem ſeu in-
teriorem iurgatam vel aliter laicalẽ, in iſto ca-
ſu eſt diſtinguendũ aut illa veſtis interiori in-
cedendo apparet, & tunc non diceretur in ha-
bitu clericali aut illa veſtis laicalis non appa-
ret, & cooperitur per verem ſuperiorem, & tũc
diceretur incedere in habitu clericali. *Philipp.
Franc. in c. 1. in princ. de cler. coniug. Scacc. in tract.
de iud. p. 1. c. 11. nu. 96.*
1187 Quæro ſeptimo circa id quod ſacrum Con-
ciliũ diſponit de habentibus beneficiũ an di-
cens ſe habere beneficium ſufficiat qd probet
tantũ titulum beneficij an vero ſit neceſſariũ
probare ipſius poſſeſſionem, & dico quod ſo-
lus titulus non ſufficit niſi ẽt probetur poſſeſ-
ſio, *Farin. q. 8. n. 45. vbi aſſerit fuiſſe iudicatũ in
Romana Curia Clar. in §. fi. q. 36. n. 18. vbi Io. Batt.
Baiar. in add. num. 14.*
1188 Quæro octauo quid ſi aliquis obtinuit be-
neficium tpe quo non erat ordinatus ſi poſtea
ordinaretur an poſſit vti priuilegio fori tan-
quam ordinatus, & dico quod ſic, & habetur
ac si a principio fuiſſet ordinatus, *Vrſil. in ad-
not. ad Affl. dec. 24. n. 19.* & ratio eſt quia titulus
1189 ſuperueniẽs validat poſſeſſionẽ prius acqſitã
*Ant. de Butr. in c. at ſi clerici, §. 1. de iud. Do. de S.
Gemin. in c. fi. diſt. 56. Abb. in c. ex parte col. 6. de
reſtit. ſpoliat. Bart. in l. cogi, n. 6. C. de petit. hæred.
& ibi etiam Bald. n. 7. Anto. de Butr. conſ. 64. nu. 2.
verſ. nam ſi ex antiqua Gabr. conſ 45. nu. 21. lib. 1.
Petr. de Ancher. conſ. 229. n. 2. in fine, Crauett. cõſ.
171. n. 1. Pariſ. conſ. 23. n. 215. lib. 1.*
1190 Et magis in terminis si collatio beneficij
fiat in perſonam inhabilem ob quod eſſet nul-
la si tamen ſuperuenit diſpenſatio per quã per-
ſona ſit habilis conualidatur collatio, *Fel. in c.
cum dilectus, n. 4. de accuſat. Burgaſ. in tract. de ir-
reg. p. 2. in tit. de different. & commu. &c. n. 9. cart.
mihi* 40. vbi dicit quod diſpẽſatio ſuperueniẽs

re-

reualidat actum retro nullũ, & benefacit ẽt id quod in simili dixit Bal. *in l. fi. col. 6. vers. & pdicta faciunt ad quæst. C. vnde legitimi.* vbi voluit
1191 quod testamentũ militis Hierosolimitani qđ a principio fuit nullum conualidat si superuenit licentia testãdi, *Bal. sequuntur Adden. ad Guid. Pap. dec. 110. Tob. Non. cons. 59. n. 11.* ꝑ quo benefacit id quod dr̃ quando executio est cau
1192 sata ad instantiam nõ veri creditoris, vel si est actum ad instãtiam illius, qui a principio nõ habebat actionẽ si in medio tempore, & in ꝑgressu litis superueniat actio validatur ꝓcessus, *l. si in rem §. fi. ff. de pignor. act. l. si mandauero sibi, vt actio ff. mandat, l. non potest de iud. Alex. cõsil. 1. n. 9. lib. 1. & cons. 127. n. 4. lib. 5. & cons. 114 n. 5. & cõs. 44. n. 3. lib. 7. Rim. cõs. 39. n. 38. & cõs. 388. n. 26. Sim. de Pet. cons. 54. n. 25. Paris. cons. 125. n. 11. lib. 1. Neguf. in tract. de pignor. membr. 1. p. 8. n. 37. Lud. Molin. in tract. de primog. lib. 3.
1193 c. 14. n. 4. Hier. de Mõte q. 23. n. 23. & 24.* Imo ius superueniens validat iudiciũ quod a principio fuit nullum, *Borell. super pragm. Odialitium, §. 2. gl. 1. n. 295. Belluga in Spec. princ. rub. 20. nu. 28. Alba cons. 265. n. 10. & 13. lib. 1. Harman Harman in lib. 2. pract. forens. tit. 5. obseru. 1. per tot. Fider. Scotus respons. 5. lib. 3. to. 2. Anna cons. 39. nu. 66. Surd. dec. 6. n. 1. Borgin. dec. 5. n. 6. Morot. cons. 92. per tot. Rimin. iun. cons. 829. n. 2. Lud. concl. 8. in 1. limitatione,* ex quibus oĩbus cõcludo quod clericus, q obtinuit bñficiũ tẽpore quo erat laicus potitur priuilegio fori si postea sit ordinat⁹.

1194 Quæro 9. quid si is, qui obtinuit beneficiũ erat talis, qui beneficium nõ poterat obtinere, vt quia erat illegitimus, vel irregularis si tñ de facto reperit in possessione beneficii gaudebit priuilegio fori, *Vin. de Frãc. dec. 189. n. 2. li. 3*

1195 Quæro 10. an habens beneficiũ ecclesiasticum teneatur incedere in habitu, & tõsura ad hoc vt gaudeat priuilegio fori, & dico quod cum tex. in d. Concil. Trid. sess. 13. de reform. c. 6. loquatur alternatiue ibi, *nisi beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum & tonsuram, &c.* sufficit vt vna qualitas sola verificetur ad hoc dispositio habeat suũ effectũ, & sic sufficit, vt solum habeat beneficiũ absq; delatione habitus, *l. si hæredi plures, ff. de cond. & in-*
1196 *stit. Oddo cons. 92. n. 3. & 17.* & verificata prima condõne cessat secunda, *l. hæc verba ille, aut ille vbi hoc not. scribentes, ff. de verb. signifi. & not. in l. Quintus, ff. de aur. & arg. legat. c. in alternatiuis de reg. iur. in 6. §. impossibilis instit. de hær. instituen. Decia. cons. 42. n. 10. lib. 1. Capra cons. 11. nu. 16. Soc. sen. cons. 52. n. 6. lib. 1. Soc. iun. cons. 23. n. 5. li. 3. Bero. cons. 101. n. 5. lib. 1. Benincas. in §. omnium n. 330. Insti. de act. Menoc. cons. 880. n. 3. lib. 9.* q oẽs dicunt quod si fuisset legatum aliquid Titio si ipse Titius Romam petierit, aut vxorem
1197 duxerit, & concludunt quod sufficit, vt vna ipsarum condõnum verificetur, sic dico in casu nostro quod sufficit, vt vna conditio verificetũ scilicet sufficit quod habeat beneficium, vel quod habitum, & tonsurã deferat, & ad hoc bene conferunt d. per *Vrsill. in adnot. ad Affl. dec. 24. n. 19. & in terminis terminantibus ita tenuit Camil. de Curte in diuers. seu compreh. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 91.* vbi dicit hoc multoties de facto obtinuisse, & ꝙ Sixtus V. Pontifex Max. super hoc edidit motũ propriũ, & disposuit, vt clerici beneficiati non incidẽtes in habitu clericali possint puniri per iudices sæculares, & tandem quod talis motus proprius fuit annullatus per Clementem VIII.

Quæro 11. an clericus in minoribus, qui
1198 hẽt pensionẽ super aliquo beneficio gaudeat priuilegio fori tanquã beneficiatus, & circa hoc respõdeo quod *licet Tho. Zerola in praxi epi. in uerb. clericus, §. 2. ver. ex hac doctrina,* videatur determinare quod si quis habẽs pensionẽ vltra primã tonsuram est insignitus aliquibus ordinibus vt puta hostiarius, vel accolit⁹ gaudet priuilegio fori vti beneficiatus, & dicit ꝙ huius opinionis fuerunt multi Doctores, & quod audiuit ita fuisse decisũ in M.C.V. Regni Neap. ꝑ qua sua opinione adducit quinque argumẽta Primũ, q a pẽsio est pars substãtialis beneficij, & sic dẽt reputari, vt beneficiũ Secundũ ꝙ idẽ est dicendũ de parte quoad partẽ quod dicit de toto quoad totũ, & per consequẽs cum pensio sit pars beneficij dẽt determinari prout de beneficio Tertiũ, quia pensioni cõpetit diffinitio beneficij, ex quo dicit beneficiũ quasi benefaciens Quartum, q pensionarij tenenẽ recitare officium B. Mariæ Quintum quia sumus in materia fauorabili, quib. ego addo tria alia scilicet, Sextum,
1199 quia pensio qñq; venit appellatione bñficij, licet nõ habeat in titulũ, *gl. in clem. 2. in uer. quicunq; de vit. & hon. cler. Fel. in c. postulasti, col. 10 vers. 4. declaratio de rescr. Masc. concl. 887. n. 17. late Gãbar. in tra. de pot. legat. li. 6. n. 312. cũ plur. seq.*
1200 vbi adducit diuersa argumẽta ad ꝓbandũ qđ pẽsio venit appellatione bñficii, & Septimũ, q a pẽsio succedit loco bñficii, *Gigãs in tra. de pẽsio. q. 56. p tot. Paris. in trac. de resign. benef. l. 2. q.*
1201 *15. & n. 3. & 4.* & subrogatus sapit naturã eius in cuius locũ subrogatũ, *§. fuerat instit. de actio. Mars. sing. 255. Tiraq. ĩ ll. cõnubial. gl. 5. n. 190. seq.*
1202 Hinc sicuti de bñficio in ĩpetratione faciẽda est mẽtio alias ĩpetratio esset subreptitia, ita & de pẽsione, *Soc. sen. cõs. 260. col. 1. lib. 2. Bernard. in c. sup literis, n. 72. de rescr. Meno. ĩ tra. de arb. iud. cas. 201. Gãba. ĩ tra. de offi. & pot. legati, li. 6. n. 322*
Hinc est etiam quod sicut habens benefi-
1203 cium potest ordinari ad titulum beneficii, ita pariter habens pẽsionem ordinari poterit ad titulum pensionis; Sic etiam dispositio cap.

mandatum de rescript. loquens de beneficijs
habet locum in pensione, *vt dixerunt ibi Imol.*
& Barbat. num. 5. Sarnens. in reg. de infirmis re-
sign. quæst. 16. in princ.
1204 Et eodē modo sicut in impetratione bene-
ficii dēt exprimi verus valor ipsius alias impe
tratio esset nulla, vt ex multis cōcludit *Masc. in*
tract. de prob. cōcl. 887. n. 1. & seq. quibus addo Io. a
Fina in suis cōcl. in uerb. beneficiū car. mihi 335. Ri
pa in c. ad aures, n. 23. de rescr. Rebuff. ī repet. c. po
1205 *stulastis ī gl. n. 150. de rescr.* Sic ēt & ille dēt ex-
primi in impetratione pensionis, *Caccialup. in*
tract. de pensio. q. 26. Masc. d. concl. 887. Gambar.
in tract. de offic. legat. lib. 6. num. 350. cum multis
similibus, quæ possent adduci.
Attamen prędictis parū obstantibus cōtra-
riū determinauit sacra Cōgregatio ad inter-
pretationē Concil. Tridēt. die 19. Iunij 1586
vt referat Flam. Paris. in suo tract. de resign. lib. 1.
q. 10. n. 70. q dicit quod si is talis non incedit
in habitu & tonsura nō potit̄ priuilegio fori,
& rō huius determinationis est, quia pen-
sio est quid mere tēporale, *cap. præterea vbi gl.*
& Doctores de trāsac. Marches. in tract. de cōmiss.
1206 *p. 1. c. 14. n. 26.* ideo pensio non dicit̄ neq; est
beneficiū ecclesiasticum, *Abb. in c. ad audientiā*
de rescr. & ibi ēt Fel. Io. de Selua in tract. de benefic.
p. 1. q. 3. n. 11. Gigans in tract. de pensio. q. 31. n. 4.
Alfons. Hæd. in tract. de incompat. benefic. p. 1. in
pfat. n. 3. & p. 2. c. 7. n. 4. Mandos. cons. 55. nu. 18.
1207 vbi dicit ꝙ ex proprietate vocabuli pensio nō
venit appellatione beneficii, *Sarnen. in tract. de*
gratijs expectat. in uerb. gratia, n. 92. Io. Nicol. Del-
fin. in tract. de iure patron. lib. 1. n. 60. & 74. qui tra
ctatus est impressus post tract. de iure patron. Cæsa
ris Lambert. Stafil. in tract. de liter. gratiæ in verb.
forma 9. n. 12. D. Paris. d. q. 10. n. 69. & lib. 2. q. 15
1208 *n. 11.* vbi ēt dicit, quod nec sapit titulū benefi-
cialē, Gamba. in c. licet n. 87. de permut. bene-
fic. in 6. & ad confirmationē huius cōclusio-
nis pnt adduci multa media, quæ congerit ip-
semet D. Paris. d. q. 15. per tot. quæ ex quo mul
tum faciunt pro decisione huius qōnis, hic
breuissime referā, quorū Primum est quod li-
1209 cet beneficiū possit resignari ad fauorem cer-
tæ personæ particularis, vt ipse de hoc scribit
exactissime quasi per totum illum tractatū ni
hilominus secus est in pensione, quæ non po-
test resignari in fauorem alicuius, *ita dicit in*
d. q. 15. nu. 7. & seq.
1210 Secundū quod is cui madat̄ pvideri de be-
neficio nō pōt prouideri de pēsione, ibi. n. 12.
1211 Tertiū quod regula de infirmis resignanti-
bus, non comprehendit transferentes pensio-
nes in articulo mortis, ibid. n. 13. & 14.
1212 Quartū quod habens pensionē super bene
ficio requirente residentiā non teuetur reside
re put ipse, qui habet beneficium, ibid. n. 16.
1213 Quintū quod pensio non facit incōpatibi-
litatem cum alio beneficio, ibid. num. 17.
1214 Sextum quod pensionarius non obligatur
recitare officium magnum prout beneficiati,
ibidem num. 18.
Septimū quod simplici laico pōt assignari
pensio, *ibidē n. 20. de quo tamē dicā infra effect. 15*
1215 *n. 7.* qbus ego addo quod phibitus habere be
neficiū non phibet̄ habere pensionē, *Gigans*
in tract. de pensio. q. 3. & q. 5. Gābar. in tract. de of-
fic. & potest. legat. lib. 6. n. 371. cū plurib. seq. Mar
ches. in tract. de commiss. lib. 1. c. 14. n. 21
1216 Non obstāt modo in cōtrariū adducta per
Zerolā, quia singulis facillimè rnderi pōt, &
Primo non obstat quod pensio est pars substā
tialis beneficij, quia per hoc nō fit, ut ppterea
dicatur beneficiū, quia ipsa assignat̄ in certa
quātitate nō aūt ī quota, *vt dicit Gigans in trac.*
de pensio. q. 1. n. 3. ideo illa quātitas non pōt di-
ci pars beneficii prout diceret̄ quota, & habēs
1217 aliquod ius, vel censum, aut actionē super re
put sunt dñi directi non ppterea dicunt̄ ha-
bere rē, *Bar. in l. Gallus, §. uidendū, ff. de liber. & po*
sth. vbi Alex. n. 4. Bart. cons. 132. statuto ciuitatis
Eugubij, n. 1. lib. 1. Alex. cons. 75. n. 4. lib. 6. Dec.
in l. quod actiones n. 4. ff. de reg. iur. vbi Cagnol. n. 9
& in l. minus, ff. eod. Tiraq. de re tracta. conuent. §.
1. glos. vnic. num. 49.
Ad secundum rndeo quod est verissimum
1218 quod idem ius est de parte quoad partē quod
te toto quoad totum, sed istud pcedit qn pars
considerat̄, vt pars totius non aūt qn conside
1219 ratur per se sola, pono exemplū extat statutū
quod soluatur gabella p vendōne cuiusuis do
mus non est dubium quod vendēs domum te
net̄ soluere gabellā, & idē est si quis venderet
vnam partem domus, quia tunc cōsiderat̄,
vt pars domus, at si venderet̄ census cōstitutus
super eadem domo nō debebit̄ gabella, quia
licet census sic deducat̄ ex ipsa domo, & dicat̄
quodāmodo pars substantialis ipsius domus,
nihilominus pro eius vendōne non debet̄ ga-
bella, quia tunc considerat̄, vt quid astractum
& separatū ab ipsa domo. Ad tertium rndeo
quod licet etimologia, seu diffinitio bñficij cō
1220 ueniat ēt pensioni non propterea erit reputā-
dū, vt beneficiū, quia & illa ēt conuenit dona
tioni, & legato, quia & ipsa etiā benefaciunt,
& prosunt legatario & donatario, & nihilomi
nus legatū, & donatio non dicunt̄ beneficiū.
1221 Ad quartū rndetur quod potius facit p opi-
nione cōtraria q̄ pro opinione Zerolæ, nā ha-
bēs realiter beneficiū non satisfacit recitādo
officiū B. Mariæ Virginis put satisfacit pēsio
nari⁹, et sic ex hoc deducit̄ differētia inter bñ-
ficiū, et pēsionē. Ad quintū respōdeo ꝙ nō est
1222 verū quod sumus in materia fauorabili, nāq;
sumus in materia indifferēti, & potius odiosa
quam

quã fauorabilis ex quo si esset vera ipsa opinio Zerolæ sequeretur, vt nõ esset opus incedere in habitu, & tonsura, nec seruire ecclesiæ, & sic consequeretur priuilegiũ fori absq; onere deferendi habitũ, recitandi officium magnũ, & inseruiendi ecclesiæ, quod est oĩno contra intentionẽ sacri Concil. Trid. & esset impropriare eius verba. Ad sextũ respondetur qđ non est
1223 simpliciter verũ qđ pensio venit appellatione beneficij, sed hoc ꝓcedit in casibus in quibus reperiretur in iure expressum, quia regulariter non venit appellatione beneficij, *vt voluerunt Bursat. cons. 351. n. 27. Do. Flam. d. lib. 2. q. 15. nu. 23. & 24. & dixi ẽt supra.* Ad septimum etiã respondetur quod non est indistincte verũ quod subrogatũ sapit naturã illius in cuius locũ subrogatur illud nãq; non procedit quotiescunq; in subrogato non reperiunt eędẽ qualitates, & conditiones quæ erant in principali, *Bart. in l. 1. §. fi. C. de præposi. agnoscen. in rebus, lib. 12. Bal. in l. parobolani, C. de episc. & cler. Arct. in l. nemo col. 2. in fin. ff. de duob. reis, cum similibus adductis, & allegatis per Dom. Paris. d. q. 15. nu. 22.*
1224 Quæro duodecimo quid si clericus hẽt beneficium sine redditibus an is consequat̃ priuilegium fori. & dico quod licet regulariter beneficiũ non debeat esse sine redditibus, *ad tradita per Ferrett. cons. 312. n. 1. lib. 2.* attamen si aliquod ita sine redditibus reperiret̃ iuuaret beneficiato ad hoc, vt ꝓpter illud possit frui priuilegio fori, qa sufficit, vt adsit titulus beneficii, *ad qđ bene faciunt dicta per D. Paris. in tract. de resign. lib. 2. q. 8. n. 2* vbi dicit qđ huiusmodi beneficia possunt resignari in fauorẽ alterius, & videmus experientia qđ isti episcopi titulares oĩa gerunt prout cęteri episcopi, & nihilominus nõ habent redditus ex suis episcopatibus.
1225 Quæro 13. an clericus habens hospitale dicatur habere beneficium, & per cõsequens sit cõprehensus in *d. c. 6.* loquẽte de clericis beneficiatis, in isto casu est distinguẽdum, aut hospitale fuit cõcessum clerico in administrationem, *iuxta forma clemen. quia cõtingit, §. vt aũt de relig. domib.* & dico quod tunc eos non cõpræhendit, qa non est beneficiũ, vt dicunt Doctores *in d. clemen.* aut est sibi concessum in titulũ, & tunc de eo iudicat̃ sicut de beneficio, *Cardin. cons. 117. Mandos. reg. Cancell. 16. q. 51. nu. 3. & 4.*
1226 Quæro 14. quid de eo q̃ habet beneficiũ in comendã, & non in titulũ an dicat̃ beneficiatus, ita & taliter quod ex tali comẽda gaudeat priuilegio fori tanquã beneficiatus, & dico qđ sic, qa comendatarius dr̃ habere titulũ, & esse prælatus, qa comenda est titulus, quę canones approbant, *c. qui plures 21. q. 1. clemen. si ex super, de præbendis, Gambar. in tract. de offic. & potest. legat. lib. 4. nu. 16. & 17. & pro hoc faciunt ẽt dicta per Io. Gallicum cons. 2. n. 100. vers. item quoad clericum inter cons. feud. diuers.* vbi dicit quod cleri-
1227 cus ammittit feudum tanquã beneficiatus ẽt si habet beneficium in comendã, quia ẽt comendatarius dr̃ beneficiatus, ideo dico ego quod sicut illo casu propter comendã excludit̃ a feudo, ita isto casu debet admitti ad consequutionem priuilegij ecclesiastici, vt dum in vno grauatur in alio releuetur, & ad hãc quæstionem bene conferunt, *d. per D. Flam. Paris. in tract. de resign. benef. lib. 2. q. 17. per totam.*
1228 Quæro 15. an clericus dicatur beneficiatus, qui habet beneficiũ in spe, vt quia habet actionẽ ad beneficium, vel habet expectatiuã, licet non in esse, & non in rẽ, vt qa non habet eius possessionẽ, & dico qđ non, *Cardin. in clem. 1. §. 1. de vit. & hone. cler. Bertach. in suo reper. in verb. clericus dicitur,* ideo habens expectatiuam non posset vti priuilegio fori tanquã beneficiatus.
1229 Quæro 16. quid si habebat beneficium, & postea illud resignauit an propter tale beneficium, & postea illud resignauit an propter tale beneficiũ quod semel habuit gaudeat semper priuilegio fori, & dico quod non, quia resignãs per resignationem amittit omne ius, & possessionem, & alia quæ habebat in beneficio, *Paris. cons. 143. n. 19. vol. 4. Crauett. cõs. 341. num. 3. Gigans cons. 20. nu. 9. Paris. in tract. de re-*
1230 *sign. benefic. lib. 1. q. 16. n. 3.* & nullum ius sibi remanet amplius in beneficio resignato, *Innoc. & comm. Doctores in c. quod in dubijs de renunciat. Dom. Flamm. Paris. in tract. de resignat. lib. 1. q. 9. n. 4. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. beneficia §. 4. vers. septimum dubium,* ideo non potest amplius se letari tali beneficio sicut ẽ cõtra propter beneficium resignatum non grauatur resignans amplius dicere officium ad quod prius tenebatur, *Nauar. in tract. de horis canon. c. 7. n. 19*
1231 *& 30. & in repet. c. accepta opposit. 5. n. 21. de resti. spol. Zerola loco sup. cit. Paris. d. q. 9. nu. 1. & 2.* vbi adducit rationẽ vltra ꝙ cum sacrũ Cõcil. Trid. loquatur per verba præsentis temporis *habeat beneficiũ,* & sic requiritur vt illud habeat tempore quo vult frui priuilegio fori, quia qualitas adiuncta verbo debet verificari secundum tempus verbi, vt dixi supra.
1232 Quæro 17. quid si clericus in minoribus cõstitutus dimisit habitũ, & tonsurã, & postea illũ, & illã reassumpsit an reassumat ẽt priuilegiũ fori, & dico quod sic, *glo. in clem. 1. in verb. quandiu de vit. & honest. cler. glo. fin. in c. fi. eo. tit. vbi etiam Abb. nu. 8. Siluester in sũma in verb. excõicatio, il 6. n. 4. vers. si autem talis Thom. Zerol. in praxi episcop. in verb. clericus, §. 13. supra reg. 97. nu. 104. & seq.* vbi etiam ponit quid si fuisset monitus, vt habitum reassumat, & quid si fuisset sententiatũ super tali desertione habitus.

Quæro 18. iuxta prædicta quid si tempore
1233 delicti habitum non deferebat, nec ecclesiæ

seruiebat an si postea habitum reassumpsit, & ecclesiæ seruire incepit recuperet priuilegium clericale, & respondeo quod licet Farin. *in tra. crim. q. 8. n. 66. vers. item quid si tpe*, longa serie hanc quæstionem examinet faciẽdo diuersas distinctiones, nihilominus prædicta omnia ꝓcedunt attẽta dispositione iuris canonici antiqui, at de iure nouissimo sacri Concil. Trid. puto quod non sufficit reassumptio habitus facta post delictum commissum per illã regulã quam pluries supra adduximus scilicet, qđ qualitas adiuncta verbo debet verificari secũdum tempus verbi, & quia dẽt attẽdi tempus delicti, & non punitionis ad hoc vt possit habere locum dispositio dicti c. 6. vt dixi etiam supra in præsenti limitatione q. 3.

Limitatur 64. prædictus primus effectus
1234 quod clerici non supponuntur magistratibus laicorum, vt non procedat in clericis, qui per annum ioculatoriam artem exercuerunt, vel buffonem, & istrionem se fecit, vel minori tẽpore postquam fuerint ter moniti, vt ab ea desistant, & non destiterint, quia talem artem exercendo ipso iure ammittunt priuilegium clericale, *c. vnico vbi Io. Monac. de vit. & honest. cler. in 6. c. clericum sæcularẽ 46. dist. l. 2. ff. de ijs, qui not. infamia Abb. in c. perpendimus, n. 7. de sent. excom. Aluarez in Spec. iuris pontifi. c. 36. in prin. cart. mihi 107. & c. 23. cart. mihi 63. Mart. de iurisd. c. 32. n. 58. p. 2. Paul. Balzeran. in c. 1. §. si clericus, n. 15. de pace ten. in vsib. feud. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 1. li. 4. c. 18. n. 151. Soc. reg. 80. lim. 9 Pauin. in tract. de visitat. p. 1. q. 7. n. 46. in 14. to. tract. diuers. car. 185. Lambert. in tract. de iure patronat. art. 26. q. 9. p. 2. n. 3. Mandos. in tract. de annal. casibus, n. 97. Bellug. in Spec. prin. rub. 11. §. videndum, n. 18. vbi Borell. in add. in lit. H, Cuccus in instit. canon. lib. 2. tit. 2. vers. curare igitur Aufrer. in tract. de potest. iudicis laici super person. eccl. reg. 1. limitatione 6. n. 14. in 16. to. tract. diuer. car. mihi 287. Capra reg. 94. nu. 2. Rosella in summa in verb. clericus, il 2. n. 2. Henric Bobic in c. ex litteris, n. 11. de vit. & honest. cler. Bertach. in reper. in verb. clerici mimi, vel histriones Cassa. super consuet. Burgun. rub. 1. §. 5. n. 55. car. mihi 195. Soc. in c. perpendimus, n. 36. de sent. excom. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. lit. B, car. mihi 397. post const. Regni, Boss. in tract. crim. in tit. de foro comp. nu. 140. Nauar. cons. 25. n. 1. in tit. de priuileg. in 2. to. cart. mihi 434. Cened. in collect. iuris canon. p. 1. collect. 37. nu. 20. vbi more suo multos allegat Io. Ant. de Nigr. in repet. clemen. Clementis VII. in verb. solẽni, n. 1. de vit. & honest. cler. Mars. in tract. de bannit. in verb. iudice, n. 217. Diaz in pract. c. 62. n. 1. & 2. Alber. in tract. de statut. q. 42. n. 5. lib. 3. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 86.* Et rõ est, qa
1235 huiusmodi histriones ioculatores, & buffones sunt infames, *c. 1. 4. q. 1. l. 2. §. ait prætor ff. de ijs, qui not. infa. Borell. in d. add. ad Bellug. in lit. H.*

Iste numerus fuit sublatus 1236

1237 Ampliatur primo, vt istud tps anni sufficit vt sit continuum nõ autẽ requiritur, vt sit vtile Rosell. eod. n. 2. Et ratio est, quia oẽ tẽpus
1238 quod præfigitur à lege, vel statuto est continuũ, *Ias. in l. cõtra maiores, n. 6. C. de inoffi. testam. Pau. de Cast. i l. 2. C. de dilat. Caual. dec. 17. n. 4. li. 1*

1239 Limitatur 65. quando quis efficitur cleric⁹ post inceptam causam corã iudice sęculari, ex quo tunc clericatus superuenientiã non impe
1240 dit quin causa prius incoata prosequatur coram eodem iudice, *l. cum quædã puella, ff. de iurisd. om iud. l. si quis postea vbi Bal. ff. de iud. Bar. in l. 1. ff. de pęnis idem Bal. in l. officiales, C. de episc. & cle. Brun. in tract. quod stant. mascul. fem. nõ succed. art. 6. n. 49. Alban. in lucubrat. ad Bar. in d. l. si quis postea, n. 1. ff. de iud. Pau. de Cast. in l. fi. n. 3. ff. si ex noxal. caus. agatur Abb. in c. 1. nu. 4. vers. facit ad qõnem de oblig. ad ratioc. Fel. in c. fi. de constit. & in c. præposuisti de foro compet. Io. de Deo in doctrina aduocatorum lib. 3. c. 20. n. 5. Asinus in pract. exequut. §. ... 12. n. 47. Surd. dec. 110. n. 3. vbi multos alios allegat Marcel. Cala in tract. de modo artic. & proban. §. 1. gl. 1. n. 63. Alber. in l. milites, ff. de re milit. Marches. in tract. de commis. p. 2. c. 4. secundi capituli prin. n. 91. car. mihi 363. ultra alios quos allegaui sup. ampl. 43*

1241 Sublimitatur modo ista limitatio qñ instãtia esset perempta ẽt si per principem postea insufflaretur spiritus vitæ ipsi instãtiæ ꝓut facere põt, *secundũ Rol. à Valle cons. 4. per tot lib. 3. Tho. Actius in tract. de infirm. p. 2. in verb. insufflatio spiritus*, tũc enim clericus debet remitti ad suum iudicẽ si iterum conueniẽ super eadem lite, quia instantia perempta perit citatio, & litis contestatio, & quãdo reuiuiscit est noua instantia, *Anna sing. 129. vbi dicit quod hæc est vera opinio allegat d. per Bar. in l. cum lite mortua, ff. iud. solui & per Dec. in cap. quia Giu. num. 11. de iud. Cagnol. in l. 2. nu. 149. C. de pact. inter emptor. & vend. Masull. in add. ad Capyc. dec. 109. n. 7. & dec. 115. n. 12. in fi.* & ad confirmationem præsentis sublimitationis faciunt ea, quæ late scripsi supra d. ampl. 43.

1242 Sublimitaẽ 2. qñ iudiciũ esset ex aliquo capite nullũ, vt dixi sup. ampl. 43. & in simili di-
1243 cimus de præuẽtione, q̃ ad hoc vt trãsferat iurisdõnẽ in iudicẽ præueniẽtẽ dẽt esse legitima
1244 valida, & pfecta, *Bero. cõs. 3. li. 3.* ꝑ inualidã citationẽ inducit *Io. And. in c. cũ plures de offi. deleg. in 6. & in c. proposuisti, & ibi etiam Abb. ĩ 5. notab. & Soc. in 4. not. & iterum col. 7. vers. quinto quæro de foro compet. Rom. cons. 412. n. 4.*

1245 Sublimitaẽ 3. qñ liti fuisset cessum, qa per cessionem litis iudicium iam fuit solutum, *c. j de lit. contest. in 6. Cassador. dec. 1. nu. 2. in titu. de sentent. & re iud. Moedan. dec. 2. alias 142. vt lit.*

lit.penden.Menoch.in tract.de arbit. casu 202. n.
14. Bursat.cōs.362.nn.10.& seq.lib. 3. Lancellot.
in tract.de attent.in præfa.p.2.c.4.num.281. Rim.
cons.203.num.2.lib. 2.
1246 Sublimitatur 4. quando lis fuisset iam ter-
minata vt quia fuit sententiatum,in causa ,nā
si postea oriatur alia controuersia pendens ex
eadem causa debet conueniri coram iudice
ecclesiastico quia vna semel quod fuit in cau-
sa iudicatum lis dicitur finita, *Rot.Rom.dec.10.*
n.3.vt lit.pendēt.in nouis Probus in add.ad Io. Mo-
nach.in eadem rub.in 6.Afflic.dec.342.Paris. cōs.
30.n.36.vol.4.Bertrand.cons.54.nu.18.lib. 3.&
cons.177.n.26.lib.1.Curt.iun.cons.174.nu.5. Cra-
nett.cons.182.n.4.Menoch.d.casu 202.num.15.&
1247 *16.Lancellot.d.c.4.n.655.* quod tamē limitatur
quando ab ipsa sententia fuisset appellatum
quia per appellationem omnia redducuntur
ad pristinum, & habetur ac si non fuisset sen-
tentiatum,& tanquam si essemus in prima in-
stantia, *glos.in l.1.ff.de re iud.l.ita demū vbi Bart.*
n.1.C.de procurat.Dec.in l.edita,n.54.C.de edendo
Velascus dec.91.nu.3. & per tot. qui dicit quod
appellatio redducit litem ad statum in quo
erat in prima instantia, *Cornazar.dec.51.nu.2.*
1248 vbi dicit quod per appellationem fingitur nō
iudicatum,& omnia redducuntur ad statum
in quo erāt post litem contestatam,Surd. dec.
147.n.3.qui dicit quod causa appellationis di
citur eadem cum causa primæ instantiæ.

Sublimitatur 5.quando a principio lis fuis-
set incepta coram iudice incompetente, tàm
ratione rei,quàm causæ vel personæ , vt quia
pro causa ciuili fuisset litigatū corā iudice cri-
minali *ad late tradita per Affl.dec.85.per totam.*
1249 Sublimitatur 6.quando lis fuisset mota per
eum qui in ea nullum ius habebat in rem vt
per falsum procuratorem , quia talis actio in-
tentata non inducit litis pendentiā nec facit
rem litigiosam, *Osasc.dec.Pedemon.144.n.8.Lā-*
cellot.in tract.de attent.p.1.c.3.n.115.
1250 Iuxta prædictam limitationem quæro de
vtili,& quotidiana quæstione scilicet, quid si
clericus se obligasset per publicum instrumē-
tum guarentigiatum tempore quo erat laicus
an si postea efficiatur clericus pro exequutio-
ne ipsius instrumenti possit conueniri coram
iudice laico an vero sit conueniendus coram
iudice ecclesiastico hanc quæstionem ponit
Fab.de Anna cons.140. n.2.per tot.lib. 2. vbi de-
1251 terminat quod potest conueniri coram iudi-
ce laico *allegat Soc.in c.pen.n. 47. de foro compet.*
& Brixiens.in quæst.vener.q. 32. quibus addo Sur-
dum,& alios per eum allegatos cons.96.n.20.lib. 1
tamen in isto articulo puto quod contraria
opinio sit de iure verior quam tenuerunt *In-*
trigl.cons.23.n.36. vbi allegat Oldrad. cons. 4. in
in fin.Mars.in l.statu liber.n.4.ff. de quæst. Clar.in
§.fin.q.36.vers.sæpe nu.Couarr.in lib.pract.quæst.
c.32.n.4.in 2.& 3.conclus.& vltra prædictos mul-
tos alios allegat Claud.Tutius alleg.7.n.12.Imol.in
l.nemo n.7.ff.de legat.1.Boer.dec.397. & ita pra-
cticatur in isto regno , & hæc opinio seruatur
etiam Neapoli, *vt tradit Praxis Archiepiscopa-*
lis Curiæ Neap.c.16.num.2. & seqq.
1252 Retenta eadem secunda opinione eam li-
mitabis in conductore gabellarum qui si post
factam conductionem clericatum assumpserit
vel si eo tempore esset clericus,& tanquam lai
cus conduxerit poterit vtroque casu conueni-
ri coram iudice gabellarum, & sic laico, *Vas-*
quez in tract.de de success.creat.§.10.n. 648.vers.
quod autem eo casu.

Iste numerus fuit sublatus. 1253.

1254 Quando autem causa,& lis dicatur pende-
re ponit late *Muscatell,in pract.ciuil.p.2. in glos.*
in verb.tribunali per tot.cart.mihi 48. *Lancellot. in*
tract.de attent.c.4.n.1.& seq.p.2.Scacc.in tract.de
iud.p.2.c.2.num.34.
1255 Limitatur *66.*prædictus primus effectus ꝙ
clerici non possunt conueniri coram iudice
laico vt nō procedat in clerico hæretico quā-
do in illo loco non adest officium inquisitio-
nis , vel quando iudex ecclesiasticus nō potest
illum compescere, quia ipse conueniri potest
coram iudice sæculari,nec potest se lætari pri-
uilegio clericali ob tale delictum *Paul. de Cast.*
in l.omnes qui §.præterea,nu. 2. C.de episc. & cler.
Cassan.super consuet. Burgund.rubr.1.§.5. n. 57.in
add.cart.mihi 196. vbi dicit quod ex quo com-
mittit in legem ecclesiæ propter hæresim non
debet lege ecclesiastica iuuari, & quod ita fuit
iudicatum per curiam Burgundię cōtra quos-
dam luteranos,& huius conclusionis,& limi-
tationis ratio est illa vulgata regula , frustra
legis auxilium petit qui facit contra legem *l.*
auxilium de minor.c.quia frustra de vsur.
1256 Limitatur 67.in clerico qui fortasse non es-
set baptizatus, quia cum baptismus sit ianua
omnium sacramentorum absque eo non po-
tuit recipere caracter ordinis, c. venies & tot.
tit.de presbyt. non baptizat c. 1. de sacra. &
& faciunt dicta per *Decian. in tractat. crim.p.2.*
lib.6.c.34.num.28.
1257 Primo quæro pro habenda totali intel-
ligentia materiæ istius præsentis primi effe-
ctus quis sit iudex competens ad decidendum
an quis sit clericus,& an debeat remitti ad iu-
dicem ecclesiasticum an hoc scilicet spectet ad
iudicem laicum an vero ad ipsum iudicem ec-
clesiasticum , & dico quod hoc spectat omni-
no ad iudicem ecclesiasticū priuatiue quoad
iudicem sæcularem ita vt iudex sæcularis nul-
lo modo potest se intromittere ad talem deci-
sionem ex quo tunc agitur de re spirituali, &
ecclesiastica cuius cognitionis iudex sæcula-
ris

& conſ.88.late Franc.in tract.de cõfeſſis.verſ.quæritur aliquis.n.113.in 4.tom.tract.diuerſ.car. mihi 48. Alex.in add.ad Bar.in l.1.in 2.oppoſ.ff. de iud. Marſil. in l.fi.n.152.ff.de iuriſd.omn.iud. Alſer.q.1.n.205. Bertac.in tract.de epiſc.p.5.lib.4.n.95.in 13.to.trac.diuerſ.p.2.car.mihi 153. Anan.ſibimet contrarius in c.1.n.17.vt eccleſiaſt.benefic. Innoc. & Abb.in c.verũ n.20.& 21.de foro cõpet. Franc. Marc.dec.496.n.12.& dec.215.lib.1. Iaco. Sbrozz. in tract.de Vicario epiſcopi,lib.2.q.148.n.7. Maccabr.conſ.44.n.64. vbi reſpõdet, & confutat ea quæ ipſemet dixit pro contraria opinione *in eodẽ concil.n.10. Blanc.in tract.de cõpromiſſ.q.30.n.32.verſ.non obſtat quòd clerici Lancello. in tract. de attent.p.2.c.15.n.98. Decia.in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.82.& c.17.n.27.eod.lib.* vbi dicit quod hæc limitatio ſine aliqua difficultate procedit qñ clericus deponeret cũ licentia ſui epiſcopi, *Alex.de Neuo in d.c.verũ n.18.de foro cõpet. Petr. Auguſt. Morla in empor. vtriuſque iuris part. 1. tit.2.de iuriſd.omn.iud.n.153. Gul.de bened.in rep. c.Raynutius in verb.& vxorem nomine Adeleſiã in 2.dec.n.142.& 146.de teſtam.* vbi teſtatur quod *ita in Gallia ſeruatur Soc.cõſ.99.col.pen.vol.3. Iaſ. in l.quicunque §.qui mandatã, nu.7.ff.de offic. eius cui mandat.eſt iuriſd. Io.Sicard.in d.l.nullum,C.de teſtib. Ant.de Burg.Hiſpanus in c. ſi venditori, nu.17.de empt.& vend.glo.ſuper ritu M.C.V.in tit.de foro cõpet.in lit.B,car.mihi 396. Iacobus de Carolis in ſuo gẽmato pauone colore 6.n.26. Petr. Cened. in collect.iur.canon.p.1.collect.37.n.10.* vbi dicit qđ in multis prouincijs ſeruatur hæc opinio, *Io. Aloi.de Leo in l.pſbyteri,n.15.in fi.C.de epiſ.& cl.*

Sed in iſta limitatione cõtraria opinio eſt vera & magis cõis, vt ſcilicet iudex ſecularis nõ poſſit punire clericũ corã eo delinquentẽ; ſed illũ remittere puniendũ ſuo iudici eccleſiaſtico & quod ſolũ ipſe iudex laicus poteſt de tali falſitate cognoſcere ad effectũ, vt irritetur, & annulletur depoſitio, *ita dixerant Hoſtienſ. Butr. Innoc. Io.Andr. & Fel.nu.5.verſ. contra clericũ in d.c.verũ de foro cõpet. idẽ Io.Andr.in c.at ſi clerici de iud.& in c.1.n.2.vbi ẽt Abb.nu.9.de crim.falſi idẽ Abb.in c.eccleſia S.M.nu.2.de conſtit. Canoniſtæ cõiter in c.dilectus filius de penis, & in cap.2. de crim.falſi Bar.in l.ſi Diuus,nu.4.ff.ad l.Cornel.de falſ.& in l.ſi quis obreſerit,n.4.& 5.eo.tit. Arch.in c.presbyteri 5.q.6. Maria.Soc.in c. poſtulaſti,q.10.nu.12.de foro cõpet.* vbi dicit qđ iſto caſu laicus
1148 cognoſcit de falſitate non vt puniat clericum deponentẽ falſum, ſed vt ſciat quanta fides ſit adhibenda eius depoſitioni, *Iacobin. in l.1.nu.18.ff.de iud. Affl.dec.230.vbi Vrſill.in adnot.nu.1. Scappa in tract.de iure non ſcript. lib.1.c.11.nu.9.vbi dicit hanc eſſe comm.opi. Suarez in comm.opi. in verb.clericus,n.127. Capic. dec.5.n.13. Brun. a Sole q.34.n.26.qui ẽt teſtatur de com. opi. & compendi. reſolut. propoſit.iuris in verb.clericus corã iudice in fin. vbi dicit quod indiſtincte eſt remittendus ad ſuũ iudicem eccleſiaſticũ Michael de Graſſ.in ſuis comm.opin.lib.1.c.18.q.6.vbi plures alios allegat & allegat & teſtatur de comm.opi. Camill. de Curte in diuerſor.ſeu cõprehenſ.iuris feud.p.2.c.2.n.128. Arnon.commen.26.vbi alios congerit Petr. Augu. Morla in tit. ſupra citato,n.154.vbi dicit quod contraria opinio cõiter dãnatur et alios citat Anna ſing.135.vbi Fabius in add.antiquis, & recẽtioribus qui ambo alios allegant Rolan.a Valle conſ.12.n.34.& 48.lib.2.vbi aſſerit hanc eſſe comm.opin.& alios ẽt adducit Boſſ. in tract. crim. in tit. de falſis nu.110. Kircou.in comm.opin.in lit.C.concl.39.n.13.qui de magis cõ.opin.teſtatur Clar. in §.fin.q.38.n.14. vbi dicit qđ hæc opinio ſeruatur in practica Caualc. pract.de teſtib.p.3.n.63.qui aſſerit hanc eſſe magis cõem opin. & p.5.nu.220.* vbi dicit quod ẽt iſto caſu ſi iudex laicus clericum non remittit incidit in excõicationem, *Carocc. in repet. c. cum quid in 1.p.in 2.ampl.nu.17. de reg.iur. vbi prout alij teſtatur de comm.opin. Soc.in c.1.nu.46.de foro cõpet. Tiraq. in tract.de retract.conuen.§.4.gloſ.7.n.10. Marant.in pract.p.6.actu 12.n.3.car.mihi 443.vbi de magis comm.habetur. Vant.in tract. de nullit.in tit.de nullit.ex defectu iuriſd.n.50. Maſull. in add.ad Capic.dec.5.nu.9.& dec.142.nu.8. Surd. conſ.396.nu.27.vbi pluries teſtatur de comm.opin. Scacc.in tract.de iud.p.1.c.14. qui teſtatur de com. opin.* & dicit quod iſto caſu iudex laicus non poterit punire clericum corporaliter, nec pecunialiter, nec principaliter, nec incidenter, *Farinac.in tract.crim.q.8. nu.26.* qui vltra quod
1149 aſſerit quod hæc eſt verior opinio dicit, quod indiſtincte, nec ex officio, nec ad inſtantiã partis, nec corporaliter, nec realiter poterit clericus puniri in caſu iſtius limitationis, Decian. *in tract.crim.p.1.lib.4.c.9.n.22.verſ.& ideo dicit Curt.iun. in l.1.nu.23.ff.de iud.vbi ẽt Cagnol.nu.31.& Petr.Calefatus,n.76. Conarr.in lib.pract.q.c.18.n.8. Ant.de Padilla in l.tranſigere,n.112.C.de tranſact. Viu.in comm.opin.to.1.n.103. Henric Bobit in c.at ſi clerici,n.7.de iud. Nepita ſuper cõſuet. Cataniæ veræ ſtudiorum matris in hoc Regno Siciliæ tit.57.n.7. Campan.ſuper cap. Regni Neapolis,c.94 nu.9 & in pragmat. poſt c.35.n.22.car. mihi 239. Fab.de Anna conſ.107.n.5.lib.2. Foller.ſuper conſtitut.Regni in tit.de epiſc.& cler.c.de perſonis clericorum,nu.3.car.mihi 40.* vbi dicit quod ẽt iſto caſu, nec per viã ordinariæ, nec extraordinariæ cognitionis iudex ſæcularis in clericũ aliquã poteſtatem habet *Seraſi.in tract.de priuil.iuram. priuil.132. nu.32. qui aſſerit hanc eſſe magis cõem opin. Frecc. in tract. de præſentat.inſtrum.p.3.q.1.n.14.late Intrigl.ſing.82.n.1.* vbi dicit quod modo aliquo non poterit puniri a iudice laico & allegat multos Doctores, & dicit hanc eſſe cõmuniorem, & veriorem opinionẽ, *Carolus Tap. in repet.l.fi.in 1.p.c.5.nu.12.ff.de conſtit. Facch.*

con-

controuerſ.27.verſ. tertia verior; qui etiam dicit quod hæc eſt verior & communior ſententia.

1150 Conatur tñ aliqui has opiniones cõtrarias a tot Doctoribus ſequutas conciliare fœdere diſtinctionis, aut ſcilicet proceditur ex officio, & tunc poterit puniri a iudice ſæculari, aut vero proceditur ad petitionẽ partis accuſantis clericum de tali crimine corã eodẽ iudice laico, & tunc ab eodẽ puniri non poterit, *ita vi cõcludere Aufr. ĩ tract. de pote. iud. laici ſuper perſo. eccl. reg. 1. n. 6. in 16. to. tra. diuerſ. car. mihi 287. Fede. de Sen. conſ. 93. n. 6. Decia. d. c. 9. n. 82. vbi concordantes allegat Alex. de Neuo in c. verum nu. 18. de foro compet. qui etiam alios congerit.*

Item alio modo ipſemet Aufret. loco citato conatur eaſdem opiniones conciliare, vt ſcilicet prima opinio ꝓcedat qñ iudex laicus vellet clericũ ciuiliter, & pœna pecuniaria puniri. Secunda qñ vellet eum punire pœna corporis afflictiua, *quã conciliationẽ fuit ẽt ſequutus Iaſ. in l. 1. §. 1. col. 3. ff. de offic. eius cui manda. eſt iuriſd. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 82. Alfonſ. Aluarez in Spec. iuris pontif. c. 36. in prin. car. mihi 107. Alex. de Neuo eodẽ nu. 18. Maccabr. conſ. 44. n. 65.* qui dicit quod iſto caſu iudex laicus poterit punire clericum extraordinariè, ita tñ quod exequutio pœnæ in perſonam clerici reſeruet epiſcopo, ſed in bonis ipsã exequutionẽ poterit facere laicus, ſed harũ diſtinctionum, & opinionũ conciliatio nulla eſt vera neque ſubſiſtere poteſt, quia Doctores quos pro ſecunda opinione adduxi loquuntur indiſtinctè, & præcipue Foller. ibi dum dicit quod nec corporaliter neque pecunialiter nec ẽt indirectè poterit iudex laicus iſto caſu clericum punire quod clarius & apertius dixit Farin. *d. nu. 26.* ideo concludendo dico quod in iſto articulo indiſtinctè eſt amplectẽda dicta ſecunda opinio quæ vltra quod eſt magis cõis, & magis vera eſt etiam magis tuta fauore animæ.

1151 Primo limitatur prædicta concluſio, quod iudex ſæcularis non poteſt punire clericũ coram ſe delinquentem, vt quia corã eo falſum peribuit teſtimoniũ, vbi iudex laicus cognoſceret de falſo coram eo commiſſo a clerico ad effectum, vt irritetur, & annulletur eius depoſitio, quia tunc hoc facere poterit, *Innoc. Card. Abb. & Fel. nu. 5. verſ. declara ſecundum in c. verũ de foro compet. Io. Aloiſ. de Leo in l. presbyteri, nu. 18. & 19. C. de epiſcop. & cleric. Domin. Intrigl. ſingul. 82. num. 2.*

1152 In cæteris autem non clericis opinio eſt veriſſima, & indubitata quod iudex coram quo committitur falſitas poterit punire delinquẽtem qui coram ſe depoſuit etiam ſi alias eſſet incompetens ratione cauſæ, vel perſonæ quia propter periurium efficitur de eius foro, & iuriſdictione, quæ opininio in tantum eſt communis vt nullus ab ea audeat diſcedere, *ſecundum Ortenſ. Canalc. in pract. de teſt. p. 5. n. 217. & p. 3. n. 60. qui ad hoc allegat Bald. & alios ſcribentes in d. l. nullum C. de teſtib. & in l. ſi lis, C. ad leg. Cornel. de falſ. eumdem Bald. in l. hoc iure §. aqua C. de aqu. quotid. & eſt in. Abb. in c. 1. col. fi. de crim. falſi Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defectu iuriſd. nu. 48. 49. & 50. & vltra eos idem dixit Ioa. Aloiſ. de Leo in l. presbyteri, n. 15. C. de epiſcop. & cler.* ideo laicus ita falſum deponens coram iudice eccleſiaſtico poterit indiſtinctè puniri

1153 ab ipſomet iudice eccleſiaſtico, & a temporali, & eſt locus præuentionis, *Bald. in d. l. nullum, C. de teſt. Affl. dec. 219. Clar. in §. fi. q. 38. nu. 7. & 14. verſ. quæro nunc Guido Papa, conſ. 45. nu. 4. Capell. Tholoſ. dec. 379. Couarr. in lib. pract. q. c. 18. n. 8. Campa. ſuper c. Regni Neapol. c. 94. nu. 10. Vinc. de Franc. dec. 149. Fab. de Anna conſ. 107. n. 7. lib. 2. Maſull. in add. ad Capic. dec. 5. nu. 9. & dec. 142. n. 12. Io. Aloiſ. de Leo in l. presbyteri, nu. 16. & 17. C. de epiſc. & cler. qui omnes alios allegant.*

1154 Sic etiam iudex cauſarum ciuilium poterit criminaliter punire illum qui corã eo falſum depoſuit, *Ortenſ. Caualc. in tract. de teſt. p. 3. n. 65. verſ. & ſicuti iudex ciuilis. vbi allegat Menoch. in tract. de retinend. poſſeſſ. remed. 3. n. 149. Bertazzol. conſ. 232. Riminald. iun. conſ. 106. n. 8. Natta conſ. 407. n. 14. lib. 3. & vltra prædictos idem dixerunt Cyrill. in ſumma crim. rubr. 2. §. 7. n. 1.* vbi dicit, ꝙ etiam iudex pedaneus iſto caſu poterit cognoſcere de cauſa criminali, Vant. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defectu iuriſdictio. n. 48. & 49. car. mihi 84. Roland. a Valle conſ. 12. n. 1. & 2. lib. 2.

1155 E è contra iudex maleficiorum poterit incidenter pronũciare ſuper cauſa ciuili ſcilicet ſuper reſtitutione rei, *l. ſolemnius, §. latrunculator de iud. l. quod diximus de author. tutor. Cyn. & Bald. in l. ſi quis ex conſenſu, C. de epiſcop. audient. l. interdum §. qui furem, ff. de furt. vbi Bartol. hoc not. pro ſingular. idem Barto. in l. de furto, §. fi. ff. de publ. iud. & in l. 2. §. 1. col. 2. ff. de vi bonor. rapt. Addentes ad Fel. in c. verum n. 5. in lit. A. de foro compet. Menoch. in tract. de arbit. iud. q. 82. & in tract. de retinend. poſſeſſ. remed. 3. n. 549. Elbert. Leonin. Vltramont. conſ. 26. & nu. 13. Magon. dec. Lucenſ. 100. nu. 41. Ortenſ. Caualc. in loco proxime citato, vbi alios allegat Clar. in §. fin. q. 2. n. 2. Sebaſt. Medices dec. 53. n. 3. Caroec. dec. 54. num. 1. Vant. in d. tit. de nullit. ex defectu iuriſdict. num. 47.*

1156 Quæ tamen concluſio ꝓcedit quando reus criminaliter condemnatur, qa tunc ẽt per iudicẽ criminalem poterit condẽnari ad reſtitutionem rerum dãnum paſſo ſecus vero ſi pro cauſa criminali abſolueretur, quia tunc non poterit cognoſce ciuiliter de illa cauſa, *Bertaz. conſ. 232. Rom. conſ. 106. nu. 8. inter conſ. crim. diuerſ. lib. 1. Creſcen. dec. 167. lib. 1. Baiard. in addit.*

ad

1157 ad Clarũ in §.fi.q.2.n.9. vbi dicit, quod si iudex criminalis absolueret reũ a pœna furti, & illũ condẽnaret ad restitutionem rerũ furto ablatarũ sententia esset nulla, Natt.cons.407.n.14. li.2. Et ratio est, quia incidenter, & non principaliter debet cognoscere de causa ciuili, l. interdum vbi hoc not. Bart.ff.de furt.not.Bald.in l.2. C.vbi caus.fiscal.Barbat.cons. 1. lib. 2. Magon.in Rota Lucens.dec.100.nu. 41. at si absolueret a causa criminali, & condemnaret in causa ciuili non cognosceret incidẽter, sed ęque prin-
1158 cipaliter de ciuili, sed si non absolueret neque condemnaret in causa criminali, & sic super causa criminali sententiã non proferret bene posset condẽnare ad restitutionem rei, Simon de Drusio cons.49.n.2.in 2.to.cons.crim.diuers.Menoc.in tract.de retinend.posses.remed.3.n. 549.Baiad.eod.n.9. Et licet Magon. in Rota Luccẽs.dec. 90.n.7. dixerit quod iudex causarum criminalium tunc demum cognoscere, & condemnare potest ad restitutionem rei subtractæ quando de delicto constaret per cõfessionem inquisiti alias si per contumaciã vel per testes de crimi-
1159 ne constaret non posset condemnare ad interesse partis ex quo tũc excederet terminos suæ iurisdictionis nihilominus hoc non est verum quia sufficit vt ex probationibus appareat ꝙ reus sit condemnãdus, ita videtur sentire Baiar. & alij per eum citati in d.c.2. n. 9.

1160 Item (vt reuertar ad propositam materiã) hoc idem procedit in iudice delegato, qui licet sit iudex delegatus ad certam causam nihilominus poterit punire testes coram eo falsum deponentes Spec.in tit.de testib.§.1.vers.itẽ quod est correptus, Bald.in c. præterea de offic. deleg. Fulg.in l.1.§.qui mandatam in fi.ff.de offic.eius cui mand.est iurisd. Addent.ad Fely.in c. verũ n.5.
1161 in lit.A.de foro compet. vbi in fine concludunt ꝙ isto casu delegatus non poterit eũ punire pœna ordinaria, & allegat alios DD. Ortens. Caualc. in pract.de testib.p.3. n. 60. Ioseph Gonsalis in lib. variar.iur.q c.22.n.9. Borell.cons.78.n. 9. & 10. quod tamen intelligas procedere in delegato a principe secus si esset delegatus ab inferiori, Io.Andr.in add.ad Specul.in tit.de testib. §.1.n.44 Couarr.in lib pract.quæst.c.18.n.8.Clar. in §. fi. q. 38.n.12.Dom. Cosmus Nepita super cõsuet. Clarissime Ciuitatis Cathan.tit. 57.consuet. vnica, nu.6.

1162 Et idem dicendum est de iudice compromissario quia is nullam habet iurisdictionem, ideo nõ poterit testes coram eo deponẽtes de falso punire, Angel.in repet.l.si vacantia, C. de bon.vacant.lib. 10. Lanfrãc.in tract.de arbit.q.37. Fel.in c.fi. n.20.de senten.& re iud.& in c.suspicionis, n.3.de offi.delegat.Io.de Anan.in c.qualiter, & quando §.fin.de accusat.& in c.1.de rapt.& in c.1. de crimine falsi Sal.in l.si qris decurio C.de fals.Pet. de Ancher.cons.173.col.1.Marsil.in l.1.§. præterea, n.35.ff.ad l.Cornel. de Sicar. Io. de Arnon. dialogo 37. quos omnes refert, & sequitur Camil. Borell.in repet.pragmat.Odia litium §.3.glos.2.nu.7.
1163 & gloss.1.n.58.de compromiss. Et si testis deponeret falsum corã iudice a quo, poterit de eadẽ falsitate puniri etiã per iudicẽ ad quẽ Bal.in c.1.col.4. vers.extra quæro in tit.si inter dom.& vassal.oritur Bertacch.in reper.in verb. appellãs, n.29.

1164 Et est aduertendũ pro complimento præsẽtis limitationis quod si clericus exemptus deponeret falsum coram iudice ecclesiastico ordinario, quia licet alias sit exemptus nihilominus poterit ab eo puniri coram quo deponit, Campa.super c.Regni Neapol.c.135.n.22. allegat Fel.in c.verum de foro compet.Ias.in l. 1. §.fin.col. pen.& vlt.ff.de offic.eius Affl.dec.230. quod procedit etiã in clerico vnius diœcesis, qui si depo-
1165 neret falsũ coram iudice ecclesiastico alterius diœcesis ab eo poterit puniri ex quo tunc sortitur forũ ratione loci delicti, Io.Andr.& Ant. de Butr.in c.verum de foro compet. Marãt. in pract. p.6.actu 12.n.4. Roland.a Valle cons.12.n.49.lib. 2.Tesau.dec.266.num.3.

1166 Limitatur 63. prædictus primus effectus ꝙ iudex sæcularis non potest cognoscere de causis clericorum vt non procedat vbi clericus in minoribus constitutus ammisisset priuilegiũ clericale, vt quia non adimpleuerit requisita per sacrum Concil. Trid. sess.23. c.6. de refor. vt quia scilicet non vacauerit in seruitio alicuius ecclesiæ de mandato epi, vel non deambulauerit in habitu, & tonsura, Dec.in c. cum nõ ab homine nu.110. vbi etiam Abb.& Fel.de iud. Iac. de Graff.in dec.aur.p.1.lib.4.c.18.n.150.Camil.de Curte in comprehens.seu diuers.iuris feud. p.2.c.2. n.91.Io.Guttier.in tract.de contract.iuratis, c.17. n.13.Io.Bapt.Baiard. in add.ad Clar.in §.fi.q.36. n.27.Menoch.cons.912.n.34.& 35.lib.10. vbi dicit quod tunc non requiritur aliqua monitio, Ortens.Caualc. in tract. de Brachio regio, p.1.n.89. late Carau.super ritu M.C.V.ritu 135.n.21.Foller. super const.Regni in tit.de epis.& cle.c.item seruat, n.2.car.mihi 83.Farin.q.8.n.5. in fi. & num. 66. Th.Zerol.in praxi episc.in uerb.clericus, §.2.Intrigl.sing.138.n.3. lib.1. Nauarr.cons.25. nu.2.in tit.de priuileg.in 2.to.car.mihi 434.& quia Cõcil. Trid.d.c.6.(dum loquitur de clericis in minoribus non habentibus aliquod beneficiũ) dicitaut, clericalem habitũ, & tonsuram deferet alicui ecclesiæ de mandato episcopi inseruit, colligo, & noto primo qđ ad hoc vt clericus in minoribus constitutus gaudeat beneficio, & priuilegio fori tria copulatiue requirũtur scilicet quod deferat habitũ quod deferat tonsu-
1167 ram, & quod inseruiat alicui ecclesiæ de mandato episcopi quorum trium vltimũ tantũ est introductũ de nouo ex dispositione dicti Sacri Concil. Trid. quia reliqua duo prima iam re-

re-

requirebantur ex dispositione iuris canonici, ita Bertach. in suo reper. in verb. clericus incidens vbi dicit quod si clericus incidit cũ habi
1168 tu sine tonsura vel cum tonsura sine habitu nõ gaudebit priuilegio fori, *alle. c. si iudex laicus de senten. excomm. in 6. & ibidem Io. Andr. in nouella, Bald. in l. si qua per calumniã, C. de episc. & cler. & magis in terminis Cassan. super consuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. n. 58. cart. mihi 197.*

Et ratio cur prędicta tria requiruntur vt cõcurrant ad hoc vt clericus in minoribus possit vti priuilegio fori, nec sufficiant duo tantũ est quia est regulare quod vbi lex vel statutum
1169 vel quęuis alia dispositio requirit duas qualitates copulatiue in aliquo actu non sufficit ꝙ ad sit vnum vel duo ex requisitis vt ipsa dispositio sortiatur effectum, sed requiritur vt omnia requisita interueniant, *l. si hæredi plures ff. de condit. insert. & in l. si quis ita stipulatus, ff. de verb. obligat. Bero. cons. 40. n. 35. lib. 1. Hondod. cõsil. 3. n. 8. lib. 2. Mandell. cons. 539. n. 1. lib. 3. Tiraq. in tract. de vtroq. retract. §. 8. gl. 7. n. 1. vbi prope in finitos allegat Surd. cons. 45. n. 15. & cons. 120. n. 1. lib. 1. Gozadin. cons. 68. n. 5. Brun. in tract. quod stant. mascul. art. 6. n. 321. Horat. Carpan. super statut. Mediol. c. 278. n. 207. Peregr. Iannin. in tract. de citat. reali lib. 2. c. 11. n. 146. Roland. Cauagn. super decret. Montif. decret. 73. §. 5. n. 1. & per tot.*

1170 Quęro primo iuxta prędicta quid si clericus in minoribus seruiuerit alteri ecclesię quã illi in qua mandauit episcopus an ita seruiendo cõsequatur priuilegium fori, & dico quod non, quia sacrum Trident. Concil. mandat, & dicit alicui ecclesię de mandato episcopi inseruierit, & sic vult, vt inseruiat alicui ecclesię particulariter ab episcopo designandę, quia istud mandatum requiritur de essentia, & de forma ideo forma non seruata dispositio non potest verificari, *vt dixi late in simili in meo tractat. de except. ad materiam statuti, &c. except. 32. n. 159. & except. 33. n. 6. & except. 39. n. 1. vbi multos concordantes allegaui.*

1171 Quęro secundo quid si clericus propter aliquam infirmitatẽ non deferret tonsuram an tunc excusetur, ita vt propterea non ammittat priuilegium fori, & dico quod excusatur, *Cappel. Tholos. dec. 104. Farin. in tract. crim. q. 8. n. 67. Thom. Actius in tract. de infirm. p. 2. in verb. clerici, n. 12. Clar. in §. fi. q. 36. n. 14.* vbi dicit hoc nota pro clericis quibus morbo gallico implicitis aliquando solent capilli cadere, & dixi latius
1172 supra in prćludio n. 281. & eodem modo in simili dicimus quod si clericus propter infirmitatem non potest interesse diuinis officijs non propterea ammittit distributiones quotidianas, *Doct. comm. in c. vnico, §. qui vero de cler. non resident. in 6. Couarr. in lib. 3. vari. resol. c. 23. n. 8. vers. 6. hoc ipsum, Duen. reg. 206. limit. 7. Ioed. in tract. de incomp. benefic. p. 1. c. 17. n. 15. Io. de Silua in tract. de benefi. p. 4. q. 6. nu. 9. Paulus Fuscus in tract. de visitat. lib. 1. c. 20. n. 26. Didacus Spino in Specul. testam. gl. 9. princ. nu. 30. Abb. in c. ad audientiam n. 5. de cler. non resident. Nauar. in comment. de horis canon. c. 11. n. 10. Decia. cons. 69. n. 8. lib. 2. Thom. Actius in d. tract. de infirmit. p. 1. c. 50. n. 25. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 15. n. 10. Alex. Moneta in tract. de distribut. quotid. lib. 2. c. 6. n. 7.* vbi hanc conclusionẽ varijs modis ampliat, & sic isti sunt duo ex illis casibus in quibus infirmitas prodest sed a tali prodesse libera nos domine, & istis casibus clerico proderit impedimentum prouenicns ex infirmitate etiam si infirmitas prouenirer ex eius culpa, *vt per Couarr. d. c. 13. n. 8. vers. septimo, & dixi etiam supra in prælud.*

1173 Quęro tertio quid si clericus ante vel post delictum dimiserit habitum vel tonsuram, sed in tempore delicti erat cũ eis an isto casu gaudeat priuilegio fori, & dico quod sic, *c. 1. & ibi gl. in verb. quandiu de vit. & honest. cler. Io. Andr. in c. Ioannes in 4. q. de cler. coniug.* vbi dicit quod ita alias fuit decisum in Ciuitate Patauij, *Couarr. in lib. pract. quæst. c. 31. n. 7. vers. quinto potissimum Alex. cons. 8. n. 4. lib. 1. & cons. 149. nu. 7. lib. 6. Marsil. sing. 480. cũ alijs quos allegat Farina. in tract. crim. q. 8. n. 66.* vbi testat de cõm. opi. & ratio est, quia isto casu attẽditur tempus delicti, & non prosequutionis, vt dixi supra in ampliationibus.

1174 Quęro quarto quid si clericus casu, vel vt aliquid inconueniens euitaret dimisisset habitum, & tonsuram vt puta si causa timoris, vel necessitatis hoc fecisset an istis, & similibus casibus propter deiectionem habitus ammittat priuilegiũ fori, & dico ꝙ non, *est text. & glos. in c. clerici, de vit. & honest. cler. clemen. fin. vbi etiam glos. in verb. rationabilis, & ibi Imol. in p. colum. eod. tit. glos. in c. 2. in verb. temere ne cler. vel monach. in 6. glos. in c. nullus 21. q. 4. Zenzel. in d. clem. fi. de vit. & honest. cler. Io. Lupus in tract. de libert. eccl. q. 5. n. 1. in 13. tom. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 6. Port. cons. 84. nu. 10. Hieron. de Laurent. in Rot. Auenion dec. 125. n. 9. Io. Iacob. Masull. in add. ad Capic. decis. 161. in vlt. verb. Decian. in tract. crim.*
1175 *p. 1. lib. 4. c. 9.* vbi hanc sublimitationem exemplificat quando clericus esset ita pauper vt nõ posset propter paupertatem alias vestes inuenire nisi laicales sibi donatas vel si ex humilitate vel ex corporis necessitate hoc faceret, vel qa de nocte vel tẽpore hiemali portaret pileũ & non birrettum clericale, vel penulam, seu tabarrum (quod in Regno isto vulgariter dicit palandrano, seu capo dipulpo) propter frigus, vel pluuiam, & sic vt consuleret saluti, & incõmoditatem vitaret *Imol. in d. clement. fin. in 2.*
1176 *col. vers. quid si clericus de vit. & honest. a cler.* & ratio

tio prædictorum est quia ex causa necessitatis
licitum est clericis habitum mutare, & trans-
formare *c. episcopi 23. q. 4. c. clerici de vit. & ho-
nest. cler. Turrecrem. in c. omnis, n. 1. 21. q. 4.*
1177 Quæro quinto an hoc seruitiũ debeat oĩno
consistere in spiritualibus an vero sufficiat vt
inseruiat ecclesię in tpalibus, & dico quod om-
nino dẽt inseruire in spiritualibus, & seruiẽdo
in tporalibus non cõsequeretur aliquod priui
legium *Couarr. in lib. 2. variar. resolut. c. 1. n. 9. Ma
full. in add. ad Capic. d. dec. 161. n. 10.* & ideo si esset
notarius, vel aduocatus, & seruire ecclesiæ cir-
ca respicientia suũ exercitiũ non diceretur ec-
clesiæ inseruire, ita vt ex tali seruitio posset cõ-
sequi priuilegiũ fori, & seruitiũ dẽt præstari de
1178 præsenti hoc est eo tpe quo fori priuilegio frui
vult quia dictum c. 6. loquitur per verba tem-
poris præsentis, *ibi inseruit, & ibi versetur*, ita
Menoch. d. cons. 912. n. 27. lib. 10. & ratio, est
quia qualitas iuncta verbo regulatur secundũ
1179 tempus verbi, *l. in delictis §. si detracta vbi Bart.
ff. de noxal. actio. Paris. qui similia adducit cons. 62.
n. 37. lib. 4. Dec. in c. inter cæteras, nu. 5. de rescrip.
Rimin. iun. cons. 617. n. 24. & cons. 672. nu. 28. &
cons. 701. n. 26. & cons. 735. n. 19. lib. 1. Pet. Due-
nas reg. 259. vers. sed licet hæc opinio Alba cõs. 60.
n. 12. & cons. 117. n. 3. lib. 1. Bologn. cons. 40. n. 12.
Surd. cons. 23. n. 10. lib. 1. Capra cons. 87. nn. 13. Ro-
land. a Valle cons. 100. n. 27. lib. 2.* & bene dicitur
1180 ecclesiæ seruire de presenti si per mensem an-
te delictũ ecclesiæ seruiuit, *per ea quæ dixit Paul.
de Castr. n. 9. & Sal. nu. 4. in l. siue possidetis, C. de
probat. Addit. ad gl. in d. l. siue possidetis, Mascard.
in tract. de probat. conclus. 1195. n. 1. & per tot.* qui
concludunt quod satis probatur possidere de
1181 præsenti si per mensem ante probationẽ posse-
derit, & hoc iure vtimur in Regno in verifica-
tione extremorum pro exactione cẽsuum iux-
ta formam bullæ in quibus sufficit quod pro-
batio fuerit facta infra mensem antequam sit
1182 causata exequutio quod ille contra quem agi-
tur possidet, licet pragmatica requirat proba-
tionẽ possessionis de præsenti, *ex Paul. de Cast.
in l. siue possidetis, n. 9. C. de probat. relato per D. de
Mastril. in add. ad Petr. de Greg. sup bull. q. 6. n. 100.*
Nec sufficit vt semel vel bis seruitio vacaue-
rit, sed requiritur frequẽtia in seruitio, quia di-
ctum verbum inseruit significat actum perse-
uerantium *Gram. dec. 87. n. 5. Menoc. d. cons. 912.
n. 30. & 31. lib. 10. & in tract. de præsumpt. lib. 6.
præsumpt. 76. n. 38.* & vtrobique dicit quod si-
cut magna ratione statuit ipsum Concil. Trid.
clericum primæ tonsuræ frui priuilegio fori si
modo obtinet beneficiũ per quod significatur
1183 perseuerantia, & continuatio quædam in ipso
clericatu sic pariter est dicendum Concilium
requirere eãdem continuationẽ, & perseuerã-
tiam in seruitii præstatione, ac etiam in dela-
tione habitus, & tonsuræ, *& n. 32. in consil. & n.*
1184 *39. in præsumpt. supra allegatis* adducit optimam
rõnem scilicet, quia priuilegium causæ officij
concessum durat quousq; perdurat officiũ ip-
sum, *l. qui sub prætextu C. de sacros. eccl. gl. Abb. &
cæteri scribentes in c. latores de cler. excõm. ministr.
& præcipue Pet. de Ancher. n. 6. Ant. de Butr. in c.
inter solitudines, col. 1. in 3. not. de purgat. canon.
Bald. in c. 1. n. 3. vers. & casus continget an mutus
vel aliter imperfectus Natta cons. 576. n. 9. Tiraq.
in tract. cessante causa. in prin. in l. B. n. 49. vbi more*
1185 *suo concordantes affert Pancirol. cõs. 2. n. 6.* Sic etiã
& immunitas concessa ratione alicuius causæ
cessat cessante causa *Bart. in l. generaliter C. de epi
sco. & cler. Io. Andr. in c. decet, col. 1. vers. alij qui ex
supra dictis de reg. iur. in 6. Pancirol. eod. cons. 2. nu.
7. Tiraq. loco proxime citato n. 117.*
1186 Quæro an sexto an clericus dicatur esse in
habitu clericali, vel laicali quando portat ve-
stem superiorẽ clericalẽ, & inferiorem seu in-
teriorem iurgatam vel aliter laicalẽ, in isto ca-
su est distinguendũ aut illa vestis interiori in-
cedendo apparet, & tunc non diceretur in ha-
bitu clericali aut illa vestis laicalis non appa-
ret, & cooperitur per verem superiorem, & tũc
diceretur incedere in habitu clericali. *Philipp.
Franc. in c. 1. in princ. de cler. coniug. Scacc. in tract.
de iud. p. 1. c. 11. nu. 96.*
1187 Quæro septimo circa id quod sacrum Con-
ciliũ disponit de habentibus beneficiũ an di-
cens se habere beneficium sufficiat qđ probet
tantũ titulum beneficij an vero sit necessariũ
probare ipsius possessionem, & dico quod so-
lus titulus non sufficit nisi ẽt probetur posses-
sio, *Farin. q. 8. n. 45. vbi asserit fuisse iudicatũ in
Romana Curia Clar. in §. fi. q. 36. n. 18. vbi Io. Batt.
Baiar. in add. num. 14.*
1188 Quæro octauo quid si aliquis obtinuit be-
neficium tpe quo non erat ordinatus si postea
ordinaretur an possit vti priuilegio fori tan-
quam ordinatus, & dico quod sic, & habetur
acsi a principio fuisset ordinatus, *Vrsil. in ad-
not. ad Affl. dec. 24. n. 19.* & ratio est quia titulus
1189 superueniẽs validat possessionẽ prius acqsitã
*Ant. de Butr. in c. at si clerici, §. 1. de iud. Do. de S.
Gemin. in c. fi. dist. 56. Abb. in c. ex parte col. 6. de
restit. spoliat. Bart. in l. cogi, n. 6. C. de petit. hæred.
& ibi etiam Bald. n. 7. Anto. de Butr. cons. 64. nu. 2.
vers. nam si ex antiqua Gabr. cons. 45. nu. 21. lib. 1.
Petr. de Ancher. cons. 229. n. 2. in fine, Crauett. cõs.
171. n. 1. Paris. cons. 23. n. 215. lib. 1.*
1190 Et magis in terminis si collatio beneficij
fiat in personam inhabilem ob quod esset nul-
la si tamen superuenit dispensatio per quã per-
sona fit habilis conualidatur collatio, *Fel. in c.
cum dilectus, n. 4. de accusat. Burgas. in tract. de ir-
reg. p. 2. in tit. de different. & commu. &c. n. 9. cas.
mihi* 40. vbi dicit quod dispẽsatio superueniẽs
re-

reualidat actum retro nullũ, & benefacit ẽt id quod in simili dixit Bal. *in l. fi. col. 6. vers. & p̃dicta faciunt ad quæst. C. unde legitimi.* vbi voluit
1191 quod testamentũ militis Hierosolimitani qđ a principio fuit nullum conualidat̃ si superuenit licentia testãdi, *Bal. sequuntur Adden. ad Guid. Pap. dec.* 110. *Tob. Non. cons.* 59. *n.* 11. ꝓ quo benefacit id quod dr̃ quando executio est cau
1192 sata ad instantiam nõ veri creditoris, vel si est actum ad instãtiam illius, qui a principio nõ habebat actionẽ si in medio tempore, & in ꝓgressu litis superueniat actio validatur ꝓcessus, *l. si in rem §. fi. ff. de pignor. act. l. si mandauero sibi, vt actio ff. mandat. l. non potest de iud. Alex. cõs. l.* 1. *n.* 9. *lib.* 1. *& cons.* 127. *n.* 4. *lib.* 5. *& cons.* 114. *n.* 5. *& cõs.* 44. *n.* 3. *lib.* 7. *Rim. cõs.* 39. *n.* 38. *& cõs.* 388. *n.* 26. *Sim. de Pet. cons.* 54. *n.* 25. *Paris. cons.* 125. *n.* 11. *lib.* 1. *Neguf. in tract. de pignor. membr.* 1. *p.* 8. *n.* 37. *Lud. Molin. in tract. de primog. lib.* 3.
1193 *c.* 14. *n.* 4. *Hier. de Mõte q.* 23. *n.* 23. *&* 24. Imo ius superueniens validat iudiciũ quod a principio fuit nullum, *Borell. super pragm. Odialitium, §.* 2. *gl.* 1. *n.* 295. *Belluga in Spec. princ. rub.* 20. *nu.* 28. *Alba cons.* 265. *n.* 10. *&* 13. *lib.* 1. *Harman Harman in lib.* 2. *pract. forens. tit.* 5. *obseru.* 1. *per tot. Fider. Scotus respons.* 5. *lib.* 3. *to.* 2. *Anna cons.* 39. *nu.* 66. *Surd. dec.* 6. *n.* 1. *Borgin. dec.* 5. *n.* 6. *Morot. cons.* 92. *per tot. Rimin. iun. cons.* 829. *n.* 2. *Lud. concl.* 8. *in* 1. *limitatione*, ex quibus oĩbus cõcludo quod clericus, q̃ obtinuit bñficiũ tẽpore quo erat laicus potit̃ priuilegio fori si postea sit ordinat⁹.
1194 Quæro 9. quid si is, qui obtinuit beneficiũ erat talis, qui beneficium nõ poterat obtinere, vt quia erat illegitimus, vel irregularis si tñ de facto reperit̃ in possessione beneficii gaudebit priuilegio fori, *Vin. de Frãc. dec.* 189. *n.* 2. *li.* 3
1195 Quæro 10. an habens beneficiũ ecclesiasticum teneatur incedere in habitu, & tõsura ad hoc vt gaudeat priuilegio fori, & dico quod cum tex. in d. Concil. Trid. sess. 13. de reform. c. 6. loquatur alternatiue ibi, *nisi beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum & tonsuram, &c.* sufficit vt vna qualitas sola verificetur ad hoc dispositio habeat sũu effectũ, & sic sufficit, vt solum habeat beneficiũ absq; delatione habitus, *l. si hæredi plures, ff. de cond. & in-*
1196 *stit. Oddo cons.* 92. *n.* 3. *&* 17. & verificata prima condõne cessat secunda, *l. hæc verba ille, aut ille vbi hoc not. scribentes, ff. de verb. signifi. & not. in l. Quintus, ff. de aur. & arg. legat. c. in alternatiuis de reg. iur. in* 6. *§. impossibilis instit. de hær. instituen. Decia. cons.* 42. *n.* 10. *lib.* 1. *Capra cons.* 11. *nu.* 16. *Soc. sen. cons.* 52. *n.* 6. *lib.* 1. *Soc. iun. cons.* 23. *n.* 5. *li.* 3. *Bero. cons.* 101. *n.* 5. *lib.* 1. *Benincas. in §. omnium n.* 330. *Insti. de act. Menoc. cons.* 880. *n.* 3. *lib.* 9. q̃ oẽs dicunt quod si fuisset legatum aliquid Titio si ipse Titius Romam petierit, aut vxorem
1197 duxerit, & concludunt quod sufficit, vt vna ipsarum condõnum verificetur, sic dico in casu nostro quod sufficit, vt vna conditio verificet̃ scilicet sufficit quod habeat beneficium, vel quod habitum, & tonsurã deferat, & ad hoc bene conferunt d. per *Vrsill. in adnot. ad Affl. dec.* 24. *n.* 19. *& in terminis terminantibus ita tenuit Camil. de Curte in diuers. seu compreh. iuris feud. p.* 2. *c.* 2. *n.* 91. vbi dicit hoc multoties de facto obtinuisse, & q̃ Sixtus V. Pontifex Max. super hoc edidit motũ propriũ, & disposuit, vt clerici beneficiati non incidẽtes in habitu clericali possint puniri per iudices sæculares, & tandem quod talis motus proprius fuit annullatus per Clementem VIII.

Quæro 11. an clericus in minoribus, qui
1198 hẽt pensionẽ super aliquo beneficio gaudeat priuilegio fori tanquã beneficiatus, & circa hoc respõdeo quod *licet Tho. Zerola in praxi epi. in uerb. clericus, §.* 2. *ver. ex hac doctrina*, videatur determinare quod si quis habẽs pensionẽ vltra primã tonsuram est insignitus aliquibus ordinibus vt puta hostiarius, vel accolit⁹ gaudet priuilegio fori vti beneficiatus, & dicit q̃ huius opinionis fuerunt multi Doctores, & quod audiuit ita fuisse decisũ in M.C.V. Regni Neap. ꝓ qua sua opinione adducit quinque argumẽta Primũ, q̃a pẽsio est pars substãtialis beneficij, & sic dẽt reputari, vt beneficiũ Secundũ q̃ idẽ est dicendũ de parte quoad partẽ quod dicit̃ de toto quoad totũ, & per consequẽs cum pensio sit pars beneficij dẽt determinari prout de beneficio Tertiũ, quia pensioni cõpetit diffinitio beneficij, ex quo dicit̃ beneficiũ quasi benefaciens Quartum, q̃a pensionarij tenent̃ recitare officium B. Mariæ Quintum quia sumus in materia fauorabili, quib. ego addo tria alia scilicet, Sextum,
1199 quia pensio qñq; venit appellatione bñficij, licet nõ habeat̃ in titulũ, *gl. in clem.* 2. *in uer. quicunq; de vit. & hon. cler. Fel. in c. postulasti, col.* 10 *vers.* 4. *declaratio de rescr. Masc. concl.* 887. *n.* 17. *late Gãbar. in tra. de pot. legat. li.* 6. *n.* 312. *cũ plur. seq.*
1200 vbi adducit diuersa argumẽta ad ꝓbandũ qđ pẽsio venit appellatione bñficii, & Septimũ, q̃a pẽsio succedit loco bñficii, *Gigãs in tra. de pẽsio. q.* 56. *p tot. Paris. in trac. de resign. benef. l.* 2. *q.*
1201 15. *& n.* 3. *&* 4. & subrogatus sapit naturã eius in cuius locũ subrogat̃, *§. fuerat instit. de actio. Mars. sing.* 255. *Tiraq. ĩ ll. cõnubial. gl.* 5. *n.* 190. *seq.*
1202 Hinc sicuti de bñficio in ĩpetratione faciẽda est mẽtio alias ĩpetratio esset subreptitia, ita & de pẽsione, *Soc. sen. cõs.* 260. *col.* 1. *lib.* 2. *Bernard. in c. sup literis, n.* 72. *de rescr. Meno. ĩ tra. de arb. iud. cas.* 201. *Gãba. ĩ tra. de offi. & pot. legati, li.* 6. *n.* 322

Hinc est etiam quod sicut habens benefi-
1203 cium potest ordinari ad titulum beneficii, ita pariter habens pẽsionem ordinari poterit ad titulum pensionis; Sic etiam dispositio cap.

mandatum de rescript. loquens de beneficijs
habet locum in pensione, *vt dixerunt ibi Imol.*
& Barbat. num. 5. Sarnens. in reg. de infirmis re-
sign. quæst. 16. in princ.
1204 Et eodẽ modo sicut in impetratione bene-
ficii dẽt exprimi verus valor ipsius alias impe
tratio esset nulla, vt ex multis cõcludit *Masc. in*
tract. de prob. cõcl. 887. n. 1. & seq. quibus addo Io. a
Fina in suis cõcl. in uerb. beneficiũ car. mihi 335. Ri
pa in c. ad aures, n. 23. de rescr. Rebuff. ĩ repet. c. po
1205 *stulastis ĩ gl. n. 150. de rescr.* Sic ẽt & ille dẽt ex-
primi in impetratione pensionis, *Caccialup. in*
tract. de pensio. q. 26. Masc. d. concl. 887. Gambar.
in tract. de offic. legat. lib. 6. num. 350. cum multis
similibus, quæ possent adduci.

Attamen prędictis parũ obstantibus cõtra-
riũ determinauit sacra Cõgregatio ad inter-
pretationẽ Concil. Tridẽt. die 19. Iunij 1586
vt referat Flam. Paris. in suo tract. de resign. lib. 1.
q. 10. n. 70. q dicit quod si is talis non incedit
in habitu & tonsura nõ potitur priuilegio fori,
& rõ huius determinationis est, quia pen-
sio est quid mere tẽporale, *cap. præterea vbi gl.*
& Doctores de trãsac. Marches. in tract. de cõmiss.
1206 *p. 1. c. 14. n. 26.* ideo pensio non dicitur neqȝ est
beneficiũ ecclesiasticum, *Abb. in c. ad audientiã*
de rescr. & ibi ẽt Fel. Io. de Selua in tract. de benefic.
p. 1. q. 3. n. 11. Gigans in tract. de pensio. q. 31. n. 4.
Alfons. Hæd. in tract. de incompat. benefic. p. 1. in
pfat. n. 3. & p. 2. c. 7. n. 4. Mandos. cons. 55. nu. 18.
1207 vbi dicit ꝙ ex proprietate vocabuli pensio nõ
venit appellatione beneficii, *Sarnen. in tract. de*
gratijs expectat. in uerb. gratia, n. 92. Io. Nicol. Del-
fin. in tract. de iure patron. lib. 1. n. 60. & 74. qui tra
ctatus est impressus post tract. de iure patron. Casa
ris Lambert. Stafil. in tract. de liter. gratiæ in verb.
forma 9. n. 12. D. Paris. d. q. 10. n. 69. & lib. 2. q. 15
1208 *n. 11.* vbi ẽt dicit, quod nec sapit titulũ benefi-
cialẽ, Gamba. in c. licet n. 87. de permut. bene-
fic. in 6. & ad confirmationẽ huius cõclusio-
nis põt adduci multa media, quæ congerit ip-
semet D. Paris. d. q. 15. per tot. quæ ex quo mul
tum faciunt pro decisione huius qõnis, hic
breuissime referã, quorũ Primum est quod li-
1209 cet beneficiũ possit resignari ad fauorem cer-
tæ personæ particularis, vt ipse de hoc scribit
exactissime quasi per totum illum tractatũ ni
hilominus secus est in pensione, quæ non po-
test resignari in fauorem alicuius, *ita dicit in*
d. q. 15. nu. 7. & seq.
1210 Secundũ quod is cui madatur ꝓuideri de be-
neficio nõ põt prouideri de pẽsione, ibi. n. 12.
1211 Tertiũ quod regula de infirmis resignanti-
bus, non comprehendit transferentes pensio-
nes in articulo mortis, ibid. n. 13. & 14.
1212 Quartũ quod habens pensionẽ super bene
ficio requirente residentiã non tenetur reside
re ꝓut ipse, qui habet beneficium, ibid. n. 16.
1213 Quintũ quod pensio non facit incõpatibi-
litatem cum alio beneficio, ibid. num. 17.
1214 Sextum quod pensionarius non obligatur
recitare officium magnum prout beneficiati,
ibidem num. 18.

Septimũ quod simplici laico põt assignari
pensio, *ibidẽ n. 20. de quo tamẽ dicã infra effect. 15*
1215 *n. 7.* qbus ego addo quod ꝓhibitus habere be
neficiũ non ꝓhibetur habere pensionẽ, *Gigans*
in tract. de pensio. q. 3. & q. 5. Gãbar. in tract. de of-
fic. & potest. legat. lib. 6. n. 371. cũ plurib. seq. Mar
ches. in tract. de commiss. lib. 1. c. 14. n. 21
1216 Non obstãt modo in cõtrariũ adducta per
Zerolã, quia singulis facillimẽ rñderi põt, &
Primo non obstat quod pensio est pars substã
tialis beneficij, quia per hoc nõ fit, ut ꝓpterea
dicatur beneficiũ, quia ipsa assignatur in certa
quãtitate nõ aũt ĩ quota, *vt dicit Gigans in trac.*
de pensio. q. 1. n. 3. ideo illa quãtitas non põt di-
ci pars beneficii prout diceretur quota, & habẽs
1217 aliquod ius, vel censum, aut actionẽ super re
ꝓut sunt dñi directi non ꝓpterea dicuntur ha-
bere rẽ, *Bar. in l. Gallus, §. uidendũ, ff. de liber. & po*
sth. vbi Alex. n. 4. Bart. cons. 132. statuto ciuitatis
Eugubij, n. 1. lib. 1. Alex. cons. 75. n. 4. lib. 6. Dec.
in l. quod actiones n. 4. ff. de reg. iur. vbi Cagnol. n. 9
& in l. minus, ff. eod. Tiraq. de re tracta. conuent. §.
1. glos. vnic. num. 49.

Ad secundum rñdeo quod est verissimum
1218 quod idem ius est de parte quoad partẽ quod
te toto quoad totum, sed istud ꝓcedit qñ pars
consideratur, vt pars totius non aũt qñ conside
1219 ratur per se sola, pono exemplũ extat statutũ
quod soluatur gabella ꝓ vendõne cuiusuis do
mus non est dubium quod vendẽs domum te
netur soluere gabellã, & idẽ est si quis venderet
vnam partem domus, quia tunc cõsideratur,
vt pars domus, at si venderet census cõstitutus
super eadem domo nõ debebitur gabella, quia
licet census sic deducatur ex ipsa domo, & dicatur
quodãmodo pars substantialis ipsius domus,
nihilominus pro eius vendõne non debetur ga-
bella, quia tunc consideratur vt quid astractum
& separatũ ab ipsa domo. Ad tertium rñdeo
quod licet etimologia, seu diffinitio bñficij cõ
1220 ueniat ẽt pensioni non propterea erit reputã-
dũ, vt beneficiũ, quia & illa ẽt conuenit dona
tioni, & legato, quia & ipsa etiã benefaciunt,
& prosunt legatario & donatario, & nihilomi
nus legatũ, & donatio non dicuntur beneficiũ.
1221 Ad quartũ rñdetur quod potius facit ꝓ opi-
nione cõtraria ꝙ pro opinione Zerolæ, nã ha-
bẽs realiter beneficiũ non satisfacit recitãdo
officiũ B. Mariæ Virginis ꝓut satisfacit pẽsio
narius, et sic ex hoc deducitur differẽtia inter bñ-
ficiũ, et pẽsionẽ. Ad quintũ respõdeo ꝙ nõ est
1222 verũ quod sumus in materia fauorabili, nãq;
sumus in materia indifferẽti, & potius odiosa

quam

quã fauorabilis ex quo si esset vera ipsa opinio Zerolæ sequeretur, vt nõ esset opus incedere in habitu, & tonsura, nec seruire ecclesiæ, & sic consequeretur priuilegiũ fori absq; onere deferendi habitũ, recitandi officium magnũ, & inseruiendi ecclesiæ, quod est oino contra intentionẽ sacri Concil. Trid. & esset impropriare eius verba. Ad sextũ respondetur qđ non est
1223 simpliciter verũ qđ pensio venit appellatione beneficij, sed hoc ꝓcedit in casibus in quibus reperirietur in iure expressum, quia regulariter non venit appellatione beneficij, *vt voluerunt Bursat. conf. 351. n. 27. Do. Flam. d. lib. 2. q. 15. nu. 23. & 24. & dixi ẽt supra.* Ad septimum etiã respondetur quod non est indistincte verũ quod subrogatũ sapit naturã illius in cuius locũ subrogatur illud nãq; non procedit quotiescunq; in subrogato non reperiunt eędẽ qualitates, & conditiones quæ erant in principali, *Bart. in l. 1. § fi. C. de præposi. agnoscen. in rebus, lib. 12. Bal. in l. parobolani, C. de episc. & cler. Aret. in l. nemo col. 2. in fin. ff. de duob. reis, cum similibus adductis, & allegatis per Dom. Paris. d. q. 15. nu. 22.*

1224 Quæro duodecimo quid si clericus hẽt beneficium sine redditibus an is consequaẗ priuilegium fori. & dico quod licet regulariter beneficiũ non debeat esse sine redditibus, *ad tradita per Ferrett. conf. 312. n. 1. lib. 2.* attamen si ali quod ita sine redditibus repereret iuuaret beneficiato ad hoc, vt ꝓpter illud possit frui priuilegio fori, qa sufficit, vt adsit titulus beneficii, *ad qđ bene faciunt dicta per D. Paris. in tract. de resign. lib. 2. q. 8. n. 2* vbi dicit qđ huiusmodi beneficia possunt resignari in fauorẽ alterius, & videmus experientia qđ isti episcopi titulares oĩa gerunt prout cęteri episcopi, & nihilominus nõ habent redditus ex suis episcopatibus.

1225 Quæro 13. an clericus habens hospitale dicatur habere beneficium, & per cõsequens sit cõprehensus in *d. c. 6.* loquẽte de clericis beneficiatis, in isto casu est distinguẽdum, aut hospitale fuit cõcessum clerico in administrationem, *iuxta forma clemen. quia cõtingit, §. vt aũt de relig. domib.* & dico quod tunc eos non cõpræhendit, qa non est beneficiũ, vt dicunt Doctores *in d. clemen.* aut est sibi concessum in titulũ, & tunc de eo iudicaẗ sicut de beneficio, *Cardin. conf. 117. Mandos. reg. Cancell. 16. q. 51. nu. 3. & 4.*

1226 Quæro 14. quid de eo q habet beneficiũ in comendã, & non in titulũ an dicaẗ beneficiatus, ita & taliter quod ex tali comẽda gaudeat priuilegio fori tanquã beneficiatus, & dico qđ sic, qa comendatarius dr̃ habere titulũ, & esse prælatus, qa comenda est titulus, quę canones approbant, *c. qui plures 21. q. 1. clemen. si ex super, de præbendis, Gambar. in tract. de offic. & potest. legat. lib. 4. nu. 16. & 17. & pro hoc faciunt ẽt dicta per Io. Gallicum conf. 2. n. 100. vers. item quoad clericum inter conf. feud. diuers.* vbi dicit quod cleri-
1227 cus ammittit feudum tanquã beneficiatus ẽt si habet beneficium in comendã, quia ẽt comendatarius dr̃ beneficiatus, ideo dico ego quod sicut illo casu propter comendã excludiẗ a feudo, ita isto casu debet admitti ad consequutionem priuilegij ecclesiastici, vt dum in vno grauatur in alio releuetur, & ad hãc quæstionem bene conferunt, *d. per D. Flam. Paris. in tract. de resign. benef. lib. 2. q. 17. per totam.*

1228 Quæro 15. an clericus dicatur beneficiatus, qui habet beneficiũ in spe, vt quia habet actionẽ ad beneficium, vel habet expectatiuã, licet non in esse, & non in rẽ, vt qa non habet eius possessionẽ, & dico qđ non, *Cardin. in clem. 1. §. 1. de vit. & hone. cler. Bertach. in suo reper. in verb. clericus dicitur,* ideo habens expectatiuam non posset vti priuilegio fori tanquã beneficiatus.

1229 Quæro 16. quid si habebat beneficium, & postea illud resignauit an propter tale beneficium, & postea illud resignauit an propter tale beneficiũ quod semel habuit gaudeat semper priuilegio fori, & dico quod non, quia resignãs per resignationem ammittit omne ius, & possessionem, & alia quæ habebat in beneficio, *Paris. conf. 143. n. 19. vol. 4. Crauett. cõs. 341. num. 3. Gigans conf. 20. nu. 9. Paris. in tract. de re-*
1230 *sign. benefic. lib. 1. q. 16. n. 3.* & nullum ius sibi remanet amplius in beneficio resignato, *Innoc. & comm. Doctores in c. quod in dubijs de renunciat. Dom. Flamm. Paris. in tract. de resignat. lib. 1. q. 9. n. 4. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. beneficia §. 4. vers. septimum dubium,* ideo non potest amplius se letari tali beneficio sicut e cõtra propter beneficium resignatum non grauatur resignans amplius dicere officium ad quod prius tenebatur, *Nauar. in tract. de horis canon. c. 7. n. 19*
1231 *& 30. & in repet. c. accepta opposit. 5. n. 21. de resti. spol. Zerola loco sup. cit. Paris. d. q. 9. nu. 1. & 2.* vbi adducit rationẽ vltra qꝫ cum sacrũ Cõcil. Trid. loquatur per verba præsentis temporis *habeat beneficiũ,* & sic requiritur vt illud habeat tempore quo vult frui priuilegio fori, quia qualitas adiuncta verbo debet verificari secundum tempus verbi, vt dixi supra.

1232 Quæro 17. quid si clericus in minoribus cõstitutus dimisit habitũ, & tonsurã, & postea illũ, & illã reassumpsit an reassumat ẽt priuilegiũ fori, & dico quod sic, *glo. in clem. 1. in verb. quandiu de vit. & honest. cler. glo. fin. in c. fi. eo. tit. vbi etiam Abb. nu. 8. Siluester in sũma in verb. excõicatio, il 6. n. 4. vers. si autem talis Thom. Zerol. in praxi episop. in verb. clericus, §. 13. supra reg. 97. nu. 104. & seq.* vbi etiam ponit quid si fuisset monitus, vt habitum reassumat, & quid si fuisset sententiatũ super tali desertione habitus.

Quæro 18. iuxta prædicta quid si tempore
1233 delicti habitum non deferebat, nec ecclesiæ

seruiebat an si postea habitum reassumpsit, & ecclesiæ seruire incepit recuperet priuilegium clericale, & respondeo quod licet Farin. *in tra. crim. q.* 8. *n.66. vers. item quid si tpe*, longa serie hanc quæstionem examinet faciēdo diuersas distinctiones, nihilominus prædicta omnia ꝓcedunt attēta dispositione iuris canonici antiqui, at de iure nouissimo sacri Concil. Trid. puto quod non sufficit reassumptio habitus facta post delictum commissum per illā regulā quam pluries supra adduximus scilicet, qđ qualitas adiuncta verbo debet verificari secūdum tempus verbi, & quia dēt attēdi tempus delicti, & non punitionis ad hoc vt possit habere locum dispositio dicti c. 6. vt dixi etiam supra in præsenti limitatione q. 3.

Limitatur 64. prædictus primus effectus
1234 quod clerici non supponuntur magistratibus laicorum, vt non procedat in clericis, qui per annum ioculatoriam artem exercuerunt, vel buffonem, & istrionem se fecit, vel minori tēpore postquam fuerint ter moniti, vt ab ea desistant, & non destiterint, quia talem artem exercendo ipso iure ammittunt priuilegium clericale, *c. vnico vbi Io. Monac. de vit. & honest. cler. in 6. c. clericum sæcularē 46. dist. l. 2. ff. de ijs, qui not. infamia Abb. in c. perpendimus, n. 7. de sent. excom. Aluarez in Spec. iuris pontifi. c. 36. in prin. cart. mihi* 107. *& c.* 23. *cart. mihi* 63. *Mart. de iurisd. c.* 32. *n.* 58. *p.* 2. *Paul. Balzeran. in c.* 1. *§. si clericus, n.* 15. *de pace ten. in vsib. feud. Iac. de Graff. in dec. aur. p.* 1. *li.* 4. *c.* 18. *n.* 151. *Soc. reg.* 80. *lim.* 9 *Panin. in tract. de visitat. p.* 1. *q.* 7. *n.* 46. *in* 14. *to. tract. diuers. car.* 185. *Lambert. in tract. de iure patronat. art.* 26. *q.* 9. *p.* 2. *n.* 3. *Mandos. in tract. de annal. casibus, n.* 97. *Bellug. in Spec. prin. rub.* 11. *§. videndum, n.* 18. *vbi Borell. in add. in lit. H, Cuccus in instit. canon. lib.* 2. *tit.* 2. *vers. curare igitur Aufrer. in tract. de potest. iudicis laici super person. eccl. reg.* 1. *limitatione* 6. *n.* 14. *in* 16. *to. tract. diuer. car. mihi* 287. *Capra reg.* 94. *nu.* 2. *Rosella in summa in verb. clericus, il* 2. *n.* 2. *Henric Bobic in c. ex litteris, n.* 11. *de vit. & honest. cler. Bertach. in reper. in ver. clerici mimi, vel histriones Cassa. super consuet. Burgun. rub.* 1. *§.* 5. *n.* 55. *car. mihi* 195. *Soc. in c. perpendimus, n.* 36. *de sent. excom. gl. super ritu M. C. V. in tit. de foro compet. lit. B, car. mihi* 397. *post const. Regni, Boss. in tract. crim. in tit. de foro comp. nu.* 140. *Nauar. cons.* 25. *n.* 1. *in tit. de priuileg. in* 2. *to. cart. mihi* 434. *Cened. in collect. iuris canon. p.* 1. *collecta.* 37. *nu.* 20. *vbi more suo multos allegat Io. Ant. de Nigr. in repet. clemen. Clementis VII. in verb. solēni, n.* 1. *de vit. & honest. cler. Mars. in tract. de bannit. in verb. iudice, n.* 217. *Diaz in pract. c.* 62. *n.* 1. *&* 2. *Alber. in tract. de statut. q.* 42. *n.* 5. *lib.* 3. *Decia. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 9. *n.* 86. Et rō est, qa
1235 huiusmodi histriones ioculatores, & buffones sunt infames, *c.* 1. 4. *q.* 1. *l.* 2. *§. ait prætor ff. de ijs, qui not. infa. Borell. in d. add. ad Bellug. in lit. H.*

Iste numerus fuit sublatus 1236

1237 Ampliatur primo, vt istud tps anni sufficit vt sit continuum nō autē requiritur, vt sit vtile Rosell. eod. n. 2. Et ratio est, quia oē tēpus
1238 quod præfigitur à lege, vel statuto est continuū, *Ias. in l. cōtra maiores, n.* 6. *C. de inoffi. testam. Pau. de Cast. ī l.* 2. *C. de dilat. Caual. dec.* 17. *n.* 4. *li.* 1

1239 Limitatur 65. quando quis efficitur cleric⁹ post inceptam causam corā iudice sæculari, ex quo tunc clericatus superuenientia non impe
1240 dit quin causa prius incoata prosequatur coram eodem iudice, *l. cum quædā puella, ff. de iurisd. om iud. l. si quis postea vbi Bal. ff. de iud. Bar. in l.* 1. *ff. de pœnis idem Bal. in l. officiales, C. de episc. & cle. Brun. in tract. quod stant. mascul. fem. nō succed. art.* 6. *n.* 49. *Alban. in lucubrat. ad Bar. in d. l. si quis postea, n.* 1. *ff. de iud. Pau. de Cast. in l. fi. n.* 3. *ff. si ex noxal. caus. agatur Abb. in c.* 1. *nu.* 4. *vers. facit ad qōnem de oblig. ad ratioc. Fel. in c. fi. de constit. & in c. proposuisti de foro compet. Io. de Deo in doctrina aduocatorum lib.* 3. *c.* 20. *n.* 5. *Asinius in pract. exequut. §.* ... 12. *n.* 47. *Surd. dec.* 110. *n.* 3. *vbi multos alios allegat Marcel. Cala in tract. de modo artic. & proban. §.* 1. *gl.* 1. *n.* 63. *Alber. in l. milites, ff. de re milit. Marches. in tract. de commis. p.* 2. *c.* 4. *secundi capituli prin. n.* 91. *car. mihi* 363. *ultra alios quos allegaui sup. ampl.* 43

1241 Sublimitatur modo ista limitatio qñ instātia esset perempta ēt si per principem postea insufflaretur spiritus vitæ ipsi instātiæ ꝓut facere pōt, *secundū Rol. à Valle cons.* 4. *per tot lib.* 3. *Tho. Actius in tract. de infirm. p.* 2. *in verb. insufflatio spiritus*, tūc enim clericus debet remitti ad suum iudicē si iterum conuenit super eadem lite, quia instantia perempta perit citatio, & litis contestatio, & quādo reuiuiscit est noua instantia, *Anna sing.* 129. *vbi dicit quod hæc est vera opinio allegat d. per Bar. in l. cum lite mortua, ff. iud. solui & per Dec. in cap. quia Giu. num.* 11. *de iud. Cagnol. in l.* 2. *nu.* 149. *C. de pact. inter emptor. & vend. Masull. in add. ad Capyc. dec.* 109. *n.* 7. *& dec.* 115. *n.* 12. *in fi.* & ad confirmationem præsentis sublimitationis faciunt ea, quæ late scripsi supra d. ampl. 43.

1242 Sublimitat̄ 2. qñ iudiciū esset ex aliquo capite nullū, vt dixi sup. ampl. 43. & in simili di-
1243 cimus de præuētione, q̄ ad hoc vt trāsferat iurisdōnē in iudicē præueniētē dēt esse legitima
1244 valida, & pfecta, *Bero. cōs.* 3. *li.* 3. ꝓ inualidā citationē inducit̄ *Io. And. in c. cū plures de offi. deleg. in* 6. *& in c. proposuisti, & ibi etiam Abb. ī* 5. *notab. & Soc. in* 4. *not. & iterum col.* 7. *vers. quinto quæro de foro compet. Rom. cons.* 412. *n.* 4.

1245 Sublimitat̄ 3. qñ liti fuisset cessum, qā per cessionem litis iudicium iam fuit solutum, *c. ij de lit. contest. in* 6. *Cassador. dec.* 1. *nu.* 2. *in titu. de sentent. & re iud. Moedan. dec.* 2. *alidi* 142. *vt*

lit.

lit.penden. Menoch.in tract.de arbit. casu 202. n. 14. Bursat.cōs.362.nn.10.& seq.lib. 3. Lancellot. in tract.de attent.in præfa.p.2.c.4.num.281. Rim. cons.203.num.2.lib. 2.

1246 Sublimitatur 4. quando lis fuisset iam terminata vt quia fuit sententiatum, in causa, nā si postea oriatur alia controuersia pendens ex eadem causa debet conueniri coram iudice ecclesiastico quia vna semel quod fuit in causa iudicatum lis dicitur finita, *Rot. Rom. dec. 10. n.3. vt lit.pendēt.in nouis Probus in add.ad Io. Monach.in eadem rub.in 6. Afflic.dec.342. Paris. cōs. 30.n.36.vol.4. Bertrand.cons.54.nu.18.lib. 3.& cons.177.n.26.lib.1.Curt.iun.cons.174.nu.5. Crauett.cons.182.n.4.Menoch.d.casu 202.num.15.&*

1247 *16.Lancellot.d.c.4.n.655.* quod tamē limitatur quando ab ipsa sententia fuisset appellatum quia per appellationem omnia redducuntur ad pristinum, & habetur ac si non fuisset sententiatum, & tanquam si essemus in prima instantia, *glos.in l.1.ff.de re iud.l.ita demū vbi Bart. n.1.C.de procurat.Dec.in l.edita,n.54.C.de edendo Velascus dec.91.nu.3.& per tot.* qui dicit quod appellatio redducit litem ad statum in quo erat in prima instantia, *Cornazar.dec.51.nu.2.*

1248 vbi dicit quod per appellationem fingitur nō iudicatum, & omnia redducuntur ad statum in quo erāt post litem contestatam, Surd. dec. 147.n.3. qui dicit quod causa appellationis dicitur eadem cum causa primæ instantiæ.

Sublimitatur 5. quando a principio lis fuisset incepta coram iudice incompetente, tàm ratione rei, quàm causæ vel personæ, vt quia pro causa ciuili fuisset litigatū corā iudice criminali *ad late tradita per Affl.dec.85.per totam.*

1249 Sublimitatur 6. quando lis fuisset mota per eum qui in ea nullum ius habebat in rem vt per falsum procuratorem, quia talis actio intentata non inducit litis pendentiā nec facit rem litigiosam, *Osasc.dec.Pedemon.144.n.8. Lācellot.in tract.de attent.p.1.c.3.n.115.*

1250 Iuxta prædictam limitationem quæro de vtili, & quotidiana quæstione scilicet, quid si clericus se obligasset per publicum instrumētum guarentigiatum tempore quo erat laicus an si postea efficiatur clericus pro exequutione ipsius instrumenti possit conueniri coram iudice laico an vero sit conueniendus coram iudice ecclesiastico hanc quæstionem ponit *Fab.de Anna cons.140. n.2.per tot.lib. 2.* vbi de-

1251 terminat quod potest conueniri coram iudice laico *allegat Soc.in c.pen.n. 47. de foro compet. & Brixiens.in quæst.vener.q. 32. quibus addo Surdum, & alios per eum allegatos cons. 96. n.20.lib. 1* tamen in isto articulo puto quod contraria opinio sit de iure verior quam tenuerunt *Intrigl.cons.23.n.36. vbi allegat Oldrad. cons. 4. in in fin. Mars.in l.statu liber.n.4.ff. de quæst. Clar.in §.fin.q.36.vers.sæpe nu.Couarr.in lib.pract.quæst. c.32.n.4.in 2.& 3.conclus.& vltra prædictos multos alios allegat Claud.Tutius alleg.7.n.12.Imol.in l.nemo n.7.ff.de legat.1.Boer.dec.397.* & ita practicatur in isto regno, & hæc opinio seruatur etiam Neapoli, *vt tradit Praxis Archiepiscopalis Curiæ Neap.c.16.num.2. & seqq.*

1252 Retenta eadem secunda opinione eam limitabis in conductore gabellarum qui si post factam conductionem clericatum assumpserit vel si eo tempore esset clericus, & tanquam laicus conduxerit poterit vtroque casu conueniri coram iudice gabellarum, & sic laico, *Vasquez in tract.de de success.creat.§.10.n. 648.vers. quod autem eo casu.*

Iste numerus fuit sublatus. 1253.

1254 Quando autem causa, & lis dicatur pendere ponit late *Muscatell.in pract.ciuil.p.2. in glos. in verb.tribunali per tot.cart.mihi 48. Lancellot. in tract.de attent.c.4.n.1.& seq.p.2.Scacc.in tract.de iud.p.2.c.2.num.34.*

1255 Limitatur 66. prædictus primus effectus ꝙ clerici non possunt conueniri coram iudice laico vt nō procedat in clerico hæretico quādo in illo loco non adest officium inquisitionis, vel quando iudex ecclesiasticus nō potest illum compescere, quia ipse conueniri potest coram iudice sæculari, nec potest se lætari priuilegio clericali ob tale delictum *Paul. de Cast. in l.omnes qui §.præterea,nu. 2. C.de episc. & cler. Cassan.super consuet.Burgund.rubr.1.§.5. n.57.in add.cart.mihi 196.* vbi dicit quod ex quo committit in legem ecclesiæ propter hæresim non debet lege ecclesiastica iuuari, & quod ita fuit iudicatum per curiam Burgundiȩ cōtra quosdam luteranos, & huius conclusionis, & limitationis ratio est illa vulgata regula, frustra legis auxilium petit qui facit contra legem *l. auxilium de minor.c.quia frustra de vsur.*

1256 Limitatur 67. in clerico qui fortasse non esset baptizatus, quia cum baptismus sit ianua omnium sacramentorum absque eo non potuit recipere caracter ordinis, c. venies & tot. tit.de presbyt. non baptizat c. 1. de sacra. & & faciunt dicta per *Decian. in tractat. crim.p.2. lib.6.c.34.num.28.*

1257 Primo quæro pro habenda totali intelligentia materiæ istius præsentis primi effectus quis sit iudex competens ad decidendum an quis sit clericus, & an debeat remitti ad iudicem ecclesiasticum an hoc scilicet spectet ad iudicem laicum an vero ad ipsum iudicem ecclesiasticum, & dico quod hoc spectat omnino ad iudicem ecclesiasticū priuatiue quoad iudicem sæcularem ita vt iudex sæcularis nullo modo potest se intromittere ad talem decisionem ex quo tunc agitur de re spirituali, & ecclesiastica cuius cognitionis iudex sæcularis

ris

ris est omnino incapax *Rot. Ro. dec. 197. in antiq. Doct. in c. si iudex laicus de sentent. excom. in 6. Doctores in c. 1. de cler. coniug. in 6. Fulgos. cons. 8. col. 3. lib. 1. not. Cyn. & Bart. in l. si qua per calumniam, C. de epis. & cler. Alex. de Neuo cōs. 56. n. 6. Ang. de Castr. inter cons. eiusdem Alex. de Neno cons. 61. nu. 5. Soc. in c. peruenit n. 303. de sent. excom. Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsump. 76. n. 30. cum plur. seq. Feruand. Vasques in tract. de success. creat. lib. 3. §. 22. limit. 17. n. 69. vbi multos alios allegat. Rosell. in summa in verb. iudex il 2. n. 1. Lancellot. in tract. de attent. p. 2. c. 20. in præfat. 3. q. n. 80. cart. mihi 374. Maccabr. cons. 44. n. 4. & 56. Camill. de Curte in diuers. seu comprehen. iuris feud. p. 2. c. 2. n. 116.* vbi dicit quod licet hæc opinio sit verissima de iure de consuetudine tamen nō seruatur in Regno Neapolitano in quo de isto articulo cognoscit iudex laicus, & num. seq. probat quod talis consuetudo est valida *Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. clericus, §. 3. vbi testatur de comm. opin. Farinac. in tract. crim. q. 8. n. 33. Anast. Germon in tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 15. n. 56. 57. & sequent.* vbi dicit quod praxis Gallicana, quæ contrarium seruat est omnino improbanda, *Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 110. & c. 12. n. 5. eodem lib. Affl. super. constit. Regni p. 1. rubr. 3. nu. 19. Fulu. Patian. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib. 2. c. 34. nu. 22. & 23. vbi alios citat. Mart. in tract. de iurisd. p. 2. c. 31. nu. 1. Alfons. Aluarez in Specul. iuris pontific. c. 35. cart. mihi 98. in princ. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 33. n. 1. vbi alios etiam congerit, & testatur de comm. opin. Intrigl singul. 1. n. 1. lib. 3. Ioan. Franc. Pauinus in tract. de visitat. p. 1. q. 7. n. 67. in 14. tom. tract. diuers. cart. mihi 186. Vincent. de Franch. dec. 329. n. 5. lib. 2. Petr. Aug. Morla in empor. vtriusq. iur. p. 1. tit. 2. de iurisd. omn. iud. n. 163. Natia cons. 495. n. 16. lib. 3. Cepoll. cons. 10. n. 12. in crim. & cons. 11. n. 2. etiam in crim. Hortens. Caualc. in tract. de brachio regio p. 1. n. 90. Roland. a Valle cons. 4. nu. 21. lib. 1. Alex. Raudens. cons. 17. n. 13. lib. 2. Io. Aloij. de Leo in l. qui sub prætextu, n. 22. C. de sacros. eccles. & in l. officiales, nu. 32. C. de episcop. & cler. Pet. Belluga in Spec. princ. rubr. 11. §. videamus, n. 4. car. mihi 60.* vbi dicit quod dum per iudicem ecclesiasticū cognoscitur talis articulus iudex sæcularis penes quem reperitur clericus captus debet quiescere, & ad nihilum vlterius procedere quia, interim nescit se esse iudicem *Clar. in §. fi. q. 36.*
1258 *vers. regulariter*, qui dicit quod, nihilominus contrarium de facto seruatur in statu Mediol. *Scac. in tract. de iud. p. 1. c. 11. n. 88. & 90.* vbi testatur de comm opin. & improbat prædictam obseruantiam dicti status Mediolanensis, *Menoch. cons. 912. n. 16. 17. lib. 10.*

Sed de iure Regni Neapol. totum oppositū est dispositum scilicet, quod iudex sæcularis, & non ecclesiasticus hunc articulum habeat determinare, *Io. de Arnon. different. 85. Vincent. de Franc. d. dec. 189. n. 1. lib. 1.* qui ambo dicūt quo hoc est dispositum per ritum M.C.V. quæ cognitio est summaria non super clericatu, & iudex sæcularis summariè se informet, & cogno
1259 scat ad finem remittendi si constat de clericatu, & qualitatibus requisitis ad hoc vt suo priuilegio gaudeat, *Arcbid. in c. frequenter 54. dist. Anton. de Butr. in c. tuam de ordin. cognit. Belluga in d. §. videamus, n. 5. vers. & hæc videtur*, vbi dicit ex Bald. quod hæc cognitio non fit in mo-
1260 dum probationis, sed instructionis cum vera probatio fiat coram iudice ecclesiastico, *vt dicam inferius, Decia. in pracit. c. 9. n. 111. Vincen. de Franc. d. dec. 198. n. 1. & dec. 329. nu. 9. Cepolla d. cons. 11. n. 3. in crim. Menoch. eod. cons. 912. n. 14. 15 lib. 3. Patian. in tract. cui incumbat onus probandi negat. p. 2. c. 34. n. 8. & 81.* vbi dicit quod coram
1261 iudice laico potest produci instrumentum ordinationis ad hoc vt iudex sæcularis habeat scientiam clericatus, & per consequens sciat se esse excommunicatum si illum non remittit, & hoc fit absque partis citatione vel transmissione copiæ, *Bald. in d. l. si qua per calumniam, n. 4. vers. sed pone, C. de episcop. & cler. Franc. in c. si iudex, §. nunc sic, n. 4. vers. sed an poterit fieri de sentent. excomm. Aluarez in Specul. iuris pontific. c. 35 vers. & nota quod car. mihi 98. circa finem*, vbi dicit quod ex tali obstentatione iudex sæcularis constituitur in mora, & mala fide si non remittit suo superiori clericum captum Boss. in tract. crim. in tit. de foro compet. n. 156. & an talis cognitio de clericatu dici possit quod sit mixti fori *ponit Mart. de iurisd. d. c. 31. n. 20.* vbi etiam ponit quando præuenit iudex laicus, & clericus fuit captus, & incidebat in habitu laicali, & iudex laicus potest clericum retinere donec fuerit diffinitum per iudicē ecclesiasticū si debet remitti nec ne *ita Mart. d. loco n. 22.*

1262 Et est regulare quod vbi contingit quæstio inter iudicem ecclesiasticum, & sæcularem super iurisdictione iudex ecclesiasticus propter maiorem authoritatem, & præheminentiam semper cognoscere habet an iurisdictio sit sua necne, *Deci. in c. cæterum de iudit. Felin. & Deci. in c. pastoralis in fin. de rescript. Ias. in l. secunda colum. 5. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Couarr. in lib. pract. quæst. c. 35. nu. 1.* vbi dicit quod hæc opinio omnino seruat apud Hispanos, & admonet iudices ecclesiasticos vt hunc articulum non temere tractare, & expedire habeant, sed iuxta Romani Pontificis sanctiones, & zelo
1263 iustitiæ, & nō ampliandæ eius iurisdictionis, & liberandi homines scelestissimos (qui verè sūt pestis, & atra lues Reipublicæ) à iustissima iudicum sæcularium punitione, & (inquit vlterius) quod apud Gallos huius controuersiæ

co-

cognitio pertinet ad iudicem sęcularē à quo hæc lis tractatur, & expeditur non admissa, nec recepta constitutione Bonifacij Papæ Octaui *in c. si iudex laicus de sent. excom. in 6. allegat Guid. Pap. dec.* 138. in isto autem Regno practicatur opinio ipsius Couarru. & ita vidi in casibus contingentibus pluries decisum auditis tamen officialibus sæcularibus, & sicuti iudex ecclesiasticus est iudex ad cognoscendum an quis sit clericus, & an debeat gaudere priuilegio fori ecclesiastici ita pariter est iudex competens quando ex quæstio an quis deferret habitum, & tonsuram an non, & an habitus quem quis portabat, & portat sit clericalis, spectat etiam ad iudicem ecclesiasticum tanquam accessorium ad spiritualem, & non ad iudicem laicum, *ita tenet Dom. de Sancto Gemin. in c. vnico de cler. coniugat. in 6. Cardinal. in clement. 2. de vit. & honest. cler. Aufrer. in tracta. de potesta. iud. ecclesia. num. 19. in 13. tom. tract. diuersor. Mascard. in tract. de probat. concl. 689. num. 9. Ioan. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. in §. fin. quæst. 36. num. 17. Farinac. quæst. 8. nu. 34.* vbi dicit quod opinio contraria est falsa, & aduersatur sacris canonibus, & omnino reijciēda, & hæc tanquam communis amplectenda, & multos alios allegat *Socy. seu. cons. 22. num. 3. lib. 1. Cæpoll. cons. 10. num. 6. & 7. in crim. Roland. a Valle cons. 4. num. 33. lib. 1. Alexand. Raudens. cons. 17. num. 14. lib. 2. Intrigl. d. singul. 1. nu. 3. lib. 3.* vbi dicit quod in isto Regno cognitio hæc spectat ad M. R. C. ex quadā consuetudine, quæ consuetudo secundum eum valida est, & ad hoc allegat varios Doctores, & præsertim Couarr. *in lib. pract. qq. c. 31. n. 5. vers. quamobrem*, sed cum ipse Intrigl. asserit quod hoc cognitio spectat ad Magnam Curiam ex quadam consuetudine, dico quod ipse errauit in terminis, nam est verum quod Magna Curia recognoscit pro sua informatione non autem quando est aliqua contentio inter Magnam Curiam, & Curiam Episcopalem, quia tunc de prædictis, & similibus cognoscit ipse iudex Archiepiscopalis, sed si esset solum dubium de tōsura ꝙ statim potest probari, & videri ad oculum deposito pileo, & iudex sæcu-
1264 laris denudato capite contrarium cognouerit poterit tunc denegare remissionem ad iudicem ecclesiasticum tanquam calumniose petitam, *l. 1. & quæ ibi not. Doct. ff. de offic. assessor. Domin. & Franc. in cap. 1. §. 1. colum. 2. de cler. coniugat. in 6. Mascard. in tractat. de probat. conclus. 689. num. 11. Menoch. cons. 922. num. 11. 12. & 13. lib. 10.* vbi loquitur de eo, qui fuit captus, & tempore capturæ fuit repertus sine vestigio tonsuræ quo fit vt inspectio tonsuræ debeat fieri tempore capturæ, *allegat Vincent. de Franc. dec. 189. nu. 11*

. Hæc opinio non est vera, nam potest esse, vt sit clericus peregrinus, qui in itinere non potuit coronam sibi fieri facere, *iuxta gl. in c. si quis ex clericis de vit. & honest. cler. Praxis Curiæ Archiepiscopalis Neapol. cap. 39. nu. 4.* vel ex alio accidente capilli creuerint, & ideo satis est, vt incidat in habitu, quia pro non delatione tonsuræ poterit puniri a suo ordinario, nam satis est, vt pro maiori parte temporis vtatur habitu, & tonsura, nec vnica dimissio priuat illum beneficio fori, *Capell. Tholos. dec. 104. & alij quos probat Auctor praxis Archiepiscopalis Neap. c. 7. in 2. editione nu. 11. Quarant. in compendio Bull. in verb. habitus clericalis in fi.*

1265 Hinc est quod si vertitur quæstio an quis debeat gaudere immunitate ecclesiastica, vel non eandem quæstionem determinare habet iudex ecclesiasticus, & non sæcularis, *Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 6. n. 21. & 22. Hortens. Cavalc. in tract. de brachio regio, p. 1. n. 90. vbi testatur de comm. opin. allegat Borgni. Cavalc. in reper. in verb. iudex ecclesiasticus.*

1266 . At si quæstio verteretur de loco in quo qs fuit captus an scilicet, sit sacer, vel non, & an sit de membris in quibus consequitur immunitatem ecclesiasticam, vel non tunc secundū aliquos est locus præuentionis hoc est, vt pręueniens possit hunc articulum terminare, *Caualc. eodem n. 90.* quæ tamen opinio non est vera cum isto casu nullus sit locus pręuentionis, sed omnino iudex ecclesiasticus hoc cognoscere debet ita *Couar. in lib. pract. qq. c. 23. ver. primum istud Alex. cons. 149. n. 6. lib. 6. prout eos allegat Alex. Raudens. cons. 17. n. 11. lib. 2*

1267 Sic etiam si est quæstio an quis dimiserit habitū, vel voluerit in clericatu perseuerare hoc dubium remittitur arbitrio iudicis ecclesiastici, *Affl. in c. 1. n. 10. de milit. vassall. qui contumax est in vsib. feud. Menoch. in tract. de arbit. iud. casu 231. num. 14. Camill. Gallin. in tracta. de verb. signific. lib. 5. c. 20. num. 69.*

Et pari modo si vertitur quæstio inter cle-
1268 ricum, & gabellotum de re quam clericus secum portat, & clericus asserit talem rem portare causa proprij vsus, & gabellotus hoc negat, & est dubium an debeat præstare iuramentum tunc est adeundus iudex ecclesiasticus, qui hoc decidere habet, & non procurator Cæsaris licet alias ipse procurator Cæsaris sit iudex in concernentibus pedagia, & gabellas, quia is est laicus, *Bertac. in tract. de gabell. in 7. quæst. princ. colum. 5. vers. nec præterea Ferret. in eodem tract. de gabell. num. 433. Rolan. a Valle cons. 72. num. 25. lib. 4.*

Et eodem modo si esset quæstio an res q̄ in-
1269 troduxit clericus in ciuitatem ceciderit in cōmissum ob non solutum vectigal debet talis quæstio terminari per iudicem ecclesiasticū,

Foller. super constit. Regni in tit. de sacros. eccl. c. item statuimus, n. 9. circa medium car. mihi 34.

1270 Et prout supra etiam est dicendum si verteretur quæstio de inualiditate clericatus, vt qa is qui reperitur clericus erat talis, qui non poterat ordinari, namque cognitio an poterat ordinari, nec ne, & an ita ordinatus gaudeat priuilegio fori spectat ad eumdem iudicē ecclesiasticum, quia hoc est etiam quid spirituale, *c. tuam, de ordin. cognit. c. lator qui filij sint legitimi Ripa in c. decernimus in* 8. *dubio de iudit. Rol. a Valle cons.* 40. *num.* 20. *lib.* 1. *Vinc. de Franch. dec.* 189. *nu.* 3. *lib.* 1.

1271 Et sicuti iudex ecclesiasticus est iudex competens, qui declarare habet an clericus possit vti priuilegio fori ecclesiastici ita pari modo probatio quod quis sit clericus debet fieri in curia ecclesiastica, *glos. in cap. si iudex laicus, in fin. de sentent. excommun. in* 6. *Innocent. in cap. vt famæ, in princ. eodem titu. etiam in* 6. *Alexand. de Neuo cons.* 59. *nu.* 1. *Petr. Belluga in Specul. princip. rubr.* 11. *§. videamus, num.* 5. vbi dicit quod ideo debet fieri coram iudice ecclesiastico, quia est quid spirituale *ad quod allegat Bald. in l. quoties, C. de iud. & vltra eos idem dixerunt Ripa in c. decernimus, nu.* 4. *vers. sed coram quo de iud. Mascard. in tract. de probat. conclu.* 961. *vbi asserit hanc esse commun. opin. & conclus.* 689. *num.* 7. *Capell. Tholos. dec.* 117. *Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib.* 3. *cap.* 15. *nu.* 56. *Couarr. in lib. pract. qq. cap.* 33. *num.* 2. vbi testatur de comm. opin. & dicit quod ita seruatur in tribunalibus Hispaniæ nullo contradicente, *Fulu. Patia. in tract. cui incumbat onus proband. negat. lib.* 2. *ca.* 34. *nu.* 21. *&* 80. *Alphons. Aluarez in Specul. iuris pontif. c.* 35. *vers. & talis vera cart. mihi* 98. *circa finem, Iacob. de Grass. in dec. aur. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 18 *num.* 153. qui asserit quod hæc est communis opinio, quod non obstante quòd hæc opinio sit communis contrariam nihilominus seruatur in Regno Neapolitano, *Menoch. cons.* 912 *num.* 7. *lib.* 10. *Cepoll. cons.* 10. *num.* 6. *&* 9. *in crimi. Ortens. Caualc. in tract. de bracchio regio par.* 1. *num.* 90. *vbi testatur etiam de commun. opin. Muta super consuetud. huius Vrbis Panormi, c.* 4. *num.* 7. *Clar. in §. fin. q.* 36. *num.* 18. vbi dicit quod hæc est communis opiuio, & quod ita seruatur in Hispania, & quod in Ducatu Mediolani aliter seruatur in quo clericus contra quem iudex secularis procedit criminaliter exhibet sua iura, & instrumenta clericatus Vulpell. consil. 30. num. *6*.

1272 Quæro secundo an in facienda tali probatione ad hoc vt clericus remittatur suo iudici fit necessaria aliqua partis citatio, & dico quod non, *ita Bald. in l. si qua per calumn. vers. sed pone, C. de episcop. & cler. Port. concl.* 43. *ampl.* 46. *car. mihi* 335. quod secus est in declaratione faciē-da per iudicem ecclesiasticum qñ vult pronūciare an clericus debeat admitti ad forum ec-

1273 clesiasticum an non quia tunc talis declaratio debet fieri citato, & audito ipso iudice sæculari, & eo cuius interest copulatiue, *Cepoll. cons.* 11. *num.* 2. *in crim. Boss. in tract. crim. in tit. de foro compet. num.* 151. *&* 155. *Dom. de S. Gemin. in c. si iudex laicus, in fine, de cler. coniug. in* 6. *Farin. in tract. crim. quæst.* 8. *n.* 37. *Intrig. singu.* 1. *nu.* 2. *lib.* 3. *Alex. Rauden. cons.* 17. *n.* 13. *&* 20. *lib.* 2.

Et si iudex ecclesiasticus pronunciauerit illum de quo agitur esse clericum tunc iudex

1274 laicus tenetur illum remittere vna cum processu contra eum compilato, *d. c. si iudex laicus vbi hoc not. Doct. Cepoll. cons.* 10. *nu.* 13. *in crim.* & hoc tām si clericus est captus in habitu laicali,

1275 quando clericali, Cæpoll. consil. 11. num. 2. etiam in crimin.

At in tali remissione facienda iudex laicus

1276 pro sua cautela potest se protestare quod ipsum remittit saluo iure vendicandi, quia si aliter eum remitteret videtur iuri suo renunciare, nec posset amplius eū punire si clericatus non probaretur, & tota cognitio ad iudicem ecclesiasticum pertineret, *Patian. in tract. cui incumb. onus proban. negatiu. lib.* 2. *c.* 34. *nu.* 49. *vbi ad hoc allegat Aufrer. in add. ad Capell. Tholos. dec.* 117, *in fin. & Crauett. in tract. de antiqu. temp. p.* 3. *in §. seu sectione incip. videmus, nu.* 34. *versic. sed an sola possessio.*

1277 Quæro tertio an isto casu iudex laicus possit statuere tēpus ipsi clerico infra quod habeat clericatum probare coram iudice ecclesiastico, & respondeo quod non quia hoc non spectat ad suam iurisdictionem, & quia non potest imponere legem superiori, *Ias. in l.* 2. *n.* 12. *&* 15. *ff. de re iud. qui asserit quod hæc est cōm. opi. Mascard. in tract. de probat. concl.* 689. *n.* 1. *qui allegat Bart. in l. pro tribunali vbi etim Doctores, ff. de re iud. & in l. præses, C. de apdell.*

Iste numerus fuit sublatus 1278

1279 Quæro quarto, an iste articulus quod clericus remittatur ad iudicem ecclesiasticum terminetur per iudicem ordinarium ipsius clerici an vero per ordinarium illius loci vbi fuit captus an vero per ordinarium superiorem officialis capientis, & dicas quod est terminandus per ordinarium illius loci vbi clericus reperitur in posse iudicis laici, *Lapus in c. si iudex laicus num.* 1. *de sentent. excommun. in* 6.

1280 Quæro quinto an, pendente articulo an qs sit clericus, & an debeat remitti ad suum forum ecclesiasticū, persona clerici interim sit remittēda ipsi iudici ecclesiastico an vero sit custodienda penes quem reperitur, & aliqui dixerūt quod interim isto casu captus custoditur

ditur in carcerib' laici donec ista quæstio per iudicem ecclesiasticum fuerit terminata, *Caualcan. in tract. de brachio regio p.1.n.9. Farinac. in tract. crim. q.19.n.1. & latius, q.8.n.36. vbi prope infinitos allegat Scacc. in tract. de iud. p.1. c.11. nu. 88.* Alij vero dixerunt quod interim debet remitti ad iudicem ecclesiasticum *ita Anastas. Germo. & alij per eum citati in tractat. de sacror. immun. lib.3. cap.15. num.56.*

Sed re vera in isto articulo est omnino distinguendum, aut clericus fuit captus in habitu laicali, & indistincte procedit prima opinio, aut fuit captus in habitu clericali, & tunc interim est custodiendus apud iudicem ecclesiasticum, quia ex quo reperitur in possessione, vel quasi clericatus est manutenendus in statu in quo reperitur, *c. si iudex laicus de senten. excomm. in 6. vbi hoc not. Ancher. in 3. not. Petr. Bellug. in Specul. princ. in §. videamus de clericis, n.4. vers. occurrit igitur car. mihi 44. Couarr. in lib. pract. q. c.33. n.3. vers. fortassis,* vbi dicit idē esse si captus cōi opinione pro clerico reputaret, vel adesset fama publica, *Franch. dec. 189. n.6.*

1281 Quæro sexto, an quando iudex ecclesiasticus facit inhibitorias iudici sæculari ne se intromittat in ꝓsequutione incepta, & formata contra clericum, & ne illam prosequatur an tunc requiratur citatio ipsius iudicis sæcularis, & dico quod non, *Alex. conf. 149. n.4. lib.6. Lancell. in tract. de attent. p.2. c.20. q.5. nu.223.*

1282 Quæro septimo quo ordine, & solemnitate iudex sęcularis remittat clericum ad suum iudicem ecclesiasticum, & dico quod debet illū remittere cum magna modestia, & vrbanitate alias autem si illum remitteret cum ignominia, & verecundia, vtputa eum transmittendo sine pallio cum manibus ligatis, vel cū tubis, vel capite detecto, vel simili modo in opprobrium remissionis diceretur lædere iurisdictionem ecclesiastica, & per consequens incideret in canonem, si quis suadente *diabolo 17. q.4. c. nuper de sentent. excommun. Carau. super ritu M.C.V. ritu 235. num.6. Iacobus Sbrozz. in tracta. de Vicar. episcop. lib.1. c.132. nu.30. Fulu. Patian. in tracta. cui incumbat onus proban. negat. lib.2. c.34. nu.49. vers. tertium est, Ortens. Caualc. in practica, de testib. p.5. nu.220. Clar. in §. fin. q. 36. num.43.* vbi recenset aliquas prouincias in quibus remissiones prędictæ fiunt cum maxima irrisione populi, & quod in partibus suis absque aliquo dedecore ipsorum clericorum, Gemin. *in c. si iudex laicus, §. fin. nu.11. de sentent. excommun. Belluga in Specul. in princ. rubr.11. §. videamus, num.9.*

1283 Quæro octauo, ad cuius expensas debeat fieri remissio clerici petentis se remitti ad iudicem ecclesiasticum, & dico quod debet fieri ad expensas ipsius clerici petentis se remitti ad suum iudicem, ita vt ipse teneatur soluere satellites, qui ꝑ eius custodia mittuntur, *Bald. & Card. Alexand. in c.1. §. si iudex de pace tenend. in vsib. feud. Boerius decis. 303. num.9. Vrsill. in adnot. ad Afflict. decis. 265. nn.50. Menoch. in tract. de arbitr. casu. 228. nu.8. & seq. Foller. in pract. crim. canon. in verb. miscellan. quædam, nu. 50. car. mihi 330. & super constitu. Regni in tit. de episcop. & cleric. cap. item seruat nu.6. cart. mihi 83.* vbi dicit, quod si talem remissionem peteret iudex ecclesiasticus pro defensione priuilegiorum suæ iurisdictionis tunc debet fieri ad expensas ipsius iudicis, & non prosequuti, *Baiard. in addi. ad Clar. §. fin. q.36. num.27. Anna singul. 271. Masullus in add. ad Capicium decis. 9. & 13. Alexand. Raudens. cons. 17. num.23. lib.2. Couarru. in lib. pract. q. c.33. num.5. vbi dicit quod omnes mouentur ad ita dicendum argum. text. in l. quoniam liberis, C. de testib. & in l. cum sæpe, C. de erogat. milit. anno. lib.12. Fulu. Patian. in tract. cui incumbat onus probandi negat. lib.2. cap.34. nu.48. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. remissio reorum versic. ad quintum,* vbi dicit, quod tunc debet fieri remissio ad expēsas clerici capti quādo clericus est habilis ad soluendum, si vero est inhabilis tunc fit ad expensas accusatoris, vel instigatoris alias episcopi, qui eum repetit: *& hoc idem dixerunt Couarr. Masullus, & Raudens. in locis proxime citatis.*

1284 Quæro nono, quando clericus dicatur clericaliter viuere, & respondeo quod tunc dicitur clericaliter viuere qnando exercet ea, quæ concernunt statum clericorum, *Rebuff. in trac. de literis obligatorijs art.20. gloss.1. nu.121. in 1. to. comment. constit. Franc. Foller. super constit. Regn in tit. de episcop. & cler. cap. item statuimus, nu.9 cart. mihi 68.*

1285 Quæro decimo, quid si iudici laico constat quod clericus quem pœnes se detinet carceratum est innocens illius delicti pro quo reperitur carceratus, an tūc debeat illum statim dimittere, & relaxare, an vero illum relaxādum tradere suo iudici, & dico quòd debet statim illum liberum dimittere, *ita Carauit. super ritu M.C.V. ritu 235. nu.20. Baiard. in addi. ad Clarum §. fin. q.36. num.19.*

1286 Quæro vndecimo, quid si clericus captus a iudice laico impetrasset inhibitorias a iudice ecclesiastico an possit talibus inhibitorijs renuntiare, & promittere eis non vti, & dico qđ nō quia talis renuntiatio esset inualida, & ea non obstanter semper potest petere se remitti ad suum iudicem competentem, *c. contingit de sentent. excomm. Gemin. in c.1. §. & cum Parisiens. de cleric. coniugat. in 6. Bertrand. cons. 67. n.12. lib. 2. cons. 182. nu.3. in fi. & nu.4. & 5. lib.1. Decian. in tract. crim. p.1. lib.4. c.9. n.116.* & ratio est quia per, talem renunciationem renūtiaret etiā foro

ro ecclesiastico, cui non potest, vt dixi supra in ampliationibus.

1287 Quęro duodecimo, quid si clericus est citatus per iudicem laicum pro delicto ab eo commisso, qui tamen non comparet, & ob id ponitur in banno, & ratione contumaciæ vigore statuti habetur pro confesso, an si postea est captus possit dicere bannum, & confessionem nullam tãquam processum contra clericum, & dico quod sic constito de clericatu, *Ancher. in reg. ea q. 25. de reg. iur. in 6. Aufrer. in tract. de potestat. iud. laici super person. eccles. reg. 2. limit. 23. in 16. to. tract. diuers. car. mihi* 289. vltra quod etiam confessio expresse facta est ipso iure nulla, vt dixi etiam supra in ampliationibus.

1288 Quęro decimotertio, quid si clericus fuisset condemnatus tanquam laicus, vt quia ita reputabatur, an tunc si appellauerit, & docuerit se esse clericum iudex appellationis laicus poterit pronunciare sentẽtiam nullam, & dico quod sic determinauit Bart. *cons.* 225. & rationem adducit, quia tunc non iudicat de clerico, sed de nullitate sentẽtiæ *hoc idem dixerunt Petr. de Ancher. & Andr. Barbat. num. 102. cum pluribus sequen. in c. 2. de foro compet. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 62.*

1289 Quęro decimoquarto, an in casibus supradictarum limitationũ in quibus iudici laico acquiritur iurisdictio super personis ecclesiasticis illa acquiratur priuatiue quoad iudicẽ ecclesiasticũ, an vero cumulatiue, & respondeo quod cumulatiue, est bene verum quod si iudex ecclesiasticus processerit contra clericum, & eum condemnauerit ad pœnam non condignam delicto ex defectu potestatis, vt quia deberet pro delicto imponi pœna mortis naturalis quod ipse imponere non poterat, & imposuit pęnam perpetui carceris tunc iudex laicus poterit eundem punire pęna a iure statuta, & etiam mortis, *ita Scacc. in tract. de iud. par. 1. cap. 11. nu. 101. vbi allegat Boss. in tit. de foro compet. num.* 133.

1290 Et vt finem imponam præsenti primo effectui, dico quod prælatus, ac iudex ecclesiasticus potest prohibere laicis ne deferant habitum, & tonsuram clericalem, *Domin. & Franc. in cap. vltimo, in fin. de bigam. in sexto, Marc. Ant. Genuens. in pract. Archiepiscop. cap. 53. nu. 3.* vbi dicit quod ita seruatur in Ciuitate Neapolis.

1291 Secundo sciendum est, quod quando clericus priuatur priuilegio clericali non priuatur nisi possessione clericatus, nam dato quod priuetur priuilegio, nihilominus remanet clericus, quia caracter clericalis est indelibilis, & sic vbicunque clericus propter delictum ammittit priuilegium clericale solam possessionem perdit, & non proprietatem, seu ordinẽ, *Alexand. de Neuo cons. 62. num. 6.*

1292 Tertio sciendum est quòd si iudex sæcularis iudicauerit se competentẽ in causa clerici, & postea sententiam tulerit diffinitiuam non obstante tali interlocutoria quocunq; tempore poterit clericus de nullitate dicere, *Paul. de Castr. in l. 2. num. 9. versic. breuiter ff. si quis in ius vocat. non iuer. Prosper. Passett. cons. 23. nu. 7.*

1293 Quarto sciendum est quòd vbi clericus in casibus à iure permissis conuenitur coram laico tunc debet seruari ius canonicum prout econtra si laicus conuenitur coram ecclesiastico debet seruari ius ciuile, *Petr. Nicol. Mozz. in tractat. de feud. in titul. de naturalib. feud. nu. 125. & seq. Dom. Intrigliol. in eodem tract. centur. 2. art. 94. nu. 9. & 10. cum alijs quos referam infra eff. ct. immediate sequent.*

1294 Quinto sciendum est, quòd quantum ad ammissionem priuilegij clericalis nulla est differentia inter clericos existentes in sacris, & in minoribus, vbi delictum est causa ammissionis ipsius priuilegij quia caracter ita est impressus in animam constituti in minoribus quàm in sacris, *Alexandr. de Neuo consil. 59. num. 4. in fin. vbi adhoc allegat cap. vnicum de vit. & honest. cleric.*

1295 Sexto sciendum est, quòd sex erant necessaria de iure canonico antiquo ad hoc, vt clericus ammitteret priuileggium fori. Primum quòd non incedat in habitu. Secundum quòd se immisceat enormitatibus. Tertium quòd in illis frequentauerit. Quartum quód in illis sit depræhensus. Quintum quòd fuerit ter monitus. Sextum, & vltimum, quòd post monitiones fuerit incorrigibilis, *Io. Fran. à Ponte cons. 24. num. 4. & 5.* vbi dicit quod duo vltima sunt disputata, & quod quatuor prima omnino requiritur, *Cæpoll. cons. 11. num. 29. 35. & 37. in crimin. Gramma. voto* 8. *num. 4. & voto 9. nu. 18. & voto 38. num. 15. Roland. à Valle cons. 4. num. 28. & seq. lib. 2. Brun. cons. 64. num. 8. in fin. Decian. in tractat. crimin part. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 103. & 106.* vbi dicit, quòd quatuor prima sufficiunt, *Ruin. cons. 7. num. 6. lib. 5. Capic. decis. 155. nu. 26. & decis. 161. num. 2.* vbi dicit quòd ista sex requisita debent adesse in clericis in sacris constitutis, sed in constitutis in minoribus forte sufficerent quatuor prima circa, quæ est in omnibus multum attendenda consuetudo, *Menoch. cons. 912. num. 33. lib. 3. Fuscus in singul. in lit. C, num. 121. Thom. Zerola in praxi episcop. in verb. clericus* §. 16. vbi dicit quòd quinque sufficiunt, *Sigis. Scaccia in tract. de iudi. p. 1. c. 11. nu. 8.* qui dicit quòd prima quatuor requisita debent adesse si non fuerit ter monitus si vero fuerit ter monitus, & clericus sit in minoribus constitutus ad priuandũ illum priuilegio fori *allegat Rol. a Valle cõs. 31. n. 32. lib. 1.*

1296 Septimo sciendũ est, quòd clericus non solum

lum personaliter, & per seipsum potest petere declinatoriæ fori verũ etiam, & per alium, & hoc procedit tã si is qui petit hanc declinatoriam habet speciale mandatũ, & ad hoc serio sit procurator constitutus, quàm non, & etiã non obstante statuto (prout est in ritu M. C. V. Regni Neapolis) quod declinatoria fori non admictitur nisi reo cõparente, *Guido Pap. dec. 338. Campan. super c. Regni Neapol. c. 94. nu. 8. Marf. in l. vnica nu. 165. de rapt. virgin. Anton. Scappa in tract. de iure non scripto lib. 5. c. 181. n. 6. & 7. vbi dicit qd̃ ita seruatur de cõsuetudine Franc. dec. 329. Muta super cõsuetud. huius vrbis c. 4. n. 5. Tho. Zerola in d. verbo clericus §. 3. circa medium.*

SECVNDVS EFFECTVS.

SVMMARIVM.

1 *Statutum ligari, & forum sortiri paria sunt.*

2 *Materia de statutis ligantibus clericos est maximum pelagus.*

3 *Clerici regulariter non ligantur statutis laicorum amplia nu. 8. & seq. lim. nu. 112. & seq.*

4 *Statuta regulantur a potestate, & iurisdictione statuentium.*

5 *Lex nulla potest ligare non subditum.*

6 *Laicis deficit potestas ligandi clericos per eorum statuta.*

7 *Superior non ligatur lege sui inferioris.*

8 *Laici omnes sunt inferiores Clericis.*

9 *Clerici etiam in minoribus constituti non ligantur statutis laicorum.*

10 *Statutum loquens per verba quantumuis generalia, & vniuersalia non comprahendit clericos.*

11 *Statuentes non præsumitur quod noluissent in generali statuto comprahendere eos de quibus in spetie disponere non potuissent.* (tos

12 *Verba generalia nũquã cõprahendunt priuilegia-*

13 *Verba generalia restringuntur secundum subiectam materiam.*

14 *Statutum laicorum non valet quo ad clericos etiã si eis tollat id quod fuit eis semel acquisitum per longissimã consuetudinem, vel per aliud statutum quod intelligas, vt nu. 18. & seq. & nu. 23. & 24.*

15 *Statutum factum in fauorem non subditi transit in contractum.*

16 *Statutum tollens clericis id quod est eis aliàs acquisitum per aliud statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam, nu. 23.*

17 *Statutum non potest reuocari in præiuditium iuris quod fuit quæsitum non subdito.*

19 *Statuentes possunt prohibere ne clericis fruantur benefitijs ab eorum statutis inductis.*

20 *Statutum denegans eius fauorem clericis non dicitur contra libertatem ecclesiasticam, & de ratione vide num. 21. & 22.*

25 *Statutum disponens quòd clerici non possint, vti aliquo statuto laicorum in eius fauorem nisi illud acceptent contra se, vel nisi episcopus per suam constitutionem sinodalem approbet statuta prædicta, est validum.*

26 *Statutum quòd non subditi statuentibus nullo potiantur beneficio statutorum est validum, & comprahendit clericos quod intelligas, nu. 28.*

27 *Statutum quod forensis non possit, vti benefitio statutorum non compræhendit clericos.*

28 *Pactum usurarium positum in contractibus licitis annullatur licèt ipsa dispositio licete substineatur.*

30 *Conditio inhonesta, vel impossibilis vitiatur, & non vitiat institutionem vel legatum.*

30 *Vtile perinutile non vitiatur in separabilibus.*

31 *Papa non potest statuere, vt omnes clerici subijciantur statutis laicorum.*

33 *Statuta laicorum sicut non compræhendunt personas ita nec bona clericorũ nu. 35. distinguen. n. seq.*

34 *Bona dicuntur esse accessoria personarum.*

38 *Bona clericorum tam diu sunt exempta a statutis laicorum quam diu pænes ipsos clericos sunt.*

39 *Ecclesia non supponitur statutis laicorum.*

40 *Propter quòd illud quodq; tale, & illud magis.*

41 *Statutum laicorum non compræhendit clericos ét quod disponat super quocunq; inmani delicto, & etiã crimine lesæ maiestatis.*

42 *Statuta laicorum non compræhendunt clericos etiam si disponant super materia honesta, & fauorabili nisi ipsi hoc velint.*

43 *Clerici quando possint vti statutis laicorum eis fauorabilibus num. 46.*

44 *Statutum faciens expressam mentionem de clericis nõ valet nec eos ligat etiam qd̃ sit eis fauorabile, & priuilegiatiuum nisi sit à summo Pontifice acceptatum, & confirmatum, & de ratione vide nu. 45.*

47 *Principes non recognoscentes superiorem in eorũ statu habentur loco Imperatoris, & potiuntur omnibus iurisdictionibus quibus Imperator.*

48 *Dispositio quælibet loquens de Imperatore habet locum etiam in principibus non recognoscentibus superiorem.*

49 *Ciuitates liberæ, & republicæ habẽt iura Imperij.*

50 *Imperator dicitur dominus totius orbis.*

51 *Statutum non extenditur vltra iurisdictionem statuentis.*

52 *Statutum disponens simpliciter priuilegiando clericos est validum.*

53 *Clerici etiam cum iuramento non possunt se submittere statutis laicorum sed contra num. 54.*

55 *Laici respectu iuris induidui quod habent cum clericis non ligantur statutis laicorum.*

56 *Consors litis potitur omnibus priuilegijs competentibus suo consorti.*

57 *Restitutio in integrum concessa minoribus competit etiam maioribus litis consortibus.*

57 *Priuatus si habet ius cõmune cum ecclesia iuuabitur priuilegio ne contra eũ præscribatur nisi spatio*

 cen-

centum annorum prout contra ecclesiam.

59 *Praescriptio si est interrupta per unum ex socijs talis interruptio prodest consocijs.*

60 *Appellatio interposita ab uno ex consortibus litis prodest alteri consorti.*

61 *Statutum contra libertatem ecclesiasticam est nullius momenti ampl. nu. 62. & seq.*

62 *Statuentes & scribentes statuta contra ecclesiasticam libertatem sunt excommunicati.*

63 *Mandantes obseruari statuta contra ecclesiasticam libertatem sunt excommunicati.*

64 *Officialis qui potest & non tollit statuta contra libertatem ecclesiasticam compilata incidit in sententiam excommunicationis prout ipsi statuentes.*

65 *Statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam non solum si illud directe offendat verum etiam si indirecte.*

66 *Statutum contra libertatem ecclesiasticam dicitur septem modis.*

67 *Statutum contra libertatem ecclesiasticam quando disponat contra priuilegia concessa clericis & ecclesijs a Summo Potefice, vel alio principe saeculari.*

68 *Statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam quotiescunq; facit deteriorem conditionem clericorum, vel ecclesiarum quam sit de iure canonico, vel ciuili amplia num. 69. & 70.*

71 *Statutum dicitur contra ecclesiasticam libertatem si infert iniuriam uni ecclesiae tantum, & n. 72.*

73 *Statutum dicitur cōtra libertatem ecclesiasticam si tollit clericis id quod per longam consuetudinem fuit eis quaesitum.*

74 *Consuetudo habet vim priuilegij, & tamen operatur quantum priuilegium.*
75 *Statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam si reddit clericos timidiores ad operandum id quod libere operarentur si statutum non adesset intellige nu. 76.*

77 *Statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam etiam si de clericis, vel ecclesijs nihil disponat sed de illis qui cum clericis contrahunt.*

78 *Statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticam si clericis tollit facultatem libere disponendi de rebus suis.*

79 *Clerici non ligantur laicorum statutis etiam factis a quantumuis supremo Principe.*

80 *Statuta laicorum quo ad personas ecclesiasticas sunt nullius momenti etiam si adesset consuetudo ita statuendi.*

81 *Laici non possunt statuere super re spirituali, vt est super matrimonio, & similibus.*

82 *Statutum per quod cohartatur libera facultas matrimonij contrahendi non valet lim. 82.*

83 *Statutum puniens contrahentes matrimonium cū hominibus alterius factionis seu ciuitatis non valet.*

84 *Statutum quod mulier quae nubit extra territoriū vel cum extero non possit succedere non valet.*

85 *Statutum disponens quod filij nati ex tali matrimonio, vt ex matrimonio contracto cum extera, vel ignobili, ammittant nobilitatem in est validum.*

86 *Statutum disponens ne pupillus, vel filius familias possint contrahere matrimonium nisi cum consensu alicuius non valet.*

88 *Celsus Vgo cons. 38. nu. 5. in fin. reprobatur.*

89 *Consensus patris non est necessarius, vbi filius vult contrahere matrimonium licet de vrbanitate, & honestate requiratur.*

90 *Statutum principis saecularis disponens in materia excommunicationis est omnino nullum.*

91 *Statutum tollens penam excommunicationis, vel prohibens aliquem posse excommunicare non valet.*

92 *Statutum directe tollens vires iuramenti est inualidum secus si indirecte.*

93 *Statutum disponens de decimis non valet.*

94 *Statutum laicorum loquens in materia vsurarum est nullius momenti.*

95 *Statutum disponens quod mutuans pecuniam vniuersitati non possit collectari non valet.*

96 *Statutum laicorum permittens vsuras licet non excuset quo ad paenas spirituales excusabit tamen quoad paenas temporales.*

97 *Principes saeculares possunt statuere circa spiritualia corroborando Ius canonicum.*

98 *Statutum laicorum disponēs de persona laicorum respectu clericorum est inualidum.*

99 *Statutum dictans quod concubinae clericorum non possint stare in connicinio, uel imponens aliquam paenam concubinis clericorum non valet.*

100 *Statutū dicitur conditum contra clericos ēt si in consequentiam, & non principaliter de eis disponat.*

101 *Principes laici non possunt statuere in materia concernente seu permittente peccatum.*

102 *Statutum permittens praescriptionem cum mala fide non valet.*

103 *Statutum quod filius spurius, vel aliter illegitimus succedat in bonis paternis non valet.*

104 *Clericus qui succedit laico non ligatur statutis quibus ligabatur laicus eius author.*

105 *Statutum praeiudicans alicui piae causae non valet.*

106 *Statutum puniens consanguineum clerici respectu ipsius clerici non valet.*

107 *Clerici coniugati quando non supponantur statutis laicorum.*

108 *Statuentes licet habeant liberam statuendi facultatem non propterea possunt aliquid statuere contra, vel supra clericos.*

109 *Statutum laicorum non ligat clericos etiam ad fauorem alterius clerici, vel ecclesiae.*

110 *Clerici praesumuntur ignorare statuta laicorum.*

111 *Statutum laicorum est nullum tam si directe, quā si indirecte disponat de clericis.*

112 *Statutum laicorum continens aliquid quod est diuino, naturali, vel canonico iuri conforme ligat etiam clericos.*

113 *Statutum fundatum super naturali equitate ligat clericos.*

114 *Iudex ecclesiasticus non tenetur seruare statutum conforme iuri naturali, diuino, vel canonico, vti*

statu-

Sta-

181 *Statutum laicorum dirigens eius verba in laicum si tamen affert praeiudicium clericis, vel ecclesiae est inualidum.*

182 *Statutum principis laici disponens super possessorijs ligat ecclesiasticas personas.*

183 *Statutum editum ad petitionem, & instantiam clericorum ligabit ipsos clericos.*

184 *Statutum laicorum disponens super rebus cōprehendit clericos dominos ipsarū rerum limita n. 186*

185 *Statutum quando dicatur loqui in rem & quando in personam vide remissiue.*

187 *Statutum laicorum ligat clericos si clerici ex eorum libera voluntate illud acceptauerunt.*

188 *Statutum disponens in acquirendis ligabit etiam clericos.*

189 *Statutum laicorum si non principaliter, sed in consequentiam affert damnum clericis est inualidum, sed contra n. 190.*

191 *Statutum dans certam formam contractibus, & vltimis voluntatibus ad hoc ut valeat comprehendit etiam clericos nu. 192. sed contra num. 193. concor. 194. & 195.*

196 *Tertiarij S. Francisci, & ceterarum religionū ligantur statutis laicorum.*

197 *Statutum laicorum respiciens publicam, & cōem vtilitatem comprehendit tàm laicos, quàm clericos, sed contra n. 199. & 200.*

198 *Prohibitū fit permissum ratione publicae vtilitatis.*

201 *Consuetudines ex quo sunt mistae, tàm clericorum, quàm laicorum comprehendunt clericos secus si consuetudo esset laicorum tamen limit. n. 203. 204. 205*

206 *Statutū disponens idem quod ius commune ligat clericos in illis casibus in quibus ius commune ligat ipsos clericos.*

207 *Consuetudines feudales ligāt clericos feudatarios ampl. nu. 208*

208 *Ecclesia si est feudataria ligatur consuetudinibus, & constitutionibus feudalibus.*

209 *Clerici vassalli possunt feudo priuari ex illismet causis ex quibus priuantur laici vassalli.*

210 *Vassallus, qui vult inuestiri de feudo tenetur praestare instrumentum fidelitatis.*

211 *Clericus vassallus tenetur iurare fidelitatem prout seruant vassalli laici.*

212 *Ecclesia si est feudataria non tenetur praestare iuramentum fidelitatis prout alij vassalli.*

213 *Praelati si habent feudū tenentur praestare fidelitatē.*

214 *Clerici vassalli licet teneantur praestare iuramentum fidelitatis adhuc non tenentur praestare iuramentum assecurationis si sunt familiares domini.*

215 *Vassallus tenetur reuelare domino delictum, quod in eius persona machinatum sub pena ammissionis feudi quod ampliatur etiamsi vassallus esset clericus, nume. 216.*

217 *Sacerdos quo casu teneatur reuelare id quod scit in confessione.*

218 *Vassallus etiam quod sit clericus non potest alienare feudum sine consensu Domini.*

219 *Vassallus clericus osculans vxorem domini feudi priuatur feudo, vt laicus.*

220 *Clericus vassallus ratione feudi tenentur ad ea ad quae tenentur caeteri vassalli laici.*

221 *Clericus vassallus potest priuari feudo ex omnibus illis causis ex quibus potest priuari vassallus laicus.*

222 *Ecclesia an priuetur feudo ob delictum commissum per praelatum.*

223 *Clerici licet non ligentur statutis laicorum ligantur tamen iure ciuili Romanorum quatenus non aduersatur iuri canonico.*

224 *Ius ciuile quatenus non est correptum per ius canonicum censetur ab eo approbatum*

225 *Patientia operatur consensum in eo, qui cōtradicendo actum impedire potest.*

226 *Leges ciuiles sunt diuinitus per ora principum promulgatae.*

227 *Ecclesia legum saecularium non respicit famulatū.*

228 *Lex ciuilis loquens expresse de clericis non valet amplia nu. 229.*

230 *Lex ciuilis fauens clericis statim censetur per canones approbata etsi est nociua reprobata.*

231 *Lex ciuilis ligat etiam in consciētia sub reatu mortalis peccati, sed contra n. 232*

233 *Lex ciuilis continens, vel permittens peccatū non valet amplia, n. 234*

235 *Dispositio l. patris, C. ad l. Cornel. de sicar. non habet locum in foro conscientiae*

236 *Contrahentes possunt ad inuicem se decipere secundum ius ciuile.*

237 *Contrahentes non possunt se decipere etiam infra dimidium iusti pretij in foro conscientiae.*

238 *Ius ciuile vbi contradicit iuri canonico non est seruandum inter clericos, nec in foro ecclesiastico.*

239 *Ius ciuile inferens aliquod grauamen ecclesiae nō valet.*

240 *Lex quando dicatur praeiudiciale, & afferre grauamen ecclesiae.*

241 *Venientes ab intestato si non petunt tutorem pupillo priuantur eius successione etiam quod sint clerici, num. 242*

243 *Condemnatus ad mortem non potest testari etiam ad pias causas.*

244 *Clericus condemnatus ad mortem perdit testamēti factionem prout laicus.*

245 *Clerici arctantur praescriptione à iure ciuili introducta.*

246 *Ecclesia non ligatur nisi praescriptione 40. annor.*

247 *Instantia biennalis, vel triennalis inducta de iure ciuili currit etiam clericis, tam si litigant in curijs ecclesiasticis, quàm saecularibus.*

248 *Instantia de iure canonico nunquam perit.*

249 *Instantia in causis ecclesiasticis, & spiritualibus est perpetua.*

250 *Clericis succeditur, & ipsi alijs succedunt secundum dispositionem iuris ciuilis quando tractatur de successione ab intestato.*

251 *Ius ciuile loquens in materia tutorum, & curatorum*

rum seruatur etiam inter clericos.

252 Clericus qui adiuit hæreditatē non facto inuentario tenetur vltra vires hæreditarias prout laici.

253 Ecclesia quæ adiuit hæreditatē non facto inuentario non tenebitur vltra vires hæreditarias.

254 Clerici tenentur instituere suos parentes titulo honorabili ad hoc vt valeat testamentum.

255 Infames de iure ciuili sunt etiam infames de iure canonico nisi in casibus expressis ī ipso iure canonico.

256 Litigiosi vitium exstans apud resignantem transit in resignatarium.

256 Litigiosi vitium ita consideratur, & procedit inter clericos sicut inter laicos.

257 Litigiosi vitium habet locum etiam in materia beneficiali.

258 Litigiosi vitium exstans apud resignantem transit in resignatarium.

259 Remedium recuperandæ possessionis introductum a iure ciuili procedit etiam inter clericos.

260 Ius ciuile imponens pœnas contra contumaces vel temere appellantes habet locum ēt si contumax esset clericus vel si clericus temere appellauerit.

261 Clericus litigans coram sæculari potest appellare ante sententiam.

262 Testamentum annullatur propter præteritionem filij testatoris ēt si instituatur hæres clericus, ecclesia, vel locus pius.

263 Dispositio l. fi. C. de iur. deliberan. & authen. hoc amplius, C. de fideicom. habet locū etiā inter clericos.

264 Causa clericorum, & ecclesiarum semper sunt decidenda, & terminandæ secundum ius ciuile in defectu iuris canonici.

265 Clerici in foro conscientiæ tenentur seruare statuta laicorum quando sunt iusta.

266 Statutum taxans, & limitans prætium rerum comestibilium vendendorum ligat etiam clericos.

266 Clerici tenentur ad restitutionem si vendunt rem comestibilem plusquam est taxatum per statutum laicorum.

267 Statutum disponens quòd quicumque declinauerit iurisditionem iudicis laici incidat in aliquam pœnam non ligat clericos.

268 Statutum prohibens delationem armorum non cōprehendit clericos.

269 Statutum ꝙ extantibus masculis femina non succedant: excludit etiam feminas moniales contra nu. 270. de ratione vide 271. distingue 272. limita 273.

274 Statutum excludens feminas propter masculos excludit etiam eas ab hæreditate clerici sed contra nu. 275. limita primam opinionem 276.

277 Statutum excludens feminas propter masculos hēt locum ēt si masculus esset clericus contra num. 278.

279 Masculus clericus præfertur femina in successione feudi casu quo in feudis potest succedere.

280 Statutum quod frater primogenitus excludat secundogenitos an excludat secundogenitos clericos n. 281. limita secundam opinionem n. 282.

283 Statutum excludens monachos vel clericos a successione parentum vel agnatorum non valet limita vt num. 284.

285 Fratres capuccinorum, & de obseruantia S. Francisci, & clerici regulares vocati Theatini sunt penitus incapaces bonorū tā in cōmuni quā in particulari.

286 Statutum quod filia dotata, & maritata vel ingressa monasterium non succedat patri vel agnatis est validum.

287 Statutum quod officialis anni præsentis non possit se intromittere nec cognoscere de gestis per suum prædecessorem etiam si essent nulla non habet locum vbi officialis præteritus condemnasset clericum quia tunc posset de tali condemnatione cognoscere.

288 Statutum quod post annum non possit dici de nullitate non ligat clericos actiue sed tantum passiue.

289 Statutum quod bona donata possit confiscari si donans infra certum tempus deliquerit non habet locum vbi bona fuissent donata clerico.

290 Statum prohibens vt aliqua res) vtpura vinum vel granum, non possit extrahi extra territorium comprehendit etiam clericos extrahentes eius fructus sed contra nu. 291. 292. 293.

294 Coloni ecclesiæ, & clericorum subiacent statutis laicorum prout cæteri laici.

295 Statutum quod habens prædium vel domum magnam possit capere minorem pro amplianda sua soluto prætio compræhendit etiam clericos.

296 Statutum puniens euntes de nocte sine lumine non compræhendit clericos.

297 Statutum quod qui vult agere teneatur satisdare de soluendis expensis in casu succumbentiæ an compræhendat clericos.

298 Statutum quod quilibet possit ducere aquam per alienum fundum inuito domino compræhendit clericos tam actiuè quam passiuè.

299 Aqua vbi per statutum potest conduci per alienum fundum semper debet duci per locū minus damnosum, & minus incommodum domino fundi.

300 Statutum quod filius familias non possit contrahere sine consensu patris habet locum etiam in filio familias clerico sed contra ibidem.

301 Statutum disponens super instantia an, & quando comprehendit clericos.

302 Statutum dans executionem paratā instrumentis an, & quādo ligat clericos. n. 303. 304. 305. & 306.

309 Statutum puniens ludentes non afficit clericos.

308 Clericus lusor quomodo puniatur remissiue.

307 Statutum quod forensibus non possint vendi arma arctat etiam clericos.

310 Statutum imponens pænam vel gabellam contra euntes ad molendum in alio molendino quam principis vel vniuersitatis non comprahendit euntes ad molendum in molendino ecclesiæ, vel clerici.

311 Statutum imponens pænam vel gabellam contra euntes ad molendum in alieno molendino non restringit clericos.

312 Statutum quod vir non possit alienare bona dotalia habet locum ēt si alienatio fieret in clericum secus

sista-

si statutum dictaret quod nemo possit emere rem dotalem num. 313.

314 *Statutum tollens appellationem ab interlocutorijs ligat etiam clericos.*

315 *Statutum prohibens introduci in ciuitatem vinum vel alium recollectum extra ciuitatem an, & quando comprehendat ecclesiasticas personas n.* 316.

317 *Stante statuto quod non possit introduci in ciuitatem vinum vel aliud recollectum extra territorium an potest introduci tale quid recollectum in prædijs ecclesiasticis positis extra territorium.*

318 *Statutum quod quilibet teneatur introducere in ciuitatem blada recollecta in territorio an afficiat clericos.*

319 *Statutum prohibens, ne pater, vel mater possint disponere de certis bonis, vel de quota bonorum habet locum etiam si dispositio sit in fauorem clerici, vel ecclesiæ.*

320 *Statutum prohibens venationem ligat clericos.*

321 *Statutum requirens certam sollemnitatem in alienationem bonorum minoris procedit etiam si minor esset clericus.*

322 *Statutum imponens certam penam pro delicto an is qui commisit tale delictum possit puniri ea pæna si post delictum fuit factus clericus.*

323 *Statutum disponens quòd extantibus agnatis cognati non possint succedere an excludat etiam cognatos clericos.*

324 *Statutum quod clericus deponens falsum coram iudice laico possit ab eo puniri quando sit validum.*

325 *Stante statuto quòd vicini teneantur resarcire damnum domorum combustarum clerici non possunt agere ad talem emendam quia ipsi ad id compelli non possunt.*

326 *Clerici qui non ligantur statutis laicorum non possunt frui eorum priuilegijs.*

327 *Clerici, & ecclesia semper vtuntur dispositione iuris communis nisi in casibus expressis.*

328 *Statutum minuens legitimam quam sit de iure communi habet locum etiam si filius esset clericus.*

329 *Statutum augens legitimam filiorum super bonis paternis an si pater instituat hæredem ecclesiam, vel clericum filij possunt deducere legitimam iusta formam statuti.*

330 *Filij sunt præferendi, & magis priuilegiati quam pia causa.*

331 *Statutum prohibens ne offitialis vel nobilis recipiat cessionem contra plebeum habebit locum etiam si cessio fuit contra ecclesiam.*

332 *Statutum disponens quod bona, quæ transeunt in ecclesiam vel ecclesiasticam personam transeant cũ onere tributi prout erãt apud laicos vel quod semper possint collectari an sit validum, & n.* 333. & 335.

334 *Res ad hoc vt propria sit tributaria debet esse expressa qualitas, & quantitas tributi.*

336 *Pactum initum inter ciues vt omnes obligent eius bona pro tributis, & collectis futuris est validum etiam in præiuditium ecclesiarum, & clericorum.*

337 *Statutum quod nemo possit alienare bona stabilia existentia in territorio an tale statutum arctet clericos ita ut ipsi non possint alienare n.* 338. & 339.

340 *Statutũ quod nemo possit alienare in forensem bona stabilia sub pæna non habet locum in eo qui alienat clerico vel ecclesiæ non subditis sed contra n.* 341. *Amplia secundam opinionem num.* 342. *limita.* 342. & 344.

345 *Statutum quod immobilia non possint alienari in non subditum absq; licentia principis habet locum etiam si alienatio fuerit facta clerico.*

346 *Statutum disponens quod alienans in non subditum soluat tot pro libera habet locum etiam si alienatio fieret in clericum.*

347 *Statutum mandans vt non possit fieri alienatio in non subditum præhabitis certis proclamationibus habebit locum etiam si alienatio fieret in clericum.*

348 *Statutum quocumq; modo prohibens alienationem in non subditum numq. comprahendit clericum alienantem alio clerico non subdito.*

349 *Statutum mandans quod ingressurus religionem censeatur statim priuatus successione est validum contra* 350. *amplia num.* 352.

351 *Facere aliquid tempore prohibito vel facere tempore permisso, & effectum conferre in tempore perhibito paria sunt.*

353 *Statutum disponens quod volens ingredi monasterium possit testari de bonis presentibus, & futuris aliàs non testando censeantur instituti venientes ab intestato valet.*

354 *Statutum disponens quod mulier vel minor non possint contrahere vel testari siue certa sollemnitate & quod aliàs contrahendo contractus sit nullus. an habeat locum vbi contractus fieret in fauorem clerici vel ecclesiæ nu.* 355. 356. & 357.

358 *Statutum prohibens aliquid vendi clericis vel ab eis aliquid emi vel prohibens aliqua seruitia clericis præstari non valet, nu.* 359.

360 *Statutum mandans quod vendens aliquam rem clericis teneatur soluere gabellam vel aliquid simile facere non valet.*

361 *Statutum prohibens ne possit contrahi cum clerici est nullum.*

362 *Stautum quod clericis non possint vendi bona feudalia est validum.*

363 *Statutum mandans quod non soluens onera non gaudeat benefitijs statutorũ non cõprahẽdit clericos.*

364 *Clerici dicuntur legati apud Deum pro populo, & effundunt orationes ad placandam iram Dei.*

365 *Clerici sunt qui assidue orant pro populo.*

366 *Statutum quod existentibus agnatis vsq; ad certum gradum excludantur cognati habet locum etiam in hæreditate clerici.*

367 *Priuilegium personale extinguitur cum persona.*

368 *Statutum quod obtinens benefitium non possit capere possessionem sine licentia principis secularis vel alterius offitialis laici non valet.*

369 *Statutum quod bannitus possit impune occidi an com-*

comprehendat clericum bannitum num. 370. 371. 372. & 373.

371 *Statutum permittens bannitum posse occidi intelligitur de ritè, & rectè bannito non autem de nulliter bannito.*

375 *Stante statuto quod bannitus possit impune offendi nihilominus occidens sit inregularis, & peccat mortaliter.*

376 *Clericus bannitus si occiderit alium bannitum laicum an possit indultari a Iudice laico.*

377 *Clerici an possint indultari vigore indulti generalis editi a principe laico.*

378 *Statutũ puniens receptantem bannitũ nõ comprehendit receptantem clericum bannitũ à Iudice laico.*

379 *Statutum puniens receptantem bannitum non comprehendit receptantem nulliter bannitum.*

380 *Statutum disponens quod dominus prædij non possit locare suum prædium alteri quã primo colono vel quod teneatur stare primæ locationi vel aliud simile non ligabit personas ecclesiasticas.*

381 *Statutum quod vendens rem clerico vel ecclesiæ ipse teneatur soluere collectã pro emptore an valeat*

381 *Statutum excludens omnes exceptiones aduersus executionem instrumenti comprehendit clericos.*

383 *Statutum retractus an comprehendat clericos nu. 385. 386. 388. & plur. seq.*

384 *Statutum de retractu est secundum dispositionem iuris canonici.*

287 *Statuta laicorũ prosunt clericis licet eis nõ noceãt.*

396 *Statutum de retractu nunquam habebit locũ quando clericus vendidit alteri clerico vel ecclesiæ.*

397 *Retractus non habet locum vbi laicus vendidit clerico si retrahere volens est clericus.*

398 *Ecclesia nullo casu est supposita statutis disponentibus de retractu.*

399 *Emens ab ecclesia est subiectus statuto tractante de retractu.*

400 *Statutum quod ecclesia vel clerici nunquam possint retrahere est validum.*

401 *Statutum reseruans certam partem bonorũ agnatis an illam reseruet etiam agnatis clericis.*

402 *Statutum excludens feminas propter masculos an illas excludat etiam a bonis feudalibus, & emphiteuticis ecclesiæ num. 403.*

404 *Statutũ quod emphiteuta non soluens canonem nõ cadat a iure suo an locũ habeat in emphiteusi ecclesię.*

405 *Emphiteuta ecclesiæ qui per biennium cessat a solutione canonis cadit a iure suo, & emphiteuta laici per triennium.*

406 *Statutum inducens præscriptionem super debito non petito non comprehendit clericum ẽtsi esset heres laici contra quem fuit incepta, & non perfecta præscriptio, & hoc procedit tam actiue quam passiue & num. 407.*

408 *Statutũ mãdãs q̃ vniuersitas teneatur capere malefactorẽ an habeat locũ quãdo malefactor est clericus.*

409 *Dispositio qualibet semper reducitur ad terminos habiles ad actum.*

410 *Statutum quod debitor possit personaliter capi, & carcerari intelligitur si est talis qui de iure possit capi, & carcerari.*

411 *Statutum mandans quod vniuersitas teneatur capere malefactores non habet locum vbi malefactores sunt in tanto numero quibus vniuersitas ipsa resistere non potest.*

412 *Statutum de compromissis faciendis inter affines an liget clericos tam actiue quam passiue, & num. 413. 414. 415. & 416.*

417 *Statutum de consilio sapientis non ligabit clericos intellige n. 418. & 419.*

420 *Statutum prouidens pro aeris salubritate ligat etiam clericos.*

421 *Statutum quod credatur libris mercatorum non ligabit clericos.*

422 *Statutum disponens circa conseruationem pontium ita comprehendit clericos sicut laicos intelligas vt ibidem.*

423 *Statutum quod disponit circa formam rei localiter facienda, & circa edifitia astringit etiam clericos.*

424 *Statutum disponens de immunditijs non eiciendis de fango vel de cloachis ligat clericos.*

425 *Statutum disponens quod testamenta debeant insinuari infra certum tempus aliàs non valeant non censetur annullare testamentum in quo clericus vel ecclesia instituitur hæres.*

426 *Statutum dictans quod instrumentum vel testamentum non insinuatum præsumatur falsum habet locum etiam si fiat in fauorem ecclesiæ, & clerici.*

427 *Statutum disponens quod testamenta debeant insinuari an comprehendat testamentum clerici in quo laicus est hæres institutus num 428.*

429 *Statutum quocumq; modo loquens si annullat testamenta non insinuata non habebit locum vbi esset instituta ecclesia vel causa pia.*

430 *Statutum mandans quod non valeat venditio nisi publicetur certo tempore, & loco, habebit locum etiam si ipsa venditio fiat clerico.*

431 *Statutum dictans quod venditio seu testamentum seu donatio non valeat nisi donans vendens vel testans sit annorum tot vel nisi adsint duo ex consanguineis habet locum etiam si actus prædicti fierent in fauorem clerici.*

432 *Statutum de laudimijs soluendis vel non soluendis certo casu vel de quãtitate laudimij an habeat locum in clericis vel ecclesia.*

433 *Statutum quod conducens molendinum aptum ad molendum teneatur soluere certum quid non procedit in eo qui conduxit ab ecclesia.*

434 *Statutum excludens clericos a collegio doctorum non valet.*

435 *Statutis duobus stantibus vno quod mater non possit succedere nisi in certa parte si extant agnati vsq; ad certum gradum, & alio quod clerici non potiantur priuilegijs statutorum an tunc agnati religiosi excludant matrem num. 437.*

436 *Statutis existentibus duobus vno quod masculi*

 exclu-

excludant feminas, & alio quod religiosus non possit excludere feminas, tunc succeditur secundum dispositionem iuris communis n. 437.

437 Statutum disponens quod colonus ecclesiæ vel clerici tenentur soluere collectam pro domino non valet

439 Statutum excludens filias dotatas vel mandans quod filia exclusa dotetur an habeat locum in ea quæ fecit se monialem.

440 Argumentum de matrimonio spirituali ad carnale est validum.

441 Statutum prohibens alienationem rei litigiosæ an comprehendat clericos.

442 Statutum quod si venditor non apprehenderit possessionem rei venditæ contractus præsumatur simulatus non comprehendit clericos.

443 Statutum mandans quod qui vult agere teneatur præstare de soluendo talem summam si succumbuerit non ligat clericos.

444 Statutum minuens pœnam offendenti clericum quam sit dispositum de iure ciuili, vel canonico non est validum.

445 Statutum quod non possit appellari ad sedem Apostolicam ommisso medio non valet.

446 Statutum prohibens ne testator decedens sine filijs possit de certis bonis, vel de quota bonorum testari non compehendit clericos.

447 Statutũ abreuians præscriptionẽ nõ ligat clericos.

448 Statutum loquens in materia damni dati an habeat locum in clericis, tam actiue, quàm passiue.

449 Statutum imponens pœnam custodibus animalium damnum dantium habet locum etiam in custodibus animalium clericorum.

450 Animalia clericorum quando possint retineri pro damnis ab illis illatis.

451 Statutum quod solutio debiti non possit probari per testes non ligat clericos.

452 Statutum loquens de probationibus faciendis nunquam ligabit clericos, & num. 454. 455.

453 Probatio respicit decisoria a qua causa dependet victoria.

456 Statutum tollens ferias introductas in honorem Dei non valet.

457 Statutum quod pater non possit meliorare vnum filium in præiudicium aliorum habet locum etiam si vellet meliorare filium clericum, vel alium in præiudicium clerici.

458 Statutum quod coloni possint renuntiare suæ conductioni non procedit in colonis ecclesiæ.

459 Statutum quod ecclesia vel clerici nunquam possint præscribere an valeat, & num. 460.

461 Præscriptio cum mala fide nunquam permittitur de iure canonico.

462 Statutum requirens consensum agnatorum in contractibus mulierum vel minorum sufficit vt consentiat agnatus clericus.

463 Monachi, & cæteri regulariter dicuntur mortui mundo.

464 Statutum quod contractus nõ possit aliter probari quam per instrumentum non habet locum in contractibus clericorum.

465 Statutum quod filij positi in conditione non censeantur vel censeantur posui in dispositione vel q̃ testator præsumatur tollere vel non tollere falcidiã vel trebellianicã nõ habet locũ in testamentis clericorũ.

466 Statutum quod donatio rei de qua non est capta possessio in vita donantis præsumatur nulla an habeat locum vbi donatio esset facta clerico.

467 Statutum quod pro funere, & exequijs non possit expendi nisi vsq. ad tantam summam non valet limita vt num. 468.

469 Pompæ funerales magis sunt viuorum sollatia quam mortuorum suffragia.

470 Statutum annullans donationem aliquo casu non annullat donationem factam per clericum etiam in fauorem laici.

471 Statutum prohibens ne possit fieri inuestitura extraneis existentibus hæredibus emphiteutæ an habeat locum in bonis emphiteuticis ecclesiasticis.

472 Statutum quod nemo possit inuestiri nisi vocato possessore an habeat locum vbi inuestitura est facienda per ecclesiam vel clericum.

473 Statutũ quod nemo possit inuestiri nisi citato possessore non habet locum ubi inuestiendus esset clericus.

474 Statutum quod certa bona non possint alienari extra familiam hẽt locum ẽt si vellet alienare clericus.

475 Statutum imponens gabellam pro quocumque actu nunquam ligabit clericos lim. num. 476. 477.

478 Statutum dictans quod pater uel mater non possint disponere ultra certã partẽ etiã pro anima est ualidũ.

479 Statutum quod res immobiles quæ perueniunt ad clericos vel ecclesiasticas personas non possint per eos retineri sed teneantur illas vendere infra certum tempus non valet.

480 Statutum de soluendis sportulis iudicibus non cõprehendit clericos.

481 Statutum quod emptor teneatur ad gabellam etiã pro parte venditoris non habet locum vbi quis emisset ab ecclesia vel clerico.

482 Statutum quod de omnibus legatis soluatur gabella an habeat locum in legatis pijs.

483 Statutum quod in sepultura non possit expendi nisi tantum an valeat.

483 Clericus casu quo supponitur statutis laicorum non potest compelli ad eorum obseruantiam per officiales laicos sed per suos superiores ecclesiasticos.

484 Statuta omnia fauorabilia a laicis condita prosunt etiam clericis num. 485.

486 In dubio non præsumitur quod quis fecerit se clericum ne scilicet non supponatur statutis laicorum.

487 Statutum in quo sit expressa mentio de personis ecclesiasticis vel de eorum bonis est omnino nullum amplia num. 488. lim. 489.

490 Clericus, & ecclesia si volunt vti statutis laicorum debent seruare eorum formam, & nu. 492.

491 Statutum dans executionẽ instrumentis infra tantum tẽpus, clericus nõ poterit agere executiue elapso

eo

eo tempore, & num. 493.

495 *Statutum quod creditor qui vult agere executiue teneatur praestare desoluendo certam partem si debitum reperitur solutum comprahendit etiam clericos.*

496 *Statutum quod possit creditor carcerari facere suum debitorem cui debeat praestare certa alimenta, clericus tenetur etiam talia alimenta praestare si ipse carcerari fecit suum debitorem.*

497 *Clerici praesumuntur contraxisse iuxta locorum statuta, & consuetudines.*

498 *Clericus vbi non ligatur statutis laicorum non potitur eorum priuilegijs sed contra nu. 499. concordia vt nu. 500. 501. 502 & 503.*

504 *Clerici contraueniendo statutis laicorum peccant mortaliter in casibus in quibus talibus statutis ligantur, & tenentur ad restitutionem.*

505 *Laici contraueniendo statutis peccant mortaliter.*

506 *Lex siue statutum quando dicatur iustum ad hoc vt illi contrauenicns peccet mortaliter.*

507 *Contraueniens legi paenali licet peccet mortaliter non tamen tenetur ad restitutionem paenae.*

508 *Statutum quod non arctat clericos nec ipsorum clericorum rerum conductores obligare potest respectu ipsarum rerum.*

509 *Statutum dirigens eius verba ad iudicem nunquã comprahendit clericos.*

510 *Clericus vtitur omnibus statutis contra laicus vbi laici vsi fuissent alijs statutis contra clericos.*

511 *Clericus qui recusauit se summittere statutis laicorum non potest amplius se letari beneficijs ipsorum vel aliorum statutorum.*

512 *Statuentes cogi possunt ad declarandum statutum obscurum, & dicendum quod non comprehendit personas ecclesiasticas.*

513 *Episcopus quibus remedijs possit uti ad compellendum statuentes ut declarent quod statutum per eos editum non comprehendat clericos & n. 515.*

514 *Episcopus solus, & ex officio potest statuendo per suum edictum declarare ut statutum à laicis conditum non comprehendat clericos.*

SECVNDVS EFFECTVS.

1 ET quia paria sunt forum sortiri, & statu-
tis ligari, *vt not. gl. & DD. in c. quod cle-*
ricis, de foro compet. Innocen. & cęteri scri-
bentes in rub. de Consuetud. Rimi. sen. cons.
487. n. 7. lib 3. & cons. 268. n. 13. lib. 2. Surd. cons.
2. n. 14. in fin. Alciat. cons. 30. n. 1. & per tot. to. 1.
lib. 2. Crot. cons. 335. n. 11. lib. 3. Soc. sen. cons. 71 n.
2 ***1. lib. 4. Bero. cons. 65. nu. 99 lib. 1.*** Ideo post pri-
mum effectum in quo de foro clericali loquu-
tus fui subnectam secundum; & in eo quando
statuta laicorum comprehendant clericos, &
cæteras personas ecclesiasticas pro viribus tra-
ctabo; Est enim regulare q clerici non ligãtur
statutis laicorum, ***c. benè quidem, 96. dist. c. at si***
clerici, c. clerici, & c. qualiter de iud. cap. 2. de foro
compet. c. continua. 11. q. 1. c. non minus, & c. aduer-
sus de immun. eccles. c. quamquam de censib. in 6. c.
1. c. clericis, & c. fin. de immun. eccles. in 6. Authen.
cassa, & irrita, C. de sacros. eccles. c. quę in ecclesiarũ,
3 *& c. ecclesia S. Mariae de constit. & vtrobique omnes*
scribentes Innocen. in c. postulasti, in fin. de foro com-
pet. Ancher cons 258. n. 2. Guid. Papa cons. 221.
n. 3. Plot. cons. 30. n. 11. Alber. in tracta. de statut.
lib. 2. q. 2. n. 18. Abb. in c. constitutus in 5. not. de re-
stit. in integr. Roland. Cauagn. in obseruat. ad decret.
saband. in prohem. §. 3. n. 1. Lapus allegat. 101. n. 22
Maluas cons 87. n. 50. Anastas Germ. in tract. de sa-
cror. immun. lib. 3. c. 15. n. 100 Panzerol. cons. 104.
n. 17 Passet. cons. 22. n. 8. Benincasa in tract. de pau-
pertate q. 8. special. 4. n. 49. vbi multos alios allegat
Marches. in tract. de commissionib. p. 2. c. 3. 4. c. prin
cipalis, n. 311. car. mihi 489. Maccabr. cons. 26.
n. 163 Surd. in tract. de alimentis tit. 2. q. 15. n. 62.
Albanus in lucubration. ad Bart. in l. 1. nu. 8. C. de
Summa Trin. & fide Catho. Ianlongus in racemat. iu-
ris racemat. 101. n. 1. Bott. cons. 8. n. 22. Rimin. iun.
cons. 449. n. 22. lib. 3. Hondod. cons. 3. nu. 10. lib. 1.
vbi alios citat Francisc. Marc. dec. 652. n. 7. lib. 1.
Marant. disput. 8. n. 2. Bursat. cons. 93. n. 20. lib.
1. vbi asserit hanc esse magis comm. opi. & alios al-
legat Soc. sen. cons. 56. n. 1. lib. 1. Nicolaus Loseus in
tract. de iure vniuersitatis p. 3. c. 15. n. 175. Chiof-
fus, cons. 107. n. 1. lib. 1. Feder. Prignanus. qui mul
tos etiam allegat cons. 12. n. 28. lib. 1. Rebuf. super
constit. Regni in prohemio gl. 1. nu. 57. & seqq. vbi
multa circa hoc adducit Guido Papa cons. 149. n. 1.
& cons. 221. n. 3. Pappon. cons. 29. n. 14. Carpan. su
per statutis Mediolanens. in praeludio, num. 553. vbi
multos alios allegat, & testatur de magis comm. opi.
Serafin. in tract. de priuileg. iuram. priuil. 77. nu. 24.
Surd. cons. 2. n. 14. lib. 1. vbi multa ad hoc cumulat,
Morla in empor. vtriusq. iur. p. 1. tit. 1. q. 16. n. 1. Bo
rell. super Pragm. Odia litiũ §. 1. gl. 3. n. 257. Cened.
in collect. iur. Canon. collect. 2. n. 1. p. 2. & ratio hu
4 ius secundi effectus est, quia statuta regulãtur
à iurisdictione, & potestate statuentium, *Bart.*
in l. omnes populi in 1. q. 1. q. principal. ff. de iust. &
iur. Bald. in l. fi. C. de iurisd. omniũ. iud. Benincas.
in tract. de paup. q. 8. speciali 4. nu. 74. & vt valeat
5 statutum, & vt aliquos comprehedat requirit
omninò potestas statuendi super illos, *Bald. in*
c. Ecclesia S. Mariae, n. 2. de consti. vbi dicit q alias
statutum est ipso iure nullum, huius rei ea est
ratio qa nulla lex potest ligare, & comprehen-
dere non subditum, *c. 1. iunct. gl. de constit. c. 2.*
eodem tit. 1. in 6. c. à nobis de sent. excom. cum alijs
iurib. quae allegat Rebuff. in prohemio const. Galliae
6 *gl. 1. n. 59.* Sed in seculari Principe quo ad cleri-
cos deficit potestas, & consequenter eos non
comprehendit *DD. in d. c. Ecclesia S. Mariae, &*
in d. c. quod clericis, Corn. cõs. 145. n. 4. lib. 4. Paul.
de Cast. cons. 157. n. 1. lib. 2. vbi testatur de comm.
opi. Surd. cõs. 301. n. 46. Hondod. cõs. 20. n. 6. lib. 2.

7 Alia est ratio quia maior nõ põt abstringi, &
ligari lege sui inferioris, c cum inferior de maior.
& obediens, & nihilominus omnes Principes,
cæteris homines Episcopis obedire tenent, &
sunt inferiores clericis, c. omnes, & c. solitæ de ma
8 ioritate, & obedient. c. nouit de iud. c. per venerabi-
lem; qui filij sunt legitimi Rebuf. in consuet. Galliæ in
prohemio gl. 1 num. 60.

9 Ampliatur modo iste secundus effectus vt
nõ solum pcedat in Clericis ordinibus sacris
insignitis, verum ẽt, & in habẽtibus solum or
dines minores, vel primam tonsuram, qa nec
ipsi ligant statutis Principis secularis, c. 2. de
foro compet. c. Clerici de iudicijs DD. omnes in l. cũ-
ctos populos, C. de summ. Trin. & fide Cathol. & in
c. Ecclesia S. Mariæ de constit. Abbas in c. fi. de vi-
ta, & honest. cler. Ias. cons. 121. n. 1. & 2. vol. 1. &
Marsil. sing. 295. Gramma. dec. 29. n. 2. Plotus cõs.
30. n. 8. 11. & 13. cum sequentib. & n. 73. Decia. in
tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 59. & lib. 2. c. 35. nu 6.
vbi quam plurimos allegat Remig. de Gon. in tract.
de Charitat. subsidio q. 65. n. 3. in 15. to. tract. diuers.
p. 2. car. 192. Soc. sen. cõs. 57. n 12. lib. 3. Albertus
Brunus cons. 183. col. fin. vers. quinto, & vlt. car. mi
hi 56. in suis consilijs feudalib. lib. 2. Carpan. super
statut. Mediolan. in præludio, num. 568. in 1. par. de
Curt. de consuet. sect. 8. num. 57.

10 Ampliatur 2. vt prædictus secũdus effectus
procedat etiam si statutũ loqueret per verba
quantumuis generalia, & vniuersalia, vt si vte
ret verbis, quicunq; quilibet, & omnes, & simi
libus, vel si diceret quæuis persona cuiuscun-
que status, & conditionis existat adhuc non
comprehendit clericos, & Ecclesiasticas per-
sonas ex quo talia verba non extenduntur ad
personas exemptas, & nõ subiectas iurisditio-
ni statuentium, Bal. in l. omnes Populi, ff. de inst.
& iur. Soc. sen. cons. 74. n. 11. lib. 1. & cons. 56. n. 1.
lib. eodem, & cons. 241. n. 3. vol. 2. & cons. 57. nu.
11. vol. 3. & cons. 14. n. 1. vol. 4. Gozad. cons. 76. n.
12. Ias. in l. filius familias §. Diui in prima lectura
n. 83. ff. de leg. 1. Hondod. cons. 3. n. 26. lib. 1. & cõs.
20. n. 7. lib. 2. Roland. a Vall. cons. 4. n. 37. lib. 1. Se-
raf. de Serafi. in tract. de priuil. iuram. priuil. 77. nu.
24. vbi testatur de comm. opin. Boss. in tract. crim. in
tit. de principibus nu. 339. Lamberteng. in tract. de
contract. in fi. oper. n. 131. in fi. Feder. Pragman. cõs.
17. num. 30 lib. 1. Maluas. cons. 3. nu. 24.

11 Et ratio istius cõclusionis est, qa dispositio
statuentium limitat secundũ eorum potesta-
tem, & non credit voluisse illas psonas in gene
rali dispositione statuti cõprehendere de qbus
in specie disponere non potuissent, Abb. in c.
nobis, il 1. n. 4. & 5. de sentent. excom. Alex. cons.
210. n. 1. lib. 2. Soc. sen. cons. 40. n. 9. vers. sed in ca-
su modo lib. 4. Crot. cõs. 75. nu. 13. & seqq. lib. 1. &
cons. 370. n. 13. & 14. li. 3. Hondod. cõs. 3. n. 17. & 18
lib. 1. & cons. 20. n. 7. lib. 2. Alb. Mand. cõs. 8. n. 10.

12 Alia põt esse ratio qa verba genelia cõpre-
hendũt omnes pter priuilegiatos, Siluan. cons.
73. n. 4. Rim. sen. cons. 313. n. 12. lib. 2. Bursat. cons.
186. n. 33. lib. 2. Dec. in c. Ecclesiæ S. Mariæ n. 198
de constit. Ias. in d. l. filius familias §. diui in prima
lectura n. 182. ff. de leg. 1. Surd. cõs. 47. n. 24. Hõd.
d. cons. 20. n. 17. lib. 2. & cons. 101. n. 20. eodem lib.

13 Tertia põt esse ratio, qa verba quantumuis ge-
neralia intelligunt secũdum subiectã materiã,
& restringnntur ne odiosa compræhendant
Zuccard. cons. 75. num. 293.

14 Ampliatur 3. pdictus secũdus effectus vt sta-
tutũ laicorũ non valeat, neq; cõprehendat cle-
ricos ẽt si eis tollat illud qđ semel eis p longis-
simũ tempus, vel p aliud statutum fuit quæsi-
tũ, Bart. in l. priuil. in fin. C. de sacr. san. eccles. vbi
ait qđ statutũ quo cauet qđ singulis annis de
beat certa elemosyna ecclesiæ, nõ põt reuocari
p aliud statutum, Rom. sing. 438. vbi ẽt adducit
exẽplum prędictũ, idem dixerunt Domin. in c.
quæ in ecclesiarum col. 3. vers. venio ad tertium de
constit. & in c. 1. in vlt. opposit. eod. tit. in 6. Innoc.
in c. nouit. in verb. Theodosius de iudic. vbi eum cõ-
muniter sequuntur DD. Archid. in c. quicunq; 11. q.
1. Soc. sen. cons. 241. n. 2. vers. prima est lib. 2. vbi
testatur de cõi. opin. Alb. Mand. cons. 8. n. 18. lib. 1.
Fel. in c. ecclesia S. Mariæ de Constit. & in c. ad Apo-
stolicam n. 2. de simon. Landrec. cons. 103. n. 11. Osa-
rius in instit. moralib. 5. c. 13. vers. quinto quæritur
car. mihi 314. Vgolin. in tract. de simon. c. 9. §. 10.
n. 5. tabul. 10. annot. Franc. in add. ad Alex. in l. non
amplius ff. de legat. 1. vbi testatur ita fuisse iudica-
tũ per Collegiũ Patauin. Ant. Piag. in tract. de Cõ-
15 suetud. q. 3. n. 52. quia talis lex vel statutũ factũ
in fauorẽ non subditi videt transire in cõtra-
ctum. Alia erit ratio qa huiusmodi statutũ di-
16 ceret cõtra libertatẽ ecclesiasticã Vgol. in tract.
de simon. tab. 1. c. 9. §. 10. n. 4. vbi allegat in argu-
mentũ c. ecclesiarũ mater, & c. ecclesia S. Mariæ de
cõstit. Alia est ratio qa statutũ reuocari nõ põt
17 in præiuditiũ iuris qđ fuit quæsitum non sub-
dito prout sunt clerici Innoc. Abb. & alij oẽs. prę
cipuè Dec. n. 13. circa fin. vers. 3. ampliatur in c. no-
uit de iud. Natt. cons. 431. nu. 18. lib. 2. Surd cons.
262. num. 60. lib. 2.

Licèt contra præsentẽ ampliationẽ in hoc
contrarium tenuerint aliqui relati à Piag. in
d. q. 3. n. 11. Marsil. in tract. de Bannit. in verb. ec-
clesia n. 80. Bal. per illũ text. in l. si quis curialis C. de
Episc. & cler. & in auth. cassa vers. sed quæritur C.
de sacr. san. Eccles. & in l. de quibus vers. 6. quæritur
ff. de legib. Rim. iun cõs. 341. nu. 19. lib. 3. & cons.
619. n. 7. 8. & 9. lib. 6. & hij oẽs mouent ea ra-
tione ad ita dicendũ quia statuentes possunt
priuari clericos benefitijs ab ipsis statuentib.
inductis Fel. in d. c. ecclesia S. Mariæ. n. 27. de con-
stit. Bald. in tract. de statut. in verb. clericus nu. 7.
Surd. cons. 2. n. 43. lib 1. & cons. 386. nu. 22. lib. 3.

&

& vtrobiq; alios allegat, & multa circa hoc scribit Passett.cons.101.n.2. Alban.in lucubratio.ad Bar. in l.1.n.8.C.de sum.trin.& fid.Cathol.Tho.Docti. cons.6.n.4.Rim.iun.qui loquitur in statuto mutinēsi cons.449.n.33.lib.3.& cons.368.nu.46.& cons. 432.n.14.eo.lib.Cavalc.dec.33.n.15.& dec.18.n. 50.lib.3.& dec.20.nu.5.lib.1.Vulpell.in tract.de libert.eccles.p.3.n.5.Soc.sen.cons.97.n.4.lib.1.& cons.122.n.6.eo.lib.Vinc.Anibal.in add.ad Alb. Mandell.cons.8.n.22.in lit.I,& n.24.Mars.in tra. de bann.in verbo ecclesia n.81.vbi alios allegat, & in verbo bonæ ēt n.81.vers.2.declara,vbi alios allegat Dec.in c.Eccles.S.M.n.226.& 227.de cōstit. Tiraq. in tract. de retract. lignager §.1.glos.8.nu. 42. vbi propè infinitos congerit Pappon. cons.60. nu.14.& 15.& cons.61.nu.10.Cotta in memorialibus in verbo clerici ligantur vers. & ideo in proposito, Carpanus super statutis Mediolanens. p. 1.in præludio nu.585.& p.2.c.180.nu.20.Decia.

18 in tract.crimin.p.1.lib.2.c.35.nu.7. nec tale statutum dicitur contra libertatem ecclesiasticā quia qui non impedit beneficium non facit iniuriam, Bald.in l.de quibus ff.de leg.Rimin.iun. cons.341.nu.20.& 21.lib.3.& cons.629.nu.10. & seqq.lib.6.Deci.cons.83.nu.4.& cons.275.nu.

19 5.Rimin.sen.cons.268. vbi alios allegat, & huius ratio est, qa statuentes tunc non statuunt contra libertatem ecclesiasticam sed tantum reddunt clericos ad suum ius cōmune, & tollunt tantum priuilegium ab hijsdem statuentibus inductū,& licet auferāt illis aliqd priuileggiū tñ illud nō est priuilegiū concessū per Sūmū Pontificē aut per Imperatorē,Sal.in Auth.cassa C.de sacr.sant.eccl.Papp.cons.60.nu.16. vbi etiā Salic. loco citato dicit quod tollere legem suā nemo vetatur per l.fi.C.de leg.& l si quis in princip.testamenti ff.de lig.3.Paul.de Castr. ibi num.

20 5.vbi dicit,qui si per statutum laicorum auferunt clericis priuilegia, quæ non proueniunt a iure cōi,vel aliunde,formam statuti non esse contra libertatē ecclesiasticā cum possint ipsi statuentes tollere clericis illud quod dederāt, cum a principio hoc facere potuissent Pap. d. cons.60.n.17.vbi dicit ꝙ clericis tunc conque-

21 rentibus potest responderi,meum non tuum denego auxilium, allegat not.per gl.& doct.in l. assiduis,C. qui pot.in pign.habeant.quod etiam videtur voluisse Bal.in l.si quis curialis, n.2. C. de episc.

22 cler. dum dicit quod dispositio legis,vel statuti non prodest clericis,si lex, vel statutum non vult quod prosit, & quod licet per statutū nō possint auferri clerico beneficia prouenientia ex dispositione iuris cōmunis, tamen auferri

23 potest protectio,& priuilegium ipsius statuti, quæ omnia,& alia similia adducit Pap. d. cons. 60. n.17.& 18. & vltra per eum adducta idem dixerūt Bald.in l.statuimus,nu.4.C.de episc.& cler.& in tracta.de Statut.in verb.clericus,n.6.Decius c.Eccles. S.Mariæ, n.47. de consti. Mars.in tract. de bann. in verb.bona,n.81.Carpan.super stat.Mediol.in prælud.n.586. Nihilominus nō est recedendum a priori opinione,quæ re vera est magis cōis, & tutior pro anima; Nō obstat modo ratio paulo ante adducta scilicet, quod statuentes possunt priuare clericos beneficiis suorum statutorum, quia hoc procedit vbi in ipsomet statuto in quo introducitur priuilegium, introducitur ēt prohibitio sec⁹ si prius fuisset facta simpliciter constitutio in fauorem clericorū, quia tunc ex post facto non potest per aliam constitutionem reuocari, est tex.in l.priuilegia, & ibi Bart. C. de sacros. eccles. & in c.ad Apostolicam de simonia, & in c. nouit vbi Innoc. & alij de iudicijs, & in terminis Ozer.in instit.Moral. lib.5. c.13. vers.4. quæritur cart.mihi 514.Tiraq. d.glo. 8.nu.43.vbi multos alios allegat.Secundo respō-

24 deo quod non est simpliciter vera ratio supra allegata,namquæ multi tenuerunt quod statuentes etiam in ipsomet statuto in quo concedunt fauorem, & priuilegium non possunt illud tollere clericis, ita Carpan.in prædictis statut. Mediol. p. 2. c. 180. nu.20. vbi allegat Abb. in c.quod clericis, nu.38.de foro compet. Ancher. cons.61.nu.3.Dec.consil.114.col.2.& alios DD. quos breuitatis causa prætermitto. Et ad prædicta bene conferunt eā,quæ ponam infra q.11. cir

25 ca finem. Iuxta prædicta quæro an valeat statutū disponens quod clerici nō possint vti aliquo statuto laicorū in eius fauorē nisi cōtra se illud statutū recipiāt, vel nisi oīa statuta cōtra se recipiāt,vel nisi Epus oīa statuta per suā cōstōnē synodalē approbet,& cōfirmet, & dico quod sic;ita Calcan. cons.7.n.11. & 14. Festas. in tract.de ęstim.p.4.q.1.n.46.Bursat.cons.93.n.32 lib.1.Rim.iun.cons.341.n.18.lib.3.& cons.619. n.13.li.6.Carpa.sup pd.stat.Mediol.in plud. n.615.

26 Secundo quæro quid si statutum non disponat expresse de clericis, sed tantū tacitè disponendo dicat quod non subditi statuentibus nullo potiantur beneficio statutorum, & dico quod tunc clerici censentur priuati prout cęteri non subditi,Bart.& Bald.nu.26.in l.de quibus ff.de legibus Fel.in c.Ecclesia S.Mariæ,n.81.vers. nec intelligo de consti. Vinc. Anibal in additionibus ad Albam.cons.8.n.24.in lit.L,Laderch. cons.74.

27 n.14.quod secus est quando statutū disponeret quod forenses nō possint vti beneficio statutorū,quia tunc(ex quo clerici nō dicunt forenses,sed ciues,& districtuales,vt dixi sup. in præludio, nu.27.) potiunt tali casu beneficiis statutorum prout alii ciues.

28 Nec omittam dicere pro complemento istius ampliationis quòd si statuentes nō simpliciter,& principaliter,sed consecutiuè, & in pęnam prohibuerint,ne clerici possent vti beneficio statutorum,hoc est propter priuilegiū cleri-

clericale, & quia sunt clerici, tunc enim semper,& indistinctè clerici possunt, vti tali beneficio, non obstante prohibitione, quia alias tale statutum tantum esset cõtra libertatem ecclesiasticam, & per cõsequens ipsa prohibitio est nulla, licet dispositio principalis sit valida, *Soc.sen.cons.122.nu.6.lib.2.* vbi loquitur in statuto denegãte auxilium statutorũ clericis de-
29 clinantibus forũ seculare, nec est nouũ quod vna dispositio possit ꝑ parte valere,& ꝑ parte non, q̃a videmus quod pactũ vsurarium positũ in contractu licito annullatur, licèt ipse contractus sustineat, *Rodulf.in tract.de vsur.q.135. Caualc.dec.13.n.37.circa mediũ n.40.p.2.& dec.35.n.52.& seq.p.1.Bal.in l.1.n.61.& seq.n.4.C.de pig.act. cũ alijs, quos allegaui in meo tract.de except.except.28.n.61.& seq.* Sic ẽt conditio inho-
30 nesta, vel impossibilis posita in vltima voluntate reijcitur, nec vitiat institutionẽ, vel legatũ, *glo.fi.in §.impossibilis instit.de inutil.stipul. Goffred.cons.26.n.10.Natt.cons.626.n.14.lib.3. Capra cons.66.nu.7.Vasq. in tract.de success.creat. lib.3.n.7.Surd.cons.218.n.18.& cons.236.n.34. lib.2.& dixi in meo trac.de except.excep.33.n.36.*
31 & est regulare q̃d in separabilib. vtile ꝑ inutile non vitiatur, *c.vtile de reg.iur.in 6.Panctr.cõs.131.nu.13.Brun.a sol.in compend.resolut.proposit. iur.in verb.vtile Alb.Mãdell.cons.731.n.1.lib.4.*
32 Ampliatur quarto, vt nec ẽt Romanus Pontifex possit statuere, vt clerici oẽs subijciantur oibus statutis laicorum, licet id posset quo ad aliquas causas, vel quo ad aliquos clericos nõ aũt posset in totũ hoc priuilegiũ adimere, q̃a esset prorsus perturbare statũ ecclesiasticũ, *ita Petr.Aug.Morla in emporio vtriusq; iuris tit.1.q.16.nu.5.vbi allegat Cardinalẽ in c.perpendimus in 7.oppositione de sent.excom. Fel.in c.2.de maior.& obedien. Cassa.in consuet.Burgund.rub.1.§.5.n.47. Aug.Aufr.in Clem.1.de officio ordinarij reg.1.*
33 Ampliatur quinto prędictus secundus effectus, vt procedat, tam si statutũ disponit circa personas clericorũ, q̃ si circa bona Ecclesiastica, vel Patrimonialia à clericis acquisita, q̃a ẽt bona non possunt ligari statutis laicorũ, *c.fi. de vita,& honest.cler.c.1.de imm.eccles. in 6.not. in c.quæ in ecclesiarũ,& in c.Eccles.S.M.de constit. & in c.non minus de immunitate Ecclesiast.& in c. quartã de censibus in 6.& in auth.ité nulla cõitas C. de episc.& cler. Rot.Rom.dec.5.per tot.in tit.de foro cõpet.in antiquis Oldrad.cons.23.Gram.cons.29. n.14.& cons.1.n.32.& cons.71.n.32.in criminal. post decisiones, Plotus cons.30.n.8.& cons.16.nu.30.Rim.sen.cons.483.nu.10.vers.vltimo pro hac parte lib.3.Decian.cons.14.nu.2.lib.1.& in tract. crim.p.1.lib.2.c.35.n.6.Soc.sen.cons.56.n.1.lib.1.Capra reg.15.n.27.Feder.Pragmanus cons.17.n.35.& nu.29.vbi dicit quod opinio contraria non est vera, Rim.sen.cons.268.nu.24.lib.2.Pappon.cons. 29.n.6.& 9.Berous cons.107.n.10.lib.1.Soc.iun. cons.25.n.5.& cons.1.n.9.& seqq.vol.2. Menoch. cons.165.n.8.lib.2.Vinc.Anibal in add.ad Albam cons.513.n.7.lit. B.lib.3.& cons.8.n.22.lit. I.lib.1.Fel.in c.Eccles.S.M.n.8.de cõstit.& ibi ẽt Abb. n.21.Pet.Aug.Morla in emporio vtriusq; iuris tit.1.q.16.nu.6. vbi alios allegat, Sebast. Medices in tract.de leg.& statut.p.4.q.6.nu.5.Euerard.cons.30.n.11.& cons.42.nu.8.Franc.March.dec.652.nu.3.lib.1.Surd.dec.160.nu.10.& 11.vbi multos alios allegat,& dec.20.nu.10.& cons.301.nu.64. lib.3.vbi multos ẽt congerit Maccabru.cons.26.nu.115.& 116.* & ratio istius ampliationis est, q̃a
34 bona sunt accessoria personarum, *cap.similiter 16.q.1.* & accessorium sequitur naturã sui principalis, *l.cũ accessoriũ vbi Decius,& Cagnol. allegant concordãtes ff.de reg.iur.Rocc.de Curt.in trac.*
35 *de consuet.sect.8.n.55.& 56.* Contrariam tamen opinionem in hoc articulo tenuerunt, *Bald.in c.conuenisset col.2.de eo qui mittitur in possessionem Rebuff.super constit.Regni Galliæ in prohæmio glos.1.nu.71.* vbi dicit quod pro ista opinione facit, *cap.cum ad verum 96.dist.& allegat Bellug.in speculo Principum in rubrica de amortisa §.nunc videamus in fine Barbat. in rubrica de reb.eccl. non alien. col.21.n.112.Cassan.super consuetud.Burgundiæ in tit.de iustices §.4.glos.de dot. de indire. in fine,& in rubr.des succession.§.3.in glos. in verbo vbacum. & in §.fin.in cons.161.ibi posito num.54.& in rubrica de succes. des bastar.& in §.2.in fine in rubr. de mains.mortes,& vltra prædictos idem dixerunt Rip.responso 6.n.11.lib.1.Paris.cons.40.n.24.lib.3.Rimin.Iun.cõs.368.n.75.lib.4.Alciat. in repetitione Auth.Cassa.n.13.& 14. C.de sacros. eccles. Mancin in tract.de iuram.p.4. effectu 219. nu.16. Carpan.super statutis mediolanensib. p.1.c.44.n.3.Bouius in tract.de statutaria vrbis præscriptione*
36 *gl.19.n.206.& sequentib.* vbi has opiniones inter se discrepantes hoc modo distinguendo concordat, aut statutum dirigit eius verba ad personam aut ad bona si ad personam non est dubium q̃d non compræhendit bona ẽt patrimonialia clericorum, & hoc ex defectu potestatis ipsorum statuentium *ita Soc.sen.cõs.288 n.3.vol.2.Paris.d.cons.40.n.24.lib.3.* aut statu-
37 tum dirigit eius verba ad bona,& tunc iterum distinguit aut clericus possidet talia bona tãquam benefitialis, & ei sunt data in titulum beneficij,& tunc ẽt procedit prima opinio scilicet quod statutum laicorum talia bona non comprehendit, aut verò bona aliunde clerico proueniunt, vt sunt bona patrimonialia, & tunc procedit secunda opinio, vt scilicet, supponantur statutis laicorum,& ad probandam prædictam distinctionem allegat *glos. in c.Episcop.in fine de præbend.Dec.& Fel.in d.c.ecclesia S.Mariæ Tiraqu.in tract. de vtroq; retractu §.32.nu.80.cum sequent.& glos.13.num.3. Oldrad. cons.*

38 *cons.17.per tot.* Ego vero non obstante prædicta distinctione nunquam recederem ab ipsa ampliatione,& prima opinione qa DD. qui eam tenent loquuntur indistincte,& in oĩbus bonis, tã patrimonialibus, q̃ benefitialibus, nec est vera illa distinctio,aut verba dirigũtur ad bona,aut ad personã quia si esset vera semper esset in facultate statuentium super bonis clericorũ disponere,& statuere vltra quod iura pro eadẽ prima opinione sunt clara, & expressa nec faciunt talẽ distinctionẽ, & aduertendũ est quod bona prædicta clericorũ sunt libera, & immunia à statutis laicorum tãtum durante vita ipsorũ clericorũ namq; eis mortuis statim subiacent ipsis statutis, quia hoc priuilegiũ consequuntur bona respectu personæ clericorũ quo fit quod extincta,& mortua persona extinguitur priuilegium, *c. cũ cessante de reg.iur.in 6.cum alÿs quæ adduxi supra effect.1. ampl.4. num. 10. & seq.& dicam infra effect. seq. ampl.3.num. 40.*

39 Ampliatur sexto p̃dictus secundus effectus in ecclesijs qa nec illæ subijciunt̃ statutis laicorũ, & multo magis hoc ꝓcedit in ecclesijs. *c.ecclesia S.Mariæ vbi oẽs scribentes communiter de constit.l.1.vbi hoc ẽt not.DD.C.de sum.trin.& fid. cath.Barbat.cons.29.col.2.vol.4.Maluas.cons.87. n.50.& cons.80.n.26.& cons.105.n.4.& 22.Saluatius Bocconius cõs.7.n.1.inter cons. matri.diuers.*

40 & ratio est illa vulgata regula propter q̃ vnũ quodque tale,& illud magis *Auth.multo magis C.de sacros.eccl.Intrigl.de feud.cent.1.q.29.n.51. Maluas.cons.59.nu.12.* namq; si clericis conceditur ista exceptio à statutis eo qa seruiunt Ecclesiæ multo magis dẽt cõcedi ipsis Ecclesijs.

41 Ampliat̃ septimo,ẽt si statutum disponeret super grauissimo,& immani delicto,vt est super crimine lesæ Maest.quia ad huc clerici nõ ligantur tali statuto,*Bal. in c.clericus de pace tenend. Gramm.decis.29.n.12.Petr.Augu.Morl. in empor.vtriusque iur.tit.1.q.16.nu.2.*

42 Ampliatur 8. prædictus secundus effectus, q̃d clerici non ligant̃ statutis Principũ secularium, vt ꝓcedat ẽt si statuta disponerent in materia honesta,& fauorabili si ipsi clerici eis vti nolunt *Bal.in l.cũctos populos ĩ 13.col. C.de sum. trin.& fid.cath.Abb.ĩ c.ecclesia S.Mariæ in 1.not. n.4.de const.& ibi ẽt Fel.n.89.& 95.& Dec.n.54 vers. sed breuiter vbi dicit quod opinio cõtraria est cõiter dãnata Sal.ĩ Auth.cassa,C.de sacros.eccl.Anchc.cons.11.Grãm.dec.100.n.9.Purpu.cons.335 n.2.p.2. Io.de Amic.cons.14.n.5. Matthes.sing. 112. Afin. in tract.de exeq.§.6.c.47.n.12.Alba. in lucubr. ad Bar.ĩ l.1.n.9.C.de sum.trin.& fid.cath.Rim.sen.cons.483.n.15.lib.3. Lãbert. in tract. de contract.gl.2.n.58. Surd cons.301.n.14.lib.3. Soc.sen.cons.46.n.8.& 15.lib.4. Capra reg.15. n. 25.Rim.sen.cons.483.nu.15.& 16.lib.3.& cons. 218.n.8.lib.2.Carpa.super stat.Mediol.in prælud. n.573.Decia.in tract.cri.p.1 lib.2.c.35.n.3.*& sic est in eorũ potestate à principio vti tali statuto:vt (v.g.) in statuto requirente certã sollẽnitatẽ in cõtractibus minorũ,vel mulierũ, nãq; si clericus est minor, vel mulier monialis, & vult cõtrahere est in eius facultate si vult in cõtrahendo adhibere talẽ facultatẽ, vel nõ q̃d-q̃d in contrariũ dixerint aliqui relati p Decia. *d.c.35.n.5.* & vbi statutũ in speciẽ disponeret

43 de clericis,vel ecclesiis,vel eorũ bonis ẽt quod sit eis fauorabile, nullatenus pñt eo vti secus si est gñale,qa tunc qñ agit̃ de cõmodo,& fauore clericorũ eos ẽt cõprehendit, & eo lætari pñt,*Abb.in d.c.eccl.S.Mariæ,n 5.& 14.in fi. vbi ẽt Fel.n.76.& cõiter scrib. Bal.in l.cunctos populos n.10.C.de sum.trin.& fid.cath.Gail obs.32.n.2.li. 2.Cott.in memorial.in verb. clerici ligãtur vers.& ꝓpea,& vers.deniq; Carpa.super d.stat.Mediol.ea. p.1. in fi.operis in deplomate Põtif.n.21.vbi testatur de cõ.opi.* & sic erit cõclusio quod statutũ fauorabile laicorũ si est gñale includit clericos quatenus ipsi volunt *ita Bal. & Gail in locis cit. Bar.in l.1.n.3.ff.de his qui pen.nomin.Anch.in c. eoq; n.28.de reg.iur.in 6.Butr.in c. clerici,n.5. & seq.de iud.Alex.cons.209.n.4.lib.2.Ias.in l.ut inter dominum nu. 30. c.de sacros. eccles. & ibi etiam Bald.num. 11. Marsil. singul. 29.*

Ampliat̃ 9.ẽt si tale statutũ eẽt priuilegiatiuũ

44 clericorũ,nãq; nisi illud sit à Sũmo Pontefice approbatũ & acceptatũ nõ ligat clericos ẽt volẽtes eo vti,*Io.And.& Calder.in c.1. de nou. oper. nunt.Innoc.& Abb.in c.nouit de iud. & in c.q̃d clericis,n.31.& 42.de foro cõp.Imol.in c.q̃ in ecclesiarũ de cõsti.Alex.cons.105.vol.4.& cõs.210.n.13 vol.2.Brun.in tract.q̃d stãtibus mascul femin. non succed.art.12.nu.174.Hostiẽs.in c.fi. de solut.*vbi dicit q̃ lex municipalis quãtũuis fouens clericis,& ecclesijs nũquã eodẽ includit nisi à Papa sit approbata,*Guid.Pap.cõs.151. n.2. vers. sed qa alÿ Matthes.sing.110.vbi Sair.in add. Grã. cons.71.n.33.in cri.& dec.29.n.15.& cõs.1.n.33. post dec.Asin.ĩ trac.de exeq.§.6.c.49.n.17.Surd. cõs.2.n,15.& 16.lib.1.Soc.sen.cõs.141.n.2.lib.2 Gallia sup cõsuet.Alex.in verb.maritus,q.4.nu.7. Carpa.super stat.Mediol.p.1.in p̃lud.n.575.Bursa. cons.93.n.45.lib.1.Io.Circer.in tract. de primoge. li.1.q.24.in 10.to. tract. diuers. p.1. cart.mihi 35. Gail obser.32.n.2.li.2.vbi testatur de cõ.opi.Surd. cons.301.n.24.lib.3.* vbi post quã multos alios

45 allegat adducit rõnẽ istius ampliationis, s. q̃ si statutũ laicorũ ligaret clericos nunquã posset dici fauorabile,qa licet rõne cãe,vel subiectæ materiæ eis ꝓdesset, noceret tñ quatenus eos ligaret imò plus eis esset nociuũ quatenus iurisdõnẽ in eos exerceret q̃ ꝓdesset, dũ commodũ tribueret temporale, & hoc nihil aliud esset quam sub specie boni apparentis priuare

re ecclesiam bono substantiali.
46 Limitat 1. prædicta ampliatio, vt tñ locũ
habeat in statutis, & cõstõnibus fauorabilib⁹
conditis à principibus inferioribus Imperato
ri secus si ab Imperatore, quia tunc absq; ali-
qua Sũmi Pontificis approbatione possent cle
rici illis vti, *Abb. in c. eccl. S. M. n. 9. de const. & ĩ
repet. eiusdẽ c. n. 4. Tiraq. qui more suo multos alios
allegat in tract. de iure primog. q. 44. n. 3. Io. Aloy.
de Leo in Auth. cassa n. 11. C. de sacros. eccl.* & hęc
limitatio puto qđ procedat ẽt in statutis con-
ditis à Principibus habẽtibus iura Imperii, qa
47 isti tales in suis terris potiunť oĩbus præhemi-
nentiis, & iurisdõnibus imò maioribus, quib⁹
Imperator hẽt in terris Imperii, & dicunť Im-
peratori similes, *Oldr. cons. 231. Bal. in l. pe. C. de
don. inter vir. & vx. & in leg. exẽplo, in fi. de prob.
doct. om. in rub. de cõst. Princ. Corset. in tract. de im
per. c. 4. Pau. de Cast. cons. 34. in princ. lib. 2. Ant. de
Canar. in tract. de insinuat p. 2. n. 2. Suarez. all. 6.
n. 14. Ias. in l. ex hoc iure n. 19. ff. de iust. & iur. Af-
fli. dec. 120. n. 6. & in vsib. feud. in tit. q̃ sunt regalia
in princ. n. 14. & 49. Cagnol. in l. si qs maior n. 165
48 C. de transa.* & ideo dispositio q̃libet loquẽs de
Imperatore hẽt locũ in istis principibus non
recognoscentibus superiorẽ, *Abb. & cæteri oẽs
in c. cũ Bertold. de re iud. Bal. in l. exẽplo, C. de prob.
Doct. oẽs ĩ l. quisquis C. ad l. Iul. maiest. Soc. sen. cõs.
275. n. 5. lib. 2. Paris. cons. 69. n. 1. & 3. l. 1. Cagno.
& cæteri scrib. in rub. de const. princ. Corn. cons. 199
n. 4. li. 2. Langill. Corrod. in tẽpl. iud. lib. 1. c. 1. in tit.
de imper. §. 4. in rub. assertione sola Imperatoris sta
tur n. 6.* vbi dicit ꝙ gesta per tales Principes ha
bent eadẽ priuilegia, q̃ habent facta per Impe
ratorẽ, *vt dixi in tract. de excep. excep. 1. n. 20. 21.*
49 quod idẽ puto de ciuitatibus liberis, & repu-
blicis habẽtibus iura Imperij, qa istę ẽt dicũ-
tur similes Imperatori, *d. excep. 1. n. 29. Bal. in l.
decernimus, C. de sacros. eccl. Cy. in l. fi. C. de pet. hęr.
& in l. fi. C. de don. inter vir. & vx. Rip. in rub. de cõ
sti. n. 8. Restaur. in tract. de Imperatore q. 54. n. 9. &
seq Ias. in l. ex hoc iure n. 26. ff. de iust. & iur. Bart.
in l. hostes, n. 13. ff. de capt. & postlim. reuers. Zanc.
in repet. l. hæredes mei §. cũ ita n. 1145. & seq. ff. ad
trebb. Peregr. in tract. de iure fisc. lib. 1. tit. 2. n. 44.
& 69. Rom. cons. 456. n. 1. vbi Mãdos. Brun. à Sol. ĩ
præpos. inr. in verb. ciuitas non recognoscens Impera
torẽ vbi alios affert Buccac. super cõsuet. Egidia. gl.
6. n. 48.* differunt tñ statuta fauorabilia cleri-
50 cis ab istis principibus, & republicis condita
à statutis, & constõnibus conditis ab Impera-
tore in legibus Imperialibus in hoc quia istis
potiunť clerici per totũ Orbẽ, quia Imperator
dr̃ Dñus totius Orbis, *Bar in l. hostes, C. de capt.
& postlim. reuers. & in extrauag. ad reprimen. in
51 verb. totius Orbis,* illis vero tãtummodo in ter-
ris sibi subiectis ex quo eius iurisdictio, & sta-
tutũ non extendiť vltra iurisdõnẽ statuentis,
*Hond. cons. 20. n. 7. lib. 2. Sim. de Prat. cons. 47. nu.
36. Menoc. cõs. 264. n. 11. & cõs. 270. n. 2. lib. 3.*
Limitať 2. qñ statutũ disponeret non p̃ci-
52 piendo, sed merè priuilegiãdo, vt quia dat ali
quã partẽ bonorũ defuncti ecclesiæ, vel hospi-
tali, vel quod clericus primogenitus excludat
cæteros fratres, quia laicus semper põt priuile
giare ecclesias, & ecclesiasticas p̃sonas ẽt abs-
que approbatione Sũmi Pontificis, *Abb. n. 4.
& Fel. n. 81. vers. primo est quãdo in c. ecclesia S.
Mariæ de const. Card. in c. perpẽdimus in 21. q. in fi.
de sent. excom. Rom. sing. 443. Capra reg. 15. n. 30.
& 31. Baldass. Cardut. Flor. cons. 78. n. 60. & 61. in
ter cons. vlt. volunt. diuers. vol. 2. Deci. cons. 83. n. 4
53 Tiraq. in tract. de iure primog. q. 44. n. 8. 10. & 11.*
vbi alios allegat & dicit ꝙ si statutũ est genera
le, & fauorabile, nec p̃cedat p̃hibẽdo, p̃cipiẽ-
do, aut alias imperiose, & veluti spetie quadã
authoritatis, & iurisdõnis, sed magis cõcessio
nis, & priuilegij tunc clerici, & monachi põt
eo vti, *Vinc. & Anibal. in add. ad Alb. cons. 8. n. 24.
in lit. K, Cauagnol. in obser. ad decr. Mõtisfer. in pro-
hœmio, §. 3. n. 1. Surd. cons. 2. n. 18. li. 1.* vbi dicit ꝙ
statutũ disponens p̃ter ius cõe in fauorẽ eccle
siæ, & clericorũ eos priuilegiãdo est validũ, &
dat exẽplũ de statuto disponente qđ credať co
dicibus rõnum ecclesiæ et à priuatis, vel quod
violatores ecclesiæ sint ipso facto forbanniti.
54 Ampliať 10. prædictus secundus effectus ꝙ
clerici non supponunť statutis laicorũ in tñ
sit verum vt clerici non possint seipsos volun-
tarie submittere statutis laicorum, nec ẽt per
pactũ iuratũ, *Morla in empor. vtriusq; iur. p. 1. q.
16. n. 4. ubi ad hoc allegat c. si diligenti de foro cõpe.
c. placuit & c. insolita 11. q. 1. c. nullus il 1. 9. q. 2.*
& alia iura, sed in ista cõclusione cõtrariũ est
oĩno dicendum *ita Abb. cõs. 33. vol. 2. Ruin. cõs.
113. n. 16. lib. 4.* vbi dicit ꝙ hæc vltima opinio
p̃bať ex notatis per Bal. *in l. de quibus vers. sex-
to quæro de leg.* nec obstant iura p̃ Morlã in con
trarium adducta, qa loquunť tñ in clerico re-
nuntiante priuilegio fori, & dicunt ꝙ non va-
let renuntiatio, qa priuilegiũ fori est cõcessũ
toto ordini clericali, & sic renuntiãdo tali pri
uilegio, & patiendo se cõueniri corã iudicib.
secularib. inferret detrimentũ toto ordini pręֹ
dicto ꝙ secus est ĩ renuntiatione in statuto qđ
respicit fauorem cuiuslibet particularis, & fa-
uori suo quilibet potest renuntiare, *l. si quis in
conscribendo cum similibus, C. de pact.*
Hinc videmus ꝙ statuta edita ad petitionẽ
ipsorum clericorum eosdẽ ligãt, vt dicã infra
in præsenti effect. lim. 9. n. 183. sic ẽt consuetudo
introducta cum consensu clericorum arctat,
tàm eosdem clericos, quàm laicos, vt dicam
etiam infra *limit. 28. num. 201.*
55 Ampliať 11. vt ẽt laici non ligenť statutis
laicorum respectu iuris indiuidui ꝙ habent
cum

56 cum ipsis clericis, *Aret.conf.25.Decian.in trac. crimin.par.1.lib.2.cap.35.num.6.Rocc.de curt. in tract.de consuet.sect.8.nu.62.* & ratio huius ampliationis ea esse potest quia litis consors potitur eisdem priuilegijs quibus suus consors, licet aliàs ex se solo illo gaudere non posset, *l. qui duo,ff.deliber.legat.l.si communem, ff. quemadmodum seruit. admit.Dec. in l.si emancipati,nu.5. & ibi etiam Cagnol.nu.103.C.de collation.Marsil. de fideiub. nu.151.Mart.Munter. decis.14.nu.84.* vbi dicit quòd quis consequitur priuilegium ex persona socij, quòd ex sua persona consequi non posset, *Surd.dec.301.num.9.Ias.in d.l.si emancipati,nu.2. & seq. C.de collat. & Muta super Capit. huius Regni lib.4.c.134.nu.24. Purpur. in addit.in lit.E,ad Alex.in l.præcipimus,§.eo obseruando in apost.C.de appellat.& in add.ad Bart.in l.*

57 *prægnãtem,ff.de pæn.* Hinc est quòd beneficium restitutionis in integrum quòd competit minoribus ratione minoris ætatis, competit etiã maioribus eis consortibus in indiuiduis, *glos. in verb.patrocinari,& ibi Paul.de Castr.& Bar. sub nu.7. C. si in comm. eademq; caus. restit. in integ. postul. Ias. in l. si mater,nu.10.C.de inoffic.testam. cum multis alijs quos latè congerit Odd.in tract. de restit.in integ.quæst.46. articul.4.vers. in contrarium,& vers.pluries titu. de comm. & magis comm. opin. quibus ego addo Couarru. in lib. pract.quæst. cap.34.nu.2. Caphal.conf.661. nu.76. lib.5. Muscatell. in pract. ciuil. in verb. in integrum restitutio nu.8.* Hinc est etiam quòd licet contra pri-

58 uatum currat præscriptio 10. vel 20. ann. tamen si priuatus habet commune ius cum clerico, vel cum ecclesia iuuabitur, vt contra eum non currat nisi præscriptio 100. annor. *Innoc. in c. ad audientiam de præscript. vbi etiam Abb. in princ. Mars. de fideiub. in repet. nu. 151. & sing. 180.* & idem dicimus de præscriptione, quæ si

59 est interrupta per vnum ex socijs prodest talis interruptio altari consocio, *Decian. conf.26.nu. 36. & seq. lib.5.Alex.conf.98.leg.7.Cassan.conf.*

60 *47.nu.3.* Sic etiam appellatio interposita ab vno ex consortibus prodest alteri consorti, *c. penult.de appell.l.1.& 2.C. si vnus ex plur.appell. Bart. in l. si quis separatim, §. quod est de appell. Mising. conf.8.nu.11.& 12.* vbi dicit quòd hoc procedit etiam si ipse appellans vellet ab appellatione desistere, & multa alia similia possent adduci quæ ponit latè, *Ias.in l.si emancipati nu.5.cum plur.seq.C.de collat.Crauett.conf.206. nu.7.Ann.conf.89.nu.3.Vinc.de Franch.dec.467 Berous conf.22.nu.21. lib.3.Surd. dec.301.Mars. sing.180.Natt.conf.65.in fin. lib.1.Alexan.in l. præcipimus, §. eo obseruando in apostillis, C. de appellat.Bart. in l. prægnantẽ ff.de pæn.Soc.iun. conf. 82.lib.3.Menoch.in addit.ad Ias. in l. si communẽ, ff.quemadmodum seruitut.ammitt.* ex quibus omnibus colligitur, quòd quis consequitur priuilegium, & ius ex persona alterius quòd ex persona sua consequi non posset.

61 Ampliatur 12.in statuto disponẽte contra libertatem ecclesiasticam quod vltra quod nõ comprehendit personas ecclesiasticas est nullum ipso iure, & ipso facto ex defectu potestatis statuentis, ac si minime factũ fuisset, *Auth. Cassa, vbi cõiter scribentes, C.de sacros.eccl. c.venerit de sentent.excomm. Benincas.in tract.de pauper. q.8.in 4.special.nu.58.Campeg.in tract.quod stant. Mascul.in 1.q. princ.n.62.Thom.Doct. conf.6.nu. 2.Turrec.conf.38.nu.42. vol.1.Pappon.conf.29. nu.7. vbi alios citat Crot. nu.83.Caccialup. nu.95. & Io.Ambros.Opizon.nu.85.& 94. & in repet. l. filiusfam.§.diui,ff.de leg.1.Alciat. conf.514.n.1. vbi testatur de commun.opin.alias conf.30.nu.16. lib.2.Cioff.conf.1.nu.85.lib.1.Ferrett.in tractat.de gabb.nu.440.* vbi dicit quod talia statuta sunt abolenda de volumine statutorum, *Plot.conf. 19.nu.12.Bonacos.in quæst.crimin.in verb. statuta laicorum Marsil.sing.29.Decian.in tractat.crimin. par.1. lib.2. cap.34. num.7.Anastas.Germon. in tractat. de sacror. immun. lib.1 cap.11.num.14.& lib.3.cap.14.num.42.Gallia super consuet. Alex. in verb.maritus,quæst.4.num.6.Dom.Intrigliol.in tractat. de substit.centur.3.quæst.62.num.30. Borell.conf.26.num.64.Arman.Arman.in lib.pract. Foren.obseruat.7.num.1. Franc.Marc.decis.870 nu.2.lib.2. Hieron.Scruff.inter conf. Albert. Brun. conf.140.nu.23.Feder.Prigman.conf.17.num.41. Carpan. super statut.Mediol.in prælud.nu.49.& 579.Seraf.in tractat.de priuileg.iuramen. priuileg. 77.nu.23.Petr.Augist.Morl. in empor. vtriusq; iur.tit.1 quæst.16.nu.2.*

62 Subampliatur primo, prædicta conclusio, vt non solum statuta contra libertatem ecclesiasticam sint nulla, verum etiam ita statuentes, & scribentes talia statuta incurrant pœnam excommunicationis, *cap.nouerint de sentent. excommun. Gaetan. in summula in verbo excommunicatio cap.31. Baiard. in addit.ad Clar.§. fin.quæst.77.num.31.Soccy.sen. consil.56.num.4. lib.1.Alban. in lucubrat. ad Bart. in l.1. num.10. & 11. C.de summ. trinit. & fid. cathol.* vbi etiam dicit quod talia statuta sunt delenda de volumine statutorum, *Carpan. super statut. Mediol. in præludio.num.586.*

63 Subampliatur secundo, vt hoc idem procedat in mandantibus, & facientibus obseruari talia statuta namq; & ipsi sunt excommunicati, *dict. cap.nouerint de sentent. excommunic. Plot. in repet. l. si quando num.738.& 739.C.vnde vi Capit. decisio.161.num.7.Beuincas.in tract. de paupert. quæst.8.special.4.num.72.Clarus in §. fin.quæst.77.num.28.Vincen.Anibal. in addit. ad Alb. conf.8.in lit. B.*

64 Subampliatur tertio in poteſtatibus, con-
ſulibus, rectoribus, & conſiliarijs locorum,
vbi vigent talia ſtatuta ſi dum fuerint requi-
ſiti illa non amouent, & cancellant, *c. nouerint
de ſentent. excomm. Gaet. in ſummula in verbo ex-
communicatio, cap. 31. verſ. 2. autem.*

65 Subampliatur quarto, vt non ſolũ ſi ſtatu-
tũ directè ſed ẽt ſi indirectè tenderet contra li-
bertatem eccleſiaſticã, vel clericos ſemper eſt
nullũ *Auth. caſſa. C. de ſacroſ. eccl. c. fi. de iur. imm.
in 6. c. nouerint de ſent. excomm. Bellon. conſ. 43. nu.
1. Rim. ſen. conſ. 435. nu. 29. & conſ. 483. n. 10. lib.
3. & cõ. 246. n. 29. & conſ. 268. n. 20. lib. 2. Burg.
in tract. de laudim. p. 3. inſpect. 21. n. 2. Io. de Ami-
cis conſ. 18. n. 14. Papp. conſ. 122. nu. 14. Alb. conſ.
8. n. 3. lib. 1.* vbi dicit quod ſtatutum diſponens
in directè contra clericos dicitur contra liber-
tatem eccleſiaſticam.

66 Et eſt aduertẽdum quod ſex modis dicitur
cõtra libertatem eccleſiaſticam. Primo qñ ve-
nit, & diſponit contra priuilegia, immunita-
tes, & iura eccleſijs, & clericis conceſſa à Deo,
67 à Sũmo Pontifice, vel ab aliquo Principe ſecu-
lari, *Innocen. in c. nouerint de ſentent. excomm. vbi
Abb. dicit quòd DD. ĩñ eo cõiter tranſeunt idẽ Abb.
conſ. 833. in prin. lib. 1. Dec. in Auth. caſſa nu. 18. C.
de ſacroſ. eccl. Crot. in l. oẽs populi n. 83. ff. de iuſt. &
iur. Bar. n. 12. & Ferdin. Loaz. in repet. l. filius fam.
§. Diui n. 159. & ibidẽ Ambroſ. de Opizon. n. 84. &
90. & Crot. nu. 84. ff. de leg. 1. idẽ Bart. in l. 1. §. ho-
nerandæ ff. quarũ rerũ acti. non detur Sebaſt. Medi-
ces in tract. de legibus, & ſtat. p. 4. q. 6. n. 2. Silueſter
in ſumma in verb. excõmunicatio il 9. in decima ex-
communicatione n. 1. Prigmann. conſ. 17. n. 42. vbi
alios citat Clarus in §. fi. q. 77. n. 28. vbi teſtatur de
comm. opin. Bertrand. conſ. 50. n. 4. & ſeq. lib. 1. Al-
bert. Brun. conſ. 140. n. 24. Cioff. conſ. 107. n. 1. lib.
1. Alb. conſ. 164. nu. 13. lib. 1. vbi aſſerit hanc eſſe
comm.* opin. Rim. ſen. conſ. 499. n. 1. lib. 3. Rimin.
iun. conſ. 35. nu. 22. & conſ. 85. nu. 29. lib. 2. Socc.
ſen. conſ. 241. n. 3. lib. 2. Alb. conſ. 8. n. 3. lib. 1. vbi
Vinc. Anibal in add. in lit. B. & nu. 10. & ibi etiam
Anibal in lit. H. Serafin. in tract. de priuileg. iuram.
priuileg. 77. n. 23. Io. Aloyſius de Leo in Auth. caſſa
nu. 7. C. de ſacroſ. eccl. Fel. in c. eccl. S. Mariæ nu. 69.
& ibi addentes in lit. B. de conſt. Thom. Doct. conſ. 6.
nu. 1. Alban. in lucub. at. ad Bart. in l. 1. nu. 10. C. de
ſumm. trin. & fid. cath. Carpan. ſuper ſtat. Mediol.
in præl ud. nu. 584. Alferi. conſ. 70. nu. 41.*

68 Secundo modo dicitur ſtatutum contra li-
bertatem eccleſiaſticam quando diſponit, &
ſtatuit contra ea, quæ conceſſa ſunt clericis, &
eccleſiaſticis rebus, & perſonis à iure ciuili, vel
cànonico, & eorum conditionem facit dete-
riorem quàm ſit de iure comm. *Auth. caſſa, C.
de ſacroſ. eccl.* vbi dicitur eſſe contra libertatem
eccleſiaſticam quod ſit contra canonicas, &
temporales ſanctiones, *Calder. conſ. fin. in tit. de
conſt. Ancher. in repet. cap. ea quæ col. fin. de reg.
iur. in 6. Butr. & Imol. in cap. romana de conſt. not.
omnes, & præcipuè Fel. nu. 69. verſ. tertia fuit opi-
nio in cap. eccleſia S. Mariæ de conſt. Alexan. conſ.
210. nu. 11. verſ. roborantur lib. 2. Marant. diſput.
8. nu. 3. Rimin. iun. conſ. 85. nu. 19. lib. 1. Socyn. ſen.
conſ. 241. nu. 3. lib. 2. Rimin. ſen. conſ. 483. nu. 10.
verſ. fortificantur prædicta lib. 3. & conſ. 499. nu.
1. eod. lib. & conſ. 70. nu. 15. lib. 1. & conſ. 217. nu.
6. & conſ. 268. nu. 22. lib. 2. Ruin. conſ. 23. nu. 16.
lib. 2. Cioff. conſ. 107. n. 1. lib. 1. Surd. conſ. 2. nu. 22.
lib. 1. vbi multa & copioſè circa hanc concluſionem
congerit Honded. etiam latè conſ. 3. nu. 15. lib. 1. vbi
multos alios allegat Alban. conſ. 8. nu. 3. lib. 1. vbi
Anibal in addit. in lit. B, & H, Serafin. in tractat. de
priuileg. iuram. priuileg. 77. nu. 23. Hieron. Struff.
conſ. 12. nu. 24. Maluaſ. conſ. 105. nu. 23. Carpan.
ſuper Statut. Mediol. in præl ud. nu. 578. & 583. vbi
69 multos alios allegat Afflict. in tract. de iur. protom.
§. 9. nu. 15. Landiecb. conſ. 103. nu. 1.* Immo ma-
gis dicitur contra libertatem eccleſiaſticam
ſtatutum quod tollit clericis beneficium ſibi
attributum de iur. comm. quàm aliud, quod
habet ex priuilegio, & alio modo quæſitum,
*Dec. in cap. eccleſ. S. M. nu. 3. de conſtit. Ferdinan.
Loaz. in repet. l. filius fam. §. diui nu. 159. de leg. 1.
vbi etiam Crot. nu. 84. Alexan. nu. 12. verſ. tamen
veritas Iaſ. in 1. lect. nu. 74. & in 2. lect. nu. 108.
Ripa nu. 81. & ſeq. & Soc. iun. nu. 167. Gallia in re-
pet. l. Centurio nu. 157. ff. de vulgar. & pupillar. ſub-
ſtit. Calcan. conſ. 7. nu. 16. vbi ad hoc multos allegat
Alciat. conſ. 91. nu. 3. Curt. in repet. cap. fin. ſect. 5.
nu. 20. & ſeq. de conſuet. Clar. in §. fin. q. 77. nu. 28.
Surd. conſ. 2. nu. 22. lib. 1. Honded. conſ. 3. nu. 15. in
fin. lib. 1. vbi etiam alios citat Nact. conſ. 28. nu. 2.
lib. 2. Medices in tract. de leg. & ſtat. p. 4. q. 6. nu. 6.
70 Prugmann. conſ. 17. nu. 40.* quæ concluſio am-
pliatur, vt procedat, tam ſi directè, quàm ſi in-
directè tollantur clericis ea quæ ſibi compe-
tunt de iur. comm. quia ſemper dicuntur con-
tra libertatem eccleſiaſticam, *Marant. diſput. 8.
n. 3. Alb. conſ. 8. nu. 3. Hond. conſ. 3. nu. 15. lib. 1.*

71 Tertio modo dicitur contra libertatem ec-
cleſiaſticam ſtatutum ſi per illum fieret iniu-
ria vni eccleſiæ tantum, quia, qui facit iniuriã
vni eccleſiæ tantum, totam Dei eccleſiam of-
fendit, *l. 1. vbi Bald. C. de ſumm. trin. & fid. cath.
Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. 1. num. 10. C. tit.
72 prædict.* vbi dicit quod hoc procedit etiam ſi
ſtatutum noceret vni eccleſię, & alteri prodeſ-
ſet, vt ſi prohiberet nè poſſet legari eccleſijs
conuentualium, ſed tantum parrocchialibus,
vel ſi diſponeret quod legatum factum vni ec-
cleſiæ transferatur in aliam, *Gozzad. conſ. 101.
num. 19. Medices in tractat. de leg. & ſtat. par. 4.
quæſt. 6. num. 1.*

73 Quarto modo ſtatutũ dicitur contra liber-
tatẽ eccleſiaſticã qñ tollit clericis, & eccleſiæ

id

id quod ex consuetudine sibi fuit acquisitum *Prigmanu.cons.17.nu.42. qui allegat Crot. in leg. omnes populi n.83.ff.de iust.& iur. Ferdin. Loaz.in l.filius fam.§.diui nu. 159. & ibidem Ambros. de*
74 *Opizon.n.84.& 90.ff.de leg.1.& alios DD.* & huius conclusionis ea est ratio quia consuetudo hēt vim priuilegijs,& tantum operatur quantū priuilegiū, *l.hoc iure §.ductus aquæ ff. de aqua quotidiana, & estiu. c. super quibusdam §. præterea de verb.signif.Innoc.in c.1.de apostat.Campeg.cōs. 50.circa fi. inter consilia Alber. Brun. Rimin.sen. cons.181.n.13.lib.1.Vegg.cons.28.nu.29.Camill. Borell.cons.3.n.6.* vbi dicit ꝙ consuetudo,& priuilegium æquiparantˀ, *Gratia. decis. 16.nu.15. Vegg.cons.28.n.29.Flam.de Rubb.cons.50.n. 77.* qui etiam dicit quod consuetudo,& priuileggium pari passu ambulant.

75 Quinto mō reputatur contra libertatem ecclesiasticā statutum ꝙ reddit clericos timidiores ad faciendum id ꝙ liberè facerent statuto cessante *Bart.ad Ang. l. 1. §.q̄.oneranda ff.quar. rer.act.non det.idē Bart. in auth. cassa C. de sacros. eccl.Bal.& Ang.ī l.1.ff.de inius uocā.Abb.Anch. Dec.n.4.& Fel.n.42.vers.secunda fuit & n. 69.in c.ecclesiæ S.M.de const.Bald.in rubr.de const.nu.3. multa congerit ... in tract.de bann.in verb.ecclesia n.83.Cepoll.cons.15.col.2.vers. item quod illud in criminal.Ambros.de Oppizon.in l.filius familias §.diui n.9.& 93.de leg.1.Marant.disput. 8.nu.7. vbi alios citat Serafin.in tract.de priuileg.iurament. priuil.77.n.23.Borell.super pragmatica hodie litiū §.1.gl.3.nu.243.Fran. Mar. dec.399.vol.1.Alb. cons. 8.n.3.Boss.in tract.crim.in tit.de principib.n. 220.Foller. super const.Regni in rub.de sacros.eccl. n.3.Rim.iun.cons.35.nu.22.lib.1.Affl.in tract.de de iure prothomis.§.9.n.16.Carp.super stat.Mediol. in prælud.n.588.Surd.cons.2.nu 25.lib.1. Sebast.*
76 *Med.in tract.de leg.& statut.p.4.q.6.num. 3.* nec omnis timiditas consideratˀ ad hoc vt statutū dicatˀ contrà libertatem ecclesiasticā, sed solū qñ clerici rationabili causa efficiuntˀ timidiores,& laici audaciores ad nocendum quæ duo requiruntˀ copulatiuè ad hoc vt statutum dicatˀ verè contra libertatem ecclesiasticā, *Abb. in c.nouerunt de sent.excom.Bart. in auth. Cassa,& irrita, C.de sacros.eccl.Marant.d.disput.8.n. 42.*

77 Sexto modo statutum dicitˀ contra libertatem ecclesiasticā ēt quod non loquereˀ de ipsis clericis,& personis ecclesiasticis,sed de illis tantum q cum ecclesiasticis contrahunt, *c. fi. de immun.eccl.in 6.Alb.cons.8.n.3.in fi.* vbi dicit quod statutum est contra libertatem ecclesiasticam,tam si ꝓcedit verbis expressis,quàm sermone velato, *allegat. c. clerici §. fin. & §.nos igitur de immun. eccles.*

78 Septimo, & vltimo statutū dr̄ contra libertatē ecclesiasticā,vbi loquitˀ de auferendis, vel tollēdis, vel non liberè vtendis rebus ecclesiæ, *Bellon. cons.43.nu.2. vbi alios allegat Alex. cons. 210.nu.11.vol.2.Vincen.Anib.in addit. ad Alb. cons.8.in lit.B,in fin.*

79 Ampliatur 13. vt prædictus secundus effectus ꝓcedat in statuto facto à quantumuis supremo Principe,& etiā Imperatore, nàm nec illud comprehendit clericos, *Bald. in c. clericis de pace tenenda Afin.in tract.de execut.§.6. c.49. n.16.* Sed quantum ad statuta facta ab Imperatore contrarium tenuit *Hondod.cons.3.n.35. lib.1.* vbi dicit ꝙ statutum Imperatoris quatenus non aduersatˀ dispositioni iuris canonici ligat ēt clericos, & personas ecclesiasticas quæ opinio Hondodei non potest esse vera, ex quo si esset vera aduersaretˀ oībus iuribus, & authoritatib. allegatis in principio huius effect.

80 Ampliatur 14.ēt si adesset consuetudo statuendi ēt super personas ecclesiasticas,quia adhuc ea consuetudine non obstāte statutum secularium clericos nō ligaret, qa Princeps laicus non pōt præscribere facultatem ligandi clericos sua lege, vel statuto, *Vasques in tract.de success.creat.§.10.n.651.Natt.cons.495.nu. 14. lib.3. Surd. cons.301.n.55.lib.3.*

81 Ampliatur 15. vt laici non solum non possint statuere super ecclesijs, & ecclesiasticis ꝑsonis,verum nec ēt super re spirituali vt est super matrimonio,iuramento,decimis,& similibus vt sunt statuta vel proclamata pœnalia cōtra contrahentes matrimonium sine consensu parentum,vel proximorum, qa statuere circa spiritualia,vt est matrimoniū pertinet ad ecclesiam *c.tuam de ordin. Cognit.c. lator qui fil. sint legit.c.2.& 3.de iud.glos.in c. fi. 32.q.2. Butr. in c. 1.de spons.Alex.cons.59.n.5.& cons.97.nu.2.& seq.vol.1.vbi testatur de comm.opi.Soc.sen.cōs.35. n.1.lib.1.Rim.sen.cons.427.n.10.lib.3.Alb.cōs. 8.n.22.lib.1.Campeg.in tract.de dote p. 5. q. 106. Lamber.in tract.de contract.gl.1.n.10. vbi multos alios allegat Fel.in c.ecclesia S.Mariæ,n. 59. & 63. de constit.* Et quia prædicta ampliatio primo lo

82 co est exēplificata in statuto aliquo modo disponēte circa matrimonium ideo vt tale eo ex solum dico ꝙ nunquam valet statutum seculare per ꝙ libertas matrimonij aliquo colore restringitur aut coarctatur *Io.Andr. in c. statutum de hæretic.in 6.Fel.in c.1.n.13.vers.sed nihilominus de spons.& ibi etiam alij Doct.n.36.& cæteri scribentes in c.eccles.S. Mariæ de const..Alex.in l. Seius,& Augerius,n.4.ff.ad l.Falcid. & cōs. 97.n. 2.lib.1.Dec.cons.231.per tot.Clar.in §.fi.q.82.Roland.a Vall.cons.77.n.26.lib.2.Curt.cons.27.n.1. Rim.iun.cons.78.n.14.& nu. 19. lib.1. inter cons. matrimonialia diuers.Andr. Gail obs.93.nu. 2.lib. 2.Barb.cons.31.lib.4.Passer.cons.32.n.82.& cōs. 163.n.16.Crot.in rep.l.omnes populi nu. 44. ff. de iust.& iur.vbi ēt Seuer.n.55.Paris.cons.29. nu. 5. & 14.lib.3.Plot.cons.37.n.13.inter cons. matr.di-*

uerſ.Rolan.Cauagnol.in decret.montisſer.p.2.decr.
83.§.1.n.7.Rauſner.conſ.7.n.92.& conſ. 10. nu.
99.lib.1. vbi dicit ꝙ libera facultas contrahen
di motrimoniū non dēt referri ad neceſſitatē,
& hodie ex diſpoſitione Sacri Coc.Trid.eſt ex
preſsè determinatum quod Principes ſæcula-
res,nec alii quouis modo directè,ſeu indirectè
ſub pęna excōicationis prohibere pn̄t quo mi
nus matrimonia liberè contrah ınt , *ita habe-*
tur ſeſſ.24.c.9.de refor. Ex qbus infero primo,ꝙ
83 ſtatutum puniens contrahētem matrimoniū
cum hominibus alterius factionis, ſeu ciuita-
tis non valeat, *dixerunt Bal.in l.nemini,C.de nup.*
Hier.Zannet.in tract.de differ.inter ius canon. & ci
uil.n.14.in 1.to. tract.diuerſ.Calca.conſ.3.per tot.
Alex.in rub.ff.ſolut.mat.vbi teſtatur de magis cō.
opi.Bonacoſſ.in ſuis qq. crim. in verbo matrimoniū,
circa fi.vbi alios allegat. Secundo infero, ꝙ non
84 valet ſtatutū diſponens qđ mulier,q̄ nubit ex-
tra ciuitatē,vel territoriū,vel cū extero,vel alie
nigena non poſſit ſuccedere ꝑut de ſimili ſta-
tuto laudēſi,& Mediolanēſi loquit *Cotta in me-*
morial.in ver.ſtatuto Mediol.& laudenſi Curt.ſen.
conſ.27.col.1.2.& 3.Lud.Mor.conſ.97.n.9.vbi a-
lios allegat, licet prędictā opinionē validiſſimis
rōnibus impugnauerit *Polid. Ripa obſer.42. n.*
85 *10.& ſeq.* Tertio infero idē eſſe dicendū de ſta
tuto fundato in odiū matrimonij, nāq; neq;
illud erit validū, vt ſi dictaret, vt filii nati ex ta
li matrimonio, vt puta nati ex matrimonio cō
tracto cum muliere vilioris conditionis, vel
cum extera ammittant nobilitatē, vel nō poſ-
ſint eſſe officiales ciuitatis, vel nō poſſint ſucce
dere ſuis conſanguineis, namq; talia ſtatuta
dicunt̄ fundata in odium matrimonij, & per
conſequens ſunt inualida, *Alex.conſ.97.nu.7.*
l.1.Anchar.conſ.21.Plot.conſ.87.n.13. inter cōſ.
matr.diuerſ.Paſſet.conſ.72.n.82 & conſ.163.nu.
16.Rol.Cauagn.ſuper ſtatut.Mont.Ferrat.decr.73.
86 *§.1.q.1.n.7.* Quarto infero idem eſſe dicendū
de ſtatuto dictāte ne pupillus, vel pupilla poſ-
ſint contrahete matrimoniū ſine conſenſu cu
ratoris, vel conſanguineorū, vel iudicis, & idē
de ſtatuto dictāte ꝙ filius, vel filia familias nō
poſſint contrahere matrimoniū ſine conſenſu
patris, vel matris, nāq; ex quo prædicta, & ſi-
milia ſtatuta tendunt cōtra liberā voluntatē
contrahendi matrimoniū ſunt oīno nulla, &
inualidā prout de eis latè dixerunt *Lud. Mor.*
d.conſ.97.n.8. vbi multos concordantes adducit Cæ-
ſar.Barz. dec.29.n.9.& 12. Rauſner. conſ.6.n.90.
cum ſeq.& conſ.10.quaſi ꝑ tot.lib.1.Bonacoſſ.q.cri
mi.in verb.matrimoniū,lib.1.Bar.de cartarijs,cōſ.
63.n.6.inter conſ. matrimonialia diuerſ. Rim iun.
conſ.78.n.1.& 14.in conſilijs p̄dictis,Plot.conſ.87
n.17.in conſilijs p̄dictis Martin.Vran.conſ.4.n.54
87 *lib.1.* Quod infero ēt contra eos, qui dixerunt
quod ſi talia, & ſimilia ſtatuta fierēt ex aliqua
iuſta cauſa ne ſcilicet orireť aliquod graue ſcā
dalū, vel pro quieto ſtatu ciuitatis tunc eſſent
valida, vt ex multis deducit & aſſerit Bonacoſ.
in d.verb.matrimonium, Decian. in tract.crim. p.
1.lib.2.c.34.n.16. vbi etiam multos alios allegat,
88 namq; ſi eſſet vera contraria opinio annulla-
ret diſpoſitionem ſacri Concil.Trid. quæ vult
quod tam directè, quàm indirectè non poſſit
impediri libera facultas cōtrahendi matrimo
niū, quia per indirectum impedireť ne ſcilicet
incidant in pęnā, & eſt aduertendū quod li-
89 cet conſenſus patris non ſit neceſſarius in con
trahendo matrimoniū per filiū, attn̄ de qua-
dam vrbanitate, & honeſtate filius familias
non dēt cōtrahere matrimoniū ſine conſilio,
& conſenſu paterno, *vt latè diſcurrit Menoc.conſ.*
69.per tot.Baiard.ad Clar.§.fi.q.82.n.44.
90 Quo vero ad exemplū excōmunicationis,
dico, ꝙ ſtatutū Principis ſæcularis hoc diſpo-
nens, ſeu ſtatuto Principis laici diſponente ſu
per materia excōicationis eſt nullum, & non
valet, *Plot.d.conſ.87.nu.14. Carpan.ſuper ſtat.*
Mediol.in prælud.n.577. Ideo non valet ſtatutū
tollens pęnā excōicationis vel prohibens, quē
91 excōicari, *Io.de Anan.in c. poſtulaſti de homicid.*
Lapus allegat.92.Somr.in l.oēs Populi nu.62.ff.de
iuſt.& iur.Deci.in c.eccl.S.M.verſ.12.Decian.d.c.
34.n.5. & idē puto eſſe dicendū de ſtatuto di-
ctante, quod nemo poſſit eccitare excōicatū,
& eodē modo, nec eſt validum ſtatutum quod
tollit exceptionem excommunicationis, *ut di-*
xi in materia de exceptionibus except.4.nu.11.
92 Idem eſſet ēt in ſtatuto diſponente ſuper iu
ramento; & tollente eius vires qa & ipſū eſt
inualidū, *Bald. in auth. ſacramenta puberum C. ſi*
aduerſ.vendit.Abb.& alij in c.cū contingat de iure
iur.Bar.in l oēs populi in 3.q.princ. vbi ēt oēs ſcri-
bentes ff.de iuſtit.& iur.Alex.conſ.59.n.4. vol.1.
Montiſpir.conſ.218.nu.30. & 31. & conſ.213.nu.
40.& conſ.241.nu.12.Amat.dec.91.n.8. Anto.
Queta cōſ.43.nu.1.vbi teſtatur de comm. opin.&
multos alios allegat Maluaſ.qui ēt alios allegat conſ.
3.nu.36.& conſ.95.n.29.Marelian.dec.4.nu.12.
Fortun.Garſias in tract. de vltim.fin. iur.canon. &
ciuil.n.371.in 1.to. tract.diuerſ.Bolognet.conſ.31.
nu.2.& 10.Noni.conſ.14.n.7.Decian.in tract.cri.
p.1.lib.2.c.34.n.6. poſtquam alios citat teſtatur ēt
de com.opi.Maccabr.conſ.110.n.44.Neuizz.conſ.
77.n.17. & 20.Manci.in tract.de iuram.p.4.eſſe.
1.q.4.n.29.30.40.41. & per tot.
93 Et licet prædicta opinio ſit veriſſima nihilo
minus limitať qn̄ ſtatutū non tolleret vires iu
ramenti directè, ſed indirectè, vt diſponendo
quod iurum interpoſitum ſuper tali cōtractu
præſumatur per dolū, & fraudem, vel per me-
tum interpoſitum, quia hoc eſt ſtatuentibus
ēt laicis permiſſum tollere vires iuramenti,
Bar.in d.l.oēs populi verſ. itē ſi ſtatutum de iuſt. &
iur.

iur. & ibi etiã Seuer. nu. 38. & seqq. DD. in auth. Sacram. puberum C. si aduers. vendit. Anton. Queta d. n. 1. vbi ẽt testatur de comm. op. Carpan. super statut. Mediol. lib. 1. c. 453. nu. 112. vbi alios recenset Rom. cons. 12. nu. 3. Curt. iun. cons. 118. nu. 7. lib. 2. Alex. cons. 196. nu. 3. lib. 6. Decian. d. c. 34. nu. 14. Mandos. cons. 87. n. 1. Magon. decis. Florent. 22. nu. 2. Polid. Rip. obs. 386. n. 2. Lud. Morot. cons. 53. nu. 21. vbi multos, & multos allegat. Item ẽt est dicendum de statuto disponente super iure decimandi quia illud erit nullũ si est cõditum à laicis, *Rebuff. in tract. de decimis q. 8. n. 10. Anast. Germon. in tract. de sacr. inmun. lib. 3. c. 19. nu. 7. & seq. Alex. Monet. in tract. de decim. q. 8. n. 16.* & eodẽ mõ dico de statuto disponente circa materiã vsurarũ quia cũ causa vsurarum sit de foro ecclesiastico statuta laicorũ non possunt circa eã aliquid disponere, *vt dixit in meo tract. ad materiã statut. exclud. exceptione 28. n. 2.* & quod p statutũ tàm directè quàm indirectè non possit permitti vsura dixi *ibidẽ n. 69 cũ plurib. seq.* vbi latè habetur qñ statutum laicorum possit permittere vsurã, *Ossc. dec. 95. n. 10.* vbi ex hoc infert quod non valet statutũ disponens, vt mutuans aliquã pecuniarum summã vniuersitati non possit cõpelli ad soluendum gabellam seu collectã prout alij ciues, est benè verũ quod licet statutũ permittens vsurã aliquo casu non valeat nihilominus excusabit quo ad effugiendã pęnã temporalẽ, *Natt. cons. 498. n. 24. & 25. lib. 3. Rim. sen. cons. 450. n. 40. lib. 3. quos latè allegat Caualc. dec. 13. nu. 19. lib. 2.* & licet Princeps secularis non possit statuere super rebus spiritualibus vt dictũ est, hoc tñ fallit qñ statueret circa prædicta ad corroborationẽ dispositionis iuris canonici vtputa si apponantur aliæ pœnæ quàm sunt impositæ de iure canonico contra contrahentes matrimonia clandestina vel facientes contractus vsurarios, *Camill. de Curt. in diuers. seu comprahens. iur. feud. p. 2. c. 2. n. 152. Salzed. in addi. ad Diaz. reg. 698. Petr. Nic. Mozz. in tract. de contractibus tit. de matrimonio, §. de natural. matrimon. Menoch. in tract. de arbitr. cas. 398. Fel. in d. c. Eccles. S. M. nu. 59. de const. Ias. in l. 1. §. huius studij n. 12. ff. de iust. & iur. Cardin. Paleott. in tract. de not. & spur. c. 8. per tot. Clar. in §. fi. q. 82. ẽt per totã Morl. in emp. vtriusq; iur. p. 1. tit. 1. q. 16. n. 24. Octau. Vulp. in tract. de libe. ecclesiast. p. 1. n. 24. qui ambo multos concordãtes congerunt Bertaz. in add. ad cõs. sui patris cõs. 85. n. 8.*

94 (margin beside "cendum de statuto")

95 (margin beside "latè habetur")

96 (margin beside "collectã prout")

97 (margin beside "tualibus vt dictũ")

98 Ampliatur 16. dictus secundus effectus qđ clerici non supponuntur statutis laicorum, vt dicta conclusio contra cõcubinas clericorum procedat ẽt in statuto disponente de alia persona quã clerici sed respectu ipsius clerici, vt si Princeps statuendo imponeret pęnã aliquam vtputa penã fustigationis contra concubinas

99 clericorum vel vt possint expelli a conuicinio quia si haberet locum dispositio istius statuti per indirectum clerici infamarentur saltim de facto ideo non valet *Anchar. in c. ea quæ in 24. q. de reg. iur. in 6. & cons. 197. Io. de Anani. in rubr. de adult. in vlt. col. Fider. de Sen. cons. 167. Fel. in c. eccles. S. M. n. 102. & 132.* vbi postquam retulit hanc opinionem eam limitat qñ clericus esset publicus concubinarius *Rom. sing. 665. Bertach. in tract. de gabell. p. 7. n. 15. in 12 to. tract. diuers. car. mihi 64. Decian. in tr. act. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. n. 37. Crot. in l. oẽs populi nu. 50. ff. de iust. &*

100 *iur.* & ratio est quia statutũ dicitur editũ contra clericum ẽt si causa principaliter ageretur contra laicum si incidenter non tenderet contra clericum, *Abb. in cap. eccles. S. M. in 3. not. de const. qui mouetur arg. tex. in c. tuã de ordin. cognit. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 35. nu. 6.*

101 Ampliatur 17. prædictus secundus effectus vt nec ẽt inter laicos Principes laici possint statuere in materia concernente, & permittente peccatũ, & tale statutũ non est validum quia in materia peccati solus sũmus Pontifex contra laicos amplissimam habet potestatem, & iurisdictionẽ, *c. nouit de iudit.* quod procedit ẽt in statuto peccati venialis nutritiuo, *Butr. & Imol. in c. si uero de iur. iurand. Io. Andr. in c. quãuis pactũ de pact. in 6. Franc. Castrocau. de sociat. off. q. 17. n. 11. Tho. Actius de lud. scacc. q. 7. n. 21. Petr. Aug. Morl. in emp. vtrisq. iur. p. 1. tit. 1. q. 16. n. 8.*

102 vbi ex hoc infert quod statuta seu leges sæculares permittentes præscriptionem cum mala fide censentur reprobata per ius canonicũ, & non valent, *allegat tex. in c. fi. de præscript. & in c. possessor de reg. iur. in 6. quod ẽt dixerũt Ant. Queta cons. 61. n. 5. Hier. de Laurent. in Rot. Auenio. dec. 86. nu. 2. Io. de Montesper. cons. 61. nu. 17. Balb. in tract. de præscript. in 2. p. 3. p. principalis q. 13. nu.*

103 *7. car. mihi 167. & q. 14. nu. 99. car. 168.* quod etiã potest exemplificari in statuto permittente, vt filius spurius, vel aliter illegitimè natus possit succedere in bonis paternis quia ex quo tale statutum præhiberet occasione fornicandi, & esset nutritiuum peccati, erit inualidũ *Andr. Gail obseru. 88. nu. 2. lib. 2. vbi dicit quod ad hoc est text. notab. in l. conuenire (alias l. illud) ff. de pact. dotalib. & allegat ẽt Dec. in c. in præsentia n. 43. de probat. Durand. in tract. de art. testand. tit. 1. concl. 14. Bal. cons. 457. n. 9. lib. 5.* vbi dicit quod non valet statutũ permittẽs, vt impudicè viuatur.

104 Ampliatur 18. vt dictus secundus effectus habeat ẽt locum in clerico, qui succedit laico qa nec ipse tunc subijcitur statutis qbus ipse laicus eius author subijciebatur *Rot. Rom. dec. 5. in tit. de foro cõp. in antiq. Cioff. cõs. 20. n. 7 lib. 1.*

105 Ampliatur 19. vbi statutum præiudicaret alicui causæ piæ quia circa eas sęculares Principes disponere non possunt, *Bal. in tract. de statut. in verbo vĩdere n. 2. & verb. testari n. 3. Alex. cons.*

*conſ.*103.*n.*8.*& ſeq.lib.*3.*Pariſ.conſ.*45.*n.*23.*lib.* 3.*Hieron. Scruff.conſ.*3.*Anibal.in addiẗ.ad Alb. conſ.*8.*n.*24.*in lit.L,Io.de Monteſper.conſ.*185.*nu.* 6.*Maluaſ.conſ.*50.*nu.*26. *vbi multos alios allegat, Marſ.in tract.de bann.in verb.in continenti,nu.*77. *Carpan.ſuper ſtatut.Mediol. p.*1.*in prælud.n.*622. *Decian.in tract.crim.p.*1.*lib.*2.*c.*5.*nu.*6.*in fin.*

106 Ampliatur 20 in ſtatuto puniente conſanguineos clericorum reſpectu ipſius clerici vtputa patrẽ, vel fratrem in centum ſi clericus eis filius, vel frater declinauerit iuriſdictionẽ, vel aliter deliquerit, *Fel.in c.eccl.S.M.nu.* 70. *in fi.& n.*71.72.73.*&* 74.*de conſt.* vbi dat cautelas quibus cleric⁹ non obſtãte tali ſtatuto poterit forũ declinare abſq; incurſu pœna, & iterum n.99. vbi alios allegat, & dicit quod tale ſtatutum eſt oĩno contra libertatem eccleſiaſticã prout hoc etiam dixit *Io. de Mont. Spinel. conſ.*256.*n.*7.*Bar.in l.*1.*in fin. ff. de his quæ pen. nom.Bal.in l.*1.*C. de indic. viduit. & in l.*1.*& ibi Angel.& Alex.ff.de in ius voc. idem Bal. in tract. de ſtatut.in verb.eccleſ.n.*1. vbi dicit ꝙ tale ſtatutum eſſet contra libertatem eccleſiaſticã, *Io.de Imol.in l.hæres meus,§.fi.ff.de cond.& demonſtr. Anchar.in c.*1.*de conſt.in* 6.*Bertach.in trac.de Gabel.p.*7.*n.*15.*in* 12.*tom.tract.diuer.car.* 64.*Alb. Mand.conſ.*8.*n.*18.*in fi. lib.* 1.*Bertacb.in repert. in verb.ſtatutum quod conſanguineus*, & in ſimilibus ſtatutis loquuntur *Angel.in §. ſi quis igitur in Authent.de non alienand.Tiraqu.in tract.de pe. tempor.cauſ.*51.*nu.* 7. *Roma.in l.*3.*ff.de aequ.hær. Anche.in repet.c.ea quę in fi.de reg.iur.in* 6.*Marſ. qui multos congerit in tract.de bann.in verb.eccleſia S.Mariæ,n.*29.*de conſt.Crot. in l. omnes populi,n.* 52.*ff.de iuſt.& iur.Decia.in tract.crim.p.*1.*lib.*2.*c.*34.*n.*9.*Ozor.ius in inſti.Moral.lib.* 5.*c.* 13.*verſ. ſeptimo quæritur cart. mihi* 514. vbi loquitur in ſtatuto puniente perſonas coniunctas clerico rũ ſi ipſi clerici nõ obſeruarẽt ſtatuta laicorũ.

107 Ampliatur 21. in clericis coniugatis, qui contraxerunt cũ vnica, & virgine, & incedunt in habitu, & tonſura, *Lapus alleg.*18. *Fely.in c. eccl. S.Mariæ,n.*103.*d conſtit. Scribent. in c.* 1. *de cler.coniugat.in* 6.*Decia.in tract.crim.p.*1.*lib.*2.*c.* 35.*n.*7.*Rocc.de Curt.de conſuetud.ſect.*8.*n.*58.

108 Ampliatur 22. vt prædictus ſecundus effectus quod clerici non ſupponant dictis ſtatutis ꝓcedat etiam ſi ſtatuens habetet laicorum liberum arbitrium, & facultatẽ ſtatuẽdi, quia adhuc non poſſet ſtatuere contra vel ſuper clericos, *Marc.Mantua ſing.*257.*Carpa.ſuper ſtat. Mediol. in præl. num.* 580.

109 Ampliatur 23. etiam ſi ſtatutum laicorum adduceretur in fauorẽ, & ꝓ vna eccleſia, vel clerico contra alium clericũ, q̃a nec propterea validaretur ſtatutum, nec contra clericũ aliq̃d operabitur, *Fel.in c.eccleſia S.Mariæ, q.* 10.*de cõſtit.Butr. conſ.* 45. *quos omnes refert, & ſequitur Decia.d.c.*35.*n.*6.*Roc.de Cur.de cõſt.ſect.*8.*n.*61.

110 Ampliatur 24. vt in tantum ſit verus hic effectus ꝙ clerici non ſupponuntur ſtatutis laicorum, vt ꝑpea præſumantur eadem ſtatuta ignorare tanquam ſtatuta aliena, & ad ſe non pertinentia, *Soc.ſiun.conſ.*1.*n.*14.*lib.* 2. *vbi allegat in arg.tex.in l.verius, ff. de probat. & Docto.in l.cunctos populos,C.de ſumm.Trin.& fid. Cath.*

111 Ampliatur 25. vt dictus ſecundus effectus habeat locũ, tàm ſi diſponeret directè, quàm indirectè contra eccleſias, & eccleſiaſticas perſonas, quia vtroq; caſu erit nullum, *Surd.conſ.* 301.*n.*77.*leg.*3.*vbi ad hoc allegat c.quanto de priuileg.c.ſtatum de hær.in* 6.*DD. omnes in c. eccl. S. Mariæ de conſt.Vaſq.in tract.de ſucceſſ.creat.* §.10. *n.*658.*Alb.conſ.*8.*n.*3.*Burſ.conſ.*42.*n.*17.*& ſeq. l.*1.*Roc.de Curt.de conſuet.ſeſ.*8.*n.*60.

112 Limitatur nũc aliquibus modis prædictus ſecundus effectus, quod clerici non ſubijciuntur ſtatutis laicorum, & Primo quotieſcũque lex ſiue ſtatutum laicorum continere aliquid quod eſſet diuino naturali, vel canonico iuri conforme, tunc enim clericos ligat, & cõprehendit, ſed non tanquam ius, & ſtatutum laicorum, ſed quia naturali diuino, vel canonico iure confirmatur *Imol.in c. eccl. S.Maria,nu.* 15.*de conſt.& ibi etiam Fely.n.*88.*&* 89. *& Dec. nu.*233.*Abb.in c.qui clerici,n.* 18. *de foro compet. Io.de Amic.conſ.*14.*n.*19.*Capra reg.* 15. *nu.*9. *&* 10.*Bal.in rub.extra de conſt.nu.* 27. *Rebuff.in prohem.cõſti.Regni Galliæ glo.*1.*nu.*62.*&* 72. *Cumia ſuper ritu iſtius Regni Siciliæ c.*40.*n.*274. vbi dicit quod tũc ſtatutum addit ſupplet, & coadiuuat ius canonicum, *Io.Ozor. loc. cit. in inſtit. moral.ſiue ſumma lib.*5.*c.*12.*ver. quæritur car.mi-*

113 *hi* 511. vbi aſſerit hanc eſſe comm. opin. & in ſtatuto fundato ſuper naturali equitate, & in ſpecie loquuntur *idem Bald.in c.*1.*nu.*7.*de alien. feud.Natt.in tract.ſuper ſtatut.quod ſtant.maſcul. femi.non ſuccedat q.*3.*n.*89.*Baiard.in add.ad Clar. in §.fi.q.*77.*n.*37. & licet talia ſtatuta ligent clericos, & eccleſiaſticas perſonas nihilominus

114 iudex eccleſiaſticus nõ tenetur illa ſeruare vti ſtatuta ſed ratione naturę veluti a iure canonico, vel diuino ſtatutum, & mandatũ, vel prohibitum *ita Abb.in d.c.eccleſia S.M.n.*10.*in fi.de*

115 *conſtit.* & pœna à talibus ſtatutis impoſita nõ poterit exigi ab ipſo ſtatuente, ſed eſt exigenda à iudice eccleſiaſtico ſuperiore ipſius clerici *Lapus in repet.c.per veſtras, §. ſed eſt pulchra, n.*13.*car.mihi* 293. vbi dicit, ꝙ talia ſtatuta cõcernunt publicam vtilitatem, & iſtam limitationẽ exemplificant in ſtatuto ꝓhibente delationem armorum, vel venationem, *de quibus dicam inferius q.*3.*n.*268.*& q.* 30.*n.*320.

116 Limitatur 2. in clerico negotiatore, qui ratione mercaturę tenetur ſeruare ſtatuta laicorum *Abb.antiquus in c.ex literis de vit.& boneſt. cler.*

cler.& ibi etiam Abb.Panorm.nu.1.7.& 9.Bald. in Margarita in verb.clericus vers.17.Gassa.super consuet.Burgund.rub.1.§.5.nu.91.cart.mihi 205.Anchar.in c.recolentes,n.4.de stat.mon.Bertach.in rep.in verb.clerici negotiatores,& in tract. de gabel.p.3.n.4.in 12.tom.tract. diuers.cart. mihi 59.Aufr.in tract.de potest.iud. laici regul. 1.fallent.16.nu.24.in 16 tom.prædictorum tract.cart. mihi 288.pro qua fallentia, vt sit vera adnotandæ sunt sequentes sub limitationis.

117 Sublimitatur 1.prædicta limitatio, vt clericus negotiator subiacet statutis laicorum tantum in his quæ respiciunt negotiationē non autem in alijs quia in alijs nullo iure subiacet statutis laicorum, *Maccabr.cons.*18.*nu.*248.

118 Sublimitatur 2.vt tunc demū clericus subiacet statuto laicorum pp negotiationem qn̄ fuisset ter monitus à suo iudice competenti, vt ab illa desistat *ita colligitur ex c. fi. de vit. & honest.cler.quòd expresse dixit Maccabr.d.cons.*18.*n.*248.*& seq.Aufr.in tract.de potest. iud.secular. super perso.eccles.reg.1.fall.16.nu.24.in 16.tom. tract. diuers. cart. mihi* 288.

119 Sublimitatur 3.vt d.limitatio non habet locum in eo q semel negotiatus est sed requirit trina monitio prædicta, & vt pluries negotiationem exercuerit *Bart.in l.leg.in princ. de legat. 3.Bertacb. in tract. de gabell.p.7.q.7. Maccabr. cons.*18.*n.*252.& ratio est, quia ad hoc vt quis dicatur negotiator, vel mercator requiritur, vt pluries mercatus fuerit, *vt dicā latius inf.effect. 6.& dixi sup eff.1.lim.6.n.847.& vtrobiq; multa scripsi, quæ satis conferunt ad præsentes limitationes, & sublimitationes.*

120 Sublimitatur 4.& vltimo, qn̄ clericus negotiaretur de bonis ecclesiæ, qa tunc nō ammittit priuilegiū quo ad bona ecclesiastica *Abb. in c.ex literis,n.*1.9. & 10 *de vita,& honest.cler.*

121 Limitatur 3.prædictus secundus effectus q clerici non supponunt statutis laicorū, vt nō pcedat in statuto tractante de successione, qa comprehendit clericos si est conditum antequam quis efficiebatur clericus secus si conderetur tempore quo quis erat clericus, quia tūc illum non astringit *Io.Andr. in regul. sine culpa in mercur. Abb.in c.ecclesia S.M.nu.*34. *de Const. Plot.cons.*93.*n.*3.*Pappon.cons.*60.*nu.*13.*Paris. cons.*40.*n.*16.*&* 24.*lib.*3.*ubi alios allegat,& testatur de comm.opi.Fel.cons.*46.*nu.* 18. *Rebuff. super const.Regni Galliæ in prohem.gl.*1.*nu.*77. *Bursat. cons.*93.*n.*17.38.39.*&* 40.*lib.*1.*Vrsill.in adnotat. ad Affl.dec.*310.*n.*11 *Carpan.super statutis Mediol.in prælud.nu.*591.*&* 595.*vbi asserit hanc esse magis comm.* opin.Decia.in tract.crim.p.*1.*lib.*2.

122 *c.*35.*n.*13.& ratio istius limitationis ea est qa scilicet isto casu vinculum fuit iniunctū tempore quo poterat iniungi licet postea fuerit factus clericus *Abb.Io.Andr. & Socin.sen. in locis allegatis per Marant. disput.* 8. *num.* 16. *Imol. Fely. Anchar. & Angel. etiam in locis allegatis per Natt. cons.* 281. *num.* 12. *lib.* 2. *Cephal. cons.* 95.*num.*14. *& seq. volum.* 1. *propè infinitos congerit Bursat.d.cons.*93.*num.* 17.39.*&* 40.*vbi testatur de magis comm.* opin.Paris.cons.*40.*n.*15. 18.*& seq.vol.*2.*Calcan.cons.*7.*n.*26.*&* 27. *Ruin. cons.*42.*n.*5.*vol.*1.*Domin.in c.*1.*nu.*6.*distinct.*10. *Alciat.cons.*193 *lib.*6.*to.*3.*Veggius.cons.* 23.*nu.* 8.*&* 9.*Canalc.qui alios citat decis.*9.*n.*81.*lib.*2.*& decis.*33.*n.*15 *lib.*3.*& vtrobiq; multos allegat Menocch.cons.*196.*nu.*32.*&* 33.*lib.*2.*Rim.iun.cons.* 15.*n.*8.*lib* 1. *vbi testatur de comm.opin.** & huius fallentiæ ponūt exemplum de statuto excludente feminas pp masculos vel de statuto mandāte vt frater primogenitus excludat cæteros fratres, & in alijs statutis prædictis simi-

123 libus, & dicunt oēs præcitati, & inferius citandi q ea conclusio quod iniectio vinculi ante clericatum subijciat clericū statutis laicorum hēt locum duxtaxat in casibus q habēt principiū ante clericatū vt si statutū excluderet feminas pp masculos si femina efficitur monialis erit exclusa à statuto prædicto, ac si nunquā monasterium ingressa fuisset qantequam ingrederetur monasterium, & ab eius natiuitate fuit ius quæsitū masculis saltim vt ante clericatum adeo qđ ante clericatum hæc res ha-

124 bebat principiū, secus si actus principiū, & essentia receperit post clericatū vt est in statuto retractus vel de compromissis faciendis inter affines tunc enim non potest dici quod statutum imposuerit vinculum ante clericatum licet longè antea sit conditum qa tempore quo quis fuit factus clericus, nullum erat acquisitum ius alicui tàm spe, quàm re *Calder.in dispu. incipient.statuto cauetur in fin.Alex.cons.*250.*nu.* 11.*lib.*4.*Mars.sing.*29.*Dec.in c.ecclesia S.M.n.*52 *vers.& ista conclusio de vinculo de const. Roland. à Valle cons.*57.*n.*28.*lib.*2.*Socc.iun.cons.*21.*nu.* 9. *vol.*1.*Gratus cons.*162.*n.*12.*lib.*2. *Alb.cons.*8.*n.* 7.*lib.*1.*& cons.*513.*nu.* 19. *&* 20.*vbi Anibal in addit.in lit.E.lib.*3.*Rip.resp.*4.*nu.*9. *lib.* 1.*Hond. cons.*3.*n.*5.*&* 27.*lib.*1.*Rim.iun. cons.*15.*n.*79.80. 93.*&* 95. *lib.* 1. de quibus statutis dicam latius infra in quæstionibus.

125 Limitatur 5. in bonis, & hæreditatibus clericorum in quibus statuta generaliter loquētia habent locū prout in hereditatis laicorum *Socc.sen.cons.*230.*per tot.vol.*2. *Plot.cons.*93.*nu.* 6.*&* 7.*& plurib.authoritatibus hęc cōprobat Burs. cons.*93.*n.*22.*lib.*1.*Paris.cōs.*40.*n.*14.21.*& seq. lib* 3.*Brun.in tract.super statuto quod stāt.mascul. art.*6.*col.*3.*Caualc.decis.*9.*n* 81.*lib.* 3. vbi asserit quod hæc est magis cōm.opin.* & n.82. dicit q ita alias fuit iudicatū per Rot.Florent. *Alba.cons.*760.*nu.*60. *lib.* 4. *vbi Anibal in addit.in lit.L.Semin.in resp.post notabil.*110. *Matthesil.n.*

17.39.

*17.39.40.85.& 86.& 91.Rom.singul.446.Barbat.in c.quod clericis n.427.de foro cōpet. Randen. conf.14.n.111 & 112.lib.2.vbi dicit quod hac opinio est indubitata Gallin. in tract. de verb. obligat. lib.10.c.34.n.29.& 30.Carpan.super statut. Mediol.in prælud.n.606.& 609.*qui oēs ponūt exēplum huius limitationis in statuto ꝙ existentibus masculis fœminæ non succedant vel simili statuto,& cōcludunt ꝙ excluditur ēt ab hereditate,& successione clerici,*vt latissimè per Molfes.ad consuet.Neapol.p.4.q.65.n.54.& seqq.* de quo ēt dicam infra suo loco, & ratio huius limitationis est quia bona qui transeunt à ꝑ-

126 sona ecclesiastica in secularē considerantur, & iudicantur vt bona non ecclesiastica sed laicalia *Din. Bart.& cæteri scribentes in l.licitatio §, fin.ff.de publican.& in l.Paulus in fi. ff. de acquir. hered.glos.& DD. in clement.fin. de censib. Fider. de Sen.cons.11.Gemin in c.quāquā de censib. in 6. Bald.in Margarita in verb.contractus vers. pen. in fin.Io.Andr.in c.1.de immun.eccl. cū alijs quos citat,& sequitur Brun. in tract.prædict.art.8.n.6*

127 Sublimitatur modo ista conclusio vt loquatur de eo qui decedit sine filijs legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis quia tunc apparet statutum voluisse disponere de hæreditate illorum qui in actu vel in potentia sunt habiles ad procreandum filios legitimos,& naturales,& de legitimo matrimonio non autem de hæreditate clerici in sacris

128 q non possunt habere filios legitimos, & naturales,& de legitimo matrimonio nec in potentia nec in actu *ita Caualc.decis.9.n.83.lib.2. vbi allegat. DD. & præcipuè Henric. Bohic.n.22. & seqq.in c.præsentia de probat. Sfort. in tract. de substit.p.6.de legitim.& natural. Osasc. dec. 126.*

129 *Boer.decis.354. Franc. decis.29.* prout in simili dicimus de statuto excludente aliquem ab hereditate alicuius moriētis ab intestato quia is talis non excluditur à successione illius si moritur intestabilis,quia is nec actu, nec habitu potest facere testamentū prout videntur voluisse disponere statuētes,*latè Gabr.in suis concl. in tit.de stat.cōcl.1.per tot.Carpan.in stat. Mediol. p.1.c.302.n.19.& 20.vbi allegat Angel.cons.26. n.1.& multos alios DD.quibus addo Bologn.in prima addit.ad Matthesil.in tract.de success. ab intest. Paul.de Mont.Pic.cons.105.n.20. vbi testatur de mag.cōm.* opin.Rim.iun.cons.831.nu.1.& seqq. lib.7.Caual.decis.12.n.11.lib.3.& decis.28.n.66. lib.5.Decian.cons.13.nu.23. lib.3. Crot. in repet. l.oēs populi n.29.ff.de iust.& iur.qui omnes multos alios allegat.*

130 Limitatur sexto,qn̄ statutum posset afferre clericis cōmodum, vel incōmodum tūc enim statutum dr̄ rationabile, & clericos comprehendit,*Abb.in c.ecclef.S.M.nu.13.de const.Ancher.in repet.c.1.col.7.de oper. noui nuntiat. Bart. in l.1.C.de summ.trin.& fid. cathol. Io.de Amicis cons.14.nu.16.& 17.Tiraq.in tract.de retract. lignag.§.1.glos.13.nu.4. vbi quamplurimos allegat Hondod.cons.3.n.4.lib.1.Baiard.in add.ad Clar.in §.fi.q.77.n.34.* vbi dicit ꝙ tunc statutum non dr̄ contra libertatē ecclesiasticā, & alios multos allegat *Medices in tract.de leg.& stat. p.4. q.6.n.5.vers.fauorabilis dicitur Carpan.super stat. Mediol.in prælud.n.590.Menoc.in tract. de recup. poss.reme.14.n.54.& 55.Serafi.in tract. de priuil.*

131 *iuram.priuil.77.nu.26.*& ratio istius limitationis est quia lex;siue statutum quod pōt afferre cōmodum, vel incōmodum non dr̄ præiuditiale,neq; contra libertatē ecclesiasticā, *Abb. in c.ecclesia S.M.col.5.vers.circa hoc tamen & col. 6.vers.tertius casus de constit.Marāt.disp.8.n.20. & 39.Io.Iacob.à Ferro in interpret.ad leg.municip. Vinc.c.14.n.24.*Multi tñ tenēt contrariū,& verius, quos ꝓbat *Molfes.ad consu.Neap.p.2.q.7.*

132 Limitatur 7.in statuto disponente circa ordinatoria iuditij,qa clerici litigantes corā iudice seculari tenent illa obseruare,*l.3.in fi.ff.de testam.l.1.C.quæ sit longa consuetudo nota.in c.illud 12.dist.Innoc.& Cōpostell.in rub.de consue.Calder. cons.11.nu.1.in tit.de consti.Deci. in c.ecclef.S.M. n.11.de const.Prec.in tract.de præsent.instr. p.3. n.13.& 14.& p.13.nu.3.& 4.Serafin.in tract.de priuil.iuram.priuil.77.n.25.Bal.cons.30.n.1. lib. 6.Gail.obseru.32.nu.10.lib.2.Asinius in tract.de exequ.§.1.c.78.nu.13.Vulpell.in tract. de libert. eccles.p.2.n.42.Minad.cons.4.n.2.Rim.iun. cons. 473.n.3.lib.4.Soc.sen.cons.71.n.7.lib.4.vbi testatur de cōm.* opiñ.Capra reg.15.n.46.Marches. in tract.de cōmission.p.2.c.3.4.c.princip.n.52.& 53 car.mihi 491.Anibal.in add.ad Alb.cons.460.lit. G.lib.3.Fel in c eccl.S.M.nu.51.vers. tertius casus est de cōst.Rebbuff.super const.Regni Frāciæ in prohæmio gl.1.n.63.Recc.de consuet.sect.8.n.59.Cumia super Ritu c.40.n.279.& 282.*vbi dicit ꝙ ritus huius Regni practicatur in vtroq; foro, & ꝙ à tali cōi practica non est recedendum,multos recenset,

133 *Carpan.super stat.Mediol. in prælud. nu.600.& 601.Alciat.in tract.de præsump.regul. 3. præsumpt.44. num.17.* & huius limitationis ea est ratio qa statuta quæ respiciunt, & con-

134 cernunt modum procedendi personam non concernunt sed tantum causam,*Asin.in dict. trac.de exequut.d.§.1.c.78.n.13.*& sic ēt dicimus de exteris, qui in ordinatorijs ligantur statutis loci vbi lis ventilat̄ secus in decisorijs,*Bart. in l.2. in princ. C. quæ sit long. consuet. Brun.cons. 20.n.7.Piagg.in tract.de consuet.q.8.n.95.*cū multis alijs,quos latè allegaui in meo tract. *de except. in*

135 *prælud.n.91.*& statutum tunc dicitur respicere ordinatoria iuditij qn̄ tollit,vel abbreuiat ordinem iuditialē,vt si dicat ꝙ instrumenta publica habeant executionē paratam, quia tunc nihil aliud facit nisi quod iuditium reddit de-

ordi-

ordinario executiuum, & summariū *Iaf. in l. 1. n. 20. C. de sum. trin. & fid. cath. Io. Chircher. in trac. de primog. lib. 1. q. 24. n. 16. in 10. to. tract. diuerf. p. 1. car. mihi 35. Franc. Marc. dec. 61. num. 4. lib. 1. Natt. in tract. super statuto quod stant. mascul. in 3. q. princip. nu 83. Passett. conf. 101. nu. 1. Couarr. in lib. pract. q. c. 8. n. 5. Anastas. Germon. in tract. de*
136 *sacr. immun. lib. 3. c. 15. n. 100. & seq.* Item dicit respicere ordinatoria iuditij statutum disponens super appellatione hoc est quo tempore possit quis appellare, & infra quātum tempus vel non *Archidiac. in c. non ita 2. q. 6. Abb. in d. c. ecclef. S. M. in 1. lect. nu. 19. & in 2. lect. nu. 25. de const.* vel ꝙ non possit nisi semel, vel bis appellare *Rota Rom. dec. 452. nu. 4. in decis. nouiss. lib. 1. Sigism. Scacc. in tract. de iud. p. 2. c. 2. n. 56. & 61. Frecc. in tract. de present. instrum. p. 3. n. 25.*
137 Item statutum de compromissis faciendis dicitur respicere ordinatoria, *Paul. de Cast. cōs. 320. n. 4. vers. nec obstat, & n. 5. vers. praterea lib. 1. Corn. conf. 114. n. 4. lib. 3. Dec. in d. c. eccle. S. M. nu. 161. & 162. Blanc. in tract. de comprom. q. 4. nu. 28. vers. praterea statutum, & q. 3. n. 2. vers. & pro*
138 *parte Scacc. d. c. 2. n. 526. & 561.* Decisoria autē dicitur respicere statutum tollēs aliquam exceptionem de iure competentē, vt cum dicit, ꝙ contra instrumentum nulla possit opponi exceptio namq; tale statutum dicitur respicere decisoria, *Bal. in l. 1. in 5. q. C. ne fil ꝑ patr. Iaf. in d. l. 1. nu. 22. C. de sum. trin. & fid. catho. Dec. in c.*
139 *eccl. S. M. nu. 42. de const. Passett. d. nu. 1.* & ideo aliàs in meo tract. ad materiam statuti in pręiud. nu. 264. dixi quod in executione instrumenti poterit reus apponere oēs exceptiones sibi de iure cōpetentes si in loco, vbi fuit celebratum instrumentum non aderat statutum prædictum excludens oēs exceptiones licet in loco petitæ executionis extaret tale statutum, & hoc quia statutum prædictum respicit decisoria, & non ordinatoria iuditij, vbi multos allegaui, quòd secus est in clericis quo adhoc, *vt dicam infra q. 52. nu. 383.* & hoc ea ratione quia tale statutum est ex illis quæ possunt afferre commodum, & incommodum.
140 Item statutum dans formam, & modum probationib. non videtur disponere circa ordinatoria processus, sed potius circa decisoria causæ, *Bar. in l. Ictus fustium in vlt. q. C. ex quib. caus. infam. irroget. Bal. in l. 1. in fi. C. quæ sit long. consuetud. Aret. in c. dilecti col. fi. de iudit. Fel. in c. quod clericis in fi. de foro compet. Calcan. conf. 2. in fi. Cuman. conf. 130. Aret. conf. 45. Alex. cōs. 167 vol. 2. Barbat. conf. 31. vol. 3. quos oēs refert, & sequitur Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 35. nu. 9. Frecc. in tract. de præsent. instrum. p. 3. nu. 22.*
141 Et ratio est, quia probatio respicit decisoria, & non ordinatoria causæ cum litis victoria procedat ex probationibus, *Scacc. in tract. de iudit. p. 2. c. 9. nu. 878.* vbi dicit quòd probatio vocatʼ aīa processus; *& c. 9. nu. 243. & 244. & vtrobiq; alios adducit Bero. q. 50. nu. 1. Mascar. de prob. q. 1. nu. 12. in fin. Caual. decis. 16. nu. 20. p. 1.* vbi enumerat quæ sunt acta probatoria, &
142 decisoria, *Rim. iun. conf. 486. nu. 9.* hinc videmus ꝙ in modo probandi attenditur locus contractus, & non iuditij, *Bald. in l. 1. nu. 13. in fin. C.*
143 *quæsit. long. consuet. Scacc. d. c. 11. nu. 244.* hinc est quod licet perempta instantia pereant omnia acta, *Lucapet. in pract. c. 14. nu. 115. lib. 2. Afin. in pract. §. 3. c. 1. Berous conf. 37. n. 14. lib. 3. Surd. conf. 160. nu. 21. lib. 2. Roncagall. de duob. reis leg. 16. nu. 17. car. mihi 875. Io. de Amic. conf. 32. nu. 4. & conf. 66. nu. 3. Ferrett. conf. 366. nu. 3. lib. 2.*
144 *Intrigl. conf. 24. nu. 29. Rim. iun. conf. 376. nu. 12. lib. 4.* Nihilominnus non pereunt dictæ testiū confessiones, & alia acta probatoria, *Iacob. Butrig. de testib. n. 19. Soc. sen. in eodem tract. de test. nu. 161. Peregr. conf. 92. nu. 15. multos allegat Caroc. dec. 44. nu. 4. Ioseph Ludou. in rot. Lucens. decis. 44. nu. 10. Ferret. d. conf. nu. 32. Caualc. d. decis. 16. nu. 16. Intriglol. singul. 84. nu. 58. lib. 4. Marant. in pract. p. 5. in princ. nu. 55. & seq. fol. 259. Nell. de santo gemin. de testib. nu. 104. fol. 160. D. Mastrill. decis. 70. n. 3.* & vt reuertar ad meum principale institutū dico quod prædicta limitatio procedit tantum quando clericus conuenitur coram iudice ecclesiastico at si ille alios conue-
145 nit coram iudice seculari tunc in illa causa secundum aliquos ligabitur statutis laicorum, ac consuetudine, & stilo curiæ in qua litigat non solum circa ordinatoria verum etiā circa decisoria secundum communem opinionem, *Abb. in cap. quod clericis nu. 6. 8. 10. & 11. de foro compet. Aufrer. in tract. de potest. iud. laic. regul. 2. nu. 4. in 16. tom. tract. diuerf. cart. mihi 292. vbi testatur de cōm. opin. Rim. iun. conf. 479. nu. 11. lib. 4. Menoch. conf. 991. nu. 13. lib. 10. Surd. conf. 204. nu. 14. lib. 3. Socc. sen. conf. 71. nu. 5. lib. 4. Roland. conf. 57. nu. 20. lib. 2. & conf. 48. nu. 20. 22. & 23. Bart. in l. 2. nu. 38. C. quæ sit longa consuet. Paul. de Cast. in l. ex ea causa n. 5. ff. de postul. Fel. in c. significasti nu. 6. de foro compet. Dec. in c. eccles. S. M. nu. 164. de const. Vran. conf. 11. nu. 59. lib. 1. vbi alios allegat Gail obser. 32. n. 10. lib. 2. Gozzad. conf. 76. n. 2. Bertach. in repert. in verb. clericus litigans vbi ēt multos alios allegat Decian. in tract. crim. p. 1. lib.*
146 *2. c. 35. n. 8. Surd. dec. 13. n. 8.* sic ēcontra sæculares agentes in curia, & foro ecclesiastico debēt seruare statuta illius fori ecclesiastici *Socc. in c. quod clericis nu. 5. vers. & quia indubitatum de foro compet. Ancher. conf. 18. in fin. Menoc. d. conf. 991. num. 14. lib. 10.* sed quod etiam in foro sæculari
147 statuta circa decisoria non cōpræhendant clericos in eo agentes, *dixit Ruin. conf. 113. nu. 3. & 15. lib. 4. Arnon. problem. 69. Caroc. in tract. de deposit. in titul. de remed. l. si quis, C. de posit. nu. 38.*

qui ex hoc dicunt quod statutum disponens circa probationem nunquam ligat clericos in qnocumq; foro agentes, *de qua re dixi etiam supra lim. præsenti nu.* 140.

148 Limitatur 8. prædictus secũdus effectus qđ clerici non supponuntur statutis laicorũ, vt non procedat, neq; locum habeat quando tale statutum esset à Papa confirmatum quia tunc clericos ligabit, *Bal. in c. eccles. S. M. nu.* 14. *de const.* vbi dicit ꝙ hæc fallentia procedit qñ in statuto confirmato fit expressa mentio de clericis *Restaur. in tract. de imperat. q.* 101. *nu.* 7. *in fin. Fortun. Garzias in tract. de vltimo fin. iur. nu.* 165. *Couarr. in comment. de spons. p.* 2. *c.* 6. *in prin. nu.* 20. *Vasques in tract. de success. creat.* §. 10. *nu.* 651. *Lambert. in tract. de contr. in fin. oper. nu.* 139. *Surd. cons.* 301. *n.* 48. *lib.* 3. *Vrsill. in adnot. ad Affl. decis.* 310. *nu.* 13. *in fin. Hondod. cons.* 20. *nu.* 1. *lib.* 2. *Maluas. cons.* 3. *nu.* 28. *Oddo cons.* 44. *nu.* 4. *Bolog. cons.* 31. *nu.* 2. *Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 2. *cap.*

149 35. *n.* 15. Et huius limitationis ea est ratio, qa statuta laicorum à Summo Pontifice confirmata dicunt papalia, & oẽs ligant, *Alciat. in c. cum contingat nu.* 209. *de iur. iur. Barbat. cons.* 14. *n.* 40. *lib.* 1. *Gabr. cons.* 127. *n.* 24. *lib.* 1. *Paris. cons.* 40. *nu.* 12. *& cons.* 27. *nu.* 13. *lib.* 3. *Mancin. in tract. de iuram. p.* 4. *effect.* 1. *q.* 4. *nu.* 18. vbi dicit quod tunc statutum non dr̃ amplius ius ciuile, sed pontificium, *Benincas. in tract. de pauper. q.* 8. *special.* 4. *n.* 72. *cum alijs, quos allegaui in meo tract. de except. except.* 1. *n.* 40. *& seqq.* & ratio rationis

150 est, quia tunc statutũ recipit vires à cõfirmante, & non à faciente, *l. adoptio vbi Ang. ff. de adopt. l. legata inutiliter ff. de adimen. legat. Bar. ĩ l. more n.* 5. *ff. de iurisd. om. iud. & ibi Ias. n.* 30. *& Curt. n.* 44. *Gl. & Bal. in* §. *fi. instit. de tutel. Gerard. sing.* 3. *n.* 16. *Rebuff. super consti. Franc. to.* 1. *in probe. gl.* 1. *n.* 61. *& seq. Crot. cons.* 97. *n.* 12. *li.* 1. *Maluas. cons.* 3. *n.* 28. *Mars. sing.* 196. *in prin. Maur. Burg. in trac. de Laudim. p.* 3. *inspect.* 21. *n.* 12. *Paris. cõs.* 3. *n.* 40. *& seq. lib.* 4. *Vasq. in tract. de succes. creat.* §. 26. *n.* 101. *Bertrand. cons.* 179. *n.* 3. *lib.* 3. *Cephal. cons.* 304. *n.* 86. *& cons.* 414. *n.* 52. *Surd. cons.* 301. *n.* 49. *lib.* 1. *Decia. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 37. *n.* 2. vbi dicit ꝙ tũc confirmãs dicit de nouo facere, *Lanar. cons.* 21. *n.* 3. *&* 4. qui ẽt dicit quod ex quo confirmatio producit rẽ in esse dicit donatio, *ad quod allegat alios DD. & præcipuè Bal. in l. ex placito, n.* 6. *C. de rerũ permutatione,* Quã limitationẽ intelligas eẽ verã qñ cõfirmatio pa-

151 palis esset facta in forma specifica, & ex certa sciẽtia nõ aũt si Papa sĩplicitet cõfirmaret oĩa statuta alicuius ciuitatis, *Abb. in c. eccl. S. M. in lectura ordinaria, n.* 9. *& in repet. n.* 14. *de constit. Maluas. cons.* 3. *n.* 28. *& seq. & cõs.* 105. *n.* 4. *Alex. cons.* 59. *n.* 8. *lib.* 1. *Paris. d. cons.* 27. *n.* 12. *lib.* 3. *Bero. cons.* 107. *n.* 12. *lib.* 1. *Gabriel cons.* 127. *nu.* 24. *lib.* 1. *Ant. Gabriel in suis concl. in tit. de stat. concl.* 11. *in fi. lib.* 6. *Vinc. Mancin. in tract. de iuram. p.* 4. *effect.* 1. *q.* 4. *nu.* 19. *Bou. in tract. de statutar. vrb. præscript. gl.* 1. *nu.* 23. vbi dicit quod licet Pa-

152 pa confirmet omnia statuta alicuius ciuitatis si tamen in volumine statutorum reperitur aliquod statutum concernens periculum animæ illud non censetur approbatum nisi specialiter, & expresse confirmetur, *Rom. consil.* 12. *nu.* 2. *in fin. vbi loquitur in statutis Marchiæ Brun. à Sole in compend. resolut. proposit. iur. in verbo statutum licet confirmetur vbi alios allegat,* quę tamen conclusio limitatur quando Papa ex

153 volumine statutorum, quæ confirmauit aliqua statuta exceptuauerit, quia tunc etiam quod confirmatio sit in forma communi censetur cætera omnia confirmasse, ita vt comprehendant clericos, & ꝑsonas ecclesiasticas, *Bal. in c.* 1. *n.* 2. *per quos fiat inuest. in vsib. feud. Ruin. cons.* 104. *n.* 10. *vol.* 1. *Surd. cons.* 257. *n.* 24. *lib.* 2.

Et ratio cur confirmatio simplex nihil ope-

154 retur ad hoc vt statutum ita simpliciter confirmatum liget clericos est, quia ista confirmatio non se extendit vltra confirmabile ita vt si confirmabile est nullum pariter confirmatio erit nulla, nec aliquid operari poterit, *Bald. in l. nominationes, C. de appell. c. examinata de confir. vtil. vel inutil. c. quia diuersitatẽ de concess. præb. c. inter dilectos,* §. *porro de fide instrum. Oldrad. consil.* 164. *per totum, Lanar. cons.* 65. *nu.* 31. *&* 32. *vbi alios allegat Oddo cons.* 44. *num.* 14. *Io. Franc. à Ponte cons.* 57. *n.* 74. *&* 75. *Cabbell. Milleloq.* 66 & nihil noui iuris tribuit, sed quatenus confir-

155 manda sunt iusta, & valida superior illa confirmare intelligitur, *Bal. in c.* 1. *in tit. quid sit inuestit. in vsib. feud. à Ponte cons. præd. n.* 76. *&* 78. *Cabbell. eod. Milleloq. n.* 1. *Soc. iun. cons.* 31. *n.* 5. *li.* 3. *Ias. in l. omnes populi, num.* 36. *ff. de iusti. & iur. Lanar. d. num.* 31. *&* 32. *Decian. in tract. crim. par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 37. *num.* 3. *&* 5. *vbi multos alios allegat Passett. cons.* 31. *num.* 10. *Zatius cons.* 5. *nu.* 74. *lib.* 1. *Ceppol. cons. crim.* 15. *num.* 3. *Ruin. consil.* 60. *nu.* 4. *vol.* 1. *& cons.* 127. *n.* 6. *vol.* 4. *& cons.* 103. *n.* 10. *vol.* 4. *Surd. cons.* 157. *n.* 24. *lib.* 2. *Paris. cons.* 51. *n.* 21. *vol.* 3. *Mars. in tract. de bann. in verb. ecclesia, n.* 95. q omnes allegat quod secus est,

156 quando confirmatio fit ex certa scientia, & in forma specifica, quia tunc refertur etiã ad statuta nulla, & inualida ex defectu potestatis statuentis, ita vt per eam validentur dummodo confirmans sciat nullitatem, & vitium confirmati, *l. adoptio ff. de adopt. cap. quoties de pact. cap.* 1. *&* 2. *de transact. cap. veniens, & ibi gloss. in verb. confirmatum eodem titu. Oldrad. consil.* 256. *colum. fin. Bart. in l. priuilegia, C. de sacros. eccles. & in l. more cum l. sequen. & ibi communiter scribent. ff. de iurisdict. omn. iud. cum alijs quos congerit Gabell. Milleloqu.* 66. *num.* 2. *& vltra eos Decian. in tract. crimin. par.* 1. *lib.* 2. *cap.* 37. *num.* 4. *Maluas.*

uas.cons.3.nu.31. quæ tamen conclusio non est
157 simpliciter, & indistinctè vera quia ad hoc vt confirmato porrigatur ad statuta contra libertatem ecclesiasticam, vel aliter iniusta, & illicita, & clericos comprahendat vltra certam scientiam requiritur, vt appareat quod Papa aliter fuit certioratus de talibus statutis, *Grat. cons.41.nu.21.& cons.47. nu. 5. lib.1. Barzius decis.29.nu.14. Paris.cons.33.nu.53.vol.3. Soc. iun.cons.32.nu.42.vol.3. Natt. cons.193.num.3. Roland.cons.29.nu.32.lib.2. Surd.cons.257.n.25. lib.2.& cons.47.nu.19.lib.1. vbi multos alios allegat Fel.in c. Ecclesi. S. M. nu.4. const. Oddo cons.44. nu.13. Maluas. cons.87.nu.51.*

158 Confirmatio autem tunc dicitur verà, & ex certa scientia, & in forma specifica cum interuenit causa, & Papa, seu Princeps est plenè informatus de facto, ac facti circumstantijs, vel quãdo cognitio, totus tenor rei, & actus confirmati esset insertus in ipsa confirmatione, *est tex.& ibi Abb.nu.1.& 2. ac cæteri scribentes in c. venerabilis de confirmatione vtili vel inutili, & in c.inter dilectos vbi Fel. nu.6.& 7. de fide instrum. Abb.cons.102.nu.3.p.1. Alex.cons.103.nu.18. & 22. lib.4. Bero. q.50.nu.3. Gratus cons.41.nu. 21.lib.1. Lanar.cons.21.nu.1.& cons.47.n.2.& 3. Mancin.in tract.de iuram. p.4.effect.1.q.4.nu.20. Decian.in tract.crim.p.1.lib.2.c.37.n.4.* vbi etiã
159 recenset alios modos quib. confirmatio dicitũ facta ex certa sciẽtia in dubio aũt semper præsumitur facta in forma cõi, *Decian.d.nu.4. qui allegat Dec.in rub. de confirm.vtil.vel inutil.nu.3. & cõs.72.& cons.142.& cõs.341. Paris.cons.3.n. 46.& seq. lib.4. Fab.de Ann.cõs.51.n.7. Io.Aloi. Catela. in tract.crim. seu de indultu c.1.nu.210.*

160 Nec ommittã dicere quod cõfirmatio Pontificis semper est interpretanda ne si contra libertatẽ ecclesiasticã, & ne cõprẽhẽdat clericos ẽt si de hoc nihil sit dictũ, *Bal.in l.oẽs populi.col. 8.vbi oẽs scrib.ff.de iust.& iur. Alex.cons.38.vol. 4. Paul.de Cast.cons.198. prout eos allegat Gozzad. cons.101.n.19. Capoll.cons.15.nu.4. in crim. Mars. latè in trac.de bann. in verb. ecclesia n.96. vbi alios allegat.* & ratio est, qa confirmans statuta sub-
161 ditorũ nunquã vr̃ confirmare illa, q̃ eius potestatẽ minuunt, put esset isto casu, *Laudens. in tract.de princip.q.142. Gozzad.cons.77.n.13. Maccabr.cons.58.n.124. Decian. cons.71.n.8.lib.5.* &
162 licet qñ statuta sint confirmata per Papã per modũ, vt supra dictum est legent clericos attñ secus est si essent confirmata ab Episcopo, qa tunc non valerent ex quo episcopus non poterit non solũ tacitè verum ẽt nec expresẽ talia statuta confirmare qa hoc est soli sũmo Pontifici permissũ, *Abb.in repet. c.Eccles.S.M.n.5. de const. Neapol. super consuet. Neapol. in probem. nu.293.& seq. vbi adducit multas rationes pro ista conclusione Surd.cons.303.nu.61.lib.3.*

163 Limitatur 9. prædictus secundus effectus q̃ clerici non ligañt statutis laicorũ, vt non habeat locũ qñ statutũ afferret modicũ prẹiudiciũ ipsis clericis secundũ *Tiraq. in tract. de reb. exiguis vers.83. dicendũ est, Carpan. super stat. Mediol.in prælud.n.571.* sed contrarium est verius.

164 Limitatur 10. vbi statutũ disponeret in materia delictorũ in quib. clericus ammittit fori priuilegiũ prout est in assassinio post declarationem factã ab episcopo, vt si dictaret statutũ q̃ corpus assassini non humetur, vel q̃ consanguinei assassini teneantur ad aliq̃ pẹnã quia ẽt qđ assassinus esset clericus, & vt assassinus ab episcopo declaratus habebit locum dispositio talis statuti, *Doct.in c.pro humani de homicid.in 6 Paris.in tract.de sindic.in verb. dic̃ col.7.in fi. prout eos allegat, & sequitur Sebast. Medices in tract. de legib.& stat.p.4.q.6.n.5.ver.4.hoc idẽ,* & rõ est quia forum sortiri, & statutis ligari paria sunt vt dixi supra in principio huius secũdi effect.

165 Limitatur 11. in clerico per episcopũ degradato ex quo per degradationem est effectus de iurisdictione iudicis tẽporalis, ideo statutis illius submittitur *Bart.in l.1.ff.de pæn. Abb. in c. nouimus col.8. de verb. signif. DD. cõiter in c. at si clerici de iudit. Medices nu.5.vers.5.hoc idẽ, & ad hoc bene facient ea quæ dixi supra effect.1. lim.5. nu.819. cum plurib. seqq.*

166 Limitatur 12. vbi principalis rõ statuti tenderet euidenter ad finẽ rõnabilem, & vtilitatẽ cõem tã clericis quã laicis, qa tunc cõprẹhẽdit ẽt clericos, licet incidenter, & in aliquo casu particulari fiat eis p̃iudiciũ secus si rõ statuti tenderet principaliter in præiudiciũ ecclesiæ, *Abb.cons.63.col.fi.vers.cõcludo ergo lib.1. Bal.in l. cunctos populos col.7. vers. sed hic vlterius, C.de sum.Trin.& fid.Cath. Alex.cõs.93.vol.2. Feder. de sen. cons.85. quos oẽs recenset, & sequitur Alb. cons.8.n.8.in fi.lib.1. Peregr.cons.91.n.11.lib.1.*
167 vbi loquit̃ in statuto dictante q̃ occidens non succedat in bonis occisi, quia per tale statutũ prohibetur ne ẽt clerici occidantur, *Rebuff. super constit. Regni Galliæ in probem. glos.1.nu.72.*

168 Limitatur ab aliquib.13. prædictus 2. effectus qñ statutũ non disponit expresse de clericis, vel eorũ bonis, sed simpliciter, & gñaliter dum tñ versẽt circa honesta, & non sit contra priuilegia cõcessa ordini clericali tale nãq; statutũ ligabit clericos, *auth. cassa C. de sacros. eccl. Bar.in l.1.n.29.C.de sum.Tri.& fid.Cath. Domin. c.1.de iur.iur.in 6. Io.Andr.in add.ad Spec.in tit. de const.§.1.in 8. ratio: Bal.in auth.si qua mulier C. de sacros.eccl. Luc.de Penn.in l.iubemus col. pen.& fi.C.de naui.nõ exul. lib.11. Rim.sen.cons.483.n.3. lib.3. Surd.cõs.2.n.3.lib.2. Crot.cõs.135.n.12.lib. 1. Natt.in tract. super stat.quod stãt.mascul.femin. non succed.q.3.nu.88. Franc.Marc.dec.652.nu.1. lib.1. Marant. disput.8.nu.17. Bursat. qui multos*

alios allegat, & testatur de com.opi. cons.93.n.22. 23.& 24.lib.1.& cons.186.n.7. lib.2. Lapus alleg. 101.n.6. vbi Mandos.in addi. in verb.in genere qui testatur de comm.opin.& nu.24. in verb.de clericis Moedan.dec.153.circa finē Menoc.in tract.de recuper.poss.rem.14.n.51.& seq. Neuiza.cons.39.nu. 27.Capra reg.15.n.39.Vinc.Annibal.in addit. ad Alb.cons.460.lit.G.lib.3.Prigman.cons.17.n.37 Peregr.cons.91.n.12.Tiraq. in tract.de retract. lignag.§.1.gl.13.n.4.Alfer.cons.39.n.36.Io.Iacob. à Ferro super lege municip.Vicentin.c.14.n.2.Car-
169 *pan. super stat.Mediol. in prælud.nu.*589. Et licet prædicta opinio sit tot authoritatibus fulcita, nihilominus contrarium tenuerunt, *Hostiens. & comm.scribent.in c.si de solupt.idem Hostiens.in sum.in tit. de consuet.§.de veritate Cin.in l.2. circa fi. C.quæ sit longa consuet.Calder.cons.11.in fi.in tit. de constit.Butr.& Abb.in repet.n.1.& 37. & alij, & præcipue Dec.n.233.qui testatur de com.opi.& Barbat.in c.ecclef.S.M. de constit.Sal. & Fulgos. in auth.cassa C.de sacros.eccl.Gozzad.cons.86.nu.21. vbi alios allegat Surd.cons.2.n.44.& 45. lib.1.Nauarr.cons.4.n.5.& cons.3.n.4.& n.5.in tit.de cōst. lib.1.* vbi dicit quod snia Barto. & sequacium cōiter dānatur per canonistas, *Soc.sen.cons.56. vol.1.* vbi dicit ꝙ doctr.Bar.est cōiter reprobata, & ꝙ ipse alias consulit contra doctr.Bar.& ꝙ eius cōsiliū subscripserunt multi DD.Bononiens.& Perusini, & iterū hoc idē dicit *cons.14. vol.4.& cons.71.n.17.lib.4.Paris.cons.106.nu.1. & seq.lib.3.vbi testatur de com.opi.Corn.cons.145 n.4.lib.4.Alex.cons.210.n.6.& cons.211.n.3.6. & 7.lib.2.Rim.sen.cons.70.n.14.lib.1. Rim. iun. cons.753.n.6.lib.7. vbi dicit quod ita cōiter tenent canonistæ Maluas.cōs.3.n.24.* vbi dicit quod hæc opinio procedit ēt si statutum laicorum esset quantumcunq; generale rationabile atq; honestū, & hoc ex defectu potestatis statuentiū, & testatur de magis comm.opin. *& iterū cons. 80.n.26.Viui latè dec.326.n.3.* vbi asserit quod snia Bart. est cōiter reprobata, & multa circa hoc scribit, & multos alios congerit ex quibus patet ꝙ hæc vltima est magis cōis, & magis vera opinio, & licèt aliq dixerint quod opi. Bar. nō est magis cōiter reꝓbata, sed re uera est limitāda, vt ꝓcedat tātū concurrētibus duobus copulatiuè. Primo quod appareat aliqua causa rationabilis ēt respectu ecclesiæ. Secundo vt illud de quo statutū disponit obseruari possit sine magna difficultate huius opinionis fuerunt multi relati *per Seraf.in tract.de priuil. iura. priuil.77.n.26.circa mediū, & per Albā cons.271.*
171 *n.18.lib.2.& cons.8.n.8.lib.1.* vbi tandem *n.22.* concludit quod non sufficiunt illa duo ad hoc vt statutum laicorum liget clericos, sed requiruntur ēt alia tria copulatiuè, & sic debēt concurrere quinq; Primo quod ratio statuti sit æqua, & bona tām respectu clericorum quām laicorum. Secundo quod tractetur de modico præiuditio, & quod id quod à statuto requiritur facile possit adimpleri. Tertio quod principalis, & immediata, & finalis intentio statuentis euidenter tendat ad alium finē quàm ad præiuditium clericorum. Quarto quod præiuditium illud quod clericis resultat reducatur ad casus particulares non autē si contineat generale aliquod impedimentū. Quinto ꝙ tale statutum disponat de re, quæ soleat pertinere ad laicos vt est res tēporalis nō autem de re spirituali ego verò inter hac opinionum fluctuatione non discedo à secunda opinione cō-
172 tra Bart. quia ipsa reddicit casum ad regulā ꝙ clerici non ligantur statutis laicorum, & est vulgare quod regulæ semper est inherendum, nec est ab ea recedēdum nisi aperte de exceptione doceatur *l.omnis diffinitio vbi glos.& Doct. cōmuniter ff.de reg.iur.Bart.in l.pri.n.12.ff.si quis in ius voc.non iuer.Dec.in l.1.n.7.ff.de reg. iur.*

173 Limitatur 14 prędictus secundus effectus ꝙ clerici non ligantur statutis laicorum vt non habeat locum quotiescunq; statutum esset tale, quod eius obseruatio non pareret aliquod
174 peccatū, neq; aduersaretur sacris constitutionibus Pontificijs, & comprehendat casum aliquē à iure pontificio non decisum; nec determinatum tunc enim ligabit ēt clericos *Anastas Germon.in scol.ad c.eccl.S.M.de cōst.& in lib. 1.animaduersio,c.12.& in tract.de sacror. immun. lib.3.& lib.15.n.103.& 104.& c.17.n.36.Petr. Aug.Morla in empor.vtriusq; iuris p.1.titul.1.q. 16.n.27.& n.9.qui ad hoc allegat.c.cùm ueniffet de eo, qui mittitur in possess.& ibi Abb.n.3.& c. dilectus de fide instrum. hoc idē dixerunt Rebbuff. super const.Galliæ in prohem.gl.1.n.79.Menoch.in trac. de recuperati.poss.reme.14.n.54.& 55.Carpan.super stat.Mediol.in prælud.n.590.Io.Iacob. à Ferro super lege municip.vicent.c.14.n.20.* sed hæc opinio non est vera quia deficit iurisdictio ligaret tū ecclesiasticos ex dictamine rationis non ex vi statuti, vt ex vera sententia *post Surd. & alios probat Molfes.d.q.7.n.46.& seqq.in 2.p.& Alex. Ambrosin.de immunit.ecclef.c.21.n.27.cum seqq.*

175 Limitatur 15. vbi statutū esset fundatū super honestate, & bonis moribus, & ratione cōseruandæ familiæ qa tunc includit clericos licèt non ratione statuti, sed intuitu honestatis, *Natta in tract.super statut. quod stant. mascul. fem. non succed.in 3.quæst.princ.n.88.vbi allegat Bart. in l. cunctos populos C. de sum. trin. & fid. cath.* & & exemplificat hanc limitationem in statuto excludente feminas pp masculos de quo statuto dicā infra *q.4.n.269.& seq.& q.5.n.274.*

176 Limitatur 16. qñ statutum disponeret sup hijs, quæ competunt ecclesijs, vel clericis non vt clericis, vel ecclesijs, sed vt alij de populo, & non priuilegiato quia tale statutum ligabit ēt

cle-

cleritos,& est seruandum ēt in curijs ecclesiasticis *c. cum venisset de eo qui mittitur in possess. c. constitutus de integr. restitu. c. cum causa de re iudi. Bart. in l. 1. n. 3. C. de sacros. eccl. Barbat. cons. 14. n. 12. vol. 2. Sebast. Medices in tract. de legib. & statut. p. 4. q. 6. n. 5. Asinus in trac. de exequut. in pric. c. 3. n. 4. in fi. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 13. n. 4. intrigl super bull. q. 24. n. 3. Io. Iacob. à Ferro super lege municip. Vicētina c. 14. n. 30. Curt. in tracta. de consuet. sect. 8. num. 54. circa medium cart. mihi* 101.

177 Limitatur 17. qñ statutum disponeret sup vtili dominio rei ecclesiæ existente penes laicū licèt proprietas sit ecclesię vel clerici quia tale statutū dr̄, disponere de re laicali, vt si ꝓhibeat vel permittat alienationem ipsius rei, vel de eiusdem successione *Ancher. cons. 124. col. pen. & cons. 434. col. 1. & 2. Paul. de Castr. cons. 216. in fin. Alex. cons. 9. col. 2. vol. 5. & cons. 27. n. 4. & 5. vol. 6. Barbat. cons. 14. col. fin. vol. 1. Curt. cons. 62. in fin. c. quæ in ecclesiarum mater in fin. de cōstit. & ibi ēt Dec. n. 6. idem Deci. cons. 139. & in auth. cassa, & irrita C. de sacros. eccles. Brun. in tract. super statuto quod stantib. mascul. fem. non succed. art. 8. 9. 12. Paris. cons. 22. col. fi. & cons. 57. nu. 85. vol. 2. vbi testatur de comm. opi. & cons. 1. nu. 145. vol. 1. quos omnes refert, & sequitur Maccabr. cons. 26. n. 135. 136. & 164. cū plurib. seq. Natt. cons. 180. n. 3. lib. 2. Rim. iun. cons. 268. nu. 15. lib. 3. Rim. sen. cons. 380. n. 15. lib. 3. & cons. 217. nu. 5. lib. 2. Bursat. cons. 181. n. 30. lib. 2. Ruin. cons. 175. n. 23. lib. 1. & cons. 23. n. 35. li. 5. Marz. cōs. 43. n. 4. Tiraq. latè in tract. de retract. lign. §. 1. gl. 13. nu. 8. vbi multos alios allegat Carpan. super statut. Mediol. in prælud. n. 572. Seluatic. Bocconus cons. 7. nu. 15. inter cons. Marcian. Decia. in tract. cri. p. 1. lib. 2. c. 35. nu. 14. Becci. cons. 3. nu. 49 & 62.* vbi dicit ꝙ statutum laicorum super bonis feudalibus vel emphiteoticis ecclesiæ valet qñ dat ordinē succedēdi inter compræhensos in inuestitura quia tūc

178 non agitur de præiuditio ecclesiæ sed laicorū secus quo ad non compręhensos in ea vt si disponeret ꝙ non compræhensus in inuestitura excludat inuestitos, & ad feudū vel emphiteosim admictatur ecclesia non consentiente, & inuita quia tunc nō valeret ex quo afferret ecclesiæ præiuditiū, & damnum, *allegat Ruin. cōs. 109. n. 35. lib. 3.* & potest exemplificari in statuto excludente masculos propter feminas nāq; illas excludit ēt ꝑ bonis emphiteuticis, & feudalibus ecclesiæ de quo statuto dicam infra *q. 15. num. 402. & 403.*

179 Limitatur 18. in colonis, & inquilinis clericorum, & ecclesiæ, quia ipsi ligātur statutis domini temporalis, *Salic. in Authen. cassa C. de episc. & cler. Gabriel. cons. 37. n. 4. uol. 2. Reulpell. in tract. de liber. eccl. p. 3. n. 12. & 16. Surd. cons. 301. nu. 70. & 87. lib. 3. Borell. super Pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. n. 261. Marta de iurisdict. p. 2. c. 40. n. 35.*

180 Sublimitat hęc limitatio, vt non habeat locum qñ ex tali statuto ecclesia dānum per indirectum substineret, vt si prohiberet colonis ecclesię aliquid facere in ꝑdio ab ecclesia conducto quia tunc coloni in cāpis clericorum, & ecclesię eo non obstāte poterunt illud exercere non obstante prohibitione; *Anch. cōs. 155. n. 8. Surd. cons. 301. n. 76. 77. & 86.* vbi dicit quod isto casu non est curādum quod verba statuti sunt directa ad personas subditis quia non est curandum ēt cum quouis loquatur sed in quē voluntatis intentio dirigitur, *l. cū pater §. dona*

181 *tionis ff. de leg. 3.* & statutum dirigens eius verba contra subditum nihilominus intelligi dēt non vt afferat præiuditiū clericis, vel ecclesiæ, *Soc. sen. cons. 272. nu. 8. lib. 2. cum multis alijs quos refert idem Surd. n. 76.*

182 Limitatur secūdus aliquos 19. qñ Princeps sæcularis statueret super possessorio rei ecclesiæ, vel ecclesiasticæ personæ, quia causa possessoria dr̄ de foro laicali, & statuēdo super possessorio non dr̄ statuere super re spirituali *Tesaur. dec. 131. n. 10. vbi ad hoc allegat Dec. in l. fin. col. 1. ff. de iurisd. omn. iud. Guid. Papa cons. 78. nu. 4.* hæc limitatio non est vera per ea quæ dixi supra *effect. 1. lim. 38. per totam.*

183 Limitatur 20. dictus secūdus effectus quod clerici non sunt subiecti statutis laicorum qñ statutū (prout sunt oĩa statuta istius Regni) fuisset editū ad petitionē, & instantiam oĩum ciuium, & populorū cūm interuentu brachij ecclesiastici, & ab ijsdē clericis fuisset approbatū tunc enim clerici ꝓut laici ei subijciunt̄, & obseruari dēt ēt inter ecclesiasticas ꝑsonas, *not. in c. eccl. S. M. de constit. & in c. nouit de iudit. & in c. 1. 17. q. 1. Petr. Aug. Morl. in empor. vtri. iur. p. 1. tit. 1. q. 16. in fin. vbi citat in argum. c. per tuas in fi. de arbit. & not. per Abb. in c. cum uenisset n. 3. de eo qui mittit. in possess. & vltra hoc idē dixerunt Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 62. n. 1. & per tot. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 186. Capra reg. 15. n. 3. & 29. Surd. cons. 2. n. 51. lib. 1. Lambert. in tract. de contract. in fin. oper. nu. 139. Fel. in d. c. eccl. S. M. n. 81. vers. & si diceretur D. Cumia super ritu istius Regni c. 40. nu. 270. latè Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 13. n. 2. vbi multos more suo allegat*, ex quo infero quod oĩa capitula (quæ vocamus) Regni cōpræhendūt clericos, tàm actiuè, quàm passiuè, quod intelligitur si bracchiū ecclesiasticū interueniat cū auctoritate Sūmi Pont. *sic loquitur tex. in d. c. S. M. & doctores*, & sic ēt intelligit̄ de Capit. Regni, aliter enim huiusmodi statuta ēt clericis volentibus, & cū licentia episcopi nullo modo ligant ecclesiasticos, *vt notant omnes in d. c. S. M. & cū vera opinione probat Molfes. ad consuetudines Neap. p. 2. tit. de personis q. 7. latissimè Surd.*

cons.

cons.391.vol.3. & alibi.

184 Limitatur 21. qñ statutum disponeret circa rem, & non personam vt si statutum dictaret φ res vendita posset retrahi per vicinum ab emptore qa tūc posset retrahi à clerico emptore vel si statutum dictaret φ quicumq; prætēdit aliquod ius super re vendita post gridas vel proclama per annum tantum audiat ad hue ligabit ēt clericos vicinos *ita Rimin. iun. cōs. 479 n. 9. lib. 4. vbi allegat Abb. in c. quod clericis n. 11. de foro compet. Soc. sen. cons. 45. vol. 3. Soc. iun. cons. 1. num. 9. volum. 2. Crauet. cons. 271. num. 4. vers. & in terminis volum. 2. & vltra eos idem dixerunt ēt Surd. cons. 2. n. 40. vers. sextum pariter, & cons. 91. n. 9. lib. 1. vbi multos alios alleg. Cephal. cons. 54. n. 7. & cons. 53. n. 43. & seq. lib. 1. Bursat. cons. 56. n. 10. lib. 1. vbi aßerit hanc esse magis cōm.* opi. Colera in tract. de processib. exequut. p. 1. c. 3. n. 276. vbi alios allegat, & nu. 225. Rebuff. super constit. Gallia in prælud. glos. 1. nu. 76. Papp. cons. 29. n. 3. Cauagn. super decr. Montisferr. in prohem. q. 3. n. 9. Carpan. super statu. Mediol. in prælud. n. 605. Decia.*

185 *in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 35. n. 12.* & quando statutum dicat loqui in rem, & qñ personam latè scribit, *Hondod. cons. 3. nu. 30. lib. 1.*

186 Sublimitatur tñ prædicta limitatio, vbi statutū sęculare loquens in rē principaliter consideraret personā, & secundariorem tanquam qd accessorium qa tunc ligat clericos *Pappon. cons. 29. nu. 16.* vbi loquitur in decreto disponente quòd bona contrauenientis tali decreto applicentur cameræ Ducali, & dicit quod ex quo isto casu statutū principaliter considerat personam contrauenientis ligabit ēt clericos etiam circa priuilegium exemplum istius limitationis dicam latius infra *q. 53. n. 383.*

187 Limitatur 22. prædictus secundus effectus quòd clerici non ligantur statutis laicorum vt non procedat qñ statutum fuisset à clericis acceptatum, & obseruatū ex eorum libera voluntate tunc enim ex pacto, & non ex constitutione ligati censentur *Dom. Cumia super ritu istius Regni c. 4. nu. 277. vbi allegat Rocc. de Curte in repet. c. fi. in gl. fin. vers. 4. cas. de consuetud. fol. 28. Feli. in c. quod super in 4. fall. de maior. & obed.*

188 Limitatur 23. vbi statutum disponeret in acquirendis non autē in acqsitis quia tūc clericos, & ecclesiasticas personas comprehendit vt si statutū dictaret φ in bonis agnati succedant alij agnati exclusis cognatis namque clerici ligantꝰ tali statuto, *de quo dicam infra q. 46. n. 366. ita Bald. in c. clerici de iud. & in rub. de constit. col. 2. ver. q̄ro an valeat statutū, & cōs. 11. inter cōs. Ancher. Riccard. de Sal. in repet. l. 1. col. pe. C. de sacros. eccl. Ambros. de Opizonis in repet. l. filius famil. §. diuinū 75. ff. de leg. 1. Barbat. in rub. de reb. eccl. non alienand. in 2. dubio n. 81. & in c. quod clericis de foro compet. & cons. 1. col. 3. vol. 3. Dec. in d. c. eccles. S. M. n. 53. & 74. de constit. Neuiz cōs. 39. n. 17. vers. nec obstat Cardin. in c. decernimus de iud. Bart. in rub. de constit. Rimin. iun. cons. 619. n. 29. lib. 6. & cons. 368. n. 65. lib. 3. Crauett. cons. 251. n. 2. lib. 2. Villaut dec. 1. n. 45. & 15. n. 17. Baiard in add. ad Clar. q. 77. nu. 37. vers. item adde Vincent. Anib. in add. ad Alb. cōs. 8. n. 24. in lit. K. Io. Alois. de Leo in auth. cassa n. 13. C. de sacros. eccl. & n. 14. vbi testatur de comm. opin. Marsil. in tract. de bannit. in verb. bona n. 81. Villaut in tract. de extensione leg. in tit. de extentione leg. corrector. & penal. nu. 217. cart. mihi 76. Brun. in tract. super statuto quod stantib. mascul. art. 6. n. 38. Peregr. cons. 91. n. 13. Pappon. cons. 60. n. 13. vbi testat. de mag. comm. opi. Carpan. super stat. Mediol. in prælud. n. 592. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 35. n. 4. Vulpell. in tract. de liber. ecclesiast. p. 2. num. 2.*

189 Limitatur 24. quando statutū non principaliter sed in consequentiam tenderet incommodum vel damnum clericorum, & sit generale, & de clericis nullā faciat mentionē, *Marant. disputat. 8. num. 25. Abb. cons. 63. volum. 1. Dec. in cap. eccles. Sanctæ Mariæ n. 55. de constitu. Calderin. cons. 21. in tit. de constit. Menocch. cons. 350. num. 6. lib. 3. Prigman. cons. 17. nu. 40. Corn. cons. 64. n. 7. & 8. vol. 3. Capan. super stat. Mediol. in prælud. nu. 570.* sed in præsenti ampliatione

190 contrarium tenuit *Rimin. iun. cons. 81. n. 17. lib. 1.* vbi dixit φ tam si statutum directè q̄ indirectè afficeret personas ecclesiasticas semper est nullum, & hęc vltima est verior opinio de qua scripsi supra ī vltima ampliatione hui⁹ effect⁹.

191 Limitatur 25. prædictus secundus effectus vbi in statuto traderetꝰ certa forma obseruāda in contractibus vel in vltimis voluntatibus ad hoc vt valeant vt est φ adsint tot testes vel duo notarij vel quid simile, & ratio est quia si clericus voluerit laicum obligare tenetꝰ ea omnia seruare sine quibus ille non potest se obligare, *ita Abb. in c. quod clerici n. 26. de for. cōpet. Alb. in tract. de stat. iu. p. 9. 2. in fin. Fel. in d. c. eccl. S. M. n. 81. vers. 4. casus de const.* vbi dicit φ actus aliter factus per clericum est nullus, *Ferdinand. Loaz. in l. filius famil. §. diui n. 158. vers. item limitatur ff. de leg. 1. Grat. cons. 162. n. 5. lib. 2. Serafi. de priuil. iur. priuil. 77. n. 26. Alb. d. cons. 8. n. 8. lib. 1. & cōs. 271. n. 18. lib. 2. Surd. cons. 2. n. 41. lib. 1. & decis. 26. n. 15. Crot. cons. 135. n. 10. lib. 1. Lābert. in tract. de contract. in fin. oper. n. 138. Menoch. cons. 3. n. 25. Abb. in c. quod clericis n. 26. & seq. de for. compet. Corn. cons. 64. n. 5. lib. 3. Alciat. in auth. Cassa, nu. 13. & 14. C. de sacros. eccl. Tiraq. in ll. connub. gl. 8. n. 168. Carpan. super stat. Med. in prælud. n. 599. & c. 445. n. 5. p. 1. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 35. n. 11.* & ratio huius limitationis est, quia si ali-

192 ter diceremus sequeretꝰ qd instrumentū vnum faceret fidē ꝑ vna parte, & pro alia non, *ita Serafin. d. priuil. n. 26. qui alleg. Corn. cons. 63. col. 2.*

vers.

vers. fortificatur vol.3. aliam adducit rationem Maluasia *d.cons.3.n.26.* scilicet, qa laicus spre-
193 ta lege sui superioris cum clericis contrahere non pôt, sed contrariã opinionem ꝙ imo tale statutum non cõprehendat clericos, & quod clerici in suis actibus non teneant seruare solẽnitates à statutis laicorũ introductas dixerũt *Soc.iun.cons.95.n.3.lib.2.Vinc.Anibal.in add. ad Alb.cons.513.n.13.in l.d lib.3.cum alijs quos congeram infra q.17.n.300.* quæ opiniones cõtrarię de facili aliqui reddocũt ad concordiã vt prima scilicet ꝓcedat qñ forma à statuto requisita est talis quæ pôt actui interuenire sine magna difficultate, secunda vero qñ requireret magnam difficultatẽ, *Fel.in d.c.eccl.S.M.n.* 85.
194 *&* 86. vbi pro prima opinione ponit exemplũ in statuto requirente quod in alienatione rei immobilis fiant proclamata in palatio, de secunda in statuto requirente licentiam Principis in alienatione rei in mobilis facienda in immunem ab oneribus, & qđ vtroq; casu allegat alios DD. hanc eãdem distinctionẽ sequit̃ Vulpell. *de libert.eccles. p.2.num.7.* vbi multos alios ad hoc allegat, alio modo possunt conciliari scilicet, vt tunc demum statutum dans formam actui liget clericos si principaliter, & non secundario dat formã ipsam, quia si principaliter disponeret circa personam tunc clericos non cõprehenderet *Caccialup. in l. cunctos populos C.de sacros.eccl. Marant. qui alios allegat d. disp.8.n.15.Fel.d.c.eccl.S.Mariæ,n.85.Alb.cons. 513.n.6.& 7.lib.3.Surd.cons.2.n.42.lib.1.* & exẽplum potest dari in statuto disponente vt cõtrahens teneat̃ adhibere duos notarios ad hoc
195 vt eius instrumentum valeat, & probet, qa statutum ita cõceptum clericos nõ ligabit ex quo principaliter respicit personam secus si statutũ dictaret quod instrumenta facta sine pręsentia duorum notariorum non probent quia tunc ligabit etiam clericos contrahentes.

196 Limitatur 26. vt dictus secundus effectus ꝙ clerici non subijciuntur statuto laicorum nõ habeat locum in fratribus, & sororibus tertiarijs alicuius religionis vt est S. Francisci, quia isti tales ex mag.comm. Doct. sentent. quã ꝓbauimus supra effectu præcedenti *amplia.11.& 92.& seq.* possunt puniri per iudices temporales, & supponuntur ẽt statutis laicorum, ꝙ in specie dixit Vulpell. *in tract. de libert.eccl.p.3.nu. 3. ad quod allegat Paris.cõs.40.n.19.lib.3. Mising. cons.100.n.14.cum seq.* sed hæc opinio non est vera, nam si tales tertiarij renunciassent mundo, & viuerent in cõmuni essent exempti a iurisdictione laicorum, si vero viuerent in sæculo, & tunc attenditur loci consuetudo, an gaudeant foro ecclesiastico, *Soc.in c.si quis clericum in 6. declaratione de foro competenti, & alij.*

197 Limitatur 27. qñ statutum laicorum respiceret publicã, & cõem vtilitatem tàm clericorum, quàm laicorum qa isto casu ligabit etiã clericos, *est text.& ibi Anchar.nu.8. in c. non minus §. quæ circa de immunitat.eccl. Sot. in 4. sentent. distin.25.q.2.art.2.col.4.vers.4. conclusio, scribẽtes in c.S.Mariæ de const. Alex.cons.209. n.6.lib. 2.Signorol.cons.21.n.19.Soc.sen.cons. 141.nu.3. lib.2.Menoch.cons.800.n.2.lib.7. Nauarr.in Manual.c.23.nu. 88. Auendar. in tract. de exequend. mand.Princi.lib.1.c.13.n.7. Missia super Pragm. taxe panis conclus.5.n.40.And.Gail obser. 56.nu. 5.& obs.32. n.6.li.2.* vbi dicit ꝙ propter publicam vtilitatem valet ẽt si statutum sit contra clericos, *Bins.cons.59.n 31.& cons.93.nu.26.lib. 1.Vinc.de Francb.dec.9.n.5.Surd.cons.301.nu 5. lib.3.* licet ipse contrarius teneat in casu suo, *vt est videre n.26.& seq. Crot.in l.filius famil. §. diui,n.83.ff.de leg.1.vbi etiam Ambr.de Opiz.n.88. & Ferdin.Lorez.n.157.& 158.Couarr.in 2.p.relect.§.4.n.8.& seq.Pet.Rodriquez.cons.9. nu. 25. Caualc.dec.6.n.56.lib.5.& dec.44. nu. 100. circa medium li.1.& vtrobiq; multos alios allegat Alb. cons.271.n.18.lib.2.Feder.Prugman.cons.17.n.31 lib.1.Horat.Carp.super Stat.Med.p.2.c.247.n.29. p.1.& in prælud.n.597. Alciat.in auth. Cassa, nu. 16.C.de sacros.eccl.Vulpel.in tract.de libert.eccl.p. 2.n.25.* vbi multos alios allegat, & pôt exemplificari ista fallentia in statuto quod fit ꝓ salubritate aeris vel quod fit tempore pestis, &
198 huic limitationi ea pôt ratio assignari qa gratia publicæ vtilitatis recedit̃ à regulis iuris cõmunis, & multa permittunt̃, quæ aliter sunt interdicta, & prohibita, *l.ita vulneratus §.multa ff. ad l.aquil.c.Abbate §.fin.vers.præsertim de sent. & re iudic.in 6.Mars.in pract.crim.in §.agredior à num.61.vsq.ad 74.vbi ad hoc adducit multa media Gail.obser. 56. num. 4.*

199 Et licet ṗdicta limitatio sit per tot DD. recepta, & approbata nihilominus non defuerunt q contrarium tenuerunt dicentes ꝙ etiã statuta condita ratione publicæ vtilitatis non comprehendunt, neq; ligant clericos *ita dicit Dec.in c.eccl.S.M.n.55.vers.nec obstat quod statutum de constitut.Abb.cons.3.lib. 1. Gramm.dec. 100.nu. 11.& 16. Furtun. Gars. in tract.de vltim. fin.iuris à n.158 vsq.ad nu. 169. Fernand. Vasq;in tract.de success. creat. §.10.n.651.& §. 26.nu.71. Rebbuff.super constit.Galliæ in probem.gl. 1.n.55. & seqq. Purgman.d.cons.17.n.33.* vbi dicit quod
200 hodie statuta condita à laicis respectu clericorum sunt inania, & nullius momenti etiam si honestissima, & saluberrima essent ac rei publicæ vtilia, *quod dixit ẽt Paris.cons.106.nu.2.lib.3. Surd.d.cons.301.n.30.lib.3.* Et hęc vltima ẽ vera snĩa, vt adnotatum est supra nu. 174. in fine; quia semper in laicis deficit iurisdictio quò ad personas ecclesiasticas.

201 Limitatur 28. prædictus secundus effectus, quòd

quòd clerici non subiacent statutis laicorum vt non vendicet sibi locum in consuetudine, quæ cum sit introducta à populo,& censeatur esse mixta in vniuerso populo, qa clerici de ciuitate,& de populo esse dicūtur,& promiscua tàm clericorum,quam laicorū,& per ipsos introducta ipsos clericos ligabit, *gl. in c. cæterum de donat. Abb. in c. cum venisset in 2. not. & ibi etiā Bald. n. 6. de eo qui mittitur in possess. idem Abb. in c. cum cā in 3. not. de re iud. Fel. in c. ad nostrā, col. 2. de probat. & in c. eccl. S. Mariæ. n. 81. vers. 2. casus de constit. Tiraq. in tract. de retract. Lignag. §. 1. gl. 13. n. 2. Curt. iun. cons. 138. nu. 4. lib. 2. Marant. dispu. 8. n. 53. Io. de Amicis, cons. 14. n. 8. Ruin. cons. 156. n. 8. li. 4. Io. Sdrezeler. Vltram. in add. ad Bald. in disput. §. 1. n. 22. vbi alios allegat, & testatur de com. opi. Remig. de Goun. in tract. de caritat. subsid. q. 62. n. 2. & seq. in 15. tom. tract. diuers. cart. mihi 186. vbi testatur de comm. opi. Capra regul. 15. nu. 20. & 21. Dom. Cumia super ritu istius regni c. 40.*
202 *n. 271. & 278.* quod secus est si consuetudo esset laicorum tantum quia tunc clericos ligare non posset, *c. 1. de consuet. in 6. c. fi. de consuet. Cy. in l. 2. in fi. C. quæ sit long. consuet. Abb. & alij in c. eccl. S. M. de const. Dom. in c. 1. de iur. immun. in 6. Capra reg. 15. n. 23. Ruin. cons. 156. n. 8. li. 4. Duen. reg. 135. vbi alios citat. Marches. in tract. de cōmiss. p. 2. c. 3. 4. c. princip. n. 53. car. mihi 491. Paul. Fuscus in suis sing. in l. C. n. 224. Kircou. in cōm.* opi. in lit. C. concl. 53.* vbi alios allegat, & testatur de
203 commu. opinion.

Limitatur tñ proxima conclusio qñ consuetudo laicorum respiceret solū bona patrimonialia qa tunc ligabit ēt clericos, *Abb. in c. 1. de consuetud. Curt. in c. fin. nu. 506. eod. tit. Rim. iun. cons. 368. num. 57. lib. 3.*

204 Sublimitat hæc fallentia vbi consuetudo esset contra dispositionem iuris canonici qa tunc non valet nec ligat clericos *Innoc. in rub. de consuet. Calder. cons. 4. in tit. de consuet. Crauet. cons. 425. num. 3. lib. 3. & cons. 96. nu. 3. & cons. 116. n. 6. lib. 1.* Sed in hoc cōtrariū tenuit *Dec. in c. quæ in ecclesiarum mater n. 42. de const.* vbi dixit ꝙ clerici possunt inducere consueudinem contra canones *Piagg. in tract. de consuet. q. 3. n. 53. & 54. & q. 13. n. 95.* vbi allegat multos DD. quæ tñ opiniones possunt facillime cōcorda-
205 ri vt scilicet secunda opinio ꝓcedat in consuetudine q̄ respicit statutū clericale, prima vero in consuetudine q̄ respicit statutum clericale, & seculare simul,& ꝙ dr̄ à nu. 201. vsq; huc intelligit̄ hoc modo vt cōsuetudo laicorū introducta cum consensu clericorum tūc liget illos si re vera approbata esset cū iusta, & legitima auctoritate si vero sit consuetudo laicorū tantum, actiuè non ligat clericos passiuè vero ꝓcedit in eorum beneficium, *prout notat Molfes. d. q. citat a superius sub num. 183.*

206 Limitatur 29. vbi statutum disponeret idē qđ ius cōmune in casu quo ius cōe ligaret clericos qa tunc etiam statutum licet non vt statutum ligabit clericos, ratio est qa tale statutū dicit̄ potius ius commune cōtra statutū municipale, *Roman. singul. 308. vbi addent. Cum. super Ritu M. R. C. istius Regni c. 40. n. 274.* vbi dicit ꝙ tunc statutū supplet fauet, & coadiuuat ius ciuile *Hor. Carpan. super stat. Mediol. p. 1. in prælud. n. 590. Menoch. de recuper. poss. remed. 14. n. 54. & 55. Frāc. de Calperiis dec. 15. q. 2. n. 89.*

207 Limitatur 30. ꝓdictus secundus effectus in consuetudinibus feudalibus q̄ ligant clericos & ecclesias,& ecclesiasticas personas *Curt. iun. cons. 138. n. 3. & cons. 177. n. 10. lib. 2. & cons. 192. nu. 45. lib. 3. & latius in tract. de feud. p. 1. in 2. q. princ. nu. 2. vbi testatur hanc esse veram Doctorum opin. Franc. Sonsbecci. in tract. de feud. p. 1. nu. 26. Piaggia in tract. de consuetud. q. 11. nu. 20. Rimin. iun. cons. 368. n. 57. & seqq. lib. 3. Felin. in c. in præsentia n. 44. vers. etiam dicas de probat. vbi add.* vt hæc fall. procedit vbi canones ipsis consuetudinibus non contradicunt *Mazzol. cons. 114. n. 67. & 68. Scrader in tract. de feud. p. 1. q. 2. nu. 1.* vbi testatur de mag. comm. opin. & n. 5. dicit quod ēt constit. imperial. disponētes circa feuda cōpræhendunt clericos,& ecclesiasticas ꝑsonas *Vulter. in tract. de feud. lib. 1. n. 8. Somsbec. in tract. de feud. p. 1. n. 26. & 27.* vbi dicit ꝙ opinio Barbatiæ. contrariū tenentis est erronea, & falsissima *Fel. in c. cæterum de iudic. Marant. in pract. p. 3. n. 93. Mozzius in tract. de feud. in tit. de hijs qui feud. dar. possunt n. 30. Villalo. in cōm. opi. lit. C. n. 92. & 28. Suarez in comm. opi. in lit. C. n. 92* ex qua limitatione infertur ꝙ ex illis causis ex quibus vassalli laici feudo priuant̄ ex eisdem, & priuabuntur clerici uassalli *c. 1. §. item si clericus de capit. conrad. Scrader. in d. tracta. de feud. par. 1. quæst. 2. num. 4.*

208 Ampliatur hæc limitatio vt procedat ēt in ecclesia quæ si possidet feudum aliquod suppōnit̄ consuetudinibus feudorum qa ex quo recipit feudū a Rege, vel Imperatore efficit̄ eius subdita quo ad tale feudum, *c. solitæ de maiorit. & obed. Bal. in l. fi. C. sine cens. vel reli. & pro hoc benefaciunt quæ scripsi supra eff. præcedenti lim. 2. nu. 719. & seq. Cannett. in repet. extrauag. Volentes in § seu sectione at quid dicendū nu. 5. & 8. & per tot. cart. mihi 183. Bal. & communit. scriben. in c. cæterum de iudit. Curt. iun. in tract. de feud. in 1. p. in 2. q. princ. Arman. Arm. in lib. 2. pract. foren. tit. 54. c. 4. n. 10.* vbi dicit ꝙ si ecclesia accipit feudū tenetur seruare quod seruāt cæteri feudatarij.

209 Ex qua limitatione multa inferunt̄ priuilegia Primum qđ ex illis causis ex quibus vassalli laici feudo priuant̄ ex hijsdem priuabantur clerici vassalli *cap. 1. §. si clericus de capit. Corrad. Scrader. in d. tract. de feud. p. 1. q. 2. num. 4.*

Se-

210 Secundo infero, q̃ ſicut vaſſallus laicus qui vult inueſtiri de feudo tenetur præſtare iuramentũ fidelitatis, *vt in c.1.in fi.per quos fiat inueſtitura & in c.1.§.eſt & aliæ, quæ ſit prima cauſ. & in c.1.in princ. de cap. Corrad. cũ concordantibus adductis per Vulteri. in tract. de feud. lib.1.c.7.nu.31.*
211 ita pariter tenebit illud præſtare vaſſallus clericus, *c. inter vbi ſcribentes de iur. iur. Curt. iun. de feud. p.2.q.4.n.7.car.19. Aluarott. in c.1.col. pen. verſ. ſi vero clerici, qualit. vaſſall. iur. debet, & in c.1.§. qui clericus col. fi. verſ. vt cũ autẽ ſi de inueſtitura fuerit controuerſ. Intrigl. de feud. cent.1. q.56. n.216. Abb. in c. veniens n.4. de accerſ. Iaſ. in prælud. feud. n.5. Lodulf. Suader. d.q.2.n.2. Fid. Schãc. in tract. de feud. lib.2.tit.21.nu.3. Pariſ. de Pute. in tract. de reintegr. feud. c.198.n.28. & 29. & c.250. n.7. Tho. de Marin. in tract. de feud. tit.15. de feud. cũ fidelitate n.26. car. mihi 465. Hortman. Hortm. in lib.2. pract. forenſ. tit.54. obſ.4.n.4. vbi alios allegat Camill. de Curte in cõprehenſo. ſeu diuerſo. iur.*
212 *feud. p.2.c.2.n.13.* vbi dicit q̃d iſtud ẽt procedit ſi vaſſallus eſſet Epiſcopus vel eccleſia *Martin. Vran. Vltram. conſ.9.nu.32. in fi. lib.1.* ſed in quantũ ad eccleſiam in contrarium ſtat veritas nã ipſa licet ſit feudataria nihilominus nõ tenet̃ præſtare iuramentũ fidelitatis *c. de negotio de feud. & benefit. cõſtit. imperi. Pet. Nic. Mozi.*
213 *in tract. de feud. tit. de diuerſit. feudor. n.18. Intrigl. in eo. tract. cẽt.1.q.56.n.222. & q.30.n.13.* quod ſecus eſt in prælatis qui ſẽper tenentur iurare fidelitatẽ *Bal. in prælud. feud. in vltima diuiſ. n.57. Abb. in c. veniens ſub n.4. accuſat. Intrigl. d.q.30. n.18.* & licet clerici vaſſalli teneantur præſtare iuramentũ fidelitatis nihilominus nõ tenent̃ præſtare iuramentũ aſſecurationis ſi clericus fuerit familiaris, vel cõmenſalis, vel conſiliarius alicuius dñi ſecularis, vel in eius territorio
214 habitauerit, vel bona poſſederit, *Aluarott. in c.1.n.4. qualiter vaſſal. iurar. debeat fidel. Ant. Rubb. Alex. conſ.11.nu.6. & 7. Intrigl. d.q.56.nu.218.*
215 Tertio infero q̃d ſicut vaſſallus laicus tenet̃ reuelare capitale delictũ quod machinatur in perſonã dñi alias feudo priuatur ſi illũ nõ admonuerit *c.1.§. præterea, & ibi DD. quæ fuit prima cauſa Iſern. in c.1.§. ſi voluerit vbi ẽt Affl. nu.136. de capitan. qui cur. vendid. cũ multis alijs quos latè cõgerit Scrader. in d. tract. de feud. p.9.c.4.n.4.*
216 ita pariter tenetur illud reuelare clericus vaſſallus niſi id ſciuerit in confeſſione, *Marſ. in l. vtrũ n.5. ff. ad l. Põpeiam de parricid. Scrader d. c.4.nu.47. qui allegat in argumentũ tex. in c. oĩs vtriusq; de*
217 *penitent. & remiſſ.* & aduertendum eſt quòd ſacerdos nunquam debet reuelare id quod ſcit in confeſſione, & de ſigillo confeſſionis vide inrefragabilem doctrinam Alexan. de Aleſ. 4. *par. q.78.nu.2. per totum; Nauarr. in manual. c.8.*
218 Quarto infero quod ſicut vaſſallus laicus non põt alienare feudum ſine conſenſu dñi in diminutionẽ ſeruitij feudalis ita pariter nec ẽt vaſſallus clericus, *Bal. in c.1. de alien. feud. Pariſ. de Put. in d. trac. de feud. c.133.n.13.* vt obuiet̃ delicto cõmictendo *Aret. in tract. malefitiorũ in verb. che hai tradito la ſua patria q.18.n.9. & 11. Arnal. Alberic. in trac. de agnoſcend. aſſert. chatol. & hæret. q.25.n.9. Farin. d. tract. crim. q.51.n.103 & 110. Menoch. caſ.108.num.21. Decian. in tract. crim. p.2. lib.7.c.24.nu.19. in fin.*
219 Quinto infero quod licet clericus oſculans mulierẽ præſumatur hoc facere cauſa charitatis, & ad bonũ finem & vt eã benedicat, *vt dicã infra effect.33.* tñ vaſſallus clericus oſculãs vxorem dñi ammittit feudũ ſicut vaſſallus laicus, *Bal. & Doct. in l. neq; natales C. de probation. Aret. in d. tract. in verb. che hai adulterato la mia donna, Alex. in addit. ad Bart. in l.1. in verb. oſcula de extraord. criminib. Rip. in rub. extra de iud. num.26. Scrader. de feud. p.9.c.2.nu.89.*
220 Sexto infero quod clerici vaſſalli tenentur ad oĩa, ad quæ tenentur vaſſalli laici *Cannez. in extrauag. c. volentes in §. ſeu ſect. ad quod n.6. & 7. fol.183.* vbi hoc ampliat vt p̃cedat ẽt in eccleſia Scrader *in d. tract. p.1.q.2.n.2. q alios allegat.*
221 Septimo & vltimo infero quod clericus vaſſalus põt feudo priuari ob felloniã, vel aliã culpã cõmiſſam circa feudũ, & puniri pro oĩbus delictis quæ feudũ reſpiciunt licet non cõibus ſicut & laici *Gugliel. de Bened. in repet. c. raimutius in verb. vxorem nomine adeleſiã dec.2.n.167. de teſtam. Surd. conſ.396.n.8. Bero. conſ.82.n.12. lib.1.* vbi dicit quod hæc concluſio intelligitur de culpa, & fellonia quæ non caderet in crimen, quod habet locum etiam in eccleſia *Intrigl. de feud. cent.1.q.56.nu.225.* vbi dicit quod eccleſia nõ poterit commictere felloniam delicti ſed tantum contractus.
222 Cæterũ an eccleſia priuetur feudo pro delicto à Prælato commiſſo, & pro quanto tempore, & multa circa hanc limitationem ſcripſi latè ſupra *effect.1.n.721. & ſeqq.*
223 Limitatur 31. vt licet clerici non ligentur ſtatutis laicorũ nihilominus ligant̃ iure ciuili Romanorũ dũmodo non aduerſetur iuri canonico quia iſto caſu cenſetur receptũ à Pontifice Romano, & cõprobatum per ius canonicũ, & hẽt vim canonũ, *c. in adiutoriũ 10. diſt. c. vt requiris il 2. de appell. c.1. de iur. cal. c.1. no. op. nun. c. veniens de iur. iur. c. vt inquiſitionis de hæret. in 6. Fort. Garſ. in tract. de vlt. fi. iur. in 14. illat. nume.162. Scrader. in tract. de feud. par.1.q.2.nu.8. Minad. in rep. conſt. in aliquibus in verb. filiorũ nu.24. de ſucceſſ. filior. com. & baron. Vaſq. in tract. de ſucceſſ. creat. lib.3.§.26.n.58 Surd. conſ.301.n.9. lib.1. Marant. diſp.8.n.17. & 20. & 23. vbi ad hoc multa iura ponderat, & multas congerit authoritates Capoll. in tract. de ſeruitut. ruſt. præd. c.3.nu.48. Rim. iun. conſ.2.n.16. Capra reg.1.n.14. Bero. cõſ.*

27.n.2.lib.1.Felin. in c.eccl.S.M.nu.37.& 38.de constit.vbi ad hoc ét multa iura ponderat,& allegat Medic.in tract.de leg.& Stat.p.4.q.6.n.5.vers. ex qua conclusione Menoch.in tract.de recuper. possess. remed.14.n.55.Abb.in d.c.eccl.S.M.in lect.ordin. nu.11.cũ pluribus seqq.& in repet.nu.17.Peregr. cons.91.nu.10. Restaur. in tract. de Imperator. q. 102.nu.1.in fin.Rebuff.in const.Galliæ in proh. glo. 1.nu.55. vbi prout alij adhoc ponderat multa iura Benin.in tract.de paupe.q.8.specia.4.n.70.Cott.in Memorial. in verb.clericis il 3. in princ.Io.Iacob.à Ferro super l.municip.Vic.c.14. n.25.& 29.Vulpell.in tract.de libert.ecclesiast.p.2.nu.35.Morla in empor.vtriusq. iur.q.16.nu.9.p.1.tit.1.Io.Alois. de Leo in l. priuilegia nu.41.C. de sacros. eccles.vbi multa circa hanc materiam scribit.

224 Alia est ratio qa leges ciuiles si non sunt cor
rectæ à iure canonico censentur ab eo appro-
batæ *c.1.& 2.dist.4.c.1.vbi com.DD.de noui oper. nunt.c.2.de caus.possess.& prop.c.bene quidem,ubi Archid.96.dist.Fider.de Sen.cons.117.glo.in c.cæterum de donat.Io.de Amic.cons.14.nu.7.& 9.*

225 Et ratio est quia patientia operatur consen-
sũ in eo,qui contradicendo actũ impedire põt
l. sæpe §. in ff.de re iud. Din. in regul. qui tacet in 6. Rot.dec.16.nu.4. in tit. de renuntiat. in antiq. Benincas.in tract. de pauper.q.8.special.4.nu.75. sed Papa si vellet posset tollere iura ciuilia per contrarios canones, & hoc non fecit ideo censendum est eadem iura approbasse.

226 Alia & tertia est ratio quia leges ciuiles sunt
diuinitus per ora Principum promulgate,*c.fi. 16.q.3.l.fin.C. de præscript.30.vel 40.ann. l.1.§. sed neq; C.de veter.iur.enucl.* Et quia ecclesia le-
227 gum sæculariũ non respicit famulatũ, *c. super speculũ de priuileg.* & ideo est indubitata hæc limitatio,vt propterea aliqui ausi fuerunt dicere, vt procedat ẽt quod in ea fiat expresse mentio de clericis,*ita Vasq.& Surd.in locis paulo ante citatis,& Didac.in commen. de sponsal.p.2.c.6.in*
228 *prin.nu.20.& seq.* sed in hac vltima conclusio-
ne contrariũ scilicet ꝙ lex ciuilis loquens expresse de clericis, vel bonis ecclesiasticis non valeat *tenuere Fel.in c.eccl.S.M.nu.40.vers.recipit autẽ de consti.vbi ẽt Dec.& alij Garc.in tract.de vlt.fi.iur.n.158.& seq. Surd.cons.301.n.43.lib.3. Bero.cons.31.nu.22.& seq. lib.1. vbi alios allegat Ruin.cons.113.nu.7.lib.4.* vbi dicit ꝙ saltim de honestate non sunt seruandæ ẽt si leges non essent clericis dãnosæ, *Restaur. in tract. de imperat.q.101.n.1.in fin.Benincas.in tract.de pauper.q. 8.special.4.n.73.Morl.in empor. vtriusq. iur.p.1. tit.1. q.16 n.14.* & hæc secunda opinio est verior, & securior, & tenenda quia in principibus sęcularibus deficit potestas tã respectu personarũ quã bonorũ ecclesiasticorũ, *vt notatum*
229 *est n.174.in fin.* Quæ conclusio ampliatur ẽt si
tales leges essẽt incorporatæ in decretis quia
nisi aliqui canones faciant de ipsis mentionẽ nõ dicunt canonizatæ ex eo solo qd Gratian. eas inseruit in ipsis decretis *gl.in c.1.in vers.tractat. de oper.no.nun.Fel.in d.c.eccl.S.M.n.4. vers.*
230 *& ista limitatio*, & lex imperialis fauẽs ecclesijs
cẽsetur statim approbata per canones nisi expresse reperiat reprobata *Hostiens.& Io.Andr. in c.fi.de solupt.Io.Alois.de Leo in Auth. cassa.n.9 C.de sacros.eccl.* vbi dicit quod ita è contra si esset nociua ecclesiæ censetur statim reprobata.

231 Ampliatur modo ista limitatio, vt leges ci-
uiles non solũ ligẽt in foro fori,& iuditiali sed ẽt in foro interiori,& conscientiæ *gl.in c.quæ in ecclesiarũ mater de const.& ibi ẽt Bald.& Barb. Couar.super 4.decr.c.7.§.7.n.8.vbi dicit ꝙ hãc opinionẽ sectantur cõiter DD.Ias.in l.nemo põt n.106.ff. de leg.1.cũ multis alijs, quos allegat Intrigl. de cas.*
232 *conscien.cent.1.cas.9.n.45.* Sed in hoc contraria
opinio (ꝙ imò leges ciuiles non ligant in foro conscientiæ) est magis cõis,& magis vera,*quã tenuerunt Couarr.d.n.8.in gl.in c.inter hac 33.q.2. Abb.Anan.Fel.& alij in c. interfecisti de homicid. Ias.in l.vt vim col.5.ff. de iust. & iur. & in l. vbi pactũ nu.16.C.de transact.Fortun.Gars. in tract.de vlti.fi.iur.n.174.in 1.tom.tract.diuers.cart.115. S.Thom.in 4.senten.dist.37.q.2.art.1.ad primũ ubi Palud.Riccard.& cæteri teologi Siluester in sũmã in verb.homicidium il 1.q.2.uers.6.Aug.ẽt in summa in d.verb.homicidium il 6.& in verbo vxor vers.4. cum multis alijs,quos affert d.Intriglol.in præcitato casu 9.n.46.qui testatur de mag. comm. opin.*

233 Sublimitatur primo hęc limitatio qñ lex ci
uilis Romanorũ continet,& cõcernit peccatũ quia talis lex non est seruanda non solũ in foro canonico,& inter clericos verũ ẽt nec in foro sęculari inter laicos *Abb.in c.eccl.S.M.n.10. & ibi addentes in lit.C,alios allegãt.& Fel.n.41.de consti.Bar.in l.fi.C.si contra ius vel vtilitat.publ.& in l.1.C.de sacros.eccl.gl.in regul.poss.de reg.iur.in*
234 *6.Butr.in c.clerici in fi.de iudit.* Quæ sublimitatio
ampliatur ẽt si lex ciuilis nutriret peccatũ veniale tantũ *Imol.in c.fi. de præscript.Fel.eo.n.41.*
235 *Addẽt.ad Abb.loco citato.* Hinc est qd dispositio
l.patri ff.ad l.Cornel.de adult. nõ dẽt seruari inter clericos neq; in foro conscientiæ, *Couarr. super 4.decr.c.7.§.2.n.8.fol.142.vbi testatur de certiori*
236 *& cõiori op.cum multis alijs quos refert,& sequitur*
D.Intrigl.in tract.de casib.consc.cas.9.n.46. sic ẽt deceptio infra dimidiã iusti pretij non est permissa inter clericos,& in foro ecclesiastico,*l.itẽ si pretio §.fi.ff.locat.l.in cautela 2.§.fi.ff.de minor. Cagn.in l.2.n.6.C.de resci.vẽd.Tiraq.in ll.cõnub.l. 9.n.7.Couar.in lib.2.var.reso.c.2.n.2.Menoc.cõs. 109.n.5.lib.2.Bonifat.Rogg.cõs.55.n.12.lib.1.& cons.2.n.85.lib.2.Menoch.de præsump.præsump.1. lib.5.num.23.Osasc.decis.pedam.42.nu.8. Lup. de*
237 *vsur.§.5.n.6.* nihilominus hoc non est permis-
sum inter clericos, & in foro conscientiæ, vt

ex

ex multis probat. Vinc. Hond. cõſ. 31. n. 39. li. 1. Maſcar. de prob. cõel. 443. n. 11. Viu. dec. 160. n. 8. vbi teſtatur de cõ. opi. Damoder. in tract. de ſubaſtat. c. 5. n. 27. & 32. Tiraq. de retr. lig. §. 1. gl. 18. nu. 64. Laurent. de Pin. conſ. 141. n. 3. & 5. qui omnes multos alios allegant prout multos alios allegaui ſupra in prælud. nu. 170.

238 Sublimitat̃ 2. dicta limitatio q̃ clerici ſupponunt̃ iuri ciuili Romanorũ, vt nõ procedat vbi ius ciuile contradiceret iuri canonico, qa tũc non ligat clericos, neq; ſeruari dẽt in foro eccleſiaſtico, *c. 1. & c. cũ oĩs de teſtam. Capr. regu. 15. n. 5. vltra quod hoc idem dixerunt quaſi omnes ſupra allegati in ipſa limitatione.*

239 Sublimitat̃ 3. qñ lex ciuilis eſſet p̃iuditialis eccleſiæ, vt ſi illi inferret aliquod onus, vel grauamen, *c. dignũ 3. q. 8. Hõſtienſ. & Io. And. in c. fi. de ſolut. Archid. in c. 1. 10. diſt. Capr. reg. præd. n. 7 & 11. Marſ. in tract. de bãnit. in verb. eccleſia, n. 97 à Ferro ſuper l. municip. Vicent. c. 14. n. 24.* vbi di-
240 cit q̃ lex q̃ põt afferre clericis cõmodũ, vel incõmodũ non dr̃ eccleſiæ p̃iuditialis, & nõ dr̃ grauamen id quod põt afferre dãnũ, & lucrũ, *not. com. add. in l. de fideicõmiſſo, C. de tranſa. Abb. in repet. c. eccleſ. S. M. nu. 17. de conſt.*

241 Ex qua limitatione multa pñt inferri, & primo infert̃ q̃ diſpoſitio l. ſciãt C. de legit. hæredibus per q̃ diſponit̃, vt hi qui tã ex teſtato, q̃ abinteſtato aſpirãt ad ſucceſſionẽ pupilli teneant̃ petere tutorẽ ipſi pupillo aliter hæreditate priuabunt̃, *vt dicit Mar. Soc. cõſ. 16. n. 2. li. 2 Marant. in repet. l. is põt, n. 179. ff. de acq. hær. Port. in ſuis cõcl. lib. 5. cõcl. 4. ampl. 2. Miſing. cẽt. 54. n. 2. Paul. Montan. in tract. de tutel. n. 6.* habebit lo-
242 cũ (dico) ẽt ſi is, qui eſt ſucceſſurus eſſet clericus, *Fel. in c. eccl. S. M. n. 67. de cõſt. Bar. in l. 2. uerſ. cõfeſtim in fi. ff. ad Tertul. Calcan cõſ. 33. col. 6. Sigu. de Homod. conſ. 168. Corn. conſ. 87. col. 1. lib. 4. Anch. conſ. 104. n. 3. Nicol. de Vbal. in tract. de ſucceſſ. abinteſt. in 2. p. in 3 lim. Aret. conſ. 40. in fin. verſ. ex ſubſtõne aũt Caccialup. in repet. l. cunctos, populos, n. 175. C. de ſum. trin. & fide Cath. Soc. d. cõſ. 16. n. 5. Port. d. concl. ampl. 6. & 7. Mãdoſ. ĩ tract. de annalib. caſib. n. 118. Paul. Mont. d. c. 18. n. 20*

243 Secũdo infert̃ quòd cõdẽnatus ad mortẽ nõ poterit teſtari ẽt ad pias cãs, *Io. de Anan. in c. 2. de vſur. in 6. Fel. in c. eccl. S. M. n. 91. de cõſt.* & nihilominus ſolũ de iure ciuili condẽnatus ad mortẽ p̃hibet̃ facere teſtm̃ tm̃ inductũ de iure ciuili, *hoc eſt per tex. in l. ſi quis filio, §. irritant, ff. de iniuſto teſtam. & hoc tenẽt glo. in l. ſi quæramus, vbi Bar. n. 8. ff. de teſtam. Bal. in l. fi. n. 15. C. ſi à nõ cõpeten. iudic. Ang. de malefit. in verb. caput aſpatulis ſub nu. 20. cum multis alijs quos referuut Clar. in §. teſtamentũ q. 21 n. 1. Graſſ. in eo. §. teſtamentum q. 26. nu. 5. Caualc. de brach. reg. p. 4. nu. 315. Flam. Cartar. in tract. de execut. ſententia capt. bãn.*
244 *c. 1. nu. 414.* quod procedit ẽt in clerico, qui ſi condẽnatus ad mortem caſu quo ad eam põt condẽnari perdit teſtamenti factionẽ, *Bal. cõſ. 448. lib. 1. Sim. de Præt. in tract. de vlt. volunt. lib. 2. interpretrat. p. dub. 4. n. 84. fol. 87.* vbi dicit idẽ eſſe in clerico condẽnato ad p̃petuos carceres.

245 Tertio infertur quod clerici ligant̃ præſcriptione à iure cõi introducta non autẽ ea quæ introducitur ex diſpoſitione ſtatutaria, *not. in c. eccl. S. M. de conſt. gloſ. in c. poſſeſſiones 16. q. 4. Abb. in c. 1. de conſuet. Fel. in c. 2. in fi. de præſcrip. Philip. Franc. in cap. 1. col. 1. in fi. de præſcript. in 6. Rom. ſing. 463. gl. in l. vſucapionẽ ff. de vſucapion. Butri. in c. 51. diligenti de foro cõpet. Crot. conſ. 334 n. 3. lib. 3. Ant. Queta conſ. 93. nu. 7. lib. 1. Balb. de præſcript. car. 344. n. 1. & 2. in 5. part. princi. q. 5.*

246 Quod ſecus eſt in eccleſia quæ non ligatur niſi præſcriptione 40. annorũ *prout latè de hac ſcribit idem Balb. de præſcrip. car. 323. n. 1. in d. p. 5. principali quæſt. 1. & per tot. & ibi addent. in lit. A, Corſett. in ſuis ſingularib. in verb. præſcript. il 2.*

247 Quarto infertur quod clerico litigãti de bonis proprijs tàm in iuditio eccleſiaſtico quàm ſæculari currit inſtantia biennalis, vel triennalis inducta de iure ciuili ſicut & laico, *Abb. in cap. venerabilis de iudit. Capic. deciſ. 66. nu. 3. Scala in tract. de conſilio ſapient. cap. 13. lib. 2. Carpan. ſuper ſtat. Mediol. lib. 1. cap. 115. nu. 59. Aſin. in pract. in prin. cap. 3. nu. 27. Rebbuff. ſuper conſtit. Regni Galliæ in prohem. gloſ. 1. nu. 65. Io. Aloiſ. de Leo in authen. caſſa num. 19. C. de ſacroſ. eccleſ.* Sed hæc illatio non eſt vera dum dixi quòd proce-
248 dit in clerico litiganti in foro eccleſiaſtico licet ſit vera in foro ſeculari *Marant. in pract. par. 5. in princ. num. 14.* vbi dicit quod de iure canonico nunquam perit inſtantia, & propterea in foro eccleſiaſtico, & in terris temporaliter ſubiectis eccleſiæ, vbi ſeruatur ius canonicum nunquam perit inſtantia ſiue in ciuilibus ſiue in criminalibus, *allegat Abb. & cæteros ſcribentes in cap. venerabilis, & in cap. fin. de iudit. gloſ. in verb. triennij in fin. & ibi modern. de iudit. & vltra prædictos idem dixerunt Iaſ. in d. l. properandum num. 27. & ibi addentes Io. de Mont. Spirell. conſ. 288. num. 4. & conſ. 172. nu. 6. Riminald. ſen. conſ. 703. nu. 1. lib. 4. Vant. in tract. de nullit. ex defect. iuriſd. ordinar. nu. 126. latè Aſinius d. cap. 3. num. 22. Roland. Cauagnol. in obſeruat. ad decret. Montisferr. decret. 7. §. 2. num. 121. Carpan. ſuper ſtatut. Mediol. par. 1. cap. 21. num. 12. Diaz. reg. 228. Vanti. de nullit. in titul. ex defect. iuriſdict. num. 126. Suar. commun. opin. in titu. 1. num. 113. cautel. 118. num. 3.* vbi dicit quod ita ſeruatur
249 ſemper in curijs eccleſiaſticis, & in terris eccleſiæ ſubiectis, quæ concluſio procedit etiam in cauſis eccleſiaſticis, & ſpiritualibus in quibus ſemper inſtantia erit perpetua licet talis cauſa ventiletur in foro ſæculari, *Marant. dict. p. 5. nu. 21. cart. mihi 253. Abb. in d. c. venerabilis nu. 12.*

n.12.de iudit. Asin.d.c.3.n.27. Cauagn.eo.§.2.nu.122. Carpan.in præcitato c.21.n.12.13.& 14.

250 Quinto infertur, ꝙ in successionibus abintestato clericis succedit, & ipsi succedũt iuxta dispositionẽ iuris ciuilis, *Rossella in sum.in uerb. clericis il 4.n.7. Mattesila. in trac.de succ.ab intest. in 3.art.principali n.33. Rol.Paßager.in eo.trac.n.24. & cæteris melius, ac copiosius Nicol. de Vbal. in præd.tract.de success.ab intest.in §.seu sect. vlt.* q per multos numeros tractat hãc materiam.

251 Sexto infertur, ꝙ leges ciuiles loquentes in materia tutorũ, & curatorũ seruatur ẽt inter clericos, *Bal.cõs.45.vol.1. Morl.in empor. vtriusq; iur.p.1.tit.1.q.16.nu.9.& 10. Ang.in l.1.in fine princ.ff.de hijs qui not.infam. Rebbuff. super const. Franciæ in prohem.glos.1.num.73.*

252 Septimo infertur, ꝙ clericus adiens hæreditatẽ non facto inuentario teneẽ vltra vires hereditarias, *Abb.in rep.c.eccl.S.M.n.18.& in lect. ordinaria n.13.vbi addentes in lit. A, de const. Matthesil.sing.61. Io.Batt.de Castell.in add. Abb. Ancher.& Imol.in c. Odoard.de solupt.idẽ Abb. cons. 94.lib.2. Fel.in c.cum ex offitij col.2.circa princ. de solup. Aug.in l.1.§.hæc stipulatio ff.si cui plus quã per leg.falcid. Rol.in tract.de confect.inuent.in 7.q.* vbi ampliat hãc conclusionẽ, vt procedat ẽt si fuisset institutus heres amore Dei *Marant.disp. 8.n.21.vbi alios allegat Ant. de Padilla in l.1.n.7. C.de iuris,& fact.ignoran. D.Nepita super consuet. Cataniæ tit.23.n.17.multos allegat Grassus in com. opin.lib.2.c.3.q.12.& dicit ẽt quod hæc est cõis, & recepta DD.sñia Morla in empor.vtr.iur.tit.1.q.16 n.11.* Et licet hec opinio in clericis sit verissima

253 & indubitata nihilominus contrariũ oĩno est dicendũ in ecclesia quod ipsa ẽt quod non fecerit inuentarium non propterea tenebiẽ vltra vires hereditarias *Abb.cons.73.lib.2.& in d. c.eccl.S.M. n.13.in fi.in lect.ordinaria Addent.ad Fel.in repert.in verb.eccl.an teneatur idemmet Fel. in c.eccl.S.M. n.66.vers.& ista latè de const. Morla d.q.16.nu.12. in fi.* vbi dicit quòd teneẽ vltra vires hæreditarias, sed ꝙ tamen poterit restitui ad instar minoris si reperitur læsa ob obmissionem confectionis inuentarij.

254 Octauo infertur quòd clerici teneẽ instituere suos parentes tit.honorabili, *Petr. Enriquez cõs.2.n.17.vbi ad hoc allegat Abb.in c.literas de rest.spol. Card.in clem.1.de uit.& honest.cler.*

255 Nono infertur, ꝙ hij q sunt infames de iure ciuili regulariter sunt ẽt infames de iure canonico nisi expresè ius canonicũ illam infamiã tollat, *c.infames 16.q.1.* vt facit in secundo nubentibus, *c.fi.de secund.nupt. Ang.in l.1.in fi.prin. ff.de ijs qui not.infam. Rebbuff.super const. Galliæ in prohem.glos.1.nu.73. Morla in empor.vtriusq; iur. tit.1.q.16.nu.11.*

256 Decimo infero, ꝙ vitium litigiosi ita considerarur, & deducit inter clericos sicut inter laicos, *c.ecclesias vt lit. pendent. Abb. in c. eccl.S. M.n.11.& seq. de const. Boss.in tract.crim.in tit.de penis nu.42.vers.adde quod ẽt, Marant.disput.8.n.21.vers.similiter clericus Carpan.sup Stat.Mediol. c.68.n.96.lib.1. Io.Iacob.à Ferro super leg.munici.

257 Vicent.c.14.n.27.* quod in tantũ est verũ, vt nõ solũ procedat in materia, & rebus profanis verum ẽt & in spiritualibus, vt est in benefitialibus, *Franc.in c.1.in gl.litigantibus vt lite pendente in 6.dominus,& præceptor meus in almo studio Roman. Fla.Paris.in tract.de resigna.lib.2.q.3.n.9.&*

258 *io.* vbi ex hoc infert, ꝙ vt vitiũ litigiosi ꝙ erat apud resignantes trãsit in resignatarium, *allegat dec.1.vt lit.pendent.in antiquis per Bisigne. Cassiador.dec.8.super reg.Cancell. Moedan.dec.207 Sarn.de Triun.q.27. quãuis Rot. in hoc variauerit, vt dixit Paliot.dec.218. Robert. Lancillott.in tract. de attent. p.1.c.4.n.363.*

259 Vndecimo infero quod remedium recuperandæ possessionis à iure ciuili introductum vendicat ẽt sibi locũ inter clericos *latè Menoc. in tract.de recuper.possess.remed.14.nu.51.& seq. Cumia super rit. istius Regni c.40.nu.283.*

260 Duodecimo infero, ꝙ remediũ l. quoties, C. de rei vẽdicatione (qua disponit, vt ex duobus emptoribus eiusdẽ rei is est manutenẽdis in possessione cui res fuit tradita licet alius prius emisset, & pretiũ soluisset) hẽt locum ẽt inter clericos, *Marant.disput.8.n.22.vbi adhoc allegat Abb.in c.continebatur de ijs, quæ fiunt a prelat. Alex.cons.122.vol.5. Fel.in c.eccl.S.M.n.67. de constit.* Sic ẽt infero ꝙ leges imponẽtes penã contumaciæ seruari debent ẽt à clerici sit etiã & leges disponentes de temere appellantibus, *Abb. in c. dilecti, nu. 12. de arbit. qui mouetur per tex.in l.vnã, ff.si quis ius dicent. non obtemp. & in c.1.de homic. in 6.& in l.2.C.de episc.audien. Rebbuff.super const. Galliæ in prohem.gl.1.n.74.*

261 Decimotertio infero, ꝙ clericus litigans in foro seculari non poterit appellare ante sñiam iuxta terminos, *l.2.ff.de appell.recipien. Archid. in c.nõ ita 2.q.6. Butr.in c.qualiter in 2.not.de iudi. Abb.in cap. quod clericis de rescript. Rebbuff.super constit.Galliæ in prohem. glos.1. num.67.* vbi dicit etiam quòd nec admittitur appellatio ab interlocutoria quæ indiffinitiua reparari pòt.

262 Decimoquarto infero, quòd testamentum annullatur per præteritionem filij testantis ẽt ꝙ instituatur hæres clericus ecclesia, vel quæuis alia pia causa quia non potest quis filium exheredare, & ecclesiam instituere, *c. quicunq; 17.q.4. glos. in l. si quis ad declinandam C.de Episcop.& cler. Marant.disput.8.nu.25. vers.3. quia.*

263 Decimoquinto infero, ꝙ dispositio *l. fin. C. de iure deliberandi,& authen. hoc amplius C. de fideicomm.* locum habent etiam inter personas ecclesiasticas, *Menoch. in tractat. de recuperan. possess.remed.4.num.54.*

Deci-

264 Decimo sexto, & vltimo generaliter infert quod semper causæ clericorum, & ecclesiæ sunt decidendæ, & terminandę secundum ius ciuile in defectu iuris canonici, *ita Abb. & communiter DD. in c. 1. in princ. de noui operis nuntiat. c. si in adiutorium 10. distinct. c. vt lex cōtinentiæ 27. q. 1. & ibi Archid. & Proposit. Fel. latè in c. eccl. S. M. nu. 67. de const. vbi hanc conclusionem infert ad multa; Io. Iacob. à Ferro super l. municip. Vincent. c. 14. num. 28. & 29.*

265 Limitatur 32. & vltimo vbi statutum laicorum esset iustum quia tunc ligat clericos non iure actionis seu iurisdictionis sed quia iustum, ideo eos obligat in conscientia vt si contrafaciant peccant contra iustitiā, *Doct. oēs in c. eccl. S. M. de const. Fel. in c. 1. n. 18. de sponsalib. & in prohem. decretalium in verb. Rex pacificus, & in c. 1. vbi Abb. & Bero. de const. Rebuff. super constit. Regn. Galliæ in prohem. gl. 1. n. 40. & in c. postulasti de cleric. excomm ministr. Tiraq de retr. lign. in prohem. n. 74. & in tract. de leg. connubial. glos. 4. n. 20. Couarr. in c. cū esses n. 16. de testam. Sot. de iust. & iur. lib. 1. q. 6. art. 1. Diaz. reg. 427. Gabell. Milleloq. 206. 530. & 612. Auendan. in tract. de exequ. mand. reg. c. 19. Burg. de Paz. in l. 1. taur. nu. 453. Menoch. de præsumpt. lib. 1. q. 80. quos omnes refert Camill. de Curt. in compræhensorio seu diuersor. iuris feud. par. 2. capit. 2.*

266 Quęro primo vtrū statutum laicorū taxans & limitans pretium rerum vendendarū) vt est tritici, vel alterius rei comestibilis cōpræhendat, & liget clericos prout laicos, videt̄ dicendum qd̄ sic quia tā de iure naturali quàm diuino quisq; tenetur rem suam iusto pretio vēdere alioquin si quis pluris vendat quā res extimetur furtum cōmittit *ita Ozor. in suis instit. moralib. lib. 5. c. 12. vers. 4. quæritur cart. mihi 512. Molin. in tract. de contract. disput. 364. n. 14.* vbi adducit rationes, & fundamenta pro vtraq; opinione, & tandem concludit qd̄ clerici vendētes carius quàm per statutū est taxatum tenentur in cōscientia restituere illud plus, *& in tract. de iust. & iur. disput. 31. Emanuel Rodriquez in sum. casuum conscientiæ p. 1. c. 196. nu. 1. Bart. & Io. de Platea in l. 1. C. vt nemin. liceat in empt. lib. 11. Sotus in 4. sentent. dist. 25. art. 2. col. 4. vers. quarta cōclusio Nauarr in Manual. c. 23. nu. 88.* vbi dicit quod isto casu superiores ecclesiastici debēt suis edictis iuuare edicta Principū laicorum *Vinc. de Franch. decis. 9. n. 3. Menoch. cons. 800. n. 27. lib. 9. latè Surd. cons. 301. num. 39. lib. 3. vbi alios allegat Mrola in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. 1. q. 16. n. 14. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. n. 21. & 22. & 31.* vbi dicit quod ad hoc sunt cōpellendi per suos ordinarios, *Viu. decis. 28. n. 1. & per tot.* vbi dicit quod licet clerici teneant̄ vendere frumentū iusta pretium per statutū taxatū non tñ tenentur ad pęnā per ipsum statutū impositā, & quod cōtrauenendo tali statuto peccant mortaliter, & ideo nullo modo ligant̄ hoc statuto, sed rōne vniuersali cōprehensa in statuto, *vt dictum est sup. nu. 174. in fin.*

267 Quæro 2. an clericus ligetur statuto disponente quod quicūq; declinauerit iurisdōnē ptātis possit impune offendi, dico quod non imò quod plus est si ipse clericus iurauerit seruare oīa statuta adhuc non tenet̄ seruare istud *Cassan. cons. 1. p. 3. n. 19. vbi allegat Bar. in l. si quis sub conditione ff. de cond. & instit. Alex. cons. 33. in fi. vol. 5. & in multos alios DD. & vltra per eum citatos idem dixerunt Barbat. cons. 21. col. 2. vol. 3. latè Bertach. in repert. in verb. statutū quod declinans fol. 98. in parua forma Roland. a Vall. cons. 4. n. 37. lib. 1. Alex. cons. 53. col. 3. vers. accedit vol. 5. Butrigar. & Bal. in auth. statuimus C. de episcop. & cler. Paul. de Cast. in auth. cassa, & irrita circa finem C. de sacros. eccl. Mars. in rub. de fideiuss. n. 117. Fel. in c. eccles. S. M. n. 70. & seq. de const. vbi dat varias cauthelas quibus non obstante tali statuto poterit iurisdictionē declinare Bald. in tract. de statut. in verb. clericus nu. 5.* vbi dicit quod hoc statutū est cōtra ecclesiastica libertatē, *Alber. in eod. tract. de stat. lib. 4. q. 75. n. 10. Tiraq. in tract. de retract. lignag. § 23. gl. 2. n. 7. Borell. super pragmat. odia litium §. 1. gl. 3. n. 239. Zuccard. cons. 66. n. 2. Bertach. in reper. in verb. clericus declinans Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 11.* & idē est dicēdū de statuto dictāte quod non reddat̄ ius clerico declinanti iurisdōnē iudicis laici, *Bald. in auth. cassa in 1. q. C. de sacros. eccl. & in auth. statuimus in 2. col. C. de Episc. & cler. Bertach. in verb. statutum quod. non reddatur.*

268 Quæro 3. vtrum clerici ligent̄ statutis laicorū prohibentibus delationē armorū videt̄ dicendū quod sic, nō rōne statuti; sed quia tale statutū respicit vtilitatē publicā, & est conforme cum dispositione iuris cōis, Menoch. *in tract. de arbit. cas. 394. nu. 31. Io. Lupus in repet. c. per vestras §. 1. n. 13. de donat. inter virum & vxorem. Pet. à Plazza in epit. delict. lib. 1. c. 8. nu. 26. Couar. in lib. pract. qq. c. 33. n. 7. Io. le Chier. in tract. de primog. q. 24. n. 23. in 10. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 36. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. nu. 37. Clar. in §. fi. q. 36. n. 22.* vbi dicit quod hæc opin. est mag. com. & quia de clericis apportantibus arma latius dicam infra effect. 20. per totum ad ea me remitto.

269 Quæro 4. an statutum quod existentibus masculis fæmina non succedat excludat moniales, quæ habitū habuerunt post conditum statutum, & dicas quod sic, *Lapus alleg. 108. Brun. in tract. super stat. quod stant. mascul. art. 6. n. 37. cum plurib. seq. vbi alios allegat*, & dicit quod hæc opinio est magis vera, & magis cōis & n. 44. dicit hāc opinionem esse oīno tenendam *Marant. disp. 8. n. 26. vbi alios ēt citat Viui. in com. opin. in verb. statutum excludens in 2. & 4. ampliat. Paris. cons.*

40. n.

40.n.14.& seq.vol.3.Caualc. dec. 9. nu.81.lib.2. vbi propè infinitos congerit, & testatur de mag. comm.opi.& nu.82.dicit quod ità aliàs fuit de facto iudicatũ Ladrech.cons.74. nu. 27. Bursat. cons. 198.n.95.lib.2.& cons.93.n.19.27.28.lib.1.vbi vltra ꝙ multos,& multos congerit asserit ẽt ꝙ hæc est com.& mag.com. opin. Capra reg. 15. n.51. Alb.cons.513.n.12.lib.3.& cons. 98. nu. 1. lib.1.et vtrobiq; Vinc. Anibal. in add. Abb.in repet.c.eccl.S.M.nu.36.de const. Carpan.super Stat. Mediol.c.279.n.16.lib.1.Soc.sen.cons.241.nu.2. vers.circa primum lib. 2. vbi alios citat Mastrill.in add.ad Petr.de Greg.in tract. de dote de paraggio q. 13.in lit.A.vbi dicit ꝙ constitutio regni in aliquibus excludens sorores à successione feudorũ existentibus fratribus vendicat sibi locũ ẽt ꝙ soror sit monialis Io Alois.de Leo in auth.cassa n.12.C.de sacros.eccl.Gail.obs.32.nu.4.lib.2. Fel. in d.c.eccles.S.M.n.77.vers.6.quæro,& n.79. vbi alios allegat, & adducit varias rationes ꝓ confirmatione istius opinionis Doct. cons.6. nu. 4.
270 Piagg.in tract.de consuet.q.11.n.226.ex quibus patet clarissimè, ꝙ hæc opinio est mag. cõm. quidquid in contrarium tenuerit, Rim. sen. & alij per eum allegati cons.246.n.28.lib.2. Caualc. & alij etiam per eum allegati decis.9. nu.79. lib.2. Sal.in Auth.cassa col.pen.C.de liber.præterit. Vulpell. in tract. de libert.eccl.par.3.nu.1.

271 Et ratio prędictæ primæ opinionis est quia cum omnes nascantur laici,& sic à natiuitate sint suppositi dispositioni statutorum, clericatus superueniens eos non eximit à iure statutario quo à principio sunt ligati Io. Iacob.à Ferro super leg.municip.Vicent.c.14.n.15.Alia est ratio quia cũ spes succedendi fuisset certa à natiuitate,& sic antequã ipsa mulier efficeretur monialis & ante delatã hęreditatẽ statutũ potuit talẽ spem à principio tollere eas faciendo oĩno incapaces ꝙ secus est in alijs statutis vbi tẽpore natiuitatis nulla vigebat spes, neq; excogitari poterat casus postea superueniens ex quo sequit̃ ꝙ cum statutum iniecerit vinculũ ante monacatum cũ ipso codẽ vinculo ẽt ad monacatum transit, Io.Andr.in reg. ẽt sine culpa de reg.iur.in mercur. Butr.& alij in c.quod cleri-
272 cis de foro compet. Soc.sen.cons.12.n.7.lib.4. & licet aliq in hac quęstione ꝓ concordia opinionũ vsi fuerit quadã distinctione,& differentia in ipsius statuti verbis hoc est aut statutũ dirigit eius verba ad rem vt qa disponeret qđ hæreditas deueniat ad masculos si existunt,& nõ ad feminas, & tunc dicunt ꝙ procedit opinio qđ moniales cẽsent̃ exclusæ ꝑ tale statutũ, aut vero verba dirigunt̃ in personã, vt qa dictarẽt qđ existẽtib. masculis fæminæ nõ succedãt, & tũc feminæ moniales nõ excludunt̃ ex quo reperit̃ persona ecclesiastica,& ꝑ consequens nõ subiecta statuentibus ita destinguendo transiuit Bald.in repet.l.cunctos populos C. de sum. trin. & fid.cath.vbi ẽt Io.Bart. de S.Seuer.sequitur hãc distinctionẽ Bursat.cons.93.n.24.vers. verum generaliter quæ tñ distinctio secundũ Brun.in tract. super stat.qđ stant.mascul.fem. non succedat art. 6. n.38. non est vera, neq; subsistere potest,& esset idem per diuersum,& distinctio potius cõsisteret in verbis, quàm in re.

273 Limitatur tñ prædicta prima opinio qñ statutũ fuisset conditũ tempore quo ipsa exclusa fuisset iã monialis qa tunc statutum eã comprehendere nõ poterit ex quo ipsa nõ est supposita iurisdictioni statuentis Soc.sen.cõs. 241. n.2.vers.circa primã lib.2.Fel.in c.eccl.S.M.n.77. vers.6.quæro de constit.

274 Quæro quinto vtrũ statutum prædictũ excludens feminas ꝑꝑ masculos excludat illas ẽt ab hereditate clerici,et dico qđ sic, Rom.sing. 446.n.1.vbi dicit ꝙ hanc quæstionem habuit de facto, & de successione Cardinalis Nouariensis not. Io Andr.in c.fi.de offit. delegat. in 6. Brun.in d.tract. super statuto quod stant. mascul. art.8.n.3.cum plurib.seq. Nact.in eodem tract.in q. 3.princ.n.90.Bursat.cons.93.nu.22.& seq. & nu. 36.lib.1. vbi hanc opinionem varijs argumẽtis rationibus, & auctoritatibus cõprobat Tiraqu.in tract.le mort sais, & leuif.in 3.p. declarat. 8.n.5.& in tract.de iure primog.q.45.nu.1.& 2. Caualc.decis.33.n.15.lib.3. vbi loquitur in statuto excludẽte maritata ab hæreditate fratris, & dicit ꝙ eam excludit ẽt ab hęreditate fratris clerici. Cotta in memorial.in verb. clericus vers.& idẽ in casu statuti Calcan.cons.7.n.14.Raudens.cõs. 109.n.14.lib.2.addent.ad Dec.in c.eccl. S.M.nu. 53.in verb.clerici de constit.Signoroll.cons.166.col. 2.vers.sed si in bonis Roland. Cauagn. in obseru. ad decreta Montifer.decr.73. §.1. q.7. per tot.Serain. in add.ad Mettesil.sing. 110. n.13. & seq.Carpan. super Stat.Mediol.p.1.c. 278. nu. 21. & 69. & c. 288.n.26.& c.311.n.20.Caualc.decis.9.n.81.lib. 2.vbi multos alios allegat, & testatur de mag. com. opi.Rim.iun.cons.716.nu.24.41.42.& 62.lib.7.

275 Nec desunt qui huic opinioni ex deametro contradicunt asserentes ꝙ tale statutũ nullatenus cõpræhendit hæreditates clericorũ neq; ab ea feminæ excluduntur ita Rim.sen.cõs.268. per tot.& cons.483.ẽt per totũ lib. 3. & vtrobiq; magno apparatu,& totis viribus conatur hãc opinionem defendere Pancirol.cons.12.n.6.hãc eandem opinionẽ refert licèt ipse contrarium teneat Caualc.d.decis.9.n.79.lib.2.vbi ad hoc allegat Dec.in c.eccl.S.M.col.24.vers. nota tamen Ruin.cons.195.col.2.vbi testatur de com.opin.Soc. iun.cons.25.n.4.& 5.lib.2.& cons.12.nu.4. & 5. lib.1.Paris.cons.37.nu. 43.& seq. vol.1. & vltra eos hoc idem dixerunt Imol.in c. quod clericis nu.4. vers.& per hoc videtur de foro compet. Alex. cons. 44.col.4.n.11.vol.5.Surd.cons.160. nu. 9. lib. 2.

Natt.

Nact.in repet.c.quãuis n.135.de pact.in 6. Guliel. de Benedict.in repet.c.Rainut.in verb. duas filias de
276 *testam. Surd.decis.20.n.1.vbi alios allegat*, & licet hæc secunda opinio sit à multis amplexa nihilominus prima est verior, & magis cõmunis quæ tñ limitari poterit qñ statutũ non disponeret qđ existentibus masculis femina nõ succedat sed dirigeret eius verba ad testatorẽ seu mauis defunctum vt si diceret statutum, si qs decedat intestatus in eius hæreditate succedãt masculi (si existant) exclusis fæminis quia tũc differt suã dispositionem, & effectum principaliter in tẽpus quo quis decedit, & sic in tẽpus quo non erat subiectus iurisdictioni statuentis, *ita singulariter dixerunt Io.Andr. in c. fine culpa de reg.iur.in 6.Ruin.cons.200.nu.8.& 9.lib.2. Cephal.cõs.95.n.15.lib.1.Bursat.cõs.93.n.38.li.1.*

Quæro sexto vtrũ statutum prædictum ex-
277 cludens feminas pp masculos habeat locũ ẽt si masculus, q vult feminã excludere esset clericus, & dico ꝙ sic *ita Brun.in tract. super statuto quod stant.mascul.femina non succedat art.12.nu.165.& seq.* vbi dicit ꝙ hæc quæstio successit de facto in personam Lupi de S. Geminiano *Bal. cõs.65.inter cons.Ang.de Vbal.Natt.in trac.pd.super statuto quod stantibus mascul. in 3.q. princip. n.25.*vbi dicit ꝙ hæc cõclusio procedit ẽt si ratio statuti esset pro conseruanda agnatione, *& nu.82.vbi multos alios alleg. Soc. iun. cons.10.nu.23.lib.1. Io.Iacob.à Ferro super l. municipal. Vicent.c.14.n.6.Surd.decis.20.n.2.Paris.cons.40.n.20.lib.3.Lapus alleg.101.Dec.in c.eccl.S.M.n.217.de const.Tiraq.in tract.de primog.q.44.nu.7.Vulpell.in tract.de libert.eccl.p.3.n.8.vers.sed in diuisam vbi dicit quòd hæc est frequẽtior opinio Crot.cõs.135.n.9.lib.1.Bursat.cons.93.n.27.& seqq.lib.1. vbi propè infinitos allegat.& cons.198.n.45.lib.2. Cum.in repet.c.si aliquẽ in verb. masculus n.35.de success.feud.Hondod.qui etiã alios alleg. cons.78.n.110.lib.2.Fel.in d.c.eccl.S.M.n.51.Sim.de Prat. cons.161.nu.60.lib.1.Arnon Sollloq.87.vbi alios allgat, & test.de com. opi. & infert ad const.Regn. sub rub.de success.filior.Comitum vel Baronũ Rim. iun.cons.604.lib.6.n.4.vbi ẽt testatur de cõm. opi. Paul.de Castr.cons.296.lib.1.Dominic. in c. fin. de off.deleg.in 6.Abb. in c. constitutus in 5. notab.de in integrum restitutione Soc.iun.cons.1.n.25.lib.1. Rimin.sen.cons.483.n.1.& 4.lib.3. vbi Rim. iun. in add.in lit.A. Marant.disput.8.n.14.vers.similiter facit Viui.in comm. opin. in vers.statutum excludens in 2.& 4.ampliat.Caualc.decis.9.n.82.lib.2.vbi test.de mag.comm. & dicit quod ita alias fuit iudicatũ per Rot.Folrent.Soc.sen.cons.241.n.2.lib.2.vbi test.de cõm.opin.Rim.iun.cons.293. vbi test. de com.& mag.com.opi.nu.13.lib.3.& iterũ cons.341.n.16.17.& 81.lib.3.vbi ẽt testatur de com. opi.& cons.604.n.4.lib.6.Capra reg.15.n.33.Baldass.Caldutius Floren.cõs.78.n.61.& 62.inter cõs. vltimar.volunt.diuers.lib.2.Natt.cõs.44.n.5.lib.1.Io.Alois.de Leo in auth.cassa n.15.C.de sacros.eccles.vbi testatur de com.opin. Medic. in tract. de leg. & stat.p.4.q.6.nu.5.Cauagn. in obseru. ad decreta Montisferr.lib.2.decr.73.§.1.q.6.per tot.Carpan. super stat.Mediol.lib.1.c.278.nu.67.& 68. vbi test.de comm.opi.& dicit quòd hæc conclusio procedit in oĩbus alijs religiosis capacibus Affl.super cõst. Regn.rub.23.de success. filior.nu.58.& 59.lib.3. Molin.in tract.de primogen. Hyspan.lib.1.c.13.n.70. qui alios citat,* & licèt contrariũ in ista quæstione tenuerit Alex.Raudens.*decis.41.n.44.&*
278 *alij per eũ alleg.& Menoch.cons.940.n.22.& 23. lib.9.& Matthesil.sing.110.& per Soc.sen. d.cõs.241.n.2.lib.2.* nihilominus non est recedendũ à priori opinione quæ re vera est cõmunis, & non solum approbata à tot Doctoribus supra alleg. verum etiam à multis alijs congestis, & allegatis per prædictos supra allegatos.

279 Ampliat prædicta prima opinio vt idẽ procedat in successione feudorũ in qua masculus licet sit clericus præfertur feminæ (si feudũ est tale ꝙ potest ad clericos transire) *Pet.de Grego. in tract.de concess.feud.p.4.q.8.nu.4.& q.7.nu.9. vbi alios allegat prout alios ẽt allegat Mastrill.ibi in addit.in lit.C, quidquid in contrariũ dixerit Intrigl. in tract.de feud. cent.2.art.39.nu.5.& seq.*

280 Quæro 7. an statutum ꝙ frater primogenitus excludat secundogenitũ cõpræhendat, & excludat secundos genitos clericos, & aliqui circa hanc quæstionem dixerunt, ꝙ non ità, *Caualc.dec.9.n.79.lib.2. vbi testatur de com.op.& allegat Dec. in c.eccl. S.M.col.24.vers. nota tamen de const.Ruin.cons.195.vol.2.Pãcirol.cons.12.nu.6.Soc.iun.cons.24.n.4.& 5.vol.2.Paris. cons.37. n.43.& seq.vol.1.& vltra eos idẽ dixit Imol. in c. ꝙ clericis de foro compet.Dec.cons.13.in fin.Alex. cons.44.col.4.lib.5.Cotta in memorial. in verb. clericus il 3.circa finẽ vers. quid autẽ sit contraria,* ni-
281 hilominus opinio est mag.com.quam tenuerunt Brun.*in tract.super stat. ꝙ stat. mascu. art.6. n.37.& 44.vbi asserit hãc esse mag.com.op.& alios allegat Butr.& Abb.in lect.ordin.n.25.& in repet. n.74.Imol.& alij in c.eccl.S.M.de const.Io.Circier in tract.de primogen.lib.1.q.24.n.20.& 28.in 10. to.tract.diuers.p.1.car.36.Burs.cons.198.n.45.lib.2.vbi testatur de com.op.& cons.93.nu.27.& seq. & n.44.lib.1.* vbi dicit ꝙ opinio cõtraria mag. com. dãnatur, & reprobatur *Viui. in com. op. in verb.statutũ excludens in 2.& 4.amplia.Neuizz. cons.39.nu.16.verb.6. facit,* vbi loquitur in statuto excludente fratrem à successione sororis. *Rim.iun.cons.15.n.94.lib.1.Ripa in lib.1.respons. c.6.nu.11.Villalobs in com.op. in verb.clericus nu.91.Tiraq. in tract. de iure primogen. q.43.nu.12. Aret.in c. ꝙ clericis in fi.de foro compet. Capra reg.15.n.48.Soc.sen.cons.36.n.5.lib.1.Cioff.cons.20. n.7.vers.idem autẽ constat lib.1.Surd.decis.20.n.1.*

Reten-

82 Retenta tandem hac vltima opinione quæ est communior, & verior eam limitabis qñ statutũ fuisset conditũ tempore quo secundo genitus esset iam clericus qa tunc statutũ non poterit eum cõpræhendere, & excludere, ex quo isto casu statutũ imponeret vinculũ post clericatũ, & sic tẽpore quo secundo genitus non erat supposit⁹ iurisdictioni statuẽtis *Io. Andr. in regul. sine culpa de reg. iur. in 6. Soc. sen. cõs. 241. n. 2. vers. circa primum lib. 2. Abb. in repe. c. eccl. S. M. n. 36. de constit.*

283 Quęro 8. verum valeat statutum excludens clericos, vel monacos, vel moniales à successione parentũ, agnatorũ vel cognatorũ, & dico ꝙ non quia per talia statuta homines retraherentur à vita contẽplatiua, & per consequẽs tenderet contra ecclesiasticam libertatẽ *not. in auth. cassa, & irrita C. de epis. & cler. & in l. 1. C. de sum. trin. & fid. cath. Bart. in l. si. C. de pact. Capeg. in tract. de dot. p. 5. q. 32. Pappon. cons. 60. n. 4. qui de com. testatur Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 8. Caual. decis. 18. n. 10. & 50. & dec. 33. n. 15. lib. 3. Menoc. de præsumpt. præsumpt. 43. n. 24. lib. 4. & cons. 196. nu. 32. Gail obs. 32. nu. 4. lib. 2. Vegg. cons. 23. nu. 8. & 9. qui de mag. com. testatur Chioff. cons. 1. n. 84. & 85. lib. 1. Bald in l. ideo nobis C. de episc. & cler. Fel. in c. eccl. S. M. nu. 78. de const. Nicol. de Vbald. in tract. de success. abintest. §. 3. n. 3. cat. mihi 536. in tract. de success. diuers. in fol. Rim. iun. cons. 368. n. 79. lib. 4. Matthesil. sing. 144. n. 1. Caualc. decis. 18. n. 10. & 50. & dec. 1. n. 5 & dec. 33. n. 15. li. 3. Men. in tract. de præsum. lib. 4 pſum. 43. n. 24. & cons. 196. n. 32. lib. 2. Kircoui. in com. opi. cent. 5. conclus. 86. Gail. obs. 32. n. 4. lib. 2. Brun. in tract. super stat. ꝙ stant. mascul. art. 6. nu. 35. Vegg. cons. 23. nu. 8. & 9. vbi testatur de mag. com. opi. Cioff. cons. 1. n. 84. & 85. lib. 1.* quidquid in contrarium dixerint Tappia *in repet. auth. ingressi in verb. sua c. 13. nu. 15. C. de sacros. eccl. & Alciat. per eum alleg. cons. 53. n. 4. & seq. lib. 9.*

284 Quæ conclusio limitatur Primo qñ statutũ non excluderet simpliciter oẽs religiosos sed illos tantum qui sunt religiosi Religionis incapacis qa tunc esset validum qa est conforme cum dispositione sacrorum canonũ, & est consonũ dispositioni regulæ, cuius ille est religiosus, *Alciat. in l. collegarum, ff. de verb. signifi. Caualc. dec. 18. n. 50. lib. 3.* qđ intelligo de Religiosis penitus in capacibus tã in com. quã in particulari prout sunt frattres Cappucini, & de obseruãtia S. Franc. prout est dispositum per Sacrum Concil. Trident. *sess. 25. c. 3. & ita in-*
285 *telligi debent Caualc. decis. prad. n. 52. Cephal. cons. 98. n. 7. lib. 1. Calder. cons. 17. de stat. regul. Bursat. cons. 60. num. 2. lib. 1.*

286 Limitatur 2. qñ statutum non simpliciter excluderet religiosos, sed dictaret, ꝙ filia dotata, & maritata non succedat qa ẽt si talis femina ingredereẽ monasterium excludereẽ à successione ex quo semper supponiẽ factũ statutũ anteq̃ illa fieret monialis *vt notat Abb. cons. 98. n. 1. lib. 1. de qua materia vide Molfes. p. 3. q. 22.*

287 Quæro 9. qđ si statutũ disponeret qđ offitialis anni præsẽtis nõ possit se intromictere nec cognoscere de gestis à suo antecessore ẽt nullis an si esset nulliter condẽnata aliqua persona ecclesiastica per offitialem pcedentẽ possit ipse offitialis annis præsentis cognoscere de tali cõdemnatione non obstante prędicto statuto, & dico ꝙ sic, *Ias. cons. 121. n. 2. vers. circa secundum vol. 1. Io. Andr. in c. si. de immun. ecclesiast. in 6. Bald. in l. si quis sub conditione ff. de condict. & demonstr. & in l. fi. §. in computatione in fi. C. de iur. deliber. & in c. cum venisset de eo qui mictit. in poss. quos oẽs, & alios refert, & seqtur Plot. cõs. 30. n. 11.*

288 Quæro 10. quid si statutum dictaret ꝙ post annũ non possit de nullitate dici an clerici eo casu censeantur astricti, & dico quod nõ quia possunt illã intentare ẽt elapso anno cõtra laicos ꝙ secus est in laicis cõtra ipsos clericos qa tunc illã intentare nõ possent, *ita dicit, & distinguit Mondos. in tract. de annual. casib. nu. 135. circa medium vers. an autẽ statutũ huiusmodi allegat scribentes in c. eccl. S. M. de cõstit. Rom. sing. 442. Ancher. in c. 1. col. 7. vers. circa illam tamen de const. Alex. cons. 121. in fi. vol. 2. & cõs. 122. col. pen. & seq. vol. 5. & cõs. 114. vol. 2. vbi testatur de cõm. op.*

289 Quæro 11. vtrũ statutũ disponens, ꝙ bona donata possint confiscari donationẽ non obstante si donans infra aliqđ tempus deliquerit habeat locũ si talia bona fuissent donata clerico, & dico ꝙ non quia ab eius posse non poterunt per fiscum reuocari etiam ꝙ donans deliquerit infra tẽpus à statuto præfixũ *ita Plot. qui loquitur in constit. Mediol. cons. 30. n. 73. vbi testatur de comm. opi. & allegat Paul. de Castr. cons. 212. vol. 2. & cons. 14. vol. 3.*

290 Quæro 12. an statutũ prohibens extractionem rei extra territorium comprehendat clericos extrahẽtes eius bona vel fructus, & quod illos cõpræhendat *dixerunt Messia super pragm. taxæ panis concl. 5. Menoch. cons. 800. n. 38. lib. 8.*
291 *Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. n. 17. & seq.* sed ꝙ imo tale statutũ non cõpræhendat clericos extrahentes eius fructus, & bona tenet, *Io. de Amic. cons. 18. n. 17. Bursat. cons. 42. nu. 28. lib. 1. Baiard. in addit. ad Clarum in §. fi. q. 82. n. 87. Rip. in tract. de peste in tit. de remed. ad conseruãd. vbert. n. 122. Gramm. decis. 100. n. 15. Caccialup. in repet. l. cunctos populos n. 186. C. de sum. trin. & fide cath. Roland. cons. 61. n. 22. lib. 4.* vbi dicit ꝙ licet ipsi clerici suos fructus extrahere possint, nihilo-
292 minus ipsorum fructuum emptores nõ poterunt illos extrahere absq; incursu penę, & quãquã hæc secunda opinio sit cõior, & verior, tñ prima apparet rõnabilis, qa hoc statutum est

vnum

vnũ ex illis quæ fiunt pro cõi vtilitate quæ nõ afficiunt, & clericos, vt dixi sup.n.228.in fine licet afficiat, eos ex dictamine rationis, vt dictũ est supra n.174.in fine. Nec ommictã dicere ꝙ pars fructuũ, quæ cõpetit colono partia-
293 rio pro parte colonica ex predio clerici, vel ecclesiæ semper, & indistinctè remanet subiecta dicto statuto, & nũquã poterit extrahi *Bertaz. cons.87.n.1.& 2.lib.1.in crim.Remigg.de Gonn. in tract.de caritat.subsid.q.61.n.24.in 15.to.tract.diuers.p.2.car.mihi 184.* & ꝙ ipsi coloni ecclesiæ,
294 & clericorum sint subiecti iurisdictioni dominorũ sęculariũ tenet, *Fid.de Sen.cons.111.Aret. in l.placet col.3.C.de sacros.eccl.Bar.in l.lator §.fiscus vers.mercatores ff.de publican. cũ multis alijs, quos latè congessi sup.effect.1.ampl.27.n.208.& seq.* & ita seruatur in isto Regno à quo nõ possunt extrahi blada, ac cętera cõmestibilia sine licentia Proregis, & solutione dricti seu extractionis licèt tales res fuissent ꝓductæ, & recollectæ in prędijs ecclesiasticis, & clericorũ, & ꝙ talis obseruantia sit valida *latè defendit Nauar. in manual.confess.c.17.n.201.Vulpell.d.p.2.n.20 & 32.& Menoch.d.n.39.cũ plurib.seq.& n.50.& seq.* qui dicit quod clerici contrauenientes tali statuto non possunt puniri per Principes sæculares, sed sunt puniendi per suos superiores.

295 Quæro 13.vtrũ statutũ (prout adest in hac vrbe) mandans ꝙ habens prediũ magnũ possit capere minorẽ vicinum pro ampliãdo suo predio compręhendat clericos, & dico ꝙ illos cõpræhendit tã actiuè q̃ passiuè qa hoc statutũ loquitur in rẽ, & sic ratione congrui, *ita Io. Iacob.à Ferro super leg.municip.Vicent.c.14.n.1. 10.11.& 13.& per tot.* vbi ad corroborationem suæ opinionis adducit diuersas argumenta quamuis multi teneant contrarium.

296 Quæro 14.an statutũ puniens euntes de nocte sine lumine in certã pęnã liget clericos, & ecclesiasticas personas, & dico ꝙ non *Io.Andr. Vincen.Abb.& Butr.in c.graue de sent.excom.Borell.super prag.odia litiũ §.1.glo.3.n.259.& 260.* vbi dicit ꝙ licet nõ incidat in pęnã statuti nihilominus est coercendus per suos superiores, vt illud obseruet ꝙ dixit ẽt *Vulpel.in tract.de libert. eccl.p.2.n.36.ubi allegat sũmã Tabienã cas.21.in fi.*

297 Quæro 15. vtrum statutum disponens ꝙ qui vult agere teneatur satisdare de soluendis expensis in casu succumbentiæ compræhẽdat clericos, & dico ꝙ non quia ipsi eximuntur à tali satisdatione, & admictuntur solũ cũ hypoteca, & obligatione bonorũ *§.si quis autẽ pro pecuniaria in auth.de sanctissi.episc.collat.9.DD.in l.1.ff.qui satisd.cogant.Viui.dec.11.nu.21.* secus est secundum aliquos si statutũ dictaret, vt forensis teneatur præstare cautionẽ si vult agere de soluendo expensas quia tunc compræhẽdit ẽt clericos ex quo isto casu statutum vr̃ perhibere ne ciues vexentur ab exteris à quibus in casu succumbentiæ non possent repetere expensas quod secus est in non forensibus qui ẽt ꝙ sint clerici possunt conueniri corã suo iudice, vt soluant expensas ad quas fuerunt condemnati per iudicem sæcularẽ, *iuxta ea, quæ latè scripsi supra eff.1.lim.17.n.880.& seq.& tenuerunt Soc.in c.qd clericis n.3.& 4.de for.cõpet.Carpan.in stat.Mediol.lib.1.c.44.n.7.* vbi dicit quòd isto casu põt dare fideiussorẽ laicũ, & faciũt ad hanc quæstionẽ quæ dixi supra *in prælu.n.363.*

298 Quæro 16. vtrum statutum quod qui ducere vult aquã per alienum fundum possit illam ducere ẽt dño inuito soluto interesse compræhendat clericos tàm actiuè q̃ passiuè, videtur dicendum ꝙ sic quia est editũ pro cõi vtilitate *Io.Ambros.de Opizon.in repet.l.filius familias §. diui nu.88.de leg.1.Menocch.cons.800.nu.18.* vbi loquitur in decreto Mediol. *Caualc.decis.6.nu. 56.lib.5.ubi multos alios allegat,* & dicit ꝙ ità fuit iudicatũ Placentiæ de anno 1585. *Pileus q.114. & decis.44.nu.100.circa medium lib.1.vbi ẽt alios congerit Surd.cons.301.nu.3.in fin.lib.3.Ladrech. cons.103.n.1.in fin.* Sed hæc opinio non est vera *per ea quæ dicta sunt supra nu.174.in fine, & per ea quæ dicenda sunt infra q.64.nu.424.* vbi habetur quomodo clerici cõpræhendantur, & ad quẽ
299 habendus est recursus pro obseruãtia talis statuti, & aduertendum est ꝙ tàm in fundo clerici quàm laici iste transitus debet dari per locum minus damnosum, & minus incommodum *Caualcan.d.decis.6.nu.58.vbi adhoc allegat text.in l.si cui & ibi glos.Bart.& Paul.de Castr.ff. de seruit.Ias.in l.vsusfructus nu.8.ff.de nou.oper. nunt.Franc.Marc.decis.597.nu.1.in 1.par.*

300 Quæro 17. an statutum mandans quòd filius familias non possit contrahere sine consensu patris habeat locum ẽt in clerico filio familias vr̃ dicendum quod sic *Crot.cons.135.nu. 8.& sequen.lib.1.* contrariam tñ opinionem tenuerunt *Caron.super pragm.filius fam.§.9.n.21. vers.sed iusta prædicta quæro Borell.super pragm. odia litium §.1.glos.3.num.258.vbi etiam allegat Specul.in tit.de actore §.1.Bar.in l.si infanti col.3. C.de iure de liber. Bald.in l.cum non solum §.necessitate C.eod.tit.*

301 Quæro 18. quid de statuto loquente de instantia an & ipsum compræhendat clericos & dico quòd aut sumus in curijs ecclesiasticis, & quia in eis instantia non currit, vt dixi supra etiam nulla cadit difficultas quod eos non compræhendat: aut sumus in curijs sæcularibus, & tunc clerici in eis litigantes ligantur statutis loquentibus de instantia, *Butr.in cap. quod clericis in 8.col.de foro cõpet.& ibi etiã Imol. nu.2.vers.& pro hoc tenuit Calder.in sua quæst.quæ incipit Statuto Abb.in d.c.quod clericis nu.10.& Soc.n.5.uers.& ex ꝓdictis infertur, Anch.cõs.18.n.*

1.& in c.1.q.12.de const.Bertach.in suo repert.in
verb.clericus litigans Sal.in auth.cassa nu.50.vers.
& ex hijs infero C. de sacros. eccl.Deci. in cap. eccl.
S.M.n.4.de const.Cumanus cons.140.n.2.Bertach.
in tract.de Episco.p.5.lib.4.n.3.in 13.to.tract.di-
uers.car.mihi 353.Asinius in pract. exeq. in princ.
c.8.nu.7.Bertaz. cons.469.nu.10.lib.2. in crim.
302 Quæro 19.vtrum statutum dans executio-
nem instrumentis guarentigiatis astringat, &
liget ēt clericos circa quam quæstionem tres
reperio diuersas opiniones, nam aliqui dixe-
runt ꝙ clerici possunt vti benefitio talis statu-
ti contra suos debitores, & ꝙ contra eos non
habeat locum, & sic illos comprœhendat acti-
uè, & non passiuè huius opinionis fuerunt,
Bald.in l.cunctos populos nu.10.C.de summ.trin. &
fid.cathol.& in l. de quibus quæst.5. vbi etiam Ias.
nu.12.ff.de leg.Abb. in cap.eccl.S.M.vers.ideò se-
cundū eum de constit.Bertach.in suo repert.in verb.
clericus contra laicum Cotta in memorial. in verb.
clericus il 3. vers. & similiter multos allegat licèt
ipse contrarium teneat Freccia in tractat.de præsent.
instrum. p.13.nu.5.Carauit.super Ritu C.V. Ritu
166.n.34.Asinius in tract.de exequu.in princ.cap.
3.nu.1.& 2.Masullus in addit.ad Capra.decis.66.
nu.3.Vini.decis.326.nu.1.& per tot.Caccialup. in
repet.l.1.C.de sum.trin.& fid.cath.Alex.cons.163
vol.2.Bartius in tract. de instrumentis guarent.p.1.
q.4.Anto.de Canario in tract. de oblig. in forma ca-
meræ q.22.Afflict.super constit. Regni si quis po-
sterum q.7.Pandus in tract. de præsentat. instrum.
p.2.declarat.14.n.22.Franch.Marc.decis.399.nu.
2.vol.2.Fel.in cap.eccl.S.M. n.81.vers. & ex hoc
infertur de const. Nact. in tract. super statuto quod
stantib.mascul.femin.non succed.in 3.quæst.princ.
nu.83.Borell.super pragm.odia litium §.1.gl.3.nu.
303 232.& 264.vbi multos alios citat. Alij vero in
eam descenderunt opinionem, vt scilicèt, tàm
actiuè, quàm passiuè comprœhendantur in d.
statuto, & sicut possunt agere executiue con-
tra suos debitores vigore talis statuti eodem
modo poterunt ab eorum creditoribus execu
tiuè conueniri in curijs ecclesiasticis huius
opinionis principalis author fuit Bart.in l.cun
ctos populos nu.29.C.de sum. trin.& fid. cath. Ho-
stiens.& Io.Andr.in cap.fin.de solupt.Ias.in l.quo-
ties nu.24.C. de reiuendicat. Lapus allegat.81. Ca-
ualcan.cons.7.Rodor.Suarez. in repet.l. post rem iu
8.ampliat.ff. de reiudic. vbi asserit hanc esse comm.
op.canonistarum Couarr.in lib.pract. quæst.cap.8.
nu.5.Carouit. super ritu prædicto nu.37.& 38.vbi
testatur de comm.opin. Vulpell. qui alios allegat in
tract.de libert.eccl.p.2.nu.42.vers.quapropter Se-
rafin.in tract.de priuilegg.iuram. priuilegg.77.nu.
22.& 26.vbi dicit non esse discedendum ab ista opi-
nione Abb.in c.quod clericis nu.18. de foro compet.
Bursat.cons.93.nu.30. in fin.lib.1. vbi testatur de
comm.op.Matth.Colera in tract.de process.exequut.
p.1.c.3.n.190.Rebbuff.super const.Galliæ p.1.art.
2.gl.1.n.9.Io.Iacob.à Ferro super lege municip.Vi-
cent.c.14.nu.31.Frecc.loco supra citato nu.6.& seq.
Asinius d.c.3.n.4.5.& 6. vbi dicit hanc esse mag.
comm.opi.& alios allegat Vulpell.in tract.de libert.
eccl.p.2.n.33.cū alijs quos latè congessi in meo tract.
304 de except.in prælud.n.89. Alij opinionē contra-
riam tenuerunt dicentes, ꝙ statutum tribuens
executionē instrumentis quoad clericos nihil
operatur ità Bald.in d.l.cunctos populos Imol.in d.
c.quod clericis n.3.vers.sed aduerte de foro compet.
Canar.in tract.de obligat.in form.cameræ q.pen. Bo-
rell.in pragm.odia litium §.1.gl.3.n.233.Benedict.
de Bartijs in tract.de instrum. guarentig. p.1.q.4.
Fel.n.81.& Dec.n.50.in c.eccl.S.M.de const.& ibi
ēt Barbat.n.10.& seq. vbi dicit ꝙ mag.com.op.ex-
tat contra Bar.Capra reg.15.n.40.& seq. vbi asse-
rit hanc esse com.op.Marant.disput.8.n.14.circa me
diū Franc.Marc.dec.61.n.6.lib.1. vbi alios conge-
305 rit. Ego verò in tā controuerso articulo non di
scederem à secunda opinione quæ est vera, &
consuetudine approbata, & assecutus fui in d.
nu.89. sed cum ista limitatione, vt scilicet vi-
gore talis statuti non posset fieri executio in
personam clerici prout in personā laici quia
statutum Principis laici non potest tollere pri
uilegiū clericis concessum ex dispositione iu-
ris canonici, vel ciuilis, vt dixi supra nu.68. &
seq.sed clerici pro causa ciuili non possunt car-
cerari ex priuilegio sibi concesso per c. Odoard.
de solup.de quo dicam infra effect.7.per tot. Sequi-
tur consequenter, vt statutum prædictum cō-
prœhendat clericos quoad executionē facien-
dā in bonis tantum, & non in persona, & hoc
iure vtimur in Regno ex quo licèt ex forma
pragmaticę editæ ꝓ executione censuum bul-
larum concedatur facultas creditoribus cen-
suum prædictorum exercendi executionem in
persona, & bonis possessorum bonorum spe-
cialiter subiugatorum nihilominus qn̄ detēp-
tor est clericus nunquam vidi illum conueni-
ri personaliter, & executio fieri contra eius bo
na, & aduertēdum est ꝙ si statutum diceret ꝙ
306 instrumenta habeant executionē paratā inter
laicos tantum, vel ꝙ possint exequi ad instan-
tiā laicorum tm̄ tunc tale statutum non afficit
nec prodest clericis, nec de tali statuto possunt
conqueri quia eis nullum auferē priuilegium
ità Vulpell.de libert.eccl.p.2.n.3. & hæc secunda
opinio quam sequitur auctor est vera si statu-
tum fuisset apptobatum à bracchio ecclesia-
stico, aliàs non est vera, & tenenda est tertia
opinio quæ est verior, & secundum sacrorum
canonum, vt dictum est alibi.
307 Quęro 20.vtrum statutum laicorū puniens
ludētes, vel aliter circa ludos disponens cōprę-
hendat clericos ludētes, & dico ꝙ non ēt quod
esset ipsis clericis fauorabile, vt puta si dictaret
ꝙ lu-

ꝙ ludentes puniãtur tali pęna ità ꝙ post duos menses non possit inquiri contrà lusores, & sicut non puniuntur pęna à statuto inducta ità nec poterunt se letari illa conditione ꝙ post duos menses contra eos non possit inquiri q̃a non obstante tali statuto iudex ecclesiasticus poterit procedere, & inquirere contra clericos lusores etiam post duos menses, *Diaz in pract. crim. c.70. alias 64. in verb. aliatores nu.3. & seq.*
308 *vbi Ignatius Lopes in add. in lit. F, Farinat. in tract. crim. p.3. q.109. nu.195.*
309 Quæro 21. vtrũ statutum prohibens ne forensibus possint vendi arma, vel quid simile cõpræhendat clericos, *affirmat Marant. in tract. de multiplici alienat. n.264. vers. limita notabiliter vbi allegat Card. in c. perpendimus de sent. excomm. & Fel. in c. eccl. S.M. col.4. vers.4. notab. de const.*
310 Quæro 22. an statutum Principis sęcularis mandans ꝙ quilibet teneatur ire ad molendũ in molendino Principis, vel cõmunitatis alias eundo ad aliud teneatur soluere certã gabellã, vel imponens certã pœnã euntibus ad macinandũ extra territoriũ vendicet sibi locum ẽt in eunte ad molendũ in molendino clerici, vel ecclesiæ, & aliqui dixerunt ꝙ sic quia tale statutũ disponit de personis sibi subditis *ità Bald. cons.71. inter cons. Ancher. Calder. cons.21. in tit. de const. Marant. disp.8. nu.25. Loisens in tract. de iur. vniuers. p.3. c.15. n.18. & seq. vbi testatur de mag. comm. op. Io. Sdrezcler. in add. ad quæst. Bald. seu in tract. Bald. nihil ignorasse §.1. n.18.* & contrariũ tenuerunt *Rim. iun. cons.81. nu.16. & 17. lib.1. Caccial. in repet. l. omnes populi nu.58. ff. de iust. & iur. & ibi ẽt Sener. nu.56. Dec. in c. eccl. S.M. n.59. de const. Bellon. cons.43. nu.2. vbi dicit ꝙ Petr. de Ancher.155. sunt secuti cæteri cõsulentes, & Colleg. Bononiens. cons.12. & cons.13. inter cons. eiusdem Anche. qui consuluerunt contra Bald. Fel. in d. c. eccl. S.M. n.104. & in c. cum oẽs col.2. de const. Anibal. in addit. ad Alb. cons.8. in lit. B, in fi. lib.1. Io. Aloi. de Leo in auth. cassa nu.16. C. de sacros. eccl. multos allegat Decian. in tract. crim. p.1. lib.2. c.34. n.10.* & tanto magis procederet si statutũ in tẽpore disponeret, vt nemo iret ad molendinum ecclesiæ, vel clerici, *Bertach. & alij per eum citati in reper. in verb. statutum quòd nullus*, & hæc secunda opinio est vera.
311 Quæro 23. quid de statuto mandante ꝙ oẽs teneantur ire ad molendũ in molendino Principis, vel cõmunitatis an ipsum statutũ astringat clericos, & dico ꝙ non quia disponeret de persona sibi non supposita *Gram. dec.100. vbi test. de comm. op. Boer. decis.125. Bursat. cons.42. nu.18. & cons.93. nu.26. lib.1. Ancher. cons.133. Ripa in lib.1. responsor. c.13. Couarr. in 2. par. relect. §.4. nu.8. & seq. Medices in tract. de legib. & statut. par.4. q.6. nu.5. vers.3. lex ciuilis.*
312 Quæro 24. an statutum prohibens ne vir possit alienare bona dotalia habeat locum q̃n vir alienasset in clericum, & dico ꝙ sic q̃a tale statutum est ẽt secundum ius canonicum, & sic inhabilitat sibi subditum, vt non possit vẽdere bona dotalia respectu quarumcumq; personarum licèt nõ inhabilitare possit in specie non clericum, vt non possit emere, *Abb. in cap. quod clericis nu.28. & 30. de for. cõpet. Fel. in c. eccl. S.M. nu.84. de constit. & ibi ẽt Dec. nu.55. Tiraq. in ll. connub. glo.8. nu.169. Marant. in tract. de multiplici alienat. nu.264. in fi. vers.4. limita Rim. iun. cons.15. nu.76. lib.1. Surd. cons.2. nu.40. vers. sed in casu nostro lib.1. Bertachin. in reper. in verb. statutũ quando concernit, & in verb. statutũ quod res.*
313 Secus si statutum dictaret ꝙ nemo possit emere rem dotalem quia isto casu valet alienatio facta in clericum ex quo statuentes non potuerunt disponere de persona sibi non subdita eã prohibendo emere Surd. & alij supra citati.
314 Quæro 25. vtrum statutum denegãs appellationẽ ab interlocutorijs liget ẽt clericos; & dico ꝙ sic q̃a tale statutum respicit ordinẽ iuditiarium, & non decisoria, *affirmat Carpan. sup stat. Mediol. c.150. n.78. lib.1. vbi allegat Alciat. in auth. cassa nu.12. vers. quapropter C. de sacros. eccles.*
315 Quæro 26. an statutum prohibens introduci in ciuitatẽ vinum recollectum, vel aliud extra territorium cõpręhendat clericos ita vt talia nõ possint introducere, & ꝙ sic dicit *Vasqu. in controuers. vsu frequent. c.4. nu.18. Messia super Prag. taxæ panis concl.5. n.17. Morla in empor. vtr. iur. p.1. tit.1. q.16. n.19.* vbi dicit ꝙ hæc opinio tanto magis procedit attenta longissima con-
316 suetudine: contrariã nihilominus opinionem tenuerunt *Bald. cons.198. col.2. vers. non obstat si dicatur lib.2. Gramm. dec.100. nu.15. & 16. Io. de Amicis cons.18. in fi. Ripa in tract. de peste in tit. de remed. ad conseruand. vbert. n.122. Couarr. in c. possessor in 2. par. §.4. nu.8. de reg. iur. in 6. Menoch. cons.800. nu.29. & seq. lib.8.* vbi dicit ꝙ hoc statutum non respicit publicam vtilitatem, sed priuatam illorum ciuium qui habent vineas, & prædia in territorio, & iuditio meo hæc est magis vera, & comm. opinio licet contrarium seruetur in hac vrbe Panor. in quã non possunt introhire vina recollecta extra territorium.
317 Quæro 27. vtrum stante statuto prædicto possint introduci in ciuitatem vinum, & alia recollecta in prædijs ecclesiasticis, vel clericorum existentibus extra territorium, & dico qđ sic *ita Gram. & Couarr. in locis citatis Bursat. cons. 42. nu.18. lib.1. & cons.93. nu.26. eod. lib.*
318 Quæro 28. an statutum ꝙ quilibet etiam priuilegiatus teneatur conducere in ciuitatem triticum, vel quid simile recollectum in territorio compræhendat clericos, *vide quæ latè scribit Decian. cons.51. per tot. lib.3.*
319 Quæro 29. vtrum statutum prohibens pa-

trē, vel matrē posse disponere de certis bonis, vel partē bonorū respectu filiorū habeat locū ēt si pater, vel mater vellet in ecclesiā, vel clericū disponere, & alienare, & dico quod sic *ità Marant. disput. 8. n. 24. vbi allegat Fel. in c. eccl. S. M. col. 41. vers. 1. limitatur de constit. ꝙ in meo lib. est nu. 90. & 92. & vltra ꝑdictos idē dixerunt Afft. dec. 310. Franch. dec. 411. n. 4.* vbi dicit ꝙ ita ipse pluries iudicauit, & ꝙ sacrū consiliū hoc sēper habuit ꝓ absoluto *Barbat. cons. 65. vol. 4. Surd. cons. 2. n. 40. vers. ꝑterea respondetur Vinc. Anibal in add. ad Alb. cons. 8. in lit. D, idem Alb. cons. 172. n. 18.* & in statuto prohibēte mulierē posse disponere vsq; ad certā summā locutus est *Fel. in d. c. eccl. S. M. nu. 90.* vbi dicit ꝙ hoc procedit ēt si statutū prohibeat disponere ꝓ anima licet de hoc vltimo satis dubitet & potius vr̄ firmare cōtrariū *Card. Zabbar. cōs. 144. in 2. dub. Anch. cons. 25. Frāch. eod. n. 4. Abb. cons. 63. vol. 1. Ferd. Loazes in rep. l. filius fam. §. diui in 2. limit. n. 423. de leg. 1.* & in tm̄ est vera prædicta conclusio qđ is in cuius fauorē fuit conditū statutū vel facta ꝓhibitio poterit reuocare, & repetere alienata à posse eius in quē fuit facta ipsa alienatio, *Abb. & Fel. in locis citatis, Marāt. d. disput. 8. n. 37. Vincen. Annib. in loco præcitato*: sed hęc cōclusio debet intelligi iuxta declarata superius in pluribus locis, *& præcipue infra q. 40. n. 333. & 338. in fi. secundum cons. D. Io. Francisci Aponte pro censura Veneta receptum* vt dictum est ꝑ sedē Apostolicā, & hæc censura intelligatꝰ apposita in toto hoc opere, vbi auctor tractat si statutū seculare ligat personas ecclesiasticas.

320 Quæro 30. an statutū prohibens venationē comprehendat ēt clericos, & dico quòd sic nō ratione statuti; sed quia est conforme cum dispositione iuris canonici, *tot. tit. de cler. venator. clem. 1. §. porro de stat. monach. Rim. iun. cons. 35. per tot. & præcipuè n. 22. lib. 1. Morl. in empor. vtr. iur. par. 1. tit. 1. quæst. 16. nu. 16.* vbi dicit quòd semper Principes seculares possunt prohibere venationes.

321 Quæro 31. an statutū requirens certam solemnitatē in alienatione bonorū mobiliū, vel immobilium minoris comprehendat clericū minorem, ita vt eius bona alienare, non possit sine tali sollemnitate, & secundū aliquos videtꝰ dicendū ꝙ non *D D. omnes in c. eccl. S. M. de cōst. Sal. in auth. cassa col. fin. C. de sacros. eccl. Alex. cōs. 110. vol. 2. Brun. in tract. super stat. quod stant. mascul. fem. non succed. vbi hos, & alios allegat Crot. cons. 135. n. 13. in fin. lib. 1. Alb. cons. 513. n. 2. lib. 3. Soc. iun. cons. 1. nu. 9. vol. 2. Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 81. n. 10. & 11. Brun. à Sole in cōpend. resolut. proposit. iur. in verb. cleric. actus Lambert. in tract. de contract. gl. 2. nu. 57.* Contrariū, & melius tenuerūt *Circer in trac. de primog. q. 24. n. 4. in 10. to. tract. diuers. p. 1. cart. mihi 35.* qui ad hoc allegat. c. eccl. vt lit. pēdent. Fel. & Imol. in d. c. eccl. S. M. & vltra eos idem dixerunt Arnon. dialog. 26. Rim. sen. cons. 483. n. 10. lib. 3. Mazzol. cons. 87. n. 34. & in tantum* est vera hęc conclusio vt is in cuius fauorem fuit conditū statutū, & facta prohibitio poterit ab eis rem alienatam reuocare *Abb. & Fel. in locis citatis Marant. d. disput. 8. n. 37. Anib. in addit. ad Alb. cons. 8. in lit. D.* & hoc ea ratione, quia statutū respicit cómodum ipsius clericis minoris, & ex ui naturalis rationis ne minores decipiant vtitur ipse clericus hoc statuto quamuis si ipse alienaret facto maiore non ligaretur tali statuto.

322 Quæro 32. qđ si vigore statuti Principis secularis esset aliqua pæna imposita pro certo delicto vtputa furto an si cōmictens tale delictū postea efficiatur clericus poterit puniri pæna ipsius statuti, & qa hæc quæstio dependet ab

323 illa an clericus, qui deliquit tempore quo erat laicus possit puniri à Iudice laico, vel ab ecclesiastico, *de qua q. næst. iam loquutus fui effectu præced. lim. 61. n. 1071.* ideo me remicto *ad ibi dicta & ad Alber. in tract. de statut. lib. 3. q. 41. nu. 1. cum plurib. seqq.*

324 Quæro 34. an valeat statutū disponens qđ clericus deponens falsum corā iudice ciuili poterit ab eo puniri, & dicas qđ non *Ozor. in institut. moral. lib. 5. c. 13. circa principiū vers. 2. quæritur car. mihi 514. vbi allegat Couar. in lib. pract. quæst. c. 18. nu. 8. & alios DD.*

325 Quæro 35. quid stante statuto ꝙ oēs vicini teneantur emendare dānum domorum combustarum, an clerici, vel ecclesia petere poterint refectionem damni si eius domus comburatur, & dico quòd non ex quo ipsi non tenentur contribuere vigore huiusmodi statuti si aliena domus vicini comburatur, *Iacob. de Aretin. cons. 25. nu. 2. inter cons. matrim. diuers. qui allegat in argum. tex. in l. auxilium §. fin. ff. de minor. Borgin. latè decis. 21. nu. 17. & seq. lib. 2.*

326 *vbi multos alios allegat*, & ratio est quia clerici, qui non ligantur statutis laicorū non potiuntur eorum benefitijs *Franch. decis. 285. n. 4. cum alijs quos allego infra hoc eod. effect. num. 499. cum*

327 *seqq.* alia est ratio quia ecclesia, & clerici semper vtuntur iure communi, & priuato nisi in casibus expressè exceptuatis, *cap. 1. de alienat. feud. glos. magna in cap. peruenit de censib. Sal. in l. cum de in rē in verso vers. quæro septimo de Vsur. Angel. Aretin. cons. 138. nu. 31.*

328 Quæro 36. vtrum statutum minuens legitimam filiorum, quàm sit de iure comm. afficiat etiam filium clericum, & dico quòd sic quia hoc vinculum censetur illatum ante clericatum ad quòd benefaciunt dicta per Alb. *cons. 271. nu. 18. lib. 2. & etiam ea quæ in simili latè scripsi supra q. 4. num. 269. in statuto excludente feminas propter masculos.*

Quæ-

329 Quæro 37. quid si statutum disponat vt legitima filiorũ sit dimidia pars oĩum bonorũ an si pr̃ instituat hæredem clericũ, vel ecclesiā illis obstet tale statutū ità vt teneat̃ assignare dimidiā filijs pro legitima an vero sufficiat soluere tertiā partem iuxta terminos iuris communis, & dico ꝙ isto casu ecclesia tenet̃ assignare filijs dimidiā iuxta dispositionē statuti ex quo statim ꝙ filius nascit̃ censet̃ ei acquisitum istud ius, *Fider de Sen. cons.* 85. *in fin. Abb. cons.* 63. *per tot. lib.* 1. *Zabarell. cons.* 144. *Ancher. cons.* 25. *Crot. in repet. l. filius fam.* §. *diui n.* 91. *ff. de leg.* 1. *Rim. iun. in* §. 1. *n.* 1037. *instit. de donat. Ladrech. cons.* 103. *n.* 1. *vers. est lex Ozor. in institut. moral. lib.* 5. *c.* 13. *vers.* 3. *quæritur vbi allegat Abb. & Fely. in cap. eccl. S. M. de constit.* & dicit qđ tale statutum nihil derogat immunitati ecclesiasticæ, & ratio est quia causa filiorum est ma
330 gis priuilegiata q̃ ecclesia, & non est ita faciēdum piæ causæ vt filijs, & descendentibus testatoris iniuria, & præiuditium inferat̃ *Ruin. cons.* 182. *n.* 9. *lib.* 2. *Rimin. iun. cons.* 651. *n.* 24. *lib.* 6. *Paris. cons.* 86. *n.* 3. *lib.* 2.

331 Quæro 38. vtrum statutū prohibēs ne quis vt puta officialis recipiat cessionem habeat locum ēt in eo qui recipit cessionē à clerico, vel ecclesia, & dico ꝙ sic *Maccabr. cons.* 91. *nu.* 55. & ratio est quia isto casu statutū disponit de laico sibi subiecto, & obnoxio, & idē est si statutū disponeret ne possit fieri cessio nobili, vel offitiali contra plæbeum quia nec isto casu poterit clericus cedere nobili in p̃iuditium plebei, *Fider. de Sen. cōs.* 85. *per tot. Rim. sen. cōs.* 499. *n.* 4. *lib.* 3. *Paul. de Castr. cons.* 164. *in fi. lib.* 1. *Fel. in c. eccles. S. M. nu.* 81. *vers.* 4. *casus, & ibi Dec. n.* 55. *in fin. de const. Surd. cons.* 2. *n.* 7. *&* 4. *lib.* 1. vbi adducit rationē quia tūc statutum facit vt sit inhabilis ille cū quo ecclesiasticus vult contrahere, *Neuizzan. cons.* 39. *n.* 12. *vers.* 3. *facit Tiraq. in ll. connub. glo.* 8. *n.* 169. *Natt. cōs.* 280. *n.* 4. *vers. statuto ciuitatis lib.* 2. *Ladrech. cons.* 103. *num.* 1. *vers. est lex municipalis.*

Quæro 39. vtrum valeat statutū quod bona
332 immobilia, quæ transeunt ad eccl. vel clericos transeant cum onere tributi, & collectæ, prout prius erant apud laicos, & qd possint prout prius collectari, vel quòd bona immobilia descripta in extimo, seu allibrata nō possint alienari in immunē absq; onere collectę, vel tributi, vel ꝙ oĩa prædia ciuiū, quæ sunt in comitatu sint tributaria, & affecta pro collectis ēt imponēdis, & futuris, & qđ talia statuta sint valida, & afficiant clericos in cuius posse bona postea perueniūt, *dixerūt Calderin. cōs.* 2. *in princ. & sub n.* 4. *in tit. de cens. Bursat. cons.* 42. *n.* 7. *lib.* 1. *& cons.* 16. *n.* 11. *lib.* 1. *vbi alios congerit, & test. de comm. opi. & mag. com. opi. vbi loquitur in statuto Ducis Mantuæ Natt. cons.* 515. *nu.* 8. *& cons.* 280. *per tot. lib.* 2. *vbi conatur hanc opinionem defendere varijs rationibus, & argum. lib.* 4. *Fel. in c. eccles. S. M. n.* 84. *de const.* vbi dicit qđ talia statuta sunt valida quia dirigunt eius verba in rē, & in personā subditā *Rim. iun. in repet. l. filius fam.* §. *diui n.* 83. *ff. de legat.* 1. *multos allegat Festas. in tract. de extim. & collect. p.* 4. *c.* 1. *n.* 50. *&* 51. *& ibi testatur de com. opi. licet ipse contrariū teneat n.* 52. *Cephal. cons.* 53. *n.* 44. *Bart. in l. si quis accusatorē* §. *sciendū ff. de munerib. & honorib. & in l. rescripto* §. *si ff. ad municip. Rip. in d.* §. *diui n.* 83. *Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q.* 62. *n.* 12. 15. *&* 17. *& q.* 61. *n.* 44. *in* 15. *to. tract. diuers. p.* 2. *cart. mihi* 186. *Soc. sen. cons.* 12. *nu.* 1. *&* 2. *lib.* 4. vbi dicit ꝙ per talia statuta onera extra ordinaria efficiuntur ordinaria, *Rimin. iun. cons.* 368. *nu.* 61. *lib.* 3 *Vincent. Anibal in add. ad Alb. cons.* 8. *n.* 3. *Ferret. cōs.* 167. *n.* 3. *lib.* 1. *Io. Alois. de Leo in l. placet nu.* 6. *C. de sacros. eccl. Menoch. in tract. de præsumpt. lib.* 4. *præsump.* 83. *n.* 13. *vbi alios citat Roland. Cauagn. super decretis Montisferr. lib.* 2. *decr.* 72. *q.* 6. *n.* 9. *& per tot. vbi hanc opinionē varijs argum. corroborat Vulpell. in tract. de libert. eccl. p.* 2. *nu.* 1. *Guid. Pap. cons.* 72. *n.* 4. vbi dixit quod ad hoc vt clerici teneant̃ pro collectis imponendis cautela est, vt fiat statutū, ꝙ quæcūq; possessiones Ciuitatis sint tributariæ, & affectæ oneribus tributorū, & collectarū imponendarū, & ex tūc si aliqua ex dictis possessionibus p̃ueniat ad eccl. vel clericos poterit imponi collecta *Angel. in l. fin. in fin. C. sine cens. & reliq. & cons.* 24. *per tot. Festas. in tract. de collect. p.* 4. *c.* 2. *nu.* 17. *Ancher. cons.* 303. *Laudens. cons. vlt. nu.* 13. *vbi dicit quod hoc statutū seruatur in Ducatu Mediol. Bero. cons.* 150. *nu.* 19. *vol.* 3. *vbi asserit hanc esse com. opi. Brun. in tract. super statuto ꝙ stantib. mascul. art.* 6. *n.* 38. *Sfort. Odd. cons.* 70. *nu.* 2. *Alfons. Aluar. in Spec. Pont. c.* 31. *vers. qui autē cart. mihi* 101. *Ruin. cons.* 103. *nu.* 2. *lib.* 4. *Foller. super const. Regni in tit. de Episcop. & cler. n.* 3. *Barbat. cons.* 1. *n.* 11. *& per tot. lib.* 3. *Gail obser.* 32. *n.* 9. *lib.* 2. *Bald. in tract. de stat. in verb. collecta n.* 6. *multos alleg. Grassus in cōmun. opi. lib.* 1. *c.* 18. *q.* 1. *licet ipse contrariā opinionem sequatur.*
333 Contrariā tñ opinionē in hoc articulo tāquā veriorē ꝙ scilicet statutū prædictū non valeat neq; cautela prędicta à Bart. inuēta, & à Guid. Pap. relata contra ecclesiā *tenuerunt Abb. in c. fin. de vit. & honest. cler. Fel. latè in c. eccl. S. M. nu.* 76. vbi postquā hanc quæstionē ad partes examinauit concludit ꝙ hæc opinio est verior, & substentabilior *Roman. in l. si publicanus* §. 1. *nu.* 1. *col.* 2. *post mediū vers. aut statutū ff. de public.* vbi dicit ꝙ aut statutum expresse prohibet bona alienari in eccl. vel personas ecclesiasticas sine tali onere, & non ex defectu potestatis: aut de eis nullam facit mentionem, & tunc tāquam odiosum ea non comprehendit ex defectu voluntatis, *hoc idē dixit Rim. iun. cons.* 15. *nu.* 8. *cum seq.*

*seq. vbi testatur de com.op. Io. Ozorius in institut. moral.lib.5.c.13.in princ. Dec.in c.ecclef.S.M.nu. 76. de consti. hanc eandẽ opinionem tenuit Bald.in l. Placet n.4.in fi. & numeris seqq. C. de sacros. eccl. vbi dicit Bart. non dixisse veru, & in auth. itẽ nulla communitas ẽt n.4. Card.in c.perpendimus n. 13.de sentent.excom. Ruin.cons.117.nu.3.in fi.vol.4.vbi dicit hanc esse com.opi.& cons.111. vol. 5. Siluan. cons.9.n.29.vbi asserit hãc opi.esse com. & cõs. 32. n.11.& seq. Rim.iun.cons.25.n.23.li.1. Alb.cõs. 8.n.4.& seq.lib.1.qui ẽt test.de com.op. Natt.cons. 447.n.6.lib.3. Laudens.cons.vlt.n. 10. & 12.*vbi dicit ꝙ hæc opinio est verior, & substẽtabilior, & hoc tanto facilius procederet si statutũ dicceret vt bona non possint alienari in clericũ siue in ecclesiã, *Ias.in d.filius fam.§.Diui nu. 82. ff. de leg.1.vbi asserit hanc esse mag.comm. opin. & in l. placet in 2. lect.n.21.C.de sacros.eccl.vbi ẽt asserit hanc esse com.opi. Paris.cons.25.n.6. lib. 1. Scruff. cons.9.n.6.& cons.69.n.26.cent.1. Matth. Colera in tract.de process.exequut.p.1.c. 3.nu. 196. Rim. iun.cõs.25.n.23.lib.1. Franch. Maria Plot.in add. ad cons. Laudens.cõs.63.n.9.& 10.vbi multos alios allegat,& n.12.& 13.vbi dicit quod ita seruatur in stat. Mediol. Passet.cons.31.n.8. Vegg.cons. 7.n.11. Grass.in com.opi.lib.1.c.18.q.2.vbi alios allegat,& testatur de comm.opi. Ladrech.cons.103.n. 3.vers. nunc quoniam Maccabr.cõs.40.n.29. vbi dicit quod com.opi.est contra Bart. Rip. in l. filius fam. §. diui n.82.de leg.1. Alban.in tract.de imm. eccl.in princ. Duenas regul. 100.fallent. 9. vbi multos alios citat*

334 *Ruin.cons.117.n. 4.* qui asserit ꝙ tale statutum præsumitũ factũ in fraudem q oẽs multos alios allegant, & ratio huius secundæ opinionis est quia per statutũ res non põt effici, vel dici tributaria nisi expressa sit certa qualitas, & quãtitas tributi *Bald. in l. nemine C. de sacros. eccl. Paul.de Cast.& Ias.in d.l.placet eod.tit. Angel.cõs. 24. Alb.cons.8.nu.5. & 6.* vbi dicit ꝙ ẽt si esset expressa species qualitas, & quantitas tributi adhuc tñ res non dicitũ tributaria nisi reuera, & ipso facto fiat soluptio suis singulis temporibus

335 qa tributũ sumit nomẽ ab ipsa re, & effectu. Et licet aliqui dixerint ꝙ opinio Bart. & sequatiũ posset substneri qñ bona fide fieret hoc statutum, & qđ tunc transirẽt bona ab ecclesiã cum illo oneret *ita Card. in c. perpendimus n.13.de sent.excom.* nihilominus hanc bonã fidẽ non puto posse inueniri in cõdẽtibus huiusmodi statuta qa ad ita statuẽdũ nulla alia põt adesse causa qa si fierẽt pp transitũ de vna persona ad aliã essent elusoria cũ iam ille talis ad quẽ perueniunt esset obligatus ẽt nullo existente statuto, & in dubio statutũ faciens oĩa prædia tributaria presumitũ hoc fecisse in frau-

336 dem, & grauamen ecclesiæ *ita Card. vbi supra*, & licẽt statutum prædictum non valeat ex mag. com.opi. vt conclusũ est nihilominus valebit pactum ita vt ex eo ecclesia obligetũ ad soluendum tale onus seu gabellã naq; si aliquis legat donat, vel vendit ecclesiæ, vel clerico cũ pacto ꝙ ipsa ecclesia vel clericus, teneatur aliqđ soluere cõi ratione collectæ tributi, vel gabellę tale pactum tenebit, & ex eo ecclesia, vel clericus posset compelli ad soluẽdum *ita Ozor. in instit.moralib.lib.5.c.13.circa princ.vers. 2. sciendũ est vbi allegat Fel.in c.eccl.S. M.nu.77. de const. de qua re dicam ẽt inf.eff.seq.lim.17.n. 274*

337 Quæro 40. an statutum ꝙ nemo possit alienare immobilia existentia in territorio in exterũ vel non subditum iurisdictioni statuentis compræhẽdat clericos volentes alienare eius bona immobilia in non subditum, prima opinio dicit ꝙ sic qa tale statutum est ꝓmulgatũ propter publicã vtilitatem, *Zabbarell.cons. 144. Fider.de Sen.cons.35. Abb.in c.clerico n.30. de foro compet. Fel.nu.84.& Dec.nu.56.in c.eccl. S.M. de const. Iacob. Butrigar.in auth. cassa, & irrita C.de sacros.eccl. Barbat.in rubr.de reb.ecclef. nõ alienãd. in 2.dubio n.81.& in c.quod clericis de foro compet. vbi adducit quindecim argumenta pro ista opinione, & cons.14.n.11.lib.1. Crot.cons.135.nu.11.lib.1. & in repet.l.filius fam.§.diui nu.83. de legat.1. & ibi ẽt Ferd. Loaz.n.~~...~~ & Ambros.de Opizon.nu. 76.& 79. Lud. Messia in tract. de taxa panis cõcl.5. n.18. Tiraq.in tract.de retract.lignag.§.1.glos.13. n.4.& in præfat.nu.14.in fin. Couarr.in 2.p.relect. §.4.n.8.& seq. Menoch.cons.800.nu.23.lib.8. Camill Gallin.in tract.de verb.signific.lib. 10.c.34. n.26. Bertach.in reper.in verb. statutũ prohibens contractũ Surd.cons.2.n.4.lib.1. Bouius in tract. de stat.vrb. præscrip. glos.19.n.208. vbi multos alios*

338 *allegat*, Contrariã nihilominus opinionẽ fuerunt sequuti *Io. And. Anch. Lap. Domin. de S. Gemin. & Franch. in c. 1.in fin. de immun. eccl. in 6. Bart.in l.fi.C.de sacros.eccl.& in l.dudũ C.de cõtrahend.empt.& in l.fin.C.de exactor.tribut.& in d. l.filius fam.§.diui nu.12. vbi ẽt Alber. Ang. Fulgos. Imol. Alex. Loaz.n.82.& 137. vbi testatur de com.opi.& dicit quod sanctius est tenere hanc, quàm contrariã opinionẽ, Rip.n.81. Crot.nu.88.& Socin. iun.n.166. Ias.n.71.& alij oẽs Tiraq.in legib.connubial.glo.8.nu.172. vbi allegat Butr. & Abbat. Ancher. Paul.de Cast. Cuman. Florian. Io. de Platea Franch. Bertacch. Socin. Fabium de Monte Ripã, & alios in locis ibi per eum congestis Fel.in c.eccl.S.M. n.61.de const. qui ẽt asserit hanc esse com. opi. Alb. cons.8.n.9.lib.1.vbi Vincent. Anibal. in addit. in lit.E.qui testatur de com.opi. Surd.d.cons.2.nu. 34. vbi dicit quod hæc opinio est verior,& mag. com. Cephal.cons.53.n.38.lib.1. Alber. in tract. de stat.p. 2.n.10.12.15.19.& plurib.seqq.& per tot. licẽt n. 72.dicat quod in contrariam opi. descenderunt multi Roc.de Curte in tract.de consuet.sect.8.n.63. & 77. Bursat.cons.93.n.25.lib.1. Rim.iun.cons.15. n. 85. lib.1.vbi ẽt asserit hanc esse com.opi. Plot.cõs. 108.*

n.12.

n.12.& 13.in 1.to.tract. crim. diuers. & cons.2.nu. 14.in libro suorū consiliorū Soc.iun.cons.76. n. 30. lib.3. Menoch.cons.165.n.8.Gail.obser.32.nu.3. lib.2.Ladrech.cons.103.n.1.vers. aut ergo statuta, & n.3.vers. nunc quoniam. vbi loquitr̄ in statuto prohibente nè exteri possint acquirere, & tñ dicit ꝙ non obstante tali statuto poterunt inuestiri, & acquirere ab ecclesia, & hanc opinionē diuersis locis scripturæ sacræ, legibus canonibus, Patruū auctoritatibus ac innumeris rationibus probauit D. Io. Franc. Apōte qui est Clericus Regularis in suo doctissimo consilio ꝓ censura Veneta approbatū à S. Sede Apostolica, vbi doctissime confutat oēs aduersarios.

Iste numerus fuit sublatus. 339

340 Quæro 41. an statutum prædictū hēat locū qn̄ subditus alienat in ecclesiā, vel ecclesiasticā personā seu clericū nō subditū, & ꝙ isto casu non habeat locum, & per illud subditi non prohibeanť alienare prædictis personis tenuerunt *Io. Andr.in c.fin.de immun.eccl. in 6. Abb.in c.a nobis n.5. de sent.excom.Bart. in l.filius fam. §. diui n.12.vbi Angel.Imol.& Alex.nu. 11.ff.de leg.1.Ias.n.72.& seq.in 1.lect.& n.107.in 2.lect.* vbi dicit ꝙ hæc opinio cōmuniter approbatur reꝓbata opinione Bald.& sequatiū contrariū tenentiū, & ꝙ durū est ab hac opinione tam in consulendo q̄ iudicādo discedere, *& ibi ēt Crot. n.98.Ferd.Loaz.n.82.& 107.Soc.iun.nu.166.& seq.Rip.n.81.& seq.Crot.cōs.370.n.13.li.3.Corn. cons.145.n.4.lib.4.Mandell.cons.8.n.9.Alex.cōs. 211.n.3.lib.2.Marant.disput.8.n.12.Rip.respons. 4.n.5.in tit.de iure gentiū, & ciuili quos oēs refert, & sequitur Vinc.Hondod.cons.3.n.22.& 28.lib.1. vbi ēt testatur de comm.opi.quibus ego addo Alber. in tract.de stat.lib.2.q.2.per tot.Paul.de Castr.cōs. 88.n.2.lib.1.& in l.iubemus nu.3.C.de sacros.eccl. Fab.de Mont.de empt.& vend.in 3.p.princ. n. 45. Rim.iun.cons.673.n.19.& 20.lib.6.vbi alios allegat, & dicit hanc esse cōm.opi. Fel. in c. eccl. S.M. n.89.de const.vbi asserit istam esse com.opi.Bossi.in tract.crim. in tit. de Principe nu. 339.& in tit.de pen.n.43.Menocch.cons.878.n.10.lib.9.Alb.cōs. 460.n.5.lib.3.vbi Anibal in add.in lit. C.& cons. 8.n.9.li.1.vbi ēt Anibal in lit.E.& in lit.F.qui testatur de comm.opi. Borell.super Prag. odia litiū §. 1.gl.3.n.234.vbi non solū alios congerit verum ēt asserit hanc esse comm.opi. Marant. disput. 8.n.12. Gail.obser.32.n.3. lib.2.Rodoa.in tract.de reb.eccl.non alienand.q.52.n.120.& 121.Prugman.cōs. 17.n.25.Paul.de Mont.Pico cōs.18.n.9.Rim.iun. in §.1.n.1039.instit. de donat. vbi alios allegat Ladrech.cons.103.n.1.vers.aut ergo statuta.*

Isti numeri fuerunt sublati. 341 342

343 Limitatur prædicta 2. opinio qn̄ statutum nominatim, & expræssè prohiberet ne alienatio fieret in clericū, vel ecclesiam forensem qa tunc tale statutū esset nullū tum qa statutum nominās expressè ecclesiasticas personas, vel ecclesias est nullū *vt dixi supra ampliatione 9. n. 44.* tum ēt quia statutū prohibens ne aliquid vendať clericis vel ecclesiæ est nullum, *vt dicā infra q.44.n.358.* & si vis tenere primā opinio-
344 nē, ꝙ statutum prædictum nō habeat locū qn̄ alienatio fieret in clericos eā limitabis qn̄ statum loqueret cum aliqua modificatione vtputa si ꝓhibeat alienari certa bona, vel incerto loco vtputa in confinio, vel contrata ne per talem alienationē confinia varientur, vel ne exteri possidentes talia prædia aliqd molirentur contra pacificū statū Ciuitatis vel Principis, *ita videtur innuere Fel. in d.c.eccl.S.M.n.88.& 92. de const.Alb.d.cons.8. n. 8. circa medium Marant. in tract.de multiplici alienat.n.204.vers.2. limita, Ladrech.cons.103.nu.1. vers. est lex municipalis.*

345 Secundo limitatur qn̄ statutū disponeret vt non possint immobilia alienari absq; licentia Principis *Maccabr.cons.23.nu.229.& 230.Vul-*
346 *pell.in tract.de libert.eccl.p.2.nu.8.& 14.* vel qn̄ statutum dictaret ꝙ alienans non subdito, vel forensi soluat tantum ꝓ libra quia tunc statutum habebit locum ēt si alienatio fieret in clericum *Rim.iun.in §.1.nu.1038. instit.de don. vbi ad hoc allegat Dec.in c.eccl.S.M.col.pen.in fi. vers. 2.casus, & vltra idē dixit Vulpell. in d. tract. de libert.eccles.p.2.n.12.vers.idēque dicendū vbi alios*
347 *ēt allegat,* vel statutum diceret ꝙ non possit fieri alienatio prædicta in non subditum nisi fiāt ꝓclamata publica certo loco vel tēpore *Abb. in c.quod clericis de foro compet. Card.in c.perpendimus de sent.excom.Marant. in d. tract. de multipl. alienat.nu.264.vers.3. limita.*

348 Est sciendum ꝙ si clericus alienaret alteri clerico forensi tunc alienatio esset valida, & statutū nihil operareť quia non posset inhabilitare emptorē ad emendum neq; venditorē ad vendendum prout in simili statuto *dicam latius infra q. 53. num. 396.*

349 Quæro 42. vtrum statutum mādans ꝙ is q. vult ingredi religionē fit statim priuatus successione sit validum, & aliquid dixerunt ꝙ sic quia statutum disponit de laico tempore quo est sibi subditus *ita relati per Soc.sen.cons.241.n. 2.vers.aliquando, & 3.lib.2.Rim.iun.cons.351.n. 20.& seq.& per tot.lib.3. Nact. in tract.super statut.quòd stant.mascul.in 2.quæst.princ.n.38.* contrariū nihilominus tenuerunt *Bald. cons. 216.*
350 *vol.3.Ang.in disput.incipiente nobilis quidā genere Imol.Rom.& Alex.in l.stipulatio hoc modo concepta ff.de verb.obligat.Abb.in c. quod clericis n. 4.de foro comp.& cons.111.col.2.Gemin.in c. quāuis de pact.in 6.Paul.de Cast.in l.si quis id quod col. 2.ff.de iurisd.omn.iud.& cons.337.in antiq. vol. 1. Alex. cons. 138. in fi. vol. 2. vbi asserit hanc esse mag.com.opi.Ias.in l.fi.vbi ēt Bal.n.28.C. de pact. & ibi Dec.ēt n.28.& Rim.sen.col.pe.Gozzadin.& Aquens.*

Aquẽſ.n.22.Curt.ſen.n.31.& Curt.iun.n.40.Matteſi.ſing.144.Caccialup.in l.oẽs populi.nu.52.ff.de iuſt.& iur.Rip.in l.ex facto §.ſi quis rogatus n.39.ff.ad trebell.Soc.ſen.conſ.241.n.2.verſ.ſecunda eſt opinio vbi aſſeruit iſtã eſſe mag.com. vol.2. Pariſ. conſ.65.n.15.vol.2.Rim.iun.cõſ.85.n.6.cũ plurib. ſeq.lib.1.vbi teſtatur de com.& mag. com. opi. Roland.à Valle cõſ.35.n.26.vol. 3. Anibal in add. ad Alb.conſ.513.nu.7. lit.B.lib.3.vbi ẽt teſt.de com. opi. Gail obſer.32.n.4.lib.2. qui alios congerit Fel. in c.eccl.S.M.n.78.de conſt. vbi multas authoritates,& rationes adducit pro iſta opinione, & in c.in pñſentia n.38.de probat. Cãpegg. in tract.ſuper ſtat. quod ſtant.maſcul.in 1.quæſt.princ.n.60.& ſeq.vbi latè defendit iſtã opinionẽ, & in tract.de dote p.5.q.32.per tot.Abb.in repet.d.c.eccl.S.M.un.35.Paſſett.conſ.30.n.1.2.& 3.qui dicit hanc eſſe comm. op.& multos alios citat,& adducit fundamẽta iſtius opinionis,& cõſ.31.n.1.& vtrobiq;loquitur de ſtatuto Ferrarienſi.Padroch.conſ.36.n.235. vbi prout alij teſt.de mag.com.opi.Vulpell. in tract. de libert. eccl.p.3.n.3.Pappon.cõſ.60.n.4.Decian. in tract. crim.p.1.lib.2.c.34.n.8.

351 Nec eſt vera ratio,quã adducũt tenentes contrariã opinionẽ ſcilicet qa tunc ſtatutũ diſponit de laico ſibi ſubdito qa reſpondetur ꝙ in iure noſtro paria ſunt aliquid facere tẽpore ꝓhibito vel facere tẽpore permiſſo,& cõferre effectũ in tempus ꝓhibitũ, l.ꝙ ſponſæ C.de donat.ante nupt.vbi Bart.dicit quod hæc regula nunquam fallit Iaſ. in l.fi.C.de pact.cum alijs quos allegat Paſſettus d.n.3.Ruin.conſ.204.n.10.li.2.accedat ꝙ ſi prædicta prima opinio eſſet vera multi retraherentur à vita contemplatiua quod nullatenus eſt permittendum.

352 Retenta itaque iſta ſecunda opinione quæ eſt ſanctior,& tutior,& melioribus rationibus fulcita eam ampliabis vt procedat ẽt ſi ſtatutum dicat ꝙ tali morienti ab inteſtato vtputa patri, fratri, vel matri ſuccedant fratres,vel filij,laici qa reſpectu clericorũ minime valeret hoc ſtatutũ, & eo non obſtante admittunẽ ad portionẽ eis de iure cõm. cõpetentẽ, Vulpell.in tract.de libert.eccl.p.3.nu.4.vbi allegat Coru. conſ. 61.n.4.lib.1.& dicit ꝙ ſecus eſt in portionibus quæ augenẽ ex alio ſtatuto per excluſionẽ feminatũ qa eis ſibi non prodeſt aliud ſtatutũ prout hoc ſibi non nocet,& ratio eſt quia clerici,& eccleſia ſẽper vtunẽ iure com. & priuato niſi in caſibus expreſsè exceptuatis c.1.de alien.feud.gl.magna in c.peruenit de cenſibus Sal.in l.cum de in rẽ verſo verſ.quæro ſeptimo ff. de vſur. Angel.Aret.conſ.138.num.3.

Iſte numerus fuit ſublatus.353.

354 Quarto 43.quid de ſtatuto mãdante ꝙ mulier vel minor non poſſit contrahere ſine certa ſollẽnitate (vtputa decreto iudicis,vel præſentia conſanguineorum,) & aliter contrahendo contractus ſit nullus an opereẽ ſuũ effectũ qñ iſti tales contrahunt cũ clerico vel eccleſia, & aliq dixerunt ꝙ non,& ꝙ tali ſtatuto nõ obſtante contractus factus in fauorẽ clerici erit validus ẽt ipſius ſtatuti forma nõ ſeruata Aran.coment.197.Alex.conſ.210.col.3.vol.2.Bertaz.in tract. clauſul.clauſ.7. gl.19.n.18. vbi dicit idẽ eſſe ſi ſtatutũ prohiberet teſtari donare vel alios actu facere ſine ſollemnitate Vulpell. quia alios allegat in tract.de libert.eccl.p.2.n. 16. Lambert.in tract.de contract.in fiu.operis n.135. vbi ẽt multos alios allegat Viui.deciſ.220.n.4. & 5.p.1. vbi ẽt multos alios allegat Ruin.conſ.3.nu.6.lib.2. vbi dicit ꝙ quoad locum Pium,& clericos erit validũ teſtamentũ ſeu contractus ſed quò ad reliquos eſt nullus, & ibidẽ alios allegat Alb. conſ.271.n.3.& per tot.lib.2.Vincent. Anibal. in add.ad eundẽ Alb.conſ.8.n.22.in lit. I. in fin.vbi aſſerit iſtam eſſe com.opi.Bellon.conſ.16.n.1.Marſ. in tract.de bann.in verb.alienata n.77.Pet.Pecch. in tract.de teſtam.coniug.lib.3.c.12.n.1.& 4.Intrigl.de feud.cent.2.art.5.n.375. contrarium tñ in iſto articulo tenuerunt Sal.in auth.caſſa in fi. C.de ſacroſ.eccl.Rim.ſen.cõſ.268.n.6.lib.2.& cõſ. 483.n.4.li.3.vbi Rim.iu.in add.in lit.B.Maran. diſput.8.n.37.& 38.qui alios cõgerit, & loqtur in terminis ſtatuti requirentis certam ſollemnitatẽ in teſtamento Crot.conſ.135.n.13.& 14. & conſ.35.n.49.lib.1.Maluaſ.conſ.3.n.25.& 26. vbi teſtaẽ de mag. com. opi. vbi vlterius dicit

355 ꝙ contrahendo ſine tali ſollẽnitate mortaliter peccat Fel.in c.eccl.S.M.nu.82.& 83. de conſt.& ibi ẽt Dec.n.55 verſ.& hoc ẽt,Zabbar. in c.perpendimus n.13.de ſent.ẽt.excom.Io.Ambroſ.de Opizon. in repet.l.filius fam.§.diui n.88. & ſeq.de legat. 1. Barbat.conſ.14.n. 19.lib.2.& conſ.65.nu.7. lib.4 Ladrech.conſ.103.n.1. circa fin. Neuizz. conſ. 39. n.10.& 15.Tiraq.de leg.connub.gl.8.n.169.Surd. conſ.2.n.40.& 41.lib.1.vbi loquitur in ſtatuto annullante donationẽ Alba cõſ.8.n.8.lib.1. Lambert. in tract.de contract.gl.2.n.57.& in fi.oper.n.136 & 137.& vtrobiq;multos alios congerit, & multas ſcribit pro iſta opinione Rim.iun.in §.1.n.1036.inſtit.de donat.Vulpell.in tract.de libert.eccl. p. 2.nu. 10. vbi alios allegat Retenta tandẽ hac vltima opinione quæ re vera eſt communior,& mag. vera quia per eã tolliẽ occaſio delinquẽdi hoc

356 eſt captandi voluntatẽ minorũ vel mulierum eam limitarẽ vbi contractus teſtamentum vel donatio eſſet facta ad Pias cauſas quia ex quo tunc ceſſat oĩs ſuſpitio fraudis eſſet valida ita Fel.& alij per eũ allegati d.n.82.& 83.& hoc vltimum ꝙ quis poſſit teſtari, & contrahere non ſeruata forma ſtatuti ꝙ hoc facit fauore piæ

357 cauſæ ẽt limitatur vbi quis prohiberet contrahere donare vel teſtari ſine certa ſollẽnitate reſpectu certæ perſonæ vt puta filiorũ mariti, vel agnatorum quia tunc non valeret teſtamentum ẽt ad Pias cauſas Abb.conſ. 63. lib. 1.Petr.

Pecchius

Pecchius de testam.confug.lib.3.c.12.nu.3.

358 Quæro 44. an valeat statutũ prohibens aliquid vendi clericis, vel ab eis aliquid emi, vel prohibens aliqua seruitia clericis præstari, vt est grana moliri, vel eius vineas vendimiare, & dico quod non quia tale statutũ est contra libertatẽ ecclesiasticã, & ita statuentes sunt excõmunitati, *c.libertatis de immun.eccl.in 6.Bart. in l.fi.C.de sacros.eccl.DD.in l.filius familias §.diui de legat.1.& in c.eccl.S.M.& præcipuè Dec.nu.75.de const.Card.in c.perpendimus de sent. excom. Gaetan.in sũmula in verb. excõicatio c.37.Marant. disp.8.n.11.* vbi dicit quòd hoc procedit tàm si statutum prohibeat hoc directè quàm indirectè *Soc.sen.cons.56.n.2.lib.1.Rim.iun.cons.15.nu.87.* vbi dicit quòd isto casu apparet ꝙ prohibitio est facta principaliter in præiuditium clericorum, & ideo meritò ipso iure pœna excõicationis imponitur, *Vulpell. in trac.de liber.eccl. p.2.n.6.& 7.vers.sed Castrensis,& nu.seq.& nu. 11.Roman.in l.si publicari §.1.col.2.post medium vers.aut statutum publicaui Gail obs.32.nu.30.lib. 2.Ferd.Vasq.in tract.de success.creat.§.10.n.648. vers. deniq; leges humanæ vbi multos alios allegat Io.Petr.de Mont.Sperell. cons.59.nu.6.quidquid in contrarium tenuerint Paul.de Montepico,& alij per*

359 *eum relati cons.18.n.4.* & licèt prædicta conclusio sit verissima, & magis cõiter recepta, & indubitata tñ non defuerunt qui distinguendo dixerũt, aut statutum prohibet absolutè alienationem vel venditionem, vel seruitium fieri clerico, & tunc sit nullũ aut non prohibet prędictã fieri cum clericis simpliciter, sed illa permittitur fieri, sed cũ certa forma, & modo, & tunc sit validum, & in præiuditium ecclesiæ, & clericorum, *ita distinguit Natt. cons.280.n.4. lib.2.* quæ distinctio nõ est nec potest esse vera quia indirectè esset contra ecclesiasticã libertatẽ *prout latè scribit Vulpell. in locis citatis,* & qñ statutum est tàm directè quàm indirectè contra libertatem ecclesiasticam semper, & indi-

360 stinctè est nullum, *vt dixi supra,* & ideo ampliatur prædicta conclusio quòd tale statutum sit nullum, vt procedat etiã si non expresè prohibeat ne clericis aliquid vendatur, sed illos admittat cum aliqua condictione, & difficultate vtputa cum hoc quòd venditor teneatur soluere collectas pro emptore, vel quòd vendens rem clerico teneatur soluere certum quid ratione contractus, *Bald. in c.eccl.S.M.nu.33. vbi etiam Fel.nu.86.& 87.de const. Card. in c. perpendimus in 4.& 5.col.de sent.excom. Alb.cons.8.nu. 15.23.& 24.& ibi addent in lit. G, multos allegat Maccabr.qui etiam alios congerit cons.18.nu.49. & 54. quidquid etiam circa hoc vltimum tenuerint Lancellott. Gallia cons.3.nu.37. Natt.d.cons.280.*

361 *nu.3.in fin.lib.2.& cons.515.nu.8.lib.3.* & quod dictum est de statuto prohibente alienationẽ & seruitiũ procedit ẽt in quocũq; alio statuto prohibẽte ne possit contrahi cũ clericis, *c.fi.in fi.de immun.eccl.in 6.Bar.& Sal.in auth.cassa C.de sacros.eccl.Vulpell.in pd.trac.de imm.eccl.p.1.n.7.*

362 Limitatur modo prædicta conclusio ꝙ statutum prohibens aliquid vẽdi clericis sit nullum tãquam contra ecclesiasticã libertatẽ, vt non habeat locũ in statuto mandante ne possint vendi feuda ecclesiasticis personis qa hoc statutum esset validũ ex quo est conforme cũ dispositione iuris cõis feudorum quo iure clerici arceantur feudis, *vt dicã infra eff.4.* quod ius cõe feudorum seu consuetudines feudales ligant ẽt clericos, *vt dixi in præsenti effectu lim.28 nu.207.& voluit Cannet.in repet.extrauacant.volentes §.seu sectione incip.restringitur etiam fol.181.*

363 Quæro 45. an statutum mãdans ꝙ non soluens onera nõ gaudeat benefitijs statutorum cõprehendat clericos, & dico ꝙ non quia licet ipsi non soluant onera non propterea arcẽtur benefitijs statutorũ quia licet ipsi nõ subeant onera temporalia subeunt nihilominus onera spiritualia *Plot.in repet.l.si quando §.52.nu.8. C.vnde ui qui ad hoc allegat multos DD.& ultra eos idẽ dixerunt Paul.de Castr.cons.296.vol.1. Brun. super statuto ꝙ stant.mascul.art.12.n.173.Io.Circier.in tract.de primoge.lib.1.q.24.n.17.in 10.to. tract.diuer.p.1.car.mihi 35.Fel.in c.eccl.S.M.nu. 81.de const.Soc.iun.cons.80.nu.2.vol.4.Rim. iun. cons.368.n.1.lib.4.Surd.cons.2.nu.39.lib.1. Crot. cons.215.n.17.lib.2.& cons.293.n.18. lib.3. Alciat.cons.9.n.40.to.1.lib.2.Carpan.super stat.Mediol.p.2.c.375.n.131.& c.180.nu.18. vbi multos alios allegat,& p.1.c.87.n.2.Alex.in l.4.nu.3.& 4.ff.de acquir.hæred.& cons.41.n.15.vol.1.Anch. cons.61.nu.2.Alciat. in l.inter claras nu.17.C. de sum.trin.& fid.cath.& cons.62.n.14.Boss.in tract. cri.in tit.de pœnis n.43.uers.sed si simpliciter Mars. sing.453.n.2.Mandos.in add.ad Lapũ alleg.191.nu. 24.Bursat.cons.59.n.32.lib.1.* vbi dicit ꝙ clerici

364 subeunt onera spiritualia lagrimarum, & orationum, *Iacob.de Carol.in Gemmat. Pauone colore 6.n.32.vers. obligamur iure licito,* vbi dicit quod laici sunt obligati benemereri de clericis, & alijs personis ecclesiasticis qui sunt legati apud Deũ pro populo, & effundũt lacrimas, & orationes ad placandam iram Dñi, *ꝙ prius dixerat Abb.in c.2.de vit.& hone.cler.* quòd vr̃ eis mandasse Paulus Apost.*in primo ad titũ c.2.* dũ dixit *obsecro primũ oĩum fieri obsecrationes orationes gratiarũ actiones pro oĩbus hominibus,gl.in clem.vnica §.ideoq; de reli.& vener.sãct.vers.sed dubitatur an oratio,& sac.Concil. Trid. sess.2.in princ. vers.*

365 *Episcopos vero,* ꝙ autẽ clerici sunt illi qui orant ꝓ peccatis, & ꝓ obtinenda salute populorum probatur, & deducitur ex diuersis locis tã veteris q̃ noui testamenti, *& primo ex Ioiel.cap.2.ibi inter uestibulũ,& altare plorabunt Sacerdotes mini-*

stri Domini, & dicent Parce Domine Parce populo tuo, & in Leuitico c.19. depræcare pro te, & pro populo ad Hebreos c.5. & offerat dona, et sacrifitia pro peccatis, & habetur in Conc. Trid. sess. 22. in princ. c.6. pro oĩbus fidelibus qui ad corpus, &c. & in auth. tit. quomodo oport. Episc. &c. in princ. ibi & pro illis ipsi semper Deo supplicent, & in auth. de ordinand. Episcop. & cler. ibi ad orandũ pro populo destinati c. quãuis plenitudo de pænit. dist. 1. ibi sacerdoti ꝙ pro delictis penitentiã peccati, accedit & S. Iacob. Apostolus in epist. c.5. satis ad propositũ dicit infirmatur ꝙ quis in vobis inducat Præsbiteros ecclesia, & orẽt super eũ; & deniq; ꝙ clerici sint mediatores inter Deũ, & Populũ, *dixerunt S. Tho. p.3. q.22. art. 1. S. Antoninus in sũma par. 3. tit. 14. c.7. §.1. Durand. in rationale diuini offitij lib. 2. cap. 11. nu. 14. Cassaneus in catalog. glo. mundi p.4. considerat. 3.*

366 Quæro 46. vtrum statutum ꝙ existentibus agnatis vsq; ad certũ gradum cognati excludantur habeat locũ ẽt in hæreditate clerici, & dico ꝙ sic quia eo stante succedunt agnati exclusis cognatis *ita Rom. sing. 441. Brun. in tract. super stat. ꝙ stant. mascul. art. 8. in 2. q. n. 43.* & licet in ista quæst. contrariũ tenuerint Imol. *in c. ꝙ clericis col. 3. de foro cõpet. Alex. cons. 44. n. 10. 11. & 12. lib. 5. quos refert, & sequitur Alba cons. 513. n. 8. 9. & 10. lib. 3. vbi conatur hanc opinionem*

367 *aliquibus argumentis corroborare*, ego nihilominus non discederẽ à priori opinione pro qua militat ratio ineuincibilis. s. quia priuilegiũ, & bona clericorũ non sunt supposita statutis laicorũ respectu personę ipsorũ clericorũ ideo extincta persona censetur extinctũ priuilegiũ, *Surd. cons. 444. nu. 1. Decian. cons. 83. nu. 2. & cons. 56. nu. 52. lib. 2. & vtrobiq; alios allegat Ias. in l. Paulus ff. de acquir. hæred. Bal. in rubr. C. de vsur. q. 4. c. priuilegium vbi Din. de reg. iur. in 6. Tiraq. cessante causa in lit. P, nu. 217.* & sic mortua persona extinguitur priuilegiũ exẽptionis, & bona reincidũt sub dispositione statutorũ laicorũ.

368 Quæro 47. an valeat statutum quòd obtinens benefitium non possit illius capere possessionem sine licentia Principis laici, vel sine rectoribus Ciuitatis, vel quouis alio officiali laico, & dico quod non, *Abb. cõs. 83. in prin. lib. 1. c. cũ vas & c. fi. de offit. ordin. Fel. in c. eccl. S. M. nu. 123. de const. Bossi. in tract. crim. in tit. de Principe nu. 218. Alban. in lucubrat. ad Bart. in l. 1. nu. 10. C. de sum. trin. & fid. cat. Ladrech. cons. 103. nu. 4. Ozor. in instit. moralib. lib. 5. c. 13. vers. 6. quæritur cart. mihi 514. quidquid in contrarium tenuerint Apont. in tract. quis sit iudex in causa feudi n. 137. & seq. Cam. de Curt. in 2. p. diuersorũ iur. feudorum c. 2. n. 137. cum seqq.* vbi adducit multas rationes ad confirmationem suæ opinionis quibus omnibus respondetur vnico verbo scilicet, ꝙ in ita statuente deficit potestas statuendi super personas eccles.

369 Quæro 48. vtrum statutum quòd bannitus possit impune offendi, vel occidi cõpręhendat clericum bannitum ita vt eius vigore possit à quocunq; occidi, & respondeo ꝙ secundũ aliquos poterit impune offendi, huius opinionis fuit *Bald. in l. 2. ff. si qs in ius vocat. non iuer. & in add. ad specul. in tit. de citat. vers. si autem citatio Fel. in repert. in verb. prorogatio facta Io. Andr. in reg. ꝙ quis de reg. iur. in 6. Bertacch. in reper. in ver. clericus bãnitus Alber. in tract. de stat. p. 4. q. 29. & in auth. statuimus n. 2. C. de episc. & cler. Baiard. in add. ad Clarũ in §. homicid. n. 258. Marsf. cons. 11. n. 14.* sed reuera opinio cõtraria est verior, & magis tuta quæ procedit tã si est bannitus à iudi-

370 ce ecclesiastico q̃ sæculari, *Bal. sibi contrarius in c. cũ non ab homine col. fin. de iud. in rub. de fideiuss. n. 118. & in l. 1. C. si à non cõpet. iudice*, vbi dicit ꝙ occidens non excusatur ẽt si ignorauerit illum talẽ esse clericũ, *Port. cons. 48. nu. 11. & seq. Bart. Soc. in l. 2. n. 44. ff. si qs in ius vocat. Baiard. in add. ad Clar. in §. homicidiũ nu. 195.* vbi vř conciliare opiniones, & ratio cur non possit occidi qñ est bannitus à iudice sæculari est, quia statutum prædictum intelligit de ritè, & rectè non autẽ de illegitime ac nulliter bannito, *Bart. in l. 3. §. si seruus in fi. ff. de acquir. poss. & in l. pen. ff. ad leg. iul. de adult. & in l. non putauit, §. non quæris ff. de bonor. possess. contra tabul. Rim. iun. cons. 269. n. 81 lib. 3. Portius cons. 48. n. 12.* sed clericus bãnitus à iudice sæculari dicitur nulliter bannitus, *vt dixi supra eod. 1. n. 357. & voluerunt Bal. in l. 2. C. si quis in ius vocat. Port. eod. cons. 48. nu. 13. Fel. & Dec. nu. 20. vers. 3. casus in c. eccl. S. M. de const.* se-

371 quitur vt isto casu statutum prędictum nõ habeat locum, & ratio cur possit occidi clericus qñ est bannitus à iudice sæculari, & ratio cur dispositio dicti statuti non procedat qñ cleri-

372 cus est bãnitus à iudice ecclesiastico est q̃a statutũ prædictũ intelligitur de ritè ac rectè non autẽ de illegitime, & nulliter bãnito *Bar. in l. 3. §. si seruus in fi. ff. de acquirenda possessione, & in l. pen. ff. ad l. Iuliã de adulter. & in l. non putauit §. nõ quæris ff. de bon. possess. contra tab. Rim. iun. cõs. 269 n. 81. lib. 3. Port. cons. 48. n. 12.* sed clericus bãnitus à iudice sæculari dicitur nulliter bannitus, *vt voluerunt Bald. in l. 2. C. si quis in ius vocat. non iuer. Port. eod. cons. 48. n. 13. Fel. & Dec. n. 20. vers. 3. casus in c. eccl. S. M. de const.* sequitur vt isto casu statutum prædictum non habeat locum in foro ecclesiastico, nã attenduntur statuta laicorum, vt latè scribit *Scala in tract. de consilio sa-*

373 *pientis c. 13. circa fin.* alia possit esse ratio quia si per sententiã banni clericus supponeretur tali statuto sequeretur, ꝙ iudex ecclesiasticus per indirectũ imponeret pęnã mortis corporalis, ꝙ est ei oĩno interdictum, *c. sententiam ne clerici vel monaci c. 1. & 2. 51. dist. in. Foller. latè in pract. crim. can. par. 2. c. 9. nu. 7. car. 131.* Possent tñ istæ

con-

contrariæ opiniones concordari, vt prima.s.
procedat in grassatoribus ac viarum dirubatoribus, qui ob eius pernitiosam vitã non merentur clericorum nec nomen nec priuilegia. Secunda vero in hijs qui ob humanã fragilitatẽ aliquod cõmiserunt delictum ẽt graue, & ob tale delictum tãquam contumaces fuerunt banniti, ꝙ vltimum limitatur, vbi clericus cõmiserit delictum pro quo ammiserit priuilegium fori, vt dicã in quæstione immediate seq.

374 Quæro 49. vtrum stante statuto prædicto ꝙ bãnitus possit impune offendi an clericus vigore talis statuti possit occidere bannitum, & dico ꝙ sic, & illum occidendo euitabit pœnam temporalẽ sed non erit immunis ab irregularitate *Foller. in pragm. de exulibus nu. 3. in fin. car. mihi 46. Marsil. cons. 11. nu. 1. Farin. in tract. crim. to. 3. q. 103. n. 142.* & sicut cõmittit irregularitatem ita pariter peccat mortaliter si hoc facit
375 ex odio particulari *Intrigl. in tract. de casib. conscien. cas. 69. nu. 2. Clar. in §. homicidium vers. sed nunquid stante hoc statuto vbi Baiard. in addit. nu. 221. Affl. super const. de for. bannit. nu. 30. Menoch. de arbitr. q. 90. nu. 5.*

376 Sed si clericus bãnitus nulliter a iudice laico, & sine iurisdictione ad effectũ, vt se eximat à banno ceperit vel occiderit alium bannitũ à iudice ẽt laico non posset ab eodem iudice remissionẽ, & indultum consequi *Caraui. in prag. reg. in tit. de exulibus nu. 117. Farin. lo. cit. nu. 143. Mastrill. in tract. de indult. q. 3. n. 18. & c. 28. n. 16.* vbi loquitur in indulto generali facto oĩbus delinquentibus, & concludit ꝙ per tale indultum clerici non cẽsentur gratiari eo quia Princeps qui cõcedit indulgentiã non est superior clericis secus si clericus iuridice esset bãnitus à iudice laico vtputa ꝓ delicto pro quo ammit-
377 tit priuilegium fori, & esset suppositus iurisdictioni iudicis secularis quia isto casu occidendo vel capiendo bannitũ à iudice sæculari obtinebit ab eodẽ iudice indultũ, & remissionẽ; *Carau. & Farinaz. locis præcitatis licet Baiard. in §. homicidium dicat contrarium vidisse obseruatum,* & casu quo clericus ꝑ delictum amictit priuilegium fori tali casu ẽt supponitur statuto prædicto ꝙ bannitus poterit impune occidi, & ratio est quia tali casu clericus supponitur statutis laicorum, *vt dixi sup. fall. 10. nu. 164.* nec isto casu occidens incidit in canonem si quis suadente diabolo, *vt dicam infra effect. 9. limit. 11. nu. 212. & limit. 12. nu. 213. cum multis alijs limitationibus ibi positis.*

378 Et ex prædictis infero ꝙ stante statuto ꝙ recectans bannitum puniatur aliqua pœna non cõpræhendit receptantem aliquẽ bannitum a laico, *Gram. cons. 1. post decis. Campan. super c. Re-*
379 *gni c. 94. nu. 7. car. mihi 132.* & ratio est quia statutum prædictum non cõpræhendit recectantem nulliter bannitum, *Bonaccos. in suis qq. crim. in verb. recectans Brun. cons. 94. nu. 9.* qui dicit ꝙ si principalis nulliter bãnitus nulla pœna plecti possit minus erit puniendus eiusdem receptans, *Piguer. decis. 25.* & ꝙ stante statuto prædicto possit occidi clericus bannitus per iudicem laicum tenuit Alber. *in authen. statuimus nu. 2. C. de episcop. & cler.*

380 Quæro 50. an statutum disponens ꝙ dñs non possit locare eius prædiũ alteri quàm primo colono, vel ꝙ teneatur stare primæ locationi nisi per tres mẽses ante finem locationis denuntiauerit inquilino se nolle ꝙ perseueret in locatione cõpræhendat, & leget clericos, & dico ꝙ nõ, *Alex. cõs. 17. n. 13. lib. 4. Crot. in repet. l. filiusfa. §. diui n. 84. de leg. 1. & in l. omnes populi nu. 83. ff. de iust. & iur. Ladrech. cons. 103. num. 3. vers. nunc quoniam Surd. cons. 2. num. 23. lib. 1. Gabriel. cons. 37. nu. 9. lib. 2.* qui dicit quòd est generale quòd statutum disponens, & prohibẽs ne dominus possit vti iure suo contra, & aduersus conductores rerum suarum nunquam compræhendit clericos, *Prugman. cons. 17. nu. 45. & 46. lib. 1.*

381 Quæro 51. an sit validum statutum disponens quòd vendens rem clericos, vel ecclesiæ ipse teneatur soluere collectam pro emptore, aliqui tenuerunt quòd sic moti ea ratione qa hoc statutum disponit tantummodo in præiuditium laici sibi suppositi non autem ecclesiæ, vel clerici ementis, *ita Nact. cons. 280. n. 2. lib. 2.* sed contrarium tenuerunt, *Bald. in l. 1. col. 3. C. de seru. fugit. Dec. cons. 43. col. 2. Soc. iun. cons. 3. nu. 24. & cons. 41. nu. 6. & cons. 77. n. 41. & cons. 122. nu. 20. lib. 1. & cons. 5. nu. 9. & cons. 13. etiam nu. 9. & cons. 86. nu. 16. & cons. 160. nu. 49. lib. 2. quos omnes referunt Alb. cons. 8. nu. 14. lib. 1. & ibi Vincen. Anibal in addit. in lit. G,* qui Alb. dicit quòd tale statutum est omnino contra libertatem ecclesiasticam, quia quis erit tam leuis, & fatuus quòd velit bona sua in personas ecclesiasticas alienare, & remanere imperpetuũ subditus oneribus collectarum? namq; hoc non est verisimile nisi vendat longè maiori pretio quàm aliàs esset venditurus.

382 Quæro 52. an clerici agentes vel conuenti ligentur dispositione statuti excludẽtis omnes exceptiones, & respondeo ꝙ sic *Ant. de Canar. in tract. de execut. instr. q. 22. per tot. & ego aliàs dixi in meo tract. de except. ad mat. stat. excludent. oẽs exceptiones in prælud. nu. 268.* & hoc quia tale statutum est vnum ex illis quæ possunt clericis afferre commodum, vel incommodum.

383 Quæro 53. nunquid statutum retractus compræhendat clericos, & dico quòd secundum aliquos indistinctè illos ligabit tàm actiuè quàm passiuè, *ita tenuit Butr. in cap. constitutus de restitut. in integr. Afflict. super constit.*

ſancimus in prin.n.8.verſ.item quæro an iſtud ius
car.mihi 20.Capic.dec.98.n. 2. & per tot.Neapod.
in conſuetud.Neapol.ſi eccleſia in verb. ſed quid de
clericis,& in conſuet.vbi domus in verb.eccleſię Io.
de Amicis conſ.14.nu.6.Tiraq.in tract.de retract.
lignag.§.1.gl.13.n.2.4.& 6.& per tot.& in trac.
de iur.primog.q.44.nu. 9. vbi multos allegat Man-
tua in li.2.dealog.iuris dialog.39.in fi. Marãt. diſp.
8.& per tot.& præcipuè n.34.Maxilla ſuper con-
ſuetud.Barenſ.in cõſuet.quę incipit Colonus car.51.
Barbat.conſ.65.col.antepen.vol.4.& in repet.rub.
de reb.eccl.non alienan.n.157.Deci.conſ.282.n.7.
Socin.conſ.45.n.2.vol.3.Boer.deciſ.231.nu.2.Ro-
land.conſ.21.n.7.vol.1.Crot.conſ.135.n.12.lib.1.
Natt.ſuper ſtat.quod ſtant.maſcul.in 3.q.princ.n.
88.Surd.conſ.2.nu.2. & 3. lib.1. Cumia ſuper ritu
iſtius Regni c.40.nu. 287. vbi multos alios allegat
Muta ſuper conſuet.huius vrb.c.26.n.144.vbi mul
tos alios allegat, & teſtatur de com.opi. Carpan.ſu-
per ſtat.Med.p.1.c.434.nu. 101. Franch.deciſ.9.
per tot.& deciſ.285.Intrigl.ſing. 330. & 337. &
vtrobiq.alios allegat Io.Iacob.à Ferro ſuper l. muni
cip.Vincent.c.14.n.8.& 21.& 33.Ladrecch.conſ.
103.n.1.verſ. eſt lex municip. circa mediũ Burſat.
conſ.93.n.22.& 29.lib.1.Hond.cõſ. 3. per tot.lib.
1.& ꝓ hac opinione adducit quãdã rationem
Marant.diſput.8.nu.26.quæ tñ non eſt vera,
ideo vera ratio puto ꝙ ſit quia ſtatutũ de re-
384 tractu non eſt contra neq; præter diſpoſitio-
nem iuris canonaci ſed ſecundũ illam *c.conſti-*
tutus de in integr.reſt.vbi Butr. & Imol. Mut.d.c.
26.n.150.Cauag.ſuper decr.Mõtisferr. in prohem.
q.3.nu.7.& 8. vbi dicit quòd hoc ſtatutũ non
385 eſt correctoriũ iuris cõis ſed potius fauorabi-
le, Alij vero tenuerunt opinionẽ totam oppo-
ſitã prædictæ hoc eſt ꝙ clerici indiſtinctè non
ligentur ſtatuto de retractu, tàm actiuè quàm
paſſiuè ita vt non poſſint retrahere neq; ab eis
retrahi, hanc opinionẽ fuerunt ſequuti *Franc.*
dec.285.prout eũ refert Maſull.in add.ad Capic.dec.
66.n.1.verſ.an clerici ligentur, Bened. Canoſeluſ.
in tract.de priuileg.cleric. in tit.de iure congrui pri-
uileg.t.Borell.ſuper Prag.odia litium §. 1. gl.3.nu.
386 *238.vbi alios allegat Tiraq. qui tamen contrariam*
opinionem ſequitur in d.gloſ.13.n.3. Alij aliam, &
tertiam approbauerunt opinionẽ vt .ſ. ius re-
tractus non habeat locũ in clericis, tàm acti-
uè, quàm paſſiuè ſed actiuè tantũ hoc eſt vt ab
eius poſſe non poſſit retrahi ſed benè ipſi poſ-
ſint ab alijs retrahere *ità Abb. Imol. & cæteri*
ſcribentes in c. conſtitutus de reſtit. in integr. Io.
Andr.in c.dilecti de for.compet.& in c.fi. de offitio
deleg.in 6. Affl.in tract.de iur.protomiſ.§.9.n.15.
& 16.in fi.in 17.to.tract.diuerſ.car.mihi 17.Rim.
iun.conſ.449.n.35.lib.3. cum multis quos cit.Vul-
pell.in tract.de libert.eccl.p.3.n.9.Tiraq.in d. trac.
de retract.lignager §.1.gloſ.8.n.41.Dec.conſ.282.
n.7.Iaſ.in l.de quibus n. 12. ff.de leg.Surd.conſ.2.
n.14.& ſeq.& per tot.lib.1.vbi hanc opin. conatur
validiſſimis arg.defendere,& roborare, Marant. d.
387 *diſput.8.n.14.*quarum rationũ principalior eſt
quia ſtatuta laicorum proſunt clericis licèt eis
nõ æque noceant *Bald.conſ.3.col 2.lib.1.Cranet.*
*conſ.441.n.6.lib.3.*cuius rationẽ,& veritatẽ di-
cã hic inferius loco ſuo. Ego verò in tanta Do-
ctorũ varietate (licèt Marant.d. diſp. 8. n.33.
diuidat hanc q̃ſt. in 4. mẽbris de quibus ibi ꝑ
eũ) procederẽ hoc modo diſtinguẽdo aut ſta-
tutum dirigit eius verba ad rem aut ad ven-
dentem aut ad ementem.

388 Primo caſu qñ ſtatutũ dirigit eius verba ad
rem vt quia dicit ꝙ res vendita vel vendita ſi-
ne certa denuntiatione vel forma vel alia ſol-
lẽnitate ab eodẽ ſtatuto traddita poſſit à vici-
no vel conſanguineo venditoris retrahi, & tũc
quia ſtatutũ loquit̃ in rẽ quę eſt ſubiecta laicis
retractus habebit locũ tã contra clericos emẽ-
tes à laicis q̃ contra laicos ementes à clericis
qa ſemper cõſanguinei vel vicini ꝑferũtur *ità*
Innoc.in c.paſtoral.de for.cõpet. Imol.in c.quod cle-
ricis eod.tit. Ang.in l.heres abſens.§.1.col. pen.in
fi.ff.de iud.Soc.ſen.conſ.45.lib.3.Tiraq.in tract.de
retractu lignager.§.1.gl.13.nu.10.& ſeqq.& in ll.
connubialibus gl.8.n.225.Marant.diſput.8.n.50.
Mazzol.conſ.87.nu.30.& ſeq. vbi alios cit. Corn.
conſ.152.col.2.lib.1.Cranett.conſ.271.col.1.& 2.
lib.2.Roland.in tract.de lucro dotis q. 36. Burſ. qui
alios alleg.cõſ.93.n.30.li.1.Hond.cõſ.3.n.8.lib.1.

389 Secundo caſu qñ ſtatutũ dirigit eius verba
ad ementẽ vt quia dicat quòd emptor rei vici
næ vel conſanguinei teneatur illã reuẽdere cõ-
ſanguineo vel vicino retrahere volẽti, & tunc
dico ꝙ aut emit clericus à laico aut laicus à
clerico; primo caſu nõ habebit locũ retractus
quia ſtatutũ loquẽs in perſonã nõ poteſt liga-
re clericũ ſibi non ſubditũ *Imol.in c. quòd cleri-*
cis vbi Abb.n.8.de foro cõpet. Alex.conſ.210.nu.
11.vol.2.& conſ.44.n.10.vol.5.Soc.iun.cõſ.71.
n.17.vol.4.Brun.ſuper ſtat.quòd ſtant.maſcul.art.
390 *6.n.8.et art.8.n.9.Surd.d.conſ.2.nu.26.*Secundo
vero caſu ſcilicet qñ emptor emit à clerico ha-
bebit locũ retractus qa poſtquã res deuenit ad
laicũ tit.emptionis lex immediate operat̃ ſuũ
effectũ contra ſubditum poſſeſſorem ipſius rei
ità Marant.diſp.8.vbi ad hoc cit.Bald. in auth.caſ-
ſa in 5.q.C.de ſacroſ.eccl.& vltra idẽ dixerunt mul-
ti relati per Burſat.conſ.93.n. 30. lib.1. Nepita ſu-
per conſuet.clariſſimæ Ciuitatis Cataniæ tit. 40. nu.
19.Intrigl.ſuper bull.q.24.nu.5. Maſuli. in add.ad
Capic.deciſ.66.nu.1.Io. de Amicis conſ. 14. nu. 3.
vbi teſt.de comm.opin.

391 Tertio caſu qñ ſtatutũ dirigit eius verba ad
venditorem vt qa ſtatutũ dicit ꝙ quilibet vẽ-
dere volens ſuum prædiũ illud teneat̃ vendere
ſuo vicino vel conſanguineo tunc ẽt eſt diſtin
guendũ aut venditio fit per clericũ, & tunc ex

quo

quo statutũ disponit pręcipiendo circa personam non subiectam isto casu clericũ vendentẽ non cõpræhendit, *Marant. latè disp. 8. n. 8. 44. 51. & per tot. Hond. cons. 3. n. 11. 23. & per tot. lib. 1. Rip. respo. 4. nu. 21. & seq. Soc. iun. cons. 1. nu. 9. & sequen. lib. 2. Rimmal. iun. cons. 449. num. 32. & seq. lib. 4. Vrsill. in annot. ad Affl. decis. 82. nu. 11. in fin. & num. 12. Boer. decis. 231. num. 1. Paris. de*
392 *Put. dec. 233. n. 5. lib. 3.* & licèt isto casu clericus non possit cogi vendere vicino vel consanguineo nihilominus ipse vicino vel cõsanguineus secundũ aliquos poterit retrahere ab eo, qui emit ab ipso clerico, *ità Soc. sen. cõs. 45. lib. 3. Tiraq. d. gl. 13. n. 10. & seq. Marant latè disp. 8. n. 50. Affl. de inr. protomis. in princ. n. 8. Hond. d. cons. 3. n. 8. cum multis, quos alleg. Carpan. super stat. Mediol. p. 1. c. 434. n. 71. & c. 417. nu. 6.* quæ opinio mihi non videtur vera q̃a si esset vera ꝑ indirectũ clericis tolleret̃ facultas vendẽdi res suas cui sibi placuerit, & q̃a non possent ità de facili inuenire emptores prout inuenient si emptor esset certus ꝙ ab eius posse non posset au-
393 ferri vigore dicti statuti, est bene verũ ꝙ si statutũ non simpliciter dictaret ꝙ habens rem venalem teneat̃ illam vendere consanguineo vel vicino sed diceret ꝙ habens rem venalẽ teneat̃ illã vendere sub asta ad hoc vt vicinus vel cõsanguineus pręferat̃ in vẽditione vel ꝙ teneat̃ denuntiare vicino vel consanguineo ꝙ vult vendere talem rem tunc enim licèt clericus in venditione rerũ suarum non teneat̃ facere requisita ab ipso statuto nihilominus emptor laicus, qui emit non seruata forma à statuto introducta compellit̃ vendere vicino vel cõsan-
394 guineo retrahere volenti, *Marant. disp. 8. nu. 44. 50. 51. & per tot.* Et licèt multi tenuerint ꝙ nec ẽt isto casu emens à clerico, q non seruauit requisita à statuto in venditionibus sit tutus, & non teneat̃ retrouendere prout sunt aliqui, quos recenset *Hond. d. cons. 3. n. 34. lib. 1.* nihilominus, q̃a laicus emptor est suppositus statuto, & emit nõ seruata forma ipsius statuti poterit cõpelli ad vendendũ, quidquid ipsi in cõ-
395 tratiũ dixerint, aut venditio fuit facta per laicum clerico, & tunc q̃a isto casu statutum disponit circa rem, & personas subditas, emptor licèt clericus poterit cõpelli ad reuendendum vicino, vel consanguineo, q̃a emit ab eo, q nõ poterat liberè vendere, nec tollere ius vicino, vel cõsanguineo acquisitum, *Boer. dec. 231. n. 2. Roland. cõs. 21. n. 7. lib. 1. Afflict. in tract. de iur. protom. in 3. notab. vers. ità quæro vbi test. de com. opi. Hond. cons. 3. n. 7. lib. 1. Marant. disp. 8. nu. 35. & 38. vbi ad hoc adducit optimas rationes Capi. de-*
296 *cis. 98. Carpan. super stat. Mediol. c. 434. n. 100. lib. 1.* Et est aduertendũ quòd qñ clericus vendit clerico nunquã habebit locum ius cõgrui, q̃a tunc in statuentibus nulla potest adaptari iurisdictio tàm respectu personæ emptoris, vel venditoris quia non sunt statuentibus subiecti, nec ẽt respectu rei venditę quia res clericorum sunt eidem iurisdictioni subiectæ *prout di-*
397 *xi sup. in 1. effect. ampliat. 4. nu. 10. & in terminis Marant. d. disp. 8. n. 51.* Nec ẽt qñ laicus vẽdidit clerico alius clericus poterit ab eo retrahere quia tũc ambo sunt priuilegiati in genere scilicet, tàm emptor, q̃ retrahere volens, vnde melior est conditio possidentis *Marant. d. disp. 8. n. 55. ꝓ quo alleg. notata per Bart. in auth. quas actiones C. de sacros. eccl. & Abb. in c. fi. de ordine cognit.*
398 Et licèt clerici aliquãdo, & certis casibus suppõnant̃ statuto retractus nihilominus ecclesia nunquàm ad illud obseruare cõpelli poterit, *Sebast. Neapol. in consuet. Neapol. incipiente ecclesia ver. sed quid de ecclesia Marant. d. disp. 8. n. 56.* vbi dicit ꝙ ecclesia nec actiuè, nec passiuè habet ius congrui, ꝙ in consuetudine huius vrb.
399 expresè est decisum, & determinatũ, & quãquã ecclesia nec actiuè, nec passiuè cõpræhendatur in statuto de retractu nihilominus emẽs ab ea est tali statuto subiectus in oĩbus illis casibus in quibus est subiectus emens à clerico, *Marant. d. disp. 8. n. 57.* vbi pro hac opinione ad
400 ducit multa iura, & rationes. Sed an statutum disponens, ꝙ clerici, vel ecclesia nõ potiantur benefitio retractus valeat, & dico ꝙ sic, q̃a statuẽtes possunt auferre benefitiũ statuti ab eis introducti, *ità Tiraq. qui propè infinitos congerit in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 8. n. 42.* quod intelligo, vt ꝓcedat si in ipsomet statuto in quo permittit̃, & disponit̃ de retractu fiat exceptuatio clericorũ, secus si post editũ statutum de retractu, & postquã sit ius clericis quæsitũ, & ꝓgressu tẽporis fiat aliud statutum priuãs clericos tali benefitio q̃a hoc statuentes facere non possunt *per ea, quæ dixit supra hoc eod. effect. ampliat. 3. num. 27.*

401 Quæro 54. vtrum statutũ seruans certã partẽ bonorũ agnatis censeat̃ illã reseruare agnatis clericis, aliqui dixerit quòd nõ, quia ipsi solum succedunt secundum dispositionem iuris cõm. *Franch. decis. 411. n. 5.* vbi asserit ità alias fuisse iudicatum, quæ tñ cõclusio est mag. cõmuniter damnata *prout dixi supra q. 6. nu. 277.* dum fui loquutus de statuto excludente feminas propter masculos.

402 Quæro 55. an statutum excludens feminas ꝑꝑ masculos vendicet sibi locum ẽt in bonis emphiteuticis, & feudalibus ab ecclesia cõcessis ita vt ab eis femina excludat̃, & dico secundum aliquos ꝙ nõ, quia super illis laici disponere nequeunt *Bard. in l. liberti libertæq; n. 24. C. de oper. lib. Bart. & cõmuniter DD. in l. iur. iur. §. si liberi ff. de oper. libert. Imol. in fi. & alij scribentes in c. potuit de locat. Viui. in com. opi. lib. 1. in verb. sta-*
403 *tutũ excludens in 7. limit.* Sed in contrarium stat

veri-

veritas quia statutum prædictũ non disponit de directo dominio, ꝙ est penes ecclesiã sed tãtum circa vtile dominium existens penes laicos, ꝙ est laicale, & temporale, super quo laici disponere, & statuere legitime possunt *Rim. iun.cons.558.n.23.lib.5.& cons.268.nu.16.lib.3. allegat Anch.cons.433. Alex.cons.9. col. 1.vol.5. Ruin.cons.4.col.2.vol.1. & vltra eos idem dixit ẽt Siluan.cons.32.n.16.Bursat.cons.132.n. 8. vol.2. vbi allegat Plot.cons.93. Ancher.cons. 124.Becc. cons.3.n.49.& 62.& Ruin.in cõs.pred.n.6.A petra in tract.de potest.princ.c.4.p.2.n. 60. & 62.*

404 Quæro 56. vtrum statutum ꝙ emphiteuta non soluens canonẽ non cadat à iure suo, sed alias pœnas patiaẽ habeat locum ẽt in emphiteotis ecclesiasticis, & clericorum *Bursat. cons. 409.n.39.& 39.lib.4.* dixit ꝙ sic, mihi vero videẽ totum oppositum qa hoc statutum tenderet contra ecclesiasticã libertatẽ ex quo tolleret ecclesijs, & clericis ea quæ sibi cõpetunt ex dispositione iuris communis hoc est pœnã ca-
405 ducitatis, in quã incurrit emphiteuta ecclesię, qui per biennium cessat à solutione canonis, & emphiteuta clerici per triennium, *iuxta tex. in l.2.C.de iur.emphit.& in auth. qui rem C.de sacros.eccl.in c.potuit, de locat.& iusta ea quæ tradunt Ias.in d.l.2.n.96.Corn.cons.187.n.1.lib.1. Cost.in suis mem. in verbo emphiteuta priuati Cagn. in d. auth.qui rem n.18. Alex.cons.120.n.2.lib.5.Rui. cons.110.n.1.& cons.167.n.10.lib. 1. cum multis alijs, quos allegat Corb.de iur.emphit.tit. ex quibus causis emph.iure suo priuatur in princ.n.1.cart.184.* & quotiescũmq; statutum tollit ecclesiæ, & clericis id ꝙ sibi cõpetit ex dispositione iuris cõmunis, tam ciuilis, quàm canonici semper dicit contra ecclesiasticã libertatẽ *vt dixi supra in præsenti effect. ampliat.*10.n.68.ideo nõ valet.

406 Quæro 57. vtrũ statutum inducẽs pręscriptionẽ super debito non petito ex negligentia crediteris noceat clericis, & dico ꝙ non ẽt, ꝙ clericus esset hæres laici contra quẽ laicũ fuit incepta, & non perfecta præscriptio, *Brun. in tract. super stat. quod stant.mascul.art.6.n.10.Fel. in c.eccl.S.M.nu.101.de const.& ibi etiã Deci.nu. 206.& 207.Cioff. cons.20.nu.6.& per tot.lib.1. Bouius in tract. de statutaria præscript. glos.19.nu. 211.Scotus cons.15.nu.17.to.2 lib.3.Anche. in c. vt famæ nu.11.de oper.noui nuntiation.Carpan.super stat. Mediol.c.112.nu.3.lib.1. vbi alios alleg.* & licèt in hoc contrarium tenuerit Rim.iun. *qui test.de mag.com.opi.in cons.479.nu.12.lib.4.* nihilominus non est recedendum à priori opinione q̃ verera est magis com. & sicut clerico petenti suum debitum non põt opponi de tali
407 præscriptione à statuto inducta ità est è cõtra dum ipse conuenitur non poterit de eadẽ pręscriptione se letari, *ita Bal.in c.eccl.S.M.n.35.de const. Abb.in c.quod clericis nu.34. de foro compet. Carpan.in d.c.112.nu.86.* & idẽ puto esse dicendum qñ laicus successit clerico ex quo præscriptio 10.annorum incipit currere à die mortis ipsius clerici, quia statutum non poterat afficere clericos eius vita durante, & idẽ puto esse dicẽdum si creditum fuit contractum cum laico, cui successit clericus, & ipsi clerico successit laicus, namq; durante vita ipsius clerici præscriptio stat in suspenso, & tempus vitæ clerici habetur pro non decurso *ad tradita per glos. & Doct.in l.fi.C.de tẽpor. in integ.rest.& per Sfor. Odd.de restit.in integr.p.1.q.20.n.70.& seqq.*

408 Quæro 58. an statutum ꝙ vniuersitas teneaẽ capere malefactorem sub certa pœna habeat locum, & incidat in pœnã qñ non capit malefactorem clericum, & dico ꝙ non *Bald. in c. cum non ab homine col.fi.de iud.vbi ẽt Fel. n.2. idẽ Fel. in c.eccl. S.M. n.141.de const.Marsi.in rub.de fideiuss.n.110. & 141.Nicol.Laiseus in tract.de iur.vniuers.p.4.c.1.n.94.Borell. super Pragm. odia litium*
409 *§.1.gl.3.n.228.* & ratio est qa in omni dispositione sunt præsupponenda extrema habilia ad actum, *Abb.cons.50.n.4.& cons.53.nu.3.lib. 2. Calcan.cons.87.n.3.Ruin. cons. 144.nu.12.lib.5. & dixi in tract.de except.in prælud.n. 157.& 156. Io.Lupus in c.per vestras cart. 29. de donat. inter virũ, & vxor.Cappell.Tolos.dec.256. Suarez in tit. delus guuern.q.5.n.5. Asin.de execut.§.2.q.8.nu. 1.idem Suarez. in legib. fori in tit. de cession. bon.q. 5.num.5.cart.mihi 300.*

410 Et sic statutum prędictum intelligiẽ de malefactore qui põt capi ab vniuersitate sed clericus non põt capi, per ea q̃ dixi supra effectu ꝑcedenti ampliat.81.per tot.sequiẽ vt isto casu non habeat locum statutum ꝑdictum *sic alias in simili dixi in meo tract.de excep.in prælud.n.156.* quòd statutum permictẽs vt debitor possit ꝑsonaliter capi, & carcerari intelligiẽ de debitore qui de iure sit talis, ꝙ possit capi secus si esset aliquo modo de iure priuilegiatus, *Mattesil. sing.51.Matth.Brun.de cession.bonor.q.10.n. 3.addent.ad Dec.in l.toto iure ff.de reg.iur. Curt. in l.2. §.oẽs in fin.ff.de iudit. Caualc. qui alios congerit de tutor.n.317.Cum.super rit.istius Regni c.31.nu.7.*
411 sic ẽt alias dicemus ꝙ statutum ꝑdictum non habet locum qñ malefactores sunt in tãto numero ꝙ vniuersitas non põt illis resistere, & capere de facto *Bald.in l.5.n. 10. C.de episc. & cler. & in l.1.§.occisorum n.2.ff.ad senat. consults. Sillan. Marsi.in l.lege Cornel.nu.118.ff.ad l. Corn. de sicar. Osascus decis.138.n.25.& decis.88.nu. 31. & 32. Franc.Marc.decis.555.n.1.& 2. & decis.556.nu. 4.lib.2.Nicol.Laiseus d.p.4.n.101.Bonaccoss. in q. crim.in verb.villa in princ.* & nihilominus solũ differunt ista impedimenta qa in isto casu impedimentũ est facti, & in statuto nostrę quæstionis est impedimentũ iuris ergo eod. modo est dicendũ qñ non potest illos capere de iure.

Quæ-

412 Quæro 59. an statutum de cōpromissis faciēdis inter affines liget ita vt ipsi possint alios compellere,& cōpelli ad cōpromittendū circa quā quęstionē tres diuersas reperio opiniones Primā quòd eos indistinctè non liget q̄ sequuti sunt *Bald. in c. cū venisset col. 4. de eo qui mittitur in possess. Alex. cons. 210. nu. 2. & cons. 211. col. 4. vers. idem ēt voluit vol. 2. Bart. Soc. cons. 71. n. 12. vol. 4. Marāt. p. 2. actu. 2. n. 26. Mars. in repet. rub. ff. de fideiuss. n. 142. Arnon. dialog. 26. quos oēs, & alios recenset Borell. super Pragmat. odia litium* §. 1. *gl. 3. nu. 225.* vbi dicit q̄ hæc est verior, & cōmunior opinio q̄ sequunt communiter DD. maiori pondere numero,& mensura, & q̄ nemo dubitat q̄ ipsa sit sequēda,& vltra ꝑ eū al legatos idē dixerunt *Corn. cons. 114. in princ. vol. 2. Cotta in suis memor. in verb. clerici ligantur vers. ex quo infertur & vers. sed ista deberent idem Mars. sing. 467. n. 9. vers. itē prædictū statutū non obstat, & in l. circumcidere* §. *sermo nu. 9. ff. ad l. Corn. de sicar. Roland. cons. 57. n. 28. vol. 2. & per tot. vbi testatur de com. opi. Vrsill. in adnot. ad Afft. decis. 46. n. 9. Rim. sen. cōs. 483. n. 8. lib. 3. & cons. 268. n. 14. li. 2. vbi Rim. iun. in addit. Dec. in c. eccl. S. M. n. 50. 51. de constit. Ruin. cons. 23. nu. 16. lib. 2. Anibal in addit. ad Alb. cons. 460. nu. 5. in lit. C. lib. 3. Nicol. Carbon. in pract. pract. c. 9. nu. 80. lib. 3. Fuscus in sing. in lit. C. n. 124.* qui dicit q̄ hæc est *verior opinio Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 64 n. 4. in 15. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 192. Arnon. sing. 38. Blanch. in tract. de cōpromiss. in 3. q. princip. n. 32. vers. clericus Gramm. cons. 1. nu. 33. post decis. Surd. cōs. 2. n. 16. vbi testatur de com. op.*

413 Secunda fuit opinio illorū qui dixerunt quòd ex quo tale statutū respicit ordinē, & modum ꝓcedēdi liget ipsos clericos tàm actiuè quàm passiuè, quā opinionē sequuti fuerunt *Bald. sibimet contrarius cōs. 171. lib. 2. Corn. ēt sibimet cōtrarius cons. 9. per tot. & cons. 25. & cons. 64. vol. 3. Capic. decis. 66. n. 1. & 5. vbi dicit q̄ ità fuit decisū per sacrū Concil. Neapol. Alciat. in auth. cassa n. 12. vers. iusta laicorum C. de sacros. eccl. Blanch. d. n. 32* vbi examinat hanc quæstionē ad partes, & tādē concludit ꝓ ista opinione *Scala in tract. de consil. sapient. lib. 2. c. 13. Io. Alois. de Leo in Auth. cassa n. 19. C. de sacros. eccl. Intrigl. sing. 188. nu. 1. lib. 1. vbi alios allegat, & dicit q̄ hęc est mag. approbata DD. sententia Burg. in tract. de laudim. p. 3. inspect. 24. n. 6. Freccia in tract. de præsent. instrum. p. 3. n. 13. vbi Addentes in lit. A. alios allegat Carpan. super stat. Mediol. c. 115. nu. 57. & seqq. p. 1.*

414 Tertia fuit opinio illorū, qui dixerunt, quòd clerici non ligant prædicto statuto passiuè, sed tantū actiuè,& sic vigore, talis statuti non possunt cogi ad cōpromictendū licèt possint alios cogere, qa clerici gaudent priuilegijs statutarijs pro se, licèt non contra se, *Abb. & alij in c. eccl. S. M. de const. Bart. in l. cunctos populos C. de sum. trin. & fid. cath. Corn. cons. 61. lit. C. vol. 4. Benedict. Canosus. in tract. de priuil. cler. in tit. de const. priuil. 11. Marant. in pract. p. 6. actu 2. n. 26. & 27. car. mihi 382. & disput. 8. n. 9. & 14. Vulpel. in trac. de libert. eccl. p. 3. n. 9. & 11. Cornazan. decis. 186. n. 7. & 8.* vbi testat de mag. com. * opin. & reuera hæc est verior, & tutior opinio quam vltra prædictos tenuerunt ēt multi relati ꝓ prima opinione,& licèt contra hanc vltimā opinionē videat tenere *Arnon. sing. 38. & Dealog. 26.* nihilominus nullatenus est recedendum ab hac vltima opinione.

415 Limitatur ista vltima opinio dum dicit qđ clerici non possunt cogi ad cōpromictendū vt nō procedat qñ clericus voluisset se summictere tali statuto vt quia iā compromiserat nāq; iterum pòt cōpelli ad cōpromictendum *Rim. iun. cons. 798. n. 41. li. 7. vbi allegat Bart. in l. vt iuris iurandi* §. *si liberti ff. de oper. libert. Barbat. cons. 42. col. 6. lib. 1. Paris. cons. 53. n. 25. lib. 1. Crauett. cons. 186. n. 9. lib. 2.* Hæc tñ limitatio non est vera ex quo clerici nō solū tacitè prout esset isto casu verū ēt nec expresse possunt se summictere statutis laicorum vt ex multis probaui *sup. ampl. 10. num. 53. & 54.*

416 Limitatur secundo, dū dicit quòd poterūt alios cogere vt non habeat locum qñ clericus conuenitur ab alio clerico qa tūc sēper, & indistinctè nō operabit aliquē effectum hoc statutum *Marant. in pract. p. 6. actu 2. n. 28. cart. mihi 383. Masull. in add. ad Capic. decis. 66. n. 1.*

417 Quæro 60. quid de statuto requirente consilium sapientis in litibus terminandis, an tale statutū comprehendat clericos,& dico q̄ non *Cataldin. de Boncompagn. in tract. de sind. n. 162. qui mouetur per tex. in c. 2. de iud. & in c. ad nostrā cum*

418 *ibi not. de consuet. Scala in tract. de consil. sapien. lib. 2. c. 13. per tot.* Quā conclusionē intelligas vbi clericus conuenitur corā iudice ecclesiastico secus si ipse alios cōueniat corā iudice seculari, quia tali casu abstringit statuto disponente de petendo consiliū sapientis *Scala d. c. 13. Asin. in*

419 *pract. execut.* §. *25. c. 4. n. 1.* Et aduertendū est q̄ statutum prædictū nunquā habebit locū in curiis ecclesiasticis ēt si verteret causa inter laicos *Ancher. cons. 18. n. 1. & 7. qui allegat Bart. in l. cunctos populos in 1. q. C. de sum. trin. & fid. cath. Io. Calder. in sua disput. quæ incipit statuto Ciuitatis cauetur Io. Andr. in rub. de consuet. vers. quæritur in princ. quæst.*

420 Quæro 61. an statutum ꝓuidens ꝓ aeris salubritate cōprehendat clericos, & dico qđ sic qa tale statutū respicit publicā,& communem vtilitatē *Iser. in c. 1.* §. *illicitas de pace iuram. firm. vbi ēt Afft. n. 9. Paris. in tract. de reintegr. feud. c. 13. nu. 26. Ripa in tract. de peste in tit. de remed. ad conser. vbert. n. 234. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 3. n. 16. vbi alios allegat Menocch. cōs. 800. n. 21. & 22.*

& 22.lib.8.Gabriel.conf.37.n.5.lib.2. Surd. conf. 301.n.4.lib.3.licet ipse contrariũ teneat in casu suo, ꝙ pôt exẽplificari in statuto prohibẽte nè circumcirca vrbẽ fiat aliquod exercitiũ ꝙ aerem corrũpere possit vt est seminare orizã prout loquit̃ Menoch. in casu suo vel ꝙ lina non madefiant prout exemplificat Vulpel. & oĩno hæc quæstio decidenda est secundum terminos optime fundatos, & discussos per Surd.d.conf.301.& cauendũ est à d.conf.800. Menoch. nã in multis libris deletum est quia est contra libertatem ecclesiasticam.

421 Quæro 62.vtrũ statutũ ꝙ credat̃ libris mercatorũ liget clericos ita vt illud obseruare teneant̃,& dico quod non, *Abb.in c. ꝙ clericis n. 12.de foro compet.& ibi ẽt Butr.n.91. Aret.conf. 43.col.1.vers.2.moneor Capra reg.15.n.61.62.& 66.Menoch.conf.991.nu.17.lib.10.* & intelligas vt illis non præiudicet quo ad eorum prȩiudi tium secus in corũ fauorẽ quia tunc probabũt *Bald. in l. 2. col. 2. vers.dubitatur C.de constit.pecun.Cotta in memorial. in verb. clericus il 3. vers. & de consuetud.*

422 Quæro 63. an statutum disponẽs circa conseruationẽ passuũ liget ita clericos ꝓut laicos videt̃ dicendũ ꝙ sic,ex quo tale statutũ respicit publicã vtilitatẽ, *Auend.in tract. de exequẽd. mand.princ.lib.1.c.13.n.7.Messia super Pragm.taxe panis concl.15.n.40.Menoch.conf.800. nu.28. lib.8.*& ideo si Communitas, vel Princeps faciat generale editũ vt quicunq; accedens ad pascua cõmunia soluat tantũ pro singulo animali tunc clerici volentes mittere sua animalia tenentur soluere prout laici secus si simpliciter statutũ prohiberet nè animalia clericorũ possint pascere in pascuis cõmunibus qa tunc statutũ esset cõtra libertatẽ ecclesiasticam *Remigg.de Gonn.in tract.de carit.subsid.q.61.n.59.in 15.to.trac.diuers.p.2.car.mihi 185. Festas.in trac. de extim.& collect.p.4.c.1.n.49.*Hęc opinio non est vera quando per prius solebant clerici sumere pascua in illis locis.

423 Quæro 64.quid de statuto, ꝙ prouidet circa formã rei localiter faciendæ seu iam factæ reparandæ vtputa si statutum daret modũ, & formã edifitijs faciendis vt si dictaret ꝙ edificantes debeant dimictere viã latitudinis tot pedũ vel quod altius non tollãt an tale statutum liget ẽt clericos, & affirmat *Menoch. conf.* 800.*n.16.lib.8.vbi ad hoc citat in argumentum l. ad instructionem cũ ibi not.C.de sacros. eccl. cuncta l.in totum de edifitijs priuatis ꝙ dixerunt ẽt Sal. in Auth.cassa C.de sacros. eccl. Ambros.de Opizon.in l.filius fam.§.diui n.88.ff.de legat. 1. Padilla in l. altius n.10.C.de seruit.& aqua Vulpell. in tract. de libert.ecclef.p.2.n.26.* & hoc dicit ẽt procedere in statutis de fango vel de immũditijs nõ eijciendis vel de cloacis, *& ad hoc citat tex.in l.oẽs C. de aquid. lib. 11. de quo ẽt fuerunt loquuti Sal.in auth.cassa C.de episc.& cler.Gabriel conf.37.nu.4.* 424 *vol.2.Vulpell.in tract.de libert.eccl.p.3. nu.16.& 12.*Sed eorum opinio non est vera,vt ligentur statuto,sed tñ dictamine rationis,quæ in statuto continet̃, & ideo recurri debet ad episcopũ loci pro obseruantia talis statuti ab ecclesiasticis subiectis ipsi episcopo, *vt post Sotũ Surd. & alios Molfesius d.p.2.q.7.nu.46.& seqq. præcipuè n.48.Ambros.d.c.21.nu.27.& seqq.*

425 Quæro 65. quid si statutũ disponat, qđ testamenta debeant insinuari infra certũ tẽpus aliàs non valeant an si in testamento clericus fuerit hæres institutus, & nihilominus testamentũ nõ fuerint insinuatũ annullet̃, & dico quòd non, nec propterea impedit̃ hæreditatẽ adire *Bal.q.5.& Fulgos.in auth.cassa C.de sum.tri. & fid.cath. & in l.cunctos populos eod.tit. Ancher. in c.canonũ statuta q.11.de consuet. Paris.de Put.in tract.de reass.instr.rub.9.n.4. in 4.to.tract. diuers. car.mihi 38.Marãt.disput.8.n.50.vers.secus si hæres Fel.in c.eccl.S.M.nu.70.vers. ad idẽ ꝙ notat de const.Io.Batt.à Costa in tract. de retrotract.c.9.cas. 3.nu.10.*vbi ponit quid si instituatur nouitius, *Borell.super Pragmatica odia litiũ §.1.gl.3.n.229.* Quod secus est si statutũ disponeret ꝙ testamẽ- 426 tũ seu instrumentũ non registratũ præsumat̃ falsũ,quia tũc valet, & debet seruari non solũ inter laicos,verũ ẽt inter clericos, qa tunc editũ censetur ad extirpandos malos mores,& ad tollẽdã occasionẽ falsificationis *Bal. in c. si quis per triginta in pen.col.si de feud. fuerit controu. inter dom.& agnat.in vsib.feud.Soc.sen.conf.97.n.2.li. 1.Anibal.in addit.ad Alb.cõf.8.nu.24.lit. L.lib.* 427 *1.Fel.in pracit.c.eccl.S.M.n.82.*Sed quid è contra si testator est clericus, & hæres laicus an tunc debeat insinuari ꝓ eius validitate,& circa hanc quęstionẽ ẽst distinguendũ aut statutum dirigit eius verba ad testatorem vt qa dicat qđ quilibet testator teneat̃ vel debeat insinuari facere vel curare suum testamentum ad hoc vt valeat, & tunc ex quo statutum dirigit eius verba in non subditum non habebit locum in testamentis clericorum: aut statutum dirigit eius verba ad hæredem vt quia dicat ꝙ hæres teneat̃ facere insinuari & registrari testamentũ, & tunc quia reqrit factum hæredis q̃ est laicus,& statuẽtibus suppositus habebit locum ẽt in testamentis clericorum *Rim.sen.cõs. 483.n.10.lib.3.Alb.conf.513.nu.4.& 13.lib.3. Fel.d.c.eccl.S.M.n.83.in fi.Maluas.conf.3.nu.24. vbi alios allegat,& testatur de mag.com.op.Marãt. disput.8.nu.50. Carpan.super Stat. Mediol.lib.1.c. 319.n.8.Io.Iacob.à Ferro super l. municip. vicent. c.14.n.32.Hond.cõs.3.nu.32. vers. retentis lib. 1. Tusc.in suis conl.in lit.D.concl.644.n.51. Acosta.* 428 *d.n.9.*quæ vltima conclusio procedit ẽt si statutum dictaret quòd testamentum non valeat

nisi

nisi fuerit insinuatũ, nec dicat per hæredẽ, aut per testatorẽ, quia adhuc requirit insinuatio pro eius validitate ẽt ꝙ testatur fuerit clericus & hæres laicus vel è cõtra hæres clericus, & testator laicus, *Bart. in l. cunctos populos col. 9. C. de sum. trin. & fid. cath. prout eũ allegat Crot. conf. 135.*
429 *nu. 12. lib. 1.* Et ratio est quia tunc statutũ dirigit eius verba ad rẽ, quæ oĩa supradicta procedunt in clericis, & aliis personis ecclesiasticis, at si esset hæres instituta ecclesia, vel alia causa pia, tunc sẽper, & indistinctè erit validũ testamentum ẽt non facta insinuatione, & hoc tã si testator erat clericus, q̃ laicus, & tã si verba statuti diriguntur ad hæredem, q̃ ad testatorem, quia in ecclesia cessat oĩs potestas statuendi, vt pluries est dictũ, *Ladrech. conf. 103. n. 3. q allegat Alex. conf. 109. num. 1. lib. 2. Corn. conf. 278. in princ. & conf. 104. lib. 2. Fel. in d. c. eccl. S. M. nu. 83. de const. Crotus in l. oẽs populi n. 80. ff. de inst. & iur.* qđ puto ꝑcedere ẽt ꝙ statutũ præsumeret testamẽta nõ insinuata ẽt falsa, & simulata qa in ecclesia cessat oĩs prẽsũptio fraudis, & simulationis quia ipsa præsumitur cultrix, & amatrix iustitiæ, *vt dixi sup. in præl. n. 173. & seqq.*

430 Quæro 66. quid si statutum dictaret ꝙ non valeat venditio nisi publicetur certo loco vel tẽpore adhoc, vt quis contradicere vellet posset an tunc esset necessaria talis sollẽnitas ẽt ꝙ res deberet vendi clerico vel ecclesiæ *Bald. affirmat in c. clerici col. 1. uers. sed hic quæritur de tali du-*
431 *bio de iudit. Natt. conf. 280. nu. 4. lib. 2.* & idẽ est si statutũ diceret ꝙ venditio vel testamentũ vel donatio non valet nisi per certum tẽpus fuerit denuntiata potestati, & facta proclamatio, vel nisi donans vel vendens sit annorum tot vel ꝙ duo proximiores intersint, vel quid simile nã tale statutum habebit locum ẽt ꝙ donatio vel venditio fieret clerico vel ecclesiæ, quia adhuc in ea requiruntur sollẽnitates à statuto requisitæ, *Rim. iun. in §. 1. nu. 1040. instit. de donat. vbi alleg. Salic. in authen. cassa q. pen. C. de sacros. eccles. Cardin. in repet. c. perpendimus col. 15. de senten. excomm. & conf. 144. col. 3.*

432 Quæro 67. vtrũ statutum disponens de laudemijs soluendis, vel non soluẽdis certo casu, vel de quãtitate laudemij cõprẽhẽdat clericos, & aliqui tenuerunt quod sic *ità Fulgos. conf. 6. quẽ sequutus fuit Amod. à Põte in tract. de laud. q. 51. n. 1.* sed contraria opinio est oĩno verior, q̃ defendit doctissimus iurisconsultus D. Burgi. *in suo copiosissimo tract. de laud. p. 3. in sp. 21. nu. 2.*

433 Quæro 68. vtrum statutum ꝙ quilibet conducens molẽdinum actum ad molendum teneatur soluere tot cõicati habeat locum ẽt in eo, qui conduxit ab ecclesia, *Bald. affirmat conf. 162. vol. 2.* sed eius opinio non habet locum qũ ecclesia lederẽt qa minus locaret bona sua, vel minus venderet, *vt post alios notat Surd. dec. 301.*

434 Quæro 69. an valeat statutũ excludens clericos, vel alios religiosos à Collegio Doctorũ, aliqui tenuerunt esse validũ, huius opinionis fuit Alciat. *conf. 707. Carpan. super stat. Mediol. c. 414. n. 118. lib. 1. Caualc. dec. 18. n. 51. lib. 3.* Contrariam, & veriorem opinionem tenuerunt idem Caualc. *dec. 41. vbi allegat Alciat. conf. 30. lib. 2. alids est conf. 91. n. 3. Osascus decis. 17. Bero. conf. 146. nu. 18. lib. 3.*

435 Quæro 70. quid si in ciuitate extant duo statuta vnum ꝙ mater non poterit succedere nisi in certa parte si extãt agnati filij defuncti vsq; ad certum gradum, & aliud statutum, ꝙ clerici, & religiosi non potiantur benefitio statutorum an tunc agnati religiosi succedant exclusa matre, an verò succedat mater exclusis ipsis agnatis, *iuxta tex. in auth. defuncto C. ad senat. consult. Tertullian.* & dico ꝙ succedit mater tãquam vocata ex dispositione iuris cõis, *Ripa respons. 4. in fi. lib. 1. Rim. iun. conf. 15. n. 97.* Contrarium tñ tenuerunt aliqui relati per Soc. se. *conf. 241. n. 3 lib. 2.* vbi postquam multis argumentis vsus est pro tuenda cõtraria opinione tandẽ concludit ꝓ ista vltima, & idẽ est si in ciuitate adessent duo statuta vnum disponens ꝙ stant. mascul. feminas nõ succedat, & aliud ꝙ
436 clericus, vel religiosus non possit excludere feminã quia isto casu succedit secundũ dispositionẽ iuris com. *ità Caualc. dec. 18. nu. 50. & dec. 33. n. 15. circa mediũ p. 3. vbi allegat Plot. in repet. l. si quãdo n. 854. vers. 51. Soc. sen. conf. 241. col. 3. & seq. vol. 2. Dec. conf. 275. n. 4. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 8. n. 42. & 43. & vltra idẽ dixerunt Rip. respõs. 6. n. 3. in tit. de iur. gent. & ciuil. Maccabr. cõs. 58. n. 72. Rim. sen. cõs. 217. n. 4. & 5.*
437 *lib. 2. Rim. iun. cõs. 341. nu. 18. lib. 3.* Ego vero ita distinguerẽ aut statutũ, in quo mater excluditur, dicit ꝙ religiosi nõ potiant̃ benefitio talis statuti, & procedit prima opinio, aut religiosi excludunt̃ à benefitio statutorũ per statutũ separatũ, & postquã eis est quæsitum ius ex alio statuto, & tunc ꝓcedit secunda opinio *iuxta ea quæ dixi supra præsenti eff. nu. 14. & seq. amp. 3.*

438 Quæro 71. vtrũ valeat statutũ ꝙ colonus clerici, vel ecclesiæ teneat̃ ad collectã, seu gabellã ꝓ dño, & dico ꝙ nõ *Bal. in l. hij penes C. de agric. & cẽsit. lib. 11. & in l. 1. C. de Episc. & cler. Ang. in auth. de nõ alienãd. §. qa vero Bertach. in tract. de gabell. p. 7. n. 14. in 12. tom. tract. diuers. car. mihi 64. Alb. cõs. 8. n. 18. in fi. lib. 1.* & regulariter statutũ (ꝑut est Perusiæ) mandans ꝙ coloni clericorũ aliquo casu teneant̃ pro dñis reputat̃ iniustũ, & iniquũ *Bart. in l. hij penes C. de agricol. & cẽsit. lib. 11. Ias. in §. actiones nu. 85. institutio. de action. Carpan. super Statut. Mediol. lib. 1. c. 416. n. 216.*

439 Quæro 72. quid si statutũ excludet filias dotatas vel disponet ꝙ filia exclusa debeat dotari an monialis quæ non fuit dotata censeatur

exclusa,& dico ꝙ non,& in 2. casu dico ꝙ poterit dotes cōpetentes petere,& consequi quia matrimonium spirituale non debet esse debitoris conditionis quā carnale, *Anch.cons.*103. *Fel.in c.eccl.S.M.n.*79.*vers. caterum quia vbi addentes in lit.A,de const.*& valet argumentum de matrimonio spirituali ad carnale, *c. inter corporal.de translat.episc.Rolan.cons.*35.*nu.*18.*vol.*3. *Mars.sing.*215.*Paris.cons.*37.*nu.*10.*vol.* 4. *Bart. in l.si quis ita §.is cui in fi.ff.de leg.*2.*Menoch.cons.* 245.*nu.*8.*vol.*3. *Vincent.de Franch. decis.*46.*nu.* 2.*lib.*1.*Simon de Petr.cons.*72.*nu.*16.*Decian.cons.* 20.*nu.*43.*lib.*1.*Rubr.Alexand. cons.* 147. *nu.*14. *Ripa in l. quòd iussit nu.*61. *ff. de reiud. Phanut. in tract.de lucro dotis in verb. per mortem nu.*15.

441 Quæro 73. an statutum prohibēs alienationem rei litigiosæ cōpræhendat ēt clericos, *Capra reg.*15.*n.*42.*tenuit* quod non,ego verò contrariā opinionē puto veriorē quia hoc statutū confirmat se cū dispositione iuris cōis quo iure disponitur ꝙ res litigiosa non possit alienari,*toto tit.ff.& C.& auth.de litigios.Fid.Prugman. cons.*15.*n.*75. & quociescumq; statutū se conformat cum dispositione iuris com.ligat clericos,vt dixi sup. in fallētijs,est bene verum ꝙ si statutū vltra ius cōe adderet aliquā pęnā contra alienantē rē litigiosā tunc in eo ꝙ addit clericos non ligabit, & ad præsentē quæst. benefaciunt ea,quæ traddidi supra *hoc eo.eff.lim.*29 *nu.*256. vbi dixi ꝙ vitium litigiosi procedit ēt de iure canonico,& in materia beneficiali,sed opinio Capræ est verior quam post alios probauit Molfes.*ad consuet.Neapol.p.*2.*tit.de personis q.*7.*versus finem.*

442 Quæro 74. an statutum disponens ꝙ si emptor non appręhendat possessionē rei venditæ infra certum tēpus ꝙ contractus præsumatur simulatus cōpręhendat clericos,respondendū ꝙ non *ità voluit Mars.in rep.rub.ff. de fideiuss.nu.* 141.*in fi.ad quod allegat Abb.in repet.c.eccl.S.M. in vlt.col.de const. Alex.cons.*210.*col.*3.*lib.*2.

443 Quæro 75. vtrū statutū mandans ꝙ forēses nō audiant in suis petitionibus nisi pstita cautione de reficiendis expensis cōpræhendat clericos,multi affirmant ꝙ tale statutū dicitur respicere ordinem iuditiarium *Soc.in c. ꝙ clericis n.*3.*&* 4.*de foro cōpet. quē citat Carpan. super stat. Mediol.lib.*1.*c.*44.*nu.*7.vbi dicit ꝙ isto casu pōt dare fideiussorē laicū secus si statutū dictaret, vt q vult agere teneat præstare de soluēdo talē summā si succumbuerit qa tunc talis summa debet ratione pęnæ ideo clerici non sunt obligati ad pstandū talē fideiubsionē quia nō possunt puniri pęna statuti,*latè Minad.dec.*4.*p tot.*

444 Quæro 77. vtrum statutum minuens pænā offendenti clericos quam sit de iure comm. & canonico sit validum,& dico ꝙ non *Gemin. in c.*1.*§.*1.*quòd met. causa in* 6. *Bald.in rub. extra de const.nu.*4. *Decian. in tract.crim. p.*1. *lib.*2.*c.*34. *nu.*5.*Desid.Guid.cons.*5.*num.*23. vbi loquitur de quodam statuto Veneto.

445 Quæro 77. vtrū valeat statutū,ꝙ non possit appellari ad S. Sedē Apost. ommisso medio,& dico ꝙ non,qa tale statutū est contra libertatē ecclesiasticā, ex quo tēdit contra iurisdictionē Sedis Apostolicæ,& Romanæ Ecclesiæ, *Castr. cons.*198.*col.fi.lib.*1.*Lauren.de Pin.cons.*75.*nu.*7.

446 Quæro 78. vtrum statutum prohibēs (prout est consuetudo Neapol.) testato est decedentē sine filijs posse disponere de certis bonis, vt sunt immobilia,vel de aliqua parte bonorum vt de tertia, vel dimidia cōpræhendat, & liget clericos,& dico ꝙ non *Neapol.in prohem. ipsarū consuet.in verb.qui tenor & in cōsuet.si qs vel si qua in verb.materna col.pen.ver.sed qd si moriatur (apic.dec.* 48.*Franc.dec.*411.*n.*1. vbi test. ita aliās fuisse iudicatum per sacrum Concil. Neapol.

447 Quæro 79. vtrum statutum abreuians præscriptionē cōpræhendat clericos, & dico ꝙ nō quia ipsi solū afficiunt pręscriptione à iure canon. introducta ideò si dicat statutū ꝙ remediū possessorium,vel petitoriū,vel actio hypotecaria non possit intentari elapso decēnio clericos non cōpræhendit, & eo termino elapso possint vti tali remedio, *Fel.in c.eccles.S.M.nu.* 104.*vers.*3.*ex ēplū de const.Bero.cons.*27.*n.*1.*lib.*1. *Gail obser.*32.*per tot.lib.*2. vbi loquitur in statuto permittente pscriptionē rerū immobiliū p trienniū *Germon.in tract.de sacr.imm.lib.*3.*c.*18. *nu.*111.*Bouius in tract. de statutaria verbis pscriptione gl.*19.*n.*105.*vbi alios alleg.& test.de comm. opin.* *Vulpell.in tract.de liber.eccl.p.*2.*nu.*45. vbi dicit quod hoc procedit ēt si præscriptio esset incohata antequā quis fuisset factus clericus.

448 Quęro 80. vtrū statutū loquēs de dāno dato, vt qa dicat statutū,ꝙ de dāno dato stetur iuramēto dānū passi, vel ꝙ dñs animalis dānū dātis teneat soluere aliqd dño pdij, in quo dānū fuit datū habeat locū in bonis, & pdijs clericorum ita vt ipsi possint iurare de dāno in suis pdijs illato,vel cōuenire dñum vt soluat pænā à statuto iniunctā,& dico ꝙ nō, *Caualc.dec.*9.*n.* 80. *lib.*2. q dicit ēt ꝙ vigore talis statuti cōtra eos non pōt iurari nec possunt cōstringi ad soluendū pęnā, ꝙ vltra,& ante eos dixerūt, *Abb. in c.fi.n.*13.*de vit.& hon.cler.Gram.dec.*100.*n.*15 *&* 16.*Franc.in c.fi.col.*1.*de iur.imm.lib.*6.*Dec. in auth.cassa n.*9.*C.de sacros.eccl.Rim.iun.cōs.*15.*nu.* 99.*& cōs.*81.*n.*16.*uol.*1.*& cōs.*449.*n.*32.*lib.*4.*Crauet.cōs.*106.*n.*6.*vol.*1.*Kircon.in com.* op. cent.*2. *concl.*53.*Sim.de Pret.cōs.*161.*n.*71.*Intrigl. sing.* 258.*li.*1. qdqd in cōtrariū dixerit,*Morl.in emp. vtr.iur.p.*1.*tit.*1.*q.*16.*n.*20.est beneuerū ꝙ si statutū imponeret pęnā custodibus animaliū dānū dātiū tūc ēt ad talē pęnā tenebunt custodes animaliū clericorū licēt ipsa animalia nō afficiat

ciat

ciat *Maccabr. conſ.18.nu.44. qui allegat Fel.in c. eccl.S.M.n.75.in 5.exēpl.de conſt.Parpal.in l.placet nu.27.C.de ſacroſ.eccl.Bald.conſ.162.vol.2.& vltra prædictos idē dixit Borell.in repet.pragm.odia litiū §.1.gl.3.n.261.* & in hijs terminis puto ꝙ
450 ſit intelligendus Morl.& alij per eū allegati,& iſto caſu nō dubito ꝙ clerici poſſunt agere pro dāno in ſuis agris illato, & hoc vt equalitas ſeruet, & in iſto vltimo caſu animalia clericorū poſſunt retineri donec damnum ſoluatur per ipſos colonos *Vulpell. in tract. de libert.eccl. p.3. n.15.* vbi dicit ꝙ pro emendatione dāni tenent animalia clericorū ꝙ eſt verum probato dāno iuxta terminos iuris comm. *Gram.conſ.102.n.9.& ſeq. in ciuil.Perſonal.in tract.de gabb. nu.91.*

451 Quæro 81. vtrum ſtatutum ꝙ ſoluptio debiti non poſſit probari per teſtes cōpræhendat clericos ita vt ipſi ſi conueniuntur nō poſſint de ſoluptione ſe opponere ipſamq; ſoluptionē per teſtes probare, & dicas ꝙ non, ēt ſi clericatum aſſumpſerint poſt factā ſoluptionem quia ſoluptionis probatio eſt facienda tēpore quo ſtatuentes eā prohibere non poterant nec clerico p̄iudicare, licèt tēpore ſolutionis iam fuiſſet laicus, *Anche. in reg. ea q̄ in vlt.col.de reg. iur.in 6.& in c.1.col.26.ver.accedat q̄ſtio diſputata de conſt. Butr. in diſput. ſua q̄ incipit ſtatuto municipali in dec.2.dubij Brun.in tract.ſuper ſtatuto ꝙ ſtant.maſcul.art.6.q 49. Aualle conſ.59.n.28.lib.2. Aſin. in pract.§.19.c.5.lim.13.in fin. Alciat. in tract.de præſump.reg.3.præſumpt.44.n.17. Alex. conſ.210.n.11.vol.2.Crot.conſ.75.n.9.lib.1.Dec. in c.eccl.S.M.n.52.de conſt. Tiraq. in tract.de iur. primogenit.q.43.n.11.13.& ſeq.Burſat.conſ.43. nu.18.lib.1.Soc.iun.conſ.21.nu.9.lib.1.Fel.in d.c. eccl.S.M.n.101.Cioff.conſ.20.nu.2.3.& 4.lib.1. Borell.ſuper pragm.odia litiū §.1.gl.3.n.231. vbi alios alleg. Intrigl.ſing.29.lib.1.* vbi dicit ꝙ conſtitutio Regni in rub.de cauſa depoſiti in qua diſponitur ꝙ depoſitū vltra librā auri debeat probari per publicū inſtrumentum ſollēniter vallatū non habet locū in clericis qa ipſi poterāt probare depoſitū excedentē talē ſummā per teſtes,& iterum *q.24.in principio*, licèt contrariū ſit dicendū in caſu illius quæſtionis *per ea q̄ dixi ſup.lim.20.n.183.Marſil.in repet.rub.ff. de fideiubſorib.n.141.& ſing.29.& vtrobiq; alias alleg. Arnon.pb.69.Foller.in trac.de cēſib.in verb. tāquā res iudicata n.64.car.mihi 229.Ladrech.cōſ. 42.n.12.Rim.iun.conſ.15.n.95.lib.1.* vbi dicit ꝙ cum tempore iuditij reperiatur clericus debet ei ſeruari ius Diuinum, & canonicum.

452 Et ꝙ dictum eſt de probatione ſoluptionis debiti procedit ēt in probatione cuiuſuis alterius rei namq; in omni caſu in quo ſtatutum diſponit, ꝙ probatio nō poſſit fieri niſi per inſtrumentū, vel per ſcripturam publicā, vel per tot teſtes, vel per tot teſtes habentes certā qualitatē nunquā cōpræhendat clericos neq; eos ligabit ēt ſi cauſa in foro ſæculari agitaretur, *Sal.in auth.caſſa n.11.C.de ſacroſ.eccl.Soc.in l.certi conditio §.quoniā n.11.ff.ſi cert.pet.Fel. in c.2.n. 22.de ꝓbat.& in c.eccl.S.M.n.101.de cōſt. Anch. in c.1.n.28.verſ.accedat,& n.218.de conſt. vbi ēt Dec.n.14.verſ.12.Abb.& Soc.ſen.nu.5. in fin.& Aret.in c.ꝙ clericis de foro compet.idē Abb. in d.c. eccl.S.M.in 2.repet.n.42.Rocc.de Curte in repet.c. fi.ſection.8.n.11.de conſuet.vbi aſſerit hāc eſſe cōm. opin.* * *Calder. in ſua q. quæ incipit ſtatuto Ciuitatis, Paul.de Caſt.in l.oēs populi in fi.ff.de iuſt.& iur.& in l.2.in prin.col.3.de eo quod certo loco Alex.conſ. 210.nu.13.vol.2.Pariſ.conſ.106.n.1.lib.3.Bar. Bal.in rub.de reb.eccl.non alien.n.106.Marſ. in repet.rub.de probat.n.41.& in l.1.§.fi.nu.26.& 32. ff.de quæſt.Tiraq.in tract.de nobilit.q.43.n.16.vbi alios citat Aufrer.in tract.de poteſt.iud. ſecul. reg. 2.in vlt.verb.in 16.to.tract.diuerſ.cart.mihi 292. Ruin.conſ.69.n.6.lib.4.Aſin.in pract.exequut.§. 19.c.5.limit.13.n.2.Bero.q.50.n.1.vbi dicit quòd nemo diſcrepat ab iſta opinione Capra reg.15.n.55. Menocch. conſ.991.nu.7.verſ.5. mouet me lib.10. Rimin.iun.conſ.486.nu.10.lib.5.Maſull.in add.ad Capic.dec.98.nu.2. Crot.conſ.75.n.1.& 16.lib.1.* vbi dicit quòd hoc procedit etiam ſi ſtatutum eſſet à Papa confirmatum, *Carpan. ſuper ſtatut. Mediol.p.1.c.95.nu.6.Decian. in tract.crim. p.1.*
453 *lib.2.c.35. nu.10.* & ratio huius concluſionis eſt quia probatio reſpicit deciſoria quia ab ea victoria dependet ideò eos non compræhēdit, *l.qui accuſare C.de edend.Bar.in l.ictus fuſtium ff.de hijs qui not.infam.Aret.in c.dilecti col.pen.de iudi. & in c.quod clericis nu.13. de foro compet. Bald. in l.1. in fin. verſ. tu & ego C. quæ ſit longa conſuet. Deci.Aſin. & Soc.ſen. Rimin.iun. & Crot. in locis paulo ante citatis Caccial. in l. cunctos populos nu. 132.C. de ſumm. trinit. & fid. cathol. Alex. conſ. 16.nu.7.lib.5.cum alijs quos allegaui ſupra lim.7. nu.140. & ſeq.*

454 Ampliatur modo prædicta concluſio, vt procedat etiam ſi cauſa tractaretur in curia ſeculari *Calderin. in diſputat. ſupra citata Ancher. in repet.cap. ea quæ in vltim. colum. verſ. ex prædictis de regul. iur. in 6. Felin.in cap.2.num.15.de probat. Marſil.ſingul.29. Aſin.eadem.limit.13. Carpan.d.cap.95.num.8.*

455 Ampliatur vt eadem concluſio procedat etiam quòd quis feciſſet ſe clericum poſt ſoluptione quàm vult probare, *Alexan. conſ.211. num.4.volum.2.Soccin. ſen.conſ.271. circa finem volum.2.Soccin.iun.conſ.21.num.8.lib.1.Roland. conſ.57.num.28.volum.2. Riminald.iun.conſ.15. nu.95.lib.1.Carpan. in pracit. cap.95.nu.7.*

456 Quæro 82. vtrū valeat ſtatutū tollens ferias inductas in honorem Dei: vtputa ꝙ poteſtas poſſit procedere contra delinquētes ēt diebus feſtiuis, & feriatis ī honorē Dei, *affirmat Decia.*

in tract.crim.p.1.lib.2.c.34.n.15.ad q allegat glo. in l.quatraginta,& ibidē Bal.C.de ferijs Seuer.in repet.l.oēs populi nu.36.ff.de iust.& iur. & in casu proposito puto qđ sit vera dicta opinio, vt delinquēs citius,& facilius puniri possit secus in alijs casibus in quibus statutum nō posset tollere ferias inductas in honorem Dei,quia ipsæ feriæ sunt inductæ de iure diuino, vt est in 3. præcepto dialogi hoc est Sabbata sanctifices.

457 Quæro 83.vtrū statutum q pater non possit meliorare vnū filium in preiuditium aliorū filiorū habebit locum ēt si pater vellet meliorare filiū clericum, & aliqui vr̄ affirmare, q hoc nō posset facere in præiuditium aliorum, Dec. cons.114.col.1.& 2.Carpan.super stat.Mediol.p.1. c.305.n.12.vbi loquitur ī statuto Med.& sicut tale statutū operatur cōtra eos ita cod. modo dēt eis prodesse quia si eis non relinquit prout alijs filijs poterunt petere equalactionē quia tunc statutum ēst eis fauorabile Papp.cons.60. n.2.vbi adhoc allegat l.oīa priuilegia C.de episco.& cler.c.2.de consuet.Doctores in c.eccl.S.M.de const. Bar.& alij in l.cunctos populos C.de sum.tri.& fid. cath. Butr.& alij in c.qđ clericis de foro cōpet. Lap. alleg.100.Capra reg.15.n.32. Verum si legitima aliorum filiorum nō minuit pōt pater illum meliorare,prout posset quēlibet alium ex eius filijs meliorare ēt si femina esset, vt post alios Molfes.ad consuet.Neap.par.3.q.7.per totam.

458 Quæro 84. vtrū statutum q coloni possint renuntiare suæ cōditioni habeat locum in colonis,& conductoribus à clericis,& ecclesijs, & dico quod non,qa ipsi in præiuditium ecclesiæ, & clericorum non possunt illi renuntiare, Bar.cons.187.in 1.dub.Ladrech.cons.103.n.3.circa fin.Alex.in addit.ad Bart.in auth.cassa C.de sacros.eccles.Abb.n.30.& Fel.n.104.in 2.exempl. in c.eccl.S.M.de const.Dec.in d.Auth.cassa nu.18. Caccial.in repet.l.omnes populi nu.190.vers.ex hijs infertur ff.de iust.& iur.Surd.cons.301.n.78.lib.3. Capra reg.15.n.28.Ladrech.cons.103.n.3.circa fi.

Quæro 85.vtrum statutum laicorum dispo-
459 nens quod ecclesia, vel clerici nunquā possint præscribere sit validū, & circa hanc quæstionē Villaut.dec.15.nu.17.tenet quod sic,ad quod allegat Doct. in pluries citato c.eccl.S.M.de const. mihi vero vna cū Vulpell.in tract.de libert.ecclesiastica p.2.n.2.vr̄ totum oppositum esse omninò dicendum,& hoc duabus rationibus quarum prima est quia statutum hoc expresè meminit de clericis,& ecclesijs, & quotiescumq; statutum laicorum expresè disponit de clericis,vel ecclesijs est nullum ex defectu potestatis,vt latè dixi supra in præsenti eff.ampl.9.nu.44. Secunda ratio est quia tale statutū m est ēt nullum ex defectu potestatis ex quo tendit contra libertatem ecclesiasticā ex quo tollit ecclesiæ, & clericis præscriptionem quæ est eis permissa ex dispositione iuris canonici, & ciuilis vt toto tit.extra de præscript.& ff.& C.cod.tit. & quotiescumq; statutum tollit clericis id,quod sibi competit ex dispositione iuris canonici,& ciuilis dicitur contra libertatem ecclesiasticā,
460 vt dixi ēt supra ampl.12.nu.68.posset tamen saluari opinio Villaut vbi statutum non tolleret indistinctè præscriptionem,sed tantum eā tolleret qn̄ ipsa esset cum mala fide quia tūc esset valida ex quo se conformat cum dispositione iuris canonici quo iure nunquam permittitur
461 præscriptio cum mala fide c.vigilanti,& c.fin.de præscript.c.possessor.& ibi gl.de reg.iur.in 6.Frā.i. Balb.de præscript.in 3.par.vlt.par.princ.q.2.n.1. fol.537.Tho.Zerol.in prax.episcop.in ver.pscriptio §.3.Siluest.in sum.in co.verb.il 1.nu.1.vers.2.z t patet, & ita procedit opinio contraria quæ saluat,vt liget clericos non vt statutū est,sed quia continet idēmet quod ius canonicū sanciuit.

462 Quæro 68. vtrum statutum requirens consensum agnatorum in contractu mulieris, vel minoris verificetur,& sit ei satisfactum si consēsit agnatus clericis,& dico quod sic, Lābert. in tract.de contract.gl.17.q.8.n.13.Carpan.super
463 stat.Mediol.c.328.n.508.lib.1.qui dicunt quod secus est in monacis,& alijs regularibus quia ipsi nō possunt tale cōsensum præstare ex quo sunt mortui mundo c.nō indicaris 12.q.1.l.Deo nobis vbi hoc notat Bal.C.de episc.& cler.§.distrahantur in auth.de nupt.Port cons.107.nu.33.Tappia in repc. Auth. ingressi in verb. sua cap.14.nu. 6.Borell.cons.67.nu.3.

464 Quæro 87.vtrum statutum disponens quòd contractus non possit aliter probari quam per instrumentum habeat locum,& comprehendat clericos,ita vt nec ipsi possint suos contractus probare aliter quām per instrumentum, & dico quòd non, Crot.cons.75.nu.13.Ladrech. d.cons.103.nu.3.vers.nunc quoniam lib.1.

465 Quæro 88. an statutum laicorum possit interpretari testamenta clericorum,vt si diceret q filij positi in conditione censeantur,vel non censeantur positi in dispositione,& vocati,vel quod testator semper præsumatur tollere Falcidiam, & Trebellianicam, & dico q non nisi clericus in condendo ipsum testamentum voluisset,vti iure municipali, & forma à statutis tradita, Picus in l. Titia,§.Titia cùm nuberet,nu. 58.ff.de leg.2.Mantica in tract.de congnect.vltim. volunt.lib.6.tit.7.nu.20.

466 Quæro 89.vtrum statutum mandans q donatio rei de qua nō est tradita possessio donatario in vita donantis sit nullius momenti habeat locum qn̄ esset facta donatio clerico,vide Henning.Goden.Vltr.cons.36.nu.6.& 7.Coler. in tract. de proceß. execut. p.1.c.3.nu.197.

467 Quæro 90. vtrū valeat statutū quod pro funere,vel exequijs non possit expendi nisi vsq;

ad

ad tantã summã, & dico ꝙ non. *Rom. sing. 363. Borell. super prag. odia litiũ §. 1. glo. 3. n. 235. Asin. in l. si quis sepulcrũ n. 65. ff. de religios. & sumpt. funer. Fel. in c. Eccl. S. M. n. 95. vers. memini tandẽ, & ibi ẽt Dec. n. 63. de const. Alb. in lucubr. ad Bar. in l. 1. n. 11. C. de sum. Trin. & fid. Cath.* vbi dicit ꝙ tale statutũ est cõtra libertatẽ ecclesiasticã, *Crot. in l. oẽs populi, n. 44. ff. de iust. & iur. Decia. in tract.*
468 *crim. p. 1. lib. 2. c. 34. n. 8.* ꝙ tñ intelligit̃ esse verũ qñ statutũ disponit circa ea q̃ respiciunt salutẽ animæ secus in respicientibus põpã, vt si disponerit de vestibus funeralibus, & similibus de quibus anima nullum consequitur beneficium *ita Fel. & Borel. locis cit. latè Vulpel. in trac.*
469 *de libert. eccl. p. 1. n. 8. & 9.* vbi dicit ꝙ funerales põpæ magis sunt viuorum solatia, q̃ mortuorum suffragia *alleg. Diuum August. in lib. de cura pro mortuis c. 2. nu. 18. & Diuũ Thom. 4. dist. 45. q. 2. & Gaetan. cas. 31. & ex nostratibus Abb. in c. fi. n. 6. de reb. eccles. alienan. vel non Nauarr. in manuale confess. cap. 27.*
470 Quæro 91. quid si statutum certo casu annullat donationẽ vtputa donationẽ excedentẽ talẽ summã vel factã inter affines au tale statutũ annullat donationẽ factã à clerico, & dico quod non ẽt si fiat in fauorẽ laici, *Puteus de cis. 233. num. 5. lib. 3. Soc. sen. cons. 14. col. 1. lib. 4. Houd. cons. 3. num. 23. lib. 1.*
471 Quæro 92. vtrum statutum ꝙ prohibet fieri inuestiturã extraneis stant. heredibus emphiteutæ cõpræhendat ẽt bona ecclesiarũ, & ꝑsonæ ecclesiasticæ *affirmant Puteus decis. 6. Bur-*
472 *sat. cons. 93. n. 37. lib. 1.* & idẽ dr̃ in statuto disponente ꝙ nemo inuestiri debeat nisi vocato possessore rei alias inuestitura sit nulla quia si clericus inuestiat laicum non vocato possessore tunc inuestitura erit nulla ex quo non fuit seruata forma à statuto tradita qua fuit inhalitata per statutũ persona sibi supposita ad inuestiturã accipiendã nisi seruato certo modo,
473 *Natt. cons. 180. n. 4. lib. 2. vbi alleg. Alex. cõs. 93. lib. 2.* ꝙ dicit ẽt *Ladrech. cons. 103. n. 2. Boui. in trac. de statutar. vrb. præscript. gl. 19. n. 209. vbi alios allegat*, & dicit ꝙ hoc procedit ẽt si is qui debet inuestiri esset clericus qđ vltimũ non puto verum *per ea q̃ scripsi supra in statuto de cõpromissis faciendis in num. 412. & in stat. de retract. dixi etiam supra num. 383.*
474 Quæro 93. vtrum statutum ꝙ certa bona nõ possint alienari extra familiã cõpræhẽdat clericos aliq affirmant qđ tale statutum dicitur conditum fauore publicæ vtilitatis, & ad cõseruandas familias, & tale statutum cõpręhendit clericos, tã actiuè, q̃ passiuè. s. vt nõ possint vendere neque emere talia bona *Signorol. de Homod. cons. 21. per tot. Gail obser. 32. n. 5. lib. 2.*
475 Quæro 94. an statutum imponens gabellã vel collectam ꝓ cõtractu vel aliquo actu liget ẽt clericos, & dico ꝙ non *Bald. in l. 1. q. fi. de contrahend. empt. Butr. in c. non minus de immun. eccl. & in c. 1. in fi. de censib. Abb. cons. 1. vol. 1. & cons. 13. vol. 2. Rolan. cons. 71. n. 8. lib. 4. Tiraq. de retr. lig. §. 1. gl. 13. n. 11. vbi de com. testatur Bertacch. in tract. de gabb. in 7. p princ. q. 6. Remigg. de Gõn. in tract. de charit. subsid. q. 65. n. 51. in 15. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 192. Ferret. in tract. de gabell. n. 443. & 431. vbi multos alios allegat*, & quia de ista materia latè sũ tractaturus infra effectu sequenti ideò me remicto ad ibi dicenda.
476 Limitatur 1. ista conclusio vbi statutũ gabellã imponeret pro contractu, qui fit causa negotiationis vt si statutum diceret ꝙ ementes grana vel vina, & illa reuendant soluãt tot pro gabella tale statutum ligabit ẽt clericos ratione negotiationis, *Ferret. d. n. 431. vbi allegat glos. in clem. præsenti de cens. Fider. de Sen. cons. 111*
477 Limitatur 2. vbi statutum imponeret gabellã pro cõmuni necessitate, vel vtilitate, *Ferret. in tract. de gabell. n. 432.* sed non est vera, nisi Summi Pontificis accedat licentia *c. nõ minus, vbi Abbas de imm. ecclesiastic. Molina disp. 672. in 3. cuentu concl. 1. & c. aduersus de immu. eccles. Azor. p. 1. moral. lib. 5. c. 13. q. 8.*
478 Quæro 95. quid de statuto disponẽte ꝙ pater vel mater non possit disponere vltra decimã partẽ ẽt pro anima, & aliã nonam reseruet filiis an sit validum, & dico ꝙ sit quia causa filiorum est magis priuilegiata, q̃ cã pia, *Anche. cons. 25. Suarez in repet. l. quoniã in prioribus in declarat. l. regni §. ad primum huius n. 7. & 8. car. mihi 409.* pro quo satis ad propositum Diuus August. *ait filijs magis, q̃ piæ causæ parentum hęreditas reliquenda est, & qui contrarium facere voluerit alium quærat pro consilio quam Augustinum ita habetur in cap. fin. 17. q. 4.*
479 Quæro 96. vtrum valeat statutum prout est Venetijs ꝙ res immobiles, q̃ perueniunt apud clericos, vel ecclesiã non possint per eas retineri sed teneant̃ illas vẽdere infra certum tẽpus, & respondendum est ꝙ non *Ferdin. Vasq. in tract. de success. creat. §. 10. n. 648. vers. deniq; leges humanæ, Apont. supra citat. in fine nu. 338.*
480 Quæro 97. vtrũ statutum mãdãs ꝙ ꝓ oĩbus causis soluant̃ sportulæ iudicibus an teneãtur illas soluere clerici, & dico ꝙ non qa ipsi sunt priuilegiati *l. cum eccl. C. de episc. & cler. Bald. in l. cunctos populos col. 18. C. de summ. trin. & fid. cath. Ferrett. in tract. de gabell. nu. 342.*
481 Quæro 98. vtrũ statutum ꝙ emptor teneat̃ insolidum ad gabellã habeat locum in eo qui emit ab ecclesia, & dico ꝙ non qa si ipse teneretur gabellã soluere ecclesia, & clerici tanto minus venderent res suas oneratas solutione gabellæ ꝑ statutum, & sic per indirectum ecclesia lederet̃ *Maccabr. cõs. 18. n. 33. 34. & 35. vbi alios allegat, & vltra ibi allegatos idẽ dixit Florian.*

de

de Sancto Petro in l. si venditor num. 3. ff. de religios. & sumpt. fun.

482 Quæro 99. vtrũ statutum disponens q de oĩbus legatis soluatur certũ qd habeat locũ in legatis pijs respondendum est q non ità respõdit Ladrech cons. 103. nu. 3. vers. nunc quoniam vbi allegat Butr. cons. 4. Abb. cons. 26. lib. 1.

483 Quæro 100. nunquid valeat statutum laicorum disponens vt in sepulturis non possit expendi nisi vsq; ad tantã summã, & dico q non ex quo tale statutum non sit conditũ super re spirituali est tñ conditum super re annexa spiritualibus Siluest. in sum. verb. sepultura nu. 15. Ang. in eod. verb. n. 46. Sebast. Medic. de sepultur.

484 p. 1. q. 30. vbi hoc limitat qñ statutum non disponeret circa ea quæ concernunt ecclesiam.

Et pro tali intelligentia præsentis 2. effectus primo sciendũ est q in casibus in quibus clerici ligantũ statutis laicorum non possunt astringi ad obseruantiã ipsorum statutorũ per iudices laicos sed per suos superiores ecclesiasticos q etiã poterunt exigere penas licèt à lege seculari impositas, Salicet. & Dec. in Auth. cassa u. 16. C. de sacros. eccl. Barbat. cons. 1. col. 12. vers. & adduco q voluit lib. 3. Io. de Plat. in §. itẽ lex Iulia col. 4. vers. item nunquid instit. de publ. iud. Io. Lup. in repet. c. per vestras in 2. notab. §. sed ex pulchra n. 12. de donat. inter vir. & vxor. Io. Ambros. de Opizon. in repet. l. filius fam. §. diui n. 89. ff. de legat. 1. Menoch. cons. 800. nu. 17. & 19. lib. 8. Carpan. super Stat. Mediol. p. 2. c. 247. n. 30. vbi alios allegat, & in prælud. lib. 1. n. 610. Surd. cons. 301. n. 34. lib. 3. Morl. in empor. vtriusq; iur. p. 1. tit. 1. q. 16. n. 17.

485 Secundo sciẽdum est q statuta fauorabilia à laicis condita cõpetunt ẽt clericis, Lap. alleg. 101. col. 3. & 5. & alleg. 100. col. 2. Geminian. in c. fin. de offit. delegati in 6. Io. Cir. in tract. de primog. lib. 1. q. 24. n. 19. & 33. in 10. to. tract. diuers. p. 1. cart. 36. Bertach. in tract. de episc. p. 1. lib. 4. n. 96. in 13. to. prædictorũ tract. p. 2. car. 353. Dec. in c. eccl. S. M. n. 52. 69. & 70. Restaur. in tract. de Imper. q. 101. n. 7. vbi alios alleg. Mandos. in tract. de annalib. cas. n. 135. vers. & q clerici Ias. In l. de quibus n. 11. ff. de legib. Brun. in tract. super stat. q stat. masculis art. 12. n. 173. Surd. in tract. de alimentis q.

486 15. n. 62. Quæ conclusio intelligitur procedere si clerici voluerint vti talibus statutis sibi fauorabilibus q vti possint, & non q tenentur illa non suscipere, Lambert. in tract. de cõtractibus gl. 2. n. 57. Rocc. de Curt. in repet. c. fin. sect. 8. nu. 7. de const. Lancellot. Gallia super consuet. Alex. in verb. maritus q. 4. nu. 7. vbi asserit hanc esse comm. opi. Surd. cons. 301. nu. 14. lib. 3.

487 Tertio sciendũ est q in dubio non præsumitũ qd quis in fraudẽ clericatũ assumpserit nẽ. s. supponatũ statutis laicorũ, Carpan. sup stat. Med. p. 1. c. 272. n. 2. vbi allegat Alciat. cons. 354. in fin.

488 Quarto sciendũ est q vbi in statuto fit expressã mẽtio de clericis vel personis ecclesiast. vel bonis clericorum vel ecclesiæ tale statutũ est nullum ex defectu potestatis not. in c. eccles. S. M. de const. & præcipuè Dec. nu. 49. & Fel. 37. Nact. in tract. super stat. q stant. mascul. in 3. quæst. princip. n. 87. Germon. in tract. de sacr. immun. lib. 3. c. 17. n. 39. vbi dicit qd Princeps secularis nullam habet iurisdictionem in clericos, & in res ecclesiasticas sed habet loco priuati Surd. cons. 301. n. 12. & 13. lib. 1. vbi multos alios citat Bursat. cons. 90. n. 22. lib. 1. Menocch. in tract. de recuperan. possess. remed. 14. n. 56. Hond. cons. 3. n. 18. lib. 1. Minald. in repet. const. in aliquibus in verb. filiorum n. 22. & 23. de success. fil. com. vel baron. Caualc. dec. 33. n. 15. circa medium, & decis. 18. nu. 48. lib. 3. & vtrobiq; alios alleg. Brun. in tract. quod Stant. masculi. art. 6. q. 2. Bertaz. cõs. 64. n. 22. in ciuilib. Gail obser. 32. n. 4. lib. 2. Cepoll. cons. 15. n. 8. in crim. vbi dicit q tale statutum est iniquũ, & turpe Capr. reg. 15. n. 24. & 31. vbi test. de comm. opi. Baldass. Caldut. Florent. cons. 78. n. 62. inter cons. vltimar. volunt. diuers. lib. 2. Alb. cons. 8. n. 8. lib. 1. Medic. in tract. de leg. & stat. p. 4. q. 6. n. 5. vers. quorũ prima Abb. in c. repet. eccl. S. M. n. 15. de const. Carpa. super stat. Mediol. in prælud. n. 594. Odd. cons. 44. n. 3. lib. 1. vbi dicit q ẽt si clericis sit fauorabile adhuc non valet, Montesperell. cõs. 59. n. 9. & per tot. Vulpell. in tract. de libert eccl. p. 2. n. 7.

489 Ampliatur prædicta conclusio vt nec ẽt in eorũ fauorẽ valeat statutũ expresẽ de clericis disponens, Cioff. cons. 81. n. 84. & 85. lib. 1. Gail. obser. 32. lib. 2. Caualc. decis. 33. n. 15. lib. 3. Rodoa. in tract. de spolijs q. 3. n. 16. Plot. cons. 93. n. 2.

490 Quæ conclusio limitatur qñ lex vel statut. facit expressam mentionẽ de clericis nõ tamquã lex vel statutum sed tãquã priuilegium fauorabile ipsis clericis, Bald. in c. cum venisset nu. 6. vers. oppono dicitur de eo q mittitur in possessionẽ Dec. cons. 882. n. 8. Surd. cons. 259. nu. 20. vbi more suo alios alleg. Anibal in add. Alb. cons. 8. n. 24. in lit. K. qui asserit quod hæc est comm. opi.

491 Sexto sciendum est q si clericus vel ecclesia vult vti statutis laicorum oportet vt seruet formã ipsorum, c. quo iure vbi gl. in vers. non 8. dist. Fel. in c. eccl. S. M. n. 81. vers. sed hanc primam vbi dicit quòd si statutum (prout est Ritus noster

492 c. 110. & 111.) dat executionem instrumento infra decẽ annos clericus non poterit exequutionem petere elapso dicto tempore Dec. in eod. c. n. 225. Marius Anguiss. cons. 24. n. 57. Bertach. in tract. de episc. p. 1. lib. 4. nu. 96. in 13. to. tract. diuers. Rebuff. super consuet. Franciæ gl. 1. n. 78. Freccia in tract. de præsent. instrum. p. 13. q. 1. n. 11. vbi alios allegat Hond. cons. 78. n. 112. lib. 2. Monte. cat. super Statut. Bonon. lib. 6. rub. quomodo, & qualiter fieri debeat actus §. & quod omnes car. mihi 22. La-

493 drech. cons. 103. n. 3. in fi. & eo vti non poterit nisi eius qualitates, & conditiones oẽs admittat

Bald.

Bald.in l.de quibus n.26.vers. 6.quaeritur ff.de leg. & in l.contra §.fin.ff.de pact. & in l. omni nouatione nu. 2. C. de sacros.eccl.& in l.1.q.vlt.de contrah. empt.& l.fi.§.si vero postquã C. de iure deliber. Cuman.cons.84.post princ.Soc.in l.cẽturio n. 30.vers. 2.conclusio ff.de vulgar.& pupill.subst.Dec.in l.1. n.12.ff.de iurisd.omn.iud.& in c.eccl. S.M. col.pe. de const.& cons.534.n.7.& seq.Crauett.cons.802. n.9.lib.5.Natt.cons.534.n.3.lib.3.Crat. cons 162 n.11.li.2.Ceph.cons.226.n.16.li.2.& cons.385.n.
494 *4.& 5.lib.3.& cons.686.nu.12.lib.5. Ruin. cons. 113.n.16.lib.4.* vbi loquitur ẽt in statuto dãte exequutionẽ paratam instrumentis publicis infra aliquod tẽpus,& dicit ꝙ clerici illã possunt petere infra illud tempus tantum *Arnon. dialogo 7.Carpan.super stat.Med.in praelud.n.616. Iacobin l.sin autẽ n.2.ff.de pact.* vbi dicit ꝙ debet illo vti cum oĩbus venientibus ex eo licèt tali
495 statuto non sit subiectus, *Bertach.in suo reper. in verb.clericus non seruans, & in tract. de episc. in 5. p.lib.4.n.96.in 13.to.tract.diuers. p. 2. car. 353.* vbi dicit ꝙ clericus non seruans formã statuti non potest vti benefitio ipsius nec poterũt acceptare statutum pro parte sibi fauorabile, & pro alia parte non ideo si volunt illo vti debẽt sufferre eius grauamen, *Bald. in d.l.oĩ nouatione col.2.C.de sacr.eccl.Alex.cons.209. col.pen. lib.2. Peregr.de fideic.art.48. n.65. Cephal.cons.312.n. 150.lib.3.Decia.cons.36.in fin.lib.2.Rim. iun.cõs.*
496 *719.n.40.lib.6.Octau.Vulp.de libert.eccles.p.2.n. 42.& 43.* vbi dicit ꝙ si per statutũ datur certa forma in exigendis debitis talis forma debet seruari ẽt per clericos ꝙ posset exemplificari ẽt si statutum disponeret ꝙ creditor possit agere exequutiuè cõtra suũ debitorẽ dũmodo p̃stet
497 prius desoluenda aliqua summa si debitor ꝓbauerit debitũ solutum nãq; si creditor clericus ageret exequtiuè tenet̃ ipsum fideiussionẽ p̃stare,itẽ põt dari exemplum de statuto ꝑmictentè vt creditor possit carcerari facere suum debitorem cum conditione ꝙ dum debitor permanebit carceratus creditor teneatur subministrare alimenta si vult detinere debitorem carceratum.

498 Sexto sciendum est ꝙ clerici praesumunt̃ cõtraxisse iuxta locorum statuta, & consuetudines vt si in pensionibus soluendis per consuetudinem vel statutum certa forma praescribat̃ clericus simpliciter contrahendo censet̃ contraxisse sub forma ab eodẽ statuto tradita *Sal. & Alciat.in auth.cassa vers.sanctiones C.de sacros. eccl. prout eos allegat Vulpell. in tract. de immun. eccles.par.2.num.43.*

499 Septimo sciendum est quòd clericus,q̃ non ligat̃ statutis laicorũ non potitur eorum benefitijs contra alios *tot.tit.ff.quòd quisq;iur. in ali. Abb.in c.eccles.S.M.in fin.de const.Doct. & praecipuè Soc.iun. in l.filius fam.§.diui in 3.q.ff. de legat.1.Maluas.cons.14.n.35.Sim.de Praet.cõs. 161. Alber.in tract.de stat.lib.4.q. 31.nu. 3.Iacob. de Arena cons.25.n.2.inter cõs.matrimon.diuers.Frãch.decis.285.n.4.Rim.iun.cons.449.nu.33. lib.4. & cons.604.n.15.lib.6.Vulpell.de libert.eccl.p.3. n.8.Ruin.cons.113.nu.5.lib.4. Ferrett. in tract.de*
500 *gabell.n.442.* & ratio est, quia esset iniquum si statutum prodesset ei cui obesse non posset, *iuxta tradita per Surd.cons.204.n.15.lib.2.* sed cõtra ꝙ imo clerici possunt vti pro se statutis laicorum licèt clerici contra eos hijsdẽ statutis vti non possent *tenuerunt Abb.in c.constitutus nu. 4. de in integ.restit.gl.in c.nouit in verb.quicumq; vbi ẽt Abb.de iud.Dec.cons.282.n.7.& seqq. Tiraq.in tract.de retractu lignag.§.1.gl.13.n. 2. Vincent. de Franch.decis.285.n.5.& 6.Surd.cons.2.n. 39. lib. 1.Hond.cõs.20.n.2.lib.2.Frecc.in tract.de present. instr.p.13.q.1.n.4.Afflict.in tract. de iur. protho.*
501 *§.9.n.17.Flamin.de rubeis cons.2.n.26.& 27.lib. 1.* vbi dicit quòd non est mirum quòd clerici, q̃ sufferunt tot onera spiritualia, & laicis spiritualia ministrant fruant̃ benefitijs statutorũ, quae opiniones contrariae conciliari possunt, vt prima scilicet ꝓcedat in hijs, qui non sunt concessa clericis in priuilegium vel fauorẽ sed in legibus cõmunibus laicorũ vel statutis vel consuetudinibus ipsorum qa,is qui vult vti ꝓ
502 se tenet̃ vti ẽt contra se vt dixi, secũda vero ꝓcedit in hijs q̃ sunt concessa clericis in eorũ fauorẽ vel priuilegium haec distinctio colligitur *ex notatis p Rocc.de Curte in c.fi.in 11.q.in 7. lim. de cõsuetudinib.& per Franch.dec.praed.n.7. & per Dec.in d.c.eccl.S.M.n.216.de const.& per Hond. cons.20.n.17.lib.2.* alio modo concordant̃ per eundẽ Franchũ loc.cit.predictae contrariae op. hoc est,aut statutum,vel cõsuetudo est expressè improbatum ꝑ clericos,& eorum constitutiones,aut non Primo casu ꝓcedit prima opinio ità vt vti non possint statuto per eos im ꝓ
503 probato. Secundo casu ꝓcedit 2.opinio; Alio & 3.modo possent concordari praedictae contrariae opiniones vt prima opinio habeat locũ qñ statutum ꝓcedit per verba praeceptiua, & arctatiua,& per modum ꝓhibitionis seu inhibitionis qa tunc sicut non cõpraehendunt clerici in eorum praeiuditio ita nec ẽt compraehẽdi debent in fauorabilibus ita vt ipsi vti possint talibus statutis in eorum fauorẽ cõtra laicos *ita dixit Hond.cons.20.num. 18. lib.2.vbi alleg.Lapũ alleg.101.n.14.& seq.Dominic. de S. Geminia.in c.fi.in princ.vers. sed dicit de offitio deleg. in 6.Abb.in c.constitutus nu. 4.de restit.in integr. Roman.sing.447.Alex.cons.210.n.13.lib.2.Barbat.cons.50.col. 2. vers. istis nunc suppositis lib. 3.* Secunda vero opinio procedit qñ statutum loquit̃ permissiuè, *Io.Lechirier in tract. de primog.*
504 *lib.1.q.24.n.4.in 10.to. tract. diuers. p. 1.car.mihi 35.* Quarto mõ possunt concordari vt prima opinio

opinio procedat qñ statutum disponit in materia cõi, & indifferenti cõuenienti clericis, & laicis. Secunda vero qñ disponit in materia q̃ est conueniens alteri ipsorũ, *Rim.iun.conf.368. n. 48. lib. 4. Io. Andr. in c.fi. in princ. de offi. deleg. vbi ẽt Gemin. Barbat. in rep. rub. C. qui admitti col. 6. multos allegat Brun. in tract. super statut. ꝙ stante mascul. art. 12. n. 172. Sarrian. in add. ad Matthes. sing. 110. n. 17. Carpan. super Stat. Mediol. in praelud. num. 590.*

505 Octauo sciendum est ꝙ clericis in illis casibus in quibus ligantur statutis laicorũ si contraueniunt peccant mortaliter, *Sotus in 4. sentent. dist. 25. q. 2. art. 2. col. 4. vers. quarta conclusio Lucas de Penna in l. fin. C. de quib. muner. nemini liceat se excusare Vincent. de Franch. decis. 9. nu. 4. Surd. conf. 301. n. 6. lib. 3.* vbi ex Soto dicit ꝙ vltra peccatũ mortale tenenẽ ad restitutionem dãni dati, ex qua cõclusione infero ꝙ cum statutũ seu pragmatica circa macellationẽ vitularũ in Regno sit factũ ad publicã, & cõem vtilitatẽ, & ꝑꝑ bonum publicũ, & per consequẽs ligat clericos eos macellantes licet sint clerici peccant mortaliter sed videtur ꝙ non est vera opinio quoad restitutionẽ dãni sed solũ quoad peccatũ mortale, ꝙ cõmittunt ecclesiastici non ratione statuti quia illo non liganẽ, sed ex dictamine rationis *vt d. est supra n. 424.* & qđ dictũ est de clericis tãto fortius ꝓcedit ĩ laicis, q. si cõtraueniunt statutis, aut alijs legibus ciuilibus peccant ẽt mortaliter si ipse leges sunt iustae *Diuus Thom. in 1. 2. q. 96. Alb. cõs. 42. n. 10. lib. 1. Franch. dec. 9. n. 6. Molina in tract. de cõtract. disput. 364. n. 8. & ꝑ tot. Petr. Cined. in collect. iur. canon. p. 2. collect. 118. n. 3. vbi propè infinitos congerit latè Siluester in sũma in verb. lex. q. 8.* vbi ẽt ponit qñ lex dicatur iusta *Alb. conf. 42. nu. 10. lib. 1. Fanch. decis. 9. n. 6. Lud. Molin. de cõtract. disput. 364. n. 8. & per tot. Circed. in coll. iur. can. p. 2. coll. 118. n. 3. Morl. in empor. vtr. iur. tit. 1. q. 7. per tot. & caeteris latius Gaet. in summa in tit. de leg. ꝑ tot. & latissimè hanc materia examinat Iacob. de Graff. in dedis. aur. p. 1. lib. 2. c. 10. per tot. Rossell. in*
507 *sum. in verb. lex & constitutio n. 17.* vbi ẽt ponit qñ isto casu lex siue statutũ sit iustum, & licet peccent mortaliter attamen si contraueniunt legi penali non tenentur ad restitutionẽ si poenas ipsas fisco vel alijs quibus ius acquisitum non soluunt, & illas possunt apud se tota conscientia retinere, *Io. Asin. in suis concl. lib. 3. in verb. pœna car. mihi 262. & car. 266. Abb. in c. 1. n. 10. de const. vbi ẽt Fel. n. 43. & 52. & Dec. n. 30. gl. in c. fraternitas 12. q. 2. idẽ Fel. in c. audiuimus n. 1. de simon. Nauar. in 2. p. decretal. in tit. de oration. n. 125. & c. 23. n. 66. car. mihi 383. & in manual. c. 25. n. 118. car. mihi 188. in 2. tom. Gabriel in suis concl. in tit. de malef. cõcl. 34. Pet. Cened. in coll. iur. can. p. 1. coll. 2. n. 3. vbi more suo multos atq; multos allegat. Peregr. in tract. de iur. fisci lib. 4. tit. 8. n. 30. Rebbuff. in repe. c. postulastis in gl. n. 39. de cler. excom. Vasq. in lib. 1. cõtrou. illust. q. 32. n. 10. Intrig. in tract. de casib. conscient. cent. 1. cas. 44. nu. 12. & cas. 99. n. 43. 47. & 48. Graff. in decis. aur. p. 1. lib. 2. c. 11. num. 3. 6. 53. & 54.*

508 Nono sciendũ est ꝙ statutum ꝙ nõ obligat clericos nec rerũ ipsorum clericorũ conductores obligare potest respectu ipsarũ rerũ *Brun. conf. 137. n. 1. & per tot. Fel. in c. eccl. S. M. n. 114. vers. secundum exemplũ de cõstit. Pancirol. conf. 49. n. 5. Prigmann. conf. 17. num. 56.*

509 Decimo sciendum est ꝙ quociescunq; statutum dirigit eius verba ad iudicẽ licet sit aequũ rationabile, & iuxtũ nunquã ligabit clericos vt si statutum diceret quod iudex exequatur publicum instrumentum vel ꝙ cõpellat partes ad compromissum *Soccin. sen. conf. 13. col. 4. vers. ex quo clerico vnum fundamentum uol. 4. Viui. decis. 326. num. 2.*

510 Vndecimo sciendum est ꝙ clericus vtiẽ statutis contra laico vbi laici vsi fuerint alijs statutis ẽt diuersis contra eos *ita Corneus conf. 14. nu. 8. vol. 2. Rimi. iun. conf. 474. nu. 26. & 27.* vbi loquitur in eo qui vsus fuit certo statuto contra clericum, & postea cum clericus vellet vti alio statuto contra eum hoc ipse impugnabat sic è contra si clericus vel ecclesia vult vti vel vsa fuerit aliquo statuto contra laicum laicus poterit vti alio statuto ẽt diuerso contra eum *it à Menoch. conf. 665. n. 4. lib. 7.* vbi loquiẽ in ecclesia quae praetẽdebat succedere ex dispositione cuiusdam statuti, & concludit quod laicus conuentus poterit detrahere falcidiam debitam ex dispositione alterius statuti, *alleg. Bald. in l. 4. C. ad leg. falcid. & in l. omni C. de sacros. eccl. Alex. conf. 95. in fi. lib. 1. Soc. sen. conf. 97. nu. 3. lib. 1. Ias. in l. de quibus col. 13. ff. de leg. Dec. in l. 1. n. 12. ff. de iurisd. oĩum iud. & in c. eccl. S. M. n. 71. de cõst. Surd. dec. 20. nu. 3. & 9. Brun. in tract. de const. & statutis in verb. gabella Rip. in lib. 5. respons. c. 4. Crauet. cõs. 135. n 26. lib. 1. & vltra praedicta idem dixerunt Camill. Gallina in tract. de verbor. signif. lib. 10. c. 28. n. 17. Soc. sen. conf. 97. n. 3. lib. 1. Capr. reg. 15. nu. 64. & 67. Io. de Amicis cõs. 14. in fin. Caephal. conf. 385. nu. 5. lib. 3. & conf. 686 nu. 13. lib. 5. Bursat. conf. 43. nu. 29. lib. 1. Pappon. conf. 60. nu. 29. & conf. 61. nu. 5. lib. 1. vbi alios alleg. Vinc. Ambal. in add. ad Alb. conf. 8. nu. 24. in lit. L. Ancher. in c. ex literis nu. 2. de vit. & honest. cleric. Tiraq. in tract. de retractu lignag. §. 1. glo. 13. nu. 7. vbi multos alios allegat, & in tract. de retractu conuentionali ad finem tit. n. 8. Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 35. nu. 7. vers. fallit secundo.*

511 Duodecimo sciendum est ꝙ si clericus impugnauit, & declarauit nolle vti vno statuto, ac recusauit illi se submittere asserendo si velle vti dispositione iuris comm. non poterit amplius

plius se lætari benefitijs aliorum statutorum et diuersis sed oīno et ꝙ se debet vti iure cōm. *Bald. in l. oī nouatione n. 2. C. de sacros. eccl. Soc. sen. cons. 97. n. 3. lib. 1. Corn. cons. 114. nu. 8. lib. 2. Rip. respons. 6. nu. 5. in tit. de iur. natur. gent. & ciuil. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 13. n. 7. vbi te stat. de com. quos alleg. Hond. cons.* 78. *nu.* 107. *&* 108. licet ipse in nu. seq. cōtrariū teneat in casu suo, & vltra eos idē dixerunt *Neuizan. cons. 39. n. 16. Fid. de Amicis cons. 14. per tot. Bursat. cōs. 93. n. 29. & cons. 59. n. 30. lib. 1. Carpan. super statut. Med. in prælud. num.* 613.

512 Decimo tertio sciēdū est qđ si statutum laicorum esset generale, & non loquæret specialiter de clericis si tamen posset dubitari qđ inferat præiuditium ecclesijs vel clericis adhuc statuentes cogi possunt à iudice ecclesiastico ad declarandum ꝙ in ea lege non cōpræhendunt ecclesiæ vel clerici, *Ancher. cons. 115. nu. 8. in fi. Io. Andr. & Gemin. in c. fin. de immun. eccl. in 6. Butr. & Imol. in c. 1. de consuet. Fel. qui alios allegat in c. eccl. S. M. n. 107. & 108. de constit.* vbi ponit remedia quibus debet vti Episcopus pro obtinenda hanc declarationem, *Gabriel cons. 37. n. 3. lib. 2. Capr. reg. 15. nu. 38. latè Butr. cons. 40. n.*

514 *2. Surd. cons. 301. n. 45.* imò (ꝙ plus est) episcopus solus non citatis nec auditis statuentibus potest declarare talia statuta clericos non afficere, & ea tollere, *Archid. in c. qua Lotarius propè finē 2. q. 1. Arnon. sing. 73. nu. 1. Carpan. super*

515 *stat. Med. in prælud. n. 565.* & sic cū pdicta possit facere episcopus vbi statutum est generale, & nullā de clericis facit mentionē tanto facilius hoc facere poterit si statutu in specie de clericis loqueret, *Alciat. cons. 91. in princ. Rim. iun. cons. 15. n. 85. lib. 1. Carpā. in d. prælud. n. 566.* quę conclusio ampliatur vt procedat et si esset dubium an statutum cōpræhenderet causam piā quia hoc etiam poterit declarare Episcopus, *Capr. d. reg. 15. num.* 38.

SVMMARIVM.

1 *Clerici omni iure sunt exempti ab oībus oneribus tam personalibus quam realibus, & mixtis nu. 3.*

2 *Onera tam personalia quam realia varijs nominibus, & appellantur, & quibus.*

4 *Gabelloti exigentes aliquid à clericis summittuntur banno Imperiali.*

5 *Laici grauantes, & compellētes clericos ad solutionem gabellarum sunt excommunicati nisi moniti desistant, & hoc tam de iure canonico quam per bullā in cæna Domini n. 6. ampl. n. 7. 8. 13. & 15.*

8 *Exigentes collectas vel gabellas a clericis tenētur in foro conscientiæ restituere id quod exigunt n. 9.*

10 *Consulens tenetur de malo consilio quod præbuit.*

11 *Consulens delictum commicti sequuto delicto tenetur eadem pæna qua tenetur ipse delinquens.*

12 *Consulens vt quis commictat vsuram tenetur ad restitutionem prout ipse vsurarius.*

13 *Ciuitas in qua imponuntur collectæ, & gabellæ clericis potest interdici, & non absoluitur ab interdicto nisi tollat tale onus, & restituat id quod est exactum vt num. 14.*

15 *Episcopus loci in quo clerici grauantur onere collectarum potest requirere cæteros episcopos vicinos vt publicent excommunicatos grauantes ipsos clericos, & num. 142.*

16 *Factum prædecessoris excusat offitialem a pæna.*

17 *Exigentes gabellas a clericis non possunt excusari eo quod eorum prædecessor exegit.*

18 *Consuetudo nutritiua peccati nunquam excusat in foro conscientiæ.*

19 *Clerici potiuntur immunitate tam pro bonis ecclesiæ quam pro patrimonialibus, & proprijs contra num. 21. concor. vt numer. 22. 23. 24. & 25. ampl. vt num. 26. 29. 32. 34. 35. & sequente lim. vt numero 39.*

20 *Principes seculares non possunt aliquid disponere circa bona patrimonialia clericorum.*

27 *Bona statim quod perueniunt ad clericos ipso iure eximuntur à registro communitatis nu. 38.*

28 *Mutato statu, & conditione possessoris mutatur etiam status, & conditio rei possessæ.*

30 *Bona descripta in extimo sunt tacite hipotecata pro collectis.*

31 *Res transit cum suo onere intellige nu. 33.*

36 *Donatio præsumitur facta in fraudem vbi donans remansit in possessione rei donatæ.*

37 *Debitor ex causa lucratiua non potest conueniri vltra quam facere potest.*

39 *Consuetudo quod clerici teneantur ad solutionem collectarum pro bonis ad eos peruentis post clericatum valet.*

40 *Bona quæ transeunt de clerico in laicum statim censentur supposita oneribus collectarum.*

42 *Clerici non possunt conducere gabellas.*

42 *Clerici non possunt fideiubere pro conductoribus gabellarum.*

43 *Banna, & constitutiones ædita pro exatione collectarum quo ad clericos sunt nulli ius momenti.*

44 *Clerici coniugati an sint immunes à solutione collectarum, & gabellarum.*

45 *Et quid in clericis coniugatis orientalibus, & 46.*

47 *Tertiarij an sint immunes à solutione collectarum & num. 48. 49.*

50 *Coloni ecclesiæ vel ecclesiasticæ personæ an sint immunes ab oneribus, & à quibus num. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 71. 73. 75. & 76.*

69 *Prælatus qui facit colere prædium per proprios operarios non tenetur soluere aliquod onus de fructibus inde perceptis.*

70 *Pastores clericorum nunquam sunt immunes ab oneribus.*

72 *Coloni clericorum quando dicantur nimis grauati.*

Res

TER-

TERTIVS EFFECTVS.

1 TErtius effectus clericatus est vt cleri-
ci sint liberi, & exempti à solutio-
ne onerum tam personalium quã
realium quæ quidẽ onera sunt di-
uersi generis nam quædã sunt personalia que-
dam realia, & quædã mixta *Capr.reg.96.nu.12.*
& seq. vbi latè examinat ipsorum munerum,
proprietatem, & naturã, sed quia hæc nõ sunt
nostræ speculationis q clerici ab omnibus sũt
immunes, & præcit. Doctores multa circa hoc
scripserunt ideo me remicto ad ibi dicta, & ad
ea quæ ponunt *Antibol.in tract.de muner.p.3.n.*
93.in 12.tom.tract.diuers. cart. mihi 28. Aluarez
in specul.pontif.c.35.vers. quædã vero munera car.
mihi 99.circa fin. & n.100. Remigg.de Gonn.q.59.
n.1. & per tot.in 15.to.tract.diuers.p.2.car.mihi
187. Roffred.in tract.de ind. p.6. in rub. de diuers.
muner.n.1.cart.mihi 510. & in rub.quid sit Anga-
ria n.1.ead.cart. Alfer.cons.70.n.27. & 28. & si-
2 cut sunt diuersi generis ita diuersimodè nun-
cupãtur, nã quãdoque appellaĩ collecta, quã-
doq; gabella, quandoque pedagiũ, & quãdoq;
tributũ, munus, vectigal, indicta, superindicta
quæ oĩa licet videãtur diuersa, actamẽ quò ad
materiam de qua agimus possumus dicere ꝙ
idẽ sunt; istis ita præhabitis, dico ꝙ clerici re-
3 gulariter a prædictis oĩbus sunt immunes; &
exẽpti de iure diuino, vt habeĩ *in Genesi c.47.*
vbi Ægiptij oẽs terras Pharaonis colentes ex
decreto Ioseph eã partẽ fructuũ Regi soluere
tenebanĩ sola portione sacerdotium libera, &
exẽpta remanente, de qua re meminit *Ioseph*
de antiquit.iud.lib.2.c.4. qui dicit *cumque ad hũc*
modũ oẽs eorum possessiones in ius Regis deuenissent,
alius aliò migrabat, quò certius esset regiũ dominiũ,
soli sacerdotes immunitates, & agros retinuerunt, &
iterum, *Esdræ siue Nehemiæ lib.1.c.7.* dicit *Arta*
serses Persarum Rex, vobis quoque notum facimus
de vniuersis sacerdotibus, leuitis, & cantori-
bus, & ianitoribus, & ministris domus Dei hu
ius, vt vectigal, & tributũ, & annonas non ha-
beatis potestatẽ imponendi super eos, *quod re-*
fert ẽt idem Iosep lib.11.c.5. dicens, *vobis quoq;*
sacerdotibus præcipio, vt à nemine sacerdotũ, leuita-
rum sacrorũ cantorum ianitorum sacrorum seruorũ
quicquã exigatis, neue vlla onera eis imponatis, &
in Matth.17.habetur, Reges terræ à quibus acci-
piunt tributum, vel censũ à filijs suis, an ab alienis,
& ille dixit ab alienis dixit illis Iesus ergo liberi sũt
filij vt aũt non scandalizet nos &c. super qb. ver-
bis Origenes dicit, vide Christi prudentiã qua
liter non tenuit tributum nec simpliciter iu-
bet dari, sed prius ostẽdit se non esse obnoxiũ,
& tunc dat quorũ vnum facit scilicet dare tri-
butum vt exactores non scandalizenĩ hoc autẽ
vt ostendat se liberum, quem locum Matthei
S.Hieronym.in d.c.17.Mathei, & S. August.in 1.
lib.de quæst.Euangel.q.23. exponũt ẽt pro eccle-
siasticis, & non solum de iure diuino verum ẽt
de iure canonico, & ciuili, & ex magis cõi opi
nione oĩum DD. tũ canonistarum tũ ẽt ciui-
listarũ clerici sunt immunes à prædictis gabel
lis collectis vectigalibus ac cæteris muneribus
tam patrimonialibus q̃ personalibus, de iure
canonico, *per c. clericis de immun.eccl. in 6.c.quã-*
quã de censibus in 6.c.non minus de immun. eccl. c.
generaliter §.nouarum, & §.placet 16.q.1. clement.
1.de immun.eccl.clement.præsenti de cẽsibus, & est
determinatum per sacrosanctũ Concil.Trid.sess.25.
de reformat.c.20.cupiens vbi cõfirmanĩ oẽs cõ-
stitutiones hactenus à Summis Pontif. & con-
cilijs emanatæ in fauorẽ immunitatũ, & pri-
uilegiorum clericorũ, & ecclesiasticarum pso-
narum, de iure verò ciuili *per l.vniuersi C. de ve-*
ctigal.l placet, & auth.oĩs, & auth. itẽ nulla commu
* *nitas C.de sacros.eccl.* & ex magis * cõm.opi. Iuri
starum, & canonistarum, *quia hoc dixerunt gl. in*
d.c.quãquã de censibus vbi ẽt. Io. Andr. Domin, &
Archid. Ancher. & Franch. Guid.Pap. decis.381.
n.1. Io.Oz.in instit.moral.lib.5.c.12.vers. iuris ci-
uilis cart.mihi 510. Petr. Antibol. in tract. de mu-
ner.in 3.p.princip.n.113.in 12.to.tract.diuers.car.
mihi 29. Zannet.in tract.de differẽt.inter ius canon.
& ius ciuile n.184.in 1.to.tract.prædict. cart. mihi
205. Bertach. in tract.de gabell.p.7.n.10. & 19. in
d.to.12.car.mihi 64. vbi multos alios citat, Anna
alleg.13.n.j.p.1. Borell.cons.74.n.1.6. & 7. & 25
vbi multos atq; multos cogerit, & dicit ꝙ sunt tuti
præscriptione immemorabili, *Euerard.cons.42.*
n.25. & 32. Specul.in tit.de clericis coniug. §.1.n.
13. Anast.Germon.in tract.de sacros. immu. lib.3.
c.15.n.22. & 23. & 24.cum plurib.seqq. vbi recẽ-
set varia loca vtriusq; testamẽti in quibus hęc
immunitatis liquidissime probaĩ; *& eodẽ lib.*
c.17.n.19. & 66. Aluarez. in specul. pontif. c.35.
vers. & nota ꝙ clerici cart.mihi 99. & vers.qui autẽ
excusetur car.mihi 101.post medium Zabbarell.cons.
12.n.3. & in c.non minus de immun.eccl. & in cle-
ment.1.q.18.de vit. & honest.cleric. Parpal. in l.
placet n.3.C.de sacros.eccl. Bott.cons.87.nu.1. vbi
alios alleg. Remigg.de Gonn.in tract.de carit.subsid.
q.61.n.5.in 15.to.tract.diuers.p.2.car. mihi 183.
Duennas reg.100.vbi multos alios cit. Io. Montaig.
in tract.de collat.parlament.p.2.n.11.in 16. tom.
tract.diuers.cart.mihi 277. qui dicit ꝙ hanc im
munitatẽ habent de iure diuino *Arnon. solilo-*
quio 82. Port.cons.164.n.39. Alb.cons.8.n.1. vbi
Anibal in add.in lit.A.lib.1. & cõs.382.n.2.lib.
2. Molin.in tract.de iustit. & iur.tract.2.disput.31.
in 2.conclus. Restaur.in tract.de Imper.q.101.n.2.
Io.Lup.in tract.de libert.eccles.q.4.per tot. Vasq.in
tract.de success.creat.p.1.lib.3.§.22.lim.17.n.58.
& in repet.l.quoniam in prioribus n.648. & seq. C.
de inoffic.testam. Bursat.cõs.42.n.4 lib.1. Rim.iun.
cons.

*conf.4.n.5.lib.1.Velascus decis.100.n.9.Ancher. conf.96.n.3.& conf.155.nu.11. Io. de Amic. cõs. 18.n.1.Natt.conf.280.nu.5.lib.2. Festas.in tract. de extim. & collect.p. 4. c. 1.n.23. & 24.Franc. Marc.decis.372.n.4.p.1.Tutius allegat. 19. nu. 2. Ferrett.in tract.de gabell.n.578. Bursat. conf.186. n.8.lib.2.*vbi dicit quod talē immunitatē cõsequunt̃ de iure diuino *Personal. in eod. tract. de gabell.n.78.* vbi multos allegat concordantes, & dicit ꝙ hanc immunitatē habent quodam modo radicatā in propria persona, *Roland. cõs. 61.n.1.& conf.71.n.6.lib.4.Iacob. de carol. in gēmat.pauone col.6.n.20.Marant.conf.99. n. 2.* vbi dicit ꝙ sunt immunes à quibuscumq; collectis & gabellis laicorum, *Menoch. in tract. de arbit. iud. caf.562.n.16.Zerola in praxi Episcop. in verb. clericus §.9.Ladrecch.conf.103.n.7.Curt. iun.conf. 61.n.2.lib.1.Bursat.conf.42.n.1.lib.1.Natt.conf. 203.nu.1.lib.1.* vbi dicit quod sunt immunes tam ab oneribus ordinarijs quam extraordinarijs, *& conf.280.n.5.lib.2.*

4 Ampliatur primo hic tertius effectus vt laici aliquid exigentes à clericis, vel ecclesiasticis personis subijciantur bāno Imperiali, & mulctentur ad triplum illius quod exigunt, *constituit Feder. Imp. in auth. itē nulla cõitas vbi Bart. & cæteri scribentes C.de sacros.eccl.idē Bart. in l.de his C.eod.tit.Festas.in tract.de extimo p.4.c.1.n.2. vbi alios allegat Bursat.conf.42.n.1.vers. quinimo sancitum est lib.1.scribent.in c.non minus de imm.eccl.*

5 Ampliatur 2. vt laici grauantes clericos ad solutionē collectarū sint excõicati nisi moniti desistant, *c.non minus de senten.excomm.c.quāquā de censibus in 6.c.solet vbi DD. de senten.excomm. Diuus Anton.in sūma in tit.de excom.c.26.nu.1. Zabbar.conf.12.n.4.* vbi examinat an talis monitio sit necessarias, *Euerard.conf.42.n.5.& 28. Germon.in tract.de sacror.imm.lib.3.c.15.& c.17. n.66.DD.in c.si tributum 3.q.1. & in l.placet, & in l.ad instructionē C.de sacros.eccl.Abb.& Fel.in c.fi.de vit.& honest.cler.Io.Maurit.in repet.l.vnica C.vbi mulier, Remigg.de Gonn.in tract. de carit. subsid.q.59.n. 9.in 15.to.tract.diuers.p.2.car.mibi 182.Bertacch.in tract.de gabel.p.7.nu.17.in 12.to. eiusdē tract.car.mihi 64.Tho.Zerol. in praxi episco. verb.clericus §.9.in princ.Bursa.d.conf.42.nu.3. lib.1.vbi alios allegat Caualc.dec.44.nu.100.ver. Bullā in cena Domini, & in vlt.verb. lib.1.Rol. cõs. 71.n.3.4.13.26.lib.4.Campan.super c.Regni in tit. de clericis clerical.viuent.c.98.n.5.cart.mibi 133. Franc.Person.in tract.de gabel.n.29.vbi alios allegat Natt.conf.203.n.9.lib.2.Alfer.cõs.70. n.41. Marant.conf.99.n.2. Iacob.de Carol.in gemmat.pauone colore 6.n.20.vers.sed caueat tamē,* & nõ solum isti tales exigentes à clericis gabellas, & collectas sunt excõicati de iure canonico vt habetur in iurib. supra citatis, verum ēt singulo anno excõicantur in bulla in cœna Dñi, *Caual. vbi sup.Zerol.cod.§.9.vers.tertia conclusio, & latius*

6 *cæteris Alfon.in interpretatione ipsius bullæ* ꝙ dictū ipse Zerol. intelligit vt tunc demū exigentes à clericis vectigalia incurrāt in dictam bullā in cœna Dñi qñ exigunt ius aliquod nec à laicis exigi põt vt si exegerint gabellā de rebus quę deferunt cā sui vsus qa isto casu nec ēt à laicis exigi põt aliquod ius gabellæ *l. fin. §. diuus ff.de publ.l.si publicanus §.de reb.ff.de publican.vbi Bar.Bal.conf.241.lib.4.Bertaz.cõs.207. n.4.Guid.Pap.decis.4.Fernett. de gabell. nu. 174. Becc.conf.96.n.9.Fusc.sing.2.in lit.G.Bellon.conf. 28.n.9.idem Surd.conf.205.n.15.Roland. A vall. conf.71.n.19.cum seqq.lib.4.Masucr. in pract. fol. 164.n.30.Scappa de iur.nõ script.c.19.lib.1. Pract. pap.in forma libelli pro solutione pedagij vers. pāni fol.478.Laudens.conf.39. Dec. Auenio. 150.Personal.de gabell.n.103.Surd.decis.305.n.15.* Nec consuetudo in contrariū valet *Siluester in summa in verb.gabella Henric. Boich. in c. innouamus n.4.de censib. Franc.Mart.decis.41.n.3.Surd.conf. 41.n.3.& conf.307.n.2.summa Rosell.in verb.pedagiū n.6.summa Gaet.in verb. vectigalia, & rõnē assignant quia talia vectigali sunt inrationabilia idē dicit Plot.conf.12.n.12.Graff.dec.125.* at secus est si exegerint à clericis gabellā, quæ à laicis iuridicè exigi solet, & põt quia tunc non sunt excõmunicati neq; incurrunt in dictā bullam in cœna Dñi *ita Zerola in d. vers. tertia conclusio, & & vers.quarta conclusio,* vbi dicit indistinctè ꝙ imponens gabellas clericis vel ecclesiasticis ꝑsonis vel eorū bonis vel super beneficiorū fructibus sunt excõmunicati ex dicta Bulla ēt si à sponte dantib. postea exigant vigore suæ impositionis ꝙ ego puto verissimū qñ laici in specie disponerēt ꝑ modum vt supra ēt ꝙ talē dispositionem postea non exequuti fuerint neq; eius vigore aliquid exegerint quia hoc tendit contra libertatem ecclesiasticam *Nauarr. in manuale c.27.nu.187.*

7 Subampliatur 1.d.ampliatio vt hæc cõclusio procedat non solū in ipso grauante, & imponente ac exigēte gabellas, & collectas à clericis, & personis ecclesiasticis verum ēt in scribēte aut præbēte consilium auxiliū, vel fauorē ad illas imponendū vel exigendum *Clement. 1. de immun.eccl.Anastas.Germon.in tract.de sacros. immun.lib.3.cap.17.n.67.*

8 Subampliatur 2. vt nõ solū sint excommunicati verū ēt in foro conscientiæ tenent̃ restituere illud ꝙ à clericis exegerūt, & vlterius ad satisfactionē competentē pro transgressione canonis *Card.conf.2.Roland.conf.71.n.13.lib.4. Campan.super Cap. Regni in tit.de clericis clericaliter*

9 *viuent.c.98.n.5. cart. mihi 133.* & sicut consulentes impositioni vel exactioni talis gabellæ sunt excõmunicati ita pariter tenent̃ ad restitutionem prout exigentes *Paul.de Lazarin*

clem.

*clem.1.de immun.eccl.not.in c.aduersus eod. tit.Ber-
tach.in tract.de gabell.p.7.n.21.in 12.to.tract.di-
uers.car.mibi 64. Guliel. Durand. in tract.de modo*
10 *congregand.general.conf.rub.70.n.22.in fin.in 13.
to.tract.diuers.p.1.car.mihi 171.* & ratio est qa
consulens tenet de malo consilio *Io. Fab. in §.
1.n.1.vers.sed quid dices de assessore seu consiliario
instit.de obligat.Angel.in l.si certis annis C.de pact.
Abb.in c.pastoralis §.quia vero n. 7. de offic. deleg.
& ibi Fel.n.22.Paris.de Put. de sindicat. in verb.
consilium c.1.n.3.Anton.Maria Corat.in tract.de
com.opi.tit.12.n.3.Amodeus in tract.sindic.n.125*
11 & licet aliqui teneant contrarium vt refert Fa-
rin.*q.111.n.463.& 464.* tñ eius distinctio *sub
n.465.* est sequenda, hinc est q consulẽs homi
cidiũ vel aliud quis delictum sequuto delicto
tenet prout ille q delictum patrauit *Bald. in l.
data opera n.52.C.de his qui accus. non possunt, &
in l.1.n.6.C.de seru.fugit. & ibi Ias.n.19. Fel.in c.
1.n.8.de off.delegat.vbi Dec.n.9. idẽ Dec. in l.con-
silij n.4.ff.de reg.iur.qui de com.testatur, & ibi Ca-
gn.n.6.Rimin.inter consil.crim.diu.cõs.105.n. 43.
lib.1.Clar.§.fi.q.88.nu.1. Menoch. de arbitr. cas.
351.n.17.Carrer.in pract.crim.vers.sequitur de cõ-
sulente n.9.fol.135. Clar. in §. fin. q. 88.& ibi ad-
dent.& Baiard.ibi n.1.Ang.cons.52.Corn.cõs.58.
lib.4.Io.Bonifat.de furt.in §. contrectatis nu. 117.
Caual.de Brachio reg.p.4.n.192.Calep.de Calep.in-
ter cons.crim. diuers.cons. 51.n. 10. lib.2.* q secus
est qñ delinquens aliàs erat facturus quia tũc
non tenetur eadẽ pœna sed mitiori, *vt dicũt su-
pradicti DD.quib.adde Paul.Grilãd. de pen. omnis.
coitus q.10.n.12.Soc.iun.cons.38.n.17.lib.2.Ber-*
12 *taz.cons.186.n.5.& cons.304.n.7.* Sic etiã consi-
liũ dantes vt quis vsurã committat peccant
mortaliter, & tenent ad restõnẽ prout ipse vsu
rarius, *Nauarr.in Manual.cõfess.c.17.n. 235.Vgo
lin.de vsur.c.16.§.1.nu.3.& §.2.nu.6.*
13 Subampliatur 3. vt ciuitas in qua tales im-
ponunt gabellæ, & collectæ incurrat in pœnã
interdicti, nec absoluit nisi restituat id q exe-
git, *c.clericis de immu.eccl.in 6.Archid.in c.vnico
de bigam.in 6.Nic.de Neapol.super constit. Regni
rub.de cler.clericar.viuent.& ibi etiam Campan.n.
5.car.mihi 133.Roland.d.cons.71.nu. 3.lib.4.Ger-
mon.in tract.de sacror.immu.lib.3.c.17.n.67.Ber-
tach.in tract.de gabell.p.7.n.17.in 12.to.tract.di-*
14 *uers.car.mihi 64.* vbi dicit q si exigens est pso-
na priuata tũc excõicatur si vero est vniuersi-
tas solum interdicit, nec poterit ab interdicto
absolui nisi restituatur id quod a clericis est
exactum *allegat. c. q̄q̄ & vbi DD. de censib.*
15 Subampliatur 4. vt Episcopus loci in quo
clerici grauant onere gabellarum vel collecta-
rum possit reqrere Episcopos vicinos vt publi
cent excõicatos gabellarios exigentes, & gra-
uantes prædictos clericos *Rol.cons.præd.num.7.
cum alijs quos congeram inf.ampl.27.n. 142.*

16 Nec ommittã dicere q licet factum pdeces-
soris excuset officialẽ a pœna *Bar.& Salic.in l. si
pignora §.fi.de pignorat. actio. Ias. in l.1.n.4.quod
quisq; iuris Amar.in c. cum venerabilis de consuet.
Alex.cons.8.col.fi.& cõs. 240.n.8.lib.6. & in cõs.
107.col.fi.n.22.lib.2.Gabr.de malefit.cõcl.8.n.19.
cum seq.Paris.cons.39.n.18.lib.4.Gramat. cons.ci-
uil.60.n.2.Cum.de sindicat.c.17. num. 66.*
17 Nihilominus isto casu non excusat prout
alias excusaret qa successor q exigit a clericis
licet eius prædecessor de facto exegerit ẽt ex-
communicatur put eius antecessor *D.Ant.in
tract. de excom.c.26. n.2.in 14.to.tract.diuers.car.
mihi 373.* nec istud est mirũ qa cõsuetudo nu-
18 tritiua peccati nunquã excusat in foro cõsciẽ-
tiæ licet excuset in foro fori *Glos.& Abb.in c.cũ
venerabilis n.5.de consuet.Roland.cons.96.nu.31.
lib.2.Cremens.sing.149.incip.mos puerorũ Roman.
sing.19.an cõsuetudo Tiraq.de penis temp.caus.42.
Farinat.de delict.& pen.q.20.n.45.& de pen.tem-
perand.q.95.n.38.Io Batt.Plot.cons.105.nu. 122.
inter cõsilia crim.diuers.to.1.in 4.Grã. cons.ciu.60.
n.2.Menoch.cons.37.n.110.Baiard. ad Clar.in §.
falsum n.24.vers.item põt excusari Intrigl.de casib.
conscient.cas.8.num. 112. Tiraq. de vtroq; retr. in
præf. num. 67.*
19 Ampliatur 3. vt prædictã immunitatẽ con-
sequant clerici non solum p bonis ecclesiasti-
cis quæ tãquã beneficiati possidẽt verum ẽt p
bonis suis patrimonialibus qa isto casu bona
clericorum potiuntur eodem priuilegio put
bona ecclesiastica *c.1.de immun.eccles.in 6. & in
extrauag.Benedicti 8.de immun. eccl. in extrauag.
com.in verb.bonorum suorum aut ecclesiasticorum
c.q̄q̄ de censib.in 6.clement.presenti eod.tit.Abb.in
c.eccl.S.M.n.21.* vbi dicit q opinio cõtraria est
communiter dãnata *& ibidem ẽt Fel.nu.7. idem
Abb.in c.si clericus n.3.de foro compe.& in c.1.n.
9.de censibus, & in c.Messana n.6. de elect. Angel.
Aret.cons.19.n.13.Paul. de Castr. & Alber. in l.
2.C.de Episcop.& cler.Euerard.cons.42.nu. 3.* vbi
dicit q ad portã ciuitatis nihil soluere habent
*& cõs.30.n.12.Festas.in tract.de extim. & collect.
p.4.c.1.n.3.& seq. Ruin.cons.117.n.4.& per tot.
vol.4.Pet.à Petra in tract. de potest.princ.c. 4.nu.
54.vbi testatur de com. opi. Specul. in tit. de cleri-
cis coniug.§.1.n.1.Remig.de Gonn. in tract. de ca-
rit.subsid.q.61.n.9.in 15.to.tract.diuers.p. 2. car.
mihi 183.Bart.Bellon.in eod.tract. de caritat. sub-
sid.q.31.n.3.in tomo prædicto car.151. Arnon. so-
liloq.82.Capr.regul.96.n.6.Marant.disput. 8.nu.
13.Crot.cons.334.n.7.& 9.lib.3. Hond. qui alios
alleg.cons.3.n.12.lib.1.Alfer.cons.70.n.35.Pet.
Rodriquez Hispan.opuscul 7.nu.79. post eius cons.
Thom.Zerola in praxi episcop.in verb.clericus §.9.
vers.quinta conclusio,* & huius primæ opinionis
ratio est quia non possunt clerici grauari tali
onere a laicis ex defectu iurisdictionis, & po-
testa-

testatis imponentis *Bart. in l. in rescripto §. fi. ff. de muner. & honor. & in l. vnica C. de mulier. & in quo loco lib. 10. Petr. à Petra in trac. de potest. princ. c. 4. n. 55. Anastas. Germon. in tract. de sacr. immun.*
20 *lib. 3. c. 17. n. 66.* Ex quo Princeps secularis nihil facere aut disponere põt circa bona patrimonialia clericorum *Oldrad. cons. 83. Butr. in c. 1. de consuet. Card. in clement. 1. de censib. Soc. sen. cons. 65. nu. 6. uol. 3. cum multis alijs quos allegat*
21 *Surd. cons. 301. n. 64. lib. 3.* & licet contra præsentẽ ampliationem multi tenuerint ꝙ clerici non sunt immunes pro bonis proprijs cuius opinionis fuit, *Bero. cons. 150. n. 3. uol. 3. Barbat. cons. 1. lib. 3. ubi asserit hanc esse comm.* opi. Gomes. in §. fuerat n. 6. instit. de action. Paris. cons. 40. nu. 24. lib. 3. Matth. Colera in trac. de process. exequut. p. 1. c. 3. n. 195. Vasq. in tract. de success. creat. p. 1. lib. 1. §. 10. n. 659. cum seq. Meuizz cons. 39. n. 12. Villalob. in com.* opi. in verb. clericus n. 90. Bursat. cons. 93. n. 46. lib. 1. Roland. Cauagnol. in obseruat. ad decret. Montisferr. decret. 72. q. 6. n. 6. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. n. 4. vers. sed contrarium*
21 *Surd. decis. 20. nu. 5.* tñ Possent istæ opiniones multis modis cõcordari, & primo redducũtur ad concordiã secundũ aliquos dicendo ꝙ prima opinio procedit in gabellis, & collectis extraordinarijs a qb. clerici sunt immunes ẽt ꝓ bonis proprijs: secunda vero ꝓcedit in collecta certa determinata, & inuariabili prout est tributũ *ita dicit Affl. in c. 1. §. & extraordinaria n. 38. & seqq.* q̃ sint regalia, q̃ distinctio nõ est vera nec bona ex eo quia ẽt bona ecclesiastica tenentur ad collectam, q̃ est certa, & inuariabilis prout est tributũ, *vt dicam infra in præsenti eff. lim. 1. n. 154. & seq.* Secundo mõ possent cõcor-
23 dari dicendo aut clericus est ordinatus ad titulum patrimonij, & tunc qa patrimoniũ cẽset subrogatum loco beneficij est immune, & in eo ꝓcedit prima opinio aut est ordinatus ad titulum bñfitij, & tunc bona patrimonialia alia non sunt immunia, & sic isto casu ꝓcedit secunda opi. *ita videtur distinguendo transire*
24 *Gomes. in §. fuerat n. 6. de act.* Tertio mõ possent concordari dicendo aut bona principalit̃ sunt in consideratione vt qa collecta imponit̃ pro facultate cuiuscũq; patrimonij, & tunc bona non gaudent priuilegio clericorum, & sic ꝓcedit secunda opi. aut vero principalit̃ considerat̃ persona vt qa collecta imponitur personis rõne bonorũ, & tunc qa bona sunt accessoria ad personã clericorum, q̃ est immunis bona ẽt erunt immunia, & procedit prima opi. *ita distinguit Restaur. in trac. de Imper. q. 101. n. 5. in fi. ver. ideo probabitur quod dixerunt ẽt Dec. in c. eccl. S. M. n. 21. de cõst. Matth. Colera in tract. de process. exequ. p. 1. c. 3. n. 195.* q̃ vltima conciliatio si eẽt vero ſp esset in facultate laicorũ imponere collectã & gabellas clericis quod est impossibile nec minus subsistit 2. distinctio qa aut clericus sit ordinatus ad titulũ patrimonij aut ad
25 titulum benefitij sẽper bona clericorum considerant̃ vti accessoria ad eius personam, & ꝑ consequens sunt immunia vt sup. dixi ideo cõcludo ꝙ non est recedendũ ab ipsa priori opinione, & ampliatione q̃ est mag. cõiter appro-
26 bata, qua retenta subampliat̃ vt procedat tã si bona perueniant in posse clerici ante clericatũ q̃ si postea qa semper sunt immunes ẽt si ad eos perueniant predia, q̃ alias essent solita collectari *Fel. in c. eccl. S. M. nu. 83. & seq. de constit. Anchar. cons. 129. Ias. in l. placet C. de sacros. eccl. Pet. Antibol. in tract. de muner. p. 3. princ. nu. 106.*
27 *& seq. in 12. to. tract. diuers. cart. mihi 28. Maccabr. cons. 40. n. 4. 7. & 25.* vbi dicit ꝙ statim ꝙ bona perueniunt ad clericos ipso iure eximunt a registro communitatis *Ruin. cons. 117. nu. 4. & 5. vol. 4. & cons. 111. vol. 5. Marta de iurisd. p. 4. cẽt. 2. cas. 125. n. 18. & cas. 11. n. 18. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 17. nu. 65. & 73. Dec. cons. 496. Barbat cons. 1. vol. 3. Alb. in lucubrat. ad Bart. in l. hæres absens nu. 2. ff. de iud. Remigg. de Gonn. in tract. de caritat. subsid. q. 61. n. 4. 5. 6. 7. 8. & 46. in 15. to. tract. diuers. p. 2. cart. mihi 183. D. Ant. in tract. de exe. c. 26. n. 4. in 14. to. eorumdẽ tract. car. mihi 373. Bursat. cons. 42. n. 19. lib. 1. Bald. cons. 50. n. 1. lib. 6. & cons. 27. n. 1. & 3. vbi addentes in lit. A. eod. lib. 6. Roland. cons. 61. n. 7. lib. 4. Ferrett. cons. 167. n. 11. lib. 1. vbi multos alios allegat Iac. Rebbuff. in l. si diuina n. 3. C. de superexactor. lib. 12. vbi addentes in lit. A.* & dicunt ꝙ istæ articulus est multum intricatus, & inuolutus, *Campan. super Cap. Regn. rub. quod clerici clericaliter viuentes c. 98. nu. 4. car. mihi 133. & c. 199. n. 65. car. mihi 195. Festas. in tract. de collect. p. 4. c. 1. n. 4. Guid. Pap. decis. 380. n. 1. Nicol. Carbon. in pract. practicar. lib. 3. n. 17. Ferrett. in tract. de gabell. n. 437. & 449. Person. in eod. tract. de gabell. n. 80. vbi alios allegat Marant. cons. 99. nu. 2. & per tot.* & ratio istius subampliationis est qa
28 mutato statu vel conditione personæ mutatur ẽt status, & conditio rei *l. 1. à contrario sensu C. de imponend. lucrat. descript. lib. 10. l. Paul. alias pro procuratore ff. de acquir. hære. l. cum quidã §. si debitores ff. de publ. & vectig. l. fiscus ff. de iure fisci c. vnico §. uerũ de iur. patr. in 6. Anch. cõs. 180. n. 5 Ias. cons. 20. per tot. lib. 1. Bursa. cõs. 180. Io. de Amic. cõs. 18. n. 10. Siluan. cons. 32. n. 1. & 14. & cons. 9. n. 22. Maccabr. cõs. 40. n. 5. & seq. vbi dicit hanc esse cõ.* opi. Guid. Pap. cons. 151. n. 3. Pet. à Petra in tract. de potest. princ. c. 4. n. 45. & 55. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 17. n. 72. Tiraq. in tract. de retract. lignag. §. 1. gl. 3. nu. 12. Marant. cons. 99. n. 4. Menoch. in tract. de arbitr. iud. cẽtur. 6. cas. 562. n. 44. Roland. cons. 61. n. 5. & 6. lib. 4. Alb. cõs. 233. n. 3. lib. 2. Vincent. Anibal. in add. ad eundem Albã cons. 730. in lit. H. lib. 3.* vbi dicit

quòd

qđ mutatione ꝑsonæ mutaẽ ſtatus rei quo ad onera ẽt qñ trãſit de non priuilegiato ad priuilegiatũ *alleg. Alex. conſ.* 35 *nu.* 18. *vol.* 4. *& alios*
29 *DD.* Nec defuerunt q̃ huic ampliationi contra dixerunt nãq; contrariũ tenuerũt multi relati ꝑ Brun. à Sole *in cõpen. reſol. propoſit. iur. in verb.*
30 *fundus bẽns*, vbi adducit rõnem q̃a bona deſcripta in extimo ſunt tacite hipotecata ꝓ collectis hanc eãdẽ opinionẽ tenuerunt *Burſat. ſibimet contrarius conſ.* 16 *n.* 11. *lib.* 1. *vbi teſtatur de com.* op. Bero. conſ.* 150. *nu.* 19. *& ꝑ tot. lib.* 3. *vbi ẽt aſſerit iſtã eſſe com. op.* Feſtaſ. in tract. de extim. & collect. p.* 4. *c.* 1. *n.* 50. *& c.* 2. *n.* 13. *&* 17. *Foller. ſup cõſtit. Regni in tit. de epiſc. & cler. in uerb. ſtatuimus n.* 3. *vbi dicit* ꝙ *iſta ẽ mag.* com. op. Vaſq. in tract. de ſucceſ. in repet. l. quoniã in priorib. p.* 1. *n.* 654. *C. de in off. teſta. Alber. Galeott. in margar. c* 30. *n.* 15.
31 & ꝓ hac 2. opinione adducit rõ quia res trãſit cũ ſuo onere, *l. alienatio ff. de cõtrah. emp. c. paſtoralis, & c. cũ non ſit de decim. c. ſi qs laicus, & ibi gl.* 16. *q.* j. q̃ tñ 2. opinio ẽ mag. cõiter dãnata vt pa
32 tet ex numero DD. tenẽtiũ cõtrariã opinionẽ nec iſto caſu militat rõ pro ea adducta. ſ. ꝙ res
33 tranſit cũ ſuo onere q̃a illud ẽ verũ qñ eſt onus mere reale vt ẽ cenſus, & tributũ ꝙ ſẽper ẽ certũ, & variari nõ ſolet ꝙ ſecus ẽ in alijs oneribus *ita reſpondet Marãt. d. cõſ.* 99. *n.* 7. *vbi alios allegat,* & licet *Affl. in c.* 1. *n.* 18. *de cler. q̃ inueſtit. fec.* vi-
34 deaẽ has opiniones cõcordare, vt prima. ſ. ꝓcedat in bonis q̃ ad clericos ꝑueniunt ex ſucceſſionibus, & legatis ſecunda vero in hijs q̃ perueniunt tit. emptionis nihilominus hęc conciliatio non ẽ vera, & vlterius contra talẽ diſtin-
35 ctionẽ militat rõ q̃a non põt conſiderari differẽtia inter bona q̃ ad clericũ perueniunt tã ex tit. oneroſo q̃ ex lucratiuo imo ſi eſſet faciẽda hęc dñia eſſet potius dicẽdũ, vt teneanẽ ſoluere collectã ꝓ bonis q̃ ad eos ꝑuenerũt ex tit. lucratiuo, q̃a ĩ tit. lucratiuo põt magis argui fraus q̃
36 ĩ tit. oneroſo, & ideo videmus ꝙ ſi poſt q̃ facta ẽ donatio donãs remanet in poſſeſſione donatio pſumiẽ facta in fraudẽ *Bar. in l. poſt cõtractũ n.* 4. *&* 5. *de donat. Bal. conſ.* 70. *nu.* 4. *lib.* 1. *Cuman. conſ.* 155. *n.* 4. *cũ multis alijs, quos latè congerit Maſcar. concl.* 558. *n.* 3. *&* 4. ꝙ ſecus eſt ĩ tit. oneroſo hoc eſt in venditione, & parimodo multa vide
37 mus concedi debitori ex cã lucratiua q̃ non ꝑmittunẽ debitori ex cã oneroſa, vt q̃a non põt conueniri vltra quã facere põt *l. inter eos ff. de re iud. l. liberalitate eo. tit. §. ſed & ſi qs cũ parẽte inſti. de actio. Doct. oẽs & ꝑcipue Iaſ. nu.* 3. *in d. l. inter eos Marant. conſ.* 3. *n.* 1. ex q̃bus, & ſimilib. patet ꝙ magis põt grauari is q̃ hẽt rẽ ex cã lucratiua q̃ ex cã oneroſa, ſed reuera nullo caſu clericus tenẽẽ ad ſolutionem oneris mutabilis ꝓ rebus q̃
38 ad eos quocunq; tit. perueniunt. Retenta tñ dicta prima opinione, & ſubãpliatione eãdem ſubãpliabis vt ſtatim ꝙ ꝑdiũ peruenit ad eccleſiã, vel eccleſiaſticã ꝑſonã cenſeaẽ deleta, & cãcellata de libro extimi in quo prius erat deſcripta, *Bar. conſ.* 180. *Fel. in c. eccl. S. M. n.* 77. *verſ.* 2. *not. de conſt. Bal. inter dec. Pedem. poſt. dec.* 68. *n.* 24 *Rim. iun. cõſ.* 25. *n.* 16. *li.* 1. *Maccabr. cõſ.* 40. *n.* 4. *&* 7. *Siluan. cõſ.* 32. *n.* 19. *Feſtaſ. in trac. de exti. & coll. p.* 4. *c.* 1. *n.* 5. *et* 53. *& c.* 2. *n.* 14. *Marãt. cõſ.* 99. *n.* 3.

Iſte numerus fuit ſublatus 39

40 Nec ommittã dicere ꝙ ſi bona, q̃ trãſeunt de laico in clericũ fiunt immunia, & priuilegiata itã e contra ſi de clerico trãſeunt in laicũ fiunt ſubiecta, & obnoſcia oneri collectarũ, & gabellarũ *Io. Andr. in c.* 1. *de imm. eccl. in* 6. *Alex. conſ.* 35. *n.* 18. *vol.* 4. *Nact. conſ.* 218. *n.* 7. *& conſ.* 311. *n.* 5. *Tiraq. in tract. de nobil. c.* 20. *n.* 160. *Pariſ. conſ.* 40. *n.* 21. 22. 23. *&* 24. *lib.* 3. *Bal. conſ.* 31. *vol.* 3. *Bar. in l. Paulus in fi. ff. de acquir. hæred. DD. in l. licitatio in fi. ff. de publican. Rol. conſ.* 12. *n.* 61. *lib.* 4. *& in tract. de inuent. q.* 17. *nu.* 8. *car. mihi* 16. *Io. de Amic. conſ.* 18. *nu.* 9. *Remigg. de Gonn. in tract. de carit. ſubſid. q.* 62. *nu.* 34. *in* 15. *to. tract. diuerſ. p.* 2. *car. mihi* 186 *Bertach. in tract. de gabell. p.* 7. *n.* 23. *Duenn. reg.* 100. *fallen.* 15. *Alb. conſ.* 513. *n.* 3. *lib.* 3. *Ferrett. in trac. de gabell. n.* 450. & huius cõcluſionis rõ ẽ illa q̃ paulo ante diximus. ſ. q̃a mutatione perſonę poſſeſſoris mutaẽ cõdictio rei.

41 Ampliatur 4. prędictus tertius eff. vt nõ ſolũ clericus non poſſit cõſtringi ad ſolutionẽ gabbellarũ verũ ẽt nec ipſas gabellas cõducere poterit *auth. de ſanct. epiſc. & cler. §. aliũ §. Deo nobis collat.* 9. *& notat. in c. placuit* 21. *q.* 3. *in c.* 1. *de oblig. ad ratioc. & in c.* 1. *de poſtulat. Io. de Prat. in l. filius familias §. veterani ff. de procurat. Bertach. in tract. de gabell. p.* 3. *n.* 2. *in* 12. *to. trac. diuerſ. & in ſuo repert. in ver. gabellarum conductores uerſ.* 3. *Martin. Laudẽſis in tract. de fiſco q.* 46. *Ferrett. latè in tract. de gabell. nu.* 446. *Port. conſ.* 16. *nu.* 31.

42 Subampliaẽ hęc ampliatio, vt nõ ſolũ clerici nõ poſſint gabellas cõducere verũ ẽt ꝓ conductoribus fideiubſores intercedere, *d. §. aliũ vbi hoc notat Ang. Berthac. Port. Ferret. in locis ſup. cit.*

43 Ampliatur 5. vt conſtitutiones editæ à collectantibus, & gabellotis quò ad clericos ſint ipſo iure nullæ, *c. non minus, & ibi Abb. de imm. eccleſiaſt. Ferrett. in d. tract. de gabell. nu.* 439.

44 Ampliaẽ 6. vt hoc idẽ ꝓcedat in clericis cõiugatis deferẽtibus habitũ, & tõſurã q̃a hij ẽt ſũt immunes a muneribus *Pet. Anib. in trac. de muneribus p.* 3. *n.* 112. *in* 12. *to. tract. diuerſ. car. mihi* 29 *Maccabr. conſ.* 18. *n.* 242. Contrariũ nihilominꝰ ꝙ. ſ. clerici coniugati teneantur ſoluere collectas datia, & gabellas ꝓ bonis ꝓprijs tenuerũt *Abb. antiq. in c. ex par. de clericis cõiugatis Bald. in Marg. in ver. clericus verſ. fi. & in add. ad ſpeculat. in tit. de clericis coniug. Abb. in eo. c. ex parte Ang. in auth. de monacis §. pen. Berthac. in trac. de gabel. p.* 7. *n.* 12. *Guid. Pap. dec.* 383. *n.* 2. *vbi adden. in lit. C, Io. de Amic. conſ.* 146. *n.* 3. *Couarr. in lib. pract. q.*

Nn c. 31.

*c.31.n.9.verf.2.hac Io.Ant.de Nigr.in extrauagāti Clemētis Septimi in verbo priuilegia n.181. de vit.& hone.cler. Camill.de Curt.in diuerf.feud.p.2. c.2.n.89.Pet.Rodriquez opuf.7.n.79.post eius cōf. Festaf.in tract.de extim.& collect.p.4.c.1.n.7.Parpal.in repet.l.placet n.20.& 23.C.de facrof.eccl.Borell.in add.ad Bellug.in fpec.princ.rub.11.§.videamus n.1.in lit.A,uerf.quo uero Aluarez in fpec.iur. pōtif.c.35.in princ.uerf.est fciendū car.mihi 95.Remig.de Gon.in trac.de carit.fubfid.q.65.n.5.& 6.in 15.to.tract.diuerf.p.2.car.mihi 192.Duennas reg. 100.fall.10.vbi alios alleg.Bar.de Capua,& Cāpan. fuper c.Regni Neap.c.98.n.16.in rub.de clericis clericaliter uiuētib.car.mihi 133.Egi.Thomat.in trac. de munerib.in fect.feu §.incipiēte fi qs piā n.14.car. mihi 268.Ferrett.in tract. de gabel.n.541.Zerol.in praxi epifcop.in verb.clericus §.9.in fi.*ex qbus pater ꝙ hęc 2.opinio est mag.cōiter recepta q̄ fecundā

45 opinionē ampliāt vt non folū procedat in clericis cōiugatis occidentalibus verū ēt in Orientalibus,q̄ Græci vulgariter appellant in isto Regno namq; ipsi nō gaudent priuilegio immunitatis quò ad onera, *Bald.conf.33.lib.3. Arnon.epit.33.*vbi dicit ꝙ per talē doctrinā remanet correctus tex.*in l.2.post principiū in verf. oībus clericis C.de epifc.& cler.* licèt contrariū in

46 hoc vltimo tenuerit Cāpan.*d.c.98.n.17.*vbi dicit qđ clerici orientales verè,& quo ad oīa sūt clerici licèt possint retinere vxorē vnicā,& virginē cui vltimę opinioni Cāpani magis adhereo ex quo dicti clerici orientales funt fupportati,& permissi ꝑ Romanum Pontificē vt ꝑdictas vxores ducant,& ꝓ ead.opinione Cāpani faciunt, q̄ dicam infra *ampl.26.& videtur affentire Camill.de Curt.in diuerf.feud.p.2.c.2.n.90.*

47 Ampliatur feptimo,vt dictus tertius effectus ꝓcedat in tertiarijs alicuius religionis,vt funt tertiarij S.Francifci,*gl.in clem.cū ex eo de fenten. excom.Bal.conf.272.lib.1.Abb.in c.vnico n.6.ver. hoc putat,de oblig.ad ratiocin.Franc.in c.1.de imm. eccl.in 6.Bolognet.cōf.22.n.41.*vbi dicit ꝙ fi emiserit vnū ex votibus fubstantialibus religionis gaudebit hac immunitate,& multa, & copiosè circa hoc fcribit

48 *Io.de Amic.conf.146.nu.2.* Contrariā tñ opinionem tenuerunt Couarr.*in lib.pract.quæst.c.34.n.2.qa ad hoc allegat Speculat. in tit.de clericis coniug. verf.quid fi clericus Dec. in Auth.Caffa & irrita n.9.C.de epifc.& cler. Duēnas reg.100.& vltra eos idē dixerunt Egid.Thomat.in trac.de muner.in fectio.feu §.incip.fi qs piā n.2.car. mihi 268.Festaf.in tract.de extim.& collecta p.4.c. 1.n.9.10.11.& 12.*vbi dicit quod isti tales non funt perfonæ ecclefiasticæ,quæ vltima opinio

49 limitatur q̄ñ isti tertiarii haberent hoc priuilegiū ex indulto Sūmi Pontificis,qa tunc gaudebunt immunitate,*ita limitat Festaf.d.c.1.n.13.* vbi dicit ꝙ hæc est verior opinio, de quo ego fatis dubito in terris non fubiectis ecclefiæ in temporalibus, & puto ꝙ Principes fæculares hoc non permitterent in fuo statu, *per ea quæ dicit Tefaur. decif.22.num.7.*

50 Ampliatur octauo, vt hoc idē procedat in colonis ecclefiæ,vel ecclefiasticæ ꝑfonæ,vt nullatenus possint grauari onere collectarū cū isti tales non tenēatur fubire munera perfonalia, neq; realia, *glof.in l.fi pænes in verb.recepta C.de agricolis,& cenfit.lib.10.Bald.in l.cum duob.§.in coeunda ff.pro focio,& in l.placet verf.itē quæro qs C.de facr.eccl.vbi ēt Parpal.n.14.Abb.cōf.9.in fi.*

51 *& conf.53.li.1.Natt.conf.409.*vbi dicit ꝙ vti coloni clericorū, & eccl. non tenent ad onera,q̄ imponunt ꝑfonis ꝓ reb.vt funt angarię,perāgarię, onera bellica,fcilicet ꝓ hifpicio, vel alimētis militū, nec ad publicas functiones, *Remigg.de Gon.in tract. de carit.fubfid.q.61.n.20.& 29.in 15.to.trac.diuerf.p.2.car.mihi 184.& q.59. n.25.& 26.Lud.Cato inter conf.Rim.conf.740.nu. 6.lib.4.vbi alios allegat Surd.conf.301.n.79.lib.3. qui ēt alios congerit Card.in clem.2.n.21.Imol.nu. 17.de decimis Ruin.conf.157.n.9.lib.3.& cōf.111. n.11.lib.5.Alciat.conf.74.n.2.Duenn.reg.100.in 1.ampl.Capic.dec.12.per totam Burf.conf.21.nu. 1.& conf.42.nu.16.lib.1.Io.Bott.conf.87.nu.2. Apetr.in tract.de potest.princip.c.4.nu.6.in fin.* vbi loquitur in colono perpetuo foluente penfionem fructibus correfpectiuam.

52 Et ꝓ ista ampliatione rōnē adducunt qa fi ipsi coloni collectarent, vel aliquo alio onere grauarent per indirectū lederent clerici, & ecclefia,q nō inuenirent ita faciliter, q colerent eius ꝑdia nisi cum eorum graui dāno,& essent astricti ingabellare ꝑdia tanto minus, *Soc.fen. conf.297.n.6.lib.2.Menoc.conf.136.nu.25.lib.2. Bal.conf.31.vol.1.Capra reg.46.n.86.Parif.conf. 26.n.11.lib.1.Botta conf.87.n.3.Siluan.conf.9.n. 12.Petr.à Petra in trac.de potest.princip.c.4.n.63 Odd.conf.70.n.74.Io.de Amic.cōf.24.per tot.Alciat.conf.216.n.7.Dec conf.48.in fi. Rol.conf.61. n.18.lib.4. Rim.fen.conf.724.n.47.lib.4. Surd.d.*

53 *conf.301.n.80.*fed ꝙ imò ꝑdicti coloni ecclefiastici nō fint immunes ab oneribꝰ,& ꝙ imò teneant ad folutionē collectarum,& gabellarū à qbus ipsi dñi funt immunes tenuerūt Specul. *in tit.de imm.eccl.§.1.in vlt.verb.glo.fin.in clem. ꝑfenti de cēfibus ubi oēs fcrib.Bal.in auth.fed & periculū in vltimis verbis C.fi fine cenf. vel reliq.* vbi

54 dicit ꝙ rustici, & coloni ecclefiasticarū possessionū non excufant *Fider.de Sen.conf.111. Io.de Amicis cōf.18.n.3.vbi adhoc alleg.tex.in l.licitatio §.mercatores ff.de publicanis Burfat.cōf.42.nu. 14.lib.1.Ofafc.dec.83.*vbi dicit ꝙ licet dñi prædiorum non teneant ad onera,q̄ imponuntur perfonis ꝓ prædijs, tñ coloni partiarij, & qui terras colunt pro fructibus quos præcipiunt fi qui fuper funt, & ꝓ laboribus, & penfionibus pñt collectari maximè existēte confuetudine

colle-

collectandi,& iterū dec.116. vbi dicit hāc opinionē receptiorē esse,& ꝙ ita fuit iudicatū per Senatū Pedamontanū,Affl.in c.1.§.plaustrorū n.39.q̄ sint regalia in vsibus feudorū Decian.cons.51.n.15.vol.3.Guid.Pap.cōs.151.Alba.in Lucubrationib.ad Bar.in l.hæres absens n.2.ff.de iudicijs ubi quāplures alios alleg.Odd.cōs.70.n.31.& seqq.usq;
55 in finē lib.1.vbi varia media adducit ꝓ ista opinione Zabarell.cōs.12.nu.2.q loquit̄ in conducentib. salinas in Romādiola ab ecclesia Romana,& dicit ꝙ isti tales tenent̄ soluere gabellā salis in Ciuitate, ad quā illū deferunt Berth.in tract.de gabell.p.7.nu.17.in 12.to.tract. diuers. car.mihi 64.Vulpell.in tract.de liber.eccl.p.3.n.12 & seq. vbi alios alleg.Thesaur.dec.22.n.2.& decis.116.p tot. Ego autē in tam diuersis sn̄iis DD. ꝓ vera conciliatione, & elucidatione formarem tres casus.Primum qn̄ loquimur de colonis partiarijs. Secundum qn̄ loquimur de colonis perpetuis. Tertium qn̄ loquimur de colonis conductitijs, & ad tempus.

56 Circa primum dico aut istis talibus imponitur collecta ratione oīum fructuum quos ex fundo percipiunt, & tunc ex quo per talē impositionem ecclesia, & clerici per indirectum grauarentur, & non valet impositio neq; collectari possunt, & in istis terminis loquit̄ maior pars DD. ꝓ prima opinione: aut vero ipsi tales collectantur ꝓ parte colonica sibi cōpetentē, & tunc possunt bono iure collectari qa hęc pars cùm non sit in dn̄io clericorum nulla potit̄ immunitate ex ꝑsona ipsorum clericorū & ita loquuntur multi ex allegatis ꝓ secunda opinione,& in proprijs terminis ita dixerunt in specie Fide . de sen. cons.111.n.9.Berth.in tract.de gabell. p.7.n.13.& 17.& 15.in 12.to. tract. diuers. car.mihi 64.Bossi.in tract.crim.in tit.de princip.nu.122.Anch.in c.q̄q̄ nu.6.de censib. in 6. & in c. innouamus n.10.vbi ēt Add.ad Abb.in uers.4.limita de censib.Io.de Amicis cons.18.per tot.Bursat. cōs.42.n.14.& cons.25.n.3.lib.1.Rip. in lib.2.respōs.c.22.in tertio dubio Parpal. in l. placet nu.73.C.de episc.& cler.Alfons.Aluarez in specul. Christianæ Religionis c.35.nu.31.& 33.Natt.cons.409.nu.3.Port.cons.84.n.7.Rol.cōs.61.n.15.lib.4.vbi alios citat Personal.in tract.de gabell.n.85.Tho.Zerol.in praxi episcop.in verb.clericus §.9.vers.5.in colonis laicis Nauarr.in manual.conf.c.22.n.128.Menoc. in tract.de arb.iud.casu 180.n.8.& casu 562.n.35 ubi alios alleg.Remig.de Gon.in trac.de car.subsi.q.61.n.22.in 15.to.trac.diu.p.2.car.mihi 184.& q.59.n.27.car.182.Fel. in c.2.n.3. de fo.cōpet.Surd.cōs.301.n.85.& clari⁹ n.89.li.3.Capr.cōcl.96.n.85

57 Et ratio qua mouent̄ præcitati Doct. ad ita distinguendū est qa eo ipso ꝙ fructus sunt separati à solo pars cōpetens colonis non ē amplius ecclesiæ vel clerici nec in eorum dn̄io sed trāsit in dn̄ium colonorū q sunt laici,& ꝑsonæ priuatæ ideo tāquā de rebus laicorū pōt exigi gabella,& collecta,Anch. in c. q̄q̄ de censib. in 6. Barbat.cons.28.n.5.vol.4.Bossi.d.nu.122.& seq. Bursat.eo.cōs.25.n.3.in fi.Menoc.in prędict.cas.562

58 n.36.in 6.cēt.limitat̄ tn̄ ista cōclusio tribus modis.Primo vbi immunitas esset realis vt qa alicui ecclesię,& suis ꝑdijs,& terris ꝑ Principē fit

59 concessa particularis immunitas. Secundo limitat̄ d.concl.in colonis Cardinalium qa ipsi ēt ꝓ parte colonica gaudēt immunitate ipsorū dn̄orū,Tho.Zerol.in praxi episc.in verb.clericus §.9.circa fi.vers.2.quādo nō esset,vbi allegat Vinc. de Frāch.dec.107.n.2.& 8.Isern.in c. q̄ sunt regal.

60 §.& plaustrorū,& nauiū n.56.q̄ sint regalia. Tertio limitat̄ qn̄ colonus à principio fuisset pactitatus cū ecclesia ꝙ vellet ēt immunitatē cōsequi ꝓ parte sibi cōpetente,Maccabr.cons.18.nu.39. Menoch.d.cas.562.nu.56.de qua tn̄ limitatione valde dubito eo qa tale pactū non dēt redūdare in ꝑiudicium tertij vt est dn̄s gabellæ sed qa de tali pacto dicā latius inf.n.91.ideo circa hoc ad ibi dicenda me remitto (ꝓut in Regno est cōcessa ꝑdijs sacræ domus māsionis Teutonicorū, cuius immunitatis vigore emphiteutæ, & coloni ipsorū prędiorū sunt immunes à gabella florū(quā vocamus in hac vrbe) tunc ēt ꝓ portione spectante ad colonos non debetur aliqua gabella,Abb.in c.ex parte de decim.Soc.se. cons.297.n.6.lib.2.Boss.in tract.cri.in tit.de princ. n.174.Bursat.d.cons.25.n.6.lib.1.vbi loquitur in immunitate concessa cāpis ecclesiæ Mātuanæ, Zerol.in praxi episcop. in verb.clericus §.9.vers.1. quando priuilegiū,& ultra ꝑdictos idē dixerunt multi relati à Menoc.in tract.de arbit.cent.6.cas.562.nu.45.& licet ipse prius n.36.recēserit multos, q dixerunt ꝙ ēt si immunitas esset cōcessa ꝑdijs adhuc coloni ꝓ parte colonica tenēt ad gabellā & in n.seq. adducat rōnē talis opinionis,nihilominus ego nō recederē à priori opinione citata nu.50.& 51. q̄ re vera est mag. com. licet Menoc.d.n.36.dicat ꝙ magis recepta est contraria opinio,& ꝓ prædicta opinione adducit fundamenta inse Menoc. in cas. ꝑd.n.46.cū seqq.

61 Circa secundū qn̄ loqmur de colonis perpetuis ac ascriptitijs clericorū,& ecclesiæ dico ꝙ isti tales sēper,& indistinctè sunt immunes ab oībus,& quibuscūq; oneribus,& fruunt̄ oī immunitate clericis,& ecclesiæ cōcessa ita Menoc. cas.ꝑd.n.20.vbi allegat Bal.in l.1.n.2.& in l.2.n.4 C.de episcop.& cler.Fider.de Sen.cons.111.nu.10. Abb.in c.non minus n.14.de imm.eccl.Rip.in tract. de peste in tit.de remed.ad conser.vber.n.128.& in lib.2.resp.c.22.Cāpan. in extrauag.vnica n.88.de vit.& hone.cler. Grām.cons.102.n.15.in ciuil. Tesaur.dec.116.n.12.& vltimo loco dicit ꝙ ista cōclusio deducit̄ ex tex.in l.2.C.de episco.& cler.& in c.continua 11.q.1.& vltra prædictos idē dixerunt multi quos allegaui supra effect.1.ampl.24.n.146.

Nn 2 &

& Io. Aloiſ. de Leo in l. placet n. 10. C. de ſacroſ. eccl.

62 Circa tertium caſũ de colonis conductitijs dico ꝙ ipſi nullã potiunt̃ immunitate ex perſona dñorum ex quo hoc priuilegiũ eſt perſonale, *Menoch. præcit. caſ. 562. n. 17. vbi allegat glo. in clem. 1. de decim. & ibidẽ Zabarell. q. 22. Imol. & Vital. n. 31. Bal. conſ. 31. col. fi. verſ. vnde colonus lib. 1. Rot. Roman. dec. 4. in tit. de priuileg. in antiq. Abb. in c. ex parte il primo n. 4. de decim. & conſ. 9. & conſ. 268. n. 4. verſ. itẽ ſi ſimpliciter, & conſ. 297. n. 6. lib. 2. Ruin. cõſ. 157. n. 9. lib. 3. Bertach. in trac. de gabell. p. 7. n. 16. Bero. q. 213. col. fi. Ferrett. conſ. 123. nu. 6. Boſſi. in tract. crim. in tit. de Principe nu. 174. Rip. in tract. de peſte in tit. de remed. ad conſeruand. vbert. n. 124. Pariſ. conſ. 69. n. 6. lib. 1. & vltra prædictos ita dixerunt idẽ Menoc. conſ. 276. n. 7. & 8. & ſeq. lib. 3. Bonaccoſſ. in tractat. de ſeruis, & multi alij; quos allegaui ſupra in 1. eff. d. ampl. 24. n.*

63 148. quã tñ concluſionẽ ego limitarẽ qñ ex tali impoſitione onerũ colonorũ reſultaret dãnũ, vel incõmodum ipſis dñis, vt ſi colonis imponeretur aliquod munus perſonale ꝓ quo exequendo eſſet opus deſiſtere à ſeruitio ſuorum dñorum *prout dicã in p̃ſenti ampliatione in fi. n. 75*

64 Et pro cõplemẽto illius ampliationis ſciendũ eſt primo ꝙ ſi onera imponerent̃ perſonis ꝓ rebus tunc nullo caſu coloni clericorũ tenent ad ſubeundũ talia onera, *Natt. conſ. 209. nu. 3. lib. 2. Maccabr. conſ. 18. n. 20. & 26. Menoc. d. caſu 562. n. 53.* vbi adducit rõnem qa talia onera dicunt̃ realia, & patrimonialia, & nõ perſonalia, *l. ſcripto §. patrimonialia ff. de muner. & honor.* cui

65 ego addo aliã rationẽ. ſ. qa ſi res eſt immunis, & exẽpta non põt laicus rõne ſuæ ſubiectionis perſonalis ſupponere etiam rem exemptam; *l. forma ff. de cenſib l. fi. C. ſi ſine cenſi. vel reliq. Cæphal. conſ. 515. n. 1. & 2. lib. 4. Oddo conſ. 70. n. 28.*

66 Secundo ſciendũ eſt ꝙ immunitas conceſſa colonis clericorũ (caſu quo illa gaudẽt) durat tantum durante colonia qa ea finita deficit ẽt immunitas. *Burſat. conſ. 25. n. 5. lib. 1. Remig. de Gon. in tract. de carit. ſubſ. q. 59. n. 26. in 15. to. trac. diuer. p. 2. car. mihi 182.* & rõ eſt qa priuilegiũ cõceſſũ ꝑ cauſã deficit deficiente cã *vt dixi ſup. eff. 1. ampl. 25. nu. 186. & vltra ibi allegatos idẽ dixerunt Menocch. conſ. 2. nu. 36. & conſ. 727. nu. 1. Marcabr. conſ. 102. nu. 30. Papp. conſ. 13. nu. 46.*

67 Tertio ſciendũ eſt ꝙ coloni nunquã sũt exẽpti, vel immunes in caſu quo ipſi clerici eſſent obligati ad aliquod onus namq; in oĩbus illis caſibus coloni tenebuntur in quibus eius dñi poſſunt cõpelli *Ludou. Cat. cõſ. 740. n. 5. verſ. nec ad p̃fata abſtabit, & verſ. ſeq. inter conſ. Rim. ſen. li. 4.* & rõ eſt illa vulgata regula ꝙ nemo plus iuris in aliũ trãsferre põt q̃ ipſe habet, *c. nemo põt de reg. iur. in 6. l. nemo plus ff. eo. tit. Surd. cõſ. 127. n. 28. Rim. iun. conſ. 509. nu. 4. Io. Crot. conſ. 277. n. 1.*

68 Quarto ſciendũ eſt ꝙ coloni clericorum nõ excuſant̃ ab oneribus q̃ imponunt̃ rebus ꝑut ſunt gabellę ad portas namq; ſi ipſi deferũt aliquã rẽ de qua ſolet ſolui gabella poſsũt cõpelli illã ſoluere ꝑut cęteri laici, *Natt. conſ. 114. li. 1. & cõſ. 409. li. 3. ꝑ tot. Barb. conſ. 25. col. 1. vol. 3. Boſſi. in tit. de princ. nu. 121. Plot. conſ. 3. per tot.*

69 Quinto ſciendum eſt ꝙ ſi Prælatus nomine ꝓprio coleret per proprios operarios fundos ſuos tunc non tenebit̃ aliquid ſoluere ꝓ parte ruſtica, *vt not. Anch. in c. q̃q̃ n. 5. de cẽſib. in 6. Burſat. cõſ. 42. n. 17. lib. 1. Perſonal. in trac. de gab. n. 84.*

70 Sexto ſciendũ eſt ꝙ licẽt coloni clericorũ aliquo caſu ſint immunes à ſolutione collectarũ aut aliorũ onerũ actamẽ paſtores, & cuſtodes animaliũ ipſorũ clericorũ nunq̃ erunt immunes, *Burſat. d. conſ. 42. n. 15. lib. 1.* ꝙ intelligitur ſi hẽat animalia ꝓpria, qa de animalibus eccleſiaſticarũ p̃ſonarũ eſſet impertinẽs aſſirmare.

71 Septimo ſciendũ eſt ꝙ ſi coloni eccleſiæ, vel clericorũ nimis grauarentur adeo ꝙ dñi aliqđ ſentirẽt detrimentũ, & ꝑ indirectũ lederet eccleſiaſtica immunitas, vt qa ꝑꝑ tale onus eccleſia non inueniret colonos, & laboratores q eius p̃dia colerent tunc ad talia onera minime cõpelli poterunt, *Fider. de Sen. conſ. 111. n. 3. Capra reg. 96. n. 26. Fel. in c. eccl. S. M. n. 99. de conſt. Bertach. in tract. de gabel. p. 7. n. 15. in 12. to. tract. diueſ. car. mihi 64.* vbi dicit ꝙ iſto caſu Epiſcop' dẽt exigẽtibus reſiſtere, *Burſat. conſ. 42. n. 16. & 26. lib. 1. Io. de Anic. conſ. 18. n. 3. Siluan. conſ. 9. n.*

72 *27. Menoch. in tract. de arbit. caſ. 562. n. 54.* vbi dicit ꝙ tunc dicuntur coloni clericorum nimis grauari qñ ab eis exigitur pluſquam à colonis laicorũ, & quod hoc remictit̃ arbitrio iudicis.

73 Octauo ꝙ ſi extaret cõſuetudo ꝙ coloni clericorũ ſoluerent collectas, & gabellas in caſibus in q̃bus alias de iure com. eſſent immunes tũc ſẽper attendit̃, & obſeruat̃ conſuetudo, *Rip. reſponſ. 2. in tit. de eccl. edific. q. 116. vbi teſt. de com. op. Natt. conſ. 409.* & rõ huius cõcluſionis põt

74 eſſe qa in collectis imponẽdis, & exigẽdis multũ attendit̃ conſuetudo, *Marc. Mãt. conſ. 40. Siluan. conſ. 60. n. 16. & cõſ. 88. n. 31. Burſat. cõſ. 161. n. 9. lib. 2. Soc. iun. cõſ. 49. n. 26. lib. 1. Piagg. in trac. de cõſuet. q. 11. n. 61.* q duo vltimi dicunt qđ vigore talis cõſuetudinis poſsũt conſtringi ẽt foreſes ad ſoluendum collectas licet alias de iure cõi non tenerentur, *prout ẽt dixit idẽ Soc. conſ. 98. nu. 6. lib. 3. Roland. conſ. 79. nu. 8. lib. 3.*

75 Nono ſciendũ eſt ꝙ ſerui, mãcipia, ac coloni clericorũ ſẽper, & indifferẽter ſunt immunes à muneribus perſonalibus licet quoad munera realia, & collectas fortaſſe aliquo caſu ſint obligati, *l. placet C. de ſacroſ. eccl. l. 2. C. de epiſc. & cler. Aluarez in ſpecul. Pontif. c. 35. verſ. & hæc offitia vilia car. mihi 99. in fi. & 100. in princ.* vbi dicit ꝙ licet contra hãc concluſionẽ videatur tex. expreſſus, *in l. neminem C. de ſacroſ. eccl.* nihilomi-

lominus ex quo clerici eorũq; coloni,& rustici sunt exẽpti à dñio, & iurisdictione laicorũ, *vt not.in c.si imperator 96.dist.* non cõprehendit sub illo verbo *neminẽ* posito in d.l. quia lex illa non extendit nisi ad subditos,conciliat deniq; ꝑdictos textus inter se contrarios duobus alijs modis q apud eũdẽ videri possunt ad quẽ me remicto. Et qñ ꝑdiũ ꝙ peruenit ad ecclesiã hẽt aliquod on⁹ ex priuata dispositione impositũ ecclesia sẽper tenebit ad illud, *Aluarez in spec. Pontif.c.35.vers.qui aũt excusentur car.mihi* 101. Italia aũt hodie nõ obligat ad huiusmodi tributa ideo apud nos Italos hoc onus est incognitum *not. in l.1.ff.de censib. Aluarez in specul. Pontif.c.35.vers.qui aũt excusentur car. mihi* 101.

77 Ampliatur 9. vt dictus tertius effectus ꝓcedat, & hẽat locum ẽt in emphiteutis ecclesiæ, vel clericorũ, *Bar. in l.priuata C.de excusat.mun. lib.10. Ang. Io. de Platea, & Ias.in l.1.nu.31.C. de iur.emphit. Bossi.in trac.crim.in tit.de Principe nu. 128. Ruin.cõs.111.n.10.vers.at in casu lib.5. Perpal.in l.placet n.74.C.de sacros.eccl. Siluan.cons.9.p tot. quos oẽs allegat Odd.cons.70.n.21.& seq.& vltra eos idẽ dixerunt Cassan.super cõsuet. Burgu. rub. 4.§.6.n.5. Bursat.cons.42.nu.22.lib.1. Personal.in trac.de Gabell.n.82. Ang. Io.de Platea.& Ias.n.42 in auth.quas actiones C.de sacros.eccl. Tiraq.in trac. de retract.consanguin.§.1.gl.13.n.10. Remigg. de Gonn.in tract.de carit.subsid.q.61.nu.29.& q.59. n.31. Duenas reg.10.ampl.3. Siluan.d.cons.9.n.9. vers.hijs tamen non obstãtibus,& n.17.& 25. Menoc.in tract.de arbitr.iud.cent.5.cas.562.nu.23.& seqq.* vbi recenset fundamẽta istius ampliatio-

78 nis cũ multis alijs,quos allegaui in ampliatione ꝓcedenti in princ. pro prima opinione,sed ꝙ immo emphiteuta ecclesiæ nullã consequat immunitate ratione emphiteusis q̃ possidet, & ab ecclesia tenuit *Isernia in c.1. in verb. plaustorum n.56.& 57.q̃ sint regal.in vsib. feud. Lucas de Penna in l.vnica C.de imponend.lucrat. descript. lib.10. Alex.cons.101.n.11.lib.1.cum multis alijs quos adducit Menoch.d.cas.562.n. 21. & vltra ibi allegatos idẽ dixerunt Ancher. cons. 124. in fin. & cons.433.n.2. Lucas de Penna in l.1.vers.emphiteuta C.de induct.lib.10. Natt.cõs.114.per tot. & cõs. 312.& cons.380.n.3. Festas.in tract. de extim. & collect.p.2.c.4.n.24.& p.4.c.2.n.41. Io. Ant. de Nigris super Cap. Regni Neap.in c.porrecta nu.16. Vulpell.in tract.de libert.eccl.p.3.n.22. vers.contrarium vbi alios allegat Brun.in tract. super statut. ꝙ stant.mascul.art.8.q.22.n.104. vbi asserit hãc esse com.* opi. Bursat. qui ẽt alios cõgerit cons.140. n. 25.vol.2. Purpur.cons.232.lib.1. Barbat.cons.14. n.5.lib.1. Paris.de Put.in tract.de reintegr.feud. c.*

79 *16.n.10.* & ꝓ ista secunda opinione adducunt rationẽ.s.qa dominiũ vtile emphiteutæ est qd separatũ à dominio directo ipsius clerici, & ecclesiæ ideo licẽt dominiũ directũ dicat̃ ecclesiasticũ nihilominus dominiũ vtile est qd laicale,& profanum,& per consequens subiectũ iurisdictioni Principis secularis, *hanc rationem adducit Menoch.in d.casu 562.n.22. vbi ad hoc allegat Ancher.in c.ea quæ col.17.de reg.iur.& cõs. 125.col.2.vers.& ꝑ ꝑdicta tollitur & cons.433.n. 3. Barbat.cons.14.in fi.lib.1. Curt.sen.cons.73.in fi. Brun.in tract.super statut.ꝙ stant.mascul.art.8.nu. 7.104.105.& seq. Velasc.dec.17.n.12.13.& 14 idẽ Menoch.in tract.prædict.cas.180.n.7.& seq.* &

80 aliã adducit rationem.s.quia onus collectarũ respicit fructus q spectant ad emphiteutã,qui est suppositus iurisdictioni Prĩcipis laic. ideo põt ꝓ eis collectari, *allegat Decia.cons.69.in fin. vol.3.& cons.15.n.21.vol.1.vbi loquitur in vassallo Rom.in l.Imperatores,in princ.nu.2.ff.de public.*

81 *Alex.cons.101.n.11.vol.1. Rim.iun.cons.447.n.2, & seq. vol.4.* Aliqui vero in tanta Doctorum controuersia conati sunt has contrarias opiniones hoc modo cõcordare,aut.s.pensio quę præstat propredio emphyteutico ecclesiæ vel clerico dño directo correspõdet fructib. & tũc ꝓcedit prima opinio, & emphiteuta priuari non poterit qa tũc duplici onere grauaret̃.s. magnæ pensionis, & onere collectarũ tum qa tales emphyteutę dicunt potius coloni quàm emphyteutę, *Bar.in l.1.n.4.C.de iur.emphy. Aret. cons.55.n.4. Bellon.cons.21.n.10. Cagnol. in l.2.n. 207.C.de rescind.vend. Rol.a Vall.cons.96. nu.25. & 26.lib.1. Alex.cons.112. videtur in præsenti consultat.nu.2.& 3.lib.1. Carbol. de iur. emphy. tit.de caus.priuat.ab alien.ampl.35.n.6. Velascus d.tract.*

82 *q.1.n.8. Barba.cõs.13.n.23.lib.2.* & nihilominus coloni nõ põt grauari pro fructib. cõpetẽtibus ecclesijs, vel ecclesiasticis personis vt dixi in ampl.proxime præcedenti,aut vero pensio,q̃ ꝑstat emphyteuta dño directo est minima, & nõ corrspõdet fructib.sed tãtũ ꝓ recognitione præstat,& tunc ꝓcedit secunda opi. vt scilicet tũc possit emphyteuta grauari onere collectarũ,& gabellarũ *hanc distinctionẽ posuit Menoc. d.casu 562.n.29.licet ipse illã non approbet ut dicit n.30.allegat Brun.d.art.8.nu.109.& 111.cui addo Vulp.in tract.de immu.eccl.p.3.n.22. ver.contrariũ qui pro eadẽ conciliatione allegat Siluan. cõs. 9.& cons.57. Anch.d.cons.433. Barbat. cons.84. lib.3. Dec.cons.48. Purpur.cons.332. Rol.cons.66. n.34 lib.2. Natt.cons.114. Menoch.d.casu 180.n. 8.& vltra hos idẽ dixit Oddo cons.70.nu.6. & 35. Bero.cons.130.& cons.seq.lib.1. Beninten.dec.13.in fi.* & licet vt dixi Menoch. dictã distinctionem nõ approbet, nihilominus ego ab ea nunq̃ recedere qa si aliter diceremus sequeret̃ vt ecclesia,& clerici lederent̃, ex eo qa nõ inuenirẽt q eius prędia ad emphyteusim acciperẽt aut si inuenirẽt essent astricti illã tãto minus emphyteuticare quãtũ est ius collectæ,vel gabellæ, *iuxta ea quæ dixi sup. ampl.proxime præcedenti nu.71.*

quæ distinctio tāto facilius, & absq; vlla difficultate pcederet si pensio solueretꝰ in tot fructib. qui colligiuntur ex eodem prædio ad emphyteusim concesso.

83 Et vt finē imponā præsenti nonæ ampliationi dico Primo ꝙ emphyteuta ecclesiasticus, vel clerici nunq̄ excusatꝰ ab oneribꝰ à qb. dñi directi nō posset excusari, *Purpur. cons. 50. n. 7. lib.*

84 *1.* Secundo ꝙ qñ collecta imponitꝰ per æs, & librā tūc si non reperitꝰ in extimo huiusmodi res non dꝰ cōprǣhēdi emphyteuta ecclesię sub huiusmodi impositione licet rē possideat qa isto casu attēditꝰ extimū, & possessio, *Angel. in l. fi. C. sine cens. vel reliq. Cranett. cons. 111. n. 13. & 17. lib. 1. Menoch. cons. 75. n. 10. lib. 1. Oddo d. cons. 70. n. 7. & 11.* Secundū est ēt ꝙ emphyta ecclesiæ nunq̄ tenēꝰ ad onera sordida sicut nec emphyteuta fisci, *ita Menoc. cas. præd. nu. 31. & 32. vbi alios alleg.* Tertio ꝙ emphyteuta ecclesiæ nunq̄

85 tenetur ad collectā q̄ imponitꝰ à Principe recognoscente superiorē vt sunt oēs Principes, & Barones in isto Regno qa tūc nullatenus emphyteuta ecclesię posset collectari ab eis, *Bal. in l. cum multa in fi. C. de bonis quæ liber. l. 1. vbi Bart. & Alij C. de superindict. lib. 10. Ias. in l. 1. n. 19. C. de sacros. eccl. Siluan. cons. 9. n. 17. Oddo cōs. 70. n. 5.*

86 Quarto, & vltimo dico ꝙ emphyteuta ecclesiæ nunq̄ tenetꝰ subire onera sordida sicut nec emphyteuta fisci, *ita Menoch. d. casu 562. nu. 31. & 32. vbi alios allegat.*

87 Ampliatꝰ 10. in emptoribus fructuū ecclesię vel clerici qa ipsi sunt immunes prout dñi vēditores, *Boss. in tract. crim. in tit. de Princ. n. 121. & multi alij, quos allegaui sup. ampl. 8. in princ. quos bic referre non curaui studens breuitati,* & rō huius ampliationis esse pōt qa cū emptor, & vēditor

88 sint correlatiui, & vnus sine alio esse nō possit idē priuilegiū concessū venditori porrigitꝰ ad emptorē, *l. Rutilia Polla vbi Bar. & Paul. de Cast. ff. de contrahen. empt. Rom. cons. 180. n. 4. Ias. in l. non tantum n. 12. ff. de re iud. Rol. cons. 61. nu. 2. lib.*

89 *4. Menoch. d. casu 562. n. 6.* alia est rō quia si emptor nō est immunis, vēditor tāto minus rē vēderet quantū est ius gabellæ, & collectæ: Contrariā tñ opinionē tenuerunt, *Spec. in tit. de immun. eccl. in fi. Parpal. in l. placet. n. 72. C. de episc. & cler. Bursat. cons. 42. n. 14 Rip. resp. 22. in 3. dub. lib. 2. Remigg. de Gonn. in tract. de carit. subsid. q. 61. n. 23. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 184. vbi alios citat Ias. cons. 20. num. 7. lib. 1. Festas. in trac. de extim. p. 4. c. 2. nu. 57. Menoch. in tract. de arbit. cas. 180. n. 8. & cas. 562. n. 43. Io. Alois. de Leo in l. placet n. 11. C. de sacros. eccl. Tesaur. decis. 116. nu. 6. Bursat. cons. 42. n. 14. lib. 1. pract. Papien. in forma libelli pro solupt. pedag. vers. ceciderunt nu. 8. & ibi addent. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 3. n. 18.* vbi loquitꝰ in emētibus fructibus causa aliūde exportandi, *Zabbarell. cons. 12. n. 2.* qui consuluit cōtra cōducentes salinas, & emētes sal in Romandiola ab ecclesia Romana, & dicit ꝙ isti tales tenenꝰ soluere gabellam salis in ciuita-

90 te ad quā illud deferunt. Nec obstant rationes pro contraria parte adductæ, & primo nō obstat ꝙ emptor, & venditor sint correlatiui, & priuilegiū concessū vni extenditꝰ ad aliū quia respondeo ꝙ cū hoc priuilegiū immunitatis sit personale nō egreditꝰ de persona ad personā ita vt transeat ad aliā vt est supra pluries dictū. Minus obstat secunda ratio qa eo ipso ꝙ fructus separanꝰ à solo trāseunt in dominium emptoris q est laicus ideo tenetꝰ soluere de eis gabellā at inf. à ci contingētia in hac vrbe Panormi fuit decisū pro emptioribus fructuum pēdentiū cuiusdam viridarij religionis militēsis contra gabellotos q prætēdebāt ius gabellæ ab ipsis emptoribus, & hoc qa fructus non erant separati à solo tempore venditionis.

91 Qua secunda opin. retēta eā limitabis vt nō habeat locū qñ laicus emeret ab ecclesia, vel clerico cū pacto qđ sumptib. ipsius venditoris res deferatꝰ ad talē locum qa pp illud onus ecclesia tāto minus venderet, & sic p indirectum eius libertas lederetꝰ, & isto casu emptor nō tenetꝰ ad aliā solutionē gabellę sicut nec ipsa ecclesia, *Io. de Amicis cons. 18. n. 13. Bero. q. 213. n. 19. Burs. cons. 42. n. 21. vol. 1. Rol. cōs. 61. n. 20. lib. 4. Rip. in tract. de peste in tit. de remed. ad cōseruād. vbert. n. 125. Fran. Person. in tract. de gab. nu. 82. Maccab. cons. 18. n. 39. Menoc. d. cas. 562. n. 56. & dicā inf. ampl. 30. nu. 150.* cæteras limitationes huius secundæ opin. ponā inf. d. ampl. 30. dū ibi verba faciemus de conductoribus rerum ecclesiasticarum.

92 Ampliatur 11. vt dictus tertius effectus procedat ēt in laboratoribus rerum clericorū pro tpe quo vacāt in cultura qa fruunꝰ priuilegio immunitatis prout sui domini, *Capic. dec. 12. vbi asserit hāc esse com. opi. Calc. cons. 70. Carau. super rit. M. C. V. ritu 46. Rip. in tract. de peste in rub. de remed. ad conser. Vber. n. 127. Bursat. cons. 25. n. 3. lib. 1. Contrariū, & melius tenuerunt Gram. cons. 102. per tot. in ciuil. vbi testatur de cō. opi. Menoc. in tract. de arb. cent. 6. cas. 562. n. 59. & seqq. & pro ista ultima opi. benefaciūt ea q̄ latè scripsi sup. effect.*

93 *1. amp. 24. nu. 146.* vbi dixi quod isti tales non potiuntur priuilegijs concessis suis dominis.

94 Ampliatur 12. vt clerici, nec ēt volentes, & spōte possint gabellas collectas, vel alia munera subire, & soluere, nec a laicis illas recipere sine licētia Papæ, *c. exigit, & ibi gl. in verb. volētes de cēsib. in 6. Spec. in tit. de cler. cōiug. in princ. Pet. Antibol. in tract. de muner. p. 3. n. 90. in 12. to. trac. diuers. cart. mihi 27. Remigg. de Gonn. in tract. de carit. subsid. q. 61. n. 19. in 15. to. corumd. trac. diuer. p. 2. cart. mihi 184. Duennas reg. 100. ampl. 1. Natt. cons. 203. n. 8. lib. 2. Decia. cōs. 14. n. 4. lib. 1. Anna alleg.*

95 *alleg.13.n.3.4.& 6.*& huius opi.rõ esse põt, qa
clericus nõ põt renunciare priuilegio concesso
ordini clericali, *c.si diligenti de foro compet. gl.in
c.nimis de iureiur.Remig.Duēnas,& Anna in locis
sup.cit.cũ multis alijs quos allegaui sup.effec.1.amp.
7.n.42.* Alia est rõ, qa vbi lex prohibet aliquid
96 exigi censẽt prohibere ẽt ne possit recipi à spõ-
te offerentib.& soluẽtib. ita vt tali legi nõ pos-
sit renunciari, *Bart.in l.inuitus,§.si ff.de reg.iur.
Remig.de Gon.d.q.61.n.12.13.& 14.* vbi infert
ad statutum ꝓhibẽs nè aliqd notarius exigat,
& dicit ꝙ ita prohibitus neq; à sponte offeren-
tib.& dãtibus accipere poterit, & ego hoc idẽ
infero ad parrochianos huius vrbis,q ex bul-
la felicis recordationis Clemẽtis Papæ VIII.
97 prohibentẽ aliquid exigere,ꝓ ministrandis sa-
cramẽtis,& dico ꝙ nec ẽt à sponte offerẽtibus
aliqd recipere possunt, qa sicut nõ possunt exi
gere,ita pariter a spõte dantib. accipere nõ po
terit,*c.exigit vbi glos.in verb.volẽte de censib. Re-
migg.loco cit.n.15.* Sed qđ imò clerici spõte pos-
98 sint soluere collectas,& gabellas,ac cætera mu
nera pręstare,& laici ab ipsis sponte præstãtib.
& soluentib. possint libere recipere, *tenuerunt
Spec.in tit de clericis coniug.§.1.Bal.in auth.sed pe-
ricul.C.sine cens.vel reliq.Alex.cons.* 101.*nu.*10.
*lib.1.Ruin.cons.219.n.9.lib.1.Bertach. in tract.de
gabel.p 7.n.23.in fi.in 12.to.tract.diuer. car. mihi
64.& in suo repert.in verb.collecta quib. Maccabr.
cons.40.n.23.& 24.Person.in trac.de gabell.n.86.
Festas.in tract.de extimo,& collect.p.4.c.2.n.46.*
99 & ratio huius secundæ opinionis est,qa cleri-
cus tunc censẽt donare id qđ sponte pro gabel
la, seu collecta soluit,*Paul.de Cast. cons.423.lib.
2.*& ꝙ clericus possit donare eius bona nulla
cadit difficultas, qa rerũ suarũ quisque est mo
derator,& arbiter,*l.re mãdata ff. mandati cũ simi
lib.q̃ adducit Maccab.cons.67. nu. 3. Meno.cons.
1.nu.265.Paris.cons.5.nu.192.l. 1.*
100 Alia est rõ, quia volenti nulla fit iniuria *l.1.
§.vtq; ad eo ff.de iniur.Menoc.cons.237. num. 20.
Rol.a Vall.cons.95.n.19.lib.1.Rim.iun.cons.140.
n.22.& cons.552.n.13.*ex quibus concludo non
esse recedendum ab ista vltima opinione quæ
est communior quòad solutionẽ gabellarum
quò vero ad munera pſonalia, & p̃cipue sordi
da, vel aliter in honesta non recederẽ à priori
101 opinioni, q tunc ẽt sponte non poterunt aliq
clerici pręiudicium, aut verecundiã inferre to
to ordini clericali, *ita videtur sentire Egidius To-
mat.in tract.de muneribus in sect.seu §.nõ obstat quæ
supra,n.18.circa medium cart. mibi* 154. & ideo
102 tunc episcopus loci in quãtum tãgit ius publi-
cum,& non priuatum ipsius clerici soluentis,
vel præstãtis talia munera poterit ipsã sponta-
neã solutionẽ,vel coactã exactionẽ ꝓhibere, *à
Valle cõs.71.nu.26.lib.4.*& aduertẽdum est ꝙ si
clericus permittit se scribi in extimo, attamẽ si

103 hoc faciat sine interuentu superiorũ nõ ꝓpte-
rea poterit cogi ad aliquid soluendum, *Natt.
cons.203.num. 7.lib. 1.*
104 Ampliatur 13.in fratrib. gaudẽtib.qa alias
dicunt milites gaudentes,*Ancher.in clem.cũ ex
eo de senten.excom.& ibi ẽt Philip.Franc.Bart.in l.
super §.quibusdã ff.de iure immunitatis,Io.de Ami
cis cõs.146.n.2.* q̃ tñ ampliatio nõ est vera secũ
dũ Festas.*in trac.de extim.& collec.p.4.c.1. n. 14.*
105 Ampliatur 14.vt indubio sit fauendũ eccle
siasticæ immunitati,& pro ea,& clericis est iu
dicandum,*l.sunt personæ ff.de religiosis,& sumpt.
funer.Alex.cons.190.in fi.lib.6.Decia. cons. 80.n.*
106 *22.lib.3. Bott.cons.87.nu.52.* & est regulare qđ
in dubio semper est facienda interpretatio , &
iudicandũ est contra gabellotos, *Bart.in l.si Pu
pillus ff ad l.Falcidiam,Corn.cons. 299.col. 1. l. 4.
Crauet.cons.111.in fi.& cons.231.in fi.Senat.Pe-
damont.dec.4.n.5.& seq.Rim.iun.cons.26.nu. 16.
lib.1.Vinc.de Ann.sing. 661.*
107 Ampliatur 15.in clerico cõducente aliquod
predium,qa ex fructibus predij conducti non
tenentẽ soluere gabellas vel collectas , quia onus
collectæ est magis onus fructuum, & personæ,
q̃ proprietatis, nec ẽt ista poterit dici negotia
tio ex quo non emit fructus in rudi materia vt
illos venderet,sed illos percipit mediante eius
industria,& cura faciendo illos colere, & ara-
re,*ita dixit Feder.de senis cons.107.col. 2.* vbi lo-
qtur in fratrib.qui emerũt siue cõduxerũt ve-
nam ferreã dicens qđ ex tali ferro de ipsa vena
deducto nõ tenentẽ soluere aliq̃ gabellã seu col-
108 lectã, *Bart.in l.legatis in 2.q.ff.de legat. 3. Soc.sen.
cons.247.n.3.circa mediũ vol.2.Personal. in tract.
de gab.n.81.Maccab.cons.18.n.296.297.& vbi te
statur de com.opi.& n.302. & seq.vbi adducit ali-
quas rõnes pro ista opinione,& iterũ n.318.*Sed cir
ca istã ampliationẽ valde dubito imo contra-
ria opinio mihi videtẽ verior q̃ tenuit Anchet.
*in c.q̃q̃ in 3.col.de censib.in 6.*vbi dicit quod hæc
dicit quedã negotiatio artificio mixta imo di-
co ego ꝙ tota põt dici negotiatio si homines
ad hoc conducti faciunt hoc fieri,quia tũc nul
la versatẽ industria cõductoris, *Idẽ voluit Alex.
in d.l.legatis in principio in apostilla ff. de legat, 3.
Imol.in c.fin.in fi.de vit.& honest.cler.& ibi Butr.
& in fi.*qui dicunt qđ si clericus emit possessio-
nes ad finẽ vendendi fructus ex eadẽ possessio-
ne percipiendos est negotiatio artificio mixta
& p cõsequẽs ex ea tenebitẽ soluere gabellã sed
circa istum dictũ Butrij valde dubito ꝙ nõ sit
verũ,qa si esset verũ sequeretẽ, vt clerici de bo-
nis acquisitis tit.emptioris nunq̃ essẽt immu-
nes ꝙ est cõtra id quod dixi supra hoc eodẽ ef-
109 fectu ampl.3.n.19.& cõcludendo dico ꝙ om-
nino tenẽda est hęc vltima opinio qua recẽpta
eã limitabis vbi clericus partim ex predijs con
ductis,& partim ex bonis proprijs faceret talẽ
nego-

negotiationē, qa tūc in ea erit immunis, *Maccabr. conſ. 18. n. 323.* vbi ponit exēplum in clerico habēte ſiluam, & aquā qui emerat venā ferream, & cū eius lignis, & aqua ferrū faceret, & dicit ꝙ ex tali ferro non erit ſoluenda gabella.

110 Ampliatur 16. ēt ſi extaret cōſuetudo in cōtrariū qa nō obſtāte tali cōſuetudine clericus nō tenebit ſoluere aliq̄ collectā vel gabellā ſeu præſtare aliqđ munus quia talis cōſuetudo eſt inualida ex quo tendit cōtra eccleſiaſticā immunitatē *c. non minus de immun. eccleſ. c. q̄q̄ de cēſib. in 6. vbi hoc notat Pet. de Anch. in 3. notabili Auth. caſſa vbi Bart. C. de ſacroſ. eccl. Bald. in l. Deo nobis C. de epiſcop. & cler. in rub. extra de conſt. Abb. in c. Meſſana n. 6. de elect. Aluar. in Spec. Pōtif. c. 35. verſ. qni aūt excuſentur car. mihi 101. in fi. Decia. conſ. 14. n. 5. lib. 1. vbi alios alleg. Feſtaſ. in tract. de exti. & collect. p. 4. c. 1. n. 6. Piagg. in trac. de conſuet. q. 11. n. 61. Bero. conſ. 31. n. 17. lib. 1. Io. Lup. in tract. de libert. eccl. p. 1. q. 6. n. 1. 2. & 3. in 13.*

111 *tō. trac. diuerſ. p. 1. car. mihi* 4. vbi adducit rōnem qa laici ſunt incapaces talis iuris, *à Valle conſ. 71. n. 4. lib. 4. Euerard. cōſ. 30. n. 11. Feſtaſ. in trac.*

112 *de extim. & collect. p. 4. c. 1. n. 6.* & rō eſt quia nulla conſuetudo vel ſtatutū valet cōtra eccleſias, & eccleſiaſticas perſonas, *ita Ruin. conſ. 117. in*

113 *fi. vol. 4.* & rō rationis eſt, qa talis cōſuetudo eſſet contra ius diuinū, & canonicū, & ſic potius diceret corruptela q̄ conſuetudo ideo nō eſſet valida neq; ſeruanda, *c. fi. de conſuetud. notat. Io. Faber in Auth. hoc ius verſ. ſed quid ſi cōſuetudo C. de ſacroſ. eccl. Tut. alleg. 24. n. 3. Pet. Aſin.*

114 *in pract. q. 5. n. 7.* & licet contrariā opinionē qđ imo cōſuetudo ꝙ clerici teneant ad collectas, & gabellas ſit valida, & ꝙ eius vigore clerici poſſint compelli ad illas ſoluendas tenuerint *Bart. in l. 1. C. de auro coronario lib. 10. Io. Ord. in tract. de nobilitate Hiſpanor. p. 2. c. 1. n. 12. in 16. to. tract. diuerſ. car. mihi 216.* & ꝓ ea opinione poſ-

115 ſent adduci duæ rōnes, vna qa talis conſuetudo habet vim priuilegij, *l. hoc iure §. ductus ff. de aqua quot. & extiua. Rim. iun. conſ. 2. nu. 23. lib. 1. Ant. de Ball. in trac. crim. q. 2. nu. 46. lib. 4. Ludou. Sau. cōſ. 73. n. 11.* & ideo tanq̄ ex priuilegio poſ-

116 ſunt cōpelli ad ſoluēdū, alia pōt eſſe rō vt ſi eſſet longiſſimo tpe præſcripta, cuius tpis initij memoria nō extat licet ſit multū præiudicialis eccleſijs, & eccleſiaſticis, ꝑſonis eſt valida, *Bal. in c. 1. in prin. qui feud. dare poſſ. Anch. conſ. 51 Barbat. in c. fi. col. fi. de cōſuet. vbi etiam Curt. n. 509 Rim. iun. cōſ. 2. n. 23. lib. 1.* Nihilominus non eſt recedendū à priori opinione, quæ re vera eſt cōis, qua retenta eā limitabis qn̄ cōſuetudo nō eſſet gn̄alis, & indiſtinta, & indifferēter aſtringens clericos ad ſoluendū gabellas ſeu collectas, ſed tantū eſſet particularis in certis caſib.

117 vel vt ſoluat de certis bonis tunc enim vigore talis conſuetudinis poterunt compelli ad ſoluendū, *ita Bart. in l. ad collationem C. de auro coronario li. 10. Alex. in add. ad Bart. in l. reſcriptū §. ſciēdum ff. de munerib. & conſ. 101. nu. 11. vol. 1. Bart. conſ. 112. n. 4. lib. 2. Specul. in tit. de cler. cōiug. §. 1. n. 5. Syluan. conſ. 9. nu. 9. Duenuas reg. 100. limit. 1.* quod tāto facilius ꝓcederet ſi conſuetudo eſ-

118 ſet longeua, & antiqua cuius non extaret memoria hominis in contrariū, *Bart. in l. vnica, C. de mulier. & in quo loco lib. 10. Remigg. de Goun. in tract. de carit. ſubſid. q. 61. nu. 34. in 15. to. tract. diuerſ. p. 2. car. mihi 184. Rim. iun. d. conſ. 2. n. 22. lib. 1.* Sed Hæc opinio eſt falſa, nam hodie ex Bulla in cæna Dn̄i non obſtante quauis conſuetudine excōicant oēs q a pſonis eccleſiaſticis gabellas exigunt ſine licentia Summi Pontificis, *vt habetur in d. Bulla in dicta excommunicatione Suar. tom. 5. diſp. 21. ſect. 2. num. 99. Sairus lib. 3. de cenſuris cap. 22. & alij.*

119 Limitatur 2. vbi cōſuetudo eſſet introducta, & obſeruata cū tollerantia eccleſiæ, vel Papæ, *Bal. in quodā ſuo conſ. poſt deciſ. Pedamōt. 69. n. 39. & ſeq. prout eū alleg. à Petra d. p. vlt. nu. 4. vbi alleg. etiam Rimin. iun. conſil. 25. nu. 25. & ſeq. lib. 1.*

120 Ampliatur 17. vt clerici non teneant ad ſolutionē gabellæ quæ imponit portantibus, & introeuntibus aliquā rē in ciuitatē vtputa vinum vel farinā dummō tale rē portent cā proprij vſus ſecus ſi negotiationis cauſa, *Burſ. conſ. 42. n. 13. & 20. lib. 1. Pet. à Petr. in tract. de poteſt. princ. c. 5. nu. 3. in fi. Boer. deciſ. 246. num. 4.*

121 Ampliatur 18. vt Prælatus cōſentiens ꝙ bona eccleſiæ vel clerici ponant in extimo communis ꝓ collectis ſoluēdis abſq; licētia Summi Pōtificis grauiter punit c. aduerſus de immun. eccleſ. *Calder in conſ. 12. in tit. de cenſib.*

122 Ampliatur 19. vt immunitas hoſpitādi cōceſſa clericis extendatur ad fratres ipſorū clericorum ſi habitant in domo cōi, *Io. de Arnono ſing. 83. Bombin. dub. 8. nu. 3. poſt eiuſdem conſilia Marſ. ſing. 180. Io. Aloiſ. de Leo in l. placet n. 30. C. de ſacroſ. eccl. vbi alleg. c. 1. de immun. eccl.* q̄dquid in iſto articulo tenuerint *Calder. in conſ. poſito poſt conſ. Thom. Doct. q̄ eſt in ordine 197. nu. 8. &* 10. vbi conat̄ adducere varias rationes pro iſta ſua opinione quarū aliquæ non ſunt veræ, &

123 aliquæ non militant in caſu iſto, & rō ipſius ampliationis eſt qa priuilegiū alicui cōceſſū extenditur ad eius ſocios, *Bald. in probem. ff. §. illud num. 7. & in l. adminiſtrantes, §. 1. ff. de excuſat. tutor. Affl. ſuper conſtit. ſequentes, num. 11. Abb. & Fely. in cap. q̄ ſit n. 1. de Iudeis Decius in l. in oībus cauſis ff. de reg. iur. Io. Anibal in rub. ff. ſoluto matr. n. 329. Scrader in tract. de feud. p. 9. c. 4. n. 13.*

124 & in ſpecie ꝙ ſocius conſequat̄ vacationē, & immunitatē ab oneribus conceſſam ſuo cōſocio eſt *gl. in l. fi. C. de muner. & honoribus Iaſ. in l. ſi emancipati col. 4. C. de collat. Ceſal. conſ. 661. n. 78. lib. 5. Natt. conſ. 65. n. 2. Surd. latè conſ. 201. nu. 8.*

n.8. vbi dicit ꝙ immunitas concessa Doctoribus extenditur ẽt ad eorum fratres,& ibi alios allegat, *Muta super consuet. Panor. c.26.n.165.* & ꝙ clerici non possint cogi ad hospitandum of
126 ficiales milites berroarios, cæterasq; personas laicas, *tenet Bal. in l. 1. ĩ 3. not. C. de epis. & cle. Dec. in c. de monacis col. 10. de præben. Paris. de sindic. in verb. clericus §. an apparitor in fin. Io. Alois. de Leo*
127 *in l. placet n.29. & 30. C. de sacros. eccl.* vbi hoc limitat qñ hospitalitas esset pia quia tunc ad eã tenentur tàm clerici quàm laici de qua hospitalitate, & qñ clerici ad eam tenentur latè scribit, *Henricus Boich. in rub. de empt. & vendit.*
128 Ampliatur 20. vt clerici non teneantur ad gabellas,& collectas etiam si clericatus superueniat post acquisitionem bonorum, *l. prætor in princ. ibi vel si qui sacerdotium nacti sunt ff. de var. & extr. muner. Oldrad. cons. 4. num. 1.*
129 Ampliatur 21. vt hoc idem procedat in clericis primæ tonsuræ quorum bona ẽt patrimonialia sunt à collectis immunia sicut bona ecclesiastica, *gl. in c. ex literis in uerbo obligata de pignor. & in c. fi. in verb. facultates de vit. & honest. cler. & in c. similiter 16. q. 1. Fel. in c. eccl. S. M. col. 4. uers. in gl. in fi. de const. Lãbert. in tract. de iur. patro. p. 1. art. 2. 7. q. prin. n. 7. Remig. de Gon. in trac. de cari. subsi. q. 64. n. 1. & 2. in 15. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 193. Egid. Thomat. in tract. de muner. in §. seu sectione si qs piã n.13. car. mihi 268. Festas. in trac. de exti. & colle. p. 4. c. 1. n. 7. Parpal. in l. placet n.20. & 23. C. de sacros. eccl. Guid. Pap. dec. 283. n. 1 Petr. Rodriq. Hispan. Opuscu. 7. n. 82. post eius cons.*
130 Ampliatur 22. vt ecclesiæ, & ecclesiasticæ personę sint immunes ab oneribus collectarũ, & gabellarum ẽt pro rebus minutatim vẽdendis, *Bertach. in tract. de gabell. in 7. par. princ. n. 18. in 12. tom. tract. diuers. car. mihi 64. Ferrett. in eod. tract. de gabell. nu. 436. & 447. Gramm. dec. 100. n.26. Ioseph Ludou. concl. 15. vers. & dictæ ecclesiæ car. mihi 39. Io. Alois. de Leo in l. placet nu. 8. C. de sacros. eccl. Macc. cons. 18. nu. 289. & 290.*
131 Ampliatur 23. in conuersis oblatis,& nouitijs alicuius monasterij quia durante nouitiatu eius bona non possunt collectari, *c. & ibi glo. de decim. Abb. cons. 53. nu. 2. lib. 1. Paul. de Castr. cons. 8. nu. 1. Bar. in auth. ingressi n. 4. ver. sed quæro C. de sacros. eccl. Rip. respons. 4. num. 7. in tit. de iure genti. Petr. à Petra in tract. de potest. princ. c. 4. nu. 64. Festas. in tract. de extim. & collect. p. 4. c. 1. nu. 8. vbi alios allegat Duen. reg. 100. ampl. 4.*
132 Ampliatur 24. prædictus tertius effectus ꝙ clerici non tenẽtur soluere collectas vt hoc idẽ ꝓcedat in militibus Hierosolimitanis, *Remig. de Gonn. in tract. de carit. subsi. q. 62. nu. 35. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 187. Duenn. reg. 100. ampl. 5.* vbi dicit, ꝙ hodie est derogatũ huic fallentiæ in oĩb. comẽdatarijs tã S. Io. ꝙ̃ S. Iacobi qđ puto verum in partib. in quib. ipse fuit versatus at secus in isto Regno seruat̃ in quo isti milites S. Io. & S. Iacobi multas cõsequunt̃ immunitates, quas non consequuntur cæteri clerici,& sacerdotes, & rõ istius ampl. est quia ipsi sunt verè religiosi,& profitentur vota substantialia religionis, *vt dixi sup. eff. 1. ampl. 16. n. 109.* quidquid in contrarium dixerit Egid. Thom. *in tract. de muuer. §. seu sectione, si quispiã nu. 4. & 5. car. mihi 270.*
133 Ampliatur 25. vt hoc idem procedat in filijs legitimis clericorum, qui sunt immunes ꝓut eorum patres, *ita in terminis dixit Remig. de Gon. in tract. de carit. subsid. q. 59. n. 26. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 182. Duenn. reg. 100. ampl. 2.*
134 *Io. Alois. de Leo in l. 1. n. 15. C. de episco. & cler.* vbi dixit quod priuilegium concessum clericis extenditur ad eorũ filios, & ratio est quia pater, & filius reputant̃ vna, & eadẽ persona, *vt dixi sup. eff. 1. ampl. 26. n. 189. & seq.* vbi adduxi alias rationes huius ampliationis est bene verum ꝙ tale priuilegium, tãdiu durat, quàmdiu viuit clericus eius pater, quia mortuo patre clerico filius statim ammittit immunitatem, *Io. Aloi. de Leo in d. l. 1. n. 17. & 18. C. de episc. & cler.*
135 At secus est in filijs non legitimis, quia ipsi non sunt in potestate patris ideò tenentur soluere collectas, cæteraq; onera subire quia tum ex persona tum ẽt ex substantia parentũ nihil recipere possunt, *Auth. quibus modis effic. sui §. fi. & auth. ex cõplexu. C. de incestis nupt. Io. Aloi. de Leo in l. ad instructiones nu. 5. C. de sacros. eccl. & in l. 1. nu. 16. C. de episc. & cler.* at si filius illegitimus esset legitimatus consequitur immunitatem ꝓut legitimus qa legitimatus cõsequit̃ oĩa, q̃ cõpetunt legitimis *vt dicã infra in tract. de eff. legit. in tit. de legib. & statut.* ꝙ secus est in im
136 munitate q̃ concedit̃ patri ꝑ numerũ filiorũ qa ipsa transit ẽt ad filios, *Surd. dec. 123. nu. 10. Anan. cons. 105. Bursat. cons. 161. Villalob. in com. opi.* in verb. patris nu. 21. Petr. Anguiss. cons. 20. lib. 7. Soccin. cons. 84. nu. 8. vers. confirmatur ratio præmissa Menocch. cons. 486. per tot. lib. 5.*
137 Ampliatur 26. in vxore legitima clericorũ orientaliũ, *Remig. de Gon. in tract. de chari. subs. q. 59. nu. 26. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 182. Duen. reg. 100. ampl. 2. Masull. in add. Capic. dec. 76 n. 3. Ferret. cons. 167. per tot. lib. 1.* vbi hãc ampliationẽ latè defendit, & ꝑcipuè *n. 7. vbi ad hoc allegat tex. in l. 2. in fi. C. de episc. & cle.* & dicit ꝙ est generale ꝙ vxor clerici gaudeat eodẽ priuilegio quo clericus eius vir, *de qua re latè scripsi supra eff. 1. ampl. 25. Io. Alois. de Leo in l. 1. n. 15. C. de episc. & cler.* & quia supra effect. 1. *ampl. 25.*
138 *nu. 155.* latè scripsi,& probaui ꝙ vxor gaudet, & consequitur omnia priuilegia concessa eius viro ideo ad ibi dicta me remicto solum addendo ꝙ non solum vxor clerici consequitur immunitatem ex persona eius viri verum etiã

vxor cuiuscumq; alterius priuati, q̃, si eius vir haberet priuilegiũ exẽptionis,& esset immunis à solutione collectarũ,& gabellarum,q̃ deberentur ex forma statutorũ,gaudebit eodem priuilegio non soluendi gabellã *Raffael Cuman. in l.non tantum in notabilib.ff.de re iudic. Ferrett.d. cons.167.n.8.lib.1.vbi dicit ꝙ ad hoc benefacit tex. in l.fi.ibi æqualanze C.de diuort.* hinc est ꝙ priuilegium immunitatis concessum Doctoribus V. I. vel medicinæ extẽditur ẽt ad eorũ vxores *Luc.de Pen.in l.Medicos C.de profess.& medic. lib. 10.Speculat.in tit.de cleric.coniug.col.2.in fi.vers. ad huius autẽ articuli Ferrett.cons. prædicto nu.* 10.

139 & oĩum prędictorum rõ est quia vir & vxor ad paria iudicanť,& dispositũ in marito hẽt locũ in vxore rõne correlationis, *Bal. in l.fi. C. de diuortijs l.fi.C.de indict.viduit. tollend. Mut.d.nu.7. vbi ad hoc alleg.alia iura,* hinc fit ꝙ si alicui fuerit concessum priuilegiũ seu saluus conductus veniendi ad ciuitatem talis saluus conductus censetur cõcessus ẽt eius vxori ita vt possit accedere ad ipsã ciuitatem ẽt sine eius viro,& li-

140 cet vxor legitima clerici sit immunis ꝑut eius vir nihilominus eius concubina nunquã erit immunis ex ista causa *Io.Aloys.de Leo in l.ad instructiones nu.5.C.de sacros.eccl.* & dixi in princ. huius ampliationis de clericis orientalibus qa ipsi soli sunt immunes si habent vxorẽ, *vt dixi sup.hoc eo.eff.ampl.6.n.46.*quia clerici occidentales non sunt immunes ab oneribus gabellarum collectarum ac aliorum munerum,*ut dixi*

141 *ampl. prædict.* nec ommictam dicere quòd hoc priuilegium extinguitur morte viri clerici qa fundamentum ipsius priuilegij consistit, & fundatur in persona clerici *Io.Aloys.de Leo in l. 1.nu.17.& 18.C. de episcop.& cler.*

142 Ampliatur 27. vt Episcopus loci teneatur inquirere contra exigentes ac grauantes clericos etiã si ipsi clerici, qui grauati fuerunt non conquererentur de tali grauamine *Berthac. in tract.de gabell.p.7.nu.23.& 24.in 12.to.tract.diuers.car.mihi 64.* vbi dicit ꝙ isto casu nõ solum ipse episcopus poterit inquirere, & declarare excõicatum illum talẽ,verum ẽt requirere episcopus vicinos vt hoc idẽ declarent, & publicent, *Aufrer.in tract. de potest.iudic.eccl.super laicis,& eorũ bonis nu.39.vers.62.in 13.to.tract. diuers.p.1.car.128.& nu.43.vers.78.*eadem carta

143 vbi dicit ꝙ isti tales exigentes aliquid a personis ecclesiasticis subijciuntur iurisdictioni iudicis ecclesiastici, *Ferrett. in tract. de gabell. nu. 545. vbi multa de hac materia scribit.*

144 Ampliatur 28. vt clerici,& ecclesiasticæ personæ sint immunes etiam à collecta seu gabella quæ imponitur pro quolibet capite animalis,*est tex. & glos.in l.sacrosancta C. de sacros. eccl. Gabarell.in c.non minus coll.fin.de imm.eccl.Calder. cons.2.in tit. de censib. Parpalia in l. placet nu.26. & 28.C.de sacros.eccl.Bursat.cons.42.nu.5.lib.1.*

145 Ampliatur 29. vt violantes immunitatem ecclesiasticam dicantur commictere sacrilegium,*Nact.cons.203.nu.9.lib.1.*

146 Ampliatur 30. in conductoribus rei ecclesiæ,vel clerici quia pro re conducta non tenentur soluere aliquam collectam, *Port. cons.184. n.9.multos refert Brun.in tract.super stat.quòd stat. mascul.feminæ non succedant art.8.q.22.n.107.&*

147 *seq.* cõtrarium nihilominus in hoc tenuerunt *Caualc.dec.44.n.97.lib.1.*vbi dicit quòd si conductor soluit pensionem in pecunia non gaudet priuilegio ecclesiæ,& clericorum, & gabellas,& datia soluere tenetur *alleg.Duen.reg.100. Dec.in c.sanè nu.7.& 8.de priuilegijs Fel.in c.eccl. S.M.nu.49.de constit.Rim.sen.cons.698.nu.11.& cons.747.n.4.lib.4.Roland.cons.61.nu.14.& 15. lib.4. Prob. in add. ad Io.Monach. in c. si laicus de iure patronat.Bursa. cons.42.nu.18.& seq. vol.1. vbi dicit ꝙ ista est magis comm.* opi. Decian.cons. 51.nu.4.vol.3.Cassan.super consuet.Burgund.rub. 4.§.6.nu.6.& 8.car.154.Egid.Temat.in tract. de muneribus.nu.40.car.77.Borell.super prag.odia litiũ §.1.gl.3.n.306.& seq. Rip.respons.22.n.4.& seq. & n.12.& seqq. lib.2.Siluan. cons.32.n.19.Bossi. in tract.crim. in tit. de princip. nu.121.& 174. & vltra prædictos idẽ dixerunt Nact.cons.114.per tot. lib.1.*Si retineas igitur hanc vltimam opinionem quæ vt dicit *Caualc.loco sup.cit. est com.* & mag. com.* eam limitabis primo qñ collecta seu

148 gabella esset tã excessiua ꝙ propter eam ecclesia,& clerici cũ magna difficultate inuenirent affictatores,& conductores,& propterea essent coacti affictare, & ingabellare minus quàm alij sęculares,*Caualc.d.dec.44.n.98.qui ad hoc allegat omnes supra proxime citatos,& vltra Addent. ad Abb. in cap. quæ in ecclesiarum mater nu. 2. de constitut. Port. cons.184.nu.9.*

149 Limitabis 2.qñ pro affictu seu gabella solueretur pars fructuum illorum qui in prędio colliguntur quia tunc vti fructus ecclesiæ, & clericorum gauderent immunitatis priuilegio, *idem Caualc. in tract. de vsufruct.mulier. relict.nu. 163.& d.decis.44.nu.99.vbi allegat Rim.sen.cõs. 747.vol.4. Io. de Amicis cons.18.nu.18. Roland. cons.61.vol.4.Fel.cons.46.nu.17.& seq.*

150 Limitabis tertio qñ esset conuentum inter locatorẽ clericum vel ecclesiã,& conductorem ꝙ ecclesia seu eius rector teneatur conducere, & dare fructus conductos ad domum conductoris vel eorũ sumptibus facere exportare ad domũ cõductoris *Rol.cõs.61.n.20.vol.4.Caualc. dec.pred.n.100.*vbi dicit qđ est magnũ dictum si est verum, & dico quod dictum est verissimum *per ea quæ latè scripsi sup.ampl.10.n.91.*

151 Limitabis 4. qñ collecta seu gabella solueretur respectu prędiorum,& bonorum,& non fructuũ,*Caualc.d.n.100.vers.quarto non procedit,*

&

& ad istā ampliationē bonē conferunt ea q̄ dixi sup. ampl.8.n.50.& ampl.9.n.77.& seq. quæ patum distant a præsenti.

152 Ampliatur 31. in seruis, & famulis clericorum, qui sunt perpetuo obligati seruire, secus si ad tempus, *Bald.in l.1.n.2.& in l.2.nu.4.C.de episc.& cler.Fider.de Sen.cons.111.n.10.Abb. in c. non minus nu.14. de imm.eccles.Rip.in tract. de peste in tit.de remed. ad conseruand.vbert.nu.128. & in lib.2.responsor.c.22.in fin.Io.Ant.de Nigris in extrauagan.vnica nu.88.de vit.& honest.cle.ic. Gram.cons.102.n.15.in ciuil.Tesaur. dec.116.nu. 12.quos oēs allegat Menoc.in tract. de arb. iud.cas. 562.n.20.ubi dicit q̄ hoc probatur in l.2.C.de episc. & cler.& in c.continua 11.q.1.& vltra præcitatos idē dixerunt Ladrech.cons.103.nu.15.lib.1.vbi dicit q̄ hoc oēs habent pro absoluto,& allegant multos alios DD.Bursat.cons.25.nu.13.lib.1.Fran.cons.7 n.4.vers.4.lib.1.Io.Aloisi.de Leo in l.1.nu.5.C.de*

153 *episcop.& cler.* & intelligas vt hanc immunitatem fruantur isti serui clericorum, & ecclesiæ quādiu sunt, & existunt in seruitio ex quo ipsi non habēt aliquod priuilegium propter se sed fauore dn̄orum ideo cessante cā fauoris cessat ēt fauor, *Io.Andr.in nouell.in c.sicut de verb.sign. in 6.quem allegat Io.Aloisi. de Leo loco prædicto nu. 11.Capic. decis.12.nu.2.*

154 Limitatur primo ab aliquibus prędictus tertius effectus q̄ clerici non teneantur neq; compelli possint ad solutionem collectarum seu gabellarum seu quorumcumq; aliorum munerū vt non procedat quotiescunq; prædia per clericos possessa essent perpetuo obnoxia ad solutionem certi tributi priusquā ad eos peruenissent qa tunc ratione bonorum teneantur talia tributa soluere, *c.si tributū 11.q.1.Bal. in c.1.§. nos Romanorū de pace Constāt.Calder.cons.2. in tit. de censib.Io.Andr.in c.1.de imm.eccl.in 6.Bar.in l. de hijs n.1.& 4.C.de episc.& cler.Roffred.in tract. de iudi.p.6.rubr.de diuers. muner.n.2.Pet.Antibol. in tract.de muner.p.3.princ.nu.107.in fi. in 12.to. tract.diuers.car.mihi 29.Alfer.cons.70.nu.29.33. & 34.Euerard.cons.42.n.26.& 37.Ruin.cōs.111. n.3.vol.5.& cons.117.nu.1.& 2.vol.4. Aluarez in specul. iur.Pontif.c.35. vers. ecclesia an teneatur car.mihi 96.in fi.& vers.qui autem excusentur cart. 101.Alban.in lucubrat.ad Bar.in l.hæres absens nu. 2.in fin.ff.de iudit.vbi asserit hanc esse com.* op. licet nu. seq. contrariam opinionem defendere conetur Maccabr.cons.40. nu.31.32.39.40.52.76.& 77. Capoll.cons.3.n.38.lib.2.in ciuil.vbi in fin.testatur de com.* op.Germon.in trac.de sacros.immun.lib.3. c.17.n.56.& 57. vbi dicit q̄ isto casu res transit ad clericū cū suo onere,& n.60.& 79.Remig.de Gon.in tract.de cant.subsi.q.61.n.5.6.8.28.42.43.45.& 46.& melius q.63.n.1.p tot.Siluest.in sum. in ver. immunitas Duen. reg.100.lim.2.Cāpan.super c. Regni in tit.q̄ clerici clericaliter viuent.c.98.n.3.car. mihi 133.Thomat.in tract. de muner. in §. seu sect. incipiente exactio munerū n.30.car.mihi 54.& nu. 35.car.63.& n.38.car.69.Ferret.in trac.de gabel. n.441.Lupus in trac.de imm.eccl.c.4.in prin.Bursa. cons.42.n.7.lib.1.vbi testatur de mag.com.* op. & alios citat Vasq.in repet.l.quoniā in prioribus n.654 C.de inoffit.testa.Nact.cōs.280.n.3.vol.2.Barbat. cons.1.n.9.lib.3.Alb.cons.8.n.2.lib.1. vbi ēt alios adducit,& cons.387.n.8.lib.2. Ferret.cōs.167.nu. 2.lib.1.Gail obseru.52.n.12.qui alios allegat,* & rō

155 istius fallentię est qa p̄ tributis certis ab initio impositionis orta fuit obligatio, & hypoteca p̄ toto tēpore futuro ex quo est certū,& perpetuū, *Paul.de Castr.in l.imperatores de publican. & in l.apud Iulianū §.hæres ff.de leg.1.Ruin.cons.117*

156 *n.2.lib.4.* Alia est rō quia res transit ad clericos cū sua cā,ac suis oneribus, *l. Pōponius §.1.ff. de acquir.possess.Bal.cons.148.lib.1.Anast.Germon. in tract.de sacror.imm.lib.3.c.17.n.57. Scrader. in tract.de feud.p.7.c.2.n.43.Paris.cons.127.nu.12. lib.4.Soc.iun.cons.74.n.8.lib.3.Menoc.cōs.2.n.3. & cons.75.n.88.& cons.80.n.79.& cons.63.n.10 Bero.cons.204.n.8.lib.1.Mastrill.dec.89.n.12.*

157 Alia ēt est rō quia vendens,donans,legans, vel alio titulo concedens rē obligatā, & annexā oneri tributorum intelligitur vēdidisse vel concessisse ius tātum q̄ hēt in re, *l. qui tabernas ff.de contrahen.empt.c.accusatus §.si uero de hæret. in 6.Germon. d.c.17.n.58. l. si domus §. fin. & ibi Bar.Bal.Alex.& Ias.ff.de leg.1.l.q̄ in rerū §.1.& ibi Ias.& DD.tit.præd.l.Stico,& ibi Bar.ff.de vsufr.legat.l.vxor patrui,& ibi Alex.& Ias.C.de lega. Gramm.cons.28.nu.1.Maluas.cons.27.nu.14.Rol. à Vall.cons.85.n.47.lib.4.Caroc.de loc.in tit.de legat.nu.3.Morot. cons.59.n.7.Passett.cons.206.& 207.& 209.n.41.Gam.dec.19.Anast.Germon.de sacr.imm. lib.3.c.17.n.58.Scrader.de feud. p.7.c.*

158 *2 n.43.Morot.cons.59 n.7.* Quarta potest adduci rō quia q̄ in alterius ius succedit, vti dēt eo iure quo ille vtebatur, *c.si qs successor de reg. iur. in 6.Menoc.cons.2.n.3.lib.1.& cōs.211.n.74.lib.*

159 *3.Alb.Mandell.cons.211.n.22.* & prædictarū rationum rō esse potest quia nemo plus iuris in aliū trāsferre potest q̄ ipse hēt, *l.nemo plus iuris ff.de reg.iur.l.traditio ff. de acquir.rerū dom. cū similibus Scrader in tract.de feud. p.7.c.2.n.42.Pa-*

160 *ris.cons.25.n.30.lib.4.* Quinta,& vltima potest adduci ratio quia pro tributis oritur actio hypotecaria ab initio quo tributa fuerunt imposita p̄ toto tēpore futuro,ex quo vnica est impositio certa,& perpetua,& ordinaria nō autē multiplicatur singulis annis licet singulis annis exigatur *Paul. de Castr. in l.imperatores ff. de publican.Maccabr.cons.40.nu.81.82.& 83.* & est

161 generale,& indubitatum quòd quotiescumq; munera patrimonialia possessionibus adiunguntur tunc possessio illa semper transit cum suo onere, *l.rescripto §.si quis vers.quæ munera,&*

l.fi.§.patrimoniarū ff.de muneribus,& honor.Germon.d.tract.de sacror.immun.lib.3.c.17.nu.65.

162 Et licet pdicta opinio sit à tot DD.amplexa & tot rōnibus roborata ego tñ non recederē à contraria opinione q̄ expressissimè ꝓbatur in auth.itē nulla cōitas C.de episc.& cler. & ita tenuerunt Bar.in l.hæres absens ff.de iudit.vbi Alban.in lucubr.n.2.& seq.vbi totis viribus conatur hanc opinionē defēdere,& ꝓ ea varia adducit argumēta,& conaт rñdere argumētis,& tollere fundamēta ꝓ cōtraria opinione allegata, & dicit hanc opinionē esse magis piā, & forte veriorē Ruin.cons.117.n.41.lib.4.vbi testatur de cō.* op.Aret.cons.133.Sal.in l.fin.C.sin.censt.vel reliq.& in l.placet col.3.C.de sacros.eccl.Bero.cons.150.nu.19.vol.3.vbi test.de com.* op.& cons.31.nu.10.& 29.lib.1.Bart.cons.180.post princ.Maccabr.cons.40.n.26.Anasta.Germon.in tract.de sacr.imm.lib.3.c.17.n.65.cū plur.seqq.Grass.in com.* op.lib.1.c.18.q.1.vbi testatur de com.* op.& q.2.vbi alios al-
163 legat,& rō huius secundæ opinionis est qa tributū hodie recessit ab aula nec reperiт in rerū natura,Io.de Amicis cons.146.n.5.vbi allegat c.si tributū 2.q.1. & pcipuè apud nos Italos apud quos hoc onus tributi est penitus ignotum vt not.in l.1.ff.de censib.Aluarez.in specul.Pontif.c.35.vers.qui autē excusentur car.mihi 101.Anast.
164 Germon.de sacror.imm.lib.3.c.17.n.85.Ideo id ꝙ hodie ab aliquibus appellatur tributū est potius quoddā onus qd' imponiт à principibus sæcularibus per eius statuta super oībus bonis & pdijs existentibus in territorio,ꝙ statutū & impositio non afficit clericos, vt latè dixi sup.
165 eff.præcedenti n.332.& seq.Non obstant iura & rōnes adductæ ꝓ opinione contraria qa illa loquuntur qñ aliquod onus est impositū ex priuata dispositione qa tunc ecclesia sēper tenebiт ad illud secus si ex publica, Aluarez in spec.iur.Pontif.c.35.vers.qui autē excusentur car.mihi 101.Affl.autē in c.extraordinaria n.38.q̄ sint regalia in vsib.feud. conaт has opinionis concordare dū dicit ꝙ si bona patrimonialia clerici
166 reperiuntur in extimo descripta tunc trāseunt in clericū cum onere suo si tale onus sit reale perpetuū,& durabile, si vero non sunt descripta tunc transeunt libera ita vt non possint de nouo describi,& ēt ita videtur tenere Nact.in clemen.1.de cēsib.Alban.in tract.de imm.eccl.in prin.Bero.cons.150.vol.3. cū aliis multis,q̄ tñ distinctio mihi parū satisfacit,nāq; vt dixi supra, in pcedētibus ampliationibus statī ꝙ bona pueniunt in clericū delenт,& cēsenт deleta ab extimo quo fit,vt nunq̄ bona possint dici tributaria,& sic quoad primū mēbrū clarè patet ꝙ distinctio est elusoria, & quo ad scd'um mēbrū ē magis elusoria, & inanis dū in eo dr ꝙ si transeunt libera non pñt de nouo describi , quia si essent de nouo describenda præsupponitur quòd sint libera, & si sunt libera sequitur, vt non possint collectari,neq; effici tributaria dū sunt in posse ipsius clerici,vt dixi sup.effect.præ-
167 cedent.ampl.3. Alij alio modo distingunt, & hæc distinctio fortasse non distat à veritate.s. aut bona perueniunt ad clericum tit.hrditario,vt ex successione,vel legato,& tunc eo ipso trāseunt in clericum liberū ab oī & quocumq; onere,& tributo,tā certo, q̄ incerto;aut vero acquirunт per clericum alio titulo vtputa emptionis permutationis,vel simil s,& tunc si reperiunт obligata certo, & determinato tributo remanent obnoxia ꝓut erant prius,q̄ ēt distinctio non subsistit per ea q̄ latè scripsi supra in
168 præsenti eff.ampl.3.per tot. Et sic quoad me remanet idubitata prędicta secunda opinio,qua retenta eā limitabis qñ vltra statutum obligās oīa bona ad certū tributum,bona eēnт effecta pacto ciuium expresso,vel tacito,vt qa per extimum factū in cōi ciues,& incolæ conueniāt, & permictant perpetuo ꝓ se,& suis successoribus soluere collectas, & functiones generales præsentes,& futuras,isto nāq; casu bona transibunt ad ecclesiā,& personas ecclesiasticas cū suo onere qa tunc onus ꝓuenit ab obligatione,& hipoteca ciuiū,Bal.cons.280.vers.nec obstat lib.2.Et rō cur isto casu onus trāseat ad ecclesiā est qa pactum cuius vigore res sunt affectæ fuit voluntariè per dñum, & possessore factum ꝙ secus est in statuto per ꝙ actus fit necessarius,Rip.in l.filius fam.§.diui n.82.ff.de leg.1.Bellon.cons.40.n.5.& istius rationis rō est qa dñs paciscens, & hoc onus adiiciens rei liberæ id facere pōt qa res ipsa ē sua tā quoad possessionē quā proprietatem,& quilibet rei suæ est moderator,& arbitrer,l.in re mādata C.mandat. at statuētes non sunt dñi super qbus disponūt
169 nisi quoad iurisdictionē, Dec.in c.eccl.S.M.nu.75.de const.Ideo non possunt afficere successorem ipsarum rerum neq; illis onus imponere.

170 Sublimitatur pimo prædicta opinio,vt tātum ꝓcedat in tributis impositis ab Imperatore,vel alijs supremis Principibus secus si imponeret ab istis dñis, & Principibus inferioribus recognoscentibus alium in superiorem qa tunc licèt sit vniforme adhuc dicit munus extraordinariū,& non tributū & sic ecclesiastica persona ad illud non tenebiт,Bald.in l.placet in 4.not.& in l.neminē C.de sacros.eccl.Io.Andr.in nouell.in c.1.de imm.eccl.in 6.Marant.cons.99.n.8.

171 Sublimitatur 2. dicta limitatio vbi collectæ imponeretur personæ ꝓ rebus qa tunc licet sit certa,& determinata adhuc clerici ad eā non tenentur,est tex.in l.1.C.de episcop.& cler.& in auth.itē nulla cōitas eod.tit.in c.q̄q̄ de censib.in 6.& in c.non minus de immun.eccl.& in c.1.eod.tit.in 6.quæ iura ad hoc allegat Ruin.cons.117.n.4.lib.4.& est gl.in l.placet C.de sacros.& cler.quā ibi sequuntur

quuntur Bar. & alij scribentes communiter.

172 Sublimitatur 3.qñ collecta seu tributũ esset incertũ,& variabile vt qa modo crescat,& mõ decrescat ꝓ modo necessitatis arbitrio superioris qa ad illud clerici nunquã tenebunť *gl.in c. 1.in verb.bonorũ de immun.eccl.in 6. Abb. in c. 1. de cẽsib.Bened.Canosil.in tract.de priuileg. eccl.tit. de immu.eccl.priuileg.12.Borell.cons.74.n.50.vbi ẽt alios allegat,& testatur de com.* opi.Paris. cons. 25.n.90.lib.1.Maccabr.cons.40.n.79.& 80.qui ẽt alios citat,& testatur de com.* opi.Bellamer. cons. 46.n.6.Pet. à Petra in tract.de potest. princ. c.5.n. 1.& c.4.n.55.Bal.cõs.111.n.6.lib.5.Emilian. cõs. 102.Siluan.cons.32.n.10.Anast.Germ.in trac. de sacror.immu.lib.3.c.17.n.65.Roffr.in tract.de iud. p.6.rub.de diuers.munerib.n.6.Aluar.in spec. Põtif.c.35.vers.ecclesia an teneatur car.mihi 96.in fi. & vers. & hæc ordinaria car.100.& 101.Remig. de Gon.in tract.de charit.Subsid.q.61.n.6.7.8.45.& 46.in 15.to.tract.diuers.car.mihi 183.in 2. p.Ruin. cons.117.n.1.& 3.& per tot lib. 4. vbi alios citat.*

173 Sublimitatur 4.qñ bona essent data ꝓ fundatione ecclesiæ,vel pro eius dotatione vel in fundo vbi,& in quo loco seu solo fundata est ecclesia vel ecclesiæ cohærẽs vt si de domo tributaria esset facta,& fabricata ecclesia vel cimiterium,vel claustrum,vel ortus vel atrium, vel aliud simile ecclesię coherens,& ad diuinũ cultum vtile,proficuum,vel necessarium,*c.sãcitum de cens.gl.in c.si tributum 11.q.1.& in c.1. de cens.& in clement.1.de vit.& honest.cler. Zabarell.in c.magnũ 11.q.1.Ferret. in tract. de gabell. n. 447.qui ad hoc allegat ẽt c.tributum 23.q.8.& l.de hijs C.de episc.& cler.Capra reg.96.n. 48.Anastas. Germon.de sacro.immun.lib.3.c. 17.nu. 82.& 83.* vbi dicit ꝙ de prædictis nullo modo est soluẽdus census, *Alfons.Aluarez. in specul. iur. pontif. c.35.vers.qui autẽ excusentur car.mihi 101.in duobus locis*,vbi vlterius dicit ꝙ episcopus non debet permittere vt construanť ecclesiæ in talibus locis subiectis alicui oneri sed quod prius

174 onus reddimať,& postea ecclesia fabriceť,*Bertach.in tract.de gabell.p.7.nu.21.in 12.to tract.diuers.car.mihi 64.*& si vis scire qd si tributum vi

175 de Maccabr.*cons.40.n.39.& seqq.*

176 Limitatur 2.in clerico negotiatore,qui tenetur,& poterit compelli ad solutionem gabellæ pro rebus de quibus negotiať, *Specul. in tit.de immun.eccl.n.3.Aufrer. in tract.de potest. iud.secular.super eccl.person reg.3.n.32.in 16.tom. tract.diuers.car.mihi 291.Bertach. in tract. de gabell.p.3.n.2.in 12.to.prædictorũ tract.car.mihi 59. & iterum p. 7.n.10.car.64.Maccabr. cons. 18. nu. 236.& 237.vbi alios allegat,c.fi. vbi Bald. de vit. & honest.cler.c.q̃q̃ de cẽsibus in 6. vbi Archid.Io. Andr.& Franch.clem.fi.eod. tit. ibi pro eorũ rebus proprijs quas non negotiãdi gratia, &c.Dec.in c.eccl.S.M.n.78.de cõst.Coler.de process.exequut. p. 2. c.3.n.135.Molina in tract.de contract.disput.342. n.5.Aluarez in specul.Pontif.c. 35. vers.sed clericus qui car.mihi 96.post medium Rol.cons.71.n.6. 10.& cons.61.n.23.lib.4.Zabarell.cons. 12.nu.2. Remigg.de Gonn.in tract.de carit.subsid.q. 65.nu. 12.in 15.to.tract.diuers.p.2.car. mihi 192. Duennas reg.100.fall.11.Io.Ardizzon. in tract. de nobilit.Hisp.p.2.c.1.n.11.Claud. Bertazzol. in add. ad Bertazz.cons.336.lit. B. vers. in casu fin. lib.2. Natt.cons.139.n.3.& seq.lib.1.Surd. cons. 313.n. 80.lib.3.Ruin.cõs.112.n.6.lib.5.Thomat.in trac. de muner.patrimon. in section.seu §. si quis piam in hac n.6.car.mihi 272. Personal. in tract. de gabell. n.87.Zerol.in prax.episc.in verb.clericus §.9.vers. 1.in clerico negotiatore Bursat.cons.42.n.879.lib.1. Rip.in lib.2.respons.22.n.17.Thesaur. decis.116. n.10.Menoch.in tract.de arbitr.casu 562.nu.42. Io.Alois.de Leo in l.placet.nu. 3.C. de sacros. eccl. Fel.in c.eccl.S.M.n.105.de const.Abb.in c.recolẽtes nu. 1.de stat. monacor.Vasq.in tract. de success. creat.lib.1.§.10.n.648.Foller.in addit.ad Marãt. in pract.p.4.dist.11.nu.8. car. mihi 206.Fuscus in sing.in lit.C.n. 114.* & ratio huius limitationis est quia clericis est interdicta negotiatio ex quo distrahit à diuinis, *vt in c.fi. de vit. & honest.cler.& dicam latius inf.eff. 6. per tot.*

177 Ampliatur 1.dicta fallentia vt clericus pp negotiationẽ non solum teneať ad solutionẽ gabellæ verum ẽt post trinã monitionem ammittit oĩa priuilegia clericalia præter canonis si quis suadente diabolo, *Bertach.in tract.de gabell.p.3.n.2.& 3.in 12.to.tract.diuers.car.mihi 59 qui ad hoc allegat c.q̃q̃ de censibus in 6. & clement. fi.& ibi DD.& ꝓcipuè Card.eod.tit.cũ multis alijs, quos allegaui sup.effect.1.lim.6.n.844.& seqq.*

178 Ampliatur 2.ista fallentia vt ꝓcedat in clerico,q vellet fructus recollectos in ꝓprijs prædijs vel ecclesiasticis aliunde ex portare cã lucri faciendi,& vt carius ibi illos vẽdat quia ẽt isto casu tenetur soluere vectigal vti negotiator, *Bertach.in d.tract.de gabell.p.7.nu. 11.in 12. to.tract.diuers.car.mihi 64. Vulpell. in tract. de liber.eccl. p.3.nu.19.vbi allegat l.vniuersi C. de vectigal.Parpal.in l.placet n.3.& ibi Alciat. in verb. canonicã C.de sacros.eccl.Natt.cons.139.n.4.lib.1. Roland.cons.61.lib.4.Boerius decis.213.in fi. Scappa in tract.de iure non script.lib. 1.c.19.nu.15. 16.*

179 *sed Bertach.d.n.11.*quoad bona,& fructus ecclesiæ contrarium tenuit ẽt si deferãtur causa negotiationis quia adhuc sunt immunia.

180 Sublimitatur modo ista fallentia vbi clericus conduceret aliquã rẽ cã negotiationis, & artifitij simul vt si conduceret cartã causa scribendi librũ proprijs manibus vel si emat corium vt faciat de eo colligas, *ita Fider. de Sen. cõs.207.* vbi consuluit ꝙ fratres ordinis Cistercienfis nõ tenebãtur soluere gabellã pro massa ferrea,quã faciebant conduci de loco ad lo-

cum

cum lucri cā ex quo talē rudē materiā per eorū artificium ducebant ad aliam formā, & illam postea vēdebant, *Fider. refert, & sequitur Ferrett. cons. 145. n. 4. lib. 1. Ancher. in c. fi. de vit. & honest. cler. Zerola in praxi episc. in verb. clericus §. 9. vers. 2. ampliatur allegat Abb. in consil. quod incipit in casu super quo in 2. vol. Maccabr. cons. 18. n. 282.*
181 vbi dicit ꝙ hoc ꝓcedit ēt si tale artificiū nō faciat ꝑ necessitatē, & rō huius sublimitationis est quia hęc non dicitur negotiatio vel mercatura, qa tunc dicitur negotiatio qñ eadem res vēdit̃ nō mutata forma *c. eijciens 88. dist. Abb. in c. fi. de vit. & honest. clericor. Nauarr. in manual. c. 27. nu. 128. Zerol. loco proxime cit. Scapp. de iur. non script. lib. 1. cap. 19. num. 6.*
182 Sublimitatur 2. secundū aliquos vt tūc demū clerici ꝑ negotiationes teneant̃ ad solutionē gabellę qñ fuissēt ter moniti vt à tali negotiatione desistāt q monitionib. spretis in illa perseuerant *ita Bellamera cons. 47. vers super quarto allegat text. in c. fi. de vit. & honest. cleric. hoc idē dixit Maccabr. d. cons. 18. n. 242. 247. vbi dicit hanc opinionē esse veriorē Molina in trac. de contract. disput. 342. n. 4. Marant. cons. 49. n. 2.* contra
183 quā tñ sublimitationē tenuit Imol. *in d. c. fi. in 3. not. de vit. & honest. cler. Fider. de Sen. d. cōs. 207 in fi. Lapus Gemin. Ancher. & Bero. in c. fi. & q̃ de censibus, & in clement. fin. vbi ēt Vital. n. 8. de vit. & honest. cler. Bertach. in tract. de episc. lib. 4. p. 1. q.*
184 *16. & in repet. in verb. clericus artifex.* Ego in ista opinionum diuersitate hoc mō distinguerē, aut interuenit trinā monitio, & tūc perdit immunitatē ēt pro bonis proprijs, aut non interuenit trina monitio, & tunc perdit immunitatē quo ad bona de q̃bus negotiat̃, & quo ad reliqua remaneat immunis, & sic DD. qui dicunt qđ requirit̃ trina monitio adhoc vt clericus ammictat immunitatē intelligunt̃ quo ad bona propria qa quo ad bona de quibus negotiant̃ sunt textus expressi, & oēs DD. hoc habēt ꝓ absoluto, *c. fi. vbi hoc not. Io. And. & Ancher. in 1. & 2. not. de vit. & honest. cler. et ibi Butr. in 3. not. & Abb. in 2. & 3. not. & cons. 6. in fi. Gregor. Lopez. in l. tauri 49. tit. 6. p. 1. Maccabr. cōs. 18.*
185 *n. 245. Molin. in tract. de contract. disput. 342. nu. 4. Ferret. in tract. de gabell. nu. 582.* vbi dicit ꝙ post trinā monitionē tenet̃ soluere ēt ꝓ rebus quæ ducit cā vsus proprij, & aduertendū est ꝙ stat̃ iuramento clerici asserentis ꝙ rē quā defert nō defert cā negotiationis, sed proprij vsus, *de qua re pluries dixi supra, & voluit Bertach. in tract. de gabell. p. 7. n. 13. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 64.* nisi quātitas vel qualitas personarū aliud suaderet vel nisi gabellotus vellet incontinenti contrarium probare, & quia de materia negotiationis clericorum dicam latius infra eff. 6. ideo me remicto od ibi dicenda.
186 Limitatur 3. qñ bona essent cōmunia ꝓ indiuiso cū eius fratribus vel nepotibus q̃a tunc nō gaudebit immunitate nisi ꝓ parte sibi cōtingenti, & nō ꝓ alia parte *Specul. in tit. de cler. coniugat. in rub. n. 14. & 15. Petr. Antibol. in trac. de muner. in 3. p. princ. n. 109. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 29.* vbi allegat multa iura q̃ vident facere pro contraria opinione, & tandem cōcludit vt supra dictū est *Franc. Lucanus in trac. de fisco, & eius priuilegio p. 3. nu. 33. in to. prædicto car. mihi 14. Lambert. in tract. de iur. patron. lib. 2. p. 1. in 7. art princ. q. princ. n. 6. Io Ardizon. in tract. de nobilit. p. 2. c. 1. n. 16. in 16. to. tract. prædictorū car. mihi 216. Arnon. Soliloq. 82. Capra reg. 96. n. 7. Ferret. in tract. de gabel. n. 436. Addētes ad Affl. super const. in cōst. apostatantes in lit. C. lib. 1. rub. 3. Crot. cons. 335. nu. 8. lib. 3. Natt. cons. 280. nu. 3. lib. 2. Io Alois. de Leo in l. placet n. 5. C. de sacros. eccl. Pirrus in consuet. Aurelian. in tit. de feud. c. 35. vers. &*
187 *ego fūdo car. mihi 21.* & isto casu iudex ex officio poterit cogere laicos ad diuidendum bona vt possit sciri quota, & portio ꝓ qua sit soluenda collecta *Specul. in tit. de cler. cōiug. §. 1. vers. ad huius autē, & vers. seq. Capr. reg. 96. n. 7. Leo in d. l. placet n. 5. C. de sacros. eccl.* & licet aliqui (prout fuit Mars. *cōs. 84. n. 33. & sing. 180.* & Arnon. *soliloq. 83.*) tenuerint qđ frater sit immunis quociesc unq; bona essent communia pro indiuiso nihilominus non est recedendū à com. opi.* superius relata nisi in casu hospitij. s. si duo fratres vnus laicus, & alius clericus simul habitarent tunc laicus nō poterit cogi milites, & alios offitiales hospitari *vt dixi sup. hoc eod. effect. ampl. 19. n. 122. seq.* & isto casu tātum puto ꝙ procedit hæc opinio, & ratio est quia tunc clericus ex tali hospitio posset substinere multa incommoda, quod vltimū puto q̃ procedit etiā in patre habente filium clericum secū habitantem.
188 Limitatur 4. qñ clerico fuisset facta donatio vel cessio in fraudem ne. s. soluat gabellam tali nāque casu gabellā, & collectam soluere tenetur *Specul. in tit. de cler. coniug. n. 16. Bart. cons. 180. Bald. cons. 112. vers. sciendum est vol. 2. Imol. in clement. presenti in princ. de cens. Bellamer. cons. 47. vers. super quarto Io. Maurit. in repet. l. vnica C. de mulier. & in quo loco car. 78. Remigg. de Gonn. in tract. de carit. subsid. q. 62. n. 6. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 286. Parpal. in repet. l. placet vers. item limites C. de sacros. eccl. Duennas reg. 100. Fall. 5. Io. Ardizz. in tract. de nobil. Hispa. p. 2. c. 1. n. 15 in 16. to. tract. diuers. car. mihi 216. Pet. Antibol. in tract. de muner. in 3. p. princ. n. 209. in 12. to. tracta. pred. car. mihi 29.* vbi nu. seq. ponit qūo isto
189 casu donatio prēsumatur facta in fraudē, *Capr. reg. 96. n. 8.* & rō huius limitationis est illa vulgata regula quia fraus nemini dēt patrocinari, & esse vtilis, *l. ita demum ff. de recept. arbitr. l. si ab hostibus §. 1. ff. solut. matr. l. itaq; fullo ff. de furt. Paris. cons. 96. n. 31. lib. 3. Alb. Mandell. cons. 9. n. 51. Me-*

190 51.*Menoch.conſ.533.n.4.lib.6.* & eſt regulare
qđ quòd donatio facta in fraudē non prodeſt
tam donanti quā donatario, & eſt nulla, *DD.
in l.poſt contractū ff.de don. vbi Bart. l.in fraudem
ff.de iur.fiſc.l.ſi aliquis ff.de don.cauſ.mort.Boſſ.in
tit.de bonor.public.n.44.Mozz.in tract.de cōtract.
tit.de donat.n.27.fol.148.Duen.regul.226. lim.1.
cū ſeq.* ſicut ēt libertas in fraudē creditorum eſt
nulla ipſo iure, *inſtit.quib.ex cauſ.maior.in princ.*
191 *Alciat.in d.l.poſt contractum n.14.de donat.* & in
iſto caſu fraus, & dolus præſumitr̄ attēta cauſa
pp quā fit donatio, & attēta, & cōſiderata cō-
dictione, & qualitate pſonæ donātis, & dona-
tarij, *Specul.in rub.de clericis coniug. verſ.ſed quid
ſi fratres Remig.d.q.62.num.7.*
192 Itē fraus præſumit iſto caſu ſi frater laicus
donans poſt donationē reperit poſſidere ꝑut
prius poſſidebat *l.1.& 2.C.de repud.hæred.l.ſicut
§.ſuperuacaneū ff.quibus mod.pign.vel hyppot.ſol-
uat.Capr.d.reg.96.n.8.Maſcard.in tract. de pro-
bat.concl.558.n.19.* vbi alios allegat.
193 Itē ſecundo donatio pſumitur in fraudē ſi
frater laicus donauerit oīa eius bona vel maio
rē partē ipſorū fratri clerico, *l. oēs §. Lutius ff.
quæ in fraudem creditor.& ibi Bar.n.2. & in l.poſt
contractū n.2.ff.de donat. Specul. in tit. de cler.con-
iug.§.1.verſ.ad huius autē Imol. in c. ex literis de
vit.& honeſt.cleric. Capr.reg.præd.n.9. vbi teſta-
tur de com.* opi.Socc.conſ.264.n.2.verſ.2. argui-*
194 *tur Maſcard.concl.558.n.1.& 2.* vbi recēſet alios
diuerſos modos ex quibus donatio probatur
facta in fraudem *Corn.conſ.127.in lit. V. lib.2.*
Et ſi fraus iſto caſu detegeretētā in donatio-
ne facta q̄ ēt in immunitate ſub tali colore cō
ſequuta bona ipſa ita donata vel immunia fa-
cta publicabunt *ita tenuit Bar.in l.1.C.de nau.non
excuſ.vbi hoc not.ex illo tex.& Bart.refert,& ſequi
tur Arnon.Soliloq.82. Iacob. de Carolis ī Gemmat.
pauone colore 6.nu.20. verſ. ſed caueant, Addentes
ad Afflict.in conſtit.apoſtantē in lit. C. in fi. lib.1.*
195 *rub.3.* vbi dicunt idē eſſe ſi fuiſſet data pecunia
fratri clerico vt de ea emeret prædiū ne ſoluāt
gabella nāq; talia bona debēt publicari, & hęc
eſt pæna laici donantis, & pæna clerici dona-
tarij, & participis fraudis erit vt ammictat im
196 munitatē ēt pro parte ſua, *ita Ferret.de gabell.n.
173.Arnon.loco cit.vbi allegat in argum.text. in l.
qui ſub prætextu C.de ſacroſ. eccl. Corſett. in ſingul.
incipien.clerici vel alij ſub tit.ſeu rubr.de gabelli.* ꝙ
vltimū dictū de pæna clericorū eſt ſatis dubi-
tabile iuditio meo ex quo clerici immunitatē
cōſequunt de iure Diuino vt dixi in prin. hu-
ius effectus ideo talis immunitas nō ita de fa-
cili ꝓcedit, & p̄dicta limitatio ꝓcedit ēt in cle
rico, q deferens rē alienā, illā dicit eſſe ſuā *Per-
ſonalis de gabell.n.88.Corſett.in ſing. in verb.gabel
la il 1.* vbi dicit ꝙ hoc facere non debet; & po-
terit tolli p ius ciuile niſi dicamus ꝙ ipſā im-
munitatē ammictunt ratione ſuę fraudis ꝑut
dicimus in priuilegio fori, ꝙ cōpetit clericis ēt
de iure diuino *vt dixi in prima ampl. primi effe-
ctus*, & tñ pp delictū in multis caſibus illud p-
197 dunt, *vt dixi eod.1.eff. lim. 1. & in multis ſeq.* at
in laico, qui eſt immunis ex priuilegio res trā-
ſit ſine difficultate quia tūc ex tali fraude am-
mictit immunitatis priuilegiū, & eo abutens,
priuilegium illud ammittit, *c. priuilegiū 2.q.3.
l.1.C.he hered.Ceſal.conſ.451.n.277.cum plur.ſeq.
Rol.à Valle conſ.1.nu.162.lib.2.Franc.Perſon.de
gabell.n.108.pract.Pap.in form.libell.action.real.
in gl.in verb.penitus,& oīno nu.1. verſ.3.perditur
car.mihi 357.Cæſar Barz.dec.72.num.15.Mart.
Vran.conſ.66.num.16.lib.2.*
198 Et prædicta limitatio nō ſolum procedit in
bonis in mobilibus, quæ transferunt in cleri-
cum ad hoc vt ſint immunia à collectis, ſed ēt
in clerico, qui deferēs rem alienā, illam dicit eſ
ſe ſuam, namque iſto caſu tenet ſoluere gabel-
lā, *Bart.in l.fi. C.de ann.& trib.lib.10.Bertac. in re-
per.in verb.gablla per quos ſoluatur n.30.& in ver.
gabellarum fraudes n.10.& in tract.de gabel. in 7.
p.prin.n.6.Rol.a Vall.conſ.79.nu.99.& ſeq.lib.3.
Franc.Perſon.de gabel.n.88. Ferret.in eod.tract.n.*
199 184. vbi dicūt ꝙ is dicitur gabellas fraudare,
& ppea res quas defert incidūt in commiſsū
vbi allegat alios DD. hoc dicentes, & an tales
fraudantes gabellas facientes aliquos actus in
fraudē gabellarū peccēt mortaliter, & teneant
ad reſtitutionē, vide *Maſuer.in prac.tit.32.n.30
car.mihi 164.Ferrett.de gallell.n.92. Graff.in dec.
aureis p.1.lib.2.c.125.n.30.& ſeq.Silueſter in ſū.
in verb.gabella, il terzo,* & rō eſt quia abutens
priuilegio immunitatis, illud ammittit.
200 Limitatur ab aliquibus quinto dictus ter-
tius effectus clericatus per quē clerici eximunt
à ſolutione collectarum, & gabellarū vt nō ꝑ-
cedat vbi collecta, ſeu gabellā imponeret pro
cōi vtilitate, ſeu neceſſitate, quæ prodeſt oīb.
tam clericis q̄ laicis, *Ancher.conſ.96.n.6. Spec.
in tit.de clericis coniug.§.1.n.3.Remigg. de Gon.in
tract.de charit.ſubſid.q.62.n.36.& 45.in 15.to.
tract.diuerſ.p.2.car.mihi 189. Iacob. de Agell. in
tract.de iur.adohæ p.1.n.46.* vbi loquit in colle-
cta q̄ imponit pro liberāda vniuerſitate ab in-
curſu hoſtiū, *Oſaſc.dec.68.n.5.& dec.181. nu.6.
Rim.iun.conſ.2.n.20.& per tot.& cōſ.4.n.20.lib.
1.Rip.reſp.20.n.5.6.& 7.lib.2.Feſtaſ. in tract. de
extim.& collect.p.4.c.1.nu.15.18.32.& 35.cum
plur.ſeq.Decia.conſ.14.n.20.& ſeq.lib.1.Rol.conſ.
2.n.1.cum plur.ſeq.vol.4.Ardizz.in trac. de nobi-
lit.Hiſpan.p.2.c.1.n.13.in 16.to.tract.diuerſ.car.
mihi 216.Zoccard.inter conſ.Rim.ſen.conſ.739.n.
5.lib.4.Menoch.conſ.800.n.3.9.& 12.lib.8. Iſer.
in c.1.in verb.illicitas n.36.de pace iuram. firmand.
vbi ēt Affl.n.23.Burſa.conſ.16.n.23.& conſ.25.
n.3.& conſ.42.n.10.lib.1.& conſ.161.nu.11.lib.*
2.Natt.

2.*Natt.conf.180.n.6.lib.1.Viu.in lib.com.opi.42. qui oẽs alios concordantes allegant Botta conf. 87. n.47.vbi test.de com. opi. collegium Taurinẽse cõs. 3.n.5.inter conf.feudalia diuersorum Germo.in trac. de sacror.immu.lib.3.c.17.n.28.Sforz.conf. 70.n. 3.lib.1.Aluar.in Spec.Pontif.c.35.vers. & dicitur munus car.mihi 102.circa medium, & vers. restat cart.*109.vbi optimè declarat qñ dicatur respicere vtilitatẽ ipsius ecclesiæ,*& c.63.vers.ex prędictis posset car.mihi 313.Barbat.conf.1.n.5.& per tot.lib.3.Alb.conf.8.n.1.lib.1.Purpur.conf. 50.n. 1.lib.1.Gutter.alleg.10.n.2. Rol. Cauagn.in obser. ad decret. Montisferr. in decr.72.q.6.n. 13. lib.2. Morl.in empt.vtri.iur.tit.1.q.16.n. 22. Vulpel.in tract.de libert.eccl.p.2.n.30.Capr.reg.96. nu.20. Ferret.in tract.de gabell.n.581.Iac.de Carol. in suo gemm.pauone colore 6.n.20.circa medium Gail obser.32.n.7.lib.2.Cened.in collectan. iur. can. collectan.153.n.3.lib.2.*vbi more suo multos alleg.

201 & exemplificat istã regulã diuersis exemplis, & rõ huius conclusionis est qa cũ pecuniæ exactæ ex talib.collectis expendant in negotijs ptinentibus tàm ad laicos, q ad clericos, & oẽs ex eis sentiunt commodũ,& vtilitatẽ sequitur necessario vt oẽs possint compelli ad illas soluendũ quia q sentit cõmodũ dẽt sustinere, & incommodum, *iuxta vulgatã regulã desumptam ex l.1.& 2.de pericul.& cõmod.rei vend.cũ concordant.adductis.* Et est dignũ vt q similẽ cum alijs vitã suscipiunt similẽ sentiant legũ disciplinã *vt in proposito dixit Fest.in tract.de extim. & coll. p.4.c.1.n.7.*& hanc fallentiã vt plurimum no-

202 strates exemplificant,in collecta, seu gabella, quæ imponit pro refectione viarũ, pontiũ,murorũ,aquæductus,fontis portus,vel fossati, vel pro custodia ciuitatis, *ita exemplicãt iã DD. supra notati,q̃ scribentes oẽs in l. ad instructiones C. de sacrosf.eccl.Luc.de Penna in l.fi.in fin.C. de exactio. tributor.lib.10.Bal.in c.1.§.1.de pace constant. Bellam.conf.46.n.3.Otalora in tract. de noblilit. p.2.c. 1.n.11.Rimi.iun.conf.1.per tot.lib.1. Siluan.conf. 32.n.18.vbi testatur de mag.com. opi. Gregor. Lopez.in ll. Taurienf.l.20.tit.32.p.3.in verf. Caualleros,& in l.54.tit.6.p.1.in verf ex las puentes Ladrech.conf.145.n.3.lib.1.vbi prope infinitos congerit,& testatur pluries de com.opi.Maluaf.cõs. 264. per tot.Ofasc.dec.68.n.4.*vbi dicit q iur. diuino

203 naturali canonico,& ciuili clerici, & ecclesiasticæ per sonæ teneñt ad supra dicta onera, *& n.8.cũ plur.seq.& n.18. & seq. Messia super pragm. taxæ panis concl.1.n.6.& concl.5.n.63.Fcstaf.d.c. 1.n.15.& seq. Caualc.dec.44.n.100. ver. nisi haec onera Menoc.conf 800.n.25.lib.7.Decia.conf.14 n.20.& 21.lib.1.Burf.d.cõs.42.n.3.Oddo cõs.70. n.4.Aluar.in sup.cit.c.35.verf.qui aũt excusentur car.mihi 101.& verf.& dicitur, & verf. & quod car.102.Remigg.de Gon.in tract. de charit. subsid. 4.61.n.36.& seq.in 15.to.trac.diuerf. p. 2.car. mihi 187.* vbi ponit diuersas conclusiones respiciẽtes hãc fallentiam,*Hieron.de Ceuallos in Spec. practic.q.com.contra cõ. q.578.nu.9. Io.de Amic. conf.146.n.4.Rim.Iun.cõs.574.n.4.5.6.& 8.lib. 1.vbi test.de com.opi.& conf.434.n.9.& 10. lib. 4.vbi ẽt testat.de com.opi. & iterũ testatur de mag. com.conf.2.nu. 1. 10. & 29.lib.1.Ludou.Cato inter conf.Rim.sen.cõs.740.n.2.verf.2.pro hoc,& verf. seq.& n.3.verf.idem clarè lib.4.Surd.conf.301.n. 1.2.& 3.lib.3. vbi alios multos congerit Decia.cõs. 14.n.20.& 23.lib.1.Adrian.Gilmand. vltramont. in dec.can.Imperial.dec.21.n.60. Franc.Marc.dec. 460.n.26.lib.1.Vasq.in tract. de success. creat. lib. 3.lim.7.n. 180. vbi prout alij testantur de com.opi. Viu.in com.opi.lib.2.op.42.Rip. Respons. 1.nu. 5. & 6.lib.2.Alfons.Aluarez in Tesaur.Christian.religionis c.36. n. 29. cum multis seq.& per tot.& c. 63.n.16.& seqq.Natt.conf 311.n.4.lib.2. Barba. cõs.29.n.10.lib.4.Duenas reg.100.fallent.16.Io. Aloif. de Leo in l.placet n. 3. C.de sacrosf.eccl. Carpan.super stat.Mediol.p.2.c.250. nu.2. Suarez in com.opi.in verf.clericus n.135.Capra reg.96.n.69 Carb.in prac. practic.lib.3.c.1.n.27.Bim.cõs.198. n. 12.lib.2.Emil.Ferret.conf.59.Purpur.cõs. 324. n.5.lib.1.Boic.in c.peruenit n.3.de immu.eccl. Mut. super consuc.urb.Panor.c.65.n.9. Vulp. in tract. de liber.eccl.p.2.nu.27. 28. & 29. vbi alios citat Ladrech.conf. 145. n. 3. vbi ẽt multos alios allegat Remigg.de Gonn.in tract.de charit.subsid.q.62.n. 37.

204 40.& seq.in 15.to.tract.diuerf.p.2.* vbi sigillatim ponit qñ aliquid dicatur respicere publicã vtilitatem seu necessitatẽ,& licet contra prædictã fallentiã,& q in supradictis casib. clerici nõ teneant ad solutionẽ gabellarũ dixerint Abb. *cõs.3.lib.1.Euerard.cõs.42.Io.Lopez in tract.de libert.eccl.q.4.nu.3.in fi. Carofilus in tract. de priuil. eccl.priuil.11.Borell.conf.74.n.44.45.& 46.*qui dicit q dispositio tex. in d. l. ad instructiones, C.de sacrosf. eccl. non procedit itã indistinctè prout à DD. allegat imo quod hodie est correptus p Auth.itẽ nulla cõitas, C. eo. tit. *Abb. & cæteri canon. in c. non minus de immu.eccl.Germon.in tract. de sacro.immu.lib.3.c. 17. n.23.Be-*

205 *ro.conf.31.n.22.23.& per tot.lib.1.*ego vero primã opinionem iudico verã (stantibus tñ requisitis vt infra) à n.227.& seqq. vsq; ad nu.250. inclusiuè,& non aliter,& pdicta follentia non solũ exemplificat in casib. & exemplis dictis verũ ẽt, & in alijs seq. hic inferius dicendis,& qa pro vno exẽplo prædictæ limitationis dixi q clerici teneñt ad refectionẽ viarũ, ideo eun-

206 dẽ exemplum nunc limito Primo,vt procedat qñ refectio fit ex mera necessitate tantũ secus si ex volũtate vt si vellẽt plateã selicare ita Burs.

207 cõs.29.nu.10.lib.4. Secundo limito in via seu strata de nouo facienda qa tunc ecclesia,& clerici, licet sentiant cõmodum ex illa via vel strata,attamen non teneñt aliquid contribuere p

eius

eius fabricatione, *Capoll. in tract. de seruit. rustic. prad. c. 3. n. 50.* Tertio limito qñ dñs tpalis exigeret vectigal vel pedagium à transeuntib. qa tunc clerici nullatenus poterunt compelli ad contribuendũ pro refectione ipsius viæ, *Festas. in tract. de extim. & collect. p. 4. c. 1. n. 45.* Aliud est exẽplum huius fallentiæ in ageribus fluminis reparandis qa hoc respicit cõem vtilitatẽ, & necessitatẽ, *l. 1. & fi. C. de imm. nemin. concrd. l. qui immunitate C. de muner. & honor. l. 1. 2. & fi. C. quib. muner. nemin. liceat excusar. lib. 10. l. ad instructiones vbi Bar. Bal. & Paul. de Castr. de sacros. eccl. Abb. in c. non minus col. 5. de imm. eccl. Remig. de Gon. in tract. de char. subsid. q. 62. n. 43. in 15. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 187. Osasc. dec. 95. n. 49. Vegg. cons. 59. nu. 1. vers. nec obstat Zuccard. inter cons. Rim. sen. cons. 739. n. 4. lib. 4. Ludou. Cato inter ead. cons. in eod. lib. cons. 740. n. 5. vers. & in hac dec. & vers. seq. Germon. in tract. de sacror. imm. lib. 3. c. 17. nu. 28. Aluarez in Spec. Pontif. c. 35. vers. & dicitur munus car. mihi 102. circa medium Rim. iun. cons. 574. n. 4. lib. 5. & cõs. 413. n. 16. lib. 4. Menoc. cons. 800. n. 4. Surd. cons. 301. n. 3. lib. 3. Natt. cõs. 311. n. 4. lib. 2. Barbat. cons. 29. n. 19. lib. 4. Caualc. dec. 44. nu. 100. vers. nisi hæc onera lib. 1. Festas. in tract. de extim. & collect. p. 4. c. 1. nu. 20. Ladrech. cons. 145. nu. 1. lib. 1. multos allegat Burs. cons. 186. n. 3. lib. 2. licet ipse defendat opinionem contrariam,*

210 *vt in nu. 8. & seq.* Item aliud exemplum est qñ gabella seu collecta imponeretur propter bellum, & periculum imminentis incursionis cũ tunc non minus clerici quam laici ab incursu inimicorum defendãtur, *Luc. de Pen. in l. 2. C. de muner. & honor. Aluarez in Specul. iur. Pont. c. 35. uers. & dicitur munus car. mihi 162. circa mediũ Cassan. in Catalog. glor. mund. in 5. p. cõsider. 24. n. 162. & super consuet. Burgun. tit. des iustices §. 4. per totũ Sforz. Odd. cons. 70. n. 4. lib. 1. Hieron de Ceuallos in Spec. pract. q com. contra com. q. 578. n 4. Natt. cõs. 280. nu. 2. & 16. lib. 2. Balb. inter dec. Pedem. post dec. 68. n. 5. & seq. Rui. cons. 219. n. 12. vol. 1. Alba cõs. 8. n. 21. Dec. cons. 51. n. 40. & seq. lib. 3. & cons. 14. nu. 20. vers. ad idẽ lib. 1. Maluas. cons. 26. nu. 3. Germon. in tract. de sacror. imm. lib. 3. c. 17. nu. 28. Remig. de Gon. in tract. de char. subsi. q. 62. n. 72. 85 124. & 127. in 15. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 188 Duen. reg. 100. fallen. 12. vbi multa circa istud exẽplũ scribit Surd. cons. 301. nu. 3. lib. 3. vbi alios citat Carbon. in pract. pract. p. 3. c. 1. n. 27. Bursat. cõs. 16. nu. 23. lib. 1. vbi alios ẽt allegat Io. Alois. de Leo in*

211 *Auth. Cassa. n. 19. C. de sacros. eccl.* vbi dicit qđ ita fuit obseruatũ in Regno Neapolis anno 1557 quo tpe erat Prorex in illo Regno Dux Albæ q hoc fecit ꝓ tuendo Regnum illud ab in incursione à Gallis præparata, sed nõ puto qđ tunc benè fuerit actitatũ qa tunc Galli nõ veniebãt ꝓ oppressione Regni, sed potius ꝓ defensione Patrimonij ecclesiæ à ministris Imperatoris tunc Caroli Quinti inuictissimi ipso Imperatore inscio, & incõsulto, ꝙ ministri Imperatoris iã molestauerãt, & oppresserãt ꝑdictũ ecclesiæ Patrimoniũ, & sic ille non fuit casus ob qđ debebat clericis imponi aliqua collecta, *Osasc. dec. 181. n. 5. Nat. cõs. 311. n. 4. lib. 2. licet cõtrariũ tenuerit cõs. 203. n. 2. lib. 1. prout ẽt contra ꝑdictum exẽplũ tenuerit Remig. de Gon. in tract. de char. subs. q. 62. n. 27. in 15. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 187. Borel. cõs. 74. n. 33. ꝑ qua ultima opinione adducitur tex. in c. reprẽhẽsibile 23. q. 8. & l. placet C. de sacros. eccl.* Aliud est exẽplũ, & à peccato parũ distãs. s. qñ ciuitas esset in discrimine, & immineret periculũ qa tunc pp cõe periculũ clerici pñt collectari vt ex pecunia ex acta ex tali collecta ciuitas liberet, *Natt. cons. 311. n. 4. vers. cõcludit ẽt lib. 2. Caualc. dec. 44. nu. 100. vers. nisi hæc onera lib 1. Cassa. super consuet. Burg. rub. 1. §. 4. n. 26. car. mihi 115. Grass. cõ. opi. lib. 1. c. 18. q. 3. vbi testat. de com. opi. Capr. reg. 96. n. 17. 22. & seq. Festas. in tract. de extim. & collec. p. 4. c. 1. n. 22. & 30. Ferret. in trac.*

212 *de Gabel. n. 580.* & isto casu non solum tenentur contribuere clerici ꝑut laici verum ẽt, & ꝑsonaliter assistere, & custodire mẹnia ciuitatis, & vt alij inuigilare si tunc adesset periculum qa tunc inuigilarent ẽt ꝓ custodia ecclesiæ, *c. 2. vbi Innoce. Hostiens. Butr. Io. Andr. & alij de imm. eccl. & facit ẽt tex. in l. iure ciuili, & l. nullus penitus C. de cur. pub. lib. 10. Barba. cõs. 1. n. 12. lib. 3. Purpu. cons. 50. n. 3. lib. 1. & in l. 1. nu. 695. ff. de offitio eius Io. Alois. de Leo in auth. Cass. n. 19. C. de sacros. eccl. Boic. in c. peruenit num. 2. de imm. eccl.* vbi dicit ꝙ tunc tenent̃ ad custodiã qñ imminet improuisus timor, *Cassa. super cõsuet. Burgun. rub. 1. nu. 22. car. mihi 114. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. nu. 30. Alfer. cons. 70. n. 32. & 33. Rim. sen. cons. 739. n. 4. lib. 4. & cons. 40. n. 2. lib. 1. Menoch. cons. 800. nu. 6. lib. 7. Bero. cons. 31. nu. 3. 8. & 25. lib. 2.*

213 vbi dicit ꝙ isto casu clerici tenẽtur in subsidiũ aut defectũ laicorum, *Adria. Gilman. Vltram. in dec. Camer. Imper. dec. 21. n. 60. Io. Andr. in c. peruenit de immun. eccl. Abb. in c. 2. col. 1. & 2. eod. tit. Anch. cons. 96. n. 4. Colleg. Taurinen. cons. 3. n. 6. & 8. inter cõsilia feud. diuers. Bellam. cõs. 47. nu. 1. ver. super secundo Germ. in tract. de sacr. imm. lib. 3. c. 17.*

214 *n. 30. 31. & 41.* vbi dicit ꝙ hẹc conclusio hẽt locum in hijs locis in qb. improuisum imminet periculũ vt sunt ciuitates ꝓpẽ mare, q̃ per sepe à turcharũ insultis inuadunt̃, & tali casu dicit ꝙ ẽt episcopus dẽt muros ascẽdere vbi ẽt dicit ꝙ ita ascendens maximũ exercet opus pietatis qa nulla vr̃ maior pietas, q̃ defendere patriã, ac pupillos, viduas, senes debiles, & pauperes ab hostib. tueri, ita testante Diuo Ambrosio, *dum dicit, quæ bello tuetur à Barbaris patriam, vel domi defendit infirmos, vel à latronibus socio plenus iustitia est, Aluarez in Spec. Pont. cap. 35. vers. clericis non efficiuntur cart. mihi 99. circa medium, & cart.*

102. At circa mediū verſ. dicitur munus Remigg. de Gon. in trac. de char. ſubſi. q. 62. n. 37. in 15. to. trac. diuerſ. car. mihi 187. *& q 59. n. 34. & 36. car.* 182.
215 Sed quod imò clerici in cauſa obſeſſionis ciui tatis non poſſint collectari, neq; ēt cōpelli perſonaliter aſſiſtere ne diſtrahantur à diuinis, vř *tex. in c. reprehenſibile 33. q. 8. Natt. conſ. 157. nu. 7. lib. 1. vbi tamen n. 8. & 9. videtur in contrariam ſnīam inclinare Camill. Borell. cōſ. 74. n. 33. Marāt. conſ. 81. n. 16.* qb. tñ iurib. & authoritatib. fa-
216 cilè rñderi pōt, vt. ſ. hęc vltima opinio tunc ꝓcedat qñ non imminet vrgens, & præſentanea neceſſitas, ſed tm̄ fiunt vigiliæ ordinariæ ꝓ obuiandis piratis vel alijs ſimilib. qa tunc ad tales vigilias nullatenus cōpelli poſſunt *Boic. in c. peruenit de ſent. excom.* at ſi periculū immineret
217 de pręſenti, vt qa hoſtes obſiderent ciuitatem, ipſamq; oppugnare conarentur tunc non eſt dubiū ꝙ vt laic tenentur ad cuſtodiā ciuitatis
218 *Remig. de Gon. d. q. 59. n. 32.* vbi dicit ꝙ iſto caſu tenentur ēt ad onera ſordida, & nihilominus eſt regulare ꝙ clerici nunq̄ tenenť ad munera perſonalia vt latius ſupra dictum eſt. Eſt benè verū ꝙ tunc clerici tenentur cuſtodire ciuita-
219 tē vbi moranť vbi neceſſitas eſt magna, & talis quod ſine eis non poſſet ciuitas ab oppreſſione, & inuaſione cuſtodiri, *ita Arman. in lib. 2. mi*
220 *ſcellaneorū obſeru. 7. nu. 5.* & circa iſtud periculū, & diſcrimen dēt epiſcopus decernere an ſit tale, vt clericis teneanť inuigilare, nec iudex ſæcularis circa hoc aliquid determinare poterit, *Abb. in c. non minus de immunitate eccl. & in c. fin. n. 8. de eccleſ. ædific. Arch. in c. Abbatibus n. 2. 12. q. 2. Bellam. conſ. 47. n. 2. verſ. ſubdit aūt Arman. d. obſer. 7. n. 6. Euerard. conſ. 42. nu. 31. verſ. capiendo tamen Germon. in tract. de ſacror. immu. lib. 3. c. 17. nu. 46. Aluarez d. c. 35. ver. & quò ad principalem car. mihi* 102. Itē aliud exēplum qñ collecta im
221 ponitur ꝓ obtinenda ſeu manutenenda pace, *c. tributum, 24. q. 8. Bar. in l. nullus C. de decurionib. lib. 12. Barb. conſ. 1. n. 5. lib. 3. & per totū Natt. cōſ. 203. nu. 25. lib. 1. Feſtaſ. in tract. de extim. & collectis p. 4. c. 1. n. 29. Rim. iun. conſ. 103. n. 7. & 20. lib. 1. Ludo. Cato inter conſ. Rim. ſen. cōſ. 740. n. 2. verſ. 4. ꝓ hoc lib. 4. Menoc. conſ. 800. nu. 8. lib. 7. Decian. conſ. 14. n. 23. lib. 1. vbi multos alios alleg.* Itē huius
222 limitationis aliud eſt exēplum qñ collecta imponitur, vt ex ea ſatisfiat graſſatorib. ne aggredianť territoriū, & comitatū, & ne illud deuaſtent, & ne ibi cōmorenť, *Bar. in l. nullus nu. 1. C. de cur. pub. lib. 12. Barbat. conſ. 1. n. 8. lib. 3. Cacher. dec. 81. n. 7. Purpur. cōſ. 50. n. 3. & 4. vbi alios congerit Anania in c. non minus n. 11. de imm. eccl. Ladeach. cōſ. 145. n. 3. verſ. tertij generis lib. 1.* vbi dicit ꝙ iſto caſu nemo contra dicit qa iſto caſu impoſitio reſpicit cōem clericorū, & laicorum vtilitatem, *Feſt. in tract. de extim. & collect. p. 4. c. 1. nu. 30. Maſul. in add. ad Capic. de. 261. nu. 4.*

223 Ampliatur modo prædicta limitatio vna cū exēplis ſupra poſitis, vt nō ſolū procedat in clericis verū ēt in eccleſia, q̄ tenetur prout clerici cōtribuere in ijs q̄ reſpiciunt publicā, & cōem vtilitatē, & neceſſitatē, *Specul. in tit. de cenſib. §. nunc videndū Caſtr. in l. ad inſtructiones C. de ſacroſ. eccl. Remig. de Gon. in trac. de char. ſubſi. q. 62. n. 4. & 6. in 15. to. tract. diuerſ. p. 2. car. mihi 292. Natt. conſ. 311. nu. 4. verſ. iaē ēt amplectitur lib. 2. Mut. ſuper conſuet. huius vrb. c. 65. n. 9.* qdqd in hoc in cōtrarium tennerint *Germon. de ſacror. immun. lib. 3. c. 17. nu. 35. Balzaran. in cap. 1. §. illicitas num. 9. de pace tenend. in vſib. feud.*
226 Sublimitatur hæc limitatio in oīb. fratrib. ordinū mendicantiū, qui ſtante ēt quauis neceſſitate vel vtilitate nō tenent cōtribuere ꝓut alij religioſi, & clerici, *Balzer. in d. c. 1. §. illicitas,*
227 *n. 9. de pac. tenēd. in vſib. feud.* & ad hoc vt caſib. ſupradictis clerici poſſint collectari plura reqrunť, quorum primū eſt vt tunc demū poſſint cōpelli ad ſolutionē collectarum qñ facultates laicorum non ſint ſufficientes ad ſupportāda onera de qbus agitur *Bal. cōſ. 406. circa fi. lib. 5. Euerar. cōſ. 42. n. 4. & 30. Bellam. cōſ. 47. n. 2. verſ. ſubdit aūt* [illegible] *Pont. c. 35. verſ. & quo ad principalē car. mihi 102. Natt. cōſ. 525. n. 5. lib. 4. & conſ. 280. n. 6. lib. 2. Germon. in tract. de ſacro. imm. lib. 3. c. 17. n. 23. & 26. Rim. iun. conſ. 2. n. 27. Bero. conſ. 31. n. 14. lib. 1. Burſa. conſ. 42. n. 3. lib. 1. vbi alios allegat, & conſ. 186. nu. 32. Lud. Cato inter*
228 *conſ. Rim. ſen. conſ. 740. n. 7. lib. 4.* vbi dicit ꝙ clerici debent vocari in ſubſidiū, *Adrian. Gilman. Vltram. dec. Cameræ Imper. dec. 21. n. 61. & ſeq. lib. 1. Vulp. in trac. de libert. eccl. p. 2. n. 29. Capr. reg. 96 n. 77. verſ. 3. requiritur Feſtaſ. in tract. de extim. & collect. p. 4. c. 1. n. 27. & 28. Canalc. dec. 44. n. 100. verſ. verum eſt lib. 1. vbi quam plurimos congerit.*
229 Secundum requiſitū eſt qd contributio fiat cōſulto Rom. Pontifice alias fieri non poterit, *c. nō minus, & c. aduerſus de imm. eccl. Anan. in d. c. aduerſus n. 1. & 2. & ibi Abb. nu. 18. Euerard. d. cōſ. 42. n. 4.* vbi dicit ꝙ clerici ſi ſe ſubijciunt ta-
230 lib. cōtributionibus inſcio Rom. Pōtifice agūt imprudēter, & qd de hoc sūt tex. plani in d. c. nō minus, & c. aduerſus, & hoc idē eſt diſpoſitū per conſiliū Lateranēſe ſub Alex. III. & Innoc. III. celebratū, in quo Concilio Innocētij interfuerūt Reges Hieruſalē, Frāciæ, Hiſpanię, Angliæ, & Cipri, & Oratores Imperij, & cęteri Gręci, nec non mille & tricēti Epiſcopi cū Patriarchis Hieruſalemitano, & Cōſtātinopolitano, & vlterius dicit ꝙ tale cōciliū eſt conſeruādū vti Euāgeliū, & qd conſuetudo cōtra illud non valet, *Burſat. conſ. 42. n. 3. lib. 1. vbi prædicta fere omnia recenſet Ludou. Cato inter conſ. Rim. ſen. conſ. 740. nu. 7. lib. 4. Adrian. Gilman. Vltram. in dec. Cam. Imper. dec. 21. nu. 61. & ſeq. lib. 1. Guid. Pap. conſ. 72. nu. 4. Bart. in l. ad inſtructiones, C. de epiſc.*

episc.& cler. Anast. Germon. in tract. de sacro. imm.
231 *lib.3.c.17.n.23.& 33.* vbi dicit ꝙ clerici ex quauis causa non debent onera subire inconsulto Rom. Pontifice, *Ias. in l. placet nu.14.C. de episco. & cler. Aluarez in Specul. Pōtif. c.35. vers. & quo ad principalē car. mihi* 102. *Remig. de Gon. in tract. de carit. subsid. q.59. nu.10. in 15. to. tract. diuers. p.2. car. mihi 182. Decia. qui test. de com. opin. & alios citat cons.14. nu.50. lib.1. Bero. cons.31. nu.14. lib.1. Alb. cons.8. n.8. lib.1. Capra reg.96. n.77. vers.*
232 *quarto requiritur*, quod tñ requisitū non est necessarium, vbi periculum esset in mora nec ita facilis possit haberi accessus ad Rom. Pontif. tunc.n. propter imminentem necessitatem sufficit, vt hoc ordinet solus episcopus cū clero, *Germon. in tract. de sacr. immunitate lib.3. c.17. nu.52. Aluarez in Specul. Pontif. c.25. ver. & quoad principalē in fi. car. mihi* 104. & hoc modo sunt
233 intelligendi Ambr. de Opiz. *in repet. l. filiusfam. §. diui nu.88. ff. de leg.1. Surd. cons.301. nu.3. in fi. lib.3. Purpur. cōs.50. per tot. lib.1.* dum dixerunt ꝙ authoritas Summi Pontificis non est necessaria in imponendis collectis, & gabellis clericis vbi imponuntur propter publicam vtilitatem, vel necessitatem, *nec ēt erit necessaria au-*
234 thoritas Summi Pontif. qñ collecta imponeretur propter necessitatem vel vtilitatem priuatā bonorū ecclesiæ tunc enim clerici tenenē cōtribuere, & cōpelli possunt ad soluendū collectas absq; aliqua auth. Rom. Pontif. *Aluar. in Spec. iur. Pōt. c.35. uers. restat nunc car. mihi* 104.
235 Tertium requisitū est vt dicta fallentia procedat qñ id quod fieri dēt pro quo gabella seu collecta clericis imponitur esset oīno necessarium, & de tali necessitate cōstaret secus si fieret ad ornatum vel pompā, *Bal. in c.1. vers. munitionē nu.15. de pace constant. & cons.312. lib.3. Remig. de Gon. in tract. de charit. subsid. q.62. n.42. & n.66. in 15. to. tract. diuers. p.2. car.187. Anch. Franc. & Archid. in c. generaliter de imm. eccl. Euerard. cons.42. n.30. Bal. & Sal. in l. ad instructiones C. de sacros. eccl. Duenn. reg.110. fal.16. Pet. à Petra in tract. de potest. princip. cap.5. nu.4. & 19. in fi. Caualc. dec.44. n.100. lib.1. Lud. Cat. inter cons. Rim. sen. cons.740. nu.8. ver. ita Bal. ad literā lib.4. Muta super consuet. c.65. n.9. Ladrech. cons.145. nu.3. vbi multos alios citat Adrian. Gilman. Vltram. in dec. cam. Imperialis dec.21. n.61. & seq. Aluarez in Spec. iur. Pont. c.35. uers. & dicitur munus car mihi 102. Beltran. cōs.53. n.9. lib.1. vbi testatur de com. opi. Natt. cons.311. n.4. lib.2. Rim. iun. cons.2. nu.19. lib.1. vbi ēt asserit hanc esse comm. opi. Menoch. cons.80. n.34. lib.7. Guid. Pap. dec.78. Decia. cons.14. n.24. & 54. lib.1. Purpur. cons.324. n.6. lib.1.*
236 Quartum requisitū est vt pecunia ꝓ qua gabella seu collecta imponitē fuerit cōsumpta vel dēat consumi ad illū vsum ꝓ quo fuit imposita, & non ad aliū, *Euerard. d. cons.42. n.31. vers.*
237 *& dato quod, vbi alleg. Castr. cons.438.* Ideo dico ꝙ si necessitas vel vtilitas ꝓ qua gabella seu collecta fuit imposita defecerit, clericis debet restitui id quod ab eis fuit exactum, & de cetero non poterint compelli ad soluendum imò possunt agere, & petere, vt sibi restituatur id quod fuit exactum tāquam datum propter causam causa non secuta, *Bal. in l. fi. C. de constituta pec.*
238 Quintum requisitū est, vt non sufficiat sola populi deliberatio, & consensus ad obligandū clericum ēt si collecta imponatur pro cōi vtilitate, vel necessitate, sed requiritur cōsensus ipsorum clericorum cum episcopo illius loci in quo est imponēda collecta seu gabella quia ꝙ oēs tāgit debet ab oīb. comprobari, *clem.1. de censi. c. ad hoc de offic. Archid. Abb. in c. non minus nu.20. de imm. eccl. vers. aut vtilitas vel necessitas, Natt. cons.203. n.2. lib.1. Decian. cons.14. nu.54. vol.5. Festas. in tract. de collect. p.4. c.1. n.61. Capr. reg.96. n.77. Ludo. Cat. inter cons. Rimin. sen. cons.740. n.8. lib.4.* vbi dicit ꝙ dēt cōicari consilium laicorū, & clericorum simul, *Ann. alleg.13. nu.9. Surd. cons.301. nu.67. lib.3. Adrian. Gilman. Vltram. in dec. Cameræ Imperial. dec.21. n.61. & seq. sum. Angel. in verb. immunitas §.37. in fi. Menoc. cons.800. nu.13.14. & 15. lib.7. Purpur. cons.50. n.6. in fi. Bero. cons.31. n.4. lib.1. Osasc. dec.6. n.4.*
239 *Capr. reg.96. n.77.* In tantum ꝙ solus episcopus non poterit consentire impositioni ipsius collectæ nisi vrgeat cā iusta ac probabilis necessitas, & periculum immineat de præsenti, *c. cum Apostolus §. prohibemus, de censibus Boer. dec.133 n.2. Bursa. cons.42. n.3. lib.1. Menoc. in tract. de arbitr. cas.178. nu.2. & per tot.* vbi dicit ꝙ remitti-
240 tur iudicis arbitrio, quæ cā dicatur vrgens, & qñ immineat periculū, *Marsil. in l. quæstionis mo*
241 *dū nu.6. de quæstionib. Gram. dec.88. n.3.* Est bene verum quod si clerici nollent interesse cōsilio cōicando, & faciendo ꝓ discutienda tali necessitate, vel vtilitate vel inter sunt, & absque legitima, & iusta cā nollent consentire tunc populus potest implorare officium superioris ecclesiastici, vt cōpellet clericos ad cōtribuendum, & tali casu sufficit, vt cōsentiat solus episcopus dummodo subsit iuxta causa, *arg. c. nullus de iure patron. Festas. d. c.4. n.21. & 26. Bellam. cons.47 n.2. vers. subdit aūt Aluar. in Spec. iur. Pontif. c.35 vers. & quo ad principalē car. mihi 103. & vers. restat nunc car.104. Mand. d. cons.8. nu.21. Menoc. d. cōs.800. n.15. Surd. d. cōs.301. n.67. Nat. cōs.311. n.4. ver. dicit tamē, lib.2. vbi alios allegat Purpur. d. cōs.50. n.6. Mut. super consuet. Panor. c.61. n.9.*
142 Sextum requisitū est, vt immineat necessitas vel vtilitas magna, vt qñ hostes essent vicini, & ciuitas quolibet momēto vexaretur, & dubiū esset de eius statu, vel qñ fons vel puteus esset talis quod non possit seruire ad vsum deputatum, vel quod ex impetu fluminis timeatur

de ageribus, *Abb. in c. non minus n. 20. & in c. aduersus, in princ. de imm. eccl. sũma Ang. in verſ. immunitas nu. 37. Luc. de Pen. in l. 2. C. quib. munerib. nemin. liceat ſe excuſar. lib. 11. Capr. reg. 96. nu. 77. verſ. ſecũdo requiritur Lud. Cat. inter conſ. Rim. ſen. cõſ. 740. n. 7. lib. 4. Franc. Marc. dec. 458. n. 21. p. 1. Caualc. dec. 44. n. 100. verſ. verum eſt lib. 1. vbi quã plurimos alios congerit Rip. reſp. 20. n. 7. in fi. lib. 2. Iaſ. in l. placet col. 3. C. de ſacroſ. eccl. Burſat. cõſ. 186 nu. 5. lib. 2. Io. Bott. conſ. 87. nu. 48. vbi teſtatur de com. opi. Vulpell. in tract. de libert. eccl. p. 2. nu. 29.*

243 Septimũ requiſitũ eſt ꝙ vtilitas ſiue neceſſitas dẽt principaliter, & immediatè, & nõ mediate, & in remotis tangere eccleſiam, *Feſtaſ. in tract. de extim. ſeu collect. p. 4. c. 1. nu. 25. Lud. Cato inter conſ. Rim. ſen. conſ. 740. nu. 8. in pluribus locis lib. 4.* Quod requiſitum ego exẽplificarem qñ Princeps, & dñs ciuitatis, vellet imponere gabellã ſeu collectam pro manutenendo exercitũ, & faciendo bellum in partibus inimicis ne inimicus accederet ad ſuas ciuitates licet ex iſto actu ciuitas cui imponitur gabella conſequatur vtilitatem. ſ. quòd propter talem bellum hoſtes non poſſunt moleſtare ciuitatem.

244 Octauum requiſitũ eſt vt Princeps cui ſubſunt tales neceſſitates ſit inhabilis ad faciendum de per ſe ſolum vel vna cũ laicis id ꝓ quo gabella ſeu collecta imponitur quia tunc clerici tenentur ad reſiduũ, *Caualc. d. dec. 44. n. 100. verſ. verum eſt lib. 1. vbi alleg. Colleg. Taurinen. inter conſ. feudal. diuerſ conſ. 3. Decian. conſ. 51. n. 31. lib. 3. Feſtaſ. in tract. de extim. & collect. in 4. p. c. 1. nu. 24. & ſeq. & vltra prædictos idẽ dixerunt Aret. in l. ſi ex toto ff. de leg. 1. Neuizan. conſ. 66. nu. 14. Bologn. conſ. 1. nu. 137. Borell. conſ. 74. nu. 32. Rim. iun. conſ. 2. n. 27.*

245 Nonum requiſitũ eſt, vt neceſſitas ſit clericorum, & laicorũ ſimul ſecus ſi eſſet ſolum laicorum quia tunc clerici ſunt oĩno, & penitus exẽpti, & immunes, *c. non minus, & c. aduerſus de imm eccl. Decia. conſ. 14 n. 31. lib. 1. vbi ad hoc alleg. alia iura, & authoritates*, quod ſecus eſſe vide-

246 mus in laicis qui tenentur contribuere dato quod onus principaliter ſpectaret ad clericos, vt eſt qñ epiſcopus viſitat, vel qñ imponit charitatiuũ ſubſidium q̃a ad tales expẽſas oẽs indiſtinctè tenẽtur contribuere, *c. cũ Apoſtolus §. prohibemus de cenſibus, c. cauendum vbi Archid. in prin. 10. q. 3. idẽ Archid. & Imol. qui dixit hãc com. & veram op. in c. Romana de cenſib. in 6. vbi etiam Gemi. & Franc. Decian. d. conſ. 14. nu. 25. lib. 1.*

Et qñ hæc oĩa non interueniunt, & aliquod

247 ipſorum deficit tũc clerici ẽt in caſibus in ipſa fallentia, & exemplis expreſſatis minime poſſunt compelli ad cõtribuendum, *Zabarell. in c. non minus de immun. eccl. q. 6. & in clemen ſi. n. 17. de vit. & honeſt. cler. Lup. in tract. de immun. eccleſ. q. 4. nu. 3. in fin. Cæpoll. in tract. de ſeruit. via n. 40. & 48. Euerard. cõſ. 42. per tot. Aluar. Theſaur. Chriſtianæ Relig. q. 36. nu. 31. & 33. Burſat. qui hos oẽs, & alios alleg. conſ. 42. nu. 11. lib. 1.* vbi ẽt dicit ꝙ non eſt tutũ ab hac practica, & opi. diſcedere.

248 Nec omittam dicere ꝙ qñ vltra ius cõe Princeps ſæcularis iam conceſſiſſet clericis immunitatem ab oĩb. & quibuſcunq; oneribus realibus perſonalibus, & mixtis tunc nullo pacto tenentur ad collectas gabellas vel alia quæuis onera quãtumcunq; imminẽtia, & neceſſaria *Alex. conſ. 35. nu. 3. in fin. lib. 5. Pariſ. conſ. 25. nu. 113. & conſ. 68. nu. 17. & 29. lib. 1. Cæph. conſ. 18. nu. 12. & conſ. 150. n. 9. & 10. Rip. in l. 1. nu. 51. ff. de vulg. & pupill. ſubſtit. Crauet. conſ. 294. n. 2. circa med. lib. 2. Rol. conſ. 2. n. 10. 11. & ſeq. lib. 4. Viu. in com. opi. lib. 1. op. 149. in fi. Bott. conſ. 87. n. 49.* quod tãto facilius procedit ſi tpe conceſſionis immunitatis cauſa neceſſitatis potuiſſet cogitari, *Rol. cõſ 1. n. 150. vol. 1. Neuiz. conſ. 66. n. 40. Natt. conſ. 66. n. 11. lib. 1. Siluan. conſ. 68. n. 8. Bologn. conſ. 1. nu. 142. Borell. conſ. 74. nu. 33.*

249 Licet alias immunitatis cõceſſio à collectis non extendatur ad onera belli poſtea ſuperuenientis, *Dinus in l. ſi ex toto in prin. vbi ẽt Rip. nu.*

250 *12. & cæteri vel ff. de leg. 1. Io. A ſin. in ſuis concluſ. in verb. priuilegium immunitatis fol. 246. Laurent. Tennin. cautel. 111. n. 1. & 2. Franc. de Eccleſia cõſ. 5. n. 5. inter cõſilia feudalia diuerſ. qui oẽs alios alleg.* Et rõ eſt quia duo vincula magis ſtringunt, *§. ſed hodie inſtit. de act. auth. itaq; C. de ſucceſ.* & q̃a pacti priuilegium debet aliquid operari vltra ius commune *Crot. conſ. 315. nu. 7. lib. 3.*

251 Limitatur 6. prędictus tertius effectus clericatus ꝙ clerici non teneantur ad ſolutionẽ collectarum gabellarum, ac ad alia onera: vt non procedat neq; locum habeat qñ onus imponĩt pro cã quæ reſpiceret pietatem: vt pro manutenendo Hoſpitale, vel pro ſatisfaciendo Prædicatori, vel pro ſoluendo medico, *Bellam. cõſ. 47. nu. 1. verſ. ſubdit aũt Burſat. conſ. 16. n. 23. lib. 1. Natt. conſ. 311. nu. 4. verſ. concludit ẽt lib. 2. Caual. dec. 44. n. 100. ver. niſi hæc onera lib. 1. Io. Gutt. alleg. 10. n. 2. Capr. regul. 96. n. 18. & 67. Aluarez in Spec. iur. Pont. c. 35. verſ. & dicitur munus cart. mihi 102. & uerſ. & reſpõdeo in ſuper car. 104. Remig. de Gon. in tract. de charit. ſubſid. q. 62. n. 37. in*

252 *15. to. tract. diuerſ. p. 2. car. mihi 187.* Item dr̃ reſpicere pietatẽ gabella ſeu collecta, q̃ imponĩt pro reparanda eccleſia, & per conſequens clerici ad illã ſoluendam cõpelli poſſunt per ſuũ epiſcopum *Surd. conſ. 62. n. 13. Io. Aloiſ. de Leo in auth. Caſſa n. 19. C. de ſacroſ. eccl.* Item dicitur re-

253 ſpicere pietatem collecta, quæ imponitur pro liberanda ciuitate ab aliquo morbo ſeu contagio vt puta à peſte, & tunc ẽt ad illam clerici tenentur, *Remigg. de Gon. in tract. de char. ſubſi. q. 62. nu. 64. in tom. prædict. car. mihi 188. Burſatt. conſ. 16. n. 21. & ſeq. lib. 1. vbi dicit hanc eſſe com. opi.*

opi.Cauale.dec.44.n.100.verſ.niſi hæc onera lib.1. Pariſ.de Put.in tract.de reinteg.feud.c.14.nu.26. vbi loquitur in eccleſia, & teſt. de comm. opi. Sfort. Oddo conſ.74.n.4.lib.1.qui loquitur in contagio peſtis, Duenn.reg.100.Falleut. 17.Menoc. conſ.800. n.21.lib.7.Rip.iu tract.de peſte tit.1.n.456.& ſeq.
254 *Decia.conſ.14.n. 24.lib. 1.* vbi dicit q̃ hæc eſt com.opin.& q̃ ſolus Abb.tenuit contrariũ cæteri vero oẽs ſeptati ſunt hãc opinionẽ. Item ẽt pietate reſpicere dr̃ qñ collecta ſeu gabella imponeret pro manutenendo ſtudiũ in ciuitate, *Decia.conſil.14.n.19.25.& ſeq.lib.1.Rim.iun cõſ. 574.n.4.lib.5.Menoc.d.conſ.800.n.16.Caual.dec. 44.nu.100. verſ. niſi hæc onera lib. 1.* & rõ iſtius concluſionis eſſe põt quia cauſa ſtudiorũ fruiẽ priuilegijs eccleſiarũ,& clericorũ,& illis æquiparat, *Bald.in l.1.col.4.verſ.itẽ adde ſi ſcolares ff. ſol.mat.& ibi ẽt Iaſ.n.45.Horat.Lutius in tract. de priuil.ſcholar.priuil.2.per tot.in 18.to.tract.diuer. car.mihi 72.* vbi multa circa hoc ſcribit vtilia, quæ apud eundem videri poſſunt, ſed hæc oĩa quæ dixi à n.251.limitatione 6.locũ habent ſi accedat licẽtia Summi Pontificis alias ſecus, *vt dictum eſt in effectu præcedenti nu.477.limit.2. quib.addendi ſunt Surd.& alios cumulati conſ.301. n.3.& 4.& conſ.449.n.51.& ſeqq. vol. 3.* qui ex profeſſo reprobat dict.conſil.Menoch.vti contra libertatem eccleſiaſticam,itaq; cauendum eſt à dicto conſil.Menoch.

255 Limitatur 7.pręd. tertius effectus qñ prędiũ peruenit ad clericũ poſt maturatũ tp̃s ſolutionis collectæ ſeu gabellæ, qa pro eis põt cõpelli ex quo prædium tranſit cum ſua cauſa *Spec. in tit.de cler.coniug.§.1.verſ. ad huiuſmodi, & ſeq. Bart.conſ.180.Bald.in auth.item nulla cõitas C. de epiſc.& cler.& conſ.50.n.1.& conſ.27.n.2.lib.6. Angel.conſ.20.Bertac.in reper.in verſ. clericus ſuccedens Roman.in l.ſi publicanus §.1.n.6.ff. de publ. Oldrad.conſ.169. Ioan.Andr. & alij in c.fi. de vit. & honeſt.cler.Guid.Pap.dec. 381. Petr. Antib.in tract.de muner.p.3.princ.n.107.& 113.circa medium in 12. to. tract. diuerſ.car.mihi 29.Remig.de Gonn.in tract.de charit.ſubſid.q. 62.nu.32. in 15. tom.dictor.trac.p.3.car. mihi 187.Duen.reg.100. fal.14.Ferret.in trac.de gabel.n.431.Alba conſ.8. n.1.lib.1. Maccabr. conſ. 40.nu. 6.vbi alios alleg.*

256 Limitatur 8.in clericis tabernaribus vel cornificibus vel fabris publicis vel exercentibus aliã artem vilem, q ſi fuerint ter moniti, vt à talibus deſiſtant, & nõ deſtiterint ammittũt immunitatem quæ cęteris clericis cõceditur, *clemen.1.de vit.& honeſt.cler.Bellam.cõſ.47.ver. ſuper quinto Silueſt.in ſumma in verſ. clericus, il 3. q.5.Ang.de Claua.in ſũma in verſ. clericus,il 9.n. 7.Molina in tract.de contrat.diſput.342.num.9.*

257 Limitatur 9.vt licet clericus non teneaẽ ſoluere gabellam de rebus, quæ pro ſuo vſu ducit nihilominus tenetur res ipſas gabellario oſtẽdere,& denunciare, *Bal.cõſ.79.lib. 2. Ioſeph Ludo.concl.15.verſ.iſta tamen Rol.conſ.71.n.22.& ſeq.lib.4.Nicol.Loſeus in tract. de iur. vniuerſitatis p.4.c.1.n.90.Ferrett.de gabell.n.172.& 209.Bertaz.conſ.169.n.5.pract.Pap.in forma libell. pro ſolut.pedag. in verb. patroni, fol. 479. Brun.à Sol.in verb.gabella licet, Ceſal.conſ.451.n. 260.Boſſ.de*
258 *fraudant.vectig.n.10.Gratia.deciſ.148.*& iſto caſu ſtatur iuramẽto ipſius clerici vel eius famuli ſi clericus eſt abſens aſſerẽtis q̃ res, quas defert ſunt cauſa ſui vſus niſi qualitas perſonarũ repugnet, *gl.in clemen.præſenti in verb. non negotiandi de cenſib.Bald.in l.cum proponas n. 10. verſ. in hoc autẽ C.de naut.fenor. Abb. in c.ex parte il 3. in 1.not.de priuil.Iaſ.in l.cætera §. ſed, & ſi quis n. 10.ff.de legat.1.Glau.Tutius alleg.19. n.4.Ferrett. de gabell.n.172.& 209.Vitalin.in clem.præſenti n.*
258 *36.de cenſib.*& ſi oriret cõtrouerſia an res,quas defert ſint cauſa ipſius clerici talis controuerſia debet terminari per iudicem eccleſiaſticũ non ſecularẽ, *Rol.d.conſ.71.cum alijs,quos allegaui ſup.effect.1.q.1.n. 1268.* & ſi is qui defert res
259 de quibus ſolet ſolui gabella eſt in habitu, & tõſura clericali tunc pro tali eſt iudicãdus, *argumẽto c.ſi iudex laicus de ſenten.excomm.Vital. in clemen.præſenti num.36.de vit.& honeſt. cler.*

260 Limitatur 10.vbicunq; gabella eſſet impoſita ſuper re Principis vt eſt ſuper ſale vel piſcibus,q capiuntur in loco Principis quia talem gabellam clerici ſoluere tenentur ex quo hæc talis non eſt proprie gabella,ſed potius limitatio ſeu taxatio pretij rei Principis, *Burſ.conſ.42 n.9.lib.1.*& in Regno iſto hæc limitatio poteſt
261 exemplificari in molendinis aliquorũ Baronum quibus pro molitura ſoluiẽ certum quid exorbitans,& maius illius q̃ ſolet ſolui cõiter in iſto Regno ſecus ſi res non eſſet ipſius Principis, ſed ipſe Princeps faciat exercere talem negotiationem vt ex ea lucrum conſequaẽ, & carius rem illã vẽdat qa tunc ſi venderet vltra iuxtum pretium,quo veriſimiliter eſſet valitura ſi qlibet de ea re poſſet negotiare illud plus q̃ vendere facit Princeps dr̃ gabella, & per cõſequens ad ea clerici nõ teneñ, *Alcia.conſ.133*
262 *Burſ.d.conſ.42.n.6.*vbi loquitur in negotiatione ſalis,imò rẽ ipſam p̃nt ab alio emere,& pro vſu ſuæ domus cõducere in ciuitatẽ nõ obſ̃te quauis prohibitione q̃ ſi ſecus diceret per indirectum lederet immunitas eccleſia, qd̃ non eſt permiſſum *ad tradita per Burſat. cõſ. præd.nu. 20.& p Parpalia in l.placet n.79.C. de ſacroſ. eccl.*

263 Limitatur 11. dictus tertius effectus in decimis ad quas tenentur clerici pro bonis patrimonialibus ſecus pro bonis eccleſiæ, *gl. in c. nouũ genus de decimis,& in c.ſi quis laicus 16. q.1. Diuus Th.2.2.q.78.art.4.Sot.de iuſt.& iur.lib.9. q.4.car.4.Couar.in lib.1.Variar.reſolut.c. 17.n.8. verſ.primum huic conſtat vbi teſtat.de com.opi.Rebuff.*

buff.de decim.conf.5.n.6.Emilian.conf.102.col.1. Crot.conf.334.n.5.lib.5.Alex.Moneta de decimis c.5.n.3.& seq.vbi de com.opi. Goffr.in sum.tit.de decim.n.5.Capr.reg.99.n.1.et per tot. vbi latè examinat quando,& qb.casib.clerici tenentur,& pro quib.bonis,& multa circa hãc materiam scribit ad quem me remitto.

264 Limitatur 12.qñ collecta seu gabella imponeretur pro expensis faciẽdis vel factis ob aduentum Principis, *Cald.conf.2.n.3.de censib. Innocen.in c.nõ minus de immun.eccl.Remig.de Gon. in tract.de charit.subsid.q.59.n.13.in 15.to.trac. diuers.p.2.cart.mihi* 182. vbi dicit ꝙ nostrates talẽ aduentum appellãt felicẽ embulã, *Decian. conf.14.n.20.vers.similiter dicit lib.1.* Sed in hoc contrariũ,& melius tenuerũt Aluarez. *in Specul.Pont.c.35.vers.qui aũt excusẽtur car.mihi* 101.

265 vbi dicit ꝙ imperatores non potuerũt statuere istud in præiudiciũ clericorum super qbus nullã hñent iurisdictionẽ *Io.Aloif.de Leo in l.placet n.1.C.de sacrosf.eccl.* qui ẽt dicunt quod tex. in d.l.placet est correctus per Auth. item nulla communitas eod.tit.

266 Limitatur 13.qñ collecta seu gabella imponerẽt super passu seu traiectu vt si pro quolibet curru transeunte super Ponte ciuitatis deberet solui certũ quid tũc.n. currus clerici non erit immunis,sed ad eã ipse clericus tenebiẽ *Barba. conf.42.n.10.& seq.lib.1.Natt.conf.280.in fi.& conf.311.n.4.lib.2.Rim.iun.cõf.2.per tot.Bursat.*

267 *conf.142.ẽt per tot.vol.2.* Idẽ est dicendũ si gabella esset imposita super curribus,& plaustribus introeuntib. in ciuitatẽ quia ex quo ipsa destruunt vias,& opus est refectione ad illã tenenẽ ẽt clerici dñi ipsorũ plaustrorũ,& currũ, *Bald.in c.1.§.imperiali n.15.de pace constant.Bertach.de gabell.p.7.n.13.in fi.Calder.conf.2.nu.3.in tit.de censib.Franc.Marc.dec.460.nu.26.& seq.l. 1.Parpalia in l.placet n.106.C.de sacrosf.eccl.Burs. conf.42.n.12.l.1.Barb.conf.29.nu.1.lib.4.Purp. conf.50.n.2.lib.1.Nic.Fest.de exim.& coll.p.4. c.1 n.16.& 44.Cepol.de seruit.rust.præd.c.3.nu. 49.Franc.Person.de gabell.n.89.vbi multos alios*

268 *allegat,* qđ secus est si gabella imponeretur pro simplici possu qa tunc ad eam clerici minime tenenẽ, *ita Ferrett.in tract.de gabell.n.444.* & idẽ puto quod fit in gabella,q̃ imponiẽ introeuntib.ciuitatem prout est in ciuitate Veronæ, &

269 Paduæ in dñio Venetorũ, & inexeũtibus ꝑut est in ciuitate Mantuę,namque ad tales gabellas clerici minime compelli possunt.

270 Limitatur 14.vbi gabella imponerẽt ꝑ charitatiuo subsidio,nãq;ad ea clerici tenenẽ *Cald. conf.3.in tit.de censib.Remig.de Gon.in tract.de charit.subsid.q.62.n.25.in 15.to.tract.diuers.p.2. cart.mihi* 186.*Euerard.consil.42.num.15.*

271 Limitatur 15.qñ gabella seu collecta imponeretur ꝑ salario saltuarij vel cãparij vel custodis agnorum vel animalium tunc.n.clerici hñtes prędia vel aĩalia cõtribuere sunt obligati, *Natt.conf.311.n.1.& per tot.& conf.280.n.6. lib.2.Paul.de Cast.cõs.424.in 12.dubio lib.2.Capr. reg.96.n.40.Auend.in trac.de exequendis mãdatis Regijs p.2.c.14.n.13.Festas.in tract.de exim.& coll.p.4.c.1.n.18.Personal.in tract.de gabell.n.91. Bursat.conf.42.nu.15.lib.1.Messia super Pragm. taxæ panis concl.5.n.17.Bertach.in tract.de gabel. p.7.n.20.in 12.to.tract.diuers.car.mihi 64.Remig. de Gon.in tract.de charit.subsid.q.62.n.67.in 15. to.præd.tract.p.2.car.mihi* 188. *Merla in empor. vtriusq.iur.tit.1.de legib.q.16.n.2.* & in hac vrbe

272 hæc limitatio põt exemplificari in custodibus aquarũ quibus tenenẽ ita satisfacere, & soluere clerici sicut laici,& ita obseruãẽ. Et rõ est qa clericus,q vtitur beneficio laicorũ tenetur subire

273 onus illi beneficio annexum, *Bald.in l.1. circa fi.C.de contrahend.empt.Abb.conf.6.per tot. lib.1.Natt.d.conf.311.num.3.*

274 Limitatur 16.prædictus tertius effectus qñ ecclesiæ vel clerico esset aliqua res relicta vel donata vel vendita cũ condictione,ꝙ ipsa teneaẽ ad collectam,& onera ẽt pro tpibus futuris qa legatum factum cum tali cõdictione est validũ *Ancb.conf.117.Bellon.cõs.40.in prin.Fel. in c.eccl.S.M.nu.77.de const.Parpalia in repet.l. placet vers.sextã limitatione C.de sacrosf eccl.Duen. reg.100.limit.6.Egid.Tomat.in tract.de muner.in sect.siu §.non obstat,quæ signa n.19.car.mihi* 155.

275 *Remig.de Gon.d.q.62.n.19.& 31.* Idẽ est qñ res vendit eccl.vel clerico cum tali onere, qa tunc onus istud habetur loco pretij, & ecclesia potuit assumere in se hoc onus, *alleg.Festa.in trac. de coll.p.4.c.2.n.31.Paul.de Cast.in l.si negotiũ §. fi.de negot.gest.& in l.2.n.3.in fi.C.sine censu vel reliq.Natt.conf.280.in princ.* qđ quid cõtra pñtẽ fallentiã scripserit *Florian.de S.Petro in l.caueri ff.cõia prædior.Ferret.in tract.de gabel.nu.449.Io.*

276 *Aloif.de Leo in l.placet n.19.C.de sacrosf.eccl.* nisi proxime citatos DD. intelligamus prout reuera puto intelligendos esse,qñ illud onus,quod imponiẽ esset personale qa tunc reijcietur ex quo clerici nullo casu compelli pñt ad onus,& munus personale, *vt dicam infra in præsenti eff. n.301.* & sic esset coudictio impossibilis,& cõtra bonos mores,ideo non est adimplenda, *per ea,q̃ latè tradidi in meo trac.de excep.ex c.33.n.35*

277 Limitatur 17.qñ collecta seu gabella esset imposita pro certo,& determinato tpe anteq̃ bona ad ecclesiã vel clericum transirent vtputa ꝑ 10.vel 20.ann. tunc.n.pro tpe clerici tenenẽ ad onus huiusmodi iam impotum si ad eos prædia interim perueniant *Bellon.conf.40. n.4.in fi.Fel.in c.eccl.S.M.n.77.in 3.not.de const. Parpal.in l.placet vers.aliã,& septimã C.de sacrosf. eccl.Duen.reg.100.fallent.7.Remig.de Gon.in d. tract.de charit.subsid.q.62.n.24.in 15.to.tract.diuers.*

uerſ.p.2.cart.187.Ang.conſ.206. licet caſus iſte per aliquos videatur dubitabilis, ego vero dico ꝙ eſt indubitabilis, & ꝙ fallentia eſt veriſſima ea ratione motus quia iſto caſu expenſæ ꝓ quibus impoſita fuit hæc determinata collecta fuerunt factæ ſeu promiſſæ ſub ſpe exigēdi à talibus prædijs, & ſic vnica tantū fuit collecta impoſita tempore quo expenſę fuerunt factæ licet annuatim ſoluenda ſit, & ſic tpe quo fuit impoſita collecta prædia erant in poſſe illius, qui poterat collectari, licet poſtea peruenirint ad exemptos, & eſt indubitabile ꝙ clerici tenent ad collectas pręteritas pro prædijs ad eos nouiter peruentis, *vt dixi ſup.lim.7.n.255.*

278 Limitatur 18. vt prædictus tertius effectus non procedat in clericis hiſtrionib. ioculatorib. & boffonis, qa hij tales ſi exercent ꝓdictā artem vltra annum vel infra annum poſtꝗ fuerint ter moniti, vt ab ea deſiſtant amittunt oē priuilegium clericale, *vt dixi ſup.eff.1.num. 134.lim.63.* & ſic pñt compelli ad ſolutionem gabellarum, & collectarum, & ad ſubeundum cætera onera perſonalia.

279 Limitatur 19. vt prædictus tertius effectus non procedat qñ clericus vel eccleſia acquireret prædium ꝓ quo dñs erat obligatus ad aliqđ munus ſeu ſeruitium ꝓut eſt hoſpitare milites vel qđ ſimile, nāq; eccleſia ad illud teneṫ, veluti poſſidēs rē illi oneri ſubiectā, qđ poteſt exemplificari in eccleſia, vel clerico poſſidente bona feudalia (caſu quo ad illa admittuntur) *c.ſancitū de cēſib.& ibi gloſ.Silueſtr.in ſum.in verb. gabella, il 2.n.10.§.7.Eueraed.conſ.30.n.11.Germon.in trac.de ſacror.immu.lib.3.c.17.n.59.Egid. Thomat.in tract. de muner.in ſect. ſeu §. incipiente exactio munerum n.40.car. mibi 75. Zerol.in praxi Epiſcop.in verb. clericus §.11.circa fi. Rem. de Gon. in tract.de charit.ſubſid.q.62.n.26.in 15.to.tract.*

280 *diuerſ.car.mihi 187.* vbi dicit ꝙ qñ ad eccleſiā ꝑueniſſent poſſeſſiones quarum rōne deberent ꝑſtare ꝑſonale munus ſeu militare ſeruitium vel cōpoſitionem eius loco vt qa feudum ſubiectum tali ſeruitio ad eccleſiā, vel clericum deferanṫ tunc.n.tenetur eccleſia, vel clericus tale ſeruitium præſtare qa hoc onus ſuſtinet ex pacto, & tanꝗ rē oneratā ex quo quælibet res tranſit cum ſuo onere, *Aluar.in Spec. Pont.c.35 ver.quod aūt excuſentur car. mihi 101. in princ.Io. Faber in l.placet n.8.C.de ſacroſ.eccl.Carol.de Graſſalib.in trac.de regalib.Franciæ lib 2.iure.11.Fraēciſc.de Platea in tract.de excom.n.6.Duen.reg.100 ſal.8.Thomat.in tract.de muner. in §. ſeu ſect. exactio munerū n.40.car.mihi 75.Capr.reg.96.n.21. vbi alios allegat, & teſt. de comm. opi.*

281 Quę limitatio intelligitur ꝓcedere in ſeruitio quod fuit conſtitutum a principio conceſſionis feudi, namq; illud eccleſia ſubire teneṫ ſecus ſi nō fuiſſet conſtitutum à principio, *Iacob.in inueſt.feudal.in verſ.feudum nn.33.Ang.in l.fi.n.4.C.de reuocand.donat. Mozius in tract. de feud.in rub.de diuiſ.feud.n.19.verſ.ſed quero ſi Rex car.mihi 17.Intrig.in eod.tract.de ſenu. centur. 1. q.30.n.19.* prout in iſto Regno adeſt eccl. S.M. ciuitatis Rādatij, quæ eſt dña, & patrona feudi vocati dello fraxo, & aliorum feudorū, quorum feudorum rōne tpe militaris ſeruitij pręſtat militare ſeruitium iuxta tenorē ſuarū inueſtiturarum prout cæteri fundatarij cū eqs.

282 Limitatur 20. qñ eccleſia, ſeu clericis poſſideret de facto, & nō de iure vt eſt ſi fratres minores obſeruantes poſſiderent immobilia quę his ſunt prohibita, *per clem. exiui de Paradiſo de verbor.ſignif.* tunc.n. poterit eis collecta imponi, *Ancher.cōſ.109.n.2.Remig.de Gon.in tract.de charit.ſubſid.q.62.n.10.in 15.to.tract diuerſ.p.2. car.mihi 186.Bertach.in tract.de gabell.p.7.n.11. in 12.to.eorundem tract. car. mihi 164. Thomat.in tract.de muneri b.in §.ſeu ſect. ſi quiſpiā n.1.car.mihi 268.Io.Macint.in repet.l.vnicæ car.92.C. de mulier.& ī quo loco munera li.10.Duen.reg.100.ſal. 4.*

283 Limitatur 21. in donatiuo quod fit Regi ꝑ tria brachia qa ex quo clerici in eo concurrūt ſimul cum laicis, & in parlamento ſimul offerunt ſoluere poſſunt iure optimo ad ſoluendū adſtringi *ita in terminis voluit Michael Vrcur. in tract. de regim.Mundi in 2.q. princ.n.88.in 16. to.tract.diuer.cart. mihi 116.* vbi loquiṫ in donatiuo qđ fit in Regno Nauarræ, & ita obſeruaṫ

284 in iſto feliciſſimo Regno in quo oēs Prælati ꝗ interueniunt, & interuenire ſolent ſoluunt tatham, ꝗ tandā appellant, & non ſolum prædictā tandā ſoluunt hij q actu in parlamento in-

285 terueniunt verum ēt hij ꝗ ſunt vocati, licet nō interueniant, & hoc ea rōne qa factum à maiori parte præiudicat minori, *tex. eſt in l ꝙ maior ff.ad municipal.& ibi glo.& Bart. l. nulli ff. ꝙ cuiuſq; vniuer.nom.c.1.de hijs quæ fiunt a maior.p. c. quia pp de elect.doct.in c.cū oēm de conſt. Affl.dec. 1.& in tract.de iur.prothom.verſ.idem de ipſo n.5. Berrett.conſ.1.n.14.Lamilat Corrad in tract.de decurionib.n.48 fol.802. Duen.reg.296. Pariſ. conſ. 90.n.21.lib.4. Borell.ſuper Prag. §. 3.gl. 5. Buiſ conſ.159.n.10.Io. Franc. de Leonard.in pract. tit. de va.ijs iur.n.5.f.83.Guid.Pap.dec.631.Loffred. conſ.51.& in parlamēto dixit Intrigl.dec.18.Petr. Bellug.in ſp.Princ.rub.45.circa fin.verſ.hæ aūt duæ*

286 *car.203.* vbi loquitur in terminis parlamenti Regni Aragoniæ, & vlterius dicit ꝙ ad talem ſolutionē sūt obligati ēt illi q cōtradicūt ſi sūt numero minore, & late loqṫ de iſta materia.

287 Limitatur 22. qñ gabella ſeu collecta imponeret, & ſolueret de licētia ſummi Pontificis, *c.non minus,& c.aduerſus de immun.eccl. Ancher. in c.1.eod tit.in 6.Capr.reg.96.nu. 66. Nauarr.in Manual.c.17.notab.74.n.207.Maribeſ.in tract. de commiſſion.p.1.c.2.n. 92. Thom. Zerol.in praxi*

epiſc.

episc.in verb.clericus §.9. *vers.3. quando.*

288 Limitatur 23. vbi gabella esset imposita super re aqua clericus si vult pôt abstinere, nec ꝑ necessitate ad illã arctaĩ vt est vẽdere carnes vel vinum ad minutũ cũ talia honestius,& cõ modius possit vẽdere ad grossum, *Paul.de Cast. con.423.n.3.lib.2.Burs.cons.161.n.9.lib.2.* vel si.

289 vel si gabella per statutum esset imposita volẽti agere executiuè, *ita Personal.in tract.de gabell. n.90.* vbi dicit ꝙ si clericus voluerit vti prædicto aut simili statuto subijcit prout alij ad soluendum,& contribuendum alleg. *Bald.in 6.q. C.de contrahen.empt.Natt.cons.311.n.3.Abb.in d.c.non minus n.8. & in c.ex literis,n.1.7. & 9.de vit.& honest.cler.& cõs.6.n.2.& cons.13.n.1.in fi.vol.2.Bertab.in tract.de gabel.in 7.p.nu.13.*

290 Limitatur 24. prædictus tertius effect. in clerico vagabundo *l. generaliter C. de episco.& cler. gl.1.in* §. *illius instit.de militar.testam.Soc.iun.cõs. 160.n.76.lib.2.* & tunc dr̃ vagabundus qñ non

291 hẽt certum domiciliũ, *gl.in l.4.§.prætor ait ff.de dam.infe.vbi Bar.n.24.Bar.& Bal.in l.1.in fi.col. 2.vers.tamẽ in vagabũdo C.vbi de crim.agi oport. Guid.Pap.dec.202.nu.2.Iodoc.Damoder.in pract. crim.q.33.n.15.Boss.in tit.de foro compet.nu.70. Lud.Piguer.dec.3.n.9.Mars.cons.58.Clar.§.fin.q. 29.vers.sed hic quæro Marian.Soc.in c.fi.n.57.de for.comp.* & ẽt qui vagaĩ per Mundum *l.1.C.de colon.tracens.lib.11.Bertach.in verb. vagabundus Brun.à Sol.in proposit.iur.in verb. vagabũdi Ioseph Lud.dec.Lucens.16.nu.20. Ioseph Mascard. concl. 1395.n.2.Rim.sen.cons.445.n.35.Cepol.cons.58. n.24.cum seq.* qui oẽs ponunt quando, & quomodo probetur aliquem esse vagabundum.

292 Limitatur 25. in clericis non incedentib. in habitu,& tonsura qa hij tales tenẽtur ad solutionẽ gabellæ *Thom.Zerol. in praxi episc. in vers. clericus* §.9.*ver.secundo in clericis vbi alleg.Guid. Pap.dec.83.gl.in clem.1. in vers. rebus de vit. & honest. cleric. & in c. fin. in vers. fluctibus eod. tit. Couar.in lib.pract.quæst.c.31. per tres conclusiones in vltima fallen.*

293 Limitatur 26. qñ gabella seu collecta imponeretur ꝑ redemptione Principis apud hostes redempti, *Boer.dec.126.n.9.Duen.reg.100.fall. 13.Remig.de Gon.in tract.de carit.subsid.q.62.n. 28.in 15.to.tract.diuers p.2.car.mihi 187.* vbi ad-

294 ducit rõne qa scilicet ecclesia est mater captiuorum *c.qui abstulerit decima q.3.* Cui ego addo alia rõnem quia.s. onus reddimendi principẽ captiuatũ apud hostes dr̃ respicere piam cãm prout dr̃ pium legatũ ꝙ fit pro redẽptio-

295 ne captiuorum, *l.si quis pro redẽptione ibi pijssimã administrationẽ C.de donat.§.si vnum de prædict. ibi ex cã pijssima auth.vt cum de appe.cog.Tiraq.in tract.de pia cã in præfat.vers. Item relictum pro redẽptione vbi alios DD.allegat.* ideo clerici tenenĩ talem collectã soluere qa tenentur soluere collectam quæ imponitur pro causa quæ respicit pietatem, *& dixi supra lim.6.num.251.& seqq.*

296 Et pro complemento totius materiæ pñtis effectus dico qđ in casib. in quib. clerici tenentur ad solutionẽ collectarum vel gabellarum tunc semꝑ sunt compellendi per suos superiores,& officiales clericos non autem per officiales laicos, *Natt.cons.311.n.4.lib.2. Iacob. Butrigar.& cæteri scribentes l. ad instructionem C. de sacrosf.eccl.Io.Aloisf. de Leo in l. placet nu.4. eod. tit. Henr. Bohic.in c.peruenit n.1.de immu.eccl.Carpa. super stat.Mediol.p.2.c.250.nu.4. & 5. Festas. in trac.de collect.& extim.p.4.c.1.n.43.Mars.in practi.§.aggredior n.63.Ferret.in tract.de gab.n.433. Lud.Cat.inter cons.Rim.sen.cons.740.nu.8.lib.4. Guid.Pap.cons.67.lib.1.Fel.in c.eccl.S.M.n.80.de const.Vegg.cons.59.n.2.& cons.44.n.4.* vbi dicit ꝙ isto casu populus dẽt implorare officium iudicis ecclesiastici. *Maccabr.cons.40.n.143.Abb. cons.8.n.3.in fi.& n.21.lib.1.Natt.consil.282.col. pen.Barbat.cons.42.n.3.lib.1.Spec. in tit. de cler. coniug.§.1.n.3.Anast. Germ. in tract.de sacr.immu.lib.3.c.17.n.53.Aluar.in Spec.Pot.c.35.ver. qui aũt excusentur car.mihi 101.Remig.de Gonn.in tract.de char.subsi.q.62.n.39.& 53.in 15.to.trac. diuers.p.2.car.mihi 187.Bertach.in tract.de gabell. p.3.n.24.in 12.tom.eorumdem tract.car.mihi 64.*

297 *Surd.cons.301.n.35.vbi alios allegat lib.3.* ex qua conclusione sequitur qđ si clericus non solueret tributum Imperatori de re sua natura tributaria licet (ſm aliquos) ob non solutionẽ res incidat in cõmissum nihilominus non poterit Prĩceps ꝓpria authoritate capere eiudẽ rei possessionẽ nisi iudex ecclesiasticus declaret rẽ illã cõmissum incidisse, *Alb. in c.qualiter de iud. & in c. verũ de for.cõpet.Fraccia in tract. de ꝑsent.instru.p.8.q.2.n.32.vbi allegat ẽt DD.in l.2. de iur.emphi.* Sed qđ res ecclesiastica nõ incidat

298 incõmissũ ob non solutũ tributũ imperatori, *tenuerunt DD.& ꝑcipuè.Bar.n.2.C.de episc.& cler. Germ.in tract.de sacror.imm.lib.3.c.17.n.86.*

Isti duo numeri fuerunt sublati 299 300

301 Secundo sciendũ est ꝙ clerici,& aliæ ꝑsonæ ecclesiasticæ nunq̃ tenẽtur neq; compelli pñt ad munera sordida,& ꝑsonalia *l.2.l.placet, & l.præsbyteros C.de episc.& cler.c.generaliter §.placet 17.q.1. in quo canonizatur d.l. placet Spec. in tit.de cler.coniug.§.1.n.7. Rossl. Beneuen.in tract. de iud.p.6.rub.de immu.eccl.n.6.Germ. in tract.de sac.imm.c.17.n.43.& c.15.n.14.li.2.Alfer.cons. 70.nu.29. & 32. Rim. iun.cons.2. num.32.lib.1. Natt.cons.280.num.5.lib.2.*

302 Tertio sciendum est ꝙ clerici nunq̃ tenenĩ ad solutionem collectarum,& gabellarum vbi aliquo casu laici essent immunes, *Abb. cons.6. lib.1.Festas.in trac.de extim.p.4.q.1.n.45.Niger. Campa.in clem.7.in verb.priuileg.n.106.lim.5.de vit.& honest.cler.Borell.cons.74.n.49.*

Quar-

303 Quarto sciendum est ꝙ sicut clerici non tenentur contribuere pro onerib. laicorum ita econtra laici non tenentur contribuere pro oneribus clericorum, *Lap.alleg.140.num.4.ubi adhoc allegat,c. Ioannes de clerici coniug.*

304 Quinto sciendum est ꝙ si pro subueniendo onere necessitatis, vel vtilitatis publicæ, vel quauis alia iusta cã pro qua clerici ẽt compelli pñt ad contribuendum imponatur gabella, vt puta super vino vendendo, vel super alia re in ciuitate portanda tunc clerici, & ecclesiastici tenentur onus illud subire quia sufficit quod causa impositione à principio fuerit publica, & respexerit tàm clericorum, quàm laicorum vtilitatem,& commodum, *Iac.Butr. in l. ad instructionem C.de sacros.eccl. Osasc.dec.68.in 1. dub. Purpur.cons.5c. per tot.Surd. cons.301.nu.3.*

305 Sexto sciendum est quid imminutatis priuilegium cõcessum clericis est personale quia eis est concessum tale priuilegium, vt summi Dei cultus frequentiores sint, *cap. non minus de immun.eccl.ubi Card. Ancher. & Abb.in c.secundum de censib. a Valle cons.61.nu.13.lib.4.*

306 Quæro modo qđ si clericus aliqua iusta, & rõnabili cã, & de licẽtia sui prælati esset absens an eius familia,quæ cõmoratur in eius domo, & alimentatur ad expensas ipsius clerici,vt qa essent mater vel soror vel serui pauperes clerici consequantur immunitatem tanquàm si clericus esset pñs, hanc quæstionem ponit Viui. *dec.88.n.5.*& ꝑ plures authoritates,& ꝑ varia iura per eũ allegata concludit ꝙ sic, & dicit ꝙ ita de facto alias fuit decisũ ĩ audiẽtia Apuliç.

Quęro secundo vtrum Papa possit imponere collectam clericis tàm super bonis patrimonialibus quàm super ecclesiasticis, & dico ꝙ sic quia omnes clerici sunt Romano Pontifici subiecti, *ita Ferrett. in tract. de gabell.nu.584.*

SVMMARIA.

1 *Quæstio an clerici succedãt in feudis est satis dubitabilis,ita ut in ea dici potest quot capita tot sñiæ.*
2 *Clerici regulariter non succedunt in feudis cõtra n.3.*
4 *Feudatarius si efficitur clericus statim feudo priuatur & nu.5.ampl.ut nu.6.& an requiratur sententia & nu.9. 10.& 12.lim. ut nu.14.*
8 *Pena licet imponatur ipso iure tamen semper requiritur sententia declaratoria.*
11 *Factum non dicitur quod non est duraturũ perpetuo.*
13 *Protestatio contraria facto non prodest potestãti.*
15 *Dãni euitandi causã qui tractat dẽt esse melioris cõditionis quam is qui tractat de lucro captando.*
15 *Turpius eijcitur qui non amittitur hospes.*
17 *Monachi,& cæteri regulares repelluntur à successione feudorum.*
18 *Vouens ingredi religionem an admittatur ad feudum & nu.20.*
19 *Vouẽs dẽt adimplere uotũ sub pęna peccati mortalis.*
20 *Dominus feudi põt recusare vassallum existentem in peccato mortali contra nu.23.*
21 *Vouẽs ingredi religiõnẽ si de facto cõtrahit matrimonium non ꝓꝑ annullatur ipsum matrimonium.*
22 *Nouitij morientis infra annum probationis quibus acquirantur bona.*
24 *Nouitius an succedat in feudis.*
25 *Nouitius egrediens à religione infra annum nouitiatus an recuperet feudum, & nu.26. & 32.*
27 *Nouitius iure permittẽte recedere potest à religione.*
28 *Pæna non meretur quod fit iura permittente.*
29 *Annus nouitiat' dr̃ annus ꝓbationis ex quo datur nouitio ut ꝓbet religionẽ,& ab ipsa religione ꝓbetur.*
30 *Nouiti' durãte anno ꝓbationis põt retinere beneficiũ*
31 *Nouiti' pẽdẽte anno ꝓbationis põt facere testamẽtũ*
32 *Nouitius exiens à religione habetur vti postliminio reuersus.*
33 *Cõuersi religionis approbatæ an succedant in feudis.*
34 *Filij alicuius clerici uel monachi suscepti ante clericatum an succedat in feudo, & nu.38.*
35 *Filius masculus descẽdens ex femina censetur exclusus quando eius mater est exclusa.*
36 *Femina,& omnes alij descendentes ab ea excluduntur à successione feudorum.*
37 *Femina ex feminis non excludũt cæteras feminas existente statuto quod masculi excludant feminas.*
39 *Filius muti vel aliter imperfecti qui propterea excluditur an feudo excludatur, & ipse.*
40 *Pater delinquendo non potest præiudicare filij in successione feudi.*
41 *Filius natus ex matrimonio putatiuo dicitur legitimus,& successibilis etiam in feudo,vt nu.43.*
42 *Filius clerici susceptus tempore clericatus nunquam potest dici natus ex matrimonio putatiuo, & per consequens nunquam est successibilis.*
44 *Ecclesia non põt succedere in feudo limit. vt nu.46.*
45 *Ecclesiæ nec etiam pro anima legari potest feudum.*
47 *Ecclesiæ multæ q̃ habent feuda in regno enumerãtur.*
48 *Clerici nec ẽt in feudis paternis succedere possunt.*
49 *Moniales nõ possunt succedere in feudo,& n.50.52.*
51 *Fęmina quæ fuit habilitata ad successionem feudi censetur habilitata vt possit seruire per substitutum.*
53 *Specialia duo circa idem concurrere non possunt.*
54 *Femina regulariter non succedit in feudo.*
55 *Cõcesso vno speciali est incõueniens cõcedere,& aliud*
56 *Impedimento vno sublato remanent cætera quando plura impedimenta obstabant.*
57 *Dispensatio concessa quo ad vnum impedimentum nõ porrigitur ad aliud. (ad alium.*
58 *Dispensatus ad vnũ effectum non censetur dispẽsatus*
59 *Illegitimus dispensatus ad ordines sacros non censetur dispensatus ad succedendum.*
60 *Dispensatus ad obtinendũ canonicatũ uel dignitatem in ecclesia catredali non censetur dispensatus, vt possit esse delegatus Papæ ante 20. annum.*
61 *Dispẽsatus ad ꝓsbyteratũ ante ætatẽ perfectã nõ cẽsetur dispẽsat' ,ut possit obtinere beneficiũ curatũ.*

Cle-

151 *Clericus non excluditur a feudo improprio pro quo præstatur seruitium reale.*

152 *Femina succedit in feudo ꝑ quo ꝓstatur seruitiũ reale.*

153 *Consuetudines feudales per quas excluduntur clerici, & femina sunt exorbitantes.*

154 *Dispositio exhorbitans loquens in casu simplici non extenditur ad casum mistum.*

155 *Monasterium potest retinere feudum durante vita monachi quando debetur seruitium reale.*

156 *Clericus an possit retinere feudum quando vltra seruitium reale est præstandum iuramentum fidelitatis, & quid in femina nu. 157.*

158 *Vassallus quando promittit pensionem ultra fidelitatem tunc non dicitur promittere pensionem, & ea est causa impulsiua.*

159 *Vassallus cessans a solutione pensionis non priuabitur iure suo a feudo.*

160 *Vassallus dicitur præstare seruitium reale pro feudo quando id quod præstatur est quid magnum.*

161 *Dominus feudi an possit eligere si uelit seruitium personale an vero adoam.*

162 *Feudum quando dicatur rectum vel proprium aut improprium.*

163 *Feudum datum pro annuo censo dicitur potius censualis quam feudalis.*

164 *Princeps laicus potest dispensare vt clericus succedat in feudo etiam in præiudicium agnatorum sic etiã in femina, nu. 165. & nu. 175.*

166 *Princeps propter benemerita patris potest excludere agnatos a successione feudi, & inuestire feminas non vocatas.*

167 *Princeps potest legitimare filium in præiudicium venientium ab intestato, & in iure quæsito nu. 168.*

168 *Princeps potest legitimare illegitimos etiam in hæreditate quæ reperitur adita per hæredes legitimos sed contra nu. 170. & 171.*

172 *Princeps potest habilitare personam alias inhabilem ad succedendum in feudis.*

173 *Successiones feudales sunt de iure positiuo, ideo possunt per principem tolli.*

176 *Princeps potest de plenitudine potestatis mutare ordines successionum in præiudicium successorum.*

176 *Ius tertij sine causa tolli non potest.*

177 *Princeps insuflat spiritum instantiæ peremptæ.*

178 *Princeps donatione perfecta potest conditionem, & qualitatem apponere.*

179 *Princeps potest tollere domino prædij vtilitatem alluuionis ei delatam.*

180 *Princeps potest concedere dilationem debitoribus ad soluendum.*

181 *Emphyteuta, & feudatarius solum acquirit vtile dominium 182. & 183.*

184 *Princeps potest etiam sine causa tollere ea quæ sunt introducta de iure positiuo nu. 185.*

185 *Princeps potest tollere ius vtilis dominij sine causa.*

186 *Princeps potest disponere vt antequã spoliatus restituatur cognoscatur causa possessorij cum petitorio.*

187 *Princeps potest tollere appellationem, & ordinem iudiciarium, nu. 188. & 189.*

190 *Clerici de iure ciuili admittuntur ad successiones sicut cæteri nu. 192. & 193.*

191 *Clericus hẽt iura sanguinis, & eo respectu non excluditur a successione feudi, sed stante impedimento seruiendi.*

194 *Suitas non tollitur per clericatum.*

195 *Clericus succedit equaliter cum alijs.*

197 *Res feudalis reuertitur ad suam naturam etiam in præiudicium tertij.*

197 *Priuilegium alicui concessum per quod redducitur ad pristinum id quod competebat ualet etiam in præiudicium tertij.*

199 *Princeps an possit ad suum libitum tollere feudum vassallo nu. 202.*

200 *Feudum dicitur gratia seu priuilegium.*

201 *Princeps potest tollere, & reuocare suum priuilegiũ.*

203 *Filius legitimatus cum clausula, vt possit succedere cum alijs filijs legitimis multo magis poterit succedere existentibus transuersalibus.*

204 *Occidendi permissũ multo magis vulnerãdi censetur*

205 *Dispensatus promoueri ad ordines sacros multo magis censetur dispensatus ad ordines minores.*

206 *Princeps dispensans clericis vt succedant in feudo si bi præiudicat, & non agnatis.*

207 *Exceptio de iure tertij etiam quòd sit exclusiua iuris agentis non potest apponi quãdo ille tertius nolit.*

208 *Agnati an possint contradicere dispensationi factæ a principe, vt clericus succedat in feudo.*

209 *Filius feudatarij qui commissit crimen læsæ maiestatis in vita patris si princeps crimen remisit admittitur ad feudum excluso secundo genito.*

210 *Succedendi facultas si nimis angustaretur clericis multi retraherentur a clericatu.*

211 *Homines facilius deliquunt ex facilitate consequendi gratiam.*

212 *Facilitas consequẽdi dispensationem ad successionem clerici inducuntur ad clericatum.*

213 *Citatio non requiritur vbi citatus non potest contradicere actu faciendo.*

214 *Citatio partis nõ est necessaria in cõcessione priuilegij.*

215 *Princeps simpliciter inuestiẽs clericũ de feudo in quo non põt succedere non censetur cum eo dispensare in præiudicium tertij idem in femina nu. 218.*

216 *Princeps in dubio non ꝓsumitur ius alterius ledere.*

217 *Quælibet concessio facta a principe censetur absque præiuditio tertij.*

218 *Dispẽsatio dẽt fieri ante deuolutũ feudũ secus si post.*

220 *Princeps non potest tollere ius quæsitum alteri, & nu. 221. & 222.*

223 *Clericus an aliquando admittatur ad feudum ex quadam equitate nu. 227.*

224 *Clericus assumendo clericatum videtur feudum renuntiare.*

225 *Summus Pontifex non excluditur a successione feudi vt alij clerici 226.*

228 *Femina licet excludatur a feudo tamen quando est permissum per inuestituram non excluditur.*

229 *Contractus ex conuentione legem accipiunt.*

230 *Clericus admittitur ad feudum quando seruitium põt præstari per substitutum nu. 231. & quando est transitorium ad omnes nu. 234. 235.*

232 *Vassallus in quibus casibus admittitur ad seruiendũ per substitutum, & nu. 233.*

236 *Industria personæ non dicitur electa quando in concessione feudi est facta mentio hæredis, & quando censetur electa nu. 137. 138.*

239 *Dictio quibuscumque est vniuersalis, & comprahendit omnes etiam extraneos.*

240 *Clericus non admittitur ad feudum quando in inuestitura non est dictio quibuscunque vel simile sic etiam femina num. 241.*

242 *Verbum hæres intelligitur pro filio masculo.*

243 *Vbi militat eadem ratio ibi militat idem ius.*

245 *Feudales leges, & consuetudines sunt correctoria iuris communis, ideo restringenda 245.*

246 *Clerici an excludantur a feudo franco, & libero, & quid in ecclesia nu. 247. & nu. 248. & quid si tenentur præstare iuramentum fidelitatis 250.*

249 *Feudum quando dicatur francum, & liberum.*

251 *Clericus non põt iuramentũ fidelitatis præstare quia tale iuramentũ est personale, & qd in femina 252.*

253 *Femina non excluditur à feudo franco licet præstetur iuramentum fidelitatis.*

254 *Clericus an admittatur ad feudum si non apparet inuestitura.*

255 *Feudum in dubio præsumitur proprium, & rectũ 256*

257 *Clericus licet nõ succedat in feudo tamen hét vitã militiã super feudo ꝙ procedit ẽt in monacho n. 258.*

259 *Soror quæ monasterium ingreditur habet dotem de paragio super feudo.*

260 *Clericus & mulier succedunt in Regno Franciæ, & in alijs nu. 266. & quid in monacho vel alio religioso nu. 267. & quid in femina nu. 268.*

261 *Clericus an succedat in feudis emptitijs, & nu. 262. & quid in femina, & de ratione, nu. 263. 264.*

265 *Feudum quando dicitur emptitium, & improprie dicitur feudnm.*

269 *Regnum non est feudum sed ad instar feudi.*

270 *Tertiarij admictuntur ad successionem feudi.*

271 *Clericus, et religiosus admittitur ad feudũ quãdo fuit inductus ad clericandum vt non succedat in feudo.*

272 *Clericus dicitur habilitatus si possessionem feudi habuit absq; contradictione agnatorum, & domini sic etiam femina num. 273.*

274 *Clericus an succedere poterit in feudo femineo.*

275 *Clerici admittuntur ad feudum in isto Regno.*

276 *Clericus & femina equiparantur in successione feudorum 277.*

278 *Feudum femineum dupliciter dicitur, & nu. 279.*

280 *Clericus potest acquirere feudum nouum num. 282. 289. 290. 291. 292. lim. 293.*

281 *Iura quæ prohibent clericis habere feuda loquuntur in feudis iam concessis secus in concedendis.*

283 *Princeps promouens scienter inhabilem censetur cũ eo dispensare, & an requiritur in literis, vt expresetur inhabilitas nu. 284. 285. & 286. lim. 288.*

287 *Electus a principe præsumitur dignus, & habilis & si alias esset indignus.*

294 *Princeps non videtur cum inhabili dispensare quando ignorat inhabilitatem.*

295 *Scientia principis concedentis probatur si illũ nominauit clericũ, vel præsbyterũ in concessione feudi.*

296 *Contrahens cum debitore fallito seu decocto non potest desistere à contractu seu petere fideiussionem quia sciebat vel scire debebat illum talem secus si superuenit fallimentum.*

297 *Dominus feudi si scienter inuestiuit clericum de feudo videtur cum eo dispensare, & contentatur, vt possit seruire per substitutum sic etiam quãdo quis propter dignitatem seruire non potest, nu. 298. contrarium nu. 299.*

300 *Clericus denouo inuestitui de feudo tenetur præstare iuramentum fidelitatis.*

301 *Clerici succedunt in feudis ecclesiasticis, & fideicommisso 314. & 315.*

302 *Feminæ non censentur exclusæ a feudo quando à principio fuit concessum a feminis nu. 203. 317.*

304 *Naturalis vel spurius licet non admittatur ad fideicommissum tamen quando est relictum a naturali vel spurio admittitur, nu. 305.*

306 *Priuilegium immunitatis concessum a femina comprahendit etiam descendentes ex femina 207.*

308 *Emphyteusis concessa pro se, & hæredibus masculis non transit ad masculos ex femina quod secus est quando talis concessio habuit originem a femina num. 318.*

309 *Omne simile diligit suum simile.*

310 *Feudum ecclesiasticum non solum transit ad clericum sed etiam ad ecclesiam.*

311 *Vassallus qui habet feudum ecclesiasticũ potest illud relinquere alteri ecclesiæ.*

312 *Feudum dicitur ecclesiasticum duobus modis n. 313.*

316 *Feudum si sit concessum alicui filio naturali alij naturales succedere possunt, licet naturales excludantur a feudo.*

319 *Monasteriũ in quo fuit ingressus feudatarius succedit in feudo saltim durante eius vita, & quid in feudo improprio nu. 320. 321. 322. & quando præstatur iuramentum 323. 324. 325. 326. & quid in maioratu 327. & quid in emphyteusi nu. 328.*

329 *Feudum concessum ecclesiæ an præsumatur cõcessum in naturam feudalem an vero in allodialem.*

330 *Feudum cui aperitur quando vassallus priuatur ob clericatum.*

331 *Ecclesia an priuetur feudo ob delictum vel felloniam prælati.*

332 *Feudum an possit legari pro anima, & si non potest an debeatur extimatio.*

333 *Clericus si admittitur ad feudũ pro quo debetur seruitium tale seruitiũ poterit præstari per substitutũ.*

334 *Clerici dicuntur facto suo exclusi a successione feudi.*

335 *Iura loquẽtia de personis ecclesiasticis quæ dãt uel habẽt feuda intelligũtur de ipsis feudis eclesiasticis.*

QVAR-

QVARTVS EFFECTVS.

1 QVartus effectus clericatus vt clerici
nõ possint succedere in feudis, cuius
effectus materia est quotidiana, &
satis dubitabilis, *vt dixit Curt. iun. in*
tract. de feud. p. 3. secundæ partis principalis nu. 13.
& ꝙ hęc quęstio sit multum controuersa dixit
Io. Ficard. in add. ad Villalobs in lit. F. n. 29. Misinger. obser. 48. cent. 5. in tantum quod Siluan. cons. 3.
n. 52. lib. 1. de ista quæstione scribens affirmauit ꝙ in ea dici poterit tot esse sententias quot
capita, *Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. nu. 67.*
vers. secunda quæstio car. mihi 460. & Bombac. in
c. 1. §. qui clericus si de feud. fuerit contron. &c. di-
2 cit ꝙ iste articulus habet magnam DD. contrarietatem, qui quidem effectus qd clericus
non succedat in feudis deducitur ex tex. *in c. 1.*
in fi. de feud. fem. ibi clericum nullo modo debere succedere & c. 1. de milit. vassall. qui arm. bell. deposuit
c. 1. an mut. vel aliter in perfect. c. ex multa de vot. &
hanc opinionē amplexi fuerunt Isern. in c. 1. de cler. qui inuest. fec. & in c. 1. in fi. de benefit. femi. & in
c. 1. §. qui clericus, si de feud. defunct. & in c. 1. de
Vassall. milit. qui arm. depos. Bal. Alnarot. & Cuiatius in d. §. qui clericus, idem Cuiatius in dict. cap. 1.
de milit. vassall. Ardizzon. in summa feud. in titu. quib. mod. feud. ammitt. versicu. item ammittitur si
clericus efficitur Beluis. in capit. 1. §. si quis decesserit, si de feud. defunc. Blanc. in summa de success.
feud. §. sed forte quæro aliquis Henric. in sūma feud.
sub tit. qui hodie obtinent de feud. alienan. §. quid ergo si ecclesia Hostiens. in sum. in tit. quib. mod. feud.
ammittit. vers. propter religionem vero, & de immu. eccl. §. quātum, & in quos, Spec. in tit. de feud. §. quoniam super Hommagijs vers. 25. et in tit. de instrum.
editione §. cōpendiosè ver. quòd si homo vel ascriptitius Ias. ī vsib. feud. n. 120. Zasius in tract. de feud.
p. 5. n. 71. & seq. Sonsbec. in eod. tract. de feud. p. 12.
n. 137. & 144. Gulıel. de Bened. in repet. c. Raynutius in verb. duas habens filias nu. 34. de testament.
Clarus in §. feudum q. 78. Hannet. in tract. de feud.
p. 2. feud. 3. Bart. in l. si finita §. si de vectigal. ff. de
damn. infec. Cin. in l. 1. C. qui admitt. Loriot. in tract.
de feud. sub tit. de success. feud. Cott. in memor. in
verb. clericus Alex. cons. 10. nu. 4. & 5. vol. 5. Soc.
sen. cons. 257. vol. 2. Forest. in trac. de success. p. 4. c.
23. n. 33. Scrad. in trac. de feud. p. 7. c. 5. n. 30. Bero.
cons. 16. n. 14. lib. 1. Gozza. cons. 26. nu. 53. Alciat.
cons. 222. in princ. Rol. cons. 23. n. 19. & seq. lib. 1.
Natt. cons. 507. n. 16. & cons. 600. n. 11. vol. 3. Hircou. in com. opin. in verb. clerici feudis, vbi asserit
istam esse com. opi. prout talem affirmat etiā Schenc.
in tract. de feud. p. 6. de success. descendent. n. 23. Cæphal. cons. 1. n. 2. lib. 1. vbi dicit quod ita tenēt cōiter
scribentes in authen. ingressi, & in auth. si qua mulier. C. de sacros. eccl. & in c. in præsentia de probat.
Duen. qui hanc opinionem ponit pro regula nu. 103.
Menoch. cons. 181. n. 81. lib. 2. & cons. 202. nu. 122.
lib. 3. & cons. 54. n. 18. vol. 1. & cons 519. n. 8. vol.
6. Burs. cons. 199. n. 13. lib. 2. & cons. 63. n. 23. lib.
1. Io. Ficard. in add. ad Villalobs in com. opi. lit. F. n.
29. vers. contrariā vero, vbi test. hāc esse veriorem
& mag. com. opi. Osasc. dec. 27. n. 4. Io. Ibani. de Marin. in tract. de feud. tit. 2. n. 139. vbi affirmat se vidisse iudicatum secundum istam opinionē Affl. dec.
320. n. 1. & 6. vbi dicit quòd ita alias de facto iudicauit sacrū Consilium Neap. & n. 10. dicit quod eius
sententia fuit approbata Romul. in l. vt vim n. 70. ff.
de iust. & iur. qui ēt asserit qd ita bis fuit decisum in
Academia Ingolstadiensi Misinger. obser. 48. cent.
5. vbi dicit quod hanc opi obseruat Camera Imperialis Lancell. Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 2. de Rege
q. 1. nu. 21. vbi asserit istam esse com. opi. Cur. iun. in
tract. de feud. in 3. p. 2. p. princ. n. 16. & seq. car. mihi 274. Gueri in. Pison. in eo. trac. de feud. c. 32. n. 8.
& seqq. Io. Sceued. in epitom. feud. p. 3. n. 104. & in
tit. de succes. mascul. descenden. n. 22. car. mihi 288.
Fusius in suis sing. in lit. C. n. 102. Capic. dec. 32. n.
1. Io. le Chirier. in tract. de primogen. lib. 1. q. 24. n.
40. & seq. in 10. to. trac. diuer. p. 1. car. mihi 37. Pet.
de Bauen. in tract. de feud. tit. 30. de benefit. femin.
§. ex hoc in 10. to tract. diuers. to. 2. car. mihi 31.
Ruyn. cons. 42. n. 9. vol. 1. Vulteius in trac. de feud.
lib. 1. c. 9. n. 67. ver. atq; ita per tex. cart. mihi 464.
& vers. non obstāt quæ supra car. 473. & vers. sequ.
vbi respondet argumentis pro contraria parte adductis Facchinæè in controuers. lib. 7. c. 35. vbi ponit diuersas distinctiones Carol. Zapp. in repet. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 2. cum plurib. seqq. vbi recenset fundamenta huius opinionis, & n. 21. & seq.
Duen. reg. 103. vbi hanc opi. ponit pro regula Rim. iun. cons. 796. n. 1. & 12. 13. 14. 15. & 68. lib. 7. &
cons. 527. n. 12. & 72. lib. 5. & cons. 5. & 557. n. 1.
3. & 13. lib. 5. vbi test. de com. opi. & iterum cons.
368. n. 59. & 60. lib. 4. vbi vltra ꝙ multos alios allegat dicit hanc opi. esse veriorem, & crebriorē Menoch. cons. 202. n. 121. vol. 3. Bursat. cons. 129. nu.
28. lib. 1. Pancirol. cons. 111. n. 1. Berretta cōs. 100.
n. 16. & cons. 82. n. 1. Maccabr. cōs. 23. n. 3. & seq.
vbi dicit ꝙ ista opin. est verior, & mag. com. Io. Bat.
Vincema. cons. 1. n. 122. & 126. inter cons. feud. diuers. Paris. in repet. c. in præsentia, n. 102. vers. visis
modo causis de probat. Io. Gallius cons. 2. n. 100. inter
cons. feud. diuers. vbi dicit hanc opinionē esse de iure
veriorem Brun. à Sole in compend. resolut. proposit.
iuris in vers. clericus feudi incapax est, vbi alios allegat Osasc. cons. 24. nu. 10. lib. 1. Molin. in tract. de
primog. Hisp. lib. 1. c. 13. n. 96. Sicard. in l. 1. nu. 10.
C. quæ sit longa consuet. Menoc. de arbi. casu 231. n.
1. 11. & in add. ad eundem cas. 231. n. 1. & 2. vbi pro
ista opin. adducit multos DD. & multos rationes,
& num. 8. vbi hanc opinionem ponit pro regula, &
cons. 54. num. 28. lib. 1. & cons. 181. num. 80.
lib. 2. vbi propè infinitos adducit & multa circa hanc
conclusionem scribit, & cons. 722. nu 57. lib. 8. Cagnol.

gnol.

gnol.in l.2.n.262.C.de pact.inter empt.& uend. ubi asserit istam esse mag. com. opi. Iacob. de Bellouis.in c.1.§.si quis decesserit, si de feud. content. sit inter dom.& agnat.& in c.1.in fin. an mutus vel surdus, Blanc.in sum.in tit.de success.feud. §.si forte quaeret aliquis Minad. in repet. const. Regni in aliquib. in verb.filiorum n.5.de success.filior.Comit.vel Baron. car.mihi 17.Duen.reg.103.in prin. vbi hãc opi.ponit pro regula Cepoll.cons.24.nu.23.lib.2.in ciuil. Odofr.in Auth.ingressi, C. de sacros.eccl. Cinus in l. quisquis C.de episc.& cler. & in l. 1.C. qui admitti Pet.de Forliuio,& Iac.de Aren. in d. l. quisquis Io. Marsil.in sum.feud.in tit.quib.mod.& caus.feud. ammittit.Vrsill.in adnot.ad Affl.dec.320.n.1. Iacobut.de Franch. in repet. rubr. de ijs qui feud. dar. poss.§.qa vidimus n.58.car.mihi 17. post dec.Vincent.de Franch.& n. 60.& 61. vbi dicit quod cum quadam distinctione est cõior cõtraria Io. Fasolus in c.1.§.qui clericus si de feud. sit content.&c. Bart.in l si finita §.si de vectigalibus n.3.ff.de damn.infect. Bald.in l.quisquis C.de episc.& cler. & in l.data opera n.39.C.de accus.Alex.cons.10.nu.3.& 8.lib.5. Fel.in c.solitae n.12.de maior. & obed. Ruy.cons.18. n.3.& cons.42.n.9.lib.1.Papp.cons.21.n.24.lib. 1.Surd.cons.140.n.30.lib.1.Bero.cons.16.nu.14. lib.1.Crot.cons.399.n.5.lib.3.Bursat. cons.63.nu. 24.vbi test.de com.& mag.com.opi. Io. Faisun.sup. consuet.Turonen.tit.11.art.1.in fi.car.mihi 63.Vesimbet.cons.55.n.17.lib.2.Roland.cons.41.nu.27. lib.4.Neapo.super cõsuet.Neap.in probem.n. 300. Cassan.super cõsuet.Burgun.rub.3.§.5.in verb.excepte les reitigiose n.1.&2.car.mihi 450.vbi hãc opinionem corroborat diuersis iuribus, & pro ea allegat multos DD. & iterum n. 8. vers.quid dicendum,& n.10.Vran.cons.9.n.31.lib.1.Roland.cons.23.nu. 22.lib.1.Clar.in §.feudum q.78.per tot. Ias. in l.de quib.n.40.ff.de leg.& in auth.ingressi nu. 35. C.de sacros.eccl.Dec. in c. in praesentia nu. 74. de probat. Affl.in c.1.§.ex hoc illud n.28.de feud.fem.& in c. 1.n.22.An mutus vel surdus Brun.cons.16.n.16. Bursa.cons.63.n.27.& cons.129.n.28.lib.2.Cefal. cons.151.n.1.& 2.lib.2.& cons.1.nu.6.lib.1. Intrig.in tract.de feud.cent.2.art.1.n.121.& art.93. n.50.D. Mastrill.in add.ad Pet.de Greg. in trac.de conces.feud.p.4.q.7.in lit.C. Bambacar. in c. 1.§. qui clericus n.75.76.& 77.si de feud. content. fuer. Harman.Pistor.in quest.feudal.in 3.p.lib.2. q. 33. latissimè loquitur circa istam qõnem Brocolt.in trac. de feud.c.5. qui feud. dare vel accipere poss. nu. 49. Vultcius in tract.de feud.c. 9.n.67. vers. verum,& vers.sequentibus cart.mihi 463.Schench.in tract.de feud.lib. 3.tit.8.in princ. Balzeran.in c.1. §. ex hoc n.13.de feud.fem.

3 Rationes vero quibus fundaẽ hęc opinio ponunt Vulteius,& Bambacar.locis supra citatis apud quos videri possunt. Et licet ista opinio sit ita à tot DD.amplexa nihilominus non defuerunt qui ex diametro contrarium tenuerunt dicentes ꝙ clerici non excludunt à successione feudorum, ita glos.in c.1. in verb.non valet, An mutus vel aliter imperfectus & in c.1.in verb.succedere de feud.femin.& in l.quisquis in verb.subrogato C.de episc.& cler. Sal. ĩ auth. ingressi nu.11.de sacros.eccl. Barbat.in rub. de feud. Dynus in sum.de feud.§.feminae vers.clericus Laud. in c.1.§.& quia nu. 19.& seq. de ijs, qui feud.dare poss.vbi test.se cum oĩb.DD. de collegio Papiensi,& Bononiensi cõsuluisse pro episcopo Parmensi.Bart.in c.1.de Vassall.qui depos.arm.Archid.in c.si qua mulier 18.q.6. Innoc. Io. Andr. Hostiens. Gemin.& Butr.in c.in praesentia de probat.tit.21.n.14.vbi dicit quod ista opinio est verissima nisi contrariũ cautũ sit in inuestitura Praeposit.in c.1.§.& quia n. 46.q feud.dar.poss.Iacobin.in sua inuest.feud. in vers.& qnibusćũq; haeredibus n.4.car.mihi 24.in forma magna,& in forma parua cart.73.Petr.de Rauen.in c. 5.§.si quis decesserit,si de feud.defunct.cõtent.fuer. Guerr.Pison.in tract.de feud.q.32.n. 6.& seq.vbi latè defendit istã opinione,licet ipse contrariũ teneat n.8.Pet.Iac.ĩ praxi libe.rub.59.n.14.& rub.61.n. 25.rub.63.n.23.Maran.cõs.130.n.3.&seq.vbi dicit ꝙ si offert separatum seruire per substitutũ non excluditur à successione feudi, & ꝙ contraria opinio pcedit qñ nolit seruire per substitutũ Calder.cons.2.per tot.in tit.de feud.Bellam. cons.48.n.31.vers.sed contra Io.Rainard. in repet. c.Imperiales §.firmiter nu.40.vers. hodie tamen,de prohibita feud.alien.per Feder.Syluan.cons.3.n.53. & 54.vbi dicit ꝙ si contraria opinio esset vera multi retraherẽt à clericatu, & vita contẽplatiua Cassa.super consuet. Burgund.rub.3.§.5.vers. ex septe lex legius n.8.ver.quid dicendum car. mihi 452.Cornett.inter cons.Albert.cons.352.nu. 3.& 7.Vran.cons.9.n. 2.lib. 1. vbi ẽt adducit rõnes pro ista opinione Pancirol.cons.83.n.2.Roland.à Valle cons.23.n.19.lib.1.Cesal.cõs.641.n.22.lib.5. vbi dicit ꝙ tunc succedit qñ est paratus seruire per substitutum,Curt.sen. cons. 62.nu.1.& 63.& pro hac opinione multas adducit rõnes, & fundamenta Intrig.in tract.de feud.cent.2.art.1.nu.119.Vult. in eod.tract.de feud.c.9.n.67.vers. qđ aũt, & vers. seq.car.mihi 461.Masil.ad decis.Cap.dec. 10.n.5. Et licet has opiniones conatus fuerit concordare Mozz in trac.de feud.in tit.ex quib. caus feuda ammictan.n.14. nihilominus eius cõciliationes sunt potius limitatationes prioris opinionis quam conciliationes, ideo praedicta priori opinione recepta quae est verior,& magis communis pluribus modis ampliari potest.

4 Primo Ampliatur vt procedat nõ solum in feudo ꝙ defertur tpe quo quis est clericus, verum ẽt pcedit,& hẽt locum in feudo iam acquisito namq; si quis hñs feudum efficit clericus vel aliter religiosus illud statim ammictit, c.1.§.quis clericus, si de feudo defuncti contemptio sit c.1.in fin.vbi DD.An mutus vel aliter imperfectus c.1.in fi.& ibi scribentes,de feudo femina, c.1. & ibi

& ibi ēt scribentes, de milite vassallo, qui arma deposuit Iacobin. de S. Greg. inuestitura feudali in vers. dictique vassalli n. 20. Bald. in l. quisquis C. de episc. & cler. Martin. Siluan. in tract. de feud. in rub. quib. mod. feuda ammittan. Cott. in suis memor. in vers. clericus quis efficitur Vulte. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. verum quod clericus, Sosbech in tract. de feud. p. 4. n. 3. vers. decimoquarto, & p. 12. n. 137 Feder. Schenc. in eo. tract. de feud. lib. 3. tit. 8. nu. 4. Clar. in §. feudum q. 78. nu. 4. vbi dicit hanc op. esse veriorē, & mag. comm. Balzer. in c. 1. §. ex hoc n. 13 de feudo feminæ Arossental. in Sinops feudorū cons. 73. Thom. de Marinis in tract. de feud. tit. 2. de feudo ex pacto, & prouidentia n. 139. car. mihi 225. vbi dicit ꝙ hæc est receptior opinio Franc. Caldas in repet. l. si curatorem habens in ver. implorare in integrum restōnem n. 32. de in integr. rest. Pet. Enriquez cons. 51. n. 2. Ruy. cons. 42. n. 9. lib. 1. Rom. iun. cons. 557. n. 5. & 6. lib. 5. vbi dicit ꝙ hæc opinio est verior, & mag. comm. Panciro. cons. 101. n. 1. Berrett. cōs 82. n. 1. Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 133. & 134. vb ēt test. de mag. com. opi. Mantic. in tract. de coniect. vltimar. volunt. lib. 11. tit. 9. n. 31. Barbat. in tract. de præstantia Cardinalium p. 1. q. 5. n. 3. in 13. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 77. Bero. cons. 16. n. 14. lib. 1. Curt. iun. cons. 192. nu. 42. & 45. lib. 3. Cesal. cons. 641. n. 6. lib. 5. & cons. 1. n. 1. & 2. lib. 1. vbi testatur de mag. com. opin. & dicit ꝙ hęc ampliatio procedit in oībus alijs religiosis Menoch. cons. 181. n. 75. lib. 2. Vran. cons. 9. n. 2. Et li-
5 cet cōtra præsentem ampliationem tenuerint aliqui relati per Harma. Vult. in d. tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. ver. quod aūt clericus cart. mihi 461. nihilominꝰ nō est recedēdū ab ipsa ampliatione qua retēta ēt subampliabis aliqbus modis.

Subampliatur 1. vt ab ipso feudo cadat ipso
6 iure, & ipso facto, c. 1. §. qui clericus, si de feud. defunct. ibi eo ipso Menoch. d. cons. 181. n. 81. lib. 2. vbi alios allegat Ruyn. cons. 42. n. 9. lib. 1. Corne. cōs. 16. n. 10. lib. 1. Mantica in tract. de cog. vlt. volunt. lib. 11. tit. 9. n. 31. Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 131. & 151. vbi allegat Aluarott. & Bal. in c. 1 §. qui clericus in princ. vers. nam quoties, si de feudo defun. &c. & dicit ꝙ quoties quis priuat rōne
7 status incompatibilis eo casu ipso iure priuat & licet priuet feudo ipso iure nihilominus requirit snīa declaratoria, Silua. in d. trac. de recog. feud. n. 22. n. 26. Barba. in add. ad Bal. in l. 1. C. de secund. nupt. Bursat. cons. 14. nu. 17. vol. 1. Intrigl. d. c. 1. n. 160. quidquid in contrariū tenuerint ali-
8 qui relati ab eo n. 159. & ex regula re ꝙ vbi pœna imponit ipso iure semp requirit snīa declaratoria Bero. cōs. 76. n. 95. & 96. Tiraq. in l. si vnquam in verb. reuertatur n. 20. & n. 400. Rōcagall. de duob. reis lib. 2. n. 34. f. 69. Mago dec. flor. 16. nu. 13. 45. & 47. Sil. cons. 190. n. 13. Scrader. de feud. in 2. p. 2. princ. sect. 8. nu. 46. cū seq. ꝙ requirit saltim pp auocandā possessionem, Clar. in §. feudū q. 62. & in §. emphyteusis q. 9. Burs. cons. 40. n. 38. & 39. lib. 1. vbi de mag. comm. test. Paris. de Put. de reintegr. feud. c. 30. n. 10. vbi ēt de cōi test. & c. 233. n. 3. Menoch. cons. 503. n. 9. vol. 6. Celsus Vgo cōs. 33. n. 8. & 9. Burs. cons. 14. n. 18. & cōs. 43. n. 22. & cōs. 77. n. 22. qb. ī locis de cōm. test. Port. cōs. 149. n. 21. Benint. dec. 37. n. 4. de qua conclusione Deo dāte latiꝰ loquar in alio tract. de effec. clausularū in clausula (ipso iure, & ipso facto)

9 Subampliatur secundo, vt feudum ammittat ēt si post ꝗ fuit factus clericus vel monachus habitum clericalem vel monachalem deferat, Iser. in c. 1. §. qui clericus n. 4. & 5. si de feud. defunct. cōtro. sit Curt. iun. in tract. de feud. p. 3. rub. quemadmodū descēden. mascul. n. 21. circa fin. f. 280. idem Isern. in c. 1. n. 1. in fi. & n. 3. vers. alias de vassal. mil. qui arma bell. depos. Capic. dec. 115. nu. 52.
10 Arosental. in sinops. feud. c. 7. concl. 75. in fin. prout hos oēs refert, & sequitur Intrig. d. art. 1. n. 135. qui tamen n. 140. contrariam opinionem amplectitur ad quod allegat Feder. Schench. in d. c. 1. nu. 17. in fi. de Vassall. mil. & ibi ēt Aluarot. col. 3 in fi. vers. & videtur mihi Sōsbec. in trac. de feud. p. 12. n. 139. Guer. Pison. in prælud. feud. car. 175. a qua vltima opinione puto ꝙ non sit recedendū per rationem ab ipsomet Intrigl. ibi n. 171. adductam. s. qa non dr̄ quis habitū monachalem recepisse nisi in habitu perseuerauerit argu. l. si pro parte §. versum vbi gl. ff. de in rē verso l. itē §. qd si ff. qd cuiusq. vniuers. nom. l. aliam ff. de ijs quibus vt indign. l. pen. in fi. eod. §. sed hoc presēte C. de sanctissi. Episc. l. si stipulatus es in fin. ff. de fideiub. l. 2. §. illud ff. de hæred. vel act. vend. l. sequitur §. tunc ff. de vsucap. l. nam, & si §. hærede ff. de in offi. testam. l. quod si §.
11 restitutio ff. de minor. 25. annor. qbus iuribus probatur ꝙ non dicitur factum si id quod factū est non durat ꝙ clarius dicitur in l. idē §. ꝙ si actor ff. ꝙ cuiusq. vniuers. nom. l. 3. §. si quis ita ff. de hæred. inst. vbi Imol. Soc. in cons. 91. n. 2. lib. 1. Surd. cōs. 145. n. 11. Tiraq. in l. si inꝗ in verb. susceperit liberos n. 201. Paris. de Put. de reintegr feud. c. 156. n. 2. nec præceptum dr̄ id quod præceptum non durat arg. l. si pro parte §. versum ff. de in rem vers. Mādell. Alb. cōs. 318. n. 15. de qua subāpliatione diuā latius infra.
12 Subampliatur tertio, vt dicta ampliatio procedit ēt si tpe qua quis efficit clericus sibi protestaret ꝙ non intēdit feudo renūciare, Affl. in c. 1. §. 1. n. 10. de benefic. fem. Cesal. cons. 1. nu. 9. &
13 10. lib. 1. & rō est quia talis protestatio esset cōtraria facto quę non prodesset ꝓtestanti, Paul. de Cast. cons. 45. n. 2. lib. 1. Dec. in c. solicitudinem n. 11. cum seq. de appell. Affl. dec. 78. n. 5. & 6. Paris. cons. 9. n. 48. lib. 1. Surd. cons. 135. n. 43. Io de Amic. cons. 1. n. 16. Rol. cons. 69. nu. 46. lib. 4. Cesal. cons. 253. n. 28. Rim. iun. cons. 244. n. 251 lib. 3. Hond. cons. 89. n. 35. lib. 1. Mascard. concl. 251. nu. 7. Viu. dec. 251. nu. 1. lib. 2. Intrig. de feud. cent. 2. art. 70. n. 30. Scrad. de feud. p. 9. c. 1. num. 21.

Limi-

14 Limitatur modo dicta ampliatio vt procedat solum in casibus in quibus non posset clericus succedere in feudo secus in casibus in q. bus posset in illo succedere, vt quia esset feudũ Francũ vel ꝓpco deberet̃ seruitiũ reale vel esset feudũ ecclesiasticũ vel simile, ita limitat hanc ampliationem Mantica *in tract. de cogn. vltim. volunt. lib. 11. tit. 9. n. 31. vbi allegat Ruyn. cõs. 42.*
15 *n. 9. lib. 1.* & sic oẽs limitationes positæ in præsenti quarto effectu limitant hanc ampliationem, & rõ est qa melioris, & fauorabilioris cõditionis debet esse is, q tractat de danno euitando q̃ qui de lucro captando, *l. in re obscura, & in l. ĩ eo quod qs ff. de reg. iur. Spec. ĩ tit. de confes.*
16 *§. 3. vers. vltimo quæritur, & in tit. de probat. §. 3. vers. sed pone Mand. Alb. cons. 417. nu. 15. & cons. 740. n. 21. Mago. dec. flor. 137. nu. 4. & Ouidius ait (Turpius eijcitur qui non admittitur hospes) prout hoc habetur in c. quemadmodũ de iureiur. quẽ refert Vran. cons. 9. n. 2. lib. 1. Surd. in tract. de alimen. tit. 7. q. 17. n. 41. Io. Batt. à Costa in tract. de rata parte q. 61. n. 7. Paris. de resig. lib. 4. q. 11. nu. 3.*
17 Ampliatur secundo vt hoc idẽ procedat in monachis cęterisq; religiosis qui multo magis feudorum successione arceñt qa cõtra eos militant plures rões q̃ cõtra clericos seculares, *Iacobin. d S. Giorg. in inuestitur. feud. in ver. & quibuscunq; n. 4. Crauet. cons. 303. n. 8. & 9. Clar. in §. feudũ q. 78. vers. de clerico, qui asserit hãc esse mag. com. opi. Dec. in c. in præsentia nu. 74. de proba. Ruy. cons. 142. n. 2. vol. 1. quos oẽs refert, & sequitur Intrig. d. art. 1. n. 123. & vltra per eum allegati, idẽ dixerunt Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 2. de rege q. 1. n. 21. Tho. de Marinis in trac. de feud. tit. 2. de feud. ex pacto, & prouiden. n. 141. car. mihi 229. Menoch. in tra. de arb. iud. car. mihi 231. & in add. ibi n. 8. & seq. & n. 25. & seq. & cõs. 181. n. 76. li. 2. q alios allegat.*
Ampliatur 3. vt prædictus quartus effectus
18 siue mauis proxima præcedẽs ampliatio procedat non solum in monacho, verum ẽt in illo qui vouerit religionẽ ingredi, *c. 1. §. qui clericus ibi aut votum religionis assumit, si de feud. defunc. content. fuer. Iser. in d. c. 1. §. qui clericus nu. 2. & 3. si de feud. defunc. cõtent. sit & ibi ẽt Aluarott. col. 3. vers. quæro ab extra quid si iste Idẽ Iser. in c. 1. §. fi. n. 4. in fi. de benefi. fem. Bambacar. in d. §. qui clericus in 1. q. n. 14. Vulte. in trac. de feud. c. 1. §. 9. n. 67. vers. verum ꝙ car. mihi 463. Osas. dec. 77. n. 4. vbi multos alios allegat Io. Scend. in epit. feud. p. 3. n. 105. Iacobin. de Fran. in repet. tit. de ijs q feud. dare poss. §. & quia vidimus n. 55. car. mihi 17. post dec. Vinc. de Franch. Rol. à Vall. cons. 23. n. 19. lib. 1. Intrig. in d. tract. de feud. cent. 1. q. 30. n. 1. & cent. 2. art. 1. n. 145. Carol. Tapp. in repet. Auth. ingressi*
19 *in verb. sua c. 14. n. 15.* vbi dicit qđ ex quo vouẽs est obligatus ad ingrediendũ religionem, *l. 2. §. voto ff. de polli.* & non ingrediendo peccaret, *vt in psalmo (vouete, & reddite) & alibi vota mea*
20 *domino reddam.* Ideo dñs feudi posset dicere nolo hũc vassallum in mortali peccato existentẽ & maximẽ in prælio q tandem cõcludit (ꝓut est veritas, ꝙ prædicta ampliatio ꝓcedit in voto soléni, & sic in professione q̃ emittit̃ in manu superioris post annum ꝓbationis, *quod ẽt dixit Affl. in c. 1. §. q clericus, si de feud. defunct. nu.*
21 *12.* q considerat qđ licet qs teneat̃ religioni ex voto emisso, nec posset matrimniũ cõtrahere illud tñ de facto contrahendo tenet licet peccauerit, *ut in c. Statuimus de regular. & in c. 2. eod.*
22 *tit. in 6.* q b. ego addo aliam rõnem. s. ꝙ sicut ex voto nõ soléni nullũ ius acquirit̃ monasterio, nec in bonis vouentis succedit ꝓut nec in bonis nouitij, q si morit̃ infra annũ probationis eius bona non applicant̃ monasterio, *Gabr. in suis concl. in tit. de præsump. cõcl. 12. n. 13. Abb. in c. in præsentia n. 68. vers. itẽ est dubiũ de probat. Ias. in Auth. si qua mulier col. fi. C. de sacros. eccl. Capr. cons. 165. col. 1. in fi. ver. unde si interim Bambacar. in c. 1. §. qui clericus n. 65. si de feud. defunct. cõtent. fuer. Intri gl. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. nu. 143. Tap. in repe. Auth. ingressi Io. Bat. à Cost. in tract. de*
23 *retract. c. 9. cas. 3. n. 8. & seq.* sic ẽt nec ex tali voto dẽt aliqđ ius acquiri agnatis vel dño feudi, nec obstat rõ de peccato ab aliquib. considerata qa si esset vera (*prout dicit hoc idem Tap. in d. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 15.*) oẽs feudatarij statim priuarent̃ suis feudis cũ septies in die cadat iustus *vt dicit glo. instit. de iust. & iur. in rubr. & Afflict. loco cit.*
24 Ampliatur 4. in nouitio qui ẽt excluditur à successione feudi, & si in feudum hẽt illud statim ammictit p ingressum religionis nec ab ea exeundo illud recuperat *Capic. dec. 115. nu. 12.* vbi tñ dicit ꝙ hoc est nimis durũ *Iacob. de Bellou. in c. 1. §. qui clericus, si de feud. defunct. Purpur. cons. 577. n. 4. lib. 2. Bambac. in d. §. qui clericus nu. 52. vbi dicit ꝙ huius opinionis fuit originalis glos. in c. 1. de milit. vassal. qui arma de pos. quod ẽt expresse colligitur ex traditis ab eadẽ gl. in c. 1. in fi. de benefic. fem. Menoch. in tract. de arb. in add. ad cas. 231. nu. 24. & huius opin. adducit rõnem Tapp. in rep. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. nu. 1.* scilicet quia
25 cum primum religionem ingreditur desinit seruire dño, sed dũ dixi si ex religione egredit̃ non cõpleto anno nouitiatus, nec facta professione feudũ non recuperat, in oppositũ stat veritas, *Capic. d. dec. 115. n. 13. & 14. Tapp. in ꝓcit. nu. 16. vers. sed contrariũ vbi allegat Præposit. in d. § q clericus n. 2. & ibi ẽt Affl. nu. 11. Tom. de Marin. in tract. de feud. lib. 1. tit. 2. de feud. ex pacto, & prouiden. nu. 139. qđ ẽt dixerunt Ardizo. in tract. de feud. c. 97. col. 1. & 2. Bambacar. loc. cit. nu. 53. 60.*
26 *& seq* vbi dicit qđ hæc opinio est equior, & in puncto iuris verior, & ꝓ ea adducit non nulla fundamenta, & licet Ardizo. & Bambacar. distinguãt aut res est integra aut non. s. aut agna

ti vel dñs consequuti fuerunt possessionẽ feudi aut nõ, si illã comecuti non fuerunt exeundo à religione feudũ recuperat si vero ipsã possessionẽ consecuti fuerũt ad huc amplius feudũ non recuperabit nihilominus talis distinctio est cõtra tex. expressũ *in auth. ingressi C. de sacros. eccl. & in auth. de monachis, in princ.* dum pdicta iura disponit q nouitij exeuntes infra annum pbationis recuperãt oĩa bona nõ distinguẽdo feudalis, vel allodialia quo fit, vt dum non habemus constõnẽ expressã in contrariũ de iure feudorũ non est recedendũ à dispositione iuris cõis, & in materia feudorũ, *c. 1. de feud. cogn.*
27 *l. si pro parte §. versũ ff. de in rẽ verso*, & vlterius adest rõ quia cũ iste talis nouitius iure permittente religionẽ deserat *S. Raimund. in sum. lib. 1. in tit. de transgr. voti §. 10. & ibi Io. de Frig. Burg.*
28 *in add. car. mihi 69. & 70. Siluest. in sum. in uerb. religio. nu. 8.* pẽnã non meret *argum. l. Graccus ff. ad l. Iul. de adult. Marches. in trac. de commiss. p. 2. c. 8. n. 60. car. mihi 560. Alc. reg. 3. præsump. 23. Guid. Pap. dec. 388. n. 9. Rim. cons. 181. nu. 22. Fab. Turr. cons. 60. n. 4. lib. 1. & cons. 53. n. 13. lib. 3. Bãbac. d. c. 1. §. q clericus n. 61. & seq. si de feud. def. cont. fuer.*
29 *inter dominũ.* vbi adducit ẽt alias rõnes ex quib. demonstratur q nunq̃ feudum perdit si infra annũ nouitiatus discedit à religione, qb. addo q is qui ingredit religionem vr ingressus ea intentione, vt si infra annũ sibi religio non placuerit liberè infra annum ab ea egredi possit, *arg. l. si cui ff. de seruit. & l. q̃q̃ de ritu nuptiar. Tap. pcit. n. 16. eo. vers. sed contrariũ*, & ppea annus no
30 uitiatus magis pprie vocat annus pbationis, & sic durante dicto anno vr oĩno seculo renunciasse, nec dr mortuus Mundo vt cæteri pfessi, ideo durante tali anno beneficiũ ecclesiasticũ retinere põt, *c. beneficiũ vbi oẽs hoc notant de reg. iur. in 6. & pcipuẽ Gem. nu. 1.* vbi dicit q ingressus religionis cã pbationis nõ inducit vacationẽ beneficij, & n. 3. dicit q nouitius infra annum pbationis non est priuatus velle, & nolle *Fla. Paris. de resign. benef. lib. 3. q. 13. n. 3.* & ideo pen-
31 dente anno pbationis hẽt factionẽ testamẽti, *vt voluit Hostien. in sum. tit. de testa. §. qs põit vers. idẽ puto, idẽ Host. Io. Andr. Abb. Imol. Anani. & Couar. in c. 2. de testam. Archid. & Franc. in c. 2. de reg. iur. in 6. Bald. in l. generali, in princ. C. de sacros. eccl. DD. in auth. ingressi, & in auth. si qua mulier C. eo. tit. Maluas. cõs. 105. n. 15. Tappia in repet. eiusdẽ*
32 *auth. ingressi in c. 1. n. 48. & 49.* qui dicit ẽt q põt capere ex testõ etiã q sint ordinis minorũ obseruantiũ, iõ concludo q statim q nouitius infra annũ pbationis à religione egredit oĩa recuperat, pit si cẽt postliminio reuersus, & in pristinum statum oĩno est remictendus, *ita ẽt determinat Bãbac. in d. n. 53. in fi. qui allegat Fel. in c. inter dilectos nu. 3. de fid. instr. Ias. cons. 117. n. 12. post medium lib. 4. Sonsbech. in tract. de feud. p. 12. nu. 139. Guerrin. Pison. in prælud. feud. car. 175.*

33 Ampliatur 5. in conuersis alicuius religionis *Ferra. in trac. de feud. lib. 2. c. 2. ver. p inde qđ in fi. car. mihi 89. Corrad. in tẽpl. iud. lib. 2. c. 2. de regi. q. 1. n. 21. Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 122 Bãbac. in d. c. 1. §. qui clericus q. 2. nu. 32. si de feud. defunct. content. Menocch. in tract. de arbit. cas. 231 nu. 2. & cons. 181. nu. 76. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. nu. 17. C. de sacros. eccl.*
34 Ampliatur 6. si filijs clerici, vel monachi susceptis ante clericatũ nãq; neq; ipsi poterunt in feudo succedere *Iacob. Ardizon. in rubr. de success. feud. tit. an clericus succedat Balzer. in c. 1. §. ex*
35 *hoc n. 13. de feud. fem.* sic ẽt dicimus in filio feminæ qa ex quo eius mater est exclusa ipse tanq̃ natus ex radice imperfecta non poterit in feudo succedere *Intrigl. cẽt. 1. q. 9. n. 235. cũ plur. seq. & Scrader. de feud. p. 7. c. 4. nu. 4. 83. & 84. Paris. cons. 72. n. 80. lib. 4. Zaz. in tract. de feud. p. 8. n. 59 Thom. de Marin. de gener. & qual. feud. rub. de feud.*
36 *fem. nu. 15.* Et rõ est quia exclusa per legem expressã à successione feudi oẽs descendentes ex ea dñr exclusi argum. *l. si viua matre C. de bon. mater. Ias. in l. 1. C. de success. edict. Scrad. de feud. p. 7. c. 4. n. 4. Intrig. de feud. cent. 2. art. 76. n. 7. & 12.*
37 ad q bene vr facere q in simili habemus de statuto disponente q masculi excludant feminas non comprehendit masculos ex femina, *Bart. in l. liberorũ ff. de uerb. sign. & in l. 2. §. fi. ff. ad Tertull. gl. in c. 1. §. hoc autẽ q feud. dare poss. Neapod. in consuet. Neapol. in tit. de success. ver. & oĩa nu. 115. add. ibi Bal. in l. venia in prin. C. de in ius vocan. vbi ẽt Sal. & alij Cott. in memor. in ver. statutũ q frater Brun. in 3. q. princ. q. 1. art. 6. n. 159. & q. 21. n. 87. & 95. f. 153. Carpan. c. 278. n. 144. lib. 1. Stefan. de Feder. de interpret. iuris p. 1. n. 30. in 1. to. tract. diuers. Mising. cons. 97. n. 6. Rom. cons. 40. Bal. in l. q vero ff. de legib. Andr. de Iser. de feud. c. 1. de natur. succes. feud. cõem refert Vegg. cons. 63. n. 65. & 71. Alex. in l. illi n. 7. C. de collat. Ruy. cons. 39. n. 11. & cons. 120. n. 2. lib. 1. Soc. cons. 89. n. 5. in fi. lib. 4. Dec. cons. 399. col. fi. vers. & qa testatur, & cons. 484. nu. 1. & 2. Tiraq. de primog. q. 12. nu. 10. Soc. cons. 63. n. 17. lib. 3. Intrig. de feud. cent. 2. art. 51. n. 7. a Sole in propos. iur. in verb. statutũ excludens filios Cesal.*
38 *cons. 470. nu. 23.* & licet prædicta conclusio in masculis ex feminis sit verissima nihilominus ampliatio quo ad filios clericorum est omnino falsa quia filius clerici qui est natus ante clericatum ex legitimo matrimonio succedit in feudo, licet eius pater sit exclusus *Aluar. in cap. 1. §. qui clericus col. 3. ver. quæro an filius legitimus, si de feud. controu. fuer. vbi etiam Bambacar. nu. 216. vbi dicit quòd hæc opinio est vera, & communis Tho. de Marin. in tract. de feud. tit. 6. n. 30. Bar. in l. eũ qui n. 2. ff. de interd. & releg. Io. Raina. in c. Imperialẽ §. pœna nu. 3. de probib. alienat. per Feder. Curt. iun. in tract. de feud. p. 5. nu. 13. Intrigl. in tract. de*
39 *feud. centur. 2. artic. 1. nu. 155.* & idem est si pater esset natus demens, vel aliter imperfectus

Rr ita

ita vt pp defectũ perpetuo à feudo arceatur nihilominus eius filius sẽper admittitur ad ipsum feudũ: *Aluarott.post Bal.in c.1.col.fin.vers.quæro qd si mutus in tit. An mut.vel aliter imperfect. Pet. de Greg.in tract.de conces.feud.p.4.q.8.vers.istam tamen limitationẽ Soc.cons.47.n.12.vol.3. Cum.in c.si aliquẽ in verbo masculus nu.39. quos oẽs allegat*
40 *Intrigl.in tract.de feud.cẽt.2.art.39.n.17.* & idem oĩno est dicendũ si pater feudo priuaretur ob delictum q̃a tale delictum nullum inducit p̄iudicium filio circa feudũ aui, *Io. Tho. de Marin. in tract.de gener.& qualit.feud.tit.6.n.30.f.94. Bar. in l.eũ q n.2.ff.de interdic.& relega. Io.Rain.in c.1. §.pęna nu.3.de prohib. aliena. p Feder.Curt. iun. in tract.de feud.p.5.sub n.13 prout hos oẽs allegat In-*
41 *trig.d.cẽt.2.art.1.n.156* qd secus est si filius clerici fuisset natus ex matrimonio putatiuo q̃a tunc licet alias dicatur legitimus, & sit successibilis, *Peregr.art.24.per tot. Bãbac.in c.1.§.q clericus*
42 *n.96.si de feud.defunct.&c.* nihilominus non admittitur ad successionẽ feudi, *ita Mantica in tract.*
43 *de cogn.vlt.vol.lib.11.tit.9.nu.31.* & dicit ꝙ secus est in filijs natis ex matrimonio putatiuo inter laicos q̃a tunc ipsi poterunt succedere ẽt in feudis *ad quod multos concordantes adduxerunt Intrigl.de feud.cent.2.art.1.n.503. Bambac. in repet.cap.1.§. qui clericus nu.96. si de feud. defunct. conten. sit inter dominum,& agnat.*
44 Ampliatur 7. in ecclesia, quæ ẽt prohibetur feudũ acquirere, *c.1.de alien.feud.Fely.& Dec.in c.in p̄sentia nu.79.de probat.Cannet.in rep.strauag. volentes in §.seu sect.restringitur ẽt n.5.& 15.car. mihi 181. Curt.iun. in tract. de feud. par.1. in 8.q. princ.nu.29.car.mihi 76. Maccabr. cons.23.nu.5. Mars. in tract.de bann.in verb.ecclesia nu.82.*
45 Subampliatur ista ampliatio, vt nec ẽt pro aĩa põit dari vel legari feudum ecclesiæ, *Rimi. iun.cõs.527.n.45.lib.5. Tapp.super d.aut.car.486. n.18.c.1.§.inde põt de alien.feud.& in c.1.§.donari qualiter olĩ feud.poter.alien.c.inuest.feud. in ver. feudatarij habiles vers.ecclesia non põt Imol.in c.quæ in ecclesiarũ mater nu.14.de const. & ibi Anch.n.7. & idẽ Imol.n.13.in c.fin.de reb. eccl. non alienand. Rim.iun.cons.527.nu.45. Tap.in d.auth. ingressi in verb.sua c.14.n.18.C.de sacrosan.eccles.*
46 Limitatur tñ ista ampliatio vbi ecclesia teneret feudum de voluntate dñi, & manu mortua (vt appellant Galli) q̃a tunc ex permissu, & voluntate dicti dñi ad illa admitterentur, *ita Cassan.super consuet.Burgun.rub.3.§.5.in verb.exceptæ les religiux n.19.car.mihi 455. Vran.cons.9. n.33.& 34.lib.1.* vbi recenset varias ecclesias, & prælatos Germaniæ possidentes feuda ẽt magna, & iurisdictionis, & dignitatis, *Bãbac. in d. §.q clericus nu.50.& 51. si de feud.defunct.* prout
47 ẽt in isto Regno in quo non nulli Prælati hẽnt feuda cum iurisdõne ciuili, & criminali prout est Archiepiscopus Montis Regalis, q̃ est dominus ipsius Ciuitatis Montis Regalis, & Archiepiscopus Messanensis qui est dñus Terræ Raxalbuti, & Hospitale nouum, & magnum huius vrbis quod est dñs Terrę Brontis, & Abbas Parci, qui est dñs ipsius Terræ Parci, & Terræ Salæ Partinici, & aliorum Casalium, & non nulli alij Prælati, & ecclesiæ hẽnt alia feuda nobilia quæ breuitati studens omnittam.

48 Ampliatur 8. vt prædictus 4. effect. ꝙ clerici non possint succedere in feudo, hẽat locum ẽt in feudo paterno, namq; nec ẽt talis feudi clericus erit capax, *Ferrar. in tract.de feud. lib.2.tit. 2.vers.proinde quod magis,car.mihi 89.*

49 Ampliatur 9. in moniali, q̃ nec ẽt ipsa in feudo succedere poterit, *Affl.dec.320.n.11.* vbi dicit ꝙ nec monasteriũ isto cau succedere poterit ex persona ipsius monialis, *Bãbac.in c.1.§.q clericus,n.146.si de feud.defun.content. fuer.* q dicit ꝙ licet Io. Th. Minad. variis argumẽtis, & rõnib' conatus fuerit contrariã opinionẽ defendere nihilominus non potuit obtinere ꝑut testatur ipsemet Minad. *ĩ repet.cõst.sancimus, in verb.in aliquib.in 3.not.a n.56.ad n.84.* & vltra ipse Bambac. ad hoc allegat Cuma. cons.167 & dicit ~~ꝙ cõtrarium, &~~ male cõsuluit Scruff. *Cassan.super consuet.Burg.rub.3.§.5.verb.except ę les religiux,n.15.car.mihi 453.* & licet in isto ar-
50 ticulo cõtrarium tenuerint *Sonsbech. in trac.de feud.p.12.n.149. Harman. Pistor.in q.feud.p.3.c. 2.q.33.n.28. vbi dicit ꝙ ab ista opinione non est recedendũ, Osasc.dec.27.n.11. Fel.in c.in præsentia,n. 47.in fi.de prob. Arosent.in tract.de feud.c.7. concl.77.in fi. Intrig.in trac.de feud.cẽt.1.q.54.n.58 Duenna reg.103 lim.4. Forest.in tract. de succes.c. 23.n.37. Syluan.cons.3.n.58. Bologn.cons.5.n.29 Curt.iun.in tract.de feud.in 3.p.2.p.princ. nu.26. car.mihi 285. Vulte.in eo.tract. de feud. lib.1.c.9. n.67.vers.septimus est in femina car.mihi 472. Intrigl.in tract.de feud.cent.2.art.1.n.183.& 184.* vbi dicit, ꝙ ex quo femina fuit habilitata ad
51 successionẽ feudi consequenter vr̃ habilitata, vt possit seruire per substitutum ita ẽt esset dicendum in monasterio qđ alias erat incapax, *allegat Spec.in tit.de feud.§.quãdo vers.21. arg.l. vnica,§.sin aũt ad deficientis,C.de caduc.tolle. Iser. in c.1.in fi.de vassal.mil.qui arma belli deposuit,& in c.1.§.si in fi.de benef.fem. Alex.cons.10. nu.7. & 8.vol.5. Fel.in c.in præsentia n.47.fall.3.de p-ba. Cum.in c.si aliquẽ in verb.mortis n.12 Sonsbec. in tract.de feud. p.9.n.115. vers.fallit 1. Pancir.*
52 *cons.83.n.1.* Ego vero non recederẽ ab ipsa ampliatione, & priore opinione, quæ licet non sit magis cõis (attento numero doctorum, qui eã amplexi fuerunt) est tamen magis vera, &
53 magis tuta (attentis rõnibus super quibus est fundata) & ea præcipuè q̃a duo specialia circa idem contra vnũ ex iuris cõis regula concurrere simul nõ possunt, *glo. in l.1. in gl.fi. in fi. C.*

de

de dot. promissi. & in l. cum post §. genero in verb. placuit ff. de iur. dot. Franc. de Aret. in l. si rō in vlt. col. ff. de acq. poss. Ias. in §. fuerat nu. 52 inst. de act.
54 *& ibi Addent. in lit. O*, at in casu nostro vna est regula qđ femina in feudo non succedit, *vt habetur in c. 1. §. & quia vidimus, & ibi DD. de ijs, q feud. dare poss. Scrader. p. 7. c. 4. n. 1. Cefal. cons. 641. n. 14. lib. 5. & cons. 151. n. 16. lib. 2. Masul. in add. ad Cap. dec. 10. n. 6. Paris. cons. 20. n. 18. lib. 1. Abb. in c. dilecti, & ibi Bero. nu. 39. de arb. Bal. in l. fin. C. de suis, & leg. hæred. a Val. cōs. 28. n. 28. lib. 1. Sylu. cons. 1. n. 117. Duen. reg. 309. Rim. cons. 167. n. 6. Rim. iun. cons. 780. n. 23. lib. 7. Menoc. cons. 204. n. 13. lib. 3. Gabr. cons. 79. n. 23. lib. 2. Intrigl. de feud. cēt. 2. art. 2. n. 1. & seq.* Alia est regula q religiosi non succedunt in feudo, *ut dixi in principio huius*
55 *effect.* ideo esset inconueniens qd concesso vno speciali contra regulā iuris consequenter concederet̄ aliud speciale contra aliā regulā iuris com. & eo maxime qa per extensionē non dēt induci correctio iuris, *gl. in c. cupientes §. qd si pro 20. de elec. in 6. Affl. dec. 320. n. 11. 12. & 13. Intrigl. d. cent. 2. art. 1. n. 216.* ꝑ qua opinione facit
56 optima rō quia qñ plura obstant, vno impedimento sublato, cætera remanent, *l. cū passiuā §. ꝑscriptionē ff. de adult. Crot. cons. 61. n. 3. lib. 1. Surd. cons. 245. n. 2.* Ideo videmus q dispensatio con
57 cessa aduersus vnū impedimentum, & defectū non porrigit suū effectū quo ad aliū, *l. si quando C. de in offi. testa. & ibi gl. Bal. Sal. & alij Io. Andr. in c. fi. de fil. ꝑsbyter. in 6. Bar. in l. cū ꝑter n. 1. de leg. ꝑstand. Dec. cons. 610. n. 15. Natt. cōs. 600. n. 32. & 33. lib. 4. Bambac. in d. §. q clericus n. 89. Ioseph Gōzal. variar. qq. c. 14. n. 11. Io. Batt. a Cost. de retrotract. c. 9. cas. 10. n. 2. Simon de Præt. cons. 51. nu. 6. Surd. d. cons. 245. n. 4. Ant. de Ball. in suo tract. lib. 5. q. 26. n. 6.* sic ēt dispensatus ad vnū effectū nō
58 censet̄ dispensatus ad aliū, *Bar. in d. l. cū pp Rim. sen. cons. 91. n. 4. Sim. de Prēt. cons. 100. n. 29. Rim. iun. cons. 341. n. 36. Bero. cons. 163. n. 30. & 41. lib.*
59 *2.* vbi ex hoc infert q si aliquis illegitimus est dispēsatus ad ordines sacros non ꝑpterea censet̄ dispensatus ad succedendū, & q hęc est verior opinio, *Nauarr. latè cōs. 21. n. 1. & seq. in tit. de celebrat. missar. in 1. to. car. mihi 763.* vbi ex hoc
60 ēt infert q dispensatio facta super vno actu nō extendit̄ ad aliū sic ēt dispensatus ad obtinendū canonicatum vel dignitatē in ecclesia Cathredali non censet̄ esse dispensatus ad hoc vt pōit esse delegatus Papæ ante vigesimū annū, & dispensatus ad eūdem ordinē non censet̄ dispensatus ad habendā vocē in capitulo, nec dispensatus ad presbyteratū, & dicendum Missā ante iustā ætatem censet̄ dispensatus ad obtinendum beneficiū curatum, & q factus capax
61 alicuius actus per dispensationē non censetur factus capax alterius separati ab ipso, q̄ oīa deducit ex diuersis iuribus, *prout multa alia similia ponit Paul. Borga. de irregul. p. 2. in tit. de interpret. extens. & restr. dispens. per totū f. 31. & p. 4. in tit. de filijs ꝑsbyter. n. 9. f. 107.* cum ergo ista mulier, & monialis (vt ad nostrū propositū redeamus)
62 sit dispensata, vt non obstāte q sit mulier pōit habere feudum non censet̄ dispensata, vt illud, pōit hr̄e non obñte q sit mulier, & monialis ad q facit etiam q licet vna dispensatio sit fauorabilis plures tñ sunt odiosæ, *Bald. in l. fin. nu. 4. ff. de const. vbi etiā Ias. nu. 32. ver. signanter Bec cons. 28. nu. 20. Surd. cons. 245. nu. 4. lib. 2.*
63 Limitat̄ tñ ꝑdicta ampliatio, vt non ꝑcedat qñ feudū fuisset concessū ꝑ se, & suis hr̄ibus & successoribus quibuscumq; vtriusq; sexus qa tunc monasteriū, & ꝑsona ipsius monialis admittit̄ ad cōmoditatē fructuū durāte vita ipsi⁹ monialis, *Ursill. in adnotat. ad Affl. dec. 320. n. 2.*
64 Ampliatur 10. vt dictus quartus effectus ꝑcedat ēt si clericus q vult succedere esset paratus seruire per substitutum, qa nec tunc posset feudo succedere nisi dño volēte, *c. 1. & ibi Iser. in fi. de Vasal. mil. qui arm. bell. depos. c. 1. §. si quis pro triginta vers. qui clericus, fi de feud. defun. c. 1. de feud. fem. Bar. in l. Iulianus §. si vectigal. nu. 3. circa mediū ff. de dam. infect. Sonsbech in tract. de feud. p. 12. n. 144 & 145. ubi ponit rōnes huius ampliationis Arma. Pistor. in q. feudal. lib. 2. p. vlt. q. 33. n. 3. ubi multos alios alleg. Innoc. Io. Andr. Host. & Butr. in c. in ꝑsentia de prob. Sal. in Auth. ingressi C. de sacros. eccl. Mart. Laud. in c. 1. §. & quia, de ijs q feud. dare possunt, Curt. iun. in tract. de feud. p. 3. quemadmodū descend. n. 19. car. mihi 278. Intrig. cēt. 2. art. 1. nu. 131. vbi dicit q pro ista conclusione facit tex. in c. 1. de benef. fem. ibi (clericū nullo modo in beneficio paterno succedere) iuncta doctr. Bar. in l. Gallus in princ. n. 4. ff. de liber. & posthu.* vbi dicit q ne-
65 gatiua præcedens verbū denotans potentiā denotat quandā impossibilitatē, & necessitatem præcisā ergo non poterit clericus ꝑ se nec per substitutū seruire, & qd non poterit seruire per substitutū *dixit Cum. in c. si aliquē in verb. masculus nu. 41. circa princ. Sonsbech in tract. de feud. p. 9. nu. 115. ver. & est rō Io. Tho. de Marin. in tract. de genere, & qual. feud. rub. 2. §. constō nu. 144. vers. concludendū est igitur car. 64. Arosentall. in sinops. feud. c. 7. concl. 73. Rimi. iun. cons. 796. nu. 68. vol. 7. quos omnes allegat Intrigl. d. art. 1. nu. 132.*
66 Limitatur nunc ista ampliatio stante consuetudine seruiendi per substitutū qa tunc clericus q se offert seruire ꝑ substitutum non poterit excludi à successione feudi, *secundum Rim. iun. cons. 368. n. 52. lib. 4. vbi allegat Spec. in tit. de locat. & condu. §. nunc aliqua, vers. 116.* qđ tñ puto q procedat qñ clerico esset concedenda emphyteusis ex dispositione inter viuos, & titulo oneroso, vt emptionis qa tunc non posset illā hr̄e non qa emphyteusis non sit transibilis ad clericū, sed qa hoc est expresse pactuitū inter

67 dñm directũ concedentẽ, & emphyteutã recipientẽ rem in emphyteusim secus si ad clericũ puenisset iure successionis, qa tunc tanq̃ comprehensus in inuestitura ad illã admitteret̃ qa emphyteusis sẽper solet cõcedi ꝓ se, & suis filijs hæredibus, & successoribus in perpetuũ, & ita in simili dicimus de feudo concesso pro se, & quibuscunq; hæredibus, nãq; in tali feudo clericus succedit *prout dicam inf. lim. 13. n. 234.*

68 Ampliatur 12. in militibus Hierosolimitanis, q nec ipsi poterunt in feudo succedere *Bal. sibi contrarius conf. 170. lib. 2.* vbi asserit hãc opinionẽ in puncto iuris, & de eius rigore esse veriorẽ *Alciat. conf. 29. n. 6. Crauett. conf. 303. nu. 1. lib. 2. & conf. 908. col. 1. Albert. Brun. cõs. 17. Rol. conf. 23. n. 39. lib. 1. Neuiz. q alios allegat conf. 30. n. 1. Purpu. conf. 322. n. 5. Io. Thom. de Marin. in tract. de feud. tit. 2. n. 141. Mocdan. dec. 10. nu. 3. in tit. de cauf. poss. & propriet. Menoch. conf. 54. à nu. 14. vsq; ad fi. lib. 1. vbi n. 29. verf.* præterea dicit non esse constituendũ solidũ fundamentum in authoritatibus Doctorũ q contrariũ tenẽt, & n. 31. dicit ꝙ rõnes adductæ ꝓ contraria opinione sunt leues, & nu. seq. rñdet argumentis in contrariũ adductis, & iterũ *conf. 519. n. 8. lib. 6. & in tract. de arb. caf. 235. nu. 5. vbi alios allegat* dicit ꝙ ipse huic opinioni adhæret reiecta contraria, *& ĩ add. ad eũdẽ casũ n. 29. Cãn. ĩ extrauag. volẽtes in sect. seu §. incipiẽte, sed an possit in militẽ Hierosolimitanũ car. mihi* 187. *Rim. iun. conf. 527. n. 15. 16. & per tot. lib. 5.* vbi varijs argumentis, & fundamẽtis cõprobat hãc opinionẽ, & rñdet argumẽtis, & rõnib. ꝓ contraria parte adductis, *& conf. 796. n. 12. lib. 7. Mastrill. in add. ad Pet. de Greg. de vit. & mili. q. 4. lit. E, Osasc. dec. 27. n. 17. vbi multos alios allegat, & cõs. 24. n. 10. Cassa. sup consuet. Burgun. rub. 3. §. 5. verf. excepta les religiux nu. 18. verf. 9. lim. & ibi addentes cart. mihi 454. Ann. sing. 207. vbi Fabb. in add. Iul. Cef. Imb. in tract. de iudice Regni in præfat. n. 43. Franc. Sonsbech. in tract. de feud. p. 12. n. 137. Arman. Pistor. in qq. feudalib. lib. 2. p. 3. q. 33. n. 22. Vinc. de Frãc. dec. 28. Pison. in trac. de feud. c. 33. ꝑ tot. Io. Tho. de Marin. in trac. de feud. tit. 2. de feud. ex pacto, & pro uidẽtia n. 141. Masull. in add. ad Capic. dec. 10. n. 5. Bãbac. in rep. c. 1. §. q clericus n. 22. & 23. si de feu-*

69 *do defunct.* Et licet tot DD. tenuerint, & amplexi fuerĩt hãc opinionẽ nihilominus cõtraria opinio est magis vera, & mag. com. *q̃ secutis fuerunt Iacob. Berret. conf. 106. n. 5. vol. 1. Bal. in c. 1. n. 4. de mil vassal. q arm. depof. & ibi ẽt Aluarot. nu. 9. Martin. Laudens. & Affl. n. 16. idẽ Affl. in c. 1. §. q clericus n. 22. uerf. sed iuxta hoc q̃ro, si de feudo defunc. contẽptio sit Curt. iun. in trac. de feud. in 2. p. 3. princ. q. 10. n. 29. verf. septimo vr̃ limitanda Iacobi. in inuestitura feudal. in verf. dicti qua Vassalli nu. 41. cauf. 14. Neuizz. conf. 30. nu. 1. Curt. sen. conf. 62. n. 63. Rub. conf. 80. n. 1. Pet. Calcfat. in tract. de equestri dign. n. 33. Henr. à Rosental. in trac. de feud. c. 7. cõcl. 77. Pet. de Rauen. in c. 1. de mil. vassall. q arm. bell. depof. Liparul. in add. ad Afern. in c. 1. §. q clericus uerf. q clericus, et uerf. hospitalarij si de feud. defunc. contẽptio sit Card. Alex. in c. 1. in fi. de mil. Vassal. q arm. bell. depof. Natt. conf. 507. n. 9. uol. 3. Sõsbech. in tract. de feud. p. 12. n. 115. Scrad. in tract. de feud. p. 7. c. 5. n. 30. Forest. in tract. de success. ab intest. c. 23. n. 39. Neuizz. conf. 30. n. 1. & 4. vbi dicit ꝙ hæc opinio seruatur de consuetudine in ꝑuincijs Pedamõtij, & Montisferrati, & Osasc. multos alleg. licet ipse contrariũ teneat in d. allegata dec. 27. n. 17. Curt. iun. in tract. de feud. p. 3. 2. p. princ. n. 29. car. mihi 286. Barbat. in trac. de præstan. Cardinaliũ p. 1. q. 5. n. 7. in 13. to. trac. diuer. p. 2. car. mihi 77. Duen. reg. 103. lim. 6. Tap. in rep. Auth. ingressi in ver. sua c. 14. n. 19. & 20. C. de sacros. eccl.* vbi dicit ꝙ non dubitat descendere in hãc sñiam, qa in militibus prędictis cessant oẽs cõsiderationes q̃ militãt contra religiosos, & huius opinionis fundamẽta adducunt Rim. iun. *conf. 27. n. 3. cũ pluribus seqq. & Menoc. conf. 54. nu. 1. lib. 1.* licet ipsi contrariũ teneãt in casu eorũ *Intrigl. in tract. de feud. cẽt. 2. art. 1. n. 204. & seq.* vbi dicit ꝙ cõtraria opinio saltim põit ꝓcedere de rigore iuris.

70 Et licet sit dubium an in particulari possint in feudis succedere nihilominus in cõi nõ est dubiũ ꝙ in illis succedãt qa hæc religio est capax bonorũ in cõi, *Ann. sing. 207. Bambac. in c. 1. §. si clericus n. 49. & seq.* vbi enumerat multa feuda quæ ipsa religio possidet in Regno Neapol.

71 Quo verò ad milites cæterarũ religionũ, vt sunt Sancti Iacobi, Calatrauæ, & Alcãtaræ nõ est dubiũ ꝙ ipsi in feudis succedunt *ita Molina in tract. de Hispanorũ primoge. lib. 1. c. 13. n. 94. Intrig. ꝓcit. art. 1. n. 211. & 212. Bãbac. in loco proxime cit. n. 20. & 21* & rõnes adducũt qa isti tales po-

72 tius censẽt laici q̃ religiosi, & hoc iure vtimur in Regno in quo tales milites succedũt in feudis, & illa retinẽt, & ita fuit obseruatũ alias in personã D. Franc. de Cãpo, q successit in Baronia Cãpi Frãchi non obñte ꝙ esset miles Sãcti Iacobi, & in personam D. Ioannis Agliata Baronis Solanti, qui retinuit feudum, & recepit habitum Calatrauæ, & in personam D. Herculis Branciforti Ducis Sancti Ioannis.

73 Quæ verò ad maioratus, & primogenituras & fideicommissa nulla cadit difficultas qd oẽs milites, tãm Hierosolimitani, q̃ cæterarũ religionũ in eis succedãt ex quo ipsi sunt de sãguine, & de agnatione, & nullũ debet seruitium *Natt. conf. 507. per tot. & conf seq. ẽt per tot. lib. 3. Rubb. conf. 80. Berret. conf. 96. Osasc. dec. 27. n. 18. Molin. in tract. de primog. Hisp. lib. 1. c. 13. n. 92. & seq. Cæsar. de Grass. dec. 47. n. 12. & seq. in tit. de probat. Io. Bat. à Costa in tract. de rata partis q. 4. nu. 6.*

74 Ampliatur 13. prædictus quartus effect. clericatus in maioratu à quo ẽt clerici excludũtur

Balzer. *in c. 1. §. qui clericus n. 8. in fi. si de feud. defunct. Menoch. in tract. de arb. in add. ad casum 231. n. 11. Palat. Rubb. in rep. c. per vestras §. 69. & 16. n. 4. & 14. Hieron. de Ceuall. in Spec. pract. q. comm.*
75 *contra com q.* 492. Sed contrariũ tenuerunt Michael Palaez, *in tract. de maioratu p. 2. q. 3. nu. 35. in 10. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 419. vbi test. de com. opi. & allegat. Gemez sup ll. Tauri leg. 40. n. 66 Greg. Lopez l. 2. in gl. in verb. siendo hombre Abb. in c. eccl. S. Mariæ de cõst. Tiraq. in tract. de primog. q. 44. n. 6. & vltra eos idẽ dixerunt Abb. in c. inter dilectos n. 2. & 5. de fide instrum. & ibidẽ Fel. nu. 3. Io. le Chir. in tract. de primog. lib. 1. q. 24. n. 16. cum seq. Mart. Laudens. in trac. de primoge. q. 30. Ludo. Mol. in trac. de Hisp. primog. lib. 1. c. 13. n. 96. & 97.* vbi dicit ꝙ ista opin. sibi vr̃ vera, & probabilis, & qd̃ procedit ẽt si ipsi maioratui esset annexa dignitas, & huius opinionis ea est rõ qa in maioratu non militant rões exclusionis, quæ militant in feudo, & præcipuè quia pro maioratu nullum pr̃stat̃ seruitiũ alicui dño prout est in feudo franco in quo clericus succedit *vt di-*
76 *cam infra lim. 14. n. 246.* Alia põt esse rõ qa maioratus, & primo genitura solent constitui vt conseruet̃ dignitas familiæ *Bologne. cons. vlt. n.*
77 *89. Hottoman. cons. 72. n. 2. & 4.* Et nihilominus non est dubiũ ꝙ dignitas familiæ conseruat̃ p clericos pro vt per laicos, *Lap. alleg. 100. Soc. sen. cõs. 128. n. 6. lib. 4. Io. le Chir. in loco supra alleg.* sic ẽt habemus in statuto excludente feminas pp
78 masculos quod dr̃ inductũ causa conseruandæ agnationis, & dignitatis familiæ Bald. de statutis *in verb. masculus Hond. cons. 57. n. 16. lib. 1. Tiraq. de nobil. c. 37. n. 123. Carpan. super Stat. Mediol. c. 278. n. 14. lib. 1. Ioseph de Rustic. in tract. an liber. posit. in cõd. cens. voc. lib. 2. c. 2. n. 7. Pedroch. cons. 10. n. 2. & seq. lib. 1. Philip. Masil. in rep. l. 2. C. de impuber. & alijs subst.* qui oẽs propè infinitos concordantes adducunt. Et tñ stante tali statuto masculus clericus excludit feminam, *vt dixi sup. effect. 2. q. 6. num. 277.*
79 Limitatur modo pdictus quartus eff. ꝙ clerici non pñt succedere in feudis ita superius ampliatus vt nõ procedat vbi seruitium quod præstat̃ pro feudo esset tale ꝙ possit honeste p̃stari p clericum *Bal. Affl. Aluarot. & alij in c. 1. §. qui clericus si de feudo defunct. contemptio fuerit, & in c. 1. de milite vassall. & cæt. Io. Tho. de Marin. in tract. de feud. tit. 2. n. 15. car. mihi 231. Rosentall. in eod. tract. c. 7. Intrigl. in tract. de feud. cent. 1. q. 54. n. 50. & cons. 79. in fi. Innoc. in c. in præsentia n. 5. vbi ẽt Fel. n. 4. de probat. Alex. cons. 10. nu. 8. & 9. lib. 5. Syluan. cons. 30. n. 60. Alciat. cõs. 222. Cefal. cons. 1. n. 22. lib. 1. Capic. dec. 32. n. 2. Osasc. dec. 27. n. 7. Vulte. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. ver. tertius cum ẽt cart. mihi* 470. vbi dicit ꝙ tota inhabilitas clerici consistit ex quo sunt inhabiles ad seruiendũ dño, & quò ad reliqua nõ cõsiderantur *Sõsbech. in trac. de feud. p. 12. nu.* 148. vbi ponit exemplũ de feudo cõcesso cum onere vt feudatarius singulo anno faciat celebrari certas missas *Pison. in trac. de feud. c. 32. n. 14.* qui ponit exemplum qñ pro seruitio feudatarius teneret̃ comitari dominũ in aduentu alicuius Principis vel accessu ad aliquẽ Principẽ & dixit ꝙ hæc opinio fuit originalis Innocentij in loco sup. cit. *Tapp. in repet. Auth. ingressi in ver. sua c. 14. n. 34. vbi alios alleg. Maccab. cons. 23 n. 16. & 17. Barba. in tract. de præstant. Cardinaliũ p. 1. q. 5. n. 8. & 10. in 13. to. trac. diuers. p. 2. car. 77. & 78. Menoch. in add. ad casum 231. nu. 46. & 47.* vbi ponit exemplum de feudo cõcesso cũ onere ꝙ vassallus certis diebus vt puta festiuis eat cum vxore dñi ad ecclesiã, & n. seq. ponit alia exempla quæ pñt conuenire, & q̃ non pñt cõuenire clericis, *& cõs. 181. n. 66. vbi alios allegat Rol. cons. 90. n. 44. lib. 4. Vran. cons. 9. nu. 30. vers. tertio infertur lib. 1. Natt. cons. 600. nu. 45. & 43. lib. 3. Cefal. cons. 641. n. 27. & 30. lib. 5. & cõs. 151. n. 21. lib. 2. Clarus in §. feudum q. 78. n. 1. Curt. sen. cons. 62. n. 2. Dec. in c. in præsentia n. 74. de probationib. vbi test. de com. opi. Paris. in d. c. in præsentia n. 193. Rim. iun. cons. 796. nu 9. vol. 7. Intrig. in d. tract. de feud. cent. 2. art. 1. nu. 164.*
80 Ampliatur hæc limitatio vt isto casu possit succedere ẽt monasterium durante vita ipsius monachi, *Curt. iun. in tract. de feud. p. 3. nu. 24. f. 284. Arosental. in eod. tract. cons. 79. Vran. cons. 9. n. 31. lib. 1. vbi alios adducit Intrig. d. art. 1. n. 168. 169. & 170. qui ẽt alios alle. & n. 165.* & adducit rõnem qa illud seruitium ita põt præstari per laicum sicut per clericum vel monasterium.
81 Sublimitatur hæc limitatio vbi vltra seruitium honestum, & clericis nõ indecẽs deberet præstari iurãi fidelitatis quia tunc clericus esset feudi incapax, *Osasc. d. dec. 27. nu. 9. Rol. eod. cons. 90. n. 44. vol. 4. Intrig. præcit. art. 1. nu. 171.*
82 Limitatur 2. in clericis in minoribus ordinibus constitutis quia ipsi nõ excludunt̃ à successione feudi, *Kirco. in comm. opi. in lit. F. cent. 2. concl. 36. vbi test. de comm. opi. Curt. iun. in tract. de feud. p. 3. 2. p. princ. n. 25. cart. mihi 284. Bald. in c. 1. n. 3. de benefic. fem. Cannet. in repet. c. volentes in §. seu sect. incipiente, sed operæ pretium nu. 27. in fi. car. mihi 186. vbi asserit istã esse com. opi. Sõsbech. in tract. de feud. p. 12. nu. 137. vers. ex pdictis ergo, Propos. in §. & quia n. 51. qui feud. dare poss. Guerr. Piso. in trac. de feud. c. 37. n. 21. Mozz. in eod. trac. de feud. in tit. ex qb. caus. feud. amittit. n. 16. vers. aut est clericus Borell. cons. 40. n. 17. Bald. in c. 1. §. qui clericus n. 7. si de feud. defunc. contro. Crau. cons. 33. n. 7. vol. 1. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 22. Duen. reg. 103. n. 2. Gall. cons. 2. n. 100. vers. inter vero modernos inter cõs. feud. diuers. Barbat. in trac. de præstant. Card. p. 1. q. 5. n. 4. & 5. in 13. to. trac. diuers. p. 2. car. 77. Menoc. in trac. de arb. cas.*

cas.231.n.10.& in add. ad eundem casum n. 34. vbi alios allegat Curt.iun.cõs.192.n.47.lib.2. Afosentall.in tract.de feud. p.7.conclus.75.Purpur. cons. 119.nu.3.lib.1.Visimbet.cons.55.n.21.vers.itaq; minus lib.2.Cassan.super cõsuet. Burgund.rub.3.§. 5. vers. excepta les religiux nu.4. & 14.cart. mihi 451.Marti.Vran.cõs.9.n.29.31.& 32.lib.1.Rol. cons.23.n.1.& 23.lib.1.vbi asserit istã esse cõ.opi. Clar.in §.feud. q.78.nu.5.vbi non solum testatur de com.opi.sed dicit q hac opinio seruatur in pract.In-
83 *trigl.in tract.de feud.cent.2.art.1.n.172.* & huius limitationis est rõ q̃a cleric⁹ in minoribus põt q̃ñdocũq; vult, & ad suũ libitũ ad seculũ redire, *c.hij q post Sanctũ 30.dist.Mart. Vran.d.cõs.*
84 *9.lib.1.* Sed in isto articulo contrarium tenuerunt Berret.*cons.100.n.16.& Minad. in const. in aliquibus in verb.filiorum in 3.not.nu.* 18. *& 16.de success.fil.comit.vel baro.* vbi pro ista opinione adducit duas rõnes vt ibi p eum, alij vero distinguunt aut statim mortuo patre vel agna-
85 to clericatum deposuit, & laicus factus fuit, & tunc admittit̃ ad feudi successionem, *iuxta ea, q̃ scribit Iser.in c.1.n.2.& 3.de vassall.mil.&c.Io. Batt.Vincem.in cons.1.n.100.inter cõs.feud.diuers. Iacobut.de Franch.in reg.§.& qa vidimus n.56. in tit.de hijs qui feud. dare poss.cart.mihi 17.post dec. Vinc.de Franch.Intrigl.d.art.1.n.185.& seq.* aut diu post delatum, & apertum feudum in clericatu pseuerauerit, & tũc in feudo succedit sed illo priuabit̃ *ita distinguũt Affl. dec.320.n.7.& in c.1.n.10.vers.sed dubitat de mil. Vassall. qui arm. bell.depos.Harman.Pistor.in quast.feud.lib.2.p.2. q.34.n.18.Mozz.in tract de feud.in tit.qb.ex cau. feud.ammittit.n.16.vers. aut est clericus car. mihi 203.Io.Thom.de Marin.in tract. de feud. ex pacto, & prouid.n.140.cart.mihi 228.Capic.dec.115.nu. 11.& ibi Masul.in add.n.14.Menoch.cons.54.n. 39.lib.1.& in tract.de arb.cas.231.n.13.& 14. & in add.ibi n.39.*vbi ponit q̃n diu in ipso clericatu persistere dicat̃ *Tapp. in rep. Auth. ingressi in verb.sua c.14.n.16.vers.distingue tamen,& n.24.* vbi ex dictis per Camill.Saler.*in add. ad Neap.*
86 *in prohem.consuet.Neap.n.*300.ponit tres diuersos casus.s.aut tpe mortis feudatarij super est filius laicus, & habilis ad succedẽdum, q post eius mortem clericatum assumpsit vel religionem est ingressus, & tũc feudum ammittit, *vt ego dixi sup.in 1.ampl.* quia tunc faciẽdo actum incompatibilẽ cum feudo vr̃ renunciasse iuri suo *l.voluntarie ff.de excusat.tutor.* Aut quis erat clericus in uita patris, & anteq̃ sit delatum feudum per mortem ipsius patris laicat̃, & tũc in feudo succedit, *Iser.in c.1. de vassall.mil.q arma, &c.* Aut mortuo feudatario successor proxim⁹ reperit̃ clericus, & vult succedere, & isto casu iterum distinguit aut ante sibi motã litem de feudo dimittit habitum reintegrã, & tunc põt in feudo succedere *secũdum Capic.dec.115.n.11.* aut vero post motam q̃onem de feudo ab eo, q erat successurus, & sic re non integra, & tũc excludit̃ à successione feudi, *Vulte. in tract. de feud. lib. 1.c.9.nu.67.vers.porro non hijs cart.mihi 469.vbi multos alios alleg.Iacobut.de Franch.in §. & qa vidimus n.57.de hijs, q feud.dare poss.car.17. post dec.Vinc.de Fran.has casdẽ distinctiones ponit Masull.in add.ad Capi.d.dec.115.n.14.* Ego vero prætermissis prædictis distinctionib. dicerem
87 pout vr̃ sentire ipse Tappia *d.c.14.n.28.* q si tpe delationis feudi proximus successurus reperit̃ clericus, nec declarat an velit laicari, vel in clericatu permanere deberet is, q prætẽdit succedere in feudo post mortẽ patris ei decerni facere p iudicẽ terminũ, infra quẽ declaret eius intentionẽ; *& ita alias fuisse obseruatũ refert Vic. de Ann.alleg.98.n.9.* q dicit q fuit datus terminus sex mensiũ ad faciendã talẽ declarationẽ, *hoc idẽ refert Bamb.d.§.q clericus nu.72.& 83.* Et
88 faciunt in argumẽtum ea q̃ in simili dicimus in dãdo curatorẽ hr̃ditati iacenti, q̃a tunc hr̃dib. successuris ab intestato assignat̃ terminus ad designãdum, & declarandũ, an velint hr̃dites adire; *vt latè tradit Capic.dec.87.n.1.* quo termino elapso si ille non dimisit habitum clericalem, sed in eo permãsit excludit̃ à feudo, q̃a tunc videt̃ suum añum declarasse q nolit esse
89 miles, & feudo renunciasse, *Bambac. in d. §. si qs clericus n.82.* q̃a renunciatio pout ratificatio ita
90 põt fieri facto sicut verbis, *l.Paulus, ff. rem ratã haber.Crauet.cons.290.n.1.vers.nos habemus, lib. 2.Cesal.cons.26.n.12. Menoc.cons.78.n.25.* sic in simili videmus de eo, qui hẽt terminum ad p-
91 bandum, vel excipiendum, nam si patitur terminum labi absq; eo, q aliq̃d probet̃ vel excipiat iste lapsus termini inducit tacitã renunciationem *l.si ea C.q accuss.poss.glos. & Ang.in l. si ego ff de negot gest.Surd.cõs.97.n.21.& seq. Rol. Canag.in obser.ad decret.Mont.Ferrat.decr. 7.§.7. n.1.* idem est in eo, q infra decẽ dies datos ad
92 appellandum non appellauit, quia tunc vr̃ appellatione renunciasse, & sñiam approbasse, *l. ab eo C.q̃uo,& quando iudex c. quo ad consultationẽ de sñia,& re iud.Crott.cons 87.nu.19. lib. 1.Natt. cons.524.n.19.lib.3.* & idem dicimus, de eo, q
93 hẽt priuilegium immunitatis, vel quis aliud priuilegium namq; si soluerit collectam eo nõ obñe, vel alio mõ priuilegio vsus non fuerit vr̃ suo priuilegio renunciasse, *c.si detorta vbi glo.& doct.& psertim Dec.n.21.idẽ Dec. in c.cũ accessisset n.17.post Fel.n.28.de const.Marsil.de fideiu.n.335 Rip.resp.92.n.10.Fran.de Eccles.cons.5.n.2. inter cons.feud.diu.Scard.cons.419.n.6.Passett.cõs.192. n.2.Menoc.cons.887.n.32.lib.6.* & parimodo dicimus idem in appellante q si postq̃ appella-
94 uit comparuit, & fecit aliquem actum coram iudice à quo vr̃ appellationi renunciasse *Specul.in tit.de except.& replicat.§.4.num.41. lib. 2.*

Rom.

*Rom.sing.*141.*Capic.dec.*62.*n.*2.*Nerd.cons.*35.*n.* 1.*Mars.sing.*186.*Menoc.de arb.cas.*16.*nu.* 2. *Intrig.sing.*74.*lib.*3.*latè Marant.in pract.p.*6.*act.*2.
95 *n.*342.424.*&* 425.*f.*530.*& n.*75.*f.*490.vbi loquit de comparente coram iudice recusato, & dicit, q per talem cõparitionem censet renunciasse recusationi. Et rõ prædictorũ est qa ani-
96 mus ita potest declarari factis sicut verbis, *ita not.in c.bona il* 2.*de postulat.prælat.Anch.cõs.*202 *col.*1.*Asin.in* 2.*p.iud.§.*4.*c.*10.*n.*21.imo magis factis q̃ verbis, *c.dilecti il* 1. *de appell. Dec. cons.* 486.*n.*12.*& cons.*583.*n.*5.*& cons.*586.*n.* 13. *Simon de Prat.cons.*95.*nu.*15.*Turret.cons.*55.*n.*10.
97 *lib.* 1. Et redeundo ad nostrũ institutum dico q si is talis clericus esset beneficiatus ẽt qd sit tantum in minoribus constitutus tũc indistinctè excludit à successione feudi, & hæc erit sublimitatio pñtis limitationis, *ita Bal.in c.* 1. *§.qui clericus nu.* 2. *si de feud. defunct.content.& c. Arosent.in tract.de feud.c.*7.*cõcl.*75. *& ibi in add. in lit.D.testatur de com.opi.Pancirol.cons.*111.*nu.* 1.*Io.Gall.cons.*2.*n.*100.*vers. imò q feudum, & nu.* 102.*inter cons.feud.diuers.*vbi dicit q hoc procedit tam si fiet beneficium in titulum q̃ in comendam seu dignitatem *Mozz. in tract de feud. in tit.ex qbus caus.feud.amitt.n.*16.*car. mihi* 203. *Io.Batt.Vincem.cons.*1.*n.*122.*inter cõs.feud.diuer. Barbat.in trac.de præsent.Card.p.*1.*q.*5.*n.*4.*in* 13. *to.tract.diuers.p.*2.*car.*77.*Menoc.d.cas.*231.*n.*10. *& in add.n.*34.*&* 35.*vbi multos allegat, & aliqua circa istam sublimitationem scribit Anna alleg.*98. *n.*3.vbi dicit q est inconueniens vt qs eod.tpe habeat beneficium,& feudum, *Menoc.cons.*22. *n.*141.*lib.*3.*Alciat.cõs.*35.*n.*3.*lib.*3.*to.*1.*Rol. cõs.*
98 23.*n.*23.*lib.*1.*Cefal.cons.*2.*n.*1.*lib.*1. vbi dicit q idem est si haberet expectatiuã ad beneficium *Intrigl.in tract.de feud.cent.*2.*art.*1.*n.*174. Iusta p̃-
99 dicta quæro pœnes quẽ debeat permanere feudum, & eius possessio durante termino dato hr̃di clerico ad deliberandũ vtrum velit in clericatu persistere an vero feudum hr̃e, & sic an interim transeat ad aliũ immediatè successurum post claricatum an ad ipsum clericum an vero ad dñum feudi,& dico q licet indubitati iuris sit q dñium alicuius rei non possit stare in suspenso ẽt per momentum, *Isern.in c.Imperialem de prob.feud.alien. per Fider.* attñ isto casu dominium feudi stat interim in massa hr̃ditatis,& successionis, *ita determinat Octau.Bamb.in repet.c.*1.*§.qui clericus n.*78.*&* 80.*si de feud. con-*
100 *tent.&c.*& sic censet esse pœnes defunctum ꝑut in simili dicimus in bonis defuncti hr̃ditate iacente quia tũc bona censent esse pęnes defunctum qñ sunt instituti vel veniunt extranei secus si pater decedit relicto filio qa statim ipso iure cõtinuat dñium bonorum patris in ipsũ filium, *glo.in l.eum hæreditas C.deposit. vbi Cyn.& Bald.Gom.in tract.variar.resol.lib.*1.*c.*9.*nu.*17.

*Aret.cons.*26.*n.*2.*Graff. de success §. hæreditas q.*
101 2.*n.*6.*fol* 7.& ea oĩa,quæ supra dicta sũt de clericis in minoribus constitutis procedunt ẽt,& habẽt locum in religiosis nouitijs infra annũ probationis, qa eo durante poterunt religionem deserere,& feudum sibi delatum, & apertum accipere, *Sonsbec.in trac.de feud.p.*12.*n.*139.
102 Limitatur 3. dictus quartus effectus, q clerici non pñt succedere in feudis, in clerico in sacris constituto vel monacho professo,qui ex dispositione summi Põtificis fuisset factus laicus quia is talis admitteret ad successionẽ feudi vel postliminio reuersus vel in integrum restitutus vel ad successionẽ habilitatus,& tanq̃ nouus homo ad feudum admitti põt *Bal. cons.* 275.*n.*7.*lib.*1.*l. Aristo ff. de manumiss.testa.l.in qõne C.de sent.pass.l.si deportati seruo ff deleg.*3.*l.si qs filio §.pen.de iniust.rup.& irrit. testam.l.si alienã §.si in extraneis de hęred.instit. Curt.iun.in trac. de feud.in* 2.*p.*2.*p.princ.q.*10. *vers. sexto limita in*
103 10.*to.tra.diuers.p.*2.*car.*60.*Duen.reg.*103.*lim.*3. vbi dicit q monachus ex dispensatione summi Pontificis põt fieri Comes, *Affl.in c.*1.*§.qui clericus n.*3.*si de feud. defunct. & ibi ẽt Liparul. in add.ad Iser.in vers.q clericus in fi.Rosentall.in trac. de feud.c.*7.*concl.*76.*Bero.cons.*16.*n.*16.*lib.*1.*Intrig.in tract.de feud.cent.*2.*art.*1.*nu.*196.*&* 197. *Cassan.super consuet. Burgund.rub.*3.*§.*5.*vers. exceptæ les religiux n.*16.*car.mihi* 454. vbi dicit q talis limitatio hẽt locum in feudo aperto post obtentam dispensationem licet ipse de hac limitatione multũ dubitet *Tapp. in repet. Auth. ingressi in ver.sua c.*14.*n.*22.*C.de sac.eccl.Bãb.ĩ d. §.qui clericus n.*147.*& seq.*vbi n.149.& 150. dixit q hæc qõ alias successit in facto in Regno Neapolis in personam cuiusdam Principis,&
104 q inter peritiores Legistas fuit determinatum quod ita dispensatus admittat ad feudum, & tandem n.151. distinguit duos casus.s.aut dispensatio procedit mortẽ feudatarij, & sic tpe mortis, & ex dispẽsatione summi Pontificis reperit laicus,& habilis,ad succedendum, & tũc succedit in feudo sibi aperto post dispensationẽ,aut dispensatio superuen t post mortẽ feudatarij quo tpe alteri agnato vel dño erat ius quęsitum,quia nec momento tpis dñium poterat stare in suspenso, & isto casu dispensatio non habilitat dispensatum in preiudicium alterius, *ita distinguendo concludit Bambac.d.n.*151.
105 à qua dispẽsatione ego nunq̃ recederẽ, & eadẽ distinctione, vtimur in legitimatione filiorũ, in qua si est facta ante delatã hr̃ditatem preiudicat venientes ab intestato, si vero post delatam successionem nullum illis affert præiudiciũ *D.Mastr.de indult.c* 22.*n.* 70. *Alc.de præsũp.*
106 *præsum.*3.*reg.*11.*n.*4.*per tot.* & vltra dico q hoc ꝑcedit de ptãte iuris ordinario, nõ aũt de ptãte absoluta, qua nunq̃ aut raro Princeps legitimans

mans vti solet, ex quo tunc agit̃ de tollẽdo ius
alteri delatum, & eodem modo dicimus de bã
nito gratiato, restituto, & indultato, cui nõ re-
stituunt̃ bona delata tp̃e banni, q̃ pp̃ eius ban-
num fuerunt applicata alteri cõsanguineo ꝓ-
ximiori, licet si ipse non esset bannitus ad eum
spectaret licet admittatur ad bona delata post
obtentam gratiã, & restõnem *Clar. §. fi. q. 59. n.*
7. Surd. cons. 90. & cæteris melius, & diffusius, &
more suo doct. D. Mastril. de indult. c. 22. n. 77. cum
107 *seq.* & quod dispẽsatio, & habilitatio dẽat ob-
tineri anteq̃ aliqđ ius sit agnatis, quęsitum, &
sic ante delatã successionem dixerunt Guerin.
Pison. *in tract. de feud. c. 32. n. 24. Curt. iun. in sup.*
cit. n. 28. Duen. ea. lim. 5. Tap. d. c. 14. n. 41. vbi di-
108 cit ꝙ succedit in feudo sibi aperto post dispen-
sationem, & licet clericus cum dispensatione
summi Pontificis possit feudũ obtinere si repe
rit̃ laicus tp̃e delatæ successionis, ẽt ꝙ sit in sa-
cris constitutus, vel professionem fecerit, nihi-
lominus si de facto, & nulla dispensatione pre-
habita appostataret ab ordinibus, vel à religio
ne, non posset feudum obtinere, q̃a ex tali ap-
postasia efficeret̃ infamis, & tanq̃ talis nõ pos-
set stare in curia dñi sine dedecore, & per cõse-
quens nec feudum retinere, *c. 1. an ille qui interf.*
fratrem domini sui præpos. c. 1. n. 3. de mill. Vassall.
qui cont. est. Io. Thom. de Marin. in trac. de feud. rub.
2. §. cõctõ nu. 140. vers. tertia f. 64. Cap. de inuest.
feud. in rub. feudũ ammittitur caus. 42. vers. aduer-
te tamen in fi. f. 63. Fider. Schenc. in trac. de feud. lib.
2. tit. 21. n. 17. Balzer. in c. 1. §. ex hoc n. 6. de feud.
feminæ Guerin. Pison. d. c. 32. nu. 23. Tapp. in rep.
Auth. ingressi in vers. sua c. 14. n. 16. vers. sed cõtra
rium Menoc. cons. 55. n. 39. vol. 1. Intrigl. in tract. de
feud. cent. 7. art. 1. nu. 187. Schenc. in trac. de feud. p.
12. n. 140. & 141. vbi vltra prædictam adducit
109 aliã rõnem, hoc est q̃a cum apostata sit hæreti-
cus, *c. excõicamus de hęreticis, Boss. in tit. de apo*
stat. n. 3. Clar. in § fi. q. 78. n. 4. vers. apostata Paul.
Girland. de heret. q. 2. n. 8. f. 120. Reperto. Inquisi. in
verb. apostasia vers. sed notandũ ꝙ Borg. de in regul.
p. 6. de apostat. f. 261. n. 3. Param. de orig. S. Inqui-
sit. lib. 1. tit. 1. c. 6. n. 4. & in q. 5. in diuisione edict.
fidei n. 11. lib. 3. & in q. 3. n. 17. lib. 1. Pet. de Greg.
110 *Tolos. in par. iuris canonici lib. 1. tit. 5. c. 7. n. 3.* certũ
est ꝙ hęretici non possunt retinere vel recupe-
rare feudum, *c. fi. extra de hæret. Aluarot. de feud.*
in tit. de stat. & consuet. §. Gazaros n. 2. in fin. Re-
pert. inquisit. in verb. feudum Balzer. de feud. in tit.
de Capic. Corrad. § item si n. 13. Item apostata re-
pellitur à testimonio, & non põt concedere te-
stamentum, nec hr̃ditatem hr̃e ẽt ex testõ *Boss.*
in d. tit. de apostat. n. 2. repertoriũ Inquisit. in verb.
apostasia vers. sed apostata. Sed aduerte ꝙ aposta
sia est multiplex *vt dixi sup. eff. 1. nu. 1043. cum*
seq. hoc est à fide, & ab ordinibus, seu religio-
ne, & apostata ab ordinibus seu religione non
dicitur hæreticus *Menocch. in tract. de arbit. cas.*
546. cen. 6. Boss. d. tit. n. 3. Repertorum Inquisit. in
verb. apostasia vers. sed apostasia Borgas. vbi sup.
de apostatis n. 5. nisi eius dictum intelligatur in
111 eo, qui perseuerat vltra annum namq; si quis
apostatãdo ꝑseuerat in excõicatione post an-
nũ præsumitur hęreticus, & male sentire de fi-
de maxime q̃n fuit excõicatus ex causa fidei,
q̃a tunc vt hæreticus est condemnandus, *c. cum*
contumatia de hæretic. Abb. in c. grauem n. 7. de hæ-
ret. direct. Inquisit. in verb. excõicare vers. si suspe-
ctus Burgas. de in regularit. p. 6. n. 3. f. 362. Mandel.
Alb. cons. 308. n. 3. Gigans cons. 142. n. 3. Intrigl. de
casib. conscient. cas. 77. n. 65. & seq. Vgolin. de cẽsur.
eccl. c. 24. §. 3. n. 1. f. 555. Ideo perseuerando in
112 apostasia vltra annum dr̃ perseuerare in excõi-
catione, & sic præsumitur hæreticus, & malè
sentire de fide, *c. cum contumacia de hæret. Abb. in*
d. c. grauem, n. 7. de hær. Param. in d. tract. q. 9. n. 90
lib. 3. Ex quibus concludo ꝙ licet dictum sit
qđ apostata non põt hr̃de neq; retinere feudũ
nihilominus ratio adducta ab ipso Schench
non militat nisi elapso anno.
113 Limitatur 4. vt prædictus quartus effect. qđ
clericus non põt succedere in feudis nõ habet
locum q̃n quis metu vel precibus importunis
fuisset conatus clericatum assumere vt si pater
vel alius q̃ põt metũ inducere compelleret vel
valde instaret filium vt efficeretur clericus *Bal.*
in c. 1. de feud. feminæ Vulte. in tract. de feud. lib. 1.
c. 9. n. 67. vers. quintus est, vbi dicit ꝙ hoc proce-
dit si filius statim mortuo patre clericatum de
ponit *Affl. in c. 1. nu. 10. vers. sed dubitet de milite*
Vassall. qui arma depos. Io. Tho. de Marin. in trac.
de feud. tit. 2. n. 140. vers. tertia, & vltima, Menoc.
cons. 14. n. 9. 39. & 40. & cons. 519. nu. 18. lib. 6.
Barba. in trac. de præsent. Cardin. p. 1. q. 5. n. 3. in 13.
to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 77.
114 Ampliatur primo ista limitatio vt procedat
non solum si interuenisset metus concussiuus
sed ẽt metus reuerentialis solus quia professio,
& cæteri actus spirituales annullantur ex solo
metu reuerentiali *gl. in c. præsens in verb. patria in*
fi. 20. q. 3. Nauarr. qui dictam gl. appellat singularẽ
cons. 9. n. 2. & cons. 10. n. 4. in tit. de his quæ ui cart.
mihi 218. eãdem gl. singularem uocat. Gail. in pract.
obs. lib. 2. obs. 95. n. 26. Marsil. sing. 347. Ias. in §.
quatrupli n. 67. inst. de act. Alex. in l. si cum dotẽ §.
eo aũt tp̃e n. 11. ff. solut. matr. & ibi ẽt Imol. not. cẽs
& præsertim Ant. de Butr. in c. cum uirum in fi. de re
gul. Abb. in c. 1. n. 3. q̃ met. caus. Rebuff. cons. 69. nu.
18. Conar. in epitom. de spons. & matr. p. 2. c. 3. §. 6.
num. 3. & 6. Iacob. de Graff. decis. aureæ lib. 2. c.
56. n. 18. in 1. p. Marsi. d. sing. 347. & in rep. l. 1. nu.
43. ff. de rapt. uirg. & ego alias dixi in meo tract.
115 *de except. excep. 11. n. 23. & 24.* In tantum ꝙ ita
profitens põt ad suum libitum deserere mona
sterium *Rebuff. loc. sup. alleg.* q̃dq̃ in contrariũ
dixe-

dixerunt Sarment. in lib. 2. select. c. 11. n. 9. & alij per eum citati, & per Tapp. in repet. authen. ingressi in verb. ingressi c. 12. nu. 28. de sacrosf. eccl.

116 Ampliatur 2. vt hoc idē procedat si hoc non fuerit factū per minas vel verbera, sed per importunas pces illius cui reuerentia debetur qa actus factus p tales pces iudicat, vt meticulosus, Soc. sen. cons. 263. n. 2. & 8. lib. 2. Ias. in §. quatrupli n. 66. insti. de act. Castr. cons. 74. lib. 4. Aret. cons. 141. n. 18. Rip. in lib. 2. respons. in tit. de reuocand. donat. Osasc. dec. 169. n. 4. Curt. iun. cons. 141. n. 17. & 18. lib. 2. Mandell. cons. 77. n. 10. lib. 1. Intrigl. de cas. consci. cēt. 1. cas. 42. Neuiz. cons. 22. nu. 22. Hond. cons. 29. nu. 34. lib. 1. Triuis. in tract. de sponsal. priuil. 7. nu. 28. Franc. Monal. cons. 5. nu. 48 lib. 2. Menoc. in tract. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 11. nu. 10. & ego dixi d. except. 11. nu. 69.

117 Limitatur 5. in Cardinalibus Episcopis ac cæteris magnis Prælatis q possunt in feudo succedere, put alij laici nullum habētes impedimentū, ita Ias. cons. 119. per tot. lib. 4. & cons. 13. et p to. lib. 1. Bellam. cōs. 48. col. 3. Ann. sing. 70. Affl. in c. 1. n. 10. de milit. vassal. q arma depos. q testat in Regno vidisse multos Episcopos succedere in feudis Lud. Mol. in tract. de primog. Hisp. lib. 1. c. 13. n. 97. Abb. in c. inter dilectos n. 2. & 5. de fide instr. Ceph. cons. 1. n. 40. & seq. & cons. 2. n. 13. lib. 1. & cons. 151. nu. 43. lib. 2. Curt. iun. cons. 192. nu. 47. lib. 3. Nat. cons. 507. nu. 17. Bal. in d. c. 1. in fin. Clar. in §. feudū q. 78. in fi. vbi dicit q cōiter ser-
118 uatur q episcopi, & Cardinales retinent feuda eis deuoluta iure successionis ne dignitas detrimentū potius q incrementū afferat, & q isti tales ammittūtur ad seruiendū per substitutū, Iser. in c. 1. §. si qs decesserit, si de feudo defunct. contēptio sit Syluan. cons. 3. n. 54. Duen. reg. 103. fal. 12. Pancirol. cons. 111. n. 2. Mart. de iurisdict. p. 4. cēt. 1. cas. 97. n. 5. Scraff. cōs. 140. n. 11. & 12. prout hos oēs refert. Bābac. in c. 1. §. q clericus n. 85. & 89. vbi adducit argumenta, & rationes huius opinionis quib. ego addo Brocol. in tract. de feud. c. 5. q feud. dare vel accipere possint nu. 49. ver. hi feuda amittun. Bal. in d. c. inter dilectos n. 5. & ibidē Fel. n. 7. ver. item ex. Meno. cons. 54. n. 31. vol. 1. & cons. 181 n. 80. vol. 2. Lancell. Cōrad. in tēplo iud. lib. 1. c. 2. de rege q. 1. n. 21. Guerr. Pison. in tract. de feud. c. 32. nu. 20. Tapp. in rep. auth. ingressi in uerb. sua c. 14. n. 45 C. de sacrosf. eccl. vbi alios alle. Forest. in tract. de suc-
119 cess. ab intestato c. 23. n. 44. Contrariā nihilominus de iure veriorē, & mag. com. esse sēper putaui attentis rōnibus, quas sigillatim p ea adducit Bābac. in c. 1. §. q clericus n. 100. cū plurib. seq. si de feud. defunct. content. &c. vltra q pro ea allegat Imol. in c. inter dilectos de fide instru. Petr. de Ceruitis in d. §. q clericus Barbat. in tract. de præsent. Cardin. lib. 1. q. 5. n. 13. vbi postq qōnē latè examinauit tandē residet cū ista opinione Io. de Anan. in c. Iudæi, il 2. in gl. fi. n. 12. de Iudæis Ruyn. cōs. 42. n. 8. & 9. vers. ex his igitur lib. 1. q testatur hāc esse veriorē, & magis cō. op. Bal. i d. c. 1. in fi. de feud. fem. q dicit q de rigore iuris Cardinalis i feudis succedere non pōt, Cald. cōs. 2. in tit. de feud. Minad. in cōst. in aliqbus in verb. filiorū n. 6. Menoc. in tract. de arbit. iud. cas. 231. n. 6. et cōs. 181. n. 63. & seq. lib. 2. & cōs. 202. n. 116. & seq. lib. 8. Io. Batt. Vincemal. cons. 1. n. 122. inter cōs. feud. diuers. q test. de cō. opi. Io. Gal. inter eadē cons. cōs. 2. n. 100. vers. & cōsequenter ex ordine, & vltra pdictos allegatos p Bābac. d. n. 86. q n. 87. dicit q aliàs de facto sacrū Concil. Neapol. hoc habuit p resoluto idē dixerunt Arosental. in tract. de feud. c. 7. concl. 73. Intrigl. in trac. de feud. cēt. 2. art. 1. n. 161. & 162. Vulte. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. de Episc. & ver. de Cardinal. car. mihi 467 vbi dicit hanc esse de iure veriorē op. Rim. iun. cons. 527. n. 65. et seq. lib. 5. Menoc. in add. ad d. casū 231 n. 44. ubi multos alios allegat Masul. in add. ad Capic. dec. 70. n. 5. idē Menoc. cōs. 202. n. 140. lib. 3. & cōs.
120 181. n. 74. lib. 2. q oēs dicūt q Cardinales in materia feudorū nō reperiunt in iure priuilegiati, & si qs vellet retinere primā opinionē q Car-
121 dinales, & Episcopi in feudis succedāt, eā limitare hēnt qn talis episcopus, vel Cardinalis eēt religiosus, qa tunc in feudo succedere nō poterit cū adhuc sit adstrictus obseruare vota substātialia suæ religionis. s. paupertatē, & obediētiā c. de monachis 16. q. 1. & c. clericis & c. fi. de vit. & honest. cler. D. Tho. in 2. 2. q. 185. art. 8. Archid. & Gem. in c. Sācti monialis dist. 23. Turrecr. in d. c. de monachis n. 3. vers. dicendū est Siluest. in sum. in verb. religio il 7. n. 11. Couar. in c. 1. n. 18. de testam. quos oēs recēset Menoc. in trac. de arb. in add. ad cas. 231. n. 12. & vltra eos idē dixerūt Nauar. cōs. 6. nu. 11. in tit. de don. p quo benefaciunt dicta p Graff. in
122 dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 19. n. 88 vbi dicit q monachus, ac alius religiosus factus Episcopus non pōt hēre propriū, & vtrobiq; alleg. tex. in c. vnico 18. q. 1. & in c. cū oli il 2. de priuileg. gl. in c. q tua in pric. 12. q. 1. Io. Andr. & Imol. in c. 1. de testam. qb. addo Tapp. in d. auth. ingressi in uerb. sua c. 6. n. 8. cū seq. vbi latè examinat qn regularis possit hēre
123 ppriū si est assūptus ad aliq prelaturā, hinc ēt videmus q regularis factus episcopus, vel Cardinalis retinet habitū suę religionis qd aduertit
124 ēt Nauar. d. n. 11. & Graff. d. c. 19. & 89. pter Berrettū, quo, si est Cardinalis, vtit colore rubeo modernissimis tpib. ex indulto, & mādato Clemētis VIII. cū prius ēt Berretto vtebant colore habit' suæ religionis, & ita vidi qd anno 1590 quo erā studens in studio Romano vtebantur Cardin. Alexādrinus, et Asculi q portabāt illud coloris nigri ex quo erāt fr. relig. S. Dominici, & Card. Sarmanus q erat fr. ord. S. Francisci portabat illud bigij coloris, & Cardi. Mōtelpari portabat nigrū qa erat fr. S. Augustini, quos oēs, cū reuers' ad iā vrbē Romanā anno Iubilei 1600. vidi gestare Berrettū coloris rubei, & ita hodie obseruatur) sic ēt dicit in suo opuscul. cētū

casuū conscientiæ, *quod si quis frater S. Dominici esset creatus Episcopus adhuc tenetur bibere cū duabus manibus prout bibebat quãdo erat in claustro seu refectorio, pro qbus benefacit gl. in c. quorundam in verb. mendicantiū de elect.* q̃ dicit ꝙ illa constō, q̃ ꝓhibet religiosos ordinis mendicantiū, vt nō possint cōsentire electioni de se in discordia factæ habebit locū ēt si episcopus ex ordine prędicto postulet qa episcopus ille adhuc dr̄ mendicãs, q̃ *gloss. ibi sequuntur Io. Andr. Gem. Archid. & Franc. Bonifac. Vital. in clem. 1. nu. 82. de regul. Port. cons. 23. Rebuff. cōs. 14. col. 4. vers. breu. dicendū est Menoc. in trac. de arb. in add. ad cas. 231. nu.*
125 14. & per eãdē regulã dicimus ꝙ religiosus factus Eps non poterit testari qa adhuc est mēdicãs, & adstrictus ad votū paupertatis. *Couar. in c. 1. n. 18. de test. Men. loco proxime cit. n. 13.* vbi
126 tãdē concludēdo n. 15. dicit ꝙ monachus creatus Eps siue Cardinalis est tantū adrict' regula monastica quatenus est cōtraria dignitati Episcopali non aūt quo ad alia *Cras. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 19. n. 87. & 88.* vbi dicit ꝙ nec ēt de bonis acquisitis intuitu ꝑsonæ poterit testari & n. 89. dicit idē esse si regularis crearet̄ Cardinalis *allegat Bal. in auth. licet C. de Epis. & cler. quã ola ser. tradidit Tapp. in d. verb. sua q. 6. n. 87.* vbi
127 circa materiã regularis facti episcopi multa scitu digna scribit, ex qbus iam dictis cōcludo ꝙ religiosi regulares ꝓmoti ad prelaturã nunq̃ poterunt succedere in feudis ēt si quis in cæteris prælatis vellet sequi primam opinionē.

128 Limitat̄ 6. prædictus quartus effect. clericatus ꝑ quē clerici arcent̄ à successione feudi, vbi adesset consuetudo ꝙ clerici succedãt in feudis & seruiãt ꝑ substitutū, Sonsbech. *tract. de feud. p. 12. n. 147. Iser. in c. 1. in fi. de cler. qui inuest. fecit Curt. iun. in tract. de feud. in 3. p. princ. in 2. membr. n. 16. Duen. reg. 103. lim. 9. Forest. in tract. de succes. c. 23. n. 42. Vulteius in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. car. mihi 470. ver. primus est,* vbi dicit ꝙ hęc cōsuetudo viget in tota Germania quo ad clericos sæculares, sed in isto Regno talis cōsuetudo non adest *Paris. de Put. in compen. in add. ad And. de Isern. tit. 53. circa fi. Guerr. Pison. in tract. de feud. c. 32. n. 20. Io. Tho. de Marin. in eo. tract. tit. 2. de feud. ex pacto, & prouid. n. 144. Io. le Chirier, in tract. de primog. lib. 1. q. 24. n. 43. in 10. to. tract. diuers. car. mihi 37. Tap. in rep. auth. ingressi in ver. sua c. 14. nu. 39. C. de sacros. eccl. Intrigl. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 230. Menoc. in tract. de arb. in add. cas. 231. n. 66. Maccabr. cons. 23. n. 222. & 251 & 252. Cassan. super consuet. Burg. rub. 3. §. 5. ver. exceptos les religiux nu. 19. car. mihi 455. Rim. iun. cons. 557. nu. 25. lib. 5.* vbi dicit ꝙ in feudis con-
129 suetudo vincit legē scriptã nō solū ciuilē verū ēt canonicã, *qđ ēt dixit gl. 2. in prin. de feud. cogen. Burs. cons. 171. n. 11. Piag. de consuet. q. 11. n. 188.*
130 & inspicit̄ magis consuetudo q̃ rōnes vel coniecturæ *Grat. cons. 2. n. 63. lib. 1. Soc. sen. cons. 68. n. 23. & 28. lib. 1. Piag. d. q. 11. nu. 244.* sic ēt stante
131 consuetudine femina pōt succedere in feudis, *c. significauit, & ibi Bal. & DD. de rescript. Spec. in tit. de feud. §. quoniã ver. 21. & ibi Io. Andr. in add. Alex. cons. 29. n. 2. lib. 1. Dec. cons. 20. n. 13. & cōs. 39. nu. 12. Ias. in l. de qb. nu. 54. ff. de leg. Iacob. de S. Greg. in inuest. feudal. in verb. feminæ nu. 9. Curt. in tract. de feud. n. 1. p. 3. p. princ. n. 10. Zas. in eo. trac. in 8. p. n. 42. Paris. cons. 13. n. 21. & cons. 22. n. 24. lib. 1. Hier. Gargo. in trac. de fem. recip. lim. 8. Alex. Raudens. cōs. 18. n. 84. lib. 1. Decian. cons. 3. n. 234. lib. 4. Rol. cons. 3. nu. 117. lib. 1. Rim. iun. cons. 796. n. 3. lib. 7. Aluarot. in c. 1. §. & qa vidimus qui feud. dare poss. Io. Batt. Vincem. cons. 1. n. 6. inter cōs. feud. diuers. vbi alios allegat Sorader in tract. de feud. p. 7. c. 4. n. 53. Piagg. de consuet. q. 11. n. 215. 217. 219. & 220. Intrigl. de feud. cent. 1. q. 28. n. 51. & cēt. 2.*
132 *art. 1. n. 231. & seq.* vbi dicit ꝙ ius feudorū consuetudinariū optimo iure pōt per aliã consuetudinē tolli, *ad q̇ alleg. Io. Căpeg. cons. 2. n. 9. inter cons. Alberti Brun. Dec. cons. 44. n. 2. Cānet. in rep. extrauag. si aliquē §. promittendū n. 95. f. 748. Tet. Nic. Mozz. de feud. rub. de subđ. seu quo acquiratur feudū nu. 92. Zas. de feud. p. 8. in rub. de feud. success. n. 42.* & pōt tolli per principē in suo statu *vt dicit Lud. Soc. cons. 60. n. 17.* & eod. mō consuetudo
133 pōt inducere qđ feuda alienent̄ in extraneos ēt in ꝑiudiciū agnatorū *Paris. d. cons. 13. nu. 25. lib. 1. Ant. Piag. in tract. de consuet. q. 11. n. 192.* & pari mō valet cōsuetudo, vt feuda possint alienari nullo interueniente consensu dñi *Ruy. cōs. 72. n. 7. lib. 5. Rol. cons. 2. n. 18. & cons. 42. n. 25. lib. 1. Rip. respōs. 10. n. 17. in tit. de diuers. rescrip. Piag. d. q. 11. nu. 193. & 194. Corbul. in tract. ex quibus caus. emph. iure suo priuat. tit. ob consens. non præstit. lim. 32. nu. 1.* vbi dicit idē procedere in emphyteusis, *Brun. cons. 8. n. 9. Becc. cons. 18. n. 9. & cons. 88. nu. 81. Bursat. cons. 177. nu. 59. lib. 2. vbi dicit ꝙ hæc est magis com. opi. & cons. 40. in princ. lib. 1.* vbi testatur talē consuetudinem vigere in ciuitate Mantuæ *Piag. d. q. 11. n. 193. & 194. Gozz. cons.*
134 8. n. 10. vbi dicit ꝙ hoc procedit etiam si feuda essent ecclesiastica, quæ adhuc extãte consuetudine poterunt alienari in præiudicium ecclesiæ sine consensu ipsius ecclesiæ idem *dixit Syluan. cons. 15. num. 42. Roland. cons. 48. nu. 13. & seq. lib. 1. Piag. in tract. de consuet. q. 11. n. 197. & 198. Corbol. q loquitur in emphyteusi in tit. ex quib. caus. emph. iure priu. seu tit. de caus. priua. ab alie. in*
135 *requisito dño fact. lim. 32. p tot. q.* dicit ꝙ emphyteuta alienans inreqsito dño excusat̄ à cōmisso ꝑ consuetudinē, & alios ad hoc allegat, & eo-
136 mō valet consuetudo, vt qs possit testari *Paris. cōs. 13. nu. 22. lib. 1. Piag. d. q. 11. n. 208. & n. 211.*
137 vbi dicit ꝙ licet feuda sint ex sui natura indiuisibilia adhuc stãte cōsuetudine diuidi poterūt & alios allegat, & rō prædictorū est, qa cū totum

tum

tũ ius feudorũ sit fundatũ super cõsuetudine, & vsu vt voluit Bart. in l. vt ius iurandi §. si liberi de operib. libert. & in l. de quib. vbi oẽs scribentes, & præcipuè Ias. n. 54. & 69. ideo potius alia consuetudine q̃ iure scripto tollit c. 1. qb. mod. feud. amittuntur c. 1. de succes. feud. Guid. Pap. dec. 297. cũ
139 alijs quos allegat Decia. cons. 3. n. 229. lib. 4. & consuetudo posterior derogat priori l. Mela §. sed si alimenta ff. de alimentis, & cib. legat. c. cũ de beneficio de præbẽd. in 6. Rom. in l. post dotẽ n. 37. ff. sol. mat. Scrader. de feud. in 2. p. q. 1. principali sect. 10. n. 34.
140 Alia põt adduci rõ q̃a cõsuetudo põt facere de prohibitio permissum, & e contra de permisso prohibitũ c. cum olim de cler. cõing. c. superno de cognat. spiritu. Oldrad. cons. 105. Crauett. cons. 8. n. 6. Scra-
141 der. in tract. de feud. p. 10 sect. 9. n. 233. & ad rem nostrã redeundo dico q̃ isto casu sufficit q̃ cõsuetudo sit vnius fãmiliæ namq; ea stante oẽs clerici eiusdẽ familiç admittuntur ad feudum Spec. in tit. de feud. §. quoniã ver. 23. Card. Zabarel. cons. 64. Campeg. inter cons. Brun. cons. 2. nu. 57. Io. Batt. Vincem cõs. 1. n. 8. inter cõs. feud. diuers. Rim.
142 iun. cons. 557. n. 24. lib. 5. qđ procedit ẽt in feminis ex quo vna familia põt inducere p consuetudinẽ vt feminæ ipsius familiæ succedant in feudis Ias. in l. oẽs populi in 2. lect. n. 42. ff. de leg. & in l. si qs à filio §. fi. n. 4. ff. de leg. Curt. sen. cons. 66. n. 15. Ruyn. cõs. 38. n. 6. & cõs. 40. n. 11. lib. 1. Hort. Vulte. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 48. in fi. vbi alios allegat Curt. iun. in tract. de feud. in 1. p. 3. p. principalis n. 11. Scrader. in trac. de feud. p. 7. c. 4. nu. 54.
143 vbi dicit q̃ hoc procedit consentiẽte dño, & qđ hic consensus ex eo p̃sumit interueniſſe ex quo hæc consuetudo fuit diuturna arg. l. filius familias C. de pet. hered. & l q in aliena, & ibi Bal. & Ias. ff. de acq. hær. Ias. in l. sciendũ ff. de verb. oblig. & in l. quæ dotis n. 85. ff. sol. matr. Decia. d. cons. 3. n. 228. & 232. lib. 4. vbi multos allegat Bologn. in l. oẽs populi n. 57. & 58. ff. de iust. & iur. Neuizz. cõs. 53. n. 10. Bero. cons. 47. n. 14. lib. 1. Dec. cons. 269. nu. 8. Clar. in §. feudũ q. 73. vers. sed qđ si ad sit Paris. cõs. 21. n. 13. lib. 1. Rim. iun. cons. 557. nu. 24. Intrig. de
144 feud. cent. 1. q. 28. n. 53. & quod vna familia possit inducere consuetudinẽ circa modũ succedẽdi in eius bonis, & præcipuè feudalibus dixerunt Tiraq. de iure primog. q. 16. nu. 4. Guid. Pap. cons. 131. Rui. cons. 24. n. 4. lib. 1. Pancir. cons. 111. n. 16. Rausuer. cons. 3. n. 42. lib. 1. Piag. de consuet. q. 11. n. 585 & 586. & seq. Decia. d. nu. 228. & 232. Io. Aloys. de Leo in l. iustũ est n. 16. C. de edend. vbi loquit in familia Gonzaga, & multos alios allegat, sic ẽt vna familia põt inducere consuetudinẽ circa modũ testandi Ang. in l. testamẽti fa-
145 ctio ff. de testam. Barba. inter cons. Curt. sen. cons. 67. col. 15. in fi. Ias. cõs. 46. n. 3. lib. 1. & in rep. l. oẽs populi n. 42. ff. de iust. & iur. Soc. iun. cõs. 05. n. 34. lib. 1. & cons. 62. n. 2. lib. 2. Boer. dec. 155. n. 29. Menoc. cons. 2. n. 282. lib. 1. vbi loquit in certa cõsuetudine existente in familia Illustrissima Carretto-
146 rum ex cuius stipite in Regno habemus Illustriss. Comitẽ Racalmuti vt refert Sansouinus in eiusdẽ familiæ historia Piag. in d. tract. q. 11. n. 583. & in casu isto consuetudo succedẽdi inducit si p duas vices fuit obseruatũ, & mulier vel clericus vel alius ad feudũ vel succedendũ fuit admissus ita Pancir. d. cons. 111. n. 16. Ruy. cõs. 34. n. 4. li. 1. Burs. cõs. 28. n. 39. Meno. cõs. 906. n. 46
147 Et est regulare q̃ consuetudo inducit per binum actũ, dixerũt gl. in c. venerabilem in verb. ex successione de elect. Barz. dec. 98. n. 13. Bursat. cõs. 38 n. 15. Franc. Guerra in cõs. suo vnico decisiuo in 4. n. 181. Apõte cõs. 54. n. 14. Menoch. cõs. 81. n. 2. Bal. in l. 3. nu. 5. C. de episc. audient. Franc. de Leonar. in in pract. c. 12. n. 31. Io. de Amic. cons. 43. nu. 9. & cons. 143. nu. 1. Simon de Pret. cons. 170. n. 4. Bursat. cons. 50. nu. 26. idem Simon de Pret. cons. 114. n. 37. lib. 2. D. Mastr. dec. 137. n. 24.
148 Et in istis casibus dẽt attẽdi consuetudo loci vbi feudũ est situ, & nõ loci vbi lis vẽtilatur Paris. cons. 21. n. 14. & cons. 13. n. 18. lib. 1. Piag. in tract. de consuet. q. 9 n. 59. Mastril. dec. 112. n. 42 Caroc. de locat. in tit. de merced. consuetudinar. nu. 2. Cassan. in consuet. Burgun. rub. 4. §. 1. vers. ponatur q̃ Burg. n. 1. f. 526. Pedamont. dec. 114. nu. 5. Grat. resp. 2. n. 64. lib. 1. Clar. in §. feudũ q. 31. in fi. Bursa. cons. 30. n. 35. lib. 1. Alex. cons. 173. n. 4. vers. rursus Rim. sen. cõs. 374. n. 1. cũ multis alijs quos allegat
149 Bartius dec. 96. n. 6. & ista consuetudo est probanda ab eo q̃ se fundat super illa Bar. Bal. & alij in l. de qbus ff. de leg. Alex. cons. 173. n. 4. vers. rursus lib. 1. Natt. cons. 332. n. 6. lib. 2. Grat. cons. 100. nu. 28. lib. 1. Lud. Sacc. cons. 100. n. 92. Fachin. cons. 15. n. 72. Rim. sen. cons. 374. n. 1. cũ multis alijs quos allegat Barz. d. dec. 96. n. 6. Qũo aũt, & p quos te-
150 stes probẽt consuetudo ponit Cala de mõ articul. & prob. gl. 1. n. 73: Mastrill. dec. 121. n. 27. cũ seq.
151 Limitatur 7. vt dictus quartus effectus hẽat tãtũ locũ in feudo vero, & proprio recto, & simplici p quo debet, & præstat seruitiũ personale secus in feudo improprio, & cõditionato p quo debet seruitium reale, q̃a à tali feudo clericus non excludit pp clericatũ Iser. in c. 1. §. q cle ricus in fi. in ver. vbicunq; n. 6. si de feud. content. sit inter dom. Abb. in c. in p̃sentia n. 69. de prob. & ibi ẽt Fel. n. 2056. testatur de com. opi. & Dec. n. 84. Affl. super const. lib. 2. rub. 3. n. 4. car. mihi 90. Rim. iun. cõs. 196. n. 8. lib. 7. Mastrill. in add. ad Petr. de Greg. in tract. de concess. feud. par. 4. q. 7. nu. 12. in lit. O, Intrigliol. in tract. de feud. cent. 1. q. 30. nu. 10. & cent. 2. art. 1. n. 163. idem Intrigl. cent. 1. gl. 9. 25. nu. 13. & cent. 2. nu. 195. 196. & 197. cum pluri. seq. & nu. 293. 294. & 295. Bãbac. in c. 1. §. qui clericus nu. 135. vbi testatur de com. opi. Siluan. cons. 3. n. 54. & 55. Brun. cons. 16. nu. 5. Osasc. dec. 27. nu. 7. vbi alios allegat Curt. iun. in tract. de feud. in 3. p. 2. par. princ. nu. 24. cart. mihi 184. Io. Scrader. in

epitom.feud. in tit. de succes.masc.descẽd.n.24.car. mihi 490. Borell.cons.40.n.19. Pancirol.cons.111. n.4.vbi multos alios allegat,& asserit q hæc est cõ. opi. Bologn.cons.5.n.14. Maccab.cons.13.nu.16. & 17. Menoc. in tract. de arbit.cas.231.n.8.& in add. ibi nu.50.& 51.& vtrobiq; alios allegat Minad. in const. in aliquibus in verb. filiorũ n.17. in tit. de succeß. fil. comit. vel Baron. vbi dicit q ista limitatio non admittit in Regno Neapolis licet p seruitio sẽper soleat pstari adoha *Duen.reg.103.lim. 1. Bursat.cons.199.n.4.lib.2. Rol.cons.27.n.41.lib. 4.& cons.23.n.5.& 13.lib.1. Mart.Vran.cons.9. n.30.vers.secundo infertur lib.1. Natt.cõs.600.nu. 1.& 3.lib.3. Casal.cõs.641.n.30.& 31.32.& 33. lib.5.& cons.515.n.11.& 20.lib.2.& cons.2.n.23 li.1. Clar.in §.feudũ q.78.n.1.& 4. Ias.cons.117.n. 2.lib.4. Ruy.cons.18.n.17.lib.1.& cons.142.n.2. Rim. iun.cons.557.n.10.lib.5. Crot.cons.399.n.4. lib.3. Maccabr.cons.23.n.34. Paris.cons.4.n.13.& cons.12.n.20.& seq.lib.1. Visimbet. cons.55.n.22 lib.2. ubi multos alios allegat Bal.in auth. nisi rogati C.ad Trebel. & in l. qsqs C.de episcop.& cler. Sal.in auth.ingressi C.de episc.& cler. Alex.cons.10.nu.8. lib.5. qui dicit istã esse com.op. Cãnet. in repet.c. volẽtes in §.seu sect.incip.sed opera ptiũ n.2.car. mihi 184. Neuiz.cons.30.n.4. Mozz. in tract.de feud. in rub.ex qbus caus.feud.ammitt.nu.14. Cassan. super consuet. Burgund.rub.3.§.5.in verb.excepta les religiux.n.14.in 2.lim.car.mihi 454. Sõsbech.in trac. de feud.p.12.n.148. Arosental.in eo.tract.c.7.cõcl. 79. Ludo.Mol.in tract.de Hispa.primog. lib.1.c.13. n.84. Graß.in com.opi.lib.2.c.2.q.9. qui asserit istã esse com.opi.* & parimodo in feudo prędicto non habẽti ppriã naturã feudi succedit ẽt femina, *Bal.in c.1.in verb libellaria nu.3. de pace constant. Alex.cõs.126.n.3.lib.1. Io.Tho.de Marin.in trac. de genere,& qual.feud.in rub.de feud.condõne n.11. & in rub.de feud.fem.n.20. Roma.cons.367.n.12. Menoc.cons.65.n.16.q dicit q hæc est magis,& verissima sñia Dec.cons.269.n.6. Paris.cons.4.n.14. & cons.12.n.21.lib.1. Curt.iun. in tract.de feud. in 1.p.3.p.princ.n.8. Ias.cons.63.lib.1.& cons.117.n. 2.lib.4. Rol.cons.23.n.11.& 12.lib.1. Duenn.reg. 109.lim.9. Ruin.cons.24.n.7.lib.1. Albert. Brun. cons.41.n.4. Grat.cons.9.n.154.li.1. Gozzad.cõs.8 n.16.& cons.56.n.17. Siluan.cons.42.n.6. quos allegat Scrader in trac.de feud.p.7.c.4.n.56.& ultra pdictos idẽ dixerunt Caph.cons.1.n.27.lib.1. Bolognet.cons.5.n.13. Intrigl.d.cẽt.1.q.25.n.13.& cẽt. 2.art.2.n.196.cũ plur.seq.vbi alios allegat,& test. de com.opin.* & rõ pdictæ limitationis est qa cõ- 153
suetudines feudorum excludẽtes clericos sunt exorbitãtes, cũ per clericatũ non ammittatur ius succedendi, *vt dicã lim.13.inf.hoc eod.effectu,* ideo strictè in feudo vero, & pprio qd est simpliciter feudũ intelligi dẽnt, non aũt in feudo conditionato, & ẽm quid habentẽ mixtã naturã alterius contractus, *Bal.in l.1.C. de succeß. edict. Soc.cons.252.n.19.lib.2. Bãbac.in c.1.§ q clericus n.98.& 99.si de feud.defunct.cõtẽt. Maccabr. cons.23.n.114.117.118.& 119.vbi dicit q dẽt intelligi de feudo vero,& pprio,& non secundũ qd Capha.cons.1.n.26.lib.1.& cons.151.n.37.lib.2.& n.38. Curt.in tract.de feud.in 6.q.3.p.n.32.& 33.*

154 & est regulare q quælibet dispositio exorbitãs loquens in casu simplici non extendit ad casũ mixtũ *l.si ita scriptũ cũ ibi not.ff.de liber.et posthu. l.2.in prin.ff.de verb.oblig. Caph.pcit.cõs.n.38. Cepol.cons.66.n.8. Alex.cons.82.n.17.lib.3.& cons. 14.n.4.lib.5.& in l.si dignũ ff.ad L.Falcid. Paul.de Castr.cons.378.col.1.lib.1. Ias.in l.2.num.8.ff. de verb. oblig. Paris.cons.108.nu.37.lib.3.*

155 Ampliat hæc limitatio vt pcedat ẽt in monasterio q saltim durante vita monachi poterit retinere feudũ pro quo debẽt reale seruitiũ *Bal.& alij in d.§.q clericus DD.in c. in psentia de pbat.& in auth.ingressi C.de sacros.eccl.& pcipuè Ias. n.35. Barbat.cons.13.n.14.lib.1. Franc.Cald.in rep. l.si curatorẽ habẽs, in verb. implorare in integrũ restitutionẽ n.32.vers.quo argumẽto de in integr.rest.*

156 Sublimitatur mõ prædicta limitatio qñ in inuestitura pter seruitiũ reale vassallus pstaret iurm fidelitatis ẽm formã antiquę,& nouæ fidelitatis, qa tunc ẽt censet promissũ seruitiũ militare,& personale qd clericus,& quis alius religiosus pstare non poterit *Affl. in tit.de mil. vassall.q arm.bell.depos.col.4.in fi.vers.hoc verum intelligo,& dec.320.n.9. Dec.cons.193.n.5. Ver.nõ obstat q dato Caph. cõs.151.n.8.lib.2.* vbi dicit q iurm fidelitatis est pricipale, & annua pstatio est qd accessoriũ *à Valle cõs.22.n.35.& seq.lib. 1.& cons.90.n.44.& cõs.41.n.29 lib.4. Brun.cõs. 41.n.4. Gozz. cons.26.n.31.& seq. Natt.cons.600. n.15.& seq.lib.3. Alex.cõs.6.n.11.vers. pterea dominus Osasc.dec.27.n.9. Maccabr.cons.23.n.47.* &

157 hoc idẽ dicimus in fęmina q̃ licet admittat ad feudũ p quo præstat seruitium reale si tñ esset obligata ad prestandum iurm fidelitatis vltra seruitiũ reale tunc minime admittitur ad feudum *ita dicunt quasi oẽs supra proximè citati,& vltra eos idẽ dixit Scrader in tract. de feud.p.7.c.4.*

158 *n.57.* & rõ est qa vbi fidelitas pmittit, & vltra fidelitatem promittit pẽsio tunc non dr datũ pp pensionẽ sed ea pensio est quasi cã impulsiua *Alex.cons.6.n.11.lib.5. Dec.d.cons.139.n.3. Fel.in c.in psentia nu.48.vers.postea subdit de probat. Osasc.d.dec.27.nu.10. Maccabr.præcit.cõs.23.*

159 *nu.42.& seq.* qui dicit q isto casu vassallus cessans à solutione non priuabitur iure suo quia feudum nõ videtur datũ propter pensionem, *allegat Aluarot. in cap.1.§.sed nec alia, quæ fuerit causa ammitt. benefi. Ias. in prælud. feud. nu.*

160 *20. Albert. Brun. cons.41. in 1.& 2. dub.* Et intelligas, vt tunc demum dicatur præstari seruitium reale pro feudo quando id quod præstatur est quid magnũ secus si esset aliquid minimũ

nimum quia tunc diceretur illud præstari ob
recognitionē,& non ob commodum pecunia
rium *ita Alex.cōs.9.n.3.vol.3.& cōs.5.in princ.*
vol.5.Dec.in Auth.qui rem nu.7.C.de sacros.eccl.
Clar.in §.feudum q.51.Iaš.in prælud.feud.n.64.&
161 *seq.Pancirol.cons.111.nu.3.* vbi loquit in feudo
pro quo præstatur capitellum seu capilletum
accipitis. Et licet qñq; dominus feudi exegerit
seruitium reale prout est adoha non ppea cle-
ricus ad tale feudum admitti debet quia hoc
non est perpetuum ex quo dominus feudi ad
suum libitū pōt eligere an velit seruitium per-
sonale an vero adoham, *Affl.dec.320.nu.9.Mi-*
nad.in const.in aliquib.in verb.filiorum n.17.& de
success.fil.Comit.vel Baron. & qñ feudum dicat
162 rectum,& proprium vel improprium ponunt
Scrader p.2.c.3.n.2.& c.4 n.59.& per tot. Vran.
cons.9.n.11.Cesal.cons.1.n.22.lib.1.& cons.151.
n.12.lib.2.Bursat.consil.4.n.10.& 16.Paris.cons.
1.n.2.lib.1.& cons.4.n.13.& 14.lib.1.& cōs.23.
n.4.& nu.39.lib.1.Intrigl.cent.1.q.9.per tot.vbi
per 300.numeros examinat materiam istam.
163 Et pro complemento huius limitationis nō
puto omittēdū quòd qñ feudum dat pro an
nuo redditu magis censet contractus censua-
lis quàm feudalis *Curt.iun.de feud.p.1.q.6.nu.8.*
*Alex.cons.136.col.2.vers.sed præmissis lib.1.*vbi
dicit quod recipiens rem in feudum p annua
præstatione non tenet præstare iurm fidelita-
tis *Arosental.in trac.de feud.c.2.cōcl.37.in add.in*
verb.seruitia Intrigl.d.cent.1.q.10.nu.13.& 14.
164 Limitatur 8. vt prædictus quartus effectus
non procedat nec locum habeat in clerico,qui
ex dispēsatione Principis laici dñi feudi habili
tatus ad fuit feudū ex quo Princeps laicus pōt
dispensare vt clericus succedat in feudis ēt in
præiudicium agnatorum, & aliorū venientiū
ab intestato *Cassan.super consuet.Burgund. rub.3.*
§.5.vers.excepta les religiux n.7.car.mihi 452.Cra
uett.cons.445.n.1.Bero.cons.16.n.16.lib.1.Tapp.
in repet.Auth.ingressi in verb.sua c.14.n.38.in fi.
Rim.iun.cons.796.n.10.& 11.lib.7.Fel.in c.quã
in ecclesiarum n.32.de const.Alex.cons.216.col.5.
lib.2.Cefal.cons.641.n.40.41.& 42.lib.5.Neuiz.
cons.30.n.1.Menoch.cons.181.n.68.Maccabr.qui
articulum latè examinat.cons.23.n.180.cum plur.
seq.& n.156.ēt cum plur.seq.Franc.Cald.in repet.l.
si curatorē habens in verb.implorare in integr.resti-
tutione n.32.vers.cæterarum de in integr. rest.
165 Et idem ēt dicimus in fæmina, quæ ex di-
spositione dñi feudi poterit ad feudum admit
ti ēt in præiudiciū agnatorū, qbus ius fuisset
spe quæsitum *Goz.cons.8.n.11.38.& 52.& per*
tot.Hier.Garz.in tract.de fem.recipiend. ad feud.
success.lim.28.Dec.cons.390.n.14.vers.4.illa regu
la Paris.cons.4.n.42.lib.1. vbi dicit φ Princeps
pp bene merita patris pōt excludere agnatos
à successione feudi,& inuestire, fæminam non
vocatam ex tenore inuestituræ ēt agnatis non
166 citatis,neq; auditis *Curt.iun.cons.1.n.23.Menoc.*
*con.20.n.35.*qui dicit hoc non pcedere vbi fe-
mina ex pacto expresso posito in inuestitura
excluderet à successione feudi *Grat. cons.4.nu.*
75.lib.1.Affl.in c.& quia n.42.vers.secūdo, de qs
qui feud.dari possunt Bursat.cōs.410.n.3.lib.4.Pe-
regr.cons.4.n.23.lib.1.Intrigl.de feud.cent.2.art.
2.n.346.cum plur.seq. vbi multa circa hanc conclu-
sionem scribit Curt.iun.in tract.de feud.in 3.p.q.1.
Lud.Mol.in tract.de Hisp.primog.lib.1.c.8.nu.29.
167 vbi loquit in maioratu, & multos alios allegat
sic ēt Princeps pōt legitimare filium in præiu-
dicium venientium ab intestato, & illis præiu
dicare,non solū in iure,q̄rendo,verū ēt in iure
q̄sito, *Bart.in l.Gallus,§.& quid si tantum n.14.in*
fi.ff.de liber.& posthum.& ibi ēt Iaš.n.143.vbi as-
serit hāc esse com.opi.Alex.cons.2.n.45.46.& 47.
lib.1.Dec.cons.269.nu.10.vers. imò quòd plus est,
168 vbi dicit φ pōt illegitimū legitimare ēt hære-
ditate adita peruenientes ab intestato, *Paul.de*
Cast.cons.34.n.5.vers.sed per regu.traditur lib.2.
Soc.cons.120.n.6.lib.3.Boer.dec.223.Fel.in c.quã
in ecclesiarum n.70.de const.Paris.cons.10.n.122.
lib.2.& cons.8.n.12.& 18.eo.lib.& cons.1.n.64.
& seq.lib.1.Curt.iun.cons.1.nu.21.& seq. Soc.iun.
cons.76.n.132.lib.1.Dec.cons.390.nu.10.& 11.
Grat.cons.9.n.196.& seq.lib.1.Alber.Brun. cons.
1.n.31.& cōs.115.n.5.inter cōs.feud.diuers.Hier.
Pappon.cons.1.n.68.lib.1.Molin.in d.tract. de pri-
mog.Hispan.lib.2.c.7.n.19.Rim.iun.cons.796.n.
33.lib.3.Goz.cons.92.num.21.
169 Et quòd Princeps possit legitimàre illegiti-
mum ēt ad hæreditatem,quæ reperit adita per
hæredes legitimos, *tradit Rip.cons.10.Paul.de*
Castr.cons.178.col.2.lib.1.Alex.cons.2.nu.14.
vers.Princeps potest lib.1.& cons.221.lib.2.Go-
*zad.cons.26.n.56.& cons.85.n.1.*quòd procedit
etiā si filius legitimatus esset spurius, *Iaš.in d.l.*
Gall.§.& quid si tantum ff.de lib.& posthum. sed
circa conclusionem qñ hæreditas est adita con
trarium defendit per diuersas rationes,& Do-
ctores,& habetur ibi n.30.cum plur.sequen.&
ad rem redeundo, dico, quòd est regulare vt
Princeps possit habilitare personā alias inha-
bilem ad succedendum in feudis cum sua po-
steritate ēt exclusis agnatis, & alijs, quibus cō
petebat ius, succedēdi, *gl.Iacob.de Beluis Andr.*
de Isern.Bald.& Feudistæ oēs in c.1.§.naturales in
tit.si de feud.defunct.fuer.controu.Paris.cons.10.n.
173 *2.lib.2.*vbi adducit rationem, s. quia successio-
nes feudales sunt de iure positiuo, iō per Prin-
cipē ad libitum tolli possunt. *Curt.iun.cons.157.*
n.10.& in tract.de feud.in 3.p.n.39.Alciat.cons.
10.n.1.lib.3.Gozzad.cons.9.n.4.cum multis alijs
quos congerit Marc.Ant.Pelegr.cons.4.n.22.circa
174 *medium lib.1.quibus addo Molin.de primog.Hispa.*
*lib.1.c.8.n.28.*qui loquitur in maioratu, & di-
cit

cit. ꝙ Prĩnceps de plenitudine ptãtis pōt subſtō nes, ac vocationes maioratuũ mutare ĩ præiudicium ſucceſſorum, & ordines ſucceſſionũ alterare, & iuri ſuccedendi, in ſpe exiſtẽti, & nōdum quæſito, & quærendo ẽt ſine cauſa præiudicare, & quod hęc opinio eſt de iure verior q̃ uis contraria ſit equior, *& iterũ lib. 4. c. 3. n. 10.*

175 Et vna ex rõnib. (q̃ puto principaliorem in caſu nſo) ex quib. mouenẽ DD. ad dicendum ꝙ princeps pōt diſpẽſare, vt clericus ſuccedat in feudis in præiudicium agnatorum venientium ab inteſtato, eſt quia ex tali diſpenſatione modice lęderenẽ, cum ſolum durante vita ipſius clerici duret, diſpenſatio, imo dicit *Rim.*

176 *iun. conſ. 796. n. 10. & 11. lib. 7.* ꝙ tunc Princeps non tollit ius tertio, ſed tantum illud differt, vt eſt vulgare, illud ꝙ differtur non auferẽ, & qñ læſio eſt modica non eſt dubiũ ꝙ princeps pōt lædere ius tertij ẽt ſine cã, *gl. fi. in verb. incõmodo in l. ſed cum ab hærede ff. ad Trebel. Io. de Platea, & Iacob. Rebuff. in l. prædia C. de locat. prædio ciuil. lib. 10. Iaſ. in l. fi. n. 24. ff. de conſt. Princip. Innoc. in c. debitores de iureiur. Bal. conſ. 333. nu. 2. lib. 1. Campegg. cõſ. 2. n. 40. inter conſ. Brun. Gozz. cõſ. 14. n. 20. Maccabr. conſ. 23. n. 303. & 304.* hinc

177 eſt, ꝙ Princeps inſufflant ſpiritum vitæ inſtantiæ peremptæ, *Affl. in c. 1. n. 96. quæ ſunt regalia Ang. in l. ſi tempora C. de tempt. appell. Gram. dec. 103. n. 113. Pariſ. de Put. in trac. de ſindicat. in verb. ſnīa §. reſtat n. 5. Capit. dec. 165. Rol. a Vall. cõſ. 4.*

178 *n. 12. lib. 3. Surd. conſ. 199. n. 23. lib. 2.* ſic ẽt Princeps donationi perfectæ pōt cõditionem adijcere, & qualitatem apponere, *l. qui feudum C. de*

179 *om. agro deſert. vbi hoc notant. ſcribẽt omnes, Ann. alleg. 69. n. 11. lib. 1.* & eodem modo poterit tol-

180 lere domino predij in quo eſt facta alluuio vtilitatem quæ ex alluuione fuit delata, *Lud. Marot. conſ. 10. n. 11. lib. 1.* ita ẽt poteſt debitoribus cõcedere dilationem ad ſoluendũ, *l. 2. C. de præcib. Imperat. offen. Lancellot. Corrad. in templo omnium iud. lib. 1. c. 1. §. 4. in tit. de Imper. verſ. debitoribus dilationem indulget n. 1. Muſcatell. in pract. 4. in gloſ. in verb. petendo n. 13. Roland. a Vall. conſil. 4. num. 57. lib. 3. & dixi in meo tract. de exceptio except. 32. numer. 12.*

181 Secũda ratio ex qua moueẽ Maccabr. *d. conſ. 23. n. 258.* ad dicendum quòd Princeps pōt diſpenſare cum clerico vt poſſit ſuccedere in feudis in præiudicium venientium ab inteſtato, eſt quia in bonis feudalibus, & emphyteucis,

182 emphyteuta, & feudatarius ſolum dr̃ acquirere ius vtilis domini, & illud ſolum permanet apud eum, *vt not. in c. 1. §. rei autem de inueſtit. de re alien. fact. & vltra per eum allegatos idẽ dixerunt Lucas de Penn. in l. fi. n. 104. C. de locat. præd. ciuil. lib. 10. Sonsbech. in trac. de feud. p. 10. n. 3.* quia vtile dominium eſt de iure ciuili, *Bart. in l. ex hoc*

183 *iure gent. col. 2 & ibi etiam Iaſ. nu. 4. & communiter ſcribentes ff. de iuſt. & de iur. Dec. cõſ. 169. n. 7. Gozad. conſ. 8. n. 39. & ſeq. Maccabr. d. cõſ. 23. n. 298.*

184 ideo tolli pōt à Principe ẽt ſine cauſa ad libitũ volũtatis, qa Princeps pōt qñ vult tollere ea q̃ ſunt introducta de iure poſitiuo, & ciuili, *Abb. in c. dilecti filij n. 13. de except. Affl. dec. 128. n. 11. Grauett. conſ. 266. n. 1. & conſ. 119. n. 2. lib. 1. Bal. in c. 1. §. inter pares ver. ego aliàs dixi de leg. Corrad. gl. & Doct. in c. fi. ſi contr. ius, & vtilit. publ. gl. & doct. in l. 1. ff. de conſtit. Princip. gl. & doct. in c. quæ eccleſiarum mater. de conſtit. Pariſ. conſ. 1. nu. 42. lib. 4. Albert. Brun. cõſ. 1. n. 33. Curt. iun. cõſ. 110. n. 31. Ceſal. conſ. 28. n. 72. lib. 1. Abb. in c. ex literis de reſtit. in integr. Dec. conſil. 390. nu. 10. & ſeq. & conſ. 498. n. 24. Oſaſc. conſ. 1. n. 2. Pappon. conſ. 5. n. 135. lib. 1. Carol. Tapp. in repet. Auth. ingreſſi in ver. ſua c. 14. nu. 38. in fi. C. de ſacroſ. eccl. Scrad. de*

185 *feud. p. 10. ſeſſ. 6. nu. 85. & 86.* vbi dicit ꝙ Princeps oĩa illa quæ ſunt iuris poſitiui pro ſuo arbitrio tollere mutare, & abrogare pōt, & in talibus mutandis voluntas Principis ꝓ cauſa habeẽ, & in ſpecie ꝙ Princeps poſſit tollere ius vti

186 lis dñij ſine cã *dixerũt Iaſ. conſ. 227. col. 6. in prĩc. Gozz. conſ. 9. n. 45. & ſeq.* ſic ẽt pōt Princeps diſponere vt anteq̃ ſpoliatus, reſtituaẽ cã poſſeſſorij, & petitorij ſimul cognoſcaẽ, qa ꝙ ſpoliatus ante oĩa reſtituaẽ eſt de iure poſitiuo, *l. ſi quis ad ſe fundum C. ad l. Iuliam de vi. Cravet. conſ. 674. n. 7. lib. 6. Neuiz. conſ. 97. n. 12. in fi. Peregr. conſ. 2. n. 16. lib. 1. Pappon. conſ. 5. n. 136. lib. 1.*

187 Et pari modo Princeps pōt tollere appellationem *Mag chef. in tract. de commiſſ. p. 1. c. 10. n. 13. car. mihi 100. Abb. in c. dilecti n. 14. de exceptio.* & ẽt exceptiones alicui competentes pōt ſine cã tollere *l. qui equitate ff. de dol. mal. & met. excep. a Petra de poteſt. Princip. c. 25. nu. 78. Portius Imolenſ. conſ. 59. num. 1.*

188 Et pōt diſponendo tollere modum, & ordinem iudiciarium ꝙ eſt ẽt de iure poſitiuo, & multos alios caſus poſſem referre qb. Princeps

189 ex ſola voluntate poſſet diſponere, & tollere tanq̃ introductos de iure poſitiuo ẽt ſine cã tollere pōt, *Alex. in l. ſicut §. ſi is pro quo ff. q. ſq; iur. Affl. dec. 391. n. 4. Hortenſ. Caual. de Brach. regio p. 1. nu. 33. & 164. Bartolom. Romul. de teſtat. præcept. bona extr. fam. alien. n. 228.*

190 Tertia rõ ex qua deducitur ꝙ Princeps legitimè pōt diſpenſare vt clericus poſſit ſuccedere in feudis prout cæteri laici, eſt qa de iure ciuili clerici admittunẽ ad ſuccedendũ ſicut alij deſcendentes, nec per clericatum iura ſucceſſionis amittunẽ vel ſunt mutata *l. Deo nobis C. de Epiſc. & cler. c. 1. 2. q. 3. c. fixum eadem cauſa q. 5. c. quia nos, & c. relatum §. cæterum de teſtam. c. 1. 23. q. 1. c. nulla vero de ſanctiſs. Epiſc. l. ſub cõdõne ff. de liber. & poſthum. Auth. præsbyter. C. de Epiſc. & cler. Dec. conſ. 290. n. 6. Maccabr. conſ. 23.*

191 *n. 21. & 140.* vbi dicit quod clericus habet iura

ſan-

sanguinis, & eo respectu non excludit à successione feudi, sed solum habet impedimentum seruiendi personaliter, *& n.185.cum plur.seq.& n.212.Barbat.in tract.de prastan. Card. lib. 1.q.5. n.8.in 13.to.tract.diuers.p.2.cart.mihi* 77. vbi dicit q successio feudi non est contraria clericatui *Cefal.conf.641.n.29.lib.5.& conf.151.nu.35. lib.2.*qui dicit q clerici sunt ita successionis ca
192 paces prout laici, & n.36. dicit q successio clericatui non repugnat *Cassan.super consuet. Bur-*
193 *gun.rub.3.§.5.in verb. exceptæ les religiux nu.* 8. *car.mihi* 452. vbi dicit q per clericatū non tol-
194 lit suitas *Baubac.in c.1.§. qui clericus n.* 95. *si de feud.defunct.content.sit Menoch.conf.* 181.*nu.*65. *lib.2.*qui dicit q clericus succedit æqualiter cū alijs, & quod gnalis disposit. c.1.§. & qa vidi-
195 mus q feud.dare poss. quo disponit q masculi succedant in feudo, clericos vr comprehendere, & q ista conclusio clarius vr probari *in c.*
196 *1.§.fi.de capit.Corrad.* ideo cū ex quadā specialitate à iure feudorū introducta videant exclusi debent de facili posse habilitari, & redduci ad antiquū ius in quo erāt, & sunt habiles qa
197 res de facili reuertit ad suā naturā ēt in præiuditiū tertii, & tale præiudiciū non est considerabile *ita Maccabr.d.conf.23.n.208.& 309.allegat gl.in l.si vnus §.pactus ne peteret in verb. redditus ff.de pact.& c.ab exordio 35.dist.& notatur in c.statutū in verb.numerandū de præbend.in 6.Ruy.conf. 11.n.4.vol.5.& vltra per eū allegatos idē dixerunt Mandell.Alb.conf.750.n.25.Ceph.cōf 641.n.44. lib.5.*qui dicit q vbicūque concedit alicui pri
198 uilegiū per q reducitur ad illud ius q antiquitus sibi cōpetebat nā si hoc resultaret ad damnum alterius tamen illi qui damnum sentit conqueri non potest quòd ius suum lædatur.
199 Quarta est ratio qa si Princeps pōt ad suum libitum tollere feudum, & illud à posse vassalli reuocare, ipsumque vassallum eo priuare *vt ait Aluar.in c.fi.col.pen. qui feud.dare poss.& in c. 1.in princ.col.2.in fi.de natur.feud. Bal. conf. 333. & conf.327.col.2.& conf.seq.lib.1.& in l. qui se patris n.13.C.vnde liber.Dec.conf.498.nu.24.Brun. conf.1.col.7.Gozzad.cōf.4.n.23.Boss.in trac.crim. in tit.de Princip.n.22.Ang. in l. Antiochesium ff. de priuileg.creditor.Maccab.conf.23.n.284.& 314. Bim.cōf.106.n.55 lib.2.Pernus cōf.16.n.3. Hier. Pappon.conf.1.n.69.lib.1.Peregr.conf.4. n. 21.* &
200 rō est quia cum feudum sit gratia siue priuilegium *vt ait Bal.& alij cō.in prælud. feud. Alex.in l.Gall.§.instituēs C.de liber.& posth. Ruyn.cōf. 20. n.6.& conf.84.n.7.vol.1.Maccabr.d.cōf.23.n.*
201 318.sequit sine dubio qd Princeps poterit reuocare, & tollere suū priuilegiū ēt sine cā *Bald. in d.l.qui se patris n.13.C.vnde liberi,& habetur in c.nouit de iud.Dec.in c.quæ In ecclesiarum n.* 37. *de const.vbi ēt Fel.n.48.Paul.de Castr.conf.200.in fi. vol.2.l.qui fundos,& ibi oēs scribēt.C. de omni agro desert.lib.10.Rom.conf.98.Alex.conf.2.n.59.lib. 1.Couar.in lib.3.variar.resolut.c. 6.nu.1. Burg.de Piazz.in probem.ll.Tauri n.325.Maccabr. d. conf. 23.n.317.Pappon.d.conf.1.n.69.lib.1.gl. in c.decet, de reg.iur.in 6.Crauet.in trac.de antiq. temp.in sect.seu §.circa primā partem n.54.& seq.vbi alios*
202 *allegat.* Ideo si pōt (vt dictum est) feudū ab ipso vassallo ēt sine cā tollere multo magis poterit ipsius feudi naturā aliquaten⁹ alterare, vel ius succedendi differre, qa cui cōcedit id q est maius censet concessum id q est minus *l. nec in ea §.ius occidendi ff. ad l. Iul. de adult. c. cui licet vbi Dyn.de reg.iur.in 6. gl.in c.cū de cūctis vers.multo fortius de elect.c.inquiescamus in verb.periculū 42. dist.Pancir.conf.116.n.41.Martianen. conf.45.n. 17.Menoch.conf.306.n.17.lib.4.*vbi ex hac rōne infert q si filius est legitimatus cū clausula vt
203 possit succedere vnà cum alijs filijs legitimis, multo magis poterit succedere exñtib. transuersalib. qb. non est ita debita successio decedentis trāsuersalis sicut filijs, & descēdētibus, *vt satis ad propositū dixit Bart.in d.§. ius occidēdi,*
204 hoc est q si alicui est permissū occidere multo magis erit pmissum vulnerare, & nihilominus loqtur in materia odiosa, & Pancir.eo.nu.41. dicit q si alicui est data facultas extirpādi certos arbores multo magis censet ei data facultas incidendi, & si qs cum eēt irregularis fuerit dispēsatus vt pmoueri possit ad ordines sacros multo magis censet dispensatus vt possit pro-
205 moueri ad minores ordines *Anche. in clem.vni can.19.de concess.præbend. But. in c. at si clerici §. de adulterijs de iud. Fel.in c.pterea col.fi.de offit. deleg. Abb.in c.ex parte il 3.de decim. Ias.in l.1. n.11. ff.de trāsact.& in l.si cā cognita C.eodē Caron. i c.cū qd p.2.in 1.ampl.n.5.de reg.iur.in 6. car. mihi* 86.
206 Quinta rō huius limitationis est qa clerici excludunt à successione feudi pp piuditiū ipsorū dñorū q à clericis nō poterunt seruitiū conseq put à laicis non pp agnatos qbus nullū detur seruitiū, & sic Princeps dispensās sibi soli piudicat, & nō agnatis *Panc.conf.111.n.17. Beret. conf.82.n.4.Menoc.conf.181.n.70.lib.2.Intrig.in*
207 *trac.de feud.cent.2.art.1.n.215.* quo fit qd agnati contradicētes, & se opponentes clerico volenti succedere i feudo dñr se opponere d' iure tertij, & exceptio iuris tertij ēt q sit exclusiua iuris agentis non pōt opponi qñ ille tertius no lite a vti: *not.in c.1.§.pterea qb.mod feud. ammitt. Io.Bat.Vincep.* (q loquitur in terminis) *conf. 1.nu. 11.inter conf.feud.diuers.*at in casu nrō Princeps cui competebat ista exceptio inhabilitatis psonæ ad seruiendum si remittat talē exceptionem p suā dispensationē seqtur vt agnati non possint de tali dispensatione opponere, & aliqd contradicere, & vltra rōnes prædictas p cō
208 firmatione eiusdem octauæ limitationis primè conferunt quæ dixit Burgas. de Pazz. *in p bem.*

hem.legum Tauri n.325.& 47.prout eũ refert Molin.in trac.de primoge.Hisp.lib.4.c.3.n.10.scilicet qđ Princeps põt vincula leges ac condõnes primogeniorũ ex Regia facultate in stitutorum mutare,& alterare;item facit ꝙ si filius primogenitus Comitis, vel Baronis, vel alterius feudatarij cõmisit crimen lesæ maiest.& ei in vita
209 patris Rex indulsit post mortem patris excluso secũdogenito admittit ad feudũ qa tũc oĩs macula vr̃ absterſa l.Imperialis C.de nupt. l. qđ si ita ff.de ædil.edict.ita Iacobut.de Franc.in c.1.§.& qa vidimus n.52.de his qui feud. dare poss.cart.mihi 17.post dec.Vinc.de Frãch.item quia si nimis
210 angustiaret clericis facultas succedendi, & essent exclusi ab ista dispensatione, & per clericatũ oĩno,& penitus incapaces feudorũ reputarent,& sic pænã paterent, non est dubiũ ꝙ multi atq;multi retraherent vita contẽplatiua,& spirituali ꝙ esset contra tex.in §.sed, & hoc præsenti C.de sanctis.Episc.collat.9.quod clarius, & expressius dixit Cassan.super consuet. Burgund. rub. 3.§.5.vers.exceptæ les religiux n.8.car. mihi 452.
211 Menoch.d.cons.181.nu.65.lib.2. Ideo Principes vt hoĩes facilius trahant ad vitã contemplatiuã dẽnt esse faciles,& prõpti ad cõcedendũ tales dispensationes qa prout alias dicimus ꝙ ex facilitate consequẽdi gratiã hoĩes facilius incitant ad delinquendũ vt ait Bos.de remed.iustitiæ ex sola clem.princ.n.41.c. vt sane §. respõdemus clem.1.de offi.ord.c.est iniusta in fi.23.q.4.c.vt clericorũ de vita,& honest.cler. Couar. lib. pract.q. c. 31.n.7.ver.fit aũt Iul.Patian.in trac. cui incumbit onus prob.lib.2.c.34.in add.in lit. D. Boss. in tract.
212 crim.tit.de remed.ex sola clem.princ.n.41.ita parimodo ex facilitate consequendi talẽ dispensationẽ facilius inducunt ad clericatũ nec in facienda ista gratia prout in legitimatione filij spurij requirit aliqua partis citatio Maccabr. cons.23.n.265.Dec.cons.268.n.13.Surd.cons.1.n. 93.Gozad.cons.6.n.2.& 18.& cons.29.n.9.& cõs.
213 48.n.3.& cons.85.n.6.& 12.& rõ est qa citatio non requirit vbi citatus non põt contradicere actui faciendo, argum. l. qui põt ff.de reg.iur. & eorũ q̃ not.in c.cũ,de re iud. Maccabr.d.cons.23.nu. 267.Gabr.comm.opi.tit.de cit.concl.1.n.348.Bell. cons.28.n.14.de Perus.17.n.11.Surd.cons.1.n.94. Mars.in rep.rub.C.de probat.n.237.& in l. de vnoquoq;n.237.& 240.de re iud. Io.Andr.in c.2.n.2. de operis noui nuntia. Cagn. in l. qui põt de reg. iur. Natt.cons.113.n.1.Menoc.de arbi.q.17. n.15. nec qñ pars caret pbabili defẽsione Bal.in l.vt vim col.1.ff.de iust.& iur.Abb.in c.1.col.1.vers. concludo fit de caus.poss.& propriet. Soc. cons. 87.vis inuestitura col.12.vers. ex qbus patet ꝙ nulla lib.3. Soc.iun.cons.77.n.110.lib.1.& qñ nullũ ius competeret vel actũ impedire non posset Io. Andr. in d.c.2.n.2.de oper.nou.nuntiat.Cagnol. in l. q põt de reg.iur.Natt.cons.173.n. 10.Menoch.de arb.d.

q.17.n.15.Surd.cons.39.n.20.Marsil. in l. de vno-
214 quoq;n.94.ff.de re iud.alia est rõ quia in concessione priuilegij non est necessaria partis citatio,Bal.in l.nam,& ita Diuus col.1.ff.de adopt. & in l.fin.C.quib.res iud. non nocet Maccabr. cõs.præd. n.266.Doct.in c.cũ olim de re iud.Alex.in l. de vno quoq; ff.eodẽ Goz.cons.2.n.7.& cons.9.nu.62.
215 Et aduertendũ est ꝙ dñs feudi simpliciter inuestiens clericũ de feudo casu quo in ipso feudo succcedere non põt si non apparet expressè ꝙ voluit cum eo dispensare nunq̃ censet tacitè dispensasse in præiudiciũ alterius vocati in inuestitura Maccabr.cons.23.n.330.cum plur.seq. & quasi per tot.Menoc.d.cons.181.n.85.cum mul-
216 tis seq.& rõ est quia in dubio non præsumit ꝙ Princeps voluerit ius alterius ledere l.2. §. si qđ à Principe,& §.merito,ne qđ ĩ loco publico gl.fi. in l.fi.vbi Bart.& Ias.C.si cõtra ius vel vtilit. public. Bal.in l.1.C.de const.princ. Surd. cons. 42. nu.20. Marches.in trac.de commiss.p.2.c.3.n.43.car. mihi 449.vbi dicit ꝙ hoc pcedit ẽt si Princeps motu proprio rescriberet Pancir.cons.12.nu.12.vbi ẽt dicit q imo,& si expressim iuri tertij se derogare dixerit Princeps intelligit de modica læsione Alb.Mand.cons.128.n.22.& ibi Addent.in
217 lit.D.& est regulare vt q̃libet concessio à Principe facta censeat absq; præiudicio tertij l.2.§. si qs à Principe ff.ne qđ in loco publ. Scrad.de feud. p.4.c.1.nu.31.Alciat.de presump.reg.3.præsump. 11.n.4.Bim.cons.106.n.40.Boss.in tit. de princ. & priuil.eius n.197.& 200.Dec.cons.271.n.1. Curt. iun.cons.174.n.21.Menoch.de præsump.lib.2. præsump.9.num.5.Alb.cons.562.nu.14. Rol. à Vall. consil.3.num.133.& 140.
218 Et id qđ dictum est de clerico in p̃senti limitatione procedit ẽt in femina, & alio quo uis impfecto vt muto vel surdo Curt.iun.cons.1. nu. 23.& in trac.de feud.p.3.q.1.Iacob. in inuest. feud. in verb.feminis cũ multis alijs quo allegat Molin. in trac.de primog.Hispa.lib.1.c.8.nu.29.& vltra ibi allegatos Bru.cons.115.n.5.inter cons. feud. Cesal. cons.641.n.41.lib.5.Pappon.cons.1.nu. 68.lib.1.
219 Maccabr.cons.23.n.184. & hanc prædictã limitationem intelligo pcedere in dispensatione obtenta ante feudũ apertum, & deuolutũ secus si feudũ iam fuisset deuolutum ad aliũ excluso,iã clerico,& in istis terminis loquuntur quasi oẽs ponentes ipsã limitationem, ad quod
220 faciunt quæ ego dixi sup.hoc eod.eff.lim.3. nu. 104. & seq.& vltra ibi dicta militat rõ in feudo iam aperto,qa Princeus non põt tollere, ius alteri quæsitum l.venditor §.si constat ff.com.præd.Vrban.Crauet.cons.5.n.5.& cons.103.nu. 3. & cons. 241.n.12.vers.aduertendũ Soc.iun.cõs.77.n.124. lib.1.Menoc.de arbit.q.48.n.6 Scrad.de feud. p. 4. c.1.n.29.Mars.in l.de vnoquoq;nu.19.ff.de re iud. Menoc.cons.103.n.68.lib.1.Dec.cons.410. nu.22. Paris.cons.87.n.52.lib.1.Affl.dec.66.nu. 4.& de

mag.

mag.comm.test.Gabr.in tit. de iur. quæsito non tollen. conclus.1.nu.1.vers.contrarium tamen,& nu.5. Burs.cons.345.nu.48.Hond.cons.86.n.4.lib.1.Rol. a Vall.cons.3.nu.159.lib.1.Peregr.cons.7.nu.27. lib.3.& cons.102.nu.35.lib.4.& hoc qa facilius potest partib. præiudicari in iure quærendo q̃
221 quæsito, *Bart.& alij in l.qui Romæ §.Flauius ff. de verb.oblig.l.3.ff. de seru. exporta. Dec.cons.239. nu.5.ver.venio ad tertium cum multis alijs quos allegat Caph.cons.641.nu.46.lib.5.* vltra q̃ in feudo iam aperto, & agnato deuoluto non mili-
222 tât, & cessant multæ ex rationibus per me pro ipsa limitatione adductis, & ideo concludendo dico q̃ ipsa limitatio habet tantum locum in feudo nondum aperto, & deuoluto quidquid dixerit in casu suo Maccabr. *d.cons.24.*

223 Limitatur 9.dictus quartus effectus q̃ clericus non pôt succedere in feudis, vt non procedat ex quadam equitate,vt si essent quatuor fratres,& vltimus fuisset factus clericus,& deinde oẽs fratres maiores decesserit sine hærede quia tunc vltimus licet clericus admitteretur ad feudum,& posset seruire per substitutum licet secus si de rigore *ita Bal.in c.1. circa finem de benef.fem.prout eum refert Intrigl.in tract. de feud. cent.2.art.1.n.176.& 177.*vbi dicit q̃ ista limi-
224 tatio nõ procedit qñ feudum fuisset sibi apertum quia tunc assumendo clericatum vr̃ feudum renunciare, & ideo ad illud reddire non potest *allegat tex.in l.si quis iusiurãd.C.de reb. credit.l.si filius ff.de minor.l.quæritur §. si venditor ff. de ædil.edict.l. postq̃ liti C.de pact.l.si emancip.C. de tut.& fact.ignoran.l.si aduersus C. de fide instrum. clemen gratiæ de rescript.Clar.in §.feudum q.78.in vers.cæterum vbi dicit q̃ hæc est com.opin.Capic.in inuest.feud.in verb. feudatarij habiles vers. quantò in fi.car.245.Ias.cons.117.n.14.vol.4.Anna sing. 70.Caph.cons.1.n.42.lib.1.Pancir.cons.111.n.2. Menoc.cons.202.nu.125.lib.3.*

225 Limitatur x. in sũmo Pontifice qui non excluditur à successione feudi ꝓut cæteri clerici, *Bal.cõs.275 n.8.& 9.lib.2.Curt.iun.in trac.feud. p.3.quemadmodũ mascul.desc.in feud. succed.n.38. prout pdictos allegatos allegat Intrig.i trac.de feud. cẽt.2.art.1.n.198.vbi n.seq. ponit rõnes istius fal-*
226 *lẽtiæ prout facit ẽt Bãbac.in c.1.§.q clericus n.152. & seq.* q ambo vltimi nihilominus cõcludunt q̃ opinio cõtraria est verior ꝓut veriorẽ ego ẽt reputo quã vltimã opinionẽ tenuerunt ẽt Bal. *in auth.nisi rogati n.35.C.ad Trebell.& d.cõs.275. nu.9.vers.sed certè Papa,Menoc.in trac.de arbit. in add.ad casũ 231.n.45.& cõs.202.n.127.lib.3.Barbat.in tract.de præstat.Card.p.1.q.5.nu.21.in 13. to.tract.diuers.p.2.car.mihi 78.*

227 Limitatur 11.qñ esset cautum in inuestitura,vt clerici possint in feudo succedere, *Sõsbec. in tract.de feud.p.12.n.115.vers.fallit 3.per text. in c.1.§. prætcrea quid sit inuestitura, Vulteius in tract.de feud.lib.1.c.9.nu.67.vers.primus est cart. 470.Paris.in tract. de re integr.feud.c.131.num.8. Balzer.in c.1.§.ex hoc nu.13.de feud.fem. Tapp. in rep.auth.ingressi in verb. sua c.14. nu.49.C. de sacros.eccl.Intrigl. in tract. de feud. cent.2.art.1.nu.*
228 227.quod etiam dicimus in femina,quæ licet excludatur à successione feudi nihilominus si per inuestituram hoc esset permissum ad feudum admitteretur, *Boss.in tract. de feud.p.5.nu. 65.Mozz. in tract. de feud.rub.de ijs qui feud. dare poss.c.1.§.filia in tex.ibi vel nisi inuestitæ fuerint de feud.success.vbi Aluarott. col.1. vers. nota quod postquàm,& c.1.quemadmodum feud.ad fil.pertin. vbi ẽt Aluar.col.2.vers.nota q̃ dominus c.1.§. hoc aũt notandum de ijs qui feud. dare poss. Sonsbech. in tract.de feud. p.6.num.17.Scrader. in eod.tract.de feud.p.7.c.4.nu.41.Intrigl. ẽt in tract. de feud.art. 1.q.54.nu.76.& cent.2.art.2 nu.92.*vbi dicit q̃
229 hæc conclusio procedit tam si feudum fuerit concessum pro se, & filijs masculis, & feminis quam si pro se, & filijs masculis cum feminis, & iterum nu.95.dicit idem esse si pater,& filij & filiæ simul essent inuestiti,& nu.96.& 97.& idẽ esset si in inuestitura diceretur q̃ masculi pariter,& feminæ in feudo succedãt, vel quòd feudum fuit acceptum ꝓ masculo simul cum femina namq; nihilominus supradictis casibus femina taquam in inuestitura vocata admittitur ad succedendum,& rõ huius limitationis est illa vulgaris regula q̃ contractus ex conuentione legem accipiunt, *l.1.§.si conuenerit ff.de posit.cũ similibus adductis,& allegatis per Ludou.Scrad.de feud.p.5.c.2.n.29.& p.2.c.4.nu. 28.Intrigl.in d.cent.1.q.10.nu.45.*

230 Limitatur 12. prædictus quartus effectus quòd clerici non succedãt in feudis, vt locum sibi non vendicet vbi seruitium, quod præstatur pro feudo esset tale quod posset præstari ꝑ substitutum quia tunc clericus dicitur habilis & admittitur ad tale feudum *Sal.in auth.ingressi nu.11.C.de sacros.eccl. Isern. in c.1.§. si quis decesserit nu.2.ver. idem si dignitas, si de feud. fuerit controuers.inter dom.Alex.cons.10.n.6.lib.5. Fel. in c.in pñtia n.74.ver.fallit tertio de probat.Curt. iun.in trac.de feud.in 3.p.prin.in 2.reg.n.26.Brun. cons.16.n.2.& cons.117.n.207.Affl.dec.320.nu. 3.& 4.Capit.dec.16.Siluan.cons.3.nu.58.Crauett. cons.303.n.7.lib.2.Duen.regul.103.in 4.lim.Molin.in tract.de primogen.Hispa.c.13.n.76.Cann.in extrauagan.volentes in §. seu sect. incip. sed opere pratiũ n.4.car.mihi 185.Io.Tho. de Marin.in trac. de feud.titul.2.de feud.ex pacto, & prouid. antiquo n.144.Melchior.Palcaz.in tract. de maiorat. p.2. q.3.n.13.Natt.cons.600.n.32.Harman.Pistor.in quæst.feud. par.3.lib.2.q.33.nu.29. omnes congerit Menoch.in tract. de arbit. in add. ad casum 231. num.56. vltra prædictos idem dixerunt Intrigliol. in tract.de feud.cent.2.art.1.n.109.& 178.Bãbat.*

in c. 1. §. qui clericus nu. 95. ver. idem quando seruitium vbi alios allegat, Vulteius in tractat. de feud. lib. 1. c. 9. nu. 67. vers. quartus casus car. mihi 471.
231 qui dicit hanc fallentiã procedere non solũ si
expressè sit permissũ seruire per substitutũ sed
ẽt si dñs non contradicit aut ille cuius interest
Rub. cons. 80. in fi. Neuiz. cons. 30. n. 1. idẽ Menoch. cons. 54. n. 1. & 10. lib. 1. & cons. 181. nu. 67. lib. 2. cons. 202. n. 124. & 125. & 126. lib. 3. & cõs. 722. nu. 18. lib. 8. & in tract. de recuperand. poss. remedio 10. n. 69. Scruff. cons. 140. nu. 14. inter cons. Albert. Brun. Aluarott. de feud. in c. 1. §. fi. nu. 3. de benefic. fem. Barbat. in tract. de præstant. Cardin. p. 1. q. 5. n. 9. in 13. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 77. Bologn. cõs. 3. n. 37. Bero. cons. 16. n. 15. lib. 1. Kircou. in cõ. opi. cent. 1. concl. 35. Vran. cons. 9. n. 30. vers. quarto infertur, & n. 48. lib. 1. Cæph. cons. 641. nu. 34. lib. 5. Clar. in §. feudũ q. 78. n. 4. in fi. Casus vero, in qui-
232 bus vassallus admittitur ad seruiendũ per substitutũ, enumerat Menoch. in d. add. ad cas. 231. n. 57. cũ plur. seq. & cons. 54. nu. 41. 42. & pluribus seq. Vran. cons. 9. n. 13. lib. 1. sed in seruitio in bello præstãdo feudatarij nunq̃ admitteretur ad seruiendũ per substitutũ q̃a tunc seruitiũ esset psonale quo casu regulariter vassallus non admittitur ad seruiendũ per substitutũ, l. si qs ex corpore C. de murileg. lib. 11. Alex. in l. si finita §. si de vectigal. n. 13. ff. de damn. infect. Natt. cons. 600. n. 13. & 14. lib. 4. Rim. iun. cons. 557. n. 7. & 11. lib. 5. vbi dicit q hoc est indubitatũ, & nu. seq. ponit multa circa seruitia, & qñ possint, vel non possint præstari per substitutũ, scribit Io. Gallus cons. 2. n. 107. inter cons. feud. diuers. Berret. cõs. 82. n. 3. vers. demũ Barbat. in tract. de præstan. Card. p. 1. q. 5. n. 2. & 9. in 13. to. tract. diuers. p. 2. cart. 77. Menoc. in tract. de arb. in add. ad cas. 231. n. 69. Cassan super cõsuet. Burgũd. rub. 3. §. 5. in verb. excepte
233 les religiux nu. 3. car. mihi 451. Est bene verum q si vassallus q̃ alias esset habilis ad seruiendum personaliter fuisset aliquo iusto impedimento detẽtus, vt q̃a esset infirmus, vel carceratus posset seruire per substitutũ Io. de Bellor. in c. si quis decesserit, si de feud. fuer. cõtrouer. Iacob. de Belleuis. in d. c. si qs decesserit, si de feud. fuerit contr. Arman. Pistor. in q. feud. p. 3. lib. 2. q. 33. nu. 10. Menocc. in tract. de arbit. in add. ad cas. 231. n. 70. Tho. Actius de infirmitat. par. 2. in verb. vassallus, vbi dicit q propter aduersam valitudinem excusabitur si dñs non defenderit, vel inuestituram infra legitimum tps non petierit q dixit ẽt Franc. Sonsbech. de feud. car. 43. nu. 20. & car. 63. nu. 126.
234 Limitatur 13. dictus quartus effectus q clerici non admittuntur ad feudũ, vt non procedat in feudo transitorio ad oẽs, & quoscunq; hæredes, vt quia in inuestitura fuisset dictum p se, & suis heredibus quibuscumque, vel quibus dederit, q̃a tali casu clericus admitteretur ad successionem feudi, & monasterium ex persona monachi, Fel. in c. in præsentia n. 48. de probat. vbi asserit istam esse com. opi. Curt. sen. cons. 62. fi. in Sylua. cons. 3. n. 53. Scrad. in eod. tract. de feud. p. 7. c. 5. n. 30. Forest. in tract. de success. c. 23. n. 43. Bal. in l. 1. q. 34. ff. de rer. diuis. Arosẽtal. in trac. de feud. c. 7. concl. 79. Rol. cons. 23. n. 15. & 34. lib. 1. Osasc. dec. 27. n. 10. & 11. vbi dicit hanc opinionem esse de iure veriorem, & crebiorem Vult. in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. nonus est car. mihi 473. Curt. iun. in trac. de feud. in 3. par. secundæ par. princ. n. 31. Io. Scend. in epitom. feud. in tit. de success. masculor. descẽden. n. 24. vers. quarto nõ procedit car. mihi 490. Rim. iun. cons. 63. n. 18. lib. 1. & cons. 557. n. 14. lib. 5. Duen. reg. 103. limit. 10. Cagnol. in l. 2. n. 262. de pact. inter empt. & vẽdit. Cassan. super cõsuet. Burg. rubr. 3. §. 5. in verb. exceptæ les religiux n. 17. fallen. 8. car. mihi 454. Masull. in add. ad Capic. dec. 10. n.
235 5. & q dictum est de clerico procedit ẽt in femina quæ non cẽsetur exclusa à feudo concesso p se, & hæredibus quibuscunq; Crauet. cons. 256. n. 8. vers. sic tamen videndus est Rim. iun. cons. 63. n. 20. lib. 1. Menoc. cõs. 724. n. 2. Intrigl. de feud. cent. 2. art. 2. n. 173. cum plur. seq. huius limita-
236 tionis rõ est q̃a quotiescumq; in concessione feudi fit mentio hæredis tunc nunq̃ censetur electa industria personæ, & sic clericus admittitur, & poterit seruire per substitutum Bald. in l. quisquis C. de episc. & cler. Fel. in præsentia n. 48. vers. fallit 4. de probat. Cæph. cons. 1. nu. 32. & cons. 2. n. 14. lib. 1. & cons. 641. n. 35. lib. 5. & cons. 151. n. 42. lib. 2. Præpos. in c. 1. § & quia n. 23. & 28. qui feud. dare poss. Cur. sen. cons. 62. col. 2. ver. tertio q̃a, & cõs. 63. col. 1. vers. quinto me mouet Bru. cons. 16. n. 8. Curt iun. in trac. de feud. in 3. p. 2. p. princ. q. 10 n. 31. Hier. Scruff. cons. 140. n. 16. inter cõs. Albert. Brun. Mart. Vran. cõs. 9. n. 13. lib. 1. Capic. dec. 10. & ibi Masul. in add. n. 7. Rim iun. cõs. 557. n. 15. Berrett. cons. 82. n. 2. vers. ad illud aũt Rolan. cõs. 25. n. 16. lib. 1. Menoch. cõs. 54. n. 13. Bambac. in d. §. qui clericus n. 94. vbi multos allegat, & adducit rationem quia scilicet dominus concedens pro se, & hæredibus non potest scire qualitatem hæredum ideo eius industriam eligisse non censetur, & non solum in præsenti materia feudali non censetur electa industria personæ vbi in contractu fit mentio hæredis verum etiã in quacumq; alia materia, ex dispositione Bald.
237 in l. quisquis num. 2. C. de Episcop. & cler. cum multis alijs quos remissiue adducit Io. Batt. a Costa in tract. de facti scien. & ignor. inspect. 36. nu. 5. vbi more suo doctissimè loquitur.
238 Et licet hęc limitatio sit magis communiter recepta nihilominus non defuerunt qui contrarium tenuerint quos refert Menoch. in trac. de arbit. in add. ad casum 231. num. 61. vers. cæte-
239 rum à prædictis, qui omnes ea rationes mouentur quia licet hæc dictio, quibuscumque, tamquam vniuersalis comprahendat omnes etiam

ét extraneos attñ restringit ad extraneos habiles, idẽ *Menoc.conſ.391.n.27.lib.4.& conſ.932. col.fi.lib.10.& ego ẽt dixi ſupra eff.1.in ampliationibus*, quæ quidem rõ ſecundæ opinionis non militat in caſu de quo agitur quia ſufficit, vt ſit habilis ad ſeruiendum per ſubſtitutum.

240 Sublimitatur Primo pdicta limitatio, vt nõ procedat, vbi feudũ fuiſſet conceſſum Titio, & hæredibus, nec in inueſtiturã apponat verbũ quibuſcumq; vel ſimile qa tunc clericus ad illud non admittit, *Io.Bat.Vincem.cõſ.1.n.124. inter cõſ.feud.diuerſ.Fuſcus ĩ ſuis ſing.in lit.C,n.103. ubi alios allega Berret.conſ.82.n.3.* ꝙ eſt diſpoſitũ

241 ét in femina q̃ nec ẽt admittit ad feudũ conceſſum ꝓ ſe, & hrdibus ſi in inueſtitura non reperiit appoſitũ pronomen qbuſcũq; vel aliud ſimile vniuerſalitatẽ inducẽs *Hier.Garz.ĩ d.t.ac. col.2.ampl.2.cum alijs quos allegat Intrigl.de feud. cẽt.2.art.2.n.37.* vbi dicit ꝙ verbũ hæres intelligit ꝓ filio maſculo, ſed contra ꝙ imo ſi feudũ eſſet ſimpliciter conceſsum ꝓ ſe, & heredibus,

242 neca leſſet illud verbũ quibuſcum adhuc clericus admittat ad illud, *tenuerunt Crauet. conſ.875 n.5.lib.5.Rim.iun.cõſ.557.nu.18.lib.5.* vbi dicit qd rõ qua Doctores mouenẽ ad tenendum ꝙ clericus admittit ad feudũ conceſsum ꝓ ſe, & hrdib. quibuſcunq; eſt qa non vr̃ electa induſtria perſonæ, & ſic clericus poterit ſeruire per ſubſtitutũ ideo cum hæc rõ militet ẽt in feudo conceſſo ꝓ ſe, & hr̃dibus ſimpliciter non ẽ dubitãdũ ꝙ ẽt isto caſu clericus ad feudũ admittat qa rõ dẽt attẽdi tamq̃ lex cõis ad oẽs caſus, eoſq; decidit non ꝑ extenſionẽ, ſed ꝑ cõprehẽ-

243 ſionẽ, *Rim.cõſ.67.n.17.& 18.lib.1.* & ẽ vulgaris regula ꝙ vbi militat eadem rõ idẽ ius militare hẽt *l.illud ff.ad l.Aquil.l.a Titia in princ.ff.de ver. oblig.vbi gl. & ꝑut ẽt multos concordantes allegant Maccabr.cõſ.26.n.304.Tiraq.ceſſãte cã car.11.n. 156.Scrad de feud.p.7.c.6.n.16.& p.10.ſect.5.n.*

244 *132.& ſect.6.n.164.& p.9.c.2.nu.8.* qbus ego addo aliã rõnẽ.ſ.qa cũ leges feudales excludentes clericos à ſucceſſione feudorũ ſint odioſæ, & correctoriæ iuris com. qa corrigunt *tex.in l. Deo nobis C.de epiſc.& cler.cũ cõcord. adductis per Alex.in l.ſub cõdõne ff.de libe.& poſth.* qb.iurib.

245 clerici admittunt ad ſuccedendum ꝑut cęteri laici, & per conſequens tamq̃ exorbitantes, & odioſæ dẽnt reſtringi *Ruy.conſ.18.nu.5.lib.1. Cæph.conſ.2.n.5.lib.1.Maccab.d.conſ.23.n.111. Rim.iun.conſ.63.n.24.lib.1.Vult.in tract. de feud. lib.1.c.9.n.67.ver. nonus ẽ car.mihi 473.* ſequitur vt dum in inueſtitura fit mentio hæredis per quam non videtur electa induſtria perſonæ, vt dixi quòd clerici non excludanẽ à tali feudo ſed ad illud admittantur ſi permittunt ſeruire per ſubſtitutum, & ſic ita intelligendo lædit ius cõe minus q̃ fieri poteſt.ſ. caſu quo ſeruire non poteſt per ſubſtitutum ex natura feudi, *pro quo benefaciunt ea quæ latè in ſimili ſcripſi ſup. effect.1.lim.60.in 2.ſubli.nu.1080.*

246 Limitatur 14. prædictus quartus effectus ꝙ clerici non ſuccedant in feudis, vt non ꝓcedat neq; locũ hẽat in feudo franco, & libero, *Fel. in c.in p̃ſentia n.45.in 1. lim. de probat. & ibi Dec. n.76.Bal.in c.inter dilectos col.4.de fide inſtr.& in auth.niſi rogati col.fi.C.ad Treb.& in l.ſi plures col. 2.C.de cond.inſer. Aroſen.in tract.de feud.c.7.cõcl. 77.Pariſ.in tract.de reinteg.feud.c.133.n.18.Menoc.conſ.54.n.12.lib.1.& in tract.de arb.in add.ad caſ.231.n.62.63.& 64.* vbi dicit ꝙ ad huiuſmodi feudi dũ admittit monachus, & miles Hieroſolimitanus, *& conſ.825.nu.29.lib.9.& conſ. 181.n.66.vbi alios allegat lib.2.Alex.conſ.10.nu. 12.lib.2.Brun.conſ.16.n.2.Iaſ.in p̃lud.feud.n.115. Bãba.in c.1.§.q clericus n.95.ver.itẽ quando ſeruitiũ vbi alios allegat, & n.131.teſtatur de com. opi. & n.134.dicit ꝙ in iudicando, & conſulendo durum eſſet recedere ab iſta limitatione, ſi de feud.defunct. content.ſit, Syluan.cõſ.3.n.56.57.& 58.Oſaſc.dec. 27.n.5.Burſ.cõſ.4.n.4.& 5.lib.1.Affl.in d.§.q clericus n.9.Cald.conſ.2.& conſ.10. poſt princ. in tit. de feud. Scrader.in tract.de feud. p.6.de ſucceſſ. deſcenden.nu.24.ver.tertio non ꝓcedit car. mihi 490. Foreſt. in tract. de ſucceſſ.c.23.nu.40.Curt.iun. in tract.de feud.in 3.p.2.p.princ.n 27.car.mihi 285. Piſon.in tract.de feud.c.32.n.14.& 15.vbi dicit qd hac fallentia cõiter recipitur ab oĩbus Petr. de Greg. in tract.de dote de paragio q.22.n.5.Borell. cõſ.40. n.18.& 19.Hannet.in trac.de feud.lib.1.c.6.Bolognet.conſ.5.n.30.Maccabr.conſ.23.n.16.& 17.& 175.Vulte.in tract.de feud.lib.1.c.9.n.67. verſ. ſecũdus eſt car.mihi 470.Tapp.in repet.auth.ingreſſi in verb.ſua c.14.n.35.vbi multos alios allegat C.de ſacroſ.eccl. Barbat.in tract.de præſtant. Cardinal. p. 1.q.5.n.9.in 13.to. tract.diuerſ. p.2.car.mihi 78. Intrigl.in tract.de feud.cent.1.q.29.n.56.& cent. 2.art.1.n.195.Duenn.reg.103.lim.7.Caſſan.ſuper conſuet.Burgund.rubr.3.§.5.verſ. exceptæ les religiux n.17.in 5.fallent.car.mihi 454.Natt.cõſ.600. n.17.lib.3.Cæph.conſ.151.n.15.lib.2.& conſ.1.nu. 21.lib.1.* vbi dicit ꝙ tale feudũ tranſit ẽt in ec-

247 cleſiam, & ꝙ dictum eſt de clericis procedit ẽt in femina quæ non cenſetur excluſa à feudo franco, ſed in eo vti maſculus ſuccedit, *Rol.cõſ. 23.n.10.lib.1.vbi teſtatur de com.opi.Rom. conſ. 33.verſ.2. vbi feudum, & ſing.180. hodie femina Iaſ.in l.Gallus §.ẽt ſi parẽte col.4.ff.de lib.& poſth. Affl.in c.1.de gradib.ſucce.feud.Dec.conſ.32.n.4. & in l.feminæ nu.57.ff. de reg. iur. & in conſ.208. n.5.Marſ.ſing.411.Pariſ.conſ.12.n.27.& cõſ.16. n.4.lib.1.vbi de com.teſt.Alex.conſ.30.n.2.lib.1. & ibi Addent.in ver.tale feudũ Grat.cõſ.9.n.153. lib.1.Affl.in c.1.de grad.ſucceſ.Tob.Non.cõſ.1 nu. 58.Ruy.cõſ.38.n.8.lib.2.Alex.cõſ.30.n.2. lib.1. & ibi Addẽt.in ver.tale feudũ Gabr.in tit.de verb. ſign. cõcl.6.n.59.vbi dicit ꝙ hęc eſt cõ.opi. Intrigl.*

de feud.cent.1.q.29.nu.55.& seq.& cent.2.art.2. nu.187. & rõ est cur isto casu clerici, & fœminæ admittant ad feudum, qa isto casu cessat causa principalis propter quam clericus, & fœmina excluditur à feudo hoc est seruitium, *ita dicunt ferè omnes sup. cita. pro vtraq; conclusione.*

248 Ampliatur mõ ista limitatio, vt non solum feudũ francũ transeat in clericũ, verũ ẽt in ecclesiam Bal *in auth. nisi rogati n.15. circa fi. C. ad Treb. Bertach. in suo repert. in ver. feudũ nu.7. & in ver. ecclesia n.231. Bal. in l. si plures n.7. C. de cond. insert. Ias. in plud feud. n.117. circa fi. Capic. dec. 64 n.5. Petr. de Greg. in tract. de concess. feud. p.5. q.16. n.8. Curt. iun. in tract. de feud. p.1. q.8. n.29. car. mi hi 76. Ceph. cons.1. n.21. lib.1. Mart. de iurisdict. p.4. cent.1. cas.22. n.10. Intrigl. in tract. de feud. cent. 1. q.29. n.29.* sed Pet. de Greg. loco supra cit. dicit q̃ hęc ampliatio nõ het locũ in isto Regno stãte dispositione c. volẽtes per qđ disponit, vt

249 bona feudalia non transeat in ecclesiam, & qñ feudũ dicat liberũ, & francũ *ponunt Burs. cons.4. n.5. lib.1. Menoc. cons.181. n.83. lib.2. Vrau. cons. 9. n.10. lib.1. Natt. cons.600. nu.8. lib.3. Ceph. cons. 1. n.20. lib.1. Scrad. in tract. de feud. p.2. c.4. n.6.7. 8.9.19. & per totũ, & eadẽ par. c.2. n.33. Kircou. in com. opi. cẽt.2. concl.38. Intrigl. in trac. de feud. cẽt. 1. q.29. p tot. & q.38. nu.38. Visimb. de feud. cart. 30. n.10. Vulte. de feud. lib.1. c.8. n.50. Maccab. d. cõs.23. n.50.* vbi dicit qđ ad hoc vt feudũ dicat francum non solum dẽt eẽ liberũ, & frãcũ ab oĩ seruitio sed ẽt à iur̃o fidelitatis alias si teneret iurare fidelitatẽ feudũ non eẽt francũ q̃ tñ nõ

250 est verũ *vt voluerũt Intrig. d. q.29. nu.13. Scrad. d. cap.4. num.8.* q dicit q̃ pro feudo franco vassallus tenetur præstare iuramentum fidelitatis nisi hoc specialiter, & expresſè sit remisſũ, est bene verũ q̃ clericus non succedit in feudo p quo pstatur iur̃m fidelitatis, licet in reliquis sit francũ *Io. Batt. Vincem. cons.1. n.124. inter cõs. feud. diuers. Natt.600. n.29.31. & 43. Meno. ĩ trac. de arb. in add. ad cas.231. n.65.* vbi adducit rõnes qa clericus non põt iurare fidelitatẽ s̃m formã antiq̃, & nouæ fidelitatis *Rol. cõs.23. n.35. lib.1.*

251 Et huius rõnis est rõ qa seruitia pstanda dño s̃m formam antiquæ, & nouæ fidelitatis sunt personalia, & in se personæ industriã requirũt *vt hẽtur in c.1. de nou. forma fidelit. & in c.1. de veteri forma fidel. Meno. & Rol. in locis pximè allegat.*

252 Et q̃ dictũ est de clericis q̃ non põt succedere in feudo p quo præstat iur̃m fidelitatis licet in reliquis sit inmunis ab oĩ seruitio pcedit ẽt in femina, q̃ nec ipsa poterit in talibus feudis succedere *Menoc. in trac. de arb. in add. ad cas.231. n.65. Rol. cons.23. n.35. & seq. lib.1. Dec. in l.2. nu. 56. ff. de reg. iur. Alex. cons.9. n.7. lib.5. Brun. cons.*

253 *41. n.4.* sed q̃ imo femina non excludat à feudo frãco, licet p se præstet iur̃m fidelitatis *dixerunt Burs. cons.4. n.4. lib.1. Grat. cons.9. nu.153. lib.1. Affl. in c.1. §. & qa n.24. vers. quinto fallit de his q feud. dare possunt Clar. in §. feudũ q.73. vers. vlterius q̃ro vbi dicit hanc esse com. opi. Paris. cons.4. n.19.20. & 21. Menoc. sibi cõtrarius cons.65. n.32. & 33. Intrigl. d. cẽt.2. art.2. n.188.* vbi cũ Parisio ab eo citato dicit q̃ isto casu iur̃m fidelitatis extendit ad seruitia expressa in concessione, q̃ præstari põt per feminã alia vero contenta sub dicto iur̃o censent remissa ex quo p feminam præstari non põt, & vltra prædictos allegat ẽt

254 multos alios Doct. p ista opi. iusta præsentẽ limitationẽ. Quęro qđ si non apparet inuestitura, vel apparet, & in ea non est expresſũ seruitium qđ p feudo dẽtur, an tunc clericus admittatur ad successionẽ feudi tamq̃ ad feudũ liberũ, & dico q̃ non, qa in dubio feudũ præsumit propriũ, & rectũ, & p consequens q̃ pro eo præstat militare seruitium *Alex. cõs.30. nu. 21. & seq. lib.1. & cõ.6. nu.8. & 9. lib.5. Affli. in tit. de mil. vassall. q arma bel. dipos. col.4. in fi. ver. hoc verũ intelligo, & dec.320. nu.6. Osasc. q bos, & alios allegat dec.27. n.8. & vltra pdictos idẽ dixerũt*

255 *Pison. in tract. de feud. c.32. n.15. & 16.* vbi dicit q̃ ista præsumptio transfert onus pbandi cõtrariũ in *aduersarium Carol. T app. in repet. auth. ingressi in ver. sua c.14. n.31. C. de sacros. eccl. Nat. cons.600. n.6. lib.3.* vbi dicit q̃ vbi seruitiũ ẽ incerto tunc vr̃ electa fides vassalli nec alijs cõmitti põt, & qđ sẽper in dubio feudum præsumatur pprĩũ, & rectũ *dixerunt Intrigl. de feud. q. 21. n.20. & q.26. n.3. gl. & Doc. in c.1. §. ptereà q̃ sit inuest. Zas. de feud. p.2. n.3. Franc. Sõsb. de feud. p. 9. n.24 Thom. de Marin. de feud. n.3. Moz. de feud. in tit. de nat. feud. n.13. Sal. in l. neq; natales C. de prob. Bero. cons.65. nu.43. lib.1. Pennus cons.8. nu. 10. Harman. Vult. de feud. lib.1. c.8. nu.52.* qui dicit q̃ hoc in tãtum ẽ verum q̃ licet natura feudi in aliquo alterata, & mutata repariatur tñ quò ad cætera intelligitur retinere propriam, & rectã suã naturã *allegat c.1. de feud. prop. natur. non habent Menoch. d. præsumpt.95. n.2. & d. cons.*

256 *400. n.5. & 6.* & rõ cur feudum in dubio semp præsumat propriũ, & rectũ est qa in feudo semper censent inesse ea quæ sunt de pprĩa, & originali natura feudorum nisi per pactũ sit alterata *Osasc. d. n.8. Menoch. cons.519. nu.6. Bero. d. cons.65. n.43. Vult. co. n.52. Intrigl. d. q.26. nu.4. Soc. iun. cons.42. n.3. & cons.77. n.123. lib.3. Loffr. cons.1. n.127. Paris. n.50. & 42. lib.1. Zas. in trac. de feud. p.11. n.31. Crauet. in respon. pro genero n. 314. Scrad. in tract. de feud. p.2. c.3. nu.103. Menoch. cons.181. num.71. lib.2. & cons.200. n.5. & de præsump. lib.3. præsump.95. num.1.*

257 Limitatur 15. in vita militia, quia licet clericus non succedat in feudo nihilominus cõsequit vitã militiã super feudo à quo excludit ẽt si haberet beneficia ex qbus viuere posset *Arosent. in tract. de feud. p.7. concl.73. Paris. de Put. in tract.*

tract. de finibus in tit. feudi, c. 40. *n.* 6. *& seq. & per tot.* vbi latissimè articulũ ad partes examinat, & adducit fundamenta istius conclusionis, & dicit ꝙ ita alias fuit decisum per sacrum Concil. Neapol. *Petr. de Gregor. in tract. de dote de paragio q.* 22. *n.* 6. vbi simpliciter dicit ꝙ fratri secundogenito semper debet vita militiã *Fuscus in singul. in lit. G. n.* 102. *Tappia in repet. Auth. ingressi in verb. sua c.* 14. *nu.* 46. *C. de sacros. eccl. Minad. in constit. in aliquib. in verb. filiorum n.* 7. *in tit. de success. filiorum Comit. & Baronum Vincent. de Franch. decisio.* 20. *num.* 5. *&* 10. vbi dicit quòd de hac opinione hodie non dubitatur, *Capic. decis.* 211. *Intriglol. in tract. de feud. centur.* 2. *art.* 1. *num.* 125. rõnes verò quibus fulcit illa opinio recenset Bambac. *in c.* 1. §. *qui clericus n.* 166. *cũ plur. seq.* licet ille solus conetur totis viribus contrariã opinionem defendere quidquid in contrariũ dixerit Petr. Rodriquez *cons.* 51. *n.* 2.

258 Ampliatur modò prędicta limitatio vt procedat ẽt in monacho vel quouis alio regulari, quia, & is consequit vitam militiam *Tapp. in rep. d. Auth. ingressi in verb. sua c.* 14. *nu.* 46. *C. de sacros. eccl.* quòd tñ intelligit si is talis est religiosus religionis capacis.

259 Ampliatur 2. in dote de paragio quã consequit ẽt soror quæ monasteriũ ingredit *Pet. de Greg. in tract. de dote de parag. q.* 13. *per tot. & ibi D. Mastr. in add. in lit. A. & B.* q ad hoc allegat *Vinc. de Frãch. dec.* 44. *Capic. dec.* 204. *Natt. in repet. c. quãuis q.* 12. *de pact. in* 6. *Affl. dec.* 348. *& ibi Vrsill. in adnotat. idem Affl. in const. quam pluriũ in* 9. *col. Ferr. super const. Burgid. tit. de test.* §. 15. *f.* 205. *circa mediũ vers. An hoc statutũ, Neap. in consuet. Neap. f.* 99. *n.* 67. *& ibi addẽt. Decia. cõs.* 5. *vol.* 3. *Sfor. Oddo cons.* 19. *n.* 19. *Rim. iun. cons.* 85. *vol.* 1.

260 Limitatur 16. vt prædictus quartus effectus ꝙ clerici non succedant in feudo non hẽat locum in Regno Francię in quo clericus, & mulier admittunt ad successionẽ feudi, *Io. Iacob. in rub. instit. de legitim. agnat. tutel. circa fi. Guid. Pap. decis.* 297. *circa medium Intrig. in tract. de feud. cẽt.* 2. *art.* 50. *n.* 76. *Capic. dec.* 10. *n.* 4. & 5. licet contrarium dixerint Addent. ad Cassan. *super consuet. Burgund. rub.* 3. §. 5. *in verb. exceptæ les religiux num.* 19. *car. mihi* 455.

261 Limitatur 17. in feudis emptitijs *Rolãd. cõs.* 23. *n.* 4. *lib.* 1. *& cons.* 63. *n.* 2. *eo. lib. Rim. iun. cons.* 557. *n.* 23. *lib.* 5. qui oẽs mouent ea ratione qa cũ in feudis emptitijs femina admittatur, &

262 in eis succedat *Iacob. del Bell. & glos. in c.* 1. *de benefic. fratr. Isern. in c.* 1. §. *in primis ex qbus causis feud. ammitt. Bal. in c.* 1. §. *& quia qui feud. dare pos. Roma. sing.* 184. *& cons.* 357. *n.* 12. *vers. fallit* 4. *& ibi Mandos. in add. Burs. cons.* 4. *n.* 15. *lib.* 1. *cũ multis alijs quos congerit Intrig. in tract. de feud. cent.* 1. *q.* 42. *n.* 25. 26. 31. *& seq. & cent.* 2. *à nu.* 207. *vsq; ad n.* 227. *vbi latissimè prosequtur istã materiã Bãb. in c.* 1. §. *q clericus n* 97. *uer. sexto feuda, si de feud. defun. cont. &c.* pari mõ in eisdem dẽnt succedere clerici qa clericus, & femina equiparant in successione feudorum *vt dicã inf. lim. seq.* & rõ principalis cur clericus, & femina admittant ad successionem feudi emptitij est qa isti tales

263 excludunt à feudo recto, & proprio non aũt à feudo concesso sub prætextu pecuniæ, ꝙ trãsit in speciẽ alterius contractus *ita Rol cõs.* 23. *n.* 5. qdqd contra præsentem limitationem tenuerint Vult. *in trac. de feud. lib.* 1. *cap.* 9. *nu.* 67. *vers. octauus est cart. mihi* 472.

264 Sublimitatur mõ ista limitatio vt non habeat locum in feudo qd fuit partim pretio partim gratiosè concessum quia tunc feudum nõ dr emptitiũ, & per consequens clericus ad illud non admittitur *Berr. cõs.* 82. *n.* 2. *vbi alios cõgerit Guer. Pison. de feud. c.* 17. *n.* 6. *Natt. cõs.* 600. *n.* 39. *Rol. d. cons.* 23. *n.* 16. *lib.* 1. vbi hoc intelligit vbi gratia præponderat pecuniæ datæ vbi nu. 29. dicit ꝙ q̃n concedit gratia recepta pecunia si gratia præponderat non desinit esse gratia, & n. seq. adducit multa media pro confirmatione pdictorũ *prout multa alia adducit Tiraq. in*

265 *trac. à retrac.* §. 30. *gl.* 1. *p tot.* q̃ referre nõ curaui cũm apud eosdem videri possint, feudum verò q̃n dr emptitium ponit *d. Intrig. de feud. cent.* 1. *q.* 41. *n.* 1. *per tot.* & dr in propriũ feudum, *vt ex multis concludit idem Intrig. in eod. tract. cẽt.* 2. *art.* 2. *n.* 208, *quibus addo Scrader, de feud. p.* 2. *c.* 4. *n.* 56 qui dicit ꝙ tunc demũ feudum dr emptitiũ, & improprium q̃n pecunia datur dño pro feudo obtinendo secus si dat alicui vassallo hoc est si illud emat ab alio vassallo cui fuit per dominũ concessum qa tunc retinet propriã naturã feudi prout à principio fuit concessum *Cuit. sen. cons.* 43. *n.* 4. vbi dicit ꝙ idem est si pecunia fuit data dño non pro concessione facienda, sed p obtinenda confirmatione renunciationis factæ à vassallo, quia tunc etiam retinet naturam proprij feudi, & per consequens in talibus clericus non succedit.

266 Limitatur 18. in Regno in quo clericus etiã in sacris succedit *Corrad. in templ. iud. lib.* 1. *cap.* 2. *q. n.* 21. *Mart. laudens. in trac. de primog. q.* 30. *Io. le Chirier. in eo. tract. lib.* 1. *q.* 24. *n.* 20. *vbi testatur de mag. com. opi.* & ita tpib. nostris fuit obseruatũ in Regno Lusitaniæ in quo post mortẽ Regis Sebastiani, qui fuit occisus in Mauritaniã successit Henricus Cardinalis Sancti quatuor patruus ipsius Regis Sebastiani anno 1579. & item hoc idem euenit in Regno Galliæ anno 1589. in quo successit Carolus Cardinalis Barbonus ob mortem Henrici III. & tpibus priscis fuit ẽt obseruatum in isto Regno, in quo successit Constantia Regina, q̃ tpe delati Regni reperiebat monialis in monasterio Sanctissimi Saluatoris hui⁹ vrbis *vt testatur Fasell.*

in

in Hist.Sicul.lib.7.c.6.deca.2. ꝙ secus est in mo-
267 nacho vel aliter religioso regulari, q̃a is in Re-
gno non succedit *Corrad.d.c.2.q.2.n.3.* & quod
268 dictum est de clerico procedit ẽt in femina, q̃
nõ excludit à successione Regni, licet aliter ex-
cludat à successione feudi, *Bero.conf.120. n. 28. vol.2.Molin.in tract.de primog.Hisp.lib.3.c.4.nu. 5.Burgos.de Paz in probe.ll.Taur.nu. 42. & seq. Cels.Vgo conf.20.n.6.Burs.cõs.4.n.4. li.1. Intrig.ĩ tract.de feud.cent.1.q.32.n.78.& cent.2.art.2.n.*
269 *445.* & rõ est q̃ regnum nõ est feudũ sed ad in-
star feudi, *ita Intrig.& Bero.locis cit.* & ita alias
fuit obseruatum in Ioanna I. & Ioanna II. q̃
successerunt in Regno Neapoli, & in alia Ioã-
na matre Caroli V. Inuictissimi, quæ successit
Regi Ferdinando in Regnis Castellæ, & alijs
Regnis eiusdem Ferdinandi.

270 Limitatur 19. in tertiarijs, quia ex quo non
sunt clerici neq; personæ ecclesiasticæ vt latè
dixi supra effect.1.ampl.10. admittunẽ ad suc
cessionem feudi, *Bambac.in c.1. §. qui clericus n. 26 si de feud.defunc.content.sit vbi allegat Bart. in l.commodissimè C.de episc.& cle.& alios DD.& vltra ibi allegatos idem dixerũt Abb.& Barbat.n.11. in c ex parte de feud.defun. Curt.iun.in trac.de feud. p.2.q.20.Præpos.in c.1.§.& quia vidimus nu.19. & 53.qui feud.dare poss. Affl.in d.c.1.§. qui clericus n.9.Capic.dec.10.n.3.Duen.regu. 103.in vlt. fall.Tapp.in repe.Auth.ingressi in verb.sua c.14.n. 44.C.de sacros.eccl.Menoc.in tract. de arb. in add. ad cas.231.n.37.Rom.conf.36.n. 14.*

271 Limitatur 20. q̃n quis per fraudẽ patris vel
agnatorum fuerit inductus ad se clericandum
vel religionẽ introeundũ vt non possit in feu-
do succedere quia nõ obstãte clericatu isto ca-
su ad feudum admitteretẽ *Curt iun. in tract. de feud.p.3.2.princ.rub.quemadmodũ descẽd. mascul. n.25.vers.tertio signanter car.mihi 484.Bald.in c. 1.§.qui clericus n.2.vbi ẽt Bambac.n.217. & 218. & seq.si de feud.defun.Brun.conf.16.nu.6.Duen.d. reg.103.in 3.lim.Strad in tract.seu epit.de feud.p.6 de succ.descend.car.mihi 490.Harm.Pist.in q.feudal.p.3.lib.2.q.32.n.19.Arosẽtal.in trac. de feud. c.7.concl.78.Strad.in tra.de feud p.7.c.5.n.30.Forest.in trac.de success.c.23.n.36.Menoc.cõs.54. n. 40.lib.1.& in trac.de arb.in add.ad cas.231.n.37. & 38.Iacob.de Belu.in c. 1. de feud.fem.* vbi dicit
ita successisse pluries, & obseruari apud nos Si-
culos *Vult.in tract.de feud.lib.1.c.9.nu. 67. vers. sextus est car.mihi 477.Scendẽ.in epito. feud.in tit. de success.mascu.descen.n.24.vers. secundo notabiliter cart. mihi 490. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verb.sua c.14 n.30.Minad.in const. in aliquibus in verb.filiorũ n.20.de succes.filior.Comit. vel Baron.* licet n.seq. videat contrariũ determinare *Cassan.super consuet.Burgund.rub.3.§.5.ver.exceptæ les religiux n.17.in 6.fallen.car. mihi 455.Intrig. in tract.de feud.cent.2.art.1.n.179.& seq.* & isto
casu admittit ad feudi successionem via restõ-
nis in integrum *ita Bald.Bambac.Intrigl.& Menoc.in locis supra allegatis, qui* Menoc. dicit ꝙ re-
luctante dño in præiudiciũ ipsius dñi nõ con-
cedit̃ illa restõ, & Intrigl.n.181. dicit ꝙ in cõ-
stituto in sacris cessat fraus prędicta, & p̃ cõse-
quens non poterit restitui, & admitti ad suc-
cessionem feudi allegat *Berret.conf.82. num.71.*

272 Limitatur 21. q̃n clericus possessionem feu-
di iam adeptus fuerit non contradicentibus
neq; reluctantibus agnatis cui feudũ cõpete-
bat nã tunc vr̃ per eos habilitatus, & idẽ est, si
feudum cõpeteret dño, & ipse videns feudum
possideri per vassallũ non cõtradixerit, q̃a tũc
ẽt censet̃ illi hoc concessisse, & super inhabilita
te dispensasse *ita Ias.conf.117.col.2.vers.sed præmissis vol.4.Pancir.conf.111.n.6.& seq.& n.13. vbi adducit rõnes istius limitationis, & præcipuè nu.*
273 *9.Rim.iun.conf.557.n.21.lib. 5.* ꝙ hẽt locũ ẽt in
femina quæ põt succedere in feudo, si de eo
fuerit inuestita non cõtradicẽtibus agnatis q̃
in feudo erant successuri *Rom.conf.367. nu.12. ver.fallit ult.vbi Mand.in addi.q testatur de cõ.epi. Osasc.dec.23.n.27. Hier.Gazon.in tract.de fem.recip.lim.34.Paris.conf.23.n.76.lib. 1. cũ alijs quos allegat Intrig.cent.2.art.2.n. 416.& 417.*

274 Limitatur 22. in feudo feminneo, quia in eo
clericus succedere poterit *Curt. iun. in tract. de feud.in 2.p.3.p.princ.q.10.n.25. Dec.in c. in præsentia n.75.de probat. Euerard.conf. 204. col.4.Cacheran.dec.27.per tot.& præcipuè n.15.cũ seq. Kircou.in comm.opin.cent.1.concl.3. & cent. 2. concl. 36.Io.Thom.de Marin.in tract.de feud.lib.1.& vltra addo Menoch.in trac.de arbit.in add.ad cas.231.*
275 *n.59.* Et p̃pea in feudis existentibus in isto Re-
gno admittunt, & succedũt ẽt clerici *ita Intrig. in tract.de feud.cẽt.2.art.1.à n.220.vsq; ad n.226. vbi allegat Pet.de Greg.in tract. de concess. feud.p. 4.q.7.n.9. & seq. Cumia in repe.c. si aliquẽ in verb.*
276 *mortem n.11.& in verb. masculus n. 35.* vbi dicit
ꝙ non solum clerici admittunẽ verum ẽt exclu
dunt feminas. Et rõ huius limitationis est q̃a
clericus, & femina equiparant̃ in successione
feudorũ *c. 1. in fi. An mutus vel aliter imperfect. Alex.conf.10.n.16.lib.5.Brun.conf.16.n. 7. Rol. conf.23.n.21.& 45.lib.1.Cefal.conf.1.n. 5.lib.1. Vulteius in tract.de feud.lib.1.c.9.n.67. vers.nonus est car.mil.473.Osasc.d.n.15.Rim.iun.cõs.63. n.23.lib.1.Bolog.conf.5.n.14.& 29.vbi multos cõcordantes adducit Maccabr.conf.23. nu. 83. & 84. Curt.iun.conf.92.n.40.lib.3.Cefal.conf.641.n.15.*
277 *& 39.lib.5.& conf.151.n.28.lib. 2.* & huius rõ-
nis rõ est q̃a clericus, & mulier laborant eodẽ
morbo hoc est ꝙ non pñt personaliter seruire
nec iurare fidelitatem *Cefal.conf.1.n.3.& 4.lib. 1.* & ideo vbi femina admittitur ad feudũ ad-
mittit̃ ẽt, & clericus *Curt.iun.in trac.de feud.p.3. n.26.Bambac.in c.1. §.qui clericus n.97.si de feud.*
de-

defunct. Srader. in tract. de feud. p. 7 c. 5. n. 30. Bursat. cons. 63. n. 24. lib. 1. Menoc. cons. 519. n. 1. Capic. dec. 31. Io. Tho. de Marin. Vulte. Maccabr. & Bolog. in locis proximè allegatis, & feudum dupliciter dr̃ femineũ vno modo qñ ad feminas trã sit licet à masculo prius acquisitum fuerit *vt*
278 *in c. 1. de eo qui sibi vel hæredibus suis Io. Thom. de Marin. in tract. de gener. & qualit. feud. in rubr. de feud. fem. seu materno n. 13. Arosent. in trac. de feud. c. 2. concl. 13. Intrig. in tract. de feud. cent. 1. q. 27.*
279 *n. 7.* Alio modo qñ à femina fuit acquisitũ, & originaliter ab ea originẽ traxit, & tamq̃ prima acquirẽte per speciale pactum, & gratiam sibi scienter à Principe factã initio concessionis feudi, *vt in c. 1. de feud. fem. Sonsbech. in tract. de feud. p. 3. n. 24. Io. Thom. de Marin. loco cit. n. 14. Suarez in Tesaur. recept. sentent. lit. F. nu. 65. qui asserit hanc esse com. opi. Intrig. d. q. 27. nu. 8.*

280 Limitatur 23. vt prædictus quartus effectus non ꝓcedat in clericis de nouo acquirẽtibus, & de nouo inuestitis, *Iser. in c. 1. in fi. vers. de nouo de vassall. milite q arma bell. depos. Aluarot. in c. 1. §. fi. col. fi. vers. quod intellige de feud. fem. Sonsbech. in tract. de feud. p. 12. n. 143. Paris. in tract. de reinteg. feud. c. 131. ñ. 7. & in tract. de finib. feud. c. 40. n. 22. Arosental. in tract. de feud. c. 7. concl. 73. Rim. iun. cons. 796. n. 1. & 2. lib. 7. Berret. cons. 82. n. 4. Sisel. in Specul. feud. in rub. q feud. accipere poss. Zas. in epitom. feud. p. 5. n. 71. & 72. Ardiz. in summa feud. c. 23. Blanc. in trac. de feud. lib. 1. c. 5. Brocolt. in eo. tract. c. 5. qui feud. dare vel accipere poss. n. 49. qui dicit quod ab ista opinione non est discedẽdum Menoch. in tract. de arbit. in add. ad cas. 231. n. 30. Iacobut. de Franch. in c. 1. §. & quia vidimus n. 58. qui feud. dar. poss. car. mihi 17. post decis. Vinc. de Franc. Vulte. in tract. de feud. lib. 1. c. 4. n. 9. vers.*
281 *non obstat cart. mihi 53.* vbi dicit quòd iura, quę prohibent ne clerici possint hr̃e feuda loquunt̃ in feudis iã cõcessis non aũt de clericis de nouo in vestiendis *Scrad. in tract. de feud. p. 4. c. 3. n. 7. Balz. in c. 1. §. hoc n. 13. de feud. fem. Curt. iun. in tract. de feud. p. 2. 3. p. princ. nu. 30. car. mihi 286. Duen. reg. 103. lim. 8. Guerr. Pison. in tract. de feud. c. 32. n. 19. Io. Sceud. in epito. feud. tit. de success. mascul. nu. 24. vers. quinto nisi clericus car. mihi 480. Cassan. super consuet. Burgun. rub. 3. §. 5. in ver. exceptæ les religiux nu. 17. in 7. fallent. car. mihi 454. Intrig. in tract. de feud. cent. 2. art. 1. n. 213. & seq.*
282 *& cent. 1. q. 54. n. 59. & seq.* vbi ex multis cõcludit ꝙ clericis põt feudum de nouo concedi. Et rõ cur inuestitura de nouo facta clerico sit valida, est q2 Princeps de nouo clericum inhabilem ad feudum inuestiendo censet̃ illũ habilitasse ad tale feudũ *Paris. in tra. de reinteg. feud. c. 131. n. 5. Osasc. cons. 42. nu. 21. vbi allegat Gabr. in suis concl. in tit. de præsump. concl. 8. n. 18. & 19.* & est regulare quod Princeps promouens sciẽter inhabilem censet̃ cum eo dispensare *l. quidẽ cõsulebant in fi. ff. de re iud. & ibi Bart. in 2. not. & Ang. in vers. in tex. & oĩa agere decreuit, & Imol. col. 2. vers. sed aduerte l. Imperialis §. similes, & ibi Bal. in princ. vers. ex isto, & in fi. vers. nota ẽt argumentũ C. de nupt. gl. 1 in c. existente de ætate, & qualit. & in c. cum aũt in verb. argumentũ dist. 43. Domin. in c. si eo tempore col. 1. in fi. vers. quid si Papa de rescript. in 6. Bald. in l. rescripta C. de prec. Imper. offeren. & in c. sua nobis de appel. DD. in l. quidã cõsulebant ff. de re ind. Gabr. d. concl. 8. nu. 1. vbi mul-*
284 *tos alios allegat, & n. 2. vers. contrariũ* dicit ꝙ sufficit sola sciẽtia, nec requirit̃ vt defectus, & inhabilitas exprimat̃ in literis ꝓmotionis *Alex. cons. 72. col. 2. Tolos. dec. 488. Do. de Franc. inter*
285 *cons. matrim. diuers. cons. 60. n. 17.* & ideo si princeps aliquem infamẽ in suum cõsiliarium elegerit, & ad talẽ dignitatem ꝓmouerit scienter eo ipso illum ad famã restituisse, & cum eo dispensasse *Bal in d. l. Imperiales §. similes n. 2. C. de nupt. Marche. in tract. de commiss. p. 1. c. 25. nu. 27. Brun. à Sol. in verb. Princeps indigno, & in verb.*
286 *Princeps sciens,* vbi alios allegat, & ampliat vt hoc procedat ẽt in promotione dũmodo adsit clausula non obstãte, & in verb. Princeps sciẽter inhabiles, vbi dicit ꝙ vr̃ cum inhabili dispensare ẽt ꝙ non adsit clausula ex certa scientia neq; inhabilitas sit in rescripto expressata *Io. Iacob. Masul. ad Cap. dec. 178. n. 5.* qui dicit ꝙ electus à principe præsumit dignus, & habilis ẽt si alias esset indignus, & inhabilis, ꝙ dicimus ẽt in summo Pontifice q si sciẽter ꝓmonet aliquẽ inhabilẽ vel criminosum vr̃ sup cri-
287 mine, & inhabilitate dispensare *not. in c. innouit elect. & ibi præsertim Innoc. idem Innocẽt. in c. veniens de filijs presby. & vtrobiq; Abb. gl. ĩ c. statutũ de rescript. & in clement. q2 eod. tit. Burg. de irregular. p. 2. in tit. de prob. dispẽsat. n. 5. f. 35. Gram. dec.*
288 *81. n. 8.* secus si defectum, & inhabilitatẽ ignorasset q2 tunc non vr̃ cum eo dispensasse *c. si eo tpe de rescrip. in 6. gl. & Bart. in l. vniuersis, C. de prec. Imper. offerend. cũ similibus adductis per Vãt. in tract. de nullit. in tit. de nullit. ex defect. iurisdict. deleg. num. 56. cart. 134.*

Ampliatur 1. hæc limitatio vt ꝓcedat tã si clericus inuestiat̃ ab aliqua ecclesiastica pſona q̃ à laico *Brocolt. in tract. de feud. c. 5. qui feud. dare poss. nu. 49. Zas. in eo. tract. de feud. p. 5. nu. 7. Mozz. ẽt in trac. de feud. in tit. de ijs qui feud. dare poss. nu. 28. vbi dicit quod hæc quæstio est multum controuersa, & ardua Vulte. in tract. de feud. c. 4 nu. 9. vers. multo magis cart. mihi 53.*

290 Ampliatur 2. vt etiam monacis possit feudũ de nouo concedi, sed tũc acquirit̃ monasterio in quo ipse monachus est professo qñ monasteriũ est capax bonorũ *Sonsbech. in trac. de feud. p. 7. n. 23. Mozz. in trac. de feud. tit. de ijs, q feud. dar. poss. n. 32. Vulte. in trac. de feud. lib. 1. c. 4. n. 9. ver. immo vero car. mihi 53. Tapp. ĩ repet. Auth. ingressi in*

si in verb. sua c. 14. n. 38. C. de sacros. eccl. vbi dicit quod si feudũ de nouo conceditur monacho ex mera liberalitate Principis tũc acquiritur perpetuo monasterio si vero Princeps dispensaret cum monacho qui est legitimus successor tunc acquiritur durante vita ipsius monachi.

291 Ampliatur 3. vt dicta fallẽtia procedat si feudum esset prædecessorum clerici, & nihilominus dñs cui fuit apertum vellet clericum inuestire, quia tunc ẽt clericus admittitur ad feudum *Osasc. dec. 27. n. 14. vbi alios allegat.*

292 Ampliatur 4. in ecclesia qa ipsa potest ẽt de nouo inuestiri *not. DD. i tit. de Capit. Corrad. Harman. in lib. 2. pract. forẽs. tit. 54. obser. 4. n. 1. & 2.*

293 Sublitatur modo hæc limitatio vt tunc demum sit vera qñ dñs qui feudum cõcessit sciebat illum talem cui feudum dedit eẽ clericũ secus si nesciebat quia tunc comperto quod ille erat clericus statim poterit feudũ ia concessum reuocare; *Arosent. in tract. de feud. c. 7. n. 73. sub lit. E. Scrad. in eod. tract. p. 4. c. 3. n. 7. Vult. ẽt in trac. de feud. lib. 1. c. 4. n. 9. in vltimis verbis Io. Steuden. in epitom. feud. p. 3. n.* 105. & ratio est qa Princeps

294 ignorans vr̃ cum inhabili dispensare, *vt not. in c. ex transactione de ætat. & qualit. & in c. fi. de conf. vtil. vel inutil. Catel. de indult. c. 1. n.* 88. Sed quod immo clericus non possit de feudo de nouo inuestiri stante quod per talẽ inuestiturã supponit dño feudi, & sic iudici seculari *tenuerũt: Io. Blãc. in tract. de feud. lib. 1. c. 5. Montan. in tract. de feud. lib. 2. c. 2. Pet. de Rauen. in tract. de feud. tit. 30. de benefic fem. §. ex hoc in 10. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi* 31. quorũ opinione nõ obstante contrariũ est verius tũ de iure feudorum *vt in c. 1. §. fi. de Capit. Corrad.* tũ ẽt de iure canon. *vt in c. ex trãmisse de for. cõpet. & ex nostratibus voluerũt Claud. Seysel. in Spec. feud. i tit. q feud. acciper. poss. Ardiz. in summa feud. c. 23. cum multis alijs quos allegant Intrigl. in tract. de feud. cent. 1. q. 54. nu. 60. & seq. Vulte. in eod. tract. de feud. lib. 1. c. 4. n. 9. vers. multo magis car. mihi 52. Borell. & multi per eum relati cons. 40. n. 15. Maccabr. cons. 183. Tapp. in repet. Auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 38. Rim. cõs. 796. n. 2. lib. 7.* est bene verum quod qñ de nouo cõceditur feudum clerico dẽt concedi sciẽte eius prælato pp præiudicium prædictum *Ferrar. in tract. de feud. lib. 2. c. 2. vers. proinde car. mihi* 89.

295 Et in isto casu scientia Principis cõcedentis probatur si illũ cui feudũ cõcessit appellauit clericum vel presbyterũ *Borel. cons. 40. n. 16.* & rõ diuersitatis dispositionis in feudis cõcessis, & in concedendis est qa in feudis iã concessis ei qui dederat nihil imputari poterat si vasallus postea factus fuit clericus, ex quo ipse non poterat præuidere, & à principio diuinare qd facturus erat cum de futuris cõtingentib. nõ datur certa determinatio, at in eo qui de nouo concedit feudum clerico vel cuius alteri personæ ecclesiasticæ sibi imputare dẽt cur talib. personis concessit, quæ non pñt feudale seruitiũ pstare pp quod concedit feudũ *ita Vulte. in trac. de feud. lib. 1. c. 4. nu. 9. vers. nec obstat car. mihi* 53.

296 & in simili dicimus ẽt in eo q contraxit cũ debitore decocto, & fallito, qa ex quò à principio sciebat vel scire debebat illum talẽ esse decoctum non poterit tãquã talem illũ capi facere ante tps, & petere assistentiã seu fideiussorem quod secus est si defectus postea superuenit *ita dixit in tract. de except. in prælud. nu.* 141. *& est tex. in l. si creditores ff. de priu. credi. l. arbitrio vbi hoc not. oẽs scribentes ff. qui satisdar. cog. Bart. in l. si is à quo §. 1. & in l. fi. C. de sponsal. Curt. in l. vnica nu. 44. C. de probib. sequestr. pecun. Menoc. de arbit. cas. 84. n. 14. & 16. Ioseph Lud. cõcl. 14. illatio. 125. Caroc. de locat. & conduct. in tit. de recusat. q. 2. nu. 10. Carau. super rit. M. R. C. V. rit. 170. num. 5. Barnab. Cornaz. decis. 59. num. 5.*

297 Et dñs feudi sciẽter inuestiẽs clericũ de feudo tacitẽ vr̃ pmittere, & dispẽsare vt ipse clericus inuestitus possit seruire p substitutũ *Pregos. in c. vnico §. fi. de Capit. Corrad. Iser. & Aluar. in c. vnico in fi. de feud. fem. Seisel. in Specu. feud. in tit. q feud. acciper. poss. Hannet. in trac. de feud. lib. 1. c. 6. Curt. iun. in tract. de feud. in 3. p. 2. p. princ. nu. 28. Brun. cons. 16. n. 9 Crauett. cõs. 303. n. 6. lib. 2. Brocolt. in tract. de feud. c. 5. n. 49. vers. & Laicus scienter Paris. in tract. de reinteg. feud. & de finib feud. c. 40. n. 12. c. 131. n. 9. Pison. in tract. de feud. c. 32. n. 19. Natt. cons. 600. n. 9. lib. 3. Rim. iun. cons. 796. n. 2. & 64. lib. 7.* q dicit quod hoc hẽt locum ẽt si in inuestitura non sit expressum *Sonsbech. in tract. de feud. p. 12. n. 143. vers. censetur enim Osasc. dec. 27. nu. 14. vbi alios citat Guerr. Pison. in tract. de feud. c. 32. n. 19. Borel. d. cons. 40. fi. n. 16. Affl. dec. 320. n. 8. Cesal. cons. 641. n. 46. lib. 5. Intrig. in trac. de feud cent. 1. q. 54. n. 64. & cent. 2. art. 1. n. 214.* vbi dicit quod hoc pcedit ẽt si in inuestitura adhuc nihil dictum fuerit *Menoch. in trac. de arbit.*

298 *in add. ad cas. 231.* vbi postquã multos alios allegat dicit quod hoc idem pcedit qñ dñus feudi cõcedit feudum illi q per dignitatẽ seruire nõ põt. Et eodẽ modo est dicendum in femina, quæ si reperit de feudo scienter inuestita censet habilitata vt possit seruire per substitutum *Osasc. q alios allegat dec. 27. nu. 15. Pison. in tract. de feud. c. 32. num. 19. Intrig. cent. 2. art. 2. num. 3. & art. 1. num. 184. Paris. de Put. de reintegr. feud. c. 131. n. 6. & 10.* vbi dicit idẽ pcedere quotiescunq; feudũ concedit quouis mõ imperfecto, qa semper is talis censetur habilitatus, vt possit seruire per substitutum.

299 Et licet prædicta oĩa sint vera nihilominus non defuerunt qui dixerunt quod clericus nõ põt de feudo de nouo inuestiri stante quod p talẽ inuestituram supponit dño feudi, & sic iudici seculari *ita dixerunt Io. Blanc. in tract. de feud. lib. 1. c. 5.*

c.5.Mōtan.in trac.de feud.lib.2.c.2.Pet.de Rauen. de feud.tit.30.de benef.fem.§.ex hoc in 10.to.trac. diuers.p.2.car.31. quorū opinione non obstāte contrariū est verius tū de iure feudi, vt ī c.1.§. fi.de c.Corrad.tū ēt de iure canonico, vt in c.trāsmissa de foro cōpet.& ex nostratibus (nō obstāte rōne supra adducta) idē dixerūt Claud.Seisell.ī Spec.feud. tit.q feud.accipere possint Ardiz.in sum.feud.c.23. cū multis alijs quos allegāt Intrigl. de feud. cēt.1.q. 54.n.60.& seq.Vul.in eo.trac.lib.1.c.4.n.9. vers. multo magis f.50. Borel.d.cōs.40.n.15.Macca.cōs. 23.n.183.Carol.Tapp.in d.auth.ingressi ī verb.sua c.14.n.38.C.de sacrosf.eccl.Rim.iun.cons.796.n.2. lib.7.est bene verū ꝙ qñ concedit de nouo feudum clerico dēt concedi sciente eius prælato pp præiudicium prædictum Ferrar. in tract. de feud.lib.2.c.2.versic.proinde car. mihi 89.

300 Et qñ clericus de nouo inuestit de feudo tūc pōt,& dēt pstare iurm fidelitatis gl.& Alex.de Neuo in c.nimis,n.8.Abb.in c.ueniēs n.4.de accus. Iacob.in inuest.in uerb.qdé inuestiti n.7.Ias.in plud. feud.n.5.Paris.de Put.de reintegr.feud.c.129.n.7. & c.198.n.28.& c.250.n.7.Blāc.in epit.feud.lib. 1.c.7.n.7.Osasc.dec.27.nu.13.ver.nam & si quos omnes refert,& sequitur Menoch.de arbit.in add. ad cas.231.nu.60. in fin.vers. hoc tamen casu.

301 Limitatur 24.prędictus quartus effectus clericatus qd clerici phibeutur succedere in feudis, vt non védicet sibi locū in feudis ecclesiasticis qbus clerici succedunt put laici qa tunc non est verisimile ꝙ concedens cū sit persona ecclesiastica voluerit clericos excludere Crauet. n.8.cons.445.lib.3.ad qd allegat Ias.cons.117.col. 2.post mediū lib.4.& vltra idē dixerunt Rol.cōs.76 n.13.lib.3.Dec.in c.in psentia nu.43.de prob. Surd. cons.140.n.31.lib.1.Guerr.Pison.in trac.de feud.c. 32.n.18.vbi adducit rōnes p ista opinione Balz.de feud.in c.1.§.ex hoc n.13.de feud.fem.Osasc.dec.27 n.17.q alios allegat Visimb.cons.55.n.19 lib.2.& hęc est magis com.opi.quidquid in contrariū dixerit Bābac.in c.1.§.q clericus n.128.& 129.si

302 de feud.defun.cont.&c. & p ista limitatione bene faciunt ea q̄ in simili dicimus in feudo qd à principio fuit cōcesū ab aliqua femina nāq; à tali feudo feminę non censent exclusæ Anch. cons.339.col.4.in fi.vers.tertio qa proles. Dec. in c. in psentia col.16. vers. vltra ēt alius casus, & cons. 365.col.pen.vers.secūda rō Ias.in l.2.§.liberos col. 1.ff.de in ius vocād.Curt.iun.cōs.181.in princ.Ruy. cons.38 uol.3.circa med.& cōs.208.col.3.in fi.lib. 1.Ro.cons.267.col.pen.in 5.dub.in 5.fall.quos oēs allegat Crauet.in præd.cōs.445.nu.8.lib.3.& vltra pdictos idē dixerunt Curt.iun.in trac.de feud.in 3.p. princ.n.3.Goz.cōs.71.col.3.Soc.iun.cōs.1.n.111. lib.1.Ias.ī l.stipulatio ista §. hic quoq; n.9.de verb. oblig.Menoc.in trac.de psum.lib.4 psum.78.n.35. vbi alios allegat Rol.d.cons.76.n.7.& 11.lib.3.Bero.cons.120.n.13.lib.2.Ceph.cōs.641.n.48.lib.5.

303 Et idē est dicendū in fideicōmisso,vel maioratu à femina constituto qa ab ea feminæ non censent exclusæ, Rol.d.cōs.76.n.15.lib.3.Mol.de primog.Hisp.car.383.n.73.Anch.cons.339.col.5. vers.3.qa proles Dec.ī l.feminæ n.98.ff.de reg. iur. Gozz.cons.71.n.6.Tiraq.in ll.connub.l.5.n.24.& in trac.de iur.primog.q.10.in fi.Franc.Pasc.ī disp. statut.exclud.fem.n.22.Burg.de Paz.in prohem.ll. Taur.n.131.Peralt.in l.cum pater n.64.ff.de leg.2.

304 Port.cons.6.n.19.& parimodo vbi naturalis vel spurius non admittit ad fideicōmisū neq; cēset in eo vocatus Greg.Lup.ī l.2.tit.15.p.2.ī gl. in uerb.si nu el luyo maior col.2.Io.le Chrier ī trac. de primog.lib.5.n.2.Mol.in pd. trac.lib.1.c.4.n.49.

305 Attñ vbi testator esset naturalis, vel spurius ad eius fideicōmisū admittunt ēt naturales, & spurij qa tunc non præsumit odio habuisse ipsos naturales,& spurios ideo id deficere facit fideicōmissi cōdōnem Dec.in c.in præsētia n.43. vers vltimo est de probat.Palleot.in tract.de not.& spur.c.27.in fi.Rol.cons.76.n.23.lib.3.Surd.cons. 140.n.27.& seq. lib.1.Menoc.in trac.de præsump.

306 lib.4.præsum.78.n.34.Sic ēt licet priuilegiū immunitatis alicui cōcessum p se, & posteris nō cōprehendat descendentes ex femina l.1.§.1. ff.de iur.immun.Dec. & Cagn. in l.2. ff.de reg.iur. Tiraq. de retr.lign.tit.1.§.1.gl.9.n.195.& de ll.cōnub.gl.1.p.1.n.34. Si hoc tñ priuilegiū à prin-

307 cipio fuisset concesū à femina vtputa à Regina,Imperatrice,vel simili qa tunc extēditur ēt ad descendentes ex femina ex quo psumitur ꝙ concedens ita intellexisset de masculis sicut de femina Curt.iun.cons.181.n.1.in fi.Bero.cōs.120. n.18.vol.2.q dicit ꝙ hæc opi.est cōiter à DD.amplexa Gozz.cons.71.n.6.Dec.cons.79.in fi. & in l.feminæ n.100.ff.de reg.iur.Rub.cons.22.n.12.Rol.d. cōs.76.n.9.& 12.lib.3.Benint.dec.52.n.2.Cott. in memor.in ver.immunitates col.2.vers.secundo limitatur Bos.in trac.crim.in tit.de Pricipe n.145.Surd.

308 d.cōs.140.n.28.lib.1.vbi n.39.ad corroborationem prędictorum adducit aliud simile.s.quod licet emphyteusis concessa pro se,& descēdentibus masculis non trāseat ad masculos ex feminis descendētes tñ hoc fallit qñ emphyteusis habuit originem à femina tali namq; casu ēt masculi descendentes ex feminis admittunt allegat Aret.col.pen.& Soc.n.5.in l.Gal.§.nunc de lege ff.de lib.& posth.Rol.d.cons.76.n.21.vol.3. Gozz.cōs.71.n.6.Benint.ead.dec.2.n.2.Gabr.ī suis concl.in tit.de verb.signif. n.107. & tandem ipse Surd.d.cōs.140.n.32.prædictorum,& similium

309 adducit rōnē hoc est qa omne animal diligit sibi simile, & oīs homo ēt sibi similē vt dicitur in ecclesiast.c.13.& hētur in c. transmissa de elect. & Io.Andr.in c.fraternitatis col.4.de frigid.& malef.dicit ꝙ similia similibus gaudent,& vulgariter dici solet omne simile appetit suū simile.

310 Ampliatur mō hęc limitatio, vt feudū eccle-

siasticũ non solũ transeat ad clericũ verũ ẽt ad ecclesiã *Hier. Garz. in tract. de fem. recip. lim. 19. Cãnet. in extrauag. volẽtes in §. seu sect. incip. ad qd dicendũ n. 1. 3. & 4. car. 185. Intrig. in trac. de feud. cẽt. 2. art. 2. n. 285.* & iõ vassallus, q hẽt feudũ ec-
311 clesiasticũ ab aliqua ecclesia sibi cõcessum ẽt dña nõ reqsita ĩ vltima volũtate poterit alteri ecclesiæ legare vel ꝑ fideicõmissũ relinquere, *Abb. in c. Apostolica col. 2. arg. illius tex. de ijs quæ fiunt à Prælat. sine consens. c. Fel. in c. q̃ in ecclesiarũ nu. 74. de cõst. Curt. in tract. de feud. in 4. p. nu. 126.*
312 *Scrader in eo. trac. p. 7. c. 2. nu. 42.* Et qa feudũ dr̃ ecclecasticũ duob. mod. vno mõ qñ fuit cõcessũ ab ecclesia vel clerico, & alio mõ qñ fuit cõcessũ ecclesiæ, vel clerico *prout dicit Scra. p. 2. c. 3. n. 17. de feud. q ad hoc allegat Capit. 1. §. si dñs qb. mod. feud. conſt. poſt. c. primũ in prin. ver. hæc oĩa in clericorum, si de inuest. inter dñm, & vassall. lis oriatur c. 1, §. fi. de capit. Corrad c. 1. de cler. q inuest. fecit, qb. possunt addi multa cumulata p Intrigl. cent. 1. q.*
313 *30. n. 1. p tot.* q licet dicat ꝙ feudũ dr̃ ecclesiasticum trib. mod. s. qñ conceditur ecclesiæ, qñ conceditur clerico vel à clerico, nihilominus hoc vltimum redducitur sub illis duobus modis, ideo postq̃ dictum est supra de prima specie feudi ecclesiastici, s. de feudo ecclesiastico concesso ab ecclesia vel clerico, consequens est vt videamus quid de feudo ecclesiastico ꝙ à principio fuit concessum ecclesiæ, vel clerico.
314 Et dicendum est ꝙ à tali feudo à principio concesso ecclesiæ, vel clerico, clerici nunq̃ repelluntur *ita Bãbac. in c. 1. §. q clericus nu. 136. si de feud. defunct. content. sit,* vbi dicit ꝙ si est concessũ feudũ ecclesiæ oẽs clerici q eligunt prælati in illa ecclesia possent in talib. feudis succedere, & vltra eũ indistinctè dixerunt oẽs supra allegati in principio huius limitationis qđ clerici succedunt in feudis ecclesiasticis, & sic tã
315 si concedunt ab ecclesia, vel clerico q̃ ecclesiæ, vel clerico, & ꝑ hoc facit ꝙ in similibus dicim⁹ ꝙ si feudũ ab initio fuit concessum alicui filio naturali, alij quoq; naturales in tali feudo succedere poterint *Bal. in d. c. q̃ in ecclesiarũ col. fi. de const. Ceph. cons. 641. n. 47. & 48. lib. 5.* licet na-
316 turales excludant à successione feudorũ *c. 1. §. naturales, si de feud. cõten. sit inter dominũ, & vassal. vbi Bal. & cęter. scribẽt. & in c. 1. in tit. de filijs nat. ex matrimon. in vsib. feud. Ludou. Molin. de primog. Hisp. lib. 1. c. 4. n. 48. & latius Intrigl. de feud. cent. 1. q. 9. n. 59. cũ plur. seq.* & eodẽ mõ dicimus de
317 feudo, qđ à principio fuit concessũ alicui feminæ, nã ad illud oẽs descendentes ẽt feminæ admittunt, *c. 1. & ibi gl. Aluarot. Prępos. & Affl. de natur. succes. feud. Doct. in c. 1. de benef. fem. Curt. in trac. de feud. in 1. p. 3. par. princ. n. 3. Iacob. in inuest. feud. in verb. & feminis n. 3. Zas. ĩ trac. de feud. p. 8. n. 39. Dec. in l. generaliter n. 39. C. de instit. & substi. & cõs. 468. n. 27. Affl. in §. & qa vidimus n. 23. de ijs q feud. dar. poss. Scrad. in trac. de feud. p. 7. c. 4. n. 48. Intrigl. in eo. trac. de feud. cẽt. 2. art. 2. nu. 266. & seq. quẽ refert Rol. à Vall. cõs. 67. n. 10. lib. 2. Hier. Gazo. in tract. de fem. recipiẽd. lim. 15. Zas. de feud. p. 8. n. 39. Corbol. de iur. emph. ĩ tit. de caus.*
318 *priuat. ob lin. finit. n. 12.* q dicit idẽ ẽt esse in emphyteusi, q̃ si à principio est cõcessa feminæ in ipsa cęteræ feminę admittuntur *Surd. cons. 140. nu. 29. lib. 1. Gabr. in suis concl. in tit. de verb. sign. concl. 6. nu. 98. vbi alios allegat gl. in c. 1. §. & quia qui feud. dar. poss. Rom. cons. 367. col. 2.*
319 Quæro 1. an monasteriũ in qđ feudatarius fuit ingressus succedat in feudo ipsius feudatarij salti eius vita durãte, aliq indistinctè tenuerunt qđ non qa monasterium iurm fidelitatis pstare non põt neq; substãtialia contẽta in ipso iuro fidelitatis adiplere, *Affl. latè dec. 320. & ibi Vrsil. in n. 1. & in c. 1. de feud. fem. Menoc. in trac. de arb. in add. ad cas. 231. n. 23. Cassan. sup consuet. Burg. rub. 3. §. 5. in ver. excepta les religiux n. 11. & 12. car. 453. Ceph. cõs. 641. n. 10. 11. & 12. lib. 5. & cõs. 151. n. 3. lib. 2. Clar. in §. fi. q. 78. n. 3. Tapp. in repet. auth. ingressi in verb. sua c. 14. n. 2. ver. dico regulã, quã referas, & n. 11. C. de sacros. eccl.* vbi dicit ꝙ nullo pacto feudũ in monasteriũ trãsire põt, alij vero distinguunt aut sumus in feudo vero recto, & ꝓprio qđ reqrit seruitiũ personale, & in eo monasteriũ non succedit *Sal. in d. auth. ingressi in fi. C. de sacro. eccl. Alex. cõs. 10. n. 3. & 8. lib. 5. Dec. in c. in p̃sentia n. 74. de prob. Affl. in c. 1. §. & hoc illud n. 8. de benef. fem. & in c. 1. de mil. vass. qui arma depos. & dec. 320. n. 7. & 8. vbi n. 10.* dicit ꝙ ita alias iudicauit sacrũ Concil. Neap. *Curt. iu. in trac. de feud. in 3. p. princ. in 2. mẽbr. q. 10. n. 17. Guliel. de Bened. in rep. Capit. Ray. in verb. & vxorẽ n. 1. & 2. de testa. Crau. cõs. 303. n. 1. & 8. lib. 2. Capic. dec. 115. n. 11. Clar. in §. feud. q. 78. in prin. ver. sed hęc cõclusio Natt. cõs. 600. n. 6. lib. 3. Th. de Marin. in trac. de feud. tit. 2. de feud. ex pacto, & pu. nu. 142. Mol. in trac. de Hisp. primog. lib. 1. c. 13. n. 96. quos oẽs allegat, & sequtur Meno. ĩ trac. de arb. ĩ add. ad cas. 231. n. 21. & vltra p̃citatos idẽ dixerũt Pet. de Greg. in trac. de cõces. feud. p. 8. q. 3. in fi. Zab. cõs. 34. in fi. Intrigl. in trac. de feud. cẽt. 2. art. 93. n. 51. Burs. cõs. 63. n. 27. lib. 1. Bãb. in c. 1. §. q clericus nu. 141. & seq. vbi alios allegat Nat. d. cõs. 60. n. 10.* vbi dicit ꝙ monasteriũ nunq̃ cõsequit feudũ verũ, & rectũ, aut feudũ est improprĩũ, & cõdõnatũ, vt qa ꝓ eo soluit seruitiũ reale, vel nullũ dẽtur seruitiu, vel sit tale ꝙ possit trãsire ad clericos vel feminas, & tunc ĩ tali feudo monasterium succedere poterit *Hostiens. in c. in p̃sentia nu. 5. de prob. & ẽt n. 8. Io. Andr. n. 16. Anch. n. 21. Butr. nu. 22. Bohic nu. 15. & Abb. n. 69. Odofred. in auth. ingressi n. 10. C. de sacros. eccl. & ibi ẽt Cyn. n. 22. Butr. n. 44. & Sal. ĩ fi. q testatur de cõ. opi. Luc. de Pen. ĩ l. nullus n. 1. C. de decur. lib. 10. Arch. n. 4. Bella. n. 6. ĩ c. si qua mulier 19. q. 3. Capic. dec. 31. Villalobs ĩ cõ. opin.*

opi.in verb.monacus n.179.Affl.dec.320.n.2.& 3 Rol.cõs.23.n.14.lib.1.Tapp.in repet.d.auth.ingressi in verb.sua c.14.nu.1.Mozz.in tract. de feud.in tit.ex quib.caus feud.ammitt.nu.15.vers.intellige etiam car.mihi 202.& vers.Cy autem car.203.

320 Limitatur primo ista opinio quod monasteriũ succedit in feudo improprio,& condonato,vt non procedat in feudis dignitatũ,& titulatis, vt in Regno in Ducatu,Marchionatu,Comitatu,vel Baronia *Bal.in l. Deo nobis §.hoc et n.4. C.de episc.& cler.& in l.data opera n.29.C. qui accusar.non poss.Prepos.in c.1.§.& quia vidimus nu. 5.q feud.dar.possunt Affl.in c.1.n.2. de milit.vassall.q arma bell.depos.Anan.in c.Iudæi n.12.de Iudæ.Fel.n.44.Dec.n.289.in d.c.in præsentia de probat.Turrecrem.in c.statutũ in fi.28.q.1.gl.Archid. & alij in c.scripsit 27.q.2.Molin.d.c.13.nu.81.& 96.Clar. in §.feudũ q.78.n.3.in fin.Mozz.de feud. tit.ex quibus caus.feud.ammitt.n.115.vers.intellige nisi car.mihi 202.Menoc. de arbit.in add. ad cas.*

321 *231.n.22.Carol.Tapp.in d.c.14.n.13.*& isto casu feudum dignitatis defertur ad hędes sãguinis *Archid.& alij in d c.scripsit Ang.cons.268.Alex. cons.10.n.4.lib.5.Capic.in inuestitura feudi in uerb. feudatarij habiles vers.regnũ Iacob.in inuestit.feud. in verb.dux circa princ.Capic.dec.31.n.4.Greg.Lopez in ll.Taur. l.2.tit.19.p.2.in verb. siendo hõbre para ello Tapp.Mol.& Menoc.in locis pximè alleg.*

322 Limitatur secundo qñ feudum esset tale quod non posset transire nisi ad hæredes sanguinis, *Capic.dec.10.n.6.Affl.dec.320.n.7. & ibi Vrsill. in adnot.nu.2.Tapp.d.c.14.nu.1.*

323 Limitatur tertio, vbi pro feudo præstaretur iuramentum fidelitatis vltra seruitium reale, *Ceph.cons.151.in princ.& n.48.lib.2.Maccab.cõs. 23.n.20.cũ plur.seq.Rol.cons.23.per tot.lib.1.Bero.cons.16.& per tot.lib.1.Bursat.cons.63.n.28.lib. 1.Affl.dec.320.nu.10.vbi dicit quod ita iudicauit sacrũ Consil Neapol.& ibi Vrsil.in adnot.n.1.idem Affl.in c.1.§.ex hoc illud n.7.de feud femin Io.Tho. de Marin.in tract.de feud.in tit.de feud. sine fidelit. n.3.Tapp.d.c.14.nu.33.* vbi dicit quod tunc feudũ est sine fidelitate qñ illud iurm eu remissum, nec per talem remissionem i:.fi censetur remissa fidelitas, sed tantum solemnitas iuramenti.

324 Limitatur quarto in oppidis,ac Castris iurisdõnem habentibus qa nec illis monasteriũ succedere poterit et qd sunt feuda impropria *est tex.in c.recolentes de statu monac.Molin.in trac. de primog.Hispan.lib.1.c.13.n.81.Tapp. in d.repet. auth.ingressi in verb sua c.14.n.14 C.de sacros.eccl.*

325 Et illa opinio quod monasterium non succedat in feudo vero proprio,& recto limitatur,vt nõ pcedat qñ monasterium fuisset habilitatum per dñum feudi, *Io. Angel. Pisanell. in add. ad Affl.d.dec.320.in princ.*

326 Et vbi feudum transit ad monasterium trãsit solum quo ad commoditates,& penes eundem remanet solum durante vita ipsius monachi,& statim quod ipse moritur ad agnatos vel dñm cui aperitur reuertitur *Affl.in c.1.nu.8.de milit.vassall. qui arm.bell.depos.& dec.320.nu.8. Fel.in c.in præsẽtia n.46.de probat.Bal.in auth.nisi rogati n.35.C.ad Trebell.& in c.1.nu.2. de Vassall. milit.q arm.bell.depos.Capic.dec.10.n.17.Harma. Pistor.in q.feud.p.3.lib.2.q.3.Menoch. in tract.de arb.iud.in add.ad cas.231.n.55.Iacob.de Franc.in c.1.§.& quia vidimus n.64.de ijs qui feud.dar.pos. cart.mihi 18.post dec.Vinc.de Franc.Curt.sen.cõs. 62.n.2.Tapp.d.c.14.n.3.& 48.Intrigl.in tract.de feud.cent.2.art.1.n.219.Clar.in §.feudũ q.78.nu. 2.*

327 & an maioratus trãseat in monasterium, in quod monacus ingredit latè examinat Moli. *in tract.de Hisp.primog.lib.1.c.13.nu.71.cũ plur.*

328 *seqq.*& quid de emphyteusi ponit Burs. *cons. 299.per tot.lib.2.Aur.Corbol.de iur.emphyt.tit.de caus.priuat. ob mortem ciuilem in princ.n.12.f.28.*

329 Quæro 2. vtrum in dubio feudum concessũ ecclesiæ presumatur concessum in naturã feudalem an vero in allodium,vt si Princeps simpliciter concesserit aliquod castrum ecclesiæ, & dico quod in dubio præsumitur allodiũ, & donatio præsumitur facta rõne piæ causæ in naturã liberã,& non feudalem, *gl.in c.fi. de delict. pueror.Isern.& Affli. in const.Regni iustitiary nomen Frecc.in tract. de subf.in tit.de origin.Baron.q. 3.n.29.Io.Frãc.d Ponte cõs.30.n.6.Vult. de feud. lib.2.c.3.nu.1.*quidquid in contrarium tenuerint Franc. Capiblan. & alij per eum citati *in tract. de author.Baron. pragm.1.nu.34.& seq.*

330 Quæro 3. an aperiatur feudum an vassallus eo priuatur ob clericatum,an.s.dño an vero agnatis, & circa istã qõnem rñdendum est,aut feudum de cuius successione tractatur est feudum nouum, & aperitur dño aut est feudum antiquum,& deuoluitur ad agnatos,*Aluar.& cõiter scribẽtes in c.1.de milite vassall.qui arm.bell. depos.Cuma.cons.197.Curt.iun.in tract.de feud.p. 3.2.par.prin.n.32.car.mihi 286.Io.Sceud. in epit. feud.p.3.n.103.& in tit.de success.mascul.descend. n.25.in fi.car.mihi 491.Io.Tho.de Marin.in tract. de feud.tit.2.de feud.ex pacto,& prouidẽtia n.146. car.mihi 231.Petr.de Rauenn.in tract.de feud. tit. 30.de benef.fem.§.ex hoc in 10.to.tract.diuers.car. mihi 31.Tapp.in repe.auth.ingressi in ver.sua c.14. n.47.vers.quibus omnib.C.de sacro.eccl.Clar. in §. feudum q.78.n.7.ver.& licet gl.*& an legato feudo debeatur extimatio, referas *Vult. de feud. car.479.n.72. Intrigl. art.5.nu.384.& seq.*

331 Quæro 4.vtrum ecclesia priuetur feudo pp delictum vel felloniam Prælati, & dico quod hic durante vita ipsius prælati, & eo mortuo statim illud recuperabit,*Scrad.in trac.de feud.p.2. 9.par.princ.sect.9.n.70.cum plur.seq.car.637.Intrigl.cent.1.q.62. nu.16. dixerunt Zas. in tract. de controuers.feud.par.10.num.70. Io.Sceud.in epito.*

feud.p.3. n.105. verſ.nono eccleſia, Steph. Forcat. in comment feud.c.2.n.15.car.mihi 191. Medic.in tract. de mors est solut. Alex.de Neuo in c.verũ nu. 16.de for.cõpet. etiã feudum non tãtum pertineret ad mensã prælati, ſed ad totum capitulum tunc ex delicto prælati feudum non deuoluitur ad dñm etiam durante vita ipſius prælati niſi cum prælato deliquiſſet totum Capitulum *Neuus cod.nu.16.Intrigl.d.cent.1.q.62.nu.16.*

332 Quæro quinto, & vltimo nunquid feudum poſſit legari pro anima, & caſu quo non poſſit an tũc debeatur æſtimatio, hãc qõnem laté, & exactiſſime examinant Vulteius *in trac.de feud. lib.1.c.9.n.70.cũ ſeq. Sciad.in d.tract. p.7.c.2.per totũ, Intrigl.in eod.tract.cent.2.art.5.n.384.cũ ſeq.* q oẽs hãc cõcluſionẽ ampliãt, & limitãt diuerſis modis, quorũ dicta me remitto ibi vidẽda.

333 Et pro cõplemento huius quarti effectus clericatus ſciendum eſt primo q in oib. caſib. in qb. clericus admittit ad ſucceſſionẽ feudi ſi p feudo dẽtur aliqđ ſeruitiũ tale ſeruitiũ pſtare poterit p ſubſtitutũ *Iſern.in c.1.de benef.ſem.& in c.1.§.qui clericus ſi de feud.defunct.content.&c. & in c.1. de milit.vaſſall.qui arm.bell.depoſ.& in c. 1.de cler. qui inueſt. fecit, Iacobut. de Franch. in c. & quia vidimus nu.59. de ijs qui feud.dar. poſ.car. mihi 17. poſt dec. Vinc.de Franc.*

334 Secundo ſciendũ eſt q clerici dñr facto ſuo excluſi a ſucceſſione feudorũ qa facto ſuo facti ſunt perpetuo inhabiles ad iurandũ ea q continent in ſacro fidelitatis *iuxta c.1.de noua forma fidelitat. Io.Gall.conſ.2.n.102.inter cõſ.feud.diuerſ.* vbi dicit q facto ſuo dñr feudo renunciaſſe, & qđ renunciatio magis valet facto q verbis, & n.105. dicit q ſuſcipiens ordines ſacros, vel bñficium vr feudo renunciare, *Io.Vincen. conſ.1. nu.123.& ſeq. inter conſ.præd. Intrigl.in tract. de feud.cẽt.2.art.1.n.128.Octau.Bamb.in c.1.§.q clericus n.109 ſi de feud.defunct.contẽto ſit inter,&c. Mozz.in tract de feud.in tit.ex quib.cauſ.feud.ammitt.n.15.car.mihi 202.qui allegat Ang.conſ.264.*

335 Tertio ſciendum eſt q oĩa iura loquẽtia de perſonis eccleſiaſticis, qua dãt vel hẽnt feuda intelligantur de ipſis feudis eccleſiaſticis, *Archid.in c.1.§.ex hoc de benef.ſem. Io.Tho.de Marin. in trac.de feud.tit.2.de feud.ex pacto,& prouid.nu. 149.Tapp.in repet.auth. ingreſſi in verb. ſua c.14. in vltim.verb.C.de ſacroſanc.eccleſ.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non poſſunt contrahere matrimonium.*
2 *Clerici contrahentes matrimonium incidunt in diuerſas pęnas, & quæ nu.3.5.6.7.8.9.10.11.*
3 *Ordines ſacros aſſumens ſtatim; cenſetur vouiſſe caſtitatem.*
4 *Quiſq; poteſt imponere legem rei quam vult.*
12 *Clericus contrahendo matrimonium an videatur beneficijs eccleſiaſticis renunciare, & an ẽt penſionem quam hẽt ſuper beneficio, & quid ſi cõtrahit abſq; carnali copula nu.13.14.& 15.& quid ſi contrahit ſponſalia nu.16.ẽt ſi contraheret palam & publice nu.17.& quid ſi matrimonium ſeu ſponſalia non habuiſſent effectum nu.18.& 20.24.*
19 *Clericus non põt ad beneficium renunciatũ per matrimonium ſeu ſponſalia regredi ſine noua collatione.*
21 *Clericus admittitur beneficia eccleſiaſtica ſi contrahe:et, etiam ſi matrimonium eſſet nullum, vt quia contractum cum conſanguinea limit. nu.22.*
23 *Clerici in minoribus cõtrahendo matrimonũ non ammittunt beneficium eccleſiaſtiñ ipſo iure ſed per ſententiam, & quid in clericis orientalibus n.25.*
26 *Clericus an poſſit obtinere beneficium cum eſſet vxoratus, & eius vxor contenta eſt introire monaſteriũm cum ipſe efficitur clericus.*
27 *Clericus ammittit beneficia eccleſiaſtica ob matrimonium etiam ſi tempore quo ſuſcepit ordines neſciebat quòd recipiendo tales ordines ſe arctabat ad ſeruandam caſtitatem etiam in clerico depoſito nu.28.vel degradate nu.29.*
30 *Aſſumptus ad ordines ſacros viuente vxore de facto & per ignorantiam perdit beneficia eccleſiaſtica. Ordinatus de facto,& per ignorantiam viuente uxore ſi illa moritur non poteſt iterum aliam capere.*
31 *Ordo ſacer collatus per ſimoniam tenet, & eſt vere ordinatus.*
32 *Epiſcopus impeditus ordines conferre ſi de facto confert illos valent, ſed eorum executio ſuſpenditur.*
33 *Clerici non poſſunt contrahere matrimonium etiam ſi fuiſſent ordinati ante legitimã ætatem, & quid in monialibus profeſſis nu.34.& quid ſi à non ſuo epiſcopo nu.35.*
36 *Clerici in minoribus, vel infra annum nouitiatus poſſunt contrahere matrimonium etiam quod ſint beneficiati, abſque pœna.*
37 *Monachi, & alij regulares ẽt minores ẽt ſi non habeant ordines non poſſunt contrahere matrimoniũ.*
38 *Promotus ad ordines minores credens ſuiſſe promotum ad ordines ſacros non poteſt contrahere matrimonium.*
39 *Clericus in minoris, licet poſſit vxorem ducere poſtquam eam duxit non poteſt poſtea promoueri ad ſacros ordines nu.42.43.*
40 *Papa poteſt diſpenſare vt clericus habens ſacros ordines poſſit ducere vxorem.*
41 *Clerici Græci ſeu Orientales non ſunt aſtricti ad votum caſtitatis.*
44 *Clerici Græci vxorati poſſunt ordinari dum ſunt in ſuis partibus ſecus inter latinos.*
45 *Vouens ducere pauperem, vel meretricem an poſſit ſpreto voto religionem ingredi.*
46 *Vouens caſtitatem ſi contrahit matrimonium an ſit validum non obſtante voto.*
47 *Filij nati ex clerico in minoribus conſtituto an poſſint legitimari per ſubſequens matrimonium, & quid ſi eſt beneficiatus.*

Filij

48 *Filij nati ex matrimonio contracto per clericum in sacris vel irregularem nunquam dicuntur nati ex matrimonio putatiuo.*
49 *Clericus in sacris contrahens matrimonium est suspectus de hæresi amplia num.* 50.
51 *Clericus in sacris magis peccat contrahendo matrimonium quam committendo adulterium.*
52 *Clericus in sacris contrahendo matrimonium ad quid compelli possit, & quid in concubina.*

QVINTVS EFFECTVS.

1 Quintus effectus clericatus est vt clerici non possint cōtrahere matrimonium *clem.* 1. *de consanguin. & affin. c.* 1. *in fi. ne clerici, vel vouent. c. erubescat* 32. *dist. c. nemo, & c. si qs eorum* 21. *dist. c. assumi cum plurib. seq.* 28. *dist. §. neq; autem in auth. quomod. oport. episc. coll.* 1. *§. si quis in auth. de sanctissi. episco. coll.* 9. *Turrecrem. in c. si quis n.* 1. 32. *dist. Siluest. in §. sūt, & aliæ n.* 26. *instit. de nupt.* vbi dicit ꝙ ordo est vna ex causis impedientibus matrimonium *Burgas. in tract. de irregul. p.* 6. *tit. qui cler. vel vouen. n.* 2. *car. mihi* 227. *Roffre. de iud. p.* 3. *in tit. de octauo impedimento n.* 1. *& per tot. cart.* 461. q dicit ꝙ sacer ordo impedit matrimonium contrahendū, & dissoluit de facto contractum *Azzo in sum. tit. de episc. & cler. nu.* 21. *Aluar. in Spec. iur. Pont. c.* 81. *in princ. Eman. Suarez in Tesaur. recept. senten. lit. C. n.* 107. *Trot. in trac. de perfecto clerico lib.* 2. *c.* 10. *n.* 4. *& seq. & c.* 40. *n.* 7. *Capra reg.* 97. *n.* 11. *& seq. Sotus de iust. & iur. lib.* 7. *q.* 6. *art.* 2. vbi dicit ꝙ hic effect⁹ ortum habuit tpe quo ecclesia erat in principio *Tiraq. in ll. connub. lib.* 15. *nu.* 118. *Alfons. de Cast. aduers. hær. in verb. sacerdotium, hæresi* 4. *Corduba de casib. conscient. q.* 5. *in prima opinione Marquat. de celibat lib.* 1. *n.* 1. *c.* 3. Lancellot. *Gallia super con-*
2 *suet. Alex. q.* 4. *n.* 4. in tantum ꝙ clerici contrahentes matrimoniū incidunt in diuersas pœnas, quarum prima est ꝙ si sunt in sacris constituti peccant mortaliter *c. secundū ne cler. vel monac. Rodoan. in tract. de spol. q.* 2. *n.* 72. *Port. cons.* 149. *n.* 12. qui dicit ꝙ subdiaconus contrahens matrimoniū nefas ꝙdam attētat *allegat c. pres-*
3 *byteris* 28. *dist. & c. de illo* 32. *dist.* & ꝙ spernit votum castitatis ꝙ est annexum ordinibus sacris qa eo ipso ꝙ quis recipit ordines sacros censet vouisse castitatem *c. nullum* 28. *dist. c. cum in præterito* 84. *dist. Maiol. in tract. de irregu. lib.* 1. *c.* 34. *n.* 1. *Aluarez in Specu. iur. Pont. c.* 80. *in prin. vers. & si quæris*, vbi dicit ꝙ licet cōtinētia sit res voti, & non præcepti, & ꝙ ecclesia neminem cogat continere, nihilominus in ordine, quē cōfert pōt imponere legem q̄ vult sicut quilibet alius in traditione rei suæ *iux. tex. in l. in tradō-*
4 *nib. C. de pactis*, imo si tales suspecti in fide sunt Inquisitorū iudicio subijciunt *Param. in tract. de origine sanctissimæ Inquisitionis q.* 10. *n.* 75. *& n.* 98. *lib.* 3. Secunda est pœna ꝙ priuant officio si
5 ꝙ hēnt licet post per actā penitentiā restituant ad illius executionem, *c. sane sacerdotes de cler. coniug. c. ex literarum, qui clerici vel vouent. Roffr. Beneuen. in trac. de iud. p.* 5. *tit. de octauo impedimēto n.* 4. *cart. mihi* 461. Tertia pœna est vt statim
6 incurrant in pœnam excōicationis *c. eos q, de consangu. & affin. clem. vnica de cler. coniug. Port. cōs.* 149. *n.* 17. *in fi. Iac. de Graff. in dec. aur. p.* 2. *lib.* 2. *c.* 12. *n.* 4. *Bertac. in reper. in verb. matrimoniū per quas personas.* Quarta pęna est ꝙ filij nati ex ta-
7 li matrimonio fiūt serui ecclesiæ *c. cum multi* 15 *q.* 8. *Marquat. in tract. de celib. in* 1. *p. c.* 4. *n.* 1. quæ tñ quarta pœna hodie de consuetudine nō seruat *vt dixit Couarr. in epitom. de matrim c.* 8. *§.* 5. *n.* 17. *Lancellot. Gall. super consuet. Alex. in verb.*
8 *maritus q.* 4. *n.* 3. Quinta est pœna ꝙ eo ipso ꝙ clericus cōtrahit matrimoniū pdat priuilegiū immunitatis, *c. vnico de cler. cōiug. in* 6. *c. Ioannes eo. tit. Rodoa. in tract. de spol. q.* 92. *n.* 72. *cum multis alijs quos congessi sup. eff.* 3. *ampl.* 6. *n.* 44. Sexta est
9 pœna ꝙ statim ꝙ contrahit matrimonium est suspensus ipso facto, licet non illa suspensione quæ celebrādo inducit irregularitatem *Abb. in c. sane il* 2. *n.* 2. *de cler. coniug. & c. ex literarum n.*
10 4. *qui cler. vel vouēt.* vbi dicit ꝙ perdit executionem ordinum nec cum eo facile dispēsat. Septima pœna est vt possint tpaliter puniri p suos
11 superiores *Fel. in c. tua nos n.* 4. *de iureiur.* Octaua & vltima est pœna vt clerici contrahentes matrimonium ipso iure perdant beneficiū ecclesiasticum si illud habent *gl. & Abb. nu.* 7. *& alij omnes in c.* 1. *de cler. coniug. idem Abb. in c. quod à te n.* 1. *&* 4. *& in c. diuersis n.* 1. *eo. tit. de cler. coniug. Siluest. in sum. in verb. clericus il* 2. *§.* 4. *Gigans in tract. de pension. q.* 53. *n.* 3. 4. *&* 5. *Paris. in tract. de resignat. benef. lib.* 5. *q. vlt. n.* 165 *& lib.* 1. *q.* 1. *nu.* 13. *& lib.* 3. *q.* 14. *nu.* 2. *vbi de com. testatur, & in tract. de confid. q.* 9. *n.* 6. *Nauar. in trac. de horis canon. c.* 21. *n.* 53. *& conf.* 3. *in tit. de renunt. Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. lib.* 3. *§.* 22. *lim. n.* 45 *in fi. vbi multos allegat Clar. in §. fi. q.* 73. *vers. clericus Mascar. de probat. cōcl.* 182. *vbi testatur de com. opi. Paris. cons.* 40. *n.* 30. *lib.* 4. *Caputaqu. dec.* 215. *n.* 2. *p.* 1. *Anna allegat* 98 *n.* 5. *Capr. reg.* 97. *nu.* 50. *Couarr. in* 4. *decret. in* 2. *p. c.* 16. *§.* 3. *nu.* 4. *Menad. dec.* 24. *n.* 3. *Roffred. Beneuent. in tract. de iud. p.* 3. *tit. de octauo impedimēto n.* 4. *car. mihi* 461. *Menoc. in tract. de præsumpt. lib.* 6. *præsump.* 82. *n.* 3. q dicit ꝙ contrahendo matrimoniū præsumit beneficio renunciasse *Suarez in tesaur. recep. sent. in lit. C. n.* 107. *Hier. Ceuall. in Spec. pract. q. com. contra com. q.* 247. *n.* 1. *Port. cons.* 149. *n.* 7. *& seq. vbi multos allegat Ancher. in c. diuersis n.* 1. *de cler. coniug.* qui ēt dicit ꝙ priuantur beneficijs oī appellatione remota, & Henric. Bohic. ibidem n. 7. dicit ꝙ contrahēdo matrimonium clericus

vr ipso facto renunciare beneficijs ecclesiasticis,& qa prædicta vltima pœna non infert ita simpliciter,& indistinctè iō sequendo ordinē hucusq; à me obseruatum illam ampliabo, & limitabo diuersis modis.

12 Primo itaq; ampliat vt clericus contrahēs matrimoniū non solum perdat beneficiū verū & pēsionem super aliquo beneficio sibi reseruatā *Gig.in tract.de pension.q.53.n.3.4.& 5.Nauar.de horis canon.c.21.n.53.Io.Batt. Marchesi. in tract.de commissio p.1.c.14.nu.28.car. mihi 135. Paris.in trac.de resign.benef.lib.1.c.1.n.15.q dicit quòd hæc est com.opi.& quod secundū istam opinionem fuit concl.in Rot.Rom.de anno 1546.Tho.Sanch.de matrim.lib.7.disp.44.to.2.*

13 Secundo ampliat in clerico q contrahit matrimonium p verba de præsenti absq; carnali copula qa adhuc ipso iure perdit beneficium *Doct.in c.1.de cler.coniug.in 6.Io.Andr. in c.Ioannes in 8 q. cod.tit.Menoc.in tract.de præsumpt.lib. 6.præsump 82.n.3.Mozz.in trac.de contract. tit.de matrim.rubr.de natural.matr.nu.4.cart.mihi* 185. *Capra reg.97.num.51.Hier.Ceual. in Specu. pract. quæst.comm.contra comm.quæst.* 147. *nu.* 1.

14 Tertio ampliat vt pdat regressum,& oē ius, q hēt in beneficio quia tali regressui, & iuribus vr renunciare p contractum matrimonij *Couar.super 4.decret.p.2.c.6.§.3.n.5.prout eū refert Paris.in trac.de resign.benefic.lib.1.q.1.n.14. vbi testatur de comm.opi.Mozz.d.nu. 4. vers. ego*

15 *aūt*, vbi dicit q perdit expectatiuā ita,& taliter quod si beneficium vacaret etiam post dissolutum matrimonium adhuc erit exclusus, nec poterit illud petere.

16 Quarto ampliat vt dictam pœnam incurrat clericus,qui contrahit sponsalia p verba de pſenti, qa talis actus est contrarius intētioni beneficij,*Abb.in c.sane il 2.n.5. de cler. coniug. Foller.super const.Regni in tit.de magistro iustitiario n. 111.car.mihi 122.Mozz.in d.rubr.de natur. matr. n.4.car.mihi*185.secus si sponsalia essent cōtracta per verba de futuro,*Abb.in c.1.n.6. de cler. coniug.Capr.reg.97.n.51.in fi.Suarez in tesaur. recept.sent.lit. C. nu.* 108. *vbi testatur de com. opin. Aufr.in add. ad Tholos. dec.* 139.*Mozz.& Foller. in locis proximè allegatis,* vbi dicit q clericus cōtrahēs spōsalia per verba de futuro non perdit priuilegia clericatus prout ea pdit contrahēdo per verba de præsenti,& pari modo non incurrit in sniam excōicationis;qa dicta clem.1. de consang. & affinit. loquit tantū in contrahentibus matrimoniū ideo tamq lex pœnalis non extendit, sed restringit quo fit vt in ea nō comprehendant contrahentes sponsalia,hanc opin.secutus fuit Gaetan.*in summula in verb.ex cōicatio c.47.circa medium,* vbi dicit q ad incurrendam excōicationē requirit q matrimoniū contrahat per verba de præsenti explicitè, & implicitè,& q prædicta non pcedunt vbi post sponsalia fuit secuta copula carnalis, qa tunc incurrit contrahēs matrimoniū,quæ ampliatio limitat vbi sponsalia essent aliquo capite nulla;quia tunc nulliter contrahendo sponsalia non perdit beneficium *Io. de Imol. in clem. gratiæ de rescript. Ias. in l. causas vel lites in 2.col. C.de transact.Cassan.super consuet. Burgund.rub.3. §.8.num.5.cart.mihi* 481.

17 Quinto ampliat vt non solum prædicta cōclusio pcedat vbi matrimonium esset palàm, & publicè contractum,verum ēt si esset occultum *tex.gl.& Abb.in c.cum decorē de cler. coniug. Sim.Maiol.in trac.de irregul.lib.1.c.34.n.4. vers. hæc autem* est beneuetū q si matrimoniū esset occulte contractum clericus contrahēs facta pœnitentia non indiget alia indulgētia, & restōne ab episcopo facienda à suspensione prout si contraheret publicè *Abb.in c.sanè il 2. nu. 1.& 4. de cler. coniug.*

18 Sexto ampliatur ēt si sponsalia, & matrimonium non haberēt effectū; vt qa mulier ingredit monasterium q facere pōt ēt inuito spōso *c.ex publico de conuers. coniug.* quia ex quo contrahendo matrimonium beneficio renunciasse vr *vt dixi supra,& voluerunt Anna alleg. 98.nu. 5.Paris.in tract.de resign.benef.lib.1.q.1.n.11.&*

19 *lib.4.q.2.n.101. quia ambo alios allegant* non poterit ad beneficium renunciatū regredi sine noua collatione *Mozz.in tract.de contrac.tit. de matrim.rub.de natural.matr.n.4.circa princ.car.mihi* 185.*vbi ad hoc allegat Vincent.& Io. Andr.in c.1. de cler.cōiug.Specu.in cod.tit.in fin.Capr.reg.97.n. 51.Maiol.in tract.de irregul.lib.1.q.34. nu. 5.*

20 Septimo ampliat vt nec valeat contraria cōsuetudo *gl.Abb.& cōiter scribentes in c.cum decorem de cler.coniug.Maiol.in tract.de irregul. lib.1.c. 34.n.4.vers.hæc aūt,* qui dicit q ex tali consuetudine insurgeret malum exemplum. s. quòd ille ecclesiasticis stipendijs viueret, qui sub seculi militia militaret.

21 Octauo ampliat ēt si matrimoniū esset nullum:vt qa contractū inter consanguineos vel cū minore;qa tunc ita priuat beneficio ecclesiastico sicut si legitimè cōtraxisset qa ex parte sua contraxit,& fecit qdquid poterit *Io.Andr. in c.Ioannes n.24.de cler.coniug.Rom.cons.483.n. 6.Rot.Ro.dec.102. in antiq. Pauin. in trac.de offic. & potest.c.sede vacan.plud.vltim.col. 3. vers. septimo Brixien.in q.domin.q.10.per tot.Barbat.cons. 11.col.pen.vers.pterea accedat lib 1.Ias.in l.vbi pactum col.pen.vers.secundo facit C.de trāsact. Mars. sing.286.circa med.Ciauett. in trac. de antiq.temp. p.4.n.5.vers.rursus Gig.in trac.de pension.n.54.in fi.Dec.cōs. 165.Imol.in clem.gratia de rescrip. quos oēs refert,& seqtur Brun.à Sol.in cōpend.resol.propos.iur.in verb.clericus in minoribus, & vltra prædictos idem dixerunt Capr.concl.97.n.53. Paris.in tract.*

tract.de resign.benef.lib.1.q.1.n.12.Mozz.in trac. de contract.tit.de matri. rub. de naturali matrim. n. 4. ver. ampliatur car. mihi 185. *Mars. in tract. de bann.in verb.nullitas n.73.Vasq.in trac.de success. creat.lib.3.§.21.lim.18.n.46.& 47.vbi multos cogerit Cassan.super consuet.Burgund.rub.3.§.8.nu. 9.car.mihi* 482. *Intrig.in tract.de feud.cent.2. art.*

22 *5.n.277.Crauett.cons.191.n.7.lib.1.*& qd si isto casu contraxerit scienter vel ignoranter, & an sit priuatus ipso iure an verò requiratur sententia ponit Dec.*d.cons.*165.Secus si esset nullum rõne consensus: vt qa contraxisset per vim, & metum cadentẽ in constantẽ virũ, ex quo tũc non vacat beneficiũ; quia non tenet matrimonium,& sic nec tenet illa tacita, & præsumpta renunciatio *c.ad audientiam ꝙ met.caus.Capr.reg. 97.nu.58. Mozz.d.num.4. vers.supradicta tamen,* vbi dicit idẽ esse si fuisset contractum ꝑ furiosum ebrium,vel similẽ, *Suarez in tesaur. recept. sent.lit.C.n.109.Io.Sicard.in l.transigere n.7. C.de transa.Henr.Bobic in c.diuersis n.10.de cler. coniug. Capr.reg.97. num. 57.*

23 Primo limitatur prædicta conclusio, ꝙ clericus contrahendo matrimoniũ perdat beneficium ecclesiasticũ ipso iure vt non ꝓcedat in clericis in minoribus, qui.s. ammittant beneficium illud tñ non ammittunt ipso iure sed ꝑ sñiam *gl.in c.1.de cler. coniug. Moz.in tract.de cõtrac.tit.de matrim.rub.de natur.matrim.nu.4.vers. supradicta vero,& vers.istud tamen,& n.5.* vbi dicit ꝙ hæc opinio gl.est cõis, & in practica seruat licet cõtraria sit verior in pũcto iuris *Mars. in tract.de bann.in verb.nullitas n.73.Mart.Vran, vltram.cons.9.num.44.lib.1.*

24 Secundo limitatur vbi obtineret benefitiũ non intitulatũ,sed vt possessionẽ additã tamq̃ benemeritus; qa simplex laicus beneficiũ hr̃e põt *c. possessione 16.q.1.& c.in quibusdam pœnis Henr.Bobic in c.diuersis n.2.de cler.coniugat.*

25 Tertio limitatur in clericis orientalibus, q licet sint vxorati põt legitimè obtinere beneficium ecclesiasticum *Bobic in d.c. diuersis nu.4.* dummodo tale beneficium sit constitutũ more grecorum;quia si esset beneficium latinum, illud obtinere non posset *Piagg. in tract. de consuet.q.9.n.9.10.& 11.vbi alios allegat, & multa circa hoc scribit.*Et circa ꝓdicta quæri põt an clericus coniugatus possit habere beneficium,qd sic qñ beneficium est seculare, sed si est beneficium ecclesiasticum tunc est distinguendũ aut tractat̃ de beneficio ecclesiastico maiore vt puta de ecclesia curata dignitate vel ꝑsonatu, & non põt talis clericus hr̃e *c. sane, & ibi notat.de cler.coniug.*aut de beneficio simplici,& tũc põt concedi in stipendium si dictus clericus coniugatus sit pauper dũmodo hoc fiat ꝑp vtilitatẽ ecclesiæ secus si in titulũ beneficij ẽt si sit simplex *ita Capr.d.regu.97.num.33.cum plurib. seq.*

26 Quarto, & vltimo limitat̃ vbi aliquis cùm esset vxoratus eius vxor contẽta est introhire monasterium,& vouere castitatẽ, & ipse effici clericus;qa is poterit obtinere beneficium ecclesiasticum *ita Maiol.in tract.de irregul. lib. 1.c. 34.n.1.& 5.*vbi recenset aliquos habẽtes vxores,q̃ tñ in monasterium professę fuerũt, *Bobic in d.c.diuersis n.1.*& reddendo ad nostrum ꝑsonale institutũ siue effectum videlicet ꝙ clerici non possunt contrahere matrimonium.

27 Ampliatur 1.vt dicta conclusio hẽat locum ẽt si is,q matrimoniũ contrahere intendit tpe quo recepit ordines sacros nesciebat, ꝙ recipiendo tales ordines se arctabat ad seruandam castitatẽ, & continentiã; qa cùm hæc sit supina, & crassa ignorantia nunquam excusabit, *Io.Andr.in c.Ioannes in 2.q. de cler. coniugat. not. in c.cum olim eod.tit.Capr.d.reg.97.nu. 12.*

28 Ampliatur 2.vt dicta conclusio ꝓcedat, nõ solum in clerico,qui exñs, in sacris ordinibus, illos exercet,& ministrat sed ẽt si ex aliqua cã sit depositus; qa per depositionem nõ eximit̃ à voto continentiæ,*c.dictũ 81.dist. not.in c. 1. in fi.qui clerici,vel vouent.Capr.reg.prædicta nu. 14.*

29 vbi dicit idem ꝓcedere in clerico degradato; quia licet clericus degradatus perdat priuilegium ecclesiasticũ, illud tũ ꝑdit in pœnã delicti,& sic ex suo delicto non dẽt aliquod reportare commodũ, vel vtile si tamen commodũ reportare potest ducendo vxorem, & quia caracter semel impressus est indelibilis.

Ampliatur 3. vt dictus quintus effectus, ꝙ clerici non possint contrahere matrimonium procedat ẽt si quis viuente vxore,de facto, aut ꝑ ignorãtiã fuit assumptus ad sacros ordines, sine licentia suæ vxoris.quia licet talis ordinatio non dirimat matrimonium iam contractũ attñ si morit̃ illa vxor,nõ poterit de nouo aliã ducere vxorẽ,ex quo votum solenne fecit quãtum fuit in se; ideo eundem vouentem ligabit *c.placet,& ibi Ioan.Andr.de conuers.coniug. Capr. dicta reg.97.num. 15.*

31 Ampliatur 4. in clerico ordinato per simoniã: qa ordo per simoniã collatus tenet *S. Th. in 2.2.q.100.art.6.respons. ad primũ argumentum Nauar. in Manual.c.23.n.111.latè Vgol. in trac.de simon.tab.1.c.12.n.5.car.mihi* 58. vbi dicit ꝙ ordinatus ꝑ simoniam est verè ordinatus licet ei non conferatur exequutio ordinum.

32 Ampliat̃ 5.vt hẽat locum ẽt in clericis ordinatis ab episcopo, q aliquo iuris impedimẽto erat impeditus ordines cõferre; vt qa erat hęreticus suspensus,excõicatus, scismaticus, depositus, & similis *Compost. in c. cum adeo de rescriptis Brun.in tract. super stat. qd stant. mascul. art.6.n.54.* quia tales episcopi de facto possunt ordines conferre licet ipsorum executio sit suspensa *Borg. d irreg.p.3. in tit.de dispẽsat. episcopi n.14.*

n.14.f.61.& p.6.in tit.an excõicatus n.6.fol. 337.

33 Ampliatur 6.dictus quintus effectus clericatus, clerici non pñt cõtrahere matrimoniũ: vt pcedat ẽt in clerico ordinato ad sacros ordines ante legitimã ætatem *Capr.d.reg.97.n.16 & seq.* vbi hanc conclusionem ampliat, & limitat diuersis modis.

34 Ampliat 7. in monialib. professis *clem. 1.de cõsang. & affin.Turrecrem.in c.si quis n.1.32. dist.*

35 Amplıat 8.in clerico ordinato a nõ suo episcopo ẽt sine dimissorijs; qa ordines taliter collati tenent si is cui conferunt efficitur clericus, & imprimitur caracter *c. eos de tpe ordin. in 6. Foll. super const. Regni in tit.de episcop.& cler.cap. item statuimus num.15.*

36 Limitat 1.pdictus 5.effectus clericatus, per quem clerici prohibent contrahere matrimonium vt nõ pcedat in clericis in minorib. ordinibus constitutis, vel q sunt infra annum nouitiatus, q poterunt contrahere matrimoniũ ẽt qd sint beneficiati absq; incursu alicuius pęnæ preter ammissionis beneficij *c. de his 18.dist. c.1.& c.de illo 32.dist.c.2.& c. consuluit, q clerici, vel vouẽt.Abb.in c.si aũt n.2.de cohab.cler.& mulier.Ancher.in c.1.n.1.de cler.coniug. & in c.clericus n.2.de vit.& honest.cler.Hier.Mangrar. in arbor.de consang.& affin.§.1.nu.57.in 9. to. trac.diuers.cart.162.Minad.dec.24.nu. 3. Paul. Borg. in tract.de irregul.in tit. qui clerici, vel vouẽt.n.1.car. mihi 227.Roffred.in trac.de iud.p.3. in tit. de octauo impedimento n.2.car.mihi 461. Azz. in sum.in tit.C.de episc.& cler.nu.21.Alex.de Neuo in rub.q clerici, vel vouẽ.n.2.Alfons.Aluarez in spec.Pontif.c.81.in princ.vers.conueniunt aũt Vital.in clem. multi n.64.& 65.de pen.Aret.in §.illud nu.11.de nupt.Gallia super consuet.Alex.in verb. maritus q. 4.num.5. Capr. reg. 97.num.6.*

37 Primo sublimitat tñ hæc limitatio in monachis, ac alijs regularib. qui licet sint in minoribus constituti, & etiã quòd nullũ habeant ordinem, nec primã tonsurã nõ poterunt matrimonium contrahere; qa ipsi expressè continentiã vouerunt, *Auth. de monachis §. si fieri & authen. qũo oporteat episcopos §. neq; aũt,& authen.de nup.§.sed,& si qs inter,clem.1.de consang. & affin.ibi religiosos*, dum in eis nullã facit mẽtionem de ordinibus sacris prout facit in clericis *Azz.d.n.21.Graff.in dec.aur.p.2.lib.2. c.12. n.4.* q dicit esset valde inhonestum si monacus relicto claustro cõtraheret matrimonium *Gaet.in summula in verb.excommunicatio c.47.*

38 Secundo sublimitat in eo, q dum fuit promotus ad ordines minores crederet se promoueri ad ordinẽ sacrum, & p illum teneri ad cõtinentiã seruandã; qa tunc non posset matrimonium contrahere; ex quo in his plus ponderat animus, q̃ effectus, *c.nup,& c.fi.de bigam.*

39 *Capr.reg.97.n.7.& 8.* Et cleric⁹ in minorib.cõstitutus licet possit vxorem ducere attñ postq̃ eam duxerit non poterit amplius viuente vxore pmoueri ad sacros ordines *Roffre. in trac. de iud.p.3.in tit.de octauo impedimento nu. 3.car.mihi 461.Azz.eodem num.21.*

40 Limitatur 2. vbi esset per Papam dispensatum qa circa hoc Papa dispensare poterit licet raro reperiat quòd dispensauerit *Abb.in c.cum olim de cler coniug.in c.cũ venerabile n.21. qui filij sint legitim.* vbi refert multos qui ex dispositione summi Pontificis relictis sacris ordinibus, & claustris vxorẽ duxerunt *Fel. in c.si quando n. 5.de rescript.vbi multa circa hoc scribit Io. de Silu. in tract.de benefic.in 2.p.q.1.nu.62. Borg.in tra. de irreg.p.6.in tit.qui clerici vel vouentes nu. 6. & 7. car. mihi 228.Ias.in l.fi.C.de transact. & in l.si arrogator in 3.col.ff.de adopt.Cassa.super cõsuet. Burgund.rub.3.§.5.n.17.cart. mihi 474.* vbi dicit Papa põt facere de monaco non monacũ *Menoc.in tract.de præsump.lib.4.præsump.78.nu.45.* & an talis cum quo dispensatur ad matrimonium teneatur ad horas ponit Sanch. *de matr. lib. 8. disput. 8. num. 5.*

41 Limitatur 3. in clericis Græcis siue Orientalibus qui non sunt astricti voto castitatis, *c. cum olim.de cler.coniug. c. vt clericorum de vit. & honest.cleric.Turrecr.in c.aliter nu.1.dist. 31. Hier. Mangeria in arbor.affinit.& consanguin.§.1.n.57. in 9.to.tract.diuers.Roffred.beneuent. in tract.de iudic.p.3.tit.de octauo impedimẽto n.5.car. mihi 461. Dec.in l.1.n.4.C.vnde vir.& vxor. Bald. cons.23. lib.3.Alfons.Auarez in Specul. iur. Pontif. c. 81. vers.est autẽ differentia Gallia super cõsuet. Alex. in verb. Maritus q.4. Henric.Bobic. in c. diuersis n. 4.& seq de cler.coniug.Sanch.in d.tract. lib.7.disp. 28. numero 3. & seq.*

42 Quam sublimitationem intelligas vt possint vti matrimonio contracto anteq̃ fuissent ordinati non aũt vt postq̃ fuerint ordinati possint vxorem ducere, *gl.in d.c. cum olim in verb. susceperat,& in verb.ex loco,& in c. Siracusanæ in fi.28. dist.not.in c.si quis eorum 32.dist. d. c.diuersis n.8. Capr.reg.97.n.13.* Et ita se odinando liberatur à

43 prestatione debiti matrimonialis immo si nolit illud reddere põt deponi, *c.qñ, c.Nicena 31. dist. c. si quis 30. dist. Borgas.in tract.de irregular. p.1.tit.7.n.26.car. mihi 19.* Secundo intelligas

44 vt clerici Græci vxorati possint ordinari dum sunt in suis partib. secus inter Latinos *Ant. Piag.in tract.de consuetudinib.q.9.n.33.& seq.* vbi adducit multa similia, est beneuerum quod si ita vxoratus trãsferat se penes Latinos cũ sua vxore poterit vti coniugio, & exercere sacerdotium dũmodo sit notus, & de eius vita cõstet, *Henric.Bobic.in d.c.diuersis n.4.de cler.cõiug.latè dixit Sanch.d.trac.lib.7.disput.28.n.3. & cum seq.*

45 Quæro nunc vtrum is qui vouit vel iurauit aliq̃ ducere in vxorem vtputa vnam pauperẽ,

vel

vel meretricem possit spreto voto religionem ingredi, vel fieri clericus, & quo ad ingressum religionis nihil ei obstabit hoc iuramentum, vel votum dummodo contrahat per verba de præsenti, & postea transeat ad religionem ante consumationem ipsius matrimonij, quia hoc ei permittitur, *c. commissum de spons. Siluest. in sum. in verb. religio il 2. q. 5. & 9. Maiol. in tract. de irreg. lib. 1. c. 34 n. 6.* vbi dicit quod secus est si vellet fieri clericus, & quod ita est intelligendus Tabbiena in summa in verb. dispensatio n. 12.

46 Quæro secundo si is, qui vouit religionem, & castitatem contraheret matrimonium, tale matrimonium esset validum non obstãte voto, & dico quòd sic; quia votum non solemne non dirimit matrimonium postea contractũ, *c. unico de uoto in 6. Io. Andr. in c. Ioannes in 2. q. de cler. coniug. Capra reg. 97. nu. 9.*

47 Quæro tertio an filij nati ex clerico in minoribus constituto possint legitimari per subsequens matrimonium, & quid si clericus haberet beneficium, vide Cæphal. *cons. 276. nu. 19. & 20. lib. 2. Rim. sen cons. 728. nu. 9. & 10. lib. 4. Ladrecb. cons. 24. nu. 62. Ancher. in cap. tanta nu. 9. qui filij sint legitimi,* sed circa hanc quæstionẽ scribam latius infra in tit. de effect. legitimat. ideo ad ibi dicenda me remitto.

48 Et pro complemento totius huius materiæ sciendum est primo quòd filij nati ex matrimonio contracto per clericum in sacris constitutum, vel regularẽ alicuius religionis nunquam possunt dici nati ex matrimonio putatiuo quia nullus iustus error potest excusare patrem clericum quia erat sciens suæ qualitatis, & conditionis *Menoch. in tract. de præsumpt. lib. 4. præsump. 78. nu. 52.*

Sciendum est 2. quòd clericus in sacris contrahens matrimonium est suspectus de hære-

49 si, vt dixi supra *effect. 1. limit. 59. num. 1056. & ultra ibi dicta adde Ioan. de Palat. in repe. cap. per uestes in princ. §. 18. num. 27. & sequen. Diaz in pract. canon. cap. 74. Septimacen. de Cathol. instit. cap. 40. nu. 2. 5. & 6. Royas in tract. de haret. p. 1. num. 550.* quòd moderuissimè dispositum per sacrum Concilium Triden. *sess. 24. de sacramen. matrimonij cap. 9.* vbi nõ solum anatematizan-

50 tur illi, qui matrimonium contrahunt verum etiam illi, qui dicere, & affirmare audẽt quod constituti in sacris, vel professi possint contrahere matrimonium, & quod cõtrahendo matrimonium esset validum non obstante lege ecclesiastica, vel voto, & ideo contra prædicta in Regno solent procedere Illustriss. Inquisitores hæreticæ prauitatis, & illos punire prout etiam vidi paucis annis antea in personam cuiusdam diaconi aduenæ *Param. in dic. tracta. de orig. S. Inquis. q. 10. nu. 75. lib. 3.*

51 Tertio sciendum est quòd clericus in sacris magis peccat cõtrahendo matrimonium quã cõmittendo adulterium *Abb. in c. sane il 2. nu. 3. de cler. coniug.* hinc est quòd clericus in sacris contrahens matrimonium potest cõpelli vxorem adiurare, quòd secus est in concubina, *Abb. in cap. ex literarum nu. 3. qui cler. uel uouent. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. nu 39.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt negotiari nec mercaturam exercere, & de ratione nu. 2. & quid in negotiatione honesta nu. 8. 9. & nu. 10.*

2 *Mercatura raro potest exerceri sine mendatio.*

3 *Pœna clericorum negotiantium quæ sunt num. 4. 5. 6. & 7.*

11 *Clerici an possint emere iumenta, & similia animalia, vt illa teneant ad vecturam nu. 19.*

12 *Appellatione mercatorum, an veniant locatores æquorum.*

13 *Statutum dicẽs quòd vsq; ad certam summam credatur libris mercatorum an credi debeat libris locatoribus animalium.*

14 *Clerici non possunt exercere officium proxenetæ, & qua pœna sunt puniendi nu. 15.*

16 *Contractus facti per clericos circa mercaturam, & negotiationem sunt nulli.*

17 *Acquisita per clericum ex mercatura sunt restituenda tamquàm acquisita ex turpi causa.*

18 *Clericus emens animalia vt pascat in proprijs prædijs, & pinguescant, uel ut faciant partus, & uendat non dicitur mercaturam exercere nu. 21. 26.*

20 *Mercator dici non potest ex unico actu mercaturæ.*

22 *Clericus emens aliquam rem causa proprij vsus si postea eam uendidit non dicitur negotiator nu. 32.*

23 *Clericus an possit negotiari per submissas personas, & quid si est pauper in aliqua necessitate nu. 24. & num. 27.*

24 *Necessitas facit de non permisso permissum.*

28 *Clerici possunt exercere agriculturam pro uicto quærendo, & recipere possessionem ad partem nu. 29. 30. seu aliquo bono zelo num. 34.*

31 *Conductor, & ingabellator prædiorum alterius non dicitur mercator, nec negotiator.*

33 *Clericus non dicitur negotiator quando haberet propria animalia, uel uineas ex quibus colligeret fructus quia ipsi fructus potest uendere.*

35 *Clericus an possit exercere negotiationem, & mercaturam, & postea mutata forma eam uendere, & exercere possunt aliquam honestã artem seu exercitium, ut honestè uiuat nu. 36.*

37 *Artifitium differt a negotiatione quia dicitur artifitium quãdo emitur aliqua materia, quæ reducitur ad aliquam formam: mercatura uero quando uenditur non mutata forma nu. 30.*

39 *Clerici tunc possunt exercere artifitium quando propria facultates non sufficiunt eis, & quid si per talem exercitium negligeretur officium di-*

uinum, num. 40.
41 *Clerici non possunt famulari, nec locare operas suas ad seruiendum lim. nu. 42.*
43 *Clericus locans operas suas principaliter pro diuinis peragendis an incidat in simoniam.*
44 *Clericus seruiens alicui prælato, vel alteri personæ, vt ei conferat aliquod beneficium, vel ei conferri faciat committit simoniam.*
45 *Clerici non possunt exercere artem vilem, & inhonestam num. 46. 47. 48. & 50. lim. nu. 51. 52. 53. & 54.*
49 *Clerici non debent esse causa offensionis ipsius Dei.*
Mulieres vix absque peccato possunt ornare bellettis facies sua.

SEXTVS EFFECTVS.

SExtus effectus clericatus est, vt clerici
1 non possint negotiari neque mercatu-
ram exercere, *cap. fi. de vit. & honest. cler.*
c. 1. & c. prædicator 16. q. 1. c. 1. 14. q. 4. c.
negotiatorem 88. distin. quæ iura deducuntur ex
Apostolo *in 1. Timot. 2.* dum dixit *nemo militans*
Deo implicet se negotijs secularibus, & ex Diuo
Hieronym. ad Nepotianum negotiatorem,
clericum, & ex inde diuitem quasi quamdam pestem
fuge, quòd a multis ex nostratibus iurisdocto-
ribus fuit etiam amplexum, *vt per Bertacch. in*
tract. de gabell. par. 3. nu. 2. in 12. tom. tract. diuers.
car. mihi 59 & iterum p. 7. nu. 11. car. 64. vbi alios
citat, & in suo reper. in verb. clericus negotiari non
potest vbi multos allegat Isidor. Moscon. in tract. de
maest. militant. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers fugiant ne-
gotiari cart. mihi 409. Bero. in c. in ciuitate nu. 6. de
vsur. Ancher. in c. transmissæ nu. 1. de elect. Gugl.
Rodoan. in tract. de spolijs q. 2. nu. 1. & 2. vbi ex
Diuo Chrisostomo dicit ꝙ clericus mercator
Deo placere non potest, & *q. 9. n. 38.* ꝙ hoc cle-
ricis est delictum Franc. March. *dec. 162. nu. 4.*
lib. 1. repert. Inquisit. in verb. clericus vers. ꝙ cleri-
cis non sit: Claud. Tutius allegat. 14. nu. 4. vbi mul-
tos cõcordantes congerit Molin. in tract de contract.
disput. 342. nu. 1. Alex. de Neuo cons. 60. nu. 3. Sim.
Maiol. in tract. de irregul. lib. 5. c. 10 per tot. Mac-
cabr. cons. 18. nu. 260. & seq. vbi ponit rationem
cur clericis interdicatur mercatura, & nego-
tiatio *Menoch. cons. 14. lib. 1. Capr. reg. 95. nu. 11.*
Petr. Augnst. Morla in empor. vtriusq. iur. tit. 9. de
contrahen. empt. q. 10. num. 2. Alfons. Aluarez in
Specul. iur. Pontif. c. 57. vers. clericis autem car. mi-
bi 334. Rosell. in summ. in verb. clericus il 2. in prin.
Rol. cons. 38. num. 24. 27. & 28. lib. 2. Natt. cons.
530. nu. 12. & 13. lib. 3. Bursat. cons. 461. nu. 23.
lib. 4. Port. cons. 16. num. 21. Lel. Zaucus in tract. de
priu. eccl. priu. 132. nu. 3. Guliel. Duran. in tract. de
modo celebran. gener. concil. p. 2. rub. 8. nu. 4. in 13.
tom. tract. diuers. cart. mihi 159. Cabbell. super con-
silt. Egid. lib. 3. c. 10. in glo. in verb. mercatoris nu.
3. cart. mihi 166. Anchar. in c. secundum nu. 1. ne
cler. vel monac. Et ratio cur clericis sit prohibi-
2 ta mercatura, & negotiatio est quia tale exer-
citium vix exerceri potest absq; peccato, &
mendatio, *vt in c. summa 14. q. 4. c. canonum, &*
c. quicumq; ea. causa & q. c. 1. & quæ ibi not. DD. de
empt. & vend. Abb. in c. fin. de vsuris Bero. in c. in
3 *ciuitate nu. 6. eod. tit.* Pęnæ vero clerici negotia-
toris sunt multæ, quarum prima est anatema-
tis, & excommuniiationis, *c. secundum ne clerici*
vel monac. Rodoan. in tract. de spol. q. 2. nu. 66. Mol.
in tract. de contract. disput. 342. nu. 2. Bursat. cons.
461. n. 24. lib. 4. quòd tamen intelligas, vt non
4 sit latæ sententiæ, sed ferendæ, *vt dicit Molin. d.*
nu. 2. Secunda pęna est suspensionis ac deposi-
tionis, *c. consequens 88. dist. c. pen. 91. distin. c. sed*
nec ne cler. vel monac. Molin. d. nu. 2. vbi ẽt dicit ꝙ
non sunt latæ sed ferendæ sententiæ quod col-
ligitur ex ijsdemmet iuribus allegatis *Graff. in*
dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 23. Tertia est pœna, vt
5 clerici peccent mortaliter quia prædictæ duæ
pęnæ non imponuntur nisi pro peccato mor-
tali *Rodoa. præcit. nu. 66. Conrad. de contract. q. 52.*
concl. 4. Io. Medin. de rest. q. 30. ad fin. art. 2. Nauar.
in Manual. confess. c. 25. nu. 111. §. 35. Molin. d. di-
sput. 342. nu. 2. Siluestr. in summ. in verb. clerici il
3. q. 3. Angel. ẽt in summ. in verb. clerici il 9. nu. 3.
6 Quarta est pęna quòd si ter ab episcopo seu ab
alio qui habet iurisdictionem quasi episcopa-
lem fuerit monitus, vt a negotiationibus de-
sistat, & non desistit ammittat clericale priui-
legium quo ad immunitatem à gabellis tan-
tum non autem quo ad Canonem vel forum,
c. fin. de vit. & honest. cler. c. quamquam de censib. in
6. clem. fi. & ibi DD. eo. tit. Nicol. Carbon. in pract.
pract. lib. 3. c. 7. nu. 33. Mol. d. nu. 2. vers. clericis itẽ
negotiantibus Rodoa. in tract. de spol. q. 2. nu. 35. vbi
dicit ꝙ propter negotiationem ammittit pri-
uilegium quò ad bona *Bertac. in tract. de gabell.*
p. 3. n. 2. & 3. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 59. vbi
dicit ꝙ solum retinet priuilegium canonis, &
ꝙ cætera oĩa priuilegia ammittit *Graff. in dec.*
7 *aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 23.* est benè verum quod
statim ꝙ à negotiatione desistit oĩa priuilegia
ammissa recuperat *idem Rodoa. d. q. 2. n. 74. Mo-*
lin. eod. vers. clericis item negotiationibus, quæ oẽs
pęnæ sunt ẽt confirmatæ ex dispositione sacri
Concil. Trid. *vt habetur in c. 1. sess. 22. de reform.*
sed vt quis dicatur negotiator quot actus re-
quirantur vide Rulant. *de commiss. lib. 4. cap. 19.*
nu. 15. & dicam infra in prox. limitationib.
8 Ampliatur Primo, vt dictus sextus effectus
procedat etiam si negotiatio esset honesta, *gl.*
in cap. fin. de vit. & honest. cler. Rosell. in summ. in
verb. clericus il 2. in princ. Maccabr. cons. 18. n. 260.
sed in hoc contrarium tenuit Specul. *in titul.*
9 *de vit. & honestat. cleric. in rubr. num. 9.* vbi dicit
ꝙ clericus põt exercere honestã negotionem
quæ

quæ tñ Specul. opin. puto quod procedit tantum, vbi clericus esset inops, & pauper quia tunc solum poterit exercere honestã negotiationem. *vt dicã infra lim. 12. n. 36.* at si non esset pauper procedit indistinctè ipsa ampliatio, *vt colligitur ex dictis per Rossel. loco præcit. & per Ancher. in c. multa nu. 4. ne clerici vel monac.*

10 Ampliatur 2. vt clerici sint prohibiti omni iure negotiari, *vt in decreto* 88. *& 91. distin. per tot. & 14. q. 4. & 21. q. 3. c. 1. & 2. & c. mollitus, & c. hij qui & in Decretali adest integer titulus ne cler. vel monac. & c. fin. de vit. & honest. cler. Rodoan. in tract. de spol. q. 2. nu. 86.*

11 Ampliatur 3. vt nec possint emere iumenta ac similia solum, vt illa teneant ad vecturam, quia hęc est species negotiationis ideo clericis est interdicta *Ludo. Molin. in tract. de contract. di-*

12 *sput. 342. nu. 14.* & ꝙ equorum locatores appellatione mercatorum compra hendantur dixerunt Bart. *in l. legatis ff. de leg. 3. Siracca in tract. de mercatur. p. 1. in princ. nu. 38. cart. mihi* 12. vbi ex

13 hoc infert in multis ꝙ statutum dictans quòd vsq; ad certam summam credatur libris mercatoris debet vigore talis statuti credi etiam prædictis locatorib. animalium.

14 Ampliatur 4. vt non solum non possint negotiari, & mercaturam exercere verum etiam nec officium proxenete, & si illud exercent sũt degradandi, *c. clericus quilibet, & ibi gl. 91. distin. Maiol. in tract. de irregul. lib. 5. c. 10. nu. 6.* vbi dicit ꝙ si clericus exercet officium proxenetæ in

15 priuatis negotijs, & non in foro aut nundinis non degradabitur, sed sola pęna arbitraria est puniendus si tñ negotia essent licita si vero essent illicita tunc à suo gradu est deponendus, *allegat Rom. sing. 722. & tex. in c. si quis episcopus prima q. 1. Diaz in pract. canon. c. 51.*

16 Ampliatur 5. vt contractus facti per clericos circa negotiationem, & mercaturam sint nulli, *ut latè defendit Port. cons. 16. n. 41. cũ pluri. seq.* vbi varijs rationibus & considerationibus conatur hãc opinionem roborare, quibus tamen rationibus non obstantibus puto ꝙ contraria opinio sit verior quia licet clerici negotiando perperam faciãt nihilominus eorum contractus erunt validi, *vt voluerunt Maccabr. d. cons. 18. nu. 258. Mol. ead. disput. 342. nu. 1.*

17 Ampliatur 6. vt acquisita per clericum ex mercatura, & negotiatione tamquàm ex turpi causa sint restituenda, *vt latè ex multis comprobant Rodoan. in tract. de spol. q. 2. nu. 87. cum plur. seqq. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. n. 23.* vbi dicit quod quidquid lucratum est debent expendere in vsus pios, in quo tñ articulo contrariũ, & melius iudicio meo) tenuerunt Conrad. *in tract. de contract. q. 7. Rebbuff. in repet. c. postulastis in gl. nu. 42. de cler. excomm.*

18 Limitatur 1. prædictus 6. effectus clericatus vbi clericus emeret animalia, vt illa pascat in proprijs prædijs, & cum pingua facta fuerint, vel cum partus ediderint illa, & eorum partus vendat quia hoc facere clericis non est interdictum, *Molin. in tractat. de contract. disputa. 342. num. 14. Rodoan. d. q. 2. num. 14.* vbi dicit quòd hęc limitatio procedit quando hoc non fieret in fraudem canonum prohibentium clericos mercari.

19 Limitatur 2. vbi clericus semel tantum emeret vel venderet *Salzed. in addit. ad Bernard. Diaz in pract. c. 55. vers. & huius capitis car. 166. Petr. Cened. in collect. iur. canon. p. 1. collect. 37. nu. 2. in fi.*

20 & ratio est quia ex vnico contractu circa merces facto non potest quis dici mercator *glos. & DD. in l. 1. §. mercis ff. de tribut. cũ multis alijs quos latè adducit Stracca in tract. de mercat. p. 1. in princ. nu. 6. vbi dicit ꝙ hanc sententiam comprobant quasi omnes iuris interpretes Iulius Cæsar Imbrian. tract. de iud. Regni p. vlt. nu. 48. Rutgerrulant in tract. de commissar. camer. Imperial. lib. 4. c. 19. n. 5.* vbi dicit ꝙ pluralitas negotiorum facit mercatorẽ, & qui multos actus mercaturæ non fecit non potest haberi pro mercatore.

21 Limitatur 3. vbi clericus emeret pullum vel aliam quamuis rem vt eam melioraret, & postea carius vẽderet quia hæc non erit negotiatio *Rodoan. d. q. 2 nu. 15. Bonacos. in tract. de equis quæst. 434. Molin. d. disput. 342. nu. 14.*

22 Limitatur 4. qñ clericus emeret aliquam rem causa proprij vsus namq; si postea aliqua emergente causa vel ratione eamdem rem vẽdiderit is nunquàm posset dici negotiator nec incidit in pęnam clerici negotiatoris quia voluntas vendendi superueniens non facit eum censeri negotiatorem *Maccabr. cons. 18. nu. 293.* ꝙ procedit ẽt si ex aliqua necessitate fuerit ductus ad vendendum rem emptam pro suo vsu *Rodoan. d. q. 2.* vbi dicit ꝙ hæc fallentia procedit ẽt si rem ipsam carius vendat quam prius emerat, vt quia pretium est mutatum secundum diuersitatem temporis vel loci.

23 Limitatur 5. quando non per seipsum, sed per submissam personam negotiaretur, quia hoc eis facere permittitur *arg. c. 1. de vit. & honest. cleric. Medin. in tract. de rest. q. 30. art. 2. Cabbell. super constit. Egid. lib. 3. c. 10. in glo. in verb. mercatoris num. 4. cart. mihi 166. Ludouic. Molin. in tractat. de contract. disputat.* 342. *num.* 10. qui dicit quòd licet clerici ita per aliam submissã personam negotiantes non peccent mortaliter tamen putat quòd in tali negotiatione interuenit indecentia ratione status qñ alia circumstantia non adesset quæ illam excusaret.

24 Limitatur 6. in clericis pauperibus ac in aliqua necessitate constitutis habito respectu ad eorum conditionem, *c. 1. ne cler. vel monac. glo. in c. clerici 14. q. 4. c. 1. de consecrat. dist. 5. Maccabr*

d.cons.18.n.261.Henric.Bobic in c.ex literis nu.7. & 8.de vit.& honest.cler.Fen et.in trac.de gab.nu. 432.vbi alios allegat Rodoan.in trac.de spol.q.2.n.
25 *16.46.& 64.*& ro est qa necessitas facit de non permisso permissum, & non licito licitum *c.cōsiliū de obseru.ieiunij.c. si qs pp,de furtis c. non minus de immun. eccl.l.cū fidei ff.de fideicom.libert l.j*
26 *ff. de offi. eius, cū multis similib.* & licetur contra præsētem limitationē tenuerit Alex.de Neuo *cons.60.n.5.* nihilominus limitatio est vera sed dēt illam exercere modestè sine mendatio, vel periurio, & cū pretio moderato dicendo cum veritate, & realitate istā rem emi tanto pretio, & super ea volo tantū lucri facere *ita dicit Capr. reg.95. n.12.* sed qs est q negotiatur sine men-
27 datio? credo nemo, & aduertas φ tunc demū clericis est permissū negotiari ob inopiam, & paupertatem qn̄ nullā habēt artē vel officium vel exercitium ex qbus possint salua eius honestate victum quærere qa tunc non debent negotiari, sed artem exercere, *Henric.Bobic in d. c. ex literis nu.7. de vit. & honest.cler. vbi allegat c. fornicari 88.dist.& c. clericus victum 91.dist. Hosti.in c.clerici de vit. & honest.cler.*
28 Limitatur 7.dictus 6.clericatus effectus vbi clericus exerceret agriculturā quia ipsa est clericis permissa ꝓ victu quærendo ideo poterūt affictare prædia, & in eis laborare casu quo nō possent aliter honestius viuere, *c. dilecti de decimis notat.in c.2.ne cler.vel monac.c.placuit 21.q.3. Abb.in c.cum secundū ne cler.vel monac. Siluestr.in*
29 *sum.in verb.clericus il 3.n.2.*vbi dicit φ clericus pōt recipere possessionem ad culturā ad quartā vel quintā partē vel similem seu illas conducere ad sustentationem sui vel suorum, *latè Rodoan.in tract.de spol.q.2.n.10.11.12.& 13.*vbi di-
30 cit φ huiusmodi cōductio nō computat inter negotiationes ecclesiasticas illicitas, & n. 15. dicit φ non debēt conducere magna pdia, sed ea tantū, quę sunt sufficientia ad suam, & suæ familiæ sustentationē, *Goffr.in sum.tit. ne clerici vel monac.n.7.Maccabr.d.cons.18.n.309.& seq.* vbi dicit φ conductio non est negotiatio quęstuaria etiam φ fructus de pdijs conductis ven
31 dantur, quia in cōductore nō est verū φ res emātur, & integra, & non mutata forma vendātur ex quo fructus, q vendunt immediate non emuntur, sed mediante opera, & artificio percipiuntur, & φ conductor alienarum possessionum non sit neq; dicat mercator, seu negotiator clarissimè colligitur ex traditis per Bar. *in l.legatis in prin. ff.de leg.3.Alex.in l.diuortio,in princ. col.9. ff.sol.matrim.Maccabr. d.cons.18.nu. 311.cum plur.seq.*
32 Limitatur 8.quando clericus emeret aliquā rē pro suo proprio vsu, & postea uenderet superfluū, quia nec isto casu poterit dici negotiator, nec mercator, *Molin. d.disput.342.n.11.Vi-*

uald.in Candelabr.aur.in explanatione bull.in Cæna Domini,cas.5.n.40.Pet.Cened.collect.iur.cano.p.1 coll.7.nu.2.in fi.
33 Limitat 9. vbi clericus hēt propria aīalia, vel vineas, vel oliuetum, vel quoduis aliud ꝑtium ex quo nascerentur, & colligerent fruct' quia ipsos fructus ad suum libitum posset vendere absq; eo quod incidat in pęnā clerici negotiatoris, *Abb.in cons.6.vol.1.Anche. & Imol. in c.si.in fi.de vit.& honest.cler.Dec.in ca. ecclesiæ S.M. n.78.de const.Crauett cons.6.n.116.& cons. 163.n.3.vol.1.& cons.549.n.9.vol.3. Molin. d. n.11.Rol.à Vall.cons.71.n.12.volu.4.Natt.cons. 139.n.2.vol.1.Maccabr.d.cons 18.n.286.Adden.ad Bertach.in reper.in verb. negotiatio Viuald. d.n.40.Claud.Tutius allegat.14.n.2.Pet.Cened.in loco proxime citat.Bero.cons.31.n.6.& 8.lib.1. Ioseph Ludo.concl.15.vet.fallit quando car.mihi 39.*
Limitatur 10.vbi clericus esset aliquo bono
34 zelo ductus ad emendum, ut postea uendat, verbi gratia, quia videbat quod aliqua victualia tpe abundantię malè conseruabantur, vel deferebantur ad exteros, namq; si quis emeret tpe pdictæ abūdantiæ, vt tpe famis possit rem emptā alijs vendere pro pretio currenti dūmodo hoc non faciat solū causa lucri, sed vt gentes suæ patriæ, vel ciuitatis non paterentur aliq̄ penuriā, nam tunc non incideret in pœnā clerici mercatoris, *Rodoa. in tract. de spolij q.2.n.48.Moli.disp.342.n.12.* vbi dicit quod clerici debent curare ne populi fame pereant præsertim ubi soli laici hoc facere non essent sufficientes, & quod tpe penuriæ dēnt curare, vt commestibilia ex partib.externis ad patriā deferantur licet alio tempore hoc facere eis sit interdictum.
35 Limitat 11.vbi negotiatio esset mixta cū artificio, vt qa nō consisteret principaliter in emendo, & vendēdo rei forma nō mutata, nec principaliter in ipso artificio vēdendi rē mutata forma, sed esset mixtum artificium cum ipsa negotiatione, vt si emeret rē rudē ad hoc, vt cum ea exinde aliquod artificium operaretur, *c.eijciens 98.dist.c.clericus victum 91. distin. capitu. 1.21. quæstio. prima, capitu. nunquam de consecr.distinct.1. Cardin. in clem. fin.in 3. not. de censib.Capr.reg.95.nu.13.*vbi ponit exemplum in eo qui emit animal, vt vendat eius fructus Feder.de Sen. *cons.207.* vbi dicit φ est permissum monacis cistercien sib.locare venam ferream, vt ex industria suorum hominum faciāt ferrum, *vt dixi sup.eff.3.ampl.15.nu.107.Bertac. in tract.de gab.p.3.n.5.in 12.tom.tract.diuers.car. 59.& p.7.car.64.nu.11.Henric.Bobic in c.ex litteris nu.8. de vit. & honest. cler.*
36 Limitatur 12. & vltimo, licet clericus non possit mercaturam vel negotiationem exercere poterit nihilominus aliq̄ honestā artem, & exer-

exercitium exercere vt ex eo competentem victum sibi quærat, *c. præsbyter, & c. clericus il 1. & 2. 91. dist. c. 1. de celebrat. missar. c. nunq̃ de cõsecrat. dist. 5. gl. in c. canonum 14. q. 4. Sanct. Thom. in 2. 2. q. 87. art. 4. ad 3. arg. Rep. Inquisit. in verb. clericus vers. quod clericus non sit*, vbi dicit q̃ pñt exercere aliqđ opus vtputa emere cartas, & scribere librum, & facere retia, & texere cofinos *Goff. in sum. ti. ne cler. vel mon. n. 2. Molin in tract. de cõtract. disp. 342. n. 13. Borel. cons. 74. n. 24. Maccab. cons. 18. n. 273. & 304. Capr. reg. 95. n. 3. & 9. Specu. in rub. de vit. & hon. cler. n. 9. Port. cons. 16. nu. 32. Ancher. in c. illi vos n. 8. de pign. Rodoa. in trac. de spol. q. 2. n. 3.* vbi dicit q̃ Apostoli victũ manu q̃rebant, & n. 5. dicit q̃ clerici victum, & vestitum artificiolo sibi ꝓcurare poterunt, *& iterum idem dicit n. 8. & 9. Alex. de Neuo cons. 60. n. 6. Isid. Moscon. de Maest. militant. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. artificia aũt car. mihi 411. Ferret. cons. 145. n. 3. & 5. lib. 1. Bella. cons. 46. n. 8. Bertach. in trac. de gabel. p. 3. n. 4. in 12. to. trac. diuers. car. mihi 59.*

37 Et ratio huius limitationis est q̃a artificiũ differt à negotiatione *Abb in c. fi. in fi. de vit. & hon. cler. Rodoa. in trac. de spol. q. 2. nu. 36. & 37. & 38.* vbi latè ponit q̃ñ aliq̃s dr̃ exercere artificiũ

38 & q̃ñ sit negotiatio seu mercatura, qui concludit quod artificium dr̃ q̃ñ emit̃ materia, & per artificium ipsa materia redducit̃ ad formã vt si emat cartas, & faciat libros vel emit filium, & faciat retia, & negotiatio seu mercatura dr̃ q̃ñ res emitur, & nõ mutata forma alteri vẽdit̃ *c. forus de verb. signif. c. eijciens 88. dist. Luc. de Penn. in rub. C. neg. ne milit. lib. 12. Ias. in l. cætera §. sed si quis col. 3. ff. de leg. 1. Claud. Tutius alleg. 14. n. 3. Maccabr. cons. 28. n. 266. Rol. cons. 71. nu. 12. lib. 4. Bursat. cons. 42. n. 9. lib. 1. Bero. cons. 268. lib. 1.* vbi dicit is proprie dicitur negotiator q̃ emit aliquam rem ingrossum, & eamdem ven

39 dit ad minutum.

Sublimitat̃ 1. hęc limitatio vt tunc demum clerici possint exercere aliqđ artificium q̃ñ ꝓpriè facultates non sunt sufficiẽtes ad victum *not. 24. q. 3. in sum. in fi. Feder. de Sen. d. cons. 207. circa fi. Rodoa. in tract. de spol. q. 2. num. 39. & 41. Moccabr. d. cons. 18. nu. 39. & 41.*

Sublimitatur 2. q̃ñ ꝑ talem exercitium ne-

40 gligeret̃ officium diuinum seu diuinus cultus tunc. n. censet̃ ẽt clericis prohibita quæ uis honesta ars, *c. clerici, & qđ ibi not. DD. de vit. & hon. cler. c. multa sunt, & c. 2. ne cler. vel monac. S. Ant. Flor. in sum. p. 3. tit. 15. c. 11. & 13. Spec. in rub. de cler. coniug. n. 9. Capr. reg. 95. n. 10. Rodo. d. q. 2. nu. 9. Molin. in trac. de contract. disp. 342. n. 13. Isidor. Moscon. de maiest. milit. eccl. lib. 1. par. 2. cap. 2. ver. artificia autem car. 411.*

41 Sublimitatur 3. vt licet clerici possint exercere aliquam artem pro quærendo sibi victum & vestitutum attñ nõ poterunt famulari neq; locare operas suas ad seruiendum pro famulis ẽt personæ ecclesiasticæ *Hippol. Bonac. in trac. de seru. & fam. q. 20. allegat Rodoan. in tract. de spol. in fi. in c. incipienti in famulatu, & vltra eum idem dixerunt Lelius de Zanch. in tract. de priuil. eccl. priu. 132. n. 9. Fel. in rub. de maiorit. & obed. n. 5. Montagn. in tract. de auth. magn. cons. 44. Cassa. in cath. gl. mundi p. 4. consider. 2. vers. sed heu quid;* q̃ sublimitationẽ intelligas vt non possint locare ope

42 ras suas ad seruiendum circa tpalia seruitia nõ aũt quoad opera tpalia quæ sapiunt spiritualitatẽ dummodo intentio ad diuina non referat̃ vt est pro commorãdo uti Cappellanus vel pro celebrando missa vel diuinis officijs vel similib. q̃a tũc poterit talia opera sua locare *sũma Armilla n. 6. Cassador. dec. 1. in tit. de locat. Angel. in sum. in verb. locat. nu. 6. & in verb. simonia il 1. n. 6. Burs. cons. 204. n. 23. Caroch. in in trac. de locat. in tit. de sacerdot. n. 3.* qui *asserit hanc esse com. opi. Suarez in tesaur. recept. sentent. in lit. S. nu. 39. Vgol. in tract. de simon. tab. 1. c. 9. §. 1. n. 1.* vbi dicit idem esse in concionatoribus, & in clericis, qui inuitantur ad funus, *& iterum c. 43. §. 4. nu. 4. car. 142.* vbi loquit̃ in clerico ministrante sacerdoti dum celebrat, & in supradictis casibus clericus põt locare operas suas absq; labe simoniæ, *vt dicit Vgol. in locis sup. allegat.* secus si operas suas locaret principaliter pro diuinis pera

43 gendis, quia tunc esset simonia *Cardin. in c. Iudice vers. in ea gl. 1. q. 1. Villalobs. in comm. opi. lit. S. n. 62. Clar. in §. simonia vers. quæro nunquid Caroc. in d. tit. de sacerdot. num. 1.*

44 Et nota q̃ clericus seruiens alicui Prælato vel alteri cuiusuis personæ vt ei conferat aliqđ beneficium vel ei conferri faciat is talis simoniam committit *c. cũ esset, & ibi gl. in verb. promiserat de simonia*, quæ conclusio q̃ñ sit vera, & an procedat indistinctẽ, & q̃uo intelligat̃ vide Couar. *in lib. 1. var. resol. c. 20. nu. 3. & per totum Nauarr. in manual. confess. c. 23. not. 5. num. 100. Doct. in d. c. cum esset, Vgol. in dicto tract. de simon. tab. 2. c. 2. nu. 7. car. mihi 214.*

45 Sublimitatur 4. vt ad rem nostram reuertat̃ vbi ars esset vilis, & inhonesta vt puta artẽ macellatoriã vel si aptaret pelles vel esset tabernarius vel mundaret cloacas vel similem artẽ vilem, & inhonestam, q̃ non credo q̃ tales persone inueniantur, *d. cm. 1. de vit. & honest. cler. & ibi gl. & Card. & Vital. nu. 37. cũ plur. seqq. Bertac. in tract. de gab. p. 3. n. 4. in 12. to. trac. diuers. car. mihi 59. & in reper. in ver. clericus nõ potest esse Pet. Antibolus in tract. de muner. p. 3. nu. 115. in prad. 12. to. car. mihi 29. Isid. Mosco. d. c. 2. uer. exercitia seu vilia car. mihi 412. Maccabr. cons. 18. nu. 274. & 275. Capr. reg. 95. n. 3. Port. cons. 16. n. 29. Molin. d. nu. 13. Ceph. cons. 611. n. 17. lib. 4. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 24.*

46 Ampliat̃ Primo ꝑdicta quarta sublimitatio, vt

vt non solum nō possit exercere dictas artes viles, & inhonestas, verū ēt nec aliquas licet viles tñ honestas vt est artē fabri vel locare operas suas ad fodiendum aliena prędia *Antibol. in tract. de muner. p. 3. n. 115. 116. in 12. to. tract. diuers. car. mihi 29. Maccabr. cons. 18. n. 275. Capr. reg. 95. n. 3.* Est bñ verum ꝙ ꝓ reparatione domus ꝓprię poterit exercere artem fabri sic ēt poterit fodere ꝓpriā vineam *Antibol. Capr. & Maccabr. locis pcitatis Spec. in rubr. de cler. cōiugat. n. 8. Ancher. in c. continebatur n. 2. de homic.*

48 Ampliatur 2. vt nec ēt possit facere colores ad colorādū, & ornādū mulieres *Anch. in rub. ne cler. vel mon. n. 3.* vbi dicit ꝙ qlibet dēt eē cōtentus naturalis coloris à Deo sibi dati, & vix sine ipsius Dei offensa alius color sup poni poterit *c. ostenditur de cōsecr. dist. 4. c. qd̄ qdam 1. q. 1.* iō clerici nō dēnt esse cā offensionis ipsius Dei

49 de qua materia. s. qd̄ mulieres vix absq; peccato possint colorib. ac alijs bellettis eorū facies ornare *latè scribit Anch. d. num. 3. & Fr. Serafin. Razz. in centum casib. consc. cas. 26. per tot.*

50 Ampliatur 3. vt multo magis non possint prædictas artes viles exercere nomine, & vice alterius, quia tunc etiam adest horror, & vtilitas *Graff. d. num. 24. allegat in arg. tex. in c. sicut non suo 24. distinct.*

51 Modo sublimitat 1. pdicta quarta sublimitatio vbi talē artem vilē non exerceret p se, & manib. ꝓprijs, sed per aliū, vt p suū famulū, qa hoc facere poterit *clem. 1. de vit. & hon. cler. ibi personaliter, vbi hoc notat gl. & Card. Bertac. in tract. de gabel. p. 3. nu. 4. in 12. to. tract. diuers. car. 59. & in suo repert. in ver. clericus per se Anch. in c. significante n. 1. de appel. Capr. reg. 95. n. 8. vbi dicit ꝙ cum hac opinione omnes residēt. Vital. in clem. 1. nu. 4. & 5. de vit. & honest. cler. Rodoan. in tract. de spolijs q. 2. num. 47.*

52 Sublimitatur 2. quotiescunq; locaret eius domū vel apotecam pro talibus artibus exercendis qa tunc non dr̄ ipsam vilem, & honestā artē exercere ideo eis hoc pręmittit̄ *Gem. in c. 1. de vit. & honest. cler. in 6. Imol. in c. fi. in 6. col. eod. tit. Arch. in c. non nulli 44. dist. Bertac. d. p. 4. n. 5. & & in reper. in ver. clericus pōt locare Anch. d. n. 1. Maccabr. cons. 18. num. 278. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. cap. 2. num. 24.*

53 Sublimitat 3. dicta quarta principalis sublimitatio vbi clericus talem artē occultè exerceret *not. Paul. de Leaz. & probatur clarissimè in d. clem. 1. de vit. & hon. cler. ibi publicè, quē cōiter sequūtur DD. vt dicit Capr. reg. 95. n. 7. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. nu. 24.*

54 Sublimitatur 4. & vltimo, vbi ars esset vilis, sed tñ honesta qa hæc est clericis ꝑmissa *Vital. in d. Clem. 1. n. 37. & 38. de vit. & honest. cler.* vbi hāc sublimitationem exemplificat in balnearijs seu stabularijs, & concludit quod talia, & similia exercitia sunt clericis permissa, de quo tñ valdè dubito ex eo quia si ars fabri est clericis interdicta q̄ est honestior quāto magis dēt interdici ars stabularij. Et aduertendū est ꝙ clericus exercens aliq̄ artem vilem non incidit in pœnas clerici negotiatoris, sed solū si est in minoribus constitutus priuabit̄ clericali priuilegio si vero est constitutus in ordinib. sacris puniendus erit arbitrio sui superioris *S. Ant. Flo. sum. p. 3. tit. 23. c. 2. §. 1. Bern. Diaz. in prac. c. 62. Isidor. Mosco. de maest. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. exercitia, car. mihi 412.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt carcerari pro causa ciuili etiam clerici primæ tonsuræ n. 4. etiam si essent obligati in forma cameræ nu. 12. 14. 15.*

2 *Clerici habent priuilegium ne conueniantur vltra quam facere possunt.*

3 *Clerici dicuntur milites Christi, & gaudent priuilegio militum.*

5 *Clerici non possunt carcerari etiam pro collectis.*

6 *Debitor gabellarum, & collectarum potest carcerari.*

7 *Clericus potest se lætari beneficio c. Odoardus si tanq̄ spoliator conuenitur pro fructibus rei qua spoliauit secus si fuisset in dolo num. 8. & quid pro re spoliata num. 9.*

10 *Beneficium c. Odoard. consequitur clericus, & etiā si debita fecerit nulla necessitate cogente etiam sine causa lucri n. 13. secus quādo fuisset in dolo n. 32.*

11 *Statutum dictans quod debitor possit carcerari ad instantiam sui creditoris non comprehendit clericos.*

12 *Clerici an possint carcerari ꝓ cēsu iuxta formā bullę.*

16 *Clerici non possunt carcerari etiam pendente iuditio si debent admitti ad beneficium capituli Odoardus, &c. nu. 18. etiam pro debito iurato num. 19. lim. nu. 20. & 21. 22. & 23.*

17 *Carceratio dicitur afferre damnum, & grauamen irreparabile.*

23 *Debitor existens carceratus potest impetrare relaxationem iuramenti.*

24 *Iuramentum introductum, & factum contra bonos mores debet relaxari per partes.*

25 *Clericus renuntians beneficio c. Odoardus, & iurauit soluere non pōt se lætari secus si non iurauit n. 28.*

26 *Indefinita æquipollent vniuersali.*

27 *Hæres non potest detrahere quartas quando testator disponit vt restituat hæreditatem integram, & indiminutam.*

29 *Clericus potest deducere beneficium c. Odoardus tàm coram iudice à quo quàm coram iudice ad quem.*

30 *Exceptio modificatiua respicit modum executionis, & potest opponi in quacunque parte iuditij, n. 31.*

33 *Beneficium c. Odoardus non iuuat clerico quando tēpore contractus finxit non esse clericum ignorante altero contrahente, & quando abscondit bona sua nu. 34. & quando statim contracto debito parauit se ad*

SEPTIMVS EFFECTVS.

1 SEptimus est effectus clericatus vt clerici non possint carcerari pro causa ciuili, *c. peruenit de fideiuss. c. Odoardus de solutionibus, & vtrobiq; DD. omnes Couarr. in lib. 12. variar. resolut. c. 1. n. 9. Marches. in trac. de commiss. p. 2. c. 7. nu. 1. & seq. cart. mihi 554. Fuscus in suis singul. in lit. C. n. 115. Natt. cons. 319. n. 5. lib. 2. & cons. 356. n. 1. eodem lib. Frecc. in trac. de præsent. instrum. p. 13. q. 1. nu. 18. Bruu. à Sole in compend. resolut. propos. iur. in verb. clericus licet debitor Burg. in tract. de laudim. p. 3. inspect. 19. n. 36. Abb. in d. c. Odoardus n. 3. Io. Andr. in c. si clericus de sen ten. excomm. in 6. glos. & Franc. in c. dilectis de appell. Calder. in c. 1. de offit. ordin. Innoc. in c. vt famæ in gl. in verb. prælatorum de sent. excom. Butr. cons. 41. in fi. Milis in reper. in ver. clericus il 6. Matthes. in l. consentaneum nu. 18. vers. prædicta oĩa fallunt C. quo, & quan. iud. Rodor. Suarez in l. Tauri in tit. de los gouernos q. 5. n. 14. car. mihi 835. Pet. Barbo. Lusitanus in repet. l. maritus nu. 2. ff. solut. matrim. Anna cons. 124. n. 2. & 3. lib. 2. Bertac. in verb. clericus pro debito ciuili Alex. de Neuo in c. delictis n. 3. de appell. Hiero. Ceual. Hispan. in specul. pract. q. comm. cõtra com. q. 701. n. 9. Celsus Bargagl. in trac. de dolo lib. 6. reg. 20. n. 14. & lib. 4. c. 4. nu. 16. Camill. Galin. in tract. de verb. signif. lib. 7. c. 2. nu. 8. Cumia super ritu c. 95. n. 2. Bertac. in reper. in verb. clericus pro debito Anastas. Germon. in tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 15. n. 86. Alciat. in c. cum nõ ab homine n. 75. de iudit. Dom. Intrigl. sing. 78. n. 1 lib. 1. Matthes. sing. 60. n. 1. & ibi Serain in addit. multos alios allegat Monald. cõs. 28. n. 4. lib. 2. & cons. 124. n. 5. eod. lib. Farin. in tract. crim. q. 27. n. 66. & 67. vbi multos alios affert. Crot. cons. 183. nu. 19. lib. 2. Mars. in trac. de bannit. in verb. carcerati n. 11. & in prac. § . attingā n. 70. Io. Segur. Daual. in direc. iud. eccl. p. 2. c. 13. n. 17. Gaspar Beat. in tract. de inope debit. c. 17. n. 2. vbi multos atq; multos allegat in 3. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 239. Ioan. Guttier. in tract. de contract. iurat. c. 17. n. 7. in 6. to. eorundem tract. p. 2. car. mihi 64. Rodor. Suarez super leg. fori l. 3. in tit. de cessio. bonor. in vlt. §. seu sect. n. 14. car. mihi 302. Io. Iacob. Masul. in addit. ad Capic. dec. 161. n. 9. Menoch. in tract. de arbit. iud. q. 88. nu. 8. Marant. in pract. p. 6. actu 3. n. 43. in fin. & nu. 56. Soc. in tract. de cit. art. 5. n. 27. Horat. Carpan. super stat. Mediol. lib. 1. c. 167. n. 49. Affl. super cõst. Regni lib. 1. rub. 66. de clericis conuen. nu. 6. car. mihi 181. Dec. in c. reprehensibilis n. 30. & 31. de appel. Io. Batt. Caccialup. in tract. de debit. suspect. & fugit.*
2 *q. 5. n. 18. Gigās cons. 162. n. 9.* & ideo clerici dñr habe-

habere priuilegium ne possint conueniri nisi in quãtum commode facere pñt prout milites glos. Bart. Rip. n. 7. & alij in l. miles in prin. ff. de re iud. Abb in c. Odoardus de solut. gl. in c. studeat 50. dist. Capell. Tolos. decis. 245. & ibi Aufrer. in add. Fel. in c. cum ex officij col. 1. de præscript. Greg. Lopez super ll. Tauri l. 26. tit. 6. p. 1. in verb. vn clerigo a otro Cornel. Benincas. in tract. de paup. q. 8. Special. 4. n. 16. Fusc. in sing. in lit. C. n. 115. Foller. in tract. de censi. in verb. huiusmodi censualia n. 19. car. mihi 129. Couarr. in lib. 2. var. resolut. c. 1. n. 9. Molin. in tract. de contract. disp. 571. n. 12. Io. Stafil. in tract. de lit. grat. tit. de conmiss. super reduct. pensio. n. 8. car. 287. Gig. in trac. de pension. q. 35. & q. 62. n. 22. & cons. 111. n. 1. Franc. Viu. in comm. opi lib. 1. c. 99. Matth. Brun. in tract. de cession. bonor. in 3. q. princ. n. 11. Pet. Barbos. in repet. l. maritum nu. 8. ff. sol. matrim. Brun. à Sol. in cõpen. resol. propos. iur. in verb. clericus licet debitor Gasp. Beatius in tract. de inope debit. c. 17. n. 3. & n. 4. in fi. in 3. to. trac. diuers. p. 2. car. mihi 239. vbi dicit quod hæc opinio est æquissima, & prudentissima Io. Guttier. in trac. de cõtract. iurat. c. 17. n. 7. in 6. to. prędictorum tract. p. 2. car. mihi 64. qui multos alios allegat Suarez in com. opin. in l. C. n. 111. vbi testatur de comm. opi. Dec. in c. reprehẽsibilis n. 29. & ibi Adden. in lit. A. de appellat. Alex. de Neuo cons. 67. nu. 12. Fab. de Anna cons. 124. n. 8 lib. 2. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 15. n. 88. Menoc. in tract. de arb. iud. cas. 183. n. 19. Marc. Ant. de Amat. dec. 15. n. 16. vbi alios congerit, & testatur de com. op. Borgin. in trac. de tuto. & cur. n. 318. Io. Bat. March. in trac. de cõmis. p. 2. c. 8. n. 75. car. 562. ubi ēt alios allegat Th. Triuis. dec. 8. n. 8 lib. 1. Intrig. sing. 78. n. 1. lib. 1. Io. Ples in process. iud. tit. 23. n. 43. Monald. cõs. 28. n. 4. & cons. 124. nu. 3. lib. 2. Farin. in tract. crim. q. 27. n. 65. Alban. Mandell. cons. 122. nu. 5. lib. 1. & ibi Vincent. Annibal. in add. in lit. C. Crot. cons. 421. n. 26. lib. 2. Surd. in tract. de aliment. tit. 1. q. 78. nu.

3 20. Et prædicti effectus est ratio quia cum clerici sint milites Christi debent ppea, & multo magis gaudere priuilegijs militum seculi, hãc rationem adducunt multi paulo ante allegati, & in specie Ludo. Molin. in tract. de contract. præcit. disp. 572. n. 12. circa fin. Anastas. Germon. de sacr. immu. d. c. 15. n. 89. ꝙ dicit ꝙ si clerici possent carcerari, & tenerentur vltra quam facere possent hoc redundaret in opprobriũ clericalis dignitatis.

4 Ampliatur 1. iste 7. effectus vt ꝓcedat, tàm in clericis in sacris q̃ in minoribus cõstitutis, & ēt primæ tonsuræ dummodo ipsi obseruent dispositа per sacrum Concil. Trid. sess. 23. c. 6. de reform. hoc est ꝙ incedant in habitu, & tonsura, & alicui ecclesiæ de mãdato Episcopi inseruiant vel sint beneficiati vel in aliquo seminario reperiantᷣ nãq; isti tales q gaudēt priuilegio fori gaudebunt ēt beneficio c. Odoardus de solut. Anch. in d. c. Odoardus Neuizz. cons. 59. n. 3. Surd. cons. 259. n. 24. lib. 2. Ludou. Molin. in tract. de contract. disp. 571. nu. 13. Farin. in tract. crim. q. 27. n. 69. Rol. a Vall. cõs. 16. n. 11. lib. 4. Couar. in lib. 2. var. resol. c. 1. n. 9. vers. sed, & quod ad. Io. Gutier. in tract. de contract. iurat. c. 17. nu. 10. in 6. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 65. Io. Iacob. Masul. in add. ad Capic. dec. 161. n. 9. Horat. Carpan. super statut. Mediol. c. 167. n. 50. Io. Batt. March in trac. de commiss. p. 2. c. 8. n. 11. & 19. car. mihi 555. Menoch. in tract. de arb. cas. 183. Suarez de Pazz. in pract. p. 3. li. 2. c. vnico n. 4. Gaspar. Beatius in trac. de inope debitore c. 17. n. 2. in 3. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 240. Matthes. sing. 60. Anna cons. 124. n. 4. 6. & seq. Neuiz. cons. 59. n. 4.

5 Ampliatur secundo, vt procedat ēt si clericus conueniretur pro collectis, gabellis, seu tributo (casu quo ad talia teneret) namq; nec ēt isto casu poterit carcerari Egid. Thomat. in trac. de munerib. patrim. sect. seu §. incip. videndum nunc

6 est n. 15. cart. mihi 265. licet alias debitor taliũ functionum fiscalium possit carcerari, Bart. in l. nemo carcerē n. 3. C. de exactor. tribut. lib. 10. Bal. in l. ēt n. 20. C. de execut. rei iud. Saly. in l. cum, & filij circa fin. vers. nec hic dicitur C. qui bon. ced. poss. Intrigl. cons. 19. nu. 6. & ego aliàs dixi in meo tract. de excep. in prælud. nu. 130.

7 Ampliatur 3. vt dictus septimus effectus habeat locum ēt in clerico spoliatore qui si conueniter pro fructib. rei qua spoliauit poterit ītaetari beneficio c. Odoardus de solut. hoc est ne conueniatᷣ vltra quã facere põt Put. dec. 251. lib. 1. Rot. Rom. decis. 22. de rest. spol. in antiq. Io. Batt. March. in tractat. de commiss. par. 2. cap. 8. num. 57. cart. mihi 560.

8 Limitatur prædicta ampliatio vt non procedat qñ spoliator fuisset in dolo nãque concurrente dolo spoliatori condemnato non cõcedit beneficium d. c. Odoardus Rot. Rom. dec. præd. March. vbi sup. n. 58. & tũc isto casu dr̃ fuisse in dolo qñ passus est se cõdemnari ad restõnē rei, qua spoliauit March. c. 8. n. 60. Rot. Rom. diuers. tom. 3. dec. 841. quia si agnoscat bonam fidem aduersarij, & se malam causa m fouere, & propterea rem statim restituit tunc habebit locum hæc ampliatio.

9 Limitatur 2. vt spoliator non possit vbi beneficio c. Odoardus pro re, qua spoliauit, sed tantum pro fructibus March. locis præ alleg. & rõ esse potest quia si spoliator posset obijcere de beneficio d. c. Odoardus ēt pro re, qua spoliauit locu pletaretᷣ cum aliena iactura quod esset cõtra tex. in c. locupletari, & in l. iure naturæ ff. de reg. iur. & in l. si quis §. fin. ff. de iust. & iur.

10 Ampliatur 4. in clerico qui voluntariè, & nulla necessitate cogente, & causa lucri debita contraxit quia etiam ipse poterit opponere, & petere bneficium cap. Odoardus Ferret. cons. 145. nu. 1. & per tot. lib. 1.

Amplia-

11 Ampliatur quinto, vt dictus ſeptimus effectus habeat locum etiam ſi extaret ſtatutum quod debitor poſſit carcerari ad inſtantiam ſui creditoris nãque tale ſtatutum non compræhendit clericos, vt per tale ſtatutu m poſſint carcerari, *Caualc. in tractat. de tutor. & curat. nu. 319. vbi ad hoc allegat Alex. in l. miles in fin. ff. de re iud. Pariſ. de Put. in tract. de ſind. in verb. mandauit col. 2. in fin. & col. 3. in princ. cart. 120 & c. An doctor col. 2. circa finẽ, car. 44. Mat. Brun. in tract. de ceſſio. bonor. q. 10. ſub nu. 3. verſ. quod etiam procedit, & nu. ſeq. Addent. ad Dec. in l. in toto iure ff. de reg. iur. Mattheſ. ſing. 59. DD. in l. 2. §. omnes ff. de iud. de qua ampliatione dixi latè ſup. eff. 2. q. 19. nu. 302. & in meo tract. de except. in præludi. nu. 89. & ſeq. nu. 162. & ſeq.*

12 Ampliatur 6. vt clericus debitor non ſolũ non poſſit carcerari pro debito ciuili verum ẽt ſi eſſet obligatus in forma cameræ nec poterit excõicari, *vt eſt determinatum per ſacrum Cõcil. Trid. ſeſſ. 25. de reform c. 3. & ex noſtratibus voluerunt Brun. à Sole in cõpen. reſolut. propoſ. iur. in verb. clericus licet debitor Maur. Burg. in tract. de Laudi. lib. 3. in ſpect. 19. nu. 4. & 5. & ſeq.* vbi latè ponit qñ & quo ordine debeat, & poſſit excõicari, *Zanc. in trac. de priuileg. eccl. priuileg. 114. n. 11. Monald. conſ. 28. n. 5. lib. 2. & cõſ. 124. n. 4. lib. 1. Couar. lib. 2. var. reſolut. c. 1. num. 9. Io. Segura de Auilos in direct. iud. eccleſia. p. 2. c. 13. n. 17. Gaſp. Beatius in trac. de inope debit. c. 17. nu. 9. in 3. to. trac. diuerſ. p. 2. cart. mihi 239.* & licet cõtra præſentẽ ampliationẽ tenuerint Ant. Maſſ. *in tract. de oblig. in forma cammer. p. 1. q. 2. nu. 8. & 10. Intrigl. ſing. 78. nu. 3. lib. 1. Farin. in tract. crimin. q. 27. nu. 70.* nihilominus prima opinio eſt communior, & magis vera.

13 Ampliatur ſeptimo, vt nec etiam pro debito cenſus iuxta formam bullæ, & Regiæ Pragmaticæ prout in iſto Regno clericus poſſit carcerari quia licet ex diſpoſitione prædictæ Pragmaticæ poſſit fieri exequutio contra perſonas, & bona detemptorum bonorum ſpecialiter ſubiugatorum nihilominus hæc exceptio admitti debet duobus rationibus prima quia ſtatutum prædictum non obligat perſonam clerici, *vt dixi ſupra paulo ante ampl. 1. nu. 11.* ſecunda quia hoc reſpicit modum exequutionis ideo admittitur aduerſus exequutionem cenſuum bullarium, *vt dixi in meo tractat. de except. except. 23. per tot.* nec obſtat quòd pragmatica ædita pro exequutione prædictorum cenſuum bullarium ſit edita ad petitionem trium brachiorum, & ſic etiam brachij eccleſiaſtici quo caſu ſtatutum ligat ipſos clericos, *vt dixi ſupra effect. 2. limit. 20. nu. 183.* quia reſpondeo quòd clerici non ſolum tacitè prout eſſet iſto caſu, verum nec expreſſe poſſunt renuntiare huic priuilegio, *vt dicam infra ampl. 10. num. 19. & ſeq.* ideo iſta exceptio admittitur in bulla, & ratio eſt, quia hæc exceptio reſpicit modum executionis, & non obligationis ſicut priuilegium ne conueniatur, vt dixi de exceptionibus, nec obſtat quare pragmatica ſit edita cum conſenſu brachij clericalis, quia clerici non poſſunt renuntiare huic priuilegio, *vt dixi ſupra.*

14 Quæ prima opinio, & ampliatio in tantum eſt vera quòd ſubampliatur, vt non ſolum nõ poſſit excommunicari, verum etiam ſi de facto reperiretur excommunicatus debet ſtatim abſolui abſq; difficultate, *c. Odoardus, & quòd ibi not. DD. de ſolut. Guttier. in tract. de contract. iurat. c. 17. nu. 1. in 6. to. tract. diuerſ. par. 2. car. mihi 64.*

15 Ampliatur 8. vt prædictus ſeptimus effectus quòd clerici non poſſunt carcerari pro cauſa ciuili procedat, & habeat locum etiam ſi eſſet obligatus vigore inſtrumenti guarentigiati *Fab. de Anna conſ. 124. nu. 13. lib. 2.*

16 Ampliatur 9. vt nec etiam poſſit carcerari pendente iuditio an debeat admitti ad beneficium dicti cap. Odoardus, *Fabi. de Ann. conſ. 124. num. 12. lib. 2. ad quod allegat text. in l. 1. C. qui bon. ceder. poſſ. & quòd ibi not. DD. Bald. in §. fin. num. 6. inſtit. de actio. Abb. in dict. cap. Odoardus num. 8. Matth. Brun. in tractat. de ceſſi. bonor. in 3. quæſt. princ. num. 1. & ſequen.* & dictis per Annam addo rationes quia ſi carce-
17 raretur pendente iudicio, & poſtea reperiretur quòd clericus deberet admitti ad tale beneficium clericus reperiretur grauatus ex priori carceratione grauamine irreparabili, quia carceratio dicitur afferre damnum, & grauamen irreparabile, *Bald. in l. per diuerſas in 10. quæſt. C. mandat. & in l. ſi clericus, colum. 2. C. de Epiſcop. & cleric. & in l. vnica C. de in integr. reſtit. Iaſ. in l. 4. §. ſi quis condemnatus nu. 22. ff. de re iud. Neuizan. conſil. 52. num. 8. Iodoc. Damader. in practic. criminal. cap. decimoquinto in titul. de citat. reali num. 8. cum multis alijs quos allegat, Farinat. in tractat. criminal. quæſtio. 27. num. 135.* ideo debet prius diſcuti an poſſit
18 carcerari, & poſtea deueniri ad capturam perſonæ, & carcerationem vltra quòd carceratio affert iniuriam, *Bald. in l. ſi venditor §. qui preſ. ff. qui ſatiſdare cogantur Marſil. ſingul. 93. & in l. 1. in princ. num. 2. ff. de quæſtio. Maccabr. conſil. 80. num. 9.* & famam maculat, & onerat Corn. *conſil. 295. colum. 2. lib. 3. Dec. conſ. 73. colum. 1. Crauett. conſ. 336. nu. 31. Riminald. iun. conſ. 554. num. 65. lib. 5.*

19 Ampliatur 10. in debito iurato, quia non obſtãte iuramento poterit clericus conuentus ſe lætari priuilegio dict. cap. Odoardus, *Couarru. in lib. 2. variar. reſolut. capit. 1. num. 9.*

Io. Guttier. in tractat. de contract. iurat. part. 1. cap. 17. num. 36. Franc. Monald. consil. 28. nu. 5. libro secundo, Anastasi. Germon. in tractat. de sacror. immun. lib. 3. capit. 15. nume. 95. Thom. Triuis. decisio. 8. num. 4. lib. 1. Hieronym. Ceuall. in specul. practic. quaestio. comm. contra commun. quaestio. 701. num. 11. qui omnes alios concordantes adducunt.

20 Sed contrariam opinionem in ista ampliatione quòd immo, vbi interuenit iuramentum clericus non possit se iuuari exceptione dicti cap. Odoardus, *tenuerunt Folleri. in tractat. de censib. in verb. huiusmodi censualia nume. 19. cart. mihi 229. & super constitut. Regni in titul. de Episcop. & cleric. cap. si quis clericus num. 27. cart. mihi 46. Seraphin. in tractat. de priuilegg. iuramen. priuileg. 56. num. 7. Gomez. super regul. Cancellar. in compend. vtriusque signat. colum. fina. cart. 172. Domin. Maur. Burgi. in tractat. de Laudim. par. 3. inspect. 19. num. 35. Brun. in tractat. de cession. bonor. quaestio. 3. princ. num. 17. Farinat. quaestio. 27. num. 70. qui omnes etiam alios allegant.* ego vero in ista opinio-
21 num diuersitate pro habenda vera, & determinata resolutione puto quòd non sit recedendum à distinctione quam posuerunt Molin. *in tractat. de contractib. disputat. 571. nu. 16. & Io. Guttier. in tractat. de contract. iurat. par. 1. quaest. 17. num. 34. & sequen. in 6. tom. tractat. diuersor. par. 2. ca t. mihi 66.* Scilicet aut clericus in specie renunciauit cum iuramento beneficio dict. cap. Odoardus, & sic promisit
22 non allegare dictum cap. nec pacto contrauenire, & tunc clericus conuentus non poterit tali pacto iurato contrauenire, nec huic conclusioni obstat illa conclusio quòd clericus non potest tali priuilegio renuntiare, vt dicam infra, quia respondeo quòd est verum quòd non potest renuntiare, sed quia si opponeret de tali priuilegio incideret in periurium ideo ante obtenta absolutionem à tali iuramento debet permanere in carceribus alias mortaliter peccaret, & pro euitãdo peccato mortali carcerabitur tunc clericus, quia minus malum est, vt detrimentum aliquod patiatur corpus quàm ætaliter anima offendetur, & anima est cunctis rebus, & etiam corpori præferenda, *Bertach. in verb. anima l. sancimus C. de sacrosan. eccles. Specul. in tit. de aduocat. §. nunc tractemus vers. facio autem Felyn. in c. in præsentia nu. 63. de probat. Socyn. sen. cons. 191. num. 5. vers. tertio ex eo quia lib. 2. & ex duobus malis id quòd est minus est eligendum l. si procurator de dol. except. C. exigendi l. de procurat.*
23 Et non est dubium quòd isto casu debitore adhuc existente carcerato, possit implorari relaxatio à iuramento, & ei debet, & possit concedi absolutio qua obtenta poterunt relaxari ex quo non obstat amplius vinculum iuramẽti imo ipsi iudices ecclesiastici absq; eo quod clerici debitores aliquid petant debent eosdem clericos relaxare à carceribus, & absolutionem à iuramento tradere quia iuramẽtum quod clericus renuntiauit priuilegio illius Cap. non abstringit iudices quin possint eos relaxare immo ipsi iudices possunt cogere creditores, vt tale iuramentum relaxent quia cum tale iuramentum sit pernitiosum, & contra decentiam ac bonum rei publicæ Christianæ introductum, & contra
24 bonos mores nõ est dubium quòd iudex poterit cogere partes ad illud relaxãdum, *Mancin. de iuram. car. 538. nu. 1. Serafin. priuileg. 67. nu. 10. Feder. de Sen. cons. 272. Fely. in c. 1. nu. 22. de iureiur. Gram. cons. 25. nu. 11. in ciu. Couarr. in lib. 1. variar. resol. c. 4. nu. 5. vers. veni vt res ista Crauett. cons. 192. nu. 2. lib. 1. Rol. à Vall. cons. 7. nu. 50. lib. 3. Neuiz. cons. 21. n. 25. Spec. in pract. p. 4. disti. 11. nu 40. Natt. cons. 497. nu. 1. lib. 3.* qui omnes alios concordantes allegant, & dicunt quòd hoc non solum procedit in iudice ecclesiastico, verũ èt in iudice sæculari.

25 Aut clericus non renuntiauit suo priuilegio introducto ex dispositione dict. cap. Odoardus, sed solum, & simpliciter iurauit soluere debitum, & tunc iterum est distinguendum, aut promisit soluere insolidum debitum, vel integrè, vel cum alia dictione, quæ diminutionem tollat, & tunc nec etiam posset se lętari de tali beneficio, sed tenebitur insolidum, & propterea posset carcerari licet (vt dixi paulo supra) iudex post carcerationem posset à tali iuramento absoluere, & carceratum relaxare.

Aut simpliciter promisit cum iuramento soluere, & propter tale iuramentum non carcerabitur clericus debitor, *prædictæ conclusiones in effectu colliguntur ex Molina, & Guttier. loc. citat.* licet Hieronym. Ceuall. Hispan. *in Specul. practic. quaest. commun. contra commun. quaest. 701. num. 11.* dicat quòd nec etiam si renuntiatio huius priuilegij facta cum iuramento obstabit iuranti, ita vt propter eam possit carcerari, nec huic vltimæ distinctioni poterit obijci quòd eo ipso quòd quis promittit soluere, verbi gratia scutos centum videatur illos integrè, & indiminutè solue-
26 re permittere, cum indefinita equipolleant vniuersalibus, *Zanc. consil. 75. num. 254. Bolog. consil. vltim. numero 117. & 120. Maccabrun. consil. 26. num. 176. & consil. 37. num. 13. & 14. & consil. 33. num. 37. & 38. Gall. consil. 43. nu. 41 & 42. Laurent. de Pin. consil. 61. num. 17.* Et per consequens non prodesse, nec subsistere potest hæc distinctio, quia respondeo quod hoc motiuũ tollitur per id quod in simili

mili traduut DD. in distractione, & deductione legitimæ, & Trebellianicæ scilicet quòd si testator grauat hæredem, vt restituat hæreditatem, vel soluat legatum integrè, & in-
27 diminutè, tunc non posset hæres prædictas quartas detrahere, *Amatus decisio. quadragesima secunda nume. 3. Surd. consilio. 412. nume. 40. Alexandr. qui de commun. opinio. testatur Curti. iuni. Rip. Corsett. Guidon. Pap. Gallia cum multis alijs quos refert Turrett. consilio 50. numero sexto libro secundo, qui etiam tastatur de magis commun. opinion. Michael de Vassall. in §. Trebellianica quæst. octaua numero secundo, vbi de commun. testatur*, si vero hoc disponat simpliciter nullo adiecto verbo, quod integritatem denotet, tunc hæres prædictas quartas legitimè detrahere poterit *toto titul. ad leg. Falcid. & ad Treb.* & nihilominus non est dubium, quòd testator legando centum, vel grauando hæredem ad restitutionem hæreditatis loquitur indefinitè, & sic equipolleat vniuersali locutioni, & habetur ac si dixisset totam hæreditatem, vel omnes scutos centum, & nihilominus nō propterea hoc casu hæres excluditur a detractione prædictarum quartarum.

28 At si renuntiatio ipsius priuilegij capitul. Odoardus esset facta simpliciter, & absque iuramento tunc nulla cadit difficultas, quòd non teneat nec propter eam clericus carcerari poterit, *Molin. in dict. tractat. de contractib. eadem disputat. 571. numero decimo sexto in princ. Guttierr. in tractat. de contract. iurat. part. 1. cap. decimoseptimo numero trigesimoquarto in sexto tom. tractat. diuersor. part. secunda cart. mihi 66. Foller. super constitut. Regni in titul. de episcop. & cleric. capitul. si quis clericus numero 23. & 27. circa fin. cart. mihi 45. & in tracat. de censib. in verb. huiusmodi censualia num. 19. in fin. cart. mibi 129. Vrsill. in adnot. ad Afflict. decisio. 172. num. 2. & dec. 206. nu. 4. Horat. Carpan. super stat. Mediol. c. 167. n. 51. lib. 1. Brun. a Sole in compend. resol. propos. iuris in verb. clericus non pōt Fel. cons. 9. nu. 5. Butr. cons. 44. Host. & Io. Andr. in d. c. Odoardus, Fusc. in suis sing. in lit. C, nu. 115. Caualc. in tract. de tutor. & curat. n. 322. circa fi. Egid. Thom. in tract. de muner. in §. seu sect. incipien. videndum nunc est num. 15. & sequen. cart. mibi 265. Monald. cons. 28. num. 5. 6. lib. 2.*

29 Ampliatur 11. & vltimo, vt hoc beneficium possit deducere clericus, & de eo se opponere tàm coram iudice à quo, quàm corā iudice ad
30 quem *Franc. Monal. cons. 28. nu. 9. lib. 2.* & rō esse potest quia hæc exceptio dr̄ modificatoria ex quo respicit modum executionis *Rebbuff. de ex*
31 *cep. n. 59. & 60.* vnde sequitur vt possit opponi in quacunq; parte iudicij, & etiam post sententiam, & in executione ipsius sententiæ, *vt dicunt prec. DD.*

32 Limitatur nūc dictus septimus effectus clericatus aliquibus modis, & primo, vt non habeat locum in clerico q̄ aliquo modo reperit̄ in dolo, namq; is non poterit vti beneficio d. c. Odoardus, sed omnino posset carcerari *Put. dec. 394. p. 1. March. in trac. de commiss. p. 2. c. 8. n. 57. in fi. car. mibi 560. & n. 69. car. 561. Alciat. in c. cum non ab homine n. 76. de iud. Io. Segura, Dauol. in director. iud. eccl. p. 2. c. 13. nu. 21. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. si quis clericus n. 13. vers. limtia prædicta car. 45.* quia suus dolus nominem debet patrocinari, *l. verum §. hoc quoq; ff. pro socio gl. in l. Titio in prin. ff. ad municip. Bald. In l. si infantem ff. de leg. 1. Bertac. in verb. dolus colum. 2. circa medium.*

33 Ex qua limitatione infero Primo, ꝙ si clericus t̄pe contractus se finxit non esse clericum altero contrahente id ignorāte non poterit vti beneficio d. c. Odoard. sed debet omnino carcerari propter dolum quo induxit creditorem ad se cum contrahendum, *Molin. in tractat. de contract. disput. 571. num. 14. Guttier. in tract. de contract. iurat. par. 1. cap. 17. nu. 20. in 6. tom. tract. diuers. par. 2. cart. mibi 65.*

34 Secundo infertur ꝙ clericus, qui eius bona abscondit, & non indicauit suis creditoribus non poterit allegare tale beneficium, quia ex tali actu redditur indignus *Mol. eo. nu. 14. Put. dec. 22. lib. 1. March. in tract. de commiss. p. 2. c. 8. n. 77. car. mibi 561. Sanseuer. in tract. de debit. suspect. & fugit. q. 6. 5. q. principalis Gasp. Beatius in tract. de inope cap. 16. nu. 126. & cap. 17. nu. 12. in 3. tom. tract. diuers. par. 2. cart. mibi 237. & 239. Auil. in præcit. num. 21.*

35 Tertio infertur vt hoc idem procedat in clerico, qui post debitum contractū pararet se ad fugā vel esset de fuga suspectus namque is poterit carcerari non obstante d. c. Odoard. de solution. *Alciat. in c. cum non ab homine nu. 75. vers. & ex hoc infertur de iud. Io. Guttier. in trac. de contract. iurat. p. 1. c. 17. n. 29. in 6. to. tract. diuers. p. 2. car. mibi 66. multos congerit Greg. Lopez super ll. Tauri l. 23. tit. 6. p. 1. in gl. los deuessen prender Io. Segur. Dauil. in direct. iud. eccl. p. 2. c. 13. nu. 17. Molin. in tract. de contract. disp. 571. n. 15. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. si quis clericus nu. 14. car. mibi 45. Carpa. super stat. Mediol. c. 167. n. 54. lib. 1. Gigans cons. 162. nu. 9. Paris. de Put. in tracta. de sindicatu in ver. captura il 1. num. 10. cum multis alijs quos allegaui supra in primo effect. ampl. 81. num. 547.*

36 Quarto infertur quòd clericus qui alienauit eius bona in fraudem suorum creditorū, & sic reperitur non soluendo poterit carcerari, *Dynu. in §. item si quis in fraudem institut. de action. Folleri. in tractat. de censib. in verb. huiusmodi censualia nu. 20. cart. mibi 129. Ferrett. cons. 144. num. 4. lib. 1.*

37 Quinto infertur ꝙ clericus, qui contraxit dolosè se non esse soluẽdo, & per cons̃s aio se eximẽdi ab obligatione beneficij d.c.Odoard. poterit is talis carcerari pro debito ciuili, *Bart. in §.fin.instit.de act. Alciat.in c. cum non ab homine n.77. de iud. Foller.in tract.de censib.in verb. huiusmodi censualia n.20.in fi.car.mihi 129. Alb.cõs. 122.n. 7.* vbi dicit ꝙ hoc procedit in clerico, q̃ tpe cõtractus non hẽbat plus q̃ tpe solutionis.

38 Limitatur 2. vbi debitum processerit ex delicto vel quasi: quia tunc non haberetur rõ ne egeat, sed poterit conueniri in solidum, & carcerari, *c.olim il 2.de rest.spol.gl.fi. in d.c.Odoardus de solut. Dom.de S.Gem.in c.si clericus de sent. excõ. Io.Batt.Marcb.in tract.de commiss.p.2.c.8.nu.45. car.mihi 558. Alex.de Neuo in c.reprahensibilis n. 49.& 54.de appell.vbi Hostiens.& Io.Andr. Fely. in reper.in verb.clericus debitor Io. de Anan.in c.dilectus n.2.de appell. Matth.sing.60.n. 1. & ibi Serain.in add. Mars.in pract.crim.§.attingam nu. 70. & in tract.de ban.in verb.carcerati nu. 12. Farin. in tract.crim.q.27.n.72. Guttier.in tract. de contract. iurat.p. 1.c. 17.n.23.& seq. in 6.to. tract.diuers.p. 2.cart.mihi 65. Segur.in direct.iud. eccl. p.2.c.13. n.21. Foller.in const. Regni in tit. de episc.& cler.c. si quis clericus nu. 12. ver. limita pradicta car. 45.*

39 *Carpan.super statut.Mediol.c.167.n. 53.lib.1.* Et ideo ẽt si agaẽ ciuiliter de delicto clericus nihilominus poterit carcerari, *c. 1. deposit. Diaz in prac.crim.c. 114.in princ. Foll.in pract.crim.canon. in verb.& carceribus mancipatis c.12.nu. 2.& seq. Farin.d.q.27.n.72. vbi alios allegat Harman. in li.*

40 *2.pract. Foré.c.2.obser.4.n.1.* Sed est dubiũ apud nostrates an clericus nõ habens in bonis luat in corpore, & sic an pœna pecuniaria poterit conuerti in corporalem per iudicem ecclesiasticũ pp paupertatẽ aliqui nãq; dixerũt ꝙ non prout fuit Diaz *in pract. c.* 134. quẽ refert Auilos *in direct.iud.eccl.p.2.c.11.nu.* 17. vbi dicit ꝙ isto casu iudex talẽ pœnã pecuniariã cõmutabit in aliã suspensionis vel exilij vel aliam pro arbitrio consideratis circunstãtijs debitis, vel

41 in alijs spiritualibus operib. vt in orõnibus, & ieiunijs, vel similibus, sed contrariũ, & melius tenuerunt Boer. *dec.349.n.11. Gasp. Beat.in trac. de inope debit.c. 11.nu.3.in 3.to.tract. diuers. p. 2. Menoc.in tract.de arb.cas.44.n.7. Guttier.loco sup. cit. Io.Batt. Baiar.in add. ad Clar.§.fi.q.95.nu.13.*

42 Sublimitatur mõ prędicta limitatio, vbi clericus esset ad talem pęnã condẽnatus pro interesse, parti applicandã, *Guttier.d.c.17.n.27. Innoc.in d.c.Odoard.de solu.Io.Batt.Ferret.cons.145. n.1.lib.1.* vbi loquitur in clerico condemnato ad restitutionem rei furto subtractæ, vel ad extimationem iniuriarum *Hier.Cenall.in Spec. pract.q.comm.contra comm.q.701.nu.8.* vbi dicit ꝙ secus est si pęna applicetur alicui pio loco.

43 Limitatur 3. vbi clericus debitũ negaret, qa ad hoc, vt clericus admittaẽ ad beneficiũ d. c. Odoard. & c. peruenit, dẽt debitum confiteri, *Put.dec.321. Alciat.in c.cũ non ab homine n.76. de iud. Io.Guttier.in trac.de debit.iurat.p. 1.c.17.n.2. in 6.tom.trac.diuers.p.2.car.mihi 64. Ferrett.cons. 144.n.2.lib. 1. Molin.in tract.de cõtract.disp.571. nu. 12. Marcb.in trac. de commis.p.2.c.8.nu.12.& 59. Cels.Bargal. in tract. de dolo lib.6.regul.20.nu. 14.& lib.4.c.4. nu.16.*

44 Limitatur 4. in clerico condẽnato per tres sñias conformes *Bald.in l.1.C.qui bo.ceder. poss. Aret.& Ias.in §.fin.inst. de act. Foller.in tract.de censib.in uer. huiusmodi censualia nu.20.cart.129. Marcb.pracit.c.8.n.56.& 60.car.559. Moed.dec. 1.alias 17.in tit.de sol.Put.dec.56.n.9.in fi.Gigãs cons.111.nu.8.Farin.q.27.nu.70.Couarr.in lib.2. var.resol.c.1.nu.9.vers.quoties vero.*

45 Sed contrariã opinionẽ in hac limitatione tenuerunt Anast.Germon.*in tract.de sacr.imm. lib.3.c.15.n.55. Couar.loc.sup.cit.* q re vera istã, & non contrariã opinionem affirmat, *& in lib. prac.q.c.25.n.1.& vlt.Marcb.d.n.56.* vbi ẽt asserit ꝙ ita fuit bis iudicatũ per Rot. Rom. *Put. dec.56.n.56.lib.1.Triuis.dec.8.n.5.lib.1.Monald. cons.28.nu.5.lib.2.Gutt.in tract.de contract.iurat. p.1.c.17.n.3.in 6.to.trac.diuers.p.2.car.66.Moli. in trac.de contrac.disp.571.n.15.* vbi dicit ꝙ nulla reperit cõmoda rõ cur eo priuilegio nõ gaudeat si appellauerit à duab. sñijs contra se latis, & expectet tertiã, cui ego addo ꝙ vtens priuilegio appellationis à iure permisso non põt dici dolosus cũ vnicæ sñiæ stare nõ teneat, nec vnius iudicis dicto, vñ si remedio appellationis fuit vsus lege permittẽte pęnã non dẽt pati *arg.l.Graccus ff.ad l.Iul.de adult.* & licet *Mars. d.*

46 *n.60.*& Triuis.*d.n.5.* pro conciliandis illis opinionibus videantur distinguere, aut clericus hẽbat iustã cãm litigãdi, & tunc ꝓcedit secũda opi. aut nõ hẽbat iustã cãm, & tunc ꝓcedit prima: ego tñ nõ recederẽ ab ipsa secunda opi. ex

47 alia rõne qa remediũ appellationis introductũ in fauorẽ condẽnati redũdaret cõtra eũ ꝙ esset contra regulã, quod est introductũ ad vnũ finẽ non dẽt operari contrarium effectum, *l.legata inutiliter ff.de adimend.legat.l.non oĩs in princ. ff.si cer.pet.l.si a milite,§.1.ff.de testam.milit.l.si Rufin.C.eo.tit.l.cũ tali ff.de cõdit. & demonstr.cũ multis similibus quos late cõgerunt Maccabr.cõs.34. n.20.& cons.29.n.75.& cons.85.n.136.Maluas. cons.103.n.50.Intrig.de feud.cẽt.2.art.1.nu.490.*

48 Limitatur 5. prædictus septimus effectus ꝙ clericus non põt carcerari pro cã ciuili, vt non hẽat locũ in clerico beneficiato aduersus pensionariũ qñ ipse debitor pensionis consensisset impositioni talis pẽsionis, qa tunc non est honestũ, postq̃ hẽt beneficiũ, ad cuius regressum se obligauit ob non solutionẽ, quod iuuet exceptione d.c.Odoar.vel alia simili, *Gomes in cõment.*

*ment.ad reg.Cancell.in cõpen.vtriusq; signat. in tit. de annal.poss.q.53.in fi.car.mihi 163.Foll. in tract. de censib.in verb. huiusmodi cẽsualia n.20.car.mihi 129.March.in trac.de commiss.p.1.c.14.n.11.car. mihi 144.& p.2.c.8 nu.48.cart.mihi 558.Triuis. dec.8.n.2.lib.1.Gig.cons.111.nu.3. & 5.Farin.in trac.crim.q.27.n.70.Couarr.in lib.2.var.resol.c.1. n.9.vers.quoties vero.*secus si pẽsio fuisset impo-
49 sita per Papã motu proprio sine consensu Rectoris bñficij, quia tunc admittitur ad bñficiũ d.c.Odoard.de sol.*Rom.cons.369.Gig.in trac.de pensi.q.10.nu.3.& cons.111.nu.11.& 12.*

50 Ampliatur pñs limitatio,vt nõ solũ debitor pensionis non possit vti bñficio d.c. Odoard. verum ẽt nec cedere bonis, *Gig. d.tract. de pension.q.2.Neuiza.cons.59.Ferrett.cons. 144.lib.1. & cons.145.eod.lib.Couarr.in lib.2.variar.resol.c. 1.Menocch.in tractat.de arbit.cas.183. in fin. quos omnes refert,& sequitur March.d.c.8.nu.48.*

51 Limitatur 6.in clerico qui eius bona consũpsit in ludis prohibitis vel turpiter cum meretricib.eidem dissipauit *Ferret.cons.144. n.3.lib. 1.vbi alleg. Bal.in l.1.col.fi.C.qui bo.ced.pos.*

52 Limitat̃ 7.in clericis coniugatis,qa isti non consequunt̃ priuilegia clericalia præter priuilegiũ fori, & canonis si qs suadente diabolo, *c. Ioannes de cler. coniug. c. 1.de cler. coniug. in 6. Natt.cons.319.n.6.& cons.356.nu. 1. lib. 2.Molin. in trac.de cõtract.disp.571.n.13.Io.Iacob. Masull.in add.ad Capic.dec.161.n.9.* qdquid in contrarium voluerit Fel. *in c. Eccl. S. M. num.* 103. *vers. sunt aũt multa de constit.*

53 Limitatur 8.qñ clericus administrasset bona aliena, vt quia fuisset tutor vel procurator, & malã rõnem reddidisset de administratis,qa tunc poterit carcerari ꝑ eo quod remanet debitor *Anch.in c.1.n.6.de pos.Ferret.latè cons.* 144. *n.1. & seq. lib.1.* licèt cõtrariũ tenuerit Caual. *in tract.de tutor.& cur. num.322.*

54 Limitatur 9.in clerico excommunicato qui pro causa ciuili poterit carcerari,*March.in trac. de commiss.lib.2.c.8.n.45.& 49.car. mihi 559.*

55 Limitatur 10.in clerico, q peruenit ad pinguiorem fortunã postq̃ vsus fuit beneficio d.c. Odoard. de solut. quia tunc tenet̃ super bonis postea quęsitis debitum soluere,& ad illud tenetur insolidum *March. in trac. de commiss. p.2.c.8.n.55.car.mihi 559.vbi alleg.Rot. Ro. dec. 31.n.5.in fi.in tit.de rest.spol.in antiq.*cui ego addo rõnem. s. quia cũ hæc quasi cessio bonorũ non fiat vituperosè, & cum aliquo dedecore seqtur vt non sit sublata obligatio ꝑut tollit̃ per cessionem ignominiosè factã *prout dixi latè in meo trac.de excep.ad materiam statuti exclud.omnes excep.excep.17.num.6.& seq.*

56 Limitat̃ 11.vbi clericus esset debitor alicuius, qui esset pauperior ipso clerico *Barb. in c. Odoard.n.2.de solut.Neuiz.in cons.59.* & est regulare ꝙ debitor non põt se lætari priuilegio ne cõueniat̃ vltra q̃ facere põt si creditor est pau-
57 perior ipso debitore *Matth. Bru. in trac.de cessio. bo.q.13.4. q. princ.* vbi hoc limitat qñ creditor esset creditor ex cã lucratiua, & non onerosa.

58 Limitatur 12.in clerico debitore rõne depositi pænes se facti, qa aduersus exactionem talis debiti non poterit opponere de priuilegio d.c.Odoard.*Matth.sing.60.n.1.Io.Segura Dauil. in direct. iud. eccl.p. 2.c. 13. num. 21. Foller.super constit. Regni in tit. de episc. & cler. c.si quis clericus num.13.vers. limita prædicta.*

59 Limitatur 13.in clerico degradato ex eo qa falsificauit literas Romani Põtificis qa is capi & carcerari poterit ꝑ debito ciuili, ex quo tũc clericus ammittit oĩa priuilegia clericalia c. falsariorũ de crimine falsi *Gasp.Beat.in tract. de inope debit.c.17.nu.16.in 3.tom.tract.diuers. p.2. cart. mihi 240.*

60 Limitatur 14.in clerico,q suscepit clericatũ postq̃ fuit cõdẽnatus ad solutionẽ debiti nãq; ipse nõ poterit se lętari de beneficio d. c. Odoardus *Couar.in lib.prac.q.c.32 n.4.in 2.concl.put eũ allegat March. ĩ trac.de cõmis.p.2.c.8.n.78.car. mihi 562.Put.dec.364.p.1.Gasp.Beat.in tract. de inope debit.c.17.n.22.in 3.to.trac.diuers. p.2.car. mihi 240.*& ꝙ dictũ est de eo q clericatũ assũpsit postq̃ fuit condẽnatus ꝑcedit ẽt in eo q effectus est clericus post contractã obligationẽ: qa nec is poterit se lætari hoc beneficio, & ha-
61 bet ac si non esset clericus,ꝙ tãto facilius ꝑcederet si is talis clericatum assũpsisset occultè, & clandestinè *Bald. in l.officiales C. de sacros. eccl. Rainald. Corsus in add.ad Oldrad.cõs.4.in litera B,* vbi dicit ꝙ fraus isto casu non præsumitur si probauerit se voluisse religionem vel clericatũ antequã debitum contraxisset,sed quia de ista conclusione loquutus sum supra eff. 1.lim.61. nu.1097. ideo ad ibi dicta me remitto.

62 Limitatur 15.qñ clericus conueniret̃ actione reali,qa ex quo tunc non prętendit̃ aliquid contra personã non poterit obijcere de dicto priuilegio c. Odoardus, ne cõueniantur vltra quã facere põt *DD.in d.c.Odoardus Aret.in §.itẽ si de dote col. 1.vers.in ea glos.in fi. instit.de action. Foller. super constit.Regni in tit.de episc. & cler. in c.si quis clericus nu.30.car. mihi 47.*

63 Limitatur 16.in clerico mercatore,& negotijs secularibus se immiscente, *Brun. in tract. de cession. bonor.q.3.n.15.*& licet in hoc contrariũ tenuerit Foller.*loco sup cit.n.30.* ego tñ non discederẽ ab opinione ipsius Brun.quia isto casu ammittit priuilegiũ d.c. Odoardus in pęnam sui delicti, qa clericus exercendo mercaturam delinquit, qa facit contra id quod ei est interdictum,*vt dixi sup.eff.6 per totũ,* nec est mirum quod propter mercaturã ammittit priuilegiũ d.c. Odoardus, quod est introductum de iure posi-

positiuo si propter eundem delictum ammittit priuilegium fori, quod est introductum de iure diuino, *vt dixi sup. effect. 1. ampl. 2. & nu. 2.* Immo oẽs fere DD. in d. 2. ampl. allegati, dicunt ꝙ clericus propter mercaturã omne priuilegium clericale, & per cõsequens etiã istud quia qui omne dicit nihil excludit, *l. Iulian. ff. de leg. 3. l. omnia ff. si cert. pet. vbi Dec.*

64 Quam tñ limitationẽ intelligendã esse puto in debitis cõtractis ratione mercaturæ qa si ꝓ eis conueniatͬ non poterit opponere de dicto beneficio secus in debitis alia occasione contractis, *ad quod moueor per ea quæ dixi supra eff. 3. lim. 1. n. 176.* vbi ex multis conclusionibus dixi quod clericus mercator tenetur soluere gabellã, sed ꝓ rebus, quę spectant ad mercaturã, non aũt pro alijs rebus, *& per ea quæ ẽt dixi supra eff. 2. lim. 2. n. 116.* vbi dixi quod mercator subiacet statutis Principis secularis, sed in ijs, quæ respiciunt mercaturam tantum.

65 Et aduertendũ est ꝙ licet clericus nõ possit carcerari pro cã ciuili neq; conueniri vltra q̃ facere põt, poterit tñ cõpelli ad præstandã iuratoriã cautionẽ de soluendo cũ ad pinguiorẽ fortunã venerit *d. c. Odoard. & ꝙ ibi not. Doct. & præcipuè Bobic nu. 14. de solut. Gasp. Beat. in tract. de inope debit. c. 17. nu. 9. in 3. to. tract. diuers. p. 2. car. mihi 239. Maur. Burg. in tract. de Laudim. p. 3. inspect. 19. n. 36. Tho. Triuis. dec. 8. n. 9. lib. 1. Zanc. in trac. de priuileg. eccl. priuileg. 114. n. 11. Monald. cons. 28. n. 4. lib. 2. Farin. in trac. crim. q. 27. nu. 66. Couarr. in lib. 2. vari. resol. c. 1. n. 9. Guttier. in trac. de contract. disput. 571. n. 12.* & ideo isto casu lex contẽtatͬ cautione iuratoria, qa nõ ẽ verisimile ꝙ is qui ob paupertatẽ admittitͬ ad tale bñficiũ possit inuenire fideiussores *Triuis. dec. præd. num. 10. & ego alias dixi in meo tract. de except. ad materiam stat. &c. except. 32. nu. 162. cum seq.*

66 Aduertendum est secundo ꝙ clericus q fuit admissus ad dictum bñficium clericis cõcessũ ex dispositione d. c. Odoard. non põt molestari super id quod lucratͬ ex exercitio clericali ꝓ soluendis debitis, sed illud quod lucratur dẽt retinere ꝓ eius substentatione, & alimentis, *Abb. cons. 122. n. 8. lib. 1. Monald. cons. 124. n. 6. lib.*

67 *1.* & ideo eorũ præbendæ non pñt à laicis creditoribus occupari nisi in subsidium, *l. stipẽdia vbi gl. & DD. C. de execut. rei iud. Bar. in l. cõmodissime de re iud. Abb. in c. peruenit nu. 11. de fideiuss. Rip. in l. obligatione nu. 45. ff. de pignor. vbi testatur de com. opi. Cornel. Benincas. in trac. de pauper. q. 8.*

68 *special. 4. n. 14.* Et ẽt qñ in subsidium à creditoribus occupanͬ dẽt ipsi reliqui, & relaxari tãtũ quantum cõpetenter viuere possit, vt ecclesiæ seruitio vacare habeat, *Cyn. & Sal. in d. l. stipendia Boer. dec. 226. propè fin. Benincas. d. spec. 4. n. 15. Couarr. in lib. 2. variar. resol. c. 1. nu. 9. Viu. in com. opin. lib. 2. opi. 45. Natt. cons. 319. nu. 5. lib. 2. Menoch. in tract. de arb. q. 88. n. 8. Suarez. in tesaur. recept. sent. in uerb. clericus n. 111. Vrsil. in adnot. ad Affl. dec. 240. n. 26. & 27. Maur. Burgi. in trac. de*

69 *laudim. p. 3. inspect. 19. n. 36. March. in trac. de cõmiss. p. 2. c. 8. n. 73. car. mihi 561. Horat. Carpan. sup stat. Mediol. c. 409. n. 9. Rodoan. in trac. de spolijs q. 3. §. 1. n. 28. Brun. in trac. de cession. bon. in 3. q. pric. n. 10. Farin. q. 27. n. 68. Fabius de Anna cons. 124. n. 11. lib. 2.* & isto casu alimenta dẽnt taxari, & decerni arbitrio iudicis, *ita March. præcit. c. 8. n. 74. car. mihi 562.* & est regulare ꝙ alimenta taxãtur arbitrio iudicis habito respectu ad personam alimentandam, *Rol. cons. 74. n. 18. lib. 2. Menoc. cas. 183. & 169. Surd. cons. 389. Gama dec. 225. Bim. cons. 147. n. 10. Tennin. cautel. 221. Cumia c. 38. nu. 71. & seq. Surd. de alim. tit. vlt. q. 39. n. 3. qui omnes alios concordantes alleg.*

70 Tertio, & vltimo sciendum est ꝙ clerici nõ compellunͬ cedere bonis prout laici quia si ad hoc tenerentͬ non essent melioris condõnis q̃ sunt ipsi laici *Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. n. 87. Henric. Bobic. in d. c. Odoard. nu. 11. de solut. Tho. Triuis. dec. 8. n. 6. li. 1. Dom. Intrig. sing. 78. n. 2. vbi multos alios allegat, & in tract. de casib. conscient. cas. 35. n. 102.* vbi dicit ꝙ clericus

71 conuentus sufficit vt excipiat non posset carcerari, nec conueniri nisi deducto ne egeat *Farinac. q. 27. n. 66. qui testatur de mag. com. opi. & multos alios ẽt cõgerit, Io. Segura Dauil. in direct. iud. eccles. p. 2. capit. 13. num. 17. Gasp. Beat. in tractat. de inope debit. c. 17. n. 9. in 3. to. tract. diuers. p. 2. car. 239. Io. Guttier. in tract. de contract. iurat. p. 1. c. 17. n. 4. in 6. to. prædi. tract. p. 2. cart. 64.* vbi (ꝓut alij multos affert, & dicit ꝙ non reperitͬ in iure adnotatũ ꝙ clericus teneatͬ cedere bonis immo reperitur oppositum in c. peruenit de fide iuss. vbi clericus nõ compellitͬ cedere bonis, sed solum assignare suos redditus creditoribus vt sibi satisfiant *Scacc. in tract. de iud. p. 1. c. 46. nu. 19. March. in tract. de commiss. p. 2. c. 8. n. 9. & 67. car. mihi 555. Foller. in tract. de censib. in uer. huiusmodi censualia n. 19. cart. mihi 129.* vbi dicit ꝙ dũ clericus conuenitͬ actione personali non dẽt dicere volo cedere bonis vel cedo bonis, quia si ita diceret ab eius posse auferrentur oĩa bona deductis tantum vestib. sed dẽt se opponendo dicere ego sum priuilegiatus, nec possum conueniri vltra quam facere possum relictis mihi alimentis *Horat. Carpan. super Stat. Mediol. c. 408 n. 14.* Et licet clerici nõ possint compelli ad ce-

72 dendum bonis si tñ illis cedere velint ad suum libitum hoc facere poterũt, *Rom. sing. 565. Menoc. ĩ tra. de arb. cas. 183. n. 16. in fi. Neuiz. cons. 59 n. 1. Carpa. præcit. c. 408. n. 13.*

Nec ommittam dicere ꝙ sicut clericus ꝓ cã

73 ciuili carcerari non põt ita pariter, nec ꝓ causa criminali carcerabitͬ, *Io. Segur. de Auil. in direct. iud. eccl. p. 2. c. 13. n. 10*

Quæ

74 Quæ tamen conclusio limitaẽ duobus modis. Primo qñ esset suspectus de fuga quia tunc carcerari, poterit, *vt habetur in Concil. Trid. sess. 25. c. 6. circa mediũ de reformat. & voluerunt Segura d. n. 10. & oẽs quos allegaui supra eff. 1. n. 547.*

75 Secundo limitatur qñ delictũ esset enorme *Henric. Bobic in c. vt famæ n. 5. de senten. excom. qui ad hoc allegat tex. in l. Diuus Pius ff. de custod. reor. & in l. si confessus eod. tit. & c. cum Inquisitione de haret. in 6.* vbi ẽt ponit exemplum qñ delictum

76 dicaẽ enorme ad hoc vt p illud clericus possit carcerari, sed non ita faciliter dẽt deueniri ad capturam clerici de quantumuis graui delicto in infamatus prout deuenit contra laicos sed, magis temperate est procedendum, & cũ maiori consideratione *Diaz in pract. crimin. c. 13. in princ. Foller. in pract. crim. canon. in verb. & in carceribus mancipatus n. 5. Farinac. in tract. crim. q. 27. nu. 73. & 74.* vbi dicit ꝙ clericus non põt carcerari nisi prius iudici constet de delicto, & admonet Prælatos ne festinãter procedant ad capturam clerici diffimati, *& alios allegat Bim. consf. 171. n. 86. lib. 2.* qui dicit ꝙ iudices non debent clericos temere carcerare nisi cõstito plenè delicto, & de alijs de legitimis antecedentibus inditijs, & nisi sit fugitiuus aliter incidũt in pænã excõicationis, quia cũ clerici sint lux mundi nisi summa necessitate astricti Vicarij *non* debet statim maculare eius famã per capturam personæ cum offensione, & scãdalo, vnde summopere cauendum est ne ijs capturis, & retentionibns clericorum existimatio lędaẽ quia sæpe vulgus motur magis falsa opinione q̃ veritate facti fama semel maculata vix poterit reintegrari, & Io. Segura de Auilos *de hac captura loquens in directorio iud. eccl. p. 2. c. 13. nu. 13.* dicit hæc formalia verba (*heu quam inique, & imprudenter clericorum captura à iudicib. ecclesiastici fori hodie practicatur qui quidem cupiditate seu iactantia ducti, & excitati ob leuia quæcumq; de-*

77 *licta, & vbi fuga minime timetur, & præsertim vbi pœnam corporalis non venit irroganda ad incarcerandos, & affligendos Christos Domini ex quali informatione seu leuissimis præsumptionibus procedere non verentur*) & Simanc. *in tract. de hæret. tit. 25. n. 5.* dicit ꝙ nisi contra eos duo vel tres testes fuerint examinati non est ꝓcedẽdum ad capturã, & Bermod. Coueron. *in tract. de publ. concub. in verb. & eandem diligentia, & inquisitio n. 3. in 11. to. tract. diuers. p. 1. car. mihi 172.* dicit ꝙ clerici ex debiliori inquisitione nõ sunt carcerandi, nec capiendi ex quo si postea relaxarenẽ non possent restitui ad famam quæ p talem carcerationem fuit maculata, & ꝙ anteq̃ carcerentur debet constare iudici de delicto *dixerunt Clar. in §. fi. q. 28. n. 5. Ant. Scap. in tract. de iur. non script. lib. 1. c. 4. nu. 2. & seq.*

78 Et clericus, qui reperit captus, vel carceratus pro alio delicto dẽt per iudicem relaxari si offert dare fideiussoriam vel pignoratitiã cautionem *Henr. Bobic. in c. vt fama n. 6. de sent. excomm. Soc. iun. in c. peruenit n. 280. eod. tit.* vbi hoc limitat qñ delictum esset nimis graue vel vbi subsisteret alia rationabilis causa ex qua non deberet fideiussoribus relaxari, q̃ omnia ego intelligo vt procedant vbi clericus esset bonæ & integræ condõnis, & famæ at secus eẽt si esset clericus titularis (vt ita dicam) qui in effectu habitum clericalem defert, vt tali pręsideo tutus laxiorem ne dicam inhonestiorẽ, & pessimam vitam ducat namq; isti tales debẽt statim carcerari habita simplici suspitione de aliquo delicto ab eis patrato vt per talem carcerationem aut corrigantur aut habitum deserant, & tollanẽ de numero clericorum, & auferatur tale dedecus à cetu ipsorum clericorum.

79 Et pro complemento materiæ capturæ clericorum quæro nunqd episcopus possit dare licentiam laico capiendi clericos nomine suo, & dico ꝙ aut licentia est specialis, vt est de capiendo aliquem certũ clericũ in specie, & põt aut licentia est generalis de capiendo omnes clericos, & non põt nisi qñ contra constitutiones reperirentur infraganti, vt est de nocte cũ armis vel in postribulo vel quid simili *Ancher. in c. ea quę n. 24 de reg. iur. in 6. Abb. in c. si vero de sent. excom.* quos ambos allegat *Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 119. DD. in c. vt famę de sentẽ. excom. & in c. si iudex laicus eod. tit. in 6. Diaz in sua pract. crim. c. 14. n. 2. Clar. in §. fi. q. 36. in princ. Menoc. in trac. de arbitr. iud. cas. 180. n. 17. Boss. in trac. crim. in tit. de captura n. 37. Sbrozz. in tract. de vari. episc. lib. 2. c. 192. n. 1. Soc. in c. peruenit n. 252. & 273. 275. 276. & seq.* vbi dicit ꝙ ad hoc vt laicus isto casu possit capere clericum duo requirunẽ. Primum ꝙ clericus sit subiectus Prælato mãdanti. Secundũ ꝙ ad ipsum Prælatum spectet corrigere clericum criminosum.

SVMMARIVM.

1 *Clericus an possit esse tabellio, & quid in causa ciuili, numero 3.*

2 *Officium tabellionis quare clericus exercere non põt.*

4 *Instrumentum publicatum per clericum de facto est validum, & quid si fuisset ei interdictum nu. 5. sed probibitio debet esse nota populis n. 6.*

7 *Clericus exercens officium notariatus peccat mortaliter licet instrumenta sint valida, & potest puniri numero 8.*

9 *Clerici in minoribus possunt esset notarij secus si essent beneficiati n. 10. & quid in causis criminalibus n. 11. & quid in causa hæresis nu. 12. & an in foro ecclesiastico, n. 14. & quid in causis spiritualibus, & matrimonialibus n. 16. & 17.*

13 *Monachi, & cæteri regulares an possunt esse notarij.*

No-

15 *Notarius si efficitur clericus tenetur cõficere, & edere in publica forma instrumenta prius celebrata.*

18 *Clericus potest exercere officium notariatus quando non haberet aliunde vnde viueret, & quando conficeret instrumentum in fauorem ecclesiæ, numero 19. 20. & 22.*

21 *Priuilegium piæ causæ non supplet defectũ scribẽtis.*

23 *Clericus potest exercere officium notariatus vbi adesset talis consuetudo, & vbi fuisset per Papam dispensatum nu.25.*

24 *Consuetudo quòd clericus possit exercere officiũ notariatus est cõtra honestatẽ, & per cõsequens nulla.*

26 *Clericus constitutus notarius per summum Pontificẽ potest cõficere instrumẽta per totũ mundũ, & quid si esset constitutus per episcopum num.27.*

28 *Notarius ecclesiasticus non debet conficere instrumenta inter seculares.*

OCTAVVS EFFECTVS.

1 OCtauus effectus clericatus est vt clericus non possit esse tabellio, *c. vt officium §. ad conscribendas de hæret. in 6. c. sciet, ne clerici vel monaci vbi hoc notat Abb. n. 1. & ibi Addent. in lit. A, clem. 1. de offic. ordin. l. placet C. de episc. & cler. Bart. in l. 1. §. huius studij n.8. ff. de iust. & iur. & in l. vniuersos vti etiam Bald. n. 2. & 4. C. de decur. lib. 10. Ias. in l. patre furioso n.15. ff. de ijs qui sunt sui vel alieni iuris Dec. in c. decernimus nu. 144. de iud. Alex. in l. prætor §. 1. n. 2. & 4. ff. de edendo Isidorus Moscon. de maiest. mil. eccl. li. 1. p. 2. c. 2: ver. nec officiũ car. mihi 112. Monterent. super statut. Bononiens. lib. 3. in tit. de tabell. §. item dicimus in gl. 1. car. mihi 11. Nepit. super consuet. Cathaniæ tit. 56. n. 25. & 26. Cassa. super consuet. Burgun. rub. 1. §. 6. n. 31. in addit. car. mihi 252. Mut. super consuet. vrb. Panor. c. 72. n. 23. Oddo cons. 44. nu. 1. lib. 1. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. n. 17. Albert. Galeotus in Margar. c. 20. n. 13. Io. Royas in sing. in fauorẽ fidei sing. 133. n. 1. Couarr. in lib. pract. q. c. 19. n. 8. in fi. Marant. cõs. 3. n. 1. Decia. cõs. 31. n. 36. lib. 4. Hier. Gigans cons. 38. n. 69. Brun. a Sol. in compend. resol. propos. iur. in ver. clerici licet ab officio Portius cõs. 16. n. 30. Henr. Bobic in c. clericis nu. 7. ne clerici vel monaci Iulius Cæsar Imbr. in tract. de iudice Regni par. vltim. num. 22. Rebuff. super constitut. Regni Gall. in tit. de literis oblig. n. 42. Carpa. super stat. Mediol. lib. 1. c. 357. n. 3. & seq. Mars. cons. 133. n. 23. Cesal. cons. 520. n. 5. & 11. lib. 4. & cons. 521. n. 19.*

2 *lib. 3. D. Mastr. in dec. 159. n. 1. vol. 2.* rationes vero ex quibus clericus arcetur ab officio tabellionis ponit Abb. *in d. c. sicut n. 5.* Pœna aũt clerici exercentis artem tabellionatus est priuationis beneficiorum *Alex. in l. prætor n. 2. & 4. ff. de eden.* & v. tra punitur arbitrio iudicis, *vt voluerunt quasi omnes supra cit. & præsertim Alex. in l. prætor nu. 2. & 4. ff. de edend.*

3 Ampliatũ dictus effectus, vt procedat, tam si causa est ciuilis, q̃ criminalis, quia neutro casu poterit instrumentũ conficere *Goffred. in sum. titu. ne clerici vel monaci num. 9.*

4 Limitatũ Primo prædictus 8. effectus, vt licet clericus non possit de iure esse notarius, & publicare instrumenta attamen si de facto reperiretũ aliquod instrumentum fecisse tũc tale instrumentum esset validum, *Io. Andr. Butr. & Abb. in d. c. sicut ne clerici vel monaci, Ias. in l. patre furioso n. 15. ff. de ijs qui sunt sui vel alien. iur. Bald. in l. vniuersos n. 2. & 4. C. de decur. lib. 10. Dec. in c. 2. n. 77. de iud. Gregor. Lopez in l. 2. tit. 10. p. 6. in verb. frailes multos allegat Bertach. in suo reper. in verb. clericus non põt esse notarius D. Mut. super consuet. huius vrb. Pan. c. 72. n. 13. D. Mastrill. d. dec. 159. n. 9. Hier. Ceuall. in Specul pract. q. comm. contra comm. q. 404. n. 2. Sfort. Oddo cõs. 44. n. 2. & 12. Feder. de Sen. cons. 270. n. 3.* vbi dicit ꝙ licet isto

5 casu instrũm valeat, adhuc ipse clericus malè facit si exerceret officiũ notariatus *Marant. cons. 19. n. 14. Rom. cons. 409. n. 8. vbi Mandos. in add. in lit. D. multos alios congerit Gig. cons. 38. nu. 69. Brun. a Sol in d. compend. resol. propos. iur. in verb. clerici licet ab officio, Rim. iun. cons. 403. nu. 11. lib. 4. Iul. Cæsar Imbr. in trac. de iudice Regni p. vlt. nu. 22. Afflict. super constit. Regni rub. 79. de fide, & auth. instrum. nu. 36. car. mihi 206. Horat. Carpan. super stat. Mediol. c. 357. n. 10. p. 1. Cæsal. cons. 520. nu. n. 6. lib. 4. Io. Batt. Ferret. cons. 213. n. 7. lib. 2. Addent. ad Abb. in c. sicut n. 1. lit. A. ver. nono, & vltimo, ne cler. vel mon.*

6 Sublimitatũ tñ ista limitatio qñ ei fuisset solemniter, & publice interdictũ ne instrũa faciat, quia tunc facta post inhibitionẽ essent nulla *Abb. in d. c. sicut n. 9. vbi Addent. n. 1. in lit. A. vers. limita primo, ne cler. vel monac. Beat. Io. de Capistrano in c. clerici n. 8. de vit. & hone. cler. Graf. in dec. aur. p. 2. li. 3. c. 2. n. 17.* quæ sublimitatio tñ intelligitũ si prohibitio peruenerit ad notitiã populi secus si ad eius notitiã non peruenit quia tunc ignorantiã dẽt exusare respectu proprij præiudicij *ita Abb. d. nu. 9. vers. & dixerunt vbi ad hoc allegat in argum. c. si. de cohabit. cler. & c. 1. & 2. de ord. ab episc. &c.*

7 Et licet instrũa facta à clerico notario sint valida, vt dixi, nihilominus ipse clericus exercẽs officium tabellionatus pp inobedientiã peccaret mortaliter *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. n. 17. qui allegat in argu. tex. in c. iudex dist. 20. &*

8 *in c. veritas in fi. de dolo, & contumat.* Et non solũ peccat mortaliter, sed põt, & dẽt puniri à suo iudice competenti *Io. Andr. in d. c. sicut ne cler. vel monac. Bart. in l. diuersos C. de decur. lib. 10. Alex. in l. impuberẽ §. qui codicilli ff. de falsis Ang. in l. prætor ait §. fi. ff. de edend. & in l. si quis decurio C. de fals. Dec. cons. 17. n. 2. Ias. in l. 1. §. huius studij n. 9. ff. de iust. & iur. Io. Royas in sing. in fauor. fidei sing. 133. n. 3. Monterent. super stat. Bonon. lib. 3. in tit. de tabell. §. item dicimus gl. 1. cart. mihi 11. vbi* alios

alios allegat Oddo conſ.44. num.2.
9 Limitatur 2. dictus octauus clericatus effe-
ctus in clericis in minoribus cõſtitutis ex quo
ipsi poterunt eſſe notarij *ita not. omnes ſcrib. &*
præcipuè Anch.nu.9. in d.c.ſicut,ne clerici vel mo-
naci Iſidor. Moſcon. de maieſt. eccleſ. militan. lib.1.
p.2.verſ.nec officium car.mihi 112. Iac. de Graſ.d.
n.17.Albert.Galeot. in margarita iur. c.20.nu.13.
10 Sublimitat Primo hæc limitatio, vbi clerici
in minoribus cõſtituti eſſent bñficiati, qa ipsi
non poterunt tabellionatus officium exercere
ꝑut nec conſtituti in ſacris *Abb.in d.c.ſicut nu.*
7.Graff.in dec.aur.p.2.lib.3.c.2.n.17. q allegat in
arg. text. in c.clerici de poſtu. & si illud de facto
exercent puniunt pœna ammiſſionis beneficij
Abb.in d.c.ſicut nu.3.& 4. ne cler. vel monac. Io.
Batt.March.in tract.de commiſſ. p.1.c.16. nu.19.
11 Sublimitatur 2.vt clerici in minoribus non
poſſint eſſe tabelliones ĩ cauſis criminalibus,
Simon Maiolus in tract.de irreg. lib.2.c.6.n.5. vbi
dicit quòd si exercet tale officium in cauſa cri
minali eo ipſo ordinibus priuatur.
12 Limitatur 3. in cã hæreſis, *c.vt officiũ §.1.ibi*
ad conſcribẽdas in fi.de hæret.in 6. Addẽt. ad Abb.
in d.c.ſicut n.1.in lit. A, verſ.quinto fallit Io.Andr.
in d.c.vt officium de hæret.in 6.S.Ant.Flor.in ſum.
p.3.tit.13.c.2.Imol.in clem.1.de hæret. Io.Nicol.
de hæret. notab.27. incipien. non te lateat Director.
Inquiſit.in 2.p.prope fi.Oddo cõſ.44.n.17.Maſtril.
d.dec.159.n.7.Mõterent.ſuper ſtatut.Bononien.lib.
3.in tit. de tabell.§.itẽ dicimus in gl.1. car. mihi n.
Io.Royas in ſing.in fauorem fidei ſing.3.n.2. vbi di
13 cit ꝙ hæc limitatio hẽt locum ẽt in monachis,
ac alijs religioſis conuentualib. *allegat Angel.*
in l.ſi quis decurio C.de falſis Frãc.Squillaceſ de fide
cath.c.37.Sept.in inſtit.cath.c.45.nu.5.Iaſ. in l.1.
§.huius ſtudij nu.8.de iuſt.& iur. Reper. Inquiſit.
in verb. notarius verſ. & nota circa notarios.
14 Limitatur 4.in foro,& magiſtratibus eccle
ſiaſticis *Abb.in d.c.ſicut nu.6.ne cler.vel monac.*
vbi late examinat quibus casibus clericus põt
eſſe notarius in foro eccleſiaſtico, *Anch. in c. p*
venerabilẽ nu.2. q filij ſint leg. Monterent.loc. pro-
ximè citato Goffr.in ſum.tit.ne clerici vel mon.n.9.
vbi dicit, ꝙ poſſunt eſſe notarij papæ, vel epi-
ſcopi, *Graff.in dec.p.2.lib.3.n.18.Affl.ſuper cõſt.*
Regni lib.2.tit.79.de fid.& auth. inſtrum. tit.36.
car.mihi 206.Carpan.ſuper ſtat.Mediol.p.1.c.257.
n.8.Addent.ad Abb.in d.c.ſicut nu.1.in litera A,
verſ.tertio limita D. Maſtrill. d. dec.159. nu.8.
15 Limitatur 5. qñ quis fuiſſet notarius ante-
quam efficeretur clericus, quia tenetur confi-
cere,& edere in publica forma inſtra prius ce-
lebrata,& eorum breuiaturas extendere, *glo.in*
c.officium §.ad conſcribendas de hæret.in 6. Bar.&
Bald.in l.1.§. ſi pœnes ff. de tab. exhibend. & in l.
ſeruus ff. de teſtament. Bald. in l.2. in vlt. col.C. de
ſenten.& in l.neq; patronos C.de bon.quæ liber.Spe-
cul.in tit.de ſtatu monacor.§.1.verſ.26.Alex.in l.
prætor §.1. de tabul.exhibend.Addent.ad Abb. in
c. ſicut nu.1.in litera A, verſ.octauo limita, ne cler.
& monac.vbi alij enumerãtur Mõterent.ſuper ſtat.
Bonon.lib.3.tit.de tabell.§. item dicimus in glo.fin.
car.mihi 12.qui allegat in argumentum multos text.
& præcipue in l. nam,& ſeruitus §.ſi vno ff.de ne-
got.geſt. & ita etiam vidi de facto in hac ciui-
tate paucis ab hinc annis, *D. Maſtrill. d. deciſ.*
159.n.13. vbi ponit qualiter contra eum pro-
cedatur si falsitatem in inſtrumentis commi-
ſerit, & eſt notabilis deciſio.
16 Limitatur 6. in causis ſpiritualibus, vt in
causis decimæ, vel matrimonialibus, quia in
eis clerici poterunt eſſe notarij *Iaſ. in l.1.§. hu-*
ius ſtudij nu.8.ff.de iuſt.& iur. Addent ad Abb.in
d.litera A, verſ.quarto limita Graff.in dec.aur.p.2.
17 *lib.3.c.2.nu.18.Oddo conſ.44.nu.18.* quod limi-
tatur qñ fuiſſet cõſtitutus tabellio à laico Prin
cipe vel officiali *Graff.eod.nu.10.* quia tunc nec
ẽt in causis ſpiritualibus poterit eſſe notarius.
18 Limitatur 7. dictus octauus clericatus effe-
ctus quod prohibentur notarii officium tabel-
lionatus exercere, vt non procedat qñ clericus
non haberet vnde viuere poſſet, *Hoſtiẽſ.& Abb.*
nu.8.& alij ſcribent. in d.c. ſicut, ne clerici vel mo-
nac.Odd.d.conſ.44.n.19.Rodoan.in tract.de ſpol.q.
2.n.29.& 30.& q 8.n.53.Marant. conſ.3.nu.13.
Addent.ad Abb. in d.c. ſicut,nu.1.in lit. A, verſ.
ſecundo limita, ne clerici, vel monac.
19 Limitatur 8. quando ſacerdos conficeret
inſtrumentum in fauorem eccleſiæ, quia tunc
legitimè poterit exercere notariatus officium,
Bertach. in ſuo repertor. in verb. notarius de quibus
quòd eſt in ordine nu.37.Addent. ad Abb in d.lit.
A, vbi dicunt quòd iſto caſu clericus poteſt fa
cere inſtrumentum etiam de legato facto ſuæ
eccleſiæ,nec per hoc incidit in falſum,& si ec-
cleſia sit ſua, & commodus sit ſuus prout in-
20 cideret alius notarius, *Carpan. ſuper ſtatut. Me-*
diol.par.1.c.357.nu.7.Matth.not.88 Alex.in ad-
dit. ad Bart.in l.vniuerſos,C. de decur. lib.10. Sed
21 hoc contrarium tñ tenuit Dec. *conſ.120.* quẽ
refert,& ſequitur Marſ. *conſ.133.nu.24.* vbi di-
cit quòd priuilegium piæ cauſæ non ſupplet
defectum,& inhabilitatem ſcribentis, *& alle-*
gat etiam Bald.in l.in fraudem §.ſi quis ff. de teſta.
milit. Specul. in tit. de fide inſtrum. §. reſtat verſ.
quid ſi tabellio Bart. & alios in dict.l.vniuerſos, &
22 *in l. ſeruus ff. de teſtamen.* & quantum ſpectat
ad ipſam limitationem non recederem ab opi
nione Io. Cæphal. *conſ.520.num.18.19.& 20.*
lib.4. qui dicit, & diſtinguit, aut ille qui facit
inſtrumentum ſeu teſtamentum eſt verè ta-
bellio, & clericus, & tunc valebit inſtrumen-
tum pro pia cauſa,aut non eſt tabellio,& tunc
talis ſcriptura facta à clerico erit nulla tam-
quam facta à perſona priuata.

23 Limitatur 9. vbi adesset consuetudo, quia ea existente poterit clericus notariatus officium exercere, & instr. conficere, *Addent. ad Abb. in d. c. sicut n. 1 in lit. A, vers. septimo limita vbi allegat Bal. in l. 1. in 4. col. C. de sum. Trin. & fid. cath. & pro ista limitatione adducit rationē Anton. Franc. in alia add. ad eumdē Abb. in loco supra citato in eadē lit. A*, sed ipse Abbas ibi nu. 18. determinat cō-
24 trarium qui dicit quod talis consuetudo esset contra honestatē ecclesiæ, & per cōsequens esset nulla *allegat c. cum ab omni, & c. cū decorē de vit. & honest. cler.* quæ vltima opinio puto quod sit verior, & honestior.

25 Limitatur 10. & vlt. vbi ad hoc esset per Papā dispensatum, quia tunc pōt exercere artē notariatus, & rō est quia cū hoc sit prohibitū ex dispositione iuris Pontificij, *vt in d. c. sicut, ne cler. vel monac.* sequitur vt summus Pontifex ēt sine cā poterit dispēsare circa ea q̄ sunt iuris positiui, *vt dixi pluries sup. eff. 1. & in trac. de excep. ad materiā statuti exclud. oēs excep. excep. 32. n. 113. & seq.*

26 Et nota quod clericus constitutus notarius per sūmū Pontificē poterit conficere instrā per totū mundū, *c. quidā 5. q. 1. c. cuncta per mundū, & c. per principalē 9. q. 3.* secus si esset cōstitutus per Episcopū, quia non posset illa conficere nisi in sua diœcesi, *c. regenda 10. q. 1. c. episcopus: & c. precipimus 12. q. 1. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3 c. 2. nu. 18. & 19.* vbi dicit quod notarius ecclesiasticus nō dēt facere instrūm in sæcularibus, vel sæcularis in ecclesiasticis, quia eorū conuersatio dēt esse discreta, *c. laicos 2. q. 7.* & infert quod si laicus scribit nomina singulorū in electione electio erit nulla, *c. massaria de elect.* & econtra clerici non possunt esse tabelliones, vel scriptores in curijs principum sæcularium.

SVMMARIVM.

1 *Percutiens seu inferens manus violentas in clericum est ipso iure excommunicatus tam si fuisset masculus quàm si femina num. 2. & tàm si sit clericus, quàm monacus aut regularis, nu. 68.*

3 *Si quis, relatiuum est generale, & apprehendit, tàm masculum quàm feminam.*

4 *Masculinum concipit femininum.*

5 *Dispositio c. si quis suadente diabolo habet locum tàm si percussus est sæcularis, quàm regularis num. 6. etiam in clericis percutientibus se ad inuicem nu. 7. etiam si esset officialis, nu. 12.*

8 *Clericus percutiens alium clericum si celebrat non obtenta prius absolutione ipso iure incidit in irregularitatem.*

9 *Excommunicatus celebrans irregularis efficitur.*

10 *Papa non potest tollere clericis priuilegium dicti cap. si quis suadente diabolo, lim. nu. 11.*

13 *Dispositio d. c. si quis suadente habet locum, tàm si percutiens esset maior quàm minor, & tā persona libera quàm serua, num. 14. & tàm in paupere, quàm in diuite nu. 15.*

16 *Dispositio d. c. si quis suadente habet locum tàm in inferente manus in clericum quàm in mandante, nu. 21. & tàm si mandatum est datum expressè quàm tacitè nu. 35.*

17 *Qui per alium facit per se ipsum facere videtur.*

18 *Mandans consules, & inuitans incidit in pœnam sicut ipse delinquens.*

19 *Mandans consules, & c. fit irregularis sicut occidens.*

20 *Donatio reuocatur prætextu ingratitudinis quando donatarius impias manus iniecerit in donantem pari modo reuocatur quando mandauerit inferri.*

21 *Mandatarius excedens fines mandati an teneatur mandans pro excessu.*

22 *Mandatum datum ad vulnerandum si sequatur homicidium mandans an teneatur de homicidio.*

23 *Vulnera, & percussiones non dantur ad mensuram.*

24 *Mandatum datum ad inferendum clerico iniuriam verbalem, vel realem si mandatarius infert iniuriā personalē an teneatur mādans de tali excessu.*

25 *Mandans ad stringendū tantum non tenetur de occiso.*

26 *Mandans ad verberandum cum virga vel alapa, & mandatarius percussit cum instrumento apto ad occidendum non tenetur de occiso 27.*

28 *Mandans vt offendatur quis certo loco, & mandatarius eum offendit alio loco, vbi ratione loci tenetur grauiori pœna tunc non tenetur mandans ad illam pœnam.*

29 *Mandans offendi clericum, sed mādatarius imposuit tale mādatum alteri qui percussit clericum est excōicatus tanquā si eius mandatarius percussisset.*

30 *Mandans an sit excōmunicatus si reuocauerit mandatum per nuntium, & ipse antequam hoc dixerit mandatario mandatum fuisset executum secus si peruenirēt ad eius notitiam nu. 31.*

32 *Mandans non tenetur de delicto si mandatarius exequitur mandatum post reuocationem.*

33 *Reuocatio mandati non habet effectum nisi in timeatur mandatario.*

34 *Mandatum quibus modis reuocetur, & quomodo probatur reuocatio.*

35 *Mandatum potest dari tacitè, & expressè.*

36 *Offensus dicens amicis suis quòd desiderat indictam de iniuria sibi illata incurrit in pœnam mandati.*

37 *Pœna canonis si quis suadente non incurritur si mandatarius non fuit executus mandatum.*

38 *Mandans non incurrit in pœnam si mandatarius non exequitur mandatum, vel quando mandatum esset limitatum ad tale tempus, & mandatarius illud exequeretur post tempus nu. 39. & 45.*

40 *Pœna prædicta non incurritur per mādantem si mortuus fuisset antequā mandatarius exequutus fuisset mandatum num. 42.*

41 *Mandatum extinguitur morte mandatis.*

43 *Mandans an incurrit ad prædictam pœnam si mandatarius non acceptasset mandatum, sed illud postea exequutus fuisset.*

Man-

44 *Mandatum dicitur tacite reuocatum morte mandadatarij, aut ex superuenienti inimicitia inter mandantem, & mandatarium.*

46 *Auxiliantes, & assistentes in ferentibus manus violentas in clericum sunt excommunicati sicut ipsi percutientes secus si auxilium fuisset præstitum post percussiones num. 48.*

47 *Auxilium præstans delinquenti punitur sicut ipse delinquens.*

49 *Statutum puniens auxiliantes, & assistentes delicto non comprehẽdit eum qui fauet post delictum, nec præstantes auxilium de iure.*

50 *Auxiliantes, & assistentes tunc sunt excommunicati si auxiliũ præstiterint de facto secus si de iure n. 51*

52 *Auxilium præstans tunc excommunicatur quando scit verberandum esse clericum secus si nescit.*

53 *Percutiens clericum volens percutere laicum non incidit in pęnam excommunicationis.*

54 *Ignorantia excusat à pœna excommunicationis.*

55 *Ratificans percussionem factam clerico suo nomine dicitur excommunicatus, & non solum ratificans verbis expressis, sed tacite in corde num. 57. lim. num. 58. & seq.*

56 *Ratihabitio retrotrahitur, & æquiparatur mandato.*

59 *Ratum haberi non potest id quod nomine meo factum non est.*

60 *Ratihabitio licet æquiparetur mandato quo ad incurrendam excommunicationem, & alias pœnas spirituales tamen secus est quo ad infringendas pœnas temporales.*

61 *Qui prohibere potuit absque suo periculo ne clericus percutiatur, & non prohibuit dicitur excõicatus.*

62 *Officialis qui potuit prohibire, & non prohibuit ne clericus percutiatur incidit in pęnam excommunicationis maxime si dolo de[illegible]it nu. 63.*

64 *Quilibet tenetur acclamare, vt non commictatur delictum num. 65. 66.*

67 *Qui potuit prohibere ne delictum committatur, vt si est dominus non solum tenetur, vti is qui potuit prohibere, & noluit sed vti mandans.*

69 *Percutiens clericum in minoribus, & prima tonsura incidit in dictum capitulum si quis suadente, & pari modo inconuerso ecclesiarum secularium regularium num. 70. sic etiam nouitium nu. 72.*

71 *Conuersus alicuius ecclesiæ regularis approbatæ gaudet priuilegio ecclesiastico.*

72 *Percutiens moniales an incidat in c. si quis suadente.*

73 *Appellatione monacorum in fauorabilibus veniunt moniales.*

74 *Percutiens aliquem qui nullum habet ordinẽ sed tantum defert coronã, & habitũ, & est clericus destinatione an incidat in pęnam dicti capituli si quis suadente nu. 75. & si percutiens esset sacerdos, & celebraret an incidat in irregularitatem nu. 76.*

77 *Clericus nõ potest renuntiare priuilegio dicti canonis si quis suadẽte permittendo se ab aliquo uerberari.*

78 *Occidens vel mutilans ex voluntate ipsius occisi non euitabit pęnam pro tali delicto.*

79 *Nemo est dominus membrorum suorum.*

80 *Clericus qui patitur verberari est excõicatus sicut verberans ẽt si sit in emendam iniuriæ præcedentis per ipsum clericum nu. 81.*

82 *Clericus se ipsum verberans incidit in dictam pęnam excommunicationis nu. 83.*

84 *Dispositio d. c. si quis suadente non solum habet locum in verberante verum etiam si quis per vim accepit habenas æqui super quo clericus æquitatur, & impedit suum iter, & idem qui detinet clericum per vestes nu. 85. & in eo qui dat causam, vt clericus cadat, nu. 86.*

87 *Præcipitans vel spingens aliquem, & propterea cecidit si damnificetur talis præcipitans tenetur de delicto, & damno.*

88 *Dispositio prædicti capituli si quis suadente præcedit etiam in suadente lacerante, vel deturpante vestes clerici idem in expellente clericum de aliquo loco per vim num. 90. contrarium nu. 91. lim. nu. 92. & in eo qui immisit in clericum aquam puluerem, & similia nu. 94.*

89 *Lacerans incidens, vel deturpans vestes alicuius dicitur inferre iniuriam.*

93 *Inijciens impias manus in clericum dicitur committere sacrilegium.*

95 *Dispositio dict. c. procedit in eo qui violenter aliquid tollit de manu clerici, & in eo qui caperet clericum inuitum, nu. 96. secus in familia potestatis nu. 97 vel de mandato prælati nu. 98.*

99 *Dispositio d. c. hẽt locum in eo qui detinet clericum inuitum in aliqua domo, vel camera vel cum obsideret in domo meretricis ne exeat nu. 100. lim. nu. 105. 106. 107. 108. & 109. & nu. 111.*

101 *Clerici in aliquibus casibus possunt verberari, & quandoque interficere nu. 102.*

103 *Clerici possunt capi, & præsentari suis superioribus quam primum num. 104.*

110 *Clericus si à principio consentijt detemptioni an postea etiam inuictus possit detineri.*

112 *Dispositio d. c. si quis suadente, & c. an habeat locum in eo qui bono zelo eum verberauit, & in verberante clericum coniugatum 113. & quid si clericus dimiserit habitũ, & postea reassumerit n. 14.*

115 *Vxor clerici coniugati licet gaudeat priuilegio fori non gaudebit priuilegio dicti canonis.*

116 *Dispositio dicti canonis an habeat locum in eo qui non intulit iniuriam ipsi clerico sed suis consanguineis contemplatione ipsius clerici.*

117 *Pax inita cum pęna de non offendendo si consanguineus offenderit, tenentur pacificantes ad pœnam.*

118 *Iniuriam inferens consanguineo domini feudi in contumeliam ipsius domini priuabitur feudo.*

119 *Offendens clericum qui nutrit comam vel barbam an sit excommunicatus.*

120 *Inferens manus in clericum excommunicatum an incidat in pęnam d. c. si quis suadente, &c. & quid si est incorrigibilis, nu. 121.*

122 *Clericus perseuerans in excõmunicatione vltra annũ*

Zz 2 perdit

&

& in clerico viuente vti laico n. 207. & inoffendente clericos istriones n. 208. & 209.

210 Dispositio d. c. cessat quando clericus assumeret habitum militarem, & passus esset ascribi ad militiã n. 211. & quid si clericus immisceat se enormitatibus num. 212. aut in clerico degradato nu. 213. 214. & num. 215. 216. 217.

218 Dispositio dicti capit. cessat in percutiente clericum hæreticum, vel antipapam, num. 220. & quid in clerico scismatico n. 221.

219 Delinquens contra legem ecclesiæ non debet iuuari lege ecclesiæ.

222 Dispositio d. c. non habet locum si fur per dolum, & fraudem furatura posse clerici pallium, vestes, aut aliquid eius personæ absq; iniuria personæ.

223 Dispositio d. c. cessat in eo qui percuteret clericum turbantem iurisdictionem temporalem ne iustitia ad ministretur.

224 Dispositio d. c. ceßat in eo qui habet authoritatem, & potestatem percutiendi clericũ causa correctionis, vel disciplinæ, & 225. & lim. 226. 227. 229. 230

228 Bannitus ex forma [illegible] potest impune occidi si zelo iustitiæ sit et nullam meretur pœnam secus si ex odio particulari.

231 Dispositio d. c. an habeat locum quando quis ratione beneficij quod habet in ecclesia ex zelo deuotionis clericos in minoribus percusserit.

232 Dispositio d. c. non habet locum quando aliquis clericus est confinatus, vel exulatus quia talis non dicitur iniijcere manus impias in clericum, sed exequi præceptum, nec quando aliquis per vim trahit a manibus clerici rem sibi ante oblatam a clerico, numero 233. 234.

235 Dispositio d. capit. non habet locum in eo qui manus impias intulit in clericum absque deliberatione, & ex primis motibus.

235 Percussus a clerico iocose si clericum re percutit etiã cum ira non erit excommunicatus.

236 Homicidium committens commotus ex impetu, & calore mitius punitur.

237 Primi motus non sunt in potestate nostra.

238 Dispositio d. c. non procedit in eo q se defendendo clericum percussit, & n. 243. 244. 245. 246.

239 Vim vi repellere licet.

240 Defensio est de iure naturali, ideo est permissa vnicuique.

241 Sacerdos pro sua defensione potest occidere hominem etiam quando celebrat.

242 Occidens hominem ad suam defensionem non dicitur homicidium committere.

247 Dispositio d. c non procedit vt absque metu excommunicationis liceat manus impias iniijcere in clericum, & interficere pro defensione propriæ salutis etiam pro pœna ordinaria delicti numer. 248. & etiam a peccato mortali num. 250. nec efficitur irregularis 251.

249 Agressus occidens agressorem non est puniẽdus quia quidquid facit præsumitur non ad vindictam facere, sed ad suam defensionem.

252 Dispositio d. c. an habeat locum quando percutiens nõ percuteret clericum ad sui defensionem, sed ad vindictam vt quia non eodem instanti repercussit lim. n. 256. & cum eisdem armis n. 259.

253 Offensus iniuriatus si postquam recipit iniuriam insequitur iniuriantem, & offendentem illum percutiendo tenetur de homicidio lim. nu. 255.

254 Defensio licet sit permissa vltio, & vindicta est prohibita.

257 Defensio dicitur esse si quis percuteret etiam si solum adesset timor armorum quia non esset expectanda percussio num. 258.

260 Insultatus à clerico cum armis an teneatur aufugere si potest clericum non percutere.

261 Aggressus non tenetur aufugere.

262 Defensio debet fieri cum moderamine inculpatæ tutelæ, & quãdo tale moderamen dicitur obseruatũ.

263 Moderamen inculpatæ tutelæ consistit circa tria.

294 Aggressus si in defendendo excederet moderamen prædictum, licet non debeat puniri de occiso, tamen debet puniri de excessu.

265 Verberans clericum cum excessit moderamen &c. licet sit excommunicatus tamen non debet ire ad summum Pontificem.

266 Dispositio d. c. non habet locum in furioso, & cæteris non habentibus integram rationem.

267 Furor non solum excusat a pœna excommunicationis, sed etiam a pœna temporali.

268 Actus factus a furioso, vel iudicio abstracto est inuoluntarius.

269 Dispositio d. c. non habet locum in verberantibus tertiarios alicuius religionis viuentes extra claustra, nec quando clericum alium inuadit nu. 270.

271 Offendens clericum pro defensione sua, & sui proximi non incidit in pœnam excommunicationis, nec potest puniri pœna temporali.

272 Dispositio d. c. an habeat locum in offente clericum pro defensione rerum sui proximi, & n. 273.

274 Dispositio d. c. non habet locum in chirurgo qui potest mederi, & membra abscindere.

275 Statutum puniens effundentem sanguinem non comprehendit barbitonsorem.

276 Dispositio d. c. non habet locum in eo qui vult percutere clericum, & percussit laicum nec in eo qui voluit offendere clericum, & non offendit ex casu aut quia aufugit nu. 294.

277 Offendens laicum credens offendere clericum non tenetur actione iniuriarum.

278 Occidens Seium credens occidere Titium tenetur pœna homicidij.

279 Homicidium an dicatur appensatum si quis credens occidere suum inimicum occidit alium.

280 Percutiens clericum ex iusto dolore non incidit in pœnam d. cap,

281 Iustus dolor sicut excusat a pœna spirituali, ita excusat a pœna temporali.

282 Furor seu calor inconsultus caret vitio calumniæ.

283 Dolor quando dicitur iustus.

Dolor

284 *Dolor iustus difficile temperatur.*

285 *Offendens clericum turbantem diuina officia non est excommunicatus.*

286 *Clericum detinens ne committat aliquod delictum non est excommunicatus.*

287 *Dispositio d.c.non habet locum in iniiciente manus in clericum exercentem negotia secularia.*

288 *Clericus exercens artem vilem si fuerit monitus ammittit priuilegium canonis si quis suadēte diabolo.*

289 *Dispositio d.cap non habet locum in offendente clericum seditiosum vel per motum contra voluntatē suam n.292. vel rebellem n.305.*

290 *Dispositio d.c.non hēt locum in iudeis, & ceteris infidelibus quia sunt excommunicati.*

291 *Iudei, & alij infideles non arctantur constitutionibus ecclesiasticis.*

293 *Dispositio d.c an habeat locum in offendente heremitas, qui non sunt consecrati.*

295 *Conatus punitur quando deuenitur ad actum proximum, quod fallit in pœna excommunicationis nu. 296. & non punitur pœna ordinaria n.297.*

298 *Dispositio d.c.non habet locum in eo qui eijcit clericum equitantem dum aufugit ab hostib.*

299 *Dispositio d.c.non habet locum in eo qui impias manus iniecit in clericum non baptizatum.*

300 *Ordines non suscipiūtur absque caractere baptismali.*

301 *Dispositio d. c. non habet locum in offendente clericum casu fortuito.*

302 *Casus fortuiti prouideri non possunt.*

363 *Occidēs hominē casu fortuito nō dicitur irregularis.*

304 *Homicidiū casu fortuito commissum est impunibile.*

306 *Dispositio d.c.non habet locum in eo qui iniecit manus impias in clericum præter intentionem offendendi vt iocose nu.307.308.309.*

310 *Dispositio d.c.non habet locum in muliere quæ cum esset a clerico requisita pro actu venereo cum percussit seu vim intulit.*

311 *Dispositio d.c. vt habeat locum tria copulatiuè requiruntur primo factum, secundo manus iniectio, tertio violentia.*

312 *Percutiens clericum pluries eodem impetu dicitur semel percussisse.*

313 *Pluries blas femans eodem impetu dicitur semel blas femasse.*

314 *Percutiens clericum semel ipso iure est excommunicatus, & quid si iterum alium percusserit an indigeat duabus absolutionibus num. 315.*

316 *Bannitus si dum est in bāno commissit aliud delictum poterit de nouo banniri.*

317 *Denuntiatio requiritur quando quis est excommunicatus ab offensionem clerici vt tanquam excommunicatus ab alijs vtetur 318.lim.319.& 320.*

NONVS EFFECTVS.

1 NOnus effectus clericatus est vt si quis violentas manus in clericum iniecerit sit ipso facto excōicatus c. si quis suadente diabolo 17.q.4.*Hondod.cōs.* 103.*n.1.lib.1.Clar.in §.fi.q.77.n.2.Hier.a Monte q.15.n.15.Villaut.dec.34.n.7. Menoc. in tract. de arbit.iud.cas.*498.*n.39.*vbi dicit ꝙ statim pœnā ĩcurrit absq; alia monitione *Germo.ĩ tra.de sacr. immunit.lib.3.c.33.n.66.Roffr.Beneuent.p.6.rub. de immu.q̄ hēt ecclesia n.3.car.509.Alfons. Alua. in Spec.Pontif.iuris c.35.vers. ecclesia autem in fi. car.mihi 97.Cepol.in tract.de cogn.lib.iur.canon.c. 1.n.25.in 1.to.tract.diuers.car. mihi 182. Aufrer. in tract.de potestat.secul.reg.3.nu.1.in 16.to.tract. car.mihi 282.Duen.reg.99.in princ.Martin.Vran. Vltramon.cōs.26.n.1 lib.2.Baiard.in add. ad Clar. in § fi.q.77.nu.2.* vbi dicit ꝙ ipso iure incurrit excōicationem, & licet de pręsenti effectu satis ample locutus fuerit, ita vt nihil fere intactū reliquerit *Marian.Soc.in c.peruenit per totum de sent.excom.* de quo dicit Baiard. *in add. ad Clar. in §.fi.q.77.n.2.* ꝙ hāc materiam non inuenit alibi ita diffuse tractatam prout apud eundem Soc.nihilominus ne videar effectum ita principalem prætermittere contentus ero dictis per eundem Socin.aliquid addere.

Ampliatur 1.Iste effectus vt verberans cleri
2 cos, & in eos impias manus inijciens sit excōicatus, tàm si est masculus, quàm fœminæ *Soc.in d.c.peruenit n.13.Sanct.Anton. Florent. in trac.de excomm.c.1.n.1.& 5.in 14.to.tract.diuers.Vin.in com.opi.opi.104.nu.8.lib.1.Baiard. in add.ad Clar. §.fi.q.77.n.14.Grass.in dec.aur.p.2.lib.3.c.5.n.2. Nauarr.in Manual.c.27.n.76.* & ratio est quia il
3 lud relatiuum si quis est generale, & comprehendit tàm masculinum quàm fœmininum, *vt in l.1.ff.de verb.signif.Soc.in d.c. peruenit extra de sentent.excom.* Vltra ꝙ masculinum cōcipiat
5 femininum, dixerunt etiam in materia statuti *Tesaur.in reper. in verb. masculinum per tex. l. qui duos in fi.de leg.1.l.pronūtiatio in princ.ff.de verb. sign.in l.fi.n.63.C.de edict. Diui Adrian. toll. Carpan.in stat.Mediol.in prælud.n.457.Blanc. in trac. de cōpromiss.in 3.q.principali n.36.Tesaur.dec.37. num.2.& decisio.263.num.8. & decisi. 269.num. 4.*vbi dicit ꝙ hoc tanto facilius, & sine difficultate procedit qn̄ sumus in materia fauorabili, & ꝙ ista materia sit fauorabilis clarissimè deducitur *ex traditis per Soc.in d.c. peruenit nu. 70. & seq.de sentent.excomm.*

Ampliatur 2. vt dispositio dicti Canon. si
5 qs suadēte diabolo, habeat locum tàm si percutiens, & verberans clericum est persona secularis quàm regularis *c.cū pro causa c.porro & c.monachi de sent.excomm. Abb.in c.quoniā n.1. de vit. & honest.cler.Zaccar.in add ad Clar.q.77.nu. 2.in lit. A, Hieron.à Monte q.15.nu.5.Decian. in tract. crimin. par.2. lib.6.c.18.num.3. Ferret. cons.342. n.2.lib.2.Duen.reg.49.ampl.7.Soc.in d.c.peruenit n.15.Grass.d.c.7.nu.7. Tolet. in instit. sacerdotali, lib.5.c.8. nu.2.*

Subampliatur 1. vt hæc ampliatio ꝓcedat

tam

6 tam si percutiens est regularis q̃ secularis, *c.2. & c.cum pro causa de sent. excom. Soc.c prædicto n.16.* vbi dicit quod hoc idem procedit in clericis exemptis, & priuilegiatis.

7 Subampliatur 2. in clericis ad inuicem percutientibus, *Anch. in c. super eos n.1. de sentēt. excom. vbi etiam Socin. n.6. idem Socin. in d. c. peruenit n.22. & 213. Abb. in c.1. n.3. & 6. de sentēt. excom. Graff. in dec. aur. p.2. lib.3. c.1. n.15.* est beneuerum q͏̃ clericus percutiens alium clericum non semper tenetur accedere ad Summũ Pontificem pro absolutione, attamen in aliquib. casibus poterit absolui à suo diœcesano *vt dicam infra loco suo.*

8 Et aduertendum est q͏̃ clericus percutiens alium clericum si celebrat nō obtēta prius absolutione ipso iure incidit in irregularitatem *Abb. in c. clerici n.2. in fi. de cler. excom. S. Ant. in tract. de irregul. n.5. Nic. Plou. in eod. tract. reg.40.*

9 *n.34. Hier. à Monte q.15. nu. 16.* vbi dicit q͏̃ hæc conclusio procedit etiā si non esset denuntiatus, & rō est clara, quia cum percutiendo clericum fit excōicatus, *vt dixi in princ.* sequitur illa alia conclusio q͏̃ excōicatus celebrās fit irregularis de qua materia scripsit *latè Simon Maiol. in trac. de irregul. lib.3. c.21. n.2.* vbi dicit q͏̃ hoc procedit tàm qñ celebrat scienter, q͏̃ si ignoranter dummodo ignorantia sit crassa, & supina.

10 Ampliatur 3. vt Papa nō debeat tollere hoc priuilegium clericis concessum *Abb. in c. nulli de sent. exc. vbi ēt Soc. sen. in prin. Soc. iu. in c. peruenit. n.19.22.23.394.395.396.397.398.* q dicit q͏̃ hæc est com. cōclusio ex quo decoloraretur vniuersalis status ecclesiæ, circa quod *Anast. Germon. in tract. de sacror. immun. lib.3. c.15. n.42.* dicit q͏̃ ipsius canonis abrogatio non expediret Christianæ reipublicæ, neq; conueniret illi honori, q clericorum ordini iure optimo debet, & q͏̃ si Papa tale priuilegiũ venerando cætui clericorũ cōcessum tolleret nō excusaret à reatu peccati, sed ipse quoad ampliationem tenet opinionē contrariā dicēs q͏̃ Papa cum cōsensu Cardinalium pōt tale priuilegium clericis concessum tollere *prout hoc idem tenuit Crot. cons.204. n.2. & 8. lib.2.* qui mouent ea rōne. s. quia cū hoc priuilegiũ sit clericis concessum, & introductum de iure positiuo, *vt voluit Inno. in c. nouerint de sen. exc. Fel. in c. si qs i primis verbis de maior. & obed.* sequit vt Papa possit illud ad libitũ tollere quia Papa pōt tollere ea quæ sunt de iure positiuo *Arch. in c. si. 1. q.9. Natt. cons. 498. n.21. lib.3. Brun. à Sol. in propos. suis in verb. Papa dispēsare potest, & dixi in meo trac. de excep. 32. nu.113.114.115.118.*

Ego aũt non recederem à priori opinione q̃ tā limitarē qñ Papa illud tolleret ex aliqua

11 iusta cā, vt vr̃ sentire *Soc. d. nu.398.* vel qñ illud abrogaret quò ad clericos certi ordinis vt puta primæ tonsuræ vel hostiariatus vel certi loci vt quò ad clericos Panormitanos, quia hoc facere posset, *put dixi sup. eff.1. ampl.6. n.19. & seq.*

12 Ampliat 4. vt dictus 9. effectus, qd imponens manus violentas in clericum sit excōicatus non solum hēt locū in persona priuata, verum ēt in persona publica vt in officiali, *c.3. de sent. excomm. c. si iudex laicus eod. tit. in 6. Soc. in d. c. peruenit n.24. tit. præd. Aluarez in Spec. iuris Pōtificij c.35. vers. sed introducens car. mihi 97. circa fi. Boer. in tract. de seditios. n.7. in 1. to. trac. diuer. p.1. car. mihi 90. Graff. in dec. aur. p.2. lib.3. c.5. n.7.*

13 Ampliat 5. dictus effectus, vt procedat tā in maiori q̃ in minori dummodo sit dolicapax *Soc. in d. c peruenit n.25. Graff. eod. n.7.* q͏̃ secus est in infantibus, q sunt doli incapaces nāq; ipsi licet percutiāt clericos non incidunt in excōicationem *Pacificus de Nauar. in summa Pacifica c.12. vers. se in tali tempi car. mihi 188. S. Ant. in tract. de excom. c.1. n.47. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 368. Alfons. Aluarez d. c.35. vers. sed introducens in 10. casu car. mihi 97. in fi. Lelius Zecch. in tract. de priuileg. eccl. priuileg. 155. n.8.* & non solum infantes verberātes clericos non sunt excōicati, verum ēt nec peccāt mortaliter, *vt dicam in meo tract. de effec. minoris ætatis §.1. & voluit Aufrer. in tract. de potest. iud. secul. super eccl. person. reg.3. n.23. in 16. to. tract. diuers. car. mihi 293.* & an, & qñ minores inferētes manus violentas in clericos debeant absolui per Summũ Pontificem, & qñ sufficiat solus diœcesanus dicam infra *ampl.51. n.168. & seq.*

14 Ampliat 6. vt in dictā pœnā incurrant, tàm personæ liberæ, q̃ serui, *c. mulieres, & c. relatũ de sent. excom. Soc. in d. c. peruenit nu.26. de sent. excō. Graff. in dec. aur. p.2. li.3. c.5. n.7.* sed licet seruus incidat in excōicationem isto casu put laicus nihilominus seruus potest absolui ab episcopo quòd secus est in laico, vt dicam hic *inferius num.167. ampl.51.*

15 Ampliatur 7. p Soc. dictus nonus effectus, vt procedat tā in paupere q̃ in diuite *ita Soc. loco cit. n.27. Graff. eod. n.7. quod clarissimè deducitur ex tex. in c. ea noscitur, de sent. excom.* rō est quia ea non quo ad personas est vniuersale, *ita Gregor. Sairus lib.3. Thes. cas. consc. c.26. n.2.* sed circa eos est ēt differentia circa absolutionē petendā, qa pauper nō tenet accedere ad sedē Apostolicā, & ad summũ Pontificē put diues, *vt dicā infra.*

16 Ampliatur 8. vt dispositio dicti canonis si quis suadente diabolo 17. q.4. non solum procedat in ipsomet qui impias manus in clericũ iniecit sed ēt in mādāte, instigāte, ōsulente, & solicitāte, *Gaetan. in summula in verb. excōicatio c.10. vers. primo q͏̃ quia, car. mihi 122. Frāc. Marcb. dec.878. nu.1. lib.1. August. in add. ad Angel. de malefic. in verb. Sempronio Rodulf. nu.22. car. mihi 64. Zaccarius in add. ad Clarum in §. fin. q.77. n.2. lit. A.*

lit. A, Carrer. in pract. §. homicidiū il 5. n. 140. & in § sequitur de persuadente n. 5. car. mihi 139. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 18. nu. 5. S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 14. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 367. Petr. Cabbal. in resolut. crim cas. 56. n. 11. circa fi. Aufrer. in tract. de potest. iud. secul. reg. 3. n. 6. & 7. in 16. to. eorundem tract. car. mihi 292. Soc. in pluries citato c. peruenit n. 41. cum pluribus seq. & n. 51. de sent. excom. Pet. Nicol. Mozz. in trac. de contract. tit. de donat. sub rub. q̃uo annulletur donatio n.

17 34. Et ratio huius ampliationis est illa iuris vulgata regula, qui per aliū facit per se ipsum facere videtur *l. ita aūt §. gessisse ff. de administ. tutor. c. cōsuetudo in fi. 16. q. 6. c. vt fame de sent. excom. c. qui facit per alium de reg. iur. in 6. l. D. Claud. §. item Senatus ff. ad l. Cornel. de falsis l. nihil interest ff. de Sicar. l. 1. §. deiecisse, de vi, & vi armat.* ꝙ procedit etiā quo ad incurrendas pœnas tēporales in quas ita incidit mādans, consulens, ꝓcurans, inuitans, seu ꝑsuadens, sicut ipse delinquens *l. item apud labeonem §. fecisse conuitium ff. de iniur. & in l. non solum in prin. & in §. si mandato meo, & §. seq. & in l. sed si iniuria §. si iussu domini ff. eo. ti. de iniur. l. lex Cornelia §. si quis librū ibi dolo ue malo fecerit ꝙ quid eorum fieret eo. tit. Bart. in l. si quis mihi bona, §. sed quid si mandauit ff. de acq. hær. & in l. si pecunia §. si seruus, ff. de cōd. ob turp. caus. & in d. l. non solum, n. 1. & in d. §. si mandato meo, & l. sed si vnus §. seruus meus. ff. de iniur. Ang. in d. §. si mandato, & in d. l. apud labeonem §. fecisse conuitium, Archid. in c. 2. 5 q. 1.* qui dicit ꝙ pari pœna punitur, *Bal. in l. mandatū circa fi. C. de mād. Alex. in d. §. si mandato cum multis alijs quos latè congerunt Menoc. de arb. in d. cas. 353. nu. 2. & per tot. & in add ad eundē casum Bernard. Diaz reg. 453. Farin. q. 105. n. 90.* vbi loquit in mandante iniuriā inferri, & n. 442. vbi de mandante, & consulēte fieri libellum famosum *Osasc. decis. 66. n. 10. Hond. cons. 95. n. 77. lib. 2. Vinc. Carach. in repet. cū quid p. 2. §. ad tertium n. 2. de reg. iur. in 6. car. mihi 134* & statutum loquēs de delinquēte habeat locum ēt in mandāte, ita vt ipse teneatur pœna statuti *Rip. de noctur. tempor. c. 11. nu. 10. latè Farin. cons. 30. n. 74. cum plurib. seq. Decian. lib. 9. c. 32. per tot. Monticell. c. 7. n. 53. & seq.* Et eodem mō dicimus ꝙ sicut mutilans vel occidens fit irregularis ita ēt fit irregularis mandans, inui-

19 tans, cohortās, vel opem ferens sicut, & mandatarius casu quo ex mandato sequat homicidium vel mutilatio *Sim. Maiol. in tract. de irreg. lib. 5. c. 48. §. 2. & c. 49. n. 4. Menoc. in tract. de arb.*

20 *in add. ad cas. 231. n 7.* Sic ēt, & donatio reuocat ꝑtextu ingratitudinis qñ donatarius impias manus intulerit in donantem ita pariter reuocatur si intuli mandauerit *l. 1. §. deiecisse de vi, & vi armat. c. cum ad sedem de restit. spoliat. Mozz. in tract. de contract. in tit. de donat. rubr. q̃uo annull. & reuocetur donation. 33. car. mihi 161.*

21 Subampliatur ista ampliatio vt procedat ēt si mandatarius excesserit fines mandati, vt qa mandans mādauit tantum verberare, & mādatarius illū vulnerauit, quia licet isto casu quodā mō videretur dicendum ꝙ non teneaẗ mādans ex quo non fuit exequutum mādatum ꝙ ipse mādauit, nihilominus contrarium est verius eo qa cum vulnere iam percussit, & ꝓ ista subampliatione benè facit quod in simili dicimus de eo qui fecit mādatum ad vulnerādum, q si sequatur homicidium tenetur de occiso,

22 *c. fi. de homic. in 6. l. fi. ff. de crim. expilat. hered. Bal. in l. si quis mihi bona §. si corā ff. de acq. hær. Bart. in l. Diuus in fi. ff. de sicar. Bero. q. 10. n. 8. Cepol. cons. 34. in 3. dub. Mars. cōs. 4. nu. 24. Pet. Nicol. Mozz. in d. tract. de contract. in tit. de mandato rub. de diuis. mandat. n. 79. car. mihi 130. Io. Maria Monticell. in pract. c. 7. n. 51. & cum multis alijs, quos latè congerit Brun. a Sole q. 34. n. 44. vbi testatur de mag. com. snīa Caroc. in c. cum quid car. 134. p. 2. §. ad tertium*

23 *n. 11.* Et rō est quia vulnera, & percussiones nō dantur ad mensurā *Caroc. in loco proximè alleg. Clar. in §. fi. q. 89. uer. pone Eman. Suarez in tesaur. recep. sent. in ver. mandans nu. 45. & 50. Baiard. in add. ad Clar. d. q. 89. n. 17.* vbi dicit ꝙ hoc procedit ēt si expresse ꝓhiberet vt nō occideret *Menoc. de arb. cas. 352. nu. 2.* ꝙ secus est si mandans

24 mandaret vt tātum inferaẗ clerico iniuria verbalis vel realis, & mādatarius excesserit faciēdo illi iniuriā personalem quia tunc mādās non erit excōicatus prout erit ipse mandatarius, & hoc ea rōne quia mandās iussit fieri actum pp quem de sui natura non incurrit in pœnā excōicationis, *pro qua conclusione benè conferunt d. per Dec. cons. 622.* vbi voluit ꝙ mandās ad sfri-

25 xandum tātum non teneat de occiso si mandatarius illum occiderit, q mouet ea ratione qa isto casu mādans mandauit fieri actum ex quo de sui natura non solet sequi mors, *Deciū refert & sequitur Mozz. loco proximè citato n. 81. & per Paris. cons. 161. nu. 14. & 17. lib. 3.* vbi dicit ꝙ si qs mandauit aliquem ligno percuti in humeris, & brachijs; vnde non potest verisimiliter

26 mors sequi tunc si mandatarius percutiet in capite, mandans non tenebiẗ de occiso, sic ēt si quis mandet vt verberet cum instrō inhabili ad occidendum vtputa cum virga cum alapa cum pugno vel simili, & mandatarius verberaret cum instrō apto ad occidendum tunc

27 mandās non teneẗ de occiso ēt si mors sequaẗ *Menoc. de arb. d. cas. 352. n. 3. Io. Maria Monticel. in pract. crim. reg. 7. n. 17. Caroc. d. c. 2. §. ad tertium n. 11. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 9. c. 34. nu. 22.* &

28 eodem modo dicimus de eo, q mandauit vt in certo loco aliquem offendat, & mandatarius illum offendat in alio loco vbi ratione loci pœna est aucta tunc mandans non tenebiẗ ad augmentum pœnæ, *Bald. in l. non ideo minus*

nu.

n.34.C.mād.Aret.in trac.malef.in verb. Sēproniū mandantē q.18.n.36.Montic.d.reg.7.n.63.cū alijs quos allegat Io.Bapt.Baiard.in add.ad Clar.in d.§.q.89.n.15.qui oēs mouentur supradicta ratione quia.s. mandans mandauit fieri actum ex quo mors sequi non solet, nec poterat incurri in pœnam grauiorem quàm delicti mandati.

29 Subampliatur 2.vt hoc idē procedat si quis mādauit alicui, vt verberaret, vel aliter personaliter clericū offenderet eundē clericum non offenderit manibus ꝓprijs,sed hoc mādauit alteri, qa tunc secuta offensione erit excōicatus, ac si suus mādatarius mādatum executus fuisset ex quo in mandatis sufficit,vt delictum fuerit patratum nomine mandātis ad hoc vt mādans teneat de delicto commisso *Bal. in l. 1. §. nec aūt C.de caduc.tollend.Pet.a Plaz.in epit.delict. c.15.num.8.Baiard.ad Clar.d.q.89.nu.6.*

30 Subampliatur 3. vt dicta ampliatio ꝓcedat ēt si mandans mādatum reuocauerit, & ꝓpea miserit nuntiū, vt hoc significaret mādatario, ꝙ nuntius iā inuenerit executum mandatum namq; isto casu remaneret excōicatus ꝑut si mandatū non reuocasset *Iacob.in l.1.n.42.ff.de offi.proc.Cæsar.Greg.Sairus lib.3.Tesau.cas.cōsc.c. 22.n.23.Hier.Zacc.ī add.ad Clar.in §.fi.q.77.nu. 2.in lit.A,in princ.S.Raym.in sua sum.lib.3.tit. de sent.excomm.§.48.vers.ad secundū car. mihi* 438.

31 vbi dicit ꝙ secus est si reuocatio mādati peruenerit ad aures mandatarij ante executum mādatum, qa tūc mandans non erit excōicatus licet mandatum exequatur post reuocationē, *ꝙ ēt dixit c.quemq; ibi nisi licentia reintegra reuocaret,de sent.excom.Aufr.in trac.de potest.iud.secul. super eccl.person.reg.3.n.6.ver.primū tamen in 16. to.trac.diuers.car.mihi 292.Soc.in d.c.peruenit nu. 40.cum plurib.seqq. Ioseph Angles in florib.4.sententiarum 1.parte de excōicat. difficult. 3.concl.3. Cosim.Filiar.in lib.3.de offit.sacerdor.c.34 S.Ant. in summ.p.3.tit.25.c.1.§. tertio notandum summ. Angel.in verbo excommunicatio il 5.nu.31.& 32.*

32 Quæ conclusio, & distinctio ꝓcedit ēt quo ad incurrendas temporales pænas iuris ciuilis quo iure ēt si mādatarius fuerit executus mandatum post reuocationē mandās non tenebitr de delicto *d.c.quicūq; de sent.excom.Bart.in l.non solū § si mādato n.12.ff. de iniur.Ang. in verb.Sēproniū mandatorē n.15.Blāc.caut.7.n.2.post pract. crim.Menoc.cas.357.n.7.Farin.cons.66.n.16.* vbi vlterius dicit ꝙ hoc ꝓcedit ēt si reuocationem non intimauerit *allegat Aug.ad Angel. d.n.15. vers.quinimo pract.Corra.in titulo de mandante homicidiū nu.6.* de quo vltimo valde dubito qa si esset verum esset in facultate mādantis se eximere à pæna delicti quod mandauit committi *Monticell.d.reg.7.nu.82.Hier. a Mont.q.16.17.*&

33 vtraq; mādati reuocatio efficatiam, & effectū non hēt,& nihil operatur nisi intimetur mandatario, *c.ex mādato,& ibi gl.& DD.de procurat.*

34 *l.si mandasset ff.mandat.*quibus aūt modis reuocetur mandatum,& qūo probetur reuocatum ponit *latè Mascard.de probat.concl.*1013.

35 Subampliatur 4.vt hæc pœna excōicationis hēat locū,tàm si mandatū est expressum ꝙ tacitum,vt si quis cum fuerit offensus ab aliquo clerico diceret corā amicis, vel familiaribus ꝙ vult de tali iniuria vindictā sumere,nec expresse mandat vt illum offendat, si tñ talia verba protulerit aīo prouocandi eos aduerberandū, vel aliter personaliter offendendum clericum, & illi tales clericum verberasset ipse erit excōicatus *Io.Frigbur.in add.ad Raimund.in sum.lib.3. in tit.de sent.excom.§.48.in lit.S,car.mihi 428.& colligitur ex summ.Astensi p.2.lib.7.tit.3.art 2.q. 13.summ. Angelica in verbo excommunicatio il 5. nu.34.Siluest.in eod.ver.il 6.nu.5.vers.41.summa Tabb. in d. verb.excommunicatio il 5.cas.1.nu.36. Addent. ad Siluest. in loco proximo cit. Nauarr. in*

36 *manual.cap.21.nu.78.* Et hoc idem est sufficiens ad hoc vt proferens talia, & similia verba, incurrat in pœnas temporales, ita vt si ipsi amici vel famuli vel cōsanguinei occiderent illum qui iniuriam intulit, ipse ita tacitè mandans tenebitur de occiso, *latè Mascard.dict.tractat.de probat.conclus.*1012.*per tot.Decian.in tract.crim. p.2.lib.9.c.34.nu.15.Io.Maria Monticell.d.reg.7. nu.9.Baiard. ad Clar. d. quæst.89.nu.3.* sed quid si mandatarius qui mandatum acceptauit,ad nullum actum etiam remotum deuenerit, & nihil attentauerit,an mādans ipse ex solo mandato incederit in excommunicationem,& dico quod non quia mandans nunquam tenetur de mandato si mandatarius non deuenit ad actum nisi in crimine assassinij *a Mont.q.16. Famianus Centolin.in add.ad Farin.cons.4.in lit.C.*

37 Limitatur 1. prædicta ampliatio, vbi mandatarius non fuisset executus mādatum, quia ex solo mandato non incurritur pæna prædicti canonis, si quis suadente diabolo, nisi sequatur manus iniectio, *Io.Andr.Antō.de Butr. & Socyn.sen.in cap.1.de sentent.excomm. Cardinal in clemen.1.quæst.12.de Pen.Decian.in tract.crim. par.1.lib.6.cap.34.num.34.Socyn.iun.in cap. peruenit num.167.de sentent.excomm.Nauarr. in manual.cap.27.num.51. vers.adde, summa Angel. in verb. excommunicatio il 5. num. 31. Siluester eod. verb. il 6.num.5.vers.3.Hostiens. in summa tit. de*

38 *sentent. excomm. num.9. versic.2.* Et est regulare quod nō solum procedit quoad incurrendam pænam spiritualem, sed etiam temporalem, ex quo ex solo mandato quis non debet puniri saltim pæna ordinaria, *Curt. in d. l. non solum, à Monte q.16.num.16.Famianus Centolin.in add.ad Farin.cons.4.in lit.C,a Monte q.16.nu.16.Baiard. quæst.89.nu.7.vbi alios allegat Menocch. de arbit. d.cas.352.nu.9.* nisi secuto delicto.

39 Secundo limitatẽ qñ mandatũ fuisset limitatum certo tpe vtputa de tali mẽse, vel de tali die, & mãdatarius diu distulerit, & postea executus fuerit mandatum, quia tunc mandans amplius non tenebitur *Sal. in d.l. non ideo minus Meno. in add ad d.c. 352. n. 4. Mõtic. d. reg. 7. n. 87.*

40 Limitat 3. vbi mãdãs fuisset mortuus anteq̃ mãdatarius verberasset clericum qa tunc mãdans non erit excõicatus *glo. fin. in c. mulieres de sent. excom. Soc. in d. c. peruenit n. 46. & 47. de sent. excom.* & ro est qa mandatum extinguĩt morte mãdãtis re integra *l. inter causas §. 1. ff. mãd. c. re-*

41 *latũ, & c. licet de offi. deleg. Bar. in l. nõ solũ §. morte nu. 4. ff. de oper. nou. nũtiat. & in l. more maiorũ n. 3 ver. vltimo nota ff. de iurisd. omn. iud. Polid. Ripa de actis in art. mort. c. 15. n. 12. Gabr. in tit. de procurat. concl. 1. n. 1.* Et licet contra hãc limitationẽ tenuerint aliq̃ relati ab ipsomet *Soc. nu. 48* nihilominus pdicta opinio pcedit absq; difficultate, vbi mandãs mortuus fuerit habito prius sacro pęnitentiæ, qa tunc licet mãdatum non

42 reuocaret in specie tñ pręsumit̃ illud reuocasse in gñe, ex quo nemo pręsumit̃ immemor salutis æternæ, & nemo mori præsumit̃ cũ peccato *Rot. Ro. innoni. dec. 751. n. 8. et dec. 813. n. 13. p. 1. §. si. instit. de iniur. Crau. cõs. 158. n. 7. lib. 1. Seba. Med. ĩ trac. mors oĩa soluit p. 3. n. 31. et 32. ubi alios alleg.*

43 Limitatur 4. qñ mãdatarius non acceptasset mandatum licet illud exequutus fuisset, attñ mãdans non incurreret in pęnas tpales *Vulp. cõs. 24. n. 7. Mõticel. in prac. c. 7. n. 16. & 94. Alex. in add. ad Bar. ĩ l. nõ solũ §. si mãdato ff. de iniur. Carrer. in prac. crim. §. circa primũ n. 77. Grãm. vot. 19. Vulpel. conf. 24. n. 7. Montic. d. reg. 7. nu. 16. & 94.*

44 Limitat 5. vbi mandatũ fuisset tacitè reuocatum, qa mandatarius mortuus fuit ante executionẽ mandati *Mascar. concl. 1013. n. 10.* aut si intercessisset inimicitia capitalis inter mandantem, & mandatarium post mandatum, sed ante executionem mandati, *Alex. conf. 209 nu. 3. & conf. 210. n. 5. lib. 7 Decian. in tract. crim. lib. 9. c. 36. nu. 35. Monticell. reg. 7. n. 82. d Mont. q. 16. n. 16. Menoc. cas. 352. n. 7. Mascar. concl. 1013.*

45 Limitatẽ 6. vbi mãdatũ esset limitatũ ad tps vtputa infra mensẽ licet videat̃ non teneri ex quo non fuit executum, vt fuit ordinatũ, hoc hẽt locũ si diu stetit ad exequendum prædictũ mandatũ, secus si per modicũ tps stetit ad exequendũ illud *Decian. in trac. cri. lib. 9. c. 36. n. 10. Montic. reg. 7. n. 87. Menoc. in add. ad cas. 352. n. 4.*

46 Ampliatur 9. in auxiliantibus, fauentibus, & assistentibus, qa ipsi sunt excõicati put inferentes manus violentes in clericos *gl. fin. in c. mulieres de sent. excom. Gaet. in sum. in verb. excõicatio c. 10. vers. per inferiorẽ quoq; cart. mihi 123. Soc. in d. c. peruenit nu. 50. de sent. excom.* qui dicit ꝙ prędicta gl. mouetur ad ita dicendũ per tex. *in c. sicut dignũ de homic. & in c. fin. de iureiur. & in*

47 *l. 4. §. sicut seruũ ff. de vi bonor. rapt.* & est regulare quod auxilium præstans delinquenti punĩt prout ipse delinquens, *l. si pignore §. qui ferramẽta ff. de pact. l. nihil ff. ad l. Corn. de Sicar. c. sicut dignũ ubi DD. extra de homic. l. is q opera ff. de furt. §. opa instit. de oblig. q̃ ex delict. nascunt. Ferrant. Gargar. patroc. 4. in princ. Mars. cons. 24. n. 17. Cott. in verb. opẽ, Asin. in verb. pęna lib. 3. f. 265. idẽ Mars. sing. 15. Burs. cons. 232. n. 13. Caualc. dec. 28. nu. 1. lib. 5. Corrad. Lancel. de offi. prætor. in tit. de auxiliator. nu. 6. f. 567. Villaut de extens. legũ tit. de extens. leg. correct. & penal. simul n. 96. late Mascar. de prob. cõcl. 159. n. 18. cũ seq.* vbi dicit ꝙ puniĩ eadẽ pęna & qñ, *Claud. Battinder. in prax. crim. reg. 107. p tot.*

48 Limitatur 1. prædicta ampliatio, vbi qs præstaret auxilium postq̃ delinquẽs manũ iniecit in clericum qa is nõ erit excõicatus ex tali auxilio postea pstito, sicut nec põt puniri aliqua pæna tpali de auxilio præstito post delictũ nisi præcesserit tractatus ante, qa is talis non dr̃ pprie dedisse opem delicto *Bar. in l. in furti actione n. 4. ff. de furt. & in d. l. non solũ §. si iuramento ff. de iniur. & in l. si qs in graui §. si quisq̃ ff. ad senatusconf. Sillan. Bal. in l. nõ ideo nu. 27. C. de accusa. Boss. in tit. de homic. n. 35. Boer. dec. 167. n. 4. in fi. Meno. de arb. cas. 349. n. 24. Cassan. conf. 58. n. 21. Franc. Curt. conf. 41. fi. Paris. conf. 152. n. 41. lib. 4. Ziletr. inter cons. crim. diuers. lib. 1. conf. 168. nu. 25. & 26. Sfort. Odd. conf. 15. n. 15. Burs. conf. 65. n. 6. Mascar.*

49 *de prob. concl. 159. n. 23.* ꝙ procedit ẽt in statuto puniente auxiliantẽ, fauentem, & assistentem delicto quòd nunquam compræhendit eum qui fauet, & auxiliatur post patratum delictum, *Sign. de Homod. conf. 134. per tot.*

50 Limitatur 2. vt dicta ampliatio procedat tantum in dantibus fauorem, vel auxilium de facto secus autem si quis præstiterit fauorem de iure quia neq; is erit excõmunicatus prout nec posset puniri aliqua alia pæna temporali, *reper. Inquisit. in verb. fautores vers. an aduocatus, & ibi addent. cart. 334.* vbi hanc limitationem exemplificat in aduocato, & procuratore, &

51 idem seruatur in statuto puniente dantes fauorem, vel auxilium delinquenti namq; intelligitur de præstantibus auxilium, & fauorem de facto, & non de iure, *August. ad Angel. de malefic. in verb. & Andr. num. 10. versic. nam officium Alber. de Rosat. in 4. part. statut. quæst. 32. Bart. in l. post legatum §. his vero ff. de his quib. vt indign. Bologn. in authent. habita num. 411. C. de filij pro patr. Pet. de Anchar. in c. cum 1. de accusat. Ludou. Carrer. in tract. crim. §. post malefitium n. [illegible]. f. 112. Iacob. Benius de priuileg. iuris Consult. priuil. 46. num. 1. Nell. in tract. de bann. 3. par. 2. tempor. num. 26. & 27.*

52 Limitatur 3. in eo qui delicto assistit vel dat auxilium vel fauorẽ qui tñ nescit verberandũ esse clericum, vt qa amicus dicit amico vt secum

cum assistat, & præstet opē quia vult verberare vel occidere vnum hominem neq; dicit ꝙ is quem vult offendere est clericus qa talis licet non excuset à pena tpali ex quo sciebat delictum cōmittendum excusabit tñ à pena excōicationis qa ignorantia isto casu excusat, *c. vt animarum de constit. in 6. arg. dist. 4. de consecr. Henr. Boic. in c. Apostolicæ n. 1. de cler. excomm. depon. Couar. in c. alma p. 1. §. 6. n. 9. de sent. excom. & §. 10. n. 7. Graff. dec. aur. dec. 9. lib. 4. Mascard. de probat. concl. 159. nu. 21.* vbi dicit ꝙ si præstans
53 auxilium nesciebat qualitatē grauantem delictum excusabitur pp ignorantiā, & est rō quia si quis volens percutere laicum percussit clericum ignoranter non erit excōicatus, & est regulare ꝙ ignorans non incidit in pœnā *Bart. in l. oēs C. de agricol. & cēsit. Alex. in apostill. ad Bar. in l. his qui opē ff. de furt. Soc. cons. 188. colum. pen. vers. præterea non videtur lib. 1. Grat. cons. 49. nu. 35. lib. 2. Gramat. dec. 25. n. 3. Paris. cons. 152. n. 1. lib. 4. Roman. cons. 473. Angel. de censur. ecclesiast.*
54 *tab. 1. §. 8. n. 5. f. 87.* vbi dicit ꝙ ignorantia excusat à pœna excōicationis, *Bencsac. de matr. disp. 32. n. 24. lib. 9.* & qũo probetur ꝙ quis auxilium maleficio præstitit, & an ex sola assistentia præsumat̃ auxiliū, & multa alia ad materiā auxilij vide *Mascar. d. concl. 159. per tot. Clar. §. fi. q. 90. Meno. de arb. cas. 349. Baiar. ad Clar. d. q. 90.*
55 Ampliatur 10. dictus nonus effectus clericatus per quem sunt excōicati oēs percutientes clericos, vt procedat ēt in eo qui ratā hēt percussionē suo nomine factā licet non suo mādato vtputa quidam amicus tuus sciens quod tu iniuriā recipisti ab aliquo clerico in eundē clericū impias manus iniecit, vt faceret tibi rem gratam ꝙ cū tibi fuisset relatū percussionē ratā habuisti, tu eris excōicatus ꝑut percutiens, *gl. in c. mulieres de sent. excom. & Clar. in c. si quis suadente 17. q. 4. S. Raimund in sua sum. lib. 3. tit. de sent. excom. §. 48. in fin. car. mihi 428. San. Ant. in trac. de excom. c. 1. n. 14. in 14. to. trac. diuers. cart. mihi 366. Decian. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 18. n. 5. Hier. Zaccar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. in lit. A, in fi. Iacobin. in l. si quis iniquam §. si procurator in 1. lectura nu. 4. ff. quod quisq; iur.* vbi allegat *Angel. ibidē, & tex. in c. cū quis de sentent. excom. Alfons. Aluarez in Specul. Pontif. iur. c. 38. vers. vigesimasexta regula car. mihi 117. Soc. in c. peruenit. nu. 42. & 53. de sent. excom. Io. Batt. à Costa in suo trac. de*
56 *retrotract. c. 5. nu. 3.* & huius ampliationis rō est quia ratihabitio retrotrahitur, & æquiparatur mandato, *l. ratihabitio de reg. iur. lib. 6. c. cum ad sedem de restit. spol. c. sicut de Simon. c. mulieres de sent. excomm. c. cum quis eod. tit. in 6. Roman. cons. 105. nu. 2. l. 1. §. quotiens vers. sed & si cum aliquis ff. de vi & vi arm. gl. in c. cum ad sedem de rest. spoliat. Henr. Boic. in d. c. mulieres nu. 27. Couarr. in 2. p. Selectar. §. 2. nu. 5. Crauet. cons. 304. nu. 2. Alex. cons. 117. n. 2. lib. 5. Corn. cons. 104. n. 5. vers. quantum aūt lib. 4. Hond. cons. 38. n. 7. & 8. lib. 1. Grat. cons. 127. n. 4. lib. 1. Rim. iun. cons. 381. n. 92. Villaut de extens. legū tit. de pen. inflig. pœ. ord. ad crim. occult. n. 63. f. 302. & in terminis summa Angel. in verb. excommunicatio il 5. Siluest. in eo. verb. il 6. nu. 5. vers. 3. in fi. Gaet. in d. verb. excommunicatio c. 10. Sair. in lib. 3. Tesaur. cas. consc. c. 22. nu. 25.*
57 Subampliatur 1. hæc ampliatio, vt non solū procedat in ratificatione, quæ fit expressis verbis, sed ēt in ea quæ fit tacitè, & occultè in corde namq; ratificans in corde statim est excōicatus, & tenetur absolutionē petere, *Iacobin. loco sup. cit. n. 5. Maiol. in tract. de irregul. lib. 5. c. 48. §. 6. n. 2. Hier. Zaccar. in d. add. ad Clar. in lit. A, in fi.* vbi dicit ꝙ licet ratificatio facta in corde nō possit probari tñ erit excōicatus quantum ad ecclesiam triumphātem, licet non quoad militantem, quia multi ligantur quoad ecclesiam triumphantem qui tamē non sunt ligati quantum ad ecclesiam militantem *idem dixit Soc. in d. c. peruenit nu. 56.* vbi adducit rationem quia scilicet ecclesia militans non iudicant de occultis, *c. à nobis il 2. de sentent. excomm.*
58 Limitatur modo prædicta ampliatio, vt nō habeat locū, vbi percussio non esset illata meo nomine, quia tunc licet illam ratam habeam, nihilominus non ero excōicatus licet peccem *Aluarez loco sup. cit. S. Raimun. in summ. lib. 3. de sent. excom. §. 48. vers. ad tertium car. mihi 428. & ibi Io. Friburg. in add. in lit. T, Io. Batt. à Costa de*
59 *retrotract. c. 5. n. 4.* Et rō est qa ratū haberi non pōt quod nomine meo gestū non est, *c. ratū de reg. iur. in 6. l. si pupillus, §. sed si ego ff. de negot. gest.* vbi *DD. Menoc. cons. 389. n. 17. Rim. iun. cōs. 163. n. 23. Cæph. cons. 628. n. 85. lib. 5. Decian. cons 60. nu. 26. lib. 2. Paris. cons. 47. nu. 96. lib. 1. Fab. Turr. cons. 29. nu. 7. lib. 1. qui de com. test.* & licet quo ad
60 incurrendā excōicationē, & alias pœnas spirituales ratihabitio æquiparet̃ mādato (vt dixi) attñ secus est quo ad infligendas pœnas tēporales, qa qs non pōt puniri aliqua pœna ex eo solo quod ratū, & gratum habuit delictum ab alio cōmissum, *vt est tex. in c. cū qs de sent. excom. in 6. Franc. Aret. cons. 163. n. 3. vers. circa primum Aplaz. Epit. delict. c. 18. n. 3. Curt. sen. cons. 21. n. 6. Clar. §. fi. q. 87. n. 5. vers. q̃ro nunqd de qua materia cæteris latius, ac copiosius scribit Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 9. c. 38. ꝑ tot.* vbi n. 37. & 38. ponit ex q̃bus actibus, & verbis inducat̃ ratihabitio ꝑut *facit etiā Io. Batt. Baiar. ad Clar. q. 87. n. 16. & seq.*
61 Ampliatur 11. in eo q̃ potuit ꝓhibere absq; suo periculo, & non ꝓhibuit ne clericus percuteretur *Decian. lib. 1. c. 12. n. 8. car. 28. & car. 43. c. 19. n. 17.* quia ēt incidit in pœnā d. c. si quis suadente diabolo 17. q. 4. *glos. fin. in c. mulieres de sentent. excomm. & in d. cap. si quis suadente diabolo Fel. in c. quanto nu. 3. de senten. excom. Gaet. in sum.*

in verb. excõicatio c.10. verf. per inferiorẽ quoq; car. mibi 123. *Sairus lib.* 3. *Thef. caf. confc. n.* 24. *Hier. Zaccar. in add. ad Clar. in* § *fi. q.* 77. *n.* 1. *lit. A, circa princ. Siluefter in fum. in verb. excõicatio il* 5. *nu.* 6. *S. Ant. trac. de excom. c.* 5. *n.* 15. *in* 14. *to. trac. diuer. car. mibi* 367. vbi dicit ꝙ hoc ꝓcedit qñ poteſt obuiari percuſſioni abſq; periculo *Io. Bat. à Co-*
62 *fta de retrotract. c.* 2. *n.* 8. quod tãto facilius procederet ſi eſſet officialis is, qui põt obuiare, & non obuiat *Siluest. vbi ſup. Coſm. Iuliat. in lib.* 3. *de off. ſacerdot. c.* 34. *Aufrer. in tract. de poteſt. iud. ſæcular. ſuper perſonas eccleſiaſt. reg.* 3. *n.* 8. *in* 16. *to. trac. diuerſ. car. mibi* 292. *Soc. in d. c. peruenit n.* 57. *de ſent. excom. et in c. ad audientiã n.* 349. *de homic.* qui tñ vř ſentire, vt hoc tm̃ procedat qñ ex dolo deſinit obuiare, vel qñ erat officialis alias ſe
63 cus, cui opinioni Sairi ego aſſentirem ſi rõ quę põt adduci pro iſta opinione eſſet generalis. ſ. qa qui põt abſq; ſuo dãno prohibere ne delictũ, & dãnum ſequaẽ, & non prohibet teneẽ de ipſo dãno, *l.* 2. *& l. ſeq. ff. de noxal. c. ſicut dignũ* §. *illi ẽt de homic. c. dilecti de ſent. excom. in* 6. *Caſſan. ſuper cõſuet. Burgun. rub.* 1. §. 5. *n.* 73. *car. mibi* 202. *Boer. dec.* 83. *n.* 11. *de qua concluſione ſcripſit Farin.*
64 *q.* 51. *n.* 1. *cũ ſeq.* & ꝙ quis teneatur acclamare, vt obuietur delicto cõmittendo dixerunt, *cap. quanto, & ibi gl. de ſent. excomm. Iaſ. conſ.* 86. *lib.* 3. *Dec. in c.* 1. *col.* 5. *verſ. & licet iſta videatur cõis de off. deleg. & in l. culpa caret n.* 10. *de reg. iur. idẽ Iaſ. in l. vt vim col. pen. verſ. tene contrariũ Alber. in l. metũ* §. *ſed licet ff. ꝙ met. cauſ. Igneus in l.* 1. §. *ſerui appellatione n.* 125. *ff. ad Sillan. Grat. conſ.* 1. *n.* 47. *lib.* 1. *Carrer. in pract. crim. verſ. circa ſecundũ nu.* 27. *f.* 109. *Aplaz. epit. delic. c.* 28. *n.* 29. *cũ ſeq. Clar.* §. *fi. q.* 87. *n.* 3. *Iod Damad. in prac. crim. c.* 80 *nu.* 6. *Bero. in c.* 1. *n.* 48. *de offic. deleg. Nouell. in trac. crim. ad defenſ. n.* 99. *f.* 105. *Cagnol. in d. l. culpa caret Cur. ſen. cõſ.* 41. *Baiard. ad Clar. in d. q.* 87. *n.* 15. *Cacher. dec. Pedem.* 104. *n.* 7. & ꝙ is qui põt acclamãdo
65 vel aliter ſe interponẽdo obuiare, & prohibere ne delictum cõmittatur, & non ꝓhibet peccat mortaliter dixerunt Gomez. *in tit. de delict. c.* 2. *n.* 9. *verſ.* 5. *lim. & intellige Baiard. ad Clar. d. q.* 87. *n.* 15. prædictorum rõ eſt quia licet fortaſſe de
66 iure ciuili, & canonico qs teneatur delicto obuiare attñ de iure diuino hoc oĩno facere dẽt qa ſi aliter diceremus non eſſet proximũ diligere ſicut ſeipsũ *ita Ant. de Butr. in c. quanto de ſent. excom. Barba. in c.* 1. *de offi. deleg. Dec. in l. culpa caret n.* 10. *de reg. iur. cũ alijs allegatis per Decia. in trac. crim. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 12. *n.* 8. *& c.* 19. *n.* 17. vbi dicit ꝙ ita eſt intelligendus tex. *in d. l. culpa caret*, & Bar. *in l. vtrũ de parric.* & eſt aduertendũ
67 ꝙ ſi is q poteſt ꝓhibere ne delictũ committaẽ eſt ſuperior delinquẽti, vt ſi eſſet dñs vel pater tunc non ſolũ tenetur vti is q potuit, & noluit prohibere ne delictũ committatur, ſed ẽt tenetur vti mandans quia ita præſumitur, *l.* 2. 3. *& 4. ff. de noxal. Decia. d. tract. p.* 2. *lib.* 9. *c.* 34. *n.* 24.

68 Ampliatur 12. dictus 9. effectus quod verberans, & inferens manus violentas in clericũ ſit excõicatus, vt non ſolũ procedat in offendente clericos ſæculares, verum ẽt regulares, & monacos *ita habetur in d. c. ſi qs ſuadẽte diabolo, ꝙ notauit Soc. in d. c. peruenit n.* 58. *de ſẽt. excom. S. Ant. Florent. in trac. de excom. c.* 1. *n.* 1. *in* 14. *to. trac. diuerſ. car. mibi* 366. *Gaet. in ſum. in verb. excõicatio cap.* 10. *verſ. nota* 7. *car. mibi* 127. *Decian. in tract. crim. p.* 2. *lib.* 6. *cap.* 17. *nu.* 8. *Eugen. conſ.* 26. *nu.* 7. *Tolet. lib.* 5. *c.* 8. *nu.* 2. *Sair. d. l.* 3. *nu.* 2.

69 Ampliatur 13. vt non ſolũ procedat contra offendentes clericos in ſacris conſtitutos, verũ ẽt conſtitutos in minoribus, & ẽt illos q hñt primã tonſurã tantum, *cap.* 1. *de cler. coniug. in* 6. *Soc. in eod. c. peruenit nu.* 59. *& ſeq. Iacob. de Graff. in dec. aur. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *n.* 26. *Ant. Scapp. in tract. de iure non ſcripto lib.* 1. *c.* 1. *n.* 4. *Decian. in d. tract. crim. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 17. *n.* 1. *&* 6. *Anch. in c. contingit n.* 10. *de ſent. excom. Surd. conſ.* 259. *n.* 25. *lib.* 2. *vbi alios allegat Duen. regul.* 99. *in* 2. *ampl. Tolet. lib.* 5. *c.* 8. *nu.* 2. vbi dicit quòd hoc procedit etiam ſi haberet tantum primam tonſuram.

70 Ampliatur 14. prædictus nonus effectus ꝙ inferens violentas manus in clericum ſit excommunicatus procedat, & habeat locum ẽt in eo q eaſdem manus impias intulit in conuerſos eccleſiarum ſecularium regularium, *c. non dubium c. parrocchianus, c. ex tenore, c. veniens, c. de monialibus de ſent. excom. Io de Lign. in trac. de cenſur. eccleſ.* §. 5. *verſ. cõſequenter Io. Lup. in trac. de libert. eccl. in* 4. *q. princ. ſumma Aſtenſ. p.* 2. *lib.* 7. *tit.* 3. *art.* 2. *q.* 3. *ſumma Angel. in verb. excõicatio il* 5. *n.* 27. *Silueſt. in d. verb. il* 6. *n.* 3. *Coſimus Filarec. de offic. ſacerd. li.* 3. *c.* 33. *Hier. Zaccar. in add. ad Clar.* §. *fi. q.* 77. *n.* 2. *in lit. A, in princ. Tolet. lib.* 5. *c.* 8. *n.* 2. *Iacob. de Graff. in dec. aur. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *n.* 21. *Alfonſ. Villaut. dec.* 34. *n.* 7. *Decia. in trac. crim. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 17. *n.* 10. *Aufr. in trac. de poteſt. iud. ſecul. ſuper perſo. eccl. reg.* 3. *in* 16. *to. trac. diuerſ. car. mibi* 292. *S. Ant. Floren. in trac. de excomm. c.* 1. *&* 2. *in* 14. *prædictorum tract. car. mibi* 366. vbi ponit in qbus conuerſis habeat locũ iſta ampliatio *Gaet. in ſummu. in ver. excõicatio c.* 10. *ver. nota ſeptimo Soc. in d. c. peruenit nu.* 62. *de ſent. excomm.*
71 Quam ampliationem intelligas quãdo is eſſet conuerſus alicus eccleſiæ regularis approbatę, nam ex quo tunc aſſumpſit vitam, & habitum regularẽ, & renunciauit proprijs, merito gaudebit priuilegio eccleſiaſtico, vt ĩ iuribus ſup. citatis, *& voluit Graff. d. n.* 21. vbi ẽt dicit ꝙ idẽ ꝓcedit in conuerſis ſecularib. qui ſe, & ſua tradiderunt eccleſiæ ſeculari, & habitum mutauerunt quia cũ in totum ſint translati in eccleſiam debẽt gaudere ipſius eccleſię priuilegijs quod ſecus eſt ſi ipſi conuerſi manerent in domo propria, & viuerent vt laici quia iſti tales

nullo ecclesiastico priuilegio sunt muniti *arg. c.3.§.de fratribus de priuil.*

72 Ampliatur 15. dictus nonus effectus, ꝙ inferens manus violentas in clericum sit excõicatus procedat,& habeat locum ẽt si illas inferat nouitio alicuius religionis apꝓbatæ, *Gaet. in summul. in verb. excõicatio c. 10. vers. nota septimo,& est tex. apertus in c. religioso §. fi. de sent. excom. in 6. Hostiens. in c. statuimus, in verb. posse de regul. vbi ẽt Io. Andr. circa mediũ, in verb. annũ Carol. Tappia in repet. Auth. ingressi in verb. ingressi c.2.n.50. C. de sacros. eccl. Tiraq. in tract. de retract. Lignag. §.1. gl.8. nu.30. Graff. in decis. aur. p.2. lib. 3.c.5.n.26. Decia. in tract. crim. p.2. lib. 6. c.17.n. 9. vbi dicit ꝙ hæc est verior opinio S. Ant. Flor. in tract. de excom. c.1.n.1. in 14. to. tract. diuers. cart. mihi 366. Sair. in d. lib.3.c.26.n.5. Io. Batt. a Costa de retrotract. c.9. cas.3. n.6. Farin. in tract. crim. q. 8. in 16. ampl. circa medium Duen. regul. 99. ampl. 9. Tolet. lib.5.c.8.n.2. Soc. iun. in d. c. peruenit n.63 de sent. excom.* qui dicit ꝙ contraria opinio est reprobata, & rñdet argumentis adductis per tenentes contrariam opinionem.

73 Ampliatur 16. in offendentib. moniales, *S. Ant. in tract. de excom. c.1.n.1. in 14. to. trac. diuers. car. mihi 366. Abb. in c. veniens n.2. de sent. excõ. & in c. de monialibus nu.2. eod. tit. Gaet. in summul. in ver. excõicatio c. 10. vers. nota septimo, Graff. in dec. aur. p.2. lib.3.c.5.n.26. Soc. in d. c. peruenit n. 72. & seq.* vbi dicit ꝙ in fauorabilibus appellatione monacorum veniunt moniales,& adducit alias rõnes pro ista opinione Decia. *d.c.17. n.12. & 13.* q dicit idẽ esse dicendũ de offendentib. offensione personali mulieres quæ nõ sunt professæ, sed vt Deo seruiant se recludunt in vna domo siue loco.

74 Ampliatur 17. vt excõicatio inducta ex dispositione dicti can. si quis suadente diabolo habeat locum in eo, qui percutit aliquem qui nullum hẽt ordinem, sed tantum portat coronã,& habitum,& est clericus animi destinatione *Archid. in c. si quis suadente n.8. 17. q. 4. Fel. in c. cũ adeo n.2. de rescript.* vbi aducit multa argumenta ꝓ corroboratione istius opinionis *Decia. in tract. crim. p.2. lib.6.c.17.n.14. & c.18.n.8. Io. de Silua ĩ trac. de benefit. p.3.q.6.n.4. Duen. reg. 99. ampl. 10. Hippol. Bonac. in tract. de seru. q. 28.* Sed contrariã opinionem in isto articulo te-

75 nuerunt Domini de Rot. *dec.2. in tit. de probat. in antiquior. Menoc. in trac. de præsump. lib. 6. præsump.76.n.27. Mascar. qui alios allegat in trac. de probat. conclus.302. Mart. in tract. de iurisd. p.2.c. 11.n.12.* vbi non teneẽ vt percussor clerici, *Decia. sibimet contrarius in præd. lib.6.c.34.nu.3.* vbi dicit ꝙ licet multa possint dici pro vtraq; parte tñ verior opinio est quòd percutiens non fit excõicatus,& rõ validissima est, quia vt aliqs gaudeat priuilegio clericali dẽt esse ordinatus & non sufficit, vt deferat, habitum *alleg. glo. in c. in audientia in verb. iniuriarum in fi. de sent. excõ. Io. de Lign. in tract. de cens. eccles. §.6.n.2. vers. quid si percutiẽs Vital. in clemen. multorum, n. 88. & 89. de Pæn. Ferrett. cõs. 387.n.8. li.2.* dicit ꝙ ad hoc

76 vt verberans incurrat in excõicatione non sufficit possessio, vel quasi clericatus *Soc. in c. peruenit n.88. cum plurib. seqq. & n. 238. ẽt cum seq. de sent. excomm.* vbi latè examinat istam ampliationem vbi vlterius cũ Graffio loco citato dicit ꝙ si is talis percutiens esset sacerdos,& credens ex tali ꝑcussione se esse excõicatũ, & hoc non obstante celebraret non ꝓpea efficitur irregularis *pulchre Maceratẽs. lib.3. resolut. resol. 16 n.23. Graff. in dec. aur. p.1. lib.2.c.49.nu.29.* quæ opinio fuit originalis *glos. ĩ c. si vero il 2. de sẽt. excomm. quam glos. assecutus fuit Abb. ibi nu.6. Feder. de Sen. cons.13.* & huius ampliationis principalis ratio est qa præsumptio cedit veritati.

77 Ampliatur 18. dictus nonus effectus clericatus, vt clericus non possit renuntiare priuilegio dicti canonis introducti in fauorem totius ordinis clericalis permittendo se ab alio verberari, ita vt verberans eius voluntate non effugiat sñiam excõicationis, *c. cõtingit de sent. excomm. vbi hoc not. Abb. n.4. Anchar. n. 6. & Fel. n.1. Pet. a Plaz. in epit. delict. c.23.n.25. Carrer. in pract. crim. in tit. de homic. q 1.n. 3. car. mihi 92. S. Raim. in summ. lib.3. in tit. de sent. excom. § 58. in princ. car.435. Graff. in dec. aur. p.2. lib.3.c.5.n.29 summa Tabien. in verb. excõicatio il 5. cas.1.§.4.nu. 32. S. Ant. Florent. in tract. de excom. c.1. nu. 10. in 14. to. tract. diuers. cart. mihi 367. Aufr. in tract. de potest. iud. secul. super eccl. person. reg.3.n.9. in 16. to. præd. tract. car. mihi 292. Martin. Vran. Vltramont. cons.38.nu.8. lib.2. Decia. in trac. crim. p.2. lib.9.c.3.n.4. in fi. Greg. Sair. d.l.3. Tesaur. cas. cõsc. c.26.nu.18. Illustr. Præsidens Baldassar Amesc. in tract. de potest. in seipsum lib.1.c.12.n.22. Gaet. in summula in verb. excoicatio c.10. ver. nota secundo cart. mihi 123. Socin. sen. in c. perpendimus de sent. excom. Soc. iun. in c. peruenit n.155. & 381. & seq. eo. tit.* & hoc idem dicimus quo ad pænas tꝑa-

78 les, nam occidens vel mutilans aliquem ex voluntate ipsius occisi vel mutilati non euitabit pœnam ꝓ tali delicto infligendam, sed erit puniendus pœan ordinaria ipsius delicti, nec poterit excusari ex eo ꝙ ꝓcessit volũtas ipsius offensi *Mars. in l.1.n.2. ff. ad l. Corn. de Sicar. in rub. de fideiuss. n.241. Carrer. d.q.1.n.1. Petr. a Plaz. eo. c. 23.n.21. Iacob. Bonl. in l. capitalium §. famosos nu. 84. ff. de pen. Molin. de iust. & iur. tract. 1. disput. 11. Aragon. in 2.2.q.64. art.5. in solut. ad secundũ argumentum Dominus Amesc. in trac. præd. lib.1.c. 12.n.1. & seq.* & rõ est quia nemo est dñs mem-

79 brorum suorum neq; vitæ suæ *l. liber homo ff. ad l. Aquil. Mars. sing.651. Piguer. dec.6. nu.12. vers. per quem rõnem Dec. in l. si quis id quod n.22. cũ seq. ff. de*

ff. de iurisd. omn. iud. Francisc. Caff. in tract. malef. in tit. ne Reus per inditia conueniat. n. 21. f. 411. nu. 21. Petr. Caball. in tract. resolut. crim. cas. 77. n. 14. Amesc. eod. num. 1. vers. rationem esse ait, & vers. secundum hanc sententiam.

80 Subampliatur 1. dicta ampliatio, vt non solum ipse verberans sit excõicatus, sed ẽt clericus qui patitur verberari *c. contingit il 1. vbi hoc notat Anchar. n. 4. Ioa. Andr. & Soc. n. 15. de sent. excomm. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 29. Vital. in clem. multorum n. 21. de pen.* ꝓ qua subampliatione benefaciunt et quæ dixi sup. *ampl. 11. n. 61.* vbi habẽt ꝙ is qui põt obuiare absq; suo periculo ne clericus offendaẽ personaliẽ, & nõ obuiat erit excõicatus multo magis hoc procedere habet in casu isto, vbi clericus est causa principalis ipsius offensionis.

81 Subampliaẽ 2. ut procedat ẽt si volens, & cõsentiens percuteret in satisfactionem, & emendam præcedentis iniuriæ illatæ per ipsum clericum, *ita not. oẽs in præcit. c. cõtingit, & voluerũt multi ex sup. relatis in ipsa ampliatione, & in specie Soc. iun. in d. c. peruenit n. 384. & seq.* vbi dicit ꝙ licet ista manus iniectio non sit violenta respectu ipsius clerici volentis est tñ violenta respectu totius ordinis clericalis iniuriati, *vt voluit gl. in c. scienti de reg. iur. in 6. summa Asten. p. 2. lim. 7. tit. 2. summa Angel. in verb. excõ. il 5. n. 28.*

82 Ampliatur 19. vt pœna dicti canonis si quis suadente diabolo 17. q. 4. *nõ solum inferatur verberanti clericum, sed etiam ipsi clerico seipsum verberanti Archid. in c. si quis suadente diabolo, & in c. si non licet n. 3. 23. q. 5. vbi Bellamer. etiam n. 3. Io. Andr. in princ. Abb. n. 6. & Fel. n. 1. in c. cum contingat, de sent. excomm. Bald. in probem. Rex pacificus, nu. 44. Præpos. in c. si quis absciderit 55. dist. Bart. in §. iuris præcepta nu. 2. Instit. de iust. & iur. Turrecrem in c. qui partem 55. dist. Imol. in l. dotalẽ, n. 46. ff. de solut. matr. Gaet. in summula in verb. excommunicatio c. 10. vers. nota 3. car. mihi 123. Dec. in l. seruus, n. 4. C. de pact. & in l. is quis nu. 5. C. qui testam. facere poss. Bertac. in reper. in ver. clericus percussor Mantua sing. 1. n. 1. Ias. in l. 1. nu. 7. C. de seru. fugit. Cassan. super Consue. Burgund. rub. 1. ver. ex Droiz d'uelles, nu. 21. cart. mihi 55. Io. Sicard. in l. 3. n. 9. C. de pact. Alber. in l. peculium, §. se ipse ff. de pecul Franc. Marc. decis. 287. n. 6. lib. 2. Graff. in decis. aur. par. 1. lib. 2. cap. 49. num. 21. & par. 2. lib. 3. cap. 5. num. 30. Maiolus in tract. de irreg. lib. 3. c. 25. nu. 1. & lib. 5. c. 18. in fin. Gramm. dec. 44. n. 2. Guliel. de Benedic. in reper. c. Raynutius, in verb. mortuo itaque testatore il 1. n. 80. Clar. in §. fi. q. 77. n. 3. Carrer. in pract. crim. tit. de homic. q. 8. n. 5. car. mihi 102. Nauar. in manual. c. 15. n. 11. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 18. n. 4. & lib. 9. c. 3. n. 4. & c. 4. n. 6. Menoc. in tract. de arbit. cas. 284. nu. 37. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 4. n. 21. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 310. Constant. Roger. in tract. de legis potentia in §. seu sect. incipiente nũc videndum est, n. 52. in 1. to. dictorum tract. car. mihi 397. Henric. Bobic in c. super eo, n. 5. de sent. excom.* vbi ꝙ hęc ampliatio ꝓcedit in eo, qui enormiter se percussit, secus si temperatè, *& in c. cõtingit, n. 1. eo. tit. Soc. in c. peruenit, nu. 151. & seq. de sent. excom. Io. Guttier. in trac. de iuram. confirmitorio p. 1. c. 16. n. 54. Vital. in clem. si furiosus, nu. 66. de homic. Aufer. in tract. de potest. iud. laici reg. 3. n. 10. in 16. to tract. diuers. car. mihi 292. Amescua in tract. de potest. in seipsum, lib. 1. c. 20. nu. 24.* vbi allegat iura, & argumenta, quibus fundaẽ hæc ampliatio. Et nõ solum hæc ampliatio ꝓcedit quo ad incurrendam pęnã spiritualem dicti canonis, *si quis suadente diabolo* tantum, verum ẽt habebit locum ẽt de iure ciuili, quo iure vulnerans seipsum est puniendus, *Bart. in l. transigere, n. 17. C. de transact. idem Bart. & Alex. in l. si quis aliquod, §. fi. de pœnis, & in l. 3. §. si autẽ, ff. de bon. eorũ, qui ante sent. mort. sibi cõsci. Paul. de Cast. in l. 2. n. 2. C. qui testam. facere poss. Dec. in l. 3. n. 5. C. de pact. Corn. cõs. 195. n. 2. lib. 2. Frãc. Marc. dec. 879. n. 2. lib. 2. Gram. dec. 44. nu. 4. & 5.* vbi dicit, ꝙ est puniendus ea pœna, qua puniret si aliũ vulnerasset *Menoc. in tract. de arbi. cas. 284. n. 22. Peregr. in tract. de iur. fisci, lib. 4. tit. 4. nu. 4. quos omnes refert, & sequitur Amescua d. lib. 1. c. 21. nu. 1. & vltra prædictos idem dixerunt Ias. in l. 1. n. 5. C. de seru. fugit. Corrad. la Vill. de offi. præt. in tit. de vulnerant. & percutient. n. 22. f. 722. Lud. Carrer. in trac. crim. vers. modo f. 92. n. 4. Arn. epit. 29. Gadin. in tract. de malef. tit. de insult. & percuss. n. 34. f. 384. post trac. de malef. Ang. & Aret.* & qa materiã vulnerantis, vel occidentis seipsũ exactissime tractauerunt *Meno. Peregr. & Amesc. locis sup. cit. & Cened. in coll. iuris Cano. p. 1. coll. 30. n. 4.* vbi multos allegat, ad eos me remitto circa eã.

83 Et intelligas præsentem ampliationem, vt procedat qñ clericus iniuriosè, & per irã seipsum percuteret, secus si hoc faceret, vt quia percuteret eius pectus pugno, vel lapide, vel cum disciplina maceraret eius carnes, tunc enim quo ad vltimum non solum non peccat, verũ etiam meretur, vt legimus fecisse S. Hieron. & alios infinitos Sanctos.

84 Ampliatur 20. ꝑdictus effectus, ꝙ inijciens violentas manus in clericum sit excõicatus, vt procedat ẽt in eo, q per vim accepit habenas eq, super quo clericus equitaẽ, & impedit ne suum iter prosequaẽ, vel aliter *S. Raimund. in sũ. lib. 3. tit. de sent. excom. §. 46. circa princ. car. mihi 426. Innoc. in c. nuper de sent. excom. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 19. n. 9. S. Ant. in tra. de excom. c.*

85 *1. n. 18. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 366.* vbi dicit idem ꝓcedere in eo, qui detinet clericũ per vestem ne progrediaẽ suum iter *Vinc. Hond. cõs. 103. n. 3. Alex. in l. Gallus, §. ille casus, nu. 17. ff. de lib. & posth. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. nu.*

5.n.15.in d.14.to.tract.diuers.car. mihi 311.Dec. in c.peruenit,n.2.de appella.Soc. iun. in c. peruenit, n.171.de sent.excomm.Sair.d.c.23.nu. 14: Ioseph Angles in floribus 4.sent.primæ deuocat.

86 Ampliatur 21.dictus nonus effectus, vt habeat locum in eo,qui dat causam, vt clericus præcipitet,& cadat ex aliquo loco sequuta tñ præcipitatione) vt puta, quia spingit equum, super quo clericus,equitatur vel rumpit cingulũ sellæ, vel tollit frenum, vel ponit aliquid in via,vbi clericus trãsire habeat, vel in scala, vbi clericus descenderet,vel tollit scannum,vel sediã,vbi clericus,sedet vel occidit equum,super quo reperitur,prædictis nãque, & similibus casibus ita facientes erunt excõicati tamquã inferentes manus violentas in clericos *Io. de Ligna.in tract.de censur.eccl.§.5.n.16.in 14.to. trac. diuers.car. mihi 311. S. Raimund. in sum.in tit. de sent.excomm.§.46.car.mihi 426. S. Ant. Flor. in tract.de excomm c.1.n.19.in 14 to.trac. diuers.car. mihi 367.Decia.in tract.crim.p.2.lib.6.c. 19.nu. 11.Soc.in d.c.peruenit.n.171.& seq.d sent.excom.* vbi adducit iura,& rationes ꝑ ista ampliatione,& quod dictũ est in casibus supra dictis de incurrendo in pænam excõicationis ꝓcedit ẽt quo ad incurrendas pænas tẽporales, qa si qs spingit equum,vel aliquo modo facit præcipitare,vel cadere aliquem,& ꝑpa is, qui cecidit aliqđ dãnum passus est, spingens,vel præcipitãs punitur ꝑ illo delicto,licet non pæna ordi-
87 naria,sed alia mitiori arbitrio iudicis,*l.lex Cornel.§.1.ff.de Sicar.Aret.cons.146.visa consultatione,n.11.Signor.de Homod.cons.50.Titius calce percussit,Mars.in l.nihil nu.17.ad l. Cornel.de Sicar. Ias.in l.1.n.25.ff.de legib.vbi add.in lit.A.Caball. in trac.resol.crim.cas.192.n.8.Arnon.epit.56.Carrer.in pract.crim.vers.homicidij autem n.46.& 56 fol.90.Pedem.dec.194.nu.1.Mars.cons.136.Dec. cons.9.n.1.Aplaz.epit.delict.cap.10.nu. 6.& cap. 26.Tiraq.de pen.legum causa 13.& 14.*

Ampliatur 22.dictus effectus, quod verbe-
88 rans,vel aliter impias manus in clericum imponens sit excõicatus,vt procedat etiã in suadente,lacerante,vel deturpante vestes clerici *S.Raimund.in summ.lib.3.tit.de sent.excom. §.47. in fi.car.mihi 427.gl.Innocent.& alij, in c.nuper de sent.excom.Nauar.in manual.c.27.nu.77.*qui asserit hanc esse comm.opin *Menoch. in tract. de arbit.iud.cas.389.n.17.Decia.in trac. crim.p.2.li. 6.c.19.n.11.Lapus allegat. 118.nu.3.Aluarez in specul.iuris Pontificij,c.35.vers.sed introducẽs car. mihi 97.circa fin.Soc.in c.peruenit,n.171.cum plurib.seqq.de sent.excom.Hond.cons. 103. nu. 2.& 4. lib.1.Diaz reg.99.ampl.4.*& rõ est,quia lacerãs,
89 scindẽs, vel deturpans vestes alicuius dicit̃ illi inferre iniuriam,& offensam personalem, ita, & talites,ut comprehendat in statuto punien te offendentem in ꝑsona,ita dixerunt *Bart.in l. licitatio.§.ꝗ illicite,n.5.ff.de publ.& vectigal.DD. in l.Gallus,§. ille casus, & præsertim Imol. n.113. & Ias.n.23.& seq.ff.de liber.& posthum.Hondod. cons.prædicto n.3.& 4.Cosimus Philiar. in lib. 2.de offi.sacerdot.c.33.*vbi dicit, ꝙ mediãtibus rebus adhærentibus personæ fit expressa iniuria ipsi personæ,secus aũt esset si uestes, aut res aliter separatę essent à ꝑsona ex *Sair.d.li.3.c.22.n.15*

90 Ampliatur 23.in expellẽte clericum de aliquo loco,vt quia minaret̃, ꝙ si de tali loco nõ recederet illum offenderet *Soc.in d.c.peruenit,n. 183.*vbi loquitur de expellente clericum ab ecclesia *S.Ant.in tract.de excomm. c. 1.n.22.in 14. to.tract.diuers.car.mihi 367.* sed in ista ampliatione contrariũ tenuit *Io. de Ligna.in trac.de censur.eccl.§.5.n.18.in præd.14.to.car.mihi 311.De-*
91 *cia.in tract.crim.p.2.lib.6.c.34.nu.32. vbi ad hoc allegat Zabarell.in clem.1.in 6.q.de pænis*,& dicit quod hæc secunda opinio procedit solum qñ fuit compulsus metu verbali, vt scilicet deterrendo minis,secus si facto,quia tunc licet non fiat violentia præcisa,nihilominus erit excõicatus, & si quis vellet tenere primam opinionem,illam limitare habet,quando clericus expelleret̃ à domo,& prædio ipsius expellẽtis,qa
92 tunc ex quo hoc fit lege permittẽte,cũ licitum sit vnicuiq. suã possessionẽ tueri,& defendere, & eam inuadentẽ expellere *tex.in l.si seruus, ĩ fi. ff.de acquir.rer.domin.Bart.in l.1.n. 2. C. vnde vi, vbi Bal.n.1.Aloysi.de Luo ibi nu.17. idem Bar in l. vt vim,n.6.ff.de iust.& iur. Mandell. Alb.cons. 703.n.5.Ias.in d.l.vt vim,nu.30. Aplaz.epit.delic.c.28.n.31.vers.qui hominẽ pæna aliqua non meretur l.Graccus de adulter.l. quæ actione,§.si quis in colluctatione,ff.ad legẽ Aquil.vbi gl.Dec.cõs.9.n.4 ver.3.Guid.Papa dec.388.n.9. Turr.cons. 60.n.4. lib.1.Bim.cons.181.n.22.Burs.cons.441.nu 2.* vbi de com.testat̃ *idem Turr.cons.53.nu.13.*qui pariter de com.testat̃ *Clar.in §.homicidium,nu. 54. Hipp.l.de Mars.in l.his qui agressorem,nu. 26.C.ad leg.Corn.de Sicar.Franc.Bru. de indit. & tortur. q. 5.secundæ partis,n.19.Bart.in l.1.n.13.C.vnde vi,* pro qua limitatione optimè conferunt quæ dicam *infra limitat. 3.princip.*

93 Ampliatur 24.dictus nonus effectus, introductus *per c.si quis suadẽte diabolo 17.q.4.* (& ista ampliatio cum sequentibus non fuit posita *à Soc.in d.c.peruenit,*) vt inijciens impias manus in clericum dicat̃ committere sacrilegiũ *Gaet. in summula, in verb. excõicatio,c.10 car.mihi 122. Decia.in tract.crim.p.2.lib.6.c.10.n.1.& c.17.n. 3.Menoch.in tract.de arbit.cas.389.n.15.& 16.* vbi dicit,ꝙ talis sacrilegus punit̃ pæna mortis *l.si quis in hoc genus,C.de episc.& cler.*& ꝙ offendere personã clerici sit graue sacrilegium dixit *Paul.Grilaud.in tract.de pen.omnifar.coitus,q.1.n. 9.Ludou.Montalt. in trac. de reprobat. sententia Pilati,art.1.dub.1.nu.62.Sair.vbi supra c.26.nu.2.*

Amplia-

94 Ampliatur 25. vt dictus nonus effectus, non solum procedat in eo, qui clericum percussit, uerum, ēt in eo qui percussit, sed suadente diabolo in clericum puluerē, aquā, sputū, oleum, vel quid simile iniecerit eum aspergēdo, *Gaet. in d. c. 10. verſ. primo qđ, S. Raimund. in ſum. lib. 3. in tit. de ſent. excomm. §. 46. in princ. car. mihi 426. Innocent. Io. Andr. & cæteri in c. nuper de ſent. excomm. Soc. in c. peruenit, n. 168. & 170. eo. tit. Decia. in tract. crim. lib. 6. c. 19. n. 3. & 4. S. Ant. Florent. in trac. de excom. c. 1. n. 17. in 14. to. tract. diuerſ. car. mihi 367. Aluarez in Spec. iuris Pontif. c. 35. verſ. ſed introducens car. mihi 97. circa fi. Franc. Marcus dec. 819. p. 2. Baiard. in add. ad Clar. §. fi. q. 77. n. 9. Sair loco cit. numero 14.*

95 Ampliatur 26. vt dictus clericatus effectus, quod inijciens manus impias in clericum sit excōicatus, procedat ēt in eo, qui violenter aliquid eripit, & tollit à manibus clerici, quia is talis dicit̄ inferre personalē violentiā, & iniuriam ipsi clerico *Io. de Lign. in tract. de censur. eccleſ. §. 5. n. 15. in 14. to. tract. diuerſ. car. mihi 311. Gaet. in summula, in verb. excoicatio, cap. 10. verſ. primo quod, cart. mihi 122.*

Subampliatur ēt ista ampliatio, vt procedat ēt si aliqs accommodauerit clerico aliquā rē, & ante præfinitum tempus vi ex manibus clerici acciperet, nā incideret in excōicationē, rō, qa ante finitum vsum non pōt vi tollere ab eo *S. Ant. in sū. p. 3. tit. 25. c. 5. §. 3. Sair. d. c. 26. n. 15.*

96 Ampliatur 27. in eo, qui caperet clericū inuitum *Gaet. loco proximè citato, c. nuper de ſent. excomm. S. Ant. in trac. de excom. c. 1. n. 12. in 14. to. tract. diuerſ. car. mihi 167. Aluar. in Spec. iur. Pontif. c. 35. verſ. ſed introducens car. mihi 97. Henric. Bohic. in d. c. nuper n. 1. Aufr. in tract. de poteſt. iud. ſecul. reg. 3. n. 5. in 16. to. trac. diuerſ. car. mihi 292.*

97 Limitatur 1. præsens ampliatio in familia potestatis, quæ si caperet clericum repertū de nocte, à quo verisimiliter pōt timere delictū cōmittendū, qa tūc si illū caperet non incideret in excōicationem, dummodo hoc faciant bono zelo ductus, & illū statim præsentet suo iudici competēti, qa in isto capiente nō pōt cōsiderare diabolica psuasio *Lelius Zecch. in tract. de priuil. eccleſ. priuil. 155. nu. 18. & latius dixi ſup. eff. 1. n. 54. ampl. 81. ſum. Angelica. ī ver. excōicatio il 5. n. 12. Gaet. ī ſum. in uer. excōicatio c. 10. §. nota 4. Philiar. de eff. ſacerd. c. 1. not. 3. caſ. 98. n. 22.*

98 Limitatur 2. quando illum caperet de mādato sui Prælati *Aluarez loco citato*, & dixi etiā *ſup. eff. 1. n. 555. & ſeq. ampl.* 81. vbi posui cæteras limitationes huius ampliationis, *& ampl. 61. n. 370. Ricard. 4. ſent. diſt. 18. art. 11. p. 5. Coſim. Philiarius d. tract. lib. 1. caſ. 20. & 22.*

99 Ampliat̄ 28. in detinente clericum inuitū, vt qa includit eū in domo claudendo sibi hostium, vel ponendo ibi armatos ad capiēdum eum si exierit de domo, vel si fecerit clericum per vim introire in locum, a quo ad suum libitum exire non poterit *Hoſtienſ. & Io. Andr. in c. nuper de ſen. excom. S. Raimund. in ſum. lib. 3. in tit. de ſent. excom. §. 46. cart. mihi 426. Soc. in c. peruenit, n. 180. de ſent. excom. Iacob. in l. quod ſi qs §. qđ prætor n. 6. ff. ne quis eum qui, Marſ. in tract. de ban. in ver. ab offenſis, n. 26. Decia. in trac. cri. p. 2. lib. 6. c. 19. n. 7.* vbi loquit̄ ī eo, q impedit ne clericus vtatur sua libertate, *& n. 8. Lap. alleg. 118. nu. 5. Aluar. in Spe. iuris Pontif. c. 35. verſ. ſed introducens car. mihi 97. Aufr. in tract. de poteſt. iud. ſecul. ſuper eccl. perſonis reg. 3. nu. 5. in 16. to. tract. diuer. car. mihi 292. Diaz reg. 94. Iac. de Graff. in dec. aur. p 2. lib. 3. c. 5. nu. 23.* vbi dicit, ꝙ hæc ampliatio ꝑcedit siue clericus clausus sit in carcere, siue ligatus funibus, siue custodib' vallatus, ne ire possit quo velit *Aſtenſ. in ſum. p. 2. li. 7. tit. 3. art. 2. ſum. Angel. in ver. excōicatio, il 5. n. 38. Silueſter in eodē verb. il 6. n. 5. ver. 2. S. Ant. Flor. in ſum. p. 3. tit. 25. c. §. 3. notandum eſt Gregor. Sair. in Theſaur. caſuū conſ. lib. c. 22. nu.* 13. vbi alios allegat.

100 Subampliat̄ 1. hæc ampliatio, vt procedat ēt in eo q obsideret clericum in domo meritricis ne exeat, vt scilicet videatur à Populo, & infamia notetur *Io. de Ligna. in tract. de cenſur. eccl. §. 5. n. 1. in 14. to. tract. diuerſ.* prout eum allegat *Decia. d. lib. 6. c. 34. n. 22.* vbi dicit, ꝙ hæc cōclusio procedit tantum quando hoc esset factum animo iniuriandi, secus si bono zelo, vt scilicet capiatur à suo iudice, & puniatur *Soc. in d. c. peruenit, num. 301. & ſeq.*

101 Limitat̄ modo dicta ampliatio, vt non habeat locum in illis casibus in qbus est permissum clericum verberari, qa tunc multo magis erit ꝑmissum illum capere, & captum detinere *Io. And. Ant. de But. & Soc. ſen. in c. cum non ab homine de iudic. Soc. iun. in c. ꝑuenit, n. 295. & ſeq.* Ideo inueniens clericum turpiter colluctantē cum eius vxore, sorore, matre, vel filia eum retinere poterit, quia prędictis casibus est ꝑmissum ēt clericum verberare, & qnq. interficere,

102 vt dicam *infra n. 186. lim. 1.* & voluerunt *Ancha. in repet. reg. ea quæ in 11. q. de reg. iur. Soc. in l. ſi laſerit, n. 16. de iniur. & dān. dat. Soc. iun. in d. c. peruenit n. 296. Th. Sanch. de matr. lib. 1. diſpu. 1. n. 6.* q loquitur in sponsa de præsenti *Io. Batt. Baiar. in add. ad Clar. in §. fin. q. 77. n. 104. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 23. in fi.* qui dicit, quod nō possit illum retinere nisi per 20. horas.

103 Limitatur 2. qn̄ illum caperet, vt præsentaret suo superiori q̄ primum poterit *Soc. in d. c. peruenit, n. 298. & 299.* & isto casu ēt non poterit retineri plusq̄ per 20. horas nisi necessitas aliter suaderet *Soc. ſen. ī l. capite quinto, ff. de adul.*

104 Limitatur 3. in eo qui hēt clericum sibi seruientē suspectum de furto, qa ēt isto casu poterit eumdē clericum capere, & modico tpe captum

tum retinere, vt illum præsentet suo Prælato, *Io. And. & Ant. de Butr. in c. formæ de sent. excom. Marian. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 307. eo. tit.*

105 Limitatur 4. qñ quis bono zelo ductus clericum ēt per vim in aliquo loco detruderet, vt quia scilicet scit quòd eius inimici volūt eum occidere, tunc. n. ita detrudens nullam pęnam meretur *Hostiens. Io. Andr. & Anto. de Butr. in c. nuper de sent. excomm. Soc. in d. c. peruenit, nu. 308. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 23. in 2. cas. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. nu. 1. in 14. tom. trac. diuers. Decia. in trac. cri. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 20.*

106 Limitatur 5. qñ quis detineret clericū, quē viddraret resolutū delictū velle cōmittere, vt est homicidiū, quia si quis tutiori modo delicto non poterit obuiare, tunc erit permissum illum detinere donec deprauatus animus molliatur, *Soc. loco præd. n. 309. Graff. d. n. 23. in 3. cas. Decia. eod. cap. 34. n. 23.* & ego de hoc dixi *sup. latius eff. 1. ampl. 81. nu. 546.*

107 Limitatur 6. qñ clericus esset fugitiuus, vt dixi *sup. eff. 1. ampl. 81. lim. 6. n. 557. Soc. in præcitato, c. peruenit, nu. 311.* Potest. n. talis clericus detineri, & deinde illū præsentare suo Prælato.

108 Limitat̄ 7. vbi qs detineret clericū ꝑ tuitione suæ personæ, ne. s. si ipse clericus exire posset, ipsū detinentē offenderet *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 23. in 1. casu.* Intellige per modicū tp̄s, alias præsētari, & tradi debet suo Prælato.

109 Limitatur 8. qñ detemptio fieret de voluntate superioris ipsius detēpti, *c. ex tenore, c. vniuersitas, & c. vt fame de sent. excomm. c. ad hæc 32. dist. cap. Adrianus 63. dist. Io. de Ligna in tract. de censur. eccles. §. 6. nu. 7. Henric. Bohic. in c. at si clerici de iudic. Alex. de Neuo in c. ex rescripto, n. 33. de iur. iur. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 24.*

110 Iuxta præsentē ampliationē quæro de duobus, Primo, qd si à principio clericus cōsentijt detēptioni, vt qa passus fuit dari in obsidem, an tunc postea ēt inuitus possit vti talis detineri, & dicas vt per *Abb. & Alex. de Neuo, n. 33. in fi. & n. 34. in d. c. ex rescripto,* & vt dicam *infra, eff. 31. per tot.* vbi ponam materiam qñ clericus possit dari in obsidem, & quando non.

111 Quæro secundo, qd si clericus obsideт in aliquo castro ab aliqbus, an obsidentes erunt excōicati; Respondet *Decian. d. c. 34. nu. 21. & per Soc. in d. c. peruenit, n. 310. de sent. excom.* vide eos.

112 Ampliat̄ secundū aliquos 29. vt dict⁹ nonus effectus, ꝙ verberans clericū sit excōicatus cōprehendat ēt eum, q bono zelo fuit ductus ad illū verberandū, qa adhuc ꝑ talē bonum zelū non erit exēptus ab excōicatione *Io. Frigburg. ī add. ad S. Raimund. in sum. lib. 3. in trac. de sent. excom. §. 44. in lit. L, car. 424.* vbi hāc ampliationē exēplificat in eo, q percutit clericū turpiter iurantē, & liter. P, dicit ꝙ opinio contraria, licet videat̄ benignior, non tñ erit secura *Gaet. in sū. in verb. excom. c. 10. vers. in præsentibus igitur car. mihi 124.* quam ampliationem intelligo vbi is verberans non haberet potestatem corrigendi, at si haberet potestatem corrigendi, vt quia esset dominus, pater, vel præceptor, quia tunc dicas, *vt inf. lim. 18. nu. 22. & seq.*

113 Ampliatur 30. vt dispositio dicti canonis, si qs suadente diabolo 17. q. 4. liget ēt verberantem clericum coniugatum cum vnica, & virgine tantum, & incedat cum habitu, & tonsura, *cap. 1. de cler. coniug. in 6. Io. Lup. in tract. de libert. eccl. q. 1. n. 2. Rosella in sūma, in verb. clericus, il 2. nu. 5. Vitalin. in clem. 1. nu. 55. & 57. de vit. & honest. cler. & in clemen. multorum nu. 90. de pœnis Abb. in c. contingit, nu. 12. de sent. excomm. & in c. Ioannes, nu. 3. & 6. de cler. coniug. Bellug. in Specul. princ. rub. 11. §. videamus, nu. 1. car. mihi 59. Soc. in c. peruenit, n. 105. de sent. excom. Anastas. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 15. nu. 66. Toletus lib. 5. c. 8. nu. 2. Fla. Paris. in tract. de resign. Benefi. lib. 4. q. 2. n. 100. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. n. 7. S. Ant. Flor. in trac. de excom. c. 1. n. 2. in 14. to. trac. diuers. car. mihi 366. Io. de Silu. in tract. de benef. p. 1. q. 7. n. 21. in 15 to. p̄d. trac. p. 1. car. mihi 26. Nicol. Plou. in trac. de excom. p. 1. n. 24. in 14. to. eorumdem trac. car. mihi 364. Aluarez in Spec. iur. Pōtif. c. 35. circa princ. vers. & sciendū est car. mihi 95. Anch. in c. contingit, n. 10. de sent. excom. Duen. reg. 99. amp. 5. Io. Bolognet cōs. 22. n. 10. Arno. differen. 90. Baiar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. nu. 11.*

114 Subampliatur prædicta ampliatio, vt procedat ēt si habitum per aliquod tempus dimiserit, & postea illum reassumpserit, nam post reassumptionem habebit etiā locum ista ampliatio *S. Ant. d. c. 1. nu. 3.* pro qua subampliatione benè facit ꝙ dixi *supra eff. 1. nu. 1232.*

115 Et aduertas ꝙ licet vxor clerici gaudeat priuilegio fori, prout eius vir vt dixi supra *eff. 1. ampl. 182.* & pripilegio immunitatis, vt dixi ēt *sup. eff. 3. ampl. 138.* nihilominus non gaudebit priuilegio dicti can. si qs suadente diabolo ita dixit *Decian. d. c. 17. nu. 7.* vbi ad hoc allegat *Io. And. & Dom. de S. Gemi. in c. 1. de cler. coniug. in 6. Imol. in c. 2. de foro cōp. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. nu. 9. Affl. super constit. Regni, lib. 3. rub. 3. n. 21.* nisi hæc manus iniectio fieret vxori in odium viri, quia tunc est dicendum, prout *in ampliatione immediatè sequenti.*

116 Ampliat̄ 31. p̄dictus nonus effectus, vt hēat locū ēt in eo q nō infert iniuriā personalē ipsi clerico, sed suis cōsanguineis contēplatione, & occasione ipsius clerici, quē odio ꝑsequit̄, qa iste talis erit excōicatus, ac si ipsū clericū pcuteret *Roma. in rub. de arbi. ver. qd aūt si cōpremissū Fel. in c. eccl. S. M. n. 99. ver. & allegant, de cōst. Tiraq. in tract. de pœnis tēpor. caus. 51. n. 74. vbi alios allegat Marf. sing. 204. Hiero. Zaccar. ī add. ad Clar. §. fin. q. 77. nu. 2. in litera A, circa princ. Menoch. in*

tract. de arbit. iud. cas. 389. nu. 18. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. nu. 15. qui tñ dicit ꝙ hæc conclusio procedit certis casibus tantum ibi per eum adnotatis, *Caphal. cons. 587. nu. 3. lib. 4. Curt. iun. cons. 257. nu. 34. lib. 3. Lodulf. Scrader in tract. de feud. p. 19. c. 4. nu. 16. Duen. reg. 99. ampl. 11. Baiard. in add. ad Clar. §. fin. q. 77. nu. 3.* Qui secus est si ex alia causa quis percuteret consanguineum clerici, quia tunc nõ erit excõicatus, *Fel. d. nu. 99. vers. per qué dicit,* & ꝓ hac amplia-
117 tione benefacit id quod in simili dicit *Tiraq. d. caus. 51. n. 76.* vbi voluit, ꝙ si est inita pax inter inimicos cum ꝓmissione de non offendendo
118 sub certa pęna, si vnus alterius consanguineũ offenderit, non minus incidit in pęnam q̃ si ipsum principalẽ offendisset, & ad hoc more suo multos alios allegat, sicẽt is, q iniuriã grauem infert consanguineo dñi feudi in contumeliã ipsius dñi, nõ minus feudo priuabitur, q̃ si ipsi dño talem iniuriã intulisset Scrader. qui multos, & multos allegat *in tract. de feud. p. 9. c. 4. n. 15. & per tot.* vbi enumerat multos casus, in quibus quis offenditur ex iniuria alteri illata si eius contemplatione inferatur.

119 Ampliat̃ 32. in offendẽte clericũ, q comã, & barbã nutrit, qa licet clerici nõ possint nutrire comã, vel barbã, vt dicã *inf. eff. 37.* nihilominus si illã de facto nutriret non propterea ammitteret priuilegium dicti *c. si qs suadente diabolo 17. q. 4. Abb. in c. si vero il 2. nu. 2. de senten. excomm.*

120 Ampliatur 33. vt a tali excõicatione non euadant impias manus inferentes in clericos excõicatos *c. 1. de sent. excomm.* vbi clericus primo loco percutiens iam erat excõicatus, & nihilominus repercutiens est ẽt excõicatus *Innocent. & alij in c. si vero nu. 1. 2. & 3. de sent. excom. glos. in c. si quis deinceps 17. q. 4. & in c. si quis vestrum 23. q. 5. & in c. 2. ne clerici, vel monaci in 6. Fel. in c. 1. de sent. excom. Abb. in c. contingit, n. 12. vers. aut est excõicatus de sent. excom. & in c. ecclesiæ, nu. 8. de immun. eccl. Card. in clem. 2. §. caterũ, de elect. Bertach. in suo reper. in verb. clericus hæreticus, Foller. in fragment. post pract. crim. de hijs, qui ad eccles. confug. nu. 20. cart. mihi 393. Bald. in tract. de sent. in verb. clericus, nu. 1. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 25. Villalobs in com. opin. in lit. C, nu 81.* vbi testatur de com. opin. *Duenn. regul. 99. ampl. 8. Clar. in §. fi. q. 77. n. 9.* qui ẽt asserit hanc esse com. opin. *Decian. in tract. crim. p. 2. lib 6. c. 17. nu. 20. S. Anton. Flor. in tract. de excomm. c. 1. nu. 6. in 14. to. tract. diuer. car. mihi 366. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 4. n. 23. in to. præd. cart. mihi 310. Vital. in clem. multorum, n. 72. de pœnis, Henric. Bobic in c. super eo n. 6. de sent. excomm. Paul. Borg. de irregul. p. 6. in tit. an qui semel fuit publicè, &c. nu. 13. in fin. cart. mihi 341. Innoc. nu. 3. & Fel. nu. 2. in cap. si vero de sent. excom. Hostiens. in sum. p. 2. lib. 7. tit. 3. art. 2. q. 6. sum. Ang. in verb. excommunicatio, il 5. nu 24.*

121 Limitatur hæc ampliatio in percutiente clericum declaratum ab Episcopo incorrigibilẽ, quia is non erit excommunicatus *Hostiens. in cap. contingit, de sentent. excomm. Graff. d. nu. 25.*

124 Ampliatur 34. dictus nonus effectus, ꝙ percutiens clericum sit excommunicatus, vt licet clericus percussus possit remittere actionem iniuriarum ex percussione orta, non tñ poterit remittere excommunicationem *Innoc. in c. non dubium in glos. in fi. de sent. excom. Bald. in Margar. in verb. clericus, n. 12. Bertach. in reper. in verb. clericus percussus Amescua in trac. de potest. homin. in seipsum p. 2. c. 12. nu. 21. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. nu. 35.* vbi alios allegat, & adducit rõnem, quia. s. cum hæc pęna sit introducta in fauorem totius ordinis clericalis non põt per vnũ clericum remitti, sicut nec priuilegiũ fori.

125 Ampliatur 35. in eo, qui percussit vestimento laicali indutum, si tñ sciebat illud talem esse clericum, *c. si vero il 2. de sent. excom. vbi hoc not. oẽs scribent, glos. in d. c. si quis suadente diabolo 17. q. 4. & in l. si quis ignorans, ff. locat. Turrecrem. in d. c. si quis suadente Io. Lup in tract. de libert. eccl. nu. 8. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 6. nu. 1. & 20. Florian. de S. Petro in l. si putator, ff. ad l. Aquil. Marsil. in pract. crim. §. aggredior, nu. 31. Abb. in c. vt fame de sent. excom. Bal. in tract. de stat. in verb. clericus, nu. 1. & in l. si qua per calumniã, C. de episc. & cler. Menoc. in tract. de præsumpt. lib. 6. præsump. 76. nu. 12. Serafin. in tract. de priuil. iurament. priuil. 4. nu. 38. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. nu. 1. Fusc. in sing. in litera C, nu. 109. Mascard. in tract. de probat. concl. 848. nu. 4. Decian. in tract. crimin. p. 1. lib. 4. c. 9. nu. 94. & p. 2. lib. 6. c. 34. nu. 1.*

126 Limitatur Primo prędict. ampliatio qñ clericus percussus esset in minoribus, & dimisisset habitum, & ter monitus ab episcopo suo, illum non reassumpsisset, quia tunc ammittit oĩa priuilegia clericalia, & reputatur vti laicus, *Decian. præcit. n. 1.* vbi alios allegat, de quibus monitionibus, & quomodo debeant fieri dixi latè *supra eff. 1. lim. 18. nu. 888. cum seq.*

hic deficit numerus. 127

128 Ampliatur 36. in eo, q verberaret clericum de mandato Episcopi, qa non posset hoc facere absque incursu excõicationis *Io. de Anan. in c. super eo, col. 2. in fin. de crimine falsi, Anchar. & Abb. in c. vniuersitatis, col. 1. de sentent. excomm. Archid. & Gemin. in c. in sum. 45. dist. Hieron. Zacar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. nu. 2. in litera A, Sigismun. Scaccia in tract. de iudic. p. 1. c. 11. nu. 41.* vbi alios allegat, & testatur de commun. opin. *Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 74. car. mihi 205.*

129 Contrariam opinionẽ in ista ampliatione tenuerunt *Decian. d. c. 34. n. 24. & alij,* ibi per eũ relati, & vltra ibi relatos istã opinionem secuti fuerunt *S. Ant. in trac. de excom. c. 1. n. 35. ĩ 14. to.*

tract.

trrct.diuerſ.car.mihi 367.Nicol.Plou.in eod.tract. de excom.§.1.n.25.in eo.to.14.car.mihi 364. Quæ
130 contrariæ opiniones de facili concordant intelligendo primã opinionem ꝓcedere in laico verberante clericũ de mandato ſui ſuperioris: ſecundã vero in clerico, ita colligit *in d. c. vniuerſitatis*, & voluit *Ang. de Claua in verb. excõicatio,il 5.§.5.* vbi dixit, ꝙ ita conſuetudo interpretata eſt prædictũ, *c. vniuerſitatis, Aufrer. in tract. de poteſtat. iudic. ſecul. ſuper perſon. eccleſ. regul. 3. nu. 11. in 11. tom. trac. diuer. par. 1. cart. mihi 337. Alfonſ. Aluarez. in Specul. iur. Pontif. cap. 35. car. mihi 99. in princ. ver. ſed licitum eſt.*

131 Ampliatur 37. prædictus nonus effectus clericatus, vt habeat locũ in percutiente iſtos milites, vt ſunt S. Iacobi, S. Ioannis, milites Chriſti, & ſimiles *Nauar. cõſ. 11. p tot. in tit. de regular. gl. in c. qſqs, §. ſacrilegiũ, in verb. eccleſiaſt. 17. q. 4. Io. Lup. in trac. de liber. eccleſia. q. 4 in prin. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. n. 11. Marc. Ant. Macer. in lib. 1. var. reſol. reſolu. 112. caſ. 63. p tot.* vbi fuſiſſime tractat de materia iſtius ampliationis, & ratio eſt, quia iſti tales ſunt verè religioſi, & gaudent oĩbus priuilegijs clericalibus, vt dixi *ſupra eff. 1. ampl. 16. nu. 109. cum ſeq.*

132 Ampliatur 38. vt dicti c. ſi quis ſuadente diabolo, diſpoſitio comprehendat eum, qui accipit clericum per veſtimentum, ſeu ſcappucium, & mouens illum dicit, ſi non eſſes clericus percuterem te, quia is eſt excõicatus ſi hoc fecerit in contemptum, & aĩo iniuriandi, *Io. Frigderburg. in add. ad S. Raimund. in ſum. lib. 3. tit. de ſent. excomm. §. 47. in lit. I, car. mihi 427.*

133 Ampliatur ab aliquibus 39. vt dictus nonus clericatus effectus non ſolum ꝓcedat in eo, q in clericum violentas manus intulit, verum ẽt in eo, qui aliq̃ aliam violentiam clerico fecerit abſq; eo quod corporalis læſio ſequat̃, *c. nuper, §. nos igitur. ubi gl. in verb. corporalis de ſent. excom. Vinc. Hondo. conſ. 103. n. 24. lib. 1.* qui tñ ampliatio mihi non vr̃ vera, quia *tex. in d. c. ſi quis ſuadente* requiritur actum, qui tangit, & offendit perſonam, ibi, *in clericum iniecerit.*

134 Ampliatur 40. in eo, qui violentas manus intulit in perſonas Religioſas, quæ viuant ſub aliqua regula, licet profeſſionem non amittãt *Ant. de Butr. in c. 2. n. 7. de foro cõpet. Boer. in tract. de ſtatu heremit. nu. 14. Clar. in §. fi. q. 77. nu. 5.* vbi dicit hanc eſſe comm. opin. *Duen. regul. 99.*

135 Ampliatur 41. in offendentibus familiã, & collaterales Papæ, vel Cardinalis, c. fęlicis de pęnis, *Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. n. 16.* vbi dicit, ꝙ hæc ampliatio probatur apertè *in d. c. felicis*, & quod ad hoc faciunt dicta per *Foller. in ſua pract. crim. in fragmen. num. 48.*

136 Ampliatur 42. dictus nonus clericatus effectus, vt ꝓcedat tãm ſi percuſſio fiat manibus, quàm pedibus, cubitis, dentibus, vel quouis alio corporis membro, qa ſemper percutiens erit excommunicatus *gloſ. in cap. ſi quis ſuadente diabolo, in ver. manibus 17. q. 4. Vitali. in clem. multorum, n. 66. de pœnis, Decia. præd. lib. 6. c. 19 nu. 2.*

137 Ampliatur 43. in eo, qui clericum torqueret *not. in c. quia iuſta, §. præsbyteri, 5. q. 6. Decian. præd. c. 19. num. 5.* de qua ampliatione latè loquutus fui *ſupra eff. 1. ampl. 59. nu. 364. & ſeq. infra 14. per tot.* Ideo ad ibi dicta me remitto, & hęc ampliatio procedit in eo, qui ex propria voluntate clericum torqueret, Sed quid de miniſtris Curiæ, qui hoc faciunt de mãdato ſuorum ſuperiorum, an ipſi erunt excuſati tanq̃ obtemperantes eis, qui poſſunt hoc mandare, & dico ꝙ ſic, quia iſti tales tenentur obedire ſuis ſuperioribus aliquid mandantibus, *c. cum homo, & c. homicidium 23. q. 5. l. 1. ff. q. ui, aut clam, l. quoniam autem, famil. hercíſ. l. ſi pignus, ff. de cuiſtio: Marſ. in l. 1. nu. 25. ff. ad l. Corn. de Sicar. Gram. deciſ. 36. nu. 80. cum ſeq. & 87. & 88. Angel. in l. iniuriarum actio, §. ſi quis eo, ff. de iniurijs Franc. Brun. in tract. de indit. & tort. q. 7. ſecundæ par. nu. 6. Ca. rer. in pract. crim. verſ. ſequitur ex quibus nu. 8. f. 131. Dyn. in reg. q ſi quis mand. de reg. iur. vbi ẽt Dec. Pariſ. de Put. in tract. ſind. in verb. manigoldus, & in uerb. familiaris Roman. in l. 1. ff. de re iud. Flor. in l. quemadmodum, §. magiſtratus, & in l. liber homo. ff. ad leg. Aquil. Gandin. in tit. de pœn. n. 48. Angel. de maleſ. in verb. & Sempronium, num. 11.* Quod ſecus eſt qñ mandatum ſuperioris eſt contra legem, quia tunc officialis non tenetur obedire imò reſiſtere, quia ſuperior mandat in caſu illicito, vt eſt *tex. in l. quoniam, C. de appell. l. oẽs C. de decurio. lib. 10. Franc. Brun. in d. tract. de ind. & tort. d. q. 7. 2. p. n. 5. Ang. de maleſ. vbi ſup. d. nu. 11. Homod. in tract. ſindi. nu. 117. Carrer. in d. verſ. ſequitur ex quibus, nu. 9.*

138 Ampliatur 44. vt diſpoſitio dicti *cap. ſi quis ſuadente diabolo* tanto facilius, & ex maioritate rationis, procedit contra offendentes Cardinales, Epiſcopos, ac cæteros in dignitate eccleſiaſtica conſtitutos, *c. felicis de pœnis, in 6. Clem. prima eod. tit. de pœnis vbi hoc not. oẽs ſcribentes Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. nu. 2. & 3.*

139 Ampliatur 45. in eo, qui inſequitur clericum, vt illum percutiat, & propterea clericus in fuga, & itinere caderet, & ſe percuteret, nãque inſequens erit excommunicatus, ac ſi ipſum percuteret *Io. Fridemburg. in add. ad S. Raimund. in ſumm. lib. 3. in tit. de ſentent. excomm. §. 46. in litera B, cart. mihi 426. Innocen. Io. Andr. & Butr. in c. nuper de ſentent. excom. Marian. Soc. iun. in d. c. peruenit, nu. 179. eod. tit. quidquid in contrarium tenuerit Sanct. Anton. in tract. de excomm. c. 1. nu. 23. in 14. tom. tract. diuerſ cart. mihi 367.*

140 Ampliatur 46. vt dictus nonus effectus clericatus, quo eſt diſpoſitum, vt inferens impias manus in clericos ſit excõicatus, ꝓcedat, & lo-

cum hēat ēt ſi illas imponat in clericum mortuum, qa priuilegium dicti c. ſi qs ſuadente diabolo durat ēt in cadauere clerici, c. quod in te, de pœnit. & remiſſ. Abb. & Fel. in c. à nobis il 2. nu. 4. de ſent. excom. Fel. in l. ſi. ff. de queſt. Carrer. in prac. crim. in tit. de homici. §. 1. n. 23. car. mihi 86. Duen. reg. 99. ampl. 6. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 17. n. 19. Bertac. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. n. 16. Aſin. in l. 4. §. ſed tunc locus, nu. 21. ff. de relig. & ſumpt. funer. Boer. d. c. 316. n. 12. verſ. ſecundus caſus, Dec.
141 in c. hoc, de priuil. & rō eſt huius ampliationis, qa ēt mortuo fit iniuria, & violentia, vt voluit Sebaſt. Medi. in trac. præd. p. 3. n. 61. Petr. Cened. in
142 collect. iur. cano. p. 1. collect. 34. n. 8. quod ſecus eſt quo ad irregularitatē incurrendā, nāq; ſi quis amputaret caput, vel aliud mēbrum cadaueris non ꝓpterea efficeretur irregularis, Arch. in c. ſi. Roma. in l. 4. nu. 59. ff. de ver. oblig. Ang. in l. ſepulchri, ff. de ſepulchro violato, notant oēs in c. is q de ſent. excom. in 6. Marſil. in l. fi. n. 25. ff. de q̄ſtionib. Aſin. in d. §. ſed tunc locus, n. 19. Felician. in trac. de cenſuris in tit. de irregular. c. de quinta ſpecie irregularitatis verſ. ſi vero clericus, Simon. Maiol. in tract. de irregul. lib. 5. c. 50. nu. 8. vbi dicit, ꝙ tunc non fit irregularis ex ipſa mutilatione, ſed obſcandalū, & horribilitatem dēt arceri à miniſterio Altaris Pet. Cened. d. coll. 24. nu. 9. vbi alios alleg. Sebaſt. Med. in præcit. trac. p. 2. concl. 56. nu. 159.

143 Ampliatur 47. in percutiente illum, q. fuit ordinatus per ſaltum, vt quia prætermiſſis ordinibus minoribus fuit promotus ad ordines ſacros, vel prętermiſſo Subdiaconatu, vel Diaconatu fuit aſſumptus ad Sacerdotium, qa ita ordinato imprimitur caracter prout legitimè, & ordinatè præmoto S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 5. in 14. to. tract. diuerſ. car. mihi 366. Decia. d. lib. 6. c. 17. n. 21. Innoc. in c. ſi vero n. 3. de ſent. excom. & ibi etiam Felyn. nu. 2. Aſtenſ. in ſumm. p. 2. lib. 7. tit. 3. art. 2. q. 6. S. Ant. in ſumm. p. 3. tit. 25. c. 1. ſumm. Ang. in ver. excommunicatio, il 5. nu. 24.

144 Ampliatur 48. prædictus nonus clericatus effectus, vt procedat ēt in eo, qui volens ꝑcutere laicum ꝑcuſſit clericum, ſi tū illum cognoſcebat Turrecrem. in d. c. ſi quis ſuadente, num. 3. Decia. dict. lib. 6. cap. 18. num. 6.

145 Ampliatur 49. in eo, qui cum eſſet à longe cum baliſta, vel archibuſio clericum percuſſit, nāq; is erit excōicatus tāquā inferens violētas manus in clericū Vital. ſuper clem. multorū, n. 66 de pęnis. Et ꝓ iſta ampliatione benefaciunt ea,
145 q̄ dixi ſup ampl. 25. n. 94. & quod alias dicimus de conſequenda eccleſiaſtica immunitate, hoc eſt, quod exiſtens extra eccleſiā, ſi cum baliſta, vel archibuſio occiderit aliquem in eccleſia dr̄ deliquiſſe in ipſa eccleſia, Bal. in l. ſi quis nō dicā rapere col. 3. C. de epiſc. & cler. Paul. de Caſt. in l. ſi vt proponitur, ff. de fideiuſſ. Marſ. in l. vnica, nu. 133. cū ſeq. C. de rapt. virg. Couarr. var. reſol. c. 20. n. 15. ver. vigeſimoſeptimo, lib. 2. Farin. q. 28. n. 62

147 Ampliatur 50. vt dicta excōicatio liget etiā percutientes mulieres, quæ dr̄ canonicæ regulares, qū iſtæ tales ſeruiunt in aliqua eccleſia, & portant habitum religioſorum Aufr. in tract. de poteſt. iud. ſecul. reg. 3. num. 3. in 16. tom. tractat. diuerſ. cart. mihi 292. quæ tamen in iſto Regno non ſunt in cognitione.

148 Ampliatur 51. & vltimo, vt prædictus nonus effectus clericatus deductus ex c. ſi quis ſuadente diabolo 17. q. 4. vt in tantum ſit fauorabile clericis, ꝙ ita in eos impias manus inferens, non poſſit abſolui, niſi à Summo Pontifice, ita expreſsè habetur in d. c. ſi quis ſuadente diabolo, & in c. 1. non dubium, & c. ex tenore, de ſent. excom. c. religioſo eod. tit. in 6. & ex noſtratibus hoc notauerunt Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 19. nu. 25. Duen. reg. 99. in prin. latè Iaco. de Graff. in dec. aur. p. 2 lib. 3. c. 5. n. 24. & 33. Iac. Sbroc. in trac. de Vicar. Epiſ. lib. 2. q. 180. n. 10. Lelius Zecch. in trac. de priuil. eccleſiaſt. priuil. 155. nu. 2. & 7. vbi dicit ꝙ
149 percutiens clericum, incidit in duas pęnas, vnā ſcilicet excōicationis, & aliam vt debeat accedere ad Papā pro abſolutione obtinenda, cui ego addo tertiā, hoc eſt in pænā ordinariā, impoſitam, delicto, qđ committit, qa licet Papa ita excōicatum abſoluat à ſacrilegio nihilo minus poterit puniri à iudice ſeculari de exceſſu, & iniuria clerico illata, qa abſolutio obtēpta in foro poli, nō ꝓdeſt quo ad effugiēdā
150 pęnā temporalem gl. & Abb in c. de his, de accuſ. vbi Fel. in 5. limit. Pegn. ad director. inqſit. in 2. p. cōmentar. 25. col. 9. verſ. rurſus altera q̄ſtio, Reper. Inqſitor. in ver. abſolutio, §. ſed an abſolutio Calder. in trac. de hæret. c. 34. Simāt. in Catal. indi. tit. 8. n. 18. Foll. in pract. cri. c. 35. nu. 19. Tiraq. de pœ. cauſ. 25. n. 4. ſicut etiam abſolutus in foro eccleſia-
151 ſtico pōt etiam conueniri in foro ſeculari Pet. de Ancher. in c. ea quæ de reg. iur. in 6. Abb. in c. 1. vbi Butr. Tiraquell. in d. cauſ. 25. num. 4. & quando duplex eſt inducta pæna, altera ſpiritualis, & altera temporalis, tunc vna non tollit alteram Menoc. d. caſ. n. 32. quia quid fit in foro ec-
152 cleſiæ, nō intelligitur fieri in præiudicium fori ſecularis ita Tiraq. d. n. 4. in fi. neq. Papa quoad pęnas temporales regulariter, & ſine legitima cauſa poteſt facere gratiam delinquenti, q in temporalibus eſt ſubiectus iuriſdōni alterius Principis ſecularis in prędiciū ipſius Principis Innoc. in c. cum te vbi Bal. n. 4. de re iud. & ibi Abb. n. 10. & Fel. n. 10. Bar. in l. 1. §. de qua re vbi Alber. n. 1. & 3. ff. de poſtul. Turrecr. in cano. eccleſiarū 2. q. 3. ſum. Ang. in verb. infamia nu. 12. & 13. cōem refert Sfort. Odd. de reſtit. in integ. q. 92. nu. 44. p. 2. licet alias Papa dicatur Dn̄s totius Orbis Sfor. Odd. ī d. q. 92. n. 42. & dr̄ ēt ſupremus perſonat' Bal. in c. ego n. 7. de iur. iur. Alba. de poteſt. Pap. p. 2. n. 12. 23. & 122. & 135. Dec. cōſ. 498. col. fi. n. 28.

Limi-

153 Limitatur tñ ista ampliatio p̄ *S.Ant.Flor.in tract.de excom.c.1.n.40.& seq.* plurib.modis, & Primo vbi is,qui clericum verberauit, vel aliter in eum impias manus iniecit, reperiret in articulo mortis, qđ periculum intelligit non solum p̄p infirmitatem,sed ēt si sit i quocunq; periculo vicino morti. vt si timeret hostem, vel prædonem,vel crudelitatem potentis,vel si nauigaturus sit,vel per loca insidiosa transiturus, *l.3.& 4.ff.de donat.causa mortis,c.pastoralis, §.p̄terea de offi.ordin.c.non dubium c.qđ de his,& c. quāuis de sent.excom.vbi Abb.Panor.nu.3.ver.& hoc verū nisi c.in literis vbi gl.de raptor.c.non est de sponsal.Fel.in d.§.p̄terea n.12.ver fallit 4. in articulo mortis Io.Dilectus in tract. de arte testand. tit. 1.cauth.10.n.2.Innoc.in c. nuper de sent. excom.S. Ant.in d.n.40.in 14.to.tract.diuer.car.mihi 367.*
154 vbi dicit,ꝙ idem est si reperiretur obsessus, vel alium obsideret *Polid.Rip.in trac.de actis in art. mortis,c.35.n.1.*Nec si cōualescat ita absolutus
155 de nouo est absoluendus,q̄a cum fuerit semel, & ritè absolutus, non erit de eadem re iterum absoluendus,sed erit in prædicto, & similibus casibus inferius enumerandis,vbi ob impedimentum, & cā necessitatis absoluitur, iniungenda pœnitentia,ꝙ si periculum euaserit, accedat ad Sedem Apostolicā,vel ad eum, q̄ pōt illum absoluere, eiusq; mandatum humiliter suscepturus,*c.q̄uis incidens de sent.excom.Siluest. in sum.in verb. excōicatio l'octauo,n.8.ver. octauo an p̄p periculū mortis Bartol.Fumus in sum.Armill. in verb.absolutio,nu.40.S.Anto.in p̄cit.nu.40.Io. Thabien.in sua summ. in verb.absolutio,il 2.nu.8. ver.quæritur vtrum Polidor.Rip.præcit.c.35.n.2.*

156 Et in prædicto, & similibus casibus excōicationis per dictum canonem, si q̄s suadente diabolo,nō solū poterit absolui ab Episcopo, verum ēt si non adest Ep̄us à quocunq; Sacerdote ēt ab ordinario nō approbato,si alius inueniri non pōt *gl.in c.à nobis in §.inde quātūcūq; in verb.non potuerit,& ibi Abb.n.10.de sent.excō. Innoc.in c.nuper n.6.in fi.eo.tit.Siluest.loco sup. al-*
157 *leg.Rip.d.c.35.n.7.*& qñ quis dicat in periculo mortis,ponit late *Tho.Aetius in trac. de infirmitate p.1.c.16.per tot.* & qñ dicat constitutus in articulo mortis, dixi *in meo tractat.de except. ad materiam statuti except. 29.num.10.idem Aetius in præd. par.1.cap.15.per tot.*

158 Limitatur 2. qñ quis haberet inimicos capitales, propter quod non poterit tutè se Sedi Apostolicæ præsentari,*c. de vtero de sentent. excomm.S.Anton.in c.præd.nu.41.Tolet. in sum.lib. 5.c.8.nu.2.vers.quarto ista, Hier. de Monte q.15. nu.6.Sair.d.lib.3.Thes.cas.consc.c.28.nu.16.*

159 Limitatur 3. in muliere,q̄ non est obligata p̄ petenda absolutione accedere ad Sedē Apostolicā,& hoc tām si est robusta,q̄ debilis,& tā si iniuria est leuis,q̄ grauis,*c.mulieres de senten. excomm.S.Anton.Flor.in tract.de excomm.c.1.nu. 45.in 14.tom.tract. diuers.cart.mihi 368.Hier. de Mont.d.q.15.nu.6.Sair. d.c.28.nu.18.*

160 Limitatur 4.in senibus,& valetudinarijs,*c. ea noscitur de sent.excomm.S.Ant.præd.nu.45.& Hier.de Mōt.n.6.superius allegat.Tolet.in sum.lib.*
161 *5.c.8.nu.2.ver.quarto ista:*& rō est,q̄a senes dn̄r perpetuo infirmi, & ipsa senectus dr̄ esse morbus, & senes sunt debiles, de quibus oībus habet latè per *Fabrū de Montel. in trac. de priuil. senect.c.5.per tot.& p̄ Tho.Aetiū in tract.de infirm. c.19.per tot.Tolet.lib.5.c.8.nu.2.vers.quarto ista,* ꝙ tñ puto ꝙ procedat in sene,qui iudicio boni viri periculosè iter aggrederetur, & quamuis fortis videretur,erit tamen absoluendus,quia valde periculosum est senem iter facere.

162 Limitatur 5. in eo,qui esset membris destitutus,vel attractus, ita & taliter ꝙ non posset accedere ad summum Pontificem pro absolutione obtinenda,*c.quamuis de senten.excomm.S. Ant.d.nu.45.Hier.de Mont. eod.nu.6.*

163 Limitatur 6.in infirmo,qui perpetuum hēt infirmitatis impedimentum,vel ēt t̄pale,si de morte timetur,*c.quod de his,de sent.excom. Fran. Marc.dec.829.per tot.in 2. p. S.Ant.eo.tit.nu.45. Tho.Aetius in tract.d.p.2.in verb. absolutio,nu.4. & 5.Tolet.& Hier.de Mont.in locis supra allegatis.*

164 Limitatur 7.si q̄s esset pauper,q̄ si vellet accedere ad Sedem Apostolicā esset constrictus mendicare,*c.qđ de his,de sent.excom.S.Ant.p̄cit. n.45.Tolet.lib.5.c.8.n.2.ver. quarto ista Hier. de*
165 *Mont.d.q.15.n.6.7.8.& 9.* q̄ dicit ꝙ isto casu is dr̄ inops,q̄ nihil hēt patrimonij, ex quo se alere possit,etiam ꝙ haberet aliquod exercitium, cum quo victum sibi acquirere, nec tenetur hostiatim,& cum verecundia sibi victū quærere in itinere, ad quod allegat alios *DD. Siluest.in sum. in verb. absolutio 4.n.3.vers. octauus.*

166 Limitatur 8.in regularibus,quia si vnus regularis percuteret alium regularem, vel clericum, non tenetur accedere ad Papā pro absolutione obtinenda, sed poterit absolui à suis Prælatis,*c.monachi de sēt.excō.c.religioso eo. tit.in 6.Lelius Zecc.in trac.de priuil.eccl.priuil.155.n.14 & cæteris melius Borgas.de irreg.p 6.tit.de absolut. excom.n.17.car.mihi 397.Sair.d.lib.3.c.28 n.10.*

167 Limitatur 9.vbi iste imponens impias manus in clericum non esset sui iuris, sed in aliena potestate,vt si esset filiusfamilias,vel seruus *c.mulieres de sent excom.S.Ant.præcit.nu.46.*qui hanc limitationem intelligit procedere qñ ex tali itinere, & peregrinatione inferret aliqđ præiuditium ipsi patri vel domino, quia si nō adesset alterius præiudiciū,tūc nullatenus sūt excusandi,sed sunt oīno mittēdi ad Sedem Apostolicā p̄ absolutione consequenda, p̄ut ēt præ-

præ-

prædicti tales ad eãdem Sedem sunt mittendi non obstante præiudicio patris, vel dñi, qñ excessus esset grauis, & enormis, & hoc pp scandalum euitandum, *c. relatum de sent. excom. & licet ipse S. Ant. eod. n.* 46. dicat q͏ hæc fallentia ꝓcedit in filio familias impuberi, non autem in pubefacto, quia is deberet accedere ad Papam, nihilominus ipsa fallentia procedit tàm in impubere, quàm in adulto, & etiã maiori, quia isto casu considerat̃ præiudicium tertij, non aũt impotentia delinquentis, qđ pręiudicium tertij ita consideratur in maiori sicut in minori, imò multo magis in maiori, q̃ in minori, eo, quia pater ex filio maiori põt consequi maius auxilium, & subuentionem, q̃ ex minori, vltra q͏ de impuberi verberante adest alia fallentia specialis, & ad corroborationem meæ opinionis bene faciunt ea, q̃ in simili dicam *in trac. de effect. minoris ætat.* §. 1. vbi ponã, an, & qñ filius familias possit vouere in præiudicium patris est benè verum q͏ si is filius esset emancipatus tunc nõ posset se excusari eo prætextu q͏ eius pater nolit, vt accedat ad Sedem Apostolicam, q̃a p emancipationem fuit exutus, & liberatus à patria potestate. Et quo ad seruos intelligas de seruis, q̃ sunt seruilis condõnis non aũt de famulis, ac alijs; q̃ seruiũt pp mercedem q̃a isti tales non sunt in potestate dominorum, & propterea non excusabuntur.

168 Decimo limitatur in minori quatuordecim annorum, q̃ põt absolui p Diœcesanum nec tenet̃ ire ad Sedem Apostolicam, *c. cũ illorum in fi. de sent. excom. Franc. Marc. dec.* 814. *p.* 2. *S. Ant. in tract. de excom. c.* 1. *n.* 47. *in* 14. *to. trac. diuer. car. mihi* 368. *Lelius Zech. in trac. de priuil. ecclesiæ priuil.* 155. *n.* 1. *Tolet. lib.* 5. *c.* 8. *n.* 2. *ver. quarto ista Baiard. in add. ad Clar. in §. fi. q.* 77. *n.* 6. *S. Raimund. in sum. in tit. de sent. excõ.* §. 45. *in prin. car. mihi* 425. Et rõ est, q̃a licet minor ætas non excuset oĩno à pæna delicti, nihilominus eãdem pænã minuit, vt si veniret puniendus pæna mortis ob minorem ætatem, mitigat̃ in aliam pænã non corporalem, sed iudicis arbitrio, vt est *in l.* 1. §. *impubes, & in l. excipiuntur, ff. ad Sellania. l. de minore, ff. de quæstio c.* 1. *&* 2. *de delict. puer. Marſ. in pract. crim. §. quoniã, n.* 96. *& conſ.* 39. *n.* 59. *& cõſ.* 47. *n.* 10. *Anto. Gomez. var. resol. to.* 3. *c.* 1. *nu.* 62. *&* 63. *ver. Item adde principaliter, & verſ. puberũ tamen Boſſ. in tit. de confeſſ. n.* 69. *Clar. §. fi. q.* 60. *n.* 3. *verſ. aut vero eſt maior* 14. *annis Menoch. de arbit. caſ.* 329. *n.* 2. *cum ſeq. Farin. q.* 15. *nu.* 49. *verſ. limita ſecundo, & nu.* 52. *Pet. Caball. reſol. crim. caſ.* 134. *n.* 1. *&* 8. *Ceſal. conſ.* 164. *nu.* 9. *S. Raimund. in ſum. in tit. de ſent. excõ.* §. 45. *in prin. Maria. Soc. in*

169 *c. ſuper eo, n.* 1. *&* 2. *de ſent. excom.* Et rõ est, q̃a licet minor ætas non excuset oĩno à pæna delicti, nihilominus eãdem pęnam minuit est tex. *in l.* 1. §. *impubes, & in l. excipiuntur, ff. ad Silla. l. de minor. ff. de qõn. c.* 1. *&* 2. *de delict. puer. Marſ. in pract. crim. §. quouiã, n.* 96. *& conſ.* 39. *n.* 59. *& cõſ.* 47. *n.* 14. *Ant. Gomez. in* 3. *to. var. reſol. c.* 1. *n.* 62. *&* 63. *verſ. item adde principalem, & ver. puberum tamen Boſſ. in trac. crim. in tit. de confeſſ. n.* 69. *Clar.*

170 *in §. fi. q.* 60. *n.* 3. *Menoc. de arb. caſ.* 329. *nu.* 2. *& ſeq. Fari. in tract. cri. q.* 15. *n.* 49. *verſ. lim.* 2. *& nu.* 52. *Pet. Cabal. in reſol. crim. caſ.* 134. *n.* 1. *&* 8. *Ceſ. conſ.* 164. *n.* 9. cum multis alijs quos congeram in trac. đ effectib. minoris ætatis; ideo licet pp minorem ętatem non excuset à pęna excõicationis, minorabit tñ pæna hoc est, vt non teneat̃ ꝓ absolutione obtinenda accedere ad S. Sedẽ Apostolicam, nec est verum id quod aliq̃ asserunt. s. quod licet minor possit absolui ab ordinario tenet̃ tñ iurare de accedendo ad Papam ꝓ absolutione obtinenda casu quo erit maior, q̃a rñdeo, q͏ vltra q͏ contrarium tenuerunt multi ex supr. relatis, & præcipuè *S. Raimud. & Soc.* adest rõ. s. quia in pæna infligenda delictis attendit̃ tps delicti, ideo si q̃s dum est minor delinq̃t, dẽt mitius puniri, & quod tẽpore punitionis sit factus maior *gl. in l. sciũt, & ibi Doct. C. de leg. hæred. Fel. in c. fi. n.* 1. *de sent. excom. Marſ. in l. de minore, n.* 60. *ff. de qõ. Duen. reg.* 259. *in* 8. *ampl. Aplaz. epit. delic. c.* 32. *n.* 11. *ver. illud ẽt Cald. in repet. leg. si curatorem, in ver. vel aduersarij dolo, nu.* 53. *in fi. ver. & intellige, C. de in integ. restit. minor. Bonacoss. in com. opi. p.* 1. *fol.* 114. *col.* 2. *ver. secundo inquit, minor non põt, Sfort. Odd. de restit. in integr. q.* 80. *nu.* 99. *Addent. ad Bertaz. conſ.* 118. *in lit. A. ver. & idẽ si sit factus maior Farin. q.* 92. *n.* 162. *fol.* 229. Sed si diceremus q͏ minor absolutus ab ordinario tenetur iurare de accedẽdo ad Sedem Apostolicam cùm maior factus fuerit veniret punitus pæna ordinaria delicti, & non mitiori, q̃a q͏ differtur non aufert̃, vltra q͏ si aliter diceremus, sequeret̃, q͏ minor ætas solum consideraret̃ vti impedimentum accedendi a Romanam Curiam, ꝓut infirmitas, & similia impedimenta, non aũt vti cã minorandi pænam ex imbecillitate consilij, & deliberationis delinquendi, q͏ nullatenus est dicendum, cum minor ætas sit vera, & efficax causa minorandi pænam, & non impedimentum executionis ipsius pænæ.

171 Vndecimo limitatur in clericis regularib. q̃ viuunt in communi, & sub eodem tecto dormiunt, & in eadem domo vescunt̃, quia isti poterunt absolui à suo superiori, *c. quoniam de vit. & honest. cler. S. Ant. in tract. de excom. c.* 1. *n.* 45. *in* 14. *to. trac. diuerſ. car.* 368. vbi loquitur in illis, q̃ simul viuunt in aliquo Collegio *Abb. in c. cum illorum, n.* 6. *& in c. cum pro causa, nu.* 3. *de sent. excom. & in præcitato, c. quoniam num.* 1. *&* 3. vbi loquitur indistinctè de omnibus clericis, quòd potest exemplificari in clericis existentibus in aliquo Seminario.

Duo-

172 Duodecimo limitatur in clericis, q cum sint infra minores ordines, se ad inuicē percutiunt *Lelius Zecch. in trac. de priuil. eccl. priuil. 155. n. 3.*

173 Decimotertio limitatur, qñ manus iniectio esset leuis *c. peruenit de sent. excom. S. Aut. in d. c. 1. nu 39 & 50. in 14. to. tract. diuers. car. 367.* vbi ponit qñ iniectio dicat leuis, & qñ mediocris, *Gaet. in sūmula, in verb. excōicatio, c. 10. vers. quartus est Turrecrem. in c. si quis suadēte diabolo 17. q. 4. Abb. in d. c. peruenit in fi. Dec. in c. peruenit, il 2. n. 1. de appell. Clar. in §. fi. q. 77. n. 14. vbi testatur de cōm. vbi Baiard. in add. n. 17.* qui remissiuè po-

174 nit qñ isto casu offensa dicatur leuis, & qñ grauis, prout hoc idem latè declarat *Soc. iun. in c. peruenit, n. 159. & 160. de sent. excō. Decia. in trac. cri. p. 2. li. 6. c. 34. n. 30.* & qñ percussio dr̄ leuis, vel grauis, in materia *d. canonis si qs suadēte diabolo vltra S. Ant. Baiard. & Soc. in locis allegatis* ponit latè *summa Armill. in ver. excōicatio, il 5. n. 9. Franc. Marc. dec. 823. Zaccar. ad Clar. d. n. 14. in lit. D. Gambar. de offi. deleg. lib. 8. nu. 5. cum seq. Hier. de Mont. q. 15.* q dicit, ꝙ hoc remittit arbitrio Episcopi, prout eidem arbitrio remittitur, an quis sit talis quod possit accedere ad Sanctam Sedem Apostolicam.

175 Decimoquarto limitat̄ in eo, q esset carcera

176 tus nam dr̄ habere legitimum impedimentū *Marf. in pract. §. vlterius, n. 38. f. 169. Oddo de rest. in integr. q. 7. n. 36. Port. cons. 3. n. 17. & 52. Bart. cons. 228. Caterina accusauit Vitā Farin. q. 11. nu. 54. ver. tertia causa, & q. 34. n. 87. Roland. Auall.*

177 *cons. 87. n. 24. lib. 1.* Et ideo carceratus, qui est citatus non teneē comparere pp impedimentum *Oldr. cons. 43. n. 2. Calder. cōs. 5. de dilat. Affl. dec. 182. n. 4. 5. & 6. Port. d. cons. 3. nu. 27. Bar. & Saly. in l. 2. ff. de inius vocan. Ruy. cons. 24. n. 5. l. 4. com. Refert Farin. in tract. crim. q. 11. nu. 54.* vbi ēt de com. testat̄. Nec mittere ꝓcuratorem, ma-

178 ximè si cā esset grauis, *c. bone, il 1. vbi gl. de elect. c. si pro debilitate, de offi. de leg. Port. d. cons. 3. n. 15. & 52. Paris. cons. 102. n. 1. lib. 4. Aret. cōs. 16. col. pen. vers. secundo respondeo Farin. vbi supra vers. sed parcat mihi, vbi de cō. testatur Mascar. in pract. tit. de procurat. n. 9. f. 26.* Et non solum dr̄ carce-

179 ratus, q reperitur in vinculis, sed dr̄ ēt carceratus is, qui est sub fideiussione de non recedendo à certo loco, vel de repræsentando ad omne Cur. mandatum *Bald. in l. nec non, §. 1. ff. ex qb. caus. maio. Alber. in l. eadē C. cod. tit. Boss. in tit. de carcerat. fideiub. n. 3. Marf. cons. 125. n. 48. Corrad. Lancellot. de offi. Prætor. tit. de carcerat. fol 470. n. 2. Caball. resolul. crim. cas. 8. n. 13. Nepit. in consue. Cathan. tit. 52. Cōsuet. vnica, n. 9. & 10. Capic. dec. 154. n. 4. latè Farin. in tract. crim. q. 30. nu. 51. cum seq. vbi tractat hūc articulū Mastr. de Indultu, c. 12. n. 4. 5. & 6.* quas omnes supra positas limitatio

180 nes sublimitabis, qñ impedimentum esset ꝓcuratum, qa tūc non excusat non solum in foro Conscientiæ coram Deo, q est scrutator cordium, verum etiā nec in foro contentioso *Ant. de Carrar. in tract. de excusat. p. 2. nu. 8. Sford. add. in dict. tract. q. 7. nu. 41. Farinac. q. 34. n. 81. Tusc. concl. in verb. affectio ꝑ tot. & præsertim n. 7. q. 14. & 25. Serafin. de priu. iur. priuil. 4. n. 110.* vbi loqt in appellato, q affectauit impedimentum ne prosequi posset appellationem, & dicit ꝙ tale impedimentum non prodest *Farin. in d. trac. q. 34. per totam præsertim, num. 81. & 88.*

181 Et nota ꝙ existente aliquo ex prædictis impedimentis, non qlibet sacerdos poterit absoluere, sed opus est, ꝙ absoluatur ab Episcopo *Abb. in c. decetero, n. 1. & in c. monaci, n. 3. de sent. excom. sum. Angel. in ver. absolutio, il 1. S. Ant. ēt in summ. in 3. p. tit. 11. circa fi. Fel. in c. peruenit de sent. excomm. Hier. de Mont. q. 15. n. 20. & 30.* vbi dicit ꝙ inferior ab Episcopo non pōt absoluere excōicatum ꝓ leui iniuria illata in personā clerici, ad qđ allegat multos alios, ꝙ tñ tēperat duobus modis. Primo in articulo mortis, vt dixi *supra in præsenti ampl. 51. n. 153.* Secundo qñ Episcopus in specie mandauerit suo Vicario, vt possit absoluere ita excōicatos, qa Vicarius

182 Episcopi ex speciali mandato ab Episcopo facto poterit absoluere in oīb. casibus, in quib. est commissa, & pmissa absolutio ipsi Episcopo *Fel. in c. ab excōicatione de rescript. Lancellot. in instit. cano. in §. in hijs aūt de sent. excomm. Iacob. Sbrot. in tract. de Vicar. Episcopi, lib. 2. q. 180. n. 2. & seq.* vbi latè examinat, an, & qñ Vicarius

183 Epi possit absoluere ab hmōi excōicatione, nec Episcopus dēt statim cognitio impedimēto absoluere, sed tutius est, vt de impedimento consulat cū Romano Pontifice (si hoc fieri pōt) & ei narret cām impedimenti, & qualitatem percussionis, & iuxta eius determinationem postea exequatur, ita concludit *S. Reimund. in sum. lib. 3. in tit. de sent. excom. §. 45. in fi. alleg. tex. in c. mulieres de sen. excō. Amont. d. q. 15. n. 21. & 22.* q dicit, ꝙ oēs pdictæ limitationes ꝓcedūt, tām si iniuria est leuis, quām si atrox.

184 Et intelligas præsentem ampliationē, vt licet quis teneatur accedere ad Sanctam Sedem Apostolicam ꝓ impetrāda absolutione, nihilominus non est necessarium, vt ipsa absolutio poscatur ab ipso Summo Pontifice, sed sufficit, vt obtineat̄ ab aliquo ex Pœnitentiarijs, qa ipsi Pænitentiarij possunt absoluere à tali excōicatione *S. Ant. Flor. in tract. de excom. c. 1. n. 56. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 368.*

185 Quæro nunqd is, q incidit in excōicationē ob ꝑsonalem iniuriam factam clerico, possit absolui per Legatum de latere, & tñdeo ꝙ sic *c. ademinentiam de sent. excom. gl. in c. authoritate, §. iubemus de priuil. Gondisl. à Villa Diego in tract. delegat. q. 13. Gambar. in tract. de offi. & potestate Legat. à Latere, lib. 8. §. 3. nu. 1. & seq.* qui dicit ꝙ

hoc

hoc põt facere legatus,ẽt si iniuria esset atrox, & enormis, & ẽt si absoluendus esset homicida clerici; item q̄ potest absoluere non subditos, & extra prouinciam, quas conclusiones tandem limitat septem modis, vt ibi per eum.

186 Limitatur modo prædictus nonus effectus clericatus deductus *ex canone si quis suadẽte diabolo* 17. *q.* 4. ita superius ampliatus pluribus modis,& Primo limitatur in eo, qui verberaret clericum,quem inuenit turpiter agentem cum eius vxore,filia,matre, vel sorore; q̄a isto casu, non solum poterit clericũ verberare,verum ẽt occidere absq. labe excõicationis *Abb. in c.cum non ab homine,n.*11*.vers.& pro hoc adduco,de iudic.vbi etiam Henric Bobic nu.*3*.Io.Hoinotomus in §.si res legata nu.*6*. & *7*. instit. delegat. Caet. in summula in verb.excõicatio, c.* 10*. ver. in præsenti, in fi. car.* 124*.Flam. de Rubb. in tract.de adulter. c.* 16*.n.*26*.vers. pœna adulterij cart.*104*. Paris.de Put. in tract. de synd. in verb.clericus, c.*1*. n.*5*.car.mihi* 158*. Hier. Zaccar. in add.ad Clar. in §.fi.q.*77*.n.*2*.in lit. A. circa medium Rip. in l. fi.n.* 67*.C.de reuocan.donatio.Tennin.in pract.cauth.*6*. nu.* 28.29. vbi loquitur in patre, & marito,& vtrobiq; alios allegat. *Intrigl. in tract. de casib. Consc.cẽtur.*1*.cas.*9*.n.*18*. Tolet.lib.*5*.c.*8*.vers.quarto cũ licet Nicol.Plou.in tract.de excõ.§.*1*.n.*25*.in* 14*.to.tract.diuers. car. mihi* 364*. Bermund. Boucron.in tract.de publ.concubin.in rub. de adulter. nu.*19*.Henric.Bobic in c.si vero n.*5*.& seq.de sent.excom.Marsil.de bãnit.in verb.capti, n.*40*.& in ver. iudice n.*220*.& in l.vnica nu.*116*. de rapt. virg. Decia.in tract.cri.p.*2*.lib.*6*.c.*34*.nu.* 5*. S. Ant. in tract.de excom.c.*1*.n.*34*. in* 14*.to.tract.diuers.car. mihi* 367*.Sanch.de matr.lib.*1*.disput.*1*. n.* 6. q̄ loquitur in sponsa de præsenti *Alfons. Aluarez in special. iuris Pontific. c.* 35*.vers. sed introducens in in* 6*.fallent.car.mihi* 97*.Aufrer. in tract. de potest. iud.laici regul* 3*.n.*20*.in* 16*.to.trac.diuers.car.mihi* 293*.Aret.in §.ĩ potestate,n.*9*.de hijs,q̄ sunt sui, vel alieni iuris Clar.in §.homicidium,n.*39*.Baiard. ad Clar.in d.§.homicidium,nu.* 174*. vbi testatur de com.opi.Graff.in dec.aur.p.*2*.lib.*3*.c.*5*.nu.*20.vbi hãc limitationem sublimitat vndecim modis *Maria.Soc.iun.in c.peruenit,nu.*344*.& multis seq. de sent. excom.* q̄ cæteris melius ac latius huius limitationis materiam examinat,illã ampliãdo,& sublimitando diuersis modis, & ne videar alterius scripta transcribere, ad eum me remitto *Anchar.in c.si vero il* 1*.n.*7*.de sent. excõ.*

187 Et non solum verberans, vel occidens clericũ in casibus istius fallentię erit tutus à pœna excõicationis,vt est dictum,verũ ẽt à pęna tẽporali,ita vt occidens non possit puniri pro tali homicidio *l.Graccus,& l.patri.ff.de adulter.Clar. in §.homicidiũ,n.*39*.Carrar.in pract.crim. §.homicidium* 6*.n.*234*.cum seq. Bart.in l.Imperator la secunda,n.*2*.ff.de stat.homin.Baiard.ad Clar. in d.§. homicidium,n.*167*.Decia.in tract.crim.to.*2*. lib.*9*. c.*15*.n.*14*.Intrigl.de casib.consc.cas.*9*.n.*2. & quid in patre occidente filio inuento cum nouerca

188 *Caball.resol.crim.cas.*15*.n.*7. Sed an sit ẽt iste talis tutus à peccato mortali, quòd incurrit p̄p homicidium,ex quo iste contrauenit Diuino p̄cepto (Non mechaberis) *Fel.in c.quæ in ecclesiarum,col.*3*.& *4*.de constit.Couar. lib.*4*.decret.c.* 7*.§.*2*.n.*8*.Boss.in tit.de coit. damnat. & punibili, n.*52*.Intrigl.de casib.consc.cas.*9*.n.*41*.& *46*.Paris.cons.*154*.nu.* 12*. lib.* 4*.Cesal.cons.*305*.per tot. Baiard.ad Clar.d.§.homicidium n.*173. & prędicta oĩa intelligas q̄n percussio fit in ipso actu inuẽtionis absq. interuallo t̄pis, aliàs si fieret ex interuallo p̄cutens incurreret in excõicationẽ *Cesim.Philiar.ĩ l.*3*.de offi.sace. d.c.*33*.n.*3*. cas.*14.

189 Limitatur 2. vbi quis ignoranter, & per errorem clericum percussisset, vt quia percussit clericum de nocte, vel illum quem non cognouerat esse clericũ, vt q̄a deambulabat sine habitu,& tonsura,& prius illum nõ cognoscebat *Paul.de Castr.in l.si ignorans,n.*2*.ff.locat. Camill. Gallin.in trac.de verb.signif.li.*10*.c.*31*.n.*6*. Gaet. in summula,in verb. excõicatio, c.* 10*.vers.quintus est casus car.mihi* 126*.Bal.in tract. de stat.in verb. clericus n.* 1*. Turrecrem. in c.si quis suadente nu.*1*. 17.q.4.Iac.Rebuff.in l.pen.n.*4*.C. de acqued.lib.*11*. vbi addentes in lit.B.Muscatel.in pract. ciuil. p.*2*. in verb.intimato,n.*30*.car.mihi* 24*.Menoc.in trac. de p̄sum.li.*6*.p̄sum.*76*.n.*12*.Tole.li.*5*.c.*8*.n.*2*.uer. tertio cum ignorabatur Fusc.in sing.in lit.C.n.*109*. S.Ant.in tract.de excõ.n.*24*.in* 14*.to.tract.diuers. car.mihi* 367*.Nicol.Plou.in eod.trac.de excom. §. *1*.nu.*24*.in præd.to.tract.cart.mihi* 364*. Aluar.in Spec.iur.Pontif. c.*35*.vers.sed introducẽs in *7*.fall. car.mihi* 97*. Aufrer. in tract.de potest.ind.secular. super eccl.person.reg.*3*.n.*21*.in* 16*. to. præd. tract. car.mihi* 292*.Bursat.cons.*443*.n.*1*.lib.* 4*.addentes ad Aret.in § in potestate,n.*9*.in lit.C.Instit.de hijs, qui sunt sui,vel alieni iuris Roland. à Vall.cons.* 4*. n.*28*.vol.*1*.Menoch.cons.*898*.n.*25*.lib.*9*.Bombin. cons.*31*.n.*6*.Io.Frigburg. in adnotat. ad summã S. Raimund. lib.* 3*. tit.de sent. excom.* §. 48 *car.mihi* 427*.Clar.in §.fin.q.*77*.n.*6*.& *7*. vbi alios allegat, & testatur.de com.opi.Carrer.in pract.in tit. de homicid.in §.seu sect.incip. vndecimo excusat car.mihi* 162*.latè Soc.iun.in c. peruenit, n.*221*.& seq.de sent.excom.Fel.cons.*15*.n.*3*. Baiar.in add.ad Clar. q.*77*.n.*15*.Bero.cons.*187*. n.* 6*. lib.* 3. & rõ istius limitationis est,quia ignorantia excusat à pę-

190 na *l.si quis ignorans,ff. locat.l.item apud labeonem, §.si quis ff.de iniur.l.si qua per calumniã,C.de Epis. & cler.c.nemo* 11*. q.* 3*. Couarr.in c. alma mater in* 1*.p.§.*10*.n.*7*.de sent.excom.Vital.in tract.de malefic.in tit.de testib.& q̄ repell.n.*83*.car.mihi* 411*. post Angel.in tract.de malef.Bursa.d.cons.*443*.nu.* 2*.& seq.Blanc.in pract.crim. c. ignorantia,fol* 91*. Gabr.concl.*6*.de reg.iur.Cepoll.cons. vic.* 18*. nu.*5*.*

Boss.

Boss. in tit. de defens. reor. nu.39. Port. Imola cons. 53. nu. 11. Clar. in § fi. q. 60. n. 11. vbi Baiard. nu. 44. in add. Arnon. dialog. 56. Alex. in l. quod ff. si cert. pet. Simon de Praet. cons. 81. nu. 11. Dec. cons. 163. nu. 3. Panciroll. cons. 2. nu. 30.

191 Hinc est q cognoscens monialem incedentem in habitu laicali, non punitur tanquam stuprans monialem *gl. in c. 1. quib. mod. feud. ammitt. vbi et Bal. addent. ad Bar. in d. l. apud labeonē, §. si quis virginem, de iniur. Bombi. cons. 31. nu. 7.*

Hinc est ēt q licet emens rem furto subtractā teneat vti fur *Baiard. ad Clar. in §. furtū n. 117. Paris. cōs. 60. n. 3. Passett. cōs. 186. Natt. cons. 436. n. 1. Granut. Theorem. 42. n. 2. Ioseph Ludo. dec. Perus. 42. n. 1. Rol. Auall. cōs. 44. n. 3. lib. 1. Alb. Mādell. cons. 84.* secus si ignoranter, per supradicta.

192 Sublimitatē mō ista limitatio qn̄ ignorantia esset crassa, & supina, & culpabilis, vt quia debuit, & potuit scire illū talem esse clericum, & non curauit, nec voluit *Gaet. in sum. in verb. excōicatione, c. 10. vers. quintus est casus car. mihi* 126.

193 *Io. Frigburgus loco supra citato.* Et ratio præsentis sublimitationis est, quia ignorātia culpabilis, & crassa non excusat à pęna *gl. in c. excōicatio, in ver. de facto suo, de rescript. Scacc. in tract. de iud. p. 2. c. 7. n. 631. Fel. ī c. fi. n. 3. & seq. de test. vbi ad hoc adducit multa similia Tuscus ī verb. affectio n. 237.*

194 Sublimitatur 2. vt licet verberans clericum ignoranter illū esse clericum, excusetur ab excōicatione, non tn̄ excusabitur à pęna, q̄ venit imponenda ex natura, & rōne delicti, vt si illū occiderit, p homicidio: si illū vulnerauit, pro vulnere, *l. si quæritur C. de episc. & cler. Bar. in l. si ex lege, ff. ad leg. Iul. de adulter. Fuluius Patian. in tract. cui incūbat onus probandi negat. lib. 2. c. 19. nu.*

195 *67. Fel. cons. 15. n. 3.* sed si percutiens esset in dubio an ille talis sit clericus, vel laicus, tunc si percussus vere est clericus, incidit in excōicationem, quia in dubio euitare tenetur periculum *Io. Frigdeburg. in add ad S. Raimūd. in sum. lib. 3. in tit. de sent. excom. §. 48. in lit. L. car. mihi* 427.

196 Limitatur 3. prædictus nonus effectus clericatus deductus ex textu *in c. si qs suadente diabolo 17. q. 4.* quotiescumq; qs mijceret impias manus in clericum p defensione, vel recuperatione rerum, si aliter non posset vim vi repellere, & hoc faciat cum moderamine inculpatæ tutelæ *Ias. in l. vt vim, nu. 26. ff. de iusti. & iur. Gaet. in sum. in ver. excōicatio, c. 10. vers. secundus est casus car. mihi 125. Fel. in c. si verò il 1. n. 2. de sent. excom. Abb. in c. olim il 1. n. 5. 19. & 20. de restit. spoliat. & in c. cū non ab homine, nu. 18. de iudit. S. Ant. in trac. de excom. c. 1. n. 33. in 14. to. tract. diuer. car. mihi 367. Alfons. Aluarez in Spec. iur. Pontif. c. 35. vers. sed aduerte car. mihi 99. Henric. Bobic in c. si vero nu. 3. de sent. excom. not. Soc. in c. tua nos nu. 5. de sēt. excom. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 27.*

197 & ratio est quia defensio rei æquiparatur defensioni vitæ, quia res, & vita æquiualent *gl. in l. aduocati verb. vitā, C. de aduoc. diuers. iud.* ideo sicut est permissum pro defensione vitæ clericum verberare, vt dicam *infr. lim. 25. n. 238.* ita pari modo erit permissum pro defensione rei, imò pro defensione rerum suarum licitum est hominem interficere, si aliter illas recuperare non posset *Abb. in c. si vero il 1. nu. 11. de sent. excom. Dec. in l. vt vim, ff. de iust. & iur. & ibi ēt Ias. nu. 25. Intrigl. cōs. 15. nu. 23. & 24.* qui duo vltimi præsentes conclusiones limitant quando res esset parua, quia pro defensione, & recuperatione talis rei non esset permissum hominem interficere.

198 Ampliatur ista limitatio, vt is talis verberās clericum pro defensione rerum suarū non solum est excusatus quo ad pęnas spirituales, vt excōicationē, verum ēt quo ad pęnā temporalem, qa licitum est aliū vulnerare, percutere, & occidere p defensione rerum suarum, *l. furē, ad l. Cornel. de Sicar. Bar. n. 7. & Bal. in l. 1. C. vnde vi Marsil. late cons. 4. nu. 8. Doctores in l. 1. C. vnde vi, & in l. vt vim, ff. de iust. & iur. Canonist. in c. 2. & 3. de Homicid. Bombin. cons. 19. nu. 29.*

199 Limitatur 4. vbi clericus esset bigamus, vt qa duas duxit vxores, vel vnā non virginem, quāuis crediderit illā esse virginem *Soc. in c. peruenit, nu. 97. & 98. & seq. de sent. excom.* vbi ponit ēt qūo contrahatur bigamia *Anch. in c. contingit, n. 10. de sent. excom. sum. Angel. in ver. excōicatio, il 5. nu. 22. Cosm. Philiar. de offi. Sacerd. c. 33. vot. 3. cas. 6. Sair. in d. tract. lib. 3. c. 27. n. 31. Gaet. in summula in verb. excommunicatio, cap. 10. ver. nota septimo cart. mihi 127. Graff. in decis. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. nu. 26. vers. tamen fallit Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. nu. 7. & 16.*

200 Sublimitatur primo prædicta limitatio vbi matrimonium esset ex aliquo capite nullum, vt quia esset contractum de facto, & non de iure, verbi gratia si clericus in sacris matrimonium cōtraxisset, vel esset contractū inter consanguineos in gradu à iure prohibito *Graff. loco citato, Soc. in d. c. peruenit, nu. 102. & seq.*

201 Secundo sublimitatur, vbi esset per Papam dispensatum, vt non obstante bigamia possit bigamus promoueri ad clericatum, quia tunc illum verberans erit excommunicatus tanquā si non fuisset bigamus *Cardin. Tusch. in liter. B, conclus. 91. nu. 6. Petr. de Amar. cons. 123. Henric. Bobic in cap. 1. num. 19. de bigam.* Et ratio est,

202 quia cum bigamia sit introducta de iure positiuo *cap. 2. de bigam. Borgas. de irregularit. par. 5. tit. de bigam. & corrupt. num. 7. versic. ego dicerem Abb. in dict. cap. 2. de bigam. num. 6. Siluester in summa in verb. bigamiam, nu. 7. Brun. a Sole q. 32. nu. 20. Petr. Cened. in collect. iur. canon. collect.*

203 *138. nu. 3.* Ideo Papa poterit super ea dispensare etiam sine causa, quia Papa etiam sine

cũ põt tollere ea, quę sunt iuris positiui, vt dixi *sup. eff. 1. lim. 60.* & voluerunt *Abb. in c. fraternitatis de scismat. Innoc. in c. cum ad monasterium circa medium de stat. monacor. Gambar. de offi. & potest. leg. lib. 10. n. 360. fol. 318. Borgas. loco prædicto in fin. Henric. Bohic in c. proposuit, nu. 4. de concess. prebend. Brun. à Sol. q. 38. nu. 21.*

204 Limitatur 5. prędictus nonus effectus in clerico in minoribus, q. dimisso habitu, & tonsura duxerit vxorem, ille nãq; post dimissionem habit⁹ non gaudebit amplius priuilegio dicti *c. si qs suadẽte diabolo, c. vnico à cõtrario sensu de vita, & honest. cler. in 6.* & dixi latè *supra eff. 5. n. 2. cũ seq.* dũ ibi posui quod clericus coniugatus potit hoc priuilegio si tñ defert habitũ, & tonsurã alias secus *Marian. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 105. & 106. & seq. de sẽt. excõm.* vbi ponit quid si vestis extrinsica sit clericalis, & intrinsica laicalis, & quod non sufficit deferre vestes sine tonsura, vel e contra tonsuram sine vestibus, & quod tale priuilegium non perdit perpetuo, sed ad tempus ideo reassumens habitum reassumit etiam priuilegium.

205 Limitat 6. in eo, q. impias manus intulisset in clericum, vel monacum apostatã, & hoc tã si est apostata à religione quàm ab ordinibus, *Gaet. in sum. in ver. excõicatio c. 10. ver. nota septimo cart. mihi 127. Soc. in d. c. peruenit nu. 111.* & ratio est, quia clericus, siue religiosus apostatando ammittit omnia priuilegia clericalia, vt dixi *sup. eff. 1. fallen. 60. nu. 1040. cum seq.*

206 Limitatur 7. in offendente clericum in minoribus ordinibus constitutum deferentẽ arma postq̃ fuerit ter monitus, vt ab ipsorũ delatione desistat *Innoc. in c. Ioannes de clericis coniugatis Mars. in trac. de bãnit. in ver. ab offensis nu. 13. S. Ant. Flor. in trac. de excom. c. 1. n. 26 in 14. to. trac. diuer. car. mihi 367. Nicol. Plou. in eo. trac. §. 1. n. 24. to. p̃ dicto car. mihi 364. Soc. in d. c. peruenit n. 112. & seq.* secus si nulla interuenit monitio, qa tunc inijciens impias manus in clericum deferẽtem arma esset excõicatus, & incideret in preditũ canonem *si qs suadente diabolo 17. q. 4. c. in audientia vbi Abb. & Fel. de sentent. excomm. Zaccar. in add. ad Clarum in §. fi. q. 77. nu. 2. in lit. A, circa principium,* & qñ & quo ordine sit facienda ista monitio dixi late *supra eff. 1. limit. 18. nu. 893 & seq.*

207 Limitat 8. dictus nonus clericus effectus desumptus ex dispositione dicti *c. si qs suadẽte diabolo 17. q. 4.* in eo, q. verberaret, vel aliter personaliter offenderet clericum minoribus constitutum oĩno viuentem vti laicum inhoneste si post quam fuerit tertio monitus vitam non correxerit *Soc. sen. in c. in audientiã de sent. excom. Soc. iun. in d. c. peruenit, nu. 114. eod. tit.*

208 Limitat 9. in offendentibus clericos istriones, ioculatores, mimos, buffones, vel guliardos, q. per annũ talem infamem artem publicè exercuerint, vel infra annũ si ter moniti ab illa non se abstinuerint, *c. 1. de vit. & honest. cler. in 6. Nicol. Plou. in tract. de excom. §. 11. nu. 24. in 14. to. tract. diuer. car. mihi 164. Alfons. Aluarez in Spec. iur. Pontif. c. 35. vers. sed aducite cart. mihi 99. in princ. Mandos. in tract. de annal. casibus, nu. 97. Soc. iun. in pluries citato, c. peruenit nu. 116. & seq. Abb. in c. contingit, nu. 12. de sent. excomm.*

209 Ampliatur hæc fallẽtia secundum aliquos, vt locum habeat tàm si clericus, qui prædictas artes exercet est constitutus in maioribus, quàm in minoribus ordinibus ita eam ampliat *Socyn. in d. c. peruenit, nu. 117.*

210 Limitatur 10. in percutiente clericũ in minorib. q. dimisit habitum clericalem, & assumpsit habitum militarem, & passus est militiæ se ascribi, quia militia spiritualis, & sæcularis vñr diuersæ *c. diuersis de cler. coniug. c. fin. de voto c. ex multa 50. dist. c. quidã de apost. Mars. in tract. de bannit. in ver. iudice nu. 218. Turrecrem. in d. c. si quis suadẽte diabolo, Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 7. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 4. n. 29. Bernard. Laurent. in tract. quib. casib. iudex secular. &c. nu. 10. Io. Franc. a Pont. cons. 24. nu. 7.* sed in ista fallentia contrariũ tenuit *Soc. in præcit. c. peruenit, nu. 121. & seq.* q. testatur de com.

211 opin. & alios allegat, quæ opiniones concordãtur, vt prima. s. procedat si præcesserint monitio: secunda vero si non præcesserit, ita colligitur ex traditis per *Inno. in c in audientiã de sẽt. excomm. & per Hier. de Laurent. loco prox. cit.*

212 Limitatur 11. in iniiciente impias manus ĩ clericum, sæuis enormitatib. vacantem, & se immiscentem *Gaet. in sum. in ver. excõicatio c. 10. ver. nota septimo car. mihi 127. Abb. in c. 1. n. 5. de apost. & in c. contingit, nu. 12. de sent. excom. & in c. cum non ab homine nu. 6. de iud. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. nu. 28.* vbi hanc fallentiam exemplificat in clerico faciente seditionem in populo, vel Bello vacante *Hieron. Zaccar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. nu. 2. in lit. A, circa med. Clar. in ead. qõ. n. 6. Soc. in c. perpendimus nu. 15. 19. & 26. & in c. peruenit nu. 123. de sent. excom. Alfons. Aluar. in Spec. iur. Põtif. c. 39. circa prin. ver. & enormia delicta car. mihi 95. Mars cõs. 67. n. 61. Ancher. in c. cũ non ab homine n. 3. de iud. Crot. cõs. 204 n. 6. lib. 2. Gra. voto 33. n. 14. Cepol. cõs. 11. n. 44. in cri. Capr reg. 94. n. 17.* vbi loquit de eo, q. derobabat in strata *Brun. à Sol. in compend. resol. propos. iur. in ver. clericus licet in habitu Matth. Brun. cons. 64. n. 8. Alex. de Neuo cons. 59. n. 11. & 12. Rol. à Vall. cons. 4. n. 28. & 29. lib. 1. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. nu. 4.* vbi multos, & multos alios allegat, qui fere oẽs dñt, quòd illo casu facilius ammittitur priuilegiũ canonis, quàm priuilegiũ fori, quia ad ammittendum priuilegium fori requirit trina monitio, & priuilegium canonis

nonis sine ea ammittitur, quidquid in contrarium circa hoc vltimũ dixerint *Lignan. in tract. de cẽsur. eccl. §. 4. n. 27. & Decia. lib. p̃d. c. 17. n. 23.*

213 Limitatur 12. in eo, qui verberaret clericũ, vel alium religiosum degradatum *Gaet. in sum. in ver. excõicatio, c. 10. ver. & nota septimo car. mihi 127. Abb. in c. contingit nu. 12. de senten. excom. Marf. in l. eiusdẽ nu. 7. ff. ad l. Corn. de Sicar. gl. in c. dictũ 81. dist. S. Ant. in tract. de excom. c. 1. nu. 38. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 367. Nicol. Plou. in tract. de sent. excom. §. 1. n. 26. in prædicto to. tract. car. mihi 364. Io. de Lign. in tract. de censur. eccl. §.*

214 *5. n. 2. in ipsomet to. car. 311.* & ratio est, quia per degradationem clericus exuitur omni priuilegio clericali late *Soc. in c. peruenit nu. 126. de sent. excomm. Paul. Burg. de irregul. p. 6. tit. de cler. percuss. n. 23. f. 299.* vbi ponit ẽt quid si esset verbaliter tantum depositus, & licet in ista conclusione contrarium videantur tenere *glos. in c. ad abolendã in ver. prærogatiua de hæret. & in c. degradatio in fi. eo. tit. in 6. & in c. accedens 50. dist. & in c. 2. in ver. ceciderit 54. dist. & in c. dictũ in gl. fi. 81. dist. & in c. eos 20. q. 3. & multi relati per Decia. in d. tract. cri. p. 2. lib. 6. c. 17. n. 18. Tiraq. in tract. cessante cã lim. 15. n. 4. Bal. in c. sedes Apostolica, n. 4. de rescrip. Duen. reg. 99. Ampl. 4. Tap. in repet. l. fi. c. 4. n. 41. de cõst. Princ. Petr. a Plaz. in epit. delict. c. 6. n. 6. Marsi. sing. 179. S. Ant. in 2. p. 3. p. tit. 25.*

215 *c. 1.* nihilominus prædictorũ sñia ẽ intelligenda de clericis verbaliter tm̃ degradatis, q̃ aliter dñr depositi, nãq; in ijciẽs manus in prædictas non euitabit sñiam excõicationis, q̃d in specie dixerunt *Io. de Lign. in sup. cit. n. 12. S. Ant. in d. c. 1. n. 4.* vbi multos alios allegat *Clar. in §. fi. q. 77. n. 10. Soc. in d. c. peruenit n. 138. seq. Borg. d. nu. 23.*

216 Sed si iste talis ita verbaliter degradatus, siue magis ꝓprie depositus post depositionẽ esset incorrigibilis, & vt talis declaratus ab Epo, & nollet viuere sub regula clericali, tunc ẽt ammitteret priuilegiũ *d. cano. si qs suadente diabolo 17. q. 4.* ita vt ipsũ verberans non incideret in excõicationis pœnã *not. in c. contingit, il 1. de sẽt. excom. & præcipuè Abb. nu. 12. & Anchar. nu. 10. Ploui. in tract. de excomm. in suprad. nu. 26. Soc. loc.*

217 *p̃d. n. 143.* quod ꝓcedit ẽt si esset traditus curiæ seculari; & absq; vlla difficultate ꝓcedit dicta limitatio tã si degradatio fieret actualis, q̃ verbalis data supra dicta incorrigibilitate, *c. cum non ab homine vbi hoc not. omnes scrib. de iud. & in c. deinceps 17. q. 4. Decian. d. lib. 6. c. 34. nu. 11.*

218 Limitatur 13. dictus 9. clericatus effect. quo disponit, vt inferẽtes iniuriã personalẽ clericis sint excõicati, vt nõ liget illũ, q talẽ iniuriã intulit clerico hæretico *Innoc. & Io. Andr. in c. si vero de sẽt. excõ. scribẽtes cõiter in c. cõtingit, il 1. eo. tit. Guliel. de Mõte Laud. in cle. ne Romani de elect. Gaet. in summ. in ver. excõicatio c. 10. vers. nota septimo car. mihi 127.* Et licet ipse dicat qd hæc opinio ꝓcedit s̃m aliquos, attñ opinio ipsa est vera, & eã vltra p̃dictas sequunt̃ *Abb. in c. cõtingit n. 12. de sẽt. exc. Card. in clem. 2. §. cæterũ de elec. gl. in c. si quis deinceps 17. q. 4. Bertac. in reper. in ver. clericus hæretic⁹ Cassa. sup cõsuet. Burgũd. rub. 1. §. 5. n. 56. in add.* vbi dicit, ꝙ ex quo delinquũt in legẽ ecclesię nõ dẽnt ꝑlege ecclesię iuuari *Iac. de Graf. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 25. in fi. Decia.*

219 *in trac. cri. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 10. Plou. in trac. de excõ. §. 1. n. 27. in 14. to. trac. diuer. car. mihi 364. Vital. in clem. multorũ, n. 77. de pœnis, Rui. cons. 4. nu. 15. lib. 5. Baiar. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. n. 12.*

220 Limitat̃ 14. in eo, q pcuteret, aut interficeret clericũ antipapã, si esset incorrigibilis, & declarat⁹ hæreticus ita *Soc. in c. puenit n. 149. de excõ.* vbi dicit, ꝙ is nõ solũ nõ incideret in canonem, sed meret̃ apud Dñm, quia antipapa incidit in hæresim si est incorrigibilis.

221 Limitat̃ 15. in clericus scismatico *Soc. iun. in præd. c. peruenit, n. 150.* pro qua limitatio ne faciunt quæ scripsi *sup. eff. 1. lim. 52. n. 1012.*

222 Limitat̃ 16. in eo, q p dolum, & fraudẽ aliqd furat̃ à posse clerici, ẽt si eius ꝑsonã vestiret, vel cingeret, vt est palliũ, vel cingulum vel crumenã, vel pileũ si iniuria non fit ꝑsonæ, qa tũc nõ dr̃ violentas man⁹ in clericũ inijcere, sed furtiuè tollere, nisi clericus tp̃e quo talia ei tollunt̃ se defenderet, & furãti resisteret *Gaet. in sũmula in verb. excõicatio c. 10. vers. nota secundo car. mihi 123. Soc. in c. peruenit n. 184. & 187. de sent. excõ. Dec. in c. peruenit, num. 5. de appell.*

223 Limitat̃ 17. dictus 9. eff. clericat⁹ s̃m aliquos in eo, q pcuteret clericũ turbãtem officiũ, & iurisdõne tpalẽ, & impediẽtem ne iustitia ministret *Abb. & Fel. in c. veniens de sent. excõm. Hier. Zacc. in add. ad Clar. in §. fi. q. 77. nu. 2. in lit. A, circa med.* Quam tñ limitationẽ dico non esse verã simpliciter, & indistinctè, sed intelligenda est, qñ resisti non posset per suum superiorem, ad quem oĩno dẽt prius haberi recursus, nec aliter ab illo compelli, & sic intelligi debent prædicti Auctores præsentis limitationis.

224 Limitat̃ 18. dictus 9. eff. in eo, qui hẽt legitimã authoritatẽ, & ptãtẽ clericũ percutiẽdi cã correctionis, vel disciplinę, vt est Eps, pater, vel pręceptor *Gaet. in sum. in ver. excõicatio, c. 10. ver. nota sexto, car. mihi 123. Abb. in c. vniuersitatis, nu. 4. de sẽt. excõ. & in c. 1. n. 4. ver. quarto nota eo. tit. Rim. iun. in l. vt vĩ n. 254. & 255. ff. de iust. & iur. Soc. in c. sup eo, n. 7. & ĩ c. vniuersitatis, ẽt n. 7. & ĩ c. puenit n. 317. & seq. & n. 328. & seq. de sẽt. excõ. S. Ant. ĩ trac. de excõ. c. 1. n. 29. & 36. in 14. to. tract. diuer. car. mihi 367. Raimũd. ĩ sũ. lib. 3. ĩ tit. de sẽt. excõ. §. 44. circa prin. car. mihi 425.* vbi tñ admonet oẽs vt caueãt à talib. correctionib. *Tolet. lib. 5. c. 8. n. 2. ver. secũdo cũ fit Alfons. Aluar. in Spec. iur. Potif. c. 35. ver. sed introducẽs in 3. fall. car. mi-*

225 *bi 97.* vbi hac limitationem exẽplificat in præcepto-

ceptore, & in duab. limitationib. sequentib. exemplificat in dño, & in propinquo maiori, *Henr. Bobic in c. voluntati. nu.* 18. *& in c. super eo, nu.* 11. *& seq. de sent. excomm. Io. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. §. fi. q.* 77. *n.* 5. *Graff. i dec. aur. p.* 2. *lib.* 3. *c.* 5. *n.* 22. vbi loquitur in Epo, & Prelato, qui verberaret clericū, vel monacum sibi subiectū.

226 Sublimitat nō pñs sublimitatio, vt non pcedat qñ quis excederet modum correptionis, nāq; tunc excedens erit excōicatus si excessus fuerit grauis, & notabilis, secus si fuerit leuis, vt parui momenti, *Io. de Lign. in tract. de censur. eccl.* §. 6. n. 8. *Gaet. in sum. in ver. excōicatio c.* 10. *ver. quintus est casus car. mihi* 126. *Decia. in tract. crim. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 34. *nu.* 18. *vbi ad hoc alleg. ét alia iura Bobic c. super eo, nu.* 8. *de sent. excōm. Io. Frigb. in add. ad S. Raimund. in sum. lib.* 3. *in tit. de senten. excomm.* §. 44. *in lit. T, car.* 425.

227 Sublimitat 2. dicta limitatio, vt non procedat qñ is, q hēt potestatem corrigēdi non verberaret cā correctionis, sed ex odio particulari, & cā vindictæ, tunc. n. non euitabit pęnā excōicationis *Gaet. loc. sup. cit. Aufr. in tract. de pot. iud. laici super psonis Ecclesiasticis reg.* 3. *nu.* 13. *in* 16. *to. tract. diuers. car. mihi* 293. *Io. Frigburgns in add. ad S. Raimund. in summa lib.* 3. *in tit. de senten. excomm.* §. 44. *in lit. I, in princ. Lelius Zecc. in tract. de priuil. eccl. priuil.* 155. *n.* 4. sic ĩ simili dicimus,

228 quod licet ex forma statuti bānitus possit impune occidi, attñ si qs rōne odij particularis, & vindictæ sumendæ, & non zelo iustitiæ bannitum occiderit, is talis non excusabitur à pœna homicidij *Bal. in l. decuriones, C. de infamib. in fin. Fel. in c. si per fodiens de homicid. Nell. in tract. de bannit. in* 2. *p. secundi tempor. quæst.* 12. *Petr. Gerard. singul.* 14. *nu.* 4. *Marsil. cons.* 9. *num.* 28. *& cons.* 10. *nu.* 42. *Grat. cons.* 44. *nu.* 34. *lib.* 2.

229 Sublimitatur 3. vbi clericus percussus fuisset constitutus in ordinibus maioribus, qa is clericus nō pōt percuti tam cā correctionis, q̄ disciplinæ absq; labe excōicationis, *c. cū voluntate,* §. *fi.* ibi *inferiorū graduū* à contrario sēsu *Hēr. Bobic in d. c. super eo, n.* 9. *de sent. excom. Io. Frigbur.*

230 *in add. in ver. inferiorū car. mihi* 425. quæ sublimitatio iterū sublimitatur qñ culpa esset grauis, vt excessus enormis, qa tunc pōt verberari cā correctionis *Borgas. in tract. de reg. par.* 6. *in tit. de clerico percussore, nu.* 17. *car. mihi* 298. qui ad hoc allegat *c. ante oĩa* 35. *dist. & c. cū beatus* 45. *dist.*

231 Limitatur 19. vt prędictus 9. effect. per quod phibet manus impias in clericos inijci, vt nō pcedat qñ qs rōne bñficij, quod hēt in ecclesia vel qa senior est in ecclesia ex zelo diuotionis pueros, ac adolescentes clericos in minoribus ordinib. cōstitutos correctionis cā leuiter percutit, nam non erit excōicatus, quia cessat diabolica persuasio *c. cum voluntate de sent. excom. Soc. in c. peruenit nu.* 312. *eod. tit.*

232 Limitatur 20. vbi aliqs iusta, & legitima cā confinaret, vel exularet aliquē clericū, qa tunc non dr̄ inijcere violentas manus, sed tm̄ facere præceptū de non accedendo ad certū locū, vel de discedendo ab eo, ideo tunc non hēt locum dispositio *d. cano si qs suadente diabolo* 17. *q.* 4. ita hunc canonē limitat *Gaet. in sū. in uer. excōicatio c.* 10. *ver. primo qd qa car. mihi* 122. p qua limitatione benè faciunt ea, q̄ dixi *sup. eff.* 1. *lim.* 51. *n.* 1011. *& lim.* 59. *n.* 1038. vbi fm aliquos dixi q Princeps laicus pōt à suo statu expellere aliquos clericos subsistēte legitima cā, vt si essent pessimi disturbatores populi, vel essent Pricipi suspecti de aliqua iniqua machinatione in statu, vel persona ipsius Principis, & de talib. excessib. ob eorum potentiā non possent puniri ab ecclesiastico superiore, nec aliter compelli.

233 Limitatur 21. dictus 9. clericatus effect. vt non pcedat in eo, q per vim trahit à manibus clerici rē sibi antea ab eodē clerico, vel alio furto subtractam, quia is talis non erit excōicatus *Gaet. in d. ver. excōicatio c.* 10. *ver. in præsenti igitur car. mihi* 124. *Henr. Bobic. in c. nup nu.* 9. *& in c. si vero nu.* 4. *de sent. excom. Io. Frigburg. in add. ad S. Raimūd. in sum. lib.* 3. *tit. de sēt. excom.* §. 46. *in lit. Z, ver. qd de illo, q arestat car. mihi* 426. vbi dicit,

234 qd̄ ista limitatio pcedit si res illas aufert dū ē in exportatione, & antcq̄ se recipiat in locum destinatum, secus si hoc fecerit ex interuallo postq̄ adeptus fuerit illarum rerum possessionem plenè, & perfectè, quia tunc incideret in excōicationem, ex quo non licet sibi ipsi dicere ius in re sua ex interuallo pro quo allego *tex. in l. nullus, C. de iud.* 235

Limitatur 22. in eo, qui iniecit manus violentas in clericum absq; deliberatione, sed ex primis motibus, & ex subita animi passione, ita vt aduertens quod facit, manum retrahit, *Gaet. d. c.* 10. *ver. tertius ē casus car.* 126. *Io. Frigb. in add. prędicta,* §. 45. *in lit. V, car. mihi* 425. vbi dicit, quod si qs iocose à clerico percussus, illū repercutit ét ex ira, non erit excōicatus qa inter ludentes hoc vr̄ statutū, vt grauiter percussus percussorem suum grauius percutere possit, ne

236 inferior videatur in ipso ludo, aut minus strenuus, secus si non iocose, sed ira commotus, & aīo vindicandi repercuteret, & pro pñti limitatione bñfacit, q dicimus in simili de eo, qui committit homicidiū impetu, & calore commotus, quia is talis mitius dēt puniri *Dec. in l. quidquid calore n.* 8. *ff. de reg. iur. Baccar. in tract. de Virtut. iur. nu.* 144. *cū seq. Tiraq. de pe. leg. caus.* 1. *Vasq. q. Illust. c.* 18. *nu.* 29. *Clar.* §. *fi. q.* 60. *nu.* 6. *Gram. super const. reg. f.* 113. *n.* 5. *& innot.* 19. *nu.*

237 14. *& Dec.* 98. *Baiar. ad Clar. d. q.* 60. *nu.* 36. Et ratio istius limitationis est, quia primi motus non sunt in potestate nostra *Gram. cons.* 56. *nu.* 17. *in crim. Cæsar Borz. in Rot. Bonon. dec.* 182. *n.* 9.

Limi-

238 Limitatur 23.dictus 9.clericatus effect. quo disponit, vt inijciens impias manus in clericũ sit excõicatus, vt non procedat in eo, qui se defendendo, clericum percussit, quia is talis non dr̃ facere ad iniuriã, & aio iniuriandi, *c.1.& c. ex tenore de sent.excomm. glos. in c. si quis suadente diabolo 17.q.4. Abb.in c. si vero il 1.n.11. de sent. excom. Rim.iun.in l.vt vim n.6.de iustitia, & iur. Pet.Calefa.cons.103.n.6.inter cons.cri.diuer. lib.1. Decia.in trac.cri.p.2.lib.6.c.34.n.17.S.Ant.Flor. in tract.de excom.c.1.nu.30.in 14. to.tract.diuers. car.mihi 367.* vbi dicit, ꝙ hæc limitatio ꝓcedit
239 qñ se defendẽs non excedit moderamen incul patę tutelę *Soc.in c.peruenit,n.205.& seq.de sent. excom. Nicol.Plou.in tract.de ex.õ.§.1.n.25. eod. to.tract. car.364. Aluarez in Spec.iur. Põtif.c.35. ver.sed introducens in 9.fallentia car.mihi 97.in fi. & cart.99.in princ. vers. sed solum Mars.cons.4.n. 7. Alex.Raud.cons.17.nu.59.lib.2. Henr.Bohic in c.si vero n.4.de sent.excõ. Franc. de Aluarect. cõs. 74.nu.50.in 2. lib.cons.crim.diuers.Curt.sen.cons. 20.n.50.Bombin.cons.19.n.28. Clar.in §.homicidium,n.23.Fab.Moncil.in tract. de priuil.senect.c. 2.n.28.& 29.Fab.de Ann.cons.7.n.7.& 8. Intrigl.cons.15.n.19.* & rõ est, quia vim vi repellere licet *l.vt vim, ff.de iust.& iur.* & hoc est de iure diuino vt voluit *Claud. Aquens.in d.l. vt vim in 2.lect.n.72. Couarr.in clem.si furiosus,p.3. §. vnico,n.1.de homic.Turrett.cõs.61.n.1. lib.2.vbi alios*
240 *allegat Ann.d.cons.7.n.1.* Alia est rõ, qa defensio cum sit de iure naturali, vt dixi late *in meo tract.de except.ad materiam statuti excep.21.nu.8. & voluerunt Mars.in l.vnicus §.cogniturum,n.37. ff.de qõst.Corrad.Lancillot.de offi. Prator. in tit. de procedend.ante diffinit.n.4.fol.529.gl.& Doct. in l.si quis alicui,C.ad l.Iul.maiest.Mars.sing.163.Farin. q.39.n.153.Caball.resolut.cri.cas.88.n.3.Mazol.cons.71.nu. 10.* Ideo erit permissa vnicuiq; *clement.pastoralis de re iud. c. inter cum gl.extra de except.l.desertorem,§.si ad diẽ,ff.de re mil. l. vtrũ, ff.de iust.& iur.& ibi Bar.n.5.Bal.n. 1.Anan.cõs. 59.in princ.Caball.in d.cas.n.2. Burgas. de irreg.p. 5.tit.de iustitiarijs,seu crim.n.4.f.130. Sfort. Odd. rest.in integ.q.81.n.55.Stat.c.2.n.3.* Ita vt ẽt sa-
241 cerdoti liceat ad suam defensionem occidere hominem cum dicit missam, & postea reuerti ad celebrandum *Abb. in c. clerici de vit. & honesta.cler.Dec.in d.l. vt vim,nu.8.ff.de iust. & iur. Io.de Ligna.in trac.de bello c.83.Mars.in l.1.n.32 C.ad l.Corn.de Sicar.Bombi.d.cons.19.n.27. Mars. cons.4.n.5.Simo.de Pret.cons.36.n.16. lib. 2.* vbi dicit ꝙ clericus ita se defendendo aliquem occidens, nõ efficit irregularis *Pet.à Plaz.in epit. dilect.c.28.in fi.Foller.in pract.crim. cano. in 2. p. c.14.n.6.Passet.cons.72.n.14.Grat.cõs.114.n. 18 lib.2.& nouissimè Marc. Ant. Maceratens. varia. resol.c.26.n.1.vers.hinc clericus põt*, cum multis alijs, quos ponã *infra hac limit.ampl.vlt. n.251.*

242 In tantum ꝙ occidens hominem ad suam defensionem nõ dr̃ maleficium committere *Bal. in l.data opera,C.qui accusare non possunt Carrer. in pract.crim.§.circa,n.28.Blãc.in pract. in verb.prima causa defensionis Anchar.cõs.216.Boss.in trac. crim.in tit.de homic.n.51.& 58.Gratia.d.n.18.Io. de Ana.cons.77.n.2.Becc.cons.51.n.6.Surd.cons. 40 n.21.Macerat.d.n.1.Mars.in l.1.n.33.C.ad l.*
243 *Corn.de Sicar.Mascar.concl.1126.n.6 & seq.*
Ampliatur 1.secundũ aliquos hæc limitatio, vt non solum procedat in eo, qui verberaret clericum simplicẽ, verum ẽt si ꝓ defensione occiderit quemcunq; alium in ecclesiastica dignitate constitutum *Dec. in l. vt vim ff.de iust.& iur.gl.in c. felicis in verb. percusserit de pœ. in 6.vbi ẽt Io.Andr.& cæt.scribent. Curt.sen.cons. 20.n.29.Romul.in repetit.d.l.vt vim,p.1.nu.27. Bõbi.d.cõs.19.nu.28. à Plaz.in epit. delict.c.28.n. 7.ver.tertio illud.Fab.de Ann.d.cons.7.nu.5 Clar.*
244 *in §.homicidium n.23.* qui dicit, hãc conclusionẽ esse intelligendã cũ grano salis, & quo ad Põtificẽ dicit esse vanã, cũ talis casus in practica nõ possit dari cui opinioni omn.no assẽtio.
245 Ampliatur 2.vt dicta limitatio procedat ẽt si is, qui se defendit aliquantulum excesserit p̃ter propositum, quia ꝑ talem excessum non inciderit in pęnã excõicationis, licet teneat ad aliquam satisfactionem, & ad penitẽtiã, & ad irregularitatem, si forte fuerit secuta mors, vel mutilatio membri *gl.in c.significasti il 2. ĩ verb. tutelæ de homicid.Socy.inter cons.Curt.sen.cons.20. n.42.vers.confirmatur prædicta*, vbi dicit illã gl. esse communiter receptam *Gaet. in summula in verb.excõicatio c.10.ver.tertius est,car.mihi 126. Iac.de Graff.in dec.aur.p.2.li.3.c.5.n. 27. Clar.in*
246 *præcit.n.23.* ꝙ procedit ẽt quo ad euitandã pœnam t̃palem, quia si quis extra propositum excesserit in se defendendo ꝓ tali excessu, nullã dr̃ pœnã incurrisse *Flor.in l.si ex plagis,§.tabernarius,ff.ad l.Aquil.Gram.dec.29.n.32 ĩ fi. Alex. cons.79.n.4.& cons.109.n.6.vol.1. Turrett cons. 62.n.19.& seq.lib.2.* vbi asserit ꝙ hæc est com. opin. *Cæsar Barz.decis.182.num.8.*
247 Ampliatur 3.vt non solũ liceat absque metu excõicationis impias manus in clericũ inijcere, verum ẽt, & illum interficere ꝓ defensione propriæ salutis, si aliter se saluare non põt, *Saisell.in l.vt vim,ff.de iust. & iur.nu.85. Abb.in c.si vero,il 1.n.11.de pœn.Couar.in lib.2.var.resolt c.10.n.8.vers.quartũ si eiusdẽ Clar.in §. homicidiũ n.23.Macerat.in lib.3.var.resolut. c.26.nu.1.*
248 Ampliatur 4.vt non solum verberãs, vel occidens talem clericum sit tutus ab excõicatione, verum ẽt pœna ordinaria delicti, est *text.in l.si quis agressorem,& in l.si quis percussorem, C. ad l.Corn.de Sicar.& in clem.1.in ver.& idem, vbi gl. de homic. & in l. vt vim, ff.de iust.& iur.* vbi hoc notant cõiter scribentes, *& in l.itaq. in princ. ff. ad l.*

ad l. Aquil. & in l. scientiam, §. qui cum aliter, cum similibus, quæ congerit gl. in l. vt vim, ff. de iust. & iur. Bombi. cõs. 19. n. 26. 39. & 45. & add. ibi in lit. A, & B. vbi multos congerit Gomez in lib. variar. resol. to. 3. c. 3. n. 20. Couarr. in clem. si furiosus in 3. p. §. vnico, n. 1. Alfa. in suis collecta. n. 629. Nauar. in manuali c. 15. n. 2. Paul. Fusc. in sing. in lit. O, n. 3. Pet. Cened. in collect. iur. cano. collect. 29. n. 2. Medi. de casib fortuit. p. 1. q. 8. n. 32. Mazzol. conf. 71. n.
249 *23. & seq.* vbi dicit, q; occidens suum aggressorem nullatenus est puniendus. Et rõ est, qa insultatus, & aggressus qdqd facit præsumit nõ ad vindictam, sed ad suam defensionem facere *Alex. cons. 29. n. 4. & cons. 109. n. 2. lib. 1. Dec. cons. 459. n. 2. & 4. & cõs. 676. n. 2. Menoch. de præsump. lib. 5. præsump. 40. n. 26. cum multis alijs quos adducunt Mascard. de prob. concl. 1126. nu. 4. Marc. Ant. Macer. varia. resol. c. 26. in vlt. verb. lib. 3.*

250 Ampliatur 5. vt ẽt sit tutus à peccato mortali in foro conscientiæ *Abb. in c. clerici, il 1. nu. 2. de vit. & honest. cler. Soc. in repet. c. ad audientiã, n. 40. de homic. Nauarr. in repet. c. nullã, n. 51. vers. nam, & sacrificus inuasus 18. q. 2. Lelius de Zanch. in tract. de mil. sacro, lib. 1. c. 2. nu. 24. Guttie. in pract. lib. 2. q. 1. n. 21. Pet. Duen. reg. 192. in 2. ampl. Carol. Grass. in tract. de regul. Franciæ, lib. 2. iure 17. col. 292. Matth. Gribald. in tract. de homic. §. de prima specie n. 18. car. 18. cum alijs quos allegat Cened. d. nu. 2. Nicell. in tract. de concordant. Glasar. c. 56. Dom. Intrigl. cons. 15. num. 15.*

251 Ampliatur 6. vt non solum non sit excõicatus verberans, vel occidens clericum ad propriam defensionem, verum ẽt nec efficit irregularis *clem. 1. de homicid. Petr. à Plaz in epito. de dict. c. 28. n. 5. Fab. de Ann. cons. 7. nu. 8. Abb. in c. clerici de vit. & honest. cler. Claud. Seisell. in l. vt vim, ff. de iust. & iur. Pet. Calcefat. cons 103. n. 5. inter cons. crim. diuers. lib. 2. Iac. Nouel. in trac. ad defensam in titul. homicida quibus ex causis excusetur à pœna mortis num. 57.*

252 Sublimitat 1. hæc limitatio vbi percutiens non percuteret ad sui defensionẽ, sed ad vindictam, vt quia non eodem instanti illum percussit, vel si eodẽ instanti, tñ erat certus q; clericus nolebat illum repercutere, vel aufugiebat, tunc enim non euitabit excõicationis incursum *Soc. iun. in d. c. peruenit n. 208. de sent. excomm. nõt. in c. si vero, il 1. de senten. excomm. & in cap. 1. de iniur. Rimin. iun. in l. vt vim, nu. 60. ff. de iustit. & iur.* vbi hoc intelligit, quando post primã percussionem abiecit arma, quib. prius percusserat, secus si illa retinuerit *Io. Lupus in tract. de libert. eccl. q. 8. in fi. Decia. in trac. crim lib.*
253 *6. c. 17. nu. 22.* pro qua sublimitatione facit, q; in simili dicimus de incurrenda pœna temporali, namque si qs postq̃ recipit iniuriã, & offensionem insequit iniuriantem, & offendẽtem illum percutiendo, & offendẽdo, tenetur de percussione, & homicidio, quia tunc dr̃ pcussisse ad vindictã, & data opera, & sic est puniendus *gl. in c. si perfodiẽs de homicid. Bomb. cõs. 19. n. 19. Capr. cons. 37. n. 1. Mascard. concl. 1126. n. 46. Cepoll. cons. 29. col. pen. in crim.* & vltra hoc idem dixerunt *gl. in c. si per fodiẽs, de homic. Archid. in c. de his 50. dist. Cynus, & Bart. in l. 1. C. vnd. vi, & ibi Bald. in vers. vnde concludo Io. de Amic. cons. 77. n. 9. Surd. cons. 40. n. 8. Abb. in c. olim il 1. de resti. spoliat. Io. de Anan. in c. significasti, il 2. de homic. Ang. de malef. in ver. & dictus titius, se defendendo in fi. Boer. dec. 186. n. 8. Affl. in const. terminum vitæ n. 18. Baiar. ad Clar. in §. Homicidium, n.*
254 *90. Natt. cons 412. n. 21. Crapa cons. 37. n. 1.* Et ratio est, quia licet defensio sit de iure permissa, vt supra dixi, attamen vltio seu vindicta est de iure prohibita *l. scientiam, §. pen. ff. ad l. Aquil. c. significasti, il 2. de homicid. l. nullus, C. de iudic.* qđ
255 tñ limitat duobus mod. Primo vbi percussor fugiens non habuisset animum repercutiendi (q; ex coniecturis arbitrio iudicis videndum erit) secus si habuisset talẽ aĩum, latè *Mascard. d. concl. 1126. n. 47.* Secundo vt licet sit puniendus, tñ nõ dẽt puniri pœna ordinaria delicti, qa habuit iustũ, dolorẽ, ideo debet excusari *Mascar. d. cõcl. n. 48. Carrer. ĩ prac. §. circa n. 110.*

256 Sublimitat 2. vt dicta limitatio pcedat qñ clericus de facto pcuteret, secus si minaret velle percuteret *Gaet. in summula in ver. excõicatio c. 10. vers. secundus est casus car. 126.* quæ sublimitatio non puto q; sit semper vera, sed tunc tantum qñ clericus, qui minaret non haberet penes se arma, at si illa habet in manibus, & minaret, tunc is, contra quem minaret, non debet expectare percussionem, vt vr̃ sentire *Rim. iun. in l. vt vim, n. 60. & 61. ff. de iust. iur.* Et rõ est,
257 qa dr̃ quis percutere ad necessariam defensionem ẽt si solum adsit terror armorum, vel iactatio percutiendi, nec est expectanda percussio *gl. & DD. in l. 1. C. vnde vi Pet. Calcf. cons. 89. n. 3. inter cõs. crim. diuers. vol. 2. Pet. à Plaz. in epit. delict. c. 27. n. 15. Iac. Nouell. in tract. ad defensam, n. 20. Mars. in pract. §. cõstante, n. 57. Bombin. con.*
258 *19. n. 51.* & quo ad euitandam pœnã temporalẽ in casu prædicto, q; quis non teneat expectare percussionem dixerunt *Bal. in l. solam, n. 11. C. de test. Bart. cons. 110. n. 1. & 2. lib. 1. Dec. in l. ut uim nu. 17. ff. de iust. & iur.* qui asserit hanc esse comopi. *Gram. cons. 56. n. 8. & 9. in cri. Vasq. in lib. cõtrouers. Illustr. c. 18. n. 6. Pet. Calefat. cons. 88. n. 21. inter cons. crim. diuer. lib. 2. Bertrand. cons. 84. n. 5. lib. 2. Ioa. de Amic. cons. 116. num. 5.*

259 Sublimitatur 3. vt tunc demum sit excusatus à pœna excõicationis percutiens clericum ad sui defensionem, qñ se defenderet eisdẽ armis, quibus est insultatus quia, non licet vulnerare gladio insultãtem cum baculo, nisi qñ aliter se defendere non posset, sicut nec pugno per-

percutientē se defendere baculo *Cæsar Barz. in Rot. Bononiens. dec.* 182. *n.* 2. *Mascard. concl.* 1126. *n.* 32. vbi multos allegat *Io. de Amic. conf.* 77. *n.* 3. *Iodocus Damod. in pract. crim. c.* 76. *nu.* 14. *Mascard. in d. concl. n.* 33. 34. 35. 36. *& seq.* & hoc intelligit verum esse qñ qualitas armorum excederet arma, quibus percutit, vel percuti minatur, & si arma essent minoris qualitatis, vt qa qs minat percutere, vel percutit cum ense, & qs se defendit cum baculo, tūc enim erit oīno excusatus, licet se non defendat eisdem armis quibus offendit *Gram. cons.* 63. *n.* 3. *Masca. concl. prædicta n.* 33. *& seq.* vbi late examinat materiā quib. armis insultatus possit se defendere, & quibus non, & quo casu dicatur excedere terminum defensionis.

260 Quæro nunc quid si quis fuerit insultatus cum armis à clerico an teneat fugere, si pōt, & clericum non pcutere, & sic an tunc percutiēdo, & non fugiendo incidat in sententiam excōicationis, & respō leo ꝙ si ita aggressus pōt aufugere absque verecūdia, & dedecore, teneē aufugere, & non aufugiendo, sed percutiendo incidit in dictum *canonē si quis suadente diabolo* 17. *q.* 4. secus si fugiendo incideret in infamiā, quia tunc aufugere non tenetur, & percutiendo excusat à pœna excōicatis *Gaet. in summula*

261 *in ver. excōicatio c.* 10. *vers. secundus casus car. mibi* 126. Et rō est, quia nemo aggressus aufugere teneē *Bal. in l.* 1. *n.* 8. *C. vnde vi Ias. in l. vt vim in fi. ff. de iust. & iur. Bombi. cons* 19. *nu.* 44. *Angel. in l. is qui aggressorem, n.* 2. *C. ad l. Cornel. de Sicar. Dec. in d. l. vt vim, n.* 35. *vbi testatur de com. opi. D. Intrigl. cons.* 15. *n.* 29. vbi testatur de mag. com. opin. & multos alios allegat *Alex. cons.* 109. *n.* 4. *lib.* 1. *& cons.* 119. *n.* 12. *lib.* 7. *Alex. de Neuo inter consilia crim. diuers. cons.* 77. *n.* 7. *lib.* 1. *Fel. in c. suscepimus de homicid.* vbi de com. testaē *Tiraq. de nobil. c.* 20. *n.* 64. *Calefat. inter cons. crim. diuers. cons.* 103. *n.* 11. *lib.* 1. *Beitrand. cons.* 209. *n.* 10. *lib.* 3. *de mag. com. opi. testatur Clar. in §. homicid. n.* 25 *vers. atq; adeo Mars. cons.* 4. *n.* 18. nec ommittam dicere ꝙ ad hoc vt qs excuset à pœna delicti, & in casu nostro à pœna excōicationis, eo qa deliquit, se defendendo, debet talem defensionem facere cum moderamine inculpatæ tutelæ, quod moderamen tunc dr̄ fuisse seruatum,

262 qñ id tantum fuit factum, quo ommisso violentia repelli non potuisset, & qñ aggressus alias se tueri non poterat, vt voluit *gl. quam sequuntur Abb. & alij in c. significasti, il* 2. *de homic. Bart. n.* 7. *& Ang. & Vbald. in l.* 1. *C. vnde vi idem Bar. in l. vt vim, ff. de iust. & iur. Martin. Vran. cōs.* 26. *n.* 3. *lib.* 2. *Gram. cons.* 63. *n.* 3. *& cons.* 29. *n.* 33. *&* 34. *& cons.* 14. *n.* 16. *in crim. Intrigl. cōs.* 15. *n.* 34. *Barz. dec.* 182. *n.* 3. *Mars cons.* 4. *nu.* 20. *Mascard. concl.* 1126. *n.* 29. *Gram. cons. cri.* 29. *nu.* 33. *&* 34. *& cons.* 141. *n.* 16. *Capol. cons.* 1. *col.* 3. *Rom. sing.* 3. *Ang. de Aret. in tract. de malef. in verb. & dictus titius se defendendo, ver. aduertas ēt Alex. cōs.* 140.

263 *videtur in casu col. vlt. lib.* 2. quod moderamē inculpatę tutelę consistit circa tria, circa modū, tempus, & causam, circa modum, vt si quis esset insultatus sine armis non poterit se defendendo percutere cum armis, vt dixi *supr. in* 3. *sublim. n.* 259. *& est text. in l.* 1. *§. sed si claua, ff. Sicar.* circa tempus, vt fiat in cōtenti, & illico facto insulto *gl. & Docto. in l.* 1. *C. vnde vi Mascar. late d. concl. n.* 42. *& seq.* circa causam vt talis, & tanta sit propulsatio quanta est necessitas defensionis, & nō vltra, *ita Bald. in l.* 1. *col.* 4. *C. vnde vi, Dec. in l. vt vim, nu.* 12. *ff. de inst. & iur. Sim. de Pret. cons.* 189. *n.* 4. *Martin. Vran. d. n.* 3. *Intrig. cōs. præd. n.* 32. *Barz. d. dec.* 182. *n.* 4. *(apra cōs.* 37. *n.* 1. *Cepol. cons.* 28. *Magister Iacobus Iul. Clar. in §. homicidium, n.* 27. *vers. suis tamen, & ibi addent. Boer. dec.* 168. *n.* 4. Et si aggressus in se defendē-

264 do eccederet moderamē prędictum occidendo, vel vulnerādo suum aggressorem, licet nō debeat puniri tāquam omninò occidens, debebit saltim puniri de excessu pœna mitiori arbitrio iudicis *Bertrand. cons.* 274. *nu.* 2. *lib.* 1. *Soc. iun. cons.* 86. *n.* 10. 11. *&* 12. *vol.* 2. *& cons.* 117. *n.* 17. *vol.* 3. *Gram. cons.* 56. *n.* 7. *in crim.* vbi asserit istam esse com. opi. *Intrigl. d. cons.* 15 *nu.* 33. *latè Barzius d. dec.* 182. *per tot. Corn. cons.* 108. *lib.* 1. *Cepol. d. cons.* 1. *col.* 3. *vers. nam eo casu Mars. cons.* 25. *n.* 30. *Boer. dec.* 168. *n.* 7. *Dec. in d. l. vt vim, n.* 18. *Roma. sing.* 3. *incipiens, an si qs Affl. dec.* 206. *in fi. Soc. iun. cons* 135. *n.* 12. *lib.* 3. *Gram. cons* 18. *n.* 8. *& cōs.* 39. *n.* 6. *&* 7. *Men. de arbi. cas.* 178. *nu.* 2. Ex qua conclusione infero, ꝙ si ita excedēs ver

265 beraret clericum licet sit excōicatus pp talem excessum, nihilominus non dēt ire ad Sedem Apostolicam pro absolutione obtinenda, sed possit absolui à suo diæcesano, qa si esset astrictus ire ad Sedem Apostolicam puniret pœna ordinaria delicti, qd esse non dēt, nec istud est nouum, qa hoc idem vidimus qñ verberās est minor, vel qñ percussio est leuis, vt dixi supra, & sicut ibi minuiē pœna ratione ætatis, & modicitatis delicti ita hic debet minui ratione incēsi caloris, ex quo homo calore pmotus non est in plenitudine intellectus ex traditis p *Fel. in cap. significasti, il* 2. *num.* 14. *de homicid. & per Mascard. d. conclus.* 1126. *num.* 50.

266 Limitatur 24. in furioso, ac cæteris non habentibus integram rationē *clem. furiosus, de homicid. Aluar. in Spec. iur. Pontif. c.* 35. *vers. sed introducens in* 10. *casu car. mibi* 97. qa pdictus canon. si quis suadente diabolo solum comprehendit eos, q habent iudicium ad committendū peccatum mortale, & non aliter, prout sūt furiosi *Sebast. Medi. in summ. de peccat. in* 1. *p. tit.* 9. *p.* 8. *Greg. Saiius in thesau. cas. consc. lib.* 3. *c.* 26.

267 *n.* 2. vbi asserit istam esse com. opi. Et furor nō

solum

solum excusat à pœna excõicationis, sed ét à pœna temporali latè *Tiraq. in tract. de pœn. temperand. caus. 2. n. 1. cum seq. Farin. in tract. crim. lib. 3. q. 94. nu. 1. & est tex. in l. infans, ff. ad l. Corn. de Sicar. l. illud §. sane, ff. de iniur. l. diuus Marcus vbi gl. 1. & 2. ff. de offi. Præsid. Bal. cons. 347. n. 1. lib. 1. Cagnol. in l. furiosi, nu. 13. ff. de reg. iur. Soc. in c. ad audientiā, n 37. cū seq. de homic. Damoder. in pract. crim. c. 48. Cott. in suis memorialib. ver. homicidium col. 2. vers. sed quid in furioso Gram. cons. 16. n. 18. Clar. in §. fi. q. 60. n. 4. Menoch. de arbit. cas. 325. Baiar. ad Clar. d. q. 60. n. 29. cū seq. latè Tiraq. in trac. de pœ. temp. caus. 2. n. 1. & seq. Farin. lib. 3. q. 41. n.*
268 1. Et rō est nam actus à furioso, vel iudicio orbato factus, oīno inuoluntarius est, ideo non venit considerandus *Tiraqu. in d. tract. caus. 3. Menoc. cōs. 82. n. 200. Eug. cōs. 79. n. 14. lib. 1. Amescua in d. tract. de potestate in seipsū li. 1. c. 22. n. 14.*

269 Limitatur 25. dictus nonus clericatus effectus, vt nō ꝑcedat in verberāte tertiarios alicuius religionis extra claustra viuentes, & habentes vxores, quia isti tales nō sunt neq; dnr religiosi *Gaet. in summula in verb. excōicatio c. 10. vers. nota septimo car. mihi 127. Calder. cons. 4. in tit. de regular. Crauett. cons. 303. n. 10. lib. 2. Paris. cons. 40. vol. 3. Io. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. §. fi. q. 77. n. 4. Petr. Ferrar. in pract. Papien. in form. respon. rei in gl. in ver. tāquā publicè excōicatus, nu. 3.* pro qua limitatione bene faciunt ea, quæ late scripsi *supra eff. 1. ampl. 11. num. 92.*

Limitatur 26. qñ quis percuteret clericum
270 inuadentem suū proximum *Innoc. in c. si vero il 1. de sent. excomm.* quis sit iste proximus, ab eodem explicat, vt habetur apud *Sayr. d. censuris li. 3. c. 27. sub n. 17. & seqq. vbi etiā Fely. n. 2. vers. vtrum pro defensione, & Henr. Bohic nu. 2. & cæteri scribent communiter S. Ant. in tract. de excomm. c. 1. n. 32. in 14. to. tract. diuer. car. mihi 367. Vital. in clement. si furiosus n. 39. de homic. Curt. sen. cōs. 20. n. 50. Rim. iun. in l. vt vim nu. 388. ff. de iust. & iur. vbi multos alios allegat Marian. Soc. iun. in c. peruenit, n. 215. 216. 217. de sent. excom. vbi n. 22.* ad-
271 ducit rationem istius limitationis, hoc est, qa qlibet tenet, & debet subuenire proximo suo, & illum diligere sicut seipsum *c. Charitas, §. itē de pœn. dist. 2.* ideo in eo non potest considerari diabolica ꝑsuasio *c. olim causa de rescript.* Et nō solum offendens clericum ꝓ defensione sui ꝓximi non incidit in pœnā excōicationis, verū etiā nec poterit puniri pœna temporali *Bar. in l. vt vim n. 6. ff. de iust. & iur. & in l. si quis in seruitute, n. 3. ff. de furt. Dec. in d. l. vt vim, nu. 32. circa med.* qui asserit hanc esse comm. opi. & ibidem *Claud. Seisell. nu. 33. Abb. in c. si vero il 1. n. 11. de sent. excom. scribent. omnes in c. 1. de offic. delegat. Bernard. Bombi. cons. 19. num. 31. & ibi additio in lit. F. Intrigl. cons. 15. num. 18.*

272 Limitatur 27. vt dictus nonus effectus non habeat locum secundum aliquos in eo, qui ꝑcutit clericum pro defensione rerum sui proximi, quia is erit tutus ab excōicatione *Fel. in c. si vero il 1. n. 2. vers. vtrum pro defensione de sent. excom.* Et ratio adduci potest, qa non fit suadente diabolo, & etiam quia non requiritur manus violenta, vel iniuriosa.

273 Ampliatur ab eis limitatio, vt non solum hoc sit permissum laicis, verum etiam clericis q poterunt percutere aliū clericum absq. metu excommunicationis ꝓ defensione rerum sui proximi *Abb. in c. olim il 1. n. 22. de restit. spoliat.*

274 Limitatur 28. in tōsore, seu cirurgo, q absq. metu excōicationis poterit clericum flobotomare, vel aliter eius corpꝰ vulnerare, vel ascindere, ex quo tunc nec imponit impias manus, nec illud facit suadente diabolo, & pro hoc be ne facit, quod dicimus de statuto puniēte ef-
275 fundentem sanguinem, quia non comprehendit barbitōsor, q aliquē flobotomaret *Flor. de S. Petr. in l. ad exibendum, nu. 12. ff. ad exibend.*

276 Limitatur 29. vt dictus nonus effectus clericatus quo disponitur, vt verberās, vel aliter ꝑsonaliter offendens clericum sit excōicatus nō habeat locum in eo, qui credens, & volens percutere clericum percussit laicum, qa ex tali ꝑcussione non incidit in sentētiam excōicationis, ex quo dictum *c. si quis suadente diabolo 17. q. 4.* requirit actum manus iniectionis, & non animum, & hanc opinionem tenuerunt *Sim. Maiol. in trac. de irregul. lib. 3. c. 2. n. 15. S. Raim. in summ. lib. 3. in tit. de sent. excom. §. 48. circa prin. car. mihi 427.* qui dicit, ꝙ licet animus distinguat delicta, nihilominus quia canon requirit actum in clericum illatū, iste talis non erit excōicatus *Soc. iun. in c. peruenit nu. 242. & seq. de sent. excom.* qui dicit quòd hæc opin. est verior *S. Ant. in trac. de excom. c. 1. n. 25. in 14. to. trac. diuers. car. mihi 367. Mascard. concl. 848. n. 6. Vital.*
277 *in clem. nos q, n. 54. de cōsanguin. & affinit.* Et licet is talis, credens verberare clericum, verberauit laicum, non teneat actione iniuriarū illi, quē verberare intendebat, tenebit tñ illi, qui vere fuit veberatus, *l. cum quis §. si iniuria, ff. de iniur.*
278 Et hoc idem dicimus in incurrenda pœna tēporali, ꝙ si aliquis credēs occidere vnum occidit alium, adhuc tenetur pœna homicidij, qa dabat operā rei illicitæ *est tex. in l. cum quærebatur in fi. C. vnde vi, Plaz. in epit. delict. li. 1. c. 27. n. 1. Mandel. Alb. cons. 30. nu. 1. & 2. Gramm. cons. 5. Boss. in tit. de homic. n. 73. Clar. in §. homicidium, n. 4. ver. dicunt ēt Carrer. in pract. cri. in tit. de homicidio, §. sexto, nu. 179. Baiar. ad Clar. in d. §. homicidium, n. 12.* vbi refert ꝙ fuit maxima controuersia in tali facto contra opinionem Bar. ita tenentem *Couar. in 1. p. relation. §. 10. n. 4. Bertaz. cons. 223. n. 12. Gomez. de delict. c. 3. de homicid. n. 34. vers. item principaliter quæro Petr. Cabal. resol. crim.*

crim.cas.3 1.n.8.& 9. & in tali casu qs non pôt pmoueri ad ordines, nisi habeat dispensationem *Alber. de Ros.in rubr.C.ad l.Cornel. de Sicar. Bart. Brixiens.q.86. quæ incipit aliquis repellendus Affl.in const.terminũ vitæ nu.23.* Sed an dicatur
279 homicidiũ appostatũ siue appensatum,qñ qs appostaret suu inimicum,& credens eũ interficere interficit alium *Pet.Cabal.resol. crim. cas. 31.nu.15.cũ seq. Alb. Mandel.cons.30.nu.2. Bertaz.cons.223.n.12.* Et hæc vltima conclusio poterit inseruire in Regno ꝑ consequutione indulti generalis,à quo excepruatur homicidiũ appensatũ,quod in Regno dicim' appostatũ, & pro puniendo homicidam pęna ordinaria.
280 Limitatur 20.in eo,qui iusto dolore cõmotus clericum percussit,quia nec is erit excõicatus *Abb.in c.3.de sent.excomm. Carrer.in pract.in tit.de homicid.§.sexto igitur excusat, in vltimis verbis,car.mihi 160.Cu t.sen.cons.20.nu.24.* Et sicut
281 iustus dolor excusat à pęna spirituali, ita etiã excusat à pœna tẽporali, quia si quis iusto dolore commotus hominem occideret,non esset puniendus pœna ordinaria homicidii *Bombi. latè cons.19.nu.9.cum plur.seqq. & est text.in l. si adulterium cũ incestu,§.Imperatoris, ff. de adulter. l.Gracchus,ff.eod. Bald. in c.1.in ver.vitã suã defendendo de pac.tenen.Spec.in tit.de accus.in §.1.ver. quid si me vocasti latronem Ang.de Malef. in verb. verba contumeliosa ver.qui si aliquo dicto, vel facto Alex.in l.si.col.vlt.ver.vlt.uota,ff.q.qsq; iur. Fel. in c.dilecti filij,nu.12.& 13.de except.Abb.in c.1. n.2.de iniur.Dec.in l.qdqd n.8.ff.de reg.iur.Petr.a Plaz.epito.delict.lib.1.c.2.n.19.Boss. in tit. de homic.n.60.in fin.Marsil.cons.25.n.25.& cons.119.*
282 *nu.7.Farin.de Pœn.temporal.q.91.nu.5.* Et ratio istorum esse pôt, quia inconsultus calor vitio calumniæ caret,*l.1.ad Senatuscons.Turpill. Bõbi. d.cons.19.nu.11.* qui in casu suo considerat esse iustum dolorem si quis recepisset maxillatã,& hoc ex eo ꝙ ex receptione talis iniuriæ, vel similis,qs deuenerit tanquã furiosus,cum repeliant multi homines ita iracundi, & sensitiui, q ex receptione cuiusuis iniuriæ eueniunt peiores q̃ dementes *Bal.in c.1.§.1.in fi.de pace iur. firm. Mars cons 25.n.40.* Et qñ dolor dicat istius
283 ponit *Menoc.in tract.de arbit.iud.Marsil.in pract. crim.§.quoniã,nu.66.Baiard.ad Clar.in §.fi.q.60. n.72.Surd.cons.40.n.12.Sim.de Prat.cons.189.n. 12.* vltra ꝙ *Sfor.Odd.de rest.in integr.q.11.nu.10.*
284 difficile esse ait iustũ dolorẽ temperare, *l. qdqd calore,ff.de reg.iur.Surd.cons.d.40.nu.21. Portius cons.19.nu.13.Affl.in const.terminum vitæ,nu.17.*
285 Limitatur 31.prædictus effect. clericatus in eo, qui offendit clericum turbãtem in actu diuina officia, quia is non erit excõicatus *c. veniens de senten.excomm.Turrecrem.in c.si quis suadente diabolo 17.q.4.Marian. Soc.iun. in c. peruenit,nu.338.de senten.excomm.* vbi dicit,ꝙ is talis non facit hoc suadente diabolo *Decian. in tract. crim.p.1.lib.6.c.36.nu.6.Nicol.Ploui.in tract. de excom.§.1.n.25.in 14.to.trac.diuer.car.mihi 364. Alfons.Aluar.in Spec.iur.Pontif.c.35.ver.sed introducẽs in 2.fall.car.mihi 97.Marãt.in trac.de remed.possess.n.83.Abb.in c.veniẽs,n.1.de sẽt.excõ.*
286 Limitatur 32.supradictus nonus effectus clericatus in eo,qui detineret clericũ, ne aliquod delictum committeret cum viderit eum paratum ad illud committendum *Henric.Bobic in c. nuper,nu.1.& 2.de sent.excom.Duen. regul.99. limit.2.Decian. in tract.crim.p.2.lib.8.c.34.nu.8.* cum multis alijs quos allegaui *sup.eff.1.ampl. 81.nu.546.*
287 Limitatur 33. secundũ aliquos in inijciente impias manus in clericũ in minoribus constitutum exercentem negotia secularia *Nicol. Ploui. in tract. de excomm. p.1. nu.24. in 14.tom. tract. diuers.cart. mihi 364.* ad quod allegat *cap. sacerdotibus,ne clerici,vel monachi.* Quam tamen limitationem dico non esse veram, nisi negotia,quæ exercet essent talia,quę essent omnino
288 clericis interdicta,vt si exerceret artem macelmacellarij post trinam monitionem, vel annum, vel aliam artem similem, quia clericus exercens talem, vel similem artem vilem non est dubium quod ammittit priuilegium dicti canonis *si quis suadente diabolo 17. quæst. 4. gl. in clement. 1. in verb. pulicè, & in verb. nominatim de vit.& honestat. cleric. Decia. in tractat. crim.p. 2.lib.6.cap.34.num. 14.* vbi dicit, quod isto casu sufficit generalis monitio,neq; est necessaria aliqua particularis, & hoc per *extrauagantem Leonis Decimi,& Clementis Septimi,& allegat Boer.dec.69.n.36.Duen.reg.99.in 3.lim. Io.Ant. de Nigr.in d.extrauag.clem.7.*
289 Limitatur 34. dictus nonus effectus clericatus desumptus ex prædicto canone *si quis suadente diabolo*, vt non vendicet sibi solum in eo, qui personaliter offenderet clericum in actu seditiosum,is namque absque labe excommunicationis poterit per vim à seditioni arceri *Boer.in tractat.de seditiosis,numer.7.in 11. to.tractat.diuers.p.1.carta mihi 90. Alfons.Aluarez in Spec.iur.Pontif.cap.35.vers. & notabis quod car.mihi 99.in princ.*
290 Limitatur 35. in iudeis, ac cæteris infidelibus, qui ex quo sunt extra gremium ecclesiæ non possunt excommunicari, & per consequens non incidunt *in canonem si quis suadente diabolo Vital.in clem.multorum,num.82. & 83. de pœn.Graff. in dec.aur.p.2.lib.3.c.5.n.7.in fi. Marquat.de Susan.in tract.de Iudeis p.2.c.5.nu.3.Maria.Soc. iun.in c.peruenit,nu.28.& seq. de sent. ex-*
291 *com.* vbi adducit aliam rationem.s.quia Iudei, & alii infideles non arctantur omnibus constitutionibus ecclesiasticis allegat *c. gaudemus de diuort.* & alia iura, est bene verũ quod pro

tali delicto ab eis cõmisso possent, & debet puniri pęna tẽporali *Vitalin. in clem. prædict. n. 87.*

292 Limitatur 36. ab aliquibus in verberante, & offendente clericum promotum contra eius voluntatem *Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34 n. 29.* qui ad hoc allegat *gl. in c. maiores de baptis. Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. nu. 13. in fi. & nu. 14. in 14. tom. tract. diuers. car. mihi 311.*

393 Limitatur 37. dictus nonus effectus clericatus in hęremitis, q̃ nisi sint tonsurati, & [illegible] suæ ecclesiæ dicauerint, non gaudent priuilegio dicti canonis *Boer. in tract. de vit. hæremit. n. 14. circa fin.* de quibus hæremitis, qñ gaudeant priuilegijs clericalib. latè locutus fui *supra effect. 1. ampl. 14. nu. 102. cum pluribus sequentib.*

294 Limitatur 38. dictus nonus effectus, vt non cõprehendat eũ, q̃ conat̃ clericũ personaliter offendere, & nõ offendit, vt q̃a fuit insequut⁹, vel extendit manus, vel gladiũ euaginauit, vel astã, vel lapidẽ vibrauit, vel q̃a cleric⁹ aufugit, & illũ non percussit, isq; nãq; non erit excõicatus *gl. 3. in c. in audientia de sẽt. excom. in c. si vero, il 2. eo. tit. S. Raimũd. in sum. lib. 3. in tit. de sent. excom. §. 47. car. mihi 427. Grass. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 5. n. 8.* q̃ dicit, ꝙ licet his talis non sit excõicatus, attñ grauiter peccat *Archid. in c. si q̃s suadẽte diabolo 17. q. 4. Io. Andr. in c. perpetuo de elect. in 6. & in c. in audientiã de sent. excom. Io. de Lign. in tract. de cẽsur. ecclef. §. 5. n. 20.* vbi dicit, ꝙ aĩus offendendi non sufficit, nisi sequat̃ effectus *S. Ant. in tract. de excom. c. 1. n. 14. in 14. to. tract. diuers. car. mihi 367. Mars. cons. 126. n. 24. & in l. is q̃ cũ telo, n. 29. C. ad l. Corn. de Sicar. Soc. in c. peruenit n. 163. & seq. de sent. excom. Duen. reg. 99. limit. 1. Soc. in c. peruenit, n. 166. de sent. excom. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 34. n. 31. & 33. Petr. Nicol. Mozz. in tract. de contract. in tit. de donat. rubr. qũo annulletur donatio car. mihi 161. Henric. Bohic in c.*

295 *non dubiũ, nu. 5. de sent. excom.* & rõ huius limitationis est, q̃a licet alias conatus puniat̃ vbi deuentũ est ad actum proximũ, & si delictũ non fuerit sequutũ, *l. si q̃s cũ telo, ff. ad l. Corn. de Sicar. l. q̃sq̃s, C. ad l. Iul. maiest. Fel. in tract. de conatu, Menoc. in tract. de arb. cas. 360. n. 20. Grass. d. n. 8. Bal. in l. nõ ideo minus, C. de accus. Gram. cons. 36. nu. 19. Clar. in §. fi. q. 92. n. 3. vers. sciatur ẽt, Nauar. in c. si q̃s pulsatus, n. 2. de pænit. dist. 1. f. 252. Fel. ĩ c. 1. nu. 10 de p̃sump. Soc. reg. 31. lim. 2.* Attñ hoc fallit in

296 excõicatione, ac alijs censuris incurrendis, q̃a ad eas incurrendas requiritur actus perfectus *Card. in c. præterea req̃sitis in fi. de appell. vbi etiam Fel. in 6. Fall. Grass. eo. n. 8. Menoc. cas. præd. nu. 89. Nauarr. de pænit. dist. 1. c. si q̃s pulsatus, n. 7. f. 252 in 1. Fel. in c. 1. n. 10. de præsumpt. Soc. reg. 31. fall. 7.* Et huius rationis ratio est, q̃a licet conatus puniatur, vt dixi, attñ nunquam punitur pœna ordinaria delicti præter in quibusdam delictis atrocibus exceptuatis *Angel. cons. 14. nu. 4. Alex. cons. 15 nu. 2. lib. 1. & cons. 140. nu. 2. lib. 2. Bocr. dec. 316. nu. 3. Bertrand. cons. 159. nu. 1. lib. 3. Fulgos. cons. 149. nu. 4. vers. superest de tertio Catald. de syndic. q. 198 Gram. dec. 2. nu. 8. & vot. 19. n. 4. Mars. cons. 51. n. 14. & cons. 105. n. 1. Iguc. us in l. 1. §. si dominus, nu. 9. ff. ad Syllan. Menoc. h. d. cas. 360. n. 92. cum seq. Ludou. decis. Lucens. 15. nu. 26. cum seq. Farin. qui de comm. testatur q. 17. nu. 49. & q. 30. nu. 31.* & si quis per simplicem conatum incideret in pœnam excõicationis, vel in alias censuras puniretur pęna ordinaria delicti, ideo consequenter dicendum est, ꝙ quis non incidat in excommunicationem per solum conatum, quantumuis actui proximum, licet grauiter peccet, vt dixi *supra ex Grassio.*

298 Limitatur 39. secundum aliquos in eo, qui dum à suis hostibus insequitur eiicit clericum æquitantem, vt super eo æquitaret, & celerius, ac tutius fugere possit *Vitalin. in clement. multorum, n. 69. de pœnis,* vbi adducit rationem, quia isto casu necessitas excusat, & q̃a hoc non fuit factum *suadente diabolo*, nec vllo malo animo, *& num. 71.* dicit idem esse dicendum de eo, qui tempore frigoris aufert pallium clerico, vt se cooperiat, vel si tẽpore famis auferat panem, quem clericus portabat in manibus, nihilominus in præsẽti limitatione contrarium tenuit *S. Ant. Florcn. in tract. de excom. c. 1. nu. 21. in 14. tom. tract. diuers. cart. mihi 367.* vbi dicit, ꝙ hæc opinio est tutior, & ponit argumenta ꝓ vtraque opinione *Decian. vero d. lib. 6. c. 34. nu. 6.* dicit quod neutra prædictarum opinionum est ita indistinctè tenenda, sed isto casu standum est arbitrio iudicis, seu boni viri, qui isto casu considerabit necessitatem fugæ, & qualitatem offensæ factæ in deturbando clericum, & eo ab equo eiiciendo, quod ante eum dixit *Io. de Ligna. in tract. de censur. eccl. §. 5. n. 19.* & adducit rationem, quia non solum requiritur factum, sed etiam animus iniuriandi ad hoc, vt habeat locũ dispositio *d. c. si quis suadente diabolo,* de quibus tamen dicam *infra paulo inferius.*

299 Limitatur 40. dictus nonus clericatus effectus, per quod imponitur pœna excõicationis contra iniicientes impias manus in clericum, vt non procedat in eo, qui ipsas impias manus iniiceret in clericum non baptizatum *S. Anton. in tract. de excom. c. 1. nu. 8. in 14. to. tract. diuers. cart. mihi 366. Siluester in summ. in verb. excomm. il 6. nu. 4. Tabbie. in summ. in verb. eod. in 5. casu nu. 30. §. septimus, Sair. d. lib. 3. c. 26. nu. 10.* vbi alios allegat; pro qua limitatione faciunt ea, quæ scripsi *sup. effect. 1. lim. vlt. n. 1256.* quæ tamen limitatio puto quod non possit succedere in Mundo cum hodie nemo promoueatur, nisi cõstet de eius legitimitate, & de aliis, de quibus habetur *in Sacro Consilio Trident. de*

300 *reformat. sess. 23. c. 5.* & ratio limitationis esse potest

pōt quoniam ordinis character non suscipitur absq; charactere baptismatis cum baptismus sit sacramentorum Ianua, *Paramus de origine Sancta Inquisitionis, lib.3. q.5. tit. de edict. fidei, nu.103. & seq. & dixi sup.eff.1.nu.1356.*

301 Limitatur 41. dictus nonus effectus in eo, qui percuteret clericum casu fortuito, *c.3. de sent. excom. Alfons. Aluarez in Spec.iur. Pontif.c. 35.vers.& introducēs in 8.fall.car.mihi 97. Alex. Raudens.cons.17.n.27.lib.2. Soc.in c.peruenit,nu.*

302 *201.& seq. de sent.excom.* vbi adducit rōnem, qa casus fortuiti præuideri non possunt *c. Ioannes & c.fin. de homic.* & per consequens tunc nulla violentia, & temeritas pōt considerari, ꝑ qua

303 fallentia facit, ꝙ alij dixerunt in simili de eo, q hominem occidit casu fortuitu, qa nec is dr̄ irregularis *Petr. de Gregor. Tolosan. in partition. iur.cano.lib.4.tit.13.nu.2.* vbi in scholijs allegat *tex.in c.ij, qui arborem c.clerico, & seq. & c.eum qui 50.dist.* quibus adde *clem. primā de homicid. volunt. Sebast. Medic de casib.fortuit.p.1.q.16.n.28.*

304 Sit ēt homicidium casu cōmissum est impunibile dicta *clem.1. Abb.in c.Ioannes,nu.1. de homicid. Couarr.in d.clem.1.in 2.p.n.2.& seq. Medic.in tract.prædicto p.2.q.1.nu.24.* & hanc fallentiam *Aluarez, & Raudens.in loc. supra allegatis* exemplificant in officiali, qui arcendo turbā, clericū percussit; sed circa istud exemplum *S. Ant. in tract.de excom.c.1.n.42.in 14.to.tract.diuers.car. mihi 368.* dicit ꝙ est excōicatus, sed quod pro obtinenda absolutione non dēt accedere ad Sedem Apostolicā, quod puto verū si is arcens fuit in aliqua culpa: in cęteris vero casib. fortuitis limitatio ꝑcedit sine aliqua difficultate

305 Limitatur 42. secundum aliquos in offendēte clericum, quem Eps declarauit rebellem *Decian.in tract.crim.p.2.lib.6.c.34.nu.9.* vbi dicit ꝙ potest offendi ēt si esset rebellis occultus, & ēt potest impune occidi, (quam opinionem teneo esse falsam) allegat in argu. *tex.in l. proditores, ff. de re mil. & tradita per Bar. in extrauag. qui sint rebelles in verb. Rebellando, & in verb. de pœna vero nu.13. Cuman.cons.153.*

306 Limitatur 43. in eo, q impias manus in clericū inecit præter intentionem iniuriādi, vel offendendi *Pacificus de Nauarra in sua summa c. 12.ver.se in tali tempi car.mihi 188.& not. omnes scrib.& in c.si quis suadente diabolo 17.q.4.* ibi *sua-*

307 *dente diabolo*; ideo si aliquis iocose in clericum impias manus intulerit non erit excōicatus, quia is talis eas infert præter intentionem iniuriandi *Tho.Tolet.lib.5.c.8.n.2.vers.primo cum sit, Menoch.cons.62.nu.7.inter cons.matrim.diuers. S.Ant.in tract.de excom.c.1.n.28.in 14. to.tract. diuers.car.mihi 367. Alfons. Aluarez in Spec.iur. Pontif.c.95.ver. sed introducens in 8. fallent. cart. mihi 97. Lelius Zecch.in tract.de priuil. eccl. priuil. 155.n.1. Decia.in tract.crim.p.2.lib.6.c.34.n.36.*

308 Sublimitatur Primo hæc limitatio vbi percussio iocosè facta esset aliquantum grauis, & præter grauitatem fuisset excessum è finibus ludi *Calder.cons.7.in tit.de senten.excomm.* vbi loquitur in eo, qui ludendo, clericum in terram proiecit, ex qua præcipitatione fuit aliquantulum vulneratus, & exiuit sanguis.

309 Sublimitatur 2. in eo, qui in ludo clericum percussit animo se vindicādi ob aliā percussionē ēt in ludo habitā, quia nec is euitabit sn̄iam excōicationis *Decian. in tract. crim.p.2. lib.6.in c.18.nu.9.* dummodo tamen quod sit grauis.

310 Limitatur 44. in muliere, quæ cū esset à clerico requisita de re venerea eundem clericum percutit, si modo clericus vim inferat corporalem, seu eam apprehendat, & ipsa cum moderamine inculpatæ tutelæ, & zelo castitatis, & iusta indignatione mota ipsum percusserit *Marian. Soc.iun.in c.peruenit n.375. & seq. de sēt. excom. Graff.in dec.aur.p.1.lib.2.c.65.nu.21.* qui dicit ꝙ hoc procedit qn̄ non poterat saluo honore aliter euadere fugiendo, vel vociferando allegat *S.Ant.in sum. in 2.p.tit.7. c.8.§.2.col.6. & in lib. Apum*, prout est relictum *in lib. exēplorum diuersorum in tit. de castit. & Virgin.* ꝙ cum casus de facto successisset in Barbaria in quodā castello nominato Bruellēse, ipse Author prædicti *lib. Apum* determinauit talem mulierem non peccasse, & si ex alapa in facie data exiuisset copia sāguinis, & hoc ex ea rōne quia quælibet mulier quocumq; modo suā castitatem defendere dēt, ꝙ tn̄ intelligitur, vt ꝑcedat qn̄ clericus mulierem tāgeret, & per vim illā compellere vellet ad peccandū, secus si simpliciter verbis eā requireret, vt tale peccatum cōmitteret, qa tunc non licet absq; labe excōicationis verberare *Sūma confessorū, lib.3. tit.33.p.35.*

311 Nec puto esse permittendum sed oīno dicendum, ꝙ ad hoc vt habeat locum dispositio dicti *canonis si quis suadente diabolo 17. q.4.* tria copulatiuè requiruntur. Primo requiritur factum dum in eodem canone dr̄, *manus iniecerit.* Secundo requiritur animus iniuriandi, dum ibidem dr̄, *suadente diabolo*. Tertio requiritur violentia, dum dr̄, *violentas manus* ita *Abb. in c.1.n.4.de sent.excom. Vgo & Archid.in d.c.si quis suadente diabolo Vital.in clem. multorum, nu.66. de pęnis, Ancher. in c super eo, nu.5. de sent.excom. Io. Bapt. Baiard. in add.ad Clar. q.77.nu.10. S.Anton. in tract. de excom.c.1.nu.13. in 14.to.tract.diuers. cart. mihi 367. Lelius Zecch. in tract. de priuileg. ecclesiast. priuileg.155. num.9.*

312 Item non ommittendum ꝙ percutiens pluries clericum eodem impetu dr̄ semel percussisse, & si vnica tantum indigeat absolutione, ex quo in vnicā incidit excōicationem *Couarr. in lib.2.variar.resol.c.10.n.8.vers.quartū, Io. Bap. Baiar.in add.ad Clar.in §.fi.q.77.n.19.* vbi testatur

de comm.opin. Petr. à Plaz. in epit. delicti c.1.nu.19.Ciar.in §.fi.q.84.n.2. qui ét asserit illam esse com.opin.& ego alias dixi *in meo trac. de excep. ad materiã statuti excludent: &c. except.14.n.65.*
313 *vbi à nu.60.vsque ad 69.*adduxi varia media,& similia præsenti conclusioni,& præcipuè illud quod blasphemãs pluries eodẽ impetu, & calore ira,dř semel tm̃ blasphemasse,ita habetur
314 *ibi n.64.*vbi multos allegaui, sed si quis percusserit clericũ semel,& ob id ipso iure fuit excõicatus, & iterũ alium clericũ ex interuallo per-
315 cusserit iterũ erit excõicatus, & isto casu duobus indiget absolutionibus,qa semel excõicatus põt iterum excõicari,*c.quantũlibet in fin.47. dist.c. cũ pro cã,& c. officij de sent.excom. & vtrobiq; glos.Nell.de bannit.in 1.p.1.tẽpor.nu.3.vers.*
316 *sed DD.cõiter Baiar.loco citato,nu.16.& 20.*& ita in simili dicimus in bãnito,q si dũ est in bãno committit aliud delictũ poterit ꝓ nouo delicto iterũ banniri, & cum se præsentat dẽt bina purgare banna *Specul.in tit.de accusat.§.sequitur videre nu.23.vbi Io.Andr.in add.Nell.in tract. de bann.in 1.p.1.tẽporis,n.3.Alber.in rubr.ff.de his, q notat infam.n.8.Boss.i tit.de ban.nullit.n.9. Foll. in pract.crim.in ver.vel eos verbal.cit.fuer.nu.32.*
317 Item licet inferens violentas manus in clericum sit statim,& ipso iure excõicatus,requiritur tñ publicatio,seu denuntiatio ad hoc, vt tãquam excõicatus ab aliis vitetur secundum *Io.Bapt.Baiar.in add.ad Clar.§.fi.q.77.n.7.& 8. Franc.March.dec.810.p.2.Iac.de Graff.in dec.aur. p.2.lib.3.c.5.nu.31.* qui adhoc allegat *c.parrochianos de sent.excom.* & dicit,ꝙ iudex hoc face-
318 re dẽt non solum ad petitionem partis,verum ẽt nemine petente, & instante, qa non dẽt esse contentus simplici excõicationes, sed ad maiorem effectum, & aliorum terrorem ꝓcedere dẽt ad publicationem *Marian.Soc.in d.c. parrochianos, sed Pet.Duenn.reg.99.in 1.ampl.*dicit ꝙ non est necessaria aliqua denuntiatio allegat *S.Ant. Flor.in tract.de excom.nu.16.& in sum. in 3.p.tit.26.c.vlt.Fel. in c.Rodulf.nu.39.de rescript. Angel.in sum.in ver.excõicatio l'octauo,Dec.in c. à nobis,nu.20.de except.& ibi ẽt Paul.Parif.nu.13.*
319 Ego vero non recederem à priori opinione,nisi factum esset satis notorium,& excessum grauis,ꝓut vñr sentire *Addent.ad Dec.in c.peruenit, nu 10. in lit.B,de appell.* Et qñ factũ non est notoriũ antequã quis publicetur excõicatus dẽt citari ad hoc,vt iura sua deducat *glo.in clem.fi. in verb.constiterit de sent.excom.& ibi ẽt Abb.idẽ Abb.in d.c.peruenit de appell.vbi Dec.nu.10.alios allegat,& Addentes ibi dicunt in lit.B,*quod ideo
320 est citatus,qa posset sibi aliqua defensio competere, ex quo aliquo casu licet clericum percutere *Graff.d.n.31.*qui dicit,ꝙ antequam denuntietur dẽt esse confessus,vel conuictus allegat *Io.Andr.in c.statuimus de sent.excom.in 6.Fider.de Sen.conf.116.tex.& Bar.ibi in l.eius,qui delatori ẽ,ff.de iur. fisci,*ex qbus concludendo,dico ꝙ ad hoc, vt percussor clerici sit vitandus dẽt esse publicatus,& denuntiatus,nisi excessus,& manus iniectio sit satis notoria, & grauis.

SVMMARIVM.

1 *Clericus non potest testificari coram iudice seculari absq; licentia sui Episcopi, & multo magis in monaco,& alijs regularibus,nu.2.& non potest compelli, nisi in subsidium,nu.4.5.6.*
3 *Clericus non potest testificari coram alio iudice ecclesiastico, sine licentia.*
7 *Clericus testificans de facto,sine licentia sui superioris coram iudice seculari valet depositio,nu.8.*
9 *Testis non citatus offerens se ad testificandum dicitur suspectus.*
10 *Clerici possunt esse testis in testamentis absq; licentia, & quid in alijs contractibus,nu.11.& quid tempore pestis, nu. 12. quod intellige in causa ciuili, secus in causa criminali,num.13.& coram iudice laico,n.14.& tam in ordinibus maioribus,quàm minoribus, nu.15.*
16 *Clericandus,seu qui uouerit clericatum potest cõpelli testificari coram iudice laico in causa criminali.*
17 *Depositio clerici de facto deponentis non facit inditiũ ad torturam,nec cum licentia superioris, n.18.*
19 *Clericus non potest testificari in causa criminali si esset pœna sanguinis,ẽt cũ protestatione canonica.*
20 *Clericus non solum non potest esse testis in causa criminali verum etiam non potest scribere depositiones aliorum testium.*
21 *Scribens dicta testium in causa criminali efficitur irregularis.*
22 *Clericus an possit testificari in crimine lesæ maiestatis, & an possit cogi, & quid si non veniret pœna sanguinis,nu.23.24.25.*
26 *Testes deponentes contra aliquem in causa criminali efficiuntur inimici.*
27 *Clericus an teneatur, & poterit cogi ad testificandum in causa criminali coram iudice ecclesiastico, & quid vbi aliter veritas haberi non potest, num.28.& 29.*
30 *Clericus non potest esse testis contra laicum immediate, sed mediate sic, sed quid ad defendendum, nu.31.& quid in instrumentis, nu. 32.*
33 *Clericus potest esse testis in criminalibus, quando ageretur ciuiliter de crimine, vel pro crimine ecclesiastico,n.34.& de probando matrimonio clandestino,nu.35.& ad memoriam damnandam,nu.36.& quando fuisset facta iniuria clerico,nu.37.*
38 *Testes clerici præferuntur laicis, & eis magis creditur,& quando nu.40.43.45.*
39 *Clerici minores 20. annis dicuntur idonei stante dignitate.*
41 *Clerici,vel monachi,quãdo possint esse testes pro sua ecclesia,vel monasterio,num.42.*

Testi-

44 *Testibus deponentibus pro reo magis creditur quàm deponentibus pro actore.*
46 *Depositio clericorum, vt sit valida debet capi in ecclesia, vel saltim in ea iurare debent.*
47 *Clericus non potest reuelare id q in confessione fuit ei dictum, nec ad id potest compelli, & talis confessio non facit indicium, & num. 48.*
49 *Laicus non potest esse testis contra clericum.*

DECIMVS EFFECTVS.

1 Decimus effectus clericatus est, vt clericus nō possit ferre testimonium coram iudice seculari absq; licentia sui Episcopi, *c. quamquam* 14. *q.* 2. *c. testimonium* 11. *q.* 1. *Innoc. Abb. & cæteri in c. si testium, & in c. cum nuntius, de testib. Abb. in c.* 1. *de iuramēt. calum. Camill. Gallin. in trac. de verb. signif. lib.* 10. *c.* 27. *n.* 47. *in fi. Aufrer. in tract. de testib. n.* 18. *in trac. de testib. diuers. in* 4. *car. mihi* 254. *Lanfranch. de Orian. in tract. de testib. n.* 87. *in eodē volumine car.* 495. *Crot. in eod. tract. de test. p.* 4. *n.* 178. *eod. to. car. mihi* 621. *Alber. de Maletis in trac. prad. c.* 6. *n.* 34. *car.* 419. *& c.* 5. *n.* 30. *&* 31. *car. mihi* 411. vbi dicit, q sunt examinandi à iudice ecclesiastico nō autem à seculari *Rutgerius Rulant. in trac. de commissarijs, & cōmissionibus Cameræ Imperialis lib.* 6. *c.* 4. *n.* 3. vbi multos, ac multos allegat *Carouit. super R. M. C. V. Ritu* 144. *n.* 2 *Corrad. Lancell. in tra. de offi. Prator. in tit. de personas testium aggrediendo, n.* 77. *car. mihi* 181. vbi dicit, q clericus examinat̄ p Episcopū, q trāsmisit depositionem laico, vel dat licētiam seculari, vt eū examinet *Guid. Pap. dec.* 65. *in prin. Cāpeg. in tract. de test. reg.* 1. *in princ. & regul.* 296. *in princ. & reg.* 197. *Tho. Actius in tract. de infirmit. p.* 2. *in verb. clericus, n.* 7. *Mart. de iurisdict. cas.* 128. *n.* 1. *cent.* 2. *p.* 4. *Brun. à Sole in compen. resolut. proposi. iur. in ver. clericus non est, Mascard. in tract. de probat. conclus.* 1358. *n.* 61. *multos allegat Farin. in trac. cri. p.* 2. *q.* 61. *n.* 62. *&* 83. *Gail. in lib.* 1. *practicar. obseru. obser.* 100. *n.* 16. qui asserit q debent ferre testimonium corā suo iudice ecclesiastico *Laurent. Tennin. in prac. cauthel. cau.* 279. *n.* 1. 2. *&* 3. vbi dicit qđ illa licentia dēt inseri in actis *Ortens. Cauālc. in pract. de testib. p.* 3. *n.* 54. vbi dicit, q debēt iurare in manib9 sui Prelati *Hērich Bobic in c. de cætero, n.* 3. *de testib. Carpa. super stat. Mediol. p.* 1. *c.* 90. *n.* 100. *Iacobi. in l. quæsitum, n.* 3. *ff. de test. Marf. conf.* 45. *n.* 5. *& cōs.* 123. *n.* 6. *Franc. Marc. dec.* 777. *n.* 1. *&* 2.

2 Ampliatur 1. vt multo magis iste effectus pcedat in monachis cęterisq; regularibus *Spec. in tit. de testib. §.* 1. *vers. sed si monacus, & vers. qđ de monaco Abb. in c. inhærentes, n.* 17. *de iuram. calum. Alber. in Authen. si dicatur, C. de test. Lāfrāch. in tract. de test. n.* 87. *Crot. in eod. trac. de test. p.* 4. *n.* 178. *Rot. Rom. in nouiss. par.* 2. *decis.* 77. *num.* 12. *vbi testatur de comm.*

3 Ampliatur 2. vt nec etiā clericus possit deponere corā alio iudice ecclesiastico non suo sine licentia *Bal. in c.* 1. *in* 2. *col. de iuram. calū. vbi hoc not. ex illo test. ibi Prelato suo Arnon. cōmēt.* 94.

4 Ampliatur 3. & multo magis iste clericatus effectus, vt licet aliqbus casib. admittat̄ clericus ad testificādum, nihilominus nunquā poterit ad id compelli, nisi in subsidiū, & vbi testes laici deficiunt, *c. quāquam* 17. *q.* 2. *Alber. de Malet. in tract. de testib. c.* 6. *n.* 33. *Corrad. Lancellot. in tract. de Prator. in tit. personas testium aggrediēdo, n.* 177. *car. mihi* 181. *Campeg. reg. prædicta in* 2.
5 *fall. Guid. Pap. dec.* 65. *num.* 2. *in fi.* vbi dicit, q in subsidium possunt compelli per qualem qualem coertionem dūmodo non sit grauis, (cui non assentio) *Rutger. Rulāt. in tract. de commiss. lib.* 6. *c.* 4. *nu.* 3. *&* 9. *Laurent. Tenni. caut.* 279. *n.* 6. *Thom. Triuis. dec.* 30. *n.* 5. *lib.* 2. *Farin. q.* 61. *n.* 88. 89. 90. *&* 91. *Gail. in lib.* 1. *pract. obseru. obser.* 10. *n.*
6 16. vbi ponit ēt cui incumbat pbare q alij testes nō adsunt. Quæ ampliatio limitat ubi veritas alias sciri non posset, quia tunc in ciuilibus poterit per suum iudicem compelli ad testificandum *Alber. Malet. in tract. de test. in* 2. *p. in* 8. *&* 9. *col.* prout eum allegat *Campeg. in tract. de testib. reg.* 97. *in* 1. *fall.*

7 Limitatur 1. prędictus decimus effectus clericatus, vt licet clericus non possit testimoniū ferre sine licentia sui superioris, attā si de facto deponeret, sine tali licentia corā iudice seculari, vel alio non suo, valebit depositio, ex quo nullibi reperit̄ dispositum, vt annulletur attestatio *Aufre. in tracta. de testib. n.* 18. *in* 4. *to. tract. diuer. car. mihi* 141. *Crot. in eo: tract. p.* 4. *nu.* 178. *&* 179. *Guid. Pap. dec.* 65. *n.* 1. vbi dicit, q tāta fides eorum depositioni adhibet̄ tāquam si deposuisset habita licentia à suo superiore, de qua re dicam *paulo inferius Fusc. in sing. lit. C. nu.* 95. *Ann. sing.* 128. *& ibi Fab. in addit. nouissimis*, q
8 ambo multos alios allegant *Campeg. reg.* 297. *in* 2. *&* 3. *fall.* vbi dicit, q idē est in monachis, ac alijs regularibus *Farin. in tract. crim. q.* 61. *n.* 78. *&* 84. *Ruy. conf.* 35. *n.* 5. *lib.* 4. qui dicit, q ista licentia requirit̄ de consilio non autē de præcepto *Foller. super const. Regni in tit. de epis. & cler. c. item quòd clerici, n.* 1. *car. mihi* 82. qui ēt asserit quod de iure canonico hoc nō reperit̄ expresse prohibitum *Ortens. Caualc. in pract. de testib. p.* 4. *n.* 33. *vbi alios allegat Abb. in c. inhærētes, n.* 21. *de iuram. calum.* & licet *Guid. Pap.* (vt supra est relatum) dixerit q ita credit̄ testimonio clerici deponentis cum licentia, quàm sine, nihilo minus hoc non est verum, nāq. clericis ita deponentibus sine licentia nō est ita credēdum, prout deponentibus cum licentia qa tunc vident̄ quodammodo se obtulisse ad testificandum cùm alias ad hoc cogi non potuissent sine

ne licentia, ita tenuerunt *Craue. conſ. 2. n. 5. lib. 1. Iul. Scarlatin. conſ. 106. n. 20. in 2. lib. cõſ. cri. diuer. Rim. iun. cõſ. 360. n. 15. lib. 4. Rot. Rom. d. dec. 77. n. 12. p. 2.* & quod teſtis non citatus, ſed in-
9 gerens ſe, & vltro ſe offerens ad teſtificandum ſit ſuſpectus, & ideo ei non credit, dixerũt multi relati p *Maſcard. in trac. de probat. cõcl. 1318. n.*
10 *63. & 64.* vbi dicit ꝙ tales teſtes sũt torquẽdi.

Limitatur 2. in teſtamentis in quibus clerici pñt eſſe teſtes abſq; licentia ſui Prælati, *c. relatum, & c. cum eſſes, de teſtam. Alber. de Maletis in tract. de teſtib. c. 6. n. 34. cum multis alijs quos cõgerit Farin. q. 61. n. 79.* ꝙ ſecus eſt in cõficiendis
11 alijs inſtrumentis præter vltimas voluntates, quia in eis non dẽnt teſtes clerici apponi, *c. ſup prudentia, §. põr, ibi in conficiendis aũt inſtr̃is ſecularium negociorũ presbyteri nõ vocentur ad teſtimoniũ, & ibi gl. in ver. põt 14. q. 2. c. q̃q̃ ibi, aut incõficiẽdis inſtrumentis, & c. & ibi gl. ead. cã, & qõ. cum alijs quos allegat Farin. d. q. 61. n. 63. & 64.* qui dicit ꝙ proxima concluſio procedit potius de honeſtate, & qđ de conſuetudine hoc non ſeruatur.
12 Limitatur 3. qñ eſſet tpe peſtis, & clericus eſſet eo morbo infectus, vel exiſteret in loco infecto, qa iſto caſu abſque aliqua veniæ impetratione poterit teſtimonium dicere coram iudice laico *Ang. in l. cum hij, §. trãſactiones de trãſact. Rip. in tract. de peſt. tit. de priuil. iud. cã peſtis, n. 45. Lancellot. Corrad. in trac. de Prætor. tit. perſonas teſtium aggrediẽdo, n. 77. in fi. car. mihi 181. Camill. Gallin. in tract. de verb. ſignif. lib. 10. c. 27. nu. 47. Rolãd. Cauagnol. ſup Decr. Mõtisfer. lib. 1. decr. 17. caſ. 39. Thom. Actius in trac. de infirm. p. 2. in verb. clericus, n. 7. & 8. Farinac. q. 61. num. 85.*
13 Quæ oĩa prædicta ꝓcedunt vbi teſtimoniũ eſt ferendum in cã ciuili, & in cã criminali, ex alia rõne clerici prohibẽt ne teſtimoniũ ferãt, qa ſcilicet ſi teſtimoniũ dicerent in tali cã criminali, & poſtea forte mors, vel membri mutilatio ſeq̃ret, incurrerẽt in irregularitatẽ arg. *tex. in c. ſentẽtiam ne cler. vel monac. Spec. in tit. diſpenſat. §. iuxta ver. item litigioſus, & ver. facto autẽ ſi quis Tho. Maiol. in trac. de irreg. lib. 2. c. 8. n. 1. & per tot.* vbi alios allegat, & latè examinat materiam irregularitatis teſtium *Clar. in §. fi. q. 24 n. 8. Bru. à Sol. in cõpend. reſolut. propoſ. iur. in verb. clericus non eſt circa fi. Laurent. Tennin. cauth. 279. nu. 4. Rim. iun. conſ. 360. num. 12. lib. 4.*
14 Et quòd clerici non admittunẽ ad teſtimonium ferendum in cã criminali coram iudice ſeculari contra laicum, *eſt tex. in c. nullus ij q. 1. vt dixerunt Speculator in tit de teſtib. §. 1. ver. itẽ ꝙ eſt clericus, & ibi Io. And. in add. ad Guid. Pap. dec. 65. n. 1. Aufrer. in trac. de teſtib. n. 18. in fi. ver. clericus non admittitur (rot. in eodem tract. de teſt. p. 3. n. 69. Lancellot. Corrad. in trac. de Prętor. tit. pſonas teſtium aggrediendo, nu. 77. car. mihi 181. vbi alios allegat Tennin. cauth. 274. n. 4. Natt. cõſ. 394. n. 1. Crauett. conſ. 2. n. 1. lib. 1.* qui dicit ꝙ iſto caſu clericus non eſt teſtis idoneus *Rim. iun. conſ. 360. n. 9. lib. 4.* vbi ẽt alios citat *Henric. Bobic in c. clericis, n. 7. ne cler. vel monac. Fider. Scottus conſ. 12. n. 24. to. 1. lib. 4. Marſ. cõſ. 45. n. 4. & cõſ. 123. Brun. à Sole in compend. reſol. propoſit. iur. in verb. clericus non eſt Maſcard. in tract. de probat. concl. 1358. n. 62. Abb. in c. de cetero n. 1. de teſtib.* cum multis alijs, quos copiosè congerit *Fari. in tra. crim. q. 61. n. 57.* vbi hanc concluſionem ponit pro regula vbi n. 58. dicit, ꝙ prædicta concluſio ſine difficultate procedit vbi pro delicto veniret imponenda pœna ſanguinis.
15 Ampliatur 1. dicta concluſio, vt habeat locum, tàm ſi clericus eſt in minoribus, q̃ in maioribus cõſtitutus, quia vterq. repellit ab huiuſmodi depoſitione *Farin. d. q. 61. nu. 59.* quæ concluſio corroboratur ex hijs, quæ dixi *ſup. eff. 1. ampl. 8. num. 77. & ſeq.*
16 Ampliatur 2. in eo, qui eſt clericãdus, vt qa clericatum vouerit, is namque ne per talẽ depoſitionem fiat irregularis, non põt compelli dicere teſtimonium in cã criminali in qua venit irroganda pæna ſanguinis *Butr. in c. dilecto, de teſtib. Alber. de Malet. in trac. de teſtib. c. 6. n. 39 Addent. ad Gnid. Pap. deciſ. 65. in lit. A.*
17 Ampliatur 3. vt ſi de facto reperirenẽ examinati adhuc non ſolum non probant, verum etiam nec faciunt inditium ad torturam, multos allegat *Farinac. d. q. 61. num. 61.*
18 Ampliatur 4. vt nec ẽt de licentia ſui ſuperioris poſſint teſtimoniũ ferre in cauſa criminali *Gofferd. in ſum. tit. de teſt. cogend. Innoc. in c. dilectorum eod. tit. Addent. ad Guid. Pap. deciſ. 65. in lit. A, Crauett. conſ. 2. num. 5. lib. 1.*
19 Ampliatur 5. vt nec poſſit ferre teſtimoniũ in cã ſanguinis, ẽt ſi proteſtẽt ꝙ non intendit teſtimonium dicere ad hoc, vt Reus pæna sãguinis afficiaẽ iuxta *tex. in c. 2. de homicid. in 6.* namq; ſi deponeret cum tali proteſtatione ea non obſtante non euitabit irregularitatem, ſi Reus, contra quẽ depoſuit, fuit affectus pæna mortis, vel mutilationis mẽbri *Fel. in c. de catero, n. 1. de teſtib. Franc. Becc.* qui multos congerit *conſ. 34. n. 25. Clar. in §. fi. q. 24. n. 9. vbi teſtatur de com. opi. Marta de iuriſd. caſ. 136. n. 9. cent. 2. p. 4. Laur. Tennin. caut. 279. Ortenſ. Caualc. in pract. de teſt. p. 4. n. 33.* vbi dicit, ꝙ ſi is intendit deponere, in cauſa, in qua non venit imponẽda pæna sãguinis, qa hoc ignorat, nõ efficiẽ irregularis.
20 Ampliatur 6. prædicta concluſio ꝙ clericus non poſſit eſſet teſtis in cã criminali, vt nõ ſolum non poſſit eſſe teſtis, verum ẽt nec ſcribere atteſtationes teſtiũ in cã ꝑdicta *Abb. & alij in c. ſñiam ne clerici, vel monachi Natt. cõſ. 394. n. 2. lib. 2. Ancher. in d. c. ſñiam, nu. 3. ne cler. vel monac. Portius conſ. 7. n. 25. Goffr. in ſumm. tit. ne clerici vel monachi, n. 9. Henric. Bobic in c. clericis, nu. 8. ne cler.*

ne cler. vel monac. Sim. Maiol. in tract. de irregul.
21 *lib. 2. c. 6. n. 4.* vbi dicit, ꝙ scribēs dicta testium in causa criminali fit irregularis ēt qđ postea nullum iudicium sanguinis prolatum fuerit.

22 Limitatur 1. prædicta conclusio pluribus modis, & primo limitaẽ ab aliquibus in criminibus exceptuatis, vt est in criminæ læsæ maiestatis, ita eandem conclusionẽ limitauerunt aliqui relati à *Farin. d. q. 61. n. 65. licet ipse n. 66. & 67. & seq. & n. 92.* contrarium tenuerit, cui opinioni potius quā cōtrariæ inhæreo, ex quo Principes in nullo delicto sunt magis proni ad effundēdū sanguinē q̃ in isto, ideo in isto crimine magis q̃ in alio militat rō irregularitatis

23 Limitatur 2. vbi in causa criminali non veniret inferenda pœna sanguinis, qa tūc in subsidium, & in defectu aliorum testium, & de licentia sui prælati admittunẽ ad testificādum, tām si delictum est seculare, quàm ecclesiasticum *Farin. q. præd. n. 68.* & vltra ibi allegat addas, *c. quandoq. 14. q. 2. Alber. de Malet. in trac. de*
24 *test. c. 6. n. 37. Rim iun. cons. 360. n. 11. lib. 4.* vbi multos allegat. Quæ limitatio ampliaẽ, vt isto casu clericus possit cogi ad ferendum testimonium *Crot. in tract. de test. p. 3. n. 69.* Sed contra
25 præsentem limitationem tenuerunt multi relati per *Farin. q. præd. n. 69.* cui vltimæ opinioni inhærendum esse puto ea rōne, ex tali depositione inimicitias contrahant, ac ꝑpea à cultu Diuino subtrahātur, prout hoc considerat *Tri*
26 *uis. dec. 30. n. 5. lib. 2.* Et quod testes, q deponūt contra aliquem in causa criminali fiant inimici dixerunt *Abbas in c. cum P. Manconell. de accusatio. Crauett. cons. 31. n. 3. Monald. cons. 102. lib. 1.* vltra quod DD. allegati in ipsa principali cōclusione loquuntur indistincte, nec considerāt an veniat imponenda pęna corporalis, vel pecuniaria, ideo eorum dicto est inhærendū tāquam regulæ, quia regulæ semper est inhærendum, vt per *Maccab. cons. 55. n. 25. & per Alban. consil. 609. num. 8. lib. 4.*

27 Limitatur 3. vbi cā criminalis ventilaretur coram iudice ecclesiastico, & super crimine ecclesiastico, qa isto casu clerici ammittunẽ ad ferendū testimonium contra laicum *Farin. d. q. 61. n. 70.* & vltra ibi per eum cōgesti, idē dixit *Alber. de Malet. in tract. de test. c. 6. nu. 40.*

28 Limitatur 4. vbi veritas aliter haberi non possit *Farin. q. præd. n. 71. Rim. iun. cons. 360. n. 11. lib. 4.* q ambo multos alios allegāt, & qñ dicaẽ ꝙ veritas aliter haberi non possit, ponunt *Farin. ibidē n. 72.* & cæteris latius, & copiosius *Patianus lib. 1. c. 9. n. 30. & in add. in lit. D.* vbi ꝑpe infinitos allegat, & si verteret quæstio inter testem, & partē, vt quia pars, quę intendit ꝑducere, dicat se aliter probare non posse veritatē,
29 nisi per ipsum clericū testē, & ipse clericus dicat ꝙ hoc facere potest per alium, tunc incumbit ipsi testi deneganti deponere, hoc probare *Campeg. in tract. de test. reg. 97. in 4. lim. vbi ad hoc allegat Abb. in c. super eo de test.*

30 Limitatur 5. vt dicta conclusio, ꝙ clericus non pōit esse testis contra laicū non procedat, qñ non deponeret immediate sup delicto, sed mediatè, ita dicunt aliqui relati p *Farin. d. q. 61 n. 73.* cui opinioni ipse cōtradicit, & benè, motus ea ratione ꝙ probato vno censetur etiam probatum oē aliud per quod peruenitur ad illud vnum, *l. oratio, ff. de sponsal.*

31 Limitatur 6. vt licet clericus in causa criminali non possit esse testis contra laicum, poterit nihilominus ad eius defensionem testimonium ferre, si non veniret imponenda pœna talionis accusatori *Farin. q. præd. num. 74. & 75.* & vltra ibi allegatos idem dixerunt *Fely. in c. cum nuntius, n. 3. & 8. de testib. Gram. cons. 1. nu. 9. in crim. Paul. Fusc. in sing. lit. C. nu. 95. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. item quod clerici, n. 2. & 3. car. mihi 82.* vbi tenet ꝙ admittunẽ ēt si ex eius depositione orireẽ infamia testib. reprobandis, & n. 4. dicit ꝙ si ex depositione clericorum ad repulsam detegeretur aliqđ crimen testibus prius examinatis, nō propterea pro tali crimine poterunt puniri.

Limitatur 7. in testibus instrumentarijs, qñ
32 agiẽ de illud ꝓbando, qa tali casu ēt ꝙ criminaliter agatur, testes in ipso instrō descripti poterūt testimoniū ferre *Ferrāt. Gaga. cōs. 126. nu. 36. & seq. inter cōs. crim. diuer. li. 1. Fari. q. 61. n. 76.*

33 Limitatur 8. vbi de crimine ageretur ciuiliter, quia tunc clerici admittuntur ad ferēdum testimonium in cā criminali contra laicū *Farin. loco cit. n. 77. & vltra ibi adducta de hoc est tex. in c. super his, & c. peruenit, il 2. de test. cogend. Alber. de Malet. in tract. de test. c. 6. n. 36. Turrecrem. in c. testimonium 11. q. 1. Baiar. in add. ad Clar. q. 24. n. 48. Lancellot. in tract. de prætore tit. personas testium aggrediendo, nume. 77. ver. item si in iudicio, carta mihi 181.*

34 Limitatur 9. vbi laicus accusaretur ꝓ crimine ecclesiastico corā iudice ecclesiastico *Abb. in c. de cætero in 1. not. & ibi ēt Fel. n. 11. ver. fallit dupliciter, & n. 2. vers. item quantum de test. Lācel. Corrad. in trac. de Prætor. tit. personas testiū aggrediendo, n. 77. ver. lim. tamen car. mihi 181. Henric. Bohic in c. de cætero num. 3. de test.*

35 Limitatur 10. vbi tractaẽ de probando matrimonium clandestine contractum, quia tūc testis clericus admittitur, licet ageretur criminaliter *Abb. in c. de cetero, de test.* prout eum allegat *Crot. cons. 245. num. 40. lib. 2.*

36 Limitatur 11. vbi agiẽ ad memoriā dānandā pp rebellionem, ex quo in tali cā clerici poterunt dicere testimonium contra laicū, quia in tali iudicio non agit de irroganda pœna sāguinis, sed tantum ad infamia, & publicatione,

ne bonorum *Gigans in trac. de crim. les. maiest. tit. per quos probetur crimē lesæ maiest. q. 14. n. 8. Tibe. Deci. in tract. crim. p. 2. lib. 7. c. 48. nu. 12.*

37 Limitatur 12. & vlt. qñ per laicum fuisset facta aliqua iniuria clerico, qa tunc clericus posset dicere testimonium in tali causa contra laicum, *Abb. in c. peruenit, il 2. de cler. cogend. Io. Cāpegg. in tract. de testib. reg. 97. in 6. fallent.*

38 Et scias ꝙ clerici in oī cā, in qua testimoniū ferunt, semper præferuntur laicis, & eis magis creditur, ex quo in iure reputantur omni exceptione maiores, ita, & taliter ꝙ multi dixerunt ꝙ plus est credendū quatuor testibus clericis, q̄ sex laicis, ita (inquā) tenuerunt multi relati *per Farin. q. 61. n. 80.* prout ēt multos alios allegant *Claud. Tutius allegat. 5. nu. 13. Decia. cons. 59. n. 3. lib. 3. & consil. 21. nu. 30. lib. 1. Achill. Padroch. cons. 17. n. 71. 75. 76. 77. & 78. lib. 1. Cefal. cons. 721. n. 20. & 21. lib. 5. Port. cōs. 29. n. 38.* vbi dicit ꝙ testimonium clericorū est maximi pōderis *Curt. in tract. de testib. concl. 10. n. 23. Alba. in lucubrat. ad Bart. in l. testiū, n. 5. ff. de testib. Menoc. in tract. de arbit. cas. 98. n. 5. & cons. 311. n. 16. & cons. 491. n. 14. Mascar. in tract. de probat. concl. 1357. n. 56. Borell. cons. 6. n. 30. & 31.* vbi dicit ꝙ vnus testis clericus valet ꝑ duobus laicis *Hondod. cons. 77. n. 38. lib. 1. idem Menoc. in d. tract. de arbi. cent. 6. cas. 526. nu. 26. Suarez alleg. 1. nu. 13. Port. concl. 28. lib. 2. Io. Paul. Lācell. cons. 47. n. 15. inter cons. vlt. volunt. diuer. lib. 2. Purpu. laté cons. 133. n. 24. lib. 1. Bursat. cōs. 343. n. 68. lib. 4. & cōs. 434. n. 26. Alex cons. 43. nu. 4. lib. 7. Crauett. cons. 169. n. 3. & cons. 272. n. 16. vers. tertio probatur, li.*

39 *2. Hortens. Caual. in pract. de test. p. 1. n. 43.* vbi dicit, ꝙ clerici rōne annexæ dignitatis ēt minores 20. annis erunt testes idonei. Et ideo licet aliàs frater non possit ferre testimonium pro fratre *l. parentes, C. de test.* hoc tñ fallit in fratre clerico, quia is admittitur ad testificandum ꝑ fratre *Io. de Imol. & And. Barbat. in c. cum R. Canonicus de offi. deleg. Marſ. in repet. rub. ff. de fideiuſ. n. 146. Borel. in repet. pragmat odia litium, §. 1. gl.*

40 *3. n. 248. de compromiſſ.* quæ conclusio, ꝙ clerici testes præferunt laicis, limitat vbi testes clerici deponerent pro sua ecclesia, qa tali casu nō plus credit clericis quam laicis imò in concursu, & paritate numeri minus creditur clericis *Farin. d. q. 61. n. 81. Mascard. in trac. de probat. cōcl. 1357. n. 56.* vbi dicit ꝙ aliqñ ēt clericorū oculi propria passione obcecant *Io. Iac. de Leonard. inter cons. Brun. cons. 114. n. 117. Ruy. cons. 177. n.*

41 *13. lib. 5. Port. concl. 28. lim. vlt. lib. 2.* Et quibus casib. clericus, vel monacus possint esse testes pro sua ecclesia, vel monasterio ponunt *Curt. in tract. de test. n. 15. & 57. Nell. in eo. tract. nu. 22. Alber. de Malet. in d. trac. de test. c. 2. n. 59. & c. 4. n. 70. Campan. de Arian. n. 64. Iac. Egid. in d. trac. de test. n. 3. & 12. Io. Maria Montic. in repertor. de test. in ver. clericus, f. 15. & in ver. monacus f. 5. &*

42 *cæteris latius Felyn. d. q. 61. n. 125. & seq.* Et quid in Prælato pro sua ecclesia vide eund. *Farin. q. 60. n. 544. Montic. in verb. Prælatum.*

43 Secundo fallit qñ clerici deponerent contra reum, & laici pro reo, & sic clerici deponerent ad inducendum delictum, & laici ad illud excludendum, qa tunc magis creditur testibus laicis q̄ clericis; ideo si duo testes clerici deponerēt, ꝙ Titius commisit adulteriū tali die, & duo laici ꝙ Titius in illa die semꝑ fuit cū eis, magis credit laicis q̄ clericis *gl. ī clerici 82. dist. Roland. a Valle cons. 93. n. 3. lib. 4. Marſ. in l. frater tuus, n. 68. C. ad l. Cornel de Sicar. Menoc. in trac. de arbit. cas. 98. n. 5. Farina. d. q. 61. n. 82. vbi alios allegat Maria. Soc. iun. in c. cum P. Māconell. n. 31. de accusat. Port. Imolens. d. cōcl. 28. lim. 1. lib. 2.* & est

44 regulare ꝙ testib. deponentib. pro reo magis creditur q deponentibus ꝑ actore *Maria. Soc. d. n. 31. Borg. d. 37. n. 4. Mascard. conclus. 17. n. 10. Mazzol. cons. 89. n. 77. Bursat. cons. 166. n. 32. Triuiſ. dec. 62. n. 35. lib. 2.* etiam si essent pauciores *Port. concl. 25. lib. 2. Passett. cons. 18. n. 19.* Et licet

45 clerici sint testes digniores q̄ laici, adhuc eis nō creditur absq; iuro *Hostieſ. Io. And. & Abb. in pen. col. in c. testimoniū de testib. Io. Crot. in trac. de testib. p. 7. n. 2.* Nec sufficit iurare tacto pectore, sed opus, est vt iurent tactis Euangelijs, siue scripturis, prout iurant laici, *c. nuper de testib. Guid. Pap. dec. 65. n. 2.* vbi dicit, ꝙ contrarium seruatur de consuetudine, & iterum *dec. 515. Fran. Marc. dec. 777. n. 3. lib. 1. Abb. in c. inherentes nu. 21. de iuram. calum.* vbi dicit ꝙ istud fallit quando causa esset leuis.

46 Et ad hoc vt testimonium clerici sit validū dēt examinari in ecclesia, vel saltim in ea iurare, vt not. *in c. 1. de iuram. calum. Alber. de Malet. in suo tract. de test. in 1. p. c. 7. num. 30. Campegg. in eod. trac. de test. reg. 91. in 4. fallent. Vergin. Bocat. in tract. de liter. remissor. c. 9. num. 56.*

47 Nec est ommittendum ꝙ clericus, cui fuit aliquid reuelatum in confessione, non poterit circa illud testimonium ferre, nec ad id modo aliquo compelli, vltra ꝙ talis confessio nihil operetur, neq. indicium ad torturā faciat *Gomez. in 3. to. variar. resolut. c. 13. n. 9. Parā. de orig. S. Inquisitionis q. 8. n. 102. lib. 3.* qa non pōt confessionem reuelare, *c. dilectus de excessibus prelat. Cāpeg. in tract. de test. reg. 92. in vlt. fall.* vbi dicit, ꝙ hoc hēt locū qñ tanquā ministro Dei, & in Sacramento pęnitentiæ fuerit ei aliquid reuelatū, secus si aliter, tūc enim non tenet locum Dei, & ꝑ consequens reuelare poterit *Abb. in c.*

48 *intimauit, col. 3. de testib.* circa qđ sigillum confessionis, vide quæ latissime scribunt *Aurific. in sum. in vltim. uerbis Nauar. ī manual. c. 8. Graff. p. 1. lib. 1. c. 22. Magister Nicol. Aurifi. in summa Aurifi. titul. 5. de sigil. confess. per tot. Param. dicta*

q. 8.

q.8.nu.96. & seq.

49 Vltimo loco non ommittam dicere q̃ sicut clericus non põt esse testis cõtra laicũ, ita pari mõ, nec laicus contra clericum, sed qa de hoc latè scripsit *Farin.in tract.crim.q.61.à n.98.vsq; ad nu.122.* Ideo ad ibi dicta me remitto, & ad dicta per *Franc.Marc.dec.776.nu.11.Mascard.in tract.de probat.concl.962.per totam, Ant. Scappa in tract.de iure non scripto,lib 1.c.9.nu.14. & seq. & c.10.nu.13. Monald.cons.108.nu.12.13.& 14. & cons.10.nu.2.3.4.5. & 6.cons.2.nu.14. 17. & 18. & cons.70.nu.24. & cons.75.nu.8.9. & 10. & cons.121.nu.8. & cons.137.n.10.11. & 14. & cons. 162.nu.20.lib.2.Baiard. in add.ad Clar. q.24.nu. 49. & seq. Lancellot.in tract.de Prætor.tit.personas testium aggrediendo,nu.77.uers.item amplia, & nu. 78.car.mihi 181.Hier.Ceuallos in Spec. com. opin. contra comm.q.280.nu.24.Gigans in tract.de crim. læsæ maiest.in tit.quo,& per quos crim.læsæ maiest. prob.q.15.nu.1. & seq. car.mihi 144. Campegg. in tract.de test.reg.98.Clar.in §. fi.q.24.n.8.Crot. in eo.trac.de test.p.3.n.54.& si q.& n.60.63.& 64. & nu.139.Bero.in c. at si clerici nu.125.de iudic.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus non potest esse procurator in iudicijs pro laicis,nu.2. & de pœna, nu.3.sed non ammittit priuilegium,nu.4. & quid in monacis,nu.5. lim.nu. 7.8.9. & 11. & quid in causis, & iudicijs ecclesiasticis,nu.14. & quid in causa necessitatis, nu.15.*

6 *Monaci, & alij regulares in iudicijs nomine proprio non possunt comparere.*

10 *Clericus non põt esse procurator generalis ad lites pro laico,lim.in vno negotio ciuili,nu.12. & 13.*

16 *Clericus an possit procurare de licentia Episcopi, & in causis miserabilium personarum,nu.17. & quid in Curia Romana,nu.18. & quid in causis amicorum, nu.19. & quid in causis ecclesiæ nu.21. quid in coniunctis, & alijs personis, nu.22. & 23.*

20 *Clerici in minoribus,qui non sunt beneficiales,an possint esse procuratores.*

24 *Gesta per procuratorem clericum an sint valida.*

VNDECIMVS EFFECTVS.

1 VNdecimus effectus clericatus est, vt clericus non possit esse procurator iudicialis laici, *c. deniq. 14.q.5.cap. prolatum 88.dist.c.1. & c. fi. de postulan.l.placet,C.de episcop. & cler.glo.in c. fin.5.q.3. cap.1.vbi hoc not.Abb.in 5.not.ne cler.vel monac. Bald.in l.1.§.secundo loco nu.1.ff.postul.Rodriq. in sum.casuum conscientiæ p.1.c.1.n.1. Hier. Ceuallos in Spec.pract.q.com.contra com.q.404.n.1.Isidor. Mosco.in trac.de maiest.mil.eccl.lib.1.p.2.c.2.ver. negotia secularia car.mihi 410.Bal.in l.placet, n.5. C.de episc.& cler.& ibi ét Alber.nu.1.idem Alber. in l.1.eo.ti.Fel.in c.2.n.2.de iud.Anch.in c.sacerdotib.nu.1.ne cler.& monac.Turrecrem.in c.quod autem,nu.1.21.q.3.Carpan.super stat.Mediol.p.1.c. 65.Capr.reg.95.nu.1.Zecch.in tract.de priuil.eccl. priuil.115.n.2.Fusc.in sing.in lit.C,nu.91.Albert. Galeot.in Margarita iuris c.1.n.6.& 24.Rom.sing. 277.Marian.Soc. iun. in c.cum esset, nu.2.de simo. Petr.Nicol.Mozz.in tract.de contract.tit. de locat. & conduct.rub. de ijs,qui possunt locare, & conducere,nu.6.car.mihi 90.Capoll.cons.21.nu.1.lib. 1.in ciuil.Aretin.in §.praeterea,n.8.instit.de except.vbi ét Faber nu.2.Alban.in lucubrat.ad Bar.in l.placet n.1.C.de episc.& cler. Maiol.in tract.de irregul.lib. 2.c.5.n.14.*

2 Et rõ esse põt,quia esset dedecus, & opprobriũ clericalis dignitatis, si clerici se ingererẽt disceptationibus forẽsibus iuxta not. *in l.repetita,C.de episcop.& cleric. Fuscus d.nu.91. Portius cons.16.n.35.* Pœna aũt clerici recipien-

3 tis procurationes generales adiudicia est, vt possit deponi,vel excõicari *Lelius Zecc. in tract. de priuil.eccl.priuil.132.n.10.Abb.in c.sed nec.nu. 1.2.5. & 6.ne cler.vel monac. & ibi ét.Anch.n.1.* & ẽt peccaret gñaliter, ex quo agit id q̃ est sibi interdictũ *Zecch. in tract. præd. priuil.115. nu.3.*

4 Et licet clericus ꝓcurator generalis possit deponi, vel excõicari non tñ ammittit priuilegium fori ecclesiastici,nisi fuerit ter monitus, vt a talibus desistat, vel semel in Sinodo generali diœcesano,idem *Anche. in d.c.sacerdotibus, nu.4. ne cleric. vel monac. Abb.in c. sicut te,nu.3. eod.tit.* vbi dicit,quod nec isto casu poterit priuari beneficiis ecclesiasticis:

5 Ampliaẽ Primo ꝑsens iste effectus,vt multo magis hoc sit interdictũ monachis, ac cæteris regularibus,qa dñr mortui Mũdo *Alb.Galcot. in Margarit.iur.lib.1.c.1.n.25. Iacob.de S.Georg.in*

6 *l.seruus,nu.3.C. de iud.* q monachi, ac regulares non solũ vti alterius ꝓcuratores,verum ẽt nec nomine ꝓprio poterunt stare in iudicio sine licentia sui superioris *Anch.in c.Nicolao,n.1.de appel.Turrecr.ĩ c.nullus,n.1.2.q.6.Iacobi.ĩ loc.cit. n.6.& ibi Addẽt.ĩ lit.a,cũ alijs,quos adducit Nepos de Mõtealb.ĩ libel.de excep.tit.5.uers.itẽ monacus.*

7 Primo limitatur hæc ampliatio in cã monasterii; quia in ea monacus poterit esse procurator de mandato sui Abbatis *c. insuper de test. c.monachi,il 2.16.q.1.Io.Faber.in §. præterea,nu. 2.& ibi etiam Aret.nu.8. instit. de except.*

8 Secundo limitatur in Abbatibus, prioribus, ac alijs superiorem religiosum non habẽtibus *Hostiens.in c.sopita de censib.Bobic. in c. cũ pro cã de procur. Iacobi.in l.seruus,nu.3.C. de iudit.*

9 Tertio limitatur qñ is pro quo procurationem susceperit esset valde amicus monasterii,& monasterium ex tali procuratione desumit, ita dixi *in tract.de eff.amicit.eff.116.per tot. Capoll.cons.21.nu.7.lib.1. in ciuil.*

10 Ampliatur 2. vt nec ẽt possint esse procura-

 tores

ctores generales ad lites alicuius magni viri, vel alicuius Ciuitatis, vel vniuersitatis not. oës, & præcipue *Io. Andr. in c. sed nec, ne cler. vel monac. Thom. Maiol. de irregul. lib. 2. c. 5. nu. 14. circa med.*

11 Limitatur Primo prædictus vndecimus effectus clericatus in caufis proprijs, in quibus clerici non prohibentur esse procuratores, *c. 1. de postul. prælat. c. omnibus, 4. q. 6. c. 1. ne cler. vel monac. Capr. reg. 95. n. 2. Fusc. in sing. in lit. C. n. 91. Cæpoll. conf. 21. nu. 1. lib. 1. in ciuil. Isidor. Moscon. de maiest. militant. eccles. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. negotia secularia, car. mihi 410.*

12 Limitatur 2. vt licet clericus non possit esse procurator generalis iuditiarius, attamen non prohibetur esse in vno negotio tantum in caufis ciuilibus, *Fely. in c. cum I, & A, nu. 1. de re iud. & in c. 2. nu. 2. de iud. Capell. Tholos. decis. 131. vbi Aufrer. in add. Abb. in c. nostra, nu. 1. de procurat. & in c. 1. nu. 4. de fideiuss. Alber. de Rosat. in l. 1. & in l. placet, nu. 2. C. de episcop. & cler. Fider. de Sen. cons. 270. nu. 1. Alexand. de Neuo in c. constitutis, nu. 5. de appell. vbi etiam Dec. nu. 2. Io. de Anan. in c. cum centum nu. 1. de simo. & ibi Soc. nu. 2. Dec. in c. cum accessissent, nu. 54. de constit. & in c. decernimus nu. 33. & 67. de iud. Io. Bapt. de S. Blasio cons. 76. nu. 10. inter cons. Io. Bapt. Marian. Claud. Tutius alleg. 19. nu. 2. Cæpoll. cons. 21. nu. 6. in ciuil. lib. 1.* qui dicit, hoc procedere tàm si negotium spectat ad clericum, quàm ad laicum *Maccabr. cõs. 18. nu. 256. & 257.* vbi asserit quòd iura, quæ prohibent, vt clericus non possit esse procurator intelliguntur de procuratore generali *Io. Faber nu. 2. & Aret. nu. 8. in §. præterea instit. de except. Alba. in locubrat. ad Bart. in l. placet nu. 1. C. de episcop. & cler. & in l. filiusfamilias, §. veterani, n. 2. de procurat.*

13 Et intelligas, vt possit esse procurator in vno negotio successiuè, hoc est, quòd expedito vno non prohibetur procurare in alio dũmodo non vigeat eodẽ tpe *Dec. in d. c. constitutis, il. 1. n. 3. de appell.* Sed si negotium esset ita intricatum, & inuolutũ, & de facili posset detrahere, prout si essent multa, tunc nec illud vnicum procurare poterit *Philip. Franc. in c. 2. num. 4. de iud. Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 5. nu. 14. vers. at si illud vnum.*

14 Limitatur 3. in causis, ac iudiciis ecclesiasticis, & spiritualibus, quia in talibus clericus poterit esse procurator generalis *Abb. & Alex. de Neuo in c. per venerabilem, nu. 4. qui fil. sint legit. idem Abb. in c. in nostra, nu. 1. de procurat. & in c. cum essent, nu. 1. de simon. vbi etiam Io. de Anan. nu. 1. & Marian. Soc. iun. nu. 2. Fuscus in sing. lit. C, nu. 91. Cæpoll. cons. 21. nu. 5. in ciuil. lib. 1. Fider. de Sen. cons. 270. nu. 1. Io. Faber nu. 2. & Areti. nu. 8. in d. §. præterea instit. de except. Anch. in d. c. Sacerdotibus, nu. 2. ne cler. vel monac.*

15 Limitatur 4. quãdo esset procurator cã necessitatis, vel charitatis, quia prædictus 11. effectus hēt tantum locum quñ procurationem susciperet pro lucrãda pecunia, & cã auaritiæ, *Cæpoll. d. cons. 21. nu. 4.* qui allegat *Hostiens. & Zabbar. in c. 1. de postul.* qui dicit, quòd in dubio non præsumitur, quod id faciat cã necessitatis, vel charitatis, cui ego non assentio; ex quo in dubio semper est capienda interpretatio, per quam delictũ excluditur iuxta *tex. in l. marito, ff. pro socio*, prout etiam in simili dicimus de venatione, quæ in dubio præsumitur facta causa recreationis, vt dicam *inf. eff. 34. nu. 17.*

16 Limitatur 5. quñ procurasset de licentia Episcopi; ex quo Episcopus potest super hoc dispensare *Turrecrem. in c. peruenit, nu. 2. 86. dist. Innoc. in cap. 1. de obligat. ad ratiocin. Marian. Soc. iun. in c. cum essent, nu. 4. de simon.*

17 Limitatur 6. in causis miserabilium personarum, vt orfanorum, & viduarum, *c. 1. de postul. prælat. c. oĩbus 4. q. 6. cap. 1. ne cler. vel monac. vbi Anchar. latè nu. 1. Capr. reg. 95. num. 2. Fusc. in sing. lit. C, nu. 1. Alber. Galeatt. in Marg. iur. c. 1. nu. 6. Cæpoll. cons. 21. nu. 1. lib. 1. in ciuil. Io. Faber nu. 2. & Aretin. nu. 8. in d. §. præterea instit. de except. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 5. num. 14. in fin. Isidor. Moscon. de maiest. militant. eccles. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. negotia secularia cart. mihi 410.*

18 Limitatur 7. in Curia Romana, in qua ex tolerantia Sũmi Pontificis oẽs clerici exercent officiũ procurationis in ciuilibus tantum, *Octau. Vester. in prac. lib. 3. c. 4. Abb. n. 2. & Anan. n. 1. in c. cum essent de simonia vbi ẽt Soc. iun. nu. 2. Nauar. cons. 4. n. 4. in tit. de pecul. cler. in 1. to. cart. mihi 449. Marcbesa. in tract. de commiss. par. 2. c. 2. quarti capituli principalis, nu. 15. car. mihi 475.*

19 Limitatur 8. in causis amicorũ stricta amicitia coniunctorum *Innoc. in c. cum I, & A, de re iud. Rom. sing. 278. Hostiens. Io. Andr. & Anto. de Butr. in c. fi. de postul. Cæpoll. cons. 21. nu. 7. lib. 1. in ciuil.* vbi dicit, quòd idem procedit in monaco, qui potest esse procurator pro amico monasterii, cum multis aliis quos latè congessi *in tit. de effect. amicitiæ effect. 116. per totum.*

20 Limitatur 9. in clericis in minoribus constitutis, qui non sunt beneficiales, quia tales põt esse procuratores generales in iudiciariis, & hoc tàm in foro seculari, quàm ecclesiastico *Henr. Bobic in c. cũ pro cã, nu. 5. & 6. de procurat. Paul. de Cast. in l. militem, nu. 1. C. de procurat. Aret. in §. præterea, nu. 8. instit. de except. Flamin. Paris. in tract. de confiden. benef. q. 9. nu. 31.*

21 Limitatur 10. in causis ecclesiarum, vel cuiusuis loci pii *Abb. in c. in nostra, nu. 1. de procurat. Capra reg. 95. nu. 2. Fusc. in sing. in lit. C, nu. 91. Albert. Galeott. in Margar. iuris c. 1. nu. 6. Cæpoll. cons. 21. nu. 1. lib. 1. in ciuil. Io. Faber nu. 2. & Aret. num. 8. in d. §. præterea instit. de exceptio. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 5. n. 14. in fin.*

22 Limitatur 11. in personis coniunctis, *c. fin. in*

in princ.de postulan. vbi Innoc. Hostiens. Ancher. Albert. Galeott. in Margar. iur. c.1. nu.6. Capoll. d.cons.21.nu.3. Io. Faber.nu.2. & Aretin.nu.8. in eod. §. praeterea instit. de except.

23 Limitatur 12. & vlt. in omnib. illis personis, quae enumerantur *in l.1. §.fi. cũ quinque legibus sequent. ff. de postulan. ita Innoc. in c. fi. de postul.* vbi hoc ẽt tenet *Zabbarell. in 16.q. Capoll. d.cons. 21.nu.3. vers. quinto fallit lib.1. in ciuil.*

24 Et licet clericus non possit esse ꝓcurator, si tñ reperitur de facto esse ꝓcuratorem, gesta ꝑ eũ vti talẽ essent valida, si de hoc non opponat *Abb. in c. sacerdotibus, nu.3. ne cler. vel monac. Dec. in c. ad haec nu.12. de postul. Hiero. Ceuall. in Specul. pract. q̃õ. cõm. contra com. q.404.* qui allegat *gl. in l. filiusfamilias, §. veterani, ff. de procurat.* & dicit talẽ glosã esse cõiter approbatã *Iacobi. i l. seru°, num.5. C. de iud.* vbi dicit, quòd clerici malè faciunt acceptando similes procurationes, &c.

SVMMARIVM.

1 *Clericus non potest accusare laicum de aliquo delicto vbi veniret imponenda pœna sanguinis, lim. nu. 3.4.5.6. & 7. & cum protestatione non incurrit irregularitatem, & nu.8. & 9.*

2 *Accusatio dicitur genus illaudabile.*

10 *Protestatio contraria facto non releuat.*

11 *Protestatio releuat tantum quando clericus prosequitur suam iniuriam, secus suorum.*

12 *Clericus accusans cum protestatione habens animum protestationi contrarium an incidat in irregularitatem, num.13.*

14 *Clericus potest prosequi causã criminalẽ ciuiliter intentatam, & quid per viã exceptionis, nu.15.*

16 *Clericus potest accusare laicum de crimine ecclesiastico coram iudice ecclesiastico.*

17 *Iudex ex officio an possit reum accusatum à clerico cum protestatione punire quacumque pœna, & quid si sine protestatione, nu.18. & 19.*

20 *Clericus an possit alium clericum accusare, & quo casu incidit irregularitatem, nu.21.*

22 *Laici non possunt accusare clericos ẽt primae tonsurae, nu.23. lim. nu.24.25.26. & quid in criminib. exceptuatis, nu.27. & an oporteat, vt clericus sit de crimine diffamatus, vt possit accusari, nu.28. 29. & talis exceptio debet opponi ante litis contestationem, nu.30. & 33.*

31 *Exceptio quae opponitur contra personam agentis dicitur dilatoria.*

32 *Exceptio dilatoria dẽt opponi ante cõtestationẽ litis.*

DVODECIMVS EFFECTVS.

1 Duodecimus effectus clericatus est, ꝙ clericus non põt accusare laicũ de aliquo delicto, & praecipuè vbi pro delicto veniret imponenda pœna sanguinis, *c. nullus clericus 11.q.1. c. sacerdotes 2.q.7. Henr. Bohic in c. clericis, n.4. ne cler. vel monac. Abb. in c. cum P. Manconella, n.8. & 10. de accusat. Turrecrem. in c. sicut sacerdotes, nu.1. & 2. 2.q.6. & in c.1. n.1.6.q.2. Innoc. & Soc. n.18. in d.c. cum P. Manconell. D. Ioseph Cumia in trac. de synd. c.23. nu.27.* vbi dicit, ꝙ accusatio erit nulla si pars accusata de hoc se opponat *Decia. in trac. crim. par.1. lib.3. cap.16. nu.5. & c.10. Eugen. cons.76. nu.177. Frecc. in tract. de praesent. instrum. p.13.q. 1. nu.8.* multos, & multos congerit *Petr. Cened. in collect. iuris canon. p.2. collect. 12. nu.1. Lelius de*

2 *Zec. in tract. de priuil. eccl. priuil. 112. n.18. & priuil. 138. nu.5. & seq.* Et ad hunc effectum eã adducunt rõnem, quia accusatio dr̃ genus illaudabilis intentionis, *c. si qs Episcopus 2.q.7.* ideo clericus dẽt abstinere, *c. cum ab omni spe de vit. & honest. cler. Marian. Soc. iun. d. nu.18. Petr. Foller. super constit. Regni in tit. de episcop. & cler. c. item quod nullus, nu.2. cart. mihi 83. Marc. Anton. Eugen. cons.76. nu.177. & sequent. Lelius Zecch. d. priuil. 138. num.9.*

3 Limitatur Primo praedictus 12. effectus clericatus, vt non procedat qñ clericus accusando prosequeretur propriam, vel suae ecclesiae iniuriam, dummodo ex tali accusatione accusato non veniret irrogãda pęna sanguinis, tali namq; casu clericus admittitur ad accusandũ laicum, *c. cum sit generale de foro competent. c. praelatis de homic. in 6. c. olim de iniurijs c. granis de restit. spoliat. Turrecrem. in c. sicut sacerdotes, nu.4. 2.q.7. Foller. loc. sup. cit. nu.2. Lelius de Zecch. eod. priuil. 112. nu.18. & priuil. 138. nu.11. Soc. eod. nu.18. Decian. in tract. crim. p.2. lib.6. c.12. nu.3.*

4 Secus si veniret imponenda pęna sanguinis, q̃a tunc nec ẽt praedictis casibus clericus poterit accusare *Arch. in c. experiẽtiae, & in c. clericorũ 11.q.1. gl. in c. laicos in ver. laicos 11.q.7. Eugen. d.*

5 *cons.76. n.178.* Ideo qñ prosequit̃ propriã iniuriã, vel suae ecclesiae poterit laicũ accusare, vbi ꝑ crimine veniret imponenda pœna perpetui carceris, vel fustigationis, vel seruitutis, cuius loco hodie est pœna remigandi super triremibus, *c. si res 14.q.6. c. grauis depos. c. cũ multae 15.q. 5. not. Goffred. ĩ sum. in tit. de homic. n.13. cũ plurib. sequent. Arch. in c. postulasti, n.3. eo. tit. Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. itẽ ꝙ nullus, n.1. car. mihi 83. Clar. in §. fi. q.14 nu.3.* secus si cleri-

6 cus accusaret ad publicã vindictam, quia tunc non admittit̃ etiam ꝙ non veniret imponenda pœna mortis, sed alia, *ex supra proximè dictis Fel. in c. cum P. Mancònell. nu.1. ver. quartus casus de accusat. vbi etiam Abb. nu.8. & 10. Anch. in c.2. nu.1. de homic. in 6. Turrecrem. in c. sicut sacerdotes, nu.3. & 5. 2.q.6. Bolognet. in l. non solum, §. morte, nu.122. ff. de oper. noui nuntiat. Soc. in d.c. cum P. Manconella, nu.18. Foll. eod. num.1. Lelius Zecch. in t. act. de priuil. eccl. priuil. 138. nu.7.*

7 Limitatur 2. vbi clericus accusaret laicum cum ꝓtestatione canonica, hoc est, ꝙ non intendit accusare ad hoc, vt pœna sanguinis imponatur iuxta *tex. in c. prælatis de homicid. in 6.* tunc enim clericus admittitur ad accusãdum laicum ꝓ propria, vel suorũ iniuria ẽt ꝙ veniret imponenda pœna sanguinis ex natura delicti, de quo accusat *Lelius Zecch. in tract. de priuil. eccl. priuil.* 138. *nu.* 12. *Foller. super const. Regni in tit. de episc. & cler. c. item ꝙ nullus, nu. 2. car. mihi* 83. *Marian. Soc. iun. in c. cum P. Manconell. n.* 18. *de accusat.* vbi dicit, ꝙ pôt accusare cũ ꝓtestatione ꝙ non intendit accusare ad vindictã, vel ad pęnã sanguinis, sed solũ ꝓ suo iure conseruando, & emẽdatione rerũ suarum, & dicit ꝙ isto
8 casu melius est, vt clericus cum agere intẽdit, dicat cõqueror de tali, quàm accuso talẽ, & ꝙ si accusat cum tali ꝓtestatione non incurreret in irregularitatem, si ex tali accusatione accusatus puniretur pęna sanguinis, idem *Soc. in c. ad audientiam, nu.* 256. *de homicid. Fider. Scot. cõs.* 16. *n.* 1. *lib.* 6. *to.* 1. *Cumia tract. de synd. c.* 23. *n.* 26. *Intrigl. in tract. de casib. conscient. cas.* 10. *n.* 28. vbi alios allegat *Eugen. cons.* 76. *n.* 180. *Clar. in §. fi. q.* 14. *n.* 3. vbi dicit ꝙ hãc cauthelã vidit sepissime obseruatã *Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 10. *nu.* 3. *Hẽr. Bobic in c. postulasti, n.* 2. *de homic. Bellamer. cons.* 14. *n.* 5. vbi dicit ꝙ tunc demum tenẽ talẽ ꝓtestationem emittere, qñ credit, vel credere dẽr, ꝙ delinquẽs non pôt verisimiliter condẽnari sine sanguinis effusione, at si contrarium crederet, vt qa ita cõsuetum erat obseruari, nõ tenetur aliquam protestationem præmittere.

9 Sublimitatur Primo hęc limitatio vbi accusatio tenderet, & concluderet ad pęnã mutilationis, vel mortis, vt qa dixerit ꝙ vult vt accusatus puniaẽ pœna ordinaria delicti, tali nãq; casu licet sibi quocumq; modo ꝓtestatus fuerit non euitabit irregularitatem *Henr. Bobic in*
10 *c. postulasti, n.* 1. *de homic.* Et ratio est, quia tunc protestatio esset contraria facto, quæ non releuat protestantem *Bologn. in l. vinum, nu.* 2. *verf. & idem videtur si cert. pet.*

11 Sublimitatur 2. vt dicta protestatio non operetur, nisi vbi clericus prosequitur suam iniuriam secus si suorum *Franc. in cap.* 2. *in princ. de homic. in* 6. *Eugen. d. cons.* 76. *nu.* 184.

12 Quæro iuxta præsentem limitationem, qd si clericus accusans cũ tali ꝓtestatione habuerit animum ꝓtestationi contrarium, an si tũc accusatus puniret pęna mortis, vel mutilationis mẽbri, ipse accusans incidat in irregularitatẽ, & dico aut quęris in foro fori, aut in foro poli, qa si in foro fori, & in eo non erit irregularis *Couarr. in clem. si furiosus p.* 2. §. 4. *n.* 3. *de homic. Fel. in c. postulasti eod. tit. Intrigl. in tract. de ca-*
13 *sib. consc. cent.* 1 *cas.* 10. *n.* 29. Aut loquiẽ in foro poli, & in eo erit irregularis quò ad Deũ *Salze. in add. ad Bern. Diaz. in pract. c.* 98. *n.* 15. *Viuald. in Cãdelabr. aur. in tit. de irregul. ex homic. volunt. nu.* 242. *Nauarr. in manual. confess. c.* 27. *n.* 226. *Maur. Ant. Birarduct. in sum. Corona confessorũ, lib.* 2. *tit.* 1. *q.* 46. *Sim. Maiol. in tract. de irregular. lib.* 5. *c.* 48 §. 6. *n.* 4. *Petr. Cened. in collect. iur. canon. p.* 2. *coll.* 12 *n.* 2. vbi testaẽ ꝙ hęc est magis recepta Doctorũ sñia, *Eugen. d. cõs.* 76. *n.* 183. q dicit, ꝙ huiusmodi protestatio non sufficit in foro conscientię.

14 Limitatur 3. in cã criminali ciuiliter intentata, qa tunc cessat rõ pęnæ sanguinis, nã clericus pôt suum interesse ꝓsequi ciuiliter *Archi. in c. clericũ, il* 2. 11. *q.* 1. *c. olim & ibi Abb. in* 3. *not. de iniur. D. Cumia in trac. de synd. c.* 23. *n.* 26. *Marc. Eugen. cons.* 76. *n.* 179. *Henr. Bobic. in c. postulasti, nu.* 3. *de homic. Goffred. in sum. in tit. de homic. n.* 11. *Decian. in tract. cri. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 10. *n.* 4. *Alb. Mandell. cons.* 617. *n.* 2. *lib.* 3. *vbi nu.* 1. ponit formam qũo sit concipienda petitio ꝓ consequẽdo interesse, & ibi *Anibal. in add. in lit. A*, dicit quòd quælibet iniuria est pretio extimabilis.

15 Limitatur 4. nisi per viam exceptionis clericus crimen opponeret, quia hoc facere potest etiam si pro crimine oppositio veniret imponenda pœna sanguinis not. *omnes in c. super his de accusat.* & voluit *Io. de Anan. in c. cum P. Manconell. in fin. eod. tit. Decian. d. c.* 10. *nu.* 5.

16 Limitatur 5. vbi clericus accusaret laicũ de crimine ecclesiastico corã iudice ecclesiastico, vt puta de sacrilegio *Abb. in c. de cætero in* 1. *not. vbi ẽt. Fel. nu.* 1. *ver. fallit dupliciter, & nu.* 2. *verf. item in quantum, de testib. Turrecrem. in c. sacerdotes, nu.* 2. 2. *q.* 6. *& in c.* 1. *nu.* 9. 11. *q.* 1.

17 Et licet clericus accuset laicũ cum prædicta ꝓtestatione, vel agat ciuiliter ad dãnum, nihilominus iudex ex officio poterit si delictum sit tale, reũ punire quacũq; pœna ẽt mortis *Alb. d. cons.* 617. *n.* 16. & tunc clerico accusanti nihil est imputandũ, nec in irregularitatem incidit *Goffred. in sum. in tit. de homicid. nu.* 12. *Decian. in*
18 *tract. crim p.* 1. *lib.* 3. *c.* 10. *n.* 4. sed si accusaret in casibus sibi permissis omissa prædicta ꝓtestatione, & ex tali accusatione postea sequereẽ homicidium, vel mẽbri mutilatio, vt qa iudex condẽnaret talẽ accusatum ad mortẽ, tunc clericus efficeretur irregularis *Arch. in c.* 2. *n.* 1. *de homic. in* 6. *Couar. in clem si furiosus, p.* 2. §. 4. *n.* 1. *de homic. Intrigl. in tract. de casib. consc. cas.* 10. *nu.* 27. *Clar. in §. fi. q.* 14. *n.* 3. *Lelius Zecch. in tract. de priuil. eccl. priuil* 112. *nu.* 18. *Petr. Cened. in collect. iu-*
19 *ris can. collect.* 12. *n.* 1. vbi ad materiã multos ac multos congerit; quã conclusionẽ intelligas ꝓcedere vbi ex natura delicti veniret imponẽda pęna sanguinis, secus si fuisset talis pęna de facto imposita per iudicẽ per imperitiã, vel seuitiã, qa tunc accusans non fit irregularis, ita *Arch. loco iã dicto* vbi allegat *tex. in l. si p imperitiã, ff. de euict. & in l. q cũ maior, §. fi. de bon. libert.*

Quæ-

20 Quæro an clericus possit clericũ accusare, & distinguendũ esse puto hoc mõ, aut vult clericũ accusare de delicto, ꝑ quo ẽt clericus puniẽ pęna vltimi supplicitij, vt est de assassinio, vel falsificatione literarũ Sũmi Pontificis, & tunc puto quod non, qa si sequereẽ condẽnatio effi ceretur irregularis, aut de alio delicto, & tunc (ẽm *Leliũ Zecch in trac. de priuil. eccl. priuil.* 138. *n.* 13.) iterũ est distinguendum, aut sunt bonæ famæ, & tunc admittuntur ad accusandum ẽt eorũ superiores, *c. ex parte de accusat.* si vero sunt malæ famæ, nõ admittuntur, *c. cũ dilecta eo. tit. de accusat.* quã distinctionem posuit ante eum *Anch. in c. cũ P. Manconell. de accusat. n.* 8. *Roffred. in trac. de iud. p.* 6. *rub. de laicis, q repelluntur ab accusat. cler. nu.* 3. *car. mihi* 547. Sed *Decian. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 10. *nu.* 1. ponit simpliciter regulã affirmatiuã, ꝑ qua allegat *tex. i c. ex parte, & in c. licet & in c. veniẽs, & totũ tit. de accusat.* & eãdem limitat duobus modis. Primo in oĩbus casibus, in quibus quis de iure ciuili repellitur ab accusatione, *c. de accusationib.* 3. *q.* 5.

Secundo nisi minor clericus vellet accusare maiorem ita habetur *ibi nu.* 19. & 20. vbi latè examinat istas limitationes, ideo ad ibi dicta me remitto.

21 Vnum tñ non puto ommittendum. s. quod in delictis exceptuatis quilibet clericus admittitur ad accusandum alium clericum, ideo in eis minor poterit accusare maiorem, & etiam malæ famæ, non diffamatus *Lelius Zecc. d. priuil.* 138. *nu.* 13. *Decian. d. c.* 10. *nu.* 18.

22 Et sicut clerici non pñt accusare laicos ita e contra laici nõ poterunt accusare clericos, *c.* 2. 3. & 4. 2. *q.* 7. *c. Beatus* 6. *q.* 1. *c.* 2. 11. *q.* 1. *c. de cetero de test. c. cũ P. Manconell. de accusat. c. laicos* 2. *q.* 7. *Cæs. Lãbert. in trac. de iur. patron. lib.* 3. *art.* 2. *secunda q. princ. Monal. cõs.* 2. *n.* 13. & 14. & *cons.* 70. *nu.* 21. & *cons.* 162. *n.* 1. *lib.* 2. *Roffred. in tract. de iud. p.* 7. *rub. de laicis, qui repel. ab accusatione clericorũ n.* 1. *car. mihi* 547. *Spec. in tit. de accusat.* §. 3. *nu.* 2. & 3. *Abb. in c. ex parte n.* 5. *de test lib.* & *in c. nullus in fi. de accusat. Decia. in tract. crim. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 10. *num.* 6. vbi adducit decem rationes ꝑ isto effectu *Mandos. cons.* 58. *num.* 6.

23 Ampliat ista conclusio, vt hẽat ẽt locum in clericis primæ tõsuræ, qui nec ipsi poterunt à laicis accusari, *Fel. in c. de cætero num.* 1. & 10. *de test. Corsett. in suis singul. in verb. accusatio per tot. Gramm. voto* 33. *num.* 5.

24 Limitatur 1. prędicta cõclusio, si laicus suã, vel suorum ꝓsequitur iniuriam, qa tunc clericum accusare poterit *Spec. d.* §. 3. *nu.* 3. *Roffred. præcit. n.* 1. *c. de cætero, vbi oẽs scribent. de test. Card. Alex. in c. de accusatione, n.* 146. & *seq.* 2. *q.* 8. *gl. in c. cum P. Manconella in ver. laicus vbi Abb. n.* 5. & 6. *de accusa.* & *ibi ẽt Butr. n.* 8. *Hostiens. n.* 1. & *seq. Anch. n.* 8. *Io. Andr. n.* 3. & *Innocẽt. n.* 4. *Henrich. Bobic in d. c. de cætero, n.* 8. & *Imol. n.* 1. & 2. *de test. Monald. cõs.* 2. *n.* 2. & *cõs.* 75. *n.* 6. & *cõs.* 137. *n.* 9. *li.* 2. *Decia. d. c.* 10. *n.* 7. *Foller. latè in pract. crim. cano. c.* 4. *de accus. porrecta n.* 43. & *seq. car. mihi* 47.

25 Primo ampliat ista limitatio, vt isto casu non solum possit illum accusare, verũ ẽt quęrelare *Fel. in l. ea quidẽ, n.* 7. *de accus. Bart. in l. Diuus, n.* 7. *ff. de custod. reorum*, vbi ait ꝙ is, q põt accusare, põt ẽt denũtiare *Monald. cõs.* 2. *nu.* 4. *lib.* 2.

26 Secundo ampliaẽ vt non solũ possint in isto casu clericum ciuiliter accusare, verũ etiã criminaliter *Præposit. in c. laicos* 2. *q.* 7. *Maria. Soc. in d. c. cũ P. Manconel. n.* 5. *de accusat. Decia. d. n.* 7. quidquid alij tenuerint in contrarium.

27 Limitaẽ 2. in criminibus exceptuatis, in qbus permittiẽ laicis accusare clericos, dummodo ad accusandum ex bono zelo fuerint moti, & nõ ex odio, & sint bonæ opinionis, & famæ, si clericus de crimine non fuerit prius diffamatus, sed si accusans isto casu esset malę opinionis tunc non admittiẽ, nec audiẽ, nisi clericus accusatus sit ẽt malæ opinionis, & famæ, *Abb. in c. cũ P. Mancõnel. n.* 5. & 6. *de accus. vbi ẽt gl. in ver. laicis Ant. de Butr. n.* 8. *Hostiens. n.* 1. & *seq. Io. And. n.* 3. *Innoc. n.* 4. & *Ancher. n.* 8. *gl. in Sũm. in verb. q vero* 2. *q.* 7. *Henrich. Bobic in c. de cætero, n.* 8. & *Imol. n.* 1. & *seq. de test. Foller. loco proximè citato Fel. in d. c. de cætero n.* 9. *vers. limita* 6. *Decia. cons.* 8. *nu.* 2. *lib.* 1. & *in tract. crim. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 10. *n.* 8. *Roffre. in rub. supra citata, n.* 1. *Hartim. Hartamar. in lib.* 2. *pract. Forens. tit.* 1. *obseru.* 14. *n.* 8. *Cirillus in summ. crim. in tit. de hijs, qui accusare, vel accusari non poss.* §. 4. *n.* 2. *Frã. Monald. cons.* 28. *nu.* 21. *lib.* 1. & *cons.* 70. *n.* 21. & *cons.* 75. *n.* 7. & *cons.* 162. *n.* 2. *lib.* 2. *Hier. Ceuall. in Specul. pract. quæst.*

28 *com. contra comm. q.* 649. vbi dicit, quod s. nuper est necessarium, vt clericus sit de crimine diffamatus, ad hoc vt laicus possit illũ de eo accusare. Crimina aũt exceptuata, in qbus laicus potest accusare clericum, sunt hæresis, vt *in c. sacerdotes*, 2. *q.* 7. & *not. in c. oẽs eadem causa*, & *quæst.* Simonia, *c. tanta, vbi hoc not. scribent. de simonia* crimen læsæ maiest. *c. fine* 28. *q.* 3. Sacrilegium, *c. qui autem* 17. *q.* 4. Dilapidatio bonorum ecclesiæ *c. non licet* 12. *q.* 2.

29 Limitat 3. vbi crimẽ esset notorium, ita videtur tenere *gl. in c. ex parte de testibus*, *Ant. de Butr. nu.* 13. *ver. ad primum*, dicit ꝙ laicus, tunc poterit accusare clericum de crimine notorio qñ de eo Crimine fuit prius infamatus de qua limitatione latè scribit *Decia. d. c.* 10. *nu.* 10. 11. 12. & 13. ad cuius dicta me remitto.

30 Et ꝓ complemento pñtis materiæ, nec ommittã dicere ꝙ cũ hæc exceptio ꝙ laici nõ admittunt ad accusandum clericos, dẽt opponi ante litis contestationem, & si postea opponeret nõ redderet iudicium nullũ *glos.* & *oẽs scribent. in c. ex parte de test.* & *in c. super ijs de accusa.*

Maria.

Maria. Soc. in c. cum P. Mancon. n. 6. in fi. eo. tit. Decia. d. c. 10. n. 16. & rō est, q̃a oīs exceptio, q̃ opponit̃ contra persona agẽtis dr̃ dilatoria *Process. iud. ti. 15. n. 29. Scaglio. super Rit. M. C. V. post Rit. 305. in ver. dilatoriæ car. mihi 236. Cauagnol. Decr. 2. §. 7. n. 6. Bellon. cõs. 26. n. 8. Marãt. p. 6. mem. 19. n. 1. & 3. Doct. aduoc. lib. 3. c. 16. n. 18. Villalobs in lit. E. n. 103. Muscat. pract. ciuil. car. 158. n. 9. & 17.*

31

32 Ideo tamquã exceptio dilatoria opus est, vt opponat̃ ante litis contestationem, *l. exceptionẽ, & ibi Doct. C. de probat. l. Pomponius §. rathi, de procurat. l. ita demũ vbi scribent. C. de procurat. Marant. in 4. mem. 9. p. n. 8. Rebuff. de except. n. 9. vers. & istas quis debet Io. de Deo. in doctrina aduocat. li. 3. c. 16. n. 18. Villalob. in lit. E. com. opi. n. 103. Muscatell. in pract. ciuil. p. 3. in gl. in verb. dilatorias, n. 9. & 17. f. 158. Cumi. sup Rit. c. 25. n. 37. c. 3. n. 17.*

33 Item non puto ommittendum q̃ in casib. in quibus laicus admittitur ad accusandũ clericum, ipse laicus accusans dẽt esse talis, q̃ saltim actu possit ascendere ad illum ordinẽ, in quo reperitur constitutus accusandus, *c. ipsi Apostoli, in fin. 2. q. 6.* de qua conclusione vide omnino *Decia. in tracta. crim. p. 1. lib. 3. cap. 10. num. 15.* vbi pulchrè.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt esse officiales inter laicos, nec iustitiam administrare, n. 3. 4. 5. & 6.*
2 *Clerici debent versari circa vitam contemplatiuam, & non habere curam de rebus mundanis.*
7 *Clerici possunt esse consiliarij Principũ secularium, sed non assessores, n. 8. & an Delegati, n. 9. & 10.*
11 *Clericus an possit esse arbiter inter laicos.*

DECIMVSTERTIVS EFFECTVS.

1 DEcimus tertius effectus clericatꝰ est vt clerici non possint esse officiales, neq. iudices inter laicos, *c. sacerdotibus, & c. sed nec, ne cler. vel mona. Zec. in tract. de priuil. eccl. priuil. 132. n. 10. Ias. in rub. ff. de offi. eius cui manda. est de iurisd. n. 6. Rebuff. in concordan. Gall. in rub. de coll. §. 1. in gl. in verb. Metropolitana ver. nullus Episcopus Cabell. super cõstit. Egid. lib. 3. c. 20. gl. vnica n. 4. car. mihi 175. Carpa. super c. Regni Neapol. c. 19. in addit. n. 14. car. mihi 80. Masullus in addit. ad Capic. decis. 66. n. 2. Paris. in tract. de confident. q. 9. n. 35. Brun. cons. 97. nu. 4. Imbri. in trac. de iudice Regni in præfat. n. 34.* quod nouissimè est dispositum *per Concil. Trid. sess. 6. c. 1. vers. ac nihilominus.* Et huic effectui multas adducunt rõnes, quarũ Prima est, quia nõ conuenit officio sacerdotis, vt in palatijs, magis certet, quàm in ecclesia, *c. conuenior, §. vtinã 23. q. 8.* Secunda quia clerici debent versari circa vitam contemplatiuam, & non habere curam de rebus mundanis, nisi quatenus necessaria sunt ad corpoialem vitam, *c. si quis obiecerit 1. q. 1. Paris. d. c. 9. n. 36.* Tertia q̃a nemo militans Deo implicat se negotijs secularibus, *c. 2. & c. sed nec, ne cler. vel monac. Imbria. in præfat. p̃dicta n. 35.* vbi dicit, quòd militantes in militia cælesti non debent alijs vinculis alligari, vnde à diuinis retrahantur, cum ipsis non liceat militare Deo, & Mundo *Molin. de iust. & iur. trac. 2. disput. 108. vers. an vero interesse car. mihi 394.* q̃ etiam dicit q̃ seculares milites seculari militię student, & milites Christi vacãt orationibus, quæ omnia ipse desumit *ex capit. reprehensibile, & ex c. quod casu 23. q. 8.* Quartum, & vltimam adducunt rationẽ, q̃a non possent per superiores puniri si in tali officio deliquerint, vt latè probaui *supra eff. 1. lim. 7. n. 848.* & voluit *Imbr. in tract. de iudice Regni in præfat. n. 37.*

3 Ampliatur 1. prędictus 13. effect. & in tantũ dico esse verum vt nullum genus iustitię publicæ pro secularibus administrare possint *Abb. in c. clericis, §. 1. ne cler. vel monac. & in c. sed nec, n. 1. 2. 5. 6. & 14. eod. tit. Diaz in pract. canon. c. 56. Simon Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 5. n. 15. in fi. l. colonos la 2. vbi hoc notat Rebuff. n. 2. de agricol. & censit. lib. 10. Rodoan. de spol. q. 2. n. 28. Marc. Solon Paz. in ll. Taur. in l. 2. nu. 77.*

4 Ampliatur 2. vt hic effectus habeat ẽt locum in minoribus tantum constitutis *est tex. & ibi hoc not. Abb. in c. clerici in 2. not. de vit. & honest. cler. Matth. Brun. consil. 97. num. 4.*

5 Ampliatur 3. in militibus Hierosolimitanis, quia ex quo ipsi sunt veræ p̃sonæ ecclesiasticæ, vt latè ex multis deduxi *supra effect. 1. ampl. 16. n. 109.* sequit̃ vt nec ipsi possunt esse officiales temporales *Iul. Cæsar Imbr. in d. tract. de iud. Regn. in præf. num. 42.*

6 Ampliatur 4. & vltim. vt nec possint esse Vicereges, vel Locũtenẽtes alicuius Principis secularis, nec sub sua cura habere aliquã Ciuitatem, *c. sæpe Principes 23. q. 8. Abb. in c. sed nec, & in c. clericis, §. 1. ne cler. vel monac. Corset. in tract. de potest. Regia in 5. p. q. 93. Diaz in pract. canon. c. 56. Foller. super cõstit. Regni in tit. de episc. & cler. c. clerici quoq. n. 11. car. mihi 51. Alba. in lucubrat. ad Bar. in l. filius familias §. veterani, n. 1. ff. de procurat. Paris. in tract. de confiden. benefic. q. 9. n. 37. Cened. in collect. iur. canon. p. 2. collect. 61. nu. 4.* vbi p̃pè infinitos adducit, & cæteris melius *Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 5. n. 15.* vbi dicit, quod clerici fungẽtes vice Principis, vel habẽtes administrationẽ alicuius Ciuitatis vix poterũt euitare irregularitatẽ ob vindictã sãguinis, q̃ vel ipsi forsan exercebũt, aut exerceri approbabunt, & multa alia circa hoc scribit.

7 Limitat̃ 1. prædictus 13. effectus, vt licet clerici nõ possint esse iudices, vel officiales Principis laici ordinarij, poterunt tñ esse consiliarij

rij Principum, & hoc hēt locum, tàm in clericis simplicibus, q̄ in beneficiatis ēt si sint Episcopi, & Cardinales, ꝑut in isto Regno in quo oēs Archiepiscopi, & Episcopi dicunt cōsiliarij *Fab. de Ann. conf. 122. n. 30. lib. 2.* qui loquit in Regn. Neapol. idem esse *Abb. in c. clerici ne cler. vel monac. in c. sed nec eod. tit. Bertach. in reper. in ver. clericus potest, Rodoan. in tract. de spol. eccl. q. 2. n. 28. Menoch. de arbit. cas. 537. n. 10. Cabell. super consti. Egid. lib. 3. c. 20. gl. vnica, nu. 4. car. mihi 175. Iul. Cæsar Imbria. in tract. de iudice Regni, p. vlt. n. 30. Foller. in d. c. clerici quoq; n. 17. Sim. Maiol. eod. c. 5. n. 16.* vbi dicit, ꝙ licet hoc sit laudabile, nihilominus est intelligēdū circa prudēs Reipublice regimen, & populorum in officio continendorū ꝓuidentiā allegat *Bal. in Auth. habita, C. ne fil. pro patre, & Abb. & Io. And. in d. c. clericis, & Diaz. in pract. c. 56.*

8 Et licet clerici possint esse Consiliarij Principū (vt dictū est) nihilominus non poterunt esse assessores iudicis laici *Spec. in tit. de offi. assess. §. debet ver. sed nūqd Ias. & Purpur. n. 69. in rub. ff. de offi. assess. Dec. in repet. c. decernimus, n. 140. de iud.* quod tamen intelligas qñ esset assessor gñalis in oīb. causis, secus si esset assessor particularis in vna causa tantum vel pro ciuilibus tantum ita *Spec. Purpur. & Dec. in locis supra proxime citatis.*

9 Limitat 2. vt licet clericus nō possit esse iudex, vel officialis Principis laici inter laicos ordinarius, poterit tñ esse delegatus ad vnā cām, vel ad certas cās *Abb. in d. c. sed nec n. 5. per tex. in c. Archiepiscopatu de raptor. Alex. conf. 77. n. 6 ver. non obstat ēt, vol. 2. Vant. in tra. de nulli. rub. de null. sent. ex defectu iurisd. deleg. n. 68. Cald. cōs. 6 in tit. de offi. deleg. Dec. in c. 2. n. 7. de iud. vbi ēt Rip. n. 46. & 47. idem Dec. in c. cōstitutus, in princ. de appel. Rodoa. in tract. de spol. eccl. q. 2. n. 28. Clar. in §. fi. q. 41. n. 8.* vbi testat de comm. opi. & dicit, ꝙ hæc limitatio ꝓcedit ēt in cā criminali, sed ꝙ patit multas restrictiones *Claud. Tutius allegat.*

10 *19. n. 3.* sed quoad causam criminalem intelligas, vt in ea possit esse delegatus qñ non veniret infligēda pœna sanguinis; quia si ipsa esset imponēda, clericus in tali cā nō possit esse delegatus; ex quo efficeret irregularis, *c. clerici, de vit. & honest. cler. c. clericus vbi hoc not. Abb. & cæteri omnes ne cler. vel monac. Euge. conf. 26. nu. 63. Moscon. in tract. de maiest. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. iudicare in causa sanguinis car. mihi 411. Port. conf. 7. n. 27.* sed qa de ista limitatione immo de toto isto effectu dixi latè *sup. eff. 1. ampl. 73. num. 504.* ideo nec iterum repetam, sed ad ibi dicta me remitto.

11 Sed an clericus possit esse arbiter inter laicos, vide quæ latè scribunt *Blanc. in tractat. de compromiss. quest. 2. num. 3. Horat. Carpa. in statut. Mediol. p. 1. c. 15. num. 128. & 157.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt torqueri pro quouis delicto, nisi fuerint valde diffamati, n. 2. & si quid fuerint accusati de crimine læsæ maiestatis, n. 3. & 4. & cōtraria consuetudo non valet, n. 5. lim. nu. 6. & 9. sed per suum superiorem tantum, num. 16. absque metu irregularitatis, num. 17.*

7 *Fama, seu diffamatio debet concludetur probari, vt clericus possit torqueri, num. 8.*

10 *Fama sola non facit inditium ad torturam.*

11 *Iuditia vrgentia, & maiora requiruntur ad torturam clerici.*

12 *Clericus quando dicatur diffamatus de delicto, vt possit torqueri.*

13 *Clericus quando torquetur non potest interrogari, nisi de delicto, ꝓ quo est diffamatus, & ad sūt inditia.*

14 *Tortura debet irrogari clericis leuiter, non sicut laicis, num. 15.*

18 *Clericus pro testimonio ferendo non potest torqueri etiam si sit ab alijs vocatus.*

DECIMVSQVARTVS EFFECTVS.

1 Decimus quartus effectus clericatus est, vt clerici non possint pro quouis delicto torqueri, nisi de tali delicto fuerīt valdè diffamati *Abb. in c. cum in cōtemplatione de reg. iur. Alex. in l. fi. ff. de qō. Marf. sing. 55. Paz. in pract. p. 5. to. 1. c. 3. §. 12. n. 43.* vbi testatur de comm. opi. *Simanc. de Cathol. instit. tit. 52. n. 23. Neuiz. conf. 59 nu. 11. Didac. Perez in l. 1. tit. 3. lib. 1. ordinamen. Gigans cōs. 107. n. 8. Diaz in pract. c. 135. in princ.* vbi ēt asserit hanc esse comm. opin. *Ruy. conf. 7. n. 7. lib. 5. Cassan. super consuet. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 6. Passett. conf. 180. n. 12. Gargias reg. 226. n. 91. Ant. de Padill. in l. 1. n. 9. C. de iur. & fact. ignor. Cancer. in qō. crim. q. 11. nu. 1. in fi.* vbi dicit, ꝙ ab ista opinione non est recedendum, tū in consulendo, tum ēt in iudicando *Salzed. in add. ad Diaz d. c. 135. in litt. A.* vbi alios allegat, & dicit *Hier. de Ceuall. in Spec. pract. qō. com. contra com. q. 619. nu. 2.* qui alios congerit, & testatur de comm. opi. *Marf. in pract. crim. §. nunc videndum, n. 51.* q dicit, quod nunq̄ dēt torqueri, nisi alias sit infamis, & alios allegat, *& in repet. rub. ff. de fideiuss. n. 148. Monald. conf. 137. n. 15. & 16. lib. 2.* multos alios allegat, & iterum *conf. 72. n. 51.* vbi dicit, ꝙ hæc conclusio cōiter approbatur, *& cōs. 102. n. 17. & conf. 1. n. 77. lib. 1. Borell. super pragm. odia litium, §. 1. gl. 3. n. 240. Alciat. conf. 16. n. 11. lib. 7. to. 2. Brun. à Sol. in compend. resolut. proposit. iur. in verb. clericus, Scapp. in tract. de iur. non script. lib. 1. c. 8. n. 1. & c. 9. nu. 1. 2. & 3.* vbi dicit, ꝙ clerici circa torturam habent infinita priuilegia *Mascard. concl. 497. n. 8. Celsus Vgo conf. 62 n. 10. Fusc. in sing. in lit. C. n. 97. Granut. Teorem. 18. n. 1.* vbi mul-

multos allegat, & testatur de com. opi. *Paris. de Put. in tract. de syndicatu, in verb. tortus, c. 3. nu. 8. car. mihi 341. Clar. i §. fi. q. 64. n. 23.* vbi pluries testat de com. opi. & ibi *Zaccar. in add. in lit. E.*

2 Ampliat 1. iste effectus, vt procedat, tàm in clericis cõstitutis in sacris, q̃ minoribus, & ẽt in prima tonsura *Celsus Vgo consil. 62. num. 10. Paul. Granut. Teorema. 18. num. 2.*

3 Ampliatur 2. etiã si clericus esset accusatus, vel inquisitus de crimine læsę maiestatis *Card. in c. cum in contemplatione, col. 4. circa princ. de reg. iur. Gigans in tract. de crim. læs. maiest. tit. quomodo, & per quos q. 28. nu. 4. Boer. dec. 163. nu. 6.*

4 Ampliatur 3. vt iste effectus ꝓcedat, & locũ sibi vendicet ẽt si contra clericu non diffamatum adessent ẽt mile inditia, quæ alias essent sufficientia ad torturam, nam ꝑpea non poterit subijci torturę, nisi adsit ẽt diffamatio *Abb. Antiq. in c. grauis de deposit. Abb. in d. c. cũ in contemplatione, col. 2. vers. ex hoc de reg. iur. Io. And. in c. 1. col. 8. de cler. percuss. Fel. in c. veniens, il 1. n. 4. ver. vltimo nota de test. Mars. in pract. §. nunc videndum, n. 51. & in repet. rub. ff. de fideiuss. n. 148. Monald. cons. 150. n. 72. & cons. 1. nu. 77. lib. 1. & cons. 173. n. 15. lib. 2.* qui dicit, q̃ licet mille inditia extarent, adhuc clericus non poterit torqueri, & n. 16. quod nullum genus inditiorũ est sufficiens ad torturam, & vtrobiq; multos alios allegat *Borel. in repet. prag. odia litiũ, §. 1. gl. 3. n. 241. Gramm. voto 11. n. 15. Mascard. in tract. de probat. concl. 352. n. 5. & concl. 350. n. 14. Boer. dec. 163. n. 6.* Et licet contra hanc ampliationẽ tenuerit *Granutius, & alij* per eũ relati *Teorem. 18. n. 5. & 6.* nihilominus ab ipsa ampliatione credo quod nõ sit recedẽdũ, nisi clericus esset tam malæ opinionis, & famæ, & ita solitus delinquere, vt de eo omne malum argui posset, quia esset magna pietas cum talib. vti rigorositate, & aliquando excedere.

5 Ampliatur 4. & vlt. vt nec ẽt valet cõtraria consuetudo permittens, clericos posse torqueri non præcedentẽ diffamatione, *l. omnes indices vbi Bart. C. de decur. lib. 10. Mars. in l. editum, n. 3. & seq. ff. de qõ. Simo. de Pret. cons. 36. n. 8. Monald. cons. 162. n. 13. & 14. lib. 2. & cons. 1. nu. 78. & 80. lib. 1.* & vtrobiq. multos alios allegat, & recenset multa loca, in quibus adest talis consuetudo, prout multa etiam recenset *Granut. d. Teorem. 18. num. 4.*

6 Limitatur modo dictus 14. effectus, vt non procedat in crimine assassinij, quia contra clericum prosequutum de assassinio põt procedi ad torturam ex legitimis inditijs ẽt quòd nondum sit diffamatus *Zaccar. in addit. ad Clar. q. 64. n. 24. in lit. G,* & ad hoc faciunt dicta per *Decia. in tract. cri. lib. vlt. c. 30. nu. 36.*

7 Et quia fundamentum principale, ex quo clericis tortura inferri põt, est fama, seu diffamatio delicti, ideo ipsa concludenter, & ante oĩa est probanda *Cabel. milleloq. 856. nu. 4. Compost. in c. 1. n. 22. de translat. episc. Monald. cõs. 102 n. 18. li. j. Gran. d. Teor. 18. n. 2. circa med.* vbi alios

8 allegat. Quæ infamia, seu diffamatio delicti quõ sit ꝓbanda ad hoc, vt sit vera diffamatio, & operet propriũ effectum famæ, ponũt *Clar. in §. fi. q. 6. per tot. & ibi tenet Baiard. in add. per totum, Pet. Cabal. in resolut. crim. cent. 2. cas. 200. nu. 131. & seq. Mascard. de probat. concl. 748. nu. 8. &*

9 *seq.* & cætera melius ac latius *Farin. in trac. cri. q. 47. in 3. & 4 inspect.* Et dicã latius *in meo trac. de effectibus famæ in præud.* Et licet (vt dixi) clericus non possit torqueri, nisi sit prius de delicto diffamatus, attñ aduertendum est, q̃ ex sola diffamatione nõ poterit torturæ subijci, sed debent ẽt concurrere alia inditia *Crot. cons. 33.*

10 *n. 4. lib. 1.* & rõ est, quia fama, seu diffamatio sola regulariter non facit inditium ad torturã, not. *in c. 1. de appel. & in c. veniens, de test. Alcia. in c. pernitiosam, n. 45. de offi. ordin. Fulu. Patian. in tract. cui incumbit onus probandi, lib. 1. c. 50. nu. 99. Caball. d. cas 200. nu. 134. Baiard. in d. add. ad Clar. q. 21. n. 1. Farin. d. q. 47. n. 3. cum multis seq.* & di-

11 cã ẽt *in d. tract. de effect. famæ*; Immo contra clericum requiruntur multo maiora, & vrgẽtiora inditia ad inferẽdam torturã, q̃ contra laicũ; quia sacerdotalis, siue clericalis dignitas non parum excludit pſumptionem delicti *Farin. in tract. crim. q. 41. n. 9. Granut. d. teorem. 18. n. 5. & 6. Monald. cons. 1. n. 78. lib. 1. Franc. Cason. in tract. de*

12 *tormen. c. 11. n. 7. & seq.* Et clericus tunc dr̃ diffamatus de delicto ad hoc, vt possit torqueri, qñ contra eum concurrit aliqua probatio, qđ talis similia delicta patrauerat *Cassan. super cõsue. Burg. rub. 1. §. 5. nu. 7. car. mihi 156.* Et casu quo

13 põt torqueri, non põt interrogari, nisi de delicto principali, de quo est prosequutus, & de quo extant inditia, & est diffamatus *Coueron. in tract. de publ. concubi. in verb. aut confessionem in iure factam nu. 10. & seq. tract. to. 11. p. 1. car. mihi 176. Locat. in iud. Inq. in ver. confes. n. 25. car. mihi 56. Monald. cons. 2. n. 44. lib. 2.* quidquid in contrarium dixerit *Zabarell. cons. 45. nu. 2.*

14 Nec clerici (casu quo possunt torqueri) sũt ita seuere, & grauiter torquendi, sicut laici, & hoc, tã pp periculum excõicationis, in quã incurreret excedens modum torquendi, tum ẽt pp reuerentiã debitam tantæ, & tali dignitati *Archid. Præpos. & alij in c. illi, qui 5. q. 5. Siluest. in sum. in ver. Inquisitio, il 2. §. 9. Sotus i lib. 5. de iust. & iur. q. 6. art. 2. Sbrozz. in tracta. de vicar. Episc. lib. 2. c. 153. n. 8. Gigans in trac. de crim. læs. maiest. in tit. qũo, & per quos crimen læsæ maiestatis, q. 28.*

15 *n. 5. car. mihi 267.* vbi dicit, quòd tortura in clerico dẽt esse moderata, nec potius transeat in pœnam, q̃ in indagationem veritatis, *Viu. in comm. opi. in ver. clerici non possunt, Scapp. in tract.*

de iur.

de iur. non script. lib. 1. c. 8. nu. 3. Iacob. Simancas contra hæreses tit. 52. nu. 25. Harman Harman. in lib. 2. pract. Foreſ. c. 2. obseru. 5. nu. 1. Granut. d. Tcorem. 18. nu. 7. qui dicit, ꝙ illud non admitteret in enormioribus, in q̃bus cōtra clericos acrius
16 est ꝓcedendum. Et eo casu clericus potest torqueri per suum superiorem, & non per iudicē laicum, quia laicus nullā habet iurisditionem in clericos, vt dixi *sup. effect. 1. per tot.* & in terminis voluit *Rol. conſ. 4. nu. 38. lib. 1. Sbrozz. d. c. 153. nu. 3. 4. 7. & 11.* vbi dicit, ꝙ tunc tortura infertur absq; metu irregularitatis, nec tunc poterit torqueri pet laicos etiā de mandato sui superioris *gloſ. in c. 1. in fin. 23. q. 5. & in c. ſi. 35. diſt. & in c. ille qui. 5. q. 5. & in c. quia iuxta, §. præsbyteri, il 15. q. 6. Gigans in tract. de crim. læſ. maiest. in tit. q̃uo, & per quos &c. q. 28. nu. 6. car mihi 267. Carrer. in pract. in §. ſeu ſect. incip. circa tertiū, n. 29. car. mihi 73. Sbrozz. in tract. de Viuar. Epiſ. lib. 2. c. 153. n. 9 Hiero. Ceuall. in Spec. pract. quæſt. com. contra com. q. 619. nu. 3. Marian. Soc. iun. in c. peruenit, nu. 259. de ſent. excom. Clar. in §. ſi. q. 64.*
17 *nu. 24.* vbi alios allegat, & testatur de comm. opi. & dicit ꝙ licet de iure hæc opinio sit cōis, nihilominus de consuetudine seruatur cōtrarium, & ꝙ isto casu, tā Episcopus, qui permittit, seu mandat, vt clericus torqueatur per ministros laicos, q̃ ipsi ministri torquentes sint excōicati, dixerunt *Butr. Anch. & Abb. nu 6. in c. vniuersitatis de ſent. excom. Rip. in c. decernimus, nu. 99. de iud.* vbi asserit hanc esse comm. opin. *Syluester in ſum. in verb. excōmunicatio, il 6. §. 11. Sbrozz. eod. n. 9. Simancas de cathol. inſtit. c. 65. nu. 49. Cauall. & Carrer. in loc. proximè allegatis Zacc. in add. ad Clar. in §. fin. q. 64. nu. 24. in lit. G, Tho. Zerol. in praxi episco. in ver. excōicatio cā efficiens, §. 8.* qui dicit ꝙ ex quo hodie non reperiuntur clerici acti, & habiles ad exercendum tale ministerium, consuetudo introduxit, vt laici ad illud admittantur; sed quia de materia loquutus sum *ſupra eff. 1. in ampl. 59. num. 364. & ſeq.* ideo ad ibi dicta me remitto.
18 Et pro complemento pręsentis 14. effect. dico ꝙ clericus pro testimonio ferendo nunquā debet torqueri ēt ꝙ sit ab alijs vocatus, vel vacillet, *Bart. in l. ex libero homine, ff. de q̄o. Boſſ. in tract. crim. in tit. de tortura teſtium nu. 5. Maſull. in add. ad Capic. dec. 142. nu. 4. Scapp. in tract. de iur. non ſcript. lib. 1. c. 9. n. 5. Carrer. in pract. crim. in §. ſeu ſect. incip. circa teſtium, nu. 27. car. mihi 73.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficium ecclesiaſticum a nemine obtineri poteſt, niſi ſit clericus etiam ſi conferatur à laico, nu. 6.*
2 *Beneficium eſt quid ſpirituale.*
3 *Laici ſunt penitus incapaces ſpiritualiū, n. 4. 5. & 9.*
7 *Laici an poſſunt habere penſionem ſuper beneficio.*
8 *Penſio largo modo venit appellatione beneficij.*
10 *Beneficium ſi ſit obtentum à laico, qui ſtatim poſtea fecit ſe clericum talis collatio eſt nulla nu. 39. & ſi fuiſſet reputatus clericus, nu. 18. & 31. lim. n. 43.*
11 *Conſenſus, & habilitas ſuperueniens poſt perfectum actum nullum, nihil operatur, limit. nu. 14.*
12 *Teſtamentum factū ab impubere quòd eſt à principio nullum non validatur ſuperueniente pubertate.*
13 *Geſta à tāquam procuratore, qui non erat, aut ignorabat procuratorium ſi ſuperuenit procuratoriū, aut ſcientia procuratorij non validantur.*
15 *Ius ſuperueniens an conualidet proceſſum nulliter retroſactum.*
16 *Iuriſdictio ſuperueniens non conualidat proceſſum antea factum.*
17 *Alienatio facta in forenſem contra formam ſtatuti prohibentis fieri alienationem in forenſem non validatur ſi ille forenſis efficitur ciuis per ductionem vxoris.*
19 *Clericus coniugatus non poteſt obtinere beneficium eccleſiaſticum, limit. num. 21. 22. 23. & quid in penſione, num. 24.*
20 *Conſuetudo permittens quòd clericus coniugatus obtineat beneficium eccleſiaſticum non valet.*
25 *Beneficium eccleſiaſticum non ſolum a laico non pōt obtinere, verum etiam a clerico ſuſpenſo.*
26 *Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus, ſed prædictæ regulæ fallit, quando laicus fuiſſet ſpoliatus benefitio eccleſiaſtico, & quid ſi perceptione decimarum ſpolietur, nu. 27.*
28 *Beneficium eccleſiaſticum non poteſt obtineri à clerico ordinato ab alieno Epiſcopo, abſq; literis dimiſſorialibus, ſic etiam ab Epiſcopo hæretico, nu. 29. aut ſciſmatico, nu. 30. 32. & quid ſi eſſet priuatus priuilegio clericali, nu. 33. & quid in ordinato per ſaltum, nu. 34.*
35 *Papa ſi conferat beneficium laico tāquam clerico ita eum nominans, talis nominatio non prodeſt, n. 36*
37 *Beneficium eccleſiaſticum obtinere non poſſunt clerici ordinati extra tempora, vel ante legitimam ætatem, num. 38.*
40 *Papa ſi mandat, vt prouideatur ſcolari cupienti clericatum, de aliquo beneficio, non poteſt illi conferri, niſi ſit clericus, limit. num. 48. & quando poteſt, num. 52.*
41 *Laici poſſunt habere beneficium ex diſpenſatione Papæ.*
42 *Impoſſibile fit poſſibile per diſpenſationem.*
44 *Actus quando debet fieri cū aliqua eſſentia, quæ dēt præcedere, aut ſequi, ſi inuenitur factus eodem die, præſumitur quòd talis eſſentia præceſſit, nu. 45.*
46 *In dubio eſt capienda præſumptio, vt actus valeat.*
47 *Beneficium eccleſiaſticum obtentum a laico, qui incederet in habitu, & tonſura, an poſſit obtineri ab eo legitime.*
49 *Hoſpitalia, quæ dantur in regimine, & adminiſtratione non veniunt appellatione beneficiorum, ſecus ſi darentur in titulum, nu. 50.*

Fff Col-

51 *Collatio hospitalis facta in laicum, qui narrauit esse clericum, est nulla.*
53 *Incapax hæreditatis potest institui hæres cum conditione, quàm primum fuerit capax, & legitimatus, & num.* 54.
55 *Laicus detinens beneficium ecclesiasticum tamquam clericus per longum tempus, ex quo præsumitur clericus, an possit illud detinere.*

DECIMVSQVINTVS EFFECTVS.

1 QVintus decimus effect. clericatus est, vt quis non possit beneficium aliquod ecclesiasticum obtinere, nisi sit clericus, not. omnes, & præcipuè *Abb. & Dec. nu.* 3. *in c. cum à Deo de rescript. vbi Fel. n.* 4. *c. ex literis de trans. vbi Abb. nu.* 3. *c.* 2. *de instit. Arch. & Præpos. in c. si quis hoc gesserit* 1. *q* 3. *Abb. in c. maiores de præbend. Arch. Gemin. & Præpos. in c. placuit, dist.* 32. *Gemin. cons.* 91. *nu.* 2. *Gigans de pensio. q.* 22. *nu.* 12. *Io. Selua in tract. de benefic. p.* 2. *q.* 23. *n.* 14. *Lābert. in tract. de iur. patron. lib.* 2. *in* 1. *p. q.* 7. *art.* 7. *n.* 2. *Pet. de Greg. Tholos. in cōment. Decret. in explicat. de elect. c.* 10. *nu.* 4. *Oddus in tract. de incompat. benefic. p.* 1. *c. fin. n.* 71. vbi alios allegat *Rebuff. in tract. de pacifica possess. nu.* 324. *Bern. in d. c. super literis nu.* 72. *de rescrip. Menoc. in tract. de arbitr. cas.* 201. *n.* 33. *Nauar. cons.* 1. *de præbend. Capr. regul.* 97. *nu.* 39. quos oēs recenset *Fla. Paris. in tract. de confiden. benef. q.* 17. *n.* 7. *& q.* 9. *n.* 63. *& q* 34. *n.* 43. *& q.* 8. *n.* 11. *& in trac. de resignat. benef lib.* 4. *q.* 2. *n.* 2. qui licet
2 per totā illam qōnem hanc materiā latè, & doctè examinet, ita vt ferè nihil in tactum remaneat, nihilominus, vt cōmodius in hoc opere inueniātur, eius dicta hic inserere decreui, aliquid solum addēdo, & huius opinionis rō esse pōt, quia cū beneficium sit quid spirituale, *vt in c. dilecto de præbend. vbi oēs Cardin. in clem. si iusta in* 2. *q. de præbend. & cons.* 131. *in fi. Paris. d. q.*
3 2. *Vital. in clem.* multorū, *n.* 2. de pœnis, & laici sunt spiritualiū penitus incapaces, & bnficiorum ecclesiasticorum *Anast. Germon. in tract. de indult. in §. in quibuscūq; nu.* 26. *car. mihi* 91. *Anch. in c. cū de corpore, nu.* 1. *de cler. coniug. Crauett. cons.* 134. *nu.* 40. *lib.* 1. *& cons.* 1. *& cons.* 1c4. *nu.* 4. *eod. lib. Ferrett. cons.* 386. *n.* 7. *lib.* 2. & huius effectus rō esse pōt, quia cū beneficium ecclesiasticū sit quid spirituale, *vt in c. dilecto de præbend. vbi oēs scribentes Cardin. in clement. si iusta in* 2. *q. de præbend. & cons.* 131 *in fin. Paris. d. q.* 2. *nu.* 3. & laici sint penitus spiritualium incapaces, *vt in c. si quis deinceps* 16. *q.* 7. *c. Messana, in c. sacros. de elect. c. causam, quæ de præscript.* & dixi latè *supra eff.* 1.
4 *nu.* 502. sequitur vt non possint habere beneficia ecclesiastica, prout in simili dicimus de decimis, quæ cum sint quid spirituale *clem. dispendiosā de iud. c. literas de iur. calum. Monet. de decim. c.* 8. *n.* 1. *Mari. Ant. Macerat. uar. resolut. lib.* 1. *resol.* 48. *nu.* 11. *Graff. in suis dec. aur. dec.* 27. *in tit. de decim. p.* 2. *Tho. Zerol. in sua prax. Episcop. in verb. de-*
5 *cima, vers. ad sextum dico,* laicis non permittuntur *c. causa de præscript. Fely. in c. cuiuscunq; col.* 1. *de script. Brun. in tract. super constit. in verb. decima soluitur Balb. de præscrip.* 2. *p. princ. prima particula q.* 7. *nu.* 21. *cum seq. Ferd. Vasq. controuers. Illustr. c.* 89. *n.* 3. *Bursat. cons.* 50. *n.* 6. *Graff. dec.* 27. *n.* 27. *Carpan. in statut. Mediol. c.* 389. *n.* 1. *p.* 2. *Feder. de Sen. cons.* 245. *in fin. Natt. cons.* 561. *nu.* 3. *Foller. in const. Regni quanto de decim. in prin.*
6 Ampliatur Primo prædictus effectus, vt habeat locum, tàm si beneficium conferatur laico ex collatione, quàm ex resignatione, vel ex representatione; quia nullo casu poterit illud obtinere *Nauarr. cons.* 2. *de præbend. Paris. d. q.* 2. *nu.* 1. *&* 5. *Lambert. in tract. de iur. patron. in vlt. p.* 2. *lib. q.* 2. *art.* 3.
7 Ampliatur 2. vt laicus non solum non possit hr̄e beneficium ecclesiasticum, verum etiā nec pensionem *Paris. in d. tract. de resignat. lib.* 4. *q.* 2. *nu.* 7. vbi dicit, ꝙ ita est ab oībus cōiter
8 receptum, & obseruatum, & ratio esse potest; quia pensio est beneficium, & venit appellatione beneficij largo modo *Gigans in tractat. de pensio. q.* 28. *Io. Franc. à Pont. cons.* 24. *n.* 20. 32. *&* 33. *Tusch. in lit. B, concl.* 56. *nu.* 5. qui dicit, quòd hæc conclusio procedit etiam si Papa reseruaret talem pensionem motu proprio cum aliis, quos adduxi *sup. eff.* 1. *lim.* 62. *nu.* 1199.
9 Ampliatur 3. vt nec ēt per momentum temporis possit illud penes se habere vti laicus *Io. de Selua in tract. de benefic. q.* 23. *p.* 2. *Bero. in c. super literis, nu.* 72. *de rescript. Paris. d. q.* 2. *nu.* 13.
10 Ideo si quis dū est laicus obtinet beneficium, licet statim postea clericatum assumat, nihilominus illa collatio semper erit nulla *Ancher. in c. si eo tempore, num.* 2. *vers. item nota post glos. in verb. effectum de rescript. in* 6. *Fider. de Sen. consil.* 290. *nu.* 8. *Felyn. in c. cum adeo nu.* 4. *& seq. de rescript. Tusch. in d. concl.* 56. *nu.* 2. *&* 4. *D. Paris. d.*
11 *q.* 2. *nu.* 8. 15. 16. 17. *&* 18. Et ratio esse potest, quia habilitas, & consensus, superueniens post perfectum actum, nullum ex defectu existente tempore actus, nihil operatur, not. *in c.* 1. *de reg. iur. in* 6. *gl. in l. fi. §. necessitate, C. de bonis, quæ liber. Paul. de Cast. in l. si cū dotē, §. eo aūt tēpore ff. solut. matr. Alex. in l.* 1. *§. quæsitū, col.* 3. *ff. ad Treb. Dyn. cōs.* 38. *ꝙ contra, Capel. Thol. dec.* 127. *itē fuit q̄situ, Virgi. Boccac. in consi. March. gl.* 3. *n.* 27. *f.* 38. *Neuiz. cons.* 18. *nu.* 7. *Marc. Ant. Macerat. var. resolut.*
12 *resolut.* 21. *n.* 20. *lib.* 1. *Surd. dec.* 53. *n.* 17. Sic in simili dicim⁹ de testō facto ab impubere, quod est à principio nullum, nā non validatur pubertate postea superueniente, *l. si filius, qui in ptāte de liber. & posthum. Sim. de Prat. de vlt. vol. lib.* 2. *interpetr.* 1. *solut.* 4. *num.* 57. *fol.* 85 *Surd. d.*

dec.278.n.30. nec per approbationem simpliciter factã *Alex.cõſ.123.n.5.cũ ſeq.lib.1.Soc.iun. conſ.3.n.5.& 7.lib.4.Surd.d.dec.53.n.13.Soc.cõſ.*
13 *79.n.39.cũ ſeq.lib.4.*& idẽ eſt ẽt in eo,q aliquid geſſit tãquam ꝓcurator, q tpe actus geſti non erat ꝓcurator conſtitutus, vel erat cõſtitutus, & ipſe hoc ignorabat,nãq; ſi poſtea ꝓcurator conſtituatur,vel ad eum peruenerit ſcientia,ꝙ fuit conſtitutus,non conualidatur actus prius nulliter factus *gl.ordin.in clem.1.ĩ ver.receptis de procurat.Boer.dec.134.in princ.Murant. in pract.*
14 *p.4.diſt.16.nu.25.car.223.* ꝙ intelligas ꝓcedere qñ tẽpore ſuperuenientis mandati res,& actus erat ex toto conſumatus *Alex.conſ.146.n.13.& ſeq.lib.5.Io.Batt.à Coſta in tract.de retrotract.c.8.*
15 *caſ.28.n.15.& ſeq.* vbi more ſuo latè hãc concluſionẽ exagerat, & eodem modo dicimus ꝙ ius ſuperueniẽs non ſpectatur ad conualidandum proceſſum nulliter retrofactum caſu quo actus ſubſtantia præcedere debuiſſet *Alex.cõſ. 150.n.24.cũ ſeq. lib.5.Capic.dec.16.Bero.q.102. Menoc.conſ.24.lib.1.* prout eum allegat *à Coſta in d.tract. de retrotract. caſ.2.c.8.nu.7.& 14.* vbi
16 optimè declarat qũo hoc ꝓcedat, idem eſt in cõtractu in quo requiritur decretũ iudicis,vel authoritas curatoris, nã ſi eſſet factus ſine decreto,licet poſtea interueniat,non conualidaꝫ amplius,*l.obligari,§.fi.ff.de author.tutor.§.tutor inſtit.eod.Bald.in l.quacũq; C.de ſeru.Reipubl.manumiſſ.Bologn.conſ.59.col.3.verſ.ſed hac ratio Simoncel.de decret.in præfat.n.36.cũ ſeq.* ideo ſi delegatus à principio non habebat iuriſdõnem, ſed eã nactus ſit pendente ꝓceſſu, ꝓceſſus erit nullus, nec cõualidabiꝫ ex iuriſdõne ſuperueniente *Bal.in l.1.C.de pedan.iudic.Rom.conſ.160. n.1.Alex.conſ.171.lib.2.à Coſt.d. tract.c.9.caſ.7.*
17 *n.21.Blanc de compromiſſ. q.9.n.2.* vbi loquitur in ꝓrogatione cõpromiſſi,& dicit ꝙ non valet ſnĩa interim lata; idem ꝙ dicimus in alienatione,quę fit in forenſem ſtante ſtatuto prohibente, & annullante alienationem fieri in forenſes,nã ſi is,in quẽ fuerit facta alienatio,tpe alienationis erat forenſis,non conualidabitur alienatio, ſi is perductionem vxoris,per priuilegiũ,vel per alium modũ ficret ciuis, ita *à Coſta in d.tract.de retrotract.c.9.caſ.14.nu.4.& ſeq.* cũ multis alijs ſimilibus, quæ poſſint adduci ad corroborationem prędictę concluſionis.Et idẽ eſt in contractu, in quo requiritur decretũ iudicis, vel authoritas curatoris, nã ſi eſſet factus ſine decreto,licet poſtea interueniat, non conualidabitur amplius, *l. obligari,§.fin. ff. de author.tutor.§.tutor.inſtit.eod. tit.* Et eodem mõ exequutio,ſeu iudicium tẽtatum ab eo,q tempore incepti iudicij nullã habebat actionem, non conualidabitur per ſuperuenientiã actionis *Bero.q.102.n.5.Affl.in vſib.feudorũ in c.1.qui ſucceſſ.feud.n.108.Paſſet.cõſ.81.n.6.*& rõ eſt,qa qñ aliquid certo tẽpore fieri dẽt,niſi eo tẽpore fiat,nihil valet,*l.in delictis,§.ſi extraneus,ff.de noxalibus,*& qñ aliqua qualitas requiriꝫ à principio non ſufficit poſt factum ſuperuenire *glo.in clem.1.verb. ſcienter de conſang. & affin. Fel. in c. examinata,n.5. de iud.Io.Petr.Bim.conſ.16.nu.3.*
18 Ampliatur 4. vt ad noſtrã materiã reuertamur)vt dictus 15. effectus clericatus,per quem ſolis clericis eſt permiſſum obtinere,& habere bñficia eccleſiaſtica,vt ꝓcedat ẽt ſi is talis,qui bñficiũ obtinuit ab oĩbus reputabaꝫ clericus, qa incedebat in habitu, & tonſura *Pariſ. in d. trac.de reſignat.beneſic.lib.4.q.2.n.19.* cum multis aliis,quæ latè allegaui *ſup.in prælud.nu.227.*
Ampliatur 5. in clerico coniugato, qui nec
19 ipſe poterit habere bñficium eccleſiaſticum,*c. ſane,& c.quod à te de cler.coniug.Hoſtienſ.in ſum. tit.de cler.coniug.n.1.ver.vtrũ poſſit habere Anch. in c.Ioannes,n.5.de cler.coniug.& in d.c.quod à te, n.4.Turrecrem.in c.ſi quis n.2.& ſeq.diſt.32.Leli. Zecch.in trac.de priuil.eccl.priuil.76.n.3.Roſell. in ſum.in verb.clericus,il 4.n.16.Capr.reg.97.n.33. & ſeq.Alfonſ.Hoied.in tract.de cõpat.beneſ.p.1.c. fi.n.76.Lãbert.in tract.de iur.patron.lib.2.p.1.q. 7.art.3.per tot.* vbi ſcribit de hac ampliatione *Pariſ.d.q.2.n.28. & 29.* vbi teſtaꝫ de com. opi. *& nu.99.& 100.* vbi alios allegat. In tantum ꝙ ſi ei de facto cõferreteꝫ abſq; diſpẽſatione, tũc ab eo auferreteꝫ per ſuperiorem conferẽtis, & eius cui conferꝫ *Abb.in c.diuerſis,n.1.de cler.cõiug.* Et rõ eſt,qa clericus cõiugatus in oĩbus reputaꝫ laicus pręter quã in priuilegio fori,& canonis,*Pariſ.d.n.100.* vbi multos alios cõgerit.
20 Subampliatur hæc ampliatio,vt nec valeat conſuetudo permittens ꝙ clericus coniugatus poſſit habere beneficium eccleſiaſticum, quia talis conſuetudo eſſet irrationalis *Ancher.in c. cum decorem,nu.2.de cler.coniug.*
21 Primo limitatur iſta ampliatio, qñcumq; eſſet per Papã diſpenſatum, tunc.n. ex diſpenſatione Sũmi Pontificis poterit bñficiũ obtinere *Anan.in c.Ioannes,n.4.Anch.ibidẽ n.5.de cler. cõiug.Turrecrem.in c.ſi qs n.7.& 8.32.diſt.Sũma Roſell.in ver.clericus,il 4.n.16.Henr.Bobic in c.diuerſis,n.3.de cler.cõiug.* ꝙ ſecus eſt in Epiſcopo, q non poterit diſpenſare cũ clerico cõiugato, vt obtineat bñficium eccleſiaſticũ *Io.de Silu. in tract.de beneſ.p.1.q.7.nu.17.& 18.Capr.reg.97.*
22 *n.47.D.Pariſ.d.q.2.n.29.* q duo vltimi teſtãtur de mag.com.opin.Et iſto caſu ſi Papa ſcit clericũ eſſe coniugatum,& nihilominus ei cõfert beneficiũ,cenſeꝫ cum eo diſpẽſare,per ea, quæ latè dixi *ſup.eff.4.fall.23.n.282.cum plurib. ſeq.* & per ea,quæ copioſè congerit *Menoch.in tract. de præſumpt. lib.2. præſumpt.20.nu.7.& ſeq.*
23 Secundo limitaꝫ in clerico,q vna cũ eius vxore vouit caſtitatẽ perpetuã, & habuit vnicã, & virginẽ vxorem, is nãq; poterit beneficium ob

tinere *Henr. Bobic in c. diuersis, n. 1. de cler. coniug.*

24 Tertio limitat in pẽsione, q̃ clericus cõiugatus legitimè hr̃e, & possidere poterit *Bobic in c. præd. nu. 2. & dixi supra eff. 1. limit. 62. nu. 1215.*

25 Ampliatur 6. vt non solum laicus, verum ẽt nec clericus suspẽsus poterit obtinere bñficiũ, & collatio ei facta erit nulla *DD. in c. ꝙ translationem de elect. Gemin. conf. 133. DD. communiter in c. fin. 9. q. 2. Gabriel conf. 161. nu. 8. gl. in c. ei cui de præbend. in 6. Rebuff. in tract. de pacific. poss. nu. 191. & in tract. de nominat. q. 14. nu. 42. D. Paris. in tract. de resignat. benefic. lib. 4. q. 2. nu. 60.*

26 Ampliatur 7. vt licet regulariter spoliatus sit ante oĩa restituẽdus, vt est vulgaris regula, hoc tñ non hẽt locũ vbi laicus esset spoliatus beneficio, *Abb. in c. ex parte ĩ fi. de restitut. spoliat. Ripa in l. naturaliter, §. nihil cõe, nu. 81. ff. de acquir. poss. March. in trac. de cõmiss. q. 2. c. 3. secundi c. prin. nu. 92. car. mihi 412.* vbi *n. 93.* dicit ꝙ hoc non ꝓcedit, nisi qñ esset notoriũ, vel cõcludenter ꝓbatum ꝙ spoliatus erat laicus *Tusc. d. cõcl. 56. n. 9. in lit. B, Menoc. de recup. pos. in probe. n. 2.* q adducit rõnem. s. quia non est restituendus, q possidere non potuit, & dicit idẽ esse in clerico, qui ageret ad restõnẽ vxoris, q, constito de clericatu, nullatenus est restituẽdus, & eodem mõ dicimus in simili ꝙ laicus spoliatus perceptione decimarũ, non est ante oĩa restituẽdus *Fernãd. in lib. 2. controuer. Illustr. c. 89. n. 4. Couar. in lib. 1. variar. resolut. c. 17. nu. 6. in princ. Gabriel in suis concl. in tit. de restit. Spoliat. concl. 1. nu. 82. & seq. Alex. Monet. in tract. de decim. c. 5. nu. 82.* qui tñ dicit ꝙ hoc non procedit vbi pro spoliato extaret aliqua præsumptio contra spoliantem.

27 (see above)

28 Ampliatur 8. in clerico ordinato ab alieno Episcopo absq; literis dimissorialibus; qa licet is sit verè clericus; ex quo per talẽ ordinationẽ fuit impressus caracter, vt dixi *sup. eff. 1. ampl. 92. nu. 634.* nihilominus non poterit obtinere bñficium: qa non hẽt executionẽ ordinum, & quo ad se est suspensus *Gabr. cõs. 181. n. 6. & cõs. 189. ꝑ tot. lib. 2. Rebuff. in trac. de pacifi. poss. n. 127. Gemin. cons. 133. DD. in c. fi. 9. q. 2. Gemin. cõs. 132. Paris. in trac. de resign. benef. lib. 4. q. 2. n. 58. & seq. & n. 82. & 64.* vbi dicit, ꝙ paria sunt non habere caracterem ad effectum beneficii obtinendi, & habere tali modo, vt careat exequutione, quia tunc est tamquam si non haberet, allegat *Cardin. in clem. vt hij, qui nu. 21. de ætate, & qualit. ordin. & clem. fin. nu. 3. eod. tit.*

29 Ampliat 9. in clerico ordinato ab Episcopo hæretico, si hoc sciebat ordinatus *Siluest. in summ. in ver. irregularitas q. 7. Maiolus in tract. de irregular. lib. 4. c. 22. Paris. d. q. 2. nu. 96.*

30 Ampliat 10. in clerico ordinato ab Episcopo scismatico *Paris. in q. p̃d. n. 97. Maiol. d. lib. 4. c. 23*

31 Ampliat 11. vt dictus 15. effectus ꝓhibens ne clerici possint obtinere beneficia ecclesiastica ꝓcedat ẽt in eo, qui esset destinatus ad clericatum: vt si seruiret in aliquo seminario *Dec. in c. cũ adeo col. 2. de rescrip. Crauet. cõs. 134. n. 40. lib. 1.*

32 Ampliatur 12. in clerico scienter ordinato ab Episcopo excõicato, vel suspenso *Maiol. in tract. de irregul. lib. 4. c. 24. & 25. D. Paris. in tract. de resign. benefic. lib. 4. q. 2. nu. 98.* vbi dicit idem esse in ordinato ab Episcopo non baptizato.

33 Ampliat 13. in clerico priuato priuilegio clericali; qa is non poterit obtineri beneficium, ac si esset laicus, quia vbi deficit fundamentũ, superędificari non põt, *c. cũ Paulus 1. q. 1. Petr. de Greg. Tolos. ad cõmẽt. Decreta. in explic. de elec. c. 10. n. 5.* vbi ponit exẽplũ in clerico, q per annũ exercuit ministeriũ istrionatus, vel si antea ter monitus ab eo nõ desisterit, vel si clericus existens in minoribus vxorem duxerit, vel si negotiationi vacauerit, & ter monitus ab ea non desisterit, vel si artem vilem operatus est, vel similis factus esset.

34 Ampliat 14. in clerico ordinato per saltũ, qa talis ꝓut laicus nõ poterit hẽre bñficiũ *Rebuff. in trac. de pacific. pos. nu. 230. Paris. d. q. 2. nu. 102.* vbi dicit quòd hoc facit: *tot. tit. de cler. per salt. promot. & Præposit. in c. sollicitudo, col. 2. dist. 52.*

35 Ampliat 15. ẽt si Papa cõferret bñficiũ laico tãquam clerico, & illum nominaret clericum; ex quo talis nominatio nihil prodesset, neque aliquod ius conferret *Io. Andr. in reg. non licet actor. de reg. iur. in 6. Boer. dec. 171. nu. 12. Crauet. cons. 104. nu. 4. lib. 1. Tusc. in lit. B, concl. 56. nu. 8.*

36 Ampliatur 16. vt dictus 15. effect. non solũ procedat in laicis, verum ẽt in clericis sine dispensatione ordinatis extra tempora *Rebuff. in tract. de pacifica poss. nu. 231. Paris. d. q. 2. nu. 103.*

37 Ampliatur 17. in clericis bigamis, qui & ipsi sicut laici non possunt promoueri ad beneficia ecclesiastica late *Petr. de Gregor. in comment. Decret. in tit. de elect. c. 10. in princ.*

38 Ampliatur 18. & vlt. in eo, qui est ordinatus ante legitimam ætatem (nisi adsit dispensatio per Summum Põtificem) quia tales sunt perpetuo suspensi per quandam *Bullam Pij II. incipientem, cum ex sacrorum ordine,* quem refert *Paris. d. q. 2. nu. 104. cum plur. seq.*

39 Ampliatur 19. vt procedat in eo, qui dum est laicus impetrat literas expectatiuas ad beneficium, namq; si postea efficiatur clericus, etiam si tempore impetrationis ipsius expectatiuæ incederet in habitu clericali, non posset ipsum beneficium obtinere *Fider. de Sen. d. cons. 290. nu. 8. Tusc. in lit. B, concl. 56. nu. 3.*

40 Ampliatur 20. vt procedat etiam si Papa mandaret prouideri, scolari cupienti se clericali caractere insigniri; quia non potest illi conferri beneficium, nisi postquam fuerit factus clericus *Abb. in c. ex literis nu. 3. de transact. Boer. d. dec. 171. nu. 5. Tusc. d. concl. nu. 7.*

Limi-

41 Limitatũ Primo prædictus 15. est. vbi laicus esset dispensatus per Summum Pontificem; quia ex dispensatione summi Pontificis laicus poterit habere beneficium *Capr. regul. 97. nu. 34. Rosell. in sum. in verb. clericus, il 4. nu. 16. Paris. in d. tract. de resign. benefic. lib. 4. q. 2. nu. 32.*
42 *& 33.* vbi adducit rõnem; quia scilicet per dispensationẽ impossibile fit possibile, *gl. in c. gratia in ver. non potest de rescrip. in 6. Abb. in c. quòd Dei, colum. 2. de stat. mon.*

43 Limitatur 2. vbi eadẽ die fuisset quis ꝓmotus ad beneficiũ, & ordinatus; quia tunc esset valida collatio *Paris. d. q. 2. n. 35. & 36.* q affert
44 optimam rõnem; quia vbi ad essentiã substantialem actus, aliqd dẽt præcedere, & aliud sequi, si vtrunq. reperiatũ factum eodem die, in dubio præsumitũ præcessisse id, ꝙ debebat præcedere ad validitatẽ *Fel. in c. pastoralis, n. 5. vers. ad idemtitatis, de rescrip. Rot. dec. 1. in tit. de præsũp. in an quis Menoch. latè in tract. de præsumpt. Cesal.*
45 *cons. 316. nu. 67. lib. 3.* Et idem est si eodem die mors, & collatio reperiuntur, nã præsumitũ qđ mors præcesserit collationem *Paris. ibidẽ, n. 37.*
46 Et horum oĩum ratio est; quia in dubio capienda est præsumptio: vt actus valeat, *l. quoties, ff. de reg. iur. l. quoties, ff. de reb. dubijs DD. in l. 1. ff. solut. matr. Dec. in c. constitutus, n. 6. de rescript. & in c. cum super n. 34. de offi. deleg. Alex. in l. centurio, col. 2. ff. de vulg. Fely. in c. cũ inter de except. Dec. in cons. 77. n. 5. Gozad. cons. 82. n. 6. Grat. cons. 81. n. 13. lib. 1. Pedam. dec. 163. n. 2. Ruy. cons. 108. n. 8. lib. 5. Cepol. cons. 34. n. 4. in ciuil. Rolãd. à Vall. cons. 65. n. 16. lib. 1. Mascard. concl. 39. nu. 2. Cesal. cõs. 216. n. 24. Soc. iun. cõs. 35. n. 15. lib. 4. Mars. in tract. de bannit. in verb. sententia, §. 3. n. 18. & 411.*
47 Limitatur 3. vbi laicus incederet in habitu, & tõsura, & beneficium impetraret sub nomine clerici, qa tunc (secundũ aliquos) esset valida impetratio; ex quo is talis potest dici clericus animi destinatione *Compostell. in c. cũ adeo de rescript.* sed in hoc contraria opinio est com. recepta per *scribent. in d. c. cũ adeo,* ꝓut de com. testatur *Io. de Anan. ibidem in fi. & dixi in præstĩti effect. n. 18.* nisi primam opinionem intelligamus qñ is talis, qui beneficim impetrat, haberet tantũ primã tonsurã, quia is talis cõprehendiũ appellatione clericorũ, vt dixi *in prælud. n. 300.* & ideo poterit beneficium obtinere.
48 Limitaũ 4. in collatione Hispitalis, quæ potest fieri in fauorem simplicis laicis, cui potest dari in administrationem *clem. quia contingit de relig. domib. & ibi com. DD. Paris. in tract. de resignat. benef. lib. 4. q. 2. n. 41.* Et ratio est, quia ho-
49 spitalia, quæ danũ in regimen, & administrationem, nõ veniunt appellatione beneficiorũ *clem. per literas de præbend. Sarnens. ad reg. de annal. q. 3. n. 2. Anastas. Germon. in tract. de indult. in §. regularia, nu. 40. car. mihi 100.*

50 Sublimitatur tamen hæc limitatio, qñ hospitale dareũ in titulũ, qa tunc non posset cõferri laico, ex quo tali casu venit appellatione beneficiorum *Sarnen. d. q. 3. n. 7. Milleus in suo reper. in verb. beneficij appellatione Rebuff. ad reg. de infirm. gl. 5. & de nominat. q. 15. nu. 14. Germon. loc. cit. n. 40. 41. & 42.* vbi quomodo cognoscatur quando hospitale est collatum in titulum, & quando in administrationem.
51 Sublimitaũ 2. qñ collatio hospitalis esset facta in laicum, q narrauit se esse clericum quia isto casu collatio esset nulla *Paris. d. q. 2. n. 4.*
52 Limitatur 5. quando in concessione beneficij fuisset apposita clausula (quàm primum ad clericatum fuerit absumptus) qa potest cõferri beneficium laico, si collatio habet istam clausulam, & si non sit clericus, sed tantum secularis, quâprimum clericali caractere fuerit insignitus, qa tũc esset valida collatio, quãuis esset laicus tempore datæ, *Gabriel cons. 186. n. 3. & seq. lib. 1. late Paris. in tract. de resignat. benef. li.*
53 *4. q. 2. nu. 46. & seq.* sic etiam in simili dicimus quod incapax potest institui hæres cum clausula (cum fuerit capax, vel legitimatus,) *l. in tempus, ff. de hæred. instit. Bal. in l. Gallus, §. instituens, nu. 2. ff. de lib. & postb. vbi Alex. Soc. & Ias. Paul. de Castr. in d. l. Gall. §. qd si bis, qui Paris. cõs. 23. n. 24. in fi. lib. 3. Soc. iun. cons. 121. n. 25. lib. 2. Io. Crot. cons. 425. nu. 48. com. refert Curt. iun. cons.*
54 *84. n. 3.* vbi etiã potest institui filius captus ad host ib. sub condõne (si reuertaũ,) ex quo sufficit ꝙ capax sit tpe acquisitionis, & de cõi testaũ, & ratio, est qa sufficit, vt sit capax tpe acquisitionis *Dec. cons. 40. Paul. de Castr. cons. 301. prædicta dubia vers. ad primum respondetur, lib. 2. Simon de Prat. de interpetrat. vlt. vol. lib. 2. interpetr. 2. solut. 1. num. 38.*
55 Limitatur 6. quãdo per longum tp̃s tenuit beneficium tãquam clericus, quia tunc præsumitur clericus *Boer. d. dec. 171. n. 8. Tusc. d. concl. 56. nu. 18.* qui tamen *n. 20.* videtur contrarium concludere, allegat *Gram. dec. 18. n. 15.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus non potest dari tutor in testamento, nec per curiam, & quid eo volente num. 3. & 19. & quid quando pupilli sunt pauperes, & miserabiles, nu. 17. quod lim. quando alius non inuenitur, nu. 18. quid in monacis, num. 20.*
2 *Clericus tutor potest reijci a limine iudicij stante nullitate tutelæ.*
4 *Legatum si sit factum clerico, vt suscipiat tutelam filiorum testatoris, potest quidem illud habere, & tutelam recusare, sic etiam miles n. 5.*
6 *Episcopi, & cæteri dignitate constituti non possunt esse tutores.*
7 *Clerici non solum excusantur a tutela quando sunt cleri-*

clerici, sed etiam ab ea, quã incipiũt administrare.

8 *Tutor excusatur à tutela quando superuenit infirmitas, etiam quod inceperit administrare.*

9 *Tutor excusatur à tutela ex militia superueniente.*

10 *Priuilegium superueniens non solum excusat à muneribus præsentibus, sed à futuris.*

11 *Dignitas superueniens soluit vinculum obligationis præcedentis.*

12 *Tutor an excusetur propter impedimentum si fuisset procuratum tale impedimentum, & n.13.*

14 *Clericus suscipiens clericatum, vt excusetur à tutela, remanet tantum excusatus donec permanserit in clericatu.*

15 *Clericus fruitur immunitate dũ est clericus tantum.*

16 *Clericus non potest admitti ad clericatum quando reperitur tutor, nisi deposita tutela.*

21 *Clerici vnam tantum tutelam suscipere possunt, & debent esse coniuncti, num. 22. & proximiores pupillo, num 23. 24.*

25 *Clericus, qui noluit acceptare tutelam, priuatur successione pupilli.*

26 *Clericus, non petens tutorem pupillo cui erat successurus priuatur eius successione.*

27 *Tutor an excusetur propter numerum filiorum in quo adsunt clerici.*

28 *Filij naturals, & filij religiosi prosunt parentibus ad obtinendum immunitatem concedendam ob duodecim filios.*

DECIMVS SEXTVS EFFECTVS.

1 SExtus decimus effectus clericatus est, vt clericus nõ possit dari tutor ĩ testõ, neq. per Curiam, & dans peccaret, *c. Cyprianus, & ibi gl. 21. q. 3. c. peruenit vbi ẽt gl. 86. dist. l. generaliter, iuncta authent. sed hodie, C. de episc & cler. vbi DD. §. Deo amabilis vbi Bar. n. 1. in auth. de sanctiss. Episc. Spec. in tit. de tutor. §. generaliter, n. 10. glos. & comm. DD. in §. idem, & in milite instit. de excus. tutor. Franc. Aret. cons. 26. n. 3. vers. circa secundũ dubium Abb. in c. non eo minus, n. 15. de immu. eccl. Io. Honotom. in §. idem in milite, n. 3. instit. de excus. tut. Addent. ad Bal. in l. & post, n. 12. ff. de transact. Moli. de iust. & iur. tract. 2. disput. 121. vers. religiosus tutor car. mihi 889. & vers. clerici in sacris eadem carta Viui. dec. 151. nu. 7. Caualc. decis. 19. n. 15. lib. 3. Foller. in add. ad Marant. in pract. p. 4. dist. 11. n. 65. car. mihi 203. Caroc. dec. 17. n. 20. Simon Maiol. in tract. de irregul. li. 3. c. 25. n. 2. Io. Pels in process. iud. tit. 5. nu. 9. Io. de Deo in doctrin. Aduocat. lib. 3. c. 10. n. 11. Caualc. in tract. de tutor. & curator. n. 288. Thomat. in trac. de muner. in §. seu sect. si quispiã, n. 10. car. mihi 276. Alciat. in tract. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 18. Bertrand. cons. 116. p. 2. lib. 2. Ant. Piag. in trac. de tutor. & curat. q. 3. nu. 1. 2. & 3. Scrader in tract. de feud. p. 10. sess. 20. n. 27. Nicol. de Neapol. in l. sedet miles, in fi. princ. ff. de excusat. tutor. Maccabr. cons. 37. n. 81. Mõta. in trac. de tutel. c. 35. reg. 1. n. 195.* vbi ponit rõnem ne scilicet clerici, qui sunt ministerijs ecclesiasticis ascripti, & in eis semper debẽt vacare, occupenẽ alijs negotijs ꝓfanis, quam rõnem ad hoc propositum adduxerunt ẽt *Cuiatius Nouell. 123. & in tit. de præscrip. c. 16. in fi. Germõ. in trac. de sacror. imm. li. 2. c. 15. n. 13.*

2 Ampliaẽ 1. iste effectus 16. vt in tantum sit verus, quòd clericus agens vti tutor datiuus, vel testamentarius, põt ei opponi de nullitate tutelæ, & propterea reijci a limine iudicij *Io. de Deo in doctrin. aduoc. lib. 3. cap. 10. num. 11. Caualc. dec. 19. num. 15. lib. 3.*

3 Ampliatur 2. vt nec ẽt volentes pñt suscipere tutelam testamentariam, vel datiuã *Authẽ. presbyteros, & ibi DD. C. de episc. & cler. c. fi. dist. 86. c. Cyprianus 21. q. 3. gl. in l. generaliter in verb. ipso iure vbi ẽt Sal. & cæteri scribentes, C. de sacros. eccl. gl. in c. peruenit dist. 86. Spec. in tit. de tutor. §. generaliter, n. 10. Bart. cons. 143. lib. 1. Frãc. Aret. cons. 26. n. 3. Stefan. Bertrard. cons. 116. lib. 2. p. 2. Alciat. in tract. de præsũpt. reg. 3. præsump. 18. Caualc. in trac. de tutor. & curat. n. 288. Piagg. in eod. tract. q. 3. n. 1.* quos oẽs refert, & sequiẽ *Scrader. ĩ trac. de feud. p. 10. sect. 20. n. 27. ver. qnimo clerici.*

4 Ampliat 3. vt hic effectus procedat ẽt si clerico sit aliqd legatum cũ ista condõne, vt suscipiat tutelam filiorum testatoris, quia ea nõ obstante poterit legatum conseq. & à tutela se excusare *Alber. in Auth. presbyteros, num. 2. C. de*

5 *epis. & cler. Caroc. dec. 17. n. 18. & 19.* dicit idem esse in milite terrestris militiæ, *l. ab administratione, C. de legat. Bald. cons. 356. in princ. lib. 4. Angel. cons. 166. post princ. Grat. cons. 84. in fi. lib. 2.*

6 Ampliatur 4. vt hoc idem procedat in Episcopis, ac cæteris in dignitate constitutis, qui nec poterunt esse tutores, nisi miserabiliũ pſonarum, quarum bona perirent, nisi sint ab eis subleuati *Moli. in tract. de iust. & iur. tract. 2. disp. 221. vers. episcopus etiam tutor car. mihi 889.*

7 Ampliatur 5. vt clerici non solum excusenẽ à tutela, quæ eis defertur tpe quo sunt clerici, verum etiam ab illa, quã iã inceperunt administrare, namq. si volunt clericari, vel monacari pñt ab ea se excusare, *c. 1. iuncta gl. de oblig. ad ratiocin. Io. Pelss. in tract. process. iudiciar. tit. de tut. & curat. tit. 5. n. 9. f. 85. Vint. Mancin. de tutel. q. 7. prin. n. 28. f. 58. Borgin. dec. 19. nu. 15. Caroc. d. dec. 17. n. 20. Burg. de tutor. n. 288. Spec. in tit. de tutel. §. generaliter, n. 11. Mõtan. de tutel. c. 35. n. 199 f. 168.* & ratio vr̃ esse, qa dignitas superueniẽs soluit vinculũ obligationis præcedentis ẽt voluntariæ contractæ, *l. interdum, ff. de oper. liber.*

8 *Marsil. de fideiussor. n. 137.* ꝙ corroboratur ex eo ꝙ in simili dicimus de tutore cui supuenit infirmitas, quia, & is ꝓ infirmitatem superuenientem excusatur à tutela, quam prius administrare inceperat, *l. & nõ tãtũ, & l. post susceptã,*

ff. de

ff.de tute.l.2.§.his illud,C.quando mulier tutelæ mun.fungi possit,l.non solum,§.fi.ff. de excusat. tutor.& tot.tit.C.qui morbo se excus. Magoni. in Rot. Flor.dec.43.n.6.Aetius de infirm.p.2. in verb.tutela,n.2.Monta in tract.de tutel.c.35.reg.1.n.152 Siluester in §.item ppn.1. instit. de excusat. tut. &
9 idem dicimus de eo cui superuenit militia, qa propter militiam superuenientem excusatur à tutela,*l.milites vbi DD.C.q dari tutor possũt Ang. in §.item maior n.5.instit.de excusat.tutor.*nec admittunt *Monta.de tut.c.35.n.184.Caroc.d.dec.n.*18.& tñ clerici habent oĩa priuilegia concessa militibus armatæ militiæ,vt dicam *infra eff.19.n.1.*& voluerunt *gl. Bar. & Ang. in l. milites,ff. de iud. Euerard. in loco à milite armatæ militiæ, Caroc.d.decis.17.num.19.*
10 Et prædictorum oĩum rõ est, qa priuilegiũ superueniens non solum excusat à muneribus futuris,sed etiam à præsentibus *l. Spadonem,§. si autem quis,& l.iurisperiti in princ.ff.de excus.tutor.Mars.in repet.rub.ff.de fideiuss.n.136.Velasc.*
11 *dec.58.n.10.*& dignitas superueniẽs soluit vinculũ obligationis pręcedẽtis ẽt volũtariè contractę,*l.interdũ.ff.de oper.libe.Mars.d.rub.n.137.*
12 Nec obstat q̃ dici forrasse posset q̃ scilicet ex quo hoc impedimentũ est procuratũ, & pueneerat facto ipsius tutoris, ideo excusari non debet,*l.2.§.simili modo, ff. si quis cautio. vbi Bar. Siluest.in §.item tria onera,n.9.13.& seq. de excus. tut.clem.2.§.illis,& ibi gl.de pen.vbi Cardinal.Bertach.in ver.impedimentum vers.9.& 19.Surd.dec.189.n.28.& dec.203.n.15.& in tract. de alimẽt. tit.7.q.36.n.8.Io.Bapt. à Cost. in tract. de iur. & fact.ignor.inspect.20.n.3.f.42.idẽ Surd.cons 371.n.96.Serafi.de priuil.iuram.priuil.4.nu.102.cum*
13 *plur.seq.*vbi hoc multis medijs corroborat, & in terminis affectati impedimenti, vt quis se excuset à tutela, q̃ affectanti non prosit, latè *Sylueſt.in d.§.item tria onera, n.9. cum multis seq. instit.de excus.tut.*quia rñdeo q̃ prædicta nõ pcedunt in hoc impedimẽto, q̃ licet perueniat ex facto ipsius excusãdi, nihilominus non est pręsumendũ q̃ illud affectauerit malo animo, & vt oĩno se excusaret à tutela, sed vt Deo se dicaret, & transiret in famulatum dñi,quia qualia sunt principia,talia præsumunt principiata,vt dixi *sup.eff.1.lim.61.nu.*1098. vbi examinaui materiam de eo, q se facit clericum post patratũ delictum,quę oĩa ibi dicta multo ma-
14 gis militant in casu præsenti, & ne eadem repetã,ad ibi scripta me remitto. Est bene verũ q̃ si quis fecerit se clericum,& ppea fuit excusatus à tutela, non remanebit perpetuo excusat⁹,sed donec,& quousq; clericus permãserit, *§.itẽ q Reipublicæ,insti.de excus.tut.l.i oẽm rẽ,ff.de t it.et cur.datis ab hijs.*Et p hoc facit q̃ dixi *sup.*
15 *eff.3.lim.15.n.292.* vbi dixi q̃ clericus fruitur immunitate dum est clericus, & statim quod desinit esse clericus, deficit immunitas, sic ẽt dicimus de eo,qui est absens cã Reipublicæ,q post quam reuertit potest cogi recipere onus tutelæ,*l.non solum in princ.de excus.tut. Siluest.in §.item ij,qui num.9. instit.cod. tit.*
16 Et non solum clericus non potest esse tutor, vt dixi principio hui⁹ effect.& excusatur à tutela,q̃ de præsenti regit,vt dixi *in hac ampliatione*,verum ẽt si reperit esse de præsenti, vel fuisset de præterito tutor, non potest admitti ad clericatum,nisi deposita tutela, & reddita ratione prærteritæ administrationis, *c. vnico de obligat.ad ratiocin.vbi omnes scribentes Paul. Mõtan.in tract.de tut.c.31.regul.1.n.199.*
17 Limitatur modo prędicta conclusio,siue effectus,vt non habeat locũ qñ pupilli sunt pauperes,vel miserabiles personæ,tunc.n. clerici, accedente authoritate superioris,non tantum pñt sed etiã cogunt tutelam suscipere, & agnoscere,*c.1.dist.88.c.peruenit 86.dist. l. & orfanotropos,C.de epis.& cler.gl.fi.inc.fi.dist.86.c.1.ne cler.vel mon.Isidor.Moscon.de maiest.militan.eccl. lib.1.p.2.c.2.vers.tutelas autẽ car. mihi* 411. *Honotom.in §.idẽ,& in milite n.3 instit. de excus.Molin.de iust.& iur.tract.disput.221.vers. religiosus Tutor,& vers.clerici in sacris car.mihi* 889. *Faber. in Authen.præsbyteros,C. de episc. & cler. Rebuff. super const.Galliæ in tit.de sent. prouis.art.3.gl.vlt. n.24.*vbi dicit,q̃ ad hoc pñt compelli *Foller. in add.ad pract.Maran.p.4.dist.11.nu.65.car. mihi 203.Graff.in dec.aur.p.2.lib.3.c.2.nu.12.Fusc.in sing.lit.C.n.113.* qui dicit q̃ isto casu potest dari ẽt monacus *Specul.in tit.de tutor.§. generaliter n.17.Piagg.in d.tract.de tutor.& curat.q.3.n.4.5. 6.& 7.Aret.in §.item maior.nu.6.instit.de excus. tu.Monta.in tract.de tutel.c.35.reg.1.n.197.Scrader.in tract.de feud.p.10.sect.20.n.23.ver. prætere-*
18 *rea,*Quæ limitatio sublimitat,vt tantum procedat qñ alius tutor non posset inueniri ita aptus,vt possit bona pupilli gubernare, & sic in subsidium *Io.Faber in Auth.presbyteros,C.de epis.& cler.& in §. minores instit. de excusat. tut. Aret.in §.item maior,num.3. circa fi.instit.eod.tit. Mont.& Scrader.in locis proximè allegatis.*
19 Limitatur 2.vt licet clericus non possit dari tutor per testatorem,neq. per iudicẽ compelli ad suscipiendum tutelam,nihilominus si vult poterit legitimam tutelam subire,*l.generaliter & Auth.presbyteros ibi posita,C.de episc.& cler.& ibidem gl.& Paul.de Cast. Bar. cons.143.lib.1.& in §.Deo amabilis,n.1. in Authen. de sanctiss. epis. & in l.legitimas,§.si legitimus,nu.1.ff.de legit. tut. glos.in c.peruenit 86.dist.& in l.generaliter in ver. ipso iure,& ibi Sal.& Io.Faber,C.de sacros.eccl.gl. in §.idẽ,& in milite in ver.nec volens, & ibi Ang. Aret.Io.Faber,& Siluester Aldob.instit. de excus. tut.Bald.in l.generaliter,n.13.& 14.C. de epis.& cler.& cons.45.n.1.vol.2.Spec.in tit.de tutor. §.genera-*

neraliter,n.10.Io.Ant.de Nig. ĩ clem. vnica,n.92. de vit.& honest.cler.Bertrand.conf.116.nu.1.lib. 2.p.2.Aret.in §.item maior,n.3.& 6.insti. de excusat.tut.& in §.sed hoc iure nu.3.& 6. de actilian. tut.Abb.in c.non minus,n.15.de immun.eccl. Frãc. Aret.conf.76.n.3.Caual.in tract.de tutor. & cur.n. 288.Viu.dec.151.n.7.Foller.in addit. ad pract.Marant.p.4.dist.11.n.65.car.mibi 203.Graff. in dec. aur.p.2.lib.3.c.2.n.13.Nicas. in §.& qui n.20.instit.de excusat.Io.de Deo in Doctr.aduoc.lib.3.c.10. n.11.Artman.in lib.2.pract.Forens.in miscellan.c. 2.obseru.8.n.8.Caroc.d.dec.17.n.20.Ant.Piagg. in tract.de tut.& curat.q.3.n.1.2.& 3.Molin.de iust.& iur.disput.221.ver.clerici in sacris car.mibi 889.Scrader in tract.de feud.p.10.sect.20. nu.27. vers.legitimã vero Thomat. in tract. de muner.in §. seu sect.incipien.si quispiam, nu. 10.car. mibi 276. vbi dicit, ꝙ ad hoc suadent ratione charitatis, & ꝙ ad Christianũ,ac religiosũ spectat suis sãguine cõiunctis opem ferre, & vlterius addit, quod vt possit suscipere huiusmodi tutelã requiritř licẽtia superiorũ, ex quo tutela est officium distrahens à diuinis, quod dixerunt etiã *Alciat.in tract.de præsumpt.reg.3.præsumpt.18.n.*

20 *2. Caroc. & Caualc. in locis proximè allegatis.* Primo intelligas hanc limitationem, vt procedat tantum in clericis secularibus, secus in monachis,ac cæteris regularibus, & Episcopis, q̃ ad nullam tutelam admittuntur ẽt legitimã *Spec. in tit.de tutor.§.generaliter,nu.10.Io.Pelf. in process.iud.tit.5.n.9.Maccabr.conf.37.n.82.Molin.de iustit.& iur.tract.2.disp.221.ver. religiosus tutor.*

21 *car.mibi* 889. Secundo intelligas, vt clerici seculares vnã tãtũ, & nõ plures pñt suscipere legitimã tutelã *Monta.in trac.de tutel.c.35.reg.1.*

22 Tertio intelligas, vt admittanř ad tutelam coniunctorum vsq; ad quartum gradũ tantũ, & non vltra *Manci.in tract.de tutel.in 7.q. princ. n.2.n.28.Maccabr.conf.37.nu. 83. 84.& 85.* vbi rñdet *Io.de Plat.& Ang.& Aret.* tenẽtibus cõtrariã opinionẽ,& adducunt rationem.s.quia cum tutela reguletur à successione,& hæreditate,*l.1.in princ.ff.de legit.tut.l.fi.C.eod. tit. Auth. sicut hæreditas,C.eod. tit.* dicendũ est ꝙ sicut hodie clerici admittuntur ad succedẽdum vsque ad quartũ gradũ,§.*interdicimus in Auth. de ecclesia.titu.collat.9.* ita debent admitti ad tutelã,

23 *l.1.§.1.ff.de legit.tutor.Thom.d.nu.10.* vbi dicit, ꝙ tunc admittiř quando est ꝓximior pupillo, & eidem ab intestato successurus. Quarto intelligas,vt licet admittař ad prædictã legitimam tutelã si vult nihilominus non põt cogi ad eã subeundã,& acceptandam *Viui.dec.151.n.7.q̃* dicit ꝙ neque à iudice laico,neq. ab ecclesiastico põt ad hoc compelli *Bald.in l.presbyteros,nu. 1.C.de episc.& cler.multos allegat Bertach. in ver. clericus etiam in minoribus,Monta.in tract.de tutel. c.35.reg.1.n.196.* quidquid in contrarium tenuerit *Foller. in add.ad Marant.in pract. p.4.dist. 11.num.65. cart. mibi 203.*

24 Limitatur 2. & vlt. vbi clericus daret tutor pupillo,cuius tutela legitima testamento nõ facto ad istos clericos delata fuisset *Thomat. in tract.de muner.in §.seu sect.si quispiam,nu.10.car. mibi 276.Scrader in trac.de feud.par.10.sect.20. num.27. vers. & illud quòd.*

25 Quæro 1.an clericus tutor legitimus,qui noluit suscipere tutelam, priueř successione pupilli iuxta *tex.in l.sicut hæreditas,C.de legit. tutor.* & dico ꝙ non quia clericus põt succedere pupillo ẽt quod noluerit subire tale onus, *c. peruenit 86.dist.Graff.in dec.aur.p.2.lib.3.c.2.n.13.in fi.*

26 Quæro 2.an clericus ob non petitum tutorẽ pupillo, cui ad intestato erat successurꝰ ammittat ipsius pupilli successionẽ,& dico quod non,prout de hac quæstione fui latè loquutus *sup.eff.2.lim.31.num.241.& 242.*

27 Quæro 3.an filij religiosi prosint patri ad se excusandum ab onere tutelæ pp numerum filiorum,& dico quod sic *Monta.in tract.de tutel. c.35.reg.1.n.68.* sicut in simili dicimus ꝙ tales filij religiosi ẽt naturales parentibus prosit ad obtinẽdã immunitatẽ ob numerũ duodecim filiorum,& numerũ faciunt ita *Apont.cõs.16. n.21.vbi testatur de cõ. Gasp. Tesaur. in aureis addit.ad dec.sui patris dec.267.ver.ampl.nono.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici tenẽtur quotidie recitare horas canonicas iuxta Rit.S.Romanæ Ecclesiæ aliàs peccant mortaliter,& afficiuntur varijs pœnis nu.2.3.4.5.& 6. & an propter studium,nu.15.& 16.& quid in religiosis,qui non sunt in sacris,& monacis,nu.18. & 19.limit.in clericis in minoribus,nu.33.*

7 *Clericus beneficiatus ommittens dicere totum officiũ tenetur restituere ratam illius diei, & si matutinum, perdit dimidium ratæ.*

8 *Extrauagantes super recitatione officij procedunt in beneficijs simplicibus,& quid sub in beneficijs habentibus seruitium annexum.*

9 *Fructus in beneficijs cõputantur pro toto anno,& nõ pro vna die,qua forsan nõ percipiuntur fructus.*

10 *Restitutio fienda ex fructibus beneficij ob non recitationem officij,cui sit facienda.*

11 *Pauper an possit sibi applicare eleemosinam si est distribuiturus eleemosinam inter pauperes.*

12 *Clericus beneficiatus priuatur beneficio, si ter monitus per duos dies infra terminum quindecim dierum prætermiserit totum offitium.*

13 *Clericus potest facere compositionem cum Papa, vel Episcopo, vt aliqua pars fructuum beneficij applicetur fabricæ Ecclesiæ, quando non recitauerit officium,lim.num.14.*

17 *Milites Hierosolimitani tenentur recitare horas canonicas,prout alij religiosi.*

Con-

20 *Conuersi alicuius monasterij non tenentur dicere horas canonicas, sed certas orationes.*

21 *Clerici excommunicati, degradati, suspensi, & interdicti non excusantur à recitatione officij, sed non publice, num. 22.*

23 *Monialis quæ scit legere tenetur recitare officium.*

24 *Clericus itinerarius, & peregrinus an teneatur recitare officium, & quid in eo, qui est impeditus pro administrandis bonis temporalibus ecclesię, n. 25. & quid propter litem, nu. 28.*

26 *Consuetudo quòd impeditus non teneatur recitare officium non valet, secus si consuetudo esset circa modum recitandi, nu. 27.*

29 *Papa an possit statuere ꝙ clerici in sacris constituti non sint obligati quotidie recitare horas canonicas, lim. num. 30. & 32. (cas.*

31 *Clerici de iure diuino tenentur ad septẽ horas canoni-*

34 *Clerici in minoribus, licet non teneantur recitare officium magnum, tenentur tamen recitare officium B. Mariæ, secus quando sunt beneficiati, quia tenentur ad officium magnum, num. 35.*

36 *Clericus in minoribus, qui habet pensionem, tenetur recitare officium quotidie, sicut sacerdotes.*

37 *Clericus beneficiatus, si fructus beneficij sũt per Papam alteri reseruati, tenetur recitare officium, ẽt si seruiret per substitutũ in beneficio, nu. 38 ẽt si beneficium esset parui momenti, nu. 39. & 40.*

38 *Beneficiatus tenetur recitare officiũ ẽt si seruiret per substitutũ, aut esset parui momenti, nu. 39. & 40.*

41 *Clericus beneficiatus an teneatur recitare officium si non possidet beneficium, licet fuerit ad illud promotus, & alius reperiatur intrusus.*

42 *Clericus resignans beneficium statim quòd illud transtulit in alium est liberatus.*

43 *Clericus ĩ minoribus, qui ratione beneficij tenetur recitare officiũ, si illud non recitat tenetur restituere ratam fructuum, & peccat mortaliter, & nu. 44.*

45 *Infirmitas grauis excusat clericũ à recitatione officij, & nu. 46. nec ẽt tenetur audire illud, nu. 47. 48.*

49 *Clericus qui propter infirmitatem nõ tenetur recitare officium non cogitur aliquid dicere eius loco, nec post reconualescentiam reiterare, nu. 58.*

50 *Iustum impedimentum quod euitari non potest sine scandalo excusat à recitatione officij.*

51 *Clericus qui ob paupertatem non habet breuiarium an excusetur à recitatione officij.*

52 *Clericus non satisfacit recitando officium cum labijs, sed requiritur attentio.*

53 *Horæ Canonicæ debent recitari continuè quantum fieri potest, & non sunt interrumpendæ.*

54 *Ommittens per errorem, vel aliã causam dicere vnã horã, & dixit sequentem non tenetur ambas iterũ recitare, sed ommissam tantũ, ita in salmis, nu. 55.*

56 *Clericus obligatus recitare officium tenetur illud recitare secundum consuetudinem diœcesis in qua est beneficiatus.*

57 *Clericus existens in peccato mortali recitando officiũ non meretur.*

59 *Clericus habens plura beneficia non tenetur pluries recitare officium, & quid si beneficia essent in diuersis diœcesibus differentibus, nu. 60.*

61 *Clericus secularibus potest recitare officium in quacumque hora diei.*

62 *Matutinum cum laudibus potest dici de sero pro die sequenti.*

63 *Religiosus assumptus ad Episcopatum, vel ad aliam curam ecclesiæ secularis non tenetur dicere officiũ secundum ordinem religionis.*

64 *Recitans officiũ deglutiendo uersus salmorũ smorzando verba non satisfacit præcepto recitandi officiũ.*

65 *Recitans officium priuatè non tenetur stare genuflexu, nec capite denudato.*

DECIMVSSEPTIMVS EFFECTVS.

1 Decimus septimus effect. clericatus est, vt clerici teneantur quotidie ricitare horas canonicas iuxta determinationem, & Ritum S. Romanę Ecclesiæ præter aliquos religiosos, qui habent officium propriũ, alias illud non recitãdo peccat mortaliter, & licet de materia pñtis effect. integros tractatus fecerint *Nauarr. in comment. de oratione, & horis canonicis, & Marcell. Francol. in tract. de tpe horarum canonicarũ,* nihilominus circa eum breuiori methodo ꝓcedendo ea solum referã, q̃ mihi vñr magis vtilia, & vsu frequentia, dico ergo quod clerici tenent recitare psalterium quotidie, vt dixi, ita habet *in c. dolentes de celebr. Missarũ. gl. in c. si. 91. dist. Abb. in c. 1. n. 4. de celebrar. Missar. & in c. tuis, n. 7. de præbend. Turrecr. in c. presbyter, nu. 8. 91. dist. Nauarr. in manual. confess. c. 25. n. 97. & 98. Iacobus de Carolis in gẽmato pauone colore 6. nu. 28. & 32. vers. hinc legitur in exodo car. mihi 273. Lancell. Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 1. de Pontifice Maximo nu. 20. cart. mihi 167. Cabbell. super constit. Egid. lib. 3. c. 18. glos. vnica cart. mihi 174. Nauarr. de horis canonicis, cap. 6. num. 1. & 2. summ. Rosell. in ver. horæ canonicæ, in princ. Riminald. iun. consil. 672. nu. 63. lib. 6.* in tantum ꝙ clerici non recitantes
2 diuinum officium singulo die, variis pęnis afficiunt, quarum prima est, quod peccant mortaliter, & hoc, tã si dimittunt totum officium, q̃ si aliquã partem notabilẽ ipsius; qa semper cõmittunt vnum peccatum, licet dimittãt totum officiũ sic ẽt si dimittunt tres, vel duas horas, vnum tñ cõmittunt; qa habet rõ ad vnum officium, & non ad plura *Hẽric. de Gandau. quolibet. 29. q. 30. Ang. in summ. in verb. hora, §. 10. Palud. in 4. dist. 15. q. 5. Turrecrem. in c. Eleuterius, nu. 1. & 5. dist. 91. Flam. Parisi. in tract. de confiden. q. 9. n. 49. Zerol. in prax. episc. in verb. horæ canonicę, §. 9. Nauar. in d. encher. de horis canonicis, c. 25. n. 97. c. 7. nu. 5. 6. & 9.* vbi dicit, ꝙ idẽ est in proponente, & deliberante non recitare per illam

 diem,

diẽ, vel illã horã; quia si pęnitentia ductus horas recitauerit non ꝑpea euitabit peccatũ mortale, quod iã cõmiserat per illã deliberationẽ.

3 Secunda est pęna suspensionis, vt not. oẽs, & præcipuè *Anch. in 6. not. nu. 6. in c. volentes de celebr. Missar.* quã pęnã incurrunt postquã fuerit ter moniti, vt ibi habeẽ. Tertia pęna est, vt

4 possint puniri arbitrio sui iudicis *Scribent. super cõsuet. Paris. tit. 1. §. 30. n. 35. Diaz in pract. canon. c. 49. Ripa in repet. l. fi. q. 66. C. de reuocan. donat. Fel. in c. postulasti de rescript. nu. 7. Menoch. in tract. de arbit. iudi. cas. 428. nu. 3. Gaspar Cabbell. super constit. Egid. lib. 3. c. 18. glos. 1. nu. 6. cart. mihi 174.*

5 Quarta, & vlti. (quæ multis vr̃ cæteris grauior, & durior) pęna est, vt teneantur restituere ratã fructuum bñficii (si qđ habent) illius diei, vel horæ, quã prætermittunt *Calder. in c. 1. de celebrat. Miss. Gemin. in c. 1. dist. 42. & in c. fin. col. 1. de rescript. in 6. c. si canonici. §. scripturi, vbi oẽs scribentes de offic. ordinar. in 6. Nauar. in encherid. de orat. & horis cano. c. 7. n. 32. Fel. in c. postulasti, nu. 6. vers. & scias quod, de rescript. Abb. in c. 1. nu. 8. de celebrat. Miss. & in c. diuersis, nu. 2. de cler. coniug. Anch. in c. & si Christus, nu. 16. de iureiur. Flam. Paris. in tract de confid. q. 9. n. 50. Brun. à Sol. q. 40. n. 13. Soto de iust. & iur. lib. 10. q. 5. art. 6. Couarr. in lib. 3. variar. resolut. c. 13. n. 10. Dec. in c. cũ oẽs in 2. lect. n. 2. de const. Gãbar. in tract. de offic. legat. lib. 6. n. 328. Marquat. in tract. de celibat. p. 1. c. 3. n. 6. Alba. in lucubr. ad Bar. in l. sacrosanctæ, nu. 13. C. de episcop. & cler. Fernand. Vasq. in tract. de succes. creat. lib. 3. §. 22. lim. 17. n. 56.* vbi alios allegat *Menoch. in tract. de arbitr. iud. cas. 429. nu. 4.* vbi dicit, ꝙ hæc pœna est introducta per quãdam *constĩonem editam in Concilio Lateranensi sub Leone X. in sess. 9. §. itẽ statuimus* prout eamdem *constĩonem* refert *Nauarr. d. n. 32.* vbi ẽt simul cũ *Menoch. in add. ad cas. præd. n. 1.* recenset quãdam *extrauagant. Pij Papæ V.* per quam disponitur, & datur modus restõnis. s. ꝙ si dimittit totum officium tenetur restituere ratam illius diei, in quo officium non recitauit, si vero dimisit matutinum tantum, perdit dimidium ratæ illius diei, si vero cęteras horas, perdit ẽt dimidium, & si ꝑmittit vnã horã, vtputa cõpletorium, vel primã, perdit tm̃ sextã partẽ ꝓuentus illius diei, ex qua *constĩone Concilij Lateranẽsis, & extrauagant. Pij V.* abrogatur opinio illorum, q dixerunt ꝙ non amittit fructus, sed tm̃ peccat mortaliter clericus bñficiatus non recitans horas canonicas, quos referunt *Menoc. Nauar. & Vasq. in locis sup. allegatis*, sed si clericus, tã ex er-

6 rore, q̃ ex negligentia ꝑtermiserit aliquã particulã, vel aliquos versus, vel male recitauerit, & pronuntiauerit, non propterea tenebitur ad restitutionem Sotus *d. art. 6. col. 4. vers. subtexitur nihilominus quarta conclusio Menoc. d. cas. 429. n. 5. Card. Tolet. lib. 2. instruct. sacerd. c. 12. n. 5. & 6.*

7 Modus aũt restõnis faciendæ ex dispositione ꝑdictarum extrauagantiũ Leonis Decimi, & Pii V. est ꝙ si clericus bñficiatus dimittit totum officium teneẽ restituere ratã illius diei, in quo officium non recitauit, si vero dimisit matutinum tm̃, perdit dimidium ratæ illius diei, si vero cęteras horas ꝑdit ẽt dimidium, at si ꝑtermittit vnã horã tm̃, vtputa completorium, vel primã, perdit solum sextã partem ꝓuentus illius diei, q̃ tñ extrauagãtes ꝓcedunt in bñficijs simplicibus, & non habentib. aliqđ serui-

8 tium annexum, at si hęret seruitium, tũc puto ꝙ restõ dẽt fieri ꝑ modum, vt sup. deducto tñ id qđ bñficiatus mereẽ rõne seruitii ꝑstiti, vt si in bñficio teneẽ quotidie dicere Missã, nãq; si eo die, quo recitauit Missã dimisit officium, teneẽ restituere id, qđ supest deducta parte, quã mereẽ ꝓ missa, & fruct⁹ dẽnt cõputari ꝓ toto anno, & non ꝓ vna die, & ꝑsertim vbi ꝓuent⁹

9 sunt incerti, ex quo si vna die perueniunt decẽ & ĩ alia duo, & ĩ alia nihil & dimittit officium illa die, qua nihil ꝑcepit non põt dicere ꝙ nihil teneẽ restituere, ex quo illa die nihil ꝑcepit, nec si die, quo non dicit officium, recipit decẽ, teneẽ restituere illa decẽ, sed tm̃ ꝓ ratha iuxta ꝓuentus totius anni, ad tradita ꝑ *DD. ĩ c. 1. ĩ tit. hic finitur lex ĩ vsib. feud. & Boer. cõs. 23. & ꝑ Thes. dec. 56. Ioseph Lud. Perus. dec. 79. Caroc. de locat. in tit. de vsufr. q. 23. nu. 3. & seq. & q. 24. Viu. dec. 8. Surd. de alim. tit. 1. q. 33. n. 25. Alba. cõs. 639. lib. 4. Anch. iun. q. 13. n. 11. lib. 1.* q oẽs ponunt quo ordine, & q̃o sunt diuidẽdi fructus, & dicunt ꝙ considerant ꝓuentus toti⁹ anni, & sic sunt di-

10 uidendi. Et ꝑdicta restitutio non ẽ opus, vt fiat fabricæ ecclesiæ, ĩ qua ẽ constitutum bñficiũ, sed satis ẽ, vt distribuaẽ inter pauperes, ideo si is q restituere teneẽ esset pauper, poterit illud sibi applicare de cõsilio confessarii, qa q teneẽ aliqđ distribuere pauperibus, põt illud sibi ad-

11 dicere, ita *Nauar. ĩ Encherid. de orat. & hor. can. c. 7. nu. 33. & 34.* & qđ possit qs sibi applicare qđ teneẽ distribuere inter pauperes, si ipse est pauper, dixerunt *Paul. Alilazar. ĩ clem. vnic. de testa. & ibi Card. q. 22. Rip. ĩ trac. de reme. ad cõser. vber. n. 164. Soc. cõs. 11. n. 6. lib. 1. Paris. cõs. 29. n. 22. lib. 4 Mant. de interpret. vlt. vol. lib. 8. tit. 5. n. 9. Surd. de ali. tit. 1. q. 94. n. 4.* sicut ẽt electus ad distribuendũ inter pauperes põt eligere, & distribuere in consanguineos pauperes, q̃ in extraneos, *c. ceterũ 86. dist. c. peruenit 1. q. 3. Abb. in c. vt supra col. fi. de reb. eccl. non alien. & in c. peruenit, nu. 1. de arbitr. Affl. dec. 200. quidã, nu. 10. Bart. & Ang. & Imol. in l. illa institutio ff. de hæred. instit. Alex. in l. dictus, nu. 5. ff. ad l. Falc. Beniucas. de paupert. tit. de iudic. q. 7. in 5. special. nu. 23. f. 86. Tiraqu. in tractat. piæ causæ in præfation. colum. 7. vers. & facit pro prima parte, fol. 2. Fideric. de Sen. cons. 33. nu. 3. vers. item pone Surd. de alim. tit. 1. q. 93. nu. 5.*

Et

Et clericus beneficiatus monitus ter, si moni-
12 tionibus non obstātibus p duas vices, vel dies prætermiserit totum officium infra spatiū 15. dierum, poterit beneficio priuari *Diaz. in prac. in verb. officiū*, prout cum allegat *Corrad. in tēpl. iud. lib. 1. c. 1. §. 4. n. 21. cart. mihi 167. Menoch. in tract. de arbit. in add. ad cas. 429. nu. 2. & 4.* vbi ex
13 Soto dicit, qd clericus pōt facere cōpositionē cū Sūmo Pontifice, vel Epo, vt aliqua fructuū quātitas p eius volūtate, & arbitrio, fabricę ecclesiæ applicet, & qd dum alias dixit q̃ cleric⁹ ommittēs recitare officiū, debeat puniri pœna arbitrio iudici dēt intelligi de hac pœna, vt cōponat se cū supiore q̃ dixit ēt *Mars. colū. de red-*
14 *dit. eub. p. 3. c. 33. n. 10.* vbi alios allegat, at si qs sub hac spe se cōponendi non fuerit ita sollicitus recitare officiū, & illud dimiserit, ei nullatenus proderit cōpositio hmōi, nisi id explanauerit Pontifici, vel Epo cōpetenti, per ea, q̃ latè scripsi *in meo trac. de excep. excep. 17. n. 40.* vbi dixi q̃ peccās sub spe indulgētię ad hoc vt legitime sit absolut⁹ debet hāc qualitatē exprimere.
15 Ampliat 1. pdictus 17. eff. clericatus, vt nec & pp studiū clericus excuset à recitatione officij, qa occupatio studij, vel lectionis nō excusat ab isto præcepto *Archid. in c. eleuterius 91. dist.* vbi ēt *Turrecre. n. 7. gl. in c. licet 8. q. 1. Card. in clem. 1. in fi. prin. de magist. Bertac. in reper. in ver. clericus studēs, & in ver. clericus nō excusatur S. Raimund. in sum. in tit. de offi. cler. Plou. in trac. de horis canonicis p. 1. q. 6. Rosel. in sum. in ver. horæ canonicæ, n. 4. Albert. Ferrar. in tract. de horis canonicis, n. 22. Trot. in tract. de profecto clerico, c. 42. Horat. Laicus in trac. de priuil. secularium priuil. 100. Menoc. in tract. de arbitr. in add. ad cas. 429. n. 20. ver. verum à prædictis,* vbi *n. seq.* respondet iuribus adductis p contraria opin. *Nauarr. in præd. enche-rid. de orat. & horis can. c. 11. n. 32.* vbi dicit q̃ me-
16 lius est orare, q̃ studere, vel legere, & quod maledictū est studiū pp quod relinquit diuinū officium, q̃ ampliatio limitat vbi studium esset oīno necessarium, vt pro liberando aliquem a morte, vel pro fide defendenda, vel pro ea prędicanda, & propaganda *Turrecr. d. nu. 7.*
17 Ampliat 2. in militib. Hierosolimitanis, q & ipsi tenent recitare horas canonicas, put alij religiosi *Alc. cōs. 29. n. 6. Meno. cōs. 54. n. 17. lib. 1.*
18 Ampliat 3. in monacis, ac cęteris religiosis q tenentur dicere quotidie officium iuxta ordinē suæ religionis *Turrecr. in c. 1. n. 13. 91. dist.*
19 Subampliat hæc ampliatio ēt si religiosi nō essent in sacris constituti *Turrecrem. in loco proximè cit. n. 14. Rosell. in sum. in ver. horæ canon. circa prin.* vbi dicit q̃ hæc conclusio procedit ēt si ita pfessus non hēret aliquem ordinem, nec ēt primā tonsuram, quia sufficit, vt sit professus.
20 Limitatur tñ præsens ampliatio in religiosis conuersis alicuius monasterij, q non tenentur dicere horas canonicas, prout in psalterio, sed tātum dicere certas orationes secundum modum sibi taxatum iuxta statuta, & constōnes sui ordinis *Turrecrem. & Rosell. in loc. sup. alleg.*
21 Ampliatur 4. in clericis excōicatis, degradatis, suspensis, vel interdictis, qui pp talem pęnā non excusātur à recitatione officij *Arch. Card. Alexandr. & Turrecrem. n. 4. & cōiter scribentes in c. præsbyterum 28. dist.* idē *Turrecr. in c. 1. n. 11. & 12. 91. dist. Vital. in clem. graui nu. 18. de celebr. Missar. Rosell. in sum. in ver. horæ canonicæ, nu. 21. & 22. Brun. à Sol. q. 40. n. 4. Surd. in tract. de alim. tit. 1. q. 82. n. 17. Nauar. in comment. de horis can. c. 7. n. 17. & 18. Marian. Soc. iun. in c. sacris, n. 134. &*
22 *seq. de sent. excom.* vbi adducit diuersas rationes p ista ampliatione. Et licet clericus excōicat⁹ suspēsus, interdictus, vel degradatus teneatur recitare officiū, non ppea poterit illud recitare publicè, & cum alijs in Choro; sed dēt illud priuatim, & separatim recitare, *Turrecre. Vital. & Soc. in locis proximè allegatis S. Raimund. in sum. lib. 3. in tit. de præcept. diffin. excomm. §. 42. vers. ad quartū car. mihi 422.* vbi *Io. Frigburg. in add. in lit. Z, Maiol. in tract. de irregul. lib. 3. c. 21. nu. 10.*
23 Ampliatur 5. in monialibus, quæ sciunt legere *Turrecrem. in c. 1. n. 15. 91. dist.* vbi dicit, q̃ de istis est dicendū, put de religiosis *Nauarr. in d. comment. de orat. & hor. can. c. 21. n. 19.* qui dicit q̃ debent esse professæ tantum *Tolet. lib. 2. Instr. sacerd. c. 12. nu. 7.*
24 Ampliatur 6. in clerico itinerante, vel peregrinante *Card. in clem. 1. §. 1. not. 5. in 4. q. de celebrat. missar. Bertach. in reper. in verb. clericus itinerans, Nauarr. in comment. præd. c. 11. nu. 33.* vbi loquitur de clerico peregrinante ad Vrbem.
25 Ampliat 7. in eo, q est impeditus p administrādis bonis tēporalibus ecclesiæ; qa tale impedimentū non pbat iustā cām excusādi clericū à recitatione horarum, licet excuset, vt illas non teneat recitare in Choro; sed possit satisfacere in quocumq; loco, vt in domo, in itinere, equitādo, vel peditādo *Anch. in c. psbyter, n. 17. de celebr. Missar. Vital. in clem. graui, nu. 76. eo. tit.*
26 Ampliat 8. vt nec valeat cōsuetudo in cōtrariū; qa talis diceret potius corruptela, q̃ cōsuetudo, ideo ea non obstāte clericus sēper tenet recitare officiū, alias cōmittit peccatū mortale, & tenet ad restōnem fructuū bñficij si quod hēt *Bertac. in reper. in verb. clericus non excusatur.*
27 Est bene verum q̃ si cōsuetudo esset circa modum recitādi officium, vt quia permitteret, & esset obseruatum, vt statim post meridiem possit dici matutinum pro die sequenti, vel quod de sero possit dici prima, vel aliæ horæ pro die sequenti, talis consuetudo fortasse posset substineri per ea, quæ dixi *supra effect. 1. ampliat. 62. limit. 1. num. 388.* prout puto quod sit valida consuetudo quod sacerdos possit celebra-

re antequã recitauerit matutinum cum laudibus, licet in cõtrariũ sint oẽs fere antiqui DD. tñ, vt recensiores dñt, non peccant mortaliter sacerdotes celebrantes ante dictũ matutinũ, at hoc non sine saltim aliqua cã faciendũ est, ita *Tolet.d.lib.2.instrum.sacerd.c.1.n.7.* ꝙ cõiter ab oĩbus modo est recepta opinio modernorum, quod sine labe peccati potest sacerdos celebrare Missam antequam matutinum recitauerit.

28 Ampliatur 9. vt nec etiam propter litem clericus excusetur à recitatione officij *Bercach. in d. verb. clericus non excusatur.*

29 Ampliatur 10. ſm aliquos, vt nec Papa posset statuere ꝙ clerici in sacris constituti non essent obligati quotidie recitare horas canonicas, quia esset disponere, & statuere contra ius diuinum, vt in *Psal.118. septies in die laudẽ dixi tibi*, ꝙ est relatum *in c.1.de celebrat.Missar.* & voluit *Borgas. de irregul.p.3.concl.1.nu.12.car.mihi*

30 44. qui dicit ꝙ licet Papa non posset gñraliter statuendo hoc facere, poterit tñ dispensare cũ vno clerico, si non super toto, saltim super tanto, & hoc ex cã, *Io.de Lignan.& Vitalin.in clem.1. de celebr.Miss.Turrecrem. in c.eleuterius, nu.8.91. dist.Albert.Ferrar.in tract.de horis, can.nu.9.Cardin.in d.clem.1. in 6.not. de celebr.Missar.Abb. in c.fi.in 3.col.eod.tit.Fel.in c.fin.nu.8.de maiorit.& obed.Nauar.in cõment.prędicto c.11.n.24.Corrad. in templ.iud.lib.1.c.1.de Pontif.Maxi.§.4.nu.22. f.167.Param. in d.tract. lib.3.q.1.nu.44.Menoc. d.add.n.17.Rosell.in summ.in verb.horæ canonicæ,*

31 qui dicit ꝙ de iure diuino clerici tenentur ad septẽ horas canonicas, sed quò ad determinationem non est de iure diuino, ita vt dicto iure sit determinatũ tale officium qa talis determinatio est de iure positiuo, ex quo sequitur ꝙ Papa põt dispensare circa modum, & sic vt dicatur vnum officium ꝓ alio, quod clericus dixit *Alfon.Aluar.in Spec.iur.Pontif.c.33.in princ.*

32 *Corrad. d.nu.22.* Et licet hæc dispensatio possit fieri per Sũmum Pontificem, non tñ poterit ꝑ Epm *Nauarr.eod.n.24.Turrecrem.& Arch. in d. c.eleuterius, Menoc. in d.add.ad cas.429.n.18.* Sed cõtraria opinio est verior.s. quod Papa potest dispensare ꝙ clerici in sacris non teneant recitare officiũ, seu horas canonicas *Siluest.in sum. in verb. hora q.8.* nec ratio primæ opinionis est vera, nã non oĩa, quæ legunt̃ in scriptura, sunt de iure diuino, alioquin teneremur pugnare cum Golia, & besĳs, vt fecit Dauid, sunt.n. de iure diuino, quæ præcepto morali præcipiunt̃ in scriptura, non aũt ea, q̃ ceremoniali, vel legali, de qua re vide *D.Th.1.2.q.103.* põt igitur Papa dispensare quod clerici in sacris non teneant̃ ad recitandũ horas canonicas, sed non põt facere quin teneant̃ ad regratiãdum Deo per aliquid indeterminatum, & voluntarium.

33 Limitatur Primo prædictus 17. effectus in clericicis in minoribus constitutis *Abb ĩ clem. graui, nu.1.de celebr.Missar.& ibi ẽt Vital.nu.14. Turrecre.in c.1.n.4.dist.91.Rosell.in sum. in verb. horæ canonicæ, nu.2.in fin.Corrad.in tẽpl. iud.lib.1. c.1.de Pontifice Maximo, §.4.n.20.car. mihi 167.* vbi dicit, ꝙ hoc est introductũ de consuetudine, ꝙ secus est de mente iuris diuini, quo iure ẽt constituti in minoribus vñr teneri ad recitationem officij, *Nauar.in cõment. de horis cano. c.7.num.12.* & vltra prædictos idem quasi sentiunt omnes allegati in ipso effectu.

34 Sublimitatur Primo hæc limitatio secundũ aliquos, vt licet clerici in minoribus non teneantur recitare officium diuinum magnum siue salterium, ꝑut in sacris constituti, tenetur nihilominus dicere, & recitare officium B.Virginis Mariæ *Abb.in d.c.1.n.6.de celebr.Miss.vbi nu.7.* dicit ꝙ ex quo hodie consuetudo hoc nõ obseruat, ideo illud non recitantes excusantur ab omni peccato quod dixerunt ẽt *Turrecrem. in c.1.nu.5.91.dist.& latius, Nauar.d.c.7.n.13. & 14.* vbi dicit, ꝙ si extat consuetudo, vt insigniti tantum minoribus ordinibus recitent prædictum officium B. Virginis, vel aliud, vel aliquod psalmum, tunc tenentur illud recitare, prout constituti in ordinibus sacris.

35 Sublimitatur 2. qñ clericus in minoribus constitutus esset beneficiatus, quia is tenetur officium quotidie dicere, ꝑut constituti in sacris *Abb.in c.1.n.3.& 4.de celebr.Missar.Turrecr. in c.1.n.4.dist.91.Corrad.in tẽpl.iud.lib.1.c.1.§.4. n.20.car.mihi 167.Vital.in clem.graui, n.12.de celebr.Miss.Paris.in trac.de cõfid.q.9.n.49.Bal.in l. Neſcẽnius, n.3.et ĩ l.si duas, n.8.ff.de excus.Marqu. in trac.de celebr.p.1.c.3.n.5.Brun.à Sole q.40.n.9.*

36 Primo ampliatur hęc sublimitatio ſm aliquos, vt non solũ ꝓcedat in bñficiato, verũ ẽt in eo, q h̃et aliq̃ pensionẽ, *Gãbar.in trac.de offic. legat.lib.6.nu.326.cũ plurib.seqq.* vbi ad hoc adducit multas rõnes, *Nauar.in cõme. de horis can. c.21.n.10.* vbi dicit, ꝙ hoc est expeditũ per *Bullã Pĳ V.* q̃ obligat pẽsionarios ad recitandũ quotidie officiũ B. Mariæ, *& cõs.22.n.2.in tit.de celebr.Miss.in 1.to.car.mihi 763.à Sole d.q.40.n.12.*

37 Secundo ampliat̃, vt hoc idẽ ꝓcedat in clerico bñficiato, cuius bñficij fructus sunt ꝑ Papã alteri reseruati, *Nauar.in cõmen.de horis can.c.21 n.12.* q adducit rõnẽ, qa Papa non reseruat fructus sine consensu bñficiarij, & per consequẽs per eum stat, quo minus fructus consequatur, & quia obligatio recitandi, principalius ex titulo beneficij, quam ex pęceptione fructuum peruenit, & respondet etiam argumentis allegatis per tenentes opinionem contrariam.

38 Tertio ampliat̃ ẽt si is clericus bñficiatus seruiret per substitutũ in bñficio *Abb.in c.1.n.3. de celebrat.Missar. in sũma in verb. hora canonicæ, n.1.& 2.Nauarr.in cõmen.præd.c.11.n.32.in fi.* vbi

vbi dicit, ꝙ licet diſputãdo poſſit defendi contraria opinio, non eſt tñ hoc cõſulendũ, eo qđ ei repugnat communis teorica, & praxis qdquid in contrarium tenuerit *Turrecrem. in cap. Eleuterius, num. 11. diſt. 91.*

39 Quarto ampliatur etiam ſi beneficiũ eſſet tenue, & parui prouentus *gl. fi. in c. 1. de celebr. Miſſ. & in c. clericus victũ 91. diſt. & ibi cõiter ſcribentes Cardi. in c. clem. 1. de celebr. Miſſ. Alber. de Ferrarijs in tract. de horis canonicis q. 8. Nauar. in repet. c. quando diſt. 1. not. 7. n. 27. & conſ. 3. n. 1. in fi. in tit. ne cler. vel mon. in 1. to. car. mihi 780. Turrecr. in c. 1. n. 8. 91. diſt. Couarr. in lib. 3. variar. reſol. c. 19. n. 8. Silueſter in ſum. in verb. hora §. 2. ver. ſecundum Marquat. in tract. de celebr. p. 1. c. 3. n. 7. Brunor. à Sole q. 40. nu. 1. & 11.* qui dicit, ꝙ hæc ampliatio hẽt locum ẽt ſi bñficium ſit ita exiguum, vt inde non percipiat neceſſaria alimẽ-

40 ta *Zerol. in praxi Epiſcop. in ver. beneficia, §. 4. ver. quartum dubium, & verſ. ſextum dubium,* vbi dicit idem procedere ſi beneficium eſſet penitus ſine redditibus, ſed ſolum haberet titulum, & *in ver. horæ canon. §. 2.*

41 Sublimitaẽ tamẽ hæc ſecunda ſublimitatio ita ſuperius ampliata, vt non ꝓcedat qñ clericus ad huc re ipſa non poſſidet beneficiũ, licet ad illum fuerit promotus, vt qa alius reperiẽ intruſus in eo beneficio, & litigaẽ de illius illegitima inſtitutione, & poſſeſſione, qa dũ pendet talis lis non teneẽ dicere officium *Nauar. conſ. 14. in tit. de celebr. Miſſ. lib. 3. Menoc. in tract. de arbitr. iud. in add. ad caſum 429. nu. 24. Zerol. in verb. beneficia, §. 4. ver. quartum dubium, & ver. octauum dubium,* vbi certo modo diſtinguit.

42 Sublimitaẽ 2. qñ iã reſignauiſſet beneficiũ, quia ſtatim ꝙ illud in alium tranſtulit, ſi alio reſpectu, vt ordinis, vel voti, non tenebaẽ, erit liberatus ab obligatione recitandi *Nauarr. in commentar. de hor. can. c. 7. & 19. & 30. & in repet. c. accepta, oppoſit. 5. num. 21. de reſtit. ſpol. Pariſ. in tract. de reſign. benefic. lib. 1. q. 9. n. 1. & ſeq.* vbi adducit rationem pro iſta ſublimitatione.

43 Et nota ꝙ clericus in minoribus, q rõne beneficij tenet recitare officiũ, ſi illud nõ recitat non ſolum dẽt reſtituere fructus pro ratha per modum vt ſupra, verũ ẽt peccat mortaliter ſicut conſtitutus in ſacris, *Nauar. de horis cano. c. 5. n. 18. Tho. Zerola in praxi Epiſcop. in verb. beneficia. §. 4. ver. ſecundum dubium car. mihi 32. & in*

44 *verſ. 3. dubium, & in ver. 5. dubium,* dicit ꝙ clericus in minorib. tenetur dicere officium à die collationis nõ poſſeſſionis qñ ab illo die incipiunt currere fructus ꝓmoto, ſi vero incipiũt currere à die poſſeſſionis ẽt ab illo die tenetur dicere officiũ, ad quod alios allegat, ꝙ tñ intelligo ꝓcedere, vt à tali die incipiant currere ſex menſes, nõ aũt vt ſtatim teneatur recitare officium, iuxta ea, quę dixit ipſemet *Zerol. in ver. octauum dubiũ,* an autem cleric᷒ ommittens recitationem officij debitã rõne ordinis, & bñficij, peccet duplici malitia, *vid. Sanchez in tract. de matrim. lib. 9. diſput. 15. n. 5. & 6. 10. 3.*

45 Limitaẽ 2. qñ clericus eſſet aliqua graui infirmitate oppreſſus, quia pp eã excuſabiẽ à recitatione officij, *c. ad audientiam de cler. non reſident: c. clericus victum 91. diſt. Turrecr. in c. 1. nu. 2. & in c. Eleuterius etiam n. 2. d. diſt. 91. Vital. in clem. graui, n. 74. de celebr. Miſſ. Cabell. ſuper conſtit. Egid. lib. 3. c. 18. gl. vnica n. 4. car. mihi 174. Zerol. in praxi epiſc. in verb. horæ canonicæ §. 7. Brun.*

46 *à Sole d. q. 40. n. 17.* vbi dicit ꝙ clericus tunc excſatur à recitatione officij pp infirmitatem qñ ex ipſa recitatione ipſi infirmo poſſet ſuccedere graue dãnum, *Nauar. in repet. c. ſi quãdo de cõſecr. diſt. 1. not. 11. n. 1. & in Manual. confeſſ. c. 25. n. 100. Roſſell. in ſumm. in verb. horæ canonicę, n. 5. Menoc. in add. ad prædictum caſ. 429. n. 8. & 9.* qui dicit, ꝙ hęc limitatio ꝓcedit quando infirmitas eſt grauis, non aũt leuis, quæ excuſare non ſolet eum, qui tenetur aliquid facere *Io. Lup. in repet. rubr. de donat. inter virum, & vxor. §. 65. num. 47. cart. mihi 158.*

47 Ampliatur iſta limitatio, vt ita infirmus nõ ſolum non teneaẽ recitare, verum nec audire officium *Roſell. in d. verb. horæ canonicæ, nu. 6. Menoc. in add. prædict. nu. 12. Actius de infirm. p. 2. in verb. hora canonica, n. 6.* q oẽs cõcludũt, ꝙ licet hoc nõ ſit neceſſariũ eſt tñ pium, & laudabile.

48 Ampliatur 2. vt non ſolũ hoc ꝓcedat in febricitante, vel aliter corpore infirmo, ſed ẽt in eo, qui laborat aliquo graui morbo in oculis *Nauar. in commẽt. de horis can. c. 21. nu. 14.* qui tñ hãc ampliationem non intelligit ita ſimpliciter, ſed tantum qñ non poſſet illas recitare ẽt cum ſocio, caſu quo ſocium amicitia, vel pretio poſſet inuenire, & hr̃e; item pp cecitatem, vel infirmitatẽ oculorum nõ excuſatur, is qui totum officium, vel eius maiorem partem memorialiter ſcit, qa tunc teneẽ illud, qđ memoriæ ſcit, recitare ita *Nauar. ibidem in fi. & c. 19. nu. 81.* vbi dicit, ꝙ non excuſaẽ quin teneaẽ ire ad Chorum alijs de Capitulo, & ibi recitare illam partem quam põt, & nu. 80. ponit qd in ſurdo, & n. 82. cõcludit ꝙ neq. cecitas, neq. ſurditas eſt infirmitas ſufficiẽs, vt quis excuſetur ire ad Chorum, ſed quod iſti debent ad chorũ accedere, vt conſequantur quotidianas diſtributiones *Alex. Monet. in tract. de diſtrib. quotid.*

49 Tertio ampliatur, vt nec cogatur infirmus, qui non põt horas recitare, eius loco aliquid dicere, nec mente Deũ præcari *Nauarr. in manual. confeſſ. c. 25. n. 100. Actius in d. verb. horæ canonicæ, n. 7.* & licet ad hoc non teneatur ſub pęna peccati, & reſtitutionis, tenetur tamen vt ita orando conſequatur ſanitatem mentis, & corporis, & eſſet impiũ in neceſſitatibus non recur-

recurrere ad diuinum auxilium.

50 Limitatur 3. qñ superuenit aliqđ iustũ impedimentum, qđ euitari non põt sine scandalo, & peccato mortali, vt si populus moueret ad arma, vel ad aliud scandalũ, qbus esset occurrendũ, vel si clericus esset sollẽnis, vel insignis Prædicator, qui non posset desistere à prędicatione sine aliquo scandalo *Siluest. in sum. in verb. hora in fi. Nauarr. in d. comment. de hor. can. c. 11. n. 34. vbi alios allegat Menoc. in tract. de arbit. in add. ad cas. 429. num. 16. Zerola in praxi episc. in verb. horæ canonicæ, §. 12.* quia Papa ex causa potest dispensare cum vno clerico.

51 Limitatur 4. in clerico, qui pp paupertatẽ caret breuiario, nec põt hr̃e cõmoditatem aliquam, nec sociare secum alio habẽte illud, nec põt officiũ memoriæ comẽdare *Turrecr. in d. c. eleuterius, n. 4. 91. dist.* vbi dicit, q̃ nihilominus tenet illud recõpensare cum alijs orationibus *Nauar. d. c. 1. n. 39. & c. 23. nu. 13. Rosel. in d. verb. horæ canonicæ, n. 13. Menoc. in ead. add. nu. 19. Zerol. in praxi episcop. in verb. horæ canonicæ, §. 12.* qui omnes alios allegat.

52 Et circa pręsentem materiã sciendũ est. Primò q̃ non sufficit labijs tantũ recitare officiũ ad hoc, vt qs satisfaciat, sed reqritur oĩno attẽtio orandi *Naua. late in cõmẽt. de oration. & hor. c. 13. n. 1. 18. 20. & 47. & c. 16. n. 1. Anch. in c. dolentes, n. 8. de celebr. Miss.* vbi dicit quod dũ clericus recitat diuinum officium nõ dẽt alibi cogitare, sed oĩno dẽt esse intentus officio, qđ recitat *Thom. Zerol. in praxi episc. in ver. horę canonicæ, §. 4.* vbi dicit quod non est opus, vt habeat attentionẽ ad literã, vel ad sensũ, sed ad finẽ, qđ est diuinã Maestatẽ exorare, & illi placere.

53 Secundo sciendum est, q̃ horæ dum recitantur non sunt interrumpendæ, sed continuo dicendæ quantum fieri potest, *Nauarr. in comment. præd. c. 10. num. 1. & 70.*

54 Tertio sciendũ est quod clericus, q per errorem, vel aliam cãm omisit dicere vnã horam, & dixit sequentẽ, vt qa omisit primam, & dixit tertiã, non tenebit ambas iterum recitare, sed sufficit dicere illã, q̃ omisit, & sic ordinem postergãdo non cõmittit aliquod peccatum, quod succedere põt in eo, qui venit ad chorũ post primã, & sequit cum alijs cæteras horas, vel q per errorem dixit vnã horam ꝓ alia, vel qui memoriæ habens vnam horã, & aliam, nõ opportunitate ductus dicit illam, quã memoriæ hẽt *Turrecr. in c. præsbyter, n. 7. dist. 91. S. Ant. in sum. in 3. p. tit. 13. c. 4. §. 4. Suma Ang. in ver. hora, §. 18. Summ. Siluest. in eod. verb. q. 9. vers. 3. Zerol. in praxi episc. in verb. horæ canonicæ, §. 6. Sũ. Rosel. in verb. horæ canonicæ, n. 20. Nauar. in comment. de horis can. c. 21. n. 30. & c. 3. n. 65. cũ plur.

55 seqq.* qui dicit, q̃ hæc conclusio ꝓcedit ẽt si per negligentia, aut iniuriam, aut sciẽter id faceret, non peccaret, nisi venialiter, nec esset obligatus horas iterum recitare. Et q̃ dictũ est de postergatione horæ, habet locum ẽt in postergatione alicuius psalmi ita *Turrecr. d. nu. 7. Anch. in c. dolentes, n. 10. de celebr. Miss.* q dicit q̃ si clericus in recitatione diuini officij omisit aliquẽ versum, nõ peccat mortaliter, sed tantum venialiter, nec tenet totum psalmum iterum dicere, sed solũ illũ rursum *Nauar. in d. comment. c. 16. n. 6.* q propterea dicit quod si ex aliqua cã discedit à choro, & interim alij recitant, si postea reuertit poterit cum alijs dicere, & canere restãs, & inde priuatim dicere id, quod omisit.

56 Quarto sciendũ est, q̃ clericus, qui est obligatus recitare officium tenet illud recitare secundũ morẽ, & consuetudinẽ diœcesis, in qua est beneficiatus, aut prouinciæ, in qua residet, aut religionis, in qua est ꝓfessus, & non excusatur dicendo illud iuxta consuetudinem Curiæ Romanæ, & iuxta breuiarium Romanum *Turrecr. in c. 1. nu. 17. 91. dist.*

57 Quinto sciendum est, q̃ clericus existens cũ peccato mortali recitãdo diuinũ officium nõ meret quo ad cõsequendã vitam æternã; quia dẽt esse in statu gratiæ is, qui vult conseq vitã æternã pp bonas operas; sed benè meret quo ad euitandã pœnã, in q̃, si non diceret officiũ, incurreret *Abb. in c. qđ quidã, n. 3. de pœnitent. & remiss.* vbi dicit idẽ esse in oĩbus alijs præceptis affirmatiuis, & ibi *addent. latè in lit. A, Vital. in clem. graui, n. 17. de celebr. Miss. Cabel. super cõstit. Egid. lib. 3. c. 18. gl. vnica, nu. 7. car. mihi 174. Soc. iun. in d. c. quod quidam, nu. 10. de pœnit. & remiss.* & clericus existẽs in peccato mortali debet recitare officium ad instar laicorum, hoc est sine (Dominus vobiscum) *Bertac. in repert. in verb. clericus etiam existens.*

58 Sexto sciendum est, quòd clericus, qui ob infirmitatem, vel alium iustum impedimentum omisit recitare officiũ non tenet post cõualescentiã illud iterũ dicere, qđ ꝓcedit ẽt in eo, q ob negligentiã, & sic cum peccato mortali, illud omisit, quia non est illi iniungenda pęnitentia, vt iterũ illud recitet ꝓ tpe ommisso, sed est iniungenda alia pænitentia ad arbitriũ confessarij *Turrecr. in c. presbyter, n. 5. & in c. eleuterius, n. 3. 91. dist. Innoc. & Anch. in c. 1. nu. 19. de celebr. Miss. Abb. in c. ex parte de obseruat. ieiun. Rosell. in summ. in verb. horę canonicę, n. 7. & 9. Maurus Ant. Berardut. in summ. coron. confessorũ in tit. de recitatione officij, n. 34. circa fi. Nauarr. in comment. prædicto c. 10. n. 54. Menoc. in tract. de arbit. iud. in add. ad cas. 429. n. 13.* vbi dicit idem esse in eo, qui omisit ieiunare, cui non est imponenda pænitentia, vt iterum ieiunet.

59 Septimo sciendũ est, q̃ clericus, qui hẽt plura beneficia non tenet singulo die pluries recitare officium, quia semel recitando satisfacit pro

ꝑ oĩbus beneficijs *Turrecr.in c.1.n.18.91.dist.* vbi dicit ꝙ ita seruat de consuetudine *Nauar. latè in lib.de orat.& hor.can.c.22.n.52.54.58.62. & quasi per tot.Rosell.in summ. in verb. horæ canonicæ,n.12.*qui dicit ꝙ si alia beneficia sint po-
60 sita in diuersis diœcesibus,in quibus obseruat̃ diuersum officium,tunc tenet̃ dicere officium iuxta morẽ illius diœcesis,in qua habet gradũ, licet in alia pinguiorẽ consequatur præbendã.

61 Octauo sciendũ est, ꝙ clericus secularis potest recitare officium, in quãcumq; hora diei, licet sit melius illas recitare in horis congruis, *c.1.vbi gl.de celebr.Miss.Turrecre. in c. præsbyter, n.2.dist.91.* vbi latè examinat hunc articulum, & ponit aliquas distinctiones *Aluar. in Spec. iur.Pontif.c.33.in princ.car.mihi* 82. qui dicit,ꝙ pro maiori parte oẽs Prælati solent recitare illud de mane propter occupationes,q̃ sibi superueniunt,& quod prima hora diei est aptior ad illud recitandum,& ꝙ melius est præuenire,q̃ postponere *Rosell.in sum.in verb horę canonicæ,n. 17.Marcelli.Francol.in tract.de hor. can. p.1.c.25. n.1.*vbi testatur de com.opin.*& n.7.& c.26.n. 1.* vbi dicit, ꝙ si anticipat, vel postponit sine aliqua cã nõ euitabit peccatum veniale, quod secus est in religiosis,qui nisi fuerint verè occupati non poterunt dicere officiũ,nisi in hora cõuenienti,& in choro *Maur.Ant.Berardut. in sum.coron.cõfess.in tit. de recit. offi.n.34.circa fi.*

62 Nono sciendum est, ꝙ clericus de sero poterit dicere matutinum cum laudibus ꝑ die sequenti *Turrecr.in c.præsbyter,n.4.91.dist.Nauar.in comment.de orat.& horis can.c.3.n. 60.& c. 10.n.50.Rosell.in sum.in ver.horæ canonicæ, n. 14. Maur.Ant.Berardut.in sum.coron.confess. in tit.de recitat.officij,n. 34. circa fi.* qui dicit ꝙ hoc post fieri de sero post horã completorij variãdo horas,prout variat̃ tp̃s, & sic tẽpore estatis poterit illud recitare in vigesimasecunda hora, & tẽpore hyemis in vigesima tertia, & nõ antea, & de consuetudine in istis partibus obseruatur, vt vtroque tempore dicatur post vigesimamprimam horam.

63 Decimo sciendum est, ꝙ religiosus assumptus ad Episcopatum, vel aliter ad curã alicuius ecclesiæ secularis non tenetur amplius dicere officium secundũ ordinẽ suæ religionis, sed secundum morẽ, & consuetudinẽ ecclesiæ ad q̃ est assumptus *Turrecr. in c. 1.n.22.& 23. 91.dist.Rosell.in summ.in verb.horę canonicæ,n.8.*

64 Vndecimo sciendum est, ꝙ nõ satisfacit pręcepto recitandi horas is, q̃ dum recitat omittit tantã partẽ versuum psalmorum diglutiẽdo,corrũpẽdo,& sincopãdo verba, & sillabas, vel literas, ita vt ex ita omissis, vel corruptis fieret notabilis pars horæ, q̃a q̃ tali modo recitat,omittit notabilẽ partem horarũ,& consequenter non recitat eas integras *Nauarr. in comment.de hor.can.c.10.num.9.*

65 Duodecimo sciendũ est,quòd dũ q̃s recitat officium diuinum priuatè non tenet̃ ad genuflexionem,& alia hmõi,nec ad alios gest⁹, nec capitis denudationem, nec ad inclinationem in aliquo loco,quia p̃dicta,& similia solũ sunt de necessitate facienda in choro *Nauarr. in d. cõment.de hor.cano.c.4. n.4. & 16. Zerol. in praxi epis. in verb.horæ canonicæ,§.4.vers.3.dum quis.*

SVMMARIVM.

1 *Vicarius Episcopi solum clericus esse potest, & non laicus quòd procedit ẽt in clerico cõiugato, n.2. & 3.etiam si laicus esset magnæ authoritatis, nu.4.*
5 *Sententia lata per Vicarium laicum est nulla tamquam lata à non iudice.*
6 *Bigamus admissus ad ordines sacros non potest esse Vicarius Episcopi.*
7 *Episcopus qui sibi constitituit Vicarium laicum potest puniri.*
8 *Vicarius esse potest ille,qui habet tantũ primã tonsuram.*
9 *Laicus potest constitui ab Episcopo, vt deseruiat pro assessore.*
10 *Laicus potest constitui Vicarius in temporalibus tantũ quando Episcopus habet iurisdõnẽ tẽporalẽ.*
11 *Laicus potest constitui Vicarius quando esset dispensatum per Papam.*

DECIMVS OCTAVVS EFFECTVS.

1 Decimus octauus effect. clericat⁹ est, vt solũ clerici, & non laici possint esse Vicarij Episcopi, *c. decernimus vbi Abb.n.12.Fel. nu.6. Dec.nu.15. Rip.nu.56. & cæteri oẽs de iud. Franc. in c. 1.in fi. vers.quarto de offic.vicar. in 6. Alber.indiction.in verb.Vicarius Sbrozz.de vicar.Epis.lib.1.q.8.nu. 2.& c.37.n.4.M.le.in repet.in verb.laicus Lancel. in instit. cano.in tit. de offic. vicar. §. 1. Bertac. in tract. de episcopo tit.de vicar.Episcopi, n. 14. Io.de Silua in tract.de benefi.p.2.q.23.n.13.Frãc.Marc. dec.101.p.1.Ant.de Præt.in trac.de iurisdict. Epi, c.6.nu. 43. Foll.super constit. reg.in tit.de epise.& cler.c.non exegit agendo,nu.15. Couarr. in relect.c. alma mater,§.11.n.3.de sent.excõ.Rebuff.in prac. benefic.in tit.de Vicar. Epis.n.35. Anastas.Germõ. in tract.de sacror.immu. li.3.c.11.n.11. Io.Segur. Dauilos in direct.iud.eccl.p.1.c.12.n.1. & 2. Reper. inquisit. in verb. laicus circa med. Morl. in empor. vtriusq.iur.p.1.tit.2. de iurisd. omnium iud.q.22. num.10.Anastas.Germo. in tract. de sacror.immu. lib. 3. cap. 14. num. 15.*

2 Ampliat̃ 1.iste effectus,vt ꝓcedat ẽt in clerico coniugato,quia nec ipse põt esse Vicarius Epĩ,*Sbroz.de Vicar.episc.lib.1.q.31.n.5.Io.And. in c.vnico,de cler.coniugat.in 6. Aufrer. in tract.de potest.iud.secul.super person. eccl.reg.4.n.36.in 16. tom.*

to.tract.diuerſ.car.mihi 296.Ancher.in c.1.n.3.de offi.Vicar.Dec.in c.decernimus,n.123.de iudic.Bertach.in reper.in ver.clericus coniugatus non poteſt, Lapus in c.1.n.2.de offic.Vicar.in 6.Lãbert.in trac. de iur.patron.li.2.p.1.q.7.art.4.n.3.car.mihi 60. Natt.conſ.356.n.3.lib.2.Capr.reg.97.nu.26.& ſeq. Et rõ eſt quia clericus coniugatus, prçter q̃ in priuilegio fori,& canonis,reputat vt laicus *ita Sbrozz.d.c.31.n.6.& Lambert.eod.n.3.* vbi dicit,q̧ cleric⁹ cõiugatus dicit cleric⁹ ſecũdũ q̧d.

3 Subampliatur hæc ampliatio, vt ꝓcedat ẽt ſi clericus coniugatus contraxiſſet cum vnica, & Virgine,& deferret habitum; & tonſurã,ita concludunt ferè *oẽs allegati in ipſa ampliatione, & præcipuè Sbrozz.eod.c.31.n.7.8.& 9.*

4 Ampliat 2.ẽt ſi laicus eſſet vir magnæ ſanctimoniæ,& vitæ integerrimæ, q̧a nec ipſe poterit eſſe Vicarius Epi, *Rip.n.56.& Dec.n.15.in c.decernimus,de iud.Sbrozz.in d.c.31.nu.4.*

5 Ampliatur 3.vt ſnia lata p laicum Vicariũ Epi ſit nulla tamq̃ lata à non iudice,ſed à priuata pſona *Capr.reg.97.n.27.* qđ ego tñ nõ admitterẽ ita ſimpliciter, ſed cum aliqua diſtinctione, ſ. aut is pro quo fuit lata ſnia ſciebat hunc defectũ,aut non ſciebat, primo caſu ꝓcedit ipſa ampliatio: ſecundo vero caſu, non quia iuſtus error ſemper excuſat *Bal.in l.ea,quę, i prima q̃one,C.de cond.& demoſt.Bertac.in ver.error excludit conſenſum verſ.18.* & dr iuſtus, qñ q̧s inducitur ad aliq̧d credendũ *Bar.in l.Celſ.n.4. ff.de vſucap.Iaſ.in l.error,nu.19. C. de iur.& fact. igno.Matth.Cunon.de pact.lib.1.c.23.nu.17.idem Bar.in l.ſi non fatetur de cõſuet.Bal.in l.ſuper longi, C.de pſcrip.long.temp.* ſicut credens homini fide digno excuſatur *Iaſ.in l.1.col.pen.ff. de eo per quẽ factum erit,Crauett.conſ.319.n.14.a Coſt.de iur.& fact.igno.in quodã eius reſp.nu.52.poſt inſpect.98. f.144.Vrſil.ad Affl.dec.343.n.6.Bert.conſ.421. num.8.Bim.conſ.143.num.7.*

6 Ampliatur 4.vt nec ẽt bigamus admiſſus ad ordines eccleſiaſticos poſſit eſſe Vicarius Epi *Corrad.in tit.de conſti.Epiſc.nu.6.Cucc.in inſti.iur. can.in tit.de vic.Epiſc.n.55.lib.2.Sbroz in tract. de vic.Epiſc.lib.1.c.31.n.5.* vbi hanc ampliationem intelligit, niſi ſolutus fuerit à bigamia, & ſic eſt intelligenda hæc ampliatio, & nõ aliter: ſed,& rõ cur bigamus non poteſt eſſe Vicarius Epiſcopi,puto qđ ſit, q̧a bigamus non potit priuilegijs clericalibus, vt dixi *ſup. eff. 1. limit. 44. num. 991.*

7 Ampliatur 5.& vlt.vt puniri poſſit Epus, q̧ ſibi conſtituit Vicarium laicum *Turretr. in c.in noua,n.1.& 2.16.q.7.Sbrozz.d.c.3.n.2.*

8 Limitatur modo pdictus effect. vt non ſit opus quid ſit in ſacris conſtitutus, ſed ſufficit, vt ſit i minorib.imò vt ſolũ habeat primã tonſuram *Abb.n.11.Dec.n.15.& Rip.n.116. in c.decernimus de iud. Pet. Aug. in empor. vtriuſq; iur. tit.2.de iuriſd.omn.iud.q.22.num.10.*

9 Limitatur 2. vt licet non poſſit laicus conſtitui Vicari⁹ Epi poterit tñ conſtitui eius Aſſeſſor,& Conſultor ẽt in cauſis criminalib.contra clericos *Archid.in c.plures 16.q.1.Abb.nu. 23.Fel.& alij in d.c.decernimus, de iud.& ibi Addent.ad Fel.in n.6.qui de cõ.teſt.Rom.in l.2.nu.3. ff.de offi.aſſeſ.Abb.in c.cũ iã in fi.de iud. Cagnol.in l.diem functo,n.15.ff.de offi.aſſeſ.Boicl.ſuper prag. §.2.gl.1.n.85.Sbroz.d.c.31.nu.10.& 12.Cucc.in inſt. maior. in tit.de Vicar.Epiſ.n.49.Reper.inquiſit.in uer.laicus circa mediũ,ubi Quinti. Mandoſ.in add.in lit.B.Decia.in tract. cri.p.1.lib.4.c.9.n.73. vbi reſt.de com.opi.Io. Segur. Dauil. in direct.iud. eccl.p.2.c.11.n.2.Rom.in l.liberti.n.3.ff.de off.aſſeſ.& dixi ſup.eff.1.lim.12.nu.868.*

10 Limitatur 3.qñ laicus eẽt conſtitutus Vicarius Epi tm in tpalibus,vt ſi Epus hrẽt tm iuriſdictionẽ tpalẽ in aliquib. locis, q̧a in eis poterit deputare Vicariũ laicũ *Archi.& Turrecre. n.1.& 2.in c.in noua 16.q.7.Fel.n.6.& alij in d.c. decernimus de iud.Zaccar.in add.ad Abb. in c. quoniã,n.3.de offic.ordi.Ant.de Prat.in trac.de iuriſd. Epi,c.6.n.43.Pauin.in tract.de poteſt.& offi.Capituli Sede vacante in 2.par.princ.q.10.nu.15.cum alijs,quos allegat Sbrozz.d.c.31.nu.11.Reper. inquiſit. in verb.laicus circa medium Aufrer.in tract. de poteſt.iud.laici ſuper perſon.eccleſ.reg.4.nu.36. in 16.tom. tract.diuerſ. car.mihi 296.*

11 Limitatur 4.& vlt.vbi eſſet diſpenſatum per ſũmũ Pontificẽ,*c.Adrianus 63.diſt.Gemin. in c. 2.de præbend.in 6.Ant.Franc.in apoſtill.ad Abb. in c.quoniam,nu.3.de offi. ord. Bertach. in tract. de epiſcop.lib.4. p.6.in tit. de Vicar. Epiſcopi,nu.14. Rip.in d.c.decernimus, nu.56. de iud. Gabell. ſuper conſt.Egidian.lib.3.c.17.n.3.Sbroz.eod.c.31.nu. 13.* Et ad complementum huius effectus, vide quæ ſcripſit *Suarez lib.2.de religione.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici patiuntur priuilegijs conceſſis militibus, & nu.2.& quando nu.3.& 13.*
4 *Clerici in iure milites appellãtur,& dicuntur militare,nu.5.& æquiparantur militibus,nu.6.& 7.*
8 *Argumentum de milite armatæ militiæ ad ſacris initiatum valet.*
9 *Diſpoſitio l. centurio, ff. de vulg.& pupill. loquens de militibus procedit etiam in clericis.*
10 *Miles poſt latã ſnĩam põt opponere exceptionẽ perẽptoriã,ita ẽt clericus,ſed contra n.11.12.& 13.*
14 *Clerici in teſtando poſſunt vti priuilegijs conceſſis militibus.*
15 *Milites non poſſunt conueniri vltra quam facere poſſunt, ita etiam clerici.*
16 *Teſtamentum militis prætereuntis,vel exhæredantis filios,uel parentes,non annullatur,& ita etiam teſtamentum clerici,nu.17.ſed contra nu.18.*

Cle-

DECIMVSNONVS EFFECTVS.

1 Decimus nonus effect⁹ clericatus est, vt clerici potiantur priuilegijs cõcessis militibus, *glo. & DD.* & præcipuè *Ias. nu.11. Zasi. n.9. & Alex. nu. 3. in l. miles, ff. de re iud. Bertac. in suo repert. in ver. clericus gaudet, Abb. in c.1. nu.5. de cler. ægrotan. Alex. in l. centurio, nu.15. ff. de vulgar. & pupil.* vbi testatur de com. opi. & ibi ẽt *Galial. nu.51. Carrer. in prac. crim. p.2. in §. seu sect. incipien. circa tertium nu.26. car. mihi 73. Sicard. in rub. C. de testam. milit. nu.5. Cosim. Nepita super consuet. Cathaniæ tit.20. nu.46. Alfer. cons.70. n.7. Ancb. in c.1. nu. 4. de clerico ægrot. Euerard. in Topica iur. in loco à milite armatæ militiæ ad militem celestis militiæ, nu. 1. & per tot. Iodoc. Damoder. in encherid. parium, aut simil. iur. in ver. miles Marches. in tract. de commis. p.2. c.8. nu.43. Odd. in tract. de cõpend. substit. p.5. præmiss.4. n.2.* qui licet *in fi. d. n.2.* videatur
2 contrariam opin. sectari, & ꝑut alios allegat, nihilominus effectus ipse est verissimus quo ad priuilegia militaria, quæ sunt clericis adaptabilia, & ꝓportionabilia, ꝑꝑ idemptitatem rõnis, q̃a ea q̃ eis non pñt adaptari non tribuuntur, ꝑut vr̃ sentire idẽ *Odd. d. n.2. ver. sed dic qđ,* & vltra eũ idẽ dixit ẽt *Camill. Gall. in tract. de*
3 *verb. sign. lib.7. c.8. n.7.* quod põt exẽplificari in delatione armorũ, quæ est clericis interdicta, vt dixi *infr. eff.20. per tot.* quæ nihilominus est militib. permissa, *l. iubemus la 1. C. de propos. sacri cubicul. lib.12. Bald. in cap.1. nu.50.* quid sit inuestitur. *Duenn. reg.55. arm.5. lim. Affl. in cap.1. §. si quis rusticus, num.39. cum seq. de pace ten. in vsib. feud. Menoch. de arbit. cas.365. nu.67. Decian. in tract. crim. lib.8. cap.3. nu.39. Bertaz. cons.192. nu.13. & ibi Addent. a Plaz. epit. delict. lib.1. c.8. nu.14. Paris. de Put. de syndic. in ver. notorium iudici, nu.8. f.243. Iac. ben. de priuil. iuriscõsul. priu.45.*
4 *nu.1. Farin. q.108. nu.26.* Et ratio præsentis effectus est, quia ipsi clerici in iure milites appellantur, vt in *c. repræhensibile 23. q.8. & in c. episcopus, de præbend. & habetur in Sacro Concilio Trid. sess.25. c.14. de reform.* ibi, *summoq; clericalis militia dedecore DD. in l. miles in princ. ff. de re iud.* Et
5 dñr militare, *cap.1. de cler. ægrot. Io. Lup. in repet. rub. de donat. inter vir. & vxor. in §. seu sect. incip. idem est dicendum, nu.2. car. mihi 80. Alex. in l. miles in prin. ff. de re iud. Dec. in c. Nicol. n.3. de appel.*

*Bened.Capr.reg.*103.*n.*107.vbi dicit, ꝙ non mi-
6 nus quã milites in castris dñr militare, & militib. æquiparant̃ *Auth. p̃sbyteros la* 1.*C. de episc. & cler. Bertach. in reper. in ver. clericus æquiparatur Fel.in c.cũ ex officij, col.*1. *de præscr.* vbi ponit q̃bus casibus æquiparant̃ militibus *Anch. iun. in q̃ō. famil. lib.*2.*q.*12.*nu.*12.*Alba. in lucubr. ad Bar.in l.filiusfamilias*, §.*ueterani,n.*3.*ff.de procur.*
7 & q̃d clericus dr̃ miles militiæ, & illis æquiparat̃, habet̃ *in c.si officia* 59.*dist.in c. degradatio*, §. *actualis de pœnis in* 6. *c.*1. ibi, *militaret ecclesiæ de cler.ægr.gl.in d.l.miles in ver. faceret, vbi Bart. & cæteri scribent.de re iud.glos.*2. *in l.milites,C. locat. Alex.& omnes in d.l.centurio,ff. de vulg.& pupil. Euerard.in loco sup.cit.Franc.Cald.in repet.l. si curatorem habens,in ver.lesis,nu.*103.*C.de in integr. rest.Turrecr.in c.Christianus,nu.*1.11.*q.*1.*Bertach. in repet.in ver.clericus,il* 9.*Alfer.cõs.*70.*n.*7.*Dec. in c.Nicol.n.*3.*de appell.Anch.in c.*1.*nu.*4.*de cler. ægrot.Vital.in clem.graui nu.*43.*de celeb. miss. Fider.Trugm.Vltra.cons.*50.*nu.*571.*Crot.cons.*421.
8 *nu.*21.*Capr.reg.*103.*n.*101. & ideo validum est argumentum de milite armatæ militiæ ad iacris initiatum *gl.in l.*1.§.*si parens,in ver.militare cæperit ver.sed certè ff.si a parẽte q̃s manumissus fuerit,gl.in l.milites in verb.procuratores ver.& idẽ de milite,C.locat.& cõduct.gl. in l.miles in ver. facere põt.ver.itẽ q̃d de milite,ff.de re indi. vbi ẽt oẽs scribent.in l.cẽturio,n.*15.*ff.de vulg.& pup.* vbi testat̃ de com.opin. *Guliel.de Bened.in rep.c.Raynutius, in ver.testamentũ il.*1.*n.*49.*in fi.& seq.de test.Camil.Gal.ĩ trac.de verb.signif lib.*7.*c.*8.*n.*8.*Ant.de Padill.ĩ l.*1.*n.*7.*de iuris & fact.ignor.Abb.ĩ c.*1.*n.*8 *de cler.ægrot.Ioseph Gonzal.in lib. var.q̃ō.*5.*q.n.*7
9 Ex quo effectu 19.infertur Primo ꝙ dispositio, *l.centurio,ff.de vulg.& pupil.*loquens in militibus armatæ militiæ, vt scilicet ipsi possint directo substituere, pari modo ꝓcedit in clericis, ita concludunt ibi *Alex.n.*3.*Zasius, n.*9. *& Galian.n.*51.*& cõiter scribentes gl.& Ias.n.*11.*in l. miles,ff.de re indi.Fulgos.in l.quauis, C.de iuris,& fact.ignor.Abb.in c.*1.*n.*5.*de cler.ægrotan.Cõstan. Roger.in tract.substit.in materia cõpend.q.*3.*n.*53. 54.*&* 55.*Gugliel.de Bened.in repet.c.Raynut.p.*2. *in tit.de cõpend.substit.n.*30.*in fi.de testam.Intrigl. de substit.cent.*2.*q.*97.*nu.*3.quidquid in contrarium dixerint ibidẽ *Soc.iun.nu.*74.*&* 75.*& Paris.n.*11.*& alij allegati per Intrigl.loco præd.nu.*1.
10 Secundo infertur, ꝙ sicut miles post sñiam latam potest opponere exceptionem peremptoriam, ita quoq; facere poterit clericus *Io. Faber.in l.*1.*col.*1. *& Fulgos. col.*2. *de iur. & fact. ignoran..Alex. in d.l.centurio, nu.*4.*&* 15.*Fel.in c. quoniã,nu.*6.*de simon.* vbi testatur de com opin.
11 Sed circa hanc illationem contrarium tenuit *Bar.in d.l.*1.*n.*15.*& ante eum Azzo.& Oddofred. quos refert Alber.in d.l.*1. *col.*1. *& Cyn. in* 5.*q. & Ias.col.*3.*& Ant.de Padill.nu.*7.qui testatur istã esse com.opin.*Matthesil.sing.*61.*Alex.in l.miles, in princ. nu. vlt. ff.de re iudic.Imol.in l. si vero* §.*de viro,nu.*23.*ff.sol.matri.Areti. in* §.*appellatur, col.*4.*instit.de except.Fely.in c.cũ ex officij,n.*2.*de præ-*
12 *script.* Et rõ huius secundæ opinionis est, quia hoc priuilegiũ concessum est militibus ꝓpter præsumptã ignorantiã, quæ non præsumitur in clericis,*c.si in laicis* 38.*distin.Bart.in d.l.fin.& Ias.nu.*8.*C.de iur.& fact.ignor.Ripa in d.l.centurio n.*19.*Io.Sicard.cons.*1.*n.*24.*in tit.de testam.Magdalen.Capiferr.in tract.de numero testiũ,c.*18.*n.*21.
13 qui dicit, ꝙ clerici potiuntur priuilegijs militaribus, præter ea, quæ sunt militibus concessa propter imperitiam, & ignorantiam iuris, quòd etiam dixerunt quasi omnes *Scribent. in d. l. centurio, ff. de vulg.& pupill.*
14 Tertio infertur ꝙ clerici in testando vtuntur pari priuilegio, sicut & milites *Abb. in c. in præsentia de probat.& c.quia nos de testam.* vbi dixit ꝙ clerici p̃nt testari sine sollẽnitatibus iuris ciuilis *Dec.in d.c.in præsentia,n.*60.*Gugliel.de Bened.in repet.c.Raynut. in verb.testamentũ, il* 1. *nu.*51.*de testam.Fernand.Vasq. in tract. de success. creat.lib.*3.§.22.*lim.*17.*nu.*37.*&* 84. vbi multos allegat *Crot.cons.*421.*n.*21.*lib.*3. qui propterea infert ꝙ clericus põt validè testari coram duobus testibus, sed in hoc vltimo contrarium tenuit *Io.Sicard.cons.*1.*n.*24.*in tit.de testam.*& hac vltima opinione vtuntur in regno isto in quo clerici non solent testamẽta condere cum minori numero, quàm septem testium.
15 Quarto infertur, ꝙ sicut miles non põt conueniri vltra quam facere põt, ita nec ẽt clericus *glos. cõiter approbata in d.l. miles, ff. de re iud. not. Abb.in c.*1.*de cler.egrot.vbi ẽt Anch.nu.*4.*Dec.in c.episcopus,nu.*3. *de præbend. cum alijs multis,quos latè congessi sup.eff.*7.*nu.*2. *Damader. in Encherid.*
16 *parium iuris in verb. miles verb. quo circa sicut.*
Quinto infertur, quòd sicut testamentum militis prætereuntis, aut sine causa exeredantis filios, vel parentes, non annullatur, nec subiacet quærelæ inofficiosi testamenti, vt not. *Imol.in l.filio præterito,nu.*35.*ff.de iniust.rupt. testam.Rom. & Ias. col. pen.l. sicut de testam. milit. Vigelius in* §.*sed si insti.de exhæredat. liber. Couar. in c.q̃a nos,nu.*7.*de testam.*nec testamentũ clerici annullari põt propter præteritionẽ, vel exhæredationẽ sine cã *Abb.in d.c. q̃a nos de testam.gl. in Auth.presbyteros,C.de episc.& cler.Ias.in l.si filiã,n.*8. *C.de in offi.testa.Gugliel.de Bened. in verb. in eodẽ testõ,il* 1.*n.*134.*Ang.in auth.ex cã,C.de lib. p̃ter.vbi ẽt Corn.cõs.*33.*n.*46.q asserit, ꝙ hæc est com.opi. *Rodriq.Suarez ĩ repet.l.quoniã in prioribus,f.*3.*col.*4.*C.de inoffi.testam.Butrig.& Bal.in d. auth.p̃sbyteros Ang.Castr.& Iacobi.in l.*1.*col.*2.*ff. de ĩ offi.testa.Bal.in l.sacrosancti, C.de episc.& cler. Gonzal.in lib.variar.q̃ō.c.*12.*n.*19.vbi late de præsenti materia discurrit *in ver.succedit dubium,& vers.*

18 *verſ.contrarium tñ, & n.31.Vaſq.d.lim.17.nu.37.* vbi dicit q in contrariã opinionem inclinauit. Et quod teneantur relinquere legitimã, tàm aſcendẽtibus, q̃ deſcẽdẽtibus tenuit *Io. Aloyſ. de Leo in Auth.presbyte os,n.3.C.de ſacroſ.eccl. & n.18.Couarr.in d.c.quia nos in fi.de teſtam.* & quòd hæc opinio eſt periculoſa, quia hoc, & ſimilia priuilegia concedunt militibus pp nimiã ipſorum imperitiã, quæ nõ præſumit in clericis, de qua re dixi *ſupra in 2.illat.* Sed q̃dquid dixerit, tam *Vaſq. loco citato*, q̃ *alij ab eo relati*, & *à Surd.conſ.259.n.10.& Io. Aloyſ.de Leo in d. auth. presbyteros,n.3.& 18.* non eſt recedendũ a priori opinione, quã vltra citatos tenuerũt ẽt *Surd. d.n.10.* vbi dicit hanc eſſe com.opin. & *Gonzal. in lib variar.reſolut.c.12.n.19.* vbi cæteris latius hanc materiam examinat, qui duo vltimi ponunt ẽt quibus remedijs ſuccurratur filijs, ac parentibus ita prætendentibus, & qua actione habeant agere ad conſequendam legitimam.

19 Sexto infertur, q ſicut miles non põt donare, ſeu legare ſuæ concubinæ, & donando donatio eſſet nulla, *l.2.C.de donat.inter vir.& uxor. gl.& DD.in l.miles ita hæredem,§.mulier,ff. de teſtam.milit.Lancellot.Gall.in conſtit.Alex. in verb. maritus q.5.n.9.f.84.Dec.conſ.132.n.1.Roma.cõſ. 43.n.5.verſ.miles Card. Tuſc.in lit.D, concl.700. n.18.& in lit.C,concl.568.nu.11.Natt.conſ.559. nu.1. cum ſeq. Mancin. de iuram. p.4.eff.220.* vbi

20 quamplurimos allegat: ita pariter, neq; erit valida donatio facta per clericum *Bar.nu.1. & Ang.in l.actionis,ff.de donat.Cyn.idem Bal.in l.miles,§.mulier,nu.2.ff.de teſtam. milit. & Sal.in d.l. 2.Io.Andr.in c.de hijs de ſepul.Alex. in d.l.miles, ff.de re iud.& in l.centurio,ff.de vulg.& pup.Imol. Abb.& cæteri Scribentes in d.c.1. de clerico ægrot. Ant.de Padill.in rub.C.de fideicom.n.8.Didac.Perez in l.1.tit.3.lib.1.ordinament.Viu.in com.opin. opp.205.nu.7.Seraſin.de priuil.iur.priuil.71.nu. 12.Vinc.Manci.de iuram.p.4.eff.220.nu.1.& ſeq. Param.in reſponſ.pro iuriſdict.Sãcti offic.huius Regni n.71.* vbi teſtatur de com.opin. *Tiraq. in l. ſi vnquam in verb. donatione largitus,nu.23.C. de reuocand. donat. Guttier. in tract. de iuramen. confirmator.cap.6.num.5.Roland.conſ.98.num.1.& ſeq. volum.1.Hieronym.Ceuall. in Specul. pract. quæſt. comm.contr.comm.quæſt.388.n.34. & q.273.nu. 6.Io.Guttier.in tract.de contract.iur.p.1.c.6.nu.3. Tuſch.d.concl.700.n.23.& 30.Rip. in l.miles,nu. 12.ff.de re iud.& d.concl.568.n.22. Natt.d.conſ. 559.nu.1.& 4.cum ſeq.Mozz.in tract.de contract. tit.de donat.rub.de pſonis inter quos cadere poſſit donatio,vel non n.23.car.mihi 148.Crauet.conſ.229. n.3.Hippol.Bonacoſſ.in trac.de ſeruis,q.21. Lancell. Gallia ſuper cõſuet. Alexãdr.in verb. maritus, c.4. n.10.* q multos alios allegat, & dicit q maiori rõne hoc prohibeṫ clericis, quã militib⁹, q.a.ſ. clerici debẽt eſſe honeſtiores, *Gonzal. ĩ lib.var. qõ.c.5.n.9.Crauet.in tract.de antiq.tẽp. in ſect.ſeu, §.incip.præſuppoſitũ noſtrũ,n.65.car.mihi 64.Pereg.Iannin.in trac.de citat.reali,lib.2.c.6.nu.130. Peregr.in trac.de fiſc.lib.2.tit.9.nu.4.Fuſc. in ſuis ſingul.in lit.C,n.93.* vbi dicit, q non põt donare, nec cã mortis, nec inter viuos *Damoder. ĩ encherid.parium,aut ſimilium in verb.miles,verſ.itẽ vt concubinæ,Io.Batt.Ferrett. conſ.266.nu.26. lib.2. Ant.de Gama dec.105.n.1.Port.conſ.21.n.2. Decian.conſ.83.nu.38.lib.5.& conſ.27.nu.24.lib.3. Bal.in l.miles,§.mulier,n.4.ff.de teſta.milit.Ceph. conſ.523.n.135.lib.4.Anna ſing.134.vbi Fabb.in add.antiq.& modern.* q ambo multos alios concordantes congerunt *Euerard. in Topica iuris in loco à milite armatæ militiæ, nu.9. & 10.cart.mihi 335.Odd.in tract.de cõpend.ſubſtit.p.5.promiſſ.4. n.2.ver.mouentur tertio,Anch.iun. in q. famil.lib. 2.q.12.n.4.Lupus in repet.rub.de donat.inter virũ, & vxorem in §.ſeu ſect.incipient. idẽ eſt dicendum, nu.1.& 6.car.mihi 80.Marc.Aquilan. in repet. d. l.centurio,p.1.nu.44.ff. de vulg. pup.*

21 Ampliatur Primo, vt iſte effect. non ſolum procedat in donatione facta ipſi concubinæ; verum ẽt ſi fiat alicui coniunctę perſonę ipſius concubinæ, vtputa patri, vel matri, vel ſorori, vel fratri, vel filio, quia tunc cenſetur donatum contẽplatione ipſius concubinæ, & in fraudẽ prædictis perſonis *Bal.in l.cum oportet,nu.4.C.de bon.quæ liber.Menoc.conſ.161.n.31.& de præſup. lib.3. præſump.28.nu.1.& 9.cum ſeq. Alex. conſ. 8.nu.10.lib.3.Rim.iun.conſ.31.nu.110.Imol.in l. ſi filiusfamilias,la 2.n.2.ff.de donat.cauſ.mort.Va-*

22 *laut.dec.41.n.18.* pro quo facit q in ſimili dicimus de pſentatas, & oblatas ſpõte per amicos, & conſanguineos viri in ſponſalibus, & nuptijs, nã ſi ſunt data à conſanguineis, & amicis ſpõſi acqrunṫ ipſi ſponſo, q.a cenſeṫ donata ei⁹ contẽplatione, *l.pfectitia,& ibi gloſ.ff.de iur. dot. Lup.in rub.de donat.inter vir. & vxor.§.45.in fin. Iaſ.in l.ſed ſi plures,§. ĩ arrogato,n.9.ff.de vulg.& pupil.Butr.cõſ.38.n.4.Menoc.de pſump.lib.3.pſũp. 46.n.3.& 13.Clar.ĩ §.donat.q.10.n.2.* vbi de magis com.teſtaṫ *Menoc.cõſ.40.n.20.& cõſ.81.nu. 44.late Card.Tuſc.in lit.D,cõcl.698.n.3.& 7. Rol. a Val.cõſ.10.n.8.cũ ſeq.lib.1.Ant.Aceru. in tract. de partitione bonor.com.inter vir.& vxo.c.8.n.19.*

23 Ampliaṫ 2. vt nec ẽt valeat cõfeſſio debiti facta p clericum in fauorem concubinæ, q.a talis confeſſio cenſeṫ facta in fraudẽ, & vti emanata inter perſonas ſuſpectas non pbaret debitum *Peregr.in trac.de iur.fiſci,lib.2.tit.9.n.5.* vbi allegat *Ancher.conſ.247. & not.in l. ſi forte,ff. de caſtrenſ.pecul.& in l.ſi donatione,C.de collat.* & vltra idem dixit *Decian. conſ.83. nu. 44. lib.5.* & pro hac ampliatione benefacit, q dixit *Bart. in l. cum quis decedens §. 3. ff. de legat. 2.* prout eum refert *Menoch. in tractat.de præſumpt. lib.3. præ-*

24 *ſump.29.n.26.* qui dixit, q ſi maritus confeſſus

Hhh 2 eſt

est habuisse mille nomine dotis ab eius vxore, eius assertioni non creditur, quia hoc præsumitur factum in fraudem legis prohibentis plus relinqui vxori, quam vni filiorum.

25 Ampliat 3. in clerico ementæ nominæ suæ concubinæ, & confitente de illius pecunijs emisse, & emere, qa nec tunc valeret confessio, & præsumeretur ẽt facta in fraudem iuris prohibentis clericum legare, aut donare possæ suę concubinæ *Peregr. d. tit. 9. nu. 6. allegat Ripam in l. miles, nu. 11. ff. de re iudic. & Dec. cons. 132.*

26 Ampliatur 4. in liberatione gratuita facta per clericum suæ concubinæ, quia nec ipsa erit valida latè *Tiraq. in l. si vnquam in verb. donatione largitus, nu. 171. cum plur. seqq. & nu. 189. etiã cum seq. Tusc. in lit. D, concl. 646. nu. 30. 35. & 44.*

27 Quę tres ꝓximę ampliationes subampliant, vt ꝓcedant ẽt si in talibus cõfessionis interueniat iuramentũ *Bar. & Alex. in l. in his, §. si duos de solut. idẽ Alex. cons. 18. vol. 3. & cons. 45. vol. 1.*

28 *quos allegat Decia. cons. 83. n. 46. lib. 5.* Et limitat̃ qñ extarent aliquæ coniecturæ, qbus possit argui, quod debitũ est verum, ꝓut in simili dixit *Menoc. in tract. de pręsumpt. lib. 3. præsumpt. 29. nu.*

29 32. q voluit quod si vir nomine vxoris absẽtis emit fundũ, & asseruit ꝙ pretiũ fuit sibi traditũ ab eius vxore, creditur ipsi marito, qñ extãt coniecturæ, alleg. *Sal. in l. si mater, C. de cõtrahen. empt. Alex. d. cons. 18. nu. 3. lib. 3. Soc. sen. cons. 66. n. 8. lib. 1. Dec. cons. 463. & in l. si donatione, n. 31. C. de collat. Alciat. in trac. de præsumpt. reg. 1. præsumpt. 16. n. 4. Bal. cons. 61. lib. 1.* & iterum idem

30 *Menoc. nu. 33.* dicit ꝙ licet confessio, facta à patre asserente se habuisse pecuniã à filio, vt prædium emeret, sit suspecta ob ꝓhibitã donationẽ inter patrẽ, & filiũ, attñ si filius aliquã artẽ exerceret, ita vt verisimiliter eã pecuniã acquirere potuerit, tali assertioni patris isto casu statur, allegat *glos. Cyn. & Bald. in l. cum oportet, C. de bonis, quæ liber. Ang. cons. 341. in 1. dubio, Alex. cons. 18. nu. 4. lib. 3. Ias. cons. 184. col. vlt. lib. 2.*

31 Ampliat 5. in clerico vendente aliquã rem ꝓpriæ concubinæ, & confessus fuisset pretium habuisse, quia nec talis venditio erit valida, ex quo talis venditio præsumitur facta in fraudẽ, & ꝙ re vera fuit donatio, ita ex multis ꝓ eum cõgestis cõcludit *Port. cõs. 21. n. 57. cũ plur. seqq.*

32 Ampliatur 6. dicta illatio, quòd clericus non potest dare, vel legare concubinæ, vt procedat etiam si legatum, vel testamentum fiat causa alimentorum *Crauet. cons. 229. nu. 13. & seq. lib. 2.* vbi ꝓ ista ampliatione adducit multas rationes, & argumenta.

33 Ampliatur 7. vt si non potest legari, vel dari, multo magis nec poterit hęres institui, *Paul. de Cast. in l. donationes in cõcubina, ff. de donat. cũ alijs, quos adducit Ioseph Gonzal. in lib. var. q. c. 5. nu. 5.*

34 Ampliatur 8. vt dicta conclusio, ꝙ clericus non põt donare, vel legare concubinæ, ꝓcedat ẽt si in donatione, vel legato fuisset interpositum iuramentum, adhuc eo non obñte, donatio, siue legatum erit nullum *Crauett cons. 129. nu. 3. & seq. & per tot. lib. 2.* qui la tè examinat istum articulum *Couarr. in relect. c. quis pactum p. 2. §. 1. nu. 4. in fi. Gonzal. d. c. 5. n. 9. Decian. cons. 83. n. 4. lib. 5. Mancin. de iuram. effect. 220.* q dicit ꝙ contraria opin. non põt est vera, qa donatio facta per clericum suæ concubinæ, si esset valida esset pessimi exempli, & contra bonos mores; ex quo sequitur, ꝙ iuramentum non sit obligatorium, & vlterius, dicit ꝙ fundamenta Romani, & Serafini, & aliorum tenentium contrariam opinionem facillimè tolli possunt *Rol. à Val. etiam latè cons. 98. nu. 15. & 37. lib. 1.*

35 Ampliat nono, & vltimo, vt sicut clericus nõ põt legare, vel donare suæ concubinæ, ita pari mõ nec poterit legatũ, vel donationem ab eo factã recipere *Viu. in comm. opin. opin. 205. n. 11.*

36 Limitat̃ Primo dicta sexta illatio, & cõclusio qđ clericus non põt donare, vel legare ꝓpriæ concubinę, vt non ꝓcedat vbi fuisset facta donatio tpe quo nulla aderat mala opinio, nec carnis cõmixtio, licet iã in ꝓteritum fuisset cõcubina *gl. in l. miles ita hæreaẽ, §. mulier, ff. de te-*

37 *stam. mili. Marius Anguiss. cons. 123. nu. 6.* quã limitationem puto intelligendã si per trienniũ ante legatũ inhonestus concubitus fuit dimissus, qa per trienniũ præsumitur qs emendatus *Granut. Theorem. 23. n. 16 Vinc. Manc. de iur. p. 4. eff. 220. nu. 12. & 17.* & in omni materia est regulare, ꝙ licet semel malus præsumatur sẽper malus, attñ quis præsumitur emendatus, si per triennium desisterit à malo *Afina in verb. præsumptio, lib. 3. car. 242. Mans. sing. 74. & sing. 393. Capoll. de ædil. ædict. car. 53. nu. 4. Bott. cons. 2. nu. 72. Gram. cons. ciuil. 50. nu. 7. Tiraq. de pœnis cas. 29. nu. 5. Rol. cons. 63. nu. 36. lib. 2. Surd. cons. 173. nu. 105. à Sole in verb. triennalis, Io. Segur. Dauil. in direct. iud. eccl. par. 1. c. 8. nu. 9. Hier. de Laurent. Decis. Auen. 1. nu. 13. Manc. d. eff. nu. 13.*

38 Limitatur 2. quando clericus donaret, seu legaret concubinę pro se maritanda, dummodo ipsa sit pauper *Port. cons. 21. nu. 30.* vbi multa scribit pro præsenti limitatione.

39 Limitatur 3. qñ legatum fuisset factum, vel donatum ad hoc, vt ipsa concubina honestè viuere possit, quia tunc tale legatum non solum valet; sed etiam dr̃ pium *Anguiss. d. cons. 123. nu. 24.* qui ad hoc allegat not. per *Bald. in l. Imperialis, in princ. C. de nupt. & in l. 1. in 4. colu. C. de sacros. eccl.* secus si simpliciter fuisset donatũ, vel legatum, nec fuisset dictũ vt honestè viuat, qa tunc ꝓcederent q̃ dixi *sup. in 6. ampl.*

40 Limitatur 4. & vlt. qñ donatio, seu legatum fuisset factũ ob bene merita, & seruitia ab ipsa cõcubina pręstita, & sic causa remunerationis *Tiraq.*

*Tiraq.latè in repet. l. si vnquam in verb. donatione largitus,n.23.C. de reuocan.donatio.*vbi more suo multos alios allegat *Affl.dec.202.Hier.Ceual.in Spec.pract.q.com.cōt.com.q.273.n.5. Menoc.cōs. 39.n.57.lib.1.Anguiss.cons.123.n.23.Io.Dilect. in tract.de arte testandi,tit.1.caut.3.n.5.Neuizz. cons.93.n.18.Gall.super consuet.Alexand. in ver. viginti,q 8.n.89.Peregr.Iaumin.in trac.de cit.reali,li.2.c.6.n.131.Ant.de Gama dec.106.n.1.Port. cons.21.n.23. Decia. cons. 83.n.42.lib.5.& cons. 27.n.24.lib.3.Capic.dec.102.nu.2.& ibi Masull. in add.Cefal.cons.523.nu.135.lib.4.Anch.iun.in qō.famil.lib.2.q.12.n.5.* sed quia de donatione remuneratoria ad saturitatem scribit *Tiraq. in d.verb.donatione largitus p totū, & Lācellot. Gall. in repet.consuet.Alexādr.in ver.viginti,q.8.n.82.*
41 *cum plurib.seqq.* ideo ad dicta per eos me remitto. Et rō est quia donatio remuneratoria non est proprie donatio,sed debiti solutio *l. Aquil. Regul.ff. de donat. l.cum his status,§.si socer,& §. seq.& l.quod aūt,§.si vir vxori, & l. qua iā nuptæ, §.de donat.l.sed si lege,ff.de petit.hæred.c. per tuas vbi Abb. de donat. Clar. in §. donatio, q.3.per tot.* cū multis alijs, quos latissimè congerit *Tiraq.*
42 *in d.verb.donatione largitus,n.11.cū plur.seq.* qui in specie dicit,ꝙ hic est titulus onerosus,& est regulare, qđ vbi qs ex aliqua cā prohibeť donare, poterit nihilominus donare ob benemerita,& in eorū recompensationē *Tiraq. loco cit. n.18.Gallia in qō. præd. n.83. Menoch.cons.39 nu.*
43 *58.lib.1.*sed isto casu de meritis dēt aliūde cōstare, q̄ per assertionem ipsius clerici donātis, vt latè dixerunt *Mozz.in trac. de contract. tit. de donat. rub. de personis inter quos cadere possit donatio,vel nō,n.40.car.mihi 149.Gallia super consuet. Alexand.in verb.viginti q.8.n.86.Rodoa.in tract. de spolijs,q.7.n.1.& seq.& in trac.de rebus eccl.nō alienand.q.9.n.40.Hippol.Bonacos.in tract. de seruis,& famulis,q.9.Vincēt.Manc.in trac. de iuram. p.4.eff.172.per tot.Crauet.cons.129.nu.3. Decia. cons.83.n.45.lib.5.Capic.dec.102.n.2.& ibi Masul.Marelian.in repet.d.l.quoties, n.160.& seq. C. de rei vend.Menoch.in tract.de præsump.lib.3.præsumpt.29.n.24.& 27.Anch.iun. q.12.n.8.lib.2.*
44 qui oēs multos, ac multos alios congerunt,& ratio est,qa quotiescūq;agit de aliqua re,quæ reperiť ꝓhibita,& non nisi certo casu permissa,tūc semper ille casus est probandus aliter, q̄ per solā partiū confessionē, ex quo si aliter diceremus, sequereť ꝙ ius ipsius actus penderet à simplici partium assertione,& non à veritate ipsa,*l.si forte,ff.de castrens.pecul.latè Menoc.d.*
45 *ꝑsumpt.29.n.25.Marelian.d.n.60.& 61.* q alios allegat,& est regulare quod vbi actus per partiū assertionem fieret licitus, q alias esset illicitus, non statur assertioni contrahentium latè *Lancellot. Gall.d.q.8.à n.9.vsq. ad nu.31. Alciat. in tracta.de præsumpt.reg.3.nu.3.Fabia.de Mont. in tracta. de empt. & vend. quæst. 5. num. 114. Bim.cons.137.num.10.lib.2.*
46 Limitat modo prædicta conclusio,qđ merita debēt aliundè probari, quā per assertionēm contrahentium, vt non ꝓcedat qn̄ extarēt cōiecturæ ꝙ re vera merita adsunt,nā tunc statur partium assertioni, vt in donatione facta à patre filio pp benemerita *Mars. sing. 610. Alciat. in tract.de præsum.reg.1.præsumpt.16.nu.3.& respons.584.n.5.*cum multis alijs quos congerūt *Tiraq.in repet.l. si vnquam in verb. donatione largitus,n.202.C.de reuocand. don.Menoc. in tract.de*
47 *ꝑsumpt.li.3.præsumpt.29.n.31.& n.34.* vbi loqť in benemeritis præstitis viro p vxorē, & tunc donatio dr̄ ob benemerita, & remuneratoria, qn̄ est facta ob seruitia,& merita,ad quæ donatarius non tenebať ex debito sui officij, & seruitij,*Rip.in l.fi.q.14.C. de reuocand. don. Fab.de*
48 *Anna cons.93.n.17.lib.2.* secus si seruitia essent obsequialia,qa tunc eius cā donatio non pōt substineri tanq̄ remuneratoria *Bald.& DD.in l.filiæ,C.famil.herciscl.Ias.in l.si donatio,n.3.C.de collat.Alex.in add.ad Bart.in l.si forte,ff.de castrēs. pecul.Ann.cons.præd.n.16.* Et merita qualia de-
49 bent esse adhoc, vt sint digna remuneratione ponit latè *Lācell.Gallia super cōsuet.Alex.in ver. viginti q.8.n.98.cum plur.seqq.Menoch.in tract.de arbitr.cas.132.n.7.& cas.434.* qui tandē cōclu-
50 dunt,ꝙ remittiť iudicis arbitrio habita consideratione ad personā donantis, & donatariæ, & qualitatē,& quātitatē meritorū, & seruitij. Et intelligas,vt tunc demū valeat donatio facta ob benemerita inter psonas ꝓhibitas à iure,qn̄ donatio est meritis æquiualens alias non esset valida *Clar.in §.donatio.q.3.ver.sed nunquid Marelia.in d.l.quoties,nu.161.in fi.C.de rei vend.*
51 Sed an isto casu si donatio excedit benemerita,& seruitia non essent talia, q̄ exigerēt talē donationē ꝓut fuit donatū, an tunc donatio annulleť in totum an vero in excessu, & dico ꝙ annullať tātum in excessu meritorū, & in reliquo substineť *Bart.in l.si quis p eo, §.1.ff.de fideicomm.Anch.cons.247.Dec.in l.petens,n.16.C. de pact.& in l.si donatione,nu.16.C. de collat.Ruy. cons.60.n.16.lib.3.Lup.in repet.rub.de donat.inter virū,& vxorē,§.50.n.29.Cassa.cōs.7.n.11.Tiraq. in repet.l.si vnquā in uerb.donatione largitus,n.80. C.de reuoc.don.Bonacos.in trac. de seruis,& famul. q.21.Anch.iu.q.12.n.10.li.2.Io.Corasi. in l.frater à fratre,§.quæsitū,n.51.ff.de cond.indebit. Menoc. in trac.de præsump.lib.3.præsump.29.n.21.& 22.* vbi ad hoc corroborādum adducit ꝙ alias in simili dicimus,qđ licet sit permissum minoribus eius bona immobilia alienare cā necessitatis,hoc tn̄ intelligit,vt ꝓcedat quatenus vrgeat necessitas,& nō vltra,& ꝓ ea ratha tm̄ est valida alienatio,& nō ꝓ supra pluri,& ad hoc allegat multa iura,& authoritates,& eodē mō dici-

53 dicimus in donatione, q̃ excedit quingentos solidos, q̃ licet dẽat insinuari, nihilominus si non est insinuata non annullat in totum, sed tm̃ in excessu. *l. si fideiussore, & qđ ibi tradit Bart. ff de donat. l. sãcimus, & ꝙ ibi not. Dec. C. de donat. Bal. cons. 60. lib. 4. Alex. cons. 21. n. 6. vers. tñ præmissis, lib. 3. Anch. iun. in qõ. famil. lib. 2. q. 12. n. 11. Paul. de Castr. cons. 178. lib. 1. Ang. Aret. cons. 4. n. 16. Tiraq. in l. si vnquã in verb. donatione largitus, n. 44. C. de reuocand. donat. Tusch. in lit. D, cõcl.*
54 647. n. 1. 10. & 78. Et eodẽ mõ quilibet ꝓhibitus donare vsq; ad certã summã, donatio non annull[illegible]t in totum; sed tm̃ in sũma excedente, *Valant. dec. 25. n. 14. Molin. de contract. disp. 280. n. 0. Peregr. Iannin. in trac. de cita. reali, c. 2. n. 52.*
55 qui omnes alios allegant, q̃n autem merita di cant[illegible] æqualere donationi, relinquit iudicis arbitrio *Ias. cons. 154. n. 5. lib. 2. Menoc. de arbitr. d. cas. 134. & 434. Clar. in d. §. donatio q. 3. vers. sed quæri, qui asserit, quòd ita communiter tenent doctrina Marelia. in d. l. quoties nu. 162. C. de reiuendicat.*
56 Sed an concubina clerici possit aliqđ conseq ratione salarij, & dico ꝙ non, si à principio nõ fuit cõducta tamq̃ ancilla, & pedissequa, & de salario pactuitum; sed fuit accepta tamq̃ concubina, qa si non apparet de aliqua conuẽtione sufficit habuisse victum, & vestitũ *Dec. cons. 132. allegat, l sed, & si qd §. mancipiorũ, ff. de vsufr. vbi Floria. de S. Pet. Fider. de Sen. cons. 218. Decia. cons. 83. nu. 45. lib. 5. qui ẽt ad hoc alleg. Bar. & Alex in l. in his, §. si duas de solut.*
57 Quæro iuxta prędicta, cui nã sit applicandũ hoc legatum, & donatio, an scilicet hæredibus clerici iure accrescendi, an vero veniẽtibus ab intestato tãquam in eis intestatus decedẽs, an vero fisco, tãquam legatum, vel donatum indigno, & dico ꝙ in hoc magis vera, & magis cõ. opi. est qđ applicet̃ fisco, *l. mulierẽ, ff. de his, quibus vt indign. Paul. de Cast. in l. donationes, ff. de donat. Ioseph Gonzal. in lib. variat. qõ. c. 5. n. 14. 15. & 16. vbi postquam à n. 10. vsq; ad n. 14.* posuit fundamenta pro opinione, ꝙ competit hæredib⁹, vel venientibus ab intestato, tãdem concludit pro ista opinione, & ꝓ ea adducit quindecim fundamenta, & rationes, & respondit argumẽtis, in contrarium adductis *Gama dec. 58. ꝑ tot.*
58 vbi ẽt recenset rationes ꝓ tenentibus ꝙ donata, vel legata applicent̃ hæredib⁹, & vltimo loco dicit ꝙ fuit iudicatum, & sñia confirmata ꝙ applicet fisco, ex qua conclusione sequit̃ qđ dum hæres conuenit, vt soluat tale legatum, vel donatũ non poterit se opponendo dicere qđ ipse non tenet̃ illud soluere, qa est legatum concubinæ, & sic ꝑsonæ indignę, qa hoc competit solum fisco, & ipso fisco non contradicẽte, legatum est validũ, & concubinæ, debebit, *not. gl. in l. bis consequenter §. fi. ff. famil. herc. & in l. ea sola, ff. de reg. iur. Bal. in l. eã quã, C. à fideicom. Rom. in rub. ff. de acq. hær. cum multis alijs, quos alleg. Anguiss. cõs. 123. n. 18.* Et aduertendum est,
59 ꝙ hoc legatum põt auferri à posse legatariæ, vel donatariæ, à fisco seculari, non ecclesiastico, si instituta, vel donataria, sit talis, q̃ subiaceat iurisdõni Principis secularis, qa considerat̃ ꝑsona eius, à cuius posse aufert̃ hæreditas, non aũt testatoris, vel donantis *Bal. & Paul. de Cast. in l. si qs presbyter, C. de epis. & cler. Ant. Gomez super ll. Tauri, n. 29. Segura in repet. l. 3. §. fi. n. 145. ff. de liber. & posth. cum multis alijs, quos cõgerit Hiero. Gonzal. in lib. variar. q. c. 5. nu. 17.* q d- q d in cõtrarium tenuerit *Abb. in c. 2. de success. ab intest.* quem refert *Lup. in repet. rub. de donat. inter virum, & vox. in §. seu sect. incip. item est dicendum, n. 8. car. mihi 81.* & cõtra opi. Abbatis benefacit *Cõcil. Trid. sess. 25. c. 14. de reformat.*
60 Quæro 2. q̃ dicatur ꝓpriè concubina, & in hac qõne me refero ad dicta *per Aret. cons. 48. & per Lupum in rep. rub. de donat. inter vir. & vxo. in §. sect. incip. idem est dicendũ n. 14. car. mihi 81. Boemund. Conero. in tract. de publ. concub. in præfat. n. 19. Mazol. cons. 31. n. 7. Sigism. Scac. de iud. c. 2. n. 235. li. 2. f. 56. Baiar. ad Clar. in §. fornicatio, n. 8.*
61 Septimo principaliter infertur qđ sicut milites habent castrense peculium, ita, & clerici habent castrense, vel quasi castrense, *vt tot. tit. ext. de pecul. cler. Auth. presbyteros, l. sacrosanctę C. de epis. & cler. Alfer. cons. 70. nu. 8. Odd. in trac. de substit. p. 5. præmiss. 4. nu. 2. vers. mouentur secundo Paul. Laucel. Perus. cons. 42. n. 8. inter cons. vlt. volunt. diuer. lib. 2. Crot. cons. 421. nu. 25. lib. 3. Surd. cons. 259. n. 6. lib. 2.* vbi dicit ꝙ bona, q̃ in alijs sunt aduentitia, in clericis sunt castrensia, & multos more suo adducit *Azz. in sum. tit. C. de epis. & cler. n. 19. Suarez in q. vnica in mater. maiora. n. 31. in fi. 32. & 33. cart. mihi 597. Couar. in c. qa nos, n. 1. de testa. Caldas in repet. l. si curatorẽ habens in ver. l. æsis, n. 103. C. de in integ. rest. Rim. iun. in §. 1. n. 84. insti. per quas perso. nobis acquir. vbi ẽt Petr. Ricard. n. 34. Gonzal. in lib. var. q. 12. nu. 10. Aloys. de Leo in d. Auth. presbyteros, n. 1. & per tot. C. de sacr. eccl. Roland cons. 16. n. 6. lib. 4.*
62 Ex qua septima illatione seqtur, vt in bonis ꝑdictis pr̃ nullũ consequat̃ vsufructum *l. erat, C. de castrens. pecul. lib. 12. l. cum oportet. C. de bon. quæ liber.* & in specie ꝙ in bonis per filium clericum quocunq. modo q̃sitis, quod pater non habeat vsufructum, tenuit *Bal. in d. l. sacrosãctæ, n. 4. in 3. not. C. de epis. & cler. Couar. in d. c. qa nos, n. 2. de testam. Suarez d. n. 32. & 33. Surd. cõs. 259. n. 7. & 8. Lup. in rep. rub. de donat. inter vir. & vxo.*
63 *in 4. ampl. n. 7. car. mihi 88.* Secundo sequit̃ vt ipse filius clericus, tãm in vltima voluntate, q̃ inter viuos de eis ad suum libitum testari, & disponere poterit *Auth. presbyteros, C. de epis. et cle. gl. in c. quia ingredientibus, in verb. testandi 19. q. 3. Euerard. in topica iuris, in loco à milite armatæ militiæ,*

litiæ,n.5.Capr.reg.103.n.100. Cepol. cauth. 113. Bal. & cæteri Scrib.in l.sacrosāctæ C.de episc.& cle. Iaſ.in l.filiæ,n.5.C.de collat. & in l. fi. nu. 5. C. qui teſtam.facere poſſ. Surd.conſ.259.nu. 9. lib. 2. vbi alios allegat Azzo.in ſumm.tit. C.de epiſ. & cler.n. 19.10.Aloyſ.de Leo in d.auth.presbyteros,n.1.eod. tit.Ioſeph Gonzal.in lib. variar.qō.c.12.n. 19. per tot.vbi ad ſaturitatem de iſta concluſione loqt̃ Io.Guillen.à Ceruantes Hiſpanus ſuper ll.Tauri,lib. 5.n.13.car.mihi 96.Nepit.ſuper conſuet.Cathaniæ tit.2.n.45.Guttier.in repet. §.ſui inſtit. de hæred. qualit.& differ.nu.7. Gughel. de Bened. in repet.c. Rayn.in verb.matrem,n.18.de teſtam. Dec.in l.ſenium,n.14.C.qui teſta.facere poſſunt Ancher. in c. quia nos,n.3.de teſtam.Camill.Borell.in repet.prag. odia litium,§.1. glo.3.n.253.& 254.Paul.Leonius in tract.de ſubſtit.in tit.de cōpendioſa,n. 190.Plot. in addit.ad Lauden.conſ.59.nu.10.Nicol. Carbo.in

64 pract.pract.lib.2.c.4.n. 29. Ex qua concluſione aliqui ex noſtratibus collegerunt cauthelā ad hoc,vt filius poſſit teſtari inuito patre,hoc eſt, vt faciat ſe clericum, vel ſaltim accipiat primā tonſuram,ita Cepoll.d.cauth.113.Roland.à Vall. conſ.16.n.16.lib.4 Pet.Gerard.ſing.54.Io.Guillē. à Ceruantes ſuper ll.Tauri,l.5.n.17.car. 96.

65 Ampliatur 1. dicta 7. illatio, vna cum concluſionibus ex ea deductis, vt ꝑcedat, & habeat locum,tām in acquiſitis ꝑ clericos in ſacris conſtitutos,q̄ ēt per conſtitutos in minorib. Lup.in repet.rub.de don. inter virum, & vxo. §.42.n.7.Rodriq.Suar.in qō.maiorat.n. 34. & ſeq. Didac.de Segur.in repet. l. Imperator,nu. 68. ff. ad Treb.Iaſ.in l.filiæ licet,nu.6.C. famil. herc. Gomez ſuper ll.Tauri l.27.n.100.& l.3.n. 32. Couar. in c. quia nos n.3.& 4.de teſta.Cepol.cauth.113.Gōzal. in lib.var.qō.c.12.n.26.q in ſimul cū multis ex ſupra allegatis dicit ꝙ hoc ꝑcedit ēt in acqſitis ꝑ clericos habentes primā tonſurā tātum.

66 Ampliat̃ 2.vt dicta illatio procedat, tā ſi bona ſunt acqſita ex clericatu, & eius contēplatione,q̄ quocunq.alio mō,& vn̄cūq. Innoc.Hoſtienſ. Card. Butr. Imol. Anch. Abb. Barbat. & Couar.in d.c.qa nos,de teſtam. Paul. de Caſt.in d.l. ſacroſanctæ,C.de epiſ.& cler.Iaſ.in l.filia licet, n. 6. C.de collat.Brun.conſ.117.n.3.Gonzal.d.c.12.nu. 10.Caldas in repet. l. ſi curatorem habēs in verb.læſis,n.103.C.de in integ.reſt.Suarez in d.qō.maioratus,n.32.& 33.car.mihi 597.vbi dicit,ꝙ hæc eſt verior op.& qđ ea clariſſimè deducit ex dicta Auth.præsbyteros, ibi, res quolibet mō ad dominiū veniētes eorū,& in d.l.ſacroſanctæ ibi,ea q̄cūq.in eo dē clericatus gradu locoq;viuētes acqrere, & habere potuerūt ēt ſi in patris,auiq.ptāte cōſtituti &c. Surd. conſ.259.n. 12. & 26.li.2. qđqđ in cōtrariū tenuerit Ripa in l.in quartam,n. 161.ff. ad l. Falcid.

67 Limitatur 1. ꝑdicta illatio, vt non ꝑcedat in bonis q̄ſitis ante clericatū,quia in eis pater habebit vſufructū, nec poterit de illis aliquo mō diſponere in ꝑiudicium ipſius patris Azz. in ſum.tit. de epiſ.& cler.n. 19.Gomez ſuper ll.Tauri,l.48.n.7.Arius Pinel.in l.j.p.1.n.43.C.de bonis maternis Suar.in com.opi.in lit.C.n.99.Dec.in c.in ꝑſentia,n.249.de probat. vbi dicit, ꝙ tex. in auth. presbyteros ſup quo fundat̃ ipſa illatio, loqtur de acqſitis poſt clericatum, qa dicit de bonis acqſitis,& aduenientib. presbyteris, & clericis,& ſic tpe quo erant clerici Couar.in c. qa nos, num.2.verſ.in his vero de teſtam. Ceſ. de Graſſis in Rot.Rom.dec.2.in tit. de teſtam.

68 Limitatur 2.vt clerici poſſint teſtari tātum de bonis acqſitis ex ſua induſtria, vel aliunde q̄ſitis,quā ex beneficio, qa de eis non poterit ſemper,& indiſtinctè diſponere, circa q̄ limitationem me remitto ad tradita ꝑ Azo. in ſum. tit.C.de epiſ.& cler.n.19.Nicol.Carbo.ī prac.p.act. lib.2.c.4.n.40. Burſa.conſ 376.per tot. lib. 4. late Sarmiens in tract.de reddit.eccleſiaſt.p.3.c. 2.n.5. & p.2.c. 8. per tot. Ceterum ſi qs ſcirē cupit in qbus milites cæleſtis militiæ æquiparentur, & conueniant cū militibus armatæ militiæ conſulat Abb.in c.1.de eler. ægrot. Fel. in c. cum ex officij de præſcript. Nicol. Euerard. in ſuis Topicis in loco à milite ciuilis militæ ad militem Chriſtianæ militiæ,Vinc.Caroc.deciſ.17.num.19.

SVMMARIVM.

1 Clerici non poſſunt ferre arma,& ſunt eis interdicta plus quàm laicis,n.2.& 3.& ratio n.5.& ad quā pœnam tenentur,n.6.7.8.& 9. etiam clericis primæ tonſuræ n.10.& prælatis,n.11.ēt monacis, n. 12.13.& 14.& quando n.15.& 16.

Arma clericorum debent eſſe orationis, & lagrimæ, num. 4.

16 Arma an poſſint detineri per clericos, & monacos, & quando n.17.18.19.26. 27.& 28.

20 Officiales laici inueniētes clericos cum armis poſſunt eos capere, & arma tollere abſq. metu excommunicationis.

21 Milites Hieroſolimitani poſſunt ferre arma, licet ſint religioſi.

22 Arma ferre poſſunt clerici ex permiſſione Papæ, & quando ſunt itinerantes,n.23.24.25.38.& 39. ſecus coram iudice,& coram hominibus,n.41.

29 Appellatione armorum non venit paruus gladius, & quādo n.32.& quid veniāt,n.35.43.44.& 45.

30 Statutum puniens portantes arma non comprehendit portantes paruos gladios pro incidendo panem, ſecus ſi pro offendendo,num.31.

33 Gladius quando dicatur paruus, & comprehendatur appellatione armorum.

34 Clericus an poſſit ferre arma pro defenſione perſonæ, aut rerum, & an incidat in pœnam ſtatuti Principis ſecularis, num. 36. & an poſſit puniri per iudicem ſecularem, num. 37.

40 Statutum prohibens ferre arma non comprehendit defe-

deferentes arma ligata.
42 *Episcopus an possit habere familiam armatam.*
46 *Appellatione armorum venit fustis, & quid in materia statutaria, n. 47. & 48. & largo modo lapides, num. 49. & 50. & an asta, & ibi pennis, 51. 52. 53. 54. & 55.*
55 *Appellatione armorum an veniant arma defensibilia maxime in statutis, nu. 56*

VIGESIMVS EFFECTVS.

1 Vigesimus effectus clericatus est, vt liceat armorum vsus sit interdictus, tàm clericis q̃ laicis *vt in rubro, & nigro, vt armorum vsus in scio Principe interdictus sit, lib. 11. & in Auth. de armis collat. 6.*
2 hoc tñ magis ꝓhibetur clericis, q̃ laicis, cum indistinctè clericis sit interdicta delatio armorum offensibilium *S. Grego. Naziaz. in 4. oratio. de pace,* vbi dicit arma ꝓhibita esse Episcopis, & clericis, *c. clerici vbi Cardin. & Ancher. n. 1. de vit. & honest. cler. Abb. in c. 2. n. 1. eod. tit. Molin. de instit. & iur. trac. 2. disp. 108. in princ. cart. mihi 392. Bertach. in reper. in verb. clericus non dēt, Cassa. super consuet. Burgund. rub. 1. §. 5. n. 80. car. mihi 203. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. n. 2. Fuscus in sing. lit. C. n. 119. Bellug. in speculo princ. rub. 11. §. dubitatur ēt n. 2. cart. mihi 57.* vbi multa circa hoc scribit *Vital. in clem. diœcesanis, nu. 8. de vit.*
3 *& honest. cler.* vbi dicit, ꝙ clericis sunt tantum ꝓhibita arma offensibilia, non aũt defensibilia *Farin. q. 108. nu. 110.* vbi dicit, ꝙ arma sunt magis interdicta clericis q̃ laicis, *& q. 28. n. 65. Menoc. in tract. de arbit. cas. 394. nu. 31. Decia. in tract. cri. p. 2. lib. 7. c. 3. n. 23. Monald. cons. 125. nu. 18. lib. 2. Martin. Vran. Vltram. cons. 9. nu. 5. lib. 1. Campan. super c. Regni Neapol. c. 238. n. 31.* Et ratio est, quia clericorum arma debent esse ora-
4 tiones, & lacrimæ, *c. cõuenior 23. q. 8. c. porro, vbi glo. 16. q. 4. Bero. in c. significasti, num. 32. de offic. delegat. Bertach. in reper. in verb. clericorum arma, Maccabr. cons. 23. n. 12. Paul. Fuscus in sing. lit. C. n. 119. Euerard. senior cons. 42. n. 11. Paris. in trac. de confid. benef. q. 9. n. 26. Iac. Benic. in tract. de priuil. iurisconf. priu. 45. n. 3. Berret. cons. 4. n. 13. Menoc. in tract. de arb. cas. 364. n. 32. Deci. in trac. cri. p. 2. lib. 7. c. 3. n. 23. Cefal. cons. 151. n. 6. lib. 2. Marti. Vran. d. n. 5. Bambac. in repet. c. primi, §. qui cleri-*
5 *cus, n. 102. si de feud. defun. content. Turrecr. in c. 1. 24. q. 8.* vbi hanc, & alias assignat rationes, ex quibus clericis est interdictus vsus armorum, quibus ego addo aliã rõnem, quia. s. portans, vel detinens arma ṗsumit̃ hře malũ aĩum *Paris. cons. 83. n. 33. lib. 1. Decia. d. c. 3. n. 25. Monald. cons. 31. n. 104. lib. 1.* vbi dicit ꝙ arma malum aĩum denotãt *Menoc. de arbit. cas. 394. nu. 26. & cons. 175. n. 8. Surd. cons. 40. n. 7. Tutius allegat. 35. n. 8. Collect. iur. can. f. 141. nu. 11.* qui aĩus malus
6 dēt oĩno abesse à clericis, per ea, q̃ dixi *supra in proœm. 19. cum plur. seqq.* Pœnæ autem clericorum deferentium arma sunt diuersæ, quarum Prima est, vt ammittant gradum, & detrudantur in monasterio, *c. clerici 24. q. 8. Reper. inquis. in ver. clericus ver. sed an licet cleric⁹ car. mihi 119.*
7 Secunda est pœna, vt peccent mortaliter, *c. venio 11. q. 3. Card. in cle. 1. §. præfatæ de stat. monac. not. in c. 2. de vit. & honest. cler. Bertach. in reper. in verb. clericus arma portans, Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. n. 2. & 7. Lãcellot. Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 1. de Imperat. §. 3. in verb. arma probibet deferri n. 3. car. mihi 101.* & ideo pñt
8 excõicari, *c. 2. vbi Ancher. nu. 3. de vit. & honest. cler. not. gl. in c. dilecto, de sentent. excom. in 6. Mosco de maest. militãt. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. ex Cõcilio car. mihi 408. Corrad. d. n. 3. Decia. in trac. cri. p. 2. lib. 7. c. 3. n. 23. Monald. cons. 125. n. 18. lib. 2. Abb. in. c. 2. n. 8. de vit. & honest. cler. Cardin. Alba. in lucubr. ad Bart. in l. 1. nu. 4. ff. ad l. Iul. de vi publ. Graff. d. c. 6. nu. 2. & 6.* vbi dicit ꝙ si excõi-
9 cati non desistunt à delatione ṗdicta pñt deponi. Tertia est pœna ꝙ si post trinam monitionem se non correxerint, ammittunt oẽ priuilegium clericale, *vt in c. audistia, de sent. excõ. Aluar. in Specu. iur. Pontif. c. 36. circa fi. ver. item notabis de clerico cart. mihi 108. Lancellot. Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 1. §. 3. de Imper. n. 3. car. mihi 101.* vbi n. 4. ponit qua pœna puniant̃ seculares deferẽtes arma, quæ tñ pœna seculariũ hodie recessit ab aula propter diuersa statuta, quę vbiq. vigent circa delationem armorum.
10 Ampliatur 1. pñs vigesimus clericatus effectus, vt ꝓcedat in clericis cuiuscumq. ordinis, & ẽt primæ consurę, namque neq. ipsi poterũt arma deferre, *c. quicunq. ex clerico vbi hoc notat. Turrecr. 23. q. 8. Ioa. de Anan. in c. petitio nu. 6. de homicid. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. nu. 2. Petr. Belluga in Spec. princ. rub. 11. §. dubitatur, n. 2. car. mihi 57. Anch. d. c. petitio, num. 4.*
11 Ampliatur 2. vt habeat ẽt locum in Prælatis, ac in quacunq; dignitate constitutis, *Dec. in c. non liceat, nu. 25. de præbend.* vbi dicit quòd dispositio *text. in c. 2. de vit. & honest. cler.* habet locum etiam in Prælatis.
12 Ampliatur 3. in monacis nigris, & oĩb. regularibus; sed aduerte quod monaci nigri sũt excõicati si arma detineant intra septa mona-
13 sterij absq. licentia Abbatis *clement. ne in agro, §. quia vero de statu regular. Abb. d. c. 2. n. 8. Graf. d. c. 6. nu. 6. Corrad. in templ. iud. lib. 1. c. 1. §. 3. de Imper. in verb. arma probibita deferri, n. 3. car. mihi 101. Ancher. in d. c. 2. n. 3. de vit. & honest. cler. Gaet. in summul. in verb. excommunicatio, c. 63.*
14 Subampliatur hæc ampliatio, vt habeat locum, tàm in tenentibus arma offensibilia, quàm defensibilia *Gaet. d. c. 63.*
15 Primo limitatur hæc ampliatio qñ inter religio-

ligiosos,& Abbatē essent inimicitiæ capitales, qa tunc religiosus posset retinere arma ob defensionē intra septa monasterij absq. eo, quod incurrat in pœnā excōicationis *glo. fi. & Zabbar. in c. 2. de vit. & hone. cler. Zaccar. Ferrar. in add. ad Abb. in d. c. 2. Lancell. Corrad. in tēpl. iud. lib. 1. c. 1. de imper. §. 3. in verb. arma prohibita deferri, nu. 3. car. mihi 101. Iacob. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. n* 8. vbi hāc fallentiā exēplificat in Abbate, q prosequit monacos odio capitali, vel q esset, talis cuius consortiū esset intolerabile, vel qa iniungit subditis intolerabilia, & dicit q̄ tunc poterūt monaci arma assumere, si nō pot alijs remedijs succurri, alleg. *c. Iulianus 11. q. 3. c. quāto diuort. c. de priore de appell. c. significasti de homicid.*

16 Secūdo limitat, qñ arma teneret extra septa, *gl. 2. in d. clem. ne in agro, §. præfatæ, Graff. d. nu. 8. Sayrus de Cens. lib. 3. c. 33. n. 28. & seqq.*

17 Tertio limitatur vbi prædicta arma teneret ex permissione, & de licentia superioris *Gaet. in summ. in verb. excommunicatio, cap. 63.*

18 Quarto limitat, qñ non haberet aīum continuo illa retinendi; sed cū venerit foris ad claustrū, illa secū duxerit *Corrad. d. nu. 3. allegat gl. & Card. in d. c. 2. de vit. & hon. cler. Graff. eo. n. 8. in fi. ver. tertius quando Sayr. vbi sup. nu. 31.*

19 Quinto limitatur hęc ampliatio, qñ ex obliuione, vel ignorātia iuris nullo malo aīo arma aliqua ēt in cella haberet, quia is præter intentionē illa teneret *Gaet. d. c. 63. Sayr. d. c. vbi supr.*

20 Ampliat 4. prędictus 20. clericatus effectus, per quem prohibent clerici deferre arma, vt in odiū clericorū arma deferentiū sit permissum officialibus, ac ministris laicis inuenientibus clericos armatos, illos armis spoliare, & priuare absq; metu excōicationis, nec cōpelli poterint illa restituere eisdem clericis eodē loco, & tēpore *Scapp. in tract. de iur. non script. lib. 1. c. 5. n. 1. & 2.* vbi dicit, q̄ ita passim de consuet. seruat *Graff. in dec. aur. p. 1. lib. 4. c. 18. n. 158.* q. dicit, q̄ si alio mō fieret, clerici liberè vagarentur armati, ex quo iudex ecclesiasticus non hēt ministros, qui nocte clericos armatos capere possint, latè *Nauar. cōs. 27. p tot. in tit. de sent. excom. to. 2. car. mihi 220. Couar. in lib. pract. q. c. 23. nu. 7. ver. vt cùmq; tñ,* qui dicit ēt q̄ pñt armis spoliari, & priuari absq; metu excoicationis cum multis alijs, quos dixi *sup. eff. 1. lim. 10. n. 862.* sed aduerte, q̄ *in eadem limitat. 10. nu. 864. in fine,* dictum est secundum *Nauarr. & alios,* seculares incidere in excōmunicationem si arma recepta à clericis non restituāt, & hæc ampliatio in hac Vrbe obseruatur de consuetudine.

21 Limitatur Primo prædictus 20. effectus clericatus in militibus Hierosolimitanis, qui licet sint propriè, & verè personæ religiosæ, vt dixi *sup. effect. 1. ampl. 16. nu. 109. & seq.* adhuc possunt deferre arma absq; incursu pęnæ constitutæ contra religiosos deferentes arma *glos. & cōiter scribentes in c. duo sunt genera 12. q. 1. Carrer. in pract. crim. in §. seu sect. incip. in tex.* ibi itēq; *eorum nu. 5. cart. mihi 31. Fernand. Vasq. in lib. 1. controuer. illustrium c. 105. nu. 52. in fin. & nu. 47.* vbi dicit, q̄ huiusmodi religio, seu ordo à principio fuit instituta ad subueniendum, seu defendendum Christiana plebem, ac Christi religionem, ideo eis permittitur deferre arma.

22 Limitatur 2. qñ ipsa arma ex permissione, & licentia Summi Pontificis deferentur *Graf. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. nu. 3.* q allegat in argum. *tex. in l. 1. C. vt vsus armorum, &c. lib. 11.* & pōt adduci ro, quia dispensatio Summi Pontificis facit de prohibito permissum, vt dixi sup.

23 Limitatur 3. in clerico itinerante, qui ferret ea pro sua defensione, & resisteret latronibus, & prçipuè si esset transiturus per loca periculosa *Soc. reg. 30. in 6. lim. Menoch. de arbi. cas. 394. nu. 58. Decian. in tract. crim. p. 2. lib. 8. c. 2. nu. 2. & c. 3. n. 34. Roland. a Vall. cons. 3. nu. 2. & 34. lib. 2. Abb. in c. continentiam nu. 1. de cler. percussor. Lancellott. Corrad. in templ. iudicū, lib. 1. c. 1. §. 3. nu. 4. car. mihi 102. Fusc. in sing. in lit. C, nu. 119. Campa. super c. Regni Neapol.* vbi dicit, q̄ itinerantibus

24 licitum est deferre arma debito ad se defendēdum à prędonibus, non autē ad offendendum alios *Farin. latè in tract. crim. q. 108. n. 110. Anch. in c. 2. n. 3. de vit. & hone. cler. Iul. Ferrett. in tract. de iusto bello, n. 191.* & liceat contra præsentem ampliationem tenuerint *Gram. vot. 24. nu. 6. in fin. Decian. sibi contrarius in d. tract. lib. 7. c. 3. n. 24 Iac. de Graff. in dec. p. 2. lib. 3. c. 6. n. 2.* vbi dicit, q̄ nec possunt arma portare ad repellendum iniuriam inferendam, ego tñ non recederem a

25 priori opinione, quæ vltra q̄ est magis cōiter approbata, & magis æqua, cùm defensio sit permissa de iure naturali, vt dixi *in meo tract. de de except. except. 21. nu. 8. & seq. Stach. de ind. p. 2. c. 2. nu. 185.* & ideo clericis non debet denegari, est tamen verum quòd non ita passim debet permitti clericis delatio armorum, ex causa, quia sunt itinerantes, & transituri per loca periculosa, sed tunc solum quando essent transituri per loca inculta, deserta, & periculosa, & solitum in eis commorari latrones, & grassatores, iuxta *tex. in c. Maximianus 23. q. 3.* & quod dictum est de clerico transituto per loca periculosa, procedit etiam si esset nauigaturus, per ea, quæ dicit *Farin. in d. tract. crim. q 8. nu. 109.*

26 Limitatur 4. vbi arma portaret ex iusta cā, & absq; scandalo, vt qa clericus hēt capitales inimicitias *glo. in d. c. 2. in verb. clerici arma, vbi Abb. nu. 8. & cæteri scribent. Franc. Monald. cons. 125. n. 18. lib. 2.* sed in isto articulo contrarium tenuit *gl. in c. in summa 23. q. 8. Repert. inquisit. in verb. clericus uers. sed an liceat cleric' car. mihi 119.*

27 q̄ contrariæ opiniones possunt duobus modis

conciliari. Primo mō, aut inimicitia est capitalis, & ꝓcedit prima opinio, aut non est capitalis, & ꝓcedit secunda, qñ vero inimicitia sit capitalis, & qñ non, dixerunt *Roger. conf.31.n.25. Marſ.in l.1.§.cū quis latr.n.8.& 22.cū ſeq. ff. de q. Blanc. in repet. l.fi.nu.89.ff. de eo. Corrad. Lancell. de offi. prætor. verſ. perſonas testiū aggredior nu. 65.f.192. Farin.q.49.n.1.cū plur.ſeq. Alb. conſ.56 n.15. Menoc. de arb. caſ.110. Maſcar. de ꝓbat. cōcl. 901. Baiar. ad Clar. §.fi.q.21.n.119.& q.24.n.31. Decia. trac. crim. c.25.n.35.& 36. lib.3.p.1. Gram. conſ.44.n.7.& 8. Schach. de iud. c.10.n.82.p.2.* Et ego dicā *infra in tit. de eff. inimicitiæ in prælud.* Secundo modo pñt conciliari, aut arma tendunt oīno ad offensionem alterius, vt sunt balistæ, & scopettæ, & tunc procedit secunda opinio *Auch. in c. sñiam ne cler. vel monac.* aut arma non sunt oīno offensibilia, sed offensibilia, & defensibilia simul, vt est ensis, pugnale, vel magnū curtellum, & procedit prima opinio *Turrecre. in c. quicumq; ex clerico, nu.1.23.q.8.*

28 Limitatur 5. vbi clericus portaret paruum curtellum aptum ad incidēdum panem *Abb. in c. lator nu.3. de homic. & in c. 2. nu. 7. de vit. & honeſt. cler. Card. Alba. in lucubr. ad Bar. in l.1.n.5. ff. ad l. Cornel. de vi publ. Graff. in dec. aur. p.2. lib.3 c.6.n.3. ver. quartus in clericis.* Et rō est, q̄a par-

29 uus gladius non venit propriè appellatione armorū *Ang. in l. ſi pignore, §. furē, ff. de furt. Ana. in d.c. lator de homic. Abb. in eo. c.2. de uit. & hone. cler. Alba. d.n.5. Marſ. in l. furē, nu.14. ff. ad l. Cornel. de Sicar.* cū prope infinitis, quos (more suo) congerit *Farin. in d. tract. q.108. nu.77. & ſeq.* Et ideo statutū puniens portantes arma, non cōprehēdit portantes paruos curtellos aptos ad sciendum panē, vel temperandū pēnas *Auth.*

30 *de armis vbi gl. in verb. curtellos breues, Ang. in l. 1. ff. ad l. Iul. de ui publ. & in d.l. ſi pignore, §. furē, ff. de furt.* cum multis alijs, quos more suo allegat *Tiraqu. in tract. de iud. in rebus exiguis nu. 31.* vltra quos idem dixerunt *Peregr. Iannin. i trac. de citat. reali, lib.2.c.1.n.298. Ioſeph. Ludo. dec. Peruſ.31.nu.4. Molignat. in tract. de appell. in verb. armorum, n.95. circa mediū, in fin. Marſ. in pract. §. pro cōplemento, nu.18.* vbi alios allegat cū multis alijs, quos allegat *Farin. d. nu.77. & Tiraq. in tract. de iud. in rebus exiguis, nu.32.*

31 Sublimitatur tñ hæc quarta limitatio qñ talem curtellum clericus portaret non solum ad incidendum panem, sed ēt animo offendendi alios, quia tunc non euitabit pęnas clerici deferentis arma *Bar. in d.l.1. ff. ad l. Cornel. de vi pu-*

32 *blica, vbi ēt Alba. n.5.* Et rō esse poterit, q̄a tunc talis paruus gladius venit appellatione armorum *Io. Bap. Baiar. in add. ad Clar. in §. fi. q.82. nu. 72. Catel. Cott. in verb. armorū, Farin. q.108. n.77.*

33 *cum ſeq.* & qñ gladius dicatur paruus, & qualis debeat esse ad hoc, vt non cōprehendatur appellatione armorum, & per consequens eum deferens in nullam pęnam incidat, remittitur arbitrio iudicis *Menoc. de arbit. caſ.394. nu.77. Farin. d.q.n.80. Io. de Plat. in l.1.n.3. C. vt armor. vſus Baiard. d.q.82. nu.68.*

34 Limitatur 6. vbi clericus absq; scandalo arma portaret pro defensione propriæ personæ, vel rerū suarū, *c. dilecto, & ibi gl. de ſent. excom. in 6. c. olim, & ibi ēt gloſ. fin. de reſt. ſpol. c.1.23.q.1. Marſ. in pract. crim. in §. pro complemento, nu.4. & conſ.103. per tot. Graſ. d.c.6.n.3. ver. tertius eſt in clericis,* qui dicit, q̄ isto casu debent illa portare ad terrorē, non aūt ad percutiendū *Bertach. in reper. in verb. clericus non dēt, Rol. a Vall. conſ.3. nu.1.2.32. & 34. lib.2. Camill. Borell. conſ.45. nu. 21. Dec. in c. ſignificaſti, nu.22. de offi. delegat.*

35 Limitatur 7. in armis defensibilibus tātum ꝑut est lorica, & similia, quia talia non veniūt appellatione armorū, saltim impropriè, ideo talia arma deferens non incidit in aliquā pęnā *Bar. in l.1.n.2. verſ. nā iſta leges, ff. ad l. Iuliā de vi publica,* qui dicit, q̄ leges ꝓhibentes arma, non loquuntur nisi de armis aptis ad nocendum, ꝑut est telū, ensis, & similia, secus in armis defensibilibus, quæ non sunt apta ad nocendū, & ꝓpēa non sunt ꝓhibita portari *Alex. in add. ad eūdem Bart. in l. fi. §. telū in lit. A, verſ. itē nota, ff. in tit. prædicto Roman. in l.1, §. otioſum, nu.1. in fin. ff. ad Silla. Farin. in d. tract. & qo. nu.72. verſ. limita ſecundo.*

36 Limitatur 8. vt licet clericus non possit deferre arma, si tñ illa defert, non incidit in pænam statuti Principis secularis prohibētis arma deferri *Fuſc. in ſing in lit. G, nu.119. Couarr. in lib. pract. quæſt. c.33. nu.7.* vbi dicit quòd iudex ecclesiasticus non tenetur exequi pœnas statutas per Principem, vel officialem secularem aduersus portantes arma; sed poterit pęnis iuris canonici, & mulcta pecuniaria illos afficere, quod etiam dixit *Menoch. in tract. de arb. caſ. 394. nu.33. Petr. Ang. Morl. in empor. vtriuſq. iur.*

37 *tit.1. de legi. q.56. nu.17.* vbi alios allegat, sed qđ aliqñ clerici ob apportationem armorum possint puniri per iudicem secularem, & subiaceant statutis ꝓhibentibus delationem armorum, ēt q̄ statuta ipsa sint condita à Principe, vel officiali seculari, dixerunt *Decian. in tractat. crim. p.2. lib.7. c.3. nu.23. Iac. Berrett. conſ.3. n.8. Petr. à Plaz. in epit. dilect. c.8. n.25. ver. & iſta declaratio, Ant. Scap. in tract. de iur. non ſcript. lib.1. c.5. nu.1. & 2. Graff. in dec. aur. p.1. lib.4. c.18. nu. 158.* qui oēs alios allegat, sed quia de materia istius limitationis, dixi latè *ſupra eff.2. nu.268.* ideo ad ibi dicta me remitto.

38 Limitat̄ 9. dictus 20. effectus clericatus quo ꝓhibentur clerici deferre arma, vt non habeat locum qñ vellent ire extra vrbē ad aspiciendū agros *Graff. d.c.6. n.7. verſ. fallit ēt vbicumq.* q̄ ad hoc

hoc allegat *Nicol. de Neap. in l. fin. de prox. scrin. lib. 12. Iser. in c. 1. §. si qs, de pace tenend.* & ad hãc limitationẽ optimè conferunt quæ scribit *Farin. d. q. 108. nu. 111.* vbi ex multis asserit, ꝙ si quis cum armis proficiscitur ad suum agrum, & possessionem, non incidit in pœnam impositam deferentibus arma, quod ego puto verum si haberet maximè inimicitias capitales.

39 Limitatur 10. & vlt. qñ clericus portaret arma ligata, *gl. in §. prohibemus, in verb. ꝑmittimus in auth. de armis, DD. in d. c. lator de homic. Lancell. Corrad. in tẽpl. iud. lib. 1. de Imper. §. 3. in verb. arma prohibita deferri, n. 3. in fi. car. mihi* 101. *Graff.*
40 *in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. n. 7. in fin.* & eodẽ modo dicimus de statuto ꝓhibente arma deferri, qđ non incidit in pœnam deferentis arma ligata *Farin. d. q. 108. n. 83. & seq. Alex. in add. ad Bart. in l. 1. in lit. C, ff. ad l. Iul. de vi publ. Soc. reg. 30. in 3. lim. Affl. super constit. in tit. de illicit. apport. armor. n. 10. Petr. a Plaz. in epit. delict. lib. 1. c. 8. nu. 13. Cott. in memor. in verb. armor. in fin.*

41 Et aduertendum ꝙ in casibus, in quib. clericis permittiť deferre arma non dẽnt illa deferre corã iudice, neq; in cõgregatione hominũ, neq; in cętu scolarium, neq; in palatio Principis *Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. n. 4.* q allegat in argum. *l. armatos, ff. de ui publ. & facit tex. in c. 1. §. si quis rusticus, de pace tenend.* vbi hoc expresse firmat Bald. quæ conclusio, & regula tanto magis dẽt hře locum in clericis, eo quia repetitur ẽt prohibitum laicis deferre arma in locis prædictis, etiã si ex priuilegio, vel aliã causa possint illa deferre *Lancell. Corrad. in templ. lib. 1. c. 1. §. 3. n. 4. vers. hac tñ limitatio car. mihi* 102. vbi multos alios allegat *Bonacoss. in suis qq. crim. in verb. armis ver. item de statut. lib. 1. car. mihi* 17.

42 Quæro Primo, an Epus possit tenere, & hře familiã armatam, sed qa de hac qõne dixi latè *sup. eff. 1. ampl. 21. nu. 129.* ideo ad dicta ibi me remitto, solũ addendo ad materiam dicta per *Abb. & Bero. nu. 3. in c. significasti de offic. deleg. & per eũdem Abb. in c. cũ non ab homine, nu. 8. de iud. vbi Barbat. in addit. in lit. D. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 6. nu. 7. & modernissimè Io. Franc. Leonius in Thesaur. fori ecclesiastici, cap. 9. num. 22. & seq.* vbi allegat multos alios concordantes.

43 Quæro Secundo, quid nã veniant appellatione armorum, & in ista qõne est distinguendum, aut loquimur in propria, & stricta significatione, & veniunt ea tm̃, quæ principaliter, & naturaliter sunt inuenta, & ordinata ad offendendũ, *l. 1. si pignore, §. furem, & ibi Bart. ff. de furt. Aret. in §. itẽ lex Corn. nu. 4. instit. de publ. iud. Alba. in lucubr. ad Bart. in l. 1. n. 6. ff. ad l. Iul. de vi*
44 *publ. Farin. q. 108. n. 88.* vbi quãplures congerit, aut loquimur de lata significatione, & tunc continentur oĩa tela, & instrumenta, quæ apta sunt ad offendendum, *l. 3. §. armis, ff. de vi, & ui armat. l. armorum appellatione de ver. signifi. l. armatos, in fin. ff. ad l. Iul. de vi publ. §. qui autem instit. de interdict. Bart. & Alex. ibi in add. in l. hij qui, §. telorum, ff. ad l. Iul. de vi publ. idem Bar. in l. pediculis, §. argento, ff. de aur. & argent. legat. Alba. in lucubr. ad Bart. in d. l. 1. n. 6. ff. ad l. Iul. de vi publ. Cãpan. super c. Regni Neap. c. 239. nu. 16. Pet. Circed. in coll. iur. can. p. 2. coll. 7. n. 7. Menoch. d. cas. 394.*
45 *nu. 76. & 77.* vbi dicit ꝙ isto casu remittitur iudicis arbitrio, quæ veniãt appellatione armorum *Io. Petr. Molignat. in tract. de appell. verbor. in ver. armorũ appellatione, nu. 95. Io. Bapt. Baiard. in add. ad Clar. q. 82. nu. 67. & 68. Mascard. in tract. de probat. con. l. 1124. num. 30.* vbi dicit quòd in hoc debet attendi vulgaris vsus loquendi *Farin. eod. num. 88.* vbi multos more suo allegat.

46 Ideo largo modo loquendo armorũ appellatione venit fustis, *Campa. d. n. 16. Molignat. loc. cit. Farin. d. q. 108. nu. 87. Alba. d. nu. 6. Ang. in l. si pignore, §. furem nu. 1. ff. de furt. Roman. in l. 1. §. occisorem, nu. 1. ff. ad Sillan. Affl. in c. 1. §. si quis rusticus nu. 4. de pac. tenend. Mars. in pract. §. pro cõplemento, nu. 13. ver. & scias, a Plaz. in epito. delict. c. 8. n. 5. & 6. lib. 1. Io. Bello. comm. opin. diuers. in lit. A, vers. armorum appellatione, f. 372. Affl. in c. 1. §. si quis rusticus, nu. 4. de pac. tenend. Alba.*
47 *d. nu. 6.* Secus est in materia statutaria, in qua fustis non venit appellatione armorũ, ideo statutũ, puniens portantes arma, non cõprehendit portantes fustem *Ioseph Ludo. Perus. dec. 31. nu. 4.* vbi alios allegat *Molignat. d. n. 95. in verb. armorum appellatione, Farin. eod. nu. 87. Corn. cons. 199. n. 4. vers. 4. & vlt. lib. 4. Rom. in l. 1. §. occisorum, nu. 1. ff. ad senatuscon. Silua.* nec ẽt venit zappa, aut securis *Alex. ad Bart. in l. qui edes, §. telorum, in princ. apostil. ff. ad l. Iul. de vi publ. Cabell. resolut. crim. cas. 63. n. 5.* sed pila plumbea comprehenditur in prohibitione armorum *Decia. in tract. crim. lib. 8. c. 2. nu. 14. Farin. d. q. nu. 90.*

48 Secus est si fustis esset aptus, & accõmodatus ad offendendũ, qa tunc cõprehendit in statuto loquente de armis, Farin. q alios allegat *d. q.*
49 *108. n. 89. Menoc. cas. 394. n. 70. Baiard. in add. ad Clar. d. q. 82. n. 68.* itẽ large loquẽdo appellatione armorũ veniunt ẽt lapides *Cãpa. d. nu. 16. c. 239. Molignat. d. n. 95. Farin. d. q. 108. n. 87. Alba. in lucubr. ad Bar. in l. 1. nu. 6. ff. ad l. Iul. de vi publ. Clar. ĩ §. fi. q. 82. vers. statutum 6. n. 4. vers. & scias Fab. Turr. cõs. 61. n. 11. lib. 2.* vbi de cõ. testať *Pet.*
50 *a Plaz. in epit. delic. c. 8. n. 3. lib. 1.* q̃ tñ lapides nõ cõprehendunť in statuto loquẽte de armis *Ioseph Ludo. Rot. Perus. dec. 31. n. 4. vbi alios allegat Molign. d. n. 95. Farin. pręcit. n. 87. Amade. de sind. n. 88. vers. aduertat. tamen Cott. in ver. armorum, in princ. Clar. §. fin. q. 82. nu. 4. ver. & scias, Bertazol. cons. 246. n. 12. lib. 1. Cabal. resol. crim. cas. 63. n. 4.*

51 Item, & asta, *Campan. super cap. Regni Neap. c. 139. nu. 16.* nec paruum baculum *Io. de Plat.*

in §.recuperandæ,in fi.instit. de interdict. Farin. d. q.n.91.Barbat.de Card.legat.q.5.n.8.

52 Item bipennis, vel ligo, vel securis *Alex. in add.ad Bar.in l.quiedes §.telorum, in 1.apost. ff.ad l.Iul.de vi publ. Barbat.in trac.de Cardi.legat. q.5. nu.28. Menoc. de arbitr. cas.394.n.70. Baiard. ad Clar.q.82.n.68.ver.itē adde Cabel.d. cas.63.n.5.*

53 Quæ oīa tñ non comprehendunt in statuto prohibente delationē armorum *Corn.consf. 199.per tot.lib.4.Bonacos.in q.crim.lib.1.in verb. Armis,vers.item statutum prohibens car.mihi 17.in fi.Bertaz.cons.192.n.7.in crim.Io.de Plat.in §.recuperandæ in fi.instit.de iuterdict. Ang. in l.armatos,ff.ad l.Iul.de vi publi.à Plaz.d.c.8.n.7.* Et ratio cur isto, & in casibus similibus, & inferius

54 ponendis non veniāt appellatione armorum est, qa verba statuti (& præcipuè in odiosis) sunt strictè, & propriè intelligenda,*l.cōstōnibus ff.ad municip.l.3.§.hac verb.ff.de negot. gest.Valant.de extens.leg.tit.de extens.leg.penal.nu.11.cū seq. Dec.cons.442.n.4.& cons.445.n.50.Tiraq.de retract.Ligna.§.35.gl.1.nu.2.Iaf.in l.more n.33. ff.de arquir. har. Io. Pet. Bim. consil. 23.num.13. Paris.cons.158. num. 13.lib.4.*

55 Sed an arma defensibilia, prout est lorica, & similia veniat appellatione armorum, sicut offensibilia, & in hoc est iterum distinguēdū, prout suprà; aut loquimur ꝑpriè, & strictè, & non continent, aut loqmur largo mō, & impropriè, & continebunt, ita distinguendo determinat *Io.Pet.Molignat.in tract. de appel. verbor.in verb.armorum appellatione,n.95.vers.comprobant quæ diximus Mars.in pract.crim. §.pro cōplemento,n.19.Angel.de Malef.in verb.vno stocco ferreo,n.5.f.101.Farin.d.q.108.n.73.& 74.Affl. in constit.intētionis,n.22.de illici.par.armor.Duen. reg.55.in 8.limit.à Plaz.d.c.8.n.4.* Et ideo quia

56 statuta sunt ꝑpriè intelligenda, vt dixi paulo ante, nō cōprǽhēdunt in statutis aliquo mō loquētibus de armis *Molignat. loco citato, Scap. in tract.de iur.nō script.lib.5.c.161.n.19.& 20.* qui loquitur in statuto ꝓhibente delationē armorū, & dicit ꝙ non ꝓhibet deferri arma defensibilia, & quod ita seruat de consuetudine, nisi aliud expressius exprimat in ipso statuto, ꝑut fit in hac Vrbe Panormi, in quā bannis ꝓhibentibus delationē armorū solent opponi illa verba (offensibilia, & defensibilia) *Mars.ī pract. §.pro cōplemento,n.19.Ang.de malef.in verb.vno stocco ferreo, nu.2.à Plaz.d.c.8.nu.5.Amodens in tract. de sind. nu.88. & sequ. Dec. Perus.31.nu.4.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt esse aduocati coram iudice sæculari tam in causa ciuili, quàm criminali, nu.4. etiam si essent pauperes, nu.5.& 6. lim. nu.16.17.18. 19.21.22.23.24.25.27.& 32. sublim.nu.28. 29.30.& 31.*

2 *Pœna clericorum exercentium officium aduocationis est peccatum mortale, sed non admittit priuilegium clericale, nu.3.*

7 *Nobilis exercens artē mechanicam ammittit nobilitatem.*

8 *Officium aduocationis est dignitas, & exercitium laudabile, nu.9.*

10 *Salarium aduocati dicitur honorarium.*

11 *Doctores Sancti multi sunt, nu.12.*

13 *Maria Virgo dicitur aduocata peccatorum.*

14 15 *Episcopi, & cæteri prælati non debent exercere officium aduocationis.*

20 *Personæ miserabiles sunt, qui causam propriam non possunt prosequi.*

26 *Prohibitus aduocare non cēsetur prohibitus cōsulere.*

34 *Clericis licet permittatur in aliquibus casibus exercere officium aduocationis, nunquàm permittitur tamen in causis criminalibus ad offensam, nu.35. & 36. & quare nu. 37.*

38 *Clerici non possunt aduocare etiam ad defensam, vbi veniretur imponenda pœna talionis accusatori, vel pœna sanguinis, nu.39. ne incurrant irregularitatem nu.40.*

41 *Clericus exercens officium aduocationis in casibus sibi permissis, potest exigere salarium.*

42 *Religiosi nullo modo possunt esse aduocati.*

VIGESIMVSPRIMVS EFFECTVS.

1 Vigesimus primus effectus clericatus est, vt clerici non possint esse aduocati coram Iudice sæculari, *c.1. vbi hoc not. Abb.in 5.notab.ne cler.uel vouen.c.1.de postul. Emanuel Rodriq. in sum. casuum conscien.p.1.c.1.n.1.Bal.in l.placet,n.5.C. de episc. & cler.vbi et Alber.nu.1.idē Alber.in l.1.eod.tit. Anch.in c.1.n.1.de postul.Turrecr.in c.1.n.3.15.q. 2.Capr.reg.95.n.2.Pet.Cened.in collect.for.can.p. 2.collect.39.n.1.* vbi more suo multos alios allegat *Sim. Maiol. in tract. irregul. lib.5.c.9. in vlt. verb.Spec.in rub.de aduoc.§.obijcitur,nu.5.Borgas. in tract.de irregul.p.1.q.8.n.110.car.mihi 21.Lel. Zanc.in tract.de priuil.eccl. priuil.53.nu.1.Henric Bohic in c.clerici,n.8.de postul.Iul.Cas.Imbr.ī trac. de iudice Regni p.vlt.n.38.Gaspar Cabel.super constit.Egid.lib.3.c.20.nu.1.Affl.super const.Regni lib.1.rub.81.n.17.& 18.Goffr.in sum.in tit. de postul.n.9.March.in tract.de commis. p.1.com.2.nu. 16.cart. mihi 70. in parua impressione Romana, & eadē cōmis.2.c.2.nu.17.car.77.* vbi multos alios allegat. Pœna aūt clerici, exercentis officiū ad-

2 uocationis extra casus à iure sibi permissos est, vt peccent mortaliter, vt dicit *Nauar. cons.2.n. 1.in tit.postul.in 2.to.car.mihi 203.*& vltra poterunt per Episcopū mulctari eius arbitrio *Hostiens.& Innoc.in c.1.de iuram.calum Archi.in c. peruenit 86.dist.Iul.Cæs.Imbr.in trac.de iudice Re-*

3 *gni p.vlt.n.45.*& licet clericus exercens officiū aduo-

aduocationis peccet mortaliter, non ꝓpterea admittit priuilegiũ aliquod clericale *Abb. in c. sicut, nu. 3. ne cler. vel monac. Rodoan. in tract. de spol. eccl. q. 2. nu. 25.*

4 Ampliatur 1. prædictus 21. effectus, vt procedat, tàm in causa ciuili, quàm in criminali *Turrecr. in c. 1. num. 6. 14. q. 2. Cened. in collect. iur. can. p. 2. collect. 39. num. 1.*

5 Ampliatur 2. etiam si clericus esset pauper, & vellet ex aduocatione viuere, qa adhuc non poterit aduocationis officium exercere *Io. de Ana. in c. 1. n. 7. de postul.* sed in hoc contrarium tenuit *Henric Bohic in ead. c. 1. n. 7.* qui dicit qđ

6 si clerici sunt egentes de facto, etiam si sunt in sacris constituti poterunt sibi victum quærere ex aduocatione, allegat in arg. *c. clericus victũ, 91. dist. & l. 2. C. de patri, qui fil. distra. & c. ad supplicationem de obser. ieiun.* quibus ego adderẽ qđ si clerico egeno licitum est victum sibi quęrere ex mecanico artificio, vt dixi *sup. eff. 6. n. 36.*

7 qđ ex se est parũ honoratũ, ita, & taliter ꝙ nobilis exercens talia mecanica exercitia ammittat nobilitatem, est *text. in l. nobiliores, C. de cõmerc. & merc. l. ne qs C. de dign. l. 12. gl. in c. qui cõtra pacem 24. q. 1. Bar. in l. 1 in fi. C. de dign. lib. 12. Soc. cons. 246. & eliganter, & subtiliter, col. 2. ver. primo rõ. lib. 2. Affl. in c. 1. col. 6. vers. sed qd de nobili qs dicatur Dux. Guid. Pap. dec. 196. n. 2. Cassia. cons. 64. n. 35. Fab. de An. cons. 17. n. 19. Tiraqu. de nobil. c. 27. n. 1. & c. 33. n. 4. Bombi. de dign. Doct. n.*

8 *7.* quanto magis hoc dẽt permitti ex aduocatione, q̃ est dignitas, & exercitium nimis honoratum laudabile, & necessariũ, *l. aduocati cõtra de aduoc. iud. l. 1. l. laudabile, C. de aduoc. diuer. iud. c. quia Epus in fi. 5. q. 3. Foller. in const. Regni, item statuimus, n. 29. tit. de Iudæis, Gail lib. 1. obser. 43. n. 3. & 4. Iac. Ben. de priu. iur. Consul. p. 2. priu. 38. n. 2. Tiraq. de nobil. c. 29. n. 11. Bal. in l. inuitus, col. 1. de pcur. Caroc. de loca. ti. de fruc. & lit. expẽs.*

9 *n. 1. Lancill. in templ. iud. §. 1. q. 2. n. 26.* & hmõi officium non derogat nobilitati, vt *est lex. in l. 2. §. seruius aũt ff. de origine iuris Cass. cons. 64. viso processu, col. vlt.* & ita, & taliter est nobile, & laudabile, ꝙ aduocati dñr sacerdotes *l. 1. ff. de iust. & iur. Spec. de aduo. §. 2. n. 2.* & non solum debẽt hr̃e scientiam, sed integrã conscientiam, & integritatem *Iac. Ben. de priu. iur. consul. priu. 59. n.*

10 *8. p. 3.* Et ideo eorum salarium appellaẽ honoratũ, vt asserunt fere oẽs pcitati *Tiraq. de nobil.*

11 *c. 29. n. 37.* Nec est verum ꝙ aliqui vulgares, & ideotæ contra tã honestum, ac vtile exercitiũ dñt. s. quòd ex aduocatis nullus reperiẽ Sanctus, qa hoc est oĩno falsum, cum multi, & multi tales reperianẽ, nã S. Ambrosius Doctor Ecclesiæ fuit Sanctus, & nihilominus ꝑ vndecim annos aduocationis officium exercuit in Curia Romana, vt est videre, apud Suriũ, & apud Voraginẽ in descriptione vitę ipsius S. Ambrosij, sic ẽt S. Iuo, & S. Germanus Epus Parisiensis, & S. Lipardus frater S. Leonardi Magni, vt refert *Gomes in oratione poster lect. 6. n. 17. & Iac. Ben. in tract. de priu. iurisconsul. p. 3. priu. 71. n. 6. & Tho. Garzen. Plat. vniuersal discursu 12.* De aduocatis adest etiam B. Ioan. de Capitano, cum multis alijs Sanctis Beatis quorũ vitæ describunt *in p. 3. cronicæ ord fratrũ Minorũ,* vltra ꝙ ipsemet Dñs Noster Iesus Christus aduocationis nomẽ, & officium suscepit, nam apud San-

12 ctum Io. legiẽ in Epistola aduocatum habem⁹ apud patrẽ Iesum Christũ, *& Beda in homelijs super S. Marcum, Filius, vt formã hoĩs impleret obseruandum patrẽ putat esse pro nobis,* qa aduocat⁹ ipse est, & aduocationis officiũ ipse exercuit, dum defendit Magdalenam aduersus Fariseũ, & mulierem adulterã ab accusatione Iudeorũ & S. Mater Ecclesia Mariã Virginem appellat Aduocatã nr̃am vt in salue Regina, ibi *Eia ergo Aduocata nostra,* & iterũ *in litania* ipsius B. Virginis, Aduocata peccatorum. Et iõ concludẽ-

13 do dicerẽ ꝙ apud Deũ, mereẽ aduocatus exercẽs officium aduocationis, vt decet *Io. Monac. Cistercieñs. & Ias. in l. 1. n. 8. ff. de iust. & iur. Alber. in l. 1. C. de suffr. & in l. per diuersas, C. mand. Gra-*

14 *nut. tcorem. 1. n. 12. in fi. Lancill. Corrad. in tẽp. iud. §. q. 2. n. 12. f. 7. Caual. dec. 33. n. 21. p. 1.* qui dicit ꝙ isti tales bonam vitam ducunt ꝓut ẽt dicit *Marsil. in tract. de bann. in verb. indice in fin. Mut. super consuet. huius Vrb. Panorm. c. 68. n. 29.* & habeant alias optimas, & laudabiles qualitates.

15 Ampliaẽ 3. vt multo magis hic effect. ꝓcedat, & habeat locũ in Epis, cæterisq; alijs Prelatis, ac in dignitate constitutis, ne ꝑ talis aduocationis officium eorũ dignitas vilescat, *c. qa Epus 5. q. 3. c. plãtum 88. dist. c. Episcopus il 1. 14. q. 5. c. deniq. 21. q. 3. Turrecr. in c. 1. n. 5. 15. q. 2. Henric Bohic in c. 1. nu. 1. de postul.* vbi dicit, ꝙ nec in cã ꝓpria pñt aduocare *Rodoa. in tract. de spol. eccl. q. 2. n. 18.* qui dicit, ꝙ non pñt aduocare in causis pro alijs, neq. coram ecclesiastico neq. coram seculari iudice, & quod hoc erit parum conueniens Episcopis *Iul. Cæsar Imbria. in trac. de iud. Regni, p. vlt. n. 37.*

16 Limitaturq 1. prædictus 21. effectus clericatus in causis ꝓprijs, namq. in eis clericus poterit esse aduocatus, *c. 1. de postul. Prælat. c. omnibus 4. q. 6. c. 1. ne cler. vel mon. Spec. in tit. de aduoc. §. obijcitur, n. 5. Isidor. Moscon. in trac. de maest. militan. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. negotia secularia, cart. mihi 410. Paul. de Castr. in l. placet, n. 2. C. de episc. & cler. Anan. in c. clerici, n. 1. de postul. vbi ẽt Ancher. n. 1. Turrecr. in c. 1. n. 3. 15. q. 2. Capr. reg. 95. n. 2. Rodoa. d. q. 2. n. 19. Iac. Benius in tract. de priuileg. iurisconsult. p. 3. priuil. 71. n. 4. Zanc. in tract. de priuileg. eccles. priu. 53. nu. 1. & 2.*

17 Limitatur 2. in Curia Romana, in qua ẽt sa⁹cerdotes officium aduocationis exercẽt ẽt in qui-

quibuscumq. causis profanis, & alienis *Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 5. c. 19. nu. 4. Emanuel Rodriq. in sum. casuū conscient. p. 1. c. 1. in fin. Marcb. in tract. de commiss. p. 1. commiss. 2. nu. 16. cart. mihi 7. in impres. Rom. in forma parua*, vbi dicit, ꝙ ista concessio est inducta ex tolerantia, & patientia Summi Pontificis.

18 Limitatur 3. in Curijs Ecclesiasticis, qa clerici in eis ēt ꝑ laicis poterunt aduocare *Ana. in c. 1. n. 3. & in c. clerici, n. 8. de postul. Ancher. in eo. c. clerici, n. 4. Turrecr. in c. 1. n. 6. 15. q. 2. & in c. te quidem, n. 8. 11. q. 2. Rodoa. in trac. de spol. eccl. q. 2. n. 22. Alcia. cons. 30. n. 11. to. 1. lib. 2. Iul. Cæsar Imbria. in tract. de iudice Regni, p. vlt. nu. 45.*

19 Limitat̃ 4. vbi litigans esset persona miserabilis, qa in talibus causis clericus poterit esse aduocatus ꝑ ipsis ꝑsonis miserabilibus, *c. 1. de postul. Prælat. c. oīb. 4. q. 6. c. 1. ne cler. vel mon. Spec. in tit. de aduocat. §. obijcitur, nu. 5. Bohic in c. clerici, n. 10. de postul.* vbi dicit, ꝙ pñt postulare ꝑ viduis, pupillis, & orfanis *Abb. in c. 1. n. 4. ne cler. vel mon. Ancher. in c. 1. n. 1. de postul. Turrecr. in c. 1. n. 3. 15. q. 2. Isidor. Mosco. de maest. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. negotia secularia car. mihi 410. Bened. Capr. reg. 95. n. 2. Iac. Benius in tract. de priuil. iurisconf. p. 3. priu. 71. n. 4. Alcia. d. cons. 30. nu. 8. to. 1. lib. 2.* q loqtur in causis viduarū, & orfanorum *Lel. Zancus in tract. de priuil. eccl. priu. 53. n. 1. Marches. in tract. de commiss. lib. 1. commiss. 2. c. 1. n. 16. car. mihi 70. in impress. Romana, in forma parua, Rodoa. in tract. de spol. eccl. q. 2. n. 19. & 20.* q dicit, ꝙ clericus pōt aduocare ꝑ oīb. ꝑsonis, quæ ꝑ se ꝓprias cās non pñt ministrare, & defendere, q̄ aūt dicant̃ ꝑsonæ miserabiles, ponūt latè *Menoc. in tract. de arbit. q. 8. nu. 37. & per*

20 *tot. Cepoll. cons. 21. n. 2. lib. 1. in ciuil.* q dicit, quòd isto casu ꝑsonæ miserabiles sunt, q causas ꝓprias nō possunt administrare quō ad sūptus.

21 Limitatur 5. in causis Ecclesiæ, vel collegij, vel cuiusuis alterius pij loci *Paul. de Castr. in l. placet, n. 2. C. de epis. & cler. Abb. in c. 1. col. 2. vbi ēt Io. de Ana. n. 1. & Pet. Anch. ēt nu. 1. de postul. Turrecr. in c. 1. n. 3. 19. q. 2. Vasq. in lib. 1. cōtrouers. illustr. c. 31. n. 29. Capr. d. reg. 95. n. 2. Rodoa. ī trac. de spol. eccl. q. 2. n. 19. & 22.* vbi ponit qñ dicatur cā ecclesiæ, & ecclesiastica *Iac. Benius in trac. de priuil. iuriscōs. p. 3. priuil. 71. n. 4. Spec. ī tit. de aduo. §. obijcitur, n. 5. Alcia. d. cons. 30. n. 9. lib. 2. to. 1.*

22 Limitatur 6. vbi is, ꝑ quo clericus patrocinium ꝑstat, eēt ꝑsona ecclesiastica, *c. cum sit, de foro compet. c. 1. de offi. ord. Bohic in c. clerici, nu. 9. de postul.* & ratio est, quia hæc etiam dicit̃ causa ecclesiastica *Rodoa. d. num. 22.*

23 Limitatur 7. in cā amici intimi, & antiqui, qa in ea clericus pōt esse aduocatus ꝓut in cā coniunctæ ꝑsonæ *Hostiens. Io. Andr. & Butr. in c. fi. de postul. Bohic in c. clerici, n. 9. & 10. eo. tit.* cū multis alijs, quos latè allegaui *in meo tracta. de eff. amicitiæ, eff. 116. per tot.*

24 Limitatur 8. in vno negotio tantum, ex quo in vno negotio tātum clericus poterit esse aduocatus *Innoc. in c. I, & A, de re iud. Abb. in c. ex parte, col. fi. de postul. Iul. Cæsar Imbria. in tract. de iudice Regni p. vlt. num. 47.*

25 Limitat̃ 9. in allegationibus in scriptis, qa licet clerici non possint aduocare in foro seculari, poterunt nihilominus in iure consulere, ac in eo allegationes in scriptis facere *Emanuel Rodriquez in summ. casuum conscien. p. 1. cap. 1. n. 1. Alciat. d. cons. 30. num. 12.*

26 Et ratio est, quia prohibitus aduocare non censet̃ ꝓhibitus consulere in camera *Bart. in l. Paulus, §. Paulus de legat. 1. & in l. 1. §. 1. de postul. Abb. in rub. de postuland. Alcia. d. n. 12.*

27 Limitatur 10. in clericis in minorib. constitutis *Anan. in c. clerici, n. 6. de postul. Turrecr. in c. 1. n. 3. 15. q. 2. Spec. in tit. de aduoc. §. obijcitur, n. 5. Rodoa. in tract. de spol. eccles. q. 8. n. 48. Henric. Bohic in d. c. clerici, n. 8. & 10.* vbi dicit quod clerici in minoribus pñt postulare, tā ꝑ clericis, q̄ pro laicis, tàm mediante pecunia, q̄ gratis *Cabell. super constit. Egidianis, lib. 3. c. 20. nu. 2. Nauarr. cons. 2. nu. 3. & per tot. in tit. de postuland. in 1. tom. cart. mihi 203.*

28 Sublimitatur 1. hæc limitatio, vt non ꝓcedat in causa criminali ad offensam, nam in ea clericus etiam in minoribus constitutus non poterit esse aduocatus *Turrecr. in c. 1. n. 4. 15. q. 2. & dicam infra in præsenti effect. nu. 34. & seq.*

29 Sublimitat̃ 2. qñ clericus in minoribus haberet aliquod beneficium ecclesiasticum, qa clericis beneficiatis est interdictum officium aduocationis, ꝓut constitutis in sacris *Turrecrc. d. n. 4. Pet. Cened. in collect. iur. Can. p. 1. collect. 39. n. 1. Alciat. cons. 30. n. 7. to. 1. lib. 2. Henric Bohic in c. clerici n. 9. de postl. Cabel. d. nu. 2. Paris. in tract. de confid. benefic. q. 9. n. 31.* Quæ sublimitatio sublimitatur duobus modis.

30 Primo sublimitat̃ vbi clericus in minoribus bñficiatus haberet licentiam patrocinandi à suo Prælato *Imbria. in tract. de iudice Regni p. vlt.*

31 *n. 45.* Secundo sublimitat̃ vbi beneficium esset tenue, & in sufficiens ad sustentationem *Rodoa. in tract. de spol. eccl. q. 2. nu. 24.*

32 Limitatur 11. & vlt. vbi exerceret tale officiū aduocationis ꝑ personis consanguineis, & cōiunctis *Henric Bohic in c. clerici, n. 9. & 10. de postul. Rodoa. d. q. 2. n. 19. Iacob. Benius in trac. de pri-*

33 *uil. iurisconf. p. 3. priuil. 71. n. 4.* quam limitationem intelligas de personis coniunctis vsq. ad quartum gradū tantū, & non vltra *Anch. licētia, C. de epis. & cler. l. petitionem, C. de aduoc. diuer. iud. Abb. in c. fi. in 2. col. de postul. Rodoa. eod. n. 19. vbi in fi.* dicit quod ꝑ coniunctis personis poterit clericus allegare, & aduocare contra ecclesiam à qua habuit beneficiū, qa magis tenetur

netur quis adiuuare cōiunctū quàm eū, a quo habuit beneficium, ꝑut in simili vidimus in materia feudali, in qua vassallus non teneť iuuare dominū contra suos coniunctos *Abb. antiq. & Abb. in c. petitio, ver. non tamen placet de iureiur. Asinius in trac. de exequnt. §. 9. c. 348. n. 8.*

34 Et licet in pdictis fallentijs clericus non ꝓhibeať exercere officium aduocationis, nihilominus nunq̃ permittit in causis criminalibus aduocare ad offensam *Turrecr. in c. 1. nu. 2. 15. q. 2. c. sñiam, ne cler. vel monac. Henric Bobic in c. clerici, nu. 2. de postul. Lelius Zanc. de priuil. eccl.*

35 *priu. 53. n. 20.* qđ secus est ad defensam, ex quo tunc clericus in casib⁹ sibi à iure permissis (secundum aliquos) poterit esse aduocat⁹ ꝓ reo ꝓsequuto ita tenuerunt *Abb. n. 5. & Ancher. n. 7. in c. clerici de postul. Iac. Benius in tract. de priuil. iurisc. p. 3. priuil. 71. n. 5. Lel. Zancus d. priuil. 53.*

36 *n. 26.* vbi dicit qđ tutius est, vt se abstineant ab aduocatione ꝓ reo: & quod indistinctè, & nullo casu clericus in cā criminali, tā ad offensam, q̃ ad defensā non possit esse aduocatus, est *tex. in d. c. sententiā, ne cler vel mon. c. his à quibus 23. q. 5. c. aliquando distinct. vlt. c. 1. dist. 51.* & hoc idem tenuerunt *Goffr. in sum. tit. de postul. nu. 9. Henr. Bobic in c. clericus, n. 6. ne cler. vel mon. & in c. 1. n. 3. & 4. de postul. Sebastia. Medic. in sum. concor. cano. decret. dist. 51. n. 1. Nauar. consf. 2. n. 3. & 4. in tit. de postul. in 1. to. cart. mibi 203. Rodoa. in trac. de spol. eccl. q. 2. n. 26. vers. in causis vero criminalibus, Maria. Soc. iun. in c. ad audientiam, n. 242. de homic. Petr. Cened. in collec. iur. can. p. 1. coll. 39.*

37 *n. 2.* vbi dicit, ꝙ posset esse vt reus accusatus, pp culpam, & negligentiam, vel imperitiā ipsius aduocati clerici, deueniret ad casum vbi condēnādus esset pæna sāguinis, & similiter si re⁹ esset nocēs, posset ex nimijs subtilitatibus aut cauillosis allegationibus sui aduocati iniustè absolui, & per consequens condēnari ad pænā talionis, late *Simon Maiol. in trac. de irregul. lib. 2 c. 9. n. 2. 3. & 4.* qui dicit, ꝙ clericis est interdicta hæc forensis exercitatio, & rei illicitę operā dare vř pp hoc periculum, & si qs vellet tenere opinionem ꝙ clerici in casibus sibi permissis possint aduocare ad defensam ꝓ Reo in cā cri

38 minali, eam limitare hēt vbi veniret imponēda pæna talionis accusatori, qa tunc cleric⁹ nō poterit esse aduocatus ꝓ Reo accusato, ex quo in consequentiam aduocaret contra accusatorem *Butr. & Imol. in c. 1. n. 3. de postul. Fel. in c. de cætero n. 3. de test. Ancher. in c. clerici, n. 7. de postul. Maiol. d. n. 2.* vbi alios allegat *Cened. d. n. 2.* q dicit, ꝙ vbi venit imponenda pæna talionis, aduocatus Rei ꝓsequuti fit irregularis, sicut aduocatus ꝓsequentis *Alber. Trott. in trac. de per-*

39 *fect. cler. lib. 2. c. 23. n. 3.* Et intelligas, vt tunc demum clericus nō possit esse aduocatus in causa criminali in casibus sibi aliàs de iure ꝑmissis, qñ pro delicto de quo agiť veniret imponēda pœna sanguinis, secus si veniret imponenda alia pæna, vt est pecuniaria, qa in tali cā criminali clericus poterit esse aduocatus *Henric Bobic in c. clerici, n. 6. de postul.* q dicit, ꝙ tunc dicendum est, ꝑut in cā ciuili, *Turrecr. in c. 1. n. 6.*

40 *15. q. 2.* vbi dicit, idem esse qñ de cā criminali ageret corā iudice ecclesiastico, quia rō cur clerici non pñt esse aduocati in cā criminali, est ne incurrant irregularitatē, ꝑut incurrerent si in ea aduocarent ex sola aduocatione *Anch in c. sñiam, n. 5. ne cler. vel monac. Soc. in c. ad audientiam, n. 138. de homic. Nauarr. cons. 2. nu. 2. in tit. de postul. in 1. to. car. mihi 203. Cened. in collect. iur. cano. p. 1. collect. 39. n. 2. circa medium Sim. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 9. n. 2. & seq. Paris. in trac. de confid. q. 9. n. 39.* vbi alios citat, q̃ irregularitas non incurritur vbi veniret imponenda pęna mitior quam sanguinis.

41 Nec est ꝑtermittendum dicere ꝙ clericus in casibus sibi de iure permissis exercens aduocationem poterit licitè exigere salarium competens præter in causis miserabilium personarū *Abb. in c. 1. n. 2. vers. nunqd de postuland. & in c. 1. n. 5. ne cler. vel mon. Corsett. in repert. ad eūdē Abb. in verb. clericus in casibus, Turrecr. in c. 1. n. 7. 15. q. 2.* vbi dicit, ꝙ ita seruatur de consuetudine *Tiraq. in tract. de nobil. c. 29. n. 30. in fi. Iac. Benius in trac. de priuil. iurisconsf. p. 3. priu. 73. n. 10. Spec. in tit. de salar. §. sequitur, n. 20. Rodoa. d. q. 2. n. 21. 22. 23.* qui dicit, ꝙ iuribus disponentibus ꝙ non pñt aliqd exigere, est derogatum per contrariam cōsuetudinem, qa nemo militat ꝓprijs stipēdijs & adducit alias fortissimas rōnes *Lel. Zanc. in trac. de priuil. eccl. priuil. 53. n. 27. & seq.* vbi vltra ꝙ asserit, ꝙ ita de consuetudine hodie seruatur dicit ēt ꝙ iura, q̃ videnť disponere contrariū, sunt intelligēda, qñ clericus esset aduocatus in causis spiritualibus, secus in temporalibus, vel quod debeant intelligi in religiosis, circa quos religiosos dico qd non solum nō pñt esse aduo

42 cati in casibus in qbus non pñt esse aduocati clerici, verū ēt in casibus, in qbus clericis hoc permittiť, & eis tātū est permissum, si hæc duo interueniant, videlicet vtilitas monasterij, & mādatum Abbatis, vel guardiani *Abb. in c. ex parte de postuland. Rodoa. d. q. 2. n. 27.* qui dicit, ꝙ vna pdictarum qualitatum deficiente non poterit religiosus aduocare, quod dixit ēt *Henric Bobic in c. 1. n. 11. de postul.* q addit ꝙ nec pro ꝑsonis coniunctis, nec pro miserabilibus poterit aduocare altero ipsorū deficiēte, & n. 15. dicit, qđ nec eos excusaret contraria cōsuetudo.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non debent esse lusores, & peccant ludendo, n. 9. & 12. & de pœnis contra eos, n. 13. 17. 18. & 19.*

VIGESIMVS SECVNDVS EFFECTVS.

1 Vigesimus secundus effectus clericatus est, vt clerici debeant oĩno esse alieni à ludis *Concil. Trid. sess. 22. c. 1. tit. de reform. taxillorum, ac alearum, c. pen. de vit. & honest. cler. c. Epũs 35. dist. & ibi glos. & Docto. c. inter dilectos de excess. Prælat. Abb. in c. vt clerici, n. 4. de vit. & honest. cler. Bart. in §. interdicimus, n. 3. in Auth. de sanctiss. Epis. Siluest. in sum. in ver. ludus, n. 2. Th. Actius ĩ trac. de lud. scaccorum q. 9. n. 1.* q adducit rõnes, ob quas clericis interdicit̃ ludus ꝓut eas adducit ẽt *S. Raimũd. in sum. lib. 2. in tit. de negot. secul. §. 11. in princ. fol. 254. Paul. Fusc. ĩ suis singul. in lit. C. n. 116. Cagnol. in l. singularia, n. 142. ff. si cert. pet. Iac. Graf. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 8. n. 8. &* 10. q dicit, ꝙ nõ põt ludere ẽt ludis, q alijs essent honesti *Farin. q. 109. n. 92.* vbi dicit, quòd hoc est interdictũ clericis de præcepto non aũt de consilio, ꝓut aliq voluerunt *Ignat. Lopez in add. ad pract. Diaz c. 70. in lit. A, Armill. in sum. in verb. ludus, n. 2. Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 11. n. 1. & 2. Capr. reg. 86. n. 36. Ancher. in d. c. clerici, nu. 4. de vit. & honest.*
2 *cler.* & huius effectus põt esse rõ, qa ludus ex se est detestabilis pp plura, & infinita mala, quæ inde ꝓueniunt, & ideo hoc attendens *Hierem. Profet. c. 15. dixit Non Sedi cum Consilio Ludentiũ, & Tobias c. 5. Nunquã cũ Ludentibus memiscui, & Chrisostom. super genesi. Non dat Deus ludere, sed*
3 *diabolus*, in tantũ quòd venit appellatione criminis, *§. illud vero in prohem. ff. ibi, ludos exercere, & alia crimina vbi Bart. n. 1. Paris. de Put. in trac. de synd. in verb. inquisitio, c. 1. n. 12. Marq. d. nu. 2.*
4 *& seq.* vbi dicit, quòd fuit inuentus à diabolo tãquã esca oĩum malorum, *c. deniq. 4. dist.* & ꝙ est cã ammissiõis tẽporis, blaspemię, furti, falsitatis, homicidij, depauperationis, & ꝓpriorũ vestimẽtorũ expolitatiõis, iuxta illud Horatij.

Quem dãnosam Venus quẽ præceps alea nudat.

5 Intãtum ꝙ lusor p̃sumit̃ dilapidare sua bona, & male vti substantia sua, vt dicit *Bal. in Auth. quod locum, circa finem, C. de collat.* & quod lusor
6 ducat malã vitã, & propterea repellat̃ à testimonio dixit *Roland. à Valle cons. 63. n. 18. vol. 2. & Hostiens. in sum. tit. de excess. Prælat.* dixit qđ lu-
7 sor in ludẽdo dr̃ agere turpem vitã, imò in tãtum iura detestant̃ ludos p̃dictos, vt imponãt pœnam confiscationis domus, in qua ludit̃, vt habet̃ *in d. Auth. alearum vsus*, & sic tpe quo lu-
8 dit̃ committit̃ furtum in ipsa domo p quemcumq; minime domino competeret actio furti, *l. 1. §. prætor ait, ff. de aleator. & Card. Zabar. in clemen. 1. in ver. sed, & tales in fi. de vit. & honest. cler.* prout eum refert *Marquat. à Susaun. in tract.*
9 *de celibat. q. 1. in 6. p. 3.* q dicit, quòd clerici ludentes peccant octo rõnibus, quas ibi recẽset, & quod ludus sit pernitiosus in Reipublica, &
10 oĩno detestãdus, dixit *Couar. in c. peccatum p. 2. §. 4. & est tex. in l. fi. & ibi DD. C. de relig. & sũpt. funer.* Et multa contra ludum, & ludentes scri-
11 bunt *Alber. in l. 1. §. idem notãdum, ff. de aleæ vsu, & alictor. Addent. ad eũd. Alber. in d. l. 1. §. fi. in lit. A, DD. in c. clerici, il 2. de vit. & honest. cler.* cũ multis alijs, quos latè congerit *Fariu. q. 109. n. 2.* Qui oẽs cum loquant̃ in laicis, quanto ma-
12 gis eorũ dicta ꝓcedere habent in clericis, qui ludendo magis peccant, q̃ laici *Stefa. Cost. in tract. de lud. art. 1. §. 1. n. 6. & seq. in 2. & 3. concl. Diaz in pract. cri. cano. c. 70. alias 64. in verb. aliatores post nu. 2. & ibi Ign. Lopez in add. in lit. A, pract. Corrad. in tit. de lusor. nu. 1. vers. subijcere etiã possumus, Summa Armill. in verb. ludus num. 1. & seq.* quos omnes refert, & sequitur *Fariu. d. q. 9. n. 4. & 5.* vbi etiam alios allegat.

13 Clerici vero lusores diuersis pœnis plectunt̃, quatum Prima est, vt nõ possint obtinere beneficia ecclesiastica, in tantum ꝙ si illis conferant, collatio erit nulla, *c. 1. 34. dist. DD. in c. inter dilectos de excess. Prælat. Molin. in tract. de contract. disp. 521. n. 6. Menoc. in trac. de arbi. iud. cas. 399. n. 3. Abb. in c. inter dilectos, n. 6. de exceß. Prælat. Bonifat. de Vital. in tract. de malef. in tit. de ludo azardi, & alearum, n. 9. post tract. Angel. de malef. car. mihi 459. Pet. de Greg. Tholos. in cõmẽt. decret. in explicat. de elect. c. 9. n. 22. Ant. a Sola super decret. Subaudiæ, lib. 3. in gl. in ver. ludus n. 5. car. mihi 182. Lambert. in trac. de iure patro. lib. 3. art. 9. q. 2.*

q.2.princ.nu.10.D.Flam.Parif.in tract. de resign. benefic. lib.4.q.3.nu.65.Marquat. in tract. de celi-
14 *bat. par.3.q.11.nu.7.* vbi dicit, ꝙ hanc pœnam incurrit etiam si non fuerit monitus, vt à ludo desistat, & licet non possit beneficium obtinere clericus lusor, non tñ priuabitur ab obtento *Molin. & Menoc. in locis proximè citatis*, nisi post-
15 quã fuerit ter monitus, & ipsis monitionibus non obstantibus ludere, q͞a tunc ẽt posset priuari beneficio prius iã obtento *Abb. in c. vt clerici n.11. de vit. & honest. cler. & in c. inter dilectos de excess. Prælat. Molin. d. disp.521. nu.6. Graff. in*
16 *dec. aur. lib.3.c.8.nu.8.* Nec est ommittendum dicere qͩ si clericus est publicus aleator, tunc collatio beneficij ei facta erit ipso iure nulla, si vero est occultus erit irritanda *D. Parif. d.q.3. n.66. & 67.* Secunda pęna de iure ciuili intro-
17 ducta, quo iure clericus lusor, aut ludi inspector per trienniũ est detrudendus in monasteriũ, & per eũdem tẽpus à diuinis suspenditur, & si penituit poterit tñ ante triennium ad pristinum statum restitui *Auth. interdicimus, & ibi gl.1. & cõiter Scribẽtes, C. de episc. & cler. Caccialup. in tract. de lud. nu.61. Diaz. in pract. Capic.70.n.5. vbi Ignat. Lopez in add. in lit. C, glo. in c. clerici, il 2. in verb. ad alias de vit. & honest. cler. vbi ẽt Butri. nu.13. Menoc. in tract. de arbitr. cas.399.nu.3. Mollin. in tract. de contr. disp.512.nu.7. Farin. in tract. crim. q.109.nu.93. & 94. vbi cum Menoch. loc. cit.*
18 dicit ꝙ hæc pęna non est approbata de iure canonico. Tertia pęna clerici ludentis est, vt incidat in peccatũ mortale secundum *Hugonẽ in c. Epũs 35. dist.* quẽ refert, & sequit *Iac. de Graff. in dec. aur. p.2. lib.3.c.8.nu.9. Molin. d. disput.521. n.6.* q dicit, ꝙ tali pęna non sunt condẽnandi clerici, q sine aliorum scandalo recitationis cã cartis ludunt modicas quantitates, & conditione, ac illorũ statu considerato, eorũq; redditibus, ac bonis, non dedeceat, *Nauar. in manual. c.19.n.9. S. Raimũd. in sum. lib.2. in tit. de neg. secul. §.11. in princ. cart. mihi* 254. Quarta pęna
19 clericorũ ludentiũ est, (& hęc pęna est imposita de iure canonico,) vt Epũs præsbyter, vel Diaconus in ludo alearũ perseuerantes deponantᷣ, Subdiaconi, ac cæteris ordinibus minoribus insigniti sunt excõicandi *c. Epũs, & quod ibi not. Præpos. Alex.35. dist. Zabbarel. in clem.2. §. sed, & tales nu.10. de vit. & honest. cler. Paris. de Put. in tract. de ludo, n.94. Diaz. d.c.70 nu.2. vers. si añt monitus Sylnest. in summ. in ver. ludus nu.10.* quos oẽs refert, & sequitur *Farin. d.q.109. nu.9.* & vltra eos idẽ dixerunt *Io. de Amic. cons.127. nu.21. Marquat. de Susan. in tract. de libat. p.3.q.11. nu.7.* qui oẽs pęnæ sunt confirmatæ *per Sacrum Concil. Trid.* vt habetur *in c.1. in fi. sess.22. de refor. & sess.24. c.2. ẽt in fi. de reform.* Sed hodie verior
20 opinio, & magis practicabilis est, vt pęna clerici ludentes sit pœna extraordinaria, arbitrio iudicis imponenda *Diaz in pract. crim. c.70. nu.2. vers. ego vero*, vbi ponit, ex quibus iudex in imponenda illa pœna debeat moueri ad temperandam, vel augendam pœnam ipsam, & ibidem *Ignat. Lopez in lit. C, Menocch. in tract. de*
21 *arbitr. iud. cas.399. in fin. Farin. q.109. nu.97.*

Ampliatur 1. iste effectus, vt in tm̃ sit verũ quod clerici ludentes non pñt excusari contraria consuetudine, q͞a talis consuetudo est damnata, & diceretur potius corruptela, *c. inter dilectos, & ibi scribent. de excess. Prælat. Abb. in c. clerici de vit. & honest. cler. Aufrer. in addit. de appel. Tholos. dec.192. Thom. Vzit. in trac. de lud. scaccor. in 4. qõ. princip. nu.16. & in tract. de infirm. lib.2. in verb. alearum ludus, Capr. reg.86. nu.37.*

22 Ampliaᷣ 2. vt clerici non solũ non possint ludere, verũ ẽt nec assistere, & cõmorare in loco vbi luditur *Marian. Soc. in d.c. inter dilectos, n.11. Capr. reg. præd. nu.36. Graf. in dec. aur. p.2. lib.3.c.8.n.10. Marquat. in tract. de celibat. c.11.n.3.p.3.*

23 Ampliaᷣ 3. vt præsens effectus multo magis ꝓcedat, & habeat locum in oĩbus religiosis, ac regularibus, q nõ possũt ludere, ẽt ludo alias licito, & honesto clericis, nec cũ alijs, nec inter se; q͞a cũ sint mortui quoad mundũ, & dẽant stare in monasterio soli, & tristes, iuxta *text. in c. placuit, il 2, 16.q.1. & in l. Deo nobis, C. de episco. & cler.* non debent se ludis immiscere, ex q͞bus vt plurimũ deueniunt multa mala, ita *Henric. Bobic in c. clerici, il 2.n.6. de vit. & honest. cler. Præpos. in c. Episcopus ẽt nu.6. ver. ex qualitate personarũ, c.35. Stefan. Cost. in tract. de ludo, nu.14. & 15. vers. rõ differẽtiæ in secundo articulo, Troil. Macuzzan in tract. de fort. p.2.n.18. vers. aut loquimur de religiosis. Ignat. Lopez in add. ad prac. Diaz c.70. in lit. A, corrad. in rub. de lusoribus, nu.2. vers. multo magis in monacis, & nu.19. summ. Ang. in verb. ludus, nu.2. ver. tertio prohibetur rõne personæ, Siluest. ẽt in summa in eod. ver. ludus, nu.2. vers. quarto est aliquando, Viu. in com. opin. opi.467. nu.3. ver. tertia circunstantia, Farin. in q. crim. q.109. nu.98.*

24 Ampliaᷣ 4. vt clerici non solũ non pñt ludere, verum ẽt nec cũ ludentibus habere partem, quod apud Neapolitanos, & Siculos dr̃ facere vaccam *Capr. reg.86. nu.37. alleg. tex. in c. clerici, il 2. de vit. & honest. cler. & in Auth. interdicimus de sanctiss. Epis.* & ratio est vulgata, quia qui per aliũ facit, per seipsum facere vr̃, *l. qui per aliũ de regul. iur. c.1. de sent. excomm. Henric Bobic in c. qͩ non nullis, nu.3. de priuil. & excess. priuil. Dec. cons. 463. nu.3.* Et ratio auaritiæ, & cupiditatis, quæ præsumitur, & viget in ludente, militat, & viget etiam in eo, qui ponit ad partem, & vbi militat eadem ratio, idem ius militare habet, *l. illud, ff. ad l. Aquil. l. a Titio, ff. de verb. oblig. l. fin. C. de const. pecun. Nicol. Euerard. cons.31. nu.13. Cristof. Torniol. cons.6. nu.129. & cons.52. nu.6.*

25 Limitatur modo prædictus 22. clericatus

 effe-

effectus, per quem clerici prohibentur ludere, vt non pcedat qñ clericus luderet in conuiuio cã vescendi, vtputa ꝙ ex pecunia lucrata is, qui lucratus fuerit, teneat emere aliquid p edendo cõiter, *l. quod in conuiuio, & ibi glos. ff. de aliat.* sed qđ ludere pro cã prædicta clericis non permittatur, quia clericis est interdictũ celebrare conuiuia, dixerunt *Iac. de Graff. in dec. in aur. p. 2 lib. 3. c. 8. n. 8. ver. sed aduerte, Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 11. in vltimis verbis*, q dicit quod licet hoc sit permissum laicis, attñ clericis prohibetur, ego tñ distinguendum puto, aut id qđ ludit clericus est in parua quantitate, & tunc qa cessat oĩs præsũptio auaritiæ, pcedit prima opinio, aut vero est in magna quantitate, & procedit secunda ꝙ primum caput distinctionis limitarem qñ illam paruam quantitatem clericus sæpius, & assidue luderet, ita vt fieret consuetudo, per ea, quæ scribit *S. Raimund. in sum. in d. tit. de regul. secul. §. 11. in vltimis verbis*.

26 Limitatur 2. vbi luderet gratis absq; pecunia, vel in tam minima summa, quæ reputetur nihil, quia tunc cessat ratio ob quam clericis interdicitur ludus *glos. in cap. inter dilectos de excess. Prælat. Capr. reg. 86. nu. 41.*

27 Limitatur 3. vbi clericus luderet cã recreationis, & sine alterius scandalo, & aliqñ non sẽper, vt est certis temporibus, vt puta tẽpore carnisptiuij, vel cùm essent in villa, & luderent in modica quantitate, quæ conditionẽ, ac statũ ludentis inspectis eius bonis non dedeceret *Nauarr. in manual. c. 19. n. 9. Capr. reg. 86. nu. 40. Tho. Actius in tract. de infirm. p. 2. in verb. aleatum ludus, nu. 2. Molin. tract. de contract. disp. 521. nu. 6. vers. cæterum Fla. Parif. in tract. de resignat. benefi. lib. 4. q. 3. n. 68. Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 11. nu. 9. Parif. de Put. in tract. de ludo, nu. 12. Caccialup. in eod. tract. nu: 17. Stefan. Cost. in ipsomet tract. nu. 15. in 2. art. Farin. d. q. 109. nu. 104.* vbi alios allegat, & est versus (*Interpone tuis interdum gaudia curis,*) ad quod bene conferunt dicta per *Arist. in 4. Ethicor.* dum ponit quãdam virtutem quã ipse nomine græco vacat, *eutrapeliã* quæ est, vt quis non debeat esse ita durus, & inciuilis, vt omni tempore, & oẽm ludũ fugiat, *& Marc. Tullius in 1. officior.* circa hoc dixit ꝙ debent vti in ludis honestis sicut somno, & quiete, postea qnã grauioribus curis, & negotijs iã sit satisfactũ, qa sicut corp⁹ defessum, & lapsum pp labores corporales indiget refectione, ita pariter aĩus agitatus, & oppressus cogitationibus, & curis, ac speculationibus, debet aliqua exhalatione, & refocillatione frui.

28 Limitatur 4. ubi ludus ex se esset licitus, & permissus, vt puta in ludo scaccorũ, quia in eo clerici ludere nõ prohibẽtur *Farin. d. q. 109. nu. 114.* & vltra ibi allegatos idẽ dixerunt *Clar. in §. ludus, n. 3. Abb. in c. decorẽ de vit. & bon. cler. & in c. vt clerici, n. 4. eod. tit. Moscon. in tract. de maest. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. ludus autẽ cart. mihi 410. Bar. in §. interdicimus, n. 3. ĩ Auth. de sanctis. Episc. Sal. in Auth. interdicimus, n. 2. C. de episc. & cler. Ang. in tract. de malef. in verb. mettitore di mali dadi, n. 3. car. mihi 147. Capr. d. reg. 86. n. 10.*

29 Sed prędictæ limitationes non ita passim, & indistinctè sunt veræ, sed sunt intelligendæ cũ grano salis, & cũ certo tẽperamento, & regula, ac cũ certis sublimitationibus, quarum Prima est, qñ adesset auaritia, qa tunc nunq̃ esset permissum clericis ludere *DD. ĩ c. Episcopis 35. dist. Ang. in trac. de malefi. in verb. mettitore di mali dadi, nu. 3. car. mihi 147. Capr. d. reg. 96. n. 18. & seq.*

30 vbi ponit an tunc teneat ad restõnem. Secunda sublimitatio est, qñ in casib⁹ alias sibi permissis luderet cũ eo, qui non hr̃et rerũ suarum liberam administrationem, vt cũ monaco, vel minore, vel furioso, vel filiofamilias, vel simili *Io. Andr. in c. clerici de vit. & honest. cler. vbi Henric Bobic nu. 6. & 13. Capr. reg. præd. nu. 15.* vbi vlterius dicit ꝙ is, qui lucrat à pdictis, & similibus

31 personis, tenet ad restõnem, quod ẽt dixerunt *Siluester in sum. in vers. ludus, n. 11. de Graff. in dec. aur. lib. 2. c. 122. nu. 4. Henr. Bobic in c. inter dilectos, n. 7. de excessib. Prælat. Io. Paul. Fusc. in lit. A, n. 7. Molin. de cõtractibus disp. 513. n. 1. & disp. 516. Guttier. de contractibus iur. c. 53. nu. 1. p. 1.*

32 Tertio sublimitantur prędictæ limitationes qñ luderent de bonis ecclesiæ *Imol. in d. c. clerici de vit. & hone. cleric. Capr. reg. præd. nu. 16.* qui dicit ꝙ hæc sublimitatio procedit qñ luderet in magna quantitate, quia clericus beneficiatus dr̃ potius administrator q̃ dñus, *c. 2. de donat. c. nulli, & c. si quis, de rebus eccl. non alien. D. Flam. Parif. in tract. de confiden. benef. q. 35. nu. 39. Gigans cons. 24. latè Ferrett. cons. 256. latissimè Card. Tusch. in suis concl. conclus. 79. in verb. beneficiatus per tot.* ideo tanquam administrator non debet ludendo bona ecclesiæ dissipare, prout si esset dominus; est beneuerum quòd licet cle-

34 ricus beneficiatus non possit immoderatè, & vltra congruam mensuram ludere de bonis ecclesię, attamen si de facto hoc faceret, is qui lucratur non tenetur ad restitutionem *Capr. d. regul. 96. nu. 17. Molin. disputat. 52. & per tot.*

35 Quarto sublimitantur quando luderet in ecclesia, nam ratione loci fit prohibitum id quod aliàs ex se esset permissum *Capr. ead. regul. nu. 24.* qui allegat in argumen. *tex. in c. dicerent de vit. & honest. cler, & in c. decet de immun. eccl.*

36 & quod ratione loci quid prohibetur quod alias esset permissum *Authen. vt liceat matri, & auiæ, §. si vero l. quod ait ff. de adulter. faciunt dicta per Vgolin. de interdict. tab. 5. §. 7. fol. 735.* sicut etiam ratione loci pœna duplicatur *Bald. in l. cum à nullis, C. de incept. nupt. Baiard. ad Clar. in §. fin. q. 60. nu. 75. Caball. resolut. crim. cas. 18. nu. 8.*

Quin-

37 Quinto sublimitantur qñ luderent in publico,& coram oĩbus hominibus *Capr. vbi supra nu.25.Troil.Maluet.in tract.de sortibus p.2.nu.27.Corrad. in pract. in tit.de lusor.nu.18. circa fin. sũ. Angel.in verb.ludus,n.2.uers.quarto ꝓhibetur, Viui.in com.opi.opi.467.n.3. Farin.q.109.n.99.*

38 Sexto sublimitantur oẽs prædictæ limitationes, qñ propter ludum, qui aliàs esset permissus, prætermitterentur diuina officia, nec diuino cultui incumberet, prout est obligatus *Capra ead.regul.86.nu.27.*

39 Septimo sublimitantur ratione temporis, vt si luderent in diebus festiuis, vel quadragesimę, in quibus non solum clerici, sed etiã laici debent esse sanctiores, & omninò diuinis vacare, *l.fi.C.de ferijs,Capr.vbi sup.nu.28.*& ꝓ hoc hoc facit ꝙ dicam *infra eff.34.n.16.*vbi ponam ꝙ licet alias clerico sit permissa venatio,& piscatio, attamen tempore quadragesimæ, & in diebus festiuis omninò prohibetur.

40 Octauo sublimitantur, vt non possint ludere cũ mulieribus,& pręcipuè si essent iuuenes, ex quibus possit oriri aliquod scãdalum *Capr. d. reg.96.nu.30.Farina.d.q.509.nu.101.Viui. d. com.opin.opp.467.nu.3.ver.quinta circunstantia.*

41 Nono sublimitantur vbi luderent cum laicis, ex quibus possit oriri scandalum *Tho.Act. in tract.de ludo scacorum in 9.quæst.princ.nu.11. Marian.Soc.iun. in c.continebatur, nu.5. de homic. Henric.Bobic in c.clerici de vit.& hone.cler.Grass. in dec.aur.p.2.lib.3.c.8.nu.11.& 12.* vbi dicit, ꝙ hæc conclusio probatur *gl.in d.c.continebatur Farin.* qui multos allegat *d. q.109.nu.100.* vbi dicit, quòd nullo modo clerici possunt ludere cum laicis.

42 Decimo,& vltimo sublimitantur in Episcopis, qui nunquam debent ludere *Th.Act. d.q. 9.nu.12.* Et temporibus nostris non nulli clerici ita assiduè ludis vacant, quòd in illis bona tàm propria, quàm ecclesiastica dissipant, & tempus, quod debent honestioribus operibus applicare, pessimè conterunt, diuina prætermittunt, ecclesias negligunt, & multa alia scãdala laicis præbent, ita vt non solum possint dici lusores, verum etiam ludentium duces, & magistri, ac ludorum substentatores.

43 Quarto modo, vt ad rem meam reuertatur, an sit necessaria aliqua monitio ad hoc, vt clericus incurrat pęnas impositas contra clericos ludentes? circa hanc qõnem vide quæ latè scribunt *Farin.d.q.109.nu.96.& Franc.Monald.cõs. 137.nu.7.lib.2.* qui distingnunt, aut est publicus lusor,& non est necessaria aliqua monitio, aut non est publicus, & tunc requiritur, & si post monitionem obtulerit se paratũ ad emendam, nullam incurrit pœnam, qui duo alios concordantes allegant.

44 Quarto secundo, an clericus teneatur restituere id, quod lucratus est in ludo sibi interdicto, & dico quod sic *c. clerici vbi hoc not. omnes Scribent.de vit.& honest.cler.& in c.inter dilectos de excess.Prælat.Paris.in tract.de ludo,n.27.Capic. in eod.tract.n.38.Menoc.de arb.iud.cas.399.n.27.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt capi pro represalijs.*
2 *Represaliæ non possunt fieri contra clericos, aut religiosos etiam minores.*
3 *Iudex ecclesiasticus potest procedere contra capientes clericos pro represalijs.*
4 *Doctores qui tractant materiam represaliarum, vide remissiuè.*

VIGESIMVSTERTIVS EFFECTVS.

1 Vigesimus tertius effect.est, vt clerici non possint capi pro repræsalijs, *c.& si pignorationes de iniurijs, & damn. dat.in 6.Auth.statuimus,C.de episc.& cler.c.1.de cler.coniugat.c.2. de foro compet.Io.Iacob.Canib.in tract.de repræsal.Port.nu.1.in 12.to. tract.diuers.car.mihi 278.Bart.in tract.de represal. in 7.q.nu.6.& 7.in tract.de process.exequut.p.2.c. 3.nu.151.Matth.Brun.in tract.de cession.bonor. in 3.quæst.princip.nu.3. Gaetan. in summula in verb. excommunicatio, cap.32. Bertach. in suo repert. in verb. clerici pro represalijs.*

2 Ampliatur primo hæc conclusio, vt procedat in quibuscumq; religiosis, ac tàm in minoribus, q̃ maioribus ordinibus constitutis *Io.Iac.à Canibus d.p.2.nu.2.cũ pluribus sequentib.* vbi enumerat omnes, qui ratione clericalis dignitatis non possunt capi pro represalijs.

3 Ampliatur 2.vt contra illos, qui clericos capiunt pro represalijs iudex ecclesiasticus procedere possit eos puniendo *Aufrer.in tractat. de potest.iud.ecclesf.super laicis,n.43.vers.octuagesimo sexto in 13.tom.tract.diuers.p.1.car. mihi 129.*

4 Cæterum de materia represaliorum vltra *Bart.& Io.Iac.à Canibus*, qui de hoc faciunt peculiares tractatus vide *Menoch.in tract.de arbitr. cent.6.cas.527.per tot.*

SVMMARIVM.

1 *Laicus cum litigat tenetur iurare de calumnia.*
2 *Clericus nõ tenetur iurare de calũnia, sed de ueritate.*

VIGESIMVSQVARTVS EFFECTVS.

1 Vigesimus quartus effectus clericatus est, vt licet laicus cũ litigat teneatur iurare de calũnia *tot. tit. ff. & C. de iura.calum.* hoc tñ non hẽt locũ in
2 clericis, qui non tenentur tale iurm̃ præstare, sed solum iurm̃ de veritate dicenda vt *in c.1.&*

quod ibi not. DD. de iuram. calum. Arnon. comment. 95. Albert. Galeott. in Margarita iur. c. 15. nu. 10. Lel. Zanc. in trac. de priuil. eccl. priuil. 92. n. 2. & per tot. Spec. in tit. de iuram. calum. §. restat, nu. 7. Ant. Scap. in tract. de iure non scripto, lib. 1. c. 15. nu. 4. quidquid in contrariũ tenuerit *Ant. del Re in suo tract. de iuram. calum c. 15. nu. 308.* cuius opinio posset esse vera attẽta dispositione iuris ciuilis, sed de iure canonico opinio contraria est vera, & ẽt est tutior, qa in iudicijs facillimè perieratur pp affectionem vincendi, *l. in rõne. §. quidam, ff. ad l. Falc.* & clerici ex periurio deponuntur, vt dicam *in meo tract. de effect. periurij*, ideo ne se exponant periculo, arcentur quantum potest à iurando, & habita pro vera hac opinione, qđ clerici non tenẽtur iurare de calumnia, sequit vt non sit opus tractare, an teneantur iurare per se, vel per alium, & quid qñ agunt pro bonis ecclesię, & qñ pro proprijs, de quibus, & similib. qõnibus longa serie loquitur *Ant. del Re. d. c. 15. nu. 109. cum plur. seqq.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt peregrinari, neq; discedere absque licentia suorum Prælatorum maximè beneficiati, nu. 2. & an causa vtilitatis, nu. 3. & quid causa studij, nu. 5. limita nu. 6.*

4 *Clerici non possunt emittere votum peregrinationis absq; licentia sui Prælati.*

VIGESIMVSQVINTVS EFFECTVS.

1 Vigesimusquintus effectus clericatus est, vt clerici nõ possint peregrinari, neq; ab eorum diœcesi discedere absque licentia suorum Prælatorũ ẽt si vellent discedere causa deuotionis, *c. non oportet de consecrat. distinct. 5. Capr. in trac. de prærogat. nu. 25. qui tract. est positus post reg. 53. Lel. Zanc. in tract. de priuil. eccl. priu. 72. nu. 9. Borgos. in tract. de irregul. p. 5. in tit. de peregrinis, & ignotis, nu. 5. car. mibi 131.*

2 Ampliatur primo hic effectus, vt non solum procedat in clericis simplicibus, verũ ẽt multo magis in Bñficiatis, & Episcopis, qui non possunt peregrinari sine licentia Summi Pontificis not. *in c. magnæ de voto, & in cap. licet de regul. Borgas. in trac. de irreg. p. 6. in tit. de voto, n. 56. car. mihi 189. Zanc. in trac. de priuil. eccl. priu. 72. nu. 9.*

3 Ampliatur 2. vt nec ẽt causa vtilitatis possint peregrinari, quia hoc facere non possunt absque licentia sui Prælati, vel Papæ *Authen. de sanctiss. Episc. §. interdicimus Zanc. d. num. 9.*

4 Ampliatur 3. vt non solum non possint peregrinari, verum ẽt nec facere votum peregrinationis absq; licentia sui Prælati, *c. non oportet de consecr. dist. 5. d. c. magnæ, §. verum Alfons. Aluar. in Specul. iur. Pontif. c. 64. circa princ. vers. sed quodlibet votum car. mihi 314.*

5 Ampliatur 4. vt nec etiam causa studij liceat clericis peregrinari, *c. relatum de cler. non residen. Borgas. in tract. de irregul. lib. 5. in tit. de peregrin. & ignotis, nu. 5. cart. mihi 131.*

6 Limitatur modo prædictus 25. effectus vbi clericus peregrinaretur pro appellatione ꝓsequenda, vel pro euitanda aliqua oppressione, qa tunc poterit accedere ad Papã, non aũt ad aliũ superiorem, ẽt eorum Prçlato inuito, *c. oẽs oppressi. 2. q. 6. Lel. Zanc. in tract. de priu. eccl. c. 72. nu. 9.* vbi dicit ꝙ isto casu de honestate debet petere licentiam, & est aduertendum ꝙ impedientes ne quis accedat ad Romanam Curiã pro quibusuis negotijs prosequendis, sunt excommunicati per Bullam in Cęna Domini, vt habetur in eadem Bulla circa medium.

SVMMARIVM.

1 *Clerici in eius domo nõ possunt retinere mulieres maximè suspectas, nec cum monialibus cõuersari, nu. 6. 7. lim. nu. 8. 9. 10. 11. 12. 13. & 14.*

2 *Mulierum cohabitatio est periculosa ad perdendum castitatem.*

3 *Pœna clericorũ tenentiũ in domo fœminas suspectas.*

4 *Clerici nõ possunt frequentare monasteria monialiũ.*

5 *Clerici non possunt loqui cum mulieribus suspectis, nec eis literas secretas mittere.*

15 *Monacis, & cæteris regularibus nunquã permittitur habitare cum mulieribus, sic etiã Episcopis, n. 16.*

17 *Viri sancti peccauerunt ex causa conuersationis cum mulieribus.*

VIGESIMVSSEXTVS EFFECTVS.

1 Vigesimus sextus effect. clericatus est, vt clerici in eius domo non possint retinere mulieres, & præcipuè suspectas, & si moniti non dimiserint suspenduntur, & postmodum, vt incorrigibiles deponuntur, *c. 1. & c. 2. & c. sicut, de cohabit. cler. & mulier. c. sed id forte 81. dist.* & modernissimè hoc idẽ est determinatum *per Sacrũ Cõcil. Trid.* vt habetur *sess. 25. c. 14. de refor. Isidor. Moscon. de maest. militan. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. retinere ĩ domo car. mihi 409. Pet. Barbob. Patauin. cõs. 96. n. 3 inter cõs. crim. diuers. lib. 2. Decia. in trac. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. n. 4. Menoch. in tract. de præsum. lib. 5. præsump. 17. n. 2. Ancher. iun. in qõ. famil. lib. 2. q. 12. n. 3. Lel. Zanc. in tract. de priuil. eccl. priuil. 75. nu. 1. & 2.* & huius effectus pñt duæ esse rõnes, quarum Prima põt esse, quia domus Cæsaris non solũ dẽt carcere delictis, sed ẽt suspitione

2 delicti. Secunda est rõ, quia cohabitando cum muliere exponit se maximo periculo perdendi castitatem, q̃ difficile est seruare cohabitando

do cũ mulieribus, imò quasi impossibile quẽadmodum stuppa, cera, aut stipula iuxta ignẽ, iuxta illud *Prouerbij 6. Nunquid põt homo abscondere ignem in sinu suo, vt vestimenta ipsius non ardeant, aut ambulare super prunas, & non conburantur plante eius, sic qui ingreditur ad mulierẽ non erit immunis cum tetigerit eam*, & *S. Gregor. in dialog.* dicit. *Qui corpus suum continentiæ dedicat, habitare cũ mulieribus non præsumat, ne ruina ruenti tanto repẽtina subrepat quanto male concupiscentia ex præsentia concupitæ formæ fæminorum*, Pœnę autem cle-
3 ricorum tenentiũ in eorum domo fęminas suspectas est peccatũ mortale *Turrecr. in c. interdixit n. 13. 32. dist. Graff. i dec. aur. p. 2. li. 3. c. 9. n. 11.*

4 Ampliatur 1. vt non solum nõ possint habitare cum mulieribus, verum ẽt, nec monasteria monialiũ frequentare possint, nã si continuo ea frequentarẽt suspendunẽ *c. his igitur 24 dist. c. monasteria de vit. & honest. cler. Abb. in c. clerici eod. tit. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 9. n. 11. Henric Bobic in rub. de cohabit. cler. & mulier. n. 2. Mosco. de Maest. militan. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. monasteria cart. mihi* 410.

5 Ampliatur 2. vt ẽt eis sit interdictũ loq cum mulieribus, vel eis nuntium, vel Epistolas secretas mittere, *c. clericus* 81. *dist. c. 2. de cohabit. cler. & mulier. Menoc. in tract. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 41. n. 20. Bolognet. in l. 1. n. 128. ff. de verb. oblig. Graff. d. c. 9. n. 2. & in append. ad easdem dec. aur. lib. 4. c. 3. n. 13.* vbi scribit ꝙ ad hoc vt euitẽt oĩs suspitio mala, nullus clericus, nisi certis tpibus debet loqui cũ fæminis, hoc est in luce, & nõ in tenebris, & in certis locis, vt in publicis, honestis, & congruis, *c. ab isto 32. q. 6.* & corã psonis honestis, & nõ suspectis, & ex hac cã motus Alexãder Secundus Pontifex Maximus, *in c. clericus* 81. *dist.* statuit vt clericus solus ad fæminę tabernaculum non accedat, neq. ꝑperet sine maioris natu sacerdotis iussione, nec solus presbyter cum sola fæmina fabulas misceat, nec Archidiaconus sub prætextu humilitatis, aut officij frequenter intret domicilia matronarum, aut forte per clericos, aut domesticos matronæ mandet aliquid secretè,

6 Ampliatur 3. ẽt si mulier esset monialis, qa nec cum mulieribus monialibus clericus habitare poterit, *c. 1. 23. dist. c. sacratas de consecrat. dist. 1. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 9. n. 10. Marquat. de Susan. in tract. de celibat. p. 3. c. 3. n. 2.* q dicit quod nec istud permittiẽ clericis, & monialibus etiam si hoc facere velint prætextu sanctitatis, vel hospitalitatis.

7 Ampliatur 4. vt nec ẽt liceat clericis cũ mulieribus multum conuersari, quia non est hoc tutum volenti seruare castitatem *Maria. Socin. iun. in c. cum in iuuentute nu. 4. de purgat. canon.*

8 Limitatur 1. prędictus 26. effectus clericat⁹, qñ mulier esset ita senis, & deformis, vt cum ea nulla posset oriri suspitio, qa cum talibus, cũ quibus suspitio oĩno abest habitare poterit, *c. cum sit prædictus de conuers. coniug. Hostiens. & Bobic n. 4. in rubr. de cohabit. cler. & mulier. Turrecr. in c. introduxit n. 8. & 9. 31. dist. Port. cons. 16. nu. 7. Monald. cons. 21. n. 24. lib. 2.* qui ad hoc ponderat *tex. in c. 1. de cohabi. cler. & mulier.* dum in eo dr̃, vt nullus sacerdos fæminas, de qbus suspitio põt esse, retineat, & *tex. Concil. Trid. sess. 25. c. 14. de reform. ibi, ne cõcubinas, aut alias mulieres, de qbus possit haberi suspicio in domo, vel extra retinere*, & vltimo concludit quod hæc fallentia procedit etiã si talis mulier non esset consanguinea.

9 Limitatur 2. qñ clericus esset infirmus, in quo non vigeret incontinentiæ præsumptio, ex quo mulieres sunt necessariæ ægrotis, iuxta illud *eccl. 36. vbi non est mulier ingemiscit æger, Th. Actius in tracta. de infirm. par. 2. in ver. mulier, & in ver. iuuenes, num. 4.*

10 Limitatur 3. qñ prędictæ mulieres essent necessariæ p familia, vt sũt ancillæ, & pedissequę *c. cum omnibus* 81. *dist. Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 9. n. 7.* de qua limitatione ego valde dubito, & reputo eam potius falsam q̃ verã, nisi ipse ancillæ sint tales, vt dixi in 1. limit. vel nisi clericus si ita senex, vt de eo nihil posset dubitari.

11 Limitaẽ 4. in clericis coniugatis, qa ipsi non prohibentur habitare cum mulieribus, *c. 1. & per tot. tit. de cler. coniug. Henric Bobic in rub. de cohabit. cler. & mulier. num. 2.*

12 Limitatur 5. qñ mulier cum qua clericus inhabitat esset mater, vel soror, vel consanguinea ascendens, vel descendens, vsque ad quartum gradum inclusiuè, & in linea trãsuersali, vsque ad secundum gradũ ẽt inclusiuè *S. Ant. Florent. in summa in 2. p. tit. 13. gl. in c. volumus* 81. *dist. summa Rosell. in verb. clericus, il 3. in princ.* vbi dicit, ꝙ hæc limitatio ꝓcedit ẽt si consanguinea esset iuuenis *Isidor. Mosco. de maest. militãt. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. ver. nec cum mulieribus car. mihi* 410. *Iacob. de Graff. p. 2. lib. 3. c. 9. n. 4. & 5. Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 3. n. 2.* qui duo vltimi dñt ꝙ licet sit ꝓmissum clericis habitare cũ talibus consanguineis, nihilominus hoc intelligitur se ipsæ consanguineę non habent secũ dammicellas, & pedissequas, vel alias mulieres suspectas, & sic ex ista intelligentia arguitur clare de falsitate prædictæ tertiæ limitationis.

13 Sublimitanẽ modo oẽs prædictę limitationes aliquibus modis, & Primo qñ ex tali cohabitationes oriretur aliqua suspitio iuuentutis, vel caloris naturalis, tunc. n. indistinctè est interdictũ clericis cohabitare cũ mulieribus sibi alias permissis *Henric Bobic in c. 1. n. 3. de cohabit. cler. & mulier. Decia. in tract. crim. p. 2. lib. 6. c. 21. n. 4. Marquat. d. c. 3. n. 2. vers. item prędictæ limitãtur Graff. d. c. 9. n. 6.* q. dicit ꝙ tunc est consonãtius honestati, vt talis suspitio tollatur, & maximè

ximè si ex hoc timeretur scãdalum generari, & talis cohabitatio esset periculosa iuxta illud *eccl.13. Qui tetigerit picem coinquinabitur ab ea*, & quod opportunitas fecit latronem, vt not. *Io. Andr. & Hostiens. in c. veniens de eo, qui cognouit consang. vxor. suæ Abb. in c. 1. de cohabit. cler. & mulier Rosell. in sum. in verb. clericus il 3. in princ.* q duo vltimi loquunt de matre, vel sorore suspecta de incontinentia, & concludunt, q nec ẽt cũ eis isto casu clericus poterit cohabitare.

14 Secundo sublimitanť, vt licitum sit aliquo casu clericis in eius domo aliquas retinere mulieres, nõ tñ est eis licitũ cũ talibus immoderatam familiaritatem herede, ne vilis, & contẽptibilis habeatur, *c. quorũdam, dist. 34. Gras. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 9. num. 9.*

15 Tertio sublimitantur, vt licet clericis in casibus supradictis sit permissum cohabitare cum mulieribus, attñ monaci, & cæteri regulares nullatenus cum eis stare poterunt *Auth. de monac. §. cogitandum Hostiens. & Henric Bohic n. 2. in rub. de cohabit. cler. & mulier.*

16 Quarto, & vlt. sublimitanť in Epis, *c. quorumdam dist. 34. §. Epum vero in Auth. de sãctiss. Epis. collat. 9. Rosell. in summ. in ver. clericus il 3. n. 1. Bohic in pracit. n. 2. Marquat. in tract. de celibat. p. 3. c. 3. n. 2. ver. Episcopus tamẽ, & c. 1. n. 1. Grass. d. c. 9. n. 8.* qui dicit, q pp cohabitationem cũ mulieribus poterit ab Episcopatu eijci, & qđ neq. cum matre, aut sorore poterit cohabitare, & multa alia circa hoc scribit, *Borgas. in trac. de irregul. p. 1. q. 7. n. 45. car. mihi* 19. dixit quod Epus monitus ab Archiepiscopo, & alijs Episcopis, nolens abstinere a cohabitatione mulierũ, est deponendus allegat dictum *c. quorumdam in fi. & not. in c. cum in iuuentute de præsump.*

17 Cæterum si ius scire q̃ sancti viri perierunt causa conuersationis cum mulieribus, tàm ex testamento veteri, quàm ex nouo, & quę mala ex ea prodierunt ponit latè *Marquat. in tract. de celibat. p. 1. c. 8. n. 4. per totum.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus dum conuenitur nunquam potest excipere, & opponere exceptionem excussionis.*

2 *Exceptio excussionis nõ admittitur de iure canonico.*

VIGESIMVS SEPTIMVS EFF.

1 Vigesimus septimus effectus clericatus est, vt clericus dum cõuenitur, nũquã poterit opponere exceptionem excussionis *Grat. respons. 37. n. 25. vol. 1. & respons. 87. n. 25. vol. 2. Caroc. in trac. de excuss. p. 2. q. 51. n. 3. cum multis alijs, quos allegaui in meo tract. de except. ad materiam stat. &c.*

2 *excep. 10. n. 75.* cuius effectus ea est rõ, qa ista exceptio non admittitur de iure canonico, vt dixi dicta *except. 10. n. 75. & voluit Ias. in §. item in quis fraudem, n. 78. instit. de actio.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt pugnare etiam minores, nu. 3. & 4. & quid contra Saracenos, n. 5. lim. in militibus Hierosolimitanis, n. 7. & quando esset dispensatum, n. 8. 18. 19. 20. 22. & 23.*

2 *Bellum affert inquietitudinem, & retrahi à contemplatione.*

6 *Effusio sanguinis est probibita clericis.*

7 *Clerici occidendo infideles efficiuntur irregulares sicut si Christianos.* (uino.

9 *Clericatus prouenit a iure positiuo, & canonico, & di*

10 *Papa non debet sine magna causa dispensare, vt clerici possint pugnare.*

11 *Papa dispensando, vt clericus possit pugnare censetur dispensare circa irregularitatem incurrendam propter ipsam pugnam.*

12 *Dispensatio si fiat cum clerico habente plura beneficia residentiam habentia, videtur dispensatum super residentia, & nu. 13.*

14 *Clerici an possint suadere ad pugnandum, licet ipsi non possint, & an possint effici commilitones ad pugnandum, num. 15. & 16.*

17 *Clericus pugnans per substitutũ efficitur irregularis.*

21 *Lex positiua ecclesiastica an possit tollere ius naturale*

24 *Pœna clerici pugnantis, quæ sit.*

25 *Clericis nõ licet pugnare etiã in singulari certamine.*

26 *Duellum est interdictum non solum clericis, sed etiam laicis.*

VIGESIMVS OCTAVVS EFFECTVS.

1 Vigesimus octauus effect. clericatus est, vt clericis sit interdictũ pugnare per seipsos, & propria manu, *c. quicumq; clericus, c. clerici, & c. quicũq. ex vero 23. q. 8. c. ex multa, §. de clericis de voto clement. 1. de homic. Diuus Thom. in 2. 2. q. 40. art. 2. Henric Bohic in c. ex multa, n. 1. de statu mon. Alex. de Neuo in c. ego N. n. 48. de iureiur. Turrecr. in c. 1. n. 1. 23. q. 8.* vbi adducit varias rõnes ꝑ isto effectu, *& in c. quis vult, n. 5. dist. 36. Ludou. Molin. de instit. & iur. tract. 2. disput. 105. in princ. Petr. Rodriq. Hispan. cõs. 51. n. 3. Aluar. in Spec. iur. Põtif. c. 41. vers. & potest Princeps car. mihi 130. Paris. in tract. de confid. benefi. q. 9. n. 27. Maccabr. cons. 23. n. 11. Berret. cons. 4. nu. 19. Ancher. in c. ex multa n. 8. de voto*, vbi dicit, q est inhabilis ad pugnandũ, sed q talis inhabilitas non ꝓcedit à vitio, vel defectu, sed ab ordine, & officio clericatus, *Cesal. cons. 151. nu. 5. lib. 2. Curt. iun. cons. 192. n. 43. lib. 3. & in tract. de feud. p. 2. nu. 15. cart. mihi 274. Menoc. cons. 181. n. 79. li. 2. & cons. 202. n. 122. lib. 3. & cons. 54. n. 19. lib. 1. Harman. Vulte.*

in trac.

in tract. de feud. lib. 1. c. 9. n. 67. vers. ac ne sine ratio ne car. mihi 464. in princ. Couarr. in clement. si furiosus in 2. p. §. 3. n. 2. vbi dicit, ꝙ peccaret grauiter si pugnaret propria manu *Sebast. Medic. in summa peccatorũ capitaliũ p. 1. tit. 4. q. 76. in princ.*

2 q adhuc adducit rõnẽ hoc est, qa bellũ vt plurimum inquietudinẽ, & fluctuationem affert, ex qbus aĩus bellantis retrahit à cõtẽplatione diuinorum, & laude Dei, & orõne ꝓ populo, quæ oĩa spectant ad officium clericorum, q multa alia circa hunc effectum scribit potius curiosa q̃ vtilia, ideo ea ꝑtermittere decreui, q̃ rõnem adduxit ẽt *Menoc. cons. 54. nu. 19. lib. 1.* q adducit, & aliã. s. qa non pñt effundentes sanguinem humanũ iuxta illud Dñi. *Nõ ædificabis mihi templũ, qa vir sanguinis est paralip. c. 22.* & alias rõnes adducit *Turrecr. in c. 1. 23. q. 8.*

3 Ampliatur 1. hic 28. clericatus effectus, vt locum sibi vendicet ẽt in clericis in minoribus constitutis, qa nec ipsi pñt in bello pugnare *glos. in c. 1. 23. q. 1. Bart. in reper. in ver. clerici ẽt minoribus*, & ratio est, quia clerici in minoribus reputantur, & sunt verè clerici, prout latè dixi *sup. eff. 1. ampl. 8. num. 77.*

4 Ampliatur 2. vt nec ẽt possint esse duces belli, ẽt quod tali casu ꝓpria manu non pugnent *c. sñiam vbi hoc not. Abb. n. 16. ne cler. vel monac. Ludo. Molin. de iust. & iur. trac. dispu. 108. vers. cap. sententiam cart. mihi 393.*

5 Ampliatur 3. vt nec ẽt contra Saracenos, cęterosq; infideles pugnare possint, *c. ex muta vbi Abb. & Bobic n. 2. de stat. monac. gl. in c. suscepimus de homic. & in c. qui paganus 50. dist. Alex. de Neuo in c. Ego N. n. 48. de iureiur. Abb. in c. petitio n. 1. & 2. de homicid. Zannett. in trac. de different. iur. canon. & ciuil. differ. 107. Decia. in tract. crim. p. 1. lib. 2. c. 19. n. 7. Balzeran. in comment. ad vsus feud. in tit. de milit. vassal. qui arma depos. in verb. miles n. 18. car. mihi 189. Socy. iun. in cap. petitio, n. 1. de*
6 *homicid.* & rõ est, qa oẽm sanguinem effundere est ꝓhibitũ clericis, & tã sit irregularis occidẽdo infidelẽ, q̃ Christianũ, *d. c. petitio vbi hoc not. Abb. eod. n. 2. & Anch. n. 3. de homic. c. sicut, eo. tit.*

7 Limitatur 1. dictus 28. effectus clericatus, vt non ꝓcedat in militibus templarijs, & hospitalarijs (q hodie vocanẽ militenses, ac cæteris militibus, q licet (vt dixi *sup. eff. 1. ampl. 16. n. 209.*) sint verę religiosi, & comprehendanẽ in quacunq. dispositione de religiosis loquente, adhuc ipsis est ꝑmissũ pugnare contra Saracenos infideles *Abb. Io. And. & Bobic nu. 2. in c. ex multa de stat. mon. not. gl. in fi. in c. duo sunt genera 12. q. 1. Bald. cons. 539. in fi. lib. 5. Menoc. cons. 54. n. 35. lib. 1.* vbi dicit, ꝙ hoc expressè probat *tex. in c. igitur 23. q. 8.* in quo tex. dicit Leo Papa se exiuisse cum populo ad pugnã cõtra infideles.

8 Limitatur 2. vbi esset ꝑ Summum Põtificẽ circa hoc dispensatum, qa Papa põt dispensare cum clerico, vt pugnet ꝓpria manu aliqua subsistente necessitate *Molin. de iust. & iur. trac. 2. disput. 108. in princ. vers. est vero prohibitio cart. mihi 392. Abb. in c. Ego N. nu. 8. de iureiur. Fel. in c. petitio, nu. 2. de homic. Alex. de Neuo in d. c. Ego N. n. 45. & 50. Frãc. Aret. cõs. 58. n. 6. Rol. à Vall. cons. 37. n. 10. & Stefan. Forcatul. in comment. feud. c. 2. n. 14.* vbi dicit, ꝙ tẽporibus Clemẽtis VII. Hippolitus Medices Cardinalis fuit creatus Præfectus classis contra Solimannum Turcarũ Regem, & apud *Monaldum de Monaldesc.* legitur quod quidã Vitellus Vitellescus fuit Præfectus exercitus, & pluries pugnauit in Vmbria, ac cęteris Terris Ecclesię, & qđ multas obtinuit vi-
9 ctorias, & rõ est, quia cum hic clericatus effect⁹ sit vnus ex illis, q ꝓuenit à iure positiuo, & canonico, & non à iure diuino, vt dixerunt *Molin. & Neuus in locis proximè cit. Nauar. cons. 3. n. 16. in tit. de hijs, quæ vt in 1. to. car. mihi 211.* sequtur vt Papa possit illud in totum tollere, vt dixi *in meo tract. de except. 32. nu. 113.*

Et licet, vt dixi, Papa possit hunc effectum
10 tollere, & circa illum dispensare, attamen non debet hoc facere sine causa ꝑp errorẽ, q in pugna solet adesse *Io. Andr. in d. c. ego N. de iureiur. vbi etiam Alex. de Neuo nu. 50. & 53. Calder. in c. petitio, de homicid. Molin. d. disput. 108. vers. est vero prohibitio car. mihi 392.* vbi dicit, quod Papa minus rectè faceret ita dispensando, qa est indecens clericali statui talia exercere, *Fel. in c. petitio, n. 2. de homicid. vbi in ver. limita cõclusionem*, asserit ꝙ tunc valet dispensatio ista Primo qñ bellum est iustum, Secũdo qñ cum solis laicis sufficienter expediri non posset, Tertio qñ talis dispensatio fuisset concessa consultis Cardinalibus: sed re vera potest Summus Pontifex dispensare si velit, & hunc officium tollere quidquid dicat Fel. &c.

11 Et nota quod eo ipso quod Summus Pontifex dispensat cum clerico, vt possit ꝓpria manu pugnare, cẽset dispensasse, qđ sic ꝑp talem pugnam esset homicida, non incurreret irregularitatẽ, qa eo ipso censeẽ Pontificem id auferre ab actu, q remittit oẽs pænas, ac censuras *Molin. de iustit. & iur. tract. 2. disp. 108. vers. est vero prohibitio car. mihi 392. & disp. 110. ver. tertia conclusio car. mihi 400.* vbi dicit ꝙ secus est in laicis *Couar. in repet. clement. si furiosus p. 2. §. 3.*
12 *n. 2. Fel. in c. petitio. n. 2. de homic.* sic in simili dicimus ꝙ si cum aliquo est dispensatum super pluralitate bñficiorũ residentiã habẽtium, vł etiã dispensatum sup residentia, *gl. in c. si quis clero 7. q. 1. Spec. in tit. de dispensat. Host. §. dicendũ vers. ꝙ si habens, Io. And. in c. dum de elect. gl. Panor. Dec. & alij in c. quia tamen de præbend. Vinc. Caroc. in repet. c. cum quid in 2. p. ampl. 1. nu. 7. car. mihi 86. de reg. iur. in 6.* qđ tñ intelligas ꝙ sit ve-
13 rum quo ad residentiã vnius, non aũt vtriusq;

ideo

ideo si ecclesiæ sunt æquales, & remotæ dēt residere mō in vna, & mō in alia, si vero sunt inæquales in digniori, *glos. in c. non pōt in §. illud in verb. retinere, & ibi latè Frācus de pr̄eb. in 6. Card. in clem. 1. in fi. in 11. q. de præbend. Ias. in l. fi. num. 46. de constit. Princ. Caroc. d. ampl. 1. n. 9.*

14 Limitatur 3. vt licet clerici non possint p se ipsos pugnare, pñt nihilominus suadere iustū bellum, & ad illud inducere, incitare, atq. hortari *D. Tho. 2. 2. q. 40. art. 2. ad 3. & quatuor sequ. 23. q. 8. Molin. de instit. & iur. tract. 2. disp. 108. ver. clerici licet, & ver. an vero interesse, & ver. his non obstantibus, & ver. secundum vero* quibus locis latè examinat materiam præsentis limitationis, & ponit qñ est necessaria superiorū authoritas, & circa quæ possint se ingerere *cart. mihi 393. & 394. Alex. de Neuo in c. Ego N. n. 48. de iureiur. Fel. in c. petitio, n. 3. de homic. Abb. in c. quod in dubijs, n. 2. de pœn. vbi ēt Anch. n. 2. & Innoc. n. 1. idem Ancher. in c. ex multa, nu. 8. de voto, & in c. postulasti, n. 4. eod. tit. Couar. in repet. clem. si furiosus, p. 2. §. 3. n. 2. Sebast. Medic. in sum pecca. capital. p. 1. tit. 4. q. 76. circa medium, Nauarr. in cons. 3. nu. 16. in tit. de his, quæ vi in 1. to. cart. mihi*

15 *211. & in manuali, c. 27. n. 215.* vbi dicit, ꝙ clericus præsens bello iusto, ēt ad hortādum ad victoriā gñaliter, & percutiendo multos pprijs manibus, & efficiendo, vt comillitones eius ope, & hortatu multos occidant, non fit irregularis, si per se nō deformet, qa non dat cām ppinquam deformandi, cum non faciat actū speciatim ad deformationem directū quo ad pcussos ab alijs, secus si bellum esset iniustum, qa tunc clericus exhortando, pugnando, vel auxilium pbendo fit irregularis ēt ꝙ ipse non occidat, vel deformet, sed alij, quib. opem fert, & hortatur, *c. sicut dignum §. fi. de homic. vbi hoc not. DD. Abb. in c. petitio eo. tit. Maria. Soc. in c. ad audientiam, n. 6. de sentēt. excom. Gondislaus a Villad. in tract. de irregul. in c. de homic. col. 4. Rimin. sen. cons. 23. n. 5. & cons. 13. nu. 11. lib. 1. Couar. in clem. si furiosus p. 2. §. 3. n. 2. vers. quod si bellum de homic. Molin. de instit. & iur. tract. 2. disput. 110. in primis verbis* vbi dicit ꝙ nō solum, q in bello iusto pugnat, sed ēt qui quouis mō opē, vel auxilium dat exhortādo consulēdo, aut quouis alio mō, imò, & qui præsentes sunt ad qđ uis subsidium, aut adiutoriū præstādum, sunt irregulares eo ipso qđ mors, aut mutilatio in bello sequit, q alios citat, *Lācellot. Corrad. in tēpl. iud. lib. 2. c. 5. de episc. §. 2. n. 32. car. mihi 202.*

Limitat 4. secundum aliquos qñ clericus nō

16 pugnaret per se, sed p aliū, qa pñt clerici indicere bellum, ac constituere Ducem, q loco sui bellum exerceat *Molin. in locis proximè citat. Hēric Bobic in c. ex multa, n. 1. de stat. monacor. Alex. de Neuo in d. c. ego N. n. 48. de iur. iur. sed in isto casu Menoch. in tract. de arbitr. in add. ad casum 231.*

17 *n. 7.* dicit ꝙ clericus per substitutum bellū gerens, fit irregularis, si sequit mors, vel mutilatio, sicut si pugnaret p seipsum, quemadmodū dicimus de clerico mādāte, allegat *Sim. Maiol. in trac. de irregul. lib. 5. c. 48. §. 2. & c. 49. nu. 4.*

18 Limitatur 5. prædictus 28. effectus clericatus, p quem est phibitum clericis pugnare, vt non pcedat qñ clericus non posset aliter conseruare ppriam vitā, nisi pugnando, qa tunc ei licebit pugnare propria manu *Molin. de iust. & iur. disp. 2. disp. 108. vers. primus est quando car. mihi 395.* vbi hanc limitationem exemplificat in clerico, q existeret sup naue, cuius vita vnā cū vita aliorum periclitetur nisi ipse pugnet, & si victoria sit dubia *Alex. de Neuo eo. cap. 48. Turrecr. in c. 1. nu. 2. 23. quest. 8.*

Iste numerus deficit. 19.

20 Limitat 7. qñ id esset necessarium ad defensionem Reipublicæ, Patrię, vel Ciuitatis, ita vt pugnantibus clericis Patria, aut Ciuitas, aut exercitus posset conseruari: illis vero non pugnātibus destrueret, aut posset capi, tūc enim non solum licet clericis pugnare, sed ēt iure naturali ad id tenent *Caetan. in 2. 2. q. 40. art. 2. Medi. in summ. peccator. capital. p. 1. & tit. 4. q. 76. circa fi. Molin. in pluries allegata disp. 108. vers. se-*

21 *cundus quando car. mihi 395.* q dicit ꝙ isto casu lex positiua ecclesiastica non pōt tollere ius naturale *Couarr. in repe. clemen. si furiosus p. 2. §. 3. vers. sed si quis in bello* vbi dicit ꝙ isto casu clericus ita pugnans, fit irregularis si hominem occidit vel membrum mutilat, allegat *Gaetan. in 2. 2. quæst. 40. articul. 2.*

22 Limitatur 8. in clerico q habet temporalem iurisdictionem, q poterit contra suos subditos sibi resistentes per alium pugnare *Ancher. in c. ex multa n. 9. de voto c. delicto vbi ēt Ancher. n. 8. de sent. excom. in 6. Henric. Bobic in d. c. ex multa n. 8. Fel. in c. petitio num. 1. de homic. Innoc. in c. quod in dubio de pænitent. & remiss.*

23 Limitatur 9. & vlt. qñ pugnare esset necessarium p cōseruatione iustæ victorię, à qua pax, & bonum ecclesiæ pendet, ita vt si clerici non pugnarent, non obtinerent, vel valdè periclitaret: illis vero pugnantibus obtineretur, tunc enim oī iure tenent pugnare, ita dicit *Molin. d. disp. 108. prope fi. vers. tertius quādo car. mihi 395.*

24 Pœnas autē, quas patiuntur clerici pugnātes ponunt *Molin. dispu. præd. vers. secundum est Abb. in c. quod in dubijs num. 1. & 3. de pœnis, & remiss.* vbi dicit quod deponunt.

25 Et sicut clericis non licet pugnare in bello, ac conflictu generali, ita parimodo nec in bello, & certamine singulari; ideo eis non licet duellum offerre, & oblatum recipere *c. 1. de clericis pugnantibus*; sed quia hodie singulare cer-

26 tamen, siue duellum est interdictū non solum clericis verum ēt laicis, ideo esset pænitus inutile

tile

tile materiam istã longa serie pertrattare, propterea circa ea me remitto ad tradita per *DD. in d.c. 1. & per Iuliũ Ferrett.cons.17.n.5.& in trac. de duello n.84.85.& 86. Lancellott. Corrad.in tẽpl. iud.p.2.in tit. de prouocante concl.39.n.2.car.mihi 42.& concl.72.n.3.car.50.Rol.cons.4.n.22.lib.1 Viu.dec.66.n.8.Alciat.cons.65.n.3.& 6.10.2.lib. 5.& i trac.de sing.certa.c.24.& alios moderniores.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici nõ possunt studere ĩ iure ciuili, & quare n.2. quod lim.nu.3.4.sed cum dispensatione, sic, nu.5.*

VIGESIMVS NONVS EFFECTVS.

1 VIgesimus nonus effectus clericatus est vt clericis sit interdictũ studere in iure ciuili plusquã per duos menses *c. super specula vbi Abb.n.8.& 12. ne cler.vel monac. Ant. de Padilla in l.1.nu.7.C.de iur.& fact.ignoran.Gaetan.in sum.in verb.excom. c.50.Goffred.in summ.tit. ne clerici, vel monaci nu. 10.* vbi dicit qđ hic effectus non est gñralis quo ad oẽs clericos, sed specialis quoad Archidiaconos, Decanos, Præpositos, ac alios clericos personatus habentes, quos ipse ibi refert, *Portius cons.16.n.26.Graff.in dec.aur.p.2.lib.1.c.11. nu.29.Marta de iurisdict. p.4.cent.2.n.2.cas.168.* & præsẽti effectui rõnẽ adducit *Padilla d.n.7.* s. qa turpe est clericũ velle scire leges, & controuersias ciuiles *l. repetit.C. de episc. & cler.* Pœna
2 aũt clericorũ audientiũ scientias pdictas post tẽpus sibi permissũ, est qđ incurrunt sñiam excoicationis, nec promoueri possunt sine licentia, & dispensatione sũmi Pontificis *c. super specula, vbi Abb.n.2.ne cler.vel monac.Gaeta.in pracit.c.50.Bapt.de sanct. Blasio in tract.de contradict. iur.ciuil. & canon.contradict.34.in primo to.tract. diuers.cart.mihi 185.* vbi dicit quod iste effectus non procedit in studio Patauino, in quo possunt studere per quinquennium.
3 Limitatur modo prædictus effectus qñ ius ciuile studerent pro addiscenda canonum scientia, ita *Abb.in d.c.super specula nu.2. Ludo.Gomez in §.in personam n.18.instit.de act.* vbi dicit quod ad hoc est bona *glo.in c. episcopus 37.distinct.* & quod est *tex.* notabilis *in c.legitimus il 2.ead.dist. & in c.si episcopus, de hæreticis & instit.in tit.de testam.in princ.ibi, ut nihil antiquitatis penitus ignoretur,* & ex quo prohibentur ius ciuile addiscere, sequitur vt præsumantur illud ignorare, ita *Bero.in c.præsentia nu 508.de probat.*
5 Et nota q̃ si sũmus Pontifex dispẽsaret cũ aliquo vt possit ius ciuile audire, censẽt ẽt concessisse vt in eodẽ iure possit se doctorari *Vinc. Carocch.in repet.c.cũ qd p.1.in §.seu sect.incipient. ad quartũ de priuil.nu.5.cart.mihi 67.de reg.iur.in 6.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt esse obsides, nec etiam monaci nu. 2. & quando nu.5.6.7.*
3 *Detinẽtes clericos inuitos p obsidibus sunt excõicati.*
4 *Monacus potest esse obses in causa pecuniaria pro suo monasterio.*
Obses dicitur ille qui datur ab aliquo principe suis hostibus causa concordia.

TRIGESIMVS EFFECTVS.

1 TRigesimus effectus clericatus est, vt clerici, nõ possint esse obsides *Alex. de Neuo n.33.& per totũ & Fel.n.10. in c.ex rescripto de iur.iur.Bertac. in suo reper.in verb.obsides, lo vndecimo, Iulius Ferrett.in tract.de obsidionum prouisione num.19.* qui ad hoc allegat *text. in c.si quis 17. q. 4. cum contingat de senten.excomm. & c. cum pridem.23.q.8.*
2 Ampliat Primo vt hic effectus habeat ẽt locũ in monachis, ac cæteris regularibus ex quo nec ipsi poterunt esse obsides *Alex.de Neuo d.n.33.*
3 Ampliat 2. vt illos inuitos p obsidibus detinẽtes sint excõicati, licet à principio ipsi clerici dationi consenserint *Abb. & Neuus in d. c. ex rescripto n.33. in fi. de iur.iur. & ibi ẽt Fel.n.10.* licet *Neuus in n.34.* videatur aliquantũ dubius de ista ampliatione, quæ tñ est vera ea rõne. s. quia clericus non potest se submittere tàm tacitè, quàm expressè iurisdictioni iudicis laici, vt ex multis dixi *supra eff.1.ampl.7.nu.45.* & qa clericus non põt renuntiare priuilegio *canonis si quis suadente* vt dixi ẽt *sup.eff.9. ampl.18.n.77.* put renuntiaret si permitteret posse inuitũ retineri, quia retinẽs clericum inuitũ incidit in pœnam dicti *canonis* vt dixi etiam dicto eff. 9.
4 Limitat 1. dictus 30. effectus clericatus in monaco, qui põt esse obses in cã pecuniaria p suo Monasterio ex mandato sui Abbatis *cap. ex rescripto, vbi hoc not. Alex. de Neuo in 1. not. nu.2. de iur.iur.Corsett.in suis singul.in verb.obses.*
5 Limitat 2. qñ clerici, ac alij religiosi constituerent obsides ĩteruenĩẽte authoritate Sũmi Põtificis, qa tunc possunt dari, *Abb.ĩ d.c.ex rescripto ubi ẽt Neuus n.33.& 34.Corsett.in d.verb. obses,* vbi dicit q̃ tunc clerici dicunt verè obsides qñ dant de voluntate Papæ *Gigãs in trac. de*
6 *crim.lesæ Maest.lib.1.q.10.n.6.& 7.car. mihi 44.* qđ secus est ex authoritate Epi, quia nec Epo poterunt obsides dari ita *Corsett. & Gigans, & alij per eos citati in locis supra allegatis,* quidquid in contrarium tenuerit *Borgas in tract. de irreg. p.3.in tit.de priuil.episc.nu.6.car.mihi 74.*
7 Limitat 3. qñ clericus legitimè iurasset se nũquã discessurũ à tali loco, qa tũc rõne legitimi iuramẽti tenet ad cõmorandũ ibi cõtinue, ita *not. Innoc. & Archid.in d.cap. ex rescripto Ferrett. in d.tract.de obsidionum prouisione nu.19.* Nec iste

clericus dr obses, vt per nu. seq. explicatur.

8 Obses vero dr ille, q datur ab aliquo Principe suis hostibus cā manutenendi pacē, & concordiā iam initā, & promissā, & cā obseruandi id de quo est conuentū, & isto casu tm̄ cōiter solent dari obsides, q vulgariter dicunt ostagij *Alex. de Neuo in d.c. ex rescripto per tot. & praecipuè nu.* 30. qui dicit q̄ isti tales propriè, & verè dicuntur obsides, sed is, qui promittit ex conuentione iurata non exire certum locum quo vsq; creditori de credito fuerit satisfactum, dr obses impropriè *Neuus in cap. praedicto nu.* 4.

SVMMARIVM.

1 *Bona clericorum decedentium absq; consanguineis ad quos perueniant, an ad fiscum Principis, seu ad ecclesiam, vel ad episcopum nu.* 2.

3 *Episcopus est de maioribus magistratibus habens merum, & mixtum imperium.*

4 *Episcopus potest imponere pœnam pecuniariam pro delictis applicandam suae cammerae.*

5 *Episcopus potest conuertere bona applicata suae cammerae cui ei placuerit.*

6 *Bona clerici benefitiati mortui absq; consanguineis spectant ad suam ecclesiam, seu altare vbi habebat beneficium, secus si sunt feudalia nu.* 7.

8 *Bona clerici committentis delictū propter quòd ammitteret priuilegium clericale cui competant, & quid si sunt haeretici nu.* 9.

10 *Bona clerici, quae applicantur fisco ecclesiae, applicantur fisco loci, vbi bona sunt sita seu reperiuntur.*

TRIGESIMVS PRIMVS EFFECTVS.

1 TRigesimus primus effectus clericatus est q̄ in bonis clerici decedentis nullis relictis consanguineis, q succedere possint, non succedit fiscus Principis secularis; sed ecclesia, & Episcopus, *Guliel. de Bened. in repet. cap. Rainutius in verb. & vxorē nomine Adelesiam nu.* 271. *de testam. l. si qs praesbyter vbi hoc not. Bal. Alber. & Paul. de Castr. C. de episc. & cler. c.* 1. *& ibi Butri. & Abb. de success. ab intest. Bart. in l. si qs filio §. eius ff. de iniust. testam. Imol. in l. si qs §.* 1. *n.* 11. *ff. de iniust. testam. Rot. dec.* 7. *in tit. de testa. in antiq. Vbald. de success. ab intest. in* 5. *& vlt. par. in fin. Peregr. in tract. de*

2 *iur. fisci lib.* 4. *tit.* 3. *n.* 10. qui procedit ēt in bonis clerici delinquentis, quibus succedit ēt fiscus Episcopi, & non dñi tēporalis *Fely. in c. irrefragabilis §. caeterū nu.* 10. *de offi. ordin. & in c. excōicamus il* 1. *in princ. vers. si vero de haeret. & ibi ēt Io. de Anan. & Marian. Soc. in prin. gl. in c. qa diuersitatē de concess. praebend. Bertac. in reper. in verb. clericorum delinquentium bona Cardin. in clem.* 2. *in* 6. *q. de haeret. Io. Lupus in repet. rubr. extra de donat. inter vir. & vxor. in §. seu sect. item est dicendum nu.* 9. *cart. mihi* 81. *Bursat. cons.* 43. *nu.* 37. *&* 38. *lib.* 1. *Diaz in epitom. in* 2. *p. c.* 7. *nu.* 5. *cart.* 135. *Alfons. Aluarez in tesaur. Christian. relig. c.* 53. *de haeret. n.* 13. *Couarr. in lib.* 2. *variar. resolut. c.* 9. *n.* 11. *Peregr. in tit. de iur. fisc. lib.* 1. *tit.* 2. *n.* 105. qui ex *Bal.*

3 *in l. siue pars C. de dilat.* dicit q̄ Episcopus est de maioribus magistratibus habens merum, & mixtum imperium, vnde dicitur praeses suae Ciuitatis, & diœcesis *Guliel. de Perno noster Siculus cons.* 5. *in fin. Alex. & caeteri oēs in rubr. ff. de iurisd. omn. iud.* & in supradictis bonis succedit fiscus Episcopi, & non Papae *Abb. in c. Sancto n.* 2 *de success. ab intest.* quia Episcopus habet fiscum *gl. in c. quia diuersitatem de cōcess. praebend. Cardin. in clem.* 2. *§.* 1. *de haeret.* qui dicit praedictam *glo.* esse singularem *Anan. & Fel. in c. excōmunicatus il* 1. *eod. tit.* cum multis alijs, quos latè cogerit *Couarr. in lib.* 2. *var. resol. c.* 9. *nu.* 11. *& Berret. cōs.* 3. 4. *&* 5. *per tot. & Peregr. in praedicto tract. de iure*

4 *fisci lib.* 1. *tit.* 2. *nu.* 106. vbi ex hoc infert q̄ Episcopus potest p delicto imponere pœnam pecuniariam applicandam Suae Camerae, & fisco *Hostiens. Io. Andr. Abb. Fel. & alij in c. irrefragabilis §. caeterū de offi. ordin. glo. & Abb. in c. licet de pœnis Hostiens. Butri. Cardin. & Io. de Anan. in c. ad*

5 *aures de simon.* q Episcopus tñ non poterit bona suo fisco applicata conuertere in proprios vsus, sed illa applicare in operibus pijs vel Ecclesiae *Abb. in c.* 2. *de success. ab intest. & in c. excommunicamus de heret. Peregr. in d. tract. de iur. fisc. lib.* 4. *tit.* 3. *nu.* 10. *vers. si autem non habet.*

6 Limitat 1. praedictus effectus vbi clericus esset bñficatus, quia in ipsius bonis succedit ecclesia, siue altare, cuius est bñfitialis excluso fisco ecclesiae, & Episcopi *d. c. excōicamus §. damnatis de haeret. Peregr. praecit. nu.* 10. *Bal. & Paul. de Castr. in l. si quis praesbiter C. de episc. & cler. Abb. in c.* 1. *de success. ab intest. Couarr. lib.* 2. *variar. resolupt. c.* 9. *nu.* 11. *Peregr. praecit. nu.* 10.

7 Limitat 2. vbi bona essent feudalia, seu emphiteotica, qa tunc non applicabunt fisco ecclesiae, sed dñis directis ipsorū bonorum *Bursat. cons.* 43. *num.* 37. *&* 39. *lib.* 1. vbi allegat *Diaz in epito. p.* 2. *c.* 7. *n.* 5. *car.* 135. *Alfons. Aluarez in tesaur. Christian. religion. c.* 53. *de haeret. nu.* 13. *Couar. d. c.* 9. *n.* 11. *Bero. cons.* 114. *n.* 56. *vol.* 1. *Boss. in tract. crim. in tit. de bonor. publ. nu.* 18. *&* 53. *& seq.*

8 Limitatur 3. vbi clericus commisisset delictum, propter quod ammitteret priuilegium clericale, vt est assassinium; & vt talis iam fuisset declaratus ab Episcopo, quia tali casu si Iudex secularis potest ipsum clericum punire in persona vt dixi *sup. eff.* 1. *lim.* 1. *nu.* 668. multo magis poterit illum punire circa bona, pro quo bene faciunt ea, quae scribit *Balzeran. in vsib. feud. in titul. de pace tenenda §. si clericus nu.* 12. vbi in terminis dixit, quòd si Iudex laicus habet potestatem in clericum de licētia eccle-

siae,

fiæ,vt quia erat depositus,& incorrigibilis,vel scisma fecisset in ecclesia,tunc eius bona applicantur Principis tẽporali, & ꝑ hoc faciunt ẽt ea,quæ dixi *supra eff.* 1.*limit*.4. *nu*.13. vbi dixi, ꝙ bona clericorũ ita gaudent priuilegio clerici,sicut clerici illo gaudent, & ẽt *eff*.2. *lim*.10. *n*.164.vbi dixi,ꝙ in casibus,in quibus clericus ammittit priuilegium fori, supponitur statutis laicorum,*& eff*.3.*lim*.8.*n*.256.*& lim*.18.*nu*. 278. vbi dixi,quod bona clerici tãdiu sunt immunia,quãdiu clericus fruitur immunitate.

9 Limitatur 4.in bonis clerici hæretici pertinacis,quæ ex constitutionibus Clementis Papæ IV. & Innocent. etiã IV. debent tripartiri, quarũ partium vna applicatur cõi Ciuitatis, in qua hæreticus dãnatur,secunda offitialibus exequẽtibus contra hæreticos, & tertia officio Sanctissimæ inquisitionis, ita referendo prædictas Pontificales constitutiones, & multos *DD.* allegando concludit *Bursat.conf*.43.*nu*.42. *lib*.1.*& nu*.44.*&* 45.asserens ꝙ non tripartiuntur; sed tm̃ bipartiuntur, & ipsarũ vna applicatur fisco Cameræ Apostolicæ, & alia officio Inquisitionis:sed in isto Regno oĩa bona hæreticorũ,tàm secularium,q̃ clericorum applicantur fisco Offitij ipsius Inquisitionis, & de hoc latè scribit *Param. de Origin.Sãctiss.Inquisit. c*.7.*tit*.2.*lib*.1.*& c*.3.*tit*.2.*lib*.2.*nu*.13. *& seq*.

10 Et qñ applicantur fisco ecclesiæ intelligas vt applicẽtur fisco loci,in quo bona reperiuntur, *Bursat.d.conf*.43.*n*.38.*lib*.1. & licet aliqui relati *per Caualc.dec*.15.*n*.3.*lib*.2.*& per Peregr.in trac. de fisco lib*.1.*tit*.2.*n*.104.*cũ pluribus seqq. & lib*.4. *tit*.3.*n*.10.fecerint distinctionẽ inter bona mobilia,& stabilia,vt.s. bona mobilia applicẽtur fisco ecclesiæ, & bona stabilia fisco Principis secularis, nihilominus ipsa distinctio non est vera,& contrarium tenuerunt *Oẽs* relati in ipso eff.& aliqui citati per eundem *Caualc.d.n*.3.

SVMMARIVM.

1 *Osculum seu tactus mammillarum præsumitur factus causa libidinis*.
2 *Mulier an priuetur dote ob osculum, aut tactum mammillarum*.
3 *Clericus osculans,vel tangens mulierem, non præsumitur causa libidinis facere*.
4 *Loquutio sola clerici cũ muliere an ꝑsumi faciat malũ*.

TRIGESIMVS SECVNDVS EFFECTVS.

1 TRigesimus secundus effectus est ꝙ licet amplexus,vel osculũ,vel tactus mãmillarum præsumatur factus cã libidinis,vt latè per *Menocc.in tract. de præsũp.lib*.5.*ꝑsump*.2.*n*.57.*& seq.Farin.in trac. crim.p*.3.*q*.85.*n*.28.*Mascar.in tract.de ꝓbat.cõcl*.

2 981.*nu*.1. qui Oẽs multos alios allegant,in tm̃ qđ per tales,& similes actus mulier priuat dote sicut ꝑp adulterium vt per *DD.in l*.1. *& in l.si cõstãte ff.sol. matr.latè Meno.in trac.de arb. in add.*

3 *ad cas*.287.*n*.13.vbi ꝓpe infinitos allegat,& *nu. seq.* ponit tres diuersas opiniones in isto articulo vt ibi per eũ *Fla.de Rub.in trac.de adult.c*.15 *n*.3.*in fi.* nihilominus si is talis,q faceret prædictos,& similes actꝰ,esset clericus, ꝑsumitur eas fecisse cã spiritualis amoris,& benedictionis q̃ libidinis *c.in scripturis* 96.*dist.gl.in c.absit* 11.*q*. 3.*Abb.in c.estote n*.5.*vbi Addẽtes in lit.D,de reg. iur.& in c*.1.*n*.7.*de cler.non resident Soc.in c.ꝑuenit n*.373.*de sent.excom.Bertac.in reper.in verb.clericus amplectens Crauett.conf*.244.*nu*.4.*in fi.lib*.2. *Neuiz.ĩ Silua nuptial.lib*.4.*n*.76.*Guliel.de Benedi. in repet.c.Rainutius ĩ verb. duas habẽs filias n*.208 *de testa.Polid.Rip.in trac.de actis in articulo mortis c*.69.*n*.3.*Mart.Vran.conf*.68.*n*.5.*lib*.2.*Mascar.in trac.de ꝓbat.cõcl*.981.*n*.7. qui dicit ꝙ actus prædicti à clerico ꝑsumuntur potius facti cã charitatis, q̃ libidinis,& *concl*.64.*nu*.6. dicit quod præsumitur hoc facere amore Dei, & iterum

4 *concl*.59.*n*.16.sed in isto effectu contrarium,& melius (vt puto) tenuerunt *Dec.in l.non hoc nu*. 11.*C.vnde legit*.vbi dicit quod ꝑdictus effectus non põt esse verus arguendo à cõiter accidẽtibus,& contra ꝑdictã opinionẽ vr̃ *tex.in c.si clericus solus,& in c.in oĩbus* 80.*distin*.vbi ex sola locutione clerici cũ muliere malũ præsumit̃,idẽ *Dec.in c.cũ non ab homine n*.52.*de indict.Menoc. in trac.de ꝑsumpt.lib*.5.*præsũpt*.2.*n*.60.*Fel.in c.auditis n*.32.*vers.& per ꝑdicta de ꝑscript.Farina.ꝑdicta q*.85.*n*.29.vbi dicit ꝙ glosa,q̃ contrariũ tenuit, male loquuta fuit, q̃ secunda opinio tãto facilius ꝓcederet vbi mulier q̃ amplectit̃, esset iuuenis,& formosa,*Gugliel.de Bened.in repet.c.Rainutius in verb. duas habens filias nu*.208. *&* 209. vbi dicit ꝙ prima opinionẽ semper intellexit, vbi mulier esset vetula ad minus sessagenaria, vel deformis,& turpissima,aut talis,in qua fedus naturale nihil seui criminis suspicari permittat vt not.*in c*.1.*&* 2.*de cohab.cler.& muli*.& dixit ẽt *Mascard.d.nu*.16.sed si mulier esset pulchra, tũc dicta prima opinio non ꝓcederet in clerico,quãtumuis religioso, etiam si esset frater de monte Carmello,aut de monte Olиueto, vt dicit ipse *Gugliel. de Benedict.* ibi pro qua secundo opinione potest adduci ratio quia leuiores coniecturæ,& præsumptiones sunt sufficientes ad probandum adulterium.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt venari,tanto magis monaci n*.5. *ẽt pauperes n*.6.*& consuetudo in contrariũ an valeat n*.7.*nec detinere canes causa venationis n*.8 *ẽt Episcopi n*.11.*lim.n*.12.13.14.15.16.18.19.

2 *Venatio cur sit interdicta clericis.*
3 *Ars macellarij est interdicta clericis.*
4 *Monitio trina debet pracedere vt clericus venator incidat in pœnam.*
9 *Id qđ est prohibitum dñis videtur prohibitum seruis.*
10 *Laicis certo tempore est prohibitum venari.*
17 *Interpretatio fieri debet, vt clericus venaretur causa voluptatis, vt delictum euitetur.*
20 *Clerici an possint piscari, & quo tempore.*
21 *Acquisita p̃ clericũ ex uenatione nõ tenetur restitue(re.*

TRIGESIMVS TERTIVS EFFECTVS.

1 TRigesimus tertius effectus est, vt clerici nõ possint venari *c. Esau dist. 86.* vbi ex *Diuo Augustino* dr̃, *Esau venator erat quoniã peccator erat,* & pęnit° non inuenimus in scripturis sanctis Sanctum aliquẽ venatorem, piscatores vero inuenimus sanctos *c. 1. & 2. de cler. venat. Trotius de pfecto clerico lib. 2. c. 55. & seq. Diaz in prac. canon. c. 61. Iac. de Graff. in dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 3. Isodor. Moscon. de maest. militan. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. verf. venationes car. mihi* 408. *Sebast. Monticul. in §. fere igitur bestia n. 15. inst. de rerũ diuis. Reper. Inquisit. in verb. clericus circa fi. verf. nota quare clerici Io. Paul. Balze. in tit. de pace tenenda §. nemo retia nu. 15. & seq. in vsib. feudal. Cabbell. super cõst. Egidian. lib. 3. c. 10. in gl. fi. n. 4. car. mihi* 166. *Rim. iun. cons. 35. n. 12. 13. & 14.* qui dicit ꝙ in hoc ius gentiũ est mutatũ per ius canonicũ, *Natt. cons. 604. n. 3. lib. 3 Leli. Zancus in tract. de priuil. eccl. priuil. 152. nu. 1. & per tot. Intrigl. in trac. de casib. cõscient. cẽt. 1. cas. 47. n. 9. Menoc. in trac. de arb. cas. 413. n. 1. & p tot.*
2 vbi adducit rõnẽ cur clericis sit interdicta venatio, hoc est qa venator parũ differt à macellario, vt asserit *Cassan. in Catalago gloria mundi p. 11. nu. 49.* Ideo sicut clericis est interdicta ars macellarij, vt dixi *supra eff. 1. lim. 36. nu. 968. & eff. 3. n. 256. & eff. 6. n. 45. cũ seq. & eff. 1. nu.* eodẽ
3 modo debet interdici venatio. Pęna vero clerici venatoris est ꝙ si is est Epus, per tres menses suspẽdit à cõione, si præsbiter per duos, si diaconus, vel subdiaconus, ab omni offitio suspenditur: alij vero in minoribus constituti arbitrarie sunt puniẽdi ex quo eis nulla reperitur determinata pœna *c. de causis de offit. delegat. c. 1. de cler. venat. vbi Abb. Hostiens. & Henr. Bohic Io. Andr. & Io. de Anan. Diaz in pract. crim. canon. c. 61. n. 6. & 7. Menoc. in tract. de arb. iud. cas. 413. nu. 17. & 18. & cas. 416. n. 9. & 10. Lelius de Zãchis in tract. de priuil. eccl. priuil. 152. n. 3. Iaco. de Graff. in*
4 *dec. aur. p. 2. lib. 3. c. 3. n. 21.* Sed ad hoc, vt clericus venator incurrat prædictam pęnam, opus est vt procedat trina monitio *c. indigna 12. q. 2. Hostiens. in sum. in tit. de cler. venat. §. fin. Henric. Bohic in d. c. 1. de cler. venat. Graff. d. c. 3. in vltimis verbis Menoc. cons. 221. nu. 52. lib. 3.*

5 Ampliatur 1. vt multo magis hic effectus procedat in monachis, ac alijs religiosis, *clem. ne in agro §. porro à venationibus, de stat. monacor. Rim. iun. cõs. 35. n. 12. & 13. lib. 1. Graff. eo. c. 3. nu. 13. & 16.* vbi hanc ampliationẽ subampliat vt nec etiã possint esse præsentes venationi, & illi assistere, allegat *Doct. in d. §. porro à uenationibus.*

6 Ampliatur 2. vt nec etiam si esset pauper, & vellet venatione victum sibi quærere *c. quorundam 34. dist. Lelius de Zanch. in tract. de priuil. eccl. priuil. 152. nu. 8. Rodoan. in tract. de spolijs q. 2. nu. 6.* qui dicit quòd alio honestiori modo, & non isto debet procurare panem.

7 Ampliatur 3. vt nec valeat consuetudo in contrarium permittens clericos venari *Ant. de Butr. in c. cum secundũ de prœbend. Natt. cons. 604. nu. 3. lib. 3. Rim. iun. d. cons. 35. nu. 13. lib. 1.*

8 Ampliatur 4. vt non solum non possint venari verum etiam nec tenere canes causa venationis *clement. ne in agro de stat. mon. cap. 1. de cleric. venat. not. Vitalin. in element. graui nu. 41. de celebr. missar.* vbi etiam *gloss. & Zabbarell. nu. 3. Io. de Anan. in rubr. de cler. venat. Bertacc. in reper. verb. canes il 2. Isodor. Moscon. de maest. militant. eccles. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. venationes car. mihi* 408. *Io. Petr. Molignat. in tract. de iur. reten. concl. 106. Iacob. de Graff. in decis. aur. par. 2. lib. 3. c. 3. nu. 15.* qui dicit quòd non possunt nutrire neq; canes, neq; aues venaticas, & hoc non solum cle-
9 rici verum etiam nec eius familiares, quia id, quod est interdictum dominis, censetur prohibitum etiam seruis, quòd secus est de canibus paruis, qui detinentur causa recreationis; quorum multos producit Insula Melitæ, quia eos nutrire permissum est, non solum clericis, verum etiam monachis, sic etiam & mastinos, qui nutriuntur causa custodiæ, ita *Vitalin. & Malignat. in locis proximè allegatis.*

Ampliatur 5. idem esse dispositum in laicis
10 certo tempore, vt est tempore quadragesimæ, & aliorum ieiuniorum, in quibus etiam laicis est interdicta venatio *gl. in c. qui venatoribus 96. dist. Sebastian. Monticul. in §. fere igitur bestiæ nu. 14. institut. de rerum. diuis. Ludou. Rodulfin. in tract. de mod. viuend. in diebus, nu. 19.*

11 Ampliatur 6. & vltimo in Episcopis, ac cæteris in dignitate ecclesiastica constitutis *Ioan. Paul. Balzer. in tit. de pace tenend. §. nemo retia nu. 16. in vsib. feud. Graff. d. c. 3. n. 12.* qui dicit quòd si moniti non desistunt excommunicantur.

12 Limitatur modo prædictus 33. effectus si clericus ex venatione haberet aliquos redditus, prout in quibusdam partibus Galliæ, quia tunc non venatur pro voluptate, sed pro necessitate, *Hostiens. in summ. tit. de cler. venat. Graff. in decis. aur. p. 2. lib. 3. c. 3. nu. 9.*

13 Limitatur 2. in venatione quieta, quæ fit sine strepito, & clamore, & saltis, & aliis actibus cle-

clericis indecentibus,qa talē venationē clerici exercere poterunt,ita dicunt fere oēs *DD.ī ipso effectu allegati Graff.eo.n.9.Soc.iu.cōs.58.n.2.lib. 1.Leli.de Zāch.ī trac.de priuil.eccl.priui.152.n.10.*

14 Limitat̄ 3. vbi clericus venaretur cā recreationis,& voluptatis *Card.in c. q venatoribus 96. dist.Alex.cons.72.n.18.lib.1.Zabbar.in clem.1.§. porro n.3.circa fi.de statu monac.Cabbell.super cōst. Egidian.lib.3.c.10.gl.fi.nu.4.cart. mihi 166.Io. Paul.Balzeran.in tit. de pace tenend. §. nemo retia n.16.in vsib.feud.Graff.in precit.n.9.Menoch.cōs. 221.n.50.lib.3.Sebast.Monti.in d. §. fere igitur*

15 *n.14.instit. de rerum diuis.* Quæ tñ limitatio sublimitatur in Episcopis,qui nec causa voluptatis,& recreationis poterunt venari *Balzera.*

16 *d.n.16.* Secundo sublimitatur in diebus, & horis destinatis diuino cultui, quia tunc nō poternnt dimittere cultum diuinū, & vacare venationi *Monticula eod.n.14.* Et vbi ꝓbaretur ꝙ

17 clericus venatus fuerit,tunc sem p fit interpretatio ꝙ id fuerit cā voluptatis, & hoc ad excludēdum delictum Innocent. *in c.dudum il 2. col. 1.de electi.Fel.in c.fi.n.21.de præsumpt. & in c.cū delicti col.4.vers.pro quo,de accus.Archid.in c.qui venatoribus 86.distinct.Alex.cons.72.n.13.lib.1. Alciat.in tract.de præsump.reg.3.præsump.1.n.6. Menocch.in eo.trac.lib.5.præsump.3.n.116.& p̄sump.41.n.19.& cons.221.nu.51.lib.3.Farin.in tract.crim.par. 3. q. 89. inspett.4.num.79.Bimius consil.181.num. 17. lib.2.*

18 Limitat̄ 4.in venatione cū laqueis pedicis, aut retibus *Graff.in deci.aur.p.2.li.3.n.9. & 14.*

19 Limitatur 5. & vlt. vt licet clerici non possint venari, poterūt nihilominus piscari *c. nūquā de consecrat.distinct.5.Bertacch.in suo reper.in verb.clericus retia piscium Graff.d.c.3.n.10.& 11. Menocch.in tract.de arbit.iud.cas.413.n.20. Zāch. eod.priuil.152.n.11.Sebast.Monticula in d. §. fere igitur bestie n.18. instit. de rerum diuis.* vbi ponit rationem cur contrarium sit dispositum in piscatione,quàm in venatione.

20 Sublimitatur tñ hæc limitatio vt non possint clerici piscari certo tēpore, hoc est in maioribus sollemnitatibus prout habetur *in c. licet,de feriis,Siluester in summa in verb.piscatio Menocch.d.cas.413. num. 21.*

21 Et est aduertendum ꝙ licet clericis sit intet dicta venatio,attñ quidquid acquirunt ex venatione, non tenent̄ restituere,sed sibi illa acquirunt *Couarr.in c.peccatum 2.p.§ 8.n.3.de reg. iur.in 6. Menoch.eodem cas.413.num.19. Graff.in decis.Aur.p.3.c.3.nu. 21. Intrigl. in tract. de casib. conscien.centur.1.cas.47.num.12.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici dicuntur potentiores laicis ratione offitij.*

2 *Cessio facta clericis dicitur facta in potentiorem, & sic in fraudem.*

3 *Alienatio facta in simplicem clericum non dicitur facta in potentiorem.*

TRIGESIMVSQVARTVS EFFECTVS.

1 TRigesimus quartus effectus clericatus est,vt clerici dicant̄ potentiores laicis ratione offitij *Ancher. in c. ex parte nu.4. de alienat. iud.mutan.caus. fact.Turrecr.in c. sancta n.2.2.q.7.Specul.in tit.de cession.actio.§.1. vers.ex proxime dictis Bertacch.in reper.in ver.clericus dicitur,Gigans in tract.de pension. q.22.n.13.Bart.in l.1.in fi.de alienat. iudi.mutand.cā fact.Iac.Mouell.in tract.de iure protom.§. 6.n.12.Maccabrun.cons.82.n.88.Carocci. in tract.*

2 *de excus.p.2.q.39.nu.1.& 2.* vbi ex hoc infert ꝙ cessio facta clerico dicit̄ facta potentiori,& sic in fraudem *Bal.in l.stipendia nu.3.C.de procurat.* Sed ꝙ imò clericus rōne clericatus nō dicatur nec sit potentior laicis,dixerunt multi relati ꝑ *Affl.in tract.de iur.protom.§.5.n.6.Bal.in c.eccle-*

3 *sia S.Mariæ n.51. de constit.* vbi ex hoc infert qđ alienatio facta in clericum simplicē non dicitur facta in potentiorem, & ideo alienans in talem clericum non incidit in aliquam pœnā.

SVMMARIVM.

1 *Filij clericorum an possint legitimari per Imperatorē aut per Comitē palatinū,& de rōne nu.2.3.4.5.*

6 *Filij nati ex clerico constituto in sacris dicuntur spurij, & incestuosi.*

7 *Clerici patres filiorum suorum, qui sunt spurij, non prohibentur eos alimentare, etiam de bonis ecclesiæ, sed non possunt instituere eos hæredes n.8.*

TRIGESIMVS QVINTVS EFFECTVS.

TRigesimus quintus effectus clericatus est vt clerici neq; eorū filij possint legitimari per Imperatorem, vel Comitē palatinū habentē cām ab eo, vel à quouis alio Principe seculari *Malmas.cons.109.n.71.Dec.cons.150.per tot.& in c.decernimus n.184.de iud.Paris. cōs.2.n.4.& per tot. vol.2.Port.cons.105.n.8.& 17.Ferre.cons.105.n. 8.li.j.* vbi dicit,ꝙ hoc ꝓcedit ēt in clericis ī minoribus constitutis *Restaur.in tract.de Imper. q. 102.n.7.Fernan.Vasq.in repet.l. qui quartam §.fi. n.648.vers.infero ꝙ si Imperator C.de inoffit.testā.* vbi non videt̄ istud sentire vt ꝓcedat ex defectu potestatis legitimātis,sed in odium coitus dānati per clericū commissi,*& in trac.de succes. creat.lib.3.§. 22.limit.18.n.51.vers.contrariam ta-*

2 *men sententiam,* vbi multos alios allegat,& dicit ꝙ ista est com.op.Canonist. & rō p̄sentis effectus est,qa cum per legitimationem filius pote-

testati patris subijciat, & e contra, pater filio ad alimenta obliget, & tenet ei relinquere legitimam, & ppea sit necessarius consensus patris, & filij, & clerici eiusq; bona sunt ab Imperatoris iurisdictione exempti, & liberi ita, vt nec sponte possint in temporalē iurisdictionē consentire *vt in c. significasti, & in c. si diligēti, de foro compet.* cum multis similibus q̄ congessi *supra eff. 1. ampl. 7. n. 42.* sequit vt pp amborum persona Imperator, nec qlbet Princeps secularis possit clericum, vel clerici filium legitimare ita arguendo dicunt *Domin. in c. si annum §. 1. de iud. in 6. Soc. sen. cons. 65. n. 7. cum seq. vol. 1. Soc. iun. cons. 100. n. 19. vol. 2. & cons. 129. nu. 22.*
3 *vol. 3. Maluas. d. cons. 109. n. 71.* qui tres vltimi *in locis sup. allegatis* in filio clerici cōcludunt q̄ poterit legitimari absq; eo q̄ succedat in bonis paternis, & licet contrariā opinionem (qd. s. clerici, & filij clerici possunt legitimari p Imperatorem, ac alios Principes seculares habentes potestatem legitimandi) tenuerint multi relati à Fernand. Vasq; *d. n. 51. in princ. & à Iacobo Berret. cons. 29. n. 3. Curt. iun. cōs. 84. n. 7. Suarez in tesaur. recept. sentent. in lit. C. n. 130.* vbi testat de com. opi. *Bursat. cons. 255. n. 21. lib. 3.* ni-
4 hilominus prior opinio est verior, & magis tuta, à qua nunquā discederē, & hanc secundam opinionem quo ad legitimationē filij clerici intelligo vt pcedat q̄ possit legitimari absq; eo q̄ succedat in bonis paternis, & quo ad ipsos clericos, vt ipsi possint succedere in bonis patris laici, & sic vtroq; casu vt laici per talem legitimationem remaneat obligati, & quo ad clericos, vt nullum onus sentiant, quo fit vt p talem legitimationē filij clerici nō possint impugnare testamentum paternū, neq; aliq̄ legitimā prætendere *Bar. in l. si gener ff. quibus vt indigni, & in l. 1. ff. de contratab. sūma Angel. in ver. filius Fernand. Vasques in repet. l. quoniam in prio-*
5 *ribus n. 501. C. de inoffit. testam.* vbi de com. op. testat *Bursat. cons. 226. n. 99. lib. 3.* & qa de materia huius effectus latius sum dicturus infra in titulo de effect. legitimationis, ideo ad ibi dicenda me remitto; solum hic dicere non pter-
6 mittam, q̄ filij nati ex clerico in sacris constituto dicunt spurij, & incestuosi *Palleot. in trac. de notis, & Spur. c. 16. n. 13. Rim. iun. cons. 604. nu. 12. lib. 6. Bero. cons. 163. n. 17. lib. 2. & cons. 168. n. 1. eodem lib. Bursat. cons. 129. nu. 74. lib. 2. Io. Alois. de Leo in l. 1. nu. 16. C. de episc. & cler. Marquat. in tract. de celib. p. 3. c. 4. Intrigl. sing. 46. li. 2. Io. Batt. à Costa in tract. de rata portion. q. 40. n. 5.* vbi alios allegat, & dicit q̄ idem est in filijs militū Hierosolimitanoru *Matth. Vesimbett. cōs. 44. Arnō. in tract. cautel. caut. 62. lib. 1.* & licet filij clericorum sint ita legibus, & canonibus odiosi, nihilominus patres clericor non phibent eos ali-
7 mentare, & si sunt fœminæ eas dotare ēt ex prouentibus, & fructibus bonorum ecclesiasticorum, dummodo competēter illos, & illas alāt, & dotent, & quatenus necessitas concurrat, & non vt eos locupletiores, reddant *Bursat. cons. 226. n. 98. lib. 3.* ad q̄ allegat *c. est probanda, & c. non satis 68. dist in. Abb. in c. 1. n. 4. de pecul. cleric. hæret. in tract. de iur. patron. in verb. honorificum n. 12. Rip. in tract. de peste in verb. denenio nu. 164. & 174. Palleot. in tract. de not. & spur. c. 44. nu. 5. Rodoa. in tract. de rebus ecclef. non alien. car. 13. n. 9. &*
8 *car. 310. n. 23. & 24. & car. 278. n. 11. & 12.* licet nō possint eos hæredes instituere *Arno. d. caut. 62.* vbi dat remediū vt possint illos instituere.

SVMMARIVM.

1 *Laici tenentur iurare tactis scripturis, sed clerici tacto pectore, num. 2.*
3 *Clerici recepti in testes, an debeant præstare iuramentum sicut laici.*

TRIGESIMVS SEXTVS EFFECTVS.

1 TRigesimus sexus effectus est, vt licet laici cum iurant, debeant iurare tactis scripturis aliās iurm non esset legitimum, neq; obligatorium in foro foti *c. si quis præsbiter 2. q. 4. gl. 1. in princ. in §. item Sacramento in tit. de pace iuram. firma. Cyn. in Auth. sacramenta puberum in 4. & 6. q. C. si aduers. vendi. & ibi Bar. col. 1. in fi. vers. quæro circa istud Capell. Tholos. decis. 161. Villaut. dec. 20. n. 46. & 48.* vbi multos, & multos congerit *Siluan. in tract. de feud. recogni. q. 109. n. 6. Bal. in margar. in verb. iuramentum quod percipitur Franc. Marc. decis. 674. n. 4. & 11. Mars. singul. 415. in fi. Thesaur.*
2 *dec. 47. n. 1.* vbi testat de magis com. op. nihilominus secus est in clericis, q̄ solum iurare debent in cōscientia, & tacto pectore *c. si qs presbiter 2. q. 5. c. fi. de iur. iur. c. testimonium 11. q. 1. Auth. si iudex C. de episc. & cler. Io. Andr. in c. vt curia de elect. Anton. Corsett. in tract. de iuram. in 4. euident. n. 8. in 4. to. trac. diuers. car. mihi 360. Germon. in tract. de sacror. immun. lib. 3. c. 21. n. 3.* vbi dicit q̄ iurant tacto pectore *Alciat. in c. contingat. n. 35. de iur. iur. Tesaur. dec. 47. n. 12. & ibi Gaspar eius filius in addit. Marches. in tract. de cōmiss. p. 2. c. 3. n. 17. car. mihi 425.* & adducit rationē, quia manus, quibus corpus, & sanguis Christi tractatur, non debent pollui iuramento.
3 Limitatur tamen ista conclusio vt non procedat cum recipitur in testem, quia tunc debet iurare, vt dixi *supra effect. 10. n. 45.*

SVMMARIVM.

Clerici non possunt nutrire nec deferre comam, & barbam, n. 2. & de pena num. 3.

TRI-

TRIGESIMVS SEPTIMVS EFF.

1 Trigesimus septimus effectus clericatus est vt clerici non possint comã, vel barbam deferre, siue nutrire, *c. clericus de vit. & honest. cler. & c. clericis eod. tit. c. si qs vbi Ancher. n. 1. de vit. & honest. cler. Turrecrem. in c. clerici il. 1. n. 1. distinct. 3. & in c. duo sunt n. 2. 12. q. 1. Aluarez in spec. iuris pontifi. c. 33. ver. & Papa Anicetus car. mihi* 85. vbi dicit qđ Papa Anicetus fecit hanc constitutionem secundũ pceptum Apostoli, q dixit ẽt *Menocc. in trac. de arbitr. cas. 392. n. 23. & seq.* qui vlterius dicit q dicta constitutio fuit confirmata per quartum Concilium Cartaginense, & q in ipso codice conciliorũ legit, *clericus, neq; comam nutriat, neq; barbam redeat*, & tandem multa circa hanc materiam scribit *Andr. ab Exea in rub. extra de constitu. n. 62. Colum. in trac. de eccles. reddit. p. 2. c. 19. n. 17. & seq.* qui dixit q in illo Cõcilio Cartaginense nulla fit mentio barbæ, sed quòd hoc fuit impressum ex errore impressorum, & q in illo Cõcilio totum oppositũ fuit determinatum, & in tãtum de iure canonico iste effectus est verus, vt in ipso capitulo, cleri-
2 cis, det facultas Archidiaconis, vt possint illã tondere ẽt ipso clerico inuitio, put ex nfatib' firmauit *Marsi. Colum. d. c. 19. n. 19. Isodo. Mosco. in tract. de maest. milicant. eccles. li. 1. p. 2. c. 2. ver. Gregorius Nonus car. mihi* 108. *Abb. in d. c. clericis n. 1.* Pœna autem clerici deferentis, & nutrien-
3 tis comam, vel barbam est anatematis, *Moscon. loco citato Menoch. d. cas. 392. nu. 25.* q tñ intelligas, vt possint excommunicari, nõ aũt vt sint excommunicati ipso iure ita *gl. in d. c. si qs, Hippol. de Mars. in rub. ff ad l. Cornel. de fals. n. 32.* Sed quia hodie ex vsu, & cõsuetudine præsentis effectus parũ seruat, prout dicit *Menocch. d. cas. 392. n. 27. & Io. Pierius in tract. de barbis à sacerdotibus portandis*, qui loquũtur in vsu Romanæ Curię, puto q nõ sit super eo amplius insistendum, sed solum addam q clericus nutriens, vel deferens barbam, vel comam non perdit priuilegia clericalia *c. si vero vbi hoc not. Soc. nu. 2. de sentent. excomm.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici delinquentes confugientes, ad ecclesiam, an possint ab ea extrahi.*

2 *Priuilegium inductum in fauorem confugientium ad ecclesiam est, ne tales patiantur pœnam sanguinis, num. 3.*

TRIGESIMVS OCTAVVS EFFECTVS.

1 Trigesimus octauus effectus clericatus est, vt clericus pro quocunque delicto, & vbiq; commisso confugiẽs ad ecclesiam possit ab ea à suo plato extrahi, & hoc ẽt ĩ casu in quo laicus nõ extraheret *Abb. in c. inter alia n. 13. de imm. eccl. Faber in l. 1. C. de hijs qui ad eccles. confugi. & in §. 1. n. 3. institut. de hijs qui sunt sui, vel alien. iuris Io. de Anan. in c. inter alia nu. 9. de imm. eccl. Remigg. in trac. de immu. eccl. fallẽt. 21. n. 1. Boer. dec. 109. n. 3. vbi alios allegat, & testatur de com. opi. Ang. de Claua in summa in verb. immunitatis Siluester ẽt in sua summa in eod. ver. immunitas il 3. nu. 2. Humada in ll. thaur. 4. p. 1. gl. 8. nu. 2. Nauarr. in manual. c. 25. n. 22. Acceued. in l. 3. tit. 2. lib. 1. recopilat.* 17. *Diaz in pract. in c. 115. qui testatur de com. consue. Couarr. in lib. 2. variar. resol. c. 20. n. 16. vers. vigesimo nono costat. Clar. in §. fi. q. 30. n. 15. Io. Guttier. in lib. pract. q. in 2. p. lib. 3. q. 3. n. 3.* q dicit q hæc est communis praxis, & consuetudo, & q nũq̃ vidit contrarium seruari *Hiero. Ceuall. in specul. pract. q. com. contra com. q. 689. vers. sed hijs nõ obstantibus*, vbi testatur de mag. com. opi. & dicit qđ dum esset in Ciuitate Ambulensi q dam clericus fuit ab ecclesia extractus nulla facta contradictione, & q ita obseruat de consuetudine in Ciuitate Tholetana, & qđ durũ est recedere ab ista opinione, licet contraria de iure fortasse sit verior *Petr. Cened. in collect. iuris canoni. p. 2. collect. 178. n. 3. Villaut. in tract. de extens. leg. tit. de extension. pœnarum inflictarum, &c.* q titulus est vltimus *n. 64. car. mihi* 365. q testat

2 hanc opinionem esse verissimã. Et rõ istius opinionis est, quia istud priuilegium inductũ est ne confugientes ad ecclesiam patiantur pœnã sanguinis vel corporalem, sed ecclesia non imponit tales pænas, ergo poterit Episcopus eos extrahere, ita *Io. de Anan. in d. c. inter alia de im-*
3 *mu. eccles.* & licet in hoc contrarium tenuerint *Cardi. in d. c. inter alia n. 6. & in clem. 1. n. 9. de pæni. & remiss. Mainer. ĩ l. nemo ff. de reg. iur. Frãc. Mar. dec. 763. n. 28. Villalobs in comm. opi. in lit. I, nu. 2. Germon. in tract. de sacror. immu. lib. 3. c. 16. nu. 92. Fernand. Vasq. in tract. de success. creat. §. 22. limit. 17. n. 54.* nihilominus ego non recederẽ à priori opinione, q̃ tñ intelligas, vt possit extrahi à Iudice ecclesiastico tantum, vt videtur innuere Cened. d. n. 3. Ideo si clericus commisisset delictum ob q non gauderet priuilegio fori, vt est assassinium, put pluries dictũ est, non ppterea posset extrahi ab ecclesia à Iudice laico, eo quia clericus non gaudet ecclesiastica immunitate, qa isto casu illa gauderet iuxta dispositionẽ bullæ Papę Gregorij Quartidecimi, sed per iudicem extrahentem debet remitti, & tradi iudici seculari quo esset ei tradendus.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possint exercere artem medendi nec audire physicã, & contra facientes possunt excõicari, n. 3. etiam monaci, n. 4. lim. n. 5. 6. & 7.*

Medi-

2 *Medicorum imperitia inducit periculum mortis.*
8 *Clericis licet aliquo casu sit permissum mederi, & audi-e physicam tamen non possunt facere anotomiam, num. 9.*

TRIGESIMVS NONVS EFFECTVS.

1 TRigesimus nonus effectus clericatus est vt clerici nõ possint ediscere artem medẽdi, nec illam exercere, & illam ediscendo, vel exercendo sũt excommunicati *c. fi. vbi DD. ne cler. vel monac. Abb. in c. sententiã, n. 22. eod. tit. Isidor. Moscon. de maest. militant. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. audientes fisicã car. mihi 411. Beatus Io. de Capistrano in speculo conscientiæ §. fi. n. 263. & 264. in 1. to. trac. diuers. car. mihi 364. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 12. n. 7. Mart. de iurisd. p. 4. cent. 2. cas. 168. n. 2.*
2 & rõ huius effectus esse põt quia medicorum imperitia, vel incuria sæpe inducit periculum mortis, vnde irregularitatem de facili incurrere possent, q̃ impedit ꝓmouendum, & deijcit iam ꝓmotum *Borgas. in trac. de irregul. p. 6. tit. de phisicis, & cirurgicis n. 1. car. mihi 269. Nauar. cõs. 3. circa finem in tit. ne clerici vel monac. in 1. to. car. mihi* 780. & clerici, ac alij religiosi audientes
3 scientias, vel exercentes artes sibi ꝓhibitas ꝑut est phisica, & ars medendi possunt excõicari, nec ꝓmouentur, sine licentia Summi Pontificis *c. super specula, vbi Abb. n. 2. ne cler. vel monac. Gaet. in summula in verb. excõicatio c. 50. per tot. Maiol. in tract. de irregul. lib. 2. c. 12. n. 7.* vbi dicit de rigore iuris clerici exercẽtes artẽ medẽdi ꝓhibẽt administrare sacrũ ordinẽ susceptũ.
4 Ampliatur, vt multo magis hic effectus habeat locum in monacis, ac alijs regularibus, *c. non magnopere, & c. super specula, ne cler. vel monaci Gaetan. in summula in verb. excommunicatio c. 50. Borgas. in tit. prad. num. 2.*
5 Limitatur 1. vt possint phisicam audire per duos menses absq; incursu alicuius pœnæ *d. c. super specula Gaet. eod. cap. 50.*
6 Limitatur 2. in clericis in minoribus ita oẽs DD. citati in ipso eff. & præcipuè *Abb. in d. c. sententiam, n. 22. ne clerici vel mon.* qui hoc limitat quando esset benefitiatus.
7 Limitatur 3. quoties mederent̃ gratis personis miserabilibus, vel cõsanguineis *S. Ant. in summ. p. 3. tit. 7. c. 2. §. 4. circa fi. Siluest. in summa in verb. medicus nu. 2. Borgas. in tract. de irreg. p. 6. tit. de phisicis, & cirurgicis, nu. 5. car. mihi 269. Isidor. Moscon. de maest. ecclesi. militan. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. audientes phisicã car. mihi 411. Tho. Actius in tract. de infirmit. p. 2. in ver. clericus n. 11.*
8 Et licet clerici aliquo casu possint mederi in phisica, in cirurgia tñ est eis oĩno interdictũ, *c. tuæ vbi DD. de homici. Specul. in tit. de dispensat. §. iuxta n. 12. vers. clericus Actius d. n. 11. D. Intrig. in trac. de casibus cõscient. cẽt. 1. cas. 10. n. 38. Port. cons. 7. n. 79. Borga. loco proxime citat. nu. 6.* q duo vltimi dicunt, ꝙ ideo oĩno est clericis interdicta cirurgia, qa ipsa versatur circa adustionem cautherio, & absicionẽ membrorum, *Maiol. in*
9 *tract. de irregul. lib. 5. c. 48. §. 6. nu. 9.* vbi dicit ꝙ nec ẽt vllo casu possunt facere anotomiã, nec secare corpora, vt inbalsament̃, qa hoc est qd horribile, Et an, & qñ medici possint ꝓmoueri ad ordines sacros, ponunt latè, *Maiol. in trac. de irregul. lib. 2. c. 12. nu. 1. & 2. & Borgas. in eod. tract. p. 6. in tit. de phisicis, & cirurg. nu. 3. car. mihi 269. Nauarr. cons. 3. per tot. in tit. ne clerici, vel monac. lib. 1. cart. mihi 779.*

SVMMARIVM.

1 *Laici patroni ecclesiæ, aut benefitij tenentur præsentare benefitialem infra quatuor menses, aliàs episcopus præsentat eum, tamen si patronus est persona ecclesiastica habet sex menses ad præsẽtãdũ, n. 2. et si esset compatronus cum laicis, nu. 3. & 4.*

QVADRAGESIMVS EFFECTVS.

1 QVadragesimus effect⁹ est, vt licet laici patroni alicuius ecclesiæ, vel benefitij teneantur illud benefitiũ p̃sentare infra terminũ quatuor mẽsiũ, alias eos termino elapso ius præsentandi competat Episcopo, *c. 3. & c. cũ propter de iure patron. c. vnico §. fi. vbi gl. in ver. quadri-*
2 *mestre. eo. tit. in 6. gl. in c. cũ vos de offi. ord.* Hoc tñ est mutatum vbi patronus esset persona ecclesiastica, qa ipse habebit sex menses ad p̃sentandum, *c. unico vbi Gemin. de iure patron. ĩ 6. Bertac. in reper. in uerb. clericus il penul.* vbi dicit ꝙ hoc procedit, ẽt si cleric⁹ esset donatarius laici, qa tũc hoc priuilegiũ cõsequit̃ ex ꝑsona propria.
3 Ampliatur mõ ista cõclusio, vt procedat ẽt si clericus nõ esset solus patronus sed esset cõpatronus cũ alijs laicis, qa tunc laici ex persona clerici consequerent̃ hoc priuilegiũ, vt possint præsentare infra sex menses *gl. fi. in c. vnico §. fi. de iure patron. in 6. & ibi ẽt Arcbid. & Anchera. & Abb.* cum multis alijs, quos latè congerit *Lamber. in tract. de contr. in fi. oper. n. 240. ubi in n. præcedentib. & sequent.* adducit multa similia in quibus rõne indiuisibilitatis, qs potitur priuilegijs sui collegæ, & cõsocij *Decia. in trac. crim. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 44. & cons. 84. nu. 30. lib. 2. Lambert. in tract. de iure patron. lib. 1. p. 1. q. 6. n. 1. car. mihi 6.* vbi ẽt recenset multa exẽpla, in qbus qs rõne coniuntionis, & connexitatis admittitur ad illud quod alias non admitteretur.
4 Limitatur tñ prædictus effectus vt tantũ ꝓcedat, vbi clericus habet ius patronatus tamq̃ benefitialis, secus si illud haberet iure sui patri-

trimonij, quia tunc ius patronatus reputatur laicale, & tamquàm laicale debet illud præsentari infra quatuor menses, & non vltra *Abb. in c. cum dilectus num. 1. & 4. de iure patron. Fel. in c. ecclesia S. Mariæ nu. 11. de constit. Natt. cons. 556. per tot. lib. 3. & cons. 611. lib. 4. & cons. 33. nu. 5. lib. 1. Maccabr. cons. 40. nu. 7. Vivi. dec. 13. nu. 2. Lambert. in tract. de iure patron. lib. 2. par. 2. q. 7. princ. nu. 10. cart. mihi* 178. vbi dicit quod tunc clericus reputatur in tali casu vti laicus *& lib. 1. p. 2. q. 1. art. 13. n. 1. car. mihi 115. & art. 28. q. 9. princ. in 1. p. 2. lib. nu. 4. car. mihi* 102.

SVMMARIVM.

1 *Clerici non possunt deferre anulos in manibus suis, secus quando esset doctor, vel indignitate constitutus, numero 2.*

QVADRAGESIMVSPRIMVS EFF.

1 Vadragesimus primus effectus clericatus est, vt clerici non possint in eius manibus deferre anulos *Abb. in c. decorem de vit. & honest. cler. Isodor. Moscon. in tract. de maest. milit. eccl. lib. 1. p. 2. c. 2. vers. anulos autem cart. mihi* 411.

2 Limitatur modo ista conclusio quando is clericus esset Doctor vel in aliqua ecclesiastica dignitate constitutus *Abb. & Mosco. in locis proximè cit. Fulu. Patia. in tract. cui incumb. onus probând. negat. p. 2. c. 34. num.* 40.

SVMMARIVM.

1 *Clericus vel religiosus si instituatur hæres cum conditione si moriatur sine filijs, talis conditio non valet, tanquam impossibilis, contrarium, n. 2. distingue, num. 3. parimodo si laicus efficitur clericus, num. 4. 5.*

6 *Filij nati ex matrimonio putatiuo an excludant substitutum, & an habeat locum in filijs clericorum.*

QVADRAGESIMVS SECVNDVS EFF.

1 Vadragesimus secundus effectus clericatus est, vt si clericus in sacris, vel professus in aliqua religione approbata instituatur hæres cum condictione, si decederet sine liberis legitimis, & naturalibus ex suo corpore legitime descendentibus, talis conditio à fideicommisso reijcitur tamquàm impossibilis, & turpis, ex quo inuitaret religiosum in sacris ad fornicandum, *Gabr. Pallet. in tract. de not. & spuri cap. 28. Caualca. decis. 2. n. 2. lib. 3.* vbi dicit quod isto casu substitutio, & fideicommissum remanet purum, & habetur ac si testator diceret, vt post mortem grauati bona veniant ad substitutũ, quod firmauit etiam *Salic. in l. generaliter §. cum authẽ col. fin. C. de instit. & subst.* & quòd hanc opinionem semper sequutus fuit tam in iudicando, quam consulendo, & sic isto casu fideicommissum remanet firmum, & validum, & solum reijcitur illa condictio, sine filijs, &c. *Ascan. Clemens in tract. de patria potest. c. 5. nu. 13.* cum multis alijs, quos congerit ipse *Caualc. d. nu. 2.* & vlterius dicit quòd *DD.* qui sentierunt quòd totum fideicommissum annullatur, male sentierunt, & quòd hæc est opinio magis æqua, & in praxi obseruanda, sed quód imò isto casu non annulletur de medio ipsa condictio sola, sed pereat totum fideicommissum, ita, &

2 taliter quòd bona remaneãt libera pænes grauatum, est *tex. in §. sed hac præsenti in authen. de sanctiss. episcopis, & in cap. in præsentia de probat. vbi Abb. nu. 15. Bart. in l. hæredibus in fin. ff. ad Trebb. Bero. cons. 73. nu. 10. & 11. & cons. 107. nu. 30. lib. 2. late Mantic. in tract. de coniect. vlt. vol. lib. 9. tit. 7. nu. 22.* vbi testatur de comm. opin. *Paris. cons. 109. n. 2. & 3. lib. 3. Peregr. in tract. de fideicomm. art. 28. nu. 42.*

3 Et licet in isto articulo secundum aliquos posset distingui hoc modo, aut vnus filius tantum, est sacerdos, & isto casu procedit prima opinio, vt tollatur illa condictio tãquam turpis, & impossibilis, ita vt non possit operari aliquem effectum, nisi ex dispensatione Summi Pontificis matrimonium cõtrahat, ad tradita per *Rip. in l. ex facto §. si quis rogatus ff. ad Trebell.* aut sunt plures filij instituti sub nomine proprio, inter quos adest clericus in sacris constitutus, & tunc ex quo ei condictio non conuenit, non videtur iniunctum tale fideicommissum, & per consequens quod ad eius partem bona sunt liberata, ita tenent multi relati per *Peregr. in tract. de fideicom. art. 28. nu. 42. & per Caualc. d. decis. 2. nu. 7. & per Mantic. in tract. de coniect. vltim. volunt. lib. 11. tit. 1. nu. 7.* cuius opinionis principalis author fuit *Paul. de Castr. in l. 1. §. lex falcidia, nu. 4. vers. facit etiam si testator ff. ad l. falcid.* sed quia hæc vltima opinio non est vera, prout tenent ipsi *Peregr. & Caualc. locis citatis*, qui asserunt, ita alias fuisse iudicatum, ideo puto quòd effectus sit indubitate verus, & sic quòd condictio ipsa reijcitur, & sicut fideicommissum censetur purum, si sit clerico in sacris cõstituto cum condictio-

4 ne de restituendo bona si decederet sine filijs legitimis, & naturalibus, ita parimodo censetur purificatam statim quòd institutus laicus sit clericus in sacris, quia existens in sacris quantum ad procreationem filiorum legitimorum, & naturalium ex suo corpore, habetur pro mortuo *Rip. in d. l. in facto §. si quis rogatus il 1. nu. 18. vers. si vero ff. ad Trebell.* quòd tamen

men puto verum quo ad hoc, vt substitutus sit certus quòd institutus erit decessurus, sine filijs non autem vt sit in omnibus, & per omnia purificata, namque si substitutus decederet ante institutum clericum in sacris, bona remanerent libera clerico instituto, *l. si ex pluri-*
5 *bus ff. de suis, & legit. Bald. cons. 435. nu. 5. lib. 4. & cons. 115. super isto lib. 5. Matth. Brun. cons. 112. nu. 20. & cons. 114. num. 37. Deci. cons. 417. nu. 2. Socy. iun. cons. 101. cum in praesenti, num. 14. lib. 1. Maluas. cons. 4. n. 4. Brun. à Sol. super posit. in verb. substitutio conditionalis* qui de comm. testatur, *Curt. iun. cons. 16. nu. 1. & 6. Ruin. cons. 179. nu. 5. & cons. 14. nu. 13. lib. 2. Paris. cons. 77. nu. 25. lib. 2. Rubeus Alex. cons. 28. nu. 8. Rim. sen. cons. 304. lib. 4. Ann. sing. 487. seu 384.* & sic tali casu conditio non habetur pro purificata.

6 Et aduertendum est, quòd licet filij nati ex matrimonio putatiuo excludât substitutum, & succedant prout legitimi *Bald. in cap. 1. §. naturales si de feud. fuer. contr. Ias. cons. 156. nu. 1. & cons. 168. nu. 6. lib. 4. Dec. cons. 153. casus nu. 1. Soc. iun. cons. 63. nu. 37. lib. 3. Addit. ad cons. Alex. cons. 5. lib. 7. Peregr. de fideicomm. art. 24. num. 72.* vbi de magis comm. testatur, & est ratio quia idem dicitur in iure tâm de filio nato ex legitimo matrimonio, quâm de filio nato ex matrimonio putatiuo, vt probatur *in cap. innotuit in vers. quamuis autem ibi non legitime genitos de electio. cap. ex tenore, qui filij sint leg. Emanuel. Cost. in cap. si pater par. 1. vers. vxorem num. 4. fol. 284. Soc. iun. d. cons. 63. nu. 30.* tamen hoc non habet
7 locum in filijs clericorum, quia nullus iustus error poterit excusare patrem clericum, qui suae conditionis, & qualitatis sciens erat *l. fin. ff. pro suo,* ex quo ad excusandum matrimoniû putatiuum requiritur error probabilis *cap. fin. §. 1. de clandest. dispon. Abb. in cap. 2. qui filij sint legit. Menoch. in tract. de praesumpt. lib. 4. praesump. 78. num. 52.*

SVMMARIVM.

1 *Pater tempore necessitatis potest vendere filium, sed non quando esset clericus, nu. 2.*

QVADRAGESIMVSTERTIVS EFFECT.

1 Quadragesimus tertius effectus clericatus est, quòd licet tempore necessitatis pater possit vêdere filium *l. 2. C. de patr. qui filios distraxer. l. fin. C. de patr. potest. Menoch. de arbitr. cas. 180. nu. 3. Io. Batt. Magon. in lucern. moral. par. 1. cas. 3. nu. 5.* attamen si filius esset clericus non poterit vendi, *Io. de Anan. in cap. 3. de furt. Marsi. singul. 101. & in repet. rubr. ff. de fideiubs. nu. 143. Camill. Borell. in repet. pragmatica, odia litium §. 1. glos. 3. num. 250. Magon. d. cap. 3. num. 13.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici nullo modo possunt fideiubere lim. num. 3. 4. 5. 6. & 7.*

2 *Poena clericorum fideiubentium quae sit.*

7 *Clerici licet non possint fide iubere, possunt tamen approbare fideiubsores.*

8 *Monachi, & caeteri regulares non possunt fideiubere in quocumq; casu.*

9 *Clerici non dicuntur fideiubsores idonei.*

10 *Fideiubsor, vt dicatur idoneus, debet esse facilis exactionis.*

11 *Obligatus praestare fideiussionem non liberatur dando clericum in fideiubsorem.*

12 *Fideiubsor receptus, & approbatus si reperitur minus idoneus non potest amplius reprobari.*

13 *Clericus qui fideiubsit pro laico non potest conueniri coram iudice laico.*

QVADRAGESIMVSQVARTVS EFFEC.

1 Quadragesimus quartus effectus est, vt clerici nullo modo debeant, nec possint fideiubere, *cap. te quidem 11. quaest. 1. capit. 1. de fideiubsoribus cap. non satis 86. distinct. l. curiales C. locat. l. de die §. 1. vbi glos. in verb. probandi, qui satisdar. cog. Petr. Gerard. singul. 100. num. 5. authen. de sanctiss. Episcop. §. Deo autem colla. 11. Azon. in summa in titul. de sanctissim. Episcop. num. 4. Roman. cons. 409. num. 7. vbi Mandos. in addit. in litter. C, alios allegat Ioan. de Selua in tract. de iure iuran. par. 3. num. 25. in 4. tom. tractat diuers. cart. mihi 351. Viui. decis. 210. num. 9. Menocch. in tractat. de praesumpt. lib. 2. praesumpt. 46. num. 15. Sebastian. Medic. in tract. de acquirend. & conseruand. possess. glos. 2. part. 1. num. 353. Marc. Anton. Marsil. Columm. in tractat. de ecclesiastic. Reddit. par. 3. cap. 24. num. 24. Bertazol. in tractat. clausul. claus. 39. glos. 2. num. 2. Zancus in tractat. de de priuileg. ecclesiastic. priuileg. 115. nu. 1. Io. Sailo super consuet. Turonens. titul. des Droitz. de basse iustice §. 24. versic. quaero decimotertio cart. mihi 29. Ancheran. in cap. 1. num. 1. de fideiub. Ferrett. cons. 213. num. 9. lib. 1. Marsil. cons. 19. num. 13. & in tract. de bannit. in verb. facti num. 21.* cleri-
2 ci vero fideiubentes puniuntur à suis praelatis poena arbitraria *glos. in cap. penult. in verbo grauiori, de fideiubs. Menocch in tract. de Arbitr. cas. 431. num. 1. Lelius Zanc. in tract. de priuileg. eccles. priuileg. 115. num. 3. & 12.* vbi dicit quòd dum *text. dict. cap. 1.* dicit quòd, abijciantur, habet tres intellectus, primum, vt abijciantur ab ecclesia, secundum, vt abijciantur a clero, tertium quod abijciantur, idest quod non debeant recipi in fideiubsores, quos intellectus con-

considerauit etiam *Ancharan. in dict. cap. 1. nu. 2. de fideiubs.* & tandem concludit ipse *Zancus d. num. 12.* quod sit amplectendus primus intellectus, qui ille magis placet, & ratione quia cum decretum prohibeat, quod clerici non fideiubeant, contrafacientes, & subfideiubētes sunt inobedientes, & sic quasi idolatri, *cap. sciendum* 8. *quæst.* 1. mihi magis placet opinio *Menoch.* hoc est vt puniantur arbitrarie tamquam transgressores canonum, prout in similibus dixi *supra* de clerico exercente offitiū aduocationis vel procurationis, vel tabellionatus, quod videtur etiam sentire *Felyn. cons. 9. num. 4.*

3 Limitatur 1. prædictus effectus, vt licet clericus non possit fideiubere, attamen si de facto fideiuberet, fideiubsio est valida, & remanet obligatus *cap. peruenit, & cap. constitutus de fideiubs. Bart. in l. 3. num. 11. ff. de fideiubs. Roman. cons. 409. num. 7. & ibi Mandos. in addit. in liter. C, Ias. in l. patre furioso num. 14. versic. 3. facit ff. de his qui sunt sui, vel alien. iur. & in l. 1. num. 10. ff. si quis in ius vocat. non iuer. Marsil. consil. 19. num. 13. & in l. si quis ne quæstio num. 91. de quæstion. & in tractat. de bannit. in verb. facti num. 21. Menocch. in tractat. de præsumpt. lib. 2. præsump. 46. num. 15. & per totam,* vbi adducit multa similia *Medic. in tract. de acquiren. & conseruand. possess. glos. 2. par. 1. num. 353. Bertazol. in tractat. clausul. clausul. 39. glos. 2. num. 2. Lelius Zanc. in tractat. de Priuileg. ecclesiast. priuileg. 115. num. 5. Ioan. Gutterr. in tractat. de contract. iurat. cap. 72. num. 2. in 6. tom. tractat. diuersor. cart. mihi 116. Ioan. Saison. super constitutio. Turonens. in titul. de duiz. basse iustice §. 24. vers. quaro decimo quarto, cart. mihi 29. Ferrett. cons. 213. num. 9. lib. 1.*

4 Limitatur 2. quando adesset vrgens necessitas, quia tunc clericus ex pietate tenetur fideiubere, ac alijs subuenire *glos. in cap. quòd quibusdam in verb. fideiubeat in princip. de fideiubs. Abb. in cap. 1. num. 3. de fideiubsor. Petr. Gera. d. d. singul. 100. num. 5. Zanc. dicto priuileg. 115. num. 6.* vbi dicit quod tūc est magnum pietatis opus. *Viui. decis. 110. nu. 11. Io. Saison dicto §. 24. vers. quæro decimo tertio.*

5 Limitatur 3. in causa dotis, in qua clericus potest esse fideiubsor, *Felyn. cons. 9. nu. 2.* vbi dicit quod is qui alias non est idoneus fideiubsor est, tamen idoneus in causa dotis *l. fin.* vbi *glos.* allegat similia *C. ad vellian.*

6 Limitatur 4. vbi clericus non fideiubendo verteretur aliquod periculum animæ, vel corporis *Oldrad. cons. 90. in fi. Marsil. in repet. rubric. de fideiubs. nu. 236. Viu. d. dec. 210. nu. 12.* vbi dicit quod hoc procedit etiam si iurasset non fideiubere.

7 Limitatur 5. vt licet non possit fideiubere in iuditij poterit tamen fideiubere in contractibus *glos. Io. Andr. & Butr. & Abb. in cap. 1. nu. 5. de fideiubs. Hostiens. in sum. in tit. de fideiubs. §. 2. Bartol. in l. 2. in fi. ff. de fideiubs. Lelius Zanc. in trac. de priuileg. ecclesiast. priuil. 115. num. 7. Felin. in d. cons. 9. num. 1.*

8 Limitatur 6. & vltimo, vt licet clericus non possit fideiubere, attamen non prohibetur fiubsores approbare quia is qui prohibetur fideiubere, non prohibetur illos approbare.

Et in casibus prædictis monaci, ac cæteri regulares non poterunt fideiubere sine consensu Abbatis, & superioris, & maioris partis Capituli *not. in c. quibusdam de fideiubsor. Henric Boich. in d. c. 1. num 1. eod. tit.*

9 Et aduertendum est, quod clerici non dicuntur fideiubsores idonei *Iacobin. in l. de die §. qui mulierem n. 7. ff. qui satisdare cogan. Bellon. in §. pro eo n. 2. instit. de fideiubs.* vbi allegat *glos. in l. 2. ff. qui satisdare cog. Cirill. in summ. crimin. in tit. de fideiubs. §. 2. nu. 1. Renat. Copin. super comentar. Age-*

10 *danens. lib. 1. tit. 11. num. 5.* qui omnes dicunt quòd ad hoc, vt fideiubsor dicatur idoneus non sufficit, vt sit idoneus facultatibus, sed etiam facilis exactionis, quod non est in clerico, qui potitur priuilegio fori; ideo is, qui ex forma statuti, vel ex dispositione iuris com-

11 munis, vel ex pacto tenetur satisdare non liberatur dando clericum, qui (vt dixi) non est fideiubsor idoneus *Bar. in l. 2. ff. de fideius. Ancha. in cap. 1. n. 4. eodem tit. Lelius Zanc. in d. trac. de Pri*

12 *uileg. eccl. priuil. 115. nu. 8. Bellon. eodem nu. 2.* est bene verum quòd si is talis clericus, vel aliter minus idoneus fuerit receptus, & approbatus non poterit amplius reprobari, & peti, vt iterum caueatur *Paris. de Put. in tract. de sindic. in verb. fideiubsor offitialis c. 3. nu. 8. Bossius in tract. crim. in tit. de carcer. fideiubs. relax. nu. 71. Cagnol. in l. cum alio nu. 2. ff. de reg. iur. Bar. in l. qui satisdare num. 6. ff. de fideiubs. & in l. 3. ff. eod. Mars. in l. si quis ne quæstio col. 8. ff. de quæstion.*

13 Secundo aduertendum est, quod clericus, qui fideiubsit pro laico coram iudice laico, non poterit prætextu sententiæ ab eodem iudice latæ coram ipso laico conueniri *Ancher. in c. ea quæ quæst. 21. num. 26. in fi. de regul. iur. in 6. Marsil. in tracta. de bannit. in verb. iudice n. 211. Baiard. in addit. ad Clar. §. 5. quæst. 95. num. 7. Valent. Franc. de fideiubs. capit. 2. num. 239. Bart. in l. prima numero 2. ff. si quis in ius vocat. non iuerit.*

SVMMARIVM.

Filij puniuntur ex delicto patris in crimine læsæ maiestatis cum priuatione bonorum paternorum, secus in filio clerico, num. 1.

QVADRAGESIMVS QVINTVS EFF.

1 QVadragefimus quintus effectus clericatus eft, vt licet filij ex crimine læfæ maieftatis per patrem commiffo puniantur, & patiantur pœnam priuationis omnium bonorum paternorũ, tam ex teftamento, quàm ab inteftato, & perpetuo fint infames, & ab omnibus honoribus, & offitijs fint exclufi, & fupplicantes Principi pro eis efficiuntur infames, vt habetur *in l. quifquis*
2 *C. ad l. Iuliam maeft.* ifte tamen pœnæ non imponuntur filio clerico, *ita glof. in cap. fatis peruerfum 36. diftinctio. Alex. in addit. ad Bar. in d. l. quifquis Marf. in repet. rubr. ff. de fideiubf. nu.* 143. *verf. item prædictis adde, Camill. Borell. in repet. pragmaticæ, odia litium §.* 1. *glof.* 3. *num.* 254. *&* 255. *Io. Batt. Baiard. ad Clar. in §. læfæ maieftatis, num.* 19. *Roland. à Valle conf.* 16. *num.* 15. *lib.* 4. *Maluaf. conf.* 40. *num.* 20.

SVMMARIVM.

1 *Clerici pro quocumque delicto, etiam immani non poffunt puniri pæna fanguinis.*
2 *Pænæ mortis de iure ciuili eft pæna detrufionis in proprium carcerem de iure canonico.*

QVADRAGESIMVS SESTVS EFF.

1 QVadragefimus fextus effectus clericatus eft, vt clerici pro quocumq; grauiffimo, & in mani crimine, & delicto nunquam poffint puniri pæna fanguinis, fed tantum poni, & detrudi in monafterium ad agendam pœnitentiam: *vt in c. tuere de pænit. & in cap. pænam fanguinis, ne clerici, vel monaci Abb. & Alc. in cap. cum non ab homine de iudit. Anan. in cap.* 1. *col. penult. de parric. Petr. à Plazza in epit. delict. lib.* 1. *c.* 11. *num.* 15. *Paul. Burg. in tract. de irregul. par.* 6. *in tit. de homicid. nu.* 17. *car. mihi* 264. *Bernard. Bombin. conf.* 10. *n.* 1. *&* 2. *Alphonf. Vellagud. de extenf. leg. in tit. de extenfion. pænal. in mater. conatus nu.* 59. *cart. mihi* 199.
2 *Profp. Paffet. confil.* 180. *num.* 4. *&* 5. qui dicit quod in delictis, in quibus de iure ciuili imponitur pæna mortis in illifmet de iure canonico fit detrufio in perpetuum carcerem, quæ pœna perpetui carceris eft inuenta de iure canonico, & æquiparatur damnationi in metallum *Fel. Cardin. Aretin. & alij in cap. qualiter, & quando il* 2. *§. ad corrigendos de accufatio. Paffet. dicto num.* 5.

SVMMARIVM.

1 *Filij commictentes vnam ex fexdecim caufis poffunt exheredari, fed hoc non procedit in filio clerico, numero fecundo.*

QVADRAGESIMVS SEPTIMVS EFF.

1 QVadragefimus feptimus effectus clericatus eft, quod licet filius, qui cõmifit vnam ex fexdecim caufis ingratitudinum, de quibus habetur *in §. illud quoq; capitulum in auth. vt cum de appell. cognofc. & per glof. in c. quintauallis de iur. iur.* poffit per patrem exheredari *Marf. in repet. rub. ff. de fideiubf. num.* 139. *& fingul.* 78. *Viui. in verb. filius Vuefimbec. conf.* 29. *lib.* 1. *Iaf. in l. non licet col. fin. ff. de lib. præter. Clar. in §. teftamentum quæft.* 4. *nu.* 1. *cum feqq. Borell. in repet. pragmat. odia litium §.*
2 1. *glof.* 3. *num.* 251. nihilominus hoc non procedit in filio, qui poftquam commifit aliquam ex prædictis caufis ingratitudinis, fuit factus clericus, vel aliter religiofus, ex quo tunc exheredari non poterit *cap. non licet, vbi hoc not. DD.* 19. *quæft. vlt. gl. in l. fin. in verb. quafi ingratum C. de epifc. & cler. text. & glof. in Authen. de Monac. in princip. Bald. in l. Deo nobis col.* 4. *C. de epifc. & cler. Marf. d. n.* 139. *Camillus Borell. d. gl.* 3. *n.* 252. *Vafq. in l. qui quartam nu.* 647. *C. de inoffit. teftam.* qui dicit quod com. opinio eft, quod per monachatum, & clericatum tollitur caufa, quæ principaliter refpicit turpitudinem exheredati, non quæ principaliter refpicit offenfam teftantis, ad quod allegat *tex. in d. l. Deo nobis §.* 1. *C. de epifcop. & cler. & ibi glof. Alber. Sali. Bald. Paul. de Caftr. Io. Fabr. Cin. & alios, Iaf. n.* 4. *Alex. num.* 8. *& Auth. non licet C. de liber. præterit. Abb. conf.* 27. *num.* 2. *lib.* 2. *Rip. in l. fin. q.* 67. *C. de reuocan. donat. & in l.* 1. *num.* 71. *ff. fol. matrim. & ibi Rom. num.* 479. *Campegg. in tract. de dot. in* 1. *part. q.* 47. *Fel. in c. Rodulfus nu.* 6. *de refcript. Guliel. de Benedict. in repet. cap. Rainutius in verb. in eod. teftamento relinquens il* 2. *nu.* 37. *de teftam. Caffan. fuper confuet. Burgund. in rub. des iuftices §.* 5. *num.* 103. *Emanuel. a Coft. in l. Gallus §. & quid fi tantum in* 3. *par. n.* 195. *Deci. in Auth. ingreffi in princ. C. de facroj. ecclef. Aret. in l.* 3. *§. filius col. pen. ff. de liber. & pofthu. Curt. iun. in d. Auth. non licet col.* 2. *Alciat. in peregr. iur. c.* 23. *lib.* 4. *Couar. in c. Rainutius in princ. num.* 20. *de teftam.*

SVMMARIVM.

1 *Iniuriam inferens alicui tenetur ad reftitutionem famæ iniuriato, fecus eft clerico propter clericatũ n.* 2.

QVADRAGESIMVS OCTAVVS EFF.

QVadragefimus octauus effectus clericatus eft, quod licet inferens alicui iniuriam teneatur ad reftitutionẽ famæ, & ad fe difdicendum, & veniam

niam petendum ab ipso iniuriato in illis locis, in quibus iniuriam intulit, quod nos vocamus canere palinodiam, vt voluerunt *Paris. de Put. in tracta. sind. in verb. composito cap. 7. n. 5. & seq. Marant. in pract. part 4. in princip. num. 10. Boer. cons. 4. num. 41. Diaz in pract. crim. canon. c. 66. in verb. maledici n. 7. Iodoc. Damoder. in pract. crim. cap. 136. num. 1. & 11. Couarr. in lib. 1. varia. resolupt. cap. 11. num. 4. in fi. ver. iustissimum tamen est Farinat. in tract. crim. q. 105. num. 71. cum pluribus seqq.* vbi multa circa hanc emendam famæ scribit *Prugman cons. 22. num. 111. cum seq. Aufrer. ad Capp. Tolos. decis. 410. Cagnol. in l. quidquid calore n. 14. ff. de reg. iur.* Attamen is à tali palinodia dicenda, & à famæ restitutione, in foro exteriori excusatur, & liberatur propter clericatum, quia clerici non tenentur ipsam palinodiam canere, nec publicè se disdicere *Boer. d. cons. 4. num. 40. glos. & Cardin. Alex. in c. clerico 50. distint. Io. Lopez in addit. ad Diaz in d. cap. 66. in lit. A, vsque ad fin.* vbi multos concordantes adducit, *Iacob. de Graff. in decis. aur. part. prima, lib. secundo cap. 137. nu. 3. Farin. dicta quest. 105. numer. 75. & 99.* vbi dicit quod tenetur actione iniuriarum, *Seluester in sum. in verb. contumelia, num. 3. vers. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Filius studens tenetur post mortem patris conferre libros cum alijs fratribus in diuisione, secus in clerico.*

2 *Filij quando teneantur conferre libros, cum alijs fratribus in diuisione.*

QVADRAGESIMVS NONVS EFFECTVS.

1 Qvadragesimus nonus effectus clericatus est, quod licet filius studens, qui non est Doctoratus ante mortem patris teneatur libros conferre simul cum alijs fratribus in diuisione bonorum paternorum, hoc tamen non habet locum in filio clerico etiam primæ tonsuræ *Ias. in l. filia licet col. 2. C. de collat. allegat Alber. in l. si donatione col. fi. eod. tit. Borell. super pragm. Odia litium §. 1. glos. 3. num. 246. Beringer. in l. in quartam in 3. par. num. 82. ff. ad leg. falcid. Surd. consil. 259. num. 11. lib. 2.* quo vero ad laicos quando teneantur conferre cum alijs fratribus libros sibi à patre emptos, ponunt latè *Io. Aloys. de Leo in l. præsbiteros, nume. 38. C. de episcopo, & cleric. & in lege 4. nume. 9. C. de aduocat. diuers. indit. Iacob. Benius de priuileg. iurisconsult. priuilegg. 88. Alexand. consilio 142. num. 25. lib. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Laici in causa pecuniaria tenentur præstare fideiubsionem de iuditio sisti, secus in clericis, qui non tenentur, num. 2.*

QVINQVAGESIMVS EFFECTVS.

1 Qvinquagesimus effectus clericatus est, vt licet laici pro causa pecuniaria teneantur præstare de iuditio sisti *autent. offeratur C. de lit. contestat. §. sed hodie instit. de satisdat. §. suscepto in autentic. de exibend. reis coll. 5.* hæc tamen cautio non debet præstari a clericis pro ipsa causa pecuniaria, sed sufficit, vt tantum promittant de iuditio sisti cum hipoteca bonorum, *Azo. in summa tit. de episcopis, & cleric. nume. 13. authen. de santiss. episcop. §. si quis autem vat. glos. in l. cum clericus C. de episcop. & cleric. Specul. in tit. de satisdat. §. 1. Abb. in cap. fin. § in alijs num. 2. vt lit. non contestat.* vbi dicit quod hæc conclusio fallit in clerico, qui propter suam contumatiam ammisit possessionem rerum suarum.

SVMMARIVM.

1 *Fideiubiubsor de iuditio sixti liberatur, si is pro quo fideiubsit fecit se clericum.*

QVINQVAGESIMVS PRIMES EFF.

1 Qvinquagesimus primus effectus clericatus est, vt fideiubsor de iudicio sisti, sit liberatus si is pro quo fideiubsit fecit se clericum, vel monacum, *Cardin. in clement. 1. in 9. quæst. de censib. Bart. in l. si filius ff. de tutel. & ration. distrahend. Doct. in l. sed & si quis ff. si quis cautiom non obtemp. Boss. in tractat. crimin. titul. de carcer. fideiubs. committ. numer. 42. Marsil. in rubr. de fideiubs. nu. 138.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici qui habent vxorem, vt sunt Græci, possunt eam in priuato carcere detinere, quod non est permissum laicis.*

QVINQVAGESIMVS SECVNDVS EFF.

1 Qvinquagesimus secundus effectus clericatus est, vt clerici qui habent vxores, & sunt clerici in minoribus, & clerici orientales, siue Græci, possint eam in compedibus, & in priuato carcere mancipare, & detinere, quod

non est permissum laicis *capit. placuit vbi glos. 33. quæstio. 2. Simon Maiol. de irregular. libr. 5. cap. 41. num. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Res si uendatur duobus, is præfertur, qui habuit prius possessionem, licet fuerit secundum emptor, secus quando venderet clericus, aut ecclesia, quia præfertur primus emptor, num. 2.*

QVINQVAGESIMVS TERTIVS EFFECTVS.

1 Quinquagesimus tertius effectus clericatus est, quod licet inter laicos, vbi aliqua res reperitur vēdita duobus, is præferatur, qui reperitur possessionem cepisse, licet fuerit secundus emptor, *l. quoties l. de rei vendicatio. cum similibus adductis per Hierony. Marcelian. in repet. eiusdem l. quoties, num. 1. & sequen. Gozad. cons. 14. num. 14. Thom. Ferrar. cauthel. 48. num. 1. Roman. singul. 382. Berous cons. 164. num. 14. lib. 1. Magon.*
2 *in Rot. Florent. 135. per totam.* Attamen prædicta conclusio, non habet locum, vbi venderet clericus, vel alia persona ecclesiastica quia tunc semper prefertur primus emptor, licet secundus iam fuerit adeptus possessionem rei venditæ *Io. Andr. in cap. continebatur, de hijs quæ fiunt à prælat. sine cons. capitul. & ibi etiam Hostiens. Roman. in authent. similiter in 12. speciali piæ causæ C. ad l. falcid. & cons. 298. colum. fin. & cons. 70. Alex. cons. 83. lib. 7. Socyn. regul. 118. limit. 8. Marsil. in l. qui duobus in 2. limit. C. ad l. Cornel. de fals. Lambert. in tractat. de iur. patron. lib. 2. par. 2. in 7. quæst. princip. num. 9. Gozadin. cons. 14. nu.*
3 *14.* sed in isto articulo contrarium tenuerunt *Bald. Cardin. Abb. & Imol. in dict. cap. continebatur Ias. in dict. l. quoties in 7. limit. Alexand. sibi contrarius cons. 218. lib. 2. & cons. 189. eod. lib. Soc. cons. 29. lib. 4. Marsil. etiam sibimet contrarius sing. 82. cum alijs, quos allegant Marcilian. in repet. dict. l. quoties num. 301. C. de reiuend. & Marant. disput.*
4 *8. num. 22.* & licet hæc secunda opinio fortasse videatur communis, ego tamen non recederē a distinctione posita a Marcelianoloco proxime citato, qui hoc modo distinguit, aut loquimur in spiritualibus, & benefitialibus, casu quo possunt talia aliquo titulo transferri, & alienari in alium, & procedit proxima opinio, aut loquimur in ecclesia seu persona ecclesiastica vendente ecclesiæ, seu alteri personæ ecclesiasticæ, & tunc etiam procedit proxima opinio, quia in ecclesia ex solo titulo transfertur possessio, aut ecclesia seu persona ecclesiastica vendidit priuatæ, & seculari personæ, & tunc procedit secunda opinio, hanc prædictam distinctionem à Doctoribus communiter esse approbatam asserit *Couarr. in lib. 2. variar. resolupt. cap. 19. num. 4. & alij, quos recenset Marcilian. dict. num. 301.*

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta a patre filio in sua potestate existente est inualida, quod secus est in filio clerico, num. 2.*

QVINQVAGESIMVS QVARTVS EFFECTVS.

1 Quinquagesimus quartus effectus clericatus est, quod licet donatio facta a patre filio in potestate sit inualida, vt est *text. in l. donationes quas parentes C. de dona. inter virum, & vxor.* vbi hoc notant *omnes Scrib. Paris. cons. 15. num. 19. lib. 2.* qui testatur de commun. opin. *Clar. in §. donatio quæst. 8. num. 1. Oldrad. cons. 151. num. 2. versic. si sic, Ancharan. cons. 106. num. 6. Bald. cōs. 430. num. 1. lib. 1. Hunded. cons. 47. num. 39. lib. 1. Tusch. in litter. D, conclus. 673. num. 1. Beltrad. cōs. 252. num. 2. lib. 1. Duenn. regul. 223. in princ.* hoc tamen non procedit in donatione facta filio clerico, quia licet sit in potestate donantis, adhuc valebit donatio, *Lup. in repet. cap. per vestras num. 42. de donat. inter vir. & vxor. Surd. cons. 259. num. 1.* vbi dicit quod tunc bona donata efficiuntur quasi castrense peculium.

SVMMARIVM.

1 *Clericus per clericatum efficitur nobilis.*
2 *Clerici sunt præstantiores laicis, & æquiparantur personis illustribus, num. 3. 4. & 5.*
4 *Appellatione plebeiorum non veniunt clerici.*

QVINQVAGESIMVS QVINTVS EFFECTVS.

1 Quinquagesimus quintus effectus clericatus est, vt quis per clericatum nobilitetur, *Io. Andr. in cap. libentius de seru. non ordinand. Bart. de Curtile in tractat. de nobilitat. part. 3. num. 220. in 16. tom. tract. diuers. cart. mihi 12.* vbi dicit quod quartus modus acquirendi nobilitatem est clericatus *Fulu. Patian. in tract. cui incumb. onus proband. negat. lib. 2. cap. 34. num. 4.* qui alios allegat, & multa circa istum effectum scribit *Tiraquell. in tractat. de nobil. capit. 9. num. 4. Port.*
2 *cons. 16. num. 38* vbi dicit quod clerici sunt præstantiores laicis, *& consil. 164. numer. 24. Grat.*
3 *consil. 71. num. 3. lib. 2.* qui asserit quod clerici æquiparantur personis illustribus, *Boni. in trac. de*

de appellat.§.2.num.8.in 5.tom.tract. diuers. cart. 49.vbi dicit,quod clericatus est dignitas *Ioan. Lechiner. in tract. de primogen.quest.24.num.10.*
4 *in 10.tom.tract.diuers. par.1.fol.35.* vbi propterea dixit,quod clerici non veniunt appellatione plebeorum,prout hoc idem ex multis affirmauit *Io.Petr.Bim. consil.109.num.38.lib.2.* &
5 quod clerici dicantur personæ egregiæ voluit *Bertachin. in suo repert. in verb. egregiæ*, & quia de materia præsentis effectus alias scripsi *sup. in præludio* ideo ad ibi dicta me remitto.

SVMMARIVM.

1 *Pœna conuentionalis potest exigi per laicos secus tamen per clericos,num.2.*

3 *Pœna conuentionalis, an possit exigi per laicos in foro conscientiæ.*

QVINQVAGESIMVS SEXTVS EFFECTVS.

1 QVinquagesimus sextus effectus clericatus est, vt quamuis laici possint de iure ciuili exigere pœnam conuentionalem, etiam quod excedat interesse, *l. ita stipulatus l. cum stipulatus sine l. liber homo §.de rem ff. de verb. oblig. l. permissis C. de transactio.glos.in l. titia ff.de verb.obligat.Ioan. Bernard.Diaz.regul.539.*vbi testatur de comm. opin. *Corset. in suis singul.in verb.pena Dec in l. qui cum alio ff.de regul.iur.Alex.cons.119.nu.14. & 18.lib.2.Vegg.cons.68.num.18.Roman. consil. 510.num.10. Caroc. in tract. de locat. par.7.concl. 18.num.2.* hoc tamen est interdictum clericis, qui non possunt petere penas conuentionales contractus,nisi quatenus adest interesse,& pro quantitate interesse *Innocen. in cap.dilecti de arbitr.Socyn.sen.consil.253.colum.fin.lib.2. Vegg.d. consil.68. num.37. Socyn. iun. cons.145. num.29. & 91. lib.1.Menocch. consil.143.nu.12.lib.2. Butr. consil.70.num.3.* quod procedit etiam inter laicos in foro conscientiæ *glos.in cap. fraternitas 12.quest.2.Vegg.dict.consil.num.36.Purpur. in l.rogasti §.si tibi num.87. ff. si cert. pet. Gomes. in §.ex malefitijs num.24.instit.de actio. Tiraquell. in rep. l. si vnquam in verb. reuertatur num.291. C.de reuocat.donat. Caroc.dict.conclus.18.num.26. Menocch.in tractat.de arbitr.cas.260.num.40.Intrigliol. in tract.de cas.conscient. cas.101.num.31. Anto. Gabr. in suis conclus. in tit.de malefit.concl. 34.num.10.& 11.Pancir.cons.156.num.12.*

SVMMARIVM.

Filius illegitimus, vel spurius legitimatur per ingressum religionis, & per clericatum, & potest patri succedere, num.2. secus si sit filius spurius clerici,num.3.

4 *Institutio conditionalis filij spurij, & illegitimi, si a Principe sit legitimatus, valet, ita pariter valet si fiat monacus, vel clericus,num.5.*

6 *Legitimatus per ingressum religionis an possit habere prælaturam,& an possit habere benefitia ecclesiastica, num.7. & an per talem ingressum censeatur dispensatum irregularitati ex defectu natalium, num.8.*

QVINQVAGESIMVS SEPTIMVS EFFECTVS.

1 QVinquagesimus septimus effectus clericatus est, vt filius illegitimus, & etiam spurius per ingressum religionis, & per clericatum legitimetur, sicut per oblationem curiæ *Bal. in l.1.colum.4.C.de sacrosanct. eccles.Duenn.regul. 366.in 3.limit.*vbi alios allegat *Marsil.in rubr. ff. de fideiubs. num.143.circa fin. & singul. 273. Euerard.consil.239.num.6. late Tiraquell.in tract. de pia caus. priuileg.29. Paliott. in tractat. de not.*
2 *& spur. capit.45.num.6.*vbi dicunt quod isti tales tanquam legitimati possunt patri succede-
3 re, licet alias filius spurius, vel aliter illegitimus non possit patri succedere, nec interuiuos, nec in vltima voluntate *authen. quib.mod. natural. effic.sui §.final. in authen.ex complexu C. de incest. nupt. glos. in l. si qua illustris C.ad Orphician. glos. in dict.authen. ex complexu Paleott. in tractat. prædicto cap.43. Vegg. consil.62.num.28. Cæphal.cons.28. per totum,late Ludouic. Molin. de primogen. Hispan.lib.2.capit.11.num.28.Velasc.*
4 *decisio.19. num.2.* & ideo sicut valet institutio filij spurij, vel aliter naturalis sub conditione si filius ipse à Principe legitimetur,cum tūc dispositio in tempus habile conferatur, *l. in tempus ff. de hæredib. instituend. Bald.Imol.Socyn. Alexand. & communiter scribentes in l. gallus §. instituens ff.de liber. & postumis Bald. in l.1.num. 17.C. de institut. & substit. vbi etiam Socyn. num. 11.Ioan. Lup. in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor.§.29.num.4.Curt.iun.cons.84.num.3.Emanuel à Cost. in repet.d. l. gallus §. & quid si tantum in 2.part.num.172.Ludou.Molin.de primogen.Hi-*
5 *span. lib.2. capitul.7.num.4.* ita pariter valebit sub conditione si fiat monacus, vel clericus *Guglielm. de Cun. & Bald. in l.1.num.3. versicul. iuxta hoc quæro C. de sacrosanct. eccles. & ibi etiam Andr. de Besetis in repet.num.111. Petr. Dueun.*
6 *regul. 366. in 3.limit.* & licet legitimetur ingrediens monasterium, vt dictum est, nihilominus ei interdicitur omnis prælatura si nō sunt per summum Pontificem ad hoc expresse dispensari, *Abb. in cap. in quibusdam. colum.2. in princ.*

princip. de pen. glos. in verb. canonica, *& Io. Monac. & Geminian. in capit. indemnitatibus* §. 1. *de electio. in 6. Archidiac. in capitul. quam sit* 18. *quaest.2. Cardinal. in capit. attendentes* §. *tacuimus quaestio.6. in clementin. de statut. monac. Felyn. in capit. at si clerici num.* 19. *de iudit. Cappell. Tholos. decisio.296. Felyn. in capit. meminimus de accusat. Petr. Andr. Gambar. de offit. legat. a later. lib.7. num.302. Simon Maiol. de irregular. lib.1. cap.29. num.10. Marc. Anton. Cuccus in institut. Canon. lib.3. tit.1. num.52. Intrigliol. de feud. dict. quaest. 53. num.91. & sequen.* qui duo vltimi in spetie loquentes de eleptione abbatissae monialium, dicunt, quod cum ea episcopus non potest dispensare, quod tamen, non seruatur in hac vrbe, vbi vidi pluries fuisse dispensatum per Archiepiscopum, in tantum quod infra tempus anni vnius fuerunt elapsae, & confirmatae duae abbatissae, quae erant illegitimè natae, contra quod exclamat Maiolus loco proximè citato, dum dicit quod non debet illa alijs praeferri, quae natalium maculam patitur, praesertim cum ad tales praelaturas promoueantur per eleptionem, & eligentes non possunt super tale defectu dispensare, nec superior videtur dispensasse in praeiuditium eligentium, *Tabbien. in summa in verb. dispensatio il* 5. *nume.* 21. *& in*
7 *verb. beneficium il* 2, *nume.* 20. & sicut non possunt esse prelati inter regulares, ita pariter non possunt habere beneficia ecclesiastica, vt copiose scribit *Dominus & praeceptor meus Flamin. Paris. in tranctat. de resignat. lib.4. quaest.4. num. 82. & seq.* & an per ingressum religionis censeatur dispẽsatum super irregularitatem prouenientem ex defectu natalium sicut per expressam dispensationem factam per summum Põtificem vide *Borgas. de irregularit. part.3. in tit. de dispensat. pro ingressum religionis cart. mihi* 83.

SVMMARIVM.

1 *Laici impune possunt occidere furem nocturnum pro defensione rerum suarum, quod tamen fallit in clericis, & quare, num.* 2. 3.

QVINQVAGESIMVS OCTAVVS EFFECTVS.

1 Qvinquagesimus octauus effectus clericatus est, vt laicus impune possit occidere furem nocturnum pro defensione rerum suarum concurrentibus alijs qualitatibus de quibus per *Clarum in* §. *homicidium vers. vltima est defensio Nouell. in pract. crim c.78. nu.2. Mars. in l. furem nu.2. ff. ad l. cornel. de sicar. & in l. si vt si allegas in princip. C. eod. tit. Io. de bonifac. in tracta. de furt.* §. 11. *num.32. Benincas. de Benincas. in* §. *superest, num. 382. instit. de action. Intrigl. de casib. conscien. cas. 125. num.4. & seq. Matthesil. singul.* 135. *Gomes.*
2 *in princip. n.55. instit. de action.* hoc tamen fallit in clericis, qui nunquam poterunt eundem furem occidere, etiam si inuenerint eum furantem sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, ita *Benincas. d. num.* 382. *Sebast. Medic. in*
3 *summa peccat capit. tit.4. quaest.95. per tot.* vbi adducit varias rationes propter quas clerici prohibentur occidere malefactorem, sed praecipua ratio puto quod sit, quia in foro conscientiae non est permissum talem furem occidere *Decian. in tracta. crim. tom.1. lib.2. cap.12. num.4.* qui asserit quod ita communiter tenent *omnes in cap.2. de homicid.* & praesertim *Fel. nu.* 4. cum alijs, quos allegat *Intrigl. d. tract. de cas. conscient. cas.125. nu.6.* vbi nu.7. recenset Doctores, qui tenent contrariam opinionem, & tandem nu. 8. easdem opiniones conciliat hoc modo, aut agitur de defensione vitae, & honoris, & tunc licet etiam in foro conscientiae occidere, aut agitur de defensione rerum, & non licet.

SVMMARIVM.

1 *Laici non possunt se defendere per procuratorem in causa criminali, vbi veniret imponenda poena sanguinis, secus in clericis num.* 2.

QVINQVAGESIMVS NONVS EFFECTVS.

1 Qvinquagesimus nonus effectus clericatus est, vt licet in causa criminali, in qua reus veniret condemnandus poena corporali à relegatione supra non admittatur procurator, *l. penult.* §. *ad crimen ff. de publ. iudit. cap. veniens de accusa. & vtrobiq. communiter Scribentes Ias. in l. cum rem in 2. not. C. de procurat. cum multis alijs, quos allegant Socy. reg.395. in princ. Foller. in pract. crim. canonica car.130. n.3. & seq. Damoder. in pract. crimin. cap. 32. per totum fol.51. Boss. in tract. crim. in tit. an in criminal. iud. quis possit pro absente interuenire nu. 1. Port. in suis conclusio. lib.5. conclus.38. in princip. & caeteris* melius ac copiosius *Farin. in tra-*
2 *ctat. crim. quaest.99. num.1. & seq.* vbi diuersimode hanc conclusionem ampliat, & limitat, haec tum conclusio procedit tantum inter laicos, ex quo clerici pro quocumq; crimine fuerint prosequuti semper poterunt se defendere per procuratorem *Capoll. late consil.72. per totum in crimin,* qui varijs rationibus, & argumentis hanc opinionem comprobat *Socyn. dicta regul.395. in 8. limitat. Grat. consil.71. num.1. & 2. lib.2. Monal. consil.108. num.7. lib.2. Port. conclus. praedicta in 8. limit. Farin. dicta quaest.99. num.9.* vbi dicit quod praedicta conclusio non pro-

procedit de iure canonico, quidquid in contrarium dixerit, *Paßett. consil. 80. per totum*, qui conatur huic opinioni totis viribus contradicere.

SVMMARIVM.

1 *Filiusfamilias non potest esse in iuditio sine authoritate sui patris, secus si filius familias esset clericus, & ageretur in causa ecclesiastica, numero secundo.*

SESSAGESIMVS EFFECTVS.

1 SEssagesimus effectus est, vt quamuis filiusfamilias non possit esse in iuditio sine authoritate, & consensu sui patris, *l. cum non solum §. necessitatem C. de bon. quæ liber. Marsil. in repet. rubric. de fideiubs. num. 140. Bald. consil. 309. libr. 1. Fulgos. consil. 165. Ias. in l. si quis mihi bona §. iussu num. 19. ff. de acquirend. hæredit. Dec. in l. 1. in 2. lett. num. 61. C. qui admitt. Ioseph Ludouic. decisio. Perusin. 18. num. 1. Neuizan. consil. 18. num. 1. Vant. in tract. de nullitat. ex defect. person. agent. num. 39.* vbi asserit quod hæc est commun. opin. *Fabi. Turrett. consil. 20. num. 1. lib. 1.* qui etiam de comm. testatur *Ioan. Pels. in processu iuditiario titul. 3. &*
2 *sequen.* tamen istud fallit, vbi filiusfamilias esset clericus, & ageret, vel conueniretur in causa benefitiali, vel spirituali, vel alio modo ecclesiastica *cap. fin. in fin. de iud. in 6. Bald. in dict. §. necessitatem Specul. in tit. de actor. in column. 2. versicul. sed cum clericorum bona Bart. in l. si infanti in 3. col. vers. & ideo aduerte C. de iur. deliberand. Mars. d. num. 14. Io. Pels. eod. tit. 3. num. 21.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus præfertur quando concurrit cum laico in aliquo negotio, & legatione.*
2 *Clericus etiam Episcopus potest esse legatus Principis secularis.*

SESSAGESIMVS PRIMVS EFF.

1 SEssagesimus primus effectus clericatus est, quod si clericus, & laicus commiscentur in executione alicuius negotij, clericus semper est præponendus, quod potest exemplificari in legatione facienda, in qua persona ecclesiastica semper debet anteire *Ancheran. in cap. Ioannes num. 7. de testamen.*
2 & est aduertendum quod clericus etiam si esset episcopus potest esse legatus, siue Orator Principis secularis, vt habetur, *in cap. cum parati, & quod ibi not. Doct. de appellat. not. etiam Doct. in Authent. habita C. ne filij pro patre glos. vnica in verb. legatum in capit. Episcopus 14. distinct. Anton. Corsett. noster Siculus in tractat. de potestat. Reg. part. vltim. num. 47. in 16. tom. tractat. diuersor. cart. mihi 143. Alphons. Aluarez. in Specul. iur. Pontific. cap. 23. circa medium vers. & an clericus possit esse cart. mihi 63.* prout sepius in isto Regno olim euenit, & vt plurimum cum legatis a Regno missis ad Suam Catholicam Maiestatem semper erat aliqua persona ecclesiast.

SVMMARIVM.

1 *Laicus confitens accepisse pecuniam mutuo infra biennium potest denegare, quod non fuit numerata, & creditor debet probare numerationem, secus in clericis, num. 2.*

SESSAGESIMVS SECVNDVS EFF.

1 SEssagesimus secundus effectus est, quod licet laicus, qui confitetur, se mutuo accepisse pecuniam, infra biennium negando pecuniam, non fuisse sibi numeratam, transfert onus probandi in creditorem quod vere fuit numerata, vt habetur *toto titul. ff. & C. de non numerat. pecun.* & dixi latè *in meo tractat. de except. exceptio. vltima, per totum*, nihilominus hæc conclusio non procedit in clericis, qui si fecerint talem confessionem, tenentur ex parte sua probare, quod sibi non fuit numerata pecunia, ita habetur *in cap. si cautio, vbi hoc notant omnes Scribent. de fid. instrument. Menocch. de præsumpt. præsumptio. 145. num. 7. lib. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Laici testando debent testari cum septem testibus, vt valeat testamentum.*
2 *Testamentum clericorum potest fieri coram duobus testibus, & parrocho, & num. 3.*

SESSAGESIMVS TERTIVS EFFECTVS.

1 SEssagesimus tertius effectus est, quod licet regulariter inter laicos ad hoc, vt valeat testamētum requirantur septem testes *l. si vnus, C. de testamen. l. 2. C. de bonor. possess. secund. tabul. l. qui testamento, §. mulier de testament. Bart. in l. nemo potest, in prima oppositio. ff. de leg. 1. vbi Rip. nume. 2. qui de commun. testat. Couarr. in cap. cum esses, num. 8. de testament. Natt. consil. 423. num. 1. Martianens. consil. 64. nume. 4. in l. Clar. in §. testamentum, quæstio. 56. num. 1. & 2. & ibi Addent. in litter. A,* & ego huc vsque neminem vidi discrepantem

tem ab ea, prædicta tamen conclusio non habet locum in testamentis clericorum, in quibus sufficiunt solum duo testes tantum, cum præsentia parrochij, *cap. cum esses, de testament. & ibi not. Cardin. Florent. Crot. consil.* 421. *num.* 20. *lib.* 3. *Aluar. Velasc. decisio.* 74. *per totum* vbi cæteris melius, ac copiosius examinat materiam præsentis effectus, & ponit quid inter laicos in terris ecclesiæ in temporalibus subiectis, & quid in testamento laici facto ad pias causas, & licet contra præsentem effectum insurgat *Io. Sicardus consil.* 1. *num.* 24. *de testament.* dum dicit, quod clericus debet testari coram septem testibus, ad hoc vt eius testamentum sit validum, quia priuilegium testandi coram duobus testibus est tantum concessum militibus ob præsumptam ignorantiam, quæ non præsumitur in clericis, attamen ipse est allucinatus, dum præsupponit, quod clerici possunt testari coram duobus testibus ex eo solo, quod potiuntur priuilegijs militaribus, quia hoc possunt facere etiam ex dispositione iuris canonici, vt *in dicto capit. cum esses, & quod ibi not. Cardinal. Alexand. quod capitulum* se conformat cum dispositione iuris diuini, quo asseritur, quòd in ore duorum, vel trium stat omne verbum qui tamen effectus non seruatur in Regno, vt dixi *supra effect.* 19. *n.* 14. Et hæc dicta sufficiant pro complemento omnium effect. clericatus.

LAVS DEO, ET BEATÆ MARIÆ VIRGINI.

FINIS.

INDEX COPIOSISSIMVS RERVM OMNIVM, QVAE IN HOC TRACTATV Ex ordine continentur.

Cle-

ri

Cleri-

na

Di-

Epi-

G

Ius

Mili-

O

P

Pa-

S

Si-

Statu-

Statu-

T

V

INDEX

FINIS.